

813

813-XIII
2

905

Inuentarium generale bre-
ue et succinctum con-
tētorū in quattu-
or collecto-
rijs Sa-
brie-
lis

De la comunidad de nra Señora de los Angeles.

Quintum in quibus
destructionem
etiam in
colle
tunc
et
et

etiam in quibus

Inuentariū generale

Ametſi ſingulis col-

lectorū huius libri/ ſingla ſint appen-
ſa inuēntaria/ vel poti⁹ ſumaria tenorē
ſingularū diſtinctionū/ pariſ z queſtio-
nū ſūmarim cōplectētia. Cū tñ alfabericā ordi-
nationē/ placuit nihilominus generale inuentariū
alfaberico ordine cinctū pmiſſis adſicere. Pro il-
loꝝ qualicūq; directiōe q̄ libꝝ ſententiāꝝ vulga-
ras materias celebꝛi nō tenēt mēoria: z licet id ipm
ſtrictū ſit/ artū z manū: nec vllatenus tantarū rez
copioſitati ſufficiat. Dat tñ qualēcūq; manuſcriptio-
nem lectori q̄renus ſcire poſſit que ſolo verbulo hic
noianſ. Ubi latius digeſta vel particulatim anno-
tata comperiet: vtpura vel in ſummatijs aut inuen-
tarijs ſpecialibꝝ: vel in corpe queſtionis ſingulorūꝝ
libꝝꝝ: veniā itaq; lector collectoꝝi pbeat: q̄ tempo-
ris breuitas diſfuſioꝝe vtrūq; opera zc.

Abstractum

Abstracta ſunt multiplicia: quō formanſ a rebꝝ:
p quo ſupponunt: quid reſpondendum ad quid eſt
de abſtractis: vnde ſolent res denominari/ pulchꝛe
explicatur. q. iij. prologi. Item diſtinctione. xxiiij.
libꝛi. ij. zc.

Abstracta relatiua quid dicunt: p quo ſupponūt
diſtinctione. xxx. q. j. libꝛi primi. Item diſtinctione. j.
q. j. libꝛi. ij.

De veritate poſitionū affirmatiuarum in quibꝝ
ponitur abſtractum pꝛiuatiuū: quomodo ſunt ve-
re: diſtinctione. xxiiij. libꝛi. ij. pulchꝛe explicat quomō-
tales poſitiōes debent reſolui ibidē.

Acceptio pſonarū

Acceptio pſonarū quid eſt: in quibus habet locū.
diſtinctione. xv. q. vj. li. iij.

Actus bonus/ malus/ indifferens/
virtuoſus/ vitioſus.

Actus dicitur bonus vel malus ex genere: ex circū-
ſtantijs: ex obiecto: ex pncipio meritorio. diſtinctione
xxvj. li. iij. Itē diſ. vj. z diſ. xxvij. li. ij. Siſt de ma-
licia oppoſita ibidem.

Actum bonū pꝛingit tripliciter exerceri ſeu ppter
triplicem finem. diſtinctione. xxvj. li. iij.

Actus ſumit multipliciter. diſ. xij. li. ij.

An bonitas opis attendat ex ſola intentiōe finis.
Opis bonitas ex quibꝝ dependet. Ad bonitatē vel
malitiam operis quid requiritur et ſufficit. diſtin-
ctione. xl. li. ij.

Utrū intentio bona ſine ope ſufficit ad merendū
vitam eternam. diſ. xl. libꝛi. ij.

Utrum inter actus humanos ſit aliquis indiffe-
rens dicendus. Item an actus relatus ad vltimum
finem poteſt eſſe indifferens. An ſit actus indifferēs
reſpectu meriti vel demeriti. diſtinctione. xli. li. ij.

Utrum actus exterior habeat pꝛiam bonitatem
vel malitiam: an addat ad meritū. diſtinctione. xliij.
libꝛi. ij.

Actus dicitur malus negatiue vel pꝛarie: de cir-
cūſtantijs requiſitis ad actum bonum: z quarū cir-
cūſtantiarū defectus facit actū malū: an actus non
relatus in deū ſit peccatū. An omnis actio infide-
lium ſit peccatum. Et quomodo actus poteſt refer-
ri in finem multipliciter. diſtinctione. j. libꝛi. j. ſic de
nō referri ibidem. diſ. xli. li. ij.

Actus exterior z interior an ſint duo actus z duo
peccata. diſ. xliij. li. ij.

An actus quo diligis finis et id qd est ad finem ſit
vnus actus. diſ. j. q. j. li. j.

An plures actus poſſunt eſſe in voluntate. diſtin-
ctione. j. q. j. li. j.

Actus beatificus an ſit effectiue a deo vel creatu-
ra. diſ. j. q. ij. li. j. Itē diſ. xiiij. li. iij.

Actuum diſtinctio z vnitas vnde ſumitur. diſtin-
ctione. xiiij. li. iij. Item diſtinctione. xxiiij. li. iij. Item
diſtinctione. xvj. li. ij.

De actibus virtutū moralium late z pulchꝛe vide
diſ. xxiiij. q. j. li. iij.

Quid eſt actus virtuoſus: que requirunt ad ipm
et quot: quorūplex eſt: an aliq; actus ſit neceſſario
virtuoſus: de circūſtantijs actūꝝ virtuoſoꝝ: an in
voluntate poteſt eſſe actus indifferēs: quid eſt actū
elici conformiter rationi recte: quomodo prudentia
regulat actum z ſimilia. Vide diſtinctione. xxiij. q. j.
libꝛi. iij. pꝛorum. Item diſtinctione. xxiiij. libꝛi. iij. Item
diſ. xli. li. ij.

Bonitas actus moralis quid ſupaddit actui. di-
ſtinctione. xxiij. q. j. li. iij.

Actus rectitudo quid eſt. diſ. xxiij. q. j. libꝛi. iij. Itē
diſtinctione. xxv. li. ij.

An rectitudo actus z difformitas differāt a ſubſtā-
tia actus. diſ. xxiij. q. j. li. iij.

Actus virtuoſus z vitioſus qd connotāt illa nomi-
na. diſ. xxiij. q. j. li. iij.

Actum dicere ſiue regulare quid eſt. diſtinctione
xxij. q. j. li. iij.

Quō pmi motus in voluntate poſſunt excuſari a
pctō. diſ. xxiij. q. j. li. iij.

Actus reſpectu obiecti pſentis z abſentis an diffe-
rant ſpecie. diſ. xxvj. li. iij.

Actus z habitus quomodo diſtinguunt. diſtin-
ctione. xxiiij. li. iij.

Actus imperariūſ formaliter vel equiualeñſ. di-
ſtinctione. xxvj. li. iij.

Actum exteriorē eſſe moraliter bonū vel malū qd
eſt. diſ. xliij. li. ij.

Adam

De formatiōe ade extra paradīſum: z locatiōe ei⁹
in paradīſum. diſ. xvij. li. ij.

De formatione eue ex coſta Ade. diſtinctione. xvij.
libꝛi. ij.

Utrū in coſta ade fuit ratio ſeminalis p quā de ea
pductum eſt corpus eue: an aliquid fuit additū zc.
diſtinctione. xvij. li. ij.

De peccato pꝛimi hominis pariter z eue: q̄ graue:
quod grauius alio zc. An veniale. Item de peccato
ade per ignorantiam: an fuit excuſabile. diſtinctione
xxij. libꝛi. ij.

Peccatum pꝛimorum parentum an pceſſit ex infir-
mitate legis/ ignorantia vel electione. diſtinctione.
xxij. q. ij. li. ij.

Adam quomodo cognouit deum: qua cognitiōe
diſtinctione. xxiij. li. ij.

Adoptiuus.

Filius adoptiuus quis eſt. Quorū ad hoc requirunt
conditiones: an conueniat chꝛiſto. Diſtinctione. ix.
libꝛi. iij.

Adoratio latꝛia.

Differunt latꝛia/ dulia/ hiperdulia: Que illaz cō-
Ba q

Inuentariū generale

uenit humanitati christi/cruci/vestibulo scō p/ima-
ginibz zc. dis. ix. li. iij.

Zatria an sit virtus theologica vel moralis. distin-
ctione. ix. li. iij.

Deus quomodo est pncipaliter adorandus. distin-
ctione. xvj. li. iij.

Affectio

Affectio iusti z cōmodi. dis. vj. li. ij.

Agere

An omne agens agendo repatiatur. distinctione.
xix. libri. ij.

Alea

De ludo alearum: vide in ludus. Et distinctione.
rv. q. xij. li. iij.

Ambitio

Ambitio quid est. dis. vj. li. ij.

Amor.

Amor: quere in charitas zc.

Angelus/demon

An anima z angelus distinguant specie essentiali
vel in genere: quomodo differant z distinguant. di-
stinctione. j. q. vj. li. ij.

Utrū tps sit mēsurā angelo: ibi de duratiōe an-
geloz. moru/tpē. dis. ij. q. j. li. ij.

Utrū angelus sit in loco p substantiā suam. Plu-
ra ibi vide de locatione angeli quomodo est in loco:
an coassistet loco: an determinet sibi certum locuz:
an duo possunt esse in eodem loco: an idem in distin-
ctis locis. dis. ij. q. ij. li. ij. An aliquis locus sit ange-
lo naturalis aut violentus ibidem.

Quomodo celum empirreum dicitur angelis re-
pletum. dis. ij. q. iij. li. ij.

Utrū angelus potest moueri localiter: vtrū in in-
stanti. Et si de termino ad terminū sine medio. dis.
ij. q. iij. li. ij.

Utrum omnes angeli inter se personaliter discreti
sint essentialit specie distincti: an omnes angeli sint
psonaliter discreti: an plures angeli reperiunt in ea-
dem specie. dis. iij. q. j. li. ij.

Angelus quid est. dis. iij. q. j. li. ij.

De angeloz cognitione: an cognoscant se et alia p
essentiā: vel p species a rebus acceptas: aut a deo in-
fusas. Quid cognouit angelus ante z post pfirmā-
tionem: de claritate sue cognitionis. Quid cogno-
uit angelus in pncipio creatiōis: an cognitionē tūc
recepit a rebus vel per infusionem: an eoz cognitio
sit matutina vel vespertina zc. distinctione. iij. q. ij.
libri. ij.

Quales fuerūt angeli creati: an boni aut mali: an
gratia z natura perfecti: an poterant esse miseri in p-
mo instanti sue creatiōis: vtrū fuerunt pscij sui la-
psum aut beatitudinis: quā certitudinē boni habue-
runt. distinctione. iij. li. ij. Item an omnes angeli
fuerunt in gratia creati. Ibidem.

De merito angeloz quomodo et quando merue-
runt suam beatitudinem: an in instanti vel in mora
tēporis. De morulis meriti z status angeloz in na-
turalibz/merito z pmiatiōe: si meritū angeloz p-
cessit pmiū: an creati sint vniformes z omnes in gra-
tia: si ille more meriti fuerunt instantanee vlt nō: di-
stinctione. v. li. ij.

Utrū angelus potuit peccare in instanti pmo. Itē
vtrum potuit mereri quid sibi meruerūt. distinctio-
ne. v. lib. ij.

Utrū pmiū peccatū angeli prinens ad superbiam
fuit simpliciter irremediabile. Itē an angelus potuit
odire deum. distinctione. vj. lib. ij. Item distinctio-
ne. xliij. lib. ij.

Quomodo angelus z anima dicunt pares natu-
ra officio impares. dis. j. q. vj. li. ij.

An corpus z angelus habent eūdem locū: z an lo-
cus angeli continet solum angelum. distinctione. ij
q. ij. libri. ij.

An angel⁹ appetiuit equalitatē dei. Et si possit cō-
cupisci equalitas dei. dis. vj. li. ij. Item an angelum
esse equalem deo sit aliquid ibidem.

De peccato inferiorum angeloz: z q angel⁹ apo-
stata pluribus peccatis peccauit. distinctione. vj. li
bri secundi.

De obstinatione diaboli an potest stare cum libe-
ro arbitrio: de causa z effectu obstinationis eiusdē:
an angelus damnatus habet oēs actus suos in sua
libertate: an potest in actū bonum: an potest carere
actu malo. dis. vj. li. ij.

An aliquis locus sit discōueniens z penalis demo-
nibus. dis. vj. li. ij.

An demones volētes temptare hominē inde gau-
deant z letent. dis. vj. li. ij.

Utrū angeli possunt assumere corpora et in eis ex-
ercere opera vite: quid est angelum assumere corp⁹
ad quid z quale z vnde assumit corpus. Si angelus
potest comedere z corpora sanctorū post resurrectio-
nem: quas operationes possunt exercere: Ibi de in-
cubis z succubis. dis. viij. q. j. li. ij.

Utrum demones humana corpora possidētes il-
labant animabz: z suis prestigijs illudāt humanis
sensibus. Cur hoc permittit deus: an possunt mira-
cula facere: an possunt in nobis malas affectiōes in-
cendere: z similia. dis. viij. q. ij. libri. ij. Item quid est
corporis obsessio per demonem. Sic de illabi ibi-
dem. Ibi de incantationibus/carminibus malefi-
cijs zc.

De angeloz hierarchijs/ordinibz/officijs. distin-
ctione per hierarchias/ordines/officia. Utrū omnes
angeli sint eiusdem specie: de assumptione saluādo-
rum ad choros angeloz: de angeloz prelatiōe. di-
stinctione. ix. q. j. li. ij.

De actibus hierarchicis angeloz z eoz locutio-
ne. Qui sunt illi actus. Pro quo supponunt nomi-
na. Si angelus potest alteri occultare quod cogi-
tat: z similia multa. Si omnes angeli nouerūt my-
sterium incarnationis futuruz. An demones noue-
runt christum esse filium dei. Differentia inter lo-
qui et audire mentaliter. distinctione. ix. questione se-
cunda libri. ij.

De missione angelorum ad homines: Angelū mit-
ti quid est. An oēs mittantur. An de singulis cho-
ris. An angelus angelum mittat. distinctione deci-
ma. libri. ij.

De custodia angelica et eius effectibus quando z
quibus depurantur ad custodiam: an aliquid me-
reantur per custodiam: an tristant ex hominis dā-
natione: an angelus mittatur prouincie: an resistat
alteri angelo. dis. xj. li. ij.

Annihilare

Annihilare quid est: an conuenit creature formas
annihilare: distinctione prima: questione quarta:
libri secundi.

Super libros iniarū

Anima/voluntas/libertas.

Libertas voluntatis quid est. Quotuplex libertas
An quid distinctum a voluntate. distinctione. j. q. vj
libri pmi. Item distinctione. vij. li. ij. Item distinc-
tio. x. q. ij. lib. j. Ibi de servitute totuplici opposita
dis. vij. li. ij. Item dis. xvj. li. ij.

An voluntas non potens peccare sit liberior volū-
tate potente peccare: et quomodo libertas convenit
deo. dis. x. q. ij. libri pmi.

An voluntas respectu cuiuslibet actus sui sit libera
Unde causatur actus voluntatis vt natura. distin-
ctione. xv. li. ij.

**Librum arbitriū quid est: an vna potentia vlt plu-
rea. dist. xvj. li. ij.**

**Potentia libera quid est: libertas multiplex. disti-
ctione. xvj. li. ij.**

**Rectitudo voluntatis quid est: in quo consistit: di-
stinctione. xvj. li. ij.**

An potest sufficienter pbari volūtatē esse liberā:
distinctione. xvj. li. ij.

**Libertas arbitrii an potest augeri vel minui: disti-
ctione. xvj. li. ij.**

An voluntas potest cogi a deo: differunt volunta-
tem cogi/induci/mutari. distinctione vicesima qn-
ta libri ij.

**Utrum voluntas sit causa immediata suoz actuz
et sufficiens: an obiectum concurrat. distinctione vi-
cesima quinta libri ij.**

An voluntas sit causa contingens suoz actuz: et
si dum agit vel dū nō agit: distinctione. xvj. libri ij.
Item dis. xxvij. li. j.

**Voluntas hominis an et quomodo potest difficul-
tari: unde orit̃ ei⁹ difficultas. dis. xxvij. lib. ij. Ibi-
dem quō potest induci.**

Appetitus triplex. dis. xxvij. li. ij.

**Appetitus irascibilis et concupiscibilis quomodo
et in quo differūt seu penes quid: distinctione. xxvij. li.
ij. Alia vide in appetitus etc.**

**Librum arbitriū non necessitatur a deo p gratiaz:
dis. xxij. li. ij.**

**De potētis anie que illaruz capax est doloris aut
tristitie. dis. xv. li. ij.**

**Portio supior et inferior quomodo distinguunt:
distinctione. xv. li. ij. Et similia ibidem. Itē distin-
ctione. xxij. li. ij.**

An voluntas respectu cuiuslibet actus sui sit libe-
ra: unde causatur actus volūtaris vt natura. distin-
ctione vicesima quinta libri ij. Volūtas accipitur
multipliciter. distinctione. xxvij. lib. ij. An volūtas
ex libertate sua potest velle malum. distinctione. xliij.
libri ij.

**Velle duplex: conditionatum et absolutum. Sic
de nolitione. Et an talis sufficiat ad peccatum. di-
stinctione. xv. li. ij.**

**Voluntatis et appetitus mltiplex acceptio. distin-
ctione. xvij. li. ij.**

**In anima que et quot ponunt fm Pbilosophum.
dis. xxij. q. j. li. ij.**

**Primi motus in volūtatē quomodo excusantur a
peccato. dis. xxij. q. j. li. ij.**

Potentia anime qd est. dis. xxij. li. ij.

**Voluntas efficax et simplicis complacentie qd est
distin. xxij. li. ij.**

Actus voluntatis duplex nolle et velle: velle amici

et complacentie: quomodo volūtas tenet se refre-
nare fm iusticiā: distin. vj. li. ij.

An voluntas volens antecedit vellet et sequēs.
Et an pmi potest velle voluntas siue secundo: di-
stinctione. vj. li. ij.

An anime sensitue brutorū pducantur de nihilo
distin. xv. li. ij.

An in homine sit tantum vna anima diuersis no-
minib⁹ dicta a potētis anime proz fus indistincta.
Late examinat̃ hec materia de vnitare forme sub-
stantialias in homine: dist. xvij. li. ij. Recitant̃ opi-
niones oppositē et solunt̃ ibidem.

An anima separata potest sentire: potencie sensiti-
ue quomodo distinguunt̃: sensatio cui inheret in ho-
mine: an intellectus actiue se habeat respectu intel-
lectionis: dist. xvij. li. ij.

An anima potest informare materias distinctas:
an sit tota in toto homine et tota in qualibet pre: di-
stinctione. xvij. libri pmi

**Intellect⁹ agēs et possibilis quō differūt: an intel-
lectus sit volūtas: dist. xvij. libri secūdi.**

An anima rōnalis sit ex traduce: an a solo deo crea-
tur: an anime simul create sint vel successiue: distin-
xvij. q. j. li. ij.

Volūtaris multiplex acceptio. dist. xxij. li. ij.

An deus potest facere voluntarē rōnalem p natu-
ram impeccabilem. distin. xxij. li. ij.

**Utrū portio superior et inferior sint potētie distin-
cte. Itē an solū reperiant̃ in rōne: de multiplici eaz
acceptio: distinctione. xxij. li. ij. Itē de earū dif-
ferentia ibidem**

**Utrum liberum arbitriū sit aliquod a rōne et vo-
luntate distinctū: distin. xv. libri scōi**

**Utrum voluntas potest cogi a deo: vtrum volun-
tas sit libera: vtrum sit causa sufficiens suoz actuz:
vtrum sit causa ad vtrumlibet: quando volūtas est
causa contingens ad vtrumlibet: vel cum agit vlt cū
non agit: vtrum sit causa immediata suo: vlt actuz:
distinctione. xv. li. ij. De contingencia ad vtrumlibet
etiam habetur distinctione. xxvij. libri pmi**

Apparicio

**Appariciones diuine facte patribus/facte sūt per
angelos: distinctione. vij. q. j. libri secūdi**

Appetitus

**De diuersis iclinatioib⁹ appetitū et quō appetit⁹
beatitudinis potest esse inordinatus: dis. vj. li. ij.**

Aqua

**Aque que sunt super celum sunt elementares: di-
stinctione. xiiij. libri secūdi. Aque multiplex acce-
prio ibidem.**

Assensus

**Assensus quid est: quotuplex. An potest esse assen-
sus et non esse cui assentitur. Si distinguūt ab actu
apprehensiuo. q. j. plogi.**

Assumere in facultatē volūtaris

**Assumere in facultatem voluntatis quid est: quot-
upliciter sit. distinctione. j. q. j. libri pmi**

Auaricia

**Auaricia quid est: et respectu quozum/dupliciter
accipitur: distinctione. vj. libri secūdi. Item. xxij.
q. j. libri secūdi**

Baptismus.

**De baptismo Joannis: cur sic dicitur: a quo insti-
Ba. ij**

Inuentariū generale

turus fuit: qd̄ diu durabat: an fuit sacramētū: an cōtulit gratiam: de eius forma z ministro: quibus datus: ad quid institutus: an datus masculis z femellis: distinctione secunda: questione secunda: libri. iij.

Baptismus ebusti: cur habuit preparatorium: nō sic baptisus Joannis: distinctione. ij. q. ij. li. iij.

Baptismi distinctio lata: de eius quidditate/materia/congruentia materie/de eius forma/de variatione forme multiplici: quarū aliqua impedit/alia non. Latē illud explicatur distinctione tertia per totum libri quarti.

Baptismi effectus in genere: indigne z in fide accedentibus: z de eius nō iteratiōe si augeat gratiam: si tollat fomitem: quid de virgine Maria: distinctione quarta: q. j. li. iij. Ibidem de infusione virtutis theologicā z cardinaliū

Baptismi effectus si sit equalis in omnibus ipsius sacramentaliter fumentibus: accedentium ad baptismum multiplex distinctio: de fictis: nō fictis: dissentientibus: consentientibus: dissentit quis p̄rrarie vlt̄ negatiue: de carētibz vsu rōnis: de furiosis z dormientibus: dis. iij. q. ij. li. iij.

De excessu z excedētia baptismi fluminis/flaminis z sanguinis. Et eoz notificatiōe pariter et effectu multiplici: distin. iij. q. ij. li. iij.

Qui tenentur ad baptismum: an in vtero sanctificati: an iustificati: an virgo maria: an infās manēs in vtero. Item corio inuolutus ibi de paruulis expositis: de morituris: de paruulis infidelium: quid cum eis agendum. Item dum aqua vir hauriri potest: si puer debeat in aquam p̄fici: si vterus matris viue quādoq̄ aperiri: an adultri infideles sint ad baptismum compellendi z similia multa: distinctione quarta: q. ij. li. iij.

De baptismi ministro: an peccat recipiens baptismum a malo ministro. Quid si minister nō vult baptizare nisi p̄ pecunia: an puer potest simoniace baptizari: an aqua emi: an potest suscipi ab excommunicato: a p̄ciso zc. distin. v. li. iij.

Baptismi potestas multiplex: distin. v. li. iij. Btia in christo: alia in ministro. Ibidem

An ad veritatem baptismi requiratur certus gradus/conditio z qualitas ministrantis: distinctione vj. q. j. li. iij.

Ad veritatem baptismi aliqua requiruntur de cōgruo aliqua de necessitate sacramenti: distinctione. vj. q. j. li. iij.

An omnis homo: an angelus: an diabolus: an laicus/murus/mancus. An mulier: an ebrius potest baptizare: distinctione. vj. q. j. li. iij.

Intētio qualis requiritur ad baptismum: distinctione. vj. q. j. li. iij.

An duo possunt vnum baptizare: z si est vnus baptisus: distin. vj. q. j. li. iij.

An ad baptismum requiritur fides: et cui⁹ fides: an fides ecclesie: distinctione. vj. q. j. li. iij. Item distinctione. iij. q. ij. Ibidem

An characteris impressio sit initerabilitatis baptismi ratio: distinctione. vj. q. ij. li. iij.

Baptismus iterantium pena: distinctione. vj. q. ij. libri quarti.

Quid agendum si dubitatur de baptismo alicui⁹ distinctione. vj. q. ij. li. iij.

Baptismus aliqua precedunt: aliqua comitantur aliqua sequuntur: de effectu eorundem: z que sint illa: distinctione sexta: questione tertia lib. iij. Vide in exorcismus z carbecismus.

Patrini ad quid tenentur baptizato: quomodo intelligitur eorum responsio: distinctione sexta: questione tertia libri quarti.

Beatitudo

Beatitudo multipliciter accipitur: distinctione p̄ma: questione quarta libri p̄mi. Item questione sexta ibidem. Item distinctione. xvj. libri tertij. Item distinctione quarta: libri sc̄di

Gaudium essentiale z accidentale in beatitudine quid est: distinctione decima: questione secunda: libri secundi

Bellum

Bellum quid est quortuplex: quis potest bellare: que requiruntur ad bellum iustum. Multa de hoc latissime habentur distinctione decimaquinta: q̄stione quarta libri quarti: vbi habetur latus tractatus de bello: z de restitutione acquisitorū in eo.

Beneficium

Multiplex nominis beneficium acceptio. Beneficia quandoq̄ iuste: quādoq̄ iniuste possident. Latē tractatur materia de pluralitate beneficiorū: de residentia beneficiatorū de eorundem absentia: negligentia: de infirmis: cur dantur beneficia: de cōpatibilitate: de dispensatione super pluralitate quādo tenet: de receptis beneficio vacante. Item mortali peccato: distinctione decimaquinta: q̄stioe octaua libri quarti

Clericus

An clericus habens patrimonium potest habere beneficium: distinctioe decimaquinta: q̄stioe octaua libri quarti

Character

Que sacramenta imprimunt characterem: characteris quidditas: conditiones: effectus: causa ponēdi: numerus: subiectum: distinctione sexta: questione secunda: libri quarti

Charitas/diligere/ Amare/amor

Diligere propter se/propter aliud. An de⁹ potest diligere propter retributionem. Amor concupiscentie z amicitie quid est: quomodo differunt: quortupliciter accipiuntur: distinctione p̄ma: questione p̄mat libri p̄mi. Item distinctione p̄ma: questione quinta libri secundi. Item distinctione vicesima septima: libri tertij per totum tractatū. De charitate in libro tertio.

Diligere intēse et actu intēso: quomodo differunt. Multiplex acceptio diligere intēse: distinctioe prima. q. j. libri p̄mi

An homo semper tenetur diligere deum dum de eo cogitat: distinctione prima: questione quarta: libri p̄mi.

Charitas requiritur ad actum meritorium: z quomodo format virtutes et actus: distinctione vicesima sexta libri tertij.

Charitas quid est: distinctione vicesima septima: libri tertij

Amor triplex: distinctione vicesima septima: libri tertij.

super libros sententiarū

Amor naturalis sensitiuus/intellectiuius. Amor ar
bitrarius. Multiplex amor concupiscet amor ami
cicie. Et si est vnus vel plures actus: distinctione.
xxvij. libri. iij.

Item amor affectiuius/effectiuius. Ibidem
Item distin. pma: questione quinta: libri. ij. Item
distin. vj. eiusdem

Differunt amor/charitas/dilectio: distincōe. xxvij
libri tertij

Amare deus quid est: distincōe vicesima septima
libri tertij

De precepti charitatis obligatione cum suis clau
sulis: explicacione; obseruancia: distincōe vicesi
ma septima lib. iij.

Diligere deum super omnia intelligitur quadru
pliciter. Et late explicatur de diuersis actibus amo
ris quomodo homo tenetur ad precepti de dilectio
ne obseruancia: distincōe. xxvij. li. iij.

Amor firmus et tenax: distincōe vicesima septi
ma: libri tertij

An et quomodo preceptum de dilectione dei po
test obseruari in hac vita: an homo ex puris natura
libus potest diligere deū super omnia: distincōe
vicesima septima libri tertij

Quomodo gratia vel charitas requirit ad actus
esse meritorium: distincōe vicesima septima: libri
tertij

Item distin. xxix. li. ij.

Sub qua ratione deus dicitur obiectum charita
tis: distincōe vicesima septima: li. iij.

Que sunt ab homine diligenda ex charitate: et ita
de charitatis obiecto. Charitatis obiectus adequa
tus qd est. Diligere proximū charitative qd est. Ha
bitus charitatis acquisitus quomodo plurificatur
specie. An habitus infusus inclinat sine acquisito
Proxim⁹ quis est: an sit vna infusa charitas specie
Utrum angeli et beati sint proximi nostri: vtrum de
mones sint ex charitate diligendi: distincōe: vicesi
ma octaua libri tertij

De Charitatis ordine quis est. Ordo diligibilis
quis est. Quomodo ad salutem necessarius. Quo
modo charitas non querit que sua sunt. De ordine
dilectionis beatorum in patria. De gradibus inci
pientiū et proficientiū et perfectiorū quomodo distin
guuntur: distincōe tricesima: libri tertij. Itē vtrū
oportet dimittere signum rancoris. Ibidem

An sit eadem charitas vie et patrie: distincōe: tri
cesima pma libri tertij

Utrum deus ab eterno equaliter diligat ex chari
tate omnia diligibilia. Ibi multa qualiter deus dili
git rationalia et irrationalia. Quomodo diligit con
traria. Charitas qua deus formaliter diligit qd est
distincōe. xxxij. li. iij.

Diligere qd est: qd est dilectio

An deus plus dilexit petrū q̄ Joānem

An deus plus dilexit hominē q̄ angelū

An in dilectione dei respectu creaturarum sit qui
dam ordo: distincōe tricesima secunda: libri ter
tij.

Charitas creata et increata: distincōe tricesima
secunda libri tertij

An omnis amor concupiscencie presupponat amo
rem amicitie. Et omne nolle presupponat velle: distin
cōe. j. q. v. li. ij.

Plura vide in gratia rē.

Causa

An deus sit causa finalis omnium. Differunt fi
nis et causa finalis. Causa finalis dupliciter accipi
tur: distincōe prima: questione quinta: libri se
cundi

Ibi de causalitate cause finalis. Et quomodo pre
existit operationi. Si eiusdem effectus possunt esse
plures cause finales.

Quomodo primum in intentione est vltimū in ex
ecutione. An ad causalitatem eius requiritur ipam
realiter esse ibidem rē.

De quadruplici causalitate quattuor causarū: di
stincōe prima. q. v. li. ij.

Causa p se causa p accidens. Et quomodo proba
ri potest pmitas cause efficientis: distincōe secun
da. q. x. lib. pmi

Causa immediata/partialis/totalis/causa pma.
distincōe. xlv. li. j.

Causare. Causa quid est: Causa proprie dicta et si
ne qua non. Quid est de ratione cuiuslibet: distin
cōe prima: questione prima: libri quarti. Itē di
stincōe prima: q̄stione secunda: libri secundi. Ibi
dem de causalitate gratie sacramentorum noue le
gis. Causa principalis et instrumentalis quid est.
Ibidem

Differunt causa totalis et causa sufficiens. An idē
effect⁹ potest dependere a diuersis causis: distincō
ne. j. q. j. libri tertij

Quādo sufficit assignare pro causa naturam rei:
distincōe. xij. libri tertij

An deus sit causa pma et immediata omniū effectū
distin. j. q. ij. li. ij.

Causa multipliciter accipitur. Causa mediata et
immediata. An idem sit causa et causa immediata. Cau
sa p̄cisa et totalis: distincōe pma: questione secun
da: libri secundi. Causare quid est: Item quid causa
immediata immediatiōe cause et effectus. Ibidem.

De ordine causarum essentialiter ordinararum: di
stincōe: pma: questione secunda: lib. ij. An idē po
test esse causa plurium: an idem bis pducatur: an idē
generetur et creetur. Ibidem

De causa vide in deus.

Utrū creatura pōt conseruare effectū sine subiecto
A quo producantur qualitates in sacramento altaris
distin. j. q. iij. libri secundi

An cause possunt esse sibi inuicem causes dependen
tia causari ad causam quid est: distincōe pma. q.
v. libri secundi

Causa p̄prie dicta et occasioalis q̄ est: dis. xxi. li. ij.

Esse causam totalem repugnat creature: distincō
ne. xxxvij. li. ij

Celum

Utrū in celo sit materia eiusdē rōnis cū inferiorib⁹
An sit corruptibile: celū empirreū q̄ creatum est.
distincōe. xij. q. ij. lib. ij. Quomodo angelis reple
rū: distin. ij. q. ij. libri secundi

De nūero celoz opiniones quattuor recitant. Et
lū multipliciter accipit: dis. xij. li. ij

Celū empirreū an sit ponendū: cur sic dicatur: quo
mō influat in inferiora: dis. xij. li. ij.

Celū vñ mouetur an naturaliter: cur et ad qd: an ha
beat aliquā actionē in animā: an i fine mūdi desce
at: an p̄astra agat in inferiora: distin. xij. li. ij.

De iij

Inuentariū generale

An intelligentia cōtingēter moueat celū: z an de
se moueat p̄mū mobile: distin. xiiij. li. ij.

Celū crystallinū qd est: distin. xiiij. li. ij.

Ceremonie

An ceremonie legis veteris cōtulerūt grām ex ope
re oparo: distin. j. q. ij. li. iij.

Certitudo

Certitudo multiplex ex preintellectus z affectus:
distin. ii. ij. li. ij.

Christus. Christi incarnati o/moris/
passio/meritū/vnio hypostatica.

An solus filius sit incarnatus. Incarnatio qd est
distin. j. q. j. et distin. ij. li. iij.

Vnio hypostatica qd est. Vnio qd est: an relatio v̄
entitas absolūta cui assimilā in creatur: distinctio
ne j. q. j. libri tertij

Ad determinandū suppositale dependentiā qd req̄
rit. Qualis p̄portio v̄nibilitū. Si possibilis sit hec
vnio: distin. j. q. j. li. iij. Itē. q. ij. eiusdē

Uniri quid est: distin. j. q. j. li. iij.

Uniri mediate v̄l imediate qd est: dist. ij. q. j. eiusdē

Item distinctioe q̄nta eiusdē

Utrū tres p̄sone possunt eandem naturam nūero
assumere: distin. j. q. j. li. iij.

Uniones an numerant̄ fm̄ numerū terminorum:
distinctioe p̄ma. q. j. li. iij.

Utrū essentia pōt suppositare naturā humanā vel
ei vniri: distinctioe. j. q. j. li. iij.

Differūt vniri alicui z suppositari ab aliq̄. j. q. j. li.
iij. Item distin. v. eiusdē

Utrū q̄libet natura pōt suppositari a v̄bo aut a p̄
sona alia: distinctioe. j. q. ij. li. iij.

Recitant̄ opiniones due

Assumi suppositraliter qd est: distinctio. j. q. j. li. iij.

Caro qd fuit vnica verbo in sepulchro: distinctio. j.
q. ij. libri tertij

Utrū natura hūana sit vnica v̄bo vna v̄l plurib⁹
vnionib⁹: distinctioe. j. q. j. li. iij.

Utrū p̄sona diuina possit assumere naturam crea
tam: distinctioe. j. q. j. li. iij.

Utrū natura hūana sit in potētia neutra ad p̄p̄iū
suppositū: dist. j. q. j. li. iij.

Utrum suppositum diuinum potest simul plures
naturas assumere/numero z specie distinctas: istī.
j. q. j. li. iij.

Utrū suppositū creatū pōt aliā naturā creatā sup
positraliter assumere: dist. j. q. j. li. iij.

Utrū v̄bū simul p̄e assumpsit hūanā naturam et
q̄alibet eius partē imediate: dist. ij. li. ij.

Mediū vnionis multiplex est: dist. ij. li. iij.

Cōgruitas incarnatiōis: disti. ij. li. iij. Et cur op⁹
incarnatiōis ita fuit dilātū. Ibidē.

Utrū si homo nō peccasset/verbū nihilominus in
carnatū fuisset: distinctioe sc̄da: libri tertij

Utrū vnio deitatis z hūanitatis sit facta in natu
ra vel in p̄sona assumētis: distin. v. li. iij.

Differūt vniri z assumi/vniri z assumere ad vnio
nem: distinctioe q̄nta: libri tertij

An hō potest assumi: distinctioe q̄nta: libri tertij

An sit eadē vnio anime ad corpus z anime ad ver
bum p̄sone: distinctioe q̄nta: libri tertij

An persona assumpsit personam vel naturā natu
ram: vel naturā personam: an persona naturam: di
stinctione sexta: q̄stione. j. li. iij.

Utrū verbū incarnatū est compositum: z quomo
do christus assumpsit naturam humanā vt hab: rū:
distin. vj. q. j. et. q. ij. li. iij.

Utrū christus sit aliqua duo: z quodtriplex esse re
peritur in ipso distin. vj. q. ij. li. iij.

Christus quid significat/pro quo supponit: an sit
compositus: an sit quoddam totum: distinctioe sex
ta q̄stione secūda: libri tertij

Christus cōtingenter est homo: s; nō accidentalit̄:
an verbū est duo: distinctioe. v. q. ij. li. iij.

An christus fm̄ q̄ homo est aliquid: an christ⁹ sit
vnum vnitate creata vel increata: distinctioe sexta
q. ij. li. iij.

De cōmunicatione idiomatū.

De cōmunicatione idiomatū: z si concreta vtriū
q̄ nature possunt de seinuicem vere predicari: di
stinctione. xxxvij. li. iij. Hec materia late z artifice
pariter z catholice applicat̄. Ibidem

Idioma quid est: distinctioe septima: libri tertij

De triplicibus p̄positiōib⁹ que currūt in hac
materia. De inesse ampliatue/reduplicatiue z spe
ciuatue. Pulchre z late tractatur distin. vij. lib.
iij. quomodo sint cōcedēde

Concretorū triplex differentia: distinctioe septi
ma libri tertij

An in christo filiatio temporalis z eterna sint relatio
nes ab inuicē realiter distingere: dist. vij. li. iij.

An essentia diuina sit incarnata z ex virgine nata:
distin. vij. libri tertij

Utrum z qualiter humanitas christi sit adorāda:
distinctioe. ix. libri tertij

Utrū ch̄s fm̄ q̄ hō sit filius adoptiuus: an ch̄s
p̄destinatus sit esse filius dei: distin. x. li. iij

Utrū ch̄s pōt dici creatura: dist. xj. li. iij.

Utrum christus potuit peccare/mentiri/decipere
cum assumpsit naturam masculinā: cur de massa
p̄ditionis z c. distin. xij. li. iij.

Utrū summa creabilis grā sit anie christi collata.
Late explicat̄ illa materia: distin. xij. li. iij.

Utrum fructio anime christi fuit summa possibi
lis creature: distin. xij. li. iij.

Christus quō z quoz est caput: z fm̄ quā naturā
mediator est dei z hominū. Ibi de grā capitis et de
plenitudine gracie christi: distin. xij. li. iij.

An aīa christi videat oīa in verbo que nouit verbū
Recitat̄ q̄ntuplex opinio: distin. xiiij. li. iij.

Christ⁹ an fuit decimatus in lumbis abrae: Deci
matio qualis act⁹ fuit: qualiter fuit in lūbis abrae
distin. iij. q. ij. li. iij.

Natura hūana in christo nō cōtraxit originale pec
catū: distin. iij. q. ij. li. iij.

Caro christi quomodo dicit̄ fuisse obnoxia pecca
to in parrib⁹: distin. iij. li. iij

An christus descēdit ab adā fm̄ rōnem seminalez:
z quō hoc intelligit̄: distin. iij. li. iij

Ania christi an videat omnia intuitine actualiter
z in p̄prio genere: quomodo p̄fecit in gratia z sapia
an cōmp̄endat infinitatem verbi. Utrum p̄fecissī
ma noticia sit anime ch̄i cōmunicabilis. Utrū ei po
tuit cōmunicari omnipotentia: distinctioe. xiiij.
li. iij. Item de intellectu scripture cum dicit̄ p̄fecisse
etate z sapientia. Ibidem

Christi passio

Anima ch̄i quā z quātā habuit tristitiā z dolorē

super libros sententiarū

fm quā anime portione: de voluntate christi vna-
tura ac sensui cōiuncta: quomodo doluit de quibus
tristata fuit: an christi passio fuerit minor passiōe pur-
gatorij z inferni: an extensius z intensius maior omni
pena omnium hominū. Utrū in instanti mortis fue-
rit maxima tristitia in sensualitate: de quibus trista-
ta est anima christi in passione: an solus christus sen-
sit amaritudinē mortis: quomodo in christo simul
fuit gaudiū z tristitia summa: de dilatatione cordis
christi ex gaudio: dist. xv. libri. iij

An christus fm hoīem habuit necessitatē moriēdi:
necessitas multiplex: moriēdi necessitas vnde inest
homi: christi passio quō fuit voluntaria aut violēta
De clamore valido z anticipacione hore mortis: an
fuit miraculosum zc. dist. xvj. libri. tertij

Utrū in christo fuerūt plures voluntates sibi i vo-
lito semp cōformes: de multiplici volūtate in christo
Utrū in christo fuit rebellio inferior viriū ad supio-
res: quō orauit pro calicis ablatione: quō exauit?
est. Utrū dubitauit de morte sua: an volūtas rōna-
lis absoluta in christo semp fuit conformis volunta-
ti diuine: dist. xvij. libri. iij

Christi meritum

De christi merito: quomō christus meruit: cui me-
ruit: z qd: an actu beatifico: quando meruit: an idez
bis meruit: in qua portione est meritū zc. multa di-
stin. xviij. libri. iij

An christus in sua bñdicta passione omnibz hoibz
meruit per remissionē: gratie infusionē: regni aprio-
nē z glām: late explicat: hec questio dist. xix. li. iij.
Ibi de finitate vel infinitate meriti christi: an pdesti-
natio habeat causam meritoria: an solus christus sic
dicendū ē redemptor z mediator. ibidem

De necessitate reparatiōis humani generis p chri-
stum: z de rationibz Anselmi: an demonstrēt vl nō
quomodo per christū z eius passionē redemptum?
dist. xxiij. li. iij

Circumcisio

Circumcisio quere in sacramentū

Clauis

Clauis ecclesie quid est: de potestate clauis eccle-
siae qd se extendant: an ad remissionē culpe z pene
de errore clauis: quō sacerdos euāgelicus soluit et
vrit clauē z similia: dist. xviij. q. j. libri. iij. Itē dist.
xix. eiusdem

Clauis iurisdictionis z ordinis: prāris z scientie/ q
sunt: quis eaz vsus zc. dist. xix. libri. iij

An christus habuit prātem clauis: dist. xix. lib. iij

Clericus

Clericus quere in beneficium

Christi mors

De christi morte per separationē anime a corpore
sed non a deitate

An caro chri i sepulchro fuisset putrefacta/ si chri-
stus non resurrexisset

An informata forma substantiali. Utrū ania christi
post separationē ante corporis reunionē fuit impas-
sibilis: dist. xxj. libri. iij

Utrum in triduo christus fuerit vere homo: recitā-
tur opiniones

An christus in triduo fuit in sepulchro

An psona verbi in triduo potuit vere dici christus
z sic de similibz ppositionibz

An concedendum sit q ille homo puta christus sit

vbiqz.

Ad quē infernū christus descendit
Cur nō statim eduxit patres de limbo zc. distincti-
one. xxij. libri. tertij

Quam denominationem sortitum est verbum in
triduo: ibidem

Cognitio: noticia

Noticia euidens quid est: noticia intuitiua: abstra-
ctiua: apprehensiua: iudicatiua: complexa: incōple-
ta: an eadē noticia sit intuitiua z abstractiua: an ra-
les noticiae sint synonyme: noticia euidēs vnde cau-
sa: respectu cuius est: an possit haberi a viatore de
veritatibz theologicis: de quibz: quoruplex z qualis
noticia potest haberi de deo. In quid pmi fert intel-
lectus cognitiue: an ad rem ipam vel ad aliud

De noticia reflexa. q. j. prologi

An noticia euidēs veritatū theologicarū sit scien-
tia ppe dicta. q. ij. prologi

Noticia practica z speculatiua quid est

Quomodo differat zc. vide questione. x. xj. et. xij.
prologi

Item distin. xxxv. q. vj

An pmiū cognitū a nobis sit diuina essentia: dist.
iij. q. j. libri. primi

Item distin. xxxv. q. iij. eiusdem

Quomō deus a nobis potest cognosci: in statu vie
in se vel in conceptu: z quid est deū cognoscere in cō-
ceptu: dist. iij. q. ij. libri. primi

Cognitio rei multiplex: similis z cognoscere mul-
tiplex ē: dist. iij. q. v. libri. ibidē. que possunt cognosci
distincte z que confuse: plura alia vide de ordine co-
gnitorum ibidem

Item distin. xxiij. eiusdem

Aperitur totus ordo generationis potentiarū co-
gnitiuarum tam sensus q intellectus multum latez
distinctione. iij. q. vj. libri. primi. ad idem distinctiōe
iij. q. ij. libri. secundi

An intellectus noster seipso intelligat sine alio re-
presentatiuo: distinctione tricesima quinta: questioe
secunda libri. primi

Cognoscere dei z producere quomodo differunt.
distinctione. xxxviij. libri. primi. sic intelligere z vel-
le dei: ibidem

Item distinctione secunda questione prima z secu-
da libri. primi

De cognitione dei late habetur: distinctiōe. xxxviij
libri. primi

Cognitio triplex: in verbo: in proprio genere: quo-
modo differunt: distinctiōe decima quarta: libri. ter-
tij.

De cognitione anime christi si omnia nouit in ver-
bo: que verbum vider. Et similia hanc materiā con-
cernentia: distinctiōe. xxiij. libri. tertij

Quō deniqz differunt he cognitiones. ibidem

De formatione noticiae in genere late habet dist.
iij. q. ij. libri. secundi

De cognitione angelorum quomodo cognoscant:
An per essentiam vel als: vide distinctiōe. iij. q. ij. li-
bri. secundi

Quomodo aliquid dicitur videri in verbo: Quo-
modo creatura relucet in verbo: distinctiōe. xxiij. li-
bri. tertij

Qui non vnum intelligit/ nihil intelligit: quomo-
do ocedit: dist. xxiij. libri. tertij

Inuentariū generale

Cognitio infusa quid est: similiter cognitio acqui-
sita: dist. xiiij. libri tertij

An anima christi omnia cognouit: intuitiue/actua-
liter/z in genere p[ro]prio: dist. xiiij. libri tertij

Diffuse recitant opiniones deponendo vel nō po-
nēdo species sensibiles z intelligibiles in rez. cog-
nitione: z accepta opinio que gaudet paucitate: disti.
iij. q. ij. libri secundi

Cognoscere per essentiam quid est: distin. iij. q. ij. li-
bri secundi

Noticia intuitiua z abstractiua: matutina z vesper-
tina: dist. iij. q. ij. libri secundi

Ratio cognoscēdi multipliciter accipit: dist. iij. q.
ij. libri secundi

Cognitio quadruplex: distinctione. xxiij. q. ij. libri
secundi

De profectu hominis in dei cognitiōe in statu ino-
centie: ibidem zc.

Praxis quid est: cuius potentie actus: de quo pri-
mo dicitur praxis

Praxis virtuosa/vitiosa: an actus voluntatis sit
praxis: an speculatio. q. x. prologi

Noticia practica et speculatiua quid est: quomodo
differunt scientia practica/speculatiua que est: plu-
ra de hoc vide. q. x. xj. z. xij

Item an theologia sit practica vel speculatiua.

An habitus theologicus sit practicus vel specula-
tiuus. q. xij. prologi.

Differunt praxis z noticia practica. q. xj. prologi

De praxi z speculatione inq[ui]tum deo attribuitur
dist. xxxv. q. vj. libri primi

Columba

Si licet educare columbas emittendas ad caput.
dist. xv. q. xij. libri iij

Compositio

Compositū seu compositio quid dicit: distinctiōe
vj. q. j. et. ij. libri tertij

Comprehendere

Comprehendere accipitur multis modis: distin-
ctione. iij. q. vj. libri primi. Item distinctione. xiiij.
libri tertij

Conceptus

Ordo/notificatio z distinctio cōceptuū q[ui] possunt
haberi a nobis de deo pulchre explicat. q. ij. prologi
Item. q. vj. prologi

Quos cōceptus possumus formare de deo: qd cō-
ceptus simplex: quatuorplex

An cecus potest formare cōceptum de re non visa
q. vj. prologi

Intellectus formādo conceptū de deo: ad qd ime-
diate terminatur. q. j. z. vj. prologi

Cōceptus habet duplex esse: subiectiuū z obiectiuū
dist. ij. q. viij. libri primi

An sit aliquis conceptus cōmunis deo z creature
dist. ij. q. ix. libri primi

Res aliqua quomodo cognoscitur in cōceptu: qd
z qualiter significat conceptus: an omnis cōceptus
significat naturaliter proprie: z similia multa: disti-
ctione. iij. q. ij. libri primi. Item an possimus de deo
habere plures cōceptus quidditatiuos: vbi supra. q.
iij. libri primi. ibidem

Quid cōceptus quidditatiuus: quid simplex: quō
de deo possunt formari a nobis. ibidem

Cōceptus simplex z compositus: compositus qd

est dist. iij. q. v. libri primi

Que conuenientia z qualis requiritur ad abstra-
hendum conceptum quidditatiuū vel accidentale: zc.
distinctione. viij. q. ij. z distinctione. xvij. q. vj. li-
bri primi

Conceptus quid est: quomodo accipitur: distin-
iij. q. ij. libri secundi

Confessio

Confessio quere in penitencia

Concretum

Concreta substantie p[re]dicant contingenter de suis
abstractis: dist. vj. libri tertij

Concreta predicamenti substantie an sint absolu-
ta: an cōnotatiua: dist. vj. libri tertij

Termini cōnotatiui z absoluti quomodo distinguun-
tur: dist. vj. libri tertij

Concreta z abstracta quomodo se habent ad inui-
cem quo ad suppositionem: distinctione. vj. libri iij

Concretorum triplex differentia: distinctione. vj
libri tertij

Confirmatio

An confirmatio sit sacramentū: a solo episcopo dis-
pensabile: p[re]secrationis multiplex acceptio: diuisio:
materia: forma: minister: quib[us] quādo danda est de
eius loco: significatione: institutione: effectu zc. di-
stin. vj. libri quarti

Confirmatio qualis est in beatitudine: z fuisse in
statu innocentie: dist. xx. libri scđi

Conformatio voluntatum multipliciter fit

Connotare

Connotare quere in predicatum zc.

Conscientia

Conscientia quid est: quatuorplex: quō ligat: q[ui] fuit
eius effectus/pulchre habet dist. xxxix. libri tertij

Consensus

Consentire habitualiter/virtualiter quid est: dist.
iij. q. ij. libri quarti

Conseruatio

Cōseruare: cōseruatio qd est: dist. j. q. ij. libri secūdi

Contemptus

Contēptus multiplex: dist. xxij. q. ij. libri secundi

Continere: locus

Cōtineri in deo obiectiue/virtualiter/eminentē sic
fuit esse in deo: esse cognitū ab eterno a deo: z similia
dist. xxxvj. libri j. Item dist. xiiij. libri tertij

Dei in creaturis existentia triplex est: distin. xxxv
Item distin. xiiij. libri tertij

An deū esse vbiq[ue] sit p[ro]p[ri]ū deo. dist. xxxvij. libri p[ri]mi

Aliquis est in loco tripliciter: z quomodo deus est
vbiq[ue]: ac immutabiliter i loco in quo prius nō fuit: di-
stin. xxxvij. libri p[ri]mi. Item de localitate angeli: dist.
ij. q. j. libri secundi

Quomodo vniuersale dicit[ur] esse vbiq[ue]: dist. xxxvij.
libri primi

Quomodo vnū inest alteri per potentia: p[re]sentiam
z essentia: dist. xxxvij. libri primi

Quomodo angelus est in loco: si determinat sibi cer-
tum locū q[ui]tum ad magnitudinem: an potest coassi-
stere pluribus locis distinctis: an duo angeli possūt
esse in eodem loco: distinctiōe. ij. q. ij. li. ij. alia de lo-
catione z de motu locali angelor[um] quere in angelus:
dist. ij. q. ij. z iij. libri secundi

Locus qd est diffinitiuus: tres condiciones loci: di-
stin. ij. q. ij. libri secundi

super libros iniarū

Contingens

Contingens ad vtrumlibet quid est. Contingenter agere voluntatem quid est. Contingentia cause in quo consistit. Contingenter verum et determinate verum quomodo differunt distinctione. xxxviij. libri primi. Materia de cōtingentia rerum non obstante infallibilitate diuine cognitionis late examinatur vt supra.

Habere scientiam determinatam de futuris cōtingentibus dupliciter accipitur dist. xxxviij. li. primi. Cautele circa ppositiōes de futuris contingentiis dist. xxxix. libri primi

Contradictio

Quomodo nunq. possunt concedi ptradictoria d. ali quo nisi fides compellat: dist. i. q. v. libri pmi

Contradictio est medium arguendi: distinctione. ij. q. j. libri primi

An omnia contradictoria equaliter repugnāt: dist. ij. q. j. libri primi

Ad saluandum transitum de contradictorio in cōtradictorium quid requiritur: sufficit: dist. xviij. q. j. libri primi. Item dist. xiiij. q. ij. libri pmi. Item distinctione. xiiij. q. j. libri quarti. Item distinctione xxxix. libri primi

Que contraria inferūt contradictoria: distinctione. ne. xxxij. libri tertij

Contritio: Attritio

Contritio/attritio quere in penitentia

Corumpere

Qui habet corruptionem intrinsecam vel extrinsecam: dist. xv. libri secundi

Creare

Utrum creature repugnet creare. Quid est creare. zc. distinctione. j. q. j. libri quarti. Item distinctione. j. q. iij. libri secundi

Creare accipit multipliciter: dist. xj. libri iij. An christus est creatura: ibidem

Utrum creatio actio sit quid distinctum a deo caute: sic de creatione passiva respectu creature: dist. j. q. j. libri scdi. Item an sit respectus realis vel ratio nis: ibidem

Creatio actiua quid dicit: multiplex acceptio nominis creare: dist. j. q. i. libri scdi

An quilibet effectus creetur a deo: an idem effectus generatur et creatur: dist. i. q. i. libri scdi

Utrum creature conueniat per se non esse: distinctio ne. i. q. iij. libri scdi

Utrum creatura potest cōseruare totum effectum sine subiecto: dist. i. q. iij. libri scdi

Creare et generare quomodo differunt: distinctione i. q. i. libri secundi

Culpa

Culpa multiplex: dist. xv. q. x. libri quarti

Decalogi precepta

De amore ordine ac distinctione preceptorum decalogi: an sint de lege nature: an dispensabilia: an obligent vt obseruent in charitate: an pro quolibet tēpe siue ad semp et pro semper: an dñs et quando dispensauit cum patribus aut filiis israel super aliquibus pceptis decalogi: dist. xxxviij. libri tertij

Decimare

Decimatio an sit actus moralis/sacramentalis et figuralis: dist. iij. q. ij. libri tertij

Delectatio

Delectatio quid est: unde causatur: de eius subiecto: si distinguit ab amore: si diabolus dicatur delectari: et quomodo an sit nobilio: dilectione: distinctio ne. i. q. iij. libri primi

Demon

Demon quere in angelis

Demonstratio

Propositio demonstrabilis qd est: quatuorplex demonstratiōis multiplex acceptio. q. ij. prologi

De demonstratiōe plura vide. q. ij. iij. v. z. vj. prologi

Demonstratio potissima quid est: de medio eiusdē q. v. prologi

Depositem

Ad quam diligentiam tenetur depositarius in custodia depositi: quādo tenetur ad restitutionē amissum depositi: ibi multa de deposito: distinctione. xv. q. x. libri quarti

Derrabere

Derrabere quere in fama

Deus natura diuina

Summariū omnium que habent in diuinis: de eorum idempnitare et distinctione. q. ij. prologi. Item dist. ij. q. i. libri primi

De idēpmitate essentie diuine cum attributis: vide late dist. inc. ij. q. j. libri primi. Item quomodo differunt intelligere dei et velle dei: actus dicendi/actus memorie. Item. q. ij. ibidem. et dist. xxxviij. eiusdem.

An pater et paternitas distinguant formalr: dist. ij. q. j. libri primi

Attributum diuinum quid est: distinctione. ij. q. j. libri primi

Perfectio diuina: pfectio attributalis qd est: an pfectio sit in deo: dist. ij. q. ij. libri primi

De vnitare dei

De vnitare dei: et qd de? vide dist. ij. q. x. libri pmi.

De vnitare numerali essentie diuine cū pluralitate personarum: dist. ij. q. xj. libri pmi

Cōstitutio personarum nō opponit simpliciter diuine dist. ij. q. xj. et dist. xxvj. libri primi

De filij generatione

Quomodo filius generatur de substantia patris: et ad quem sensum. Item an essentia diuina habeat se qsi materia respectu diuinarum personarum: dist. v. q. ij. libri primi. Item de termino formali generatiōis qd sit: ibidem. q. iij

An pater genuit filiū natura vel voluntate: et quomodo hoc intelligit: dist. vj. libri primi

An potentia generandi in patre sit qd absolutū vlr respectiui: ibi de pncipio elicitiuo quid est: cui conuenit esse elicitiui: an sit idē elicere et pducere zc. Item pncipii elicitiui et pductiui quomodo differunt dist. vj. q. j. z. ij. libri primi. Item an potentia generandi possit cōmunicari filio: et an aliqua pfectio sit i patre que non sit in filio. Ibidem. q. iij

An pductiōes in diuinis fundant in actibus essentialibus: et an ad distinctionē emanationū in diuinis requirit distinctio i pncipiis elicitiuis: dist. vj. q. ij. li. j.

An deus sit immutabilis et summe simplex: distinctio. viij. q. vj. libri primi

An filius vere generetur a patre: et qd hoc solū fide creditur. Ibi quid est de ratiōe formali: intellectus dist. ix. q. j. libri primi

Inuentariū generale

An generatio in diuinis sit vniuoca vel equiuoca: distin. ix. q. ij. libri j.

An generatio filiū sit eterna: distin. ix. q. iij. libri j.

De prioritaribus que sunt in diuinis concedēde. et que non: et de modo loquendi. Late habet distincti one. ix. q. iij. libri primi

De spūssancti pductione

An voluntas sit principiu pductionu spiritussan cti: Ubi explicat personar emanatio per aliquas p positiones: ibidem. An dualitas productionum in diuinis sit solum fide credita. distinctione. x. q. p rima: libri primi

Utrum spiritussanctus producat libere. Quid est producere libere naturaliter necessario: distinctioe r. q. ij. libri primi

An spiritussanctus procedat a patre et filio: ubi co furat error grecor: distinctione. xj. q. j. libri primi

An spūssanctus possit distingui a filio: si nō procede ret ab eodē: distin. xj. q. ij. libri primi

Quot sunt relationes in diuinis qd persone penes quas relationes distinguunt persone: distin. xj. q. ij libri primi. Item distin. xxvij. et xxvij. eiusdem. Item distin. xij. q. j. eiusdem.

An pater et filius sunt vnū principiu spirans. ff. di stin. xij. q. j. libri pmi

Constitutio ex essentia / ex spiratioe actina pmo cō uenit spirare: licet non sit formaliter suppositum: et quō vey est qd actus vt dicat sunt supposito: distin. xij. q. j. et ij. libri primi

Quomodo differenter tres psonae sunt vnū princi piū creature: et pater et filius principiu spiritussan cti: distin. xij. q. j. libri primi

Utrum pater et filius spirant. ff. in qm sunt vnū v l in qm sunt distincti: distin. xij. q. ij. libri pmi

Amor iocundus mutuus repensius quid est distin ctione. ij. q. ij. libri primi

An pater et filius spirat vniformiter spūssanctū: di stin. xij. q. ij. libri primi

An generatio filiū sit spiratio: quomō differunt ge neratio et spiratio: imaginatio generationis filiū: et p cessionis spūssancti: distin. xij. libri primi. Item di stin. xvij. eiusdem

Oia in diuinis sunt idē: ubi non obuiat relatiōis oppositio quō intelligit: distin. xij. libri primi

Duplex spūssancti pcessio: temporalis et eterna quid est Ad quid datur spūssanctus: quō illabif anime

Dona in quibus persona in diuinis mitti dicat q sunt: ad quem sensus processio temporalis negat ab eterna: an vey sit qd est duplex spūssancti pcessio: di stin. xij. q. j. libri pmi

Appropriatio donorum ad personas in diuinis: distin. xij. q. j. libri primi

Quō datur spūssanctus in donis suis et in quib⁹ qd est dari cum homini: et quomodo dat vel illabif ali cui cum sit ubiq: cur plus in dono charitatis q in alio: distin. xij. q. ij. libri primi

An queliber persona mittat et mittatur: et quomo do differunt illa nomia: distin. ij. libri pmi

Missio temporalis et eterna visibilis et inuisibilis spūssancti quid significat: quomodo fit: qualia fue re illa signa: vnde producta: an spūssanctus vnica: qd representantur: cur solum in noua lege facta: distin. xvj. libri primi

An necesse sit ad hominis gratificationem infundi

anime donū creatū qd est gfa pter spūssanctū vt sit ac cepta et grata deo ad vitā. Nec materia late examia tur p totam distinctionē. xvij. libri primi. Item dist. iij. q. j. libri quarti

Complacencia dei in rebus multiplex. distinc. xvij q. j. libri primi

Potentia dei absoluta et ordinata quid est: distin. xvij. q. j. libri pmi. Item distin. j. q. j. libri quarti

An deus potest omnia producibilia simul pduce re: distin. xvij. q. vij. libri primi

Donū et datum quō differunt: an donū sit soli⁹ spi ritussancti: quō spūssanctus pcedit vt donū virtute amoris produci: distin. xvij. libri primi

Quō plone diuine dicuntur equales vel magne: simi les et c. distin. xix. q. j. libri primi

Quomodo vna persona dicitur esse in alia per cir cumcessionem: et quid dicit hoc vocabulum: distin. xix. q. ij. libri primi

Potentia omnipotētia / potentia generadi quomo do dicuntur esse in personis diuinis: quid importat illa nomina: et an potentia generandi sit potētia: di stinctione. xx. libri pmi

An solus pater sit deus: distin. xxj. libri primi

Constitutio psonar quomō et ad quē sensum potest a scriis et doctorib⁹ admitti: late tractat disti. xxvj. li bri primi per totum. Et recitant opiniones doctor et rationes soluuntur. Item distinctione. vij. q. vij. et distinctione. ix. q. ij. eiusdem. Item distinc. xxij. de idēpitate proprietatis et essentie cum persona: et distin. xxvij. eiusdem

An in eadem persona sint plures pprietates distin. xxvij. q. j. libri pmi

Quō et ad quem sensum filius dicitur verbum pa tris in diuinis: distin. xxvij. q. ij. libri primi

Verbum in diuinis quomodo nascitur de sciētia patris: an omnis intellectio in diuinis sit verbū: di stin. xxvij. q. ij. libri primi

Dicere in diuinis quid est: que psonae dicunt: distin ctione. xxvij. q. ij. libri primi

Relatio in diuinis quid est: cur sic dicitur: distin. xxvij. libri primi. Non est minime entitatis: distin. xxvj. q. j. libri primi

Innascibilitas quō est patris proprietatis: et quom pliciter accipit distin. xxvij. libri pmi

In diuinis nō sunt plura tribus: distin. xxvij. li. pmi

In diuinis sunt due emanationes: tres psonae: tres pprietates: quattuor relationes: quinque notioes: qmō concedi possunt illa dicta: essentia et pater distin guunt formaliter: pater et essentia sunt: et filia dicta: distin. xxvij. libri pmi: quō sunt cōcedenda

Principiu an dicat vniuoce de oibus de quib⁹ vi citur in diuinis: distin. xxix. libri pmi

An relationes possint aliquo mō in diuinis nega ri seclusa auctoritate: distin. xxx. q. j. libri primi

Cur appropriat patri eternitas: spēs filio: vsus spi ritussancti: et sic de alijs appropriatis distin. xxxj. libri pmi

An pater sit sapiens sapientia genita: distinc. xxxij q. j. libri primi

An pater et filius diligant se. ff. distinctione. xxxij. q. ij. libri primi

Volūtas diuina est essentia diuina: distin. xxxij. q. ij. libri primi

Quō spūssanctus est nexus amboz: et quō pater et fili us diligūt se spūssancti: distin. xxxij. q. ij. libri primi

super libros sententiarum

Quod aliquid est in deo quod nec est purum essentiale/
nec notionale. dist. xxij. q. ij. li. j.

Dei scientia dei cognitio

An in deo sit scientia ex natura rei: de scientia et cogni-
tione dei plura habentur dist. xxv. p. totum. et in sequen-
ti distinctione. j.

An in deo sit habitus sicut est in eo scientia. distin-
ctio. xxv. q. j. libri primi

Deus continet perfectionem omnis creature eminens
ter. dist. xxv. q. ij. li. primi

An deus ab eterno referat ad creaturam. dist. xxv.
q. iij. libri primi

Idea

An deus intelligat per ideas: et in genere tractatur
de ideis late vide. dist. xxv. q. v. et. vj. li. j.

Perfectiones creaturarum quomodo dicuntur esse in
deo. dist. xxvj. li. j.

An esse ubique sit proprium deo. dist. xxvij. li. primi. et
quomodo deus immutabilis est in loco in quo prius non
fuit. Et quod deus est ubique et ibidem

An deus habet scientiam determinatam et necessariam
omnium futurorum contingentium: hec materia late exami-
nat. dist. xxvij. li. j. p. multa dicta

Omnia et singula cognoscibilia deus cognoscit infal-
libili et determinata cognitione. dist. xxvij. li. primi

Deus certitudinaliter cognoscit omnia futura contin-
gentia. Quod infallibilitas divine cognitionis non re-
pugnat contingentie creature. dist. xxvij. li. primi.

An deus intuitivus cognoscat omnia: et quod cognoscit
omnia in sua essentia. dist. xxvij. li. j.

An deus sit prescientia omnium futurorum contingentium:
deus prescire quid est. dist. xxvij. li. j.

Nulla est vicissitudo in divina cognitione. distinc-
tione. xxvij. li. primi.

An deus cognoscat infinita: late examinat hec ma-
teria. dist. xxvij. li. primi. et. xxix. eiusdem

Scientia dei in ordine ad cognita multiplex est. dist.
xxvij. li. primi. Item dist. xxix. eiusdem multa vide sci-
entia dei visionis approbationis et.

An deus potest plura scire quam scit. dist. xxix. li. j.

Predestinatio: prescientia

De predestinatione et prescientia dei et causa eorum. de.
dist. xl. et. xli. late habetur: cum multorum dubio et solu-
tione. Item dist. xl. li. ij

Potentia

De potentia dei et omnipotentia: an potest facere omne
possibile fieri: an potest probari cum fore omnipotentem:
an potest facere quod non fecit an melius quam fecit: an mun-
dum meliorem illo. dist. xli. et. xliij. p. totum: late ha-
bet de cōcernentibus dei potentia.

Voluntas

De voluntate dei an sit causa omnium: an semper
impleatur de conformitate eidem late habetur cum re-
missione ad expositionem canonis. distinctione. xlv
vsq. in finem

Dilectio

De dilectione dei quod deus diligit omnia: an equaliter
vel non: quod plus alio et. dist. xxij. li. iij

Causatio

An deus sit causa prima et immediata omnium effectuum
an sit causa novi effectus sine sui mutatione et quod an
dupliciter agat eadem actione: an sit causa libera.
dist. j. q. ij. li. ij

Utrum deus potuit mundum produxisse ab eterno:

ubi solvuntur rationes de eternitate mundi. distinc-
tione. j. q. iij. libri. ij

Utrum quilibet effectus creatur a deo. distinctione
j. q. j. libri. ij

Quomodo deus dicitur mensurari eternitate. di-
stinctione. ij. q. j. libri. ij

Utrum deus potest facere voluntatem rationis na-
ture impeccabilem per naturam. dist. xxij. li. ij

An deus potest odiri. dist. xliij. li. ij

Diffinitio

Diffinitio quid nominis: quod rei quod differunt. q. v
prologi. Item dist. j. q. j. li. iij

Diffinitio per additamentum quid est: et quod primo
est substantie. dist. ij. q. iij. li. primi

Diffinitio hominis que est. dist. vj. li. iij

Diligere

Diligere vide in charitas

Dispensare

Quid est dispensare in lege. dist. xxvij. li. iij

Distinctio et distingui

Aliqua distingui per aliquid quomodo intelligitur. q.
xj. prologi. Item distinctione. ij. q. j. et. iij. primi li-
bri. Ibi de distinctione essentiali/reali/formali/plura
vide. Item de distinctione ex natura rei quid est.

Quocumque sic se habent quod unum manet alio non ma-
nente distinguuntur realiter: quod intelligitur dist. j. q. iij.
libri. j. late examinat

Distinctio multiplex quomodo arguitur distinctio
aliquorum. Distinctio formalis quid: multipliciter acci-
pitur: plura vide de hoc dist. ij. q. j. et. xj. li. j. Item de
distinctione rationis cui provenit: ubi supra. q. iij. Item
quid est distinctio formalis. dist. xxvij. li. j. Pater et
paternitas an distinguatur formaliter. distinctione. ij.
q. j. libri primi

Distingui quid est: unde arguitur aliqua distingui
distingui formaliter quid est: quibus convenit: et si-
milia multa. distinctione. ij. q. xj. libri primi. Item dist.
xj. q. ij. libri primi

Distinctio quandoque est conditio propositionis et non re-
rum. dist. ij. q. xj. libri primi

Differunt esse primo diversa et alterius rationis: et
que dicuntur esse eiusdem rationis. distinctione. ix.
questione. ij

Distingui personaliter dupliciter accipitur. distin-
ctione. xj. q. j. libri primi

Distingui ratione accipitur dupliciter: de quibus pro-
prie dicitur distingui: quod realiter idem distinguuntur
ratione. dist. xxv. q. j. li. j.

Actuum distinctio et unitas: unde sumitur. distinctione
xij. libri tertij. Item distinctione. xxij. libri tertij.
Item dist. xvj. li. ij

De idempotentia et distinctione quorum sunt: quod sunt
passiones immediate: que differunt specie essentiali vel
accidentali. distinctione. j. q. vj. libri. ij. Item distin-
tione. ij. q. j. eiusdem et.

Dolor: Tristitia

Dolor et tristitia quid sunt: quod differunt: unde et quod
modo causantur. dist. xv. li. ij

Dominiū

Dominiū distinctio et translatio: distinctione
xv. q. ij. libri. iij

Dominiū potestas unde est: unde acquiritur: domi-
niū quod tenent subditis. dist. xv. q. v. li. iij

Quis quando potest imponere collectam subditis

Inuentarium generale

distinctione. xv. q. v. lib. iij. Et de causis impositionis collectre. ibidem

Dominus an potest alicui concedere imunitatē taliarum. distin. xv. q. v. li. iij

Dñs an potest recipere quantū vult a recedentib⁹ de suo dominio. distin. xv. q. v. li. iij

Dñs an tenetur ex facto familie z suorū officialiū. distin. xv. q. v. li. iij

Dominus an potest vendere officia temporalia. distin. xv. q. v. lib. iij

Dubitatio

Dubitatio capif dupliciter. distin. xvij. li. ij

Duratio

Duratio an imponit rem distinctam a duranti: mensura durationis angeli quid est: an sit eadē mensura durationis omniū mensurabilium. An de mēsuratur duratio: z similia. distinctione. ij. q. j. lib. ij. An ad durationē requiratur successio actu vel potentia. ibidem

Ecclesia

Ecclesia quare z quomodo dicitur corpus christi mysticum. distin. xij. lib. iij

Educere de potentia materie

Educi de potentia materie quid est. Cuius est educi de potentia materie. distinctione. j. q. j. li. iij. Itē distinctione. j. q. j. lib. ij

Electio

Electio sumitur dupliciter. An sit impossibile. distinctione. vj. li. ij

Elemosyna

Utrum elemosyna sit de consilio vel precepto: late examinat materia de elemosynarū largitione. Qui ad hoc reneantur. De quibus danda est elemosyna: quibus: an malis: an validis mendicantib⁹: hūilio nibus/ mīmīs. Quis ordo habendus zc. multa. distinctione. xvj. q. iij. lib. iij. Que elemosyna est pstantior alia. ibidem.

Elementum

Utrum elementa ex quibus constant animantius: corpora realiter maneant in eis substantialiter. Quo modo elementa manent in mixtis. Mixta quo modo componuntur ex elementis: plura alia vide. distinctione. xv. lib. ij

Error

Errores euticetis: nestorij: arrij: sabellij. distinctio ne. v. lib. iij

Esse

Esse multiplex reperitur. dist. vj. q. ij. lib. iij

Esse verbum sumit tripliciter. distin. xij. lib. iij

Esse obiectiū quid est. q. j. prologi

Habere esse virtuale in causa quid est. distinctio ne. iij. q. ij. lib. iij

Eucharistia

Eucharistie institutio. De tēpore z loco institutio nis. Eucharistie diffinitio. Quidditas eucharistie pcellentia super alia sacramēta. De eucharistie noi bus. de causis institutionis. dist. vij. q. j. li. iij

Eucharistie pfiguratio multiplex sacramentorum pfigurationis causa z ratio. Si species panis z vini sunt vnū sacramentū. An non ieiunis qñ potest sumi distin. vij. q. ij. li. iij

Consecrationis eucharistie forma que est. A quo i rituta: de forme mutatione z eiusdem expositione.

Quid est in eucharistia sacramētū tm. Res tm: res z sacramentū simul. dist. vij. q. ij. li. iij

De multiplici modo māducationis eucharistie: si eius māducatio est de necessitate salutis. Māduca tio eucharistie spūalis z sacramentalis que ē. An chris tus māducavit eucharistiā sacramentaliter: an an geli spūaliter. Quale corpus dedit christus discipu lis suis in cena. dist. ix. q. j. li. iij

De accessu multiplici ad eucharistiā. Quid ē di gne vel indigne sumere eucharistiā. Que reddūt ho minē indignū ad sumendū eucharistiā: peccatū qua le pollutio corporalis

De gravitate peccati indigne sumentium.

Qualis requirit preparatio. dist. ix. q. ij. li. iij

An sacerdos dispensans eucharistiā indignis: pec catoribus: publicis: occultis: notorij: hūilio nib⁹: suspectis de crimine: amenibus: energuminis/ pec cer. dist. ix. q. ij. li. iij. Sic de orneatoribus/ fortili gis/ aleatoribus/ magis/ artes prohibitas exercenti bus. ibidem

De proprietatib⁹ corporis christi in eucharistia si eadem sint in sacramento z in celo. Si sit in eucha ristia quantū de corporis actione z passione: de ope ratione sensitiva: de vbi z loco z multis similib⁹ pro prietatib⁹ fm oīa pdicamenta. distin. r. li. iij

De trāssubstāiatione z conuersione panis et vini in corpus christi. Quid dicunt illa noia: quomodo notificantur: quale corpus est sub speciebus: si substā tia panis z vini manet post conuersionē: quomodo z per quas ppositiones conuersio illa debet expmī: an illa conuersio fiat instantanee: an panis annibile tur z multa alia. dist. xj. q. j. li. iij

De eucharistie materia: si debet esse panis tritice⁹: z vinum album vel rubrum: si vinum artificiale: s admixtione aque cur fit: quādo fieri debet: si conuer titur in sanguinē dñi: si panis azimus vel fermenta tus est materia. De quantitate materie panis. si sit determinata: de admixtione aque in dolio zc. disti ctione. xj. q. ij. li. iij.

De accidentibus eucharistie que sunt sine subiecto si eandem habent actionem z passionem extra subie ctum sicut in subiecto. Que sunt eucharistie accide tia. Eucharistie species an nutrant sumentē. Si sit ibi vera fractio. Per quam species transmutationē definit ibi esse corpus christi zc. distinctione. xij. q. j. lib. quarti

De fructu suprioris eucharistie multiplici: an me lius sit accedere q̄ abstinere. De sumptione eucha ristie sub vtraq; specie si liceat laicis. Si licet eodem die pluries cōmunicare. Qñ cōmunicādū est de ne cessitate salutis: reprehensio frequēter abstinētiū ha bita pparatione. dist. xij. q. ij. li. iij

De eucharistie ministro quis est. Quam habet re spectu eucharistie potestatem: si potestas illa potest auferri vel non. Si heretic⁹ potest consecrare: vtrū tantū valet missa sacerdotis mali sicut boni. An lice at audire missam notorij/ z ab eo sacramenta recipe re: an a suspensio: a fornicario. An sacerdos curatus tenet subdito eucharistiā dare quotiens z quando perierit. An plures possunt eandē hostiā consecrare An sacerdos pōt missam applicare cui vult. Utrūz pro fit vna missa pluribus/ quibus se singulatim ob ligauit. De defectibus misse zc. distinctione. xij. q. j. lib. quarti.

Inuentariū generale

distinguit a delectatione: an voluntas contingenter fruatur sine ultimo: An vna persona sine alia etc. Mul-
ta vide distin. j. lib. j.

Item si vna persona potest adorari sine alia etc.

Uti quid est. distin. xxvj. lib. ij.

Fur. furtum. Rapina.

Furtum quid est. De speciebus furti. De restituti-
one furatorum. De participantibus in furtū aut ra-
pina. distin. xv. q. ij. lib. iij.

Generatio

Generatio vniuoca et equiuoca in creaturis quomo-
do distinguunt. dis. ix. q. ij. lib. j.

Materiam de generatione verbi; quere in nomine
deus.

Differunt generari et nasci esse filiū vel matrē. Itē
differunt generatio et alteratio. distin. iij. lib. ij.

Generatio filij in diuinis. quere in deus etc.

Gratia

Gratia datur ex opere operante et opere operato.
distin. j. q. iij. lib. iij.

An gratia sacramentorū sit eadem cum gratia vir-
tutum. De idempnitate gratie et charitatis. distin. ij.
q. j. lib. iij.

Gratia accipitur dupliciter. dis. iij. q. j. lib. iij.

De potest alicui remittere culpā sine infusione gra-
tie. De repugnantia peccati et gratie. dis. iij. q. j. lib.
iij. Item dis. xij. q. j. eiusdem.

Gratia triplex. Singularis persone capitū vniu-
o quid est. dis. j. q. j. lib. iij. de eodē dis. xij. lib. iij.

Gratie triplex acceptio. Et quomodo cōparat sem-
ini. dis. iij. lib. ij.

Utrum gratia operans et cooperans distinguatur
a charitate infusa. dis. xxvj. lib. ij.

Gratie multiplex acceptio: effectū multiplicatio
cum charitate idempnitatio/subiectatio: et quod eedē
conditiones conueniunt charitati et gratie: quod est vna
in omnibus. dis. xxvj. lib. ij.

An sit eadē gratia omnium sacramentorū: et si gloria
est gēa consummata. dis. xxvj. lib. ij.

Gratia esse quid positū in anima quomodo pro-
batur. distin. xxvj. lib. ij.

De gratia vide amplius in charitas: et in meritū.

Gratia ad quid et propter quid ponitur in homie.
distin. xxvj. lib. ij.

Utrum hominis liberū arbitriū potest sine gratia
actum moraliter bonū elicere: peccata cauere et diui-
na pēptra implere: late determinat hec questio. dist.
xxvj. lib. ij.

Habitus

Habitus multiplex acceptio. distinctio. Inclinator.
q. j. et viij. prologi. Itē dis. xij. q. j. lib. iij.

An potest esse vnus habitus principij et cōclusionis: aut to-
tus demonstratio. q. viij. prologi.

Habitus equiuocatio/diffinitio/subiectatio/cau-
satio/inclinator. dis. xij. q. j. lib. iij. late habet. Quō
aliquis habitus est essentialiter virtuosus: aliqis cō-
tingenter ibidem: respectu quorū ponit habitus in vo-
luntate et sensu: ad quid ponit habitus.

Que sunt conditiones habitus. ibidem.

An duo habitus alterius rationis possunt poni in
eadē potētia. dis. xij. q. ij. lib. iij.

Habitus inclinant ad actus in qua potētia subie-

ctatur. distin. xxvj. lib. iij.

Hereticus.

Heretici condemnari: an sint ab ecclesia tolerandi.
Heresis multiplex acceptio.

Diffinitio hereticus: an prinacia sit de ratione hereti-
ci: quid facit ecclesia de nouo cōdemnando heresim.
Si simonia sit heresis: si simoniaca heresis sit mari-
um peccatū. dis. xij. q. ij. lib. iij. Ibi plura alia de
errantibus in fide etc.

Homicidiū

Homicide talionis pena que est: quis potest iuste occi-
di: quid restituitur pro homicidio: ad quā restitutio-
nem tenetur homicida: aut ledēs aliū per alia sua:
leones/vr̄os/canes etc. dis. xv. q. xv. lib. iij.

Homo.

Quomodo omnia creata sunt propter hominē. dis.
xv. lib. ij.

Homo quomodo diffinitur: an sit concretū ad hu-
manitas voce et significatione: an predicetur vniu-
oce de deo et alijs hominibus: an sit species specialis-
sima. distin. vj. lib. iij.

Homo quid significat. dis. xij. lib. iij.

An in homine sit tm̄ vna anima a potētis realiter
indistincta. dis. xv. lib. ij.

Homo ex quibus cōponit. dis. xv. lib. ij.

De viri cōstitutione et paradiso loco voluptatis sue.
distin. xv. lib. ij.

De formatione eue ex costa adē: et cur adā formauit
extra paradysum: etiam in paradiso: angelū in celo.
distin. xv. q. ij. lib. ij.

De hominis cōseruatione per nutrimentū quantū
ad indiuiduū: et vtrū pro statu innocentie habuit cor-
pus imortale: ibi plura de mortalitate hominis: an
potuit non mori: diff. rētia inter imortale patrie
et status innocentie: an homo fuisset mortu⁹ si nō pec-
casset. distin. xij. lib. ij.

Homo interior et exterior: quomodo differunt. distin-
ctione. xij. lib. ij.

Ieiuniū

Ieiuniū multiplex: quomodo obligat: qui tenetur
ad ieiuniū: qui excusant: an quis totiens peccat quo-
tiens frangit ieiuniū quadagesime vlt alterius diei
de collationibus nocturnis: si ieiuniū potest transferri
aut cōmutari: vtrum ministrans cibos frangētib⁹
ieiuniū peccet: hec materia de ieiunio late examinat.
distin. xv. q. ij. lib. iij.

Ignorantia

Ignorantia multiplex que excusat a peccato et q̄ nō.
Late et clare habet. dis. xij. q. ij. lib. ij.

An ignorantia legis euangelice excuset ignorantē.
distin. xij. q. ij. lib. ij.

An ignorantia plus excuset q̄ infirmitas: an comite-
tur omne peccatū. dis. xij. q. ij. lib. ij.

Ignorantia multipliciter solet diuidi fm̄ opinionē
ad scientiam: in ordine ad obiectum/ ad voluntatē/
ad actum peccati. distinctione vicēsimasecunda. q. ij.
libi secundi.

Differunt agere ignoranter/ignorando ex ignorā-
tia. ibidem.

Omnis malus ignorans quomodo intelligit. dis.
xij. q. ij. lib. ij. Item distin. xxvj. lib. iij. quomodo
malicia errecat.

Ignorantia in intellectu practico vlt speculatiuo qd

Inuentariū generale

Excommunicatio.

Utrum homo potest hominem excommunicare. Excommunicatio quid est/ quomodo incurritur: ad excommunicationē iustā que requiruntur: pro quibus excommunicandū est: effectus excommunicationis maioris et minoris: quādo excommunicatio est nulla: de participantibus cum eisdem: quibus licet et quibus non licet communicare cum excommunicatis: et de multis similibus materiā excommunicationis concernentibus. distinctio. xviij. per totū: et in materia de penitentia sit remissio ad eundē locū zc.

Exorcismus Cathecismus.

Exorcismorum effectus quis est late explicat: exorcizare quid est: an sit sacramētū: de exorcismis salomonis: an necessario requiratur ad baptismū. distinctio. vij. q. iij. lib. iij.

Cathecizare quid est. dis. vij. q. iij. lib. iij.

Experimentū.

Experimentum quid est: unde sumitur artifex et expertus: quomodo differenter operantur: questione xj. prologi zc.

Facere quod in se est

Facere qd in se est cōtingit tripliciter. distinctio. ix. q. ij. lib. iij. Item distinctio. xxiij. q. ij. Item distinctio. xxvij. lib. ij. et qd facientē qd in se est deus non deserit/ sed illuminat.

Falsarius

Falsarius quis: quomodo: quomodo multipliciter committitur falsitas.

Fama: diffamare: detrahere.

Fame multiplex acceptio et lesio. distinctio. xv. q. xvj. lib. iij.

Diffamantes alium in fama quomodo tenentur ad restitutionē: late habetur hec materia. Et utrum negans crimē verum occultum in publico ppositū peccet mortaliter zc. dist. xv. q. xvj. lib. iij.

Fantasma

Fantasma quid est. distinctio. iij. q. ij. lib. ij.

Fictio.

Fictio quid est. distinctio. viij. q. j. lib. ij.

Fides

De fidei ad salutē necessitate: an ad credendū omnia credibilia vna fides infusa sit sufficiens et necessaria.

Fidei multiplex acceptio/ diffinitio/ certitudo an ei possit subesse falsum/ fidei inclinatio/ respectu quorū est fides infusa vel acquisita: ad quid ponit de eius veritate/ corruptio/ subiectatio/ in quibus est fides et similia. distinctio. xxiij. q. ij. lib. iij.

An fides informis sit virtus/ an donū dei. distinctio. xxiij. q. ij. lib. iij. Item in genere an fides sit virtus: que fides est maior alia. ibidem.

Utrum de credibilibus in eadem anima potest esse fides et scientia: an simul possunt stare habitus fidei et scientie: quid acquirit studens theologie: quid maiores in ecclesia: quid apostoli et prophete: an fidē vel scientiā: quid audiens articulos fidei predicari acquirat: distinctio. xxiij. lib. iij.

An deus potest causare evidentē notiā de credibilibus in viatoris anima. dis. xxiij. lib. iij.

Articulus fidei quid est. dis. xxiij. lib. iij.

Item distinctio. xvj. eiusdem:

An ratio presupponat actū voluntatis: ut credat articulos fidei. distinctio. xxiij. lib. iij.

De fide vide latius in virtus.

Utrum omnes fideles teneantur ad credulitatem omnium articulorum fidei: utriusque testamenti: multiplex articulorum fidei distinctio/ ordinatio/ fides explicita: plura de hoc vide sub distinctione multiplici articulorum fidei et credentium vel hominum in ecclesia. distinctio. xvj. lib. iij.

An homo simplex teneatur credere suis prelato fidem explicanti. dis. xvj. lib. iij.

An ipse successu creuerint articuli fidei.

An summus pontifex vel ecclesia potest facere nonnullum articulum fidei. dis. xvj. lib. iij.

An fidei meritū collat per rationem habitā de credibilibus. dis. xvj. lib. iij.

Utrum scientia euacuet in patria. distinctio. xxxj. lib. iij.

Finis

Finis scientie et scientis: finis amarus amore amicitie et concupiscentie: finis et causa finalis quomodo differunt: ubi de fine scientie. q. xj. prologi. Item distinctio. xxvij. lib. ij. Finis capitur tripliciter. distinctio. xxvij. lib. ij.

An potest sufficere probari qd omne agēs agit propter finē. dis. j. q. v. lib. ij.

Sicut principium in speculabilibus/ ita finis in agibilibus quomodo intelligit. distinctio. vj. lib. ij.

Cum sit deus finis omnium: quomodo omnia dicuntur creata propter hominē. distinctio. xv. lib. ij.

Fomes

Fomes peccati notificatio/ subiectatio/ ablatio/ diminutio in materia: et si autem qualiter in ea fuit. distinctio. iij. q. ij. lib. iij.

Fomes peccati quid est: vñ causat an sit augmentabilis et diminubilis. distinctio. xxx. q. ij. lib. ij. Item distinctio. xxxj. eiusdem.

Forma.

De forma et charitatis intentione/ augmentatione/ quomodo fiat intentio: an statim informis in subiecto et extra subiectū zc. late habet dist. xvj. in multis questionibus lib. j. Item dis. xij. lib. iij. De gratia collata aie chaste an fuit suprema multa habent de hac materia.

Utrum deus potest summā gratiā creare. distinctio. ne. xij. lib. iij.

Utrum qualitas in subiecto sit augmentabilis in infinitum. distinctio. xij. lib. iij.

An subiectū quodlibet determinet sibi certam qualitatem. distinctio. xij. lib. iij.

An forma corporitatis sit pōda sicut forma mixti. distinctio. xv. lib. ij.

De formarum pluralitate in eodē cōposito et in distinctione potentialium anime ab anima. distinctio. xvj. lib. ij.

Formaliter. Formalitas.

Formaliter formalitas: an sint conditiones rerum vel propositionum. distinctio. ij. q. xj.

Fortitudo.

Fortitudo quot et quas habet species. distinctio. xxiij. lib. iij.

Frui. Uti.

Multiplex acceptio frui et uti: usus ordinatus et inordinatus quo contingit uti vel frui ordinare vel inordinare an deo an virtutibus an sit actus mediū inter frui et uti: an ois actus voluntatis potest esse usus: et similia multa. dis. j. questionibus multis lib. j. an frui et

super libros sententiarum

distinctione. xxiij. q. ij. libri secundi

Illapsus

Illapsus sanctificarius quid est. distinctione. xiiij. q. j. libri primi

Illabi quid est: cui convenit: an demoni: an soli deo dist. viij. q. ij. li. ij

Illusio

Utrum demones possunt illudere sensus humanos suis prestigiis: et quomodo corripit id fieri. Late explicatur et multipliciter. distinctione. viij. questione secunda libri secundi

Imago

Imago quere in vestigium

Imposicio. Significare

An aliquis potest imponere nomen ad significandum distinctius quam possit intelligere. Quid est nomen significare. Et quomodo nomina significant. Que significant primo: que non primo. distinctione. xxiij. libri primi

Signum prime intentionis aut impositionis vel secunde quid est. distinctione. xxiij. libri primi. Item distinctione. xxiij. eiusdem

Uox quid significat: an conceptum mentis: et quid significat conceptus mentis. distinctione vicesima secunda libri primi

De significatione nominum plura vide distinctione vicesima secunda libri primi

Incantatio

Incantatio quere in maleficium

Incaratio verbi

Incaratio verbi quere in christus

Inclinatio

An cuiuslibet habitus et in genere cuiuslibet forme inclinatio differt a forma vel habitu. distinctione xxiij. q. j. libri tertij

Inclinatio anime ad corpus quid est. distinctione prima. q. vi. libri. ij

Infinium

Infini multiplex distinctio. Cathegorematica et syncathegorematica. distinctione prima. questione tertia libri secundi

Infinium cathegorematica an sit possibile in creatura. Plura ibi vide de infinitate intensiva et extensiva. distinctione prima. questione tertia libri secundi Et responderetur ad rationes opinionum: ibidem quod ponunt possibilitatem infiniti

An unum infinitum potest excedere aliud aut dici maius vel triplum ad aliud: an sit dabile infinitum in multitudine extensiva et intensiva. distinctione prima. q. iij. libri secundi

Intentio

Intentio quid. Et quatuorplex: actualis/virtualis/habitualis. Et que illarum requiritur ad sacramentum aliquod. distinctione sexta: questione prima: libri quarti

An intentio sit actus unius potentie vel duorum: an sit unus actus. Quomodo dicitur lumen: an distinguitur a fine et voluntate. distinctione tricesima octava libri secundi. Item de multiplici eius accipione. ibidem

An intentio sufficit ad bonitatem operis: et an finem mensuratur quantitas boni operis: an denique bona intentio sufficiat ad salutem. distinctione. xl. libri secundi

Incubus

Incubus: quere in succubus

Individuum

Individuum: quere in persona

Iudex: iudicium

Que persone requiruntur ad iudicium: que sint earum nomina: que repelluntur a iudicio. Iudex secularis quid potest recipere tam ordinarius quam delegatus. Ad quorum restitutionem tenetur iudex de receptis in iudicio: cui tenetur restituere. Ibi de restitutione actoris/advocati/testium etc. distinctione quinta decima: questione sexta: libri quarti. Item de condentibus leges iniquas/contra ecclesie libertatem: et an advocati tenentur pauperibus gratis advocare. Et similia ibidem.

Iuramentum

De iuramento quid est. Si licet iurare. Qua ex causa. Iuramenti multiplex distinctio etc.

De iuramenti obligatione/excusatione/dispensatione: comitibus iuramenti. Item de periurio et similibus respicientibus iuramenti et periurij materiam: distinctione tricesima nona: questione prima et secunda per totum

Iusticia

Iusticie species que sint. distinctione tricesima quarta libri tertij. Item iusticia triplex est: distinctione sexta libri secundi

Iusticia originalis

Iusticia originalis quid est: unde/a quo/ad quid data fuit homini. Quomodo comparatur ad gratiam. Quale malum abstulit ab homine: distinctione tricesima: questione prima libri secundi. Ibi de peccato originali et questione secunda

Kathecismus

Kathecismus: quere in exorcismus

Labor

An laborare manibus sit de precepto: de quo precepto legis/nature etc. Ad quid ordinatur labor manus. Quid intelligitur nomine laboris manus distinctione. xvj. q. iij. libri. iij

An melius sit vivere de labore manuum quam de mendicitate: distinctione decima sexta: questione quarta libri quarti

Latria

Latria quere in adorare

Lex

Legis notificatio multiplex distinctio/obligatio distinctione tricesima septima libri tertij. Quomodo et quot modis aliquid dicitur esse de lege divina distinctione. xxxvij. libri. ij

An cum ignorantia invincibili stet legis transgressio. distin. xxxvij. li. ij.

An distinctio legis sit data per opposita. Quid est dispensare in lege. distin. xxxvij. li. ij

In lege veteri fuisse moralia/ceremonialia/iudicialia cum eorundem notificatione. distinctione. xxxvij. libri tertij

Quotupliciter aliquid dicitur esse de lege nature distinctione. xxxvij. libri. ij

Lex vetus et nova quomodo distinguunt de eorundem comparatione ad invicem

Item quomodo lex vetus dicitur occidens: cobi-

Bb

Inuentariū generale

bens manus non animū. Lex timoris zc. distinctio
ne quadragesima

Lex dei quid dicit: quomodo se habet ad rectā ra-
tionem ad quam extenditur: distinctio tricesima
quinta libri secundi

Liberum arbitrium

Liberum arbitriū quere in anima

Libertas.

Libertas quere in anima

Lignum

Lignum vite cuius fuit virtutis z nature. distinc-
tio. libri secundi

Locus

Locus quere in continere

Ludus

Ludus alearum/scacorum si sit licitus vel de se ma-
lus: si acquisita sint restituenda. De inspectoribus lu-
dentium. De ministrantibus ludendi instrumenta.
Ibi de ludo yadianum et similibus: distinctio
decima quinta: questio decima tertia: libri q̄rti. Itē
in genere: an ludus grati z lucri z questio sit de se ma-
lus. ibidem

Lumen

Lumen quere in lux

Lumen glorie

Lumen glorie quid est: distinctio p̄ma: questio
secunda libri primi

Luxuria

Luxuria multipliciter accipitur: dis. vj. libri. ij. In
quibus consistit luxuria. ibidem

Lux

Utrum lux sit causativa luminis tanq̄ qualita-
tis a se distincta. Lux et lumen quid est. Quomodo
differunt. De lucis creatione z distinctioe diei a no-
cte. An sit substantia vel accidens. vbi fuit lux crea-
ta. De luce solis: z similia: distinctio decima tertia.
libri secundi

Maleficiū: incantatio

An licet tollere maleficium intentione curadi ma-
leficiatum. dis. viij. q. ij. libri sc̄di

An carmina z incantationes habent aliquam cau-
salitatem respectu effectuum consequentium. dis. viij.
q. ij. libri secundi

Malum

Malum an habet causam efficientem. Quotuplex
malum. Malū quid est. An sit a bono z in bono zc.
dis. xxxiij. libri secundi

Maria

An virgo maria fuit aliquando subiecta origina-
li peccato. Pulchre determinatur hec questio cum
respicientibus hanc materiam: distinctio tertia:
questio p̄ma libri tertij. An indigne redemptore
z quomodo. ibidem

An virgo maria in christi passione dubitauit: dis.
iij. q. j. libri tertij.

An fomes peccati fuit penitus ablatas a virgine:
distinctio. iij. q. ij. libri. iij

An virgo maria fuit impeccabilis/in bono confir-
mata habēs potentiam merendi: distinctio tertia
questio. ij. libri tertij

An virgo maria fuit vere mater dei z hominis chri-
sti. Item si mater miraculosa an fuit mater deitatis
an meruit esse mater christi: an meruit christum in-

carnari. Quomodo se habuit ad generationem pro-
lis christi. An spiritus sanctus potest dici pater chri-
sti. distinctio. iij. libri tertij

An materia potuit habere plures filios vna gene-
ratione. ibidem. Aliquid natum est de virgine quod
non est christus. ibidem

Materia

An materia p̄ma sit entitas positiva a forma reali-
ter distincta. De conditionibus materie p̄ime late
habetur. An potest stare nuda. An ante omnē diē su-
erit nuda zc. dis. xij. q. j. libri. ij

Utrum celum habeat materiam eiusdem ratiois.
cum natura elementorū z mixtorū. Materiam appe-
tere formā qd est: plura de hoc dis. xij. q. ij. li. ij

Mater

An mater habeat se actiue vel passiue ad generati-
onem prolis. Maternitatis ratio in quo consistit.
Maternitas z virginitas non repugnant: distinctio
one. iij. libri tertij

Mendacium

De mendacij notificatione. Multiplici distinctio-
ne. Patrum veteris testamenti a mendacij excusa-
tione. Quod nullum admittit mendacium in scriptu-
ra canonica. An possit esse sine pctō. An sit de se ma-
lū. Quō distinguat a mentiri. Quō multa dicuntur
in scriptura parabolice sine mendacio. Ibi de simu-
latione sanctorū: dis. xxxviij. li. iij. Ibi de viris perfe-
ctis si mentientes excusent a mortali zc.

Mendicare

An validi corpore possunt licite mendicare: distin-
ctio. xv. q. ix. li. iij

An elemosinā recipere. dis. xvj. q. iij. li. iij

Mensura

Mensura quid est: quotuplex si est in aia vel extra
si perfectior mēsurato: z ab ea distincta: de mēsurā an-
gelorū: si deus mēsurat duratione. dis. ij. q. j. li. ij

Mercantia. Emere

Vendere. Negociari

Mercatio qd est. Quid ad eam requiritur. Si est
mala ex genere. Si periculosa. De septem periculo-
sis officijs. Unde excusat laicus negociator. Mer-
cari propter lucrum an sit de se malum: distinctio
xv. q. x. libri. iij

Quis pōt negociari: si clericus zc. ibidē. Late ha-
betur de cōtractu emptionis z venditionis. ibidem

An vendēs rem teneatur defectum occultum mani-
festare. dis. xv. q. x. li. iij

De emptione reddituū/censuū/vitalitiorū/z simi-
liū q respiciūt hmoi cōtractū: habet dis. xv. q. xij. li.
iij. p totū succincte z magistralr. Et solvunt rōnes
aliquorū talis modi p̄tractū inculpatū. ibidem zc.

Meritum

De requisitis ad actū meritorijū: z quō volūtas me-
retur: p quid. late habet dis. xvij. q. iij. li. j.

Item de merito christi. dis. xvij. li. iij

Item distinctio. xix. eiusdem

An opera extra charitatem facta aliquid mereantur
dis. xvj. q. ij. libri. iij

An opus satisfactorijū minus mereat in gloria/q̄
non satisfactorijū. dis. xvj. q. ij. li. iij

An meritū potest esse respectu actus necessarij cir-
ca obiectum necessarium

De merito christi vide latissime distinctio. xviij.
et. xix. libri tertij.

super libros sententiarum

Meritum efficientie et sufficientie: distinctio. xix. libri tertii.

Ratio et quantitas meriti ex quo dependet. Perfectio actus meritorii an magis dependeat a gratia vel conatu voluntatis: dist. xix. lib. iiij. Item dist. xxvij. lib. ij.

De merito angelorum: dist. v. li. ij.

Utrum anima per actum elicatum a voluntate et gratia potest eternam beatitudinem de condigno mereri. Ad rationem meriti que requirunt. Actus meritorius quid est. Meritum duplex: de congruo: de condigno. An aliquis potest alteri mereri primam gratiam: aut beatitudinem: aut augmentum gratie: de obice gratie. Utrum potest quis scire sibi inesse gratiam: dispositio proxima ad gratiam: distinctio vice prima septima li. ij.

Sine gratia gratum faciente nullus mereri potest: distinctio. xix. li. ij.

Miraculum

Cui convenit facere miraculum. **Miraculum** quid est. Quotuplex etc. dist. viij. q. ij. li. ij.

Miseria.

Miseria culpe et pene: dist. iij. li. ij.

Mixtio

Mixtio quid est: quomodo differt a generatione: de forma mixti et corporeitatis: dist. xv. li. ij.

Mixta quomodo dicuntur produci ex diversis elementis: distinctio. xv. li. ij.

Monachus

Monachus quere in monasterio.

Monasterium.

Monasterium an tenetur ex sacro monachi: distinctio. xv. q. viij. libri quarti.

Moneta

Moneta quere in numisma.

Motus

An oportet mouens esse cum moto: dist. xxxvij. li. i. Item distinctio. iij. q. ij. li. ij.

Motus primi quomodo excusant a peccato: dist. xxiij. q. i. li. iij.

De quidditate motus recitantur opiniones contrarie. Et respondet secundum Occam distinctio. ij. q. i. libri ij. q. non distinguitur a mobili: pro quo supponit motus. Ibidem.

Mutari quid est: dist. ij. q. iij. li. ij.

Quomodo nihil mouetur a se per se et primo: distinctio. iij. libri secundi.

De motu celi vide celum. dist. xiiij. li. ij.

Natura

Natura quid est. **Natura** humana quid est: distinctio. v. li. iij.

Necessitas

Necessitas est multiplex: dist. xvj. li. iij.

Negotiari

Negotiari quere in mercantia

Noricia

Noricia quere in cognitio.

Norozium

Norozium quid dicitur et manifestum: distinctio. ix. q. ij. li. iij.

An notorius fornicarius sit vitandus ante denunciationem: dist. xij. q. ij. li. iij.

Numerus

Nomina numeralia in diuinis quid dicunt: an sit ibi vere numerus. Et quid est numerus numerus et numeratus: essentialis/accidentalis/mathematicus etc. dist. xxiij. li. pmi.

Numisma. Moneta.

Numisma quare inuentum: de eius conditionibus. De moneta quis habet eam condere. De eius falsificatione/mutatione/dispensatione fraudulenta/translatione ad terram aliam/reservatione et conflatione propter lucrum: distinctio quindecima: questio nona. lib. iij.

Quando princeps potest mutare monetam: et cuius consensus ad hoc requiritur ibidem etc.

Obiectum

Aliquid esse obiectum adequatum potentie intelligit multipliciter. Et quomodo ens est obiectum adequatum intellectus nostri. Et quomodo potest predicari de qualibet re mundi: distinctio tertia: questio ne. viij. li. j.

Obiectum adequatum quid est: distinctio vice prima sexta: li. iij. Et quomodo differunt obiectum principale et obiectum adequatum. Ibidem.

Obiectum quid est: dist. xxiij. li. iij.

Obiectum voluntatis an sit ens sine bono: dist. vj. et. xliij. li. ij.

Odium

Odium dei an sit possibile creature: distinctio. vj. et. xliij. li. ij.

Officiu. Electio

Utrum peccet qui minus idoneum preficit ad officium aliquod dimisso meliore quam dicitur melior alio. De personarum comparatione: quis: cui sit preferendus: distinctio quindecima: questio septima: libri quarti

Paradisus

Paradisus an sit locus corporalis a deo formatus: ubi situatur. Ad quid posuit deus homines in paradisum: quem produxit extra etc. distinctio. xvij. q. ij. li. ij.

Proportionalis

De partibus proportionalibus si sint infinite: si de ultima: de mobili sic moto: an pueniet ad terminum: distinctio. j. q. iij. lib. ij. De partibus proportionalibus continui multipliciter arguit. Et solunt rationes ibidem

Participare

Participantes cum furibus aut raptores qui sunt: dist. xv. q. iij. li. iij.

De participantibus cum excommunicatis plura vide distinctio. xvij. q. ij. et. iij. li. iij.

Passio

An passio distinguatur a suo subiecto. Passiois multiplex acceptio. Que passio distinguitur vel non distinguitur a suo subiecto. An omnis passio sit demonstrabilis de suo subiecto: questio tertia et quarta prologi

Passio in anima quid est: qui actus dicuntur passionibus: de subiecto passionum: quomodo inclinatur voluntatem: distinctio vicissim tertia. q. j. li. ter. rj. Item de passionum subiecto et obiecto: vide dist. xxvj. li. iij. Item de eorum dist. ibidem.

Peccatum. Penitentia

Inuentarium generale

Peccatū aliquod dicitur irremissibile: quare? & quod placiter. Peccatū pmi angeli quale fuit: dis. vj. li. ij. Item dis. xliij. eiusdem

Diuisio vitiōꝝ capitaliū p septenariū: an sit sufficiens: cur dicunt capitalia: dis. vj. li. ij.

De pctō angelōꝝ vide in angelus: dis. vj. li. ij.

An omne peccatū hominis oriatur ex temptatio: ne: distin. xxi. li. ij.

Utrū peccatū ade fuit grauissimū omniū peccatorū. Quale fuit peccatū pmi hominis. De differētia peccati ade z eue. De inchoatiōe pgressu z cōsummatiōe eorundē: dis. xxi. q. j. li. ij.

Peccati grauitas vnde attenditur: dis. xxi. q. j. et ij. li. ij. Item dis. xxxv. eiusdem

Differētia peccati mortalis z venialis: z an veniale repugnet rectitudini. De duplici genere peccati venialis: dis. xxi. q. j. li. ij.

De peccato ex ignorantia/infirmittate/vel electiōe dis. xxi. q. ij. li. ij.

Ignorātia quō excusat a pctō: z q ignorātia acq̃tū: dis. xxi. q. ij. li. ij.

Peccatum excusatur a toto/a tanto: distinctione. xxi. q. ij. libri scōi

An ignorātia comitetur quodlibet peccatū: z si ois malus ignorat: z quō. An ignorātia plus excuset q̃ infirmitas: dis. xxi. q. ij. li. ij.

Quis contemptus aggrauat peccatū: distinctione: xxi. q. ij. li. ij.

Utrū peccatū mortale pōt esse in portioe inferiori sine superiori: dis. xxiij. li. ij.

Peccatum originale quid est. Unde cōtrahitur ab homine. Et a quib⁹. An aliquis potest pseruari ab eo: distinctione. xxi. q. ij. li. ij. Et dis. xxxj. eiusdem. Item distinctione. xxi. q. ij. eiusdem

Peccatum originale quomodo tollitur p baptismū: z quō differenter respectu peccati actualis: quō peccatū originale (licet a baptisato) transfunditur in posteror: dis. xxxij. li. ij.

Peccatum quomodo dicitur trāfire in prole: distinctione. xxiij. li. ij.

Que est pena paruulōꝝ p originali pctō. An dānati p originali habent cognitionem beatitudinis. An dolorem vel tristitiam. An originale sit mai⁹ in vno q̃ alio: dis. xxxij. li. ij.

Utrū malū habet causam deficientē vel efficientē

Utrum malum sit a bono z in bono vt habitus vltimatio: dis. xxxij. li. ij.

Peccati diffinitio multiplex. An sit entitas positiva vel tantū priuatio boni. Quomodo dicitur carentia rectitudinis: dis. xxxv. li. ij.

Si peccatū dicitur corruptio. Cuius est corruptio: an voluntatis/an gratie/an alicui⁹ inherētis zc. distinctione. xxxv. li. ij.

Utrū auersio a deo sit essentiali⁹ in peccato q̃ cōuersio ad bonū cōmutabile: dis. xxxv. li. ij.

Per qd distinguunt peccata: dis. xxxv. li. ij. Et q̃ modo vulnerant naturā. Ibidem

An in oīi peccato sit auersio a deo. An actualis vel virtualis: dis. xxxv. li. ij.

Utrū oīe pctm sit alicui⁹ pcti pena: dis. xxxvj. li. ij.

Pena multipliciter accipitur: quō ordinat culpā: quō oīe pctm est pena: quō pmi pctm est causa posteror: quō pctm ordinat pctm: dis. xxxvj. li. ij.

Utrū oīs pena p̃supponat culpā. Et quō qd pati

mur/ex merito pcti patimur: dis. xxxvj. li. ij.

Utrū deus sit causa efficiens culpe quantum ad substratū. Pulchre determinat hec q̃stio. Et an deus peccat. An facit peccatum. Et quomodo deo auctore nemo sit deterior: dis. xxxvj. li. ij.

Utrū omne peccatū siue veniale siue mortale sit voluntarium: dis. xli. li. ij.

De pctō omissionis. An sit qd positiuū. Et an potest esse sine pctō cōmissionis. Itē qn qd dicitur omittere dupliciter: dis. xli. li. ij.

Utrū omne peccatū ex malicia sit in sp̃sanctuz: distinctione. xliij. li. ij.

Peccatū in sp̃sanctū qd ē. Quotupliciter accipitur. Que requirunt ad ipm. Quot sunt pctā in sp̃ritū sanctū. dis. xliij. li. ij. Quare sic dī. Ibidem

Pctm aliqd vñ dī grauissimū: dis. xliij. li. ij.

Odium dei an sit possibile creaturē: dis. xliij. li. ij. Itē distinctione. vj. eiusdem

Pctm ex malicia dupliciter accipitur: quō differunt pctm ex malicia/infirmittate z ignorātia. Quare sic nominant. dis. xliij. li. ij.

Utrū de aliquo pōt sciri/q̃ peccat in sp̃ritū sanctū: dis. xliij. li. ij.

Pctā in sp̃m sanctū vñ pcedūt: ex malicia vel ignorantia: dis. xliij. li. ij. Finalis impenitentia z obstinatio quō differūt: dis. xliij. li. ij.

Peccati potētia qd est. A quo est. Cur de⁹ dī oīs pōt peccare an sit bonū ex libertate: dis. xliij. li. ij.

An sufficit ad peccatū aliquid esse solū virtualiter cognitum: dis. xli. li. ij.

Aliqd dī esse i pctō mortali tripl̃r: dis. ix. q. ij. li. iij.

Aliquod pctm dicitur esse grauius alio multipliciter: dis. xliij. q. ij. li. iij.

An pctm pōt deleri post baptismū sine penitentia: dis. xliij. q. j. li. iij. Penitētia multipliciter accipitur z diffinit. Quō peccatū dicitur deleri: dis. xliij. q. j. li. iij.

Itē dis. xvj. q. j. eiusdem.

Actus penitētie formati in formes. Et quō differunt: dis. xliij. q. j. li. iij. Reatus macula offensa qd sunt: dis. xliij. q. j. li. iij.

An remissio peccati z gr̃e infusio sint plures mutationes: disti. xliij. q. j. li. iij. Et an in iuramentis inter p̃traria pōt sit expulsio vnius q̃ introductio alterius. Ibidem. De ordine actuū ad remissionem peccati requisitor: dis. xliij. q. j. li. iij.

An penitētia mereatur infusione gr̃e. Et quō pena est voluntaria. De ordine actuū p̃nie: dis. xliij. q. j. li. iij.

An p̃nia sit virtus moralis vel rheologica: distinctione. xliij. q. j. li. iij.

Penitentia quibus cōuenit: vnde originatur: vbi s̃b iectatur: de gratia penitentie z alioꝝ sacramētoꝝ: dis. xliij. q. j. li. iij.

An p penitentie sacm̃ deleat mortale pctm. De b diuerse recitant opinioes doctorū de mō. s. remissio nis pcti p sacm̃ p̃nie: dis. xliij. q. ij. li. iij. Late examinat illa materia ibidē: quō pctm p sacm̃ penitentie deleat cū multis alijs ad iustificationē peccatoris requisitis. Diffinitio sacm̃ penitentie. De ministro eiusdē. De materia z forma: dis. xliij. q. ij. li. iij.

Penitētia q̃re dī secūda tabula post naufragium: dis. iij. q. j. li. iij. Item dis. xliij. q. ij. li. iij. Itē quare dicitur fundamentū. Ibidem

Diuersus est p̃cessus i acrob⁹ p̃nie in diuersis modis habituatis: de ordine actuū p̃nie: dis. xliij. q. ij. li. iij.

super libros sententiarū

Penitētia an possit toties q̄tēs iterari: z lapsus a p̄ctis resurgere: cur p̄nia iterat̄ z non baptis̄mus.

De duratiōe p̄nie quādo tenet̄ hō penitere: ad quā tā ḡlam resurgat p̄ctōz. An repozitat cōmodū de p̄ccato cū resurgit. dis. xiiij. q. iij. li. iij. cū multis alijs.

Utrū p̄ penitentiā omnes v̄tutes morales restituant̄. dis. xiiij. q. iij. li. iij.

Penitencia solēnis q̄ est/quis ei⁹ ritus. distinctio. ne. xiiij. q. iij. li. iij.

De opib⁹ mortificat̄ p̄ culpā subsequentē quō reuiuiscit̄/sz nō opa mortua: dis. xiiij. q. iij. li. iij.

An existens in plurib⁹ mortalib⁹ p̄ctis de aliq̄bus tñ possit penitere sine alijs. dis. xv. q. j. li. iij.

Utrū inf̄ p̄tes p̄nie p̄ncipalior sit p̄ritio. Et quō p̄ritio dī ps p̄nie. Dīa inf̄ p̄ritiōne z attritiōne. Plura ibi vide de cōrritiōne: z de p̄nie partib⁹. dis. xv. q. j. li. iij.

Utrū satisfactio ope⁹ penaliū req̄rat ad p̄fectam p̄ctōz remissionē. dis. xv. q. j. li. iij.

Satisfactiōis multiplex acceptio z descriptio: in q̄ cōsistit satisfactio p̄ p̄ctis. dis. xv. q. j. li. iij.

Utrū homo pōt equalent̄ satisfacere deo p̄ p̄ctis: z quō pōt satisfacere p̄ p̄ctō. De satisfactiōe iniūgēda pro p̄ctis. An debeat p̄cise cōrrūdere p̄ctō: an debet fieri in charitate: an debet iponi inuito satisfactio tēporalis. dis. xv. q. j. li. iij.

An p̄ mortali hic dimisso q̄ ad culpā aliq̄s puniat̄ in inferno. dis. xv. q. j. li. iij.

Utrū z qñ satisfactio facta in mortali sit iterāda. dis. xv. q. j. li. iij.

P̄ctm̄ qd̄ est. dis. xij. xij. An cōsuetudo z frequentia actus faciant ad rōnem p̄cti. dis. xxix. li. iij.

Qualitas p̄sone. dis. xxv. q. j. li. iij.

Utrū p̄ vno p̄ctō pōt fieri satisfactio sine alio. dis. xv. q. j. li. iij.

Utrū vinēs pōt satisfacere p̄ viuente. dis. xv. q. j. li. iij.

An flagellaa deo iurata sint satisfactoria. di. xv. q. j. li. iij.

Utrū opera extra charitatē facta reuiuiscant redeunte gratia. dis. xv. q. j. li. iij.

An opera extra charitatem facta aliqd̄ mereant̄. dis. xv. q. j. li. iij.

An opus satisfactoriū min⁹ mereat̄ in gl̄ia q̄ nō satisfactoriū. dis. xv. q. j. li. iij.

An elemosyna sit magis satisfactoria q̄ ieiuniū et oīo. De ieiunio z elemosyna vide. dis. xv. q. iij. z. iij.

De penitentiā p̄ctōz venialium si sit necessaria ad salutē. Et p̄ quid veniale p̄ctm̄ deleat̄ op̄inōes due.

Utrū vnū veniale pōt dimitti sine alio veniali. Itē vtrum sine mortali veniale peccatum multiplex est.

Et q̄ frequentia venialium nō facit ip̄m esse mortale. dis. xv. q. v. li. iij.

De cōfessione p̄p̄nie z p̄tate clauū.

Utrū p̄ctōz p̄fessio sit ad salutē necessaria. Cōfessionis multiplex acceptio. Eius institutio/obligatio. Ubi z qñ a deo instituta. Qui tenent̄ ad eā. Que sūt p̄fitenda. Lū q̄b⁹ circūstantijs. Que excusant a cōfessione. Quid de inuito. Qñ cōfitendū. Aut cōfessio iteranda. De remissionē ad sup̄iorem zc. Item de effectu cōfessionis. De p̄ctis oblitis qñ z qualiter sūt cōfitenda. De fictē accedente ad cōfessionē zc. dis. xv. q. j. li. iij.

An papa tenet̄ cōfiteri. An fictē cōfitens nō cōrritus satisfaciāt p̄cepto ecclesie. dis. xv. q. j. li. iij.

Si q̄s oblitus est emende iniungere: an tenet̄ ad iterationē cōfessionis. dis. xv. q. j. li. iij.

Utrū q̄libet obnoxius p̄ctō mortali tenet̄ cōfiteri p̄prio sacerdoti. Qñ pōt relinq̄ sacerdos p̄p̄ri⁹ sine licentia eiusdē. dis. xv. q. j. li. iij.

Utrum habentes cōfessionale de cōfitendo sacerdoti idoneo/possunt cōfiteri sacerdoti nō curato: dis. xv. q. j. li. iij.

An confessio potest fieri laico: distinctione decima septima. q. j. li. iij.

An sacerdotes possunt se mutuo absoluerē sine licentia speciali. dis. xv. q. j. li. iij.

An potestas clauū se extendat ad remissionē reatus z culpe. dist. xv. q. j. li. iij.

Plura ibi vide de potestate clauū ecclesie z errore eorundē.

An penitens tenet̄ implere p̄niam sibi iniunctam. An tenetur eā acceptare a sacerdote. distinctione. xv. q. j. li. iij.

Quō soluit sacerdos euangelic⁹ p̄ctōz. dis. xv. q. j. li. iij.

Utrū absolutiōis iteratio sup̄ eisdē peccatis aliqd̄ cōferat ex vi clauis. dis. xv. q. j. li. iij.

Utrū virtute clauū ecclesie homo pōt hōiem exco- municare. Nateria de exco- muni- cationē tenet̄ tam cōm- plete tractat̄ p̄ duas q̄stiones cū multoz dubioz so- lutione. dis. xv. q. j. et. iij. li. iij.

Utrū cuilibet z soli sacerdoti euāgelico cōferant̄ clauēs in suscepiōe sacerdotij. dis. xix. li. iij.

Utrū penitentiā p̄ctōzi necessaria p̄tendat vsq̄ ad terminū vite in hac via. De penitentiā sera z q̄ differat vsq̄ ad terminū vite hui⁹. Q̄ periculosum est penitentiā differre ad extremū p̄pter mltas: qz vir tūc pōt haberi vera penitentiā. An sic differētes penitentiā peccent mortaliter. Quare iniungit̄ homini p̄nia. Et an impleta penitentiā q̄ iniuncta est a sacerdote hō sit ab oīa alia immunis. dis. xx. li. iij.

De sigillo cōfessionis. Que p̄ctā cadunt sub sigillo cōfessionis. Ad quoz celationē tenet̄ tam cōfessor q̄ cōfitens. Quid de confessore p̄ducto in testes z similia. dis. xx. li. iij.

Utrū confitens pōt dare licentiā cōfessori ad reuelandū cōfessa. dis. xx. li. iij.

Effectus generalis cōfessionis. dis. xx. li. iij.

An reuelans dictū aliquod qd̄ sibi innotuit sub sigillo cōfessionis: extra confessionem sit fractor sigilli confessionis. dis. xx. li. iij.

Utrū peccata dimissa redeant in recidivante. Et quō p̄ctm̄ dicitur redire. An ingratitudo aggrauat peccatū recidive. Quare nō redeunt peccata ad penam: sicut merita mortificata reuiuiscunt ad gl̄iam. dis. xx. li. iij.

De peccato indigne sumentius eucharistiā. Uide in eucharistia.

Penitencia

Penitencia quere in peccatum.

Perfectio

Perfectio simplr duplr accipit̄. dis. ij. q. ij. li. j. An in deo sit p̄fectio. Ibidē. Itē dis. v. q. ij. li. ij.

Perfectiōes creaturaz quō p̄tinent̄ in deo: exemplariter/eminēter zc. dis. xxv. li. j.

Perfectio creature an distinguat̄ a creatura: et si ab eterno distinguat̄ a deo. dis. xxv. li. j.

Perfectio qd̄ est. dis. j. q. j. li. iij.

Perfectio infinita duplex est. dis. j. q. ij. li. ij.

Persona

Persona qd̄ est. dis. xxi. li. j. Itē dis. v. li. ij. Item dis. ij. q. j. li. ij. Et quō differat indiuiduū/suppositū

Bb ij

Inuentarium generale

psona. Ibidē. Item dis. j. q. j. li. iij.

Anima separata nō est psona. dis. v. li. iij.

Persona qd significat pmo. An sit comune vel vniuersale ad psonā creatā et increatā. An dī relatiue vel fm substantiā. dis. xv. li. j. Et qd est dici fm substantiam vel relatiue Ibidem.

Aliqd dicit psonari duplicif. dis. j. q. j. li. iij. Positiue vel pūatiue. Et qd est psonari zc.

Plenitudo

Plenitudo multiplex. Alia qd fuit in chro: virgine maria: Stephano. dis. xij. li. iij. Item dis. ij. q. ij. li. ij. De repletionē celi empirrei p angelos.

Potentia

Quō ad pctm est potētia. dis. j. q. iij. li. ij.

Nomen potentia sumit dupliciter: sic ens in potētia: ens in actu. dis. xij. li. ij.

Praxis

Praxis quere in noticia.

Precepta decalogi

Precepta decalogi quere in decalogus

Predicamentū

An deus sit in p̄dicamento. Plura circa b tangit doctor de materia p̄dicamentoz: tangens fere totā materiā vniuersaliū. Gener/ s. speciei/ differētie zc. p totā distinctionē octauā li. j.

An simplr simplex sit in genere. dis. viij. q. ij. li. j.

Quomodo cōcedit eandē rem poni in diuersis p̄dicamentis. dis. xvj. li. ij.

Predicatu: Subiectū

Quō z ad quem sensum res subijcitur z predicatur q. j. p̄logi. Cuius est subijci vel predicari pulchre explicatur ibidem

Subiectum p̄mū qd est. q. ij. et. iij. p̄logi. Quid est de ratioē p̄mi subiecti. q. ix. p̄logi

Nomina et verba dicibilia de deo s̄ multiplicia Itē predicatio in diuinis duplex est. Ubi ponuntur regule plures de predicatione nominum in diuinis distinctionē. iij. q. j. li. j.

Predicabiliū de aliquo: Quedā mediate: Quedā imediate solum dicuntur. distinctione quarta questione prima li. j.

De quibus potest vere dici plures vel plura simpliciter vel cum determinatiōe cathegorematica in diuinis. dis. xvj. q. j. li. j.

Nomina suppositi quomodo p̄dicant in diuinis. dis. iij. et. v. li. iij.

Utrum homo predicatur de deo z ceteris hominibus. dis. vj. li. iij.

Predicari vniuoce dupliciter accipitur. distinctione septima. li. iij. Connotare accidentaliter quid est: distinctionē. vj. li. iij.

Predicatio accidentalis quid est. Et qd est accidentaliter p̄dicari. dis. vj. li. iij.

Deus est homo an sit p̄dicatio essentialis vel accidentalis: an p se vel p accidens. dis. vj. li. iij.

An homo sit spēs specialissima. dis. vj. li. iij.

Deus z homo an sint termini disparati. distinctione septima. li. iij.

Prescriptio

Prescriptio quid est. De ei⁹ tempore. Quid ad eā requirit. Quomodo fit prescriptio. Et similia hanc materiam concernentia. distinctione quindecima. questione. xij. li. iij.

Prestatio.

Prestationum nomina que a subditis eriguntur. distinctionē. xv. q. v. li. iij.

Prestigium

Differūt p̄stigium z delusio. Quō demon deludit hominē. dis. viij. q. ij. li. ij.

Primitas

Primitas est multiplex. Et aliquid esse subiectus p̄mū multipliciter intelligitur. distinctionē tertia. questione prima li. j. Item distinctione. xxxv. q. iij. eiusdem. Item dis. j. q. ij. li. ij.

Propositio

Propositio p se nota qd est. q. j. p̄logi. Itē. q. vj. p̄logi. Item distinctionē. iij. q. iij. li. j. Propositio scibilis/ demonstrabilis qd est. Quotuplex. Quid ad eā requirit z quot. q. ij. p̄logi

Propositio p se p̄mo modo z scdo modo qd ē: quō differūt. q. vj. p̄logi. Propositio est mltiplex/ realis/ vocalis zc. dis. ij. q. iij. li. j.

Propositiones multe exponunt. dis. ij. q. iij. li. j. et. q. iij. ibidem et. vj.

Calidū p se calefacit: albū p accidens calefacit: q̄modo cōcedunt. Et q p se z p accidens q̄q dicunt cōditionē p̄positiōis et nō rei. dis. ij. q. x. li. j. De⁹ est an sit p se nota. dis. iij. q. iij. li. j.

Deus generat deū an sit cōcedēda. Itē de suppositione multiplici multoz nominū in diuinis respectu diuersoz p̄dicatoz. dis. iij. q. j. li. p̄mi

An hec sit vera deus est pater z filius z spūscritus. dis. iij. q. ij. li. p̄mi

An hec sit vera: Essentia generat vel generat. Ibi de multiplici acceptione generare/ generari. distinctione. v. q. j. li. p̄mi

Intellectus est principū pducendi verbū. Voluntas est p̄ncipiū pducendi spūscritū: quō cōcedantur dis. viij. q. ij. li. p̄mi. Itē. dis. ij. q. j. li. p̄mi

Propositiones affirmatiue in quibus ponuntur abstracta priuatiua: quomodo resoluuntur z cōceduntur. dis. xxxij. li. ij.

Regule plures ad cognoscendum multaz p̄positionum veritates. dis. viij. q. ij. li. p̄mi

Pater z filius sunt vnus spiratoz/ vnum p̄ncipiū spirans/ non sunt duo principia. Quomodo conceditur. dis. xij. q. j. li. p̄mi

Pater prius origine spirat q̄ filius: an potest concedi. dis. xij. q. iij. li. p̄mi

Solus pater est deus: quō cōcedit. dis. xxj. li. p̄mi

Propositiones exclusiue quomodo exponunt dupliciter. dis. xxj. li. p̄mi

Questio hec est vera: circūscripto oī intellectu: hoc cōuenit rei ex natura sua. dis. xxiij. q. j. li. p̄mi

Pater dicit verbo quomodo concedit. Et q dice re accipit multipliciter

Quō illa concedit: Quēcūq ordinem haberēt aliqua si essent distincta realiter/ eundē habēt cū nō distinguunt realiter. dis. xxxv. q. j. li. p̄mi

Idee sunt: sunt in deo: quomodo intelligunt he z siles p̄positiones. dis. xxxv. q. v.

Multaz p̄positionū resolutiones: vide dis. xxxvj. li. j. loquētiū de esse/ cognosci vel cōtineri in deo

Omne qd est qn est necesse est esse: quō conceditur Itē p̄positio de p̄ri vera/ habet de p̄terito necessariam. dis. xxxvij. li. p̄mi

Lautele habende circa p̄positiones de futuris p̄ngentib. dis. xxxix. li. p̄mi

super libros sententia 2

An hec sit vera: Maria est mater deitatis
Deitas est genita. dis. iij. libri tertij
Natura diuina est homo: an sit concedenda
De ppositionibus que concedunt p communicatione
ideomatū: vide distin. vij. libri tertij

Ad veritatem ppositionis affirmatiue quid requiritur.
distin. vij. libri tertij

Christus incepit esse ille homo: hō factus est deus
quō concedit. dis. vij. libri tertij

Essentia diuina est incarnata: an sit pcedēda z q̄li-
ter. Itē natura diuina ē nata. dis. iij. v. vij. z. viij. li. iij

Quō intelligit illa cōis ppositio: res p̄siderata sic
vel sic: est a. vel. b. zc. dis. ix. libri tertij

Christus fm hōiem p̄destinat⁹ est esse fili⁹ dei. Itē
chris fm q̄ hō ē psona an sit pcedēda. dis. x. li. iij

Christus fm humanitatem est creatura: christus ē
creatura: an sint pcedende. dis. xj. libri tertij

Quō ppositio de p̄terito vera est necessaria falsa ve
ro impossibilis. dis. j. q. iij. libri secundi

Materia habet p̄nationē annexā quomodo con-
ceditur. dis. xij. q. ij. libri scđi

Proprietas

Propetas accipit multipliciter. dis. xxvij. z. xxij. li. j

Proximus

Proximus quid est. dis. xxvij. libri tertij

Prudentia

Prudentia z moralis p̄bia quō differunt: pruden-
tiē multipliciter acceptio. q. xj. prologi

Acc⁹ prudentie qd est z similia. dis. xxij. q. j. li. iij

Prudentia quō z qualiter regular ipm: z quid est
actū regularē. dis. xxij. q. j. libri tertij

Prudentie quadruplex acceptio: z a p̄bia morali di-
stinctio. dis. xxvj. libri tertij

De prudentia vide latius in virtus

Quantitas

An quantitas sit accidens inherens rei quāte. dis.
xij. q. j. libri quarti

Ratio seminalis

Ratio seminalis quere in semen

Ratio recta

Ratio recta quere in virtus

Rapina

Rapina quere in furtum

Rectitudo actus

Rectitudo actus quere in actus

Redditus

De emptioe reddituū. dis. xv. q. xij. libri quarti

Referre

Vide in actus. Referre aliqd in finē debitū contin-
git multipliciter. dis. j. q. j. li. j. Silr nō referre con-

tingit tripl̄r. ibidē. Quō infideles p̄nt referre actus
suos in finē debitū. ibidē. Itē dis. xij. libri ij

Aliqd referri ad aliud tripl̄r p̄t intelligi: et q̄
mō deus referat ad creaturā dis. xxvj. q. iij. libri j

Item dis. xij. libri secundi

Relatio: respectus

Relatio quid est. distin. xxx. q. j. li. primi. Itē disti.
j. q. j. libri secundi

An p rōnem naturalē p̄t p̄bari ser p̄ncipia impo-
tare respectus extrinsecus aduenientes ab oib⁹ ab-

solutis distinctos. Quid de hoc senserit p̄bs. Et re-

spōdet negatiue: qd ostendit de vnitate forme cum
materia: siue vitalis siue non vitalis: de vnione par-
tium cum toto: accidentis cum subiecto: humanita-
tis cum verbo: recitantur ad hoc z concordant opi-
niones doctorum. distinctione. xxx. questioib⁹ mul-
tis libri primi

Relatio realis z rationis quomodo differunt: plu-
ra vide ibi de relationibus quid sit relatio realis vl

rationis. distin. xxx. q. v. libri primi. Item distinctio
ne. j. q. j. libri ij

De idēp̄itate/ similitudine/ equalitate in diuinis: qd
dicant pro re: an sint relationes reales vel rationis.

dis. xxxj. libri primi

An relatio z relatiuū supponit pro terminis vl re-
bus. dis. xxxj. libri primi

Idēp̄ritas numeralis an sit relatio realis ex na-
tura rei. dis. xxxj. libri primi

De relatione rationis plura vide distinctioe. xxxv
q. iij. libri primi

Relatio quomodo est p̄ncipiū agendi: quomodo
ad eam est mutatio: et quomodo fundat relationem

dis. vj. q. ij. libri quarti

Relatio realis quid: z de filiatioe in christo tempo-
rali z eterna: an sint relationes realiter distincte. di-
stin. viij. libri tertij

Relationē non distingui ab absolutis nō est cōtra
p̄mū p̄ncipiū: nec includit cōtradictionem. distin-

ctione. j. q. j. libri secundi

De quidditate relationū siue respectuū opiniones
tres. dis. j. q. j. libri secundi

Differūt relatio extrinseca z intrinseca: realis z ra-
tionis. dis. j. q. j. libri secundi

Reliquie

Reliquie sancto z quare honozant: z an olim fue-
runt partes sanctorū. dis. xvj. libri secundi

Representare

Differunt representare z significare. dis. j. q. j. li. iij

Respectus

Respectus: quere in relatio

Restitutio

Utrum restituere sit aliquid penitentie p quā pec-
catum dimittitur

Restitutio quid est: si ē de necessitate salutis: quā-
do restituendum est z cui: de mora que conceditur i

restitutione: qui tenentur ad restitutionē: per quem
fieri debet: que sunt restituenda. distinctione. xv. q.

ij. libri quarti

De adultera q̄ genuit ab adultero: de artifice pau-
pere an z qñ teneat restituere instrumenta artis sue: z

similia multa. dis. xv. q. ij. libri iij

Qui sunt ceteris p̄ferendi in restitutione:

De vagis restitutionibus cui fieri debent zc. dist.
xv. q. ij. libri quarti

Utrum omnes fures z raptores eorumq; partici-
pes teneantur ad restitutionem omnium rerum abla-

tarū a suis dominis: questio hec late explicatur: de
vrozibus: filiisq; familias: familia z multis similibus

dis. xv. q. iij. libri quarti

Item de participantib⁹ cū furibus z raptorib⁹: de
scienter comedentibus aut ementibus aliena: de li-
gnis ex alluione: de rebus inuentis: de naufragio:

incendio zc. ibidem

Utrū auferens suū vel quod sibi debetur/ teneat ad
restitutionē. dis. xv. q. iij. li. iij

Inuentariū generale

De restitutione ablatorū in bello plura habentur
z late multū. dif. xv. q. iij. libri quarti. Ibi de incen-
dentibz ecclesiis: comodantibus instrumentū belli:
equos z homines zc. multa.

Utrū habentes tpale dominiū in subditos teneā-
tur oīa restituere in quibz subditos aggrauarūt: pu-
ta p canes/feras/expensas: phibendo captiones fe-
raz/piscium zc. dif. xv. q. v. libri. iij

Fraudantes pedagia si tenent ad restitutionē. dif.
xv. q. v. libri quarti

Utrum ministri iusticie exacta a partibus propter
actus iudiciales tenent restituere: z iusticiā partibz
gratis ministrare. dif. xv. q. vj. libri. iij. Ibi de error
quentibz ptra iusticiā. Item de crimine cōcussionis
De restitutione actoris/aduocati/testis zc. Item de
pudentibz leges iniquas ibidē late descendit hec que-
stio de personis iudicialibus

Utrū pficiētes ad officia/dignitates vel benefi-
cia personas insufficiētes tenent dāna recōpensa-
re. dif. xv. q. vij. li. iij. late explicat hec questio

Utrū beneficiari in ecclesia negligētes onera eis
imposita teneant subleuata restituere. distinctione
xv. q. vij. libri. iij

An clericus tenet restituere fructus in mortali re-
ceptos: an habens patrimoniū sufficiens possit ha-
bere beneficiū. dif. xv. q. vij. libri. iij

Utrū falsarius acqrens aliqd p dolū falsitatis te-
net ad restitutionē acquisiti damnicatis: ibi de fal-
sitate nūmismatis monere. Item de falsitate vocis:
operis/facti/sermonis. dif. xv. q. ix. libri quarti

Item de validis mendicantibz si tenent restituere.
Item de questoribz falsa predicanibz zc. Itē de hy-
pocritis: de simulatoribus: z sic de alijs. ibidem.

Utrū eligens ad parrem denarios meliores ac cō-
flari faciens propter lucrū tenetur ad restitutionē.
dif. xv. q. ix. libri quarti

Utrū fraudas primū in negotio mercantijs: vllā
boze/tenet fraudato damna restituere. Late tractat
hec questio cū multoz dubioz solutione cōcernen-
tium materiam emptionis: venditionis: locationis
zc. dif. xv. q. x. libri. iij

De restitutione depositi. dif. xv. q. x. libri. iij

Utrū possidens aliqua p vsurariā acquisitionē te-
net ad restitutionē: hec materia de vsuris multū la-
te determinat cū multoz dubioz particulariū so-
lutione. dif. xv. q. xj. per totum

Utrū habentes census vel redditus annuos vel tē-
porales aut vitalitia teneant ad restitutionē huius-
modi vendentibz seu donantibus: de contractu red-
dituū z censuū late habetur. dif. xv. q. xij. quarti. ibi
de vitalitjs precarijs zc.

Utrū acquisitū p turpe lucrum sit restituendū. Ibi
de ludo aleaz: si acquisitū in eo sit restituendū. Itē
de ludo scaco: quibz liceat: de vadianibz an sic lu-
cratū sit restituendū: de colūbartjs. di. xv. q. xij. li. 4.

Utrū titulo pscriptionis acquisita sint in foro cō-
scientie restituenda. dif. xv. q. xij. libri. iij

Utrum tenet restituere rem puentem q fuit in mo-
ra restituendi: quid de eo qui facit fugere debitorez.
dif. xv. q. xij. libri quarti

Utrum dānicās primū in bonis corporis tenet
ad restitutionē. Ibi de homicidijs: de medicis negli-
gentibus infirmos. dif. xv. q. xv. libri quarti. quō te-
nent ad restitutionē z quibus

Utrū nutriendas animalia p que ceteri damnicā-
tur teneant ad restitutionē damni illati. di. xv. q. xv
libri. iij. ibi de columbarijs

Utrum dānicās alium in fama tenetur restituere
dāna hac occasione illata. dif. xv. q. xvj. libri qrti
Ibi quō se habebit: z respōdebit cui imponit crimē
vex in publico: qd occultum est: late habet de resti-
tutione fame. ibidem

Utrum dānicās proximū in bonis spūalibus te-
netur ad restitutionē damnicatis: quō anima dā-
nicat in spūalibz: quomodo potest fieri restitutio:
ibi de seducētibz virgines: de insidiantibz pud-
icitie mulieris: de impediētibz ab ingressu religi-
onis: de inducentibus ad peccm: de damnicāre per
malū consilium zc. dif. xv. q. xvj. libri. iij

Sacramentum

In sacramento noue legis sunt cause effectiue gra-
tician in eis sit ponenda virtus spiritalis. distinc.
j. q. j. libri quarti

Sacramētum quid est: sacramenti multiplex acce-
ptio z diffinitio: quid est de ratione sacramenti. dif.
j. q. j. libri quarti

Sacramenti effectus quis est. distinctione. j. q. j.
libri quarti

Congruentia institutiōis sacramentoz pro repa-
ratione hominis lapsi: pro quolibet tempore post la-
psum non ante. dif. j. q. ij. libri quarti

Sacramenta institui vt sunt signa: z vt signa effi-
cacia quid est: quomodo differunt. distinctiōe. j. q.
ij. libri quarti

Sacramentoz efficacia vnde surgit. distinc. j. q. ij.
libri quarti. Que est sacramentoz efficacia in causan-
do. dif. ij. q. j. libri quarti

De sacramentoz partibus integralibus que sunt.
dif. j. q. ij. libri quarti.

An sacramēta veteris legis (et que) cōtulerunt gra-
tiam gratumfaciēte ex opere operato. distinctione
j. q. ij. libri quarti

Sacramentorum veteris legis z aque expiationis
quis fuit effectus. dif. j. q. ij. libri quarti

Sacramēta legis nature que z quot fuerunt. dif.
j. q. ij. libri quarti

De necessitate sacramēti circūcisionis z eius insti-
tutione pariter z effectū: quibz fuit data: an data fu-
it tm masculis: an etiā tenebant ad eam purgati ab
originali: quo die danda fuit: de cultro lapideo: de
cessatione circūcisionis. dif. j. q. iij. libri. iij

De legaliū cessatione: baptisimi obligatione: de sa-
cro petri z pauli. dif. j. q. iij. li. iij

Sacramentoz noue legis numerus septenarius:
ordo z sufficientia: institutio: perfectio. Ibi z de pse-
crione alia z alia: ante z post christi mortem. distinc.
ij. q. j. libri quarti

Sacramenta habent efficaciam ex passiōe christi. di-
stin. ij. q. j. libri quarti

De sacramentoz duratione z pmanencia. distinc.
ij. q. j. libri quarti

Sacramētū z res sacri differūt. dif. iij. q. ij. li. iij.
An malus minister cōferendo sacramentū in mo-
rali peccō peccet mortaliter. dif. v. li. iij

Sacramentoz aliqua sunt iterabilia: aliqua non
iterabilia: aliqua imprimunt caracterē: aliqua non
Que sunt illa. dif. vj. q. ij. libri quarti

super libros sententiarum

Sanctitas: sanctificatio

Sanctitas multiplex est: et sanctificatio fit multipliciter. dist. iij. q. j. et ij. libri iij.

Sapientia

Sapientie multiplex acceptio: si est vnus habitus vel plures. q. viij. prologi

Sapientia genita et ingenita accipitur multipliciter. dist. xxxij. q. j. libri primi

Sapere quomodo accipitur: an essentialiter: an personaliter. dist. xxxij. q. ij. libri primi

Satisfactio

Satisfactio quere in penitentia. dist. iij. q. ij. libri quarti

Scacus

De ludo scacorum vide in ludus: et dist. xv. q. xij. libri quarti

Scientia

Scientie multiplex acceptio. Quid est scientia: quod est scientia predicta. q. j. et ij. prologi

Scientie totales an sint vnus habitus numero. q. viij. prologi

An de credibili potest haberi scientia. q. vij. prologi

De quo potest haberi scientia. q. vij. prologi

Scientia practica et speculatiua quid est: quod differunt: quod notificant: de fine eorum: et quod accipitur scientia: cum sic diuiditur in practica et speculatiua. dist. xj. et xij. prologi

Scientia realis et de rebus quod est. dist. ij. q. iij. li. pmi.

Scientia dei que in deo. dist. xxxv. p. tota dist. li. pmi.

De futurorum contingentium scientia dei: vide late dist. xxxvij. libri primi

Scintilla rationis

Scintilla rationis/ quere in anima

Semen

Semen ratio seminalis quod differunt. dist. xviij. li. ij.

De ytroque late habet ibidem: et ad quid ponitur semen

Item de processu qui fit in generatione. ibidem

Signum efficax

Signum efficax quid est. dist. j. q. j. libri quarti

Significare

Significare quere in impostio significare

Syllogismus

An forma syllogistica tenet in diuinis sicut et in creaturis. dist. v. q. j. libri primi

Simpler

Simpliciter simpler quod est. dist. viij. q. ij. libri pmi.

Quo aliter et aliter deus est simpler et angelus: et vnus simplicitas conuenit alicui rei. q. vij. ibidem

Simonia

Simonia an sit species heresis: et maximum peccatum dist. xij. q. ij. libri iij. vide in hereticus

Sinderis

Sinderis quod est: quod sunt eius effectus: in quo subiectus: an potest extingui vel impediri. dist. xxxix. lib. ij

Synonyma

Synonyma accipiuntur multipliciter. distinctio. ij. q. iij. libri quarti

Verbum et filius an sint nomina synonyma. distinctio. xvij. q. iij. libri primi

Synonyma que sunt dist. iij. libri quarti

Species

Opinio de ponendo species vel non ponendo species tam in sensu quam in intellectu cum responsione ad rationes/ auctoritates et multas apparentes experientias late tractatur dist. iij. q. ij. libri secundi

Speculario

Speculario quere in noticia

Spes

An sit virtus theologica distincta a fide et charitate. fidei duplex acceptio: actus spei: distinctio spei obiectum spei: an sit tamen vna spes respectu omnium speculandorum: actus spei quod est meritorium: subiectum spei quod est et similia. dist. xxxvj. libri tertij

An fides et spes sunt vere virtutes et perfecte. dist. xxxvj. li. iij. Alia vide in virtus et c.

Spiritus sanctus

Spiritus sancti processio/ datio/ spiratio/ missio/ il lapsus et c. vide in deus

Status

Status incipientium/ proficientium/ perfectorum/ quod differunt. dist. xxx. libri tertij

Status innocentie

Utrum in statu innocentie fuissent tamen electi geniti: et hi in gratia confirmati: an fuissent equalis numerus virorum et mulierum: an sexus comitio: et qualis an corporis integritas cum partu sine dolore. dist. xxiij. libri secundi

Item si fuissent geniti reprobi et mali. ibidem

Utrum homo in statu innocentie habuit gratiam gratum facientem: ad quid sibi data fuit cum erat peccaturus. distinctio. xxx. libri secundi. Quas virtutes tunc habuit. ibidem

Subiectum

Subiectum quere in predicatum

Subiectum scientie.

Subiectum theologie quid est: subiectum scientie: subiectum attributionis quod est: distinctio subiecti et obiecti scientie: quomodo scientia habet subiectum: quod subiectum continet passionem. q. ix. prologi

Ibidem subiectum predicationis et inhesionis quomodo differunt et c.

Scientia aggregatiue an habet vnus subiectum vel non: si non quot. q. ix. prologi

Successiuum

Res successiua quid est: et quid dicitur successiuus distinctio. ij. q. j. libri secundi

Succubus: incubus

Quid tenendum de succubis et incubis. distinctio. viij. q. j. libri secundi

Superbia

Superbie species quattuor. distinctio. vi. lib. ij. cum notificatione singularum: et quod superbia multipliciter accipitur. dist. vi. libri secundi

An superbia possit separari ab inuidia. dist. xij. li. ij

Superbia quid est. dist. xxxij. q. j. libri secundi

Suppositum

Suppositum quere in persona

Suppositio

Suppositio terminorum in diuinis est multiplex: et quod termini diuersimode supponunt. dist. xij. q. j. libri primi. pro quo certe ponunt regule. Item dist. iij. libri pmi. Item dist. xxxij. q. j. eiusdem. de hoc vide latius in predicatum

Suspicio

Suspicio triplex. distinctio. ix. q. ij. libri quarti

Theologia

Theologia quid est: de quibus: de eius subiecto:

Inuentariū generale

Scyñs vel plura: si habitus theologie sit vnus numero. Theologie multiplex acceptio. q. viij. et. ix. prologi.

Theologia infusa et acquisita. q. viij. prologi.

Utrum theologia viatorum sit scientia: theologia quid est: theologi quid acquirunt suo studio: an fide opinionem vel scientiam. q. viij. prologi.

Theologia an sit practica vel speculatiua. Ibi de habitu theologico. q. xj. et. xij. prologi.

Temperantia.

Species temperantie quesunt. distinctio. xxiiij. libri tertij.

Temperatio

An omne peccatum hominis oriatur ex tempe- ratione. Temperare multiplex acceptio: cuius est tempra- re: quis finis temperationis: et similia de temperatioe distin. xxij. libri ij.

Tempus

De additare temporis: si distinguitur a motu: que res mesurantur tempore: temporis multiplex ac- ceptio. distin. ij. q. j. libri secundi.

Differentia inter eum/ temporale/ eternū. Quid di- cit eternitas. distin. ij. q. j. libri secundi.

Testamentum

Elericus an possit restari de bonis ecclesie. dist. xv q. viij. libri quarti.

Timor

Timoris multiplex acceptio: distinctio: notifica- tio: timor differentia: si et quomodo contrariat cha- ritate: an sit donum spiritus sancti: quis timor bonus vel malus: et iniriū sapientie: de eius subiecto. distinctio ne. xxxv. libri tertij.

Tristitia

Tristitia vide in dolor.

Verbum

Verbum accipitur multipliciter. Ad verbū men- tale quid requirit. An omnis actualis cognitio sit verbum. distinctio. xxvij. q. ij. libri primi. Ibi quid est dicere: quid est loqui.

Verbum importare respectus ad creaturam quid est. quid est verbum. dist. xxvij. q. ij. libri primi.

Nomina verbum filius quomodo differunt. distin- ctione. xxvij. q. ij. libri tertij.

Veritas

Veritas theologica quid est. q. j. prologi.

An eadem veritas potest pertinere ad scientias di- uersas. q. j. prologi.

De veritate propositionū/ de verbo esse quādo sūt concedende. distin. xxij. libri tertij.

Veritas multiplex. distin. xxvij. libri ij.

Vestigium: imago.

An in omni creatura sit vestigiū et imago trinitatis. Quid vestigiū et imago: quomodo cōueniūt et disse- runt. Quare sola rationalis creatura dicitur imago rei. In quo cōsistit ratio imaginis: et similia multa. distin. ij. q. ix. et. x. libri primi.

An ratio imaginis sit in portione superiori vel in- feriori. dist. xxij. libri ij.

Viator

Viator quid est. q. j. prologi.

Violentum

Violentum accipit multipliciter. distinctio. xyj libri tertij.

Virtus

Virtus quid est. q. requirunt ad actum virtuosus. Esse virtuosum cui cōuenit. An ad actū esse virtuo- sum requirit recta ratio. Quomodo aliquis actus est virtuosus: denominatione extrinseca vel intrin- seca. De circūstantijs actū virtuosorum. an aliqis actus sit necessario virtuosus et c. dist. xxij. q. j. li- bri tertij. Ibidem de multiplici virtutis acceptioe. Ite de virtutis corruptione et generatione. Item de subiecto virtutis. ibidem.

An virtus sit potentia/ habitus/ passio vel actus. distin. xxij. q. j. libri tertij.

An quelibet pars virtutis sit virtus: vtrū virtus ge- nerat ex vno actu et c. dist. xxij. q. j. li. ij.

Virtutis multiplex acceptio: diuisio: virtus mora- lis. Intellectiua quid est. distin. xxij. q. j. libri tertij. Ite quid est virtus. ibidem. Quomodo charitas est forma virtutum. ibidem.

Virtus theologica quid est: quor ad eius esse req- runt conditiones. dist. xyj. libri tertij.

An virtutes theologicæ maneat in patria sine im- pfectione: an actus fidei et spei possunt essentialiter pfici: an fides stet cū visione: quō fides et spes sunt ex parte non charitas. dist. xxij. li. ij.

De virtutibus cardinalibus ad quid ponant: quor sūt de earū distinctione/ subiectione/ principalitate: et quomodo in eis est assignare partes: an infundant alique/ sicut alique acquirunt. dist. xxij. li. ij.

De donorū fructū et beatitudinum necessitate ac- eorundem a virtutibus moralibus et theologicis di- stinctione: quare sic dicuntur: quomodo notificant an maneat in patria et similia. distinctio. xxij. libri tertij.

De donis spiritus sancti. distinctio. xxiiij. et. xxxv libri tertij.

De virtutum cōnexionē: vide latissime distinctioe xxxij. libri tertij.

Virtutis moralis gradus quinq. distinctio. xxvij libri tertij.

Virtus heroica quid est. distinctio. xxvij. lib. ij.

Quomodo habens vnam verā virtutē dicitur ha- bere omnes. dist. xxvij. libri ij.

De virtutum et vitiōrum inter se repugnātia et con- trarietate. dist. xxvij. libri ij.

An sine charitate possit haberi vera et pfecta virtus. distin. xxvij. libri ij.

De qualitate virtutū in eodē subiecto existentium. dist. xxvij. libri ij.

Virginitas

De virginitatis actu et virtute quid ad eam requi- ritur. distin. xxvij. libri ij.

Vitalitium

Si licet emere vitalitium. distinctio. xv. q. xij. li- bri quarti.

Vnio hypostatica

Vnio hypostatica quere in christi incarnatio

Vniuersale

Materia vniuersalium explicatur multum diffu- se. distinctio. ij. questione. iij. et. v. vj. et. vij. et. viij libri primi.

Quid est vniuersale: quid requiritur ad vniuersa- le: quō differunt vniuersale et cōmune.

An vniuersale habeat esse reale in anima vel eē ob- iectiui. dist. xxj. q. vj. vij. et. viij. li. pmi.

super libros sententiarū

An aliqđ vniversale sit vniuocū deo et creature.
distinctione. ij. q. ix. libri pmi.

Vniuersale z cōmune quō differūt. communitas
realis z logicalis. distin. xxv. lib. j.

Vniuocum

Vniuocum equiuocū denominatiuū quid est. di
stin. ij. q. ix. li. j. Vniuocū accipit multipliciter: vni
uocatio vocis imposite vñ sumit. dis. xxix. li. pmi

An ens possit dici vniuoce z quidditative de qli
bet re mundi. dis. ij. q. ix. li. pmi.

An dari possit terminus vniuocus significās ab
solute oēm rem mundi: z an possit dari termin⁹ qd
ditative superior: ad substantiam qui sit genus vltra
substantiam. dist. ij. q. viij. li. pmi

Quare sola specialissima dicit vniuocum: z quo
modo scitur an terminus in diffinitione sit vniuoc⁹
vel equiuocus: quomodo in genere multe latent eq
uocatiōes. dis. xxix. li. pmi

An homo predicatur vniuoce de deo z alijs ho
minibus. distin. vij. li. ij.

Voluntas

Voluntas quere in anima

Usura

Usura quid est: quid mutuū: fors quotuplex vsu
ra cōtra quā legē est vsura: z similia mltā valde ba
benf distinctione. xv. q. xj. libri quarti cū multozū
dubioz. solutione: q̄ respiciūt cōtractum vsurariuz
fm q̄ diuersimode fm diuersam subiectaz materiā
vsura potest exerceri. ibidem

Uri

Uri quere in frui

Uxor

Utrum vxor potest aliquā referuare aut dispen
sare ignorante marito: quid potest vxor de reb⁹ ma
riti. distin. xv. q. iij. lib. quarti.

Idee

De ideis an deus intelligat per ideās: quid ideā:
an practice vñ speculative: ad quid ponūtur: plura
vide z late. distin. v. et. vij. lib. primi

Finis inuentariū generale

**Gabriel super pri
mo sententiarum**

1875
1876

Parenesis heinrici bebes

lū Justingensis ad sacerdotes p studio sacraz literaz. z utilitate huius operis

Disce sacros libros christo deuote sacerdos
Mystica sit fidei noscere cura tibi
Pellege que veterū decreta fidelia patrū
Admoneant fieri dogmaz christigenū
Instruere vt possis populū q̄ tramite pergens
Scandat in eternas/stelliferasq̄ domos
Pascetuos agnos celestis neccare dulci
Doctrine. z fidei sana alimenta dato
Nā si triste lupus stabulis disperferit agnos
His comes accedes regna tremenda stygis
Disce sacros libros christo deuote sacerdos
Mystica sit fidei noscere cura tibi
Nec pcor admittas videntes pectora nūmi
Derineant studiū possideantq̄ tuū
Nūmi quos releuē potius p inania venti
Quā perdant animā/pgeniēq̄ dei
Disce sacros libros christo deuote sacerdos
Mystica sit fidei noscere cura tibi
Sed fuge mortifere veneris mollissima castra
Nec studiū meretric imperiosa regat
Huius irē comites fugias/piuria/riras
Ebrietasq̄ pcul cedat z omne nefas
Disce sacros libros christo deuote sacerdos
Mystica sit fidei noscere cura tibi
Nec te sollicitent summis in montibus vrsi
Et vos siluestres ruricoleq̄ fere

Apostrophe ad presens opus

Quid facies igit: diuina volumina patrū
Sensaz pellagiro: que tenet iste liber
Inuenies etenim q̄ sancta salubria doctra
Effundat gabriel dogmata rite tibi
Q̄ si nō surdus parulas si aduerteris aures
Atq̄ frequēs studijs inuigilare velis
Nec p̄ceps vnq̄ facile es casurus in vllū
Errorem fidei. hereticāq̄ luem
Et tibi subiectos sana ratione gubernes
Tandē quid fugias/q̄d ve sequaris habes
Huc grates referas Gabrieli lector amice
Qui tibi tanta tulit. munera tanta dedit
Ingenio nunq̄ pprio confusus. Brille
Haud vnq̄ laudis ambitiosus erat
Coposuit. s̄ que longis ambagibz essent
Hincinde a doctis cui gilara sophis
Nullius offendens nomen. veneratus honore
Dirifico. cunctos qui docuere fidem.

Ex Tübingen. ix. Kalēdas
Maias. Anno. 1501.

Telos

Ad collectorij huius lectores oratio soluta Dendelini Steinbach sacre theologie professoris.

DMirant (ni fallar) plurimi q̄ tātill^o ego aggrediendāc mibi hā puinciā destinauerim: vt
lucubratiōes sententiōsas venerabilis z erimij magrū Babuelis Biel sacre theologie licen-
ciati ad cōem studiozoz. pfectū z oblecationē/exire p virili faciā. En audeat dicere q̄s q̄:
temere z forte quadā/aut arrogantie cupiditate id fiat. S; temeritatē rōne/fortē destinatio
ne/arrogantiā fine iusto exterminare oportū est/p digna collectoris laude z iusta mēp̄si
us defensioe. Siquidē ei⁹ semp fuit indicij nulla in re magis elaborandū fore/q̄ vt ab animi nobilitate
desidiā atq̄ socordiā a vere sapientie gustu/p instantē arrogantiā/nullo pacto quis degeneret. Idq̄ sibi
porissimū tenuit vt vndecūq̄ posset vep. animi cultū z multigenaz artū disciplinas. cōpararet. pcul ita
q̄ z de vltimis finib⁹/vere hūilitatē fūdamina habere curauit/q̄ p̄celse honestatis specimen/ac scrimonie
puritatē pferendo/pphanas auriū laudes/pomposeq̄ vacatiōis scoriā/in exterminij vsp̄. pulere horrozi
sibi fuit z iniquitadini maxime: talismodi verborz phaleras pati/que vanitatē afflant z charitatē lacerāt
honor suus. primoz. salus/inuidiosum forasse vbi. S; bis cōpertū q̄ eū int⁹ z foris (vt vulgo dici solet)
explozauere. Hinc diuini nō imemor Gregorij apostolici/suos q̄s edidit libellos/dum adhuc in humanis
vitam duceret/vere humilitatis amore in lucē prodire veruit. Haud quia inuidie stimulis punctus/tra-
ternū horrebat profectū qui omnibz oīa fieri (cum apostolo) cūctis posthabitis/anhele sitiuir spū. Quin
potius quia totus humilitati deditus/supellectilem. priam/penulam z laceram iudicare nō erubuit. Et
in cōparatiōe alioz. sua nil esse clamitauit. Exemplo p̄fati viri sanctissimi/qui Innocentio ap̄rice p̄fecto
scribens ait: Q̄ expositionē sancti Job vobis transmitti voluistis/vestro studio congaudem⁹. S; si deli-
cioso cupitis pabulo saginari/vestri cōpariote Augustini opuscula legite: z ad cōparatiōē illi⁹ simila-
ginis nostrū fursurē nō q̄ratis. Certe dixerim z alia mente repostū teneo/q̄ amaras/q̄ indignabun-
das ab eo verboz suscepi glebas: q̄q̄ totus stupui/z tabens pallui dum nūq̄ satis p meritis laudatam
sacri canonis missē expositionem: quam in nostro Tübingen. edidit gymnasio: tūc imperfectā prozsus eo
in scio z irrequisito/me in mundū destinasse/ac imp̄ssorie multiplicationi cōmendasse facto cōperit. Indi-
gnū celsuit/sele huiusce opis titulo decorari: eo q̄ de suis (vt inq̄t) nulla vel minima: s; q̄ a maioribz digesta

Lc q̄

cōperit calamo designauit. Errata siqua sunt ignorantie pprie/benedicta vero maioribz humili spū dedi-
cādo. Sic sic q̄ egit magnalia quasi nulla pensauit/ cū illustriū viroz z doctoz facta/rōnis trutina libra-
uit. Opere didicit z sermone illud Hiero. sup Malach. c. iij. Si quis doctus in lege pōt alios erudire/
nō debet sibi attribueres; s; p̄mū gratias agat deo a quo oia: deinde sacerdotibz ac magistris a q̄bz doctus
est: alioq̄n penuria maledicet. Si aut largitorē deū intellexerit: z his p̄ q̄s a deo eruditus est se humilia-
uerit z in horreū dei cibos intulerit: id est scripture alimenta populis ministrauerit/mādabit de⁹ nubibz
suis vt pluant sup eū imbrē: increpabit etiā p̄ eo p̄trarias potestates: nec erit sterilis vinea in agro/s; affe-
ret ei iocū ditatē. Et tantā ex humilitatē merito cōsequet beatitudinē vt oēs gētes z cūctē p̄ circuitū natio-
nes/dicāt eū beatū: atq; in terrā id est doctrina seu fertilitate doctrine illi⁹ desiderent habitare. Nec ille.
O iocū dissimā psalterij cū cithara p̄sonantiā/ quā potēs facti qualitas tollit ad astra. Sapiēti sat dictus
esse reor: salua pace omniū. Elaret deo teste z boie: q; sacraz litteraz nō minime gnarus/doctus in lege
dñi/diuiuo flāmini maiorūq; accurate adinueriōni laudes dedit z grās cecinit: q; cū paupercula vel saltē
aliqd alimēti litterarij in dñi horreū ferre potuit. Ea ppter mādanit dñs nubibz suis vt pluāt sup eū ibez
grarū: q; habēti dabit z abū dabit. Cūctisq; postergatis p̄tātibz p̄trarijs: tantā ex humilitatis merito na-
ctus est benedictionē vt cūctē p̄ orbē natiōes doctrina suaz imbre p̄fundi cupiāt. Cū em post retroa-
ctos labores etiā p̄fati canonis epitōma qd secū dulci ludens p̄templatiōis susurrio/ iam grandē edī-
derat. Sermo loqū quoq; magnope pensandū/ e suis ad pplm Moguntinū z alibi declamationibz elabo-
ratū calcographoz effigiatōi p̄ virtibz vt potui adāptassem q̄tis auid⁹: z modicitatē mee nō in sci⁹: statui
ascellis man⁹ cōdonare. Neq; importune oportuneq; lacessit⁹ p̄cūq; nō flopidēdendaz instātia p̄sūs opoz
tunū iudicauit: itez atq; itez (p̄teritis post habitis) rē arduā z difficilē nimis fractis hūeris experteq; nul-
litari pprie imposita suscipe/ eiusq; sup sentētiās collectoriū (vt ipsemet auctor ritulū p̄notauit humilē) p̄-
missis: licet impfectū adunare. Lerte corā deo dicere ausim/spūs p̄mpt⁹ est: caro aut infirma: vt valitudē
nē ex retroactis laboribz vir redimā. Velle mihi adiacet: posse nō inuenio/labor ingēs/vir⁹ erigua. Itaq;
angustis strictus. vndiq; qd eligerē ignorabā. Exptus em didici q̄s opostas/q̄q; gigāteas res ille efflāgi-
tēt vires. Vnc nō ab re timere habui timore magno ne sub onere iaceā: si pueriles humeros maiestati tā-
te sbegerō. E regione vō nō minus vereri debui si tā numerosī hominū suasioni repulsam darē: ne opus
tantū multū elucubrātū laboribz nō visum: nō abstersum: nō castigatū: nō p̄sumatū: s; truncatū: s; mēdo-
sum: s; vitiatū: s; nullitati deditū alioz industria in lucē p̄deat. Ad cui⁹ p̄hibitionē me collectori (put vo-
luit) deuoui spōsiōe debita. Adiurauit em me en altera vice z supra p̄teritoz nō imemor: ne huiusce colle-
cta sua imp̄ssioi tradā aut tradi p̄sentia: nisi p̄ me visa z lecta iudicata fuerint ecclesie nō obesse s; prodesse.
Credēs itaq; ego wendelin⁹ Steinhach int sacre theologie p̄fessores ac Tubingēsis gymnasiū ordina-
rios minim⁹ p̄ceptoris mei (cui p̄petuo me deuinxī officio) collectoriū resolutū z clarū vboz stemate strī-
ctū: s; sententiarū pōdere grauidū cōplectēs plurima paucis ecclesie fideliū nō obesse/s; p̄desse posse pluri-
mū: post ea q̄ nūc amplectis donaria plurima: opulētissimasq; sacraz haz copias statui: Nō temere s; ex
rōne. Nō casu s; animi iusta destinatiōe. Nō arrogāter s; hūiliter idipm dom⁹ dei gazophylatio p̄ fidei oz
thodore illustratiōe alacriter z absq; rubore: s; nō sine inspirato labore destinare. Cōperiet lector collecto-
rē ipm veluti apē argumētosā: ita p̄isoz viroz illustriū aluearia sacrosctā plustrasse. Hugonis de sc̄tō
victore. Petri lōbardi. Alexā. sc̄tōz Bonauen. z Tho. Rich. Sco. Durādī. Palus. Occā. Holchor. Bre-
go. Adam. Oyra. Lameracen. z alioz pur humana fert valitudo: Ita inter nouos z veteres theologos
sele mediū posuisse: q; nec illoz simplicē sp̄renit maiestātē: nec hoz magnificā horruerit subtilitatē. Vnc
factū est vt dū alteros imitari studuit/vtriusq; generis optima decerpserit. Est em inuenire apud singu-
los insigne aliquid z p̄cipuū qd nō sit cōmune ceteris. Nec pōt ex oibz sibi recte puinciā delegisse ppriam:
q; oēs prius familiariter z in saltu quodā nō agnouit. Turpe q̄q; est theologo vni⁹ se thoro maritasse in-
uists alijs q; z ipsi celso lucēt ingenio. Agere itaq; oportet collectori grās ingētes p̄ eo q; sacraz l̄rarū
audios suaz lucubrationū fecit participes: Taliū p̄sertim in quibus z disputādi subtilitas z multiplex
veri de tenebris eruta cognitio facile patet. Quoz atq; ingenij atq; diligētiē laudē habet. Vale ita-
q; lector vale/ z ei cui⁹ opa effectū est. vt Gabriel habeas eliamatūq; castigatū (nisi calcograph⁹ oberret)
orationū vicissitudines redde. Et Tubingēn. gymnasio. Anno. M. ol.

Epithoma pariter et collectorum circa quatuor sententiarum libros egregij viri magistri Gabrielis Biel sacre theologie licentiatibene meriti: et sacrarum litterarum peritia admodum decorati: in almo et florigero Tübingensi gymnasio editum: et partim ordinarie in theologorum scholis: partim in edibus ab eodem lectum et elucidatum.

Prologus

Propositum nobis est

partem introitus theologico vacare studio quo divina aspirare gratia puenire possumus ad sapientiam domini dei nostri cognitionem: que vera est sapientia et sapientia scia: quatenus crescere in nobis dei cognitione/crescat et feruor diuine charitatis: quod sola nos (veluti perfectioris vinculum) deo gratificat/perficet et vnit. Et quoniam scriptura quod cognoscendum deum duci mur latissima est. Est denique dispensiosum difficile et fere inutile: incipientes presertim et in sacra theologia promogenitos infantes in mare tam magnam quam spaciosam mittere. Ea propter ad catholice fidei exaltationem et studentium profectum: magister Petrus Lombardus Parisiensis episcopus/opus vtile velut apud argumentosa ex scriptorum patrum alueariis edidit libros. scilicet in quibus ordine exposito pariter et laudato theologia dogmata appositis eorumdem testimonijis pergescit et in vnum redegit: ut opus non sit quicquam libroz numerositate euolueret cui breuitas collecta quod querit offert sine labore. Talismodi doctrine ordinate et ordini doctrine debito/posteriori sacrarum litterarum amatores et magistri/veritatis exposito res acutissimi adhaerere: et nunc tempore adherere et innituntur: questiones theologicas et nonnumquam alias scholastico more disputando circa ea que magister in suo opere mirifico coporauit. Ceterum quod varijs vijs et medijs etiam nonnumquam perarijs incedunt: et si ad eundem tendant et pretendunt finem puenire/necesse est et plurimum perducere experientia docet perficere volentem vnam ex his eligere. Ne tremulum et infirmum viatorum hinc inde vagandum in nullo solidari: magisque errare quam veritatis metam attingere contingat: ideoque vni doctrinam nobis magis familiarem per nunc elegimus eam principaliter et vtriusque plurimum securi: aliorum nihilominus sententias domini opus visum fuerit adducturi: deo teste/cui omne cor patet: dicimus quod nullum sane et catholice scribentem floccipendimus: procul a nobis temeritas ista. Quoniam dogmata veneramur/laudamus et amplificamus: eisque tanquam vtiliter in domini vinea laborantibus gratias habemus amplissimas: et laudes imortales dicimus semper: collectorum et abbreviatorum nunc tenorem/ me vix dicere comprobabit. Pugnabimus siquidem in castris proprijs: si forte ea ab impugnatoribus defendere valeamus: aliorum nullatenus fortalicia poterit inuadere. Neque tamen in hoc scholastico exercitio metam quam magistrum prelo: sed doctrinalis socius itineris alij currantibus suis et ipse curro regulam beati Augustini observaturus: cum inquit de seipso: Non me pigebit sicubi hesito querere: nec pudebit sicubi ero discere. 1. de trinitate. c. ij. Et sequitur. c. iij. quod ex corde cum eodem beato Augustino theologorum maximo dicimus: Quisquis hec legit vbi pariter certum est pergarit mecum. Vbi pariter hesitat/quod mecum vbi errorem suum cognoscit: redeat ad me/vbi mecum/reuocet me: ita ingrediamur sicut chari-

tatis via/redentes ad eum de quo dictum est: Querite faciem eius semper. Nec ille. Cum in nostri positi est dogmata et scripta venerabilis inceptoris Buii. occa anglici vitaris idagatoris acerrimi/circa quatuor sententiarum libros abbreviare. Teprabimus diuino aspirare ductu circa plogum et singulas diffinitiones/scholasticas mouere questiones. Et vbi presertim doc. scribit diffusius suam sententiam et vba accurtare: et presertim in primo. In quo profundius et latius quam in ceteris scriptis correspondent ad singulas diffinitiones/questiones mouit et resoluit. In alijs vero vbi pariter vel nihil scribit/aliorum doctorum sententias a dicti doc. principijs non deuiares: quoniam potero ex clarissimorum virozum aluearijs in vnum coporare. Nunc et laborem nostrum/collectorum pariter et epithoma placuit nominare. Nonnumquam etiam recitabimus et dicemus aliquid quod presertim suis principijs dici potest: tam si doc. ipse oppositum sentire videatur: ut scholastice palestine mos habet. Supposita in his omnibus theologica prestatioe per me frequenter repetita. Sapropther et memore et hec mea collecta et quicquid siue docturum aut dicturum fuero/emendationis scilicet matris ecclesie et cui iussu libet orthodoxi melius sentientis iudicio presus subijcio. Corripiat me iustus in misericordia et charitate fraternam: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Istis sic vtriusque per nostra iusta et pia defensione pariter et rationabili excusatione permixtis/plogum quem doc. omnibus libris permittit accurtandum et abbreviandum assumimus. In quo de tribus principalibus queritur. scilicet de theologia in se: ordine ad vnitatem: et in ordine ad obiectionem. Circa primum inuestigat quoniam noticia sit theologia/an scientia animalia. Circa secundum: quoniam vnitatis scie ex vnitare subiecti ei attenditur/queritur de subiecto theologie. Circa tertium: quoniam obiectionem circa quod scilicet si cuiuslibet alterius scie est praxis vel speculatio/queritur an theologia sit practica vel speculatiua. Circa quodlibet horum plures mouet questiones: quas tamen non omnes diffuse saltem persequimur: pro eo quod aliquid sunt pure logicales: et in logica solite disputari: de multis pauca elicere. et vbi doc. clarus est ad eius dicta remittere breuitatis amor suauis. Questio. I

Trum sit possibile intel

lectui viatoris habere noticiam euidentem de veritatibus theologicis. In illa questione auctor primo declarat terminos: deinde querit de noticia respectu dei quoniam aliquid possit haberi ab intellectu creato. Tertio respondet ad questionem. Quarto mouet dubia et soluit. Circa primum describit tres terminos: scilicet intellectus viatoris: noticia euidentis: veritas theologica. Circa primum articululum notandum primo/queritur viator est ille qui non est in termino ad quem tendit. Sunt autem duo termini rationalis creature. scilicet beatitudo finalis et miseriam finalis. Viator igitur quicquid quod neque beatus est/neque finaliter danatus. Supponit autem auctor quod noticia intuitiua dei beatificat: et ita patet diffinitio: quod solum datur de puro viatore. Hec est de viatore qui non est simul comprehensor propter christum/quod comprehensor fuit et viator: christus autem semper habuit noticiam intuitiuam deitatis secundum beatitudinem: quoniam anima eius in instanti creationis fuit beata: ut patet in iij. di. xij. Si replicat de paulo in rapto qui fuit viator: quoniam nondum in termino et tamen habuit noticiam intuitiuam dei: vidit enim deum siue est nuda siue per essentiam: ut vult beatus Augustinus ad Paulinum in de videndo deum. Ad hoc potest dici vno modo quod in instanti rapto paulus non fuit viator: sed vere beatus: licet sua beatitudo non fuerat generata: quoniam post raptum rediit ad statum viatoris.

Ec iij

Arti. I.
Nota. I

Viator

ris. Vel si bñ nō placet p eo q cōtinuatio siue ppetui-
tas fm aliq̄s est de rōne beatitudinis. Dicēdū q pau-
lus etiā in rapru fuit viator; sic addēdū erit descri-
ptiōi viatoris ly pmanenter; vt sic dicat viator est q
nō habet noticiā intuitiua deitatis pmanēter sibi pos-
sibile de potētia dei ordinata. ¶ Per p̄mū excludit
intellectus bñ dei clare vidētis. ¶ Per scōm exclu-
dunt dānari q̄b noticiā intuitiua dei nō est possibilis
stāre legē; sec⁹ de potētia absoluta. ¶ Ex q̄b patz q
oīs Lameracen. male notat auctore de notificatio-
ne intellect⁹ viatoris. q. j. arti. j. ¶ Per oppositū sci-
ri pōt qd cōp hēfor; qz viator z cōp hēfor ex opposi-
to distinguūt. ¶ Circa scōm terminū. s. noticiā cui
dēs. Notandū scōd q euidētia z ineuidētia sūt diffe-
rētie vitatis cōplere ppositiōalis. Un noticiā incō-
plera; qz nec vera nec falsa nō dī euidēs vl non eui-
dēs. Euidētia hō pmo puenit noticie adhesiue z me-
diare illa pōt etiā attribui noticie ppositiōis apphē-
siue. Un q ppositio aliq̄ dicat euidēs siue euiden-
ter va ex eo est; qz assensus ei⁹ ē euidēs; alioqn oīs vi-
tas necessaria eēt euidēs cui⁹ p̄riū vtz est; cū multe
ppositioēs necessarie sint nob dubie. Un auctor hic
describit noticiā euidētē adhesiua. s. q ē noticiā ad-
hesiua hī cōpleri/ex noticiā incōplera terminorū il-
li⁹; vl alteri⁹ ppositiōis mediate vel imediate nata
sufficiēter causari. ¶ Dī illi⁹ ppositiōis imediate;
pp̄ noticiā ppositiōis p se nore vl p̄tingētis. ¶ Dī
vl alteri⁹ mediate; pp̄ noticiā p̄sonis demonstrabi-
lis. Hanc materiā late p̄fēq̄t dñs Lameracen. q. j.
arti. j. vide ibi p intellectū illorū q̄ doctor breuif po-
nit. ¶ Et etiā in illa descripiōe nō dicit causata; s. nata
causari; pp̄ b est; qz si de noticiā p dñmōstrationē ac-
q̄sibile causaret i intellectu hūano/ipa esset euidēs.
Et q̄uis nō eēt causata ex noticiā incōplera termi-
norū/sufficit tñ q eēt vl fuisset nata causari. ¶ Si q̄
rit quō hñt se adinuicē noticiā euidēs z necessaria.
Rñdet q hñt se sic termini imprinētes; qz nō oīs ne-
cessaria ē euidēs; nec oīs euidēs est necessaria; vt pa-
ter de p̄tingēti p exp̄ientiā nota. ¶ Itē patet quō se
hñt adinuicē noticiā euidēs z scia. s. noticiā eui-
dens se hz in plus q̄ scia intellect⁹ aut prudētia aut
ali⁹ bitus. vj. Et b. a p̄ho positi⁹. Nā illi sūt tñ necessa-
rioz. Euidēs hō etiā est p̄tingentiū. ¶ Itē p̄posi-
tio euidēs est ppositio p se nota. Est em euidēs p-
positio noticiā supior ad vtrūq; nā oīs scia est eui-
dēs noticiā; s. p̄ oīs p se nota ē euidēs ppositio z nō
ecōuerlo. Instātia ē de p̄tingenti nota p exp̄ientiā/
cui⁹ noticiā est euidēs; et tñ nec scia nec p se nota.
¶ Et si dicas; Seq̄t ex p̄missis q ppositio p̄tingēs
euidēs sp̄ esset p se nota; qz scit cognit⁹ terminis cū
noticiā incōplera terminorū suorū sufficit ad causan-
dū ei⁹ noticiā adhesiua. Rñdet auctor q ad b q po-
sitiō sit p se nota req̄rit q euidēs sciāt ex q̄cūq; no-
ticiā terminorū isti⁹ ppositiōis. Nūc aut ppositio cō-
tingēs nō scit nisi ex noticiā intuitiua terminorū; et
nō sufficit abstractiua. ¶ Cōtra ppositiōis p̄tingen-
tis euidēs; admin⁹ vn⁹ termin⁹ est noticiā intuiti-
ua; z si illa mutaret in abstractiua nō erit eadē ppo-
sitiō; qz nō idē termin⁹. Et p̄cōsequēs q̄cūq; hz nori-
ciā terminorū talis ppositiōis p̄tingētis euidēter
assentit ei⁹ z ita erit p se nota; z p̄his p̄mū p̄ncipiū.
¶ Sōlo: Per terminos ppositiōis b nō intelligūt
signa mētalīa ex q̄b ppositio cōstituit tāq̄ ex bñe-
cto z p̄dicato; s. intelligūt res significare p illa q. s.

res termināt actus intelligendi; de q. j. dubio scōd.
Et ille res p̄nt intelligi intuitiue vl abstractiue. Ad
b q̄ ppositio sit p se nota; req̄rit q euidēs sciāt;
siue q res p̄terminos significare apphēndāt noti-
ciā intuitiua siue abstractiua; z p̄ patz sōlo. Nunc
Grego. dis. ij. q. j. arti. j. circa p̄ncipiū dicit; Esse p
se notū nō debere p̄p̄e attribui ppositiōi s. reb⁹ si-
gnificat⁹; p ppositiōē; vt sit sensus; aliq̄d enūciabile
est p se notū. i. alicui⁹ enūciabilis noticiā q̄ format
cogit⁹ ex nulli⁹ alteri⁹ extrinseci noticiā tāq̄ a p se
cā depēdet ita q ipm naturalr pōt cognosci/etia; si
nulla cuiuscūq; extrinseci noticiā habere. Nec ille
¶ Ex illo seq̄t q Occā p̄terminos intelligit p̄ceptū
obiectiue existentē in mēte fm vnā opi. vt p̄z ex. q.
iij. dis. ij. Vel fm aliā opi. p̄ terminū pōt intelligi
res p̄cise significata p extrema. vn p̄z q nō sūt idem
termini i ppositiōe de est; quā format bñs z quam
formam⁹ nos/pp̄ qd illa quam format bñs est p se
nora; s. nō illa quā formam⁹ nos; qz termini in p̄-
positiōe quā nos formam⁹ nō p̄cise f̄cant deū; quia
deū fm rōnem absolutā z p̄p̄iā cogit⁹ p statu illo
nō possum⁹. ¶ Posset q̄ breuif dici q ppositio p se
nora est ppositio ad cui⁹ euidētia sufficiūt extrema
illi⁹ ppositiōis vl q̄cūq; alia idē tñ p̄cise f̄cātia; de q̄
lati⁹. j. dis. ij. q. iij. Et in Lameracen. q. j. arti. j. Itē
in Grego. dis. ij. q. j. arti. j. Item in du. vj. qd mouet
Occā. ¶ Notādū tertio circa tertiu terminū. s. vitas
theologica. Veritas theologica est vitas necessaria
viatoris ad eternā salutē habendā; b est; vitas theo-
logica est vitas cui⁹ noticiā adhesiua necessaria est
ad salutē explicite vl implicite habēti vsum rōnis et
eā apphēndenti. Dī explicite vl implicite; qz oēs vi-
tates in canone biblie cōtente z ex eis in cōsequētia
necessaria illare sūt veritates theologice; z tñ nō est
necessariū ad salutē q exp̄esse noscant. i. credant sic
illa abraā duos filios habuit zc. Est aut necessariū
implicite; sufficit em ad salutē credere in genere oīa
reuelata a deo in sensu p sp̄m sc̄m intento (q̄lia sunt
oīa in canone biblie cōtenta) esse va. Et p b implici-
te credunt oīa ibi cōtenta; qz implicite credit⁹ quic
qd sequit⁹ ad explicite creditū etiā vero cōassumpto.
¶ Ista descripiō vitatis theologice est stricta; noti-
ficat q̄nq; largius vt oīs ppositio seu vitas forma-
ta vel formabilis de deo vl etiā de creaturis vt hñt
reductionē vel p se ordinē ad deū puta fm rōne gu-
bernatiōis/creatiōis/p̄seruatiōis/iustificatiōis/re-
dēptiōis zc. Dicat vitas theologica. Buctor hō p̄-
me acceptiōi innitit⁹; s. Lameracen. secundam dicit
plus fore p̄p̄iā allegās ad b auctoritatē Augustini
quā z doctor hz in lra. ¶ S; ex illo dicto Augusti-
ni suū intentū pbare nō pōt; imo facit p doctore cō-
tra dñm Lameracen. vtz dū cōstat de re frustra cō-
certat de noīe. vide Lameracen. vbi. s. q. j. arti. j. qz
dicta sua valent p intellectu doctoris. ¶ Ex illo se-
q̄t q aliq̄ vitates naturalit⁹ notē sūt theologice. vt
de est bon⁹/viueō/sapiēs/intelligēs; q̄s etiā Phs
demonstrat. xij. Metaph. Et p b vitates ille p̄inent
tā ad metaphysicā qz ad theologā. In metaphysi-
ca demonstrant demonstratiōē qz in theologia p̄pter
qd. ¶ Scōd sequit⁹ q veritatū theologicarū aliq̄e
sūt naturalit⁹ notē; aliq̄ sunt supnaturalit⁹ cognite
z tñ fide credite; vt de est trin⁹ z vn⁹; deus est incar-
nat⁹ zc. ¶ S; diceret ex b seq̄ret q eadē vitas p̄ri
neret ad diuersas scias. Pro huius intellectu notā

Nota. 2
Noticia
euidens

B

Nota. 2
D
Veritas
theolo-
gica

E

Corol. 1

Corol. 2

replica

E

Scia dñ fm doc. q scia accipit duplr. Uno mō aggregatiue p collectiōe multoz pñetiū ad noticiā vñus vel multoz determinatū ordinē habentiū. Illo mō scia pñet noticiā apphēsiuas simplices z cōplexas z adheſiuas pñcipioz z p dūſionū/reprobationes errorz/z ſolutiōes fallaz argumētationūz/diffinitōes z diuifiōes fm quā acceptiōe dñ q in ſcia ē triplex mod⁹ pcedē di. ſ. diffinitiu⁹/diuiſiu⁹/z illariuus. l. argumētatiu⁹. Et b mō mlti habir⁹ ſpecie et genere diſtincti pñt dici vna ſcia (q̄uis non ſint res vna) ppter determinatū z ſpeciale ordinē quē habet in ſe z nō ad alia ſcibilia. Et illo modo vna vītas pōt pñere ad diuerſas ſcias etiā naturalis inuētāl fm q pōt in diuerſis hmoi ſciētias aggregatiuis pbari vñōndi: pōt etiā eadē vītas eſſe pñcipiū in vna ſcia z pclūſio in alia: ſic pñcipia muſice ſcie ſūt conclūſiōes. pbate in arithmetica. **Scdo** accipit ſcia p ſimplici q̄litate vel habitu diſtincto ptra alios habitus intellectuales. Illo mō eadē vītas nō pñet ad diſtinctas ſcias: qz vñ⁹ pclūſionis nō eſt niſi vna ſcia/etiā ſi ipa p diuerſas pmiſſas poſſet demōſtrari: z ſcia ſic accepta eſt vna reſnūero. **Notandum** etiā eſt q ſcia aggregatiue dicta multiplici pōt accipi. Uno mō generalit⁹ vt auctor dicit p collectiōe mltaz noticiāz cōplexaz z incōplexaz/apphēſiuā rū z adheſiuāz/actualiū z habitualiū pñentiū ad noticiā vñ⁹ vel pluriū certū ordinē habentium zc. **Scdo** mō p collectiōe noticiāz adheſiuāz pñetiū zc. **Tertio** mō p collectiōe noticiāz adheſiuā rū ppoſitionū necariāz/ſiue pñcipioz ſiue pclūſionū. **Quarto** p collectiōe noticiāz pclūſionū tñ demōſtraz tā actualiū q̄ habitualiū. **Quinto** ſolū p collectiōe habitūū pclūſionū demōſtratiū. **Et** fm b variā rñſio cū q̄rit: An noticia naturalis phie ſeu liboz pphicoz ſit ſcia: z oibz illis modis ſcia eſt q̄ſi nomē collectiuiū. Et poſſet dari exemplū in noie exercit⁹/qd aliqui capūt p collectione hominū tñ ad vñū coordinatoz: vñ p collectiōe hominū z iumētoz: qñqz p collectiōe omniū aialiū z omniū paramētoz ad pugnā reſiſtoz: vt habet Iudith. ij. de exercitu holofernis. **Et** ſic ponit diſtinctiō in ſciam aggregatiue ſumptrā z p ſimplici noticiā: ita de habitu ſiſt dicēdū eſt/q qñqz accipit cōiter et aggregatiue vt pñet iub ſe multos habitus nūero z ſpecie diſtinctos: z ſic habitus q̄ cognoscit illa de⁹ eſt vn⁹ nec eſt metaphyſicus nec theologicus: qz ps nō eſt totū: z hō nō eſt exercit⁹. Qñqz vñ accipit ſimplici⁹ p vno ſimplici habitu: z ſic idē habit⁹ pōt eſſe metaphyſicus z theologicus: ſic hō pōt eſſe ps exercitus vñ ppli. **Intelligit** autē q̄ſtio de noticia euidenti z cōi: z nō pñet de noticia euidenti ſciētifica. **Itē** intelligit de vītatibz ſup naturalit⁹ cognoscibilibz: qz d vītatibz naturalit⁹ coſciſcibilibz/q̄ſtio nō habet difficultatē claz em eſt: ſi ſūt naturalit⁹ coſciſcibiles ſcētā intellectui viatozis poſſibiles. Ex his facile formari pōt rñſio ad replicā. **Declarat** terminis tribz in articulo pmo z intellectu q̄ſtionis habito: vidēdū eſt de noticia dei q̄lis haberi poſſit ab intellectu creato. **Ubi** norandū pmo fm **Lameracen**, q noticiāz qdā eſt ſenſualis alia intellectualis. De ſenſuali hic paz ad poſitiū. **Haz** aliq pōt eſſe cōplexa alia incōplexa ſiue ſenſualis ſiue intellectualis: vt deducit p̄fat⁹ doctor de bzuris q̄ multas formāt noticiā cōplexas de ſenſibilibz. q. ij. arti. j. De boc

multa in **Brego**. diſ. ij. ſere p totū. **Scdo** notandū q duplex eſt noticia incōplexa nobis poſſibilis: qz vna ſolēt dici intuitiua alia abſtractiua. De quo etiā vide ſi placet **Berſo**. tracta. v. ſup **Magnificat**. **Noticia** intuitiua eſt noticia incōplexa termini vel terminoz rei vel rez vīre cui⁹ pōt euidenter cognoscī aliq vītas ptingens/maxime de pñti vt q res eſt vel nō eſt q eſt hic vel ibi vt eſt vīſio exterior ſortis: p hāc em cognosco euidenter ſortē eſſe: et ſi p potētiā diuinā illa vīſio cōſeruaret ſortē deſtructo p eandē cognoscere euidenter ſortē nō eſſe. **Di** p potētiā diuinā: qz naturaliter eſt impoſſibile: nā vīſio intuitiua depēdet cauſalit⁹ ab obiecto in fieri z cē. **Hec** noticia nō eſt tñ ſenſibiliū/ſi etiā intelligibiliū: licz nō oīum: qz nō ē reſpectu habitūū ſ reſpectu actūū tñ: qz intellectus noſcere cognoscit intellectiōes et actus volūtatis delectatiōes z triſticias. Nā euidenter ſcio me intelligere/velle/nolle/cogitare/qd fieri nō pōt ſine noticia intuitiua. **Et** hec dicta habent veritatē qñ illa noticia eſt ſufficiēter perfecta. Pōt em qñqz illa noticia intuitiua eſſe nimis remiſſa et nimis imperfecta z obſcura: vel pōt eſſe aliud impendenti et parte obiecti vel mediū: z tunc pauce cōtingentes poſſunt euidenter cognoscī. **At** tali etiā noticia intuitiua incipit experimētalis cognitio: et per conſequēs oīs noticia intuitiua eſt ſingularis. **Abſtractiua** vñ noticia duplr accipit. Uno mō accipit p noticiā vniuerſali abſtracta a multis ſingularibus: vt cōceptus ſpecificus omniū hominū. Et talis cognitio nō eſt aliq q cognitio alicui⁹ vñi: vñ ſingularis abſtractibilis a multis ſingularibz. Et ſi vñi vñ ſingularis ſit vera qualitas exiſtens in anima ſubiectiue: cōcedendū eſt q illud vniuerſale pōt intuitiue videri: z p eadē eſt noticia intuitiua et abſtractiua: illo mō accipiēdo abſtractiua. **Alio** mō accipit noticia abſtractiua fm q abſtrahit ab exiſtētia z nō exiſtētia: z ab alijs cōditionibz que contingēt accidunt rei/virtute cuius dere contingenti non pōt ſciri an ſit vel non ſit/vñ alia veritas contingens vt noticia que habet de obiecto in ei⁹ abſentia. Et oīs talis naturaliter acquiſita pſupponit noticiā intuitiuā ei⁹ obiecti. **Tertio** norandū q eſt duplex actus intellectus/apphēſiuus z iudicatiuus. **Primus** eſt reſpectu cuiusqz potētis terminare actū potētie cognititiue ſiue ſit cōplexum vel incomplezum. Sic apprehendimus terminos ppoſitiōis et ipſas ppoſitiones/argumenta/ſilogiſmos/demōſtratiōes: et vniuerſaliter omnia que reſpiciunt obiectiue a potētia intellectiua. **Actus** iudicatiuus eſt actus intellectus quo aſſentit vel diſſentit ppoſitiōi vere vel falſe: z ille eſt tñ reſpectu complexi ppoſitiōnalis. Et illis infert doctor q reſpectu complexi ppoſitiōnalis intellectus habet duos actus. ſ. apphēſiuū z iudicatiū. Et ſunt ſeparabiles/p̄mus a ſecūdo. **Alij** vñ actum apphēſiuū nomināt noticiā apphēſiuā: z actum iudicatiuum noticiā adheſiuā. Unde noticia apphēſiuā eſt act⁹ intellectus quo aliquid/aliqua/vel aliqualiter cōplere vel incomplere cogitamus. **Incomplez**: vt cum vñ deo celum vel audio celum: z ſolum celū cogito nihil vltra cogitando. **Complez** ppoſitiōnaliter dñ cogito celum actu moueri vel mori fuiſſe. Nō ppoſitiōnaliter dum cogito celum ſtellatum/terrā aratam nō cum actu complexiui vel diuiſiui. **Et** q

Nota. 2

Noticia intuitiua

Quorū eſt

Abſtractiua

Nota. 3

Apphēſiuā

Adhesi-
ua.

II

III
K

III

V

VI

VII

Arti. 3.
cōcl. m.
2

Nota. 4
J

propō. I

pater q̄ respectu cuiuscūq; obiecti intellect⁹. i. res-
pectu cuiuscūq; intelligibilis/sive sit res extra aīam/
sive in aīa/sive actus/sive habitus/sive scia/sive fi-
des z c. pōt ēē noticia apphēsiua: nec tñ p̄r b̄ oīs no-
ticia est apphēsiua. ¶ Si dicis: Bñ seq̄t cuiuslibet
intelligibilis est noticia apphēsiua: z oīs noticia ad-
hesiua est intelligibile: q̄ oīs noticia adhesiua ē no-
ticia apphēsiua: in p̄mo p̄me. Rñdē q̄ est palogis-
mus z cōmittit fallacia accidētis z male p̄cludit: qz
minoz extremitas nō habet se ad maiorē extremita-
tem in p̄clusiōe: sic se habet mediū ad maiorē extre-
mitatē in maiore. Tñ debet sic p̄cludi: q̄ cuiuslibet
noticie adhesiue est noticia apphēsiua. Noticia ad-
hesiua siue iudicariua est actus intellectus q̄ assen-
tit vel dissentit alicui cōplexo p̄positionali/credēdo
ip̄m esse verū vel falsū: z est tñ respectu complexi
p̄positionalis. ¶ Ex illis infert auctor q̄ respectu cō-
plexi pōt esse duplex actus. s. apphēsiuus siue iudi-
cariuus. Si b̄ dictū intelligit de complexo vocaliz
scripto d̄ q̄ etiā sonat sc̄da p̄batio. planū ē q̄ p̄positio
mētalis correspōdēs vocali est actus apphēsiuus:
et assensus p̄positiōis mētalis est actus adhesiuus.
Si nō intelligit de complexo mentali: tūc aliter et
aliter videt dicendū fm q̄ p̄ceptus habet esse subie-
ctiū vel obiectiū. Si habet esse obiectiū cla-
rum est: quia sic respectu illius complexi erūt duo
actus. s. eius apphēsiō z adhesiō respectu talis com-
plexi cogniti. Si nō p̄ceptus habet esse subiectiū/
tūc ad ip̄m tanq̄ ad obiectū distinctū ab eius apphē-
siō nō pōt esse actus reflexus: vt. s. potentia refle-
ctat ad hoc mentale qd̄ est in aīa: sicut ad obie-
ctum per actum p̄prium: z ita iterum stat dictū do-
ctoris. Et ita possunt esse plures actus in intellectu
sc̄z hoc complexum mētale vt cognitiū ab intellectu.
Item apphēsiō illius cōceptiōis: vt. s. aīa cōp-
hendat se cogitare hoc complexum z eius adhesiō.
Sed isti actus nō semp habent: qz sepe p̄ mentalem
apphēdimus obiectū aliqd̄ ad extra cōplexo: z p̄posi-
tioni assentimus: z tñ non cogitam⁹ de illo cōplexo
mētali qd̄ est apphēsiō seu apphēsiua noticia: nec
etiā de assensu. Intelligit q̄ dictū doctoris de cōple-
xo: z hoc fm opinionē tenentē q̄ p̄ceptus habet esse
obiectiū z nō subiectiū: hoc est vt explicat doctor
q. vii. p̄logi q̄ cōcept⁹ nō est cognitio vl̄ intellectio/
s; aliqd̄ fictū p̄ actū intelligendū habens tale esse ob-
iectiū quale habet res in esse subiectiū: sic em̄ cō-
plexū est obiectū actus cognoscendi. ¶ Quarto no-
tandū q̄ duplex est habitus fm hos duos actus. s.
apphēsiuus z iudicariuus. q̄z quilibet inclinatur
mediate ad actū p̄prium: null⁹ em̄ habitus inclinatur
ad habitū alteri⁹ habitus nisi mediātē actu p̄prio ad
quē immediate inclinatur. Mediatē nō habit⁹ apphē-
siuus inclinatur ad actū adhesiū siue iudicariū: qz
mediātē actu suo p̄prio hi habit⁹ causant⁹ a duobus
actib⁹ p̄dictis. ¶ Istis notabilib⁹ p̄missis ponent⁹ ali-
q̄ p̄clusiōes p̄ambule ad rñsalē. ¶ Prima p̄positio
p̄ambularis: Act⁹ iudicariuus alicui⁹ cōplexi p̄sup-
ponit actū apphēsiuū eiusdē: b̄ est dictū: Noticia
adhesiua p̄supponit apphēsiuā eiusdē/intelligēdo
intrāsiue. i. ip̄am p̄positionē mentālē q̄ est noticia
apphēsiua. Illa p̄clusio aliis p̄bat⁹: qz act⁹ p̄suppo-
nit obiectū: si act⁹ apphēsiu⁹ est obiectū immediat⁹
act⁹ adhesiui. g. Et b̄ tenēdo q̄ p̄cept⁹ habet ēē subie-
ctiū. ¶ Si d̄ fm aliā opinionē q̄ act⁹ apphēsiu⁹

sit obiectū/s; complexum p̄positionalē distinctū ab
actu apphēsiuo qd̄ habet tñ esse obiectiū in intel-
lectu. Adhuc p̄bat⁹ p̄clusio: qz tale complexū nō est
obiectū nisi vt apphēsum ab intellectu: imo nihil
aliū est ēē obiectiue in intellectu/nisi intelligi ab in-
tellectu: z ideo p̄supponit ei⁹ apphēsiō z c. ¶ Se-
cūda p̄positio q̄ sequit⁹ ex illa noticia iudicariua p̄-
supponit in eadem potentia noticiā incomplexā ter-
minoz: pater ex p̄cedētī p̄positiōe: qz p̄supponit
noticiā cōplexi. ergo terminoz ei⁹: totū em̄ p̄sup-
ponit suas pres. ¶ Tertia p̄positio: Null⁹ act⁹ po-
tentie sensitiue est causa imediata z prima act⁹ iudi-
cariui intellectus. Istam cōclusionē p̄suadet nec effi-
caciter p̄bat doc. qz dependet ad posterius declarā-
dū: videlicet q̄ in quodcūq; obiectū pōt potētia in-
ferior: in idem z sub eadē rōne pōt superior: quicqd̄ ḡ
apprehendit sensus/illud etiam z sub eadem ratiōe
apprehendit intellect⁹. Lū ergo noticia iudicariua
intellectus p̄supponit noticiā incomplexā ter-
minoz aut in intellectu z habet p̄positū: aut in sen-
su: z sic etiā in intellectu/cum quicqd̄ apprehendit
sensus/idem apprehendit intellectus in supposito
naturali. ¶ Et licet verū sit q̄ intellectus alicui ve-
ritati cōtingētī assentit dū extrema sentiūt: z aīo al-
sentit dū nō sentiūt. Ex hoc tamen nō sequit⁹ q̄ ali-
quis actus partis sensitiue sit causa imediata rota-
lis vel partialis actus iudicariui intellectus (q̄uis
noticia intuitiua intellectus sine actu sensitiuo ha-
beri non possit) s; bene est causa mediata: qz est cau-
sa imediata intellectiōis p̄me. ¶ Ex nō senariō sen-
sibilitium requirāt ex eo est: qz noticia intuitiua in-
tellectiua nō pōt haberi sine noticia intuitiua sensi-
tiua: nec ex hoc sequit⁹ q̄ noticia intuitiua sensitiua
supstat/q̄z intuitiua intellectiua sufficeret si sine
sensitiua intuitiua haberi posset/naturalit̄ saltē: sic
est in angelis z animabus separatis. ¶ Quarta p̄-
positio: Intellect⁹ n̄ p̄ statu illo respectu eiusdē obie-
cti eodē mō p̄ntari/pōt habere duas noticias incō-
plexas specie distinctas. ¶ Quinta p̄positio: Incō-
plexi ē duplex noticia: intuitiua. s. z abstractiua. ¶ U-
ter⁹ duplex ē noticia incōplexa: intuitiua. s. z abstra-
ctiua. ¶ Sexta: De⁹ pōt d̄ potētia sua absoluta co-
gnosci duplici noticia: intuitiua. s. z abstractiua: q̄-
rū vna ē separabil⁹ ab alia. ¶ Septima: Noticia abstra-
ctiua dei ē viatori possibil⁹: nō aut intuitiua q̄ repu-
gnat statui viatori. Has p̄positiōes late deduc̄ doc.
sūt z Camera. loc⁹ p̄allegat⁹. ¶ Articul⁹ tertius. Cō-
clusio rñsal⁹ ad q̄stionē quā ponit doc. ē hec: De⁹ de
potētia sua absoluta pōt causare i intellectu viatoris
noticiā euidentē aliq̄z vitatū theologicālū z aliq̄rū
nō. ¶ Pro illi⁹ p̄clōnis ductiōe p̄mittit duo. Pri-
mū q̄ p̄dicabiliū de deo qd̄ s̄ vt res ēē aīam. Alie-
nō s̄ vt res s; p̄cept⁹ hñtes tñ ēē obiectiū i aīa fm
vnū modū loq̄ndi. ¶ Sc̄z aliū modū dicēdi p̄dica-
biliū d̄ deo/qd̄ distictē rep̄ntāt deū i se: ita q̄ nihil
aliū fm se totū vl̄ suas pres: qd̄ rep̄ntāt deū nō dī-
stinctē s; deū z creaturā fm se totū vl̄ aliquā ei⁹ p̄tē.
¶ Sc̄dm ē q̄ vitatū theologicālū qd̄ s̄ necessarie
qd̄ p̄tigētes. Cōtingētes vt de⁹ erat: de⁹ ē carnat⁹
brificat z c. Et necessariarū qd̄ depēdēt a p̄tigētib⁹ z
qd̄ n. ¶ Isti sic p̄missis breuiter p̄bat p̄clōnē ex dictis
eo q̄ ad aliq̄z vitatū theologicālū euidentia suffi-
cientia intuitiua creat⁹: ad aliq̄z nō n̄ suffi-
ciētia p̄supplere cālitatē creature i gñe cāe efficiēt. z viator.

non potest habere noticiā intuitiua deitatis: cū illa sit beatifica: sūm cōmunē opinione: igit̃ rē. Hāc cō-
 clusione p̃mā seq̃ntes explanāt. **Cōclusio secūda**
 De^o non pōt causare in intellectu viatoris noticiā
 euidētē veritatis theologice cōtingentis: cui⁹ eui-
 dētia depēdet ex noticia intuitiua deitatis videlicet.
 Ad cui⁹ euidētiā nō sufficit noticia intuitiua crea-
 ture: sicut hāz: Resurrectio mortuorū erit: de^o bea-
 tificat aīas p̃peruo. De^o iudicabit viuos z mortuos
 De illa autē: deus ē hō/ambigue rōder: creature enī
 in via repugnat intuitiua dei visio. **Tertia cōclō:**
 p̃positionū necessariarū de p̃dicatis cōnotariis: q̃-
 rū euidētia dependet ex noticia euidēti p̃positionis
 contingentis: q̃ non pōt euidēter sciri/ nisi p̃ noti-
 ciā intuitiua deitatis: Noticia euidēs non potest a
 deo cōmunicari viatoris: q̃lis forte est illa: de^o est in-
 carnabilis: rō vt s̃ patuit. **Conclusio q̃rta:** Veri-
 tas necessarie theologice in q̃b res vel cognitio di-
 stincta deitatis/ aut cōcept⁹ absolut⁹ p̃dicat de deo
 vel cognitione distincta deitatis/ sunt euidēter co-
 gnoscibiles virtute talis noticie: Ut de^o est p̃z fili-
 us z spūs sc̃tus. sic illa: deus est ens. Hārū declar-
 tio dependet ex sequenti q̃stione: ideo hec omittitur
Articulus q̃rtus. In articulo q̃rto mouenda sunt
 dubia circa p̃dicta z soluenda. Et p̃mū quōd verū est
 q̃d doc. dicit in. ij. dubio hui⁹ q̃stionis/ q̃ noticia in
 cōplexa termini/ app̃hensio cōplexi z iudiciū seq̃ns
 distinguunt realiter: z sunt: p̃ diuinā potētiā ab in-
 uicē sepabilia. Ad h̃ dicit/ q̃ auctor in dubio p̃cedit
 sūm op̃inione tenentē/ q̃ concept⁹ sunt tū obiectiue i
 aīa: sūm quā op̃i. videt̃ dicendū/ q̃ termini incōplexi
 sūt cōplexa non sint act⁹ intellect⁹/ sed obiecta eorū:
 z sūm illā est hec imaginatio/ q̃ alia est ratio cōplexi:
 alia rō terminorū simpliciū: z sic complexū mentale
 nō est q̃d aggregatū obiectiue ex diuersis rōnib: s̃z
 intelligit̃ q̃dā simplex obiectū in se: cōplexū autem
 representatiue: vt gr̃a exēpli. Si illa vox puta. a. im-
 poneret ad f̃candū tantū q̃rū illa p̃positio: hō ē aīal
 q̃ esset sūm se simplex q̃litas: tū representatiue esset com-
 plexa: q̃z f̃carer cōplexere p̃positionaliter: ita videt̃ im-
 bi sūm illā op̃inione/ si saltē recte eā capio: q̃z non est
 op̃i. mea: nec eā plene intelligo: z sic pōt intelligi q̃
 auctor dicit. Sed sūm op̃i. p̃p̃ia dico/ q̃ noticia app̃-
 hēsiua nihil aliud est q̃ act⁹ intelligendi/ q̃ z conce-
 ptus dicit̃: extendēdo nomē p̃cept⁹ ad s̃ncarbegō-
 remata. Et ille act⁹ intelligēdi est naturalis simili-
 tudo: nō in essendo/ sed representādo: cui⁹ obiectū non
 est aliqd fictū i aīa: sed res f̃cata extra aīam/ nisi for-
 te cōcept⁹ f̃carer actū vel habitū potētie cognitiue.
Consequēter sicut vocalis p̃positio vel scripta rea-
 liter cōponit̃ seu aggregat̃ ex terminis vocalibus z
 scriptis: q̃ dicunt̃ subiectū/ p̃dicatū z copula: Ita et
 p̃positio mētalis realit̃ cōponit̃ ex distinctis actibus
 intelligēdi: q̃ sunt q̃litates realiter distincte: z dicū-
 tur p̃cept⁹ q̃rū vn⁹ corū der subiecto vocali: ali⁹ p̃-
 dicato vocali: z ali⁹ copule. Et tā complexū illud q̃
 ps eius sunt noticie app̃hēsiue. Noticia hō ad hēsi-
 ua vel iudicatiua est alia q̃litas mētis realit̃ distincta
 a dictis noticiis app̃hēsiuis. i. ab ip̃a p̃positione et
 q̃libet termino p̃positionis/ cui⁹ noticie iudicatiue
 app̃hēsiua est obiectū immediatū: q̃z aīa p̃ assensum
 tendit in illud cōplexū p̃positionalē: credēdo illā co-
 gitatiōne p̃positionalē esse verā: z p̃ eā tendit in rem
 credēdo eā sic se h̃re vt p̃positio f̃cat: z hoc cōcordat

cōi distinctioni scibilib/ p̃p̃inq̃ z remoti seu remotis-
 simi. **Et tunc plane intelligit̃/** quō ille noticie p̃p̃t
 separi: p̃ores sc̃z a posteriorib/ z nō eōuerlo. Hoc ē
 termini seu concept⁹ simplices a p̃p̃one sicut pars a
 suo toto. z p̃p̃o a noticia iudicatiua: p̃p̃o aut ab extre-
 mis separi nō pōt: q̃z implicat totū separi a suis pri-
 bus. **Sed de actu iudicatiuo:** q̃z simplr est alia q̃-
 litas a noticia app̃hēsiua: z non est ps ei⁹: non vi-
 deo q̃n p̃ potētiā diuinā possit separi a noticia app̃-
 hēsiua. i. a p̃p̃one cuius est. Qm̃ z si app̃hēsiua h̃z se
 vt cā essentialis respectu noticie iudicatiue: q̃z tū est
 cā extrinseca: de^o potest eius causalitātē supplere: z
 ita p̃ducere z p̃seruare actū iudicatiuū: sine vel de-
 structo actu app̃hēsiuo. **Si dicit̃:** implicat assen-
 sū esse z nō esse illud cui assentit̃: q̃z sequit̃ bñ/ habeo
 assensum/ g̃ assentio alicui: z si non est noticia app̃hē-
 siua/ nihil est cui assentio: z sic s̃l̃taret/ assentio ali-
 cui z nulli assentio: q̃d includit p̃radictionē. **Po-**
 test dici q̃ illa q̃litas q̃ est realit̃ act⁹ iudicatiuus/ pōt
 p̃seruari a deo in intellectu: absq̃z b̃ q̃ p̃ eā intellect⁹
 f̃erat in obiectū. Et ideo non sequit̃: habeo assensum
 idest q̃litarē seu rē illā q̃ est assensus: g̃ assentio alicui
Et si dicit̃: assensus est q̃litas mētis/ q̃ tendit cre-
 dendo in verū/ vel apparēs verū. g̃ sequit̃/ a diffinito
 ad diffinitionē: habeo assensum. g̃ tendo in verū. er-
 go verū est cui assentio. **Dicendū** q̃ nomē assensus
 potest capi dupl̃r. Uno modo absolute: vt f̃cat q̃li-
 tatē istā nihil cōnotādo: sicut albedo q̃nq̃ capis ab-
 solute. Qnq̃ cōnotatiue: vt f̃cat q̃litarē istā cōnotā-
 do tendentiā p̃ eā in obiectū sc̃z verū: capiēdo assen-
 sum absolute nō sequit̃: habeo assensum/ g̃ alicui as-
 sentio. Si capis cōnotatiue/ bñ sequit̃. Sed tūc di-
 cit̃ q̃ destructa tendētia in obiectū: z seruata re illa
 sine q̃litate q̃ fuit assensus q̃litas q̃dā manet. S̃z nō
 dicit̃ assensus/ eo q̃ deficit p̃notatū: z sic adhuc verū
 est/ q̃ assensus seu act⁹ iudicatiuus pōt separi ab actu
 app̃hēsiuo. Sed tūc nō manet denotatiue assensus
 sicut si bipedale p̃denset ad pedalitātē/ manet q̃dam
 res q̃ fuit bipedalis: sed perdit nomē bipedalitatis.
Dubiū sc̃dm: quō intelligendū est q̃d dicit auctor
 hic z dist. ij. q. viij. et in. ij. q. plogi/ q̃ res p̃dicatū et
 subijciunt̃: vt etiā res dist. iij. q. plogi/ sic signū z p̃ceptū
 habentē esse obiectiū. Ad q̃d deniq̃ i descriptione
 p̃p̃onis p̃ senote. ar. j. p̃ntis q̃sti. terminos mltiplicat
 dicēdo ex noticia rei vel rez aut terminorū. Itē in de-
 scriptione noticie euidētis ibide. Itē di. iij. q. iij. no-
 tificādo p̃positionē p̃ se notā z. q. ij. plogi dicit q̃ il-
 la: De^o est. quā de facto habem⁹/ non ē p̃ se notā: se-
 cus de illa quā format brūs/ anectēs rationē: q̃z ap-
 p̃hēdēs illos terminos q̃s format brūs necēio assen-
 tit̃: q̃z ibi p̃dicat̃ essentia de essentia in se. Et itēz in
 eadē. q. ij. plogi: Nos inq̃t. p̃ statu illo non possum⁹
 h̃re talē p̃p̃onē/ sicut nec terminos eius: q̃z in n̄ra p̃di-
 cat̃ p̃cept⁹: in alia diuina essentia in se: q̃d g̃ venit noīe
 termin⁹/ aut res/ aut signū: vt distinguūt̃ rē. **Ad**
 illud p̃ captu meo r̃ideo put̃ intelligi: q̃z hunc mo-
 dū loq̃ndi doc. non accepto/ q̃ subijci z p̃dicari et eē
 terminū attribuat̃ rei nisi f̃catuē: imo ip̃semet doc.
 ab eo recedit i b̃ p̃mo z i q̃dlibet. Racio g̃ h̃ba sua/
 q̃ dic̃ sese exponēdo. q. ij. plogi ait sicut Quod d̃z de p̃-
 dicatiōe rei i diuinis: debet̃ intelligi sūm illā op̃i. q̃ po-
 nit̃/ sed intellectio non ē subiectū nec p̃dicatū p̃positio-
 nis/ sed obiectū intellectiōis/ quā reputo p̃babilēz:
 sūm aliā hō quā etiam reputo probabilem: sc̃z q̃ oē

Replies

Dub. 22
11

subiectū positionis mentalis est intellectio vel aliqua qualitas inherere menti: debet dici: q. positio quā format brūs de deo nō cōponit ex re: sed intentione distincta zc. hec ille. Et illo dicto videt posse sumi q. subijci z p̄dicari z esse terminū positionis attribuit rei realiter: non solū in esse obiectiuo. Tū aut. q. ix. plo. in arti. rñ suo ad q̄stionē iuxta p̄ncipiū Subiectū est illud p. quo supponit: qd̄ est aliqd̄ singulare zc. Et q̄ sumi potest q. subiectū z p̄dicarum fm̄ hāc opinionē sumunt p̄ncipialiter. Pater clare ex diuisione quā format. q. p̄nti. ar. v. cū inq̄r: P̄dicabiliū de deo aliqd̄ est vera res extra animā: fm̄ vnā opi. qz quicqd̄ potest intellectus intelligere p̄or z cōponere. Aliud p̄dicabile est tm̄ concept⁹ habēs esse obiectiuū: ecce mēbra opposita. Idē loquit. q. ij. plogi. Et hoc fm̄ vnā opinionē: q̄ tenet q. res possit p̄dicari: quā cōmuniter p̄sequit in hoc p̄mo. Scdm̄ quā etiā plura sua dicta quoz aliqua nūc tacta sunt necessario veniūt intelligēda: stante illa veritate: q. res possit p̄dicari z subijci ad sensum tactuz z in esse reali z in esse obiectiuo. Scdm̄ aliā vō opi. quam etiā probabilē reputat: z tandē assumit p̄ma penit⁹ dimissa: dici potest q. subijci p̄dicari z esse terminū: Itē esse complexū z incomplexū signoz est: vt signū distinguat contra terminū. Estimo tñ q. doctor. cū frequēter vtrū duplici modo loquēdi: conformādo semō loquēdi illorum quorum recitat opi. cū dicit rē p̄dicari aut subijci: aut terminū positionis eē esse tiā zc. Per rē nihil aliud intelligit nisi p̄ceptū distinctū rei: z p. conceptū: cōceptū indistinctū: z ita sicut nos non possum⁹ intuitiue videre deū: ita nec possumus habere conceptū distinctū dei in via: scē de beato q. vidēdo deū facie ad faciē habet conceptum distinctū dei. Et ita format aliā positionem: z alios habet terminos positionis: qz res terminās suam cognitionē est de⁹ i se clare visus: z cognitio dei/ seu cōceptus quē format est clara dei cognitio: de b. infra dist. iij. q. iij. in dubio vnico hui⁹ collect. Sic vtrūq. oportet intelligere dictū suū supius allegatuz q. ij. plo. cū inq̄r: Pro statu illo nō possum⁹ habere tale positionē: sicut nec terminos ei⁹: qz in nra p̄dicat cōceptus: in alia diuina essentia in se: b. est extrema nostre mentalis positionis sunt cōceptus cōmunes. Extrema positionis quā format brūs/ sunt cōceptus distincti: z termini. i. res terminātes illas cognitiones aut cōceptiones: etiā nō sunt idē: qz beat⁹ clare videt deū: nō sic viator. Itaqz obiecta terminātia cognitiones termini dicunt. Itē vt parebit. q. ij. plo. de re nō sensata nō possum⁹ hēre distinctā noticiā p. statu illo/ paucis demptis. Et qz ad formandū conceptū rei in se/ requirit rei p̄sentia q̄ intellectū mouet obiectiue: ideo loco p̄ceptus distincti p̄ncipalis vel subijcibilis: frequēter dicit rē in se p̄dicari vel subijci: eo q. res in se est causa partialis talis conceptus distincti. Et illo satis pater quō bē alias format p̄pōnes de deo/ z alios habēt terminos q̄ nos: qz alias habēt cognitiones de deo: distinctas scz/ ex q. bus format p̄pōnes. In q. subijciē de⁹ in se. i. cōceptus p̄p̄ius z distinct⁹ dei zc. Et alios hnt terminos actiue p̄currētes ad hmoi cōceptiones intellectiuas scz/ deū clare visum: nos aut p. statu vie deū nō videmus intuitiue: ex p̄nti nec cognitionē distinctā dei habere possum⁹. Et ita alias format⁹ positiones ab eis. Ita suo mō posset dici in creaturis: cū forma

mus positiones de re intuitiue cognitā: vel cū solū abstractiue rē cognoscim⁹. Itē de re sensata vel non sensata zc. q. sunt alie z alie p̄pōnes z alij termini/ vt q. b. dā placet. Itē videt q. doc. teneat q. sensus solū cognoscat abstractiue nō p̄cretiue. Tū inq̄r. q. ij. dist. iij. Nulla substantia corporea exterior pota nobis in se naturaliter cognosci: fm̄ hoc etiā lepe op⁹ est dicta sua moderare. Et ita habet duplex modus loquēdi. Vel q. subijci z p̄dicari est rez z sūt esse terminū: z b. in esse reali vel obiectiuo: vel est signoz. Itē q. res dicit subijci aut p̄dicari in se: qz cognitio distincta rei est subiectū aut p̄dicarū: q̄ haberi nō potest de re nō sensata cū moderamie explicando. q. ij. Et si q̄rit ad qd̄ terminat ille act⁹ intelligendi vel cognitio. Rndet vt infra. q. vij. plo. in lra d. Itē. q. vij. dist. ij. multa repies ad positū valētia fere totā q̄stionē. vide ad illud dist. iij. q. iij. ant. iij. hui⁹ collect. Et b. nūc claret qd̄ veniat noīe subiecti/ p̄dicati/ termini/ cōplexū/ incōplexū: fm̄ aliā z aliā opinionē. vide ad hoc. q. ix. plo. in rñ sione ad q̄situm iuxta p̄ncipiū. Dicunt q̄ res ad extra terminat: qz sunt obiecta terminoz. i. cōceptus in esse obiectiuo: fm̄ verā opi. vel qz mediate aut immediate terminant cognitionē: sic cōplexū z incōplexū dicunt fm̄ vnā opinionē nō cognitiones cōplere aut incōplere: sed obiecta cognitionū imediata: q̄ frequēter loquit doc. cognitio cōplexi aut incōplexi: trāstiat: nō intrāstiat: z nō dicit cognitio cōplexa vel incōplexa. Itē sumit q̄nqz cōceptus participialiter p. obiecto p̄ceptionis immediato: sic de subiecto z p̄dicato suo mō dicē dum fm̄ illā opi. si qd̄ intellect⁹ nō videns rē extra fingit in se ei⁹ silitudinē/ q̄ est talis in esse obiectiuo q̄lis ē res in esse subiectiuo a q̄ fingit: vt late deducit doc. dist. ij. q. vij. sui p̄mi: z illud fictū est immediatū obiectū act⁹ intelligēdi: ad qd̄ act⁹ intelligēdi imediate terminat: vñ hnt sic imaginātes ponere duplex obiectū terminās actū intelligēdi. Quoddā obiectus vltimate terminat: in q̄ scz intellect⁹ q̄scit suo actu nō tendēdo vltra i aliud. Et p̄or dici obiectū mouēs qd̄ p̄supponit actui: z est cā p̄ialis cognitionis fm̄ Aug. Si qd̄ fm̄ eūdē a cognoscēte z cognito parit⁹ cognitio. Aliud est obiectū imediate terminās: qd̄ ē q̄st medij qd̄dā/ q̄ intellect⁹ nō rēdit in rē siue in obiectū vltimatū: z id obiectū nō mouet ad formationē act⁹ intelligēdi: s. p̄ actū intelligēdi cōstitūit i esse suo obiectiuo: nec p̄cedit actū intelligēdi: s. naturaliter sequit nō rēpe: qz ei⁹ esse nō est nisi intelligi. Et ita eo q. act⁹ intelligēdi est/ intelligit b. fictū: z b. intelligi est suū esse obiectiuū. De b. lat⁹. j. dist. ij. q. vij. Istud etiā fictū p̄ter silitudinē p̄sentatiuā quam bz cū re vñ fingit/ supponit. p. ea. Alij vō negantes hmoi ficta/ dicūt intellectū siue potentia cognitiuā imediate ferri i rē sumētes nomē cōceptus nō p̄ncipialiter: vt est obiectū cognitionis. Itē cōplexū z incōplexū/ nō vt sūt obiecta eoz: s. nō i alr/ p. q̄litare illa q̄ est in aia reali. Et cōplexū vel incōplexū p̄ actu intelligēdi cōplero/ si est mētale de q̄ b. sermo. Si sepe q̄rit doc. fm̄ illā opi. de fictis: an p̄mū cognitū a nobis sit vltē zc. qd̄ alij dicūt: an p̄ma cognitio sit vltis zc. Cognitū enī fm̄ p̄mā opi. de fictis nominat obiectū cognitū imediatū: qd̄ intellect⁹ abstraxit z finxit nō formauit. Cū ergo doctor vtrūqz opi. reputat probabilem: ergo vt vtrūqz opi. satisfaciāt terminos cōgeminat. Ceterum eliciat prudēs lector quid sibi fm̄

opi. sua quā amplecti nititur veniat dicendum. Et fm hoc docet. recte interpretetur. ¶ Pro dictis facit qd habet doc. in solutioe feri dubij p euz moti in feri pro primo cu dicit: Noticia intuitiva et iudiciu sequens distingui realiter: qz noticia intuitiva est respectu incoplexi iudiciu respectu copleri: qd habet veritate vt pceptu habet esse obiectiuu: et vt copleru pariter et incoplexu no sut actus intelligendi metales: s obiecta actu in esse obiectiuo. Un sicut illi dicunt noticia intuitiva esse respectu incoplexi: Ita alij fm alia opi. dicere habent: q sit noticia incompleta et. ¶ Itē q p terminos res intelligant habet ex qstioe sequenti articulo tercio cu dicit in docto: Qui distince intelligeret diuinā essentia: et pdicaret ea de seipsa: no posset dubitare de illa ppositioe/sz nota esset sibi ex terminis. i. ex volitioe rez terminantiuz cognitioe ista et. et infra. Illud mediū demonstrandi: aut erit res aut pceptu rei: res valet. i. pceptu dicitur fm aliq: s fm alia opi. secus dicendum et.

Dub. 3. ¶ Terciu dubiu est: ptra illud qd dictu fuit in arti. ij. notabili. ij. q scz eade ē noticia intuitiva et abstractiva. Hoc videt falluz: cu noticia abstractiva de q loq: sit. yniuersal: intuitiva vō singularis: qz ab ea incipit experimētalit noticia: vt patuit. Tum quia nulla noticia est supposita obiectu: alioquin coincide ret actus et obiectu. Rndet pcesso q illa abstractiva d q loq: est vltis et intuitiva singularis. Auctor: nihil aliud vult: nisi q tale yniuersale: qd habet ee reale in aia pōt intuitiue cogsci. Et expmit b suuz dictu: fore intelligendū: supposita illa opi. de cōceptibz q habet ee subiectiuū possū em euidenter scire me assentire huic: ois hō est aial: et p nōs scire me habere pceptu cōmunē hois et aialis: ad quā noticiam memouer ille pceptus vltis: sicut obiectu: attū illa cognitio vltis q est in mente: nō est noticia intuitiva seipsa formalit et intuitiue representat: s p subordinationē: qz subordinat noticie intuitiue: nō em soluz vox vel scriptu subordinat pceptui: s etia cōceptu pceptui: vt patet de cōceptu vocis hō: nō vltimato: q subordinat cōceptui specifico hois. Quia ergo conceptus yniuersalis qui potest intuitiue cognosci est noticia qz signū mentalitudo est simul noticia abstractiva seipso formaliter significado: et est intuitiva p subordinationē ad noticiā singularem: que est naturalis similitudo talis pceptus: patet ergo q eadez noticia pōt esse intuitiva et abstractiva: licet equoce. ¶ Ad aliud patuit supra quō p actū reflexū actus intellectus possunt cognosci arti. ij. notabili. ij. Intelligit em intellectus actus suos cognitioe reflexa large accepta: et est stat⁹ in pma cognitione reflexa: vt deducit Occa in suo qrtto dubio in scripto pmo. Siq de illa intellectio p statu isto impedit secundā intuitionē: non simpliciter. Sed quia pncipalitas pme intellectio nis reflexe nō sufficit ad secundā itellectionē: cui⁹ causa poni pōt natura rei: qz experimur tale impedimētū in nobis causari et. ¶ Dubitat qrtto circa b qd dicit doc. q nihil cogscit p noticiā intuitiuā qd nō cognoscat sub eadē rōne p noticiā abstractiuā. An noticia intuitiva et abstractiva eiusdem obiecti sint synonyme. Et videt q sic: qz noticie synonyme sūt q significant idē p se et eodē mō: tales s noticie intuitiva et abstractiva eiusdē obiecti. g. minor patet: qz sub qcuqz rōne res intuitiue cognoscat: sub eadē etia cognoscat abstractiue: qd pbat auctor: et ita

Dub. 4. R

significat idē et eodē mō. Quia si aliq mō intuitiva scaret: q abstractiva nō significat tūc res sub illa rōne intuitiue cognosceret sub q illa nō posset cogsci abstractiue: cui⁹ oppositū dicit auctor. ¶ Si dicis intuitiva cognitioe cognoscat existētia rei: et illa nō cogscit noticiā abstractiuā. ¶ Contra enīcia rei etia cogscit abstractiue: qz possum apphedere siue cogitare obiectū existere et tū dubitare an existat vel nō: et hmoi ap pphēio nō est p noticiā intuitiuā g abstractiuā. Preterea intuitiva pōt ee obiecti nō existētia vt pbat auctor. ¶ Ex hō nō sint synonyme: pbat: qz noticie synonyme solū nūero differūt. Habet etiam eodē effect⁹ qz ad obiecti cognitionē: qz eodē mō representat obiectū. Sz noticia intuitiva et abstractiva differūt specie. Et intuitiva causat noticiā euidentē ppositiois pdicātis existere de suo obiecto: qd nō pōt abstractiva. g. nō sūt synonyme. Sine puidicio meli⁹ sentiētū videt dicēdū: q iste noticie s synonyme ppter rōnes tactas. Ad rationē in pterius dicit: q nō oportet noticias synonymas ee eiusdem speciei: sic p p de voce et pceptu sibi cōrēdere. Silt de cōceptibz sibi subordinatis in scando q differūt specie als neuter alteri subordinaret: et sūt synonymi: qz subordinati: nec est de rōne noticiāz synonymarū q possint causare easdē noticias: s q habeat idē obiectū p se sub eadē rōne: qd ē significare idē et eodē mō. Un aut p surgat differentia specifica si nō ex modo significandi eaz satis ostendit auctor. ¶ Quintū dubiu est de noticia intuitiva rei nō existētis pseruata vl pducta a deo supnaturalit. Occurrit em dubiu. An p hmoi noticiā possit euidenter cognosci res nō esse qn nō est: hoc frequenter dictū est in doc. s nō pbat: nec p experientiā notū: videt sic posse pbari: sit gā exempli. a. noticiā intuitiva pfecta rei nō existētis: pducta vel pseruata a deo p illā poterit sciri euidenter aliq cōtingēs de suo obiecto. Alioqn nō esset noticia intuitiva / s abstractiva. Et nō pōt sciri obiecto q sit: qz illa est falsa: falsum aut nō pōt sciri nec euidenter cognosci. g. p ea scit q obiectū nō est. ¶ Si dicis: sufficit q possit ee causa euidentie cōtingētis alicui⁹ pdicātis ee de suo obiecto: stāte cōi ordine nature: nūc aut supra naturā est: q maneat noticia intuitiva corrupto suo obiecto. ¶ Contra p b q noticia intuitiva supnaturalit pducit aut pferat: nō tollit ei⁹ naturalis actio seu ppetas vel virtus: vt si oculus in ceco nato supnaturalit pducit: nihilomin⁹ p oculū istū cec⁹ naturaliter videret. Itē licet accidētia in sacramento altaris supnaturalit pferant sine subiecto: tū adhuc pueniūt eis naturales actioes: i. calefaciēdo frigefaciēdo: et sensatioes i sensibilibz causādo et. g. intuitiva noticia supnaturalit pferat obiecto nō exēte: nihilomin⁹ puenit sibi naturalis sua opatio: q ē cāre euidentē noticiā ptingētē scātis suū obiectū ee vl nō ee. ¶ Itē de pōt mibi ifudere noticiā p quā euidentē scio antichm nō ee. et illa erit intuitiva ex diffinitioe noticie intuitiue: et tū erit rei nō exēte. ¶ Itē de pōt mibi ifudere noticiā icoplexā alicui⁹ singlar: et ea pferat: p quā possum euidenter scire oēm bitudinē tal singlar: qlitercuqz muref: et tal cābit noticiā euidentē copleri: scāt: et ee qn ē: et etia copleri scātis nō ee qn nō ē: et ita forte dicere oportet eos q dicūt angelos cognoscere p spēs cōcreatas et nō p noticiā de nouo a reb⁹ receptā et. quia vel gabriel habet vnā speciē de petro per quam

Dub. 5. S

cognoscit oēm ei⁹ habitudinē: aut singularū habi-
tudinū habet singulas species & creatas. Si primū
habet ppositū q⁹ p eandē specie cognoscit petrū esse
hominē: & postea nō esse hominem: ergo etiā per eandē
cognitionē: q⁹ est par ratio. Et actus cognoscēdi nō
variā nisi ad variatiōē specierū: s⁹ sic loquētes.
Si scōm cū variatiōēs infinire pnt fieri circa petrū
sequit^r q⁹ infinite species petrū representātes essent
sibi & create: q⁹ ē absurdū. ¶ Itē s⁹ mico. eadē est co-
gnitio intuitiva: qua cognosco vbi: & creaturas in
verbo: quē ppter variatiōē creaturarū nō variatur
& per cōsequēs per illā cognoscitur res esse quando
est: & nō esse qn̄ non est. ¶ Itē deus eodē actu intelli-
gendi eterno & immutabili intuitivē cognoscit oīa
tā existentia q⁹ nō existentia. & existētia esse qn̄ sunt:
& eadē nō esse qn̄ corrupta sūt: ergo nō videt impossi-
bile in creaturis: eo q⁹ cognoscere & intelligere vni-
voce & s⁹ m p⁹riā rōnē puenit deo & creatur. Nec rō-
nes & si nō demonstrāt vidēt tñ multū apparētēs &c.

Questio II

Trū noticia euidēs

veritatū theologicarū sit scientia p⁹rie
dicta. ¶ Questio illa mouet ex eo: quia

em̄ ex pcedēti. q⁹ claret q⁹ multe veritates pure theo-
logice pnt euidēter cogsci p diuinā potētiā. ¶ Que-
rit^r ergo: vtrū noticia euidēs hmoi veritatū theolo-
gicarū sit sciētia p⁹rie dicta. Et iō ab aliquib⁹ non
habet^r v⁹ specialis questio. sed vt pars annexa p⁹rie
q⁹stioni pncipali. ¶ Questio hec tres habet ar.
Primus declarat quid est ppositio scibilis. Secundus q⁹
est sciētia p⁹rie dicta. ¶ Terti⁹: pmissis qbusdā no-
tabilibus & suppositiōibus rñdet ad q⁹stionē. ¶ Cir-
ca articulū primū notat doc. q⁹ ppositio scibilis sciē-
tia p⁹rie dicta: est ppositio necessaria dubitabil^r na-
ta fieri euidēs: p ppositiōēs necessarias: euidenter p
discursus syllogisticū ad eā applicatas. De q⁹ infra
tractat dist. iij. q. iij. Breui⁹ sic est ppositio necessa-
ria dubitabil^r ac demonstrabilis. Ecce cōditiōēs tres
requisitas ad ppositionē scibile. Per primā exclu-
dit^r ppositio cōtingens: per secundā ppositio p se no-
ta: per tertiā pncipiū notū per experientiā. Contra
illa dicta doctor ponit instātiās & soluit eas. ¶ Pro
quarū intellectu breuiter notat: q⁹ demonstratio acci-
pit^r tripliciter: largissime p quolibet syllogismo ex
necessarijs. Large p syllogismo ex necessarijs prio-
rib⁹ pclusiōe: nō curādo an ppositio sit p se nota an
dubitabilis. Et istis duob⁹ modis ppositio p se no-
ta est demonstrabilis. Strictē & p⁹rie: p syllogismo
faciēte scire: s⁹ est p syllogismo cui⁹ pmissē sunt ne-
cessarie: nate causare notiā adheuiā pclusiōis.
¶ Scōdo notādū q⁹ ppositiōēs demonstrabiles sūt du-
plices. Quedā sunt resolutibiles in pncipia p se no-
ta. Quedā in pncipia nota per experientiā. ¶ D⁹
aut^r pclusio resolui in pncipia: dū cōclusio pbat^r p
pncipia. ¶ Nec est idē ppositio p se nota & ppositio
immediata. i. in demonstrabilis. Multa em̄ sūt pnci-
pia prima in demonstrabilia & immediata: & tñ non p se
nota: s⁹ p experientiā: ad q⁹ adducit auctoritatē b⁹i
angu. ¶ Circa articulū scōm notat qd sit sciā pzo-
prie dicta. Est aut^r sciā noticia euidēs veri necessarij
nata causari p pmissas applicatas ad ipsum per di-
scursum syllogisticū. ¶ Breui⁹ posset diffiniri cor-
rñdenter ad ppositionē scibile. Pro quorū intelle-

ctu plura adducit pmissa declaratiōe singularum
clausulaz scie p⁹rie dicte. Primo q⁹ noticia cōclu-
sionis acq⁹sita p demonstrationē: & per experientiā
sunt eiusdē speciei: q⁹ mutuo se intendūt. Nō autem
pōt fieri vniō graduū diuersaz speciez: vt parer in-
fra dist. xvij. ex descriptiōe intētionis: q⁹ est plurium
graduū eiusdē speciei &c. ¶ Scōdo q⁹ aliq⁹ pncipio-
rū & pclusiōnū noticia habet per experientiā & demō-
strationē simul. Sed aliquaz cōclusiōnū sciā habe-
tur solū p demonstrationē: potest dari exēplū de p-
mo: de sensu & intellectu qui aliquo mō pueniunt et
aliq⁹ mō differūt. ¶ Terti⁹ q⁹ ex vero cōtingenti cau-
sa sciā necessarij nō demonstratiue sed experimētaliter
h⁹ est s⁹ m p⁹hm: necessarij nō pōt demonstrari p cō-
tingens: tanq⁹ p pmissam aliquā in demonstratiōe
tñ p notiā euidētē vni⁹ cōtingentis & vni⁹ neces-
sarij: nō dispositis in mō & figura: pōt accipi noti-
cia euidēs cōclusiōis demonstrabilis. Sicur hec her-
ba sanat ergo oīs herba eiusdē speciei sanat: p⁹ria te-
ner: p mediū non intrinsecū. i. cōstitutū ex terminis
illaz pmissaz: siue q⁹ tener nō virtute illi⁹ syllo-
gismi: sed tener per mediū extrinsecū. i. per illud me-
diū: oīa agētia eiusdē spēi specialissime sūt effectiua
eiusdē rōnis ceteris parib⁹. Et ad hoc pncipiū ar⁹
vel scie habendū: qn̄q⁹ sufficit vni⁹ experimētū dum
scz subijcit^r spēs specialissima. Qn̄q⁹ requirunt^r p⁹la:
dū subijcit^r aliq⁹ cōmune: q⁹ tūc requirunt^r plura ex-
perimēta: puta de quolibet singulari p⁹nto sub eo
Exēplū p⁹mit^r ad sciēdū illā: oīs calor est calefacti-
uus: sufficit habere experimētū: q⁹ ille calor calefa-
cit & illerz ille &c. Exēplū scōi: Oīs act⁹ est gene-
ratiu⁹ habit⁹: hic requirit^r experimētū de q⁹libet sin-
gulari cuiuscūq⁹ speciei: vt puta q⁹ act⁹ cōclusiōis
est generatiu⁹ habit⁹: & act⁹ pncipij sūt &c. Et h⁹ est
verū qn̄ tale pncipiū p⁹se acquir^r p experientiā: q⁹
si pōt etiā p rationē acquiri sēc⁹ est. ¶ Quarto notat
q⁹ sciā q⁹ & ppter qd dupliciter accipiunt^r: & est satis
planū. Quinto cōsiderandū est q⁹ doc. sciā p⁹rie
dictā nō accipit^r vt distinguit^r cōtra artē vel pruden-
tiā: s⁹ generalit⁹: vt extēdit^r se ad habitū speculatiuū
& practicuū: distinguit^r aut^r cōtra intellectū: q⁹ est habi-
tus pncipij & sapiētiā: q⁹ s⁹ m cū est intellect⁹ & sciā. i.
habit⁹ cōn⁹ demonstratiōis. ¶ Articul⁹ terti⁹: p in
intellectu clario^r dictorū et multorū q⁹ sequūt^r sunt
hic aliqua gñalia notanda & supponēda: posteri⁹ su-
is locis pbāda: licz iam aliqua tacta sint. ¶ Primū
q⁹ hic sciētia accipit^r pro notiā adheuiā per demō-
strationē acq⁹sita vel acquiribili: siue sit actualis
v⁹ habitualis: de b articulo scōo pntis q⁹stionis ali-
qd patuit. ¶ Scōm demonstratio est syllogism⁹ pce-
dēs ex pmissis necessarijs: natis gñare euidētē no-
tiā pclusiōis. ¶ Ex q⁹ sequit^r: q⁹ in oī demonstratiōe
pmissē sūt notiores cōclusiōe: al⁹ nō sufficerēt gene-
rare euidētē notiā cōclusiōis. ¶ Illa aut^r pclusio
est demonstrabilis: q⁹ nō est immediata: h⁹ est: vbi dabi-
lis est termin⁹ cui p⁹dicatū p⁹s. i. not⁹ puenit^r q⁹ s⁹ b
iecto pclusiōis: q⁹ tal⁹ termin⁹ pōt ēē mediū demon-
strādi illi⁹ pclusiōis. Exēplū: hō ē disciplinabil^r: dā^r
mediū. i. aīa intellectiua: cui p⁹ri⁹ puenit^r b⁹ p⁹dicatū
disciplinabile. Nā hō q⁹ habet aīam talē est discipli-
nabilis. Sic calor mediat^r in^r calefacere & calefacti-
uū: accipiēdo calefactiū p⁹biecto habēre in se calo-
rē. Nā s⁹biectū p⁹mū d⁹ cui conuenit p⁹dicatū oī alio
circūscripto & nulli aliq⁹ illo circūscripto de hoc. q.

A

Arti. 1.
Nota. 1
Propo.
scibilis.

Nota. 2
B

Arti. 2.
L
Sciētia
qdē.

D

Arti. 3.
E

iiij. prologi. Tertiū qđ infra distin. ij. et alijs pluri-
bus plani⁹ ostendit: et ei⁹ intellect⁹ sanus aperiet: in
deo nih il est realiter nisi essentia: relatio et psona ex
essentia et relatione constituta: et constitutū ex essentia
et spiratioe actiua fm modū loquēdi doc. et beo oia
idēpificant essentie. Ideo nulla in deo distinguūt
essentialiter: qđ oia que sunt in deo sunt vna et indi-
uisibilis et simplicissima essentia. Relationes opposi-
te distinguūtur realiter inter se nō ab essentia. Et iō
constituta per relationes oppositas scz supposita seu
psone distinguūtur realiter. Nam semp rata est di-
stinctio constitutorū: quāta principio et constituentū
constituta sūt et relationes formaliter distinguūtur
ab essentia. Itē relationes formalit distinguunt a co-
stitutis p eas. Itē relationes disparate. i. nō oppositē:
scz pñitas et spiratio actio: sūt filiatio et spiratio a-
ctio formalit tū distinguūt et nō realit. Relatio etiā
distinguīt realit a pstituto p relationē oppositā: vt
paternitas a filio. Preter illa supradicta nlla est di-
stinctio in diuinis: vñ cetera qbuscunq vocabulis
nominent sūt idē oib modis. Et nec realiter: nec ex
natura rei: nec formaliter: nec rōne distinguunt vt
bonitas/sapia/potētia/intellec⁹/volūtas/noticia/
amor et c. In diuinis etiā nō est distinctio rōnis: oia
em̄ q ibi sunt: res et sūma res sunt: res aut nō distin-
guīt rōne a re: sicut nec rōnes vt tales distinguūt
realit a rationibus vt infra. q. iij. distin. ij. patebit
Quartū q cōceptus deū et naturā diuinā represen-
tantes sunt duplices: distincti et indistincti: distincti
sunt q representant obiectū in se: et nihil aliud termi-
nat hmoi actus seu concept⁹ intelligendi. Ita q nec
eo cōceptu nec aliqua parte ei⁹ aliqd aliud ab illa re
intelligit. Et tales sunt cognitiones intuitiue: vñ ab-
stractiue presupponētes intuitiuas. Sed pcept⁹
indistinct⁹ est: qui nō est rei in se: et qui fm se totū vt
ei⁹ partē representat aliud ab ipsa re. Et dicit cōce-
ptus rei in se: ad cui⁹ formationē res in pria presen-
tia obiectiue mouet intellectū. Et hoc naturalit lo-
quēdo: Unde de nulla re nō sensata possum habere
re distinctā noticiā p statu illo exceptis quibusdam
actib et passionibus pñis. Et illa cognitio dei di-
stincta: est p statu illo nobis impossibilis per poten-
tiā nature. Cōcept⁹ indistincti de deo sūt dupli-
ces. Cōmunes et pñis: cōmunes deo et creature: et p
pñis cōueniētes soli deo. Cōmuniū qdā absoluti q
dā cōnotatiui. Exēpluz pñi. Cōceptus entis: bñta-
tie/spūs/sapie/iusticie/intellec⁹/volūtaris et c. dum
modo pñis important res illas absolutas: nō con-
notando actum seu aliquid aliud. Cōnotatiui du-
plices scz affirmatiui et negatiui. Affirmatiui vt
productiui: cōseruatiui: destructiui. Negatiui
vt immortalis incorporeus indiuisibilis. Propriū
sunt duplices: scz absoluti et cōnotatiui. Propriū
absoluti iterū sunt duplices scz simplices et comple-
xi: absoluti simplices hic in via haberi nō possunt scz
bene compleri absoluti vt substantia existens: iusti-
cia sapientia et c. Propriū cōnotatiui simplices
vt creatiui: annihilatiui: infinitū eternum: sunt
etiā aliqui propriū cōpleri. Quinto circa ordi-
nē horū cōceptū quantū ad eē magis vel min⁹ no-
tū cōsiderandū est q cōceptus distincti sūt pōres. i.
notiores respectu cuiuscūq pdicari: q cōceptus in-
distincti. Ita q omnis ppositio vera notior est: in q
subiicit vel pdicat cōceptus distinctus dei quacūq

positioe et cōceptib indistinctis constituta. In
cōcept⁹ distinctos etiā est ordo respectu pdicatorū
de eis pdicabiliū: qz per prius. i. notior cōuenit cōce-
ptui distincto pdicatū qđ pdicat de eo formalit: qđ
qđ solū de eo pdicat fm pditionē idēpica vt pso-
nalia et notionalia. Itē persona suppositū pri⁹ cōue-
nit patri aut filio qđ essentie. Et creare pri⁹ cōuenit
essentie qđ psone: quia psone rōne essentie conuenit.
Indistinctorū cōceptū etiā est ordo: qz absoluti
magis cōmunes vident pōres absolutis minus cōi-
bus respectu ceterorū pdicatorū: et cōceptus cōuer-
sibiles pōres nō cōuertibiles. Et illis potest colli-
gi hec pclusio respōsalis ad. q. Dis ppositio necessa-
ria in q aliqd affirmat vel negat de deo dubitabilis
cui⁹ pdicatū alicui aliq termino pū puenit q subie-
cto talis ppositionis: vel pū ab eo remouet: hec et
sola talis est demonstrabilis: et ita ei⁹ noticia euidēs
est sciētia pñie dicta. Hoc est ois ppositio de deo/ne-
cessaria dubitabilis mediata est demonstrabil. Co-
rollariū: nulla pō necessaria cui⁹ extrema sunt no-
ticie distincte dei est demonstrabilis: qz per se nota est
Corollariū scdm: nulla pō necessaria/cui⁹ alte-
rū extremū est cognitio distincta dei est demonstrabi-
lis: qz p se nota. Corollariū tertiū: ppositionū con-
stitutarū ex cognitionib indistinctis dei/qdā sūt de-
monstrabiles: scz necessarie et mediate: qdā nō vt prin-
gēs vel immediate. Cui⁹ ppeculario sufficiēt colli-
gitur ex pclusionib doc. q licet numero multesūt: tū
in illis sufficiēter habent. Et qđ pñ q opinio sco-
ti quā auctor recitat et impugnat in duobus deficit.
Primo/qz nō est talis ordo essentialiū attributo-
rū notionaliū et respectiuiorū ad extra: qđ ipe imagi-
nat: nec stat pncipiū suū. Scdm/esto q esset talis or-
do rōnū in diuinis: ppter quē vna ppositio ex eis eēt
pō alia: nō tū vna esset demonstrabilis p aliā. Tū qz
illa pōritas nō sufficeret ad demonstrationē: tū quia
omnes ppositiones constitutur ex rōnib distinctis dei
sunt p se note: et p pñs indemonstrabiles et c.

Questio. iij.

Truz passio scibilis de

aliqua scientia pñie dicta distinguat ab eo
realiter. Nec questio sicut et pcedens ab ali-
quib ponit: vt appenditiū quoddā ad pñā. q. pñci-
palē: ita q due pcedentes cū illa. iij. constitutāt vnam
pñcipalē qstionē: vñ siue sit questio pñcipalis siue
nō nō est cure dū cōstat: de re: qz tertio loco in ordi-
ne questionū reperit. Itaqz recitata opinione/scz q
passio qcūq est realit eadē cū subiecto et ea impugna-
ta/multiplex ponit passionis acceptio. Pro intelle-
ctu terminorū/accipit enī qñq passio realit p re q al-
teri cōpetit: vel q dicit alteri cōpetere: b est p forma
inherēte. Alio mō logicalit p termino accidentali de
alio pdicabili. Possunt poni et alie acceptiōes: s; il-
lenq sufficiūt ad nrm ppositū. Hoc notabili pre-
missio ē pclusio pñia: Passio realis distinguīt a suo
subiecto/pbat: qz ois forma inherēs/siue accidenta-
lis siue substantialis distinguīt a suo subiecto cui in-
heret: passio realis est hmoi: q. Scda pclusio: Omis
passio logicalis distinguīt a suo subiecto/pbat: qz
passio logicalit b est/termin⁹ accidentalt de alio pdi-
cabilis/2notat sup suū subiectū: et pdicat de suo subie-
cto. Sed subiectum nō est idem predicato: ergo non
est idem subiecto. Tertia pclusio: Nihil quod in-

Coelo

Coro. I

3

2

5

3

Coel. I.

B

Coel. 2

Nota. 5

2do. 4.

est alterit: est idē ei cui inest: siue inesse dicat inexistē-
tia p inhesionē realē: siue inexistētia p p̄dicationē:
ita q inesse valer. i. affirmatiue p̄dicari. **Quarta**
cōclusio: Passio tam realis q̄ logicalis: cū sit distin-
cta a suo subiecto: est ab eo separabilis. patet illa con-
clusio: attamē passio logicalis q̄ nūq̄ vere negat de
suo subiecto secū cōuertibili z supponente: ideo q̄n-
doq̄ dicit ab eo separari nō posse ad intellectū nunc
datū zc. **Si** queris q̄mō passio distinguitur a suo
subiecto: dico q̄ in voce z scripto distinguunt reali-
ter: nā ille terminus risibile/ q̄ est passio termini hō/
nō est ille terminus homo siue vox siue scriptum di-
cat. **Si** passio pro termino mentali distinguit a sub-
iecto realiter: i. p̄posito q̄ cōceptus habeat esse sub-
iectiū in mente: z nō t̄m fictū seu obiectiū. **Si** vō
hnt t̄m esse obiectiū z nō esse realiter: tūc distiguū-
tur rōne z nō realiter: nec sunt idē realiter: passio scz
z id cuius est passio: q̄ nō sunt res q̄dam hoc modo
sed t̄m rōnes. **Attamē** p̄ clariozi intellectu dicto-
rū notādū q̄ abstractū p̄ncipaliter significat illud
quo rei cōuenit aliq̄ denominatio p̄cretiua: sic calidi-
tas significat id q̄ res aliq̄ dicit calida. Albedo q̄ res
dicit alba. Risibilitas q̄ aliq̄ dicit risibile: sicutudo
q̄ aliq̄ dicit simile: humanitas q̄ aliq̄ dicit hō: cor-
poritas q̄ aliq̄ dicit corpus: cecitas q̄ aliq̄ dicit
cecū: z sic de alijs. **Res** aut̄ denominat multiplici-
ter z a multis/ tam intrinsicis sibi q̄ extrinsecis: exi-
stentiū z nō existentiū. Nam rei p̄mo aliq̄ attribui-
tur denominatiōe/ rōne sue essentie vt illius q̄d ipsa
res est: z tales denominatiōes fr̄q̄nter sunt simpli-
citer absolute: vt sunt noīa/ genera. f. z sp̄s ac indi-
uidua p̄dicamēti substantie hō/ aīa/ lapis/ corp⁹ zc.
Et hōz abstracta significant idē synonyme cuz
p̄cretiua vel q̄si cōcretia: vt hō z humanitas/ capiē-
do vtrūq̄ absolute sunt termini synonymi. Et licet
vocaliter differant: t̄m idē p̄ceptus mētis correspon-
det vtrūq̄. **Quādoq̄** res denominat ab vna par-
te essentiali: sicut hō dicit rōnalis ab aīa rōnali/ ca-
piendo rōnale vt est differētia: dicit etiā materialis
a materia: z tūc abstractū significat illā partē essen-
tialē a q̄ res denotatur. Sicut rōnalitas supponit p̄
anima rōnali: z significat eā absolute vel etiā cōno-
tatiue: cōnotando eā vt est pars essentialis hominis:
z siue absolute accipiat siue cōnotatiue/ nō est syno-
nymū cū ly rationale: q̄ rōnale supponit p̄ toto ho-
mine/ rōnalitas nō sed pro sola aīa. **Itē** q̄ndo-
q̄ res substantialis denotatur ab aliq̄ forma accide-
ntali/ q̄ est res q̄dam absoluta sibi inherēs: sicut alb⁹
ab albedine. Est enī albus res aliq̄ habens in se albe-
dinem sibi inherētē: sic virtuosus a virtute: iustus
a iusticia: sciēs a sciētia: z talia abstracta q̄nq̄ capiū-
tur absolute/ vt significāt illas formas accidentales
simpliciter nihil p̄ significādo: vnde q̄libet res abso-
luta. i. nō respectiua pōt f̄care absolute. **Possunt**
etiā huiusmodi abstracta aliq̄ndo accipi p̄notatiue
vt f̄cant huiusmodi formas ad subiectū. i. vt p̄notāt
eas p̄ modū inhesionis suo subiecto. **Quāq̄** res de-
nominat ab aliq̄ motu vel actiōe vel passiōe: vt mo-
bilis/ risibilis/ tractabilis/ passibilis: z tunc abstra-
ctū f̄cat motum/ actum vel cōceptionē cū aptitudi-
ne vel simplici in actu: vt mobilitas/ risibilitas zc.
Quāq̄ res denominat ab aliq̄ sibi penitus extrin-
seco: etiā ab eo distante loco z subiecto: vt calefacti-
uus/ creatiuus: q̄ sic dicuntur ab effectu p̄ducibili in

alio/ q̄ penitus extrinsecus sue cause efficienti: sicut
runicatus/ capuciat⁹/ derrer/ sinister/ distans/ pro-
pinquus/ locat⁹/ situatus: z sic de alijs. **Quāq̄** res
denotatur a re q̄ non est/ siue a carētia rei: vt cec⁹/ sur-
dus/ nō homo corruptibilis: z tales denotaciones i-
cludūt negationē: in oib⁹ his abstractū importat id
a q̄ res denominat. **Si** q̄ris p̄ q̄ supponit abstra-
ctū dicendū est: si ab vna re p̄cise a seipsa vel alia su-
mit denotatio p̄cretiua abstractū supponit p̄ illa: vt
albedo/ caliditas: q̄ p̄cise ab albedine vel calore di-
cit aliq̄ album vel calidū. **Si** vō a plurib⁹ sumi-
tur denominatio p̄cretiua/ abstractū nō supponit p̄
vno certo: sed p̄ oib⁹ a q̄ denominat cōcretū: vt risi-
bilis dicit aliq̄ a potentia ridēdi: q̄ realiter est aīa
z ab actu ridēdi. **De** aut̄ sunt res: q̄ causa et effe-
ctus: ideo risibilitas supponit p̄ vtroq̄ simul: z pro
nullo seorsuz. Nisi dicere q̄ inter illa plura ēēt vnū
p̄ncipale/ habens ordinē ad aliud vel alia: tunc ab-
stractū posset supponere p̄ illo p̄ncipali: et cōnotare
aliud vel alia ad q̄ p̄ncipale habet ordinē. Sic dici
pōt q̄ risibilitas supponit p̄ hoīe/ siue p̄ aīa: cō-
notando aptitudinē ridēdi. i. cōnotando eaz posse
ridere. **Per** hoc patet q̄d est respondendū cuz q̄ris
q̄d est: de abstracto q̄ vtr̄ ad. q̄d est. i. q̄ res ē de ali-
quo termino: bñ r̄ndetur illud p̄ q̄ terminus q̄stiois
supponit. **Si** vō abstractū includit negationē/ nō
supponit p̄ aliq̄ in affirmatiua: vt cecitas: q̄ nō di-
cit ens aliq̄ esse/ sed abesse. Et ideo cū cecitas sit p̄
uariatio/ cecitas nō supponit: z per hoc nihil ē cecitas
Si dicis/ hec est vera: cecitas est priuatio et affir-
matiua: ideo extrema supponit pro eodem: z p̄ p̄is
supponunt. ergo cecitas p̄ aliq̄ supponit. Dicēdum
q̄ illa est vera/ prout copula est/ dicit actū signatum
nō excretatū: vt t̄m valer/ cecitas est p̄uariatio. i. cecī-
tas significat p̄uationē alicuius. Et sic cecitas capi-
tur materialiter supponēs p̄ termino/ nō p̄ reali q̄
Sed capiēdo ly est/ vt dicit reale existētia extremo-
rū/ tunc hec est falsa: sic enī cecitas nihil est. **Et** ita
forte posset responderi de oib⁹ abstractis cōnota-
tiuis/ q̄ p̄sonaliter nō supponit pro aliq̄: et hunc
modum tangit auctor infra dis. v. q. 1.

Questio. IIII.

Trum omnis passio sit

demonstrabilis de suo subiecto p̄mo: q̄stio
illa cum duab⁹ sequentiū est mere inciden-
talis. Et ideo breuiter summa da hic positis notabi-
libus subiungent cōclusiones responsales. **Nota**
dū ergo q̄ subiectū primū est subiectū cui p̄dicatur
pōt cōpetere omni alio circūscripto: z nulli aliq̄ ipso
subiecto circūscripto. Exemplū hui⁹ p̄dicati disci-
plinabile. i. susceptiū discipline/ tā aīa intellectiua
q̄ hō est subiectum: sed aīa intellectiua est subiectū
primū/ z homo nō p̄mū: quia hoc p̄dicatum disci-
plinabile cōuenit aīe etiam ab omib⁹ separate: z nul-
li alteri cōuenit separata anima: homo aut̄ est subie-
ctum nō primū: q̄ hoīe destructo adhuc p̄uenit aīe.
In logica dic̄ doc. subiectū primū est q̄n p̄dicatū
non prius cōuenit superiori nec desperato ad ipm/
conuenit intellige vtr̄: z redit in idem. **Ex** quo seq̄-
tur q̄ nō omne subiectum primū est cōuertibile cū
eo cui⁹ est p̄mū subiectū: p̄z de aīa intellectiua z de
disciplinabile: calore z calefactiū: licet forte cōuer-
so oē subiectū cōuertibile est p̄mū. **Prima** descri-

Arti. I
Nota. I

Not. 2. pmo clarioz est zc. **Secdo** notandū q passio ē qua
duplex: qdā importat formā absolutā inherente: qdā
mōtū vel mutationē: qdā aliqd extrinsecuz affir-
mative: qdā negative vel privative. exēpla patēt s:
nā illud q notat passio qd abstractū pncipalit signi-
ficat. **Notandū** tertio: qnq inter subiectū pūm
z passionē est aliqd medium: cui passio pus. i. notū
cōuenit: qnq nullum est tale mediū: vtputa qn nulli
notius cōuenit. Sed ppositio illa in q passio de tali
subiecto pdicat/est imediata. **Diceres** implicat q
inter subiectū pūm z passionē sit aliqd mediū. pro-
bat: qz sit subiectum pūm a. passio. c. z. b. mediū tūc
arguit. Sequit. b. est medium inter a. et. c. igit. b.
est subiectum. c. tener psequētia: qz medium in maio-
re subiectū respectu passionis. vltra. b. est subiectū. c. z.
est pus. a. g. a. nō est pūm subiectū. **Solutio:** subie-
ctū hic nō capis p subiecto pponis/ sed pro subiecto
passionis. i. p termino cōplexo: de quo passio potest
pdicari accidentaliter z puerbiliter. Et ita pōt da-
ri subiectum pūm passionis: scz quo nō dat pus sub-
iectum qd mediet: licet def mediū qd nō est subiectū
Arti. 2. pura definitio. **Cōclusio** pma: Passioes scdo mō
Cōcl. 1. nō pnt demonstrari de suo subiecto pmo: qz ppositio
imediata est indemonstrabilis. Sed passioes primo
mō sunt demonstrabiles de suo subiecto pmo: qz autē
passiones habeāt mediū cui pus pueniant qz subie-
Cōcl. 2. cto pmo: Cōclusiones declarabūt q sequunt. **Cō-**
Cōcl. 3. clusio scda: Passio importat formā absolutā inhe-
rentē nō est demonstrabilis de subiecto pmo: scz talis
passio noscit de suo pmo subiecto p expientia. **Cō-**
Cōcl. 4. clusio tertia: Talis passio est demonstrabilis de subie-
cto nō pmo/ p pūm subiectum. **Cōclusio** quartat:
Passio tertio modo dicta aliq est demonstrabilis: ali-
qua non. exemplū scdū: vt calefactiū nō est demon-
strabile de calore. Exēplū pmi: vt habere. iij. pōt de-
monstrari de triangulo z corruptibile de substantia.
Cōcl. 5. cōposita zc. **Cōclusio** qnta: Passio negativa cui
oppositum est demonstrabile de aliq subiecto pmo/
potest demonstrari: vt omne corruptibile est corp⁹:
nulla substantia simplex est corpus: igit nulla sub-
stantia simplex est corruptibilis zc.

Questio quinta

Trum in omni demō

stratione diffinitio sit mediū demonstradi

Not. 1. **Notandū** pmo/ q qstio illa intelligēda
est de demonstratione potissima. Est autē demonstra-
tio potissima/ demonstratio ppter qd/ vltis: vtraqz vni-
uersalitate z affirmatiua. **Ex** pmo sequit q est per
causam. i. medium causale. **Ex** scdo/ q est in prima si-
gura z primo eius modo. **Ex** tertio/ q est ostensiva.
Not. 2. **Secdo** notandū q diffinitio est duplex: scz qd rei:
z qd nois. Diffinitio qd rei qnq dat p causas intri-
secas/ siue p pncipia essentialia diffiniti. i. rei signifi-
care p diffinitū: z illa dicit formalis: siue def p par-
tē materialē/ siue formalē/ siue vtrāqz. **Ex** illa diffini-
tio est solius cōpositi substantialis: aut rei habentis
partes distinctas eiusdē rōnis: vt triangulus q cō-
ponit ex tribz lineis. **Aliqñ** dat diffinitio p extrin-
seca/ z illa dicit materialis: qz frequenter dat p ma-
teriam. i. subiectum. **Diffinitio** qd nois etiā duplici-
ter accipit. Uno mō p oīone: quā oēs intelligunt p
Arti. 2. nomē. **Uel** scdo p oīone cui⁹ vltas de diffinito sedē
Cōcl. 1. ex pōi zc. **Cōclusio** pma: Demonstrationis potissi-
B

me mediū qnq est diffinitio/ qnq nō: qz aliqñ nihil
mediat inter diffinitionē z passionē: z tūc pōt eē me-
diū: vt bīe tres/ demonstrat de triangulo p diffinitio-
nē: qnq aliqd mediat/ z tūc nō pōt esse mediū: vt i-
ter susceptiū discipline z diffinitionē boīs mediat
aīa intellectiua: p quā pōt passio demonstrari de diffi-
nitiōe. **Et** ideo ppositio in q passio demonstrat de dif-
finitioe/ nō est imediata: qz est demonstrabilis. **Premis-**
se aut in demonstratione potissima debet esse imedia-
te. **Cōcl. 1.** scda: qn mediū in demonstratione potis-
sima est diffinitio/ tūc debet esse diffinitio subiecti
z nō passionis. **patet:** qz mediū in tali demonstratione
debet tū importare causas passionis/ z nihil aliud:
diffinitio aut passionis importat ipam passionē: q
nō est causa suūp. **Sed** diffinitio subiecti importat
subiectum: quod est causa materialis passionis:
extendendo nomen materie ad subiectum zc.

Questio sexta

Trum sola propositio

p se scdo mō est scibilis scientia pue dicta.

Notandū est pmo/ q ppo p se est ppositio
necessaria. **Et** oīs necessaria est p se: nā oīs talis pri-
net ad demonstrationē: vel vt pōt si est dubitabilis
vel vt pncipiū si nō est dubitabilis vel indemonstra-
bilis. **Secdo** notandū/ q duo sunt modi dicēdi p se
in qz altero ē oīs ppo p se: scz pmo mod⁹ dicēdi p se.
Et scds mod⁹ dicēdi p se: distinguunt aut bi duo mo-
di dicēdi p se diuersimode/ fm aliqz. **Prim⁹** mod⁹
esse dī qn pdicatū non dicit aliqd oīno distinctū ab
importato p subiectū: ita q nihil pdicabile vlt de p
dicato est extrinsecū subiecto: qd est dictū: **Proposi-**
tio p se pmo mō ē ppositio in q pdicatū pdicat essen-
tialiter de subiecto: z sic sola illa ppositio est p se: in
q ppius qd dicitur/ vel differentia essentialis pdi-
cat de suo inferiori/ vel de eo cui⁹ est differentia. i. in
qua pdicatū importat idē cū subiecto: aut partē in-
trinsecā siue essentialē rei significare per subiectum.
Propositio p se scdo modo/ est ppositio in qua pdi-
catū importat aliqd realiter distinctū a subiecto: qd
nō est intrinsecū subiecto: vt hō est risibilis: de⁹ est
creatiuus. **Aliter** distinguit linconiensis: naz fm
eū ppius modus dicēdi p se/ est ppositio p se: in qua
pdicatum est causa subiecti siue intrinseca siue extri-
seca. **Scds** modus dicēdi p se est econuerso: scz qn
subiectum est causa pdicati ad cōmunē intellectum
Ex illo patet q fm pūm modū hoc est p se secūdo
modo/ materia est in potentia ad formā: qz forma q
importat p pdicatum est extrinseca materie: sed fm
scdm modum est in pmo modo dicēdi p se: z silr in
scdo modo: qz sicut forma est causa materie/ ita ma-
teria est causa subiectiua forme: z intelligunt que di-
cta sunt de affirmatiuis zc. **Cōclusio** respōsalis:
loquendo de scientia cōmuniter: vt distinguūt cōtra
intellectum: z est cōmune ad scientiā propter quid
z quia. **Et** capiēdo demonstrationē large/ p quoli-
bet syllogistico discursu: quo ppositio dubitabilis
potest fieri evidens: non oīs ppositio demonstrabi-
lis z ita scibilis est per se secundo modo. **patet:** qz ali-
qua ppositio per se primo modo est demonstrabilis:
vt illa: omnis asinus est animal: quia potest esse du-
bia alicui intellectui: z fieri sibi evidens p opationē
sic arguendo: Omne qd mouet se est animal. oīs as-
inus mouet se: ergo omnis asinus est animal zc.

2cō. 2

Arti. 1
Nota. 1

Nota. 2

Arti. 2.
B

Trum theologia que

de comuni lege habet a theologia/sic scien

Nota.1

Arti.1

circabanc qstione recitat qnq op. tres ad pre affirmatiua: et duas ad pre negatiua. Cuius eni q tenet q habita fide pncipioz theologie/ quoz no est scien tia nec noticia euident: in nobis acqrit noticia cõclu sionu euident: et ita noticia psonu est pncipia: licet pncipia ex qb inferunt no sint euidenter nota: sicut musica credit sua pncipia ex arithmetica. Et p specti ua ex geometria: et tñ tñ musica q p spectiua est vera scia. Alij dicunt q habita fide pncipioz theologie intellectu virtute illi fidei et intellectu agētis/acqrit sciam illoz pncipioz: qz theologia non est fides fm Aug. hac scia pō pollēt plurimi: licet ipa fide polle ant plurimi: nec est intellectus ars aut prudētia. ergo scia zc. Tertij dicunt bide qd scōi: sed dicunt q hoc nō est possibile in lumine fidei/ nec naturali: sed i lu mine supiori: qd est medium inf lumē glie et fidei: q clari cognoscunt veritates q p solā fidē: et minus cla re q in patria. Nunc q theologus clariorē habet no ticiā credendoz/ q fidelis nō theologus. Tenenti um partē negatiua pmi et in ordine quarti dicunt: vt phi/ q ad oēm sciam nobis possibile possum natu raliter attingere. Et ideo nullū mere credibile pōa nobis sciri euidenter: cōtra hanc sunt scōz auctori tates. Secundi sunt et qnti in ordine/ cū quibz au ctore tenet hanc cōclusionē Quauis credibilia pos sint euidenter sciri: nō tñ a nobis p statu illo fm com mune legē. Et ideo theologia fm q cōiter eaz addi scimus/ nō est scientia pncipia dicta zc. Ad cuius eui dentiā norandū scōo/ q oēm habitū pter fidē quem acqrit theologus fidelis respectu credibiliū/ pōt ac qdare infidelis. p3: qz nullus habitus est ponēdus/ ni si q ex actibz generat: aut quē scēpture auctoritas co git ponere. S3 nulla auctoritas scripture cogit ad ponendū aliquē habitū respectu credibiliū/ pter ha bitū fidei. Et oēm quē h3 fidelis circa credibilia/ pte ter credēdi actū: pōt h3 infidelis nutritus inter fi deles theologos. p3 inductive zc. Si qris quem actū vel habitū acqrit studens theologie. Respōde tur q theologus p studiū theologie augmētāt habi tū fidei acqrit si pscuit: aut acqrit si non pscuit. Ibi nāq credēda recitant: et hic habitus nō ē in fide li: qm q habet hunc habitū/ credit: et ita iā fidelis est. Preter hec/ tā fidelis q infidelis acqrit multos sciē tiales habitus: q etiā in alijs scientijs acqri possunt. Et pter illos acqrit multos habitus sciētiales cōse quentiaz pncipiaz theologie. Etiā acqrit opini. circa veritates pabiliter ostensas. Itē multos habitus apphensiuos tā terminoz q ppositionū: et median tibus illis pōt habere oēs actus possibiles theologo/ pter solū actū credendi: quibz mediantibz pōt p dca re/ docere/ rebozare zc. oia talia q ptiēt ad theolo gū: nihil autē hoz ad q requirit fides est scientia pro prie dicta. Et cū nulli credibiliū pōt assentire sine fi de fm oēs/ sequit q de credibilibz non est scia pnci pia dicta. Cū breuiter/ nullus habet scientiā aliquid veritatis nisi euidenter noscat pncipia seu pmissas ex quibz inferit: neqz musicus neqz p spectiuus habet sciam suaz cōclusionū/ nisi euidenter noscat pncipia. Non ergo credit pncipia: sed euidenter noscat: quibz

illā euidentē noticiā in eo causari demonstrationes geometricas vel arithmeticas: impossibile est eni maio re esse euidentē cōclusionis q pmissar: ideo vbi pre misse tñ credunt/ cōclusio credit et nō scit. Notādū etiā est p intellectu doc. q in solutiōe vni rōnis que tangit quō intellectu nō distinguit inter deū et crea turā. Responder sic/ q pceptū cōpositū pncipū deo vt cum p discursum cōcludit aliqd ens esse infinitus primū et summū/ habet hunc cōceptū ens infinitū et summū/ qui est pncipus deo. Et qz scit nullā creaturā esse huiusmodi: ideo distinguit illud ens ab oi crea tura. Nec alius cōceptus deo pncipus est nobis possi bilis in via. Et si qris/ ad qd terminat ille actus intel ligendi: dicat q ad pceptū illū/ si cōceptus habet tñ esse obiectiuū: si tñ pceptus ipse est actus intelligēdi/ tñc terminat ad deū: qz illo cōceptu cōposito nihil i telligit/ nisi deus: qz supponit solū pro deo: licz par tes eius supponat tam p deo qz pro creatura. Cōtra illud qd nūc dicitur est: et habet doctorem in respō sione ad secundā pbatōne secū de opinionis/ scz q nō potest haberi cōceptus simplex pncipus de deo. Vi det eni q ab illo extremo cōplexo/ ens infinitus: seu ens summū (qd esse probat p discursus) possit forma ri cōceptus incōplexus: si significans tale ens summū vel infinitum: et ille erit cōceptus simplex et propius deo. Nā si cognosco p discursum/ q illud quo forma liter aliqd dicit album est qualitas distincta a subie cto albo: statim possum formare cōceptū et absolutū pncipum talis qualitatis/ q est conceptus albedinis: igit sic erit in pposito. Et cōfirmat: de quocūqz pos sum cognoscere q est aliquid vey ab alijs discretus/ de illo possum formare cōceptū simplicē/ illā rē vnā pncipie scantē: sed de deo cognosco pncipū pncipie q est ens vnū/ ab oi creatura distinctū: q de deo possum for mare pceptū simplicē pncipie deū representantē. Itē pos sumus imponere vocē ad incōplere et distincte deus scandū/ qlis est vox deus: q absolute et pncipie signifi cat deū et distincte: sed vox nō nisi mediante cōceptu corrdente: nec aliter qz pceptus corrdens: qz est sy nonyma pceptui. Et ideo pceptus sibi corrdens si gnificat deū incōplere/ absolute et distincte. Pro solutiōe est notādū: q pceptus rei absolute et pncipus formari nō pōt/ nisi res illa fuerit in se et intuitiue co gnita: qz nisi sic/ cec pōt h3 pceptū absolutū et pncipū coloris et albedinis: qd pōt esse falsum. Et iō pceptū absolutū et pncipū de deo h3 non possumus. Sed qd de cōnotatiuo: nā videt q possum formare pceptū scantē subtractiue rē pnotādo eā esse pnci piū oim siue summā zc. Ille erit pncipus deo et sim plex qalitas sicut noticia intuitiua sensibilis/ est qli tas simplex/ nō cōposita ex ptribz diuersaz rōnū: licz habeat plures modos scandi. Qd si vey est p saluā do auctore/ pōt pnter dici q pceptus simplex dupliciē accipit. Uno mō large p pceptū q est vna qalitas nō cōposita ex ptribz diuersaz rōnū: nō curādo an tñ habet vnū modū scandi vel plures. Alio mō stricte p pceptū q est simplex qalitas: et nō h3 nisi vnū modū scandi: et sic solus pceptus absolutus dicitur simplex: qm et si pnotatiue fuerit simplex qlitative/ nō tñ ē simplex representatiue: qz equaliter suo qd nois: qd scit aliqd i recto et aliqd in obliquo: et ita virtualiter est cōposi tus. Per b ad rōnes d3/ q pōt formari cōceptus sim plex primo modo/ ab extremo complexo: sed ille erit cōnotatiuus: et ita virtualiter cōpositus. Et ad

probatione de formatione conceptus absoluti albedinis. Dicedū qd conceptus absolutus albedinis formari nō posset nisi pua ei? cognitione intuitiva: ideo qtu-
cunq; ceco psuadet qd albedo est qlitas qda realiter distincta ab eo qd dicitur albus: tñ nūq; pōt formare cōceptū absolutū albedinis. Ad pfirmationē cōcedit qd de eo qd cognoscim? esse vnu zc. possumus formare pceptū simplicē largē: s; nō stricte. Auctor autē loqit de pmo simplici stricte zc. Ad secundā pfirmationē dicit qd vix pōt imponi ad significādū rē distinctā qd posita nobis intelligit de q tractat clare distinctū. Itē qrit vtrū p studiū theologicū etia possit acqri opinio credibilis. Dicedū qd de credito nō pōt: qz si creditū psuadet fides auget / nō nōna adhesio generat: s; si ad aliqd credibile nōdū explicite creditū ad ducant psuasionē / ille pōt generare opinionē. Dic opinioes multe doctorū in theologia de credibilibus: licet nōdū ab ecclesia tanq; credibilia determinatis. Alia ad b dubiū necessaria patet ex pcedentib; qstionib;. Et vide hic Petrū de alia q lat? hanc materiā psequi. Et aliq mō distincti? .q. i. arti. ij. et iij. Item quō fides est noticia certissima qvis nō sit euidēs: habes. j. in tertio dis. xxiij. q. ij. arti. j.

Questio VIII

Trū habitus theolo-

gie sit realit? vn? fm nūer. In illa qstione necitatis impugnatīs duab; opinionib;. Ad qstionē rñdet doctor pmo de habitu in generali. Scōo in spēali de theologia. Dehinc qtuor mouet dubia. In generali satis euidenter oñdit distinctionē habitū acqfitoꝝ fm distinctionē actū qz sūt siue ex qb; generant? z qz ali? est assensus pncipij / alius pclusiōis. Alij z distincti sūt assensus diuersi: ppositiōnū siue pclusiōnū siue pncipioꝝ ne dū nūero / s; etiā specie: sicut ppositiōes quarū sunt differūt specie. Siqdē oēs ppositiōes nō synonyme salte mētales differūt specie: qz plus differunt qz synonyme q tñ differūt nūero: qz duaz synonymarū vna nō est alia. Un pcludit q scietorales: vt metaphisica / naturalis phia zc. nō sūt vnus habit? nūero: s; aggregate ex plurib; habitib;: nedū nūero sed specie distincti / ordinē tñ aliqlē habētib;: z p b theologia acqfita nō est vnus habitus: secus de infusa si de hic est vn? habit? nūero in vno intellectu. Nec ē sūmarie intētio doctoris in lra quā aliquor explicat dictis. Primū dictū est de habitu in genere tenēdū est q habitus acqfitus ex actu circa pncipiū tātum distinguit? z est alius ab habitu pclusiōis. Nā habitus pncipij est cā habit? pclusiōis mediata: qz causa assensus pncipij a q cū alio pncipio seu minore generat scia pclusiōis actūalis: z ab illa habit? cōclusiōis: s; ois causa mediata vel immediata distinguit? a suo effectū. Itē habit? pncipij est pfectior habitu cōclusiōis. j. Posterior. q. distinguit? ab eo. Scōm dictū doctoris ē distincta pclusiōnū distincti sunt habit?. Patet: qz distincti actus. Nūc autē semp habitus pportioat actib; ex qb; generat fm idēptitatem z diuersitatē: ita q semp tāta ē idēptitas z diuersitas in habitib; qta in actib; ex qb; generant? vel augmētant: qz habitus immediate inclināt ad act? z nō ad obiecta nisi mediare actu. q. distinguit? immediate (salte arguitur) p act? zc. Tertiū dictū ē aliqn cōclusiōis z pncipioꝝ sūt seu cōiunctim pōt ēē vn? habi-

tus. Patet: qz toti? demonstratiōis pōt ēē vn? act? q assensio toti demonstratiōi tāq; vna ppositiō: est em vna ppositiō hipothetica. q vn? habit?. Siqdē vno actu adhesionē assensim? ppositiōi siue sit categorica siue hipothetica siue psequētiā: eo q ē vna vitas si em vno actu simplici assensim? ppositiōi ex paucis terminis cōposita qre nō ex multis. Quattu dictū Idēptitas ac diuersitas habitū seqt idēptitatem z diuersitatē specificā actū ex qb; generat? z nō idēptitatem vl diuersitatē obiecti: qz spāra ē idēptitas vl diuersitas specifica in habitib; qta est i actib; ex qbus habitus generant? vl augmētāt. Notat etiā doctor post pdicta in. q. j. plogi. z. j. q. i. q. scia vna aliqn capis p collectiōe mltarū hntiū ordinē determinatū p pclusiōes ordinatas ex vnitate obiecti earū vl p dīcari: vt dū de eoz obiectis demonstrat diuersas ppassiōes vl vna passio d diuersis obiectis. Et p p hmoi ordinē pclusiōnū aggregatū ex habitib; eozū dī vna scia: et sic cōiter loquūt pbi de vnitate scie. Cōsiderādū etiā est circa terminū theologia / q dupl? accipit. Uno mō vt idē ē theologia z fides infusa: sic theologia ē vn? habit? nūero in vno intellectu: de q lat? in tertio Alio mō theologia icludit fidē acqfitā z aliq; habitus adhesionē euidentē tā ppositiōnū qz pclusiōnū: z cū b habit? apphēsiuos oim de qb; tractat in theologia acqfita siue cōplexoꝝ siue icōplexoꝝ: z tūc sic act? credēdi z assentiēdi distinguit? specietate z habit? ex eis geniti. Istis sic pmissis ponit pclusiōes ad dubiū motū rñsales zc. Cōclō pma: Accipiēdo theologiā vt includit fidē infusā: seu vt ē idē cū fide infusa pōt dici vna nūero de q in tertio libro dīcedū est Cōclō scōa: Accipiēdo theologiā vt includit fidē acqfitā z habit? acqfitos euidentē tā pponū qz pñaz qz etiā act? cōphēsiuos cōplexoꝝ z incōplexoꝝ: nō ē vna nūero. Priz: qz diuersoꝝ actūū sūt diuersi bit? s; act? illi sūt diuersi specie z nūero. q. z bit? zc. Dīnc mouet auc. qtuor dubia C Primū quō se hnt adin uicē (q ad pfectionē) habit? pncipij z habit? pclusiōis. Solo. bit? pncipioꝝ ē pfectior: qz euidentior: nobilitas aut habitū attēdit ex euidentia z nobilitate obiecti: nūc aut obiectū pclusiōis ē etiā obiectū alicui? pncipij priale zc. Scōm dubiū: an habit? pncipioꝝ sit cā habit? pclusiōis. Rñsio: Noticia pncipioꝝ est cā effectiua nō pclusiōis / s; noticie pclusiōis. Scōm priz: qz noticia siue assensus pclusiōis acqrit p noticiā pncipioꝝ. Primū priz: qz neq; pmissis nec pmissarū noticia causat pclusiōē / cū pclusiō formari pōt sine pmissis / etiā pmissis sine pclusiōis: s; pmissis pmissis z noticia pmissarū: statim habet noticiā cōclusiōis zc. Tertiū dubiū est q sit necessitas ponēdi habitū respectu pncipioꝝ cū intellectu sit determinat? ad pncipia maxime p se nota. Et potētia determinata non indiget habitu determināte. Solutionē remittit ad tertiu libz zc. Quattu dubiū ē qlis sit ille habit? q ponit vn? respectu pncipioꝝ z pclusiōis. Solo est sapia: z sapia equalēter ē intellect? z scia. Un ponit sapiam ēē habitū toti? demonstratiōis / sic intellect? ē habit? pncipij: z scia habit? pclusiōis. Uex sapia accipit aliqn gnāl? p habitu toti? demonstratiōis ex primis pncipijs. Et ita etiā inuenit in artib; mechanice fm q dicim? sapientē latomū / sapientē stauificē: vt bñ. vi. Et bñ. c. viij. Ali? accipit sapiā p habitu demonstratiōis q est nobilissimoz obiectoꝝ. Q aut sapiētia sit simul intellect? z scia equalēter: rñsio de-

Do

Arti. 1.

Arti. 2.
Cōcl. 1.
Cōcl. 2.

Arti. 3.
Dub. 1.
B

Dub. 2.

Dub. 3.

Dub. 4.
D

mōstratiōis: pbat auctoritate phi. vj. ethico. Et rō
ne: qz nisi sic nō distingueret ab intellectu z scia. Nā
ois ppositiō necessaria aut est pncipiū aut pclō.
Si pncipiū ei⁹ est intellect⁹. Si pclusiō ei⁹ est scia. In
hō distinguū: qz sapia nō est alicui⁹ vni⁹ ppositiōis
necessarie cathegorice. s. pncipiū vel pclusiōis. S; ē
respectu vtriusq; simul pncipiū z pclōis. i. rōi⁹ de
mōstratiōis: intellect⁹ aut est respectu pncipiū: z scia
respectu cōclusionis. Sequit. q. ix.

Circa secundam partem prologi de subiecto.

Questio IX

Trū deus sub ppria

rōne deitatis sit subiectū theologie. In il
la qstione plura pntent notari digna:

quā h placuit in duos partiti articulos. In pmo ar
ticulo recitata z ipugnata opi. Sco. q. iij. plogi. oñ
dir qd sit de rōne subiecti pmi scie: z quovni⁹ scie est
vni⁹ subiectū. In scdo articulo pmissis qbusdā sup
positiōib; rñdet ad qstū. Circa pmi ē opi. Sco.
q. iij. plogi q rō subiecti pmi est continere in se vtu
ter pmo oēs vitates illi⁹ habet. Ubi nota q cōtine
re vtuāli⁹ nihil aliud est qz pcinere causalit. i. posse
causare aliud: z ita vna noticiā vtuāli⁹ pcinere aliā
noticiā/est vna noticiā posse causare aliā: sic noti
cia pmissa: vtuāli⁹ pcinet noticiā pclusiōis. Pro
bat ipse sic: nā subiectū pmi ptinget ppositiōes imedia
tas: z qz subiectū eaz cōtinet pdicatū: z ita evidētia
rōi⁹ ppositiōis: ppositiōes aut imediare cōtinet con
clusiones. q subiectū ppositiōnū imediatarū cōtinet
oēs vitates illi⁹ habet. Cōtra illā opi. ponit auc.
Nūq; vna noticiā incōpleta rei vni⁹ cū intellectu est
causa sufficiēs respectu pme noticie incōplere alte
ri⁹ rei. Pr; p expientia: qz qtrūcūq; cōgscat aliq;
intuitiue z pfecte rē aliq; nūq; p h cōgscat aliā rem
noticiā incōpleta z pna: qz tal noticiā erit intuiti
ua v l abstractiua. Intuitiua naturalr haberi nō p
nisi effectiue a re ipa. Abstractiua aut psupponit in
tuitiua: iō cec nō pōt hēre noticiā distinctā z pna co
log. Secdo q subiectū nō sp pcinet vtuāli⁹ passio
nē suā. Pr; qz passioes freqn cōnotāt aliq; realiter
a subiectis distincta z q nō cōtinent vtuāli⁹ in subie
cto zē. Tercio q nō semp noticiā distincta subiecti
z noticiā distincta passiois imediate pcinet vtuāli⁹
noticiā ppositiōis imediate ex ipis pstituit: qz reqri
tur sepe expientia: vt calor ē calefactiū ē imediate z
tū qtrūcūq; distingere cōgscat calor z calefactiō: non
pl⁹ sine expientia cōgscit q calor ē calefactiū qz al
bedo est albedinis pductiua: sic de hoie z risibili zē
Quarto nō est de rōne subiecti scie q vtuāli⁹ con
tineat passioes pr; zē. Quinto nō est de rōne sub
iecti q ab eo denotet z specifiet scia. Pr; qz de eo
dē subiecto re z rōne pnt eē distincte scie p p diuersita
tē passionū. Nec ē de rōne subiecti q ab eo scia habet
suā dignitatē: qz subiecto existēte eodē p p nobilita
tē passionū pōt vna scia eē nobilior alia: vt scia illi⁹
hō est brificabilis/est nobilior scia illi⁹ hō ē risibilis
seu mortāl. Sexto nō ē de rōne subiecti q sit pmi
occurrēs intellectui in illa scia z alia sub rōne eius.
Pr; qz aliqñ passio ē pōr subiecto pmitare genera
tiōis z pmitare pfectiōis: qz aliqñ passio ē notior et
pfectior: qz accidētia z opatiōes impoztate p passio
nes/freqnē sūt notiores sbitāia ipozrata p subiectū: z
forma impozrata p passionē materie/ē pfectior ma

teria: p h pr; z. Septimo q nō est de rōne subiecti
q sit pmi mouēs vel pma rō mouēdi intellectū: ad
oem noticiā ad quā inclinat habitus. Nec octauo
q pncipalr intēdat ei⁹ noticiā: qz pncipalr intēdit
noticiā rōi⁹ ppositiōis. Silr aliqñ subiectū e q pfe
cte pco gscit sic luna nō pfecti⁹ cōgscit: qz scit q ecly
psat: s; bñ p hāc aliqd aliud de ea cognoscit qd pri⁹
nō cognoscebat. Ad rōnē itaq; subiecti scie nihil
aliud reqrit nisi q sit subiectū ppositiōis scire: ita q
idē z sub eadē rōne ē subiectū scie z subiectū pclusiō
nis scire. Probat: qz scia haberi nō pōt sine noticiā
subiecti illi⁹ scie: s; scia pōt haberi sine noticiā cuius
cūq; qd nō est noticiā alicui⁹ pmissarū aut pclusio
nis/aut extremitatū. s. subiecti medij v l pdicati zē.
q subiectū scie erit aliqd hor; duor; z nō pmissa vel
pclusiō nec mediū nec pdicatū: q subiectū pclusiō
nis. Ex illo patet q scie ē est aggregatiue vna/non
est vni⁹ subiectū: s; tot subiecta qz cōclusiones habē
tes diuersa subiecta: licet inter illa pōt eē multiplex
ordo. s. ordo pditionis siue cōmunitatis: ordo p
fectiōis ordo totalitat. Et frequēter pmi inter illa
assignat subiectū scientie aggregatiue. S; sic scien
tia aggregatiue in veritate nō est vna sciētia: sic nec
habet vni⁹ subiectū simpliciter/ s; multa inter que
vni⁹ potest esse pmi aliqua pmitare: quod late de
clarat. Nec que nūc dicta sunt de ratiōe subiecti
scientie/ forte clarius sic possent dici. Supponendo
primū: q p subiectū intelligit aliquis termin⁹ sim
plex incōpletus/ s. complexiōe ppositiōnali. Pa
ter: quia subiectū est id de quo pdicant passiones: z
p cōsequēs erit extremū ppositiōis seu cōclusionis:
et ita nō complexū ppositiōnale. Secundo suppo
nendum q subiectū nō est in scientia p pte loquēdo
tanq; aliquid scientie. Patet: quia scientia est noti
cia habitualis vel actualis adhefua cōclusionis
demonstrabilis que est simplex qualitas nō composi
ta ex partiō diuersar; rationum. Pōt em componi
ex gradibus intensionalibus qui sunt eiusdem rō
nis: z ideo subiectū qd est noticiā apphēfua: z ita
alteri⁹ rōnis non est pars talis habitus. Sequitur
ergo cum dicit subiectum esse scientie/ q est scientia
tanq; aliquid requisitū ad esse scientie in esse v l fieri
cū aut ad generationē scientie nihil aliud requirit
cum intellectu z generali influentia cause pme: nisi
pmissa z cōclusiō z assensus pmissa: generantiū no
ticiā actualē cōclusionis. Et partes harū. i. ex
trema ex quib; pmissa z cōclusiō cōstituunt: his em
positis oib; alijs circūscript; ponit scientia opozter
q subiectū sit aliqd hor;: z nō est ppositiō nec assen
sus ppositiōis. Patet: q extremū ppositiōis. Sed
in demonstratiōe nō sūt nisi tres termini qui sunt ex
trema in pmissis z cōclusionē. s. medium z subiectū
ac pdicatū cōclusionis. Subiectū aut non est me
dium nec pdicatū: qz hoc est cōmuniter passio: erit
ergo subiectū cōclusiōis. Ex quo sequit q tot sunt
subiecta scientiar; quot sunt cōclusiones scire siue
scientie cōclusionum diuersa subiecta habētes vey.
inter subiecta scientiarū multiplex ē ordo vt patuit
Predicatio is. s. z pfectiōis zē. Et fm hoc inter illa
multa est vni⁹ subiectū pmi in illo ordine: z hoc po
rest dici subiectū attributiōis totalis scientie. Et cō
muniter assignat subiectū cōmuni⁹ in illo ordine: z
simplicius. i. minus cōnotatiū. Et fm h possunt
saluari que cōiter dicunt de subiecto attributionis

Art. 2. in schol. modernor. **Articul. 9.** scds: Pro articulo scdo supponendū est qd subiectū accipit dupl'r. Vel p subiecto pdicationis vel inhesionis. De scdo nihil ad ppositū. Primo mō accipit p altero extremo ppositio nis. i. termino v'l pceptu de qd dī pdicatur. Accipitur aliqñ p re significata p q supponit hmoi terminus. **¶** Dna etiā ē inf subiectū scie z obiectū. Obiectū est p'lo scia cui' subiectū ē subiectū scie. Subiectū itaqz est ps obiecti. Supponit etiā ex dicēdis. dis. iij. q. ij. zc. dicit. q. ij. q. res p' intelligi i se siue disticta: ita qd nihil aliū terminat actū intelligēdi: illo mō nō p' a no bis de p' in via intelligi naturalr: vt p'z. q. j. z. ij. Alio mō p' intelligi in pceptu cōi v'l cognitiōe cōi sibi et alijs fm se totā v'l fm suas ptes: sic cōgscim' deū p statu illo pceptu cōi deo z creature: v'l pceptu cōposi to p'po deo fm se totū cui' m' p'f pueniūt creature vt ens sumū infinitū zc. Supponit etiā ex. q. j. plo gi z. q. viij. eiusdē qd scia accipit v'l p simplici hitu v'l aggrigative. Sic etiā theologia accipit v'l p theo logia viatorū v'l brōz zc. d. b. q. j. z. viij. plogi. **¶** Cō clo pma: Accipiendo subiectū p re scata p q supponit subiectū scie i aliq pte theologie de' sub rōne deitatis ē subiectū i aliq p' in aliq fili' i aliq spūscitū i ali q creatura: qz illū ē subiectū p q supponit subiectus p'lonis. Nūc aut in aliq p'cone supponit p deo: i ali q p' p' p' zc. **¶** Cōclo scda: Capiendo subiectū p termi nū supponēte: sic nec de' nec res aliq c'ia iam q nō ē lignū ē subiectū theologie nec tota nec partial' zc. **¶** Cōclo 3. **¶** Cōclo 4. In diuersis p'ib' theologie diuersa sūt subiecta. Et qñqz etiā vñū qñ de vno subiecto di cunt seu demōstrant diuersas passiōes in diuersis cō clusiōib' zc. **¶** De theologia brōz possēt poni p'fles p'clōes in q sūt fm diuersitatē cognitiōnū z p'clusio nū diuersa sūt subiecta. **¶** Si qñqz d ē subiectū p'mū theologie p' accipit aggregatiue. Dicendū q fm diuersos modos p'mitat' p'm poni diuersa subiecta p ma. Tū de' s' rōne deitatis est p'mū subiectū p'fectio ne respectu creaturaz: s' respectu p'sonaz etiā ē aliq p'ozitate p'mū: de q. j. dī. Sic c'hs p'ot ponit subiectū p'mū p'ozitate p'ncipie: qz p'ncip' naturā diuinā z cre atā. Sūt res z signa p'mt poni subiectū p' p'ozitatē cōitatis: qz qñqz tractant in theologia s' res v'l s'g: s' de' s' rōne redēptōis v'l rōne glificatoris nō ē s' b iectū: qz ille rō nes nō s' rōnes subiecti: s' mag' p'di cati. Itē em s' p'positiōes theologicē: de' ē redēptōis de' est glificator: vbi rō redēptōis z glificatoris res p'ciūt p'dicatur z nō subiectū zc. S' si qñqz de qbus est theologia. **¶** Solō theologia sumit qñqz vt pa tuit qñstioe p'cedēti z. q. j. plogi circa terminū: vitas theologica p fide i'fusa. Alio mō p oi habitu simpl'r theologico fidei acq'sire: vt. s. p'atuit qñstioe p'cedēti. **¶** Primo mō theologia n'ra nō est de oib' nec cōple ris nec incōplexis: sic em respicit solā fidē i'fusā q vna dī in p'ib' nob vt doceri soler in s'rio. **¶** Scdo dī q est de oib' reb' scatis p terminos p'positionūz theologicāliū. Et qz nō ē aliq's termin' de q nō pos sit p'dicari passio theologica. Qd em ens est creator v'l creatura. Itē p'perabile/creabile/ānihilabile/fa ctibile siue cā scda extrinseca zc. q p'ot dici q est d oi bus incōplexis/nō tū de oib' cōplexis siue p'lonib' tāqz scibilib' p'pinqs: qz nō oēs p'clones demōstra biles demōstrant in theologia. nō em metaphysica les nec logicales. **¶** Corollarie seqt b scdo mō theo logia h' tractare de qlibet ente in p'iculari: qz d deo

creatore oīum z cā cōissima. Itē de creatur' z factu ris dei z effectib' illi' cāe cōis. vide de b' lat' i Sco. q. iij. plogi in fine. Circa tertiā partēz plogi mouet bec. q. x.

Questio X

Trū sola opatio potē

tie sensitiue sit p'axis. Questio illa mo uet p'p' intellectū clariozē hōz q dicēf in qñstionib' seqntib'. Recitatis itaqz z impugnatis duab' opinionib' qz scda est Sco. q. v. plogi tenē tis q p'axis ē act' alteri' potētie qz intellect' natu ralis p'nterior intellectiōis: nat' elici p'formit rōni re cre. Ad b' vt sit rect' venit p'mū p'siderādū q qñstio q ad multa q in ea dicunt' explicat' z resoluit'. j. in do ctore. dis. xxxv. q. vj. qz intellect' necessari' est b in p posito. Vide etiā in doc. in scdo. q. iij. **¶** Scdo cōsi derandū q qñstio hec magis est de noie qz de re. Nā in re tal' est p'cessus in n'ris actiōib'. Primo intelle ctus p'ndit finē z ea q s' ad finē quē seqt vel quē seq p'ot volitio finis. Deinde p'siliū de his q s' ad finē: post b' finia dicit' qd eligēdū qd obmittēdū. hinc se qd electio post b' actū nō sit ipedimētū seqt erecurio. Qd autē illoz debet dici p'axis de hoc est qñstio zc. **¶** P'axis fm Eustraciū accipit large p operatione cuiuscūqz v'ut: siue libere siue natural'. Stricte dī opatio cognitiua siue passio p'sequēs cōgscētē in qñtū cōgscēs. Et illo mō ois cognitiō z qlibet actus potētie cognitiue v'l appetitiue z passio p'sequēs: vt delectatio/tristitia p'nt dici energia v'l p'axis. Stri cti' accipit p opatiōe q ē i p'atē n'ra qle est oīe op' v'ut: aut vitij. Stricte accipit p oi opatiōe cō formit elicitā dictāmini recte rōnis z electiōi volū taris zc. **¶** Primis duob' modis. nō accipit i p'posito: s' tertio v'l q'rtō mō parz. **¶** Cōseqnt' notādū q doc. distinguūt inf intellectū p'acticū/speculatiuū/z p'si liatiuū q est distinctio nō rez s' noim: nā idē intel lect' est p'ctic' /speculatiu' z p'siliatiu'. Dī em intelle ct' p'ctic' intellect' h'ns i se p'ncipia v'l p'clones p'cti cas: vt intellect' dicit' aliqñ finē appetēdū v'l p'se quēdū: z illū dicit' amē seu p'posito hec fcas dī p'nci piū p'cticū: de q dīc p'hs. Sic p'ncipiū in speculabili bus ita finis in agilib'z: qz volūtas nihil agit nisi p'p' finē a rōne dictatū v'l ex librate sua p'stitutū: z p' p'ns ois actio volūtaris q nō est respectu finis p'sup ponit volitiōe finis. Intellect' aut p'siliatiu' est m respectu p'clonū p'cticaz. Dicitur em p intellectum sine p'silio p'uo aliqñ finē ē appetēdū intellect' cō siliat' qbw medijs finis ille meli' attingat. Et habita inuestigatiōe cōcludit tandē q p' tale mediū deter minatū finis est attingēd' intellect' q sic cōsiliās: inuestigās z p'cludēs dī intellect' p'siliatiu'. P'z q q intellect' p'ctic' ē supior ad intellectū p'siliatiuū: qz p'ctic' ē tā respectu p'ncipioz qz p'clonū. i. tā re spectu finis qz respectu medioz: p'siliatiu' aut ē tm respectu medioz sine p'clone. Intellect' specuati uus est intellect' h'ns in se noticiā speculatiuā. i. p'si derationē eoz q nō s' in p'atē zc. **¶** Notandū q ca piendo p'axim tertiū mō ois opatio q est in n'ra p'atē est p'axis: z iō qz tā volitio q intellectiō qz sensatio qz etiā exerior opatio est in p'atē n'ra: qd libet hōz ē p'axis: qz aut volitio p'mo est in p'atē n'ra et nullus ali' actus ē in p'atē n'ra nisi mediāte volitiōe: ideo p'axis p'mo dī de actu volūtaris z de alijs qñ secū dario: vt lat' j. explicat' dis. xxxv. q. vj. Ibi em agit

Do q

Art. 1.
Nota. 1.

Nota. 2.

Nota. 3.

verus intellectus dicitur h. **Q**uod autem ois talis actus sit praxis patet: quia ois actio virtuosa vel vitiosa dicitur praxis. Ois autem actus in nostra praxe positus potest esse virtuosus vel vitiosus: quia potest conformari vel difformi elici recte rationi: et secundum hanc praxim dividitur in praxim virtuosam et vitiosam. Praxis virtiosa est operatio existens in potestate voluntatis nostre nata elici conformiter recte rationi. Ad hoc ut sit recta per primum conclusionem excludit operatio naturalis quod nec est virtiosa nec vitiosa: quia in inuoluntariis neque laudamur nec vituperamur. **P**er secundam conditionem excludit praxis vitiosa: hec enim est operatio existens in praxe voluntatis: nata elici difformiter rationi erroris et false. **E**t illis sequitur primo quod non respectu cuiuslibet praxis est scia practica cui debeat conformari. Patet de praxi vitiosa quod non potest conformari elici dicramini seu rationi recte: ut odium inimicorum per diuinum preceptum. **S**ecundo sequitur quod aliquod est praxis quod nec conformatur nec difformitur elici recte rationi. Patet de voluntate aliquid ad nudam ostensionem intellectus sine prout dicrami ne vero vel falso etc. **T**ertio sequitur quod pura speculatio potest esse praxis. Patet: quia potest esse in praxe voluntatis et ab ea impari et elici non solum rationem sed etiam rationem mediu ad finem: ut si intellectus dicitur studendum fore vel speculandum propter beatitudinem vel sanctitatem aut anime recreationem: et speculatio potest fieri meritoze vel demeritoze. **E**rit praxis. **T**ertium notitia seu scia practica non est scia speculatiua: ut infra patebit. **Q**uarto sequitur quod praxis non dicitur actus tantum sed dicitur actus conoradato voluntate effectiue et libere pducentem: sic est de actu meritorio etc. Accipiendo praxim quanto modo praxis dicitur actus voluntatis eum elicientis vel impantis prout consilio intellectus. **E**t sic non erit respectu finis sed tantum respectu mediorum: quoniam ut dicit philosophus. **E**thicoz: Consiliamur non de finibus sed de his quod sunt ad finem. Neque enim medicus consiliabit si sanabit: nec heros si suadebit: neque politicus si pacem faciat. Neque reliqua aliquid de fine sed ponens finem aliquem quodlibet et per quod erunt interduum. **C**onsiliantur etc. **N**ec licet non quilibet operatio sit illo modo praxis. **P**rimo modo quod aliquod est finis: quia tantum potest ordinari in finem ulteriozem: **E**t ita esse mediu prout consilio ad finem alium dicitur: ne potest dici praxis etc. **C**onclusio rationalis: non solum operatio potest esse sensitiue est praxis. Patet: quia ois operatio voluntatis/intellectus/sensus: et exterior quod est in voluntatis praxe est ne praxis tertio modo vel quanto modo: quia quilibet talis potest esse virtuosus vel vitiosus: ois autem talis est praxis etc. **C**orollariu: Ois actus voluntatis est praxis. Patet: quia rationem elicitur quod imparatus: sed elicitur primo et mediante illo imparatus: nam praxis est actus in nostra praxe constitutus. **N**unc autem actus elicitur simpliciter est in praxe nostra. **I**mparatus vero mediante elicitur. **A**ctus elicitur est velle vel nolle: ille enim est prout voluntatis ut talis est et non alteri potest esse. **A**ctus imperatus est actus alteri potest esse. **I**ntellectus/sensus vel motiue ad voluntatis imperium causatus vel conseruatus. **C**orollariu secundum: Ois actus intellectus/sensus et exterior motiue potest esse praxis. Patet: quia ois talis potest subesse imperio voluntatis: secus de pure naturalibus ut acibus nutritiuis. **D**ico potest esse: quia si puenit voluntate ut prout actus intellectus ostendens obiectum voluntati: ut si non est praxis. **S**ic de sensatiue prout intellectus potest esse praxis si per imperium voluntatis continetur: aut ad aliquem finem ordinatur aut a voluntate acceptatur vel amatur. **C**orollariu tertium. **A**ctus quod primo non est praxis potest fieri praxis et conuer

so. **E**xemplum primum nunc habetur est. **E**xemplum secundum si actus quod est praxis voluntatis elicientem vel imperantem est causatus/potest a solo deo conseruari etc. **C**orollariu quartum: Ois speculatio potest esse praxis. Patet quod praxis et speculatio non distinguuntur realiter: potest autem speculatio dici quilibet actus intelligendi generaliter vel strictius actus intelligendi non directiuus alicuius praxis etc.

Questio XI

Tru notitia practica

et speculatiua distinguuntur per fines vel per nes obiecta etc. **P**ro huius questionis

intellectu notandum primo quod differentia est inter praxim et actum practicum siue notitiam practica. Nam notitia siue actus practicus quod idem est est notitia actualis vel habitualis adhesionis positionis practice. Praxis vero est operatio in praxe nostra constituta significata per positionem practica vel et parte: ut notitia adhesionis huius elementis data est miseris indigentibus est actus practicus siue notitia practica: sed datio elemosine est praxis sic syllogismus formatus est in modo et figura. **H**uius complexi adhesionis notitia est notitia seu actus practica vel practicus: sed formatio syllogismi est praxis. **P**otest et notitia practica sic diffiniri: notitia alicuius veri complexi: ostendens vel dicens in vniuersali vel particulari libere operari: ut notitia hanc: Diligendum est deus tota anima/toto corde etc. **C**oncludendum est deus laudare. **P**rimu regnu dei querendum est. **C**orde creditur ad iusticiam/oro confessio fit ad salutem. **M**armoraz ferro scindi oportet: frangatur aratro. **S**iquidem noticie hanc positionem sunt noticie practice siue actus practici: sed operationes significant per easdem positiones sunt praxes. **S**i replicatur tunc ille non essent practice: **C**ontrariu contrario contrariu: si licet simili fouet. **E**t actu generaliter habet/sensu rigata terra multiplicat. **C**onsequens falsum: quia de noticie ordinantur ad opus: et sunt circa obiecta a nobis opabilia. **D**irigunt enim nos ad operationes: quia dirigunt si quis vult corrumpere aliquam quantitate/appliquer suu contrariu. **P**ropter has instantias posset aliter diffiniri notitia practica sic: est notitia adhesionis veri complexi directiuus opis in nostra praxe constituti/magis quod notitia incompleta. **D**icitur autem notitia directiuus quia habet eam potest cognoscere vtrum quod/quare/vbi/vel quomodo sit operandum. **D**icitur autem magis quod notitia simpliciter propter illas: **A**mor est qualitas meris. **D**eus est in finire bonum. **L**apis est durus. **A**qua est fluida/quod sunt speculatiue simpliciter: licet per eas aliquid modo quis dirigipossit in ope. **N**am bonitas dei infinita cognita/dirigit ad diligendum deum secundum vltimum posse. **L**apidis duricia cognita dirigit latomum ad ordinandum instrumenta sculpendi. **S**ed quia non plus dirigunt ille noticie complere quod distincta notitia incompleta rationali/non sunt practice: alioquin ois notitia esset practica. **V**nde ut complera dirigat oportet ut per ea vel aliquos terminu compleri significet operatio libera actiue vel passiue. **E**t formaliter vel equaliter: quia semper praxis est partiale obiectu noticie practice. **N**otitia speculatiua diffinitur per oppositum. **N**otandum secundo quod quidam distinguunt inter finem scientie in quem videlicet sciens ordinat scientia et finem scientie: **Q**ui est duplex scilicet finis per se et principalis in quem scientia ex sua natura habet ordinari. **E**t finis per accidens siue secundum ad quem non ordinatur per se sed ex intentione scientis. **D**icitur

III

3

Arti. I.
Nota. I

3

Corol. I
E

II

III

III

Arti. 2.
Conclu.

Corol. I

II

III

Nota. 2
L

3 ca particularia. ¶ Per b dicendū est capiēdo prudētiā p habitu simplici: z pmo modo nō distinguitur a sciētia morali. ¶ Capiēdo scdo mō p simplici habitu/ etiā nō distinguit a sciētia morali: quia nota circa particulare agibile inquantū illa deducit doctrinaliter ex per se notis/ pertinet ad morālē sciētiā siue philosophiā. ¶ Accipiēdo autē tercio mō sic distinguit a morali sciētia seu philosophia morali: qz morālīs scia habet per doctrinalē deductionē: prudentia vō solū per experientiā. Et sic accipit pbs cū ponit illa distinguit: qz sic prudentia dū taxat noticiā particulariū vel vniuersaliū per actū experimētales pōse circa singulāria accepta. Vnc vj. Ethicor. c. iij. pbs distinguit prudentiā ab arte z scia. Ab arte: qz est de agibili qd cōtingit aliis habere ab arte: qm aliud est genus actiōis et factiōis. ¶ Et breuiter est illa distinctio inter prudētiā z morālē sciētiā q proportionabiliter est inter noticiā experimētales z artē: sic accipit pbs. vj. Ethicor. vbi sup z in phemio Metaphysice: vbi tradit Pbs q ex sensu sit memoria: ex memoria experimentū: ex multis experimētis inducit vna vniuersalis que est pncipiū artis: b est ex sensatiōibz q sūt noticie intuitiue sit memoria. i. noticia memoratiua eiusdem obiecti cuius fuit sensatiō: z hec memoratiua est noticia abstractiua. Et ambesensatiō z memoria sūt noticie singulares simplices apphensiuē: ex mltis autē memorijs sit experimētū. Est autē experimētū iudiciū alicuius singularis sensatiōis causatum ex multis memorijs consiliū prius sensatiōis: vt q p tactū nouit hunc ignem esse calefactiuum z hunc ignem zc. Vt alio igne quē per tactum non sentit. Ex memorijs igniū qd prius sensit calefacere/ iudicat etiā hūc calefacere: hoc iudiciū de illo singulari igne vocatur experimentum: z ita experimentum est noticia iudicatiua de hoc singulari ex memorijs similitum singularium prius sensatiōis. ¶ Est ergo sensatiō pma noticia intuitiua/ memoria abstractiua/ experimentū adheſiua siue iudicatiua. Ex multis autē experimentis accipitur vniuersalis fm modū supra questione secunda prologi tactū: que propositio vniuersalis est pncipiū artis. ¶ Expertus ergo est qui procedit ex huiusmodi singularibz ex quibus tamen colligit multas vniuersales sibi per experientiam notas. Non autem vt talis acquirit noticiam alicuius vniuersalis ex alijs magis vniuersalibus Artiferyero vt talis incipit a pncipijs per se notis: vltetiā notis per experientiā. Et si non sibi/ tamen creditis tanq ab alijs expertis. ¶ Ex quo sequit q purus artifex nō etiam expertus/ nullarū conclusionū sciētiā habet/ nisi earum tantū q mediate vel immediate deducuntur ex pncipijs per se notis. Nam illarum que deducuntur ex pncipijs notis p experientiam/ non habet euidentem noticiam: sicut nec de pncipijs que non accepit per experimentum. Suo modo dicatur de prudentia z morali philosophia siue sciētia: quia prudens est expertus: sciens vero tanq artifex. Si vero prudentia accipitur aggregatiue potest etiā accipi tripliciter: vel p aggregato ex prudētijs simplicibz pmo modo accipiēdo vel tantū secūdo modo: vel tantū tercio modo. Et potest proportionabiliter dici sicut de prudētiā p simplici habitu zc.

Trū theologicus ha-

birus sit practicus vel speculatiuus zc.

¶ Supponit ex pōibz q theologia nō est habitus vnus: s aggregatū ex multis noticijs nō solū nūero/ s etiā specie distinctis. Nā omnis noticia theologicē veritatē pnet ad theologiā. Qis veritas necessaria ad salutē est veritas theologica: vt dictū est. q. j. plogi. De autē multe sunt: vt notū est. ¶ Sūt autē de qstio. materia opi. cōtrariet: qru vna ponit q theologia est simplr speculatiua: alia q simpliciter est pctica. ¶ Cōtra quas est hec rñsio aucto. Aliq noticia theologica est simplr speculatiua z aliq simplr pctica. Patet q aliq noticia cōditiōis directiue ad opus/ seu ad opatiōē: alia nō. Exēplū pmi: vt noticie illaz: de est diligēdus ex toto corde sabbatū est scrificandū: orandū est p loco z tpe. Exēplū scdi: De est trin z vnus: p generat filiū: psonarū diuinaz vna est substantia/ eglis glia/ coeterna maiestas. ¶ S est dubiū q conclusio pctica deducit ex pncipijs speculatiuis: An habitus totius demonstratiōis sit practicus vlt speculatiuus. ¶ Sōlo. Equaleter est sit pcticus z speculatiuus nō formalit/ s equaliter: q equaliter habitui pncipij z pconis qz ex bipotest alter est speculatiuus: alter practicus. ¶ Ex q seqtur q speculatiuus z pcticus nō imediate opponunt: qz dat mediū. ¶ Vel dicēdū q cū scia diuisiō imediata diuidit in speculatiuā z practicā. Scia accipit p noticiā vni cōpleri positionalis tantū et nō totius discursus zc. ¶ Dubitat pmo: An habitus theologicus pnet ad aliquē de qnq qd ponit pbs. vj. Ethicor. ¶ Sōlo. Pbs ibi solū loquit de habitibz euidentibz. Multi aut sūt habitus theologici in euidentes. i. veritatū tantum creditarū: z illi nō pnet ad aliquē illoz qnq zc. Multi etiā sunt habitus euidentes z si sit pncipior p se vel p expientia noroz pnt nēt ad intellectū. Si vō pconū demonstrat: z sūt practici pnet ad prudentiā. Si speculatiui pnet ad sciam. Si totius demonstrationis pnet ad sap am zc. ¶ Dubitat scdo: An habitus theologicus debeat poni in intellectu practico vlt speculatiuo. Rñsio. Si pcticus z speculatiuus respectu intellectus dicūt nō solū actū s aptitudinē: ois intellectus pcticus z speculatiuus: qz ois intellectus pōt in se hē noticiā pcticā z speculatiuā. Et p b d q habitus theologicus ē in intellectu pctico z speculatiuo: qz i intellectu Si vō dicat tū actū vt intellectus pcticus dicat intellectus hñs in se actu noticiā pcticā: z sic b speculatiuo: tūc habitus theologicus pcticus est in intellectu pctico: habitus theologicus speculatiuus ē i intellectu speculatiuo. Stat tū q intellectus pcticus sit in intellectu speculatiuo: z speculatiuus in intellectu pctico: si intellectus habeat simul habitū pcticū z speculatiuū. ¶ Dubitat scdo: qd illoz habitū sit nobilior/ speculatiuus an pcticus. ¶ Sōlo. Aliqs pcticus est nobilior speculatiuo et aliqs speculatiuus est nobilior pctico fm differentia obiectoz z certitudinis ex qbz arguit nobilitas actū z habitū. ¶ Multa alia tangunt in solutiōnibus rationū pro opinionibz zc.

¶ Finē hz in his notatis qz breuiter z succincte episthoma plogi admodū diffusū: venerabil' inceptoris Guil. Occa. vbi studiosus lector latius inuenire pōt qd b truncati pponit/ paucē adiect: z qbusdā mutat.

Prohemium

quo ostendit generale obiectum theologicum et totius operis procedendi modum distinctim. s. veritatem credendam de essentie unitate et personarum trinitate proponit. dist. ij. intelligentiam creditorum rationibus planis et similitudinibus congruis aperit. dist. iij. Locuta, utrum deus generet deum. dist. iij.

Se

Dubia soluit
circa generationis

Terminum per nomina

**Modum
Principium
Essentie**

abstracta: utrum essentia generet vel generetur. v. Utrum per generet necessitate vel voluntate dist. vj. Utrum potentia generandi sit in filio. dist. vij. quod sunt actualitas simpliciter immutabilis. dist. vij. filij per generationis coeternitatem. dist. ix.

Emanationem ad intra

S. s. quod tum ad

personam precedentem. dist. x. principium a quo procedit dist. xj. Spirantium habitudinem dist. xij. Locationem ad generationem dist. xij.

personarum recipientes

Proprietates

**processionem
scilicet ad effectum
quod ad**

principium a quo

distinctum dist. xij

**indistinctum dist. xv.
visibilem dist. xvj.**

Modum

invisibilem dist. xvij. proprietatem secundum quam natura est procedere scilicet donum. dist. xvij. veritatem determinat quod tum ad eternitatem et magnitudinem dist. xix. potentiam dist. xx.

utriusque

Dubia absoluit quantum ad predicationem personarum cum signo exclusivo solus. dist. xxj.

Loquendi modum de ea

In genere distinguens diversa nomina. dist. xxij.

Essentialia

non numeralia scilicet de nomine persona. dist. xxij. numeralia. dist. xxij. regreditur ad nomen persona. dist. xxv.

**In specie
quod ad
nomina**

personalibus

ut sunt in singulis personis. dist. xxvj. ut exprimuntur nominibus variis dist. xxvij.

Eterna

non personalibus

innascibilitate. dist. xxvij. conspiratione dist. xxix.

**Tractatus quo
agit de trinitate
benedicta quo ad**

composita

Temporalia

Relativa appropinquata

dist. xxx. Veritatem ostendit. dist. xxxj. dubia soluit. dist. xxxj. proprietates ad personas et essentiam dist. xxxij.

Comparative comparando

Secundum se dist. xxxv.

in generali

etiam continet obiective. dist. xxxvj. Eas inhabitat sanctificatione dist. xxxvj.

**Sapientia qua res
extra cognoscit**

quo ad res cognitas prout

se habet casualiter. dist. xxxvij. ad eas immutabiliter. dist. xxxix. effectum. dist. xl. causam. dist. xli. attenditur. dist. xliij. quousque protendit. dist. xliij. quomodo ea operetur. dist. xliij.

in speciali quo ad eius

**Attributa
que sunt**

**Omnipotencia qua omnia ad extra producit
ostendens penes quid**

**Se dist. xlv.
Effectum**

opinionem recitando. dist. xlvj. veritatem elucidando. dist. xlvj.

voluntas de qua determinat quod ad

Affectum seu voluntatem beatam dist. xlvij.

De iij

Primo
liber sen
tentiarum
dividit
in

Rologo vtcūq; ter-

p minato suadet rō: vt ad q̄stiones circa singulas distinctiones p̄ doct. motas oculum dirigam: p̄misso semp̄ text^o summano/tribus p̄clusionib; partiēdo: vt autē in genere pateat de quib; magis in b̄ p̄mo per tractatū p̄siderādū est/ q̄ tot^o ille liber p̄mus diuidit in p̄hemiiū z tractatū. In p̄hemio q̄si in genere z p̄hemialit̄ tāgit oīum q̄tuor librorū materiā cum b̄ sapiens determinādi modū: z b̄ facit distin. p̄ma. ¶ In tractatu vō intētūz p̄sequit̄/ agēs de deo fm̄ rōnem naturalis p̄fectionis. ¶ Sine breui^o in tractatu agit de trinitate sup̄benedicta q̄ ad se z quo ad q̄dā attributa/ q̄ sibi p̄ueniunt respectu creature a dist. xxxv. z deinceps vsq; in finē. Quo ad se et sibi intrinseca tripl̄r scz q̄ ad se dist. ij. vsq; ad septimam. Quo ad p̄prietates p̄sone z essentie diuisim z p̄iunctim a dist. viij. vsq; ad. xxi. inclusiue: q̄ ad modū loquēdi de ea in ḡne z in specie dist. xxiij. vsq; ad. xxxiij. bec volēte dño i p̄cessu lati^o parebūt. ¶ Sina text^o his subnotatis cōplectit̄ p̄conib; p̄ma: I o i^o rheologie tā vteris q̄ noue legis determinatio circa res versat̄ z signa. ¶ Scdō: aliq; res sunt quib; fruēdū est: alie quib; vtendū: alie vō vtuntur z fruuntur. ¶ Tertia res quib; fruendū est nos b̄rificat: quib; vtendū est ad b̄rudinis consecutionē adiuuant.

Distinctio. I. Questio. I.

Arca distinctionē p̄-

c mā doctor sex mouet q̄stīōes. Prima vtrū tñ oī alio a deo sit vtendū. Dimissis argumentis p̄ z p̄tra more solito formādis: b̄ z i seque trib; dist. p̄mo ponent̄ notabilia: deinde p̄clusiones: demū mouebunt̄ z soluent̄ dubia. ¶ Quātū ad articulum p̄mum. Primo notādū circa terminum vsus vel vti/ q̄ vti q̄nq; capit cōmunissime p̄ cuiuscunq; potentie opatione naturalī: z ita distinguit̄ p̄ ocium. Sic accipit̄ in illa regula topica/ cuius vsus bon^o ipm̄ q̄q; bonum. Et sic vsus pōt dici opatio cuiuscunq; potentie/ siue p̄ncipalis siue instrumentalis. Sic vtitur oculis ad videndū: z habitib; ad expediti^o agendū. Sic in q̄t Aug. virtutib; nemo male vtit̄. Accipit̄ q̄nq; pur distinguit̄ p̄ dissimilitudinē: z b̄ modo describit̄ a victorino: vsus est act^o frequenter elicit^o a potentia: z sic nihil addit ad primā acceptionē nisi frequētiā. Istis duob; modis cuiuslibet potētie act^o pōt dici vsus. De istis nō est ad p̄positiū: sed sumit̄ hic vti pur dicit actū voluntariū: z b̄ tripliciter. Primo cōiter p̄ acceptare vel deacceptare aliqd: z sic sumit̄ b̄rū Aug. j. de trini. c. xj. Scdō minus cōiter siue stricte: z sic est acceptare vel deacceptare aliqd p̄ter aliud: z ita dicit actū voluntariū relate ad aliud siue sit ordinat^o siue inordinat^o. Tercio mō accipit̄ p̄p̄issime: z sic est acceptare vel deacceptare aliqd p̄ter aliud p̄cise q̄ fruēdū est: z sic distinguit̄ p̄ actum inordinatū: z b̄ mō frequenter sumit̄ beat^o Augu. ¶ Ex illo sumi pōt q̄ illo est vtendū q̄d est p̄ter deum amādū vel odiendū. Trēduz dico ordinatē: in ḡne aut̄ sumit̄ pur paruit in scdō membro. ¶ Sequē etia ex illis/ q̄ vtitur potētia q̄ operamur: habitū q̄ regulamur: obiecto ad q̄ inclinamur actū q̄ mouemur. ¶ Ex his p̄ intellectū q̄stīōis infer̄ doc. q̄ q̄stio intelligit̄ de vso q̄ dicimur vti aliq; tāq;

obiecto. Et sic vti q̄nq; dicit oīem actū voluntariū: stricte vō sumptū dicit actū distinctū p̄ frui: q̄ tñ ē act^o voluntariū. vñ dist. z. q. p̄tri. ar. ij. dicit q̄ vti q̄nq; accipit̄ vt distinguit̄ p̄ frui. Qnq; z stricte p̄ actu termini nato ad aliqd obiectū: q̄ act^o causat̄ ex actu fruendi respectu alicui^o. stricte p̄ actu q̄ existens vñ tēdit in aliud p̄ter aliud. ¶ Scdō notādū q̄ aliquid assumere in facultatē voluntariū pōt intelligi dupl̄r. Vel p̄ se z sine relatiōe i aliud: vel p̄ aliud et cum relatiōe in aliud actu vel habitu: fm̄ modū loquēdi Greg. dist. j. q. j. ar. j. Assumere aliqd i facultatē voluntariū est voluntatē circa ipm̄ habere actum aliqd tāq; circa obiectū ipm̄. s. acceptādo vel deacceptādo: volēdo vel nolēdo. Assumere in facultatē voluntariū p̄ se z sine relatiōe i aliud est q̄n aliqd assumit̄ i facultatē voluntariū: etiā si nihil p̄ intellectū p̄sentaret voluntariū. ¶ Scz assumere i facultatē voluntariū p̄ aliud ē/ q̄n assumit̄ aliqd alio coassūpto: q̄d nisi p̄ intellectū voluntariū p̄ntatū fuisset aut p̄ntaret voluntas nō h̄et circa ipm̄ talē actū. Prim^o est nō referēs in aliud. Scdō vō ē referēs. Exēplū p̄mi: velle bibere delectatē potū z dulcē/ sine relatiōe ad sanitatē cōsequēdā. Exēplū scdō: velle h̄mōi potū p̄cise p̄ sanitatē/ siue dulcē/ sit siue amar^o: dū scz nollet potū talē sinō p̄sumeret se p̄ eū p̄seq̄ sanitatē. ¶ Prim^o act^o q̄ est nō referēs duplex ē. Nā illd obiectū q̄nq; assumit̄ a voluntate tāq; sūmū sibi possibile p̄ntari: ita q̄ in eo ponit̄ timorē leticie sue: siue v̄e sit sūmū: siue solū in estimatiōe z app̄ciatiōe hoīs erratis: si ē v̄e sūmū tunc act^o ille p̄p̄e dī fruitio. vñ Aug. j. de doc chris̄. Si vō inhēret̄ finē i ea ponēs leticie tue: tūc v̄e z p̄p̄e dicend^o es frui. ¶ Qnq; vō tal^o act^o nō referēs fert̄ absolute in obiectū: ita q̄ actu nec acceptat̄ vt sumit̄ nec vt nō sūmū. Et si nihil aliud p̄ntaret voluntariū p̄ intellectū/ nihilomin^o acceptaret̄ vel deacceptaret̄: sic enī intellect^o simpl̄r pōt ferri i aliqd quod placet vel displicet: ita voluntas simpl̄r pōt ipm̄ acceptare vel deacceptare sub p̄ceptu boni placētis vel delectantis: z nec s̄b rōne sūmi nec vt nō sūmi: z sic tē adā. q̄ alio a deo est fruendū: pura s̄ res aliq; absolute amat̄: sine relatiōe q̄cūq; in aliū z etiā nō vt sūmū aliqd amādū: sic dicunt̄ vtutes p̄ter se appetende. ¶ Scdō act^o q̄ scdm̄ aliqd acceptat̄ vel deacceptat̄ p̄ aliū/ pōt etiam fieri dupl̄r. Vno mō q̄ tale obiectū p̄cise acceptet̄ p̄ aliū acceptatū: ita q̄ eius acceptatio sit cā effectiua acceptatiōis alteri^o p̄ ipm̄: et q̄ sine eo actu non fuisset acceptatū. Et b̄ amor solet dici amor z cupiscētie tñ: z p̄supponit̄ necēcio actūz amicitie a q̄ causat̄ effectiue: z b̄z solū vñ obiectū: vt cū diligo primū p̄ deū. act^o dilectiōis dei/ causa ē effectiua act^o dilectiōis primū: z b̄z solū primūz p̄ obiecto: z sic p̄p̄e denotat causalitatē act^o alterius obiecti/ q̄n diligitur amore amicitie: z nō denotat q̄ vtrūq; dilectū sit obiectū illi^o act^o q̄ dī vsus vel cōcupiscētie tñ: vt p̄z in. ij. dist. j. q. v. Et in doc. q. iij. scdō. ¶ Alio mō fm̄ d. Lameracen^o z doc. loco alle. ac Holtkor. q. iij. j. et in coll. n̄o vbi s̄. Licet dissentiatur saltē verbaliter Grego. de arim. dist. j. p̄mi. q. j. ar. j. pōt b̄ fieri vno actu: vt scz voluntas tendat in aliqd ipm̄ acceptādo p̄ter aliud: nō diuersis actib; s̄ vno tñ. Et tūc p̄ter nō est nota causalitatis acceptatiōis vni^o p̄ter aliud: sed est nota q̄ vtrūq; acceptatū est obiectū illius actus habētis diuersas denominatiōes: vt velle iōānem p̄p̄e deū/ pōt esse vñ act^o

Nota. 1
B

terminum

Arti. I
Nota. I

Lozo. I

2

hñs utrūq. s. i. oñe z deū p. obiecto. Istō enim actu
vñū pñse acceptat ppter aliud: z soler alibi dici act⁹
amor: is/amicie z cupiscētie siml: z est strictissima
acceptio act⁹ vtēdi fm doc. q. j. pñtis dis. Et for-
te posset fieri alia diuisio hui⁹ relatiōis/ cū scz aliqd
acceptat ppter aliud/ actuali acceptatū siue dilectū
Bū solū habitualr: vt cū paupī daf elemosna sine
actuali cogitaciōe dei. ¶ Pro cui⁹ intellectu breuif
notādū tertio ad pcordandū dicta doc. Grego. scz z
Occā q triplicif ptingit aliqd referri in finē debitū
fm Sco. dis. xlj. scōi. z. s. Bona. Et corrupticiter cō-
tingit aliqd nō referri. Referri ptingit actū pmo actu
aliter/ dū q actu cogitās de fine vult actū ppter fi-
nē. ¶ Virtualr qñ ex cogitaciōe z dilectiōe finis/ de-
uentū est ad volendū aliqd qd pducit ad finē: lz tūc
nō cogiter actu de fine. ¶ Habitualr/ qñ apt⁹ nat⁹
est referri in finē. Vel sic qñ manēs cū charitate ē re-
feribilis in finē. Dicit enī fm illū modū loqndi (sup
posito q in volūtatē pñt esse duo act⁹ respectu ei⁹
dē obiecti) q act⁹ dicit tūc referri vel esse referē ha-
bitualr: qñ est recte circūstātionat⁹ de genere bon⁹/
rōni recte pñtane⁹. ita q posset p volūtatē in finē
debitum referri: si haberet de eo actualis cogitatio.
¶ Sic dicit nō referri pmo negatiue: qz nec actualr
nec virtualr referē. Scōo pñtane: qz nō est nat⁹ re-
ferri: vt act⁹ pñt. Tertio pñtane: qz corrūpit pñt-
piū referēdi/ pura grām: vt pñt mortale. ¶ Scōm
hanc dist: facile saluari potest dictum Grego. tenen-
tis/ nullū actū esse moralr bonū sine relatione actua-
li vel habituali in finē vltimū. Siqdē referre habi-
tualiter/ est actum esse aptū natū referri actualr. Da-
to etiā q ipse agens nō sit in grā/ sicut aliqd infidelis
deum ignorās: z tñ eliciēs actūz aliqdē fm dictamē
rōnis recte lumine naturali illustratē/ is dicit habi-
tualiter referre: eo q pducit actum nō malū natū re-
ferri actualr in finē vltimū: sed de h alibi. ¶ Ex illis
nunc colligi pōt q sicut qdā assumit in facultatem
volūtatē assumit siue ppter se: siue ppter aliud: ita
ois act⁹ volūtatē pōt dici vsus vel fructio large sū-
ptis terminis. Ita hz Grego. dis. i. q. j. ar. j. ppositio
ne. iij. Et sumit ppter se vt tūc valet. i. nō ppter aliqd
siue sine relatione in aliud. Si enī voluntas diligit
obiectum pñratum ppter se/ pōt dici fructio. Si ppter
aliud vsus: ita enī pleriqz vtunt vocabulis: z termi-
ni sunt ad placitū: z h mō nō daf act⁹ medi⁹. ¶ Se-
cundo sequit/ q dum aliqd assumit in facultatē vo-
lūtatē ppter aliud: nō curādo an sit finis vltimus
vel nō: h pōt fieri vno actu vel duobz actibz/ quozuz
vn⁹ est causa effectiua alteri⁹. Si vno actu tñ dicit
vsus tñ/ siue amor cupiscētie tñ. Si duobz/ tūc
habet duas denotaciones ppter duo obiecta ad se
inuicēz ordinata: vt vsus z fructio/ amor amicie et
cupiscētie zc. ¶ Tertio sequit/ q dū volūtas ali-
quid acceptat ppter se z nō ppter aliud: h est sine rela-
tione in aliud. Illud ptingit dupliciter: vel qz acce-
ptat ipm vt summū nō referibile in aliud: vel qz ab-
solute acceptat ipm: nec vt summū/ nec vt nō sūmū
vt possibile est fieri ad nudā z subitā obiecti alicui⁹
pñtationē. Si tūc ois actus referibil siue referēs
vt Camera. loquit/ dicit vsus: z e regione q non est
referens siue referibilis dicit fructio large itez. non
daf actus medi⁹ inter frui z vti. ¶ Sed si acceptare
aliquid ppter aliud dicit vti: z acceptare aliqd ppter
se vt summū acceptabile nō referibile in aliud dicit

frui/ potest dari actus medius quo acceptat aliquid
ppter se absolute z non ppter aliud: z tñ nec vt sum-
mū/ nec vt non summū: sed vt bonū honestū. Nos
tres modos inuit phus. j. Eth. c. vii. vbi ostēdit ali-
quid esse psequibile siue volubile: aut ppter se tñ/ vt
felicitatem: aut ppter se z ppter aliud: vt bonū
delectabile ec bonum honestum. Item virtutes: nō
enī omne quod diligit ppter se/ diligitur vt sum-
mū: nec idem est diligit aliqd ppter se/ z vt sum-
mū bonū. ¶ Diligere ppter se/ est diligit non ppter
aliud ostēsum voluntari p intellectu: ita scz q si ni-
hil aliud ostēderet voluntari adhuc amaret: et ta-
mē non vt finis vltimus. Diligere vō vt summū bo-
num/ est velle alicui summā pfectionē: z ipm vt tale
venerari. ¶ Quarto notandū/ q vsus pōt esse ordi-
natus z inordinatus. Usus ordinat⁹ est respectu ob-
iecti referibilis in aliud/ tanqz in suū finē vtz. z debi-
tum. Inordinatus vō qñ aliquid acceptat in facult-
tatē volūtatē ppter aliud minus bonū: siue cōtra
dictamē rōnis recte/ qd nō est eius finis debitus: vt
diligere deum finaliter ppter retributionē tempora-
lem: aut ppter seipm boiem finaliter: z sic solū ppter
ipmmer boiem. ¶ Quantū ad articulum scōm po-
nende sunt pclusiones ad dubiūz rñsales. ¶ Prima
cōclusio: accipiēdo vsum cōiter vt se extēdit ad vsum
ordinatū z inordinatū/ obiectū vsus pōt esse qdlibz
ens creatū vel increatū. prz: qz qdlibet ens pōt ex vo-
lūtatē libertate diligi ppter aliud/ siue acceptari
aut deacceptari ppter aliud: q quolibet ente cōtingit
vri. ¶ Corollarie sequit: qdlibet actus volūtatē hoc
mō potest dici vsus. prz aucto. Aug. dicentis: vti est
assumere aliquid in facultatē volūtatē. Assumit i
facultatē volūtatē id circa qd volūtas actum eli-
cit tāqz circa obiectum sibi pñtatur. ¶ Scōa cōclō:
Deus nō est obiectū vsus ordinati. pbat. Lum de⁹
sit finis vltim⁹ nō pōt in aliud rite referri: nec pōt or-
dinatē aliquid plus appreciari deo: q nihil pōt plus
amari deo: nec deus potest recte diligi ppter aliud ma-
gis amari: nec deus pōt esse obiectum nolitionis.
¶ Tertia pclō: Qd aliud a deo potest esse vsus ordi-
nati obiectum/ cum possit referri in ipm vt in finē vl-
timū. pbat. Si ē bonum/ pōt ppter ipm recte diligi. si
malū/ pōt ppter ipm recte deestari. ¶ Coroll. Obiectū
act⁹ vtēdi nō est tñ vtile: qz oī illo dicimur vti circa
qd volūtas pōt elicere actū. Utile vō dī qd est appe-
tēdū ppter aliud psequendum. Sed malū vult vo-
lūtas ppter aliud: q tñ nō sunt vilia. ¶ Coroll. scōm
Dilectio dei ppter retributionē ppetuā aut tpalē nō ē
vsus: qz vsus est aliqd acceptare ppter illud q fructūz
est. supra nullo alio a deo ē fructū. ¶ Coroll. tertiu:
Nō ē idē amare aliqd amore cupiscētie z ipō vti: qz
de⁹ diligit a nob ppter retributionē: vt (ppter) denotat
cām motiūā nō pñcipalē z vltimā: z tñ nō est eo vtē-
dū. Diligim⁹ cñ deū actu spci vt bonum nrm: sz nō
finalr ppter nos: sed ppter seipm. Illo vō dicimur re-
cte z ordinatē vti/ qd pñse z tñ ppter aliud q fructū-
dum est diligit⁹: z h solum cōpetit creature. Volū-
tas autē diligit deū nō tñ amore cupiscētie: sed z
amore amicie: z h pñcipaliter. Uti vō est accepta-
re vel deacceptare aliquid pñse ppter aliud: ita q si il-
lud aliud voluntari p intellectu nō ostēderet/ nō di-
ligeret ipm: sic aut nō est de deo. ¶ Quantū ad arti-
culum tertiu monēda sunt dubia circa pñcta et sol-
uenda. ¶ Dubium pñm de actu medio int fructiōez

Not. 4

Arti. 2.
Cōcl. 1.

Cōcl. 2.

Cōcl. 3.

Coro. 1

2

5

Arti. 3.
Dub. 1.

5

z vsum an sit possibū: z videt q nō: qz dū dīfīso actus in vsum z fructuōne data est per epposita. Præterea si aliquid amat ppter se z nō ppter aliud: ergo amat vt finis vltimus. Præterea sūm Brego. dīf. j. q. j. ar. j. Diligere aliquid ppter se: sic q nō ppter deū finalr actu vel habitu pcrū est. Solutio: diuersi diuersimode accipiunt vti z frui: z cū noīa sūnt ad placitū etiam diueria dicunt. Claret aut ex notabili tertio qū z qualiter actus medius ponēdus est inter frui z vti: paruit etiā q nō oē qd amat ppter se/amat tanqz finis vltim⁹/saltē possit vti. Cōtingit enī aliqd ama- ri nec vt finē vltimū simplr/nec cū relatiōe actuali i aliud: z h pōt poni vt mediū inf diligere aliqd rela- tiue in ordine ad aliud: z vt finē vltimū. Vex qdem est q diligere aliquid relatiue vel sine relatiōe in ali- ud/nō habet mediū. Sed diligere aliquid ppter ali- ud/z diligere aliquid vt finē vltimū/habet medium quo diligit aliquid absolute: nec ppter aliud precise. Nec vt summū tanqz plus oī alio amandū: etiā si nī- bil aliud voluntari pntaret p intellectu: vt si quis apprehendat virtute vel aliā creaturā diligibile: nī- bil cogitando de deo aut felicitate potest rem talē di- ligere vt sic apprehensam. Et licet actu nō referat ille actus in deū: nec etiā forte virtualiter: sufficit tamē q habitu referat. Et hoc credo Brego. voluisse eūz voluit oēm actum debere referri actu vel habitu in finem vltimū: si saltē debet euadere pcrū. i. vt sit nō pcrū: intelligo negatiue/nō cōtrarie. Intelligit enī p pcrū apud sanctos z doc. quandoqz actus q non est sufficienter circūstantionatus/circūstantiis oib⁹ requisitis ad hoc q actus sit moraliter bonus: licet talis actus sit nō virtuosus z nō culpabiliter malus: nec omnis defectus circūstantie requisitæ ad bona- tem actus facit ipsum malū cōtrarie: sed solū negati- ue. Est aut cōtrarie malus/qū deficit circūstantia ad esse debita z ad quā eliciens p tunc tenet. Secus si pro tunc nō obligat ad illam. Vex defectus circū- stantie requisitæ ad hoc q actus sit moraliter bon⁹/ tollit eius bonitatem: z facit eū nō bonū negatiue: nō aut malū/cōtrarie ad bonū: sed indifferentē: alī nū- lus act⁹ esset indifferentis. Ad Brego. dicit q nul- libi explicat qd sit actū habitu referri in deū: z ideo mens eius later: si tamē intelligit (p habitu referre) vt patuit notabili. iij. credo dicta sua esse vera: scilicet si qd diligit aliqd z nō diligit ipm ppter deum actu vel habitu/pfecto peccat. q. j. arti. j. Peccat inqz/qz diligit cōtra pceptū. Nā nō referri negatiue claruit quid sit. Itē nō referri priuatiue vel cōtrarie est actū elicere q nō est natus referri: z hoc nō est nisi ppter pcrū. Qui ergo nec actu nec habitu actum refert in deū/is peccat: qz elicit actum malū q in deum refer- ri nō potest. Eliciens aut actū de genere bonū/aut i- differentē: licet nō moraliter vel meritozic bonus qd vtiqz est infidelium z p hōz/dicit actum talē habitu referre in deū: qz elicit actū natum referri/licet nul- lam de deo habeat cogitationē. Hoc modo mul- ta dicta Brego. facile saluari pnt: oportet enī frequē- ter illa noīa pcrū/malū/indebitū z c. sumere nō con- trarie/sed solū p tradiciozic: vt lapis dicit malus. i. nō bonus cōtradictorie: sed nō cōtrarie. Itē pcrū. i. actus nō meritozic aut moralr bonus: nec illud di- ctum est extortū: sed dictis sanctorū cōsonum. Hinc frequenter Aug. actionē nō meritoziā dicit peccatū z virtutē q est sine pietate z que ad vitā nō conducit

negat esse verā virtutē lib. v. c. xix. de ciui. dei. Itē. c. xij. Itē li. xij. c. xxiij. dicit virtutes dandas filiis re- gni z pmissionis. Et li. xv. c. xxiij. sic actio infidelium pcrū est. i. est actio nō pducens ad vitā. Durū enim est dicere q in omni actione sua pbi infideles pecca- uerint/ ppter loqndo de pcrō. Cōm dubiū est de actu vtendi/ p qssime sumpro: an possit esse vn⁹ act⁹ numero/cū qd diligit finē z illud qd est ad finē: an il- la dilectio sit vnus act⁹ vel plures. Vel sic: cū qd ac- ceptat aliqd ppter aliud: an vno actu tm vel plurib⁹ acceptet vtrūqz. Tener doctor vtrāqz partē/q qn- doqz est vnus actus quo diligit finis z qd est ad fi- nē: qnqz plures. Nā diligere aliqd ppter aliud/est di- ligere aliqd ppter aliud dilectū: cuius dilectio ē cau- sa effectiua dilectionis illi⁹: vt etiā habet Brego. q. iij. prologi. arti. j. Et Occā. q. iij. scōi. et. q. j. arti. ij. dist. pntis. Et sic tener doctor cū Brego. q. iij. plo- gi. ar. j. Et loco nūc alle. q. j. dist. j. ar. ij. Ac Holkor q. iij. q sunt plures actus/z vnus ē causa effectiua alteri⁹: vñ in hoc min⁹ bene Brego. impugnat Oc- cam: qz in ea parte penitus idē sentiunt. Et tamē licet alio actu diligať finis: z alio id qd est ad finē. Nec sit idē obiectū vtrūqz: potest tamē cōtingere z esse q codē actu z nō diuersis diligať vtrūqz. Siqui- dē eiusdē actus possunt esse plura obiecta ordinata ad se nūc. Et cū dicit actus distinguunt p obie- cta: vex est p obiecta eiusdem rōnis. Lōtra qd Brego. ponit hanc ppositionē: Nullo actu quo qd vult aliquid ppter aliud sicut ad finē vult finē. Et ex cōse- quenti nullus vsus est fructio. Probat aut Occam q. iij. scōi dictū suū sic: Omne dictatū a rōne an oēm actū voluntatis potest voluntas velle. Sed cessan- te omni actu voluntatis pōt rō dictare pcrū esse dili- gendū ppter deū: seu portionē amarā esse sumendam ppter sanitatē: ergo huic dictamini voluntas pōt se pformare nullū actū voluntatis psupponēdo. Itēz oñdit de nolle: qz potest rō simpliciter dictare hoc cō- nolendū: ergo voluntas potest ipm simpliciter nol- le. Has rōnes dicit esse nō euidentes: z ideo eis qdā modo suppositis intentuz pbat sic: potest rō dictare pcrū esse detestandū: qz a deo phibitum: z volūtas sine omni alio actu volūtaris puio pōt ipm detesta- ri. Præterea inq Holkor vbi s. q. iij. q hō habitua- tus ad diligendū primū ppter deū pōt elicere vnū actū quo vtrūqz diligit: z sic vno actu diligit prim⁹ z de- us/z de⁹ magis q prim⁹. Idē videt sonare Brego. q. j. ar. ij. dist. pntis/q aliqd qnqz est volituz ppter aliud actu volitū: z tunc dilectio pmi causat a dile- ctiōe scōi. i. ppter qd aliqd est volitū. Qnqz est volitū ppter aliud solū habitualiter volitū siue dilectuz: et tūc fm cū habitualis volitū/seu ppter loqndo habi- tualis dispositio inclinatiua ad volitionē illi⁹ finis/ est causa priualis volitionis ei⁹ qd est volitū ppter fi- nē. Sicut in scōis viris charitas habitualis causa ē cuiuscūqz volitionis eoz q volūt aliqd ppter deum: etiā si nō actualiter de deo cogitent: z pñs nec ipm actualr amēt: nec oportet fm Holkor vbi s. z Qvra q. ij. ar. ij. ppter semp dicere causalitatē act⁹: s. suffi- cit dicere causalitatē habit⁹: vt cū dicit aliqd diligi ppter aliud: seu cūz dicimur vti aliqd: satis est si acce- ptat ppter aliud acceptatū actu vel habitu. Non enī ad vsum in genere requirit actualis relatio in aliud magis dilectū: sed sufficit habitualis: sic aliquis su- mit medicinā ppter sanitatē: de q tū actu nō cogitat

Dub. 2.
J

sed solū habitu: et tñ dī velle sumere medicinā ppter
plequi sanitatē pūis intentā. Et sic posset aliq̄s dice-
re doc. fore intelligendū: vt z illi doc. nunc alleg. lo-
quunt: qđ satis colligi pōt ex dictis suis in. q. iij. scđi
sup alle. vbi dicta h̄ aliq̄ mō explanant. ¶ Posset er-
go dici fm̄ doc. sumariē: qđ qñq̄ aliqd ē acceptatū p-
pter aliud actualiter volitū: et tñ sunt ibi duo act⁹:
et actus finis est causa act⁹ ad finē: et illa est acceptio
scđa vti fm̄ doc. Tñ fm̄ eū aliq̄s talis actus vtendi
causat⁹ ex alio actu sibi iuncto/pōt manere idē nu-
mero et pmo esse actus vtendi: postea nō esse vsus: vt
si qđ vult portione amara qđ vult sanitatē: distingo
actu: si destructo actu scđo quo voluit sanitatē: act⁹
pmus potandi manet: iā nō est actus vtendi: qđ non
diligīt portio ppter aliud actualiter volitū: qđ est cō-
tra Holkor: fm̄ eū si qđdem nō requirit ad vsū rela-
tio actualis: vt patuit. Tunc itaq̄ (ppter) fm̄ docē.
denotat causalitatē actus et nō habitus: accipiendo
vri scđo mō. Quādoq̄ nō aliquid est volitū ppter aliqd
solū habitualr: vt dario elemosyne ppter deū/cuius
qđ nō habet actu memoriā: et tñ est idē actus respec-
tu vtriusq̄ obiecti. In h̄ psonat oēs p̄fari docē. vna
cū Grego. cui⁹ ppositio intelligīt de actuali volitio-
ne finis et ei⁹ qđ est ad finē. Sicut ḡ dicit de aliq̄ vo-
litione qđ est actualis respectu obiecti actuali voliti-
ti: et virtualis respectu finis nō cogitari: aut etiā ha-
bitualis: vt velle ire ad sc̄m petrū ppter deum: velle
orare ppter deū: vbi ppter multiplices distractiones
(saluo actu orandi vel pegrinādi) nulla est cogitatio
actualis de deo. Ita pōt dici in pposito suo mō. Lūz
ḡ querit/cū quis aliqd vult ppter aliud/an sit vn⁹ vlti-
piures act⁹: posset dici: si (ppter) notat actū/sit duo
actus distincti: si habitū/h̄ est relationē habituales/
pōt esse vnus actus. Uex vltra iā dicta adhuc ponit
Qcā tertiā acceptionē vri/quam dicit esse strictissi-
mā: sic vri est actus qđ existēs vnus/redit in aliqd p-
pter aliqd: fm̄ quā videt simpliciter velle/qđ qñq̄ vno
actu volūt is pōt aliqd diligere ppter aliud: eo qđ eius-
dē actus pnt esse plura obiecta ad seinuicē ordinata
Hoc mō fm̄ illū doc. nō est incōueniēs: eundē actus
numero esse respectu finis vltimi et respectu eorū que
sunt ad finē. ¶ Ex illis dictis nūc suppositis fm̄ Oc-
cā plura inferri pnt corol. Primū: idē act⁹ pōt pmo
esse act⁹ vrēdi et postea nō esse vsus. p̄z v̄s fm̄ stri-
ctā acceptionē vri: sed nō fm̄ tertiā. Scđm: aliq̄s
actus vtendi pōt esse fructio: vt dilectio hoīs ppter de-
um: respectu hoīs dicit vsus: respectu dei fructio.
¶ Tertiū: idē act⁹ nūero pōt esse respectu finis et illo-
rū qđ sūt ad finē: et ita dilectio dei et creature. Quar-
tū: nō est incōueniēs aliquē actū vtendi qđ cū hoc est
act⁹ fruendi esse pfectiorē aliquo actu fruēdi tñ. p̄z
stat enī aliquē actū dilectionis ppter deū dilectū esse
intensiorē aliquo actu diligēdi solum deū. ¶ Quin-
tū: idē act⁹ pōt esse delectatio et amor respectu diuer-
sorū: amor enī et odiū respectu diuersorū nō sunt con-
traria: sed respectu eiusdē obiecti p̄cise Holkor. q. iij.
¶ Sextū: voluntas respectu eiusdē obiecti pōt habere
plures act⁹ pfectos: maxime qñ illud obiectus est
totale respectu vni⁹/et partiale respectu alterius: vt
si aliq̄s pmo habet actū meritorū respectu dei p̄cise
si offert illi aliqd diligendū ppter deū: nō oportet iō
qđ voluntas pōt actū dimittere ppter scđm: et dū vult
illud p̄sentari etiā diligere. ¶ Septimū: licet idem
act⁹ numero nō possit esse intēsus et remissus: tñ eo-

dē actu pōt qđ ferri in diuersa obiecta nō eque intē-
se: qđ cū diligit creatura ppter deū: intēsus non gra-
dualr: sed app̄ciatiue diligit deus qđ creatura. Itē
de⁹ diligit se intēssime et creaturā min⁹ intēse/ vno
actu non diuersis actib⁹. nec valet p̄nā: eque intēso
actu diligit deus et creatura: ḡ eque intēse: qđ dili-
gere eque intēse plus dicit qđ actu eque intēso vtpu-
ta maiorē app̄ciationē: vt sc̄z maius bonū velit deo
qđ creature. De h̄ infra in. iij. dis. rrvij. Et bñ psequi-
tur hanc materiā h̄ incidētalē. Eame. q. ij. in disti. j.
ar. j. Itaq̄ diligere actu eque intēso dicit gradua-
lē idēptitatē act⁹: sed diligere eque intēse dicit eius-
dē boni volitionē et eandē app̄ciationem. Creatura
enī cū diligit se ppter deū: volens deū esse deū/maius
bonū vult deo qđ sibi: et magis app̄ciat deū qđ seipm̄
Rōnes p̄ illa opiniōe doc. vide in scripto. j. q. p̄ma.
¶ Tertiū dubiū de obiecto vsus: nā videt qđ de⁹ sit
obiectū vsus: cū enī vsus ordinat⁹ et inordinat⁹ op-
ponunt/habēt fieri circa idē: ḡ si deo p̄tingit abuti/
cōtingit et vti. ¶ Itē virtutib⁹ nemo abutit⁹: vt dicit
magister in. iij. ḡ nec vñ p̄ra cōclusionē tertiā. Itē
actu vtendi nō cōtingit vti/qui tñ est aliud a deo. p
bat⁹: nec eodē actu/nec distinctis actib⁹. nō scđm: qđ
tunc act⁹ distincti sil essent in voluntate: nec eodem
qđ nō sunt idē actus rectus et reflexus. ¶ Item deus
amari pōt amore cōcupiscentie et ppter retributionē
vt dicit p̄s. ḡ eo p̄tingit vti: nō enī videntur differre
vri et amare amore cōcupiscentie. ¶ Ad pmū dicit qđ
deus cōtingit inordinate vti et abuti: qđ cōtingit deus
inordinate sumere i facultatē volūtatis: et inordina-
te eū diligi: sed nō cōtingit eo vti: qđ vti deo p nullo
supponit: nec vti deo cōtrariat abuti deo: qđ vti deo
nihil est sumēdo vti p̄rie: et licet quocūq̄ cōtingit
ordinate vti/cōtingit abuti/nō tñ cōuertit. ¶ Ad se-
cundū dicit: v̄z est formalr secus obiectiue: semp
enī recte inclināt. Pnt tñ vt obiecta inordinate dili-
gi: et ppter se finalr et ppter nos. ¶ Ad tertiū: actu vrē-
di p̄tingit vti alio actu: nec est incōueniēs p̄cise act⁹
sil esse in volūtate: vt p̄z i plogo in doc. q. i. Itē i. iij.
q. r. Grego. q. i. dis. i. ar. iij. Hoc dubiū lat⁹ psequit⁹
¶ Ad q̄rtū patuit in corol. cōclusionū in articulo. ij.

Dub. 3
M

Rñso

Questio II

Secundo querit vtrum

frui sit act⁹ soli⁹ volūtatis: trib⁹ articulis
q̄stio terminabit⁹. In pmo termini q̄stiois
exponent. In scđo cōclones anectent. In tercio du-
bia aperient et soluent. ¶ Quārtū ad ar. pmū noran-
dū fm̄ doc. qđ frui dicit⁹ a fructu: fruct⁹ autē est vltimū
qđ expectat cultro agro vel cāpo vel in alia re fructi-
fera. Lū ḡ act⁹ volūtatis hoīs sit vltim⁹ et ab intelle-
ctu vel intellectuē causat⁹: ḡ frui erit vltim⁹ act⁹: et
ita volūtatis. Uex hec psuasio nō cogit et vrēdi est
terminis sicut eis vtunt aucto. qđ noiant frui ēē actū
volūtatis: ḡ. ¶ Itē act⁹ volūtatis est quietatiu⁹: s̄z
fruitione voluntas delectata p̄quiescit. Tñ Aug. x.
de tri. Frui mur cognitio: in quib⁹ ppter seipsa volun-
tas delectata cōquiescit. Itē frui est amor alicui in
herere ppter se: sed ad solā voluntatē p̄tinet alicui in
herere p amorē. Scđo norandum: licet multe po-
nant acceptiones frui: de quib⁹ in alijs q̄stionib⁹ pa-
rebith tñ accipit duplr. Vno mō large p oī actu qđ
aliquid assumitur in facultatem voluntatis ppter se
et anḡ summū: siue sit p̄sens/siue absens/siue habi-

corol. 1.

2

2

3

4

5

6

7

3

Art. 1
Nota. 1.

Not. 2.

Nota. 3

poterit.

Arti. 2.

Loc. 1.

B

Loc. 2.

Loc. 3.

Loc. 4.

L

Arti. 3.

D

tū siue nō habiti: sic viatores fruunt deo: et dicit fru-
itio vie. Alio mō stricte accipit p actu vltimo et bea-
tifico: et sic fruunt deo bñ in celo. Tercio notādū/
q cū qñtū vtrū frui sit act⁹ soli⁹ volūtatis: nō exclu-
dit intellect⁹ ppter psonā idē ppteratē: vep cū intelli-
gere et velle sunt act⁹ realiter distincti: sicut etiā ap-
petere et cognoscere: et notari p hos terminos intelle-
ctus et volūtas: q licet p eadē re supponāt et notāt tñ
act⁹ diuersos in qñs pōt aia: vñ et diuersa sortit voca-
bula diuersos act⁹ et notantia. Jō pōt sumunt illa
noia p cōnotato q substrato: vñ quer itque sitio/ an
frui sit actus cognitiuus vel appetitiuus: seu an frui
sit cognoscere vel velle. Posset eni de rigore pcedi q
frui est in intellectu: q est in voluntate q idē pificat
intellectu: licet frui nō sit intelligere. Quantū ad
scdm articulū est pclusio pma: Frui est act⁹ soli⁹ vo-
luntatis: hec cōclusio etiā est Greg. q. ij. ar. iij. dist. p
sentis/ vbi dicit: Ois fruitio est actus soli⁹ volūta-
tis. et Oyta. q. ij. ar. ij. Sed holkor. q. iij. ar. v. tenet
p rariū et filr adā dicentes/ q ois volitio ē cognitio
qui late ptractat et impugnat Grego. vbi s: vide ibi
pbat ppositio: q ois fruitio est amor: amor autē est
actus soli⁹ volūtatis: frui etenim est alicui amore in-
herere ppter se. Cōclusio scda: Licet ois fruitio sit
act⁹ volūtatis subiectiue: nō tñ oportet q sit a volū-
tate effectiue. pater p ois dicēdis in cōclusionē ter-
tia. Act⁹ em fruitiōis beatific⁹ fm plures/ non est
a volūtate actiue: sed solū in ea passiue. Cōclō ter-
tia: Obiecto fruibili ostēso p intellectu voluntari/ si-
ue clare siue obscure/ siue in piculari siue in vniuer-
sali pōt volūtas circa ipm actiue elicere actū fruitio-
nis etiā ex puris naturalib. pbat: q ois dictamini
rōnis recte volūtas se pōt ex naturalib. suis confor-
mare. Sed pōt rō dictare et recte/ q hmoi obiectum
sic ostēsum sit diligendū: q voluntas pōt pformis ta-
le actū elicere. Jtē ois potētia libera pōt hēc aliquem
actū circa obiectū sibi ostēsum: sed volūtas est potē-
tia libera: q pōt hēc actū circa tale obiectū ostēsum: et
nō necessario inordinatū: q ordinatū etiā ex natura-
lib. suis/ licet nō meritozū: q ad hūc (stare lege) ne-
cesse est pcurrere actiue charitatē siue grām gratūfa-
cientē. Jtē nō min⁹ capax est volūtas bñ q viatoz: sed
viatoz pōt ex naturalib. deū diligere: licet nō me-
ritoze: q et bñs h absolute pōt: psonat holkor. q. iij.
Cōclusio qtra: Act⁹ fruitiōis beatific⁹ nō est a vo-
luntate actiue: sed respectu ei⁹ se habet volūtas passi-
ue. pbat: q qñ duo supnaturalia sic se hñt/ q impfe-
ctius ppter sui pfectionē est a solo deo: pfecti⁹ etiam
erit a solo deo. Sed habit⁹ charitatis et lumē glorie
sunt a solo deo: et sunt impfectiora fruitiōe et visione
q visio et fruitio sunt a solo deo. Scda pars minoris
p: q act⁹ beatifici sunt oim pfectissimi. Preterea
cū volūtas sit oino libera et libere ac ptingēt agat/
posset se se facere nō beatū: cessando ab actu beatifi-
co/ si esset in ei⁹ pte actus beatificus. Nō enim pōt
necessitari respectu cuiuscūq: licet forte qdā sentiāt
oppositū: vt patebit. q. vj. Has rōnes doctor addu-
cit nō vt insolubiles: sed vt pbabiles. Corollariū
respectu act⁹ beatifici: solus de⁹ est causa effectiua: vi-
de ad b Sco. dist. xij. tertij: et dist. xij. Quārum
ad articulū tertij plura h moueri possent dubia: q
plures tagunt difficultates: sed dimisso dubio circa
ppositionē pma scz: Vtrū volitio sit cognitio: qd p/
sequit Grego. vbi s: Videt q pōt tertia repugnet

scde: qz dicit q obiecto fruibili ostēso pōt voluntas
circa ipm elicere actū fruitiōis: et debinc q tal non
est beatificus. Cōtra: intuitiua dei visio est beatifi-
ca: vt p r et pcedētib: si q talē poterit volūtas ex na-
turalib. elicere: poterit se ex naturalib. facere beatū.
Cū p rariū habet in clemēti. ad nostrā dehere. s. v
Et si nō est beatifica/ vt dicit. iij. iij. q est beatifica et
nō est beatifica. Jtē nobili⁹ est agere q pati: s. vo-
luntas in actu beatifico/ nobiliori mō se habet: ergo
h pōt ei cōpetere q actu se habeat respectu eiusdem.
Jtē premiū correspōdet merito: sed voluntas acti-
ue se habet ad meritū: ergo et ad premiū. Ad p mū
neget assumptū: ad pbatōne: Intuitiua dei visio ē
beatifica: cōcedit ppter verbū christi Joā. xvij. Necē
vita eterna et c. qz itante lege nunq dāt alicui/ nec ha-
bet ab aliquo nisi sit in charitate et grā gratūfacien-
te. Illa vō quā aliq ex naturalib. de potētia absolu-
ta dei elicere posset/ nō esset beatifica/ ppter sui imp-
fectionē: et qz nō quierabit. S. forte ad hoc aliq dī-
ceret/ q nō minoris efficacie est anima sine charitate
respectu obiecti clare visi q cū charitate: ergo ex natu-
ralib. eundē et eque pfectum naturaliter poterit actū
elicere. Et si vnus de sui natura potest quierare et ali-
us: cū nō possit dari (vt videt) rō diuersitatis statib⁹
dictis doc. et de potētia absoluta dei: nō tñ eliceret
actū meritozū neq beatificū: pater ex terminoz cō-
notatū. Cū vō rōnem de efficacia anie sine grā
et cū grā: refert Sco. in. iij. dist. xij. q. iij. et valēt eius-
dē doc. dīca ad ppositū in. q. iij. et. iij. loco allegato
de fruitiōe anie christi. Et p qñtū posset dici fm Oc-
cā/ q ania vidētis deū si beat⁹ est/ pōt elicere dupli-
cē actū fruitiōis: beatificū et nō beatificū: vel si
hoc non placet/ dici potest q puenta a deo non elicit
actum fruitiōis: sed in se suscipit solū sicut et corpo-
re disposito creat aia a deo in corpe humano: nec p-
pter hoc frustra pmitrunt plerq alterationes et dis-
positiones puiet: q placuit deo naturaliter pueni-
re: et formā creare ac creādo infundere. Intelligēda
ergo est conclusio tertia de posse absolute siue de aia
nō puenta a deo. Cū subiungit q se posset facere
beatū: negat illud: qz sicut sine grā gratūfaciente me-
reri nō pōt itante lege: ita nec saluari. Ad clemēti.
dicit cōcedendo q intellectuālis natura nō est in se
ipā beata naturaliter: sed grā dei vita eterna. Rom.
vj. Sed de lumine glorie quo indiget aia vt eleue-
tur ad videndū deū: dicit vep est q indiget: sed non
oportet illud lumē glorie dicere aliud a grā gratum-
faciente vel charitate: vt expse tenet Fran. de zābaf.
in clemē. pfata. Ad hoc deniq sonat tot⁹ apparatus
siue glosa text⁹ ibidē. Vep ad qd et quō pnat/ vide
Sco. dist. xij. tertij. forte posset allegari ad hoc di-
ctū ps. xxxv. In lumine tuo videbim⁹ lumen. Cū
aliud dicit: Nō omne agere est nobilius pati: nā re-
cipere in se intellectionē est nobilius q obiectiue eaz
pducere: qd cōuenit obiecto: et nobilius est recipere
charitatē q pducere caloz. Cū aliud cōcedit/ sed
negat q sit actiue a merente: sed de rōne meriti est q
sit actiue a merente. De rōne vō premiij q sit actiue a
premiante et recipiat passiue a merente. Et cum dici-
tur premiū dāt ppter meritū: ppter est nota consecu-
tionis et nō causalis fm petrū. Posset etiā hic mo-
ueri dubiū: Si homo ex puris naturalib. posset de-
um sup omnia diligere et c. vep de illo infra late ha-
bet dist. xxvij. secundi et c.

q̄ illud qd̄ nois nō est cōpletū: sufficit autē ad suū p̄
positū ibidē vbi loq̄r de distinctiōe formali essentie
z suppositi q̄lis nō est inf̄ sapiam̄ z essentia z bonita
tē zc. **P**osteri⁹ tñ dat alias rōnes distinctiōis for
malis vñ. q. xj. dis. pñcis vbi pñdi⁹ inuestigat natu
rā distinctiōis formalis dicit: **D**istinctio formalis est
qñ vnū nō est de p se intellectu alteri⁹ et aliqd̄ cōperit
vni aliq̄ mō qd̄ nō cōperit alteri. Et b̄ puenit pñ et
pānitari: qz pñ nō ē de p se intellectu pānitari: z ali
qd̄ cōperit pñ. s. pñitui/relatiōe referri z nō pānitari.
Itē dis. xxiij. q. j. innuit illā descēptionē distinctiō
nis formalis/formalisr distinguū q̄ si idē reali⁹: z ali
qd̄ vñcat de vno qd̄ nō vñcat de alio. vñ dicit: qñ
cūq̄ aliqd̄ vñcat de aliq̄ termino z nō de alio aliqd̄
importat p vnū qd̄ nō est idē reali⁹ vel formalis⁹ cū
importat p aliq̄/nisi diuersus mod⁹ grāmatica
lis impeditur: cui nō placet hec defensio auctoris p
fusa z plura sat̄ afferat aliā/libēs cedo snie saniori.
Dub. 4 **U**ltimo dubitat⁹ p̄ clusione. Nā illa pcedit de⁹
y intelligit malū: z nō pcedit illa de⁹ vult malū. q̄ est
aliq̄ nō idēptitas inf̄ intellectu z volūtate dei. Itē
fili⁹ pducit p modū intellectu: spūscūs p modū vo
lūtate. Itē de⁹ vult p volūtate/intelligit p intellectu
Itē act⁹ dicēdi ē act⁹ mēorie z nō volūtate. q̄ videt
ibi ē aliq̄ nō idēptitas ex natura rei/abessentia diui
na z illoz inf̄ se. Rñdet negādo psequētiā: vñ soluz
p̄ diuersa terminoz cōnotata aliqd̄ pcedit vel ne
gat̄ de reliq̄ siue de deo. Sic magi dicit dis. xxiij. q.
de⁹ p̄ diuersos effect⁹ diuersa forit̄ vocabula q̄
uis in deo nulla sit diuersitas vñ mutatio: s̄ solū in
factura siue creatura. sic dī pdestinare aliq̄ē z p̄ci
realiū: qz vult illi dare gloriā/illū vñ dānare. Sic
cōcedit de⁹ intelligit malū: z non admittit de⁹ vult
malū: qz in illa deus vult malū importat deū aliqd̄
facere p̄ prohibitionē: s̄ in illa/intelligit malū impor
tat deū pmittere malū fieri: itaqz p̄ diuersa termi
noz cōnotata nō p̄t aliq̄ nō idēptitas in deo
vñ pcedit alia negat̄. Itē fili⁹ pducit p modū in
tellect⁹. i. generat̄/spūscūs p modū voluntatis. i.
spirat̄. Et licet fm̄ p̄dicta idē sit in deo intellectu z vo
lūtate s̄ nō est idē generare z spirare: de q̄ lati⁹. dis.
vñ. Itē de⁹ vult p illā rē q̄ est intellectu et ecōtra. Dī
tñ nō intelligere p volūtate: qz nō om̄e qd̄ intelligit
vult p volūtate: malū em̄ intelligit et nō vult: qz p
mittit malū fieri: s̄ nō facit male z plegē. Itē cū dī
act⁹ dicēdi ē act⁹ mēorie z nō volūtate valēt istā: dice
re nō est spirare seu gignere vñ nō est pducere spū
scū: z ita multe p̄siles ppositiōes q̄ vident̄ innuere
quādā nō idēptitatē pfectionū attributaliū inf̄ se z
cū deo p̄ diuersa terminoz cōnotata: vñ negat̄
vñ pcedunt z nō p̄t aliq̄ nō idēptitatē ex pte deit̄
sic etiā pcedit de⁹ multa intelligit q̄ nō vult. Itē qd̄
qd̄ de⁹ intelligit naturalis intelligit: s̄ nō qd̄ vult
naturalis vult. vñ deū naturalis velle est ipm̄ rē ali
quā necessario in esse ponere seu pducere: s̄ cōstat qd̄
de⁹ cōringēter pducit ad extra z nō necessario. In
telligit aut̄ naturalis qd̄ intelligit: qz qd̄ intelligi
git necessario est vel in esse reali vñ in esse obiectiuo.
Ita resoluit illā doctor q̄stioe pñti iuxta finē: si q̄ illa
noia intelligere/velle z sic de alijs nō essent cōnota
tiua: s̄ qd̄libet ipoz simplr z absolute z sine cōno
tatiōe diceret illā rē qd̄ de⁹ est nō plus vna esset pcedē
da q̄ alia. Posset tñ illa ppositio de vi fmonis cōce
di de⁹ vult mala vt habet doctor q̄st. iij. q. ij. qz vult

actus q̄ sūt mali. q̄ vult mala nōn tñ male. Uex de
differētia illaz de⁹ malū vult z de⁹ vult malū habet.
infra dis. xlvij. Et laurus in. ij. dist. xxxvij. Si dicis:
de⁹ intelligit mala z nō vult male. q̄ intelligere z vel
le distinguunt̄. Rñdet Qccā vbi. s̄. nō valet: qz est
ibi fallacia figure dictiōis: z mutat̄ nomē in aduer
biū. Plura alia notatu digna tāgit doctor de pso
naz emanatiōe de pñcipijs pductiuo z elicitiuo: de
q̄bus infra suis locis dicit: qz b̄ solū incidentaliter
tāgit in rñsione ad rōnes Sco. Pro isto vltimo du
bio et p multis alijs in hac q̄stione tactis vide Pe
trū de alia. questione. vj. arti. ij.

Questio II

Trū pfectiōes attri

butales sint realiter diuina essentia: qz
em̄ in q̄stione pcedēti oñdit nō ē distin
ctiōe ex natura rei inf̄ essentia diuinā et pfectiōes
attributales zc. q̄rit in hac q̄stioe an pfectiōes attri
butales sint reali⁹ diuina essentia. Tribz articulis
more solito q̄stio terminabit̄. **P**ro articulo pmo
dimissis opinionibz q̄s doctor recitat z impugnāt.
Notādū qd̄ pfectio attributalis dupl^r accipit̄. Uno
mō p re ipa q̄ est pfecta. Alio mō p signo p̄dicabili
de pfecta: z sic etiā pfectio simplr (vt infra. q. iij. i
solutiōe vltie rōnis) aliqñ ppe accipit̄ p aliq̄ re vna
pfecta nullā includere impfectionē essentialiter: nec
necessario aliqñ impfectionē annexā habere: z illo
mō sola essentia diuina est pfectio simplr: sic em̄ esse
pfectū oī repugnat creature. Nā oīs creatura neces
sario depēdet a creatore: depēdere aut̄ ab alio ipse
ctiōis est. Accipit̄ etiā improprie p ceptū vñ signo
rem simplr pfectā significāte: videlicet ad quē nō se
quit̄ illud de q̄ p̄dicat̄ esse impfectū: vt hec dictio/sa
piēs/bonū/viues z hmoi q̄ cōueniūt tā deo q̄ crea
ture **E**t horz aliq̄ sūt absoluti z affirmatiui q̄ vi
delicet nō importāt respectū ad creaturā: sic em̄ fre
quēter auctor accipit̄ absolutū p nō relatiuo z con
notatū p relatiuo: vt intellectu volūtate. Aliq̄ sūt cō
notatiui z affirmatiui. i. importāt diuinā essentia
respectiue ad creaturā: vt creatū/creās/p̄destinās
Quidā sūt negatiui: vt incorruptibilis/immor
talis/imutabilis zc. **S**cdo notādū qd̄ auctor in hac
q̄stione terminū absolutū nōminat q̄ nō dicit respe
ctū dei ad creaturā: siue sit cōnotatiui siue non: vt
intellect⁹ volūtate. Nō accipit̄ hic termin⁹ absolu
tus vt distinguūt̄ cōnotatiui. **T**ertio notādū
qd̄ fm̄ doctorē. q. ij. tertij q̄st. antiq̄ sc̄i nō vtebant̄ b̄
vocabulo attributa/s̄ b̄ vocabulo nomina. vñ sicut
mō dicimus attributa diuina: ita ipsi dicebāt noia
diuina. **N**otificat autē attributa sic: Attributa
sunt qdā p̄dicabilia mentalia/vocalia vel sc̄pta na
ra significare z supponere p deo q̄ pñt naturali ra
tiōe inuestigari z pcludi de eo. vide Petrū de alia.
q. vj. arti. ij. bñ valet ad ppositū. Et Greg. dis. viij.
p totū q̄ late hanc materiā p̄ratat. **P**ro articu
lo sc̄do ad q̄stū rñsiuū est cōclusio pma: Accipiēdo
pfectionē attributalē pmo mō pur est termin⁹ pme
impositiōis: in diuinis nō sunt plures pfectiones at
tributales. **P**er: qz i diuinis nō sūt plura pfecta sic
nec plures essentie vel plures volūtates aut plures
intellect⁹: s̄ sic ibi est vna simplex essentia q̄ est pfe
ctissima z infinita q̄ est z intellectu z volūtate nec ab
bis distincta re nec rōne z nō plures eētie aut intel

Al

Arti. I.
Nota. I

Nota

Nota. 2
B

Nota. 3

Arti. 24
Cock. I.
C

- Lect. 2.** lectura nec plures perfectiones. Itē oīa in diuinis q̄ sūt cōia tribz nō plurificant s; sūt vñū simplr z vna simplex eēntia ab ea oībz modis indistincta. **Se-**
cūda conclusio p̄prie de vtrūq; fimonis loquēdo non est pcedēdū q̄ in deo vñ diuina essentia sit pfectio; s; pfectio simplr vñ sūma ē oībz modis ip̄a diuina es-
- Lect. 1.** sentia ab ea penit̄ indistincta. **De pfectiōibz attri-**
buralibz scōdo mō dicit̄ ē p̄lo p̄ma: Perfectiones at-
tributales scōdo mō dicte neq; s; de neq; i diuina es-
- Lect. 2.** sentia. **P̄r:** q; sūt pcept̄ vñ signa diuinā essentia si-
gnificātia: illa aut̄ nō sūt de. vñ p̄prie nō deberēt di-
ci pfectiōes attributales: q; nō sūt pfectiōes: saltem
simplr: s; apti dicerent̄ pcept̄ attributales. **Se-**
cūda p̄lo: Perfectiones (verit̄ cōcept̄) attributales
sūt mltē vnica pfectionē diuinā nō synonyme signi-
ficātes. **Prima** p̄s q; sūt multe parz ex notabili scōdo.
Scōda p̄s patet ex eodē qm̄ termini absoluti z relati-
ui nūq; sūt synonymi: neq; etiā termini affirmatiui
et negatiui: silt̄ nec termini q̄z vnus est superior seu
cōior ad aliū. Nūc aut̄ qdā attributa sūt absoluta: qdā
relatiua: qdā affirmatiua. i. nō includētia nega-
tiōē qdā negatiua. Itē qdā soli deo pueniētia: vt i
finit̄ etern̄: qdā deo z creatur̄: cōia: vt viuens/exi-
- Lect. 3.** stēs vn̄ intelligēs zc. **Lectio** scia: **Attributa scōdo**
mō dic̄ q; sūt pcept̄ s; pcept̄ hnt̄ esse t̄m obiectiū
in mēte distinguūt inf̄ serōne z a diuina essentia sic
rō tres: si vñ pcept̄ sūt q̄litates aīe distinguūt rea-
liter tā inf̄ se q̄ a diuina essentia: silt̄ attributa voca-
lia vel sc̄pta realiē distinguūt inf̄ se z a diuina es-
sentia. vide Henricū de Vyta. q. v. ar. iij. q. plura tā
git: rōnes Scoti tenētis oppositū dis. viij. q. iij.
soluit̄ p̄t z Greg. facit̄ vbi. s. dis. viij. **Articulus**
terti⁹ hic rescindit̄ p̄p̄ q̄stionū sequentiū pluralitatē

Questio III

De p̄dictorū euidentia

querit̄ tertio vtrū aliqd̄ reale possit di-
stingui rōne ab aliq̄ reali. **Hui⁹** q̄stio
nis materiā late p̄tractat Greg. dis. viij. q. ij. arti. j.
plura ponēs q̄ valēt p̄ intellectu dicēdoz. **Pro arti-**
culo p̄mo suppositis his q̄ tacta fuere. q. i. hui⁹ di-
stinctiōis notādū q̄ fm̄ doc. in. q. iij. hui⁹ distinctio
nis. Idē z distinctiō sūt passiōes imēdiate cōuenien-
tes illi cui pueniūt: z p̄ cōsequēs pueniūt eis oī alio
circūsc̄pto. vñ sic vñū qd̄q; se hz ad ens: ita se habet
ad vnū: z p̄sequēs ad esse distinctū vel indistinctū
sicut q̄ qd̄libet existēs seip̄o formalit̄ est ens z nō per
aliud sibi extrinsecū: ita erit vere vnū z seip̄o forma-
liter z imēdiate distinctū a q̄libet a quo distinguūt̄.
vñ nihil distinctū ab alio distinguūt̄ ab ip̄o formalit̄
ter p̄ aliquod sibi extrinsecū. i. p̄ aliqd̄ quod nō est de
essentia sui vñ res nō cōposite distincte vel etiā cōpo-
site ex oībz partibz distinctis/seipsis distinguuntur
Cōposite vñ ex p̄tibz quāz aliq̄ distinguunt̄ et aliq̄
nō: vt manus z pes eiusdē hoīs q̄ componunt̄ ex ea-
dē ania z distinctis materijs distinguunt̄ p̄ mate-
riā z nō p̄ formā: sic si duo homines haberēt eandē
materiā numero illi distinguerent̄ per formā z non
p̄ materiā. Simile est de aggregat̄: sicut aggrega-
tū ex lacte z sua albedine distinguūt̄ ab aggregato
ex eodē lacte z sua albedine non p̄ substantiā lactis
que est eadē in vtroq; aggregato: s; per albedinem z
dulcedinē. Et ideo nihil est querere p̄ qd̄ aliqua di-
stinguant̄ formalit̄ sicut nihil est querere p̄ qd̄ ali-

quid sit ens formalit̄ (per quid dico extrinsecum)
vñ causalit̄ sicut res facta est ens a causa pducēte:
ita est vna vel distincta a sua causa. Silt̄ arguit̄ue
possunt aliq̄ distingui p̄ alia tanq̄ p̄ signa/ q̄b̄ pro-
bat̄ distinctio: sic ex diuersitate circūstātiāz arguit̄
aliq̄ distinctio rerū q̄s circūstānt̄: vt ex diuersitate
locor̄/tēporis/accidentū/opēz zc. **Secūdo** no-
tandū q̄ de distinctiōe rōnis doctores diuersimo-
de loquunt̄. Quidā dicūt eā t̄m esse inter concep-
tū mētis: isti dicūt q̄ nulle res distinguunt̄ rōne: s; tan-
tū cōceptus qui nō habet esse subiectiū in aliquo/
s; tantū esse obiectiū in intellectu. sicut ediuerso
nulli conceptus distinguunt̄ realiter: eo q̄ fm̄ illos
cōceptus non sunt res aliq̄ue. Si vero conceptus ha-
bent esse subiectiū in intellectu et sunt res v̄p̄u-
ta qualitates realiter intellectui inherētes: tunc aut̄
fm̄ illos simpliciter negat̄ distinctio rōnis: aut di-
cit̄ q̄ distinctio rōnis est realis/est essentialis: imo
q̄nq; distinctio specifica z generica. Nam rōnes siue
cōceptus inter se distinguunt̄ realiter: q̄nq; nume-
ro vt cōceptus synonymi in diuersis intellectibus.
Q̄nq; specie: vt nō synonymi in eodem intellectu.
Q̄nq; genere: vt cōceptus absolutus z cōnotatiū: vt
cōceptus hoīs z cōceptus asini absolut⁹. **Alī**
attribuūt distinctiōē rōnis rebz extra animā signi-
ficatis per cōceptus nō synonymos in anima. Et hi
dicūt rem sibi ipsi omnibz modis eandē ex parte rei:
id est circūscripta opatione intellectu distinguūt̄ a se
rōne inquantū intellectus de eadē reformat conce-
ptus non synonymos: sic homo risibilis distinguūt̄
ab homine rationali ratione. **Uel** sic: Homo inquā-
tū risibilis distinguūt̄ rōne a seip̄o inq̄tūz rōnalis.
Et illa distinctio nō sūdat̄ in re ip̄a extra animā: s; in
solis rōnibz. i. cōceptibz mētis p̄ q̄s intellectu eandē
rem simplr̄ compar̄ ad diuersa. Tñ verius illa di-
stinctio attribuit̄ cōceptibz q̄ rebz. Et ideo q̄ sūt de
p̄ma opiniōe magis p̄p̄e loquunt̄/q; attribuit̄ cui-
libet qd̄ suum est: s; est distinctiōē rebz: z distin-
ctiōē pceptū cōceptibz. **De opinione** vñ scōda q̄
satis cōmunis est magis improprie z p̄fuse loquunt̄
q̄ id qd̄ in cōceptibz fundat̄ rebz extra animā attri-
buūt̄. S; fm̄ illos attendēdū q̄ res distinguūt̄ rōne
nihil aliud est q̄ rē p̄cipi vel significari diuersis cōce-
ptibz nō synonymis: ita q̄ illa distinctio nullā peni-
tus nō idēpitātē dicit̄ in re: s; solum in intellectu.
Tertio notandū vt hz **Occa** q̄l. iij. q. ij. **Distin-**
gui ratiōē nō est aliud q̄ habere diuersas diffinitio-
nes aut descriptiones. Et hoc cōtingit dupliciter:
fm̄ q̄ sic ratiōē distinguūt̄ attribuit̄ diuersis vel vñ
t̄m. **Primo** modo distinguūt̄ ratiōē cōuenit̄ diuer-
sis habentibz diuersas diffinitiones seu descriptio-
nes: sic nomina diuersa distinguunt̄ ratiōē: q; ha-
bent diuersas descriptiones: vt homo z leo. Et licz
sic distinguant̄ rōne: possunt tamen etiā dici distin-
gui realiter: intelligo id est sumpta significatiue et
in suppositiōe p̄sonali/supponunt̄ p̄ diuersis rebz
Et hoc sumi pōt̄ ex dicto doctoris cū inquit: dando
intellectum illius dicti/q̄ aliqua nō distinguuntur
realiter: s; t̄m ratione. Antiqui sic intellexerūt̄ s; di-
ctū q̄ de aliquibus terminis significatiue sumptis
predicatur esse idem realiter z non distinguūt̄ realit̄:
z tamen de eisdem terminis dicitur distinguūt̄ rōne.
Secundo distinguūt̄ ratione sumit̄ improprie fm̄ q̄
vni competit: licet enim proprie loquēdo distinguūt̄

Nota. 2
B

Nota. 3
L

fit respectu alterius a quo qd distinguit: tñ qñq di-
stingui est rei vnus ad se sine qñqz variatõe aut
mutatõe rei in se: et sic res vna d: multiplex rõe cū
habet diuersas rões siue descriptiões. ¶ Pro arti-
culo secūdo pmissis notabilibz est conclusio rñsal ista
Nihil reale pōt distingui ab aliq reali rõe: nec esse
idē rõe cū aliq reali. Probat: qz nihil distinguit ab
aliq p aliud sibi extrinsecū: sed ens rōnis est extrinse-
cū enti reali. g. pñā nota. Maior patet ex notabili.
Minor patet: qz maxie differūt ens reale z rōnis:
eo q ens pmo diuidit in ens reale et rōnis: et ita ens
rōnis est maxie extrinsecū enti reali. ¶ Iteres nō
distinguit a seipā ppter quācūqz mutatõe reale
circa ipam factā p quā nihil essentiale vel intrinsecū
rei acquiritur vel deperdit vel mutat. Sñā exempli
Petr⁹ nō distinguit a seipso ppter hoc q calefit vl frige-
fit: sed bñ caliditas acq̄sita distinguit a frigiditate: g
m̄to min⁹ res distinguit a se ppter diuersos actus in-
telligēdi circa ipam rē ab intellectu fabricatos. Itē
res oīno eodē mō se habēs ad se ipāz pñs z posteri⁹
nō aliter distinguit a se post qz pñs: s; ppter quācūqz
opationē intellect⁹: res nō aliter se habet ad seipā
ideo res q a se ipā nullo modo distinguit sine opatiõe
intellect⁹: ppter opationē intellect⁹ nō distinguit a
se: licet rões quas circa ipam fabricat intellect⁹ di-
stinguat rõe. Alias rões satis efficaces ponit au-
ctor z soluit plures replicas: z auctoritates in oppo-
sitiōe sonātes exponit. ¶ Quantū ad articulū tertiu:
mouēda sunt dubia et solūēda. Primo em videt q
aliq pñt esse eadē res et tñ distingui rõe. Probat
auctoritate cōmē. xij. Metaph. cōmē. xxx. In eis q
sunt forma. i. entia simplicia nō cōposita / dispositiō
et dispositiō reducūt ad vñū in esse z in duo in cōside-
ratõe. ¶ Preterea cōmē. ibidē intellect⁹ notus est
diuidere adunata inesse in ea ex quibz cōponit. g. ali-
qua sunt vñū in re et tñ intellectus diuidit ea: qd nō
est possibile sine distinctiõe rōnis. ¶ Itē ibidē: M-
ultiplicitas in deo nō est nisi in intellectu non in esse: g
in deo sunt multa q sunt vñū in esse et multa in intel-
lectu. ¶ Itē. iij. Metaph. Ens z vñū dicunt eandē
rem. Item vñz et bonū: cūrsus et currere: et tñ aliq
mō distinguunt et nō nisi rõe. ¶ Ad pñm d: q cō-
mētator nihil aliud vult nisi q subiectū z p̄dicatū di-
cūt eandē rē: hoc est supponūt p eadem re et tñ sunt
duo signa. Q. aut hoc velit pōt ostēdi ex vñis cōmē-
tatoris q doctor diffuse recitat. Vel p dispositiō z di-
spositiō nō intendit cōmētator aliqd in deo realiter
s; p̄dicatū z subiectū in suppositiõe psonali q dicunt
de deo: et tñ vñū nō est aliud / s; sunt diuersa signa.
¶ Ad secūdū cōcedit q intellectus pōt cōpositi ali-
cuius partes separatim intelligere: hoc est vel materiā
solū vl formā solū vel accides vel subiectū seorsum:
z illa distinguunt realiter a seipis z hñt diuersas rō-
nes. Ad aliud. In deo est mltiplicitas p p̄dicatiõe
hoc est multa dicunt de deo p̄dicata: nō aut est in eo
multiplicitas realis aut p cōpositiõe sic est in crea-
tura: sic esse in alio est dici de alio. ¶ Ad aliud cōce-
ditur q illa noia p eodē supponūt diuersa tamē con-
notant et ita nō hñt idē qd nomis. Et ita in suppo-
sitiõe psonali fm modū loquēdi doctoris porius
sunt vna res q dicāt eandē rem: puta ens et bonū
In suppositiõe vero simplici vel naturali sic nō sūt
vna res nec vna natura: sed plura signa. Hoc probat
auctoritate cōmētatoris: sic bonum et verum sunt

idem in suppositiõe psonali nō simplici: hoc est sup-
ponūt p eodē: secus in suppositiõe simplici vel mate-
riali. ¶ Sic etiā nō debet concedi q fortes in choro
differt a se in theatro: qz nihil differt a se: sic de lacte
albo z lacte dulci. ¶ Tentes tñ illis ppositiōibz vo-
lūt q p illa noia important diuersa. Nā lac dulce di-
cit dulcedinē: albu albedinē: z theatru nō est choro-
us. ¶ Sic fm pñm fortes puer differt a senē: qz aliā ha-
bet cōditionē in iuuetute qz senectute: et ita tota res
aggregata distinguit et nō idē a se ipō. ¶ Eodē mō
dicendū q oēs tales ppositiões / eadē res accepta s; b
vna rõe distinguit a seipā aliter cōcepta et consiles
falsē sūt simplr d vi sermōis. Nec oia et plura alia vi-
de latius in doctore. ¶ Ultimo dubitat an aliq sci-
ens significatiõe nōim sinonimoz possit ignorare
si vñū sinonimū possit de alio dici. ¶ Item de⁹ z dei-
tas nō sunt noia sinonima: ergo important aliquas
distinctiõe in deo: id inter deū et deitātē nō est di-
stinctio rez vel ex natura rei: g. Ad vñūqz sil respō-
detur. ¶ Pro cuius intellectu notandū q duplr no-
mina dicunt sinonima. Vno mō: qz significāt idē cō-
uertibiliter et eodē mō ita q nihil significāt vl cōno-
tatur p vñū quin eodē modo significet vel cōnotetur
p reliquū: z illo mō deus z deitas sūt sinonima. Si
militer hō humanitas: animal a animalitas. Alio mō
dicunt sinonima q fcaut idē: et eodē modo vt. s. Et
pter hoc oēs tā iponētes qz vtētes intelligūt q sim-
pliciter idē et eodē mō fcaut. Et hoc mō de⁹ z deitas
hō z humanitas nō sunt sinonima. Nā importatores
imposuerūt de⁹ ad significandū simpliciter id qd est
deus: et hō id qd est hō: et deitas ad fcaudū id quo
deus formaliter est deus: et humanitas id quo hō for-
maliter est hō. relinquētes in dubio an id quo deus
formaliter est de⁹ sit de⁹: et an id quo q hō formalit-
est hō sit ipemet hō. Et ita an illa sit vera vl falsa de⁹
est deitas: hō est humanitas. Imposita em sūt illa no-
mina ad similitudinē hoz calidus: caliditas: dign⁹ di-
gnitas: in qbus aliud est calidū z aliud caliditas quo
calidū d: calidum. Calidū em est subiectū recipiēs
in se calorem. Caliditas aut calor inherens calido.
¶ De sinonimis secūdo mō vñz est q null⁹ sciēs fca-
tione nōim sinonimoz ignorare pōt an vñū vere de
altero p̄dicet: sec⁹ aut de sinonimis pmo mō: qz m-
ti scientes quid nomis terminoz sinonimoz: igno-
rant an importata per ea sint idem vel distincta: sic
prz de hō humanitas: qzbus qstas: curu⁹ curuitas.

Questio. iij.

Circa vnitatem dei re

¶ spectu creature p vñuocationē cōceptus
Primo inuestigat doctor quid sit vñu-
cū pluribz: an. s. illud qd pmo et immediate denomi-
nat ab intentiõe vñuersalis z vñuoci sit aliqua res
vera extra animā realiter existēs / intrinseca z essent
alis illis quibus est cōis z vñuoca distincta realiter
ab illis vel tñ in aia. Et circa hoc mouet quiqz que-
stiones ex quibus colligi possunt. xij. opiones siue
modi dicendi de vñuersalibus siue natura cōmuni
quarum sex tenent q vñuersale siue natura cōmu-
nis pmo significata p intentionē vñuersalē sit reali-
ter aliquid extra aiam. Alie sex tenēt q tñ sit in aia:
et nihil reale extra animā existēs est vñuersale vel cō-
mune quocūqz consideret. Et hoz modoz tñ du-
os vltios reputat pbabiles. ¶ In qstione ergo qres
ff ij

Dub. 21
B

Art. 2.
D

Art. 3.
Dub. 1.
E

f

3

huius distinctionis tractat opinionem primam quod Plato
ni ascribit. In questione. v. tractat secundam quam patet differt
a prima. In questione. vi. tractat opinionem. ii. quam ascribit Scotus.
et he tres opiniones in hoc concordant quod vniuersale
distinguitur realiter (ut prima et secunda) a singulari vel sal
tem ex natura rei siue formaliter a singulari pertrahē
te. **C**irca questionem circa hanc materiam vniuersalitatis dei
et creature hec est: Utrum illud quod immediate et pri
denominatur ab intentione vniuersalis et vniuersi / sic
aliqua res vera extra animam intrinseca et essentialis
illis quibus est cōis et vniuersa / distincta realiter ab illis.
Circa materiam de vniuersalibus: quod alibi in logica
tractari habet / breuiter et summam tangam ne pro
sus in obliuione vadat. **C**irca hac igitur questione doctor
recitat opinionem Platonis in sex articulis comprehendē
sam. **P**rimus: quod vniuersale est res vna existens re
aliter extra animam. **S**ecundus: quod est res intrinse
ca cuiuslibet singulari et de eius essentia. **T**ertius: quod
est realiter distinctum a quolibet singulari. **Q**uartus
quod etiam realiter distinguitur a quolibet alio vniuersali.
Circa igitur: Tenet hec opinio quod homo vniuersalis ē
vna vera res extra animam existens realiter in quolibet
homine singulari: et distincta realiter a quolibet sin
gulari a Joanneta Petro. 7c. Etiam a quolibet vni
uersali. scilicet ab aiali / a corpe / a substantia vniuersali: et
sic de alijs omnibus generibus et speciebus. **Q**uintus:
quod tot sunt res realiter distincte in quolibet singulari
inter se et a tali singulari quod sunt vniuersalia in quod
et per se primo modo de tali singulari predicabilia.
Sextus quod vniuersale nullo modo multiplicatur in
diuersis indiuiduis eiusdem speciei specialissime: sed
est idem in quolibet indiuiduo eiusdem speciei. **P**ro
hac opinione arguit. xiiij. rationibus et certis confirma
tionibus: ac deinde impugnat opinionem sex rationibus: cum
suis replicis et confirmationibus. **N**anc subinferens re
sponsum ad titulum questionis. **N**ulla res rea
liter distincta a singularibus et intrinseca eis est vni
uersalis et communis eis. **N**ec probatur: quod nulla res vna
numero communicatur pluribus singularibus creaturis per
idemnitatem in se non variata vel multiplicata: scilicet illa
res vniuersalis si esset: esset vna numero: igitur. **M**aior
patet: quia hoc soli diuine essentie est proprium que sine
omni multiplicatione et diuisione est in pluribus suppositis
realiter distinctis. **M**inor: probatur multipliciter inter
quas est et illa: **O**mnis res cum alia a se distincta faci
ens numerum est vna numero: quia omnis numerus ex
vniuitatibus colligitur et in vniuitates resoluitur: sed natu
ra communis (si est distincta realiter ab omnibus singula
ribus) cum quolibet singulari facit numerum: quia res
vniuersalis et singularis sunt plures res: quod non vna
Eo quod secundum illam opinionem realiter distinguuntur et non in
finite. ergo due vel tres. 7c. **I**tem vniuersalis homo
vniuersalis asinus sunt duo vniuersalia: sic vniuer
salis homo et vniuersale aial. ergo quodlibet illorum
est vnum. **I**tem Quero quid significat vnum nume
ro: aut significat quod est vnum et non plura et habetur pro
positum: quod quodlibet vniuersale est res vna et non plu
res: licet communicetur pluribus. **A**ut vnum numero dicitur quod
est vnum et non plura / nec est in pluribus: tunc sequeretur quod
essentia diuina non esset vna numero. **N**ec intellectus
agens esset vnus numero secundum opinionem commentatoris:
qui ponit hunc vnum in omnibus hominibus. **N**ec forma
vna si per potentiam diuinam cōicaretur pluribus materijs:
sicut de facto anima humana est vna in singulis membris

Nullum horum esset vnum numero quod est falsum et absur
dum. **C**onsequenter soluit rationes per opinionem addu
ctas quod ut plurimum procedunt ex ignorantia logice: po
nens multa notatu digna. **A**d primum principale quod ac
cipitur quod diffinitio primo est substantie. **O**ndit quod diffini
tio primo est termini tanquam eius de quo conuertibiliter
predicatur: ut diffinitio de suo diffinito. **E**st etiam primo
sube singularis tanquam eius cuius pres primo exprimitur: p
mo negative / non affirmatiue. **C**onsequenter ostendit quod
licet ad hoc quod aliquid sint conuertibilia requiritur quod vnum de al
tero predicetur in suppositione personalis / tamen ultra hoc ali
quid dicitur: non in suppositione personalis tamen de altero eorum:
ut hoc est risibile: scilicet risibile est passio: non autem homo ē
passio. **I**tem sicut diffinitio et diffinitum non sunt vnus
et idem terminus / sed plures: ita non sunt eadem res / suppo
nitur autem per eadem re conuertibiliter. **E**t hoc voluit quidam
dicentes diffinitionem et diffinitum esse eandem rem: quod sup
ponitur per eadem re licet sint plura signa. **N**otat etiam quod
philosophi frequenter substantias dicunt predicata substantia
solas substantias importat. **D**e diffinitione per ad
ditamentum dicitur quod ideo dicitur per additamentum: quod in ea ponitur
terminus significans aliquid extra essentiam diffinitum: et
non: quod in ea ponitur aliquid quod non est de essentia diffinitum.
Nec omnia habet in ratione ad primum principale. **C**um
ad secundum principale respondit. **P**rimo notat propter inex
ercitatos in logica quod scia quolibet siue sit realis siue
rationalis est terminus de propositionibus: quod sole propositiones sciu
tur. **E**t quod propositio habet triplex esse / in mente / vo
ce et scripto: hoc est aliquid propositio est scripta: aliquid pro
ba: aliquid concepta et intellecta. **E**t si essent aliquid alia signa
ad secundum instituta sic et littere: et illis posset etiam
formari propositio. **E**t omnes tales propositiones vocales /
mentales et scripte sunt vere et false: et dicuntur ge
nerali vocabulo sciri. **Q**uamuis aliquarum propositionum
nū. platur scia sit realis / alia rationalis: quod aliquarum pro
positionum partes supponunt per rebus: aliquid per conceptibus
Sic proportionabiliter de mentali propositione dicendum: ni
hil ergo refert ad sciam realem ut talis dicatur: an termi
ni illius propositionis sint in anima vel extra animam: dum
modo saltem stant per rebus extra. **E**t ideo propter sciam re
alem non oportet ponere tales res vniuersales distin
ctas realiter a singularibus. **D**icitur autem scia esse de rebus
vel quod res sciuntur per terminos illius propositionis: vel quod res
sunt partes eius quod sciuntur: vel quod res significantur per pres
citi. **E**t sic illo tertio modo de rebus est scietia: de rebus
singularibus non vniuersalibus: non autem primo vel secun
do modo. **E**t si quicquid dicitur scia esse de rebus vniuer
salibus: intelligitur quod est de vniuersalibus predicabi
libus per rebus. **N**on ergo dicitur scia realis: quod res sunt
partes propositionis scietis: sed quia termini supponunt
per rebus quo ad sciam realem: aut quia supponunt per
signis mentalibus / vocalibus / vel scriptis / quo ad scie
tiam rationalem. **N**ec omnia in solutione rationum
ad secundum principale. **I**n tertio principali ostendit
quod vox homo nullam rem significat primo affirmati
ue: licet quolibet hominem singulariter significet primo ne
gatiue. **Q**uod vox aliquid potest tripliciter importare ad signi
ficandum primo plura. **E**t secundum hoc quicquid ē vniuersa: quicquid
equivoca. **H**oc late prosequitur. **I**n quarto ostendit
quod intellectus intelligens hominem secundum vnam opi
nionem intelligit cognitionem communi quolibet singula
rem hominem: secundum aliam non intelligit rem de genere
sube / sed quendam conceptum mentis habentem esse ob
iectum. **I**n quinto quod de sunt concedenda: **S**olus

est obiectū visus eo q̄ de illo cōi color p̄dicat p̄mo et
adequate et cōuertibiliter ap̄rehensibile a potētiā vi
sua. Color em̄ p̄dicat de oī visibili: de hoc clariū
infra dis. iij. q. viij. ¶ In sexto. Passio realis dupli
citer accipit. Vel p̄ accidēte inherente alicui: vel pro
termino p̄dicabili sc̄do mō dicēdi p̄se. Et hui⁹ passio
nis realis que termin⁹ est/ subiectū nō est res extra
animā/ s̄ signū aliq̄d de quo p̄uertibiliter p̄dicatur
¶ Quō illa p̄positio homo est p̄mo risibilis: falsa ē
de virtute f̄monis. Locedif tñ ad illum intellectū:
de homine p̄dicatur cōuertibiliter risibile. ¶ In
septimo agens naturale id q̄d intendit produci: in
tendit autē rem singularem: ergo et producit rem sin
gularem: hoc autē intendere est producere. Intendit
autem vnam determinatē: hanc. s. quam producit.
¶ Item aliquis p̄mittit do alteri equum rem sin
gularem p̄mittit: licet non determinatā p̄pter suppo
sitionē cōfusam nomis equum. ¶ In octauo parū
tangit. ¶ In nono. Species est collectio multorum
in vna natura: id est p̄dicat de multis solo nūero
differentibus. Sic participatione speciei plures ho
mines sunt vnus homo: id est homo p̄dicat de oib⁹
hominib⁹ contentis sub vna specie. ¶ In decimo
frequēter in p̄dicamētis esse capitur pro dici et res
pro termino. ¶ Aperit intellectus illius dicti philo
sophi: Eorū que sunt: quedam dicuntur de subiecto:
id est nominū significantiū res extra animā: quedā
dicuntur de subiecto. zc. ¶ In vndecimo. Diuisio
substantie in primā et secundā non est in res: sed in
terminos p̄dicamētales. Species sunt magis sub
stantie q̄ genera: id est confusius significant. ¶ Ali
que p̄prietates p̄dicamēti substantie dicunt esse cōmu
nes substantie prime et secunde. Non per realem inbe
rentiam: s̄ p̄ p̄dicationē. ¶ In duodecimo. Rerum
quedā vniuersales/ quedā particulares: id est termi
norum importatium res veras/ seu supponētium pro
rebus: quidam sunt vniuersales: quidam singula
res. Et vocantur termini res: quia supponit̄ p̄ rebo
¶ In vltimo innuit triplicē idēp̄tate realem/ nu
meralem/ specuocam. Nec de opinione Platonis.

Questio Quinta.

Trū vniuersale z vni

uocū sit res vera extra animāz ab indivi
duo cui inest realiter distincta: et ad mul
tiplicationē indiuiduorum realiter multiplicata et va
riata. ¶ Recitat opinionē tenētium partes affirma
tiuam questionis differentem ab opinione in prece
denti questione recitata: in hoc tantum: q̄ ponit vni
uersale multiplicari realiter in plurib⁹ indiuiduis:
et hoc per differentia z indiuidualet̄ p̄trahentem a
qua differentia distinguit realiter ita q̄ humanitas
in sorte realiter distinguit ab humanitate in Plato
ne. Non quidē per se: sed p̄ differentia indiuidualet̄
additam in sorte per quā cōtrahitur: a qua etiā diffe
rentia realiter distinguit. ¶ Nec opinio quantū ad
eam in quibus cū p̄ori concordat reprobatur vt p̄ior
Sed quantū ad id in quo a p̄iori diuersificatur/ re
probat. s. q. iij. huius distinctionis vbi ostensum est
q̄ nihil distinguit formaliter ab alio per aliquod si
bi nō intrinsecū. Cū ergo differentia cōtrahēs nō est
intrinseca vniuersali: q̄ realiter ab ea distincta: sequi
tur q̄ per eam vniuersale nō potest formaliter disti
gui a quocunq̄. Si ergo humanitas in sorte realiter

distinguitur ab humanitate in Platone/ ex se distin
gueretur et nō p̄ dīnaz p̄trahentē. Et si ex se distin
guatur/ ex se erit vniuersalis. ¶ Responso itaq̄z au
ctoris ad questionē est negatiua: videlicet in indiui
duo nō est natura vniuersal' realiter distincta a diffe
rentia cōtrahētē: q̄ si ibi esset/ esset p̄ essentialis indi
uidui: s̄ inter totū et p̄es suas ē p̄portio: ita q̄ si to
tū est singulare/ p̄es sunt singulares. Similiter inter
p̄es si vna p̄es est singularis/ sit alia erit singularis.

Questio Sexta.

Trū aliq̄d q̄d est vni

uersale et vniuocū sit realiter extra aiaz
ex natura rei distinctū ab indiuiduo: quā
uis nō realiter. In hac q̄stioe Scor⁹ cōmēdat a do
ctore iudiciū subtilitate: et iō ei⁹ opinionē de vniuer
salib⁹ doctor late recitat/ colligēs eā ex diuersis scri
ptis eiusdē doctoris subtilis. ¶ Tenet hec opinio
in summa q̄ in q̄libz re extra aiaz siue totali siue par
tiali: puta materia vel forma est natura et differentia
contrahens naturam ad singularitatem vt sit bec
res que natura est eadē realiter cum differentia con
trahente distincta tñ ab ea formaliter z p̄or ea natura
liter. Et vt p̄or naturaliter nō est de se bec: s̄ de se in
differēs ad esse hoc vel esse illud singulare. ¶ Est tñ
singularis p̄ aliq̄d additū q̄d vocat differentia indiui
dualem cōtrahentē que est bec seipsa formaliter: ipa
natura nullibi est nō cōtracta: q̄ vbi cūq̄ est siue in
quocunq̄ indiuiduo (nam nō pōt esse separata extra
indiuiduum) ibi cōtracta est et eadē realiter cū cōtra
hente: et p̄ consequēs vere res singularis et realiter
alia et alia cū alio et alio cōtrahente: hoc est in diuer
sis indiuiduis: et ita nunq̄z vna numero in diuersis
indiuiduis: puta sorte z platone. Sed in quolibz in
diuiduo est vna numero nō autē de se: s̄ q̄si denomia
tiue p̄ differentia cōtrahentē. Nec autē differentia con
trahēs nō est negatio/ neq̄z accidentalis existentia/ nec
materia: sed est de genere substantie intrinsecū indiui
duo: et vltima realitas entis q̄d est materia et entis
q̄d est forma: et entis q̄d est cōpositū: ita q̄ quelibz na
tura: siue sit partialis siue totalis q̄tūcunq̄ sit vna
res pōt p̄i singui in plures realitates formalit̄ disti
ctas. s. realitatē nature vt p̄or differentia cōtrahente
Et realitatē differentie cōtrahētis quāz bec formalit̄
nō est illa: et bec. i. differentia cōtrahēs formalit̄ en
titas singularis: et illa. i. natura vt p̄ior differentia cō
trahētē formalit̄ est entitas nature cōis. Nec tñ ille
realitates pōt esse res z res. i. distincte res: s̄ sunt re
alitas z realitas z tñ vna res. ¶ Cōsequēter pōit q̄
licet natura de se sit cōis/ tñ nō est de se complete vni
uersal': s̄ fm q̄ h̄z esse in intellectu. Nam ad hoc q̄
aliq̄d sit cōe/ sufficit q̄ de se sit indeterminatū ad esse
hoc vel hoc: determinabile tñ p̄ additā differentiam: et
tale ē natura. Ad h̄ autē q̄ aliq̄d sit vniuersale/ requirit̄
q̄ sit q̄dē cōe. Et cū h̄ sit vni p̄dicabile de q̄libz sup
posito p̄dicationē dicēte h̄ esse illud: q̄z. j. Posteriorū.
vniuersale est q̄d est vni in multis z vni de multis. Ni
hil autē in re est tale: q̄ licz aliq̄d extra aiam nō sit de
se h̄ita q̄ ex se nō repugnat sibi esse in alia singulari
tate z ita eē nō h̄: oē tñ extra aiam ē singulare et h̄ siue
ex se siue ex supaddita cōtrahente dīna/ cū qua tñ est
idē realiter. Et p̄ h̄ nihil realiter existēs extra aiaz pōt
p̄dicari de alio singulariter p̄dicationē dicēte h̄ esse h̄.
Sed hoc solū est possibile de aliq̄d q̄d fm cōsideratio
ff iij

nērenēlectus est idē seu vñū obiectū nūero fm quā
vnitate: quā bz ex cōsideratione intellectus: por pōi
cari de multis singularibz pōicationē dicere hoc est b
et illa vniuersalitas nō cōuenit rei extra aīam ex se:
Arti. 2. sed ex cōsideratione intellectus. **C** Hanc opinionē fir
cōclu. 1. mar q̄rtuor rōnibz q̄s postea soluit: eam q̄q̄ septem
rōnibz impugnat. **C** Ad questionē est hec rñsio aucto
ris. **C** Cōclusio p̄ma: Quelibet res singularis seipsa
est singularis: nā singularitas/vnitas/idēpnitas
immediate cōuenit rei oī alio circūscripto: z p cōsequē
cōclu. 2. nō p aliud. **C** Cōclusio secūda: Oīs res extra aīam
est realiter singularis et vna numero. **P**at̄z ex p̄rio
ribz qz oīs res cū alia refacit numez: puta duali
cōclu. 3. tatem: igitur quelibet eaz duaz est vna. **C** Conclu
sio tertia: Quelibet res extra aīam seipsa est singula
ris. **P**at̄z ex p̄cedētibz duabz. **U**nde quelibet res
extra aīam seipsa est hec: nec est querēda causa indiui
duationis/nisi forte extrinseca v̄l intrinseca si fuerit
cōposita: sed q̄libet res eoīpō q̄ est/est hec res. **C** Cō
cōclu. 4. clusio quarta: Illud qd est vniuersale et vniuersū: nō
est aliquid realiter ex p̄te rei distinctū formaliter ab
indiuīduo. **P**robaf̄: qz alias in p̄dicatione superi
oris idē p̄dicat̄r de seīpō. et in p̄dicatione gene
ris de diuersis speciebz/esset semp aliud et aliud p̄e
dicat̄r: nō tñ numero sed specie/facile ostenditur
D **C** Ratiōes p opinioē. **J**oan. late adducunt z suffici
enter solvunt a doctore. **C** Et licz auctor eas bñ sol
uat/nihilomin⁹ vt appareat nullitas argumētū p̄i
me rōnis Scoti arguat in sili sic: Quicqd p̄uēit ali
cui ex sua rōne p̄ se inest ei in quocūqz: ergo si differe
tia indiuidualis de se est hec: in quocūqz esset differe
rentia indiuidualis illud esset hic hō: et sic quilibet
homo esset hic homo. **I**. **J**oannes demonstrat: eo
qz in quolibet homine est differentia indiuidualis.
C **S**olutio huius rōnis est solutio rōnis Scoti. qz
est eadē ratio nisi qz loco dictiōis natura ponat̄ dif
ferētia indiuidualis. **P**onat̄ ergo argumētū Scoti
ad formaz syllogisticā sic: Quicquid de se est hic hō:
vbicūqz est/est hic hō. **N**atura humana de se est hic
homo: demonstrando forzem: ergo vbicūqz est na
tura humana/est hic homo: scz fortes. **R**espōdetur
qz argumētū nō valet: **N**ā ambe p̄misse sunt vere: et
cōclusio falsa: et est fallacia accidētis: qz nō est tal̄ ha
bitudo minoris extremitatis ad maiore extremita
tem in conclusioē: qualis fuit mediū ad eandem ma
iore extremitatē in maiore. **N**ā in maiore mediū p̄e
dit maiore extremitatē: et in cōclusionē minor extre
mitas sequit̄ partē maioris extremitatis. **C** Et si di
citur: sola transpositio terminoz nō variat: neqz veri
tatē p̄positionū: nec formā syllogisticā: qz nomia z
verba trāspōita idē significāt. **R**ñdet auct. qz argui
tur a suppositionē determinata ad confusam tñ: qz na
tura humana in minore supponit determinatē: et in
conclusionē p̄fusa tñ. **D**eberet ergo sic cōcludi. ergo
natura humana in quocūqz est/est hic hō. **E**t sic con
clusio est vera sicut antecēdēs: vt clare oñdit. **C** **S**
cōtra. **A** suppositionē determinata alicuius termini
ad eūdem supponentē p̄fusa tñ in affirmatiua est bo
na p̄na: lz nō econuerfo: qz bñ sequit̄: **O**īs homo est
aliquō aīal. ergo oīs hō est animal. ergo bene sequitur
Natura humana in quocūqz est/est hic homo: ergo
in quocūqz est natura hūana est hic hō. **D**icendū fina
lī qz nō sequit̄: qz arguit̄ a nō distributo ad distribū
tū: vñ in illa: **I**n quocūqz est natura humana est hic

hō: natura hūana supponit cōfusa distributiue: qz est
determinatio termini distributi. **V**aleat em̄ illā: **I**n oī
habente seu cōtinente naturā humanā est hic hō: vel
om̄e habēs naturā humanā est hic homo. **U**nde est
hec regula: **O**mnē signū distribuens determinabile
distribuit eius determinationē distribuibile sequen
tē siue immediate determinet siue mediātē relatiuo vt
hic: **O**mnē aīal qd est rōnale est homo: vel: **O**mnē aīal
rōnale est hic homo. **U**trobiz rōnale distribuitur.
Silr hic: **Q**uicūqz videt aīal videt equū (que valz
illam: **O**mnē vidēs animal videt equū) animal distri
buitur. **U**n māifestū est qz signa quecūqz/qcquid. z c
distributiua includēt relatiuū distribuunt om̄ē
terminū distribuibile a parte eiusdē extremi sequētē
C **H**ec rñsio vera est fm opinionē **B**irib. tenētis qz
signū vniuersale affirmatiuū distribuēs determinā
bile/etiā distribuīt determinationē sequentem si fu
erit distribuibilis vt hic: quilibz asinus hoīs currit:
vbi tā asinus q̄ hoīs distribuīt. **C** **S**i vero illa opi
nio nō tenet lz gñaliter qz obliqu⁹ mediātē sequēs si
gnū distributiū/affirmatiū/supponit cōfusa tñ.
Et qz in p̄dicta hoīs suppoit cōfusa tñ et nō distribu
tiue: sicut videt velle auctor. **D**icēdū qz p̄na a suppo
sitionē determinata ad confusam tñ nō valet/qñ sup
positio confusa tñ est determinatio termini distribu
ti: et sic est in p̄posito. **E**t hec solutio est facilior z pla
nior. **N**ō em̄ facile saluat qz hoīs supponit cōfusa di
stributiue in illa: quilibet asin⁹ hoīs currit: cū nō va
leat sub eo descēsus copulatiuus que ad logicā per
tinet. **C** **A**lia etiā notat doctor cōsideratiōē digna
in solutione aliaz rōnū. **C** **I**n rōne secūda ostendit
hāc esse verā. **N**ature repugnat multitudo nūeralis
et vniuersaliter esse in multis fm suppositionē perso
nalē: hoc est nature repugnat esse in alio: et nature re
pugnat esse in multis. **C** **I**tem qz in suppositionē p̄so
nali ita repugnat nature p̄dicari de multis sicut esse
in multis. **S**z in suppositionē simplici illud cōe natu
ra qd nō est in re: sed in mēte pōt p̄dicari de mltis nō
pro se sed p re. **C** **I**n tertia rōne parum habet. **C** **I**n
quarta vnitas sumitur multipliciter. **U**no modo d̄z
vnitas fm qz denominat p̄cise vñū aliquid et nō plu
ra: nec vnuz cōpatue ad aliud: sic oīs vnitas realis
est numeralis. **A**lio modo vt denominat plura indi
uidua vel vñū in ordine ad aliud: vt vnitas generis
vel speciuoca: et hec nō est numeralis. **N**ec tñ est di
stincta ab indiuiduis sed pluriū indiuiduoz: vt vni
tas pluriū contentoz sub eadē specie vel eodē gene
re. **C** **A**liqua sunt idē specie: id est cōtinent sub eadez
specie. **C** **A**d primā probationē. **I**n omni genere est
vñū primū qd est metrū et mensura omniū alioz
illius generis. **I**. quicūqz mēsuram⁹ aliquō mēsurabi
le/mēsuram⁹ ipm p aliquō min⁹ p cuius replicationē
cognoscitur mensura maioris. **H**ec est snia p̄bi z sui
cōmēta. **x**. metaph. **C** **I**n tertia p̄bationē. **C** **C**ōpatio
fit inter ea quozū vñū est intensius alio: lz qz inten
sio est vñio graduū eiusdē speciei specialissime: iō
soluz in specie atthoma fit comparatio. id est in illis
que habent eandem qualitātē fm ipm sp̄ealissimā.
C **I**n tertia p̄bationē p̄az bz. **C** **I**n q̄rta quō intelli
git qz oppositiōis tñ sunt duo extrēa p̄ma: z quō mlt
ta ad sensū p̄fatū. **i**n. q. iij. d̄ illa: **C**olor ē obiectū ad
eq̄tū viū: hō est p̄mo risibil. **I**re tñ vñū vñi est p̄riū
Phs loquit̄ de vno fm sp̄em/nō fm numez. **C** **I**re
vnitas speciuoca est realis a p̄te rei: id ē aliq̄ plura

Distinctio II

cōtinēt sub eadē specie. Item cōtraria possunt esse in eodē successiue. ¶ In quinta probatio: non est idem dicere potētia appēnsiua cognoscit hoc distinctū. i. illud qd est distinctū. Et cognoscit illud distinctū. i. qd distinguit ab alio. In sexta. ¶ Quare cōceptus cōmunis potest abstrahi a sorte et platonē / et nō a sorte et albedine: cum tñ vtrobiq; sit diuersitas numeral. Ratio est natura rei: qz vterq; est homo sua substantia: et sunt simillimi. ¶ Nec est concedendū qz sortes et plato conueniāt in aliquo puta in natura: sed cōueniunt aliquibus: quia seipsos: vtrūq; qz vterq; est homo. ¶ Quāq; tñ dicit qz cōueniāt in hoīe: hoc verū est in suppositione simplici: qz homo predicat de quolibet homo in quā: vt est nomē cōmune siue species. Sed in suppositione psonali falsum est: qz in nullo hoīe cōmuni cōueniūt. ¶ In prima cōfirmatiōe: aliqua esse primo diuersa sumit dupliciter. Et qz primo diuersa sunt ppter / non que in nullo cōueniūt: sed quoz neutrum differt ab alio per aliqd cōmuniū a quo alter prius negat. ¶ Et qz longe refert aliqua esse diuersa: et aliqua esse differētia: qd per longū ostendit. ¶ Equitas est per se indifferēs ad esse singulare et vniuersale: cōcedit in actu signato isto. s. de equitate pōt indifferēter pdicari esse vniuersale et singulare: plura alia notatu digna in eadē questione tangunt in solutione rationū Scotti.

Questio. vii.

Trum illud qd est vni

uersale et cōmune vniuersali: sit quodcūq; realiter ex parte rei extra animā. In questione aucto. sumat opinionē de vniuersalibus tenēs / qz vlt est aliqd realit existēs in indiuiduo: l3 aliq dicat qz distinguunt realit in se et ab indiuiduo vt platonē: de qbus in. q. iij. et v. huius dist. ¶ Alij qz tñ formaliter distinguunt: de qbus dictū est. q. vi. Alij qz nullo modo distinguunt ex natura rei: sed tñ fm rōnem / per cōsideratiōē intellectus. Licet sint res qdā extra intellectū: et sunt triplices quos prosequit in hac qstione. ¶ Nam aliqui tenēt qz forma generis nō est vna simplex forma ex se: sed ex se est diuisa p formas species: et habet solū unitatē rōnis fm intellectum. Sed forma speciei ex se est vna simplex: et vt sic est vniuersalis. Sed ipsa forma vt est signata in hoc supposito est particularis. Et vtrāq; tam forma speciei qz generis subsistit realit in indiuiduis: l3 aliter et alit. ¶ Alij tenēt qz eadē res fm esse suū in effectu est singularis: et fm esse suū in intellectu est vltis: ita qz eadē res cōsiderata fm vnū esse est singularis: cōsiderata fm aliud esse est vltis. ¶ Tertij dicūt: qz eadē res sub vno cōceptu est vltis: et sub alio cōceptu est singularis: oīs aut res positiua eo ipso qz est extra aīaz est singularis: sed pōt mouere intellectū ad concipiēdū ipsū cōfuse vlt distincte: et fm hoc dicit vltis vlt singularis. ¶ Pro istis opinionib; qtrum ad id in quo cōcordat arguit rōnibus qnq; et plurib; auct. Et nō impugnat eas primo in genere: postea quālibet breuiter in spē. ¶ Rñso auct. ad qstionē. Nulla res extra animā: nec p se nec p aliqd additū reale vel rōnis: nec qlitercūq; cōsideret vel intelligat est vltis nisi forte signa ad placitū instituta qz sunt res singulares: et dicunt vniuersalia significatiōe vel p dicatione: probat / qz ppter cōsideratiōē intellectus res nō mutat. Ideo qdqd realiter est singulare p nullā cōsideratiōē intellectus esse

Questio VII et VIII

pōt vniuersale. Tñ vniuersale nō est in re: nec realit: nec subiectiue: nec est pars singularis respectu cui est vlt: nō pl3 qz vox est ps sui signati. ¶ Probat multi pliciter / rōne et auctoritate: et egregie soluit rōnes et opinioē, et auct. exponit. In improbatōe opiniois ter tie pulchre tangit qd determinatio dimingēs: quid distrahens. Item qñ est fallacia fm quid ad simplēlare explanat: et sūr cōem (licet impropriū) modū loquendi. Lū dicit: res cōsiderata sic: est talis cōsiderata sub alia intētiōe est alia et. ¶ In rñsione ad qnēm inter cetera tāgit: quō res pōt ēē subiectū et p dicationē. Quō pōt cōcipi et intelligi / docēs qz nulla cōsideratiōne vel opatiōe intellectus res pōt mutari: sed bñ de notatiōe extrinseca notari et tali qz cōpetit intellectui pmo: siue intellectus cōsideratiōis seu qz cōpetit alicui p cise p opatiōē intellectus vt esse pars ppositionis: subiectū aut p dicationē et. Et ideo intellectus nō pōt ēē singularis facere vniuersale: nec e contra. Et ideo si esset aliqua natura vniuersalis: intellectus nō posset illaz vniuersalitātē fabricare: sed necessario ēēt talis ex natura rei. Dehinc ostēdit: qz licet aliqua res cōposita realiter ex partib; posset diuidi in partes reales ex qbus cōponit. Et ita necessario sit res vera: hoc tñ nō oportet: cū aliqd diuidit in suas partes: sic signū in sua signata. Sic vox aliqua vel nomē substantiale diuidit in spēs et genera. Itē indiuidua et. Nec oportet id qd sic diuidit ēē rem verā. ¶ Itē superius p dicitur de suo inferiori primo modo per se: sed nō est de essentia inferioris: nec includit in eo. ¶ Itē nihil in re: natura est cōmunicabile pluribus p idēptatē: ppter solā essentia diuinā. ¶ Et qz in creaturis non est inter suppositū et naturā realis distinctio ppter naturā humanā a verbo assumptā. Unde cōcedi pōt hec particularis: homo est humanitas: licet sit contingens. ¶ Ostēdit etiā si p dicationē cōponat ex rebus vel signis. Resoluit quoq; multas auct. pbi hinc inde quas hic signare rediū generaret.

Questio. viij.

Trum vniuersale vni

uocum sit aliqd reale alicubi existēs subiectiue. ¶ Circa hāc qstionē auct. recitat. iij. opi. tenēs: qz vlt est aliqd existēs subiectiue in aīaz. ¶ Prima qz est cōceptus. i. res qz capiti. Et de hoc dicit qz est realit ipsa intellectio cōfusa rei: qz habet se indifferēter et cōter ad oīa singularia: qz ipsa nō pl3 intelligit vnū singulare qz reliquū. ¶ Secūda opinio dicit qz vlt est spēs aliq in aīa equalit respiciēs omne singulare: qz in essendo est singularis: sed vniuersalis in representādo. ¶ Tertia opi. qz vlt est aliq vera res / sequēs actū intellectus: qz est similitudo rei / equaliter respiciens singularia. ¶ Quarta opi. qz nihil est vlt ex natura sua: sed solū ex institutiōe: sicut vox significans cōter ex institutiōe ē vltis. ¶ Has opi. iij. auct. reputat falsas licet magis pbabiles qz piores. ¶ Pōnit adhuc duos modos: quos reputat equē pbabiles: cōmittēs lectori quem ex his voluerit amplecti. ¶ Primus qz vlt nō est res aliqua: neq; habet esse subiectiui. i. esse reale siue actuale neq; extra animā: neq; in anima: sed est quoddā fictū ab intellectu / habēs tñ esse obiectiui in aīa: cuius esse nō est aliud nisi cōgitari vel intelligi ab intellectu. ¶ Ad cuius intellectū sic opinātes cōsequēter dicūt: qz intellectus noster vt dēs rē aliquā extra: fingit in se ei3 similitudinē: qz talis

ff iij

est in esse obiectiuo: qualis est res extra a qua fingit
in esse subiectiuo: sicut artifex videns domū extra: si
mīlē fingit intra: similē non realiter: qz illud fictū nī
bil reale est: sed ideo similē / qz tale est in eē obiectiuo:
id est in interiori appārentia vī rēpresentatione: qualis
est dom⁹ extra in esse subiectiuo: z si omnia haberēt
vim productiua sicut fictiua / produceret domū rea
lem in esse subiectiuo a priori solo numero distinctā.
¶ Et est aliquo modo similē de imaginei speculo ap
parente: que nō est aliqd in speculo in quo apparet:
est tñ simillima in esse appāre imaginato: z id fictū
est obiectū intellectus / terminās immediate actū intel
ligendi: qd non generat / sed abstrahit z fingit z vo
catur proprie cōceptus: participialiter .i. obiectum
qd tñ concipit: z ppter illā similitudinē in esse ob
iectiuo naturaliter representat rem extra z supponit
pro ea: z cum se habet in differēter ad singularia que
representat dī vniuersale: z illud est vñū qd inuariatū
pdicatur de multis: de quo etiā verificantē predicata
veras res significatiua non accepta pro se / sed pro re
bus singularibus pro qbus supponit: z illud fictus
a beato Aug. vocat similitudo / imago z verbū rei: a
qua abstrahit. Hanc opinionē probat z modū loqn
di rōne z aucto. firmat: z presertim beati Aug. dubia
quoz circa ipsam mora soluit. ¶ Secund⁹ mod⁹ eq
probabilis est / tenens qz vniuersale est vera res z qū
tas cristens in mente: que ex natura sua est significa
tiua rerū extra: sicut vox est signū cōmune plurium
ex volūtaria institutione: z quodlibet tale etiā genus
generalissimū / est res realiter existens in aīa: z acci
dens aīe productū ab anima / z res certi generis. Sz
est vniuersalis in predicādo z supponēdo non pro se /
sed eque pro pluribus singularibz: qbus subordinā
tur voces ad placitū institutē in significādo: z scripta
z quēcūqz signa extra animā. ¶ E hic modus posset
dupliciter teneri: vel q illa qualitas sit realiter ipsa
intellectio: vel q esset aliquid posteri⁹ intellectioe: vt
innuit doct. iuxta finē questiois. Potest etiā dici cō
ceptus noīaliter / nō participialiter z cuilibet vocī im
pāste: correspōdet hīc conceptus in mente / tam ca
thegorematicē qz syncathegorematicē. ¶ Alterior p
secutio ex alijs dictis aucto. colligi potest: in alijs q
stionibus pcedentibus z sequētibz. Sed ptra istā
opinionē de fictis potest argui primo q talia ficta nō
sunt ponenda: secūdo vt si ponerent / non essent vni
uersalia. ¶ Cōtra primū arguit: qz si poneret hīc
fictū: maxime ppter hoc vt esset obiectū cognitum
actu intelligēdi: vt p3 per auct. bti Aug. in littera: sed
hoc nō: ergo maior patet. minor probat: qz obiectū
precedit actū: sed hoc fictū non precedit: ergo prima
pars assumpti patet: qz actus presupponit potentiā
z obiectū fm beati Aug. a cognoscēte z cognito part
tur cognitio. ix. de trinita. Causa autem precedit ef
fectum ad minus naturaliter. Secunda pars patet
quia hoc fictū fingit ipsa intellectioe: quia esse ei⁹ ob
iectiuū nīl aliud est q intelligi: ergo intellectio est
causa eius eo modo quo potest habere causam. Pre
terea actus intelligēdi vniuersalis obiectū est res ex
tra: ergo non hīc fictū: tenet pna: qz eiusdem actus
non sunt plura obiecta: saltē quozū vñū non est pars
alterius: cum act⁹ distinguat arguitur per obiecta.
aīa pro ba f: qz aīa non haberemus vniuersalia d re
bus extra animā: z confirmat: quia obiectū intel
lectionis est id qd intelligit actū intelligēdi: sed actū

intelligēdi intelligit res extra. Nam dicēdo homo est
aīa: hō est rōnalis: hō est substantia: hō currit zc. non
intelligit q fictū sit aīa rōnalis: nec q homo fict⁹ sit
animal fictū: qz tunc species specialissima esset gen⁹:
ergo non fictū: sed realis homo q currit / comedit zc.
est obiectū actus intelligēdi: cum ista in mēte forma
tur homo est animal / currit / comedit zc. ¶ Itē qro
formata hac mēte: homo est animal: aut actus in
telligēdi terminat ad realē boīem tñ / aut ad fictū
tñ aut ad vtrūqz. Si primū habet ppositū q fictum
non est obiectū terminans intellectionē. Si secūdu:
tunc hec valebit: fictus homo seu cōcept⁹ hō est fictū
aīa seu cōcept⁹ aīa: qd est manifeste falsum: qz cōce
ptus speciei nō est pcept⁹ generis. Si tertiu / erit sen
sus q real homo z cōcept⁹ hoīs est reale aīa z conce
ptus aīalis q itez est falsus. ¶ Item aut in illa: ho
mo est aīa: cōcept⁹ hoīs z sit animalis supponit p
sonaliter: sic nō supponit pro ficto: et per cōsequens
nō terminat actū intelligēdi: qz illud terminat actus
intelligēdi pro quo fictū supponit: qz hoc solū intel
ligitur. Si supponit simplr / tūc supponit p fictis
tñ: z ita ficta terminat nō res: z sic p dicte sunt falsē:
z nunqz posset aliqd vere cōcipi vel pdicari de re: nec
pōt dici q supponunt pro vtroqz simul: qz tunc cōce
ptus esset equiuocus. ¶ Item quero an id fictū / scz
cōceptus hoīs sit similitudo naturalis rei vel sui ipi
us: quia nō potest esse similitudo naturalis duoz
maxime dissimiliū: qualia sunt ens reale z ens ratio
nis. Si primū / tunc representabit se. Si secūdu nō re
presentabit rem. ¶ Item quero / dū intelligo rē extra
z conceptū: aut vno conceptu aut pluribus. Si secū
dum / erunt duo obiecta diuersarū cognitionū vni⁹
qua cognosco rem: z alterius qua cognosco cōceptū
rei: z prime cognitionis obiectū erit res z non fictus
scd de fictū z nō res: z p cōsequens fictū z res non erit
obiectū: sz res ipsa a qua fingit. ¶ Contra secundum
scz q fictū si poneret nō esset vniuersale arguit: fictū
seu conceptus representat rem a qua fingit siue abstra
hit: sz nō abstrahit nisi a re singulari: qz res nō ē nisi
singularis: ergo representat p se rem singularem: z per
pns erit singularis. ¶ Confirmat: qz fictū est tale in
esse obiectiuo qūis est res in esse subiectiuo: sed res in
esse subiectiuo est singularis: ergo z fictū erit singula
re in esse obiectiuo. ¶ Itē fictū aut importat p se rē
illā singulariter a qua fingit aut nō / sed sibi sile. Si
primū habet ppositū: q fictū est singulare / non secū
du: qz tūc non esset similitudo rei a qua fingit: sz alte
rius rei simillime: nā est similitudo rei quā iporat.
¶ Itē de re intuitue z singulariter cognita possum⁹
habere noticiā abstractiua singularē puta memora
tiua: Quero de obiecto an sit res an cōceptus rei fi
ctus / non res: qz stat rem nō esse: z obiectū debet esse
psens intellectui ad minus in esse cognito: z ita illud
esse cognitū qd est pceptus fict⁹ erit obiectū. Si secū
du habet ppositū: qz cognitiois singularis est obie
ctum singulare. ¶ Itē non experimur in nobis nī
si fictū alicui⁹ rei singularis. Tñ z / si fingim⁹ cōceptū
rei prius nō cognite: vt ciuitas alexandrie / quā nō vī
dimus: vt suppono fingim⁹ nīlominus vñā ciuita
tem singularem ex alijs ciuitatibus pns notis: cui im
ponim⁹ nomē singulare alexandria nec experimur in
nobis alia ficta vniuersalia. Tolēs fuare hāc opini
onem: pōt respondere ad illas rōnes. ¶ Ad primū dī. Ad
cēdu pmittēdo q duplex est obiectū terminās: qdā f

ultimate terminat actum intelligendi: in quo .s. intellectu: quasi quiescit suo actu/ non tendendo ultra in aliud: et illud potest dici obiectum mouens: et hoc presupponitur actui: et est causa partialis cognitionis secundum beatum Augustinum. Aliud est obiectum immediate terminans: quod est quasi medium quoddam quo intellectus per actum cognoscendi tendit in obiectum ultimum: et illud obiectum non mouet ad formationem actus intelligendi/ sed actu intelligendi constituit in esse suo obiectiuo: et illud non prece dit actum intelligendi: sed natura sequitur non tempore/ quia eius esse non nisi intelligi. Et ita eo quod actus intelligendi est: intelligitur huiusmodi fictum: et hoc intelligi est suum obiectiuum esse: et ita sunt simul tempore et per hoc patet solutio primi quod beatus Augustinus loquitur de obiecto mouente: ab illo et potentia causatur actus intelligendi. **¶** Sed diceret: Si ergo fictum est obiectum actus: ergo distinctum ab actu: et per consequens utrumque potest conservari sine alio. Igitur poterit esse conceptus sine actu intelligendi: et per consequens absque eo quod intelligat quod implicat: quia suum esse est intelligi: et si actus conservatur sine conceptu: tunc quero an adhuc habeat obiectum mediatum vel ultimum. Si sic/ frustra ponitur conceptus tanquam obiectum mediatum/ cum si ne eo intellectus tendat in obiectum ultimum. Si secundum/ tunc actus esset sine obiecto: et tunc quis intelligeret: et tamen nihil intelligeret: haberet enim actum intelligendi: et ita intelligeret: nam hoc est intelligere/ habere in se actum intelligendi: et tamen nihil intelligeret: quia nullum esset obiectum huiusmodi intentionis. **¶** Ad hanc replicam dicitur/ quod conceptus et actus intelligendi dicitur sicut ens rationis et res: quia conceptus est ratio tantum: quia fictus actus cognoscendi est ens reale tantum in anima: quia qualitas inherens anime consequenter dici potest quod separari non possunt: quia implicat ut deducit ratio que videtur evidens: maxime quod ad primam partem: quia sequitur conceptus est: ergo intelligitur: et consequenter dicitur: quod ista maxima quecumque sunt distincta possunt separari tamen. intelligitur de rebus realiter distinctis/ non de re et ratione: et si placet dicere: quod saltem actus intelligendi qui prior est/ potest conservari sine conceptu. Dicitur quod in casu actus intelligendi esset sine obiecto: et quod illo actu nihil intelligeret: et quod qualitas ista potest conservari a deo in intellectu absque hoc quod intellectus per ea in aliquid tenderet: nec hoc implicat contradictionem. **¶** Et cum dicitur/ tunc aliquis intelligeret: et tamen nihil intelligeret: negat autem: quod tunc intelligeret: nam illo actu nihil intelligeret: et ad probationem intelligere est in se habere intellectum: negat illud/ sed ultra requiritur tendentia in obiectum: unde intelligere est actu intelligendi tendere in obiectum: modo licet sit actus intelligendi .s. qualitas illa qua intellectus non impeditur possit intelligere: tamen quod non tendit per ea in obiectum non intelligit per ea. **¶** Ad secundum conceditur quod actus cognoscendi vniuersaliter obiectum/ est res extrinseca: negetur autem: quod eiusdem actus possunt esse plura obiecta non eiusdem ordinis .s. mediatum et immediatum: actus autem distinguuntur per obiecta eiusdem rationis. **¶** Confirmatio prima probat/ quod actus intelligendi vniuersalis est obiectum extra quod conceditur: ut sufficenter probatur. **¶** Ad secundam confirmationem dicitur/ quod actus intelligendi correspondens subiecto in illa: homo est animal/ terminatur ad utrumque diuersimode: ad rem tantum ad obiectum ultimum et principaliter terminans ad conceptum tanquam ad obiectum mediatum. **¶** Consequenter dicitur quod non va-

lebit illa propositio: homo est animal .i. homo realis et conceptus sunt animal: quia terminus propositio nis non supponit pro obiecto mediatum/ sed tantum pro obiecto principali et ultimate terminante quod in dicta propositione est realis homo. Et per hoc patet solutio sequentium confirmationem usque ad ultimam. Unde patet quod in dicta extrema supponitur personaliter tantum pro rebus: et dum supponitur simpliciter/ supponitur tantum pro conceptibus. **¶** Ad ultimam confirmationem potest dici/ quod re extra et conceptum rei intelligo diuersis conceptibus: quia diuersis actibus: quia rem extra actu recto et conceptum actu reflexo: et quolibet actum sequitur suus proprius conceptus siue propria fictio: et si simul utrumque cognoscitur/ simul erunt plures conceptus et actus intelligendi: nec hoc videtur inconueniens/ presertim de actu recto et reflexo: imo necesse est quod docuit intuitiue cognoscitur actus proprius intelligendi actu reflexo/ quod sine simul duo actus intelligendi in intellectu: et si argueretur consequenter/ quod sic esset processus in infinitum: quia actus reflexus etiam intelligitur et non se ipso sed per alium: et sic alius intelligitur et tamen in infinitum dicitur/ quod status erit in secundo actu: ut dicitur augustinus .q. 1. p. logi. **¶** Si queritur quomodo tunc vniuersale est obiectum cognoscitur/ cum dum supponitur personaliter/ non supponitur se/ sed pro re: et tunc non dicitur actus reflexus/ sed solum dum supponitur simpliciter: forte dici posset/ quod existente vniuersali in intellectu/ semper intuitiue cognoscitur: et ita semper est simul cum actu recto reflexus: licet predicatum propositionis non dicitur de actu reflexo/ sed tantum de actu recto: vel si non placet/ dicatur quod vltimum est obiectum cognitionis aptitudinaliter: non semper actu .i. quod est cognoscibile **¶** Ad rationes contra secundum dicitur. **¶** Ad primam dicitur secundum doctrinam dis. xxxv. q. iij. quod inter rem intuitiue cognitam et actum cognoscendi intuitiue/ non ponitur fictum quasi medium terminans cognitionem intuitiuam: sed cognitio intuitiua primo et immediate terminatur ad rem ipsam singularem intuitiue cognitam. Si nec inter noticiam abstractiuam singularem immediate intuitiuam sequitur: quia idem omnino: et sub eadem ratione est obiectum intuitiue et abstractiue noticie immediate sequentis: sed cognitio re intuitiue intellectus fingit conceptum simillimum in esse obiectiuo rei intuitiue cognite/ representans ipsam rem et omne sibi simile: si non est simillimum soli rei cognite/ sed etiam cuilibet sibi simillime: quod est obiectum primo cognitum intellectiue contra. **¶** Per hoc ad argumentum dicitur/ quod illud fictum siue conceptus abstractus/ non representat precise rem singularem a qua abstractum/ sed illam et quolibet sibi simile: quod patet plura esse: si cur declarat augustinus .q. sequenti. **¶** Ad confirmationem dicitur/ quod fictum est tale in esse obiectiuo non quantum ad singularitatem representandi/ sed quantum ad habitudines representatas: quia representat easdem non numero tantum/ sed specie: quia omnia similia. **¶** Per hoc ad confirmationem secundam dicitur/ quod si situm do rei a qua fingitur: et cuiuslibet sibi simile/ si sita regis licet fingatur a figulo sim singularem faciem regis: representat tamen eam regem et omnem sibi simillimum. **¶** Ad tertiam confirmationem patet ex dictis/ quod conceptus fictus non est obiectus cognitionis intuitiue/ nec abstractiue immediate sequentis: quia illas presupponit/ sed est obiectum cognitionis communis abstracte. Quid autem sit obiectum cognitionis intuitiue et abstractiue immediate sequentis dictum est: nec oportet obiectum esse prius quam ad abstractiuam: sed sufficit quod aliquando fuerit prius. **¶** Ad quartam confirmationem dicitur/ quod experimur in nobis fictum importans rem singularem/ sed non illam tantum a qua sit fictio/ sed omnem sibi simillimum: et ideo est vltimum

Ad. 4.

Ad. 2.

Ad. 1.

ad 2. fir.

Ad. 2.

ad 2. fir.

Ad. 2.

Ad. 3.

4

dictū est: nec tñ ab vna re singulari abstrahim⁹ vni-
uersale: sed etiā a pluribus singularibus inter se con-
uenientibus abstrahit vniuersale: qd est similitudo q-
dam omniū sic cōuenientū: z obiectū terminās actū
intelligēdi cōem: z qd addit: cū fingim⁹ ciuitatē alex-
andrie/ fingim⁹ aliqd singulare: neget id: nā illa ima-
go quā a pluribus prius sensatis fingimus/ de se est
vniuersalis: qz equaliter est omniū q sunt: vel eē pos-
sunt similia huic fictioni: licet forte de facto nihil rea-

Contra le est huic simile: z ita parēt solutiōes. **C** Sed adhuc
o. de si- cōtra hūc modū arguit illa opinio defectis videt oī-
ctis. 1. no superflua: quia omnia in hac materia saluant^r per
solū actū intellēdi/ sine bñōi fictio/ habentē tñ esse
obiectiū: z multo facilius qz ponendo bñōi fictum
cum actu intelligēdi: quem tamē oportet ponere ex
rationibus dist. sequenti ponendis. Cum ergo nō sit
ponenda pluralitas sine necessitate/ vitanda est hu-
iusmodi pluralitas, aīa parēt: quia si ponit^r bñōi fi-
ctū/ ad hoc ponit^r vt cognitio vniuersalis habeat ob-
iectū vniuersale: sed ob hoc nō oportet ponere: qz suf-
ficienter saluat^r veritas cognitionis per plura obie-
cta singularia: eque primo per cognitionē vniuersa-
lem significata: que tñ oportet ponere etiā si ficta po-
nant^r: tals nulla eēt cognitio vniuersalis rerū singula-
rium: qd ex supradictis parēt eē falsum. **C** Nec opor-
tet ponere bñōi ficta habentia tñ eē obiectiū. ppter
declarare generationē verbi in diuinis: vt infra pate-
bit: que magis declarat^r per productionē noticiē ab-
stractive immediate sequentē noticiā intuitiua: qz p
fictionē bñōi vniuersalis aut etiā singular^r. **C** Nec
propter saluare aucto. beati Aug. aut alia inducta
in rationibus pro illa opinione per auctore adduct^r
in questione pscnti iuxta principiū: vt patebit ex eaz
solutionibus. Unde ad eas fm ordinē respondēdo.

Ad. 1. **C** Ad primā qua arguit: q fm pñm ens diuidit^r p-
k maria diuisione in ens in aīa: z ens extra aīam. Di-
cēdū q nō est diuisio entis accepte pro termino pñm
impositionis/ sed pro termino secūde impositionis: vt
sit sensus entū. i. terminoz significatiū entia: aliqui
significāt entia extra animā: aliqui entia in aīa: z in-
telligit^r pntia in aīa entia q sunt signa sicut illud sup
erpositū est. **C** Rerū alie vniuersales: alie particula-
res. i. signoz: aliud vniuersale: aliud particulare. Et
est similis diuisio ei quā ponit beatus Aug⁹. 1. de do-
ctri. christiana. z magister dis. 1. Omnis doctrina v-
rez est vel signoz: hoc est terminoz significatiū res
vel signa. Est ergo diuisio pñi (si tamē est pñi) hec in
sentētia terminoz entia significantiū: quidā sunt pñi
impositionis: quidā secūde impositionis: neq illa
diuisio entis in ens in aīa zc. valeret: si per ens in aīa
intelligeret^r bñōi fictū: quia tale fictū nō est ens vel
res: sed tñ fictū vel ratio qd distinguit^r contra ens z
rem nisi diceret^r q esset diuisio equiuoci in sua equi-
uocata. **C** Ad secundā de figmentis dicitur q intelli-
gēdo illā similitudinē quā anima fingit: id est abstra-
bit a rebus: sic figmēta sunt actus intelligēdi: qui ha-
bent esse verū z subiectiū in aīa. Sunt em qualita-
res anime inherētes: z bi actus sunt naturales simi-
litudines rerū a quibus formātur: que sunt obiecta
eorum: nec oportet ponere aliquod obiectū mediū
inter cognitionē intellectiua actus: z reale eius obie-
ctum: dicuntur autem bñōi actus figmēta: qz talia
sunt in representando rem/ quales sunt res represen-
tate. Nō autē talia in existēdo: id est in qualitatibus

realibus: qz sunt qualitates spūales: obiecta vō fre-
quēter res materiales: sunt autem naturaliter simi-
les in representando: quia representāt res distīncte
cum suis habitudinibus sicut sunt realiter: non autē
sunt similes in essendo: id est q actus haberēt eē rea-
les: aut qualitates reales eiusdē speciei cum suis obie-
ctis qd addit de chymera: patet q aliter chymera di-
citur figmētū: z aliter cognitio rei possibilis. **C** **U**terū
pceptus chymere. i. act⁹ cognoscēdi correspondēs hu-
ic voci chymere/ est vera qualitas in mente tamē il-
lud qd significat nihil est. **C** **A**d terriū de propositioni
bus/ syllogisimis zc. dicit^r q habent esse subiectiū
in anima: nec eoz esse est tñ cognosci: licet dū sunt
cognoscūt^r: sunt enim aggregata z cōplexa ex plu-
ribus conceptibus z actibus/ qui sunt qualitates in
anima. **C** **U**terū noticiā adhesionis propositionū est sim-
plex qualitas mētis terminata ad complexū positi-
onale. **C** **A**d quartū de artificibus dicit^r q artificia
lia in mente artificis sunt cognitiones: que sunt vere
qualitates cōceptus. i. qui sunt naturales similitudi-
nes rerū artificiatay extra. **S**ecus tamen de mente
diuina: cuius cognitio nō est qualitas/ sed ipsa essen-
tia: non tamē est cōcedendū ppte loquēdo: q artifi-
cialia extra habent esse qualescūq in mente artificis.
Nec creature in mente diuina: nisi esse capiat^r abusi-
ue pro cognosci: de quo infra dis. xxxvj. **C** **A**d quintū
de respectu rationis dicitur q talis nō est ponendus
distīnctus a rebus: tamē conceptus relatiuus sicut
conceptus cōnotatiuus est vera qualitas mētis qui
potest dici respectus rationis: qz importat operatio-
nem intellectus. **C** **A**d sextū dicit^r q ens qd est vniuo-
cum deo z creaturis est conceptus z qualitas mētis
z nō res aliqua extra animā realiter cōmunis deo z
creaturis/ sed est cōis representatiue: sicut vox eius de
quo. q. sequēt. **C** **A**d septimū dicit^r q intēctiones se-
cunde sunt vere qualitates in anima z cōcept⁹ signifi-
cantes signa pmodū signi z nō tñ ficta. **P**nter d^r qd
qd b. Aug. de isto ficto dicit/ cōuenit cōceptū qui est
act⁹ intelligēdi: z quō intellectio est obiectū cogniti-
uum nō suimet/ sed act⁹ reflexi: dicat^r pportionabiliter
sicut supra responsum est de ficto. **C** **A**d rōnem pñm
cōtra secundā opi. in pñcipio. q. q etiā videt^r militare
cōtra hāc opi. dicit^r q actu intelligēdi vniuersali/ ni-
hil intelligit^r nisi singulare: z qdlibet singulare sub eo
cōtērit^r eque pmo negatiue. **N**ec est incōueniēs q infi-
nita in potētia pnt intelligi cōfuse/ sec⁹ si intelligit^r qd
libet seorsum distīncte. **C** **A**d secundā cōtra eādē opi.
dicitur q conceptus dupliciter accipit^r participialiter
z noialiter. Participialiter est res que cōcipit. i. res
que actu cognoscēdi intelligit^r: z sic concept⁹ est obie-
ctum intellectiōis: z est res extra terminans actus
intelligēdi. i. res cognita: sed noialiter capiēdo ē ipsa
cognitio qua res cognoscit^r: z sic est act⁹ intelligēdi:
z verum est q cognitio non precise terminat seipsam
vt significatū per se naturaliter ppte/ sed bene termi-
nat seipsam: vt significatū per se mediāte alio pceptu
hoc est dictū/ q nullus cōceptus significat seipsum p-
cise naturaliter proprie z vltimate: s³ bene significat
seipsum precise naturaliter cōmuniter vel non vlti-
mare: z hoc mediāte alio cōceptu reflexo naturaliter
ppte significatē. **C** **A**d rōnes cōtra secundā opinionē
inquantū faciūt cōtra illā dī/ q vniuersale nō est spe-
cies/ sed cognitio siue actus cognoscēdi cōmuniter.
Et consequēter dicit^r q illud vniuersale nō pmo itel-

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad. 6.

Ad. 7.

Ad. 2.

igitur sed res singularis: sed est quo intelligi. potest tñ intelligi alio cōceptu q̄ dicit reflexus: nec p̄ce-
ditur in infinitū: sed est itatus fm̄ auc. in sc̄do vt di-
cit in plogo. q. i. **D**icit etiā q̄ cōceptus vniuersa-
lis abstrahit z generat. Abstrahit a cōuenientia sin-
gulariū z generat: q̄ realiter in ania pducitur: alie-
rōnes nōn sunt cōtra istā opi. **P**ropter illas ratio-
nes factas cōtra opinionē de fictis. **U**idez sc̄da opi-
nio p̄babilior: q̄ vniuersale est cōceptus mentis. i.
actus cognoscendi: qui est vera qualitas in anima/
z res singularis: significans vniuoce plura singula-
ria eque p̄mo negatiue naturaliter proprie: quorū
singulariū est naturalis similitudo: nō in existendo/
sed in representando: p̄pter qd̄ dici pōt fictū/ similitudo
imago vel pictura rei: etiā obiectū cognitiū: sed nō
seipso: sed alio cōceptu reflexo. **E**st etiā vniuersale:
vor vel scriptū/ aut qd̄cūq; aliud signū ex instituti-
one vel voluntario vsu significans plura singularia
vniuoce. qd̄ tñ signū est res aliq̄ singularis: z sic cō-
ceptus/ ita z ip̄m solum representatiue est vniuersale:
ita q̄ esse vniuersale nihil aliud est q̄ representare vel
significare plures res singulares vniuoce. **E**t fm̄
hūc modū oīa facilliter possunt solui z intelligi: quā
opinionē in sequentibz p̄seq̄ ppono: sicut z doc. q̄t.
iij. q. ij. eam acceptat dicens: q̄ nō sit paruus mun-
dus cōtinens huiusmodi entia ficta. **U**n fm̄ euz ibi
qd̄ nulla res est/ nihil est oīno. **I**te. iij. quortli. q. xix.
Ad Aug. dicentē possum fingere talē hoīem: dicit
q̄ illa fictio est intellectio cōis hoībz zc. **I**te. v. q̄dli.
q. xij. z. xij. **I**tem. iij. quortli. q. xix.

Questio nona

Trū aliquod vniuersa

le sit vniuoctū deo z creaturis. **R**ecitat opi-
nionē sc̄o. li. j. dist. iij. q. iij. z dist. viij. impu-
gnatis eos q̄ tenent partē questionis negatiuā: q̄ duo
dicunt: **P**rimū/ q̄ aliqd̄ est vniuoctum deo z creaturis
sc̄z ens siue cōceptus entis. **S**c̄dm/ q̄ ens nō est vni-
uoctū dicit in qd̄ de passionibz suis p̄ijs: nec de vlti-
mis differentijs. **E**t licet auc. in p̄mo dicto p̄cedet
cū iōāne: tñ rōnes suas impugnat tanq̄ insufficien-
tes. **C**et̄ q̄ questio ista querit de vniuocto/ auc.
declarat qd̄ sit vniuoctū z equoctū: qd̄ denotiatiū. z
B q̄ hec logicalia sunt/ ideo breui⁹ hic sūmant. **N**o-
tat q̄ doc. q̄ licet vniuoctū p̄rie solū voci attribuat/
sc̄z q̄ vni cōceptui subordinat: sic enī vocabulum so-
nat vniuoctū/ quasi vor vni cōceptui subordinatum
(sicut equoctū dicit vor vna diuersis conceptibz sub-
ordinata) largi⁹ tñ etiā p̄cept⁹ dī vniuoct⁹: q̄ vnius
vel vno mō significatiū: vñ oīs cōceptus est vniuo-
ctus z nō equiuoctus/ respectu illoz quoz est p̄cept⁹
id est quoz est naturalis significatiū: accipit aut ali-
qn̄ vt distinguit p̄ cōceptū p̄riū: z sic dūtaxat cōce-
ptus cōis pluribz est vniuoctus/ z nō p̄ceptus singula-
ris: z sic acceptū est in titulis p̄cedentiū q̄stionū: vbi
questiū ē de vniuersali z vniuocto. **A**lio mō vt di-
stinguit p̄ cōceptū denominatiū: z sic solus p̄cept⁹
cōis absolutus/ dicit vniuoctus: sic de signis ad pla-
citiū institutis. **U**niuoctū aliqn̄ distinguit p̄ equi-
uoctū vt sit oē signū vni cōceptui in significādo sub-
ordinatū. **A**lio mō distinguit cōtra equiuoctū simul
z denotiatiū: z sic vor p̄notatiua (licet vni cōceptui
subordinata) nō dicit vniuocta. **A**dhuc distinguit
de vniuocto vt cōuenit tā conceptibz q̄ voibz. **U**nō

mō vt accipit p̄ eo qd̄ p̄dicat de pluribz sibi simili-
mis/ q̄ nō sunt vna res reali: z sic sola spēs specialissi-
ma esset vniuocta. **S**c̄do mō p̄ eo qd̄ p̄dicat in qd̄ de
pluribz etiā nō simillimis: q̄ nō sunt vna res: z sic ge-
nus etiā est vniuoctū. **T**ertio dicit qd̄ p̄dicat de plu-
ribz/ q̄ tñ sunt vna res: sic relatio dicit vniuoce de re-
lationibz diuinis/ q̄ sunt vera essentia. **E**t q̄b p̄z
q̄ vniuoctū nihil est vniuoctat⁹: nec de eoz essentia
nec pars/ nec accidēs eoz: q̄ vniuocta sunt signa vni-
uocata vñ res significare: sed signū nihil est rei signi-
ficare. **H**is p̄missis est cōclusio p̄ma rñdens ad q̄-
stionē: **D**abilis est cōceptus vnius cōis deo z creatu-
re/ p̄dicabilis de eis in qd̄ z p̄ se p̄mo mō. **P**robat
p̄clusio: q̄ deus pōt a nobis cognosci z nō in se: nec i
cōceptu simplici p̄rio sibi. q̄ in aliquo p̄ceptu cōmu-
ni sibi z creaturis: talis aut cōceptus poterit esse qd̄-
ditatiuus. q̄ zc. p̄na vltima nota: z p̄ma p̄na tenet a
sufficienti diuisione: z p̄ma pars antecedentis: sc̄z q̄
nō cognoscit a nobis in se: q̄ oīs talis cognitio rei i
se est intuitiua vel abstractiua: vt patet ex plogo. q. j.
Deus aut a nobis nō potest cognosci intuitiue i via:
q̄ illa cognitio ē beatifica. nec abstractiue: q̄ illa p̄-
supponit intuitiua. **S**c̄da pars/ q̄ etiā non in ali-
quo cōceptu simplici p̄rio: q̄ nihil sic intelligit nisi
p̄us in se cognoscit: alioquin color posset a ceco co-
gnosci in cōceptu p̄rio coloribz: qd̄ patet falsū. **S**i
dicis q̄ diuisione nō est sufficiens: q̄ pōt cognosci i cō-
ceptu cōplexo p̄rio: dicit q̄ cōceptus cōplexus pro-
prius deo: q̄ nō pōt cōponi ex simplicibz deo p̄ijs:
necessario cōponit ex simplicibz cōmunit⁹ deo z cre-
aturis. **Q**uōd posset esse qd̄ditatiuus/ p̄bat: quia
si nō/ tunc erit denotiatiuus. **S**ed ille p̄supponit con-
ceptū cui sua denotatio attribuit: ḡra exēpli: **C**reati-
uū est denotiatiū: ideo p̄supponit cōceptū significā-
tem re cui attribuit. **R**esoluit enī denominatiū
in duos cōceptus. vñ rei quo denominat: z eius q̄
denominat: sic creatiū ens potēs creare: aut ergo
ille cōceptus cui denominatio attribuit/ est quiddi-
tatiuus aut denominatiuus. **S**i primū/ habet pro-
positū: si sc̄dm/ quero de illo sicut de p̄mo denomi-
natiuo: z vel erit processus in infinitū/ aut stabit ad
cōceptū quidditatiū. **S**ecunda cōclusio: **C**once-
ptus entis est cōmunit⁹/ vñ vniuoctus omnibz existētibz
realiter extra animā: p̄dicabilis de eis in quid per se
p̄mo modo. **P**robat: q̄ cū sit vniuoctus deo z crea-
turis/ erit vniuoctus omnibz creaturis. **P**lus enī cō-
ueniunt quēcūq; creature inter se: z quelibet cum q̄
libet creatura/ q̄ aliqua creatura cū deo. **Q**uōd p̄di-
cat in quid/ p̄bat eadē rōne quā cōclusio p̄cedēs
quantū ad hanc partem. **A**d hanc p̄m vniuoctū acci-
peret stricte pro conceptu p̄dicabili de pluribz si-
millimis/ siue p̄fectam similitudinē ad inuicē habē-
tibz/ tñ nullus p̄ceptus esset vniuoctus deo z creatu-
ris: q̄ nihil est in creatura qd̄ sit p̄fecte simile alicui
qd̄ est deus: z hoc mō sancti negauerunt vniuocatio-
nē dei z creature. **A**d uertendū etiā: q̄ licet ens est
vniuoctū p̄dicabile in quid de omnibz creaturis: nō
tamē p̄dicat quidditatiue de omnibz cōceptibus
creaturarum: quia non de denominatiuis. **H**ec enī
non est predicatio quidditatiua/ album est ens: quā-
titas est ens: supposito q̄ quantitas non distinguere-
tur a re quanta: eo q̄ in his subiectum p̄notat super
predicatum: p̄dicatur autem in quid de omnibus
conceptibus absolutis: z quelibet res existens extra

Corol.

E

Cōcl. 1.

D

Cōcl. 2.

E

f

S animā potest significari cōceptu absoluto. **S**upponēdo autē qd vniuocū est signū vni cōceptui natura-
liter p̄prie f̄canti subordinatū: vel ipsemer cōceptus
vnus naturalr p̄prie significatiu⁹: equiuocū vō ē si-
gnū plurib⁹ cōceptibus diuīsim subordinatū: vt sic
naturaliter p̄prie significantib⁹. Denotatiuus ē ter-
min⁹ accidentaliter p̄notatiu⁹. P̄or totū sūmari bre-
uius z clari⁹ / hac vnica cōclusiōe quā etiā habet do-
ctor. i. quorli. q. xiiij. Ens est vniuocū deo z creatu-
ris. p̄bat⁹: dabilis est vn⁹ cōceptus qdditatiu⁹ cōis
deo z creaturis: z ille maxime erit cōcept⁹ entis. mi-
nor nota: maior patet: qz de⁹ est aliq̄ mō a nobis co-
gnoscibilis: z nō cōceptu simplici p̄prio absoluto si-
ue qdditatiuo qd idē est. (Nota doc. p̄ cōceptū simpli-
cē intelligit cōceptū absolutū. i. nō p̄notatiuū) q̄ vel
cōmuni qdditatiuo vel cōplexo. Assump̄uz p̄ p̄ma
p̄te notū est: qz nisi deus esset a nobis aliquo mō co-
gnoscibilis de eo tanq̄ de re simpliciter ignota nec
cogitare nec loqui possem⁹. Scd̄a p̄s patet: qz talis
cōceptus p̄supponit noticiā intuitiua dei: q̄ nobis
p̄statu isto nō est possibilis: vt patuit in p̄logo. et. j.
dis. iij. magis patebit: quā tener sufficiēti diuisione:
z qddcūq̄ illaz dicit⁹ / habet p̄positū. De p̄mo mēbro
p̄t⁹: de scd̄o z tertio s̄it⁹: qm̄ cōceptus cōnotatiu⁹ p̄-
supponit cōceptuz sub̄strati qd denotat: z ille vel erit
absolutus vel cōnotatiu⁹. Si primū / habet p̄positū
qz non erit p̄prie deo: q̄ cōmuni deo z creaturis.
Si cōnotatiuus arguit⁹ vt p̄us / z vel p̄cedit in infi-
nitū qd est impossibile: vel litaur ad absolutū cōmu-
nē deo z creaturis: similiter si fuerit cōplexus / queri-
tur de partib⁹ eius / si sunt absoluti z p̄ cōsequens cō-
munes: si cōnotatiui: z arguit⁹ vt iā argutū ē. **C**ir-
a qualibet p̄ueniētia essentiali p̄t ab̄strahi cōcept⁹
qdditatiu⁹ cōmuni sic cōueniētib⁹: sed tā deus q̄
creatura existūt realiter extra animā id est in esse sub-
iectiuo: z sic esse est essentialē deo z creaturis: ergo.
Circa deus plus p̄uenit cū sub̄stātijs creatis q̄ cū
accidentib⁹. **C**irca plus cū sub̄stātia intellectuāli q̄
cū sub̄stantia nō cognoscente. **C**irca pl⁹ cū spūali q̄
cū corporalī: z a qualibet eaz p̄ueniētiā p̄t ab̄-
strahi cōceptus absolut⁹ qz sunt essentialē: s̄iml̄r ni-
si sic: nullū p̄dicatū conueniēs nature f̄m rōnē suaz
formalez posset attribui deo nisi metaphoricē: et sic
vel deus nō esset vere viuens / aut anīa nō esset de vi-
uens: similiter vel deus vel angelus nō esset de spūs
z sic nō magis p̄prie deus diceret⁹ intelligēs q̄ dice-
ret⁹ lapis. **C**irca tunc nullū p̄dicatū dicens p̄fectio-
nē simpliciter / vere diceret⁹ de creatura: qz cū tale cō-
ueniret deo vtiq̄ f̄m rōnem f̄m quā dicit p̄fectionē
simpliciter / f̄m illā nō posset p̄uenire creature: si nō
vniuoce p̄ueniret vtriq̄. **C**onsequēter dicat⁹ qd ens
acceptū vt significat absolute omne qd realiter est si-
ue qd habet esse subiectiuū p̄dicat⁹ qdditatiue de oī-
bus terminis absolutis: z ita vniuoce significat oīa
existentia: non autē predicat⁹ quidditatiue de omnib⁹
terminis: quia non de cōnotatiuis. Predicatur au-
tē sic de omnib⁹ absolutis: z qz quelibet res potest p̄
aliquē terminū absolute significari vt est ens tale in
se ens / potest quidditatiue predicari de qualibet re:
id est de cuiuslibet rei termino eā absolute significā-
te: non autē de quolibet termino rē significantē: non
enī de non absoluto. **C**De passionib⁹ vō z differen-
tijs siue vltimis siue non vltimis: tales nō sunt res
vt res distinguūt contra signū: sed signa p̄dicabilia

accidentālī z p̄ueribīlī vel essentialī z non qddita-
tiue. i. sunt signa cōnotatiua accidentalī vt passio-
nes: essentialiter vt differentie: z ita de illis non p̄di-
cat⁹ ens qdditatiue: tñ de rebo significatis p̄ eas p̄di-
cat⁹ quidditatiue f̄m intellectū exp̄sum. i. de aliqui-
bus terminis significantib⁹ absolute ea q̄ passioēs
z differentie significant cōnotatiue. Nec sunt sūma-
rie que determinant in hac questione

Questio

X

Trū sit tm vnus deus

A

questio hec terminabit articulis trib⁹. Pri-
mus / notabilia z suppositiones. Secūd⁹
conclusiones. Tertio dubitationes absoluer. **C**ir-
ca articulos primū notandū / qd conclusio est certa et
claret ex fidei articulis: an aut sit naturalr demon-
strabilis pertractat auctor: z quomodo veritas cre-
dita possit ratione naturali ostendi. Recitat autē do-
ctor primū opinionē Scoti li. j. q. ij. dist. p̄sentis re-
nentis in sūma qd potest probari qd est aliq̄ ens pri-
mū p̄mitare causalitatis effectiue z finalis z primi-
tate eminētie. Et scd̄o qd illa triplex primitas vni so-
li nature conuenit: z d. h. q. iij. tractat. primuz p̄bat⁹
qz oportet ponere statū in causis essentialib⁹ ordina-
tis / ne fiat p̄cessus in infinitū: ergo dat⁹ efficiens nō
effectū: z illud erit causans primū. **C**irca hoc ostē-
dit Joā. que cause sint essentialiter ordinatē: scilicet
quaz posterior dependet a priore in causando / z est
imperfectior ea: z simul requirunt ad causandū: op-
positū est in accidentaliter ordinatis. Ex quo etia
ōndit qd non est idē causa essentialiter ordinata z cau-
sa p̄ se: nā causa p̄ se f̄m eū est / q̄ f̄m naturā p̄prie et
non f̄m aliq̄ sibi accidens causat⁹: causa p̄ accidens
econuerso. **C**Scdm̄ s̄iml̄r p̄bat⁹ plurib⁹ rōnib⁹: se-
cundū p̄bat⁹: qz tale p̄mū est necesse esse: nō autē pos-
sunt esse duo necesse esse. Has z alias rōnes late reci-
tat z impugnat doc. cōtra Joā. oñdēs aliq̄s saltez
et eis min⁹ sufficiētes: plura etiā impugnat qd Sco-
tus dicit de causa p̄ se z p̄ accidēs: similiter d̄ causis
essentialiter ordinatis. Lōmendās nihilomin⁹ ip̄m
doc. subtilem: qz fuit magnus logic⁹. **C**Scd̄o sup-
pono qd nōis dei: qd dupliciter p̄t assignari: vt di-
cit doc. j. quorli. q. j. Si qd deus: Primo dicit⁹ ens
oī alio p̄fectius vel scd̄o quo nihil est p̄fecti⁹. Secū-
dū p̄mū qd nōis p̄bato qd deus est: etiā p̄bat⁹ qd tm
vnus est deus: qz sic accipiēdo includit manifeste cō-
tradictionē esse plures deos. Quo ad scd̄m qd nōis
duo querit q̄stio. Primo / an sit de⁹: scd̄o an sit vnus
z non plures f̄m expositionē signi tm. **C**Quo ad p̄-
mū tener auctor cū Sco. qd deū esse est demonstrabi-
le p̄ hoc / qd p̄t demonstrari qd est aliq̄d p̄mū in gene-
re cause efficientis demonstratiōe ad impossibile: alio-
enī p̄cederet in infinitū: z eēt infinitas rez actu eri-
stentiū separatay: qd ē impossibile demonstrat⁹. iij.
philisco. Et hac demonstratiōē p̄bi Petr⁹ de aliaco
effert sup oēs alias demonstratiōes p̄bi: licet dicat eā
nō fore demonstratiōē / sed bonā p̄babīlē rōnē. At-
tamē f̄m doc. illa demonstratiō euidētius fieri posset
p̄ rez cōseruationē / q̄ p̄ rez p̄ductionē. **C**Quo ad
scd̄m scz qd etiā vnitas dei sit demonstrabilis z non
pluralitas: circa qd Sco. p̄bare n̄ritur infinitatem
dei. Et consequenter impossibile esse plura infinita.
Quas rationes multiplicat in. q. j. et. ij. hui⁹ distin-
Sed has aut. soluit oñdēs qd non p̄cedūt ex euidē

Art. 1
Nota. 1

Nota. 2
B

C

D

in p̄a qd f̄m h̄i h̄i h̄i h̄i h̄i
et ip̄a h̄i h̄i h̄i h̄i h̄i h̄i
cū qm̄ qd p̄cedit n̄i
rem a n̄i h̄i h̄i h̄i h̄i h̄i

Trū fruitio sit q̄litas

distincta reali a delectatiōe. ¶ In hac q̄stioe opt. Perri aureoli recitat z impu

gnat doc. Deinde opt. Sco. refert cū q̄m cōclusiōe r̄sali ad q̄stū cōcordat: licet in aliq̄b⁹ dissentiat ab eodē: demū p̄cessum in hac q̄stione apit/ōndēs p̄mo quō dilectio z delectatio se h̄nt q̄rū ad idē p̄ritatē z diuersitatē. Scdo q̄rū ad efficiētiā z effectiuitatē. Tercio q̄rū ad subiectū recipiēs ea. Quarto q̄rū ad nobilitatē z p̄fectionē. ¶ Pro ar. p̄mo: q̄ ē terminoz declaratiū⁹ supponit dicta. j. dif. xxiij. tertiū collec. q. j. f. q. passio accipit m̄ltipl̄r: qd est potētia: in q̄ subiectat. ¶ Dicitū breuī notādū q̄ delectatio a p̄ho. j. retho. sic notificat. Delectatio est qdā mor⁹ aie z p̄stitutio simul tota z sensibīl⁹ in naturā existēte. Dī mor⁹ qd ponit p̄ genere f̄m sc̄m Tho. p̄ma. ij. q. xxi. Et f̄m eū pōt esse p̄dicatio causal⁹. S; videt q̄ possit esse idē p̄dicatio: nā mor⁹ h̄ nō sumit p̄r impoztat quādā successiua rei tēdentiā ad sue p̄fectiōis h̄n de p̄secutionē: s; mor⁹ noiat qdā opationē cōplacētē in re volita z habitā: quō intelligere/velle z s̄tia dicūt mor⁹ aut etiā cessatio ab eis dē: z q̄s in aliq̄ p̄siderata z habitā bonitate obiecti voliti z cōplacētis: ideo z pōt sumi expositiue cū dī/est mor⁹ aie z p̄stitutio simul tota. vbi f̄m b̄m Tho. p̄stitutio nō debet accipi. put est p̄stitutio: s; put est institutiū eē q̄s in termino mor⁹: nō eū delectatio est generatio vt Plato posuit: s; mag⁹ p̄sistit in factū esse: vt dī. vij. Et bī. ¶ Dī z sensibīl⁹ p̄r excludere insensibilia: p̄b vt credo excludunt ea q̄ nulla potētia cognitiua a nob cōphēdi p̄nt: sic eū nōnīl amaf nisi cognitiuita z i nullo delectat voluntas nisi in cognito: z qd sic p̄ns est dī sensibile. Seq̄ in naturā existēte: hoc explanat p̄hs vbi. s. j. retho. cū inq̄t: Quare necesse oīa delectabilia esse: aut in sentiēdo p̄ntia: aut in mēorando facta: aut i sperādo futura. Cū eū delectatio habet p̄ obiecto bonū adeptū mō nō tacto/minus habet

Arti. 1.
p̄ncipal

Arti. 2.
p̄ncipal

Loclu.
B

Arti. 2.
Loclu.

L

derōne mor⁹ imp̄fecti q̄s cetere passiōes: z sic pōt eē delectatio in sensu z in intellectuā potētia. ¶ Dis p̄missis r̄ndet ad p̄mū de idē p̄ritatē z diuersitatē dilectiōis z delectatiōis p̄clōne tali: Amor z delectatio distinguūt reali. Paret: qz si aliq̄s amor eēt delectatio maxime qd est p̄secutiōe pus desiderat: s; h̄ nō. Nā diabol⁹ tēptas z volēs hoīem peccare/dū tale volitū deducit in opus nō delectat: eo q̄ in dānariis nulla ē delectatio. Silt tristitia nō est odiū: nā b̄i odiūt mala: z tñ nō tristant: qz beatitudo expellit oēm tristitiā/sic dānario oēm delectationē: se cus de ch̄fo viatoze z cōphēsoze. Nec obstat dicruz Grego. dicētis diabolū delectari z exultare. Ad qd glo. z p̄s. Qui tribulāt me exultabūt zē. nā exultaret delectari ibi sumit p̄ cōplacētiā intēsa in lapsu hoīs: z non sumunt illa noīa p̄rie. ¶ Pro ar. ij. de efficiētiā z effectiuitate delectationis recitara opt. Sco. q̄ dilectio ē effectiue a volūtate: delectatio vō ab obiecto est hec p̄clusio f̄m mētē doc. Dilectio est imediata a volūtate: q̄s a causa efficiēte: s; delectatio intellectuā (nō aut sensitiua) ē imediata ab actu volūtatis. Vel sic: Causa imediata delectatiōis sensitiue est cognitio sensitiua. Causa vō imediata delectatiōis intellectuē est volitio siue act⁹ volūtatis. ¶ Prima p̄s p̄bat ex libertate volūtatis: nā volūtas ē

potētia libera respectu act⁹ diligēdi. q̄ dilectio est a sola volūtate imediata: p̄b tñ nō negant z alie caus. se mediate q̄ p̄rie nō dicunt cause. Scda p̄s p̄z: qz nō a volūtate imediata: si cū imediata causa eēt volūtas/eēt in p̄tate volūtatis delectari sic diligere qd est falsum. Seq̄la manifesta est. Nec ab obiecto imediata: qz posito actu volūtatis eq̄l/eqlis est delectatio: siue obiectū sit siue nō sit: si vō nō ponit act⁹ volūtatis q̄rū cūq̄ obiectū fuerit p̄ns/nō sequit delectatio effectiue. De multis eū obiectis delectamur q̄ nō sūt: vt paret ex auctoritate p̄bi palle gara: z p̄ cōsequēs q̄ nō sūt/nō sūt cause effectiue. q̄ erit delectatio ab actu volūtatis: qz nulla alia cā assignari pōt. ¶ Preterea ex diffiniriōe cause posito actu volūtatis ponit delectatio: z eo remoto remouet delectatio. q̄ nō tñ sp̄ posito actu volūtatis ponit delectatio (actū volitio seu actus volitiōis nō est causa libera respectu delectatiōis: s; natura) qz pōt esse impedimētū: vt ḡa exēpli: Si est sūma tristitia in aliq̄ vt i demo ne vel alio/pōt aliqd velle z illud p̄seq̄ z tñ nō delectari in illo. ¶ Ex q̄ pōt inferri q̄ act⁹ volēdi naturalis pōt eē sine delectatiōe z nō ecōuerso. q̄ est cā cū q̄ volitio sit cā natural⁹ z nō libera respectu delectatiōis: volūtas vō est potētia libera: q̄ vñ pōt impediti/nō sic aliud. Pōt tñ dici q̄ etiā volūtas habet aliquā libertatē/licit mediate respectu delectatiōis: qz pōt nō diligere: z si nō diligit nō sequit delectatio. ¶ Rō vō diuersitat⁹ q̄ delectatio sensitiua z intellectuā nō h̄nt eādē causam imediatā effectiua/sumit aliq̄ mō p̄ expientiā: qz ad obiecti apphensionē seclusa volitiōe nō seq̄ intellectuā delectatiō: dīnes eū apphēsis diuītis nō dilectis/nō delectat. Paret de multis patrib⁹ sanctis q̄ in diuītis nullā habuere delectationē. Itē paret idē derēnūciāribus seculo. S; si p̄ sensum apphēdit obiectū cōueniens nō pōt sensus nō delectari. Itē f̄m doc. inf apphensionē intellectuāle z delectationē mediat actus volūtatis ad quē se libere habet volūtas. S; inter apphēsiōē sensitiuā z delectationē sensitiuā nihil imediat. q̄ apphēnsio sensitiua erit causa imediata delectatiōis sensitiue. ¶ Et si dā instantia de delectabili p̄cedit/q̄ est causa mediata/nō imediata. Et licet q̄nq̄ oportet delectabile necessario esse pus natural⁹ loquēdo vt in delectabilib⁹ sensu p̄ncipaliū tñ q̄ tñ est causa imediata. ¶ Late h̄psequit doc. qd req̄rat ad rōnem cause: vide in l̄a. ¶ Articulus tertius querit de subiecto dilectiōis z delectatiōis. Ad quē r̄ndet doctor p̄clusiōne tali: p̄babilis est dicere q̄ delectatio est subiectiue in volūtate q̄s in actu volūtatis. Probat: qz accidētis nō est accidens. Et f̄m p̄hm: Maxime p̄riū est substātie f̄m sui mutationē eē susceptibile p̄trarioz. Cū q̄ delectatio z tristitia sūt p̄traria/erunt imediata in aliq̄ substātie: z p̄sequēs neutrū erit subiectiue in accidēte: ex cōse quēti nec in actu volūtatis/s; in ipā volūtate: hoc est in aīa rōnali. ¶ Nec valet replica si dī/q̄ quātitas est receptiua p̄trarioz: qz quātitas nō est accidēs inherēs rei quāte: nec est alia res a substātia quāta/quātitas substātie: vt p̄babiliter pōt teneri. ¶ Articulus quartus est de p̄fectiōe z nobilitate eorundē. p̄ q̄st hec p̄clusio: Actus amoris siue dilectiōis simpl̄r est nobilior delectatiōe. Probat: qz cuius cōtrariū est peius ipm est nobilior: s; odiū dei qd cōtrariū dilectiōi dei est peius tristitia. q̄ dilectio est nobilior delectatiōe

Arti. 3.
Loclu.
D

Arti. 4.
L

Art. 3.
Principal
Dub. 1.
f

lectatioe. Maior manifesta. Minor patet: qz e ma-
xime fugiendū: z in nullo casu peccandū est. ¶ Item
amor amicitie est pfectissimū accidens qd pōt cōpe-
tere homini: qz maxime acceptat a deo. ergo est pfe-
ctior delectatioe. ¶ Si dicis: Illud est nobilius qd
quietat voluntatem: tale est delectatio z nō dilectio
siue fructio: qz post fructione expectat delectatio. Di-
cendū qz quietare ultimare voluntatē dupliciter in-
telligit. Vel qz est ultimum eligibile ppter se: z non
ppter aliud. Vel qz est aliquid post quod nō est aliud
quietas. Primo modo fructio quietat z nō delecta-
tio: et quod sic quietat est nobilius: qz non est ppter
aliud. Si secundo modo: sic delectatio ultimare qe-
tat: sed tale non est nobilius: cuz sic ppter aliud. Nā
z delectatio est ppter operationem. x. Ethicor. De-
lectatio deniqz conseruat operatē in opere. ¶ Si
dicis: Delectatio est perfectior eo qz naturaliter est
posterior fructione: nam que sunt posteriora genera-
tione pōra sunt perfectione. Dico qz hoc verū est qn
sunt eiusdem generis et vnū essentialiter ordinatur
in aliud z est ppter aliud: sicut sperma est ppter homi-
nē: sic non est in pposito. Nam fructio non ordinat
ad delectationē: nec fructio est ppter delectationē:
sed e conuerso. ¶ Si dicis: An deus de potētia ab-
soluta pōt facere fructiōnem sine delectatione cōse-
quente. Videt qz sic: z ita cum tristitia zc. ¶ Quan-
tū ad articulū terciū pncipalē dubitat in illa for-
ma arguendi valeat: Qn aliqua sic se habent qz vnū
manet alio nō manente/illa distinguūt: s; possibile
est qz maneat dilectio z nō maneat delectatio zc. vt
arguit doctor contra Aureolū: Dicendū qz non va-
let: qz dat instantia manifesta in cōcretis arguēdo
Per banc em formā pbatur qz lac albū distinguere
tur realit a lacte calido: vel a lacte dulci/cum tñ idē
lac sit album/calidū z dulce. ¶ Item pbaret qz do-
minus z creator/deus/realit distinguērent. ¶ Itē
qz hoc lac calidū distinguūt ab hoc lacte calido rea-
liter demonstrando idē: paret subsumēdo sub pdi-
cta maiore. Manet lac albū qn non manet lac dul-
ce vel calidum. ¶ Itē manet deus qn nō manet crea-
tor vel dñs. Item hoc lac calidum manet: qn nō ma-
net lac calidum. Vel qz calidū distinguēret a se ipso
calido subsumendo calidum manet/qn non manet
calidum. Omnes ille minores in casu sunt vere et
possibiles: z tamē conclusiones falsie z impossibiles
¶ Si querit in quo deficit illa forma: Dicendū qz
non est p locū aliquē pbatiūm: nō em p locū syllo-
gisticū: qz nec est in modo/nec in figura: vt piz in-
spicienti. Nam non cōstituit ex tribus terminis tan-
tum: qz nullū ibi est medium. Nam subiectum ma-
ioris qd deberet esse mediū/eo qz non intrat conclu-
sionem/nō pdicat in minori: neqz subijciat: nec pōt
assignari aliquis locus enthymematicus. Si dñ: re-
ducat ergo ad formā syllogisticā sicut omnia sic se ha-
bentia qz vnū eorū manet alio non manēte sūt rea-
liter distincta: et omne lac album z omne lac dulce
sunt huiusmodi. ergo omne lac albū z omne lac dul-
ce sunt realiter distincta: sic argumentū est in pmo
pme: z maior est vera: s; minor. Qd pbat: qz lac al-
bum z lac dulce sic se habent/qz pōt manere lac albū
non manente lacte dulci: supposito qz lac albū ama-
ricet vt fieri solet reservatum in diē alterū: tūc enim
manet lac albū z non manet lac dulce: qz amaricato
lacte/iam non est lac dulce. Dico qz sic arguēdo ma-

ior est vera: qz oppositū videt implicare. Sed mi-
nor est falsa. s. omne lac album z lac dulce sūt bmoī. i.
sunt aliqua sic se habentia qz vnū manet alio nō ma-
nēte ppter falsam implicationē: implicat em qz lac al-
bū z lac dulce sint aliq. Itē sint vnū z aliud qz oia in
casu falsa sūt: loquēdo de vno lacte qd ē albū z dul-
ce: qz illud lac albū z cū hoc dulce nō est aliqua nec ē
vnū z aliud: s; ē vnū z idē oibz modis. S; falsū est
qz vnū. i. lac albū manet qn aliud. i. lac dulce nō ma-
net: qz qñcūqz manet id qd mō est lac album: manet
etiā id qd mō est lac dulce: qz idē est subiectū albedi-
nis z dulcedinis: z qn illd manet ipm manet. Et ita
si accipet minor fm actū signaturū vt tñ valeret: lac
albū supponit p aliq qd manet/qn nō manet illud p
qz supponit lac dulce nihilomin⁹ est falsa: qz cū lac al-
bū z lac dulce supponūt p subiecto albedinis z dul-
cedinis qd idē est: illud subiectū qn manet falsū est
dicere qz nō manet. ¶ Et ad pbationē minoris pōt
manere lac albū qn nō manet lac dulce. qz vno manē-
te aliud nō manet: vl qz lacte albo manente/lac dulce
nō manet. Neget consequētia: qz est fallacia acciden-
tis: qz in antecedēte manet dicit mansionē fm qd. i.
dispositiōis accidentalis albedinis z dulcedinis: et
in psequēte dicit mansionē simplr. i. rei substantialis
scz substantie lactis qz est subiectū: z ita variat appella-
tio forme. ¶ Si dicis volo qz manet paise dicat idē
in antecedēte z psequēte: quis b sit p vim logice. Ad-
missio/ tñ tūc distinguendū est: aut vtrobiz dicē mā-
sionē fm qd: aut vtrobiz mansionē simplr. Si pri-
mū/ pcedit antecedēs z psequēs. S; si vltra inferit mi-
nor syllogismi neget psequētia: qz in minori syllogis-
mi manet dicit mansionē simplr: sic etiā in maiore.
Si autē dicit mansionē simplr: sic antecedēs est falsum
Manet lac albū qn nō manet lac dulce: qz valet tñ
manet subiectū albedinis qn nō manet subiectū dul-
cedinis qd falsum est: qz qñcūqz manet subiectū albe-
dinis/manet etiā illud qd nūc est subiectū dulcedi-
nis. ¶ Et etiā auctor subdit qz licet nō inferat illa/
dilectio distinguūt a delectatioe: tñ bñ seqz qz hec est
possibilis: dilectio realiter distinguūt a delectatioe.
Uex est b qz valeret nā de sensu cōposito. S; nō pōt
inferri vna de sensu diuiso sic inferēdo: qz dilectio po-
test distinguūt a delectatioe: vt in pōri exemplo. Nō
sequit ergo lac albū pōt distinguūt a lacte dulci: qz il-
la inferit qz idē pōt distinguūt a se ipso qd est impos-
sibile. S; sequit qz hec ē possibilis: lac albū distinguūt
tur a lacte dulci: capiēdo distinguūt vt nō p supponit
existentiā extremorū: s; simplr importet negationē
vnius ab alio siue sint siue nō. Et sic illa est possibi-
lis: qz valet illa: hec est possibilis lac album non est
lac dulce qd verū est: qz si lac corrumpere vel dulce
do corrumpere/hec esset vera: lac album non est
lac dulce. Alias si distinguūt capitur stricte nō seq-
tur: Sorres manet qn nō manet hoc ridēs demon-
strando sortem ridētē. ergo hec est possibilis. Sor-
tes distinguūt ab hoc ridēte. ¶ Secūdo dubita-
tur cōtra conclusionē pnam: nam expse dicit Bu-
gustinus. xiiij. de trini. dei. c. vi. Interest qualis sit
voluntas hoīs: qz si pueris/pueros habebit mo-
tus zc. Et sequitur voluntas quippe in omnibz est:
imo omēs nihil aliud sunt nisi voluntates. ergo de-
lectatio est amor z dilectio. ¶ Preterea fruimur co-
gnitis in qbz voluntas delectata quiescit: decimo de
trinitate capi. x. ¶ Item arguit Gregorius. q. q.

Dub. 2.
B.

ar. ij. Ois act⁹ volūtatis est dilectio vel odiū: vt pr⁹ ex dicto Augu. vbi. s. s. ois delectatio est act⁹ volūtatis: nulla ē odiū. g. ois delectatio est dilectio. **Ad** not⁹ etiā ē Augu. vbi. s. xiiij. de ciui. dei. c. vj. Et clar⁹ vt q⁹ delectatio nō est odiū. **Itē** ois cōplacētia est dilectio: ois delectatio ē cōplacētia: igit⁹ ois dilectio est delectatio. **Maio^r** est Augu. r. de tri. c. v. in fine. Placitū inq⁹ est q⁹ta volūtas: placitū aut⁹ et cōplacētia idē. Volūtas aut⁹ q⁹ta idē ē q⁹d volitio: q⁹ mēs seu appetitus q⁹scit: q⁹scit in quā amore z dilectioē. **Ad** illa r⁹ndet⁹: p⁹ mū ad Augu. d⁹ q⁹ ex dictis suis ibi nihil aliud inferri pōt nisi q⁹ vel ille p⁹dicatio- nes sūt causales. Vel q⁹ ille passiones (q⁹ q⁹q⁹ etiam dicunt⁹ volūtates nō libere elicit⁹ / s⁹ naturalit⁹ p⁹secu- rine ad actus volūtatis liberos: vt ad obiecti natu- raliter p⁹ueniētis aut discōueniētis actualē app⁹hen- sionē siue appetitiōē in appetitu sensitiuo vt intel- lectiuo) frequēter comitant⁹ act⁹ volūtatis libere si- ue appetitus. Et q⁹ volūtas nō impedit⁹ alias ha- ber passiones illas q⁹si annexas z p⁹sequētes si bñ est disposita: de b⁹ infra in. iij. dis. xxiij. q. j. z dis. xv. ciui- dem. **Ad** Grego. d⁹ q⁹ maio^r vera est de oī actu li- bere elicit⁹ libertate p⁹radictiois q⁹ pōt dici accepta- tio vel deacceptatio. Nō aut⁹ oportet de actib⁹ natu- ralit⁹ cōsecutiuis ad actus liberos. **Ad** mino^rē d⁹: q⁹ vera est cōsecutiue: q⁹ ad volūtate nō impedit⁹ et bñ disposita p⁹sequit⁹ delectatio. **Ad** aliud negē⁹ ma- ior. **Ad** p⁹bationē cōcesso dicto Augu. d⁹ q⁹ ex eo nil aliud sequit⁹ nisi q⁹ cōplacētia est q⁹es volūtatis in re voluta: nō aut⁹ q⁹ sit volitio: s⁹ q⁹ vel anecit⁹ volitioi vel cōsequit⁹ eā zē. Et fm hoc facile possent cōcor- dari Grego. et Occam: vt pōt colligi ex Henri. de Dyra. q. ij. ar. ij. q⁹ bñ loquit⁹ i hac materia

Questio III

Parto queritur utrū

sol⁹ deus sit debitu obiectū fruitionis.

Quantū ad articulu p⁹mū notādū q⁹

frui accipit multipliciter fm Dyra. q. ij. ar. j. dimil- sa acceptioē generali q⁹ sumit⁹ vt nō distinguit⁹ p⁹tra vti. **Primo** frui accipit cōiter p⁹ oī actu potētie ap- petitiue delectabili siue q⁹ ē cū delectatioē: sic sumit frequē⁹ Ecclesiastes. c. ij. v. z. vj. Et Prover. vij. Fru- amur cupitis amplecti. Et Aug⁹. lxxxiij. q⁹stionū. q. xxx. dicimur frui cibo z potu. **Un** inq⁹ frui mur ea re de q⁹ capim⁹ voluptatē: sic sumit in bono z ma- lo: z in multis passib⁹ scripture. **Ite** ego te fruar in dño ad Philemonē. **Secūdo** accipit p⁹ oī actu vo- lūtatis q⁹ p⁹ter se aliqd diligēt nō relatiue in aliud saltē pillū actū: z sic delectatio posset dici frutio Et silr q⁹cūq⁹ alius amor naturalr sequēs app⁹hensionē rei cōueniētis vt placētis. **Tertio** accipit p⁹ amo- re libero volūtatis q⁹ finaliter quiescit in amato q⁹ re- pugnat relationi ad finē aliū. Et sic accipit Aug⁹. cū inq⁹: Frui mur cognitio zē. vt. s. **Itē**. j. de doctri- christia. Si in ea ponēs finē leticie p⁹maneris p⁹pie

Nota. 2 frui dicēdus es. **Secūdo** notandū q⁹ est frutio ordi- nata z inordinata. **Ordinata** / q⁹ sūme z irreferibil⁹ diligēt q⁹d sūme diligendū est et p⁹ se. **Inordinata** hō opposito mō q⁹ sūme diligēt z p⁹ter se tantū q⁹d p⁹pter aliud referibiliter diligendū est. **Ordinata** duplex est: q⁹dam est quietās et satiās voluntatē: vt frutio patrie. **Quedā** nō quietās / s⁹ compatiēs se- cū tristitiā / aut defectū vel anxietatē: vt frutio vie.

Tertio notandū q⁹ auctor p⁹mo recitat opinionē **Nota. 3.** Sco. li. iij. dis. xlix. q. viij. tenentē q⁹ pōt p⁹bari na- turaliter q⁹ aliq⁹ frutio quietās z satiās voluntatē sit nobis possibilis. **Extra** quā aliquot ponit p⁹posi- tiones q⁹s late p⁹batur. **Prima** nō pōt naturalit⁹ de- monstrari: fruitionē diuine essentie nobis fore possi- bilē. Nō em̄ potest demonstrari / q⁹ clara z intuitiua dei visio z frutio sit hōi possibil⁹. **Nec** q⁹ p⁹fectio^r co- gnitio vt amor sit homini possibilis: siue lūmi boni siue aliterius q⁹ cognitio z amor q⁹s habere pōt i hac vita. **Nec** p⁹bari pōt sufficiēter (loquēdo de beatitu- dine in particulari z in specie / vt dicit clarā dei visio nē z fruitionē z nō in genere: vt dicit vltimarā crea- ture rōnalis p⁹fectionē nō curādo in q⁹ p⁹stiat) q⁹ ad illā sit naturalis hōis appetit⁹: q⁹ demonstrari non potest / q⁹ sit homini possibilis. **Secūda** p⁹positio: **Li** cet voluntas in solo deo satiari possit: non tñ potest naturalit⁹ demonstrari aliquā fruitionē simplr de- tantē homini fore possibilē. **Tertia** p⁹positio: **Non** potest naturaliter demonstrari / q⁹ volūtas sit quie- tabilis p⁹ quēcūq⁹ actū quin libere velle possit aliū: s⁹ est mere creditū. **Hor** oppositū aliq⁹ opinari sē q⁹ dicta doctor recitat z soluit: z que dicta sūt late p⁹batur oñdēs ea fore mere credita z naturaliter inde monstrabilia. **Idē** late p⁹batur **Hol**kor in determina- tione q⁹stionū. q. vj. **Terū** Henric⁹ Dyra. q. ij. ar. iij in conclusione. ij. videtur aliq⁹ modo sentire opposi- tū: vide ibi. **Quantū** ad articulum secūdu est cō- clusio p⁹ma hec: Accipiendo fruitionē cōmuniter in quocūq⁹ potētia appetitiua potest delectari seu io- cūdari: ordinare vel inordinare / ipm potest eē obiectū fruitionis. **P⁹ter** ex p⁹ma acceptioē fruitionis: sic em̄ q⁹dlibet ens potest esse obiectū fruitionis. **Secūda** p⁹clusio. Accipiendo fruitionē scōdo mōdo / frutio nis ordinate potest eē aliud obiectū a deo. **P⁹ter** p⁹positio ex dictis. s. in. q. j. **Tertia** p⁹clusio: Accipie- do fruitionē strictissime solo deo est fruendū. **Pro-** bat⁹ solus deus est p⁹ter se vt summū bonū diligen- dus sine relatione in aliud. g. eo solo est fruendū. **Te-** net p⁹sequētia ex diffinitione fruitionis tertio mō sū- pre. **Quarta** p⁹clusio q⁹ ponit⁹ p⁹tra durandum est: **Obiectū** fruitionis patrie i mediātū est ipemet de⁹ z non visio dei beatifica. **Probat⁹**: q⁹ frutio ē amor amicitie: s⁹ ille terminat⁹ in deo in se z non in aliquo q⁹d nō est de⁹: z p⁹sequēs non in visione tāq⁹ in ob- iecto. **Prima** p⁹s assūpti p⁹ter: q⁹ frutio est amor p⁹fe- ctissimus: s⁹ amor amicitie est p⁹fectio^r amore z cupi- scentie. g. **Itē** frutio patrie correspondet charitati vie: s⁹ charitate de⁹ in se diligēt in via. g. multo ma- gis fruitione in se diligēt in patria. **Oppositū** opi- nātes impugnantur z rationes eoz solūnt⁹. **Huic** conclusioni q⁹re consonat Grego. q. iij. arti. j. Hen- ricus de Dyra. q. ij. arti. iij. **Lamer.** q. ij. articu. ij. **Quinta** p⁹clusio: Fruitionis ordinate non q⁹tan **Cōcl. 5.** tis. i. vie obiectū est ipē de⁹ in se amarus. **Pater:** q⁹ idē est obiectū fruitionis vie z patrie. **Neg⁹** differunt frutio patrie z vie: nisi q⁹ illa est obiecti sūmi clare ostensū: ista obiecti sūmi siue finis obscure cogniti s⁹ idē de⁹ est hic obscure cognitus / z ibi clare vilus. **Sexta** p⁹clusio: Fruitionis inordinate obiectū po- test eē aliud a deo. **Pater:** q⁹ q⁹d volūtas potest sū- me diligere tāq⁹ finē illud pōt esse obiectū frutio- nis inordinate: s⁹ voluntas ex errore vel voluntate sua pōt sibi aliū a deo p⁹stituere tanq⁹ finē z summū

Et ij

Arti. 3. bonū: ideo sic frui: qre zc. **Quatu** ad articulum
Dub. 1. certū dubitat pmo an hō qñescūq cogitat de deo
 teneat eo actualit frui. Rñder. Holkot. q. iij. Cre-
 do q nō: qz sufficit habitualit: voco aut inqt actua-
 liter frui/ formare tales orōnes mētales/ yrinā deo
 fiat sūmus honor: s; habitualit semp teneat. De h la-
Dub. 2. tius ifra in. iij. dis. xij. q. iij. ar. iij. i dubio. ij. **Se-**
 cūdū dubiū: qd est finis vltimus naturalis/ creatu-
 re rōnalis: Utrū deus seu dei fructio vel aliud. Rñ-
 det p qrtuor ppositiōes q sūt dñi Camera. q. ij. arti-
pp. 1. ij. **Prima** est q fructio dei nō est finis natural' crea-
 ture rōnalis in quē tēdar tāq in finē sui appetit' na-
 turalis. Patet: qz si ita esset/ ille finis esset a creatu-
pp. 2. ra rōnali naturaliter acq'sibilis zc. **Secūda** est: q
 creatura rōnalis nō tēdit in deū tāq in finē vltimū
 sui appetitus naturalis. Patet: qz alit seqret q cre-
pp. 3. atura posset hmoi finē habere naturaliter. **Ter-**
 tia est: q creatura rōnalis tēdit in seipam. i. in cōser-
 uationē z in bonū sūspisus tāq in finē vltimū sui
pp. 4. appetit' naturalis. **Prz** ad expientia zc. **Quarta**
 est: q creatura rōnalis appetitu rōnali z libero pōt
 et debet tēdere in aliud q in seipam tāq in finē vlti-
 mū. i. in deū: Patet ex p'dictis. **Plura** ad hāc q-
 stionē valētia vide in Greg. dis. j. q. iij. ar. j. In Pe-
 tro. q. ij. art. ij. In Dyra. q. ij. ar. iij. In Holkot. q.
 iij. z. q. vj. determinationum.

Questio v

Vinto qritur vtrum

volūtas possit frui aliq qd est realit de-
 us nō habēdo fruitionē respectu alicui?

qd est realit de? i. an volūtas possit frui essentia nō
 fruēdo psona/ sapia vel volūtate/ aut vna psona sine
 alia. **Pro** articulo pmo notādū/ q sūt opi. circa
 hāc qstionē p'arie. i. Sco. dis. j. q. ij. tenētis pte af-
 firmatiuā. **Occā/ Dyra/ Holkot/ Camera/ Tho-**
me argēti. **Adā/ Elephat/ Brinckel** z alioz tenētū
 ptēnegatiuā: q magis vident in mō loquendi diuer-
 se q in re ipa. Et videt Henrico de Dyra. q. iij. i p-
 cipio qstionis q neutra eaz sufficiēter pōt pbari ex
 scriptura ppteruentē: ideo difficile est aliquam ea-
 rū sufficiēter vl' rōne vl' scriptura improbare. Nā
 qrtū ad rē certū est: vt z infra dis. ij. in p'clusionibus
 l'alibz ampli' explanabit: z partim. s. patuit in plo-
 go. q. ij. q oia q sūt realt in diuinis/ sūt vna simplicis-
 sima z singularissima res. i. essentia diuina: licet euz
 hoc aliq realt distinguant in se ad sensum infra ex-
 p'mēdū vt p'sone z relatiōes oppositē. Aliq formalit
 vt essentia z psona: vl' scz p'sone quā p'stituit/ relatio
 Et p'sequēs qdūqz fruiť aliq qd est in diuinis/ fruiť
 illo qd ē realt essentia. Et qdūqz fruiť essentia/ fruiť
 illo qd est p'sone vl' psona z relatio zc. Nā essentia di-
 uina idēp'ficat sibi oia q vere z realit sūt in diuinis
 qdqd em in deo est/ de? est: z ita diuina essentia. Sic
 etiā qdqd app'hēdit seu cognoscit distincte vel cōfufe
 essentia/ app'hēdit z cognoscit etiā id qd est psona z
 relatio zc. Et q cognoscit psonā quācūqz vel relatio-
 nē/ cognoscit id qd est essentia. Et suo mō de alijs q
 in deo noiant/ siue sint attributa siue q'cunqz hec de
 re. **Sz** de mō loquēdi est videndū tan sic cōceditur
 q frues essentia fruiť eo qd est psona: et fruens vna
 psona/ fruiť eo qd est alia psona. Ita silt pcedendū
 sit q ois frues essentia fruat qualibet psona: z frues
 vna psona fruat essentia z etiā qualibet alia perso-

na. Et silt de intelligere/ videre/ app'hēdere: vt app-
 hendēs vidēs siue intelligēs essentia intelligit quā
 liber psonā. **Et** circa hoc auctor ponit illā p'osi-
 tionē tāq pncipiū vel maximā: quicqd p'dicat d ali-
 q p'dicat de quolibet qd cū illo est vna res singula-
 rissima z simplicissima: nisi opposituz teneat fides
 catholica: qz cōtradictoria nō debēt cōcedi de eadē
 re simplicissima: nisi fides hoc est scriptura canonici-
 cat: eccle determinatio vel qer his sequunt in cōse-
 quētia euidēti z necessaria cōpellant. Et p hoc dicit
 q q fruitur aliquo in diuinis/ fruiť quolibet qd est
 de? b est essentia relatione et qualibet psona. **Et**
 si hic dicit cū vna psona realiter distinguit ab alia:
 videt q quolibet psona possit terminare actū intelli-
 gendi z fruendi sine alia nō minus qz dependentiaz
 nature assumpre quā solū verbū terminat: z nō paf
 nec spūscūs. **Pōt** dici q aliqd terminare actuz
 intelligendi dupliciter accipit. Vel p illo qd quocū
 qz modo illo actu intelligit siue talis actus de eo p-
 dicit siue nō. Vel secundo: qz de illo p'cise z non de
 aliquo ab eo quocūqz distincto p'dicat talis cōcept'
 vel actus intelligēdi: z hoc p'dicatioē formali: s; non
 idēp'rica. **Primo** modo accipiendo omnē actū in-
 telligendi deum vel aliqd in deo/ terminat tā essen-
 tia qz psona: qz quolibet tali actu intelligit deus: et
 aliquo modo quicqd est deus. **Secūdo** mō vna p-
 sona pōt terminare aliquem actum intelligēdi seu
 conceptū z non alia: nam conceptus relatiuus pa-
 tris formaliter p'dicatur de solo patre z nō de filio:
 neqz de essentia. **Sz** licet illo modo sola patris p-
 sona conceptū relatiuum patris terminet: nō tñ so-
 lus pater intelligit illo pceptu: imo necessario intel-
 ligitur z correlatiuū. i. filius: z illud absolutū qd est
 ad se (id est essentia diuina) qd cū relatione patrē cō-
 stituit de quo brūs Augul. Si pater nō est aliquid
 ad se nō est aliqd qd ad alterū dicat. **Sz** videt q il-
 la cōclusio posset facilius logice determinari cōcor-
 dādo aliquatiter ambas opiniones: Joā. z Occā:
Pro quo suppono pmo q de deo possunt haberi cō-
 ceptus plures nō synonimi inter se realiter distin-
 cti z ab inuicem sepabiles: quoz nunc vno nūc alio
 cognoscimus deū: z fm hoc imponi possunt distin-
 cta signa vocalia: quoz vñū subordinat synonime
 vni cōceptui z nō aliq. **Secundo** suppono q licet
 qlibet hoz cōceptuū significet deum z ita diuinam
 essentiam z p consequens id qd realiter est/ quicqd
 est in deo: z ita eo intelligit quicqd deus est: non ta-
 men quilibet eozū supponit p quolibet qd est deus:
 quia cōceptus patris non supponit p filio. **Ter-**
 tio supponendū est ex logica q verba significantia
 actum potentie rōnalis intellectus seu voluntatis
 faciunt terminū se sequentem significantē id qd ali-
 quo modo terminat huiusmodi actū appellare suā
 rationem: ita q ad veritatem illius p'ositionis req-
 ritur q potentia ferat in rem significatam p talē ter-
 minū sequentem: nō p quēcūqz conceptū vl' actū
 sed per conceptum p'prium illi termino correspon-
 dentem: vel p actum huiusmodi cōceptum p'prium
 p'supponentē: qd dicit ppter actum voluntatis qui
 nō dicitur cōceptus p'prie/ s; actus vt distinguit cō-
 tra cōceptū nō autē sic si talis terminus p'cedit: tunc
 em nō appellat suā rōnem: vnde si p'cedit sufficit ad
 veritatem p'ositionis q ipa potentia ferat in rem si-
 gnificatam p ipm terminū eam. i. intelligendo vel

amando aut odiendo: s; quicūq; cōceptū siue ppiū illius termini siue aliū. Et p hoc ponit differētia inter illas: cognosco venientē: et venientē cognosco. Amo venientem et venientē amo. Et p hoc ad ppositū dicit q; refert dicere: intelligo essentiam: intelligo psonā: et dicere essentiam intelligo: psonam intelligo. Nam pposito q; habeam in me cōceptū essentie et nō cōceptum relatiuum psonae: hec est vera psonā intelligo: et hec falsa intelligo psonam. Prima valet em psonā intelligo. i. rem que est psona intelligo q; vera est i casu: q; essentiam intelligo, que est psona non curando quocūq; cōceptu intelligā. S; secunda est falsa intelligo psonam. q; valet illā intelligo psonam cōceptu relatiuo et ppro psonae siue correspondente ad hoc nomen psona. Similiter differētia fruor et fruor essentia: psona fruor et fruor psona. Nam ille essentia fruor: persona fruor vere sūt si diligo deum tanq; summum: etiam quocūq; cōceptu cognito. S; illa: fruor essentia non est vera nisi diligam deum cōceptu ppro essentie apphēsum. Similiter illa nō est vera: fruor psona/ nisi apprehendā psonam sub cōceptu ppro psonae. s. relatiuo. Tūc possunt p articulo secūdo poni due cōclusiones. Prima: Impossibilis est essentia frui et nō psona frui. Patet: q; qui essentia fruit diligit q; quid est diuina essentia sup omnia et ita psonas: et p cōsequens psonis fruit. Secūda cōclusio: Potest quis frui essentia et non frui psona: et frui vna psona et frui nō alia. Patet: q; si q; habet cōceptū absolutum essentie et non cōceptum relatiuum persone fruitur essentia: q; diligit deum cognitum fm ratione: propriam essentie: et nō fruitur psona: q; et si diligit personas non tamen cognitās cōceptu relatiuo ppro: vt ponit casus similiter si habuero in me cōceptum patris propriū et non filij: fruor patre et non fruor filio: q; nō diligo filium vt summū cognitum sub cōceptu ppro filij: et hoc videt intēdere ambe opiniones. Et nota q; in dictis auctoritatib; excludenda est appellatio rationis: q; illam non attendit in modo loquēdi: neq; ea vltus est. Nota etiā q; accipit significare stricte p supponere: ita q; terminus solū illa dicat significare p quibus supponit siue de quibus vere pdicat/ et nō illa que cōnotat: et sic refert aliqd significari et aliquid intelligi. Pro istis dictis facit auctoritas Bede in omel. q;ntē dñice post pascha vbi ait: Nec rursus estimandū: quia fili; sine patre/ aut spūscrōs valeat amari vel credi: facit ad idem beatus Augustinus. vj. de trini. c. vlti. ppe finem. Item. j. de trini. c. viij. ait: Siue audiam; ostēde nobis filium: siue ostende nobis patrē tantundē valere: quia neuter sine altero pōt ostendi vnum q; ppe sunt. Itē Joā. xij. vbi Philippo dicenti ad chri- stum: Ostende nobis patrē. Respondit chri- stus Philippo: Qui vidit me videt et patrē. Et sequitur Quomodo tu dicis: Ostende nobis patrē. Non credis: quia ego in patre et pater in me est. Ex q; sumi pōt q; hec est cōsequētia bona et necessaria: pater est in filio et filius in patre p circūincessionem. q; qui videt patrē videt et filiū. Alias em pbatio chri- sti non valeret quādo dixit: Non credis: q; ego zc. Ex hoc etiam sequit q; illa est cōsequētia bona: q; pater est in filio et fili; in patre: ergo qui videt patrē videt et filiū: videt et essentia zc. Quid em est pa- trē esse in filio/ nisi filiū esse cōsubstantialē patri. Et

idē de spūscrō: idē deniq; de fruiōe sicurde visiōe. Sequit ergo bñ: Nūc formare cōsequētie bone sūt ergo impossibile est q; patrē q; fruat et non filio: aut patrē videat et nō filiū videat. Similē rōne format beatus Augustinus. j. de trini. c. viij. vt. s. allegari est Siue audiamus zc. Si dicis: dictū chri- sti intel- ligi de facto nō de possibili. Solutio: Tūc chri- stus frustra apposuisse pbatōes cōsequētie que nō ex or- dinatiōe facti: s; ex natura rei pcedit. Sic etiā de rō- ne quā format Augustin;. Unde si ex hoc q; pater et filius sunt vnū/ sufficit pbare q; patrē videns et filiū videt: igit cū antecedens sit simplr necessariū et im- possibile aliter se habere q; p ipm significat: q; abso- lute impossibile aliter esse q; significat p cōsequēs. Nec ratio potissima videt quā etiā p ceteris pl; pō- derat Dyta. Quātrū ad articulū tertium mouēda sunt dubia et soluenda. Prīmū q; magis vget: nō est cōtradictio dicere vnā psonā esse incarnatā sine alia vt fides habet: ergo pari lege cōcedi pōt saltē p verbū pōt/ q; vna psona possit cognosci vel diligi si- ne alia cū nō possit dari ratio diuersitatis q; satisfaci- at ppho credenti tres psonas esse vnā naturā diuinā et q; nihilomin; vna sit incarnata sine alia: seu q; ali- qua possit cognosci vl diligi sine alia. Secūdo ni- si vna persona posset coliz venerari sine alia/ frustra de psona diuinis distincta fieret festa in dei ecclia cū hoc esset dare occasiōē erroris: et possent simpli- ces et hoc cōcipere psonas eē singularim colēdas et venerandas: et forte vnā personam plus alia. Ad b em alludū diuerse ceremonie ecclesie et in festis di- uinaz psonaz. Tercio ad quid oōnes/nunc ad patrē/nūc ad filium/nūc ad spūscrōm diriguntur si nō colunt distincte. Quarto Philosophi cogno- uerunt deū vel essentia: vt habet apostolus ad Ro- manos: et tamen ignorarunt psonas. Item aliqui dixerūt filiū aut spūscrōm creaturas. Quinto filius est homo factus: et soluit in carne delicta. q; in eo est causa veneratiōis singularis/que nō est in alijs psonis: solus em filius incarnatus est. Sexto ad quid habetur diuersi articuli fidei de singu- lis personis si nō possunt singulatim concipi et dili- gi. Septimo quomodo intelligit dictum docto- ris q; nunq; debent contradictoria de aliquo conce- di nisi fides ad hoc compellat: hoc em dicere ē fides exponere derisioni infidelū: quia predicata vere cō- tradictoria de eodem simpliciter p eadem re verifi- care est simul verificare ppositiones ptradictorias. Ad pimum respondet humili cū submissione q; aliqui nūnt hic ponere rationē diuersitatis de in- carnatione verbi et visiōe zc. per solam rōnem na- turalem assignantes p causa naturam rei. Sed cla- rum est q; nisi fides oppositū diceret: ita diceremus patrē incarnatū et spūscrōm sicut filiū cum sint vna simplicissima essentia. Preterea: quorū- tales ratiōes dari possunt/ statim sunt solubiles et non cogūt: nec cogit vt videtur ratio Occam q; di- cit vñū fore et determinatiōē ecclesie: s; ecclesie fm Dyta vbi supra saltem aliquam habuit rationē p determinatione fidei de incarnatione verbi solum: q; si nō potest dari cogens ratio dissimilitudinis ali- cui philosopho sequitur cogente ratiōe: q; sicut vna persona potest incarnari sine alia: ita videri et diligi sine alia. Et hoc verum est dūmodo fides vl scriptu- ra aut ex his deductū non obstat: aut ecclie deter-

replica

Dub. 3.
Art. 3.
S

ad pūm
D

Ec iij

Art. 2.

Cōcl. 1.

Cōcl. 2.

Nota
f

minatio: hic aut in ppositio obliquit dictu chfi: Joā. xiiij. z argumentatio eiusdē. Recurrendū ergo est ad hoc dictu chfi: z ubi ratio nō habet acceptanda est auctoritas chfi: que etiā sine rōne alia ab ea quāz ipse ponit: sufficit nob ad asserendū nō esse simile hic z ibi: ideo vñū ex chfi: dicto cōcedit: aliud nō cōcedit. Nec salua reuerentia maiorū dicta sunt. Ad secundū neget illa: pater colit sine filio: spiritus sanctus venerat sine patre. Uex quia supposita verbo rū passiuo: impozantū actū interiozem anime in tellectus vel volūtatis appellant suas rationes dūmodo tamen sequunt illa verba passiuā: ideo ppter appellationem rationum ista forte posset concedi: Colit pater sine filio: diligitur a me iustus: offēdit a me pater sine filio: est em fm pmissa sensus: Colit pater sub conceptu pzo z relatiuo/ supponente p patre non pro filio. Sensus autē alteri: s. pater colitur sine filio est res que est pater colitur absqz hoc qz filius colatur. Si aut alium habet sensum ex usu vrentiū citra rigorem logicum/ aliter est dicendum. Cum subiungit qz frustra fieret distincta festa negetur: quia ecclesia in his regitur spiritus sancto p filiozū eruditione in his que sunt fidei circa mysteriū trinitatis quo ad personarū essentialē idēpitates z earundem realem non essentialē distinctionem: nec per hoc datur occasio errozis/ s; in festis diuinārum personarum catholica veritas fm personarūz attributa z pna aperit. Ad terciū potest dici sic dicitur de attributis personarū p populi eruditione/ pro deuotionis inflāmatione/ p fidei vocali confessione fm apostolū: Corde credit ad iusticiā: ore autem confessio fit ad salutē zc. Sicut ergo diuine psononem separant festiuatione ita nec ueneratione z ad eas oratione: quibz orans habito conceptu pzo relatiuo patris non cogitat sic concipiēdo de filio z spiritus sancto: imo peccaret quis si in oratione ad patrem fusa/ alias personas actu excludere vellent: hinc fm Sco. in. ij. dis. xliij. Non pōt qz diligere actualiter vnam personam: quin diligat aliam virtualiter. Ex autem vna sine alia coli non possit: pars etiā auctoritate Augustini. vj. de trinit. c. vltimi. Ad quartū respondet qz quicūqz cognoscit essentia diuinā/ cognoscit qdqd est essentia diuinā: z ita personas z eōuerso. Poterant tamē philosophi vnam ppositionem scire de deo z aliam dubitare: licet termini vtrariūqz supponerent p eodem: qz hoc ignorabant: vt si idem sit scultetus z magister/ ciuū siue fixus z papa: tunc idē est fixus z papa: et quicquid scitur de fixo/ scitur de papa z eōuerso: licet aliquis pōt scire illā ppositionē: Papa est vicarius chfi: z ignorare illā/ fixus est vicari⁹ chfi: qz ignorat qz fixus z papa supponit p eodē: sic phi quocūqz pceptu nouerunt deū/ eodē z psonas: eo qz cōceptus quos habuerūt de deo cuilibet psonē pueniūt. Cognouerūt em de deo qz est ens infinitū incorruptibile zc. z illi cōceptus equaliter supponit p psonas sicut p essentia: z tñ poterāt scire deum vel essentia diuinā esse infinitū/ summū zc. z ignorare illā: Pater in diuinis est infinitus summ⁹: quia ignorabāt diuinā essentia eē patrē z filiū zc. Et huic videt cōsonare verbū chfi: ad Philippū: Qui videt me/ videt z patrē meū. Cuius rō est cōsubstāntialitas: ideo sequit an nō credis: qz ego in pte z pat in me ē. Et vnitare igit ondit qz vnus nō pōt ondi sine

alio: et ita nec cognosci nec amari zc. Nec obstat qz pater z fili⁹ sūt distincte res siue psonē distincte: qz nihilomin⁹ sūt vna singularis z simplicissima essentia. Late hec psequit auctoritas etiā de signis ppositis qz ponit Sco. de qbz dicit dis. ix. Ad quintū cōcesso ancedere neget cōsequētia. De rōne vñ diligibilitatis diuināz psonāz videt in. iij. dis. xvj. dubio. vj. psonē em diuine pēse diligunt: qz sūt vna natura simplicissima z tres res relatiue vñ notat b aliqz ppositiones Petrus de aliaco. q. ij. arti. ij. post Holkot. q. iij. qz vide ibi: qz clare sunt. Et valēt ad ppositū. Ad sextū de distinctione articuloz fidei dicit qz sufficit distinctio signoz z cōceptuū p psonis singulis supponentiū: licet noia pnt imponi ad distinctionē significā dū res qz possint nobis cōcipi: vt habet. j. dis. xvj. Ad septimū dicit qz nō ē interio sic loquentiū dicere qz fides admittat ptradictoria/ cū sit certissima z ab oi ptradictione psona aliena/ s; volūt qz nihil qd cōcedit de aliqz negandū est de eo qd illi idēpificat realit vel essentialit/ nisi b habeat ex fide vel scriptura canonica: aut determinatiōe ecclesie: aut nisi inferat ex hmoi in cōsequētia formali/ cū b sit difficile intellectu z videt alicui primū cōtradictiōi. videt em difficile intellectu qz pat generat z es sentia nō generat qz tñ est eadē pti realit z essentialit nūqz tñ de qz psona tñ vel essentia tñ vñ ppietate relatiua tñ z pēse dicunt pdicata ptradictionis. Nō em pcedit pat generat/ pat nō generat/ s; eēntia nō generat. Itē p genitū filiū/ essentia nō genitū filiū: pat vñ z essentia formalit distinguunt. Illa pdicata nō dicunt de eodē pēse z simplr: s; de forma liter distinctis qz sunt vna res simplicissima. Pleraqz alia per doctorem in questione tangunt vtilia: videt ibi: quia valent ad sequētia.

Questio VI

Exto quero vtrū vo

lūtas cōtingēt z libere fruāt vltimo finē. Articulus pmus terminos declarabit. Secundus p cōclusionē rñdebit. Tertius dubia mouebit z soluet. Uex pūqz terminoz declaratio ponat sciendū qz doctor h recitat opi. Sco. circa pntis qstiois materiā. q. iij. dis. j. et eā approbat cōclusiōe cū eo idē sentiens pscm Tho. Rōnes tñ eiusdē late impugnat. Pro articulo pmo notandū pmo qz frui aliqz cōtingēt sic z pducere aliqd ptingēt ad pna duplr accipit. Vno mō qz pōt illo frui z nō frui: pducere z nō pducere. Et sic omnis creatura ptingēt pducit qdqd pducit: qz pōt nō pducere: qz deus pōt subtrahere suā coactionē z generalē influentiam: z sic nō pducet. Dē creatura: quia si lius non pducitur contingenter a patre/ nec est effectus patr⁹. Alio mō accipit p illo qd pducit aliquē effectū z nullo variato ex pte pducenris z cuiuslibet alterius habet in prāte sua ita pducere sicut nō pducere: ita qz ex natura sua ad neutrū determinat: sūt dī de frui. Et hoc secūdo mō accipit hic. Secūdo notādū qz libertas aliqz accipit improprie: vt distinguit cōtra coactionē/ hec cōpetit intellectui. Alio mō accipit vt opponit seruituti creature rōnalis: z b vñ fuituti culpe vel pene: b mō bti liberiorēs sūt qz viatores. Tercio opponit necessitati fm qz necessitas opponit cōtingētie secūdo mō dicitur z sic libertas est quedam indifferentia vel cōtingētia

ad scdm

Ad fctū

ad fctū

ad qntū

ad sextū

Ad. vii

Arti. i.

Nota. 2

et distinguit contra principium actuum naturale: de hoc infra in. ij. dis. vij. ar. iij. **T**ertio notandum quod sicut secundum Anselmum duplex est affectio: scilicet affectio comodi et affectio iusti. Ita est quoddam nolle incommodi et quoddam nolle iniusti. Et hoc quoniam velle et nolle eliciunt secundum dictam meronem. Affectio comodi correspondet amori concupiscentie: sed affectio iusti amori amicitie: vide de hoc infra in. ij. dis. vij. **Q**uarto notandum quod finis ultimus potest accipi dupliciter: vel per beatitudinem creaturae possibili voluntati: et hec est ipsa fruitio stricte accepta. Vel per obiectum beatificum. Primo modo non potest voluntas beatitudine frui ordinare: quia illa beatitudo est creatura: quia actus inherens voluntati/scilicet amor amicitie obiecti beatifici. Potest tamen voluntas ea frui inordinare: sicut qualibet alia re quam sibi prestatueret tanquam finem ultimum. **S**ic alij distinguunt de beatitudine obiectivam/formalem et subiectivam. Beatitudo obiectiva est obiectum beatitudinis formalis: et est summum bonum: scilicet deus gloriosus: beatitudo formalis est perfectissimus actus quo anima vivitur obiecto beatifico: scilicet clara visio et fruitio et retio. Beatitudo subiectiva est natura beatificabilis: et hec improprie dicitur beatitudo: sed proprie dicitur beata: sicut subiectum albedinis non dicitur albedo/sed albus. **Q**uartum ad articulum secundum conclusionem primam: Voluntatem principem et liberam frui sine ultimo ostenso in universali vel particulari. patet: quia voluntas potest diligere ultimum finem et potest non diligere: appetere sibi et non appetere. probatur: quia voluntas potest nolle omne sibi incommodum/vel vel apparens: sed potest apprehendere deum ut sibi incommodum: puta ut punientem: et per consequens nolle. **I**tem intellectus potest credere deum non fore obiectum beatificum: nec possibilem esse ei claram visionem et fruitionem homini mortali: et credere non esse vitam post hanc vitam: et per consequens nolle deum ut obiectum beatificum. **I**tem voluntas potest velle non esse beata tali beatitudine: quia potest velle non esse: sicut patet de interimentibus seipos. **I**tem multi prestatuunt sibi presentiam bona tanquam finem: eligentes presentiam ad vota frui plusquam futuris: et tales non fruuntur ultimo fine. **I**tem obstinati in peccatis/credentes se non posse persequi beatitudinem/eligunt manere in peccatis: et per consequens non frui: quia quod efficaciter vult antecedens/efficaciter vult et consequens/scilicet vel opinatum esse tale. **C**onclusio secunda: Aliquis potest nolle beatitudinem in particulari sibi ostensam creditam sibi possibilem. patet: quia quilibet potest se secundum rectam rationem conformare divine voluntati cognite: sed posset alicui revelari/deum nolle eum beatificare huic posset se confirmare: et ita nolle beatitudinem: qui autem actu positivo vult beatitudinem/vult non frui beatitudine: quia id est esse beatum et frui beatitudine obiectiva. **T**ercia conclusio: Videns divinam essentiam et carens fruitione beatifica/potest nolle illam fruitionem. patet sicut patet: quia quilibet voluntas potest se conformare divine voluntati: sed deus potest velle ipsum semper: et per semper carere beatitudine siue fruitione. **I**tem quicquid potest esse volitum vel nolitum pro certo tempore/potest esse tale semper: sed voluntas potest eam nolle pro certo tempore. **Q**uarta conclusio: Videns divinam essentiam: carens perabsolutam dei potentiam dilectione dei/potest nolle deum. patet ut superius: quia omne incommodum vel vel estimatum potest esse obiectum nolitionis: sicut omne commodum vel vel estimatum

potest esse obiectum volitionis: deus potest estimari incommodum/ergo potest esse obiectum nolitionis. De materia huius questionis magis preter ad dist. penult. lib. iij. **Q**uantum ad articulum tertium movenda sunt dubia et solvenda. **P**rimum dubium: utrum libertas sit alia res a voluntate. **S**olutio secundum Holkoth. q. iij. Libertas quantum ad rectitudinem quam principaliter importat et pro qua supponit: quocumque modo accipitur est voluntas: in diversis tamen acceptationibus diversa habet connotationem: nam libertas a peccato supponit per voluntatem et connotat eam esse in gratia. Libertas a miseria connotat eam esse sine pena: libertas a necessitate connotat eam non posse cogi ad actum suum. Libertas indifferencie connotat eam non magis inclinari ad unum oppositorum quam ad aliud. Libertas contradictionis connotat eam vel posse utrumque oppositum: et sic omnes isti termini supponunt per unam rem que est voluntas: non tamen sunt nomina synonyma propter diversa connotationem. **E**x autem voluntas non sit libera/per rem additam sibi: sicut dicimus/aqua est calida: vel aer est lucidus per res additas. probatur: quia si sit alia res: deus posset eam separare a voluntate. phis falsum: quia tunc voluntas posset esse et non esse rationalis: sed hoc est falsum: quia voluntas est rationalis per essentiam. **S**ic ergo quantum ad quid rei istius termini libertas voluntatis dicitur Holkoth quod est ipsa voluntas. **Q**uantum vero ad quod nominis huius termini libertas secundum quod modo videtur eo et secundum quod phis videbatur: libertas est potestas quidam qua voluntas concurrentibus omnibus requisitis ad suum effectum habet quod possit cum eis coagere: et ponere actum suum ad effectum seu non ponere: sicut ei placuerit et hec vocatur libertas contradictionis

Distinctio II

Remissa parte premissa

li totius libri sententiarum in hac distinctione secunda primi libri magister incipit tractare de trinitate benedicta secundum se: ostendens in hac dist. quod sunt de trinitate benedicta pie credenda. In tertia vero dist. credendo intellectum aperit. Et potest breviter sic sumari/ac tribus conclusionibus parti. **P**rima firmis tenendum atque credendum est/in divinis esse unam summam simplicissimam/individua/singulari et infinitam essentiam. **U**na in singulis suppositis siue personis divinis summam affirmativam et negativam: quod infinita/simplicissima partibus et omni compositione carent. Individuas/simpliciter indistincta et in se et in personis siue suppositis: eandem omnino totam et indivisam in omnibus tribus personis coniunctim et singillatim in singulis: nec maiorem in omnibus quam in singulis: nec minorem in singulis quam in omnibus/singulari: quia una numero: et ideo non numeratur in personis: quod est eadem numero in singulis personis: imo est singule persone infinita et ideo summa. **S**ecunda propositio: essentia divina idempreficat et unit sibi omnia/qua a se ipsis et partibus/ad eam et primum intellectum inferius explicandum in divinis esse dicuntur et creduntur. **T**ercia propositio: Quia illa summa simplicitate omnium que in divinis esse dicuntur et creduntur/fides tradit: et utriusque testamenti pagina explicite vel implicite docet esse divinis tres personas sibi coeternas et substantiales: unum vel deum: unam et superbenedictam trinitatem: unam in essentia: trinam in personis distinctis: quia pater non est filius nec spiritus sanctus: licet non sit aliud a filio aut a spiritu sancto: hec in textu latius traduntur. Quia ergo magis in hac dist. tractatur de unitate essentie et personarum: ideo

doctor p hui⁹ intellectu ples mouet de vnitare qsti ones. Primo de essentie diuine vnitare ad pfectioes essentiales siue attributales: deinde d vnitare dei respectu creature: an aliq vnitare pueniat deo z creatu re: saltu vnitare vniuocatiōis pceptu. Tercio de vni tate dei in se z in ordine ad supposita diuina. Circa p mū: qz multi ponūt sapiam/potētiā/benitātē zc. di stingui ab essentia z inter se: ideo p mū qrit de b zc.

Questio prima

Vestio pma circa disti

ctionē scdm si hec ē: vtrū tāta sit idēptitas diuine essentie: z oibz modis idēptitatis ex natura rei ad pfectioes attributales z ipsaz pfectio nē attributaliū inf se qlis ē diuine essentie ad diuinā essentiā. Ar. j. terminos resolver. Scds cōclōnes po ner. Terti⁹ dubia mouebit: z possiten⁹ cū submili one soluet. Recitat⁹ pmo in doc. opi. sco. renētis dis. viij. q. iij. q. sapiā diuina nō ē formalr bonitas diuina z ipugnat. Ad elucidationē dicēdoz: notāda sunt b aliq veluti pncipia q etiā doc. inferi⁹ hincinde rāgit. Primū ē qd etiā bz doc. q. ij. dis. pntis z. q. iij. Que liber res seipsa. i. p seipaz formalr z intrinsece sibi ppi idēptificat z a qliber alio distinguīt: z nō p qliber supadditū vel extrinsecū. p. z. qz ab illo res bz vnitare ē q entitatē: sed entitatē bz a seipo formalr: nō cni res est ens p aliud formalr: sed seipa: g z vnu: eo eniz q ens est/vnu est. i. a seipo indiuisū: z sicut res seipa est vna: ita seipsa est a qliber alio distincta: nā ad di stinctionē aliquoz sufficit b nō esse illud: nec oportz q rere mediū distinctionū. C Itē signent⁹ res due a z b circūscriptis. i. remotis oibz alijs: a est idē sibi ppi. a z b idē ipsi. b z a nō est ab. z ita ppositū. Nā a esse idēz ipi a est a esse a: z a ēē distinctū a. b/est a nō ēē b: z hec ita se bnt/finibil esset in rez natura pter a z b. C Et g quorūcūqz aliq dicunt esse eadē vel distincta p aliud extrinsecū: illud intelligendū est arguitue. i. q per illud aliud arguit⁹ vel concludit/aut cognoscit aliq esse eadē vel distincta: z sic intelligendū qn dī/ q po tentie distinguunt⁹ pactus z obiecta: z cause per effe ctū. C Uex pres integrales toti⁹ in quibz est eadem forma indiuisibilis distinguunt⁹. Primo p partem: vt manus z caput ioānis distinguunt⁹ pmo p mate ria: qm alia est materia man⁹/alia capitis numero i eodē hoie: nō aut alia forma: ideo man⁹ distinguīt a capite: sed tñ materia ē intrinseca manui sūt z ca piti. Intrinsecum dico quod est de essentia rei: pu ta res met vel ps ei⁹ essentialis: p oppositū notifica tur extrinsecū. C Eōseqnter notandū scdo q p rati cno est mediū arguēdi z cognoscēdi distinctionē: vt qncūqz de aliquo dicunt⁹ pdicata p dictionia/ipsa sunt distincta vel nō eadē: z eōuerso qncūqz seu qcunqz sunt distincta de ipsis pdicant⁹ p dictionia. i. esse disti ctū tali distinctionē: z nō esse sic distinctū. exēpluz: si a z b aliq mō distinguunt⁹/vex est q a tali distinctionē nō distinguīt ab a: vex etiā est q b tali distinctionē distinguīt ab a. Nā si de his q omnibz modis sibi sūt eadē/z ita penit⁹ indistincta p dictionia verificarent⁹: tūc p rati cno dicent⁹ de eodē: qd est p rati p mū pncipiū: de quolibet alre p cōtradictorioz: de nullo ho sūt. Nā qd dicit⁹ de vno/dicit⁹ de qliber: qd illi ē oibz modis idē. exēpli causa: si a z b sunt sibi idē oibz modis quibz a est sibi a idē: z b est idēz ipsi b. quicqd dī de a/dicit⁹ etiā de b: z eōuerso. Nulla enī rō assi

gnari posset/quare aliqd diceret⁹ de a z nō de b in ca lu. Si ergo contradictoria dicerent⁹ de a z b/ipsa etiā dicerent⁹ de a simili. er z de b: qd est simpliciter impos sibile/z cōtra pncipiū p mū. Uex q minima distin ctio vel nō idēptitas sufficit ad verificationē p rati cnoz de sic distinctionis. C Notandūz tertio q sunt gradus in distinctionibz/nō solū illi cōmunit dicti. Distinctio generica/specifica z numeralis (vt gene re distinguunt⁹ intelligant⁹) de quibz diuerla genera: q rū neutru alteri subalternat⁹ (.i. tanq species suppo nit⁹) pdicant⁹ in qd: vt hō/planta. Et illa specie de q bus diuerle spēs specialissime in qd pdicant⁹: vt ho mo alinus. Numero ho de quibz diuerla indiuidua essentialiter distincta dicunt⁹ (sed etiā in ipsa distincti one numerali z subnumerali. i. minus q numerali sed ponentes cā/gradus assignant⁹ in ipsa re funda ti: videlicet distinctio essentialis/realis/formalis/vt ex natura rei. C Numeralis siue essentialis/est disti nctio aliquoz quoqz vnu nō est aliud: neq aliqd idēz singulare est vtrūqz: vel sic/est illoz: que de se inuicē vere negant⁹: z quodcūqz singulare vere pdicatur d vno: vere negatur de altero: vt petrus z ioānes. Et vniuersaliter oēs creature ponētes in numez. Nāz petrus nō est ioānes: z nihil qd est petr⁹ est ioannes. Et ita distinguūt oēs creature inf se C Distinctio re alis nō essentialis/est distinctio aliquoz quoqz vnu negat⁹ de alio. i. vnu nō est aliud: sed aliqd singulare z simpliciter vnu est vtrūqz. Sic distinguunt⁹ p sone in diuinis z relationes oppositē: vt generatio acti ua z spiratio passiva z relatio desperatē: q non cōue niunt idē supposito. Nā pater nō est fili⁹. nec pater nitas est filiatio: z tamē vna singularis z simplicissi ma diuina essentia est pater z filius: paternitas z filiatio. C Distinctio formalis/est distinctio eoz quo rū termini ipsa p se z singularis significatēs de se in uicē vere z affirmatiue pdicant⁹. Et tñ nō qdqd vere singulariter z affirmatiue pdicat⁹ de vno/etiam pdi cat⁹ de altero: sed aliqd singulare qd affirmat⁹ d vno/ negat⁹ de de altero. Sic distinguunt⁹ essentia z rela tio/siue essentia z psona: nā essentia est paternitas si ue pater: z tñ filiatio vel filius est essentia: z fili⁹ non est pater: neq filiatio est paternitas: vide infra. q. p senti ar. iij. dub. iij. in lra. v. r. z. q. xj. C Et nota q di stinctio realis sūt z ex natura rei aliq caput genera lius p distinctionē suā: data in re ipsa/circūscripta omi opatiōe intellectu: z sic qliber triū graduū supra po sitozū dicit⁹ distinctio realis: vel ex natura rei. Alio mō vt sunt gradus inf se distincti/z nūc descripti sūt z fm b caute oportet atredere dicta doctorz de disti ctionibz: in q sensu accipiant⁹ termini vt vitet equo cationū cōfusio. C Ponit⁹ doc. z alias notificatiōes dist. formal⁹ in dist. se. q sunt formaliores z precisio res ac magis p pte q notificatiōes in pnti. q. posite z ideo q hic min⁹ p pte dicta sūt veniūt moderanda ad intellectū dicēdoz in. q. vlti. dis. hui⁹ z dis. xxvij z. xxvij. C Quarto notādū fm doc. q. pnti q omis distinctio rez est realis/vel cā p supponit⁹ g. assūptū pbat⁹: Quēcūqz recipiūt p dicationē p rati cnoz ipa (vel aliq eis essentialr eadē) realit⁹ distinguunt⁹. Sed oia quodcūqz distincta recipiūt p dicationē p rati cnoz: g oia distincta (vel aliq eis essentialit⁹ eadē) sunt realiter distincta. pna p rati. minor patuit sup Maior pbat⁹ duplr. Primo: qz oia p rati cnoz eadē liter repugnāt: sed ex aliquibz cōtradictorioz infer

Nota.3

D

Nota.2

Not.4

distinctio real' eoz de q̄b p̄dicant' (vel q̄ eis sūt idem essentialr) p̄t eoz repugnātia: q̄ ex oibz maior patz: qz cōtradictoria formalr repugnant. minor pbat: qz seq̄t a est suba. b nō est suba: q̄ a z b (vel aliq̄ q̄ idēz cū a z b essentialr) realr distinguūt. **S**cōo: nisi sic nulla relinq̄ret via pbandi aliq̄ distingui realr: cum eni non nisi p cōtradictoriorū rificationē de aliq̄b distinctio arguat: si ex cōtradictoriorū nō pcluditur distinctio realis: nullo mō posset illa concludi. Ex illo p̄t q̄ distinctio formalis orit' ex dist. reali/ z eā p̄supponit: nā vbi cūq̄ aliq̄ distinguūt realr nō essentialr/ ibi est dare aliq̄d vñ q̄d est idē cū q̄libet sic distinctio: rū: z p̄ns formalr a q̄libet illoz distinguūt. **S**ic exēplū: z filiū distinguūt realr z nō essentialr: z p̄ns dare est aliq̄d vñ q̄d ē idē p̄i z filio. s. essentia diuina q̄ est p̄i est etiā filiū: z p̄b distinguūt formalr a patre qz essentia est p̄i z tñ filiū p̄dicat' de essentia z negat' de p̄i: s. filr essentia distinguūt formalr a filio: qz essentia est filiū/ z tñ p̄i dī de essentia: z negat' de filio. **L**ū itaq̄ hic sunt duo termini significative sup̄ri/ eandē rēfcentes/ z p̄ eodē sup̄pnetes: de quoz vno aliq̄d vere dī z affirmatiue: z nō sic de reliq̄: q̄ distinguunt' formalr/ ex q̄d nois termini. Ex q̄ p̄t/ q̄ nūq̄ pōt dari distinctio formal' sine distinctioe reali. Et vbi cūq̄ inuenit' distinctio realis nō essentialr/ ibi etiā est inuenire distinctioe formalē: tñ illa q̄ distinguuntur realr nō distin. formalr: sed illud q̄ ē idē realr veris: qz realr distinctis a q̄libet eoz distinguūt formalit': vt declaratū est. **U**n ibi tñ est inuenire distinctioe formalē fm doc. vbi vna res singularis z indiuisa ē plures res/ quaz pluriū vna nō est realr alia: z qz solū concedit' in diuinis z nō in creaturis: iō solū in diuinis inuenit' distinctio formalis z nō in creatur' z qz hec distinctio difficilima est ad soluendū z intellegendū: imo nō faciliōr q̄ psonaz trinitas (vt habz doc. z came. zc.). in vna essentia. **I**deo nullibi ponenda est/ nisi vbi scriptura vel ecclie auc. compellit. i. nisi vbi ex his q̄ in scripturis sacris vel ecclie determinatioe h̄t: seq̄t' necessario q̄ aliq̄ q̄ sunt idē realr/ recipiunt p̄dicationē cōdicatoriorū: sic ex scriptura z determinatioe ecclie de sū. rri. z si. ca. dānam. h̄t q̄ essentia est p̄i realr: z q̄ p̄i gnat' z essentia nō gnat'. **I**te q̄ essentia est filiū z p̄i nō est filiū. **N**ec videt' esse snia auctoz. **B** **E**t fm b̄ caute aduertere oportet rōnē auc. q̄ arguit' distinctioe formalē. **N**ac eni p̄bare nitit' q̄ nullibi ponenda est/ nisi vbi etiā inuenit' distinctio real' aliq̄ q̄ idē p̄fican' distinct' formalr: vt s̄ dictū est. **I**deo minor sue rōnis sane intelligēda est. s. impossibile est verificari cōtradictoria de q̄buscūq̄ nisi illa vel illa p̄ quibz supponūt. (i. q̄ sunt eadē essentialr cū illis de q̄b cōtradictoria verificant': terminus eni supponit p̄ oibz q̄ sunt eadē rei p̄ q̄ supponit) sint distincte res zc. vnde hāc minorē intēdit auctor. **I**mpossibile est cōtradictoria verificari de aliq̄b nisi illa vel aliqua essentialr eadē cū eis sint distincte res vñ sint distincte rōnes vel distincte res z rō. hanc pbat: qz oia cōtradictoria eq̄litr repugnat' videlicet q̄tū ad rē sū de eodē oibz modis vel esse sū falsa: qz eq̄litr repugnant p̄mo p̄ncipio: quēcūq̄ cōtradictoria esse sū vera vel falsa: nunc aut' ex aliquibz cōtradictoriorū cōtingit inferre/ q̄ illa de quibz verificant': vel eadem essentialr cū illis sint distincte res vel distincte rationes vel distincte res z rō. **I**ntelligendū est in p̄na formalis p̄pter formalē repugnantia cōtradictoriorū:

q̄ vñ hoc pōt inferri de oibz de quibz cōtradictoria verificant'. **A**lioqn si alicui daret' instātia/ illatio sū z repugnātia non esset formalis. **N**ūc aut' bñ z formalit' lequif. a. est b. non est: q̄ ibi. i. inter a z b. vel aliqua q̄ sunt eadē essentialr. a z b. est distinctio rez rōnū: vel rei z rōnis. **E**t nota q̄ oportet semp inferre illā torā disunctiua vel de disuncto extremo: vt sit p̄na formal'. **E**x aut' bñ sequat' pbat sic: qz alis nūq̄ posset dari via ad pbandū/ q̄ aliq̄ distinguerent' realr: p̄bara aut' illa distinctiua a z b sunt distincte res vel rōnes zc. p̄r arguit' a destructione partiū ceterarū ad partē nō destructā. **S**ica z b non sunt distincte rōnes: qz non sunt rōnes/ nec res z rō vt supponit: q̄ a z b vel aliq̄ q̄ sunt eadē eis sunt distincte res. **E**t si diceret: p hoc non pbat q̄ sapia diuina z potentia diuina non distinguant' formalr: qz etiā sapiētia diuina z potētia diuina importāt aliqua. s. p̄i z filius q̄ non sunt idē realit': sicut dī de essentia z filio. **A**d b̄ dicit' fm doc. q̄ ad b̄ q̄ aliq̄ distinguant' formalit' requirunt' tres cōditiones. **P**rima q̄ illa sint idem realit' ad sensum s̄ ractū. **S**cōda q̄ de eis aliq̄ cōtradictoria verificent': qz si non recipient p̄dicationē cōtradictoriorū/ nullo mō distinguerent'. **T**ertia q̄ illa verificatio cōtradictoriorū p̄tingat p̄t distinctioe realē aliquoz: q̄ tñ sunt eis idē essentialr: ita q̄ si ibi non essent aliq̄ distincta realit' illa cōtradictoria nō verificarent' de eis: sicut essentia diuina z p̄i sunt idē realr: qz essentia diuina est p̄i/ z p̄i est essentia diuina: z de eis verificant' cōtradictoria. s. filiū nō filiū. **E**t illa verificatio cōtradictoriorū p̄tingit ex b̄/ qz filiū z p̄i q̄ sunt essentialr idē/ distinguunt' realit': nūc aut' ex nulla distinctioe reali in diuinis orit' distinctio inter sapiām z potētiā vel bonitatē: qz si p̄ impossibile in diuinis esset tñ vna p̄sona oibz modis eadē essētie: sicut errādo credūt iudei z infideles negātes trinitatē: adhuc esset ibi sapia/ bonitas/ potētia/ iusticia zc. **L**ū signū est/ qz de oibz in deo eq̄litr p̄dicat' sapia/ potētia zc. q̄cqd eni in deo est/ est sapia/ bonitas/ potētia infinita. **S**i dicis: ex illo sequitur q̄ p̄ trinitas/ filiario z filius z p̄i nō distinguēt' formalit'/ vt p̄t falsum: qz paternitas cōstituit z p̄i non cōstituit h̄t p̄tuit'. pbat p̄na: qz distinctio illa p̄nitatis z p̄is nō orit' ex distinctioe reali in diuinis. **N**ā si tñ esset vna p̄sona scz p̄is/ adhuc cōstitueretur ex essentia z p̄nitare ad sensū infra exp̄mēdū. **A**d hanc replicā dī negādo p̄nam: imo p̄nitatis z p̄i vt sint siue cōcedant' esse in diuis/ requirunt' distinctioe realez: qz vt sit p̄nitatis z p̄i/ requirunt' filiatio z filiū. **N**ō enim pōt eē relatio p̄nitatis/ nisi sit filiatio opposita: nec p̄i nisi sit filiū ad quē realr referat'. **N**ūc aut' relationes reales opposite z relatiua opposita realit' distinguunt': ideo si esset tñ vna p̄sona in diuinis/ illa nec esset p̄i nec filius: sed oibz modis essentialr ita nō cōstituta: nō eni cōstituerent' ex relatiuis. p̄t p̄ hypothesim: nec ex absolutis: qz oia absoluta distincta distinguunt' essentialit': q̄ distinctio nō est aliquoz in diuinis: de q̄. j. dis. xvj. **P**ro arr. scōo rōndet' ad trinitatē q̄tū affirmatiue/ q̄ sapia diuina/ potētia/ bo. zc. nullo mō distinguat' necq̄ ab essētia nec in se/ s̄ oibz modis sūt idē essentialr: q̄b cēntia ē eadē sibi p̄p̄s: z oibz modis potētia diuina est eadē sapie diuine q̄b potētia diuina ē eadē potētie diuine: z sapiētia diuina est eadē sapiētie diuine: licz p̄pter hoc illi termini sapia diuina/ bōitas diuina zc. nō sint synonymi: sic q̄

Arti. 2.
Cōclō
R

sequentijs patebit: et satis clare ostendit doctrina solutioibz
rōne impugnare opi. et ad b est auc. b. Aug. in libello
de tri. ha. dicētis: Quia dei vñ sūt deo: excepto qđ
ad relationē prinet: nā sapia et vītas dei et eternitas
nō diuersa sunt inf se: sed vñ sunt: sic et oīa. Sapia
enī dei nō magis sapia qđ vītas est: et nō magis vītas
est qđ sapia/qđ eternitas/qđ cetera dei oīa: vñum enīz
sunt in deo: et nō solū hec inf se eadē sunt in deo: sed
nō aliud sunt qđ ipse deus: hec ille. Sed forte calūnia-
tor aliqđ diceret: pcedit qđd cū brō Aug. qđ sunt idē
essentialr cū essentia diuina: sed nō formalr: ad b dī
respiciēdo qđ ba Aug. p̄t qđ nō vult admittēre aliquā
nō idēptitatē vītatē seu bonitatis diuine et inter se et
cū essentia. Quātū ad arti. tertiū mouēda sunt du-
bia et soluēda dimissis multis qđ respiciūt distinc-
tiōē formalē: de qđ infra lati. q. xj. hui. dis. doc. late p-
tractat. Est qđ p̄mū dubiū p̄pationē p̄mā: qđ disti-
ctio formalis supponat distincōē realē. s. qđ oīa
p̄radictoria eq̄liter repugnāt b nō videt esse: nā pl̄
repugnāt esse deū/nō esse deū: esse ens/nō esse ens/qđ
moueri nō moueri: qđ pl̄ repugnāt in qđb ē difficili-
or trāsīt de extremo in extremū: dicēdū qđ p̄dictoria
q̄tū ad esse sūt v̄ez/siue sūt p̄dicari de eodē eq̄l̄ repu-
gnāt: qđ simplr ipossibile ē qđcūqđ p̄dictoria esse sūt v̄a
Itē si aliqđ p̄dictoria plus repugnāret qđ alia/signe-
t ille grad⁹ in qđ plus repugnāt: qđ in illo gradu p̄radi-
ctoria min⁹ repugnāt: nō repugnāret: et ita in illo
gradu p̄nt sūt esse vera: qđ ē impossibile: et iō ita ipos-
sibile ē a sūt currere et nō currere/sic a esse deū et nō ēē
deū. qđ v̄o facili⁹ est trāsīt de currēte in nō currētē/
qđ de deo in nō deū/nō minuit repugnantia cōtradi-
ctorior: qđ licet deū ipossibile ē fieri nō deū: et curren-
tē possibile ē fieri nō currentē: tñ simplr ipossibile
est currentē esse nō currentē: p eodē tpe p̄cise: sic im-
possibile ē deū nō esse deū: qđ v̄trobiz est impossibili-
tas simplr dicta. Scdm dubiū p̄scdm p̄pationē
rēdit: in qđ dictū fuit/qđ nisi sic nulla relinq̄ret via p-
bādī aliqđ distinguī realr: nā adhuc relinq̄rent mul-
te vie pbandi distincōē realē. s. via sepationis: via
pductiōis et causalitatis: nā bñ seq̄t/qđcūqđ sepant lo-
co et subiecto realr distinguunt: hō et afīn⁹ sepantur
sic. qđ rē. sic etiā seq̄t: Qđ pducēs et pductū realr di-
stinguunt: lux solis et radi⁹ sunt pducēs et pductuz:
qđ realr distinguunt: et ita etiā pbaret realr distincō
psonarū in diuinis: et sic p̄nt inueniri diuersa media
p̄bādī distincōē realē. Rñdet ad illā replicam/qđ
neutra illaz viaz sufficit ad p̄bādū realē distincō-
nē/nisi p q̄to includit viā p̄dictiōis. Primo p̄t de
via sepationis: qđ q̄ro de illa maiori qđcūqđ sepant lo-
co et subiecto/distinguūt realr: qđ intelligit p separi
loco et subiecto: vel valet tñ qđ sepant rē. a. qđ sūt in di-
uersis locis et subiectis distinguūt realr: v̄l valet tñ
id est qđ sic se hñt/qđ vñ ē in certo loco aut subiecto et
altēz nō ē in illo nec in illo subiecto. si scdm/sic via se-
pationis includit viā p̄dictiōis: v̄t p̄t inspicierī va-
lorē p̄pōis siue mediū: et sic ē sufficiēs mediū ḡra cō-
tradictiōis. si p̄mū/maior ē falsa: qđ idēz oībz modis
pōt esse in diuersis subiectis et in diuersis locis p po-
tētiā dei: et tñ idē a seipō non pōt distinguī realr: sūt
fm mediū. s. via pductiōis et causalitatis nō sufficit:
qđ etiā negat maior: qđ oē pducēs et pductū distin-
guunt realr. et si pbat/nihil pducit se idē sibi oībz mo-
dis: s. tñ nō reputat incōueniēs/qđ aliqđ se realr p-

ducit: b est qđ aliqđ pducit idē sibi realr: sed nō ē idē
sibi formalr: sic enī pcedit qđ aliqđ pducit se essētia-
liter. i. idē sibi essentialr nō realr: nā p̄ pducēdo fili-
um/pducit idē sibi essentialr nō psonalr. Itē p̄ et fili-
us spirāt. s. qđ est vñ⁹ essētie cū eis: sed tñ realr di-
stinguūt ab v̄trobiz: ita etiā cōcederet aliqđ qđ aliqđ p-
ducit idē sibi realr nō formalr: sic etiā pcedit qđ p̄nci-
piū elicitiuū elicit se: nā essētia diuina v̄t intellectu
fm multos est p̄ncipiū elicitiuū generationis filij: et
tñ nō distinguūt realr a generationē: cū qđ elicit gene-
rationē/elicit se. i. qđ est idē sibi realr/licz nō formalr
de b dist. vj. Preterea videt qđ nō possit p̄bāri illa/
pducēs et pductiū distinguunt realr/nisi via con-
tradictiōis: puta qđ de rōne pducti est nō h̄ē esse a se
et de rōne pducēis nō pducti est h̄ē esse a se. suo mō
dicet de causa et causato. Si adhuc replicat/si via
p̄radictiōis est efficacior via p̄bādī distincōis: et
nō sufficit ad pbandū distincōē essentialē perirer
ois via pbandi distincōē essentialē q̄rūcūqđ rep-
qđ dā instātia in diuinis. Ad b rñdet auc. pcedēdo
qđ nō pōt p̄ statu isto euidenter cognosci impossibili-
tas pluralitatis suppositoz in vna essentia: mag⁹ in
creaturis qđ in diuinis: et oēs rōnes in oppositū sol-
ui possent in creaturis sicut in diuinis. vel posset di-
ci qđ pōt mediate p̄bāri distincō essentialis coassū-
pro alio vero: v̄t p̄bato qđ a et b creature distinguunt
realr via p̄radictiōis pōt p̄r argui: Quēcūqđ crea-
ture distinguunt realr/distinguunt essentialr. Et
b sunt creature distincte realr: qđ essentialr. maior p-
baret illis medijs qđb pbat/qđ nulla res vna ē sin-
gularis in creaturis/est realr pluribz comunicabi-
lis v̄t qđ: et si illud nō pōt euidenter p̄bāri: pcedit qđ
distincō essentialis in creaturis non pōt euidenter
demonstrari. Epilogādō qđ dicta sunt circa q̄strum
nō intēdit Qcā aliud/nisi qđ eq̄z facili⁹ possit defen-
di distincō formalis inf essentia et potentia: sicut i-
ter essentia et relationē. Qqz ita facile possit defendi
distincō formalr in creaturis sicut in diuinis: attā-
mē dicit qđ distincō formalis nō debet admitti: cū
sit intellectu difficilis (nō min⁹ qđ trinitas psonarū
qđ essētie vnitare) nisi vbi fides ecclē sunt determinatio
rē. (p̄ter cui⁹ auctoritatem captiuari debet oīs rō)
aut sile qđ cōpellit eā ponere: v̄tputa in admissiōe et
negatiōe q̄rundā p̄positionū theologicāliū: pcedit
enī de sum. tri. et fi. ca. firmiter: pater generat et nega-
tur essentia generat. Itē fides docet verbū incarna-
tū est cruci affixū in natura assūpta passum mortuū
rē. de tri. et fi. ca. in clemē. et illud nō pcedit de essen-
tia: v̄t infra dist. v. et in. iij. dist. i. lati⁹ patebit: sic ge-
nerare/gnari spirari: noīa sūt suppositoz. Itē de sū.
tri. et fi. ca. c. firmis. habet qđ tres p̄sone vñ⁹ essētie
fm psonales. p̄prietates sunt discrete: vbi claret qđ in
diuinis sunt p̄prietates psonales: et nō est dubiū qđ
qđ aliqđ pcedi de supposito qđ negat de ei⁹ p̄prietate
relatiua seu psonali seu de essentia et cōtra: sic cōce-
dit ex textu p̄fato: p̄sone idēptificant sibi p̄p̄sis essen-
tia cōmuni indiuidua: sed discrete sunt p̄prietate re-
latiua seu personalit̄ in his quo ad rem ipam oēs v̄t
estimo consonāt. Sed quo ad modū loquendi et ra-
tionē assignādī diuersitatis huiuscemodi nō omēs
p̄cordāt: horrēt qđā admittere vocabulū cōstitutio
vel p̄stituiere in diuinis: et necesse est qđ nō horreāt no-
mē suppositū vel p̄sona gignens genitū rē. Itē qđ es-
sentia nō generat/s. p̄ qđ est suppositū. Itē p̄p̄tates

Brti. 3.
Dub. 1.

L

Dub. 2.
M

n

D

P

personales sunt in personis lz intrasitive. Itē proprietari-
bus personalibus persone sunt discrete: pater et filius. Itē unum prin-
cipium spirationis: non duo principia. Itē spirant unica
spiratione non duobus: ut habetur in vi. de sū. tri. 28. Sic hoc
rēt qdā distinctionē formale admittere: et necesse ē q
non horreat id qd p ea apud hñes sanū et discretū i-
tellectū pie et catholice designat: cū dicunt p̄tem gi-
gnentē ab essentia: q nec gnat nec gnat formalit̄ di-
stingui. Itē supposito a natura divina. Item persona a
sua p̄petate personalis seu relativa: lz enī hec est x̄a: p̄ ē
essentia: tñ gnare negat de essentia et nō de p̄te: et sic
de filiis: et cū fm doctrinā bñ petri/theologoz ē rō-
nē vtrūqz dare posse de ea q in nob ē fide: et ad hoc nō
s̄ noia apta et p̄pria seu p̄cisa: oportet talē vt p statu
vie possum⁹ fidelibz et pie credētibz v̄itatē creditā nō
demonstrabilē explicare refutare: et p b̄ sūma simpli-
tatis q in diuis est nō maculat nec negat: s; defēdit
roborat et possidet⁹ explicat p credentiū maiori in-
deū instāmatiōe/et credendorū q̄licunqz intelligētia:
negatis itaqz et nō admissis loq̄ndi modis veluti im-
proprie: v̄itatē nihilomin⁹ oportet fateri: quā sic lo-
quētes pie et catholice volunt. ¶ Dubitat tertiū ex q
enī supdictū est q paternitas distinguit formalit̄ a
p̄te: et filiiatio a filio et gnat̄ relatio a supposito.
Dubitū qd de b̄ senserit Occā. Et videt p̄mo sentire
q relatio non distinguit formalit̄ a supposito: salte-
z a supposito cui est p̄pria. s. p̄nitās non a p̄te: nec fili-
atio a filio: nec spiratio passio a. s. nā in oī distinctio-
ne formalit̄ extrema sic se hñt: q vnū est alicui idē rea-
liter: cui alterz non est idē realit̄: sed nihil est idēz pa-
ternitati realit̄ qd non est idē p̄ti et eōuerso: qz qd qd
est p̄ti est paternitas et eōuerso: s. p̄nitās et p̄ti non
distingunt formalit̄. p̄na nota cū minoz: maior est
ipsi⁹ Occā v̄tualit̄ i multis locis: nā. j. q. dis. hui⁹ di-
cit: distingui formalit̄ non est aliud (et b̄ est qd nomis
ipsi⁹) qz q vnū illoz est aliq res absoluta vel relati-
ua: et alterz non est illa res sic essentia est fili⁹/et p̄ti
non est fili⁹: ideo essentia et p̄ti distinguunt formalit̄
ex q sunt vna res. Itē eadē dis. xi. in rñsione ad re-
plicā scōam: p̄ rñsum ad tertiū dubiū dicit loq̄ns de
distinctione formalit̄: nunqz est ponenda nisi qn aliq
sunt idē realit̄: et vnū illoz est aliq res absoluta vel re-
latiua: et alterz non est illa res absoluta vel relatiua
et filia dicit in pluribz locis. Itē. j. q. libet. q. ii. q qri-
tur/verz p̄nitās distinguit a p̄te. Rñdet negatiue
q paternitas non distinguit a p̄te: et ne videat loq̄-
rñ de distinctione reali/in p̄batiōe dicit q oīs disti-
ctio est realis/formalit̄/vel rōnis: et pbat q p̄ti non di-
stinguit a p̄nitare aliq dictoz modoz/nec realit̄:
qz sunt eadē res: nec rōne/qz nō sunt entia rōnis nec
formalit̄: qz oīs res q est p̄ti est p̄nitās et eōuerso: s.
non distinguunt formalit̄: qz hec vocat distinctio for-
malis/qn aliq res est vnū distinctoz formalit̄ et non
aliud: sicut fili⁹ est essentia et non est p̄ti. Itē essentia
et p̄ti distinguunt formalit̄: vbi ex intēctione videt vi-
cere q essentia et p̄ti distinguunt formalit̄: s. p̄nitās et
p̄ti non distinguunt formalit̄. et p̄ti soluit multas rō-
nes ad oppositū. Sed p̄ b̄ videt q senserit oppositū
scz q p̄nitās distinguit formalit̄ a p̄te: et suo mō fili-
atio a filio 28. nā p̄nitare distingui formalit̄ a patre
evident sequit ex multiplicibz dictis et p̄cessis p cum
in scrip. j. li. snia. qd sic ostēdit: nā oia de qbz p̄dicto-
ria v̄ificant hñt aliquā nō idēp̄tate: p̄nitās et p̄ti
sunt bñmōi: s. hñt aliquā nō idēp̄tate: et non realem

nec rōnis fm eū: s. formalit̄. p̄na nota in. ii. mō p̄me
maior pbat: qz p̄dictoria nō p̄nt v̄ificari de eodē: ni-
si ppter aliquā distinctionē vel nō idēp̄tate: et cōfir-
mat qnqz aliq sunt idē oibz modis ex natura rei:
qd qd cōpetit vni/cōpetit alteri: nisi aliq mod⁹ grā-
maticalis vel logical' ipediāt. Itē qn noia aliq scāt
idē oibz modis: ita q in re scata p illa nulla penitus
est nō idēp̄tate: et non hñt dissiles modos scādi grā-
maticales vel logical' sunt v̄e synonime: et ita qd
qd vere affirmat vel negat de vno scaturit accepto/
etiā de alio: si s. p̄dictoria de eis v̄ificant/verifica-
bunt de eodē p̄ceptu vel termino: et ita contrādictoria
erūt sil' vera. has rōnes ponit. q. xi. dis. ii. ad p̄bādū
q essentia formalit̄ distinguit a p̄nitare/relinquit s.
maior pbat: qz oia de qbz p̄tradictoria v̄e p̄dicant/
hñt inter se aliquā nō idēp̄tate: minor scz p̄ti et pa-
ternitas sūt hñmōi. pbat: qz de eis p̄dicant p̄dictoria
qd pbat: qz p̄stui ex essentia et relatione affirmatur
de persona/pura p̄te: et p̄tradictoriū/non p̄stui ex es-
sentia et relatione p̄dicat de paternitate. minor pba-
tur: qz nihil p̄stui ex seipso oibz modis: aliqd etiā
essentia p̄stui ex qd non p̄cedit. maior frequē hā-
bet: nā dis. v. q. ii. circa p̄n. dicit: oēs ponunt q essen-
tia divina est cōis tribz suppositis: et q cōicat filio et
s. a p̄te. Et q ille p̄sone p̄stui ex p̄prietatibus et
ipa divina essentia: et q suppositū p̄cie pducit et pro-
ducit: int̄ illos oēs etiā est Sco. cui⁹ opi. in hac gre-
et modū ponēdi (vt. j. eadē dis. 2. q. diē) etiā ip̄e tenet
Itē. q. ii. eiuſdē dis. dicit: p̄sone hz esse p gnatōnem
et non est formalit̄ ipa gnatō: et ppter b̄ ponit q perso-
na est termin⁹ formalis pductionis/et non relatio:
qz relatio non distinguit a pductione: sed p̄sone for-
malit̄ distinguit a pductione 28. Itē dis. xi. q. j. exp̄-
se dicit spirationē passiua p̄stui ex p̄sone. s. vñ dicit
spirationē passiua distinguit realit̄ a paternitate et filia-
tione: ideo p̄stui suppositū realit̄ distinctū a duobz
suppositis constitutis p paternitatē et filiationē. Ec-
ce dicit. ii. supposita p̄stui p res relationes pater-
nitatē/filiationē/spirationē passiua. Itē dis. xvi. q. j.
j. qua qrit/vtrū diuine p̄sone cōstituant p relationes
originis: recitatis et reprobat qbusdā opi. rñdēdo
ad. q. dicit p̄mo/qz ponēde sunt relationes in diui-
nis fm auc. scōz: et declarat quemō ponēde sunt.
Subdens non tñ q aliqui conceptus relatiui de
personis diuinis v̄ificent: sicut dicimus q forres
est similis: et q relatio est pater vel filius: sed q est ibi
vera paternitas realis et filiatō: et q sūt due res sim-
plices: quaz vna non est alia: deinde ponit q consti-
tuant et distinguāt p̄sonas cum subdit: Ideo tenēdo
cū eis dico/qz persone diuine distinguant et cōstitua-
tur per relationes originis: et probando dicit: Pater-
nitas est vna res incōmunicabilis: et distinguit rea-
liter a persona filii et spūſsancti: et facit vel constituit
p se vnū cū diuina essentia: s. non repugnat sibi con-
stitui illud vnū inesse incōmunicabili: et distigue-
re ipm ab oī alia persona. Notet q dicit relationes
in diuinis nō solū poni: qz relatio est p̄ti vel filius: s;
qz vera p̄nitās realis et filiatō realis sunt due res
simplices. Quid est simplices. i. nō cōposite. nō: sic
enī et p̄ti et filius formaliter sunt res simplices: qz non
composite: et tamē paternitas non tñ ponit relatio-
qz est pater: vt dicit: sed qz est vera res simplex: vtrūqz
sic simplex quō pater non est simplex. i. non constitu-
ta: paternitas s. nō est cōstituta sicut nec essentia est

Dub. 3.
Q

R

S

constituta: pater & constitutus ex essentia & paternitate. Itē dicit ibidē q̄ relatione refert̄ constitutus/nō autēz essentia neq̄ relatio refert̄: sed suppositū refert̄ ip̄a relatione: nō tñ denotariue. Itē eadē dist. q. ij. dicit q̄ a parte rei/paternitas est intrinseca patri: sicut & generatio/actio: & in cōclusionē p̄ncipali q̄ tā origo q̄ relatio p̄stituit. i. tam generatio q̄ paternitas: q̄ sunt omnibz modis idē ex natura rei: & circa finē. q. dicit Nihil est penitus in p̄sona/nisi essentia vel relatio p̄ essentia constituit̄: & nō distinguūt̄: ergo p̄ relationē p̄cise distinguūt̄ p̄ quā tamē eo ip̄o constituit̄: et ita frequēssimē dicit supposita diuina constitui p̄ relationē. Itē q̄ relatio nō sit oibz modis idē supposito diuino/pater ex eo q̄ dicit dist. xij. q. ij. Nihil est in diuinis nisi essentia/relatio & p̄sona: & constitutū ex essentia & spiratione actiua illa quatuor q̄ ibi nominat̄: aut sunt omnibz modis idē: aut aliquo mō nō idē. si secundū habet̄ p̄positū. si primum/nō debuit ea distinctionē cum p̄cise nominare: quia sic posset tot ponere in diuinis quot essent nomina p̄dicabilia de deo. Itē fm eum exp̄sse/essentia formaliter distinguūt̄ a relationē: & sicut p̄sona/ & ab illo constituto ex essentia & spiratione actiua: sicut p̄sona ab essentia & tali constituto. Itē constitutū illud distinguūt̄ formaliter ab essentia/ a p̄sona & relatione constitutina/ sc̄z a paternitate & filiatione: ergo etiam relatio distinguūt̄ formaliter ab essentia constituto & p̄sona: si enī nō distinguēret̄ ab eis/ cur in cetera distincta annumeraret̄ vnde subdit̄: ideo quicquid est in deo ē formaliter & ex natura rei aliq̄d istoz: si relatio constitutina esset oibz modis idē p̄sona frustra poneret̄: & latius fuisset dicere: nihil ē in diuinis nisi essentia/ p̄sona & constitutū ex essentia & spiratione actiua: & quicquid est in deo/ est formaliter & ex natura rei aliq̄d illoz. Itē clarissime dicit dist. xxv. q. j. in r̄sōe ad. q. illud q̄d in diuinis est formaliter & p̄mo suppositū in intellectu/ significat̄ p̄mo & per se p̄ hoc nomen p̄sona diuina: & quia nec relatio nec essentia est p̄mo & formaliter suppositū in intellectu: s̄ constitutū ex essentia & relatione: ideo p̄sona nō plus significat̄ diuinā essentia vel relationē q̄ paternitas diuina significat̄ diuinā essentia: sed p̄mo significat̄ constitutū ex essentia & relationē. Ecce hic habes manifeste q̄ relatio nō est formaliter suppositū in intellectu siue p̄sona in diuinis: et illis duo apparēt. Primum q̄ auctoritaria senserit in scripto sententiarum & in quolibet fm q̄ descriptio distinctionis formalis quaz dat in scripto dist. ij. nō sit sufficiens: q̄ vt supra argutū est nō puenit relationi & p̄sona: q̄ tñ (vt ibi sentit) nō sūt idē formaliter. An ergo diuersa senserit vel nō/ illud videt̄ oīno tenendū q̄ relatio puta paternitas/ formaliter distinguat̄ a patre & rationibz adductis q̄bus addo illā: Pater ē formaliter essentia/ & paternitas copulatiuē: paternitas nō est formaliter essentia & paternitas: ergo paternitas nō est formaliter pater. p̄na tenet̄ ex p̄posito in sc̄da figura. maior p̄bat̄: q̄ pater est p̄sona relatiua/ de cuius p̄se intellectu ē essentia & paternitas copulatiuē: q̄ fm Aug. Omne relatiuū est aliq̄d/ excepta relatione. minor pater: q̄ paternitas tñ est formaliter paternitas: & nō est formaliter essentia & relatio copulatiuē: q̄ pater intelligit̄ vt quoddā constitutū ex essentia & relatione: q̄d formaliter est constitutū simul sumpta: sed paternitas intelligit̄ tanq̄ aliter constitutū: q̄d non for-

maliter includit id q̄d secū constituit. Itē si paternitas nullo modo distinguat̄ a patre/ pater nō est vere p̄stitutus: & ita supposita in diuinis nō sunt constituta: q̄d est nimis recedere a cōmuni modo loquēdi/ ferre oīum theologoz: q̄d ergo dicendū ad auctorem? Si quolibet p̄cessit scriptū/ facilliter diceretur q̄ dicit̄ in quolibet corerit̄ in scripto: si aut quolibet sequit̄ scriptū/ q̄d videt̄ ex eo posse sumi: q̄ in prima q. j. quolibet allegat̄ scriptū iuxta finē q̄stionis/ potest dici q̄ de distinctione formali cōtingit loqui dupliciter. Ano mō vt illa dicant̄ distinguui formaliter fm modū loquēdi doc. q̄ sic sunt idē realiter: q̄ tñ aliqua res est realiter eadē vni & distincta realiter ab altero: & sic distinguūt̄ formaliter essentia a relationē/ & etiā a qualibet p̄sona: & sic nō distinguunt̄ formaliter relatio p̄pria p̄sona/ & p̄sona per ip̄m constituta. Sc̄do mō distinctio formalis est eoz que sunt idē realiter: & etiam quicquid realiter est idē vni/ est idē realiter alteri: tñ aliquid p̄dicat̄ de vno q̄d non p̄dicatur de altero: sic distinguunt̄ fm alios natura & suppositū in creaturis: q̄ natura est suppositū/ & quicquid realiter est natura/ est suppositū & eōuerso. Cōmunicari aut̄ affirmat̄ de natura & negat̄ de supposito: & incommunicabile affirmat̄ de supposito & negatur de natura: sic paternitas & pater distinguuntur formaliter: q̄ licet q̄cqd est paternitas realiter/ est etiā realiter p̄ & eōuerso: tñ constitui affirmat̄ de patre & negat̄ de paternitate: similiter p̄stitui affirmat̄ de relatione & nō de supposito: & posset dici q̄ in quolibet loquit̄ de distinctione formali fm p̄mū modū siue acceptionē: & in scripto de distinctis formaliter p̄nes fm modū. Istud est de mente Occā dist. xxvij. in q̄ clarius soluit dubiū istud: ibi enī exp̄sse innuit duas opiniones de hoc: An pater distinguat̄ formaliter a patre: vñ ait: Et si queritur de paternitate/ an sit inaleibilis: q̄ vellet tenere q̄ pater & paternitas nō distinguunt̄ formaliter: q̄ quilibet absoluta res & relatiua q̄ est pater/ est paternitas & eōuerso: posset dicere q̄ paternitas esset inaleibilis: & sequit̄. Aliiter p̄t dici nō recedēdo a multis dictis cōmunibz/ cuiusmodi sunt talia q̄ paternitas est p̄stitutiua patris: & tamē p̄ nō est p̄prie constitutiua patris: & cetera multa talia quibz aliquid concedit̄ de paternitate & negat̄ a patre & eōuerso: ista inquā concedendo p̄t dici q̄ pater & paternitas distinguunt̄ formaliter sicut essentia & pater: & tūc diffinitio quid nominis exp̄mens distinguui formaliter erit totū hoc/ q̄ aliq̄d vere cōcedit̄ de vno & negat̄ a reliquo terminis supponentibz p̄sonaliter: vnde nisi essentia esset pater/ & vna alia res absoluta vel relatiua: alia inq̄ a p̄e im possibile esset q̄ pater & paternitas distinguerentur formaliter: imo nihil aliud intelligo p̄ distinctionem formale. Et isto pater q̄ recitat̄ fm alios opiniones: q̄ sc̄da est p̄babilior/ nō recedēdo a cōmuni mō loquēdi doc. de constitutione personaz in diuinis. Alia forte p̄babilior/ sequēdo nude rōnem: & quia neutra simpliciter improbari p̄t/ q̄nq̄ respondet fm vnam q̄nq̄ fm aliā: sicut in multis alijs sicut facit. In scripto itaq̄ sequit̄ opinionē sc̄dam tāq̄ doc. dictis magis p̄sona in quolibet: sequit̄ p̄mā tanq̄ eā q̄ rationibus improbari non potest: & per hoc sibi p̄p̄s contrarius non probat̄. Si dicis: adhuc descriptio distinctionis formalis quā dat in scripto. q. j. distinctio nō conuenit relationi & supposito: ad hoc dicendū

It

Ratio

u

x

Arti. 2. rito/sz frequenter ex creditur in. j. q. j. quorū. Et. q. xvij
et sequē. vij. quorū. **C** Quantū ad articulū scdm est
cōclusio pma: Primitas cause efficientis efficiat⁹ p-
bat⁹ et evidēt⁹ ex cōservatiōe rēz qz eaz factiōe sic
arguēdo: Vt pductū ab alio cōservat⁹ ab alio qz diu
manet. Nā ipm cōservare est efficere: z pseruās ē effi-
ciēs. Quero ergo de cōservatiōe an ipm cōservat⁹ ab
alio an nō. Si nō/erit pmi cōservat⁹ z ita pmi effi-
ciēs. Si ab alio: de illo sūt querit⁹: et nisi det stat⁹ p-
ceditur in infinitū in cōservatiōibz qd ē impossibile: qz
tūc eēt infinita i actu. Et qz necesse est pseruās tā me-
diatū qz immediatū simul esse cū cōservato. Sec⁹ de
efficiēte: qz nō oportet efficiēs. s. cām cause esse simul
cū causato mediate: puta avum cū nepote. Et illa rō
pcedit tā in accidētaliter ordinat⁹ qz essentialiter or-
dinatis. **C** Secūda cōclusio: Tm vñ ens est simplr
pmū. Probat⁹: qz si essent plura: vel specie differēt
vel tm nūero. Nō pmū: qz tūc nō essent eque pfecta:
qz spēs se habēt vt nūeri: z ita imperfectius nō eēt sim-
pliciter pmū. Nō scdm: qz tūc nō posset dari cert⁹ nu-
mer⁹ eoz. Ubicūqz em sunt duo individua solo nu-
mero differētia: ibi pnt dari plura sine nūero certo.
Et sic essent plures dī sine nūero: qz qdqd pōt esse de
us/necessario est de⁹. Nec rō pabil⁹ est/sz nō demō-
strat. Alias etiā rōnes Joānis approbat⁹: sed nō oēs
cōclu. 3. **C** Cōclusio tertia: Tm vñ esse deū est creditū et nō
demōstratū rōne naturali nobis in via possibil⁹: raz
etiā mltē pabiles rōnes ad hui⁹ veritatis ostēsiōē
possint adduci. Ista ppositio ex sequētibz ampli⁹
Arti. 3. patebit. **C** Quātū ad articulum tertiū dubitat⁹ pmo
Dub. 1. circa pma cōclusiōē. Nā nulla videt⁹ esse rō diversū
tatis inter rōnē cōservatiōis z pductiōis: qz si vna cō-
cludit z alia vel neutra. Ad illud dī qz rō racra est in
cōclusiōe pma/licz breuiter. Nā vt. s. patuit ista ar-
guit p pductiōē/alia pductiōē fm qz pducere
sive pducī dicit rem accipere esse statim post nō esse.
Sz oē cōservans aliud mediate vl⁹ immediate est actu
aliter cū suo pseruato: z ecōverso. Nō aut oē pductū
ab alio requirit qz pducēs sit fil⁹ cū eo: vt patet d pte
et filio genito. Et sic quāvis possit poni pcessus in in-
finitū in causis pductiōibz sine infinitate actuali: nō
tm in cōservatiōibz: vñ posset rō sic formari: Quicquid
realiter pducit⁹ ab alio qz diu manet in esse reali/ab
aliquo realiter cōservat⁹: sed iste effectus pducitur:
igit qz diu māet ab aliquo cōservat⁹. Tūc qro de illo
cōservat⁹: aut pōt pducī ab alio aut nō. Si nō: tūc
est efficiēs primū sicut est cōservat⁹ primū: qz esse cō-
servat⁹ est esse efficiēs: vt ostendā in quato. Si aut
illud cōservat⁹ pducit⁹ ab alio: igit cōservat⁹ ab alio.
Et de illo alio qro sicut pri⁹: z sic vel oportet pcede-
re in infinitū: vel oportet venire ad aliqd pmi cōser-
uat⁹ nō cōservatū: z tale est pmi efficiēs. Sz nō est
possibile esse processū in infinitū in cōservatiōibz: qz
tūc actu essent infinita qd est impossibile: saltē natu-
raliter sicut posset probari p rōnes pbi et alioz que
sunt satis rationabiles. Et p pns p istam ratiōem
patet sufficienter (licet nō evidenter) qz oportet dare
Dub. 2. pmi cōservat⁹ et ita pmi efficiēs. **C** Secūdo du-
bitatur de causis essentialiter et accidētaliter ordi-
natis qualis sit inter eas differentia. Et si sit norum
perpentiā vel solū creditū esse causas sic subordinā-
tas. **C** Occam questioē pnti dicit Scoti de hmoi
causarum differētia impugnat. Et Dyra. q. iij. ar.
iij. sequitur Occam dicens plura dicta a doctore de

causis cōsistere in quid nois terminoz. **C** Ad hoc er-
go dubiū post dñm Lame. q. iij. suppositis his qz rā-
git Occam in littera qstiois pntis dī qz potest tri-
plex inter eas assignari differentia. **C** Prima est qz
in causis essentialiter ordinatis/secūda dependet a
prima in causando. Cause aut accidētaliter ordina-
te sunt quāz neutra ad pductiōē alicui⁹ effect⁹ ali-
am requirit naturaliter in causando. **C** Secūda dif-
ferentia est que sequit⁹ ex prima qz in causis essentia-
liter ordinatis/est causalitas alterius rationis et al-
terius speciei: ita qz cause essentialiter ordinate sunt
alterius speciei: qz ad causatiōē vnius effectus suf-
ficiunt vñ vnius rōis. **C** Tertia differentia est: qz oēs
cause essentialiter ordinate simul requirunt ad cau-
sandum effectum. In causis aut accidētaliter ordi-
natis nō requirit⁹ eaz similitas in causando. **C** Et si di-
catur qz mus et sol essentialiter subordinant⁹ in causā-
do murem: et tm nō requirit⁹ eaz similitas. Dico qz li-
cet mus essentialiter subordinat⁹ ad solem: nō tm ecō-
verso. zc. Unde circa predicta sciendū est qz causariū
concurrētū ad determinatū effectū si vna non possit
cōcurrere nisi alia pcurrat: ita dependet vna ab alia
in causando sicut ecōverso. Generaliter tm illa que ē
prior et illimitatior nō sic omnino dependet a poste-
riori causa eiusdē effectus sicut ecōverso. Verbi grā
In generando hominē: homo essentialiter a sole de-
pendet z ecōverso: qz nec homo sine sole/nec sol sine
homine pōt hominē generare: sed tm sol sine forte po-
test boiem generare. Et sic causa vniuersalior et illi-
mitatior nō omnino dependet ab inferiori: scz sol ab
homie: sicut inferior a superiori et vniuersaliori ppter
causam dictā. s. qz sol in pducēdo hominē nō requi-
rit necessario hoc singulare: pura forte ad cōproducē-
dum: sz econtra. Aliqñ aut nō est sic mutua depēdē-
tia causaz concurrentiū in causando: sicut qñ sol et
mus generat murem: qz licet mus nō possit generare
murem sine sole: sz tm sol pōt sine mure. Et p hoc potest
apparere quō pcedūt vel nō procedunt multe instā-
tie qz i hac materia mouet Occa ptra Scotū ponē-
tem pdictas differētiās. zc. **C** Ex pdict⁹ sequit⁹ pmo
qz nō est nobis evidēs p expientia nec p demōstratiōē
ne: sz solū opinatū vel creditū aliqz cas sic esse essentia-
liter ordinatas. Patet satis per pdicta. **C** Scdo
sequit⁹ qz fm fidē ois cā creata nō solū in essendo sz eri-
am in causando essentialiter dependet a deo. **C** Ter-
tio sequit⁹ qz deus a nulla cā depēdet essentialiter in
causando. **C** Quarto sequit⁹ qz fm fidē simplr z abso-
lute nihil essentialiter dependet ab aliqz causa creata
sive in causari sive in eē: hec sūt d mēte dñi Lamera.
vbi. s. et alioz. **C** Attamē p pmissioz clarioz intel-
ctu notandū qz aliqd essentialiter dependere ab alio
pōt duplr intelligi. Uno mō simplr z absolute: qz. s.
sine illo nō posset esse vl⁹ cōservari alijs quibuscūqz
positis: et sic nihil essentialit⁹ dependet nisi a solo deo
Alio modo fm quid: quia. s. de facto ponitur in esse
et cōservatur ab illo: et sine illo nō fieret nec natura-
lit⁹ fieri posset: sz bñ absolute. Et sic aliqd essentialit⁹
depēdet a causa creata: qz fm cursum nature causat⁹
z cōservat⁹ ab illa. zc. **C** Et h patet ad pdictā rōnem
qstū pbat⁹ z qstū nō: z qñqz debeat intelligi. zc. **C** Ter-
tio dubitat⁹ circa illa qz rāgit doctor de diversis ppo-
sitiōibz: z pmut⁹ circa illa qz rāgit de cā pfe: et causa p
accidēs. **C** Pro cuius intellectū notādū qz pfect⁹ p
accidēs qñqz sumūt vt dicūt comparatiōē cōditionis

corol. 1°
k

2

3

4

2

Dub. 3
D.

realis rei q̄ est cā p se ad causas p accidens: hoc est su-
munē vt dicunt p̄ditionē rei naturalē. Alio mō vt di-
cūt cōditionē p̄positionis. De p̄mo dicit doctor: Lau-
sa p se est aliqd qd̄ causat nō p aliud realit̄ distinctū ab
eo s; p se: ita q̄ ip̄o posito circūsc̄pto oī alio qd̄ nō est
cā in aliq̄ genere cause/ pōt sequi effect⁹. Et sic calor
p se calefacit: aīa p se intelligit: et p nō excludit circū-
stantiā p̄ialis cause cōcurrentis. Nā fm multos ac-
cidentia nō hnt̄ activitatē suā extra subiectū sicut in
subiecto. Et p statu illo oportet intelligētē p̄bentē
mata speculari. Causa p accidēs est illud qd̄ causat
p aliud ab eo distinctū: sic aīa intelligit p corp⁹: ignis
calefacit p calorē: hō intelligit p aīam: totū agit per
partē. Corollarie sequit̄ q̄ doctor facit in illo di-
cto cōparationē hui⁹ qd̄ agit seu causat p se ad causantē
p aliud: et sic p se et p accidēs dicūt cōditionē rei na-
turalis. Qñq; vero p accidēs et p se dicunt cōditi-
onē p̄positionis: vt edificator p se edificat. Statuā fa-
ciēs est cā p se statue. Albū p accidēs edificat. Poli-
clerus est cā p accidēs statue: vt innuit cōmētator. j.
Philoso. cōmēto. lxxiij. Sic em̄ sensus est: Nec p-
positio est p se edificator edificat: hec est p accidēs al-
bum edificat: vt etiā h; p̄b. ij. Philoso. vbi p̄b
vult q̄ de illo p̄dicat p se aliquod p̄dicatum cui non
potest inesse oppositum illius p̄dicati. i. qñ est p̄posi-
tio necessaria. Hec em̄ semp est vera: calefaciens cale-
facit: statuā faciēs statueficat. Nō sic illa: Policlēr⁹
est causa statue: albū edificat q̄ pnt̄ esse vere posita cō-
stantia subiecti. Unde illa possunt simul stare: fm
q̄ p se dicit cōditionē p̄positionis p se: vel cōditiōē
cause p se. Albū p se calefacit: calidum p se calefacit.
Decimbe vere sunt subiectis supponētib⁹ p eodē.
Et tñ p̄ma est p̄positio p accidēs: scd̄a vō p se. Sic si
militer Policlēr⁹ p se est cā statue: Policlēr⁹ p ac-
cidēs est cā statue. Statuā faciēs p accidēs est cā sta-
tue vt p se p accidēs cōuenit cause p se vel p accidēs.
Alias tertia nō est vera si p accidēs est cōditio p̄-
positionis. Nō ḡ malū est tales p̄positiones distinguere
ppter multiplicē acceptiōē p se et p accidēs. Tandē
ōndit illud nō esse vniuersaliter ver⁹ etiā fm Scotū
Quicqd̄ est causa cause/ est et causa causari. Pro
materia huius q̄stionis de vnitatē dei et p̄mitatē effi-
cientis. vide doc. j. quodl. q. j. Itē. vij. quodl. q. xvij.
fere vsq; ad finē. Item. ij. quodl. q. j. et. ij.

Questio Undecima.

Utrū cū vnitatē nūe

rali diuine essentie/ster pluralitas psona-
rū realiter distinctar. Trib⁹ articlis
q̄stio terminabit. s. notabiliū p̄missiōe: conclusiua re-
spōsiōne et dubioz solutiōe. Quo ad p̄mū suppo-
no hic dicta in q̄stione p̄ma huius distinctiōis de di-
stinctiōe formali. Scd̄o p intellectu q̄stionis notā
dū q̄ difficultas q̄stionis oriū ex hoc: Dicitū est em̄ in
p̄ncipio huius distinctiōis in cōclusiōib⁹ textualib⁹:
et. q. ij. dis. j. zc. q̄ essentia diuina idēp̄ficat et vnitē si
bi essentialiter et realit̄ oīa q̄ sūt in diuinis. Lū ḡ essen-
tia est realiter p̄f et fili⁹ et spūssct⁹: et fil⁹ p̄prietates
relatiue. Et tres p̄sone sunt vna res nūero indistin-
cta d̄ sum. tri. et fi. ca. firmiter. Difficile ē videre quō
sunt plures relatiōes et plures p̄sone et vna sola essen-
tia diuina. Et ḡ q̄rit vtrū cū essētie simplicitate stare
possit psonarū pluralitas. Ad qd̄ saluādū diuersi
diuersa dicūt quoz doc. recitat opt. et p̄sertim tres:

Prima quā recitat d̄ esse. s. Tho. distinctiōē p̄nti
q̄ tenet q̄ ad saluādū illa sufficit distinctiō rōnis in
essentiā et psonar et relatiōē quā doc. improbat: et
modū loquēdi imp̄opriū et fere includere contradi-
ctiōē ostēdit. Scd̄a d̄ esse Berlon hec tenet q̄ ef-
fentia et relatio realiter distinguunt: s; hec oīno videt̄
irrōnabilis. Tertia opinio ē Sco. dis. ij. q. iij. fm
quotationē aliq̄ iuxta finē nō longe aī rōsiōē ad
p̄mū p̄ncipale quā et auctor tenet. Nec tenet sine
assertiōe temeraria et p̄iudicio sentētie sanior⁹: q̄
relatio et essentia sunt vna res realiter: nec tñ sūt ea-
dē oībus modis ex natura rei: s; ex natura rei habēt
aliquē modū nō idēp̄tatis. Et ille mod⁹ nō idēp̄i-
tatis sufficit ad distinctiōē realē inter supposita di-
uina. Et ille mod⁹ nō idēp̄tatis pōt dici distinctiō
formalis nō realis: vt. s. habitū est. q. j. hui⁹ distin-
ctiō. Q; aut sit talis nō idēp̄tatis inter relatiōē et essen-
tiā p̄bat sic: nec credo (ait Occā) q̄ sit aliud argumē-
tū efficac ad istā cōclusiōē: et est ratio Sco. in sen-
tentiā. Primū suppositū sc; pater habet realiter en-
titatem comunicabilē/puta essentiā: alioquin nō pos-
set eā comunicare: h; etiā realiter entitatē nō comū-
nicabilē: alioqn nō esset suppositū et h; ex natura rei.
Sed p̄radictoria nō pnt̄ verificari de eodē oībus mo-
dis sine oī distinctiōē. Lū ḡ de essentia verificat̄ com-
municabile et de relatiōē/puta paternitate incommū-
nicabile: et h; ex natura rei. Nā essentia ex natura rei
est comunicabilis et comunicata psonis. Et relatio
s. paternitas ex natura rei est incommunicabilis: ḡ erit
aliq̄ nō idēp̄tatis ex natura rei in essentiā et p̄ntitatē
Verūm ex distinctiōē formali essentie et relatiōē
sola nō habet distinctiōē realis psonar a p̄zi: sed ma-
gis ecōuerso: ex distinctiōē reali psonar et idēp̄tate
essentie cū psonis et relatiōib⁹ infer̄ distinctiōē formali
relatiōis et essentie. Et ita distinctiōē psonar real nō ē:
q; relatio et essentia distinguunt formaliter. Nā p̄-
nitatis et spiratio actiua in p̄e distinguunt formalit̄:
et tñ nō cōstituūt distincta supposita: q; nō distingu-
tur inter se realiter nec a p̄e: s; p̄sone distinguūt rea-
liter: q; relatiōes oppositē cōstituētē p̄sonas distin-
guūt realiter. Quātū ad articulū secūdū est hec
conclusiō rōsiua: Docet fides et h; fidei articulus q̄
cū vnitatē diuine essentie stat pluralitas diuinaz p-
sonar realiter distinctar. Sic etiā habet in simbo-
lo Athanasij: Sed p̄is et fili⁹ et spūssancti vna ē di-
uinitas/eq̄lis gl̄ia/coeterna maiestas. Q; aut in di-
uinis sit psonar emanatio infra oīdē. Facit p illa
cōclusiōē hoc qd̄ habet vbi. s. de sum. tri. et fi. ca. fir-
miter. Nec sancta trinitas fm cōem essentiā indiui-
dua: et fm p̄prietates personales discreta. zc. Ecce
triā dicit. Primū trinitas est pater et fili⁹ et spūssan-
ctus. Secundū: Hec sancta trinitas est indiuidua
fm essentiā. Tertiū est discreta personali p̄prietate
Est ergo in diuinis dare essentiā vnā: tres psonas:
tres p̄prietates relatiuas siue personales: vt clare pa-
tet ex hac littera. Secunda cōclusiō: Essentia di-
stinguūt formaliter a psona et p̄prietate personali et
ecōuerso. Pater ex quid nominis distinctiōis for-
malis p̄missa. q. j. Q; em̄ distinguant̄ pater ex quid
nominis distinguūt: q; de ip̄is siue de terminis p ip̄is
p̄sonaliter supponētib⁹ vere p modū cōtradictiōis
aut cōtradictorie oppositiōis affirmat̄ aliquid et
negat: vt generare: nō generare: esse comunicabile:
esse incōicabile. Nec est intelligibile q̄ de aliquibus

B

E

Art. 2.
cōclu. 1.

D

cōclu. 2.
E

Art. 1.

vere aliqd neget & affirmet p modū dictionis: ita q
hec sit vera. Sicut exēpli. Essentia nō generat pī gene
rati: & est. c. b. nō est. c. nisi. a. et. b. vel scata per ipā
Et nisi pī et essentia vel ipā scata aliqliter inter se
distinguant. Si em̄ nullo mō distinguunt: q̄ nō est
aliq̄ nō idēpitas inf essentia z psonā. q̄ sic illa cōcedi
tur: psona generat: cōcedi debz illa: essentia generat
q̄ ē cōtra ecclie determinationē. ¶ Suppono em̄ q
nō sit inf psonā et essentia aliq̄ distinctio q̄ ad modos
gramaticales vel logicales significandi vī supponēdi
nisi q̄tū requirit natura rei significare. Si q̄ ex natu
ra rei scate vel significat: iclusa oī opatione intel
lectus nulla penitus reperitur distinctio vel nō idēpiti
tas inf essentia et psonā: sequit̄ q̄ sunt termini oīno
synonimi idē pī scātes: p eodē supponētes. Tūc
arguo sic: Quidāz aliq̄ noia sūt synonyma: q̄cqd ve
rificat̄ de vno significatiue sumpto z psonaliter/ etiā
verificat̄ de alio eodē mō sumpto: q̄ si hec est vera es
sentia est fili: hec erit vera paternitas ē filius: q̄d est
falsum. Itē spiratū passiuā z filius. zē. Hāc rōnem
z alias deducit late Occā q̄stione p̄senti: z habz eas
dem Dyta. q. v. arti. j. z Camera. q. vi. ar. j. ¶ Pre
terea nemo sane mētis videt̄ posse negare q̄n q̄nūq̄
de duobz termis significatiue sumptis aliqd idē af
firmatur z negat̄: ibi est aliqua distinctio vel nō idēpiti
tas. Sz sic est in pposito: qz generat z nō generat: ēē
communicabile esse incommunicabile: q̄ est ibi aliq̄ disti
ctio nō essential̄ nec realis vt sumi pōt ex q̄stioe p̄ma
et inferi⁹ ampli⁹ patebit in alijs distinctioibz: q̄ nō idē
pitas sine distinctio formalis que est minima. Et ab
aliquibz dicit̄ distinctio modalis vt innuit Dyta vbi
supra. q. v. ar. j. p̄mi. ¶ Posset hic forte incidere du
biū de psonaz distinctioe z p̄stitutiōe: quibus dicant̄
distingui et cōstitui: z quōd hoc saluo pōt nihilomin⁹
defendi simplicitas dei. Sz de hoc infra. ¶ Unū tū
hic ad iūctio f̄m Adaz. q. cū d̄r essentia esse in diuinis
vī in patre esse: in sumis intransitiue: vt cū d̄r creatu
ra salis: i. q̄ est sal: qz natura diuina est essentia diuina
et pater est essentia. Et pater est sua p̄prietas relati
ua: s. p̄nitas. Idē est de mente Damasce. lib. j. c. xj.
¶ Quantiū ad articulū tertiuū est p̄mū dubiū: Utrū
ppter distinctionē formale cōcedendū sit q̄ in diuinis
sint plures formalitates: sicut vbiq̄z aliqua rea
liter distinguunt̄ ibi sint plures realitates. Solutio:
Nō est magis cōcedendū q̄ in diuinis sint plures for
malitates q̄ plures realitates. Vbiq̄z q̄ nō cōcedē
tur q̄ ali q̄ sint plures res/ ibi nō est cōcedendū q̄ ibi
sint plures formalitates/ nec plures rōnes reales/
nec plures q̄dditates. Cui⁹ rō est: qz signō realitatē
essentie et relationis que est vna: et signō formalita
tem essentie qua distinguūt a formalitate relationis
Quero an illa formalitas sit idē oībus modis cū re
alitate essentie: an distinguat̄ formalit̄. Si p̄mū er
bo sic est vna realitas: ita erit vna formalitas. Si
secundū: quero de formalitate qua distinguūt forma
litas a realitate essentie: sicut p̄i⁹. ergo vel erit p̄ces
sus in infinitū: vel alicubi standū est et eadē rōne in
p̄mo: ita q̄ aliqua distinguunt̄ formaliter: et tamen
nō sunt in eis plures formalitates. Hanc rationem
late deducit Occam in solutione dubij p̄mi. ¶ Si
querat̄ quomodo ergo distinguūt essentia diuina for
maliter a relatiōe. Respondetur nō per aliqd supad
ditum: sed se ipā relatio nō est formaliter essentia et
se ipā est eadem realiter relationi. Nō em̄ conceden

dum est p̄prie loquēdo de cōueniētiis q̄ cōueniūt in
aliquo: sic nec distincta p̄prie distinguunt̄ in aliquo
sz aliq̄b: vī sic oīa distincta distinguunt̄ vī seipsis
vel aliquibz sibi intrinsecis: ita oīa cōueniētia in q̄b
nō est aliq̄ idē oībus modis/ vt in diuinis vel conue
niant seipsis vel aliquibz sibi intrinsecis. ¶ Secūdu
dubium. Cū inter rem et rōnem nō est mediū: ergo
videtur q̄ distinctio formalis sit distinctio realis vī
distinctio rationis. ¶ Item oīa distinctio materia
lis est realis: ergo multo fortius distinctio formalis
est realis: quia forme magis distinguunt̄ q̄ materia
sed distinctio formalis est distinctio forma. q̄d p̄ba
tur: qz distinctio realis est distinctio rerum: et distin
ctio rōnis est distinctio rationū: z distinctio materia
lis est distinctio conditionū materialū: ergo distin
ctio formalis est distinctio forma. ¶ Itē bñ sequit̄.
Distinguunt̄ formaliter: ergo realit̄. Et inter illa est
distinctio formalis: ergo est distinctio realis: ab infe
riori ad superius. ¶ Itē sequit̄ distinguunt̄ formalit̄
ergo distinguunt̄. Altera distinguunt̄: ergo nō sūt idē
perpositionē. ¶ Ad p̄mū illorū d̄r negando p̄maz: qz
licet inter rem z rōnem nō sit mediū: tū inter distin
ctionē reale et distinctionē rōnis est mediū: vt distin
ctio inter rem et rōnem. ¶ Itē distinctio formalis ē
mediū: qz nec realis nec rōnis: sicut in fili: Nō sequit̄
inter subam et accidēs nō est mediū / saltem q̄tū ad
res extra aiām: ergo inter distinctionē subalem z ac
cidentalē nō est mediū: qz datur instantia de distin
ctione reali nō essentiali q̄ nec est substantialis nec ac
cidental̄. ¶ Ad secundū neget̄ cōsequētia: qz distin
ctio formalis nō est distinctio forma. ¶ Ubi nora
q̄ formaliter et formalitas nō sunt pure cathegore
mata: sed syncategoremata mixta: sicut p̄leitas z p
se/ necessario et necessitas p̄ur attribunt̄ p̄positiōi
bus: iō nō dicūt res aliq̄s ab alijs rebz distinctas: vt
cū d̄r: Nō necessario nō est asin⁹: hic est quēdā neces
sitas: et tamē nō tal̄ q̄ sit vera realitas: qz alias esset
aliq̄ necessitas alia a deo. Sz necessario z necessitas
dicūt quādā p̄ditionē p̄positiōis: sic formalit̄ z forma
litas vt hic loq̄mur dicūt quādā p̄ditionē p̄positiō
nis: qz formaliter distinguūt p̄ dicta. q. j. bui⁹ distincti
onis f̄m modū loquēdi doctoris nihil aliud est: nisi
aliqua idē ēē realit̄: z tū de vno illorū aliquid affir
mari q̄d negat̄ de alio. Et ita formalitas nō est res
aliq̄ sz dicit̄ quēdā modū distinctiōis q̄ exp̄mit̄ vt dictū
est: sicut necessitas vel p̄leitas cū dicim⁹. Nō necessa
rio nō est asin⁹: hō p̄ se est rōnalis: et cū negat̄ neces
sitas vel p̄leitas nō negat̄ res aliqua: vt hō nō est p̄ se
alb⁹: sz negat̄ p̄leitas. i. q̄dā mod⁹ enūciandi p̄dicatū
de subiecto: sic cū dicim⁹: essentia nō est formalit̄ p̄
nitas: nō ponunt̄ res aliq̄ q̄ dicuntur formalitates:
sz neget̄ formalitas p̄positiōal̄. Et illo p̄z q̄ forma
litas nō est inferi⁹ ad realitas: nec formaliter ad rea
liter. Patz etiā q̄ formalit̄ nō est determinatio alicui⁹
termini cathegorici vī mod⁹ cathegoricus: iō nō ar
guīt̄ h a p̄te in mō ad totū distinguunt̄ formalit̄ q̄ di
stinguunt̄. Etiā h arguit̄ cū terminō includere negati
onē: iō p̄ia nō v̄z: nā distinguī valer. i. nō idē. Et per
h patz ad alia argumēta. ¶ Corollarium p̄mū: Itē corol.
p̄ia nō valet: Essentia diuina et p̄nitas distinguunt̄
formalit̄: igit̄ in p̄e sunt formalitates distincte: vel est
ibi aliqua formalitas vī mod⁹ nō idēpitaris q̄ vī q̄
cōueniat p̄nitati z nō essentie vel eōuerso. Patz: qz
illa formalitas nihil ē a p̄te rei: sz ē syncategorema

Dub. 24

Rñsio 3

corol. 13

Bg 4

Arti. 3.
Dub. 1.
B

mirrū denotians aliqđ pdicatu vere posse dici de vno termino fcatue sumptoz: nō sic de reliq termino idē cū eo essentialiter et realiter fcatue. **Coroll. 2.** riu secundū: Nō sequit. a. z. b. distinguuntur formalr igit. a. et. b. sunt inf se formalr distincta. Prt qz nō sequit. a. et. b. nō sunt idē formalr. g. a. et. b. formalr nō sunt idē. vt infert Lamera. Lōsequētia tenet qz. a. distigui formalr a. b. nō est aliud qđ. a. esse. et. b. esse. et. a. nō esse formalr idē ipi. b. An pbat: qz formalr in ante negat z in pnte affirmat vt prt inuenti Un ad esse idē formalr ipi. b. fm Dya vbi. s. est. a. p se pmo et totaliter: et oisarie esse idē ipi. b. Sic q quicqd verificatur aut verificari pōt de. a. etiā verificet de. b. et ecōuerso. Et qđd negat de vno: neget etiā de reliq. Et sic formalr equalit p se pmo et totaliter z oisarie vel alicui cōfili dictioi: plene includēti signū vniuersale. **Qd Lamera.** innuit cū dīc. q. vj volēs tradere regulā vbi pmo debeat poni distinctio formalr: qñcūqz aliq terminū dicunt de se inuicē puerribiliter. Et h cōuersiōe nō regulatā p b distributiū qđd: vel ois res q est: tunc de ipis fcatue sumptis xificat distinguī formalr: et nunqz aliter. patz ex qđ nois distinctiois formalr exēplificat: Qis essentia est paternitas / ois pānitās est essentia: et sic isti termi cōuertibiliter pdicant. Nō tñ cōuersiōe regulatā p qđd est: qz essentia est filius: fili nō est pñitās. Et qz qđd est de^o ē deitas: iō idēpificat formalr de^o et deitas. S: h qđ nois distinctiois formalr nō sufficit: vt infra patebit: qz et si illa concedit: de^o generat: nō sic illa deitas generat. Itēz de^o est passus: nō sic / deitas est passa: de q lati^o infra. Itē de^o assumptū hūanitatē fm plures nō cōcedit de deitate. Ex illo infert Dya sic dicēs vltimate resoluendo / videz mibi ait Dya q nō alio mō pcedēdū sit essentia diuiaz distigui formalr a psona vel pprietate psonali: nisi qz de^o est talis nature qđ aliqđ idē vē affirmat de essentia z negat de psona et ecōtra. Et ad illā mentē (ait idem doc.) vident Sco. et Occā finalit rēdere. Et tal inf pñatio ppositiōnū nec pñdicet Adā. nec Bre. nec Mol kor. Un ad rōnes Hollzot qđ h recitare omittero qđ pōit. q. x. definitiōnē volēs ipugnare Occā de distinctioe formalr sic rñderi pōt: Dic em illū modū loquēdi fore impropriū repugnantē z ficticiū seu frustra adinuētū. Un cū pmo qrit: si. a. z. b. distigunt formalr: qđ qđ demōstret p subiectū: aut vna res vlt plures. Dicit pōt q vna z nō plures: qz vt paruit distinctio formalr dīc pñitiōnē nō rei s: ppositiōis / in q termi fcatue sumpti pdicant de se inuicē et tñ de altero eoz fcatue sumpto aliqđ affirmat qđ nō eo mō pñise affirmat de reliq fcatue sumpto. **Ad secundū** neget q ois distinctio aliquozū sit distinctio aliquaz rerū: s: qñqz dicit solū cōditionē ppositiōis. **Ad tertū** claret q nō est repugnātia in mō loqndi sane intellecto cū dī: P et essentia sunt formaliter distincta. p b cū innuit q est vna z eadē res pfr essentia. Brrñ de pfe fcatue sumpto dī pdicaturz aliqđ qđ nō sic dīr ē essentia. Et h ex fide: qz p genuit filius essentia aut nō genuit. **Ad qrtū** patuit in scōo dubio in lra 3. q illa pñā nō valet distigunt formalr g distigunt. Et cū infert / negata pñā: ergo oppositū pñtis stat cū ante. Negetur illud vt paruit. **Ad quitū** cū arguit modū loquēdi iplicare: eo q dicit q aliq sint aliq: z tñ idē oib mōis. Neget illud: h em sunt duo termi significatiue sumpti eandē rē signifi

cātes et pro eodē supponētes: de quoz vno aliqđ dīr vē et affirmatiue: z nō sic de reliq. Et hūc intellectuz clare hz doc. dīf. xxvij. q. j. et dīf. xxvij. Et fm hūc intellectū dicta in. q. j. bui^o distinctiois veniūt moderāda et interpretāda. **Ad sextū.** Si essentia nō ē eadē formalr qro cui. zc. Dico q est eadē realit. essentie et oib: que i diuinis sunt: s: nō ē eadē formalr pñi. Nec em nō est pdicatio formalr essentia est pñi: nā pñi genuit / essentia nō genuit. **Ad septimū** neget q ille mod^o loquēdi ē frustra. Ad pñatiōnē pcedit q ois pcedit q aliq cōueniūt essentie q nō cōueniūt pñi in suppositiōe psonali. Et cū pñi z essentia supponat p eadē re nihilomin^o aliqđ attribuit pñi et nō essentie: z b ē dīstingui formalr q mod^o loquēdi breuitat: gñ inuentus est. **Et si qñqz querit** quare vni eoz b pdicaturz puenit et nō alteri. Rñdet qz distiguit formalr idē pluribz vbi explicat et nō assignat rō pñisa pñis q est natura rei: ex pñti neget dictū illius doctoris z qz distigui rōne vel formalr inferat distigui. **Ad 3.** subiūgit hanc nō fore pcedendā pñi et essentia sūp ppe loquēdo cōcedit illud: qñis illa ppositiō et cōsiliū que de vtrū fmōis false sunt / possint sane z catholice cōcedi i actu signato: vt infra patebit dīf. xxvij. q. j. et filr dīf. xxvij. Qes em intelligunt pillā: Aliqđ dīr de essentia et nō de relatiōe q idēpificat essentie: vel pater nō dīr formalr de essentia sumēdo formalr vte cōditio ppositiōis et nō res aliqua. Nō em habet ad hoc termi pñi: ideo ille modus loquēdi theologoz sic intellect^o nō est malus et execrandus / sed est acceptād^o. Et si qđ pñi dare breuiorē / der. zc. **Et cū** inf essentia et relatiōe est aliqua idēpitas fm aduersariū: g idēpitas ē inter aliud et ipm. Manifestū est q hec illatio z filles nō valēt: qz vlt doctor ille nō acceptat vel vult nō acceptare intellectū pñi loquentium de distinctioe formalr. **Dec et filia** sciētibz logicā z qđ dicit distinctio formalr / clara sunt. **Sz l3** illud possit sic catholice defendi et q ppositiōes ille et cōsiliē: pñi z essentia sunt: pñi et essentia distigunt formaliter: pñi et essentia sunt eadē res. zc. capiant z habeant iā dictū intellectū. s. pñi non pdicat formalr de essentia: vel hec pdicatio nō est formalr: pñi est essentia essentia cōuenit cōicari pluribz z nō patri: patri conuenit generare z nō essentie. Essentia ē in oib psonis: z pñi nō est i oib psonis: nasci cōuenit filio z nō essentie. Et sic suo mō de ppetariū psonalibz qbus psonē dīscernunt: vt prt et determinatiōe ecclīe. c. firmiter: et in genere de qbuscūqz formaliter distinctis in diuinis. **Possit tñ aliqđ** dubitare tertio et dicere: hoc est velle euadere et velle recedere a dictis. s. q. j. de distinctiōe formalr fm Occā. Quō ergo saluabit dictū suū ibidē z filr dictū Sco. vbi. s. distinctiōe pñti. cū allegata fuit rō distinctiōis formalis inf essentia: ce psonā in recitatiōe opiniōis eiūsdē doc. Si qđ fm dicta sua vt videt in pñest realiter entitas cōicabil: et realit entitas non cōicabil. **Pñterea** qñt q est rō fm pdicta q aliqđ verificat de patre z nō de essentia. **Itē si illd vey** sit q de qbuscūqz pdicant pñatiōctoria q ipa sunt aliq mō distincta. **De hinc** qđ g dicendū ad Adā: Hollzot: Petrū z Brego. q tenet cōtrariū. **Ad pñm** pōt dici salua sententia saniozi q sicut ponim^o in diuinis trinitatē psonaz z earuz ppetates psonales distinctiōe: vt habet loco superius allegato: c. firmis. Itā pōt dīc q in pñi sit natura cōicabilis intrāsitue: et q in pñi sit realit natura

Regla.
2

ad rōnes
bolchor
2

Ad. 1.

2

3

4

5

Dub. 3.
11

D.

incomunicabilis: quia dicitur hoc dictum et alia dicta
 Sco. et Occa. p. f. a. oimode nitat. trahere ad sensum
 p. u. t. r. u. qui planus est et intelligibilis. C. Si dicitur:
 in quibus persona sunt due entitates: q. fm. Sco. et Oc-
 ca. in p. e. est natura comunicabilis: et in p. e. est natura
 incomunicabilis. Dicitur p. t. p. e. d. e. t. i. dubio clare ta-
 cetur est q. de essentia p. d. i. c. a. t. comunicabile et non de re-
 latione: et q. in p. e. est essentia intransiue: et sicut p.
 p. r. i. e. t. a. s. r. e. l. a. t. i. u. a. i. u. r. t. a. c. a. f. i. r. m. i. t. e. r. p. a. l. l. e. g. a. r. u. m. . N. o. t. u. m.
 in vlla persona sunt plures entitates aut p. e. s. r. e. s. : v. t.
 i. f. r. a. p. a. r. e. b. i. t. d. i. s. x. x. v. j. . v. b. i. d. o. c. t. o. r. e. x. p. r. e. s. s. e. h. a. b. e. t. q. p. r.
 n. i. t. a. s. e. t. e. s. s. e. n. t. i. a. n. o. s. u. n. t. p. l. u. r. e. s. . Q. u. o. a. u. t. i. l. l. a. s. i. t. c. o.
 c. e. d. e. d. a. i. n. d. i. u. i. n. i. s. s. u. n. t. q. u. a. t. u. o. r. n. o. t. i. o. n. e. s. : e. t. a. d. q. u. e.
 s. e. n. s. u. m. i. b. i. d. e. e. x. p. l. a. n. a. t. . C. S. i. q. u. o. d. s. i. t. s. t. a. n. t. e. i. p. s. i. d. e. i.
 c. a. t. o. l. i. c. e. f. i. r. m. i. t. a. t. e. : n. o. v. i. d. e. t. q. u. o. i. l. l. a. v. i. s. i. f. i. c. a. t. i. o. p. r. a.
 d. i. c. t. o. r. i. o. r. u. m. l. o. c. u. h. a. b. e. a. t. n. i. s. i. s. i. t. a. l. i. q. n. o. i. d. e. p. r. i. t. a. s. e. x. n. a.
 t. u. r. a. r. e. i. : q. u. a. c. u. i. d. e. p. r. i. t. a. t. e. e. s. s. e. n. t. i. a. l. i. c. a. g. e. s. u. f. f. i. c. i. e. n. t. p.
 i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. n. o. p. o. s. s. u. m. i. n. v. i. a. : i. d. e. o. t. a. B. r. e. g. o. . q. . P. e.
 r. r. a. d. a. d. y. t. a. e. t. H. o. l. k. o. t. h. i. n. u. t. i. l. e. d. i. c. u. t. s. e. v. e. l. l. e. i. n. i. l.
 l. i. s. p. l. u. r. i. t. u. m. o. c. c. u. p. a. r. e. . E. a. p. p. t. e. r. d. i. s. c. u. s. s. a. v. e. t. i. q. : s. i.
 n. o. c. l. a. r. e. i. n. t. e. l. l. e. c. t. a. i. l. l. a. m. a. t. e. r. i. a. d. e. s. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. e. n. a. t. u.
 r. e. d. i. u. i. n. e. c. u. p. s. o. n. a. z. p. l. u. r. a. l. i. t. a. t. e. b. r. e. u. i. t. e. r. i. n. s. u. i. s. s. c. r. i.
 p. t. i. s. v. a. d. u. t. : l. i. c. z. a. r. g. u. m. e. n. t. a. t. i. o. n. e. s. m. u. l. t. a. s. p. r. a. m. o. d. u.
 l. o. q. u. e. d. i. i. m. p. r. o. p. r. i. u. c. o. f. e. c. e. r. i. n. t. . C. E. t. s. i. d. i. c. t. a. r. e.
 p. u. g. n. a. t. s. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. i. d. i. u. i. n. e. . R. u. n. q. s. i. c. u. t. n. o. r. e. p. u. g. n. a. t.
 s. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. e. d. i. u. i. n. e. e. s. s. e. v. n. a. t. r. i. n. i. t. a. t. e. f. m. c. o. e. m. e. s. s. e. n. t. i. a.
 m. i. n. d. i. u. i. d. u. a. z. f. m. p. p. r. i. e. t. a. t. e. s. p. s. o. n. a. l. e. s. d. i. s. c. r. e. t. a. : v. t.
 h. a. b. e. t. c. a. p. s. o. s. e. p. e. a. l. l. e. g. a. t. o. f. i. r. m. i. t. e. r. . I. t. a. n. o. r. e. p. u. g. n. a. t.
 i. n. p. r. e. e. s. s. e. i. n. t. r. a. n. s. i. t. i. u. e. e. s. s. e. n. t. i. a. z. z. p. p. r. i. e. t. a. t. e. r. e. l. a. t. i. u. a. z.
 p. a. r. i. r. o. n. e. . N. o. e. m. o. p. p. o. n. i. t. u. r. d. i. u. i. n. e. s. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. i. p. s. o.
 n. a. z. p. l. u. r. a. l. i. t. a. s. q. r. e. a. l. i. t. e. r. i. d. e. p. r. i. f. i. c. a. n. t. e. s. s. e. n. t. i. e. d. i. u. i. n. e. :
 e. t. i. t. a. n. e. c. p. p. r. i. e. t. a. t. e. s. p. s. o. n. a. l. e. s. q. b. u. s. p. s. o. n. e. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t.
 u. r. a. d. s. e. n. s. u. m. i. n. f. r. a. t. a. n. g. e. n. d. u. m. . N. e. c. c. o. n. s. t. i. t. u. t. i. o. o. p. p. o.
 n. i. t. u. r. s. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. i. n. a. t. u. r. e. d. i. u. i. n. e. q. u. i. p. r. i. u. i. t. u. r. i. a. s. i. t. i. n.
 t. e. r. s. e. i. d. e. z. c. u. r. o. t. o. (s. i. i. t. a. f. a. s. e. s. t. l. o. q.) p. f. e. c. t. a. i. d. e. p. r. i. t. a. t. e.
 v. t. i. n. f. r. a. t. a. g. e. t. d. i. s. x. x. v. j. . q. . j. . e. t. q. . v. j. . d. i. s. v. i. j. . C. S. i. l. l. r.
 q. c. o. n. s. t. i. t. u. e. t. i. a. p. s. o. n. a. s. u. n. t. i. d. e. i. n. t. e. r. s. e. e. t. c. u. s. u. p. p. o. s. i. t. o.
 q. d. c. o. n. s. t. i. t. u. i. t. n. u. l. l. a. e. s. t. i. b. i. o. i. n. o. c. o. p. o. s. i. t. i. o. . C. E. s. t. g. (s. i. t. a.
 t. i. b. u. s. p. d. i. c. t. i. s. e. t. e. i. s. s. a. n. e. e. t. p. i. e. a. d. c. o. m. u. n. e. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u.
 i. n. t. e. l. l. e. c. t. i. s. n. a. t. u. r. a. d. i. u. i. n. a. s. u. m. m. e. s. i. m. p. l. e. x. : q. z. n. u. l. l. a. e. s. t.
 i. b. i. c. o. p. o. s. i. t. i. o. n. e. c. i. n. t. r. i. n. s. e. c. a. n. e. c. e. x. t. r. i. n. s. e. c. a. : n. e. c. v. i. l. l. a. p.
 p. r. i. e. t. a. s. r. e. l. a. t. i. u. a. / s. i. z. n. e. q. z. e. s. s. e. n. t. i. a. e. s. t. s. i. m. p. l. i. c. i. o. r. p. s. o. n. a.
 p. p. t. e. r. p. f. e. c. t. a. e. s. s. e. n. t. i. a. l. e. e. t. r. e. a. l. e. i. d. e. p. r. i. t. a. t. e. e. s. s. e. n. t. i. e. z. p.
 p. r. i. e. t. a. t. i. r. e. l. a. t. i. u. e. c. u. s. u. p. p. o. s. i. t. o. . C. P. r. e. f. a. s. i. m. p. l. i. c. i. t. a. t. i. s.
 n. o. t. o. l. l. i. t. p. l. u. r. a. l. i. t. a. t. e. e. o. z. q. s. u. n. t. p. f. e. c. t. e. i. d. e. i. n. t. e. r. s. e. e. c. t. u.
 p. s. o. n. a. i. n. q. u. a. s. u. n. t. i. n. t. r. a. n. s. i. t. i. u. e. . C. E. t. n. o. m. i. x. q. b. s. i. n.
 g. u. l. a. r. e. e. s. t. i. n. d. i. u. i. n. i. v. b. i. m. i. l. t. a. s. i. n. g. u. l. a. r. i. a. h. u. a. n. u. i. n. t. e. l. l. e.
 c. t. u. t. r. a. n. s. c. e. d. e. r. i. a. r. e. g. i. u. n. t. . E. t. f. m. b. i. a. p. r. z. q. u. a. l. i. s. c. u. q. z.
 i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s. v. r. i. u. s. q. z. n. o. t. i. f. i. c. a. t. i. o. n. i. s. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. i. s. f. o. r. m. a.
 l. i. s. f. m. O. c. c. a. : a. m. p. l. e. c. t. a. t. u. r. p. i. u. s. l. e. c. t. o. r. q. d. p. l. u. s. p. l. a. c. z.
 C. A. d. s. e. c. u. n. d. u. f. a. t. e. o. r. i. g. n. o. r. a. t. i. a. m. e. a. : q. z. r. o. n. e. a. l. i. a. m.
 p. o. n. e. r. e. n. e. s. c. i. o. n. i. s. i. n. t. u. r. a. z. r. e. i. v. t. p. a. t. u. i. t. : o. b. q. u. a. a. l. i. q.
 p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. c. o. c. e. d. u. t. . A. l. i. e. a. b. e. c. c. l. i. a. p. h. i. b. e. n. t. z. n. e. g. a. n. t.
 v. r. i. o. z. e. c. c. l. i. a. q. u. e. r. e. g. i. t. s. p. u. s. a. n. c. t. o. i. n. b. i. s. q. u. e. f. i. d. e. i. s. u. n. t.
 n. o. s. i. n. e. c. a. u. s. a. r. o. n. a. b. i. l. i. d. i. x. i. t. : a. n. c. t. a. t. r. i. n. i. t. a. t. e. e. s. s. e. i. n. d. i.
 u. i. d. u. a. f. m. c. o. e. m. e. s. s. e. n. t. i. a. m. e. t. d. i. s. c. r. e. t. a. f. m. p. p. r. i. e. t. a. t. e. s.
 p. s. o. n. a. l. e. s. . z. c. . C. A. d. t. e. r. t. i. u. : p. u. t. o. g. e. n. t. i. l. i. s. i. d. n. o. n. e. g. a.
 r. e. t. . C. A. d. q. r. t. u. p. r. b. r. e. u. i. t. d. i. c. i. v. t. e. t. O. y. t. a. t. a. g. i. t. q. d. d. o.
 c. t. o. r. e. s. i. l. l. i. d. i. s. s. o. n. a. t. / n. o. i. n. r. e. s. i. m. o. l. o. q. u. a. n. d. i. v. n. B. r. e. g.
 d. i. s. x. x. v. j. . e. t. x. x. v. i. j. . q. . v. n. i. c. a. . a. r. t. i. . i. j. . d. i. c. i. t. q. f. o. r. m. a. l. i. r.
 i. n. p. o. s. i. t. o. p. o. r. d. u. p. l. i. r. a. c. c. i. p. i. . U. n. o. m. o. v. t. e. s. t. c. o. n. d. i. t. i. o.
 p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. s. e. q. u. a. l. e. n. s. h. u. i. c. q. d. e. s. t. p. r. i. m. o. m. o. . A. l. i. o.
 m. o. f. m. q. e. s. t. c. a. s. u. a. l. e. n. o. i. s. f. o. r. m. a. s. i. u. e. a. d. u. e. r. b. i. u. . P. r. i.
 m. o. m. o. c. o. c. e. d. i. t. i. l. l. a. : e. s. s. e. n. t. i. a. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. f. o. r. m. a. l. i. r. a. p. r. e.

eo q. n. o. e. s. t. i. d. e. f. o. r. m. a. l. i. r. c. u. p. r. e. p. u. t. f. o. r. m. a. l. i. t. e. r. s. e. q. u. i. t.
 d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. : v. e. l. u. t. i. d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. i. o. s. u. u. d. e. t. e. r. m. i. n. a. b. i. l. e. : s. i. s. i.
 p. e. e. d. e. r. e. t. f. a. l. s. u. z. e. s. s. e. t. f. m. e. u. . S. i. c. u. r. e. u. e. r. e. t. i. a. / s. i. i. l. l. d.
 s. i. c. f. o. r. t. e. p. o. s. s. e. t. d. i. c. i. d. e. r. i. g. o. r. e. l. o. g. i. c. e. . B. e. t. a. m. e. r. i. g. o. r. s. e.
 p. e. n. o. a. t. t. r. e. d. i. t. : e. t. v. n. u. p. o. n. i. t. p. r. e. l. i. q. u. o. . S. i. v. e. r. o. i. u. m. i.
 t. u. r. s. e. c. u. n. d. o. m. o. d. o. t. u. c. i. l. l. a. e. s. t. f. a. l. s. a. : e. s. s. e. n. t. i. a. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t.
 f. o. r. m. a. l. i. r. a. p. r. e. / s. i. u. e. f. o. r. m. a. l. i. r. p. p. o. n. a. t. s. i. u. e. p. o. s. t. p. o. n. a. t.
 q. z. n. u. l. l. a. h. a. b. e. t. f. o. r. m. a. : s. e. u. q. z. p. r. n. o. e. s. t. r. e. a. l. i. t. a. s. d. i. s. t. i. n.
 c. t. a. a. b. e. s. s. e. n. t. i. a. v. l. f. o. r. m. a. b. i. l. i. s. a. l. i. a. . C. I. t. e. m. B. a. d. d. i. s. x. x.
 i. j. . q. . j. . a. r. t. i. . j. . c. o. d. u. . i. x. . d. i. c. i. t. q. d. e. i. t. a. s. e. t. p. s. o. n. a. s. u. n. t. i. d. e.
 n. o. f. o. r. m. a. l. i. r. n. e. c. p. s. e. p. r. i. m. o. m. o. . C. I. d. e. x. b. o. c. i. n. f. e. r. t. c. o. n.
 c. l. u. s. i. o. n. e. d. e. c. i. m. a. q. d. e. i. t. a. s. n. o. e. s. t. o. i. b. m. o. i. s. e. a. d. e. p. l. o.
 n. e. q. b. u. s. s. i. b. i. p. s. i. v. e. l. p. s. o. n. a. p. s. o. n. e. : q. p. r. o. e. s. c. o. c. o. r. d. a.
 r. i. : q. z. i. n. r. e. n. o. d. i. s. s. i. d. e. r. (s. i. s. a. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. u. n. t.) s. i. i. n. m. o. d. o.
 l. o. q. u. e. d. i. . C. N. e. c. q. d. e. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e. f. o. r. m. a. l. i. p. o. s. u. i. / b. u. i. l. i.
 c. u. s. u. b. m. i. s. s. i. o. n. e. s. i. n. e. a. s. s. e. r. t. i. o. n. e. t. e. m. e. r. a. r. i. a. : e. t. c. u. i. u. s. c. u. q. z.
 s. a. n. i. u. s. s. e. n. t. i. e. n. t. i. s. p. r. e. i. u. d. i. c. i. o. r. e. c. i. t. a. u. i. : s. i. c. u. t. e. t. p. r. e. f. a. r. i.
 d. o. c. t. o. r. e. s. a. b. s. q. z. t. e. m. e. r. i. t. a. t. e. e. t. p. r. i. n. a. c. i. a. m. a. t. e. r. i. a. b. a. n. e.
 c. u. m. f. o. r. m. i. d. i. n. e. t. r. a. c. t. a. n. t. .

Distinctio Tertia.

De iam supbenedicte

trinitatis solidata: ostendit magis quo credita
 intelligere possumus rationibus et similitudine
 nibus distinctione presenti. Deinde circa idem dubia
 soluit distinctione sequenti. Et potest sententia huius distinctionis
 bis complecti propositionibus. Prima. Unum deum
 esse pbatur quadruplici ratione sumpta a causalitate ab
 imperfectiōe ad perfectiū reductione, a fine ab eminenti
 pulchritudine. Secunda. In omnibus creaturis re-
 lucter aliquo modo vestigiū supbenedicte trinitatis.
 Tertia. In anime rationalis substantia dei imago
 est querenda. Harum probationes patent ex textu.

Questio Prima.

Circa istā distinctionē

in qua tractatur de cognitione diuine unitatis z
 trinitatis ex ipis creaturis queritur primo
 verū p. m. u. cognitū ab intellectu n. o. s. i. t. d. i. u. i. n. a. e. s. s. e. n. t. i. a. .
 C. R. e. c. i. t. a. t. a. e. t. i. p. u. g. n. a. t. a. o. p. i. n. i. o. n. e. H. e. n. r. i. c. i. B. a. n.
 d. a. u. e. n. . p. p. t. e. r. c. u. i. u. s. d. i. c. t. a. m. u. l. t. u. o. b. i. s. c. u. r. a. h. e. c. m. o.
 u. e. t. / s. i. e. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s. s. u. f. f. i. c. i. e. n. t. e. r. e. x. s. e. q. u. e. n. t. i. b. u. s. d. e. p. e. d. e. a. t.
 q. s. t. i. o. i. b. u. s. p. m. i. s. s. i. s. p. a. u. c. i. s. n. o. t. a. b. i. l. i. b. u. s. d. o. c. t. o. r. r. u. d. e. t. a. d.
 q. s. t. i. u. . E. t. l. i. c. z. m. i. l. t. a. h. d. i. c. i. p. o. s. s. i. n. t. d. e. n. o. t. i. c. i. e. e. t. c. o. g. n. i. t. i.
 o. n. i. s. q. d. d. i. t. a. t. e. : q. z. t. u. d. e. b. d. o. c. h. n. i. b. i. l. l. o. q. u. i. t. : s. i. z. c. e. t. e. r. i.
 p. u. t. a. d. n. s. L. a. m. e. r. a. . q. . i. j. . a. r. t. i. . j. . e. t. B. r. e. g. . d. i. s. p. n. i. l. a. t. e.
 h. e. c. t. e. t. i. g. e. r. u. t. : r. e. m. i. t. t. o. a. d. e. o. z. d. i. c. t. a. s. u. p. p. o. s. i. t. i. s. b. i. s. q.
 p. u. s. f. u. e. r. e. t. a. c. t. a. i. p. l. o. . q. . j. . z. i. j. . C. I. t. a. q. z. q. s. t. i. o. h. e. c. d. u. o.
 b. u. s. t. e. r. m. i. n. a. b. i. t. a. r. t. i. c. u. l. u. s. b. r. e. u. i. s. s. i. m. i. s. . C. P. r. o. a. r. t. i. c. u. l. o.
 p. r. i. m. o. n. o. t. a. d. u. q. a. l. i. q. d. e. s. s. e. o. b. i. e. c. t. u. p. m. u. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s. n. r. i.
 p. o. r. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. r. i. p. l. i. r. (p. u. t. h. z. e. t. i. a. d. o. c. i. n. f. r. a. d. i. s. x. x. v. j. . q. .
 i. j. . q. r. e. s. v. r. u. s. e. s. s. e. n. t. i. a. d. i. u. i. n. a. s. i. t. p. m. u. o. b. i. e. c. t. u. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s.
 s. u. i. : v. b. i. l. a. t. i. u. s. e. t. c. l. a. r. i. u. s. q. b. m. a. t. e. r. i. a. p. r. i. n. i. s. q. s. t. i. o. n. i. s.
 e. x. a. m. i. a. t. .) E. s. t. e. m. o. b. i. e. c. t. u. p. m. u. p. m. i. t. a. t. e. o. r. i. g. i. n. i. s. v. e. l.
 g. e. n. e. r. a. t. i. o. n. i. s. q. d. . s. t. e. r. m. i. a. t. p. m. u. a. c. c. u. m. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s. .
 C. E. s. t. p. m. u. p. m. i. t. a. t. e. a. d. e. q. u. a. t. i. o. i. s. : z. b. s. d. i. u. i. d. i. t. l. o. c. o.
 n. u. c. a. l. l. e. g. a. t. o. : s. i. h. n. o. o. p. o. r. t. e. t. : e. t. e. q. d. p. d. i. c. a. t. d. e. o. i. b. a.
 t. a. l. i. c. i. a. a. p. p. h. e. n. s. i. b. i. l. i. b. u. s. . E. t. e. s. t. c. o. m. u. n. i. s. s. i. m. u. i. n. f. o. i. a. a. p.
 p. h. e. n. s. i. b. i. l. i. a. a. b. i. l. l. a. p. o. r. e. t. i. a. s. i. u. e. q. d. l. i. b. e. r. s. b. e. o. p. r. e. n. t. u. s. s. i. e.
 a. p. p. h. e. n. s. i. b. i. l. e. s. b. p. p. a. r. o. n. e. z. i. n. p. r. i. c. u. l. a. r. i. s. i. u. e. n. o. : d. e. q.
 s. u. p. . q. . i. i. j. . d. i. s. . i. j. . I. t. e. m. q. . v. i. i. . b. u. i. s. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. i. s. p. m. u. p. r. i.
 m. i. t. a. t. e. p. f. e. c. t. i. o. i. s. : t. e. s. t. p. f. e. c. t. i. s. s. i. m. u. a. p. p. h. e. n. s. i. b. i. l. e. a. p. o. r. e. n. t. i. a. .
 C. P. r. o. a. r. t. i. c. u. l. o. s. e. c. d. o. q. r. t. u. o. z. p. o. n. e. d. e. s. u. r. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. s. p. o. r. m. i. t. b. i. s. q. i. f. r. a. p. o. n. u. n. t. d. d. e. o. d. i. s. x. x. v. j. . q. . i. j.
 B. g. i. j.

Art. 1.
Nota. 1.

Art. 2.
B

concl. 1. a doc. **C**onclusio prima. Deus non est primum cognitum a nobis per modum generationis per statum illo. Probatur: quia aut deus cognoscitur in se: aut in conceptu. Primum modo non cognoscitur a nobis per statum istum: quia si sic cognitum cognoscitur cognitione intuitiva vel abstractiva: sed neutra est nobis possibilis per statum illo: ut patet ex prioribus. quod si per modum conceptus. Et procedit ille rationes secundum opinionem. quod tenet conceptum esse distinctum ab intellectu. Si in conceptu distinctum ab intellectu: tunc ille conceptus est primus (secundum opinionem de fictis) cognitum: aut eque reputatur alia cum deo secundum se totum vel partes. **I**tem infra dicitur: Primum cognitum nostri intellectus est sensibilis: sed deus non est sensibilis. **S**i autem ponatur conceptus mentis esse realiter intellectus: tunc perbandum est quod deus non cognoscitur cognitione propria sibi nec equaliter: ut scilicet omnino est in collectio perit: quod si per se. quod si per modum. Et parebit amplius. quod si huius distinctionis. **C**onclusio secunda: Deus non est obiectum primum intellectus nostri per modum adequationis per hic loquimur de per modum adequationis. Patet: quia non predicatur de omnibus intelligibilibus. Nec sufficit quod virtualiter contineat omne cognoscibile ab intellectu nostro: quia sic diceretur quod persona in divinis producta esset obiectum adequatum vel terminus adequatus potentie produciue patris: quia virtualiter continet omne producibile a patre. **C**onclusio tertia: Deus est primum obiectum intellectus nostri per modum perfectionis. Patet: quia deus est ens perfectissimum: et cum sit aliquo modo a nobis cognoscibilis: patet per oppositum. **C**onclusio quarta. Deus est principium nostre cognitionis tanquam causa efficiens: et non ut obiectum cognitum. Nec obstat quod deus sit et esse debeat finis nostre cognitionis. Ultima enim perfectio nostra est respectu dei in se: sed non prima cognitio nostra est respectu dei in se: vel saltem potest cognitio nostra non esse propria deo: et ideo non est simile. De his vide latius in doctoribus.

Questio Secunda.

Primum essentia divina

Art. 1. **3** sit a nobis cognoscibilis. **P**ro articulo primo notandum quod hec questio principaliter movetur de cognitione quidditativa seu absoluta: quibus etiam de alijs modis cognoscendi ea determinat doctor. unde impugnata opinio doctoris. scilicet equa obscura sit opinio eiusdem in questione procedenti rudentem permittere distinctionem quod res aliqua potest dupliciter cognosci. scilicet in se: vel non in se: sed in conceptu. Que divisio intelligenda est de cognitione propria: patet de membro primo. **D**e secundo similiter patet: quia dicit non in se: sed in conceptu sibi proprio. Precedit etiam illa divisio secundum opinionem tenentem quod conceptus sit quod fictum in intellectu/terminans immediate actum cognoscendi. **I**n se cognoscitur res quoniam ipsamet res et nihil ab ea re vel ratione terminat actum cognoscendi: siue cognitio ipsa sit intuitiva vel abstractiva presupponens intuitivam eiusdem rei. Res autem cognoscitur non in se quoniam cognoscitur in aliquo conceptu sibi proprio. Et hoc maxime dum cognoscitur conceptus ille de aliquo ente verificari. Et secundum hoc intelligitur id per philosophum. Postea. Aliquando similiter habetur de re cognitio: quia est: et quod est: quod dum res in se cognoscitur intuitiva/cognoscitur utriusque scilicet: et quod est: et quod est: quia nunquam cognoscitur res in se quoniam quidditas vel per quidditatem in se cognoscitur. Quia autem tamen cognoscitur in conceptu etiam sibi proprio per quod cognoscitur quia est quod est. cognitio simpliciter et propria: quia per quod cognoscitur quod aliquid interponatur inter solem et lunam quod cognoscatur quod interpo-

nat. Et puta doctor loquitur de cognitione singulari per se secundum membra quod alias esset nimis restrictum. De primo membro manifestum est: quia res in se non cognoscitur nisi cognitione singulari intuitiva vel abstractiva ea presupponente/quod utraque est singularis. **S**ecundum aliam opinionem. quod negat entia habentia tamen esse obiectum et suppositis dictis in questione. id est per modum dubio. quod posset sic per divisionem: Res dupliciter potest cognosci. Uno modo in se. id est cognitione distincta. Alio modo in se. id est cognitione indistincta. Et vocatur cognitio distincta rei ut auctor dicit quoniam nihil quodcumque distinctum a re cuius est cognitio terminat huiusmodi cognitionem. id est est cognitio scilicet rem aliquam precise: et nihil quodcumque a re illa distinctum. **E**t quo duo sequuntur. Primum quod omnis cognitio distincta est singularis. Patet: quia si esset communis non haberet aliquam rem precise: quia quodcumque re illam designata/cum illa etiam significat aliquid ab ipsa distinctum: quia non significat unum tamen sed plura. Secundum quod omnis cognitio distincta est absoluta. Patet: quia si esset connotativa cum re quam significaret etiam aliquid aliud notaret. Illo notabili primis so auctor ponit tres conclusiones que videntur posite secundum primam opinionem de conceptibus in esse obiectivo. **Q**uamvis ergo ad articulum secundum est hec conclusio prima: Nec deus nec aliquid quod est realiter deus siue dicatur et sit essentia/siue quidditas/siue quocumque modo intrinsecus deo: naturaliter potest hic per statum vie cognosci in se a nobis siue distincte: ita quod nihil aliud a deo concurrat in ratione obiecti. Probatur: quia nihil naturaliter cognosci potest in se/nisi cognoscatur intuitiva: sed deus per statum illo non potest cognosci intuitiva ex prima questione per modum: ergo. Maior patet: quia propter hoc secundum philosophum. Cecus a naturali non potest cognoscere colorem in se: nec habere scientiam de coloribus. Et eadem ratio est in omnibus. **C**onclusio secunda. Essentia vel quidditas divina potest a nobis cognosci in aliquo conceptu non solum simpliciter communi deo et creaturis: sed etiam composito proprio deo cuius partes sunt naturaliter abstractibiles a rebus. Probatur per primam partem quod in conceptu compositum sicut creatura aliquid potest cognosci in conceptu simpliciter communi deo et creature/ita et deus: quia conceptus communis aliquid quibus eque reputatur quodlibet eorum quibus est communis. Quia autem talis conceptus sit habilis patuit. scilicet. dist. 1. q. 1. in doctor. 2. q. 1. per modum in collectio ista. **I**tem nisi deus sic cognoscatur/nullo modo esset a nobis cognoscibilis. Secunda pars patet: quia quoniam sunt multa communia distincta habentia idem aliquid communem siue representant/omnia illa communia simul accepta et coniuncta constituunt unum conceptum compositum proprium illi soli quod in omnibus continetur: sed multa sunt conceptus simplices naturaliter abstractibiles quorum quodlibet est communis deo et alicui creature: ergo omnes illi simul accepti faciunt unum conceptum compositum proprium deo. Et ita cum poterit cognosci quod ille conceptus compositus de aliquo verificatur/deus in illo cognoscitur. Maior probatur: quia cum illa communia sunt distincta quodlibet eorum aliquid continet quod nullus alioquin continet. Continet dico representativum: alioquin si duo eorum precise idem continerent representativum non essent distincti: ergo si illa communia simul coniunguntur soli illi conveniunt quod in omnibus continetur. Nulli enim conveniunt possunt simul quod non in omnibus continetur representativum propter eorum distinctionem: quia conceptus ex pluribus compositus non potest alicui provenire: cum non quodlibet pars totius convenit: sicut animal/homo/fortes. Ille conceptus compositus nulli convenit nisi quod est

Art. 2.
concl. 1.

concl. 2.

animal et homo et sortis: et per consequens soli sortis. Et ita est prius illi cui soli convenit minor probatur: quia ab omnibus potest abstrahi conceptus entis qui est communis deo et omnibus aliis entibus. Si autem potest abstrahi conceptus sapientie/conceptus charitatis/conceptus iusticie/communitatis sapientie/charitatis/iusticie/create et increate. Et cum nulla creata sapientia sit charitas vel iusticia: ergo conceptus ex his compositus: nulli create sapientie/vel charitatis/aut iusticie convenit. Et quia potest concludi aliquam sapientiam esse charitatem et iusticiam: que non est creatura: et per consequens deus: ideo ille conceptus compositus est proprius deo: quia nulli alij deo convenit. Et vide circa hoc auctoritate clare loquentem etiam supra. q. viij. prologi. Et nota quod illud quod assumit dicitur. Quid sunt communia multa habentia aliquid idem contentum: omnia illa simul accepta faciunt unum conceptum proprium illi generi in omnibus: contento representantive. i. significato. Hoc intelligi debet: de communibus distinctis tali distinctione quod quilibet eorum continet. i. significat aliquid quod per nullum aliorum significatur nisi oportet duo in omnibus illis concurrere. Primum quod aliquid idem sit significatum per omnia communia. Secundo quod quodlibet commune significet aliquid: quod per nullum aliorum significatur: ut patet in declaratione per auctorem. Et per hoc excluduntur communia: quorum unum est superius ad aliud. In quibus non tenet probatio. Nam licet idem contineat sub illis communibus/substantia/corpus/aial/scilicet sortis: tamen non constituit simul sumpta conceptum proprium sortis. Tertia conclusio: deus est cognoscibilis nobis in conceptu aliquo simplici connotativo vel negativo: quo modo representatur a signo incompleto ad placitum instituto: ut conceptus humanus signum sumit primum/prima causa/creatum/immutabile/immutabile/incausabile/eternus etc. probatur: quia potest cognosci per conceptus huiusmodi simplices predicantur de ente particulariter: ut aliquid ens est simpliciter immutabile etc. Et per hoc cognoscitur deus in conceptu tali: quia illud ens de quo verificatur illa particularis propositio non est nisi deus. Hoc autem est cognoscere deum in conceptu cognoscere propositionem (in qua conceptus aliquis predicatur de aliquo communi deo et creature) verificari per suppositum illius communis quod est deus. Quia illa procedit secundum opinionem quam ponit quod conceptus habet tamen esse obiectivum in mente. Tenendo autem quod conceptus est qualitas realis in mente: licet ipse actus intelligendi deus quod deus non cognoscitur in se: quia semper in omni cognitione quam de deo habemus per statum istum: percurrit aliquid in ratione obiecti quod non est deus: quia omnis conceptus nobis possibilis de deo: semper se totum vel semper preiporat creaturam: ut patet de conceptibus de quibus superius merito est habitum. Circa hoc quod auctor dicit in ista conclusio: quod divina essentia est nobis cognoscibilis in conceptu simplici ad placitum instituto per primum/connotativo vel negativo. Dubitatur primo: nam videtur presupponere falsum: cum nullus sit conceptus ad placitum institutus. Quia enim conceptus significat naturaliter per se est conceptus tanquam naturalis similitudo eorum. Si quidem cognitio mentalis in significando non subest nisi prout: ut patet de visione et ceteris sensationibus: nec aliter sentientia est de cognitionibus intellectualibus. Ad hoc dicitur quod auctor loquitur de conceptu secundum opinionem dicitur: quod conceptus non est cognitio: sed obiectum cognitionis in anima/habens esse fictum: quod superius in septimo modo dist. q. viij. in solutione questionis dubij loquitur. Talis enim conceptus si ponitur quicquid supponit pro re extra a qua abstrahitur: et quicquid per se libere rebus. Quicquid etiam per rebus dissimilibus: ut dum audita voce carthaginis quam non vidit: ex visis verbis fingit quandam

imaginem civitatis: quam vidit per conceptum carthaginis: que forte est multum dissimilis in esse obiectivo carthaginis. Hic ergo conceptus representat carthaginem ex impositione et non naturaliter. Unde si conceptus ille videri posset ab alijs: non representaret eis carthaginem: nisi eis fuerit notificata impositio: sicut dicitur de voce carthago. Per hoc ergo dicitur: quod conceptus abstrahitur a re in se et intuitivum cognitum: naturaliter representat rem illam et similia rei illi a qua re abstrahitur: et per illis supponitur: non ad placitum sed naturaliter. Si conceptus abstractus a rebus non intuitivum cognitus tanquam similitudo alicuius non visibilis: rem illam non visam representat ex institutione fingentis: quam vidit tali actu per rem non visam: non natura imaginis fictis: sed sua voluntate: et quia non est res aliqua intuitivum cognoscibilis: patet corrumdens conceptibus connotativis et negativis et syncategorematicis: ideo conceptus connotativus negativus et syncategorematici fecerunt sic ex impositione: et non naturaliter frequenter sunt conceptus proprii vocum impositarum: licet possint etiam abstrahi a rebus: et hec satis patet ex dictis auctorem. q. allegata. Secundum aliam vero opinionem tenentem: quod conceptus est ipsemet cognitio: dicitur quod omnis cognitio siue conceptus mentalis: quatinus siue inquantum est actus intelligendi fecit ea quod per ipsum intelliguntur naturaliter proprie. i. naturaliter seipso immediate et non per subordinationem ad quemcunque alium conceptum vel cognitionem. Verumtamen conceptus mentalis preter ea quod naturaliter fecit: potest quidem ad placitum fecerit non ultimatim: vel naturaliter ceter vel etiam ad placitum ultimatim consecrative. exemplum primum ut conceptus singularis sortis fecit naturaliter proprie sortem seipso immediate et fecit seipsum naturaliter ceter mediate alio conceptu reflexo. Significat etiam se et sibi similia in fecendo. puta voce sortis et scriptum: ad placitum non ultimatim: mediate conceptu qui est naturalis similitudo signorum sortis significativum nihil tamen fecit ad placitum ultimatim. Conceptus autem non ultimatim vocis sortis: qui naturaliter proprie fecit vocem sortis: ad placitum ultimatim significat sortem: non per impositionem factam circa conceptum: licet per impositionem quam vocem imposita est ad fecundum tale hominem: consecrative conceptus impositus vocis fecit eundem hominem: per eo quod signum significum est etiam signum signari. Ex quo sequitur: quod dicitur sunt duo conceptus qui sibi mutuo subordinantur: patet de conceptu ultimatim et conceptu non ultimatim huius vocis sortis: nam ultimatim subordinatur non ultimatim in fecendo vocem: et non ultimatim subordinatur ultimatim in fecendo hominem qui est sortis. Et per hoc dicitur auctor. quod loquitur de conceptu secundum primam opinionem: non secundum secundam: qui tenet quod conceptus sit cognitio: nam ita conceptus connotativus fecit naturaliter ea quod est sicut conceptus absolutus: unum conceptus corrumdens ad albus: naturaliter fecit omnia alba: et connotat omnes albedines per modum inbecillitatis: sic de conceptu negativo: siue sit completus vel incompletus: similiter de syncategoremate mentali: eo modo qui fecit: fecit naturaliter: latius precurrit ad logicam primum. Circa eandem conclusionem est dubium secundum: quod conceptus connotativus sit simplex cum fecit diversa diversimode: nam unum fecit in recto: aliud in obliquo: et hoc dubium tangit hanc difficultatem: an in uno simplici conceptu possint includi diversi modi significandi: et potest probabiliter dici quod sic. Quod patet de singulari vago: puta de sententia aut intellectione prima: que est nota intellectu: nam significans rem singulariter quidem: sed cum multis circumstantiis diversorum predicamentorum. Unde dicitur: quod una simplex qualitas mentis et indivisibilis: in partes diversarum rationum: potest habere

D

2do. 3.

Art. 3. Dub. 1

Dub. 2. 3

diversos modos significandi: vñ formalē/aliū materialē. Qui modī significandi nō distinguunt a cōceptu: sed sunt ipemet pceptus plura representans: vñ vñ subiectū/aliud vñ formā seu dispositionē inherenti: imo potest habere diversos modos significandi formales. Nec videt magis incōveniēs/intellectum vno actu apprehensivo ferri in diversa obiecta habētia tamē aliquē ordinē seu habitudinē ad se: q̄ q̄ intellectus eodem actu adhefio ferri in diversas propositiones: puta in pmissas z conclusionē: vt patet de adhefione totius demōstrationis: seu q̄ q̄ appetitus eodē actu frui sine z vñ medīs ad fines: z ita q̄ idem actus sit vsus z fructio: imo amor z odium: de quo supra dist. i. q. j. dictū est. Nec tamē quecunq̄ res diversas possunt per eūdē conceptū significari vñ uocē: puta hic homo: z hic lapis precise. Quoniam non habent aliquē ordinē seu habitudinē ad inuicē: puta subiecti z accidentis/aut totius z partis/aut alicuius conuenientie eis adquate/vel alicuius respectus aut hmoi. Non enim possunt diuersa eodem vñ diuersis modis per eundē conceptū representari: nisi ad se habeant certam cōueniētiā/habitudinē vel ordinē.

Dub. 3. **K.** Tercio dubitatur circa hoc qd dictū est: q res potest cognosci in alio. Non enim videtur verum q cognitio conceptu predicabili de aliquo cognoscat res ipsa: ad hoc dicitur fm vñ opinionē de conceptibus. Primo si cōceptus habet esse obiectiuū: tūc volentes cognoscere deū in cōceptu (quia ipsum in se cognoscere non possumus) vtimur pro deo vno conceptu proprio/attribuendo eidem per predicationē: (non pro se/sed pro re cuius est cōceptus) quicquid deo attribui potest z debet. Est ergo deū cognoscere in cōceptu: formare aliquā propositionē de deo in cōceptu siue in esse obiectiuo: z scire eā verificari pro significatio illius cōceptus: vt patuit in conclusioe. iij. q. huius: q̄uis em in hmoi dei cognitione nihil terminet actū intelligēdi nisi solus ille conceptus: qz tñ cōceptus ille est proprius deo: fm illā opinionē: z quicquid potest predicari de deo/predicat vere de illo cōceptu (non pro se: sed pro re que deus est). Ideo dū talem propositionē de deo verificamus/deū in conceptu cognoscimus. Illa est mens omniū de opinione illa dicentiu: q deū in hac vita cognoscere nō possumus. Verū est in se: ita q solus deus in se terminet actum nostrę cognitionis. **S**ecūm aliā vñ opinionē que tenet: q conceptus est cognitio potest sic dici: vt z tactū fuit. q. j. prologi. du. ij. z q̄stione p̄senti in conclusioe iij. q. deū cognoscimus non in se/sed in cōceptu. i. nō cognitione propria z distincta: seu distincte deū representantetque nihil aliud nisi solū deū representet/sed cōmune sibi z alijs. Quāuis ei fm opinionē illā deus est immediatū obiectū nostrę cognitionis: licet eū intuitive videre non possumus pro statu vie: quia tamen cognitio illa siue conceptus est cōmunis deo z creaturę. Ideo dum aliquā talē propositionē formam: in qua aliquid predicat de hmoi cōmuni deo z creaturę z propositionē ipsam verificamus pro supposito illius cōmunis: scz pro deo nō in esse obiectiuo/sed realiter dicimur deū cognoscere in pceptu. **Q**uartū dubium: nam videt q illud dictū in probatioe p̄me cōclusionis. s. q de nullo possit haberi noticia abstractiua siue intuitiua non sit verū. Si quidē angelus habuit noticia quidditariā ante rerū productionē: scz nō poterat res prius q̄ conderent intuitive cognoscere

Et agnō elicit inimicitia lupi nō vñ: z ita sub specie aliena cognoscit lupū. **A**d p̄mū dicit: q illa probatio vadit naturaliter loquēdo: vt supra habitū est q. j. prologi. Als em cecus ita posset cognoscere colores abstractiue: sicut quicūq̄ alius: qd tñ falsum est. **C**ū autē obijci de angelo/cōcedit si habuit talē noticia quidditariā. i. conceptū cōmuniū qdditariuorū q habuit eā a deo infusam/sed nō ex naturalibz acq̄sitam. **A**d aliud de lupo z agnō: dicit q agnō sub speciebus seu equiualēter solū cognoscit inimicitia lupi: cuius latiorē declarationē vide in doc. quia nō facit directe ad questionē. **Q**uintū dubiū qd in textu doc. est tertiu i ordine suoz dubioz habuit fuit. q. vñ. prologi.

Questio. iij.

Trum de deo possu

mus habere plures cōceptus qdditarios. Articulis tribus q̄stio absoluetur.

Pro articulo primo notādū breuiter: q auct. recitata z ipugnata opinioe qdā q̄ tenet q de deo nō potest hñ nisi vñ cōceptū qdditariū: z aliq̄ cōceptū sunt de notariū. **P**rimū notat: q in pposito cōceptus qdditarius est cōceptus supponēs p̄cise pro re ipsa: z p nullo alio: nisi p eo qd est illa res nihil cōnotādo extrinsecū rei. Et sic cōceptus dicere videt eē qdditariū qz p̄dicat p se p̄mo modo de specie. Aliter cōceptus qdditariū est conceptus absolutus siue nō cōnotariū: qui videt significat eēntiā rei sine cōnotatiōe cuiuscūq̄. Et sic cōceptus qdditariū nō distinguit cōtra absolutū/sed cōnotariū. **I**sto scdo modo doc. frequē accipit conceptū qdditariū in hac q̄stione. **P**rimā vñ acceptionē inuit clare in p̄batioe p̄me cōclusionis. **S**uppono h dicta in. q. ij. plogi q plurimū valēt ad ppositū. **P**ro articulo scdo est hec cōclusio p̄ma: re spectu dei pnt haberi plures cōceptus qdditariū nō cōuertibiles: probatio: qz cōceptus entis/sapiētie/bonitatis/iusticie sunt qdditariū: qz absoluti: z cōueniunt deo. **S**ūt etiā non cōuertibiles: qz nō omne ens est sapiētia: nec ois sapiētia est iusticia: imo nulla creata sapiētia est iusticia. **S**ecūda cōclusio: de deo non pnt haberi plures cōceptus qdditariū cōuertibiles: patet: qz ois cōceptus qdditariū cōuertibiles sunt synonymi: z ita vnus conceptus. i. non distincti in representādo. assumptū p̄bat: qz tales significant idē p̄cise: qz sunt cōuertibiles. z eodē mō: qz absoluti. **E**t si replicat de cōceptu veri boni z entis: q sunt cōuertibiles z qdditariū cōueniētes deo. **D**icēdū q conceptus veri z boni vñ cōuertit eū ente nō sunt qdditariū/sed cōnotariū: nā verū cōnotat ens determinatū. s. intellectū: z bonū cōnotat appetitū. **T**erz em hz hoc qd nois vel sile ens intelligibile intellectioe simplici: z bonū ens acceptabile. de h sup dist. ij. q. j. **S**ūt em isti cōceptus passiōes entis: vt habet in doc. z collec. p̄nti dist. ij. q. ix. **P**assio aut nō est conceptus qdditariū. **C**ōclusio tertia de deo pnt hñ plures cōceptus simplices denotariū z cōuertibiles p̄t de ill: creatū beatificatū zc. p̄t qz sūt cōuertibiles: qz soli deo cōueniūt: Qz sint distincti: qz cōnotat differētiā in creaturis: lz nihil diuersum ipozet in deo. **E**t si placet ea q nūc dicta sūt summatim pstringere p̄nt ex p̄cedentibz q̄stioibz z p̄nti be colligi cōclusiones. **P**rima de se z distincte: ita q nihil aliud pcurat in rōne obiectia nob i via naturalr non pōt pgnosci: ps

Dub. 7.

Art. 1.

Nota. 1.

B

Art. 2.

Nota. 1.

B

Art. 2.

Nota. 1.

B

Art. 3.

Nota. 1.

B

ex prima questione prologi: qz talis cognitio est intuitiva: vel abstractiva presupponens intuitiva. Corollariū de deo nō pōt haberi cōceptus absolutus cōvertibilis cū deo: vel adequatus deo. **Secūda conclusio** de deo pōt haberi plures cōceptus simplices qdditatiui cōmunes deo z creature: p̄z de cōceptu entis / sapientie charitatis zc. substantie / p̄s. **Tertia conclusio** de deo pōt haberi cōceptus qdditatiui cōpositi adequatus. Cōpositi ex plurib⁹ cōceptib⁹ absolutis / adequatis. i. cōvertibilis: pater de illo: Ens qd est sapientia / iusticia / charitas: ista declarata est. q. precedēt. **Quarta conclusio**: de deo nō pōt haberi plures cōceptus qdditatiui cōvertibilis cū deo / siue sint simplices siue cōpositi: p̄z / qz illi cōcepti si essent / essent synonymi. **Terū considerādū** q termini cōvertibilis cōnotatiui nō sunt semp termini synonymi: sed absoluti cōvertibilis sunt semp synonymi. exemplū p̄mi: Risibile z flebile licet em habēt idē substratū: nō tñ idē formale. hec de cōceptib⁹ quidditatiuis. **Quinta conclusio**: de deo pōt haberi plures cōcepti cōnotatiui / tam simplices q̄ cōpleri / tā cōvertibilis q̄ nō cōvertibilis. Nī cōceptus lz nihil diuersū im portet in deo: tñ qz cōnotat creaturā possunt esse distincti: fm distinctionē creaturā p̄ quas p̄notat. exēplū p̄mi: vt sapiēs creatiui. exēplū secūdi de cōplexis: vt imaterialis / infini⁹ / imutabilis. **Quantū ad articulu tertiu** est p̄mū dubiū: quō cōcept⁹ con creatui: vt sapiēs / iust⁹ / diligēs / p̄dicant de deo. An qdditatiue vel cōnotatiue. Ad hoc dicit p̄mo de abstractis / sapientia / iusticia / dilectio: que in creaturā im portat p̄fectionē secundā rei supadditā q̄ p̄nt accipi absolute: vt sine cōnotatione importat rem illā absolutam: a qua aliquid dicit sapiēs / iust⁹ / diligēs zc. Hoc em in creatura est qualitas quedā informans aiām: sicut caliditas informat materiā: z in deo non est qd supadditū: sed oibus modis essentia diuina: et qz vobisq̄ est res absoluta: pōt significari absolute: eis em res absoluta pōt absolute significari. **P̄nt** nihilominus significare cōnotatiue / cōnotādo. i. ten dentia potentie per b̄mōi absoluta in obiectū: p̄ quā ipsa potētia bene vel male disponit. Et sic accipiēdo abstracta illa sunt connotatiua de p̄ma vel secūda specie qualitatē: qz p̄ter illā p̄fectionē cōnotant aliud. i. subiectū z obiectū: que scz subiectū z obiectū distinguuntur ab illa p̄fectione pro qua supponit. In deo autē: z si subiectū p̄dicatiōe non distinguitur a p̄fectione. i. de⁹ a sapientia: tñ distinguit ab obiecto qd est creatura in quā tēdit cognoscēdo vel retribuēdo aut amādo. **De cōcretis. i. sapiens / iustus zc.** dicit q̄ illa cōcreta accipiunt q̄nqz vt cōmuniter z vni uoce p̄dicant de deo z creaturis: z sic sunt cōnotatiua: qz nō possunt de creatura absolute p̄dicari: eo qz semp cōnotēt p̄ter subiectū pro quo supponunt q̄litarē superadditā: z qz idē cōceptus vni uoce tentus non potest esse absolutus z cōnotatiui. Impossibile est qz de vno p̄dicet qdditatiue: z de alio cōnotatiue nisi forte vnu illoz de quo p̄dicat eēt qdditatiue inferius: vt coloratū p̄dicat de noie albus seu albū qd ditatiue z de noie homo denotiatiue. Alio mō posset accipi sapiēs (licet nō de vi sermōis) vt p̄se attribuitur deo: ita qz nihil significat substantiue vel formaliter extra deū: z vt ualeat tñ sapiēs. i. ens qd sapit seu increatus iust⁹ deus. Et si sic accipit est cōcept⁹ qd ditatiui: z si fuerit cōpositus / est nobis possibilis.

Si simplex erit cōceptus absolutus correspondēs ad deū: sed illenō est nobis possibil' in via. Et illo modo accipiēdo non p̄dicatur vni uoce de deo z creatura: sicut etiā dicit auctor. ij. quodli. q. ij. qz habet aliud quid nominis vt attribuitur deo: z aliud vt attribuitur creature. P̄mo modo dicit sapiēs qd habet sapientia sibi inherētē. Secūdo dicit sapiēs qd est sapiētia. **Secūdu dubiū** est: quis cōceptū qdditatiui dei sit simplicior z perfectior. In hoc dubio recitata z ipugnata opi. Sco. ponit doc. opi. p̄mā. i. q̄ inter qdditatiuos cōcept⁹: inferior z min⁹ cōis est aliquo modo p̄fectior cōceptu magis cōmuni: z per hoc cōceptus q̄ est p̄se cōmuni deo z maxime p̄fectioni: z minus cōmuni est perfectior. Inter cōceptus vō nō quidditatiuos cōpositos ille est p̄fectior qui cōponit ex cōceptu entis z tali cōceptu perfectissimo simplici: cōceptus tamē totalis ex oibus cōpositus est perfectissimus. **Ex illo** patet qz cōceptus infini⁹ nō est p̄fectissim⁹: tñ qz non est simplex: tñ qz est negatiui: sed affirmatiui est p̄fectior negatiui: z simplex cōposito. Sed inter cōcept⁹ cōpositos negatiuos: cōpositus entis infini⁹ exp̄ssius significat maximā p̄fectionē dei. Q. autē non sit simplex: p̄z / qz est p̄m⁹ deo: nūc autē talē habere nō possum⁹ pro statu isto: verū inter cōcept⁹ cōpositos cōcept⁹ infini⁹ exp̄ssius significat maximā p̄fectionē dei: de hoc clari⁹ supra habet. q. ij. prologi. **Tertiū dubiū** vadit contra dicta in cōclusionē secundā. Nā videtur qz licet cōceptus veri boni z entis nō sunt simpliciter quidditatiui: tamen respectu dei sunt quidditatiui: quia non important aliquid deo superadditum siue extrinsecū: sicut enim dicit auctor qz sapiēs in quid p̄dicat de deo: licet de creatura predicat de nominatiue. Respondet: si isti cōceptus accipiunt vt p̄cise attribunt deo. Terū pro vero increato qd est deus: z bonū pro bono increato: nihil aliud extra deū significādo: tunc sunt cōceptus synonymi: z ita sunt vnus cōceptus non plures saltē rep̄sentatiue: Sicut etiā sapientia increata / z iusticia increata: z oēs cōsimiles cōceptus significātes p̄cise illud qd in deo est / sapientia / iusticia / charitas zc. z nihil quōcūqz distinctū sunt synonymi z vnus cōcept⁹: qz cōceptus diuine essentie. Sed talis cōceptus nō est nobis possibil': vt dictū est: de hoc lat⁹ in dubio p̄mo.

Questio. iiii.

Trū deus esse sit per

se notū. Tribus articulis questio terminabitur. **Pro articulo primo**: notādū primo qz cum dicit p̄positio per se nota: per se notum nō primo conuenit rei / sed p̄positiōi: vt habet doc. z post eū petrus de aliaco. q. ij. ar. ij. **Corā Grego.** dist. ij. q. j. ar. j. qui ponit cōplere significabilia: z esse p̄ se notū attribuit tam p̄positiōi q̄ rei significare per eā: magis tamē rei q̄ p̄positiōi / vtriusqz opinionē recitat Oyta. q. iij. ar. ij. **Notandū** secundo cum dicitur p̄positio per se nota / nō excludit noticiā terminor: nec noticiā terminor est causa sufficiens respectu talis noticie / sed cū terminor noticia / etiā requirit formatio p̄positiōis. Et ex cōsequēti volūtas impans intellectui vt intelligat. Nō tñ idē ē p̄pōzitiōis euidēs: z p̄positiōi p̄ se nota vt patuit. q. j. plogi. Nec idem sufficit z requirit ad vtrūqz vt patuit ibidē. ar. j. **Sz** ad hoc qz p̄positio sit p̄ se nota

Dubi. 2
S

Dubi. 3
D

Art. 1.
Nota. 1.

Not. 2.
S

requirit q̄ quecūq; terminorū illorū noticiā / siue p̄-
cta siue imperfecta siue confusa siue distincta siue in-
tuitiua siue abstractiua sufficiat cum p̄positionis for-
matione ad causandū noticiā euidentē talis p̄positio
nis. Et dictū est notanter illoz p̄z non alioz termi-
norum: q̄ nō sufficit nec requirit noticiā terminorū
in vniuersali ad p̄positionē per se notā p̄prie dictā.
Attamē p̄positio per se nota aliq̄n capit improprie:
ad cuius. i. noticiā non sufficit noticiā terminorū in-
cōplexa: cum formatione p̄positionis: sed requiritur
aliquid aliud. Nō tamē syllogismus nec experiētia
aliqua alicuius extrinseci realis: sed sufficit sola ex-
plicatione. Sic illa dicat p̄ se nota ex duobz vniuersa-
libus dispositis in modo et figura sequit̄ vltis. Sic q̄
dam p̄ncipia scientia p̄ dicunt per se nota: que tñ nō
sunt simpliciter euidentia: supponit etiā q̄ ali⁹ est ter-
minus vltis: et alius q̄libet sub eo cōtētū. Item ali⁹
diffinitio: alius diffinitū. Item alius terminus in
p̄positione deus est: quā format beatus cognoscens
deū in se: et quā nos p̄statu isto formamus: p̄o q̄
deū in se non cognoscimus neq; distincte: de quo. q.

Nota 3. i. prologi. dis. ij. huius colle. **Tertio** notādū post
dicta in doc. j. prologi. et in collec. isto ibide. arti. j. et
du. ij. q̄ in descriptione p̄positionis per se note: auct. p̄
terminos (cū dicit: q̄ p̄positio p̄ se nota est ad cui⁹ no-
ticiā causandū sufficit noticiā uozū terminorū zc.)
intelligit q̄nq; obiectū representatū per extrema p̄posi-
tionis. Illud ad q̄d terminat cognitio subiecti et p̄di-
cat: siue sit cōceptus habens esse obiectiū siue res
adextra terminas cognitionē: siue etiā intelligit per
terminos cognitio aut intellectio ipsa: unde format
propositio mentalis: vt in du. ij. q. j. prologi hui⁹ col-
lec. latius patuit. Et ita ad hoc q̄ p̄positio sit p̄ se no-
ta: requirit q̄ sit nota app̄hendenti eadē obiecta p̄ci-
se: p̄ quas cūq; noticiā siue intuitiua siue abstracti-
uas: vñ p̄z q̄ in p̄positione quā format beatus de-
deor: quā nos formamus: quia nō est idē obiectū in
vtriusq; ideo non sunt idē termini: q̄ obiectū p̄posi-
tionis beati est de⁹ in se: causans distinctā sui cognitio-
nē: q̄ nō representat aliqd distinctū a deo saltē vñ⁹ ex-
tremi: nō sic p̄positionis n̄re (vt ex p̄cedē. p̄z) cuius
termini vel saltē vñ⁹ est cōcept⁹ cōis vel cognitio indi-
stincta. **Quarto** notādū: q̄ p̄positio p̄ se nota pos-
set breu⁹ sic describi: Est p̄o necessaria nō dubitabi-
lis. vel sic. Est p̄o necessaria nota ex terminis suis
p̄p̄is ex q̄bō cōponit̄. Intelligēdo p̄ terminū cogni-
tionē mētis vel sibi subordinatū: p̄ ly necessariū exclu-
ditur p̄o cōtingens: p̄ id q̄d sequit̄ p̄o dubitabilis.

Not. 4. **Quarto** notādū: q̄ p̄positio p̄ se nota pos-
set breu⁹ sic describi: Est p̄o necessaria nō dubitabi-
lis. vel sic. Est p̄o necessaria nota ex terminis suis
p̄p̄is ex q̄bō cōponit̄. Intelligēdo p̄ terminū cogni-
tionē mētis vel sibi subordinatū: p̄ ly necessariū exclu-
ditur p̄o cōtingens: p̄ id q̄d sequit̄ p̄o dubitabilis.

Art. 2. **Pro** articulo sc̄do ponēdesunt cōclusiones q̄ potissi-
mū p̄cedūt fm̄ p̄mā descriptionē doc. tractā sup̄. q. j.
2do. 1. **Cōclusio** p̄ma quā etiā tener. Per. et **Oytra**
vbi sup̄ est. p̄o: de⁹ est quā p̄ statu isto formam⁹: non
est p̄ se nota: p̄bat⁹ q̄ est dubitabil⁹. Dicit em̄ inspi-
ens: nō est de⁹. **Cōclusio** sc̄da: cui⁹ cōtrariū tener
Bre. s. **Oytra** vtrāq; p̄re bz p̄babilē: vbi sup̄: p̄o de
us est: quā format br̄us cognoscēs diuinā essentia in
se est p̄ se nota: p̄bat⁹ q̄ br̄us eā formās necessariū ei
assentit. Nō em̄ p̄r dubitare deū esse q̄ habet noticiā
dei intuitiua siue abstractiua. **Cōclusio** tertia: p̄-
positio de⁹ est quā nos habem⁹: est demonstrabil⁹ p̄ il-
lam quā habet br̄us: p̄dicādo in maiori cōceptū eē de
cōceptu dei quem format br̄us: et subiiciēdo respectu
eiusdē cōceptū dei quē nos habem⁹ in minorē: et in-
ferēdo illā quā nos habem⁹ de⁹ est. Nō em̄ cōclusio

dubitabil⁹ infer̄ ex p̄missis p̄ se notis. S; q̄rit cui est
syllogism⁹ ille demonstratio nō br̄o: q̄ ille nō dubitat
cōclusionē: nec viator: q̄ ille non bz p̄missas. **Di-**
cendū q̄ ē demonstratio br̄o: et lz nō dubitet cōclusio-
nem: tñ est dubitabilis sibi et alijs: q̄ si beatus desi-
neret eē br̄us: ita q̄ p̄deret noticiā distinctā diuine es-
sentie: posset eā dubitare: nec oportet ad hoc q̄ syllo-
gism⁹ sit demonstratio: q̄ cōclusio actu dubitet: s; suf-
ficat q̄ sit dubitabil⁹: vt in doc. habet i. prolo. **Quā**
tum ad articulū. iij. est dubiū cōtra p̄mas duas con-
clusiones. Nā illa p̄o de⁹ est: quā nos formam⁹ ē sy-
nonyma illi: de⁹ est: quā br̄us format: q̄ si vna est per
se nota: etiā alia. a. n̄s p̄bat⁹: q̄ extrema sunt synony-
ma: nā vtrōq; subiicit̄ ille termin⁹ de⁹: et vtrōq; p̄-
dicat verbū est vel participiū ens inclusum: et neuter
equocat: q̄ sunt synonymi: q̄ oē idē signū nō equoca-
tum et sibi synonymi: nec refert q̄ br̄us formās illā
de⁹ est: videt intuitiue deū: et nō viator eadē formās
qm̄ hec p̄o: iōānes currit / eadē est formata a viden-
te iōā. currere: et a nō vidēte. Alioq̄n si illa q̄ forma-
tur a vidēte iōā. currere esset alia: esset p̄ se nota: q̄a
omni formati eam indubitabilis est et euidenter nota:
q̄d tñ falsum est: q̄ est cōtingens. **Ad** hoc dicēdū:
q̄ p̄positio de⁹ est quā nos formam⁹ nō est synony-
ma ei quā br̄us format: neq; extrema sūt synonyma
q̄ ali⁹ cōcept⁹ subiicit̄ in p̄pone br̄i. i. simplex et abso-
lutus deitatis: et distinctus: et alius in nostra: in n̄ra
em̄ subiicit̄ cōcept⁹ vel cōis vel cōnotatiū vel cōple-
rus: q̄ non est synonym⁹ subiecto beati. **Si** dicis:
de⁹ est termin⁹ absolutus: et volo q̄ sic accipiat i. n̄ra
p̄pone. Dicēdū q̄ illa vox deus p̄t esse absoluta pro
quāto subordinat cōceptui absoluto / sed illū nō p̄t
formare viator: sed inquātū subordinat cōceptui quē
format viator non est absoluta / sed vel cōplexa vel cō-
notatiua. **Et** p̄ hoc ad illud q̄d addit: non refert q̄
beatus videt intuitiue deū zc. Neget̄ illud: imo mul-
tum refert. Nam propter hoc q̄ beatus sic accipiat i. n̄ra
cōceptū specie distinctū ab eo quē nos formam⁹. Et
ad probationē ista iōānes currit / est eadē: siue forme-
tur a vidēte iōā. / siue a nō vidēte. Rūdet̄ vocādo
eadē p̄positiones / p̄positiones synonymas distin-
guo: q̄ vel nō vidēs iōā. currere: aliq̄n videt iōā.
currere: licet nūc nō videat: et ita ad p̄lationē vocis iō-
ā. format nūc noticiā abstractiua distinctā iōā. tūc
sunt synonymi. Et lz noticiā intuitiua iōā. in viden-
te eū: et abstractiua in nō vidēte eū specie differāt: sūt
tñ synonyme: vt sup̄. q. j. prologi. Si vñ nō videns
iōā. currere: nunq̄ vidit iōā. licet former eandem
vocalē iōānes currit: tñ nō eadē mētālē. Nā cōcept⁹
quē ipse format de iōāne nō est synonym⁹ illi quē for-
mat vidēs iōā. est em̄ vel cōplex⁹ vel cōnotatiū⁹.

Questio. v.

Trum vniuersale con

v munissimū sit primū cognitū a nob. **Il**la
questio sicut verba sonāt: querit de ordine
obiectorū adinueniē inquātū cognita: et postea similif
moueri de ordine cognitionū: et q̄dammodo dependet
eius solutio ex secūda: nā eo ordine obiectū cognosci-
tur: quo eius cognitio a potētia elicif: cum sit impos-
sibile obiectū cognoscere: nisi per actū cognoscendi a
potētia elicif: saltē in creatura: de qua modo loquī-
mur. Ideo cognito ordine cognitionū patet ordo ob-
iectoz cognitoz: q̄d etiā questio inuestigat: an p̄mū

Art. 3.
Dubi. 1.

D

J

2

cognitū sit singulare: dūtaxat locū habet fm opinio-
nem tenentē vniuersalē conceptū esse obiectū cogniti-
onis vniuersalis: z habere in mēte tñ esse obiectū:
q: fm oppositā opinionē tenēt q: talia ficta nō sunt
ponenda: q: vniuersale nihil sit nisi cognitio vni-
uersalis: aut signū sibi subordinatū: qd est res quedā
singularis: licet vniuersaliter representet: z ideo dicat
vniuersalis: non in essendo/ sed representādo nulla est
questio. Cū em̄ esse cognoscibile sit singulare/ certū
est q: primū cognitū: z mediū z vltimū est singulare.
Eo q: qdā cognitū est singulare: nec habz questio
dubii si fieret cōparatio obiecti cogniti ad cognitio-
nem: q: cum cognitio que est actus cognoscētis non
cognoscit nisi per actū reflexū: certū est q: prius
actu recto cognoscit obiectū singulare q: ipse actus
actu reflexo/ ad minus prius natura. Difficul-
tas ergo non est nisi de ordine cognitionū quo prece-
dat aliā generationē: fm illā opinionē in tribus arti-
culis stabit decisio questionis. Primo recitat a doc.
in scripto suo primo apud Sco. di. iij. q. ij. que tenet
q: cōmuniū nō est prius notū/ sed species specia-
lissima illius singularis qd fortis mouet sensum. Et
intelligit fm eū questio de primitate generationis z
impugnā a doc. multū late z diffuse. De hinc re-
citatur opinio sancti Tho. parte. j. q. lxxv. arti. iij. z
similiter impugnatur. Post hec auctor ponit opini-
onem propriā: vt patet in doc. Notandū ergo pro
articulo primo supposita distin. de obiecto primo po-
tentie ex. q. j. dis. huius z dis. lxxv. q. iij. q: cognitionū
quedā est p̄fusa: quedā distincta. Cognitio rei distin-
cta est: qua quicquid est cognitio essentialē patet po-
tentie. Cognitio cōfusa est: qua aliquid essentialē vel
intrinsicū obiecto patet potētie z aliqd latet. Sicut
cū cognoscunt dissimilia in essentijs/ figuris vel ma-
ioritate aut minoritate que tamē non possunt discer-
ni. Vide ad idē dicta in. q. ij. dis. huius. z. q. ij. plogi.
Nota. 2. Secūdo notandū: aliud est cognoscere cōfusum:
aliud cognoscere cōfuse. Cognoscere cōfusum: est
dum cognoscitur totū habens partes intrinsecas: vt
quādo cognoscit vniuersale cōmune ad multa: z ta-
men quodlibet illorū potest distincte cognosci. Sed
cognoscere cōfuse dupliciter accipit. Proprie: quā-
do. i. aliqd cognoscit: z tñ non quodlibet intrinsicū
sibi patet potētie: z illo modo solū totū includēs par-
tes cōfuse cognoscit. Improprie (hoc est i conceptu)
aliquid dicit cognosci: q: aliqd aliud qd est sibi cō-
mune cognoscit: vel aliqd propriū includēs cōmune
vel cōnotans qd non est ipsum cognoscit: vel qñ ali-
qd cognoscitur/ nec cognitione simplici p̄pria/ nec eq-
ualenti: hic hō accipit cognoscere cōfuse proprie/ nō
improprie. Tercio notandū: q: quidā cōceptus est
simplex non includens plures cōceptus suo modo si-
cut cōpositū actualiter plures res reales: materiā. s.
z formā includit: per oppositū conceptus cōpositus.
Notandū etiā est q: doc. respōdet fm opinionē tenen-
tem conceptus esse obiecta cognitionū. Quātum
ad articulū secundū est cōclusio p̄ma: primū cognitū
a nobis ab intellectu primitate generatiōis est singu-
lare: probat: q: illud qd primo cognoscit ab aliq po-
tentia sub aliqua rōne: sub illa rōne p̄cedit actū illi
potētie. Sed solū singulare sub rōne singularis p̄ce-
dit actū potētie: ergo. maior patet: q: nulla potentia
facit primū suū obiectū: nec rōnem ostensiuā sui ob-
iecti. Item vbi potentia prior terminat ibi incipit

posterior: sed sensitiva terminat in singulari: ergo a
singulari incipit potētia intellectiva. Itē in potē-
tijs ordinatis: in qd cūq: obiectū pōt potētia inferior
in idē z sub eadē rōne pōt potētia supior: vt patet de
intellectu z volūtate: z de potētijs sensitivis: extērio-
ri z interiori. Sed sensus z intellectus sunt potētie
ordinate: z sensus potest primo in singulare: ergo et
intellectus. Cōclusio secūda primū distincte cog-
nitū ab intellectu potest esse singulare: probat/ quia
primū distincte cognitū a sensu potest esse singulare:
q: etiā ab intellectu. Itē singulare pōt cognosci nū-
lo vniuersali cognitio: ergo zc. a. p̄z: q: res pōt cog-
noscī: nullo qd nō est de eius essentia cognitio. S: vni-
uersale non est de essentia cuiuscūq: singularis: vt ex
prioribus patet. Et est sensus huius positionis.
Prima cognitio intellectus potest esse singularis: et
sensus prime. Prima cognitio intellectus primitate
generationis est singularis: auc. hō p̄sequit de cō-
ceptu: vt est obiectū cognitionis per totā questionem:
Et fm hoc propositiones hic posite veniunt intelligē-
de. Cōclusio tertia: aliqd aliud a singulari potest
esse primū distincte cognitū ab intellectu: patet quia
stante cognitione cōfusa alicuius sensualis pōt sta-
re cognitio cōfusa eiusdē in intellectu: ab illa potest
abstrahere intellectus cōceptū vniuersalē simplr sim-
plicem ante cognitionē cuiuscūq: alterius rei singula-
ris: z ille conceptus simpliciter simplex distincte cog-
noscitur: q: simplex nō potest nisi distincte cognosci:
q: dum cognoscitur (eo q: simplex partes nō habet)
nihil eius latet: aut enim totū cognoscitur/ aut totū
ignorat. Cōclusio quarta: solū singulare potest
cōfuse cognosci: patet/ quia solum cōpositū cui
aliquid latet z aliqd patet potest cognosci cōfuse:
tale aut solū est res singularis includēs multas par-
tes. maior patet ex notabili. minor patet: q: tale non
potest esse conceptus: quia nec simplex: quia talis nō
potest cōfuse cognosci nec cōpositus: quia talis non
potest cognosci nisi omnes partes eius cognoscantur:
quia earum esse nihil est nisi cognosci: z sic nihil eius
latet: quare si cognoscit/ distincte cognoscit. Cōn-
clusio quinta: non semper totus ordo cōfuse cogno-
scendi p̄cedit eorum ordinem distincte cognoscēdi:
patet quia aliquando primū cognitū primitate ge-
nerationis est distincte cognitū ab intellectu: quādo
scz aliqd est distincte sensatū. Ex illis sequit cō-
clusio sexta ad questionem responsiuā: q: cōmuniū
mū non est primū cognitū a nobis: patet ex p̄cedenti-
bus conclusionibus. Plura notanda tangit au-
ctor in solutione rationū que hic propter breuitatem
omittuntur: vide doc. Quātū ad articulū tertiū
dubatur contra cōclusionē primā: causa naturalis
primo agit ad effectū perfectissimū in quē pōt: z cum
cognitio speciei specialissime sit p̄fectissima cognitio
illa primo causabitur: z ita non singulare. Respōde-
tur breuiter q: ratio accipit falsum nec cōcludit: non
em̄ causa naturalis semper agit primo ad perfectissi-
mū effectū in quē pōt: patet. Nam intellectio p̄cedit
dilectionē: que tamen est nobilior cognitione: p̄terea
maior est falsa: quia conceptus specialissime non est
p̄fectissimus effectus: in quē possunt ille cause natu-
rales: sed cognitio singularis est perfectior: z ita nō
procedit ratio Scoti. Secūdū dubiū posset hō mo-
ueri de ordine generatiōis cognitionū: sed p̄ doc. hoc
tangitur in questione sequenti: hic omittit.

2do. 2.

2do. 3.

2do. 4.

2do. 5.

2do. 6.

Arti. 3.
Dubi. 1

Arti. 1.
B

Nota. 2.

Nota. 3.

Arti. 2.

Trū prima noticia in

8

tellect⁹ primitate generatiōis sit noticia intuitiua alicui⁹ singularis. In hac questione doc. primu recitat opinione sancti Tho. pre. 1. q. lxxxv. ar. 1. tenentē: q intellectus noster primo et directe nō pōt cognoscere singulare in rebus materialibus: qz p mū singularitatis in rebus materialibus est materia: sed potest singulare cognoscere solū per quādā reflexionē. Debinc recitat opi. Henrici gadaueu. v. quodli. q. xv. 7. iiii. qdli. q. xij. q. eadē ponit cōclusionē. Adducunt tñ multe auctoritates pro hac opinione quas doctor impugnāt: vide in scripto suo Itaqz questio illa pro maxima parte fundat in solutione auctoritatu militatu cōtra prius dicta doc. et dependet eius effectus ex prius dictis: habebit ergo qñtionis decisio tres breues articulos. Prim⁹ ordinem generationis cognitionū pro statu illo explicabit. Secū⁹ cōclusiones recitabit. Terti⁹ dubiū mouebit. **Arti. 1.** Pro articulo pmo 7 pro clariori intellectu dicēdo qz est h norādū breuiter de ordinata cognitionū generatiōe. Et primo de opatiōe sensitiua cognituiua qz pro statu vie huius omīs nostra cognitio incipit a sensu. **De opatiōe sensitiua.** Est ergo prima cognitio primitate generationis sensatio exterior: que causat immediate ab obiecto. Immediate dico. i. sine cognitione media: siue ponat species media siue non: de quo in. ij. q. ij. dist. iij. Nec noticia est intuitiua: qz ea cognosco rē sensatā esse: 7 dependet ab obiecto nō solū in fieri / sed etiā in esse. Unde remoto obiecto statim corrumpit⁹ hec cognitio: hec singularis rēp sentat obiectū. i. qualitates sensibiles tam prias qz cōmunes. **Secūda** cognitio est cognitio eiusdē subiecti quā elicit sensus cōmunis: eodē modo rēp sentans obiectū sicut cognitio prima: 7 cum hoc vt sensatū vlt visum zc. Nā sensus interior est q iudicat de actibus sensuū exteriorū. Prima em visione / scz exteriori non cognosco me videret: qz nonnunq aliquis videt nesciens se videre. Illa cognitio similiter est intuitiua: qm ea euidenter cognosco me sentire: que similiter cedēte prima sensatione corrumpit⁹: huius obiectū est res sensata: 7 cū h sensatio exterior. **Tertia** noticia est synonyma scdet manēs remoto obiecto etiā cessante sensatione exteriori: p quā cogito de re etiā absente. Siquidē expimur qz vidētes rē aliquā: ipa amota ab oculis: adhuc manet in nobis noticia quedā: que rēp sentat rem distincte: 7 eodē modo quo noui p sentē: 7 hec nō est aliqua duarū pcedētū: qz per illā non possumus euidenter scire aliquā veritatē contingentē de re cognita: sicut per pcedentē: ergo distinguit⁹ ab eis. Et ita nō est intuitiua / sed abstractiua: qz abstrahit ab existētia rei hic 7 nunc. i. per eā non possumus euidenter scire de re quā rēp sentat an sit vel non: an sit hic vel ibi: est tamen noticia rei distincta. **Quarta** est cognitio memoratiua que format⁹ per species vel habitus a prioribus cognitionib⁹ decisas vel decisos in organo memorie referuatos. Et illa cognitio memoratiua cuz obiecto importat tempus pteritū. i. importat obiectum vt prius etiā cognitū. Nec noticia etiā abstractiua est sicut tertia 7 distincta vel rei in se / sed nō intuitiua. **De quattuor** noticiis sensitiue sunt simplices: q regularit⁹ produciunt de quolibet obiecto sensato: psertim tres prime: q sunt rei in se distincte sin-

gulares 7 materiales inherētes organo sensus qd est cōpositū ex corpore 7 aia sensitua. Quaz prime due sunt intuitiue: posteriores due abstractiue. **Deinde** 7 alias cognitiōes elicit sensus / ponēs cōueniētiā 7 differentiā sensibiliū: 7 componit species diuersas formas cognitionē rex nō sensata: 7 scz totū licet fm partes puta in somno 7 vigilia. Et fm multos componit 7 diuidit per virtutē estimatiuā: fm quosdam etiā elicit specie nō sensatā. i. format cognitionē rēp sentatē rem sub circūstātia sensu exteriori nō pceptibili: vt cum circūstātia nociui vel inimiciē: vt ouis viso lupo ppter qd fugit: sed supflūū videtur ponere hanc noticiā: vt probat auc. dist. iij. q. ij. 7 in hoc terminatur tota operatio sensitiua cognituiua.

De operatione intellectus.

Intellectus vero qui ē

1 potētia superior: opationem suā incipit a sensibus: neqz em nō sentiēs intelligit. iij. de aia. Prima ergo cognitio intellectiua: est cognitio singularis rei sensate / synonyma sensationi interiori: q interior vocat phantasma. Dicit⁹ aut intellectio prima a sensatione interiori: qz illa est penit⁹ imaterialis inherēs tñ intellectui 7 non organo. A qualibet autē sensatione interiori pōt generari intellectio eius in anima: qz in qd cūqz obiectū pōt potētia iseri or: in idem 7 sub eadē ratione pōt 7 supior in potētis ordinatis: vt prz de sensu exteriori 7 interiori: de intellectu 7 volūtate. **A** noticia ergo prima: intellectiua intuitiua abstrahit intellectiua abstractiua singularē vagā sicut sensus. Deinde abstrahit duplicēz noticiā: singularē 7 cōmunē. Singularē: nam habitata singulari vagā significatē multas circūstācias sensu pceptibiles considerans aliquas variari alijs manentibus abstrahit duos pcept⁹: vnū eius qd mutatur: aliū rēp sentatē precise illud qd manet imutatu: 7 oēs hi sunt singulares: nec ab illa abstractione cessat donec perueniat ad conceptus simplices significantes tñ vnā qualitatē absolute. Itē considerās plura singularia cōueniētia sibi similia inter se in aliqbo qz cum alijs abstrahit conceptū cōmunē adequate rēp presentantē hmōi cōueniētia. Et si fuerit cōueniētia essentialis: potest formare cōceptū absolutū: si accidentalis / format cōceptū cōnotatiuū: 7 fm q cōuenientie sunt pluriū vel paucor⁹ / format cōceptus magis vel min⁹ cōmunes. In his tñ cōceptibus abstractis siue singularibus siue cōmunib⁹ nō est determinat⁹ ordo: sed nūc prius vnū format / nūc aliū: fm q occurrūt mutatiōes rex vel singularia diuersa nunc eiusdē specie nunc diuersaz specie 7 vel genēz. Et idē conceptus speciei non psumponit conceptū generis / nec e conuerso: qz nūc ille pri⁹ format⁹: nūc ille: conceptus tñ singulares rex sensataz presupponunt oib⁹ alijs. **Deinde** intellectus negociat⁹ circa concept⁹ coniungēdo eos faciēdo cōplexa ppositiōalia 7 non ppositiōalia. Idē ex ppositiōib⁹ syllogismos facit 7 alios discursus cōsequēntiales: qbus inqrit⁹ ex notis ignora. **Pro articulo secūdo** est hec cōclusio pma: singularē intelligit⁹: prz ex pcedēti qñtione. Itē si non vel ppter pfectionē vel impfectionē ipsius intellect⁹ nō posset intelligi. Nō ppter impfectionē: qz sēsus est imperfectior: 7 tñ cognoscit singulare: nec ppter pfectionē intellect⁹: qz aut ex eo q non pōt intelligere tñ imperfectū: sicut est singulare materiale: sed hoc nō

Arti. 2.
2do. 1.

qz singularare est pfecti⁹ vniuersali. Nā vniuersale ab
stracū a singularibz nō est pfecti⁹ singulari. Aut qz
nō pot imutari ab aliq materiali nec recipere materia
le. S; b nō: qz qd cūq; fuerit q imutā ad intelligen
dū vniuersale siue spēs intelligibil/ siue act⁹ intelli
gēdi siue habi⁹ fm cōiter loquētes: p illud pōt mu
tari ad intelligēdū singularē: z licz res singular/ sit
material/ tñ spēs intelligibil/ q imutari vlt recipi in
intellectu (fm ponētes spēs) Et sifr intellect⁹ agēs
i. act⁹ intelligēdi vel intellect⁹ hñs in se actū: ita vt
totū illud dicat intellect⁹ agēs/ est imaterial: nō em
lapis est in aia/ s; spēs eius. ¶ Preterea ania separa
pot intelligere singulare materiale. q eadē rōne cō
iūctā. Itē obiectū dī recipi i intellectu q act⁹ intelli

E prima noticia singularis est intuitiua: pbario ali-
q noticia singulari intellectus est intuitiua: qd nisi sic
nulla xras pringēs posset euidēter cognosci ab in-
tellectu/iz noticia intuitiua nō est posterior abstra-

Cōcl. 3. **crina:** vt pr. q. 1. plogi. § 2c. **Cōclusio tertia:** Singularē sensibile pmo intelligi. **Probat:** qz pma noticia intellect⁹ nri p statu isto est noticia singularis sensibil'. **Prz:** qz qd pmo sensat a sensu pmo intelligi cur ab intellectu: qz in potētis ordinat⁹ qd dē z sē ea dē rōne pōt potētia inferior id z sē ea dē rōne pōt superior. Qd parz de sensu exteriori z interiori z appetitu: intellectus volūtate: vt dictū est. §. Nec valet h eua-
sio feri Tho. si diceret qz vtrūqz pōt in id in qd inferior si mō eminētiōri. Hoc late improbat doc.

Art. 3.
¶ in scripto pmo. ¶ Pro articulo tertio dubitatur circa
nunc dicta: scilicet quod cognitio nostra ordinem habet a singulari
bus. Nam videtur quod cognitio nostra incipit ab vniuersali
bus: quod sensu cognoscunt res conceptu vniuersaliori: et
deinde min⁹ vniuersali: ut patet in cognoscere rem a remo
tis quam primo iudicat corpus: deinde animal: deinde homo: vlti
mo Iohannes vel Petrus. ¶ Si illi pueri primo vocant omnes
viros patres: et omnes feminas matres: deinde discernunt
vniuersales. ¶ Ad hoc adducunt multe auctoritates philosophi
cometa: et posset fieri ostensio de factis sic de pueris. Et
tamen hoc non videtur esse verum: nisi vniuersale esset primo

Ratio
B intelligit. ¶ Ad illa dicitur breuiter post doctorē q̄ mare-
ria ita late et clare p̄sequit. Primo q̄ est 3̄ op̄i. oim q̄
vniuersale pri⁹ sentit̄ q̄ singulare. ¶ Scōdo dicit q̄ sic
est in pueris / q̄ p̄mo oēs viros p̄fēs / z oēs feminas
marres appellat̄: et deinde discernunt vnū qd̄q̄: ita
etiā est in fatuis z vsu rōnis carētibz: z s̄c̄l̄r in brutis:
z it̄ nō cōḡsūt vniuersale. Et loq̄r auctor fm̄ op̄i. d̄
fictis q̄ p̄ceptis est obiectū cognitiōis. ¶ Scōm aliā
op̄i. tal̄ cognitiō nō ē vniuersal̄ / s̄z singular̄. Et q̄
vniuersale nō sit nisi in intellectu z p̄ op̄ationē intelle-
ctus. q̄ talia faciunt pueri p̄ noticiā sensitiuā t̄m̄.
¶ Terrio dicit z sequit̄ corollarie ex p̄fatis q̄ p̄mo in-
telligit singulare sic p̄mo sentit̄ singulare. Bt̄n ali-
q̄ cognitiō singular̄ / tā sensitiuā q̄ intellectiuā / siue
partialis siue totalis est sufficiens ad discernendū id
qd̄ sensu app̄hēdit ab alio z aliq̄ ad b̄ nō sufficit / nisi
forte ad discernēdū a paucis: z aliq̄ vna res pōt di-
scerni a paucioribz z alia a pl̄ibz. Exēpli gr̄a: Agn⁹
nō discernit hāc ouē ab illa: z t̄n discernit ouē a lupo
boue / v̄l a sino. Quāq̄ vna albā ouē ab alia nō discer-
nit: s̄z discernit albā a nigra. Et tā dē discernit m̄fēz
ab alijs oibz: illa nob̄ innotescūt p̄ sensus. Et rō hui⁹
ē pōt: q̄ potētia app̄hēnsiua creata non pōt vnū di-
scernere ab alio nisi p̄r aliquā diffinitudinē cōp̄hē-

loꝝ suꝝ apphēio ⁊ p sensuꝝ nō curādo an illa diffi-
cultudo sit in voce/figura/loco/situ/qlitate intꝝ ipā ap-
phēla. Et qꝝ ovis nō statim cōgiscit oīa talia distincte/
nō statim pōt vnū ab alio discernere. ¶ Præterea intꝝ
ipā distincta qñqꝫ magna repit silitudo/ita qꝫ disti-
cta noticiā vniꝝ nō sufficit ad discernendū b ab alio
ꝫsue cognito: tꝫ tñ semp cōgiscit singulare. An autē
talis noticiā sit ipā noticiā apphēsiuā vꝫ distinctuā
ab ea/alias parebit. ¶ Et si dꝫ qꝫ b est ꝫ ꝫcessuꝝ phi.
j. Physico. vbi dicit qꝫ nob manifestissima sūt et certa
ꝫsua magꝫ. ¶ Scōdo dicit/qꝫ ex vniuersalibꝫ in sin-
gulare opozter deuenire. ¶ Itē cōmētator cōmē. iij.
Opozter nos ꝫcedere de rebꝫ vniuersalibꝫ ad parti-
culares zc. ¶ Ad illa dꝫ: Primū qꝫ nomē cōe z no-
ticiā magꝫ vniuersalꝫ duplꝫ sumit. Sit em cōe p ꝫdi-
cationē essentialē: z est cōe p ꝫdicationē denoiatiuā.
Cōe p ꝫdicationē essentialē/est qd ꝫdicat de plꝫ in
qd z p le ꝫmo mō qꝫ aliud: z sic aīal est cōius qꝫ hō: z
corpꝫ qꝫ aīal. Aliud ē cōius nō p ꝫdicationē in qd z p
se ꝫmo mō: sꝫ p ꝫdicationē denoiatiuā z qñ p le secū-
do mō. Et isto mō morꝫ localis est qd cōius qꝫ colo-
ratū vel colorꝫ: qꝫ morꝫ localis in plꝫ inuenit qꝫ co-
lor. Qñ em coloratū pōt moueri: sꝫ nō oīe qd pōt
moueri est coloratū. Sic lucidū est cōius qꝫ colora-
tū: qꝫ in pluribꝫ inuenit p ꝫdicationē. ¶ Itē equo-
catio est de noticiā vniuersalioris: qꝫ qdā est noticiā
cōplera: qdā incōplera. Silꝫ aliqd incōplētꝫ eē ꝫzi-
norū alio pōt intelligi duplꝫ. Vel qꝫ hoc pōt eē ꝫzi-
norū ex eo: qꝫ est in potētia ꝫpinqꝫ ad noticiā alteriꝫ.
Vel qꝫ necessario est norū an noticiā alteriꝫ. Ita qꝫ
sequitꝫ: aliqd est norū. qꝫ hoc est norū z nō econuerso
¶ Per hoc ad argumēta dici pōt qꝫ intērio phi z cō-
mētatoris est dūtaxat velle tradere ordinē libri phy-
sicoꝝ ad alios libros naturales. Et qꝫ in tradendo
sciētiā aliquā ꝫcedendū est eo ordinē qꝫ cōmunitas
hominū audientiū doctrinā talē pōt facilius cape-
re z addiscere. Nūc autē ea dꝫ qꝫ tractat in libris physꝫ
copꝫ sūt vniuersaliora ꝫmo vel secūdo mō qꝫ ea qꝫ tra-
ctant in alijs libris: ideo sūt vt frequēter magis ma-
nifesta. Et sic de vniuersalibꝫ ꝫcedere opozter ad ꝫ-
ticularia qñis etiā ē regiō aliqd ꝫticularia sint
magis facilia qꝫ vniuersalia: hec late ꝫscqꝫ doctor.
Lū g dicit ꝫha. j. Physicoꝝ qꝫ nob manifestissima
sūt z certa cōsua magis: cōmētator cōmē. iij. ꝫ cōsua
intelligit cōposita siue sint cōposita vt res cōponi
rur ex suis partibꝫ: siue vt diffinitū dꝫ cōponi ex dif-
finitioe: siue vt cōe dꝫ cōponi ex cōtētiis sub eo: qꝫ
tres modos cōditiōis tā gis cōmētator cōmē. v. j.
Physicoꝝ. Et talia ꝫsua siue cōposita sunt notio-
ra z certa magis/ꝫmo mō capiēdo notiora: qꝫ scꝫ cō-
ferūt ad noticiā alterius: nō autē secūdo mō accipiē-
do notiora. ¶ Ad secundā aucto. paruit qꝫ opozter
ex generalioribꝫ descēdere ad ꝫticularia. ¶ Ad tertiā
aucto. dꝫ cōsūt qꝫ notū fm sensuꝫ notius est: qꝫ ꝫ-
ciora sufficiūt ad noticiā notꝫ (vt totū aliqd ab alio
toro discernat) qꝫ ad discernendū ꝫes notius inrer
se distinctas: qꝫ qñqꝫ minor ꝫpinqꝫas z distincta suf-
ficiūt ad discernēdū totū a toto qꝫ ꝫrē a ꝫrē. ¶ In ge-
nere g fm mētē doctoris cōmētator intelligit qꝫ
vniuersalia a cōitate faciliꝫ cognoscuntꝫ: notāter ad
ditā cōitate. Et illa ē generalis rñsio ad oēs illas au-
ctozitates ꝫhiz cōmētatoris. ¶ Plura autē tā gis do-
ctor ꝫnēs notabilē ꝫcessum tā sensus qꝫ intellectus
in opatiōibꝫ suis circa singulare sensatū. ¶ Item qꝫ

5

3

K

25b

intellectus agēs et possibilis nō distinguant. Et ad quid ponit intellectus agēs: q̄ (et alia) videri possunt in ista. ¶ Itē quō agnō sub speciebus sensatis equiualeter cognoscit inimicitia lupi. vide. q. ij. distinctionis huius in doctore.

Questio VII

Trū singulare possit

distincte cognosci ante cognitionē entis vlt̄ cuiuscūq; vniuersalis. ¶ Tribus articulis.

Arti. 1. **A**ctus q̄stio terminabit. ¶ Articulus p̄m⁹ ponet multiplicē acceptiōē nōis cōprehēdere. Accipit enī cōprehēdere q̄ntuplicat. ¶ Primo generalis vt est idē qd cōprehēdere: et sic accipit p̄ oī cognitionē. ¶ Secūdo mō accipit p̄ noticia rei distincta qua. s. nihil latet qd est de essentia rei cognite: s. qd est intrinsecū p̄t. ¶ Tercio accipit p̄ limpidissimā et p̄fectissimā rei cognitionē q̄ pōt esse rei ipsi⁹. ¶ Quarto p̄ noticia rei sub oīb⁹ p̄dicabilib⁹ de re ipsa. ¶ Quinto p̄ noticia rei distincta: et tāte p̄fectiōis in actu q̄ta est p̄fectio rei cognite. ¶ Pro articulo secūdo est hec cō-

Arti. 2. **C**onclusio. **B**onitas vniuersalis: Cognitio distincta singularis nō requirit necessario distinctā nōiciā cuiuscūq; vniuersalis. ¶ Probat: qz qdlibet pōt distincte cognosci sine illo qd nō est de ei⁹ essentia: s. nullū vniuersale est de essentia singularis: qz vniuersale est ens rōnis et singularis ens reale: s. nullū ens rōnis est de cēntia et q̄dditate realitat⁹ singularis: de b. s. q. vj. Ex q̄ patet qz res pōt distincte cognosci absq; ei⁹ diffinitionē q̄dditativa: diffinitio enī q̄dditativa nō est res ipsa cognita et c. d. b. j. in dubio. iij. arti. iij. ¶ Pro articulo tertio dubitat p̄mo circa p̄bationē cōclusionis. Si enī staret/sequeret qz qd distincte cognoscere illud cōphēderet: qd tñ falsū est: qz de⁹ pōt a creatura distincte cognosci/nō tñ cōphēdi. Seq̄la p̄bat: qz q̄ncūq; aliqd sic cognoscit qz nihil ei⁹ latet ad ei⁹ nōiciā distinctā re quisiū illud cōprehēdit: s. de⁹ pōt a creatura distincte cognosci: q̄ posset ab intellectu creato cōphēdi. ¶ Ad illud dī supposita acceptiōē nōis cōprehēdere multiplici. De⁹ p̄mo et secūdo modis cōphēdit ab intellectu creato. S. sc̄tio et q̄rto modo dis nec de⁹ nec creatura cōphēdit a creatura: s. a solo deo. Quinto mō pōt creatura a creatura cōphēdi: s. nō deus: p̄ b̄ ad rōnes dubij p̄t. ¶ Secūdo dubitat: Nā singulare nō pōt intelligi sine vniuersali. Probat: qz impossibile est intelligere hūc hominē/nō intelligēdo aīal. Ad b̄ dī negādo assumptū. Et ad p̄bationē p̄cedit qz fm suppositionē p̄sonalē extremorū aīal: nō aut fm suppositionē materialē vlt̄ simplicē. Sic enī possibile ē intelligere hūc hominē/nō intelligēdo aīal. Cū enī ali⁹ et ali⁹ sit p̄cept⁹ hoīs et aīalis: pōt vn⁹ formari sine alio. ¶ Dubitat tertio quō vey est qz res pōt distincte cognosci absq; ei⁹ diffinitionē q̄dditativa: si enī b̄ vey ē/tūc diffinitio nihil facit ad rei nōiciā. Ad illd pōt r̄nderi fm doc. q. v. hui⁹ dif. qz diffinitio tripl̄r pōt facere ad cognitionē rei. Pri-

Arti. 3. **D**ub. 1. **C**onclusio. **B**onitas vniuersalis: Cognitio distincta singularis nō requirit necessario distinctā nōiciā cuiuscūq; vniuersalis. ¶ Probat: qz qdlibet pōt distincte cognosci sine illo qd nō est de ei⁹ essentia: s. nullū vniuersale est de essentia singularis: qz vniuersale est ens rōnis et singularis ens reale: s. nullū ens rōnis est de cēntia et q̄dditate realitat⁹ singularis: de b. s. q. vj. Ex q̄ patet qz res pōt distincte cognosci absq; ei⁹ diffinitionē q̄dditativa: diffinitio enī q̄dditativa nō est res ipsa cognita et c. d. b. j. in dubio. iij. arti. iij. ¶ Pro articulo tertio dubitat p̄mo circa p̄bationē cōclusionis. Si enī staret/sequeret qz qd distincte cognoscere illud cōphēderet: qd tñ falsū est: qz de⁹ pōt a creatura distincte cognosci/nō tñ cōphēdi. Seq̄la p̄bat: qz q̄ncūq; aliqd sic cognoscit qz nihil ei⁹ latet ad ei⁹ nōiciā distinctā re quisiū illud cōprehēdit: s. de⁹ pōt a creatura distincte cognosci: q̄ posset ab intellectu creato cōphēdi. ¶ Ad illud dī supposita acceptiōē nōis cōprehēdere multiplici. De⁹ p̄mo et secūdo modis cōphēdit ab intellectu creato. S. sc̄tio et q̄rto modo dis nec de⁹ nec creatura cōphēdit a creatura: s. a solo deo. Quinto mō pōt creatura a creatura cōphēdi: s. nō deus: p̄ b̄ ad rōnes dubij p̄t. ¶ Secūdo dubitat: Nā singulare nō pōt intelligi sine vniuersali. Probat: qz impossibile est intelligere hūc hominē/nō intelligēdo aīal. Ad b̄ dī negādo assumptū. Et ad p̄bationē p̄cedit qz fm suppositionē p̄sonalē extremorū aīal: nō aut fm suppositionē materialē vlt̄ simplicē. Sic enī possibile ē intelligere hūc hominē/nō intelligēdo aīal. Cū enī ali⁹ et ali⁹ sit p̄cept⁹ hoīs et aīalis: pōt vn⁹ formari sine alio. ¶ Dubitat tertio quō vey est qz res pōt distincte cognosci absq; ei⁹ diffinitionē q̄dditativa: si enī b̄ vey ē/tūc diffinitio nihil facit ad rei nōiciā. Ad illd pōt r̄nderi fm doc. q. v. hui⁹ dif. qz diffinitio tripl̄r pōt facere ad cognitionē rei. Pri-

Dub. 2. **D**ub. 1. **C**onclusio. **B**onitas vniuersalis: Cognitio distincta singularis nō requirit necessario distinctā nōiciā cuiuscūq; vniuersalis. ¶ Probat: qz qdlibet pōt distincte cognosci sine illo qd nō est de ei⁹ essentia: s. nullū vniuersale est de essentia singularis: qz vniuersale est ens rōnis et singularis ens reale: s. nullū ens rōnis est de cēntia et q̄dditate realitat⁹ singularis: de b. s. q. vj. Ex q̄ patet qz res pōt distincte cognosci absq; ei⁹ diffinitionē q̄dditativa: diffinitio enī q̄dditativa nō est res ipsa cognita et c. d. b. j. in dubio. iij. arti. iij. ¶ Pro articulo tertio dubitat p̄mo circa p̄bationē cōclusionis. Si enī staret/sequeret qz qd distincte cognoscere illud cōphēderet: qd tñ falsū est: qz de⁹ pōt a creatura distincte cognosci/nō tñ cōphēdi. Seq̄la p̄bat: qz q̄ncūq; aliqd sic cognoscit qz nihil ei⁹ latet ad ei⁹ nōiciā distinctā re quisiū illud cōprehēdit: s. de⁹ pōt a creatura distincte cognosci: q̄ posset ab intellectu creato cōphēdi. ¶ Ad illud dī supposita acceptiōē nōis cōprehēdere multiplici. De⁹ p̄mo et secūdo modis cōphēdit ab intellectu creato. S. sc̄tio et q̄rto modo dis nec de⁹ nec creatura cōphēdit a creatura: s. a solo deo. Quinto mō pōt creatura a creatura cōphēdi: s. nō deus: p̄ b̄ ad rōnes dubij p̄t. ¶ Secūdo dubitat: Nā singulare nō pōt intelligi sine vniuersali. Probat: qz impossibile est intelligere hūc hominē/nō intelligēdo aīal. Ad b̄ dī negādo assumptū. Et ad p̄bationē p̄cedit qz fm suppositionē p̄sonalē extremorū aīal: nō aut fm suppositionē materialē vlt̄ simplicē. Sic enī possibile ē intelligere hūc hominē/nō intelligēdo aīal. Cū enī ali⁹ et ali⁹ sit p̄cept⁹ hoīs et aīalis: pōt vn⁹ formari sine alio. ¶ Dubitat tertio quō vey est qz res pōt distincte cognosci absq; ei⁹ diffinitionē q̄dditativa: si enī b̄ vey ē/tūc diffinitio nihil facit ad rei nōiciā. Ad illd pōt r̄nderi fm doc. q. v. hui⁹ dif. qz diffinitio tripl̄r pōt facere ad cognitionē rei. Pri-

mo sic passioes faciūt ad nōiciā s̄iecti/cū enī passio p̄dicat de s̄iecto: tā aliqd noscīt dici de s̄iecto prius distincte cognito in suppositionē p̄sonali quod pri⁹ ignorabat. Secūdo aliq̄ res ē cognita solū in cōceptu aliq̄ simplici et cōi vlt̄ cōposito p̄po. Et tūc diffinitio facit ad nōiciā rei: qz tūc nō est aliud cognoscere re re q̄ diffinitionē rei cognoscere: sic. s. q. ij. dictū est

Questio VIII

Trū ens quod est cō

mune ad decē p̄dicamēta et ad deū et ad creaturā sit obiectū p̄mū et adeq̄tū intel-

lect⁹ n̄ri. ¶ Pro articulo p̄mo q̄stiois recitata et impugnata a doc. opi. b̄i Tho. pre. j. q. lxxv. artic. j. ¶ Nota dū qz aliqd ē obiectū adeq̄tū potētie pōt intelligi dupl̄r. Vt qz ē aliqd apphēibile vt potētia p̄mo/ita qz nihil apphēdit nisi b̄ rōne illi⁹. Et sic nihil ē obiectū adeq̄tū alicui⁹ potētie et marie sensitiue: qz eq̄ p̄mo apphēdit a potētia ille color sic ille: et sic de alijs potētijs sensitiuis. Secūdo aliqd dī ē obiectū adeq̄tū potētijs: qz est p̄ se cōe ad oīa apphēnsibilia p̄ se ab illa potētia. i. est illud de q̄ p̄mo et adeq̄te seu puerribilit̄ p̄dicat esse obiectū talis potētie vlt̄ esse apphēibile a tali potētia. Istō mō cuiuslibet potētie sensitiue est aliqd obiectū adeq̄tū: qz ē aliqd tale de q̄ adeq̄te et puerribilit̄ p̄dicat esse obiectū talis potētie: et tñ in rei veritate nō est obiectū talis potētie: nec pōt apphēdi a tali potētia/nec p̄ se nec p̄ accidēs. Exēpli gr̄a: Istud cōe color est id de q̄ puerribilit̄ p̄mo et adeq̄te p̄dicat apphēibile a potētia visiva. ¶ Et si dī: Nihil est obiectū potētie sensitiue nisi v̄a res ista p̄cedit de v̄tute sermonis: s. tñ qñ equalit̄ isti actui signato de nullo p̄dicat esse obiectū potētie sensitiue nisi de vera re extra aniam est simpl̄r falsa: qz de illo nōie color p̄dicat esse obiectū potētie: et tñ nō est v̄a res ex aīam. Et cā est: qz ē obiectū potētie visive nō p̄dicat de illo cōi p̄ se: s. p̄ suis inferiorib⁹: et ideo in tali p̄positiōe habet suppositionem p̄sonalē nō simplicē. Istā enī color est visibilis: non est v̄a nisi p̄ colore singulari. Nec sūt de mēre doc. dif. ij. q. iij. vbi latius q̄ b̄ examinat. Ad quē sensum cōcedit aliqd esse obiectū p̄mū et adeq̄tū potētie. ¶ Valēt etiā ad intellectū hui⁹ q̄stiois dicta. s. q. ix. dif. ij. Et in q̄lib. v. q. xij. ¶ Quātū ad articulū secūdū est hec cōclusio p̄ma fm opi. tenentē p̄ceptū ē q̄litarē aīe et habere esse s̄iectiui in aīa. Ens est obiectū adeq̄tū: et ita p̄mū intellect⁹ n̄ri p̄bat: qz est cōe vniocū oī p̄ se intelligibili. i. terminus p̄dicabilis de oīb⁹ intelligibilib⁹ vniocē: qz sic nihil intelligit nisi ens reale. Et b̄ mō p̄ceptus/falsa/ipsibilia intētiōes secūde sūt entia realia: qz q̄litates anie fm illā opinionē: nec est aliqd quodcūq; apphēibile ab intellectu qñ de eo ens p̄ se ē absolute et vniocē p̄dicari possit. ¶ Pōt enī oīs res mūdi p̄ aliquē terminū absolute significari: vt ē ens tale in se. Et ita ens pōt p̄dicari q̄dditative de q̄libet re. i. cuiuslibet rei termino cā absolute f̄cante. Absolute dictū ē notant: qz nō p̄dicat vniocē et absolute d̄ terminis cōnotatiuis re aliquā significātib⁹ vt. s. dif. ij. q. ix. parit. Et sic intelligēdū ē dictū doc. s. vbi dicit. q. ix. dif. ij. qz ens nō p̄dicat de se et p̄mo mō in qd d̄ passio n̄b⁹ et differētijs seu terminis p̄notatiuis. Doc enī verū est in suppositionē p̄sonali: s. nō in suppositionē

Arti. 1. Nota. 1

Arti. 2. Conclusio

Arti. 2. Conclusio

Ampliori. Sic enim potest absolute significari et potest ens de ens per se primo modo predicari: non autem quod supponitur personaliter. Si tamen per terminos aliquos absolute significare tur quod per passionem et differentias scilicet connotatiue/potest ens de eis quod dicitur dici. Sic ergo secundum illam conclusionem ens est obiectum adequatum intellectui nostri: quod predicatur de oibus quod potest intelligi ad sensum primum. **Secunda conclusio:** Communissimum quod a nobis potest apprehendi est ens quod est uniuocum omni entis reali. **Tertia conclusio:** secundum opinionem tenentem conceptum habere tamen esse obiectum in anima et nullibi est obiectum: nihil est obiectum adequatum intellectui nostri. **Pater:** quod nihil est per se concurrens et uniuocum ad oia per se intelligibilia. Nam entia rationis sunt per se intelligibilia: et tamen nihil est uniuocum ad entia realia et entia rationis. **Hanc conclusionem doctor solum recitatur po nit.** Entia enim rationis non habent esse reale: sed tamen esse obiectum secundum illam opinionem secundum quam conceptus habet esse obiectum tamen: ideo dicitur esse dubium si sit aliquod concurrens predicabile in quod precise de istis quod sunt motiua intellectui per statum illo. **Quantum ad articulum tertium est dubium primum** utrum ens communissimum sit naturaliter apprehensibile ab intellectu. Si sic: ergo quolibet sub ipso preteritum per se est naturaliter apprehensibile. Et sic naturaliter posset apprehendi deus et substantie imateriales. Si non: quomodo est obiectum primum intellectus naturalis. **Solutio:** Supposito quod ens sit primum et adequatum obiectum intellectui secundum conclusionem primam: ad illud obiectum adequatum potest intellectui naturalis attingere: quod ad intelligendum siue attingendum per intellectum naturalis obiectum adequatum intellectus sufficit quolibet per se contentum sub eo: Non tamen quolibet per se contentum sub illo: puta deus est per se attingibile naturaliter ab ipsa potentia. Sicut aliqui e contrario non est inconueniens quod quolibet per se contentum sub illo concurrens (quod est obiectum adequatum potentie) sit naturaliter apprehensibile ab aliquo potentia: tamen illud obiectum adequatum non sit apprehensibile ab illa potentia nec per se nec per accidentem: ut patet de obiecto adequato sensui. Nam color est concurrens de quo conuertibiliter predicatur apprehensibile a potentia visu: et tamen cum sit concurrens non sentit: quod sensus est singulare tamen. **Dubium secundum est:** An sit aliquod obiectum motiuum intellectui adequatum? Rndetur quod omne singulare et solutale est motiuum intellectui: quod omne motiuum singulare potest intelligi intuitiue quod est ex natura anime et intellectui nostri: sed noticia intuitiua causatur a re intuitiue cognita: ergo omne singulare est motiuum intellectui. Tamen dicitur quod ens uniuocum et communissimum est primum obiectum motiuum intellectui: quod est concurrens et uniuocum predicabile in quod de intelligibilibus oibus motiuis intellectui. Tamen ipsum ens concurrens non est motiuum intellectui si habet tantum esse obiectum in mente vel in intellectu. Verum per statum isto nihil est motiuum intellectui nostri ad cognitionem suspensam: nisi sensibile et aliud actus et passionem anime vel etiam ipsamet anima si potest intuitiue cognosci a seipsa per statum isto. De quo. q. i. plogi. Hec enim potest esse euidens alicui: Ego volo diligo uiuo etc. **Utrum autem sit aliquod concurrens predicabile in quod de istis quod sunt motiua intellectui per statum isto est dubium.** **Tertium dubium:** Utrum dari possit terminus uniuocus significans absolute oes substantias et oia accidentia. **Suppono primum quod uniuocum est conceptus unus naturaliter proprie significatus: vel signum uni conceptui naturaliter proprie significati subordinatum:** quod stante videtur quod sit dubium. **Primo sic:** quod si non: aut propter distantiam perfectionis substantie et accidentis quod dicitur per modum diuersitatis: et ita non potest ab uno conceptu signifi

cari. Ille enim conceptus est prius diuersus a suo opposito (Sicut exempli ens a non ente) quod substantia ab accidente. Sicut anima non est primum diuersum a planta: quod genus suum corpus animatum est prius diuersum a corpore inanimato: aut per diuersum modum existendi substantie et accidentis. Nam substantia existit in eo quod est per se: accidens in eo quod non est per se: sed inest. Isti autem duo modi essendi vel existendi non possunt significari per unum conceptum. **Sed neutrum illorum impeditur non primum: nam longe plus distat in perfectione deus a creatura quam creatura a seiniuocum (Deus enim est perfectio simpliciter infinita: quilibet creatura est perfectio finita. Plus autem distat infinitum a finito quam finita inter se) Sed deus a creatura significatur uno conceptu absoluto ut conceptu substantie. Deus enim verissime per se est et ita substantia. Sicut conceptus huius termini spiritus capiendum absolute per omni non corporeo. Nec impeditur quod sit primum diuersa: quod aut primum diuersa dicuntur que primum diuiduntur genus generalissimum rationis species immediate: et manifestum est quod uno conceptu. scilicet generis (cuius sunt species immediate) significantur. Si vero per primum diuersa intelliguntur: que in nullo concurrent tunc eadem difficultas est an substantia et accidentem sint diuersa et an uniuocum. Sic etiam dicitur quod nulla sit primum diuersa: diuersitas autem solus cadit inter res existentes. Quod enim non est: non est ab alio diuersum. Dicitur autem existens peruenire in uno communi quod est existere. Et uocari existere quod non est nihil. Nec diuersus modus existendi substantie et accidentis per se in alio impedit uniuocationem: quod probatur multipliciter. Primo quod forma substantialis quod non per se existit: sed tantum in alio. scilicet materia: et totum compositum uniuocum in conceptu concurrens substantie et accidentis: quod sicut accidens non potest per se subsistere: ita nec forma nec materia. **Preterea** dubium est conceptus uniuocus significans absolute oem rem potest per quamcumque potentiam per se subsistere. Patet: quod hec est peruenientia essentiali talibus rebus: ergo etc. Si substantie quam accidentia possunt per se subsistere per potentiam diuinam: et sic posse subsistere est eis essentiali: ergo etc. **Item a qualibet conuenientia essentiali aliquibus ad equata potest abstrahi conceptus uniuocus sic conuenientibus: oia que sunt extra intellectum (hoc est extra cognitionem intellectui) sic conueniunt: ergo. Maior est commune principium. Minor patet: quod oia illa conueniunt in hoc essentialiter quod possunt existere siue esse aliud extra intellectum. Item in eo quod non sunt nihil: plus enim essentialiter peruenit caliditas vel gratia: aut uirtus cum substantia quam tenebra vel cecitas vel non ens. **Si dicis:** Non a qualibet peruenientia potest abstrahi conceptus: sed ab illa terminus ratione cuius rebus sic perueniunt: peruenit aliquo operatio que secundum se vel sibi similem in specie non peruenit aliis. **Contra.** Tunc substantia non posset significare uniuoce materiam primam et alias substantias: persequens falsum. Antecedens probatur: quia nulla operatio peruenit materie prime/cum sit potentia pure passiva. **Et si dicis:** quod ei peruenit actio exemplar: que representat intellectui nudo. Sed illud non impedit: quod hec operatio si ponitur secundum se vel sibi similem in specie peruenit oibus rebus. **Item ex alio.** Conceptus entis est distinctus a conceptu substantie et conceptu accidentis et non est inferior: nec distinctus nec conuertibilis. Non conuertibilis: quod non dantur duo conceptus conuertibiles absoluti. Nec distinctus: quod predicatur de eis: nec inferior manifestum est: ergo superior. **Consequenter** tenet a sufficienti diuisione. Maior patet: quod idem conceptus non potest****

esse dubi⁹ et cert⁹ de eodē. S³ de aliq⁹ dubitare possū an sit substantia/silr an sit accidēs: et tñ nō dubitare an sit ens. Nā de q⁹ritate substantie extēse multi dubitāt an sit substantia q⁹tra vel accidēs inherens: et tñ nō dubitāt an sit ens. S³ exēpli: Forment ille tres p⁹sitiones: Quāritas est ens. Substantia est quāritas est accidēs: quāritas est ens. Prime due sūt dubie: Tertia non est dubia: Cū aut nemo possit eandē p⁹sitionē dubitare et nō dubitare: tertia p⁹sitio q⁹ non est dubia non erit eadē cū p⁹ma neq⁹ cū secunda/q⁹m ambe sūt dubie. Si q⁹ non est eadē: ergo distinguit ratio ne subiecti/copule/vel p⁹dicati. Non p⁹ma duo: quia illa sūt eadē: q⁹ rōne p⁹dicati: ergo p⁹dicatū q⁹ est conceptus entis aliud erit a p⁹ceptu p⁹dicati p⁹max⁹ duar⁹ q⁹ sūt substantia/accidēs. Est q⁹ p⁹ceptus entis alius a conceptu substantie q⁹ro ut p⁹ri⁹ an supior v⁹ inferior non inferior q⁹ supior: et p⁹ sequens genus: q⁹m cum sit absolutus non potest esse supior nisi q⁹dditativē. Corollarie sequit⁹ ex dictis q⁹ p⁹ori dari termin⁹ q⁹dditativē supior ad substantia. Q⁹q⁹ ille p⁹ori esse gen⁹ ad substantia in eo supior quidditativē.

Questio IX

Trū in oī creatura sit

vestigii trinitatis. Terminor⁹ declaratione/p⁹clusionū illatione/et dubiorū

Arti. 1. **B** solutione q⁹stio terminabit⁹. Pro articulo p⁹mo: q⁹ oēs trāsferētes fm aliquā similitudinē se trāsferunt: videndū est p⁹mo de vestigio et imagine in corpib⁹ in q⁹ bus p⁹rie iueniunt⁹. S³do mō quō trāsferunt⁹ respectu dei ex q⁹ oib⁹ poterit elici eorū dēnotificatio et descriptio.

Nota. 1. **C** Est q⁹ p⁹mo notandū q⁹ vestigiū et imago in quibusdam p⁹ueniūt in quibusdam differunt. Conueniūt in trib⁹. Primo: q⁹ utrūq⁹ distinguit⁹ ab eo cuius est imago vel vestigiū. S³do: q⁹ utrūq⁹ natū est ducere in noticiā illius cui⁹ est vestigiū aut imago.

B Pro cuius intellectu p⁹siderandū q⁹ aliqd⁹ dupl⁹ ducit in noticiā alteri⁹. Uno modo immediate. i. sine alia noticia media/sic intellectu tanq⁹ causa ducit in noticiā cuiuslibet intelligibilis: sic species intelligibiles fm ponētes eas et obiectū in noticiā sui intuitiua. Alio modo mediate. i. mediate sui noticia/ita q⁹ sua noticia est causa noticie alteri⁹. Et b³ p⁹ringit dupl⁹. Vel em̄ ducit in p⁹ma noticiā alteri⁹ sic res singular⁹ mediate sua noticia singulari est cā p⁹me noticie vniuersalis: et p⁹missē causant noticiā cōclusionis. Et illo modo noticia vni⁹ rei incompleta nūq⁹ est causa sufficiens cū intellectu: et his q⁹ ex p⁹te poterit rechrunt⁹ noticie incomplexe alteri⁹. S³do modo aliqd⁹ ducit in noticiā alteri⁹ rememorationē rei habitual⁹ note: et b³ modo tñ vestigiū et imago ducūt in noticiā ei⁹ cui⁹ sūt vestigiū et imago: licet q⁹ utrūq⁹ ducat in cognitionē eius cui⁹ est imago vel vestigiū/non tñ immediate. Sic noticia p⁹missa in noticiā p⁹clonis: vel spēs intelligibiles in noticiā rei quā representāt: s³ mediate sui noticia p⁹mo obiectiue cognite. Nec in noticiā p⁹ma vestigiari v⁹ rei cui⁹ est imago: q⁹ nūq⁹ vnius rei noticia est causa respectu p⁹me noticie alterius rei incōplexe. Et i⁹az experientia docet q⁹trūcūq⁹ q⁹s viderit vestigiū p⁹the re quā p⁹ri⁹ nūq⁹ nouit: vel statuā cesaris quē nūq⁹ vidit: non p⁹ b³ ducet in noticiā panthere vel cesaris. Ducūt q⁹ in noticiā rei iā habitualiter note rememorationē/ita q⁹ noticia habitualis p⁹currit in rōne causę

partialis. Tertia p⁹ditio p⁹uenientie imaginis vestigiū est: q⁹ rā vestigiū q⁹ imago ex natura sua nō p⁹ representāt vñū indiuiduū q⁹ aliō sibi simillimū. Tñ si eēt fortis et plato in corp⁹alib⁹ dispositiōib⁹ simillimi nō plus representaret statuā fortis q⁹ platonē: imo si aliq⁹ vidisset platonē et nō fortē/viā statuā fortis duceret in rememorationē platonis. Q⁹ i⁹ ima-go ducit frequēter in noticiā certi indiuidui ex eo q⁹ raro reperiunt⁹ indiuidua sibi simillima. Sicut si aliq⁹ bos haberet pedē aliq⁹ dissimilē vestigiū etiā representaret hūc bouē et nō alios. Differūt silr in trib⁹. Nā de rōne vestigiū est q⁹ sit causatū ab eo cuius est: ideo si artifex describeret pedē bouis in puluere/nō esset vestigiū bouis: non aut de rōne imaginis. S³do: q⁹ vestigiū nō solū ducit in cognitionē incomplexe vestigiari: s³ etiā natū est ducere in cognitionē alicuius complexi p⁹sitionis. i. cōtingentis significātis causam suā ibi fuisse vel trāsisse aut similes. Tñ videns vestigiū bouis nō solū recordat⁹ bouis prius habitualiter notū: s³ etiā assentit huic bos hic transiit: imago vero nō sic. T³terio differunt: quia vestigiū p⁹rie capitū est impressio partis: et ita p⁹mo in memoriā partis ducit et mediante illa in noticiā totius: non dico arguitur: s³ imago cui⁹ sit quedā configuratio totius/p⁹mo ducit in noticiā totū et nō in noticiā alicuius certe partis p⁹mo. S³do notandū q⁹ vestigiū in creaturis tripliciter capit⁹. Uno mō larget⁹ et sic est effectus derelictus ex aliq⁹ causa rememorationis ipsius ducēs ex cōmuni lege in adhesionē alicuius p⁹sitionis p⁹ringētis enūciat⁹ eē/fuisse vel aliqd⁹ tale de causa ista. Hoc mō sum⁹ v⁹ adustio derelicta ex igne/di vestigiū ignis: et odor aliq⁹ derelictus ex animali trāsente di vestigiū eius. S³do mō capit⁹ magis stricte p⁹imp⁹sione alicuius in aliquod sibi cedens/remanens in sui absentia/ducēs rē. Hoc mō in cera relinquitur sigilli vestigiū: et in luto q⁹ sus totus se voluerat vestigiū porci. T³terio q⁹ imp⁹sio sigilli in cera di imago licet nō p⁹ri⁹sime capiēdo imaginē. T³terio mō capit⁹ stricte p⁹rie: sic est imp⁹sio partis alicuius totū in aliq⁹ sibi cedens/remanēs in absentia eius rememorationis ei⁹ rē. v⁹ s. Et patet in hac descriptione cōditiones p⁹ri⁹ posite. T³terio notandū q⁹ imago di q⁹si imitatio. Et fm q⁹ reperit⁹ in creaturis tripliciter accipit⁹. Uno modo p⁹ri⁹sime p⁹ substantia formata ab artifice ad similitudinē alterius fm aliqua accidentia eiusdē speciei cū accidentib⁹ eius ad cuius imitationē formā ducēs in noticiā rememorationē ei⁹ mag⁹ distinctā q⁹ s. representat⁹ ut distinctum ab aliq⁹ talia accidentia nō habentib⁹. Vel sic est substantia formata ab artifice ad similitudinē alteri⁹ fm aliqua accidentia cōformia et eiusdē speciei cū accidentib⁹ eius ad cuius similitudines formā distincte ipm ab aliq⁹ in aliquib⁹ accidentib⁹ dissimilib⁹ representās. Particule patēt. Et illa descriptio sequitur q⁹ imago nō est p⁹mo similitudo totū: s³ est p⁹mo similitudo accidentiū: q⁹ accidentia in imagine et p⁹thorypo sūt eiusdē rōnis non substantie/saltem nō oportet: ut patet de statu herculis quē q⁹trū ad figurā et colorem est eiusdē rōnis cū hercule/nō quantū ad subiectū. S³do sequit⁹ q⁹ hoc modo capiēdo imaginē de rōne eius est q⁹ fiat ad imitationē p⁹thorpyi. S³do modo capit⁹ imago p⁹ tali formato siue fiat ad imitationē alteri⁹ siue non. Quo modo

Nota. 2

Nota. 3

Coroll.

duo hoies multū siles dicunt alter alterius imago. **T**ertio mō capī p omni vniuoce pducto ab alio qd fm rōne sue pductiois pducit vt sile. Illo mō si lius dī imago patr'. **N**ūc p secūda pte articuli p mi videndū est quōd hec dicunt respectu dei. Pro q notandū quarto q trinitatē in diuinis dupl' cōcipim'. Qnq multū impfecte p cōceptus cōes oib' psonis / q tñ appropriant plus vni psonē q alteri: vt cōceptus potētie patri / sapie filio / bonitatis spūs sancto: quilibet tñ supponit p qlibet persona. **I**ntelligimus ergo p hos trinitatem / s; multū cōfule pro q to appropriant distinctis psonis. Alio mō magis pfecte intelligimus trinitatē p conceptus ppositos z re latiuos quoz vnus est ppius vni psonē z nō supponit p alia: vt cōceptus pīs z filij z spūs sancti. Item generātis geniti pcedēt. Itē pducētis nō pducit / p ducit ab vno tñ: pducit a duobus: his tribus intelligimus tres psonas realiter distinctas. **P**ossumus ergo in creatura plderare qdam quib' ducimur in noticiā rememoratīuā appropriatorū diuinorū. In pfectioib' vō creaturis / possum' plderare aliq' qbus possum' duci in noticiā rememoratīuā pporiorū id est aliq' distincta quoz vnū pducit nō pducit aliū ab illo vno pducit: tertiu' ab vtrozq: vt mēs / noticia amor que qz sunt simul in eodē habent aliquā cōsubstantialitatē. Et ita ducit in memoriā pporiorū. i. patris nō pducit / filij a solo patre geniti / z spūs sancti pcedētis ab vtrozq: qui sūt vere psubstantialēs: qz vna eadēq: essentia. **P**rimū in creatura dī vestigiū. Se cūdū imago. **Q**ue tūc magis pzie dī imago qn ea que in ea cōsiderant habēt ordinē ad diuinā: ita q p ea creatura pōt cape deū intelligēdo z amando. Et sic pzie nō inueniūt nisi in creatura rōnali et ei' pte excellētiori. i. rōnis supiori parte q capax est eterno rū. **E**t ex his pōt colligi notificatio vtiusq: tā vesti gij qz imaginis. **R**emotiores eīm silitudines creatu read deū dicunt vestigiū: ppingiores vero imago. **E**st q vestigiū similitudo dei impfecta repta in creatura nata ducere in cognitionē recordatiuā appropriatorū vel alicui' ppij / s; nō pporiorū triū psonarū. **P**ater descriptio ex dictis z pferim qstū ad hoc / q dī v' ppij. **N**ā creatura plderata vt de se generat si bi sile in natura pāse / ducit in noticiā generationis actiue in diuinis q est ppietas psonalis pīs: z tñ vt sic est vestigiū: qz nō imago: ergo vestigiū. **T**enet cōsequētia: qz omne ducēs in noticiā dei vel est imago vel vestigiū. **I**mago sic pōt notificari: est similitudo dei reperta in creaturis nata ducere in cognitionē recordatiuā pporiorū distinguentiū personas z vnitatis essentie cum quadā sui imitatioe: put id in sermonibus de festo trinitatis latius z clarius expō si. **Q**uantū ad articulū secundū est conclusio pma: Quilibet creatura pōt aliquo mō esse vestigiū trinitatis. **P**robat: qz cuiuslibet creature appropiata pducit in noticiā recordatiuā appropriatorū diuinis psonis. **V**erbi gsa: Habēs in se conceptū pulchritudinis abstractū a specie sine pulchritudine creature (q ē appparū diuine psonē) dū occurrit pulchra creatura / incipit intellectus cogitare de pulchritudine diuina. **S**ecūda cōclusio pzie loquēdo nulla creatura est vestigiū trinitatis / s; solū impopie metaphorice aut trāsumptiue: quia conuenit cū vestigio corporali in multis. **P**rimo: qz ducit in noticiā recordatiuā alicuius appropriati diuine psonē.

Secundo: qz sicut vestigiū corpale tñ est ab eo cui' est vestigiū: ita creatura causata est a deo. **T**ertio sicut vestigiū corpale ducit in noticiā cōringēris veritat' complere: ita creatura ducit in noticiā veritatis cōtingentis de deo. i. q de' creauit zc. **Q**uarto: qz sic vestigiū cōuenit cū vestigiato qstū ad aliq' accidentia z nūqz qstū ad oia: ita creatura vniuoceat cū deo in aliq' cōceptib' cōib' z in aliq' nō. i. ppijs. **Q**uinto: qz sic vestigiū corpale est aliq' silitudo z nō oimoda vestigiata: ita creatura respectu dei. **P**ro articulo tertio dubitat in quib' ppietati' q sūt in creatura cōsistit rō vestigiū. **R**ndet q aliqui in realit' distinctis: qz aliqui substantia aliq' rei alicui' significat appropriatū patri / qnq aliq' qlitas vel vniū accidēs speciali mō representat appropriatū filij aliud accidēs alia rōne representat appropriatū spūs sancto. **S**ic cōsiderādo in creatura vnitatē substantie / specie z ordinē quib' in recordationē venit vnitās pncipij q attribuit patri: spēs vel pulchritudo que attribuitur filio: ordo ad opationē summā q est beatitudo: z hec attribuit spūs sancto. **H**ec aut fm declarationē bti Augustini: vnitās / spēs / ordo in creatura dicūt substantiam z distincta accidentia. **A**liqui aut partes vestigiū in creatura nō distinguunt realiter: s; vnū aliq' in creatura forit diuersa noia ex quib' intel lectus pōt rememorari diuersa appropriata siue p dicalib' de psonis diuinis. **S**ic plderādo in creaturis qd est vnū vey bonū (que tñ nō distinguunt realiter in creaturis) ducimur in memoriā vnitatis q in diuinis appropriat patri veritat' q appropriat filio: z bonitat' q appropriat spūs sancto. **E**t illo mō pōt vestigiū inueniri in qualibet creatura pūlibet simplici / nō autē pmo modo.

Questio X

Trū creatura ratio

nalis sit imago trinitatis. **I**stius qstio nis intellect' partim depēdet ex pcedēti: ideo breuius expedit. **S**upposita g multipli ci acceptioe imaginis ex qstioe pcedēti / licet doctor eā hic ponat p articulo pmo. **E**st p articulo secūdo pcelo pma: Creatura rationalis impopie dī imago trinitatis. **P**ez vt. s. de vestigio: qz nihil repit in creatura eiusdē specie cū deo. g zc. **P**ez et pma acceptioe imaginis. **S**ecūda pclusio: In qlibet creatura rōnali z solū tali reqrit imago di. **P**rima p pbat: In qlibet rōnali creatura est inuenire trinitatē p quā ipa pōt duci in noticiā recordatiuā zc. ergo cōsequētia tenet ex quid nois imaginis. **B**ncedēs ptes: qz in qualibet rōnali creatura est inuenire mentē / noticiā / z amorē in quib' cōsistit rō imaginis vt in partib' vt dicet pclusione sequēti. **S**ecūda pars patet: qz eoipō mens imago dei est: q capax eius est vt dicit Augustinus. ruij. de trini. z habet in tertu: s; sola creatura rōnalis ē capax dei. g. **P**reterea ex q imago dicit' ppter pformitatē alicui' eiusdē rōnis in imagine z imaginato p qd natū ē ducere in memoriā recordatiuā zc. **I**lla creatura magis pzie dī imago dei q habet aliqd deo simillimū. i. aliqd p cise cōe vniuoce deo z tali creature: talis est sola creatura rōnalis: qz ipa sola habet aliqd cōe vniuoce deo z sibi z nulli aliq' creature / puta irrōnali. **N**ā eē intellectiū / sapiēs / iustū zc. vniuoce cōuenit deo z creature rōnali z nulle nō rōnali: vt patuit. q. iij. hui' di.

Ob iij

Arti. 3.

Cōcl. 1.

Cōcl. 2.

B

nota. 4

5

B

Arti. 2.

Cōcl. 1.

B

Cōcl. 2.

et. q. ix. dist. ii. Et nihil uniuoce conuenit deo et creatura
re irrationali quoniam etiam conueniat rationali. **S**icut expleat: **E**no
uniuoce predicat de deo et creatura: ut. **S**icut actus fuit. q.
ix. distinctio. ii. **E**t aliquid autem sunt proprietates que per se con
ueniunt deo et creatura rationali cum exclusione creature
irrationalis. **N**on autem contra in quibus creatura rationalis
maxime assimilatur deo. **E**t magis assimilaretur si per im
possibile esse iustum/bonum/sapientem et similia essent accide
ntia in deo sicut in creatura. **S**ic enim status facta ad imi
tationem herculis vere dei eius imago propter similitudinem
accidentium eiusdem rationis cum eo ducens in recordationem
herculis: sic creatura rationalis propter similitudinem accide
ntium similitudo cum deo ducet in noticiam dei si essent ac
cidentia in deo. **S**ed cum ille proprietates sunt in deo vere
et consubstantialiter et eminenter quam in creatura rationali
in quibus sunt accidentia: ideo creatura rationalis et sola dei si
imago dei quibus non ita perfecta sicut si essent utrobique ac
cidentia tam in deo quam in creatura. **T**ertia conclusio:
Imaginis ratio consistit radicaliter et originaliter in ani
me substantia: sed perfecte et copletive in substantia anime et
duobus actibus ab ea productis. **P**rima pars patet de qua
cumque verificat esse capax dei et posse esse eius princeps/de
illo verificat imago: creatura rationalis est homo. **M**ai
or est beati Augustini. xiiij. de trinitate. eo anima est imago
dei que capax eius est princepsque esse potest. **E**t illo sequitur
quod anima sensitiva sola seu veritatis princeps/non est imago
dei. **E**t si dei anima non est capax dei nisi per actus suos. **D**e
quibus dicit circumspecta subiecti vel denotari tali de
notatione: et sic anima est capax dei substantia: quia anima
est quod capit deum. **A**lio modo potest dicere circumspecta pro
rati sine quo non sic denominaretur: et sic est capax dei
per actus suos sine quibus non potest capere deum. **S**ecunda
pars patet: et est per se. **T**homas dicit quod ponit quod imago dei
consistat in potentia anime non in actibus: quia sine actibus
anima non est perfecta imago dei: hi sunt actus intelli
gendi et volendi. **F**acit per illo dictum beati Augustini in
quodam sermone ut habet in doctore. **P**reterea omnes
ponunt imaginem consistere in tribus habetibus ordine ori
ginis inter se: potentie non originantur nec sub
stantia anime originatur: ergo oportet ponere actus
Potest etiam persistere in substantia anime et duobus ha
betibus correspondetibus illis actibus. **N**am sicut patet in
diuinis habet fecunditatem ad producendum tam filium quam
spiritum sanctum: et concipit filio fecunditatem producendi spiritum san
ctum: ita substantia anime est fecunda tam intellectionis quam
volitionis: et communicat actui intelligendi (quod primo
producit) fecunditatem producendi cum anima actum volendi.
Siquidem actus volendi est a substantia anime et ab actu in
telligendi: actus autem intelligendi a sola anime substantia.
Pro articulo tertio dubitat primo. **N**am inter sub
stantiam anime et animam nulla est distinctio: imago ve
ro necessario requirit aliquam distinctionem. **P**reter
ea iter partes imaginis debet esse consubstantialitas
aliquid: sed inter animam et actus eius non potest esse consubstan
tialitas cum sint accidentia. **A**d illa diffuseretur post
doctorem dominum Camera. q. iiij. ideo breuiter hic dicitur: quod
uis ad perfectam imaginem trinitatis requireret aliquid di
stinctionis: cum anime substantia sit imperfecta dei imago/li
cet longinquam habeat similitudinem cum deo: tamen maiorem et pro
priosiore similitudinem habet cum deo quam quicquam alia crea
tura irrationalis. **E**t licet Augustinus exprimat partes
imaginis per nota significancia substantia anime: cono
tant tamen actus suos ad habendum aliquam conformita
tem inter partes imaginis et personas in diuinis. **E**t sicve

frequenter Augustinus exprimit imaginem per formiorum
modum que potest fieri. **P**reterea ad secundum quibus partes
imaginis non sunt sibi consubstantialiter intrinsece et re
aliter/sunt tamen aliquo modo consubstantialiter anime
extrinsece et accidentaliter: eo quod actus illi in quibus
ratio imaginis copletur et perficitur/sunt in anima sub
iective et ab ea effectiue. **Q**uamuis ergo partes ima
ginis non sint sibi consubstantialiter: quod differunt realiter
et essentialiter ab invicem: et in hoc imago deficit a
perfecta representatione et similitudine dei. **N**ec possi
bile est in creatura inuenire perfectiorem dei similitu
dinem: imo semper manet maior dissimilitudo quam si
similitudo: tamen in hoc representat a remotis consub
stantialitas personarum in deo: eo quod est ibi quedam in
transcitas actuum in eadem substantia: quod partes ima
ginis non sunt extra se: quod actus illi sunt realiter in sub
stantia anime. **Q**uod autem imago in anima est pro
pria et immortalis verum est secundum potentiam non secundum per
fectionem. **E**t si diceret respectu cuius obiecti est ima
go: breuiter dicitur imago propriissime est respectu dei.
Siquidem ipsa anima semper capax est: et quantum est ex
sua natura productiua intellectionis et amoris respec
tu dei dum non fuerit aliud impedimentum: sic ergo in
partibus imaginis/patet quedam trinitas eiusque con
substantialitas imperfecta: imperfecta distinctio et
origo que possunt ducere in memoriam trinitatis di
uine unitatis. scilicet essentie trium personarum et origina
tionis earum. **E**t quia perfectior est similitudo in actibus
respectu eternorum: id est intellectionis dei et dilectio
nis eius: ideo perfecta imago consistit in substantia
anime et actu intelligendi deum et amandi deum. **Q**ui
actus: quia non possunt esse in parte sensitiva: ideo
in parte sensitiva beatus Augustinus non constituit
rationem imaginis. **E**t secundum hoc solui possunt et expo
ni diuerse auctoritates sanctorum et rationes doctorum.
Secundo dubitat quod verum est dictum beati Augu
stini: creata fuit in homine imago dei quam non serua
uit. **R**espondeo post Camera: quod imago capitur du
pliciter. **U**no modo per supponit per substantia anime
quod est memoria/intelligentia et voluntas: et sic non pro
didit homo imaginem dei: licet per peccatum bene
perdidit efficaciam bene operandi ex impedimento quod
incurrit. **A**lio modo capitur ut est nomen quasi collecti
uum supponens per substantia anime et actibus co
gnitionis et dilectionis dei. **I**stos autem perdidit ho
mo per statu nature lapsus. **A**lia dubia latius vide in per
fatis doctoribus. **E**t quomodo actus volendi gignatur
ab actu intelligendi etc.

Distinctio IIII

A distinctio prece

dicti magister ostendit quomodo credita
possunt intelligi. **C**onsequenter mouet du
bia et soluit circa generationis terminum/modum et prin
cipium ab hinc usque ad distinctionem. viij. inclusiue
Primo ergo absoluit dubia circa generationis ter
minum per nota concreta distinctione presentis. **S**ecundo
per nomina abstracta: distinctione. v. **E**t potest textus
his conclusionibus sumari. **P**rima conclusio: **D**eus deum
generat: quia deus pater deum filium generauit. **S**ecun
da conclusio: **L**icet deus genuit deum/non tamen genuit se/
nec genuit alium deum. **T**ertia conclusio: **D**eus est
trinitas: et deus est pater et filius et spiritus sanctus. **D**e
propositiones patent ex textu.

Art. 3.

E

B

Dub. 2.
D

Art. 3.

Dub. 1.

E

Questio prima

Trum hec sit concedē

da: de virtute sermonis deus generat deū.

Questio hec nihil aliud querit/nisi p quo

supponit deus: an essentialiter/an psonaliter in titulo
questionis. Veritas eni rei plana est supposito ex fi-
de q in diuinis sunt tres psonae: pater z filius z spū-
s sanctus. **¶** Tribus articulis questio more solito ter-
minabit. **¶** Primo recitat doctor z impugnat opinio
nēscit. **¶** 2° ho. pre. j. q. xxxix. arti. iij. Deinde recitat et
psequit opinionē priā. **¶** Primo q pro pma pre ar-
ticuli pmi/norandū pmo extra lram doc. q nominū
pdictabiliū de deo quedā sunt essentialia/quedā pso-
nalia/qdam notionalia z qdam cōmunia. **¶** Essen-
tialia sunt q supponunt p essentia vt essentia est. i. sic
supponit p essentia: q si p impossibile essentia reali-
ter distinguere a supposito/supponeret pro essen-
tia z nō supposito: vt natura/essentia/deitas diuini-
tas. Et hōz qdam substantia vt sunt que dicta sunt
qdam adiectiua vt cōmunicabilis. Itē qdā sunt nu-
meralia: vt trinitas/trinus: qdam nō. **¶** Persona-
lia nō sunt que supponunt pro supposito/vt supposi-
tum est: ita q si suppositū distinguere ab essentia p
impossibile/supponeret pro supposito z nō pro essen-
tia: vt pater/filius/spū sanctus. **¶** Et cōphēdo ad p-
positū sub psonalibz noia ppteratū z notionalia: qz
frequenter pro eodē capiunt: vt dicit magister disti-
xxvj. vt paternitas/filiatio/generatio actio/genera-
tio passio/spiratio actio/spiratio passio: qz de his si-
mile est iudiciū in pposito. **¶** Et hōz qdam sunt cōia
omnibz psonis. vt psona hypostasiz suppositū. Que-
dā nō solum vni psonae vel duabus tm cōueniunt: vt
pater/filius/spū sanctus/spirator siue spiras. Et ite-
rum qdam cōcreta siue adiectiua: vt iam dicta: qdā
abstracta z substantiua: vt paternitas/filiatio/spira-
tio/gnatio zc. **¶** Cōia nō sūt q indifferentē tā p sup-
posito qz p essentia supponit. Etia si ad imaginatio-
nē essent distincta: vt ens/res aliqd/creator/guber-
nator/sapiens/parens zc. **¶** Itē verborū pdictabiliū
de deo quedā sunt essentialia vt cōmunicat: qdā p-
sonalia: vt generat generat/spirat spirat: qdā cōia/
vt esse/existere/creare/gubernare/intelligere/amare
zc. **¶** Scōdo norandū q duplex est pdictio in diui-
nis: scz formalis z idēprica. Formalis est/qn pdictio-
tum/pdictat hic capis p predicato totali vel pre eius
principali) dicit de subiecto fm priam rōnem ime-
diatē. i. nō rōne alicuius additi vel inclusi: sine quo
nō cōueniret subiecto: vt hec/pater est generas: fi-
lius est genitus: essentia est cōmunicabilis vel cō-
municat. **¶** Pdictio idēprica est/qn pdictatū di-
cit de subiecto mediante aliquo addito vel inclusio/
qd idēprificat subiecto: sine quo nō cōueniret sub-
iecto: vt essentia est pater generas: filiū est essentia cō-
municabilis: essentia est res genita. In his oibz pdi-
catū (si caperet sine addito) negaretur de subiecto:
sed qz addit ei illud: cui formaliter cōuenit: qd addi-
tū idēprificat subiecto: hoc est supponit p eodē pro
quo subiectū: idēo mediante illo pdictat de subiecto
idēprica predicatione. Quibz pmissis ponunt ali-
que regule. **¶** Prima: Oia essentialia siue noia siue
verba de se inuicē pdicant: vt essentia ē deitas: essen-
tia est cōmunicabilis: essentia est trinitas z cōuerso
2° Scōda: Essentialia substantiua nō numeralia de p-

sonalibz pdicant in quolibet numero. **¶** Numeralia nō
de psonalibz sumptis in pluralitē. Adiectiua vtro-
nec de eis in singulari nec in plurali pdicant. **¶** Exem-
plum pmi: psona/pater/filius zc. est essentia. **¶** Exem-
plū scōdi: vt pater est trinitas nō vere dicit: sed pater/fi-
lius z spū sanctus sunt trinitas. **¶** Exemplū tertij: vt
psona est cōicabilis/nō dicit vere. **¶** Tertia regula:
Oia psonalia substantiua pdicant de essentialibz/nō
numeralibz: vt essentia est paternitas: pater filiū zc. Itē
cōicabile est pater: pcedit vt valet illā: res cōicabilis si-
ue essentia cōicabilis est pater. Nō autē pcedit trinitas ē
pater: licet bñ illa pcedat: trinitas est pater z filius z spū-
s sanctus cōiunctim. **¶** Quarta regula: Personalalia ad-
iectiua pdicant de essentialibz idēprice nō formalitē:
vt essentia est res generans: non autē essentia est gene-
ras. Et q pater q ille/essentia est pater: essentia est filiū/
pcedunt fm pditionē idēpricā non formale: qz
fm formale valeret tantū: essentia ē pater. i. essentia ha-
bet filiū quē genuit: q non cōcedit. **¶** Quinta regu-
la: Personalalia cōmunia de oibz psonalibz/pria nō
de aliquibz nō omnibz pdicant: pria. i. nō cōmunia
Exempla sunt clara. **¶** Sexta regula: Verba essen-
tialia de solis essentialibz/z psonalia de solis psona-
libz pdicant. Itē est de participijs eoz: vt essentia
cōmunicat non persona. **¶** Exemplū secundū: persona
generat non essentia. **¶** Ratio: quia illa nē pdicatur
nisi formaliter: maxime verba: participia nō fm idē-
pricā predicationē possent indifferentē pdicari d
essentialibus z personalibus: vt essentia est res gene-
rans: pater ē res cōmunicabilis. **¶** Septima regu-
la: Pdictabilia cōmunia tā nomina qz verba de oi-
bus pdicant: z omniū pditionē suscipiunt: vt es-
sentia est aliquid: persona est aliquid. **¶** Item essentia
est creans: persona creat: z sic de alijs: vide etiam in
Lame. q. ij. **¶** Pro secunda parte articuli primi no-
randū tertio fm doc. q suppositio termini variatur
aliquando quo ad suppositū: ita q in vna ppositio-
ne terminus pro alio supponat qz in alia. Et fm hāc
variationē attendit suppositio personalis/simplex/
materialis. **¶** Personalis quādo terminus supponit
pro significato vltimato: qd scz terminus naturali-
ter vel ex impositione significat: z tale nominat au-
cto: simpliciter significatum termini. Aliquādo va-
riat suppositio termini quo ad modū supponēdi tā-
tum: qn scz pro eisdem precise supponit: sed i vna ali-
ter qm in alia. Et fm hanc variationē sumit diuisio
suppositionis in cōfusam distributiua: psumam tm et
determinatā. **¶** Quarto norandū q terminus abso-
lutus quia habet tm vñū significatū semp supponit
pro illo dum supponit psonaliter. **¶** Terminū nō con-
cretus habet duplex significatū: materiale siue sub-
stratiuū z formale. **¶** Materiale est illud qd in ei qd
nois expmit in recto. **¶** Formale qd expmit in obliq:
tm solū supponit p significato substratiuo z nun qz p
formali nisi essent idē. **¶** Ideo albz supponit p re q ha-
bet albedinē: z nō p ipsa albedine. **¶** Quinto noran-
dū q terminū habens aliqd fcatum pncipale ad qd
scz est pncipaliter institutus: semp supponit pro illo.
Et si habet aliqd fcatum minus pncipale: puta ana-
logū/p illo nō supponit nisi ex adiuncto. i. ppter termi-
nū adiunctū ipsi p tali fcatō min⁹ pncipali puenien-
tē: l: etiā tūc supponat p fcatō pncipali. **¶** Tñ pater q
ppositio in qua ponit terminū huiusmodi sine adiū-
cto nō est distinguēda: vt hō est rōnalis. **¶** Propositio

Art. 1.
Nota. 1.
B

Nota. 2.
L

regla. 1.
D

2.

3

4

5

6

7

Nota. 3
E

Not. 4
5

Nota. 5
B

aut in qua ponit cū adiutor: distinguenda est: an supponat p significato pncipali/vel minus pncipali: vt homo est species: hō est pictus: z paret q auctor non aduerit illā cōem topicam: talia sunt subiecta/ q̄lia zc. **Nota. 6** **H** **S**eruo notandū q qz deus z deitas habent se vt pcretū z abstractū: deus rōne sui modi significandi supponit p supposito siue persona: ita q si supposito i diuinis realiter differret a deitate siue essentia diuina: sicut suppositū verbi realiter differt a natura humana assumpta: nō supponeret pro essetia fm p̄rietatē sermonis: quia nō essentia diuina z persona nō distinguunt realiter/ sed formalr: z sunt vnū. Ideo ex vsu loquendi supponit p supposito: z etiam pro natura diuina/ respectu cuiuslibet p̄dicari potētis cōuenire tam nature q̄ supposito: ita vt loco ei⁹ potest poni tam nomē nature q̄ suppositi. Qñ autē deus ponit respectu termini vel p̄dicati essentia- lis supponit p essentia. Sed qñ respectu termini vel p̄dicati notionalis supponit pro psona: z hoc intelli- git qñ ponit respectu termini p̄cise supponēt p supposito vel essentia: z hoc rōnabiliter: tum ppter idē- p̄rietatē nature diuine z suppositi: tum etiā ppter he- reticos. Ne si de⁹ p̄cise supponeret p supposito/ mul- tipositiones essent cōcedende que p astutiā hereti- corū simplicibus p̄posire essent eis occasio errandi et credendi pluralitatē deoz ac diuine essentie. **Et** ppter eandē causam doct. differenter vtunt termino deus in affirmatiua z negatiua: nam de affirmatiua nūc patuit: sed in negatiua ppter idē p̄rietatē dei cū omnibz que in diuinis sunt/ vtunt termino deus cū quadā distributione: ita q intelligit p̄dicatū negari a quolibet qd est realiter deus: vt ista/ deus nō est p̄ valet tñ: Nihil qd est deus est p̄: z de⁹ non generat valet illā: Nihil qd est deus generat/ licet nō de vir- tute sermonis. Ideo negat sicut illa: nō deus gene- rat deū: q̄uis de virtute sermonis esset concedenda fm Greg. Et ita vtunt sancti ppter causam p̄dictā/ ne si cōcederet: deus nō generat: putaret simplices q in diuinis nō esset generatio. Et sic ait sc̄us Bo- nauē. in dubijs litteralibz dist. p̄sentis: Nō refert p- ponere vel postponere negationē termino de⁹. **Nota. 7** **J** **S**e primo notandū q qñ deus ponitur cū signo aliera- tis aut impoz: ante pluralitatē supponit essentialit. Et hoc ne si cōcederetur q pater est alius deus a fi- lio/ simplices putarent esse plures deos. Cauēt enī doctores ne detur occasio errandi simplicibz/ q̄ cre- dant esse plures deos essentialr distinctos/ quomo- do errāt idolatre. Et ideo ille negatur: deus genuit aliū deū: pater z filius z spūs sanct⁹ sunt tres dī: q̄- uis pcedat/ q psona diuina genuit aliā psonā diui- nā. Similiter pater z filius z spūs sanctus sunt tres psonae: similiter illa concedit: filius est alia persona a psona patris: z non illa: filius est alius de⁹ a deo patre: cuius rō/ qz psona suppositū supponunt tñ p persona/ z nūq̄ pro essentia: qz non predicantur ni si de illo de quo formaliter predicant. Deus autē ex vsu supponit tā personaliter. i. pro persona/ q̄ essen- tialiter. i. pro essentia: z per hoc soluunt oīa. **Art. 2.** **Art. 1.** **L**oc. 1. **K** **P**remissis est pro articulo secundo conclusio prima Nec p̄positio deus genuit deum fm sermonis p̄pie- tatē cōcedenda. patet cōclusio auc. magistri in re- xru z rōne. Nam deus z deū hic ponunt respectu di- ctionis seu verbi notionalis/ scz genuit: ergo suppo- nunt p supposito: z valet illam: Persona diuina ge-

nuit personā diuinā que vera est: qz pater filium. **Et** hoc etiā fm p̄rietatē sermonis: quia vt dictū est: de us ex mō sue significacionis est termin⁹ perionalis. **Secda cōclusio:** Nec p̄positio deus nō generat de- um/ fm vsu sanctorū nō est cōcedenda. patet: qz va- let illā: nihil qd est deus generat deū q̄ est falsa: verū de rigore verborū videt cōcedenda. Quia de⁹ de ri- gore verborū nō distribuit: z cum supponit p q̄libet supposito diuino valebit illam: Aliquod suppositū diuinū nō generat que est vera: quia filius nō gene- rat. Nec ille sunt cōtradictionē: de⁹ generat deū: de⁹ nō generat deū: qz in neutra subiectum plene distri- buitur: nec plene singularizat. **Pro articulo ter- tio** dubitat circa p̄clusionē primā: Si deus genuit deū: ergo deus est alius a deo: z nō nisi pater a filio: z ita p̄ est alius deus a filio. p̄na pbat: qz sequitur: pater genuit filiū: ergo pater ē alius a filio/ siue nō est filius: ita etiā sequit hic: Deus genuit deū: q̄ de⁹ non est de⁹. **Solutio.** p̄ns est falsum: deus est alius a deo: qz deus z deo supponunt p essentia z psona: z sic valet: deus est alius a deo in essentia z psona. Ad consequentiā dicit p̄mo: illa p̄na/ pater genuit filiū: q̄ pater nō est filius: nō est formalis: quia non tenet in creaturis: in diuinis tñ tenet ex eo: qz ibi solū vna psona est pater/ z solū vna est filius: z ita ibi sequit: hic est pater: q̄ nō est filius: nō aut valet/ si per im- possibile fili⁹ genuisset aliū filiū: cū aut quelibet p- sona p̄ sit deus nō est simile. Itē si attenditur hic di- stributio huius qd est deo ab alius: manifestum est hāc esse falsam fm rigore sermonis: Deus est alius a deo: etiā quomocunqz supponat de⁹/ psonaliter vel essentialiter/ similr hic: deus nō est deus. Aliter dici- tur q cōsequentiā non valet: quia variatur supposi- tio huius termini deus z deū: q in antecedente sup- ponit psonaliter: in cōsequente psonaliter z essen- tialiter simul. **Si** vō arguit sicut magister argu- it: Si deus generat deū: vel ego se deū vel aliū deū genuit: nō primū nec scdm: qz nō est alius de⁹ a deo patre cum tñ sit vnus deus. Dicendū q neutrum illo- rū est pcedendū: qz nec se genuit pater nec aliū deus. Cuius ratio patuit ex notariis: quia signum aliera- tis additū termino in diuinis qui supponit tā p sup- positū q̄ p essentia: impoztat alieratē vtriusq̄ tam p- sone q̄ essentie: z ita diuisio non est immediata. Est enī talis: si pater generat deū: aut se deū aut aliū/ tā in essentia q̄ in persona. Ubi datur mediū scz filiū: qui est deus alius in persona z idē in essentia. **S**z an illa sit concedenda: pater generat se vel aliū. ma- gister videt concedere illā: deus pater genuit alterz: allegās Aug. ad maximū: cui cōsonat Occā: quo- niā magister bene exponit: pater de se genuit alterū Se. i. a se: non vtriqz alterū deum/ sed alterā psonam Vel genuit se alterz. i. genuit alterum qui hoc est qd ip̄e. Nec sequitur: genuit se vel alterz: ergo genuit se deū/ vel alterz deum: quia nō semper valet consequē- tia/ ab aliquibz p̄positionibz ad eandē/ vtrobiqz co- dē addito vt pater satis. **C**are p̄sequit z diluci- dat huius questionis materiam **O**pta. q. vi. arti. jo. z **C**amera. ar. j. q. v.

Questio secunda

Trum hec sit cōceden

da/ deus est pater z filius z spiritus sanctus

CRecitat opinio Scoti distinctione. iiii. **L**oc. 1

q. n. et impugnatur. **R**esponsio conclusiva est hec: Nec est procedenda: deus est pater et filius et spiritus sanctus. p. bat: q. deus hic supponit pro essentia divina: que est tres persone: ergo et deus est tres persone. aut patet ex dictis precedentis questionis. **S**i dicitur: quando cum quod aliquod predicatur a quolibet supposito termini negatur: illud etiam negatur universaliter de tali termino: sicut angelus negatur de Jo. pe. zc. ergo ab omni homine: sed esse patrem et filium et spiritum sanctum negatur a quolibet supposito divino/ve supra: ergo ab hoc termino deus. **S**olutio: maior est vera/q. terminus supponit precise pro supposito et non pro aliquo formaliter a suppositis distincto/modo deus non solum supponit pro suppositis divinis: sed etiam pro divina essentia/q. formaliter distinguitur a suppositis. **U**el potest dici q. in illa maiore supposito non accipitur per persona: sed pro illo pro quo terminus supponit: siue sit natura siue persona. Et sic accipiendo maior est vera: sed minor scilicet esse pater et filium et spiritum sanctum negatur a quolibet supposito huius termini deus (si sic accipitur) falsa est: quia non negatur ab essentia divina/pro qua tamen supponit deus. Si autem minor sic accipitur scilicet esse pater et filium et spiritum sanctum/negatur de quolibet supposito divino. p. n. non valet: quia suppositum in antecedente equivocat. Si dicitur: omne predicatur quod convenit pluribus/convenit alicui primo: quid ergo est id cui primo convenit esse pater et filium zc. **S**olutio: si convenire realiter intelligitur/sic assumptum falsum est: sicut ridere nulli hominum primo convenit sed eque cuilibet. Si intelligitur convenire per predicationem/sic verum est: sed illud primum siue cui primo convenit non est res aliqua: sed illud commune cum quo convertitur: illud est hoc commune deus.

Distinctio quinta

Ab hac distinctione magister

absolvit dubia circa generationis terminum per nomina abstracta: et potest textus tripharius propositione summari. **P**rima: non est concedendum q. pater genuit divinam essentiam: vel essentia filium: vel essentia essentiam. **S**ecunda conclusio: Essentia divina (i. natura divina/q. communis est tribus personis et tota in singulis) nec generat nec genita est. **T**ertia conclusio: filius genitus est de patris substantia: non tanquam de materia: sed sicut de aliquo sibi consubstantiali et coeterno: probationes quere in textu.

Questio prima

Trum essentia divina

generet vel genere. Recitata et impugnata op. doc. subtilis dist. p. n. q. n. saltem q.

ad rationes eiusdem: quia conclusio certa est: de s. tri. **A**rti. 1. n. i. z. si. ca. d. n. a. m. u. s. **N**otandum est. per articulo primo **N**ota. 1. q. fundamentum huius questionis stat in hoc: In divinis est una essentia simplicissima/eade oib. que sunt realiter in deo. Eade dico realiter et si non formaliter. **S**ecundo in divinis sunt tres persone realiter distincte iter se vel a se non ab essentia. Tercio inter generas et genitum est distinctio realis: quod sic patet: Nam generare et genari spirare et spirari verbaliter distinguunt realiter: et per ea persone distinguunt realiter. Nam pater non distinguitur a filio nisi quia ille generat: hic generatur. **C**ircumscriptionis enim proprietatibus relativis in patre et filio: que sunt generare siue paternitas: et genari siue filiationis: nihil est in patre:

quod distinguit ab alio quod est in filio: si itaque essentia generaret/distingueret realiter a genito: quod non conceditur. Idem si generaret. **S**ecundo notandum q. alii sunt predicamenta que de nullo predicant nisi de illo de quo primo et immediate predicant: vel saltem mediante aliquo sibi essentiali et intrinseco. **D**icitur autem aliquid predicari de aliquo primo et immediate quod predicatur de illo o. alio circumscriptionis: et de nullo illo circumscriptionis. Sicut calefacere primo predicatur de calore et non de igne: et intelligere primo predicatur de anima siue intellectu et non de homine. Sed predicari non primo siue mediante opposito modo. Nunc autem aliqua sunt predicata que non predicantur de aliquo nisi cui primo conveniunt: ut inherere/informare/esse substantiam/esse accidentem. **S**unt et predicata que non predicant de aliquo nisi de quo immediate predicant: vel mediante alio intrinseco: ut distingui diversum: nihil enim distinguit ab alio per aliquid sibi extrinsecum. **A**lii autem predicant indifferenter scilicet et de illis quibus immediate conveniunt: et etiam de illis quibus conveniunt mediante alio: sicut calefacere predicatur tam de calore quam de igne siue calido. **I**n divinis autem illa predicata generat generatur/non possunt predicari nisi de illis de quibus immediate predicant ex communi usu loquentium. Et h. rationabiliter: ne cum apud omnes generas realiter distinguuntur a genito/concedatur in divinis essentiam realiter distinguunt ab alio in divinis. Et quod generare et generari primo et immediate predicant de suppositis in divinis: ideo de solis suppositis et non de essentia predicant. **D**icitur in divinis: quod in creaturis generare et generari etiam predicatur de illis quibus mediante conveniunt: sicut conceditur quod ignis generat calorem: cuius ratio est: quod quicquid in creaturis mediante generat/distinguit realiter a generato. Idem illa predicatio in creaturis non sequitur idem generare seipsum. **P**ro articulo secundo est conclusio certa ab ecclesia determinata de s. tri. n. i. z. si. ca. d. n. a. m. u. s. Essentia non est generas nec genita nec procedens: sed est per qui generat et filius qui gignitur et spiritus sanctus qui procedit. Huius questionis probatio per magistrum (salva et per supposita ecclesie determinatione est) quod gignens distinguit realiter a genito: nihil enim gignit se h. b. m. Aug. Essentia autem divina per primam idem significat sibi realiter et essentialiter quicquid in divinis est. **H**olcor vero in determinationibus. q. r. dubio. iij. causam determinationis ecclesie ponit divinam revelationem: v. n. ait: **P**otest dici sine assertionem/q. non negant propter aliquam rationem naturalem cogentem: sed sicut revelationem est ecclesie de deo quod est deus/q. est res una: etiam ita revelatur est ecclesie: quibus propositionibus debet vti in loquendo de trinitate: et similiter quibus terminis: sicut revelationum credimus sanctis patribus: quomodo vti debemus hoc nomine persona: quando queritur per tria vel per tres: debemus enim dicere q. deus est tres persone: et sic revelatum est ecclesie q. iste debet negari essentia generat: essentia generatur. **C**ontra nunc dicta posset multipliciter argui pro articulo tertio: per et maiorem ipsam late et diffuse examinat Opera. q. vj. artic. ij. vbi etiam ostendit/si syllogismus expositivus valeat in divinis. Item quid requiritur ad eius bonitatem iuxta finem prefati articuli. Item Gregorius de arimino dist. present. q. j. Item Holcor vbi supra. Item d. n. s. came. qui late pertractat hoc dubium. q. v. artic. ij. Si positio de trinitate possit sustineri sine bone consequente negatione: ostendens etiam contra Gregorium. qui requirant ad bonitatem p. n. tie bone. Item ad syllogismus

Nota. 2

Arti. 2.
Cōclo

Arti. 3

expositoriū. Itē ad plenā vniuersalizationē zc. vey
qz doctor breuiter pcedit/pauca tangā: remittēdo
ad p̄fatos doc. z ad logicā: vbi materia p̄nāz venit
latius examinanda. ¶ Arguit ergo: Generare z pa
ternitas in diuinis sunt idē omnibz modis: ergo si
cut paternitas p̄dicat de essentia/ita z generare: z p
cōsequens essentia est generare: vltra est generare: g
est generans: z si est generans/generata resoluēte ad
resolutā. R̄ndet: si generare capīz noialiter/illa pōt
cōcedi: essentia est generare. i. est id qd generat: tñ p
hoc nō pcedit qz est generāz vel generat. ¶ Alii pōt
dici qz generare noialiter z paternitas nō sunt idē
oibz modis: sed distinguunt formaliter: qz genera
re noialiter est suppositū generāz formaliter: sed pater
nitas nō est suppositū generans formaliter z ideo il
la nō est pcedenda essentia est generare. ¶ Sed si ar
guir: generans p̄cipialiter sine qd generat z p̄ sunt
idē omnibz modis: ergo sicut pater dicitur de essen
tia: sic qui generat vel generans: z ita essentia ē qd ge
nerat: z essentia est generans. R̄nsio: p̄nā non valet
licet enī generans z pater sint idē omnibz modis: tñ
hoc p̄dicatū generāz non p̄dicat nisi immediate. Pa
ter vō etiā p̄dicat de aliquo mediate scz de essentia.
Et ideo nō oportet qñ duo p̄dicata importāt idē oī
bus modis: z vnū solū p̄dicatū immediate: aliud taz
mediate qz immediate qz de quocunqz vnū p̄dicatur et
reliqū. Quare autē pater p̄dicet mediate z imedia
te z nō generāz: pater ratio ex supradictis. ¶ Scōdo
dubitat: an ille sint cōcedende: Essentia est res gene
rans: essentia ē pater generāz: z videt qz sic: qz essen
tia est pater: vel ergo est pater generāz vel pater nō
generans. Non scōm/ergo p̄mū: r̄nsio auctozis: La
piendo generāz pure adiectiue: nulla hāz cōceden
da est: cuius rō est: quia sequerē qz essentia eēt gene
rans: z rō est: qz qñ determinabile cū sua determina
tione p̄dicat de subiecto: ad hoc qz p̄positio sit vera:
requiritur qz determinabile p̄dicet de subiecto: si
militer z determinatio p̄dicetur de subiecto. Et ter
tio qz determinatio p̄dicet de determinabili. Ita qz
ad veritatē illius/essentia est pater generans: requi
rit veritas hāz trium: essentia est pater: essentia ē ge
nerans: pater est generans: sed scōda est falsa. similiter
essentia est pater nō generans requirit veritatē illaz
trium/ vt sit vera essentia est pater: essentia est non ge
nerans: pater est nō generans: modo illa tertia ē fal
sa. ¶ Si dicis de quolibet aliez cōtradictozioz: sed
pater generāz: pater nō generāz/ sunt p̄dicata p̄tra
dictoria: ergo zc. Dicendū qz pater generans/ nō pa
ter generāz sunt p̄dicata cōtradictoria: nō autē pater
generāz: p̄ nō generāz: sicut nec lignū albū: lignū
non albū: qz vtraz negant de hoīe: falsum enim ē:
hō est lignū albū: z similiter hō est lignū non albū. Si
tamē illa essentia est pater generans/ posset hīc hīc
intellectū: essentia est pater qui primo est generans:
sic concedēda esset: sed tunc non sequit: essentia est p̄
mo generans/ ergo est generans. Sicut nō sequitur
essentia est hic pater/ z ille pater est generāz: g essen
tia est generans: de quo alibi. Et ita p̄nā a p̄re i mo
do ad totum non valet: quando totū nō predicatur
nisi immediate: z pars in modo p̄dicat tam mediate
qz immediate. ¶ Dubitat tertio circa illud qz d forma
syllogistica Grego. reprehēdit Occā: eo qz dicit qz ta
lis modus arguēdi: Omnis pater generat: essentia
est pater/ ergo essentia generat: semp tener/ p̄ter qz i

p̄posito in diuinis. Eo qz nūqz alibi possunt eē tres
res quarum nulla est alia: quetamē sunt vna res nu
mero: sed tñ in diuinis illud reperitur. Et ideo non
oportet ibi/ qz si aliqua cōiunguntur cū illa vna re
singularissima/ qz ideo inter se coniungant: vnde nō
sequitur: Omnis essentia diuina est pater: filius est
essentia diuina/ ergo filius est pater. Nec expōsi
tōrie hec essentia diuina est pater/ hic est filius: ergo
filius est pater. Nec valet/ hic pater genuit z hic pater
est essentia: ergo essentia genuit zc. Et per hoc impo
nit auctoz qz velit dicere/ qz forme syllogistice/ qz lūc
evidentissime nō teneant in diuinis: sed tñ in crea
turis. Et probat ibi/ qz si seruāt debita forma/ tenes
in diuinis sicut in creaturis. ¶ Sed male imponit
auctoz. Nam expresse dicit in logica qz vbiqz valet
forma syllogistica dum regulatur per dici de omni/
vel de nullo. ¶ Si non regulatur/ iam non est forma
syllogistica. Ad hoc autē qz reguletur zc. oportet qz
medium in p̄missis complete distribuāt: ita qz vi
goze distributionis p̄dicatū in vniuersali denore
tur dici de quocunqz de quo dicitur (seu dici pōt) sub
iectū: ita qz nihil est sumere sub subiecto de quo non
dicitur p̄dicatum: z sic distribuendo pater in illa:
Omnis pater generat/ si pater complete distribu
tur/ valet tñ: De quocunqz vey ē dicere qz est pater
de illo vey ē dicere qz generat: z illa est manifeste fal
sa: z tunc est bonus syllogismus/ licet non probari
uus sed solum illariuus. Omnis pater genuit: essen
tia diuina est pater: g essentia diuina genuit: z maior
est falsa sicut conclusio. Sed accipiēdo pater vt non
distribuitur complete/ sed vt valet illam: Quod est
omne qd est pater generat: sic vera est: sed non pōt eē
p̄missa in syllogismo: quia non regulat per dici d
omni: z ita non erit forma syllogistica: sicut de illa:
Omnis essentia diuina est pater fm distributionē:
eius incompleta valet: Qd est omnis essentia diuina
est pater: que est vera: sed nihil valet ad syllogismū.
Sed p̄hs qui impossibile puraret vnam rem singu
larem esse plures res sicut impossibile est in creatu
ris/ crederet illā formā sufficere: quia credit tales p
positiones regulari per dici de omni vel de nullo. Et
qdē in creaturis non datur instantia: ideo ibi va
let materialiter: sed in diuinis nec materialiter va
let: quia ibi datur instantia: nullibi tamen simplici
ter valet: quia nec in creaturis nec in diuinis seruāt
forma syllogistica/ nisi fuerit distributio completa
quo ad nō expōsitōrios: vel significatio cōpleta quo
ad expōsitōrios. De quo videndū latius in logica z
in p̄allegatis doctoribus. ¶ Quarto dubitat de il
lat Essentia est pater/ ergo pater filij: cōsequēs distin
guir fm Sco. z Grego. qz vel pater capīz adiectiue
vel substantiue. Si p̄mū/ cōcedit: qz valet illā/ es
sentia ē hypostasis vel p̄sona: z illa genuit vel habet
filiū. Si accipit adiectiue/ negat: qz accipit pro p
prietate que est generare: z valet illam: Essentia ē pa
ter filij: id est essentia genuit filium vel est generans
que est manifeste falsa. ¶ Et cum dicitur: si est pater
filij/ ergo genuit filium. Hoc enī est esse patrem filij
respondet negando cōsequentiā: capiēdo pater sub
stantiue/ in quo sensu concessa est. Sed esse patrē hoc
mō est esse hypostasim que genuit filium. ¶ Si dici
tur: si est pater filij/ filius est filius essentie: responde
tur negādo p̄sequentiam: quia antecedens valet tñ
vt est vera: Essentia est hypostasis qz habet filiū: ex qz

Dub. 1.

Dub. 2.

E

Dub. 3.

f

Dub. 4

B

nō sequit illa: filius est filius essentie: sed bene illa: ergo filius est fili⁹ hypostasis: q̄ habet filiū. ¶ Si dicat illa etiā est vera: Essentia est pater fili⁹: capiēdo ad iectiue: q̄ sequit p̄ conuersionē. Pater fili⁹ ē essentia: ergo essentia est pater fili⁹: capiēdo in antecedēte pater adiectiue: similiter in cōsequēte. Dicendum q̄ pater in antecedēte nō potest capi pure adiectiue: hoc est solum p̄ formali z nō materiali: quia in antecedente est suppositum verbi: ergo oportet habere significatū substantiū. Adiectiū enī pure adiectiue tenet nō potest reddere suppositū verbo: secus a parte predicati: quia ibi respicit subiectum a p̄re subiecti positi: vt hic: homo est albus: albus capiti pure adiectiue: z importat solum formale respectu substantiū a parte subiecti positi: vnde valet tantū: hō est homo habens albedinē. Sic illa: essentia est pater fili⁹: id est essentia habet filiū: vel essentia est essentia habens filiū: que est manifeste falsa: nō habere h̄ importat generare. ¶ Si dicatur: generans est essentia ergo essentia est generans p̄ conuersionē. Dicat q̄ in antecedēte generans accipitur substantiue: in consequente adiectiue: z ideo non valet. Sed debet sic conuerti generans/id est hypostasis que generat est essentia: ergo essentia est hypostasis que genuit: z ita consequens est verū sicut antecedens. ¶ Item arguitur bene sequit pater generat: ergo essentia generat: ab inferiori ad superius. Solutio: negetur p̄sequentia. Nec essentia est superius ad patrem: q̄ est singularis situr p̄. Nā superius large est q̄d h̄z plura supposita essentialiter distincta. Vel q̄d supponit p̄ omnibz p̄ quo inferioris: z cū hoc p̄o aliquo essentialiter distincto a quolibet supposito inferioris: vel dicat q̄ cōsequencia ab inferiori ad superius nō valet respectu p̄ dicat: q̄d non p̄dicat nisi de illis quibz immediate conuenit. Sicut non sequitur hec differentia contrahit/ergo natura contrahit: fm ponentes differentias contrahentes z eas idēficari nature. ¶ Dubitat q̄nro cōtra regulā prius datam a doc. in dubio secūdo: ob quā non admittit illā: Essentia est p̄ generans: capiēdo generans pure adiectiue. Nā diceret aliq̄s cū Grego. vbi supra q̄ illa regula habet veritatē/quādo quodlibet illoz cōiunctoz determinabile scilicet z determinatio p̄ se/id est sine addito/predicatur de principali subiecto. ¶ Preterea opponit Dolkor vbi supra. q. x. de deter. Ille est optim⁹ clericus: ille ē albus fm dentes: ille est albus monachus. he conceditur z similes: z tamē nō p̄t ex hoc inferri: ergo ille ē optim⁹: ille est albus: z ita de cōsimilibz. Ergo si ille sunt cōcedende/non obstante q̄ nō inferant illas: ergo similiter illa: essentia est pater generans: etiā adiectiue sumendo generans p̄t concedi: tamēsi ex h̄ non inferatur veritas illius: essentia est generans: q̄ est falsa. Ad illa potest dici vt supra q̄ illa nō est cōcedenda: essentia est pater generans: sumendo generans adiectiue: licet glosa in. c. damnamus. concedat eam/ si generans capiti substantiue: vnde tūc valet: Essentia est pater/ z ille generat. Sic concilium in. c. prefato damnamus. concedit: essentia est pater qui generat: est filius qui gignitur: est spūs sanctus qui procedit: resoluat q̄ in z ille clarent p̄positiones nam sensus est: Essentia est pater qui generat: id est essentia est pater z ille generat: vel est filius z ille gignitur z c. Ad hunc etiā sensum Grego. concedit illa: essentia ē pater generans motus auctoritate con-

cili⁹: sed cū negat cōsequentiā z bene: adducendo intellectū regule p̄missum p̄t dici q̄ regula doc. vt iacet est vera sine tali intellectu: non tamen oportet illam consequentiā valere: Essentia est pater generans: ergo essentia est generans: quando determinatio se sola non predicatur nisi de illo cui imediare conuenit: sed cum addito bene predicatur de aliquo cui imediare conuenit: sicut in simili nō sequitur: P̄ est relatio constituens: ergo pater ē constituens. Constituens enī se solo non predicatur nisi de eo cui imediare conuenit: sed cum addito potest bene dici de p̄sona que constituit. ¶ Ad obiecta dicitur q̄ false sūt nam albus z optimus equiuocantur/ cum dicit: est albus monachus/ ergo ē albus: z sic de alijs. Et ita regula docto. manet vera: nec oportet illas cōsequētiās valere propter causas tactas. ¶ Preterea si regula sic esset intelligenda/ non posset dici regula vlt̄ notificatiua cōsequentiē: z resoluendo esset tantum dicere arguēdo a cōiunctis ad diuisa: valet cōsequētiā: quando cōsequens est verū. Sic ergo docto: etiā concedit illam: essentia est pater generans si valet illam: essentia est pater z ille generat vel ē generans: z illa concedit concilium. ¶ Alia quedam ponit doc. scilicet an homo z humanitas sint synonyma. Itē an ille sint contingentes: humanitas est homo: hūmanitas est animal: an illa est falsa/ albedo ē alba: q̄ falsis patent ibidem.

Questio

II

Trū filius generet de

Art. I
A

substantia patris. ¶ Pro articulo p̄mo notandum q̄ illa questio pro tanto mouetur quia in eo ueniens est dicere/ filius esse de nihilo: fm beati Aug. vt pater in textu. Oportet ergo aliquid assignare de quo sit filius: siue de quo generet: quia si nihil tale assignatur/ erit de nihilo. ¶ Videndum ergo est quid sit esse vel produci de nihilo: z p̄t dici q̄ produci de nihilo/ nō est produci post nihil. i. post q̄ nō fuit: q̄ sic forma educta de potentia materie p̄duceretur de nihilo: quia ante eius productionē nihil fuit/ fm p̄babile opinionē. Sicut enī questio nullū haberet dubium supposita fili⁹ eternitate: sed p̄duci de nihilo est produci nō de potentia subiecti: z q̄ nihil ip̄sius sit q̄d non accipit esse simpliciter illa productione. Quādoquē enī aliqd ip̄sius nō capit esse illa productione/ iam nō est de nihilo: eo q̄ aliquid ip̄sius (q̄d sc̄z non capit esse illa productione) quodā modo p̄supponitur. Ita q̄ si per impossibile illa p̄ductio non esset/ nihilominus tale esset. ¶ Corollarium: forma naturaliter genita nō est de nihilo: quia licet fm se z quodlibet sui capit esse illa generatione tamē p̄ducitur de potentia subiecti: secus de ania intellectuā: que quia creatur/ de nihilo p̄ducit: licet in materia non tamē de potentia materie: siquidem quicquid creatur/ de nihilo producit. ¶ Corollarium secundū: Homo nō producit de nihilo: licet ei⁹ forma creetur. ¶ Corollarium tertium: Si sub forma p̄existente de nihilo producat materia: compositū ex hac materia nō est de nihilo. Nec creatur p̄pter partē formā sc̄z p̄existente: licet materia creetur vnde compositum cuius altera pars siue materia siue forma p̄supponitur/ nō est de nihilo. ¶ Corollarium quartum: Si angelus ab eterno produceretur/ vere esset de nihilo z vere crearetur: pater/ quia nihil

corol. I.
B

2

3

4

Dub. 5.
3

ipsi us est qđ non capiat esse sua pductione eterna: si esset possibilis. Cū ergo fili⁹ i diuinis sic generat⁹ ex patre qđ nō qđlibet sui capiat esse illa generatione (qđ essentia qđ est aliqd filij/ veri⁹ est ipse fili⁹: licet nō formaliter nō capiat esse illa generatioe: qđ est in pte circūscripta generatioe: ideo nō est de nihilo: qđ substantia quā nascēdo accipit/eadē est in generatē: 7 nō capiat esse simpliciter p generationē filij. Est g de substantia patris. i. de patre suā substantiā generādo filio cōmunicāte. Nō dissonat a nūc dictis Greg. dist. pre-

Brti.1
L senti. q. ij. ar. j. C Istō supposito 7 omīssa recitatioe 7 impugnatioe opinionis vt estimo Henrici 7 Durādi tenentiū qđ oī pfectione postposita/ cū dicit⁹ filius de substantia patris. de. dicit circūstantiā cause materialis vel quasi materialis: vt recitat Tho. argē. di-

Lōcl.1. stin. p̄senti. Est pro articulo scđo cōclusio p̄ma: fili⁹ est genitus de suba patris/ patet: qđ fm magis nō est de nihilo: g de aliqd: 7 tñ nō de alio nisi de suba patris: ergo 7c. ad hoc allegant auctoritates in tertu.

Lōcl.2. C Scđa cōclusio: filius nō est de suba patris/ tñqđ de materia vel quasi materia/ patet: qđ in diuinis nihil est ponendū impfectionis: 7 p consequēs nō est ibi ponenda generatio sub rōne mutationis vel qđ mutationis: qđ mutatio dicit impfectionē in mutabili: qđ potentialitatē 7 cōcomitanter impfectionē in mutātē/ p quanto necessario requirit causam cōcausantē. Est enī mutatio quā aliqd subiectū de priuatione transit ad formā. vj. phisicor. Est autē ponēda generatio in diuinis/ tantū sub rōne pductionis in qđrum scz aliqd p eā capiat esse. Et ideo generatio in diuinis nō assignabit materia vel quasi materia: sed tñ terminus formalis: alias p̄bationes adducit

Lōcl.3.
D auctor in suo scripto. C Tertia p̄clo: filius ē de substantia patris/ sicut de aliquo qđ est sibi cōsubstantialis. i. de patre qui est filio cōsubstantialis. Itaqz ppositio de/duo dicit⁹ scz originationē 7 cōsubstantialitatē 7 neutriū solū. Si enī solā originationē diceret tunc creature essent de substantia dei. Si solā cōsubstantialitatē/ tūc pater esset de suba filij: vnde fili⁹ est de suba patris: tantū est dicere: filius ē originatus a patre 7 cōsubstantialis ei. Dicit ergo de/ originationē: nō qđ ē in p̄prio casuali: sed in illo qđ regit a proprio casuali ad bonū intellectū: qđ filius nō ē originatus a suba/ sed a patre qui est eadem suba cū filio. C Vel de/ potest dicere cōsubstantialitatē in propo casuali: 7 originationē in recto a suo casuali: vt dicit Greg. Cōsonat nunc dictis Greg. dist. v. q. ij. artic. j.

Brti.2.
E C Uex qđ doc. succincte pcedit in hac q̄stioe: remittens ad doc. subtilē cum quo hic cōcordat in conclusione p̄ncipali: licet in quibusdā lateralibz nō concordet (hinc recitatis difficultatibz quas ponit p̄fat⁹ doctor. q. ij. distin. p̄senti rñdet ad easdē) pōt circa easdē difficultates hoc breue moueri dubiū. Pro articulo tertio ex quo fm cōmunē modū loquendū doc. persona cōstituit⁹ ex essentia 7 relatione. Cū essentia nō habz se vt actus respectu relationis habebit se vt potentia: qđ quādo cūqz ad cōstitutionē vnius/ duo alterius rōnis concurrūt: vnū habet se vt potentia: aliud vt actus. Respondeo qđ potentia 7 actus nō cōperunt nisi rebus realiter distinctis. Ideo sicut in diuinis nō cōponēda cōpositio vel quasi cōpositio ita nec ponēda est ibi potentia 7 actus vni⁹ respectu alterius: ppter idēp̄ritatē realē eorundē. Per hoc patet qđ essentia nō habet se vt potētia respectu relatio-

nis: nec vt actus. C Similr dicit⁹ qđ licet relatio proprie distinguit psonas/ quibz essentia est cōmunis: nō tñ ideo ē act⁹ essentie: quia est eadē realiter ipsi essentie. Sic fundamentū relationis in pposito qđ ē essentia/ nō ē potentia respectu relationis/ sed eadē relatio: nec essentia cōmunicat filio tanqđ p̄xistēti/ sed cōmunicat filio: quia filius per pductionē habet eandē essentiā cū patre. C Secundū dubium Dūb. 2. f videt⁹ pro defensione opinionis supius recitate/ tenentis qđ materia sic ponat⁹ in diuinis/ ne fili⁹ sit de nihilo vel de aliena suba. Remouēdo 7 separādo p̄ sus materie potentialitatē in generatione sube. Itēz potentialitatē subiecti in alteratione 7 in genere qđ quid impfectionis est 7c. videtur enī qđ illud nō est absōnū dicere: videt⁹ nāqz hec omnia posse cōuenire diuine essentie. Respondet⁹: quis forte aliquis dīcere posset/ qđ cōcertatio illa magis est de nomine qđ de re: nihilomin⁹ nō videt⁹ ille modus loquendī fore admittēdus: qđ posset simplices ducere in multiplice errore: 7 licet in causaz naturalīū cōmuni pductione p̄supponit⁹ materia: tamen respectu potentie diuine plus influētis in omnē effectū/ qđ qđcūqz causa secūda nō plus p̄supponit⁹ materia qđ forma. Quoniam sicut deus producit formā in materia p̄xistentē ita posset creare materiā sub forma naturali p̄xistente. Et sicut admitteretur qđ essentia se haberet qđ materia: eo qđ p̄supponit⁹ i patre/ ne dicat⁹ filius esse de nihilo: remouendo quicqd impfectionis est: 7 attribuendo qđ p̄fectionis. Ita posset dici qđ relatio est quasi forma 7 psona: quasi cōpositū ex essentia 7 relatione separato omni eo qđ est impfectionis 7c. qđ sunt absurda. C Et si p rōne diuersitatis 7 eiusiue diceret⁹/ qđ aliqua qđ sunt impfectionis in cōposito separari nō possunt: ideo cōpositio nō pōt esse in deo. Ita dicā p̄formiter qđ illa que impfectionis sunt in materia vel quasi in materia i separabilia sunt. Et ideo esse quasi materiā nulli attribui potest/ nisi cui pōt attribui aliqd impfectionis: sicut enī materia dicit impfectionē/ ita quasi materia dicit quasi impfectionē: sicut ergo nō est concedendū qđ essentia est quasi impfectio: ita nō est cōcedendū qđ essentia sit quasi materia. C Si dicat⁹: essentia habet tñ suū esse sibi p̄p̄riū in patre p̄p̄riū origine qđ sit in filio. Hoc dupliciter potest intelligi: vel qđ est rota in patre qui genuit filiū: 7 hoc est v̄xpe sed tamē ex hoc nō potest inferri/ qđ sit quasi materia vel qđ ipsamet essentia sit prior origine filio: 7 hoc est falsum: qđ tñc filius esset ab essentia pductus. Et si hoc cōcederet⁹/ adhuc nihil faceret ad ppositū/ qđ diceretur quasi materia

Questio

III

Trum essentia diuina

fit termin⁹ formalis generationis. C Res huius questionis nota est ex fide: sed soluz querit⁹/ quid intelligit⁹ p terminū formale generationis: quo habito habet intellectus questionis. stat g difficultas hui⁹ questionis in qđ nois termini formalis: 7 qđ alij aliter 7 alij accipiūt: ideo diuersimode rñdent ad q̄stionē. Primū itaqz docto. in suo scri pro recitat 7 impugnat opi. Seco. dist. p̄ris. q. ij. re nētis/ qđ essentia diuina ē termin⁹ formalis generationis in diuinis. Dehinc rñsurus fm opinionē pro priā p̄mittit aliqz termin⁹ declarationes. C Itaqz

Dūb. 2. f

B

8

Brti.1
Notati

Art. 1. p articulo pmo norandū q aliud est cōicari p pducti
Nota 1 onē aliquā: et aliud est esse terminū formale illius p
ductio: s. Spiratio em̄ actiua cōicat filio p generati
onē: et tñ nō est formalis termin⁹ generatiōis: q
qd em̄ hz filius nascēdo accipit a patre: ergo spirati
onē actiua accipit a pfe et cōicat sibi p generatiōē.
Secundo noradū q cōicari p pductionē accipit
triplr. Primo mō largissime et impropē p oī illo qd
habet aliquo modo esse quo mō nō haberet esse sine
certa pductione. Et illo mō tam pductū qz pductio
qz qdlibet qd est in pducto cōicat: et ille est impropē
Nota 2 sim⁹ modus. **Secdo** mō caput large p qlibz qd ha
bet esse in pducto p ipam pductionē: et nō est idē oī
bus modis cū pductōe z pducto: illo mō tā materia
qz forma cōicat pducto. **Tertio** mō et stricte acci
pit p eo qd habēs esse in generatiōe/capit esse in geniti
pductionē. Et illo mō essentia etiā spiratio actiua
Nota 3 cōicat filio p gnationē. **Tertio** norandūz confor
miter ad doctorē q termin⁹ accipit vt ē prime intē
tionis generaliter dicit illud qd terminat vel quierat tē
dentia vel respectū alicui⁹ in aliqd: et ideo fm diuer
sos modos tendēdi aliud et aliud est de rōne termi
Nota 4 Et ad ppositū alia est tendētia pductionē / alia p
trāsmutationē / alia p relationē vt talē est. Nā p pdu
ctionē pducēs tendit ad esse rei simplr. Per trāsmu
tationē / tendit trāsmutās ad aliqd esse. Per relatio
nē / relatiū tēdit / respicit vl referē ad suū correlati
uum. Et fm b termin⁹ pductiōis actiue est qd capit
esse simplr tali pductiōe distinctū aliqd mō a pductiōe
Terminus trāsmutationis est qd capit aliqd esse
vt esse in alio vl esse qzū / aut ec quale. zc. Termin⁹
relatiōis est correlatiū. **Sz** adhuc manet difficul
tas quō differūt termin⁹ formalis z totalis. Ad qd
dici pōt p notabili quāro salua semp sentētia sano
re q terminus totalis pductiōis actiue est qd recipit
esse simplr tali pductiōe distinctū ab ea: et nō est p
alteri⁹ illa pductiōe pducti: vt in generatiōe pposi
ti substantialis totū cōpositū est termin⁹ totalis: qz
totū ppositū p illā generatiōē recipit esse simplr: qz
circūscripta generatiōe simplr nō esset / licz nō recipi
at esse fm se z quodlibet sui: quia nō fm materiam.
Corollariū. In tali substantiali generatiōe forma
nō est termin⁹ totalis. **Corollariū** scdm in nutri
tione afini afini⁹ partialis pāse p nutritionē genit⁹
est terminus totalis licet sit ps totius afini: qz nō est
pars pducti illa nutritiōe. **Termin⁹** aut formalis
pductiōis est q ipa pductiōe recipit esse simplr fm se
et quodlibet sui: ita q nihil ipius sit q nō recipit esse
fmōi pductiōe. **Corollariū.** Terminus nō dicit for
malis: qz est forma. **Prz:** qz in creatione materie ma
teria est terminus formalis. **Corollariū** secundū.
In pductione rei simplicis idē est terminus totalis
et formalis: vt in creatione angeli patet. **Tertium**
corollariū. Si cōpositū substantiale crearet fm se et
quodlibet sui: hoc est materia z forma / tā materia qz
forma qz totum cōpositū esset terminus formalis.
Nec est incōueniens alicui⁹ pductiōis: q plura p
ducunt: plures esse terminos formales / licet sit rñ
vnus termin⁹ totalis rōne cui⁹ dicit vna creatio tota
lis / licet plures partiales. **Corollariū** quartum.
Termin⁹ formalis pductionis nō semper est id q pro
ductum recipit denotatiōē specuocā sibi ex produ
ctione cōuenientē. **Prz:** qz si sub aia rōnali pexistēte
crearetur materia / recipiens in se formā pexistēte

forū illa pductiōe est homo ratione forme nō min⁹
qz si aia crearet in materia pexistēte: et tñ aia in calu
no est termin⁹ formalis illius creationis / sed materia
Corollariū quintū. Si materia et forma create
separim poli vnirent ita q ex eis cōstitueret compo
situm: termin⁹ formalis hui⁹ productionis cōpositi
esset totū cōpositū recipiens esse pillā productionē
licz nulla partiū ei⁹: nec materia nec forma reciperet
esse simplr illa pductione cōpositi: tñ nihil esset com
positū qd cōpositū nō recipit illa productione. Nā com
positū p sui pductionē recipit materiā z formā pxi
stētes: **Corollariū** sextū. Quāq termin⁹ formalis
immutatiōis est terminus formalis productionis
qz nō. **Exemplū** pmi: Ut qñ siml concurrunt mu
tatio et productio: vt in calefactiōe qua producit no
ua caliditas. Caliditas est termin⁹ formalis mutatio
nis: qz est illud qd recipit esse in alio rōne cui⁹ trans
mutatū formaliter denotat denotatiōe sibi ratio
ne immutatiōis fmōi cōueniente. **Exemplū** scdm
Ut si caliditas pexistēs de nouo informaret subie
ctum / caliditas esset termin⁹ formalis calefactionis
et ibi nullus esset termin⁹ productionis: quia talis
mutatio non esset productio. Unde in mutatiōe il
lud quod denotat mutatum est terminus formalis
ipm vero qd transmutat pōt dici terminus totalis.
Per hoc ad propositum potest dici q productio
nis filij terminus formalis nō distinguit a termino
totali. Nam psona filij est terminus totalis: qz pro
ducta et nullus est pars. Et est terminus formalis
qz quicquid est et habet recipit p generatiōē fm be
atum Augustinū. Et licet non quicquid est filij reci
pit esse simplr p productionē: eo q essentia que est fi
lij seu filius non recipit esse per productionē filij: qz
est in patre / tamē eam filius recipit p sui productio
nem. **Et** per hoc soluitur ratio qz hincinde ar
guunt a pluribz: omnes tñ fundant in quid nois ter
min⁹. **Parz** etiā ex pdictis: qz filij est terminus ge
nerationis vt actiue relationis. Pater nō est termi
nus generationis vt relationis passiue: qz correlati
uum filij: sic esse terminū non est accipere esse rei: s; est
esse correlatiū. **Si** dicis: In nutritiōe hominis
vbi aia pexistens vnitur materie pexistenti est produ
ctio: q nutritio / quis ergo est termin⁹ formalis. **Etiā**
ibi producitur nou⁹ homo partialis ex materia nutri
mentū et aia pexistēte / ipam materiam de nouo in
formare. **Solutio** q in nutritiōe hois / homo par
tialis d nouo productus est terminus formalis. Et
nec materia nec forma: qz nec materia nec forma ca
pit esse simplr per mutatiōē: eo q vtraq pferunt.
Tamē producitur ibi nouus homo partialis scz illd
pāse cōstitutum ex materia nutrimentū / continuata
materia hominis nutriti et formatā anima scz ratio
nali ipsam de nouo informantē. Illud em̄ constitu
tum recipit esse simpliciter / quia esse substantiale esse
hominē illa nutritiōe fm se totū: licet nulla pars
essentialiter de nouo recipiat esse. **Est** etiā terminus
totalis: quia non est pars alterius illa productione
producti / licet sit pars totius hominis nutriti: z ita
in nutritiōe hois termin⁹ formalis nō distinguit
a termino totali. Et est simile si deus formā totalem
existentem de nouo vniret materie pexistēti pro
ducendo sic totū nouū hominem totalem: hui⁹
productionis idē esset terminus formalis z totalis.
nouus homo product⁹. Et licet ille homo partialis

nō recipiat eē fm se et qdlibet sui/tñ quālibet sui par
tē recipit p talē nutritionē: z h sufficit vt sit termin⁹
formalis. ¶ Ex oib⁹ illis sequit⁹ q termin⁹ formalis
est termin⁹ supior ad terminū totalē: qz oīe termi
nus totalis est formalis: eo q nihil ipius est qd non
recipiat esse illa pductione. Sz nō econuerso: qz for
ma substantialis est termin⁹ formalis generatiōis
substantialis et nō totalis. z h fm ē in pductiōe: sec⁹
in mutatiōe seu alteratiōe vt calefactiōe/ cui⁹ termi
nus totalis est aggregatū et subiecto z qualitate ac
quisita. Et hoc nō est termin⁹ formalis: qz nō qdqd
habet recipere illa mutatiōe: qz nō materiā nec formā
substantialē. ¶ Ex istis notatis facile colligi possunt

Arti. 2. cōclusiones rñales. ¶ Pro articulo secundo prima
cōclu. 1. cōclusio: Essentia nō est termin⁹ formalis genera
tionis: quia essentia nō habet esse simpliciter p gene
cōclu. 2 rationem. ¶ Secunda cōclusio: Relatio nō est ter
min⁹ formalis generatiōis. Patet: quia nihil est
supior termin⁹: sed relatio est ipa pductiō vt pa
tebit. ¶ Tertia cōclusio: Termin⁹ formalis pro
ductiōis in diuinis est persona pducta: nō tñ disti
guendo terminū formalem a totali. Patet ex dictis.
cōclu. 4 ¶ Quarta cōclusio: Generatiōis diuine idem est
termin⁹ formalis et totalis. Patet satis ex notatis.
Arti. 3. ¶ Quantum ad articulū tertium breue mouet du
bium. Nam diceret forte aliquis mortis auctoritate
beati Augustini/ videtur q persona nō simpliciter ca
piat esse per generatiōē. Probatur: quia psona ca
pit esse p id quo est: sz psona est essentia et nō genera
tione. Nam fm beati Augustini: Filius eo est quo
deus est: sed est deus p essentia. ergo. ¶ Responso.
Per potest dicere circūstantiā illius cui primo cōpe
tit habere esse vel non esset: tale est essentia: essentia
em pmo cōpetit esse. Vel potest dicere circūstantiā
productionis qua aliquid producit ab aliq: et q ac
cipit esse ab alio. ¶ Sicut in creaturis paliquando
dicit circūstantiā cause formalis: aliquando circū
stantiā cause efficientis. Et istos secundo modo supra
posito (vt dicit circūstantiā productionis) accipit
Augustinus cum ait: q filius quicqd hz/ nascendo
habet a patre: et ita filius esse qd habet accipit p ge
neratiōē. ¶ Aduertendū tñ q fili⁹ vt patuit nō est
termin⁹ formalis generatiōis passiue: sz illud
quod refertur illa generatiōe passiua ad patrem: z
termin⁹ illius ppositionis est pater: non tamen p
dicitur generare illa generatiōe: sz dicitur esse ill⁹
a quo fili⁹ generat⁹. Sicut em pater refertur pater
nitate seu generatiōe actiua ad filium: et nō est ter
min⁹ generatiōis actiue/ sed filius: ita econuerso
filius generatiōe passiua refertur ad patrem z nō est
termin⁹ generatiōis passiue/ sz pater. Sicut em
pater dicitur generare filium tanq termin⁹ gene
rationis actiue: ita fili⁹ dicit⁹ generari a patre tanq
a termino generatiōis passiue.

Distinctio Sexta.

Opia magister soluit

dubia que respiciunt generatiōis termi
num siue suppositum: nunc vero circa ge
neratiōis modū. Et pōt sententia tertius his sum
mari conclusionibus. ¶ Prima cōclusio: In deo nō
est necessitas coactionis vl indigentie: sed necessitas
inevitabilitatis siue immutabilitatis. ¶ Secunda
cōclusio: Verbum dei est filius dei natura nō volun

tate. ¶ Tertia cōclusio: Pater sicut sapiens/ ita vo
lens genuit filium: sz nō voluntate pcedente vel acce
dente. Harum probationes patent ex textu.

Questio vnica.

Arca hanc distinctionē

hec mouetur questio. Vtrū pater genuit fi
lium natura vel voluntate. ¶ Notandū pri
mo pro respōsione dimissa opinione quādā quaz au
croz late recitat: et vt falsa pariter et absurda conti
nētem (impugnat) q voluntate et necessitate possunt
capi dupliciter: nominaliter vl aduerbialiter. Nomi
naliter dupliciter: quia vel construuntur in ratione
formaliter denominantis: sicut dicimus: hic est al
bus albedine. Vel construuntur in ratione alicuius
principij: vt cum dicimus: ignis calefacit calore. Et
sic questio erit tractanda distinctione sequēti. ¶ Ad
uerbialiter vero voluntate valet: vel tātū id est vo
luntarie: vel tantum quantum contingenter. ¶ Et
generare voluntarie adhuc potest intelligi tripliciter:
scilicet voluntarie voluntate antecedenti: vt scz pri⁹
voluit: et postea genuit. Vel accedente siue consequē
te: vt scilicet prius genuit et post voluntatis acrum
sibi in genito complacuit. Vel voluntate concomitā
te/ ita q simul genuit et generare voluit: voluit qui
dem complacenter/ non contingenter. ¶ Similiter
necessitate aduerbialiter: id est necessario. Et hoc du
pliciter. Vel necessitate immutabilitatis siue inevi
tabilitatis que opponitur contingēti. Vel necessi
tate coactionis et violentie. Et sub hac acceptiōe
pertractat magister. ¶ Quo pmissio est hec conclusio
prima pro articulo secundo: Pater filium genuit nec
voluntate nec necessitate/ neq etiam intellectu neq
natura tanq eo quo formaliter denominatur gene
rans. Probatur conclusio: quia pater non dicitur
formaliter generans a voluntate natura vel intelle
ctu: eo modo quo a fortitudine aliquis fortis dicit⁹.
Sed hoc modo dicitur generans a generatiōe: sicut
calefaciens a calefactione: ergo. Maior probatur.
qz si intellect⁹/ voluntas/ aut natura formaliter de
nominaret patrem generare seu generātem: tūc etia
denominaret sic quodlibz suppositū in quo esset: ita
filius et spū sanctus esset generans: sicut in quocūq
est caliditas/ ipsum denominatur calidū. Minor est
manifesta. ¶ Secunda conclusio: Pater nō genuit
filium voluntarie: voluntate antecedente vel acceden
te ita q prius voluit generare q generauit: vel pri⁹
generauit q voluit. Probatur: qz vtrūqz hōz diceret
immutabilitatē in deo patre vel in deo filio. Quo ad se
cundum pater facilius deducit. ¶ Tertia conclu
sio: Deus pater non genuit filium voluntarie acce
pta pro contingenter. Patet: quia tunc potuisset nō
genuisse filium: z ita filius non esset necessario/ cum
non habeat esse nisi per generatiōē. ¶ Quarta con
clusio: Pater genuit filiū voluntate concomitante.
Probatur: qz genuit volens sicut potens: vt dicit
magister. Et quando voluit generare genuit et quā
do genuit voluit: quia eternaliter z genuit z voluit.
¶ Conclusio quinta: Quāvis pater genuit filiū ne
cessario necessitate inevitabilitatis: nō tamen genu
it necessario necessitate coactionis. ¶ Prima pars pa
tet: quia pater non potest non generare filium. Se
cunda pars: quia cum pater sit omnipotens/ nō po
test ab aliquo cogi.

Arti. 2.
Nota. 1

Arti. 2.
cōclu. 1.
B

cōclu. 1.
L

cōclu. 2.

2clu. 4.

2clu. 5.

Distinctio VII

Arca generatiōis pñ

cipiū magister distinctiōe pñci soluit du
bia. Et pñt textus summariebis cōclu

siōibz cōplecti. **¶ Prima cōclusio:** Deus pater po
ruit z voluit filiū generare sibi coeternū. **¶ Scda**
cōclusio: Generatio filiū nō est subiecta diuine potē
tie. Nec est aliqd in oīa vī de oībz: s; sup oīa. **¶ Ter**
tia cōclusio: Licet omniū psonaz diuinaz vna z ea
dē sit potētia/attiū filiū generare nō pōt. Nec
in textu latius ostendunt z declarant.

Questio I

Trū potētia generā

di in pñe sit aliqd absolutū vel respecti
uū. Primū recitat z ipugnat a docto

re opi. scilicet Tho. pma pte summe. q. xli. arti. v. Et in
disputatis de potētia arti. ij. q. tenet q potētia gene
rādi nō est relatio: s; natura diuina sit z opinio pe

Arti. 1. tri aureoli. **¶ Quibz dimissis notandū est p articu**
Nota. 1 lo pmo questiōis q potētia generādi est q generās
generat: sic generaliter potētia agēdi est id q agens
agit. Et ita idē intelligit p potētia generandi z p pñ
cipiū eliciuū generādi/qd p rōnem pducēdi seu ge

nerādi solet intelligi. **¶ Scdo notandū q illi termi**
Nota. 2 ni elicitū z elicituum nō fuerunt apud sanctos aut
philosophos in vsu: s; apud moderniores scholasti

cos doctores ad vsum theologoꝝ deueniunt z ita
apud diuersos varie accipiunt. **¶ Est aut pñcipiū**

elicituū pductiōis actiue illud qd necessario ex se
requirit ad pductiōē: z nō est ipa pductiōe nō pñtu

tū ex ipa pductiōe vī pducto. i. qd nō est formalit
nec ipa pductiōe nec pñtutū ex pductiōe. **¶ Elici**

tū aut accipit aliqñ p illo qd se pducit: sic aliqñ dī
q calor elicit ab igne: quibz cōmuniū pcedat q ig

nis pducatur ignē: z q elicit actū pducendi ignē q
ignis elicit ignē. Et sic nō accipit hic: q sic nō pos

set pcedi q generatio actiua esset elicitā q nō est pro
ducta. Alio mōz ad pñtū accipit elicitū p illo qd

formalit denoiat aliqd pducere aliud. Sic calefa
ctio dī elicit ab igne z nō calor: q ignis calefactiōe

formalit dī calefacere z nō calore: qz possit ignis ha
bere calozē in se z nō calefacere/si diuinit⁹ suspēde

Corol. ref actio vt in pueris in fornace: Daniel. iij. **¶ Et q**
pñt pmo q nō qd elicit pducit nec e cōuerso. Pri

mū patet: qz generatio actiua elicit z tñ nō pducit.
Scdm patet: quia calor ab igne producit et tamen

non elicit. **¶ Secūdo patet q illud qd elicit nō de**
noiāt formaliter pñcipiū: elicituū pducere aliud:

qz pñcipiū elicituū nō est qd pducit: s; q suppositū
producit: z ita est pñcipiū pductiū/nō qd sed quo.

¶ Supponit etiā q nihil est in diuinis nisi absolu
tū qd est essentia z relatio z cōstitutū ex essentia z re

Arti. 2. latioe. **¶ Pro articulo scdo est cōclusio pma.** Prope
cōclu. 1. tas psonalis vt paternitas nō est pñcipiū elicituū
generatiōis actiue. Patet: qz nihil est pñcipiū sup

Arti. 3. Dub. 1. pus: paternitas autē z generatio actiua idē s; oībz
modis: vt. j. on dēf. g. z c. Ponit doctor p suasionem
cōclu. 2. pulchra hui⁹ dicti: vide in scripto suo. **¶ Cōclusio se**
cūda: Proprietas psonalis nō est pñcipiū elicituū
passiue generatiōis. Patet: qz idē est pñcipiū elicituū
generatiōis actiue z passiue: s; pñtas psonalis
nō est pñcipiū elicituū generatiōis actiue ex cōclu

siōe pma. g nec passiue. **¶ Cōclusio tertia:** Null⁹ re⁹ cōclu. 3.
spectus pōt esse pñcipiū elicituū generatiōis acti
ue vī passiue. Probat nō rōnis: qz null⁹ talis pōt
esse pñcipiū elicituū realis pductiōis (pñtutū vbi
nō pñtutū cognitio pductiōis an ipa; pductiōe)

Nec respect⁹ realis: qz ille esset pñtas psonalis: s;
pñtas psonalis (vt patuit ex cōclusionibz pcedē
tibus) nō pōt esse pñcipiū elicituū. **¶ Cōclusio q̄rta:** cōclu. 4.
Suppositū nō ē pñcipiū elicituū generatiōis acti

ue. Patet: qz nō suppositū filiū nec spūscū manifestū
est. Nec patris: qz suppositū patris pñtutū genera

tiōe actiua: s; nihil est pñcipiū elicituū sui pñtuten
tis. **¶ Cōclusio q̄nta:** Absolutū aliqd est pñcipiū eli
cituū generatiōis actiue. Patet: qz null⁹ respectus
ex p̄clusiōe tertia. Nec suppositū ex q̄rta. g absolutū
qz alia nō sūt in diuinis: vt pater ex suppositiōe vlti

ma. **¶ Cōclusio sexta:** Essentia diuina est pñcipiū
elicituū generatiōis actiue. Patet: qz absolutū ex
p̄clusiōe q̄nta. Et omē absolutū est essentia diuina
oībz modis. g. Tenet psequētia i difamis. Et p mis

se patet. **¶ Ex illis pñt iferri aliq corollaria.** **¶ Pri**
Corol. 1 mū: Licet generatio actiua siue generare sit elicitā
nō tñ est pducta. Patet pñmū: qz est illud q pñt dī for

malit generare: z h est esse elicitū. Clarer secundum
q nō est pducta/cū h sit formalit suppositū seu pso

ne. **¶ Scdm:** Licet essentia sit pñcipiū elicituū: et
ita eliciēs. Nō tñ ē pñcipiū pductiū pducēs: qz nō

pducit nec generat nec generat/ex distinctiōe q̄nta
Est tñ pñcipiū pductiū q: qz pñcipiū elicituū ex

pñcipiū pductiū q idē sūt. Et sicut nō est idē pñci
piū pductiū qd z pñcipiū elicituū: sic nō est idē p

ducere z elicere. Nam in pñcipio elicituū nō distin
guīt qd z q: qz pñcipiū elicituū est q pducēs produ

cit: z sic elicere nō est pducere: s; est esse q pducēs p
ducit: pñcipiū q elicituū elicit/s; nō pducit. **¶ Ter**

tū: Licet omē pñcipiū pductiū siue pducēs realit
distinguat a pñcipiato. s. pducto: nō tñ pñcipiū eli

cituū realit distinguit ab elicitō. Primū patet
qz nihil pducit. Secūdu patet: qz essentia q est pñci

piū elicituū a nullo qd est realit in diuinis distin
guīt realit. **¶ Corollariū q̄rtū:** Idē elicit se: idē in

tellige realit s; nō formalit. Patet: qz essentia elicit
generatiōē actiua q: tñ nō distinguit realit/s; tñ

formalit ab essentia. Sicut em essentia est fūdamē
tū relatiōis a q tñ relatio nō distinguit realit: z sic

idē fūdat se (Et licet essentia sit fūdamētū relatiōis:
nō tñ refert ipa relatiōe/s; pñtutū ex ipa z relatiōe)

ita essentia est pñcipiū elicituū. i. rō pducendi: z tñ
nō denoiat ipa pductiōe/s; pñtutū ex ipa z produ

ctiōe. i. pñ. **¶ Corollariū q̄ntū:** Productio actiua
nō denoiat formalit essentia/s; suppositū vī psonā.

Nō em essentia pducit vī generat: s; psona. s. pñ: licet
eēntia eliciat pductiōē/z pductio eliciat: qd nihil

aliud est dicere qz essentia elicit. i. necessario requirit
ad pductiōē z nō est ipa pductio: nec pñtutū ex p

ductiōe vel pducto. **¶ Et esse elicitū nihil aliū est qz**
esse illud a q formalit aliqd dī pducere aliud. Et dī
aliqd nō eliciēs: qz eliciēs nō denoiat a pductiōe:
s; psona cōstitutā ex eliciēte z elicitō. **¶ Pro articulo**
tertio si h duo dubia. Primū: an generatio passiua
sit producta. Pro rñsiōe nota q productū dupl^r ac
cipit. Uno mō p illo qd est termin⁹ pductiōis z de
noiāt formalit a pductiōe: sic generatio passiua nō
est producta/ licet p pductiōē siue generatiōēz
Ji q

actiua recipiat esse in filio: nō sic essentia: nec spiratio actio in filio recipit esse/ita q si p impossibile fili de nouo generaret/ nec essentia nec spiratio actiua pducere: qz si in patre. Alio mō accipit pductū p illo qd est idē realit cū termino pductionis: z distinctiuit realiter a pducere: z sic generatio passiuā pōt dici pducta/ s; nō essentia nec spiratio actiua. ¶ Secundū dubiū: Utrū relatio sit pncipiū determinatiuū essentie p eo q est eēntia de se videt inderterminata ad eliciendū generationē et spirationē. Rñsio: nō sunt ponēdi hmoi respect⁹ determinatiui: qz sup flue ponerent: qz cū respectus ibi eēnt plures/ essentia etiā esset indeterminata ad illos: et ita indigeret alio determinate: z sic pcederet i infinitū. Illa duo dubia latius determinant a doctore in. q. cū eo an paternitas sit pncipiū elicitiuū generatiōis passiuē s; filiationis quere ibi.

Questio II

Trū absolutū sub ra

tione essentie/ vel rōne aliq attributali sit potētia generādi. ¶ Recitata z im-

Arti. I. pugnata opinione Sco. dis. ij. a doc. q. pñenti. Notā dū p articulo pmo post dicta dis. ij. q. j. y. q illa noia intellectus z volūtas aliq capiunt absolute: vt p cise dicūt aliq absolutū in deo nō cōnotando aliq nōtionale. Aliqñ vt determinate cōnotāt aliquod nōtionale. Que distinctio nō est distinctio alicui⁹ realiter existētis in deo/ s; est distinctio vocabulorū. Et simili mō dici pōt de intelligere/ velle/ et ceteris attributis. ¶ Primo mō accipiēdo illa noia intellectus diuinus/ volūtas diuina sunt termini synony mi cū essentia. Et ita quicqd pdicat de essentia/ pdicat de intellectu diuino: s; de volūte. Et ita sic essentia est pncipiū elicitiuū generatiōis verbi z spiratiōis spūscī/ ita z intellectus. S; vt voluntas et act⁹ intelligēdi z volēdi. ¶ S; accipiēdo scōdo mō in intellectu cōnotat generationē z volūtas spirationē ita q qd nois intellect⁹ est illd pncipiū pducēdi verbū: z volūtatē est illud pncipiū spirādi spūsanctū. Sic ergo absolute sumēdo z pmo mō de oib; attributis dici pōt (fm doc.) q de qlibet eorū verificat esse pncipiū elicitiuū nō p se/ s; p reputa essentia diuina. S; scōdo mō vt pnotant actū generādi vt spirandi/ cōcedit q filius pducit p modū intellectus z nō spūscī. i. fili⁹ generat z spūsanctus nō generat: sed spirat. Sic em intellectus dicit diuinā essentiam elicitiuā act⁹ spirandi: vt notat doc. q. j. dis. ij. Istō ergo mō ppter diuersa terminorū cōnotata ali quid dī de intellectu z nō voluntate z ecōtra. Et negant de se inuicē: qz generare nō est spirare. ¶ Et licet ille modus loquēdi sit planus/ tñ qñq apud ali qd ex cōmuni vsu loquentiū in illis ppositiōib; Intellectus est pncipiū pducēdi verbū: fili⁹ pcedit per modū intellectus z similiū includit pñentia vt pñmi vel secūdi modi. Si pñmi modi hec cōcedit: Intellectus est pncipiū pducēdi verbū. qz valet tantū pncipiū pducēdi verbū est pncipiū pducēdi verbū. Et illa est p se pmo mō: qz idē pdicat de seipso: et ita illa est falsa: Intellect⁹ ē pncipiū pducēdi spūscī: qz nō est p se pmo mō. Si vō includit pñentia secūdi modi: s; cōcedit vel negat vt pñs. Nā capiēdo intellectū absolute/ ita est p se pmo mō: Intellect⁹ est pncipiū pducēdi verbū: s; intellectus est pnci-

piū pducēdi spūscī. Sed accipiēdo intellect⁹ secūdo mō ita nō est p se: Intellectus est pncipiū pducēdi spūscī. Nec illa: Intellect⁹ est pncipiū pducēdi verbū vel spūsanctū. Exemplū supposito q sol pducit plantā z vermē z imponat. a. ad significandū vim pducēdi plantā. b. vero vim pducēdi vermem. In hoc casu posse pducere vermē pdicat p se pmo mō de. b. z p se scōdo mō de sole: s; nullo modo de. a. Et posse pducere plantā/ pducit p se scōdo mō de sole z nō de. b. z pdicat p se pmo mō de. a. z nō de sole nec de. b. Itē posse pducere plantā z vermē copulatum pdicat p se scōdo mō de sole z nec de. a. nec de. b. ¶ Et illo sequit q ad distinctionē emanatiōis seu pductionis in diuinis nlla requit distinctio in pncipijs elicitijs/ verius pncipio elicitijs. Nā pter distinctionē a pductionib; z pñiturijs p eas/ nulla oīno est distinctio in diuinis/ s; vna et indistincta essentia sub vna rōne. s. sub rōne essentie/ est pncipiū elicitiuū vtriusq emanatiōis. ¶ Scōdo patet q ille pductiones nō fundant in actib; eēntialib;: puta intelligere z velle. Patet: qz nulli s; ibi actus essentiales quōcūq distincti ab essentia s; tantū est ibi vna essentia que realiter z formaliter oībus modis est in intellectu/ voluntas/ intelligere/ velle. Et ideo qd cōcedit vel negat de vno horū terminorū negat vel pcedit de reliquo/ capiēdo eos absolute. Si vō ali quid de vno cōcedit qd de alio negat vel ecōuerso: hoc erit ppter diuersas terminorū cōnotatiōes vt diuersos modos syncategorematicos fm vsu loqñtiū subintellectos. ¶ Pro articulo secūdo est hec cōclusio respōsalis: Essentia sub rōne essentie est pncipiū pncipiū emanatiōis verbi z pñiturijs. Patet cōclusio ex dictis: nam in diuinis nō est aliq absolutū ab essentia diuina quōcūq distinctū: vt aliquoties tactū est. Et pncipiū elicitiuū in diuinis est aliq absolutū ex qstione pñenti: q cōclusio vera. ¶ Secūda cōclusio: Quicqd est absolutū in diuinis est pncipiū elicitiuū tam generatiōis verbi q spiratiōis spūsancti. Patet ex notatis. ¶ Tertia cōclusio: Essentia sub ratione essentie est pncipiū elicitiuū z non sub ratione alicuius attributi. Prima pars claret ex pma conclusione. secunda similiter patet: quia attributa sunt noia seu conceptus: vt patuit dis. ij. q. ij. z ita ab eēntia distincta. ¶ Quarta ad articulū tertii dubitat cōtra conclusionem tertiam. Nam cōmunitur dī q fili⁹ procedit p modū intellectus: spūsanctus vero p modū volūtatē: ergo videt q essentia sub ratiōe intellectus est pncipiū elicitiuū filij: z sub ratiōe voluntatis est pncipiū elicitiuū spūsancti. ¶ Item actus dicēdi est actus intellectus z nō volūtatē. Ad illa satis patuit ex notatis: qd respōdendū.

Questio III

Trū potētia generā

di possit cōmunicari filio a patre. Recitata et impugnata a doctore Primū opinio sancti Thome pma secundē. q. xlj. arti. vj. Et in disputarijs de potētia articulo quarto tenētis q potentia generandi nō potest cōmunicari filio: ita q filius generet alium filium: quia impossibile est in diuinis esse plures filios. ¶ Notandū pmo q questio pōt habere duos intellectus. Primus: vtrū potētia generādi. i. id q aliqd. s. pater generat possit cōicari

Corol. L

Arti. 2. Cōcl. 1.

Cōcl. 2

Cōcl. 3.

Arti. 3. L

filio. Et sic q̄stio nō habet dubitationē: q̄z v̄r patuit q̄stione p̄ma hui⁹ distinctionis p̄ncipiū elicitiū generationis est essentia: essentia v̄o est in filio z cōmuni cā filio. Et sub illo intellectu q̄stio nō tractat hic. **¶** Ali⁹ intellect⁹ est: v̄r potētia generādi zc. i. v̄r filio cōmunicari possit q̄ generet. Et sic tractat eaz auctor. **¶** Vincētus Thomas vbi s̄. dicit q̄ gerundū generādi tripl̄r pōt accipi. Uno mō v̄t est gerundū verbi actiui: z sic ille habet potētiā generādi q̄ habet potētiā ad hoc q̄ generet. Scdō v̄t est gerundū verbi passiui: z sic ille habet potētiā generādi qui habet potētiā v̄t generet. Tercio v̄t est gerundū verbi impersonalis: z sic ille dī habere potētiā generādi q̄ habet potētiā illā qua ab alio generet. Pri⁹ mō mō fm eundē doctorē potētiā generādi nō cōuenit filio: s̄ scdō z tertio modis. Nā licet eadē sit potētiā patris z filij: actū filij nō habet potētiā generādi. i. ad generandū seu v̄t generet. Sicut licet idē sit esse patris z filij nō tñ filio cōuenit esse paternum p̄pter notionale adiunctū. Filius em̄ nō pōt esse p̄/cū p̄sone distinguant p̄rietas originis. **¶** Cōclusio r̄sponsalis fm doctorē est: Potētiā generādi nō pōt cōmunicari filio/ita v̄t filij generet. Ista cōclusio magis auctoritate scripture p̄cedit q̄ rōne manifesta p̄bet. Un̄ soluit rōnes Thome ad id probādum p̄ cū inducās: adducit nihilominus aliquas p̄suasiones. **¶** Sed dices: Sequeret q̄ aliqua p̄fectio simpl̄r esset in patre que nō esset in filio. s̄ generare qd̄ dicit p̄fectionē simpliciter: q̄z nō realit̄ in diuinis existens est imperfectū/s̄ qd̄libet ibi existēs est simpl̄r perfectū. **¶** Pro solutione notandū q̄ p̄fectio simpliciter dupliciter accipit̄: Uno mō p̄ p̄fectionē q̄ est simpl̄r sūma z infinita/impossibilis om̄i imperfectioni. Isto mō relationes z quicquid est in deo/est simpliciter perfectū seu p̄fectio simpliciter. Alio modo p̄fectio simpliciter dicit̄ qd̄ cōpetit cuiuslibet simpliciter p̄fecto: hoc est om̄i supposito simpliciter p̄fecto: z sic nulla relatio in diuinis est perfecta simpliciter. Nec tñ est imperfecta: q̄z nulla relatio cōpetit om̄ib⁹ p̄sonis. **¶** Per hoc ad responsionem. Ad p̄mam sequelā accipiēdo p̄fectionē simpliciter p̄mo mō pōt dupliciter responderi. Uno modo concedēdo q̄ aliqua p̄fectio simpliciter est in patre que non est in filio: s̄ paternitas que est p̄fectio simpliciter p̄mo mō. Nec hoc concedere est magis inueniens q̄ concedere q̄ paternitas est in patre z nō in filio. **¶** Et si consequēter arguit̄: ergo filij est imperfectus: quia deficit sibi aliqua p̄fectio simpliciter. Dicendū negando consequentiā vltimā: quia imperfectum illo modo non est id quod caret aliqua p̄fectione simpliciter: s̄ quod non est summū z infinitum: nunc autem filius est summus z infinit⁹: z ita non imperfectus. **¶** Aliter dicit̄ negando q̄ aliqua p̄fectio simpliciter non sit in filio: nec sequit̄ paternitas non est in filio: z paternitas est p̄fectio simpliciter: ergo aliqua p̄fectio simpliciter nō est in filio. Sicut non sequitur: paternitas nō est in filio z paternitas est essentia ergo essentia nō est in filio. Nec sequit̄: paternitas non est filius: et paternitas est deus, ergo deus non est filius. Accipiēdo autē p̄fectionē simpliciter secundo modo/negat̄ illatū nam sic generatio non dicit p̄fectionē simpl̄r. **¶** Ad p̄bationē concedit̄ q̄ nihil in diuinis realit̄ existēs est imperfectū. Nec tñ sequit̄: q̄ om̄e existēs in diuinis est p̄fectio simpliciter salte formalit̄: q̄ sic dat mediū inter p̄fectionē simpliciter z imperfectū. s̄. res summa in cōmunicabilis. **¶** S̄z hic vide an cōcedendum sit q̄ p̄fectio nō sit formaliter filij. Et videt q̄ sit concedenda: quia particularis cuius subcontraria similiter concedenda. Vide p̄o hac q̄stioe Scotum distinctione p̄senti.

Distinctio VIII

Op̄a magister egit

de benedicta trinitate quātū ad s̄m̄ic de eius p̄rietas: et p̄mo essentia scdē

p̄sone/dis. sequēti. Innuat aut̄ tres diuine essentie p̄rietas que sunt: veritas/immutabilitas/z simplicitas. Et fm hoc hec distinctio pōt trib⁹ p̄clusionib⁹ sumari. **¶** Prima p̄clusio: Verissime deus est: q̄z semper z eternaliter est. Nec esse cepit nec eē desinit: eiusq̄ essentia nec p̄teritū nouit nec futurū cū negatione esse p̄sentis: ideo solus vere est. **¶** Scdā p̄clusio: Deus vere immutabilis est: z solus habet immortalit̄e de sui natura. i. immutabilitatē tā substantiaalit̄ q̄ accidentaliter. **¶** Tercia p̄clusio: Deus est simplicissimus p̄uatiōe oīs cōponibilitatis intrinsece et partib⁹: z extrinsece p̄ inhesionē vel intrus susceptio nem. Hoc modo ille p̄rietas soli deo conueniūt z nulli creature: hec patet ex textu. Et q̄z due p̄me p̄rietas dependent a tertia: ideo circa tertiā auctoritatē p̄mo q̄stionē mouet z talem.

Questio I

Trū diuine simplici

tati repugnet esse in aliquo genere p̄dicamēti. **¶** Recitat̄ opiniōe sc̄i Tho

me. p̄ma scdē. q. iij. arti. v. z doctoris subfilis. q. ij. dis. p̄sentis q̄ tenet eandē p̄clusionē. s̄. q̄ cū simplicitate dei stat q̄ aliquis sit cōceptus cōmunis deo et creaturis nō tamen concept⁹ aliq̄s cōmunis v̄t generis: ostēdit doctor q̄ esse in p̄dicamēto non repugnat deo: nec p̄pter eius simplicitatē/nec p̄pter infinitatē/nec p̄pter ei⁹ necessitatē: q̄z est necesse eē/nec p̄pter aliquā causam p̄ talit̄ opinātes inducā. Uerū ne ab eis z eoz opinione discordet q̄ fuerat cōis etiā schole Oxoniē. sequēdo opiniōē cōmune tenet q̄ deus nō est in p̄dicamēto: qd̄ tñ dicit nulla rōne est caci p̄bati posse. Et soluit sufficienter rōnes alioz. Adducit aut̄ p̄suasiones magis (v̄t ait) p̄ viā narratiōis q̄ p̄bationis. **¶** Quaz p̄ma est: q̄z si deus esset s̄b aliq̄ genere/maxime sub ente: s̄z ens nō est gen⁹. **¶** 3. Maiorē p̄bat: q̄z qd̄d de creatura predicat̄ z de deo qd̄ditatiue erit synonymū enti: p̄dicabit̄ em̄ de deo z q̄libet creatura z ita p̄uertit̄ cum ente: z p̄ se quēs erit synonymū cū ente. Teneat sequētia: q̄z impossibile ē duos p̄cept⁹ qd̄ditatiuos p̄uertibiles eē nō synonymos v̄t p̄batū est. Et p̄ qd̄ditatiuos p̄cept⁹ intelligo p̄cept⁹ absolutos. **¶** Prima hui⁹ asūpri p̄t p̄bat: qd̄cūq̄ p̄cept⁹ p̄dicat̄ de magis differētib⁹ etiā p̄dicat̄ de minus differētib⁹: de⁹ autē plus differt a q̄cūq̄ creatura q̄ q̄cūq̄ creatura in se. ergo quicquid predicat̄ de deo z aliq̄ creatura: hoc etiā pōt p̄dicari de deo z q̄libet creatura. Minorē p̄ncipale. s̄. q̄ ens non sit genus p̄bat: q̄z p̄ genus id cui⁹ est gen⁹ debet ab aliq̄ distingui/allegat p̄m. vij. Topicor. S̄z p̄ ens nihil distinguit a q̄cūq̄ cū de oib⁹ p̄dicat̄. **¶** Scdā rō: Existētia in eodē genere

habere debet certā pportione pfectōis adinuicē: de
 sine pportione infinite excedit omē aliud. ergo nō est
 in genere cū q̄cūq; alio: z p psequēs simplr nō est in
 genere: qz gen⁹ in vna specie saluari nō pōt. ¶ Sed
 q̄uis auctor hanc cōclusionē teneat cū alijs/ tñ op
 positū videt multo pbabilius: vt satis late ostendit
 Gregorius de arum. Distinctionē pñti. q. iij. vbi etiā
 declarat pclusionem oppositam esse de mente beati
 Augustini in. v. de trini. c. viij. et. x. vbi innuit aliq
 predicamenta pprie dici de deo: aliq trāslatiue. Itē
 de mente Pe. z cōmētatoris. xij. Metaphysice que
 re ibi. Itē adduci pōt dictū eiusdē ser. iij. dñice infra
 octauā epiphaniē q̄ intitulat de trinitate et colūba
 in quo sic inquit: decem sūt genera locutionis quibz
 hoies suos sensus solent inter se conferre. Sequit:
 nō de illis dico q̄s grāmāte pteforationis vocāt
 s; de illis q̄s phi grece cathogoras/ latine p̄dicamē
 ta appellare solēt/ de hinc singula predicamenta no
 minat. Et postea subiūgit his omnibz modis solet
 sancta scriptura de deo loq; s; aliter pprie: alit trāsl
 latiue: aliter relatiue. Proprie dicit de⁹ substantia
 vna zē. vide late z pulchre vbi. s. Ad idē videt facere
 dictū eiusdē in sua dialectica ad filiū suū a deo da
 tū. Cū inq; in. c. de vñia: Ipsa aut vñia genus nō ha
 bet/ cū oīa ipsa sustineat zē. ¶ S; breuiter sustinen
 do diffinitionem generis quā ponit Porphyri⁹ ad
 dita expositionē cōmētatoris Boe. z ceteroz aucto
 rū. Nō inueniet aliqd requiri ad esse genus aliquo
 rū nisi q̄ sit vniuersale p̄dicabile in quid. i. quiddita
 tine de aliquibz plus q̄ nūero. i. ad min⁹ specie dif
 ferentibz: z ideo supposito et predictis in hoc colle
 ctorio distinctionē. iij. q. viij. Itē distinctionē. ij. q. ix.
 q̄ aliq̄s cōcept⁹ vniūce z quidditatiue predictet de
 deo z creatura. Ille erit genus ad deū vt ens/ vita/
 sapientia/ scientia/ iusticia/ in intellectus/ volūtas zē.
 capiēdo illos terminos absolute: quoz qlibet qd
 ditatiue predicat de deo z creatura: vt. s. distinctio
 ne. iij. q. iij. habitū est. Et certū est q̄ de⁹ z creatura
 plus q̄ numero differunt: ideo qlibet eoz est genus
 ad deū/ et diffinitionē generis. Et nora cū dicit q̄ di
 cti termini sunt genera ad deū: deū pōt accipi psona
 liter vel materialiter z vtroq; mō est verum q̄ deus
 est in genere fm q̄ esse in genere dupliciter accipit.
 Uno mō aliqd dicit esse in genere: qz per aliquod ge
 nus significat. Et hoc mō res significat per genera
 esse dicunt in genere z predicamētis z vna in diuer
 sis predicamētis: z etiā diuersis generibz eiusdē pre
 dicamenti nō subalternatim positis: imo eadem res
 est in genere/ in specie/ z in indiuiduo tanq̄ signum
 in signato. Sed nulla res est genus/ nec species/ nec
 indiuiduum: quia nulla res est vniuersale aut predi
 cabile. S; nec indiuiduū/ capiēdo indiuiduū pro
 termino secūde intentionis: licet omnis res sit indiui
 duū/ capiēdo vt est pme intentionis: qz quilibet res
 est res singularis. ¶ Alio mō aliquid dicit esse in ge
 nere vel predicamēto: qz de eo genus aliqd quiddi
 tatiue predicat. Et illo mō nulla res q̄ nō est signū
 vel terminus est in genere vel in predicamēto: quia
 res vt sic nō predicat nec subiicit cū nō sit pars pposi
 tionis zē. ¶ Primo mō deus est in predicamēto nō
 solū substantie: s; etiā qualitatis/ relatiōis/ actiōis/
 passionis: qz significat p terminos omniū hōz pre
 dicamētoz. s. ens/ substantia/ spūs/ sapiēs/ viuēs/ pa
 ter/ filius/ spūs sc̄s/ creator/ amā/ cognitus. Nec

solū p pcretos/ s; etiā p abstracta. s. deitas/ entitas/ es
 sentia/ vita/ sapia/ paternitas/ creatio/ amatio/ co
 gnitio/ capiēdo creatio zē. vt sūt de p̄dicamēto acci
 dentis. Sitr amatio cognitio vt sūt in p̄dicamento
 passionis siue illa abstracta accipiant absolute siue
 cōnotatiue. Et hoc exp̄sse vult Augustinus fmone
 p̄allegato put diffuse deducit p oēs cathogorias in
 logica sua. Nec hoc est cōtra eundē beatū Augusti
 nū. v. de trini. c. j. dicentē: Intelligamus deū sine q̄
 litate bonū/ sine q̄ntitate magnū zē. quia nihil aliū
 vult nisi q̄ deus non est bonus/ magnus/ iustus zē.
 p aliqd accidēs supadditū: s; sua essentia: qd etiam
 magister innuit cū dicit q̄ predicamēta ar̄ dialecti
 ce diuine nature minime cōueniūt: rōnem addit que
 sc; natura diuina nullis est subiecta accidentibus:
 hoc ergo voluit q̄ illis predicamētis siue p̄dicamē
 talibz generibz natura diuina subiecta nō est q̄ rem
 denominant ratiōe accidentis supadditi qd deo nō
 conuenire/ nemo fidelis dubitat. ¶ Nūc aut termi
 ni accidentalium predicamētoz nō solū important
 res sic denominatas p accidentia supaddita: s; etiā
 res denominatas seipsis siue sua essentia: vt idē di
 uersum quāritas (fm vñā opinionem) sapientia sciē
 tia zē. Nam sapientia denominat sapientem: z sciē
 tia scientem siue talis sit sapiens z sciens seipso siue
 p accidentia supadditū. ¶ Secūdo mō deus nō est in
 predicamento. i. res illa summa que deus est: qz res
 quedat est que nec subiicit nec predicat: z talis hoc
 mō nō est in predicamēto: s; illo mō terminus de⁹ est
 in predicamēto: s; dūtarat in predicamēto entis z substā
 tie q̄ vñū sūt predicamentū: qz solū subiicit in predica
 tione q̄dditatiua genere absoluto z nō cōnotatiuo:
 cū ipse terminus deus sit terminus absolut⁹ vt sup
 ponit. Sapientia aut si capis cōnotatiue est in pre
 dicamento qualitatis: pater/ filius z ceteri termini
 relatiui vt pncipiū causa q̄ deū signant sunt in pre
 dicamento relatiōis. ¶ Per hoc ad p̄suasione au
 ctioz. Ad p̄mā q̄ ens nō sit gen⁹ zē. qz p ipsum ge
 nus debet contenti sub genere ab aliquo separi dī
 q̄ illa cōditio nō cōuenit vniuersaliter omni generi
 s; tñ generi subalterno nō transcendent. Nec opoz
 ter diffinitū per genus ab aliquo distingui: cū suffi
 cienter p differētiās distinguat ab omni alio: s; ma
 gis p genus debet cōuenire cū alijs. ¶ Et si dicitur
 fm Pe. transcendentia nō sūt genera: vt dicit p̄s. x.
 Metaphysice de ente z vno. Pōt dici q̄ Pe. tenuit
 q̄ ens nō est vniūcū ad omnia: substantias. s. z acci
 dentia: z ideo nō est genus: suo mō alia transcenden
 tia. S; qz catholicus clariores habet oculos genti
 li: opposita opinio. s. q̄ ens sit vniūcum est verior.
 de quo. s. distinctio. ij. q. ix. Et distinctio. iij. q. viij.
 in collecto. et docto. Nec oportet credere Pe. sine
 rōne: cū z ipse multa opinando dicat q̄ non demon
 strat. Etiā admissio q̄ ens nō sit genus non habet p
 positū: qz adhuc substantia spūs vita sapientia zē.
 sunt genera sub quibz ponit deus: cū de⁹ verissime z
 pp̄issime sit substantia: quia verissime per se substā
 tiens: verissime spiritus vita z sapientia. Non enim
 illa nomina attribuantur deo translatiue fm bea
 rum Augustinum: sed proprie. Unde q̄ arguit: ge
 nus quod predicatur de magis differentibus etiā
 predicatur de minus differentibus: hoc non est vni
 uersaliter verum: quia iustus predicatur de homi
 ne et angelo qui plus differunt q̄ homines. Et si si

Ad rōem
 Occā
 s

absolute scaret oēm rem incorporatā. i. non composi-
tā p̄dicaret de angelo z partibz compositi substan-
tialis: scz de materia z de forma/ z non de hoīetū ta-
men plus differūt pres essentielles hoīs vel lapidis
ab angelo/ q̄ ab hoīe aut lapide. ¶ Deniqz dis. iij. q.
iij. dicitur est/ q̄ de deo possum⁹ habere plures conce-
ptus q̄ddiratiuos/ non p̄uertibiles cū ente: signifi-
cantes deū z determinatā creaturā: z illi erunt infe-
rius ad ens: z gen⁹ ad deū z creaturā determinatā.

Ad scd; ¶ Ad scdm: q̄ ad esse genus requirit⁹ q̄ contrā ha-
beat ad inuicē certā p̄portionē p̄fectionis/ dicit⁹ ne
gando illud. Nec pbat⁹: sed tm̄ narrat⁹ sicut z ip̄emet
auctor illas p̄uallones dicit magis narrationes q̄
p̄bationes: nec illa p̄ditio includit in diffinitione ge-
neris. ¶ P̄terea auctor ip̄e exp̄sse dicit z pbat⁹/ q̄ i-
finitas dei non sufficit ad pbandū deū non esse i ge-
nere. Sufficeret aut⁹/ si illa p̄ditio statet⁹: qz p̄pter sui
infinitatē non haber p̄portionē certā ad quodcūqz
aliud: z ita cū nullo alio posset poni in genere: z per
p̄is simplr nō posset poni in genere: cum nihil sit ge-
nus vni⁹ soli⁹ rei singularis: sed pluriū specie diffe-
rentiū. ¶ Nec deū poni in genere/ est deū incarcera-
re vel sub finitate pcludere/ aut alijs creaturis pari-
ficare: sicut qdā frontosi (plus placiti q̄ vere intelli-
gentes) arguunt. Cū fm̄ eos deus scatur vniuoce p̄
ens. Et fm̄ oēs deus significat p̄ hos terminos: de-
us sum⁹/ infinitus tā mētales q̄ vocales: z si rē si-
gnificari p̄ signū qd finitū est (qz creatura) est deum
incarcerare zc. deus fm̄ eos multipliciter incarcera-
tur zcludit⁹. ¶ Nec p̄pter hoc/ q̄ p̄idē signū cū crea-
tura rep̄sentat⁹/ creature parificat⁹. Nā angel⁹ z ma-
teria p̄ma substantia: p̄fectissima/ significantur
p̄ nomē substantia: nec tm̄ parificant⁹/ nisi diceret⁹ pa-
rificari. i. simul vel per vniū signum signari: sic nihil
imp̄fectionis dicit parificari creature: imo cuiusqz
rei vilissime. Nox ergo imprinētes in statie plus ri-
dende sunt q̄ reprobande: nihil ergo indignum aut
imp̄fectum deo attribuit⁹/ cū in p̄dicamento vel sub
genere poni dicit⁹: cum nihil p̄ hoc intelligat⁹/ nisi q̄
deus p̄ aliqđ nomē qd in p̄dicamēto ponit⁹ scatur.

Questio. II.

Trum aliqđ simplici

ter simplex possit esse i genere. ¶ Nota sim-
pliciter simplex dī p̄ carentiā cuiuslibet cō-
positionis intrinsec: vt angelus. ¶ Scdō norādū/
ad hoc q̄ aliqđ sit genus/ tres requirunt cōditiones
fm̄ Occā: licet oppositū supius sit ostensum. q. p̄ce-
dēti. Prima/ q̄ sit p̄dicabile in qd de pluribus pl⁹ q̄
numero differentiū. Per h̄ excludit⁹ sp̄s specialissi-
ma: vt p̄ceptus denotatiuus respectu eius de q̄ de-
notatiue p̄dicat⁹. Scdā/ q̄ ea de quibz p̄dicat⁹ habe-
ant certā p̄portionē fm̄ p̄fectionē inter se. Per hanc
excludit⁹ oīs conceptus p̄dicabilis de deo z creatu-
ra fm̄ opi. Occā: z ideo licet concept⁹ entis z qdam
aliū p̄dicent⁹ vniuoce in quid de deo z creatura: tamē
nullus talis est genus/ p̄ eo q̄ dei ad creaturā (tanq̄
finitū ad infinitū) nulla est p̄fectiōis p̄portio. Ter-
tia/ q̄ ea de quibz p̄dicant⁹ non sint partes essentia-
les alicuius p̄ se vnius. Ideo q̄uis ania p̄dicetur in
quid de oībz animabz/ z forma de omnibz formis/ et
materia de omnibz materiis: quia tamē illa possūt
esse pres essentielles aliquoz quoz quodlibet est per

se vni⁹: non sunt genera fm̄ opi. Occā. ¶ Conclusio Arti. 2.
responsalis: simpliciter simplex est in genere/ parerit
qz sibi p̄ditiones supradicte cōueniunt. parerit de an-
gelo: nō tm̄ omne simplex: qz nō forma substantialis
indiuisibilis: ita sentit z tener doctor in scripto suo.

¶ Circa hoc mouent⁹ duo dubia. Primū/ vtrū q̄lica
ti z quantitati sit aliqđ gen⁹ cōmune. Et videt⁹ q̄ sic
ex omnibz p̄ditionibz p̄dictis. Rūder doc. fm̄ cuius
mentē fere oīa ponunt⁹ in hac questione abbreviata
Supposito q̄ quantitas nō distinguat⁹ a re quanta
z accipiendo genus p̄ his q̄ scant res absolute et si-
ne cōnotatione tm̄ tria sunt generalissima: scz sub-
stantia/ qualitas z relatio: supposito q̄ respect⁹ di-
stinguat⁹ a fundamēto z termino. Si h̄o genus ac-
cipit⁹ p̄ quolibet termino p̄dicabili de alijs plus nu-
mero differentiū primo mō dicēdi p̄ se in abstracto
tūc sunt decē generalissima: scz tria absoluta que di-
cta sunt: z septē cōnotatiua. Sed de hoc clarius ilo-
gica. ¶ Per hoc posset responderi ad dubium q̄ nōt⁹
qz nullū cōmune p̄dicat⁹ in quid de qualitate z qn-
titate: quia aut illud esset absolutum: z sic non p̄di-
cat⁹ in quid de quantitate: qd est p̄notatiū/ aut erit
cōnotatiū: z sic non p̄dicat⁹ in quid de q̄litate qd
est absolutum. ¶ Trē tale cōmune elier transcēdens
sicut ens: z ita non esset genus cū deficit scdā condi-
tio. ¶ Scdō dubiū/ vtrū quilibet due sp̄s habent
vniū genus eis adequatū: z arguit⁹ q̄ sic: A qualibet
cōuenientia maiori/ qua scz aliqua plus inter se cō-
ueniunt q̄ cum alijs: potest abstrahi conceptus ade-
quatus illis sic cōuenientibz/ qui est genus eoz sal-
tem si cōuenientia differunt plus q̄ numero. Sed
quēcūqz due species (id est indiuidua duarū species)
habent aliquā determinatā cōuenientia inter se: nō
habent cum alijs/ ergo abstrahibilis est concept⁹ eis
adequatus: z hic erit genus ad ea. ¶ Ad illud dubiū
doctor recitat solum absqz assertionē quacūqz vari-
as responsiones. Una concedit dubium: nec repu-
tat incōueniens tot esse genera/ etiam non sibi subal-
ternata inter genus animal z species eius specialissi-
mas. Aristoteles h̄o qui non tot ponit/ dicit solum
de his generibz loquūtū: quoz diuisiones necessa-
rie sunt ad inuestigationes diffinitionis alicui⁹ spe-
ciei: z talia non sunt multa: vt patz in arboze porph-
riana. Item declarat quomodo aliqua sunt genera
a necessitate z aliqua a natura satis bene. ¶ Alia re-
sponsio dicit/ q̄ non a qualibet cōuenientia maiori
potest abstrahi conceptus adequatus sic cōuenienti-
bus. Sed quare ab illa potest z nō ab alia/ nō potest
assignari ratio nisi experientia. ¶ Alia responsio/ q̄
nullus cōceptus potest abstrahi absolut⁹ zc. nisi con-
ceptus entis z speciei specialissime: in generibus h̄o
semper erunt multe equocationes: posset tamen for-
mari cōceptus p̄notatiuus accidentium eiusdē spe-
ciei illorum sic cōuenientū. ¶ Alia responsio/ q̄ cō-
ceptus quidditati⁹ indiuiduoz plus numero dif-
ferentium/ non est adequatus illis: sed semper etia
significat omnia alia indiuidua minus differentia:
vt si plus differunt homo z musca/ q̄ homo z asin⁹:
capra z bos zc. Quicūqz conceptus quidditati⁹
abstrahitur ab homine z musca/ etiam p̄dicabitur
in qd de hoīe z asino et boue zc. Et ita nō a q̄buscūqz
q̄ indiuiduis diuersaz sp̄z potest abstrahi p̄cept⁹ q̄ddi-
tati⁹: sed tm̄ ab illis inf̄ q̄ app̄hendit⁹ p̄ueniētia es-
sentialis eis p̄cise adequata: ita q̄ in aliq̄ cōueniētiā

Dub. 2.
D

in quo cū nullis alijs individuis alteri⁹ speciei conueniūt. ¶ Ille vltim⁹ mod⁹ videt^r p^rhabilitat^r fm b^r pōr dīcī de conceptu vniuoco qualitati z quantitati. ¶ Itē ostēdit auctor q^d gen⁹ nō est pars rei: neq³ differētia: sed pars ptes diffinitionis p^rie dicte. ¶ Itē genus est pars forme. i. diffinitionis. ¶ Itē spēs est pars generis/suo mō intelligit^r. Itē gen⁹ z spēs sunt partes diffiniti. i. significāt. ¶ Et fm hoc exponēdi sunt auctores Pe. z comē. qd p longū declarat/pōnens duas regulas p intellectū auctoritatū diuersarū. ¶ Prima frequenter p actū exercitū intelligit^r actus signatus: hoc est frequenter est/accipit^r p significat^r: vt cū dicit^r: differētia est forma rei: valet differētia scāt formā rei. Frequenter enī q^d signatorū sunt attribuunt^r signis: z ecōuerso. ¶ Scda/frequenter p res intelligunt^r noia rez/ qd est dictū: frequenter no mina rez scz pmeintencōes accipiunt^r nō p reb⁹/ sed p ipsismet nob⁹: vt cū dicit^r: Qualitas accidentaliter pōicat^r de subiecto: b^r est cōcretū fcans q^litatē accidentaliter p^rdicat^r de nomine subiecti: vt hic homo ē qualis. Et hoc frequenter contingit quādo p^rdicatū est scde impositionis ¶ Et p^rbas duas regulas multe auctoritates q^d alⁱ essent de rigore verborū false saluant^r. ¶ Et possit addi tertia: q^d nōnunq³ nomina rez attribuunt^r signis quasi metaphorice/ ppter aliquas similitudines p^rportionales repertas signorū ad signa que est rez ad res. Sic aliqui gen⁹ dicit^r materia: q^z sicut materia vna diuersis formis informatur/ cū quib⁹ facit vnum: ita vnū genus p differētiās determinat^r: cum quib⁹ cōstituit vnā diffinitionem. ¶ Circa responsionē auctoris/ ad secundū dubium statim post doc. morū z recitatū solum qd arguit^r: q^d quorūcūq³ individuū p^r diuersarū specierum possit dari cōceptus generis eis adequat⁹: z ita q^d sint tot genera sub aniali sibi nō subalternata: quot sunt individua diuersarū speciez. imo multū plura q³ individua specie differētia: vt gratia exēpli sint. a. b. c. d. e. v. individua specie differētia: tunc dat^r conceptus significās p^rcise. a. et. b. scds significans adquare. a. et. c. tertius. a. et. d. quartus. a. et. e. quintus. b. et. c. sext⁹. b. et. d. septim⁹. b. et. e. octau⁹. c. et. d. non⁹. e. et. e. decim⁹. d. et. e. Ecce quinq³ individuorū erūt de cē cōceptus cōmunes zc. Auctor rōdendo ponit qn q³ modos: nullum tamen determinans. Pōrdici p^rhabilitat^r fugiendo tantā multiplicationē cōceptuū quidditatuorū. ¶ Q^z nō quib⁹libet duob⁹ individu⁹is eiusdē speciei/ pōt dari cōceptus specificus qdditatu⁹. i. absolutus. Nec quib⁹libet duob⁹ individu⁹is differētiarū speciez dari potest conceptus generis qdditatuus. ¶ Pro cui⁹ intellectu aliq³ supponēda sūt fm pmissa in disti. iij. q. iij. hui⁹ collect. ¶ Primū/ q^d a q^libet conueniētia rerū abstrahi pōt cōcept⁹ cōmunis. hec patet: q^z ab aliq³ est abstrahibilis: vt dictū est. q. ij. plogi in docto. ergo a qualibet tenet p^rna: q^z nulla potest assignari ratio diuersitatis. ¶ Scdm/ cōceptus cōmunis abstract⁹ a conueniētia adequat⁹ est oib⁹ sic conueniētib⁹. i. eque significat oia sic conueniētia. patz: q^z qua rōne significat aliqua sic conueniētia: eadē rōne oia talia. Si enim conueniētia est causa abstractionis/ igit^r ppter conueniētiā significat: vbi aut^r ponit^r causa/ ponitur effectus. ¶ Tertiū/ si cōcept⁹ cōmunis a conueniētia abstract⁹ significat res aliquas determinatas: sic q^d nō oēs/ necesse ē vt conueniētia illa sit maior. i. q^d illa cō

nuenientia (in ablatiuo) p^rcise conueniāt oia per conceptum significata/ z nulla alia. Et ita illa plus conueniāt res significare p conceptū inter se/ q³ cū alijs: sic enī nō conueniūt cū alijs. Et hoc intelligit^r p conueniētiā maiorē. ¶ Quartū/ q^d conueniētia p aliqua dicit^r essentialis: aliqua accidentalis. Essentialis rebus dicit^r illa/ q^d est de essentia rez: ita q^d non stat res illas esse/ z nō sic conuenire: vt esse rōnale hoib⁹. Accidental⁹ p oppositū: vt esse calidū lapidi. ¶ Quintū a conueniētia essentiali pōt abstrahi cōceptus qdditatuus z absolut⁹ z etiā cōnotatiu⁹: rā essentialiter q³ accidentaliter. Exēplū vt cōceptus subiecti differētie z p^rij: pura cōceptus hominis rationalis risibilis abstrahunt^r a pueniētia essentiali. Primi duo ab eadē conueniētia: scz habere animā intellectuā essentialē sui partē. Tertius a conueniētia habere animā potētē quantū est ex parte sui/ pducere accūm ridendi: vtrq³ est homini essentialis. Et primus cōcept⁹ est absolutus: scds essentialiter pnotatiuus: tertius accidentaliter cōnotatiu⁹. A conueniētia aut^r accidentali nō potest abstrahi nisi accidentaliter cōnotatiu⁹: q^z cōceptus qdditatu⁹ nō negat^r de eo cuius est ipso existente. Sed cōcept⁹ a conueniētia accidentali abstractus/ potest negari ab aliq³ sic pueniente: q^z ipm pōt nō sic conuenire: ex quo accidentaliter sic conuenit: z tūc talis cōcept⁹ non representabit illud. ¶ Et per b^r patz rōsio: nā non qbuscūq³ individu⁹is specie differētib⁹: dabilis est conueniētia maior essentialis eis adequata: z p p^rns nec cōcept⁹ absolutus eis adequatus. a⁹ns patet exēplariter: q^z boīs z musce nō datur talis conueniētia eis adequata. Nā quōcūq³ essentialiter conuenit hō cū musca: eodē mō conuenit cum equo aut fimeā: qd sic patet: q^z conueniētie accidentales rez arguunt^r a nobis: z cognoscunt^r arguitiue ex operib⁹ z accidentib⁹ p^rijs speciez. Ex his enim arguit^r conueniētia essentialis nature rez: z ex eorū diuersitate diuersitas specifica. Modo nulla opatio specifica vitalis aut sensitua: z multo min⁹ non vitalis considerari pōt conuenire vniformiter homini z musce: quin oīno cōformis conueniat aut conuenire possit equo z fimeā: vel alicui alteri aiali: puta alteri volatili. Ideo quicūq³ cōcept⁹ essentialis significat hoīem z muscā: significabit etiā equū z fimeā: vel aliud volatiler: ita non dabit^r genus adequatūz homi z musce. Nō tñ negandū est/ qn dabile sit gen⁹ mediū iter aial z speciez specialissimas aialis/ Utrā si absolute significaret oia gressibilia. b. oia volatilia c. oīa reptibilia: z sic de alijs. Quia in hac conueniētia posse volare: q^d essentialis est z naturā consequitur: sicut posse ridere pōt abstrahi cōcept⁹ absolut⁹ adequatus volatilib⁹ z cū volatilia differūt multiplici specie/ talis cōcept⁹ erit gen⁹: sicut z cōcept⁹ constitut⁹ p differētiā irrationale: scz brutū/ non est spēs specialissima: s³ gen⁹ subalternū. ¶ Non tñ p b^r oportet q^d concept⁹ significās aliq³ plus differētia/ si significet oia min⁹ differētia. Sic ecōuerso nō oportet q^d cōcept⁹ significās aliq³ min⁹ conueniētia/ si significet oia pl⁹ conueniētia: q^z hō non pl⁹ conuenit cū sua forma: aia scz rationali i gradu pfectionis essentialis/ q³ cū lapide rāq³ intelligēs cū intelligēte: q³ i telligēs cū non viuēte: z tñ corp⁹ (put est spēs substantie) significat hoīez z lapidē/ z non significat formā rationālē. Sed concept⁹ cōmunis significans aliquā ratione conueniētie a qua abstrahit^r significat

oia sic cōueniētia z nulla alia: siue alia in alijs cōue-
nientijs cū suis significationibus pl⁹ vel minus pueniāt.
qd etiā manifestū est in cōnotatiuis. Albū enī signi-
ficat hoīem albū z lapidē albū: z nō hoīem nigrū: li-
cet hō albus z niger plus cōueniāt q̄ homo albus z
lapis albus. Sed nō plus cōueniūt in albedine: a q̄
cōueniētia sumit cōceptus albi. ¶ Loquendo autē
de cōueniētia accidentali: nō videt in cōueniētijs q̄ qui
buscūq̄ indiuiduis sit aliqua cōueniētia eis adeq̄-
tat: q̄ etiā ab eo potest abstrahi cōceptus accidenta-
lis eis adequatus. Talis enī pceptus accidentales
multiplicari possunt in infinitū: nō solū diuersorum
indiuiduorum: sed etiā eorundē diuersimode variato-
rū: vt patet de habitudinib⁹ p̄dicamenti situs: respe-
ctu duorum hominū situatorū: qui possunt infinites
(synthetice hominū) variari fm situm: vniformit⁹
rū z rotis representantib⁹ p̄ alia spēm p̄dicamenti sit⁹
Sic de habitudinib⁹ p̄dicamenti habitus: vbi: qū z
alioz quantitatis: qualitat⁹: relationis zc.

Questio. III.

Trum omne gen⁹ di-

uidat in suas species per differētiās diuifi-
uas generis z cōstitutiuas speciei. ¶ Nec
questio z quedā alie sequētes vna cū pcedēte: q̄ me-
relogicales sunt: Ideo dicta doc. solum sūmarie hic
cōportant: verū studiosus lector apud doc. videat q̄
hic omittit repleat breuitatis amore. ¶ Recitata
ergo opinio tenēte partē affirmatiuā z ea impu-
gnata doc. respōdet p̄ hāc cōclusionē negatiuā. ¶ Nō
omne genus diuidit in suas species zc. pbat: q̄ nō
oē genus habet differētiās essentialē z cōstitutiuas
et diuifiuas. ergo. aī. pbat: q̄ genus rei simplicis
simplicis (quales sunt angeli z accidentia) non ha-
bet tales differētiās: q̄ nullius rei simplicis potest
esse differētia essentialis cōuertibilis: qd pbat: q̄
nullius rei simplicis possunt esse duo pceptus essen-
tiales conuertibiles. pbat: q̄ illi pcept⁹ erūt eiusdē
rationis z synonymi: q̄ significāt p̄cise idē ¶ Si di-
cis: licet idē significēt: tñ nō eodē modo. Contra: ille
modus non idē p̄tariū requirit aliquā distinctio-
nē in re significatā vel cōseruata. Alioquin si p̄ci-
se idē significāt z cōsignificāt: vñ q̄ p̄uenit illa non
idem p̄tariū modi significādi. ¶ Itē posset queri: illi
modi distincti quib⁹ significāt vna res p̄cise: an essent
aliquā vel nihil: Si nihil: nō faciūt distinctionem in
conceptib⁹: nihil enī nihil facit. Si aliqd/ v/ aliquid
rei significatē vel alicuius extrinseci. Non p̄mū: q̄
tūc non significatē concept⁹ idē p̄cise: q̄ non eun-
dē modū. Si secundū/ similr habet p̄positū/ q̄ non
significāt idē p̄cise. ¶ Ex illo sequit⁹ fm doc. q̄ res
simples nō est diffinibilis diffinitionē p̄cise dicta: pa-
ter: q̄ talis diffinitio dat p̄ genus z differētiā. Nūc
aut res simplex (angelus scz vel accidens) non habz
differētiā. Et hoc late declarat esse de intentionē p̄bi
z cōmentatoz. ¶ Scdō sequit⁹ q̄ nō oē gen⁹ di-
uidit in suas spēs p̄ differētiās essentialē. ¶ Ter-
tio/ q̄ conceptus speciei est ita simplex sicut pceptus
generis: nec conceptus speciei componit⁹ ex genere
z differētia: nec genus est pars pceptus speciei: sed
bene pars diffinitionis eius. ¶ Quarto sequitur q̄
genus importat totū esse speciei: licet aliquando ali-
ter q̄ species importet totum esse indiuidui: q̄ spe-
cies specialissima ita importat totū esse indiuidui:

q̄ quicqd importat in vno indiuiduo: simile impor-
tat in quolibet alio. Non sic genus: eo q̄ indiuidua
diuersarū speciei eiusdē generis/ non sunt sibi simi-
lia: sicut indiuidua eiusdē speciei.

Questio. IIII

Trum genus et disse-

retia iporant eadē rē p̄mo. ¶ Notādū p̄-
mo/ q̄ differētia accipit dupliciter. Vno

modo p̄ termino scdē impositionis: id est p̄ signo p̄-
dicabili de aliquo: non in qd/ sed in qle: conueniens
aliquib⁹ z alijs repugnās: quo innotescit distinctio il-
lius cui conuenit/ ab illo cui repugnat. ¶ Scdō acci-
pit⁹ p̄ termino p̄me impositionis: scz p̄ re aliq̄ p̄ quā
innotescit distinctio vnus ab alio: vt ania rōnalis: q̄
sortes differt ab asino. ¶ Sic etiā accidens inherēs
quo res distingui noscit ab alia simile accidens nō
habente. ¶ Differētia p̄mo modo est duplex: qdaz
p̄ se siue essentialis: que importat aliqd intrinsecum
scz partē essentialē rei: vt rōnale. Alia p̄ accidens si-
ue accidentalis q̄ scz importat aliqd extrinsecū rei:
id est qd non est pars essentialis: vt disciplinabile/ ri-
sibile respectu hominis. ¶ Hic solū agit de differen-
tia p̄mo modo dicta z essentiali. ¶ Scdō notandū
q̄ differētia essentialis p̄cise sumit a parte essentia-
li. Et a qualibet parte potest sumi tam a materia q̄
a forma: q̄ vtrq̄ est pars hominis essentialis z de
quidditate hominis: z p̄ vtrq̄ distinguit⁹ compositiū
p̄ materiā a rebus immaterialibus z per formā a reb⁹
alterius speciei. ¶ Item materiale si cōnotet materi-
am vt partē essentialē est differētia: q̄ p̄ ipam hō di-
stinguit ab angelo: z non est differētia accidentalis
q̄ non importat accidēs: ergo est differētia essentialis
¶ Nota q̄ differētiā sumi ab aliq̄ parte nō est ali-
ud q̄ differētiā significare significatio formali p̄cise
¶ Tertio notandū/ q̄ licet differētia sumat a parte
rei: fm doc. genus tñ accipit a tota re: id est significa-
tione formali q̄ nō significat partē sed totū: z idō im-
portat totā quidditatē rei: z simpliciter p̄dicat i qd.
Si enī sumeret a parte/ non p̄dicaret in quid: sed in
quale sicut differētia. ¶ Itē tunc esset synonymum
differētie sumptę ab eadē parte a qua sumit⁹ genus
¶ Itē tunc rei simplicis non esset genus: siue magis
p̄cise loquendo: nullū genus significaret rem sim-
plicē: sicut nec res simplex habet differētiā. probat
auctor pluribus modis. ¶ Notādū est quarto bre-
uiter p̄o intellectu dictorum/ q̄ doctor in hac que-
stione p̄ significare p̄mo: intelligit significare for-
maliter siue significatione formali: ita vt idē sit si
significare p̄mo z significare formaliter. ¶ Cōclusio
responsalis: gen⁹ z differētia non importāt idē si-
gnificationē formali: licet supponāt p̄ eodē. Primū
patet: q̄ sic differētia significat partē: genus nō res
totā. Scdōm patet: q̄ differētia supponit p̄ toto cu-
ius partē essentialē fo: maliter significat: alioquin
non posset predicari de hōmine: nunc autē hec est ve-
ra: Alia est rationale: ergo extrema supponunt p̄ co-
dem: ¶ Dubiū primū qd mouet doctor inter alia in
questione illa que soluit et replicas ac auctoritates
plurimas exponit: est illud: Quomodo aliqua diffe-
rentia dicit⁹ essentialis si non est pars rei: nec de essen-
tia. Respōdetur breuiter: q̄ idē dicitur essentialis:
ab extrinseco siue de nōminatiōe extrinseca: q̄ ipor-
tat aliqd qd est de essentia rei significatē p̄ differētiā

Arti. I
Nota. I

Not. 2.

Nota. 3
L

Not. 4
L

Arti. 1.
Cōcl. I.
D

Arti. 3
Dub. I.
E

Correl.
L

2

3

4

- Dub. 2.** Sic etiā dicitur conceptus aliqd essentialis rei: qz im-
portat essentiā: vel aliqd essentialē rei. **C** Scdm dy-
biū: cū idē z diuersum imediate p̄dicent quō differē-
tia aliqd distinguūt ab alio. Rñdē: improprie dicitur
speciem aliquā distinguī ab alia differētia: vel rez a
re. Si tñ ille mod⁹ loqndi qñqz occurrit accipiēdus
est: qz differētia importat rem qua species differt a
specie: sic rōnale dicitur animā hominis q̄ differt ab ali-
no. Frequenter enī auctores p̄positiones q̄ fm suā
formā sunt actus exerciti: intelligūt actus signatos
quibus actibus signatis correspondēt actus exer-
citi: in quibus scz termini habent suppositiōem sim-
plicē vel materialē: vt patuit. q. ij. dist. p̄sentz. **C** No-
tat etiā auctor (correspondēt ad p̄missa) qz solum
metaphorice aliquid ab alio p̄ extrinsecū distinguūt
vt supra dist. ij. q. j. et. q. ij. et. q. xj. **C** Tertiu dubiū
vnde sumit differētia: an etiā a materia/vel an a
forma solū. Rñdē: etiā a materia: sic angelus disti-
guīt ab homie. Ad p̄bm dicitur: actus separāt z di-
stinguīt: hoc est tam materia q̄ forma. Vel si capi-
atur pro forma/solū valēt: actus idēst forma pl⁹ vt
a plurib⁹ distinguūt q̄ materia. **C** Quartū dubiū
quō genus importat totam rē p̄mo: si enī importat
totā rem: ergo cū addit sibi differētia/fit nugatio.
Respondet: genus importat totā rem: nec est nuga-
tio/cū sibi addit differētia. Nugatio enī mult⁹ mo-
dis excusari z defendi potest: de quo late loquitur do-
ctor. q. p̄sentz/ vide ibi. **C** Quintū dubiū: quō genus
z spēs distinguunt/ si genus importat totū qd signi-
ficat species. Rñdē: qz genus significat totū qd si-
gnificat spēs/ z mltā alia: vt etiā patuit. q. ij. De his
late psequit doc. sed qz logicalia sunt rescinduntur.

Questio. v.

Trum deus possit dif-

finiri diffinitione nō data p̄ additamentū.
Positis notabilibus ponent cōclusiones.

- Arti. 1** **C** Notandū ergo: diffinitio nō data p̄ additamentū
duppliciter accipitur. Uno mō stricte p̄ diffinitione
cōposita ex partibus alteri⁹ rōnis: quāz vna est de-
termināz/ z alia determinabilis: in q̄ determinatio
vniuersaliter p̄dicat de determinabili/ z nō econuer-
so: z hec diffinitio nō est nisi cōpositio. Alio mō ac-
cipit largi⁹/ p̄ diffinitione cuius nulla ps expmīt ali-
qd accidentale in esse diffinito: quāz aliqua ps ex suo
modo significādi sit cōcretū nō p̄dicabile p̄ se p̄mo
modo. **C** Lōclusio p̄ma. De⁹
Lōcl. 1. nō pōt diffinitioe p̄rie dicta z p̄mo mō accepta dif-
finiri. pater: qz res incōposite/ simplices non possunt
Lōcl. 2 diffiniri/ qualis est deus. **C** Lōclusio scda: diffinitio
ne scdo mō dicta/ deus pōt diffiniri. pater: quia hec
oratio essentia intellectualis volutina zc: est oīo nō
expmēs aliquod accidentale deo: licet intellectuā
le ex suo modo significādi sit cōcretū: nō p̄dicabile p̄
se p̄mo modo: de quolibet sibi subijcibili: qz non de
angelo nec creatura: qz hec est p̄ se scdo modo. Ange-
lus est intelligibilis/ qz valēt tñ: angelus est potens
intelligere. Intelligere autē in angelo est opatio di-
stincta ab angelo. Non enī intellectio angeli est an-
gelus: sicut intelligere dei est de⁹: z ideo de deo p̄di-
cat p̄ se p̄mo mō. **C** Si di. cōbinādo p̄cise cōceptus
p̄dicabiles in quid: tunc habet diffinitio p̄ria. So-
lutio: tales cōceptus erunt abstractoz: z illi nō pos-
sunt poni sine cōiunctione. Cōiunctio autē diffinitio-

onē ingredi nō debz: vnde ista est impropia z i intelli-
gibilis: De⁹ est intellect⁹/ volūtas/ sapiētia/ bōitas.
zc. Et si esset p̄ria/ adhuc non esset diffinitio primo
mō dicta/ nec p̄rie dicta: qz in illa sp̄ pars posterior
aliqd exprimere debet/ qd p̄ partē p̄orem nō est exp̄s-
sum: qd circa simplicia contingere non potest.

Questio sexta.

Trum in omni diffini-

tione cōpletissima debet poni oēs differen-
tie essentielles cū genere primo generalissi-
mo. Notandū qz cōtingit differētiās ordinari dupli-
citer. Uno mō sicut p̄ se supius z inferi⁹. Alio mō si-
cut differētiās quāz vna cōperit plurib⁹: alia pau-
cioribus/ admodū quo risibile z coloratū ordinatur
qz oē risibile est coloratū: z nō econuerso. **C** Prima cō-
clusio: non oēs differētie p̄mo mō ordinare debēt
poni in diffinitione: etiā posito genere generalissi-
mo: sed sola differētia vltima. pbat p̄bm. vj. me-
taphice trac. iij. p̄ longū exponēs vba p̄bi sat⁹ clare
C Secūda cōclusio: loquēdo de differētijs ordina-
tis scdo mō: oēs differētie cū genere generalissimo
debēt poni in diffinitione. Et illa diffinitio cōpletio
est/ qz si cōponeret ex genere p̄inquo z vltima diffe-
rentia. Unde si in eodē cōceptu essent plures forme
substantialēs realiter distincte: a quāz qualibet su-
meret differētia oporteret oēs illas poni in diffini-
tione cōplera: alioqn non sufficienter notificaret rei
qdditatē. Etiā tūc vna differētia nō p̄tineret qddi-
tatiue sub alia: vt si anima sensitua realit⁹ distinguat⁹
ab aia intellectua: sensituiū nō esset qdditatiue sup̄
us ad intellectuiū: imo nō esset supius: qz p̄ potētiā
diuinā aia intellectua posset separi etiā in corpore a
sensitua. **C** Et licet aliqua differētia p̄dicet in quid
de plurib⁹ differētijs plusq̄ numero differētib⁹: tñ
nec illa est genus: nec ille sunt species: qz non signifi-
cāt formaliter res totales/ sed partes rez: z h̄ fm op̄i-
nio. doc. **C** Itē nota/ qz etiā differētia sumpta a ma-
teria poni debet in diffinitione cōplera: nec est incōue-
niēs eiusdē esse duas differētiās conuertibiles.

Questio. vij.

Onsequenter vidēdus

est de scda p̄rietate essentie: scz de imutabi-
litate dei. Trū solus deus sit imutabilis.
C Nota aliqd mutari accipit tripliciter. Large/ est
aliquid recipere esse post nō esse vel econuerso. Stri-
cte/ est recipere aliquid qd p̄us nō habuit: vel nō ha-
bere qd p̄i⁹ habuit: siue maneat ante z post siue nō.
Strictissime/ est aliqd manēs fm suā essentiā: habēs
aliquid se informās qd p̄us nō habuit vel econuerso.
C Lōclusio p̄ma: deus est imutabilis p̄mo mō/ pba-
tur: qz est necesse esse. g. p̄ia nota. añs pbat: qz si nō
tūc esset aliqd prius eo/ qd posset ipm facere esse post
nō esse: z p̄ n̄is nō esset deus. **C** Lōclusio scda: De⁹
est imutabilis scdo z tertio modis/ patz: qz ē ens sim-
pliciter infinitū: ideo nō pōt p̄fici: ex p̄tñi nō pōt ali-
quid in se recipere. **C** Lōclusio tertia: Nihil aliud a
deo est imutabile p̄mo mō/ pater: qz oia alia a deo p̄-
ducta sunt de nō esse ad esse: qd fide credit⁹: z si ratioe
naturali nō p̄betur. **C** Lōclusio quarta: Aliqua cre-
atura est imutabilis scdo z tertio modis: pater: quia
aliqua creatura est q̄ null⁹ est receptiua: sed tñ po-
test recipi: alis esset processus in infinitum: si non dē

retur statim in aliqua q̄ nō recipere alia. ¶ Sed cōtra hoc dictū doc. ponit instātia inferius in notabili vltimo. q. b. vii. nō em̄ videt q̄ hoc dictū concludat. ¶ Dubitat primo: nāz videt q̄ deus sit mutabilis. Siquidē (vt videt) deus mutat? est localiter: qz crea to loco cepit eē in loco ergo mutat. Quicqd em̄ est in aliquo loco in quo prius nō fuit mutat localiter. Rñsio: q̄ illa q̄d est in loco zc. nō est vera: qz p no uā pductionē loci aliqd est in eo in quo prius nō fuit sine mutatiōe sui: sed p mutationē loci: sic est in pposi to. ¶ Dubitat secūdo: quō differēter de⁹ dī z est im plicissimus: z quō angelus dicit simplex. Ad hoc re spondet breuiter: q̄ simplex aliqñ dicit per carentiā cōpositiōis rei ex partibus: ipm tanq̄ totū intrinse ce cōstituētibz: sic angelus simplex est. Ita dicit q̄ an gelus licet sit simplex simpliciter: est tamen in gene re. q. j. b. vii. dis. Et dicit simpliciter simplex per ca rentiā cuiuscūqz cōpositiōis intrinsece: hoc est ex par tibus essentialibus. Sic etiā aia intellectua dī sim plex: z similiter accidētia intrinse z extrinsece indiuisi bilia. Alio mō dī simplex p carentiā oīs cōpositiōis z cōponibilitatis intrinsece z extrinsece: ita vt simplex dicit: qd nō solū nō cōponit intrinsece ex partibz: sed nec est cōponibile cum aliquo extrinseco: qd nō est pō eius cū ipso cōstituēdo vnū p se vel vnū p accidēs: vt subiectū cū accidēte hoc est: qd non habet partes ex q̄ bus cōponit. Nec potest subiectiue in se recipere aliqd necin alio recipi sicut in subiecto. Illo mō nulla crea tura est simplex: qz oīs creatura est substantia vel acci dens. Oīs substantia potest in se recipere accidēs sui perfectiū: vt materia formā: forma substantialis re cipitur z recipit accidētia: similiter z angelus cogni tiōē. s. z amorē: similis omne accidēs recipit in sub iecto. Solus ergo deus est isto mō simplex: z ita sim plicissimus z maxime ac sūme simplex. ¶ Tercio du bitatur: nam videt q̄ angelus sit simplicior deo: aut accidens simpliciter indiuisibile: imo q̄ deus non sit simplex: nam in deo est pluralitas aliquorū realiter: aliquoz formaliter distinctoz: qualis nō est in ange lo vel accidentibus indiuisibilibz: ergo nō est sim plex: nō em̄ pōt ita re pluralitas cū sūma simplicitate. ¶ Item persone diuine realiter constituunt ex es sentia z relatione: que sunt quasi partes intrinsece cō stituētes: ergo non sunt simpliciter nec sūme simpli ces. Solutio: nō oīs pluralitas tollit simplicitatē: s. pluralitas partiū cōponentiū. In deo aut nulla est cōpositio neqz partes. Nā cōpositio erigit distinctio nem realē partiū inter se z a toto. similis ad hoc q̄ ali que dicant partes cōpositi/ requirit q̄ sint distincte inter se realiter z essentialiter z a toto. Nunc aut licet sit in diuinis pluralitas psonaz: realiter distinctarū in vna essentia: qz tñ sunt idē essentialiter z realit ipi essentie nō cōponūt essentia. Silr licet psona cōstitu arur ex essentia z relatione: qz tñ essentia z relatio idēz sunt realiter inter se z cūz supposito. Ideo neqz sunt partes neqz cōponūt supposito. Et ita ppter pfectāz idēptitatē oīm q̄ sunt in diuinis cū eēntia: z pfectāz idēptitatē oīm q̄ sunt in vno supposito cū ipso suppo sito: nulla est oīno cōpositio i diuinis. ¶ Possent for tassis q̄ dicta sunt de immutabilitate dei clari⁹ z ordi natus dici. Notādū itaqz post p̄dicta circa acceptio nem mutabil: q̄ accipitur large/ strictēz strictissime. Si em̄ ille acceptioes sic ordinant: vt prima sit su perior ad sequēz, z secūda ad terciā oportet sic descri

beret: Mutabile large est: qđ pōt se aliter habere prius
z posterius fm se vel aliqđ extrinsecū. Scđm se: d
est suū eē: qz pōt pri⁹ nō eē z posteri⁹ esse vel cōterio.
Scđm extrinsecū: qz pōt aliqđ pns in se haberi siue
receptū posteri⁹ pderet: vel pri⁹ nō hie z posteri⁹ rec
pere. Mutabile scđo mō: stricte. s. dicit illud qđ se ha
bet aliter prius z posteri⁹ respectu alius extrinse
ci recipiēdo in se qđ pri⁹ nō habuit: vel pđēdo qđ pri⁹
in se habuit: siue fm se maneat in esse siue non: exem
pla patent. Mutabile strictissime est qđ se habet ali
ter prius z posterius respectu extrinseci manens sub
vtrōq; termino trāsmutatiois. **E**x illis breuiter
tatis pōt formari hec ppositio: Solus deus est imu
tabilis pmo mō: sed scđo mō videt qđ aliqua creatu
ra sit imutabilis creatura: qñibil pōt in se recipere.
Esed an illa sit dabilis/ dubiū est. Nam nō videt
implicare: qđ qlibet creatura z qlibet accidēs aliqđ
in se pōt recipe p potentiā dei: nec cogit ratio d pcessu
in infinitū: qz ille nō est impossibilis in accidentaler
ordinatis: quis nunq; p hoc ponat infinitas rerum
actualis. Sicut in simili: post quācūq; creaturā pro
ductā pōt deus aliā pducere in infinitū: z tñ nunq;
producent infinitas actus: fm hoc dicta doc. veniūt
moderāda in cōclusiōe. iiii. de pcessu in infinitū.

Distincrio. ix.

Recedēti distincțiōe

p magister egit de ppietatibz essentie: con
sequēter agit de ppietatibz psonę respiciē
tibz emanationē ad intra. Et secūdo spāliter de p
cessiōe spūssancti ad extra. dis. xiiij. Prīmū facit di
pplenti. Et pmo de ppietate cōcernēte emanationē
filij: z scdo spūsscti. dis. x. Ostendit ergo in hac dis. ge
nerationis siue emanatiōis filij pfectiōē z natiuita
tis eternitatē. ¶ Nunc est illa pclusio textualis: Pri
ma tres psonę sunt sibi coeternę. ¶ Scda pclusio cō
eterna est patri filij generatio: sicut splendor est coe
igni: licet pducatur ab illo. ¶ Tertia pclusio: fili⁹ sem
per natus ēm Bregit z sempnasci ēm Quigenē dicit: v
p pmiū generatiōis pfectio z veritas: pldm natiui
tatis eternitas pfecti⁹ exprimat⁹: de hoc lat⁹ in t. et.

Questio prima.

Trum filius vere ge

v neres a pie. Dac qñtionē (cui⁹ cōclusio cer
ta est ex fide) auc. late psequit⁹ ppter rōnes
Sco. qb⁹ dis. ij. q. vij. sui scripti pbare nitit⁹ pductio
nem in diuinis: q̄s b recitat z eaz. demonstratiuā in
sufficiētiā ostēdit: subdēs p respōsali cōclusiōe: q̄ p̄r
nullā rōnē naturalē pbari pōt plures eē psonas i di
uinis: s; sola fide credit⁹ q̄ sūt plures psonē in diuinis
q̄z vna est p̄: alia fili⁹: alia spūscctūs. Q. q̄z fili⁹ vere
generat a pie: de spūscctō infra dicet. Quo aut⁹ bec ge
neratio imaginari possit z simul pcessio spūsccti ifra
dis. xij. q. j. rā get. Uex vt ostēdat nullitas pbario
nis Sco. assumo rōnē eius principalē z primā: quā
habet vbi sup. q. vij. dis. ij. Quicqd ex rōne sua forma
li est principiū productiuū: vbicūq; est sine imperfec
tione est pncipiū productiuū. Memoria pfecta (hoc est
intellect⁹) habēs obiectū intelligibile sibi p̄sens) ex ra
tione sua formalī est pncipiū productiuū noticie ge
nere. Ergo vbicūq; est memoria pfecta: sine intellect⁹
pfectus sine imperfectione: est pncipiū productiuū zc.
Est aut⁹ intellect⁹ perfectus in deo sine imperfectione

ergo est in deo principium productivum noticie genitæ uterque discursus ille formalis est. Et maior principia videt euidēs et terminis: p̄supposito qd̄ nois huius qd̄ est cōvenire alicui ex ratione sua formalis: qd̄ est cōvenire alicui: ita q̄ impossibile est ipm̄ esse quin illud sibi cōveniat. Impossibile est em̄ aliqd̄ esse sine rōne formalis: id est esse z nō esse illud qd̄ sua rō formalis exprimit. Nā rō formalis est diffinitio. Impossibile autē est rem esse z diffinitionē sibi non cōvenire.

Sic accipiēdo rationē formale. maior ē nota: qz virtualiter predicat idē de seipso: ideo vis consistit in minore: z illā penitus nō probat. Probat autē in solutione replicē: quā facit cōtra suā rationē: q̄ licet intellectus sit virtus passiva respectu noticie genitæ simul z productiva: si tamē separaretur p̄tentialitas adhuc maneret ratio principij productivi. Et sicut deo nō posset attribui p̄tentialitas: qz dicitur imperfectionē: erit tamē in deo ratio productiva noticie genitæ. Et ita ratio sua in duobus deficit. Primo quia minorē nō probat: scz q̄ productivum sit de ratione formalis intellectus perfecti. Secundo non probat q̄ produceret noticiā genitā: non dicat imperfectionē saltem in nobis. Ideo reprobaro utroqz pater q̄ ratio penitus vacua est nihil probās.

Probatur ergo primo q̄ produceret noticiā genitā: non est de ratione formalis intellectus. Nā ratio formalis intellectus est posse redere in obiectū cognitive. Non curādo aut intellectus sic redat p̄ suā essentia seipso: siue p̄ aliqd̄ sibi supadditum. Et si p̄ supadditū: siue a se productū siue cōcreatum siue ab alio infusū: pater q̄ hec ratio est formalis: qz quocūqz illorū modorū intellectus redit cognitive in obiectū vere intelligit: z non plus si producat noticiā q̄ si non produceret. Et nisi sic tendat cognitive in obiectū non intelligit. Ergo ratio productivi noticie genitæ non est ratio formalis intellectus: tenet cōsequētia: qz eiusdē nō sunt plures rationes formales: maxime non cōvertibiles sicut nec plures diffinitiones non cōvertibiles.

Itē q̄ esse productivum non sit de ratione formalis intellectus: sic probatur. Illud nō est de ratione formalis intellectus: quo circūscripto: nihilominus intellectus intelligeret: sed tale est productivum: ergo. cōsequētia est in quarto p̄me formando sic maiorē: Nihil quo circūscripto intellectus nihilominus intelligeret est de ratione formalis intellectus. Et sumēdo ut sup̄. maior hec nota ex quid nominis rationis formalis. minor probatur: qz si deus crearet creaturā intellectuāle z ei cōcrearet noticiā ois intelligibilis ab ea: illa esset vere intellectiva z vere intelligeret: z tñ non esset productiva noticie. Qz vere intelligeret: p̄pter illū doctore qz dicit: Si in intellectu nostro esset cōcreata vel substantialis notitia sui: fm̄ q̄ quidā intelligit Aug. de noticia abditā. xiiij. de trinit. tñ intellectus licet non posset habere noticiā genitā qua formalit̄ se cognosceret: pōt tñ habere respectu aliorū obiectorū vbi vult: q̄ intellectus habens noticiā sui z creatā hac cognosceret se: z nō haberet noticiā genitā sui: qz non potest idē obiectū formaliter cognoscere diversis noticijs. Si ergo haberet noticias cōcreatas omnium a se cognoscibilium: iam non esset talis productivus noticie genitæ eadē ratione. Itē intellectus noster multa cognoscit: v̄ cognoscere potest per revelationē: v̄ pater de p̄phetis. ij. Per. ij. Non voluntate humana allata est aliqñ p̄phetia: sed spiritus sc̄o inspirati locuti sunt

dei hoies. Et horū cognitioz noticias nō producit intellectus noster: sed ip̄ sanctus revelās: ergo ab ip̄ sua productione noticie genitæ pōt intelligere. Itē si ratio esset efficax: p̄bus cognovisset etiā naturalit̄ productionē in divinis. Cognovit enim esse vitam z intellectū: cognovit etiā eodē intellectu quicqd̄ nos de deo cognoscimus. Si ergo cognovisset productivitatē noticie genitæ esse de rōne formalis intellectus: cognovisset hāc fuisse in deo respectu sue noticie qua formaliter cognoscit. Itē fm̄ p̄bm̄: intelligentia intelligit seipsam per essentia: z non per noticiā supadditā. Hec ergo vere est intellectualis: z intelligit fm̄ p̄bm̄: z tamē nō est productiva noticie: ergo esse productivum noticie: nō est de ratione formalis intellectus.

Itē quero: quid intelligit per noticiā genitā aut actū: quo intellectus formaliter intelligit: sicut videtur sonare in superius allegato vbi dicit noticiā genitā qua se formaliter cognoscit: v̄ aliquid aliud in intellectu. Non secūdu quia quero: quid illud sit cū non sit p̄tentialitas: nec actus intelligēdi: nec habitus: nec species. Et nihil aliud est in intellectu fm̄ p̄bm̄. ij. eth. ca. ij. nisi p̄tentialitas/p̄ssio/habitus. Si dicitur q̄ est conceptus: quero quid intelligis p̄ conceptū: aut actū cognoscēdi quo intellectus formaliter cognoscit. Et sic creditur primū membrū: vel aliquid habens tñ esse obiectivū. Contra illud est quoddā fictū non productum: ut patuit. q. viij. distin. ij. huius collect. vbi late ostendit h̄mōi ficta non esse ponenda: ergo ipm̄ est obiectū actus cognoscēdi: z ideo tenet se ad rationem principij productivi. Nam intellectus habens obiectū intelligibile p̄sens dicitur esse principium noticie genitæ: ergo obiectū non est noticia genita: qz idē non gignit se. j. de trinit. Preterea dū res in se cognoscitur noticia intuitiva: non oportet ponere tale fictum: quia neqz ut obiectū movens: neqz ut obiectū terminans: cum res intuitive cognita movet ad sui cognitionē z terminat eandē. Si per noticiā genitā intelligit noticia qua intellectus formaliter intelligit: illa nec in deo nec respectu talis pater habet rationē producēdi. primū p̄t̄: qz pater nō intelligit noticiā genitā: sic nec sapit sapiētia genita fm̄ Aug. ergo nō est aliqua noticia genita qua pater intelligit. Secūdu pater p̄ idē: qz pater formaliter intelligit suā essentia: quō intelligeret si per impossibile nō gigneret filium: nam fm̄ modū loquēdi illi doc. Pater ut p̄t̄ or origine filio novit actu p̄fecte z distincte se z omne intelligibile noticia ingēnita. Nullā em̄ perfectionē accepit a filio: sed qd̄ est z habet/habet a seipso. In illo ergo p̄iori pater p̄fecte intelligit: z in illo nō producit noticiā genitā: ergo producere noticiā genitā nō est de rōne formalis intellectus: cū cognitio essentialis qua pater intelligit nō sit genita. Itē q̄ in solutione replicē quā ipse movet cōtra rationē suā ad hoc deducit q̄ si in intellectu nostro ratio recipiēdi separaretur a ratione producēdi: adhuc ratio producēdi per se. i. sine ratione recipiēdi esset productiva noticie genitæ. Sed illo cōcesso: nō ergo sequit̄ q̄ ratio producēdi per se sit in deo: sed bene sequit̄ q̄ si ratio hec esset in deo/deus produceret: sed nō probat q̄ sit in deo: z hoc principalit̄ fuit probandū. Et si diceret ratio producēdi/non dicit imperfectionē: ergo cōvenit deo. Dicitur q̄ licet ratio producēdi in genere non dicat imperfectionē: tamen producere noticiā genitā in nobis dicit imperfectionē tam in producente q̄

producto. In pducere/qz insufficientiam: quoniam
nō est sibi sufficiens intelligere sine addito: et pfectius
esset seipso intelligere qz p noticiā genitā. In produ-
cto dicitur inceptio de nouo: et hoc in nobis est quid
imfectionis: sicut in simili. Et pducere aliquid
in genere nō dicitur imperfectione / tamen producere
aliquid tanqz sui perfectione / dicitur imperfectione in
producere: quia dicitur producēs ab alio esse perfecti-
bile/qd imperfectionis est sic producere noticiā geni-
tam sui pfectiua (quomodo noster intellectus produ-
cit) imperfectione impossit. Et ita patet multiplici-
q ratio ista Sco. nihil probat neqz alie: vt satis p-
per auctorem.

Questio Secunda.

Trum generatio in di-

uis sit vniuoca vel equiuoca. Articulus
primus / suppositiones: Secundus / cōclu-
siones: Tertius dubitationes absoluet. **Quantū**
ad p-ū itaqz notandū qz difficultas huius questiois
consistit in quid nois terminorū: Ideo notandū qz
generatio vniuoca et equiuoca in creaturis distin-
guuntur: quia aliqua est convenientia specialis gene-
rantis et geniti in generatione vniuoca / q nō est in ge-
neratione equiuoca. **Secundo** notandū / qz tā in ge-
nerante creato qz in genito est duo cōsiderare: scz qd
et quo. In generante qd / est ipm generans. Quo / est
ratio generandi: que est principiu elicituū generati-
onis. In genito quod est terminus totalis scilicet res
que generatur. Quo est terminus formalis. Illa er-
go duo scz qd et quo / nō semper sed frequenter disti-
guunt. Nā angelus producit intellectū / est qd et
quo ex parte pducētis. Idem est de anima separata.
Sicut si accidens separatu / puta calor / per diuinā
potentiā produceret calorem separatum / idem esset
qd et quo / tā ex parte generantis qz generati. **Ter-
tio** notandū / qz aliqui terminus totalis producti
seu pductionis est p se vnū / quādoqz p accidens vnū.
Primum contingit in generatione substantiali: Secū-
dum in productione accidentis: vt si aliquid calefiat:
Terminus totalis calefactionis scz calefactū nō est
p se vnū / sz aggregatū ex subiecto et calore in eo pro-
ducto. **Quarto** notandū / qz in generatione accide-
tis generatio dicitur vniuoca / qz terminus formalis scz
accidens fm se totū productū est eiusdē ratiōis siue
speciei p se cū ratione pducēdi. Unde si ab igne cale-
fit lignū vel lapis / est generatio vniuoca: quia calor
productus in ligno vel lapide est eiusdē ratiōis cū calo-
re ignis. licet ignis et lignū vel lapis differant specie.
Sed si ignis calefaceret se / sicut graue mouet se: vel
si aqua calefacta se reduceret ad pristinā frigiditatē
nō esset generatio vniuoca ppter diuersitatē specio-
cam caloris producti in igne: et formā ignis / que est
ratio agendi. **Loquēdo** autē de generatione substanti-
ali / illa dicitur vniuoca / qz generans et genitū nō sūt al-
terius speciei. **In** hac autē vniuoca generatione
sunt tres gradus. Primus / qz generans et genitū sunt
eiusdē speciei: et nullus terminus formalis acquiritur
p pductionē: distinguuntur specie a quacūqz rōne agēdi
respectu sui. Exemplū: vt si in generatione ignis ab
igne / sola forma substantialis ignis esset rō agendi re-
spectu forme ignis geniti et non calor / tunc esset ge-
neratio pfectissime vniuoca. Si p calor ignis gene-
rantis sit etiam causa imediata respectu forme sub-

stantialis ignis geniti: tunc nō est ibi generatio vniuoca
in b gradu pmo / sz in secundo. Et b ponit fm opt.
illoz q dicuntur accides posse cauare iudam et iornaz
specuocam / et non solū qualitatiuam dispositionē.
Secundus gradus: qz generans et genitū sunt eiusdē
speciei: et quilibet terminus formalis generatus est
eiusdē rōnis cū aliq rōne agendi: et cū aliq est alteri
speciei: vt si tā in generante qz in genito essent plures
forme substantiales: et quilibz in generante concurre-
ret tāqz partialis causa respectu cuiuslibet forme ge-
niti. Sic em nō esset ita pfecte vniuoca sicut in priori
gradu. **Tertius** gradus est: qz generans et genitū
sunt eiusdē speciei: et aliquis terminus formalis p-
ductus est eiusdē rōnis cū rōne agendi. Et aliquis
terminus cū nulla rōne agendi est eiusdē rōnis: vt si
aia vegetatiua realit distinguat a sensitiua et intelle-
ctiua in eodē cōposito / tūc generatio asini ab asino ē
hoc mō vniuoca: qz sola aia vegetatiua in generante
est rō generandi cū q aia vegetatiua in genito est eius-
dem rōnis et nō sensitiua. Ex ill gradibz aliq (si sunt)
pollunt patere. **Si** dicis: eiusdē generationis nō
sunt plures termini formales: qz secundus et tertius gra-
dus sup falsa imaginatiōe fundant. Ans patz: qz ge-
neratio multiplicat ad multiplicationē: termini sicut
quilibet respectus. Dicendū qz terminus formalis ac-
cipitur aliqui p illo qd fm se et quilibet sui caput esse p
generationē: et sic sunt plures termini formales in ge-
neratione asini. Sunt etiam plures generationes /
qz nō dicunt vna vnitatem ordinis ad vnū terminū for-
malem / vltimū et specuocum. Vel dicit vna genera-
tio ppter vnitatem termini totalis / q est p se vnū suppo-
sitū. Alio mō caput terminus formalis p vltimo ter-
mino formalis: et sic generatiōis asini est vnus ter-
minus formalis. Et fm hoc patz ad replicā. **Qui**
to supponit / qz paternitas et filiatio sunt alterius rō-
nis: fm q aliqua in diuis dicunt esse alterius ratio-
nis. Qz paternitas sit de essentia patrie / qz ei cō-
stitutiuā: sicut filiatio est de essentia filij eadem ratiōe
Pro cuius intellectu notandū / qz illa dicunt esse eius-
dem rōnis / q sunt simillima: eo mō q due albedines
et quilibet res eiusdē speciei specialissime sunt simil-
lime. Ex quo elicit / qz paternitas et filiatio nō sunt eius-
dem rōnis / qz nō simillime: cū due paternitates simil-
ores sunt paternitate et filiatione. Sicut spiratio et
generatio nō sunt simillime. Et caput similitudo hic
largissime / vt nō distinguat contra equalitatem. **zē.**
Secundo sequit: qz si res pstitute sunt eiusdē rōnis
nihil est regere in vno / qn aliqd sibi simillimū reperit
atur in altero: patz qz si esset in vno aliqd cui nihil si-
millimū esset in alio / ipa constituta nō essent inter se
simillima. Similiora em essent illa i quibz nō posset
inueniri aliqd in vno qn etiā sibi sile reperiat in alio
Ex isto sequit tertio / qz quicūqz cōstitutū aliq (z
si nō oia) sunt alterius rōnis / etiā pstitute sunt alterius
ratiōis. Hoc corollariū Occam. q. p-enti longe p-
quit cōtra Sco. patz qz cōstitutū nō distinguunt nisi
p distinctionē constituentiu: et ita nec possunt distin-
gui cōstitutū tanqz alterius rōnis: nisi p cōstitutū
alterius rōnis. Et ideo sicut ex distinctione cōstitutū
arguit tal distinctio cōstitutū / ita ex tali distinctione
cōstitutū arguit tal distinctio cōstitutū. Alioqn
nunq posset pbari q cōstitutū essent alterius rōnis
cū nulla distinctio competat eis nisi per cōstitutū
Quantū ad articulū secundū est cōclusio prima:

Art. 1.

Nota. 1

2

3

4

5

Replē.

Nota. 5

corol. 1

2

5

Art. 2.

R R

conclu. 1. Generatio in diuinis nec simplr vniuoca/nec equo
ca simplr est dicenda. Probat conclusio qd no vniuoca
qz generas et genitu no sunt simplr eiusde ronis/ eo
mo quo aliq in diuis dicunt eiusde ronis: nec termi
nus formalis cu rone generandi: qz tenet pna ex qd
nois generationis vniuoce. Ans p pma pre. pbarur
qz pstituentia patrem et filiu: scz pmitas et filiatio no
sunt eiusdes ronis: vt declaratu est corollario pmo
quiti notabilis: qz nec constituta. Tenet pna ex corol
lario tercio eiusde notabilis. Pro pma parte pbat
antecedes: qz terminus formalis (si aliqs est) est psona
constituta: vt dicitur est. s. dif. v. q. iij. Ro aut generan
dis seu picipiu elicitiu est essentia: vt patuit. dif. vij.
q. i. Sz constitutu no est eiusde ronis cu altero pstitu
entiu. **Secda** ps conclusio: qd no sit generatio hec
equoca simplr. Priz: qz in generatioe simplr equiuo
ca semp est aliqd in genito qd est diffictu realiter a q
libet qd est in genere: qz nihil est in filio qd realiter
distinguit ab essentia que est in patre. Sit in gene
ratione equoca/ generas et genitu no sunt aliq vna
conclu. 2 res. Pr aut z filiu sunt vna essentia. **Conclusio** se
cunda: Generatio diuina assimilaf magis generati
oni vniuoce qz equoce. Probat: qz licet generatio et
genitum no sunt eiusde ronis/ eo mo quo in diuinis
aliqua dicunt esse eiusde ronis: nihilominus ibi est ea
de essentia z natura generantis z geniti que idempnifi
cat sibi oia que sunt in vtraqz psona/ imo z psonas
ppter qua essentia magis vniunt essentiali z reali ide
pificatione psonae generas z genita qz quicunqz crea
ture solo numero differetes: ppter quaz coueniendi
am generatio vni ex altera dicit vniuoca in creatu
ris: qz multu assimilatur generatio diuina vniuoce ge
nerationi. Tenet pna: qz generatio dicit vniuoca ab
vnitate/ et equoca a diuersitate. Unitas aut morie
est de ratione vniuoce generationis: et diuersitas
ronis (que in creatura psupponit diuersitate realem
et essentiali) de rone equoce generatiois: que cu nul
lo mo repitur in diuis/ no assimilaf ei: vel minus qz
generationi vniuoce. **Et si** diceret: Generatio eq
uoca est/ cu generans et genituz sunt alterius ronis
no curado an sint ide essentialiter vl no. Dico q ipos
sibile est in creaturis aliq esse alteri ronis z no disti
gui essentialiter: ideo semp hac distinctione eentiales
psupponit/ sicut speciuoca differentia psupponit na
turali. **Uerū** cu termini ad placitu/ si qd sic ac
ciperet generatioe equiuoca/ concedendu foret in di
uinis generatione esse equoca/ cu pter et filiu sunt alte
rius ronis. **Sed** diceret: In generatione diuina
nulla est alteritas generantis a genito: nisi qz hic est
pater/ hic filius. Sz ppter hac no pot dici generatio
no vniuoca: alioqn nullu aial generaret generatioe
vniuoca/ cu semp generas dicit pater/ z genitu filiu.
Solo: No est sile in creaturis: qz pmitate et filia
tione constituunt psonae diuine generans et genita.
In creaturis vo aut pmitas z filiatio nihil addit
suppositis: aut si relatio est distincta/ sunt accidētia
extrinseca eis que adueniunt suppositis post copletum
esse: et possunt etiā corrumpi manētibus suppositis
Arti. 3. **Contra** pdicta est vna difficultas. An scz si aliqua
constituētia sint alteri ronis/ qz importet necessario
constituta esse alterius ronis. Suppositis his que su
per dicta sunt dif. ij. q. xj. et latius infra tangetur
dif. xxvij. et. xxvij. de mo loquendi qsi impo est.
Itē supposita etiā simplicitate diuina: de q dif. vij. q.

vij. patuit. Rūdeo fm doc. Impossibile est aliq psti
tuentia esse alteri ronis/ qn constituta et illi sint alteri
et alteri ronis. Quia sicut constituta no distinguūt
nisi p distinctione pstituentiu/ ita nec pstituta possunt
distingui (tanqz alteri et alteri ronis) nisi p difficti
one cōsimilē ipoz constituentiu. Et ideo sic ex difficti
one constituentiu cōtingit inferre distinctione constitu
torū: ita ex diffictioe tali constituentiu (tali scz q sunt
alteri ronis) cōtingit inferre cōsimilē distinctionez
constitutorū. Als em nunqz posset pbari constituta esse
alteri ronis/ si no posset ostēdi ex eo q constituentia
sunt alteri ronis. Quō em hō diceret/ distingui ab
asino p formā speciuoca/ si forma asini no ēet alteri
ronis a forma boīs. Un breuiter dicendū: qd no pot
esse minor distinctio ronis in constitutis qz in constitu
entib. Diuersitas em constitutorū arguit ex sola di
uersitate constituentiu. **Si** dicit: Constituta aliq
plus coueniūt qz constituentia: qz plus coueniūt asini
z equi qz forme eoz: qz coueniūt in hō q habet mate
riam eiusde ronis: sed forma equi z asini nihil habet
eiusde ronis. Cū q plus coueniūt min differūt. Ad
hoc dicendū: qz licz aliq constituta plus coueniūt/ no q
sequit qd min differūt: imo stat plus coueniētia ma
gis differre qz min coueniētia: sicut sortes et plato
plus coueniūt qz aia sortis et aia asini: qz illa coueni
unt in materia eiusde ronis. Ita vo in nullo eiusde
rationis coueniūt: et ista differunt specie/ illa genere
Qui rō est: qz ex alio coueniūt: z ex alio differūt. Si
ergo ea p q differūt magis differūt seu distinguuntur
inter se qz illa p q coueniūt/ tūc magis coueniunt co
stituta/ et no min differūt qz constituentia. **Si** itē
dicit: Ex hō q constituentia sunt pmo diuersa/ no pot co
cludi q constituta sint pmo diuersa: qz nec ex hō q con
stituentia rone differūt: pot cōcludi constituta rone dif
ferre: qz no videt cur tam varie. **Pro** solutioe no
tandū/ q aliqua ēē pmo diuersa duplr intelligi pot.
Uno mo: qz diuersitas aliq pōitare pūctis eis/ z me
diantib illis couenit alijs. Scdo: qz in nullo couenit
primo assumptū replicat est verum: qz sic constituta
nunqz sunt pmo diuersa: sz pna nō valet. Et est rō di
uersitatis: qz esse alterius ronis aliq constitutis con
uenit ppter diuersitate ronis pstituentiu. Sz esse pri
mo diuersa nunqz couenit constitutis: et iō no couenit
constitutis: qz couenit constituentib. **Itaqz** esse alteri
ronis/ pot aliqb ppterere ppter alia qd etiā couenit
Sz esse pmo diuersa/ nūqz cōperit aliqb ppter hoc
qz couenit alijs. **Accipiendo** scdo mo esse pmo di
uersa pot cōcludi de constitutis/ qn oia constituentia sūt
diuersa: sicut vniuersalr in oib indiuiduis creats p
se in genere. i. totalib fm cōem cursum. In illis em
nec materia nec forma est eadem. Sz no qn aliq con
stituta sūt diuersae ronis/ aliq non. De h. s. dif. v. q. j
Qui rō est: qz aliq pdicata denoiant no solū ea qd
pmo coueniunt/ sz etiā alia qd coueniunt median
tibus illis: vt calefacere pmo couenit caloz: et me
diāte caloze igni cui inheret caloz. Et intelligere pri
mo couenit aie: et mediāte aia hōi/ cui aia ē ps. Aliq
autē pdicata no denoiant/ nisi ea tūc qd pmo vl im
mediāte coueniūt/ vt inherere. Esse accidēs/ esse sb
stātiā/ esse partē/ esse cōmunicabile: et multa similia
q no denoiant constituta/ vl tota ppter constituentia
vel partē/ vel aliq inherēs. Nūc aut qn aliq predi
catū pot aliqd denoiare mediante alio vbicūqz illud
aliud (mediante q denoiat) inuenit/ p sili mo denoiat.

hic illud / nisi forte illud cui pmo cōuenit esset tñ in
pre ad cui⁹ partē denominationē nō sequit⁹ denotatio
totius. ¶ Et ideo quēsse alteri⁹ rōnis natū est deno
minare p̄tuta mediātib⁹ cōstitutib⁹ alteri⁹ rōnis
vbicūq; cōstitutētia sunt alterius rōnis / ibi cōstitu
ta erūt alteri⁹ rōnis. Essē autē pmo diuersa scōo mō
acceptū tale est / q̄ ppter partē vnā nō attribuit⁹ toti
nisi oībus partib⁹ cōueniat. Et ideo nō denotat con
stitutū / nisi cōueniat oīb⁹ cōstitutētib⁹. Quorū oīm
causa est impositio vel cōis vsus terminorū.

Questio Tercia.

Trum generatio filiū

fit eterna. ¶ Articulus prim⁹ ad questū
respōdebit: Secundus p dubioz solūē

doz intellectu terminos explanabit: et debic cōclusio
nes aliq; annexet. Cōclusio rīsalis p articulo pmo
certa est fm̄ fidei veritatē / et est hec: Generatio filiū
in diuinis est eterna. Probat⁹ cōclō: Quia impos
sibile est aliqd realiter idē cū diuina essentia esse non
eternū: sed tā filiū q̄ generatio filiū est realiter diui
na essentia: vt sepe dictū est q̄ essentia diuina idē p̄fisi
cat sibi oīa in diuinis: g. 2c. Preterea q̄ aliqd pductū
nō sit coeūū suo pductenti / hoc vel est ex conditiōe p
ductentis vel actionis siue pductionis. Ex conditio
ne producētis quidē: q̄ potest impediri per actiōez
cōtrarij fortioris agentis. Vel q̄ depēdet ab aliq; su
periori agente / vel ex indispōitiōe materiē: ex parte
actiōis vero: q̄ agit cum motu / et sic nō pōt agere in
p̄cipio sui esse. s; nullū illoz pōt inueniri in diuinis:
vt pater discurrendo singula: g. Itē ad idē est exem
plum bñ Bug. vj. de trini. de igne et splēdore: qui co
eūus est igni / esset quoq; coetern⁹ si ignis eēt etern⁹

Art. 2. ¶ Pro articulo secundo est hoc dubiū: Lū in diuinis
Dub. 1. nō est admittenda prioritas duratiōis: An ibi possit
aliq; alia pōritas admitti attēto q̄ fm̄ oēs pater est
p̄incipiū filiū / q̄ generat filiū: et p̄ fili⁹ est a p̄fe / et
originat⁹ a patre. Et q̄tū ad rem dicēdū: q̄ hē z rea
liter p̄ est p̄ior filio origie: qd̄ nihil est aliud dicere
q̄ q̄ a patre est filiū: vel q̄ pater producit filiū. Un̄
hij termini p̄incipiū / p̄ius / origine / p̄ducēs / gene
rans spirās: idē impōrtāt: et nō differūt nisi sicut su
peri⁹ et inferi⁹. Et iō sicut cōcedit⁹ / q̄ p̄ vere et realit⁹
est p̄icipiū producēs z generās filiū / ita concedēdū
est / q̄ p̄ vere et realiter est p̄ior origie filio. Nec q̄tū
ad rem aliqd aliud impōrtat p vnā / q̄ nō impōrtat
pallam. ¶ S; tunc adhuc remanet p dubio secūdo
difficultas maior: an scz vbicūq; cōcedit⁹ p̄ior itas
aliq; etiā cōcedēda sunt signa pōritatis in quib⁹ cōce
dendū sit p̄ior esse z nō posteri⁹. Bñ exēpli: q̄ cōcedi
tur q̄ p̄ est p̄ior filio pōritate originis: an etiā con
cedendū sit / q̄ p̄ sit in aliq; instanti vel signo origis
in q̄ nō sit fili⁹. ¶ De b̄ recitat doc. opi. Sco. tenet⁹
in plerisq; passib⁹ dis. et q̄stionū p̄mi li. ac in dis. xij. q̄
ij. q̄ sic sunt instātia t̄pis / ita sunt instātia v̄ signa
nature et origis. Un̄ tenet q̄ in p̄mo instāti origis
sunt oīa essentialia: scz essentia / intellect⁹ / voluntas
actus intelligēdi / ac⁹ volēdi. In secūdo instāti v̄ si
gno originis / p̄ generat filiū. In tercio instāti p̄du
cit sp̄. san. Et tot⁹ ille ordo origis cōplet⁹ in p̄mo in
stanti nature: z in secūdo instanti nature intellect⁹
diuin⁹ et voluntas ferunt⁹ respectu obiectoz secun
darioz: ita q̄ ille est ordo / q̄ essentialia absoluta sūt
p̄ior notionib⁹: z notionalia sunt p̄iora essentialib⁹

respectiuis ad extra. ¶ Cōtra hunc modū ponendū
multipl⁹ arguit Occā et Breg. dis. p̄fenti. ¶ Pro re
sponsione v̄o fm̄ opi. p̄p̄ia doc. p̄ius distinguit se
p̄re modos p̄ioritatis. Est em̄ p̄ius duratiōe / p̄ior
natura / p̄ior causalitate / p̄ior p̄munitate / p̄ior digni
tate / p̄ior locabilitate / p̄ior attributiōe. ¶ Licz em̄
a p̄bo in libro p̄dicamētōz: et. v. met̄ba. caplo de p̄i
ori et posteriori multiponantur modi p̄ioritatis et
posterioritatis / tñ illi dicunt⁹ magis notū z famosi q̄s
etiā recitat et notificat post doc. dñs Camera. q. vij.
arti. iij. Breg. v̄o pauciores ponit. ¶ P̄ius dura
tione siue t̄pe est p̄p̄issim⁹ modus p̄ioritatis. q̄ ali
quid p̄cedit aliud tempore fm̄ p̄bm in p̄dicamētis.
¶ P̄ius natura est / qd̄ pōt esse sine posteriori z nō
ecōuerso. P̄iz. v. met̄aph. sic fm̄ p̄bm: Materia est
p̄ior natura forma / z subiectū accidēte sepabili. Nō
autē inseparabili ps toto / saltē illa que pōt esse sine toto
et nō ecōuerso. ¶ Uex. phus in p̄dicamentis alit⁹ vi
detur loqui (saltē in effectū) de p̄ioritate nature. Sic
em̄ p̄ior fm̄ naturā est / qd̄ alteri⁹ quomōlib⁹ causa
est / etiā si a b̄ ecōuertat⁹ subsistēdi cōsequētia: vt sol
radio. Et solet dici p̄ioritas cōsequētie: de quo lati⁹
vide in doc. q. v. dis. p̄me. Et sic idem videtur esse p̄i
us causalitate et natura. ¶ P̄ior causalitate est oīs
causa respectu sui effectus: etiā si nō posset esse sine
effectū: vt sol sine luce: et lux sine lumine. Unde patz
q̄ non omnis causa est p̄ior causato duratiōe neq;
natura. Et potest iste modus extendi generalius / vt
dicatur p̄ius productiuitate: q̄ producere superi⁹
est ad causare. Et b̄ mō pater est p̄ior filio: sicut vide
tur extendere Breg. dis. p̄fenti: vbi fm̄ aliquos con
ceditur q̄ p̄ est causa filiū (vt refert ipse) id est fili⁹ est
genitus a p̄fe. ¶ P̄ior cōmunitate est / a q̄ nō quertit⁹
cōsequētia subsistēdi v̄l agēdi aut patēdi. Sic sub
stātia est p̄ior accidēte / et ps toto: qd̄ sequit⁹: z accidēs
est / ḡ substātia est fm̄ p̄bm et nō ecōuerso. Similiter
sequit⁹: Totū est / ergo ps est: et nō ecōuerso. Sic oē
superius est p̄ius suo inferiori: quoniā non sequitur:
Animal currit / ergo homo currit: s; ecōuerso sequit⁹
¶ P̄ius dignitate est / qd̄ est p̄fecti⁹ alio natura / v̄l
humana volūtatē: vt rex subditio. ¶ P̄ius fm̄ locū
dicat⁹ p cōpationē ad aliquē locū primū: vel natura
vel p̄stitutione volūtaria. ¶ P̄ius attributiōe est
qd̄ attribuit⁹ alicui p̄iori aliq; modoz supradictorū:
vt passio vel p̄p̄ietas partis est p̄ior passiōe totius
vel ei⁹ p̄petare. ¶ Scōo notandū q̄ ordinatoz fm̄
p̄ior et posteri⁹ quedā sic se habent q̄ ip̄is ordinatis
fm̄ p̄ius et posteri⁹ realit⁹ corrdēt aliq; extrinseca / in
quib⁹ z fm̄ q̄ sic ordinant⁹ fm̄ p̄ior et posteri⁹ / ita q̄
vnū corrdēt vni / z alterz alteri: sicut p̄ior z posteri⁹
fm̄ tēpus z locū ordinant⁹ sic / q̄ vna ps t̄pis vel locū
corrdēt illi / alia alteri. Et in talib⁹ assignant⁹ signa
vel instātia p̄iora et posteriora. In q̄p vno p̄p̄ie d̄z
esse p̄ius z in alio posteri⁹. Et illa instātia vel signa
sunt p̄es extrinsecus ordinatoz / puta t̄pis vel locū.
Et in illis pōt rōnabilr queri: An aliqd ordiatoz fm̄
p̄ior v̄l posteri⁹ sit in illo p̄iori. Alia sunt ordiata
fm̄ p̄ior et posteri⁹ q̄b⁹ nullus talis ordo extrinsec⁹
corrdēt. Illo mō ordiant⁹ fm̄ naturā / caliditatē / di
gnitatē / vitatē v̄l attributiōē: qñ sic illa ordinant⁹
etiā circūsc̄pto oī extrinseco existente vel imaginabili
et in talib⁹ z de talib⁹ h̄mōi instātia siue signa assigna
ri nō possunt. Et est improp̄i⁹ mod⁹ loquēdi q̄ or
dinatoz sic: Unū est in aliq; p̄iori in quo nō ē aliud.

K K ij

Nota. 2
E

Immo si ille modus loquendi acceptaret de sic ordi-
natis fm pri^o et posteri^o qd^o nō corrūdet aliq^u extrinse-
ca fm q^u ordinent^r/cōcedendū esset de vi sermonis/q^u
posteri^o esset in illo priori. Et non q^u prius est in pri-
ori: vt qz materia est p^o natura ipa forma i illo p^ori
est forma et nō materia: qz id pri^o est materia in q^u nō
est materia: s^z forma q^u est posterior materia: qz prio-
ri/cū d^r illo p^ori nature. zc. ē adiectiuū s^z substantiuū
Quero p^o q^u supponit aut p^o ente reali aut rōnis: Si
p^omo mō: Quero p^o q^u re/p^o deo vel creatura/s^z substantia
vel accidēte. Et nulla res v^l natura dari potest in q^u
sit materia tanq^u in p^ori/nisi ipsamet materia. Qd^o
si dat^r/tū erit dicere: Materia est in illo p^ori natura
ture in quo nō est forma. i. materia est in materia in
qua nō est forma/qd^o est māsifeste falsū/cū econuerso
forma est in materia/et nō materia in se ipsa. Si sup-
ponit p^o ente rōnis/erit sensus: q^u materia est in aliq^u
ente rōnis in q^u nō est forma. S^z b^z nihil est/cū circū-
scripto oī actu intellect^u adhuc materia real^r est pri-
or natura ipa forma: et causato causa: et pfectū mi-
nus pfecto: et totū pte vel p^o toto. Et hec late decla-
rat aut.

ppō. I. **1** Et illis nūc dicit^r (q^u lati^o patent in doc.)
possunt formari alique ppositiōes ostēdētes p^omo/q^u
modi p^orioritatis et posterioritatis repian^r in diuinis.
Secūdo q^u mod^o loquēdi obseruādus est in diuersis
locis p^orioritatis. **Prima ppositio:** Prim^o et secūdo
mod^o p^orioritatis et posterioritatis nullo modo repiri
possunt in deo p^o respectū ad intra. Patet: quia oīa
in diuinis sunt s^z duratiōe et natura. Sed forte de se-
cundo mō qui q^u extense sumit^r posset fieri instan-
tia x^zbalis. **Secūda ppositio:** Nec quī nec sex^o
possunt repiri in deo: qz ibi nihil est pfectius aut di-
gnius alio: s^z qd^o est in diuinis/est infinite pfectū.
Terū attēta ista distinctiōe quā h^z doc. q. iij. dis. vj.
q^u pfectio simpl^r dupl^r accipit: s^z vt est res simplici-
ter summa et infinita incōphēbilis oī impfectione:
vel put cōpetit cuilibz supposito summe pfecto quō
paternitas aut relatio d^r pfectio simpl^r: licz sit sum-
me pfecta/posset fieri appārēs instātia. Itē nihil est
in diuinis tanq^u in loco cōmensuratiue vel diffinitiu-
e. zc. q^u nihil ē ibi pri^o alio fm locū siue fm naturā
siue fm p^osteturōem volūtariā. **Tertia ppositio:**
Terrius modus p^orioritatis vt extēdit ad pductiuita-
tem: et vt dici pōt p^oritas origis/repitur in diuinis:
qz sic p^o est p^o filio quē pducit. Sec^o p^orie loquen-
do de causalitate. **Quarta ppositio:** Quart^o mo-
dus p^orioritatis s^z cōmunitatis: hoc est/cōsequentie
nō cōuertibilis repitur in diuinis: sic essentia est p^o
p^osonis et relatiōibz: qz bñ sequit^r. Essentia est/ q^u p^o ē:
v^l a. est p^o: q^u a. est essentia: s^z nō ecōtra. Sic essentia
pōt dici cōmuniōr q^u sit p^osona vel relatio. **Quita
ppositio:** Septim^o mod^o p^orioritatis repit^r in diuinis:
pōt em̄ dici fm doc. q^u paternitas est p^orior filiatiōe
ad sensum infra tāgendū: et tñ nullo p^odictor^u modo-
rum: vt patet inductiue/nō duratiōe/nō natura/nō
causalitate siue originet^r: qz originatio attribuit sup-
positis et nō notioibus: cōtra Pe. q. vj. hic notantē
doc. filiatio em̄ nō d^r originari a p^oritate/nō com-
munitate/nō dignitate/nō loco: q^u tñ attributione.
Eo em̄ q^u paternitas est p^osonalis p^orietas p^oris q^u est
p^orior filio: q^u paternitas est p^orior filiatiōe. **De secū-
do s^z p^orie formari aliq^u ppositiōes/et ex his demuz
inferri corollaria. Prima ppositio:** Aliq^u eisdē cō-
petunt diuersi modi p^orioritatis: sicut idē respectū

eiusdē pōt esse prius duratiōe/natura/causalitate/et
dignitate: vt patet de celo respectu alicuius noui ef-
fectus pducti ab eo. **Secūda ppositio:** Idē respectu
eiusdē diuersis modis p^oritatis pōt esse pri^o et poste-
rius. **Prz de materia et forma/toro et pre/Joanne
et christo. Joan. i. Qui post me venit: ante me factus
ē. zc. Tertia ppositio:** De ordinatis fm pri^o et po-
sterius/quibz corrūdet aliq^u extrinseca fm que ordi-
nari possunt v^l ordiata sūt/puta loc^o vel temp^o: De
bē cōcedi instātia vel signa distincta p^orioritatis et po-
sterioritatis: vt g^z extēpl^r de ordiatis fm locū vel ve-
rum vel voluntate p^osteturū d^r: q^u vñ est pri^o alio.
De ordinatis fm tēpus et duratiōe sūt cōcedūtur
distincta signa vel instātia: vt in notabili secundo pa-
ruit. **Quarta ppositio:** De ordinat^r fm pri^o et po-
sterius qd^o nō corrūdent aliq^u extrinseca: fm q^u p^orie ordi-
nari. Irrōnabile est querere: vtrū posteri^o sit in pri-
ori vel nō: sic de^o est p^orior creatura/natura/dignitate
causalitate/supposito/q^u nō sit tēp^o aut loc^o: immo
oī alio extrinseco circūscripto. **Et si talis modus
loquēdi acceptat^r q^uq^u tūc pot^u cōcedēdū est/q^u po-
sterius est in suo p^ori: vt fili^o in p^ore/q^u prius est in
aliq^u p^ori: sic materia est p^orior natura sua forma: et
ipa forma nō est in aliq^u p^ori: s^z forma est in illo p^o-
ri/puta in materia: vt patuit notabili secūdo. Sūt
totū est pri^o pfectiōe et dignitate sua parte: nō tñ po-
test dari aliq^u pri^o i q^u sit totū et nō p^o: s^z pōt dari ali-
q^u pri^o pfectiōe in q^u sit pars et nō totū: s^z ipm totū.
Corollariū p^ori: Mod^o loquēdi q^u alt^o ordina-
torū d^r esse in illo p^ori in q^u nō est alt^o/solum ha-
bet locū in ordinatis fm temp^o/prz māifeste. Illis
em̄ solū corrūdet aliq^u extrinsecū fm q^u talia ordina-
ri possunt. **Corollariū secūdu:** Essentia diuina/in-
tellectus/intellectio/volūtas/volūtiō/diuina (q^u idē
sunt oībz modis) est p^orior q^ulibz p^osona et relatiōe diuina
p^orioritate cōsequentie/nō tñ origine p^orie loquendo
patet. **Corollariū tertiu:** Intellectio actualis cre-
ature diuina est p^orior q^ulibz p^osona et relatiōe in diuinis:
qz sequit^r: a. est p^o/q^u intelligit creaturas: et nō ecōuer-
so. **Corollariū q^urtū:** Spiratio actiua est p^orior ge-
neratione actiua et etiā generatione passiua: patz vt
pri^o: qz sequit^r: generat^r: q^u spirat: et nō ecōuerso. Sūt
ter sequit^r. Generat^r: q^u spirat: et nō ecōuerso. **Co-
rollariū quītu:** Generatio tā actiua q^u passiua ē pri-
or spiratiōe passiua septio mō p^orioritatis: qz genera-
tio actiua et passiua sunt p^orietates p^oris et filij quoz
vterq^u est p^orior spūscō. **Monet doc. aliq^u dubia cō-
tra p^odicta q^u patēt in l^{ra}. Et cū adducit illa ppositi-
tio: P^o intelligit p^ous q^u fili^o: p^o p^ous creat q^u filius:
dicit eas fore abusiua aut simpliciter falsas: nisi ad
hunc sensum: Pater intelligit a se/sicut esse habet a
se. Itē fili^o intelligit a p^ore: qz esse h^z a p^ore: vel q^u fili^o
intelligit/b^z h^z a p^ore: sicut et esse h^z a p^ore. **Item cre-
are p^omo d^r de patre q^u filio p^orioritate cōmunitatis.
Item verbū nasci de oībus q^u sunt in scientia dei
idē nasci de scientia dei p^oris. i. de p^ore q^u p^oscit omnia******

Distinctio Decima.

Distinctio preceden

1 Regit de emanatiōe filij ad intra/idipsum
hic facit de emanatiōe spūscō ad intra p
quattuor distinctiōes. Primo distinctiōe pcedenti de
p^osona procedente. Secūdo de p^ocessionis origine dis. xj.
Tertio de p^ocessionis ordine q^untum ad spirātes dis.

rii. Quarto de processione ad generationem patione
dis. ruij. Vel sic: Agit de ppteratibz psona spūscū q
ad psonā pcedentē pncipiū a q pcedit: habitudinem
spirantiū/cōpationē ad generationē fm ordinē. iij.
dis. ¶ Et pōtēst rectus sic summari conclusiōibus
tribus. ¶ Prima conclusio: Licet accipiendo nomē
charitas essentialiter/quelibet psona p diuinaz sit
charitas: et vna charitas/sicut vna sapiētia: sol^o rñ
spūscū est charitas pcedēs. ¶ Secūda conclusio:
Charitas pcedēs nō est pater nec fili^o/sed vtriusq;
vnio z cōmuniō/z nexu amorosus. ¶ Tertia cōclu
sio: Licz p^o sit sanct^o z spūs/z fili^o sūltimmo scū spū
ritus essentialiter/nō rñ psonaliter. Declarationez
et pbatōnē ppositiōum vide in textu.

Questio Prima.

Intra hanc distinctio

nē in q mag^o incipit agere de psona spūscū
scri: querit pmo: Vtrū volūtas sit prin

Arti. 1 cipiū pductiū spūscū. ¶ Pro articulo pmo recita
ta est opi. Sco. p certas ppositiōes: quā diffuse im
pugnat doc. dis. ii. q. j. Itē dis. ix. q. j. Itē dis. pñenti.
q. j. Sco. vō in locis nūc recitatis/sea latius in dis.
q. cam recitat. Impugnat autē nō simplr/sz tanq; nō
demonstratiua seu tanq; insufficientē ad id quod pba
re et demonstrare intendit. Ponit em duo principia
productiua pfecta formalr/licit nō realiter distincta
intellectū et volūtatē. Ex quoz distinctione et irre
ducibilitate ad vnū/nititur pbare dualitatē produ
ctionū et psonaz pductaz: quarū vna p modum in
tellectus/altera p modum voluntatis producitur.
Unde sicut intellect^o est pncipiū elicitiū psona ge
nere/ita volūtas est pncipiū elicitiū psona alteri^o
p modū amoris/spirari. ¶ Et qz eā ipaz in pñar/loc^o
frequēter recitat doc. subtilis/et sūlt dis. pñenti expe
dit vt summari p ppositiōes explanet adiunctis
quibz dā alijs/que sui sequaces addunt p dictozuz
suoꝝ explanatiōe.

prop. 1 ¶ Prima ppositio: In summa
dicat^o essentia pductio realiter est ponēda. Proba
tur cōclō: Summe pfecto est attribuendū qd dicit^o
pfectionē: mari me illud fm qd dicit pfectionē: sz
fecunditas dicit pfectionē: q est deo attribuēda. Cō
sequētia nota cū maiore: qz als nō esset summe pfe
ctum/cū sibi dēficeret tal pfectio. Minor pbat^o: qz
sterilitas q opponit fecunditati/dicit impfectionē:
z ita fecunditas pfectionē Ideo dicit Esa. vlti. Ego
qui generationē alijs tribuo/sterilis ero. q. d. nullo
modo. Tūc vltia in diuinis est fecunditas/q pduc
tio. Et nō solū pductio alicui^o extra: qz cū talis nō
fuerit semp anq; talis esset/ca ruit deus hac perfe
ctione: q ibi est aliq pductio eterna que nō pōt esse ni

prop. 2 si alicui^o intra. ¶ Scda ppositio: Tm due pductio
nes in diuinis sunt possibiles. Probatō in diuinis
tot debēt poni pductiōes/qz sunt modi pducendi al
terius rōnis ad se irreducibiles et nō plures: tales
autē sunt tm duo: qm due sunt pductiones. Cōse
quētia nota: minor pbat^o. Dis pluralitas est reducē
da ad vnitatē/vel saltē tantā paucitatem qm pō
tēst: sed pluralitas modoz pducendi ad vnitatē pro
ductionis reduci nō pōt: qz productio mō nature/et
pductio libera sunt oppositē: qz vna est inclinari ex
se ad agendū: alia nō inclinari ex se/sed habentis libe
re in sua potestate pducere. Et illa nō reducitur ad
vnā productionē tertiā ab istis: nec vna hāz ad aliā

reducitur tanq; impfectū ad pfectū/cum ambo sint
pfecti et neuter includat impfectionē. ¶ Patēt q duo
modi pductionis ad se inuicē irreducibiles: scz pdu
ctio mō nature/z pductio libera. Maior p pma gre
pbat^o: qz tot sunt in diuinis: qz in diuiso est perfecti
sima et plena fecunditas: vt habitū est: q fecunditas
cuiuslibet modi pducendi seu principiandi nō redu
cibilis ad aliā pziore: alioqn nō esset pfectissima fecū
ditas. ¶ Pro secūda gre q nō sunt plures/pbat^o. qz
nō pnt ibi esse pductiones alteri^o rōnis ab illis duab;
cū oēs modi pducēdi ad illos duos sufficienter edu
cunt. Nec pnt ibi esse plures pductiones eiusdē rōnis
Probat^o: qz si possent esse plures tūc etiā infinitē: z si
possent esse infinite/essent infinite: qz qd est i diui
nis/est necesse ēē. Cōsequētia pbat^o: qz qd cū qz pdu
ctiū habēs se ad plura eiusdē rōnis/nō determinat
ex se ad certā pluralitatē: sz qm est ex se/pōt extendi
ad infinita. ¶ Pz inductiue de cōi respectu singulari
um: et causa vnica et equoca respectu effectuz. Nec
pōt esse determinatio in diuinis ex alio: quia nō a po
steriori/cū ab illo nō habet entitatē: q nec vnitatem
vel pluralitatē nec pziore: qz vel esset rō pducēdi z b
nō/cū habeat se ad plura eiusdē rōnis/nō determinat
ex se necer supposito: qz suppositio extendit se ad oīa
ad que pncipiūz siue ratio pducēdi. Nec determinat
ab aliq qd est siml natura cū productiōibz: qz nō vide
tur vnde plus illud determinaret qz pductio ipa cūz
qua est simul natura. ¶ Tota rō cōfirmat rōne doc.
subtilis: Tot sunt productiōes in diuis qz principia
productiua/sed hec sunt duo. Maior pbat^o: qz vbi
cūq; est inuenire pncipia pductiua sine impfectionē
z que nō intelligunt esse ibi p pductionē adequatāz
illis pncipijs/ibi est inuenire pductiones illis prin
cipijs cōrindētes. ¶ Causa em qre aliq pncipiū
nō pducit: est aliq de duab^o iā exclusis: scz impfectio
pncipij ppter quā pōt impediri ei^o pductio. Vt qz in
telligit esse ibi p pductionē adequatā: sicut potētia
generandi in filio/z spirandi in spūscō. Sed minor
pbat^o: qz i diuis est intellectus cū obiecto qd est essen
tia diuina/que duo ab alijs dicunt^o memoria secūda
que sunt pncipiū vt natura/noticie genite. Ibi etiā
est voluntas et obiectū siue voluntas secūda que est
pncipiū amoris/spirari. ¶ Qz vero nō plura/pro
bat^o: qz vbi pncipiū productiū habet pductionē
sibi adequatā et semp manētē: nō possunt ēē plures
pductiones eiusdē pncipij/alioqn nō esset adequata:
sz intellect^o diuin^o est pfect^o et infinit^o natus intelli
gere obiectū intelligibile scz essentia diuinā/inq; rñ
est noscibile quod est sūltiter infinitū: q natus est pro
ducere noticiā tantā qta est cognoscibilitas obiecti:
et ita infinitā/z p pns adequatam. Et hec spmanet
sicut semp est intellectus et semp obiectū pñens: et
per cōsequēs nō erit intellect^o pncipiū/nisi vni^o not
cie genite sibi adequatē: sic de volūtatē. ¶ Proposi
tio tertia: Qualitas diuinaz productionū insert tri
nitatē suppositoꝝ. Probat^o: qz cuiuslibet productioni
cōrindet su^o termin^o pduc^o/q cū sint due tm/ne ef
fari erūt duo pducta: vnū mō nature: et aliud libe
re: sed cū nihil pducit a se/neq; in p^o uctiōibz pōt esse
circulus/necessario erit ibi producēs qd nō est aliq
duoz pductoz. Qz vō pducēs sit suppositū mani
festū est: act^o em sunt uppositoꝝ fm pñm. Qz etiāz
pducta sint supposita/patet: Tū qz notitia genita et
amor/spirat^o nō inherēt: qz inherētia dicit impfectionē:
kk iij

prop. 3
E

ppō. 4.

S

ideo nulli cōuenit in diuīs: et p cōsequēs subsistunt. Tū etiā: qz intellect⁹ diuīnus est z infinit⁹ hñs obiectū infinitū: scz essentia diuīna infinita: ideo noticia pducta erit infinita: alioquin pductio nō esset pfecta si nō esset ad pductū sibi adeq̄tū: et sic suo mō de voluntate respectu amoris spirati. Que vō sunt infinita / sūt p se subsistētia q̄re habet ppositū. **Quarta ppositio:** Trius diuīn⁹ supposit⁹ vnū est pducēs tm: alter pducēs et product⁹: et tertiu pductū tm. Pro pma parte ptz ppositio ex ppositioe pcedēte: et ei⁹ pbatōe: qz cū sint duo pducta que nō a se inuicē producunt / oportet dare tertiu pducēs z nō pduct⁹. Nec aut psona pducēs tm / alias duas pducit duas pductiōib⁹ alteri⁹ rōnes: vnā p modū intellect⁹ siue nature: alia p modū volūtatis siue libere. Qd sic ptz: qz in diuīs est intellect⁹ pfect⁹ habēs obiectū sibi pñs: et scilicet volūtatis fecūda / q̄ intelligunt esse in supposito nō pducto / nō p pductionē: q̄ suppositū in quo sūt / cū nō possit impediri ppter pfectionē pncipioz p intellectū pducit noticiā genitā et p volūtatem amorē spiratū: q̄ amor et noticia sunt supposita vt dictū ē. Pro scda pte pbat. Nā supposito pducto p modū nature z intellect⁹: scz noticia genita / q̄uis ei nō cōpetat pductio actiua p modū intellect⁹: licet habeat intellectū et mēoriā fecundā: qz hūc accepit p productionē sui / q̄ est pductio p modū intellect⁹ cui⁹ ipa noticia genita est termin⁹ adeq̄t⁹: z ideo tali pductiōi nō pōt ali⁹ termin⁹ cōrūdere. Cōpetit tñ sibi productio liba p modū volūtatis: fm quā est pncipiū pñs amor⁹ spirati: qz sicut nascēdo recepit eēntiā ita intellectū et volūtatis: s; hac productiōe gēntē noticiē volūtatis nō intelligit hēre terminū q̄ est pncipiū for male productiū z pfectū: q̄ co pducit amorē. Nec impedit q̄ idē amor spirat a supposito iproducto: qz vt rurs⁹ suppositū est vnū formale pncipiū: scz vna volūtatis: q̄ reuēti⁹ suppositū vno pncipio producit vnū amorē: sic si esset vn⁹ intellect⁹ in duob⁹ hoibus posset q̄lit z eoz eandē noticiā producere. **Pro tertia pte ptz:** qz tertiu suppositū nec pōt pducere p modū intellect⁹: cū illa iā intelligat hēre terminū adeq̄tū scz noticiā genitā: nec p modū volūtatis: qz in productiōe tertij suppositi iam productio liba hz terminū adequatū. **Quita ppositio:** Personē producēs z producte disticte realr in vna summa natura idēptificant essentia. **Prima ps ptz:** qz nihil producit seipm: s; oē pducēs distiguī realr a suo producto: q̄libet aut psonē diuīnā hñt se vt producēs z pductū: iḡ scda ps pbat: qz in nob⁹ obiectū vt est i mēoria / producit seipm vt est intelligētia. Seipm dico: fm esse diminutū fm q̄le est in mēoria. Qz vō obiectū vtrobiz hz esse fm qd impfectionis ē: qz intellect⁹ creat⁹ nō hz vim productiua obiecti in esse reali: sicut habz vim fictiua ei⁹ in esse obiectiui: quā si haberet realr idē produceret. Exēplū: artifex vidēs domū extra i mēte fingit domū eandē intra in esse diminutū siue cognitū: et si habeat vim productiua sicut vim fictiua / etiā eandē domū realr pduceret sic eandē fingit / nō aliā: sic etiā intellect⁹ si seipm intelligeret clare se fingeret. zc. de h vide Occā. dif. xij. q. j. Ubi q̄ mēoria z intellectus sunt pfecti sic in diuīs vbi nulla est impfectio / obiectū simplr z realr idēz in mēoria / gignit noticiā i intelligētia cui est simplr idē. Cū q̄ obiectū in proposito ē essentia / seq̄t q̄ noticia genita sit simpligiter idē essentia. **Preterea diuina essentia est**

ppō. 5.

S

pelag⁹ qdā infinite sube fm Damascē. Qd vō infirmitū est / idēptificat sibi oē cōpossibile: q̄ quicqd est in essentia diuīa realr idēptificat ipi essentia diuīne: **Sexta ppositio:** In supposita illa licz nulla sit pfectiōis disparitas aut dignitatis ineq̄litas / est tñ inter eas originis ordo et pōritas. **Prima ps ptz:** qz q̄ realiter z essentialit⁹ sunt idē nō pōt distare pfectione: s; oīs pfectio z dignitas vni⁹ / est pfectio z dignitas alteri⁹: qz sunt idē essentialr. **Scda ps ptz:** ex ppositione quarta: qz ibi est psona originis que a se est et improducta / z ita a nullo est. Sūt etiā psonē originate / que sunt ab alijs psonis producere / z in h est ordo originis / qd est esse a se z esse ab alio. Nihil q̄ aliud est esse. a. pñs originis. b / q̄. b. ēē ab. a. z nō cōuerso: a / a. b. Qz vero in simbolo Bthanasij dicit: In hac trinitate nihil pri⁹. zc. dictū est de pōritate pfectionis / dignitatis / et dñationis. Ideo sequit⁹ ibi declaratio illius dicti: s; tote tres psonē coeternē sibi sunt et coeq̄les. Et q̄tū ad pōritatē originis sequit⁹. Pñs a nullo ē fact⁹. zc. fili⁹ a pñe. zc. **Hec itaqz supposita scia a chō edocui volētes iuxta hūanā intelligētiā vt cūqz expmēre / psonā iproductā noiauerūt pñz / pductā vō ab vna sola filiū: qz mō nature pducit sic naturalis fili⁹. Eā vō q̄ ab vtroqz pcedit / spm scitū dixerūt siue donū: eo q̄ libere p modū amor⁹ z doni producit. Nec fm opti. illorū q̄ Sco. imitant⁹ z ei⁹ sequaces. Verū est ali⁹ mod⁹ loquēdi Occā / Breg. Oyta Camera. Adā / Holkor. zc. tenētū oēs dictas cōclusiones sola fidei auctoritate z nō prop⁹ rōnes ad eas factas: qm z illas z mltas alias soluit Occā dif. ij. q. j. dif. ix. dif. x. z dif. xj. **Scdo supponēda sūt dicta** supius dif. vij. q. ij. Itē dif. ij. q. j. huius colle. de intellectu et volūtate. Et ad quē sensus cōcedendū est in intellectu esse pncipiū elicitiuū fili⁹: volūtate vō spūscit. Ex dictis ibi depēdet vritas et intellectus q̄stionis hui⁹. Supponunt etiā dicta de pncipio elicitiuo dif. vij. q. j. **Pro articulo secūdo q̄tuo ponuntur cōclusiones.** **Prima:** Volūtatis est pncipiū elicitiuū spiratiōis spūscit / patz cōclusio: qz pncipiū elicitiuū tā generatiōis q̄ spiratiōis est aliqd absolūtū: vt ibi dictū est dif. vij. q. j. hui⁹ colle. s; in diuīs est tm vnū absolūtū scz essentia: oibus modis eadēz intellectui z volūtati / z q̄buscunqz absolutis: z ideo essentia / intellectus / volūtatis / zc. est pncipiū elicitiuū. zc. qz illa sunt oib⁹ modis idē. Quō aut cōcedi posset q̄ volūtatis est pncipiū elicitiuū spiratiōis et nō intellectus vel essentia: quere s. q. ij. dif. vij. Itē dif. ij. q. j. **Scda pco.** Supposita pducē in diuīs nō pōt sufficiens pbari q̄ sint ples pductiōes. **Probat:** qz vbi nō est nisi vnū pncipiū productiū nō potest inferri pluralitas productionum: s; in deo est tantū vnum pncipiū productiū: qz tale est absolūtū: vt. s. dif. vij. q. j. dictū est: s; in deo ē tm vnū absolūtū oibus modis indistinct⁹: ergo. **Tertia cōclusio:** Ex pluralitate productionū in diuīs nō pōt euidenter inferri tm dualitas productionū: qz nō pōt euidenter pbari q̄ vnū pncipiū productiū nō possit esse pluriū q̄ duoz. **Quarta pco:** Sola fide tenet q̄ tm sunt due psonē producere et vna improducta: z sic personarum trinitas nō est demonstrata / sed fide nō euidenter / sed certissime credita. **Dubium pñm pro articulo tertio / q̄ etiā in effectu tan** gitur dif. vij. q. ij. hui⁹ colle. An voluntas in q̄tū volūtatis vel in q̄tū infinita sit pncipiū spiradi spm scitū.**

ppō. 6

Arti. 2.

coclu. 1.

J

coclu. 2.

coclu. 3.

coclu. 4.

Arti. 3.

Dub. 1.

K

Dubi. 2 Respondeo q nullū illoz valet perponētes: sed inq-
tum est formaliter z oibus modis diuina essentia est
principiū spirā di. s. et solū tale. **Secundū dubium**
An spūscūs qz producit actu volūtatis sit p cogni-
tus. Respondeo q non: licet illa sit impropria: sed
hec est magis propria: spūscūs producit actu volē-
di q est volūtas oibz modis: z oibus modis diuina
essentia. Et quis in creatur? nihil producit actu vo-
lūtatis nisi p cognitū (qz nihil est volūtū a tali volūta-
te nisi p cognitū: licet ipsa volūtū q est act⁹ volūtatis
nō sit p cognita) non tñ sic est in diuinis: vbi nulla est
prioritas tps vel pfectiōis: sed tñ originis vel cōita-
tis: vt supra dis. proxima. Quō aut cōcedi pōt: q pa-
ter est prior spūscō: sicut intellect⁹ z intellectio: p t3
ibidē: vnde cōcedi pōt: q in illo pōt. i. in seipō in-
telligit. s. Quia fm Aug. pater oia intelligit i seipō:
sed in illo pōt etia est. s. quia spūs est in patre. Sed
ex hoc non sequit q sit p cognitus.

Questio. ij.

Trū spūscūs sanctus libe-

re producat: Pro intellectu huius qstiois
valēt dicta sup⁹ de libertatis distinctione
dis. i. q. vij. Quibus hic supposit⁹ cōsiderādū est q q-
stio hec potius pñt in quid nois terminoz qz in re.
Qm vt inquit Dyra. q. vij. ar. ij. Et etia videt pōse
sumi ex dicto doc. subtilis in quodli. q. xvj. ar. i. vbi
inquit q in actu voluntatis diuine est necessitas sim-
pliciter hoc tam in actu diligēdi se qz in actu spirā
di amorē procedēre zc. Et late. q. pcedētis materiaz
in tribus articulis examinat. Omnes em cōcedunt
q spūscūs producit necessario non minus qz fili⁹:
ita em. s. necessario est deus sicut filius. Et ita est im-
possibile spūscū non produci: sicut impossibile est fi-
liū nō generari. Cōcedit etia q productio. s. aliquo
mō pñt ad volūtātē: de quo sup⁹ dis. vij. q. ij. Et cla-
rius infra di. xij. **Sed** nunc sunt tres termini cur-
rentes in pposita materia. s. naturale / libe / necessa-
riū. Et circa illū terminū necessariū nō est diuersitas
opi. cōcedētibus oibus q necessariū est: qd nō pōt nō
esse. Et sic necessarius productio qd nō pōt nō produce-
re. Sed de termino libe. diuersificatur. Nam fm
phos: principiū actiū diuidit in principiū actiū
necessariū: z cōtingēs potēs ad opposita. Primū ne-
cessariū dicit naturale principiū / potēs in opposita
est cōtingēs siue liberū. Nā. ix. metaph. tract. ij. c. j.
vbi distinguit potētias actiū in rōnālē z in irrōnālē
dicit: Tales qdem potētias necesse est: qñ actiū ad
passiū. pñt: hoc qdēz facere: illud pati: hoc dicit
quo ad irrōnālē. Et quo ad rōnālē sequit: Illas q
nō necesse: p potētias irrōnālem intelligit naturalē: p
rōnālē intelligit libe. Sic. ij. physic. vbi distinguit
principiū actiū in agēs fm ppositū: et agēs non fm
ppositū. Et idē intelligit pagēs rōnālē et fm ppositū:
et hoc vocat libe. Et idē pagēs irrōnālē: z nō
fm ppositū: z hoc dicit necessariū. Erit q idē pncipiū
naturale et necessariū z pncipiū ptingēt agēs z libe-
rū. Et sic accipiēdo terminos: sic fili⁹ ita et spūscūs
producit naturalit et nō libere: qz necessario z nō cō-
tingenter. **Alio** vō distinguit inter pncipiū natura-
le z necessariū. Sicut inter pncipiū libe. z cōtingēs
dicēs qdlibet esse pncipiū naturale z necessariū: s3
nō ecōuerso. Sic quis omne pncipiū cōtingēt
agēs / agat libere: nō tñ ecōuerso. Quid ergo est age-

re naturaliter: et quid libere: licet multi anguli qñā-
tur: tñ finaliter dicere oportet: q agere libere est age-
re p voluntatē. Et ita omnis actio voluntatis siue sit
necessaria siue cōtingens / dicit liberat: et ita libertas
cōpatitur necessitatē. Et agere naturaliter est agere
non per voluntatē: et ita nihil aliud est dicere: filius
producit naturaliter et spūscūs libere: qz spiritus
sanctus producit per modū voluntatis: filius non.
Primus modus est magis cōformis cōibus termi-
no z acceptionibus fm quē: quicqd necessario pdu-
citur / producit naturaliter: et nō producit libere: qd
nō pōt: qz nō pōt nō produci. **Pro** articulo scōdō
cōclusio pma: Capiendo libere vt valet qñ volūta-
rie: licet necessario: et put distinguit cōtra cōtingētē
seu indifferētē: spiritus sanctus producit libere: p t3 ex
notatis: termini em sunt ad placitū. **Secunda** cō-
clusio: si libere producere est spirare: z naturalit pro-
ducere est generare: filius producit naturaliter z nō
libere: z spūscūs libere producit / sed nō. naturalit.
Clarior hec ppositio ex dicēdis infra dis. xij. generare
em nō est spirare. Et fili⁹ dicit imago pñs: et spiritus
sanctus donū amboz seu nexus amorosus: et nō di-
citur imago patris. Difficile est hic formare ppositio-
nes pñsas ppter diuersam et multiplicē terminoz
acceptionē. **Tertia** cōclusio q est Dyra. q. vij. ar.
ij. l3 spūscūs nō pducit a volūtate neqz ptingētē:
producit tñ p modū volūtatis et libere cōplacenter.
Pro cuius intellectu notat: q producere libere qñt
ad gen⁹ pōt sic describi: Est producere volūtarie cō-
placenter z non coacte. Et fere redit in idē cum dicto
Qcā: probat ergo suā conclusionē sic: pma ps pro-
batur: volūtas diuina est spūscūs: igit nō pducit
ab ipsa: pñā tenet: sic de essentia pñi pbatū est dis. v.
q ipsa nec producit: nec pducit: qz nihil idē pducit
seipz zc. Scda ps probat: qz. s. necessario pducit: igit
nō ptingētē. Tertia ps probat: qz Aug. xv. de trini-
ca. vlti. dicit. s. ex ita pñe: nō quō nat⁹ / sed quō dat⁹.
Exire autē p modū dati vel doni cōperit producētē p
actū volūtātē: cui⁹ est dare ex sua liberalitate. Quar-
ta pars probat: spūscūs pcedit a patre et filio tanqz
amor: qz ipse est dilectio qua pater diligit filiū z fili⁹
patrē: vt p t3 p Hiero. sup psal. xij. et per Aug. vj.
de trini. quoz dicta mgr allegat: sed spūscūs nō ha-
bet esse: nisi qz procedit: vt patet per Aug. v. de trini-
ca. xv. et lib. xv. ca. vj. igit zc. pñā tenet: qz produce-
re amorē nemo pōt nisi cōplacētē libere et incoacte.
Ex illo sequit corollarie: q non est inconueniens
idem ab eodē produci necessario et naturalit et etia
libere p t3 / qz spiritus sanctus producit libere ex di-
ctis. Et etia necessario cum non possit non produci:
vt patet ex fide. Et etia naturaliter: vt patet per Hi-
larium. v. de trinitate. Et allegat magister dist. xvj.
patris: vbi dicit q ex virtute nature in eandā naturā
natiuitate subsistit filius: z ex virtute nature in ean-
dem naturā processionē subsistit spiritus sanctus. Ex
quo vltērius sequit q etia de filio cōcedi pōt q natu-
raliter z libere de patre generat. Qz naturaliter ge-
neretur: patet ex auctoritate pñcta et per oēs. Et q
libere probat: qz volūtarie / cōplacētē et incoacte: vt
patet p magist. vbi supra circa finē: vbi dicit q pat-
er sicut sapiēs ita volēs genuit filiū: sed nō voluntate p-
cedente / sed accedente. Item pater summe sibi com-
placuit i generatiōe filiū. iuxta illud Mart. ij. Die
est filius meus dilectus: in quo mihi cōplacui tpsuz

Arti. 2.
2do. I.

2

3

Coro. I
D

Arti. 3. audite. **Quartū** ad articulū tertium est dubiū p̄mū.
Dubi. 1. nam s̄m beatū Aug. in ench. Libertor est voluntas q̄
 nō pōt seruire pctō. Et Anf. Libertor est voluntas q̄ a
 rectitudine declinare nō pōt. Ideo libertas est respe
 ctu hōz que nō sunt in potestate volūtātis: et ita respe
 ctu necessariorū. **Solutio.** Grego. est q̄ Aug. ibi lo
 quitur de libertate opposita seruituti peccati et mise
 ric: q̄ ibidē paulo ante dicit: Libertus erit arbitrius
 qd̄ oīno nō poterit seruire pctō. **Aliter** pōt dici: Li
 bertor est voluntas cōfirmata in bono: nō respectu il
 loz actū ad quos necessario determinat: sed respe
 ctu alioz actū. Nā volūtas nō potēs peccare est li
 bertor nō ad peccandū sed ad actus bonos: q̄ min⁹
 impedita p̄seruiturē peccati: alioq̄n si necessitas cui
 adiicit volūtas augeter libertatē: etiā volūtas dāna
 ti esset libertor. Nō ergo intrēdūt sancti q̄ volūtas re
 spectu illi⁹ act⁹: ad quē necessario se habet libere ope
 tur: sed q̄ volūtas beati sit libera simpliciter: et libe
 rior q̄ prius. Ex eo q̄ min⁹ pōt nunc impediri in ere
 ctione multoz actū a causis extrinsecis: q̄ in via
 p̄pter illā cōfirmationē in bono. Poterat etiā pri⁹ co
 gi ad actus indecētes impargos: nūc hō cogi nō pōt.
 Facit ad hoc dictū b̄i Aug. v. de trinit. ca. x. vbi vult:
 q̄ sicut non minus dicit deus omnipotēs (quis nō
 possit mori nec falli) ita non min⁹ dicit volūtas libe
 ra: quis necessariū sit eā velle q̄ vult: necesse in quaz
 necessitate inuitabilitatē sed nō coactiōis. Sic etiā
 voluntas cogi nō pōt: vt habet in scōo dis. vii. de ob
 stinatione dānatoz. Ita etiā tenet O yta. q. vii. ar.
 ij. Et ita patet q̄ aliter et aliter respōdendū est in ma
 teria hui⁹ qōnis s̄m aliā et aliā terminoz acceptio
 nem. **Scdm̄** dubiū / **Utrū** libertas voluntatis sit
 quid distinctū a volūtate: et an repugnet necessitati.
 Ad hoc breuiter dicit post dicta in .q. vi. dis. j. q̄ nō.
 Neq̄ est cōditio intrinseca potētie: sed est nomē p̄no
 tatiū vel cōcept⁹ supponēs p̄ volūtate / cōnotando
 aliqd̄ posse fieri contingētē ab eadē. Et sic voluntas
 repugnat essentīe diuine respectu sui ipsius: hoc ē / nō
 p̄dicat de cēntia respectu sui ipsi⁹: bec etiā est falsa: vo
 lūtas diuinavult se contingētē vel essentia suā. Cō
 uenit ergo libertas rei p̄fecte: nō in ordine ad qd̄cūq̄
 sed in ordine ad id ad qd̄ cōtingētē se habet: et non ne
 cessario.

Distinctio. xi.

A precedenti distin

ctiōe m̄gr ostēdit cōditionē p̄sone spūs san
 cti. In hac agit de p̄cessiōis ordine q̄tuz
 ad p̄ncipiū a quo p̄cedit. Et est cōclusio p̄ma et p̄nci
 palis text⁹ illa: Spūs sanctus p̄cedit a p̄re et filio: vt sa
 cra testat scriptura: et scōoz parz ostēdūt dogmata.
 Scda cōclusio: Errāt greci dicentes spūs sc̄m a solo
 p̄re p̄cedere. Tertia cōclusio: licet greci cōfiteant sp̄
 ritūs sanctū eē sp̄m filij: negāt tñ ip̄m p̄cedere a p̄re et fi
 lio: sed confitent ip̄m p̄cedere a p̄re p̄ filiū.

Questio. j.

Trū spūs sanctus pro

cedat a patre et filio. Ista questio mouetur
 p̄pter grecos: q̄ licet cōcedāt sp̄ritūs sanctū
 esse sp̄ritū filij: et p̄cedere a p̄re p̄ filiū: nō tñ cōcedūt
 eū p̄cedere a patre et filio. Cōtra quos est determi
 natio ecclesie. in c. firmiter. de sancta trinitate et si. ca
 tho. vbi dicit p̄ a nullo: fili⁹ a p̄re solo: ac spūs sanct⁹
 pariter ab utroq̄. Et li. vi. e. ti. fideli ac deuota pro

fessione fatemur: q̄ spūs sanctus eternaliter ex p̄re et fi
 lio: nō tā p̄ ex duob⁹ p̄ncipijs sed tanq̄ ex vno p̄nci
 pio: nō duab⁹ spiratiōibus / sed vnica spiratione pro
 cedit. Itē in symbolo athanasij. Spūs sanctus a p̄re et fi
 lio. **Ita** q̄ cōclusio certa est: quā tñ aliq̄ p̄bare ni
 tuntur q̄ p̄batiōes recitat doctor: easq̄ ad hoc po
 sitū insufficiētes ostēdit: vt puta b. Tho. p̄ma scde. q.
 xxxvj. ar. ij. Et Sco. di. p̄ntis. q. j. Sed eaz rōnes
 doc. impugnat tanq̄ insufficiētes ad probandū con
 clusionē quā fides aluit. s. spūs sanct⁹ procedit eter
 naliter a p̄re et filio. **Hec** cōclusio est fidei et determi
 nationis ecclesie: ideo incōcūse tenēda. Pōt tñ adduci
 p̄suasio quā ponit doc: q̄ nō procedit ex falsis sicut ce
 tere rōnes alioz: q̄ vt videt falsa accipiūt: quis for
 te cōtra grecos nō sufficiat si protēruere vellēt. Non
 etiā est demonstratiua et est ista. **Quicqd̄** cōpetit p̄i
 cuilibet p̄sone alteri attribuendū est: nisi cōtrariū sit
 exp̄ssum in sacra scriptura: vel ab ecclesia determina
 tū: vel euidenter sequat ex p̄missis in sacra scriptura
 exp̄ssis: vel p̄ se vel mediātib⁹ p̄positiōibus p̄ se nor.
 Sed oēs greci pariter et oēs catholici habēt cōcede
 re q̄ spūs sanct⁹ procedit a patre. Nec aliquo p̄dicto
 rum modoz inuenit q̄ spūs sanct⁹ nō procedit a filio
 immo magis videt scriptura sacra hoc inuere et dice
 re: q̄. s. procedat a filio: ergo greci sentiētes oppositū
 habēt dicere q̄ spūs sanct⁹ procedit a filio. Maior vi
 detur esse manifestat: q̄ q̄ncūq̄ aliqua sunt vna res
 numero simplicissima et inuisibilis: qd̄cqd̄ d̄r de vna di
 cetur et de alia: nisi cōtrariū aliquo p̄dictoz modoz
 habeat. Minor deduci posset ex multis passib⁹ scri
 pturę. Nec est ratio Anf: vt dicit doc. in lib. de p̄ces.
 spūs sc̄i. et colligit eā ex dictis suis. **In** solutiōib⁹ rō
 num p̄me opi. ostēdit doctor: q̄ ad productionē amo
 ris non requirit verbum / sed sufficit obiectū: potentia
 et cognitio obiecti q̄ nō est vbi. **In** solutiōe rōnū
 Sco. ostēdit q̄ intellet⁹ et voluntas in deo nō sunt
 duo p̄ncipia productiua: nec habēt ordinē inter se.
 Q̄q̄ ex ordine effectū nō pōt cōcludi filijs ordo in
 causis vt et sup̄ ostēsum fuit. **Itē** q̄ illa p̄positio se
 cunditas volūtatis pri⁹ cōmunicat filio q̄ producti
 tur spūs sanct⁹: est simpliciter falsa: aut nihil ad p̄posi
 tum: de signis hō nature paruit dis. it. q. ij. **Itē** q̄
 non oportet esse tantā distinctionē in relatiuis sicut
 in correlatiuis. Nam generatio actio et spiratio actio
 nō distinguunt realit: et tñ generatio passio et spira
 tio passio realiter distinguunt. Ostēdit etiā q̄ intel
 lectus et volūtas nō sunt in deo potētie opatiuę: s̄ in
 creatura sunt opatiue et productiue. Opatiue actū
 immanentis: intellectiōis et volutiōis: et productiue al
 quoz exterioroz: nō tñ filijs est ordo productioz et opa
 tioz. **Sed** diceret aliquis contra p̄dicta: Nā dicit
 sanctus Hiero. in explanatione symboli: Credimus
 et in sp̄ritū sanctū deū vēr ex patre procedentē / eglē
 per omnia patri filioq̄ volūtate / potestate / eternita
 te / substantia. Nec est p̄teritus aliquis in trinitate gra
 dus tē. vbi dicit sp̄ritū sanctū p̄cedere ex patre: nō
 dicit: ex patre et filio procedentē. Itē in symbolo con
 stantinopolitane synodi: sic legit: vt recitat sanctus
 Tho. vbi supra prima secunde. q. xxxvj. ar. ij. Cre
 dimus in sp̄ritum sanctū dominū et viuificantē ex pa
 tre procedentē cum patre et filio adorādum tē. Et in
 decreto dis. xv. canones. s. secunda synodus habet:
 q̄ in hoc concilio data fuit symboli forma: quam to
 ta latinoz et grecoz professio in ecclesijs p̄dicat.

Scdo.

L

Dubi. 1

D

Ergo si spiritus sanctus procedit ab utroque: cur non fuit tunc expressum: imo videtur quod in simbolo non debuit addi quod procedat et a filio: sed videtur esse anathematis rei quod hoc addiderunt: aut concilium concilio in his quod fidei sunt contradiat. Ad idem dicendum quod concilia repositis successu veritate catholica expresserunt et declaraverunt contra errores et hereses tunc potissimum curretes. Nec sequens concilium aliud edidit symbolum contrarium: sed nunquam veritatem prius non sufficienter expressam expressit et declaravit. Quod vero veritatem nunc: sed non prius impugnata defendit: dilucidavit etc. Et ubi veritas non fuit impugnata: vel forte actu non cogitata transiit silentio: patet vel nihil de hoc determinas aut scribes. Quia igitur in tempore antiquorum conciliorum nondum exortus fuerat error: dicendum spiritus sanctum non procedere a filio: non fuit necessarium quod hoc explicite ponere tur. Sed postea insurgente errore quorundam in quodam concilio in occidentibus partibus aggregato expressum fuit auctoritate romane pontificis: cuius auctoritate antiqua concilia congregabant et confirmabant. Corinebas tamen implicate in hoc ipso quod dicebat spiritus sanctum procedere a patre: hoc est sententia sancti Thome. ubi supra.

Questio. ij.

Trinus spiritus sanctus potest

distingui a filio si non procederet ab eodem. Recitat et impugnatur a doctore opinio sancti Thome prima secundae. q. xxxvi. arti. ij. Et de hinc questionis intellectus aperitur. Notandum ergo pro articulo primo. Dimisso intellectu duplici quem ponit dominus Lameracen. q. viij. ar. j. quod non est ille intellectus questionis. Ut sit possibile quod spiritus sanctus realiter distinguatur a filio: et quod non procedat ab eo: quod illi copulatiue secunda pars est impossibilis: ergo et tota. Nec est intentio questionis an necessario sequatur spiritus sanctus non procedit a filio: sed spiritus sanctus non distinguitur a filio: quia non queritur hic de veritate seu bonitate consequentis: sed est intentio verum in filio per spirationem activam que realiter distinguatur a spiritu sancto sit aliquid quod non est omnino spiratio actio: quod realiter distinguatur a spiritu sancto. Quod retinetur (omni alio quod non est omnino ipsum amoto) constitutum ex ipso et essentia realiter distinguere a spiritu sancto. Sicut queritur: verum homo si non haberet animam intellectivam: adhuc distinguatur ab angelo. Quod est querere verum per animam intellectivam sit aliquid in homine quo distinguatur ab angelo etiam anima remota: puta materia ipsa. Est etiam secundaria questionis intentio querere propter grecos. An supposita personarum trinitate scilicet quod pater et filius et spiritus sanctus sint unus deus: sequatur evidenter oppositum antecedentis ex opposito consequentis scilicet spiritus sanctus non procedit a filio: ergo non distinguitur a filio. Vel sic potest colligi intellectus questionis. Si ex essentia et filiatione persone constitueretur persona: sic quod non esset in ea spiratio activa: an adhuc illa persona vere et realiter distinguatur a spiritu sancto. Secundo supponendum est per dictis. dist. ij. q. j. et q. iiij. quod omne habens aliquid reale si bi intrinsecum et centrale distinguatur a quolibet re cui tale non est intrinsecum et centrale: sicut homo qui habet animam intellectivam et etiam materiam intrinsecus sibi. Et ideo distinguatur ab omni re non habente animam intellectivam sibi intrinsecam vel non habente materiam: quia habens aliquid realiter distinctum ab alio non potest esse idem reale cum illo. Supponitur etiam quod filiatione realiter distinguatur a spiratione passiva. Alioquin ita spiritus sanctus generaretur sicut spi-

ratur si idem esset generatio passiva seu filiatione et spiratio passiva. Ex quo sequitur quod tot sunt persone in divinis quod sunt relationes reales distincte: siue sint opposite siue disparate: patet quia plura reales distincta non possunt esse in una persona divina: igitur quot sunt relationes reales distincte in divinis tot sunt persone in eisdem. Quia tamen ad articulum secundum est conclusio prima: Si aliquid persone constitueretur persone ex essentia et filiatione: quod non est omnino modis spiratio activa: ita quod non constitueretur ex spiratione activa: sicut spiritus sanctus persone constituitur ex essentia et spiratione passiva. Illud constitutum realiter distinguere a spiritu sancto: patet quia filiatione quod est intrinseca illi constituto realiter: distinguatur a spiratione passiva: et per consequens persone constitutum ex filiatione et essentia distinguatur a spiritu sancto in quo est spiratio passiva: tenet prius ex dictis. dist. ix. q. ij. quod non minus distinguuntur constituta quod constitutiva. Secunda conclusio: non sequitur evidenter: pater et filius et spiritus sanctus sunt tres persone et unus deus: ergo spiritus sanctus procedit a filio. Et ita nec evidenter ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis. Patet quod cum non solum opposite relationes: sed etiam non opposite distincte realiter: realiter distinguantur sicut et absolute distincta: ex distinctione filii et spiritus sancti non potest inferri evidenter quod spiritus sanctus habeat relationem oppositam filio: et ita procedit a filio. Tertia conclusio necessaria sequitur et formaliter spiritus sanctus non procedit a filio: sed non distinguitur a filio. Necessario dico: sed non evidenter. Probat: quia si spiritus sanctus non procedit a filio: spiratio actio non est in filio: et ita nec filiatione. Quod si non filiatione: non erit filius: et per consequens non distinguatur a spiritu sancto: quod quod non est a nullo distinguatur. Prima consequentia nota est. Sed secunda scilicet si spiratio activa non est in filio nec filiatione. probatur: quia quoniam aliqua formaliter distincta sunt idem realiter: et unus est alicui prius et alteri commune. Si commune non convenit illi: nec prius convenit: sed spiratio actio et filiatione sunt idem realiter: et filiatione propria filio: spiratio actio communis filio et patri: ergo si spiratio actio non est in filio: nec filiatione erit in filio. Maior patet: quia quoniam sunt idem realiter in aliquo uno sunt. Alioquin si in nullo uno essent / non essent idem realiter / saltem quod sunt in aliquo. Sed si commune non est in illo in quo est prius: in nullo eodem sunt: cum prius non possit esse nisi in illo in quo est prius. Minor patet: quia si spiratio actio realiter distinguatur a filiatione: essent quattuor relationes realiter distincte: et ita quattuor supposita: quod falsum est et non dicendum. Quarta ad articulum tertium est primum dubium contra nunc datam rationem. Nam illa ratio non facit contra grecos: contra quos tamen ponitur. Supponitur enim in ratione quod spiratio activa et filiatione sint in filio: hoc autem non concederent greci qui non concedunt spiritum sanctum procedere a filio. Dicendum quod illa conclusio non ponitur contra grecos: sed ponitur secundum veritatem fidei: que tenet quod spiritus sanctus procedit a filio: et ita in veritate consequentia illa est formalis et necessaria: spiritus sanctus non procedit a filio: ergo non distinguatur a filio: et ea habet concedere esse necessariam et formalem: omnes tenentes veritatem catholicam fidei. Secundum dubium videtur contra dicta et concessa. Nam si in divinis sint quattuor relationes: etiam erunt quattuor supposita: quod falsum est. Quod autem sint quattuor relationes patet. Probatio consequentis: quia quilibet relationum constituit suppositum. Et secundum primum distinctum. vi. q. ij. non potest esse minor distinctio in constitutis quod in constitutis.

Arti. 2.
2do. 1.

2do. 2.

2do. 3.

Arti. 3.
Dub. 1.

Dubi. 2.

Arti. 1.
Nota. 1.

Not. 2.
B

ribus. Rñdēf cōcedēdo q̄ in diuinis sunt quattuor
relatiōes ad lēsum. dīf. xrvij. z dīf. xrvij. tactū p̄ do
crozē z infra rangendū. Sed negat q̄ sint quattuor
supposita. Ad probatiōē negat. Nam spiratio com
munis siue spiratio actiua nō est realiter distincta a
p̄re z filio. Nec a paternitate z filiatiōe: z ideo i diui
nis sunt solū tres relatiōes realit̄ distincte: licet pos
sint dici quattuor relatiōes disparate. Personē vero
distinguit̄ p̄ relatiōes disparate realit̄ distinctas.
Erideo nō sequit̄ in diuinis esse quattuor supposita:
licz sint ibi quattuor relatiōes distincte: nō tñ realit̄.
Spiratio cū actiua distinguit̄ a spiratione passiua:
sed nō a patre z filio zc. Si autē possit cōcedi cū doc.
in diuinis esse tria supposita: z vnū cōstitutū ex essen
tia z spiratione actiua: qd̄ nō est suppositū: de quo
cōstituto primo p̄dicat̄ spirare: infra patebit dīf. xij.
q. i. Unde hic Dīcā. q. xij. arti. iij.

Distinctio. xij.

Sit magister de p̄ces

tionis origine: nūc de processiois ordine si
ue habitudine. Un̄ cū iam patuit q̄ spūs
sc̄tus procedit a p̄re z filio: q̄rit magister. An p̄r vel
magis procedat a patre q̄ a filio. Et p̄r text̄ bis cō
clusionib; sūmari. Prima: spūs sc̄tus nec prius / nec
magis / nec plenius p̄cedit a p̄re q̄ a filio. Secūda cōclu
sio. In illa sūma trinitate nulla sunt temporū inter
ualla. Nec aliqd̄ ex tpe inchoat̄: vt in tpe post p̄ficia
tur. Tertia cōclusio sūmēdo principalit̄: vt dicit̄ p̄n
cipalitatē auctoritatis cuiusdā concedi p̄t̄ spiritū
sc̄m p̄ncipalit̄ p̄cedere a p̄re. Quia q̄ p̄cedit a p̄re /
p̄t̄ bz a se: sed q̄ p̄cedit a filio / filius nō habet a se: sicut
nec est a se / sed a p̄re. Declaratio p̄positionū p̄z ex ter.

Questio. j.

Trum pater et filius

sunt vnū principiū spirās spūs sc̄m. In il
la q̄stioe sunt due difficultates: vna rea
lis. An scz in patre z filio sit p̄cise vna spiratio. Alia
est partim real̄ z partim grāmatical̄: an. s. ille p̄posi
tiones sunt p̄cedēde pater z filius sunt vnū spiratoz:
vnū principiū spirās zc. Primo ergo videndū est
de re ipsa: an. s. in patre z filio sit p̄cise vna spiratio
actio. Ad qd̄ est hec cōclusio in patre z filio est vnica
spiratio actiua: probat̄ qz (vt infra patebit) q̄libet re
latio diuina a q̄libet alia relatiōe diuina realit̄ distin
cta cōstitutū suppositū distinctū: s; si spiratio actiua
in patre z spiratio actiua in filio realiter distinguerē
ter inter se: multo fortis distinguerent̄ realit̄ a paterni
tate z filiatiōe. Et certū ē q̄ q̄libet hāz realit̄ distin
guīt̄ a spiratiōe passiua. Essent̄ q̄ q̄nq; relatiōes di
uine realiter distincte: z ita q̄nq; supposita. Item
nūq; relatio multiplicat̄ nisi p̄pter multiplicatiōē
fundamētū absoluti aut termini: sed fundamētū acti
ue spiratiōis est vnicū. s. essentia diuina: z terminus
vnus. s. spūs sanctus: ergo spiratio actiua vnica. Si
bz ad vnitatē relatiōis nō sufficit vnitas fundamētū
z termini: sed requirit̄ vnitas relati: qz si vna forma q̄
est ratio agēdi esset in diuersis subiectis loco distin
ctis: posset vni esse ratio agēdi / z nō alteri: p̄pter ipso
portionatā distātiā passiui in loco vno: ergo dū agūt
in passa sufficiēt̄ vtrobiz apporximata / erunt dis
tincti respect̄: qz separabiles: z tñ idē fundamētū.
Silit̄ si idē corpus esset localiter in diuersis locis

essent ibi diuersi respectus vbiūtales: z tñ idē funda
mentū. Item si a. z b. habeāt eandē albedinē erūt
ibi due similitudines: qz q̄libet relatio habet correlatio
nem: z tñ idē fundamētū z terminos. Ad ista breui
ter dicūt̄: q̄ nō sunt ibi relatiōes ab absolutis distin
cte: nec eedē: nec diuersē: sed bñ plures denotiatiōes
relatiue: p̄pter diuersa significata z cōnotata. Si
autē tenet̄ generaliter: q̄ relatio distinguit̄ ab abso
lutis etiā in creaturis: dicūt̄ q̄ in p̄dicis exēplis nō
est idem terminus: vt patet. Considerādū etiā est q̄
questio intelligit̄ de principio qd̄ / z nō quo sūm sen
sum supius tactū. dīf. vj. q. i. Cōsequēt̄ vidēdū
est de secūdo / an. s. ille sint cōcedēde: pater z filius sunt
vnus spiratoz z vnū principiū spirās. De illo doc. p̄r
mū recitat̄ z impugnat̄ op̄. sc̄ti Thom. p̄ma sc̄de. q.
xrvj. ar. iij. in solutiōe vltimē rōnis: qui omīssis va
rijs opinionibus tādē concludit̄. Quia spirās est ad
iectiuū: spiratoz vō substantiuū: possumus dicere q̄
pater z filius sunt duo spirātes. p̄pter pluralitatē sup
positoz: nō autē duo spiratozes. p̄pter vnā spiratio
nem. Nam adiectiua noīa habent numez. sūm suppo
sita. Substantiua vō a seipsis sūm formā significataz.
Et ad Dīcā. dicēt̄: q̄ spūs sanctus est a patre z filio au
crozibus dicit̄: exponendū est q̄ ponit̄ substantiuū p̄
adiectiuo. Grego. dīf. p̄senti. dicit̄: Quis de illa pater
z filius sunt vnus spiratoz: sint diuersē opinionēs:
illa tamē cōmuniter cōcedūt̄: pater z filius sunt vnus
principiū spirans spiritū sanctū. Dubiū vō est an
illud sit. p̄p̄e dictū. s. pater z filius sunt vnū principiū
spirās spiritū sanctū. Quidā enim tenēt̄es q̄ sit pro
p̄p̄e dictū dicunt̄: q̄ principiū nō habet determinā
tam suppositiōē / sed confusam pro duabus p̄sonis
simul. Sed istud impugnat̄ z Occā z Grego. cōtra
sanctū Tho. cui⁹ videt̄ esse hoc dictū vbi sup. Alij
vt refert idem Grego. tenēt̄es eius esse p̄p̄iam. Di
cunt q̄ principiū nō supponit̄ pro aliquo predictoz
primo: sed pro p̄stituto ex essentia z spiratiōe actione
p̄cise circūscribēdo paternitatē z filiatiōē: qd̄ quī
dem cōstitutū est realiter pater z filius licet nō for
maliter. Unde dicūt̄ q̄ sicut ex eēntia z spiratiōe pas
siua p̄cise aliqd̄ cōstitutū qd̄ vere spirat̄: sic ex essentia
z spiratione actiua p̄cise aliqd̄ vnū cōstitutū qd̄
vere dicit̄ spirare. Et p̄ consequēs q̄ est p̄ncipiū spi
rans. Et quia pater z filius sunt istud vnū consti
tutū: idcirco vere et p̄p̄e concedūt̄ q̄ pater et filius
sunt vnū p̄ncipiū spirās spiritū sanctū. Et hec est op̄
nio Occā quā Grego. sic impugnat̄: qz istud nō videt̄
tur bñ dictū. Tū qz falso innitit̄ fundamētō de h̄mōi
constitutiuis et constitutis in deo. Tum qz difficile
videt̄ euadere qn̄ illud tale vnicū cōstitutū ex essen
tia et spiratione actione sit p̄sona quedā sicut consti
tutū ex eadē essentia z spiratiōe passiua p̄cise sibi op
posita est p̄sona spūs sc̄ti vt dicūt̄: et p̄ consequēs p̄r et
fili⁹ erūt vna p̄sona et due p̄sonē: qd̄ nō ē sane dictū.
Tum qz cōstat q̄ nō magis distinguit̄ spirat̄ a spi
rante q̄ genit̄ a generāte: et p̄ consequēs tñ distingue
retur spūs sanctus ab illo cōstituto qd̄ ipm̄ spirat̄ qn̄
tum filius a patre qui ipm̄ generat̄ (filius autē distin
guīt̄ a patre p̄sonaliter) et sicut vna p̄sona ab alia p̄so
na. Et distinctio p̄sonalis est maxima distinctio que
est in deo: ergo illud cōstitutū vnicū sic p̄cise sum
ptū distinguere a spūs sc̄to p̄sonaliter: et sicut vna alia
p̄sona: alia a p̄sona spūs sancti. Confirmat̄: qm̄ vel
spiritus sanctus erit aliud ab illo cōstituto: vel ali⁹

Art. j.
B

Art. j.
p̄lo. j.

non aliud: cōstat sicut nec aliqua psona diuina est aliud ab alia: vt dicit cōcilium: q̄ ali⁹: sed in deo nō dicuntur aliq̄: ali⁹ et ali⁹ nisi vterq̄ sit psona. Et p cōsequēte legitur sicut p̄us: q̄ illud cōstitutū s̄m se erit quedā psona. **C** Alij dicunt q̄ pater et fili⁹ dicunt vñū p̄ncipiū spūsc̄ti ppter vnā vim spiratiuā q̄ vterq̄ spirat. Et istud s̄m ip̄obatur Grego. sed rōnes ei⁹ cōtrariāt p̄dictis: ideo non acceptant. De opi. illa videt̄ fuisse Sco. vii. p̄senti. q. j. in solutiōe tertiē ratiōis p̄ncipalio: cū inq̄t/ pater et fili⁹ spirāt: non qz sunt vnū in essentia/ aut in psona: s̄ in q̄tū sunt vnū i vi spiratiua. Alij dicunt q̄ dicunt vñū p̄ncipiū ppter vnā p̄ueta-tem quā significat hoc nomē p̄ncipiū. Et istud etiā impugnat Greg. qz nomē p̄ncipiū s̄m eos nō supponit p̄tali p̄ueta-tem. Quid vñ sit illa p̄ueta-tem hec opi. nō exp̄mit. S̄ dñs Lamer. q. q. vii. ar. ij. omnes illas opi. lati⁹ p̄tractat refert: q̄ adā tenēs hanc opi. dicat q̄ illud p̄ncipiū intelligit̄ p̄ncipiū notionale. Est aut̄ p̄ncipiū notionale p̄ncipiū cōe plurib⁹ et nō oib⁹ psonis: spiratio. s. actiua. **C** Alij tenēt vt ip̄emet. Greg. attū sine temeraria assertiōe: q̄ l3 dicta p̄positio sit cōcessa et vera cōiter: nō tñ de virtute sermonis est accipienda: sed ad bonū intellectu scōrō et doctor. est cōcedenda. **C** Pro declaratiōe autē sue intētiōis dicit: q̄ nunq̄ in creaturis cōcurrūt simul plures p̄se cause ad vnū effectū: nisi vna earū aliter cause q̄ alia: vñ oēs simul plus vel magis cause q̄ illarū vna tñ si cur dicit esse manifestū. Sed spūsc̄tus q̄uis a duobus: scz a patre et filio. pducatur: nō tñ aliter ab vno q̄ ab alio. Nec ab ambob⁹ simul magis vñ plētius q̄ ab altero tātū. Bc per hoc nō procedit ab eis tāq̄ ex duob⁹ p̄ncipijs/ sed tanq̄ ab vno. Ideo sc̄i hec denotare volēs dixerūt p̄tem et filiū non esse duo p̄ncipia/ sed vnū p̄ncipiū spūsc̄ti. Et ita ppter eādē rōnē dixerūt tres psonas ēē vnū p̄ncipiū creature/ nō tria p̄ncipia: q̄uis etiā alia rōne speciali posset dici vnū p̄ncipiū creature. s. q̄ sunt vna cēntia que est omniū creator vnū p̄ncipiū. Non tñ illo modo pater et fili⁹ p̄t dici vnū p̄ncipiū spūsc̄ti. vt supra s̄m dictū est. **C** Lōclū dicit ergo Greg. dicēs q̄uis duo sint q̄ p̄ncipiāt seu spirāt: nō tñ quasi duo p̄ncipia: sed quasi vnū pariter spirāt spūsc̄ti sanctū. Ad qd adducit decretalē dicētē: Spūsc̄ti sanctus eternaliter procedit ex patre et filio: nō tanq̄ duob⁹ p̄ncipijs: sed tanq̄ ex vno p̄ncipio: non duabus spiratiōib⁹/ sed vnica spiratiōe. lib. vi. de sum. trinit. et fi. ca. **C** Notat em̄ q̄ dicit tanq̄ camera. recitatis omnibus illis opi. ponit opinionē p̄riā et istā: Qz sicut nomē trinitas est nomē collectiū supponēs imēdiate pro trib⁹ psonis simul: et pro nulla earū seorsum. Sic ille termin⁹ p̄ncipiū in p̄senti imēdiate supponit p duabus psonis: et p nulla earū seorsum. Ponit exemplū: De⁹ generat deū: ibi de⁹ imēdiate p psona supponit. S̄ de⁹ spirat deū: deus stat pro psona patris et fili⁹ imēdiate et pro nulla seorsum. **C** Henricus de ogra similiter multorū recitatis opinionibus oēs reducit ad ternariū: et sic colligit triplicē modū saluādi cōclusionē sepe dictā. An⁹ est Occa qui supra recitat⁹ est q̄ spirare primo cōuenit cōstituto ex essentia et spiratiōe actiua: vt amplius patebit infra. Secund⁹ est Gregorij qui tenet q̄ licet due sint psonae que spirāt. Attamen spirāt quasi vnū p̄ncipiū/ non quasi duo. Tertiū modus est q̄ spirare spiratoz p̄ncipiū p̄di cantur imēdiate vel imēdiate: diuim vel collectivē

de patre tñ: vel filio tñ: vel spiratiōe actiua tñ: vel de his simul. Sed cū vire⁹ spiratiua eadē est in p̄te et filio. Iō nomē p̄ncipiū i singulari et nō i plurali dē de eisdē singularim et collectivē: vt p̄t est p̄ncipiū spirādī s̄. fili⁹ est p̄ncipiū spirādī. s̄. P̄t et filius sunt p̄ncipiū spirandi spūsc̄ti: p̄t et fili⁹ spirāt vna spiratiōe/ non duab⁹: vey qz vt Sco. loq̄t̄: vis est de significatio no minis: et noia sunt ad placitū: dū cōstat de re: vanū ē diu imozari illis. **C** Vidēdū q̄ est s̄m doc. An ille as- firmatiue sint cōcedēde: p̄t et fili⁹ sunt vnū spiratoz: sunt vnū p̄ncipiū spirans. S̄ ille negatiue nō sūt duo p̄ncipia: nō sūt due spiratiōes. **C** Quo ad as- firmatiue est hec cōclusio: p̄t et fili⁹ sunt vnū spiratoz s̄. Itē sunt vnū p̄ncipiū spirās. Illa cōclusio sic de- clarat: Sicut ex essentia et spiratiōe passiua p̄stitui tur qd vere spirat. Ita et ex eadē essentia et spiratiōe actiua cōstitutū qd vere spirat: s̄ in hoc sit differētia: qz primū cōstitutū est suppositū: nō aut̄ secūdū/ saltē formaliter. Est aut̄ illud scdm̄ cōstitutū ex essentia et spiratiōe actiue vnicū: sic cēntia ē vna et spiratiō vni ca: et illud est vnū spirās: et p̄t vnū spiratoz. S̄ tā p̄t q̄ fili⁹ est illud cōstitutū ex cēntia et spiratiōe acti- ua: q̄ p̄t et fili⁹ sunt vere vnū spiratoz: et vnū p̄ncipiū spirās. s̄. Qd sic p̄bat: Cōstitutū nō distinctū reali a cōstituto/ p̄dicat̄ vere de cōstituto: sicut be vere sūt p̄t et fili⁹ essentia: paternitas est cēntia. Sed spirare nō distinguit̄ realit̄ a cōstituto ex cēntia et spiratiōe: er go de illo cōstituto cōtingit vere dicere q̄ spirat et est spirās. Et qz p̄t et fili⁹ sunt illud cōstitutū vnicū rea- liter: s̄ nō formalit̄: q̄ sunt vnū p̄ncipiū spirās. Sed an illa sit cōcedēda: p̄t et fili⁹ sunt vnū spirās. Est di- stinguendū: nā si spirās (qz masculini generis) ex vñ loq̄ntiū nō supponit nisi p̄ psona: sic nō est cōcedēda: qz p̄t et fili⁹ nō sunt vna psona spirās. Si vñ de virtute sermonis supponit pro omni illo qd spirat: siue sit pso na formaliter: siue nō sit psona formalit̄: cuiusmodi est hoc cōstitutū ex essentia et spiratiōe actiua: circū scribēdo tam paternitatē q̄ filiationē: sic est simplici ter concedēda. **C** De negatiuis dē q̄ l3 de virtute ser monis ille essent cōcedēde: p̄t et fili⁹ sunt duo spirato res duo spirātes: qz due psonae q̄ spirāt et ita negatiue essent false. Tñ ppter hereticos et ppter vitare occasi onē decipiēdi simplices: qz cōcedit q̄ p̄t et fili⁹ sūt vnū p̄ncipiū: negant̄ ille: sunt duo p̄ncipia. s̄. Et cōcedit q̄ nō sunt duo p̄ncipia neqz duo spiratores. Quia in alijs ita cōmune est q̄ vbi de aliquib⁹ cōcedit vnitas negat pluralitas: et cōuerso. Ideo dicit̄ cōclusiue cū ecclēsie determinatiōe: q̄ p̄t et filius sunt vnū p̄ncipiū spūsc̄ti/ non duo p̄ncipia: et spirāt vna spiratiōe/ non duabus spiratiōibus. **C** Circa p̄dicta articulo ter tio occurrūt dubia. Primū: dicit em̄ b̄t̄s Aug⁹. v. de trinit. ca. xiiij. Tres psonae sunt vnū p̄ncipiū crea ture: sicut pater et filius sunt vnū p̄ncipiū spūsc̄ti sancti. Sed in illa p̄positione tres psonae sunt vnum p̄ncipiū creature: p̄ncipiū supponit essentialiter: ergo et hic supponit essentialiter: Pater et filius sunt vnū p̄ncipiū spūsc̄ti sancti: qd est falsū. Sicut et il- la: pater et filius sunt vna essentia spirās: falsa est. Ad hoc dicit̄: licet cōcedat q̄ pater et filius sunt vnū prin- cipiū spūsc̄ti sancti: sicut concedit q̄ sunt vnū p̄ncipiū creature: tamen non est omnino simile. Sed in hoc est differētia: quia scz pater et filius et spūsc̄tus sunt vnū p̄ncipiū naturale respectu creature: quia sunt natura diuina que est p̄ncipiū creature: sed pater et

H

Lōclū

3

Lōclū

Arti. 3.

Dub. 1.

K

filius non sic principium naturale sed notionale ut patet. Ita quod in prima principium est terminus essentialis supponens immediate pro eentia. Et est sensus: pater et filius sunt unum principium creature. i. sunt una eentia quod est principium creature. Sed in secunda principium est terminus non eentialis et notionalis non supponens immediate pro eentia sed pro persona. Sic non concedunt filii modo quod illa due: pater et filius sunt unum creatori: et pater et filius sunt unum spirator. Prima enim valet: pater et filius sunt una eentia quod est principium creature. Secunda vero potest habere duos sensus. Primum: pater et filius sunt unum constitutum quod vere spirat: et non est formaliter eentia licet realiter. Et sic spirator supponit notionaliter: et nec eentialiter nec personaliter. Alius est: pater et filius sunt una eentia divina: quod est principium elicitiuum spiritus sancti. Sed de illo non est ad propositum: quia hic fit sermo de principio productiuo. Secundum dubium est: Actus sunt suppositorum secundum philosophum: sed illud constitutum de quo primo predicatur spirare non est formaliter suppositum aliis in diuinis eentibus quaternitas. Et solutio quod illa auctoritas non inuenitur in philosopho: sed quod actus sunt singularium. Ita habet. j. metaph. Quod enim procedit quod anima intelligit appetit. Sic intellectus intelligit: voluntas vult: calor calefacit: quod non sunt supposita. Nunc autem illud constitutum est singulare: et ideo non repugnat sibi spirare. Si queritur: Si hoc constitutum spirat: cum tamen non sit formaliter suppositum: quare etiam non essentia spirat? Respondetur non ideo eentia non spirat: quia non est formaliter suppositum. Sed quia spiras realiter distinguit a spiratore: licet generas a genito. Essentia autem a nullo in diuinis realiter distinguit. Tercium dubium dictum est prius dist. v. q. j. quod aliqui predicata nulli conueniunt nisi cui immediate conueniunt: sicut generare/spirare: sed spirare primo conuenit illi constituto: ergo male dicitur de patre et filio. Respondetur. Sicut distingui conuenit alicui quicquid ratione alicuius intrinseci: ut supra paruit dist. ij. q. j. et dist. xi. q. ij. sic et illa vocabula quicquid mediate predicantur ratione alicuius intrinseci. Et quia pater est hoc constitutum et filius filius: ergo de utroque notionaliter predicatur: sed immediate solum de illo constituto formaliter predicatur. Unde non sunt eodem modo vere ille due: Deus spirat et deus creat. Nam deus in prima supponit notionaliter pro illo constituto: sed in secunda essentialiter. Quartum dubium: quod prius predicata stare: ita quod non sint in diuinis quattuor personae: si concedunt eentia in diuinis quattuor constituta. Respondetur sic conceditur quod sunt in diuinis quattuor relationes ad sensum infra tangendum. dist. xxvij. et xxvij. quod non sunt inter se realiter distincte: et ex consequenti non constituunt quattuor personae realiter distinctas. Ita concedi posset: quod sunt ibi tres personae et unum constitutum: de quo immediate predicatur spirare: quod non formaliter sed idcirco et realiter suppositum. Est enim in patre et filio intrasituiue: sere consilium dubium habet dist. xi. q. ij. Et miror de Grego. q. dist. xi. ar. j. negas oino personarum constitutionem tanquam repugnantem simplicitati diuine essentie: cuius tamen oppositum ostensum est. dist. viij. q. vij. et dist. ix. q. ij. huiusmodi collee. Et infra de personarum constitutione latius tangetur dicitur: quod propter spirationem non est in filio aliquid quod distinguitur ipse a spiritu sancto. Quod utique dictum suum verum est: et non pertrahit diuine simplicitati. Sed sicut ipse ponit spirationem esse in filio et esse filium. Ita ponendum de filiatione quod est in filio intrasituiue: et est filius realiter et essentialiter. Ita suo modo de constituto dici potest secundum doctrinam et secundum communem opinionem. Nec conuenit spirationi actiue

constituere personam: ut infra habet dist. xxvj. q. ij. quia non distinguit a qualibet alia persona. Cum ergo distinctio supposito oritur ex distinctione reali constituti: quia non sunt nisi tres proprietates relative realiter distincte inter se: ergo solus erunt tres personae formaliter: et secundum doctrinam tale constitutum quod idcirco constituitur realiter patri et filio: et ita non erit quaternitas in diuinis. Corollarie sequitur quod in diuinis est aliquis terminus non supponens primo et immediate pro eentia. Nec per personam nec pro relatione precise sed pro constituto ex essentia et relatione: quod non est formaliter persona licet sit realiter et eentialiter due persone. Unde pro hoc intellectu adduco distinctionem dñi Lamer. q. v. cum inquit: Suppositio alicuius termini in diuinis est duplex. Queda est suppositio mediata. Alia immediata: unde ille terminus supponit mediate per primum diuinis quod supponit pro patre: et tamen non conuertitur cum isto termino patris: peruersioe regulata per hoc signum omnis res quod est. Et sic iste terminus pater supponit pro eentia non immediate. Et similiter iste terminus eentia pro patre: quia licet pater sit eentia et econtra: non tamen sequitur: quicquid res que est pater est eentia: ergo quicquid res que est essentia est pater: ut patet. Sed ille terminus supponit immediate pro patre in diuinis siue pro persona quod pro ducit et non producit: qui conuertitur conuersioe regulata per hoc signum omnis res que est. Nullus autem alius terminus supponit immediate pro patre. Et sic dicendum est de filio suo modo et de spiritu sancto et de eentia etc. Existis inferri possunt aliquae regule secundum eundem benenotandum. Prima est: Nullus terminus personaalis supponit immediate pro essentia in diuinis: si est sunt isti termini: pater/filius et spiritus sanctus. Et patet clare. Secunda: nullus terminus eentialis supponit immediate pro persona in diuinis sicut isti deitas/eentia. Tercia: omnis terminus essentialis supponit mediate vel immediate pro qualibet re in diuinis: patet quia iste terminus essentia vel deitas supponit pro essentia immediate et pro qualibet persona mediate etc. Quarta: nullus terminus personalis supponit per qualibet re in diuinis: patet quia iste terminus pater non supponit per filium: nec econtra. Nec spiritus sanctus pro patre nec econtra etc. Tamen iste terminus pater bene supponit mediate pro re que est filius scilicet pro essentia. Quinta: licet quilibet terminus personalis non collectivus immediate supponat pro persona: et mediate pro essentia: tamen nullus talis supponit pro pluribus reb⁹ in diuinis copulatiue/nec etiam disiunctiue: patet quia ista copulatiua est falsa: pater est pater: et pater est filius etc. Similiter ista de copulato extremo est falsa: pater est pater et filius. Et sic pater non supponit collectivē pro pluribus reb⁹: nec disiunctim nec diuisim etc. Sexta est quod licet iste terminus trinitas supponat immediate pro omnibus personis diuinis collectivē: tamen pro nulla earum per se sumpta supponit: nec mediate nec immediate. Prima pars patet: quia hec est vera: quicquid res quod est trinitas est pater et filius et spiritus sanctus et econtra: quicquid res quod est pater et filius et spiritus sanctus est trinitas: igitur. Secunda pars patet quia nec trinitas est pater nec econtra. Ex qua sequitur septima quod cum aliquis terminus scilicet trinitas: quod supponit pro re in diuinis licet mediate: tamen per nullam personam supponit mediate vel immediate. Prima pars patet: quia hec est vera trinitas est essentia: ergo supponit per eentiam: patet per diffinitionem suppositiōis. Secunda pars patet: quia hec non est vera: trinitas est persona: nec econtra: ergo etc.

Dubi. 2
2

Dubi. 3
2

Du. 4.
11

Corol.

Regu.
le. 1.

2

5

4

5

6

7

hec regule sumpt sunt ex dictis dñi Camer. vbi. s.
¶ Per hoc ad Grego. cū dicit doc. falso inniti fūda-
mento de pstitutis. z pstitutiuis i diuinis cūz recitat
opini. doc. dicit negādo assumptū. Un sicut ipe de
fendit spirationē eē in patre intrāstruē: vt patuit in
dubio q̄rto. Ita z doctor idem sentit: vt clare habet
dist. xxyj. vbi doctor materia de pstitutione psona
rū lare psequit: spatuit de hoc etiā dist. viij. q. ix. quē
admodū scz cū sūma simplicitate q̄ in diuinis ē pos-
sit stare psonaz. pstitutio: vt infra de psonaz. cōsti-
tutione latius tanget. ¶ Ad scōm patuit: q̄ illud cō-
stitutū nō est psona formalr. Et satis patet euasio q̄
secus est de psonis z illo pstituto. Patuit em̄ et p̄di-
ctis dist. ix. q. ij. z alibi. q̄ tot sunt in diuinis psonē
realiter distincte quorū sūt p̄p̄tates relatiue seu cō-
stitutiue realiter distincte: scz paternitas q̄ est in pa-
tre: filiatio q̄ est in filio: spiratio passiuā in spūsc̄rō.
Sed istud pstitutū ex essentia z p̄p̄tate actiua est
realit̄ pat̄: z est realit̄ filius: licet nō formalr: z spira-
tio actiua cōuenit p̄t̄ z filio. ¶ Preterea respiciēdo
diffinitionē psonē: p̄t̄ q̄ sicut p̄t̄itues nō ē formalr
psona: ita nec illud constitutū qd̄ est in patre z filio
intrāstruē. Et capiēdo cōstitutionē large, vt infra
parebit: pōt dici q̄ spiratio actiua etiā est pstitutiua
patris: z filij filij: ad sensum infra tangēdū. Nec si-
ne temeraria assertiōe pie dicere placuit hūili cū s̄b-
missiōe. Nec sequit̄: q̄ p̄t̄ z fili? sint vna psona: licet
etiā s̄m cōmunē loquēdi modū sint vna cōis spira-
tio: v̄l habeāt cōmunē vim spiratiuā. Sed q̄cqd̄ sit
de mō loq̄ndi: fides hz q̄ p̄t̄ z fili? s̄e spirāt vnica sp̄-
ratioē z eis puenit spirare vnica spiratiōē nō duab?
spiratiōibz: z tñ nō s̄t vna psona: s̄ p̄t̄ dici notiona-
lit̄ vnū p̄ncipiū spirādī zē. ¶ Ad aliud de spiratiōē ta-
li z tāta illi? pstitutiua: a spūsc̄rō sic p̄tis a filio: auspa-
tris a spūsc̄rō. Dicēdū q̄ vis ē in termino. distingui
psonalr. Si em̄ in diuinis distingui psonalit̄ est di-
stingui realiter: p̄cedi pōt q̄ illud pstitutū ita distin-
guīt psonalr a spūsc̄rō sicut pat̄ a filio: licet ipm nō
sit psona formalr: sed solū realiter z idē price: q̄ mo-
do etiā p̄p̄tates psonales q̄ nō sūt formaliter p̄so-
nē inter se distinguitur: vt sumi pōt ex ca. sepe alle-
gato Dānamus. Si vō psonalr distingui ē psonaz
p̄cise realit̄ distinctaz: sic posset dici q̄ qz illud cōsti-
tutū nō est formalr psona: non distinguit̄ psonalr a
spūsc̄rō/ sic z filiatio (cū nō sit formalit̄ psona) nō di-
stinguit̄ b̄ mō psonalr a spūsc̄rō aut paternitas a fi-
lio. S; forte illa nō ē cōis acceptio distinctionis p̄so-
nalis. Neq; qz b̄ pstitutū est p̄t̄ z fili? q̄ q̄libet rea-
liter z psonalit̄ distinguit̄ a spūsc̄rō: iō pōt dici q̄ b̄
cōstitutū distinguit̄ realit̄ et psonalr a spūsc̄rō: licet
nō sit formalr psona. Et ē simile de p̄p̄tatiōibz p̄so-
nalibz: q̄ realr distinguitur a psona opposita: sicut
p̄sonē ipe quaz sūt intrāstruē. ¶ Ad aliud dici pōt
q̄ spūsc̄r̄s nō est aliud ab isto cōstituto: qz ē eius dē
essentia cū eo. Nec est ali? deus ab illo pstituto: sed
est aliud constitutū: qz aliqd̄ p̄dicatū notionale di-
cit̄ de tali pstituto scz spirare qd̄ nō dicit̄ de spūsan-
cto. ¶ Eligat lector opi. q̄ magis placet opinio La-
mei. nō videt̄ prozsus refutādā: ne oporteat ponere
pstitutū tale zē. z ita cōstituta in diuinis multipli-
care.

Questio II

Trum pater et filius

spīrēt spm̃scm̃ in q̃tū sūt vnū vl' in q̃tū

viri distincti. **Q**uestio illa partim ē realis/partim
 verbalis. Principat̃ em̃ q̃rit de virtute illaz p̃posi-
 tionu; p̃r z fili⁹ spirant̃ in q̃tū sunt vnū/in q̃tū sunt
 distincti zc. An de virtute sermonis sint cōcedende
Sed p̃mū p articulo p̃mo videamus de re. Pro-
 cur⁹ intellectu p̃mo notādū: q̃ in diuinis sunt essen-
 tia/relatio/p̃sona/z p̃stituti⁹ est diuina essentia/z spi-
 ratione actiua fm̃ opi. doc. iā sepe tacta. Et q̃cquid
 est in deo/est formalit̃ ex natura rei z oīno aliq̃d isto-
 rū. Vt noīa z cōcept⁹ q̃ nō sunt de⁹/sz singulariter
 deū representāt multa sunt/quoz aliq̃ principaliter
 vnū istoz scant z aliud conorant fm̃ diuersos mo-
 dos considerādi ea. Et p̃pter b̃ possunt p̃positiones
 ex eis cōstituit̃ diuersimode se h̃re q̃ ad virtutē z fal-
 sitatem: vt ex dictis dist. v. z alibi satis patet. **S**e-
 cūdo notādū: q̃ p̃ncipiū elicitiuū spūs sc̃ti est precise
 volūtas diuina: qz est precise essentia diuina que est
 oīno ex natura rei diuina volūtas. Inm̃ q̃ si diui-
 na volūtas posset esse in vna sola p̃sona p̃ductiua et
 nō in duab⁹ p̃sonis p̃ductiuis ipsa posset ēē p̃ncipiū
 spirādi spūs sc̃ti: de b̃ s. dist. viij. q. i. et. ij. Itē dist. ij. q. i.
Tertio notādū: q̃ cum sc̃ti z antiqui doctores di-
 cū: q̃ p̃r z fili⁹ vt cōcordi volūrate se diligūt amore
 mutuo/iocundo/feruētī/z incētīuo: quē p̃r impen-
 dit filio: z fili⁹ eundē amorē repēdit p̃r (vt Rich. lo-
 quit̃) spirant̃ spūs sc̃m̃ q̃ est amor et nex⁹ vtriusq̃.
 Nō volūt̃ nec intēdūt q̃ sit ibi aliq̃ mutuias amo-
 ris impēsi z repēsi supueniētis distincti q̃itercūq̃ a
 diuina volūrate z a p̃sonis p̃ris z fili⁹: ita q̃ si p̃ ipos-
 sibile essent p̃r z fili⁹ habētēs bonitatē z amorē eē-
 ntialē cōmunē oībz alijs circūscript⁹ nō possent spirā-
 re spūs sc̃m̃. Sz intelligūt q̃ hoc ipso q̃ p̃r diligit fi-
 liū p̃ducit spūs sc̃m̃: Qd̃ nihil aliud est/ q̃ q̃ p̃r vtrū-
 tē amoris q̃ diligit filiū/ q̃ amor in nullo distinguit̃
 ab amorē cōmuni q̃ est diuina essentia p̃ducit spūs
 sc̃m̃. Si fili⁹ diligēdo patrē/ vtrū amoris eiusdē
 spirat̃ spūs sc̃m̃. Et sic nō est ibi aliq̃ amor imaginā-
 bilis q̃si supueniēs p̃ter diuinā essentia/ q̃ ē amor
 p̃fectissim⁹/iocūdu⁹/bonitas sapia zc. Vt b̃. no-
 mē amor mutui⁹ nō importat̃ precise amorē cōmu-
 nē: nec precise aliquā p̃sonā vel relationē/nec aliqd̃
 quōcūq̃ a predictis et p̃ter rei distinctiū: sz importat̃
 amorē cōmunē/z diuinā p̃sonas se mutuo amore
 cōmuni diligētēs. Et si nō mutuo diligerēt/nō esset
 amor iocundus/feruens z p̃fectus: qz nisi esset mu-
 tuus/nō esset essentialis nec infinit⁹. Et impossibi-
 le est ponere aliquē amorē q̃ p̃r diligit filiū z ecōuer-
 so/nisi amorē cōmunē rēbz/ q̃ amor oēs tres p̃sone
 mutuo se diligūt. **S**i queris. Cū g̃ illo amorē cō-
 muni z essentiali diligūt se fili⁹ z spūs sc̃tus/q̃re non
 p̃ducit̃ aliquā p̃sonā sicut p̃r z fili⁹ qz diligūt se/p̃-
 ducit̃ spūs sc̃m̃. R̃sio: qz deus est hec natura: b̃ est/
 est vna essentia z tres p̃sone z nō plures: qd̃ nob̃ in-
 notescit p̃ scri pturā a deo reuelatā. Ideo velle assi-
 gnare rōnem vbi nulla est/nisi q̃ natura rei est talis
 est frustra niti. Nec de re. **Q**uantū ad articulū se-
 cundū de mō loquēdi z ad q̃stionē est cōclō p̃ima:
 Pater z fili⁹ nec in q̃tū vnū/nec in q̃tū distincti spi-
 rant̃. N. accipiēdo in q̃tum/pprie z reductiue. Pater
 manifeste exponēdo eā. Quō aut̃ p̃positio redupli-
 catiua exponi debet/late p̃sequit̃ doc. sz qz est logi-
 cale hic rescindit̃. **S**cda cōclō: Spirare p̃mo con-
 uenit alicui vni z nō p̃mo cōuenit distinctis. Pro-
 batur: qz spirare predicat̃ p se p̃mo mō de vno con-

Arti. J.
Nora. 1

Nota.2
B

Nota.
 £

Arti. 2.
Loc. 1.
D.

fituro ex essentia divina et spiratione activa: non autem sic predicatur de distinctis. Item spirare puenit tali pstituto omni alio circumscriptione: et nulli alij ipso circumscriptione pmo ei puenit: non sic autem alicui psonae. Et b volunt sciri cu dicunt: pater et filius spirant in qtrum vnu et non in qtrum distincti. Hoc etia dicitur ad denotanda vnica- te spirationis actiue et non pluralitate: vt scz qvuis pa- ter et filius snt ples psonae: tñ spirant vnica spiratione et non pluribus. De quo supra dist. xij. q. i.

Questio III

Trum pater et filius

Spirat oino vniformiter spm scm. Reci- tat doctor et impugnat opi. Sco. disti.

xij. q. ij. q. tenet q in qtrum ex pre spirationis acti- se et ex pre spirati est oimoda vniformitas: sed coparan- do acti spirandi ad psonas non est oimoda vniformi- tas: q em filius spirat: b habet a patre: pater ho a se. Notandū q breuiter p articulo pmo q dictio vni- formiter excludit ordinē. Et qz pō hic attendi du- plex ordo: vnus in psonis pducētibz: q est ordo ori- ginis. Alius in ipa pductione siue in pducēdo et fm hoc vniformiter pōt excludere hūc ordinē vel istum vel utrūq.

Arti. 1.
Nota. 1

Arti. 2.
Loc. 1.

B

Loc. 2.

Pro scdo articulo est pmo est pma: Pa- ter et filius non spirant vniformiter qtrum ad ordinē pso- naz pducētiū. Pater: qz inter psonas est ordo ori- ginis q pōt est prior filioz: qz pater genuit filiū et non ecōtra. Itē q pōt spirat hoc habet a se: q ho filius spi- rat: bz a patre. Scda pmo: pater et filius oino vni- formiter spirant. si p exclusionē ordinis in producē- do: ita scz q in nullo signo vel instāti aut qcuqz ima- ginabili distinctio a psonis pducētibz spirat pōt in q non spirat filius: patz: qz oino hūc illud vnu spirā di p- cipiū: scz pstiturū ex essentia et spiratione actiua cui p- mo cōuenit spirare fm doc. Nec impedit q non hūc hoc pncipiū pducētiū vniformiter. Pura: qz pater habet a se: filius a patre: quia possunt diuerse cause si- mul cōcurrere ad pductionē eiusdē effectus: qua- rū vna virtutē causandi recipit ab alio. Possit tñ ad certū sensum illa concedi: Pater prius origine spi- rat q filius sic intelligēdo q pater spirat a se filius non a se. Non tñ pater spirat in aliquo signo vel instan- ti nature in quo non spirat filius: quia stat ordo prio- ritatis psonaz inter se pcesit sine omni ordine in pducendo. Si ergo per spirare prius origine nihil aliud intelligit nisi q pater spirans est prior origine vel q pater a se habet spirare: filius ho a patre: con- cedit q pater prius origine spirat q filius. De hoc su- pra dist. ix. q. iij. Quantū ad articulū tertiu: dubi- tat circa predicta. Nam expresse in oppositum vidē- tur esse sancti. Dicit em Aug. q spū sanctus pnci- paliter procedit a patre: vt habet magister in textu. Et Hierony. q spū sanctus procedit a patre p filiū. Et idē dicūt Hil. et Rich. spū sanctus pcedit a patre imediate. A filio autē mediate tñ: ergo ibi non est vni- formitas. Ad hoc dicit q omnia illa dicta et similia nihil aliud volunt a pdictis scz. Pater sicut habet esse a se et ponitur trinitatis pncipiū: ita et spirare habet a se. Filius ho sicut genit⁹ est a patre: ita ha- bet spirare a patre. Pater ergo pncipaliter spirat et non per alium id est spirare habet a se: filius autem nascendo accepit a patre. Alię interpretationes illo- rum dictorum fm signa vel instātia prioritatis: de quibus distin. ix. q. iij. patet: non admittunt.

Arti. 2.
C

Distinctio XIII

Sit magister de pces

siōis spū sancti mō et ordine: nūc de ei⁹ ad generationē vbi copatione. Et est tere⁹

sentētia in subnotat tribz pcelonibz cōphēsa. Pri- ma zelusio: Spū sanctus non est natus: licet procedat de priis substantiis: qz non pcedit quō nat⁹ / sz quō dat⁹. Scda pcelo: Donū rōne sue pductionis pcesit non pcedit: vt sile ei a q pcedit fm naturā. Qd ho nasci- tur / ex ipa natiuitate pcedit / vt sile in natura: filius b nascit⁹ et non spū sanctus. Tertia: Licet spū sanctus di- cat⁹ ingener⁹. i. non genit⁹: sol⁹ tñ pater dicit⁹ ingeni- tus. i. a nullo product⁹. Vide clar⁹ ex textu.

Questio vnica

Trum generatio filij

sit spiratio. Et amet si circa questionis hui⁹ solutiōis quis dicere posset illud p

se qd allegat Holkor. q. x. determinationē dignelo- q de psonis / vim trāscēdit rōnis / excedit ingenia: qd sit gigni / qd pcessus / me nescire sum pessus: cuqz tñ turpe sit rheologo non posse credēdoz qlecūqz intel- lectū et rōnē dare: vt habet doctrina bri Petri in effe- ctu. j. De. iij. Jo bñlli cū submissione et sine preiudi- tio sentētielānioris niti⁹ doc. in hac questione ape- rire possetenus differētiā generationis et spirationis. Hinc Camera. q. viij. ar. iij. redarguit Diego. de in- sufficiētia q ad eā rem discutiedā sese non vult intro- mittere / innitēdo pcesit fidei. Ea propter idē doc. volens explicare differētiā generationis et spiratio- nis / dicit: q bec explicatio fieri non possit nisi p hoc / q generatio est ab vno tñ / spiratio autē a duobus. Itē filius ē ab vno solo et non spū sanctus: et spū sanctus ē a duobus: quoz vnus scz pater dat alteri (pura filio) q spiritus sanctus procedat ab eo. Et sic etiā potest explicari quomodo spū sanctus procedit vt datus / sz non vt natus: sed cum reuerentia tanti viri / hoc vi- detur petere pncipiū et imponere vt placet termi- num. Stante em suo quid nominis quod imponit et premitte / bec vadunt sed p hoc non patet nodus questionis. Itaqz pro articulo primo questionis Notandum breuiter quantū hic sufficit q genera- tio sumit dupliciter: Large generatio est pductio cuiuscunqz non de nihilo. Et isto modo quando p- ductio est non de nihilo / si concurret materia et sub- iectum / necesse est ibi productio per informationem et impressionem. Informationem materie / et imp- sionem forme: talis in diuinis non habet locum. Ali- ter et stricte accipitur generatio / vt est productio vi- uentis a viuentē / qua viuens ratione sue productio- nis pcesit pducitur vt totaliter simile: et eiusdem rationis cū producto: qtrum ad omnia excepta sola productione: et sic generari passiuē est nasci. Dicit notanter: qua viuens ratione sue productionis zc. propter processionem spiritus sancti / que non dicitur generatio / sed processio: quia licet spiritus san- ctus sit consubstantialis patri et filio: et procedat de substantia patris / ad sensum supra tactum distin. v. q. ij. quia tamen procedit vt datus / et non vt natus: seu vt imago patris: ideo eius processio non dicitur generatio. De ratione em imaginis pcesit est q sit similis ipsi cui⁹ est imago. Alio non diceret imago perfecta. Secus est de dono: de cuius ratiōe non est

Arti. 1.
B

pō. 1. q sit simile donati vel obiecto amato z dilecto. Istō
 premisso poni possunt aliquę generales pōsitiōes
 Prima passiuā spūssancti processio non est genera-
 tio: nec spūssanctus ad intra genitus est: sed pcedēs
 Prima pars patet ex notariis. Secunda ex fide z ex
 simbolo Bthanasij. Non factus nec creatus: nec ge-
 nitus: sed procedens. C Secunda pōsitiō: passiuā
 spūssancti processio z filij generatio acipiarū distin-
 ctio: non est a nobis in via perfecte cognoscibilis.
 Patet auctoritate Elae Generationē ei⁹ q̄s enar-
 rabit ca. liij. z ex dicto pro se superi⁹ allegato faciūt
 ad id multa sanctorū dicta z fides catholica. Et sic
 idem est de processione: sicut de generatione. C Ter-
 tia pōsitiō: passiuā spūssancti processio z filij ge-
 neratio: ac ipsarū distinctio: est a viatoze aliquo mo-
 do intelligibilis. Hanc pōsitiōē nō asserui: sed
 recitauē solum pono. C Pro cuius intellectu. No-
 tandū primo. Licet fm beatum Augustinū plene
 distinguere inter generationē verbi z pcessiōē spi-
 ritus sancti non est possibile pro statu illo: Possumus
 tamen aliquo modo ex his que sunt in mēte nostra:
 ad cōcipiendū ea que in deo sunt assergere: q̄uis sit
 magis dissimilitudo. C Notādū ergo q̄ intellectus
 noster intelligēs aliquid intuitiue singulariter exis-
 tens: fingere potest aliquid simile illi intellecto: qd̄
 fm vnam opiniōē haberet esse obiectiū: z non
 subiectiū: z ita non est simile realiter prius intuiti-
 ue intellecto: sed solum in esse obiectiui: id est intel-
 ligibili. Et est quasi imago simillima rei prius intel-
 lecte. In esse tamē obiectiui in tantū q̄ si intellect⁹
 haberet vim productiuā realem: sicut haber vim
 fictiuā illud productum vere esset eiusdem ratio-
 nis: cu⁹ illo pre intellectu: z imago simillima ei. Et
 si intellectus intelligens seipsum perfecte z intuiti-
 ue de seipso talem imaginē produceret: tanq̄ de sui
 essentia: vere generaret ipm: strictissime accepta ge-
 neratione. Scdm̄ aliam opiniōē que ponit q̄ cōce-
 ptus est qualitas mēris: dicit q̄ ipa intellectio est q̄
 dam qualitas producta ab intellectu: simillima q̄-
 dem obiecto: nō in reali existētia (quia est accidens
 specificabile: z obiectum quandoq̄ substantia ma-
 terialis) sed simillima representatiue. Et vt magis
 accedatur ad ppositū dici potest q̄ intellectus in-
 telligens aliquid intuitiue: statim producit noticiā
 abstractiua simillimā obiecto: que est etiam imago
 eius representatiua: Que si esset filis realit: sicut est si-
 milis representatiue iam vere generaretur zc. vt su-
 pra. Voluntas autem nostra diligens obiectū non
 habet huiusmodi vim fictiuā vel productiuā ali-
 cuius similis obiecto dilecto: sed habet vim donati-
 uam: qua potest aliquid ratione illius amoris do-
 nare dilecto. Et si non sit aliquid p̄existens quod
 possit donare obiecto: pducit (si potest) aliquid do-
 nabile ipsi obiecto dilecto. Qd̄ quidē donabile (ra-
 tione qua est donabile a voluntate) non plus est si-
 mile q̄ dissimile obiecto. Productū ergo a volūta-
 te virtute pductionis qua pducere virtute amoris
 vt donum donabile dilecto ex vitalis productionis
 non esset magis simile q̄ dissimile. Fictum vero vel
 productum ab intellectu ex vi productionis seu fi-
 ctionis huiusmodi est simillimum obiecto cogni-
 to: quia nō potest intellectus fingere nisi simillimū
 obiecto cognito ad sensum expressū. C Sic aliquo
 modo possumus considerare in diuinis. Nam es-

sentia diuina non solum est intellectus et volūtas:
 sed verissime intellectio z volitio: vere seipsam in-
 telligens z volens: z intelligendo seipsam perfectis-
 sime z infinite est principium productiuum alicui⁹
 simillimi vere z realiter ipsi patri intellecto/non ta-
 men preintellecto sicut in nobis. Et quia productū
 oportet q̄ distinguat a p̄e producēte. Et q̄ simi-
 limum non potest distinguī aliquo absoluto: quia
 tunc non esset simillimū: ideo oportet q̄ distingua-
 tur ipsamet productione. Est ergo hec productio
 vere generatio: quia productio viuētis/simillimū
 de viuēte: z ita producens vere est pater: z produ-
 ctum vere filius: nullo essentiali: sed sola productio-
 ne a patre distinctus. Eadem etiam essentia virtu-
 te volitionis (que est tamen eadem formaliter cum
 essentia/in intellectu/volūtate/intellectiōe et volitio-
 ne) pōt esse principū producendū donū donabile ob-
 iecto dilecto/eque perfectūz sicut amor ipse virtute
 cuius donat. Quod quidē donū eo ipso q̄ donum
 est/non est simile: sed quia producit in eadem essen-
 tia est simile. Et ideo illa productio non est genera-
 tio stricte accepta: quia nō ex hoc ipso q̄ est donū p-
 ductū/est viuens de viuēte amato. Nec productio
 est spiratio/z productum est spiritus sancti donū scz
 patris z filij. Quomodo autem sit donū z cui done-
 tur/dicet infra dist. xviij. Nec sunt dicta sine p̄iudi-
 cio sententię melioris: quia ad inuestigandū distin-
 ctionem inter generationem z spirationem: z quare
 generatio non sit spiratio/scio metotaliter insuffi-
 cientem air doctor. C Ex illis pro articulo secundo
 nūc ponende sunt p̄clusiones. Prima cōclusio etia
 superi⁹ partim habita: Spiratio spiritus sancti nō
 est generatio filij/pater: quia ille productiones pas-
 siue distinguunt sicut ipsa producta: sed persone p-
 duce realiter distinguunt: ergo et ille productiones.
 Tenet consequentia: quia per solas productiones
 persone realiter distinguunt. C Secunda cōclusio:
 Generatio et spiratio actiue sumpta nō distinguun-
 tur realiter: sed accipiendo generationem et spira-
 tionē passiuē sic distinguunt realiter: patet quo ad
 primam partem: quia sunt compatibles in eadem
 persona/puta in patre. Nam generatio actio/z spi-
 ratio actio sunt in p̄sona patris: z generatio actio et
 spiratio sunt in persona filij. Quecunq̄ autē in di-
 uinis sunt compossibilia in eadem persona/sunt idē
 realiter: sicut econuerso. Quecūq̄ non sunt cōpos-
 sibilia in eadē persona distinguunt realiter: sicut ge-
 neratio z spiratio passiuā: quia incōpossibiles: ideo
 distinguunt z distinguunt realiter licz nō sint oppo-
 sitē vt supra dictū est. Secunda pars patet: quia fi-
 lius z spiritus sanct⁹ realiter distinguunt. C Tertia
 cōclusio: Generatio z spiratio passio distinguunt
 realiter seipsis. Probatio: Non em̄ presupponunt
 aliquam distinctionem sine qua non possunt distin-
 gui: quia non principiorū elicitiorū. Neq̄ coēxi-
 gunt: quia non est inconueniens idem principium
 elicitiuum esse distinctarū productionū. q. ij. dis. vij
 C Pro articulo tertio est dubium: Nam viderur q̄
 spiratio passiuā sit gñatio strictissime accepta: nam
 licet non sit de ratione doni in genere q̄ pcedat vt
 simile: est tamen de ratione huius doni inq̄tū hoc
 donum: scilicet inq̄tū donum productū in eadē
 natura infinita: q̄ procedat vt simile: quia eiusdem
 essentię: z sic adhuc generatur. Responder auctor q̄

Arti. 2.
 Cōcl. 1.
 f

2

5

Arti. 3.
 Dub. 1.
 B

Dub. 2.
H

nō potest assignari ratio sufficiens/quare productio spiritus sancti/nō sit vera generatio p̄ statu illo: sed fide credendū est et tenendum: q̄ etiam productio spiritus sancti: vt productio nō est generatio/ad q̄ ad ducta est aliqualis similitudo ex creaturis: licet valde tenuis et dissimilis valeat q̄tū potest. ¶ Secundo dubiū: Nam dicit Boetius omnia in diuinis sūt idem/vbi nō obuiat relationi oppositio: s; inter generationē et spirationem nulla est oppositio: ergo. Ad hoc dicitur: q̄ nō tñ relatiōis oppositio inter correlatiua requiritur ad distinctionē realem in diuinis/ sed etiā relatiōis incōpossibilitas in eadē persona sufficit ad distinctionē realem. Et ideo q̄ generatio/actio et spiratio actiue sumpta sunt in eadem persona: nō distinguuntur realiter: sed generatio et spiratio passiue sumpta nō compatiuntur se in eadē persona: quia impossibile est q̄ eadē persona sit generans vel generata et spirata: ideo generatio et spiratio passiue sumpta nō cōpatiuntur se in eadem persona: ideo generatio et spiratio passiue sumpta realiter distinguuntur. Et fm hoc intelligēda est auctoritas Boetij cum dicit: Omnia in diuinis sunt idē vbi non obuiat relationis oppositio. Addendū est: vel relationum incōpossibilitas.

Distinctio XIII

Opera magister egit

de personarū emanatione ad intra/nūc specialiter de processione spiritus sancti ad extra

Non autem de missione filij saltem principaliter: q̄ ei⁹ missio incarnatio est: de q̄ in. iij. Hoc ergo facit in q̄nq; distinctionib; Et tripliciter: sc; q̄ ad principium a quo: in dist. p̄sent. et. xv. Quo ad modū: in dist. xvj. et. xvij. Quo ad proprietatem: in dist. xvij. Quo ad principium a quo dupliciter: scilicet distinctum/q̄ est pater et filius. Indistinctū/quod est ipsemet spiritus sanctus. Modus similiter duplex est: Visibilis: dist. xvj. Inuisibilis: dist. xvij. Proprietas nō est: quia procedit vt donū: dist. xvij. ¶ Tercia conclusio littere his complectitur conclusionib;. Prima: Spiritus sanctus a patre et filio dupliciter procedit: scilicet processione eterna et processione temporalis: pro creature cui sanctificatiue illabitur gratificatione. ¶ Secunda conclusio: Spiritus sancti temporalis processio est eius missio/qua mittit nō tñ in dono creato gratie/ sed in seipso. ¶ Tercia conclusio: Spiritus sanctū non dant viri sancti auctoritatiue/ sed ministerialiter et impetratiue: Vide latius in textu.

Questio I

Trum spiritui sancto

cōpetat duplex processio temporalis scilicet et eterna. Articulus prim⁹ certas habet suppositiones. Secundus subiungit conclusiones. Quantum ad primū considerandum est/ q̄ difficultas huius questionis et duarū sequentiū questionum magis in terminis cōsistit q̄ in re: ideo primo dere. Secundo de modo loquendi tractandū.

Arti. I.
Nota. I

Supponitur itaq; primo/ q̄ quilibet persona diuina est causa efficiens et finalis cuiuslibet creature: q̄ opa trinitatis ad extra sunt indiuisa. Secundo/ due sūt persone producentes/ pater et filius: due producte/ filius et spiritus sanctus. Tercio/ quilibet persona po-

test esse causa gratie gratis date et gratumfaciētis in creatura rōnali. Quarto solus filius incarnatus est et nō alia persona diuina. Quinto: quilibet persona parata esse potest ad faciendum quicquid ab ea rōnabiliter petit creatura rationalis. Omnia ista manifesta sūt et concessa ab omni catholico: et patet parim ex dictis. ¶ Secundo notandū: q̄ pcedere (fm vsum sc̄orū) dicit aliquid vel aliqua predictorū: vnde de processio quandoq; accipit pro productione passiuius persone ab altera. Et hec processio dicitur processio eterna. Et hec processio eterna et productio passiua idem sūt. Aliquando accipitur vt imperat talē productionē: et cōnotat personā pcedentē vt de nouo existentē in creatura rōnali fm modū aliquē determinatū infra dicendum. Et hec dicitur processio temporalis. ¶ Et si esset modus loquendi sanctorū q̄ procedere importaret productionem persone ab alia: et nouam existentiam in creatura: nō propter nouitatem dei sed creature: concedendū esset q̄ spiritus sanctus procederet temporaliter quādoq; creatura crearetur. Sicut modo dicitur temporaliter pcedere: quia datur creature rationali ad ipsam sanctificandā. Est ergo processio eterna: productio ad intra. Processio vero temporalis est productio persone ad intra et noua existentia eius in creatura rationali fm modū determinatū. Ex quo patet q̄ licet pater est de nouo in creatura rationali quā sanctificatur: nō venit sp̄s sanctus aut filius ad sanctificandū creaturam sine patre: tamē pater non procedit temporaliter: quia nō producit ad intra. Supponitur etiā q̄ sup dictū est de abstractis notariis. q. iij. p̄lo. pro quo supponunt: quia fm aliquos nō supponit pro vna sola re sed simul pro omnib; que significat sic creatio nō supponit pro aliquo vno: sed simul pro deo et creatura de nouo producta: fm alios supponit pro eisdem pro quibus concreta et cetera connotant: et sic creatio esset deus creans: et actio actiue agēs: passio passiue patiens. Cōnotaret tñ creatio actiue creaturam productam. Creatio vero passiue supponit pro creatura cōnotando creatorem. ¶ Tercio cōsiderandū q̄ quidā solent sic notificare processionem temporalem: Processio temporalis est illapsus quidam: quo persona eternaliter pcedens vel producta illabitur menti creature: per sua dona: aut substantiā sue persone: assistendo sibi specialissime ad actū bonū meritorij exequendū. Dicitur p̄mo est illapsus. Est autem illapsus: intima p̄sentia litas cū p̄sidentia eius q̄ illabitur: et p̄fecta cognitiōe omnium que sunt in illo illapso: vt dicit lib. ij. dist. viij. q. ij. Et quib; omni creature maxime intimus sit de⁹ dicit tamen specialiter tunc illabi menti humane: cui ei p̄sident ipsam specialiter regendo: ac ei influēdo vñ meritorie possit agere ac digna fieri vita eterna. Quo modo nō assistit menti creature rationalis se a deo auertenti: ac obicem (ne illabatur deus) per mortale peccatū ponenti. Qd sequit: quo persona eternaliter producta et innuit q̄ processio temporalis supponit eternam: ita q̄ duo includit: sc; processionem eternam ad intra et nouum modum existendi in alia rationali creatura ad extra. ¶ Ex quo sequit q̄ processio dicit aliquid notionale et aliquid essenziale. Notionale q̄tū ad conditionē persone procedentis. Essentiale quantū ad illabi menti rationali. Ideoq; nec est purū essenziale: nec purū notionale sed essen-

Nota. 2
B

Nota. 3
C

corol.

riale connotans notionale. Quod igitur sequitur: Per sua dona / aut substantia sue persone innuit personas procedentis dupliciter assistere mente rationali: scilicet in dono formaliter. Donum enim datum creature / charitas scilicet et sapientia / formaliter inheret ei quibus mens ipsa formaliter deum cognoscit et amat. In se igitur effectiue / cum nostrum diligere et cognoscere ipse efficit. Et quia dona creature data / dantur principaliter / ut reuocet ad principium suum unde exiuit per creationem. Reducitur autem rationalis creatura ad deum per actiones intellectus et voluntatis: Ideo duplicia sunt dona in quibus procedere dicitur persona diuina temporaliter: scilicet dona intellectus et affectus. Et quis non illabatur in persona sine alia / sed simul omnes tres mentem rationalem sanctificant in habitantem: sicut illud Iohannis. Si quis diligit me sermonem / meum seruabit: et pater meus diliget eum: et ad eum veniemus / et mansionem apud eum faciemus. Quia tamen dona que pertinent ad illuminationem intellectus appropriantur filio / qui ad intra procedit per modum intellectus. Unde et verbum est patris: ideo in eis specialiter dicitur procedere filius. Ideo orauit sapiens: Sap. ix. Emitte domine sapientiam de celis scribis tuis: et de sede magnitudinis tue / ut mecum sit et mecum laboret: ut sciam quid acceptum sit coram te omni tempore. Et dona voluntatis quibus rectificatur affectus appropriantur spiritui sancto procedenti per modum amoris. Ideo in eis dicitur procedere spiritus sanctus. Iuxta illud ad Romanos. v. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Mittitur enim tunc unicuique persona diuina / cum a quoque cognoscitur atque percipitur quod cognosci et percipi potest. Sicut Augustinus. iij. de trinitate. Et quia in dono appropriato magis cognoscitur persona / quam non appropriato. Iam in illo magis dicitur mitti illa persona cui donum ipsum appropriatur. Et Richardus. Nullus est persone emanantis per effectum sibi appropriatum manifestatio. Ex quo additur ultimo specialissime assistendo ad bonum meritorium / innuitur quod non in quolibet donis procedit filius aut spiritus sanctus: non enim in donis naturalibus tamen / nec gratis datis tamen / sed in dono gratum faciente quod est charitas: quia dono (ut Augustinus. v. de trinitate). nihil est excellentius. Et quia charitas appropriatur spiritui sancto ut dictum est / sine qua nulla persona procedit temporaliter: ideoque processio temporalis spiritui sancto appropriatur. Et etiam quia processio temporalis videtur esse quedam liberalis donatio per modum muneris liberi et gloriosi: ideo spiritui sancto appropriatur / qui procedit per modum doni. Et quo hoc sequitur: quod non in quolibet dono intellectus dicitur procedere filius aut spiritus sanctus. Patet: quia non processit in dono prophetie collato caphthae: De quo Iohannis. xj. quia tali dono non fuit sanctificatus neque deo charus. Mittitur autem in dono vere sapientie que includit charitatem / que sapientia est cum amore notitia. De qua Sapientia. i. Sapientia non habitat in corpore subdito peccatis. Secundo sequitur: quod ad eas creaturas neque procedit neque mittitur filius aut spiritus sanctus / quas non sanctificant neque sanctificatas inhabitant: ut fuerint nubes columba lingue ignee. Et sic patet quid processio temporalis accipiendum sit. Pro articulo secundo et tertio ad modum loquendi est conclusio prima: Tenendo primum mo-

dum loquendi de abstractis: non est concedendum de virtute sermonis: quod scilicet sit duplex processio vel quod spiritus sancti sunt due processiones. Patet: quia finem hunc modum loquendi processio temporalis scilicet non est res una: quia neque res absoluta nec res respectiva: quia nec relatio realis nec ratiois. Si ergo processio temporalis non est res aliqua una: cum processio eterna non constituit dualitatem numerum. Secunda conclusio tenendo finem modum loquendi: non sunt due processiones spiritus sancti. Probat: quia sic processio spiritus sancti est spiritus sanctus procedens: non sunt autem duo spiritus sancti procedentes. Tertia conclusio: finem intentionem scriptorum est duplex processio. id est spiritus sanctus duplex procedit eternaliter scilicet et temporaliter. Tunc notandum est quod quoniam duo denotatiua sic habent quod unum denotare potest alio non denotante: tunc finem consuetudinem loquendi conceditur pluralitas predicari de abstractis illorum denominantium: licet illa abstracta non impo-
 dum loquendi de abstractis: non est concedendum de virtute sermonis: quod scilicet sit duplex processio vel quod spiritus sancti sunt due processiones. Patet: quia finem hunc modum loquendi processio temporalis scilicet non est res una: quia neque res absoluta nec res respectiva: quia nec relatio realis nec ratiois. Si ergo processio temporalis non est res aliqua una: cum processio eterna non constituit dualitatem numerum. Secunda conclusio tenendo finem modum loquendi: non sunt due processiones spiritus sancti. Probat: quia sic processio spiritus sancti est spiritus sanctus procedens: non sunt autem duo spiritus sancti procedentes. Tertia conclusio: finem intentionem scriptorum est duplex processio. id est spiritus sanctus duplex procedit eternaliter scilicet et temporaliter. Tunc notandum est quod quoniam duo denotatiua sic habent quod unum denotare potest alio non denotante: tunc finem consuetudinem loquendi conceditur pluralitas predicari de abstractis illorum denominantium: licet illa abstracta non impo-

Loc. 2.

Loc. 3.

Arti. 36
f

Arti. 1.
Nota. 1

Locoll.

Arti. 2.
Loc. 1.
E

Questio II Tru spiritus sanctus de

tur in propria persona vel tamen finem sua dona. Tribus articulis solito more terminabitur questio. Pro articulo primo: Notandum est quod differentia est inter illos terminos: processio: missio / dario. Processio est in plus quam missio. Et missio in plus nec minus dario / id est processio est superius ad ly missio: et missio nec est superius nec inferius ad ly dario. Primum patet: quia omnis persona que mittitur procedit: sed non econuerso. Aliqua enim persona procedit / sed processione eterna et tamen non mittitur: licet missibilis sit id est mitti possit. Unde

21. iij

persona missa ab eterno procedit: et tamē nō ab eterno mittitur. Secundū pater: qz non omne quod procedit/datur: filius enim ab eterno procedit: et tamē non ab eterno datus est: et aliquod datur quod non procedit: scz dona spiritus sancti. **S**cdo norandū: qd illud dicitur dari alicui/ quādo pōr illo vti ad agendum sicut placet: sicut aliquis seipsum dicitur dare alicui/ quando offert seipsum illi ad faciendum qd illi placet. Illud vero dicitur dari in se/ quod sic datur in potestatem alterius omni alio dono circūscripro. Et per oppositum potest notificari dari in alio/ vel simul in se et in alio. **E**larius illud prosequitur doc. distinc. xvij. vbi vult in effectu/ qd spiritus sanctus dat soli creature rōnali/ et in se in donis suis: quod sic in effectu deducit. Res dicitur alicui dari in se/ cum in alterius dominiū vel quasi dominiū transfertur: ita qd illa alius vti potest/ vt liber ad agendum: hoc modo etiam mos habet hominū vt alter alteri se dare dicat/ cum ad hoc se offert/ qd paratus est alterius parere voluntati: facietqz quēcunqz alter rationabiliter ab eo fieri optabit. Cum ergo spiritus sanctus illapsu suo sanctificatiuo hominē p gratiam inhabitando/ paratus est ipsum iuuare in omni actione meritoria: et tandem eū in beatitudine sublimare/ dicitur quodāmo voluntati hominis obtemperare. Stat eū ad ostium et pulsar: si quis aperit/ ingreditur: et nūqz manum suam subtrahit. Sic ergo hominem acceptando per gratiam et in actione meritoria modo singulari eum iuuando dicitur se homini dare. **P**ossent ad hoc aliquomō aprari exempla. **I**osue. x. Quando sol stetit in celo ad nutū hominis/ ita vt nec antea nec postea lōgior dies fuerit. **E**xo. xxxv. cum ait dominus moysi: Dimitte me vt irascā furor meus contra eos et deleā eos etc. Cum autem spiritus sanctus sic se homini dat veluti donum increatum/ semper infundit etiam gratiam gratumfacientem donum creatum quo anima ornatur/ et in dei sponsam adopratur. **Q**uantum ad articulum secundū est cōclusio prima: Spiritus sanctus datur in se siue in psona propria. **P**robatur: quia spiritus sanctus potest esse paratus facere quicquid creatura aliqua rationalis rationabiliter veller fieri: et hoc faciendo dat se creature rōnali. **E**x notabili premisso potest etiā se sic dare rationali creature/ si nullum donū creatū daret tali/ creature. ergo potest sic se dare omni dono creato circūscripto. **U**nde ait: Ego sto ad ostium et pulso. **S**cunda conclusio: Spiritus sanctus datur in donis suis. **P**robatur: quia spiritus sanctus non datur in se/ nisi ad sanctificandum rationalem creaturam. **H**anc autem nō sanctificat sine donis suis: vt infra dicitur distinc. xvij. **I**tem spiritus sanctus dari in donis suis/ est ipsum dare dona sua pro sanctificatione rationalis creature. **A**mbō illi modi tangunt in hoc verbo angeli: Spiritus sanctus superueniet in te/ quo ad primum: et virtus altissimi obumbrabit tibi/ quo ad secundū/ quod est datio doni. **I**tem ad **R**oma. v. Charitas diffusa est in cordibz vestris per spiritum sanctum etc. **T**ertia cōclusio: Spiritus sanctus non datur in dono creato/ nisi in dono charitatis. **P**ater: quia fm vsum loquendi sanctorū nō dicitur dari alicui/ nisi quē p speciale acceptationē inhabitat tāqz dignū vitæ eternæ. **S**z nullus sic acceptatur/ nisi in quo est gratia gratumfaciens: que

est sola charitas. **I**deo solum datur in charitate tāqz in dono creato. **Q**uantum ad articulum tertium: **E**ū deus sit vbiqz per essentiam: presentiam: et potestiam: vt pulchre deducit doc. distinc. xxxvij. quando dicitur de nouo alicui dari. **A**d id breuiter respondetur: supposito quid nominis dare vel dari: et qd deus datur tripliciter esse in aliquo generaliter et similiter specialiter: per gratiam informantē: specialem acceptationem: et hypostaticam vnionem: vt deducitur infra loco allegato. **D**icitur tamen in pposito stante lege dari siue datus rationali creature tūc quando eam inhabitat gratuite per donum charitatis. **E**t quia dūtarat bonos sic inhabitat quos ad vitam acceptat et non malos. **I**deo illis solum dicitur dari: et tunc dari: quando tale donum infundit et abundantius dari: quando maiorem confert gratiam. **C**orollarie sequitur fm hūc modum loquēdi: **D**eus est tū in bonis et non in malis: eo qd solum tales per gratiā inhabitat. **D**e hoc infra dicet distinc. xvij. **S**ecundū dubiū: in quibus donis datur spiritus sanctus: et quare magis in aliquibz donis qz in alijs: cum omnia qd habet homo: dona dei sint. **A**d hoc dubiū dicitur primo post notata in tertio notabili questionis precedentis de illapsu sanctificatiuo: qd spiritus sanctus datur in donis vlt cum donis suis quibz absolute sine eis possit dari. **N**ec dat alicui nisi rationali creature quā acceptat ad vitam et sanctificat. **N**ec etiam aliqū acceptat vlt sanctificat lege stante sine gratie gratumfacientis datione. **Q**uo ad aliud vō dico: si ad hoc esset modus loquēdi sanctorum ita bene posset dici et concedi spiritus sanctum dari in sapia vel in fide vel in spe sicut in charitate: sed hoc non est vltatum apud sanctos. **S**imiliter non dicitur dari quibz cōferat alicui potestatem faciendi miracula sine charitate vlt gratia quibz hoc posset dici: si sancti sic vteretur. **T**ertium dubiū: contra primā conclusionem: que videtur innuere qd spiritus sanctus possit dari sine dono creato: quia in se vt dicit conclusio impossibile est transire de cōtradictorio in contradictorium sine mutatione: sed si spiritus sanctus primo non datur: postea datur: fit transitus: et est mutatio: non in spiritus sancto: ergo in aliquo dono creato de nouo dato. **D**e b dubio patebit infra distinc. xvij. questi. j. **E**t distinc. xxx. q. ij. latius examinat: ideo hic omittitur responsio: licet **B**rego. ipsum prosequatur p sententiā distinc. q. j. articulo. j. **Q**uartū dubiū frustra fit per plura quod posset fieri per pauciora: sed sufficeret homini ad vitam donorum collatio: ergo frustra datur spiritus sanctus in se. **R**espondetur deus multū agit per plura que posset facere per pauciora: si veller: et licet illud dictū cōmune habet veritatem in causis naturalibus et in causis voluntarijs creatis: que debent subesse cause prime: sz non in deo auctore nature: cuius causa voluntas et bonitas.

Distinctio XV

Stendit spūm sanctū

mitti a patre et filio ad extra. **H**ic ostendit qd etiam a seipso mittatur. **E**t potest tertius sumariū ex subnotatis colligi cōclusionibz. **P**rima: spūm sanctus ne dū a patre et filio/ sed et a seipso tpaliter mittitur. **S**ecunda cōclusio: pater

Nota. 2
B

Bri. 22
Cōcl. 1.
C

Cōcl. 2.

Cōcl. 3.

Art. 3.
Dub. 1.
D

Dub. 2

Dub. 3

Dub. 4

mittit nō mittit: quia nō producit: sed spūsanct⁹ se ipsum mittit: z mittitur: quia eternaliter a patre et filio spiratur: z rationali creature gratuite donatur.

Tertia conclusio: Semel tm̄ visibiliter/frequenter autē inuisibiliter mittitur filius: e regione semel inuisibiliter: plurices visibiliter missus legitur spiritus sanctus.

Questio vnica.

Trum quelibet perso

na possit mittere z mitti. Solutio q̄stiois

stat in qd̄ nomis terminor. Un̄ mitti est psonā aliquā ab alia pductā p nouā suā existentiā in aliq̄ creatura rōnali fm̄ determinatū modū existēdi in ea manifestari pducī. **Mittere** est psonā aliquā pductā p nouā existentiā in aliqua creatura rōnali fm̄ determinatū modum existēdi manifestare pducī.

Ex quo sequit̄ primo q̄ mitti dicit̄ p̄cessio nem temporalē/cōnotando eternā.

Secundo sequit̄ q̄ due solū persone mittunt: qz tm̄ due persone produciunt. Et licet cū mittit̄ filius aut spūsanctus etiam veniat pater: z nouo modo existat in creatura rationali zc. fm̄ illud Joā. xiiij. Ad eū veniemus pater scz: z ego filius: tamē pater nō mittitur: quia non est persona producta.

Tertio sequit̄ quia mittere nō importat productionē mittentis: sed persone missi: sic ly mitti.

Quarto sequit̄ q̄ persona mittit seipam/pater: qz persona producta potest de nouo existere in creatura rationali: fm̄ nouū modum existēdi in ea: z in ea aliqd̄ opari vnde manifestet. Sic spiritus sanctus nouo modo existens in apostolis: z pducendo sonū z ignem sup̄ capita apostolorū manifestauit suam p̄sentia: seipm̄ misit.

Quinto sequit̄ q̄ mittere est cōmune tribus personis: sed mitti nō: qz tm̄ due sunt persone producte.

Sexto sequit̄ q̄ mitti z mitti importat respectum eundē reale/scilicet pductionē passiua persone missi: z nullū respectum rōnis: quia cōsideratio intellectus nostri nihil operatur in huiusmodi missionibz: omniū horū dictorū ratio est impositio z vsus terminor: qui colligitur ex modo loquēdi magistri z sanctoz.

Ex his possunt formari alique p̄positiones. **Prima:** Cū psona diuina taliter procedit/quelibet persona eā mittit. p̄batur: quia personā pcedentes quelibet diuina persona creature nouo modo vnit siue manifestat: q̄ quelibet mittit. tenet consequētia ex quid nominis mittere.

Antecedēs patet: quia vnire vel manifestare est operatio quedā ad extra: sed ista ē cōmunis cui libet persone z tote trinitati.

Corollarium: mittere nō est dictio norionalis: sed omnibz tribus personis cōmunis. patet.

Secunda p̄positio: mitti non cōuenit patri/pater: quia mitti est personā pductā: creature dari: sed pater non est psona pducta.

Et pater auctoritate Aug. iij. de tri. Si etiā pater visibilis mundo apparuisset/non nisi absurdissime a filio vel spūsancto diceret̄ mitti.

Corollarium: mitti solum duabus personis cōuenit scz pductis.

Sed dices contra p̄missa: mitti includit produci: ergo mittere ad intra includit producere: sed nō quelibet psona pducit ad intra: ergo non quelibet mittit.

prima consequētia tenet: quia mitti z mittere habent se vt actiuum z passiuū: sed quicquid actiuum significat actiue: hoc idem passiuū significat passiue.

Ad b̄ dicēdū est: q̄ mittere includit producere: nō

quidē quantū ad personā mittentē: sed eo mō q̄ mittit. Nunc aut̄ mitti ab aliquo nō est pducī ab aliquo: sed est illud qd̄ pducū est manifestari ab illo: sic mittere est psonā pductā manifestare. **Trex** qd̄ verbum actiuū principaliter significat actiue: hoc passiuū significat passiue. Si tamē aliquid cōnotat verbum actiuū cum significato p̄ncipali/hoc eodē mō cōnotat per verbū passiuū: vt si a passiuū significaret librum scriptū ligari. b̄ actiuū significaret/nō librum scribere z ligare: sed librum scriptū ligare.

Distinctio. xvj.

A distinctione illa et se

quenci agit magister de temporali spūsancti missionē quantum ad modū visibilem

z inuisibile: de modo visibili distinctione p̄senti p̄tracat: volens has cōclusiones subnotatas.

Prima: Spūsanctus visibiliter mitti dicit̄: in signi alicuius visibilis (qd̄ inuisibile spūsancti missionē rep̄sentat) sensibili ostensione: licet in sui natura nullare nus oculo corporali videat̄.

Secunda conclusio: Filius fm̄ carnē in q̄ missus est/minor est pater z spiritus sanctus: sed spūsanctus nō dicit̄ minor pater: cū in subiecta creatura sibi hypostatice nō vnita visibiliter apparuit.

Tertia cōclusio: Filius qz carnē in qua apparuit assumpsit in vnitatē suppositi: z ideo vere dicit̄ homo per idiomatū cōmunicationē: nō sic spiritus sanctus in igne vel colūba aut alio sensibili signo designatus populo.

Questio vnica.

Trū psona diuina visi

biliter mitteretur. Tribus articulis more cōsueti questio cōsummabit̄.

Primo ergo pro articulo primo notandū: q̄ est duplex spūsancti p̄cessio: eterna scz z temporalis ad sensum exp̄sum distin. xiiij. q. j.

Eterna est spiritus sancti a patre z filio tanq̄ ab vno spirandi principio eterna spiratio. Temporalis vero notificata est ibidē. Et est breuiter productio persone ad intra: z gratuita ei⁹ existētia in creatura rationali.

Et est duplex sument̄ do pro eodem missionē temporale p̄cessionē z temporalem: scilicet visibilis z inuisibilis. Utilibilis est apparitio aliqua z rerum corporalū circa creaturā rationalem humanā missionem inuisibilem diuine persone eidem creature factam rep̄sentans.

Dicatur apparitio rerum corporalū: id est sensibiliuz. Aliter enim non posset esse visibilis diuina persona.

Dicitur circa creaturā rationalem: qz non fit missio nisi ad sanctificationem creature: vt dictū est distinctione. xiiij. hec autē soli⁹ creature rationalis ē.

Dicit̄ rep̄sentans zc. vbi tangitur causa finalis missionis visibilis: inuisibilis vero spiritus sancti missio est hominis p gratiā gratūfacientem adoptatio sine signi alicuius sensibilis ostensione: quando scz spiritus sanctus per gratiā quā inuisibiliter anie infundit eam illapsu sanctificatiuo acceptat ad vitam z in filium regni ac heredem dei adoptat.

Talismo di inuisibilis gratie collatio/z hominis per gratiā adoptatio dicit̄ missio inuisibilis.

Quomodo autem z ad quē sensum he missiones spiritus sancti (visibilis scilicet que fit signo visibili: qd̄ tamē nō est spiritus sanctus: z inuisibilis q̄ fit occulte z sine signo sensibili) dicant̄ due: sumi potest ex dictis in distinctione

21 iij

Arti. 1
Nota. 1.

Not. 2. xiiij. q. j. **Secundo** notandum q missio visibilis quandoq fit per realem assumptionē nature create visibilis in unitatem persone. Hec missio est filij incarnationis: de qua li. iij. Alio mō fit sinerale assumptio

Nota. 3 one: z de illa est questio. **Tertio** notandū q in huiusmodi signis sensibilibus apparitione seu inuisibilis spiritus sancti missione/ nō semp significat inuisibilis missio tunc fieri primo dū apparēt res corporales: sed simpliciter tunc fieri/ aut prius facta fuisse z adhuc permanere. Unde dum visa est columba de celo descendere z super christū manere: **Matth. iij.** nō tunc primo recepit christus gratiā: neq gratie augmentū: quā fm omnē plenitudinē habuit ab instanti cōceptionis sue. Suo modo apostoli i die penthecostes dū super capita eoz apparuit ignis iā ante habuerūt grām: licet tunc receperint gratie augmentū.

Not. 4 **Quarto** notandū q christū tm̄ semel visibiliter missus est in incarnatione sua: quā nō solus apparuit: sed humanā naturā in unitatem suppositi nunq derelinquendā assumpsit. Unde vere factus est homo: spūs sanctus autē in quadruplici specie visibiliter missus est: scz in specie columbe super christum baptizatū apparēte in iordane. **Matth. iij.** in specie nubes lucide: in trāsfiguratione. **Matth. xvij.** In specie flatus sufflante christo resurgente z dicente: Accipite spiritū sanctū: quoz remiseris peccata. **Joā. x.** In specie ignis siue lingue ignee: in die penthecostes. **Act. ij.** In his aut quattuor speciebus missus est/ vt signaretur effectus aliquis specialis p spiritū sanctū causatus in receptiuo. In specie qdem columbe: columbina christi significabatur simplicitas atqz humilitas. In specie nubes lucide: elucida da veritas. In specie ignis: fervida charitas. In figura linguaz: docentū predicatorū integritas. In specie flatus: affectus viuacitas. Flatus nāq de interiori vite pncipio pcedit: signūq ē incristis vite.

Nota. 5 **Quinto** notandū q huiusmodi visibiles missiones spūs sancti tm̄ in noua lege facte sunt: christo/ discipulis/ ac credentibus/ z non in veteri lege: licet in illa visiones multe z apparitiones patribus ac populo legunt facte: vt nubes proteges filios israel in deserto a calore solis: atqz ignis lucēs eis per noctē: vt habet **Exod. xij.** Illa tamē nō apparuerūt ad re presentandū spiritū sanctū inuisibiliter missum per donū charitatis: sed ad alios effectus. **Rationes** aut assignari possunt: quia nō decuit signū plenitudinis gratie exhiberi visibiliter ante tēpus plenitudinis gratie: qd ad christi aduentū incepit: vt vult apostolus ad **Gal. iij.** Christo nō adueniente missus est spūs sanctus visibiliter christo z aplis. Christo nō in instanti conceptionis quo recepit spūs sancti plenitudinē: sed dū iam se manifestare tricesimo etatis sue anno incepisset. Et apostolis: dum statim mittēdi erant ad afferēdū ministerialiter salutē mūdo. Cuius rōnem assignat Durandus in suo pmo distin. **rvj.** Nam missio visibilis fit principaliter ad significandū plenitudinē gratie christi in eo cui fit. Et hoc fm q potest in alios redundare. **Bia** christi in ceteros redundabat tripliciter. Effectiue pncipaliter inquantū deus: sed sic ad eū nō fit missio s; magis sic mittit: meritoze inquantū homo. Et ministerialiter meritoze redundabat in sacramentoz collationibus quibz efficacā meruit: ideo in baptis

tulit regeneratiō: vt dicit Beda) missus est ad eum spūs sanctus in specie columbe: qd est animal secundū In sua p dicatione redūdabat gratia ministerialit: quia per eam hominū corda ad grām disponebant ideo tunc missus fuit spūs sanctus in specie nubes lucide: cuius est lucē receptā spargere/ quomodo p dicatorēs doctrinā. **Ab** apostolis autē gratia solus redundabat ministerialiter: z hoc vel per sacramentoz administrationē v l verbi p dicationē: ppter primū fuit missus ad eos spūs sanctus in specie flatus quādo dñs (dicens: Accipite spiritū sanctū: quoz remiseris peccata remittunt eis) comisit eis dispensationē sacramenti penitentie: qd est magis necessarium sacramentū post baptis mū zc. Flatus nūq ē ci⁹ qui flatur vel spirat. Et in sacramentoz collatione ministerialit: nūq ex ministri bonitate vel malitia contrahit effectus sacramenti. Propter secundū missus est in die penthecostes in specie linguaz ignitarum vt essent pluri verbis z feruidi charitate: atqz ad suā z alioz salutem zelosi. **Pro** articulo secūdo est conclusio vna: Missio visibilis spiritus sancti qui inuisibile eius missione gratuitā representat facta ē dū tarat in noua lege/ christo/ apostolis z credentibus: patet ex euāgelio z actibus apostolorū **Matth. iij.** **Actū. ij.** **Gal. iij.** Et quis apparitiones facte sunt patribus in veteri testamento: non tamen principaliter ad significandū spūs sancti missionem inuisibile: sed ad alia significanda: vt de igne in monte oreb/ z de cornuta facie moysi. **Pro** articulo tertio dubitat an ista signa pura columba/ ignis/ fuerint vere res vel apparitiones tm̄. Dicit q fuerūt vere res s; an tales qles apparuerūt: id est an colūba viuēs an res habens similia accidentia z apparenā columbe: dubium est. vtrūq esse potuit: z hoc fuit qd domino placuit. In illis autē rebus visibilibus inuisibile mūti dicit non in se: sed in aliquo instituto ad ipsum significandū/ ppter aliquas eius naturales proprietates: licet ergo angeloz ministerio facte fuerint res ille: nō tamen significabant angeluz/ sed personā spūs sancti. Et cum nō fuerunt assumptæ ad agendū aliquid (sicut humanitas christi que fuit hypostatice assumpta: non sic res ille visibiles) sed ad iudicandū solum: non oportuit q durarent diutius qz habebant explere suū officiū: ita sentit sc̄tus Thomas prima secunde. q. xliij. arti. vij. **Secundum** dubiū: Ex quo visibilis spūs sancti missio inuisibile missione representat: z nō dat nisi ad representatiōem missionis inuisibilis nūc vel prius facte z adhuc existentis: ergo cui nō est facta missio visibilis/ nec ē facta inuisibilis: nec potest dari ratio cur non omnibz quibz datur spūs sanctus inuisibiliter: siue in nouo siue in veteri lege etiā dat visibiliter. Ad hoc dicit negando consequentiā. Credim⁹ enī firmiter multis in veteri z noua lege inuisibiliter datū spūs sanctū. Negatur etiā q nō sit ratio diuersitatis. Nam non ē de necessitate inuisibilis missionis: vt semp manifestet p aliqō signū visibile exterius: sed sicut dicitur **1. Cor. xij.** Manifestatio spūs datur alicui ad utilitatē: scz ecclesie: q quedā utilitas est vt per huiusmodi visibilia signa fides cōfirmet z p pget. Quod qdem principaliter factum est p christum z per apostolos: fm illud **Hebr. ij.** Cum incitiū accepisset enarrari per dominum ab eis qui audierunt/ in nos confirmata est. Et ideo specialiter debuit fieri missio v

Art. 2.
Lodo
E

Art. 3.
S

Dub. 2.
B

ibilis spūsancti ad christū z ad apostolos/et ad ali quos primitiuos sanctos: in quibz quodāmodo ec clesia fundabat. Ita tamē qz uisibilis missio facta ad christum demonstraret missionem inuisibilem. non tunc: sed in pncipio sue cōceptionis ad eū sacram.

Distinctio. xviij.

In distinctione presen

ti magister agit de mō missionis spūsancti inuisibilis. Et potest sentētia littere his cō clusionibus summari. **Prima conclusio:** Tūc spi ritussanctus dari vel mitti dicitur nobis: cū nos fa cie diligere deum z proximiū: per quod manemus in deo z deus in nobis. **Secunda conclusio:** Spūsanctus charitas est: z amor quo nos diligimus deum. Quod si intelligit formaliter/nō tenet. Si effectiue verum est: quia ipse infundit habitū charitatis: si i telligitur de charitate increata: ad salutem z ad dili gendum deū simpliciter necessaria: itēz saluari po test. **Tertia conclusio:** Charitas augeri dicit: itā: et si spūsanctus in se nec augetur nec minuitur. Cū de latius in textu.

Questio prima.

Trum pter spiritūsan

ctum necesse sit ponere charitatē absolutāz creatam animā formaliter informantē ad hoc qz sit chara deo z accepta. **In ista questione re citat z impugnat a doctore opinio petri aureoli te nētis tria. Primo qz est aliqua forma creata/que ex natura rei de necessitate cadit sub cōplacencia dei: p quā anima (cui inheret) gratificat: vt sit deo chara/ accepta z dilecta. Secōdo qz talis forma non pfluat ex diuina acceptatione in animā. paret: quia anima nō est accepta nisi per illā formā: z ita illa forma p sup ponitur acceptioni eius. Tercio dicit: hec forma est qdam dei habitualis dilectio/que a deo anie infun dit: nec ex puris naturalibz habet. **In tribz articu lis stabit decisio questionis in notabiliū conclusioe z dubioz expeditioe. Quantū ad primū notan dū qz p animā esse grātā/charā vel acceptā deo (qz p eodē habet) nihil aliud intelligo/ nisi eam esse in ta li statu: in quo (nisi per mortale peccatū/ delinquat) deus vult ei dare vitā eternā. Exemplū ē de paruu lo baptizato: cuius anima est in tali statu/ qz nisi pos tea peccet mortaliter: deus dabit sibi vitā eternā. Secus est de eo ante baptisimū: z etiā de actu existē ti in peccato mortali: qz siue postea tales peccēt mor taliter siue nō: nisi baptizentur aliquo baptismo: vlt agant penitentiā/nō habebūt vitā eternā. **Secūdo notandū qz cōplacencia dei respectu creature est duplex: quedā generalis: qdaz specialis. Generalis est voluntas diuina: quā vult posse esse bona qcuqz esse possunt. Et hec cōplacencia est respectu omniūz existentiū z possibilium. Illo modo cōplacencia dei supponit pro voluntate diuina/que est essentia diui na: cōnotando creaturā omnē que est vel pōt esse bo na z perfecta. Cōplacencia specialis est triplex. Pri ma est respectu omniū existentiū z futuroz: que ni hil aliud est nisi diuinū velle: quo vult aliqua possi bilia esse vel futura eē bona. Et sic posset nullū alio a se cōplacere: quia posset velle nihil a se esse vel futu rū eē. Secunda complacencia specialior est respec tu nobilitatis obiecti: z est velle aliquid eē pfectius******

alio. Et sic maior est complacencia respectu substanti e qz accidentis: z magis cōplacet in materia ratio nali qz irrationali. Tercia cōplacencia specialissima est respectu alicuius perficiendi/ fm maximū seu p fectissimū genus perfectionū accidentaliū. Et est di uinū velle/quo vult creature rationali non ponenti obicē/conferre maximā perfectionē accidentālē fm genus que est beatitudo siue vitā eterna. **Et hoc idem intelligit per eē acceptū/eē charz/vel eē dilectū deo scz velle diuinū quo vult talē beatificare si mā serit in statu tali: non ponens obicē per peccatū. Et illo modo omnis paruulus post baptismūz priusqz actualiter peccet est acceptus deo: quia tali vult (si nō impediet per sequēs peccatū mortale) dare vitā eter nam. Non autē sic est acceptus deo ante baptismūz: quia illū nō vult beatificare si manserit in statu illo sine baptismo scz. **Pro articulo secundo est cōclu sio prima:** De potentia dei absoluta aliquis pōt esse acceptus deo z charus/sine omni forma sibi inherē te loquendo de acceptatione specialissime cōplacen tie: de qua tū ad ppositū. probat: quia sine tali for ma inherente pōt quis habere actum meritoriuū. pro bat: qz deus cōtingenter acceptat actū quēcūqz ac ceptat ad vitā eternā: ergo pōt quēcūqz actū mo raliter bonū sic acceptare valere ad propositum Ber son lec. j. de vitā spūali anime. Item actus diligendi deū pcedens talem formā: z actus diligendi sequēs sunt eiusdē rōnis: ergo sicut secundū/ita primū pōt acceptare ad vitā eternā. **Itē ille pōt eē cha rus deo qui est in statu in quo deus (si nō impedierit culpabiliter) pōt sibi dare vitā eternā: sed de pōt set si vellet alicui in puris naturalibus (id est non ha bent illam formā) dare beatitudinē: cū actus beati ficus nō dependet essentialiter ab illa forma: qz deus pōt ordinare qz talis beatificaret/nisi per peccatū impediret: z sic eēt charus deo. **Item ad hoc qz ali quis sit oditus deo/non requirit aliquis habitus vel forma: ergo nec ad hoc qz sit charus. tenet cōsequen tia: quia sicut oppositū in opposito/sic propositū in pposito. Antecedens p: de eo qui mortaliter pecca uit peccato ommissionis/hic est oditus a deo: quia or dinatus ad penā/nisi penituerit: z tamen ibi nullus est habitus vitiosus: quia non precessit actus ei⁹ ge nerarius. Et si peccauit actu ppositiuo/non oportz qz ab vno actu generaretur habitus: ergo zc. **Se cunda conclusio:** Nullus pōt esse charus et ac ceptus deo ad vitā eternā de lege ordinata: nō ha bendo in se qualitatem aliquā infusā que sit cha ritas vel gratia. Hec conclusio naturali rationi pro bari non potest: quia non potest concludi ratiōe na turali qz sit aliquis habitus infusus. Potest tamen ostendi multiplici auctoritate scripture et sanctorz: vt etiam infra habetur in distinctione. iij. questioe. j. quarti. de virtutibus infusis in baptismo. Et suffi cit auctoritas vna apostoli. j. Corintheiorū. xij. Si linguis hominū loquar z angeloz/charitatem au tem nō habēa: factus sum velut es sonans/aut cym balum tinniens zc. Et quā clare habetur/qz virtu tes et bona quecūqz spiritussancti nō sufficiunt ad vitā/sine charitate z gratia que pro eodem habeo vt distinctio. xxvj. secūdi habet. **Nec est etiā de re dicendo/qz Apostolus loquitur de charitate in creata. Paret enim qz apostolus loquitur de virtu te charitatis: z eius ad ceteras virtutes precellentiā********

Arti. 2.
Cōcl. 1.
L

Cōcl. 2.
D

Arti. 1.
Nota. 1.

Nota. 2.
B

Loc. 3.
E

f

Art. 3.
Dub. 1.
B

cum inquit. Tunc autem manent fides/spes/charitas &c. maior horum charitas. ¶ Preterea etsi proferuiſſet veller adducere dictū magistri/posſent ex cōſequenti impugnari omnia dicta doctorū & ſancroꝝ de ceteris virtutibus: fide ſcē & ſpe ſicut de charitate vt hec latius proſequit̃ domin⁹ Camera. q. ix. arti. ij. primi. ¶ Tertia cōcluſio: Quacūq; forma ſupnaturali in anima poſita/ poteſt deus eam nō acceptare ad vitam eternā. Probaſ: qz quacūq; forma poſita non neceſſitat̃ deus ad producendum aliud: ſine quo illa forma poteſt ſtare & conſervari: ergo poſito illo habitu/ poteſt deus non beatificare. ¶ Item quacūq; forma poteſt deus producere & conſervare ad tempus ſine alia/ poteſt cōſervare perpetuo ſine illa. ¶ Itē poteſt illā formā annihilare cuꝝ anima cui inheret. ¶ Item quis dubitat quin enoch & heriam poſſet perpetuo in paradifo cōſervare abſq; beatifica viſione & fruitione: qui tamē credunt̃ habere grām. ¶ Ex quo ſequit̃ qz deus quēcūq; beatificat mere contingenter: libere & miſericorditer beatificat ex gratia ſua: non ex quacūq; forma vel dono collatorniſi qz deus miſericorditer ordinavit/ qz habēs tale donū mereat̃ vitam eternā. ¶ Et hoc dictū maxime recedit ab errore Pelagij: qui poſuit qz deus neceſſitatur: habenti actū moraliter bonū dare vitam eternā: & nō ex gratia ſua: ita qz ſi non daret/ eēt iniuſtus. Opinio autē recitata ponit: licet deus nō neceſſite tur per actum naturaliter elicitū quantumcūq; moraliter bonū ad conferendū vitam eternā: tamen neceſſitat̃ a forma ſupnaturali per eum infuſa. Reſponſio autē hec dicit/ qz de⁹ nulla forma: nec naturalis nec ſupnaturalis neceſſitatur ad vitam eternā: ſed ſicut libere & contingenter infundit gratiā ex ſua benignitate ita conceſſa quacūq; forma: ad libere & miſericorditer de ſua gratia dat vitam ſempiternā: & ſemper (ſine ſui iniuſticia) poſſet nō conferre: ipe enī eſt cui nullus dicere poteſt: cur ita facis: et quēcūq; facere poteſt/ faciēdo iuſta ſunt: & iuſte ſic ea facit. ¶ Et eſt conſiderandū qz in p̄ſatis dictis cū fir ſermo de gratia & charitate ſumunt̃ illa nomina abſolute/ vt ſupponūt pro qualitate certa: non cōnotando quacūq; gratificationē vel anime ad vitam acceptationē: nam accipiēdo ea cōnotatiue/ verum eſſet dicere: Quicūq; habet in ſe charitatē aut grām eſt acceptus ad vitam: patet ex connotato termini. ¶ Pro articulo tertio eſt dubiū primū: Cū non poſſit fieri tranſitus de cōtradictorio in contradictorium ſine mutatione: & aliquis nunc eſt acceptus deo qui prius nō fuit acceptus: ſi nō eſt mutatio aliqua in illo nunc accepto: ergo erit neceſſario in deo: qd ē impoſſibile. Ad iſtud dubiū reſpondet doctor in ſecundo quaſtione vltima iuxta finē: oftendens illud cōmune dictum (tranſitus de cōtradictorio in contradictorium non fit ſine aliqua mutatione) habet inſtantiā. Si nec motus nec tēpus nec mutatio eſſet: ſed ſolus deus creans vnū angelū: tunc hec iā eſt vera: Angelus creatur: & prius nō fuit vera. Sic deus poſſet accipere angelum/ & poſt eundē deacceptare: ſine omni demerito ſui vel alterius: & ſine omni mutatione actuali: ſed nō ſine omni mutatione potētiāli/ ſalutē in alio: qz ſi fuiſſet aliqua ſucceſſio in angelo vel in alio: tunc ambo extrema vnus cōtradictiois non poſſent vni parti illius ſucceſſionis coeſiſteret: ſed neceſſario vnum extremum coeſiſteret vni parti

ſucceſſionis/ & aliud extremū alteri parti: & tunc angelus vere eſſet mutatus in ſe vel in alio. Eandē mētē habet doctor diſt. xij. q. ij. vbi clare dicit: Tranſi-
tū quāq; poſſe fieri ppter ſolam temporis mutationē: vel actualiter & de facto ſi tēpus eſſet: vel ſi tēpus nō eſſet/ nec motus nec mutatio: tunc foret talis tranſitus de cōtradictorio in cōtradictorium ppter tranſitū temporis poſſibile: quia ſi tēpus eēt vnū cōtradictorium verificaret̃ in vna parte temporis: & aliud in alia parte temporis. ¶ Itaq; ad dubiū iſtud poſt doc. et alios reſpondet/ qz mutatio que requirit̃ ad tranſitū cōtradictorioꝝ/ aliquando fit in aliquo extremo cōtradictionis ad bonū intellectu: vt cū aliquod fit de nō calido calidū. Aliquando in aliquo extrinſeco: vt aliquis eſt alicui dexter: & poſtea nō dexter: nō ppter mutationē ſui/ ſed alterius. Item ſi ad p̄ces alicui⁹ ſancti deus animab⁹ in purgatorio remittit penas. Aliquando in ſolo tēpore: vt ſi ſtatuit̃ qz floren⁹ nūc valens. xxiij. ſolidos/ poſt menſem valeat. xxx. tūc florenus nūc nō valet. xxx. & poſt menſem valet. xxx. ppter ſolum temporis lapſus: de hoc infra in. iij. diſt. xiiij. q. j. B. ¶ Per hoc ad poſitum dicit̃ qz qdlibet illoꝝ modoz poſſet hic fieri mutatio: qz pōt de⁹ ordinare qz habens aliquē actū moraliter virtuoſus habebit vitam eternā. Vel qz exiſtens in tali tempore vel loco habeat vitam eternā. Et omnib⁹ his modis fit mutatio: non autē ppter hoc oportet ponere aliquā formā deum neceſſitantē: nec oportet ponere obiectū aliquod diſtinctū a deo imutabile & eternū/ ad ſaluandū imutabilitatē act⁹ diuini: ſicut patet de creatione. Deus vult nūc creare et non prius ſeu prius non voluit/ ſine mutatione actus in deo. ¶ Ex illo ſequit̃ qz poſſibile eſt cōtradictoria ſucceſſiue verificari/ abſq; motu locali: vel rei alicuius noue poſitione ſeu deſtructione rei p̄exiſtētis. Et ad hoc Gregorius diſt. xiiij. q. j. ac Camera. q. ix. arti. ij. cuius verificationis lapſus temporis nō fit i cauſa: quia ſine lapſu temporis actuali vel potētiāli cōtingere non poſſit: alſi enim cōtradictoria eſſent ſimul vera. Poteſt ergo aliquis eſſe gratus deo modo predicto ſine mutatione locali: & ſine noue qualitatis acquisitione/ vel deperditione p̄exiſtētis. Eius verificationis lapſus temporis non eſt in cauſa ſm Gregorius vbi ſupra: quia ſine temporis lapſu actuali vel poſſibili illud cōtingere nō poſſit: vt habet doctor ſupra. q. ij. diſt. xiiij. & loco p̄allegato in ſecundo. quaſtione vltima iuxta finē. ¶ Patet etiā qz ad cōtradictorioꝝ verificationē quandoq; ſufficit mutatio in re extrinſeca. Itē quādoq; temporis lapſus eſt in cauſa. Et hoc ſm Camera. quando de-
terminatio temporis cadit ſub ſtatuto. Sicut ap̄d hebreos lex erat/ vt quilibet ſeruus completo anno ſexto ſeruitutis rediret ad libertatem: ideo abſq; vlla ſui mutatione ſolo temporis lapſu fiebat de ſeruo nō ſeruus: de non libero liber. De hoc lati⁹ infra diſt. xxi. q. ij. in doc. Et in collect. p̄ſenti: Terum ad hoc quod nunc actū eſt: & habet Grego. ſcē qz cōtradictoria poſſunt ſucceſſiue verificari &c. cuius verificationis lapſus temporis nō eſt in cauſa: an ſit verū vel nō: & ad quē intellectu: explicat̃ infra in. iij. diſt. j. q. j. huius. vide ad idem Occam in centilogio in concluſione. xij. ad rationē quintā: vbi late loquit̃ de cōtradictorioꝝ futuroꝝ contingentium. ¶ Secundū dubiū eſt contra primā concluſionē:

Loc. 1.

Dub. 2.
D

rōne huius qđ dicit de potentia dei absoluta. Si vñ esset/sequeret qđ deus posset aliqua facere ordinare: et alia facere absolute et nō ordinate: psequens falsum: ergo etc. Ad hoc respondet fm doc. quortib. vñ. q. qđam deus potest facere de potentia ordinata: et qđam de potentia absoluta. Hec distinctio nō est sic intelligenda qđ in deo realiter sint due potetie: quaz vna sit ordinata/alia absoluta: qđ vñica est potentia in deo ad extra: que omni mō est ipse deus. Nec sic est intelligenda qđ aliqua pōt deus ordinare facere/et alia potest absolute et inordinate: qđ deus nihil potest facere inordinate. Sed est sic intelligenda/qđ posse aliqd aliqn accipit fm leges ordinatas et institutas a deo: et illā deus dicit posse facere de potentia ordinata. Aliter accipit posse/pro posse facere omne illud qđ nō includit contradictionē fieri: siue deus ordinavit se hoc facturū siue non: qđ deus multa facere pōt qđ non vult facere: fm magistrū li. j. iniaz. dist. xliij. Et illa dicit posse de potentia absoluta. Et ista distinctio pbat p dictū saluatoris Joā. iij. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aq et spūscō/nō pōt intrare regnum dei. Et enī de⁹ sit eq̄lis potētie nunc sicut pbat: et aliqn introierūt in regnū dei sine oī baptismo: sicut patet de pueris circumcisis tpe legis defuncti/anteq̄ habuerūt vsum rōnis: ergo et nunc est possibile. S; illud qđ tunc erat possibile fm leges tunc institutas/nūc nō est possibile fm legē nunc institutā: licet absolute sit possibile. Ex illa dist. patet rñsio ad dubiū 3. Tertiū dubiū est ptra eandē cōclusionē secūda: Qđ est de se et fm essentiā suam laudabile et acceptabile/si causet actū aliquē nō est minus scz necessario laudabile. Charitas est hmoi fm apkm. Maior horū charitas: ergo etc. Item dicit apłs: Impossibile est sine fide placere deo. qđ sit impossibile est posita fide p dilectionē opante nō placere deo. Ad p̄mū dico qđ laudabile accipit multipl. Uno mō p omni natura qđ est bona: siue sit creata siue increata: sic loquitur Aug. iij. de li. ar. dicēs: Si laudat rōnalis creatura qđ facta est/nemo dubitet laudandū esse qđ fecit. Alio mō dī cuius bonitas ordinat ad aliquē alium actū: et sic dī. j. Ethico. qđ optimorū nō est laus. Tertiū mō accipit laudabile vt opponit vituperabili: et sic est aliqd bonū existens in nostra p̄tate/dignū retributione et laude. Sicut vituperabile est aliqd vitium existēs in nostra p̄tate/dignū increpatione et pena. Et de isto dī. iij. Ethicoz ap̄bo: Null⁹ itaqz improperabit ceco ex natura vel infirmitate vel ex plaga: sed magis miserebit. Eū autē qđ ex vini potatiōe vel alia incōtinentia/oīs vtiqz increpabit. Eaz autē qđ circa corpus malitiarū qđ in nobis increpant: que non in nobis autē non. Et sic accipit Aug. iij. de li. ar. Notus quoque hic vel illuc voluntas cōvertit/nisi voluntarius atqz in nostra p̄tate positus: neqz laudandus cū ad supiora: neqz culpandus hō esset/cum ad inferiora deorquet. P̄mō mō et scđo charitas est laudabilis: sed nō tertiū mō. Nec sumus laudandi sic: quia deus nobis infundit charitatē qđ nō est in potestate nostra: q̄uis sumus aliquo modo laudabiles si nos disponim⁹ ad recipiendā charitatē. Similiter charitas laudabilis est inquantū est opis meritorij causa et pncipiū. Ad scđm dico: Duplex est necessitas scz absoluta et ex suppositiōe. Necessitas absoluta est qñ aliquid simpliciter est necessariū: ita qđ eius oppositū esse vñ includit contradictionē: et sic

hec absolute est necessaria: hō est risibilis: deus esset huiusmodi: quis cōtradictio est qđ hec sint falsæ: et cōtradictorie vere. Necessitas ex suppositione est/ quādo aliqua cōditionalis est necessaria q̄uis tā anteceden⁹ qđ psequens sit cōtingens: sic hec est necessaria Si petrus est pdestinatus/petrus saluabit⁹: et tamē tam anteceden⁹ qđ psequens est ptingens: vel quādo aliqua talis cōsequētia est necessaria/tunc dicitur necessitas ex suppositione. Dico ergo qđ deus non de necessitate acceptat actum elicitū ex charitate creata: loquendo de absoluta necessitate: sed pōt de potētia sua absoluta istū actū non acceptare: accipiendo nō acceptare p nō velle alicui dare vitā eternā. Qđ pbat: qđ fm sanctos/deus nihil agit ad extra de necessitate: nec aliqd aliud a se vult necessario: ergo q̄cunqz actu posito in viatore/deus nō est de necessitate nature vult sibi dare vitā eternā: et p cōsequēs potest nō acceptare talē actū. Quartū dubiū contra eandē cōclusionē: Si sic aliquis posset esse gratus et non gratus deo: siue charus et non charus: charus ex charitate quam haberet: et non charus ex casu posito. Ad illud dicit qđ accipiendo charitatē absolute pro forma inherente: et charus pro omni illo cui pparatur vita eterna: sic de potentia dei absoluta pōt aliquis esse charus sine charitate. Unde notandum qđ est charitas creata et increata. Sine charitate increata nemo potest esse charus deo: sed sumendo p charitate creata sumit dupliciter: scz pro quodā habitu absolute infuso: et sic non est nomen cōnotatiū: sed absolute significat illā qualitātē. Et sic itēz aliquis potest esse charus sine charitate. Alio modo sumit p termino cōnotatiuo: vt est abstractū illius concreti charus/accepti ad sensum p̄factum: vt scz cōnotat aliqū esse gratū deo: et sic sine charitate nemo pōt esse charus deo. Ex illis dictis sequit corollariū p̄mū scz: Actus viatoris potest ex charitate elici: et nullatenus a deo ad premiū acceptari. Sed contra hoc corollariū arguitur: Deus est rationabilissimus dilector: sed dilectio fm rectā rōnem meretur redamationē. fm illud Proverb. viij. Ego diligēs me diligo. ergo nō potest non diligere se diligētē/marime ex charitate: fm illud Joā. xij. Qui diligit me diligitur a patre meo et ego diligā eū. cōsequētia tenet: quia non potest facere vel omittēre contra rectā rōnem: alioquin posset peccare qđ blasphemū est cogitare. Item deus ex natura rei et necessario diligit charitatē et iusticiā: ergo et ceteras virtutes: ergo etiā participantē illas. tenet cōsequētia: quia impossibile est qđ actus ferat sup aliquam formā: qñ feratur super participantē illam: saltem materialiter et p accidens. Sicut non potest visus videre colorē parietis/quin videat parietem. Anteceden⁹ probatur quia necessario et imutabiliter diligit suam iusticiā/charitatē etc. et complacet sibi in ea: et ita etiā omnia iusta et omnes diligentes se etc. Quia omnia talia per habitū iusticie et charitatē (maxime infusum) participant iusticiā diuinā. Item quicquid est bonū honestum et delectabile/in veritate est deo complacens et acceptū: sed virtuosus et virtutes sunt huiusmodi: ergo. consequētia nota. Maior probatur: quia fm Philosophū. iij. Ethicoz. cap. x. Virtuosus tāq̄ bene dispositus est regula et mensura eorum que sunt bona et delectabilia fm veritatem. Deus autem virtuosissimus est et optime dispositus ad recte

Dub. 4
k

corol. I.

Dub. 3
j

indicandū. Minor videt nota: qz virtutes sunt p se
z fm se pulchre bone z appetibiles. ¶ Ad p̄mū dicit
qz si deus nō pōt non diligere diligentes se aliq di
lectione seu cōplacencia puta generali: vt in notabi
li secundo patuit. Non tamē sequit qz ea dilectione
qua ordinant ad vitā eternā que dicit complacencia
specialissima. Et qz infertur: Deus non potest cōtra
rectam rōnem. Uex est: sed recta ratio quantum ad
exteriora est voluntas sua. Non enī habet aliā regu
lam cui teneat se cōformare: sed ipā diuina volūtas
est regula omniū cōtingentiū. Nec enī quia aliquid
rectū est aut iustum: ideo deus vult: sed qz de^o vult
ideo iustum z rectū. Posset ergo annihilare diligen
tem se: qd si faceret non iniuste faceret: quia nemo ei
dicit: cur ita facis. ¶ Cūcoritates adducte loquun
tur de facto fm ordinē institutū. ¶ Ad secundū dicit
dum qz si assumptū intelligit de iusticia zē. increata
que deus est/ vey est: quia necessario se diligit. Et cū
infertur/ ergo z ceteras virtutes: negetur/ cū infert:
ergo z eas participantes: Si loquitur de participa
tione reali per idēmplicitatē vel informationē: quō p
cedit argumentū: tunc nihil participat diuinā iusti
ciam vel bonitatē. Si vō loquitur de participatiōe
per imitationē/ quō effectus imitatur suam causam:
negetur qz actus diuine cōplacencie specialissime et
acceptationis gratuite feratur in sic participantes
necessario. Quia tunc/ cūz omnis creatura partici
per diuinā bonitatē/ omnis creatura etiā irrationalis
acceptaret ad vitā beatā. Nec hoc probat rō: Si au
tem in p̄mo assumpto loquit de iusticia creata zē. ne
getur qz necessario diligit illas: z acceptet tali speci
ali cōplacencia z dilectione: de qua est cōclusio z co
rollariū. Uex complacet sibi in omni creatura com
placencia generali: vt in notabili secundo patuit. Nō
autē oportet qz illa speciali que est ordinatio ad vitā
quia tunc necessario acceptaret natura angelica qz p
fectior est quocunqz habitu. ¶ Per hoc ad tertiū di
citur/ qz bonū est deo acceptū z placitū generali cō
placencia seu etiam speciali. Illa videlicet qua vult
ipm esse tale bonū: z sic perfectū z delectabile. Non
autē oportet qz acceptet illa acceptatione/ de qua cō
clusio z corollariū. ¶ Corollariū secundū: De^o acce
ptare pōt ad gloriā/ de potentia sua absoluta: viato
ris actū z naturā: nō infusa gratūfaciēte grā. ¶ Cō
tra hoc corollariū arguit: Actus imutabilis z eter
nus habet obiectū imutabile z eternū: sine cui⁹ par
ticipatione noua nō potest de nouo transire sup ob
iectum. Actus diuine acceptationis est imutabilis
z eternus: ergo habet obiectū imutabile: sine cui⁹
participatione noua zē. tenet cōsequentiā in. iij. p̄
me. Maior patet: qz actus nō est sine obiecto: vt pu
ta cognitio sine cognoscibili: dilectio sine diligibili.
Alioquin aliquis cognosceret z diligeret: z tñ ni
hil cognosceret z nihil diligeret qd implicat: qz act⁹
imutabilis non est sine obiecto imutabili: alioquin
si mutaret obiectū z nō actus/ actus esset sine obie
cto. Et cōdē patet qz actus eternus nō potest de no
uo transire super obiectū sine noua participatiōe ob
iecti eterni: alis habendo nouū obiectū/ haberet ob
iectum per se mutabile: quia nouū. Minor patz: qz
omnis actus dei est intrinsecus deo: z ita deus: z p
consequens imutabilis z eternus. Tūc vltz: illud
obiectum nō erit aliquis actus vel habitus natura
liter dicitur: quia omnis talis potest esse deo nō ac

ceptus: ergo aliquis infusus z non alius nisi chari
tas: ergo. ¶ Ad hoc pōt vno modo respōderi negā
do maiore vniuersaliter: qz solum habet veritatem:
quādo actus ille imutabiliter z necessario transiit su
per obiectū: secus si transiit p̄tingenter sup obiectū:
sicut actus creandi quantū ad totū illud qd impo
tat in deo est eternus: z tamē nō habet obiectū imu
tabile: quia eo ipso qz est obiectū creationis est muta
bile: quia producibile de nihilo z dominari est act⁹
eternus: z tamē non habet obiectū imutabile: quia z
si eternus est quantum ad id qd est in deo: nō tamen
transiit necessario super obiectū: nec eternaliter/ s; cō
tingenter z ex tempore: quia transiit super obiectū
nihil aliud est qz actualiter creare vel dominari: vbi
importat creaturā: que quia est contingens/ transi
tus ille est contingens. ¶ Consequenter conceditur
qz actus eternus cōtingenter transiens potest esse si
ne obiecto: quia id qd in deo est actus creandi: puta
diuinū velle/ est eternum: sed non eternaliter transiit
quia deus nō eternaliter creat. Est ergo sine creabi
li/ qñ actu non creat. ¶ Et si arguitur: tunc cogno
sceret z nihil cognosceret zē. Dicit qñ actu cognoscit
z diligit/ tunc actus transiit. Sed si per possibile vel
impossible actu nō cognosceret vel diligeret/ nō tras
iret actus nec haberet obiectū. ¶ Aliter respōdetur
ad illā maiore: Actus eternus zē. Distinguendo rō
ne illius termini obiectum imutabile. Aut intelli
gitur de habere obiectū eternū z imutabile in esse obie
ctiuo vel in existentia reali. Si primo modo/ vera ē
maior: quia quicqd pro certo instāti est obiectū act⁹
diuini/ ab eterno est obiectū talis actus. Nā act⁹ di
uine acceptationis/ est velle a pro certo instāti ac
ceptare. Et sicut ab eterno vult de^o u acceptare p̄ il
lo instāti: ita a ab eterno est obiectum huius velle
diuini: z ita nunqz actus est sine obiecto in esse obie
ctiuo. Sic suo modo de obiecto dominationis/ cre
ationis zē. Si autē intelligit maior de habere obie
ctum imutabile in esse subiectiuo: id est in reali exi
stentia: sic manifeste est falsa: etiam de actu diuino
transiente z necessario: qz actus diuine cognitionis
necessario transiit in omne corrigibile: quia ab eterno
cognoscit oia necessario z actualiter: z tñ obiectū co
gnitionis diuine nō est eternus z immutabile in esse
actuali: sic de actu cōplacencie generali/ qua sibi cō
placet omnis creatura possibilis. ¶ Et nota qz obie
ctum est terminus ampliatiuus ad quinqz rpa. Un
nō sequit: A est obiectū: ergo a est.

Questio

II

Trum aliqz actus vo

luntatis possit esse meritorius sine charita
te formaliter informante. ¶ Ista questio de
pendet a precedente/ z querit de posse: non fm leges
ordinatā de facto/ sed de posse absoluto. Itaqz impu
gnata a doctore opi. contraria/ ponitur fm euz hec
cōclusio responsalis: Nō includit cōtradictionē actū
esse meritorii sine omni habitu sup naturali forma
liter inherēte. pbat: qz actū esse meritorii dependet
ex sola dei gratiosa voluntate/ cū libere ad premian
dum acceptante: z nō ex quacunqz causa creata: sed
sicut deus voluntarie z libere acceptat ad meritū bo
nū motum voluntatis/ qñ elicit ab habente charita
tem: ita de potētia sua absoluta posset acceptare eun
dem motū voluntatis/ si nō infunderet charitatem.

¶ Itē sicut deus sine oī dono creato aiām informāte pōt eā acceptare ad vitā eternā: ita etiā actū eiusdē de se nō vituperabilē. Itē q̄ ppter habitū nullus acc̄ sit meritorius de se pbat: q̄ ppter habitū p̄cise nullus actus est laudabilis: q̄ nec meritorius: cōsequētia nō ea. Et aīns probat dupl̄r. Primo: q̄z nihil est meritorius nisi q̄z in nra potestate est: hoc est: quia libere et voluntarie licitū aut imperatū: sed esse in nra potestate ad agendū vel nō agendū nō est ab habitu: cū habitus sit causa naturalis: q̄ ratio meriti q̄ruis est ex parte nostra principaliter cōsistit penes voluntatem: que est de se libera ad agendū z nō agendū: et nō penes habitū. Secūdo q̄z nullus habitus est de se laudabilis. Non acq̄sit: q̄ nec infusus: q̄ min⁹ est in p̄tate volūtatis: q̄ acq̄sit⁹. Aīns p̄t̄: q̄z null⁹ talis est de se vituperabilis: ergo nec aliq̄s est laudabilis. p̄na tenet: q̄z p̄traria sunt circa idē. Aīns p̄t̄: quia nō est viciōsus. Ille em̄ reddit hoīem vituperabilē: q̄z stat cū charitate quā habēs est nō vituperabilis. Tū nulla est impossibilitas neq̄ ex p̄tate dei: neq̄ nra q̄n actū diligēdi deū ppter se a voluntate libere elicitū deus possit ex sua ḡa acceptare tanq̄ meritorius vite eterne: nullo habitu exīte in voluntate. Unde sequit̄ corollariet̄: p̄ sine ḡa nullus actus pōt esse meritorius. Ḡa dico: nō formaliter volūtate vel aiām informāte q̄ creatura est: sed sine ḡa increata (q̄ est gratiosa dei volūtās) libere et misericorditer actū tanq̄ meritorius acceptāte. Et hec est rō formalis meriti et nlla alia. Hoc em̄ existēte: nullis alijs ab actu et voluntate eliciēte positis: actus est meritorius. Et ea nō posita: oībus alijs positis actus nō est meritorius. ¶ Diceres: ad actū esse meritorium requirit̄ integritas oīm circūstātiarū z p̄serti vt oīa diuina volūta impleant. Sed ad hoc nō sufficit hō ex suis naturalib⁹: q̄. Solutio. Ad actū meritorius nō oportet q̄ tota lex actus liter impleat: s̄z q̄ aliq̄ mādātū impleatur vel consiliū. i. opus debiti vel superogationis: et q̄ contra nullū mandatū fiat transgressio. Hec est summaria abbreviatio horū q̄ p̄ doc. tractant in questione illa.

Questio Tertia.

Trum de facto omni

¶ actu meritorio charitas creata p̄supponatur. Ternario articuloz numero terminatur questio. ¶ Circa articulū p̄mū: q̄z questio illa vna cū p̄cedēte q̄stioe loquit̄ de actu meritorio et de charitate. Vidēda essent hic aliq̄ de actu meritorio. Quid est in quo cōsistit rō meriti z s̄illa: salte breuiter s̄z q̄z de hoc diffusius solet tractari circa secūdum sentētiarū. Tū z in dis. xxvij. scđi. aliquid de hoc diximus. Quid sc̄z est actus meritorius: in quo cōsistit rō meriti: et quortuplex est meriti: et s̄illa: ideo hic nō repetit̄ amore breuitatis. ¶ Scđo suppono ex dis. xxvj. scđi. qd̄ est ḡa z charitas: de eoz idēpit̄ atē: diuersitate: p̄fectioe: excellētia: cōditioe: p̄ totam illaz distinctionē. Tercio suppono hic distinctionē tactaz q̄stioe p̄cedēti de charitate duplici creata sc̄z q̄ vt habet i. lē. de sum̄ tri: z fi. ca. c. vnico. est habit⁹ infus⁹. Et increata q̄ est volūtās diuina: sine qua null⁹ ē deo grat⁹ vl' accept⁹: nec acc̄ q̄cūq̄ meritorius. ¶ Quar to suppono ex dis. p̄nti. q. i. ar. iij. multiplicē acceptio nē necessitat̄. ¶ Pro articulo scđo est hec cōclō p̄ma. Dis actus meritorius necessario p̄suppōit charitatē creatā fm̄ legē dei ordiatā. Probat p̄clō. Dis acc̄

meritorius (s̄ q̄ p̄clō p̄ncipalr loq̄t) est meritorius vite eterne Statuit aut̄ lex diuina nullū sine ḡa saluādū. Tū ap̄s. i. Cor. xij. Siliguis hoīz loq̄r et ageloꝝ charitatē at̄ nō habēat: fac⁹ sū velut es sonās: aut ci balū tinnies. Et si habuēro p̄phetiā z noueri mystēria oīa z oēm sciāz: et si habuēro oēm fidē: ita vt mōtes trāsferā: charitatē aut̄ nō habuēro nihil suz. zc. Itē ad Ro. vj. Ḡa dei vita eterna. Itē p̄ ḡam dñi n̄si iesu ch̄i credim⁹ saluari Bc. xv. Et cetera m̄lta al legari p̄nt. Ute i hō sit accept⁹ deo ad vitā possidēdā: oīa ei⁹ meritoria: necē est necitate p̄ditioa: de q̄. s̄ q. i. in dubio. iij. sibi iesse donū sup̄naturalē a deo infusum: qd̄ charitas sine ḡa nō iat̄ (ḡa q̄z eo de⁹ acceptat naturā. Charitas: q̄z inclināt ad diligēdi deū) hoc donū: sola assistētia naturā gratificat: sc̄z accūm ex inclinatioe ad ip̄m. Habet aut̄ hoc donū infusūz inclināre p̄mo z p̄ncipalr ad actū p̄p̄iū: q̄ est diligere deū: et mediāte illo ad cuiuslib⁹ alteri⁹ p̄tutis actū: sic ceteri habit⁹ acq̄siti: ad facili⁹ expediri⁹: delectabili⁹: eliciēdi acc̄ s̄iles illis a q̄b⁹ geniti sūt: inclināt fm̄ p̄m. ij. Eth. Rōne sic pbat fm̄ Tho. Nōi pur⁹ naturalib⁹ existēs nō pōt mereri gl̄iaz: q̄ requirit̄ charitas. p̄na nota. Aīns pbat: q̄z meriti hoīs depēdet ex diuina ordiatioe. Nulla aut̄ res ex diuina ordiatioe excedit p̄portionē sue virtutis q̄ est p̄ncipiū actus: q̄z nihil agit vltra suā virtutem s̄z vita eterna excedit p̄portionē nature create: q̄z nec ocul⁹ vidit: nec aur⁹ audiuit: nec i cor hoīs ascēdit q̄ p̄parauit de⁹ diligēti se. i. Cor. ij. Ideo nulla creatura creata sine deo nō sup̄naturali sufficit ad p̄mū. Præterea p̄tōi nō debet vita s̄z mors: fm̄ illud: Stipendia p̄cti mors Rom. vj. Dēs aut̄ peccauim⁹ in adā. fm̄ ap̄s Ro. v. Prius op⁹ est recōciliatioe. Hec aut̄ sit p̄ḡaz q̄re p̄clō vera. Notanter dictū est: fm̄ legē dei ordiatā: q̄z vt sup̄ ostensūz est. q. i. et. ij. hui⁹ dis. non includit cōtradictionē sine h̄mōi habitu aliq̄ ad vitā et habēdē nō acceptare. Licet de facto de⁹ neminē acceptet ad vitā: nisi cui infundit habitum charitatis. ¶ Scđa cōclō: charitas sine q̄ ip̄sibile ē aliq̄ acceptari ad vitā eternā: vel actū ei⁹ esse meritorius non est aliq̄ entitas creata. P̄t̄ ex dice in. q. i. et. ij. Corollariū fm̄ maḡm. Charitas q̄ meritorie diligim⁹ deū z prim⁹ ē sp̄ūsc̄tū. Nō sic itelligēdo: q̄ sp̄ūsc̄tō formalr diligim⁹ deū et primū. Hoc em̄ q̄ sic diligimus est acc̄ a nra volūtate elicit⁹ vel habit⁹ derelictus vel infusus. S̄z rō formal' p̄cise vñ acc̄ dī meritorius: aut agēs deo char⁹ est gratuita dei volūtās q̄ est sp̄ūsc̄tū. Et si hūc intellectu habuit magister cū dixit: q̄ charitas q̄ diligim⁹ deū z primū ē. s̄. Uerū dixit: z sic saluat eū auc. Nec vult m̄ḡ negare q̄n p̄ter illd̄ donū qd̄ est sp̄ūsc̄tū: etiā aliud donū creatū donec: q̄ sit habit⁹ inclinās ad diligēdi. Et illo p̄t̄: q̄ aliter. s̄. est cā acc̄ charitative diligēdi in nob̄ vt sc̄z chari sim⁹ deo: z aliter causat̄ actus credēdi et sperand⁹: q̄z illoz est cā sine speciali acceptatioe. Nō sic acc̄ diligēdi q̄ charitative diligim⁹ deū z primū ¶ Pro articulo tertio dubitat̄ p̄tra p̄mā cōclōne. p̄mo auctoritate: scđo rōne. Auctoritate scripture sic. Op⁹ meret̄ mercedē eternā sine ḡa: igit. Aīns pbat q̄z merces illa debet opib⁹ z laborib⁹ sc̄toꝝ fm̄ id. ij. Paral. v. Erit merces opib⁹ v̄is. Itē Sap. x. Reddet de⁹ mercedē laborū sc̄toꝝ ū suoz. Itē ad Cor. iij. Unusq̄sq̄ p̄p̄iā mercedē recipiet f̄z suū laborē. hec merces nō est nisi merces celest̄. fm̄ illud Matth. v

M m

cōclō. 2

E

Arti. 3.
Dub. 1.
D

Merces vta copiosa est in cel. Q, etiā sit merces de
p digne: p r Luc. x. Dignū ē opari mercede sua. Ex
his et alijs multis p r vt videt q merces eterna debe
tur opib: sed merces que debetur opibus nō impu
tatur fm grām: ad Rom. iij. Et q opat merces nō
iputat fm grām sed fm debitū: q merces sanctorū
nō debet ex grā: psequētia tenet syllogistice sic arguē
do. Nulla merces debita opi debet ex grā. Merces
scōz ē debita opi: q nō debet ex grā: vltra: q grā nō
est necessaria. Rndet q i oib: istis auct. nō excludit
grā. Opi q debet merces: s; nō nisi opi digno: s; nul
lum opus est dignū mercede tali sine grā fm illud
Rom. iij. Et q opat merces debet. zc. Et loquit d
mercede opis sedula grā. Loquit em cōtra eos: q ex
opib: legi sine grā saluari cōcedebāt. Un vult argu
ere aplūs: Et q opat opa legis sine grā: merces non
imputat fm grāz. Ultra aut eterna dat fm grām: vt
postea pbat: q nō est merces opib: legis: sine grā de
bita. Cōtra cōclōne arguit scōz rōne. Lcharitas
infusa nō pūppōit actū meritorio fm legē dei ordi
natā: q p dō falsa. Ans pbat: q magi meret volun
tas actu suo ex naturalib: elicito q habitu charita
tis: q nō requir habitat. pna nota: qz hec ē sola cā ha
bitus charitatis: vt act? volūtaris sit p eā meritorio
Ans pbat: qz volūtas magis meret pillud qd est in
ptate ei? q pillud qd nō est in sua ptate. Sz act? su
ex naturalib: elicito magi est in ptate sua qz habit?
infus? q pna nota. Maior pbat: qz pillud qd nō ē
in nra ptate neq: laudamur neq: vitupamur: qz de
ficit rōvolūtarij: q nec meremur: qz mereri est actus
laudabilis. Cōtra si requir charitas infusa vl vt ma
gis accepta deo volūtarie z ei? actu vel nō. Nō scdm:
qz si act? est accept? deo pp charitatē: charitas erit
magis accepta p regulā phi. j. postērio. ppter qd vnu
qdq: tale. zc. Nec pmiū: qz si ē magis accepta: aut p
pter ei? bonitatē naturālē vel morālē. Non primū
qz sic ipa volūtas in se: q libz creatura rōnalis eo q
est pfectior tali habitu: est acceptior qz mai? bonū et
pfectū est magis deo acceptū. Nec scdm scz ppter p
fectionē morālē: qz nūq: est pfectio morālīs: nisi illd
sit in ptate ei? qd pficit. Habit? aut infusus nō est in
ptate volūtaris quā pficit cū sit a solo deo. Cōtra: si di
ceres: sufficit q est in ptate agentis scz dei. Cōtra: nō
plus est ille habit? in ptate dei qz ipa volūtas vl act?
ei? vel q natura hūana aut angelica: imo q qd qz
creatura: qz in ei? ditiōe q cūcta sūt posita nec vnu
mai? altero Cōtra si di. q habit? ille sit in ptate volū
taris dispositiōe p qto se pōt volūtariē disponere ad
ei? susceptionē. Cōtra habit? ille pōt dari alicui sine
omī sua dispositiōe pūia: vt p r de pūilis baptizat?
Nec valet dicere: q pcedit sacramētū baptisimi. Tū
qz sacm baptisimi nō est in voluntate paruuli: tū qz
deus potentiam suā nō alligauit sacramentis: vt di
cit mgt. Jō qd dare pōt p sacm: pōt etiaz dare sine
sacris. Itē: qncūq: duo act? sūt eiūsdē rōnis quozuz
neuter habet circūstātiā malā: si vn? est accept? deo
etiā aliū: cū nulla sit rō diuersitatis: s; actus elicit?
post charitatē infusam: est eiūsdē rōnis cū eo qui an
te charitatē elicit? est. Itē si vnus est accept? etiā et
ali? pna nota cū maiori. Minor p r: qz act? genera
tius habit?: ē eiūsdē rōnis cū actu elicito p habitu
alioqn p eū habit? nō augmētaret: p eā em augmē
tat p q generat. Itē oīs actus q est meritorio cūz ali
qua circūstātiā: q nec de se est laudabilis nec vitupe

rabilis: etiā est meritorio sine illa circūstātiā. Sed
actus aliq: cū charitate (puta diligēdi deū) est meri
torius. Et illa circūstātiā: scz charitas infusa de se
nō ē laudabil: q sine ea adhuc est meritorio: pna ē in
Darii: Maior p r: qz circūstātiā q de se nec ē lauda
bilis nec vitupabilis nō facit actū meritorio nec de
meritorio: cū maxime laudabile sit actū esse merito
riū. Minor p p pma est cōclō pma. Pro scda scz
q charitas de se non sit de se laudabilis. Probat: qz
nullus habitus est de se laudabilis: quod probat qz
nō acq: situs: q multomin? infusus: qz min? habz de
volūtario qz s; q de actib: libere elicitis est acq: situs?
Q, qd acq: situs nō sit de se laudabilis nec vitupe
rabilis. Probat: quia quilibet indifferenter stare pōt
cū dei amicitia et odio. Nā si aliq: vitiosus repente
conuertit: et sit de inimico amic? nō statim corrupū
tur habitus vitiosi acq: situs: qz adhuc post cōuersionē
sentiet se magis inclinātū ad pōres actus vitiosos
donec p oppositos habitus vtuosos (per exercitiū
bonorum actus acq: sitos) corrupātur. Sic si mul
tas habens virtutes incidit in mortale sit inimicus
dei: et tū non statim corumpunt habitus virtutum.
Cōtra solutione illaz rōnū. Nota q licz ad meritū
vite eterne de condigno plura de facto requirant: vt
p r in. ij. dis. xvj. p r q sit libere elicito: z fm incli
nationē grē: z p hoc condignū pmiō: et acceptum a
deo liberaliter ad hmoi pmiū: tū illud vltimum est
pncipale in rōne meriti: q solo existēte sine alijs act?
est meritorio et psona digna pmiō. Eo nō existente lz
sit actus libere elicito: z fm inclinationē charitatē: z
grē: nō est meritus neq: cōdignitas. Un null? actus
grūcūq: libere elicito: etiā cū qcūq: dono creato
sine grā: sine charitate est essentialr meritorius. Sz ex
sola liberali acceptatione diuina: et ita precise ex sola
grā increata vt patuit. q. ij. z. q. p sēti cōclōsione. ij.
Q, aut de facto requirāt charitas infusa q ē ipa grā
est ex sola misericordi ordinatiōe diuina. Ordinauit
em de? se velle omī qd decreuit acceptare ad glām:
cōferre hūc ornātū: q ē grā q pficit: et ad bonū libere
eliciēdi pparat z adiuuat: q charitas requir nō est
ppter pfectionē charitatis: s; ppter bñplacitū dei et
sue benignissime volūtarē. Per hoc ad pma rōne pōt
dici breuiter q voluntas nō magis meret p hoc vel
illud: nisi qz hoc vel illud acceptat a deo. Et qz deus
decreuit nō velle aliquē actū acceptare: nisi illuz q eli
cit ab habēte charitatē: et fm ei? inclinationē deo ex
h paise ē magi meritorio: z nō ex eo q est in ptate sua.
Nec sequit: Nō laudamur: q nō meremur: qz laus
pprie deo debet: a q est omī bonum z meritus nrm.
Hinc Aug. ad Sixtū p sbyter. Lum coronat deus
merita nra: nihil aliud coronat q munera sua. Ma
gis q meritū ē: qz est a deo ad reddēduz opanti ma
gis acceptū qz qz est in ptate nra aut libere elicatum.
Ad scdm d r: q deus nō acceptat opus nrm: qz chari
tas magis accepta: sed qz ita placuit. Et sic regula
phi nō hz hic locum. Quia intelligit: quādo aliqd ē
tale ppter aliud esse tale precise. Cōtra tertium: ad
missio q act? meritorio et nō meritorius possunt esse
eiūsdē rōnis essentialis: s; nō accidētalīs. Est tamē
rō diuersitatis sola diuina voluntas dei sic ordinat.
Cōtra quartū neget maior. Ad pbatōne cōcedit q
circūstātiā tal' ex se vel natura ppria nō facit actū me
ritorium: s; ex ordinatione diuina: qz qstūcūq: esset
laudabilis ex se: si a deo nō ordinaret ad premiū: nō

Notab.
f

Dub. 2. faceret actū meritorij. **C** Scdo dubitat. Si eet po-
nēda charitas infusamariē vt esset ratio acceptādi
(actū ad pmiū) volūtati diuine sed h nō ē. pna nota.
Maioz p3: q2 nō videt alia rō ponēdi charitatē in-
fusam. Minoz pba: q2 nihil creatū pōt esse rō actū
diuini. Nec in se nec vt rēdit in tale obiectū. Quia
actū diuinū est eternū et immutabil. Vis creatura tē-
poralis et mutabilis ac possibilis. Sz mutabile non
pōt esse rō immutabil: q2 rō aliqd esset tale absqz rō
ne sic essendi: qd est impossibile. Itē circūscripto oī do
no supnaturalit: est distinguere inter amicu et inimi-
cu: vt inimicū dicat: in quo est pccm nō dclerū: et ita
offensa dei et amicu in quo nō est offensa. An aut col-
latiōez doni supnaturalis pōt inimico dimitti offen-
sa. Nō em necesse est si dimittit offensa p nō iputatio-
nē ad penā: q addat donū ei q fuit inimicū. Nūc aut
charitas pōt distiguere inter filios regni et carceris
fm Aug. **C** Itē si ponit charitas maxime vt inclinā-
do potētā cōcauset meritum: sed h nō. Minoz pba-
tur: q2 vel vt causa pncipalis: vel min⁹ pncipal. Nō
scdm: q2 pncipal cā bonoz meritorioz est: q vt dicit
mg⁹ dif. xvij. scdi. Ad quā volūtas habz se vt pedis
sequa nō puia: cōcomitās nō ducens: vt dicit Aug.
ad Bonifaciū papā. Si aut pncipalis: q2 cū inclinet
naturalr nō libere sicut oīs habit⁹: sequit q act⁹ me-
ritori⁹ nō esset liber et in prāte volūtatis sz natural.
tenet pna: q2 effect⁹ sequit cōditionē causē pncipal

Risio. **C** Ad illa rñdē. Ad pmiū d2: q charitas non est rō
acceptādi necessaria vt patuit. q. i. et ij. Sz pōt dici
rō acceptandī: ex libera ordinatiōe diuina: ad hūc itel-
lectū: q2 ordinauit de⁹ nō acceptare actū: nisi ex cha-
ritate inclināte a volūtate elicitū. Et illo mō nihil p-
hibet aliqd creatū esse rōnē acceptādi deo et ita act⁹
diminui. **C** Ad scdm dicit: q pōt distingui int amicu
et inimicu sine charitate. Nec ppf b requirit cha-
ritas: q2 ppter ordinatiōe diuinā sepe dicitā. Disti-
guere rō filios regni: cōsequit charitatē ex diuina or-
dinatione. **C** Ad tertiū d2: q in actu meritorio duo
est attēdere: scz subam actus: et rōnē meriti. Quan-
tum ad subam est pncipaliter a volūtate libere pdu-
cente. Quantum ad rōnē meriti est pncipalr a charita-
te ex diuina ordinatiōe. Principalissime tñ et vere a

Dub. 3. deo libere acceptāte. **C** Tertio dubitat: hō naturalr
ordinat ad bñtudinē tāqz ad suū finē: q pōt eā natu-
ralibz actibz cōsequi: et p pns sine dono supnaturali
cōsequētia pba: q2 natura nihil agit frustra: nec de-
ficit in necessarijs. ij. de aia. Deficeret aut si ad ea in
q ordiat pducere nō posset. An pba: q2 hō natura-
liter appetit bñtudinē tanqz finē fm bñm Aug. xij.
de tri. et Boe. ij. de cōsol. Ad illud aut ordinat natu-
liter qd pōt naturalr cōseq. **C** Itē charitas impedit
meritū: q nō requit. An pba: q2 quo aliqd est ma-
gis debitu eo min⁹ meret: sz exñte charitate bonus
actus est magis debitus: fm illud Grego. Dum cre-
scunt dona: rōnes etiā crescūt dono. **C** Itē q oqus
est magis laboriosum eo magis meritorio: sed chari-
tas facit opus min⁹ laboriosum: q2 fm Aug. Dia-
scusa: leuitaz ppe nulla facit charitas: et ita facit min⁹
meritorio. **C** Itē meritū ascribit etiā actibz fidei: pa-
tētē / fortitudis. et in scripturis: q nō solū charita-
ti. **C** Ad pmiū d2: licz hō naturalr ordinat ad finē bea-
titudinis: nō tñ ad cōsequēdum p mediā tñ naturalia
Necio deficit natura i necessarijs: qñ necessaria a do-
no supnaturali cōferūt. Sicut dispositiō embziōis

humane nō est frustra nec deficiēs: quis nō attigat
formā intellectuā in materia embziōis pducēdā.
Nec ad illū terminū ordinat q pōt naturalr cōseq.
Nā hō faciēdo qd in se est naturalr dispōit ad grāz
supnaturalē. Ad scdm d2: q act⁹ magis debitus nō
est min⁹ meritori⁹: maxime qñ cū maiozi debito stat
maioz dignitas actus vt in pposito. Etiā debitu nō
minuit rōnē meriti: q2 nō min⁹ est meritoria obfua-
tio pceptoz p charitatē et obediētiā q act⁹ superoga-
tionis: ppter qd doc. dicit. Actū cū voto factū esse
magis meritoriu q si sine voto fiat. Ad tertium de
ope laborioso distinguit: q2 qñqz opus est magis la-
boriosuz ex ipso ope: q2 arduū est aliquāculū et cedēs
vires naturales. Alio mō d2 laboriosuz ppter opan-
tis defectū: ppter quē magis laborat. Et ista labo-
riositas minuit meritū. Prima auger et ad illa pmo
uet charitas q2 facit aggredi ardua. De b dif. xxi. se-
cundi latius habet. Breuiter meritū nō cōmēsurat
labori sed pfectioni charitatis et intēioni actus. Ad
quartū dicitur q meritū attribuit actibz aliarū vru-
tum in qru: sunt formate charitate: et nō alias vt. s.
per aplm. i. Coz. xij.

Questio Quarta.

Trū charitas possit

Augeri. **C** Pro articulo pmo. q. hui⁹ pri-
mū suppono p intellectu termi q p au-
gmētabile doc. intelligit dē qd intensibile. Nam de
augmētatiōe substāiali aut qritatiua molis: nihil
ad ppositum: sed tñ de augmētatione vtutis et pfe-
ctionis. Et quis varie sunt opi. de hmoi augmēta-
tiōe quō fiat: sequor tñ opi. eo q tenet eā fieri pad-
ditionē grad⁹ ad gradū: in eadē pre subiecti penetra-
tione simul existētū eiusdē rōnis: numero tñ differē-
tiū p quā totū sit mai⁹ pfectiue vlt intēsiue. Et quis
in cōclōne hui⁹ qstiois vitz q charitas auger oīs
cōcordat ppter auctoritatē scripture. Sec⁹ d modo
augmētatiōis: de q in sequētibz qstioibz vidēdū erit
In hac rō qstioe doc. pncipalr inuestigat qritū ad lo-
gicā q ppositiōes veniāt cōcedēde et q negādē. **C** No-
randū igit secūdo: q aliqd recipere magis vel min⁹ du-
pliciter accipit. Uno mō realr et sic recipere in se inbe-
siue formā mag⁹ et min⁹ intensaz. Alio mō denotiari-
ue: fm quandā silitudinē et pditionē: q2 de ipso ma-
gis et min⁹ pdicat. **C** Pro articulo scdo est cōclō pma
Capiēdo magis et min⁹ pmo mō: nulla forma susci-
pit magis et min⁹. P3: forma accidētalis nihil reci-
pit in se: q2 accidētis nō est accidēs. Secus de forma
substāiali scz intellectu. **C** Scda cōclūsiō: capiēdo
magis et min⁹ pprie scdo mō: Nulla forma suscipit
magis et min⁹: p3: q2 vna charitas nō est magis cha-
ritas q alia. **C** Tertia cōclō improprie forma susci-
pit magis et min⁹: vt valet tñ: vna forma est maioz
vel minoz alia intēsiue. Vel vna forma est maioz for-
ma: et vna alia forma ē mior forma. Et ita b consiliū
intellectu: et ita pdicta cōcedēda est: forma suscipit
magis et min⁹ in sensu copulatiuo nō copulato: q2
vna et eadē forma nō est maioz et minoz. Aliter in sen-
su signato pōt etiā pfata ppositiō cōcedi sic scz de illo
termio forma pdicat magis et min⁹ copulatiue: q2 il-
la ē vera: forma recipit magis et forma recipit min⁹
nō de vna sz de diuersis formis. **C** Quarta cōclūsiō
hec est falsa de vtute sermonis: forma augmentat.
p3: q2 nulla forma est pmo mior et postea maioz: q2

Arti. 1.
Nota. 1

Nota. 2

Arti. 2.
cōclō. 1.
B

2

3

4

Ad m ij

nec illud qd pcedit augmentatiōe: nec illd qd acqrit
p augmentatiōe. Licet totū resultas ex pcedēti: z illo
qd acquirē sit mai⁹ qz forma q pcessit. Sz b totū nō
fuit pri⁹ sic nec illud qd acqrit. Nec etiā aliq forma
cōis: qz nulla tal⁹ est nisi signū: sz nullū pdicatū dicit⁹
de cōi: nisi cōuentat illi p aliq singulari. ¶ Quinta cō
clusio: subiectū forme nō augmentat⁹: qz lz hō pmo sit
min⁹ char⁹ z postea mag⁹ charus: tñ ppter b hō nō
augmentat⁹: sz charitas: vñ denoiat magis vel min⁹
charus. ¶ Sexta p^o: fm cōem modū loquēdi: for
ma augmentat⁹. p^o b^o: qz aliqd augmentat⁹ fm oēs: et
nō subiectū: qz forma. Habet aut cōis mod⁹ loquēdi
hūc intellectū: Forma augmentat⁹. i. aliq forma i aliq
subiecto pmo est mior: z postea in eodē subiecto ē for
ma aliq alia eiusdē rōnis maior sine interruptione:
vñ etiā extra subiectū fm potentia diuinā: dicit⁹ sine
interruptione: qz si fieret interruptio: nō esset vn⁹ mo
tus sz plures. Et sub illo intellectu sequētes qstōes
tractabunt⁹: qd inuestigabit⁹: quō fiat augmentatio.
Ex illo seq⁹: qz licz forma augmentet⁹: nō tñ mouet lz
subiectū ei⁹ moueat⁹: qz mor⁹ dicit⁹ successione. Au
gmentatio aut forme (de qz hic fit pmo q est charitas)
fit in instāti. Itē moueri capit⁹ p esse subiectino mor⁹
nec augmentari (vt nūc de augmentatiōe loqmur) est
infer⁹ ad moueri. Neqz b mōia augmentatio est spēs
mor⁹ licz nō sit sine moru naturāl⁹. Quia qñ forma
augmentat⁹ subiectū forme mouet⁹: large accipiēdo
moueri: vt se extēdit ad mutatiōe. Posset tñ de⁹ ali
quā formā a subiecto separā augmentare: b em nulla
iccludit p dictionē: z sic augmentatio eēt sine moru: qz
ibi nihil moueret nec mutaret. ¶ Septia p^o: hec
simpl⁹ z de rigore fmonis est vera: Forma hz latitu
dinē: qz valet illā: Forma hz in se pres realit⁹ distin
ctas. Utrū aut augmentatio sit alteratio: pōt cōcedi
q augmentatio ē alteratio nō forme q augmentat⁹: sed
subiecti. Nec ē sentētia doc. in scripto suo qstōe p^o sen
ti. ¶ Ulex p clarioz dictoz z dicēdoz intellectu. No
tandū pmo q duplex est augmentatio: vt notat doc.
infra. q. viij. hui⁹ dis. scz intensiua et extēsiua. Augme
tatio extēsiua est p quā illud qd auget occupat maio
rē locū post q ante. Et hec duplex: qdā sit p additi
ōe part⁹ ad partē facientis p se vnū cū illa: disticta
ab ea loco et situ: vt cū aqua addit⁹ aque: vel alicui⁹
supficiē ps vna pus dealbat⁹ qz alia. Alia augmēta
tio extēsiua fit in eodē subiecto p^o se: vt in rarefactiōe
q aliqd fm se totū fit mai⁹ extēsiue. In tali augmē
tatiōe (si tenet⁹ q qstitas est accidēs distinctū a re qz
ta) pōt qstitas tota corrūpi⁹: et noua maior introdu
citur: et nō manet vna qstitas cū alia. Si vero tene
tur q qstitas nō est accidēs inherēs rei quāte: sz est
res met quanta nō sit ibi additio noue qstitatis: sed
ipā res rarefacta p elongationē priū suaz occupat
maiorē locū post q ante: p solū morū locale earū dē
siue ad generatiōe alicui⁹ rei noue. Augmentatio in
tēsiua: est additio p^ois ad p^ois facientis cū illaynum
indistictē ab eo loco z situ: absqz eo q p se sequat⁹ ma
ior qstitas. Quidā vñ ponūt augmentatiōe triplicē
vt refert⁹ Pe. de aliaco. q. ix. scz pure intensiua: q est
in formis spūalibz nō corp^oalibz: vt est charitas. Pu
re extēsiua sicut rarefactio vel augmentatio corp^opor.
solidoz. Intēsiua z extēsiua: vt augmentatio forma z
corp^oaliū: caliditas: sz et frigiditas. ¶ Notandū
scdō: q augmentatio q ē solū extēsiua: pōt subdiuidi
in discretā siue numerosā z in cōtinuā. Exēplū pri

mi pōt pōi. Lū grex ouīū nūeraliter auget⁹. Exēplū
scdō in rarefactiōe aeris vel alteri⁹ vt paruit. ¶ Notā
dum tertio: q augmentatio intensiua multiplicat⁹ solet
imaginari. Uno mō vt sup imediate paruit: p accu
mulationē graduū eiusdē rōnis: cōstitutiū vna for
mā: que fit mag⁹ intensa qz aliq ps eis. Alio modo
imaginant⁹ aliq fieri augmentatiōe intensiua solū p
recessum a non gradu. Et istud a diuersis varie ali
gnat⁹. Nā quidā dicūt: q intensio fit p depurationem
alicui⁹ forme a suo cōtrario. Alij q fit p maiorē radi
cationē in suo subiecto. Ita q fm istos cōtingit ean
dē formā penit⁹ inuariatā fm suā essentia: aliqd sub
iectū min⁹ intēse denoiare: z postea magis z sili⁹ ecō
tra. Sed ista opinio nō est va: vt habet declarari in
phia. zc. Quarto notādū: q augmentatio tā intensiua
qz extēsiua dupl⁹ pōt imaginari fieri. Uno mō sub
to siue in instāti: sicut si sol aut aliud luminosum cre
aretur in instāti in medio dyaphono: et postea aliqd
aliud crearet⁹ in eodē medio in instāti. Pz qz fieret
ibi augmentatio lumis tā extēsiua qz intensiua in illo
scdō instāti. Alio modo pōt imaginari talis augmēta
tio fieri nō in instāti: sz successiue cōtinuē: tā fm extē
sione qz fm intēsiōe. Ita q data aliq forma (vt cali
ditate) verū est dicere: q an quālibz partē isti⁹ calidi
tatis: pus fuit ei⁹ medietas fm intēsiōe z extēsiōe
qz illa tota ps. Et sic fit successiue cōtinuē. Un p de
claratiōe istoz est hic vidēdū: qd est aliqd fieri in in
stāti. Rndet dñs Camera. q. ix. pmi. aliqd dī fieri in
instāti: qz nulla ei⁹ ps p fuit an q illud esset. Ex quo
sequit⁹: q nō stat aliqd idiuisibile fieri: z illd nō fieri
in instanti. Pz qz nihil ei⁹ ante ipm p fuit: cū ipm ca
reat priū. zc. ¶ Quinto: notādū q augmentatio cōti
nua pōt dupl⁹ fieri. Uno mō pōt fieri cōtinuē succes
siue. Alio mō cōtinuē pmanēt⁹. Et hoc dupl⁹: quia
duplex est cōtinuum: scz cōtinuum successiuum: et
cōtinuum pmanens. Dicitur aut aliqd cōtinuē
successiue augeri: qñ in qlibet instāti posteriori ē ma
gis intensus vel magis extēsum qz in aliq p^ori. Ita
q nō est dare aliqd tēpus in augmentatiōe sic p^oriua
in q toto illud sit equaliter intēsum vel extēsum in q
libet p^o. ¶ Sexto notandū: q latitudo sicut hic su
mit⁹ (cū loqmur de latitudine formaz) est pluralitas
distinctaz priū cōstitutiū p se vnū extēsum vel intē
sum. Et est duplex scz intensiua: z extēsiua. Latitudo
extēsiua est pluralitas partū distinctaz: cōstitutiū
p se vnū qstū cōtinuū. Un nō capit⁹ h latitudo p
ut apud mathematicos distinguit⁹ contra longitudi
nē. Latitudo intensiua siue qdualis: est pluralitas
distictaz priū sibi inuicē coexistētū: et cōstitutiū p se
vnū qstū intēsum. Sed qd⁹ vt hic sumit⁹: dī ps alicui
ius latitudinis intensiue siue ps alicui⁹ forme: alteri
pri eiusdē coexistēs: z secū cōstitutiū p se vnū qstū in
tensum. ¶ Septimo notandū post p^odicta in cōclusi
onibz q^ota z sexta qstōis hui⁹: q aliquam formā au
gmentari pōt intelligi dupl⁹. Uno mō dī tute fmōis
Alio mō fm intēsiōe loquētiū: vt paruit in cōclōne
vi. Nec ex alioz dictis referre placuit: p clarioz di
cto⁹ intellectu ex pe. scz Camera. et Grego. ¶ P^oria
ppō. i. ppositio est dñi Camera. z hec est. Aliqd subiectū pōt
dici magis et minus tale: siue alicuius q^oratie aut
alteri⁹ rei sibi inexistētis acq^ositiōe vñ dep^oditōe. Pa
ter: q sit aliqd subiectū puta. a. calidū vt octo: z. b. ca
lidū vt q^ortuor. Augēat⁹ q caliditas ipsius. b. vsqz ad
octo: tūc. b. fit magis sile. a. q pus: et econtra. Sed

Nota. 1
C. Ulex p clarioz dictoz z dicēdoz intellectu. No
tandū pmo q duplex est augmentatio: vt notat doc.
infra. q. viij. hui⁹ dis. scz intensiua et extēsiua. Augme
tatio extēsiua est p quā illud qd auget occupat maio
rē locū post q ante. Et hec duplex: qdā sit p additi
ōe part⁹ ad partē facientis p se vnū cū illa: disticta
ab ea loco et situ: vt cū aqua addit⁹ aque: vel alicui⁹
supficiē ps vna pus dealbat⁹ qz alia. Alia augmēta
tio extēsiua fit in eodē subiecto p^o se: vt in rarefactiōe
q aliqd fm se totū fit mai⁹ extēsiue. In tali augmē
tatiōe (si tenet⁹ q qstitas est accidēs distinctū a re qz
ta) pōt qstitas tota corrūpi⁹: et noua maior introdu
citur: et nō manet vna qstitas cū alia. Si vero tene
tur q qstitas nō est accidēs inherēs rei quāte: sz est
res met quanta nō sit ibi additio noue qstitatis: sed
ipā res rarefacta p elongationē priū suaz occupat
maiorē locū post q ante: p solū morū locale earū dē
siue ad generatiōe alicui⁹ rei noue. Augmentatio in
tēsiua: est additio p^ois ad p^ois facientis cū illaynum
indistictē ab eo loco z situ: absqz eo q p se sequat⁹ ma
ior qstitas. Quidā vñ ponūt augmentatiōe triplicē
vt refert⁹ Pe. de aliaco. q. ix. scz pure intensiua: q est
in formis spūalibz nō corp^oalibz: vt est charitas. Pu
re extēsiua sicut rarefactio vel augmentatio corp^opor.
solidoz. Intēsiua z extēsiua: vt augmentatio forma z
corp^oaliū: caliditas: sz et frigiditas. ¶ Notandū
scdō: q augmentatio q ē solū extēsiua: pōt subdiuidi
in discretā siue numerosā z in cōtinuā. Exēplū pri

Nota. 5
E

Nota. 6

Nota. 7

ppō. i.

f

qđ est magis sicut est magis tale. Si poni posset exēplū de iusto qđ dicit qñcūq; filius deo. Et si iustus crearet in grā dicitur plus filius deo: et deus plus filius illi: et in deo nullius sit acq̃sitiō. **Sēda** ppositio: Aliqđ subiectū dicitur tale vel aliq̃le p q̃litate accidentalē ab eo realit̃ differēte. Pr̃: qz albedo panis in sacro manet sine subiecto: qđ olim denomiabatur albu cū infor- maret panē. **Tertia** ppositio: aliqđ subiectū pōt ēē magis r̃ min⁹ tale: p aliquā q̃litate accidentalē. Pr̃: aqua dicitur magis vel minus calida p caliditatē eam informātē. **Quarta** ppositio: aliqđ subiectū non pōt ēē magis et min⁹ tale p aliquā qualitatē accidē- talē ipā q̃litate formalit̃ r̃ simplr̃ nō variata intrin- sece. Pr̃: de q̃litate in subiecto existēte: qđ si intendit̃ dicitur aqua calidior. **Intensio** autē sit pluriū q̃duū accu- mulatiōe. **Quinta** ppositio: nulla forma pōt suū subiectū denotare r̃ facere mag⁹ vel minus tale: nisi p̃ntēsiōne r̃ remissionē ipī⁹ forme in se. Et sine no- ua alicui⁹ alteri⁹ p̃is acq̃sitiōe vel dep̃ditiōe: alias em̃ nō posset salu ar̃i: q̃lī ipā forma esset de nouo in- tensior vel remissior. Et qđ ppositiōe seq̃t p̃mo: qđ in cuiuslibet forme intensiōe aliqđ noui acq̃rit̃ realit̃ di- stinctū a p̃ori forma. Sēdo qđ illd acq̃sitiū est eiusdē speciei specialissime cum forma p̃ori. Tercio qđ illud acq̃sitiū manet cū p̃ore r̃ facit vnū cū eo. Nec proce- dūt fm̃ eā opiniōne de formaz̃ intensiōe quā hic am- plectimur: r̃ quā tenet doc. impugnatis alijs opinio- nibus in q̃stīōe quita et sequēti. **Sexta** pp̃o: aliqđ forma accidentalis h̃z latitudinē diuisibilē: nō solum fm̃ realē extensionē sed etiā fm̃ gradualē intensiōe pr̃: ex dictis et notatis: qz illa ppositio: forma h̃z la- titudinē: valet illā de virtute sermonis: forma habet in se plures p̃tes realit̃r distinctas: faciētes p se vnū extensum vel intensus. **Septima** ppositio: chari- tas auget et pōt augeri. pr̃: qz aliqua charitas pri⁹ est minor: et postea est aliqđ charitas maior: cui⁹ pars est charitas p̃ori. Q, autē charitas possit augeri. pbat̃ et auctoritate apli ad Phil. i. Oro vt charitas ṽia sic magis abundet. i. crescat: fm̃ glo. Nō oīasser autē apls p charitatis incrementō: si nō esset possibile eā augeri. Item. h̃z I. h̃z. j. Br̃as ago qm̃ supercrescit si des ṽia et abundat charitas. Itē ecclesia orat̃ dicēs Om̃ps sempiternē de⁹: da nobis fidei spei r̃ charita- tis augmentū. Itē Aug. dicit̃ in ench. c. penul. Minuit cupiditas charitate crescēte. **Octaua** pp̃o: chari- tas nō solū subito r̃ instātaneē sed etiā in tempore cōtinue pōt augeri. Pr̃: qz oēm formā habentē lati- tudinē intensiūā pōt de⁹ r̃ simul et successiue causare sed charitas est hm̃ōi: i. g. r̃. maior pr̃: et minor se- quit̃ ex dictis. Quia cū charitas posset augeri r̃ non fm̃ extensionē: vt pr̃. sequit̃ qđ fm̃ intensiōe r̃ p cō- sequēs. r̃. Quid autē sit de facto: in ppositio dubiū ē. Nā r̃ si nos mereamur in tpe: adhuc de⁹ i instātī p̃e- incantū augere charitatē in nob: q̃tū i tpe meremur illā augeri. Et hoc tā in p̃mo instātī actus meritorij: cū ipse p̃escriat q̃tū est duraturus: et q̃tū augmen- tum charitatis sibi correspondeat: qđ etiā in aliquo alio instātī ipius actus: sicut placet sibi. Si p̃o nos mereamur in instanti: adhuc ipse in tpe r̃ successiue pōt augere charitatē p̃portionabiliter ad meritū no- strū. Et sic ista cōclō ē facti: de qđ nō constat. Nec oīs lat⁹ habent̃ i Camera. post qđ hic recitare placuit pp̃. 9. qđ dicta sunt. Si p̃o charitas possit augeri i infinitū patebit ex q̃stīōe octaua. **Nonā** ppositio: charitas

augmentabilis est in viatore p actus ex grā pcedētes meritorie. Nec cōclusio post dicta priora satis diffu- sa hic breuiter pbat̃: quo ad p̃mā partem rōne tali: **Dis** forma habēs in se latitudinē augmentat̃: chari- tas habet in se latitudinē: qđ augmentat̃: tenet p̃leque- tia i Darij: maior pbat̃. **Dis** forma qđ pōt p se facere vnū cū alia forma eiusdē rōnis sese penetrātes in eo dē subiecto: sine extēsiōe subiecti augmentat̃. S̃z for- ma habēs in se latitudinem est hm̃ōi: qđ talis forma augmentat̃. **Minor** pbat̃: qz charitas habet plures p̃tes intrinsecas eiusdē rōnis realit̃r distinctas: qđ nō extendūt subiectū: qđ habet in se latitudinē: tenet p̃na ex qđ nois h̃re latitudinē: vltra charitas habet lati- tudinē: qđ augmentat̃: tenet p̃na ab eodē ad idē: siue a conuertibili ad cōuertibile. **P̃terea** oīs forma susceptibil magis r̃ min⁹ augmentat̃: s̃z charitas est hm̃ōi: i. g. r̃. Maior nota: minor pbat̃: qz in aliqđ sub- iecto nūc est forma minor: et postea in eodē subiecto sine interruptiōe est maior. Hoc em̃ est suscipe mag⁹ et min⁹ in ppositio: siue formā augmentari: vt patuit q̃stīōe p̃ri. Licet p̃potētiā naturalē: hm̃ōi ieriffētia charitat̃ nō sit euidenter nota: sed fide credita. Nec possunt hm̃ōi q̃dus se penetrātes p̃potētiā natura- lem intuitiue videri. Sēda ps pbat̃: qz ex diuina or- dinatione q̃cūq; existēs in grā: fm̃ grē inclinationē meritorie opat̃ meret̃ grē p̃oris augmentū. **Creat** em̃ deus nouū gradū charitat̃: quē infundēdo prioribz adiunat. Unde Aug. Charitas meretur augeri. vt aucta mereat̃ et p̃fici. **Respectu** autē hm̃ōi augmenti solus de⁹ est cā efficiēs. **Dis** autē meritorie saltē con- currit. **Circa** hāc cōclusionē nonā dubitat multi- pliciter p articulo tertio. Et p̃mo cōtra p̃mā partē. Charitas nō est augmentabilis: qđ Añs pbat̃. qz nec p̃existēs augmentatiō: nec p̃manēs post augmentatiōē: qđ nulla: tenet p̃na a sufficienti diuisione. Non p̃existēs: qz aut manet eadē aut nō. Si p̃imū: nō au- getur: qz manet idipm̃ qđ fuit ante augmentatiōē. Si nō manet: iterū nō auget̃. qz qđ auget̃ posterius est mai⁹: qđ aut nō manet: nec est mai⁹ nec min⁹. qđ etiā nō illa qđ manet post augmentatiōē: qz aut fuit prius aut nō. Si fuit pri⁹: et sic non alia qđ pri⁹ sicut pus n̄ fuit aucta: ita nec post. Si nō: tūc ē de nouo ac- quisita: qđ nō aucta: qz qđ augetur fuit prius minus. **Itē** sicut alterabile ad alteratiōē: ita augmentabi- le ad augmentatiōē: s̃z in alteratiōe subiectū alterat̃ nō forma: qđ in augmentatiōe forma nō augetur sed subiectū: et p̃ p̃ns nō charitas qđ est forma quedā in- herēs. **Itē** charitas in augmentatiōe nō mouet̃: qđ nō auget̃: tenet p̃na a supiori negato ad inferius: qz moueri est gen⁹ ad augmentari sicut mor⁹ ad augmē- tationē. Añs pbat̃: qz qđ mouet̃ recipit in se motū: charitas autē nō recipit in se aliqđ d. **Itē** nlla cha- ritas est magis charitas qđ alia: cū oēs sint eiusdem speciei: qđ nulla est intensibil vltra: qđ nlla augmentabil: vltra p̃na tenet: qz augmentatio charitat̃ est ei⁹ inten- sio. **Prima** p̃na pbat̃: qz datis duobz albedinibz qđ vna est intensior alia: vna est magis alba qđ alia: qz p vna subiectū ei⁹ est mag⁹ albu qđ subiectum alteri⁹: qđ ipā q̃litas erit magis alba: qz nihil dat qđ non h̃z nō qđ pōt forma dare denotiatiōē quā ipā nō habet. **R̃ndet** ad illa. Ad p̃mū dicit̃: qđ charitas p̃existēs auget̃: et ipā manet eadē: r̃ idipm̃ q̃tū ad eēntiā: va- riat̃ tū accidētalit̃: qz posterius est ps maior charita- tis qđ pri⁹ nō erat ps alteri⁹. Nec p̃pter mutatiōē ac-

Art. 3.
Dub. 1.
3

Dub. 2.

Dub. 3.

Dub. 4.

R̃sio.

cidentalē: res in se mutatur: nec materia in se mutatur si addit alij materie. Ad scōs neget maior. Cui⁹ rō nō est aliud q̄ qd nōis alterabilis ⁊ augmētabilis. Est em̄ alterabile res potēs in se suscipere formā quā prius nō habuit: vlt p̄dere quā habuit: ⁊ est subiectū. Sec⁹ de augmētabili: cui⁹ qd nōis positū est sup̄ in p̄mo notabili. ¶ Ad tertiū neget aūs q̄ charitas nō mouet capiendo motū ⁊ moueri large: vt in. iij. phico. fm̄ q̄ assignant ei ille spēs: generatio: augmētatio: corruptio: diminutio: alteratio: ⁊ motus localis. Ad p̄bationē neget q̄ om̄e qd mouet recipit. ⁊c. S3 moueri sic est mutari de esse in nō esse vel econtrariū de aliq̄liter esse ad aliter esse. Et hoc vltimū cōuenit charitati: q̄ p̄ augmētū erit p̄ charitatis rotū cōstituitur ex p̄eriti ⁊ sup̄addita: cui⁹ p̄r nō fuit pars. ¶ Ad q̄rtū cōcedit aūs: et negat p̄na. Ad p̄batiōez negat q̄ vna albedo ē maḡ alba: imo p̄p̄rio q̄ndo albedo nō est alba: s3 vniū albū est maḡ albū alio albo. Et cū addit: nihil dat qd nō h3: n̄m est qd non habet dare. Nō tñ optet q̄ denotatio conueniēs alicui rōne forme: cōueniat etiā forme. Nā cōpositū est hō p̄pter aiām rōnalē: et tñ aiā nō est hō: et aiā est sciēs p̄pter sciām: ⁊ tñ sciā nō est sciēs: ⁊ sic de alijs. ¶ Cōtra secundā p̄tē cōclōnis dubitat scōs. Si charitas augmētatur p̄ act⁹ p̄cedēs et ḡrat aut p̄ q̄libet: aut p̄ aliq̄s ⁊ aliq̄s nōnullū illoz pōt dici. ḡ. Nō scōm: q̄ nō est rō diuersitat⁹: cū act⁹ sint eiūsdē speciei: sal tē eiūsdē virtutis: et iō habēt eosdē effectus. Item p̄ quēlibet augeat meritū et p̄miū: ḡz ḡra siue charitas q̄ quāntitas meriti ⁊ p̄miū sequit⁹ quāntitatē charitat⁹ et ḡre. Nec pōt dici p̄miū: q̄ stat q̄ act⁹ sequēs sit remissior p̄mo: ⁊ ita nō corrūdet sibi ḡra maior sed minor: ⁊ ita nō augmētatur sed magis minuit. ¶ Solo p̄babiliter dicat⁹: q̄ q̄libet actu ex ḡra p̄cedēte augeat ḡra seu charitas p̄eristēs: sicut et p̄miū. Ad improbatōnē dicat⁹: q̄ p̄ calē actū remissum p̄ducit charitas minor p̄eristētē: tñ addita p̄eristētē reddit totū mai⁹. Et sic p̄eristēs augeat ad intellectū supra expositum. ¶ Dubitat tertiū: an sicut cōcedit: Charitas potest augeri: ita cōcedēdum sit q̄ charitas potest minui. Pro intellectu illius dubij notandū q̄ charitas pōt multipliciter cōsiderari: s3 fm̄ se: in ordine ad subiectū: in ordine ad causam efficientē. et quarto in ordine ad causam meritoriam. Scōm hec ponunt quattuor p̄positiōes. Prima: Charitas in se cōsiderata est diuiniuibilis. p̄bat⁹: om̄e diuiniuibile ē diuiniuibile: charitas est diuiniuibilis: ḡ. ⁊c. p̄na nota cū minore ex articulo p̄cedenti cum sit cōposita ex gradibus. Maior patet: quia diuiniuibile p̄ vna parte potest manere: et p̄ alia desinere et ita diuiniui. ¶ Scōda p̄positiō: Charitas cōsiderata fm̄ esse in subiecto est diuiniuibilis. Pr3: q̄ entitas in se diuiniuibil⁹ vbicūq̄ pōit est diuiniuibilis. Itē: q̄ charitas p̄eristēs in subiecto pōt acq̄rere gradum charitatis aduenientē: dū augeatur. Poterit etiā eundē q̄rtū est de se p̄dere in eodē subiecto: et ita minui. ¶ Tertia p̄positiō: Charitas per nullū agēs creatū pōt minui. Probat⁹: q̄ cui⁹ diminutio est annihilatio nō potest diminui effectiue per agēs creatū: sed diminutio charitatis est annihilatio gradus deperditū: cū nō manet in potentia subiecti: nec fm̄ se nec aliū eiūsdē rōnis: ḡ nō potest effici causa creata. p̄na tenet: et minor declarata est: Maior pr3: q̄ agēs creatū: sicut nō pōt creare: ita nec annihilare. ¶ Quarta p̄positiō: charitas nō p̄t minui

per peccatū demeritorie. Pr3: q̄ nec per peccatum mortale: q̄ hoc simplr tollit charitatē: cū sibi repugnet: nec p̄ veniale. Tū quia p̄ minori malo nō tollit deus maius bonū: sed charitas est mai⁹ bonū q̄ veniale sit malū. Tū q̄ veniale stat cū charitate. Tum q̄ si veniale minueret charitatē: cū nō sit infinita: p̄ replicationē venialiū posset tolli tota charitas. p̄ns est falsum: q̄ tunc talis nec esset in statu salutis: nec dānationis. Et pr3 p̄na: q̄ tollit ipm̄ veniale centesimā partē ḡre: si tūc ceteris repeteret auferret totā. Et his sequit⁹ r̄sio ad dubiū motū p̄ aliq̄r cōclūsiōnes. ¶ Prima: q̄uis p̄ potentia absolutā dei charitas pōt diminui: hoc tñ nunq̄ fiet fm̄ leges ordinatas dñi. Prima pars pr3 ex p̄positiōib⁹ p̄ma ⁊ scōda. Scōda p̄ p̄bat⁹: q̄ deus nō auferit dona sua a rōnali creatura sine demerito ei⁹. Vel ḡ demeret p̄ peccatū mortale: et tunc nō diminuit⁹: s3 oīno tollit charitas. Vel p̄ peccatū veniale: ⁊ hoc improbatū est. ¶ Cōclūsiō scōda: s3 charitas q̄rtū ad suā substantiā nō diminuat⁹: tñ feruor eius per peccatū veniale cōmissionis et omissionis remittit⁹. Probat⁹ p̄ scōda p̄tē q̄rtum ad p̄tā cōmissionis: q̄ actus oppositi generātes habit⁹ oppositos ipediūt conatū potētiē: q̄ nō ita feruenter creat in actus oppositos. S3 actus p̄cti venialis: s3 stent cū charitate: inclināt tñ ad oppositū aliq̄ mō actū charitatis cū ab illo deficiūt: ḡ pr3 minor: quia p̄ frequentia actū venialiū generat habit⁹ p̄cti venialis: inclinās potentia ad siles actus: et ita remittit feruorē siue conatū ad actus charitat⁹ q̄ aliq̄ modo repugnat actib⁹ venialib⁹. Quātū ad p̄tā venialia omissionis pr3: q̄ p̄ negligētia actū charitatis ita remittit feruorē: sicut p̄ frequentiam augeat. Et licet diuersi diuersimode notificet feruorē charitat⁹ pōt tñ facili⁹ dici q̄ feruor charitatis est p̄p̄ritudo seu conatus volūtatis ad actū charitatis eliciendū: qui est p̄cise p̄habitū charitat⁹ acq̄sitū ex actib⁹ frequentatis: hoc est feruor charitatis supponit p̄ actu charitatis seu volūtātē: cōnotādo volūtātē p̄mp̄ritudinē ⁊ facilitatē ex inclinatione habit⁹ charitatis acq̄siste puenientē: h̄mōi feruorē veniale minuit. Dū em̄ veniale cōmittit⁹: generat in hōie habit⁹ oppositi actui charitat⁹: p̄ q̄s volūtātē conat⁹ seu p̄mp̄ritudo tollit seu remittit. Et p̄tō hō omissionis actus boni negligunt⁹: ex cōsequēti nō gignunt⁹ habit⁹ p̄mp̄rificatēs potentia q̄bus nō genit⁹ potētia nō facilitat⁹ ad op⁹. Itē vt videri solet in. iij. et patebit infra dis. xxiij. q. ij. habit⁹ infusus sine acq̄sito nō inclināt. vt est multo rū opinio. Lū ḡ tales acq̄siti habit⁹ nō gignuntur: potentia nō actuat⁹ ad opus: per solum habitū infusum. ⁊c. Signuntur autē frequentia bono p̄actū. Et eoz omissionē: vel oppositorū actū cōmissione remittunt⁹ seu tolluntur. Sed diceret⁹: sint duo habētes equalē charitatē quozū vnus habeat peccatum veniale: alter nō. Itē q̄ venialiter peccauit nō est ita charus deo sicut qui non peccauit: cum ipse puniet⁹. Nec statim euolat si moritur: sicut alter nō habens peccatum veniale: ergo peccator veniale minuit charitatem. ¶ Preterea si peccatum veniale minuit feruorē: et cum feruor non sit infinitus: posset tantū aliquis multiplicare venialia q̄ feruor omnino tolleretur. Et sic iste haberet charitatem sine feruore. ¶ Ad primū dicat⁹: q̄ illi duo in casu sunt eque chari deo: q̄ eq̄ accepti ad vitā eternā. Et ad equalē p̄miū vite eterne. Nec obstat puniō vnus in purgato

Dub. 2.
K

Dub. 3.
L

prop. 1

2

3

4

cōcl. 1.

2

rio: qz illa nō est ex odio puniētia/vel nō acceptatiōe puniri. Quia nōnunq̃ pater filiū quē magis diligit z ad maiore hereditatē acceptat/magis punit. Et si habēs magnā charitatē/peccasset venialit̃: z habēs modicā/nō: p̃m̃? esset magis acceptus: qz ad mai? p̃m̃? licet esset puniendus/z nō secūdu. ¶ Ad secū dū dī: q̃ intelligēdo per feruore charitatis prompti tudinē siue conatū ad actū charitatis eliciendū: qui est p̃cise p̃ habitū acq̃sitū. Cōcedit̃ q̃ posset totus fer uor tolli p̃ cōtinuationē p̃cōz venialit̃: z omissionē actū fm charitatē eliciendo: nihilomin? maneret charitas integrā: p̃ quā adhuc posset in actus meri torios q̃rū ē de se p̃cise. ¶ Ad hos em̃ sola charitas: (vt aliq̃ volūt) cū libero arbitrio sufficit: licet non ita faciliter prompte z expedite/sicut cū frequentia habi tū acq̃sitōz. Tenēdo q̃ habitus infusus sine acq̃si to inclinēt potentiā: de quo infra dis. xxiij. q. ij. in ter tio. Tenēdo aut̃ oppositū. s. q̃ habit? infusus nō incli net sine acq̃sitiōe sec? dicēdū: sic em̃ manētē charitatē nō pōt in actū ex defectu habitū acq̃rendoz. ¶ Et si q̃s argueret de activitate charitatis/pōt distingui de noīe activitat̃: an cōnotet actualē tēdētiā v? pōtē tialē solū z c. sicut dici solet de inclinatione habit? de quo lat? vide dis. xxiij. q. j. tertij. du. iij. Et fm h̃ for metur respōsio. Valēt ad hoc dubiū dicta Camera cen. q. ix. ar. iij. z Grego. q. v. arti. ij.

Questio. v.

Opposito q̃ charitas

augmētari possit. Utrū charitas p̃sistens maneat in fine augmētatiōis. Recitantur z impugnant̃ a doct̃. opi. Bonfredi q̃lib. vij. q. vij. z Sco. q. iij. dis. hui? ¶ Quibus dimissis est p̃clusio r̃sali: In augmētatiōe qualitat̃/qualitas p̃cedens nō corrūpit̃/ s̃ manet. Probat̃: qz si in augmē tatione charitas p̃cedēs corrūperet̃ z noua sequerēt̃ sequerent̃ multa incōueniētia. ¶ Primum/ q̃ in fini te forme quarū nulla esset pars alteri? in fine augmē tationis essent actualiter p̃sistētes: qz quolibet instāti esset noua forma accidentalis. Sūt aut̃ infinita instā tia. ¶ Secū dū/ q̃ rei p̃manētis daret̃ vltimū instās esse naturalit̃: qz in quolibet instāti augmētationis esset noua qualitas/ cū nulla maneret cū alia: q̃ q̃libz qualitas p̃ter vltimā genita/ fuit t̃m̃ p̃ instās. Et per p̃ns illud instās esset p̃m̃ z vltimū ēē illi? qualitat̃. ¶ Tertij/ q̃ de? posset facere infinita in actu simul/ qd̃ opinātes negāt. Probatio: qz oēm rē productā a causa naturali deus pōt cōseruare durate actiōe cre ature: sed forme in augmētatiōe producte sunt infini te. Nec habet hec instātia locū in partibz cōtinui: q̃a ille partes nō sunt fm se totas distincte. ¶ Quartū: incōueniēs: qz tūc vñ cōtrariōz esset per se causa cō trarij/ puta in remissiōe caloris/ frigiditas remittens esset p̃ se causa caloris: qz p̃ quolibet instāti remissiō nis generat̃ nou? calor: minor a causa remittēte que est frigiditas: qz a nulla alia causa/ nisi diceret̃ a cau sa vniuersali/ qd̃ nihil est: qz vniuersalis agit fm exi gentiā cause particularis: nec celū cū frigiditate pro ducit calozē. ¶ Quintū/ q̃ qualitas in fine augmen tatiōis nō esset p̃fectior aliqua p̃cedēti: cū nulla for ma sit p̃fectior alia eiusdē rōnis: nisi p̃pter maiorem pluralitatē partiū eiusdē quātitatis: s̃ in augmēta tiōe q̃libet formaz est simplex/ nullas habēs partes intrōnales: qz si haberet plures p̃tes ille successiue

pducere: z ita p̃cedēs p̃s maneret cū seq̃nte. ¶ Se trum/ q̃ idē esset causa corrūptiōis z generatiōis q̃li tatū eiusdē rōnis. Nā generas posteriorē corrūperet pōzē/ q̃ t̃m̃ sunt eiusdē rōnis. ¶ Itē q̃rit̃: In augmen tatione charitatis/ cū solū mortale p̃c̃m̃ repugnat charitati: vt. q. p̃cedēti patuit/ qd̃ corrūpat charita tem pōzē. ¶ Itē augmētēt charitas p̃ decē act? me ritorios: stat decimū actū esse min? p̃fectū aliq̃ pōzē tūc charitas in fine manēs esset p̃fectior p̃cedēte: z ita nō augmētaret̃/ s̃ diminueret̃. Nā q̃libet act? pducē habitū fm mensurā sue p̃fectiōis. i. p̃fectior p̃fectio rem z c. ¶ Si dicis: Termini motus sunt incōpossi biles: s̃ termini augmētatiōis sunt qualitas minor z qualitas maior: ergo sunt incōpossibiles. R̃sio Termini p̃ se mor? sunt incōpossibiles: s̃ bi sunt non esse/ z esse eiusdē forme. Qualitas nō p̃sistens/ nec est subiectū nec terminus/ s̃ est aliqd̃ p̃sistēs vniē dum cum termino a quo. ¶ Corollariū: Nō semp̃ ge neratio vni? est corrūptio alteri?/ s̃ q̃n fit generatio cū abiectiōe cōtrarij vel repugnātis. ¶ Scdō sequit̃ q̃ in eodē stant maior z minor charitas: hoc est intē sior z r̃ emissior: qz pars z totū. Nec t̃m̃ idē est mag? z min? intēsum: qz neqz p̃s qualitat̃/ neqz tota/ neqz subiectū dī magis z min? tale a parte/ s̃ a tota q̃lita te. Et ita magis z min? sunt cōtraria. i. denotiatiōes cōtrariet̃ nō t̃m̃ cōtrariē. i. repugnātes: qz maior z mi nor qualitas stant simul: hoc est sumariū illoz/ que p̃ doc. habent̃. in. q. ista. Vide latius in doc.

Questio. vi.

Trū in augmentatiōe

sive intēsiōe charitat̃/ aliqd̃ realit̃ differēs a p̃ori sibi adueniat. ¶ Doc. plures recitat opi. de intēsiōe formaz: quaz vna est feri Tho. p̃ma scdē. q. lij. arti. ij. Alia Henrici ganda. iij. q̃lib. z ess insufficiētes ostēdit. ¶ Ut̃ deniqz hoc vocabulo au gmētatiō: vt sup̃ p̃ intēsiō/ more solito forte tūc t̃pis ita habuit p̃suetudo/ vñ sumi p̃ reliquo. ¶ P̃mo itaqz ponet̃ p̃clo r̃sali ad q̃nē: deinde mouebunt̃ z soluent̃ dubitatiōes. ¶ Cōclō r̃sali: In oī augmē tatione forme aliqd̃ reale addit̃ forme p̃sistēti diffe rens ab illa z remanēs distinctū. Probat̃: qz in oīi transmutatiōe reali/ aliqd̃ reale de nouo pducit̃ vel corrūpit̃/ aut aliqd̃ p̃sistēs acquirīt̃: s̃ in augmēta tiōe est realis trāsmutatio subiecti: ergo z c. Et non corrūpit̃ aliqd̃ reale: qz tūc ēēt diminutio si nullo ac q̃sito aliqd̃ corrūperet̃: nec p̃sistēs acq̃rit̃ manifestū est: ergo aliqd̃ nouū generat̃. Maior p̃z: qz als fie ret trāsit̃ de p̃dictorio in p̃radictoriū sine mutatiōe. Minor p̃z: qz p̃ augmētationē s̃biectū realit̃ fit ma gis tale: puta magis calidū vel albū. Uñ sic in aug mētatiōe quātitat̃ aduenit aliqd̃ reale a pōze distin ctum remanēs cū eo: ita in augmētatiōe qualitat̃is. Et qz nō pōt saluari p̃ motū locale aut coexistētiā cū maiori loco: sic augmētatio q̃ntitatis op̃ret q̃ aliqd̃ reale de nouo addat̃ p̃ori. Qz nō pōz maneat/ osten sum est. q. p̃cedēti. ¶ Ex illo p̃z/ q̃ remanens in fine augmētatiōis est essentialit̃ p̃fecti? q̃litate p̃sistēte lz sic eiusdē rōnis. Scdō/ q̃ nō oīa individua eiusdē speciei sunt eque p̃fecta essentialit̃: de q̃ dī. q. sequēti. ¶ Pro articulo secūdo hic sunt duo dubia. Prīmū/ que sit dīna inter generationē z augmētationē. Se cundū/ an oēs forme sint augmētabiles. ¶ Ad p̃mū dicit̃: q̃ generatio pōt accipi/ tripliciter: scz stricte/ lar

Nota.

Arti. i.
Cōclō.
B

Arti. 2.
L

M m iij

ge et largissime. **Stricte** p pductione cōpositi substa-
tialis p se subsistētia. **Large** p pductione alicui⁹ fm
se et qdlibet sui: qd natū est esse termin⁹ formalis ge-
neratiōis. **Largissime** p pductione cuiuscūq; de no-
uo. **Primo** mō sunt termini disparati: quia nulla au-
gmētatio (vt capit. i. s. p. intētiōe) est cōpositi substa-
tialis. Posset tñ in eo instāri in q generat cōpositū / qli-
tas peristēs in materia augmētari / si in eodē instāri
noua ps qlitatis pducere⁹ et pōri vniret. **Secō** mō
sūt generatio distinguit ab augmētatione: q illa est
etiā forme substantialis: ista tñ accidentalis. **Tertio**
mō generatio est in plus q; augmētatio: qz nūq; pōt
esse augmētatio sine generatione: sed bñ ecōuerso ge-
neratio sine augmētatiōe. Nā generatio nō presuppo-
nit aliquā partē forme: que fm se vel suā pte pducit:
sz augmētatio p supponit aliquāz pte forme pcedere
q augmētatiō: sz illud qd augmētatiō nō generat: qz illa
pars forme q de nouo pducitur: generat: sed ps for-
me peristēs: vel tota forma ex peristēte et supueniēte
augmētatiō. **Ad secūdū dubiū**: q nō oēs forme sūt
augmētabiles. Nam ille sole sunt augmētabiles / q
possunt facere per se vnū cum alia forma eiusdē ratio-
nis sine maiore extēsiōe quātitatina: hoc est dictū:
Omnis forma cōposita ex partib; siue gradib; eius-
dē rōnis se in eodē subiecto penetrātib; cetere nō sūt
augmētabiles. Quare autē hec forma sic est cōposi-
ta et nō illa / nulla est rō nisi p pta nature cōditio: qz il-
la est talis: et illa nō est talis. **Ex quo sequit⁹ primo**
q nulla substantia est augmētabilis fm naturā. **An**
autē p potētiā diuinā sit augmētabilis. **Rūdet** auc. si
due pres forme substantiales possent p diuinā potētiā
simul vniri vt faciāt p se vnū: et nullo mō distingua-
tur loco vel subiecto / tunc posset talis forma augeri.
Sz an b sit possibile de formis nūc creatis dubiū est
sed de creabili nō puto eē dubiū qn talis possit de no-
uo creari: q est alteri⁹ speciei ab oi forma creata. Si
em forme substantiales pducere repugnat sic hē pres ex
natura specifica sic spiritui repugnat esse diuisibile et
boi eē asinū nō sunt forme substantiales nūc producte
augmētabiles: sec⁹ de creabili. **Secō** sequit⁹ q quāti-
tas (si fuerit distincta a re quāta) nō est augmētabilis:
capiedo augmētabile (vt hic) p intētib; et remissibili-
bus: qz lz habet pres faciētes vnū p se / tñ ille nō sunt
p cise in eodē subiecto et situ: sz p se etiā faciūt maiores
extēsiōe subiecti. **Tertio** sequit⁹: Inter indiuidua
eiusdē rōnis est ordo pfectiōis eēntialis. **Prz**: qz for-
ma intēsiōis pfectiōis est essentialit⁹ forma eiusdē rōnis
remissa. De b. q. seqnti. **Nec** illud est p pta illō pbi:
Species habet se vt numeri: qz vep est vniuersalit⁹ /
q nūq; duo indiuidua differētiāz speciez sunt eius-
dē pfectiōis. Sed ex b nō sequit⁹: q nulla indiuidua
eiusdē speciei sic se habeāt / q alterz nō sit altero perfe-
cti⁹ / lz dent aliqua eiusdē pfectiōis. Et tātū de abbre-
uiatione questionis huius vide latius in doc.

Questio. vii.

Trū illud qd in chari-

tatis augmentatiōe addit sit eiusdē speciei
specialissime cū charitate pcedēte separata
ab ea. **Recitat⁹ et ipugnat⁹ a doc. opi.** **Petri aureo-**
li habēs tres articulos. Qua dimissa ponēt cōclusi-
ones rñsales p articulo pmo: et dubioz solutiones p
Arti. i. secūdo. **Pro articulo pmo** est cōclusio pma: **Bra-**
2do. i. dus charitatis p augmētationē supaddit⁹ est eiusdē

rōnis specificē cū charitate peristēte cui vnit⁹. **Pater**
qz nūq; res augeri pōt p aliqd alteri⁹ rōnis. **Petre-**
rea ps aque loco distincta ab alia pte eiusdē: sūt pars
albedinis est eiusdē rōnis: qz et ps charitatis ē eiusdē
rōnis cū alia pte a q nec loco distinguit⁹ / nec subiecto.
Itē charitas est qd omogeniū: q ptes sunt eiusdē
rōnis int se et cū toto. **Itē** nisi sic cū vniant⁹ / vnū ha-
beret se vt materia: aliud vt forma. **Quāq;** em ali-
qd cōponit ex aliqb; diuerse rōnis / vnū habebit se vt
materia et subiectū: aliud vt forma vel potētia et act⁹.
Nullibi inueniūt istātia. **Corollariū**: Quilibz gra-
2do. i. dus charitati adueniēs ē charitas. **Prz**: qz termin⁹
absolut⁹ et significabilis de aliquo / etiā de quolibz eiusdē
rōnis pducit. **Secō** cōditio: Charitas supaddita
pōt p se fieri. **Probat⁹**: qz qd cūq; eiusdē rōnis sunt rea-
liter distincta: qz vnū nō est ps alteri⁹: de⁹ pōt sepa-
ratim pducere et separatim cōseruare. **Probat⁹**: qz non
maior rō qre pot⁹ vnā qz aliā: pōt aut seorsum pdu-
cere et cōseruare pcedētē: qz et seqntē. **Itē** hoc nullaz
implicat cōtradictionē: qz. **Tertia** cōditio: Gradus
addit⁹ alteri nō pōt intuitiue videri a creatura natu-
ralit⁹ sine alio. **Sec⁹** de potētia diuinā: de q s. q. iij.
H. **Primū** prz: qz cū illi grad⁹ sunt siml⁹ penetratiui
eque apporximant potētie cognitiue: qz eque cogno-
scuntur / cū cognoscere est opatio natural⁹ / nō volūta-
ria. **Secūm** prz: qz qdlibet graduū pōt p se pducere et esse:
et ita intuitiue cognosci. **Sed** de⁹ pōt illā cognitionē
intuitiua cōseruare in intellectu creato / etiā post vni-
onē graduū: qz. **Quātū** ad articulū secūdū ē du-
biū pmiū: Quō differt augmētatio quantitatit⁹ / sūt
rarefactio et cōdēsatio ab augmētatiōe qualitatis. **Re-**
spōsiō: Si quātitas nō distinguit⁹ a re quāta / tūc au-
gmētatio quātitatis non fit pad generationē alicui⁹
noue realitatis. **Nec** diminutio p depditionē alicui⁹
peristētis realitatis / sed fit p solū motū locale priū:
vt p maiore apporximationē extremitatum linee fit
p cūior. **Sūt** rarefactio fit p b q res quāta ma-
iori loco postea coassitit qz pus: et cōdēsatio ecōuerso.
Si nō quātitas est accidēs distinctū a substantia et
quātitate / tūc fit p supueniēte nouā quātitatē / cū pri-
or manere nō pōt: sed pcedēs semp corripitur: qz nū-
si sic / tūc vel due quātitates eēnt sūt in eodē subiecto:
vt accidēs migraret / vtrūq; est impossibile natural⁹.
Itē si ille due quātitates eēnt p cise siml⁹ p eas res
nō eēt magis extēsa seu maior fm extēsiōe / sz bñ ma-
ior fm intēsiōe. **Secūm** dubiū: Qua vniōe vnū
tur pres charitatis. **Rñsiō**: q vniant⁹ se totis / nō fm
sua vltima: qz nō habēt vltima cū sint extēsiue indiui-
sibiles. **Et** si eēnt extēse vt grad⁹ albedinis vnirent⁹ /
tñ se totis sic forma materie / et accidēs subiecto: nō q
vn⁹ grad⁹ sit subiectū alteri⁹ / sed ita sunt sibi pntes
fm se totos sicut accidēs subiecto. **Et** pōt noiari vniō
omogeneitatis / qua aliqua eiusdē rōnis faciūt vnū
numero. **Si** dicis: quō faciūt vnū numero cū di-
stinguātur. **Dicit⁹** q pstituit vnū totū qd numero di-
stinguat⁹ a qdlibet alio toto: sic materia et forma consti-
tuūt totū qd est vnū numero: lz materia et forma di-
stinguant⁹ nō tñ numero / sed specie et genere. **Co-**
rollariū: Duo accidētia solo nūero differētia sunt in
eodē: qd vep est / dū cōstituūt vnū / als nō. **Tertū**
dubiū: Quō saluat⁹ vnitas specifica inter charitates
min⁹ et mag⁹ intēsiāz cū pl⁹ pueniāt int se due charita-
tes eiusdē intēsiōis qz cū charitate mag⁹ vel min⁹ in-
tēsa. **Et** ita ab illa conueniētia maiore pōt abstrahi

Coroll.

cōcln. 2

2do. 3.

Dubi. 1.

Dubi. 4

Dubi. 7

Nota.

cōcept⁹ cōis adequat⁹ charitatib⁹ eiusdē intēsiōis / z nō alijs. ¶ Dicēdū q nō pōt dari cōcept⁹ cōis cōter⁹ qddatitue sub charitate. Lōtra dīz: q ad abstrahēdū conceptū cōmunē qddatitiuū / nō sufficit cōueniētia essentialis aliquoz in se z nō cū alijs / nisi sit tāta dīna eoz ab alijs / q in quolibet alioz inueniat aliqd cui nihil simillimū inuenit in sic cōuenientib⁹. Et iōlz due charitates vt sex / inf se pl⁹ cōueniāt q charitas vt sex / z charitas vt quattuor: qz tñ nihil est i charitate vt quattuor / qñ sibi simillimū repit in charitate vt sex. Iō qdūqz cōcept⁹ abstract⁹ cōis fecit charitatē vt sex: fecit etiā charitatē vt quattuor: z oēm charitates cuiuscūqz grad⁹. Posset tñ abstrahi a supdicta cōueniētia cōcept⁹ accidētalīs cōnotatiū numeri tal⁹ graduū. Tñ cōcept⁹ abstract⁹ sumptus ab aliqua cōueniētia / fecit oīa illa sic cōueniētia: z oīa in qbz nihil est cui⁹ simillimū nō ē in sic cōueniētiā. ¶ Si dicis: sile nō augmētat simile: vt pz de duob⁹ aqs tepidis sil⁹ lūctis: vbi tñ addit⁹ grad⁹ graduū: q. Solo: sile additū sili in eadē pre sbiecti pāte augmētat / nō autē i diuersis sbiectis. Nūc autē si duo tepida sil⁹ fundant⁹ / qlibet tepiditas manet in suo subiecto. ¶ Quartū dubiū: Ex duob⁹ in actu nō fit vñū tertiū: q illi grad⁹ nō vñuntur. Rñr: Ex duob⁹ in actu alteri⁹ z alteri⁹ rōnis nō fit vñū. Et iō qñ cōponibilia sunt alteri⁹ z alteri⁹ rōnis nō fit ex eis vñū / nisi vñū sit actus: z aliud potētia. Qñ autē sunt eiusdē rōnis vt in pposito in gradu vñone / fit ex eis vñū: sec⁹ si nō sūt eiusdē rōnis: vt ps aq z ignis. ¶ Dubitat⁹ qñro / quō accidētia differētia nūero faciūt vñū nūero. Rñr: aliqua differētia nūero intelligit⁹ dupl⁹. Vno mō: qz sunt aliq⁹ eiusdē rōnis / qz vñū nō est aliud real⁹. Et sic oēs ptes eiusdē rōnis differūt numero: z tñ faciūt vñū numero. Alio mō: qz sunt tota nō cōstituta vñū: z sic vey est q numero dīna nō faciūt vñū numero: s⁹ sicut nūbil ad ppositū. ¶ Dubitat⁹ sexto: Utz possibile sit duo accidētia solo numero dīna / faciētia tñ vñū accidēs esse in codē. Rñdē q sic. Sed duo accidētia nata facere vñū esse in eodē: z q nō faciāt vñū numero est impossibile p naturā. Et tātū de abbreviatiōe. q. p⁹sentis. ¶ Dubitat⁹ septimo ptra id qd dictū est / q illi grad⁹ manēt simul: z grad⁹ graduū cōiūgit⁹ z c. grad⁹ tales nō manēt sil⁹: q nō addunt sibi. Ans pbat⁹. Tū qz termini mot⁹ sunt impossibiles: s⁹ charitas p⁹xiēs z sup addita sunt termini augmētatiōis. Tū qz tūc charitas intēsiōr esset cōpositiōr z min⁹ pfecta: imo nec esset forma cū forma cōposito adueniat: z in simplicitate inuariabili essentia p⁹sistat fm auc. vi. pncipioz. Tum qz charitas maior z minor cōtrariāt. v. p⁹hiliē. Tum qz qlibet forma denoiat suū sbiectū: z sic idem esset mag⁹ z minus eaz. ¶ Ad illas rōnes breuē dīz. Ad p⁹mā neget⁹ aīa. Ad p⁹bationē dīz: Uey est de terminis p⁹se / q sunt puatio z habit⁹. De h⁹ sup. q. v. B. ¶ Ad secūdā dīz: q nō semp cōpositū est min⁹ pfectū: qz cōpositū sbale nō est min⁹ pfectū altera p⁹riū. Qz forma est simplex essential⁹ vey est p puatiōē partū diuersarū rōnū nō sic cōpositū. ¶ Ad tertiā neget⁹ / s⁹ bñ denoiatiōes sunt cōtrarie large. i. nō cōueniūt ei dē. ¶ Ad q⁹rū dīz q qlibet forma totalis denoiat subiectū. Nō autē oportet de forma p⁹iali salte denoiatiōe iposita: pōt tñ denoiare denoiatiōē iposita v⁹ ipo nēda vt sit in eodē subiecto charitas vt quattuor. P⁹ri⁹mus grad⁹ denoiat hac denoiatiōē hīe vñū graduū sine exclusiōe. Et sic nō sequit⁹ idēcē mai⁹ z min⁹: s⁹ bñ

idē hīe maiorē z minorē graduū: siue idē esse cōpositū ex maiori z minori. ¶ Tres ex alio pōt adhuc argui: Bugmētatio nō fit p additiōē grad⁹ ad graduū: quia fm p⁹hm. iij. thopt. Albi⁹ est / qd est nigro impmixt⁹. ¶ Itē si albi⁹ cōdensat⁹ / erit mag⁹ albi⁹: z tñ nō addit⁹ maior grad⁹ albedis. ¶ Itē si sic vel grad⁹ adueniēs esset accidētal⁹ pōri / z sic nō facerēt vñū: aut essential⁹ / z sic hīent se vt act⁹ z potētia. ¶ Itē augmētatio eēt generatio: qz esset pductio grad⁹ de nouo. ¶ Ad illa dīz ad p⁹hm: Uey est in qualitatib⁹ p⁹rijs hñtib⁹ transmutationē circa idē. Vel capit impmixtiōē improprīe p maiori recessu a p⁹rio. ¶ Ad scdm dīz q p cōdēfationē nō fit mag⁹ albi⁹: s⁹ qz ptes sibi mag⁹ adiacēt apparet magis albedo. ¶ Ad tertiū dīz: q grad⁹ adueniēs est accidētalīs pōri. Nec sequit⁹: q iō nō faciat vñū: qz forma est accidētal⁹ materīe / z tñ facit cum ea vñū. ¶ Ad quartū cōcedit⁹: q augmētatio est generatio large: vt dīc general⁹ quamlibet pductiōē rei de nouo. Nō autē generatio stricte p generatiōē sbali: de hoc. q. vi. art. iij. ¶ Si replicat⁹: Si est generatio: q nō fit sine corruptione: z p p⁹is adueniēte nouo gradu / corrupit⁹ pōri: qz nihil aliud corrupit⁹. Rñr: q nō vñuntur sal⁹: generatio vñū est corruptiō alteri⁹: s⁹ illa sola q fit cū abiectiōē p⁹riū vt paruit. q. v. B. ¶ Dubitat⁹ p id. f. q illi grad⁹ sint eiusdē speciei z solo numero differāt. Lōtra p⁹mā p⁹re sic pōt argui: Gradus charitatis nō sunt eiusdē speciei: nec inter se / nec cum tota charitate. Probat⁹: qz nō sunt eiusdē pfectionis essential⁹: nā charitas intēsiōr est pfectior min⁹ itēsa: q nō sunt eiusdē speciei. Tenet⁹ p⁹ia: qz species habēt leuē numeri. ¶ Item individua eiusdē speciei sunt si millima: s⁹ grad⁹ diuersē pfectionis nō sunt simillimi: ergo. ¶ Itē a qbuscūqz p⁹nt sumi cōcept⁹ specificē differētes / ipsa differūt speciei: s⁹ tales p⁹nt sumi a diuersis gradib⁹ eiusdē charitatis diuersē pfectionis: ergo. Minor pbat⁹: qz ab oī cōueniētia essentialiter sumit⁹ cōceptus specific⁹: s⁹ magis cōueniūt essentialiter due charitates eiusdē intēsiōis inter se q cū charitatib⁹ magis vel min⁹ intēsis: q ab illa pōt sumi cōcept⁹ ill⁹ sic cōueniētiā adequatus. Et qz erit cōis z absolutus / erit specificus. ¶ Lōtra aliā partē solo numero differētes z c. Accidētia solo nūero differētia nō possunt esse in eodē subiecto. ¶ Itē tūc vnus gradus posset videri sine alio. ¶ Ad p⁹mū concedit⁹: q non sunt eiusdē pfectionis essentialis: z neget⁹ p⁹ia. Ad p⁹hm loquitur de diffinitiōē speciei / q p additiōē differētie variat⁹ sic species numeroz. ¶ Uey etiā est q indiuidua eiusdē rōnis nō sunt diuersē pfectionis: qz vñum nō pōt esse pars alteri⁹. Nīc autē in pposito charitas charitati adiungit⁹ vt ps toti. ¶ Ad tertiū neget⁹ minor. Ad p⁹bationē dīz: q solū ab illa cōueniētia sumit⁹ cōcept⁹ specific⁹ / qñ cōueniētia sic se habēt / q in qlibet sic pueniētiū sit aliqd cui nihil simillimū inueniatur in alio. Nūc qz pl⁹ cōueniāt charitates due vt quattuor: inf se qz cū charitate vt tres: tñ qz nihil est i charitate vt tres: cui nō sit aliqd simillimū in charitate vt quattuor. Iō nō pōt sumi cōcept⁹ illis p⁹ri⁹ q fecit solum charitatē vt quattuor / z nō vt tres: vt sup⁹ i du. iij. paruit. z dīf. viij. q. ij. ¶ Per h⁹ soluit⁹ pcedēs rōs scda q nō op⁹et oīa indiuidua ēē simillima simplic⁹ / s⁹ suffic⁹ q sint sic simillima / q nō i qlibet eoz est inuenire aliqd cui nihil sit simillimū in alio. ¶ Ad q⁹rū dīz: q verū est qñ nō faciūt vñū: vt paruit i du. vi. ¶ Ad q⁹rū dīz vt s. p⁹lone. iij. q vñū grad⁹ nō pōt natural⁹ videri

8
3

9
K

ri sine alio etiā ab intellectu angelico: qz sunt simul: z sicque appropinquari poterit. Pnt tñ distincte videri. i. cognosci q vn° nō est ali° sic distincte videtur materia z forma / lz sint simul de hoc latius supra.

Questio. viij.

Consequenter queritur

de termino augmentatiōis: vtz sit dare suam charitatē cui repugnet augmentari.

De materia huius qstionis late habet infra. disti. xij. tertij: z silr in doc. q. vij. tertij. Ea ppter h breuit expediet materia questiois: z dñtarat veluti in summa cathegorematica / late vide in secundo dist. j. q. iij. de eternitate mundi. Suppositis itaqz notabilibz h p doc. recitatis: z s. q. iij. huius colle. habitis. s. q. duplex est augmentatiō: intēsiua z extēsiua. Et q extēsiua qñqz sit p additionē pris ad pte faciētis p se vnum cū illa distincta ab ea loco z situ. Qñqz vō sit in eodē subiecto pte: vt in rarefactiōe put sup. q. iij. notabili primo huius colle. diffuse patuit. Istis inqz suppositis est cōclusio pma: Augmentatiō extēsiua pmo mō dicta pcedit i infinitū p potētiā diuinā. Veritas huius cōclusiōis ex tribz ppositiōibz depēdet. Prima De° pōt creare in infinitū indiuidua eiusdem rōnis: maxime vbi possunt esse plura in vna specie. Ptz: qdā si de° cōseruaret corpora celestia in statu in quo sunt in ppetuū / in infinitū cōtinuarent generatiōes z corruptiones. Secda ppositiō: Quocunqz indiuiduo posito pōt deus facere aliud indiuiduū eiusdē rōnis piori indiuiduo nō destructo. Patet: qz indiuidua eiusdē rōnis nō habēt adinuicē formale repugnātiā Itē summū in aliqua specie cōparit aliud indiuiduū eiusdē speciei: vt patet de charitate chisti. Tertia ppositiō: Quocunqz sunt eiusdē rōnis / sunt eqliter vnibilia: vt quocunqz due aque. Nā qdā cōpetit indiuiduo alicui / sile pōt cōuenire alteri indiuiduo eiusdē rōnis. Et illis piz p dō: qz quocunqz indiuiduo creato pōt deus aliud eiusdē rōnis creare: z illud piori vnire. Unde nō est dabilis maxima aqua creabilis.

Arti. I. colligent dicta doc. Itē de hoc an possit dari infinitum cathegorematicum / late vide in secundo dist. j. q. iij. de eternitate mundi. Suppositis itaqz notabilibz h p doc. recitatis: z s. q. iij. huius colle. habitis. s. q. duplex est augmentatiō: intēsiua z extēsiua. Et q extēsiua qñqz sit p additionē pris ad pte faciētis p se vnum cū illa distincta ab ea loco z situ. Qñqz vō sit in eodē subiecto pte: vt in rarefactiōe put sup. q. iij. notabili primo huius colle. diffuse patuit. Istis inqz suppositis est cōclusio pma: Augmentatiō extēsiua pmo mō dicta pcedit i infinitū p potētiā diuinā. Veritas huius cōclusiōis ex tribz ppositiōibz depēdet. Prima De° pōt creare in infinitū indiuidua eiusdem rōnis: maxime vbi possunt esse plura in vna specie. Ptz: qdā si de° cōseruaret corpora celestia in statu in quo sunt in ppetuū / in infinitū cōtinuarent generatiōes z corruptiones. Secda ppositiō: Quocunqz indiuiduo posito pōt deus facere aliud indiuiduū eiusdē rōnis piori indiuiduo nō destructo. Patet: qz indiuidua eiusdē rōnis nō habēt adinuicē formale repugnātiā Itē summū in aliqua specie cōparit aliud indiuiduū eiusdē speciei: vt patet de charitate chisti. Tertia ppositiō: Quocunqz sunt eiusdē rōnis / sunt eqliter vnibilia: vt quocunqz due aque. Nā qdā cōpetit indiuiduo alicui / sile pōt cōuenire alteri indiuiduo eiusdē rōnis. Et illis piz p dō: qz quocunqz indiuiduo creato pōt deus aliud eiusdē rōnis creare: z illud piori vnire. Unde nō est dabilis maxima aqua creabilis.

Secda cōclusio: Augmentatiō extēsiua p modū rarefactiōis nō pcedit in infinitū. Ptz: qz nisi sic vna faba posset fieri maior mille mūdīs: qd videt inconueniens: sed hec cōclusio euidenter pbari nō pōt: qz non pōt pbari q res sit sic determinata ad certā magnitudinē / q nō pōt fieri maior p potētiā diuinā. Tertia cōclusio: Quilibet forma augmentabil itēsiue extra subiectū pōt in infinitū augmentari. Ptz ex pōibz pmissis. Quarta cōclusio: Probabile est q forma intensibilis in subiecto nō est augmentabil in infinitū. Probat: qz pbabile est q sic subiectū determinat si bi aliqz qlitates: z aliqz nō pōt recipere: sic ignis summam frigiditātē / aia intellectiua qlitatē materialē: ita etiā determinat certā quantitātē forme receptibilē ultra quā nō pōt aliā recipere: vt sic qdlibet subiectū finitū / sit etiā finite capacitatē. Pōt tñ eque pbabiliter teneri oppositiō istius ppositiōis / sic z cōclusiōnis scdet. Et fm hoc dñ: q charitas aie chisti non est simplr maxima creabil ex cōclusiōe. iij. Sed est maxima creabilis in subiecto simplr / vel fm potētiā ordinatā. Quinta cōclusio: Quāuis in infinitū charitas est augmentabil: nō tñ est creabil charitas infinita. Prima ps est pñs tertie cōclusiōis. Secda ps pbat: qz infinitas intēsiua est simplr impossibil creature.

Arti. I. colligent dicta doc. Itē de hoc an possit dari infinitum cathegorematicum / late vide in secundo dist. j. q. iij. de eternitate mundi. Suppositis itaqz notabilibz h p doc. recitatis: z s. q. iij. huius colle. habitis. s. q. duplex est augmentatiō: intēsiua z extēsiua. Et q extēsiua qñqz sit p additionē pris ad pte faciētis p se vnum cū illa distincta ab ea loco z situ. Qñqz vō sit in eodē subiecto pte: vt in rarefactiōe put sup. q. iij. notabili primo huius colle. diffuse patuit. Istis inqz suppositis est cōclusio pma: Augmentatiō extēsiua pmo mō dicta pcedit i infinitū p potētiā diuinā. Veritas huius cōclusiōis ex tribz ppositiōibz depēdet. Prima De° pōt creare in infinitū indiuidua eiusdem rōnis: maxime vbi possunt esse plura in vna specie. Ptz: qdā si de° cōseruaret corpora celestia in statu in quo sunt in ppetuū / in infinitū cōtinuarent generatiōes z corruptiones. Secda ppositiō: Quocunqz indiuiduo posito pōt deus facere aliud indiuiduū eiusdē rōnis piori indiuiduo nō destructo. Patet: qz indiuidua eiusdē rōnis nō habēt adinuicē formale repugnātiā Itē summū in aliqua specie cōparit aliud indiuiduū eiusdē speciei: vt patet de charitate chisti. Tertia ppositiō: Quocunqz sunt eiusdē rōnis / sunt eqliter vnibilia: vt quocunqz due aque. Nā qdā cōpetit indiuiduo alicui / sile pōt cōuenire alteri indiuiduo eiusdē rōnis. Et illis piz p dō: qz quocunqz indiuiduo creato pōt deus aliud eiusdē rōnis creare: z illud piori vnire. Unde nō est dabilis maxima aqua creabilis.

Secda cōclusio: Augmentatiō extēsiua p modū rarefactiōis nō pcedit in infinitū. Ptz: qz nisi sic vna faba posset fieri maior mille mūdīs: qd videt inconueniens: sed hec cōclusio euidenter pbari nō pōt: qz non pōt pbari q res sit sic determinata ad certā magnitudinē / q nō pōt fieri maior p potētiā diuinā. Tertia cōclusio: Quilibet forma augmentabil itēsiue extra subiectū pōt in infinitū augmentari. Ptz ex pōibz pmissis. Quarta cōclusio: Probabile est q forma intensibilis in subiecto nō est augmentabil in infinitū. Probat: qz pbabile est q sic subiectū determinat si bi aliqz qlitates: z aliqz nō pōt recipere: sic ignis summam frigiditātē / aia intellectiua qlitatē materialē: ita etiā determinat certā quantitātē forme receptibilē ultra quā nō pōt aliā recipere: vt sic qdlibet subiectū finitū / sit etiā finite capacitatē. Pōt tñ eque pbabiliter teneri oppositiō istius ppositiōis / sic z cōclusiōnis scdet. Et fm hoc dñ: q charitas aie chisti non est simplr maxima creabil ex cōclusiōe. iij. Sed est maxima creabilis in subiecto simplr / vel fm potētiā ordinatā. Quinta cōclusio: Quāuis in infinitū charitas est augmentabil: nō tñ est creabil charitas infinita. Prima ps est pñs tertie cōclusiōis. Secda ps pbat: qz infinitas intēsiua est simplr impossibil creature.

Arti. I. colligent dicta doc. Itē de hoc an possit dari infinitum cathegorematicum / late vide in secundo dist. j. q. iij. de eternitate mundi. Suppositis itaqz notabilibz h p doc. recitatis: z s. q. iij. huius colle. habitis. s. q. duplex est augmentatiō: intēsiua z extēsiua. Et q extēsiua qñqz sit p additionē pris ad pte faciētis p se vnum cū illa distincta ab ea loco z situ. Qñqz vō sit in eodē subiecto pte: vt in rarefactiōe put sup. q. iij. notabili primo huius colle. diffuse patuit. Istis inqz suppositis est cōclusio pma: Augmentatiō extēsiua pmo mō dicta pcedit i infinitū p potētiā diuinā. Veritas huius cōclusiōis ex tribz ppositiōibz depēdet. Prima De° pōt creare in infinitū indiuidua eiusdem rōnis: maxime vbi possunt esse plura in vna specie. Ptz: qdā si de° cōseruaret corpora celestia in statu in quo sunt in ppetuū / in infinitū cōtinuarent generatiōes z corruptiones. Secda ppositiō: Quocunqz indiuiduo posito pōt deus facere aliud indiuiduū eiusdē rōnis piori indiuiduo nō destructo. Patet: qz indiuidua eiusdē rōnis nō habēt adinuicē formale repugnātiā Itē summū in aliqua specie cōparit aliud indiuiduū eiusdē speciei: vt patet de charitate chisti. Tertia ppositiō: Quocunqz sunt eiusdē rōnis / sunt eqliter vnibilia: vt quocunqz due aque. Nā qdā cōpetit indiuiduo alicui / sile pōt cōuenire alteri indiuiduo eiusdē rōnis. Et illis piz p dō: qz quocunqz indiuiduo creato pōt deus aliud eiusdē rōnis creare: z illud piori vnire. Unde nō est dabilis maxima aqua creabilis.

Secda cōclusio: Augmentatiō extēsiua p modū rarefactiōis nō pcedit in infinitū. Ptz: qz nisi sic vna faba posset fieri maior mille mūdīs: qd videt inconueniens: sed hec cōclusio euidenter pbari nō pōt: qz non pōt pbari q res sit sic determinata ad certā magnitudinē / q nō pōt fieri maior p potētiā diuinā. Tertia cōclusio: Quilibet forma augmentabil itēsiue extra subiectū pōt in infinitū augmentari. Ptz ex pōibz pmissis. Quarta cōclusio: Probabile est q forma intensibilis in subiecto nō est augmentabil in infinitū. Probat: qz pbabile est q sic subiectū determinat si bi aliqz qlitates: z aliqz nō pōt recipere: sic ignis summam frigiditātē / aia intellectiua qlitatē materialē: ita etiā determinat certā quantitātē forme receptibilē ultra quā nō pōt aliā recipere: vt sic qdlibet subiectū finitū / sit etiā finite capacitatē. Pōt tñ eque pbabiliter teneri oppositiō istius ppositiōis / sic z cōclusiōnis scdet. Et fm hoc dñ: q charitas aie chisti non est simplr maxima creabil ex cōclusiōe. iij. Sed est maxima creabilis in subiecto simplr / vel fm potētiā ordinatā. Quinta cōclusio: Quāuis in infinitū charitas est augmentabil: nō tñ est creabil charitas infinita. Prima ps est pñs tertie cōclusiōis. Secda ps pbat: qz infinitas intēsiua est simplr impossibil creature.

Arti. I. colligent dicta doc. Itē de hoc an possit dari infinitum cathegorematicum / late vide in secundo dist. j. q. iij. de eternitate mundi. Suppositis itaqz notabilibz h p doc. recitatis: z s. q. iij. huius colle. habitis. s. q. duplex est augmentatiō: intēsiua z extēsiua. Et q extēsiua qñqz sit p additionē pris ad pte faciētis p se vnum cū illa distincta ab ea loco z situ. Qñqz vō sit in eodē subiecto pte: vt in rarefactiōe put sup. q. iij. notabili primo huius colle. diffuse patuit. Istis inqz suppositis est cōclusio pma: Augmentatiō extēsiua pmo mō dicta pcedit i infinitū p potētiā diuinā. Veritas huius cōclusiōis ex tribz ppositiōibz depēdet. Prima De° pōt creare in infinitū indiuidua eiusdem rōnis: maxime vbi possunt esse plura in vna specie. Ptz: qdā si de° cōseruaret corpora celestia in statu in quo sunt in ppetuū / in infinitū cōtinuarent generatiōes z corruptiones. Secda ppositiō: Quocunqz indiuiduo posito pōt deus facere aliud indiuiduū eiusdē rōnis piori indiuiduo nō destructo. Patet: qz indiuidua eiusdē rōnis nō habēt adinuicē formale repugnātiā Itē summū in aliqua specie cōparit aliud indiuiduū eiusdē speciei: vt patet de charitate chisti. Tertia ppositiō: Quocunqz sunt eiusdē rōnis / sunt eqliter vnibilia: vt quocunqz due aque. Nā qdā cōpetit indiuiduo alicui / sile pōt cōuenire alteri indiuiduo eiusdē rōnis. Et illis piz p dō: qz quocunqz indiuiduo creato pōt deus aliud eiusdē rōnis creare: z illud piori vnire. Unde nō est dabilis maxima aqua creabilis.

Secda cōclusio: Augmentatiō extēsiua p modū rarefactiōis nō pcedit in infinitū. Ptz: qz nisi sic vna faba posset fieri maior mille mūdīs: qd videt inconueniens: sed hec cōclusio euidenter pbari nō pōt: qz non pōt pbari q res sit sic determinata ad certā magnitudinē / q nō pōt fieri maior p potētiā diuinā. Tertia cōclusio: Quilibet forma augmentabil itēsiue extra subiectū pōt in infinitū augmentari. Ptz ex pōibz pmissis. Quarta cōclusio: Probabile est q forma intensibilis in subiecto nō est augmentabil in infinitū. Probat: qz pbabile est q sic subiectū determinat si bi aliqz qlitates: z aliqz nō pōt recipere: sic ignis summam frigiditātē / aia intellectiua qlitatē materialē: ita etiā determinat certā quantitātē forme receptibilē ultra quā nō pōt aliā recipere: vt sic qdlibet subiectū finitū / sit etiā finite capacitatē. Pōt tñ eque pbabiliter teneri oppositiō istius ppositiōis / sic z cōclusiōnis scdet. Et fm hoc dñ: q charitas aie chisti non est simplr maxima creabil ex cōclusiōe. iij. Sed est maxima creabilis in subiecto simplr / vel fm potētiā ordinatā. Quinta cōclusio: Quāuis in infinitū charitas est augmentabil: nō tñ est creabil charitas infinita. Prima ps est pñs tertie cōclusiōis. Secda ps pbat: qz infinitas intēsiua est simplr impossibil creature.

Arti. I. colligent dicta doc. Itē de hoc an possit dari infinitum cathegorematicum / late vide in secundo dist. j. q. iij. de eternitate mundi. Suppositis itaqz notabilibz h p doc. recitatis: z s. q. iij. huius colle. habitis. s. q. duplex est augmentatiō: intēsiua z extēsiua. Et q extēsiua qñqz sit p additionē pris ad pte faciētis p se vnum cū illa distincta ab ea loco z situ. Qñqz vō sit in eodē subiecto pte: vt in rarefactiōe put sup. q. iij. notabili primo huius colle. diffuse patuit. Istis inqz suppositis est cōclusio pma: Augmentatiō extēsiua pmo mō dicta pcedit i infinitū p potētiā diuinā. Veritas huius cōclusiōis ex tribz ppositiōibz depēdet. Prima De° pōt creare in infinitū indiuidua eiusdem rōnis: maxime vbi possunt esse plura in vna specie. Ptz: qdā si de° cōseruaret corpora celestia in statu in quo sunt in ppetuū / in infinitū cōtinuarent generatiōes z corruptiones. Secda ppositiō: Quocunqz indiuiduo posito pōt deus facere aliud indiuiduū eiusdē rōnis piori indiuiduo nō destructo. Patet: qz indiuidua eiusdē rōnis nō habēt adinuicē formale repugnātiā Itē summū in aliqua specie cōparit aliud indiuiduū eiusdē speciei: vt patet de charitate chisti. Tertia ppositiō: Quocunqz sunt eiusdē rōnis / sunt eqliter vnibilia: vt quocunqz due aque. Nā qdā cōpetit indiuiduo alicui / sile pōt cōuenire alteri indiuiduo eiusdē rōnis. Et illis piz p dō: qz quocunqz indiuiduo creato pōt deus aliud eiusdē rōnis creare: z illud piori vnire. Unde nō est dabilis maxima aqua creabilis.

Secda cōclusio: Augmentatiō extēsiua p modū rarefactiōis nō pcedit in infinitū. Ptz: qz nisi sic vna faba posset fieri maior mille mūdīs: qd videt inconueniens: sed hec cōclusio euidenter pbari nō pōt: qz non pōt pbari q res sit sic determinata ad certā magnitudinē / q nō pōt fieri maior p potētiā diuinā. Tertia cōclusio: Quilibet forma augmentabil itēsiue extra subiectū pōt in infinitū augmentari. Ptz ex pōibz pmissis. Quarta cōclusio: Probabile est q forma intensibilis in subiecto nō est augmentabil in infinitū. Probat: qz pbabile est q sic subiectū determinat si bi aliqz qlitates: z aliqz nō pōt recipere: sic ignis summam frigiditātē / aia intellectiua qlitatē materialē: ita etiā determinat certā quantitātē forme receptibilē ultra quā nō pōt aliā recipere: vt sic qdlibet subiectū finitū / sit etiā finite capacitatē. Pōt tñ eque pbabiliter teneri oppositiō istius ppositiōis / sic z cōclusiōnis scdet. Et fm hoc dñ: q charitas aie chisti non est simplr maxima creabil ex cōclusiōe. iij. Sed est maxima creabilis in subiecto simplr / vel fm potētiā ordinatā. Quinta cōclusio: Quāuis in infinitū charitas est augmentabil: nō tñ est creabil charitas infinita. Prima ps est pñs tertie cōclusiōis. Secda ps pbat: qz infinitas intēsiua est simplr impossibil creature.

Arti. I. colligent dicta doc. Itē de hoc an possit dari infinitum cathegorematicum / late vide in secundo dist. j. q. iij. de eternitate mundi. Suppositis itaqz notabilibz h p doc. recitatis: z s. q. iij. huius colle. habitis. s. q. duplex est augmentatiō: intēsiua z extēsiua. Et q extēsiua qñqz sit p additionē pris ad pte faciētis p se vnum cū illa distincta ab ea loco z situ. Qñqz vō sit in eodē subiecto pte: vt in rarefactiōe put sup. q. iij. notabili primo huius colle. diffuse patuit. Istis inqz suppositis est cōclusio pma: Augmentatiō extēsiua pmo mō dicta pcedit i infinitū p potētiā diuinā. Veritas huius cōclusiōis ex tribz ppositiōibz depēdet. Prima De° pōt creare in infinitū indiuidua eiusdem rōnis: maxime vbi possunt esse plura in vna specie. Ptz: qdā si de° cōseruaret corpora celestia in statu in quo sunt in ppetuū / in infinitū cōtinuarent generatiōes z corruptiones. Secda ppositiō: Quocunqz indiuiduo posito pōt deus facere aliud indiuiduū eiusdē rōnis piori indiuiduo nō destructo. Patet: qz indiuidua eiusdē rōnis nō habēt adinuicē formale repugnātiā Itē summū in aliqua specie cōparit aliud indiuiduū eiusdē speciei: vt patet de charitate chisti. Tertia ppositiō: Quocunqz sunt eiusdē rōnis / sunt eqliter vnibilia: vt quocunqz due aque. Nā qdā cōpetit indiuiduo alicui / sile pōt cōuenire alteri indiuiduo eiusdē rōnis. Et illis piz p dō: qz quocunqz indiuiduo creato pōt deus aliud eiusdē rōnis creare: z illud piori vnire. Unde nō est dabilis maxima aqua creabilis.

Secda cōclusio: Augmentatiō extēsiua p modū rarefactiōis nō pcedit in infinitū. Ptz: qz nisi sic vna faba posset fieri maior mille mūdīs: qd videt inconueniens: sed hec cōclusio euidenter pbari nō pōt: qz non pōt pbari q res sit sic determinata ad certā magnitudinē / q nō pōt fieri maior p potētiā diuinā. Tertia cōclusio: Quilibet forma augmentabil itēsiue extra subiectū pōt in infinitū augmentari. Ptz ex pōibz pmissis. Quarta cōclusio: Probabile est q forma intensibilis in subiecto nō est augmentabil in infinitū. Probat: qz pbabile est q sic subiectū determinat si bi aliqz qlitates: z aliqz nō pōt recipere: sic ignis summam frigiditātē / aia intellectiua qlitatē materialē: ita etiā determinat certā quantitātē forme receptibilē ultra quā nō pōt aliā recipere: vt sic qdlibet subiectū finitū / sit etiā finite capacitatē. Pōt tñ eque pbabiliter teneri oppositiō istius ppositiōis / sic z cōclusiōnis scdet. Et fm hoc dñ: q charitas aie chisti non est simplr maxima creabil ex cōclusiōe. iij. Sed est maxima creabilis in subiecto simplr / vel fm potētiā ordinatā. Quinta cōclusio: Quāuis in infinitū charitas est augmentabil: nō tñ est creabil charitas infinita. Prima ps est pñs tertie cōclusiōis. Secda ps pbat: qz infinitas intēsiua est simplr impossibil creature.

Arti. I. colligent dicta doc. Itē de hoc an possit dari infinitum cathegorematicum / late vide in secundo dist. j. q. iij. de eternitate mundi. Suppositis itaqz notabilibz h p doc. recitatis: z s. q. iij. huius colle. habitis. s. q. duplex est augmentatiō: intēsiua z extēsiua. Et q extēsiua qñqz sit p additionē pris ad pte faciētis p se vnum cū illa distincta ab ea loco z situ. Qñqz vō sit in eodē subiecto pte: vt in rarefactiōe put sup. q. iij. notabili primo huius colle. diffuse patuit. Istis inqz suppositis est cōclusio pma: Augmentatiō extēsiua pmo mō dicta pcedit i infinitū p potētiā diuinā. Veritas huius cōclusiōis ex tribz ppositiōibz depēdet. Prima De° pōt creare in infinitū indiuidua eiusdem rōnis: maxime vbi possunt esse plura in vna specie. Ptz: qdā si de° cōseruaret corpora celestia in statu in quo sunt in ppetuū / in infinitū cōtinuarent generatiōes z corruptiones. Secda ppositiō: Quocunqz indiuiduo posito pōt deus facere aliud indiuiduū eiusdē rōnis piori indiuiduo nō destructo. Patet: qz indiuidua eiusdē rōnis nō habēt adinuicē formale repugnātiā Itē summū in aliqua specie cōparit aliud indiuiduū eiusdē speciei: vt patet de charitate chisti. Tertia ppositiō: Quocunqz sunt eiusdē rōnis / sunt eqliter vnibilia: vt quocunqz due aque. Nā qdā cōpetit indiuiduo alicui / sile pōt cōuenire alteri indiuiduo eiusdē rōnis. Et illis piz p dō: qz quocunqz indiuiduo creato pōt deus aliud eiusdē rōnis creare: z illud piori vnire. Unde nō est dabilis maxima aqua creabilis.

Secda cōclusio: Augmentatiō extēsiua p modū rarefactiōis nō pcedit in infinitū. Ptz: qz nisi sic vna faba posset fieri maior mille mūdīs: qd videt inconueniens: sed hec cōclusio euidenter pbari nō pōt: qz non pōt pbari q res sit sic determinata ad certā magnitudinē / q nō pōt fieri maior p potētiā diuinā. Tertia cōclusio: Quilibet forma augmentabil itēsiue extra subiectū pōt in infinitū augmentari. Ptz ex pōibz pmissis. Quarta cōclusio: Probabile est q forma intensibilis in subiecto nō est augmentabil in infinitū. Probat: qz pbabile est q sic subiectū determinat si bi aliqz qlitates: z aliqz nō pōt recipere: sic ignis summam frigiditātē / aia intellectiua qlitatē materialē: ita etiā determinat certā quantitātē forme receptibilē ultra quā nō pōt aliā recipere: vt sic qdlibet subiectū finitū / sit etiā finite capacitatē. Pōt tñ eque pbabiliter teneri oppositiō istius ppositiōis / sic z cōclusiōnis scdet. Et fm hoc dñ: q charitas aie chisti non est simplr maxima creabil ex cōclusiōe. iij. Sed est maxima creabilis in subiecto simplr / vel fm potētiā ordinatā. Quinta cōclusio: Quāuis in infinitū charitas est augmentabil: nō tñ est creabil charitas infinita. Prima ps est pñs tertie cōclusiōis. Secda ps pbat: qz infinitas intēsiua est simplr impossibil creature.

Arti. I. colligent dicta doc. Itē de hoc an possit dari infinitum cathegorematicum / late vide in secundo dist. j. q. iij. de eternitate mundi. Suppositis itaqz notabilibz h p doc. recitatis: z s. q. iij. huius colle. habitis. s. q. duplex est augmentatiō: intēsiua z extēsiua. Et q extēsiua qñqz sit p additionē pris ad pte faciētis p se vnum cū illa distincta ab ea loco z situ. Qñqz vō sit in eodē subiecto pte: vt in rarefactiōe put sup. q. iij. notabili primo huius colle. diffuse patuit. Istis inqz suppositis est cōclusio pma: Augmentatiō extēsiua pmo mō dicta pcedit i infinitū p potētiā diuinā. Veritas huius cōclusiōis ex tribz ppositiōibz depēdet. Prima De° pōt creare in infinitū indiuidua eiusdem rōnis: maxime vbi possunt esse plura in vna specie. Ptz: qdā si de° cōseruaret corpora celestia in statu in quo sunt in ppetuū / in infinitū cōtinuarent generatiōes z corruptiones. Secda ppositiō: Quocunqz indiuiduo posito pōt deus facere aliud indiuiduū eiusdē rōnis piori indiuiduo nō destructo. Patet: qz indiuidua eiusdē rōnis nō habēt adinuicē formale repugnātiā Itē summū in aliqua specie cōparit aliud indiuiduū eiusdē speciei: vt patet de charitate chisti. Tertia ppositiō: Quocunqz sunt eiusdē rōnis / sunt eqliter vnibilia: vt quocunqz due aque. Nā qdā cōpetit indiuiduo alicui / sile pōt cōuenire alteri indiuiduo eiusdē rōnis. Et illis piz p dō: qz quocunqz indiuiduo creato pōt deus aliud eiusdē rōnis creare: z illud piori vnire. Unde nō est dabilis maxima aqua creabilis.

Pterea lz in infinitū augeret charitas pducet onē noui grad⁹ vniti piori: tñ qliber grad⁹ pductus est finit⁹: z ex vnione finito z nō constituit infinitum.

Un in infinitū augmentari charitatē nihil aliud est qz charitatē nō tātū posse augmentari: qn adhuc ultra possit augmentari: hoc est q nūqz dat vltima charitas pducibilis: sed post quālibet pducta alia pōt pducī.

Et si ppetuo cōtinue augmentaret certa charitas / adhuc maneret semp finita: qz semp finitū adderet finito. Nec posset dari grad⁹ vltimo pduct⁹ / sic nō dat vltimū duratiōis ppetue. Un sic de° pōt facere plura indiuidua in infinitū: z tñ semp faciet finita: ita pte facere maiore charitatē / z maiore: z sic in infinitū: et tñ semp faciet finitū.

Et lz de° determinate videat oē pducibile: z ita quocunqz pducibili videt mai⁹ pducibile: nō tñ videt pducibile infinitū: qz nihil tale est pducibile. De hoc latius infra in du. v. z in. ij. di. j. q. iij.

Sexta cōclusio: Per infinitā potētiā dei pōt sine termino charitas augmentari. Nec ppositio piz ex p dictis cū nō includat cōtradictionē: nec ad h vlla sequat infinitas.

Circa p dicta dubitat pmo: Nā pono q augmentatiō certe charitatis fiat p hōraz fm ptes pportiones: ita q in pma pte pportional ad generet vn⁹ grad⁹. In scda pte silr vn⁹ eqlis pōri: et ita de alijs. Charitas in fine hōre erit charitas infinita: qz habebit infinitos gradus tātos qnt⁹ est h cert⁹ dat⁹: qz p rāsite sunt oēs ptes pportiones / q sunt infinite. Rñdet q casus est possibil / q in qlibz pte pportionali hōre generet vn⁹ grad⁹ zc. Tū qz infinite sunt: z ita non pnt oēs designari. Tū qz vltima ps nō est dabil: qz qñqz dat⁹ / est ultra diuisibil: z per pñs nō est vltima. Et cū dñ: in fine hōre oēs ptes pportiones sunt p rāsite: qz tota hōra. Rñsio q oēs sunt p rāsite. i. hōra q cōtinet oēs suas ptes pportiones est p rāsite. Sed si accipit vt valet tñ: oēs sūt p rāsite. i. in qlibet pte pportionali aliqz grad⁹ est pduct⁹ sic neget: qz augmentatiō lz fiat p totā hōrā cōtinue: nō tñ fieri pōt p ptes hōre pportiones: qm ps hōre mēsurās pductionē vltimi grad⁹ / includit infinitas ptes pportiones.

Dubitat scdo: Nulla charitas pōt sine termino augmentari: qz cōclusio falsa plegē cōtradictoriā. An pbat: qz nec illa nec illa: z sic de alijs. Si dat aliq / illa posset esse infinita. pñs falsū: qz sic eēt de°. pñs pbat: qz posset esse sine termino vel interminata. Solo dñ: q qliber pōt sine termino augmentari: qz cuilibet pōt fieri additiō. Nec posset aliqua eē infinita: qz hic infinita capīt cathegorematicē cū sit p dicitū: z nihil est infinitū cathegorematicē nisi de° fm opi. cōem. De hoc in scdo habet disputatiue dist. j. q. iij. si possit dari infinitū cathegorematicē. Ad pbationē neget q posset esse sine termino qz lz semp pōt fieri additiō: tñ semp manet terminata. Dubitat tertio. j. de aia. Qm a natura cōstantiū zc. Itē qntū est in potētiā / tātū contingit esse in actu. cōmē. ij. phys. Producant igit oēs gradus pducibiles / erit charitas simplr infinita. Et pbat rōne: Quātū pōt fieri successiue / tātū pōt fieri simul: si infinita successiue: q sil. An pbat: qz nō est defect⁹ ex pte dei q habet illimitatā potētiā sil: q pōt oia pducibilia sil pducere. Nec est defect⁹ ex pte recipientis charitatē: qz recipientes fm te est infinite capacitatis. Etia pōt est charitas stare sine subiecto / nec ex parte charitatis: qz quilibet infinitas est pducibilis / z nulli alteri repugnat. Ad primū dñ: q loquit fm potētiā

2do, 6,

Arti. 2.

Dub. 1.

E

Dub. 2.

D

Dubi. 3

E

naturale/nō fm diuinā. Ad rōne cōcedit. nō simul/
sed successiue. Ad hūc sensum q̄rū est in potētia zc. i.
q̄qd est producibile p̄r aliq̄n produci. Et sic infini-
ta sunt producibilia/ita infinita p̄nt esse acti: capiē-
do vtrōq; infinita synecgorematice: qz capiēdo
cathegorematice/vtraq; est falsa. Nā fm p̄bm z cō-
men. infinita indiuidua sunt producibilia: z tñ nūq;
producent infinita/lz infinita producēt. Ad rōne
diz: negādo qz nō est defectus. Est em impedimētū ex
parte dei/subiecti z charitatis. Ex parte dei impedit
infinitas potētie: tō terminari nō p̄t qz q̄cūq; produ-
cibilia. Ex pre subiecti filii: qz nō est capacitas eius li-
mitata: iō qualibet data p̄t maiore accipe. Ex parte
charitatis: qz nulla p̄t ēē charitas cui repugnet vni-
ri alteri producibili. Dubitat quarto de charita-
te ch̄i. Si em cōclusio sexta staret/nō ēēt sūma possi-
bilis: qd videt derogare dignitati assumptę humani-
tatis q̄ vnica est maxima vnione possibili: vbi: ergo
maxima charitate. Solutio: p̄cedit illario simpli-
citer: est tñ maxima possibilis fm potētia dei ordina-
ta. Ad probationē dī: qz humanitas ch̄i est creatura:
z p̄ p̄ns in se finita: z tantā habet dignitatē/quātam
vbi dare voluit. Nectatū extollēda est dignitas cre-
ature. s. humanitatis ch̄i: vt detrahāt potētie di-
uine: q̄ respectu charitatis esset terminata/si daretur
possibilis sūma: qz vltra illā maiore nō posset produ-
cere. Lū dī vnica est maxima vnione: verū est in illa
specie vnionis p̄sonalis: qz forte illa cōsistit in indiui-
sibili: nō tñ est simplr maria vnio: qz maior est vnio
p̄sonaz in vna cēntia. Et cū arguit: qz maxima chari-
tate. Neget p̄ns: qz vnio hypostatice nō ē p̄ charita-
tē formalit: qz posset sibi vnire naturā irrōnalē: vt p̄-
habilit teneri p̄t/ z sic sine charitate: imo corp̄ ch̄i
vnitū est: z nō est capax charitatis. Dubitat q̄nto
Omne charitatē producibile p̄t de? simul produce-
re/ponat in esse: z sic producat oēs simul. Illa autē
erit sūma aut infinita. Assumptū probat: qz oē p̄du-
cibile simul videt: qz oē p̄ducibile p̄t simul produce-
re. Teneat p̄ns: qz q̄cūq; simul cognoscit/p̄t sil' p̄du-
cere. Nā tātē est potētie actiue z p̄ductiue q̄ntē cog-
nitue: qz vtraq; infinita. Et p̄ p̄ns q̄cūq; p̄t sil' cogno-
scere/p̄t sil' p̄ducere: z ita p̄t sil' p̄ducere oīa p̄duci-
bilia. R̄r qz p̄t p̄ducere oīa p̄ducibilia: sed illa fm
hoc. nō debet poni in esse cū sit diuisa/nisi p̄ singula-
res incōiunctim sumptas: z sic q̄libet illarū est vera.
Si dī. Illa est falsa in qua demonstrat vltima vel
sūma. R̄ndē: illa nō est dabilis: qz nō est possibilis.
Cōsequēter dī: qz nō p̄t sil' oīa p̄ducibilia producere:
qz hoc repugnat infinite potētie: p̄t tñ sil' oīa cogno-
scere: qz oīa cognoscibilia p̄nt ēē sil' in esse obiectiui:
qd sufficit ad terminādā cognitionē diuinā: nō autē
simul in esse subiectiui: qd requirit ad productionē.
Vnde de b̄ infra. dī. xxiij. q. vnica. ar. iij. dubio. iij.
Distinctio. xxiij.

Sit de missiōe spiritus

Sancti visibili z inuisibili/siml' z ei? p̄cessiōe
Agit nūc de noīe ex hoc sibi pueniēte. Et cō-
plectit̄ sentētia l̄e bis p̄clusiōibz tribz. Prima: spi-
ritus sanct? donū dī z datū. Donū ab eterno in p̄tuz
donabil' creature. Datū: qz dat' creature ex tempore.
Secda cōclusio: Sp̄s sanctus ab eterno donat' sine
dat' est filio a p̄e. Erūt em nō quō nat' s̄z quō dat'
fm Aug. v. de trinit. Tertia cōclusio: Sp̄s sanctus

dī n̄m donū vel datū/sed nō n̄m. Sic fili? n̄m redē
pro?/n̄m panis/sed non n̄m fili?. Vnde declarationē in
textu latiorē. Questio vnica.

Trū donū dicat pro?

Interatē p̄sonalē. Suppositis his q̄ tacta
fuere du. xiiij. q. ij. s. qd sit dari alicui: z q̄-
mō res aliqua dī alicui dari. Questio tres habet ar-
ticulos. Prim? Utz sp̄s sanctus ne possit dici donū.
Secds cui donet. Tercis? Utz donū sit p̄prietas p̄-
sonalis cōstitutiuā sp̄s sancti. Quātū ad primū rone-
mōrādū est ex dictis di. iij. q. donū z datū fm niḡm
differūt in hoc/qz donū dicit ap̄tudinē siue donabi-
litatē. Jō qd nōdū donat' si tñ donabile est/donū dī.
Datū vō dicit actū donatiōis. Et quo sequit' qz si
aliqd eternū det in tpe ab eterno/dī donū in q̄tū ab
eterno fuit donabile. Ab etno em ap̄tū fuit vt dare
in tpe: nō tñ dicit ab eterno datū. Cōsequēter no-
tandū: qz tam donū qz datū dupliciter capit'. Vno mō
pro producto virtute amoris alicui obiecti qd nō vt
producit tali mō h̄z rōnez silitudinis obiecti amari.
Alio mō capit' pro aliquo libere alicui collato: z qua-
si in possessionē v' dñationē ipsi? trāsato: vt. q. ij. di.
xiiij. Pro intellectu p̄mi mēbz rememorandū est
ex sup̄dictis di. xiiij. q. sic videm? in nob intellectu
aliq̄ obiecto/intellec? format seu fingit silitudinē illi-
us obiecti q̄si declaratiuā: nō noticiē/sed obiecti p̄co-
gniti. Et voluntas creata diligēs obiectū aliqd dar'
amato aliqd gratū z acceptū si habet: z si nō habet/
p̄ducit aliqd tale si p̄t. Ita aliq̄ mō i diuinis: q̄uis
multū dissilitet: qz p̄ habēs diuinā essentiā (que for-
maliter z oī mō est ipsa intellectio absoluta) qz p̄ intel-
ligit tā se qz essentiā) p̄ducit aliqd virtute illius intel-
lectionis tāqz imaginē z silitudinē suip̄s. Que ima-
go vbi dī: qd vbi realr est imago z silitudo p̄is de-
claratiua silit: qz ipa diuina essentia est realr z forma-
liter amor z dilectio absoluta) qz p̄ diligit se z cēntiā
z filiū: z ecōuerso fili? diligit essentiā/se z patrē/vir-
tute illi? amoris qz p̄ diligit filiū p̄ducēdo donū qd
est. s. dat ipm filio tāqz donū sibi gratissimū z acce-
ptū. Et ecōuerso/fili? producēdo idē donū dat ipm
p̄i. Et b̄ videt velle Rich. cū dicit: P̄ amorē impē-
dit filio z fili? impēdit amorē p̄i. Et fm hūc modū
sp̄s sanctus dī n̄m p̄is z filiū p̄ modū doni dilectuz et
redilectuz vnictis. Sic etiā dī cōmūio vtriusq; z spi-
ritus vtriusq; in p̄tū. s. est donū vtriusq; mutuo datū.
Istis p̄missis est cōclusio prima: Capiēdo donū
p̄mo mō. s. vt z p̄prietatē donū. P̄t? p̄lo auc. Augu.
v. de tri. s. donū est p̄is z filiū: qz p̄cedit a p̄e z filio.
Jre. iij. de tri. Sic natū ēē/est filio a p̄e ēē ita spiri-
tus sc̄to donū dei ēē/est a p̄e p̄cedere z filio: sed filio
p̄prie cōuenit ēē natū: qz z sp̄s sc̄to p̄prie cōuenit ēē
donū. Preterea sol' sp̄s sanctus p̄ducit virtute amo-
ris nō h̄ns ex mō p̄ductiōis vt sit filius p̄ducēti q̄uis
hoc sibi cōpetat/ eo qz p̄ducit in eadē cēntia: vt dictū
est sup̄ dist. xiiij. q. p̄prie est donū. Teneat p̄ns a p̄lo a
descriptiōe. Nec cōclusio rōne p̄bati nō p̄t s̄z tñ auc.
vt paruit. Secda cōclo: Capiēdo donū sc̄do modo
nō solū sp̄s sanctus/sed z filius donū est dicēdus. P̄t?
de sp̄s sc̄to. auc. in textu de filio Esa. ix. fili? dat' ē no-
bis. P̄t? etiā ex dictis: Nā z vterq; fili? z s. mittit cre-
ature: qz vterq; donat'. Tertia cōclo: Si donū dī
processiōne ab aliquo: vt dicere videtur Augu. in lit-
tera cum inquit: Donū semper fuit. s. non solū quia

Art. I.

B

p̄lo. I.

L

Arti. 2.
2do. 1.
D

donabilis / sed qz processit ab utroq; z qz donabil' / p' non pōt dici donū. Patet: qz licet cū illab' creature rōnali dat scīpm creature mō sup' exposito: nō tñ pce dit ab aliquo: z iō sc'ptura nō cōmēmorat patrē cē do num. ¶ Quātū ad articulū secūdū est cōclusio pma: Capiēdo donū z datū pmo mō / spūsc'ctūs ab eterno dat filio a p're: z cōuerso p'z a filio. Probat' bec 2do auc. Aug. v. de tri. q ostēdēs quare spūsc'ctūs non d'z fili' / dicit: Exiit / nō quō nat': sed quō dat': s; ab eter no exiit a p're vt distinctus a filio: s; ab eterno exiit quō dat': sed nō fuit ab eterno dat' creature / nec sibi ergo ab eterno fuit dat' p'z v' filio. ¶ Preterea vbi est impēssio amoris z repēssio / ibi est mutua datio: sed fm Rich. vt dictū est / pater amorē ipēdit filio / z fili' repēdit p'z: i'git' aliqd filio dat' a p're: z cōuerso: z nō nisi. ff. ergo zc. ¶ Scda 2do: Capiēdo dari scdo mō / spūsc'ctūs neq; p'z dat' neq; filio. Patet: qz spūsc'ctūs nō libere / sed mere naturalit' (vt libertas opponit' ne cessitati inuitabilitatis) dat' filio a p're: z cōuerso: s; nō est donū vel datū illo modo respectu p'ris z fili'. Tēter p'na ex qua nōis posito. Ans probat': qz i di uinis nihil producit: nec est ad intra q nō producat' z sit necessariū: ubi em nulla cōtingētia locū hz. Et b modo cepit magister dari / cum dicit' spūsc'ctū nō dari p'ri vel filio / sed tñ nobis: Allegās brm Augu. xv. z. v. de trini. dicētē spūsc'ctm ab eterno esse donū: licet nō dare' ab eterno / eo q pcedit ab eterno vt cēt donabilis. ¶ Tertia cōclusio: Capiēdo dari secūdo modo / spūsc'ctūs dat' creature rōnabili z solum tali. Patet cōclusio q ad p'mā p're: qz spūsc'ctūs libere cō fertur menti rōnali quasi in possessionē z dñū: s; zc. Cōsequētia nota: Ans p'z: qz illud dat' alteri quasi in dñū z possessionē / qd obedit alteri paratū facere qd qd ipm rōnabiliter desiderat z voluerit: sed ita ē de spūsc'cto respectu creature cui illab'z: vt sup' dictū est dis. xliij. q. ij. Nec mirū videat' si dñs oīm dicat' dari z quodāmodo obedire creature. Nam hoc mō sc'ptu ra dicit' Josue. x. Stetit sol in medio celi: et non festi nauit occubere spaciū vnus diei: z non fuit ante nec post tam longa dies obediēte dño voci hoīs. Item Exod. xv. dixit dñs moyfi: Dimitte me vt irascat' fu roz meus cōtra eos: vt deleā eos. Et Gen. xxij. dñs ad iacob: Dimitte me / iā em ascēdit auroza. Ecce cū obediētia debet' habēti prātem et dñū / aliquo modo sancti isti sup' dñm prātem habuerūt: z habent hodie q charitate deo iungunt': pro quāto deus ex bñplaci to suo parat' est facere qdqd illi rōnabiliter volunt. ¶ Circa articulū tertiu notandū primo: q est distin ctio formalis inter donari et donū: sicut inter verbū et dicere / filiū z generare / spūsc'ctm et spirare. ¶ Se cūdo notādū: q donū pōt accipi psonalr v' materialr aut simplr. ¶ Tercio notādū q p'prietas psonal' qñ q accipit' p aliquo realit' existēte in psona: qd sibi so li realit' cōpetit: q mō paternitas d'z cōp'prietas perso nalis et filiatio fili'. Alio mō cap'it' pro predicabili de aliquo vere et cōuertibil' scdo mō p se: sic risibile est p'prietas hoīs / eo q de solo hoīe p'dicat' cōuertibil' z scdo mō p se: sic d'z p'prietas logica. ¶ Quo p'misso est cōclusio pma: Capiēdo donū pmo mō in p'iori articulo posito et psonaliter: donū p'prie nō est p'prie tas spūsc'cti / sed donari / sed est oīb' modis spūsc'ctūs sic verbū filius: patet ex vltimo notabili. ¶ Secun da cōclusio: Capiēdo donū materialiter: et p'prietas secūdo mō: donū est p'prietas spūsc'cti: patz: qz p'dicat'

Arti. 3.
E

cōdu. 1.

2

de solo spūsc'cto: qz solus spūsc'ctūs sic est donū. Tercū sic capiēdo donū / nō est p'prietas realis / intrinseca z nec cōstitutiuā spūsc'cti. ¶ Cōclusio tertia: Accipi endo donū stricte vt significat' psonā procedentē per modū doni donabilē creature: sic est p'prietas se cūdo mō. i. termin' p'dicabilis de spūsc'cto psonaliter acceptus cōuertibil'z: qz sic solus spūsc'ctūs est donū qz solus spūsc'ctūs procedit p modū doni. ¶ Cōclu sio quarta: capiēdo donū large vt nō ipoztat modū procedēdi / sed tñ donabilitatē creature / sic donū nō est p'prietas: qz cōuenit etiā filio q dat' ē nob. Esa. ix. Accipiēdo aut' donū pro termino p'dicabili: sic nō est p'prietas p'stitutiua spūsc'cti: qz nō intrinseca spi ritus sancto: sed sola spiratio passio / siue spirari v' do nari: q oīb' modis sunt idem / est p'prietas cōstitutiuā spūsc'cti. ¶ Sed dubitat' circa p'dicta: Ex quo a sc'is qñq; dicit' de' referri ad creaturā / an donū impozter aliqūc respectū rōnis. Dico q nō: qz null' tal' est po nendus. Attñ sancti frequēter solēt noia cōnotatiua supponētia pro deo / z cōnotatiua creaturā dicere re latiua. Sic p'bus dicit' aliqua noia esse ad aliqd. i. cōnotare aliqd p'ter id qd p'ncipaliter significat'. Li cet ergo talia noia nihil nisi absolutū significēt p'pter bmoī cōnotationē dicunt' relatiua: sic dicunt' spes z refugiu / misericōdia zc. noia relatiua. i. cōnotatiua: sic etiā donū solet dici nomē relatiuū.

Dubio.
5

Distinctio. xix.

Ap'cedentibus egit

de p'prietatib' tam essentie qz psonaz di uisim a dis. viij. Nūc cōsequēter agit de p' p'ietate earundē cōiunctim. Et hoc duplr: Nā p'mū v'itatē determinat' q'tum ad eternitatē dist. p'sentit' et q'tū ad potētiā dis. xx. Debic' circa ea dubia absoluit' dis. xxi. ¶ Sentētia tertius in his stat cōclusiōib'us. ¶ Prima: fides catholica asserit psonas nedum coe ternas: sed etiā fm magnitudinē equales. ¶ Secū da vna psona nō est maior alia: nec plures simul sunt aliqd mai' vna: qz sunt vna indiuidua et simplex cēn tia q est in oīb' tota. ¶ Tertia: In psonaz magnitu dine equalitas ostēdit' ex nature vnitatē oīs inequa litatis remotione / nature diuine simplicitate. Decla ratio z extēssio hāz p'p'ositionū patet ex textu.

Questio. j.

Trum persone diuine

sint fm magnitudinē pfecte equales. Reci tantur z impugnant' a doc. opi. duc / quaz scda est Sco. q. j. dis. p'sentis: qbus dimissis more so lito tripharie terminabit' q'stio. ¶ Circa articulū p'ri mū notandū: q magnitudo / vel magnū quadruplici ter accipitur. Uno mō largissime: et sic est idem qd pfectio vel pfectū. Sic dicit' Aug. vi. de trini. q i his q non mole magna sunt: est idem melius esse qd ma ius esse. Et illo modo qlibet res est magna v' magni tudo quedā. Secūdo modo cap'it' large pro omni cō tinente plura / siue sit vnū per se siue tñ aggregatiue quō numer' / ppl's / exerat' et morus magnus dicit'. Istō modo cap'it' Aug. cum dicit' q aia est maior se ipsa qñ recipit' virtutes. Tercio mō cap'it' pro aliquo cōtinēte plura eiusdē rōnis faciētia vnū p se / siue illa plura distinguant' loco et situ siue nō. Illo modo cha ritas intensa est magna et maior charitate remissa. Quarto mō accipit' strictissime p aliq cōtinēte plura

Arti. 1.
Nota. 1.

eiusdē rōnis / faciētia p se vñū / distincta loco z situ: z bec dī magnitudo dimēsiua. Et bec est species i- mediata q̄ntitatis / q̄ est p̄dicamētū / distincta cōtra multitudinē. Hoc mō loquit̄ Augu. v. de trini. z al legat magister. dist. viij. cū dicit: q̄ de^o est sine qua- litate bon^o / sine q̄ntitate magn^o. Sic etiā q̄ntitas q̄drupliciter distinguit̄. Est em̄ q̄ntitas vtutis / du ratiois / discretiua / z q̄ntitas molis: Quē mēbra ex

Nota. 2. dictis satis patet. ¶ Scdo norādū / q̄ cū fm magni tudinē siue q̄ntitatē aliqd dī equale vel ineq̄ale / queriēs aliqd dī magnū / toties z equale z ineq̄le. Primo mō res dī alteri equalis: qz est eque pfecta. Scdo mō numer^o dī equalis alteri / in q̄ sūt tot / q̄t in alio: vt numer^o triū equoz / numero triū hoīm. Tercio mō albedines eque intense sunt eq̄les / q̄uis vna sit in maiori subiecto q̄ altera fm extensionem. Quarto mō / vñū extrēsiuū nō excedēs alterū / nec ex cessum fm extrēsiōnē equale dī alteri. ¶ Est tñ diffe rentia inter istos modos magni z equalis. Nā mo di magni vel magnitudinis ordinant̄ fm supius z inferi^o: siue p se siue p accidēs. Ideo qd est magnūz q̄rto mō / est etiā magnū tribz p̄mis modis: z nō ecō uerso. Et qd est magnū tertio mō / est etiā magnū p̄ mo modo / z nō ecōuerso. Nō autē sic ordinant̄ mo di equalis z ineq̄lis. Pōt em̄ aliqd esse equale alte ri q̄rto mō fm extrēsiōnē: z nullo triū primoz modo rū: vt p̄z de albedine z substantia cōposita alba. Et ita habēt se ad inuicē q̄si termini imp̄tinētes. ¶ Ter tio norādū: qz fm opi. tenentē relatiōes distingui in creaturis a rebz absolutis / equalitas in creatur̄ est accidēs supadditū / siue i angelis siue in rebz ma terialibz: qz vtrobiz est eadē rō scz i separabilitatis fm aliā opi. nihil dicit distinctū a rebz absolutis in creaturis. ¶ Quarto norādū / qz fm vsum san ctoz / magnitudo q̄nqz accipit̄ in diuinis vt est me re absolutū: sicut sapiētia / pfectio: z sic nullo mō di stinguit̄ ab eētia. Et illo mō p̄sone dicunt̄ eq̄les p̄ prer essentiā vñā in eis. Et sic sicut p̄ nō est formali ter eētia / ita nec est formalit̄ magnitudo. Et sic pa ternitas ex se siue formalit̄ nec est eq̄lis nec ineq̄lis filiatiōi / s; tñ rōne essentie q̄ est eadē vtrobz / pa ternitati scz z filiatiōi. Et sic p̄cedit̄ / qz relatio nec est formaliter finita nec infinita: nec pfecta nec impfe cta / sic nō est formalit̄ magna / nec formalit̄ diuina ef sentia. Alio mō accipit̄ magnitudo p omni realita te positiua siue absoluta siue relatiua. Isto mō pa ternitas ex se et formalit̄ est qdā magnitudo / sic ex se est qdā entitas realis / z ex se est pfecta z pfectior omi

Nota. 3. creatura: ei qz ex se repugnat ois impfectio. ¶ Qui ro norādū: qz idēptitas / similitudo / eq̄litas / nullā di stinctionē impoztāt in diuinis / nisi distinctionē pso narū z p̄rietatū: ideo nulla est distinctio inter idē ptitātē / equalitatē / z similitudinē. ¶ Pro articulo se cūdo est cōclō p̄ma: Personē diuine sūt eq̄les fm ma gnitudine p̄mo mō accipiēdo magnitudinē z equali tatē. Patet: qz sunt eq̄ pfecte z neutra pfectior alia.

Nota. 4. ¶ Scda cōclō: Capiēdo magnitudinē z eq̄litem scdo / tertio / z q̄rto modis / p̄sone diuine nō sunt fm magnitudinē eq̄les. P̄z: qz sic nō sūt magne. ¶ Ter tia cōclō: Capiēdo magnitudinē cōmuniter: vt di cit indifferentē oēm magnitudinē absolutā vel rela tiuā / p̄sone diuine sunt eq̄les fm magnitudinē tam essentialē q̄ relatiuā. P̄z: qz licet alie sūt relatiōes /

Arti. 1. nō tñ est vna pfectior aut impfectior alia. ¶ Dubi

rat̄ circa p̄dicta p articulo t̄tio: Personē nō sūt eadē fm magnitudinē: q̄ nec eq̄les. Tener p̄sentia: quia idē est eq̄litas z idēptitas in diuinis: vt in notabili q̄nto. Rūdet̄ / qz ibi eq̄litas z magnitudo accipiunt̄ essentialit̄ z p̄mo mō / et nō generalit̄: vt magnitudo dicat omnē realitatē positiuā siue absolutā siue re latiua. Sic em̄ nō est idē idēptitas z equalitas: qz p sone nō sunt eadem p̄sone / s; sint eq̄les p̄sone / sūt tñ eadē essentia. ¶ Scdo dubitat̄: An vna persona di cat eq̄lis alteri p̄pter vnitatē essentie / vel p̄pter reali tatē relationis. Ad h dubiū dī: vt habēt in notabili quarto. ¶ Tercio dubitat̄: Quō illa eq̄litas distin guat̄ a similitudine p̄sonaz z idēptitātē. Rūdet̄: qz illa noia similitudo / eq̄litas / idēptitas / nil aliud di cunt seu impoztāt qz personas habentes eadē essen tiam numero: p̄pter qd etiā dicunt̄ siles z eq̄les. Et sic nil aliud dicūt qz distinctionē personaz z p̄pie tatē / z nullā rem distinctā a p̄sonis vel p̄prietatibz p̄sonaz: vt patuit in notabili tertio. ¶ Dubitat̄ q̄r to: An eq̄litas sit relatio fūdata in vnitate: vt videt̄ innuere p̄sa. v. metaphysice. Ad h dubiū doc. late z clare rūdet̄ qz nō: Et qz illa auctoritas male alle gat̄ / vide in doc. ¶ Dubitat̄ q̄nto: Nā aliq̄ magni tudo est in vna persona q̄ nō est in alia: q̄ nō sūt eq̄ les fm magnitudinē. Ad h dubiū dī post dicta i nō tabili q̄rto qz accipiēdo magnitudinē p aliq̄ absolu to: sicut omnū personaz est vna essentia / ita z vna magnitudo. Si vñ sumit̄ p̄ p̄prietate relatiuā / tunc sicut p̄cedit̄ qz p̄prietas p̄ris est in p̄re z nō in filio: fi liatio in filio z nō in p̄re. Ita pōt cōcedi vñā magni tudinē eē in vna persona z nō in alia: z nihilomin^o qz libet p̄sona est eq̄lis alteri: qz q̄libet p̄p̄etas relati ua est essentia diuina / z ita perfecta sicut alia. Nec repugnat eq̄litati distinctio magnitudinū sicut nec p̄prietatū p̄sonaliū realit̄ distinctaz. Nec pōt inferri qz plures relatiōes sint in vna p̄sona q̄ in alia: quia spiratio actiua z paternitas licet formaliter distin guant̄ / nō tñ sūt plures relationes: vt infra parebit.

Dub. 1. E II III S IIII V S

Questio II Trū quelibet p̄sona

sit in alia per circūincessionē. ¶ Pro ar ticulo p̄mo narādū / qz tripl̄r distingui pōt inexistētia. Quedā est p̄ p̄nētiā / quō locatū est in loco. Quedā p̄ intīmā p̄sentiā cū carētia cuiuscū qz distātie: sicut angel^o est in loco: z accidēs in subie cto / et forma in materia. Tercio mō p̄ intīmā p̄ntiā cū p̄substāialitate: hoc mō inexistit alicui qd est ei intime p̄sens z p̄substāiale. Et hic mod^o inexisten tie vocat̄ per circūincessionē. ¶ Corollarīū: Quic qd inexistit alteri p̄ circūincessionē / ecōuerso atqz inexistit sibi. P̄z: qz si a / est intime p̄sens z p̄substan tiale ip̄i b / ecōuerso b est intime p̄sens z p̄substan tiale ip̄i a. Neqz est hic aliq̄ repugnātia / qz aliq̄ mu tuo sibi inexistant: qz fm p̄bm: totū est in suis p̄tibz / z ecōuerso. Silt̄ gen^o ē in specie / z species in genere. ¶ Ad hoc qz p̄ circūincessionē aliq̄ mutuo sibi in existāt / tria requirunt̄. Primū: qz distinguant̄ realit̄. Scdo / qz sint sibi intime p̄sentiā. Tercio / qz sint vna simplex z singularis essentia. Et hūc modū essendi in / nō est reperire in creatur̄: s; neqz posūt̄ ē hic mo dus a p̄ho. Patz: discurredo oēs modos essendi in q in b versu cōplectunt̄. Insūt pars totūz / species / gen^o / calor / igni. Rex in regno / res i fine / locusqz lo

Arti. 1. Corol.

cato. Nitebant tñ aliq dare similitudines/sz nimis re-
motas: scz illapsus dei in mēte rōnālē/circūscriben-
do manutēntiā: q̄ illabēs p̄seruat z regit id cui illa
bit. Silr si aia vl angel? nō inherēs coassisteret cor-
pori: vel si corp? glōsum coassisteret corpi nō glō-
so. Hic qd est qdā intimitas/sed deficit p̄substātia
litas: q̄ si adesset/esset satis sile declaratiuū. Et iō di-
cit Hill. z bñ in textu/q̄ natura hūane intelligentie
dicti hui? rōnē cape nō pōt: nec exēplū aliqd diuinis
reb? hūana rō p̄stabit: sz qd nō est homi intelligibile/
deo est possibile. ¶ Pro arti. ij. est p̄clo rñsalis: Que
liber p̄sona diuina est in alia p̄ circūincessionē. P̄ter
notabili: z Joā. xij. An nō credis qz p̄ in me est et
ego in p̄te. ¶ Possent ad b adduci auc. scōp: de q̄b
bñ in textu. Posset etiā illa intimitas p̄suaderi: qz si
nō b esset vel p̄t idē p̄tate realē essentie euz p̄sona:
vel qz nō est sufficiēs distinctio inf p̄sonas: vel quia
vna nō p̄tinet z ambib ab alia: z eōuerso. Sed pri-
mū nō impedit: qz totū est in suis p̄tib? z ecōtra: z ge-
nus in specie. Nec scōm: qz totū z p̄s sunt idē realit?
z tñ vnū est in alio. Nec tertiū: qz p̄sone realr distin-
guunt. Nec q̄rū: qz nō est de rōne illi? qd est in alio/
q̄ ipm ambia? z cōtineat ab alio. Lac enī nō ambib
dulcedinē: nec totū p̄tes/ z tñ totū est in p̄tib? z dul-
cedo in lacte. ¶ Cōclō scōa: Nec essētia ē in persona/
nec relatio in essētia/nec relatio in p̄sona p̄ circūin-
cessionē. p̄ter qz deficit b real distinctio/q̄ est p̄ma cō-
ditio requisita ad esse in alio p̄ circūincessionē. ¶ Con-
clusio. ij. Relatiōes oppositē nō sūt in se inuicē p̄ cir-
cūincessionē. Nec p̄clo ab aliq̄b ponit q̄ ponit aliā
p̄ditionē/sz q̄ sunt formatr p̄sone/q̄les nō sunt rela-
tiōes p̄stitutue. Oppositū aut p̄donis illius cōter
sustinet/saluis trib? p̄ditionib? p̄fatis. ¶ Pro ar. iij.
q̄rit: an inherētia p̄ circūincessionē cōueniat p̄sonis
rōne relatiōis vel essentie. Rñdet: rōne vtriusq̄ siml
Nā rōne relatiōis cōuenit eis p̄sonalis distinctio: rō-
ne essentie cōsubstāntialitas: rōne vtriusq̄ intima p̄-
sentia. ¶ Si di. Si p̄ est in filio/p̄ncipiū est in p̄nci-
piato: z sic p̄ncipiū capet aliqd esse p̄ p̄ductionē p̄nci-
piati: z ita p̄ non hiet oia a se. Rñdet q̄ hiet aliqd p̄
p̄ductionē alteri? dupl̄r itelligi pōt. Primo mō p̄o
p̄rie: sic q̄ p̄ talē p̄ductionē recipiat aliqd nomē eē re-
ale i se vel i aliq̄ ipm de nouo informāte. Blio mō i-
prop̄e: qz tali p̄ductione aliq̄ denotatio sibi de nouo
aduenit: sic p̄ductiōe creature de? dñ creator z dñs.
Primo mō/p̄ nullū esse capiat a suo p̄ncipiato: sz se-
cūdo mō: nec b est incōueniēs/cū etiā sic aliq̄ deno-
minatio de nouo sibi cōpetit ex tpe/ex p̄ductiōe crea-
ture. ¶ Et dicit seq̄/q̄ p̄nitas ē in filio p̄ circūin-
cessionē/sz nō i p̄te. Nec tñ iō fili? ep̄/qz p̄nitas nō
p̄stituit filiū. Sic nō seq̄: p̄ est in filio/q̄ fili? est p̄
sed magis oppositū sequit. Distinctio. xx.

Et dedit p̄sonaz eq̄lita-

tē in magnitudine: nūc eā p̄bat i p̄tate. Et
est cōclō textualis p̄ma. ¶ Sicut p̄tis z si-
lū z sp̄ssancti vna est essentia/ita est z vna p̄otentia.
¶ Scōa cōclō: Si p̄otentia respicit solū factibile oim
p̄sonaz/eādē est p̄otentia ad extra. Si vō oē p̄ducibi-
le aliqd pōt p̄(pura) p̄ducere filiū: z id nō pōt filius
¶ Tertia: Licet p̄otentia respectu factibil? fili? habe-
ata p̄te/z p̄ a seipso: non tñ ideo minor est in filio: qz
pater generando oēm p̄otentiam dedit filiū.

Questio vnica

Trū p̄sone diuine sint

eq̄les fm p̄otētiā. Articulis trib? soluet q̄-
stionis nod? terminoz scz declaratiōe: con-
clusionū assertiōe: z dubioz solōne. ¶ Quārū ad p̄-
mū/notandū q̄ intellect? q̄sti. non est q̄rere/an p̄so-
ne sint eq̄les fm id qd realr est p̄otētiā: hoc enī esset
q̄rere/an sint eq̄les fm essentia: qm̄ p̄otētiā est oib? modis
indistincta ab essentia: sz est intellect? q̄stio.
vtrū p̄sone possint in eodē siue eq̄les ac? fm nūerū
z p̄fectionē effect?/ita q̄ eq̄litas respicit effect? eozū
q̄ dicunt eq̄lia. ¶ Scōa notādū/q̄ tota difficultas
hui? q̄sti. est in b: An b p̄otētiā actiua (fm quā p̄so-
ne dicunt eq̄les) debet comp̄bēdi p̄otētiā p̄ducendi
ad intra: an sola p̄otētiā effectiua siue causatiua. i. p̄-
ductiua alicui? realr z essentia? distincti. Nā si p̄-
otētiā actiua est cōe ad p̄otētiā generādi/spirādi z cre-
andi: valēs tñ. i. p̄otētiā p̄ductiua ad intra vel ad ex-
tra. p̄ter p̄tem z filiū z sp̄m sc̄m nō esse eq̄les fm po-
tētiā: z b fm extēsiōe: qz b nō est aliud q̄ dicere/q̄
q̄cūq̄ potest p̄ducere p̄/pōt p̄ducere fili? z si p̄ pōt
p̄ducere aliqd qd nō pōt p̄ducere fili?/eodē mō fili?
pōt p̄ducere aliqd qd non pōt p̄ducere p̄: qz vtrū
qz p̄t eē falsuz. Pariformit̄ dñ de p̄te z. ii. z de filio z
de. ii. ¶ Si vō p̄otētiā in p̄posito p̄tise dicit p̄otētiā
effectiua vel causatiua/q̄ est solū respectu factibilis
ad extra. P̄ter etiā q̄ tres p̄sone sūt eq̄les fm p̄otētiā
qz q̄cūq̄ factibile est ab vna p̄sona/factibile est etiam
ab alia: z eq̄ p̄fecte ab vna sic ab alia. ¶ Silr si sub
oipotētiā cadit z p̄otētiā p̄ductiua ad intra z ad extra
vt dicat oipotēs q̄ pōt p̄ducere oē p̄ducibile siue ad
intra siue ad extra: manifestū est filiū nō eē oipotēre/
cū nō possit se p̄ducere: cū tñ sit p̄ducibil? z sic d̄ sp̄-
scō. Si vō b oipotētiā solū cadit p̄otētiā effectiua
vel causatiua/p̄ter z filiū z. ii. esse oipotēre. Est q̄ dif-
ficultas hui? q̄sti. magz vocal q̄ realis. ¶ Tertiō no-
tādū: qz in vsu vocabuloz imitādi sūt auc. z sancti.
Scti aut loq̄ntes p̄hereticos: q̄ dixerūt filiū esse im-
potētiore p̄te: z minore atq̄ imp̄fectiore accepūt po-
tētiā z oipotētiā. p̄ ea q̄ necessario conuenit oī p̄fectis-
simo z q̄ opponit̄ impotētie q̄ dicit imp̄fectionē. Et
qz p̄otētiā spirādi z generādi nō cōuenit oī p̄fectissi-
mo: neq̄ ipotētiā generādi vl spirādi dicit imp̄fectio-
nē: idō b p̄otētiā z oipotētiā non comp̄bēdēt p̄otē-
tiā generādi aut spirādi: sz solū p̄otētiā respectu ob-
iectoz factibilis. Et q̄ vicz p̄otētiā seq̄ eq̄litas vl in
eq̄litas fm p̄fectionē. ¶ Q̄ vō scti sic ceperūt/p̄ter sa-
tis ex textu. Nā bñs Aug. p̄ maximū hereticū: Nō
est ideo p̄ maior filio: qz eq̄lē sibi genuit. Origenis
enī illa est q̄stio/q̄s de q̄ genitus sit: eq̄litas vō q̄lis
aut q̄nt? sit. q. d. Qñ q̄rit/an p̄ sit eq̄lis filio/non est
q̄stio de origine: sed est q̄stio/q̄lis aut quāt? sit fili?
b est/an sit ita p̄fect?/z oia alia potēs sicut p̄. Item
Aug? in de fi. ad pe. ca. iij. In eo intelligit̄ oipotētiā
dei: qz oēm creaturā visibilē z inuisibilē de nihilo fe-
cit. Ecce aperte inuit oipotētiā dici respectu factibi-
liū extra. ¶ Ex illo p̄ter q̄ p̄otentia z oipotētiā in p̄-
posito capiēda est vt solū extēdit se ad factibilia ex-
tra vt potēs dicat: q̄ potest p̄ducere aliqd factibile
facere. Et oipotēs/q̄ oia factibilia potest efficere. i.
oia factibilia q̄ fieri non includit p̄ditionē. ¶ Ex il-
lo sequit̄ q̄ cū dico omnipotētiā/includit signū di-
stributiū cū distribubile. Et valēt potēs efficere oē
factibile ad extra: siue potēs causare omne causa-

Arti. 1
Nota. 1

Nota. 2

Nota. 3
B

Art. 2. biles ad extra. Quibus pmissis et supposita acceptio
 Loe. 1. ne noim (vt scilicet accipiunt potes et oipotres) est pto p
 L mat: Oes psonae diuinae sunt eque potencie et extensue/
 qz incensue. Probat: qz quicunqz effectus et qntu cuqz
 pfectu pot pducere siue causare vna psona/eundem et
 alia: imo quemcuqz causat vna causat et alia/cu opa
 trinitatis ad extra se indiuisa: sunt eque potencie.
 Teneat pna: qz b est ee eque potencie ex notabili secu-
 do et tertio. C Loe. scda: Sic p/ ita fili? et spissan
 cras oipotres est dicendus. Pr manifeste ex pcone p
 ma: qz sic p/ oia possibilia siue factibilia ex pducit et
 pot efficere/ita fili? et spissan. C Pro articulo ter-
 tio moueda sunt dubia et soluenda. C Prmu dubiu
 est: qd est illa eqlitas in diuinis? Rndet: no est aliq
 relatio realis quocuqz distincta ab essentia/costitu-
 to/vl pstruere: qz eqlitas esse dicitur in diuinis: qz suum
 pcretu scz eque/pdicat de psonis/qd supponit p pso
 nis: et conorat creatura pducibile ab eis: sicut crea-
 tor/etern?/incorruptibilis/ve pdicat de deo: Jo
 dicitur in deo esse eternitas/incorruptibilis/ creatui-
 tas: vl dicat vt s. d. i. iij. q. i. et lat. q. iij. plagi di-
 ctu est de abstractis conorariis. Itē in. ij. d. i. q. i.
 II C Scdm dubiu: qz videt q potētia generadi sit fm
 se qda potētia: et p psequēs qcuqz caret illa potētia/
 aliq potētia caret: cu q potētia generadi no est in fi-
 lio/sz ea fili? caret: qz filius no est oipotres. Rndet q
 potētia generadi no est potētia/sic nec pfectio: quia
 potētia est respectu factibiliu tm fm modū loquēdi
 scz op. Et ita fili? est oipotres: qz omne factibile pot p
 ducere et destruere. Nec oipotres dicit potētia respec-
 tu cuiuslibet: ad cui? esse no seqt pdictio/sz tm re-
 spectu factibilis/ad qd no seqt pdictio. An oipotens
 valet tm. i. potes facere omne factibile: ita q hic facti-
 bile distribuit et no potentia. C Dubiu tertiu et
 III argumētū bti Aug. Arguit em Aug. sic: Si p/ no
 L generaret filiū sibi eque/no esset oipotres: qz posse ge-
 nerare/est posse. Solo: Scda pna no valet: sic no se-
 quit: Si p/ no est de?/p/ no est oipotres: qz ee deū/est
 qd dā posse. An illa: Posse generare siue pducere di-
 uinā psonā no est posse: valet tm/posse pducere diui-
 nā psonā non est posse facere aliqd factibile. C Itē si
 dicitur: Oia q habet p/habet filius zc. Rndet: q valet
 tm: Oia q habet p/q dicit pfectionez simplicis. i.
 essentialē/q est in oib? tribus psonis/bz et fili? Sec?
 de pfectione notionalis: vel dic vt s. q. iij. distin. vij.
 C Plura scribit de b scis Tho. in disputat? de po-
 tētia dei. arti. vij. et de potētia generadi ar. v. et. vij.
 vbi qrit si potētia generandi et potētia creandi sint
 idē. Et p/ ex dicit qd sit dicēdu ad b. C Est etiā cōsi-
 derandū: q potētia in pposito et potētia generandi
 sunt termini disparati: Nā potentia generadi non est
 potētia/co q nomē potētia solum respicit factibile
 ad extra: et potētia generadi solū pducibile ad intra
 Et q potētia no est termin? superior ad potētiā ge-
 neradi.
 Distinctio. XXI

Intra dicta in duab?

precedētibz distinctiōibz magis h absoluit
 dubia/qres: an sane dici possit sol? p/
 sol? fili? zc. C Loe. lre pma hec est: Sane dici pot
 sol? p/ sol? fili?: qz vna psona no est alia/licer nulla
 psona sit sine alia. C Scda cōclo: Sol? p/ est p/ ē
 vera. Sol? p/ est de?/est falsa. C Tertia cōclo: Ve-
 ra est illa: Solus de? est infinit? Nec vō falsa: So-

lus p/ est infinit? Declaratio hāz patet ex textu.

Questio vnica

Trū hec sit cōceden

da de virtute fmonis: Solus p/ est de?

Tribz articulis expēdit materia hui? q

stiois. C Notandū pmo p intellectu terminoz q so
 lus qnqz capis cathegorematicē put valet tm. i. so-
 litari?. Et sic solus sortes currit: valet. i. sortes q est
 solitari?/currit. Et solitari? est/cū q i eodē loco nō
 est ali? eiusdē speciei. Et sic pcedit: Sortes sol? co-
 medit/si solitari? sine cōsortio scz comedat: licet etiā
 mlti alij comedat. Alio mō capis syncathegorema-
 tice. Et b duplr. Vno mō precisue/put denotat p/
 dicatū puenire subiecto etiā remoto ab oi alio. Quō
 cōcedit illa: Solus sortes pot currere. Et negat: so-
 lus sortes pot trahere hāc nauē: demonstrādo eā quā
 nō pot sine alioz iuuamine trahere. Hoc mō etiam
 cōcedit: q sol? deus pot pducere ignē. Et negat: q
 sola creatā pot pducere ignē. Alio mō capis exclu-
 sive: et sic vel determinat pēse alie? extremū pposi-
 tionis/subiectū scz vl pēdicatū. Et sic facit ppositio-
 nem de excluso subiecto vel pēdicato. Isto mō acci-
 picndo illā: Solus sortes currit/ualet: aliqd qd est
 tm sortes: b est qd ē sortes et nihil aliū a sorte currit.
 Similit: Sortes est tm hō/ualet illā: sortes est hō/
 et nihil aliud ab hoie: vel/et nihil quod nō est homo.

C Unde dat hic vna regula: Quelibet ppositio de
 excluso extremo equaler sue pēlaccēti: b est/equaler
 ppositioni ex eisde terminis cōstituta dempro signo
 exclusiuo: ita q iste equaler: solus sortes currit: et
 sortes currit. C Verū q qnqz solus ppositū a pte p-
 dicati fm vocē ex vtu loquētiū capis fm intellectu/
 ac si poneret a pte subiecti/et determinaret totā ppo-
 sitionē: fm quē modū Aug. vj. de trini. dicit: Nō
 dicim? patrē esse solū deū/intelligēti idē p istā: Pa-
 ter est sol? de?: qd p illā: Solus p/ est de?. et sequitur
 Esse aut solū dicim? patrē et filiū et spissan. Qnqz
 aut determinat totā ppositionē denotās pēdicatū af-
 firmari de subiecto: et negari a qlibet de q nō pēdicat
 subiectū/siue p q nō supponit subiectū. Et tūc red-
 dit ppositionē exclusiuā exponibile p duas exponē-
 tes copulatiue iunctas: qru prima est pēlaccēti: scda
 ptradictoria pēlaccēti/pponendo subiecto res q nō:
 vt solū sortes currit/exponit: sortes currit: et nulla
 res que nō est sortes/currit. C Verū qn addit ter-
 mino numerali signū exclusiuū/pot exponi pposi-
 tio duplr: scz gfa alietatis p res que nō mō iā dicto
 vel gfa pluralitat? p plura q ppositū loco res q non:
 vt tm tres sunt psonae/exponit sic: Tres sunt psonae et
 nō plures qz tres sunt psonae. Nec oiaclari? et latius
 declarari solēt in logica: ideo hic cōmemorasse suffi-
 ciat. C Quātū ad secūdū articulū est cōclo prima:
 Capiēdo solus cathegorematicē vt dicit solitudinē
 nō pot vere addi alicui termino in diuinis cōstituen-
 do affirmatiuā ppositionē. Probat: qz sic capiēdo
 priuā siue excludit psortiū triū psonaz/que tm a se
 sunt imprecisibiles et inseparabiles: cuqz qlibet sit in
 singula p circūinceptionē: vt dictū fuit. d. i. r. q. ij.
 Et p cōsequēs quelibet talis erit falsa. Ideo qz sic ac-
 cipiēdo solus/oēs ille sit negāde: Solus p/ est de?.
 Solus p/ est p/: Sol? p/ creat zc. Valent em: P/
 q est solitari?/est p/: de? creat: que oēs sunt falsae. Cū
 fm Bill. iij. de trini. et habet: d. i. q. In diuinis nec
 Nā q

Arti. 1.
Nota. 1

Regla.
B

Arti. 2.
Loe. 1.
C

I diuersitas sit/nec solitudo. **S**cda pco: Lapiendo solus vt dicit pñsionē/nō pōt addi termino psonali: licet forte termino essentiali. Pr: qz qñ ad terminos psonales importaret remotionē siue separationē diuinaz psonaz/q est impossibilis. Unde fm hūc sensum/illa: Sol⁹ pī creat/valeret: pī separ⁹ ab oibus alijs (filio scz z spūscō) creat. Quātū vō ad terminos essentielles fcarer separationē det ab his q non sūt de⁹/q est possibilis. Un sic videt illa pcedenda: Solus de⁹ pōt pducere ignē: qz valer tñ: de⁹ separ⁹ ab oibz q nō sunt de⁹/pōt pducere ignē. **T**ertia pco: Lapiendo solus exclusiue vt determinat extremū/vt vicz reddit ppositionē de excluso extremo/pōt indifferēter addi tā essentialibz qz psonalibz. Patet qz ex regula posita arti. j. sic nō mutat vitatē siue piacētis/imo equaler siue piacēti: et p sequeñs nihil refert q ad vitatē addere vel deponere. Un sic cōcedendū sūt illi: Tm pī est de⁹. Tātū pī creat. Pī est solus de⁹. Sol⁹ fili⁹ est psona diuina. Solus deus est spūscō: z sic de alijs. Sic capit brūs Augu. vj de trinit. Solus pī est tant⁹/qñtus est pī/z fili⁹ z spūscō. **Q**uarta pco: Lapiendo sol⁹ vt facit p positionē exclusiua/pōt addi termino essentiali/sz nō notioali respectu essentialis pñcati. Primū prz qz bec est vā: Tm de⁹ est pī: prz p exponētes. Scdm prz: qz sic illa erit falsa: Tm pī est deus: qz scda exponēs est falsa: scz nulla res q non est pī/est de⁹: q falsa est: cū fili⁹ sit res q nō est pī/z tñ est deus: sīl⁹ spūscō. Illa tñ est vā: Tm pī generat: tñ fili⁹ gignit vt prz exponēti. **E**t his prz: quō ista: sol⁹ pī est de⁹ mltipl⁹ pōt distingui/z fm b cōcedi vel negari: p q sit bec pco qñta. **C**ōclo qñta: Lapiendo sol⁹ exclusiue/hec ppositio: Solus pī est de⁹/est falsa: z d vtrute fmonis neganda. Patz p exponētes: qz scda ē falsa: nulla res q nō est pī/est de⁹: qz filius est res q nō est pī/z tñ est de⁹. **E**t nō debet exponi p aliud sic: **E**t nihil aliud a pīe est de⁹: qz tunc ille esset ver⁹: Sol⁹ pī spirat: sol⁹ pī creat/q nō pcedūt. **P**reterea sequit bñ: Sol⁹ pī est deus/ qz ois de⁹ est pī. accipiēdo deus vt supponit p psona. pñs falsum: quia valer illaz: Dis psona diuina est pī. pñs tenet: qz ab exclusiua ad vniuersalē in terminis trāspōsitis zc. **P**ro articulo tertio colligi pñt dubia ex doc. Si qdē pñllā regulā pñe auctor mouet tres instantias in qbz bec pñā nō tenet. **P**rima nō sequit cū modo: Tm necessariū de necessitate est verū: qz oē verū de necessitate est necessariū. **U** sic: Tm necessariū de necessitate est ensi qz oē ens de necessitate est necessariū. **S**cda/nō sequit: Tm verū erit verū: qz oīe verū erit verū vtrobiz. **A**ns est verū/z pñs falsum. **Q**z ans sit verū/ prz p expositionē. **Q**z pñs sit falsus: prz in prima de vō cōtingēti: sīl⁹ de ente nō necessario. In scda: qz b verū: Instans pñs est/nūqz erit verū: qz pñs instas nō est futurū/neqz erit. **S**olū auctor/q regula intelligēda est qñ exclusiua est cōuertibilis simpl⁹: sz pōt dici q arguēdo ab exclusiua exponibili gñā alietat⁹ ad vniuersalē in terminis trāspōsitis/ semp est pñā bona z formalis: ceteri paribz. i. manēre eadē ampliatiōe/restrictiōe/determinatiōe zc. Nunc autē in prima pñā mutat determinatiōem: qz in sensu in q cōcedit⁹ de necessitate determinat pñcati: qz valer tñ: Tm verū necessariū est verū de necessitate. i. est verū necessariū. Si enim de necessitate determinaret copulā z pñstueret mo

dale diuifam/ans esset falsum: qz scda exponens ēē falsa: sicz nihil qd nō est verū necessariū/de necessitate est verū: qz valer illā: **Q**z verū nō necessariū de necessitate nō est verū. **E**t ita sequerē/q nullū cōtingens esset verū. **I**te pñdictoria illi: Nihil qd non est verū necessariū de necessitate est verū/scz illa: aliqd qd nō est verū necessariū/possibil⁹ est verū/est vera. **I**te pñpositio de necessario ifert suā de inesse. i. infert seipam semoro mō: vt bñ sequit: **N**ō necessario est aial: qz bñ est aial. Sic sequit: Tm verū necessariū de necessitate est verū: qz tñ verū necessariū ē verū: que ē manifeste falsa: qz in antecedēte de necessitate determinat pñcati vt sit verū. Debet qñ sic inferri/qz omne verū de necessitate. i. omne verū necessariū/est verū. necessariū. In scda pñā: Tm verū erit verū: qz oīe verū erit verū. Arguit a nō amplo ad amplū cū distributiōne: qz pñā nō valer: Illa in antecedēte pñcati non ampliatur/z ampliā in pñte: vñ debet sic inferri: qz oīe verū qd erit/erit verū: z ita pñā est verū sic ans.

Distinctio XXII

Opera magister egit d

bñdicta trinitate qñ ad se z suas pñtates/nūc psequit determinādo de ea qz tñ ad modū loquēdi de ipsa. Agit em de noīo q de bñdicta trinitate dicunt. **E**t b pñm in genere/distinguēs diuersa noīa de deo dicta. **S**cda in specie. **E**t b dupl⁹: qz pmo de essentialibz: **S**cda/de relatiuis a dis. xvj. vlsqz ad. xxiiij. inclusiue. **I**n hac qz distictiōe tres pñt colligi cōdōes sumarie. **P**rima cōclo: Noīm q de deo dicunt/qdā distincte respiciunt psonas: qdā vnitatē eēntiē: qdā dicuntur de deo trāslatiue. **E**xplū pñm: vt pī/generās/fili⁹ zc. **E**xplū scdū: vitas/potētia/sapiētia zc. **E**xplū tertij: vt splēdor. **S**cda cōclo: Noīm q de deo dicunt/que dā dicunt relatiue ad creaturam ex tpe: vt dñs creator: q sunt oibz psonis cōia. **Q**uedā vō nō oibz cōueniūt: vt dat⁹/missus: quedā nō relatiue vt incarnatus/humanatus zc. **E**st z vnum nomē qd de nulla psona singlarim/sz de oibz psonis sīl⁹ zc: vt trinitas. **T**ertia cōclo: **Q**ue substantia l⁹ dicunt/de oibz cōiter/z de singulis psonis singlarim/z nō pluralit⁹ dicunt.

Questio vnica

Trū viator possit ali

qz nomē imponere ad fcaudū distincte diuinā eēntiā. **S**olico more tres erūt articuli. **N**orandū igit p articulo pmo: qz noīm q dā fcaut res ē/q nō sūt signa. **Q**uedā fcaut noīa/voces/vl scripta/q sūt signa. **Q**uedā fcaut pceptus mētis. **P**rima dicunt pñe impositiōis. **S**cda/scdē impositiōis. **T**ertia/scdē intēctionis. **U**idet autē q signū fcautiū sufficiēter diuidat in signū pñe intēctionis/z in signū scdē intēctionis. **S**ignū pñe intēctionis est/qz fcaut aliqd/aliq/vl aliqliter/nō p modū signi: sicut hō/aial/aia/intellec⁹/qlitaz: capiēdo illos terminos psonal⁹. **T**ermin⁹ scdē intēctionis est terminus fcaut signū p modū signi: vt nomē/vbū ppositio/sylogism⁹/gen⁹/species zc. siue fcaut signū mērale siue vocale aut scriptuz. **E**t illo sequit: qz nō ois vor fcaut cōceptū mētis: licet ois vor fcaut mediante cōceptu mētis. **A**ccipiēdo cōceptū p actu cognōscēdi/prz: nā hō fcaut reale z singlarē hōiem/p quo etiā supponit/z nō cōceptū: qz p cōceptu nō sub

Arti. I.
Nota. I.

Corol.

ponit: licet nō fecerit hominē nisi mediāte cōceptu mē-
tis. Et sūm b intelligēdu est illud pbi: Voces sūt si-
gna passionū aīe. i. sūt signa ordinata: nō q̄ voces
fecerit passioēs / b̄ est: p̄ceptū mētis / s̄ q̄ p̄ceptū men-
tis fecerit seipos: vor fecerit mediāte cōceptu / verū q̄ vo-
ces scōe impositiois fecerit cōceptū mētis. ¶ Scōo se-
quit: q̄ nō oēs voces inuēte sūt ad fecandū p̄ceptus
mētis / s̄ mltā noīa inuēta sūt ad fecandū res ē: vt
oīa p̄me impositiois. Quedā ad fecandū mētis cōce-
ptu / affectioēs z passioēs: qdā ad fecandū voces / z
vocaliū signoz. ¶ Tercio sequit: q̄ non
sem̄ illd p̄mo q̄ vocē p̄ncipalr fecat / qd p̄mo q̄ vocē
apprehēdit. Pr̄z: q̄ p̄ncipalr z p̄mo q̄ terminu fecat
illd ad qd fecandū ē ipositiū / si sit vocal v̄l scriptū. Est
aut vor imposita ad fecandū rem nō se vocē vel p̄ce-
ptū. Pro rebz em̄ vtimur vocibz: vt dicit p̄b. j. ele-
choz. Res nobiscū ad disputatiōē ferre non possu-
mus: iō vocibz vtimur p̄ rebz q̄s fecat. ¶ Qd cōce-
ptus p̄mo apphēdit. i. mētē format. Rō est: q̄ vor
nō fecat nisi mediāte p̄ceptu: solo em̄ p̄ceptu mēs im-
mediāte cōgscit. Nec dicta sūt de p̄ceptu: vt accipit

Nota. 2. p̄ cognitiōē q̄ est act⁹ cognoscēdi. ¶ Cōsequēter no-
tādū / q̄ nomē fecare aliqd distincte pōt triplicir in-
telligi. Uno mō q̄ fecat aliqd: z vtute sue institutio-
nis non fecat nec cōnotat aliud. ¶ Scōo mō / q̄ fecat
aliqd: z ex vi sue institutiōis nihil aliud / siue aliud
cōnot. r siue non. Tercio mō q̄ fecat aliqd: ita q̄ nec
ex vi institutiōis / neq̄ ex cōi vsu vtentiū aliqd aliud
occurrit intelligēti vocis fecatiōē ad ipsi⁹ vocis p̄-
lationē. ¶ Pro articulo secūdo est cōclō p̄ma: Beci-

Arti. 2. p̄do fecare distincte tertio mō: viator nō pōt: im-
ponere nomē ad distincte fecandū diuinā essentiā. Pr̄z:
q̄ qdēq̄ nomē imponit ad fecandū deū / ad ei⁹ pla-
tione aliud occurrit audiēti z ei⁹ fecatiōē intelligē-
ti qd nō est de⁹. ¶ Scōa p̄clo: Capiēdo fecare distin-

cre p̄mo v̄l scōo mō / viator pōt imponere nomen ad
fecandū deū distincte. Probat: q̄ qdēq̄ pōt v̄e intel-
ligere aliqd esse distinctū ab alio / pōt instituere no-
mē ad illud distincte fecandū: alioq̄ nō possem⁹ de
illo distincte loq̄ / nec aliqd de illo distincte affirma-
re vel negare: s̄ viator pōt vere intelligere deū ē di-
stinctū ab oī alio: q̄ zc. ¶ Itē nomē deitas fecat p̄ci-
se deū z nullā creaturā fecat v̄l p̄notat q̄ fecat distin-
cte deū. p̄na tenet ex vltio notabili. Ans pr̄z: q̄ nō
cōnotat aliqd a deo / cū sit termin⁹ absolut⁹. Nec fecat
aliud a deo: q̄ tūc posset p̄ illo supponere: q̄ termi-
nus pōt p̄ q̄libet suo fecaro supponere qd nō p̄notat
¶ Tercia p̄clo: Viator pōt nomē imponere ad di-
stincte fecandū / qd nō pōt distincte intelligere. Pr̄z:
q̄ viator nō pōt deū distincte intelligere ex dict⁹ in
plo. z dis. iij. Et tñ pōt imponere nomē ad distincte
fecandū deū. ¶ Preterea q̄s pōt ponere a / ad fecandū
distincte aīal qdēq̄ / qd p̄mo sibi cras occurrerit: q̄ fa-
cto / a distincte fecat aīal cras p̄mo occurrurū iponen-
ti: z tñ imponēs nō distincte intelligit illd. ¶ Quā-
tū ad articulū tertiu est dubiū tale: Nomē nō pōt si-
gnificare nisi intelligēti: q̄ nec distincte fecare nisi di-
stincte intelligēti. ¶ Itē vor nihil fecat / nisi qd eodez
mō fecat p̄ceptū cui s̄bordinat. Tū q̄ vor z p̄ceptū si-
bi corrūdes s̄ s̄ḡ synonyma. Tū q̄ vor seipā nihil
fecat: solū aut fecat p̄ s̄bordinatiōē ei⁹ ad p̄ceptū: q̄
si viator nō pōt h̄re cognitiōē distinctā dei / nō po-
terit nomē ipositiū viatorū distincte fecare deū. Naz
illd z talr fecat nomē p̄ ipositiōē / qd z q̄libet fecat p̄ce-

ptus sibi corrūdes. ¶ Ad p̄mū d̄: negādo p̄nam: q̄ Rāso
licet nō pōt fecare nomē nisi intelligēti. i. ei⁹ imposi-
tione sciēti: z iō intelligēti ei⁹ ipositiōē et sciēti di-
stincte fecat z exp̄mit rem q̄ tñ est de se: attē audiēti
vocē illā z ipositiōē ei⁹ sciēs p̄ re illa / ex b̄ nō in-
telligit rē distincte: q̄ exp̄mere rē distincte intelligē-
ti / nō est nisi vocē apd intelligēte fecare talē rē z non
aliā: z q̄ intelligēs b̄ cōgscat: b̄ aut ē possibile q̄uis
intelligēs nō distincte illā rem intelligat. Sic aliqd
vidēs solē / nō distincte videt solē / nec itelligit solē: q̄
nō videt distincte qdēd ē ipi⁹ solis: z tñ illa vor sol /
apd eū distincte fecat solē: q̄ fecat sibi illā rē p̄cise / quā
videt p̄fufe. Sic pōt iponi nomē ad fecandū alicui di-
uinā essentiā: quā tñ nō itelligit in se / s̄ i p̄ceptu cōi
v̄l p̄prio cōplexo v̄l p̄notatiuo: vt dictū est dis. iij. q. ij.
¶ Ad scōm (qd mag⁹ v̄zget) pōt dupl̄r rñderi. Uno
mō / q̄ vor qdēd potest imponi a viatore ad distincte
fecandū deū: nō tñ ipi viatorū / s̄ ei q̄ pōt distincte cōg-
scere deū. Nā viator itelligēs q̄ ē aliq̄ sūma natura
suprema ab oībz alijs distincta: licz ipe illā naturā
distincte sine alijs p̄cipe nō pōt / pōt iponere nomen
ad fecandū idē distincte: nō tñ sibi / s̄ ei q̄ pōt distincte
eā cōgscere: sic cec⁹ pōt iponere nomē ad fecandū colo-
rē distincte ab alijs sensibilibz / et tñ nō pōt distincte
cōgscere colorē. Et pōt tali f̄mino in disputatiōē vi-
distincte p̄ visibili / z nō p̄ alio sensibili: licz ad platio-
nē tal⁹ vocis former cognitiōē nō solū visibilia / sed
etiā alia sensibilia iportatē. ¶ Et q̄ seq̄: q̄ possum⁹
distincti⁹ loq̄ de re aliq̄ q̄ ipam intelligim⁹: sic etiā
possum⁹ distincti⁹ aliqd amare q̄s cōgscere. Possum⁹
em̄ deū amare in se amore iusti / z tñ nō possu-
mus deū in se cōgscere. Tñ licz nihil amem⁹ nisi co-
gnitū / nō tñ nihil amam⁹ distincte / nisi sit distincte
cognitū. ¶ Scōo pōt dici / q̄ p̄ fecare auctor itelli-
git aliqd s̄bstractive rep̄sētare. i. rep̄sētare aliqd p̄
q̄ natū est supponere. Accipit em̄ fecare / vt distingui-
tur p̄ p̄notare: z sic v̄z est / q̄ termin⁹ distincti⁹ fecat
rē alicui sciēti ei⁹ ipositiōē q̄ intelligat: q̄ distincte
suppōit p̄ re / q̄ tñ nō itelligit nisi cū alijs rebz. Sic
apd sciētes ipositiōē termini de⁹ / de⁹ nō supponit
nisi p̄ illo p̄cise qd est de⁹: z p̄ nulla creaturā / licz p̄ce-
ptus format⁹ ad vocis platiōē etiā cōnotet creatu-
rā / nō aut supponit p̄ creaturā. Cōcept⁹ em̄ quē for-
mat viator v̄l erit simplex z absolut⁹: z sic erit cōis
deo z creaturā. V̄l erit p̄zi⁹ / z sic v̄l erit cōplex⁹ vel
cōnotatiu⁹. Et oībz modis illis rep̄sētabit aliqd p̄-
ter deū. Et b̄ vult auctor si dicta sua diligēter atten-
dāt. ¶ Per b̄ ad formā argumēti pr̄z rñsio fm̄ p̄mū
modū: q̄ sic p̄cludit v̄z: scz nomē q̄ ipositiū ad di-
stincte significandū deū / nō significat distincte deū /
nisi ei q̄ distincte potest intelligere deū: pōt tñ im-
poni ad sic significandū ab eo qui non sic intelligit.
¶ S̄ tenendo scōm modū rñdet cum arguit: V̄or
imposita nihil fecat nec alif q̄ p̄cept⁹ corrūdes fecat
Cōcedit: fecat v̄trobiz eodē mō accipit. Et ad p̄nam
q̄ si viator nō pōt h̄re cognitiōē distinctā dei zc.
Cōsequētia negat: q̄ nō est idē habere cognitiōē
distinctā / z cognitiōē distincte fecantē: vt s̄. dis. iij.
q̄ cognitiō distincta ē cognitiō q̄ nihil itelligit / nec
s̄biectiue nec formalr nisi res ipa v̄l intrinsecū rei.
S̄ cognitiō distincte fecans ē cōgnitiō p̄ aliq̄ p̄ci-
se supponēs. Sic q̄ nomē de⁹ / p̄ solo deo supponit /
sic etiā p̄cept⁹ ad ei⁹ platiōē format⁹ p̄ solo deo sup-
ponit / licz cū hoc cōnotet creaturā. Et ita sicut vor

Dub. 2.
§

distincti⁹ significat q³ intelligit/ita pcept⁹ distincti⁹ significat q³ ipso pceptu intelligat: q³ ipso intelligit nō solū ibstratū/sz etiā conotatū: qd tñ nō fecat/sz cō norat/sic accipiēdo fecare. ¶ Scō dubitat: Nā fm brm Augu. in de vrbis dñi ser. xxxiii. De⁹ est ineffabilis. Sz si distincte fecat p voces/erit distincte effabilis. ¶ Itē Augu. vii. de tri. Veri⁹ cogitat de⁹ q³ dz: z veri⁹ est/q³ cogitat: sz nō pōr distincte cogitari: g nec distincte p nomē exprimi. ¶ Itē p b q de⁹ non pōr distincte intelligi: de⁹ pōr distincte amari: g distincte intelligi. Tēner pñā: qz nihil amat nisi cognitū: z ib eadem rōne res diligit q cogscit. An pñā: qz pōr de⁹ amari in se z p se/absq hoc q amet aliud. ¶ Ad pñū dicēdū/q de⁹ dz ineffabilis qñtū ad illuz cui exprimit: qz ille cui exprimit p nomē vl signū (etia⁹ distincte ex vi impōsitōis significās) nō pōr deuenire in distinctā cognitionē dei: z ita licz sit de⁹ effabilis qñtū ad signū distincte significās/nō tñ est effabilis qñtū ad actū cōphēsiū ipsi⁹ cogsceris. ¶ Ad secundū veri⁹ cogitat q³ dz. Rūdet/q veri⁹ cogitat/p qnto cogitatio est signū naturalr representās obiectū: vor tō est signū ad placitū tñ fecatiū saltē vlti marc. ¶ Qñtū naturalr significat/dz veri⁹ representat (eo q representari inest sibi naturalr) qñ illd qd ex ipōsitōe significat/cui accidit fecare. Nō tñ iō seqt: q illd q naturalr fecat/distincti⁹ fecat qlibet fecare ad placitū. ¶ Ad tertū dz vt s. in dubio pmo/q aliqd pōr distincti⁹ amari q cogsci. Distincte em amatur de⁹/z bñtudo appetit a viatore/nihil tñ hōz distincte intelligit. Et licz nihil amat nisi cognitū saltē aliq mō. s. indistincte/pōr tñ aliqd distincti⁹ amari qz cognosci: vt paruit. Loipo em q cognosco aliqd bonū esse ab omi alio distinctū/possum ipm distincte amare/licit non distincte intelligam illud.

Distinctio XXIII

Ofitis differētis no

minū de deo pñdicabiliū in generali/p sequit de eis in speciali. Et in hac dist. agit pmo de noie psona/qd nō est nomē nūerale. De numeralibz postea ager. Et est pñlo tertialis pñā: Regula in pcedētē dist. de noibz essentialibus data/eripit nomē psona. ¶ Scōa pñlo: Catholice cōcedit in diuinis esse tres psonas/sz nō tres deos nec tres naturas diuinas. ¶ Tertia cōfō: In diuinis nulla est diuersitas/singularitas/vel solitudo/sed vnitas/z trinitas.

Questio vnica

Trū hoc nomē psona

sit nomē prime intentionis vel secunde

Arti. I. qñtio. ¶ Pro articulo pmo/videndū pmo qd sit psona: scōo/quid termin⁹ prime vel secunde intentionis. Doc. primum recitat z impugnat opi. egidij et henrici: silt et Sco. dist. pñsentis: de cui⁹ opi. z dictis lati⁹ paruit. q. j. dist. j. in tertio: vbi plura habent q intellectui qñtionis hui⁹ deseruiūt. ¶ Notandū ita qz qz indiuiduū/suppositū/persona/sunt tres termini habētes se vt superius z inferius: nō tñ vniformiter: qz indiuiduū non est superius p se pmo modo. i. essentialiter ad suppositū: qz suppositū cōnotat sup ipsum: sed suppositū est per se pmo modo superius ad personā/vnde qd est indiuiduū in omni natura: b

est/suppositum in natura per se subsistente substantiali/et persona in natura intellectuali. ¶ Induiduū ergo est res singularis siue totalis/siue p se subsistēs/siue alteri innitens. ¶ Corollariū: Quelibet res existens est indiuiduū: quia quilibet est singularis. Nā vniuersale aut est ens rōnis tñ/aut si est ens reale/est singularis res: licet significādo z pñdicādo sit cōmunis: vt supra dist. ij. probatū ē. ¶ Suppositū est ens cōpletū nō cōstituens aliqd ens vnū/nec natū inherere alteri/nec ab alio sustentatū. Ens cōpletū dicit ens/qd non est natū esse pars cōponēs alterius zc. vt. q. j. distin. j. libri tertij latius patet. ¶ Corollariū: Natura humana in christo est ens cōpletū: quia non est pars cōponēs psonā christi. Nō em est persona verbi cōposita ex natura assumpta/licit eam sustentet. ¶ Per primū scz ens cōpletum/excludit entitas partialis siue actualiter componat siue non: quia nihil qd potest esse pars/est ens cōpletum/sed tñ ens parziale. Et ita includit anima etiā separata/z omnis forma substantialis/z materia. ¶ Per secundā particulā: nō cōstituens zc. excludit diuinā essentia/z quolibet relatio diuina: qz qñvis sit ens cōpletū/tamē cōstituit personā. ¶ Et nota qd dicit: nō cōstituens/dicit actū. i. actū nō cōstituens: qñ si diceret apñtudinē/nulla natura assumptibilis esset suppositū: qz quilibet nata est cōstituire vnū suppositū cum assumente. Et ita nullū suppositū creatū esset suppositū: quia quodlibet est assumptibile/vt nunc supponit. ¶ Sed hoc nō videtur verum: qz nulla natura creata assumptibilis constituit vnā personā cū assumente: quia persona assumens licet subsistat in natura assumpta: vt persona verbi in natura humana: nō tamē cōstituitur ex natura humana/sz ab eterno est pñstituta ex essentia/z generatiōe passiva. Sicut album nō cōstituitur ex albedine/licit subsistat in albedine. Per pñmā ergo z secundā particulā importat apñtudo: p tertiā z quartā actualitas. Per tertiā particulā excluditur quodlibet accidēs/siue actū inherere/siue sit separatum a subiecto: vt accidens in sacramento altaris: quia omne accidens natum est inherere. Per quartā particulā excluditur natura assumpta a verbo nō assumptibilis: De hoc in tertio dist. j. q. j. lati⁹ habet. ¶ Persona est suppositū intellectuale. Et patet declaratio ex pñcedētibz. Et hec diffinitio qd nominis pñone concordat cū diffinitione Boe. dicentis: Persona est rationalis nature indiuidua substantia. Nā per rationalis/intelligit intellectualis per indiuidua/intelligit suppositū: scilicet ens cōpletū zc. Similit⁹ cōcordat cū quid nois Richar. dicentis: Persona est intellectualis nature incommunicabilis existētia. Per incommunicabilis/intelligit: quod non potest cōmunicari alteri: vt pars toti: cōstituens cōstitutū: vel accidens subiecto vel sustentatū sustentatū intelligēdo: vt s. Et per hoc impugnant diffinitioēs Sco. tanq³ insufficiētes. ¶ Circa secundū nota: Differentia est inter intentionē primā z secundā ex vna: et nomē prime intentionis vel secunde intentionis ex altera. Nā intentio dicit illd qd imponēs terminū intēdit significare p terminū. Est g intentio (vt hic capif⁹) significatū termini: z intentio prima: est res realiter existēs. Intentio scōa: est aliqd in aia pñdicabile de noibz rerū. Et omne tale est signū. Nomen ergo prime intentionis est no-

Corol.

2

2

ps. 2. ar
ticul. I.
D

Distinctio

XXIII

Questio

I

in representas reale non p modū signi. Nomē scōe
inrēntis/est nomē reprēntatōis signū p modū signi
sive illud sit res aliqua vel tñ ens rōis: nō habens
esse reale/sed tñ esse obiectiū in aia. ¶ Quantū ad
articulū scōm est 2° rōis rñsalis: Nomē psona acceptū
psonalr/est nomē pme inrēntionis z nō scōe inrēntōis
Prz: qz fcat rē non p modū signi. Nec impedit q in
ei^o diffinitioe (fm Boe.) ponit̃ indiuidū: qz indiui
dū vbi ibi accipit̃ / nō est termin^o scōe inrēntōis / sed
pme inrēntionis. Etia non oportet terminū esse scōe
inrēntionis: in cui^o qd nois ponit̃ termin^o scōe inrēn
tionis. Quia res singularis posset describi: est res si
gnificata vel scabilis p indiuidū aut terminū sin
gularē: vbi ponit̃ termin^o scōe inrēntōis: z tñ res sin
gularis nō est termin^o scōe inrēntōis. ¶ Quartū ad
articulū tertiū est dubiū pmiū. Si eni q dicta sūt sta
rēt/seqret q psona nō esset vnū p se. Includit eni plu
res negatiōes: sed negatio tñ facit vnū p se cū posi
tīuo. Rñdet q psona est vnū p se eo mō sicut albū p
se est hō. Aramē ei^o diffinitio (q̄ est qd nomis z non
qd rei siue qd dīratiua) non fcat p̄cise aliqd vnū. im
portat eni plures negationes: nec oportet q quicqd
ponit̃ in diffinitione qd nomis sit aliqd rei diffinit.
Secus in diffinitioe qd dīratiua. Albū eni diffinit^o
q̄ est res habēs in se albedinē: z tñ albedo non est de
essentia ioānis q̄ est albū. Et de h̄ latius in tertio dis
j. q. j. ¶ Scōm dubiū: In diffinitioe indiuidui po
nit̃ inrēntio: q̄ indiuidū est scōe inrēntionis: qz indi
uidū est qd p̄dicat̃ de vno solo. p̄dicari aut̃ est scōe
inrēntionis. Rñdet q illud nō est qd nois indiuidui:
sed termin^o singulariū q̄ dicant̃ indiuidui: sed ei^o
qd nois in suppositioe psonali est ens cōpletum zc.
Nec etiā sequit̃: nomē scōe inrēntionis ponit̃ in ei^o di
finitione: q̄ est nomē scōe inrēntionis. Sicut nō sequi
tur/aliqd nomē pme inrēntionis ponit̃ in diffinitione
speciei: q̄ ipm est pme inrēntionis. ¶ Tertiū dubiū
Albū/nigrū z siles termini dicunt̃ accītales: lz sup
ponāt p suba: q̄ eadē rōe suppositū z psona: licz sup
ponāt p rebz possunt̃ esse termini scōe inrēntōis. Ad
illud dicit̃ / cōcesso q sunt termini accīdētales: quia
pncipalr (hoc est formalr) importāt accīdētia. Sup
ponūt eni p re habēre albedinē. Secus est de nomi
ne psona z suppositū zc. ¶ Quartū dubiū: q̄e mo
dis dicit̃ vnū oppositōz z reliquū: sed vlt̃ z singula
resunt opposita/z vlt̃ est scōe inrēntōis: q̄ z singula
re. Rñdet negādō assumptū vniuersalr: quīs possit
esse vlt̃ de oppositis p̄trarijs a quoz vno possit ali
quis transmutari ad reliquū.

Distinctio. xxiij.

Onsequêter agit de es

c sententialibus numeralibus: de deo & personis di-
cibilibus. Et potest sententia tertio his strin-
gi conclusionibus. ¶ Prima: Nomina numeralia & dis-
tinctione impoſita / magis introducta sunt ad re-
mouendū a diuina ſimplicitate que ibi non ſunt / q̃
ad ponendū aliquid. ¶ Secunda conclusio: dictū magi-
stri cū videt velle q̃ termini nūmerales in diuinis ſūt
pauca tñ & nihil ponit / cōter nō acceptat. ¶ Ter-
tia p̃lo: dictū magiſtri poſſet ſaluari: dicēdo illos ter-
minos nō ponere. i. nō poſitiue impoſitare diſtinctū
aliquid ab eſſentia & p̃ſona. Suo mō dici pōt de ter-
minis diſtinctionē ipoſitari. Declaratio patz ex textu.

Questio.

I

Trū vnitas q̄ de⁹ dicit̄

vnus/sitaliqd additū deo. Docet. recitat r
impugnat opi. scilicet Tho. pma scde. q. xj. ar.
j. zc. tenētis q vnū cū puerit cū ente/ nihil addit su
pra ens. Sed cū est pncipiū numeri/addit aliqd sup
ens ad genus quātitatē pncēs. z sic nō pdicatur de
deo: sed solū de his q habēt esse in materia. Premis
sis itaq aliquot distinctionibz p articulo pmo sub
iūgent zclusionēs. Pro articulo scdo z p tertio dubi
orum solutiōes. Quantū ad pmiū notādū q vnū
negat oēm multitudinē. Et fm hoc multipliciter ac
cipit: scz p pte z impoprie. Primo mō duplr accipit
tur. Nā qnqz negat oēm multitudinē partiu realr di
stinctaz: z hoc modo vnū est qd nō includit multitu
dinē partiu realr distinctaz. Quō angel⁹ dī vn⁹: et
sīlra aīa intellectiua. Alio modo accipit vt non negat
multitudinē partium eiusdē rōnis vel alterius quō
qualitas intētibilis est vnū: quoad pmiū. Et sub
stantia cōposita ex materia z forma est vna q ad secū
dū. Accipit etiā impoprie p vno aggregatiue: de q
nullus pceptus vel terminus absolutus pōt in sin
gulari pdicari. Quō etiā regnū dicitur vnū/z popul⁹
vnus ppter regem vnū/z vnus mundus: z tñ nullū
ens est regnum/nec populus nec mundus. Sunt z
aliq modi/sed illi nunc iufficiant ad ppositū. Sec
cundo notandū q accidēs capīt duplr. Vno modo
pro forma reali alicui subiecto inherente: vt albedo/
caliditas. Alio mō p termino actuali pnotariuo p
dicabili de alio ptingēt: sic creare b modo dī acci
dere deo: qz hec aliqn est vera: de⁹ creat aliqndo nō.
Et ita creare ptingēt pdicat de deo. Pro articu
scdo ē 2do pma: Vnū pmo mō acceptū non iporat
rē aliquā absolutā vel relatiuā additaz illi qd dī sic
vnū. Probat: qz oī alia re ab illa q sic vnū dī circū
scripta/adhuc illa res est vna: q. Consequētia nota: z
aīa pbat: qz oī alio qd non est angelus circūscripto
adhuc angelus est vn⁹: sic de aīa. Itē si esset vnus p
aliqd supadditū/illud supadditū esset vnum: vel er
go seipso vel per aliqd aliud supadditum. Et ita vel
erit pcessus in infinitū: vel dat status in aliq qd se
ipso est vnū: z eadē rōne dabit status in pmo. i. ange
lo. Istō q modo vt dicit sic vnitatē p carentiā quā
cunqz partiu/non importat aliqd reale additum rei
vni: importat tñ in suo qd nois negationē pluralita
tis: sed illa pluralitas non est rei nec in re: sed in no
mine. Unde cū querit qd est vnū hoc modo. Rūdet
vnū est ens siue res q non est plura entia. Et sic vez
est/ q vnum non addit vltra ens/nisi negationē di
uisionis vel multipliciratis. Addit in quā ad sensus
nunc tactū in suo qd nois. Et si dī hic: Negatio cō
perit sibi/ q saltē negatio addit sibi. Rūdet q com
perit sibi p pditionē affirmatiue z negatiue: nō tñ
puenit sibi p reale inexistentiā: sed p pditionē dū
tarat: sic enī. a. dicit vnum: q. a. est ens: z. a. non est
b. nec. c. Nec aliud ens ab a: nec alia essentia. Se
cunda conclusio: vnum non est accidēs rei q est vna
p carentiā partiu: nec pmo modo capiēdo accidēs
nec scdo modo. Ex non pmo modo/ptz p zclusionē
pcedentē. Ex non scdo modo: qz vnū nō pdicat con
tingēt de tali vno: qm nō pōt talis res simplex esse
z non esse vna. Uez q vnus pdicat accidentaliter
de termino significanter em illo modo vnam. Nam
hec est pdicatio accidentalis: angel⁹ est vn⁹: aīa ē vna

710 1117

Cōclō 3. qz nō est p se pmo mō. **E**t notandū q nō est idē p-
dicari accidētaliter / z pdicari ptingēter. **T**ertia cō-
clusio: Unū scō mō acceptū nō importat aliqđ ab-
solutū adueniēs illi qđ est sic vnus. **P**ater: qz diuisio
pzinuo / qlibet partiū est vnū / z tñ p diuisione pzinui
nihil est de nouo pibz additū: p qđ qlibet earū dicit
vna. Itē oī alio distincto / manente cōtinuo diuiso / q
libet ps ei est vna: ideo nō p aliquod superadditum
pclō. 4. **Q**uarta pclō: vnū scō mō acceptum / est accidēs
scō mō. i. accidētalr pdicat / z cōringēter de qlibet re
vna / habēte multas ptes realr distinctas eiusdē rō-
nis. piz: qz de pōt ptes illas separe / z separatim cōser-
uare: z tūc res illa nō erit vna: q pus ante separationē
fuit vna: q est ptingēter vna. **A**ddit auctor duas con-
clusiones qz offert examīnādas disputatibz / nō tanqz
certas. **P**rima: cōpositū ex pibz alteri rōnis ē vnū
accidētalr: qz ptingēter: z possit esse nō vnū / p solā par-
tiū separationē / sine corrupciōe cuiuscūqz absoluti.
Scōda pclō: vnū addit respectū rōnis priuz sup illas
ptes q sūt res absolute: vel negat respectū distinctio-
nis priū. **H**oc doc. nō asserit: s. j. dīf. xxx. q. ij. latr p
Rūsal tractat: z opi. pziā explicat. **C**ōclō rūsal / z ad for-
mā qōnis: Unitas q de dī vnū / nō est aliqd absolu-
tū vel respectiū additū deo. **C**laro sic: **U**nū pcreti-
ue vel unitas abstractiue dicitū de deo / nō importat
aliqd additū deo: nec absolutū / nec respectiū. **P**iz
nā p b q de est ens z nō entia / est pziissime vnū: cir-
cūscripto oī alio. **C**irca ar. 3. tria occurrunt dubia
Dub. 1. **P**rimū vtrū vnū p dicit p se pmo mō vel scō mō de
qlibet re vna. **R**ūso: vnū p dicit accidētalr de qlibet
ente vno: s. nō de qlibet ptingēter. **P**rimū piz: qz cō-
notat sup quēlibet terminū absolutū aliqd ens scā-
rē / z nō essentialr: q accidētalr. **I**tē icludir negatiōem.
Scōm piz ex pclō nē scōda certa. **A**n aut p dicit p se p-
mo mō vel tñ scō mō / stat in qd nois terminoz p se
pmo mō. **S**cōm dubiū: vtrū vnus differt aliqđ mō
ab ente. **R**ūso capiedō terminos psonalr / vnū nō dif-
fert ab ente: vey ille sūt pcedēde: **U**nū z ens differūt
vnū z ens nō differūt: qz sūt picularēs vel indiffini-
te z subcōtrarie. **S**cōdo dī capiedō terminos materia-
liter vel simplr / vnū differt ab ente: qz illi termini v-
l pcept nō sūt idē: s. dicat vel scēt idē: sic passio z sub-
iectū nō sūt idē: s. supponit p eodē. **T**ertiu dubiū
qd ipoztat nomē vnū. **R**ūdet post pmissa q vnū est
termin⁹ puatiū ipoztās negatiōē negantē multi-
plicationē rez separat: z illā negatiōē nō addit re-
aliē rei q est vna. **I**lla enī negatiō ē in intellectu: qz
realr circūscripto oī intellectu sit vna: sic hō realr est
cec⁹: nō p additiōē negatiōis / s. p remotiōē visus
Negatiō aut quā cec⁹ ipoztat nō est i re / s. in mente.
Sz nō seqt / circūscripto oī intellectu hō realr ē cec⁹
q circūscripto oī intellectu cec⁹ p dicit de hoīe. **I**n
fine hui⁹ dīf. doc. soluēdo qsdā rōnes / examīnat illā
Circūscribēdo oēm intellectu ex natura rei / cuiuslibet
ppter alterz pdictioz dices q sit falsa: qz ad b q al-
terz pdictioz alicui ppetat reqrit / q illud pdictioz
oī sit fabricatū p intellectu: vel saltr sit scriptūz aut
platu: sed b nō est ad ppositū. **E**t q res ita se habeat
sic p ipm scā. **N**ōz res scāta p pcept nō depen-
deat in esse ab intellectu: tñ q b vel illō cōpetat rei p
p dicationē depēdet ab intellectu. **S**i enī aliq ps p dī-
ctiōis debet esse vera v l falsa: necesse est eā esse. **S**i er-
go null⁹ est intellectu q formet eā / nō dī hā vel falsa
cū nō est: nec iā aliqd cōpetit sibi p p dicationē. **E**t si

dicat q circūscripto oī intellectu / aut hō est asinus /
aut hō est nō asinus. **N**ō pōt dici q sit asinus circūscri-
pto oī intellectu: qz hō nō ē asinus. **S**z si hō est non as-
inus / nō asinus puenit sibi. **E**t p pns circūscripto oī in-
tellectu / nō asinus cōpetit hoī: z per pns negatio. **R**e-
spōdeo q circūscripto oī intellectu / hō ē nō asinus. **S**z
nō seqt / circūscripto oī intellectu hō est nō asinus: q cir-
cūscripto oī intellectu / nō asinus cōpetit hoī: sicut nō
seqt fm vnū doctozē. **C**ircūscripto oī intellectu hō
est nō asinus: q circūscripto oī intellectu bec est vera:
hō est nō asinus cū depēdeat ab intellectu q bec sit hā:
hō est nō asinus: ita lz nō depēdeat ab intellectu q hō ē
nō asinus: tñ dependet ab intellectu q nō asinus cōpetat
hoī: qz nō pōt sibi cōpetere nisi p p dicationē z nō rea-
lit. **E**xplū hui⁹ pōt poni: posito q heri nulla vox fu-
isset: z q hō fuisset albus: b posito / bec pōt in voce vel
plata / hō fuit heri albus / est hā: z pferēdo vocē vey dī-
co q hō fuit heri albus. **E**t tñ bec pōt plata / hō est albus
non fuit heri hā: qz pōt plata nō fuit heri p hypothe-
sim. **E**t p pns nulla pōt plata fuit heri hā. **S**imilr si
null⁹ intellectu esset / adhuc hō nō esset lapis: z tñ bec
nō esset vera tūc. hō nō ē lapis: qz nulla pōt esset tūc
Et hui⁹ rō ē / qz ex re depēdet vtras pōnis: qz nō
ecōuerso: imo ad b q hō sit asinus / vel nō sit asinus / ni-
hil facit intellectu: s. q bec pōt: hō non est asinus / sit hā
nō sufficit q hō nō sit asinus: s. reqrit q ista pōt hō nō
est asinus sit. **H**ec diffus⁹ habent i doc. sed hic sūma-
rie tanguntur. **Q**uestio **11**

Trū trinitas psonarū

sit vnus numer⁹. **H**ac. q. doc. diffuse pseq-
tur. **P**rimo recitādo opi. cōem: quā etiā tā-
git scētus **T**ho. pma scōde. q. xj. q a multis amplexit
q nūerus (q est spēs quātitatī) dicit aliqd vnū sup
additū rebz nūeratis: p qđ pstituit certa spēs nume-
ri. **S**ed qd sit illud: ples sunt opi. quaz qrtuor reci-
tat. **P**rima opi. ē q ē vltima vnitas nō simplr / s. ve-
bz determinatā distātiā a pma vnitate. **S**cōda opi.
dicit q ē discretio / sic pzinuitas ē forma cōtinui z cu-
iuslibet nūeri ē discretio vna distincta a discretiōe al-
teri⁹ nūeri: p quā nūer⁹ bz suā vnitatē z spēm. **T**er-
tia opi. dicit q priū nūeri nō ē alia forma nisi forma
pzinuitatis: sub q steterūt aī diuisionē pzinui v l sub
q stare possent naturalr. **Q**uarta opi. dicit q nūer⁹
nihil addit qntitati pzinue / nisi aliqd in aīa: q aīa nu-
merat ptes multitudis extra. **I**mpugnari pōt ille
opi. hac rōne generali: qm signo tres res distinctas
puta tres hoīes vel tres angelos / qz qz alio circum-
scripto adhuc illi hoīes sunt tres z angeli sunt tres.
z ita ibi est numerus scz trinitas. **E**t tñ nihil additū
vel distinctū ab illis hoībz seu angelis. **E**t eadē rōne
q ipsi pban q numer⁹ essentialis (i. rez q non sunt
extense vt angelo p) nihil addit rebz numerat⁹. **P**ro-
bat: qz numerus rez extensaz quē vocāt accidētalē
nihil addit rebz extensaz numeratis. **E**st q alia opi-
nio (cui fauet auctor) z etiā tangit in centilogio con-
clusionē. **I**riū. z deinceps q numer⁹ nō importat rē
aliquam supadditā rebz numeratis: sed supponit
pro rebz cōnotando eas esse plures. **E**t sicut popu-
lus nō supponit p re vna sed p multis: ita numerus
Tamē cōceptus numeri est vnus: z vnū gen⁹ habēs
sub se multas spēs: qz qz qlibet scāt res plures: vt bi-
narius / ternarius: nō est nisi dū res distincte. **E**t
est numerus spēs p dicationē quātitatī: licet pcc

subas ⁊ q̄litates. Nec p̄dicamēta distinguūt fm rea
fcitas / sed fm modū fcādi signoz. Si dicis tūc nō
esset idē nūer⁹. ⁊. hoim ⁊. ⁊. angeloz. R̄ndet q̄ ē idēz
nūer⁹ speae / s; nō idē nūer⁹ nūero: qz decēset sp̄sspe
cialissima. Et lz decē hoies ⁊ decē alini nō sūt eiusdē
sp̄ci essential' siue p̄dicamēti sube: tñ sunt eiusdē sp̄ci

Nota. I accñtalis. ¶ Et nota pmo q aliq distinguūt tripli-
cē nūc: scz essentialē/accñtalē z mathematicū. Nu-
mer⁹ essential⁹ ē/q necessario cōuenit rebz ita q ipsīs
manētibz illa spēs nūeri nō pōt vere de eis negari.
¶ Et est ver⁹ q nō pūt per se facere vnū: vt nūer⁹ triū
angeloz. Numer⁹ accñtalis est numer⁹ fctus per
terminū numeralē: q pōt vere affirmari z vere nega-
ri de rebz ipīs manētibz in esse: vt nūer⁹ duaz aqruz
separataz/q sunt duaz q: z si cōsūūt vel cōiungūt /
nō duaz q sed vna dicunt⁹. Numer⁹ mathematic⁹

Nota. 2.
L
superior est ad vtrūq. ¶ Notandum scō/q cōiter du-
plex distinguit numer⁹ scz nūer⁹ numerās: z nūer⁹
nūerat⁹. Numer⁹ numerās ē intellect⁹ secernēs par-
tes multitudinis q̄s nūerat⁹/vl etiā cōcept⁹ q̄b nūerat⁹
Illo mō de⁹ etiā est nūerus. Tñ in ps. Qui nūerat
multitudinē stellaz. de illo nūero nō est ad ppositū:
sed nūer⁹ nūerat⁹ ē res nūerate. Et ille capif duplr.
Uno mō stricte: z sic ad istū tres requirūt cōditiōes
scz q sit multitudo qdā vno mēsurata: z iō dī nūerus
multitudo ex vnitate p̄fusa fm Beo. z etiā p̄sal.
Scōa/q tal nūer⁹ sit q̄libet sua ex pte maior. hāc po-
nit Diony. vl. de diuinis no. Tertia/q vnitates in se
sint essentialr distincte: iō dicit Beo. de trini. Vbi nul-
la ē diuersitas scz essentialr ibi null⁹ ē nūer⁹. Et fm
h pōr nūer⁹ describi sic: Est multitudo ex vnitate
essentialr diuersas p̄fusa/qz q̄libet minor est ea. Se-
cūdo mō capif mag⁹ cōiter p̄ q̄libet pluralitate rerū

Arri. 2. distinctay siue essentialr siue nō. ¶ Quantū ad ar.
Lōc. I. scdm ē hec pōlo pma: In diuinis lz nō sit numer⁹ ca
D ptus stricte: est tñ ibi nūer⁹ cōiter acceptus ⁊ large.

Prima pars pr: qz nō ē ibi multitudo aliqz essentialit
diuersoz. Secunda pars: qz ibi ē plūras psonaz realr di-
stictaz: vt nūc supponit ex fide: q̄ nūer⁹ large. tenet
q̄a ex dō nōis nūeri large accepti: et in notabili rer

Eccl. 2 **10** Et quod non habuerat in se accipit: et in notis operis
11 **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30**
31 **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50**
51 **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70**
71 **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90**
91 **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **101** **102** **103** **104** **105** **106** **107** **108** **109** **110**
111 **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120** **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130**
131 **132** **133** **134** **135** **136** **137** **138** **139** **140** **141** **142** **143** **144** **145** **146** **147** **148** **149** **150**
151 **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158** **159** **160** **161** **162** **163** **164** **165** **166** **167** **168** **169** **170**
171 **172** **173** **174** **175** **176** **177** **178** **179** **180** **181** **182** **183** **184** **185** **186** **187** **188** **189** **190**
191 **192** **193** **194** **195** **196** **197** **198** **199** **200** **201** **202** **203** **204** **205** **206** **207** **208** **209** **210**
211 **212** **213** **214** **215** **216** **217** **218** **219** **220** **221** **222** **223** **224** **225** **226** **227** **228** **229** **230**
231 **232** **233** **234** **235** **236** **237** **238** **239** **240** **241** **242** **243** **244** **245** **246** **247** **248** **249** **250**
251 **252** **253** **254** **255** **256** **257** **258** **259** **260** **261** **262** **263** **264** **265** **266** **267** **268** **269** **270**
271 **272** **273** **274** **275** **276** **277** **278** **279** **280** **281** **282** **283** **284** **285** **286** **287** **288** **289** **290**
291 **292** **293** **294** **295** **296** **297** **298** **299** **300** **301** **302** **303** **304** **305** **306** **307** **308** **309** **310**
311 **312** **313** **314** **315** **316** **317** **318** **319** **320** **321** **322** **323** **324** **325** **326** **327** **328** **329** **330**
331 **332** **333** **334** **335** **336** **337** **338** **339** **340** **341** **342** **343** **344** **345** **346** **347** **348** **349** **350**
351 **352** **353** **354** **355** **356** **357** **358** **359** **360** **361** **362** **363** **364** **365** **366** **367** **368** **369** **370**
371 **372** **373** **374** **375** **376** **377** **378** **379** **380** **381** **382** **383** **384** **385** **386** **387** **388** **389** **390**
391 **392** **393** **394** **395** **396** **397** **398** **399** **400** **401** **402** **403** **404** **405** **406** **407** **408** **409** **410**
411 **412** **413** **414** **415** **416** **417** **418** **419** **420** **421** **422** **423** **424** **425** **426** **427** **428** **429** **430**
431 **432** **433** **434** **435** **436** **437** **438** **439** **440** **441** **442** **443** **444** **445** **446** **447** **448** **449** **450**
451 **452** **453** **454** **455** **456** **457** **458** **459** **460** **461** **462** **463** **464** **465**

Respondeatur qd psonas p̄s s̄. z. s̄. reāl̄ distinctas. ¶ Cōclusio
risalis ad q̄stionē. Sic pcedit qd trinitas angelorū
nō est nūer⁹ ita pcedi pōt qd trinitas psonaz nō est
nūer⁹. i. sc̄at p vnū terminū numeralē/scz trinitas.
Et ita trinitas psonaz est vn⁹ nūer⁹/nihil aliud im
portās (vt iā patuit) nisi qd in diuinis sunt tres pso
ne/q̄z vna nō ē alia/lz sint eadē essentia. Ille tñ ter
min⁹ nūcralis trinitas/nihil ponit in deo. i. nō im
portat aliqd supadditū vel adueniēs deo/aut diuinis
p̄sonis: vtz si nūer⁹ solū p̄dicaret de pluribz essentia
liter distinctis/in deo nō esset nūer⁹. Sic em̄ p̄ et fi
lius z. s̄. nō distinguit nūcro: qz sunt vna res nūcro
singularissima z simplicissima: si tñ accipit nūmer⁹
vt p̄dicat de q̄buscūqz pluribz reāl̄ distinctis: sic ve
ra est p̄lo. ¶ Dubitat circa p̄dicta p arti. iij. Qm̄s
nūer⁹ est maior sua pte: sed trinitas nō est maior sua
p̄te: qd nō hz ptes: tñ qd trinitas nō est maior p̄te z
filio zc. ¶ Solutio: si b̄ dicuiz scz nūmer⁹ est maior
sua pte/intelligit de maiozitate pluralitatis: nō p̄e

criōis vel dignitatis: sic pōt pcedi q i diuinis trini-
tas est maior vna psona vel duabus: qz b̄ nihil aliōd est
dicere/ qz q tres psonae sunt ples psonae q̄ due v̄l vna
Si aut̄ intelligit̄ de maiōritate dignitatis aut̄ pfe-
criōis/ sic trinitas nō est maior psona vna vel duabus
Vide Decā vbi s̄ in centilogio bñ ad ppositum/ vbi
pcedit illas: Aliq̄s numer⁹ nō est plura vnitate nūe-
rali: p̄t̄z de trinitate psonaz z essentia. Itē aliq̄s est
numer⁹ cui⁹ vnitas est eq̄listorī. Itē aliq̄s numer⁹
est par q̄ non pōt diuidi in duo eq̄lia zē. Dubitat̄
sc̄do: vtrū opi. maḡi sit vera q̄ dicit terminos nūe-
rales in diuinis nihil ponere: sed negare singulari-
tate vel solitudinē. Dicēdū est q̄ si opi. maḡi fuit bec
q̄ termini nūerales nō ponūt aliqd in deo: b̄ est/ non
f̄cant aliqd adueniens deo: sicut acc̄s aduenit suo
subiecto: sed remouēt a deo: b̄ est f̄cant q̄ sunt ibi p̄
z filius z. s̄. mō p̄dicō: vera est opi. maḡi. Itē si ma-
ḡister vult dicere q̄ termini nūerales nō ponūt aliqd
in deo qd̄ est de rōne formali numeri p̄ue capri. s̄. di-
uersitatem essentialē/ itē vera est: nō aut̄ q̄ termini
nūerales in deo nihil positīue f̄cant. Un̄ dicit maḡ
q̄ nomē ternarij in diuis f̄cat ibi esse p̄em filiū z. s̄.
q̄ sunt res z psonae/ maxie positīue: sed nō ponit q̄nti-
tate nūeri z diuersitate sc̄z essentialē inf̄ illas perso-
nas. Vult ḡ maḡ dicere/ q̄ termini nūerales diuinas
p̄sonas f̄cant z dicūt: sed formati nō ponūt aliquam
diuersitatem essentialē inf̄ eas: sed illā magis p̄uāt.
Ponūt aut̄ distinctionē p̄sonalē: q̄ distinctio nō ni-
si p̄ negationē exp̄mit̄: q̄ dicit̄ bec p̄sona nō esse illa:
z sic intelligēdo opi. maḡi ē vera. Si tñ (vt alijs pia-
cer dicere) maḡ tenet terminos nūerales esse re p̄ua-
tinos: qd̄ tñ ex v̄bis ei⁹ sane itelligēdū nō videt̄ pos-
se haberi. Sic credo oppositū fore pbabil⁹. Et fm̄
b̄ qd̄a hic recedūt a m̄ḡro. Plura alia notatū digna
doc. r̄agit in illa. q. satis lucide: iō poterūt ibi videri
Sufficiant illa hic summariim perstrinxisse.

Dub. 2.
f

Distinctio. xxy

Agister regreditur ad

nomē psona / q̄rēs quō dī fm subaz: cū sine
plures p̄sone z nō p̄les sube. ¶ Cōclō p̄ma
Nomē dicī fm subam: q̄ est absolutum z nō relati
uū: licet fecerēt relatiuā. Uel q: p̄mo z for malr fecit
subam siue essentiā. ¶ Scda p̄clō: psona p̄mo z for
malr fecit hypostasim: z nec essentiā nec relationē /
sed cōstitutū ex his. ¶ Tertia p̄clō: psona dī fm sub
stātiā p̄mo mō z nō scdo mō. Nec p̄ sūmario rertus
Questio vnica

Trū psona ī diuinis dī

cat fm subam vel relationē arri. iij. **Prim^o**
vtrū a tribz psonis in diuinis possit abstra
hi aliqd cōe vniucū eis. Scōs/vtrū tale correspon
der nomi psona. **Terti^o** rñder ad q̄stionē. **Circa p^o**
mū z scōm notandū q̄ terminus dicit^r cōis aliquibz
duplici cōitate: reali scz z signi siue vocis. **Cōe cōita**
te reali/est termin^o scāns aliquā rē vnā q̄ est cōis si
ue cōicāta pluribz/ q̄z pluriū quilibet est idē: sic essē
tia diuina. scāt enī diuinitatē q̄ est res vna simplicis
sima z eadē p̄i z filio z. ff. Et sicur sola essentia diui
na est res/ sic rea^r cōis tribz: ita sol^o ille termin^o di
uina essentia est termin^o cōis cōitate reali: sed cōe cō
munitate signi p̄cept^o vel vocis est signū scāns nō al
quā rē cōem in mltis: s; mltā singularia eā p̄mo: s;

Arti. I

not. 2. cat hō nō fcat aliquē boiem cōem: s; iōā. pe. paulus; z nullū pus alio. **¶** Scōo notādū/ q; fm modū loq; di scōp; differētia est int vlt; z cōem: nā vlt; est qd fcat pta essentialr distincta eq; pmo: vt hō aial. Sed cōe ē qd fcat pta realr distincta eq; pmo: siue distinguant essentialr siue nō. **¶** Patz; g; corollarie q; psona diuina ē cōe/ s; nō vlt;. **¶** Tercio notādū q; nomē psona vt s; paruit dis. xxiij. z. iij. in. iij. dis. i. fcat suppositū intellectuale/ fcat pmo pty psona. Et qz in diuis nec essentia nec relatio ē formāl; suppositū: s; cōstitutū ex his: Jō psona nō pty fcat essentia vel relationē q; pty nitas fcat essentia: iō psona i diuis pmo fcat ptyrū ex essentia z relatione. s. ptyem z filiū z. s. Un pso na diuis ē cōe ad illa supposita/ pty si. z. s. **¶** Quib; pmissis ē pty psona: tā a psonis diuis/ q; etiā a relationib; psonaz; ptyrū/ ptyrū abstrahi pceptus cōio nis vniuoct; ptyrū de eis qd dicitur. Probat; qz a qbuscūq; ptyrū in se essentialr pty q; cū ali is/ ptyrū abstrahi pcept; qd dicitur eis adeq;: sed sic est in ptyrū z. s. **¶** Et filis ptyrū ptyrū in creatur; q; a qbuscūq; realitib; ptyrū in se essentialr ptyrū dif ferētijs si ptyrū ptyrū abstrahi cōe vniuoct; ptyrū dica bile de eis in qd eadē rōne q; s. Notat; dictū ē in ptyrū ne/ ptyrū: qz talē ptyrū abstrahere nō ptyrū/ nisi q; disti cre nouit psonas. A tali siq; dē q; distincte psonas cōg teir ptyrū abstrahi pcept; ptyrū abstrahi i qd de psonis et p se pmo mō: atq; s; psona sit cōe ad supposita diuisa et sup; nō tñ ē qd dicitur sup; qz ē termin; accētalr ptyrū/ icludēs negationē: vt s; paruit dis. xxiij. **¶** Scōa ptyrū: nomen psona nō fcat pmo z formāl; aliqd cōe realr i diuis. pbat; qz illo mō sola diuisa es sentia ē cōis z nō hypostasiz/ cū hypostasis nō sit cōi cabilis. Dictū aut; est q; psona formāl; fcat hyposta sim z nō diuisa essētia. **¶** Tercia ptyrū: psona ē cōe vni uocū trib; psonis/ z nō solū ist; s; oib; creat; cōita re signi vel vocis. pbat; qz psona ptyrū de oib; his fm vnā rōnē/ q; s; dis. iij. in ptyrū q; qstioib; posita ē: g; est vniuoctū istis: z ptyrū: qz vniuoctū est/ vbi nomē est cōe z rō sube est eadē: vt d; in an ptyrū. **¶** Con clusio. iij. q; psona diuisa sit cōis trib; diuis sup posit; nō tñ iō dicēda est signū vel vox vlt;. **¶** Prima ps ptyrū: qz ptyrū de eis fm eandē rōnē: vt dicitur est. Scōa ps ptyrū ex notabili scōo: qz ad esse vlt; requir; q; ipm sit ptyrū de multis/ realr z essentialr distinct; z hō ē in ptyrū. **¶** Quinta ptyrū z rñsua ad scōm mēbrū ptyrū diuisiōis an qstionis decisionē: Lōe ab stractū vel abstrahibile ab habēre distinctā psonaz; cognitionē a psonis diuis/ non corrūder noi psona: ptyrū: qz ille pcept; sic abstract; ab eo q; abstrahere ptyrū fcat distincte z dūtatat psonas diuinas: s; illud nō mē psona (q; nos vtmur) est cōe ad supposita creata z increata: vt in ptyrū. iij. g; z. tēner ptyrū: qz corre spōdēs pcept; z vox cui corrūder sūt eq; cōes. **¶** Quā tū ad tertiū z ptyrū ad qstionē notādū est primo q; aliqd dici fm subam dupl; ptyrū intelligi: fm Rich. de scōo vic. Uno mō d; fm subam in diuinis. qd idi cat subam tāq; naturā cōem trib;. Quo mō dicitur fm subam/ q; in diuinis pmo z ptyrū significat sub stantia/ nō solū idēpice: vt sūt natura diuina: essen tia diuisa. Et de illis intelligēda ē regula quā ponit mgy in lra dis. xxiij. vic; q; ea q; dicit fm subam/ d; oib; psonis cōiter: z de singul; psonis dicunt singularit;. De his etiā intelligēdū ē illud cōe dicit; Boe. suba

tener vnitatē: relatio multiplicat trinitatē. Alio mō cōiter aliqd d; fm subam/ qd indicat subam; vt suppo sitū: nō tñ referibile ad aliud. i. q; fcat hypostasim/ q; z suba est: nō referibile ad aliud. Et sic videt; capi pos se in lra dis. ptyrū/ cū oia noia de deo ptyrū ad dimēzē reducunt; diuisionē: ita q; qdlibet d; vel fm subam vel relatiue. **¶** Scōo notādū/ q; non oē fcas relationē vlt; relatiua d; ad aliqd: vñ fminoz; fcatū relationē vlt; relatiua qdā ptyrū fcat relatio nē z nō rē absolutā. Aliq; fcat nō tñ relationē/ s; etiā rē absolutā: vt ens vñ. **¶** Primi sunt duplices: qz aut ptyrū tñ de vno relatiuo: aut tñ d; mult; fil; z nō de vno solo. Exēplū ptyrū: vt ptyrū/ filiū. Exēplū scōi: vt trinitas: q; termin; nō ptyrū de ptyrū/ vel filio tñ z. s; de trib; fil;. Nā ptyrū nō est trinitas/ nec fil; est tri nitas: s; ptyrū z filiū z. s. sūt trinitas. **¶** Primi dicunt; ad aliqd. i. ptyrū cū obliq; sui correlatiui: vt ptyrū filij ptyrū Aliq; vñ nō/ vñ s; trinitas fcat pmo psonas relatiuas fil; tñ non d; ad aliqd: vt dicit; alteri; trinitas: sic ptyrū alteri; s; filij ptyrū. **¶** Termini cōes relatiuib; z reb; ab solutis nō dicunt; ad aliqd: vt ens nō d; alteri; ens. Et talis termin; ē psona/ etiā si tal; termin; cōis rela tiuib; z absolutis cōtraheret; ad relationē ptyrū ali qd adiunctū qd nō pmo fcat relatiuū: vt dicēdo pso na diuisa/ adhuc nō d; ad aliqd: sed si diceret; psona ptyrū. **¶** Uex pcept; qd dicitur psonaz; (q; abstraheret; per distincte cōgscētē psonas) diceret; ad aliqd: sed talē nō habem; nos. **¶** Quib; pmissis ē cōcō ptyrū: **¶** Persona in diuinis pmo z formāl; nec relationem/ nec essentia fcat: s; suppositū diuinū/ cōstitutū scz ex relatiōe z essentia formāl; rēpntat;: h; ptyrū s; ex de scriptiōe ptyrū dis. xxiij. Nā sic in creaturis ita in di uinis fcat pmo suppositū intellectuale: tale aut; nec est essētia formāl; nec relatio. **¶** Scōa cōcō: psona diuisa nō d; relatiue ad aliud. pbat; qz q; de sua rōne formali nō ipozat relationē nō dicit; relatiue ad ali ud: s; psona ē hōi: g; ptyrū ptyrū cū maiore: minor; ptyrū. Nā si ptyrū diuine nō ptyrū ptyrū ptyrū relati uas ad sensuz infra tangendū/ sed per ptyrū ab solutas: vt qdā dixerūt; de q; j. dis. xxiij. nihilomin; supposita diuisa vlt; dicerent; ptyrū: sicut z supposita creata vlt; ptyrū/ s; nō cōstitutant; ex relationib; ptyrū etiā cōcō ex scōo notabili ptyrū ar. **¶** Tercia cō clusio: q; ptyrū persona dicit; fm subam: scōo mō acci piēdo dici fm subam: nō tñ pmo mō. ptyrū ptyrū ptyrū ptyrū: qz idicat suppositū z nō refer; ad aliud. scōa ptyrū ptyrū: qz nō indicat pmo z formāl; essētia diuinā: s; pmo z formāl; hypostasim: z de essētia ptyrū idēpice. Et fm h; intelligēdū est/ q; mgy dicit; persona dicit; fm subam. **¶** Quarta cōcō z corollaria ex dicit;: nō mē persona diuina d; fm subam. i. nō relatiue: s; nō fcat formāl; z pmo subam siue essētia: s; suppositum relatiuū. Non enī dicit; alteri; persona: sic ptyrū filij ptyrū

Not. 2. f

Lod. 1. B

Lod. 2. 1

Lod. 3

2do. 4.

Opera magister egit in

q; tuoz dist. de noib; essentialib; ptyrū in. iij. dist. sequenti. de noib; relatiuis. **¶** Primo d; relationib; eternis z personalib; fm q; sunt in singu lis suppositis. Scōo vt expmūz diuersis noib; dist. xxiij. **¶** Tercio de eterna relatiōe non personali nega tiua/ q; est inascebilitas dis. xxiij. **¶** Quarto de relatio ne eterna nō personali affirmatiua: q; est cōis spira tio actiua dis. xxiij. **¶** Quinto de relatiōe dicta d; deo ex

reperitur creator dñs zc. dis. xxx. Serro d' relatiōib⁹
appropariis dis. xxxij. Septio dubia circa appropari-
ta absoluit dis. xxxij. Octauo de cōparatiōe p̄prietatū
ad psonā z essentia dis. xxxij. Nono de cōparatiōe pso-
ne ad essentia dis. xxxij. In hac g̃ dis. agit de p̄prie-
tatiōib⁹ notionalib⁹ vt sūt in singul' suppositis: q̃ notio-
nes dicūt p̄prietates siue relatiōes. Conclō tertialis
p̄ma ē hec: In diuinis tres repiunt notioēs seu rela-
tiones. s. gñatio/ natiuitas/ p̄cessio: q̃ dicunt pater-
nitas/ filiatio/ spiratio. Et accipit h̃ gñatio actiue/ z
spiratio passiue. Scda conclō: p̄prietates p̄fatas seu
notioēs designāt illa noia p̄/ fili⁹ zc. s. q̃ relatiua sūt
z ad seinuicē relatiue dicunt. Tertia p̄clō: relatio i-
portata p̄ illa noia nō est actiue: nec distincti ab es-
sentiā diuinā: ea p̄pter dicunt relatiue/ z nō fm acci-
dēs: licet nō dicant fm subam. **Questio. I.**

Trumpsone cōstituā

tur z distinguat p̄relatiōes originis. Trib⁹
arti. terminabit titul⁹ q̃stiois. Suppositio
nib⁹ p̄missis z opi. recitat⁹ subiūgent p̄clōnes n̄si-
uecū dubioz solone. **Quartū** ad p̄mū. qz teite bo-
erio. li. iij. p. i. tūc vitar⁹ specimē clari⁹ cōgicē: cū in
p̄ia p̄t ocul⁹ deslectit. Jō referē de sunt opi. doc. vt
studiosus lector eā ex eis eligat: q̃ vitar⁹ z auctarib⁹
scrōz. videt magis p̄sonare. Et lz in mō loq̃ndi de p-
sonaz p̄stitutiōe (q̃ a mulz vt fidei p̄ius z i fide ma-
le sonas respuit) magna sit inf̃ doct. dīna: atq̃ in re
ip̄a z in v̄itate catholica ē apud oēs p̄sonaria z p̄cor-
dia. Qēs em̃ catholice circa hāc materiā scribes
in hac p̄clōne p̄cordat: vt s̄ tactū fuit/ q̃ vn⁹ est de⁹ z
tres p̄sone. Qz i diuinis ē vna simplicissima z singu-
larissima essētia q̃ ē tres p̄sone: q̃ dē p̄sone nō ab esse-
tia/ lz inf̃ se realr nō essētiāl' distinguūt hec de re. Cū
g̃ p̄sone distinguūt inf̃ se realr p̄prietatib⁹ p̄sonalib⁹ z
nō essētiāl' vt s̄ patuit in. c. firmis. sepe allegato. Que
p̄prietates sūt i p̄sonis intrāstitiue: z sūt essētiāl' ipse
p̄sone: lz sint inf̃ se realr distincte ē mod⁹ loq̃ndi mul-
toz/ q̃ p̄sone distinguūt z p̄stituit p̄prietatib⁹ relati-
uis opposit⁹. **Un⁹** ē opi. p̄ma q̃ ascribit p̄positiōe/
q̃ p̄sone seipis p̄cise z p̄ nihil quocūqz distinctū a p̄so-
nis distinguūt p̄mo. Motiū ē: qz simplr simplex
a q̃cūqz distinguūt/ seipo distinguūt: sic p̄z d̄ angelo
z aia intellectiua: s̄ p̄sone diuie s̄ simplr simplices: g̃
seipis p̄mo distinguūt. Nec obstat q̃ seipis p̄ueniūt:
qz nihil incōueniēs ē idē eodē p̄uenire cū aliq̃ z disti-
gui ab alio: imo cōuenire cū aliq̃ z differre realr ab
eodē: s̄ res enī aia sua p̄uenit cū platone specie: et p̄
eādē distinguūt ab eo realr. S; ista opi. videt insuffi-
ciēs: nā qn̄ aliq̃ sic se h̄nt/ q̃ aliqd̄ oīno idistictū est in
v̄roqz: z tñ aliqd̄ v̄e dī de vno z negat de alio in sup-
positiōe p̄sonali: vel vt qdā loquūt: aliqd̄ ē in vno i-
trāstitiue qd̄ nō ē in alio: illa nō seipis p̄mo distinguūt
s; i p̄te z filio ē essētia diuina oīno indistincta: z p̄ni-
tas ē in p̄te q̃ nō est in filio: g̃ p̄ z fili⁹ nō seipis p̄mo
distinguūt: sec⁹ de his i q̃b⁹ nō ē inuenire aliqd̄ i vno
qd̄ sit idē in alio: s; qd̄libet ex̄ns i vno/ distinguūt a q̃-
libet i alio: vt sortes z plato. Talia em̃ seipis p̄mo di-
stinguūt z etiā p̄ueniūt: qz i talib⁹ nō ē signare aliqd̄
fm qd̄ p̄ueniūt: puta ex̄ns idē i ambob⁹: z aliō i q̃ dif-
ferūt. Qz v̄o p̄ se assumit opi. ista de simplr simplici
Tex. ē de simplici qd̄ nō p̄stituit ex aliq̄ cōi sibi z aliq̄
z aliq̄ p̄p̄o sibi q̃ p̄stitutiō simplicitati nō repugnat:
vt patuit. q. viij. dis. viij. Nec vllā infert cōpositiōe

sec⁹ est h̃ vt dictū est. Qz si ille mod⁹ loq̃ndi non vi-
det p̄p̄i⁹ z admittēd⁹. s. q̃ aliqd̄ em̃ p̄te z nō in filio:
vt h; Alex. p. j. q. lxxij. mē. v. ar. iij. z plerqz aliq̄ (tā-
et si locutiōes ille intelligat intrāstitiue) sumat iste d̄ q̃
s. q. xj. dis. ij. q̃ z nūc tact⁹ ē q̃ scz aliqd̄ p̄dicatū dī d̄
p̄te z negat de filio: qz p̄ ē p̄nitas/ z fili⁹ nō est p̄ni-
tas. Jte essētia nō ē p̄p̄tas relatiua: s; res absoluta
Jte nō generat zc. Jte fili⁹ ē filiatio seu gñatio passi-
ua: p̄ nō ē filiatio: quē vtiqz oēs h̄nt p̄cedere: z tunc
ponat rō/ cur de vna re simplicissima sic possint vifi-
cari p̄dictoria. **Scda** opi. ascribat Rich. scrō Bo-
na. in. j. dis. xxy. q. j. z dis. xxyj. Job. de ripa. q̃ tenet/
q̃ p̄sone p̄stituit p̄ p̄p̄tas absolutas p̄mo: z p̄ rela-
tiones origis q̃s ex p̄nti/ q̃ q̃s distinguūt: nō qdē for-
malr: s; q̃s p̄ncipiat iue: qz natura diuina nō cōcatur
supposito/ nisi p̄ originē: z ita origie siue relatiōe di-
stinguūt p̄sone q̃s p̄ncipiat iue reducēdo ad ip̄m p̄nci-
piat: qd̄ nō distiguit formalr: corrūdent distinctiōi
effectiuei creatur⁹. **Tertia** ē opi. cōcordās cū scda
i aliq̄ z i aliq̄ discordās. Cōcordat qdē in h̃ q̃ dicit p-
sonas cōstitui p̄ p̄p̄tas absolutas: vñ dicit isti q̃
in diuinis ē essētia simplicissima eadē i trib⁹ personis.
Sūt etiā ibi tres res absolute distincte inf̃ se qdē rea-
lir nō essētiāl': q̃ ab essētia nō distinguūt realr: s; sunt
idē essētiē/ cōstituentēs cū essētia tres p̄sonas realr di-
stinctas/ nō tñ essētiāl'. Discordat aut qz dicit q̃ ni-
hil ē penit⁹ imaginabile i diuinis nisi absoluta. Et ita
negat ibi ē relatiōes reales origis ab absolut⁹ quō-
cūqz distinctas. Et q̃tū ad h̃ in q̃ discordat opi. tertia
a scda/ videt tertia fore rōnabili⁹ q̃ scda. Nā si in di-
uinis ponūt relatiōes nō videt rōnabi⁹ dictū/ q̃ il-
le nō cōstituāt z distinguāt: nō tñ effectiue/ s; forma-
liter: qz q̃ncūqz in aliq̄ p̄ se vno: cōcurrūt aliq̄ forma-
liter distincta nō est maior q̃re vnū illorū cōstituāt
q̃ reliquū. Si g̃ in p̄te cōcurrūt essētia/ p̄p̄tas abso-
luta z relatio. s. p̄nitas: nō ē rō q̃re mag⁹ vnū horūz
cōstituāt p̄tem q̃ aliud. Silt si aliq̄ h̃o p̄ sūt i p̄te tñ
z nō in alia p̄sone vt p̄p̄tas absoluta z p̄nitas: nō ē
rō q̃re poti⁹ p̄p̄tas formalr distiguit q̃ p̄nitas/ et
cōuerso: g̃ vtrūqz ēq̃ formalr z p̄mo distiguit p̄z a
q̃libet p̄sone. Sic mod⁹ loq̃ndi imprinēs videt. re-
torq̃nd⁹ g̃ ē ad modū loq̃ndi z sensū habitos: de dis-
formali. q. xj. dis. ij. Nec tñ illa opi. negat p̄ez z filiū
z. s. nec negat p̄ez gñare filiū neqz p̄tem z filiū p̄du-
cere sp̄m/ sc̄m: s; sic positis duab⁹ albedib⁹ oib⁹ alijs
circūscriptis: ille due albedines essent sibi files: sine
q̃cūqz reali relatiōe distincta realr ab eis (z sic posito
deo z isto absoluto qd̄ est lapis/ q̃cūqz alia re circum-
scripta: adhuc lapis realr depēderet a deo z de⁹ rea-
liter esset cā lapidis) ita eo ip̄so q̃ sūt ille tres p̄sone:
vna esset a nulla/ z vna esset ab vna/ z vna a duab⁹: z
vna a nulla ēet/ esset p̄z alia fili⁹/ z tertia. s. sine oī
relatiōe reali q̃litercūqz distincta ab absolut⁹. Nihilō
min⁹ tñ illi termini p̄/ fili⁹/ ēent relatiui: sic et filijs
cā causatū depēdēs zc. Cōsimilē rōnē refert Occā i
cētiloq̃io p̄clōne. lxxij. Jste due opi. ij. z iij. q̃tū ad il-
lud i q̃ p̄cordat mult⁹ apparētib⁹ motiuis roborant
q̃ tagent in ar. ij. **Quarta** opi. quā Sco. dicit esse
opi. cōem: z est sc̄i Tho. pte. j. q. xxyj. ar. ij. Sco. z
occā dis. p̄nti est/ q̃ p̄sone diuie p̄ relatiōes reales cō-
stituūt z distinguūt. Pro cui⁹ oñsione adducuntur
auctoritates canonice sc̄pture: sc̄tōz patrū dicta/ et
rōnes qdā. Et lz op̄inōes iste ij. z iij. q̃tū ad id in q̃
p̄cordat facili⁹ (z si nō veri⁹) possint sustineri cū arti-

C

D

Alia
opinio.
E

culo fidei de trinitate psonarum in vna essentia. Quia
in quarta opi. scilicet. auc. est magis psona: atque apud
modernos doc. cōter vltata: ideo ipsa tanq̃ verior
et cautiōr videt̃ et tenēda. ¶ Pro cui⁹ intellectu sup
posita his q̃ dicta fuere dist. ij. in conclusioibz tercia-
libz de essentie diuine simplicitate. z. q. vi. dist. eiusdē.
Itē dist. viij. q. vij. Itē dist. ix. q. ij. Notandū q̃ in illa
materia de psonarū distinctiōe et p̃stitutiōe potius vi-
det̃ esse inter doc. dissonātia verbalis q̃ realis: vt in
p̃ncipio. q. hui⁹ patuit et loco nūc allegato. q. vi. dist.
scdē. Tū sicuti psonarū reālū distinctiōe pluralitas
nō repugnat diuine simplicitati: ita pariformit̃ ea-
rundē psonarū p̃prietates relatiuas distinctiōe et cō-
stitutiōe simplicitati diuine non repugnat: vt patuit
q. vij. dist. viij. eo q̃ cū essentia nullaten⁹ cōponūt: sed
essentie reālū et essentialiter idēp̃ficant̃. Nā cōstituē-
tia psonā sunt idē inter se realiter et essentialiter et cū
essentia diuina ac psona quā cōstituūt. hinc nulla ē
ibi cōpositiō. Plurimū enī differūt cōponere et cōsti-
tuere: in cōpositiōe enī cōponibilia distinguunt̃ in-
se: et negant̃ de se inuicē: et sūt a cōposito. Ania enim
hoīs nō est hō: sed nec materia est hō seu aia: vt infra
in. ij. dist. vi. q. ij. In p̃stitutiōe hō cōstituētia sibi re-
aliter et essentialiter idēp̃ficant̃ et p̃sone p̃stituite. Tol-
lit igit̃ simplicitas cōpositionē: sed nō pluralitatē eo-
rū q̃ sunt p̃fecte idē inter se vel cū p̃stituto. Nec aliq̃
cōstituentiū est simplici⁹ cōstituto/ p̃pter p̃fectā idē-
p̃tate reālē et essentialē cōstituentiū cum p̃stituto et
in se. Cū igit̃ in cōstitutiōe nulla sit possibilis cōposi-
tiō: nec intrinseca nec extrinseca: vt s. q. vij. dist. viij.
z. q. ij. dist. ix. nullaten⁹ repugnat sūme simplicitati.

¶ Itaq̃ psonā in diuinis cōstitui ex essentia et p̃prie-
tate relatiua/ est essentia et p̃prietate relatiua supposi-
to seu p̃sone que dicit̃ cōstituta seu cōstitui realiter et
essentialiter idēp̃ficari: et etiā inter se ac sine eis p-
sonā talē seu p̃stitutū talē esse nō posse: de his infra. q.
ij. lati⁹. Vel p̃stitui in diuinis/ dicit̃ essentia et p̃prie-
tate relatiua et affirmatiue p̃dicari et de se inuicē et
de psona seu cōstituto tali. Et tū aliqd̃ vere et certo
mō dici de essentia vel p̃prietate relatiua: q̃ mō nō dī-
p̃sona tali: vt p̃ generat. p̃ est formālū suppositum:
essentia est formālū res absoluta. Essentia nō gene-
rat: essentia nō est formālū suppositū: essentia diuina
p̃mo creat: paternitas nō est formālū suppositū: pa-
ternitas est in p̃e: paternitas est p̃prietas psonalis:
p̃ nō est in p̃e: p̃ nō ē formālū p̃prietas p̃tis. Ita ex-
p̃licet̃ suo mō de alijs psonis. ¶ Corollarium: fili-
atio nō p̃stituit p̃tem: q̃ filiatio nō ē p̃: nec spiratio
passiua filiū. Et forte posset addi ad h̃ relatiuā/ op-
positā vel distinctiua vt dicat̃: Et p̃prietate relatiua
oppositā seu distinctiua/ p̃pter spirationē actiua. Et
facit ad b. c. firmiter. loq̃ns de p̃prietatibz psonalibz
Itē in p̃fatiōe: Et in psonis p̃prietas. possent etiam
adduci pleraq̃ dicta scilicet. Aug. et aliorū nominatiū
psonarū p̃prietates: de q̃bz in p̃sone. infra parebit.
Et sic l̃z aliq̃ vellent dicere/ q̃ p̃sone scilicet formalit̃
distinguunt̃: nō tū p̃nt dicere q̃ p̃mo seip̃is forma-
liter distinguant̃. Nā illo aliqd̃ distinguūt p̃mo ab
alio qd̃ fm̃ se et qd̃libet sui ab eo distinguūt. Et hūc
intellectū credo doc. velle de psonarū p̃stitutiōe. Et
p̃sse enī inuit et dicit̃ dist. xxvij. q. j. q̃ in diuinis sunt
tū tres res: et q̃ nō est p̃cedendū q̃ essentia et paterni-
tas sint due res. Nec est incōueniēs dicere/ q̃ consti-
tuēs et p̃stitutū sint idē reālū/ l̃z nō formālū. Sic enī

p̃nitās est p̃i/ et p̃i est p̃nitās. Ita lati⁹ et clari⁹ ex-
plicat̃ infra dist. xxvij. vide ibi. Per b̃ facile posset
rūderi ad rōnes Grego. dist. p̃nti. ¶ Scdō notandum
q̃ sic singulare est i diuis/ q̃ relatiōes distincte rea-
lit̃ sūt nihilomin⁹ reālū suba et essentia diuina/ et nō sūt
accētia: sic oēs relatiōes reales in creaturis fm̃ po-
nētes eas: ita etiā mltā alia sūt b̃ singularia q̃ i crea-
turis nō inueniūt̃. Tū l̃z i creatura/ oī relatiōe aliqd̃
refert̃ formālū et denotiatiue: qd̃ p̃us est ad se q̃ refe-
rat̃. Nō sic in diuinis: q̃ p̃nitate nihil denomiabi-
le refert̃: q̃ in diuis nihil inueniri pōt qd̃ reālū disti-
guat̃ a relatiōe et a termino/ nisi ip̃a relatiō vel p̃stitu-
tiō: essentia enī diuina q̃ ē absoluta: nec distinguūt̃ a
relatiōe nec a termino: et idē nō refert̃ reālū nec denoti-
atiue. Cōstitutū tū ex relatiōe et essentia. s. suppositum
p̃tis: q̃ distinguūt̃ a termino p̃nitatis. s. a filio: idō re-
fert̃ reālū/ nō tū denotiatiue: q̃ nō p̃us est ad se q̃ re-
ferat̃: nec relatiō ē extra intellectū ei⁹: q̃ relatiō ē es-
sentialis p̃i: qm̃ ip̃e p̃i p̃stituit̃ ear: ita ē de intellectu
p̃tis scd⁹ in creatura: nā ibi p̃i est aliqd̃ de cui⁹ intel-
lectu nō est relatiō. Quō hō q̃ est p̃i pōt̃ intelligi sine
relatiōe/ et refert̃ p̃nitate accētalit̃: q̃ accidit ei q̃ sic
p̃i. et ita denotiatiue. Et idē aliqd̃ p̃ter relationē: vtz
etiā in diuis est aliqd̃ p̃ter relationē: q̃ essentia q̃ nō ē
formālū p̃nitatis: l̃z ista nō refert̃: q̃ vt dictū ē nō di-
stinguūt̃ a relatiōe nec a termino. Et eodē fūdāmēto
q̃ relatiō p̃stituit̃ extremū/ nō p̃erigit̃ reālē distinctiō-
nē extremorū. Quis igit̃ relatiō realis p̃erigit̃ reālē disti-
ctionē extremorū: vel p̃stituit̃ extremū. Nec sp̃ suppo-
sitū supponit̃ actiōi: nec p̃ntelligit̃ esse p̃us p̃ se q̃
agat̃. Sed qnq̃ p̃stituit̃ actiōe: vt in p̃posito: p̃i p̃sti-
tuit̃ gnationē: idō nō supponit̃ generatiōi. Silt̃ p̃t
q̃ nō oīs relatiō p̃mo terminat̃ ad absolutū: nec opor-
tet aliqd̃ absolutū p̃us originari relatiōe: l̃z p̃prie re-
latiō nō originet̃/ l̃z psona. Silt̃ l̃z relatiō sit q̃ cōsti-
tuit̃: tū q̃ relatiō est suba/ idō cōstituit̃ p̃ se subāstēs.
Et p̃ductio filiū generatio: l̃z fili⁹ cōstituāt̃ relatiōe
q̃ illa relatiō cōstituēs est suba. Et etiā q̃ relatiō est
suba: idō cū essentia cui idēp̃ficat̃ cōstituit̃ p̃ se vnū:
multo magis q̃ materia et forma: q̃ p̃l⁹ distinguunt̃
materia et forma/ q̃ relatiō et essentia diuina. ¶ Suppo-
no etiā b̃ q̃ dicta sunt s̃ dist. ij. q. j. et alibi: qd̃ est distin-
guūt̃: et quō aliqd̃ ab alio distinguūt̃ et q̃. ¶ Tercio no-
tādū q̃ dupl̃ aliqd̃ dī refert̃: formālū et denotiatiue.
Formālū illud dī refert̃/ de cui⁹ intellectu est ip̃a re-
latiō: vt sile refert̃ formālū ad sibi sile. Quō b̃ intelli-
gi debet alibi parebit. Illo mō aggregatū ex relatiō-
ne et fundamēto refert̃: q̃ de rōne aggregatū illi⁹ est
relatiō. Denotiatiue refert̃/ qd̃ refert̃ relatiōe q̃ est ex-
tra intellectū ei⁹: vt albū dī denotiatiue sile alteri al-
bo. In diuinis igit̃ nihil refert̃ denotiatiue: q̃ cū p̃sone
relatiōibz cōstituunt̃/ relatiō est de p̃ se intellectu p̃-
sone: neq̃ ibi aliqd̃ refert̃ nisi psona. ¶ Quantū ad
arti. scdōm est cōcō. j. In diuis ponēde sūt relatiōes
reales. Ita p̃cō ponit̃ p̃t̃ auctores scilicet q̃ vident̃
ex p̃se ponere relatiōem i diuis. Nō tū q̃ aliq̃ cōce-
ptus relatiui de psonis verificent̃ sicut in creaturis:
sicutudo q̃ sortēs dī silt̃ petro/ l̃z nihil addit p̃ter
absoluta: tū ille cōcept⁹ silt̃ q̃ est relatiū/ p̃dicat̃ de
eis: sed q̃ ibi est vera p̃nitās realis et filiatio: que sūt
due res simplices: q̃z vna nō est alia l̃z sūt vna essen-
tia idēp̃ficet̃ nō formālū. Solet aut̃ ista cōcō de-
clarari et oñdi multis auctoritatibz et rōnibz q̃z plu-
res colligit̃ Sco. dist. p̃nti: allegat̃ ad b̃ auctoritatē

Nota. 2.
B

Nota. 3.
7

Arti. 2.
Cōcō. 1.
k

saluator. Mat. vi. Etes do. oēs gē. bap. eos i no.
prie z fi. z. ss. Jte. j. Joā. v. Tres sē q̄ testimoniū dāt
i celo: p̄r/ vbi/ z. ss. Et gñalr vbiq; sacra sc̄ptura
loquit de psonis diuinis/ exp̄mit eas noib; relatiuis
Sic etiā p̄r in symbol' ap̄loz. Athanasij z Niceno.
Jte Boe. in lib. de tri. Substātia tenet vnitate; rela
tio mltiplicat trinitatē. Jte venerabil' Anf. i lib. de
p̄cessiōe. ss. Dia sē vnū in diuinis/ vbi nō obuiat re
latiōis oppositiō. Damasc. ca. viij. Dia sūt vnū in di
uinis p̄ter generationē/ in generationē/ z p̄cessiōe
In his em̄ solū p̄petariū dñit ab iuicē sc̄rē tres hy
postases. Jte ca. v. In his solū trib; ineffabilib; p̄ar
nali/ filiali z p̄cessibili zē. Faciūt ad idē multa dicta
sc̄i Augu. Rich. Magri i lra/ videt idē posse colli
gi ex ca. s. allegato firmit de sum. tri. et fide catho.
vbi sic d̄r: Hec sc̄rā trinitas s̄m cōem eēntiā indiui
dua: z s̄m p̄sonales p̄prietates discretas zē. Valet p
illa p̄clōne Qcā in cetero logio p̄clōne. lxix. z sequēti
bus. **Sc̄da p̄clō:** Relatiōi i diuinis nō repugnat
p̄stitui suppositū seu p̄sonā/ ac distinguere ab alia
p̄sona: q̄ nulli rei incōicabili p̄stitui cū aliq̄ re
p̄sevnū/ repugnat p̄stitui tale in tali eē q̄le h̄z: z di
stinguere ab oī illo a q̄ ip̄a distinguit: s; p̄nitras est
incōicabil' z p̄stituit p̄ se vnū cū eēntia: z distinguit re
alr a p̄sona filij z. ss. ḡ nō repugnat sibi p̄stitui illd
vnū in eēnticōicabili/ z distinguere ip̄m a q̄libet alia p
sona. **Tertio p̄clō:** Nō est ponēda p̄prietas absolu
ta p̄stitui p̄sonā: p̄bat: q̄ oīno frustra poneret
nec h̄r exp̄sse in sc̄ptur; v̄l dicit sc̄rōp: igit nō ē ponē
da. Nō em̄ sē ponēda p̄la mirac̄la/ q̄ vident natural
rōni repugnare sine auctoritate sc̄pture aut sc̄rōp.
Quartū ad ar. iij. p̄la possēt moueri dubia. P̄rio
Dub. 1. sic p̄clōne sc̄dam: In diuinis nulla est p̄sona: p̄sti
tutio: ḡ. An̄s p̄bat: q̄ i diuinis ē sūma simplicitas
cui repugnat eē p̄stitui. p̄bat: De p̄stitutum h̄z
aliq̄ distincta: nullū simplr simplex h̄z i se distincta:
ḡ nullū simplr simplex ē p̄stitui. Tenet p̄na i came
stres Maior est nota q̄ p̄stitui p̄supponit distin
ctionē p̄stitutiū. Minor p̄bat: q̄ si h̄z in se distin
cta p̄stitutiū/ singula sē p̄stituto simpliciōra: q̄ nō
p̄stitui est simpliciō p̄stitui: sic p̄s simpliciōr toto
Sc̄lo: p̄stitui nō repugnat simplicitati: vt. s.
dis. viij. q. viij. q̄ p̄stitutiū sē inf se idē/ cū toto p̄fe
cta idēptate. Et sic simplicitati nō repugnat p̄sona
rū p̄litas/ ita nec p̄sona p̄stitui: nec repugnat cō
stitutiū p̄litas. Ex q̄ em̄ p̄stitutiū idēptificat eēn
tie/ nō cōponit cū essentia. Silr q̄ p̄stitutiū p̄sonā/
sē idē inf se z cū supposito q̄ p̄stitui/ nulla ē ibi oī
no cōpositio. Est igit in diuinis sūma simplicitas:
q̄ nulla possibil' cōpositio/ nec intrinseca nec extrinse
ca. Ad formā argumēti ad discursum in camestres/
neget p̄batio minoris z minor: saltē large loquēdo
de distinctiōe/ vt distinctio extēdit ad distinctionem
formalē. Jte nullū p̄stitutiū (vt paruit) ē simpliciō
cōstitui p̄p̄ p̄fectā idēptatē realē cōstitutiū cui
cōstitui z inf se. Tollit igit simplicitas cōpositio
nē nō p̄litarē eoz. q̄ sūt p̄fecte idē inf se z cū cōstitu
to. **Sc̄do** sic p̄r argui p̄ eādē p̄clōne: Nullū sup
positū p̄stitui relatiōe: igit. An̄s p̄bat mltiplr. P̄ri
mo: q̄ suppositū refert illa relatiōe: ḡ est p̄uū rela
tioni. Et p̄ p̄ns nō cōstituit ea: vltima p̄na tenet: q̄
p̄ri nō cōstituit posteriori. P̄ima p̄na p̄bat: q̄ oē
q̄d refert relatiōe formalr est p̄uū relatiōi: sic id
q̄d denoiat albū/ ē p̄ri albedine. Qd p̄bat: q̄ q̄d re

fert prius est ad se q̄d refert: s̄m Augu. vij. trinita
tis. Qm̄ relatiū est aliqd̄ excepta relatiōe. Jte re
latio realis p̄rigit distinctionē aliq̄ in diuinis et
nō nisi supposito: ḡ suppositū est p̄uū relatiōi.
An̄s p̄ncipale p̄bat: q̄ aliqd̄ refert filiatiōe z nō ip̄a
relatiō: nec essentia: ḡ suppositū: q̄ nihil aliud dari
p̄r. Jte sic actiōi z silr passiōi p̄ntelligit suppositū
agēs aut patiens: in illo p̄ori est aliqd̄ ad se igit nō cō
stituit relatiōe. **Pro oib; illis z alijs cōsiderandū**
post notata in notabili. ij. q. sic singulare est in diui
nis q̄ relatiō sine entitas relatiua ē idē realr cū sub
stātia sūma: q̄d ip̄osibile ē inuenire in creatura: Q
q̄ ip̄a relatiō ē incōicabil': suba tñ cū q̄ idē ē vltima
idēptatē reali ē cōicabilis: ita multa alia sequūt q̄
ē diuina in creatur; s̄m impossibilia oīno: sic q̄ rela
tio cōstituit suppositū nature i intellectuā: z q̄ dat ei
esse subsistēs z distinctū: sic intelligēdo: q̄ relatiōe
formalr deē suppositū: z suppositū relatiōe distin
guīt ab alio supposito: q̄ relatiō ē intrinseca z eēn
tialis supposito: imo est ip̄m suppositū: q̄ cōstituit
suppositū subale. Et mltā filia q̄ oīa nō s̄ maḡ im
possibilia: q̄ relatiō sit eadē sube. Per b̄ ad p̄mū
neget/ q̄ nullū suppositū p̄stituit relatiōe. Ad p̄ba
tione: p̄cedit q̄ suppositū refert formalr illa relatiō
ne: s; nō denoiatiue: q̄ nō accidit relatiō supposito:
s; ē intrinseca supposito. Nec ē filē d̄ albo z albedine
q̄ accidit albo. Et cū arguit ḡ est p̄uū relatiōi. Ne
get p̄na ad Aug. nō dicit q̄ relatiū est aliqd̄ p̄uū: s;
dicit ē aliqd̄ excepta relatiōe: q̄ suppositū est eēntia: q̄
nō ē formalr relatiō: sic s̄r declarat c. ij. circa finē.
Sic d̄r ad aliud: q̄ sic relatiō nō p̄rigit distinctionē
distinctoꝝ extremo: s; p̄stituit supposita distincta
v̄l suppositū distinctū: ita nō oīs actiō aut passio p̄
supponit suppositū: s; aliq̄ cōstituit: vt hic: licet b̄ in
creaturis nō inueniāt. **Tertio** p̄r argui p̄ id q̄d
dictū est: p̄prietatē p̄stitutiū idēptificari supposito
p̄stituto: p̄prietas relatiua z p̄stitutiua distinguit re
alr a supposito: ḡ nō idēptificat ei realr. An̄s p̄bat:
q̄ p̄stitutiū realr/ realr refert ad p̄stitutiū: s; idē nō re
fert ad se realr: q̄ relatiō realis requirit distinctionē
extremo. An̄s p̄ma pte p̄bat: q̄ cōstitutiū refert
ad cōstitutiū: v̄l ḡ realr vel rōne. Si sc̄dm: tñ nō cō
stitueret realr s; tñ s̄m rōne: q̄ eo mō cōstituit: q̄ re
fert. Jte cōstitutiū realr distinguit a p̄stituto. Assum
ptū p̄bat: q̄ nihil cōstituit sc̄ipm realr: sicut nihil gi
gnit sc̄ipm. **Ad p̄mā** neget assūptū. **Ad p̄bationē.**
Cōstitutiū realr refert ad p̄stitutiū. Dicit distinguē
do de referri realr: q̄ p̄r accipi. put est referri rela
tiōe q̄ est aliq̄ res ab oib; absolut; distincta: saltē for
malit: v̄l q̄ illd q̄d refert: ex natura rei est tale q̄le si
gnificat p̄ relatiū. P̄rio mō p̄stitutiū nō refert rea
lir ad p̄stitutiū: s; est met relatiō: q̄ p̄stitutiū refert ad
suū correlatiū: sic p̄nitras nō refert realr ad p̄rem:
s; p̄nitrate p̄r refert realr ad filiū: sic eqliras in diui
nis. Nā p̄sonē s̄r realr eqlēs: z tñ eqliras nō est rela
tio real' p̄mo mō vt paruit dis. ix. sic idēptitas filitū
do i diuinis. Sc̄do mō p̄cedit: q̄ p̄nitras refert rea
lir ad patrē: sub h̄is noib; p̄stitutiū p̄stitutiū: q̄ realr
cōstituit patrē q̄d cōstituere fecit p̄hec relatiua cōsti
tutiū cōstitutiū. Cōsequēter neget q̄ idē nō refert ad
sc̄ipm realr. Tñ referri realr nihil aliū ē q̄ sic se h̄r
vt relatiū fecit: circūscripto oī ope intellectu. Cōce
dit etiā q̄ idēptitas nūeralis est relatiō real'. Ad se
cundū: neget q̄ nihil p̄stituit sc̄ipm realr. Tñ nihil

Lod. 2
2

Lod. 3.

Arti. 3.
Dub. 1.
M

Dub. 2.
R

Dub. 3.
P

Дуб. 4
Q

fector: z ea nihil ē pfectior. Secōdo mō dī infinitū aliq
res absoluta: oī alia re pfectior: cui repugnat oīs ip
fectio: z sic relatiōes ī diuinis nō sūt formalit̄ infinitē. Tū
q: nō sūt res absolute. Tū q: nō sūt pfectiores relatiōi
b' opposit̄. Et ita sola diuina cēntia ē formalit̄ infinita
Relatiōes vō nec sūt formalit̄ finitē: nec infinitē: sic nō
sūt formalit̄ cēntia: s; sūt infinita īdēptice. Ad t̄tū negat̄
aīō z p̄na: Cōsequētia q: spiratio actiua ē cōicabil' z
nō spiratio passiua. Ad p̄bationē aīōis: posito p im
possibile zc. Dī q illo impossibili posito p̄mitas esset
cōicabil'. Et cū addit̄: Et t̄m manet rō formal' zc. vt
p̄i' p̄t manere rō p̄mitas eadē ḡnal' ī mēre: s; b' ni
bil ad rē. Nō t̄m manet res īpa: q: tūc eēt alia p̄mitas
realit̄ q̄ illa nūc ē. Prefea qd īcōueniēs: q ex simplr
impossibili sequit̄ p̄dictoria. Lū ex b' aliqd ē impossibi
le: q: ad ipm sequit̄ p̄dictoria: sic pono p impossibile
q sortes manēs aīal rōnale n̄ sit hō. seq̄t q ē bō: z n̄ ē
bō. ¶ Ex dictis diuerſitat' p̄dicamētalis z essētie:
arguit̄ p̄stitutū p̄one ē p se vnū cū eo qd sēcut' p̄sti
tuit z etiā cū p̄stituto: s; relatio z absolutū nō faciūt
p se vnū: cū sint diuerſorū p̄dicamētōz. Itē p̄ma idē
p̄mitas ē nature ad suppositū: q̄ nō includit aliqd al
teri' gener'. Itē eēt maior īdēptitas nature create
ad suppositū suū: q̄ nature diuinē ad suū. ¶ Ad p̄mū
dī: q relatio facit p se vnū cū cēntia: nō t̄m vnū p̄sti
tutū sic ex materia z forma fit vnū p̄stitutū: sicut ex
materia z forma fit vnū cōpositū. s; relatio ē cēntia.
Qd addit̄ de rebz diuerſorū p̄dicamētōz. Posset di
ci: q relatio diuina z dē' nō sūt ī p̄dicamētō: vt qbus
dā placet: s; illo nō admissio dicit̄ q p̄dicamēta non
distinguit̄ fm res zc. Jō vna res est diuerſorū p̄dica
mētōz. Ad scdū dī: loquēdo de creatur' est oīmoda
īdēptitas nature z suppositū: et nulla penit' distin
ctio. Jō nulla inclusio nec eiusdē nec alteri' gener':
Jn diuinis autē ē distinctio formal' īnf naturā z suppo
sitū: nec īpedit q suppositū includit aliqd alteri' gnis
cū illa q̄ includit sūt idē vīssima īdēptitate reali. ¶ Et
p̄b est qd t̄rio arguit̄: ad qd dī q eēt maior īdēptitas
nature create zc. Negat̄ q sit maior īdēptitas: q: nō
p̄fectior: q: ita ē vt z p̄fecte relatio z cēntia sūt vna res:
sic natura z suppositū ī creatura. Est t̄m qdā mod' p̄
īdēptitat' s. formal' nature create ad suū suppositū
q nō ē nature diuinē ad suppositū ad sensū s. tactū.
q. rj. dī. ij. vt formalitas illa ē p̄ditio p̄pōis: q; ille
mod' nō arguit maiorē īdēptitatē: q: ita ē vt z p̄fecte
est idē realit̄ cēntia z p̄mitas z p̄ sic cēntia z essēntia
¶ Ex relatiōis īp̄fectiōe. ¶ Si fili' p̄stitutū relatio
ne: seq̄t q ḡnatio diuina nō erit ad subam/ s; ad rela
tiōē/ z ita erit ḡnatio fm qd: Itē nō videt̄ quō res
minime entitat' p̄stitutat rē maioris entitat': q̄lis ē
suppositū diuinū. Itē nō pōt oīri noua relatio nisi
oziginet̄ aliqd absolutū: q absolute cōstitutū p̄sona
nō relatiōet: p̄na nota. Bñs. p̄bat̄: q: ad relatiōē nō
est mor' v. p̄p̄sic. ¶ Ad p̄mū dī: q ḡnatio ē ad p̄so
nā fili' q̄ ē suba: z īpa relatiō. s. filiatio ē ībsistēs z ība:
iō est ad ībam. ¶ Ad scdū dī: q relatio ī diuinis nō ē
res minime entitat': s; maxie entitat' negatiue: q:
nihil maioris entitat' ē vt s. dictū ē. ¶ Ad t̄rtiū dī:
q p̄p̄e loquēdo relatio nō oziginat̄/ s; p̄sona p̄stitu
ta. Tū admissio īmp̄p̄e q relatio oziginat̄: q: est ab
aliō (nā qd dī b; fili' z filr. ff. h; a p̄re: z fili' h; filiatio
nē a p̄re. Et sic filiatio: q: ī solo filio ē: poss; aliq mō
cedit q oziginet̄ a p̄re) nō t̄m cēdēt dē ē aliqd abso
lutū ozigīari: q: licet cēntia fili' h; a p̄re: t̄m cēntia nō

originat/nec ē a pte. Ad p̄mū dī: q loq̄t de creatu-
ris: z vult q ad relationē nō ē mor̄. P̄mo/nā q̄ntū
q aliq̄d relatiū de ad aliq̄d de nouo p̄dicat de ali-
q̄/oporret etiā aliq̄d absolutū. i. nō relatiū de aliq̄
p̄dicari: vt si de nouo sores dī s̄is alteri i albedine
oporret illō p̄dicatū albū/d nouo p̄dicari de aliq̄: pu-
ta de sore/vl de alio cui de nouo est s̄is. Ex rōne
fm quā p̄stituit. ¶ Si relatio p̄stitueret vltima
te vl vt eadē eēntie/vl vt distincta ab eēntia. Si p̄-
mū/g nō distinguit: qz eēntia nihil in diuinis distin-
guir. Nec scdm/qz nō distinguit ab eēntia nisi forma-
lit: z sic nō distingueret psonas/nisi formalr. ¶ Itē
si relatio p̄stitueret: vl s̄b rōne relatiōis/vl s̄b rōne
originis/vl s̄b rōne p̄prietat. Nō s̄b rōne relatiōis:
qz tūc tot eēnt p̄stituta q̄t relatiōes: s̄z cū q̄tuor sint
relatiōes/q̄tuor eēnt p̄sone p̄stiture. ¶ Itē relatio
p̄supponit actū notionalē tāq̄ fūdamētū: act⁹ autē
notionalr p̄supponit suppositū. Nec s̄b rōne originis
qz origo nō est intrinseca originati nec originato/s̄z
est via q̄dā a re ad rē. Distinctio autē sit p̄ intrinseca
nō p̄ extrinseca. Nec sub rōne p̄prietat: qz vl absolu-
teyl respectiue. Scdm ip̄obatur est/nec p̄mū: qz tūc
supposita essent absoluta/z relationes aduenticie.

¶ Itē q̄cqd ē absolutū i diuinis puenit oibz tribz: z
ita nō distinguit: q̄ nec p̄stituit. R̄ndet ad p̄mū: q
relatio p̄stituit: nec vt eadē eēntie/nec vt distincta
s̄z vt hec relatio. Nā ille reduplicatiue inferret/q̄ oē
idē essentie p̄stitueret/z oē distinctū ab eēntia consti-
tueret. ¶ Ad scdm dī: q i diuinis idē ē origo/relatio
z p̄p̄tas relatiua oibz modis. Nullo em̄ mō ex na-
tura rei distinguūt generatio actiua/p̄nitās/gene-
rare. Neq̄ distinguūt gñatio passiua/filiatio/nati-
uitas/generari/nasci. Et iō q̄cqd d vno p̄dicat/p̄di-
cat de alio. Iō sic filiatio p̄stituit/ita generatio/pas-
sio/natiuitas/generari: qz idē s̄t oibz modis. ¶ Per
b̄ ad argumētū q̄d q̄rit: s̄b q̄ rōne p̄stituat. Dī/q p̄-
p̄ie loquēdo nō p̄stituit sub illa vl alia rōne: qz non
p̄stituit vt rō/s̄z realr p̄stituit vt hec res q̄ ē realr re-
latio/origo/z p̄p̄tas. Quāuis possit res illa diuer-
sis rōnibz f̄cari/z ip̄e rōnes diuersis noibz f̄cari: sed
nec rōnes in intellectu/nec noia eas designātia/fa-
ciūt aliq̄d ad p̄stitutionē psonaz. Et iō p̄nitās con-
stituit/sine f̄cct/vt p̄siderat: vt relatio/vl vt origo/
vl vt p̄p̄tas: qz siue sic/siue sic p̄sideret/res eadē: z
vt hec res p̄stituit: tñ ad ip̄obationē mēbroz cū in-
feret p̄bādo/qz nō s̄b rōne relatiōis: qz tūc q̄tuor es-
sent supposita/sic q̄tuor relatiōes. Possz negari q
s̄t q̄tuor relatiōes: qz nō s̄t q̄tuor res/s̄z tñ tres res
Nā spiratio/actio/nō ē alia res a p̄nitare/nec alia a
filiatiōe/lz ab vtrazq̄ formalr distinguat. Admissō tñ
q̄ sint q̄tuor relatiōes formalr distincte/non realr
Neq̄t q̄ q̄tuor eēnt p̄sone: qz nō oēs relatiōes vlti-
mate p̄stituit/s̄z solū ille q̄ in se realr distinguunt/
ita q̄ nulla eaz sit alia. Et he s̄t tñ tres: s̄z p̄nitās
filiatio/spiratio/passio: z ita s̄t tñ tres p̄sone. Siq̄
dē spiratio actio: qz est eadē cū duabz relatiōibz op-
posita. i. p̄nitare z filiatiōe iō nō p̄stituit vltimate.
Ad b̄ Qcā in cōsilio p̄sone. lxxv. ¶ Ad id q̄ re-
latiū p̄supponit actū notionalē tāq̄ fundamētū.
R̄ndet negādo: Nā relatiū ē act⁹ notionalr: nā p̄-
nitās z gñare nō distinguūt/nec relatiōes scdm mō-
di fūdan̄t in actu/s̄z in aliq̄ absoluto. Tñ eēntia diui-
na est fūdamētū oim relationū. ¶ Ad t̄tū dī: qz ori-
go est intrinseca: qz ē oibz modis relatio. Et neq̄t q

sit via zc. Nō em̄ ponit tale mediū inf̄ pducēs z pro-
ductū: sic nec inf̄ creantē z creatū. Tñ i diuinis non
est nisi eēntia/relatio/z p̄stitutiū. Itē ex alio arguit
in diffinitōe p̄sone nō ponit relatiū: ḡ relatio nō ē
intrinseca p̄sone/z ita nō p̄stituit. ¶ Solo: p̄sone est
cōe ad p̄sonas creatas z icreatas: vt patuit dil. lxxv
z sola icreata p̄stituit relatiōe: iō nihil poni debuit:
q̄d nō puenit oibz p̄sonis. Questio II

Trū diuine p̄sone cō

stituāt z distinguāt p̄ relatiōes: sub rōe
relatiōis vl alia. Tribz articul⁹ morē so-
lito f̄miabit q̄stio. opinionū z suppositionū recita-
tiōe: p̄sonū r̄nsaliū s̄biūctiōe: z dubio z mouēdo z
solōne. ¶ Quo ad articulū p̄mū: p̄siderādū q̄ doc.
in hac q̄stioe p̄mū recitat z ipugnat opi. b. Tho. p. Art. 1.
j. q. xl. ar. ij. tenētis q̄ in diuinis s̄t origines: z relati-
ones rōne distincte nō re. Et p̄sone p̄stituit et distin-
guūt: nō p̄ origines: s̄z p̄ relatiōes: nō vt relatiōes: sed
vt p̄p̄tates. Debit recitat z ipugnat opi. Heinri. d
gan. dicēt: q̄ i vna p̄sone nō ē nisi vna p̄p̄tas posi-
tiua fm re: s̄z diuersa fm rōnē. Tñ in p̄e ponit illa
q̄tuor: generatiū: potēs generare: generāe: p̄f: q̄z
qz s̄p p̄r: ē sup̄ ad posterū: ita p̄uit ē p̄mo p̄ncipiū
pducēdi p̄sonā. Constituit ḡp̄tates p̄s̄ sub rōne ge-
neratiuitat: z nō sub posterioibz. Cōtra has p̄bat
auctor q̄ ea realia q̄ nullo mō ex natura rei distinguūt
nō p̄nt distinguī rōne. Et s̄z diuersē rōes z p̄cept⁹ de
eadē re formant i mētē: tñ p̄f b̄ nullū p̄dicatū reale
p̄tificari d vna rōne z negari de alia: capiēdo eas
p̄sonalr: z si p̄ eodē p̄cipue supponāt: nec tñ p̄nt di-
uersē rōes formari de eadē re: q̄n p̄notēt diuersa aut
f̄cēt diuersa. ¶ Scdm notādū: q̄ ly s̄b rōe in titulo
q̄stionis p̄t capi reduplicatiue: vl exclusiue equalen-
ter: vt valet illa: vtr̄ p̄sone diuine distinguāt p̄ relati-
ones s̄b rōe relationū. i. tñ p̄ relatiōes z non p̄ q̄cūq̄
alia quocūq̄ distincta a relatiōibz. Tertiū supposit⁹ q̄
i diuinis nihil oim imaginabile ē q̄ eēntia z relatio:
z supposita p̄terz p̄stitutiū fm modū loq̄ndi Occā:
¶ Pro art. scdm ē p̄clo p̄ma: Origō z relatio nullo
mō distinguūt ex natura rei. p̄bat: qz frustra pone-
ret. p̄bat: qz vl poneret (ḡra exēpli inf̄ p̄nitare q̄
relatio: z gñatiōē q̄ ē origo) qz p̄nitās nec cārio fū-
dat in gñatiōe. Tñ qz gñatio p̄supponit p̄nitati vel
qz gñare seu gñatio p̄supponit suppositū: nō p̄f p̄-
mū: qz etiā i creatur⁹ p̄nitās nō fūdat in gñatiōe
fm eos: qz manet trāseūte gñatiōe. Nō aut p̄r ma-
nere relatio sine fūdamēto. Nec p̄f scdm: qz inf̄ deū
creatē z creaturā pductā nō ponit aliq̄d mediū rea-
le: ḡ mltro min⁹ inf̄ p̄em pducētē p̄stitutiū relationē
z filiatiōē z filiū pductū ponit mediū q̄licūq̄ di-
stinctū a p̄e p̄nitare: eēntia z filiō: vt nāsa rei. Nec
p̄f t̄tū qz nō maḡ p̄supponit gñare in diuinis sup-
positū: qz p̄nitās: sic ḡ p̄nitās i diuinis nō p̄supponit
suppositū/s̄z p̄stituit: ita nec gñare p̄supponit/s̄z cō-
stituit. p̄bat etiā: qz p̄cedit ab opinionibz recitatis.
¶ Scdm p̄clo: ita origo q̄ relatio p̄stituit p̄sonas et
distinguit. P̄r: qz s̄t oibz modis idē: z constituit ac
distingueret p̄dicata realia: ḡ si cōueniūt vni: cōue-
niūt z alteri. Assūptū ē p̄clo p̄ma: p̄na tenet ex impu-
gnatiōe opi. Et qz si staret oppositū p̄ntis cū antedē
te marie p̄f diuersas rōes aut diuersas p̄sideratio-
nes intellect⁹. S̄z p̄sideratio intellect⁹ nihil variat i re
Si dicis: deitas z de⁹ f̄cat p̄cise idē oibz modis: z tñ
Do q

Art. 1.

Nota. 2.

Art. 2.
Loc. 1.
B

Loc. 2.

de^o generat/z deitas nō generat. Sili^{ter} hō z hoies idē fcan^t: et fortes v^l aīal p^odicat de ly hō/z nō de ly hoies: sili^{ter} alb^o z albedo. Rñsio: q^o de^o z deitas nō fcat idē oīb^o modis: q^o de^o ē nomē suppositi/q^o for- maliter distingu^{it} a deitate: de q^o. s. dī. iij. Sili^{ter} hō hoies nō fcat idē: q^o hō fcat quēlibet hoiem singula rē z vñū: hoies vñ nō fcat vñū hoiem/sz tñ plures: iō nō supponūt p eodē. ¶ Itē alb^o lz formalr fcat al bedinē/tñ s^ostratiue fcat subiectū q^o nō fcat p ly al bedo. ¶ Tertia p^olo: Accipiendo ly s^o rōne/vr eq^opoler duplicatiue p^one nō p^ostituūt p^o relatiōes sub rōne relatiōis. Pr^oz: q^o tñc oīs relatio cōstituēt z distin- guēt p^osonas/q^o ē manifeste falsuz/cū relatio i cre- aturis nō p^ostituīt aut distinguīt p^osonas diuinas: nec oīs relatio i diuinis: q^o spiratio actio nō distinguīt. ¶ Quarta p^olo: Accipiendo ly s^o rōne/vr eq^opoler exclusiue/p^one diuine cōstituūt z distinguūt p^o rela- tiones sub rōne relatiōis: q^o relatio cōstituīt z disti- guīt: z nō q^o dūq^o aliō quōcūq^o distinctū a relatione: q^o lz cēntia q^o formalr distinguīt/a relatiōe etiā cōsti- tuat: tñ q^o eadē oīb^o p^osonis eas nō distinguīt. ¶ Et suo mō pcedēdū ē/q^o relatio distinguīt s^o rōne origi- nis: vr pr^oz. ¶ Quartū ad ar. iij. dubitat: cū fm p^odi- cta distinguere z cōstituere p^o de aliq^o p^odicari cū no- ta reduplicatiōis: De q^o q^o sic p^odicat. Rñsio: q^o p^o p^o- dicari de p^onitare cū hac nota/inq^ontz: hec p^onitare. Sic p^onitare inq^ontz hec p^onitare p^ostituīt: sic de filia- tiōe cū hac nota/inq^ontz hec filiatio. Sic de spiratiōe passiōe cū nota/inq^ontz hec spiratio passio. Sili^{ter} cū hac nota/inq^ontz hec origo/inq^ontz hec g^oratio actio/ v^l g^oratio passio/reddēdo singula singulis/valēt p^o hac q^ostione dicta super^o. q. j. in du. iij. cū argutū ē p^o p^osonaz p^ostitutionē ex rōne fm quā cōstituīt.

Questio III

Trū oēs relationes

diuine sint p^ostituē p^osonaz. Suppono hic q^o dicta sūt. q. j. hui^o dī. de p^ostituē p^osonaz: z q^o dē cōstituere. Mouet hec q^ostio p^oncipali- ter p^o spiratiōe actiua/an scz debeat dici relatio cō- stitutiua. ¶ Pro solutiōe q^ostiois/nōtādū fm doc. q^o cōstituētiū accipit dupl^o. Uno mō p^o oī illo q^o est dē cēntia z q^o dūate alicui^o/ita q^o ipm sine illo esse non possit: distinctū tñ aliq^o mō ab eo ex natura rei. ¶ Se- cūdo mō accipit magis stricte p^o illo q^o est de cēntia alicui^o distinguēs ipm ab oī alio/b mō cēntia nō cō- stituit p^osonas: q^o nō distinguīt/sz p^omo mō. ¶ Cōclō p^oma: Spiratio actiua nō ē aduēctia p^osonē: nec hz q^o rōne accidētis. Probat^o: q^o q^oncūq^o aliq^o cōsti- tuūt p^o se vñū/nullū illoz hz rōne accidēt^o v^l aduēcti- cū respectu alteri^o/m^ol^oto min^o respectu cōstituēti: pr^oz de materia z forma s^ostratiua: sz cēntia p^onitare/z spi- ratio actiua p^ostituūt p^o se vñū: g^o. ¶ Dīno^o pr^oz: q^o cēn- tia p^onitare/z spiratio sūt vñū: manifestū ē: z nō vñū p^o accidēs/g^o vñū p^o se. Preterea signo cēntia p^onitare/z spiratiōe actiua/m^ol^oto pl^o vñū sūt q^o materia z forma. Nā ita materia z forma sūt vñū: cōpositū/q^o tñ materia nō ē forma nec ecōuerso: q^o m^o distinguūt realr: sz cēntia p^onitare/z spiratio actio/nō distinguūt realr: g^o mag^o p^ostituūt vñū p^o se q^o materia z forma. ¶ Cōclō p^oma: Spiratio actiua est relatio cōstituēti- ua cū cēntia z p^onitare p^osonē p^ois: z cū eadē essentia z filiatōe p^osonē filij: ca p^oiedo p^ostituētiū p^omo modo Probat^o: q^o essentia p^onitare/z spiratio actiua ē vñū

p^o se vr p^obatū ē: z p^osona p^ois cōstituēti nō solū ex cēn- tia z p^onitare: sedula spiratiōe actiua: g^o sili^{ter} cōstituēti ex spiratiōe actiua vltra g^o spiratio actiua cōstituēti. Preterea cōstituēti ex cēntia z p^onitare p^ois: nō ē sup- positū v^l p^osona g^o p^oter illa erit aliq^o q^o cū ill^o p^ostituēti p^osona: z illō nō ē aliō g^o spiratio actiua. Assūptū p^o- bat^o: q^o diffinitō suppositi s^opo. dī. xxiij. sibi nō p^ouenit p^o illa p^oicula nō cōstituēs. Nā vr p^obatū ē: cēntia et p^onitare p^ostituēti vñū cū spiratiōe actiua nec ē rō q^ore ex cēntia z spiratiōe actiua nō p^ostituēti p^o se vñū sic ex cēntia z p^onitare. Sic aut^o p^ostituēti ex cēntia z spi- ratiōe actiua nō ē suppositū formalr ita nec p^ostituēti ex cēntia z p^onitare: q^ouis adhuc distinguat realr a s^o. ¶ Si dicis: videt^o q^o spiratio actiua sit aduēctia p^ostituēti ex cēntia z p^onitare: nō cōstituēti cū eis. Rñsio nec aīa ē v^l nec p^oia valēt. Scdm pat^oz: q^o supposito q^o i hoies p^oles forme s^oales: aīa intellecti- ua ē aduēctia cōposito ex materia z forma sensitiua vñime tñ cū ipis p^ostituēti hoiem falsitas auctoritat^o pr^oz: q^o nō mag^o p^o dici spiratio actio aduēctia p^osti- tuto ex cēntia z p^onitare: q^o p^onitare sit aduēctia ef- ferie. Sz neutriū p^o dici aduēctiū ei cū q^o ē realr idē: g^o. ¶ Tertia p^olo: capiēdo p^ostituētiū scdm mō z stricte: spiratio actio non est constitutiua p^osonē: sicut nec cēntia: p^oz: q^o spiratio actiua illo mō nō distinguīt p^o- nā a q^olibz alia. Sic et tñ tres sūt relones siue p^operat- tes cōstituētiue. s. p^onitare: filiatio: p^ocessio siue spi- ratio passiva. Istō ē sumariū illoz q^o a doc. tractat^o. q. illa. vide eū dē i cētilo. p^oclōne. lxxv. ¶ Disti. xxvii

Stēdit mag^o p^orieta

tes notiales dist. pcedēte: h^o p^onter va- ria oñdit notia: q^o b^o dicte p^operates expi- mūt. Et p^oter^o his cōclūsiōib^o sumari. ¶ P^oia: p^o f. z. s. p^omo z formalr iporāt hypostasim. ¶ Scdm cōclō p^onitare: genuisse: filiatio: genitū eē: p^omo z for- malr fcat p^operates siue relatiōes: q^o single singulis p^oueniūt p^osonis z p^ocas p^osonē determināt z seiniue dī- stinguūt. Et b^o idē dīc^o d^o ill^o noīb^o genitor: genit^o: vñū imago. ¶ Tertia cōclō: licz q^oncūq^o noīa cēntie ponunt^o tur p^o p^osonis: vr de^o dōco: de^o genit^o deū: sz nō ecōuer- so: q^o nō dicim^o: vñū de vñū: ne fili^o de filio: hāz de claratiōe text^o lat^o p^oseq^o. ¶ Questio I

Trū in eadē p^osona

sint p^oles p^operates. Questio tribo articu- lis breuib^o absoluet. Mouet ei p^o p^o p^o- nitare z sp^o iratiōe actiua: z p^o p^onitare z g^oare an scz aliq^o mō distinguāt: z an dici debeat p^oles p^operates ex p^onti p^oles res. ¶ Pro ar. j. Notādū: q^o vñū: z p^ola opponūt: iō nō p^odicat d eodē i eodē sensu q^o opponūt Scdm supposit^o z ē diligēt^o p^o intellectu z saluatiōe mul- torū p^odictorū d dīl. formalr z p^osonaz p^ostituētiōe p^oside- rādū: q^o d null^o q^o s^o idē realr: p^odicat p^ola: v^l p^oles: etiā cū q^oncūq^o determinatiōe saltē cathegorematica. Pr^oz q^o sp^o in fert p^olitas realr: vr a z b sūt p^ola alba: g^o plures res: s^o p^oles q^ontitates vel p^oles q^olitates: vel p^oles rela- tiones: g^o p^oles res. ¶ Pro ar. ij. ē cōclō p^oma: p^onitare z spiratio actiua nō sūt p^oles relones. Probat^o: q^o nō sūt p^oles res: g^o nec p^oles relones: tenet^o p^oia: q^o ex op- positō p^ontis seq^o oppositū aītis. ex notabili. Vñū p^o bat^o: q^o si spiratio actiua nō ē p^onitare: etiā nō esset p^ol. Et p^o p^oia aliq^o ē in p^ore q^o nō ē p^ol realr. p^oia falsuz: q^o q^olibet p^osona ē q^oqd hz: excepta alia p^osona

Arti. 3.
D.

Cōcl. 3.

Cōcl. I.
B.

Arti. I.
Nota. I.

Cōcl. 2.
L.

Arti. 2.
Cōcl. I.
B.

quā bz/ad quā bz relatiua oppositiōez. ¶ Itē nisi sic in pfe eēt vā cōpositio. Hoc em solo saluat simplici- tas psonaz (vt simplicitas distinguit cōpositio- nē) qz pstitutiua psonas sūt idē realr. Itē si distigue- rent realr cū nō sint eiusdē rōnis/haberēt se vt act⁹ z porētia. Itē si distinguerent realr/eēt qrtuor pso- ne. Probat⁹ qz qlibet relatio distincta realr a qlibet alia relatiōe/pstituit psonā realr a qlibet alia psona distinctā. Non em est maior ratio de vna q̄ de alia.

Corollariū p̄mū: Nō sp̄ distinctiōez correlatiōibz cor- rōndēt distincte relatiōes; nec op̄er tātā eē distin- ctiōē inf relatiōes/sic inf correlatiōes p̄sertim i di- uinis. P̄t: qz p̄nitati z spiratiōi actiue (q̄ nō distin- guūt realr) cor- rōndēt filiatio z spiratio passiua/q̄ di- stinguūt realr. Rō aut ē: qz stat relatiōē vna eē cōi- cabilē/z correlatiōē ei⁹ esse incōicabilē: vt spiratio actio ē cōicabil/z spiratio passio incōicabil.

Secūdo corollariū. In diuinis nō sūt qrtuor relatiōes. P̄t: qz nō sūt qrtuor res: sūt tñ qrtuor noia sc̄tia relati- nes inf se realr vt formalr distinctas: etiā qz qlibet ab aliq̄ realr distinguit. Et b̄ volūt dicētes in diuinis eē qrtuor relatiōes.

Corollariū terciū: Nō est cōce- dēdū/q̄ in diuinis eēntiaz p̄nititas sint due res: aut eēntia z filiatio. Et ita gñalr de alijs formalr distin- ctis dicēdū ē. Nō em sūt i diuinis qrtuor res/sz solū tres res relatiue. Istud clari⁹ z lati⁹ h̄r j. dis. xxiij.

Secūdo p̄lo: P̄nititas z spiratio actiua nō sūt idē formalr. P̄t: qz de eis p̄dicant p̄dictoria: sc̄z eē in fi- lio/nō eē in filio. Itē cōstituerē filiū/nō pstituerē fi- liū: q̄ cū sint idē realr/distinguit formalr: p̄na tenet ex q̄d nois di. formalr date s. dis. ij. q. xj. et dis. xxiij.

Terzia p̄lo: Prop̄etas q̄ ē generare/z p̄nititas sūt idē oibz modis z nō distinguunt aliq̄ mō ex natura rei. ¶ Pro ar. iij. b̄ breue mouet dubiū p̄ p̄lōnē ter- tiā: Si illa p̄p̄ eēt vā/tūc eēntia ē generare: sic cōce- dit/q̄ eēntia ē p̄nititas. p̄ns falsuz: qz seq̄t b̄n: essen- tia ē generare/q̄ generat. p̄ns falsuz: q̄ z aīns. Dicen- dū q̄ illa p̄cedi p̄t: eēntia ē gñare/sic illa: eēntia est p̄nititas ē/p̄ ē gñatio. Et neget p̄na: q̄ generat: p̄t diuersum modū p̄dicādi: qz generat nō p̄dicat nisi de eo de q̄ formalr dī: sz generare z p̄nititas etiā p̄di- cant idē p̄rice. i. de illo qd ē idē realr/lz nō formalr: de q̄ sup̄ dis. v.

Arri. 3. Dub. 1.

Questio II

Trū v̄bū intellect⁹ cre-

ati sit vā q̄litas s̄biectiue pducta i mēte

Cernario articloz nūero absoluet q̄-

Arri. 1. Istio more solito. Pro ar. j. ē notandū/qz b̄ vocabulo **Nota. 1** v̄bū frequēti⁹ vti b̄ Aug⁹. in suis sc̄ptis/z nō sp̄ eo- dē mō p̄p̄ qd diuersē suere op̄i. de vbi q̄dditate dicē- ribz q̄busdā (vt recitat Fr̄a. maro.) q̄ v̄bū ē noticia diffinitiva cuiuslibet obieci. Alijs v̄o/q̄ v̄bū ē sp̄s̄a itelligibil⁹ rep̄ntas obieci q̄dditate. Alijs aut/q̄ ver- bū ē obieci q̄dditas/siue q̄dditativa diffinitio. alijs v̄o/q̄ v̄bū ē obieci in eē cognitio pductū. Qui sin- guli q̄busdā auc. b̄ri Augu. innitūt. ¶ Jōq̄ ex v̄bis b̄ri Augu. p̄t colligi q̄ntuplex v̄bi acceptio. Accipit em v̄bū largissime p̄ actu itelligēdi genito siue pduc- to/siue cōplero siue icōplero. Hoc mō accipit Aug. xij. de tri. ca. ix. cū dīc: Et si v̄ba nō sonant in corde suo/dīc vti q̄ cogitat: z cū p̄tingit cogitare cōple- re z incōplere/seq̄t q̄ q̄libet cogitatio siue itellectio est v̄bū. Sc̄do mō accipit p̄ q̄libet actu cōplero mē- tali indicatiuo/q̄ sc̄z alicui assenti⁹ vt dissenti⁹/siue

v̄o siue falso. Et b̄ mō p̄p̄o ip̄a vā vt falsa: nō est v̄bū neqz act⁹ dubitatiu⁹: sz dūtarat assenti⁹ vt dissensus. Illa clare eliciūt ex v̄bis b̄. Aug. xv. d̄ tri. c. xvj. nōne m̄tra dicim⁹ etiā nescim⁹: nec dubitātes ea dicimus sz vā arbitrātes. Et seq̄t: cū dubitam⁹ nō dū ē v̄bū d̄ re de q̄ dubitam⁹: sz de n̄sa dubitatiōe v̄bū ē. Et se- q̄t: cū mētīmur volētes z sciētes falsuz v̄bū habem⁹. Tercio mō capīt p̄ actu indicatiuo v̄o nato gigni ex- hitu sciētifico vt saltē hitu v̄o. Hoc mō accipit Aug. xv. d̄ tri. cū dīc necesse ē cū v̄bū loq̄mur: id qd scim⁹ loq̄mur ex ip̄a scia quā mēoria tenet nascat v̄bū. Et seq̄t Formata q̄ppe cognitio ab ea re quā scim⁹: ver- bū ē qd i corde dicim⁹: qd neqz grecū est neqz latinū: nec lingue alicui⁹ alteri⁹. Et c. xij. Oīa q̄ p̄ sc̄p̄m z q̄ p̄ sensū: corpis sui: z q̄ testimonij alioz p̄cepta sūt scit anim⁹: thesauro mēorie p̄dita tenet ex q̄b gigni- tur v̄bū: qd qñ scim⁹ loq̄mur añ oēm sonū: añ oēm originē soni. Ecce capīt verbi p̄ q̄libz actu pducto ex hitu vidico siue sciētifico siue euidentī siue credito q̄ accipit p̄ testimonio alioz. Quarto mō capīt pro noticia vā cū amore plara: De b̄ dīc Aug. ix. de tri. Verbi amore p̄cipit: siue creature siue creatori. Et i eodē libro q̄rit: an oīs noticia v̄bū sit: an tñ amata. Et soluit innuēdo duplicē v̄bi sc̄ationē. Unā q̄ v̄bū d̄ dū qd placz mēte p̄cipit fm q̄ gen⁹ verbi ē illud apli: Nēo dīc dñs ielus: nisi in. ii. Aliā v̄o cuz oē qd notū ē v̄bū d̄ aio imp̄ssuz: q̄d iū d̄ mēoria p̄ferri p̄ q̄uis res ip̄a displiceat fm q̄ gen⁹ v̄bi dñs ait: Non oīs q̄ dīc mibi dñe dñe intrabit i regnū celoꝝ. Et se- q̄t v̄bū qd nūc discernere z insinuare volum⁹: ē cuz amore noticia. Et q̄ p̄t: q̄ verbi sic dictū: dīc duos act⁹. s̄. itellect⁹ z volūtati: solū tñ supponit p̄ actu in- tellect⁹ z notat actū volūtati: alioqn nō p̄tineret ad sc̄das p̄tē imāgis p̄cise sz icluderet etiā p̄tē. Qd ē v̄b. Augu. q̄ p̄tē imāgis dīc p̄sistere i mēte: noticia vel verbo: z amore. Quito mō capīt p̄ p̄ceptu mēt⁹ siue sit s̄biectiue i aīa siue tñ obiectiue: siue sit act⁹ itelli- gēdi siue nō. Hoc mō vult Aug. xv. d̄ tri. q̄ oē signū posterio⁹ notificatū qd adhiberi p̄t aliq̄ mō ad sc̄adū illd qd itelligit p̄ noticiā ē v̄bū: b̄mō aut ē p̄ceptus. Itē dīc: de his nūc disserim⁹ q̄ nota cogitam⁹: z no- ta sūt nob etiā si nō cogitarēt a nob. Sz cerre si ea di- cere velim⁹: nisi cogitata nō possum⁹. Et ita ea q̄ co- gitāt: dūmō nō sint nisi in mēte: nec eē p̄nt nisi cogi- tata cuiusmodi sūt p̄cept⁹ dicūt v̄ba. ¶ Et fm hanc verbi diffinitionē op̄i. P̄rie p̄nt p̄cordari atqz auc. sc̄rō rū Anf. z alioz post b̄. Aug. scribētū facili⁹ itelligi ¶ Sic ḡ h̄r q̄ntuplex verbi acceptio. Accipit em lar- gissime p̄ actu itelligēdi genito seu pducto. Large p̄ actu cōplero veri vt falsi. i. noticia adhesiua p̄p̄onis. Strictē p̄ noticia cōplera veri tñ. Stricti⁹ p̄ noti- cia cōplera vera rei amare. Ultio accipit p̄ cōceptu mēt⁹ h̄ntē eē obiectiū z s̄biectiū: oibz tñ modis p̄ fatis v̄bū d̄ gigni de mēoria. Breui⁹ sic: verbi ac- cipit p̄ actu itelligēdi: p̄ actu indicatiuo: p̄ actu indi- catiue veridico: p̄ actu veridico cū amore: p̄ p̄ceptu mēt⁹. ¶ Sc̄do notādū z mag⁹ ad p̄positū p̄ itellectu fmini verbi: qd nomē v̄bū ip̄orat aliq̄d qd dicēs lo- quēdo format. Nā dicere loq̄ ē fm sc̄m Bonauē. in p̄mo dis. xxiij. q. j. Et qd ē loq̄ nisi exp̄mere. i. forma- re vt pducere v̄bū ei⁹ qd nouit exp̄ssiuū: loq̄t aut di- cēs q̄qz ap̄d se: q̄qz ad alter⁹. Ad se qñ sibi p̄p̄i q̄ co- gitat vt nouit manifestat: gignēdo i se noticiā simili- limā rei alicui⁹ (sui vt alteri⁹) cognite. Loq̄t ad al-

Do iij

Nota. 2

terū/dū alteri signo exteriori expm̄it v̄l notificat q̄
mēte cōcipit. Prius locutiōi r̄ndet v̄bū mēti imānēs
z p̄ceptū. Scdē/verbū trāslicēs z platū. De b̄ Augu.
rv. tri. ca. r. Verbū qd̄ foris signat/signū ē verbi qd̄
int̄laret: vbi tāḡit v̄r̄q̄ verbū: s̄ de verbo imānēri
z p̄cepto agēdū i. politico. Est ḡ verbū imānēs ali
qd̄ in intellectu p̄ductū: exp̄ssiuū ei⁹ qd̄ actuali dicēs
nosct̄. Et q̄ est exp̄ssiuū: iō s̄le exp̄ssio rep̄sentatiue.
Exp̄ssio em̄ z manifestatio sit rōne s̄ilitudis. Ter
tio notādū/q̄ q̄r̄uoz p̄ditiōes reḡr̄t ad b̄/q̄ aliqd̄
sit mētale v̄bū. P̄ria/q̄ sit aliqd̄ i intellectu. rv. d̄ tri.
c. r. Per signa corp̄alia v̄bū qd̄ mēte gerim⁹/inote
scit. Scdā q̄ sit aliqd̄ i mēte genitū: vt sit p̄les qdā.
ix. d̄ tri. ca. vij. Cōceptū rep̄/veracē noticiā tāḡ v̄bū
ap̄d nos hēm⁹: z dicēdo int̄ḡignim⁹/nec a nob̄ na
scēdo discedit. Tertia/q̄ sit s̄ilitudo rei z imago ei⁹
ix. d̄ tri. ca. ij. Noticiā v̄bū ē. Et cū hēat noticiā s̄ili
tudine ad ea rē quā mēs nouit: iō q̄ z imago z v̄bū ē
J̄re. rv. de tri. ca. ij. Verbū est simillimū rei nota z
imago ei⁹. Quarta/q̄ sit exp̄ssiuū siue māifestatiū
rei cui⁹ ē verbū z noticiā. Nec seq̄t̄ ex sc̄ia: q̄ s̄le rep̄
sentatiū ē sui s̄ilis. de b̄ d̄. vij. de tri. c. ij. Verbum
qd̄ nos p̄ferim⁹ tp̄ale z trāsitorū/sep̄m̄ oñdit/z illd̄
de q̄ loq̄mur. Et glo. b. Mart̄. xj. sup̄ illd̄: Nō no
uit nisi p̄ rē. Verbo em̄ suo p̄ se declarat: z verbū
sep̄m̄ declarat: q̄ mēte n̄fē lumē ē. Et q̄m̄ be p̄ditiō
nes zueniūt oī actuali cognitiōi i nob̄: iō oīs talis i
nob̄ ē v̄bū. Un̄. rv. d̄ tri. ca. r. Et si v̄ba nō s̄onāt in
corde dic̄ v̄r̄q̄ q̄ cogitat: vt s̄. allegatū fuit. Quic
qd̄ iḡit cogitat/v̄bū mēte ē. Licz adhuc v̄bū mē
tis q̄nq̄ largi⁹/q̄nq̄ stricti⁹ accipiat: q̄ oīs mētalīs
cognitiō n̄fā in mēte gignit/z ē naturalis imago rei
rep̄sentatiua p̄ b̄ rei quā rep̄sentat exp̄ssiuā z d̄clara
tiua. Quarto notandū/q̄ memoria dupliciter
accipit. Aliq̄n̄ p̄ hitu intellectuāli derelicto ex actu q̄
p̄t̄eē p̄ncipiū p̄s̄ilis act⁹. Scdō mō p̄ oī p̄ncipio ac
tus intellectui: siue sit mētaia/siue aliqd̄ inherens
aie/siue cōp̄ hēdēs v̄r̄q̄: z sic capiēdo/oīe v̄bū na
scit de mēoria. Et sic fm̄ diuerfas v̄bi acceptiōes cō
cordant̄ auct̄. Augu. q̄ vident̄ ē p̄r̄arie. Quantū
ad articulū scd̄m̄ est cōclō p̄ma: Verbū quocūq̄ p̄
mōz q̄r̄uoz modoz acceptū/est q̄litas mēte. Se
cūda p̄clō: Accipiēdo verbū p̄ cōceptū mēte/variā
r̄nsio fm̄ diuerfas opi. de p̄ceptu. Nā si h̄z t̄m̄ ēē fi
ctū seu obiectiū/aliq̄d̄ verbū nō est q̄litas mēte nec
res aliq̄/ s̄ t̄m̄ ens rōnis. Si vero h̄z esse s̄biectiū
z reale in aia/tūc est q̄litas mēte. Et p̄ h̄ oīe verbū
est q̄litas mēte q̄cūq̄ mō capiat. Verbū aut̄ voca
le/est aliqd̄ in voce s̄ordinatū verbo mēntali qd̄ nō
fcat verbū mēntale/s̄ fcat rem illā ad placitū/quā
verbū mēntale cui s̄ordinat̄ fcat naturalr̄. Quan
tū ad articulū tertiuū est dubiū: Nā nō videt̄ q̄ p̄m⁹
act⁹ possit esse verbū: q̄ fm̄ b̄m̄ Augu. ix. de tri. ca.
ij. gignitiōes verbi p̄cedit appetitus: s̄ appetit⁹ nō
p̄cedit p̄mā noticiā: ḡ p̄ma noticiā nō est verbum.
P̄terea oīe verbū de sc̄ia nascitur: fm̄ beatum
Augu. rv. de tri. s̄ p̄m⁹ act⁹ nō nascit̄ de sc̄ia/s̄ de
sola aia. P̄terea ex dic̄ b̄ti Aug. rv. de tri. ca. v
sic p̄t̄ argui: Id̄ qd̄ gignit̄ ex volubili motiōe in
tellect⁹/p̄supponit multos act⁹ intellect⁹: s̄ h̄mōi ē
verbū/ḡ verbū p̄supponit mltos act⁹ intellect⁹: ḡ
verbū nō ē p̄m⁹ act⁹. P̄terea fm̄ b̄m̄ Augu:
Verbū mediāte volubili motiōe format̄ de sc̄ia: ḡ p̄
supponit sc̄iam: s̄ p̄m⁹ act⁹ nō p̄supponit sc̄ientiā

Nota. 3.

nota. 4
E

Arti. 2.
Cōcl. 1.
S

Arti. 3.
S

ḡ rē. Ad illa dic̄: q̄ vere oīs ille rationes laborant
in equiuocatiōe noīs verbū. Ad p̄mū p̄ceditur:
q̄ sepe verbū quo aliqd̄ sc̄imus p̄cedit appetit⁹ q̄
dā: z volitio sc̄iēdi z inq̄sitiō: si t̄m̄ nō p̄cederet non
min⁹ esset verbū. Et ideo act⁹ p̄m⁹ est verbū: licet
nō sit v̄bū verū siue cōplexū: d̄ q̄ frequēt loq̄t̄ Aug.
Ad scd̄m̄ p̄cedit: q̄ aliqd̄ verbū nascit̄ de sc̄ia: sed
nō oīe v̄bū. Verbū em̄ v̄r̄q̄ sit stricte aut̄ stricti⁹
sumptū p̄t̄ nasci de sc̄ia: s̄ nō verbum incōplexum.
Ad tertiuū dic̄: q̄ bea. Aug. loquit̄ de verbo qd̄ ē
noticiā cōplexa: q̄ p̄t̄ p̄mō ēē dubia: z p̄ inq̄sitiōez
multiplicē sc̄iri. Et oīe tale verbū qd̄ est noticiā ad
b̄siua gignit̄ p̄ p̄reuias cogitatiōes et inq̄sitiōes ac
disputatiōes. Sic ḡ p̄z q̄ fm̄ diuersam acceptiō
nē verbi aliter z aliter est respondendū.

Questio

III

Trū solus fili⁹ sit ver

bū in diuinis. Pro articulo p̄mo no
tādū: q̄ doc. in q̄sitiōe recitat̄ opi. Petri

Arti. 1.
Nota. 1

aureoli tenēris: q̄ i oīi intellectuē emanat ipa res
cognita mēte in esse obiectiū siue int̄tionalī: fm̄ q̄
h̄z termiare ituitū intellect⁹: z tale obiectū est verbū:
sic fili⁹ in diuinis emanat in p̄simili esse cōspicuo et
obiectiū. Ita t̄m̄ q̄ hac emanatiōe accipit ēē reale
z ita est verbū. P̄mū sc̄z: q̄ oīs cognitiō tā sensiti
uā q̄ intellectiua ponat̄ rē in cōintensibili. Probat̄
de sensibili multis experiētijs sc̄z mor⁹ in nauī q̄ in
dicat arbores in littoze moueri. J̄re in motu subito
baculi in acre circulari: vbi apparet̄ circūl⁹. J̄re in
baculo cui⁹ medietas ē in aq̄ q̄ appet̄ fract⁹. J̄re ele
uato vno oculo apparēt̄ due cādele. J̄re in collo co
lūbe apparēt̄ p̄les colores. J̄re de imagine apparēt̄
in speculo. J̄re de qdā rotūditate lucida q̄ apparēt̄
post̄ visionē solis. J̄re de rubedine apparēt̄: v̄l can
cellatiōe post̄ visa mlt̄a rubea vel cācellata. In oī
bus his aliqd̄ videt̄: z nō realis: sed solū res existens
in esse apparenti siue int̄tionalī. Adducit̄ ad idēz
alias quasdā rōnes. Inter quas arguit̄ de rosa: que
rēs cū rosa intelligit̄ quid sit obiectū intellect⁹. Nō
species informās intellectū: nec actus intelligendi:
nec res aliq̄ p̄stituta i cō reali p̄ intellectū: nec res s̄
s̄istēs p̄ter intellectū: ḡ ē oīs rose ex̄tēs extra pos̄
te: i cō it̄tionalī z apparētī q̄si vna rosa totalis. Cō
tra istā opi. ponit̄ auctoz tres p̄clones. Prima: q̄ in
nlla noticiā intruitiua: siue sensitiua siue intellectuā
ponit̄ res i q̄cūq̄ ēē medio inter rē cognitā z actum
cognoscēdi. P̄t̄z quia in cognitiōe intuitiua res in
se immediate apprehenditur z nihil est mediū inter
rem z actū cognoscēdi: nō plus q̄ ponitur mediū
inter deū creat̄rē z creaturā a quo formaliter dice
rēt̄ creans. Secūda p̄clusio per noticiā abstracti
uā immediate sequentē intuitiua similiter nihil ē me
diū inter ipam z rem realiter existentē cognitā. Pa
ter: quia idem totaliter est obiectum noticie intuiti
ue z abstractiue vt habitum est. q. j. plog. Tertia
conclusio: inter noticiā abstractiuā qua res vni
uersaliter cognoscit̄ z rem extra p̄t̄ esse mediū: nō
reale sed cōceptus qui habet ēē obiectiū t̄m̄ in mē
te fm̄ opi. hoc ponentē. De hoc dist. ij. q. viij. latius
dictū est. S̄ fm̄ opi. oppositā dicitur: q̄ nullū ē me
diū: sed ipsa cognitiō vniuersalis est mēte tale v̄le
qd̄ terminat̄ immediate ad oīs res singulares quib⁹
est cōis z ad eas eque p̄mo. Quarta cōclusio: et

Cōcl. 1.
B

2

3

4

si poneret hmoi esse apparet: nō dē verbū est tale: qz
 qlibet intellectio est verbū: vt dictū est. q. pcedenti
 ¶ Ad oēs expientias quas adducit dicendū fm do
 cro. q. vera res videt z nō aliqd apparet tñ: vputa
 ver lītus: vere z reales arbores: ver bacul⁹: z vtra
 qz eius medietas. Si r baculus circulariter in aere
 motus: faciens speculo obiecta zē. nec videt motus
 q: nullus est. Et sicut nō sequit⁹ apparet motus rea
 lis: q est mot⁹ realis: ita nec sequit⁹ apparet mot⁹ / q
 est mot⁹. Un dī q forment diuerse cognitiones ar
 boris: qbz intellect⁹ inexpress pōt errado huic assen
 tire: arbores mouent⁹: z ille diuerse cognitiones sen
 sus pnt esse pncipia mouētia sensum ad aliqs opera
 tiones: sicut cognitio mor⁹. Un breuif: Motus nō
 est apparitio rei in alio z alio loco: sed realis existen
 tia rei cōtinuo in alio z alio loco. Unde sicut nō seq
 tur: apparet esse in alio z alio loco: q est in alio z alio
 loco: ita nō sequit⁹ apparet moueri / q mouet⁹. ¶ De
 colorib⁹ dicit auctor q sunt colores veri. Utrū aut
 sint in collo columbe vel in aere: remittit ad scdm li
 brū / vbi agēdū erit de spēb⁹. ¶ De rosa appensa di
 cit⁹ vt s fm diuerfas opi. de pceptib⁹: vt factis patz ex
 dictis. Patet etiā q diuisio sua est sufficiens: qz dat
 adhuc vnū mēbzū: videlicet q intellect⁹ apphendit
 conceptū vlem rose: q tñ bz esse obiectiū: z nullam
 rosam singularem. Vel fm aliā opi. q apphendit oēs
 rosas pncipales ad extra: q tñ p b nō ponunt in ali
 quo esse: fm q oēs rose essent vna totalis rosa. Hoc
 enī fieri nō pōt p quēcūqz actū intellect⁹. Nec oia
 late explicant in doc. vide ibidē. ¶ Uerū p qstionis
 z dicēdoz intellectu suppositis his q dicta sunt de
 xbo. q pcedēti. notab. ij. z. iij. est h considerandum.
 Ex q pditiones pdicte de verbo vere z pzie repiunt
 in deo: vere z pzie est ibi verbum: nō trāsumptiue.
 Est enī ibi sapia seu noticia genita / pzi simillima: et
 ois pīne pfectionis expsiua: z ita pzie verbuz. Un
 ad Heb. j. Nouissime de p locut⁹ est nobis in filio
 Et sequit⁹: Qui est splēdor glie z figura substātie ei⁹
 Et ad Col. j. Imago inuisibilis dei. Et Sap. vij. de
 sapiētia genita dī: Candor est lucis eterne z speculū
 sine macula maiestatis deit⁹ imago bonitatis illi⁹
 Quia aut in diuinis nō ois cognitio est pducta: sed
 est ibi noticia z sapia essentialis nō pducta: q est oī
 bus modis diuina sapia siue essentia eadē trib⁹. Nō
 enī pī sapit sapia genita. vij. de tri. ca. j. ppe finē. Si
 qdē nihil recipit pī a filio. Ideo nō ois noticia diuina
 est verbū: sed solū noticia genita: z ideo sol⁹ filius ē
 xbu / q solus est genit⁹. Un Aug. vij. de tri. c. ij. Ver
 bū solus fili⁹ accipit⁹: nō fil⁹ pī z fili⁹ tāqz ambo vnū
 verbū. ¶ Est aut generatio diuina ineffabilis / q a pze
 filio cōicat essentia z sapia / q idez sunt. Coeternitas
 pfectissima similitudo z eqūlitas: ideo multis noib⁹ ean
 dē rē nō synonyme significātib⁹ noiat⁹. Nā vt ipa ge
 neratio seu natiuitas oñdā cōnaturalis pzi: genit⁹
 dī fili⁹: vt oñdā coetern⁹. Dicit splēdor pziis vt ostē
 dā oīno fil⁹is z eqūlis. Dī imago pziis / vt oñdā ima
 terialit⁹ genit⁹. dī xbu. Sapia q importat absolute
 essentia: qz h est illi esse qd sape. vij. de tri. c. j. Fili⁹ ge
 neratione: imago similitudinē: verbū hec omnia dicit⁹: z
 addit expsiōnē. Primū absolutū z cōe: cetera relati
 ua sunt z pzia scōe psonē. ¶ Nec de xbo inmanenti z
 eterno. ¶ Est etiā verbū trāsitoriz et platū scz crea
 tura a deo pducta: spūs dei manifestatiua: vt dicit
 sanct⁹ Bonauē. Et sic capiēdo verbū / est essentielle

quātū ad terminū a quo pducit⁹: qz equaliter a qua
 liber psona pducit⁹: z equaliter oēs manifestat⁹: h de
 hoc nihil ad ppositū. ¶ Et licet fili⁹ z imago impor
 tent tñ respectū ad patrem cui⁹ est filius z imago.
 Verbū tñ pter respectū quē importat pncipalr ad di
 centē patrē: etiā importat respectiue creaturā quam
 expmit z manifestat. Nā z nomē creature ponit⁹ i qd
 nomis verbū. Est enī verbū diuinū psona seu noti
 cia genita de scientia dicēti: q est dei z oīum creatu
 raz: tanqz obiectoz cognitio: sicut dicit Aug. in li.
 lxxij. q. In noie verbi: scatur nō solū respectus ad
 patrē: sed ad illa q p verbū facta sunt opatiua poten
 tia. Lōnotat enī verbū id qd manifestat⁹: manifestat
 aut oē qd intelligit⁹. Una autē diuina sciētia de qua
 gignit verbū oia (deus z creature) intelligunt⁹: ideo
 cōnotat respectiue creaturas. ¶ Scōdo notandū / q
 dicere triplicif inuenit accipi a scis z aucto. Qñqz
 pure essentialit⁹: z sic valet tñ. i. intelligere seu decla
 rare. Sicut accipit beat⁹ Anf. in monol. Dicere sūmo
 spiritui nihil aliud est qz cogitando intueri. Et itez:
 Unqz scz se in trinitate dicit. Scōdo mō accipit pu
 re notionaliter: z sic nihil aliud est qz verbū gignere
 Et sic solus pī est dicēs vt dicit Rich. Tertio modo
 accipit nec pure essentialit⁹ / nec pure notionalit⁹: sed
 includit vtrūqz: qz in eius qd nois ponit⁹ tā notiona
 le qz essentialē. Sic enī dicere est noticia a se pducta
 omne declarabile declarare. Sic dicit Aug. xv. de
 trini. c. xij. Proinde tanqz seipsum dicens: Pater
 genuit filiū sibi equalē per oia. nō enī seipm integre
 pfecteqz dixisset: si aliqd minus aut amplius esset in
 eius verbo qz in ipō. Dicens sc. i. verbo genito decla
 rans se. ¶ Primo mō / qlibet psona dicit seipsa for
 malit⁹: sicut intelligit seipsa formalit⁹: z nō dicit alia p
 sona. Dīc aut sic oia intelligibilia: qz qlibet psona se
 ipa z sua intelligētia intelligit oia. Scōdo mō: solus
 pī dicit⁹: z solū verbi psona nō aliā dicit⁹: qz solū ver
 bū gignit⁹: z sic nō dicit verbo: qz nō gignit verbo / s
 verbū. Tertio mō solus pater dicit⁹: sed nō solū ver
 bū: sed etiā omne qd verbo a se genito declarat⁹. Sic
 enī dicere dicit duos act⁹: scz gignere z declarare q
 rī vnus terminat solū ad psona verbi q est gignere.
 Alius ad omne declarabile q est declarari. Et fm h
 pōt dicere determinari p accusatiūū importantem
 verbū: vel accusatiūū importantē illud quod relu
 cer in verbo. Et qñ ille accusatiūus addit⁹ / tūc nomē
 importantis verbū poni debet in ablatiūo: vt pat⁹ di
 cit se verbo. Et sic dicit Anf. in monol. Cū summus
 spūs seipm dicit / dicit oia q facta sunt: haud dubiūz
 quā eodem verbo. ¶ Pariformiter dicit⁹ de dici /
 q capīt pure essentialit⁹ pro itelligi: ita dicit omē
 qd intelligit / siue essentia diuina siue psona: et oēs
 creature: qz omnia hic intelligunt⁹. Secundo modo
 pure notionaliter: z sic est a dicente gigni: sic solum
 verbum dicitur. Tertio modo vt includit notiona
 le z essentialē: z sic est verbo a dicente genito declara
 ri. Et sic dicitur: quicquid verbo genito declaratur
 ¶ His pmissis ponitur conclusio ad articulūz scdm
 vnica: z est hec: Solus filius est verbum in diuinis
 Pater: quia omne verbū est genit⁹: solus filius est
 genit⁹: ergo solus filius est verbū. tenet psequētia
 in secūda figura affirmatiue / medio distributo. Ad
 ducitur a doctore in scripto ad idē auctoritas Aug.
 ¶ Corollariū: Verbū ē pure notionale in diuinis.
 pater: quia cōuenit soli filio. ¶ Pro articulo tertio:

Nota. 2
f

Arti. 2.
Cōclō
D

Arti. 3

Do iij

Sit mgr de relatiōib⁹

- Dub. 1.** Supposito qd solus fili⁹ sit verbū: ita qd vbi dicat notionaliter tm̄ z nō essentialr/ est dubiū primū: An verbū pnotet creaturā: seu an dicat respectū aliquem ad creaturā/ qle nec dicit p̄ nec spūscit⁹. Ad b̄ dubiū pmissio notabili/ q̄tuo: ponit p̄clones rñales. **¶** Notādū qd p̄mū est: vbi ipotare respectū ad creaturā vel includere/ p̄t intelligi realr z logicaliter. Realr/ qd illud qd in diuinis realr est verbū scz fili⁹ includat respectū. Logicalr/ qd nomen verbū significet h̄mōi respectū. **¶** Istis sic pmissis ponit p̄clones
- Lōcl. 1.** Prima cōclō: Verbu qd in diuinis realr est filiū: nec includit nec pnotat respectū ad creaturā. Patet qd verbū est oib⁹ modis fili⁹: z fili⁹ nō includit respectū/ nisi filiatiōe z spiratiōe actiua: qd nō est ad creaturā nec pnotat: qz cōnotare nō est rex sed signoz.
- Lōcl. 2.** Scda cōclō: Nōmē verbū in diuinis cōnotat respectū ad creaturā. p̄t: qz in ei⁹ qd nōis ponit termin⁹ f̄cās creaturā in aliq. Est enī b̄ qd nōis vbi i diuinis/ fm̄ p̄dicta arti. j. nota. j. iuxta finē: Verbu est psona genita de sciētia p̄is q̄ est dei z creaturā tan q̄ obiectoz. **¶** Tertia p̄clō: Nōmē fili⁹ nō cōnotat respectū ad creaturā. patet p̄ eius qd nōis qd est: fili⁹ est psona genita de suba p̄is. Et licet fili⁹ sit ver z realr de p̄is scia genit⁹ q̄ est dei z oim creaturā: qz oib⁹ modis fili⁹ est vbi: z econuerso: tñ nōmē fili⁹ b̄ nō cōnotat: sed nomen verbū. Qui⁹ rō nulla alia est nisi volūtaria impositio terminoz. Et sicut sunt duo noia p̄ia filio/ quoz vnū cōnotat creaturā/ aliud nō: ita imponi p̄t duo nomia patri: z filr duo spūscit⁹. Nā si a imponeret ad f̄candū psonam generantē aliā psonā de sua scia q̄ ē vnica dei: z oim creaturā: tan q̄ obiectoz: ita esset p̄iū patri z cōnotaret creaturā: sic de spūscit⁹. **¶** Quarta cōclō: quāqz nullo mō distinguant verbū z fili⁹: h̄oz tñ terminorū neuter est alteri synonym⁹. Prima p̄s patz ex dictis. scda p̄bat: qz nōmē verbū cōnotat creaturā et nō fili⁹: nō dico id qd in diuinis est realr verbū z fili⁹. Id enī nihil pnotat/ cū cōnotare sit p̄p̄ietas signoz ex p̄clōne p̄ma: sed signa ista siue mēalia siue vocalia: verbū/ fili⁹: q̄ nō sunt synonyma. tenet p̄ia: qz termini synonymi sunt q̄ f̄cant z cōnotāt idē z eodē mō. An̄s p̄t: qz fili⁹ tm̄ cōnotat respectū ad p̄ez: verbū aut̄ duplicē respectū importat: vnū ad dicēte patrē: aliū ad oia intellecta siue obiecta paterne intelligentie: qd p̄ verbū tāqz noticiā genitā manifestāt ex p̄clōne. ij. z. iij. **¶** Scdm̄ dubiū: q̄re plus nomen scdē p̄sone in diuinis cōnotat creaturā q̄ nōmē alre r⁹ p̄sone. Rñsio ad b̄ dicendū patet in cōclōne. iij. p̄mi dubij. Rō enī alia nō est q̄ volūtaria impositio termini: vide ibi. **¶** Tertiū dubiū dictū est q̄stioe p̄cedenti/ qd ois intellectio est verbū: sed nō sol⁹ fili⁹ est intellectio diuina: q̄ nō sol⁹ fili⁹ est vbi: qd est q̄ dicta ar. ij. vbi dī qd vbi soli filio puenit. Rñdē: nō sol⁹ fili⁹ est vbi: sed sol⁹ fili⁹ est vbi diuinuz: de q̄ b̄ loqimur. **¶** Itē dictū est/ qd ois intellectio est vbi: nunc aut̄ p̄ in diuinis est intellectio/ z filr spūscit⁹ q̄ sunt verbū. Rñdē: dictū est qd ois intellectio creature est vbi: qz ois intellectio creature ē genita. Secus in diuinis vbi intellectio essentialis nō est genita: sicut nec sapia q̄ p̄ sapit. Et ideo sola intellectio genita q̄ solus est fili⁹/ est verbū. **¶** Et nota qd verbum dei nō nascit de oib⁹ cognitis scientia patris: sed nascit de scientia patris q̄ est vna oium cognitōrū. Et bec est patris substantia.

e eternis z psonalib⁹: hic de eternis z nō psonalib⁹. Et in dist. p̄ti de relatiōe eterna nō psonali negatiua/ q̄ est inascibilitas. **¶** P̄t autē snia tere⁹ his cōclōib⁹ sūmari. **¶** Prima cōclō: P̄t p̄dictas tres noticiōes sunt z alie/ alijs noib⁹ f̄care. h̄ac declarat: qz p̄ dī p̄i/ fm̄ p̄p̄ietatē gñatio- nis seu gñatiōe: z dī ingenit⁹ innascibilitate. Et si p̄ impossibile nō generaret/ adhuc esset inascibilis et ingenit⁹. **¶** Scda p̄clō: Sol⁹ p̄ dī ingenit⁹/ nō spirat⁹: de q̄ s̄ dis. xij. Et q̄ mgr̄ licet qd nō ē idēz ingenit⁹ z nō genit⁹. **¶** Tertia cōclō: Sicut fili⁹ solus dī vbi vel imago: ita solus dī sapia genita. Nec z alia patet ex textu. **¶** Questio vnica

Trum inascibilitas sit

zstitutua p̄is p̄p̄ietas. **¶** Questio tres habet articulos cōter poni solitos. **¶** P̄rio q̄ supponit fm̄ doc. qd nōmē cōstitutiuū hic sumit stri- cte: p̄t paruit. q. iij. dis. xvj. p̄ eo scz qd est de essen- tia alicui⁹/ distinguēs ipm a q̄libet alio: qz solū tale est p̄p̄ietas: licet enī essentia constituat/ nō tñ ē p̄p̄ie- tas alicui⁹ p̄sone: sed est cōis oib⁹: sic spiratio actio. **¶** Scdo supponit/ qd p̄p̄ietas licet posset multipl̄r accipi/ tñ in p̄posito tripl̄r accipit. Primo modo ac- cipit p̄ aliq̄ alicui intrinseco z p̄rio: sic p̄es essentia- les p̄t dici p̄p̄ietas toti⁹. Scdo mō p̄ aliq̄ adueniē- ti vel p̄tri naturā rei/ p̄p̄iū ei. Tertiū mō est p̄dica- bile de aliq̄ p̄uertibilr. Prop̄ter p̄mo mō est essen- tiale rei cui⁹ est. **¶** Scdo mō est accidēs inherens ei cui⁹ est p̄p̄iū. **¶** Tertiū mō nō est in re cuius est p̄p̄iū: sed conceptus mēis vel aliquid subordinatū. **¶** Tertiū supponit/ qd inascibile vel innascibilitas dupl̄r accipit. Primo ē res nō nata. Scdo ē res nō pducta: nec p̄ductionē cōicata: nec p̄ductis vel p̄ducti zstitutua. **¶** Corollariū: nec essentia/ nec p̄- ternitas/ nec filiatio/ nec spiratio actiua aut passiua nec constitutū est inascibilitas. **¶** Quantū ad ar. ij. est p̄clō p̄ma: Accipiendo inascibile vel inascibilitas p̄mo mō: Innascibilitas nō est p̄p̄ietas p̄is quocū- qz accipiat p̄p̄ietas. p̄t: qz puenit nō solū p̄i/ s̄ etiā spūscit⁹. **¶** Scda p̄clō: capiendo inascibile/ scdo mō: sic nullo mō est p̄p̄ietas p̄is. patet: qz p̄ nō est p̄p̄ie- tas p̄is: z inascibile est tm̄ p̄i: qz nec est essentia/ nec relatio/ nec constitutū ex essentia z relatiōe: puta spi- ratione actione: nec fili⁹ nec spūscit⁹: q̄ est tm̄ p̄i: qz illa tm̄ sūt in diuis. **¶** Si q̄rit de p̄nitrate/ an sit in- nascibilis. Tāgit h̄ auctor opi. duas: an p̄nitas di- stinguat formalr a p̄e. De q̄b⁹ s̄ paruit diffuse dis. ij. q. j. hui⁹ collec. Si enī p̄nitas nō distinguat for- maliter a p̄e vt aliq̄ volūt: licet auc. oppositū tene- at vt s̄. Sic p̄nitas est inascibilis: qz oib⁹ modis p̄ Si distinguat formalr/ qd magis cōsonat cōib⁹ di- ctis doctoz: sic p̄nitas nō est inascibilis: qz est p̄p̄ie- tas cōstitutua p̄ductis. **¶** Moderat̄ etiā h̄ doctor descriptionē distinctionis formalis s̄ positā disti. ij. sic: Distinctio formalis est quando aliquid vere con- ceditur de vno z negatur de alia: q̄uis sint idem re- aliter: ad sensum tactum distincti. ij. q. xj. **¶** Tertia conclusio: Hoc predicabile innascibilitas est p̄p̄ie- tas patris tertio modo. patet: quia p̄dicat cōuertibi- liter de patre. **¶** Breuiter: si innascibilitas accipitur

Arti. 2.
Lōcl. 1
B

Lōcl. 2.

paliq̄ reali in diuinis distincto quocūq̄ a p̄e/essen-
tia z paternitate: z spiratioe actione: z p̄stituto ex es-
sentia z cōi spiratione: fm modū loquēdi docet no-
mē fictū nō hñs correspondentiā in re. Si autē car-
p̄cise paternitatē z nihil quocūq̄ distinctū a p̄nita-
te: tunc sicut p̄nitas est p̄p̄ietas p̄is p̄mo mō: ita z
Brti. 3. inascibilitas. **Quantū ad articulū tertium mouen-**
Dub. 1. da sunt dubia z solūda. Primū dubiū: Nā dictum
est epilogō in arti. ij. in p̄cone. iij. Si inascibili-
tas accipit p̄ aliquo reali zc. Si hoc esset verū/ quō
saluari p̄nt cōia dicta doc. q̄ in diuinis sunt quinq̄
notiōes. Itē scō in dis. p̄cedēti. q. j. arti. ij. in cōclū-
sione p̄ma habitū ē/ q̄ paternitas z spiratio actiua nō
sunt plures relationes: quō ḡ saluabit cōe dictū do-
cto. q̄ in diuinis sunt q̄ttuor relationes. **Item ter-**
tio patuit aliquoties fm Sco. z Occā/ q̄ in patre ē
natura incōcabilis: z in patre est natura cōcabilis
sūt z in filio. **Itē q̄tto: cōiter dī q̄nq̄ notionēs sue-**
runt ab eterno. In p̄e sunt tres notionēs. In patre
sunt due relationes. In filio sunt due notionēs: pa-
ternitas z essentia p̄stituūt patrē. Duo sunt p̄is cō-
stitutiua seu constitutia: q̄ oīa nulla essent/ si illa dī-
cta in p̄nti cūst. z dis. p̄cedēti. q. j. ar. ij. s̄tarent. Sic
etiā dicim⁹: paternitas z essentia distinguuntur for-
malit̄ z filia. **Pro hōz intellectu supponit̄ p̄mūz**
ex dictis in dis. ij. q. j. z vlti. q̄ in diuinis ponēda est
distinctio formalis ad sensum ibi exp̄ssūz. q. vltima.
Scōdo supponit̄ ex notatis in dis. xxvj. q. j. arti. j.
q̄ p̄p̄ solā formale distinctionē nō p̄dicat pluralitas
simp̄l̄ vel cū addito: z h̄ p̄p̄ie z fm veritatis sermo-
nē. Nō enī dicunt̄ essentia z p̄sona plura vel plures
res/ siue plures formalitates: vt patuit loco p̄fato.
Et patz etiā ex eo: q̄ si sic in deo ponerent̄ q̄ttuor
res: z ita q̄ternitas scz tres p̄sone z essentia q̄ forma-
liter distinguūt a p̄sonis. p̄ns est p̄ determinationes
ecclesie in. c. firmis. s̄ allegato. **Et dī de h̄re z fmo-**
nis: q̄ frequēter a Sco. z Occā z ceteris illa p̄cedit
Essentia z relatio distinguunt̄ formalit̄: essentia z re-
latio sunt distincta formalit̄. Eo q̄ de illis noibus si
gnificatiue sumpt̄: z p̄ eodē supponētibz p̄tingit ali-
qd affirmari de vno z vere negari de reliq̄. Essentia
enī est in oībz p̄sonis: nō sic relatio zc. de q̄ s̄. q. j. dis.
Coroll. ij. p̄ferim in fine. z. q. vlti. eiusdē dist. **Corollarie**
D. seq̄t: In diuinis q̄cūq̄ fuerint nō sunt plura tribus
p̄z manifeste: q̄ in diuinis solū sunt tres res relati-
ue realit̄ distincte z nō plures. **Ex isto sequit̄ p̄mo**
q̄ in diuinis nō sunt plures relationēs q̄ tres. patet:
quia si plures relationēs q̄ tres: ḡ plures res q̄ tres.
Scōdo sequit̄/ q̄ licz paternitas z spiratio/ actio di-
stinguant̄ formalit̄: nō sunt tñ plures relationes: s̄
vna relatio. Sicut essentia z p̄sona distinguunt̄ for-
malit̄/ z nō sunt plures essentie: nec plures p̄sone/ nec
plures res. **Tertio seq̄t/ q̄ in diuinis nō sunt plu-**
res notionēs q̄ tres. p̄z vt s̄. **Tertio supponit̄ q̄**
est cōis locuri doctor/ q̄ in diuinis ē vna essentia/
due emanatiōes siue p̄ductiones/ tres hypostasēs vt
p̄sone/ z totidē p̄p̄ietates: q̄ttuor relationēs: q̄nq̄ no-
tionēs. **Attributa infinita. i. sine certo n̄ficio. Essentia**
est ip̄a natura diuina. Emanatiōes sunt p̄ducti-
onēs passiue p̄ modū intellect⁹ z volūtatis: genera-
tio scz z spiratio. Hypostasēs sūt p̄/ fili⁹ z spūs sc̄r̄s
Relationes aut̄/ paternitas/ filiatio/ spiratio actiua
spiratio passiua. Notiones sunt dicte quattuor rela-
tiones z inascibilitas. Vel generare/ generari: spira-

re/ spirari: z inascibilitas: attributa sunt sapia porē-
tia/ bonitas/ scientia/ prudētia/ iusticia/ misericōdia zc.
Item videndū est quō illa distinguūt. **Pro q̄ sci-**
endū q̄ relatio z notio q̄ est in diuinis realit̄ idē sūt.
Un relatio ip̄a q̄ realit̄ est in diuinis dī relatio: quia
ip̄a plona refert̄ ad aliā. Dicif notio inq̄tū ip̄a: plo-
ne fm q̄ sunt distincte notificant̄. Cum ḡ nulla rela-
tio sit cōis tribz q̄libet relatio est notio. **Conuerso cū**
omnino cōe tribz non sit essentialit̄: z p̄ p̄ns relatio:
oīs notio est relatio. Dico notat̄ q̄ est realit̄ in diui-
nis: q̄ etiā ip̄a notia notionū notionēs dicunt̄: et ra-
lia non sunt relationes diuine sicut inascibilitas: de
quo dicet. Dicif etiā p̄p̄ietas inq̄tū est solū vni⁹ p̄-
sone: z eadē rōne dī relatio p̄sonalis. Et be sunt pa-
ternitas/ filiatio/ p̄cellio/ siue passiua spiratio. Et q̄
patet: q̄ spiratio actiua licet sit vere relatio z notio
nō tñ est p̄p̄ietas siue relatio p̄sonalis saltē formalit̄.
Scōdo sequit̄/ q̄ licet relatio/ p̄p̄ietas z notio/ q̄ rea-
liter sūt in diuinis nullo modo distinguunt̄. Ista tñ
tria notia nō sunt synonyma. p̄z scōa p̄s: q̄ differūt i
p̄notatis. **Quarto suppono ea q̄ dicta fuere i dis.**
ij. in cōclūsiōibz l̄f alibz. **Itis sic p̄missis respon-**
dendū est ad dubia p̄ aliquor ap̄ones siue p̄clūsiōes
Prima p̄clō: Unā cōem z indiuiduā essentia: tres
hypostasēs z p̄sonales p̄p̄ietates cōin diuinis/ est sa-
ne z catholice cōcedendū. patet ex p̄missis z. c. firmi-
ter zc. **Scōda cōclō: De vi fermōis z fm actū erer**
citū non est p̄cedendū/ q̄ in diuinis sunt q̄nq̄ notio-
nēs seu q̄ttuor relationes: quaz q̄libet sit realiter in
deo. patet: q̄ inascibilitas est tñ vni⁹ p̄dicabile sup-
ponēs p̄uertibil̄ de patre: z non est aliqd patris zc.
vt in cōclūsiōe. iij. ar. ij. patuit. **Tertia cōclūsiō:**
nec notio/ nec p̄p̄ietas dī vni⁹ de inascibilitate z
de alijs notionibz. Patet: q̄ inascibilitas dī p̄p̄ie-
tas tñ tertio mō: q̄ est p̄dicabile de patre. Paterni-
tas aut̄/ filiatio/ spiratio/ sunt p̄p̄ietates p̄mo modo
q̄ sunt intrinseca p̄sonis z distinguūt p̄sonas. Et si
nō ab oībz: vt spiratio actio q̄ distinguūt patrē z fi-
liū a spūs sc̄r̄s: sed nō p̄em a filio. **Quarta cōclūsiō**
Nō oīs p̄p̄ietas p̄ se est p̄stitutiuā illi⁹ p̄ se cui⁹ est p̄-
p̄ietas. Nam aliq̄ p̄p̄ietas p̄ se nō est de intranscitate
z essentia ei⁹ cui⁹ est p̄p̄ietas p̄ se: oē aut̄ cōstitutiuū
est essentialit̄ cōstitutū. **Primū p̄z de p̄dicabili qd ē**
p̄p̄ietas p̄ se: vt n̄sibile hoīs: z ita licet inascibilis est
p̄p̄ietas p̄ se p̄is/ tertio mō capiendo p̄p̄ietatē: tñ
nō cōstitutit patrē: licet concedi posset q̄ p̄ inascibili-
tatē p̄ distinguūt arguitue ab oī alio: sed nō forma-
liter tā q̄ p̄ aliqd sibi intrinsecū. **Quinta p̄clō: De**
rigore h̄bz nulla h̄bz est cōcedenda: Quinq̄ noti-
onēs fuerūt ab eterno: q̄ttuor notioēs sunt realit̄ in
deo: due relationes sunt in p̄e: due relationes sūt in
filio: q̄ oēs ille inferūt plures res esse in deo q̄ tres:
qd est falsū. tñ fm actū signatū possūt p̄cedi. **Se-**
cra p̄clō: In actu signato ille p̄nt cōcedi: In diuinis
sūt q̄ttuor relationēs: q̄nq̄ notioēs. notionēs fuerūt
ab eterno. Due sūt relationēs in p̄e/ z due in filio. In
p̄e est natura cōcabilis z incōcabilis: z sic de cōsi-
milibz: vt partim datuit disti. xxvj. q. j. ar. ij. **Prima**
valet vt ibi patuit. Sūt enī q̄ttuor p̄dicabilia de di-
uinis relationibz nō synonyma: z q̄nq̄ notionalia p̄-
dicata supponētia nō p̄ se s̄z p̄ se q̄ ab eterno dici po-
terāt de deo. De p̄e deniq̄ p̄dicat̄ inascibile: ḡnare
z spirare. **Itē de q̄libet dici pōt q̄ habet vna z ean-**
dem essentia numero cū aliā: habet inquā intransiti-

Rñsto

Lōcl. 1.

E

Lōcl. 2.

Lōcl. 3.

Lōcl. 4

Lōcl. 5.

Lōcl. 6

utrimo est in alia p circūincessionē: z tamē distingui-
tur ab ea p prietate relatiua. ¶ Jre paternitas z essen-
tia constituūt psonā p̄is: pcedit in actu signato ad
sensum tactū dist. xxvj. qz de illis nomibz significati-
ue sumptis p̄dicat esse cōstitutū psonē: p̄is est
essentia: z est paternitas: z paternitate a filio distin-
guīt. ¶ Jre paternitas z essentia distinguunt: vlt̄
distincta formalr: qz hec ē p̄dicatio vera/ sed non for-
maliter vera: paternitas ē essentia. Essentie enī pue-
nit h̄ p̄dicatū cōicabile qd nō puenit paternitati: licz
noia idē significēt z p eodē supponāt. In h̄ sensu do-
cto. intelligit istas z p̄siles p̄positiones: cū loquit̄ de
distinctione formali in dis. ij. mō loquēdi (vt videt̄)
improprio: z ceteri doc. ¶ Q̄ aut̄ illa sit mēs doc. clare
p̄t̄z dis. p̄t̄i: vbi iuxta finē. q. dicit q̄ oēs tales de vir-
tute sermonis sunt falsē z erronee: qz inferūt plures
res esse in deo q̄ tres. Min⁹ ḡ bñ notat̄ a Grego. i
de psonaz p̄stitutione z psonaz distinctione. Jre de
distinctione formali/ cū non in re ipa/ sed solū in mō
loquēdi: vt videt̄ dissidet ab eo: vt tactū fuit. q. vlti.
dis. ij. Per h̄ satis p̄t̄z ad dubia mora. Et idē pōt col-
ligi ex qd nois dist. formalis: qd ponit auc. dis. p̄t̄i.
Videt̄ tñ q̄ nō obstantibz p̄missis/ si debet (p̄t̄ fidelē
cōpellit/ saluari incarnationē vni⁹ p̄sone sine alia: siue
rō terminādi illā depēdentiā suppositālē ponat̄ re-
latio aur p̄rietate relatiua/ siue psona ipa: q̄ oportz
ponere aliquā nō idē p̄ritatē ex p̄t̄rei inter essentia et
p̄rietatē relatiua seu psonā. Essentia enī est oibz p̄so-
nis cōis. Non sic illud q̄ p̄cise pcedit̄ de filio q̄ est in
carne: z nō p̄i aut spūsc̄t̄s. Et q̄cqd puenit vni⁹ p̄-
sone rōne essentie p̄cise/ puenit z alteri: vt lati⁹ solet
alibi examinari. Sic etiā videt̄ id posse colligi ex eo
q̄ q̄qz dī essentia non posse esse terminū p̄mū illius
vniōis hypostatice/ sed psonā: p̄rietatem vō relati-
uā esse rōnem terminādi: vt in. iij. dis. j. q. j. zc.

Distinctio. xxix.

A distinctioe p̄cedenti

egit magister de p̄rietate non psonali nega-
tiua scz inasibilitate. Hic agit de affirma-
tiua q̄ est cōis spiratio: z hoc sub noie p̄ncipiū: vlt̄ p̄nci-
dici cōis spiratio z p̄ncipatio. ¶ Et est p̄cō textual
p̄ma: Nomē p̄ncipiū multiplicez notat relationem.
Differūt tñ qd p̄bat: qz p̄i ē p̄ncipiū ad itra filij sine
p̄ncipio: fili⁹ est p̄ncipiū spūsc̄t̄s de p̄ncipio: spūsc̄t̄s
crus p̄ncipiatū ab vtroqz z nō est p̄ncipium ad intra
¶ S̄da p̄clusio: P̄ncipiū etiā dicit relationē ad
extra: sic p̄i z fili⁹ z spūsc̄t̄s sunt vni⁹ p̄ncipiū crea-
ture: non eternū/ sed ex tpe. ¶ Tertia p̄clusio: Pat̄ z
filius sunt vni⁹ p̄ncipiū eternū spūsc̄t̄s eadē notioe:
cui⁹ nomē v̄sitatū non est: p̄t̄ aut̄ dici cōis spiratio.
Hāc intellectus ex textu patet.

Questio vnica.

Trū p̄ncipiū vniuoce

dicat̄ de oibz illis in deo: de quibz p̄dicat̄
Questio illa breuīt expediet̄ cū remissione
ad doc. Notandū ḡ p̄mo post ea q̄ tacta fuere dist. ij.
q. ix. q̄ vniuoce dupl̄r accipit̄. Vno mō strictē p̄ si-
gno volūtariē imposito siue instituto vna institutio
net̄ qd p̄ subordinationē ad vni⁹ dūtarat conceptū si-
gnificat oia contēta sub illo conceptu. Et sic vniuo-
cū non dī p̄rie de p̄ceptu naturalr p̄rie significan-
te ea quoz est signū naturale. Breuīt̄ sic. Est signū

volūtariē impositū: subordinatū tñ vni conceptu
q̄ fecit oia subordinate: q̄ talis p̄cept⁹ naturaliter p̄-
prie. Et sic p̄t̄ accipi ad buctricē/ stricti⁹/ strictissī-
me: vt s̄ dis. ij. q. ix. paruit. Alio mō accipit̄ largius
vt extēdit se ad p̄ceptū cui vniuoce p̄mo mō ē subor-
dinatū. Et sic est p̄ceptus vnus naturalr significas
plura vel signū tali p̄ceptu subordinate. Et sic non
tñ dī de signo volūtariē instituto/ q̄ ad primā acce-
ptionē: sed etiā de conceptu cui tale signū correspon-
det. Sici dē est esse vniuoce z esse conceptus vnus.
Hoc mō p̄cept⁹ singularis q̄ est vni⁹ tñ z non plu-
riū/ nō est vniuoce. ¶ Clari⁹ posset illud dici vt vi-
det̄ scz q̄ p̄cept⁹ sumit̄ p̄mo mō p̄ signo fcente aliq̄
realiter distincta sibi simillima: z dicunt̄ sibi similli-
ma q̄ sic se habēt/ q̄ si ex eis p̄ possibile vel impossibi-
le posset fieri vni⁹ per se: illud vni⁹ erit eiusdēz speciei
cū q̄libet illoz p̄stuenriū: nec plus esset totū p̄ se cō-
tentū sub illa specie/ q̄ q̄libet p̄stuenriū. Hoc mō
gradus intensiui albedinis siue cuiuscūqz alteri⁹ q̄-
litatis intensibilis dicunt̄ simillimi. ¶ Ex illo sequi-
tur/ q̄ hoc mō sola spēs specialissima est vniuoce. par-
ter: qz quēcūqz differūt plus q̄ numero nō sunt simi-
lima. Et ita concept⁹ fcans aliq̄ specie differētia nō
erit vniuoce h̄ mō. ¶ Corollariū: hoc mō nullū ge-
nus est vniuoce: z sic p̄t̄ intelligi hoc cōe dicit̄. In
genere latēt multē equocationes. ¶ S̄cō capīt̄ vni-
uoce cōiter p̄ quolibet signo significatē aliq̄ vno cō-
ceptu sibi cōridentē: q̄ conceptus ea naturalr p̄rie
significat. Dicit̄ aut̄ signū aliq̄ fcare aliq̄ vno con-
ceptu/ q̄n significat illa fm vnā diffinitionē quid rei
vel qd nois: p̄cise z conuertibilr suis significatis cō-
ueniētē. ¶ Pro articulo s̄cō est hec conclusio r̄sialis
¶ Vox p̄ncipiū nō dicit̄ vniuoce de oibz in deo: imo di-
cit̄ equoce de eodē oibz modis respectu diuersorum.

Arti. 2.
Cōsol
B

¶ Primū patet: qz non dicit̄ vniuoce de essentia que ē
p̄ncipiū quo generationis filij: z de patre q̄ est prin-
cipiū qd generās filiū. patet: qz p̄ncipio nō dat̄ idē
qd nois/ dū predicat̄ de essentia z patre. S̄cōm patz
qz aliter est p̄i p̄ncipiū pductiū creature z aliter fi-
lij: qz in hoc est p̄ncipiū creature: qz pducit̄ ea de nō
esse ad esse. non sic filij: sed forte illud euadi posset.
¶ Pro articulo tertio querit̄: Quō potest cognosci
vnitas p̄cept⁹ q̄ est pluriū. R̄ndet̄ duplici via. Q̄n-
q̄ enī cognoscit̄ p̄ experientia: vt cū intellect⁹ expit̄ in
se q̄ hz p̄ceptū vni⁹ q̄nqz p̄cipit̄ illā rē: intelligo cū
p̄cisione. i. diffinitionē vnā: ita q̄ p̄t̄ p̄ quolibet tēpe
formare vnā mentalē p̄positionē/ habentē vni⁹ subie-
ctū z vni⁹ p̄dicatū z nō plura. Intelligo q̄ idē signi-
ficet̄ p̄ subiectū z p̄dicatū: siue q̄ p̄ eodē supponāt. Q̄n
aut̄ non potest expiri in mente sine oī lingua z idio-
mate non p̄t̄ expiri se habere vni⁹ cōceptū. Ita loq̄
doc. habēs ḡ mentalē p̄positionē in q̄ subiectū z p̄di-
catū idē sunt q̄ ad suppositionē: z expimento noscēs
fetalē habere: experit̄ in se vnitatē p̄ceptus: vt hō est
aial rōnale. Hec mentalis formata/ in intellectu p̄t̄
dici cōceptus vnus. Jre hō non est petrus. Alia via
est per deductionē argutiua. Nā possibile est nos ali-
qd intelligere non in se: nihil aut̄ potest intelligi sine
cōceptu: ḡ oportet habere cōceptū: non solum signi-
ficantē rem illā non in se vel cognitione p̄ria cogni-
tam: sed etiā rem aliquā in se vel cognitione p̄ria co-
gnitā: qz oīs cognitio rei nō ī se p̄supponit noticiam
rei in se. Oportet ḡ p̄ceptū illū vtrūqz fcare: z sicerit
vniuoce illis: sed vtrūqz sit p̄cise vniuoce illis: ita

Arti. 3.
Dub.
C

Dub. 2.
D ut non significet etiam alia dicitur doc. q. difficile vel impossibile est cognoscere. **C** Sicut dubitatur: Quomodo potest cognosci uniuocatio vocis imposse. Respondet doctor: q. eius uniuocatio cognosci potest ex diffinitione. Nam si habet diffinitionem quid rei/certum est q. est uniuocum. Si quid nominis tamen: si tunc potest assignari una diffinitio quod nominis/nō continens aliquod equiuocum: q. predicatur de omnibus de quibus vox predicatur est uniuoca. **C** Si quis: quomodo cognoscitur/an terminus in quod nominis posset sit uniuocus vel equiuocus. Respondet per eandem artem. **E**t nota hic: q. coniunctio copulatiua et diffinitiuua nunquam debent ingredi diffinitionem: alioquin quicunque diffinitiones coniungere essent una diffinitio: et sic daretur una diffinitio canis in ordine ad omnia significata sua ad que est equiuocum. **C** Sed ista dicta doc. videntur satis obscura. Et videtur q. breuius dici posset q. omnis conceptus communis est unus q. abstrahitur a rebus adequate conuenientibus. Qui autem est res iter se non adequate conuenientium nō erit unus. De hoc s. q. viij. dist. iij. Item q. ij. dist. viij. Et ideo asini et lapidis (puta carbunculi) nō datur unus conceptus/nisi forte deprehendi posset aliqua conuenientia accidentalis eis adequata: et omnis vox tali conceptui uni subor dinata est uniuoca.

Distinctio. xxx.

Opera magister egit

de nominibus relatiuis dictis de deo eternaliter: hic de his q. dicuntur temporali ter alia sunt creator/dñs/refugiū/darū/donatū etc. **E**t est conclusio prima textualis illa: Sunt quidam nomina de deo ex tpe relatione dicibilia. qd ostendit: q. in tpe si ne ex tpe cepit esse creator/dñs etc. **C** Seda conclusio: Nō sine mutatione creature: sed sine mutatione dei plerumque predicata de eo temporaliter et de nouo possunt dici. **C** Tertia conclusio: Nomina prefata nihil importat quod deo accidit: sed referunt ad creaturam que mutat.

Questio prima

Trum omni auctoritate

re seclusa/facilius negari possit omnis relatio esse aliquid a parte rei/quocumque distinctum ab omni absoluto et absolutis q. teneri. **Q**uestio illa cum aliquot sequentibus etiam tractatur a doc. in quor. vi in diuersis questionibus. Et quod alibi solet hec materia latius disputari: ideo solū placuit hec dicta doc. summarim abbreviare. Plura denique de hac materia reperiet lector. q. j. dist. j. scđi collec. nostri. **N**ō autem querit questio/quid finem veritatem teneri debet: sed quid teneri facilius possit: precise innitens rationi. **C** Sunt autem hic due opiniones contrarie quas latius recitauimus loco nunc allegato in scđo. **C** Una doc. subtilis in. q. ij. dist. j. q. v. q. relatio est alia res ab omni re absoluta et absolutis. Sicut qualitas accidentalis realiter distinguitur a substantia quam tenet: nō tamen propter auctoritates: sed etiam propter rationes quas ibi adducit. **C** Alia est opinio contraria quam tenet Occa: finem quas ponit conclusio sequens. **C** Pro articulo scđo est conclusio sequens precise naturalē rationem: excluda omni auctoritate: facilius negat omnem relationem esse distinctam ab omni absoluto et omnibus absolutis: quam teneat eius oppositum. patet: q. ex principijs naturaliter euidentibus nullū sequitur inconueniens. Nec potest aliqua ratio ostendi: q. nō omnis res distincta a re absoluta/sit in se res absolu

ta/sicut illa a qua distinguitur: q. nihil assignari potest cur nō ita. **N**on enim impedit essentialis dependentia: nā effectus essentialiter dependet ad suam causam: et tamen est res absoluta in se sicut causa. **N**ec impedit necessaria coexistencia: q. necessario coexistit aliud: ita q. sine ipso esse nō possit: q. omnis creatura necessario coexistit creatori: sine quo esse nō potest: et tamen creatura est res absoluta. **C** Item sequendo naturales rationem/accidens nō potest esse sine subiecto: nec forma sine materia: et e converso. Et tamen tamen accidens q. subiectum/et forma q. materia sunt res simpliciter absolute: licet una sit alia perfectior. **C** Item quicunque due res loco et subiecto distincte (ita q. neutra sit alteri intrinseca seu essentialis: licet una coexistat alteri) sic se habent q. quolibet est quedam res in se et ad se: et non plus una q. alia: ut patet de materia et forma: subiecto et accidente. Ergo si poneretur relatio res aliquam ab omnibus absolutis distincta: et per consequens nulli absoluto intrinseca et essentialis/esset res ad se: et nō repugnaret ei q. se intelligit: sicut accidens intelligit potest in se subiecto et absolute significari. **N**ec valet euadere dicendo q. est de natura relationis/q. nō est ad se: et q. nō possit per se intelligi: q. eadem facilitate diceretur hoc idem de albedine/et quodlibet accidente absoluto: q. esset hec natura q. nō potest sine subiecto (sine quo esse non potest) intelligi: et q. esset relatio: imo sic posset dici de forma substantiali. **C** Tenetur q. hec opinio probabilior/q. i. re nihil est imaginabile/nisi res absoluta vel res absolute. **T**ermini autem relatiui importat extrema relationis q. sunt res absolute: ut similitudo qua sortes refertur ad platonem (si uterque sit albus) nihil importat nisi sortem et platonem: et utriusque albedines. Sic dupliciter importat duo quanta: quorum unum est tante quantitatatis/et aliud tate: q. omnia sic importata sunt res absolute. **C** Item deus potest conservare albedines in sorte et platone/absque relatione: q. prius sine posteriori: quo posito sortes et plato sunt similes sine relatione: ergo relatio superfluit. **C** Item sic arguitur de diuersitate: positis duabus rebus absolutis/omnibus alijs circumscriptis sunt diuerse/sine relatione distincte. **C** Item nisi sic/esset processus in infinitum: quia sit diuersitas a: illa etiam distinguitur a fundamento b vel seipsa vel per aliam q. vocetur c. Si primum/habetur propositum: si secundum/queritur de c sicut de b: et erit processus in infinitum: vel dabitur status. Et eadem ratio in prima. **N**ec valet si dicatur q. a distinguitur seipsa a b: quia a nō potest esse sine b: q. relatio nō potest esse sine fundamento. q. nō autem est b et a/est fundamentum et terminus: et ita relatio. Nō potest ergo esse a et b sine relatione/q. nō distinguitur: sed hoc nō sufficit: quia ad variationem termini variatur relatio: q. sortes ad platonem et ciceronem sunt distincte relationes. Nunc autem terminus alicuius quia b est aliud ab a suo fundamento/est ipsum fundamentum a et terminus alicuius illius est b: et sic erit alia relatio. **C** Dubitatur pro articulo tertio/quid est relatio: et quid importat abstracta relatiua. Dimissis his q. latius scripsi in. ij. dist. j. q. j. Et que opinionum in huius dubio materia sit probabilior. Rñdetur finem doctor. q. importat intentionem siue conceptum mentis/quo intellectus formaliter refert rem unam ad aliam. i. cognoscit res ad se aliquo modo habentes. Et licet res realiter sint tales. Exempla gratia: similes in qualitatibus se realiter informantibus/aut distincte seipsis/circumscripro quocumque intellectus a creatura: tamen nō possunt co-

Art. 3.
Dub. 1.
D

gnosci vel exprimi tales nisi mediante pceptu. Et ille cōceptus quo res cognoscunt ab intellectu: tales dicuntur relatio. Sicut licet omnis hō realiter currat (ut pono) sine quocūq; syncategoremate intellectus: nō tñ potest intelligi oīs hō realiter currere/ sine syncategoremate omnis. ¶ Vel dicat q; relatio est extrema relationis et fundamentū: si distinguat a termino a quo: ut similitudo qua sortes similis est platoni i albedine: nihil aliud est q; sortes et plato: q; illis existentibus/ sortes est similis platoni/ omnib; alijs circumscriptis. ¶ Sic ordo vniuersi est partes ordinatae appropinatio causarū secundarum est cause secundae non impedit: ut habet doc. quod li. vii. q. xiiij. Cōpositio sive vnio partium/ est partes vnite: inter quas nullū est mediū: et sic de alijs. ¶ Et per hoc patet qd dicendū: si querit vbi vel in quo est relatio: ut similitudo/ vnio etc. quia vel est in mente sive primū modū: vel est res relata et fundamentū: que sunt absoluta sive aliū modū. Hoc est sūmariū illorū que habentur in doc. questione illa.

Questio secunda

Trum per rationē natura-

turalē probari possit sex pncipia importare respectus extrinsecus aduenientes ab oibus absolutis distinctos. ¶ Conclusio: Per rōnem naturalē probari nō potest: q; sit aliq; respectus extrinsecus adueniens/ distinctus ab omnib; absolutis. probat: q; non est ponenda pluralitas sine necessitate: sed oia possunt saluari nō ponēdo hōi respectus: ergo ponēdi nō sunt. pñā nota cū maiore. minor patet transcurrendo singulos modos sex predicamentorū. ¶ Et q; fundamentū in q;stionis pñtis in hō cōsistit: q; cōtradictoria nō pnt successiue verificari sine mutatione. Ideo videndū est in singulis sex pncipijs in q;bus pñgit p;radictoria successiue p;dicari de eodē

B in quo fiat mutatio. ¶ Notandū ergo q; ad b q; fiat trāitus sive successiua verificatio cōtradictoriorū/ requirit q; fiat mutatio acquisitiua vel depeditiua in aliquo: aut morio localis vel trāsitio tpsis: et hec vera/ si locus esset et tēpus: vel imaginaria/ si talia non essent. De q; etiā dist. xvij. q. j. ractū fuit breuiter. Et aliter horū inuenit in pposito: ut patet transcurrendo singula hec genera. Et primū de actione et passione. Nā ad hoc q; aliqd sit de nouo agens qd pñs nō sit agens/ sufficit et requirit q; incipiat esse nouus effectus absolutus in passo/ ad pñtiā agentis: q; nō inciperet nisi actiū esset appropinatum sive pñs passo. Inceptione q; illius effectus in passo: passum nūc vere et realiter patit: et agens vere agit: et effectus vere effectus: q; oia pñs negabant de passo/ agente et effectus: nec opus est pter illa absoluta ponere quēcūq; respectū. ¶ Si dicat: ille res absolute nō sufficiunt sed requirit pñtia et appropinatio agentis. Ista aut pñtia vel appropinatio est aliqd pter predicta absoluta et nō absolutū: ergo respectus. Responsio/ q; pñtia dicit aliqd pter ista duo absoluta: sed nō dicit respectū: sed importat illa absoluta: et cum hoc q; nullū corpus absolutū impediens interponat. Nūc aut ex negatione mediū interpositi/ nō pōt inferri pñtio alicui: sicut nō sequit. Inter p;radictoria non est mediū: ergo inter ea est aliquid positiuū. ¶ Sed diceres: a agens in instanti pductionis b est agens: et post illud instans nō est agens: et tñ nulla fit muta-

tio in q;cūq; absoluto: ideo oportet ponere mutationē in respectu. Et volo q; b pducatur ab a et nō cōseruetur ab eo: sicut a patre filius pducit/ et non cōseruetur ab eo. ¶ Solutio: q; ad illā successiua verificationem cōtradictoriorū sufficit sola trāsitio tpsis. Nā et tēpus cōnotat p agens et patiens (capiendo ut distinguatur cōtra cōseruans) nā agens illo modo est ad cuius pñtiā incipit esse effectus etc. Incipit. i. nunc est et prius nō fuit: q; p solā trāstione illius nunc negantur agens et patiens ab eis: de quib; pñs affirmabatur. ¶ Simile est de q;: nā ad hoc q; de aliquo verificetur hēri/ hodie vel cras sufficit sola trāstio tpsis veri vel imaginarij. ¶ Sic de vbi: nihil dicit nisi corpus esse pñs alteri corpori cōtinenti ipm. Et sic ad mutationē vbi nō requirit aliqd informas corpus: sed pñtia alterius corporis p motū locale. ¶ Sic et motus localis/ nihil dicit distinctū a mobili et loco: sed dūtaxat pñtiā corporis alteri et alteri loco vero vel imaginario ppter vltimā spherā q; non est in loco. Nā si duo corpora quorū vnū cōtinet ab alio eodem modo se habeant: et si mille respectus ponant per possibile vel impossibile nō mutat vbi: nec fit motus. Et si variant quē ad distantia (etiā si nullus sit respectus) vere mutat vbi ppter solā mutationē localem absolutorū: et ideo oīno frustra ponuntur tales respectus reales. Suo modo dicitur de situ et habitu. ¶ Sed diceres Diuidat cōtinuū aliqd in duas medietates sine motu locali partium: ita ut post diuisionē nihil inter eas medietates tunc a et b fuerunt cōtinuū et nunc non sunt cōtinuū. Vel prius fuerunt in cōtinuo et nunc non sunt: et nullū absolutū est corruptū vel acquisitū: ergo oportet ponere aliquē respectū/ puta vnionez/ ab absolutis distinctis. ¶ De solutione huius argumenti postea tractabit. q. iij. Vide de hac materia etiā doc. in. ij. q. ij. latius. Et in q. l. vij. in multis q;stionibus. Itē. q. vltima secundi sui.

Questio tertia

Trū de intētiōe philo-

sophi fuit ponere quēcūq; respectū a parte rei distinctum ab oib; absolutis. ¶ Conclusio: Nec phis nec cōmentator posuit rem aliquā pter absolutā: sed fm eos quolibet res vna pñs in genere est res absoluta ut substantia vel q;litās: licet non quolibet sit ita pfecta sicut alia. Probat hoc auctor pmo de relatiuis mō numeri: ut duplicitate etc. que nō est res vna: quia non simplex manifestus est. Nec cōposita/ cū res loco et subiecto distincte/ nō faciunt vnū simpliciter. Numerus autē quattuor hominū multū distantū est duplus ad binariū: cuius partes sunt quattuor vnitate distantes etc. ergo nō faciūt vnū. ¶ Item probat q; calefactiū nō dicit tale respectum supadditum. ¶ Itē q; fm phm ad relationē non est motus: esset autē si relatio esset distincta ab absolutis. Et soluit replicas late. Vide ad idē doc. in sexto quod li. in diuersis questionibus. ¶ Solutio etiā rationes in cōtrariū pro opi. opposita inductas: et auctoritates phi exponit: ostendens Aristotelem in p;dicamentis principaliter determinare de terminis ppositionum. Et distinguit triplices terminos absolutos. i. non relatiuos: quorū aliqui significant substantiā: aliq; qualitatē: tertij res non cōnotando aliud: sine cuius existentia non possunt verificari de eo qd significant: sicut quantitas significat

rem extensam: et licet cōnotet distātiā partiū: tñ ad hoc q̄ verificetur de aliq̄ requirit̄ ex natura alteri⁹. Termini aut̄ relatiui sunt: qui ex sua institutione significat̄ aliquid: et cū hoc cōnotat̄ aliud: ita q̄ nō pnt cognosci verificari de suo fcatō: nisi intelligat̄ aliud qd cōnotat̄: vt p̄ fcat patrē et cū hoc cōnotat̄ filiū. Et nunq̄ pōt sciri q̄ pater verificet̄ de aliq̄ nisi intelligat̄ filiū q̄ est alius a patrē. Et ideo caput: man⁹: l̄z significant ptes totius: qz tñ pōt cognosci aliqd esse caput: nō cognito toto: nō sunt relatiua. Et fm hoc exponit diffinitionē ad aliqd scdaz. Itē ondit q̄ relatio nō est realiter fundamētū. Qz ille mod⁹ loquēdi de fundamētō relatiōis nō est phi. Qz abstracta relatiuoz nō fcat ad aliud. i. respectū sed fcat plures res absolutas. Qndit etiā q̄ fm p̄m nō oia relatiua sunt simul natura: qz nō illa q̄ sunt de tertio modo relatiuoz. Itē licet q̄libet res possit significari relatiue: nō tñ oēs termini res fcatēs sunt relatiui. Itē q̄ p̄dicamēta nō sunt res s̄z termini fcatēs res. Et quō res dicat̄ esse in p̄dicamētō: nō aliter: nisi qz significat̄ p̄terminū p̄dicamētī: s̄z illud vere est in p̄dicamētō de q̄ genus generalissimū q̄dditātūe p̄dicat̄: et hoc solū terminis cōuenit. Et sic patz quō aliqd pōt esse in diuersis p̄dicamētis p̄mo mō nō scdō mō. Et fm hoc regula illa exponit̄: diuersoz genēz et nō subalternatim positoz diuersē sunt species. De hoc qd sit poni in p̄dicamentis. vide dis. viij. q. j. latius.

Questio. iij.

Trum fm rei verita

te aliq̄ respectus distiguat̄ ab oib⁹ absolutis: nō curādo que fuerit intētiō phi.

Art. I. C Positis cōclusiōib⁹ fm doc: p articulo p̄mo: sub iungent̄ aliq̄ue dubio: ū solōnes p articulo secundo.

Quātū ad articulū p̄mū est cōclō p̄ma. In diuis aliq̄ relatiō ē formalr disticta ab absolut⁹. Probat̄ qz p̄ntas in diuis est vere z realr in deo: et formalr disticta ab essentia: vt deductū est sup. dis. ij. q. j. et xvi. Nā fm b̄m Aug. Pater nō est eo pater q̄ de⁹: q̄ quo p̄ formalr est p̄: nō est illud formaliter quō est deus. Est autē deus essentia: et pater paternitate ergo paternitas distiguat̄ a diuis formalr ab essentia.

Scda cōclusiō: nullus respectus intrinsecus adueniens est distinctus ab absolutis. Illa cōclusiō solū habz locū in creaturis: qz deo nihil aduenit nec intrinsec⁹ nec extrinsec⁹: salte realr: p̄z de silitudie duplicitate p̄ntate in creatur⁹. zc. Ex q̄stioib⁹ p̄cedētib⁹. Prefea qñ p̄potētiā creature vtraz duaz rerū pōt ēē sine aliq̄ re realr ab vtraz z ab ābāb sil di disticta: illa pnt simul ēē sine illa p̄ potētiā dei: ḡa exēplī: Si a. pōt ēē sine. c. et silr. b. pōt ēē sine. c. qd realiter distiguat̄ ab a. et silr. a. b. etiā ab a. z. b. cōiunctis: etiā. a. z. b. sil ēē pnt sine. c. Uocet albedo in soze. a. et albedo in platone. b. et silitudo soz: ad platonez fm albedinē. c. poterit p̄ potētiā diuinā. a. z. b. ēē sine. c. Et tñ qñcūq̄ sūt. a. z. b. sunt silita: ḡ sine silitu die disticta.

Tertia cōclō: termini sex p̄dicamentoz actiōis: passiōis: situs: habitus: vb̄i: qñ: nō impoztant respect⁹ ab oib⁹ absolutis distictos. Patz: qz tales oīno frustra ponerent̄: cū alias oia saluari possint: vt ex habitis q̄stioib⁹ pōt ostendi. Cōclusiō quarta q̄ ponit̄ fm Occā est illa. Si respect⁹ aliqui sint p̄nēdi: p̄babile est ponere respectū vnionis realē: ab oib⁹ absolutis realiter distiguat̄: q̄les sunt/

vnio nature humane ad verbū: vnio materie ad formā: vnio accidētū ad subiectū z ecōuerio: vnio partiū cōtinui ad inuicē. Probat̄. qz contradictoria nō pnt succellue de eodē verificari: nisi ppter mutatiōnē locale: trāsitiōnē t̄pis: aut p̄ductionē: aut destrūctiōnē alicui⁹. S̄z si in p̄dictis possibile est aliq̄ p̄mo nō ēē vnita z postea ēē vnita sine motu locali vnioz: nec trāsitiō t̄pis est in causa: q̄ aliqd de nouo producat̄ vel corūp̄it̄. Et n̄hi absolutū: vt patz trāscurrēdo singla: ḡ aliqd respectū: s̄z vnio ipa. Posset em̄ verbū assumere p̄sistētē naturā humanā z dīmittere assumptā sine eius motu locali: sic forma inherere materie z nō inherere sine motu locali vtriusq̄. Posset em̄ aīa humana p̄ diuinā potētiā manere p̄sens corpi qd info: mabar: et tñ ipm corp⁹ non viuissicare. Et ita esset p̄mo vnita z postea nō vnita: et tñ nihil nouū corūptū ēēt aut p̄ductū: nisi vnio relatiua sic de cōtinuo si diuideret̄: absq̄ tñ p̄tū remotiōe ab inuicē: ita q̄ nihil mediet̄ inf̄ eas: ēēt p̄mo vnū. scdō si vnū: sine motu locali p̄tū. zc. pres em̄ p̄tigue nō faciūt vnū nisi sint cōtinue. Cōclusiō q̄nta: Dabiles sunt vie negandi oēs respectus tā in diuis: qz creaturis. In diuis p̄z sustinēdo quartā opiniōnez de cōstitutiōe p̄sonaz sup. dis. xvi. q. j. tactā. q̄ cōclō nata nō est tanq̄ erronea: vt lat⁹ deducit Sco. ibi dē. In creaturis de vnione nature hūane ad verbū dici posset sicut in diuis: q̄ ppter aliquā q̄litate absolutā puta ḡram vnionis in hūana natura productā: p̄fectiōz vnionē z respectū diceret̄ verbū nūc vnitū: et p̄mo nō vnitū. De vnione forme ad materiā seu s̄bictū diceret̄: q̄ qñcūq̄ forma ē intrinse p̄s materie vnit̄ materie: ita q̄ vnio forme z materie nihil aliud dicit q̄ intīmā vnioz p̄sentia. De vnione p̄tū continui dicit Occā. q. p̄nti rōnē ad quartā cōclusiōnē inductā nō concludere: solutiōnē tñ remittit. Facilit̄ etiā oēs auctori. ad oppositū sonātes solui pnt De b̄ pluravide in q̄li. vi. z. viij. i diuersis q̄stioib⁹. Cōclusiōe quarta. Nulla ponēda est relatiō in creaturis disticta ab oib⁹ absolutis. Probat̄: quia maxime ppter saluare transitū de cōtradictoriō i cōtradictoriū fm q̄ p̄cedit p̄batio q̄rte cōclōnis: s̄z b̄ nō. M̄noz p̄bat̄: qz ille trāsiti⁹ nō pōt saluari p̄ p̄ductiōnē v̄l desitiōnē respect⁹ t̄m. Sed necesse est in omni trāsitu qd nō saluat̄ p̄p̄ motū locale v̄l t̄pis trāsitiōnē aliqd absolutū de nouo p̄duci v̄l destrui. Itē p̄p̄ hoc nō oportet ponere respectū. Cōsequētia nota: qz cessante cā cessat effectus. Añs p̄z: qz nō pōt pōi nōna relatiō: nec destrui existē: nisi p̄p̄ mutatiōnē altius absoluti: ḡ nō sufficit mutatio p̄ductiua v̄l destructiua solius relatiōis. Cōsequētia nota. Añs p̄bat̄ qz si relatiō fuerit intrinseca: necessario sequit̄ extrema absolutā: z altero extremoz destructo desinit̄ esse relatiō. Impossibile est em̄ ēē relationē sine fundamētō et termino fm ponentes eas. Sic em̄ nō esset relatiō: ideo nō pōt p̄duci relatiō nisi p̄ducat̄ fundamētū vel termin⁹ nec destrui nisi destruat̄ alterus illoz. Si fuerit relatiō extrinseca (q̄ nō necessario consistit extrinseca) nihilomin⁹ requirit̄ aliquā mutatiōez in absolut⁹ vt de nouo sit. Mutatiōnē dico vel p̄ductiua: aut corūptiua: aut locale absoluti: ḡa exēplī: Actio fm illos est relatiō extrinseca: pono q̄ sit actiū et passiū sine actiōe nō pōt fieri de nouo actiō nisi de nouo fiat app̄roximatio actiui ad passiū: q̄ sit

pp

ri nō pōt nisi p motū locale eorundē aut remotionēz impedimēti q̄ sunt mutatiōes absolutōz. Sicut sili-
tudo est relatio extrinseca qua fortēs referē ad plato-
nō: itz fortēs z plato pnt esse sine silitudinē. Et tamen
nunq̄ pōt silitudo eoz de nouo poni in essenā pduc-
tatur noua qualitas in forte et platone vel in vtroq̄
Nec si posita fuerit in esse poterit corrūpi: nisi corrū-
pro aliquo absoluto scz fundamēto: termino: aut q̄li-
tate fm quā dicunt siles. Et est rō: qz relatio si disti-
guitur a rebz absolutis est effect⁹ q̄de naturalr pduc-
cibil: z p pns habebit causas naturales pductiuas
z destructiuas: quibz positīs necessario ponit/stru-
ctis necessario destruit. Cause aut erūt res absolute
Alioqn esset pcessus in infinitū in causis essentialit
ordinatis. Et ita ad positōnē relatiōis oportet po-
nere causas. zc. Sca exēpli: vnio forme z materie (si
est res quedā naturalis) habebit causas absolutas:
que si ponunt eo mō quo sufficiunt: ponit vnio: si nō
nō. Non aut pnt poni si nō fuerūt: aut nō poni si fue-
rūt sine mutatiōe absolutōz: ad minus locali aut tē-
poris. Ideo oibus absolutis nō mutatis z eodē mo-
do se habētibz: nō potest noua relatio pducī nec pduc-
ta corrūpi. Nec videt̄ intelligibile: q̄ absolutis per
omnia se eodē mō habētibz oriā noua relatio. Unde
ois relatio extrinseca vt de nouo sit: perigīt mutatio-
nē in absolutis. Sed di. Rō pcedit in causis natu-
ralibus: s; de⁹ pōt de nouo producere relatiōē aut
pductā destruerē: oibus ceteris eodē mō se habentī-
bus: vn̄ posset destruere respectū vniois forme z ma-
terie: cōseruata tñ adhuc forma in materia: vt dedu-
cit pbatō quarte cōclusiōis. Et sicut pducere vnioēz
nulla alia mutatiōe facta in absolutis. Sed hoc nō
sufficit. tū qz illa vnio denoiaret formā vniri propter
solaz inbēsiōē eius qua inheret forme: circūscripta
omī alia mutatiōe vel habitudine absolutōz: depra-
sola in informatiōe vniois: qz si requireret alia habi-
tudo pter vnioē: haberet ppositū. S; tūc vnio nō
erit relatio: nec denoiabit formā denoiatiōe relatiua
Qd pbat: qz si ex b solū denoiaret formā: qz inheret:
nō aliter denoiaret q̄ albedo suū subiectū. Et nihil
aliud est vniri: nisi habere in se illā realitatem que di-
citur vnio oibus alijs circūscriptis. Sic ergo nō ma-
gis posset dici q̄ esse vnitū esset denoiatio relatiua:
q̄ esse albus: qz vtrūq̄ nihil aliud dicit q̄ habere in
se talem realitatē sibi inherētē. Si di. Nō est sili-
qz licz forma dicit vnita eo q̄ habet in se vnioēz: tñ
quia vnio est relatio: et nō albedo. Ideo denomina-
tio quā dat vnio est relatiua: z nō denominatio quā
dat albedo. Est autē vnio relatio: qz requirit termi-
nū ad hoc vt sit nō sic albedo. Cōtra et p cōfirmati-
ōne principalis ratiōis: deus posset illā realitatē q̄
est vnio pducere et cōseruare destructo termino. Qd
si faceret iam forma esset vnita: z nulli esset vnita: qd
implicat. Assumptuz probat: quia illa vnio realiter
distinguitur a termino: q̄ pōt eā dñs deus pducere
et cōseruare sine termino: p illam cōmunem maxi-
mā: Quēcūq̄ sunt distincta: de⁹ pōt separe z sepatiz
cōseruare: et eadē rōne sepatim pducere prout late
deducit Occā in tractatu de sacro altaris. Si dicis
q̄ intelligitur de distinctis quoz neutrū essentialit
dependet ab alio. Nunc autē relatio essentialit depen-
det a termino. Cōtra si essentialit dependet
a termino: q̄ in aliquo genere cause. Nam quicqd
necessario requiritur ad esse alterius est eius causa.

In aliquo genere cause: etiā fm ponētes hmōi respec-
tus. Et nō depēdet ad terminū tanq̄ ad causā: s; b-
iectiua: sic em̄ dependet ad fundamētū. Nec tanq̄
ad causam formale qz terminus nō est formaynōis
nec absolutū inheret relatiōi: tanq̄ ad causam effi-
cientē vel finalē que sunt cause extrinsece. Sed hāc
causalitatē potest deus supplere: potest ergo pducere
vnioē sine termino. C Preterea q̄libet relatio hz
aliquam diffinitionē qd nois conuertibilē: et illa ex
primer aliquā habitudinē rerum absolutaz: preter
informatiōē relatiōis: vt patet inductiue in singu-
lis. Et p mutatiōē habitudinis hmōi absolutōz:
circūscripta illa realitate relatiōis saluabit̄ tran-
situs cōtradictōz: vt patebit soluendo argumen-
ta ad probatiōē quarte cōclusiōis inducta q̄ facil-
lime soluerent: si quid nois singularū relatiōū cer-
te et distincte haberent. C Unde ad illā de vnioē for-
me z materie dicit q̄ vnio forme vitalis ad materiā
ppter quā compositū dicit substantiā vniciens tria di-
cit. Primo intīmā p̄sentia vnioz: ita q̄ sint simul
in eodē loco adeq̄ seu pmo circūscriptiue seu diffi-
nitue. Scō dicit dependētiā naturalē forme ad
materiā actualē vel aptitudinalē: ppter a iam intel-
lectiua: q̄ licz possit naturaliter separe a materia: tñ
manet inclinatio aptitudinalis ad materiā que est
quedā depēdētiā naturalis. Tercio dicit opatiōēz
vitalē in corpore: id est p organū corporeū. Hoc em̄ est
viuificare corpus opatiōē vitalē mediante corpore
pducere. Nō pōt ergo forma vitaliter vniri corpore:
vt faciat vnum compositū viuēs sine opatiōe vitali
actuali: q̄uis ergo possit cōseruari in corpore sine
vitali opatiōe: sed nō vnitur vitaliter sine opatiōe.
Unde si pmo vitaliter vn̄ corpus: et postea manens
in corpore: nō vnitur: necesse est destrui vitalē opatiōēz
qua manente implicat non vniri. C Formā autē vniri
nō vitaliter dicit duo: scz intīmā p̄sentia: z infor-
matiōē seu inbēsiōē. i. naturalem dependētiā
eius ad materiā. Nec aut dependētiā nō distinguit̄
a forma. Est em̄ forma talis natura: z sic a deo crea-
ta: vt dimissa sue nature nō pōt esse nisi in tali subie-
cto. Ideo cū formaynōis nō est p̄sens materie: vn̄
materie. Nec deus pōt eā in materia cōseruare: ita
vt nō vn̄. Quia vniri talē formā nihil aliud est q̄
talē formā esse intime p̄sentem materie. Implicat q̄
manifestā cōtradictiōē esse sic in materia z nō vniri
Si q̄ pmo vn̄ et postea nō vnitur: necesse est: vt vel
corrūpatur: vel localiter a materia separet̄. C Suo
modo dicit de subiecto et accidēte: q̄ accidēs vniri
subiecto: nihil aliud est q̄ accidēs esse in subiecto per
intīmā p̄sentia. Et accidēs inherere subiecto addit
dependētiā naturalit̄ ad subiectū. Et illa depēdētiā
nō pōt separe ab accidēte: qz nō distiguit̄ ab accidēte
Nihil em̄ aliud est nisi talis natura: nō potēs separe
naturaliter a subiecto. Sic q̄ vnio illa etiā duo dicit̄:
scz intīmā p̄sentia: z dependētiā naturalē inseparabilē
C Ad illud de cōtinuo dicit: q̄ p̄es vniri in cōtinuo
nihil aliud est: q̄ p̄es eiusdē rōnis cē immediatas: ita
q̄ nihil inter eas mediet: q̄ minus copulēt̄ ad vnū
terminū cōm: vnde casus est impossibil̄ et implicat
Nam p̄es cōtinui diuidere: ita vt nō sint continue
est eas ab invicem remouere per interpositiōē ali-
cuius mediū. Alioquin si nihil mediet manent conti-
nue. Est sententia doc. in. ij. q. ij. xbi plura reperies
ad ppositū valentia. C Si di. applicent̄ duo ligna

Repli.
E

S

B

D

3

K

diuisa: ita ut sine contigua: inter illa nihil mediet: et
tamen non sunt continuus. Ideo possunt pres diuidi
sine interpositione medij: sicut illa duo ligna se tan-
gentia que sunt diuisa: et tamen nihil mediet. Respō-
detur nō admittendo casum. Nā corpa dura nō pos-
sunt se tāgere fm opī. multoz. Medietatē em̄ semp
vel aqua vel aer: si fuerint in altero eoz: ut dīc pbs.
q. de aia. c. xj. de tangibili: Impossibile est inquit tā-
gere aliquid aliud in aqua: eodez aut mō z in aere.
Et loquit de corpibus duris z siccis: vbi cōmenta-
tor cōmēt. cxiij. dicit: Impossibile est ut corpus sicū
tangat corpus sicū in aqua aut in aere: nisi inter ea
sit corpus: aut ex aqua aut ex aere. Si dicis: Uolo
q. deus cōiungat duo corpa imediare porell em̄ tol-
lere medij. Rñr: q. tunc illa corpa sicut imediata fa-
ciunt vnū continuū: sicut inter partes aque: si tollit
medium sit vna aqua continua. Nec est maior ratio:
quare due partes aque inter quas nihil mediet fa-
ciant vnā aquam cōtinuā: q. duo ligna inter q. nihil
mediet saltē eiusdē rōnis. Qui nō placet illa solutio
assignet qd nois cōtinuū qd nō cōueniat pibz eiusdē
rōnis imediat. Et ita docebit: q. aliqd interest inē
continuū z cōtinuū / sine cui⁹ mutatiōe de continuo
nō sit cōtinuū. Si dicis: vnio interest: q. partes cō-
tinui vniant. Partes aut cōtinui nō vniantur. Que-
ro qd dicit ibi vnio: z nihil pōt dari: nisi q. dicat ime-
diationē ptiū eiusdē rōnis: ut patz cāur⁹ z pfund⁹
speculati. Ad illud qd pmo obijcit de vnione natu-
re humane ad verbū: tāto difficilior est differere ali-
qd vel affirmare: q. to minus vnio illa supermirabi-
lis a nobis intelligit. Nediū em̄ ineffabilis est: sed a
nobis etiā p statu illo intellectu incomprehensibilis.
Unm gr li. ij. dis. ij. Illa vnio inexplicabilis est a deo
ut etiā. Joan. ab vtero sanctificatus se nō esse dignū
fateat solvere cōgrigā calciamentū iesu: q. illius vnio-
nis modū inuestigare alijsq. explicare: non erat sūffi-
ciens. Et beatus Aug. iij. de tri. c. vlti. Si queritur
ipā incarnatio quō facta sit: ipm dei verbū dico ho-
minē factū. Nō tñ in hoc q. factum est cōuersum vel
mutatū. Ita sane factū: ut ibi sit nō tñ verbū dei et
hois caroi: sed etiā rōnalis hois aia: atq. hoc eorum:
et deus dicat ppter deū: et homo ppter hominem.
Q. si difficile intelligit mens fide purget a peccatis
abstinēdo: z opando: z orando: cū gemitu desiderio
rū scōp: ut p diuinū adiutorij psciendo z itelligat
z amet. Hec Aug. et Alex. de ales pre. ij. q. ij. mēbro
iij. Cuiusmodi sit hec cōcatio: qua scz natura hū-
na cōcatur verbo. nō est hois diffinire. Difficillimū
itaq. est exprimere qualis sit hec vnio. Eam esse qua
verbū caro factum est: id est deus homo est: z hō de⁹
indubiratiua fide credim⁹ et catholice confitemur:
Certe ergo habem⁹ naturā humanā a verbo assum-
ptam ac nature diuine in psona verbi vnitas: ut vna
eadēq. psona chrit⁹ q. z psona verbi: subsistat in duabz
naturis nō in duabz psonis. Unde assumpta natura
nō est psona: nec i se suppositata: depēdēs supposita-
lis ad psonaz vbi. Quid aut dicat hec vnio et nature
assumptę suppositatio difficile est videre. Est em̄ v-
nio ista maxima vnionū post illā summā z diuinā
vnionē psonarū trinitatis in vna essentia: ut dicit. b.
Bern. Quo mo sicut in illa tres psonę distincte rea-
liter vniant in vna essentia: p idēpitatē verissimam
cum essentia. Ita in ista vniant tres nature essentia-
liter distincte in vna psona: corpus scz ania z deitas

per idiomatum cōcationses. Unde ait Bern li. v. de
consi. ad Euge. Inter oia que recte dicunt vnum ar-
cem tenet vnitas trinitatis: qua tres psonę sunt vna
substantia. Secūdo pcellit illa vnitas qua tres natu-
re sunt vna persona. Cuius aut difficultatis due
sunt cause. Vna: q. nulla sit vnio inuenitur in cre-
aturis: Ad cognitionem aut diuinorum non nisi ex
creaturis ascendimus. Quocūq. em̄ vnio in creatu-
ris inuenitur: maior erit ibi difficultudo q. similitudo
ad vnionē istam. Alexan. de ales. pre. ij. q. vij. arti. j
et sequētibz multiplices distinguit vnionis modos
sit colligēs modos vnionis q. ponit pbs. v. c. r.
methaph. et algazel in sua methaphysica. Similiter
et Bern. li. v. de consi. q. longū esset recitare. Et q.
huius materie fundamentum cōsistit in cognitione
vnus: id est quid sit aut qd dicatur vnum. de b. p. p.
videantur. Cū notādū: q. ratio vnus: est ratio
indiuisibilitatis in multis: ideo em̄ opponunt vnū z
multa. Un pbs. v. metaphi. Uniuersalr em̄ q. cūq.
nō habet diuisionē dicunt vnū. Dicunt inq. vnū: eo
modo et inq. nō habet diuisionē p. c. i. ut si inq. trū
homo nō habz diuisionē: vn⁹ homo. Si inq. trū
animal: vnū animal. Et si inq. trū magnitudo: vna
magnitudo. Et. x. metaph. c. j. Post modos vnus
repetitos subdit: Vna em̄ sunt vnū: q. nō diuidun-
tur. Est ergo rō vnus: rō indiuisibilitatis. Dicit
aut aliqd duplr indiuisibile. Vno modo ppriissime
in quo nō est multitudo aliquo p. essentialiter distin-
ctorum: ut deus: angelus: et res simplr simplices:
et illud verissime est vnū. Et d. fm Alex. vnū p vni-
tate: scz in quo nulla est multitudo. Et de hac vnita-
te nihil ad ppositū: q. in ista vnioe sunt multa: tres
scz nature: ut dictū est: licet hac vnioe: verbū in se. a.
in natura diuina verbi est verissime vna. Alio modo
largius accipit vnū p aliquo indiuisibili in pres ta-
les: vel in aliqua taliter certo modo se habentia. Et
illd vnū fm Alex. d. vnū p vnionē: qd scz est in mul-
tis vel ex multis. Et b. mō esse vnū nihil aliud est q.
esse indiuisibile in aliq. nō sic se habētia: ut grā erēpli:
Esse vnū in q. titate est esse quantum indiuisibile in
partes discōtinuarias. Esse vnū genere: esse indiu-
sibile in aliquo genere distincta. zc. Et qm vāq. sūt
modi habēdi rerū tales et tales: ideo nō potest dari
vna ratio vnitatis. Et q. to res magis tendit ad in-
diuisibilitatē in aliqua distincta vel magis distincta
tanto magis dicit illo modo vna. In oibz tñ vni⁹
est aliqua rō indiuisibilitatē: nō simplr sed in aliqua
plura non tali modo se habentia. Distinguit ergo
Alex. hoc modo vnū: q. duplr accipit: scz Primo z
simplr p. se. Scdo p accidēs seu fm quid. Simplr z
p se duplr: scz p vnitatē: et est res simplex indiuisibi-
lis in plura. Scdo modo per vnionē qd est vnum ex
multis. Et b. dupliciter: scz seruata natura vtriusq.
aut natura imutata. Si primū scz seruata natura
vtriusq.: hoc sit duplr. Aut em̄ sit tertij: ut in cōpo-
sito substantiali vbi ex materia et forma manētibz in
suo esse distincto sit cōpositū. Aut sit vnum de alte-
roz: ut in insertiōe ramusculi piri in pomū: vbi seruat
natura vtriusq.: q. nec piri sit pomū: nec ecōuerso.
Nec ex ambabz vna tertia arbor: specialē cōstituens
speciē: Bētamē p dominās trahit ad se alter: non vt
sit ipsū: sed vt sit. de ipsos: quia de ipso sumit suū nu-
trimentū. Itē est ibi vnio in hypostasi: ita q. vna est
hypostasis duarū naturarū: scz eadez arbor habēs

duas naturas pomiz piri oino differētes. Si vō na-
tura mutata: hoc est duplī: vel in vtroq; vtrūta qñ
neutrū est p̄dominans: vt in vnione aque et mellis.
Vel in altero: vt dū alterū est p̄domināns: vt si modī
ca aqua misceat multo vino: vinū trahit aquā ad sui
vnitatē et naturā. Per accidēs est vnū seu fm quid:
qd est vnū p̄ appositionē alicuius ad alterū: quozuz
vnū trahit ab alfo vel p̄prietatē tñ vt pomū manuī
a quo manus participat odorem: s; nō denoiatiōē
saltem nunc impositam. Vel denoiatiōē tantū: vt
habitus quo denoiatur aliquis tunicatus vlcacea-
tus: licet nō contrahat aliquā p̄prietatē ab habitu si
bi inherente. Vel neutrū: vt lapis apposit⁹ lapidī: q
ex hoc nec p̄prietatē cōtrahit nec denoiatiōē. Uide-
tur posse addi quartū: vt si quis indueret vestem aro-
maticā: s; omisit hoc mēbrū: qz nō est nomen imposi-
tum. Itēz subiectū accidētī qd etiā p̄prietatē partici-
pat et denoiatiōē: vt albus ab albedine inherente.
Et quis nullus horū modorū nec quos ponit phus:
sic in hac benedicta vnione. Assimilat tñ magis fm
Alex. vnioni simplr p̄ modū insertionis: quia in hac
vnione sicut in insertionē nō fit vnū alterū. I. hūa-
nitas deitas: nec ex eis fit vna natura. Tertiata qñ
bet eaz distincta: sed ibi est vnū de altero id est diui-
na p̄sona: q in hac vnione est p̄domināns: trahit hūa-
nam naturā ad vnitatē sue hypostasis. Unū humani-
tas nō est ps diuie p̄sonē s; est de illa: qz vna est hypo-
stasis vtriusq;. Unū Jaco. j. In māfuerudie suscipere
insitū verbū. I. filiū dei hūane nature vnitū: seruata
integritate vtriusq; nature. Et dicit insitū verbum.
Nec Alex. Sed est magna dissimilitudo: quia qz
uis vnūnt ramusculus piri et pomus in eodem trū-
co et eisdē radicib; per que vegetant: sunt tñ in vir-
tute due arbores: nedū numero: sed specie distincte:
licet dicant vna p̄p̄ radicū et trūci vnitatē: et ita nō
vnūnt supposititaliter vt faciāt vnū suppositū. Est
tñ in hoc silitudo: qz sicut surculus piri depēdet: su-
stētat et nutrit p̄ truncū pomī: sic natura hūana de-
pēdet a verbo. Et sicut in tota arbore manēt distin-
cte nature: ita in p̄posito. Scdm Sco. vō magis assi-
milat vnioni accidētis ab subiectū: vt in tertio dis. j.
q. j. qz accidēs depēdet ad subiectū et cōicat denoi-
atiōē subiecto. Prima silitudo respicit aliquo modo
silitudinariē vnionē suppositalē. Scda magis idio-
matū cōmunicatiōēz: qz sicut albedo cōicat subiecto
(puta homini) denoiatiōēz illā albus: et quicqd attri-
buit homi: attribuit albo: et ecōuerso. Ita in p̄posi-
to: sed magna est dissimilitudo: qz accidēs informat sū-
iectū: natura humana nō informat diuinā. Et nec
natura diuina nec verbum est subiectum nature hu-
mane: nec ecōuerso. Cōsiderandū etiā est: qz hūi⁹
inquisitionis difficultas: quid scz sit vnio hypostati-
ca: aliam causam habet illam scz. Quia certū nō est
per quid natura intellectualis creata personez. De
hoc em̄ opi. sunt apud doc. Sunt qui dicunt vt reci-
tat Sco. li. iij. dis. j. q. j. q aliquo positiuo nature in
diuiduali supaddito est formalr p̄sona. Alij dicūt q
p̄sona nullū positiuū supaddit nature: sed per solam
negatiōē fit p̄sonatio: qd fm p̄dicta dist. xxiij. hūi⁹
primi nō est intelligendū q negatio addatur rei que
est persona: sed q ille terminus persona vltra natu-
ram pro qua supponit nihil positiuū connotat s; so-
lam negatiōem. Contra primā viā arguit Sco.
quattuor rōnib; que tñ sunt solubiles. Si igitur pri-

ma viā teneretur: et q illud positiuū esset aliqua p̄fe-
ctio distincta a natura assumpra. Dicendū esset q in
assumptione nature que p̄us fuerat p̄sonata p̄sonali-
tas talis corporez. Et p̄t hoc intelligi de positiuo
tam absoluto q respectiuo p̄ cuius positionē in na-
tura ip̄a diceret p̄sona siue personata. Et p̄ eius cor-
ruptionē desineret esse p̄sona: sic in dimissione si ver-
bum dimitteret naturam assumptam: ita vt dimissa
p̄p̄ia personalitate p̄sonaret: ita p̄duceret de no-
uo tale accidēs in natura dimissa: per qd p̄sonaretur.
Et sic transit⁹ fieret per productionē vel destructionē
alicuius absoluti vel relatiui fm aliam et aliā opini-
nē. Verum pillaz p̄sonalitatē saluari nō p̄t q na-
tura hūana plus vniretur vbo q patri aut spūitō:
aut cuiusq; creature indistanti ab ea: nisi poneret
noua entitas que significatur nomine vniois. Qua
posita: frustra poneretur hoc ens positiuū: quia ad
hoc ponitur: vt nō sit opus ponere vnionē esse quid
distinctum ab extremis vnitis: de hoc infra in tertio
dis. j. q. j. hūi⁹ collec. Si vō teneretur modus ali⁹ seu
opinio secūda de p̄sonatiōē quā tenet Sco. et Occā.
posset cōsequēter dici fm opi. negantē respectus esse
distinctos ab absolutis: q vnio illa p̄sonalis qua na-
tura humana vnitur verbo: dicit aliquē habitū seu
p̄fectionē nature assumpte infusam: qz a tota trini-
tate causat sicut et humanitas ch̄isti a tota trinitate
formata est: tñ pillam habet seip̄a natura assumpra
speciali quadā habitudine ad verbum per quā dicit
tur vniri vbo: sicut et humanitas ch̄isti speciali mō-
se habet ad verbū cui vnit hypostatice. Sicut licz al-
bedo in sorte nō causat a platone alborū illa causa-
ta in sorte: sortes dicit similis platoni et plato sorti
sine noua p̄ductiōē cuiusq; respectus realis. Ita
dicit hic q licet illa p̄fectio producere a tota trinita-
te: p̄pter qd tota trinitas vnuit naturāz vbo: tñ per
illud p̄fectionis donum: certo modo se haberet natu-
ra humana ad verbū: quo se nō habz ad p̄sem vl spi-
ritū sc̄m. Quē modum nō mirū si intelligere nō pos-
sumus: nec multo magis exprimere: qz nihil simile
est in creaturis. Nec vba imposita sunt qbus digne
et p̄p̄ie de tanto sacramēto loqui possimus. Unde
sicut tota trinitas p̄ infusūz charitatis habitū specia-
li modo inhabitat et vnitur anime: p̄pter quē aia re-
fertur speciali modo vt gratificata vl inhabitata ad
deū gratificantē et inhabitantem. Nectñ p̄pter hoc
oportet ponere: hanc vnionē esse respectū realem di-
stinctum a charitate in aia et ab extremis: sed eo ip̄o
quo habitus ille est in anima a deo: dicitur aia deo
grata et chara: toī alio circumscripto. Ita diceretur
hic q eo ip̄o q hoc donum producit in anima: ip̄a
anima specialiter dependet ad personā filiū tali depē-
dentiā: p̄pter quā concreta assumpte nature et assu-
mentis vbi de se predicant: vt vere dicatur et sit de⁹
homo et homo deus. Que habitudo seu dependētia
siue specialis vnio: licet relatiue exprimat tñ nomia
illa relatiua non dicunt realitatē aliquā: distinctam
ab extremis absolutis: et illo dono creato infuso et ab-
soluto. Sic ergo diceretur: q vnio personalis siue
vniri hypostatice: qrtuor diceret scz naturā hūanā
et personā verbi: Intimā eaz p̄sentiam: et do-
num speciale naturā hūanā eleuans et perficiens
per qd innititur verbo. Que omia sunt absoluta. Et
p̄ter illa: nullam aliam rem respectiua dicit. Si
cur dilectio qua diligens refertur ad dilectū: dicit

diligenter et dilecti obiectiua presentia; et qualitate que
 vocat dilectio qua diligens adhaeret affectuose dile-
 cto. Et propter hoc nulla res respectiua; et per hoc donum na-
 ture humane infusum; natura humana innititur sup-
 posito verbi; ideo non est suppositum; quod innitetur subla-
 ta esset suppositum. Et hec videtur aliquibus fuisse opi-
 Alexan. de ales doc. irrefragabilis; qui loco allega-
 to; scilicet pre. iij. q. vij. mebro. ij. ar. j. ita dicit: In christo est
 gratia unitas; quia non est possibile creature humane quod
 per donum conditionis nature eleuetur ad diuinam unitio-
 nem; Et ideo necessaria est ei gratia que eleuet et disposat
 ipsam quam nos dicimus gratiam unitonis. Hanc etiam
 mebro. iij. e. q. ar. j. nominat radii diuinitatis. Et
 per hoc patet quod contradictione includit manente illa
 qualitate in natura humana verbum dimittit natu-
 ram assumptam; aut destructa hac qualitate verbum uni-
 ri nature assumpte tali unionem. Sicut contradictio
 ne includit albedine manente in subiecto; subiectum non
 esse album; Aut destructa albedine subiectum manere al-
 bum. Quia esse album est habere in se albedinem; et esse unitus
 est habere in se talem qualitate que est gratia unitonis.
 Huic positioni plurime auctoritates sanctorum co-
 cordant videntur quas magister allegat in. iij. vii dist.
 iij. c. iij. in fine dicit: per hoc quod de ipsius creature nativitas
 christi dicitur; quid aliud nisi ipsa gratia dei demonstratur:
 quia homo mirabili et ineffabili modo verbo dei est
 adiunctus; et diuina gratia corporaliter est repleta. Item
 dist. vi. c. iij. Unam personam deum et hominem ineffabilis
 gratie largitate coniunctum. Et in eodem. c. Sola gratia
 habuit ille homo; non meritis nec natura; ut esset deus si-
 ne dei filius. Item Aug. xij. de tri. c. xix. In rebus ex
 tempore ortis; summa gratia: quod homo in unitate persone coniun-
 ctus est deo. Premisit autem cum lego: verbum caro factum
 est et habitabit in nobis. In verbo intelligo verbum dei
 filium. In carne agnosco verum hominem filium; et verumque simul
 in una persona dei et hominis ineffabili gratie largitate
 coniunctum. Et quis alij exponant ibi gratiam; non pro
 aliquo creato dono; sed pro gratiosa dei voluntate; po-
 test tamen accipi per verba sonant per dono creato: quo na-
 tura assumpta verbo unitur que est gratia unitonis;
 ut dicit Alex. Et hoc modo plane saluat: quod ad rela-
 tionem non est motus; ut dicitur. v. philosophorum. scilicet omnis
 motus est ad aliquid absolutum. Et hec opinio non differt
 ab illa que ponit unionem esse relationem distinctam ab
 absoluto; nisi in hoc quod sicut isti ponunt: quod non potest assu-
 mi natura de nouo nisi causetur noua realitas in natu-
 ra assumpta. Nec potest natura assumpta dimitti nisi
 si talis realitas destruat: (quam dicunt esse rem relati-
 uam et non absolutam; et eam significare nomine unitonis)
 Ita ista opinio dicit idem. quod oportet ponere realitatem
 aliquam nouam in natura unita; vel positam corruptam quasi
 natura unita dimittit. Sed illa realitas est quid ab-
 solutum productum in natura assumpta; et non respectus
 distinctus ab absoluto. Et hanc realitatem absolutam
 importat nomen unitio cum extremis unitis; et ideo si-
 gnificat relative. Et quicquid illi saluat per unionem illam; hoc
 isti saluat per talem realitatem absolutam; que multo perfe-
 ctior est relatione. Et hunc modum tangit Occam
 circa medium questionis huius; licet oppositum sentiat
 q. i. tertij. Et quod nunc cum Scot. concordet. Quandoque
 oppositum probabiliter tenet; et ita nunc illam nunc aliam
 amplectitur opinionem. Quamvis opinio negantem respec-
 tus tandem in articulo amplectatur; et ut probabilior teneat
 Grego. de Arimino negat omnes relationes ex pre-

rei. Nec ponit respectum unionis cuiusque distinctus
 ab absolutis. Nec in proposito ponit aliquam realitatem
 preter extremam; scilicet naturam humanam et verbum.
 Et cum arguitur de transitu de contradictorio in co-
 tradictorium dicit quod cum sit transitus: sit mutatio
 productiua vel destructiua illius unitis: quod est illa
 unione resultat. Et ut verba sua ponam; ita dicit in
 primo dist. xviij. q. ij. in solutione. xviij. objectionis. et
 xviij. Non aliud intelligo cum dico naturam huma-
 nam esse unitam verbo et conuerso: quam ipsam esse ab ea
 assumpta ad unitatem persone; seu quod idem est ipsum
 verbum et humanam naturam esse unam personam. Ad quod
 nec requiritur nec prodest aliqua alia entitas a ver-
 bo et humanitate. Sed sicut anima rationalis et caro
 sine tali media entitate unus est homo; ita deus et
 homo absque ulla alia entitate ligantur; unus est christus
 Quod quiter sit; puto omni viatori naturaliter fore incog-
 prehensibile. Et sequitur in responsione ad rationes
 Occam. et est. xviij. Cum natura humana et verbum
 sit unus christus; qui non est minus una res per se quam
 sit sortis vel plato; aut aliquis homo singularis; quia
 uis natura humana et verbum non sic se habeant ad
 inuicem; sicut materia et forma platonis; sed alio mo-
 do ineffabili; iuxta illud: Sicut anima rationalis et
 caro unus est homo; ita deus et homo unus est christus.
 In simbolo Athanasij: Cum inquit ita sit dictum;
 loquitur Grego. quod si natura primo non esset unita ver-
 bo eo modo quo nunc est; et postea esset; una res esset
 que primo non erat scilicet christus. Et si natura separaretur
 a verbo; aliqua res desineret esse scilicet christus. Sed quod
 christus est nomen constitutum ex utraque natura. Eo-
 dem modo si anima sortis non esset unita materie; et
 postea esset; esset sortis qui primo non erat. Sicut mo-
 do de facto: Judas non est; et in resurrectione cum ei
 anima corpori uniatur erit iudas. Et cum anima sor-
 tis nunc uiuentis sepabitur a corpore; desinet esse sor-
 tes. Simili modo potest dici de continuo. Nec Grego.
 Vult ergo Grego. quod in omni unione aliquid constituitur et
 unitis quod per unionem incipit esse quod prius non fuerat.
 Et per solutionem unionis desinet esse postquam fuerat
 Sed contra hoc sunt aliqua dubia. Primo; quia
 aut illud constitutum distinguitur a constitutis gratia
 exempli: totus homo a partibus materia et forma; aut
 non. Si non: cum ergo per unionem materie et forme
 nulla pars producat (posito quod ante unionem fuerint)
 quod illud producat quod non est nisi partes ille. Item si
 gno illud precise quod per unionem producat sit. a. Quero
 an sint partes ille materie vel forme; aut ambe; Aut di-
 stincti ab eis et qualiter illarum. Si primum; tunc ma-
 teria et forma producit; aut aliquid materie vel for-
 me quod dici non potest. Si secundum; tunc totum est ali-
 quid preter partes. Quia. a. quod nihil est partium; et
 de nouo incipit; est de essentia totius. Item exposito
 rie arguendo: Ille partes non producat; et totum
 est ille partes; ergo totum non producat. Si di-
 cis: totum est ille partes; non simpliciter sed partes simul
 sumpte siue coniuncte. Quero; quid est hoc: coniun-
 cte? An hoc quod dicitur coniuncte aliquid addit partibus
 vel nihil. Si nihil; ergo si partes simpliciter non pro-
 ducuntur; nec coniuncte producat. Si addit ali-
 quid; tunc totum non est precise siue partes; ut supra.
 Si vero dicitur quod totum est tertia entitas distincta a
 partibus; ibi est nouus labyrinthus. Quia queritur;
 quid illud totum distinctum a partibus omnibus simul

sumptis sit. 22. Et si utriusque eadem posset de compositio substantiali: quod est unum per se. Quid de unione accidentis cum subiecto: quod non est unum per se: sed tamen aggregative. Si ergo accidens persistens uniretur subiecto: ibi non est aliquid totum nisi aggregative: quod non producat nisi partes producantur vel saltem aliqua partium. De unione autem nature humane cum divina in verbo: erit maior difficultas. Nam christus est nomen persone subsistentis in duabus naturis. Non autem christus est due nature: quia christus supponit pro persona verbi: non pro natura humana: connotat autem naturam humanam assumptam: sic albus supponit pro subiecto/petra hominis: et connotat albedinem. Et sicut albus non est subiectum et albedo: ita christus non est verbum et natura humana. Sed est verbum habens naturam humanam sibi hypostatice unitam. Est etiam christus verissime unum per se: quia est persona verbi que est una. Non autem est persona aggregata ex natura assumpta et verbo: quia sic esset composita ex creatura et creatore. Nec est concedendum quod christus incepit esse per assumptionem nature humane: quia christus fuit ab eterno: secundum illud apostoli ad Hebr. xij. Christus heri et hodie ipse et in secula seculorum. Et Joan. viij. Antequam abraha fieret ego sum. Et quod ex symbolo Athanasij allegat: nihil facit ad propositum. Non enim dicitur Sicut anima rationalis et caro unus est homo: ita deus et humanitas unus est christus: ut intelligatur christus compositus ex deitate et humanitate. Sed dicitur: ita deus et homo unus est christus. Homo inquit ille qui est christus. Qui non est humana natura: sed est habens humanam naturam vel subsistens in humana natura: et hic est verbum. Et ideo illud symboli ita intelligitur. Sicut anima rationalis et caro. 22. id est sicut anima rationalis et caro vere sunt unita in homine. ita deus et homo: id est deus habens in se vere et realiter humanam naturam: animam scilicet et carnem: propter quod homo dicitur: unus est christus. Et licet homo ille qui est deus non incepit esse neque christus esse incepit. Conceditur tamen quod deus siue verbum incepit esse homo: et incepit esse christus. Sicut licet creator non incepit esse deus: tamen incepit esse creator: quarum differentia patet ex appellationibus. Ad alias rationes Gregorij respondetur in tertio distinctio. j. q. j. huius collectio. Posset forte adduci contra Deum et pro Gregorio. illud quod supra dictum est de datione spiritus sancti siue dono creato. distinctio. xij. q. ij. Et distinctio. xvij. q. j. de transitu contradictoriorum sine acquisitione vel deperditione qualitatibus absolute. Et q. ij. distinctionis presentis. Sed de hoc aliquid habetur in tertio ubi super. Doctor enim nunc illam opinionem nunc aliam probabiliter tenet: et secundum eam in diversis locis diversimode respondet. Eligat lector quae voluerit. Ex predictis omnibus colliguntur tres viae quibus salvatur transitus in verbi incarnatione sine positione respectus qui sit entitas realis. Prima: quod si natura praexistens assumeretur: corrumpere ei personam formaliter. Secunda quod in assumptione producat gratia unionis in natura assumpta: qua formaliter elevari ad unionem cum verbo. Tertia Gregorio. quod nihil absolutum nec respectuum addit nature assumptae: sed ipsa assumptione est christus: qui prius non fuit christus. Hec sub humillima submissione narrative dixi paratus cedere semper sententiae sanctorum.

Questio. v.

Trum relatio tempo

ralis dei ad creaturam sit relatio realis. Tractata et impugnata op. Joan. dicitur. q. j. dist. huius dei ad creaturam esse relationem rationis. Quia non omnis relatio est mutua. Responderet doc. ad q. p. tres conclusiones. Pro quibus intellectu premitte dū q. sit differentia inter relationem rationis et relationem realem. Relatio realis est quā res significata per relationem siue concretum relationis est realis: quāvis importatur esse praeale concretum: sine operatione intellectus ut relatio similitudinis est realis. Non quod similitudo sit respectus ab omnibus absolutis distinctus: sed quia forte potest esse filius platonis: circumscripita quacūque operatione intellectus. Si relatio rationis est quā res non est talis qualis significat per relationem: sine operatione intellectus. Sic relatio predicari ad subiectum: signi in se tunc ad signatum per ad appreciatum. Quia nihil dici posset predicatum: signum: precium: sine operatione intellectus. Intellectus enim est qui predicat unum de altero qui signa instituit: qui precium rei constituit. Et intelligitur etiam sub intellectu voluntas. Si queritur: an relatio realis sit ad non ens: hoc est. An aliquid referat ad non ens: gratia exempli. Materia ad formam: ad quam est in potentia. Rursum: quod illud stat in quid nominis terminum. Nam vocando relationem realem precise illam que importat veram rem existentem et aliam sibi correspondentem in actu: sic materie ad formam ad quam est in potentia: non est relatio realis: eo quod forma talis non est actus. Si vero realis dicitur que importat unam rem existentem et aliam siue actu sit: siue esse possit: tunc predicta relatio est realis. Nullo modo tamen relatio materie ad formam ad quam est in potentia est relatio rationis: quia materia est in potentia ad formam non habitam: circumscripito quocūque habitu intellectus. Et ita tenendo primum modum: oportet ponere relationem mediam inter relationem realem et rationis quā aliqui nominant potentialem. Si queritur de termino relationis: An sit aliquid absolutum vel relativum dicitur quod secundum philosophum per terminum proprie nihil aliud est quam correlativum: hoc est concretum relativum ad quod refert relativum: sub habitudine obliqui casus. Ut terminus relationis paternitatis: est ille terminus filius: quod per se filius per. Attamen terminus ille facit rem absolutam: unde terminus illius relativi creatura: est ille terminus creans deus tamen qui significat per creans est absolutus. Et vocatur quia res illa absoluta terminus: licet improprie. Secundo notandum quod relatio realis accipitur tripliciter. Primo modo per relationem realem intelligitur respectus qui est res una distincta ab absolutis. Alio modo accipitur relatio realis pro multis rebus absolutis relative significatis: ut numerus qui est multe unitates. Et significatur per illa relativa duplicem triplicem. 22. Tertio modo accipitur pro termino relativum: qui secundum se vel suum concretum predicat de rebus veris: taliter quod res ipse tales sunt quales significant circumscripito quocūque operatione intellectus. Illo modo similitudo similis: illi termini sunt relationes reales. Notandum tertio quod dupliciter aliquid dicitur temporale: vel quia est res aliqua incipiens esse in tempore: vel quia est predicabile de aliquo ex tempore. Et sic relatio dupliciter dicitur eterna. Vel quia est aliqua res eterna. Vel quia verum est dicitur: quod ab eterno res fuit talis qualis significatur per

Art. 1.
Nota. 1

3

2

2
D

3
E

Arti. 2. nomē relatiuū. **C**onclusio prima: Dei ad creaturā
 Lōdo. 1 nulla est relatio realis/ primo modo accipiendo rela-
 5 tio realis. Patet: qz nihil reale addit deo: per hoc q
 2 refertur ad creaturā creando vel cōseruādo. **C**Secū-
 3 da cōclusio: Relatio dei ad creaturā secundo vel ter-
 tio modis est realis: patet ex notabili. **C**Tertia cōclu-
 sio: Relatio tēporalis dei ad creaturā: accipiēdo tem-
 porale secūdo modo/ est realis: tertio modo accipien-
 do relationē reali: patet/ qz creas predicat de deo ex
 tēpore. Et ad hoc qz deus sit creas/ nihil facit noster
 intellectus. **C**Si querit: ad quē modū relatiuū p-
 tinent illi termini creas/ gubernas/ cōseruas/ iusti-
 ficans/ beatificans/ puniens z similes. Dicit: qz per-
 tinent ad secundū modū/ z nō ad terciū. **C**De relati-
 one rationis plura vide infra. q. iij. dist. xxxv. Et tan-
 tum de summaria questionis huius.

Distinctio. xxxj.

Precedentibus ma-

gister egit de relatiuīs propiīs/ eternis/ et
 tēporalibus: cōsequēter agit de appropria-
 tis cōmunibz. scilicet equalis/ similis. Et primo veritates
 ostendit. Secūdo/ dubia absoluit: dist. sequēti. **C**Lō-
 clusio prima textualis hec est: Personę sunt sibi eq-
 les z siles ppter vnitatē diuine essentie. **C**Secūda
 cōclusio: Equalis/ similis sunt noīa relatiua: nō ta-
 men importātia realem relationē in diuinis: que ibi
 nō est nisi originis. Importāt vō substantiā relatiue/
 sicut pater z filius in creaturis substantiā importāt re-
 latiuē. Est ergo tñ appellatio relatiua: z idē impor-
 tant in deo equalitas z similitudo. **C**Tertia cōclusio:
 Appropriať patri eternitas: species filio: vsus spūi-
 sancto. Patri vnitatis: filio equalitas: cōcordia spūi-
 sancto. Naz. declaratio profusior patet ex textu.

Questio vnica.

Trū idēpitas: simili-

rudo z equalitas in diuinis sit relatio rea-
 lis. Tribus articulis questio terminabit.

Arti. 1. **C**Pro articulo primo supponunt dicta in dist. xix.
 Nota. 1 q. j. **C**Considerandū quoqz est qz relationes cōmu-
 nes in deo dicunt idēpitas/ equalitas z similitu-
 do: qz sunt psonaz ad se/ non ad creaturā. Et iō com-
 munes appellant: qz sunt omnīū personaz z cuiusli-
 bet respectu singulariū. Quelibet em̄ est idē essē-
 tialiter similis z equalis omnibus simul/ z cuiuslibet
 singillatim: vt dictū est dist. xix. **C**Secūdo supponunt
 dicta de relatione reali z relatione rōnis ex dist. xxx.
 q. v. Et qz relatio realis tripliciter accipit: vt ibidem
 patuit. **C**Tertio notandū/ qz idēpitas/ similitudo/ eq-
 ualitas in deo nō distinguunt/ maxie accipiēdo eēntia-
 liter. Qz vō illi termini nō sunt synonymi: ratio est/
 qz sunt cōes deo z creature. In creaturis nō suppo-
 nunt pro eodē: qz in creaturis nihil idē sibi est eq-
 le/ vel sile sibi: z qz sunt equalia fm quantitatē pnt esse
 dissimilia fm qualitatē. Si autē imponerēt ad signi-
 ficādū precise illud qd in diuinis significat per illos
 terminos idēpitas/ similitudo/ equalitas/ non cōnotā-
 do creaturā fm se vel suas partes eēnt synonymi inf-
 se z cū illo termino essentia diuina: sic z sapiētia si pci-
 se significaret illud qd in deo est sapiētia esset synony-
 mum cum essentia. Ideo nāqz psonę diuine dicuntur
 idē naturaliter: dicunt z similes ac equales: quia
 sunt vna eadēqz essentia. **C**Quātū ad articulū secū-

dum est conclusio prima: Idēpitas/ similitudo/ eq-
 ualitas/ non sunt relationes rōnis. Patet: qz nō impor-
 tant actū rōnis: z res ex natura rei est eadē similis z
 equalis circūscripto omni ope intellectū: igit zc. Pa-
 tet nā ex dictis. q. pcedēti. **C**Lōdo secūda: Idēp-
 itas/ similitudo/ equalitas/ non sunt relationes reales qz
 si sint res aliquę in deo subiectiue existētes quocūqz
 distincte ab essentia/ relationibz originis z cōstitutis.
 Patet: qz posita eadē essentia in patre z filio/ pat est
 similis/ equalis/ z idē essentialiter filio oibus aliis
 circūscriptis: ideo frustra ponereť talis res relatiua
 supaddita. **C**Itē talis nō ponit in creaturis: qz mlti-
 minus ponenda est in diuinis. Antecedens patet ex
 dist. pcedenti. **C**Tertia conclusio: Idēpitas/ simi-
 litudo/ equalitas/ in deo est relatio realis: eo modo
 quo dictū est relationē dei ad creaturā esse realē. Pa-
 tet: qz pater ex natura rei similis est filio circūscripta
 quacūqz opatione intellectū: ergo est relatio realis.
CPro articulo tertio dubitat primo: Quid est illa
 relatio realis: que est similitudo/ equalitas aut idēp-
 itas in diuinis. Et videtur qz non sit essentia diuina:
 qz sic nō essent relationes/ nec psonę siles z equales: qz
 rō essent plures qualitates/ sicut plures psonę. Qd
 tra qd in simbolo dicit Athanasij: Si patris z filij z
 spūi sancti vna est diuinitas/ equalis glia: z ita etia
 vna equalitas. Itē Aug. j. de doctri. christia. Equa-
 litas attribuit filio cū sit vna omnīū: z habet in rex.
 Pōt ad hoc dici cōrespōdēt ad dicta dist. xxx. q. j.
 z dist. j. q. j. secūdi colle. qz est realiter pater z fili?
 et essentia diuina z nihil supadditū. Aut est interio men-
 tis vel signū subordinatū fm duplicē modū loquēdi
 de abstractis relatiuis. **C**Aliē z in pposito posset di-
 ci: qz similitudo/ idēpitas/ equalitas/ realiter est ipa es-
 sentia: ppter cuius idēpitatē in tribz psonis ipse dicitur
 equalis. **C**Ad illud qd arguit/ tūc nō essent rela-
 tiones. Dicedū est qz noīa illa/ idēpitas zc. sunt rela-
 tiones inq̄tum sunt cōceptus in anima: quibus in-
 tellectus res ad se cōparat/ vel refert fm vnā opi. de
 abstractis relatiuorū. Illud tñ realiter qd noīat nō
 oportet eē relationē: sic similitudo sortis ad platonē re-
 aliter nihil noīat nisi sortē z platonē albos: z nihil ho-
 rū est relatio/ s̄ nomē similitudo ppter est relatio. Et b̄
 est qd dicit Aug. v. de trini. z habet i textu. Est qz ap-
 pellatio tñ relatiua: similitudo/ vō est i diuinis eēn-
 tialiter. Et sequit: Equalis est z siles fm substantiā.
 Nec ex illo sequit: qz pater nō sit realiter similis filio/
 aut sortis platonē si sint albi: licet non referātur ad
 se actualiter nisi mediāte cōceptu mētis. Si tñ nō re-
 ferant actualiter: nihilominus realit sortis albi est si-
 milis platonē albo. **C**Ex illis sequit: qz est abusus mo-
 dus loquēdi dicere qz relationes nūc tacte: pura idē-
 pitas/ similitudo zc. oriānt ex natura rei diuinis.
 Seu qz pullulat in essentia diuina: qz nihil oriť i deo
 ex natura rei: nec pullulat in diuina essentia/ nisi qd
 est ibi realiter z vere: nihil autē realiter est in deo in-
 trāsiue nisi diuina essentia/ relationes originis z
 psonę cōstituentē: iō ille relationes idēpitaris/ equa-
 litatis z similitudinis: fm qz sunt relationes quocūqz
 distincte a pdictis/ nullo mō oriunt ibi nec pullulat.
CSecūdo dubitat: quō ille relationes/ idēpitas/ eq-
 ualitas/ similitudo distinguūt: ad b̄ paruit notabili tertio.
CTertio dubitat: Atz idēpitas numeralis sit re-
 latio real ex natura rei sine oi opatione intellectū. Ad b̄
 dubiū rñdet affirmatiue qz sic ad mētē psonis tritē.
 P p iij

2do. 1.

B

2

5

Arti. 3.

Dubi. 1.

L

3

v

Arti. 1.
Nota. 1

2

5

D

¶ Et si dicat/ q extrema relatiōis realis debet esse distincta: sic non est in idēpitate numerali. Dicēdū q extrema proprie loquēdo sunt termini scz relatiū z correlatiū/ qui vocant termini relationū: vt dictū est. q. pcedenti. Accipiūt tñ aliqñ pro rebus p qbus relatiū z correlatiū supponūt: loquendo pmo modo/ extrema sunt distincta: vel ad minus vnū bis sumptū: sed intelligēdo per extrema res/ tunc frequēter extrema relatiōis realis sunt idem: qz in multis relationibus relatiua supponūt pro eodē: vt motus motū/ qñ aliqd mouet se: intelligēs intellectū/ amās amari/ dñ quis intelligit z amat se. **¶** Quare

Dub. 4. **E**o dubitat/ an relatio z relatiū supponant pro terminis vel rebus. Solutio fm pñm: Relatio et relatiū sunt signa relatiua vel cōceptū relatiui. Sed cōtra hoc arguit/ Omnia predicamēta accidentiū in concreto predicant de substantia: vt substantia est qualis/ quantā/ agens zc. Ergo similiter hec erit vera: homo est ad aliquid/ homo est relatiū. **¶** Itē sic sequitur: homo est paternitas: ergo est relatio. Ita sequitur: homo est pater: ergo homo est relatiū: z per pñs relatiū pdicat de re. **¶** Itē nisi sic: aliqd eēt eē le sine equalitate: sed hoc est impossibile: sicut impossibile est q homo sit albus sine albedine. **¶** Ad pñmū dicēdū/ q qñ habet cōcretū impositū pdicamēti accidētis/ tñ cōtingit ipm pdicari de substantia: sed nō semp habet cōcretū impositū: sicut in pdicamēto qñ et vbi: ideo nō dicit/ substantia est qñ/ substantia est vbi. Si fingerent cōcreta/ pdicarent de substantia: vt si diceret/ substantia est vbitata/ substantia est quandalis vel filia. Sic ad aliqd/ z relatiū fm q vtebatur pñus: nō sunt cōcreta/ sed sunt noia significatiua cōceptus relatiuos. **¶** Differūt tñ ad aliqd et relatio: q ad aliqd significat cōcreta relatiua: s relatio significat abstracta relatiua. **¶** Corollariū: ad aliqd et relatiū sunt synonyma. **¶** Uex em nō omne cōcretū de pdicamēto accidētis pdicat de substantia: vt intesum/ remissum/ cōtrariū/ inherēs accidētalis z filia/ pdicant tñ de termino absoluto. **¶** Ad secūdū dicūt: q cōsequētia nō valet: homo est pater: ergo homo est relatiū: qz relatiū nō supponit nisi p terminis: pater aut p rebus: nec relatiū est superius ad pater. Sequitur tñ: homo est paternitas: ergo homo ē relatio: q paternitas nō supponit nisi p pceptū mētis. Et ideo sic pñs est falsum: ita et añs. **¶** Ad tertiū cōcedit: q aliqd ē equale sine equalitate: qz sine pceptu mētis. Nec est simile de albus albedine: qz albedo est qdā qualitas et forma realis: que nō denomiāt albū nisi actū inherēs. Uex vt supra dictū est dis. xxx. q. i. Itē in secūdo dis. j. q. j. abstracta relatio aliquādo accipitur: vt supponunt pro rebus simul sumptis: vt si similitudo pro similibus/ z qualitate in qua sunt similia. Et sic impossibile est aliqua esse similia sine similitudine/ z equalia sine equalitate. Et fm hūc modum oportet mutare respōsionē ad dubiū. Et ille secūdus modus videt/ facilius. Multa hic possent moueri dubia que pertinent ad logicā. **¶** Quinto dubitat/ An hec sit pcedēda/ equalitas est in patre ad filiū. Respōdetur proprie loquēdo nō debet cōcedi: sed debet concedi q cōcretū illius abstracti pdicat de patre: et ita intelligūt omnes sancti in hac materia. Hoc est summariū hōz que tractant a doc. in corpore questiōis.

Dub. 5. **S**exto dubitat de illa appropriatione quā Dñs facit: vt patuit in propositione tertia textuali/ quā pñ

attribuit eternitatē/ filio speciei: et spiritui sancto/ q et munus est siue donū/ vsūm: q nō sunt propria/ s ap propriata psona pñ: Nō em appropriat patri eternitas quasi magis realiter conueniat qz filio aut spiritui sancto: sed qz eternitas magis videt/ habere (salte apparēte) similitudinē cū pñio patris/ qd est nō esse ab alio principio: qz cū pñio filij vel spiritui sancti. Qui licet nō habet initiale principii sicut pater: habet tñ principii originale. Sicut species (qd dicit/ speciositas) vel pulchritudinē/ licet oibus cōueniat: tñ quandam similitudinē habet cū imagine/ que expresse representat patrē/ cui est perfecte eēlis z similis: vsus autē est actus amoris: ideo spiritui sancto qui amor est patris et filij appropriat/ sicut omnia q ad amorē pertinent. **¶** Secunda appropriatio est beati Aug. q patri appropriat vnitatē/ filio equalitatē/ et spiritui sancto cōcordiā. Vnitas patri attribuit/ qz sicut vnitas principii dicit/ numeri: sic pater est pñcipiū filij z spiritui sancti. Equalitas qz filio: qz filius est pfecta patris imago: de cuius rōne est vt sit equalis ei cui est imago: alioquin non esset pfecta. Et etiā qz filius/ iō equalis et similis ex modo productiōis gignēdi. **¶** Cōcordia spiritui sancto: qz ipse est amor et nexūs pñis z filij: vt in textu claret.

Distinctio. xxxij.

Intra predicta i distin.

c xxxj. magister dubia absoluit dist. pñenti q est. xxxij. **¶** Dubiū pñmū: Ex quo spūsanctus est amor: vtz pater et filius diligūt se spūscō. Ad hoc est respōsio affirmatiua: et est cōclusio prima textualis: Pater z filius diligūt se spūscō: lz etiā sese diligūt dilectiōe q est essentia: nā diligere includit essentiale et notionale. Unde valet ratiū: diligēdo se amore essentiali/ spirāt spūscōm. **¶** Secūdū dubiū: Uex pater sit sapiēs sapiētia genita. Respōsio negatiua: et est cōclusio textualis secūda: Pater est sapiēs sua essentia que est sapiētia non genita. Nec est simile de sapiētia et dilectiōe: qz sapiētia est purū essentiale: diligere qz includit eēntiale et notionale. **¶** Tertia cōclusio: Filius est sapiēs sapiētia ingēnita negatiue. i. est sapiēs essentia que nō est genita.

Questio. j.

Trū pater sit sapiens

v sapiētia genita. **¶** In tribus articulis statuit cōsuetō moze resolutio qñtiōis. **¶** Notandū ergo est pariter z supponēdū pro articulo pñmo/ q sapiētia/ lumē/ noticia et filia: vt dicit magister dis. xxvij. fm substantiā dicunt et nō respectiue: sunt quoqz essentialia: ideoqz sicut est vna essentia triū: ita vna sapiētia. Trahit tñ singulū eorū qñqz ad suppositionē personālē/ quādo ponit respectu pdicati personalis: vel qñ sibi addit aliq determinatio notionalis: vt sapiētia de sapiētia/ lumē de lumine. Ubi sapiētia in subiecto caput pro filio/ et in predicato ponitur p patre. Exemplū secūdi: vt cum dicimus sapiētia ingēnita/ sapientia genita. Sapiētia ingēnita caput pro patre: z hoc capiēdo ingēnitū vt est propriū patri: de quo supra distinctio ne. xxvij. Si autē caperetur ingēnitum negatiue pro non genito/ sapiētia ingēnita supponit essentialiter pro ipsa natura diuina/ que est non genita: sapiētia genita qz pro filio. **¶** Et ex illo pater defectus et fallacia/ que est in

argumento sophistico/qđ prodit magister in littera/qđ arguit: In diuinis est sapiētia ingēnita/z etiā sapiētia genita:z sapiētia ingēnita nō est sapiētia genita: ergo sunt due sapiētie. Nam in psequēte sapiētia supponit essentialiter p substantia diuina:z in antecedente/vbiq supponit psonaliter. C Secūdo notādū: qđ

Nota.2
B qđ pđicato importatū pncipaliter idē qđ subiectum vel eius partē/vel accidens eius/vel cōstituēs ipm/ addit ablatiuus. Ad veritatē talis ppositionis reqritur qđ ablatiuus importet idē qđ subiectū vel partes eius/vel accidēs eius/aut aliqd cōstituēs ipm/redēdo singula singul. Un hec nō est vā: homo est aīal albedine vel lapide vel deo. Ille aut sunt vere: homo est aīal aīalitate: homo est rōnalis aīa: homo est albu albedine: dē est pater paternitate. Hic aut: deus est homo humanitate/est spālis modus: qđ ibi denotatur qđ fearū pncipale pđicati. s. homo: qđ est natura humana sit vnū deo:z istud sic vnū importat ablatiuus humanitate:z iō est vā. Verūtm fm mētē Joā. clarius pōt dici: qđ ablatiuus adiūctus importat suū significatū esse pncipiū/quo subiectū est tale quale de notat p pđicatū pncipale:z hoc formale vl pncipiari vū siue efficiēs/capiēdo efficiēs large. Sicut homo est albus albedine/ denotat qđ albedo sit pncipium formale quo homo est albus:z h paries est niger fumo vel igne. denotat qđ ignis vel fumus sit pncipiū efficiēns/quo paries est denigrat. C Tercio notādū/ qđ dñs Cameracen. q. xii. pmi ar. iij. fere idē loquit. Un pmissa qđā distinctiōe (ad mētē cuiusdā antiq z subtilis doc. dñi Petri pictaviē. lib. i. sūme sue ca. xix. q. dicit: Nihil fore affirmādū vel negādū in hac materia sine distinctione/ ne quis corā sophistis ridiculo exponat) dicit: qđ ille terminus sapiētia p se sumptus est terminus essentialis: sed qñq sumptus ad additō est psonalis: vt sapiētia genita. Et qñ ponitur in ablatiuo casu/ pōt exponi dupl: vel p a/ vel p istaz ppositionē p. C Et fm hoc qtuor ponit ppositiones ad mētē pñati doc. C Prima: Ista ppositio: pater est sapiens sapiētia genita: siue p a resoluat/ siue per p/ falsa est. Pter: qđ sicut pater nō est a filio/ nec p filiu qđ est sapiētia genita: sic nō est sapiēs ab ipso vel per ipsum fm beatū Aug. C Secunda est: Ista ppositio: pater est sapiēs sapiētia ingēnita: si p a resoluat/ falsa est: si p p/ vera est. Pater: qđ sicut pater non est a seipso/ nec ab essentia diuina proprie loquēdo: sic non est sapiens a sapiētia ingēnita/ que est ipse vel essentia diuina: sed tamē est sapiens per seipsum et per essentia diuinā. C Tercia ppositio: Ista ppositio: filius est sapiēs sapiētia genita: si per a resoluat/ falsa est: si per p/ vera est. Pater: qđ sicut filius non est a seipso/ sed sapiens a seipso/ sed a patre a quo est: sed tamē est sapiens a seipso z per ipsum: sicut filius agit per seipm: licet nō a se fm Hila. C Quarta ppositio: Ista ppositio: filius est sapiens sapiētia ingēnita: siue p a resoluat/ siue p p/ vera est. Pater: qđ sicut filius est a patre z p patrē/ sic est sapiēs ab ipso z per ipsum qđ est sapiētia ingēnita. Et sicut dictum est de filio/ ita parī fo: miter dici posset de spiritu sancto quo ad istā ppositionē. C Si vō dicat: qđ fm Augu. Idem est in deo sapere et esse: ergo si filius est sapiēs sapiētia ingēnita sequit qđ filius est sapiētia ingēnita: qđ est falsum: qđ si esset sapiētia ingēnita/ non esset sapiētia genita.

Nota.3
L dñs Cameracen. q. xii. pmi ar. iij. fere idē loquit. Un pmissa qđā distinctiōe (ad mētē cuiusdā antiq z subtilis doc. dñi Petri pictaviē. lib. i. sūme sue ca. xix. q. dicit: Nihil fore affirmādū vel negādū in hac materia sine distinctione/ ne quis corā sophistis ridiculo exponat) dicit: qđ ille terminus sapiētia p se sumptus est terminus essentialis: sed qñq sumptus ad additō est psonalis: vt sapiētia genita. Et qñ ponitur in ablatiuo casu/ pōt exponi dupl: vel p a/ vel p istaz ppositionē p. C Et fm hoc qtuor ponit ppositiones ad mētē pñati doc. C Prima: Ista ppositio: pater est sapiens sapiētia genita: siue p a resoluat/ siue per p/ falsa est. Pter: qđ sicut pater nō est a filio/ nec p filiu qđ est sapiētia genita: sic nō est sapiēs ab ipso vel per ipsum fm beatū Aug. C Secunda est: Ista ppositio: pater est sapiēs sapiētia ingēnita: si p a resoluat/ falsa est: si p p/ vera est. Pater: qđ sicut pater non est a seipso/ nec ab essentia diuina proprie loquēdo: sic non est sapiens a sapiētia ingēnita/ que est ipse vel essentia diuina: sed tamē est sapiens per seipsum et per essentia diuinā. C Tercia ppositio: Ista ppositio: filius est sapiēs sapiētia genita: si per a resoluat/ falsa est: si per p/ vera est. Pater: qđ sicut filius non est a seipso/ sed sapiens a seipso/ sed a patre a quo est: sed tamē est sapiens a seipso z per ipsum: sicut filius agit per seipm: licet nō a se fm Hila. C Quarta ppositio: Ista ppositio: filius est sapiens sapiētia ingēnita: siue p a resoluat/ siue p p/ vera est. Pater: qđ sicut filius est a patre z p patrē/ sic est sapiēs ab ipso z per ipsum qđ est sapiētia ingēnita. Et sicut dictum est de filio/ ita parī fo: miter dici posset de spiritu sancto quo ad istā ppositionē. C Si vō dicat: qđ fm Augu. Idem est in deo sapere et esse: ergo si filius est sapiēs sapiētia ingēnita sequit qđ filius est sapiētia ingēnita: qđ est falsum: qđ si esset sapiētia ingēnita/ non esset sapiētia genita.

Nota.4
D Pro cuius intellectu nota ndū quarto: qđ sicut ingēnitū pōt duplici accipi: sic etiā sapiētia ingēnita.

Uno modo dicit ingēnitū omne qđ non est genitū: sic essentia diuina est sapiētia ingēnita. Alio modo dicit ingēnitū qđ est non genitū z est generans: et sic est proprietas soli patri cōueniēs z non filio. Primo modo concedit qđ filius est sapiētia ingēnita idē pice ad istum sensum: qđ filius est diuina essentia siue sapiētia qđ est ingēnita: s. scdo modo fili nō est sapiētia ingēnita: qđ ingēnitū hoc modo soli patri conuenit.

C Istis sic recitatis z ex alioz dictis compositatis/ extractis: vt et alioz doc. intēio non lateat. Respōdendum est ad questionē fm mentem doc. Et est pro articulo secūdo cōclusio prima: Pater non est sapiens sapiētia genita. Pater: quia cum sapiens importat idē qđ subiectū pncipaliter vel saltē cōstituens ipsum: qđ sapiētia que est essentia: sapiētia autē genita nō importat illud qđ subiectū/ nec cōstituens ipsum: qđ sapiētia genita nō est pater nec cōstituē patres: sequit ex notabili secūdo qđ sit falsa. C Secūda cōclusio: Nec est cōcedēda: filius est sapiens sapiētia ingēnita: capiēdo ingēnitū negatiue vt conuenit essentia: secus si acciperetur vt dicit proprietatez pñs. Pater: quia filius est sapiens essentia: ergo sapiētia ingēnita. Sapiētia enim ingēnita constituit filiū sicut essentia/ cum sint idē omnibus modis. C Tercia cōclusio: Filius est sapiētia ingēnita in ablatiuo casu. Pater: quia fm Aug. idē est illi sapere qđ esse: sed filius sapit sapiētia ingēnita ex cōclusionē secūda: ergo est sapiētia ingēnita. C Quatuor ad articulū tertiu est dubiū: Quomodo illa cōceditur? Pater dicit verbo/ z nō illa: pater sapit vbo. C Pro solutione notādū post pñdicta dis. xxvij. q. iij. qđ dicere aliquādo accipitur pure essentialiter: z sic valet tantū qđ intelligere/ fm quam acceptionē Ansel. in mono. dicit: qđ pater/ filius et spūs sanctus sunt vnus dicens/ sicut vnus intelligens. Alio modo pure notionaliter. Et sic dicere nihil aliud est/ qđ verbū gignere vel producere. Et sic fm Rich. solus pater est dicens. Tercio modo accipitur nec pure notionaliter nec pure essentialiter: sed vt includit vtrūq/ vt scz in ei qđ nominis ponitur notionale z essentialē. Sic dicere est noticia a se producta declarare omne declarabile. De acceptiones supra habite sunt distin. xxvij. q. iij. C Per hoc dicit: capiēdo dicere primo modo/ quolibet persona dicit seipsa formaliter/ z non dicit alia ablatiue: quia quolibet persona declarat sua intelligentia. C Secūdo dicitur: capiēdo dicere pure notionaliter: pater non dicit verbo/ sed dicit verbum. C Tercio dicitur: capiēdo dicere tercio modo/ pater dicit verbo non formaliter/ sed pncipiatue. i. pducit verbū/ quo declarat omne declarabile. C Per hoc pater ad dubiū quā conceditur/ pater dicit verbo: illa autē nullo modo concedit: pater sapit sapiētia ingēnita: qđ sapit est purū essentialē.

Questio. ij.

Trum pater et fili⁹ di

ligant se spiritus sancto. C Pro articulo primo suppono ea que dicta fuere dis. xij. q. ij. de amore mutuo/ iocundo/ feruenti/ neru zc. Quibus pro maiori eorundē intellectu hic primū addit/ qđ voluntas diuina est cōcoris z mutua charitas siue dilectio z amor iocund⁹ z mutuos/ cōmunis patri et filio et spiritui sancto. Nec plus distinguit ab eēntia diuina cōmuni tribz pñs qđ essentia seipsa/ sed sunt

Arti. 2.
2do. j.

2

3

Arti. 3.
Dubiū.

3

Arti. 1.
Nota. 1.

idem omnibus modis. **S**ecundo q^d spūſſctūs non magis est charitas/amor vel dilectio patris z filij/q^d pater sit charitas/amor vel dilectio filij z spūſſſcti. Et hoc loquēdo de virtute sermonis z pprie. Pater: q^d vnicus z penitus indistinctus est amor essential^{is} mutuos/tocūdus z infinitus:quo mutuo se diligūt p^{er} z filius z spūſſctūs. Nec est possibile ponere aliquē amorē quo pater diligit filiū aliquo modo distinctū ab amore cōmuni triū psonaz: fm Aug.vj. de trini. Unde p^{re}dicti termini charitas/amor/ dilectio/ pprie loquēdo semp sunt termini essential^{es}: vt inquit Lameracen. q.vij. ar. iij. Et si quādoq^d a sanctis v^{el} doctoribus capiant^{ur} psonaliter: hoc nō est fm sermonis proprietatē/ sed est fm quādā appropriationē: sicut appropriat^{ur} patri potētia z filio sapiētia zc. z tū in diuinis nō est aliqua potētia vel sapiētia aliquo modo distincta a cōmuni potētia vel sapiētia triū personarum. **T**ertio/ q^d spūſſctūs pōt dici nerus patris et filij. Ad istū sensum q^d pater z fili^{us} pducūt spūſſctm z non aliter. **Q**uarto/ q^d sicut v^{er} est q^d pater z filius se mutuo diligēdo producūt spūſſctm: vt patuit di. xij. q. ij. sic etiā de virtute sermonis concedi posset si vsus haberet (vt ait Lamer. vbi sup^{er}) q^d pater z filius mutuo se intelligēdo producūt spūſſctm. Pater q^d cū in deo penitus idem sit diligere z intelligere zc. primū tū est in vsu apud sanctos/ sed non secundū. Ad hoc valēt dicta in di. ij. q. j. dubio. iij. cur vna cōceditur z non alia. **S**ecundo notādū/ q^d sapere fm cōmunē vsu sanctorū semper capit^{ur} pure essentialiter: hoc est/ nō significat nec supponit nisi p aliquo cōmuni tribz. Diligere v^o q^d q^d capit^{ur} notionaliter. i. nō pure essentialiter: licet etiā q^d sumat^{ur} pure essentialiter: vt in locutiōibus pmissis. Cum autē sumit^{ur} notionaliter/ non est simpliciter idem q^d spirare. Tunc enim sicut pater z filius diligūt se spiritus sancto: ita spirarēt se spiritus sancto. Quādoq^d v^o sumit^{ur} partim notionaliter z partim essentialiter: vt. i. nec est purū essentialē/ nec purū notionalē/ sed est equaliter essentialē z notionalē. Ex eo q^d in suo q^d nominis ponitur terminus essentialis z termin^{us} notionalis: vt diligere sit amore absoluto diligendo spirare spiritū sanctū tanq^d amorē alicui impēsū: z sic includit in se diligere essentialē: q^d est omnibus modis essentialē diuina: z filiter includit in se spirare. Primū est essentialē/ secundū notionalē. **Q**uātū ad articulū secundū est cōclusio respōsalis: Pater z filius diligūt se spiritus sancto: vt diligere dicit^{ur} vtrūq^d essentialē z notionalē. Pater: q^d valet tātū: Pater z filius diligūt se amore absoluto z essentiali. Et sic diligēdo sese/ pducunt spiritū sanctū tanq^d amorē vtriusq^d vni. i. impensum/ z alij repensum. Ad intellectū supra dis. xij. q. ij. habitū. Et est aliquo modo similis loquēdi modus/ quo Joan. dicit: Diligamus inuicem nō tm lingua z verbo/ sed ope z veritate. Non tamē diligunt spiritus sancto tanq^d quodā amoris signo/ quo modo lingua z opus signa sunt interne dilectionis/ sed spiritus sancto tanq^d amore vero ab eis producto vni eorum impensio/ z alteri repensio. **Q**uātū ad articulū tertium est dubiū: Quomodo in diuinis est aliq^d q^d nec est purū notionalē/ nec purū essentialē/ cū quicquid est in diuinis: q^d non est formaliter persona/ est essentialē vel relatio. **S**olutio: Illud q^d nec est purū essentialē nec purū notionalē: sed vtrūq^d dicit^{ur} nō est aliq^d reale in diuinis: sed est terminus v^{el} signum

significās vtrūq^d. In cuius scz diffinitione quid nominis/ ponitur aliquid quod p^{re}cise significat essentialē. i. cōmune tribus z aliq^d notionalē. Plura alia quere dis. xij. q. ij. vt supra allegatū fuit pro clario^{re} dictoz intelligētia.

Distinctio. xxvij.

Opera magister egit de

S nomibus relatiuis fm se/ hic de eisde^m cōparatiue per comparatiōē ad nomina essentialia. In hac ergo distinctiōe cōparat^{ur} proprietates ad essentialē z personā/ in sequēti personā ad essentialē. **C**onclusio textualis prima hec est: Proprietates q^dbus persone determinant^{ur} z distinguunt^{ur} sūt in tribus personis z sunt ipse persone: sunt etiā essentialia. **S**ecunda cōclusio: Paternitas est realiter pater est z essentialis/ sed neut^{rum} formaliter. **T**ertia conclusio: Licet pater non sit eo pater quo deus: z est pater paternitate z deus essentialis. Nō sequit^{ur} paternitatem nō esse essentialē realit^{er}: sed sequit^{ur} ea nō esse idē formalit^{er} ad sensum frequenter tactū. **N**ot^{andum} p^{ro}positionū intellectus dependet ex textu z supradictis.

Questio vnica.

Trum proprietates diuini

Na sit realiter tam essentialis q^d psona. **D**uo bus articulis descendit^{ur} questio. **P**ro articulo primo notādū/ q^d hic nō fit inuestigatio nisi de distinctiōe reali/ q^d ostensum est supra dis. ij. z alibi di. xxvij. q. essentialis/ relatio z persona formaliter distinguunt^{ur}. Neq^d sit hic cōparatio alicuius proprietatis ad psonā cui^{us} ipsa non est cōstitutiuā: vt paternitas ad filiū vel spūſſctm: aut filiationis ad patrē z spiritum sanctū: aut spirationis passiue ad patrē z filium siue etiā spirationis actiue ad spiritū sanctū. **M**anifestū em est ista distingui realiter/ cum p^{ro}pter eas psona realiter distinguant^{ur}: vt dictū est dis. xxvj. sed h^{ic} fit cōparatio proprietatis psonalis ad personā quā cōstituit^{ur}: vt paternitatis ad patrē/ filiationis ad filiū zc. **H**inc titulus questionis potius sic formari posset: vt z persona z sua p^{ro}prietates ac essentialia sint idē realiter: **N**ot^{andum} autē suā proprietatē/ p^{ro}prietatē cōstituentē psonā. **S**ecundo supponit^{ur} q^d p^{ro}prietates hic non accipiunt^{ur} p aliquo p^{re}dicabili de deo: sed pro aliquo q^d est realiter in deo cōstitutiuū z distinctiuū persone: hoc est pro ipā relatione reali in deo: puta paternitate/ filiatione aut spiratiōe: de quo sup^{er} dis. xxvij. **Q**uātū ad articulū secundū est conclusio prima: Relatio seu p^{ro}prietates patris: puta paternitas non est idē omnibus modis cū essentiali vel psona: quibz essentialis est eadē essentialis: z persona psona. **P**ater: q^d distinguatur ab vtroq^d formaliter: vt habitū est supra dis. ij. q. j. z. q. xj. z dis. xxvij. vbi specialiter de distinctiōe formalis paternitatis a patre loquit^{ur} doc. **S**ecunda cōclusio: P^{ro}prietates vel relatio que est in deo realit^{er} non distinguunt^{ur} realiter ab essentiali/ nec a persona. **P**robatur quo ad primā partem: quia si sic/ aut p^{ro}prietates esset eque perfecta sicut essentialia/ aut min^{us} perfecta. Si primū/ essent duo dī: q^d si p^{ro}prietates distinguere^{nt} realit^{er} ab essentiali/ tūc nihil vni esset essentialis z p^{ro}prietates: z ita essent simpl^{iter} duo z non vni. **S**ec^{undo} de duobz diuinis psonis. Si secundū/ tūc p^{ro}prietates est imperfectior essentiali: z ita aliq^d imperfectū ēē intrinsecū z constitutiuū psona diuine: quod est hereticū.

Not. 2.

Arti. 2.
Cōdo.

Arti. 3.
Dubi.

Arti. 1.
Nota. 1.

Arti. 2.
p^{ro}do. 1.

2
L

Distinctio XXXIII et XXXV Questio vnica

Item si essentia et proprietates distinguantur realiter/bec esset simpliciter falsa: Pater et filius et spiritus sanctus sunt vni deus. Probat: quia queritur per quo supponitur deus. Si per personam vel relationem/pater quod esset falsa: quia non sunt vna persona nec vna relatio. Si pro essentia/adhuc esset falsa: quia sic neganda esset illa: Pater est essentia. Et per primum multo magis illa: Pater et filius et spiritus sanctus est essentia. Ans primum: quia nunquam constituitur est idem realiter alicui constitutivum: a quo aliquid constitutivum ipsum distinguitur realiter: et per primum pater/filius et spiritus sanctus non essent vni deus. Plures alias adducit doc. efficaces rationes. Secunda pars primum: quia quoniam aliquid est quodlibet constitutivum/est etiam ipsum constitutivum: sed relatio est realiter divina essentia: et est ipsa met relatio/manifestum est: ergo est constitutivum. s. pater et c. Hoc est sumarius de corpore questionis huius: vt habet in doc.

Distinctio. xxxiiiij.

Comparat magister per

sona ad essentiam ostendens quod persona constituitur a essentia quod ipsam constituit/idemprimitur realiter. Et potest sententia textus his conclusionibus sumari. Prima conclusio: Quilibet persona est realiter essentia divina: et omnes tres persone sunt vna et eadem essentia: nec est aliud esse essentie: et aliud esse persone. Secunda conclusio: Personae inter se realiter distinguuntur propter proprietates relationum realiter distinctas et ab essentia formaliter/propter quod aliquid dicitur de persona/quod negatur de essentia. Tertia conclusio: Catholice dici potest vna essentia trium personarum et tres persone vni deo. Et hoc propter vitare errores. Nam deus est nomen suppositum: vnum autem suppositum non est tres persone: nec e converso.

Questio vnica.

Trum persona sit rea

liter essentia divina. Ad istam questionem per respondens ex precedenti questione. Unde est conclusio vna responsalis et ista. Persona divina est realiter divina essentia. Patet ex predictis. Et probatur: Quando constitutiva sunt idem realiter inter se/constitutivum est realiter quodlibet constitutivum: sic est in proposito: ergo etc. Maior patet: quia sicut ex reali distinctione constitutivum inter se inferit distinctionem realem constitutiva quodlibet constitutivum: ita ex idemprimitate constitutivum inter se inferit idemprimitas constitutivi cum quolibet constitutivum. Item ostensum est dist. precedenti quod paternitas est eadem realiter cum persona: ergo similiter eadem est eadem cum persona realiter: licet distinguantur formaliter/propter quam formalem distinctionem non quicquid de vno predicatur/etiam predicatur de alio. Ideo multiplicato vno. s. persona/non oportet multiplicare essentiam. Nec sequitur: Essentia et persona distinguuntur formaliter: ergo sapientia et bonitas distinguuntur formaliter. Luitius ratio patuit super dist. iiij. q. i. Nec est sententia contraria in questione doc.

Distinctio. xxxv. de attributis divinis.

Acten magister egit

de trinitate benedicta quod ad se et sibi intransita. Dic consequenter vsque in finem agit de ipsa quod ad quodam attributa/fine quod est principium creature: quod sunt sapientia/potentia et bonitas. Quae in agendis fine propositum (non per necessitatem nature) ponuntur

operationum principia. Primo ergo determinamus de sapientia in distinctionibus septem. De ea agit primo in generali quo ad se dist. p. sen. Secundo/potest res scitas contineri in se obieciue dist. xxvi. Tercio quod ipsa est in obieciue scitis dist. xxvii. Quarto de ea potest se habet causaliter ad res cognitatas dist. xxviii. Quinto quod ad imutabilitatem eius ad res mutabiles scitas dist. xxix. Sexto specialiter de vna eius specie/quae est predestinatio quodrum ad effectum eius: dist. xl. Septimo/de eius causa: dist. xli. Et potest sententia textus sic sumari. Conclusio prima: Licet sapientia et scientia in deo sit vna simplex divina essentia: fortiter tamen varia nominata in ordine ad scita. Hoc ostenditur: Nam dicitur non solum scientia/sed etiam praescientia et providentia/dispositio/predestinatio/providentia. Praevidentia et praescientia sunt de futuris. Dispositio de faciendis. Predestinatio de salvandis. Providentia idem est quod dispositio. Scientia autem et sapientia de omnibus eternis et temporalibus/praeteritis/presentibus et futuris. Sed tunc est dubium/an in deo fuisset praescientia si nulla fuissent futura. Pro quod est hec conclusio scda: In deo fuisset id quod nunc est praescientia. i. e. essentia divina quae nunc scit futura: sed non fuisset tunc dicta praescientia propter defectum connotati. Tertia conclusio: Quia omnia novit deus/omnia dicuntur esse in deo et fuisse in eo ab eterno et in eo fuisse vita. Nec latius habent in textu.

Questio. j.

Trum in deo sit scien

tia ex natura rei. Trium articuloz numero terminabitur questio. Pro articulo primo notandum post ea quae dicta sunt in plo. q. iiij. quod scientia dupliciter accipitur. Uno modo pro noticia adhesionis veritatis complexi/natura causari ex aliqibus premissis per demonstrationem. Alio modo generaliter pro omni noticia. Secundo considerandum contra ea quae habet beatus Thomas parte. i. q. xiiij. arti. i. quod immaterialitas non est causa/quare aliquid est cognoscitivum. Primum: quia multa sunt accidentia immaterialia: quae tamen non sunt cognoscitiva. Similiter finem communem/formam celi est immaterialis et tamen non cognoscitiva. Item possibile est deum producere formam immaterialem/simplicem/per se stantem/non cognoscitivam: nullam enim includit contradictionem. Preterea dare esse materiam non impedit cognitionem: alioquin anima coniuncta non posset ita perfecte cognoscere sicut separata: et ita minus perfecte cognosceret anima beata post resurrectionem quam ante: quod patet esse falsum. Pro articulo secundo est conclusio prima: Accipiendo scientiam primo modo/scientia non est in deo. Patet: quia nihil in deo est acquisibile per demonstrationem. Secunda conclusio: Accipiendo scientiam secundo modo/scientia est in deo intrinsece. Patet: quia secundum scripturam/sanctos et philosophos deus est vere intelligens et cognoscens. Item deus est summus ens: ergo intelligens/sciens et cognoscens. Nec conclusio est theologorum et philosophorum. Nam Matth. xj. Nemo novit filium nisi pater/nec pater nisi filius. Et ita deus novit se: et in alijs innumerabilibus locis. Item primo de anima dicit philosophus contra empedoclem/deum insipientissimum esse/si non cognosceret discordantia: et mortalia esset sapientiora quae cognoscunt (secundum empedoclem) omnia. Item. xij. metaphys. tra. iij. ca. iij. probat philosophus in deo esse summam et sempiternam delectationem secundum intellectum et vitam. Non quidem tanquam distincta a deo: sed tanquam ea quae sunt deus. Item in eodem libro dicitur non longe a fine. Si deus non intelligit/quicquid erit insignis: se habet vt

Arti. 1.
Nota. 1.

Arti. 2.
2do. 1.
B

dormiēs. Tūc paucis interpositis subdit: Palā q̄ di-
uinissimū z honoratissimū intelligit. Idē habet sen-
tentialiter in multis locis. ¶ Probat etiā rōne hec
cōclusio. Quicqd dicit p̄fectionē simplr / hoc deo est
attribuendū: scire siue intelligere sunt h̄mōi: q̄. Ma-
ior est virtualr p̄bi vbi sup̄ in hoc reprobat̄is pitbago-
rā z speusippū / dicētes: nō oportet om̄e nobilissimū
z oprimū esse in principio primo. Et patz etiā: qz als
p̄mū nō esset p̄fectissimū / si aliqua p̄fectio simpliciter
sibi deficeret. Quō etiā probat p̄b: Deū intelligere
seipso / nō per supadditū. ¶ Vocat̄ autē hic p̄dicatū
simpliciter perfectionale / qd nullā imp̄fectionē siue
diminutionē importat: nec ad ipm sequit̄ imp̄fectio
aliqua simpliciter / siue in respectu alterius. Respe-
ctu alterius significat diminutio / si sequat̄ hoc ēē mi-
nus p̄fectū quodā alio: siue aliud esse p̄fectū ip̄o. Idē
qz hoc nomē asin⁹ nō d̄r p̄dicatū p̄fectionale simplr /
q̄uis significet rem p̄fectā in tali specie: eo q̄ est repe-
rire aliud p̄fectū asino: sic bō / sic albedo: z quecunqz
solū creaturā fecant / vt creatura est. Minor probat̄:
qz sciētia est perfectio intellect⁹. vj. erbi. Ideoqz oēs
hoīes natura scire desiderāt. Spectatqz ad perfectio-
nem rei q̄ sit cognoscēs / imo cuiuslibet iocūdus est co-
gnoscere: q̄ eius oppositū: pura non cognoscere: nec
ad rem esse cognoscētē / sequit̄ aliq̄ imp̄fectio. Nulla
em̄ rōne pōt ostēdi / q̄ aliqd sit meli⁹ cognoscētē. Idē
dicit p̄b. xij. metaphysi. q̄ intelligere diuinissimū
est. ¶ Tertia conclusio: Sciētia q̄ deus est realiter / est
ex natura rei diuina essentia ab ea penitus indistin-
cta: nec realiter nec formaliter / s̄ oibus modis eadē
essentia: qd essentia est eadē sibi ip̄si. Prima pars patz qz
sciētia est diuina essentia / z nō p̄ cōsiderationē intelle-
ctus: q̄ ex natura rei. Teneat p̄na a sufficiēti diuisione.
Prima pars assumpti patz: qz qdqd realiter est in deo
est diuina essentia. Scda pars: qz negotiatio intellect⁹
n̄rī nihil facit ad hoc q̄ de⁹ sit sciētia / nō plus q̄ q̄ de⁹
sit essentia. ¶ Quātū ad articulū tertium / dubitat̄ cir-
ca conclusionē tertiā. Intellect⁹ z sciētia predicatur
de deo per modū differētiē / z nō in quid: ergo non est
oib⁹ modis idē essentia. Solutio: Nihil horū p̄dicat̄
de deo p̄ modū differētiē vel denotatiue. Et licet fm̄
vocē / deus est intellectus substantia sciēs: tamen p̄
illas intelligi debēt p̄dicatiōes qd dicitur vtp̄ illā:
Deus est substantia intellectualis / illa: deus est sub-
stantia que est intellect⁹. Sicur dicim⁹: Nec est crea-
tura salis. i. creatura que est sal. ¶ Si dicis: eadē rō-
ne posset dici q̄ deus est intellectus volūtatis: et q̄
fortes est aīal humanū. Albedo est qualitas coloris.
Accipiēdū illas p̄positiōes intrāsiue: Deus est intel-
lectus qui est volūtas. Fortes est aīal qd est homo.
Albedo est qualitas q̄ est color / que vidēt̄ absurda.
¶ R̄sponso. ¶ Multa ex cōmuni vsu loquentiū p̄cedū
tur in certis terminis / que in alijs terminis nō dissi-
militer se habētibus q̄tū ad constructionē vsus non
admittit. Sic p̄cedit: Nec est creatura salis: z nō cō-
ceditur: Fortes est creatura hoīs. Sic cōcedit: q̄ ali-
quid habet colozē albū vel nigrū: sapozē dulcem vel
amarū: z nō cōcedit q̄ aliqd habet habitū scientē vel
ignorātē. Et cōuerso cōcedit: q̄ aliqd habet habitū
scientiē: z nō cōcedit q̄ habz colozem albedinis. Nec
hic aliqua causa querēda est / nisi volūtas vreniū li-
cet frequēter aliqua cōmoditate moti sunt. Qēs ta-
mē p̄dicte fm̄ cōstructionē intrāsiuā equalit̄ eēnt cō-
cedende. ¶ Scdo dubitat̄: Si sciētia dei oibus mo-

dis est sciētia: quo modo concedit̄ sciētia esse in deo
vel in essentia diuina / cum essentia non sit in essentia.
Dicat̄ primo: q̄ cōcedit̄ intrāsiue: vel etiā sic cōcedit̄
essentia est in deo. i. in persona / in patre / in filio / i spi-
ritu sancto: ita etiā cōcedit̄: sciētia est in deo: nō tamē
proprie sciētia est in diuina essentia / nisi ad sensum
intrāsiuū. ¶ Si queris an concedendū sit ex nunc
dictis: q̄ in deo sit habitus / cum oīs sciētia sit habi-
tus. Respondet̄: si habitus dicit̄ aliquid distinctū a
cognitione actuali / sic in deo non est habitus: nec sci-
entia diuina est habitus / sed cognitio actualis eter-
na. Si hō accipit̄ cōmuniter vt extendit̄ se ad cogni-
tionē actualē z habituale / sic posset cōcedi in deo esse
habitū sciētiē: s̄ qz frequēter habit⁹ caput vt qd distin-
ctum ab actu / facilius dicit̄ nō om̄e sciētiā esse habi-
tum: qd vez est de sciētia diuina: non est tamē diffi-
cultas nisi de noīe. ¶ Tercio dubitat̄: Quēcūqz ha-
bent ordinē inter se sunt aliquo modo distincta: s̄ inf-
essentiā / intellectū z intellectionē est ordo quidā. Nā
intellectus est propinquior essentia q̄ intellectus siue
sciētia: qd sic patet ex cōmuni maxima apud aliq̄s.
Quēcūqz ordinē haberēt aliqua si essent distincta re
aliter / eundē habēt cū nō distinguunt̄ realiter: sed si
esset realis distinctio / tunc ab essentia imēdiate pul-
laret intellectus: z ab intellectu produceret̄ intelle-
ctio. Ad hoc d̄r q̄ inter volūtātē / intellectū / essentiā /
sciētiā / nullus est ordo in natura rei: nō plus q̄ inf-
essentiā z essentiā / licet forte inter cōceptus illos pos-
sit esse ordo aliq̄s. Ad probationē dicat̄: q̄ intellect⁹
non est p̄pinquior essentia diuina q̄ sciētia vel intelle-
ctio: sed ita sciētia est oibus modis diuina eēntia sic
intellectus: z cōuerso. Ad probationē dicat̄ q̄ p̄posi-
tio assumpta non est vniuersalit̄: q̄ imo creatur⁹ est
vniuersaliter falsa: qz eo ip̄so q̄ in creaturis aliq̄ po-
nuntur idē / nullū ordinē habēt: neqz fm̄ rē neqz fm̄
rōnē. In deo etiā falsa est: qz essentia diuina z essentia
diuina si distinguerent̄ realit̄ (in p̄e. s. z filio) haberēt
ordinē originis: z tū essentia z essentia nullū ordinē
habent. Sic de essentia diuina z intellectu diuino di-
citur: q̄ nullū ordinē habēt inter se / q̄ tunc q̄z habe-
rent ordinē si essent realit̄ distincta. Hui⁹ maxie im-
pugnationē latiorē vide. q. ij. prologū in doc. Jte. q.
p̄senti z alibi. ¶ Si diceres: Illa distinguunt̄ rōne
que habent diuersas rōnes / siue q̄ correspōdēt diuer-
sis rōnibus: s̄ essentia / intellectus diuin⁹ / sciētia di-
uina / habēt diuersas rōnes siue correspōdēt diuer-
sis rōnibus: z ita distinguunt̄ rōne. Ad illud r̄ndet̄
post dicta in. q. iij. dis. ij. p̄mittendo q̄ distingui rōne
capit̄ dupliciter. Uno modo p̄rie vt attribuit̄ ipsas
rōnib⁹ distinctis: siue his q̄b⁹ h̄mōi distincte rōnes
corrident eo mō quo vnū signū corrident alteri vt cō-
ceptus voci. Illo mō q̄cūqz rōne distinguunt̄ / non
sūt idē realit̄: qz nūqz due rōnes nō synonyme siue si-
gna nō synonyma sunt realiter idē. Et hec distinctio
rōnis nō est nisi signoz siue eēntiū rōnis z non rerum
que nō sunt signa: vt dictū est sup̄. dis. ij. ¶ Alio mō
capit̄ distinctio rōnis multū improprie: put attribui-
tur vni z eidē oib⁹ modis ex natura rei: qd correspō-
det diuersis rōnibus eo mō quo signatū corrident si-
gno: sic pōt cōcedi deū distingui rōne / p̄ quāto de⁹ di-
uersis cōceptib⁹ fecat̄. Qui qdē cōceptus p̄rie distin-
guuntur rōne: s̄ sicut fm̄ hāc impropria acceptionē
cōcedit̄: q̄ essentia / intellect⁹ / sciētia / in deo rōne di-
stinguuntur: sic concedendū est essentiā z essentiā rōne

Dubi. 3

B

Arti. 3.
Dubi. 1.

R̄sponso.

Dubi. 2

distingui intellectū z intellectū: qz essentia diuersis
rōnibz fecit: z sicut intellectū. ¶ Illa acceptio p tan
to est impropria: qz distingui nō p pte p dicit de eo
qz est vnū z idē in se nullo mō variatū. De^o aut oī
no inuariat: vel pot^o oīno ex natura rei indistin
ctius adducit fecit diuersis rōnibz ppter aliquā realē
diuersitatē p bmoī rōnes cōnotatam: z ppter hoc nō
pōt dici distingui rōne p pte. ¶ Qz hō cōmunit auc.
dicūt idē realr distingui rōne/ intelligi debet q de
aliquo fminis supponētibz p eadē fectiue acceptis/
p dicit distingui rōne. De hoc vide Occā. iij. qdli.
q. ij.

Questio II

Trū deus intelligat

oīa alia a se disticte. ¶ In materia hui⁹
questionis sicut z in multis alijs fidem
nām cōce: nēribus impie errauit cōmen. Auerrois
dicēs deū extra se nihil cognoscere. Hūc suū errorē
qbusdam rōnibz munire conat⁹ est. xij. metaph. cō
men. ij. in plectiōe siue expositiōe textus Aresto
relis ibidē. Tū arguit pmo: Obiectū intellectū est
pfectio intelligentis: nihil aliū a deo est pfectio dei:
g nihil aliud a deo est obiectū cognitū. ¶ Secūdo: qū
intellect⁹ intelligit aliud a sua substantia/ sua actio
nō erit sua substantia: z p cōsequēs pficiē p suā actio
nē: sed de^o nō pōt perfici ab alio: g actio sua necessa
rio erit sua substantia: z p psequēs nō intelligit nisi se
¶ Tertio/ si deus intelligit aliud a se illd necessario
intelligit/ cū qd d de^o intelligit/ nō pōt nō intellige
re: s; qz necessario intelligit aliud/ suū esse necessa
rio est p aliud: de^o autē nō est per esse cuiuscūqz alie
rius/ quare nihil aliud intelligit. ¶ Quarto: Omē
qz intelligit aliud a se/ trāsmutat in aliud: de^o nō est
trāsmutabil⁹. ¶ Quinto/ de^o nō intelligit vilia: qz
hoc ignobilitatis est: nā fm p h. xij. metaph. Non
videre quedā dignū est qz videre: et p psequēs nihil
aliud a se. ¶ Sexto: In separatis a materia idē est
intellectus z intelligibile. iij. de aia. Hoc idē dicit
xij. metaphisice. sed de^o est maxie separatus a mate
ria: g nō intelligit nisi se. ¶ Septimo Si intelligit
alia a se/ aut de ipsis h; sciam vniuersalem aut pri
cularē. Nō vniuersalē: qz illa ē i potētia/ deus nullo
mō est in potētia/ seu nulla potētia ē in scia eius: g in
deo nō ē scia vniuersal. Nec picularē: qz sūt infini
ta: s; infinita nullo mō determinant p sciam. ¶ Rō
nes iste Auerrois qz ponit loco p allegato cōmē. s; z
ij. sup. xij. metaph. Aresto. multipl^r deficiūt p qz
neqz p bāt/ qz intēdebat ipē cōmētator: p bare: ideo
ad eas rēndendū est. ¶ Ad p mā dicitur: qz maior vni
uersaliter nō est vera. Tū qz lapis intellectus ab ho
mine/ nō est pfectio hoīs. Tū qz de^o intelligit se/ etiā
fm eū/ z tū ipse nō ē suū p p pfectio p pte loquēdo:
ideo maior de vtrūte fmonis simpl^r falsa ē tā in no
bis qz in deo: sed si intelligit causalit^r/ habet vritatem
dūtaxat/ qū intellectio causat ab obiecto: tūc em ob
iectū est pfectio intellectus nō formal^r ipm perficiēs
sed effectiue in qzū causat intellectionē in intelle
ctu/ que formaliter intellectū pficit. In deo autem
obiectū cognitū nihil causat: neqz intellectio dei est
causata/ s; est ipsamet diuina essentia: res hō extra
cognite ab illa/ sūt causare. ¶ Ad secūdū: Si p actio
nem intelligit opatio. Maior est falsa: qz ex eadē se
queret^r qz deus neqz crearet neqz conseruaret aliud
a se. Cōsequēs ptra p h. eo qz ab eo dicit dependere

celū z totā naturā. Sic arguēdo: qū de^o agēs creat
siue pseruat aliud a se/ sua actio nō ē sua substantia z ē.
vriple arguit. Neqz maior illa est pbara. ¶ Ad ter
tiū dī/ qz minor est falsa: vritatē tū habere pōt qū ali
qd necessario intelligit aliqd intellectioē a se distincta
z ab alio causata: tūc qz nihil causat qd nō ē: necessa
rio esset obiectum cognitū causā intellectionē: sine
q nō posset eē intelligēs. Sic aliq mō obiectū eēt cā
ipi intelligēt. Ubi hō intellectio nō causat ab obie
cto vt h; nihil h; vritatē minor. ¶ Ad qrtū dī/ qz ma
ior est falsa: Nec h; vritatē nisi de eo: qd aliqd a se de
nouo incipit intelligere. Illud necessario trāsmutat^r
cū de nō intelligēte tale obiectū fiat intelligēs illud.
Nec trāsmutat in illd intellectū: nisi eo mō qz intel
ligit aia eē qdāmō oīa: in qzū qndā sūtitudine: in se
h; oīm qz cōgscit. In pposito aut deus nihil de nouo
cōgscit. ¶ Ad qrtū dī/ qz intelligere vilia intellectionē
causata a viliibz: potēte ipedire ab intellectionē nobi
liorē: vt nara inclinare ad faciēdū aliqd vile: est indi
gnū ac ignobile: sed nullū hōz est in deo: vt etia: vt
aliq exponit. Ignobile ē intelligere vile. p pte cogni
tiōe z distincta z adeqz: p quāto s; ipedit a cogni
tiōe nobilioris: licz oīa cognitio fm se pficiat intelli
gentē sit qz de nūero honorabiliū honorū: vt dicit
pmo de aia. Quō aut de^o intelligat mala posterius
dī cū agēt de ideis. ¶ Ad sextū dicēdū est: qz p illā p
positionē p hā nihil aliū vult: nisi qz intellect⁹ nat⁹ est
scipm intelligere. Et tūc idē ē intellect⁹ z intelligibile.
Nō tū loqz vniuersal^r qz intellect⁹ solū se intelligat:
vt fact^r p z aduertēti textū verobiqz. ¶ Ad septimū di
cit^r qz de^o oīa cōgscit vna simplici intellectionē q ipse
est q intuitiue distinctissime z pfectissime res noscit
oībz modis qbz res est noscibilis: referēdo ad rē co
gnitā/ id est noscit res fm oēs modos qbz se habēt in
se ad se: z ad alia: oēsqz rez differētiās pueniētiās et
vniuersaliter oēs habitudines. Nō tū noscit res oī
bus modis cōgscēdi: qbz a potētia cognitiua est no
scibilis. Quia nō illis q dicit impfectionē in cōgscē
te. Et ita nō noscit discursiue nec p fuse: siue indistin
cte obscure. ¶ Et cū arguit picularia sunt infinita:
z ita nō cōphendunt aliqua scia: dicit Occam. q. p
fenti: q nullū est incōueniēs ifinita determinate co
gnosci z cōprehendi ab infinito: siue infinita sciētia.
Sed an de^o infinita cognoscat: z ea pducere possit
vide in nfo colle. in. ij. disti. j. q. iij. Itēz. xvij. p m. q.
viij. Sic g patēt argumēta cōmen. nihil cōcludere:
imo videt in hoc sibi p radicare. Alibi nāqz dicit: qz
natura determinare agit: licet non cognoscat: dire
cta ab agente infallibili: s; ab ipso deo. Quō ergo
diriget a deo: si deus nō plus cognosceret operatio
nem nature qz ipa natura: imo sic etiā deus si nō co
gsceret effect⁹ suos: indigeret alio dirigēte. ¶ Istis
pmissis est p articulo secūdo pclusio pma: Deus in
telligit se sūme z pfectissime. Ista cōclusio est omniū
phoz z theologoz declarata auc. in. q. pcedenti ad
ducis. Et pbat ratione: Sūmo z pfectissimo cōg
scenti competit sūma z pfectissima cognitio. S;
cognitio dei: cognitio est pfectissima: qz pfectissi
mi obiecti: ergo puenit deo: qui est sūmū cognosceō
¶ Secūda cōclusio: deus intelligit omnia alia a se
clarissime z distincte. Probatur conclusio ista p m
mū auctoritate Prover. xvij. Qēs vie hoīm parent
oculis eius. Item eiusdem. xij. Deus inspector est
cor: dī: ipē intelligit z seruatoz anime tue nihil fallit

Art. 24
Cōcl. 1.
L

z

Da

redderq; hoi iuxta opa sua. Et in ps. xxiij. De celo p
sperit dñs: vidit omnes filios hoim. C Rōne etiam
persuadet: Nā de⁹ est agens p intellectu z volunta
tem: q̄ intelligit id qd producit: sed oīa alia produ
cunt a deo: q̄. C Itē de⁹ pfectissime cognoscit seipm:
q̄ intelligit se esse causam oim: z per se quēq; omia
cuius est vel esse potest causa. C Itē aliq; effect⁹ est
sufficiens representatiuū sue cause: sicut species co
loris colorem a q̄ causat representat: q̄ multo mag⁹
causa sufficiens z totalis est representatiua effectus
sui quē cōtinet virtualit̄: z maxime ei qui perfecte co
gnoscit causam. Taliter autē deus seipsum cogno
scit: ergo zc. C Aliē multe sunt rationes p alios ad
ducte que omnes z si nō demonstrant qñ circūscri
pta fide possent solui: tñ fide est credēda conclusio.
C Sz licz illa p̄clō sit vera z fide credita: tñ rōne na
turali probari nō pōt euidenter quin solui possit. Li
cet pleriq; varias rōnes adducant: vtp̄ta sanctus
Tho. pte. j. q. xiiij. arti. v. et ceteri/ q̄rū aliq; doc. ad
ducit in textu. C Pro articulo tertio est dubiū circa
p̄clusionē primā: Quia deus nō intelligit se p aliq;
distincū: vt patz ex dictis. C Itē etiā intellect⁹ crea
tus intelligat seipso sine aliquo alio representatiuū
et videt q̄ sic: q̄ intellectus creatus est sibi ipsi sum
me presens: z ita cū res sufficēter est sūp̄suius repre
sentatiua/sequit q̄ seipsum cognoscat sine alio: qd
tamē pro tanto falsum est: q̄ tunc intellectus semp
esset in actu cognoscēdi seipm/ cū semp sit sibi suffici
enter presens. Et si sit tunc directe z sine reflectio
ne intelligeret specie intelligibilē in se existentē z suā
intellectionē/ qd nō cōcedit. Talia em̄ intellect⁹ nō
ster nō cognoscit nisi p discursum. C Itē vel de⁹ intel
ligeret se intellectione simplici vel cōplexa. Nō secū
dum: q̄ tunc in deo eēt pluralitas cognitionū z cō
positio. Nec primū: q̄ tunc nō intelligeret se esse bo
num sūme pfectionis zc. et p cōsequēs nec amaret se.
C Itē vel intelligeret se fm omēs rōnes qd est in
telligibilis. Et sic esset in eo mltitudo et pluralitas
rationū: vt argutū est iā: vel nō fm omēs: z ita fm
aliq; ignoraret se qd est inconueniēs. C Ad illa rñ
detur ad primū: Quicqd sit de intellectu angelico:
de quo videndū est li. ij. de intellectu nostro dicū: q̄
nō est de intellectu actualis/ s; potētiālis: ideo in
diger aliquo actuante ipsuz vt intelligat. Ideo qd nō
est ipse sufficiens representatiuus sūp̄sui⁹ vt intelli
gat seipm. Et iā intellect⁹ noster cōiunctus est corpi
Et ppter colligantiā cū viribz sensitivis nō potest co
gnoscere/ nisi ad quoz cognitionē assurgit ministe
rio sensitiuarū viriū: sicut habet. ij. de aīa: Necessē
est quēcūq; intelligētē p̄trasmata speculari. Et in
de sensu z sensato: Nihil est in intellectu zc. Ideo ni
hil pure intelligibile (quale est ipsemet intellect⁹ vel
etiā intellectio) sufficit actuare intellectum ad sui
cognitionē immediate. Secus est de intellectu diui
no qd nō indiget alio actuante: sed ipse est actus pu
rissim⁹ nulla omnino potētiālitate p̄mixtus. C Ad
secundū z terriū dicū/ sicut dictū est in solutiōe vlti
me rationis cōmētatoris/ q̄ vnica simplici intel
lectione sine aliqua cōplexione intelligit seipm. Que
intellectio simplex q̄ infinita cōtinet in se eminēter
omnes cognitiones quocūq; deū representātes. Et
ita cognoscit se bonū summū/ p̄fectissimū: et omni
no fm omne habitudinē/ qua se habet z ad se et ad
omne creaturā. Et ita nullo modo se ignorat. Nec

tñ iō in se bz plures rōnes: neq; sua intellectio est oīs
ratio: qua cognoscit a creatura: licet omne modum
cognoscendi z representandi eminenter z virtute cō
tinet. Sicut etiam deus ipse pfectionē cōtinet emi
nenter omnis creature. Nec tamen est asinus leo vl
lapis. Sicut etiā angelus intuitiue cognoscens pa
rietē licet nō cognoscat sensatione parietē. Nō tñ iō
eā ignorare dicēdus est: cū cum altiori z clarioz co
gnitione intelligat: q̄ oculus vidēdo. Vide occā in
cētilo. p̄clusionē. xliij. et. xliij. Itē conclusionē. lxxxj.
vbi ostendit q̄ deus est scia cuiuslibet scibilis.

Questio

III

Trū essentia diuina

fit p̄mū obiectū intellectus. Solito mo
re tribz articulis questio terminabitur.

Notandū ergo primo: post dicta in dist. ij. q. iij.
et dist. iij. q. j. q̄ quantū hic sufficit: multiplex pōr in
telligi p̄mitas obiecti cognoscibilis: scz pfectionis:
originis z adeq̄tionis. Et b dupliciter: scz adequa
tionis fm pfectionē ipi potētie cognitiue: vel fm p
dicationē quō. Pbs. j. posterior z loq̄ de p̄mitate.
C Obiectū p̄mū p̄mitate pfectionis est p̄fectissimū
intelligibile a potētia cognitiua: sed obiectū p̄mū p
mitate originis vel generationis: est qd terminat p
mū actū potētie cognitiue: Obiectū p̄mū p̄mitate
adeq̄tionis: fm pfectionē est illud qd est eque p̄
ctū cū ipa potētia vel actu eius. Obiectū p̄mū p̄mi
tate adeq̄tionis fm p̄dicationē est qd predicat de
oibz p se cognoscibilibz a tali potētia: quo mō hoc
cōmune coloratū vel lucidū: dicū esse obiectū p̄
mū visus. Non quidē q̄ hoc cōmune sit visibile: sed
quia de omni visibili p̄dicat. C Secundo norandū
z supponendū ex supra dictis in dist. ix. z alibi: q̄ in
diuinis nō est ordo pfectionis: nō plus q̄ ordo di
uinationis: quia vbi est ordo pfectionis ibi est mag⁹ p
fectū z minus p̄fectū. Sed in diuinis nihil est imp̄
ctum seu minus p̄fectū. Sed dei respectu alioz a se
est ordo causalitatis z ordo pfectionis. In deo autē
respectu alioz qd est in deo est ordo originis: id est
est aliq; originās: z aliq; originatū. Est etiā ibi po
ritas cuiusdā cōitatis essentie ad p̄mitatē zc. Vñ
bene sequit: pater: q̄ essentia: z nō conuerſo. C Pro
articulo secūdo est cōclusio p̄ma: Diuina essentia est
obiectū p̄mū intellectus diuini p̄mitate p̄fectio
nis respectu oim ab eo intelligibilū. Cōclusio ista ē
manifesta: cū essentia diuina sit oī alio a se p̄fectior:
imo simpliciter infinite p̄fecta: z ita p̄fectissima. Sz
dice. essentia diuina nō est p̄fectior attributis: scz sa
pientia potētia que etiā sunt formaliter infinita. Di
cendū est: Si p attributū intelligit p̄dicatū de deo
predicabile: quales sunt p̄cept⁹ illi cōmunes: sapiē
tie: potētie: bonitatis: vt s. dist. ij. q. ij. falsū ē q̄ se infi
nita: q̄ illa sunt creature z realiter a deo distincte.
Si hō intelligit illud qd realiter in deo est sapiētia:
bonitas zc. Sic verū est: q̄ essentia nō est illis p̄fe
ctior cū illa sint oibz modis essentia diuina: que di
uina cēntia nō est p̄fectior seipā: nec aliq; qd realiter
est ipa: z ita nullo qd est in diuinis. C Secūda p̄clu
sio: Essentia diuina nō est p̄mū obiectū intellect⁹ di
uini p̄mitate originis vel generationis. Probāt⁹
quia non prius intelligitur essentia diuina q̄ crea
tura: ergo. p̄sequētia tenet ex quid nominis. Ante
cedens p̄bat⁹: quia quādo vna et eadē intellectuōe

Arti. 3.
Dub. 1.

Solo.
E

Arti. 1.
Nota. 1

Nota. 2
B

Arti. 2.
Cōcl. 1.
C

Cōcl. 2.
D

omnino indistincta intelligunt plurimò pri⁹ intel-
ligi⁹ vñ q⁹ reliquū: sed eadem intellectione omni-
no intelligitur diuina essentia z creatura: ergo zc.
Unde licet vñ obiectū (scz essentia) sit prius alio
obiecto: puta creatura/natura/pfessione/et origi-
ne: tamē intellectio vñ obiecti nulla prioritate ima-
ginabili est prior intellectione alterius obiecti: quia
est omnino eadem intellectio sine omni imaginabi-
li distinctione. **Sed diceret:** Tūc sequerē q⁹ crea-
tura prius intelligeret q⁹ fili⁹ in diuinis produce-
retur: et ita creatura fm aliqd esse (scz obiectiuum)
esset ante filiū/qd non videt verum. Et probat con-
sequentia: qz pater intelligendo se producit noticiā
genitā siue verbū: z ita prior est intellectio siue act⁹
intelligendi verbo. Dicendū q⁹ nec añ nec postq⁹ fi-
lius pducitur/intelligitur creatura: sed simul intel-
ligitur creatura z filius producit: nec in aliquo si-
gno vel instanti intelligitur creatura/in quo nō p-
ducitur filius: nec eōuerso: quia non sunt ibi talia
signa nature vel originis: vt visum ē dist. ix. **¶** Et
etia conclusio: Essentia diuina est primū obiectū pri-
mā eadequationis fm perfectionem. Patet: qz ni-
hil est eque perfectum intellectiōi diuine/nisi de⁹
siue essentia diuina: que nō solū est eque perfecta in
tellectiōi diuine/sed omnia eadem. Et ita in cōclu-
sione nomē eadequationis debet extendi/vt dicatur
adequari fm perfectionē: qd non est magis vel min⁹
perfectioni/quo modo idem adequat sibi ip⁹ si.
Potest tamen proprie loquēdo esse eadequatio inter p-
sonam z intellectiōem/que licet idem p⁹ficant rea-
liter/distingunt tamē formaliter. **¶** Quarta con-
clusio: Essentia diuina nō est primū obiectum diui-
ni intellect⁹ p⁹mitate eadequationis fm predicationē:
nē: qz nō p⁹dicat de omni per se intelligibili ab intel-
lectu diuino: qz nō de creatura. **¶** Quinta cōclusio:
Obiectum primū diuini intellectus p⁹mitate ade-
quationis fm predicationē/est aliqd cōmune predi-
cabile de omni intelligibilia deo: puta ens vel res ca-
ptum transcender. **Probat:** quia tale predicat⁹
de omnibus cognoscibilib⁹ a diuino intellectu zc.
¶ Quantū ad articulū tertium dubitat circa illas
duas vltimas cōclusiones. Et pōt argui sic: Obie-
ctum adequatū intellectus diuini nō est aliqd cōm-
mune. **Probat:** qz illud est obiectū adequatū poren-
tie/sine quo potētia nō potest habere aliquē actum
quin terminet ad illud. Tale autē est essentia: qz nō
potest intellectus diuinus intelligere quācūqz cre-
aturam quin intelligat essentiā. **¶** Ad illud dicēdū
q⁹ licet virtute essentie intelligat creatura. **Ad** hunc
sensum/q⁹ intellect⁹ diuini intelligēdo creaturā/ni-
hil recipiat a creatura: z ita nō vtute creature intel-
ligit creaturā/sz vtute essentie: sed intelligēdo essen-
tiam diuinā intelligit creaturā: non tñ ideo essentia
diuina est obiectū p⁹mū p⁹mitate eadequationis. Sz
magis ex hoc posset aliq modo argui/q⁹ est p⁹mū pri-
mitate eadequationis fm pfessione/co q⁹ in ei⁹ vtute
intelligit oia sicut virtute p⁹ria: qz idē est intellect⁹
z essentia (vt sepe dictū est) z vna virt⁹. **¶** Nec etiam
cōcedendū/q⁹ essentia diuina sit primū obiectū mo-
uens diuinū intellectū: qz diuin⁹ intellect⁹ nō moue-
tur ad intelligēdū: neqz aliq mō distinguit ab essen-
tia: z sic essentia nō mouet se/ita nec intellectū. Etia
mouere intellectū ad cognoscēdū accidit obiecto p⁹
se. Si em de⁹ crearet noticiā in intellectu/illa intel-

lectus intelligit obiectū: nō min⁹ q⁹ si obiectū moue-
ret. Neqz v⁹ est: q⁹ intellectio diuina depēdet ab in-
tellectu z intelligibili: qz intellectio diuina (cū sit oī-
bus modis diuina essentia) a nullo depēdet. Nec se-
q⁹ intellectio nō est sine vtroqz intellectu. sz z intelli-
gibili: q⁹ depēdet ab eis. Nā nihil pōt ēē sine seipso.
Et nō nihil depēdet a se ipso. Et ita in p⁹posito: In-
tellectio est intellectus z intelligibile: sine q⁹ esse nō
pōt intellectio. Multa similia habes in questione.
¶ Notandū etiā est p⁹ intellectu q⁹ntē cōclusionis: et
supponit ex p⁹missis dist. iij. q. j. q⁹ obiectū adequa-
tū est aliqd cōmune p⁹dicabile de oīb⁹ per se apprehē-
sibilib⁹ a potētia si tūc ens est vniuocū oīb⁹ intelli-
gibilib⁹ ipm est tale. Si aut nō est vniuocū oīb⁹ intelli-
gibilib⁹: nō est aliqd obiectū adequatum intellectui
diuino.

Questio III

Trū ad hoc q⁹ deus

intelligat distincte omnia alia a se: requi-
runt necessario in eo distincte relatiōes
rōnis ad sua intelligibilia. Recitat⁹ ex impugnā a
doc. opt. Bandauē. q⁹ tener p⁹ratē affirmatiuā. **¶** No-
tandū itaqz p⁹o arti. j. q⁹ relatio ratiōis aliquādo
accipitur p⁹o signis relatiuis cōnotantib⁹ actū in-
tellectus vel voluntatis: vt signū p⁹ecium. Aliquā-
do accipitur p⁹o re significata p⁹ b⁹mōi relatiuū. Et
supposito q⁹ cōceptus sit qualitas mētis: hoc signi-
ficatum nō est aliqd distinctū a rebus absolutis: sed
est res absolute: z actus intellectus aut voluntatis.
Qui etiā est res absoluta vt p⁹eciū nihil aliud signi-
ficat q⁹ pecuniā z rem appreciatam: z actum volun-
tatis p⁹sentē z p⁹teritū: quo voluit talem pecuniā es-
se dinumerationē vel equiualentia talis rei. Sic si-
gnū significat vocem: vel scriptū: z rem significatā:
z actū voluntatis imponētis vocem ad sic significan-
dum sic ergo talia relatiua significat nō aliud q⁹ ab-
soluta: sic intelligens significat intelligentē: rem in-
tellectā z intellectiōē: z nullā aliā rē quocūqz ima-
ginabilē. Istis em existentib⁹ est intelligens: oībus
alijs imaginabilib⁹ circūscriptis. **¶** Secūdo notan-
dum q⁹ duplex est relatiuū ratiōis. Uno modo om-
ne illud nomen est relatiuū ratiōis: quando res p⁹
ipsum significata nō potest esse talis q⁹lis significat⁹
p⁹ ipm: sine actu vel potētia rōinaria. Et illo mō
intellectiū: intelligere: subiectū: p⁹dicatū: et b⁹mōi
sūt relatiua rōnis. Alio mō est terminus significas
rem: q⁹ nō est talis qualis significatur per terminū:
talē. nisi cōcurrēte actu intellectus aut voluntatis
licet res significare possunt manere: z nō esset alia: q⁹
lia p⁹ terminū significant vt p⁹eciū: signū: dominiū
seruitus: fm q⁹ cōueniūt creaturis: qz vox nō est si-
gnū nec nūmus p⁹eciū: nec hō dñs aut seru⁹: nisi p⁹re-
uio actu voluntatis aut intellectus: licet ille voces
nūmus: homo: esse possunt sine actu voluntatis aut
intellect⁹. Quo adueniēte sine oī alio: vox ē signū:
nūmus p⁹eciū zc. Et cū q⁹ volo vocem hāc esse signū
b⁹mōi rei: vox est signum: z eo q⁹ volo esse dñs: z ille
seruus: sum dñs z ille seruus: quod non diceret sine
actu voluntatis alteri⁹ vel vtriusqz: z hec p⁹riusime
sūt relatiua ratiōis. **¶** Quantū ad arti. ij. cōclusio
p⁹ma: In deo nō sūt relatiōes rōnis req⁹sitē ad hoc q⁹
cognoscat alia a se. Patet: qz eo ipso q⁹ ponit intelle-
ctio diuina: oīb⁹ alijs circūscriptis: de⁹ intelligit distin-
cte oia intelligibilia: ideo frustra poneret alia in deo.

Ad q⁹

Cōcl. 3.

¶

4

5

Arti. 3.

Dupli.

¶

Arti. 1.

Nota. I

Nota. 2

Arti. 2.

Cōcl. I.

2 **Secda cōclo:** Imponi pnt relatiua rōnis scantia deū intelligere creaturā: s; illa nō requirunt ad hoc q; de^o intelligat: nec sūt realr in deo. Patz satis p^olo p oibz suis p^oibz. **Tercia cōclo:** 3 Joā. Nō sūt ponēda diuersa instātia q; ponit Joā, s; pncipiū q; de^o intelligit essentia suā sub rōne absolutā. Scdm in q; p ducit lapidē in esse intelligibili. i. cognoscit lapidem seu intelligit lapidē: ita q; sit relatio in lapide intellecto ad intellectiōē diuinā: z nulla adhuc in intellectu diuina terminante relationē lapidis. Tertiū: in q; cōparat intellectiōē suā ad lapidē: z sic causat relationē rōnis i intellectu ad lapidē. Quartū: q; reflectit se sup relationē in tercio instāti causatam. Et p hoc illa relatio est cognita: patz: qz vnica est intellectio indistincta in deo: q; est oibz modis essentia diuina: q; intelligit oia: z in eodē instāti q; deus intelligit essentia suā: etiā creatura intelligit: et deus vere intelligit creaturā. **Quartū ad arti. iij. est dubiū p^omū:** Vtrū de^o ab eterno referat ad creaturā: ex quo eā ab eterno intelligit. Rndet q; aliquid referat ad aliud dupliciter intelligi potest. Vno mō dicitur referri: qd est tale quale potest exprimi p nomē relationis: z sic deus ab eterno refertur ad creaturā: quia ab eterno est intelligens creaturā. Sic cōcedit q; si fortes z plato sunt albi fortes refert ad platonem: et cōuerso: licet nihil aliud ponat. Alio modo aliqd dicitur referri: qd actualiter significatur per signū relationis: ita q; actualiter intellectus cōsiderat ipm in ordine ad aliud siue cū alio. Et sic adhuc intellect^o diuinus ab eterno refertur ad creaturam: quia ab eterno intelligit se intelligere creaturā. Si tñ referri dicit tñ actum intellectus creati: sic deus nō refertur ab eterno ad creaturā: licet ab eterno intellexit creaturā: quia nō ab eterno fuit intellect^o creati: qui referret deū ad creaturā. Per hoc patet: q; licet hec propositio: Deus intellexit creaturā: fuit vera ab eterno in mente diuina: nō tñ i intellectu creato: q; ille nō fuit ab eterno. Et p pns nec propositio fuit i eo ab eterno: qñ vero nō fuit propositio: ipsa nō fuit vera: vide centilo. **Occā cōclusio.** lxxx. **Secūdo dubitat/ an relatio illa: qua deus vt intelligens refert ad creaturā: sit realis vel rōnis: pōt dici q; sit relatio rōnis.** Primo mō accipiēdo relationē rōnis: qz ipa diuina essentia est cognitio. Non tñ secūdo mō accipiēdo: qz nō potest deus esse: z nō intelligere creaturā/ siue sine actu cognitiois creature: quia nō sine essentia q; est cognitio oim cognoscibilis. **Si que ritur:** Ex quo illa relatio nō ē rōnis strictissime/ an possit dici realis. Rndet q; nō: capiēdo relationē strictē. Hec em̄ requirit q; vtrūq; extremū importet verā rem in actu: Vtrū aut relatiois solū vnū extremū scz intelligens importat verā rem actu existentē z nō intellectū: qz creatura est intellecta ab eterno: nec tñ fuit ab eterno. Si tñ relatio realis accipit large p ea q; nō est rōnis scdō mō: sic ē realis. i. nō rōnis scdō mō. Nec est incōueniens deū realr referri ad creaturam: qz vt creator realiter refert ad creaturā. Nec ppter hoc sequit q; relatio realis sit in deo: Sicut fortes similitudine realr refert ad platonē/ nō tñ ē aliq; relatio realis in forte. **Tercio dubitat:** quō essentia que est eadē rōne/ sub eadē rōne pōt representare plura distincte/ cū fm pbm idē in q; tū idē semp facit idē. Respondet q; nō est p^orie dictū q; essentia diuina representat oia alia a se: sed melius dicit/ q; essentia di

uina intelligit oia alia a se. Tñ b admissio dicit: q; nō est incōueniens idē sub eadē rōne representare plura distincte. Si cōtia creatrix oia creat distincte/ nō p aliq; in se distincta: pbs vō loq; de causa naturali/ q; idē. i. eadē facit vno tpe sicut alio ceteris paribus. Sicut ignis calet z ericcat vno tpe sicut alio/ q; vns aliud sit calor/ aliud siccitas. **Si dicit:** cognoscēs assimilāt cognito: sed p idē nihil pōt assimilari distinctis. Solutio. Perfecta similitudo fm speciē/ essentia diuina nulli creature assimilāt: nec illa requirit. S; talit assimilatioē gūali q; ad cognoscēdū sufficit/ seipsa assimilāt oibz p^o q; p relationē rōnis: qz marie distat ens rōnis ab ente reali. **Questio V**

Trū de^o intelligat oia

alia a se p ideas eoz fm duas opi. extrinsecas: duo erūt in hac q;stioe articuli pncipales. Articulus p^omus pncipalis alioz doctorū: Scds vō articulo^o Bui^o. occā opi. recitabit. **Quā tñ gād p^omū:** Notādū in genere q; idea grecū nomē est: z dicit ab idos qd est forma vl spēs vl etiā rō fm aug. Introducū aut ē pmo a platone: q; vt dicit Augusti. li. lxxxij. q. xlvj. ideas pmo appellasse p^obibet. Nō tñ si b nomē an quā ipē institueret nō erat idcirco vl res ipē nō erat: q; ideas vocauit: s; alio fortassis atq; alio noie ab alijs atq; alijs nūcupare s; hie plato tria posuit pncipia fuisse sine initio: deū exemplar sine idea z materiā: vt refert m^o dist. j. li. ij. Et post eū Dionys. Seneca z Aug. multa loquūt de ideis: z pnter doc. scholastici. vñ inf alia Aug. vbi sup sic dicit: idee sunt pncipales qdā forme vel rōnes rep. stabiles atq; imutabiles: q; ipē formate nō sunt: z ppter hoc eterne: z sp eodē mō se habētēs: q; diuina intelligētia pntet: z cū ipē neq; oriāt neq; intereat: fm eas tñ formari dicit oē qd oziri z iterire p^ot. Ania vero negat eas intueri posse nisi rōnalis: non q;libet sed q;scā z pura fuerit. Et. j. q; visione fit bt sūma. **Probādo aut q; bmoī idee sūt ponēde in eadē q; dicit:** Quēcūq; in suo genere p^oria qdā natura cōtinent vt sūt a deo pcreant atq; sūmi dei legibz pntentur z gubernāt: q; p^ocesso q; audet dicere deū irrōnabilem oia cōdidisse. Restat g; vt oia rōne sine cōdita nec eadē rōe hō q; equ. Hoc em̄ absurdū ē existimare singula aut p^oria sūt creata rōnibz. Has aut rōnes vbi esse arbitradū est: nisi in ipa mēre creatoris. Nō em̄ extra se q; p^oritū intuebat: vt fm illd p^ostiteret qd p^ostiteret. Nā hōpinari sacrilegū est. **Qz si hec rep. creandaz creataz ve rōnes diuina mente pntent: neq; diuina mente q; nō nisi eternū atq; incommutabile pōt esse.** Que rōnes nō solū sūt idee: sed ipē vere sūt q; eterna sunt z eiusmodi atq; incommutabiles manēt: quarū p^orticipatione fit vbi fit quicqd z quō est: Hec beatus Aug^o. Seneca etiaz eplā. lxxvj. ad lucillū enūeratis q;tuor causis rerū fm Aristot. subdit q;ntā. His plato adijcit exēplar: qd ipē ideas vocat: hoc ē em̄ ad qd respiciēs artifex: id qd destinabat effici: nihil autem ad rem pertinet: Vtrum fortis habeat exemplar ad quod referat oculos: an intus quod sibi ipē concepit. Hec exemplaria rerū omnū deus intra se habet: numerosq; vnuerforū: que agenda sunt: et modos mente complexus est: plenus his figuris est quas plato ideas appellat immutabiles infatigabiles: itaq; homines quidem pereunt: ipsa autem humanitas ad quam homo affi

Arti. 3.
Dub. 1.

D

Arti. 1.
Nota. 1

Dub. 2.

E

Dub. 3.

F

git emanet: et homines laborantibus interuentibus illa nihil patitur. Et hoc auctore. beatus Augustinus. et Seneca. colligitur quod idee sunt in mente diuina stabiles et eterne. Quod sunt rationes siue exemplaria ad quod aspiciens producit omnia quod producit. Non quod dicitur una ratio sed multae: cum alia ratione. id est idea conditus est homo et alia ratione equus etc. Et quod hoc duo: scilicet incommutabilitas siue eternitas et multiplicitas siue pluralitas non videntur uni posse conuenire. (Essentia enim diuina quod immutabilis est et eterna non recipit pluralitatem illam quod in idea ponitur. Ponitur enim quod quilibet res creabilis habeat propriam et distinctam ideam. Et quoniam hec pluralitas creature conuenit: tamen non incommutabilitas et eternitas quod solius dei est.) Ideo duo sunt operum. extreme in hac materia: licet et multae alie sine quodammodo medie. Cuius ponitur idea esse realiter diuina essentiam. Et isti saluatur primus plane: scilicet eternitatem idearum: scilicet pluralitatem vario modo conari sunt ponere. Et auctore. quatuor ad hoc sonantes diuersimode exponuntur. Inter istos sic opinantes magis conformiter principibus prioribus loquitur marilius. Ideo secundum operum. istius est prima conclusio.

Creatura producta vel producibilis non est idea. Probatur: quia idea est ratio cognoscendi rem vel exemplar producendum. putatur autem auctoritates: sed res producere vel producibilis non sunt ratio cognoscendi: vel producendi: diuine essentie cum ipsa produciendo ad nihil extra se respicit. Item si sic idee creaturarum non essent prius quam creaturam: et sic iam non esset idea antichristi nec cuiuslibet rei future: non plures res ipsa futura. Et ita sic illa est falsa: antichristus futurus est: ita illa idea antichristi est. Consequens falsum: quia exemplar preedit exemplatum: cum secundum ipsum producat exemplatum. Item si idea antichristi non est nec erit in mente diuina: in quo tamen necessario est cum producat: ergo tunc aliquid aduenit deo: quod impossibile est.

Secunda conclusio eiusdem: essentia diuina vel noticia siue cognitio diuina: est omnino producta et producibilis idea. Probatur primo. Nam ipsa diuina noticia est ratio et forma cognoscendi omnia: atque exemplar ad quod aspiciens de omnia producit cum vult: ergo ipsa est idea: tenetur prima: quod best est idea. Anus est manifestum ex dictis. Nam ipsa diuina essentia ab eterno omnia producibilia distinctissime representat imo omnium distinctissima est cognitio et noticia. Et ita cuiuslibet producibilis clarissimum exemplar: quod si intuetur deus sicut distinctissime cognoscit: ita quantum cognita potest cum vult temporaliter producere: eo modo quod ab eterno cognouit. Et per his conclusionibus videtur esse auctore. super positae: secundum aliquas partes.

Tertia conclusio: in deo non sunt plures et distincte idee rerum creaturarum vel creandarum formaliter et intrinsece: licet plures dici possint obiectaliter et extrinsece. Pro huius conclusionis intellectu est permittendum quod plures ideas esse in deo potest intelligi dupliciter. Uno modo formaliter et intrinsece: ita quod homines idee non sint inter se idem: sed una realiter distinguuntur ab alia quo modo in intellectu humano cognitio distincta petri est realiter alia a cognitione distincta pauli. Alio modo obiectaliter et extrinsece. Tale autem est aliquid in se penitus indistinctum: est tamen plurimum obiectorum et cuiuslibet distincte. Isto permisso probatur conclusio prima pars. Nam in diuinis omnia sunt idem ubi non obuiat relationis oppositio: ut dicit Augustinus. Sed inter ideas diuersarum creaturarum nulla est oppositio relationum: ergo non distinguuntur realiter nec formaliter: quod ut sepe dictum est super: omnis pluralitas in deo est vitanda: nisi ubi illam ponere auctore. scripture compellit: aut determinatio ecclesie: aut dum ex his euidenter probatur: nullum illorum est in proposito. Preterea et si distin-

guentur formaliter: non ideo possent idee dici plures et non idem simpliciter: ergo. Quod etiam non distinguantur ratione et preterea: nam sepe actum est distinctionem rationis non habere locum in diuinis. Preterea deum omnia posse non ponit in eo aliquam distinctionem intrinsecam: ergo nec omnia nosse. Anus patet: quia licet philosophi quod oportet ascribatur deo: nihilominus sibi attribuitur omni modo simplicitate. Etiam diuersitas effectuum non ponit diuersitatem in causis secundum deum: ut patet de sole: in quo non ponitur diuersitas propter productionem alterius luminis hodie quam heri: imo nec propter productionem luminis et caloris: ergo multo magis non ponit distinctionem in prima causa. Secunda pars patet. Nam infinite sunt res producibiles ad quod actio diuina ad eternam est terminata: quod olim ipsa diuina essentia (in quantum est exemplar) de idea: ergo infinite sunt idee obiectaliter. Tenetur consequentia: quia hoc est esse multa obiectaliter terminari ad multa obiecta: ita quod diuersitas siue pluralitas ista non refertur ad id quod est idea (scilicet diuinam essentiam) sed ad illam quod est idea: scilicet ideata siue creaturas imitantes ideam in mente diuina. Et secundum hunc intellectum videtur Augustinus. voluisse ideas esse formas principales distinctionis: et non easdem diuersarum creaturarum obiectaliter sed non intrinsece et formaliter. Ista opinione dimissa videndum est pro articulo secundo principali operum. deo. qui habet materiam teste domino Cameracensi. quod vij. valde pulchre determinat. Et Beron in de vita spirituali ante lect. 7. cor. xij. Erunt ergo solito more articuli tres. Notandum primo quod nomen idea non habet quod rei: quia est nomen connotatiuum: nec significat precise aliquid vniuersale: sed supponitur aliquo et connotat aliquid aliud vel illud idem pro quo supponitur. Et ideo habet tamen quod nomen. Dicitur etiam a deo. terminatur relationis et connotatiui: quod omnis idea est alicuius. scilicet ideati idea. Potest ergo diffinitio quod nominis sic describi: idea est aliquid cognitum a principio effectiuo intellectu: ad quod actum aspiciens potest aliquid in esse reali rationabiliter producere. Ista descriptio sumitur ex verbis beati Augustini supra in li. lxxxiij. quod q. stide. lxxj. ubi dicit: Has autem rationes ubi esse arbitramur est: nisi in ipsa mente creatoris. Non extra se quod possumus intuebat: ut secundum idem constitueret quod constitueret. Et quod patet prima pericula: quod idee sunt res cognite: quia eas intuebat ut constitueret quod constitueret. Secunda pericula quod sit cognitum ab actiuo tangit cum dicit: in mente creatoris. Tertia pericula ad quod respiciens tangit in fine auctoritatis. Non enim extra se quod quid dicitur. Insinuans quod deus ideas intuetur ut secundum eas constitueret. Hoc est effectus vel producat: huius concordat illud Seneca ad lucillum epistola. lxxj. superius allegatum ar. 7. His scilicet quatuor causis quod Aristoteles. ponit quintam plato adiecit: exemplar quam ideam vocat. Hoc est enim id ad quod respiciens artífex: id quod destinabat efficitur etc. Et quod patet quod idea est cognitum quod dicitur exemplar ad quod respiciens cognoscens potest aliquid producere in esse reali. Istis permixtis est conclusio prima secundum hanc operum. idea non est diuina essentia. Hec conclusio probatur: quia quod est vnicui nullo modo pluralificabile non est idea: essentia diuina est homini: ergo. Maior patet: quia ut dicit Augustinus. Non eadem ratio (id est idea) conditus est homo quia equus: ergo plures et distincte sunt idee. Et si dicitur quod essentia diuina licet non sit pluralificabilis realiter: tamen secundum rationem potest pluralificari in quantum comparatur ad diuersas creaturas. Sed illud sufficere supra probatum est. quod 7. dist. huius cum omnino sum est: quod idem realiter non potest differre ratione. Preterea si idea est essentia diuina: vel ipsa est in mente diuina sub

Nota.

Arti. 2.
Principalis

Cod. 1.
B

lectiue: vel tñ obiectiue. Si primū: tñ ibi erūt plu
ra subiectiue qđ falsum est. Si obiectiue tñ: tñ nō
erūt essentia diuina: qđ illa nō est ibi obiectiue tñ: s; p. 1. R
subiectiue z realiter: Preterea idea est illd qđ cogni
to: cū alio p possibile v' impossibile circūscripto arti
fer rōnabiliter operat p' ex aucto. Sed hmoi nō est
ēentia diuina. Quia si de' p impossibile cōgsceret suā
essentia z nō rē pducēdā: nō diceret rōnabiliter pro
ducere v' elici pōt ex dictis p'sent' dist. g. essentia di
uina nō pōt dici idea. p. 2. R
Sec. 2. **H** Secda p'clo: Idea nō est re
spectus quidā in essentia diuina. Probat: qđ aut re
spectus realis aut rōnis. Nō realis: qđ dei ad creatu
rā nō est relatio realis: qđ sit qđ nō absolutū. Nec rō
nis: quia ille non potest esse exemplar entis realis:
z ita nec creature. Preterea talis respect' rōnis nō ē
ponēdus: qđ vel req'rit ad intelligendū creaturā di
stincte vel ad pducēdū eā: nullū horū est dicēdū: nō
p'mū: qđ intellect' diuin' sua essentia oib' alijs circū
script' sufficit intelligere oia distincte: al's si aliqd re
q'reret plus vilesceat sic cognoscendo: qđ si actu in
formate obiectū extra intelligeret. Nec scdm: qđ arti
fer creatus sine oīi respectu rōnis pōt distincte co
gnita pducere: g. multo fort' artifex increat'. Pre
terea aut ille respectus rōnis p'supponit intellectio
nē creature z psequit eam aut nō. Nō secūdū: qđ ne
cessario p'supponit actū intelligēdi. Et nō illū qđ in
telligit suā essentia absolute nō cōparādo ad creatu
rā: g. p'supponit actū intelligēdi creature. Nec pri
mū: quia tñc nihil faceret ad hoc: qđ de' distincte co
gnosceret creaturas: sicut effectus nihil facit ad esse
sue cause quā sequit. Etia nō est maior ratio quare
plus illā cognitionē qđ de' cognoscit creaturā sequi
tur respectus rōnis: qđ illā qua cognoscit suā essen
tiam. p. 3. R
Sec. 3. **T**ertia p'clusio: idea nō est quid aggregatū
ex essentia diuina z respectu imutabilitatis. Illa cō
clusio patz: qđ nō est ponēdus ille respectus: z p p'ns
nihil aggregat ex eo. Etia quia tñc idea nec ēēt ens
reale nec rōnis: quod oēs negant. Probat p'ns qđ
qđ aggregat ex aliquib' non est aliqd illoz: sicut cō
positū nec est materia nec forma: ideo z aggregatū
ex ente reali puta essentia diuina: z respectu rōnis nec
est ens reale nec rōnis. p. 4. R
Sec. 4. **Q**uarta p'clusio: idea in
mēte diuina: est ipamet cognita creatura. Illa cō
clusio pbat: qđ hoc est idea cui conuenit idee descri
ptio: sed illa cōuenit ipsimet creature. Nā ipsa ē co
gnita ab intellectu actiuo scz diuino: z ad ipam de'
aspicit: vt eā rōnabiliter pducit. Nā qntūcūq; deus
suā essentia cognosceret: si nō cognosceret suū pduc
ibile ignorāter pduceret: z nō rōnabiliter: vt sup ar
gūtū est. Ad hoc est Aug. vj. sup Gen. Quō ea face
ret qđ sibi nota nō erant: nō em qđ fecit ignorans.
Habet in textu. Preterea creatura est id qđ cognito
(oīi alio p possibile v' impossibile nō cognito) de'
pōt rōnabiliter pducere. Et ipsa nō cognita (qđcūq;
alio cognito) de' nō pduceret rōnabiliter: s; ignorā
ter: g. est idea: Cōsequētia nota. Añs patz: qđ si per
impossibile de' nō cognosceret suā essentia z cogno
sceret creaturā pducibile: si haberet potentia pdu
ctiua: ipsam aspiciēdo posset eā rōnabiliter pducere.
Nam artifex creatus si precise cognosceret illud ar
tificialiū qđ producit: Ita vere ageret per ideam sic
cum cognoscit suū simile: ad cui' exemplar agit: g. cū
deus creaturam mer producibilem distincte preco
gnoscit: z ipsam mer inspiciendo producit: ipsa crea

tura vere est suūpsus exemplar z idea. p. 5. R
Ex illis se
quunt' aliquę p'positiones corollarie de quib' a di
uersis diuerse exponuntur q'stiones. Prima in deo
sunt idee non subiectiue z realiter: sed tñ obiectiue
z intellectualiter: Patet: quia eo modo dicunt' esse
in deo qđ creature a deo intellecte sunt in deo. Tales
aut non sunt in deo subiectiue z realiter: quia nō
essentiam/ vt dicit magister dist. xxxvj. sed solū obie
ctiue: pro quanto cognoscunt a deo. Et iō nūq; in
uenit qđ beatus Aug. ponat ideas nisi in diuina in
telligentia vel mente z nō in essentia. Innuēs qđ nō
sunt in deo nisi vt cognita: z nō sicut realiter ibi exi
stētia. Et eodē modo dicit omnes creaturas esse in
deo/ vt habet in textu dist. xxxvj. et. xxxvj. p. 6. R
Secda p
positio qđ omniū rep. factibiliū distinctarū distincte
sūt idee in deo. Patz: qđ ipsemet creature sunt idee qđ
sunt distincte: z sunt in deo obiectiue. p. 7. R
Tertia p
positio materie forme z vniuersaliter omniū partium
toti' tā essentialiū qđ integraliū distinctarū: distin
cte sunt idee. Patet ex p'positione secūda. p. 8. R
Quar
ta p'positio idee primo sunt singulariū: z nō specie
vel generū tenendo/ qđ vniuersalia z cōceptus sint qđ
lirates mentis: al's secus. Patet: qđ solū singularia
sunt extra pducibilia. p. 9. R
Quinta p'positio: generis:
speciei: differētie: z alioz vniuersaliū: si habet tñ el
se obiectiū in mente non sūt idee. Sed cū ponitur
talīa fore qualitates mentis: singulares in existēdo
cōmunes tñ in p'dicādo: tñc eoz sunt idee: sic alia
rum rep. singulariū. p. 10. R
Sexta p'positio: negationum
p'uationū: mali culpe z hmoi: que nō sunt res distin
cte ab alijs rebz: nō sunt idee. p. 11. R
Septima p'positio:
qđ deus habet infinitas ideas: sicut infinita sunt ab
eo cognoscibilia. Infinite em sunt res ab eo pduc
biles z cognite. Hoc est aut habere ideam cognosce
re creaturā. Considerādū ē etiā qđ dñs Lamef. loco
p'allegato. q. vj. ar. iij. Aliquō latius intelligit z ex
tēdit qđ nois idee qđ doc. z fm hoc ponit tres p'posi
tiones. Colligit em ex doc. verba sua in forma reci
tando qđ idea non est aliud nisi aliqd cognitū ad qđ
cognoscens aspicit in producendo: z fm ipm aliqd
simile illi: z ipsummet pducit in eē reali. Sicut vna
domus pōt dici vere idea z exemplar alterius dom'
quia artifex illam domum cognoscendo potest aliā
similem fabricare: et sic prior domus dicitur idea se
cunde. Similiter etiam: si illa esset ab artifice preco
gnita virtute illius posset domū eandem pducere: z
sic illa esset idea z exemplar suūpsus. Ex quo vltē
rius: patet fm eundem qđ hoc nomen idea significat
et importat in recto ipsam rem productam et ean
dem etiam importat in obliquo. Et preter hoc im
portat in obliquo ipsam diuinam cognitionem/ seu
potentiam cognoscentem. Et ideo supponit pro re
producta: sed non pro cognoscente siue producente.
Ex his idem doctor tres insert p'positiones: di
ctis Occam non ex toto consonantes. Si quidem
descriptio idee fm Occam: non conuenit diuine p
sone: vt patet ex dictis. Sed ille doc. extendit eam
ad diuinam: vt claret ex p'positionibus suis. Pri
ma est: In deo sunt plures idee qđ sunt realiter idem
diuine essentie: z sūt inter se z ab ipsa essentia aliqua
liter distincte. Patz: quia in diuinis sunt due p'sone
producte: scz filius z spiritus sanctus: z cuilibet con
uenit descriptio idee et conditiones supraposire. Et
omnia que attribuit Augustin' ideis cōueniūt eis

p. 1. R

p. 2. R

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

ita p[ro]p[ri]e (z forte magis de virtute sermonis) q[uam] cōue-
niant creaturis: vt patet cuilibet intueri. Ergo licet
pater in diuinis non sit idea: q[uia] nō est p[ro]ducibilis: t[ame]n
due p[ro]p[ri]e p[ro]dicte sunt idee. Constat autē q[uod] ille sunt
realiter ide diuine essentie/z inter se realit[er] distincte:
ab essentia v[er]o formaliter z nō realit[er]. ¶ Scd[us] p[ro]p[ri]e
f[or]m[e] eundē doc. In deo sunt plures idee que sunt
inter se z ab essentia diuina realit[er] distincte. Pat[et]: q[uia]
plures sunt creature inter se z ab essentia diuina rea-
liter distincte: z ille sunt idee vt dictu[m] est. Et sunt in
deo: vt patet pillud Joā. j. V[er]o ip[s]m facta sunt zc.
Nō factū est in ip[s]o vita erat zc. ¶ Tertia p[ro]positio:
In deo nō sunt plures idee q[uam] due/ que sunt in eo re-
aliter z p[ro]p[ri]e: sed bene sunt in eo infinite intellectua-
liter z obiectiue: patet ex dictis. Nec ille. ¶ Tercio
notandū p[er] intellectu cōclusionis respōsalis: ex quo
titulus questionis querit: An deus intelligat omnia
alia a se p[er] ideas: q[uod] per/potest dicere circūstantiā cau-
se motiue. Sicut dicimus q[uod] anima intelligit p[er] habi-
tum tanq[uam] per causam motiuā seu effectiuā. Vel se-
cundo p[ot] dicere circūstantiā potētie cognitiue: sicut
dicim[us] q[uod] hō intelligit p[er] intellectu. Vel tercio p[ot] di-
cere circūstantiā obiecti mediū: sicut dicim[us] q[uod] intelli-
gitur deū in via p[er] quendā cōceptū sibi p[ro]p[ri]ū. Vel
quarto improprie p[ot] dicere circūstantiā obiecti ter-
minātis immediate: sicut dicim[us] q[uod] videbim[us] deum p[er]
suā essentia: q[uia] ip[s]a erit visa in se immediate. ¶ Istis p[ro]-
missis ponit p[ro]clusio r[ati]onalis (f[or]m[e] doc.) vnica p[ar]ticu-
lo scd[us]: Deus intelligit o[mn]ia alia a se p[er] ideas eor[um]: ca-
piendo per/vt dicit circūstantiā obiecti terminātis.
Patet: q[uia] idee sunt obiecta cognita termināria diui-
nā cognitionē alia a deo. Alijs autē modis nō cogno-
scit per ideas. Patet: trāscurrendo singula mēbra: q[uia]
ille nec mouent intellectu diuinū/nec sunt intellectu
diuinus: nec obiectū mediū inter deū z alia a se co-
gnita. ¶ Quātum ad articulu[m] tertiū/dubiū primū:
Que est necessitas ponēdi ideas: Ad h[oc] dubiū r[ati]o-
det Occā z p[ro]fatus doc. post eū/q[uod] idee ponunt p[re]cise et
dūtaxat vt sint exēplaria q[uod]dam/ad q[uod] intellectu diui-
nus aspiciēs p[ro]ducit creaturas/vt sit r[ati]onabilis ope-
rans. Deus enī cognoscit p[ro]ducibile p[ro]p[ri]e q[uod] p[ro]ducit
eque sicut cū p[ro]ductū est: p[ro]ducendo itaq[ue] aspiciit p[ro]-
ducibile: z ita est sibi p[ro]p[ri]e exēplar/q[uod] de[us] agēs aspiciit
vt r[ati]onabilis operet[ur]. ¶ Tū non ponit idea vt sit r[ati]o co-
gnoscendū: hec enī vna est in deo oim cognoscibiliū:
scz diuina essentia/q[uod] etiā est cognitio vna oim: z ita
non idea q[uod] plurificat. Nec ponunt tanq[uam] similitudi-
nes r[ati]onabiles intellectu diuino ipsas creaturas:
q[uia] ille similitudines nō possent esse diuina essentia/cum
illa sit oim non plurificabilis. Nec entia r[ati]onis: q[uia]
nulla talia requirunt neq[ue] ad p[ro]ducendū neq[ue] ad cogno-
scendū. Neq[ue] entia r[ati]onis sunt similitudines entiu[m] rea-
lium a quib[us] maxime differūt. Illa clari[us] z latius ex-
plicant in doc. ¶ Ex quib[us] z p[ro]dictis colligi p[ot] con-
trapetru[m] q[uod] min[us] bñ extēdit r[ati]onē idee ad p[ro]p[ri]as di-
uinas: eo q[uod] pater nō habet se effectiue seu operative
ad p[ro]p[ri]as p[ro]ducas/sed solū ad extra. De r[ati]onē vero
idee est q[uod] sit aliqd cognitū a p[ro]p[ri]o effectiue: Itē
idea erit obiectū terminās diuinā cognitionē aliud
a cognoscēte: sic nō est de p[ro]p[ri]e respectu filij. Possent z
alie formari instāte ex r[ati]onē ponēdi ideas: sed q[uod] pa-
ter ex dictis/omito: s[ic]l[icet] ex eorundē p[ro]dictiōe. ¶ Se-
cundū dubiū: Si idee sunt creature z nō sunt in deo
realiter z subiectiue/quō v[er]o est dictū Aug. in p[ri]mo

articulo p[ri]ncipali allegatū/q[uod] idee sunt forme p[ri]nci-
pales: sunt eterne: nō intercūti: nō oriunt[ur]: sunt imu-
tabiles: ea z v[er]sione ania sit beata: z similia ibi tacta
¶ Ad illa o[mn]ia dici p[ot] p[ri]mo generalit[er] f[or]m[e] doc. debinc
specialit[er] descendendo ad singula. Generalit[er] p[ri]mo di-
cit f[or]m[e] doc. q[uod] o[mn]ia illa intelligenda sunt q[uod] t[ri]u[er]z ad esse
obiectiuū: sic sunt in deo imutabiles/ eterne zc. Nō
nihil aliud est q[uod] q[uod] deus ideas eternalit[er] z imutabilit[er]
cognoscit. Secus de creato artifice. Et ideo nulli-
bi eas esse dicit Aug. nisi in mente diuina: vbi sunt
non realiter/sed obiectiue p[er] quāto sunt intellecta a
deo. Et p[ro]pter hoc dicunt[ur] idee eterne potius q[uam] lapid[us]
eternus: q[uia] idea importat cognitionē diuinā/que ē
eterna. Nō sic termin[us] lapis q[uod] non importat cog-
nitionē/sed nude lapidis substantiā: licet f[or]m[e] veritatē:
ita lapis est ab eterno cognitus/sicut quecūq[ue] idea.
V[er]o t[ame]n loquēdi aliq[uod] cōcedit in certis terminis z si-
milis in similib[us] non p[re]cedit: vt s[ic] patuit. q. j. ¶ Nōc
auctorit[er] p[ro]p[ri]e Berfon cōmēdat: vt tactū fuit in
li. de vita spūali anie lec. j. corolla. xij. Vbi ad intelli-
gendū auc. Aug. de ideis remittit ad intellectu quez
dat Occā in hac materia addēs: In qua explicatio
ne si rudis iudicet/nescio quid appellabitur subtili-
tas. ¶ Et p[ro] hoc opinio ista specialiter respondet ad
auc. Aug. z Sene. q[uod] t[ri]u[er]z ad hoc q[uod] dicūt ideas eē eter-
nas z incommutabiles: p[ro]ut tactū fuit in secūdo du-
bio nondū plene resolutio. Pro quoz intellectu no-
tat q[uod] eternū dupl[ic]it[er] accipit. Vno mō p[ro]p[ri]e p[er] eo quod
realit[er] z vere existit eternalit[er]. Alio mō satis impropie
p[er] eo q[uod] est eternalit[er] z imutabilit[er] cognitū siue intelle-
ctū. Nec distinctio colligi p[ot] ex v[er]bis b[ea]ti Aug[ustini]. vj.
li. sup[er] Beñ. ad l[et]ram: z habet in textu. c. penult[ima]. dicē-
tis: Creature anteq[uam] fierēt/z erant z non erant. De-
clarat: Erant in dei scientia: nō erant in sui natura:
z eodē mō v[er]o est q[uod] erāt eternalit[er] z non erāt eterna-
liter. Erāt eternalit[er] in dei sciētia: z nō erāt eternalit[er] i[n]
sui natura. In dei autē sciētia hoc esse d[icitur] q[uod] ab eo co-
gnoscit[ur] vt ip[s]e alibi exponit z s[ic]l[icet] m[agist]r[us]. Primo q[uod] mō
idee non sunt eterne: sic enī sol[us] de[us] etern[us] est. Scd[us]
mō sunt eterne: q[uia] eternalit[er] z imutabilit[er] cognite. Et
h[oc] scd[us] mō locut[us] est Aug. de eterno in auc. supra al-
legata: s[ic]l[icet] z Sene. z frequēter sc[ri]pti z p[ro]p[ri]i. ¶ Dicūt au-
tē ideas in mēte diuina esse eternas ad inuendū dif-
ferentiā ideaz in mēte diuina z in mēte cuiuslibet al-
terius creati artificis. Sūt nāq[ue] idee in mēte diuina
eternalit[er] cognite z immutabilit[er]: in mēte autē artificis
creati deficiēt z mutabilit[er] atq[ue] fatigabilit[er] intellecte.
¶ Eodē mō p[re]cedendū videt[ur] q[uod] creature sunt eterne:
q[uia] eternalit[er] a deo cognite: quō s[ic] dicit Aug. creaturas
fuisse anteq[uam] fierēt: fuisse v[er]oq[ue] eternalit[er] anteq[uam] fierēt.
Verūtamē nō adeo v[er]itate p[re]cedit de creatura eē eter-
nū sicut de idea: q[uia] v[er]oq[ue] v[er]oq[ue] eque esset concedendū
vel negandū p[re]cise f[or]m[e] p[ro]p[ri]etate sermonis. Cuius di-
uersitas r[ati]o ē: q[uia] nomē idea p[ro]notat cognitionē diui-
nā/q[uod] cognoscit[ur] eternalit[er]: nō autē sic nomē creatura v[er]o la-
pis/asin[us] zc. ¶ Et eodē mō intelligendū ē q[uod] dicit Aug.
ideas v[er]o eē. i. v[er]o esse intellectas a deo ab eterno q[uod] de[us]
v[er]o ē. Sic enī v[er]o eē ē v[er]o itelligi: sic si v[er]us loq[ui]ndi h[ab]et
posset p[re]cedi q[uod] creatura v[er]o ē ab eterno. i. ab eterno co-
gnita a deo: sed v[er]us nō h[ab]et. Cui[us] cā tacta est. ¶ Itē
idee dicunt[ur] ab eodē forme p[ri]ncipales: nō p[er] sint aliq[ue]
forme min[us] p[ri]ncipales q[uod] nō sūt idee: q[uia] res ip[s]e crea-
te necario sūt idee: q[uia] necesse a deo intellectu. Et p[ro]p[ri]e
natura z duratiōe intellectu q[uod] actualit[er] sint ex deū. et

Nota. 3
¶

Arti. 2.
Loco
¶

Arti. 3.
Dub. 1.
¶

Dub. 2.
¶

R

S

cū extra deū actualr sunt nō necessario / sed cōtingen-
ter solū sunt in rez natura. Ex q̄ etiā p̄z / q̄ idea ē ter-
min⁹ ampliatiu⁹ / sicut intelligibilis. Un̄ nō sequit̄:
Antichrist⁹ est idea / q̄ est. **C**has etiā ideas solū aīa
rōnalis nō q̄libet / sed sc̄a. i. fidelis in via z br̄a in pa-
tria intue^r / clare cognoscit: aut firm⁹ credit sub rō-
ne pp̄ia idee. i. cognoscit q̄ res oēs sunt ab eterno a
deo distincte cognite z ab eo pducit. Et ita q̄ oīum
rez idee ab eterno sunt in deo: multasq̄ filēs verita-
tes q̄ infidelibz sunt incognite / aīe fideles de deo co-
gnoscūt. Et licet aīa nō sc̄a pōt aliq̄s ideas intueri /
capiēdo intueri p̄ actu intuitiuo: tñ capiēdo intue-
ri ideas vt est de eis certas cognitiōes h̄ic / z pleras-
q̄ veritates cognoscere / vt ī pposito accipit: sic solum
aīa br̄a q̄ est in patria / dī intueri ideas. **E**t etiā visio-
ne h̄az ideaz aīa fit br̄issima nō br̄itudine essentiali
sed accidentalē: q̄ pōt haberi a creaturis. Certū enī est
q̄ nō est p̄fectissima br̄itudo in creatura absolute: vt
ipe dicit. rñ. p̄fē. Br̄us est q̄ te z illa nouit: nec pro-
pter b̄ beatior. **A**lter dicendū q̄ Aug. loq̄t de ide-
is q̄ sunt obie^rta cognita a deo siue de ideis in mēte
diuina: vt manifestū est. Nūc aut̄ intueri ideas fm̄
esse ideale: hoc est fm̄ esse cognitū in mēte diuina in-
tuitiue cognita / dītaxat beato^r est: q̄ requirit inui-
sionē diuine mētis: z ita diuine essentie q̄ est beatifi-
ca. **E**st q̄ aīa visione h̄az beatissima / extrīne bea-
titudine totalr possibili beato nō formalr / sed obie-
ctiue inq̄tū cognoscit oē obie^rctū cognoscibile a bea-
to. **E**t fm̄ eūdē intellectu dicit Aug. q̄ nō cognit̄
ideis sapiēs nemo esse pōt q̄tū sc̄z ad oēm plenitudi-
nē sapientie. Licet enī de⁹ p̄ncipalr sit sapiēs sapien-
tia essentie sue vt obie^rcti / tñ nō oīno eēt sapiēs: si nō
saperet creaturā / q̄ vt cognita est idea. **E**x h̄o Se-
ne. in eplā. lxxvj. ponit ideas esse q̄ntā causam / nō est
intelligendū capiēdo causam pp̄ie: cū oēs dicāt cū
pho q̄tuo^r genera causaz sufficere: sed extendit̄ no-
mē cause ad oē illud cui⁹ cognitio p̄supponit̄ pdu-
ctioni alicui⁹: sic idea est causa. Illo etiā mō idez est
causa suūp̄s / p̄ q̄nto cognitio alicui⁹ rei p̄supponi-
tur suūp̄s pducioni. **E**t etiā mō exēplar pōt dici
causa exēplari: z idē etiā exēplar suūp̄s: vt dom⁹ fm̄
q̄ est in esse cognito / est exēplar suūp̄s: vt est in eē re-
ali. **E**t q̄uis de⁹ opando aspiciat creaturā pducen-
dā / nihil tñ extra se existēs intue^r: vt fm̄ ipm̄ p̄stitu-
at: q̄ nihil actu existēs p̄cognoscit vt fm̄ illud cōsti-
tuat. Intue^r tñ aliqd pducibile seu aliqd pducēdū
qd nō est ipe / imo qd nō est nisi i esse cognito. Et ita
de⁹ pducēdo nō indiget aliqd extra se ad h̄ q̄ agat: q̄
nihil requirit ad h̄ q̄ agat. **N**ec ipe idee requirunt̄ pro-
prie loq̄ndo ad h̄ q̄ de⁹ agat: sed tñ requirit cognitio
ipaz ideaz: q̄ est ipe deus oī mō. Et ex hoc ipso q̄ de-
us est deus / deus cognoscit oīa. Nec aliter diceretur
rōnabiliter opans / nisi cognosceret illa que operat̄.
Sic etiā dicunt̄ idee nec oriri nec interire: q̄ rerū
cognitiōes nec incipiunt nec desinūt intelligi d̄ no-
uo a deo. Secus est de eis in mēte artificis. **I**tem
dicunt̄ esse singulariū: q̄ p̄cise singularia sunt facci-
bilia. Et sic silia multa possunt catholice z clare ex-
poni: vt patet in doc. **S**ic dicim⁹: Antichrist⁹ est
idea. i. est cognit⁹. Nec sequit̄: b̄ est idea / q̄ est. vt pa-
tuit. Nā idea habet ampliare ad pōr z imaginatur.
Item deus cognoscit creaturā p̄ ideam. i. cognoscit
ideā q̄ est ipa creaturā. **I**tem oīa sunt in deo. i. cogno-
scunt̄ ab eo. **I**tem oīa viuūt in deo effectiue z causalit̄

Item idee sunt. i. intelligunt̄. **I**tem oīa sūt in deo cogni-
tiue zc. Multe tales p̄positiones exponunt̄ p̄ doc^r.
dist. sequēti. **E**t certū dubiū: **U**trum p̄cise aliq̄ res
debeat vocari idea / q̄n de⁹ actualr fm̄ eam pducit.
An siue pducatur fm̄ eā siue nō: ita q̄ sufficiat q̄ possit
pducere fm̄ eam. **A**d hoc dubiū rñdet **P**etr⁹ de ali-
aco vbi s̄ post doc. q̄ illa difficultas magis est voca-
lis q̄ realis. Dicit tñ q̄ magis est de visu sanctorū vo-
care ideas: q̄uis de⁹ nō pducatur actualr fm̄ eas. Un̄
dicunt q̄ res ab eterno fuerunt idee. **E**x quo patet
q̄ si nullus asinus esset / ista de virtute sermonis eēt
falsa: idea asini est. sed hec esset vera: idea asini ē idea
asini: patet p̄ quid nomis zc. **S**ecūdo patet / q̄ ante
creationē rez / hec non erat vera: idea creature ē. sed
hec fuisset vera: idea creature est idea. Et sic anteq̄
idea creature eēt / aliqd erat idea creature zc. **D**u-
bium quartū: **U**trū eoz que nec sunt nec erunt nec
fuerunt / que tñ deus facere potest / sit idea. **A**d b̄ di-
cit̄ post p̄dicta q̄ sic. **A**lter tamē responderet sanctus
Tho. in de potentia. q. vnica. arti. v. q̄ si idea fm̄ cō-
pletam rationē accipiat̄: sc̄z q̄ idea nominat formā
arīs nō solū intellectu excogitatā / sed etiā volunta-
tē ad opus ordinatā: sic p̄dicta non habēt ideaz. **S**i
h̄o accipiat̄ fm̄ imperfectā rōnem: prout sc̄z est so-
lum excogitata intellectu artificis / sic habent ideā
patet enī in artifice creato: q̄ excogitat aliq̄s ope-
rationes / que nunq̄ operari intendit. **I**n deo vero
quicquid ipse cognoscit / est in eo per modū excogita-
tū: cum in ipso non differat cognoscere actu z habitu
Ipe enī nouit totā potentiā suā z quicquid pōt. **U**nde
omniū que potest habet rōnes quasi excogitatas.
Nec ille loco allegato.

Questio VI

Trum idee in mēte di

uina sint practice vl̄ speculative. **P**ro ar
ticulo p̄mo supponunt̄ q̄ in prologo dicta
sunt. q. r. et. xj. de noticia practica z speculatiua: de
praxi z speculatione. **E**x q̄b breuiter rememora-
dū / q̄ practiciū z speculatiuū sunt differentie cogni-
tionū adhesionaz: nō app̄hensiuaz: q̄nū noticie app̄-
hensiuę: vt p̄ncipia / cōclusiones / sunt obie^rta specu-
labilia / nō speculatiua. Et obie^rta noticiaz practi-
carū nō noticie practice. Dicunt tñ practica vel spe-
culatiua improprie: q̄ sunt obie^rta taliū noticiaz.
Et ita dictū est in p̄logo / q̄ p̄ncipia aut̄ cōclusiones
sunt practice vel speculative. **S**ecūdo rememorāda
est differentia inter praxim z noticiā z practica: iter
speculationē z noticiā speculatiuā. **U**nde licet nul-
la noticia practica sit speculatiua nec econuerso: ta-
mē aliqua praxis est speculatio. Et omnis specu-
latio intellectus nostri potest esse praxis: q̄ potest esse
imperata: z fm̄ voluntatis imperiū libere elicitā: li-
cet non oīs sit praxis: vt illa q̄ preuenit actū volun-
tatis. **E**t certū notandū / q̄ q̄ practiciū z speculati-
uū sunt differentie cognitionū adhesionaz / z non q̄-
rumcūq̄ obie^rtorū. **I**dee autē sunt obie^rta cognita:
vt visum est supra. q. p̄cedenti sequitur: q̄ idee nec
sunt practice nec speculative: et ita questio nulla est
vt sonat in verbis. **S**ed sic posset moueri / vtrū scien-
tia dei respectu sacribiliū sit practica vl̄ speculatiua.
Pro responsione itaq̄ ad hanc questionē dimissa
opi. **S**co. dist. xxvij. tenētis / q̄ sciētia dei nō ē pra-
ctica: quā doc. ipugnat vt insufficiētē. **N**otādū q̄ lz

Dub. 1

Dub. 4

Art. 1
Nota. 1

2

3

Questio
B

volitio diuina (q̄ est realiter diuina essentia) non sit praxis; q̄ non est act⁹ in praxe volutaris: tñ in praxe diuine volutaris est pducere ptingenter creaturas. Et oia alia a se facere circa creaturas est in praxe diuine voluntatis: vt creare/coferuare/punire/pmiare zc. Et q̄ p̄t̄ q̄ licet in nobis act⁹ voluntatis elicitus est p̄mo praxis: nullus ali⁹ act⁹ n̄ dici p̄t̄ praxis/nisi mediare actu voluntatis elicit⁹: nō tñ sic est in deo. Nā creatio/conservatio/remuneratio zc. sūt ita vere praxes diuine: sicut edificatio dom⁹ est praxis humana. Tales enī act⁹ sunt p̄tingenter impati a voluntate diuina: licet volitio diuina siue velle diuini (q̄ est ip̄amer volūtas) nō sit praxis: vñ q̄ dictū est in p̄logo/q̄ act⁹ voluntatis elicit⁹ est p̄mo praxis. Dictū est de actu voluntatis elicit⁹ in ip̄a volūtatē recepto: z in ei⁹ praxe cōstituto: q̄lis nō est i deo. Ibi enī solū agebat de voluntate n̄sa q̄ habet p̄mu3 actū in praxe sua: quē etiā p̄tingenter elicit. Nō enim ibi facta est mērio aliq̄ d̄ deo aut scia diuina. ¶ Pro arti. scō est p̄lo p̄ma: Ideo in mēte diuina nec sunt practice nec speculative p̄rie loquēdo. pater: q̄ idee sunt obiecta cognita: practice autē z speculative sūt differentie noticiarū nō obiectoꝝ. Quō autē idee cum sint creature cognite sunt in deo/dictū est. q̄ p̄cedēti. Non simplr sed obiectiue. i. intelligunt a deo. ¶ Cōclusio scōa: Noticia agēdoꝝ in mēte diuina p̄ ideas tanq̄ p̄ obiecta cognita est practica. pater: q̄ est noticia directiua praxis: opationis sc̄z exterioris. Lum enī opatio exterior sit vere praxis: q̄ a volūtatē imperata. Ideo noticia sibi cōrēdens est vere practica: nō tñ dicariua/sz ostēsiua. Opatio enī exterior diuina sit cōformiter ad rōnē rectā vt sit recta. Nunq̄ enī diuina retributio ēē recta z iusta/nisi rō diuina q̄ semp̄ est recta b̄ dīctaret vel oīderet. ¶ Conclusio tertia: Ideo in mēte diuina sunt practice/ad hūc in relectū: noticia agēdoꝝ p̄ ideas est practica. patz ex clusione scōa. ¶ Quantū ad arti. scōm est p̄mū dubiū: q̄ dictū est q̄ creatio/retributio zc. sunt praxes diuine: q̄ res est illa praxis/aut de⁹/an creatura: Si de⁹/tunc volitio diuina est vere praxis: q̄ negat⁹ ē Si creatura: q̄ q̄libet. Et sic asin⁹ est praxis diuina. R̄sio: eadē r̄sio est de praxi z creatione. Quid aut sit creatio s̄ dictū est. q̄. iij. p̄logi. Itē. q̄. j. dist. iij. Itē in. ij. dist. j. q̄. j. q̄ abstracta cōnotatiua nō supponūt p̄ re vna: sed p̄ oib⁹ q̄ importat: z de nullo p̄dicatur: sicut noīa collectiua: sed p̄creta supponunt p̄ re vna: ideo magis p̄rie dī q̄ creans est res aliq̄ q̄ creatio. ¶ P̄t̄ etiā dici/q̄ q̄libet creatura est effect⁹ cōtingēter a voluntate diuina pducē: ideo q̄libet creatura est praxis diuina: nec hoc est magis incōueniēs de asino q̄ de angelo. Difficultas hec cōsistit i quid nomis terminoꝝ. Letera patent in p̄logo. q̄. x. z. xj. ¶ Scōm dubiū est cōtra cōclusionē p̄mā: Omnis cognitio est practica vel speculatiua: idea importat cognitionē: q̄. vel sic: practice z speculatiuū sunt differentie cognitionū: z idea importat cognitionē: q̄ cōueniunt ideis. tener p̄na: q̄ q̄n aliq̄ sunt differentie aliquoꝝ: vbi cūq̄ sunt illa/ibi z differentie: sicut in relectiū/sensitiuū/sunt p̄mo differentie anioꝝ: vbi cūq̄ autē fuerit aīa/ibi z differentie ille sc̄z in homie z asino. Itē p̄cesso q̄ idee nō sunt practice nec speculative/nihilomin⁹ scia siue ars diuina q̄ p̄ ideas pducit ideata/est practica vel speculatiua: q̄ zc. ¶ R̄sio ad p̄mū neget discursus: q̄ male subsumit/ cū plus sit

p̄dicatū minoris q̄ subiectū distributionis in maiori. Et cū aliter assumit/neget itēz p̄na. Ad p̄batio nē/neget assumptū sicut ponit: ita q̄ differentie aliq̄ rū cōueniāt oib⁹ q̄b⁹ cōueniūt ille differentie: nā intēsum z remissum sunt differentie cognitionū: z tñ non cōueniūt anie in q̄ est scia. Nec est hīc q̄ adducit: q̄ aīa est intrinseca homi z asino: non sic cognitio ideo. ¶ Ad scōm p̄cedit: q̄ ars diuina q̄ de⁹ p̄ ideas pducit est practica. Et neget q̄ r̄sio nō sit p̄t̄nēs: q̄ dī recte r̄ndet ad q̄s r̄sio: nec oportet cōclusionē ad oīa r̄ndere: ad q̄ possit q̄sio p̄ sermonis improprietatem trahi. ¶ Dubiū tertiū: Aut noticia ideo est practica vel speculatiua nullū illoꝝ: q̄. ¶ Nō speculatiua: q̄ est ars fm rōnē rectā factiua: q̄ practica. Assumptū p̄t̄: q̄ est ars factiua. Et nō p̄ nec p̄t̄ rōnem rectā: q̄ fm eā. Nec practica: tñ q̄ nō habet praxim p̄ obiecto: q̄. p̄na nota. assumptū p̄bat: q̄ nulla operatio p̄cedens libere a volūtatē est praxis/nisi volitio sit praxis: sed volitio diuina nō est praxis: q̄ non in potestate voluntatis: q̄ est mer voluntas: q̄. ¶ Tū q̄ noticia practica est directiua voluntatis in opando sed voluntas diuina nō dirigit: q̄ essentia est recta z p̄ma regula atq̄ causa oīum motionū corpaliū z spūaliū: vt dicit Aug. iij. de trini. c. v. ¶ Solutio Noticia artis diuine est practica. Ad improbationē dicit q̄ habet praxim p̄ obiecto: nō volitionē diuinā/sed opationē ad extra/pductionē/remuneratio nē zc. Ad improbationē/ nulla opatio p̄cedēs zc. neget: licet verū sit in nobis. Tñ opatio p̄cedēs libere a voluntate est practica. Ad aliaz p̄bationē dī: licet volūtas diuina nō indigeat directiua noticia/quasi potēs errare: tñ est p̄iuncta recte rōni z ei cōformis. Et hoc sufficit ad b̄ q̄ opus eius sit praxis z noticia dictas vel oīdens opationē ip̄am sit practica. Sufficit enī q̄ habeat praxim pro obiecto.

Distinctio. xxxvj.

Sit de scientia dei in

genere quo ad se. Nunc de eadē cōparari ue ad scita. Et p̄mo vt res scitas in se continet obiectiue. Scōo vt eas inhabitat sanctificatiue distin. sequenti. ¶ Conclusio p̄ma textus hec est: Licet oia sint in dei cognitione/nō tamen concedit oia esse in dei essentia: ne creature intelligant ēē eiusdē essentie cū deo. ¶ Ubi nota q̄ oia dicūt esse i deo/obiectiue/virtualiter z eminet. Obiectiue: q̄ sunt obiecta cognita: virtualr: q̄ sūt effect⁹ pducti. Eminentr: q̄ sunt min⁹ p̄fecti. ¶ Scōa p̄lo: Licet mala sunt a deo cognita: nō tñ fm magistrū dicunt esse in deo: q̄ nō sūt cognita approbatiōis noticia. ¶ Tertia cōclō: Si esse in deo obiectiue dicit solū cognosci a deo: mala sunt in deo obiectiue: nō aut virtualiter nec eminentr/saltē fm rōnē mali: vide lat⁹ i textu

Questio vnica

Trū pfectiones crea

turarum in deo contente ab eterno/distinguant inter se realiter et a diuina essentia. ¶ In ista distinctione doctoꝝ p̄mū recitat opinio nem cōmunē/tenentē q̄ p̄fectiones creaturarū continentur in deo perfectionaliter et eminentr: exemplariter z intelligibiliter: virtualiter et causaliter. Sed dictum hoc a diuersis multipliciter exponitur vnde dicunt quidam perfectiones creaturarū fm q̄

Dub. 3
f

3

continent in deo pfectionaliter: et fm esse intelligibi
le nō distinguunt a diuina essentia: nec inter se/ sed p
ut continent virtualr in deo: distinguunt inf se et a deo
fm pfectionē contentā: sed fm pfectionē dei continen
tis/ nō distinguunt inf se nec a deo. ¶ Isti p se alle
gāt illud Joā. j. Qd factū est in ipso vita erat: nō autē
vita creature: sed vita diuina. Itē Exo. xxxij. dī moy
si perēti videre deū: Ego ostēdā tibi oē bonū: sed ostē
dēdo scīpm/ nō oñderet sibi dñs oē bonū/ nisi ipse eēt
ois boni plenitudo. Itē Diong. in de diu. no. ca. v.
hoc nitit oñdere varijs exēplis: 2. c. j. dicit: Deus ē
viuentiū vita: substantiū substantia: vite ois ac substā
tie iniriū et causa. Bñf. etiā vult/ q creatura i deo nō
est nisi creatrix essentia. Aug⁹. etiā sup Joā. omel. iij.
Et in de hīs dñi sermo. iij. dicit: Quē hic varia q
ris/ ipse tibi vn⁹ oia erit. Rōne etiā pbant intentuz:
pietum de esse intelligibili siue cognito. Nā ois enti
tas positua non dependēs ab aīa est entitas realis
Esse representatū est entitas positua/ et non depēdet
ab aīa. qz spēs representaret etiā si nulla aīa esset: qz
representatum est entitas realis: et non nisi de⁹: cū ni
hil reale a deo sit eternū. ¶ Itē qdqd necessitate na
turali sequit necessario entitatē realē/ est entitas re
alis: s; ad formā representantē necessitate naturali se
quit esse representatū: et ad cognitionē esse cognitū: er
go plura alia solent adduci q tangit doc. in scripto.
¶ Sed illa opinio videt nimis extranea: et ad eā se
quunt multe abusive locutiones: videlicet qz eē cre
abile creature sit de⁹: et esse possibile creature sit idē
realr cū deo: et p pñs possibile eē creature esset necesse
esse: s; eē dealabile corpis esset de⁹: et esse dānabile
demonis esset de⁹. Et b; cui⁹ de qlibet cōplexo ex in
finituū esse et passionē: qd necessario pdicat de aliq:
vere diceret esse deū. Probat rōnib; eoz: qz eē crea
bile/ esse dānabile: est entitas positua/ sicut esse in
telligibile: et non depēdet ab aīa: qz deus potest crea
re et damnare si nulla aīa esset: saltē de⁹ nō creat vel
dānat pactum alicui⁹: nīc: qz est entitas realis/ et nō
creatura: qz ab eterno esse creabile zē. qz de⁹. simi
liter eē creabile/ eē dānabile zē. necessitate naturali
sequit entitatē realē: s; deum creatiuū/ deū dānati
uū. Necessario enī sequit: Deus est creatiu⁹: qz crea
tura est creabilis: et sic de alijs. ideo mod⁹ ille loquē
di alijs non placet. Quare alijs aliter dicunt: fm qd
rūdendum est ad qstionē. ¶ Tres articuli erunt i q
stione illa. Prim⁹ quō pfectiones creaturaz conti
nent in deo. Scd⁹ quō distinguunt ab eterno. Ter
ti⁹ quādam pncipia pambula ponet p argumentoz
soluione. ¶ Quātum ad articulum pmū notandū
q pfectio creature (saltē essentialis et non partialis)
non distinguīt a creatura. Posset hoc pbari: qz cū
quēlibet creatura sit pfecta saltē in suo genere: fm il
lud Gen. j. Uidit deus cuncta q fecerat/ et erant val
de bona. esset pcessus in infinitū/ nisi daret aliq crea
tura q esset pfecta non p aliqd supadditum. Et q rō
ne vna eadē rōne qlibet alia. ¶ Dicit notāter essenti
alis et non partialis: qz virtus est pfectio hoīs acci
dentalis: et forma substantialis est pfectio hoīs essen
tialis: et tñ distinguīt ab hoīe. ¶ Ex illo sequit q idē
est dicere pfectionē creaturaz contineri in deo: et cre
aturā contineri in deo. ¶ Conclusio pma: Sicut nō
creature/ ita nec creaturaz pfectiones continentur in
deo formalr/ subiectiue et essentialr. Oppositū hui⁹
argueret multiplicatē/ et destrueret simplicitatē dei

¶ Scd⁹ pto: Creature et eaz pfectiones continentur
in deo obiectiue/ virtualr et eminēter: patz terminis
declaratis. Nā contineri obiectiue in deo/ est esse ob
iectum diuine cognitionis: qd nihil aliud est qz co
gnosci a deo. Sic lapis est in deo: nō q sit deus/ sed
q cognoscit a deo. Et ita si vltatū esset/ pcedi posset
q albedo in pariete esset seu cōtineret in oculo: qz vi
det ab oculo. ¶ Contineri in deo virtualr/ est pñe
ri in deo sicut effectus pducibilis cōtinet in sua cau
sa: qd est pducere vel posse pducere a deo. Et sic lapis p
ducit vel pducibilis a deo cui repugnat eē deum/ est
virtualr in deo. Cōtineri in deo eminēter/ est deū esse
pfectiorē eo q cōtinet. Illo mō nihil qd est formalr et
subiectiue in deo/ cōtinet in deo: sed tñ creature im
pfectiores deo. ¶ Ex illo sequit q nihil pōt contine
ri in deo virtualr vel eminēter: nisi id qd nō est deus:
aliqd tñ pñtū obiectiue in deo est de⁹: vt diuina es
sentia relations et pñone. ¶ Ex illis seqt cōcl⁹ tertia
Nihil qd cōtinet in deo virtualr vel eminēter/ est idē
deo realr. patz: qz de⁹ nō est causa sui: nec se pfectior.
¶ Ex illo patz/ qd importat esse in/ cū scī dicūt oia eē
in deo: qz valet tñ. cognosci: vel esse pducibile: vel
eē impfect⁹. Et ita sepi⁹ tñ valet esse in/ sicut esse ab
Et ita idē fcat p illa tria apli: ex ipso/ p ipm et in ipso
sūt oia. i. ab eo: vt patz clare in textu dis. xxxv. et pñci.
¶ Quātū ad ar. ij. qnqz ponunt cōclusiones. Prima:
pfectiones creaturaz nūqz fuerūt idē realr cū deo.
patet ex pmissis. Nihil qd cōtinet virtualr aut emi
nēter i deo/ est idē deo: creature pñent zē. qz maior
et minor patet ex pcedēti arti. ¶ Aliter pbat: quicqd
pōt eē non idē realr cū aliq/ nunqz est idē realr cū il
lo: qz impossibile est q aliqd fiat aliud a se: sed pfecti
ones creaturaz extra pducte non sunt idē realr cū
deo: qz nunqz sunt idē realiter cū deo. ¶ Scd⁹ con
clusio: pfectiones creaturaz non distinguunt ab
eterno realr a deo. patet: qz qd non est aliquid reale
a nullo distinguīt realiter: sed creature non fuerunt
ab eterno aliquid realiter: ergo. ¶ Tertia conclusio
Pfectiones creaturaz nō distinguunt realr in
ter se ab eterno. patet: qz nō fuerūt ab eterno. ¶ Quar
ta conclusio: Pfectiones differētiar creaturaz nū
qz fuerūt idē inter se realr. pbat: qz qcunqz p quocū
qz insti pñt distinguī realr/ nunqz sunt idē realiter
Sed pfectiones creaturaz qn pducunt extra a deo
distinguunt realr: qz. ¶ Quinta conclusio et responsa
lis ad qstionē: Pfectiones creaturaz contētē i deo
non distinguunt ab eterno realr: nec a deo nec in
ter se: nec vnqz fuerūt idē realr cū deo nec inf se. patz
ex pmissis. ¶ Quātū ad ar. iij. notādū q esse capi
tur tripliciter. Uno mō syncategorematicē: vt est
actus cōplexius vnīcū extrema. Alio mō catego
rematicē: et hoc duplr. Primo mō vt fcat eē existētie
id est reāctualr existētie. Alio mō vt fcat esse possibi
le: vt scz conuertit cū ente cui nō repugnat eē in rerū
natura: licet sic non vltare accipitur. ¶ Itē esse qnqz
construit cum genitiuo vt esse creature: et sic capitur
semper categorematicē pro eē existētie: vel possibile
id est qd potest eē. Quandoqz construit cum accusa
tiuo sequentē: et tunc requirit accusatiuū pro suppo
sito: q si nō ponit subintelligit/ vt esse animal: subin
telligitur aliquid esse animal: homo vel asinus. Et
si ponit respectu modi verū/ possibile/ necessariū zē.
propositio erit distinguenda fm cōpositionē et diuī
sionē. In sensu cōposito est semp pars dicti: qd acci

Lōcl. 2.
D

Lōcl. 3

Arti. 2.
Lōcl. 1.
E

Lōcl. 2.

Lōcl. 3

Lōcl. 4

Lōcl. 5.

Arti. 3
f

Lōcl. 1.

pit materialr. Et est vniformit' dicendū ac si cēt ver
bū adiectiuū: vt si dicerē iōannē esse aīal est necessa-
riū. Sīl'r dicendū sicut de illa: hōiem viuere ē neces-
sariū: si tū ei addit' accusatiū adiectiuāl: z pō acci-
pit in sensu diuiso: tunc esse h3 se vt determinabile: z
adiectiuū vt determinatio: vt esse album pōt esse hō:
tunc ad vītātē ei' requirit' idē qd ad vītātē illi': exi-
stēs alio pōt esse hō. Itē qñ aliqd esse a sequit' aliud
p'dicatū mediante est tunc aliqd esse a capit' materia
liter: vt petrū esse hōiem est de'. valet hec pō aliqd
esse hō: est de'. Secus si nō pcedit accusatiū: qz tunc
esse nō pōt eēps dici: nec vnit' extrema: q dicit eē exi-
stere vel possibile. Et q pater q in ista esse rep'sen-
tatū creature est idē cū deo. ly esse dicit esse existere.
Et qz addit' adiectiuū scz rep'sentatū ipm determi-
nās: ad ei' vītātē requirit' vītās hāz triū fm docē.
dī. v. q. j. scz esse creature est rep'sentatū: esse creatu-
re est idē cū deo: z rep'sentatū est idē cū deo. Et qz il-
la est falsa: esse creature est idē cū deo: illa erit falsa.
Esse rep'sentatū est idē cū deo ab eterno: tū qz nō fu-
it ab eterno: z ita nō fuit de' ab eterno: tū qz eē exi-
stere creature vel est creatura ipa/vel aliqd in crea-
tura: z neutru illor' est de'. Pater etiā q esse rep's-
entatū z rep'sentatū/sīl'r esse cognitū z cognitū idēz
sunt. Nec esse intelligibile est aliud qz res intelligibi-
lis: neqz p hoc q res intelligit' rei aliqd esse dimini-
tū acqrit' sicut nec color in pariete p hoc q ab oculo
videt'. Sicut q ad h q cognitio est vel cognoscēs
aut rep'sentans/nō sequit' q rep'sentatū est vel cogni-
tū: ita nec sequit' q esse cognitū est: neqz esse cognitū
cōuenit creature ab eterno: licet creatura cognoscat
ab eterno. Et si dī esse cognitū ab eterno/vel est
aliqd vel nihil. Si aliqd z nō creatura q nō ē ab eter-
no: q de'. Si nihil/q de' nihil aliud a se intelligit ab
eterno. Dicit' q argumentū nihil valet: qz arguō a si-
mili: deus ab eterno cognouit creaturā fm esse pro-
prium q nō est deus: vel q creaturā fm esse p'prium
ab eterno: est aliqd vel nihil. Si aliquid z nihil nisi de'
est ab eterno/q creatura fm esse p'prium est deus. Si
nihil/q ab eterno nihil a se cognouit de'. Cū ad
argumentū dī q esse cognitū ab eterno/nec ē aliqd
nec est nihil. Nec illa diuisio est immediata: qz nō exi-
stēs: vt adāz vel antichrist' nec est aliqd nec est nihil:
qz nihil sequēs copulā includit negationē infinitan-
tē. Nūc aut' de termino nō supponēte negat' tā termi-
nus finit' q eius infinit': sed esse cognitū nihil ē ab
eterno. i. nō ē aliqd ab eterno. Et cū infer' q de' ni-
hil a se intellexit ab eterno. Nō sequit': qz ibi nihil am-
pliā. Et valet/nihil qd est vel erit/vel pōt eē vel ima-
ginari/intellexit. Nō q sequit': Intellectū nihil est/q
nihil est intellectū: qz arguit' a nō amplo ad amplius
negatiue: siue cū distributione ampli: q p'na non va-
let de forma. Et illa solutio est faciliōr qz soluere per
distinctionē hui' termini nihil: quō auctor ponit/qz
sicut verba sonant: illa nō est vera: Angel' ab eterno
fuit nihil: qz valet tū/ab eterno fuit ens qd non fuit
ens. Itē est affirmatiua cui' p'dicatū scz nihil nō sup-
ponit: sed auctor p eā intelligit negatiuā/scz illā: An-
gelus ab eterno nihil fuit. i. nō fuit aliqd ab eterno:
z ista est vera. Itē notandū q scī sepe loquuntur
metaphorice: q locutiones nō sunt intelligende fm
p'prietatē verbor': vt cū de' dī vītis/agn' leo/lapis
z c. fm Aug. scētā Anf. cū dicit: Creatura in deo ē
creatrix essentia: capit creaturā in deo p causa pdu-

ctiua creature: z ista ē essentia creatrix oim: sic deus
est vita viuētū: ois boni plenitudo: oia in oibz causa
liter. Et his p'z multor' argumētōz solutio: z mul-
tap auctoritatē pia z catholica expositio. C Per h
ad auctori. qz opī illa p se adducit: quāz aliq tacite
sunt dī. pcedēti. q. vlti. z nūc aliq habent in doc. Ad
auctoritatē Joā. j. dī: Qd factū ē in ipso vita erat. i.
causa productiua z cognitiua rei facte ad extra: est i
deo intrāstīue: z est diuina essentia. Ista q scētā dei
qua nouit oē pducibile pductū: z est essentia diuina
est vita dei. Itaqz q facta sunt nō viuūt formalit' i
deo: sed sunt in dei cognitione: z recipiūt vitā effecti-
ue a deo. Hoc pbat doc. mult' auctoritatibz. Sic
oia sunt in deo intelligibīl'r. i. cognita a deo siue pro-
ducibilia ab eo. Itē q hic varie qris: ipe tibi oia crit
ver' est causaliter: qz est causa oim: z cōtinet eminen-
ter pfectiones oim. Itē ostendā ois boni: oē bonū. i. cau-
sam ois boni vel largitorē ois boni: effectorē ois bo-
ni. Itē ego ero oia qcumqz ab hōibz honeste deside-
rant. i. sine me nihil habet hō. A me est oē bonū effe-
ctiue z causal'r. Itē vnit'ue oia p'inent i deo: quia
de' est pncipiū effectiui oim: aut sua pfectio emine-
ter trāscēdit pfectiones oim. Itē numeri sunt in mo-
nade nō real'r/sed vt in pncipio ois nūeri. Monas
eni. i. vnū/est pncipiū ois numeri. Itē creature sunt
in deo nō real'r nec essential'r/sed causal'r/intelligibīl'r
z cognitiue. Itē linee vniunt' in centro nō real'r/sz
qz centrū est termin' vel pncipiū eaz. Itē deus est
vita viuētū/causal'r z effectiue. Ad Anf. dī q ipe
z ceteri scī sepe loquunt' metaphorice. Nō sine causa
vñ cū inq'r: Creatura in deo est creatrix essentia: illa
de rigore est falsa: sed h cōplexū/creatura in deo/va-
let causa pductiua creature q est in deo/est creatrix
essentia. Trun' aut' scī h mōi metaphorica locutio ē
vt hoies qñqz ad dei laudē alliciāt: vtqz i nullo alio
a deo q'rāt delectationē/cōsolationē z auxiliū: q sol'
est causa fontalis oim delectabiliū/vitiliū: a q oia sūt
expectāda: qm ipe immediatē (z nullo alio si placet cō-
currēte) oia pōt q desiderari honeste valēt tribuere.
Ideo dicit vbi s Aug. in creatura deest qd laudam'
in creatore nihil deesse p'r: laudēt q creatorē: totū ibi
est (scz causaliter) qd ex partibz singulis inuenit'.

Distinctio. xxxvii

Entētia huius distin-

ctionis tribz potest summarī cōclusiōibz
C Prima cōclusio: Licet de' sit in oibz re-
bus pncipaliter/potēcialiter z essential'r. In scīs tū
habitat excellētius p grām adoptionis. In homine
christo excellētissime p grām vniōis. C Scda cōdu-
sio: De' est vbiz sine sui mutatiōe: in oī materia si-
ne sui diffinitōe: in oī loco sine sui circūscriptiōe: in
oī tpe sine mutabilitate z vicissitudine. C Tertia cō-
clusio: De' cū sit vbiz/tū penit' est illocalis/incir-
cūscriptibilis/intēporalis: q in seipō semp est etiā dū
creatura nō est. C Declaratio patet ex textu.

Questio vnica

Trū esse vbiz z in oī

bus rebz p essentiā/p'sentiā/potēciā/sit pro-
prium soli deo. C Prout p'suetū ē tres erūt q-
stiois articuli. Quo ad p'mū notādū q p'do est certa
apud theologos: scz q p'prium est soli deo esse in omni-
bus rebus existentibz z possibilibz si ponant' p essen-

Arti. I
Nota. b

Nota
3

tiā/psentia z potentia. **Sed** ē vna difficultas specialis: an ex hoc q̄ deus est in oibz rebz p̄ potentiam (ita scz q̄ est causa imediata oīum rez) sequat̄ ipsuz
Not. 2. vbiqz esse p̄ essentia. **Secdo** notandū q̄ magister ex sanctorz auctoritatibz colligit triplicē dei in creaturis existentiā: quedā est generalis: alia specialis: tertia singularis. Generali inexistētia oēs creaturas cōseruat. Speciali assistētia anias sanctas inhabitat/singulari p̄sentia naturā humanā assumens in vnitatē suppositi sibi copulat: de ista aut̄ in tertio li. dicendū erit. De scda dō dictū est s̄ dis. xix. De p̄ma
Nota. 3. mō erit sermo. **Tertio** notandū q̄ vñ inesse alteri tripliciter cōtingit: p̄ potentia scz/psentia z essentiam. Per potentia res inest alteri quā habet sue subiectā potentie. Quo mō etiā in corporalibz aliquid inesse pōt. alteri ab eo tñ localit̄ distant. Sicut sol p̄ potentia suā in istis inferioribz: z rex in regni sui terris z hominibz. Qui tñ modus loquendi apud philosophos nō satis est v̄sitarus: p̄ psentia aliqd dī ēē in alio dupl̄r. Uno mō p̄ psentiam cognitionis q̄ scz est sufficienter presens vt cognoscat aliud vel cognoscat ab alio quō obiectū dicit̄ esse in potentia cognitiua: qñ actualiter cognoscit licet ab eo realit̄ distet
Secdo p̄ psentia indistantie/qñ scz vñ nō distat localiter ab alio. Et isto mō locus dicit̄ esse in loco: z econuerso locatū in loco. Qui mō dō loquēdi satis v̄sitarus est apud phos/qñ ad locatū illo mō esse in loco: licet nō econuerso sit ita frequētatus. Un̄ nōnūq̄ termin⁹ aliqd fm suū generale qd̄ nois pueniēs eql̄iter multis: tñ v̄sitari⁹ attribuit aliqd ex illis q̄ alijs. Sicut aīal vel esse aīal/q̄uis equaliter cōuenit rōnalis z bzris: tñ fm cōmuniōrē modū loquēdi (maxime plebis) plus attribuit bzris q̄ homibz z ita in multis alijs. Sic etiā in pposito. **Sz** esse in alio p̄ essentia/est esse in aliquo z nō ab eo neqz ali quo sibi intrinseco distare/quin sit vbiqz est ipm: aut aliqd ipsius. Et illo mō forma dicit̄ esse in materia p̄ essentia: qz vbiqz est materia vel ps materia/ibi est forma. Illo mō locatū nō est in loco: nec econuerso: cū locatū fm aliqd sui distat ab aliq̄ ipsius loci z econuerso: vt satis patet. **Uerū** tamē p̄ essentia z qñqz valet tñ. i. p̄ se. Quo mō dicim⁹ q̄ hō per essentia est aīal z rōnalis: qz hec est necessaria z p̄ se: hō est aīal: vel etiā valet tñ. i. immediate: quo mō aīa dicit̄ p̄ essentia disciplinabilis: qz essentia eius ē illud cui immediate cōuenit esse disciplinabile: illis tñ modis nō capit in pposito: sed mō p̄pposito. **Supponit** etiā ex textu/q̄ aliqd tripl̄r p̄tingit esse in loco: scz: cōmēsuratiue siue circūscriptiue: cui⁹ scz pres cōmēsurant̄ p̄tibz loci: quō corpus quantitatiue est in loco. **Secdo** mō terminatiue siue diffinitiuē: qd̄ scz ē realiter vbi est loc⁹/nō natū s̄l̄ esse alibi indifferenter: siue qd̄ sic certo loco terminat̄/q̄ existēs in illo nō ē s̄l̄ aptū natū esse in alio loco distant ab illo. **Dicitur** notanter aptū natū: qz z si corp⁹ vel spūs p̄ potentia dei possit replicari in diuersis locis: vt corp⁹ christi in sacro: hoc tñ nō est fm p̄p̄ia aptitudinē: qz potentia supnaturalis nō confert aptitudinē in natura. Hoc mō spūs angelici z aīe rōnales sunt in loco. Et iste modus est supior ad p̄mū. **Tertio** mō repletiue/qd̄ scz licet realiter sit in certo loco p̄ indistantia: nō tñ terminat̄ illo loco/quin simul sit in oī aliō loco: tētiā fm p̄p̄ia naturā. Qd̄ altero p̄mō z duorum modoz ē in loco dī locale: z fm locū mutabile: s̄ nō

qd̄ est in loco tertio mō. **Quartū** ad ar. ij. est p̄ se p̄ma: De⁹ est in oibz rebz p̄ potentia. p̄bat cōclō: qz de⁹ est cā oīm vt nūc supponit: q̄ est in oibz potētiat̄. tēnet p̄ia: qz b̄ est esse in alio p̄ potentia: posse pducere vel pseruare siue agere i aliud: vt p̄z ex notabili tertio. **Secda** p̄clō: De⁹ est in oibz p̄ psentiam: vtroqz mō p̄pposito. pater: nā ip̄e distincte noscit oīa: vt s̄ dictū est dis. xxv. Etiā a nullo distat. Qd̄ p̄bat rōne Aug. in l̄sa: vel enī nulli rei p̄ns est illo mō vl̄ alicui z alicui nō vel oibz. Nō p̄mū: qz nulla res exis ē dabilis q̄ nūqz est: z ab oī alia re distet. Nec scdm: qz alicui rei p̄ns est z nō alteri/q̄rit an sit finitus ad illā vel nō. Non p̄mū/cū sit illimitat⁹ z infinit⁹: z ita nō determinabilis ad quācūqz rē. Si scdm/ḡ potest ēē etiā alteri exnti p̄ns cui mō nō ē p̄ns: z tūc posset mutari de loco ad locū: qd̄ ē impossibile. **Tertia** p̄clō De⁹ est vbiqz z in oibz p̄ suā essentia. p̄bat: qz sic oibz est p̄ns q̄ a nullo distat: vt dictū est: p̄pter qd̄ dī Die re. xxij. Celū z terrā ego impleo. Est etiā illa conclusio fide credita: vt multis auctoritatibz deducit magister. **Quarta** p̄clō: Deus est in oī loco repletiue/nō localit̄/nec diffinitiuē vel cōmēsuratiue aut mobili ter. pater: qz nullo loco abesse pōt: nec aliq̄ terminari vel circūscribi. Et p̄ p̄ns est in loco repletiue/z nō localit̄ neqz mobili: qd̄ enī moueri pōt ad locū vl̄ de loco/aliqui loco deesse pōt. **Uerū** licet p̄clō certa sit ex fide apud theologos: scz q̄ deus est vbiqz: vt habet ex ps. Quo ibo a spū tuo. sunt tñ inf̄ ceteras he due difficultates p̄ arti. ij. Prima/an ex b̄ q̄ de⁹ est in oibz rebz p̄ potentia/ita scz q̄ est causa imediata oīum rez sequit̄ ipm esse vbiqz p̄ essentia: z dicunt aliq̄ q̄ sic: vt habet scdm Tho. par. j. q. ix. ar. ij. Qui inter cetera ait/q̄ est in oibz p̄ essentia/inq̄ntū adest oibz vt causa essendi: qd̄ p̄bat auc. phi: qz oportz mouens z motū esse s̄l̄. vñ. Phis. Sed illud nō videt̄ verz: nā nō oportet vl̄r oē nouēs esse s̄l̄ cū motus: nec in agentibz corporalibz: nec agentibz p̄ intellectu z voluntatē: p̄bat enī Occā dist. p̄nti/q̄ sol immediate causat lumē in istis inferioribz: z etiā Sco. Similit̄ de agente p̄ intellectu videt̄ satis manifestū. Si enim velle meū esset rē pducere: tunc sicut manēs Tūbingen possum rez aliquā velle esse Sūgardie: ita possem eā pducere. Et ita dato q̄ deus nō esset p̄ns p̄ essentia effectui: sed q̄ esset in vno loco determinato in celo adhuc posset oīa inferius pducere z cōseruare sicut mō. **Ad** phm dō. vñ. Phis. dicit̄/q̄ loquit̄ de agente phisico: qd̄ agit per qualitates actiuas et passiuas: z quod agit per contactū productiuū effectus eiusdē rationis in termino z medio. Et de illo amplius patebit in secūdo. **Hinc** doctor ponit illam conclusionē: Non ideo precise deus est in omnibus per essentia: quia est causa omnīū: sic intelligendo/q̄ sit cōsequētia formalis: hoc agit in hoc: ergo hoc est hoc/vel est p̄ns huic. **Secda** difficultas: An illud sit propriū deo: pro illo notandū/q̄ esse in omnibus rebus creatis alijs a se/per potentia/psentiam z essentiam/dupliciter intelligitur alicui competere. Uno modo simpliciter/vt verba sonāt: quia scilicet ipsum certo casu pposito/vel per certam potētiā est in omnibus zc. vel quia esse in omnibz existentibus zc. necessario sequitur ad suum esse: ita q̄ repugnat ipm esse z nō esse in oibz existentibz. Et econuerso/repugnat aliquid esse in quo ipsum non est. **Quo** premisso est conclusio ista prima: Est

Art. 2.
Lōclō 1
D
Lōcl. 2.
Lōcl. 3.
Lōcl. 4
Art. 3.
Dubit
E

in oibz creatis p potētiā / pſentiā / et eſſentiā pmo mō
nō eſt ppiū deo. Probat: qz b p potētiā diuinā pōt
alicui creature cōicari. Nihil em implicat aliquā in-
telligētiā cōcurrere ad pductionē / et cōſuatiōē om-
niū creatoz qbz coaſſiſtit: et ſoluz talia eſſe q pſo-
erit in oibz creatis exiſtētibz p potētiā. zc. ¶ Itē de
poſſet replicare corp⁹ ad diuerſa vbi / ſic ad diuerſa
ita ad oia vt diſſuſe oſtēdi in lec. xlvj. in expoſitiōe ca-
nonis. ¶ Preterea ſi nihil eſſet in mundo niſi ſolus
homo / tūc ei⁹ aia eſt vbiqz. Oia deniqz ſunt ſibi ſb-
iecta puta ptes corp⁹: eſt etiā intime pſens corp⁹.
cōcl. 2. ¶ Secūda cōcluſio. Eſſe in oibz creatis p potētiā /
eſſentiā / et pſentiā ſecūdo mō intelligēdo ſoli deo ē p-
piū. Patz māſeſte: qz nulla creatura neceſſario eſt
in oibz alijs a ſe: et b mō locuti ſunt ſctūs Ambro. in
littera et alijs ſcti cū eſſe in omibz mō dicto ſoli deo ap-
propriat. Sic etiā pōt ſaluari dictū ſcti Tho. cū p. j.
q. viij. ar. iij. dicit: Eſſe vbiqz pmo et p ſe eſt ppiū
Dub. 3. ſoli deo. ¶ Tertio dubitat⁹ cōclonē ſecūda ſecun-
de difficultatis: qd cōuenit alicui p eſſentiā / cōuenit
ſibi neceſſario et ſemp: eſſe in oibz nō cōuenit deo
neceſſario et ſemp: qz non ante mundi conſtitutiōez.
¶ Itē ſi ſic de⁹ eſſet in loco. Cōſequēs falſum: qz ſic
ſebz inſormabile q̄litate ad id qd habet qualitatēz:
ita ſe habet eſſe in loco ad id qd bz locuz: ſed qd eſt in
formatū q̄litate / neceſſario eſt alterabile fm illā q̄lita-
tē: qd eſt in loco neceſſario eſt mobile fm locū. de⁹
aut fm locū mobilis nō eſt: ergo. Qz etiā nō ſit ppiū
um deo pbat: quia puenit vniuerſali: vniuerſale em
eſt vbiqz p eſſentiā: et p cōſequēs etiā p potētiā eo mō
quo habet potētiā. ¶ Ad illa dī. Ad pmi qd eſt in oi-
bus p eſſentiā nō capi⁹ p eſſe in oibz neceſſario / ſp
nō em de⁹ eſt in illis q nō ſunt: et ita ante mundi cō-
ſtitutiōē in nulla creatura fuit: ſz capi⁹ vt dictū eſt
¶ Ad ſecundū patz quō eſt in loco nō mutabiliter:
nec ſilitudo de q̄litate adducta eſt cōueniēs: cū illud
qd habz qualitatē / recipit in ſe inbeſiue formā accidē-
talem a ſe diſtinctā p cui⁹ receptionē alterat. Qd nō
eſt in loco / nihil in ſe recipit: et ſi pōt non moueri a lo-
co ipſo manēte (ſicut in ppoſito) nō oportet ipm eſſe
mobile fm locū: nihil autē recipiēs in ſe q̄litate po-
teſt nō pdere eā cū oia diſtincta deus poteſt ſeparare.
¶ Ad tertiu dī q vniuerſale nō eſt vbiqz: nec b inten-
dit pbus ſz vult qd de cōi qd eſt vniuerſale p̄dicat eē
vbiqz: p̄dicat de ſingulari cōtēto ſb ipſo: qz vbiqz
eſt ſingularis homo / ibi eſt homo: non tñ oportet q
hoc commune homo ſit vbiqz. zc.

Distinctio. xxxviij.

Supioribus actū eſt

i de ſcia dei fm q dī eſſe in rebz cognitibz:
hic de ea agit. put ſe habet cauſaliter ad
eaſdem. Et poteſt tertius ſiſummati cōcluſiōibz
tribus. ¶ Prima: res cognite future nō ſunt cauſe
ſcie vel pſcie dei. Nec econuerſo ſcia vel pſcientia
dei dici poſſunt effectuum futuroz cauſe. Qd veruz
eſt ſi ſcientia tñ ad notitiā referat. Si aut ſcientia in-
cludit diſpoſitiōē et bñplaciū dei / dici pōt cauſa il-
loz que deus fecit: qz em deus vult rem eſſe / res eſt:
nō aut qz ſcit rē eſſe res eſt: qz etiā nouit nō exiſtētiā.
¶ Secūda cōcluſio: Licet deus neceſſario et certitu-
dinaliter oia nouit / res tñ aliter ſe habere pōt qz no-
uit: qz pōt deus rē noſſe aliter ſe habiturā qz ſe habe-
bit: ſz ſi noſcit aliter / alit ſe habebit. ¶ Tertia pclu-

ſio: Eam certitudine diuine ſcientie / ſtat futurorum
rerum contingētia. vide latius in textu.

Questio vnica.

Truz deus habeat ſci

v entiā determinatā et neceſſariāz oim futuro-
rum cōtingentiū. ¶ Pmiū doc. recitat et
impugnat opi. Sco. diſ. xxix. de q vide in doc. ſat-
late. ¶ In tribz pncipalibz articulis ſtabit ſolutio hui⁹
queſtiōis. ¶ In articulo pmo pncipali vidēdū eſt de
quid nois cōtingētie: cur aliqd dī ptingēs ad vtrū
libet: qd eſt volūtatem cōtingēter cauſare: quō diſfe-
rūt cōtingēt: vtz / et determinate vtz: quō aliqd pōt
nō eſſe p inſtanti p quō eſt: an ſit aliq cōtingētia in
rebz. ¶ In ſcda pte pmi articuli vidēdū eſt quō et
vñ cōtingat cōtingētia in rebz. Articulus ſcds mder
ad qſtū et explicat quō poſſit ſaluari certitudoz ſal-
libilitas diuine ſcie reſpectu futuroz: cū eozundē p̄in-
gētia / cū recitatiōe / et ipugnatiōe opinionū. Articulus
terti⁹ plura mouebit / et ſoluet dubia. ¶ Pro articulo
pmo pncipali pmo ſupponēdū eſt qd nois cōtingētie
vel cōtingētis. Caput em hic cōtingēs p eo q pūſqz
eēt poſuit pducī / et nō pducī. ¶ Dī pūſqz eſſet: qz res
qñ iā ē nō pōteſt nō pducta / cū b ſolo de⁹ puct: face-
re ingētia q ſunt genitay vt dīc pbs. vj. Eth. / et Boe.
v. de cōſol. p. vl. Soloz iēs / et gradiēs: qdā dū ſiūt nō
ſieri nō pnt. Eoz tñ vñ pūſqz fieret / neceſſe erat exi-
ſtere. ſ. ſolē oziri: aliter nō minime / puta hoiez gradi-
¶ Scdo ſuppono dicta in ſcdo. diſ. xxv. in vl. du. de
libertate cōtingētie. Itē de cauſa cōtingētie qd eſt.
Tertio norandū poſt dñm Camera. q. xj. ar. j. q la-
rebz materiy pſequit q cōtingēs ad vtrūlibz nō dī
illud qd erit / et nō erit: nec illud qd nec erit nec nō erit
ſz dī illud qd erit / et pōt nō fore: vel qd nō erit / et pōt fo-
re: ita q deſcriptio ſiue qd nois cōtingēt: ad vtrūli-
bet ſit poſſibile nō neceſſariū: vel potēs eſſe / et potēs
nō eſſe. Et ſic cōtingēs ad vtrūlibz ē inferi⁹ ad poſſi-
bile vt prz. zc. ¶ Quarto ſuppono q aliqd eſſe futu-
rū cōtingēs pōt dupl⁹ intelligi. Prio mō q illud erit
et poteſt nō fore: et ſic nihil ē futurū cōtingēs niſi qd
erit. Alio mō: qz illud erit / et pōt nō fore: vel nō erit et
pōt fore: et ſic aliqd eſt futurū cōtingēs qd nō erit nec
eſt futurū. zc. ¶ Quinto ſuppono fm eundē q qñ dī
cōtingēs ē indeterminatū ad eſſe / et nō eſſe: nō debet
telligi de indeterminatiōe de ineſſe: ſz q cōtingēs nec
ſit nec nō ſit: qz b eſt ipſoſſibile includēs p̄radictiōez
ſz de indeterminatiōe d neceſſario negatiue. ſ. qd nō ē
neceſſe eſſe nec neceſſe nō eſſe: vel de indeterminatiōe d
poſſibili affirmatiue. ſ. qz pōt eſſe / et pōt nō eſſe: q duo
ſenſus eqpollēt. ¶ Sexto ſuppono q volūtate cō-
tingēter cauſare ſeu libere nō eſt eā cauſare ſicq p in-
ſtātī q cauſat poſſibile ſit eā nō cauſare: b eſt q poſſi-
bile ſit q p eo inſtātī q cauſat in eodē inſtātī verū ſit
dicere q nō cauſat. Hoc em eſt ipſoſſibile: qz ſic cauſa-
ret / et p eodē inſtātī nō cauſaret. Sz volūtate cauſa-
re cōtingēter ē q libere ſine oi variatiōe ſibi vel alte-
ri adueniēte et pñ ceſſationē alteri⁹ cauſe pōt ceſſare
ab actu i alio inſtātī. Nō ſic ē de cauſa naturali agē-
te: qz cauſa natural⁹ agēs ſemp agit niſi ipa mutet /
vel aliq nouitas fiat circa ipaz: vel qz aliq cauſa. cor-
reſſa ceſſat cauſare et ſiſa. Sz oib⁹ ill⁹ eq̄litter ſe ha-
bētibz / volūtas ſua ppiā librate pōt ceſſare ab actu
nō in eodē inſtātī q agit / ſz in alio: nihilomin⁹ i eo in-
ſtātī q cauſat / cōtingēter cauſat / et nō neceſſario: nō q

Rr

A

Arti. I.
Nota. I.

Nota. 2

Nota. 3
B

Nota 4

Nota. 5

Nota 6.
L

habeat potētā ad opposita in eodē instāti: ita q̄ pos-
sit in eodē instāti causare nō causare. S3 q̄ in instā-
ti quo causat/ b3 potētā cessandi et nō causare p̄ alio
instāti: ceteris oib3 parib3: et hoc est cōtingēt causare
et nihil aliud: et ita nunq̄ est in potētā ad opposita

Nota 7 sine successiōe. ¶ Septio suppono q̄ nō ē idē dicere
cōtingenter veyz et determinate veyz. Nam determinate
veyz est qd̄ est veyz et nō falsum: s3 sic cōtingēt veyz
Un futurū cōtingēs est determinate verū sic q̄ nō ē
falsum. Est tñ cōtingēt veyz: q̄ potest esse falsum et
nunq̄ fuisse veyz. Un p̄3 differētia inter determinate
veyz et cōtingenter veyz. Sic q̄ determinate verū est/
qd̄ est veyz et nō falsum: ita q̄ determinate nō sit ibi de-
terminatio aliquo mō restringēs. S3 bñ sequit̄: hec
ppositio est vā: q̄ determinate vera: et sic sumit̄ in p̄-
posito.

Nota 8 ¶ Octavo suppono post Cameracē. vbi. s̄.
Pro intellectu clarioz dicēdoz q̄ aliqd̄ esse in aliq̄
instāti et posse nō esse in illo instāti: sic q̄ ppositio enū-
cians illud nō esse possit esse vera in illo instāti: pōt
triplic̄ intelligi. Uno mō q̄ b̄ sit possibile in sensu cō-
posito: et b̄ implicat p̄dictionē. 2c. Alio mō q̄ hoc sit
possibile i sensu diuiso: et hoc dupl̄. Uno mō q̄ illa
res q̄ est in aliq̄ instāti dato/ possit nō esse in illo instā-
ti. i. iā posita in esse desinere esse: et de esse transire in
nō esse in illo instāti: et q̄ ppositio enūcians ip̄az esse
desinat esse vera et de vera fiat falsa. Et b̄ est impossi-
bile: q̄ talis successiō siue transmutatio nō est possibil̄
in instāti. Tertio mō q̄ absolutez simpl̄ sit possibile
illā rē tūc nō esse et nō poni. s. p̄ suā cām in esse: et ppo-
sitiōē enūciantē ip̄am nō esse: esse in illo instāti verā
et ite sensus est verus.

Nota 9 ¶ Nono suppono vt recitat
Seco. dis. xxxix. volēs ostēdere cōtingentiā esse in reb3
q̄ illud disiunctū/ necessariū vel cōtingēs est passio
entis circumloquēs passiōē cōuertibilē cū ente: et
q̄ nō possit demonstrari de ente a p̄ori: vt alibi habet
videri. Et licz supposito extremo minus nobili illi
disiuncti/ pōt cōcludi aliud extremū nobili⁹ de aliq̄
ente. Sicut sequit̄: Si aliqd̄ est ens finitū: q̄ aliqd̄ ē
infinitū: et si aliqd̄ est ens cōtingēs/ aliqd̄ erit necessa-
riū: q̄ nō posset alicui enti inesse imperfecti⁹/ nisi etiā
alicui inesset p̄fectius a quo dependet qd̄ est minus
p̄fectum: nō tñ isto mō pōt cōcludi extremū imperfe-
ctius talis disiunctionis. Non em̄ oportet si est p̄fe-
ctius q̄ sit imperfecti⁹/ nisi forte haberēt se adinuicē
correlatiue: ideo relinquit̄ ad ppositū q̄ nō potest de
aliq̄ p̄dicari p̄ mediū p̄ri⁹ qd̄ est cōtingēs: ideo illa
aliqd̄ ens est cōtingēs. videt̄ esse vera p̄ma et nō de-
monstrabilis p̄pter qd̄. Et ideo p̄bus arguēs q̄ neces-
sitate futuroz: nō deducit ad aliqd̄ impossibili⁹ h3
porthei q̄ nihil sit cōtingēs. S3 ad aliqd̄ impossi-
le nobis manifestius. s. q̄ nō oportet nec cōsiliari nec
negociari. Negātes aut̄ talia indigēt pena vel sensu:
sicut fm̄ Auicē. j. metaph. Negātes p̄cipiū p̄mū
sunt vapulandi vel exponēdi igni quousq̄ cōcedant
qd̄ nō est idē cōburi et nō cōburi: vapulari et nō vapu-
lari. Sic et negantes aliquid esse cōtingēs/ expo-
nendi sunt tormentis quousq̄ concedant q̄ possibi-
le est eos nō torqueri. ¶ Supposito ergo illo tanq̄

ps scda. Arti. 1. manifeste vero q̄ aliqd̄ ens est cōtingēs: Inquiren-
f dū est quō et vñ cōtingat cōtingentiā in reb3: p̄ q̄ sit
ista p̄clusio. ¶ Cōtingentiā effectus p̄supponit liber-
tatem alicuius cause agentis. Probat̄ illa cōclusio
q̄ vbi oēs cause agentes cōcurrentes ad p̄ductionē
alicuius effectus agunt naturaliter/ agūt necessario

Et ita effectus nō pōt p̄duci: q̄ eadē necessitate est ef-
fectus/ qua cause p̄ducētes agūt: alioquin cause p̄-
ducerent: et tñ nihil p̄ducerēt quod implicat. ¶ Preterea:
Si. a. effectus p̄ducibilis pōt nō p̄duci: vt ergo
potest nō p̄duci alicuius p̄ducētibus eodē mō se habē-
tibus/ sicut cum producit vel nō. Si p̄mū: habet p̄-
positū q̄ cause agentes sunt libere: vel ad minus ali-
qua eaz in cuius. s. p̄tate est (oib3 eodē mō se habē-
tibus) p̄ducere et nō p̄ducere. Si secūdū: hoc erit p̄-
pter defectū alicuius cause necessario ad effectus p̄-
ductionē requisitē: vel p̄sentiam alicuius impediē-
tis. S3 quero de illa causa absente vel p̄sente impe-
diente: an necessario abest requisita vel adest impedi-
ens: et sic effectus nō pōt p̄duci: vel libere: et habet p̄-
positum. ¶ Et si dicis q̄ pōt abesse cōtingenter et nō
libere p̄pter aliquas causas cōtingenter eius p̄sen-
tiā p̄hibētes. S3 hoc nō valet: q̄ quero eodē modo
de istis causis cōtingētib3: an dependent a causis ne-
cessario vel libere. Et oportet vel tandem assignare
causam liberam: vel admittere p̄cessum in infinitū:
vel ponere causas omnes necessarias qd̄ rerū muta-
bilitatē et cōtingentiā tollit. ¶ S3 tunc est dubiū:
an libertas cause secūde/ puta hūane volūtat̄is suffi-
ciat ad saluandum cōtingentiā. Est opinio que po-
nit hanc cōclusionē: Cōtingentiā nō potest saluari
nisi p̄ima causa cōtingenter et libere agat. Proba-
tio: q̄ cā secūda necessario mota necessario mouet: q̄
si p̄ma causa nō cōtingenter/ sed necessario mouet
nō potest secūda causa non causare: et ita nec cōtin-
genter siue libere causare. ¶ S3 hec ratio non videt̄
sufficiens: q̄ libertas volūtat̄is create videtur suffi-
cere ad saluandam cōtingentiā. Nam ad hoc vt
effectus cōtingenter producat/ sufficit vñ causam
requisitam esse liberā: posito ergo p̄ impossibile q̄ p̄i-
ma causa naturaliter et necessario ageret: q̄ tamen
voluntas creata cū causa p̄ima partialiter ad mul-
tos effectus cōcurrit/ nihilomin⁹ p̄pter ei⁹ libertatē
cū libere nō necessario concurrat/ pōt poni vel impe-
diri actio. Sicut actus intelligēdi naturaliter et ne-
cessario causat volitiōē/ et tamen volitiō libere cau-
satur p̄pter libertatē volūtat̄is cū intellectione volū-
tionē causantis. Nec ratio concludit: q̄ potest cau-
sa p̄ior naturaliter mouere: et causa secūda nō na-
turaliter moueri ad agendū ad bonū intellectū: pōt
em̄ p̄ior causa facere quod in se est/ et ita mouere po-
steriorē: et tñ posterior p̄pter sui libertatē nō parere
huic motioni. Sicut pulchritudo obiecti delectabi-
lis naturaliter mouet ad sui desideriū: et tamen pōt
voluntas resistere p̄ suā libertatē et nō concupiscere
illud/ immo nolle ip̄m. ¶ Veyz supposita fide p̄ quā
credimus deū oīa extra se p̄ducere: et ad omnia p̄o-
ducenda se solo sufficere nō posset esse cōtingentiā in
effectibus nisi in deo esset libertas. Si em̄ ipe natu-
raliter p̄duceret/ et cum sufficeret se solo producere/
necessario omnia euenirent: licet etiam ad quorū-
dam p̄ductionē humana voluntas nō concurreret
ad que tamē concurrere posset: ideo videndū est in
quo consistit libertas siue cōtingentiā agētis ad op-
posita tā dei q̄ hūane volūtat̄is. ¶ Pro quo est ista
cōclusio p̄ma: Libertas siue cōtingentiā agentis nō
stat in hoc q̄ ip̄a potētā actiua possit in opposita si-
mul: ita q̄ p̄ illo instanti p̄ quo p̄ducit. a. effectū/ p̄o
eodē possit cū nō p̄ducere. Probat̄ ex notabili. vi. et
viij. q̄ talis potētā hoc mō ad opposita est simpl̄

Dubio
8

cōclu. 1.
D

necessitate consequētis: qz sequiū necessario: hoc est de
terminatū a volūtate diuina: qz erit. Adhuc tñ ppo
sitiō erit se cōtingēs. **C**ōtra hāc positionē arguit
Occā: qz talis pcessus in diuinis/ac pōitas/ac po
sterioritas in deo nō sunt ponende: vt patuit dis. ix.
CItē sic oportet cōcedere qz intellectus diuinus pāli
quo signo vel instāti nō cognoscat euidenter futura
cōtingētia: et p aliquo cognoscat qd videt esse imp
fectiōis. Et sicut q accipiat quācūqz pfectionē ab alto
qd reddit intellectū diuinū vīlē. **P**reterea scitē il
la determinatiōe nō videt quō ex hoc intellectus cer
te et euidenter cognoscat cōtingētia. Nā vt ille dicit ita
determinat q p qlibet instāte potuit nō determinasse:
et ergo cognitio talis contingentis determinati nō
erit infallibilis cū ipm cōtingens nō sit ita determi
natiū quādhuc potuit nō determinatū esse. **I**deo
Occā aliter loquit: licz dicat modū quo de⁹ euiden
ter et certitudinaliter nouit oia futura cōtingētia/nō
posse sufficiēter expmī ab intellectu creato p statu vīe
huius. **U**n dicit vt patebit etia3 infra in dubio. viij.
DD. qz ipse deus siue essentia diuina ē cognitio intuiti
ua sui qz oim futuroz p possibilitiū: tā pfecta z cla
ra qz ipa etiā est euidentis noticia pteritoz/futuroz/et
p sentium: ita qz sicut ex noticia intuitiua extremoz
in nobis potest intellectus noster euidenter cogno
scere aliquas ppositiones cōtingentes: ita ipa diuina
essentia est quedā cognitio et noticia qua nō tñ scit
vex/necessariū/et cōtingēs de pnti: s3 etiā scit q ps
cōtradictiōis erit vera et que falsa. **H**ac ergo noticia
(que est ipa diuina essentia) non tñ cognoscit intuiti
ue et euidenter pntia/s3 etiā cōtingētia: et que ps con
tradictionis erit vera: et que erit falsa. **E**t hoc forte
nō ppter determinatiōē sue volūtatis: s3 ppositio pīm
possibile qz ipa diuina cognitio ē existēte/sicut mō est
volūtas nō esset causa effectiua nec totalis nec parti
alis effectiui cōtingētū. **A**dhuc esset noticia qua sci
rer q ps cōtradictiōis ēē/fuit et erit vera/que falsa.
Et potest addi: sicut noticia intuitiua in nobis qz eui
denter cognoscimus vex/contingens pntis/nō addit
ipsi contingentī aliquā necessitatē: s3 ipa sit euidentis z
infallibilis: ita noticia euidentis et infallibilis dei/rebo
cōtingētibus futuris nullā necessitatē ipōnit. **C**Ad
hoc videt esse verbū Boet. v. de cōsol. p. l. iij. dicētis
Sicut sciētia pntiū rex nihil his qz fiunt: ita psciē
tia futuroz nihil his qz vutura sunt necessitatē ipō
nat. **E**t p. l. vi. Num ea qz psciētia cernis aliquam
eis necessitatē tuus addit intuitus: minime. **S**equi
tur: Si est diuinū hūaniz intuitus pntis digna col
latio/vti vos vō hoc tpario pnti quedam videtis:
ita et ille oia visu suo cernit eterno. zc. **T**ertia con
clusio que sequit ex pmissis: **C**ōtingētia in rebo pro
ductis dependet ex libertate arbitrii pducētis. **P**ter
et notabili. vi. et alijs notatis. **Q**uarta cōclusio:
Infalibilitas cognitiois diuine nō repugnat cōtin
gentie creature: patet ex dictis. **Q**uinta cōclusio z
rñsalis: **D**eus h3 scientiā determinatā de futuris con
tingētibus. **P**ater: qz determinate scit que ps pdictiō
nis erit vera z qz erit falsa. **S**i replicas. **S**i scit de
terminatē: qz necessario: et p cōsequēs nō pōt nō scire
qd est p dicta. **R**ñdet qz h3 sciam necessariā de futu
ris cōtingētibus dupl'r intelligit. **N**el qz scia illa qua
sciunt sit necessaria: et sic vex ē qz de⁹ habet sciaz ne
cessariā respectu futuroz ptingētū: qz scia qz scit fu
tura cōtingētia est sua essentia que est vīca cognitio

oim cōplexoz z incōplexoz necessarioz z cōtingētū
pntiū et futuroz ac generaliter oim intelligibilū: et
bec ē necessaria. **S**cdo mō intelligi b3e sciaz necessa
riam respectu futuroz cōtingētū. i. habere sciaz qz
necessario sciat b3 futuroz cōtingēs. **E**t sic nō est verū:
qz sic ipm futuroz cōtingēs cōtingenter erit: ita de⁹
ipm cōtingētē scit: qz pōt ipm nunqz sciuisse futurū.
Si d3 qz in se nō est determinate vex/nulli est de
terminare vex: s3 futuroz cōtingēs nō est determinate
vex: qz si esset determinate vex nō posset esse falsū: et
sic nō esset cōtingēs. **S**olo. **F**uturoz ptingēs est de
terminare vex sic qz nō est falsū. **E**t tñ cōtingēt ve
rū: qz pōt esse falsū z nunqz fuisse vex. **U**n p33 diffe
rentia int determinate vex z cōtingētē vex: vt patu
it notabili. viij. **S**i d3: **P**ropositio de pnti semel
vera/h3 vñā de pterito necessaria. si qz bec semel est ve
ra. a. est vex (sit. a. futuroz cōtingēs) qz illa erit necessa
ria. a. fuit vex: et sic bec nunqz pōt esse falsa. a. est fu
turū. **R**ñsio: qz ppositio de pnti vera dependet a fu
turo cōtingētē vel equale futuro cōtingenti: tñc nō
h3 aliquā de pterito necessaria. sicut illa: bec est vera
Sortes curret cras: est de pnti vera: ppositio qz sortes
cras curret. **E**t tñ illa bec fuit vera nō est necessaria:
qz potuit nunqz fuisse vera/puta si sortes nō curret:
qd est possibile. **S**3 hanc regulā ipugnat dñs La
mera. q. xj. arti. j. **U**n dat alibi instantia3 vt inquit:
qz ista ppositio de pterito: adā fuit ois hō: vel aliqd
qd fuit ois hō fuit aial: aliqn fuit vera. s. statū post qz
fuit creatus z añqz euā esset: et tñ tñc nō erat necessa
ria: qz mō est falsa. **S**il'r ista: **D**e qd fuit post diluui
um fuit in arca noe: aliqn fuit vera. s. statū post dilu
uiū z añqz fieret alia aialia. zc. z tñ tñc nō erat neces
saria: qz mō est falsa. **C**onstat autē qz veritates taliū
nō dependebāt ex futuro cōtingētē: qz veritas vel fal
sitas alicuius ppositiōis tñc d3 dependere ex futuro
cōtingenti qñ ex illa euidenter sequit aliq ppositio de
futuro cōtingētē. **S**ic sequit: antichrist⁹ fuit futur⁹
ergo antichrist⁹ erit. nō sic autē est de illis vt sat⁹ pa
ter intuenti. **I**ō dico inquit **P**etr⁹ qz illa regula ē ve
ra de ppositiōe de pterito: qz est simpl'r de re pterita
z non de re futura: z in qz nec sbiectū nec pdicatū aut
aliqs terminus a pte sbiecti vñ pdicati positus ē ter
minus distribut⁹/qz possit supponere p re futura: p
qua respectu copule talis ppositiōis nō supponebat
antea. **P**er pñā clausulā excludunt ppositiōes qz
rñitas vel falsitas depēdet ex futuro cōtingētē. zc
Per secundā excludunt instātie pdicte: vt p33 intueti. **A**rti. 3.
Quantū ad articulū tertii pnt hic moueri dubia. **D**ub. 1.
Primū dubiū est ptra modū ponēdi doc. vt in cōclu
sione. ij. arti. ij. **N**ā qz deus nouit futura nō potest nō
nouisse: i. mō nūc necessariū est eū nouisse qre nec pōt
nō euenire qd futuroz est: et ita necessario eueniet. **A**n
tecedēs pbat: qz cū nouit p. a. instāti si pōt nō nouis
se. p. a. erit potētia ad opposita sine qz cūqz successiōe
qz p eodē instāti qd ē cōtra cōclusionēz pñā secunde
pnt pñi articuli. **A**d hoc d3 fm doc. qz qstūcūqz de⁹
scit de oibz futuris cōtingētibus qz ps erit vera z qz fal
sa tñ bec nō est necessaria: deus scit qz bec ps erit vā/
imo est cōtingēs intm qz qstūcūqz bec sit vera: deus
scit qz bec ps pdictiōis erit vā: tñ possibile est qz bec
nunqz fuit vera. **E**t in isto casu potētia est ad opposi
tū illius sine oī successiōe: qz possibile est qz nunqz fue
rit vā. **N**ec ē h3 cōtra suppositiōes pmissas seu cōclu
sionē in qz dictū est: qz nō est potētia simul ad opposi

Opinio
Occaz.
M

Arti. 3.
Dub. 1.
P

ros effectus: ita q[ue] posito effectui p. a. instāti simul pos-
sit nō esse. In pposito autē p hoc q[ue] p. a. instāti scit de
aliq[ui]d futurū p[er]tingēs vērūz/ nullus nouus effectus
ponit in esse. Nō em̄ scit p actū intellect[us] pductū: sed
sua eterna: et imutabili eēntia: q[ue] sciēdo hoc vel ei[us] op-
positū nullo mō mutat: manet g[er] sēmp potētia q[ue] p q[ue]
libet futuro tpe (salte ante positiōe p[er]tingēt[ur] effect[us]
in esse actuali) pōt nō sciuisse p. a. instāti: necer illa
potētia aliq[ui]d contradictio p[er]t induci. Nā p b q[ue] scit p. a.
effectū cōtingentē vērūz post. a. instās nihil trāsiuit
in p[er]teritū: cū nō scit p aliq[ui]d de nouo positiū vt dictūz
est: ideo pōt h[oc] poni oppositū q[ue] s. nō licet sine renoua-
tione cuiuscunq[ue] p[er]teriti. Sic autē nō est de volūtate
creata: q[ue] postq[ue] p. a. instāti vult aliq[ui]d: iā actū nouū
volendi pducit p. a. quē cū habeat p. a. postea nō po-
terit esse vēr[us] q[ue] nūq[ue] habuerit talē actū: idē est de in-
tellectu creato. ¶ Per b ad formā argumēti d[icitur] negā-
do añs. Ad p[ro]batōe d[icitur] v[er]itatis est q[ue] in sola diui-
na cognitiōe et volitiōe est potētia ad oppositum
sine successione: ita q[ue] pōt nō nouisse cōtingētia que
nouit et nō voluisse q[ue] voluit. Nō tñ sic est potētia ad
oppositum sine successione: q[ue] potest nō producere ef-
fectum p eodē instāti p quo pducit vt dictum est.

Coroll. 1 ¶ Ex illo sequit[ur] q[ue] q[ue]rūt[ur] de infallibilitate et eui-
denter ac certitudinaliter cognoscit futurū cōtingēs
tñ nō necessario cognoscit. Paret: q[ue] q[ue]rūt[ur] certe
cognoscit aliq[ui]d effectū cōtingentē fore futurū: pōt
tamē eū nō cognoscere futurū et non cognouisse fu-
turum: s[ed] q[ue] effectus ipse potest nō esse futurus. Ad
hoc facit Boe. vbi. s. v. de cōsol. p[er]la. vi. d[icitur]. ¶ Pro-
positum quidē tuum te posse deflectere respondeo:
s[ed] q[ue]m et id te posse et an facias quoue cōuertas p[er]is
puidencie veritas intuetur. zc. ¶ Secūdo sequit[ur]: q[ue]
q[ue]rūt[ur] cūq[ue] deus cōtingēt[ur] z scit z sciuit. a. effectus
futur[us] esse: nō tñ oportet eum in sua cognitiōe mu-
tari: ita q[ue] p[ri]mo sciat et postea nō sciat. Nam effect[us]
cōtingens pōt quidē esse futurus: et potest esse nō
futurus s[ed] hoc potest p[re]sci[ri] z nō p[re]sci[ri]: non tamen
est futurus et nō futurus: nec p[ri]mo futurus z postea
non futurus vel ecōuerso: S[ed] si est futurus/ ab eter-
no fuit futurus: lic[et] potuit nō esse futurus. Sic de
effectū futurū ab eterno p[re]sciuit / qui tamē si ponit
nō venturus: sicut tūc nūq[ue] fuit futurus/ sic nūq[ue]
p[er]iuit. Hoc vult Boe. vbi. s. p[er]la vlti. Quid igit[ur] in
quies et mea ne dispositiōe scientia diuina mutabit[ur]
vt cum ego nunc hoc: nunc aliud velim: illa quoq[ue]
noscendi vices alternare videat[ur] minime. Oia nāq[ue]
futura p[re]currūt diuin[us] intuitus: z ad p[re]sentia p[ro]p[ri]e
cognitiōis retroquet[ur] ac reuocat nec alternat nūc b[ut]
nunc illud p[ro]noscendi vice: sed vno actu mutatiōes tu-
as manēs puenit atq[ue] complectit[ur]. Nec ille. Et ideo
ista p[ro]positiō: deū scientē. a. fore verū: possibile est nō
scire. a. esse verum. Distinguenda est s[ed]m compositiō-
nem et diuisionem sicut et illa: deum volentem. a.
fore: possibile est velle. a. nō fore. In sensu composito
falsē sunt: in diuiso sunt vere. Et paret satis differē-
tia et hec etiā est intentio magistri in textu. ¶ Secū-
dum dubiū. Lū deus oia cognoscit vtrum intuiti-
ue vel abstractiue cognoscit. Ad hoc est hec conclusio
post dñm Lamera. z Greg. dif. xxxv. q. j. Deus siue
diuina essentia intuitiue cognoscit nō solū existētiā
sed etiā oia impossibilia. Probat[ur]: q[ue] cū de[us] cognoscit
oia cognoscibilia vt p[ri]z ex dictis: vel g[er] abstractiue vel
intuitiue. Nō abstractiue paret: q[ue] q[ui]libet cognoscit

immediate et nō p aliq[ui]d mediū cognitū mediās int[er]
cognitiōe et rē cognita: vt. s. dif. xxxv. q. iij. et. v. qm̄
nullū tale mediū est possibile: q[ue] nō creatura vt con-
stat: nec diuinitas ipa/ cum ex natura rei ipsa nullo
modo sit distincta a dei notitia: g[er] intuitiue. ¶ S[ed] cō-
tra illud videtur esse hoc cōmune dictum: q[ue] in diui-
na essentia velut in speculo relucet et r[ep]resentant oia
et p cōsequēs nō immediate intuet[ur] creaturas: s[ed] medi-
ante sua eēntia z ita abstractiue. ¶ Ad b d[icitur] post Gre-
goriū et Perrū: vbi. s. qd nō est intelligendū q[ue] de[us]
cognoscit res in sua essentia/ nisi ad hunc sensum q[ue]
ei[us] essentia est oim rerū cognitio. ¶ S[ed] q[ue] addit de
speculo et relucencia. zc. d[icitur] q[ue] hoc dictū h[ab]et veritatez
q[ue] essentia dicat[ur] speculū replentatiū omniū creatu-
rarum ipi intellectui creato: vt patuit de ideis. q. v.
dif. xxxv. vel ad sensum statim tactū: q[ue] tā intellect[us]
diuinus q[ue] essentia est immediate notitia sui et aliorū
Et nō sic/ quasi essentia diuina r[ep]r[es]entet intellectui
diuino: sic q[ue] intellectio diuina mediare p essentia di-
uinam ferat in res ad extra. hoc em̄ falsum est. Lūz
intellectus diuinus et essentia diuina sint penit[er] in
distincta: et omib[us] intellectus diuinus est essentia
diuina/ quibus essentia est essentia. ¶ Tertiū dubiū
Utrūz deus sit p[re]scientia oim futurū cōtingētium
Ad hoc dubiū breuiter dici pōt post p[ro]dicta: supposi-
to q[ue] deū p[re]scire aliquid/ est deū euidenter cognoscere
rem futurā. Sūt autē futura cōtingētia duplicia. s.
complexa et incōplexa s[ed]m modū loquēdi aliquorū.
Exēplū p[ri]mi. Futurū est q[ue] ch[ri]s iudicabit mundum
id est futurū est q[ue] talis p[ro]positio sit vera: ch[ri]stus iu-
dicat mundū. Exēplū secūdi est de antich[ri]sto futu-
ro: p[ri]ma p[ar]t[is] dici enūciabilia futura s[ed]m illos sic lo-
quētes: secūda ver o res future. ¶ R[es]pondetur itaq[ue] ad
dubiū p[er] aliquot p[ro]positiōes. ¶ P[ri]ma deus est p[re]-
scientia oim rerum: p[ri]z ex p[ro]positiōe p[ri]ma arti. ij.
Siquidē de[us] distincte et intuitiue cognoscit oia: igit[ur]
p[re]scit oēs res futuras. Consequētia tenet ex qd no-
minis p[re]scire p[re]missis. ¶ Secūda p[ro]positiō: De[us] est
p[re]scientia oim futurorū enūciabiliū. Probat[ur]: q[ue] de[us]
p[re]scit mltā enūciabilia futura: ergo z oia. Tenet cō-
sequētia: q[ue] nō est repugnātia de aliq[ui]b[us]. Antecedēs
paret: q[ue] multas v[er]itates futuras reuelauit et reue-
lat: vt q[ue] fiet resurrectio mortuorum/ iudiciūz extre-
mū. zc. Hinc Joan. vj. Sciebat q[ue]s traditur[us] esse
eū. Et c. xviij. Ipse erat sciens oia q[ue] v[er]tuta erat sup[er]
eū. Rōne euident[er] p[ro]bati nō pōt. ¶ Tertia p[ro]positiō:
Deus est infallibilis scientia/ imutabiliter cognoscens
oia entia futura. ¶ Quarta: De[us] est infallibil[is] scia
certitudinaliter cognoscens oia enūciabilia futura:
paret ex dictis in p[ro]positiōe secūda. ¶ Quarrū du-
bium est circa cōclusionem p[ri]mā. arti. ij. Deus nō co-
gnoscit oia et singula cognoscibilia: g[er] Assumptū p[ro]-
bat[ur]: q[ue] nō cognoscit oēs et singulas partes continui
p[ro]portionales. Et ille sunt cognoscibiles: q[ue] actu exi-
stētes. Maior p[ro]bat[ur]. Lū p[ri]mo: q[ue] vel tñ cognosceret
diuisibiles veleritā indiuisibiles. Nō em̄ diuisibiles
q[ue] signo p[re]cise totā multitudinē partū quas cogno-
scit: tñ nō cognosceret oēs partes: q[ue] quelibet illaz
partū cū sit pars diuisibilis habet alias partes vte-
riores in quas pōt diuidi: quas nō cognosceret cum
essent extra multitudinē signatā. Nec cognoscit in-
diuisibiles: q[ue] tales nulle sunt. Lū secūdo q[ue] tñ di-
uisio cōtinui in diuina cognitiōe esset totalit[er] euacua-
ta. cōsequēs impossibile: impossibilitas p[ro]bat[ur]: q[ue] vel

Dub. 3.
R

Dub. 4.
S

Dub. 2.
Q

staret euacuatio ad diuisibiles: vel ad pres indiuisibiles. Nō p̄mū: qz tūc posset fieri vltior diuisio/cū pres diuisibiles p̄nt vltra i medietates diuidi. Nec secundū: qz cōtinuū nō est cōpositū ex partibz indiuisibilibz. Probat̄r cōsequētia qz diuisio cōtinui esset euacuata: qz si cognosceret diuisim et distincte oēs ptes cōtinui/nō relinqueret pars vltra diuidētia: qz iā in cognitiōe diuisa est: et sic nō est vltra diuidēda alioquin partes ei⁹ nō fuissent distincte cognite.

¶ Cum tertio: qz quicquid deus disticte cognoscit/potest disticte producere: et si productū est disticte conseruaret̄ cum patres cōtinui sunt infiniti/potest producere actu infinita distincta et sepata. ¶ Itē quarto: Si cōclusio illa esset vā: sequeret̄ qz posset cognoscere omēs numeros. Consequēs fallum: quia tunc p̄gressus in numeris esset euacuatus/qd est impossibile cū sit p̄cessus in numeris in infinitū. Etia⁹ qz tunc in diuina cognitiōe stare⁹ vel ad numerū finitū. Et hoc nō: qz quolibet finito numero est numerus maior. Nec ad infinitū: qz nullus numerus est infinit⁹/licz in numeris in infinitū p̄cedat. Nā quo cūqz nūero signato pōt vltra p̄cedi: cū quilibz numerus signat⁹ sit radi⁹ tam numeri quadrati qz cubici ab eo per multiplicatiōē eius confurgenti⁹. ¶ Itē: si cognosceret quālibet speciē creabilē. Sunt autem infinite creabiles: qz qualibet creabili pōt aliam perfectiōē creare/cum hoc nullā implicet contradicciōem: et ita cognosceret infinitas. Cōsequēs fallum: quia tunc cognosceret speciē ab aliqua infinite distātem et ita infinitā. cōsequēs impossibile: tūc em̄ creatora esset infinita qd implicat. ¶ Si dic⁹: qz nulla distet infinite. Cōtra. tūc nō erit p̄cessus in infinitū. Et ita dabitur stare⁹ in aliqua qua maiorē nō potest cognoscere. ¶ Ad illas respōdet Grego. dif. xxxv. q. j. qz infinita cognoscit deus: qz oia cōgscibilia q̄ sunt infinita tam possibilia qz existētia: vt deductū est de partibus cōtinui. Cōsequēter cōcedit. qz in diuina cognitiōe diuisio cōtinui est euacuata: ita qz disticte cognoscit oēs partes cōtinui: nec est pars aliqua diuisibilis in partes nō disticte cognitās: et est ita/tus in cognitiōe nō ad aliquā partē: sed ad oēs partes simul. Nec tñ ppter hoc est aliqua pars realis in diuisibilia in alias partes reali⁹ distinctas: licet sit pars indiuisibilis in partes non disticte cognitās.

¶ Et cū dicitur: signo totā multitudinem partium. zc. dicitur qz illa multitudo includit omnes pres: et licz quilibet sit diuisibilis realiter/tñ pres diuise non essent vltiores: nec extra multitudines signatā. Non em̄ pōt signari multitudo partium indiuisibilium realiter: s; tñ in cognitiōe/oēs em̄ sūt in dei clara cognitiōe. ¶ Ad aliā p̄bationē cōcedit Grego. qz deus potest in finita producere actu: qd intelligere oportet fm̄ nūerū nō fm̄ p̄fectionē. Nec videt̄ sufficere si dicat⁹ qz quilibet possibiliū pōt producere/s; nō oia siml et separe cū possibilia sibi nō repugnēt qzrū ad esse marie eius dēspeciei: nisi oñdat̄ p̄radicciō q̄ sequat̄ ad multitudinē actu infinitā. ¶ Ad illud de numero cōcedit a Grego. sic de p̄tibz cōtinui qz cōgscit oēs nūeros possibiles et sic infinitos: et qz euacuat̄ p̄cessus in nūerū nō in re s; i diuina cognitiōe. Et nō stare⁹ ad aliquē nūerū p̄ticularē s; ad oēs simul q̄ sunt infiniti possibiles: licet null⁹ numer⁹ sit infinitus. Et ad b̄ est Augustinus. xij. de ciui. dei. c. viij. vbi clarissime ostendit cōtra phos deū infinita sua scia cōphēdere. Qz qz

oēs numeri infiniti sunt: eo qz in nullo pōt finis nūerorū constitui et singuli finiti addēs: ita ne numeros p̄p̄ infinitatē suā nescit oēs deus: et vsqz ad q̄ndam summā nūerorū scia dei puenit/ceteros ignorās: qz hec etiā demētissim⁹ dixerit. Et sequit̄: Infinitas q̄dam inestabili mō: qz scie ipius incōprehēibilis nō est deo finita est. ¶ Si dicis: ergo si cognoscit totā multitudinē numeroz infinitā: cognoscet etiā omnē multitudinē numeroz finitā distinctā ab illa multitudinē infinita: et ita attinget vltimū nūerū finitū qd ē impossibile. Solutio. Negando qz attingit ad vltimū nūerū finitū: qz multitudinis finite numeroz null⁹ est vltimus nūerus. Nec aliquo nūero finito p̄cedit̄ imēdiate ad multitudinē numeroz infinitā: s; int̄ quē cūqz finitū nūerū et multitudinē infinitā/mediat̄ in finiti nūeri finiti. ¶ Ad aliud cōcedit qz cōgscit quālibet spēm creabilē: et cōcedit qz sunt infinite creabiles et ita infinitas cōgscit sic de nūeris et p̄tibz cōtinui. Et consequēter neget qz cognoscit aliquā spēm a certa data infinite distātem: quia nulla talis est: recte sicut in numeris. ¶ Et cū dicitur: tunc nō erit p̄cessus in infinitū: dicitur qz nō est p̄cessus in infinitum. i. ad aliquā spēm in finitam: s; est p̄cessus in infinitum in speciebus finitis: coipso qz nō datur vltima species finita pducibilis. Et ita in cognitiōe diuina est infinitas actualis: quia actualiter cognoscit infinita possibilia. Non tñ sequit̄ ppter hoc infinitas actualis rerū pducibilium: valēt p̄dictis ea que habent in ij. dif. j. q. iij. ¶ S; contra. Quēcunqz deus pōt disticte cognoscere simul pōt disticte producere et sit pducere: et ita pōt pducere multitudinē actu infinitam. Consequēs impossibile: quia tūc posset facere infinitū fm̄ p̄fectionē: quia tanta sit perfectio in separatis q̄ta est in coniunctis: sed si infinita essent coniuncta et vnita/essent infinite p̄fectionis: ergo totum infinitum erit infinite p̄fectionis si fuerit separatum. Maior pars: quia nō est maior p̄fectio in toto qz sit perfectio suaz partium. ¶ Item arguat̄ de gradibus charitatis augmētabilis in infinitū: deus cognoscit oēs q̄dus pducibiles pducere sit erit charitas infinita. Probat̄r aī⁹: qz deus habet virtutē produciuiam infinitā simul et pducibilia sunt infinita nullam repugantiā q̄tum ad esse simul habentia. ¶ Item: tanta est virtus dei productiua q̄ta est eius virtus cognitiua: quia sunt idem oibus modis et indistincta: ergo q̄rū pōt simul cognoscere/tñ pōt simul pducere. ¶ Ad hāc replicā dicit negando assumptū qz tñ pōt simul pducere. zc. Non em̄ pōt omne producibile simul producere: quia quodcunqz pducis ad huc potest aliud pducere: etiā si p̄impossibile infinita actu pduceret/potest nihilominus aliud finitū vltimū finitū: vel infinita ad hec pducere: de hoc. s. distinctiōe. xvij. q. viij. Ad p̄bationē conceditur qz deus habet simul potentiaz productiuam verius est sua potētia productiua p̄nt simul determinat habet: nō aut̄ vt determinat pducuiā: quia nulla est potētia productiua simul oia possibilia. Sicut dicitur qz nullū pducibile: repugnantia ad quolibet aliud pducibile. Et qz nō habent repugantiā ad alia pducibilia: ideo nō p̄nt oia pducere: qz si oia pducerent/illa haberet repugantiā ad quolibet aliud pducibile. Et ita quolibet pducibile habet repugantiā ad oia simul: qz nō pōt stare cū oibus simul: qz tūc nō esset aliqd vltra possibile produci: qd reputat̄ impossibile. ¶ Ad con-

Rñs
I

firmationē: tāta est virtus pductiua/ quāta cogniti-
ua cōcedit: z neget p̄na. qz in similit nō sequit: tāta est
virtus cognitiua/ quāta pductiua tergo qdqd cogno-
scit/ illud pducit: qz licet idē sit virtus qua cognoscit
z qua pducit. s. ipsa diuina z simplicissima essentia:
tū nō est idē cognoscere z pducere: ppter cōnotata illo-
rum terminorū qui nō solū importāt deū/ sed etiam
cōnotāt creaturā: p̄ qd aliqd pducit de vno z nega-
tur de alio: sicut eadē est virtus solis qua calefacit z q̄
erectat z illuminat: z tū nō qdqd calefacit/erectat z il-
luminat: z eōuerso. Et in hoīe nō quicqd intelligit/
vult: z tū idē est intellectu z volūtās: supposito q̄ po-
tentie aīe nō distinguant realit in se z ab aīa. Quia
calefacere/illuminare nō solū importāt virtutē solis
s. etiā calorē z lumē q̄ distinguunt: sic etiā intelligere
z velle nō solū importāt potētā aīe/ s. etiā act⁹ eli-
citos z obiecta q̄ distinguunt. Et licet in deo nec po-
tētia/ nec act⁹ distinguant: tū obiecta distinguuntur:
qz aliqd est obiectū diuine cognitionis: qd nō est obic-
tū pductiōis. i. aliqd cognoscit qd nō pducit. ¶ Ad-
huc contra cōclusionē primā potest argui sic: Deus
nō cognoscit oīa. pbat: qz nō vltia nec cōplexa nec im-
possibilia. pbat: qz cognitio vniuersal⁹ est imperfecta
z cōfusa z abstractiua. Cognitio dei nō est imperfecta/
s. pfectissima/ distinctissima z intuitiua: vltē aut nō
cognoscit nisi vlt z cognitionē vlt: alio nō ēēt vniuersale.
¶ Etiā nō cognoscit cōplexū: qz cognitio dei est sim-
plicissima nec discurre. Etiā impossibile nō pōt cogno-
sci cognitionē simplici: de⁹ aut nō hz nisi vñ actū cog-
noscedi z hūc simplicissimū. ¶ Itē qdqd de⁹ cogno-
scit pōt pducere: impossibile nō pōt pducere: ḡ nec cog-
noscere. ¶ Ad p̄mū neget aīa. p duabz p̄mis p̄tibz:
qz cognoscit vltia z cōplexa. Ad p̄bationē neget: q̄
vltē z cōplexū nō cognoscunt nisi cognitione vlt et cō-
plexa. hoc neget. Nā vltē siue habeat cē obiectiū tū
siue s̄biectiū: est tū cognoscibile cognitionē simplici
z intuitiua: sic etiā cōplexa. Tū de⁹ vno simplicissi-
mo cognoscēdi actū (q̄ est realiter et oībus modis di-
uina cēntia) cognoscit intuitiue oīa cognoscibilia/ p̄-
sentia/ p̄terita/ futura et possibilia. Et oēs rez existē-
di modos/ q̄lirates z circūstātiās/ qz oīa scip̄o ime-
diatē: et ita nec abstractiue nec cōplexē et nō cogno-
scit vñū mediātē alio. Ita q̄ cognitio dei p̄mū termi-
naret ad vñū: et mediante illo ad aliud: s. ad q̄libet
immediate terminat. Nā vna noticia intuitiua ime-
diatē se et oīa alia intelligit: vt sup̄ patuit. ¶ Pro ter-
tia parte silr dī qz cognoscit impossibilia logica. i. p̄po-
sitiōes impossibiles. Scdō dī qz rē impossibilē nō cog-
noscit: qz nlla talis est nec ēē pōt. Sic nec intellectu
human⁹ cognoscēs chymērā/ terminat ad rē impos-
sibilē: s. ad possibilia: nō potētia se hīe certo mō quo
significat p̄ terminū chymēra. Ita de⁹ cognoscit tū
possibilia et oēs eoz circūstātiās/ habitūdines/ mo-
dos repugnātiās/ cōueniētiās affirmatiōes z nega-
tiōes. ¶ Quintū dubiū est/ an sit aliqua vicissitudo
in diuina cognitionē: ad hoc r̄ndē vnica p̄positiōe.
Nulla est vicissitudo successiōis in actu diuine cog-
nitiōis. pbat auctoritate scripturē: apud quē nō est
trāsmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Iaco. j.
¶ Præterea dens necessario omniū rez z enunciabi-
lū possibilū est simplex z intuitiua noticia seu cog-
nitio: alio nō ēēt oī sciēs et eū possent multa latere: z ei⁹
cognitionē simplicē fugere: vt infra latius patebit.
Sed cōtra hāc p̄positiōē sic pōt argui: deus aliquid

de nouo cognoscit qd prius non cognouit: ergo est vi-
cissitudo in cognitione diuina. tenet cōsequētia: qz ea-
dē cognitionē: eadē semp necessario cognouit a deo:
aīa pbat: qz deus aliquē prius reprobatū de no-
uo approbat. Sed approbatio nō est sine cognitioē:
ergo de nouo cognoscit. p̄na videt nota ex terminis.
aīa pbat: qz de⁹ peccatorē aliquē de nouo iustifi-
cat infundendo ei primā grām: s. oēm iustificatū ap-
probat z carentē grā reprobat. Nāz approbare nihil
aliud est q̄ aliquē iudicare dignū vita eterna: tal⁹ au-
tem iudicat oīs habēs grām: z indign⁹ oīs carēs ea
qd est reprobare. ¶ Cōfirmat: approbatio dei et ei⁹
cognitio sunt idēz oībus modis: igit approbatio no-
ua est noua cognitio: b eodē est ad idē. ¶ Itē de no-
uo incipit cognoscere: p̄mo iustificatū vita eterna di-
gnū: ergo noua cognitioē. tenet p̄na. Quia si cog-
nitione non noua/ s. peristēt prius nouisset illū dignū
et ita non habentē grām dignū vita eterna: qd est fal-
sum. cōsequētia patet: qz idē inq̄rū idē semp fa-
idem: maxime in agente naturali: nunc autē de⁹ que-
cūqz nouit/ naturaliter z necessario nouit. ¶ Solu-
tio scientia dei licet in se sit vna simplicissima essentia
omniū cognoscibilū: tamē in ordine ad cognita a q̄-
busdā distinguit: in sciētiam simplicis noticiē: z sci-
ētiam iudicatiuā enunciabiliū que est veritatē cōplexē
vel p̄positiōalē significat: vt qua scit me legere me
reri vel peccare. Sciētia simplicis noticiē est scientia
dei: fm q̄ est simplex apprehēsiō rez: scientia autem
enunciabiliū est eadē scientia/ fm q̄ est euīdē iudi-
cium eoz. ¶ Sciētia simplicis noticiē adhuc tripar-
titur: qz vel est omniū p̄sentū/ p̄terito z/ futuro z/ et
possibilū. Et sic obtinet nomē generale. s. sciētia sim-
plicis noticiē. ¶ Scdō special⁹: qz est eoz q̄ sunt/ fu-
erunt vel erūt tūmō: z ab aliq̄bz dī sciētia visionis.
Tertio modo adhuc special⁹ tūmō respectu futuro-
rum: z hec dī p̄sciētia. ¶ Sciētia enunciabiliū seu iu-
dicatiua etiā pōt distingui/ fm distinctionē p̄positio-
nū affirmatiue: negatiue de i esse: mobilis de presen-
ti/ p̄terito/ futuro zē. Et est hec distinctio nō rerū/
s. noīm. Ad idē in dis. xxxix. in notabili p̄mo. ¶ Per
hoc ad p̄mū neget assumptū: de sciētia simplicis noti-
ciē. Sed de sciētia iudicatiua posset cōcedi: qz de no-
uo iudicat. p̄positiōē verā que de nouo est vā: s. non
noua sciētia. z neget p̄na. ad p̄bationē cōsequētie ve-
ra est de sciētia simplicis noticiē: nō autē iudicatiua.
Tū eadē sciētia sine ei⁹ mutatiōe cognoscit a esse q̄
est nō esse q̄ nō est: sic ēē q̄ sic est: z oīs habitudo rei
existētis z possibilis: z ita diuerse veritates: sicut ea-
dem simplicis apprehēsiōis noticia cognoscit rē q̄
est: z q̄ nō est. ad p̄bationē antecedētis neget cōsequē-
tia: de nouo approbat: ergo de nouo cognoscit: vt co-
gnoscat dicit scientiā simplicis noticiē: sicut si sortes
innatus post quietē currat: q̄uis de nouo cognosco
eū currere: non tamē de nouo eū cognosco. ¶ De sci-
entiā iudicatiua ad sanū intellectum posset concedi.
¶ Ad cōfirmationē negetur consequētia: nec argui-
tur ab eodē ad idē: qz hoc est arguere a synonymo ad
synonymū. Nūc autē cognitio z approbatio diuer-
sa connotant: sicut cognitio/ creatio zē. q̄uis suppo-
nant pro eodem: et propter p̄notationem diuersa de
eis vere predicantur. ¶ Ad secundam cōfirmationē
negetur consequētia: nam eadem cognitione cogno-
scit eum dignum vita eterna dum habet gratiam: et
indignum dum caret pro diuersis tēporibus. Et sic

Dub. 5.
X

replica

nonit ab eterno est p. a. instāti indignū: z p. b. instāti dignū. ¶ Ad pbationē: idē in q̄tū idē r̄ndet q̄ semp idē cognoscit. Nec aliqd incipit / aut desinit de nouo cognoscere: vt dictū est. Q. 3. o. p̄positionē nūc cognoscit verā: quā nō cognouit prius verā vt prius determinat vey: non arguit mutationē sciētie dei / sed rei significatē per p̄positionē. ¶ Sextū dubiū: Utrū effectus qui sunt a deo necessario cogniti / sint ab eo cōtingenter producti. Ad hoc dubiū est r̄sio affirmatiua z talis: Effectus a deo necessario cogniti cōtingenter sunt ab eo p̄ducti. prima pars patet ex dubio q̄nto. secūda pars patet: q̄ deo nihil opat necessario ad extra: vt habet cōe dictum theologorū. ¶ Sed cōtra hāc p̄positionē argui pōt: effectus a deo nō sunt necessario cogniti: igit. p̄batio. Effectus nō sunt necessario p̄ducti: ergo nō sunt necessario cogniti. a. n̄s p̄ ex scda pte cōclusiōis nūc dare p̄r̄sione ad dubiū. p̄na p̄bat: q̄ sequit̄ b̄n: Effectus nō sunt necessario p̄ducti: ergo nō sunt necessario effectus. tenet p̄na: q̄ sicut cōtingenter sunt p̄ducti / ita cōtingenter sūt effectus. Eo em̄ sunt effectus q̄ p̄ducunt: vltra nō necessario sunt effectus: ergo nō necessario cogniti sunt eē effectus. tenet p̄na: q̄ res necessario cognita / necessario talis est / q̄lis eē cognoscit: alioq̄n cognitio necessaria posset eē fallibilis z erronea / tūc vltra. Nō necessario cogniti sunt a deo effectus: igit effectus a deo nō sunt necessario cogniti / p̄ cōuersionē simplicē p̄positiōis v̄lis negatiue / tam ex pte dicti q̄ ex pte modi. ¶ Itē nō min⁹ necessario est velle dei respectu creature p̄ducēdi: q̄ ei⁹ intelligēde. Ergo si necessario cognoscit / necessario p̄ducit. tenet cōsequētia: q̄ sicut actu intelligēdi creaturam cognoscit / ita actu volēdi eā p̄ducit. a. n̄s p̄bat: q̄ tā intelligere q̄ velle in deo est act⁹ etern⁹ z imutabilis / q̄ realiter de⁹. ¶ Ad primū neget p̄na p̄batio nis primi argumēti. Ad pbationē admissa prima cōsequētia l̄z negari posset artēra ampliatiōe causata p̄ necessario. neget scda. s. nō necessario sunt effectus: ergo nō necessario sunt cogniti eē effectus: quia cōtingēs nō cōtingēt / s̄ necessario cognoscit a deo. Ad pbationē neget q̄ res necessario cognita / necessario talis est q̄lis cognoscit: q̄ iōānes sedēs necessario cognoscit a deo sedere: z tñ nō necessario sedet. ¶ Ad p̄batiōē alioq̄n cognitio necessaria eēt fallibilis / s̄ neget de cognitioē illa: q̄ imutata cognoscit vtraq̄ p̄ p̄dictiōis successiue v̄a: q̄lis est cognitio diuina. Possz etiā cōcedi p̄na / nō nēcio cogniti sunt eē effectus: q̄ hec cognitio est iudicatiua: z de⁹ nō necessario cognoscit effectū eē: s̄ nō necessario cognoscit petrū orare: quia pōt cognoscere pet̄ nō orare. Sic em̄ non cognoscit nisi vey: z vey cōtingēs cōtingēt cognoscit vey / s̄ cōtingenter p̄destinat. Nihilominus tñ effect⁹ necessario sūt cogniti / cognitioē simplicis noticiē vel apprehensiōis. Tñ l̄z necessario cognoscit oia v̄a: tñ nō necessario scit oia v̄a ppter diuersam cōnotationē terminorū scire z cognoscere. ¶ Ad secūdū: nō min⁹ est necessariū velle dei zc. Illa pōt distingui: q̄ vno mō pōt sic intelligi: nō min⁹ necessario vult creaturā: hoc est nēcio vult creaturā / s̄ necessario intelligit: z sic est falsa. Quia l̄z intelligere z velle dei idē imporat in deo / ipam. s. diuinā essentiā: tñ nō eodē mō cōnotat creaturā: q̄ intelligere cōnotat creaturā in esse obiectiuo possibili: v̄l in esse actuali. Nā deū velle creaturā / est p̄ducere creaturā / fm̄ illud: Omnia quecūq̄ voluit fecit: s̄ deū intelligere creaturā est deum

app̄hendere creaturam vt obiectū: de rōne aut obiecti nō est vt sit. ¶ Alio mō intelligi: non minus necessariū zc. id est act⁹ volēdi in deo est necessarius s̄ act⁹ intelligēdi: z sic cōcedit̄ assumptū / z neget p̄na. ¶ Ad pbationē si sicut dicit oimodā silitudinē neget: q̄ nō eodē mō p̄cise: si ē actu intelligēdi cognoscit / ita actu volēdi p̄ducit: q̄ actu intelligēdi nēcio intelligit: sed actu volēdi cōtingēt nō nēcio p̄ducit: si aut s̄c dic aliquale silitudinē: vt s̄c actus intelligēdi est imutabilis z eternus: s̄c actus volūtatis: vt sonat p̄batio cōcedit̄: s̄ q̄ silitudo nō est sufficiens ad p̄positū nihil probatur. ¶ Dubiū septimū est contra cōclusionem tertīa. s. cōtingētia in rebus p̄ductis depēdet ex libertate arbitrii p̄ducētis. ¶ Cōtingētia in rebus p̄ductis / nō depēdet ex libertate zc. p̄bat: q̄ null⁹ effectus naturaliter p̄ducit depēdet ex libertate p̄ducētis. Et ois effect⁹ naturaliter p̄ducit est cōtingēs: ergo cōtingēs non depēdet ex libertate p̄ducētis. Discurtus est in secūdo terre. maior p̄bat: q̄ in hoc distinguit effect⁹ naturaliter p̄ducit z effectus libere p̄ducit: q̄ iste depēdet ex libertate arbitrii: ille vero nō. minor s̄l̄r p̄bat: q̄ null⁹ effect⁹ p̄ducit est necesse esse: ergo ois est cōtingēs. tenet p̄na a sufficiēti diuisione: q̄ omne qd est / est necesse esse vel cōtingēs: s̄ effectus nō est necesse esse hoc cōtingēs a tota diuisione cū destructiōe vni⁹ partis ad partē non destructam. ¶ Si dicis: q̄ ois effect⁹ depēdet ex libertate prime cause: respectu cui⁹ null⁹ effectus est naturalis: q̄ ois extra se p̄ducit nō natura / s̄ volūtate. ¶ Cōtra suppono opi. quorū dā pho: q̄ prima causa nō coagat causas secūdis i p̄ducēdis effectib⁹ / tūc stat argumētum. ¶ Pōt r̄nderi dupl̄r: vno mō q̄ casus est impossibilis: z opi. illa pho: est error dānat⁹ a sacra scriptura. Oia p̄ipm̄ facta sunt: z sine iplo factū est nihil: iō nō admittēdus: nec m̄z si ex impossibili sequit̄ oppositum veri / cum ad ipm̄ sequat̄ impossibile. ¶ Alter d̄z posita opi. illa: q̄uis impossibili q̄ effect⁹ naturales non sunt cōtingēs ad vtrūlibet: s̄ necessarij necessitate naturali. Et cū arguit̄ nō sūt necesse eē simpliciter concedo: quia sunt corruptibiles / z aliquando non fuerunt: z cum infertur: ergo cōtingētes. negetur consequētia: nec est diuissio sufficiens: q̄ datur mediū inter necessariū simpl̄r z cōtingēs. s. possibile vt possibile dicat: qd potest esse: z potest non esse. Cōtingēs v̄o qd omnibus causis ad eius productionē necessariis positis: z subtilis impedimētis potest eque non produci sicut produci. Et nihil tale est nisi qd depēdet ex libera volūtate. ¶ Octauū dubiū est p̄tra cōclusionē quarrā scz: Infalibilitas cognitionis diuine nō repugnat cōtingētie creature. Infallibilitas diuine cognitionis nō stat cum cōtingētia creature: ergo ei repugnat. cōsequētia nota: q̄ q̄ non stant simul illa repugnāt. a. n̄s probat: q̄ si scientia dei est infallibilis respectu cōtingētū / nō possunt cōtingētia non esse: et per consequēs non sunt cōtingētia / sed necessaria. probat̄ consequētia per beatum Aug. iij. de libe. arbi. ca. iij. dicentē: Aliter fieri non potest q̄ deus p̄sciuir. Item. vj. super Gen. ca. xxi. Illud qd deus p̄sciebat necessarij futurū erit. Itē Bn̄. de cōcor. p̄desti. z li. ar. ca. j. z iij. Id qd deus p̄sciuir / necesse est esse futurū. Ex quibus videtur seq̄: q̄ p̄scientia dei propter suā infalibilitatem imponit necessitatē futuris p̄scitis: ideo repugnat cōtingētie. Ad idē possent multe auctoritates adduci.

Dubi. 6
y

Replica

R̄sio.

Dubi. 7
B

Dubi. 8
B

Ad auctoritates dicitur: quod intelligende sunt in sensu copposito. Ita quod hec est impossibilis: deus prescit aliquid taliter futurum qualiter non est futurum: vel loquitur de necessitate preteritis ac conditionata. Quia bene sequitur: deus prescit a. esse futurum: ergo erit. Quia necessaria est: sed consequens contingens sic autem. **P**roterea arguitur contra conclusionem eandem ratione. Cum infallibilitate et non stat contingens, probatur: quod omne contingens potest non esse futurum: sed precognitum infallibiliter futurum: non potest non esse futurum: igitur precognitum non est contingens et ita non stat contingens: discursus est in festino. maior manifesta est quod nota contingens, minor probatur: quod si precognitum posset non esse futurum, non esset infallibiliter precognitum: quod nihil potest fallere est infallibiliter precognitum. Sed omne precognitum potest non esse futurum: potest fallere: ergo nihil tale est infallibiliter precognitum discursus est in celarent. et maior nota: quia fallibile est quod potest fallere: sic animal sensibile quod potest sentire, minor patet: quod fallere cognoscens est aliter se habere quam cognoscit: ergo posse fallere est aliter se posse habere quam cognoscit. **S**ecundo probatur illa minor principalis. scilicet quod precognitum infallibiliter futurum non potest non esse futurum. Quia sequitur: si deus precognoscit petrum peccaturum in a. instans/peccabit in a. tenet preteritis: quod precognitum dei est infallibilis, autem igitur non potest esse verum sine consequente. Sed antecedens est necessarium: igitur et consequens. scilicet petrus peccabit in a. et per consequens non potest non peccare. necessitas antecedentis probatur. Tum quod que deus cognoscit/necessario cognoscit ex dubio. vi. Tum quod si prescit/ab eterno presciuit: ultra quam necessario presciuit. tenet preteritis: quod omnis de preterito vera est necessaria: quod hoc solo probatur deus: ingenita facere que genita sunt. Tum quod consequens ex alio erit necessarium. Quia stare antecedente/consequens est verum: petrus peccabit in a. ergo necessarium. probatio consequens: quod oppositum consequens non stat cum ante. probatur: quod oppositum consequens non necessarium non stat cum ante: quod si non est necessarium/petrus peccare in a. potest non peccare in a. sed illa repugnat huic: petrus peccabit in a. quod ponatur in esse: petrus potest non peccare in a. petrus non peccabit in a. que est contradictio prioris: petrus peccabit in a: ergo non stat simul. **A**d illas rationes: ad primam neget assumptum. ad probationem neget minor. scilicet precognitum infallibiliter futurum: non potest non esse futurum: ad probationem neget consequentiam: quod potest non esse futurum: potest infallibiliter precognosci esse futurum. Sicut antichristus potest non esse futurus: et tamen infallibiliter precognoscitur futurus: quod infallibiliter est futurus. ad probationem consequens. neget minor: quod omne precognitum potest non esse futurum: potest fallere. ad probationem neget consequentiam. Et dicitur: quod posse fallere precognoscentem est posse fieri ut res presciet futura: et ipsa non sit futura. **A**d secundam probationem minoris neget autem: quod deus precognoscit petrum peccaturum in a. sit necessarium. Ad probationem conceditur: quod deus qui precognoscit/necessario cognoscit: sed non necessario precognoscit: nec hoc dicitur responsione conclusiva in dubio. vi. quod cognoscere ibi in conclusionem talis dicit cognitionem simplicis apprehensionis vel notitiam illa necessario cognoscit omnia possibilis. Sed precognoscere dicit cognitionem veri iudicativam: et hoc contingenter precognoscit futura: vnde stant simul. Necessario cognoscit futura et contingenter precognoscit futura: nec sequitur: Necessario cognoscit futura: ergo futura necessario sunt futura: propter ampliam

tionem quam causat cognoscit. Sed bene sequitur: precognoscit a futurum: ergo a est futurum. Quia precognoscere a futurum est iudicare a esse futurum: et ita est cognoscere hanc esse veram. a est futurum. **A**d tertiam probationem minoris dicitur: quod propositio de preterito vera cuius veritas dependet a futuro contingenti non est necessaria: ut supra paruit de. 7. q. presenti art. 1. et habet in centilo. Occam. conclusio. lxxviii. Sed potest esse falsa: unde licet deus prescit antichristum futurum: et ab eterno presciuit: potest tamen non prescire et nunquam presciuisse: sicut beatus deus producit antichristum: ab eterno fuit vera: et tamen potest non producere: quod si non faceret/nunquam fuisset vera. Et sic hec de preterito: hec fuit vera demonstrando illam: deus producit antichristum: potest esse falsa: verum ergo est: quod preterita non possunt non esse preterita in sensu diuiso: quod fuerunt res aliquae in esse actuali posite. Sed per hec preterita que dependent a futuris contingens: nihil positum est vel fuit in esse actuali. **A**d quartam probationem necessitatis consequens dicitur: quod illa non est necessaria/petrus peccabit. Et neget quod illa petrus potest non peccare: repugnet huic: petrus peccabit: licet ei de in esse repugnet. Quia de in esse potest esse falsa/propositione de possibili existente haec: immo nec ille repugnat: petrus potest peccare: petrus potest non peccare. Quia ambe vere et ambe affirmatiue: sed ille repugnat: petrus potest peccare: petrus non potest peccare. **A**d huc contra totum fundamentum primis solutionum. Deus presciens futurum necessario prescit futurum: ergo futurum precognitum non potest non esse futurum et ita necessario futurum. Sed omne futurum est precognitum: ergo omne futurum est necessarium: consequens est in barbara. et primum probatur: quod si deus qui precognoscit/necessario precognoscit: quod omnia futura representantur deo per essentiam tanquam in specie: vel medio cognoscendi: vel in noticia qua cognoscit. Sed quicquid dei essentia representat naturaliter representat: non minus quam species vel noticia creata: ergo non potest non representare futurum: et per consequens futurum non potest non esse futurum: alio essentia diuina posset false representare. **S**olutio de non cognoscit aliqua per aliquid quasi per medium: nec proprie essentia representat cognita quasi species: nec primo cognoscit essentia sua et per illam quasi precognitum medium cognoscit res alias. Sic beati cognoscunt creaturas relucetes in essentia/cognitione reze in verbo. Sed ut supra tacitum fuit in recitatione operis. Occam. m. deus est essentia diuina et noticia intuitiva/immediate oimmentum actualium et possibilium: et iudicium facissimum ac euidentissimum oim verorum enunciabilium: et necessario est intuitio oim possibilium eternum et non eternum. Sed non necessario est iudicium suae noticia iudicativa oim verorum contingens: et sic est conueniens sibi non mediata aliquo quasi specie vel medio cognoscendi: sed est talis cognitio ex propria sua natura et perfectione infinita: cuius nihil sibi habet potest in creatura. **N**on dubium est: si predicta haec sunt de reze contingens quod stabit illa cois propositio phi: omne est quod quod est necesse est esse/hoc enim directe videtur predictis obuiare et contradicere. Ad hoc respondent Greg. de arim. dis. lxxviii. q. 1. ar. 1. Et post eum Lamef. q. xi. ar. 1. Item Ogra. q. viii. ar. 1. distinguendo quod illa dictio quod potest ibi stare aduerbialiter vel conditionalis/ita quod equaliter huic conditioni si. Nam ut dicit Boerius lib. 1. de hypotheticis syllogismis: ita potest fieri conditionalis per aduerbium cum: sicut per hanc conditionem si: vnde ista est conditionalis: Cum homo est animal est: sicut beatus: si homo est animal

DD

Dubi. 9
EE

est: et idē iudiciū pōt esse de qñ. ¶ Si ergo: qñ stat ibi aduerbialiter: vel illa pōt sumi in sensu cōposito: et sic est vera: qz denotat qd hoc sit necessaria: omne qd est qñ est necesse est esse: et hoc est verū: licet nō habeat aliquā singularē necessariā pter hāc: hoc qd est qñ ē demonstrādo deū: nā quocūqz alio demonstrato/ singularis est cōtingēs: vt p. 3. ¶ Vel illa sumi in sensu diuiso: et hoc dupl'r: vel em̄ ipsa est tpalis: et tūc equiuale hūc copulatiue: oē qd ē aliqñ est: et omne tale tūc est necesse esse: et sic ipsa est falsa/ sicut secūda pars: qd nihil preter deū aliqñ est necesse ēē. ¶ Vel pōt esse de tpali extremo. Et hoc dupl'r: vñ de tpali sbiecto: et sic totū hoc: omne qd est qñ est: erit sbiectū: et reliquūz erit predicatū: qd denotabit verificari de illo sbiecto cum modo necessitatis: et tūc est falsa: qd patet arguendo sic: Omne qd est qñ est: et scilicet est qñ est: ergo scilicet necesse est esse et c. vel pōt ēē de tpali pdicato: et tūc tūc qd est: erit sbiectū et reliquū predicatū. Et sic adhuc est falsa: qz nō aliqñ dicit oppositū: p. 3. arguendo sic: Qd qd est necesse vel de necessitate est qñ ē: scilicet res est: ergo scilicet necesse vñ de necessitate est qñ est. Et idē est iudiciū si dicat: Omne qd est de necessitate est qñ est. Loco autē est falsatū sit singularis in sensu diuiso: qd est falsa in sensu cōposito. ¶ Ideo patet qd si illa ppositio sumat in sensu diuiso sicut de virtute sermonis debet sumi: et quādo ster aduerbialiter sic cōmuniter solet accipi: tunc ipsa est simpl'r falsa. ¶ Si vñ quādo stat cōditionaliter: vel pōt esse cōditionalis: vñ de cōditionali extremo. Si primo modo/ vel necesse pōt denotare cōsequentia esse necessariā: et tunc est vñ: qz ista est necessaria: omne quod est si est ipm est: vel potest denotare necessitatē psequētis. Et est sensus: si aliqd est quocūqz illud sit: ipsum de necessitate est: et sic est falsa. Si vñ sit de cōditionali sbiecto/ etiā falsa est: qz denotat qd quocūqz dicit hoc sbiectū ens quod est si est: dicit hoc verbū est modo necessitatis: et sic est falsa: vt patet. Si autē sit de cōditionali predicato/ tūc est vera: qz denotat qd de quocūqz dicit hoc sbiectū ens quod est: dicat hoc pdicatū est: si est: cū modo necessitatē: et hoc est verū. Quia quocūqz quod est demonstrato verū est dicere: b de necessitate est: si est. Ex qua nō sequit: ergo hoc de necessitate est: sed est fallacia fm qd ad simpl'r: et istum sensum voluit pbus vel primū et c. ¶ Ex hoc p. 3. qz quādo alia res cōtingens que est in aliquo instāti: de necessitate sit in illo instāti: si est in illo instāti/ nō tamen de necessitate est in illo instāti/ sed cōtingenter. et hoc est verū: vt illa est ppositio de cōditionali predicato et non cōditionalis. Nec ex doc. prefat' sumere placuit. ¶ Alia moueri possent dubia quorū aliqua tanguntur distinctione sequēti: et pleraqz habent aqud prefatos doc. qui materia illā de sciētia dei latissime prosequuntur: Dyta. q. viij. ar. j. ¶ Posset etiā hic qritari: an de' possit alicui reuelare futura cōtingētia: de q late vide in doc. quodlib. iij. q. iij. Itē in cetero logico cōclusioe. lxxxvij. De sciētia dei plurā vide in centilo cōclusioe. lxxxj. et sequētibz.

Distinctio. xxxix.

De de presciētie cau

salitate: nūc de eius imutabilitate qrenos: An sciētia dei possit augeri vel minui: et potest textus sicriū pclusionū numero sumari. ¶ Pri ma cōclusio: deus simul et imutabilis et ab eterno

scit omnia/ presētia/ pterita et futura/ bona et mala: nec sciētia sua augeri pōt vel minui. ¶ Secunda cōclusio deus potest aliqua scire que non scit/ et aliq non scire que scit: pro quāto res se aliter habere possunt qz habent. ¶ Tertia cōclusio: deus non pōt incipere scire aliquid de nouo: vt desinere scire quod sciuit capiēdo scire pro cognoscere verū. Non tñ potest scire plura qz scit illo modo: qz semper altera pars cōtradictionis est vera. Et ita semp tot sunt vera quot falsa: secus si scire capis generaliter p cognoscere: de clarificationē latiorē vide in textu.

Questio vnica.

Trū deus possit plu

ra scire qz scit. ¶ Tribz articulis absoluet difficultas questionis. ¶ Pro articulo p. mo suppono dicta in dubio quinto dis. precedentis. Quibus addit post Dyta. q. viij. ar. ij. qd omnis noticia seu sciētia dei: aut est simpl'r apprehensiva: aut cōplexa siue ppositionaliter iudicativa. Et istā diuisionē innuit brinckel vbi supra saltē sentēcialiter: fm antisthodozen libro suo primo. c. xlvij. dicens/ qd sciētia dei vno modo sumi p noticia re: alio modo p noticia enunciabiliū: et hoc idē ponit Adā. q. ij. tertij. Sciētia apprehēsiua (que et dicit re) ex diuersitate et generalitate sciōz: respectu quorūz sciētia dei dicit multiplex: tria scilicet nomia. Dicit em̄ qñqz simplicis intelligētie: dicit sciētia visionis: dicit psciētia. ¶ Sciētia simplicis intelligētie q etiā solet dici sciētia dei intuitiua/ est in plus siue respectu plurius qz sciētia visionis: qz est respectu omnīū possibilium. Non autē sciētia visionis: vt patuit dis. precedēt in dubio quinto. X. Itē psciētia siue pūsiō est in min⁹ qz sciētia visionis: qz est solū respectu futuri. ¶ Itēz sciētia dei siue cognitio dei: respectu pluriū est apprehensio qz iudiciū. patet qz tam respectu cōplexorū qz incōplexorū/ tam falso qz verorū est apprehensio: iudiciū vñ solū respectu verorū. ¶ Secūdo notandū fm doc. qd scire aliquādo capitur large pro cognoscere: hoc modo dicimus: deus scit omnia complexa et incōplexa/ necessaria et contingētia/ vera et falsa/ possibilis et impossibilia: id est cognoscit omnia. Secundo modo accipit strictius p cognoscere verū: illo modo nō scit falsum. ¶ Tertio notandū qd aliud est querere: an deus possit plura scire qz scit: et an de' possit scire aliquid qd non scit. ¶ Quarto notandū qd aliq distinguēs sciētia dei in sciētia rerū et enunciatibilium dicunt qd sciētia rerū significat diuinā essentiam: fm qd est simplex apprehensio entitatū incōplexarū. Sciētia vñ enunciabiliū significat diuinā essentiam fm qd est simplex apprehensio ppositionū vel cui dēs iudiciū cōplexorū. Ita qd sciētia enūciabiliū etiā possit dici sciētia rerū. Sed aliq vtpote oya et ceteri/ sciētia enūciabiliū dicit sciētia iudiciaria siue iudicatiua. Aliā vñ noiant appbēsiōē/ cū non est iudiciū/ nō curādo respectu cui sit obiectiue/ an respectu enūciatiōis vel rei distincte p signū. ¶ Quinto notandū qd terminorū significatiū dei sciētia qdā significat simpliciter et pāse appbēsiōē dei: vt cognoscere/ appbēdere/ scire/ saltē in plurimū: salua dis. pmissa in notabili scdo. Quidā nō solū significāt diuinā essentia/ aut deū cognoscentē: sed cōnorant effectus varios in creaturis: propter cuius cōnorari aliteratē de se inuicem sepe negantur: licet dicant vnā et eādē essentia

Art. 1.
Nota. 1.

Nota. 2.
B

Nota. 3.
Nota. 4.

Nota. 5.
C

cognoscere: seu cognitione veri iudicatuā differēter tamē fm diuersos effectus quos pnotat: vt predestinare siue predestinatio/presciētia/prescognitio: pudentia/approbatio/reprobatio. ¶ Dinc predestinatio dicit cognitionē veri iudicatuā: qua de⁹ vult ali cui dare grām i presenti z glām in futuro. ¶ Reprobatio dicit noticiā euidentē iudicatuā: qua vult aliquē nō saluare: sed dānare ppetuo. Itē noticiā cū voluntate bñplaciti respectu sic cogniti pōt dici sciētia approbatiōis. ¶ Prescognitio dicit cognitionē veri iudicatuā futuri zē. Sic de multis alijs noibz: vt sciētia visiōis que est facti. Presciētia que est futuro rñ/simplici noticiā: que est in genere respectu oim cognoscibiliū. Nō tñ ppter illa noia mltiplicata: imagināda est multiplicitas in diuina essentia/sed vna z eadē simplex diuina noticiā tam diuersa sortit^r noia

Loz. 1. ppter alia z alia scita. ¶ Ex his sumi possunt aliqua corollaria: z ex pmissis in dis. pcedentibz. xxxv. de⁹ oimū rerū pariter z enūciabiliū est apprehēsiua noticiā. Supponit autē in pposito: q ppositiōes vt terminantia intellectiōē possunt dici res largovocabulo. ¶ Corollariū secundū: de⁹ oim verorū enūciabiliū est vā sciētia seu verū iudiciū: seu cognitio veri iudicatuā vt alij loquunt^r. ¶ Corollariū tertiu: deus oim vere enūciabiliū de pterito vel de presenti/est noticiā visiōis. ¶ Corollariū quartū: de⁹ oimū enūciabiliū de futuro cōtingentiū est noticiā pueniōis: z qñqz dicit large presciētia. ¶ Corollariū quintū: deus respectu eorū q bñ sūt est sciētia approbatiōis respectu eorū q male sūt sciētia reprobatiōis. Ita oia z silia pnt colligi ex dictis. ¶ Corollariū sextū: qñqz de⁹ oim rerū z enūciabiliū necessario est apprehēsiō siue apprehēsiua cognitio. Atqz respectu verorū cōtingentiū nō necessario/sed cōtingētē est vera sciētia seu iudiciū. Prima pars huius corollarij patuit z ostēdit Dya: qz cū de⁹ sit noticiā imensa: Si alius posset nō esse sciētia: hoc est apprehēsiō/tūc posset nō esse apprehēsiō imensa: qd est impossibile. ¶ Secūda pars patuit dubio pmo dis. pcedentis: sicut cū talia cōtingenter sunt vā: sic de⁹ eorū est cōtingenter iudicatuā sciētia seu cognitio iudicatuā/cū nō possit iudicare falsum. ¶ Corollariū septimū: essentia diuina eque necessario est noticiā ad vtrūlibet cōtingentiū sic necessario: z eque impossibiliū: sicut possibiliū: ppter ex pcedenti. ¶ Corollariū octauū: vnica z simplex noticiā simul est oppositiō sine sui oppositiōe: falso sine sui falsitate z impossibiliū sine sui impossibilitate. ¶ Secūda pars ppter ex pmissis: qz noticiā apprehēsiua simplex est in plus q sciētia visiōis. Plura alia corollaria possent formari q vide apud p̄fatos doc. ¶ Ultimo supponit q semper est equal^r numerus verorū. ppter qz semper altera pars cōtradictiōis est vā: z nunqz ambe. Nec aliqd est verū nisi sit cōtradictiōis altera pars: vñ qñcūqz aliqd est verū/opozter aliud. s. suū cōtradictoriū fieri falsum: z ecōuerso: manet ergo semper equalis numerus verorū z falsorū.

Loz. 1. ¶ Istis pmissis. p arti. j. est cōclusio rñsalis prima p arti. j. Accipiendo scire large: deus nō pōt scire plura q scit: nec scire aliqd qd nūc nō scit. ppter qz nullius noticiā potest de nouo acquirere. ¶ Secūda conclusio: accipiendo scire secūdo modo deus nō potest scire plura q scit. pbatio: qz omni tpe equalia sunt vera: z nō plura vno tēpore q alio: qz semper altera pars ptra dictiōis est vera: licet nō semper eadē sit vera. Et oīe

verūscit deus. ¶ Tertia cōclusio deus pōt scire aliquid qd nō scit. Secūdo modo capiēdo ly scire. patet aliqd falsum potest fieri verū: z illud falsum deus necessario nō scit: qz modo nō est verū: z solū verū illo modo scit deus: pōt tñ ēē verū: z ita pōt sciri a deo hoc tñ nō cōtingit. ppter mutationē alicuius in deo: s. ppter mutationem in creatura. Et ideo sciētia dei nec pōt augeri nec minui. Et illo sequitur q scire illo modo: nō dicit aliqd absolutū i deo presciētie: s. etiā creaturā. s. verū. ¶ Secūdo sequit^r q nō est idē scire sortem sedere: z scire sortē sedisse: qz nō est idem verū. sortes sedet: z sortes sedit: z vna potest esse vera/alia existēte falsa. ¶ Et p̄uis deus cognoscit omnia enūciabilia: tñ deus nō cognoscit cōponēdo z diuidendo: sed vnica simplici cognitione cognoscit omnia: de hoc in cētilo. ¶ Ecā cōclusione. lxxxiij. z seqnti. ¶ Ex his multa formari possunt corollaria: attēta multiplici acceptione noia sciētia in ordine ad scita: vt ea multiplicat doc. p̄fari in scriptis suis. ¶ Quantū ad articulū tertiu dubitat circa hoc qd dictū est in cōclusionibus: nec plura quādoqz nec pauciora: sed eadem semp cognoscit imutabiliter mēs diuina. ¶ Cōtra primā partē: deus potest plura scire q scit: z similiter pauciora: ergo pōt plura cognoscere q cognoscit: z similiter pauciora. p̄na tenet ab inferiori ad superius. añs pbat: oia vera pōt scire: sed plura q scit pnt esse vera: ergo plura q scit potest scire. p̄na est in dārij. maior nota. minor. pbat: qz falsa ptingētia possunt esse vera: et illa addita his que scit sunt plura q scit: ergo. ¶ Cōtra secundā partē: nō semper eadē scit. ergo nō semper eadē cognoscit. tenet p̄na: qz in deo idē est scire z cognoscere. añs pbat: nō semper falsa scit: z eadem q nūc scit quādoqz sunt falsa: ergo nō semper eadem scit. p̄na est in celarent. maior nota. minor. pbat: qz sortes sedet quā nunc scit vt pōt quādoqz erit falsa. Item aliquādo scit qd nūc nō scit: ergo nō imutabiliter scit. añs patet: qz solum verū scit: z aliquid verū est qd nunc nō est verū. p̄na pbat: qz quā nunc aliquid scit qd quādoqz nō scit: in sciendo mutatur de cōtradictorio in cōtradictoriū: ergo nō imutabiliter scit. Ad primū dicij q p̄na non valet: qz cognoscere generalius accipit in hoc dicto: Lū dicit deū oia cognoscere q sciētia: et ad pbatōē ab inferiori. Dicit q non valet cum signo exponibili includente negatiōē quale est cōparatiuus. Sicut nō sequitur: frequētius currit: ergo frequētius mouetur. etiā añs est falsum: qz licet pōt scire qd nō scit: tamē nō plura q scit: qz semper nūc⁹ verorū est equalis: cūz semper altera pars cōtradictiōis est vera: et altera falsa. Et ad pbatōē antecedētis neget minor: q plura q scit possunt esse vera: quia licet alia: tamen nō plura q sunt vera/possunt esse vera. Ad probationēz dicitur: si plura vera addunt his que nunc sunt vā: erunt quidē plura: sed nō plura vera vel scita. Quia quot addunt numero verorū que nūc sunt vera/ tot corū que nunc sunt vera/erunt falsa: quia quotiens vnū cōtradictoriū de nouo verificatur: totiens suū cōtradictoriū falsificatur. ¶ Ad secundū dicitur negando p̄nam: ad pbatōē dē vt sup̄: licet idem sit in deo scire et cognoscere: termini tñ nō sunt synony mi: sicut idē est in deo creare z esse: z tñ nō sequit^r est: ergo creat. ¶ Ad tertiu neget p̄na. ad pbatōē negetur q deus qui nūc aliquid scit qd prius nō scit mutatur in sciēdo: qz sua sciētia nō mutat: sit tñ trāsit⁹ de

Nota.

Arti. 3.
Dnb. 1.
f

B

D

cōtradictorio in cōtradictoriū: nō ppter mutatiōē factā in sciētia dei: sed in obiecto. Finaliter circa materia hāz dua p. dis. ¶ Notādū q op^o est plurimū q busdā cautelis in resolutiōe pponū hic cōsuetā p. vna est: vt distinguant fin cōpositiōē z diuisionē: vt grā exēpli: possibile est ptingens pūsum nō euenire: q in sensu cōposito valet tūc bec est possibilis: effectus cōtingens pūsum nō eueniet q est falsa: nam bec simplr est impossibilis: imo sequit^r necessario necessitate p. nē nō pntis. Effectus est p. nēsus: ergo eueniet. In sensu vō diuiso valet tātū: effectus q est pūsum pōt nō euenire: q. v. a est p. quāto effectus ille pōt nō esse p. nēsus. ¶ Secūda cautela est: q frequēter in hac materia ponit^r oppositū cōcessū vel positū: tūc p. artē obligatā oportet rēdere. Ut cum dī: pono q nō sit vērū effectū futurū. Quero: Utz a necessario eueniet vel nō. Si primū/ nō est cōtingēs. Si scdm/ tūc pōt non euenire: ponat^r q nō eueniat: tūc p. sciētia dei est falsa. Dicēdū est q posito scdo/ p. mū positū cedit: qz scdm repugnat p. mo. Repugnat em q a nō sit venturū: z q deus ipm p. sciuit vērū: admisso ergo q nō sit vērū: deus nūc nūq p. sciuit eū venturū. ¶ Tercia est i. p. sitione p. p. sitionū de possibili in esse: vt in illa p. sciū pōt nō euenire: mutet^r subiectū cōnotatiū in p. nō men demonstratiū: demonstrās illud p. q. supponit subiectū p. p. sitionis de possibili. Nō em p. dicta debet sic poni in esse: p. sciū non eueniet: qz bec esset impossibilis. Sed sic: hoc nō eueniet demonstrando effectum contingentē p. sciū: que licet sit falsa: est tūc possibilis: Qd sufficit ad vītātē p. p. sitionis de possibili. Distinctio. xl.

Opia magister egit de

sapientia z sciētia dei in genere: cōsequē agitur vna eius specie: q dicit^r p. destinatio: z hoc quātū ad eius effectū. In dist. sequēti q. tum ad eius causam. ¶ Cōclusio prima textualis bec est: Effect^o p. destinatiōis dici pōt duplicif. s. salus eterna bonorum: z dānatio p. p. tūa malōz. ¶ Cōclusio secunda: qz numer^o p. destinatioz z saluādoz cert^o sit. Nec aliqz p. destinatioz dānabit. Ipsa quoqz p. destinatio sit eterna/ nec aliqz de nouo p. destināt: pōt tamē q. p. destināt^r est dānari: qz pōt esse nō p. destinatus. ¶ Tercia cōclusio: reprobatio dānandoz est: z est p. sciētia iniquitatis malōz: z preparatio dānationis eoz/ non iniquitatis. Nam maliciā reprobōz nō p. parat dominus: sed eā p. sciit: penā autē eternā reprobatozū p. parat. In saluādis vō grātiā iustificatiōis in viā: z gloriā beatificatiōis in patria preparat z donat dominus. vide latius in textu.

Questio vnica

Trum sit possibile ali

quē p. destinātū damnari et p. sciū saluari.

¶ Circa istā conclusionē primo vidēdū est de re: secūdo de logica. ¶ Circa primū notādū primo: circa illū terminū p. destinatio: qz p. destinatio: (vt dicit magister di. xxxv. z etiā: xl) est p. cognitio dei de saluādis z bonis grē: qbus h liberant^r: z in futuro coronabunt^r. Et qz patet qz p. destinatio est quasi species p. uidētie. Nā p. uidētia dei est omniū gubernandoz: p. destinatio solū respectu bificabiliūz. Ista est respectu cuiuslibet finis tā natural^r qz sup. natural^r: il la tū respectu finis vltimū sup. naturalis. Soler autē

Prede-
stinatio

p. destinatio sic describit^r: Est p. ordinatio alicui^o creature rōnalis ad grām in p. senti z glām in futuro. Ex quo sequit^r qz p. destinatio nō est aliqd imaginabile in deo distinctū quocūqz a deo: ita q nō ē aliqz act^o secūdu adueniēs deitari: s. importat deū qui est datur^o alicui vitā eternā: z ita importat deū q dabit alicui vitā eternā: z cōnotat vitā eternā q dabit alicui. Et qz vitā eterna nō dabit alicui in patria nisi eicui cōfertur grā in viā: ideo cōmunit^r dicit^r: qz etiā cōnotat grātie collatiōē in p. senti: licet forte hoc nō sit de p. se ratione p. destinatiōis. Si em per possibile vel impossibile deus alicui conferret vitā eternā sine grā: ille nihilominus esset p. destinatus: licet nō eēt accepturus grām in viā. ¶ Secūdo patet: qz p. destinatio ex parte dei est eterna. Patet: qz qdqd est deus vel in deo est eternū. Quātū tū ad illud qd importat scz vitā eternaliter vel collatiōē grātie: posset dici tēporalis. Nō tamē simplr: qz nō supponit p. creatura sed pro deo: z p. notat creaturā: sicut in simili dici potest de ly creator. Simplr ergo p. destinatio debz dici eterna: effect^o vō eius r. palis: est em effectus p. desti natiōis vitā eterna: z h est principal^r: z ois dispositio qua aliqz reddit vitā eterna dignus. Ex quo habet^r: qz nihil potēs stare cum p. tō mortali includit^r sub effectū p. destinatiōis: aliqd nō dānatus cōsequi posset aliqz p. destinatiōis effectū/ manēs in statu dānationis. Ex quo sequit^r qz licet qdqd existēs in hoīe z ordinās ipm ad vitā (tanqz illud quo posito talis est dign^o vitā eterna) cōprehēdat^r sub effectū p. desti natiōis: nō tamē omne quocūqz mō ordinās. s. dispo nēdo/ impedimētū remouēdo: cuiusmodi est p. paratio ad grām. p. t. qz qdqd disponēs ad grām p. cedit grām: et est cōe existēti in p. tō mortali/ siue digno pena eterna: z digno vitā eterna nihil tale cōphēdit^r sub p. destinatiōis effectū. ¶ Scdo notādū qz p. sciētia dei dupliciter capif. Uno modo cōiter p. p. cognitiōē di uina: respectu cuiuslibet futuri/ siue boni siue mali: v. dicit magister di. xxxv. Et illo modo electi etiam sunt p. sciiti. Hoc em modo est gen^o ad p. destinatio nem. Alio mō capif magis stricte p. p. cognitiōē sola: quā hz de^o de dānatione reprobōz. Et hoc mō respectu eiusdē est p. sciētia z reprobatio: lz reprobatio aliqd addit. s. p. paratiōē pene eterne: est enim reprobatio p. sciētia culpe z p. paratio pene: vt dicit m. g. Vel est ordinatio alicuius creature ad penā eternā: z bec pena eterna est effect^o reprobatiōis: nō aut culpa per quā reprobāt^r mere^r eternaliter puniri. Eo qz culpe (de^o reprobās) nō est actor/ s. solū p. cognitōz: vt clare ostēdit m. g. in textu di. xl. ¶ Cetera de p. desti natiōe dicta pnt etiā applicari hic de p. sciētia. ¶ Tercio notādū: qz dñs Camera. q. xij. ar. j. sic diffinit p. destinatiōē. Et redit in idē cū prius dicit^r. P. destinatio est diuinū p. positū dādi vitā eternā: reprobatio vō p. oppositū: est diuinū p. positū nō dādi vitā eternā. Cōcordat Bregio. di. p. nti. q. j. ar. j. ¶ Pro art. 2. ar. ij. est cōclusio p. ma: Quelibet rōnalis creatura a deo fuit eternaliter p. destinata vel reprobata. p. bat^r: deus ab eterno disposuit dare cuiuslibet creature rōnali vel glām eternā/ vel nō dare: z bec cōclusio est de terminatio Aug. li. de p. desti. p. pelagianos. ¶ Secūda cōclusio: qdqd est p. destinatus cōtingēt^r est p. destinatus: z ita potuit non p. destinari: z p. cōsequēs potest dānari: z potest non saluari. Tum qz saluatio ei^o depēdet a volūtate diuina cōtingēt^r causante in

2.

B

§

Art. 2.
2do. l.

cui⁹ p^o tate ē cui⁹ q^u vira eⁿā p^o ferre v^o nō p^o ferre. Tū q^u n^oli adu^o p^o fer^o vira eⁿā n^oli p^o aliq^u ei⁹ meri tū. Vē aut^o meritū ēi p^o tate meret^o q^u ad rōnē op^o s^o si nō meritū p^o t^o nō op^o ar^o z p^o p^o nō saluari: sic p^o scitū p^o t^o nō dēmereri/ ita nō dānari. ¶ Lōclo ter tia. Quelibet creatura rōnalis a deo p^o destinata p^o dānari: z q^ulibet reprobara p^o saluari. P^o t^o z q^u cui⁹ cūq^u de⁹ dabit g^o f^o z final^o g^o iam libere dabit: p^o cō sequēs posset nō dare: g^o tal^o p^o t^o nō saluari. ¶ Quar ta p^o t^o: Quelibet creatura rōnalis a deo p^o destina ta p^o t^o nō ēē z nūq^u esse p^o destinata/ s^o eⁿā l^oiter repro bara. Et s^o q^ulibet reprobara p^o t^o nūq^u fuisse repro bara/ s^o eⁿā l^oiter p^o destinata. ¶ Ex his p^omo sequit^o q^u licz ista p^opositio de p^oterito sit vera: iste fuit p^o destina tus/ tū nō est necessaria: imo hec est possibilis: iste q^u fuit p^o destinatus nūq^u fuit p^o destinatus. Et ita dici p^o t^o de reprobaro. Et totū p^o t^o p^o t^o dicit^o zē. ¶ S^o dō seq^u r^o n^o s^o ad istū articulū: q^u licz p^o destinatio dei sit neces saria: tū de⁹ nō necessario vel inēuitabil^o s^o p^o t^o gē ter ē p^o destinatio: ita dici p^o t^o de reprobariōe. ¶ P^o t^o p^o t^o z q^u p^o destinatio dei est ip^o a dei essentia q^u est ne cessaria. v^o isti termini p^o destinatioz reprobariō pro eodē supponūt: z idē oīno ip^o t^o rāt in deo: licz non in creatura quā p^o notāt. ¶ S^o dō p^o p^o t^o z q^u sic de⁹ cō t^o gēter aliq^u p^o destinatus/ ita respectu cuiuslibet cō t^o gēter ē p^o destinatioz p^o t^o nūq^u fuisse p^o destinatio. ¶ Quātū ad articulū tertiū dubitat^o p^o cōclōnē. Vē imutabile ē necessariū: p^o destinatio diuina est imu tabilis: g^o necessaria: z ita necessario p^o destinatus. So lutio. Immutabile ē duplex: reale z complexionale. Reale ē necessariū. Cōplexionale ē q^u nō p^o t^o muta ri de v^o tate in falsitatē v^o eⁿā cōuerso: ita q^u aliq^u fuerit v^o z postea fiat falsum vel eⁿā cōuerso. Et tale imuta bile nō est necessariū: q^u licet aliq^u tale v^o z nō possit mutari de v^o tate in falsitatē: potuit tū nūq^u fuisse vel esse v^o z: z iō nō necessariū: sic b^o cōplexū deus scit q^u petr⁹ saluabit^o v^o l^o scit q^u petrus saluabit^o nō p^o t^o mutari zē. potuit tū nūq^u fuisse v^o z: sic d^o illa: de⁹ p^o destinauit petrū. ¶ S^o ad hec aliq^u diceret: b^o solo puat^o de⁹ ingēnita facere q^u genita s^o v^o. Et b^o s^o si pe trus ē p^o destinatus/ p^o destinatio trāsiuit in p^o teritū: z p^o p^o petr⁹ nō p^o t^o nō p^o destinatus fuisse. ¶ S^o luit S^o dō. Replica p^ocedit ex falsa imaginatōe. s^o q^u aliq^u sit p^o teritū in deo: imaginatur em^o actū diuine volū tat^o q^u p^o teritū z nō eⁿā nū. Et iō difficile intelligim⁹ p^o t^o gētia act^o volūtāt^o diuine: q^u iā positi absolu te a volūtate imutabili. Si em^o de⁹ p^o impossibile ad huc deliberaret: v^o z v^o llet petrū saluare an dānare z ne dū se determinasset ad alterā p^o t^o (sic apparet in actu volūtāt^o n^o eⁿā b^o n^o possem⁹ intelligere q^u cōt^o gē ter p^o destinaret: s^o ita nō est. Iō difficile intelligim⁹ q^u n^o er n^o mō cōg^o s^o c^o d^o affurgere volum⁹ ad diuina et s^o l^o imaginari sic de nob^o. Et p^o b^o d^o q^u p^o destinatio nō trāsit in p^o teritū: q^u est in nūc eⁿā nitat^o q^u coexistit p^o terit^o simul z futur^o: v^o sic intelligēdū est de diui na volūtate respectu hui⁹ obiecti: ac si p^o impossibile p^omo incipet velle. Et ita libere vult de⁹ in nūc eⁿā nitat^o q^u vult q^u ad nihil eⁿā suauolūtas dēminata z iō idē est p^o t^o p^o destinasse/ p^o destinare/ z p^o destina tur eⁿā/ ita p^o t^o gē s^o v^o nūc s^o reliquū. Dec i^o snia S^o dō dis. p^o t^o. ¶ S^o z. Nō solū p^o teritū p^o t^o nō ēē p^o teritū: s^o q^u nūc ponit^o in eⁿā: eo ip^oso q^u nūc est nō p^o t^o mutari ad nō esse: ideo p^omo mod⁹ r^ondēdi ē planior. ¶ Pro articulo s^o dō p^oncipali videndū est q^u tū ad logicā: de

q^u z distinctione p^o t^o in fine patuit. Tū dicēdū q^u li cer illa p^opositio p^o destinatus p^o t^o dānari/ nō sit distin guēda: tū illa modalis p^o destinatus dānari est possi bile potest distingui s^o m^o compositionē z diuisionē: licz de rigore logice illa sit diu^o s^o in qua modus di uidit^o inf^o p^o t^o dicti determinās copulā. Illa v^o cō p^oposita in q^u modus est alt^oz extrēmū. In p^o t^o mate ria affirmatiue cōpositre falie sūt z diu^o s^o vere. Op^o p^oposito mō in negatiuis: sic numer⁹ p^o destinatus p^o t^o mutari/ augeri z minui: licz illa sit ip^ossibil^o: nu merus p^o destinatus est auct⁹/ mutat⁹ vel iminutus q^u z si mutatio ē possibilis/ nō tū successio. Illa vero possibile ē nūc p^o destinatus augeri s^o m^o cōpositio nē falsa est: s^o m^o diu^o s^o v^o q^u sic nihil aliud impo zat/ nisi q^u p^o t^o illos q^u sūt p^o destinati possit aliquis saluari/ tamē hoc ip^oso q^u ponit^o saluari: cōcedendū est q^u fuit ab eterno de numero p^o destinatus.

Distinctio xli.

Sc agit mgr de causa

b p^o destinatiois. Et p^o t^o t^o s^o n^oia sūma ri p^o clusioib⁹ istia. ¶ Lōclusio p^oma: Ne q^u p^o destinatiois nec reprobariois q^u eⁿā est p^o t^o eē causa meritū p^oale. ¶ S^o dō p^o t^o: P^o destinatio ē causa g^o z g^o l^o. Reprobario v^o causa pene eterne/ nō p^o t^o z malit^o: de q^u s^o ap^o doc. varie opiniōes. ¶ Tertia cōclusio: Deus semp⁹ scit que aliq^u scit: et omnē sciētia quā aliquādo habuit: semp⁹ habet/ ha buit/ z habebit: de quibus latius in textu.

Questio vnica

Trū in pdestinato sit

aliq^u causa sue p^o destinatiois: z in reproba to cā sue reprobariois. ¶ Pro articulo p^omo notādū v^o z tactū fuit dis. p^ocedēri q^u p^o destina tio nō est aliq^u imaginabile quocūq^u in deo distin ctū aliq^u mō a deo/ p^osonis z deitate: nec ē aliq^u actus scōs addit⁹ deitati. S^o ille termin⁹ p^o destinatio im portat deū q^u datur⁹ ē alicui vira eⁿā. Importat g^o deū z vira eⁿā alicui dādā: sic reprobariō ip^o t^o rāt deū z penā eⁿā alicui infligēdā. ¶ S^o dō notādū q^u p^o cām q^u nūq^u iurelligit⁹ res aliq^u ad cui⁹ esse seq^u aliud tāq^u effect⁹. Illo mō manifestū ē q^u cū p^o destinatio et reprobario sit diuina volūtās q^u illi vult dare vira eⁿā/ nā/ isti penā p^o t^o v^o lūtas nihil aliū ē q^u de⁹ ip^o nulla ē causa ex p^o t^o creature ipsi⁹ p^o destinatiois necq^u reprobariois/ cū ip^o a sit eⁿā et incausata. Et b^o ē q^u aliq^u dicit⁹ q^u p^o destinatiois effectiue siue v^o act⁹ diui nus nulla ē cā. ¶ Alio mō cap^o cā v^o d^o quādā pri oritatē vni⁹ p^opositiois ad aliā s^o m^o p^osequētia: sic si q^u rīt cā q^u rē ignis nō calefacit: q^u nō est app^orimatus passio: z sic freq^u d^o q^u a^o cedēs est cā p^osequētis: z tū nō est p^orie causa: q^u nec causa efficiēs/ materialis/ formal^o/ vel final^o. Qū em^o ab vna p^opositiōe ad aliā ē p^osequētia natural^o z nō eⁿā cōuerso/ p^o t^o aliq^u mō antecē dēs dici cā p^osequēt⁹ z nō eⁿā cōuerso. Et b^o mō q^u rīt que stio an sit aliq^u d in creatura p^ouissim⁹: v^o possit inferri ei⁹ p^o destinatio vel reprobario: q^u p^o possibile vel im possibile a deo nō p^ouiss^o: tal^o nō esset sit p^o destinatus/ vel p^oscit⁹. ¶ Diuersi diuersimode r^ondēt ad hāc q^u stionē: iō dimissis opi⁹ s^o t^o Tho. p. j. xxiij. ar. v. z S^o dō. dis. p^ontis. Itē Grego. de arim. in dis. xl. et. xli. Henrici de O^o p^ota. g. viij. ar. ij. Camera. g. xij. ar. ij. q^u nitunt multū p^o fude z s^o b^o l^o hui⁹ q^u stiois difficultatē mari

Ss

Lod. 1. mā (z vt estimo oino viatori absconditā) indagari z p
scrutari videamus rñsione doc. a q aliq p dicitur nō
multū dissidēt. **C** Est q p articulo scdo cōclō pma:
Dare ē aliquā cām reprobatiōis: accipiēdo cām scdo
mō: qz seqt iste peccabit finalit: g dānabit. Non em
est de pūp vltor qz sit aliq pctor. Augu. xj. sup. Be
nesim ad lram z videt esse crudelitatis punire inno
cētē. **C** Scda pclō: Alicui pdestinatiōis est aliqua
causa vel rō scdo mō capiēdo cām. Parz: qz aliq p
meritū saluāt: ira q si nō volūtariē mererent non
saluarent hōz pdestinatiōis est aliq rō sic reprobā
tionis. Nā sic dānādi reprobant: qz puidēt finalit
peccaturi. Ita tales pdestinant: qz puidēt finalit
pseueraturi in charitate. **C** Tertia pclō: Alicui p
destinatiōis nulla est cā vel rō total. Patet: qz aliq
ex gfa speciali ordinati sūt ad vitā ita q sibi pps nō
sunt derelicti: s; pueniunt ne penere possent obicē et
ne possent peccare vel in pctis pmanere: sic brā vir
gō maria: z paulus a dño pculsus z illuminat. In
illis em nulla videt rō qre deus illos pcedit inet sic
gfa pueniēdo: nisi sola dei volūtas. Nō em pōt po
ni rō bon? vsus liberi arbitrii qm gfa puenit vsuz li
beri arbitrii in brā vigne: cui fuit gfa pcreata. Et
paulo fuit mal? vsus liberi arbitrii: qz seuitēs in dñci
pulos dñi pculsus ē. S; ltr q aliq sic sine rōne pdesti
nant: qdā ppe meritū pūsum: rō sūt ē sola diuina vo
lūtas. **C** Et nota q pclusiōes nō debent intelligi q
aliqd sit rō illi? qd pdestinatio ipoztat ex pre dei: qz
nihil ēē pōt rō etne z diuine volūtat: s; qz ad effe
ctū quē pdestinatio z reprobatio ipoztat: eltr rō aliq
mō dicta. **C** Nec tñ ppe b q aliq pdestinatio sine rō
ne: z nō alios ē psonaz acceptoz: nā acceptio psona
rū tūc est qn qd debet cōlibus vni offerē z nō alteri.
De aut nulli ē debitor qūqz mō: z iō nō pte acce
ptoz psonaz. **C** Dubitat p articulo tertio z pmo p di
cta. Nā gfa q qd meret est effect? pdestinatiōis. Nā
fm magis dis. rtrv. pdestinatio ē de saluadiō z d bo
nis gfe qd b liberamur. s; a pte: z in futuro corona
mur: vt. s. allegatiū fuit distinctiōe pcedeti q p
ponit merito: g meritū nō erit cā pdestinatiōis: qz
posteri? nō est cā pōis. **C** Solō. ppe effect? pde
stinatiōis ē sola vita etna. Ad illā em pdestinamur/
ita q ppe pdestinatio ē respectu finis nō medio p. lar
ge tñ accipim dis. sic accipit magi vt sit etiam respectu
medio p. Adhuc dī q in mult? etiā pcedit gfam bo
nus vsus liberi arbitrii tāq dispositio de pgruo q ē
etiā rō infusiōis gfe/capiēdo rōne mō dicto in pclu
sione scda. Nec tñ ppe b gfa nō est gfa: qz nō dat p
bonū vsū liberi arbitrii tāq ppe meritū cōdignū/
s; tāq dispositiōe de pgruo: q nō existēte gfa nō in
funderet: de b in scdo libro. h aut bon? mor? seu vsus
liberi arbitrii nō est effectus pdestinatiōis: licz sit
a deo: qz cōis est etiā nō pdestinatis. **C** Dubitatur
scdo: Mediū nō est causa finis s; ecōuerso: merituz
z demeritū sūt media ad vitā etnā tanqz ad finem: z
ita nō sunt rō ad pdestinatiōe z reprobationem.
C Jtr pale nō est causa etni: meritū tpale ē z pde
stinatio etna: g. **C** Rñsio: licz vita etna sit finis pde
stinati: tñ nō est finis dei pdestinati: sic premiū licet
sit finis laboris apud laborātē/ nō tñ apud pman
tē: s; magi ecōuerso. Et sic licet ordinare volēs pmo
vl pncipalr vult finē suū: z ppe illū media non tñ o
porret q sic pncipalr vl pmo velit finē alteri. **C** Ad
lecidū pcedit q nullū tpale ē cā eterni. Reprobatio

aut non est vna res etna q hz cām in creatura: s; ista
ppositio de? reprobatio istū bñ habet cām eo mō quo
anecdēs est cā cōsequētis. Et illud anecdēs. s. ille
peccabit finaliter et ira eternū. i. ab etno vey sic cō. **Dub. 3.**
sequēs: de? reprobatio illū. **C** Dubiū tertiu: Lū p
destinatio ē certa z imutabilr fieri: videt q nō sit co
nandū ad opa bona exercēda vl mala fugiēda: qz p
destinat? nō dānabit agat qd velic: sic ecōuerso d
pescito. **C** Pro solutiōe hui? cōis replicē sumatur
aliq de hac materia ex p dicitis z alijs breuif sine p
batiōibz. **C** De? tāq vniuersitat? creator et dñs de
creatura pōt facere qd vult sine iniuria creature
hinc pōt saluare quē vult z dānare: sic bñs plenum
dñiuz in re sua: z iō nō iniuste vult z opat? qd vult
z opat. Lū nemo dicere pōt/ cur ita facis? Job. xj.
Et ad Rom. ix. Q bō tu qs es q rñdeas deo. Nūqd
dic figmētū ei q se finit: qd me fecisti sic? Nullū igit
est debitor ppter qd nulli facit iniuriā/ nec accipit p
sonā. **C** De? ptingēt opat? ad et: z psequēs ira p
nō opari sicut opari: sic vel alit opari. **C** De? licet
ptingēt vult qd ad extra vult: tñ imutabilis ē vo
lēdo: nec succedit velle nolle vel ecōuerso: s; qd vult
ab etno vult: licet possit ipsum ab etno nō velle.
C De? creauit boiem arbitrio libe: adeo contingē
ter vult bō qd vult. Nec deest ei dñs pcurrēdo se
cū ad accū eliciti: licet nō qzū ad accū imperatum.
C In ptate hois est bñ vl male vri suo arbitrio: z sic
ponere obicē gfe dei vl positū remouere: pōt em ces
sare a voluntate peccandi z potest velle nō peccasse.
C Statuit de? nullū dānare pena sensus/ nisi p cul
pa psonali. Nec adultū saluare regularit sine meri
to psonali. hinc ait scriptura: Bñ q peccauerit ipsa
moriet: q iust? est vita viuet. Ezech. xviij. Que sem
nauerit bō hec meret. Gal. vj. **C** De? adest oibus
obicē nō ponētibz offerens gām. Nec alicui adulto
(rōnis vsū habēti z qd in seest faciēti) s; trahit ne
cessaria ad salutes: vult em oēs hoies saluos fieri et
ad cognitiōē vitas puenire. i. ad Tmo. ij. Stat
ad ostiū z pulsar zē. Apocal. iij. **C** Nōnullos ex sua
liberalitate de? gfa puenit: nō expectās bonū liberi
arbitrii vsū: vt pte de scificatis in vtero et paulo
miradole puerfo. Seruit huic pabola vinee Marr.
ij. Amice nō facio tibi iniuriā/ tolle qd tuū ē: volo at
z huic dare sic tibi: an non licz mibi qd volo faceret?
C Ex his sequunt aliq pclusiōes: **C** Prima pclō:
Stat certa z infallibil? pte cognitio futurozū in deo
cū ptingentia eozundē. **C** Scda. Stat imutabilis
pdestinatio electoz/ cū possibilitate dānatiōis abs
qz eius successione. **C** Tertia: Stat iusta pscitoz re
probatio: nō sine causa pūsa. s. eozundē obduratio
ne. **C** Quarta: Stat iustoz opoz retributio: q vt p
uisa rō sunt beatificationis bñ meritis ab etno p
parare. **C** Quinta: Stat etiā liberalis beatificatio
ac nōnullox puerfo: nlla pgruitate p digna ex par
te bificadi pcedente. **C** Sexta: In his oibz manet
libertas arbitrii in hoie q se ad deū cōuertere pote
rit z donec in via pstitur? fuerit gfa cooperāte salua
ri. Tñ patet q nō inanes sunt pces merita: nec fru
stra fiūt vtrū opa. In qd quisqz in finē pseueraue
rit (qd in hoie est cui sine sui culpa gfa nō s; trahit)
indubitatē saluabit: qz vtrū pseuerauerit an ne
ineuitabilr ab etno de? nouit: z ita pdestinat? nō dā
nabit: licet pdestinat? possit dānari. **C** Per b ad du
biū trū: Pdestinat? saluabit agat qd velic. Jt

Dub. 3.

p m m
um

2

3

4

5

6

7

8

Lod. 1.

2

3

4

5

6

la pōt cōcedi de rigōre vōb: qz pdestinatus nō nīst
bñ vult finalit. S; si intelligit sic pdestinatus salua-
bit etia finalit male volēs: sic falsa ē: qz null⁹ est p-
destinatus finalit male volēs. Necem repugnāt q
sic pdestinatus ē q finalit male velit: licet pdestinatus
possit finalit male velle. S; si ponit in esse nō est p-
destinatus: vt patuit iuxta finē dis. xxxix. in cautel' zc.
An sequit q nullus ē necessario pdestinatus. Cō-
lent b moueri z alia breuia dubia a vulgarib: quo z
tū aliq salte implicare tacta sūt. C Primū est: Qua-
re deus creat alias qz scit ppetuo dānandas. Solu-
tio: qz voluit z est ita. Volūtas em diuina pma re-
gula ē in cōtingētib. Et si illi⁹ causa qrit/ nō inueni-
tur: vt dic Augus. de ciui. dei. Nec mirū cū i mecha-
nicis licitū est figulo de eadē materia facere vas vñū
in honorē/ aliud in cōtūmētiā sola volūtatē. Et
in politicis ab inferiori recurrit ad supiorē: z sic vs-
qz ad monarchā: z quicqd ille dictauerit/ nō ē vltra
appellādū. Sic in phisicis ignis calefacit: qz hz ca-
lorē. Quare aut calor calefacit nō est alia rō: nisi qz
calor ē calor. Indisciplinari aut est qzere causam vbi
nō est causa. C Scdm dubiū: Vtrū z qre tenet qz
reprobat⁹ reddere grates deo debñfici creationis
qd expedit sibi nō recepisse. Solutio. Unicuiqz p-
ri meli⁹ est bonū tori⁹ qz bonū pñū: ideo manus ex-
ponit se p capite. Cū aut dānatio redat i bonū z de-
corē vniuersi: ideo bonum est illi creati sub hac ha-
bitudine: licet forte ipe veller oppositum. Et ideo si
esset bon⁹/ gfas ageret deo: qz esset obiectū diuine iu-
sticie. C Tertū dubiū: Quare de⁹ pmisit in vniuer-
so cū malū (sic ē dānatio) cū tñ benigni pñcipes in
suis regnis vitēt oia mala q pñt. Solutio. De⁹ nō
pmittit aliqd malū in vniuerso quin ex illo pueniat
aliqd bonū: qz pñm i malis auget meritū in bonis
dū bonos mali impugnat: vt dic Augu. C Quar-
tū. Si de⁹ aliqd puidit saluādos/ qre fruttra labo-
rāt bñ operādo cū tñ qlitercūqz agāt finalit saluabū-
tur. Solutio. Sic deus pñcognoit istius saluatio-
nē: ita z oēs act⁹ meritorios qbz saluabit z conat⁹.
Nō tñ aliqūē necessitabit ad bñ opandū. C Quintū
dubiū: Si deus pñciuit aliqūē dānandū: qre ille co-
nari debet ad bonū/ cū dei pñcicia sit imutabilis z
nō pficiet sibi finaliter. Solutio multiplex. Primo
qz p hoc minuit sibi pena. Scdm: qz bonū vñtis p-
pter se est appetēdū sine relatiōe ad pñm/ etia ex di-
cramine rōnis. Tercio: qz fm Aug. de nouit mura-
re sententiā/ si tu nosti mutare delictū. Alia dubia
mouet Francis. qz solutio patet ex dictis.

Distinctio .xij.

Apcedētibz egit

de diuina sapia qz ad ea q extra cogno-
scit: nūc de oipotentia q cūtra in esse pro-
duxit. Et pmo ostēdit penes qd attēdit
ipsa: dis. pñti. Scdm vsq qz pñdēt: dis. xliij. Tercio
quō de⁹ ipa opet: dis. xliij. In hac g distinctiōe mo-
uer qñtiōē quā p distinctiōēs sequētes pñcrat: an
scz de⁹ vñ oipotes: qz oia possit: an tñ qz ea possit q
vult. C Et est snia rectus bis compñhesa pñclusionibz
tribus. C Prima pñclusio: Omnipotentia attēdit pe-
nes posse oia facere/ q posse potētia ē z nihil posse pa-
ti. C Scda pñclusio: Deū nō posse mozi/ facere malū
culpe/ esse miserū/ impfecrū/ nō est impotētiā: qm il-
la posse nō est potētia. C Tertia pñclusio: Pōt deus

qdā p se: quedā per creaturas: vt loqui ambulare.
Declarationem latiorē vide in textu.

Questio vnica

Trū de⁹ possit face

re oē possibile fieri a creatura. Nec qñtio
duas alias qñtiōēs cōplectit. Prima:
vtrū deū facere oīe possibile creature si

ne coopatiōe creature possit rōne naturali demon-
strari. Scdm: vtrū h sit tenēdū: C Quo ad pñm reci-
tat z ipugnat opi. Sco. dis. pñti. C Notandū pñti
culo pmo q oipotens dupliciter accipit. Uno mō:
qz est agēs qd pōt in oē possibile/mediate vl' imedia-
te. Alio mō accipit pñte theologice pñllo q pōt in
oēm effectū imediate z in qd cūqz possibile qd nō est
ex se necessariū nec includit pñtradictionē: ita inqz i-
mediate q sine oī coopatiōe cuiuscūqz alteri⁹ cause
agētis pōt in quēlibet effectū. De b lat⁹ vide post p-
dicta in dis. xx. Camera. q. xij. art. j. C Scdm notā-
dū fm sententiā bri Ansel. de casu dia. c. j. Aliqz dī
facere duplr. Uno mō positīue. Et b duplr. s. vel de
nouo efficiēdo vel factū cōseruādo. Alio mō negati-
ue/ nō faciēdo oppositū seu ipm nō pñhibēdo/ cū tñ b
posset. Et sic dī deus aliqua rē q erat facere nō ēē/ cū
cessat facere eā esse. Et sñr q nō sūt pōt dici facere nō
esse: qz cū possit ea facere esse/ non pducit ea vt sint:
Doc mō loquit Augu. xij. li. d ciui. dei. c. xvij. Res
qz deus cōdidit z vt pus nō essent egit qd nō fue-
rūt: z vt posterius essent qñ esse ceperūt. Primo mō
sumit pñte. Scdm mō improprie. Tercio suppono
dicta dis. xvij. q. j. de potētia dei absoluta z ordina-
ta q vide clarius in Camera. q. xij. art. j. C Istis p-
missis est pro articulo scdm pñlo pma: Supposito q
deus sol⁹ sit pñm efficiēs pñat euidēter q est pmo
mō oipotens. Probat pñclusio: qz potētia actiua p-
mī efficiētis cōtēdit se ad oēm effectū mediātū vl' i-
mediātū in rōne cause prime vl' remote. Nā quocū-
qz effectū signato vel imediate dependet a deo vl' ab
alia causa. Et de ista qrit vñ depēdet/ cū nō sit pma
z qz nō est pñcessus in infinitū/ est deuenire ad pma q
deus est. C Scda pñclusio: Deū esse oipotentē secun-
do mō nō pñcludit natural' rō. Probat: qz nō potest
naturali rōne pbari q de⁹ causat se solo oia de facto
cū illud sit salūm z ab oibz tā theologis qz pñbis ne-
gatū. Nec pñt pbari q pñcurrat imediate effectīue ad
effectū cuiuscūbet cause scdm. Etia supposito q sit in
finite vñt⁹ z pñcēs eminētius causalitatē cāe scdm
Probat: qz pñi nō potuerūt p rōne naturalē pñclu-
dere deū posse pñtingēter causare: g mltō min⁹ pote-
rāt cōcludere deū posse imediate in quēcūqz effectū
cause scdm. Itē ipi bñt qñ pñcípio q de nihilo ni-
hil sit/ salte in istis gñabilibz: ideo nō poterāt pñclu-
dere q deus aliqūē effectū sic totalit⁹ posset pducere
sine alia causa cōcurrēte. C Preterea pñi posuerunt
deū necessario agentē vt vident multi eoz. sensisse.
Si g cū hoc posuissent eū omnipotentē/ haberent
negare omnē causalitatē cuiuscūqz cāe scdm: qd ma-
ximū est incōueniēs apud eos. C Itē oē agēs natu-
ralit⁹ causans: vel causabit necessario oia vel nulla.
S; nō oia/ manifestū est. g nulla. Cū g nō pōt pbari
rōne naturali q deus sit causa cōtingētis causans/
nō pōt pbari q sit cā sufficiēs se solo pducere omne

Ss q

Arti. 1.
Nota .1

Nota. 2
B

Arti. 2.
Locl. 1.
L

Locl. 2.

effectū pducibile. Et iō pbi posuerūt causam scđam
necessariō cōcurrere ad pductionē: qm̄ viderunt q
cā scđa appropinquata scđba effect⁹: z ea remora nō
ponebat. Verūm sic nō pbat b̄ mō deū pcurrere i
mediate ad cuiuslibet effect⁹ pductionē: sic opposi-
tū ei⁹ etiā pbari neq̄t. **Tertia pclusio:** Deū eē oī-
porentē est sola fide creditum. Probat auctoritate
scrōz z scripture ac symboli. Un̄ Eccl̄a. j. dī: Unus
est altissimus creator op̄s: rex potēs et metuendus.
Joā. j. Sine ip̄o factū est nihil zc. Itē eē d̄ sum. cri.
z si. ca. firmiter. Ipse est creator omniū visibilīū spi-
ritualīū et corporalīū. Pōt nihilominus rōnabilī
psuaderi: nā de⁹ est causa omniū. q̄ op̄s. Assumptū
pbat: quia omnia essentialiter dependēt a deo: et p
psequēs est causa omniū. Antecedens pbat: qz omne
aliud a deo nō minus dependet a deo q̄ vna creatu-
ra ab alia: s; vna creatura dependet ab alia. ergo zc.
Quarta pclusio: Qm̄ entitatē possibilē de⁹ pōt fa-
cere/accipiendo facere pmo mō: pater et fide. Itē aut
sit vna omnia pōt: Sap. vij. Itē Sap. xj. Quō pos-
set aliqd pmanere nisi tu voluisses: z similia multa.
Quinta pclusio: Omne possibile enūciabile de⁹ po-
test facere esse vep: accipiendo facere pmo z scđo mo-
dis: Nec nō pōt pbari nisi auctoritate. Ad b̄ aut est
exp̄sa auctoritas: Matth. xix. Apud deū oīa possi-
bilia sūt. Secūdo p illud Luc. j. Nō erit impossibi-
le apud deū omne verbū. i. omne enūciabile nō im-
plicat cōtradictionē. Tercio p illud Gen. xviij. Nū-
quid deo est q̄cqd difficile. **Ex illis sequit⁹ qz deus**
esse omnipotentē est fide creditus: qz se solo pōt in
omnē effectū positivū sine cooperatiōe cause secūde
Procedū naturalī rōne pbari nō pōt: cuius Sco.
q̄tuor ponit rōnes q̄s auctoz ptractat. Quarū du-
as approbat: duas dicit insufficiētes. Ex vō natu-
rali rōne pbari nō possit sic ostendit: qz nō pōt natu-
rali rōne demonstrari qz de⁹ de facto oīa se solo cau-
sat: qz hoc falsum est cū apud oēs phos z scrōs po-
nant⁹ cause scđe. Secūdo nō pōt pbari qz deus cōrin-
genter agat et libere causet q̄ causat: qz impossibile
esset deū omnia se solo pducere si causaret naturalī
z nō cōtingēter: qz si esset possibile/oīa simul pduce-
ret. Est q̄ pclusio fide creditū: de b̄ latius vide **Pe-**
trū de aliaco. q. xij. ar. j. et Breg. dif. p̄tri. **Quā-**
tū ad tertiū dubitat⁹ cōclusionē vltimāz. De⁹ non
pōt peccare nec mori zc. q̄s pōt creatura. q̄ nō potest
quicqd creatura pōt. **Itē nō pōt pducere relatio-**
nē sine fūdamēto z termino. **Itē nō pōt pducere**
odiū dei: aliqd aliqd possit sine p̄cō (imo cū meri-
to) odire deū si in aliqd pduceret odiū. **Ad p̄mū di-**
cū magister vt paruit in cōclusionibz literalibz pōt
deus quicqd posse potētia est: nūc aut peccare/insir-
mari/mori/deficere nō est posse: s; est nō posse: qz est
deficere: verūm quicqd positum est in p̄cō/de⁹ po-
test pducere. Et sic omne positivū q̄s pōt pducere
creatura/pōt pducere de⁹. Nec tū ideo sequit⁹ qz pos-
sit peccare/mori/mētiri zc. **Et si arguit⁹: Omne**
possibile fieri a creatura pōt deus peccare/est quod-
dā possibile fieri a creatura. q̄ peccare pōt de⁹. Re-
spondet qz est fallacia figure dictionis: qz sub termi-
no absoluto vel minus cōnotatiuo subsumit termi-
nus magis cōnotatiuo: sic qm̄ b̄ termino p̄dicamē-
ti substantie subsumit termin⁹ p̄dicamēti accidentis
Sic nō sequit⁹: Omne rē absolutā pōt facere deus:
acc⁹ meritori⁹ est res absoluta. q̄ actū meritoriū pōt

facere deus. Vel sic: Omne possibile pōt de⁹: mere-
ri est possibile. q̄ mereri pōt de⁹. **S; dices opti-**
me sequit⁹: Oīs hō est aīal: p̄ est hō. q̄ p̄ est aīal:
imo cuiuscūqz p̄dicamēti termin⁹ b̄sumit sub ly hō
valebit argumētū nec videt⁹ posse dari instātia. **Iō**
pōtaliter dicit qz argumētū est bonū si b̄ termino
absoluto subsumit cōnotatiuo ceteris parito. S; qm̄
maior extremitas est terminus cōnotatiuo: q̄ in
maiori cōnotat significatū suū formale adiacere b̄
strato subiecti q̄s est mediū: z in cōclusionē appellat
suū formale adiacere formali minoris extremitas:
tūc nō valet argumētū ppter variationē appellatio-
nis: z est fallacia figure dictionis: z equivoario lar-
ge: dū aut appellatio nō variat nec alia p̄prietas lo-
gicalis/est bonū argumētum. **Per hoc ad argu-**
mētū p̄mū dī: qz si in cōsequētē peccare de⁹ pōt
peccare determinat ly pōt quantū ad suū formale:
sicut fm̄ logicam valet in illa: de⁹ pōt peccare qz dis-
cursus non valet: quia pōt in maiori importat posse
simpliciter: in cōclusionē posse fm̄ quid. Si autē
in cōsequente peccare determinaret ly potest quan-
tum ad subiectū: vt sit sensus: Id q̄s est peccare b̄
est actū positivū qui dicit⁹ peccatum potest produ-
cere: sic posset consequens cōcedi: de quo infra distin-
ctione. xlij. **Ad secundū.** Si nulla relatio in crea-
turis est quid distinctum ab absolutis: potest deus
pducere relationem: id est conceptū relatiū sine fū-
damēto z termino. Si ponit relatio quid distin-
ctum ab absolutis: tunc non potest deus omnē effe-
ctum se solo pducere. Nec hoc potest creatura: po-
test tamen deus omnē effectum absolutum se solo p-
ducere. **Ad tertiū de odio dei:** nō videt⁹ quin en-
titatez illam absolutam quā importat odiū dei de⁹
potest pducere: sicut potest eam in damnatis con-
servare. An autē aliquis possit recipere talē qualita-
tem z ea rendere in deum: alibi videndum in. iij. li.
Plura alia moueri possent dubia de causalitate
dei de quibz vide in secūdo distinctione. j. q. ij. Itē
sancrus Tho. de potentia. q. j. arti. vj. Item de ma-
lo. q. iij. arti. ij. de causa peccati.

Distinctio. xlij

Stedit de omnipotē

o
tia ex quo attrēdit⁹: determinat quousqz
protendit. **Et pōt tertius sic summati**
Prima pclusio: Multa pōt deus fa-
cere q̄ nō vult: z multa dimittere q̄ facit z tū ei⁹ vo-
lūtas: nec alia nec noua nec mirabilis eē pōt. **Se-**
cunda pclusio: Licer q̄ deus facit aut dimittit/iuste
facit z dimittit: tū si alia faceret aut dimitteret/iu-
ste ea faceret vel dimitteret. **Tertia pclusio:** Non
res ipse s; diuina volūtas est p̄ma regula oīs iusti-
cie et rectitudinis: vide latius in textu.

Questio I

Trū deus possit ali

q̄ facere q̄ nō fecit nec faciet. In ista q̄stioe
de q̄tuor vidēdū. **Primū supponendū**
est deū eē cām effectivā rep. Scđo inq̄rendū: an rōe
naturali pbari possit deū esse cām effectivā liberā z
nō naturalē. Tercio an b̄ sit fm̄ vitarē fidei tenendū
Quarto ex his ad q̄stionē. **Articul⁹ p̄m⁹ fat⁹ b̄** **Arti.**
q. ij. dif. j. scđi collec. **Circa arti. ij. due adducit⁹ p-**
doc. opi. z impugnant⁹: que (vt apparet) nituntur de-

Arti. 3.
Dub. 1.
E

monstrare seu naturali ratione probare quod deus est libere agens. **P**rima est secunda Theologia. quod tenet de potentia. quod si agere impossibile est deus agere ex necessitate creature. Hanc asseruit quatuor rationibus de potentia in de creatione. quod in articulo. xv. **C**onsequenter opus. Secunda. dis. ij. quod si prima. Et ratione secunda dis. viij. quod vltima. Hec opus sic arguitur: Aliquid causatur contingenter: quod prima causa contingenter agit. Tenet consequentia: quod quilibet causa secunda agit in quantum mouet a prima. Si ergo prima causa necessario mouet quilibet alia necessario mouetur: et ita necessario causatur. Secundo: Etenim si necessario non potest non esse quicquid alio a se non existere: sed si necessaria haberet habitudinem ad primum causatum: illo causato non existere non esset. Maior patet: quod ex minus impossibile non sequitur maius vel magis impossibile. Nec ex minus falso magis falsum: ut si aliquid falsum haberet duas causas falsitatis: et minus falsum haberet unam falsitatis: circumscribitur una causa falsitatis: utrobique quod erat minus falsum iam est verum: quod vero magis falsum erat/manet falsum. **S**ed nec iste rationes concludunt per primum. Nam dicit philosophus quod contingenter effectus de predestinatio ex contingenter actionis alicuius creature. scilicet voluntatis create necessario requiritur ad deum. Et ideo cum finem eos voluntas creata necessario percurrat ad multos effectus: et ista simpliciter contingenter causatur quicquid alie cause naturaliter causentur/effectus erit contingenter productus. Et quoniam dicitur: Causa secunda non causatur/nisi in quantum mouetur a prima illa potest habere multiplicem intellectum: vel in quantum mouetur a prima. id est in quantum dependet a prima in suo esse aut in suo agere: ita quod non possit agere nisi percurrere per primum ad actionem: vel quod recipit aliquam influentiam a causa prima quod agat. Si primis duobus modis intelligitur consequentia nihil valet. Potest enim causa aliquod per necessario conservare aliam et tamen ea non necessitare ad agendum: ut si celum vel angelus persequeretur voluntatem humanam/non per se necessitare ipsam ad agendum. Si licet voluntas non possit perducere voluntatem nisi percurrat cognitionem que agit naturaliter: non tamen ideo necessitate ad volendum dum cognoscit. Si etiam modo intelligitur sic non oportet voluntatem accipere influentiam quod agat: cum ex se sit principium agendi. Et si recipit influentiam vel facultatem quod ageret: non tamen ideo necessitate: ut illa recepta necessario ageret: quia etiam iam obiecto potest voluntati per cognitionem/habere voluntas facultatem volendi illud: nec tamen necessitate quoniam possit non velle: imo sic probaretur quod voluntas non ageret libere: quod non potest agere nisi mota a deo: a quo cum mouetur non potest non agere: essetque libertas in sola voluntate divina et nulla in humana. Secunda ratio etiam non cogit: quod philosophus negaret maiorem. Diceretur enim quod ad negationem alicuius alterius a prima causa: sequitur negatio prime cause. Sic ad positionem cause prime/sequitur positio alicuius effectus: et hoc per naturalitatem cause prime in agendo. **A**d probationem si sunt gradus in impossibilitate (quod tamen non videtur) tunc ex minus impossibile sequitur magis impossibile: quod ab uno perveribilem ad aliud valet consequentia affirmatiue et negatiue. Et ideo sequitur: hoc non est risibile: quod hoc non est hoc: et tamen persequens est impossibile antecedente. Si licet ex opposito conclusionis sequitur oppositum principii: et tamen oppositum principii est impossibile opposito conclusionis. **A**d probationem consequenter dicitur: quod licet falsum aliquid habere duas causas falsitatis/non tamen potest circumscribi falsitas antecedens inferens per consequens: quod necessario falsum: vel falsitas circumscribi non potest quoniam circumscribantur ab ea cause falsitatis persequens/nisi forte per intellectum: sed consideratio intellectus nihil facit ad positionem veritatis vel falsitatis

Qualitercumque enim consideret intellectus per hoc est falsa hoc est asinus. et illa va hoc est aial. **I**stis sic premissis videtur esse ratio doc. ad articulum istum. prima conclusio non potest naturaliter ratione probari: quoniam sic ex perfectione solis naturalis sequitur effectus multum: ita ex perfectione nature diuine sequitur effectus multum quod aliter esse non potest. **E**st itaque per articulo tertio conclusio ista: Fide tenendum est quod deus contingenter et libere causatur omnia alia a se. Probatur: quod fide creditur quod deus est opus: ut patuit. quod et dis. predestinatio: et potest omnia perducibilia se solo et immediate perducere: et cum non perducatur omnia perducibilia simul: sequitur quod non necessario/sed libere perducit. Tenet prima: quod posito causa naturaliter agente sufficiens eo modo quod sufficit/necessario ponitur effectus. Si quidem supposito quod deus possit omnia se solo perducere et quod non indiget percursum cause secunde: euidenter probatur cum perducere contingenter et libere. Nam si perduceret naturali necessitate/omnia perducibilia simul perduceret cum sit causa sufficientes infinita et non impedibilis. **P**ro articulo quarto est conclusio rationalis ad questionem: Deus potest facere aliquid vel aliquid quod non facit: et aliter perducere quod perducit. Pars: quod contingenter causatur: quod potest causare et non causare sic vel aliter. **C**onsequenter. Deus potest aliquid facere quod non est iustum fieri a deo: si tamen faceret iustum esset fieri. **N**on solam voluntas diuina est prima regula omnis iusticie: et eo quod vult aliquid fieri/iustum est fieri: et eo quod vult aliquid non fieri/non est iustum fieri: unde quod non est iustum fieri/potest esse iustum fieri sine tamen voluntatis mutatione aut noua volitione: de quo. s. de scientia dei. **A**d hunc pluram vide in Camera. q. xij. ar. ij. Et in Breg. dis. primi. **I**tem in secundo Theologia. q. j. de potentia ar. v. et. q. ij. de creatio. ar. xv. et. v. et allegatum fuit. **P**lura habent possent moueri de infinitate potentie diuine. **P**ossent enim quoniam: utrum deus sit potentia vigoris infiniti siue infinite productiua. **H**anc questionem determinat Camera vbi. s. ar. ij. Et Occa in q. viij. i. diuersis questionibus late disputat hanc materiam. **I**tem vtrum sit potentia alicuius entis infiniti absolute productiua: de hoc aliquid habet in secundo. q. ij. dis. j. de possibilitate infiniti cathegorematicae: et hanc possibilitatem probabiliter tenet Camera. vbi. s. vide ad hunc Breg. dis. primi. **I**tem de hoc dis. xxxviij. huiusmodi collect. de heresia habet doc. q. iij. q. q. et. q. viij. q. snia. **S**ed quod in locis nunc allegatis et etiam. s. dis. xxxvi. q. vnica in du. iij. **P**lura de hoc disputatiue habent nunc per pre illa nunc per alia: ideo hic rescindunt.

Questio II

Tru plus conueniat

deus non posse facere impossibile quod impossibile non posse fieri a deo. **I**n hac. q. doc. recitatur et ipugnat opus. Henrici Bandau. vi. q. q. ij. **E**t doc. subtilis dis. primi. **Q**uibus hic dimissis notandum primo est per articulo primo quod omni relatiue corrumpit (si bene assignetur) correlatiuum: de quo. s. dis. xxx. q. ij. et v. **S**ecundo notandum quod omnia relatiua secundi modi quoniam portat respectum mouentis ad motum sunt simul natura et mutuo se inferunt: et ideo neutrum est magis causa quod referatur ad illud quod ecouerso: ut quod per et filius sunt simul natura (eo modo quod loquitur philosophus in predicamento relationis) ideo non plus filius est filius: quod per est per quod ecouerso. **N**ec plus filius est: quod per est quod ecouerso. **N**ec plus filius habet patrem: quod per habet filium quod ecouerso. **N**ec una habet positionem magis est causa alterius quod ecouerso: et sic vniuersaliter in his quod sunt simul natura. **C**onclusio prima per articulo secundo hec est. Simul natura venit deus non posse facere impossibile: et impossibile non posse fieri a deo: et neque

So iij

Arti. 3.
D

Arti. 4.
Concl.
rationalis.
E

Arti. 1.
Nota. 1

Nota. 2

Arti. 2.
Loc. 1.

B

Arti. 3.
Dubiū.

Tertio: vtrū possit facere mundū meliorē bonitate
accide tali. ¶ Quinto notādū q̄ fm̄ diuersas opi. s̄

Dub. 30
F

quod cōcurrit cōcursu finito ⁊ pductiōe infinita: igitur ⁊c. Alij dicunt qd nō: qz nīl plus pducit a deo qm ipm sit: s; qdlibet ad erra pductū solū finire ē: qd solū finire sit ⁊ pducit a deo: igitur ⁊c. S; rīdet b ca mer. q. xij. ar. iij. q. difficultas hui⁹ dubioli magis ē in noie qm in re. Un notat q illa vba: pducere / facere / pcurrere: ⁊ alia hmoi scātia actionē dei pnt capi duplr. Uno mō ppe: put dicunt actū diuine volū tatis intrinsecū: ⁊ cū b habitudine ipsi⁹ ad effectum extrinsecū. Et isto mō satis p: q scda opi. est vera: ⁊ q de⁹ nō pducit infinite qdqd pducit: sed ineqllr et magis ⁊ min⁹ fm q maior vel minor est effect⁹ pdu ctus: ⁊ sic pcedit rō. Alio mō pnt capi imp: ppe: put pisse dicunt actū diuine voluntatis intrinsecū q de⁹ vult aliqd esse vel fieri. Et isto mō pbabil' esset pma opi. qz nīl est aliud dicere: de⁹ infinite pducit a. i. infinite vult a esse vel fieri: ⁊ b est pbabile / cum act⁹ q sic vult sit infinite: ⁊ qz est idē qd de⁹: ⁊ sic pcedit rō illi⁹ opiniois. Cū videt tñ opi: scda pbabilior etiā q litercunq; capiant illa noia: fm eundē doc. Nec va let rō adducta p opi. pma: qzuis enī causalitas diui na sit infinita vel pductio actiua infinita: vel cōcur sus infinite: nō ppter b debet pcedi / q deus quēlibet effectū infinite causet vel infinite pducit v: pcurrat. Tū pmo / qz licet pducere diuinū sit eternū cū sit ipe de⁹: nō tñ pcedim⁹ q de⁹ eternalr pducit effectū ali quē. Tū scdo / qz l; dilectio dei q diligit oīa sit infini ta: nō tñ cōcedim⁹ q infinite diligit oīa: qz tūc eqllr oīa diligeret: nec plus diligeret seipm qz creaturam nec vnā creaturā plus q alia. Tum tertio / qz qzuis causalitas ⁊ pductio dei actiua sit necessaria: qz ē oī bus modis idē deo. Nō tñ ppter b pcedim⁹ q de⁹ ne cessario causet vel pducit aliquē effectum. Igit nec talis pna valet: cōcursus vel conat⁹ dei q pducit a / ē infinite: q infinite pducit a. Tū qzto: qz qzuis act⁹ diuinus q vult a esse vel fieri sit infinite. Nō ppter b oportet cōcedere q de⁹ infinite vult a esse. Et idō p babiliter pōt dici q licet de⁹ sit potētia infinita: non tñ eqllr nec infinite pducit oīa: nec est alicui⁹ entis finiti infinite: sed solū finite pductiua: ⁊ tanre preci se quāte entitas producta est pfecta ⁊c. Nec ille. De hac materia vide in Brego.

Distinctio. xlv.

Opus magis egit de oī

potētia: pnter agit de volūate diuina in dis. iij. finalib; pmo q ad se disti. pntenti. C Scdo de ea cōpariue qntā ad effectum opinionē ptractādo dis. xlvj. C Tertio idē oñdit vitarē clari⁹ explicādo dis. penul. C Quarto cōpariue ad volūta tē humanā dist. finali. C In hac dis. oñdit pmo q sit voluntas diuina fm ppiā volūtatī acceptiōem. C Scdo qd noie volūtatī accipit fm figuratiua; locutiōē. Et pōt text⁹ sūmari his cōclusiōib;. C Cō clusio pma: Volūtas siue volēs de deo fm essentia; dicit⁹: qz nō est ei aliud velle / aliud eē. C Scda pco: Decūme bona diuina volūtas cā est oīm q naturalr fiūt facta aut futura sunt: cui⁹ cā qrenda nō est: cuz imutabilis sit ⁊ eterna. C Tertia conclusio: Volun tas aliqñ accipit p effectū vel signo volūtatī: vt va let tñ. i. pceptio / pbitio / cōsiliū / opatio / pmissio / q nō sunt ipsa voluntas ppe dicta: q d; voluntas be neplaciti: sicut alia dicit voluntas signi: neq; oīa fiunt q de⁹ vult fieri voluntate signi. i. q de⁹ picipit

consulit vel prohibet: vide latius in textu.

Questio vnica.

Trum volūtas dei sit

cā imediata ⁊ pma oīm eoz q fiūt. De ma teria qstiois hui⁹ late habet in scdo dist. j q. ij. Ideo b breuif descendit solū abbreviādo dicta doc. in illa dist. C Notādū q cā imediata ē res solu ta q posita ponit effect⁹: ⁊ ipa nō posita oīb; alijs co dē mō se hntib; nō ponit effect⁹: de q etiā in. iij. dis. ij. q. j. Nec videt aliqd aliō posse assignari: ppter qd cā diceret imediata. C Corollariū: Cā vltis q amo ta nō ponit effect⁹ est cā imediata ita sicut picular / C Scdm corollariū: Duab; causis ad eundē effectū pcurrētib; / qz vna illaz qcūq; fuerit remota effect⁹ nō seqret: Neutra est cā total' / sed tñ prialis. Tū qli bet est cā totū effect⁹: vñ p: differētia inf causaz to talē ⁊ cām totū effect⁹: de b in. iij. dis. j. q. j. Imo videt q prialis cā simplr nō sit cā: qz ea posita nō ponit ef fect⁹: l; si ponit sine alijs cōcausis. Neq; si dicitur i descriptiōe causer: q posito cū alijs cōreqsitis ponit effect⁹: ⁊ oīb; alijs positis ⁊ eo nō posito nō sequit ef fect⁹: tūc prialis cā vere est cā. C Tertiu corollarium Dis causa ppe dicta est cā imediata / p: qz eadem est descriptio cause ⁊ cause imediare. C Quartū: Nō semp cā cause est causati: vñ p: filij nō est cā nepotis: sic nec materia q est subiectū forme est subiectū alicuius inherētis forme. Sicut materia q est subiectum aie intellectiue / nō est subiectū intellectiōnū. C Itēz notādū q cā d; pma vel pfectione vel illimitatione vel duratiōe in esse vel in causare. C Pro arti. scdo ē pco pma: Volūtas diuina siue essentia / qd oīno idē est / est causa imediata oīm q fiunt: qzuis b rōne natu rali pbari nō possit. C Cōclusio scda: Deus est cā p ma pfectione / illimitatione ⁊ duratiōe quantū ad esse: qz pfectissim⁹ / infinit⁹ / etern⁹. C Conclō tertia: De⁹ nō est cā pma duratiōe in causando / p: qz dūz cā scda causat / nō pus causat qz cā scda: s; fil' causant qzuis deus possit ⁊ prius ⁊ se solo causare.

Distinctio. xlvj.

E voluntate diuina in

se nūc actū est: pnter mgi agit de ea cōpari ue ad effect⁹ / ostēdēs qm oīa fiunt q vult: ⁊ i hac dis. plurimas recitat opi. C Pōt q snia text⁹ breuiter sic sūmari cōclusiōib; trib;. C Prima con clusio: Volūtas dei bñplaciti nō pōt causari. C Se cūda pco: De⁹ nō ē actor maloz / s; pmissor. C Ter tia pco: Deo actore non sit hō deterior: vide eozundē intellectum ⁊ explicationē latius in textu.

Questio prima

Trū voluntas diuina

possit impediri p quācūq; potētia creatu re: qz materiā hāc de volūate diuina in ex positiōe canonis late psecuti sum⁹ lec. lxviij. ⁊ lxxix. Ideo placuit lectorē ad dicta ibidē remittere: ne fru stra ptingat idipm crebri⁹ multiplicari: pauca itaq; vel nulla adijciem⁹ i dis. pnti ⁊ seqntib; dictis ibidē. C Notādū q breuif q volūtas diuina qnq; accipit ppe p diuina essentia / q de⁹ vult aliqd fieri vñ nō fieri Alio mō accipit imp: ppe p aliq hntē aliq mō ordi nē ad diuinā volūtatē: ⁊ fm b cōiter distinguit: i vo lūtatē bñplaciti ⁊ volūtatē signi. volūtas bñplaciti

S s itij

8

Arti. 1

Nota. 1.

corol. 1.

2

3

4

Arti. 2.

Cōclō 1

B

Cōcl. 2.

Cōcl. 3.

est duplex: aīns et pñs. Voluntas signi est q̄ntuplex: scz phibitio/pceptio/psiliū/opatio/pmīssio: versus: Pceptio et phibitio: pmittit cōsultat/plet. Hoc est ille termin⁹ voluntas aliqñ idē est qđ phibitio: qñq; idēz fcat qđ pceptū zc. Un⁹ pñz qđ bec distinctio nō ē distictio rez: sed est distinctio hui⁹ vocabuli voluntas: fm diuersas suas fcatōnes: quib⁹ accipit in scriptura: vt vult magister. Scđo sequit qđ voluntas pñe accipiendo vocabulū dicit solū voluntatē bñplaciti pñtez.

Nota.2 Scđo mō/qđ voluntas dei aīns: nō est aliqd in deo quōcūq; distinctū a voluntatē pñte. Sed ille termin⁹ voluntas aīns/est termin⁹ cōnotati⁹ ficans multas: deū scz et creaturā. Et pōt sic describi: voluntas aīns ē voluntas diuina: dās alicui aīcedētia ad psequendū aliqd: cū pcepto et psilio ereqñdi: sine reuelatiōe pñtj parata ei coagere si velit. Et velle aīcedenter/est seu dicit deū dare aīcedētia (B est nēcia) ad aliqd pceptū vel psiliū erequendū.

Coroll. Corollariū: De⁹ aīcedēter vult oēs viatores iuste viuere. pñz: qđ dar potētiā intellectū et affectū/ cū pcepto zc. Scđm deus non vult aīcedēter aliquē peccare. pñz: qđ nec pāpit nec psulit peccare. Tertiū: De⁹ nō voluit abraā aīcedēter imolare filiū suū. pñz: qđ licet dederit potētiā imolādi cū pcepto et ppositū reuelauit. Quar- tū: De⁹ vult aīcedēter pscitos saluari: pñz: trāscurredo oēs pñculas. Quintū: De⁹ nō vult demōes vel dānatos saluari voluntatē aīcedēte. pñz: quia nō vult illis coagere ad opa meritoria quib⁹ psequatur salutē: neq; sine meritis pferre salutē. Sextū: Deus vult oēs hoies viatores saluos fieri voluntatē aīcedēte: qđ dedit potētiā merēdi cū pcepto: paratus coagere si velint: nec reuelat pñariū. Quis autē sit intellect⁹ hui⁹/qđ voluntas bñplaciti distinguit in aīcedēte et psequēte voluntatē: z qđ dicit singulū eorū. Vide in ex. ca. lec. lxxiij.

Not.3 Tertiū considerādū/qđ voluntatē diuinā posse impediri a creaturā nō est aliqd dicere/qđ hō non feruat pceptū dei: vel hō non viuūt voluntati diuine: hō non sequit diuinū cōsiliū.

Arti.2. Quantū ad arti. scđm est pñlo pma: Voluntas dei signi non semp adimplet. pbario: qđ non semp fit qđ de⁹ pceptū fieri: nec semp non fit qđ de⁹ phibet ne fiat. Sed multa fiunt cōtra pcepta et phibitiones ac psilia/vt manifestū est: vñ Aug⁹. in de spū et lra: Infideles (in qđ) pñra dei voluntatē faciūt/cū eius euangelio nō credūt. g voluntas signi non semp implet. tē- ner pñra: qđ nihil aliud est voluntas signi qđ pceptū dei vel phibitio/vt dictū est: g cū non implet pceptū

Lōcl.2. nec voluntas signi. Scđa cōclō: Voluntas dei beneplaciti aīns pōt impediri. pbat: qđ voluntas illa im- pedit qđ quā agit: sed manifestū est qđ deus dat cuilibet naturalia qđ pōt conseq actū meritoriū: et paratus est coagere cuilibet ad hmoi actū: et dar pceptū vel psiliū vt exequat. Et tñ nō qlibet elicit actū meritoriū: imo multi eliciunt act⁹ demeritorios. Et p

Lōcl.3. pñs tales faciunt qđ voluntatē dei aīcedēte. Tertiā cōclō: Voluntas dei bñplaciti pñs non pōt im- pediri. pbat: qđ voluntas oipotēs volēs efficacit aliqd non pōt impediri: talis est voluntas dei bñplaciti pñs: g. minor nunc supponit: et maior pñz: alis eni non esset oipotēs. Preterea illud cui⁹ voluntas effi- ciat pōt impediri/ potest tristari: de⁹ non pōt trista- ri: g ei⁹ voluntas efficac nō potest impediri: illa autē est voluntas bñplaciti pñs: g zc. Ex conclusiōe seq- tur/qđ de⁹ non semp vult voluntate efficaci illud qđ

vult voluntate signi vel antecedente: imo qñq; vult oppositū/pareri: qđ qđ non fit/non vult efficaciter: s; multa qđ pceptū zc. non fiunt: g. patet etiā de oblatio- ne isaac/ quā pceptū abraē: et tñ ea nō luit fieri. Con- clusio qñra: Simpliciter loquēdo et fm pñrietatem ser- monis/non est cōcedendū/voluntatē dei nō impleri patet: qđ voluntas dei (fm pñrietatē sermonis) non fcat nisi voluntatē dei efficacē et eternā: qđ impediri nō potest. Et vñ accipit p voluntate antecedēte vel si- gni/est fm metaphoricā et figuratiuā locutionē: vt dicit magister dist. xlv. g conclusio vera. Quinta conclusio: Licet contra voluntatē dei opatiuā aut p- missiua nihil fit: potest tñ aliqd contra eā fieri. pñz: qđ qđ fiunt a creatura/ fiunt contingēter. Et de⁹ con- tingēter cooperat et pmittit: potest igit non coopera- ri et non pmittere. Et nō potest creatura aliter agere: vt patet ex pñdictis de contingētia s dist. xxxviij. bec oia latius habent in expo. ca. lec. lxxiij. Quantū ad arti. tertiū est dubiū: Utrū aliqd in vniuerso eue- niar pñter voluntatē dei: videt qđ sicut qđ aliqd de⁹ pmit- tit qđ tñ non facit: vt mala culpe: et ita fiunt pñter volū- tatē eius. In oppositū/qđ fit fm aliquē actū volun- tatis positiuū non fit pñter voluntatē: sed pmīssio est aliqd actus positiu⁹ voluntatis: aliqd non plus p- mitteret qđ fiunt qđ qđ non fiunt: cū respectu oim qđ non fiunt: etiā habet actū negatiuū. Pro solutiōe no- tandū/qđ aliqd fieri fm voluntatē: contra vel pñter accipi potest p similitudinē eius qđ est natura. Na- tura aut aliqd dar alicui inclinationē ad aliqd de- terminatū vt graui ad locū deorsum et ad descēsum ad illum si fuerit extra eū: et qđ dar talē inclinationē: cōcomitāter dare dicit ei dē repugnantia ad opposi- tū illius ad qđ determinatū est. Sic qđ graui natu- raliter cōuenit mor⁹ deorsum: ideo ei repugnat mo- tus sursum. Aliqñ dar neutralitatē: sicut lignum ex natura est indifferēs ad oēs figuras artificiales: s; respectu arce/domus/scamni zc. Sic suo mō volun- tas qñq; determinat se ad aliquid/volendo aliquid qđ tunc sequit. Qñq; vñ determinat se ad aliqd no- lendo illud: et ideo ipm fugit. Qñq; se habet neutra- liter respectu alicui⁹ obiecti/non eliciendo aliquem actum circa illud: neq; determinās se ad psecutionē neq; ad fugā. Sicut ergo ex parte nature/qñ fit ali- quid ad qđ res habet inclinationē/ fieri dicitur fm naturā. Qñ autē fit illud ad qđ habet repugnantia fieri dicit contra naturā. Et qñ fit illud ad qđ se ha- bet neutraliter dicit fieri pñter naturā: non fm vel cō- tra naturā. Ita etiā ex parte voluntatis/qñ euenit ali- quid fm determinationē voluntatis p actū volēdi di- cit fieri fm voluntatē: qñ vñ accidit qđ est cōtra de- terminationē voluntatis p actū volēdi dicit illud accidere qđ voluntatē. Cū autē fit ad qđ voluntas ha- bet se neutralit dicit fieri: nō pñra vel fm voluntatem s; pñter voluntatē. Quo pmīssio notabili/est pñra ista pma: Nullū bonū vniuersi euenit pñter voluntatē dei. pbat pñra: qđ oē bonū fit fm voluntatē dei: g. aīns ē bñ Aug. iij. de tri. dicitis: Voluntas dei est pma et sūma cā oim spēz atq; motionū. Nihil eni fit qđ nō de in- teriori atq; intelligibili aīla summi impatoris egre- diat fm ineffabilē iusticiā zc. Preterea ad qñq; se extendit obiectū alicui⁹ potētie/ad eadē extendit se vñ illi⁹ potētie: sed obiectum diuine voluntatis est bonum simpliciter/qđ extendit se ad oē bonū: g et vñ- tus diuine voluntatis extendit se ad oē bonū. Quare

Lōcl.4
D

Lōcl.5

Arti.3
Dub.1
E

pñ.1
f

nihil boni fit ppter voluntatē dei. **Scda** ppo: malū culpae q̄tum ad formale euenit in vniuerso ppter voluntatē dei. pbat: qz respectu deficiētie vel deformitatis mali culpe/deo nō habet actū voluntatis efficiēcie. Sicut nec natura vniuersalis intrēdit mōstruositatem: nec ad hā habet voluntatē: qz tunc nullo mō posset fieri actus aliq̄s deformis. Et p p̄ns fit ppter voluntatē dei: ita q deo nō habet respectu ei⁹ actū positiuū: nec velle nec nolle: sed nō velle. Nec est intētio mōstruī dist. xlvj. **Per** hā ad argumētū in oppositum dicitur: q permissio non dicit actum positiuum/scz velle vel nolle: sed negat actū phibitiuū siue nolle. Tū deo pmitit qd nō vult phibere: sic q̄ pmissiōi q̄ est signū volūtatis/nō corrūdet in deo act⁹ positiu⁹ sed tū non velle phibere. **Questio. II.**

Trū p rōnez naturalē

pbari possit q voluntas diuina semp implet. **Notādum** q voluntatē aliquā impleri nō est aliud/q̄ effectū voluntatis poni in esse: si vult eū poni in esse/vel nō poni: si non vult eum poni. **Sed** hoc pōt esse dupl: qz pōt velle eūz poni a se vel ab alio. Et tunc si ponat a se (si vult eum poni a se) implet: aliter non. Si tū ponat in esse ab aliq̄ a q̄ vult eum poni in esse/implet: aliter non. Eodem mō pportionabiliter pōt dici de nolle eum poni in esse a se vel ab alio zc. **Isto** pmissio est conclusio prima pars q̄stionis affirmatiua naturalis rōne pbari nō potest/patet: qz non potest pbari euidēter q deus velit alia a se. **Scda** cōclusio: posito q deo velit alia a se/potest probari q voluntas impediri non potest probat: qz deus trīstari non potest. Sed ois cui⁹ voluntas potest impediri/potest trīstari: q̄ facile reducit ad syllogismū ad impossibile. **Distinctio. xlvij.**

Stēdit magr qm oia

q vult deus fieri/fiunt opinionum ptractione. Idē nunc declarat p clarā veritatis explanationē: z possunt ex textu elici conclusiōes ille. **Prima** volūtas dei semp est efficax: vt fiant oia q̄ vult: z nō fiat qd nolit. **Scda** conclusio Voluntas dei bñ placiti de boie semp implet q̄cūqz se veritat: fecus de voluntate signi. **Tertia** conclusio Voluntas signi/bona p̄cipit/mala phibet/optima consulit. Non q̄ illa ab oibz fieri velit: sed vt iusticiā suā oibz ostēderet: z mali excusationē nō haberent: et boni ex obedientia gl̄iam mali ex inobediētia penā sentiret. Declarationē recipe ex textu. **Questio vnica.**

Trū de⁹ possit p̄cipere

malū fieri. **Plura** deseruiētia intellectui q̄stionis hui⁹ habent infra in scdo in tractatu de p̄dō: z p̄sertim dist. xxxvj. z in p̄cedentibus ideo h solū placuit doc. dicta abbreviare. **Notandū** q̄ aliud est malū facere/z aliud male facere: patet. ij. ethicoz: Non est iust⁹ q̄ iustū opat: sed q̄ opat quō iustū. i. iuste: sic de facere iniustum vel malum. **Scdo** nota: q fm strictā logicā ille differūt: malū facit/z facit malū: fm appellationē forme. Nā prima valet. i. facit actū q̄ est malus. Scda facit actū male nā cum facit sequit termin⁹ pnotatiu⁹ a pte eiusdē extremi: denotat factionē fm qd. i. factionē cōnotati

Si vo termin⁹ cōnotatiu⁹ ponit ap̄te alterius extremi/ponit factionē simplr. i. factionē substrati termini cōnotatiui. Tū illā differentiā auerz h nō attendit: qz pro eodē reputat dicere: De⁹ vult malum z malū vult de⁹. De h infra dist. xxxvj. in scdo. **Tertia** notādum/q̄ idē act⁹ est bonus z malus: iust⁹ et iniust⁹. p̄t: qz idē actus potest fieri a duobz: ab vno bñ: ab alio male. Tū si idē actus vni p̄cipiat: aliq̄ phibeat: faciant tū ambo: vt si subdit⁹ nesciēs ex obedientia bellat cū dño suo habente causā malā. **Ex** quo sequit q p̄na nō valet: ille actum malū facit/q̄ ē malus: qz non malum actū facere facit boiem malū sed actum malefacere. Scdm hoc dici posset/q̄ de⁹ malus vult z facit: non tū facit male: z ita non facit malum/ppter qudd nec est malus nec peccat. **Cōclusio** reipsonalis: Deus non potest facere malum/nec p̄cipere malum/fm intentionē sanctorū: quia nō potest facere malū/nec male p̄cipere. Ita si ex vsu loquendi idē valet: Deus malum facit/z de⁹ facit malum/z de⁹ facit male: oēs sunt negāde: qz vsus tenēdus est/ne de⁹ occasio erroris simplicibz. **Sed** diceres: deus posset p̄cipere q̄ cōtra p̄ceptū ageretur: sicut dixit Osee: Accipe fornicariā/z ita p̄cipe male agere. **Solutio**: in casu tollit p̄ceptum quantū ad illum. Sed manēre p̄cepto/non potest oppositū p̄cipere: qz hoc implicat: p̄cipere z non p̄cipere.

Distinctio. xlvij.

Sit de volūtate diuina

compatiue ad effectū: nunc de ea quārum ad hūanū affectū seu voluntatē. **Et** ē cōclusio litteralis illa: Volūtas hoīs volūtati diuine conformis in volito/non est semp bona: sicut voluntas iudeoz christū crucifigētū: nec volūtas deformis hoīs semp mala: vt dauid volentis edificare templū dño. **Scda** cōdō: Pōt hō male velle/qd de⁹ bñ vult: z ecōuerso bñ velle qd deus bñ vult. **Tertia** cōdō: Scī p̄nt bñ velle z nolle christi passionē diuersis respectibz. Patet eoz declaratio ex textu.

Questio vnica.

Trū quelibet volūtas

creata teneat se conformare diuine voluntati. **De** h late i expo. ca. lec. xlvij. z. lxx. **Ideo** dūtaxat hic abbrevianda sunt dicta doctoris. **Notādum** ergo pro articulo primo/q voluntas creata potest se conformare voluntati diuine tripliciter. In volito/volendo/volūtū. In actu scz volēdi/volendo id qd deus vult ipm velle. In modo: qz eodē modo vult quo deus vult. **Et** potest illa cōformitas esse actualis: actu scz elicitō nunc inexistente vel habitualis: z hoc dupliciter. Vel p habitū imediatē inclinātē. Vel qz genit⁹ est ex actibz circa aliq̄ p̄fōmiter volūtū: vel per habitū mediatē inclinātē: q̄ modo habitus principioz mediante actu p̄prio inclināt ad assensum conclusionis. Sic habitus circa illā/conformandū se est diuine voluntati: non inclināt ad aliq̄d particulare volūtū imediatē: sed requiritur actus quo ostēdat illud particulare esse volūtū. **Item** quedam sunt a deo absolute volita: nō ppter p̄cedens aliquod: quedam propter aliquod p̄cedens. Primo modo vult oia bona/que nec sunt mala pene nec culpe. secundo modo vult mala pene. **Quātū** ad articulū scdm est cōclusio p̄ma: Queli

Nota. 3
B

Arti. 2.
Lōcō
L

Arti. 1

Arti. 1
Nota. 1a

Arti. 2.
Lōcō 1
B

- bet voluntas creata viatoris vel beati: tenet se conformare habitualiter mediate diuine voluntati beneplaciti: quantum ad voluta primo modo absolute ea volendo non volendo oppositum sub conditione: patet conditiones apponere. Nam quod in quolibet habente voluntatem rationis deum cognoscente debet esse voluntas: quam habitualiter sibi complacet omne volitum a deo / quod non immediate: quod non tenet scire omne volitum. **Secunda conclusio:** Voluta a deo secundo modo tenet viator et compendiosius simpliciter velle: potest tamen ex conditione nolle habitualiter: mediate vel immediate: tenet enim simpliciter velle iniustum finaliter puniri a deo: licet cum conditione possit velle eum non puniri / si non peccasset. **Tertia conclusio:** Non quolibet tenet predictis modis se conformare habitualiter immediate diuine voluntati. patet: quod non semper tenet ea scire: teneret tamen si sciret. **Quarta conclusio:** Quilibet tenet se conformare voluntati diuine signi preceptiue vel prohibitiue habitualiter sibi notae: prohibitiue simpliciter: preceptiue pro loco et tempore. **Quinta conclusio:** Non tenet se conformare voluntati signi quod est consilium: patet. **Sexta conclusio:** Tenet se conformare voluntati diuine volendo id quod vult ea velle voluntate beneplaciti vel precepti: secus de voluntate consilij. **De tertia conformitate prinet ad tertium:** quod includit an teneat ex charitate et merito: velle: ubi sunt plures difficultates. **Quantum ad articulum tertium est dubium primum:** per quod innotescit nobis voluntas beneplaciti consequens. **Secundum dubium:** an et quomodo nobis debent placere incedia et cetera danna temporalia: et an liceat se contra huiusmodi munire. **Tertium dubium:** an quod debeat velle sua donatione: si sibi reuelat a deo quod sit prescius. **Quartum dubium:** an voluntas beneplaciti sit regula sua conformi-

rate nostra voluntate regulas. **Quintum dubium:** Utrum sancti in celo possint se diuine voluntati conformare. De his omnibus vide in ex. ca. lec. lxxviii. et lxxix. et multa alia. **Si dicis:** quod de voluntate operationis vel permissionis potest dici / cum operatio sit signum diuine voluntatis beneplaciti: sine quo nihil positum sit: dicendum est sicut in conclusione prima et secunda. **Permissio** enim est mali a deo non prohibiti: et quantum ad actum positum in malo culpe. Dicendum erit sicut de operatione quantum ad id quod est negativum: scilicet defectus circumstantie debite in esse non est volendum: quod nec hoc deus vult: siquidem negatio est in re nihil: et ita non voluta a deo. **Hec de voluntate breuiter tetigisse sufficiat:** eo quod de hac materia in expositione canonis misse latius disputauimus. Et in hoc finem imponere placuit huic abbreviature primi scripti Guilhel. Occa: cuius sententia sepe insecuti sumus: et nonnunquam verba recitauimus. Placuit tamen quandoque et ex alijs docto. aliquid mediuz adducere per clariori dicendo et elucidatione: ut scholastice palestre mos habet. **Adiuuauerat itaque lector studiosus quando ipsi doc. finiam recitauimus et quando aliqd ex alijs: vel per ingenioli tenuitate supaddidimus humili cum submissione per dei gratiam et fidei orthodoxe illustratione maiore sententia se salua.**
 Laus deo.

Explicit epithoma primi scripti Guilhel. Occam editum et elaboratum ab erimio viro magistro Gabriele Biel ex Spira: sacre theologie licentiaro bene merito in Basiliens. gymnasio per magistrum Jacobum de Pfortzen impressum.

Prohemium distinctione prima:

Primus sententiarum habet distinctionem. lxxviii. Et videtur generali diuisione in duo: scilicet in

Tractatum in quo determinat de trinitate super benedicta quo ad

Secundam distinctionem. v. usque ad distinctionem. viii.

Ad suas proprietates: a distinctione. viii. usque ad distinctionem. xxi.

Modum loquendi de ea: a distinctione. xxi. usque ad distinctionem. xxxv.

Creaturas: a distinctione. xxxv. usque in finem.

Inuentariū libri p̄mi in distinctiōes eius. LXVIII

Trū sit possibile in-

tellectui viatoris habere noticiā cui
dente de veritatibz theologicis.

Viator quid est: z an Paulus in ra-
ptu fuerit viator. A

Noticia euidentis quid est: quō se habet ad inuicē no-
ticia euidentis necessaria z per se nota. B. E

Propositio per se nota quid est. Esse p se notuz cui
primo conuenit. E Item distin. iij. q. iij

Veritas theologica quid est. D

An eadē veritas prinere possit ad diuersas scias. E

Scientia sumit multipliciter. E

Habitus sumit multipliciter sicut scientia. E

Item. q. viij. prologi. D

Noticia multipliciter accipitur. F

Noticia intuitiua quid est: quō est: vnde causat z
dependet naturaliter in esse z fieri. F. M

Noticia abstractiua dupliciter accipit. B

Noticia apphēsiua qd ē Noticia iudicatiua qd ē H
M. Et q iudicatiua p̄supponit apphēsiuā. J. M

Habitus iudicatiu⁹ z apphēsiu⁹ quomō inclināt
mediate vel imediate. J

Noticia adhēsiua p̄supponit in eadem potentia no-
ticiam terminoz. J

Nullus actus potentie sensitiue est causa imedia-
ta actus iudicatiui intellectus. R

Habere esse obiectiui in intellectu quid est. J. D

Intellectus noster pro statu illo respectu eiusdem
obiecti eodē modo p̄sentari potest habere duas noti-
cias incōplexas specie distinctas. R

An sensatio possit ēē causa totalis z imediata act⁹
iudicatiui intellectus. R

Incomplexi est duplex noticia. R

Deus p̄or duplici noticia cognosci. Intuitiua scz z
abstractiua: s; solū abstractiua ē viatori possibil. R

Deus de potētia sua absoluta potest causare in in-
tellectu viatoris noticiā euidentē aliquaz veritatz
theologicarū z aliquaz non. L

Quō vep est q noticia incōplexa terminoz apphē-
siō cōpleri z iudiciū sequēs realiter distinguunt

Quomodo deniqz possunt ab inuicē separari. Et
vtrū iudicatiua possit separari per diuinā potētiā
ab apphēsiua. M

An possibile sit assensum esse: z nō esse illud cui as-
sentitur. M

Assensus dupliciter accipitur. Et si possit separari
ab actu apphēsiuo. M

Quō vep est fm doc. q res predicant z subijciunt
Et cuius est subijci z predicari: an rez vel signoz
late explicatur. N. O. P

Intellectus an imediate fert cognitiue in rē ipsam
vel solum mediate: z an res ad extra est obiectū in eē
reali vel obiectiue cognitionis nostre. O. P

Quō stare p̄or q eadem est noticia z abstractiua. z
ad quem sensum. Q

Intellectio reflexa quomō ponitur i intellectu. Et
vbi est status. Q. H

Trū cognitio intuitiua z abstractiua sint synony-
me. R. Et qd requit ad rōnē noticiāz synonymarū.

Utrum p noticiā intuitiua p̄seruata a deo destru-
cto obiecto/posset res euidentē cognosci nō esse quā
do non est. S

Questio. II

Utrum noticia euidentis veritatz theologorum sit
scientia proprie dicta

Propositio scibilis quid est. A

Demonstratio sumit tripliciter. A

Demonstratio quid est: quomō premisse in demō-
stratione sunt notiores conclusionē: que propositio
est demonstrabilis. E

Propositiones demonstrabiles sunt duplices. B

Conclusio quō resoluit in principia. B

Scientia proprie dicta quid est. L. E

Subiectū primū quid est. E Item. q. iij. A

Noticia cōclusionis acquisita p demonstrationē et p
experientia sunt eiusdē speciei. L

Ex vero cōtingētī causat scientia necessarij experi-
mentaliter nō demonstratiue. L

Breuitatē sumant oia que habent in diuinis. F

Quō distinguunt z q inter se realr z formalr zc. F

Item distin. j. q. ij. Item distin. ij. in principio. e. q. j. O. P

Cōceptus deū representantes sunt duplices. Distin-
cti indistincti: cum membrorū pulchra declaratione
z subdiuisione. Item de ordine conceptū mul-
tum pulchre habet. S. N. quantū ad esse magis aut
minus notum. H

Omnis propositio de deo necessario dubitabilis:
mediata est demonstrabilis z sola talis. J

Conceptus rei in se quid est. B

Conceptus distinctus z indistinctus quid est. B

An de re non sensata possumus formare noticiā
distinctā. B

Impugnāt pncipiū Scoti: Quecūqz ordinē habe-
rent aliqua inter se zc. H J

Omnēs ppositiones cōstitute ex rōnibz distinctis
dei sunt per se notē. J

Questio. i. III

Utrū passio scibilis de aliqua scia p̄prie dicta disti-
guatur ab ea realiter

Passio est multiplex seu multipliciter accipit. Realit-
ter z logicaliter. A Item. q. iij. B

Que passio z qualiter distinguit vel nō distinguit
a suo subiecto: aut separabilis est ab eodē. B

Abstractū qd significat: pro quo supponit abstra-
cta late resoluitur. L D E

Res multipliciter z a pluribz solent denotari. L

Hinc colligitur pro quo abstracta p̄notatiuozum
supponit. D E. multaz late resoluitur hec materia.

Lecitas est priuatio quō est vera. E

Lecitas pro quo supponit: z risibilitas. D E

Quid respondendū est ad quid est de abstractis cō-
notatiuis. E

Questio. IIII

Utrū ois passio sit demonstrabilis de suo subiecto p̄-
mo. Respondet ad questionē in littera. L

Subiectum primū quid est. B

Passio est quadruplex. B

Quomodo inter subiectum primū z passionem
potest esse medium. B Et que passiones habent
medium. L

Questio. V

Utrum in omni demōstratione diffinitio sit medi-
um demonstrandi. Respondet ad questionem. B

Demonstratio potissima quid est. A

Diffinitio quid rei z diffinitio quid nomis quid ē

Diffinitio quid rei dupliciter accipit z similis qd
nominis. A

Inuentariū libri primi

Et an definitio quid rei est solius cōpositi substantia
Quā mediū in demonstracione po- (llo. ibidem.
tissima est definitio: cuius erit illa definitio. B

Questio. vii.

Utrū sola ppositio p se secundo mō est scibilis sciē-
tia ppe dicta: responsio. B

Propositio p se quid est. A

Itē. q. j. plogi

Primus modus dicendi p se. Scōs modus p se a
diuersis diuersimode notificant. A

Questio. viij.

Utrū theologia q̄ de cōi lege habet a theologia sit
scientia ppe dicta: de hoc recitant opi. A

Theologia fm q̄ cōiter eā addiscimus nō est scien-
tia ppe dicta. A

Quē actū vel habitum acquirit studēs theologie
z fidelis: vltra infideles aliquē nutrītū inter fideles
theologos. B. L

De credibilitate nō est scientia ppe dicta. L

Nullus pōt habere sciam alicui⁹ veritatis: nisi eui
dēter noscat pncipia seu pmissas ex q̄b infertur: nō
enī pōt esse maior euidentia cōclōnis q̄ pmissaz. L

Quō intellectus noster formādo conceptū cōposi-
tū deo ppiū distinguit inter deū z creaturā: ad qd
deniq terminat ille actus intelligendi. D

An in aliquo sensu possit cōcedi q̄ de deo possim⁹
habere conceptū simplicē salte qualitatiue: licet nō
representatiue. E. f. B

Non possum⁹ in via habere cōceptū ppiū deo nisi
compositum. D. E

Conceptus rei ppius z absolutus haberi non pōt
nisi de re intuitiue cognita. f

Conceptus simplex dupliciter accipit. f

Est enī pcept⁹ simplex q̄litatiue z rep̄ratiue. ibidē

Leus an possit formare cōceptū ppiū simplicē et
absolutū rei nō intuitiue cognite. f. B

Utrum p studiū theologicū possit acquiri opinio
credibilis. N.

Questio. viij.

Utrū habit⁹ theologie sit realiter vnus fm nume-
rum. Responsio. f

Habit⁹ quō distinguunt ex dist. actū: z in gene-
re de habitū distinctione. A

Sciētie totales nō sunt vnus habit⁹ numero. A

Theologia acquisita nō est vn⁹ habit⁹: secus desi-
de infusa in vno intellectu. A

Habitus pncipiū tm̄ dicit ab habitu p̄clūōis. B.

Distinctaz p̄clūōnū distincti sunt habitus. B

Pncipioz z p̄clōnis q̄qz pōt esse idē habit⁹. L.

Idēp̄ritas ac diuersitas habitū/sequit idēp̄ritatē
z diuersitatē specificā actū z nō obiecti. D

Theologia sumit dupliciter. E

Itē. q. ix. B

Quō se habēt ad inuicē quo ad p̄fectionē habitus
pncipiū z habitus cōclūōnis. B

An habit⁹ pncipioz sit causa habit⁹ p̄clūōis. B.

Qualis est ille habitus qui ponitur vnus respectu
pncipioz z cōclūōnis. N

Sapientia dupliciter accipit: z q̄n est vnus habi-
tus totius demonstracionis. N Quō deniq sapiē-
tia est in artibz mechanicis. ibidem

Sapia quō distinguit ab intellectu z scientia. N.

Questio. ix.

Utrū de⁹ s̄b p̄pā rōne deitatz sit s̄biectū theologie.
Quō fm Sco. de rōne s̄biecti p̄mi est cōtinere in
se virtualiter oēs veritates illius habit⁹. Et qd ē cō-

tinere virtualiter. B

Nunq̄s noticia incōpleta rei vni⁹ ē causa sufficiē-
tū intellectu p̄me noticie incōplere alteri⁹ rei. B

S̄biectū nō s̄p p̄tiner virtualit̄ suā passiōē. B

Quid est vel non est de ratione s̄biecti sciētie fm
doctores. L. D

Scia aggregatiue vna quō habet vnū s̄biectū. D

Et quō tot habet s̄biecta quor p̄clūōēs scitas ibi
dem: q̄q̄ illa habent ordinē inter se. E

Ad quē sensum s̄biectum dicit esse s̄biectum sciē-
tie: siue in scientia. E

Quid venit noīe s̄biecti sciētie. E

S̄biectū attributiōis sciētiāz qd est. Et quō sciē-
tia habet vnū s̄biectum vel plura: z quō p̄nt salua-
ri cōmunia dicta de s̄biecto attributiōis. E

S̄biectū p̄dicatiōis z inhesiōis quid est. f

Differunt s̄biectū z obiectū sciētie. f

Res intelligit vel in se vel in conceptu. f

Item infra distin. iij. q. ij

S̄biectū theologie quid est. Et an sit vnū vel di-
uersa in diuersis partibz theologie. B

Ibi de theologia beatorz z viatorz

Theologie aggregatiue qd est p̄mū s̄biectum. N

Et an deus sub ratione gloriōficationis vel redem-
ptionis sit s̄biectum.

Theologia de quibz est. J

Item. q. xij. A

Questio. x.

Utrū sola opatio potētie sensitiue sit p̄axis r̄ssio
Quis ē p̄cessus i actiōibz n̄ris hūanis. A (in. f

P̄axis quid est: z q̄ p̄axis multipliciter accipit.
B. B. L

Intellectus practicus/speculariū z p̄siliatiū
quō differunt. L

Et quō notificant ibidem.

An intellectio/volitiō/sensatio dicunt p̄axes: z d
quo p̄mo dicit p̄axis: de quibz vō mediare. D. f

P̄axis virtuosa z viciosa. D

An respectu cuiuslibet p̄axis sit scientia practica:
cui debeat conformari. E

An pura speculatio potest dici p̄axis. E. f

P̄axis qd dicit an actū tm̄ z qd cōnotat. E

Cuius potētie opatio p̄axis dicit. D. f

An actus intellectus z sensus z. ibidem f. B

An omnis actus voluntaris sit p̄axis siue elicet⁹/
siue imperatus

Et quis p̄mo dicitur p̄axis. f

Actus elicetus z actus imperatus quid est: f

Speculatio quid est. B

Questio. xi.

Utrū noticia practica z speculatiua distinguuntur
penes fines vel penes obiecta. Responsio. f

Differunt p̄axis z noticia practica. B. B

Noticia practica quid est. A. B

Item noticia speculatiua. ibidem

Distinguūt qdā inter finē sciētiē z sciē q̄ duplex ē. L

Finis quo z finis gratia cuius

Finis amar⁹ amore p̄cupiscētie z amore amicitie E

Finis sciētie quid est. Seu quis est p̄prie loquē-
do. D

Idē est finis qui est causa finalis sciētie intent⁹ et
amar⁹ a sciētie: nō aut causa sciētis. D

Aliqua distingui contingit dupliciter per aliquod
Et latius infra dist. ij. q. j

Sciētie practice z speculatiue quō z penes qd di-
stinguuntur late habet. f

in distinctiones eius. XLVIII

Scia practica et speculativa quō notificant. **B.**
 Conclusio p̄ctica dupl̄r dirigit circa opationē dictati
 ue et ostensivē. **B.**

Grammatica/logica/rhetorica an sint p̄ctice vel spe
 culative: et quō dirigunt ad opus. **B.**

Dīna inter prudētiā et morālē p̄biā: et q̄ prudē
 tia ut est habitus simplex multipl̄r accipit. **H.** Jre
 dis. xxxvj. tercij.

Expimētū qd est. vñ sumit expimētū. **k.**

Expus et artifex quō differenter opant. **L**

Prudētia aggregative multipl̄r accipit. **M.**

Questio. xij.

Utrum habitus theologicus sit practicus vel spe
 culativus. Responsio. **B.**

An habitus theologicus p̄tineat ad aliquā de quibz
 habitibus evidētibz. **L.**

An habitus theologicus ponēdus sit in intellectu
 practico vel speculativo. **D**

Intellectus practicus et speculativus quid dicūt/
 p quo supponit/ quid cōnotāt. **D.**

An habitus theologicus practicus sit nobilior ha
 bitu speculativo vel econtra. **L.**

An theologia sit practica vel speculativa. **B.**

Practicū v̄l speculativū nō opponunt imediate. **B**

Scia quō accipit: cū imediate dividitur in practi
 cam et speculativā. **B.**

Lū conclusio practica deducitur ex principiis specu
 lativis: an habitus totius demonstratiōis sit pra
 cticus vel speculativus. **B**

Distinctio. i. Questio. j.

Utrū tm̄ oī alio a deo sit utendum.

Utrū accipitur multipl̄r. **A.**

Assumere aliquid in facultatē voluntatis qd est: et
 q̄ hoc contingit dupl̄r ppter se et ppter aliud. **B.**

Assumere in facultatē volūtatis ppter se dupl̄r in
 telligitur. **B. D. L.**

Assumere aliquid in facultatem volūtatis ppter
 aliud dupl̄r contingit. **L. L.**

Referre aliquid in finē debitū tripl̄r contingit: et
 similiter nō referri. s. actualiter/habitualiter et vir
 tualiter cū declaratione clausulaz. **D.**

Uusus ordinatus et inordinatus quid est. **L.**

Diligere ppter se vel ppter aliud quid est: et quid
 dicit ppter se. **L.**

Deus nō est obiectum vsus ordinati: sed omne ali
 ud a deo. **f.**

De obiecto vsus ordinati quid est. **f.** Per plures
 ppositiones.

Quilibet actus voluntatis potest esse vsus. **f.**

Dilectio dei ppter retributionē tpālē an sit vsus. **f.**

Et quō deus pōt amari ppter retributionē. Ibidē
 Nō est idē amare amore cōcupiscētie et aliq̄ vti. **f.**

Utrū p̄p̄issime sumptū qd est: et an obiectus vsus
 sit tantū vtile: qd est vtile. **f.**

An sit ponēd⁹ act⁹ medi⁹ inf vti et frui. **L. B. H.**

Actus dī esse mal⁹ negativē vel cōtrarie. **H.**

Et quō sepe sumunt illa noīa p̄ctm̄ malū indebitū
 cōtradictorie nō cōtrarie. Ibidē.

Non oīs defectus circūstatiē req̄site ad bonitatem
 actus facit ip̄m malū cōtrarie. **B. H.**

An oīs actio infidelis sit p̄ctm̄. **H.**

Et quō p̄i p̄nt dici referre actiōes suas habitu in
 deum. Ibidē. licet nō cogitēt de deo.

Utrū actus quo diligit finis et id qd est ad finē sit

vnus actus aut plures. **J. k. L.**

Licet idē actus nō pōt esse intensus et remissus: tm̄
 eodem actu potest quis diligere diversa nō eque in
 tense. **L.**

Nō est idē dicere aliquid actu eq̄ intenso et eq̄ intē
 seier quid est eque intense diligere. **L.**

Deo cōtingit inordinate vti: sed vti deo pro nullo
 supponit. **M.**

Uirtutibus nemo male vtitur formaliter: sec⁹ ob
 iectivē. **M.**

In voluntate possunt esse plures actus simul. **M.**

Questio. ij.

Utrū frui sit actus soli⁹ volūtatis.

Frui multipl̄r accipit. **A.**

Intellectus et voluntas cōnotāt actus intellectio
 nis et volitionis qui sunt distincti: ideo qñqz negan
 tur de se inuicem. **A.**

Ois fruitio est in volūtate s̄biectivē: s; nō oportet
 oīm fruitiōē esse a volūtate effectivē. **B.**

Actus fruct⁹ an sit a solo deo effectivē: et an respec
 tu eius voluntas se habeat solū passiue. **B.**

Obiecto fruibili ostenso pōt volūtas circa ipsum
 fruitiōē elicere ex naturalibz: licet nō meritoriam
 neqz beatificā sinō puenitur a deo. **B. L.**

Quomodo differenter volūtas se habet ad meri
 tum et premium. **D.**

Lumen glorie quid est. **D.**

Nōn omne agere est nobilius pati. **D:**

Quomodo premiū dat ppter meritū: quō accipit
 ly ppter. **L.**

Questio. iij.

Utrū fruitio sit q̄liras distincta realit̄ a delectatiōe.

Delectatio quid est. **A.**

Amor et delectatio distinguunt realiter. **B.**

Quō diabolus qñqz dī delectari et exultari. **B.**

Delectatiōis cā effectivā q̄ est tā in sensu q̄ in intel
 lectu: et cur nō hñt eandē causam effectivā.

Delectationis s̄biectū qd est. **D.**

Dilectio an sit nobilior delectatione vel econtra. **L.**

Quē sunt posteriora generatiōe sunt p̄ora p̄fectio
 ne quō intelligit. **L.**

An fruitio haberi possit sine delectatione de poten
 tia absoluta dei. **L.**

Late examiat illa forma arguendi: quecunqz sic se
 habent q̄ vñ manet alio nō manēte distinguuntur
 realiter. **f.**

Quō intelligit dictū Agul. q̄ passiōes dicunt vo
 lūtatē q̄ dilectio est delectatio/cōplacētia. et. Jre
 q̄ qd est in volūtate est amor vel odiū. **B.**

Questio. iij.

Utrum solus deus sit debitum obiectū fruitiōis

Responsio. **D.**

Frui accipit multipliciter. **A.**

Fruitio ordiata et iordiata qd ē: ordiata ē dup. **B.**

An possit naturalr pbari et demonstrari fruitiōem
 diuine essētie nobis fore possibilē: et q̄ volūtas pōt
 satiari et quietari in aliquo extra deum. **L.**

Beatitudo sumitur dupliciter. **L.**

Obiectum fruitiōis qd est seu qd est: an deus: an
 aliud a deo: an visio dei. **Ibi.**

De obiecto fruitiōis vel nō quietantis. **D.**

An quoriscūqz hō cogitat de deo teneatur cum
 actualiter diligere. **L.**

Quid est seu quis est finis vltimus naturalis crea
 tū

Inuentarium libri primi.

tute rationalis. f.

Questio. v.

Utrum voluntas possit frui essentia nō fruēdo pso
na et cōtra. recitant opī. et concordant et dubia ple
rag solunt materia hanc cōcernētia p totā qstionē
Rur ecclesia de psonis diuis distincta facit festa: et
distinctas h3 o3ones cū sint vnus deus et vna essen
tia simplex. h. j.

An vna psona potest adorari/coli/et venerari sine
alia. h.

Quō pōt saluari dictū doc. q nūq3 cōcedi debent
de aliq3 contradictorio nisi fides cōpellat. m.

Questio. vi.

Utrum voluntas contingenter et libere fruatur vlti
mo fine. Rñsio. l.

Frui aliquo contingenter duplr accipit. a.

Producere aliqd cōtingenter duplr accipit. a.

Libertas est mltiplex z accipit multipliciter. a.

Affectio cōmodi et iusticie. b.

Finis vltimus dupliciter accipitur. b.

Britudo obiectiua/subiectiua z formal' qd ē. b.

Voluntas contingenter et libere finit vltimo fine et
posset beatitudinē nolle sicut et deū. l. d.

Libertas volūtāt' an sit res distincta a volūtate. e

Distinctio. ij. Questio. j.

De idēptitate essentie diuine cū attributis. dis. ij. q. i
per totum.

Que sunt de diuinis pietēda z credēda: summa
rie explicat in cōclusionib3 literalibus.

Distingui cōuenit rei p se ipam vel sibi intrinsecū z
nō p extrinsecum nisi arguitiue. a. Itē. q. iij. a.

Potentie ad quē sensum dicuntur distingui p ob
iecta et actus. zc. b.

Conditio est mediū arguendi distinctionē. b.

In distinctionib3 gradus reperiunt. f. numeralis/
realis/formalis. l.

Distinctio generica/speciūoca et numeralis. l.

Distinctio formalis qd est. Late notificat. d. e.

U. x. Clarus vide. q. xi. m

Deū velle aliqd vel intelligere aliqd qd dicit. y.

Attributa diuina nō distinguunt ab essentia: tā est
attributor3 noia non sint synonyma. k.

Distinctio ex natura rei sumit duplr. d.

Distinctio formalis psupponit distinctionē reale3:
et oritur ex distinctione reali: et nūq3 pōt dari distin
ctio formalis sine distinctione reali: nec repitur nisi
in diuinis. l. f. b.

Conditiones requisite ad dis. formale3 q sunt. h.

An oia cōtradictoria equaliter repugnēt z quō leu
in quo. l.

Via cōtradictionis potissima est ad pbādā distincti
onē et sine ea inclusa nulla alia sufficit. m. n. zc.

An pater z paternitas distinguunt formaliter. q

R. S. I. U. x.

Distinctio formalis duplr accipit. l.

Ibi qd est distinctio formalis. l. u. x.

Velle dei z intelligere dei quō differ. di. xxxix. y. x

Itē de3 intelligit malū z vult malum quō differūt.

Itē actus dicēdi ē act3 memorie et nō volūtatis et

filis quō intelligunt. y. Itē dis. vñ. q. ij.

An relatio et suppositum distinguant formal'r. x.

An sit aliqua nō idēptitas inter intellectū et volū
tatem dei. y.

Questio. ij.

Utrū pfectiones attributales sint realiter diuina
essentia. Rñsio. l. d.

Perfectio attributalis sumit real'r et logicaliter z
b duplr: qz qdā sūt pcept3 affirmatiui: qdā negatiui
Itē absoluti et relatiui. i. cōnotatiui. a.

Perfectio simplr duplr accipit. a

Sepe doc. p cōceptū absolutū intelligit conceptū3
nō relatiuum. a

Attributū diuinū quō notificat et quid est. b

An concedendū sit in deo esse pfectionē de vtrute ser
monis. l. d

Questio. iij.

Utrum aliqd reale possit distingui fm rationē3 ab
aliquo reali. d

Idem et distinctū sunt passiōes immediate cōsequē
tes illi cui conueniunt. a.

Distingui rōne multipl'r accipit. b. l

Et de ea diuersi diuersimode loquunt. ibidē.

Nihil reale potest distingui ab alio reali rōne nec ef
se idem rōne. cū alio reali. d

Quō intelligunt he ppositiones.

In eis q sunt forma/dispositio/et dispositū reduci
tur ad vnum in esse z duo in consideratione.

Intellectus natus est diuidere adunata. zc.

Multiplicitas est vel nō est in deo.

Ens et vnū dicunt eandē rem. Itē bonum et vey.

Sortes in choro differt a sorte in foro.

Sortes puer differt a se sene. l. f

An sciens significationē synonymoz possit igrare
si vnū synonymū de alio possit dici. b

Synonyma accipiunt duplr. b

Deus et deitetas hō z hūanitas an sint synonyma
b. Item quantus quāritas.

Questio. iij.

Utrū illud qd imēdiate z prime denotat ab intēctio
ne vniuersalis et vniuoci sit aliqua res hā extra aiaz
intrinseca et essentialis illis quib3 est cōis et vniuo
ca distincta realiter ab illis. l

De vniuersali fm opī. platonis p totā qstionē quid
est. Cōtra quā pōt hāc cōclusionē. Nulla res realit'
distincta a singularib3 et intrinseca eis est vniuersal'
et cōis eis. l

Diffinitio pmo est substantie. Diffinitio et diffinitū
sunt eadem res quō intelligitur. d

Quid requirit ad hoc q aliqui termi dicant cōuer
sibiles. d

Diffinitio p additamentū qd est. d

Propositio est multiplex: et q scia est de sol' ppositi
onibus sine sit realis sine rōnalis. l

Aliqua p ppositionū scia est realis: alia p rationa
lis quō intelligit. l

Scia quō dicit esse de rebus. Et quid est scia realis
vel fermocionalis. l

Uox hō qd pmo fcat affirmatiue vel negatiue f

Uox pōt imponi ad fcaudū pmo plura. f

Intellectus intelligens hominē qd h3 p obiecto qd
pmo intelligat. f

Color est obiectū visus quō concedit. f

Passio realis duplr accipit z qd ē ei3 sbiectuz. b.

Nō est pmo risibilis quō cōcedit. b

Agens naturale quid intendit: z quō qd pducit in
tendit. h.

Quomodo concedi possunt he ppositiones subno
tat ipsius philosophi.

Species est collectio multorum in una naturam.
Participatio speciei plures homines sunt unus homo.
Eorum que sunt: quedam dicuntur de subiecto. et.
Divisio substantie in primam et secundam cuius est vel rerum vel signorum.

Species sunt magis substantie quam genera. H. J.
Quo concedende sunt ille propositiones.
Alique proprietates substantie sunt communes substantie prime et secunde quo conceditur.
Rerum quedam universales: quedam particulares.
Et quare termini vocantur res. J.

Questio. vj.

Utrum universale et univocum sit vera res extra animam ab individuo cui inest realiter distincta: et ad multiplicationem individuum realiter multiplicata et variata.

Questio. vij.

Utrum aliquid quod est universale et univocum sit realiter extra animam/et natura rei distinctum ab individuo cuius non realiter. Responsio. L.

Opinio Scoti de universalibus sumatur. A. B.
Et quo in qualibet re extra animam est natura et differentia contrahens ad singularitatem que natura formaliter distinguitur a differentia contrahente: et est prior ea naturaliter.

Et licet natura sit communis: non tamen complete univocalis. Ibidem.

Queliber res singularis seipsa est singularis. L.
Quid requiritur ad hoc ut aliquid sit commune seu ut sit universale. B.

Quid est universale. Et quid requiritur ad hoc quod aliquid sit universale. B. L.

De res extra animam est realiter singularis et una numero. L.

Impugnatio rationum Scoti de divina contrahente. D.
An et quando a suppositione determinata ad confusam valeat consequentia. L.

Nature repugnat multitudinem numeralis et esse in multis secundum suppositionem personalem/sed non simpliciter. Sic etiam dicendum de predicari de multis. F.

Unitas sumitur multipliciter. F.

In omni genere est unum primum quod est metrum et mensura aliorum quo intelligitur. B.

Solum in specie arborea fit comparatio quomodo intelligitur. B.

Tantum unum uni est contrarium quo intelligitur. B.

Unitas speciosa est realis quo intelligitur. B.

A forte et platone potest abstrahi conceptus communis sed non a forte et albedine quare hoc. H.

Sortes et plato conveniunt aliquibus: quia seipsos et non in aliquo. Et quo dicunt convenire in hoc in suppositione simplici. H. Item. q. xj. B.

Prima diversa que sunt: et quod non est idem aliqua esse diversa et esse differentia. H.

Equitas est de se indifferens ad esse universale et singulare quo intelligitur. H.

Questio. vij.

Utrum id quod est universale et cōe univocum sit quocumque realiter a parte rei extra animam. Responsio. B.

Opiniones de universalibus summam colligunt et recitantur.

Ad que sensus res potest esse subiectum aut predicatum. L.

Nulla consideratio intellectus res potest mutari: sed bene denotatione extrinseca nominari. L.

Intellectus non potest rem universalem facere singularem: nec contra. L.

Res cognita ex partibus vere et realiter dividit in suas partes reales: non sic signum in signata. L.

Nihil in rerum natura est communicabile pluribus per idem proprietatem preter essentiam divinam. D.

Superius non est de essentia inferiorum: nec includitur in eo. D.

In creaturis non est distinctio realis inter suppositum et naturam. D.

Questio. viij.

Utrum universale univocum sit aliquid reale alicubi existens subiective.

Opiniones quatuor de universalibus recitantur et adduntur duo modi alij probabiles quos doctor diffuse declarat secundum quod universale est in anima. Et quod universale habet esse reale in anima vel tamen obiectivum. B. L.

Opinio ponens entia habere solum esse obiectivum late impugnatur: et ostenditur quod huiusmodi ficta non sunt ponenda. Et quod si ponantur non sunt universalis. D. per totam questionem.

Diffuse recitat opinio de universalibus: tenens quod universale habet tamen esse obiectivum in anima et nullum esse reale. Et late ponitur imaginatio secundum illam opinionem. B.

Alia opinio quod conceptus habet esse subiectivum: et sic etiam universale recitatur. L.

Ibi quid sit conceptus secundum duplicem opinionem. Et solvuntur rationes quas adducit Occa per illam opinionem que ponit huiusmodi entia ficta.

Questio. ix.

Utrum aliquid universale sit univocum deo et creature

Univocum quid est: cui attribuitur. Univocum sumitur multipliciter. B. B. Ibi quid equivocum quid denotatum.

Dabilis est conceptus communis deo et creature: predicabilis de eis in quod et per se primo modo. D.

Conceptus entis est communis univocus omnibus existentibus realiter extra animam. L. B.

Ens predicatur in quid de omnibus conceptibus absolutis. Non tamen predicatur quidditative de omnibus terminis: quod non de connotativis. H. F. B. Item dis. iij. q. viij. L. Quod late et clare explicatur ibidem. H.

Denotativum resolvitur in duos conceptus. D.

Ens est univocum deo et creaturis. B.

Ens potest quidditative predicari de qualibet re mundi id est cuiuslibet rei termino eam absolute secante. H.

Item dis. iij. q. viij. L.

Questio. x.

Utrum sit tamen unus deus.

Opinio Scoti an possit probari quod est aliquid ens simpliciter primum. B.

Deus habet duplicem quidditatem. B. Et secundum hoc vel potest demonstrari unitas cause efficientis vel non potest. L. D. E.

Primarias cause efficientis efficacius probatur et rerum conservatio quam factio. L. H.

Tantum unum est ens simpliciter primum: et illud est creditum. F. B.

Differentia inter causas essentialiter et accidentaliter ordinatas que est: in quo subsistit. J. K.

An sit notum per experientiam vel solum creditum esse causas subordinatas essentialiter et accidentaliter. J. K.

Aliquid dependere essentialiter ab alio dupliciter potest intelligi. L.

Secundum veritatem fidei omnis causa in causando dependet a deo essentialiter. Deus vero a nulla causa dependet essentialiter. K.

Secundum fidem nihil dependet essentialiter ab aliqua

Et ij

Inuentarium libri primi.

causa creata / siue in causari siue in esse. R.

Per se et p accidēs qñqz dicūt conditionē rei natu-
ralis: qñqz conditionē ppositionis. M

Et fm hoc mltē ppositiones veniunt distinguēde
quia fm aliam et alias acceptionē p se vel p accidēs
vere sunt aut false. Ibidem.

Quō ille sunt vere? L. ali dū p se calefacit: Album p
accidēs calefacit. Muscicū est p accidēs causa sta-
tuēt irā de similibus multis. M

Questio. xj.

Utrum cū vnitāte numerali diuine essentie stet plu-
ralitas psonarū realit. distinctarū.

Recitat opinio de hac materia. B

Quō pbari pōt nō idēmplicitas inter essentiam z re-
lationē fm Sco. ex natura rei. L

Distinctio realis psonarū vñ colligit z sumitur. Et
quare plone distinguunt realiter. L

Distingui quid est: z quō illa de quibus dicunt ter-
mini cōtradictoriū / necessario habent inter se aliquas
distinctionē seu nō idēplicitatem. E

Quicūqz de duobz terminis significatiue sumptis:
idē affirmat z negat ibi est aliqua distinctio. F

Cum vnitāte essentie stat pluralitas psonarū reali-
ter distinctarū. D

Essentia et ppietas relatiua distiguunt: z recipiūt
p dicationē p dictione z distinguunt formalit. E

Modus loquendi de distinctiōe formalit fm Occā
nec est improprius / nec habet repugnātiā / nec im-
plicat / nec est frustra. M

Utrū cōcesso q in diuinis sit distinctio formalis ve-
niat cōcedēdū q ibi sint plures formalitates. B

Nō est cōcedēdū de cōueniētiis q cōueniāt in aliq
sz aliqbz sic z de distinctis. B. Itē. q. vj. H

Essentia seipā formalit distinguat a relatiōe. B.

Et seipā idēplicitat realit relatiōi. Ibidem

Formaliter et formalitas an sint conditiones rez vñ
ppositionū z an distinctio formalit sit distinctio formaz.

Item q formaliter vel formalitas nō est inferi⁹ ad
realiter vel realitas. J. K. M

Q, qz formalit et formalitas sūt syncategorema-
ta mixta sicut pscitas per se. J

Non sequit essentia et paternitas distinguunt for-
maliter: ergo in patre sunt formalitates. R

Formalitas qd est seu qd iporat i pposito. R. M

Nō sequit. a. z b. distinguunt formalit: ergo. a. z b
sunt formaliter distincta fm Camera. R

Quō sumit esse in cum in diuinis essentia dicit esse
in pte: aut relatio in psona. F

Esse idē formaliter qd est. R. Seu clarius qd di-
cit esse idē alicui formalit. Ibidem. Et cui equialet
esse idē formaliter.

Regula vbi ponēda est distinctio formalis fm La-
meracen. L

Quare vel vnde est q essentia dicit formaliter a patre
fm Dyra. Et est generalis notificatio distinctionis
formalis. L. M

Quid est hoc dicere: pater et essentia distinguunt
formaliter. M

Distingui formaliter quid est. M. Item. J

Constitutio psonarū nō opponit simplicitati natu-
re diuine: sed neqz psonarū realiter distinctarū plu-
ralitas. P. D.

Distinctio qñqz est conditio ppositionis et non re-
rum. M

Formaliter hoc vocabulum sumit duplr. R

Cum inter rem et rōnez nō est mediū: an distinctio
formalis possit dici realis vel rōnis. D

Distinctio. iij. Questio. j.

Utrum p mū cognitū ab intellectu nostro sit diui-
na essentia.

Aliqd esse obiectū p mū multipliciter intelligit fm
mltos modos pmitatis q oēs notificant. B

Deus nō est p mū cognitū a nobis pmitate genera-
tionis: nec pmitate adequationis: sed pmitate pfe-
ctionis. B. L. D.

Est tñ principium nostre co-
gnitionis. D

Questio. ij.

Utrum essentia diuina sit a nobis cognoscibilis.

Res dupliciter cognoscit in se et in cōceptu. Et qd
est hoc fm vtrāqz opi. de cōceptibz. A. B. R.

Deus nō pōt a nobis cognosci in se p statu vie pfer-
ris sz in cōceptu nō solū simplici et cōi: sed etiam cō-
posito. L. D. F

Qis cognitio distincta est singularis z absoluta. B

Quō deus pōt a nobis cognosci: an in se an in cōce-
ptu simplici vel cōposito. L. D. E. F.

Quid ē deū cognoscere in pceptu. F. R. fm vtrāqz
opinionē de cōceptibz. Ibidem.

An oīs conceptus fcat naturaliter pprie: et q sic si-
gnificat. An aliqs cōceptus significat ex impositiōe
et vñ abstrahitur talis conceptus. B. H

Quō res pōt cognosci in alio seu cōceptu. R

Cōceptus qd et qualiter fcat: et an significat p sb-
ordinatiōem: et quis conceptuum alteri subordina-
tur. D

Quō cōceptus cōnotatiuus dicit simplex cū signi-
ficat vñ in recto et aliud in obliquo. J

An in vno cōceptu simplici includant diuersi mo-
di significandi. J

Quō noticia abstractiua nō pōt haberi sine intuiti-
ua. L.

Questio. iij.

Utrum de deo possum⁹ habere plures cōceptus qd-
ditatiuos. B. L

Cōceptus qdditatus quid est. A

Quales cōceptus possunt a nobis haberi de deo /
late explicatur. B. L. D.

Ens / verū / bonū an sint conceptus qdditatuū cō-
uertibiles. L.

Et an sint qdditatuū respectu dei. D

Cōceptus cōcretiuū vt sapiens bon⁹ quō p dican⁹
de deo an connotatiue vel absolute. Sic de abstra-
ctis hmoi cōcretis. E

Termini cōuertibiles connotatiui non sunt semp
termini synonymi. D

Conceptus p eodē supponētes sz diuersa connota-
tes possunt dici distincti et nō synonymi. D

Quis cōceptuū quidditatuū dei sit simplicior z
pfectior. B. Item. q. ij. plogi.

De deo possunt haberi plures conceptus qdditatuū
ui: sz nō cōuertibiles. B. L

Itē simplices denomiatiui z cōuertibiles Ibidem.

Questio. iij.

Utrum deum esse sit p se notum.

Esse p se notum cui pmo cōuenit rei vel ppōni. A.

Propositio p se nota qd est qd requiritur ad ei⁹ for-
mationē. B. D. Item. q. i. plogi.

Propositio: deus est quam nos for-
mamur z quā

format beatus videns deum quod differat: et an habeant eadem extrema.

Item an ambe vlt altera earum: et q illar est p se nota vel p alia demonstrabilis. *E. S. B. H. J.*

An videtur aliquid intuitiue vel abstractiue formetur eisdem conceptus cum non vidente respectu eiusdem rei. *J*

Questio. v.

Utrum vniuersale comunissimum sit pmiu cognitum a nobis

Cognitio rei confusa et cognitio distincta qd est. *B*

Cognoscere confusum et cognoscere confuse quod differunt: et q cognoscere confuse dupl accipit. *E*

Conceptus simplex et conceptus compositus qd est. *D*

Primu cognitum pmitie generatiōis est singulari. *E.*

Primu distincte cognitum ab intellectu pot esse singulari: aut aliud a singulari. *F. B.*

Solu singulare pot confuse cognosci. *H*

Comunissimu non est primu cognitum a nobis. *J*

An causa naturalis sp agat ad pfectissimu effectum in que potest. *K*

Questio. vi.

Utrum pma noticia intellectus pmitate generatiōis sit noticia intuitiua alicuius singularis.

Apit totus ordo generatiōis potētiar cognituarum tam quo ad opationē sensus q intellectus. *B. E*

Cognitio nra ordu habet a singularibus: et singulari sensibile pmo intelligitur: et pma noticia singularis est intuitiua. *D. E*

Un est q pueri pmo oēs viros ptes: et femias matres appellat. *B*

Que requirunt ad hoc vt ouis vel aliud brutum: aut puer: vel fatuus vnu singulare discernat ab alio et vn est q agnus pmiu sequit oēs oues. *z. B*

Quo vix est dictu phi q nobis manifestissima sunt confusa magis. *H. J*

Comune siue noticia cōis est duplex fm duplicē p dicationē essentialē et accidentalem. *D*

Noticia vniuersalior dupliciter accipit.

Item incōplexum est pmiu notu alio dupliciter accipitur. *H*

In traditiōe doctrine qd ordo seruandus fm auditoris qualitatem. *J.* Et quo ordinē illuz tradit phs et cōmentator dicens: q nobis manifestissima sunt confusa magis. *J. K*

Triplex inuenit modus cōpositionis. *J*

Quo pcedere oportet ab vniuersalibz ad pccularia et quo vniuersalia facilius cognoscunt. *J. K*

Questio. vii.

Utrum singulare potest distincte cognosci ante cognitionē entis vel cuiuscunq vniuersalis.

Cōprehendere accipit multis modis. *A.*

Cognitio distincta singularis non requirit necessario distinctam noticiam vniuersalis. *B*

Quo singulare pot intelligi sine vniuersali: et res pot distincte cognosci sine eius diffinitione qd dicitur. *E. D. E*

Diffinitio quo facit ad cognitionē rei. *E*

Questio. viii.

Utrum ens qd est comune ad decem p dicationē et ad deū et creaturā sit obiectu adequatu: et primu intellectus nostri.

Aliquid esse obiectu adequatum potētiē intelligitur multipliciter. *A. B.*

Ad que sensum cōcedit: ens esse obiectum adequatum intellectus nri: et quo pot p dicationē qd dicitur de quibet re mundi. *i. de termino cuiuslibet rei ea absolute scante. E. J. de diff. q. ix*

Comunissimu qd pot a nobis appbendi est ens qd est vniuocū oī enti reali. *D*

Utrum ens cōissimu sit naturaliter appbēibile ab intellectu: et quodlibet cōtēntū sub eo. *E*

An sit aliqd obiectum motiū intellectus adequatum. *F.*

An dari possit terminus vniuocus significans absolute oēs subas et oia accidentia. *B. H. J.*

An possit dari terminus qd dicitur iupior ad substantiā q sit genus vltra subitāriam. *B. H. J*

Questio. ix.

Utrum in oī creatura sit vestigiū trinitatis, Vestigiū et imago in qbus conueniunt. *B*

In quibus differunt. *E*

Aliquid dicit in noticiam alterius dupliciter: mediate vel immediate. *B*

An imago sit pma similitudo totius vel accidentiū. *E*

Vestigiū et imago in corpibz quo transferunt respectu dei. *F*

Vestigiū in creaturis caput dupl. *D*

Imago in creaturis caput tripliciter. *E*

Trinitatē dupl concipimus: p p p p p et appropiata psonar. *F*

Vestigiū quid est. *B*

Imago quid est. *B*

Queliber creatura metaphorice et transumptiue pot dici vestigiū trinitatis: s3 non p p p. *D*

In quibus p p p ratiōibz que sunt in creatura consistit ratio vestigiū.

Item an in realiter distinctis vel no. *J*

Questio. x.

Utrum creatura rōnalis sit imago trinitatis.

In qualibet creatura rōnali et solu tali improprie repitur imago trinitatis. *A. B*

Et qre sola rōnalis creatura dicitur imago dei: cum tñ ens vniuocē dicat de deo et creatura. *B*

Ratio imaginis in quo p p p consistit: an in suba aie an in eius actibus vel habitibus. *E. D*

Quo in aia ponit imago trinitatis cuz de ratione imaginis sit distinctio. *E*

Cum inter partes imaginis debet esse cōsubstantialitas: quo ponit imago in aie substantia et ei actibus: inter que cū actus sint accidentia non pot esse cōsubstantialitas cū aia. *E. F*

Respectu cuius obiecti p p p est imago in aia. *B*

Quo vix est dictu Augustini q imaginē creatam non seruauit hō s3 p dicit. *H*

Imago sumit dupl. *H*

Distinctio. iiii. Questio. i.

Utrum hec sit cōcedēda: deus generat deū.

Deus p quo et quo supponit. *A*

Noia et hba p dicationē de deo sunt multiplicata. *B*

Duplex est predicatio in diuis: formalis et idemp p p p. *E*

Regule plures de p dicationē nominū in diuis. *D*

Suppositio termini multipliciter variatur: et fm hoc est suppositio psonalis/simpler/materialis. *E.*

Terminus absolutus et terminus cōcretus pro quo supponunt. *F. B*

Et q terminus cōcretus duplex habet significatiō

Inuentarium libri primi.

sed solum supponit pro materiali. *F*

Terminus habet significatū principale semper supponit pro illo: et pro minus principali non supponit/nisi ex adiuncto. *B*

Deus quia concretū rōne sui modi significandi supponit pro supposito siue psona. *H*

Attamen quā ponit respectu termini precise supponit eis per essentia vel psona: supponit etiā quāque per essentia quōdā clare explicatur ibidem. *H*

Differenter accipiunt doctores terminū deus in affirmatiua et negatiua. *H*

Deus et deitas quō se habet ad inuicē: et per quo supponit quōlibet eorum. *H*

Deus positū cum signo alietatis aut pluralitatis: quō et per quo supponit. *J*

Deus generat concedit: sed nō illa: deus non generat deum. *K. L*

An concedendū sit (cū deus genuit deū) quod genuit alium deū vel se deū. *M. N*

Cum deus genuit deū an illa sit concedenda: deus est alius a deo. *M*

Questio. ij.

An hec sit vera: Deus est pater filii et spiritus sanctus: pro tam questione.

Distinctio. v. Questio. j.

An essentia generet vel genere: per totā questionem.

Predicabiliū de aliquo: quedā solū immediate et pmo dicunt de aliquo: quedā mediate: et quod est dici predicari de aliquo pmo. *B*

Generare/gnari ponunt in diuis solū immediate *B*

Essentia nec generat nec generat: annectitur psona suo huius viratis. *L. A*

Generare quāque sumit noialit: et hoc dupl: adiectiue vel substantiue. Quāque principalit. *D. Et fm* baliter et aliter saluant vel negant ille ppositiones: Essentia est generans: essentia est pater generans. *z. D. E*

Essentia est res generans an sit concedenda: et sit illa: essentia est pater generans. *E*

Forma syllogistica an teneat in diuis sic in creatura. *F*

Essentia est pater filii an sit concedenda. *B*

An bñ sequit: pater generat. g essentia generat. *H*

An regla Occā sit vera: Ob quā negat illā: Essentia est res generans. I. quā determinabile cū sua determinatione predicat de subiecto: requirit veritas trium ppositionū si debet esse vera. *E. J*

Questio. ij.

Utrū filius genere de suba pater: et ad quē sensum concedit: filius esse de substantia patris per totā questionem.

Quid est aliquid de nihilo pducit. *A. B*

Cum filius dicitur esse de substantia patris / quid dicitur de. *L. D*

An potentia et actus sicut reperiunt in creaturis: ita habeant locū in diuis: vt essentia se habeat tanquā potentia respectu relationis. relatio quasi actus: et in quibus reperitur actus et potētia. *E*

An essentia diuisa se habeat quasi materia respectu personarum in diuinis: et an concedenda sit in diuinis quasi compositio / quasi imperfectio / quasi potētia. *z. E. F*

Essentia habet totū suū esse sibi propriū in patre patris origine quā sit in filio: quō intelligit. *B*

Questio. iij.

Utrū essentia diuisa sit terminus formalis genera

tionis. *H*

Aliud est cōicari per pductionē: et aliud est esse terminum formalem pductionis. *B*

Cōicari per pductionē tripl: accipit. *B*

Terminus sumit multipl: *E*

Terminus formalis in generatione substantiali: in pductione rei simplicis: in nutritioe. *z. E. D*

An terminus mutatiois et terminus formalis pductionis quāque coincidant. *D*

Terminus formalis et terminus totalis quomodo differunt late explicatur: siue terminus totalis pductionis: sibi de termino formali productionis filii. *D. E. F. B*

Terminus formalis quare sic noiat. *D*

Eiusdem productionis possunt esse plures termini formales. *D*

Terminus formalis est superior ad terminum totalem. *B*

An essentia vel relatio vel psona est terminus formalis generationis. *H*

Quō psona capit esse per generationē: et quō sumit ibi per. *J. K*

An idē sit terminus formalis pductionis filii. et terminus totalis. *E*

An filius sit terminus formalis generationis patris. *K*

Distinctio. vij. Questio. unica.

Utrū pater genuit filium natura vel voluntate. *B. L. D*

Generare voluntate vel necessitate seu voluntarie multipliciter accipit. *A.*

Et fm multiplicē diuersam terminorum acceptionē diuersimode respondet ad questionē. *B. L*

Distinctio. vij. Questio. j.

Utrū potētia generandi in pater sit aliqō absolutū vel respectuum.

Potentia generandi quid est. *B*

Principiū elicitiuum quid est. *B*

An generatio actiua elicit vel sit elicta.

An quicquid elicit pducit. *B. L. D. E*

Quid est esse elicitiui: quod dicitur nōmē elicitiui elicere. Item elicitiui. *B. L. D. E*

An psona vel essentia vel relatio sit principiū elicitiuum generationis actiue. *E*

Idē elicit se: et an idē sit elicere et producere. *E*

Principiū pductiui quo et principiū elicitiui idē sunt. *E*

An generatio passiua sit pducta. *F*

An relatio sit principiū determinatiui essentie. *B.*

Questio. ij.

Utrū absolutū sub rōne essentie vel rōne attributali sit potentia generandi. *D*

Intellectus / voluntas dupl: accipiunt: et quā sunt termini synonymi. quō differunt in cōnotato. *B. B*

Item distinctioe. ij. q. j. y

Intellectus est principiū pducēdi vbi: voluntas est principiū pducēdi spūscm quō cōcedunt: et quis est earū intellectus. *B. B*

Et quō in illis ppositionibz includit quāque pscitas cōditio ppositioalis. *Ibidem.*

An pductiones in diuinis fundant in actibz essentia libz: an sint in diuinis actus essentiales. *E*

An ad distinctionē emanationū in diuinis requirit distinctio in principiis elicitiuis. *E*

An essentia sub rōne intellectus vel voluntatis sit principiū filii aut spūscm. *E.*

Quicquid est in diuini absoluti / est pncipiū elicitum
tā generatiōis q̄ spiratiōis. D

Questio. iij.

Utrū potētia generandi possit cōicari filio et quis ē
intellectus hui⁹ q̄stionis: et q̄tuplex. A. L

Secundū generandi tripl'r accipit. B

Potētia generandi nō pōt cōicari filio: ita ut filius
generet. L

An aliqua pfectio sit in p̄e que non est in filio: nec
pōt ei cōicari. D. L.

Perfectio simpl'r dupl'r accipit. D. Item distincti-
one. j. q. j. tertij.

Distinctio. viij. Questio. j.

Utrū diuine simplicitati repugnet esse in genere p
dicamēntali. Rñsio doc. q̄ sic.

Recitant eius motiua. A. B

Ostendit oppositum pbabilius. L. D. L

Rñdetur ad rōnes Occam. f. B

De⁹ est in genere p̄dicamēntali. L. D. L. rē. Pro-
batur auctoritate et rōne.

Aliquid esse in genere p̄dicamēntali dupliciter ac-
cipitur. D. L

Et quo illoz modoz deus est in genere. L

An sit de rōne generis q̄ p̄ipm gen⁹ cōtentū s̄b ge-
nere ab aliquo separet. f

Quomodo intelligitur philosophus. Transcendē-
tia nō sunt genera. f

Quid requiritur ad esse genus. D. Itē. q. ij. A

Deum poni in genere quid est. D

Deum ponere in p̄dicamēnto nō est ipm incarcerare
seu imperficere. D

Questio. iij.

Utrū aliqd simpl'r simplex possit esse in genere. L

Simpl'r simplex qd est. A

Simpl'r simplex est in genere. B

Cōditiōes requisite ad esse generis quot et q̄ sunt.
A. fm opi. Occam.

An q̄litari z q̄titari sit aliqd gen⁹ cōe. L

An q̄libet due spēs hñt vnū gen⁹ eis adequatū. D

Quo gen⁹ nō est ps rei neqz dñia.

Itē gen⁹ est ps forme: spēs ps generis. D

Regule tres plurimū valētes ad cognoscendū m̄-
taz. ppositiōnū vitates. D

Per actū exercitiū sepe intelligit actus signat⁹. Itē
per res nomia rez: et nomia rez: q̄nqz attribuuntur
signis. D

Que cōueniētia z q̄lis sufficit et requirit ad abstra-
bendū cōceptū essentialē vel accidentalē q̄dditatiū
vel cōnotatiū late examinant. Jbidē qd tales cōce-
ptus significent. L. f

Item distinctiōe. xvij. q. vij. D

An q̄buscūqz indiuiduis spē differētibz dabilis est
cōueniētia maior essentialis eis adequata. f

Questio. iij.

Utrū oē gen⁹ diuidat in suas spēs p differētiā di-
uisiūas genēz z cōstitutiūas speciēz. A. B

Nō oē gen⁹ diuidit in suas spēs p differētiā diuisi-
ūas genēz z cōstitutiūas speciēz. A

Res simplex an sit diffinibilis diffinitione proprie
dicta. L

Conceptus speciei an sit ita simplex sicut pceptus
generis. L

Genus importat totum esse speciei. L

Questio. iij.

Utrum genus et differētia importent eandē rem
primo. D.

Differētia accipitur multipliciter. A

Jbi de differētia essentiali z accidentalī: et vñ sumit
quelibet eaz. B. B

Genus et differētia quomodo et vnde differēter
sumuntur. L

Significare primo qd est. L

Quo aliq differētia dī essentiali si nō est ps rei nec d
essentiali rei: z sic de cōceptu. L

Differētia sumi ab aliq p̄e qd est. B. L

Quo differētia aliqd distinguit ab alio. f

Ad quē sensum cōceditur spēs aliquā distingui ab
alia p dñam. f

Dñia an suat a materia z forma vel a forma tñi. B

Ben⁹ quō importat totā rē: et cū addit sibi differētia
an fiat nugatio. B

Quo gen⁹ z spēs distinguunt si gen⁹ totū fcat qd
spēs z multa alia. B

Questio. v.

Utrū deus possit diffiniri diffinitionē nō data p ad-
dicamentum. B. L

Diffinitio nō data p addicamētū accipit dupl'r. A.
Deus nō pōt diffiniri diffinitionē pprie dicta. B

Questio. vij.

In oī diffinitionē cōpletissima debet poni oēs diffe-
rētie essentialē cū suo genere gñalissimo. B

Differētie ordinātur dupl'r. A

Eiusdē p̄e esse due differētie cōuertibiles. B

Differētia nō est gen⁹ nec spēs: qz nō importat for-
maliter res totales: s̄z p̄es rez. B. fm Occam

Questio. vij.

Utrū solus deus sit immutabilis. B. f

Mutari accipit multipl'r. A

Et mutabile filiter. f

Scdm aliā et aliāz acceptionē mutari z mutabile
deus est simpliciter immutabilis z solus. Qñqz hoc
etiā cōuenit creature. B. f. B

Quo deus nō est mutatus localiter ex nom loci in
quō p̄aus nō fuit creatio. L

Quo differēter angelus est simplex: et de⁹ ac ania
rationalis. D

Simplicitas vñ cōuenit rei: et q̄ est multiplex sim-
plicitas. D

Quo de⁹ ē simplicissim⁹: z q̄ psonaz pluralitas z
cōstitutio earundē nullatenus repugnat diuine sim-
plicitati etiā simplicissime. Qz talisimodi simplici-
tas in nulla creatura repit. L

An ppter vitare pcessum in infinitū oportet pone-
re qualitatē siue creaturaz nulli⁹ receptiū actiue: s̄z
q̄ tm pōt recipi in alio. B

Distinctio. ix. Questio. j.

Utrū fili⁹ vere generet a p̄e. Rñsio q̄ sic: s̄z hoc so-
lum fide creditur. A

Impugnāt ratio Scoti q̄ pbare nitit pductionēz
in diuinis. B. L. D. rē.

Per rōnes formale qd intelligit: vel qd est aliquid
cōuenire alicui ex rōne sua formali. B

Producere noticiā genitā nō est de rōne formali in-
tellectus perfecti: sed cognitīue tendere in obiectūz.
L. D. L

Licet producere in genere non dicat imperfectionē
tamen producere noticiā sui perfectiā imperfe-
ctionis est. L.

Inuentarium libri primi

Questio. ij.

Utrum generatio in diuinis sit vniuoca vel equiuoca.

Generatio vniuoca et equiuoca in creaturis distinguuntur. A

In oi generante est considerare quid et quo: similiter et in genito. B

Generatio vniuoca in generatione accidentis vel substantiali que est. Et quot sunt gradus in eadem. B. L.

An eiusdem generationis possunt esse plures termini formales. Et de duplici acceptione termini formalis. L.

An paternitas et filiatio sint alterius rationis. D

Sic constituentia et constituta.

Que dicuntur esse eiusdem rationis. D

Non potest esse minor distinctio in constituentibus quam in constitutis. F

Generatio in diuinis licet nec sit simpliciter vniuoca nec equiuoca: magis tamen assimilatur generationi vniuocae. E

An quia constituentia sunt alterius rationis: oportet supposita constituta esse alterius rationis. F

An quia constituentia sunt primo diuersa: constituta etiam sunt primo diuersa. Que dicuntur primo diuersa. B

An aliqua esse eiusdem rationis vel primo diuersa competit eis mediate vel immediate solū. B

Aliqua predicata denominant ea quibus conueniunt tantum immediate aliqua quibus mediate conueniunt. B

Stat aliqua plus conuenientia magis differre quam minus conuenientia. F

Quomodo differunt esse primo diuersa et esse alterius rationis. B

Questio. iij.

Utrum generatio filij sit eterna. conclusio quod sic.

An in diuinis sit admittenda aliqua prioritas alia a positae duratiois. B

Pater est prior filio origine quod intelligitur. B

An sicut in diuinis conceditur aliqua prioritas ita sint concedenda signa prioritatis et instantia. zc.

Recitatur opinio Scoti et impugnatur a doctore et explicantur modi septem prioritatis. L. D. Per totam questionem. Et ostenditur qui ex eis habent locum in diuinis.

Ordinata secundum prius et posterius sunt in duplici differentia. E

Quibus ordinatis secundum prius et posterius correspondent aliqua signa prioritatis secundum que ordinantur: et quibus non. E. B. D

An essentia sit prior persona et proprietate relativa.

Inter spiratio actiua generatione actiua. zc. D

Qui modi prioritatis et posterioritatis reperiuntur in diuinis. F

Quis modus loquendi seruandus est in diuersis locis prioritatis. B. D

Pater prius creat filio: prius intelligitur pater quam filius quod sunt concedende. J

Ordinatis secundum prius et posterius quibus realiter correspondent aliqua extrinseca: scilicet que ordinantur secundum prius et posterius: his dumtaxat correspondent signa prioritatis et non alia. E. B

Distinctio. x. Questio. j.

Utrum voluntas sit principium productiuum spiritus sancti.

Recitatur opinio Scoti per certas propositiones in quibus probatur emanatio personarum in diuinis per propositiones. B. L. D. zc.

In summa deitatis essentia productio realiter est ponenda. probatio secundum Scotum. B

Inter due productiones in diuinis sunt possibiles. Probatio secundum Scotum. L. D

Dualitas diuinarum productionum infert trinitatem supposito. E. Probatio secundum Scotum.

Trium diuinorum supposito. vnus est producens tamen alium produces et productum: tertium productum tamen. Probatio secundum Scotum. F

Persona producens et producte distincte realiter in vna summa natura idemificant essentialiter. Probatio secundum Scotum. B

Licet inter supposita diuina nulla sit perfectio disparitas: est tamen inter eas ordo originis et prioritatis. D. secundum Scotum. probatur.

Voluntas est principium elicitiuum spiritus sancti. J.

Supposita productione in diuinis non potest sufficienter probari quod sint ibi plures productiones.

Aut dualitas productionum seu due persone et vna improducta: scilicet hoc est fide creditum. J

An voluntas inquit voluntas vel inquit infinita sit principium spirandi spiritum sanctum. R

An spiritus sanctus qui procedit actu voluntatis sit precognitus. R

Questio. ij.

Utrum spiritus sanctus libere producat. D. E

Quid est liber necessarium naturale. B

Principium naturale necessarium et liber a diuersis multipliciter notificatur. B

Agere naturaliter vel libere quid est. B. L

Inter producere libere quod est secundum Dyrum. L

Et quod concedit illa: Spiritus sanctus non producit a voluntate. Ibidem.

Non est inconueniens idem produci naturaliter / libere et necessario. D

Quod voluntas non potest peccare dicitur liberior voluntate potente peccare: Et de qua libertate loquuntur ibi doctores multiplex explicatur. E

Libertas conuenit rei perfecte in ordine ad id ad quod contingenter se habet. F

An libertas conuenit deo respectu superioris: et an repugnet necessitati. F

An libertas voluntatis sit quid distinctum a voluntate. F

Distinctio. xj. Questio. j.

Utrum spiritus sanctus procedat a patre et filio.

Conclusio fidei: Spiritus sanctus procedit a patre et filio: ostenditur contra grecos: quorum error explicatur auctoritate ecclesie et persuasione rationali. A. B.

Ad productionem amoris que requiruntur et sufficiunt. L

Quod temporum successu alia et alia in symbolis sunt posita de veritate fidei sine additione improprietati vel noue editione. D

Intellectus et voluntas non sunt in deo duo principia productiua ordinata inter se: neque sunt potentiue operatiue in deo: sed in creatura sunt operatiue et productiue. L.

in distinctiones eius

Non oportet tantā esse distinctionē in relatiuis si-
cut in cor-relatiuis. D

Questio. ij.

Utrū spūscētū posset distingui a filio si nō procede-
ret ab eodē: et q̄ multiplex potest esse intellectus hu-
ius questionis. B. D

Habēs aliquid reale sibi intrinsecum distinguit
per ipsum ab alia re nō habēte tale intrinsecum. B.
Item dis. ij. q. j. et. ij.

Filiatio distinguit a spiratiōe passiva realiter. B.
Quorū sunt relatiōes realiter distincte in diuinis /
tot sunt ibi p̄sone.

Nō sequit̄ euidenter: pater et filius et spiritus san-
ctus sunt tres p̄sone et vnus deus: ergo spūsanctus
pcedit a filio. L

Necessario sequit̄: spūscētū nō pcedit a filio: ergo
non distinguit̄ realiter ab eo. L

Lū in diuinis sunt quatuor relatiōes cur nō ponit̄
tur etiā ibi quatuor p̄sone: et penes quas relatiōes
distinguntur p̄sone. E

An illa rō valeat cōtra grecos: spūscētū nō pcedit
a filio: ergo non distinguit̄ a filio. D

Distinctio. xij. Questio. j.

Utrum pater et filius sint vnum principium spirans
spūscētū.

In patre et filio est vna spiratio actiua. B.
Lū spirare p̄mo et immediate p̄dicatur de cōstitū-
to qd nō est formaliter suppositū: quō etiā p̄dicatur
de patre et filio. D

Quare pater et filius dicunt̄ vnum principium spi-
rans spūscētū. B. L

Opinio Occā: an ille affirmatiue sint concedēde
suppositum cui p̄mo cōuenit spirare impugnat̄ a
Gregorio. L

Respōdet ad rōnes Gregorij. P.
Rūso fm Occā: an ille affirmatiue sint concedēde
pater et filius sunt vnus spirator: vnum principium
spirans. D

Sic de negatiuis nō sunt duo p̄cipia: nō sūt duo
spiratores. J.

Tres p̄sone sunt vnum principium creature: et sunt
vnum principium spūscētū: quomō in illis diuersimō-
de accipitur nomē principium. R

Quō verū est qd spirare dicit̄ de cōstituto quod
nō est formaliter p̄sona: cum actus sunt supposito-
rum. L

Quō cōceditur in diuinis esse quatuor cōstituta et
nō quatuor / s; solū tres p̄sonas. B

Suppositio terminorū in diuinis mediata et imme-
diata que est: et qui termini supponunt mediate vlt̄
immediate: si de cōstituto ex essentia et spiratiōe di-
citur spirare: licet nō sit formaliter suppositum qua-
re nō dicit̄ cōsimiliter de essentia generare. L

Pro essentia vel p̄sona in diuinis. D

De hoc ponunt̄ septem regule fm Lamera. Ibidē.
Aliqua distingui p̄sonaliter dupl̄r accipit̄: et quo-
rum est. U

Questio. ij.

Utrū pater et filius spirāt spū scētū inq̄tum sunt
vnū vel inq̄tum sunt distincti. D

Principium elicitiuū spūscētū est p̄cise voluntas diui-
na. B. Itē dis. vij. q. j. et. ij.

Quid intelli gūt doc. et scī p̄ amorē iocūdum / mi-
tuum / repensum. zc. quo se diligunt pater et fili⁹ spi-

rantes spūsanctū. L

Cum pater et spiritus scētū se diligunt amore essen-
tiali et cōmuni: quare nō ita pducunt aliam p̄sonā
sicut pater et filius se diligendo spirant tertiam p̄-
sonam. L

Spirare p̄mo cōuenit vni cōstituto et essentia et
spiratiōe actiua. L

Questio. iij.

Utrū p̄ter et filius spirant oīno vniformiter spiritus
sanctū. B

Dicit̄ vniformiter accipit̄ dupl̄r. B

Explicatur ad quē sensus pater et filius spirant vni-
formiter spiritū sanctū. B

Et resoluntur auctoritates scōp̄ q̄ vident̄ esse in
contrarium. L

An in aliquo sensu possit cōcedi pater prius origie
spirat q̄ filius. B

Distinctio. xij. Questio. vnica.

Utrū generatio filij sit spiratio. L. F

Difficile est p̄sonā emanatiōē explicare. B

Nec est a nobis p̄fecte cognoscibilis in via spūscētū
p̄cessio: seu generatiōis filij et spiratiōis spūscētū di-
stinctio. E

Generatio sumit̄ dupl̄r. B.

Imaginatio pulchra p̄ductiōis personarum in di-
uinis ex qua claret differentia generatiōis et spira-
tiōis. D. E

Spiratio spiritus scētū nō est generatio filij. F

Quō intelligit̄ oīa in diuinis sunt idē vbi nō obulat
relatiōis oppositiō. H

Generatio et spiratio actiue sumpta nō distinguit̄
tur realiter s; passiuē. F. H

Quare p̄ductio spiritus scētū nō est q̄ generatio. B.
Ad distinctionē realē relatiōū in diuinis qd requi-
ritur et sufficit. H

Distinctio. xij. Questio. j.

Utrū spiritus scētū cōpetat duplex p̄cessio tēporalis
et eterna.

Producere / p̄cessio tēporalis / p̄cessio eterna
quid est. B. J.

Item dis. xvj. q. vnica. B

P̄cessiōis tēporalis spūscētū notificatiō et explanatiō
quo ad singlas clausulas. L. D

P̄cessio an sit termin⁹ notionalis vlt̄ cēntial. L.
Illapsus sc̄ificatiuis qd est. L

Dona quare dantur a deo: ad quid: et quōtriplicia
sunt dona in quibus procedere dicit̄ p̄sona diuina tē-
poraliter.

Item de appropriatiōe donoꝝ ad p̄sonas diuinas
Et an in oī dono intellectus mittatur filius tempo-
raliter. D

Mittere p̄sonā diuinā ad hoīem qd est: ad q̄s p̄so-
na mitti dicit̄. D

An sit cōcedendū et ad quē intellectū q̄ est duplex
spūscētū p̄cessio: eterna et tēporalis. et q̄ vtraq; est
realis. L

P̄cessio tēporalis an sit res vna: absoluta vel
relatiua. E

Ad quem sensum quandoq; p̄cessio tēporalis ne-
gatur ab eterna. Et an differant p̄cessio tēpora-
lis et eterna. E

Questio. ij.

Utrū spūscētū detur in p̄sona pp̄ia vel tm fm do-
na sua. L

Inuentarium libri primi

Processio/datio/missio quō differunt. B

Dari quid est: et quō aliquid dicitur alteri dari. B

Itē spūscūs qñ datur creature rōnali.

Spūscūs nō dat in dono creato nisi solum charitatis. E

Et qre magis dicitur in dono charitatis q̄ i alijs. E

Lum de^o est vbiq; quomodo dicitur alicui de nouo dari. D

Et quō dicitur esse solum in bonis et nō in malis. Ibidem.

Quare deus nō acceptat hoīem sine spūscū datione et charitatē infusione. F

Distinctio. xv. Questio vnica.

Utrum quelibet psona possit mittere et mitti: p totam questionē.

Mittere mitti quid est: quomō differunt: quibz psonis conueniuntian sint notionalia vel essentialia. A. B. E.

An sicut mitti includit pducere: ita mittere includit pducere. E

Distinctio. xvj. Questio vnica.

Utrum psona diuina visibiliter mittat.

Missio tpalis et eterna/missio visibilis et inuisibilis quid est: quō differūt: quō fiūt: qd p hmoi missiones visibilem significat. A. B.

An missio visibilis spūscū semp significet gratiā tunc pmiū conferri et dari. B

Spūscūs in quadruplici specie apparuit: et quare hoc: quid significant hmoi apparitiōes multipliciter facit. B

Lur missio visibilis spiritus scī soluz in noua lege facta est christo et discipulis. E. E

Gratia christi quō redundat a chrō in nos et quomō ab aplis: quomodo in sacramentorum collatione. D.

An signa visa in missione spūscū fuere vere res vel apparitiōes tm. E

An inuisibilis missio spūscū requirat necessario pcedere missione visibilē: ita q nulli mittat inuisibiliter cui nō datur visibiliter.

Distinctio. xvj. Questio. j.

Utrū pter spūscū necesse sit ponere charitatē absolutā creatā: aīam formaliter informantē: ad b vt sit chara et accepta deo.

Animā esse gratā et acceptā deo qd est. A. B.

Cōplacētia dei in rebo est mltiplex: generalis et specialis: et illa triplex. B

De potētia dei absoluta pōt aliq̄s esse charus deo sine oī forma sibi inherēte: secus de potētia dei ordinata. D. L. M. N. D

Deus cōtingēter acceptat aīam ad vitam etiā quā cūq; forma supnaturali posita in ea. E

Gratia et charitas qñq; sumunt absolute qñq; cōnotatiue. F

An aliq̄s pōt esse charus et gratus deo sine oī acquisitione vel depditiōe q̄lratīs absolute et vbi lapsus temporis nō est in causa sine mutatione facta in deo vel aīa gratificata. B Item distinctiōe. xliij. quart. ti. q. xv.

An ad trāsitiū cōtradictoriōz sufficiat sola tpis trāsitiō aut potēntialis successio vel mutatio. B

Actus diuine cognitiōis necessario transit in omne cognoscibile. L

Potētia dei absoluta et ordinata quid est. D

Laudabile accipit multipliciter: et analiqd sit de se laudabile. Itē qd dicitur laudabile. J

Necessitas duplex cōditionata et absoluta. J

An aliq̄s pōt esse charus sine charitate. K

Quō de^o diligere nō diligētes se cōplacētia generalit: quō cōplacet in oī creaturā: in oī iusticia. zc. K An necessario diligit charitatē/iusticiā et habētes virtutes. Ibidem.

An actus eternus necessario transeat sup obiectū eternū sine cui⁹ picipatiōe nō pōt de nouo transire sup obiectū: et quō intelligit. L

An actus viatoris pōt ex charitate elici et nō ad premium acceptari. K

Obiectū est termin⁹ ampliatiuus ad quicq; tpa.

An actus eternus in deo/necessario transeat super obiectum. L

Actum transire sup obiectū qd est. L

Questio. ij.

Utrū aliq̄s actus pōt esse meritorius sine charitate formalr aīam informāte/late descendit q̄stio et cōcludit q sic p totā questionē.

Sine grā increata q̄ est spūscūs et volūtas diuina nullus actus pōt esse meritorius. B

Ad actū esse meritoriū: quāz circumscriptaz integritas requirit. B

Questio. iij.

Utrū de facto oī actui meritorio creata charitas p supponat. R nū q sic fm legē ordinatā. B. E

Quō intelligende sunt multe auctoritates scripturę que vident velle q merces debet opī et ita nō gratie: qd late examināt p multas argumētationes in oppositum. D. E

Ad meritū vite etne q̄ requirunt pncipalr et p̄cise. F.

Lur volūtas magis meret p grām q̄ sine ea. F

An act⁹ meritori⁹ et nō meritori⁹ sint eiusdē rōnis F

An ad actū meritoriū p̄supponit charitas: qz p̄cise est rō acceptandi actū illū. B

Actus meritorius an potius est a voluntate nra q̄ ex charitate. B

An hō q ad b̄tudinē naturalr ordinat possit eam ex naturalibz cōsequi. D

An act⁹ mag⁹ debet⁹ sit minus meritorius: et an de bitū minuit rōnē meriti. D

An operis difficultas et labor faciant actū magis meritoriū. D

An meritū zmēsurat p̄fectiōi charitatē an labori. D

An meritū etiāz attribuat actibz aliāz vtutū. D

Questio. iij.

Utrū charitas possit augeri: p totā questionē.

Argumētatio qd est. A

Recipe mag⁹ et minus duplr accipit. A

Forma habet latitudinē an sit vera. B. B

An aliq̄a forma suscipiat mag⁹ et min⁹: et ad quē intellectū hoc venit cōcedendū. B

Forma augmētāt an sit vera de rigore verborz: et ad quem sensum conceditur. B. B

Augmētatio est multiplex: intensiua et extēsiua.

Et illa duplex: cui addunt multe alie diuisiōes/acceptiones et augmentatiōes: et q̄tuplr fieri habet at augmētatio. zc. D

Aliquid fieri in instanti quid est. D

Utrum augmentatio sit species motus et alteratiō. B. J

Latitudo quid est: et q̄ est duplex: intensiua et ex

tenfina. **E**

Gradus quid est. **E**

Augmentatio continua potest fieri dupliciter. Et quid est aliquid continue successiue augeri. **E**

Propositiones plures ponuntur de formarum augmentatione: et subiecti qualitatius denominatione forma intensa vel extensa. **F**

An gradus qualitatius intensibilis possunt natura liter intuitiue videri. **H**. Item. q. vii. **A**.

Charitas augetur et potest augeri in tempore et instantanee. **B**. **H**

Charitas augmentabilis est a viatore per actus ex gratia procedentes meritoze. **H**. **J**. **K**

Charitas quod dicitur augeri: et ad quod sensum: et quomodo preexistens augetur et manet. **J**. **R**

Alterabile quid est et quomodo differunt ab augmentabili. **J**

Nihil dat quod non habet: quod conceditur. **J**

Non oportet denominationem consequentem alicui ratione forme etiam conuenire forme. **J**

An charitas possit minui sicut potest augeri: late exte ditur hoc dubium. **L**

Fervor charitatis quid est. **L**. **M**

An veniale diminuat charitatem. **L**

Et an fervor charitatis per peccatum veniale dimi nuatur ibidem. **L**. **M**

Comparando hominem cum veniali peccato ad aliquem sine veniali respectu dei: ceteris paribus an aliquis illorum sit plus charus deo quam alius. **M**

Questio. v.

Utrum charitas preexistens maneat in fine augmen tationis. Respondetur quod sic. **A**

Termini motus per se sunt impossibiles.

Et sunt non esse et esse eiusdem forme. **B**

Non semper generatio vni⁹ est corruptio alteri⁹. **B**

Item. q. vii. **J**.

In eodem subiecto potest esse charitas maior et chari tas minor: quia pars et totum. **B**

Nec non idem est magis et minus intensum. ibidem.

Magis et minus quod sunt contraria denominatione tm. **B**. Item. q. vii. **H**.

Questio. vi.

Utrum augmentatione charitatis aliquid realiter differens a priori sibi adueniat. Rursus quod sic. **B**

Differentia inter generationem et augmentationem: et quod generatio tripliciter accipitur. **E**

An omnes forme sint augmentabiles: et an aliqua forma substantialis creata vel creabilis.

Item an quantitas secundum unam opinionem sit augmenta bilis intensiue. **D**

Inter individua eiusdem rationis potest esse ordo perfecti onis essentialis. **D**

Nulla substantia per naturam est augmentabilis. **D**

Secus de potentia diuina de substantia creabili. ibi dem.

Questio. vii.

Utrum illud quod in charitatis augmentatione addi te sit eiusdem speciei specialissime cum charitate pre cedente separata ab ea. Rursus sic. **B**

An gradus charitatis superadditi possunt intuiti ue videri unus sine alio. **A**

Quod differunt augmentatio quantitatis ab augmen tatione qualitatius. **B**

Qua unione ununtur partes charitatis: an se to tis: et quod faciunt unum numero: et an duo accidentis so lo numero differentia possunt esse in eodem. **E**

Quomodo saluatur unitas speciuoca inter chari tatem magis et minus intensam. **D**

Quod et quod ex duobus in actu sit unum tertium. **E**

Quomodo accidentia/differentia numero faciunt vnum numero. **H**. **N**

Ad abstrahendum conceptum quidditatum communem quid requiritur. **K**. **D**. Item. dis. vii. q. ii.

An possibile sit duo accidentia numero differentia facientia tamen vnum accidens esse in eodem. **F**

Quomodo termini motus sunt incoposibiles. **H**

Item. q. v. **B**

An in augmentatione charitatis gradus maneat si mul et sibi inuicem coniungantur. **H**

An semper copositius sit minus perfectum minus co posito. **H**

Forma est simplex essentia quod conceditur. **H**

Charitas maior et minor ad quem sensum dicitur contrariari. **H**. Item. q. v. **B**

An quilibet forma et totalis et partialis denomiat subiectum: et qua denominatione. **H**

Albus est quod est: nigro impermixtus quomodo intelligitur. **J**

Album condensatum quando dicitur fieri magis album. **J**

An gradus successiue adgeniti sint accidentales pri oribus vel essentielles in augmentatione charitatis. **J**

An augmentatio est generatio. **J**

Et an vniuersaliter generatio vni⁹ sit corruptio al terius. ibidem. Item. q. v. **B**

An in augmentatione charitatis gradus sint eiusde speciei essentialis: et differant solo numero.

Species habent se ut numeri quod intelligitur.

An omnia individua eiusdem rationis sint eiusde per fectionis essentialis. **R**. Item. q. vi. **B**

Qua conuenientia essentiali et solum tali potest su mi conceptus speciuocus. **D**. **K**

Item. dis. vii. q. ii.

An oporteat omnia individua esse similia et in q. **K**

Questio. viii.

Utrum sit dare summam charitatem cui repugnet augmentari.

Augmentatio extensiva dupliciter accipitur. **A**

Augmentatio extensiva que et qualis procedit in in finitum per potentiam dei. **A**

Non est dabilis maxima aqua creabilis. **A**

Augmentatio extensiva per modum rarefactionis an procedat infinitum. **B**

Charitatem in infinitum augeri quid est. **B**

De intensione formarum in subiecto et extra subiectum: an possit fieri in infinitum. **B**

An finitum additum finitum faciat infinitum. **B**

An per diuinam potentiam potest charitas sine termino augmentari. **L**. **D**

An si de⁹ in qualibet parte proportionali hore produ ceret gradum charitatis: charitas in fine hore crea ta esset infinita: et si casus ille sit possibilis. **E**

Omnia a natura constantium determinata est quan titas quod intelligitur. **E**

Quantum est in potentia: tantum contingit esse in actu quomodo intelligitur. **E**

Inuentarium libri primi

An producere charitatē infinitā repugnet deo subiecto vel charitati. *E*
 An charitas Christi fuit simpliciter sūma creabilis et possibilis. *F*
 An deus potest omnia producibilia simul producere sicut potest omnia producibilia simul cognoscere: et unde est q̄ potest secundū et nō primū. *B*
 Distinctio. xviij. Questio vnica.
 Utrum donū dicat proprietatē personālē per totaz questionem.
 Donū et datum quō differunt: et q̄ tam donū q̄ datum dupliciter accipitur. *B. B*
 Imaginatio p̄cessiōis spiritus sancti virtute amoris producti. *B*
 An donū sit solū spūssancti an etiā filij aut p̄is. *E*
 Qui spūssanctus dicitur donari: an patri an filio an creature rationali et solū tali. *D*
 An donū sit p̄prietas personālis cōstitutiuā. *ff. E*
 Donū et donare distinguuntur formaliter. *E*
 Proprietas personālis sumit dupliciter. *E*
 An donū dicat respectū ad creaturā. *F*
 Sancti frequēter noīant noīa cōnotatiua creaturā et supponentia pro deo nomina relatiua. *F*
 Distinctio. xix. Questio. j.
 Utrum persone diuine sint fm magnitudinē perfecte equales. *D*
 Magnitudo vel magnū capitur quadrupliciter: et habent se illi modi fm̄ superius et inferius. *B. E*
 Quantitas est quadruplex. *A*
 An vna persona dicat equalis alteri propter vnitatem essentie vel propter realitatē relatiōis. *E*
 Equale v̄l inequale sumitur quadrupliciter: et sunt illi modi impertinentes ad seīuicem. *B*
 Magnitudo quomodo accipitur in diuinis a sanctis: an absolute an relatiue. *E*
 An idēp̄ritas / similitudo / equalitas importet aliā quam distinctionem in diuinis. *E*
 An equalitas sit relatiō fundata in vnitatē. *F*
 An equalitas personarū distinguatur a similitudine et idēp̄ritatē. *F*
 An concedi potest et ad quem sensum: q̄ aliqua magnitudo est in vna persona et non in alia. *B*
 Questio. iiij.
 Utrū q̄libet p̄sona sit in alia p̄ circūincessionē.
 In existētia vnius in alio est triplex. *B*
 Esse in alio per circūincessionē quid est. *A*
 Ad hoc q̄ aliqua mutuo sibi inexistant per circūincessionē plura requiruntur. *B*
 Pater est in filio per circūincessionē et quelibet persona in alia. *B*
 An esse in alio per circūincessionem conuenit p̄sonis ratione essentie vel relationis. *E*
 Habere aliqd p̄ductionē dupliciter intelligit. *E*
 An cōcedi pōt q̄ principiū est in principio. *E*
 Distinctio. xx. Questio vnica.
 Utrū p̄sonē diuine sint equales fm̄ potentia. *E*
 Potentia quid dicitur an sit respectu factibiliū ad extra: vel solū respectu producibiliū ad intra. *B. D*
 Omnipotentia quid dicitur: respectu quorū est: an respectu ad intra et extra. *B. B. D*
 Quid intellexerūt sancti per nomē potentia et omī potentia. *B*
 Et an sub potētia vel omīpotētia comprehendat̄ potentia generandi ad intra aut spirādi. *ibidē.*

Omnes persone diuine sunt equalis omīpotētie et potentie. *E*
 Equalitas que est in deo quid est: et quomodo dicitur esse in deo. *D*
 Cum potentia generandi non sit in filio: que tamē videtur esse potentia: quomodo filius dicitur equalis potentie cum patre. *D*
 An posse generare sit posse. Et potentia generandi sit potentia. *D*
 Potentia et potentia generandi sunt termini disparati. Nec vnus est inferior ad aliū. *E*
 Via q̄ habet p̄ habet et filiū quō intelligit. *E*
 Distinctio. xxi. Questio vnica.
 Utrū hec sit cōcedēda: solus pater est deus. *D*
 Solus accipitur cathegorematicē et syncathegorematicē. Et hoc dupliciter: exclusiue et p̄cisiue. *A*
 Solus possumus a parte predicari accipitur quandoq̄ ac si ponatur a parte subiecti. *B*
 Solus fm̄ multiplicem acceptionem reddit p̄positionem multipliciter exponibilem. *B*
 Solus fm̄ multiplicē acceptionē potest addi v̄l nō addi terminis cēntialibus aut notionalibus. *tc. E. D*
 Solus pater est deus an sit et quō cōcedēda. *D*
 Qñ valet hec regula arguēdo ab exclusiua ad vniuersalē in terminis trāsp̄positis est bona p̄na. *E*
 Distinctio. xxij. Questio vnica
 Utrū viator possit aliqd nomen imponere ad significandum distincte diuinā essentiā. *E*
 Nominū quedā significant res: quedā voces v̄l scripta: quedā conceptus mentis. *B*
 Signum prime impositionis et secunde impositionis quid est. *B*
 An vox significat conceptū mentis. Et quid significat conceptus mentis. An vox aliquid significet sine conceptu mentis. *B*
 An illud primo significetur per vocem: qd̄ primo per vocem apprehenditur formato cōceptu. *B*
 Nomē significare aliquid distincte multipliciter intelligitur. *B*
 Utrum viator pōt imponere nomen ad significandum distincte: qd̄ non pōt distincte intelligere. *E. D*
 Stat nomen scienti ei⁹ impositionē aliqd distincte representare q̄tum est de se: et tamē audientē nō distincte intelligere: qd̄ distincte non representat. *D*
 Exprimere rem distincte intelligenti quid est. *D*
 Utrū vox nō significat sine cōceptu: quō potest nomē distinctius significare q̄ possum⁹ cōcipere. *D*
 Possumus distinctius loqui de re q̄ eam intelligamus. Sic et distinctius amare q̄ intelligere. *D. F*
 Cognitio distincta et cognitio distincte significans quomodo differunt. *E*. Item dist. iij.
 Deus quomodo dicitur ineffabilis. *F*
 Quō deus verius cogitatur q̄ dicitur. *F*
 Distinctio. xxij. Questio vnica.
 Utrum nomen persona sit terminus prime vel secunde intentionis. *E*
 Individuū suppositum persona quomodo se habet adinuicem. *B*
 Individuū quid est. *B. A*
 Suppositum quid est. *B*
 Persona quid est. *E*
 Differunt intentio prima et secunda. Et nomē prime vel secunde intentionis. *D*
 Persona quō est vnū per se cum includit mltas ne-

gationes. §

An omne illud sit secūde intentionis: in cuius qd no
minis ponitur terminus secūde intentionis. §. E

Quot modis dicitur vnū oppositorū: et reliquum
quō conceditur. B

Distinctio. xxiij. Questio. j.

Utrū vnitas qd dicitur vnus sit aliqd additū deo.
Vnū quid dicit et quō negat multitudinē: et qd mul-
tipliciter accipitur. A. E. B

Accidens capitur dupliciter/realiter et logicaliter. B

An vnū importat accidens supadditū rei: an dica-
tur terminus accidentalis. E

An vnū predicet primo vel secūdo modo per se de
qualibet re vna. E

An vnū et ens differūt. §

An illa sit vera circūscribendo oēm intellectū ex na-
tura rei: cuiuslibet cōpetit alterz cōtradictoriorz. D

An sicut concedit qd circūscripto oīi intellectu res
sit talis: ita concedendū sit/ tale predicatum dici de
re sine intellectu. D

Questio. ij.

Utrum trinitas personarū sit verus numerus.

Numerus essentialis/accidentalis/mathematicus
quid est. B

Numerus numerans/numer⁹ numerat⁹ qd est. E

Numerus numerat⁹ multipliciter accipit et qd cōdi-
tiones requiruntur ad eundem. E

In diuinis est numer⁹ large sumptus: nec addit ali-
quid personis numeratis. D

Quō est idem numerus decem hominū et decem an-
gelorum. B

Uū oīs numer⁹ sit maior sua parte: quō in trinitate
simplicissima est numerus. E

Quō excusari pōt opinio mgti qua dicit terminos
numerales in diuinis nihil ponere/sed negare. §

Distinctio. xxv. Questio vnica.

Utrum persona in diuinis dicatur fm substantiam
vel relationem.

An a tribz personis possit abstrahi aliquod cōmu-
ne eis vniuocū. E

Cōmune cōmunitate reali et logicali quid est. A

Differūt cōmune et vniuersale. B

Persona quid significat primo. B. E

Et an sit vniuersale siue cōmune ad personas diui-
nas et creatas. E. D

Persona est cōmune vniuocū personis increatis et
creatis. E

An conceptus abstractus a personis diuinis distin-
ctus cōrpondeat nomini psona qd nos habemus. D

Dicit fm substantiā dupliciter accipit. E.

Persona an dicat relative ad aliud. B. Item an di-
catur fm substantiā. ibidem.

Termini significātes relatiōes sunt multiplices. §

Distinctio. xxvj. Questio. j.

Utrum persone diuine cōstituant et distinguantur
per relationes originis.

De psonarū cōstitutiōe plures sunt opi. do. et videt
illa materia plus eē vbalis qm realis. A. B. et c.

Cōstitutiō psonarū nō repugnat simplicitati: nec ali-
quid cōstituentiū est simplici cōstituto. E. §. D

Item dis. viij. q. vij. Item dis. ix. q. ij.

Personā cōstitui in diuinis ex essentia et relatione
quid est. §

Relationi in diuinis multa singularia attribunt

que non sunt in creaturis. B. D

Referri formaliter et denotatiue quid est. J

Referri realiter dupliciter accipitur. P Ibi qd
est referri realiter.

In diuinis ponende sunt relationes reales. K

An idem constituit se realiter. P

Relationi in diuinis non repugnat constituere sup-
positum vel personā. A

Quō suppositū dicit cōstitui relatione/cum sit pri-
mum relationi et referat relatione. N

Quō proprietates constitutivae idemprificatur sup-
posito constituto. P

Contra personarū cōstitutiōe quadruplici via ar-
guitur: et soluitur rōnes multe. Q. R. S. I. U

An oīs relatio sit incōmunicabilis. Q.

Et oīs quidditas cōmunicabilis. ibidem.

Quidditas est duplex scz logicalis et realis. Q.

An sicut conceditur qd idē non gignit se: ita nec idē
constituit se. P

Idē accipit esse a se formaliter/§ nō pncipiatiue. P

Per rōnem formale quid intelligit. Q

An relatio sit formaliter infinita. Et qd infinitū ac-
cipitur dupliciter. Q.

Non est inconueniens ex simpliciter impossibili se-
qui contradictoriā. Q

Quō relatio facit per se vnū cum essentia. R

Inter suppositū et naturā qualis distinctio in crea-
turis et in diuinis. R

An sit maior idēpitas nature create ad suppositū
suū qm nature diuine ad suū. R

Generatio seu relatio in diuinis nō est res minime
entitatis: et qd est ad personā filiū. S

Ad relationē non est motus quō intelligit. S

Et de quibus loquit pbus.

Relatio sub qua rōne cōstituit vel essentie vel vt di-
stincte ab essentia. I

In diuinis idē ē origo relatio/proprietates/relatiua. I

An relatio presupponit actū notionalē tāqz fun-
damentum. I

An potest concedi qd in diuinis sunt quattuor rela-
tiones: aut plures res qm tres. I

Questio. ij.

Utrū psonae diuine cōstituant et distinguantur per
relationes sub ratione relationis vel alia.

Origō et relatio nō distinguūt ex natura rei. B

Generare nō presupponit suppositū/§ cōstituit. B

Tam origō qm relatio constituit et distinguit perso-
nas. B

Distingere et constituere de quo predicatur cū no-
ta reduplicationis.

Sub ratione quādoqz accipit reduplicatiue: quan-
doqz exclusiue. A

Propter diuersam fabricationem intellect⁹ nō pos-
sunt de eadem re dici alia et alia predicata realia. A

Deus et deitas nō significant omnibus modis idē
nechomo et homines. B

Questio. iij.

Utrum omnes relatiōes diuine sint cōstitutiue p-
sonarū. per totā questionē.

Cōstitutiū accipit dupliciter. A. Item q. j.

Spiratio actiua nō est aduēctia persone/sed cum
paternitate et eēntia psonae p̄is cōstitutiva. B. E. D

An cōstitutiū ex essentia et paternitate sit suppo-
situm formaliter. E

Inuentariū libri pmi

Spiratio actiua an sit cōstitutiuā psonē. D

Distinctio. xxvii. Questio. i.

Utrum in eadem persona sint plures proprietates: De nullis que sunt idem realiter p̄dicatur plura vel plures. Unū z plura opponuntur /z non predicantur de eodē in eodē sensu. B. Etia cum quacūq; determinatiōe cathegorematica. B.

Paternitas z spiratio actiua non sunt plures relationes. B.

Necessaria z paternitas plures res. L.

Non semp distinctis correlatiōib; distincte correspondēt relationes. L.

In diuinis non sunt quattuor relationes: z ad quē sensum quādoq; concedit. L.

P̄nitās z spiratio actiua distinguuntur formalit. L.

De distinctis formaliter nunq; concedendum est q; sint plures res. L.

Essentia generat an sit concedenda. Et quō differenter predicantur generat generare paternitas. D.

Questio. ii.

Utrum verbū intellectus creati sit v̄a qualitas subiectiue producta in mente.

Verbū accipit multipliciter a b̄o Aug. A. B.

Loquit quis qñq; ad se / qñq; ad alit. L.

Dicere quid est: sit qd est loq. L. Itē. q. iij. f. B.

Ad verbū mētale quot requirunt cōditiōes. D.

Memoria dupliciter accipitur. L.

An ois actualis cognitio in nobis sit verbū. D. B.

An omne verbū nascit de scientia z precedat actus appetitus. Itē an ois actus primus sit verbū. B.

Questio. iij.

Utrum solus filius sit verbū in diuinis.

Opi. petri aureoli quid sit verbū. A.

An inter cognitiōē z rem cognitā ponendū sit ali quod mediū in esse reali vel obiectiuo. L.

Quō saluatur experientie de baculo qui videt fractus in aqua. De colore vario in collo colūbe de motu arbor in litore.

De imagine in speculo: z ita cōsiles multe. L.

Motus an videatur: z quid est. L.

Quō ostendit in diuinis vere esse verbū z realiter / non transumptiue. D.

Sapiētia filiū imago: v̄bū quō differūt. D. L.

Verbū quid est. J.

Verbū in diuinis quid est z quō notificat. L. J.

Dicere multipliciter accipit a sanctis: z quibus p̄sonis conuenit. f.

Dici multipliciter accipitur. B.

An verbū sit purū notōiale in diuinis z soli filio cōueniat. D. R.

An verbū connotet creaturā seu importet respectū ad creaturam. J.

Verbum importare respectū ad creaturā quid est z quō intelligitur. J.

Nomē filius non connotat respectū ad creaturam sed nomen verbum. J.

Quāq; nō distinguantur verbū z filius: neuter tñ terminorū est alteri synonymus. J.

Quare potius nomē secūde persone connotat creaturam q; nomen alterius persone. R.

An omnis intellectio in diuinis sit verbū vel solum intellectio genita. R.

Quō v̄bū dicit nasci de oib; cognit? sciētia p̄is. R.

Distinctio. xxvii. Questio vnica.

Utrum innascibilitas sit cōstitutiuā patris p̄prietas. Quid est relatio in diuinis: z cur sic dicit: qd notio: z cur sic dicit: z quō distinguit a relatione. D.

Item cur relatio dicit p̄prietas. ibidem proprietates accipitur tripliciter. A.

Innascibile innascibilitas dupliciter accipitur. A.

An paternitas sit innascibilis. B.

Distinctio formalis quid est. B.

Propter solā dis. formalē nō ponit in diuinis pluralitas simplr vel cū addito de virtute sermonis. L.

Essentia et pater distinguuntur formaliter: ad quem sensum conceditur. L.

In diuinis quēcūq; fuerint nō sunt plura tribu. D.

Notio z relatio in diuinis quō distinguunt. L.

Ad quē sensum cōceditur in diuinis esse duas emanationes tres personas totidē p̄prietates. Itē q̄r tuor relationes / quinq; notiones attributa multa cōsimiles propositiones multe resoluantur ad p̄m z catholicū intellectū. ibidem. D. L.

Distinctio. xxix. Questio vnica.

Utrum p̄ncipiū vniuoce dicatur de omnibus illis in deo de quibus predicat.

Vniuoce accipit multipl. A. Itē dis. ij. q. ix.

Signū significare plura vno conceptu quid est. A.

Vnitās conceptus quō cognosci pōt q est pluriū. L.

Quō scit an terminus in quid nois positus sit vni uocus vel equiuocus. D.

In genere latet mltre equuocatiōes quō intelligit. A.

An z qñ sola spēs specialissima dicit vniuoce. A.

Vniuocatio vocis imposita quō cognoscit. D.

Coniunctio copulatiua vel disiunctiua non debet ingredi diffinitionem. D.

Distinctio. xxx. Questio. j.

Utrum omni auctoritate seclusa facilius negari possit omnis relatio esse aliquid a parte rei quōcūq; ab absoluto vel absolutis distinctū per totā questionem ostendit pars affirmatiua quesiti esse vera. Abstracta relatiua quid dicitur: pro quo supponit: z quid est relatio. D. De hoc latius in. ij. dis. j. q. j.

Questio. ij.

Utrum per rōnem naturalē probari possit sex p̄ncipia importare respectus extrinsecus adueniētes absolutis distinctos. A. z. per totā questionē.

Ad verificationē transitus cōtradictoriōz quid requiritur. B. Item dis. xvij. q. j. B. D. Et dis. xiiij. q. ij. Itē in. iij. dis. xiiij. q. j. B.

Questio. iij.

Utrum de intentione phi fuit ponere quemcūq; respectum a parte rei distinctū ab omnibus absolutis per totam questionē.

Termini absoluti sunt triplices. B.

Termini relatiui qui sunt. L.

Res quō dicit esse in predicamēto. L.

Questio. iij.

Utrum fm rei veritatem sit ponendus aliquis respectus ab absolutis distinctus per totā questionē: z admissis relationibus in diuinis ponit conclusio in creaturis: z pro parte negatiua arguitur multipliciter per totam questionem:

Vnio forme vitalis cum materia quid dicit. B.

Vnio forme non vitalis cū materia qd dicit. D.

Vnio accidētis z subiecti quid dicit. J.

Vnio partiu in continuo quid dicit. R.

Vnio humanitatis cū v̄bo qd dicit. A. Et q; diffi.

ale est hanc unionē explicare. **2. M. R**

Unus quid est: quod tripliciter accipitur: que est ratio
vni⁹ p⁹ se. **M. N. O.** Et cuiusmodi unioni potius assi-
milat^r vniō incarnationis: s^m Alexan. et Sco. Ibi de
magna dissimilitudine tē. **P. rē.**

Unio hypostatica quid dicit. **Q. R.** ibidē q^d nō ipor-
tat aliquā entitatē respectuā s^m absolutā. **Q. R. S**
Que est differentia opⁱ. ponentis unionē esse quali-
tatem absolutā ab ea que ponit unionem esse entita-
tem relatiuā. **S**

Opⁱ. Breg. de arim. de vniōe hypostatica quid di-
cet. **A. U. X**

Questio. v.

Uter relatio t^palis dei ad creaturā sit relatio real^r.
Differentia inter relationē realē et rationis. **A**

Et q^d relatio realis tripliciter accipitur. **D**

An relatio realis sit ad nō ens. **B**

Terminus relationis an sit absolutū vel relatiuū. **C**

Aliquid dicitur tēporale dupliciter. **E**

Distinctio. xxxi. Questio vnica.

Utrum idempritas/similitudo et equalitas in diui-
nis sit relatio realis.

An idempritas/similitudo/equalitas in deo distin-
guantur: et an sint termini synonymi. **A**

Quid est illa relatio realis que est similitudo/equa-
litas/idempritas in diuinis. **E**

An idempritas/similitudo/equalitas sint relatio-
nes rationis. **B**

An sic bene dicit^r q^d relationes in diuinis pullulāt
in essentia dei: et oriunt^r ex natura rei. **E**

An idempritas numeralis sit relatio realis ex natu-
ra rei sine operatione intellectus. **D**

An relatio vel relatiuū supponat^r pro terminis vel
rebus. **E**

An hec sit concedenda: equalitas est in patre ad fi-
lium. **F**

Et si appropriat^r p⁹ eternitas: filio spēs. **ff. vsus.**

Item patri vnitas: filio equalitas. **ff. cōcordia. B**

Distinctio. xxxij. Questio. i.

Utrum pater sit sapiens sapientia genita.

Quādo nōia essentialia possunt trahi in locutioni-
bus ad suppositionē personālē. **A**

Ingenitū sumitur dupliciter. **A.** Sicut et sapientia
ingenita. **D**

Diversi modi loquēdi doc. de veritate illarū pater
est sapiens sapientia genita vel ingenita: sic de filio et
spūs scōs cōsiles formari possent p^positiones. **B. L. D**

Et ponunt^r de hoc aliquot p^positiones.

Sapientia ingenita dupliciter accipitur. **D**

Quomodo illa concedit^r pater dicit verbo: et nō illa
pater sapit verbo. **E**

Dicere accipit^r mltipl^r. **E. Itē. s. di. xxvij. q. ij. z. iij.**

Questio. ij.

Utrū pater et filius diligūt se spūs sancto.

Volūtas diuina non distinguit^r ab essentia. **A**

Charitas/amor/dilectio p^priē sunt termini essen-
tiales: capiuntur tamen quādoq^d personaliter. **A**

Quō spūs sanctus dicit^r nexus patris et filij. **A**

Quō pater et filius diligunt se spūs scōs. **L**

Sapere an semper accipitur pure essentialiter s^m
vsum sanctor⁹: sic de diligere quō solet accipi. **B**

Quō dicit^r aliquid esse in diuinis q^d necesse purū et
sentiale nec notionale. **D**

Distinctio. xxxij. Questio vnica.

Utrum proprietates diuinae sit realiter tam essentia
q^d persona. Hoc est vtrum cōstitutētia p⁹sonā sint ab
essentia realiter distincta. **B. E**

Proprietates accipiuntur dupliciter. **A**

Distinctio. xxxij. Questio vnica.

Utrum persona sit realiter essentia diuina. **A**

Distinctio. xxxv. Questio. i.

Utrum in deo sit sciētia ex natura rei. Responso q^d
sciprobatur auctoritate et ratione.

Scientia dupliciter accipitur. **A.** Itē. q. ij. plo.

Immaterialitas non est causa quare aliquid est co-
gnoscitiuū. **A**

Predicatiū simpliciter perfectionale quid est: seu p⁹-
fectio simpliciter. **E**

An intellectus et sciētia predicant^r quidditatiue de
deo vel per modū differētie. **D**

Multa ex vsu loquentiū conceduntur in certis ter-
minis: et in similibus non conceduntur. **D**

Quomodo conceditur in deo v^t in diuina essentia
esse scientiam. **E**

An sicut conceditur in deo esse scientiā. Ita concedi
posset in deo esse habitum. **E**

An inter volūtatē diuinā/intellectū/sciētiā et essen-
tiam sit aliq^ds ordo: et ex cōsequēti distinctione. **f. S**

An illa maxima sit vera: quēcūq^d ordinē habet aliq^d
si essent distincta realiter/eundū habent cum non di-
stinguuntur realiter. **f**

Distingui ratione dupliciter accipitur. Et ex h⁹ cla-
ret quomodo intellectus diuin⁹ et sciētia diuina di-
cunt^r distingui ratione. **B**

De quibus proprie dicit^r distingui. **B**

Quō intelligit^r realiter idē distingui rōne. **B**

Questio. ij.

Utrū deus intelligat omnia alia a se distincte.

Deus intelligit se summe et perfectissime. **E**

Intelligit quoq^d omnia alia a se distincte: ibidem.
Opinio Averrois recitatur et impugnatur de cogni-
tione dei. **A. B**

Utrum intellectus creat⁹ scipso intelligat sine alio
representatiuo: seu an s^m se sit actualis vel potētiā.
Et si intellect⁹ noster indigeat aliquo actuante ad co-
gnitiōē habendā. **D. E**

Quō deus vnica simplici cognitione cognoscit oīa
continentē in se cognitiōes omniū. **E**

Quō deus cōtinet eminenter perfectionē oīs crea-
ture. Et tamen non est asinus vel leo. **E**

Questio. iij.

Utrum essentia diuina sit p⁹mū obiectū intellect⁹.
Multiplex est primitas obiecti cognoscibilis. **A**

Item dist. iij. q. i. Itē dist. ij. q. iij.

In diuinis nō est ordo p^pectiōis/sed originis. **B**

Qua primitate essentia diuina solet dici p⁹mū ob-
iectum intellectus. **L. D. E**

Ad quē sensum potest cōcedi q^d virtute essentie in-
telligitur creatura. **f**

An obiectū p⁹mū primitate adaequationis intelle-
ctus diuini sit aliquod cōmune. **E. f**

An intellectio diuina depēdet ab intelligibili et in-
tellectu. **f**

Obiectū adequatū quid est. **B. Itē dist. iij. q. i.**

Questio. iij.

Utrum ad hoc q^d deus intelligat omnia alia a se di-
stincte/requirant^r necessario in eo distincte relatiōes
rationis ad sua intelligibilia. **L**

Inuentarium libri primi.

Relatio rationis multipliciter accipit. **A**
 Relatiuū rationis est duplex. **B**
 An deus ab eterno referat ad creaturā. **D**
 Aliqd referri ad aliud multipliciter pōt intelligi. **D**
 An hec sit vera ab eterno in mente diuina deus intellexit creaturā. **D**
 An relatio illa qua de⁹ vt intelligens refert ad creaturam sit realis vel rationis. **E**
 Quō essentia que est eadē ratione potest representare plura distincte. **F**
 Quō cognoscens assimilatur cognito. **F**
 Questio. v.
 Atq; de⁹ intelligat oīa alia a se p ideas ear. **D**
 Idea grecū nomē est: vñ z a q̄ introductū. **A. B**
 Opt. Marsilij de ideis: q̄ creatura nō est idea / sed eētia siue cognitio diuina. Q; q̄ in deo nō sunt plures idee. **D. E**
 Plures ideas esse in deo intelligit dupliciter. **E**
 Quid est esse multa obiectaliter. **E**
 Opt. Occā de ideis. Quid dicit nomē idea: q̄ nō habet quid rei: nec significat p̄cise vñū. Quid est eis quid nois: qd̄ idea nō est diuina essentia: nec est respectus quidā: nec est quid aggregatū ex essentia diuina z respectu immutabilitatis: sed est ipsamet creatura cognita. **F. B. H. zc.** per totū.
 Idee quō sunt in deo an realiter / an obiectiue tm̄: quōz sunt idee / an omniū rez / an genēz z specierū / an materie z forme / an negationū z mali culpe. **K**
 Opt. petri Lamer. de ideis. Quid dicit idea fm̄ Occam et q̄ alique idee idēp̄ficant realiter essentie diuine alique nō. **L. M**
 Ad quē sensum dicitur deus intelligere aliqua per ideas. Quotupliciter accipitur lē per. **N. O.**
 Que est necessitas ponendi ideas. **P**
 Impugnatio opt. pe. de ideis. **P**
 Ad quem sensum conceditur q̄ idee sunt forme p̄cipales eterne non intereunt / non oriuntur immutabiles: z q̄ earum visioe anima sit beata z similia multa. **Q. R. S. I**
 Eternum dupliciter accipitur. **R**
 An possit concedi illa z ad quē sensum creature sunt eterne. **R. S**
 Item idee vere sunt ibidem:
 Idea est terminus ampliatus. **S. I**
 Quō cognoscit ideas anima sancta z beata. **S**
 Quō visione ideaz anima sit extēsiue beata / immo beatissima: licet non formaliter. **T**
 Nomen causa quandoq; sumit multū large: z p̄ q̄bus. **I**
 Et quomō idea est quinta causa fm̄ Sene. ibidem
 Antichristus est idea quā valet. **I**
 Quomodo non cognitis ideis sapiēs nemo esse potest. **I**
 Deus cognoscit creaturā per ideā quō intelligitur: z quō deus operatur seu cognoscit per ideā. **I**
 Idee sunt. i. cognoscuntur. **I**
 Idee sunt in deo. i. cognoscuntur a deo. **Q. S. I**
 Qñ res debet vocari idea: vel qñ fm̄ eā iam aliqd̄ producitur actu vel potētia. **U**
 An eorum que nec sunt / nec fuerunt / nec erunt: sed esse possunt sit idea. **X**
 Omnia sunt in deo viuunt in deo zc. quomodo intelliguntur. **I**

Questio. vi.

Utrum idee in mente diuina sint practice vel speculative. **A**

Practicū et speculatiuum sunt differentie cognitio num adheſiuaz. **A**

Licet nulla noticia practica sit speculatiua: tamen aliqua praxis est speculatio. **A**

An scientia dei respectu factibilium sit practica vel speculatiua. **B**

Quis actus voluntatis elicitus est primo praxis. Et quō intelligit q̄ act⁹ volūtatis ē pmo praxis. **B**

An volitio diuina sit praxis. **B**

Idee in mente diuina nec sunt practice nec speculative. **E**

Noticia agendorū in mēte diuina per ideas est practica. **L. E**

Creatio cōseruatio / remūeratio sūt p̄res diuine. **B**

Et q̄ res est illa praxis / an deus / an creatura. **D**

Et an q̄libet creatura pōt dici praxis diuina. **D**

An noticia ideoz sit practica vel speculatiua. **F**

Noticia artis diuine est practica. **F**

Distinctio. xxxvj. Questio vnica.

Atq; pfectioes creaturaz in deo cōtinent ab eterno distinguant inter se realiter z a diuina essentia.

Quō pfectioes creaturaz continent in deo pfectio haliter z eminenter / exemplariter z intelligibiliter / virtualiter et causaliter fm̄ opt. cōmunē. **A.**

Quō pfectioes creaturaz cōtinent in deo. **L. D**

Perfectio creature saltem essentialis z non partialis non distinguitur a creatura. **E**

Idem est dicere perfectiones creaturaz cōtineri in deo et creaturā contineri in deo. **E**

Contineri in deo obiectiue / virtualiter / eminenter quid est. **D**

Quid importat in cū oīa dicunt esse in deo. **E**

Quō perfectiones creaturaz distinguunt ab eterno a deo z inter se. **E**

Esse capitur tripliciter. **F**

Esse cum diuersis casibus construi solet: z fm̄ hoc diuersimode accipi. **F**

Quō accipitur lē esse in illa / esse representatū creature est idem cum deo. **B**

Esse representatū / z representatū esse idem sunt.

Esse cognitū ab eterno quid est. **H**

Sancti mltas ponūt locutiōes metaphoricas. **I**

Et que est huius ratio.

Creatura in deo est creatrix essentia: quam valet. **J. K**

Quō intelligenda sunt illa dicta sanctorū qd̄ factus est in ipso vita erat zc.

Omnia sunt in deo. Item ostendam tibi omne bonū. Item ero omnia que ab hominibus honeste desiderantur. Item numeri sunt in monade. Item creature sunt in deo. Item omnia continentur in deo. Item linee vniuntur in centro. Item deus est viuentiū vita z similia multa. **K**

Distinctio. xxxvij.

Utrum esse vbiq; z in omnibus rebus per essentias presentia / potentia sit propriū soli deo.

Triplex est dei in creaturis existentia. **A**

Quō vñū inest alteri per potentiam / presentia z essentiam. **B**

Triplex aliquid contingit esse in loco scz cōmensuratiue / diffinitiuē et repletive. **E**

Quō deus est in omnibus rebus per potentia pre

sentiam et essentiam. D

Quo deus est in omni loco repletive. D.

Esse in omnibus rebus creatis alijs a se essentialiter potentialiter et intelligitur dupliciter. F

An ex hoc quod deus est in omnibus rebus per potentiam sequatur ipsum esse ubique per essentiam. E

An deum esse ubique sit proprium deo. F

An oportet semper moueri esse cum motu. E

An deum esse ubique conueniat sibi necessario et semper ab eterno. B

Ad quem sensum vniuersale dicitur esse ubique. B

Quo deus immutabiliter dicitur esse in loco nouo in quo prius non fuit. B

Distinctio. xxxviii. Questio unica.

Utrum deus habeat scientiam determinatam et necessariam omnium futurorum contingentium. J. K. L

Contingens quid est. A

Contingens ad vtrūlibet cur sic dicitur. B

Voluntatem contingenter causare quid est / pulchre explicatur. E

Non est idem contingenter verum et determinate verum. L. N

Aliquid esse in aliquo instanti et posse non esse in illo instanti tripliciter intelligitur. B

Quo ostendi potest vel argui res contingencia. E

Quo et unde contingat in rebus contingencia. F. B. H

Contingencia effectus presupponit libertatem agentis. F

An libertas cause secunde sufficiat ad saluandam contingentiam. B. H

Libertas sine contingentia cause seu potentie actiue in quo precise consistit. D

Omnia et singula cognoscibilia deus cognoscit cognitione infallibili et determinata. J

Contra hanc propositionem multa deducuntur argumenta. S. Et solvuntur ibidem. S. I. U

Deus certitudinaliter / infallibiliter et euidenter scit omnia futura contingentia: de modo vero quo sciat varie recitantur opiniones. J. K. L. Et de hinc adducitur opinio Occa tanquam planior et facilior. M

Contingencia in rebus productis dependet ex libertate arbitrii productoris. Contra hanc propositionem multipliciter arguitur et solvuntur rationes. B. B

Infallibilitas cognitionis diuine non repugnat contingentie creature. Contra hanc propositionem adducuntur auctoritates et rationes solvuntur. B. B. C. C

Habere scientiam determinatam de futuris contingentibus dupliciter accipitur. N

Quo deus habet scientiam determinatam de futuris contingentibus. N

Quo hec regula Occa propositio de presenti semel vera habet vnam de preterito necessariam concedit cum impugnatione domini Lamer. M. D

Quo posita infallibili res cognitione euentuum futurorum potest stare eorumdem contingentia. P

Quo in sola diuina cognitione et volitione est potentia ad oppositum sine successione. P

Deus non cognoscit pactum intellectus productum / sed sua immutabili essentia. P. Nec patitur medium. D. D

Quatenus deus infallibiliter cognoscit futurum contingens / tamen non necessario cognoscit. P

Quantumcumque deus sciat de futuris contingentibus que pars contradictionis erit vera vel falsa / tamen hec non est necessaria; deus scit quod hec pars erit

vera et. P

Eum deus omnia cognoscit vtrum intuitiue vel abstractiue cognoscit. Q

Quo deus dicitur res cognoscere in sua essentia et quo in speculo diuine essentie relucent omnia. Q. D. D

An deus sit prescientia omnium futurorum contingentium. K

Deum prescire quid est. ibidem.

Futura contingentia sunt duplicia. R

Infinita cognoscit deus plura; vide de cognitione diuina: Quo ad partes omnes continui: quo ad partes proportionales: et an tamen potest producere simul quantum cognoscit producibile. S. I. late examinat hec materia infinitatis cognitionis et productionis diuine. S. I. U

An deus cognoscit vniuersalia complera impossibilia. A

An sit aliqua vicissitudo in diuina cognitione. Nec propositio late examinat et solvuntur rationes. X

Cognoscere et producere in deo quo differunt. Et quod connotant illa nomina. I. Y

Essentia diuina est noticia intuitiua omnium entium actualium et possibilium. D. D. M

Cognoscere quid est in deo: sic et precognoscere quo differunt: et respectu quorum sunt. L. E

An precognitum a deo infallibiliter futurum / potest non esse futurum. L. L. D. D

Deus necessario est intuitio omnium possibilium / existentium et non existentium. Sed non est necessario iudicium omnium respectum. D. D. L. L

Scientia dei in ordine ad cognita multipliciter accipitur: quod late et pulchre explicatur. X

Et in dist. xxxix. q. unica. B

Effectus a deo necessario cogniti sint ab eo contingenter produci: late examinat hec propositio solvuntur rationes. Y

Possibile et contingens quo differunt. B. B

Intelligere et velle dei quo differunt hec nomina.

Quid importat. Y. I

Omne quod est: quando est necesse est esse: quo hec est vera secundum Gregorium et Lamer. L. E

Distinctio. xxxix. Questio unica.

Utrum deus possit plura scire quam scit. F. B

Scientia dei sumitur multipliciter. A. Item dist. xxxviii. X

Scire dupliciter accipitur. B

Scientia dei est res et quatenus enuntiabile. B

Termini significantes scientiam dei sunt multiplices. E

Quorum deus dicitur esse scientia visionis: apprehensiu

ua cognitio / cognitio iudicariua / scientia.

Scientia approbationis prescientia et. D

Semper est equalis numerus verborum. E

An deus potest aliquid scire quod non scit. F

Scire dei quo connotat creaturam. F

Deus cognoscendo omnia enuntiabilia non cognoscit componendo et diuidendo. F

An deus semper eadem sciat. B

An scire et cognoscere in deo sint termini synonimi. B

Quo saluat transitus contradictionis: cum deus dicitur scire quod prius non scit. B

Lautele habende circa propositiones de futuris contingentibus per verbum potest et. H

Distinctio. xl. Questio unica.

Utrum sit possibile aliquem predestinatum damnari et prescriptum saluari. E

Predestinatio quid dicitur: quid est predesti-

Inuentariū libri pmi

natio. A. B. Item dis. xij. q. vnica. A.
 Sub effectu predestinationis quid cōtinet. B
 Item dis. xij. q. vnica. E.
 Prescīentia dei dupliciter accipitur. B
 Prescīentia et reprobatio quō differūt. B
 Quid est reprobatio ibidē. Itē dis. xij. B
 Deus contingenter est predestinatio. L
 An predestinatio sit necessaria vel contingēs et mu-
 tabilis. L. D
 Immutabile logicū et reale. D
 Longingentia actus diuine voluntatis quō imagi-
 natur. D
 Predestinatus potest saluari possibile est numerus
 predestinatorū augeri an sint concedende. E
 Distinctio. xij. Questio vnica.
 Utrum in predestinato sit aliqua causa sue predestina-
 tionis et in reprobo causa sue reprobationis.
 Causa logica et realis. B.
 An predestinationis et reprobationis sit aliqua cau-
 sa fm multiplicē acceptionē nois causa. L. D.
 An meritū possit dici causa predestinationis. E. f
 Quomodo tēporale dicitur causa eterni. f
 Cū predestinatio sit certa infallibilis et eterna quo-
 modo laborandū est per bona opera pro consecutio-
 ne felicitatis eterne. Et quō predestinatus saluabit
 agat quicquid voluerit. B. H. M. N.
 Propositiones et dicta cōcernentia materiā prede-
 stinationis. B. D
 Quare deus creat animas quas scit perpetuo dā-
 nandas. J
 An et quare reprobat⁹ tenetur deo dicere gratias
 de beneficio creationis. K
 Quare deus benignissimus permittit malū in vni-
 uerso. L
 Distinctio. xlij. Questio vnica
 Utrum deus possit facere omne possibile fieri a cre-
 atura.
 Omnipotēs sumitur dupliciter. A
 Facere aliquid duplici ratione conuenit alicui. B
 An naturali ratiōe probari possit deū esse omni-
 potentem. L
 An sit solū creditū. D
 An de⁹ possit omne qd posse potentia est. Et an pos-
 sit mori/peccare/deficere. E
 An deus potest creare odiū dei.
 Itē respectū sine fundamēto et termino. f
 Distinctio. xliij. Questio prima.
 Utrum deus possit aliqua facere que non fecit nec
 faciet. E
 An possit probari ratione naturali deū esse causam
 effectiua liberā et nō naturalē. A. B. L
 An sit fm veritatem fidei tenendū deū esse causam
 effectiua liberā et nō naturalē. D
 Questio. ij.
 Utrum plus cōueniat deo non posse facere impossi-
 bile q̄ impossibilia non posse fieri a deo. B
 Omni relatiuo correspōdet suū correlatiuū. A
 Relatiua secūdi modi sunt simul natura. A
 An prius cōueniat deo esse factiua q̄ creature esse
 factibile. L
 Distinctio. xliij. Questio vnica.
 Utrum de⁹ possit facere mundū meliorē isto. L. D
 Mundus accipitur dupliciter. B
 Cum deus dicitur posse facere aliquid melius alio

intelligitur dupliciter. B
 Aliquid esse melius alio intelligitur/vel de bonita-
 te essentiali vel accidentali. B
 Scdm diuersas opiniones de ponēdo statum vel
 non ponendo statum in rebus aliter respondet cum
 queritur: An deus sit potentia finite vel infinite pro-
 ductiua eorum que producit. f
 An deus potuit facere hominē impecabile. E
 Si esset alius mundus aut terra illius moueretur
 ad mediū istius numero vel specie. E
 An quicquid deus producit/infinite pducit: sic de
 cognitione et voluntate. f
 Verba significantia actionem dei capiuntur dupli-
 citer. f
 Distinctio. xlv. Questio vnica.
 Utrum voluntas dei sit causa immediata et prime
 omniū rerum que fiunt. B
 Causa immediata quid est. A
 De causa totali et partiali. A
 Causa dicitur prima multipliciter. A
 Distinctio. xlvj. Questio prima
 Utrum volūtas diuina possit impediri per quam-
 cūq; potentiam creature. L. D
 Voluntas diuina accipit multipliciter.
 Item de voluntate beneplaciti et signi antecedente
 et consequente: que deus vult antecederet vel conse-
 quenter. A. B
 Voluntatem diuinā impediri a creatura rationali
 quid est. B
 Item. q. ij. A
 An cōtra diuinā volūtatē aliqd fieri possit. L. D
 An aliquid in vniuerso eueniat preter voluntatem
 dei. L. f

Questio. ij.
 Utrum per rationē naturalem probari possit q̄ volū-
 tas diuina semper impletur. A. B
 Volūtatē diuinā impleri quid est: et quot modis
 hoc contingit. A
 Distinctio. xlvij. Questio vnica.
 Utrum deus possit p̄cipere malū fieri. L
 Differunt facere malum: malum facere et facere ma-
 le. A. B
 Quō precepit Osee sumere fornicariā et c. L
 Distinctio. xlvij. Questio vnica.
 Utrum quelibet volūtas creata teneatur se confor-
 mare diuine volūtati. B
 Voluntatem humanā conformare se voluntati di-
 uine intelligitur multipliciter. A
 Materia ista de voluntate diuina et cōformationē
 voluntatis create ad diuinā et c. remittitur ad exposi-
 tiones canonis missę: vbi materia illa late explicatur
 in clausula: fiat voluntas tua et c.

Aus deo.

Problemiū in quo in genere agit materia oīm quattuor librorū: aperit modū determinādū: distinctione prima.

Quid credendū. dist. ij.

Veritate ostendit

Credēda q̄liter sunt intelligēda. dist. iij.

Quo ad se

Concreta. dist. iij.

Terminū p̄noia

Dubia soluit
circa ḡnati
onis

Abstracta. dist. v.

Modū. dist. vij.

Principiū. dist. viij.

Essentie que est esse in cōmunibilitas: simplicitas. dist. viij.

Filiū. dist. ix.

Diuisim

Ad intra

Personā procedentē. dist. x.

Principiū a quo p̄cedit. dist. xj.

Primo de
trinitate su
per benedi
cta

psone resp̄i
cientibz ema
nationē

Spiritus sancti

quo ad

Habitudinē spirantū dist. xij.

Cōparationē ad ḡnationē. dist. xij.

Distinctiō scz p̄ris z filiū. dist. xiiij.

Principiū a q̄

Indistinctū scz seipm. dist. xv.

Visibilem. dist. xvi.

Quo ad p̄p̄i
etates psone
z essentie

Ad extra sp̄s
scz q̄ ad modū

Inuisibilem. dist. xvij.

Proprietatē fm quā nat̄ est p̄cedere. dist. xvij.

eternitatē z magnitudinē. dist. xix.

Prim⁹ liber
iniorū diuidi
tur in

Veritate determinat q̄tū ad

Cōstructionem

dubia absoluit. dist. xxi.

potentiā. dist. xx.

In genere distinguēs diuersa noia de deo p̄dicabilia. dist. xxiij.

Nō nūmeralia vt psone. dist. xxiij.

Essentialia

Nūmeralia. dist. xxiij.

Regredit̄ ad nomē psone. dist. xxvj.

Quo ad
modū lo
quēdi de
ea

Tractatū in q̄
intētū p̄sequit̄
agēs d̄ deo fm
rōnē naturalis
perfectionis.
Et hoc dupl̄r

In specie q̄tū
ad nomina

eternis

vt sunt in singulis
psone suppositis. dist. xxvj.
vt expr̄imunt̄ noibz
varijs. dist. xxvij.

Ap̄p̄is

Scōm se

innascibilitate. dist. xxvij.

Nō p̄o
nalibz

Relatiua

cōspiratiōe. dist. xxix.

Ap̄alibus. dist. xxx.

Veritatē ostēdit. dist. xxxj.

q̄ ad se.
dist. xxxv.

appropat̄

Dubia soluit. dist. xxxij.

Cōpatine

pp̄ietates ad psone z essentiā. dist. xxxij.

cōpando

psone ad essentiā. dist. xxxiiij.

In genere

Sapiētia

Cōpatine q̄tū
ad scita. put

Res scitas cōtinet in se obiectiue. dist. xxxvj.

Ipsa est in obiectis scitis. dist. xxxvij.

Se habet causaliter ad res cognit̄as. dist. xxxvij.

Se habet imutabiliter ad res scitas. dist. xxxix.

Effectu. dist. xl.

Scdō q̄ ad q̄
dā attributa q̄
sibi p̄ueniūt re
spectu creature

In sp̄e de vna ei⁹ sp̄e scz p̄destinatiōis

Penes quid attendit̄. dist. xliij.

Causa meritoria. dist. xliij.

Potētia

Utiq̄quo protendit̄. dist. xliij.

Quō deus ipsa operat̄. dist. xliij.

Se. dist. xlv.

Volūtas q̄ ad Effectū

Opiniones pertractando. dist. xlvj.

Veritatē explanādo. dist. xlvij.

Voluntatē humanā. dist. xlvij.

of the ... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

... of the ... of the ...

Gabriel in secundū
librum sententiarū.

**Bbreuiaturus
dogmata claris-
simi Doctoris
Guilhelmi Oc-**

cam circa tres ultimos sententiarum libros conabor
diuino aspirante ductu circa singulas distinctiones
scholasticas mouere questiones: et ubi prefat⁹ doctor
scribit/ suam sententiam simul/ et verba abbreviare.
¶ Ubi vero non scribit: aliorum doctorum sententias a dicti
doc. principibus non denegantes quarum potero copiosius
Nonnulli quedam recitaturus: que conformia suis prin-
cipibus dici possunt: Licet doc. ipse oppositum sensisse
videatur. In his omnibus theologice prestantiori per me
frequenter reperire inherens me semper: hec quoque col-
lecta: et quicquid siue doctur⁹ sum/ siue dicturus fuero
emendationi sancte romane ecclesie et cuiuslibet orthodo-
xi ac pio subiecto correctori.

In hoc libro magister

post tractatum de deo secundum rationem na-
turalis perfectionis libro primo expedi-
tum: Agit de deo inquantum relucet eius potentia in
opere creationis: premittens quasi problematice de
creatione in genere: ut ordinem statuatur dicendorum.
Secundo in dist. sequenti idem persequitur in particulari et in
specie. Tria sunt in presenti dist. principaliter tractat. Pri-
mo emanationem creature a deo tanquam a principio effi-
ciente per ipsius creationem. Secundo de emanatione eius a
deo tanquam a principio finali per eius in deum reductionem.
Tertio ut ordinem tractandorum in hoc li. instituat ra-
tionalis creature et quod immediate in deum reduci interse-
rit distinctionem. Et secundum hec de tribus querendum erit.
Primo de deo inquantum est causa efficiens creatu-
re. Secundo de eo prout est causa finalis. Tertio de di-
stinctione creature angelice et humane. Circa primum
ostendit magister deum omnium visibilibus et inuisibilibus esse
creatorum/ et principium causale effectuum. Circa quas
parte distinctionis primo autem querit de quidditate
creationis tam actiue quam passiuę.

Distinctio. I. Questio prima.

Tru creatio actio quod

deus denominatur/ formaliter creans:
differat a creatore/ ex natura rei. Ad-

damus et secundam eius questionem. Utrum creatio pas-
sio distinguitur a creatura. Questiones ille eodem
pede currunt: et solutio vnius aperit solutionem al-
teri. Dimissis rationibus pro et contra: premittentur que-
dam suppositiones. Deinde subiungentur conclusiones.
Tertio quedam dubia mouebuntur. Quo ad primum
suppono: quod hec nomina: creatio actio: et creatio passio:
abstracta sunt horum concretorum: creans creator absoluten-
do a tempore que relationem siue respectum important: sicut
agens patiens: produciens productum. Sunt enim termini pre-
dicamenti actiois et passiois: qui important respectum
extrinsecum ad sensum infra exprimendum. Et secundo sup-
pono ex dict. li. primo dist. xxx. quod de relationibus siue re-
spectibus: an sint res quedam distincte a rebus absolutis
tres sunt opiniones famose. Una est quod relatio est quod
dam accidens respectuum: siue in anima siue extra/ distin-

ctum ab omnibus absolutis: requirens ad suum esse non so-
lum subiectum quasi fundamentum: sed etiam terminum: siue
quo simpliciter esse non potest: neque potentia diuina.
Propter hoc dicitur ens non ad se: sed ens ad aliud: cu-
ius esse non solum est esse aut inesse: sed esse ad aliud/ et
ad aliud quodammodo se habere. Et sicut non potest esse
ita nec intelligi sine fundamento et termino. Et per hoc
distinguitur ab omni re absoluta: siue in anima siue extra.
Exemplum: ut paternitas quod secundum illos est res quedam in-
herens patri: requirens ad suum esse filium: quo non existe-
re impossibile est paternitatem esse. Sic de filiatioe in-
herens etc. Et ab illis respectibus siue entibus respecti-
uis subiecta quibus inheret denominantur: denotatio re-
spectiue ut pater/ similis inherens etc. Alia est opi-
nio huius contraria: tenens quod nulla talis entitas est po-
nenda: sed omne existens siue substantia/ siue accidens
est quodam entitas absoluta in se: quod intelligi potest per alio
circumscripto: et per consequens per conceptum absolutum signi-
ficari. Quod termini respectuum non significant forma-
liter tales paruas res relativas: sed significant plu-
res res absolutas certo modo ad inuicem consideratas.
Ut pater vel paternitas significat patrem et filium a se
genitum: que sunt due substantie nullam aliam rem prius aut
filio inherentes. Tertia opinio est quasi media que
ponit quod quidam respectus extrinseci distinguunt ab
omnibus absolutis: eo modo quo prima opinio ponit
respectum distinguere. Nullum autem respectum intrinsecum siue
de predicamento relationis aut extrinsecum aliorum sex pre-
dicamentorum ponit sic distinguere ab absolutis. Exem-
plum primum: ut vniu⁹ nature assumpte ad verbum. In heresi
forme substantialis vel accidentalis in materia. Exem-
plum secundum: paternitas dupliciter siue in equalitas
horum terminorum significata formalia non sunt res di-
stincte ab absolutis/ sicut dicitur secunda opinio. Contra
ratio mouens sic opinantes est: quia impossibile est/ quod ex-
trema alicuius contradictionis successiue verificentur de ali-
quo nisi propter mutationem alicuius positiui in eo de quo con-
tradictio verificatur vel in alio. Mutationem dico acqui-
sitiuam vel deperdituam alicuius rei positiue. Vel muta-
tionem localem aut temporalem si nullus modus grammatice-
lis vel logicalis impediat. Si ergo in huiusmodi veri-
ficatione successiua contradictionis de aliquo nulla sit
mutatio acquisitiua vel deperditiva rei absolute: neque
motus localis alicuius aut temporis transiens est in causa
non variatis modis logicalibus vel grammatice: necesse est
quod res aliqua relatiua acquiratur vel deperdat.
Que respectum formaliter importabit alteri extremum
contradictionis. Huic opinioni fauere videtur. Quia in
secundo. q. i. et ii. Et in primo dist. xxx. q. ii. ubi materia
ista/ et opiniones iste latius tractantur cum suis motibus
Licet det vias et modos soluendi omnes rationes contra opi-
nionem secundam negantem omnes respectus distinctos ab ab-
solutis in creatura. Tertio suppono ex dictis disti-
xxx. primi. q. i. quod tenendo opinionem secundam vel tertiam de
respectibus: duplex vel triplex est modus loquendi de
significato abstractorum relatiuorum: ut relatio/ pater-
nitas similitudo. Tunc dicitur quidam ut Quia tamgit. dist.
xxx. primi in pluribus locis: et clarius dist. xxxi. q. i.
quod per relatio et cetera abstracta relatiuorum important
conceptum metis relatiui: quo intellectus cognoscit rem
in ordine ad aliam. ut similitudo est conceptus metis cor-
respondens ad hanc vocem filius: quo intellectus refert for-
mam albam ad platonem album. i. quo cognoscit sortem et pla-

Nota. 3
L

tonē habere colorē eiusdē speciei: qđ est cognoscere
relatiue: z vnū ad alterū referre. Et licet for. es z pla
to sint realiter filies circūscripto quocūq; actu intel
lectus: per h̄ solū q; habēt in se q̄litates eiusdē spe
ciei: nō pnt referri ad inuicē nisi p actū intellect⁹.
Referre em̄ vnū ad alterū est actus intellect⁹: z ni
hil aliud q; cognoscere rem vnā z aliā pueniētes vlt
differētes in aliq. Act⁹ itaq; intellect⁹ relatiu⁹: ē ip̄a
realiter ip̄a relatio. Et fm̄ hoc oīa abstracta pnti re
latiōis sūt termini sede inrētiōis. Alii dicunt aliq
q; abstracta relatiuoz: ipozāt extrema relatiōis. i.
res ad inuicem relatas: z fundamētū si distinguūt a
termino: a q; z p illis cōiunctim supponit: z p nullo
horū seorsum. Ut similitudo supponit p duobz sibi
z cōposire fm̄ quā dicūt filies. Paternitas p p̄e et
filio ab eo genito. Illo modo quo pluralis numer⁹
aut nomē collectiuū vlt p nomē demonstratiuū demō
strans plura cōiunctim supponit p plurib⁹ z nullo se
orsum. Et sicut dū querit: quid est populus: recte re
spōdetur: est multi homines. Ita in proposito dici
tur: q; similitudo qua fortes alb⁹ est similis platonī
albo ē duo hoīes: fortes z plato: z due albedines eo
rū corporib⁹ inherētes: q; illis existētib⁹ omnib⁹
alijs circūscriptis fortes est similis platonī. Sic ordo
vniuersi/ est partes vniuersi ordinare. Apporoxima
tio causarū cause nō impedit. Unio partū cōtinuit
partes inter quas nihil mediat. Et dualitas est res
due. Dupleitas duo nūeri: q; vn⁹ p̄inet alterū bis
z sic de alijs. Et ille scđs modus videt̄ probabili
or pmo. Nam cū abstractū significat illū quo aliqd
formaliter denominat̄ denotationē sua concretua.
Pater q; abstracta relatiuoz: res extra significatiū
nō importat cōceptū mentis. Nam p cōceptū men
tis nō puenit denominatio relatiuis reb⁹ extra. Nō
em̄ dicūt fortes similis platonī ppter pceptū mētis:
sed ppter q̄litates eiusdē speciei eis inherētes. Licet
fortes referat̄ ad platonē per actū intellectus: vt di
cūt est. Sic em̄ saluat̄ q; relatio z ad aliquid sūt ter
mini prime intentionis z gen⁹ generalissimū relati
uoz prime intentionis: sicut z sua cōcreta q̄uis di
ci potest q; ly ad aliquid est cōcretū significatiōe: et
relatio ei⁹ abstractū. Possunt tamē ly ad aliquid z
relatio etiā accipi pro terminis scđe inrētiōis: sicut
z substantia qualitas quāritas pro terminis predica
mētī ad aliquid: sed sic nō sunt gen⁹ generalissimū.
Posset etiam tertio dici q; abstracta relatiua sup
ponūt p vno extremo puta termino a q; z cōnotant
reliquū cū fūdamēto: si distinguūt a termino a quo.
Ut paternitas supponit p patre: cōnotando filiū a
se genitū. Similitudo fortis ad platonē supponit p
forte z cōnotat platonē: et duas qualitates in forte
z platone eiusdē speciei. Et p hoc pater quid respon
dendū est ad questionē de abstractis relatiuoz p qđ
est: vel in quo est: z similes. Et fm̄ hoc videtur cōce
dendū: q; abstracta z cōcreta relatiua sunt synony
ma: sicut abstracta z cōcreta substantie z quātitatis:
Quarto supponēda est differētia int̄ relationem
intrinsecā z relationē extrinsecā. Itē inter relationē
realē z rōnis. Nā relatio intrinseca est q; semel posi
ta sp̄ manet manētib⁹ extremis z fūdamēto: vt diuer
sas similitudo. Dicūt norāter semel posita ppter pa
ternitatem q; est relatio intrinseca. Quia licet fortes ge
nuit platonē: tamē posset de⁹ platonē creare/ z tūc es
sent extrema/ scilicet fortes z plato: z nō paternitas

Tamē posita semel paternitate p actū generationis
filijs manētib⁹ genito z genitore: manet paternitas.
Qđ sic intelligēdū est fm̄ Occā: Relatio intrinse
ca est relatiua/ q; postq; semel supposuerunt p certis
absolutis illis manētib⁹: simul z re absoluta: si quā
id ē fūdamēto cōnotat: semper supponūt pro eis. Per
oppositū dicūt de relatione intrinseca: vt vnio/ inbe
lio: z relatiōes ser p̄dicamētoz. De scđa differen
tia inter relationē scz realē z rationis tractat auc. q.
v. dist. xxx. li. p̄mi. Et quātū nūc sufficit: relatio re
alis vno modo dicūt respect⁹ qui est vera res distin
cre ab absolutis. Et illo modo nō capīt hic fm̄ opi
nionē scđam supra de relatiuis recitatā. Alio modo
relatio realis est relatio que predicatur de absolu
tis circūscripto quocūq; actu intellect⁹. Hoc est re
latio p̄dicabilis de absolutis q; sunt talia qualia si
gnificant̄ esse p relationē: circūscripto quocūq; ope
re intellectus: vt similitudo/ paternitas/ distinctio/
idēptitas z c. Per oppositū de relatione rōnis: vt
subiectū p̄dicatū precīū. Nihil em̄ est subiectum vel
p̄dicatū sine ope intellect⁹: vt est declaratū distin
xxx. q. v. Quātū ad scđm articulū est hec cōclusio
prima: Creatio actio qua de⁹ denotat formalit̄ cre
ans: nō est respectus realis in deo creatore: accipē
do respectū realē primo modo. Pater: quia in diui
nis nō est aliqua realis relatio preter relationē ori
ginis. Sed nullā hāc dicit creatio: q; nec paterni
tatem nec filiationē/ nec spirationē. Itē creatio de no
uo z ex tēpore dicūt de deo. Ergo nō importat aliqd
reale in deo. Consequētia pbat: q; qđqd est reale in
deo puenit deo ab etno. Nam si aliqd reale de nouo
adueniret deo de⁹ eēt mutabilis. Ans p̄z p magm
dis. xxx. p̄mi z post. Appellatio q; creator relatiue dē
ad creaturā relatiua qđ ē: si nullā notat relationē
q; sit in creatore. Scđa p̄lo: Creatio actio nō est
neq; dicit respectus rōnis. Probat: q; quando ali
quid denominat̄ ab aliquo equaliter/ siue intel
lectus sit/ siue nō sit: illud denotans nō dicit formalit̄
ter relationē rōnis. Qđ patet: q; quod nō habet esse
nisi p aliud nō habet denominari nisi p aliud. Igī
per oppositū quo denotatur siue aliud sit siue nō sit
nō habet esse denominatū per illud aliud: sed de⁹ de
nominat̄ creans siue intellect⁹ noster sit siue nō sit.
Immo etiā loquēdo de quocūq; intellectu p impos
sibile: q; licet de⁹ nō posset producere creaturam ra
tionale sine intellectu: absolute tamen si per impos
sibile esset intellectus/ posset eā producere. Item illa
denominatio que orit̄ postq; extremis circūscripto
intellectu: nō est p operationē intellectus. Sed po
sita deo z lapide: circūscripto omni intellectu p im
possibile: deus dicit̄ creans. Tercia cōclusio: Cre
atio actio dicit̄ diuinā essentia: z creaturā nō potēt
existere nisi posita diuinā essentia: z nihil aliud. Pa
ter prima pars: quia termin⁹ dicit̄ aut significat qđ
quid requirit̄ ad verificationē siue suppositionē sui
de aliquo vel p aliquo. Sed ad hoc q; creatio actio
supponat respectu verbi est: requiritur essentia diui
na z creatura siue res creata nō potēs ēē sine deo. Er
go dicit̄ seu significat essentia diuinā et creaturam.
Scđa pars patet quia illis existentib⁹ omnib⁹ alijs
circūscriptis est creatio. Ergo preter illa nihil aliud
dicit̄: Teneat psequētia: quia abstractū nihil dicit̄: q;
circūscripto nihilominus comunicat alicui suā de
nominationē. Antecedens patet: quia coipso q; de⁹

Art. 3.
Cōcl. 1.

Cōcl. 2.

Cōcl. 3.

nota. 4
D

Cōcl. 4 est z creatura (q sine deo eē nō pōt) est/ creatio est: qz dī de^o creator: z creatura creata. **Quarta cōclō:** Creatio actio ē relatio real: scdō mō accipiēdo relationē realē. **Prz:** qz de^o ita vere z realit^r dī creās circūscripta opatione intellectus: sic vna albedo est ex natura rei filis alteri. Nec plus facit intellect^o creatus ad b q de^o sit creās: qz ad b qz fortis albus sit si milis platoni albo. Et b mō pōt dici creatio relatio realis: qz ipōtat veras res q nō reqrūt opationē intellectus: vt vna dicat^r creās/ alia creata. De b. q. v. dis. xxx. pmi. **Quinta cōclusio:** Tenēdo fm modū de significatiōe abstractioz relatiuoꝝ in suppositio ne tertia recitatū: creatio actio q de^o formaliter dicat^r creās/ est realit^r distincta a deo: z sit^r a creatura creatiōe pducta. **Pater:** qz oīne aggregatū realit^r distinguit a qlibet partiū aggregatū: sic fortis z plator: nec fortis nec plato. Sz creatio actio est diuina essentia z creatura pducta copulatiu: vt prz ex suppositiōe. Ergo nec est diuina essentia nec creatura: sz vtrūqz simul. Et p sequeū realiter distinguit ab vtroqz. **Sexta cōclō:** Tenēdo tertiū modū de significatiōe abstractioz actiua creatio nō distinguit a deo: sz est realit^r deus. **Probat^r:** qz fm illū modū loquēdi creatio actiua supponit p creat^r: z cōnotat creaturā nō potēte esse sine deo: z ita est realit^r deus. Sic albu supponit p subiecto z cōnotat albedinē: z p sequeū subiectū est albu. Siles cōclōnes pnt poni de creatiōe passiua. **Prima:** Creatio passio nō dicit relationē realē pmo mō accipiēdo relationē realē in creatura. Talis em entitas respectiua ab oibz absolutis distincta nō est ponēda: vt ostēsum est. dis. xxx. primi. q. i. Itē posito deo z creatura nō potēte esse sine deo/ ponit^r creatio passiua: alijs oibz circūscriptis igit^r nihil aliud dicit. **Secda conclusio:** Creatio passio nō dicit relationē rōnis: eadē rōne q creatio actiua. **Tertia cōclusio:** Creatio passio dicit creaturā nō potēte esse sine deo existerē diuinā essentia: nihil aliud. **Pater vt s.** **Quarta cōclusio:** Creatio passio est relatio realis scdō mō accipiēdo relationē realē. **Quinta cōclusio:** Tenēdo q abstracta supponit p oibz cōiunctim q significāt creatio passio realiter distinguit a creatura. **Sexta cōclusio:** Tenēdo tertiū modū de significatiōe abstractioz/ creatio passio nō distinguit a creatura: sz est realiter creatura a deo pducta nō potēs existerē sine deo. Sic em creatio passio supponit p creaturā z cōnotat essentia creatricē. **Quātū ad tertiū articulū** plura possent moueri dubia ptra fundamētū qrtuor pmax conclusionū. s. q nō sūt ponēdi respectus ab absolutis distincti. Sz qz de hoc latius tractat^r. q. i. dis. xxx. li. pmi. ideo rescindit. Itē ppter solutionē ratiōis Sco. quā ponit. q. v. hui^o distinctionis pme quā magnipēdit est dubiū. An ponere relationē nō distingui a rebus abstractis sit contra pmiū pncipiū. Et videt^r q sic assumendo argumētū suū. Nihil est idē. a. realiter sine quo. a. pōt esse. Et ponat^r q. a. significet^r fundamētū alicui^o relationis. Gratia exempli albedinem/ in sorte que est fundamentum similitudinis qua fortis est similis platoni albo. Sz. a. potest esse sine similitudine. Ergo similitudo non est idē. a. realiter. **Discursus** videt^r bonus: qz ad syllogismū reducibilis sit. Nihil sine quo a. potest esse est idē. a. realiter: sed similitudo est sine qua. a. potest esse. Ergo similitudo nō est idem. a.

realiter. Sic erit discursus in qrtō pime. Et vt oia diuerticula se moueant/ addat^r minorū extremitati pncipen demōstratiūū singularizans p illa similitudine qua. a. est simile albedini platonis. Maior pbat^r: qz sit oppositum. Aliquod sine quo. a. potest esse est idē realiter. a. Ergo aliquid est realiter. a. et nō est realiter. a. Nam vocet^r illud p quo oppositū maioris verificat^r. b. tūc. b. est realiter. a. ex ppositiōe: z sine ipso potest esse. a. ponat^r in esse. Sine. b. est a. ergo. b. non est. a. Hoc autē est oppositū pmi pncipiū. b. esse. a. et non esse. a. Alijs etiam medijs illaz maiorē probat. Minor probat^r: quia albedo. a. potest esse sine similitudine ista/ si albedo in platone destruat^r. Potest eadē ratio sub alia forma fieri quā idem doctor tangit sic: Illa sunt distincta realiter quoz vnū potest manere sine altero. Subsumat^r. A. potest manere sine similitudine. ergo. a. z si similitudo distinguit^r realiter. **Ut autē videatur efficacia ratiōis** potest in simili sic formari: Nihil si ne quo potest esse petrus est petr^o. Amicus dei est si ne quo potest esse petrus. Igit^r amicus dei nō est petr^o. Minor pbat^r: quia petrus potest nō esse amicus dei: quia potest non habere amicitia dei. s. gratiam. Igit^r alioquin posset esse amicus sine amicitia siue gratia. Ultra. Ergo amicus dei est sine q potest esse petrus. **Responsio ad dubiū:** q ponere relationē non distingui ab absolutis nō repugnat pmo pncipio. Et ad rationē Sco. dicat^r q discursus bonus est. Et vey pcludit q similitudo non est idē fundamētō. Et hoc autē nō sequit^r q similitudo distinguit^r ab absolutis. Nec opinio tener^r q relatio sit idem fundamētō. Sed tener^r q sit entitas absoluta vel entitas absolute: quia siue sit concept^o mētis siue idem fundamētō z termino/ non est fundamētū. Sed argumētū pcederet contra tertiū modū loquēdi de abstractis/ qui tener^r q paternitas similitudine supponunt p termino a quo: z cōnotēt terminum ad quē zc. Et hunc tenēdo neget^r minor ratiōnis: quia similitudo in casu est albedo fortis: et sine albedine fortis. a. nō potest esse. Ad pbat^r neget^r minor q. a. potest esse sine similitudine: hoc est sine illa re que nūc est similitudo. Et destructa albedine platonis nō manet. a. sine similitudine: quia similitudo supponit p illo quod nūc est similitudo. s. p a. quia ponit^r respectu copule p sentis rēporis. **Si dicat^r q manet dicit tempus futurū: z ideo similitudine sequens solū supponit p similitudine futura.** Hec autē nō est. a. Respondet illo posito/ similitudine equiuocat^r. Inferendo igit^r distinguit^r a similitudine: quia in pma supponit vel accipit^r p similitudine futura: in ista p similitudine p sentis z non futura. **Similiter** respondet ad secundā arguēdi formā: negādo minore/ nec pbat^r. **De illa forma arguēdi** latius patuit. s. in primo dis. h. q. iij. **Ad tertiā formā** similiter dicat^r negando minorem. Ad pbat^r negem petrus potest non esse amicus dei. Illa neget^r quia amicus ibi distribuitur p petro et alijs amicis: z sic sequer^r descendendo q posset non esse ille amicus dei qui est petrus. Et cū probat^r potest non habere gratiam. Concedendo z neget^r cōsequētia. Ergo potest nō esse amicus. Quia valet tantū. Ergo potest non esse quicūqz est vel potest esse amicus. Et cum arguit^r alioquin posset esse amic^o sine amicitia z gratia. Nō sequit^r vt patet diligētius in

Dub. 2.
H

ruenti. Et si adhuc arguitur a. manet quando non manet similitudo. Igitur distinguitur a similitudine. Respondetur: si ly similitudo utrobique supponit per eodem bonum est argumentum: quia si utrobique supponit per similitudinem futura: verum inferat accipiendum distinguitur large. Si utrobique per similitudinem presentis: antecedens est falsum. Si in antecedente supponit per similitudinem presentis: et in consequenti per futura non valet argumentum propter fallaciam equivocationis. ¶ Secundo dubium: In quo aut quomodo distinguitur creatio activa et creatio passiva. Et videtur quod non distinguitur: quia dicunt precise idem. Utrumque enim dicit divinam essentiam et creaturam non potentem existere sine deo: et nihil plus videtur patet ex conclusionibus. ¶ In oppositum est: quia sunt diversorum predicamentorum: et per consequens distinguuntur. ¶ Responsio quod dubium potest intelligi vel de re que est activa creatio et creatio passiva: vel de terminis. Primo modo patet responsio ex conclusionibus. Secundo modo videtur quod illi termini non sunt synonymi non obstante quod significant idem precise: quia non significant eodem modo. Nam tenendo tertium modum de abstractis quod creatio actio significat substantiative: id significat creatio passio formaliter et converso. Sic enim creatio actio supponit per creatorem et connotat creaturam. Creatio passio converso supponit per creaturam et connotat creatorem deum. Si tenet secundus modus: tunc licet supponit per eodem precise: sed coniunctim per deo et creaturam. Tamen creatio actio significat deum per modum termini a quo. et creaturam per modum termini ad quem. Creatio passio converso. Si tenet primus modus: tunc non significant idem: quia sic significant conceptus mentis qui sunt distincti et non synonymi. ¶ Tertio dubium: Utrum omnis effectus creatur a deo. Et videtur quod sic: quia omnis creatura creatur et non nisi a deo: et omnis effectus est creatura. ¶ In oppositum: si quilibet effectus fit ex nihilo. Igitur non quilibet creatur. Patet per magistrum distinctione presentis. Creare est aliquid de nihilo facere. De nihilo: id est non de materia. ¶ Pro responsione ad dubium notandum post Occam scilicet quod quodammodo. et infra tamen getur in. iij. dist. j. q. j. quod creare multipliciter accipitur. Quandoque accipitur pro promovere ad dignitates: sic dicunt canonice quod papa creat cardinales: sic nihil ad propositum. Aliiter accipitur quatuor modis. Primo modo large per producere: sic dicit commentator. iij. de anima. Intellectus creat intellecta. Secundo modo accipitur stricte pro facere aliquid de nihilo mediate vel immediate: id est ipsum vel id de quo factum est. Sic dicit Augustinus super Job. quod segetes creantur. Tertio modo accipitur stricte: et sic est agens facere aliquid facere postquam fuit nihil: quod posset ipsum facere sine subiecto. Quarto modo stricteissime. et sic est deus facere aliquid postquam fuit nihil sine concursu agentis quod necessario requirit passum siue subiectum. Quo premissis respondetur ad dubium per tres propositiones secundum Occam ubi. s. q. vij. scilicet quod. ¶ Prima accipiendum creare premissis duobus modis quilibet effectus creatur a deo. Patet: quia omnis effectus producit a deo de nihilo secundum se: vel secundum illud de quo ultimo producit. Quia prima rerum productio fuit de nihilo: et sic vera est prima conclusio magistri quod deus est creator omnium visibilium et invisibilium. ¶ Secunda propositio: Accipiendum creare

tertio modo: solus et omnis effectus simplex creatur a deo. ¶ Solus patet: quia compositum per generationem productum preest secundum materiam: et ita non fit postquam fuit nihil. Illud enim dicitur fuisse nihil: cuius nulla pars preest. Secunda pars scilicet quod omnis effectus simplex: quia quilibet talis ante productionem nihil fuit: et ad omnis effectus productionem concurrat deus qui non requirit de necessitate subiectum in agendo. Quicquid enim producit in subiecto potest producere extra subiectum. Sicut potest conservare extra subiectum. Sicut patet de accidentibus de quibus minus videtur verum. Qui tamen poneret respectus distinguere ab absolutis haberet hoc negare. Talis enim simpliciter non potest esse sine fundamento et termino secundum eos. ¶ Corollarium: Idem effectus generatur et creatur. Generatur a creatura et creatur a deo. Primum de forma substantiali ignis generata ab alio igne et simul producta a deo. Vide Occam. q. iij. et. v. secundi non longe a fine. Nec est illud magis inconueniens quam quod idem effectus puta volitio producat libere et contingenter a voluntate et necessario a cognitione. Sicut Augustinus super Ps. lxx. ver. Deus quis similis tibi. Parentibus generantibus deus creat. Secundo patet: quia omnis effectus priusquam producat est purum nihil: id est nihil fuit. Nec impedit quod dicitur fuisse in potentia materie: quia non magis est in potentia materie quam in potentia agentis. Immo omnis effectus magis est in potentia agentis primi scilicet dei quam in potentia materie: ideo simpliciter non potest produci nisi a causa prima. Potest autem produci non concurrente materia et tamen anima producta ante productionem: licet fuerit in potentia agentis tamen simpliciter nihil fuit: alioquin non crearetur. Nam esse in potentia materie non est esse aliquid: sed est posse produci in materia ab agente requirente materiam recipientem. ¶ Tertia propositio: Solus effectus et quilibet qui secundum se et quodlibet sui producit a deo solo non concurrente causa secunda et effectiue creatur quarto modo accipiendum creare. Patet ex descriptione quarti modi. ¶ Rationes per et contra dubium solvuntur per diversam acceptionem huius quod est creare. Nam prima ratio procedit secundum duas primas acceptiones. Secunda procedit secundum tertiam et quartam acceptionem. ¶ Et nota quod in omnibus premissis creatio accipitur vel extenditur ad conservationem. ¶ Sed diceret quod contra corollarium: Contradictio est quod aliquid simul et semel fiat de aliquo et de nihilo. Sed quod creatur fit de nihilo: quod generatur fit de aliquo: quia de potentia materie: ideo contradictio est idem generari et creari. Respondetur negando quod illud quod generatur non fit de nihilo: saltem loquendo de forma simplici. Unde ita vere forma que producit in materia a causa naturali fit de nihilo sicut que creatur: quia nihil forme generande persistit in materia. Alioquin non generaretur. De quo postea videbitur. Nec sequitur: fit de potentia materie. Igitur non fit de nihilo. Quia educere de potentia materie nihil aliud est quam agens aliquid producere formam in materia: ita quod necessario in producendo requirit materiam concomitantem in suo genere: hoc est materiam suscipientem. Nec enim est causalitas materie. Ex quo patet quod non tantum forma naturalis sed etiam forma violenter introducta educit de potentia materie: ut puta frigiditas in aqua. Nam agens violentum habet producere non potest nisi in materia

que ipsam subiectante. Unde hec sola est differētia inter generare et creare: quod creare est agens producere aliquid: ita quod non necessario requiritur materia concausante. Generare vero est agens producere aliquid: quod necessario in tali productione requiritur materia concausantem. Unde patet quod deus cum omnem formam absolutam producere potest extra materiam/omnem formam quam producit etiam in materia creat: quod est aliquid causaliter in materia/non necessario requiritur materiam: quod posset eundem effectum producere extra materiam. Omnis vero causa secunda producens formam generat. Non ergo magis inconueniens est dicere/eandem formam simul generari et creari: quam dicere eandem formam produci a duobus agentibus: quorum vnum necessario requiritur in tali productione materia concausante aliud non requirit. Et tantum de isto dubio et tota questione.

Questio II

Verit̃ secūdo. Vtrū

deus sit prima et immediata causa omnium effectuum. Pro illa questione vide Occam

ij. q. iij. et. v. Primo ponent notabilia terminorum declaratiua. Secundo conclusiones. Tercio dubia.

Arti. I. **Nota. I.** Quantum ad primum notandum primum circa illud terminum causa et. q. s. dis. xlv. li. pmi. quod causa aliquid accipit per re: ad cuius positionem ponit aliud. Alio modo accipit per positionem habere quandam prioritatem ad aliam consequentiam secundum quam antecedens dicitur causa consequentis. Prima acceptio est ad positionem. Unde ad rationem cause illo modo requiritur ut vult Occam

q. iij. dis. j. li. j. et dis. xlv. li. j. Item infra in. iij. dis. j. quod ipso posito omnibus alijs circumscriptionibus ponit effectus: et ipso non posito omnibus alijs positis non ponit effectus. Propter primum tam ignis quam sol ponitur causa caloris. Propter secundum: asinus ponit causa asini et obiectum est causa noticie intuitiue. Unde quicquid res requiritur in esse reali ad esse alterius est eius causa in aliquo genere cause. Similiter res ad cuius effectum sequitur aliud est causa eius. Et quo sequitur quod in omni ordine essentiali ubi primum potest esse sine posteriori: et non econuerso primum est causa posterioris.

Nota. 2. **B** Secundo notandum quod causa est duplex: mediata et immediata. Causa mediata est causa cause: ut abraham dicitur causa Jacob nepotis. Causa immediata est que descripta est. s. qua posita alijs circumscriptionibus ponitur effectus. Vel que non posita omnibus alijs positis non ponitur effectus.

Corollarium: Causa mediata proprie non est causa: quia neque requiritur ad esse effectus: neque ea posita ponit effectus: ut patet de auctore respectu nepotis. Unde sicut auctor non est pater nepotis: ita nec est causa eius. Secundo sequitur: quod omnis causa proprie dicta est causa immediata/sive sit causa vniuersalis sive particularis: et non magis est causa immediata particularis quam vniuersalis: quia non magis ad esse effectus requiritur quam causa vniuersalis. Concordat Occam in. ij. q. iij. et. v. Tercio sequitur: quod non est idem causa immediata et causa precisa sive totalis. Quia vel causa totalis est qua posita omnibus alijs circumscriptionibus potest effectus sufficienter poni: et hec etiam dicitur causa sufficiens. Vel accipit per causa precisam et sic causa totalis vel precisa est que non habet aliquid sibi concausans. Sic causa partialis est que cum alia causaliter effectum. Unde si ad eundem effectum plures cause concurrunt: sive subordinate sive ex equo.

Utrum pluribus trahentibus nauem: quolibet illarum concurrentium est causa partialis sive vniuersalis sive particularis: et omnes simul sunt causa precisa sive totalis. Unde deus producens aliquid cum causa secunda est causa partialis: sicut et causa secunda. Sed vtraque causarum/totalis et partialis est causa immediata et causa totius effectus. Nec sequitur. a. est causa partialis: ergo producit partem effectus. Nec sequitur: producit totum effectum. ergo est causa totalis. Quarto sequitur. quod diuisio cause in causam immediatam et mediatam est diuisio analogi in sua analogia. Unde sequitur: Est causa cause. Ergo causa causaliter. Nam ideo aliquid dicitur causa: quia causaliter aliquid: non quia causaliter aliquid quod est causa illius. Alioquin adam esset causa mei: quia tunc ego non fui. Oportet autem causam et causatum simul esse. Non ens non est causa. Non entis non est causa. Causa immediata quandoque dicitur immediata immediatione cause: quandoque immediatione effectus. Causa immediata primo modo est que dicta est: inter quas scilicet et effectum non mediat alia causa que sit causa effectus et ipsa tantum causa illius cause. Sed causa immediata immediatione effectus/est causa potens producere effectum sine alio effectum concurrere sive preuio. Sic ignis non est causa immediata ignis: quia non producit immediatione effectus: quia non potest producere formam ignis in materia/nisi prius producat calorem in ea. Etiam si calor productus non agit ad formam ignis. Tercio notandum: quod causa dicitur prima/vel primitate perfectionis/vel primitate illimitationis/vel primitate durationis. Prima perfectio dicitur que est ceteris perfectior. Prima illimitatione est que concurrens vel concurrere potest ad plures effectus producendos: ut sol respectu ignis. Primum durationis dupliciter accipitur: vel quod precedit secundum suam naturam: vel quod prius durationem causaliter: ut si aliquis prius traheret nauem quam alius: et postea traheret cum alio. Et distinguuntur ille primitates: quia aliquando vnum respectu eiusdem est primum seu prius vna primitate: et posterius eodem alia primitate. Sicut sol et homo. Sol est posterior homine perfectione. Et prior illimitatione. De hoc dis. xlv. pmi.

Quantum ad secundum articulum est hec prima conclusio: Deus est prima causa efficiens omnium effectuum immediata immediatione cause. Probat primo auctoritate scripture Job. i. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil. Et in symbolo Niceno: Credo in vnum deum patrem omnipotentem creatorem celi et terre visibilium et inuisibilium. Et extra de trinitate et fide catholice firmiter. Ipse creator omnium visibilium et inuisibilium spirituum et corporalium. Item ad Romanos. xj. Et ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia etc. Et cetera innumerabilia scripture testimonia. Si dicis: Omnes ille auctoritates solunt dicendo: quod sit causa mediata: ideo non probatur quod causa immediata. Respondetur quod dictum est: quod omnis causa proprie dicta est immediata: eo ipso quod auctoritates ille clare innuunt deum esse causam omnium: et omnia per ipsum facta sufficienter ostendunt quod est causa immediata.

Item Augustinus. ij. de trinitate. verius attribuit causalitatem inferiori deo quam causis secundis. Sed cause secundae sunt immediate. igitur. Ratione naturali hec conclusio probari non potest. Tunc quia non potest sufficienter probari: quin alie cause scilicet corpa

115

Nota. 3. **E**

Arti. 2. **Coel. I.** **D**

celestia sunt sufficientes cause respectu multorum effectuum: et ita frustra ponitur deus causa immediata illorum. Tum quia si posset probari naturaliter quod deus sit causa efficiens omnium: et non posset probari quod necessario esset causa partialis vel insufficientis posset probari quod esset causa omnium sufficiens. Et ita frustra ponerentur cause secunde efficientes: imo non posset probari naturali ratione quod deus sit causa efficiens alicuius effectus: quia non posset probari sufficienter quod sint aliqua effectibilia/præter generabilia et corruptibilia: quorum cause sufficientes sunt cause naturales inferiores cum corporibus celestibus. Saltem oppositum probari non potest. Ergo etc. Consequenter nota. Maior probatur: quia non posset sufficienter probari quod substantia separata/aut aliquod corpus celeste causetur a quocumque efficiente. Minor probatur similiter: quia oppositum non experimur. Nec ex principiis per se notis illud oppositum deduci potest. Et ex quo inferitur: quod non posset probari eundem quod deus sit causa alicuius effectus mediata: quia omnis causa mediata alicuius effectus est causa immediata cause illius effectus: quia causa cause. Sed secundum demonstrari non potest. Igitur nec id ex quo immediate sequitur: quia consequens demonstrari non potest/nisi antecedens dubitabile euidenter ostendatur. Et per hoc patet quod euidenter demonstrari non potest quod deus sit causa efficiens respectu cuiuscumque effectus nec totalis nec partialis. Potest tamen conclusio rationaliter secundum Occam. q. iii. et. v. libri secundi persuaderi sic: Magis dependet quilibet effectus a simpliciter primo et illimitato simpliciter quam a causa secunda/cum primum simpliciter sit perfectissimum. Immo in infinitum perfectius quacumque secunda causa secundum quod illimitata et imperfecta. Sed ad sensum patet quod effectus dependet a causa secunda vniuersali limitata: ita quod non producit nisi illa causa vniuersalis sit presens et immediate causans. Nam quatenus agens particulare appropinquatur passo certo hic inferius: tamen nisi sol sit in debita approximatione illi passo/nunc causa particularis inferior producit illum effectum. Stante etiam quod causa particularis conseruetur a sole. Patet de effectibus productis a sole/dum accedit ad nos tempore elapsi. Ideo sequitur quod sol sit causa immediata talis effectus inferioris producti. Igitur multo magis dependet effectus a deo tanquam a causa immediata. Si diceretur: Bene probatur quod ad productionem effectus requiritur presentia solis: et per consequens presentia dei. Sed non probatur per hoc quod deus vel sol sit causa talis effectus. Contra. Illud tollit omnem viam probandi vnum esse causam alterius. Si enim dicitur: quod calor in igne est causa caloris in ligno. dicatur quod non sed tantum requiritur presentia ignis ad productionem caloris in ligno. Sed ex hoc non sequitur causalitas ignis respectu caloris in ligno. Unde ex nullo alio medio probari potest quod ignis sit causa caloris in ligno. Et albedo parietis non sit causa albedinis in medio: nisi quia ad presentiam ignis sequitur et incipit esse calor in ligno: et ad presentiam albedinis non sequitur albedo in medio. Item ad principia le arguitur. Suspensio actionis in camino non videtur aliud quam deum non coagere immediate ad producendum calorem suum. Fuit enim natura ignis ibi conseruata: sed quia deus non concurrebat immedia-

te cum igne/ignis non potuit agere. Est igitur deus causa immediata. Item. q. i. Occam: nisi deus esset causa omnium/aliud a deo esset incausatum: vel esset processus in infinitum in causis: quia accipio quod ponis non causari a deo. Quero utrum est causatum vel incausatum. Si secundum habetur illarum. Si primum/quo a quo. Si a deo: habetur interitum. Si ab alio/sic erit processus in infinitum. Item secundo quodam. questio. prima Occam: nisi deus esset causa efficiens vel mouens effectiue alicuius effectus/videtur quod frustra poneretur in vniuerso. Secunda conclusio: Deus est causa prima omnium primitate perfectionis et illimitationis. Patet quia deus est perfectior omnibus. Et est causa omnium effectuum: quod nulli conuenit alij. Tertia conclusio: Deus est causa prima duratione primo modo accipiendo primitatem durationis: quia secundum naturam suam precedit duratione omnes causas secundas et effectus. Fuit enim ab eterno quod nulli alteri conuenit. Quarta conclusio: Deus non est prima causa omnium primitate durationis secundo modo. Probat: quia non preuenit causando causas secundas secum co-causantes. Ita quod in aliquo instanti vel signo causet nulla causa secunda concurrente/et postea cum ea co-causaret. Probat: quia patet ad sensum quod res ponuntur in esse ad presentiam secunde cause non in aliquo priori instanti vel signo sine presentia earum. Cum ergo ex eo aliquid dicitur causa et causare: quod ad eius presentiam aliquid incipit esse/et ad eorum presentiam res incipit esse et non prius/sequitur quod deus non prius causat: quia non prius incipit effectus esse. Item quia ratio in secundo instanti agit eadem ratione in primo. In secundo instanti agit secundum omnes. Igitur et in primo instanti inceptionis effectus. Quinta conclusio: Deus potest esse prima causa effectiua omnium duratione secundo modo. Omnium in qua effectuum absolutorum. Probat: quod deus eminenter habet in se causalitatem effectiuam omnium causarum secundarum: ideo potest supplere omnem eorum causalitatem. Et se solo potest producere in genere cause efficientis quicquid potest produci cum causa secunda. Hinc illud commune dictum: Deus potest supplere causalitatem cuiuslibet cause extrinsece. Si queris quare non intrinsece. Ratio: quod causalitas intrinseca includit imperfectionem/scilicet subijci forme vel informare materiam/quod imperfectionis est. Ideo non conuenit deo causalitas subiectiua vel formalis. Sexta conclusio probabilis: Possibile est quod deus producat rem aliquam tanquam causa totalis et precisa: et post tempus creatura producat eandem rem partialiter: id est tanquam causa partialis. Probat: quod deus se solo potest producere effectum et cum postea conseruare cum causa secunda. Ut exempli gratia. Si deus produceret ignem mediante sole: tunc ignis dicitur produci a sole: quod dependet a sole. Et per consequens sol habet rationem causalitatis ad ignem. Et nullam causalitatem potest habere causa secunda respectu effectus/nisi productiuam. Unde: Si deus primo produceret ignem et conseruaret eum/et postea produceret solem: tunc ignis ille conseruaretur a sole/sicut si fuisset productus a sole. Et eodem modo dependet essentialiter ad solem/ac si fuisset a sole productus. Quia licet deus produceret solem post ignem: tamen daret soli actio-

Lect. 2.
E

Lect. 3.

Lect. 4.

Lect. 5.

Lect. VI.
f

nem determinatā quo ad oēs effectus ab eo produci possibilest igitur eodē mō dependeret ignis a sole ac si fuisset pmo pductus a sole: igitur nūc producit a sole: quia nūc cōseruatur a sole. Et ita sol est causa partialis cū deo illius cōseruatiōis. Cōseruatio autem per nihil positiuū differt a creatiōe: nā creatiō significat rem/ z cōnotat negatiōē imēdiatē pcedētem rem. Et cōseruatio significat eandē rem cōnotādo continuatiōē rei. Et hoc nihil aliud est q̄ cōnotare negatiōē interruptiōis esse rei vel corruptiōnis: ita cōseruatio quantū ad omnia positiua est q̄dam productiō: z causa cōseruatiua effectus est fm rem causa pductiua: z ab ea dependet effect⁹ in esse: sicut a generatiua in fieri. ¶ Septima cōclusio: Deus est causa imēdiata omniū effectū imēdiatiōe effectus: effectū dico absolutū. Probat⁹: qz ad pductiōē cuiuscūqz effectus non indiget alio effectū: qz potest quemcūqz effectū absolutū producere solū sine productiōe cuiuslibet alterius effectus. Quia licet aliquē qualitates requirant ad materie dispositionē pro receptiōe forme fm philosophus. ij. de anima: Actus actiuor. zc. Tamē deus pōt oēm effectū absolutū pducere imēdiatē: etiā extra materiā

Arti. 3. ¶ Circa tertiū articulum dubitat⁹ primo/ an de⁹ sit agens naturale vel liber. Istud dubiū diffus⁹ tractatur in primo dis. xliij. z. xliij. ibi videat⁹. Unde breuiter dicitur qd est causa libera agens ad extra cōtingenter: sed hoc mere creditū est: z probari nō potest per rōnem ad quā non responderet infidelis: vt patet soluendo rationes Tho. z Joā. quas Occam soluit dist. xliij. primi. ¶ Potest tamē rationabiliter persuaderi sic: Causa nō impeditur equaliter respiciens multa sine finita: produciens pro certo instanti vnū z non aliud/ est causa libera agens cōtingent. De⁹ est huiusmodi: igitur. Uide rationē hanc diffuse dist. xliij. primi. ¶ Secundū dubium contra cōclusionem primā: Nam ab vno non produciunt multa imēdiatē. Nam. viij. phisicor. z. ij. de generatiōe dicitur/ qd ab vno procedit vnū. Et idem manens idēz semp facit idēz. Et. viij. metaphisice tracta. ij. ca. j. Si agens sit vnū z materia vna/ effectus erit vnus. Et ibidem ab vno motore nō est nisi vnus mot⁹: aliter sufficeret vnus motor ad omnes motus. Item. ij. de anima: Ex diuersitate operationū concludit diuersitatē potentiā. ¶ Ad illa dicitur qd assumptus simpliciter est falsum: quoniā eadē causa pducit diuersa specietam libera q̄ naturalis. Nā eadē voluntas oīno indistincta est principiū volitiōis z volitiōis/ amoris z odij. Etiam sol imēdiatē potest producere multos effectus: z tamē sol in se nō distinguitur. ¶ Itēz sit tanta distinctiō in causa sicut i effectū Accipio duos effectus. Isti reducentur ad duas causas: z ille cause ad alias duas: z sic erit processus in infinitum. Vel erunt due cause prime: vtrumqz est impossibile. ¶ Ad auctoritates pmas tres dicendū qd loquuntur de causis naturalibus que semp pducunt: non quidē vnū/ sed eosdē effectus si non fuerit impedimentū: ita qd illū vel illos effectus fm speciem produciunt vno tempore: quem etiam alio tempore produciunt nisi sit impedimentū: vt sol eosdē effectus pducit in autumno singulis annis. ceteris paribus. ¶ Ad auctoritatē de metaph. si agens zc. dicitur/ qd intelligi debet de effectibus incōpossibilibus: quia impossibile est in vna materia esse plures

effectus incōpossibiles simul: licet successiue possūt. Etiam fm cōmen. ij. hoc intelligitur in artificibus quia impossibile est fm eum/ qd artifex in eodē ligno simul inducat formā arce z lecti. Potest etiam dici/ qd ille textus male allegatur. Sic enim habet text⁹ viij. metaphisice. tracta. ij. ca. j. Si materia altera z mouens scz alterz/ z quod factum est scz est alterz. Immo auctoritas illa nihil est ad propositū: quia ibi loquitur de agentibus naturalibus. ostēdēs qd modo quandoqz ex diuersis materijs fit vnū: z ali quando ex vna materia diuersa maxime artificialia vt ex ligno fit lectus z arca: vt exemplificat in textu. Unde dicit⁹: si idem contingit ex illa materia facere palam: quia ars z principū quod est mouens idēz. Et sequitur: Nam etsi materia altera z mouēs: et qd factum est. ¶ Ad illud de potentijs dicitur/ qd potentia vel accipitur pro eo quod se tenet ex parte anime: z sic ex diuersitate operationū non arguitur diuersitas potentiā: quia intellectus est vna potentia z tamē habet operationes multas specie distinctas vt acrum simplicis intelligentie/ z acrum cōplexum Item apprehensiuū z adhesiuū/ qui distinguūt specie. Alio modo accipitur pro illis que necessario requiruntur ad hoc qd potentia primo modo dicta eliciat operationes: vt sunt organa corporalia. Et sic ex diuersitate operationū illarum scilicet que requirunt diuersas dispositiones organicas arguitur diuersitas potentiā/ id est organozum: sicut ex visione z audiriōe. Ubi autem potentia non indiget organo/ non habet locum sicut voluntas: qd vna potest velle z nolle. Et vide de hoc dubio latius in. q. j. prologi. ¶ Tertium dubium contra eandē cōclusionem: Multi sunt effectus noui quozum de⁹ non potest esse causa sine sui mutatione. Nam a causa eodē modo se habente non effectus plus vno tempore q̄ alio/ nisi propter dispositionē aliā materie: aut propter nouū acrum intellectus vel volūtaris. Vel quia expectat perfectionem in futuro/ quam modo non habet. Vel quia impedimentū est remouēdum aut quia expectatur oportunitas temporis: sz nihil horum locū habet in deo. Et hoc est quod dicit cōmētā. viij. phisicor/ qd deus per antiquā voluntatē non potest aliquid de nouo producere siue sine mutatione. Nunc est illud: A voluntate antiqua non pcedit actiō noua. ¶ Ad illud dicitur/ qd deus pōt aliquid de nouo producere sine sui mutatione: non per nouū acrum voluntaris/ sed per actum voluntaris eternū: quia eternaliter voluit. a. effectum cras producere: immo potest homo nunc velle cras illa hora producere aliquem effectum: z in tali voluntate perseverare: z cras illum effectum producere p velle continuatū per diem vnū. Et tunc voluntas quando effectus produciunt/ non mutatur: qz nō fit de nouo volens. Mutaret autē/ si de non volente fieret volens. ¶ Quartum dubiū est de multis q̄ nō vidētur creari a deo. Nam malum culpe siue peccatum est. Et tamen non fit a deo imēdiatē: quia deus nō est auctor mali: nec facit peccatū. Deo enī auctore nihil fit deterius fm beatū Augustinū. lxxij. q. iij. Malo autem culpe z peccato fit homo deterior. ¶ Item figmenta z entia rationis z esse obiectiū/ priuationes impossibilia/ veritas huius propositionis/ deus nihil creat: non possunt creari a deo: z ita nō omnia creantur a deo. ¶ Ad dubium dicitur qd deus est

pdo. 7.
B

Arti. 3.
Dub. 1.
D

Dub. 2.
J

Dub. 3.
R

Dub. 4.
L

causa immediata omnium effectuum. Nec tamen propter hoc facit malum culpe vel peccatum: quia facere peccatum est facere id ad cuius oppositum tenetur: deus autem ad nihil tenetur seu obligatur. Nec sequitur: deus facit omnem effectum: et peccatum est effectus: ergo facit peccatum: quia facit in conclusione dicitur factionem secundum quid: et in maiore factione simpliciter. Et sic est fallacia accidentis. Quicquid tamen positum est in peccato/deus potest efficere. Si tamen concluderetur: ergo deus facit actum ad cuius obligationem aliquis tenetur: ponendo loco peccati/eius quod non minus argumentum est bonum/et consequens negandum: quia ibi facit non equivoce. De hoc infra distinctio ne. xxxvii. ¶ De figmentis et entibus rationis et esse obiectivis dicitur: quod deus potest ea facere: quia sunt res aliquae scilicet cognitiones anime: que sunt realiter qualitates secundum unam opinionem. Si autem tenetur quod conceptus non habet esse reale secundum obiectum tantum: tunc dicitur quod nihilominus deus potest ea facere in esse tali quale habet: quia facit cognitiones/que sunt qualitates mentis ad quas sequuntur huiusmodi entia rationis et figmentum. Et si utique contendis pro non sint effectus/non erit contra conclusionem/que dicitur quod deus est causa immediata omnium effectuum. ¶ De impossibili: si capitur pro termino secundum impositionem: deus est causa eorum: quia est causa propositionum et terminorum privativorum. Si pro termino prime impositionis: tunc impossibilia et privationes non sunt effectus nec res aliquae: ideo non mirum si deus non est causa eorum. ¶ De veritate illius propositionis: deus nihil creat: posito quod sit vera. Deus potest ea creare: quia potest propositionem illam creare: deus nihil creat. Vnde si creat/erit falsa: tamen propositio que nunc est vera creari potest/vel alia sibi se non perma. ¶ Quintum dubium contra hoc quod dictum est: deum esse causam immediatam. Nam prima causa agit mediante secunda: igitur causa secunda mediat: igitur prima non est immediata. ¶ Item si sic/tolleretur ordo in causis essentialiter ordinatis. Nam si vera quod est immediata contingeret effectum/neutra esset prior alia in causando: sicut est in pluribus simul navem trahentibus. ¶ Item tunc superflueret causa secunda: quia si prima immediate ageret/produceret totum effectum: quod igitur produceret causa secunda: ergo superfluit. ¶ Item queri posset an causa prima et secunda produceret eadem actionem vel diversam. Non eadem: quia non eadem virtute. Nec diversa: quia terminus est idem. Actio autem sortitur unitatem ex termino. ¶ Item ordo agentium correspondet ordini finium: sed idem effectus non potest habere duos fines immediatos: ergo nec duo agentia immediata. ¶ Ad ista respondetur ad primum/quod proprie prima causa non agit mediante secunda: quia simul et eque immediate concurrunt ad effectum producendum: et quilibet producit totum effectum: ut dictum est. ¶ Ad secundum quod arguitur de ordine causarum essentialium dicitur/quod ordo causarum essentialium est ordo non mediationis vel immediationis aut etiam durationis: sed ordo et prioritas perfectionis/limitationis/vel quandoque necessitatis: ut in proposito. Prima causa necessario requiritur ad actionem/non secundam. ¶ Ad tertium negetur quod ideo secunda superflueret: nam si due cause naturaliter agentes concurrunt agendo ut sol et asinus: quibus quilibet attingit totum effectum eorum immediate: tamen neutra superfluit: quia neutra sine alia sufficit: et neutra sine alia producere posset. Et est simile in trahentibus navem: quam nullus trahentium solus trahere posset: licet quilibet tra-

hat immediate totam navem: tamen neuter superfluit: quia neuter sine alio trahere posset. Si vero altera causa sola sufficit: sicut in proposito. Deus qui etiam voluntarie non necessario aut naturaliter agit: ideo non superfluit. Quia ita placuit deo secum admittere actionem cause secunde propter eius scilicet cause secunde perfectiones que agendo perficitur: non propter suam necessitatem. Sicut si fortis non indigens admittit aliquid ad coagendum voluntarie/non superfluit causa coagens: licet sine ea eorum actio fieret: quia in hoc causa coagens honoratur et perficitur: et voluntas prime cause adimpletur. ¶ Ad aliam: an eadem actione vel diversa. Dicitur ut dictum est quod est. ¶ Precedenti de creatione. Aut enim actio supponit pro agente vel pro effectu/vel per utrumque simul/aut pro conceptu. Si primo modo/sunt diverse actiones. Si secundo modo: est una actio: quia una effectus. Tertio modo similiter est una. I. non diversa. Quarto modo non oportet quod sit una vel diversa: quia possunt cause agere sine actione que est conceptus mentis. Ad probationem dicitur quod actio sua unitatem vel ideitatem nec capit a virtute agendi/nec a termino/et sic vel sic secundum diversas acceptiones actionis: ut dictum est. ¶ Ad ultimum dicitur/quod idem effectus procedens a diversis agentibus/potest habere plures fines: secundum quod diversa agentia possunt a diversis moveri ad agendum. Finis enim est quod movet agens: maxime si unus agentium agit libere: licet forte unus finis secundum rectam rationem movere deberet. De quo infra magis. ¶ Sextum dubium contra conclusionem sextam: Impossibile est idem bis produci. Sed si aliquid producere a deo tanquam causa totali: et postea a creatura bis produci. ¶ Item res actu existens produci non potest sed in casu priusque creatura producat res actu existit: igitur. ¶ Item omnis causa est prior effectui: sed in casu effectus est prior causa: eo quod prius secundum se totum productus est a deo: et posterius etiam tempore est causa secunda. ¶ Pro solutione notandum/quod producere quandoque accipitur ut non includit negationem/scilicet pro dare esse alii. Hoc est quod ad eius presentiam aliquid res est siue post non esse siue post esse. Et produci est dependere quantum ad esse suum ab alio. I. esse ad presentiam alterius/ siue post non esse siue post esse. Suo modo dicitur de creati: et illo modo non distinguit a conservare et conservari. Alio modo accipitur ut includit negationem ut producere est dare esse post non esse immediate procedens. Suo modo de produci/creare et creari. Conservare autem est dare esse post esse continuatum/id est non interruptum. Et hoc modo distinguit producere et conservare: non quantum ad aliquid positivum/sed quantum ad negationes connotatas. ¶ Per hoc ad rationes dicitur quod in conclusione capitur produci primo modo/ut non distinguit a conservari. Et ita non est impossibile aliquid bis produci: imo effectus productus movens continue producit: sicut continue habet esse suum ab alio/nisi bis importaret interruptio nec eius quod determinat. Et tunc non sequitur quod idem bis produceretur: quia licet primo producitur a deo: et postea a creatura: non tamen bis producitur: quia productio eius non interruptitur. Per hoc patet solutio secunda. Illa argumenta procederent/capiendo producere secundo modo. ¶ Ad tertium dicitur/quod omnis causa est prior effectui/natura non tempore: immo tempore potest effectus precedere suam causam conservativam: ut patuit in conclusione sexta huius questionis.

Dnb. 5.
MDnb. 6
n

Dub. 2 Est tamē causa prior natura: quia potest esse sine effectu: et non e converso. **C** Ultimo dubitatur contra hoc quod dictum est in probatioe prime conclusionis: quod ipsa non potest probari naturali ratione. Videtur quod possit probari. Nam impossibile est esse plura simpliciter prima: et cum non sit processus in causis in infinitum/sequitur quod datur unum simpliciter primum. **C** Item tota universitas causarum est causata: et a nullo illius universitatis: quia idem non causat seipsum: igitur ab aliquo incausato: et hoc est deus: ergo deus est causa totius universitatis. **C** Ad illa dicere in istis deo pro rationi naturali: concedendo quod est simpliciter primum: etiam quod non est processus in infinitum in causis essentialiter ordinatis. Sed non sequitur quod datur una prima causa omnium: quia nihilominus possunt esse multe cause efficientes prime: puta multa corpora celestia: vel multe substantie separate: quarum nulla est causabilis et effectibilis: nec dependens quocumque modo ab alia: saltem oppositum non potest probari. Inter illa tamē prima est aliquod efficiens simpliciter primum respectu aliorum: non in causalitate quodcumque/ sed in perfectione: quia oportet quod huiusmodi prima differant specie: quia in efficientibus eiusdem speciei est processus in infinitum: et nullum est primum. Et per consequens unum illorum primorum est perfectius alio: quia species rerum habent se ut numeri. viij. metaphysice. **C** Ad secundum dicere quod universitas causarum causata est: sed non ab uno efficiente: sed a pluribus non causatis. **C** Alia possunt adduci/ que in distinctione. ij. primi solent tractari de unitate dei. Tantum de questione

Questio III

Veritur tertio utrum

q deus potuit mundum creare ab eterno. **C** Pro questione illa vide Decem in secundo sententiarum. q. viij. et in. ij. quodlibet. q. v. **C** Pro intellectu tituli questionis notandum/ quod creare in proposito non accipitur ut distinguitur contra conservare: videlicet pro producere aliquid de nihilo post non esse finem durationis: quia questio nulla esset: quoniam manifestum est quod non potest mundum ab eterno producere post eius non esse: quia si precessit non esse/ tunc incepit esse. Si incepit esse/ non fuit ab eterno. Includit ergo manifestam contradictionem posse creare mundum ab eterno post non esse. Sed est sensus questionis/ utrum deus mundum quem de facto produxit post suum non esse/ potuit producere ita quod suum non esse non precessisset suum esse duratione. Et hoc est mundum potuisse produxisse ab eterno/ ita quod nunquam non fuerit: et tamē semper esse a deo accepit: sicut sol si fuisset eternus/ ab eterno suum splendorem produxisset. Sic intellecta questione sunt due opiniones contrarie: quarum neutra potest evidenter et demonstrative reprobari. Siquidem ad utramque partem. q. sunt rationes apparentes. Ponitur tamen hec conclusio responsalis. **C** Quamvis utraqque pars questionis possit cathegorematicè teneri et defendi: probabilius tamē est tenere partem eius affirmativam: quod deus potuit mundum creare ab eterno/ ad intellectu statim expressum. Prima pars patet: quia ad nullam partem adduci possunt rationes tam evidentes/ quin solui possunt et evadi. Secunda pars patet: quia per illa sunt rationes fortiores/ et contra eam debiliores. Ratio pro ea principalis hec est: Nihil non includens contradictionem negandum est a potentia divina. Mundum potuisse producere ab eterno/ non includit contradictionem: igitur non est negandum a potentia dei. **C** Obsequens est in quarto prime. Maior est principium rheologicale. Minor patet: quod neque repugnat ex parte dei/ neque ex parte creature. Quod patet soluendo rationes aliorum contra hanc rationem militantes. **C** Item sicut in agentibus naturalibus/ posita causa sufficiente et cessante impedimento ponitur effectus. Ita in agibilibus liberis/ sufficientibus/ sublato impedimento potest poni effectus. Deus ab eterno fuit sufficiens producere mundum/ et non impedibilis: igitur ab eterno potuit producere mundum. **C** Item nullum agens sine successione prececidit suum effectum duratione: saltem non oportet. Patet de sole: qui statim ut est/ lucet: et similiter ignis. **C** Item de angelo: qui statim ut est/ potest intelligi re. Sed deus mundum produxit sine successione: vel saltem potuit: igitur non oportet effectum esse posteriores deo duratione. Deus autem est ab eterno: igitur potuit mundum producere ab eterno. **C** Preterea quod potuit fieri ante omne instans acceptum et possibile accipi potuit fieri ab eterno: sed mundus potuit fieri a deo ante quodcumque instans cogitabile: igitur. Minor patet: quod quocumque instanti cogitabili ad intellectum signato aut cogitato/ ante hoc potuit mundus fuisse productus. **C** Preterea si aliquid obstaret ex parte mundi/ maxime durationis infinitas. Sed hoc non: quia tanta potuit esse duratio ab hoc presenti instanti in preteritum/ quanta est ab hoc instanti in futurum. Sed duratio eius in futurum est infinita: quod interminata semper mansura sine fine. Si ergo capax est mundus infinitatis durationis ad permanendum/ potuit pari ratione esse capax infinitatis durationis preterite ad non incipiendum. Alie rationes multe ad idem adducuntur. **C** Sed nunc respondendum est rationibus aliorum: unde arguunt sic: Si mundus steterit ab eterno/ essent infinita pertransita/ scilicet infinite revolutiones essent actu preterite: quia quacumque data erit alia pars. Quod si conceditur/ sequitur quod infinite revolutiones essent actu exerce: non plures revolutiones lune quam solis in decuplo: et utrumque sunt infinite. **C** Obsequens tamē impossibile: quia quod exceditur non est infinitum: nam in ea parte ubi exceditur/ ibi finitur. **C** Item sequitur quod unum infinitum esset altero maius/ minus et equale: quia aggregatum ex revolutionibus solis esset minus aggregato ex revolutionibus lune: et revolutiones divine omnium spherarum equales. **C** Secundo arguit: signo revolutio hodierna vocetur. a. Quero an aliqua ex infinitis preteritis revolutionibus distat ab. a. infinite aut nulla. Si nullat/ igitur revolutiones similiter aggregate non fuerunt infinite. Probatum: quia sicut in continuis permanentibus finitum additum finito non facit nisi finitum: et nullo modo infinitum. Sic in continuis successivis/ revolutio finita addita revolutio finitae/ hoc est finitae distanti/ non facit nisi finitum. Si primum. i. si aliqua revolutio distat in infinitum ab. a. Contra quocumque signat inter illam et hodiernam mediant finire: igitur ipsa non est infinita. i. infinite distans. Ans probatur: quod quocumque signat preterita/ ab illa preterita est usque ad. a. alioquin non distaret per revolutiones prius ab. a. Vel igitur per revolutiones medias finitas: et habet posset. Vel infinitas: et hoc non: quod tunc nunquam ventum fuisset ad. a. quod infinitum preteriri non potest: alioquin non esset infinitum. **C** Ad idem tertio arguit:

Si mundus steterit ab eterno/infinite revolutiones essent ptransire. Cōsequēs est impossibile: tū quia d rōne ptransiri siue pteriti est q sit totū acceptū z cō- pletū: z nihil eius sit accipiendū in futuro. De rōne aut infiniti est q sit incōpletū nec totū in actu: s; sem per aliquid in potentia adhuc accipiendū: nā infini- tum diffinitū esse illud cuius partē accipientib; semp restat aliqd accipiendū. Nam z dixerūt antiq; nō est infinitū cuius nihil est extra: sed infinitū est cuius semp est aliquid extra. Unde quicūq; imaginat ali- quid partibile infinitū/necessario figit aspectū sup aliqd in actu. Deinde aliquid addit in actu: z sic pce- dendo sine finetira q intellectus nō attingit finem. imo si attingeret finē iam in imaginatiōe finiret/et nō esset infinitū. Et sic ratio pteriti z infiniti sibi re- pugnant. Cū q; sequenter multra impossibilia. Unū q; esset dabile infinitū in actu: tā in multitudi- ne etiā rez separata z/ q; in magnitudine/ q; etia; in intensiōe. De infinito in magnitudine patet: supposi- to q; quolibet die creasset vnā animā intellectuam. De magnitudine/ si quolibet die creasset lapidem pe- dalē: z temp sequentē cōiunxisset priori. De intensiō- ne/ si quolibet die pduxisset vnū gradū qualitatē i- tensiōnalis/ materialis vel imaterialis: puta calo- ris vel charitatis aut luminis: z eas conseruasset et vniuisset. Cum eni infiniti dies essent pteriti/ essent infinite anime: tot sc; quot dies pteriti. Similiter z sic lapis habēs infinitas partes pedales. Et quali- tas habēs infinitos gradus eiusdē quātitatē. Et p cōsequens ille infinitus extensiuē: illa infinite inte- siue. Hoc aut est impossibile: q; hoc argueret infini- tā pfectionem creature: z sic creaturā esse deum. In tertio patet/ quia gradus intensiōales sunt gradus pfectionis. In scdo z pmo/ quia plura eiusdem per- fectionis dicunt maiorē perfectionē vno solo: ergo i finita infinitū. Cū si dicis ad vltima duo: licet vni- uersitas animarū z pedaliū dicant infinitā pfectio- nem fm multitudinē vel extensiōnē/ tamē nō fm in- tensiōnē: z illa tm est ppria deo. Cōtra/ ad min⁹ erūt tot perfectiones in vniuersitate animarū z pedaliū lapidis/ quot in deo: quod videt absurdū. Cōsequē- tia pma pbat: quia fuissent dies pteriti sine ter- mino. Nullus eni terminus initialis diez posset as- signari neq; revolutionū: qn ante quālibet pcessis- set alia: vt in pmo argumēto. Aliud impossibile/ q; daretur figuratū infinitū: vt sphaera infinita: qua- dratū infinitū z triangulus infinitus zc. Cōsequēs implicat: quia figuratū est extēsum terminis clau- sum: infinitū vō terminatū. Probat consequentia: quia si alicui sphaere ab eterno pducte/ quolibet die circūductus fuisset circulus: vel orbis pedalis/ ma- neret sphaerica figura/ z tamē esset infinita: q; habe- ret infinitos circulos/ quoz qlibet esset pedalis: er- go infinita. Sic de quadrato: creet qlibet die domi- nus generationē pedalē z addat pōzi. Similia plu- ra possent inferri. Quarto arguitur sicut arguit Henricus de gand: Impossibile est creaturā produ- ctam fuisse ab eterno: ergo mūdus nō potuit esse cre- atus ab eterno: quia mūdus nō negatur/ imo p sup- ponit creatus. Antecedēs pbat: q; creatura nō pōt pducī ad esse/ nisi pū pcesserit eius nō inesse. Nihil aut qd pducit post eius nō esse fuit ab eterno: q; cōse- quentia nota cū minore: sed maior pbat: q; nō esse cōuenit creature de se: cū fm omnes creatura de se

sit nō ens. Esse aut cōuenit sibi ab alio: q; pū conue- nit sibi nō esse qd esse. Vel ergo nō esse pū cōuenit si- bi duratiōe: z habet ppositum q; nō esse creature pre- cedit suū esse. Aut prius natura z simul duratiōe: et tunc opposita ptradictorie simul duratiōe sc; nō esse z esse insunt: qd est impossibile. Cū qd puenit alicui naturalr/ cōuenit sibi realiter: sed nō esse na- turaliter cōuenit creature: q; realiter z nō qn est nec postq; fuit: q; sicut eterna a parte ante/ ita pnt esse p- petua a parte post: q; cōuenit sibi priusq; est. Itē qd creat/ de nihilo pducit: igit fuit nihil postq; pduce- ret: q; nihil esse vel nō esse pcedit esse: quō alias de ni- hilo pducere. Quinto arguit: Mūdus nō est pductus ab eterno: ergo nō potuit pducī ab eterno Tenet psequentia: quia ad pteritū nō est potentia. Et sicut omne qd est necesse est esse/ ita omne quod fu- it qn fuit necessariū est fuisse. Igit mūdū necesse ē productū fuisse ex tpe. Et p consequēs est impossibi- le mūdū nō fuisse pductū ex tpe: z ita necesse est ipsū pductum fuisse rēpōzalter: hoc est postq; nō fuit. Multa alia possent adduci etiā ex Grego. q. iij. dis- j. scdi. Et vtra in scdo ar. ij. vbi p longa qstionem z diffuse materiam huius questionis disputat. Item Adam zc. sed illa sufficiant. Pro illarū rationū solutione: quia portio res earū fundant in impossibi- litate infiniti: et qua impossibilitatē eternitatis mū- di inferre nitunt: adeo primo videndū est quid nomē ne infiniti intelligat. Scdo de partibus infiniti quā- libus cōtinui: an sint finire vel infinare. Tertio gene- raliter: an possibile sit infinitū in actu. Ex illis faci- les erunt rōnum solutiones. Circa primū notan- dū q; infinitū accipit dupliciter. Cathegorematicē z syncathegorematicē. Cathegorematicē est adiecti- uū pūatiue oppositū huic termino finitū: valēs tm- id est quātū nō terminatū. Et q; ratio infiniti quā- titati congruit/ fm triplicē quantitatē: fm extensiō- nē multitudinis vigoris/ potest imaginari triplicē i- finitū. Cū infinitū extensiuē est extensum sine termi- no: z tale est duplex. Quoddā est infinitū simpliciter ex nulla parte terminatū: nec fm longitudinē nec la- titudinē nec pfunditatē: nec fm aliquā differentiam positionis. Et est infinitū fm quid quod ex vna par- te: vel fm vnā dimensionē est terminatū: z nō fm ali- am: vt infinitū fm longitudinē z nō fm latitudinē vel infinitū fm longitudinē sursum z terminatum deorsuz. Cū infinitū discretiue est multitudo nō ter- minata vel multitudo nō numerabilis. Cū infini- tū intensiuē fm vigorē est infinitū pfectionē: z est p- fectio nō mensurabilis: vel perfectio non terminata vel pfectio que excedi non potest: aut qua nulla ma- ior cogitari pōt. Aut pfectio oēm pfectionē eminentē includēs: z cui repugnat oīs impfectio. Et est etiā impfectio infinita duplex. Quedā est infinita sim- pliciter illa sc; q; dicta est: z illa soli deo cōuenit. Et ē pfectio fm quid siue in genere. Et hoc est pfectio nō terminata in eadē specie: hoc est q; in eadē specie ex- cedi nō potest. Cuius sc; nō est dabilis gradus vltim⁹ sue pfectionis. Exemplū patebit infra. Illo modo accipiendo infinitū est sim- plex adiectiuū: eo modo quo terminus pūatiuus dicitur simplex: z nō con- fundit terminū sequentē neq; suū subiectum. Ideo non refert illud pponere vel postponere. Unde ni- hil refert dicere: Dies futuri sunt infiniti: z infiniti sunt dies futuri: capiēdo infinitū cathegorematicē.

Et hoc modo p[ro]p[ri]e queri p[ot]est de qu[od]o an sit finit[um] v[er]i-
finitum. De finit[um] fm multitudine dicat[ur] parifor-
miter sicut de infinito fm magnitudinē. Alio modo
accipit[ur] infinit[um] syncategorematice: et sic nō est ter-
min[us] simplex/sed equale[re] huic orōni: Aliquātū et nō
tūm q[uod]n maius. Vel aliquantū et quantūlibet maius.
Vel tūm, tūm, tūm, et sic sine statu. Hoc est pedale/bipe-
dale zc. et sic sine statu. Aut duo/tria q[ui]tuor/z sic si-
ne statu. Illo mō terminū sequēte quē determinat fa-
cit stare p[ro]fusa tūm. Et sic capiēdo multū refert p[ro]pone-
re vel postponere. Unde multū refert p[re]s continui
sunt infinite: et infinite sunt p[re]s p[ri]nui. Tū infinitū
syncategorematice nō p[re]dicat[ur] vere et affirmatiue d[icitu]r
aliquo termino supponēte determinate p[er] aliq[uod] vno:
q[uod] nulla res etiā si esset infinita categorematice ē q[uod]
libet maius: q[uod] nō maius seipso. Scōdo suppono/
q[uod] cōtinuū nō cōstituit[ur] ex indiuisibilib[us]: q[uod] q[ui]bet p[ar]s
p[ri]nui p[ot]est diuidi in suas duas medietates. Ex q[uod] sequit[ur]
q[uod] cuiuslibet cōtinui infinite sunt partes p[ro]p[or]-
tionales siue eiusdē p[ro]portionis distincte: quarū
nulla est pars alterius. Infinite dico syncategorema-
tice. Dicunt[ur] aut[em] partes p[ro]portionales siue eiusdē
p[ro]portionis p[re]s: quāz talis est p[ro]portio p[ri]me ad secū-
dā/qualis scōde ad tertiā: et sic cōsequēter. Vel vbi ta-
lis est p[ro]portio p[ri]oris ad sequentē/qualis sequētis ad
sequentē: vt si cōtinuū diuidat[ur] in duas medietates:
et scōda medietas itēz in duas: et sic cōsequēter. Suo
modo dicat[ur] de diuisione fm quācūq[ue] p[ro]portionem
multiplicē. Et si fiat diuisiō p[er] medietates. Pri-
ma medietas est dupla/nō ad scōdam medietatem: sed
ad medietatē scōde medietatis: hoc est ad medietatez
totius residui/que est quarta totius: et illa quarta ē
dupla ad medietatē residui que est octaua totius: et
sic cōsequēter: vt patet ad oculus in hac figura:

a	b	c	d	e
D				D
1	1	1	1	
2	4	8	6	

Quia p[ri]ma pars p[ro]portionalis est a: scōda b: tertiā c:
quarta d. Et residuū a est duplū ad b: sicut b ē duplū
ad c: et c duplū ad d: d v[er]o nō est duplū ad e: sed ad me-
diatē e: et illa medietas dupla ad medietatē residui
Et sic cōtinuādo diuisionē. Sequit[ur] scōdo: q[uod] nō da-
tur vltima p[ar]s cōtinui fm diuisionē in p[ar]tes eiusdē p[ro]-
portionis. Dat[ur] tū vltima p[ar]s fm diuisiones in p[ar]tes
eiusdē quātitatis. Primū p[re]z: q[uod] quācūq[ue] pars re-
sidua d[icitu]r/illa est indiuisibilis in p[ar]tes eiusdē p[ro]por-
tionis: hoc est in duas medietates fm exēplū p[ro]positū
cū nulla sit indiuisibilis. Scōm p[re]z: q[uod] dat[ur] vltima
medietas totius. Sicut vltima tertiā/z vltima q[ui]rta to-
tius/z sic de alijs: quāz nulla est indiuisibilis in p[ar]tes
eiusdē quātitatis. Tercio sequit[ur] q[uod] nulla p[ar]s p[ro]por-
tionalis tāgit terminū extrinsecū extēsi. Patet: q[uod] q[ui]
cūq[ue] tā geret/ēēt vltima. Quarto sequit[ur] q[uod] si ali-
q[uod] mobile moueret ab h in p[ar]tes p[ro]portionales
nunq[uam] attingeret p. Patet: q[uod] nunq[uam] attingeret vlti-
mā p[ar]te p[ro]portionale. Quinto sequit[ur] q[uod] si mobile
ecōuerso moueret de p versus b: nulla p[ar]te p[ro]por-
tionalē (g[ra] exēpli) nulla medietatem p[ri]mo attingeret.

Patet: q[uod] nulla medietas est vltima: cū q[ui]bet sit vl-
terius diuisibilis in infinitas. Si q[ui]s: q[uod] q[uod] mō-
bile p[ri]mo attingit. R[es]p[on]det: p[ri]mo attingit p[ar]te diui-
sibile in infinitas p[re]s p[ro]portionales. At p[ri]mo attingit
vltimā tertiā vel vltimā millesimā: sed nullā p[ar]-
te p[ri]mo attingit totā. i. fm se z q[ui]libet sui: q[uod] non est
dabilis minima p[ar]s quā p[ri]mo attingit: q[uod] quācūq[ue]
p[ar]te p[ri]mā attingit: pus attingit vna ei[us] medietatem
scz vltimā q[uod] p[ri]mā. Et sicut dicit[ur] est de diuisione cō-
tinui extēsi z p[er]manētis: ita p[ot]est dici de continuo suc-
cessiuo: b[ea]t[us] est de t[em]p[or]e z p[er]ib[us] ei[us]. Sexto sequit[ur] q[uod] i-
finite sunt p[re]s p[ri]nui fm multitudine: capiēdo in
finitū syncategorematice. P[re]z: q[uod] nō tot q[uod]n plures
Item sunt aliq[ui]t plures: q[uod] 2, 3, 4, 1000, zc. et sic sine
statu: nō tū infinite sunt p[re]s fm extēsiōne. An autē
p[re]s sint infinite categorematice fm multitudine
dicit[ur] in sequēti notabili. Tercio notandum q[uod] de
possibilitate infiniti categorematice sunt opi. con-
trarie. Una q[uod] de[us] p[ot]est facere actu infinitū tā fm mul-
titudine/tā fm extēsiōne q[uod] fm intēsiōne. Huic faue-
re videt[ur] auc. Occa z Breg. de arim. in p[ri]mo dist. xliij
q. iiii. Probāt[ur]: q[uod] in q[ui]bet p[ar]te p[ro]portionali huius
hoze p[ot]est de[us] creare angelū z sicut lapidē pedale/z vni-
re p[er]ozi. Itē sic de[us] p[ot]est q[ui]libet p[ar]te hoze creare vnū
gradū luminis vel charitatis z vnire p[er]ozi. Donat[ur] i
esse: et in fine hoze erit multitudo angeloz infinita z
lapis infinit[us] extēsiue: z lumē z charitas infinita in-
tēsiue: q[uod] q[ui]libet illoz habebit infinitas partes tā
tas quanta est hec certa data fm numez extēsiōnuz
vel intēsiōnuz: reddendo singula singulis: q[uod] tot p[ar]-
tes quot sunt p[re]s p[ro]portionales hoze. Itē p[ri]nuū
habet actu partes infinitas. Q[uod] p[ro]bat[ur]: q[uod] actu habz
oēs partes suas cu[us] sit actu cōpositū ex p[ar]tib[us] actu
extēsiue: q[uod] ex nō ente nihil cōponit[ur]. Ille aut[em] p[re]sūit
finitē categorematice. Probāt[ur]: q[uod] non sunt termi-
nate: q[uon]iam non est dabilis vltima: q[uod] si illa daret[ur] esset
indiuisibilis. Et sic cōtinuū nō esset continuum et
semp[er] diuisibilis. Nec refert q[uod] non sunt separate: q[uod]
nō est magis impossibile esse multitudinē quācūq[ue]
q[uod] nō facientū vnū q[uod] facientū vnū: q[uod] ois repugnā-
tia q[uod] assignaret[ur] in illis/assignari posset etiā in istis:
vt q[uod] vnū infinitū esset equale maius vel minus alio
duplo vel triplo zc. q[uod] totū esset egle vel min[us] parte
Aut q[uod] actualis existētia repugnet in finito p[ar]tib[us]
li z similia. Itē quid deus potest imediate se solo cō-
seruare quālibet entitatē in esse siue quodcūq[ue] quod
nō est de essentia eius aut p[ar]s eius. Potest ergo alicu-
ius cōtinuū quālibet p[ar]te diuidere a q[ui]bet alia
eiusdē p[ro]portionis que nō est pars eius: et quālibet ta-
lē cōseruare in esse. Quo facto erit infinita multitu-
do distinctoz et actu separatoz: q[uod] tales p[re]s p[ro]por-
tionales sunt infinite. Itē nulla implicat cōtradi-
ctionē esse actu infinitū: igit[ur] deus p[ot]est illā facere: eo
q[uod] argumēta q[uod] illā cōtradictionē inducere volūt/nī-
hil cōcludunt: sed vel sunt sophisticę/aut assumunt
falsum vel dubiū. Nec sequit[ur] q[uod] potētia dei p[er]ducen-
tis infinitū esset exhausta: q[uod] licet non posset p[er]duce-
re mai[us] infinito: posset tū p[er]ducere aliud infinitum:
imo infinita alia infinita. Alij tenēt oppositū: asse-
rēt[ur] simpliciter impossibile esse infinitū categorema-
tice: quoz rōnes plures s[un]t posite sūt. Et vltra po-
test p[er] illa opiniōe assumi rō tertiā ad p[er]sonem oppo-
sita/statim s[un]t posita: scz tunc deus posset separare oēs
p[re]s p[ri]nui z separatim cōseruare: vt arguit ratio

corol. 1.

6

Not. 3
E

Sed hoc est impossibile: qz tunc ille ptes essent indiuisibiles: z ita cōtinuū esset cōpositum ex indiuisibilibus qd reputat impossibile. ¶ Itē si possibile ēēt infinitum/maxime in casu pme pbarionis. Sed h non qz impossibile est q in qlibet parte pportionali hore deus creet lapidē. Probat: qz si sic/etia in qlibet pte pportionali posset auferre medietatē pportionalē cōtinui. Ergo pzinuū in fine hore esset diuisum in oēs medietates. Cōsequē falsum: qz vel medietates ille in fine hore essent indiuisibiles vel non. Si primū: nō essent omnes medietates. Scdm est impossibile: qz impossibile est cōtinuū cōponi ex indiuisibilibus. Consequētia probat: qz tot sunt medietates in cōtinuo quot sunt partes in hore. ¶ Itē impossibile est q in qualibet parte pportionali hore creet lapidē. Probat: qz nō sunt dables omnes partes pportionales hore. Probat: quia si darent aut essent diuisibiles vel indiuisibiles. Si diuisibiles/tunc nō sunt omnes: qz pter illas sunt alie remanentes. Si indiuisibiles/tunc nō sunt pportionales: quia pars pportionalis est que habet pportionē ad sequētē qualis sequens ad sibi sequentes: ergo erit sequens ideo non erit indiuisibilis. ¶ Sed esto q ille rationes de partibz pportionabilibz concluderēt: nō habere adhuc interm illius opinionis: qz nihil habere nisi q infinitum illo modo esset impossibile. i. creādo aliqua z multiplicando fm partes pportionales. Nihilominus adhuc nō videt implicare/q deus p eodem instanti simul crearet infinitos angelos: lapidē infinitum: z qualitatē intensiue infinitā. Et ideo dicit pncipalis conclusio in pncipio qstionis /q p babilis est dicere mundum creari potuisse ab eterno qz oppositū: qz nō includit p̄dictionē. Sic qz deum pducere infinitū actu nō includit p̄dictionē cui dēter: ideo pbabili⁹ est illud tenere theologo qz eius oppositū. Et hec rō solui nō pōt/nisi euidenter ostendat cōtradictionis implicatio. ¶ His pmissis rñdet ad rōnes contra eternitatē mundi inductas. ¶ Ad pma concedit /q si mundus ab eterno fuisset/infinite fuissent reuolutiones p̄rāsire z p̄terite syncategorematice: qz non tot qn plures. Et silt q infinite essent excessē. Et cum inferret virtualiter/q infinitū excedit: z q vnū infinitum est maius alio zē. non sequitur: qz in illis infinitum accipit categorematice: et ita cōmittit fallacia equocatiōis. Non eni sequitur Infinita sunt p̄rāsita: qz est aliqd infinitū/vt p̄z exponēdo. ¶ Si vō placet admittere infinitū actu fm opi. Breuo. in pmo dist. xviij. cōcedit q reuolūtōes p̄terite sunt infinite. ¶ Et cū inferret: tūc infinite eēt excessē/vt vnū infinitū mai⁹ alio. Dicedū q ly mai⁹ min⁹ eqlia dupl⁹ accipiunt. Vno mō vt dicūt cōparationē vni⁹ quāritatis ad aliā fm certā mensurā. Ut eqlia dicant qz eadē est mēsurā: maius qd excedit aliud in certa q̄ritate: min⁹ qd excedit in quāritate: z sic nō attribuunt infinitis: eo q infinitum nō est mēsurabile. Alio mō accipiūt illi termini largi⁹: vt eqlia sint aliq sic se habētia q qdqd est i vno id vel sibi cōrñdens est in alio: z nihil vltra. Sic si de⁹ in qlibet pte pportionali hore pduceret lapidē: multitudo lapidū pductorū esset eqlia multitudini pportionalii p̄tū hore. Licet vtrāqz multitudo sit infinita. Et mai⁹ large dī qd cōtinet oia/q cōtinet aliud vel sibi cōrñdens z cū h alia. Et sic maior ē multitudo p̄tū totū pzinui qz eius medietatis. Et minor

medietatis qz totū: z iō pcedit illata. Et qn arguit vbi excedit/ibi finit. Neget illud: sed b vey esset si excessus ille inciperet a certa q̄ritate excessi. Sed vbi finitas excedit/ibi excessus nō finit. Sed in b excedit qz aliqd est in vno infinito qd vel sibi cōrñdens non est in alio infinito. Nā z infinitum hz ptes infinitas qz vna distinguit ab alia. ¶ S3 an habeat ptes aliquotas: videt q i infinito fm qd assignari pnt: vt si sex linee parallele traherent in infinitū fm lōgitudinē: distātes a se pedali⁹ fm latitudinē: spacia itercepra essent infinita fm lōgitudinē: z qdlibet spaciū esset sexta totū: z duo spacia essent tria totū: z tria spacia essent medietas totū. ¶ Sed de infinito simpliciter/fm oēm dimēsiōnē z positiōnē est mai⁹ dubiū: qz nō videt penes qd sumi deberet ps aliquota puta medietas tertia vlt quarta. Ibi eni nulla posset sumi mensura z ps aliquota mēsurā iporat. ¶ S3 an pcedi debet/q in casu reuolūtōis lune sint duodecuple ad reuolūtōnē solis. Et videt q sic: qz quotiens sol semel reuolūt⁹ est/luna duodecies est reuoluta. Duodecim vō ad vnū hz pportionē duodecuplā. Posset dici q accipiēdo nomia pportionū large pformiter ad noia sup̄dicta eqlia: mai⁹/min⁹ pcedendū foret/q vnū infinitū est duplū vel triplū zē. ad aliud. Ut duplū diceret p cōtinuū aliqd vel sibi cōrñdens/z adhuc tantundē vel eqli illi: large capiendo eqlia. Sic in casu pmissio pcedendū foret/q totū spaciū inf sex lineas parallelas ēēt duplū ad spaciū cōph̄sum inf tres. Si vō accipiunt noia pportionabilia stricte: vt sex mai⁹ p̄tinet min⁹ q̄tum ad numerū aliq̄tens p̄cise fm certū numez. Sic vnū infinitū nō est multiplex ad aliud fm nūez. Illo mō reuolūtōes lune nō sūt duodecuple ad reuolūtōnē solis qz nō cōtinet p̄cise duodecies/s3 infinities quēcunqz nūez reuolūtōis solis: z cōuerso reuolūtōne foal p̄tinet infinities quēcunqz numez reuolūtōnū lune ¶ Ad scdm rōnē dicit breuē q ab a. nulla reuolūtō distat infinitē: z neget p̄na: q q sil aggregate nō sint infinite. Ad pbarionē neget q finitū additū finitū nō facit infinitū: saltē vniuersalr. Sed verū est qn finitū finitū additū finitū: b est fm certū nūez: puta centies millesies vel in alio q̄cunqz numero. S3 finitū additū finitū infinities/reddat totū infinitū. Vñ ex b q aliq magnitudo vel multitudo hz infinitas p̄tes tātas quāta est hec certa data/cōcludit esse infinita: z tñ qlibet ps est finita. Argumētū b p̄cedit q concedētes infinitū categorematice. ¶ Ad ter Ad.2. tia pcedit illarum: vt in pmi argumēti solutiōe: capiēdo infinitū syncategorematice fm vtrāqz opiniōnē. Nō aut categorematice fm vnā opiniōnē: fm aliā pcedit vtroqz mō. Et ad pbarionē impossibilitatis illati fm opi. tenētē possibile esse infinitū categorematice dī: negādo q de rōne infiniti sit q sit in cōpletū: aut q aliqd ei⁹ sit in potētia: imo fm illā opi. Infinitū ita oēs ptes sunt in actu sicut finitū: qd p̄z i mltitudine infinita partiu cōtinui: quāz ita qlibet vt ē in actu z extra causam suā sicut aliqua earū: nec vn ps ei⁹ est in actu/alia in potētia: ita cētena millesima est in actu sicut pma medietas. Ad pbarionē pōt dici q ille nō sūt diffinitōes infiniti: fm assigna Ad.3. tiōes q̄rūdā p̄p̄ratū respiciētū nīm modū itelligēdi infinitū. ¶ Et cū dī: q cunqz imaginat infinitū figit aspectū zē. Rñdet q ex hac imaginatiōe nra nō arguit aliqua successio neq aliqd esse in actu/z aliud

in potētia illius rei sup quam cadit imaginatio: sed arguitur illa successio in ipsa imaginatioe. Un quis apprehendens partes pportionabiles continui/prius apprehendit vna q̄ alia: vna tñ in continuo non est prius q̄ alia qz ita in actu est vltima millesima sicut prima licet prius apprehendatur prima. Et est simile: magnus aceruus granorū milij rotus est in actu: quis imaginario nostra prius vnū granū apprehendit q̄ aliud. ¶ Ad secundā improbationem impossibilitatis cōsequētis cōcedunt oīa illa illata: scz q̄ daibile est infinitū in multitudine in extensione in intensione. Ad improbatōē de infinito intensiue dicitur q̄ talis q̄litas infinite intensiue: licet esset infinite pfectiōis in sua specie: nō tamē infinite perfecta simpliciter: vt declarātū est in pmo notabili. Et ideo nō sequitur q̄ sit eque pfecta deo: immo qualitas sic intensiue q̄tūcūqz intendere in sua specie: nō tñ attingeret minimū gradum speciei superioris. Unde infinita caliditas in sua specie nō attingit minimū gradum perfectionis charitatis vlt cognitionis. Sicut em ppter quācūqz intensiōē non mutat speciem: vt caliditas fiat charitas: scz semp manet caliditas: ita non attingit ppter suā intensiōē gradus alterius speciei: cum gradus sint de essentia rei. ¶ Et per hoc ad illud quod dicitur de infinito extensiue et fm multitudine. Dicitur: et si plura dicunt maiorē pfectiōē vno solo: tamē infinita nō dicunt pfectiōē infinitā/etiam in genere nisi vniantur. Neqz si vniatur dicunt pfectiōē simpliciter: que solius dei est. Licet etiā dicerent pfectiōē infinitam. ¶ Et additur ad minus tot erunt perfectiones in vniuersitate animarum. et. quor in deo quia infinite. Respondetur q̄ deus non habet in se formaliter nisi vnā pfectionē que est infinita sua essentia. Verius est tantum vna perfectio: ideo nō est pueniēs animā habere plures perfectiones q̄ deus: quia ille plures pfectiones nō sunt pfectiones simpliciter/ nec equivalent vne pfectioni diuine: que quia simpliciter infinita est non ei equiparari possunt infinite perfectiones in genere oim creaturarū. Habet etiā virtualiter plures deus quia plura creare potest perfectas creaturas. ¶ Ad aliud impossibile de infinito figurato. Dicitur: cōcedēdo q̄ impossibile est figuratū esse infinitū. Ad probationē dicitur: q̄ casus est impossibilis. Cuius ratio est qz casus implicat. Ponit em q̄ sphaera aliqua sit ab eterno producta: et hoc quidē possibile est: quia potuit sphaera finita pedalis: ḡa exēpli: ab eterno fuisse producta. Sed cū hoc nō stat q̄ quolibet die circumductus fuisset orbis pedalis: quia cū dies pteriti sint infiniti (posita mundi eternitate) quemlibet dies in finiti pcessissent dies: et ita quolibet die producti fuissent infiniti orbis: et ita aū quolibet dies illa sphaera ab eterno producta fuisset infinita: vtp̄ta habēs in finitas p̄es tantas: et p consequēs nec esset sphaera: nec circumduci posset infinito aliquis orbis: qz infinito fm magnitudinē ea p̄e qua infinitū nō potest fieri additio: cū finē nō habeat cui additio fieret. Implicat ergo quolibet die ab eterno alicui sphaere fuisse additū circulū vlt orbē certe quantitatis: qz sic sphaera nō esset sphaera: quia infinita. Sic etiā implicat infinitū circumduci orbe. ¶ Suo modo respōdēdū est de quadrangulo aut triangulo. ¶ Ad quartū negat q̄ creatura nō pōt produci ad esse nisi pcesserit non esse. Ad probationē. Nō esse cōuenit creature de se. Distin-

guatur illa: vel nō capis infinitāter vel negāter. Si infinitāter/negāda est: qz nō esse nulli cōuenit neqz de se neqz ab alio. Est cū illa affirmatiua tñ valēs non esse. et aliqd qd est nō esse cōuenit creature de se q̄ est falsa: qz affirmatiua cuius subiectū pro nullo supponit: sicut et illa est falsa. Creatura est non ens de se vel fm naturā suā. Si accipit negāter/sic vera est: nō esse cōuenit creature de se: que valet illā: Nullū eē cōuenit creature de se: et bec est vera: qz nihil cōuenit creature a se. Quicqd em habet creatura/babet ab alio scz a suo efficiēte. Et ad hūc sensum negatiū sunt intelligēde ille affirmatiue de terminis infinitis. Sicut et illa: Creatura anteqz produceret est nihil: illa affirmatiua falsa est: sed cōcedit in sensu negatiuo pponēdo nihil. Nihil est creatura p̄usqz produceret: q̄ valet illā: Creatura nō est p̄usqz produceret. Sic patet quō illa cōcedit: Creatura fm se est non ens: qz de rigore verborū est falsa. Et cū arguit: q̄ prius cōuenit nō esse q̄ esset: p̄na nō valet: qz oē qd sibi cōuenit ab alio potuit sibi eternaliter cōuenire ab alio. Ideo nō oportet q̄ primo sibi cōueniat nō esse. Itē nō esse a se et esse ab alio nō opponit: et iō simul duratiōē cōueniunt creature: qz semp creatura nō est a se et semp ē ab alio. Et p hoc ad aliā: negat q̄ nō esse cōueniat creature naturaliter vel distinguat: vt patet. ¶ Ad illud qd addit/q̄ creatura de nihilo produci: dicit q̄ illa affirmatiua falsa est: sed cōcedit ad sensum negatiū. i. q̄ creatura nō pducit de aliquo tāqz de potētia materie. ¶ Ad vltimū dico/negādo p̄nam: et ad p̄bationē ad p̄teritū nō est potētia. Uerū est: nō est potētia q̄ p̄teritū nō est p̄teritū: tñ ad p̄teritū fuit potētia. Potuit em p̄teritū nō fuisse p̄teritū. Et cū arguit: Mūdus est pductus ex tpe. i. post non ē: igit̄ necessariū est ipm fuisse pductū ex tpe: qz ppositio de p̄terito valet necessaria. Rñr q̄ ē necessaria fm qd vlt fm tps/non simplr: qz lz nō possit eē falsa: tñ potuit eē falsa: qz aū tps mūdus potuit nō fuisse pductus in tpe. Potuit etiā p̄us fuisse pductus i tpe imaginario. Necessaria autē simplr ē: q̄ nec pōt nec poterit/nec potuit esse falsa. ¶ Si dicis: Si mūdus fuisset productus ab eterno: necessario fuisset ab eterno simplr: qz nō potuit fuisse nō pductus. Nō em postqz fuerat pductus/nec aū: qz nihil imaginari pōt aū eternū. Ergo a fili: qz mūdus nō est pductus ab eterno: necessariū ē mūdū nō fuisse productū ab eterno: q̄ impossibile est mūdū fuisse productū ab eterno: tēnet p̄na/qz necessariū nō ē impossibile eē pollēt. ¶ Rñr q̄ stāte p̄porbēsi q̄ mūdus sit productus ab eterno/necessariū ē mūdū eē productū ab eterno: nō tñ est necessariū mūdū fuisse pductū ab eterno: qz quocūqz instātī p̄terito signato aū instās creationis mūdī potuit nō eē pro tali instātī. Et ita nō fuit necessariū mūdū fuisse pro aliq̄ instātī p̄terito: et ita nō ab eterno: ¶ Vel pōt dici q̄ q̄stio fuerit nlla posita p̄porbēsi: posita autē p̄porbēsi: vel q̄ mūdus fuit ab eterno: vel q̄ nō fuit ab eterno: qd cūqz ponit/erit simplr necessariū: eo q̄ oppositū nō possit esse simul nec prius cū impossibile sit aliqd esse prius eterno. ¶ Et dicūt aliq̄ cōsequēter: q̄ si mūdus fuit ab eterno a deo productus deus necessario produxisset mūdū: qz nō potuisset non produxisset: quia non ante eternū/nec in eterno: quia sic in eterno produxisset/et non produxisset. Lōsequenter dicunt/q̄ deus producit extra se necessario de facto. Posset autē aliqd necessario extra se pducere: et hoc fecisset posita p̄porbēsi. ¶ Vel posset

Ad vltimū.

Ad.4.

D

dici q̄ stant simul / q̄ mundus sit cōtingēter produ-
ctus a deo z ab eterno. Et q̄ mūd⁹ ppter hoc potuit
non fuisse. .a. Si. a. eternitas: qz prius natura vl
fm intellectū potuit de⁹ non produxisse mūdū in a.
qz involūtate sua fuit producere / z nō producere mū-
dū. Nec Occa. q. vij. lib. ij. Et sic patet solutio rōnū
cōtra eternitatē mūdi adductarū: etiā fm opi. tenen-
tē: q̄ possibile est infinitū actu cathegorematicē: ptra
quāmag⁹ procedūt saltē prima / secūda z tertia. Nā
q̄rta z q̄nta equalit̄ pcedūt cōtra ambas. Cōrōnes
p̄ illa rū opi. i. tertiū notabili hinc inde adducte pos-
sunt solui. Nā negātes possibilitatē infiniti ad rōnes

Ad. 1. prime opi. dicerēt. Cōtra primā pcedit q̄ in qualibet
parte proportionabili potest deus creare lapidē vel
gradū charitatis. Et cū dicit: ponat in esse: in quali-
bet pte creat: illa neget. Nec ppositio vniuersalis sic
debet poni in esse: sed p singulares incōiūctim sum-
ptas: z hāc quilibet est possibilis. Cōtra dicit: Una
singulariū erit impossibilis. .i. in qua demonstrat̄ vl-
tima. Respondet: q̄ vltima nō est demonstrabilis: q̄
vltima nō est possibilis. Cōtra secūda dicerēt / negan-
do q̄ cōtinuū habet actu partes infinitas: lz infini-
tas habeat partes: Et cōcedit / q̄ actu habet oēs par-
tes suas: capiēdo lz oēs distributiue / nō collective.
Et cū arguit: z oēs partes sunt infinite zc. Neget il-
la: siue oēs accipit distributiue: vt manifestū est p de-
scendentes: imo cōtraria vera est: nulle partes sunt
infinite. Quia quēcūqz demonstrant̄ finite sunt: q̄
oēs citra vltimā sunt finite. Vltimā autē demonstrari
nō pōt: qz nulli est vltima. Si vero accipit̄ collective
qz etiā sic sūr falsa est: qz nulle sunt oēs partes colle-
ctiue: qz nulle partes cōtinui sunt partes p̄tinui: pte-
ter quas nō sint alie partes. Nā ita exponit̄ oēs col-
lectiue. Oēs partes cōtinui. .i. partes p̄tinui pter q̄s
nō sunt alie partes cōtinui: sicut oēs apli sunt. xij. id
est apli p̄ter quos nō sunt alij sunt. xij. Tel sic z re-
dit in idem. Apli sunt. xij. z nō est aliq̄s aplū quin
sit aliquis illoz. Modo nulli partes p̄tinui sunt q̄n
p̄ter illas possint alie assignari: cum nulla pars sit
vltima: qz quilibet diuisibilis est in vltiores. Ad
probationē: nō sunt omnes terminatē: illud neget
capiēdo oēs collectiue: qz quilibet partes sūr termi-
natē: ille z ille: z sic de singulis. Quilibet em̄ p̄ pro-
portionabilis est terminata ad p̄portionabile se-
quēte: quia nulla est vltima. Si autē capīt̄ collectiue
vera est: qz negatiua cui⁹ vnū extremū. .i. oēs p̄tes nō
supponit. Sed tunc cū infert̄ illa affirmatiua: q̄ oēs
p̄tes sunt infinite. Sicut nō sequit̄: Afini nō sunt ter-
minati: ergo infiniti. Supposito q̄ nullus sit afini⁹.

Ad. 3. Cōtra tertiū dicerēt cōcedendo / q̄ deus pōt diuidere
quālibet partē cōtinuā a qualibet eiusdē p̄portionis:
quia illā z illā: z sic de singulis: z nō est aliqua q̄n eaz
diuidere possit z separatā conseruare. Et cū infert̄: q̄
erit infinita multitudo p̄tū actu sepatay: cōcedit̄ syn-
cathegorematicē / nō autē cathegorematicē. Ad pba-
tionē: qz tales partes p̄portionales sunt infinite: hoc
neget. Licet infinite sint partes p̄portionales capien-
do lz cathegorematicē. Cōtra videt̄ cōtra solutōes
ad tertiū: q̄ dabilis sit vltima pars p̄portionalis: igit̄.
Ans pbat: z pono casum / q̄ de⁹ in p̄ma medietate
hoze creet lapidē pedale: z sūr in scōa pte p̄portio-
nali: z sic cōsequēter z semp dū creat sequēte ānibilet po-
rem. Tūc q̄ro in fine hoze: q̄ sit in infātā. a. z tūc lā-
pis vel nō. Nō pōt dici scōm: qz nō annihilat̄ lapis

nisi alio creato. Si dat̄ primū. ergo product⁹ est in
vltima parte hoze p̄portionali: qz si nō in vltima pte
q̄ in pte anteriori vel ceteriori. Et p̄ p̄ns in a. cēt anni-
bilat⁹: eo q̄ in sequēti pte p̄portionali alit̄ cēt pduct⁹.
Cōtra si ponat casus / q̄ in prima pte producat̄ la-
pis: in secūda annihilat̄: in tertia producat̄: in quar-
ta itē annihilat̄: z sic deinceps. Querit̄ vtrū in a. sit
lapis product⁹ vel nō. Qdēqz dictū fuerit sequit̄ q̄
a sit vltima pars p̄portionalis. Cōtra alit̄ casus po-
nit̄ q̄ duos lapides in p̄ma pte p̄portionabili dñs cō-
tinuet discōtinuet in scōa: z iterū cōtinuet in tertia. z
sic p̄nr. Querit̄ vtrū in a. sint cōtinuati vel discōtinu-
ati. Et qdēqz d̄z dabit̄ vltima pars p̄portionalis.
R̄nr admittēdo casum. Cōsequēter d̄z / q̄ i quacūqz
pte hoze creat̄ lapis nō⁹ z annihilat̄ p̄or: z oīs lapis
creat⁹ annihilabit̄. z post quēlibet alit̄ creabit̄. Sic
in secūdo casu: in qualibet parte p̄portionali: aut
lapis creat̄ aut annihilat̄. Dis tñ lapis creatus an-
nihilat̄. Suo modo d̄z in tertiū casu. Et cū queritur
qd sit in a. Dicit̄ id qd deo placuerit: pōt esse lapis.
Tel nō esse cōtinu⁹ vel diuisus: qz casus nihil dispo-
nit̄ d. a. Solū em̄ disponit̄ de p̄rib⁹ p̄portionabilit̄
hoze. a. aut nihil est illius hoze: sed est finis extrinsec⁹
hoze. Hora ei durat vlqz ad a. exclusiue. Cōtra dicit̄
volo q̄ a sit instās intrinsece terminās horā: z ita est
pars hoze. R̄nr nō admittēdo casum: qz nō dat̄ vlti-
mū instans rei successiue: sed res successiua desinit p̄
p̄mū nō esse: instās autē intrinsece terminās est vlti-
mū instans esse. Cōtra rō illoz nō video quō sol-
uat̄: qz nō aper manifesta p̄tradictio: nisi dicat̄ q̄ im-
plicat̄ cōtradictionē: quā cōiūctim⁹ ex probabilib⁹ / lz
nō ex demonstratiuis. Ut plures deos esse implicat̄ cō-
tradictionē. Licet illa euidentē ostendi non possit / vt
mkti dicūt. Videt̄ tñ q̄ alit̄ posset r̄nderi ad istā repli-
cā cōtra solutionē: primo neget̄ assumptū. Ad pba-
tionē d̄z / q̄ in fine hoze est lapis / sed finis hoze nō ter-
minet p̄tes p̄portionales: ita q̄ de⁹ vltima: qz cūz
producit̄ in fine hoze lapis: illa ps p̄portionali que
corrūdet sine hoze nō est vltima: sed pōt vltius di-
uidi. Neget̄ q̄ product⁹ est in vltima pte p̄portio-
nali hoze / lz i pte finali hoze. Et lz oēs p̄tes hoze sint
p̄trāsire: nō tñ oēs p̄tes p̄portionales hoze sunt per-
trāsire: vt possit explicari d̄ figurā vbi sup̄. Si q̄a
exēplū. a. p̄ncipiū hoze. b. medietas. c. finis. Cōtra rō-
nes etiā negatiū possibilitatē infiniti pōt r̄nderi fm
oppositā opi. Cōtra primā q̄ de⁹ pōt separi oēs p̄tes
cōtinui: sed hoc est impossibile zc. Neget̄ impossibili-
tas. Si lz oēs capīt̄ distributiue. Et p̄nter dicit̄ q̄
oēs ille partes sunt diuisibiles / z non indiuisibiles.
Et si vltra arguit̄: igit̄ nō sunt oēs partes / accipien-
do oēs distributiue: concedit̄ / qz nulle p̄tes sunt oēs
p̄tes distributiue. Nec ex illo sequit̄ / q̄ nō oēs p̄tes
sint diuisibiles. sic nō sequit̄: Nulla aialia sunt oēs
hoies: ergo nō oēs hoies sunt aialia. Si tñ oēs capi-
tur collectiue. Neget̄ q̄ deus pōt separare oēs p̄tes: qz
nulle sunt oēs partes. Cōtra secūda dicit̄: q̄ i quali-
bet pte p̄portionali de⁹ pōt creare lapidē: pōt etiā
collere medietatē cōtinui. Et cū infert̄: q̄ in fine esset
diuisum in omnes medietates: capiēdo oēs diuisiue.
Cōcedit̄ q̄ in illas z illas demonstrādo cētēsimā
millesimā zc. Tñ nō sequit̄ / q̄ in fine hoze sint indiui-
sibiles: qz nūqz veniret ad finē p̄tū p̄portionabiliū:
qz nō dat̄ vltima: sed capiēdo oēs collectiue / neget̄
q̄ cōtinuū cēt diuisum in oēs p̄tes: qz nulle sunt oēs

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. III. partes collectivae. Ad tertiam dicitur: Negetur quod impossibile esset quod in quolibet parte deus crearet lapidem. Ad probationem: Non sunt dabbiles oēs. Si oēs tenerent se ad praeponderantem verum est: quod nulle sunt oēs tā distributive quā collectivae. Distributive: quod nulle partes sunt oēs. id est ille non sunt oēs: et ille non sunt oēs: et sic de alijs. Nec collectivae ut patet. Si ex illo non sequitur quod in quolibet parte potest creare animam. Sicut non sequitur: Nulle domus sunt oēs domus. Ergo non in quolibet domo est paries vel tectus. Et ita patet quod hinc inde rationes non demonstrant. Tantum de questione.

Questio III

Trum creare repu-

gnat creature. Premittitur primo unum notabile. Secundo conclusiones due inferuntur. Tercio mouebuntur dubia. Quantum ad primum:

Notandum quod licet creare multipliciter accipitur: ut patet in solutione. vi. dubij. q. ij. Ad propositum tamen dupliciter accipi potest. Uno modo strictissime ut excludit coactionem cause tā materialis quā efficientis. Alio modo largius ut excludit coactionem materię vel subiecti: non autem efficientis. Primo modo: Creare est producere effectum de nihilo sine concursu alterius cause efficientis vel subiectivae. Illo modo nihil potest creare effectum nisi fuerit eius causa totalis et perfecta. Secundo modo: Creare est producere aliquem effectum de nihilo sine passo seu subiecto presupposito tpe vel natura. Dicitur tpe vel natura: quod non oportet passum semper precedere effectum tpe. Si enim producat passus aliquid in eodem instanti potest creatura habere effectum suum in passum: ut si deus in instanti crearet medium inter nos et solē/sol in eodem instanti illuminaret. Et ita christi in instanti sue creationis produxit in seipsa actum nobis meritozū. Pro illa questione ne vide Occā in. ij. q. viij. et q. lxx. q. viij. et ix. Quā tū ad secundum est conclusio prima: Creare primo modo accepto vocabulo repugnat omni creature. Illa conclusio cum sequenti demonstrari non potest: sed potest rationabiliter persuaderi. Probat: quia creatura non potest esse causa totalis effectus et perfecta sine coactione dei. Igitur non potest creare. Consequenter tenet ex quo deus crearet. Alio probatur: quia causa secunda non potest causare sine prima. Consequenter nota tā cum maiore: quod prima causa plus influat in effectum quā secunda: ut dicitur Proculus li. de causis. Minor patet: quod sicut creatura dependet a prima causa in fieri et perseverari. Ita et in causari. Item suspēdēte prima causa suam actionem nihil agit creatura: ut patet in eclipsi solis tpe dūce passionis: et in igne pueros non ledere i for nace regis chaldeorū. Dan. ij. Item quod creatura non potest esse causa totalis effectus. Probat: quod nec naturalis nec libera. Non naturalis: quod principium naturale equaliter se habet ad plura eiusdem rationis non impeditur vel producit quodlibet vel nullum. Igitur creatura naturaliter activa si fuerit causa totalis ratione producit unum individuum eadem ratione oia eiusdem rationis: et sic infinita quod est impossibile. Neque libera: quod si ageret per voluntatem. Posset autem velle infinita producere: et ita crearet infinita: quod reputatur inconueniens. Secunda conclusio: Etiam secundo modo accipiendo creare/creatura creare non potest. Probat: Nihil in producendo necessario requirit passum potest creare. Quia creatura necessario requirit passum in agendo. Igitur nulla creatura potest creare. Consequenter nota. Maior patet ex quo deus crearet secundo modo accepto. Minor probatur experientia vni summi artis principii.

primum. Nihil enim ex parte est creatura producere totaliter vel partialiter aliquid sine passo. Nec est possibile si posset creatura sine passo producere quod perpetuo frustraret illa potentia/ quā aliqui erant in actu creationis. Quantum ad tertium est primum dubium: Unum repugnat creaturae non potest aliquid sine passo producere. Ad hoc breviter respondetur quod repugnat creature ex conditione sue nature quā recepit a deo. Nam sicut creatura a deo habet quod agat: ita etiam habet ab eo determinatum modum et ordinem agendi secundum illud Roma. xij. Que a deo sunt ordinata sunt. Dicitur autem modus et ordo agendi nobis per experientiam innoscitur. Sicut si quis: Quare sol non humectat et infrigidat sicut luna. Et luna non calat et exerceat sicut sol. Nulla causa assignatur nisi natura utriusque/ quā sic utraque deus produxit: et hoc nobis per experientiam innotuit. Alias causas nonnulli assignare conati sunt/ sed non sufficiunt. Unum aliquid per causam assignatur: quod verus divina est eius substantia. Virtus autem creature est accidentis. Sed alibi patebit quod etiam potentia et verus agendi creature est eius substantia: ut in angelo anima et sole. Denique hoc nihil ad propositum: quod esto quod verus creature esset accidentis propter quod non posset attingere substantiam: ex hoc non sequitur quod non posset creare accidentis. Nec valet dicere quod creare: quod est re de nihilo producere. Inter aliquid autem et nihil siue non ens simpliciter est distantia infinita quā requirit virtutē produci infinita quā repugnat creature: ideo repugnat creature. Id non valet dicere: quod. s. declaratum est quod in omni productione forme naturalis/ forma produci de nihilo: et nihil forme profuit. Si falsum est quod inter non ens simpliciter et ens sit distantia infinita: quod non ens simpliciter a nullo distat. Uerum quod non est finita distantia: quod nulla distantia. Nec valet dicere quod per creationem coicatur effectui esse autem est effectus universalissimus: ideo requirit causam universalissimam quā est prima causa. Nam eo ipso quod esse est effectus universalissimus: idem conuenit omni cause agenti. Nam omne agens producit effectum de nouo dat sibi esse post non esse. Ideo dare esse non est proprium primo efficienti: sed venit omni cause effectivae. Secundum dubium: Contra conclusionem primam et probationem. Nam in augmentatioe naturali qualitatibus est causa naturalis sufficiens equaliter se habens ad plures effectus gradus. scilicet eiusdem rationis: et tamen primo producit unum determinatum gradum et postea alium et sic deinceps. Dubium illud queritur: Unum determinans cause naturales ad unum effectum et non ad alium eiusdem rationis. Ad quod respondetur theologicē quod illa determinatio est a deo/ quod libere coagit ad producendum unum certum individuale effectum et postea alium eiusdem rationis. Aliter dicitur magis physice/ quod illa determinatio ad unum effectum in omnibus naturalibus actioibus puenit ab omnibus causis superioribus et inferioribus certo modo appropinquatis. Unum quod primo producit unus gradus in augmentatioe plusque alius naturaliter loquendo est ex tali dispositione et approximatione corporum celestium et inferiorum. Ideo ponens quod oia agētia superiora et inferiora eodem modo appropinquent passo eadem habet dicere quod erit omnino idem effectus numero. Unum videtur imaginandum quod cuilibet dispositioni et approximationi causarum superiorum et inferiorum numeri/ conuenit unum certum effectum numero: et nullus alius eiusdem rationis. Et quāvis variantur causae etiam eadem secundum situm et approximationem producit alius effectus ad minus alius numero. Et sic si vera esset opinio quod post triginta sex milia annos eadem causae reuertentur ad eodem modo dispoſire et appropinquare/ quā aliquid Platoni attribuitur: tunc oia reuertentur eadem numero. Tertium dubium

Arti. 3. Dub. 1. No. C

Dub. 2. D

Dub. 3. E

biū ptra pclusionē scđam. Nā creatura pōt annihilare, ergo z creare. Cōsequētia tenet: qz eiusdē potentie est annihilare z creare. Antecedens pbat: qz qñ corūpū forma ab agēte naturali erit purū nihil. i. oīno nihil ei⁹ manet nō minus q̄ si annihilaret a deo. ¶ Si dicis: qz talis forma nō erit purū nihil: s̄ reuertit in potētia materie. Contra, si manet in potentia materie/tūc posset reduci ad actū. Aut ergo ab agēte creato aut increato. Si a creato: tūc agēs creatū posset naturaliter corūpū idē nūero repari/qd nō pcedit. Si p agēs increatū: tūc deus nō posset annihilare formā materialē, nisi annihilaret materiā: qz remanēte materia remanet forma in potentia eius. ¶ Itē arguit: Creatura pōt cōseruare formā sine subiecto etiā accidētalē. ergo pōt pducere sine subiecto z p cōsequēs creare. Antecedens pbat: qz si deus destrueret mediū susceptiui luminis adhuc sol haberet eandē virtutē cōseruandi lumē quā mō habet: iō adhuc cōseruaret lumen. Pono em̄ qz deus pseruet lumē destructo subiecto: tūc sicut sol pū cū deo produxit lumē in subiecto/p eandē virtutē z nūc cōseruat cū deo sine subiecto. ¶ Ad p̄mū dicit: qz annihilare accipit qñqz p mutatione qua destruit aliqz forma ita qz nihil ipsius manet: sic forma p corūptionē verissime annihilat. Sicut em̄ ante sui pductio nem fuit purū nihil ad sensum sup̄ exp̄ssuz: ita z post erit purū nihil: et ideo verissime annihilat. Alio mō accipit annihilare vt opponit creatiōi: z sic illud tñ dicit annihilare qd rē reducitur ad nihilū: et sic in agendo nō requirit materiā. Et illo mō: qz creatura in oīni sua actiōe p̄supponit materiā nō potest annihilare. ¶ Posset etiā negari cōsequētia. Pōt annihilare qz et creare: qz admissio qz posset annihilare nō sequit qz possit creare. Quia aliter se habet causa efficiēs z nō equaliter ad rē existētē z aliter ad rē que nō existit. Nā annihilās pōt determinate respicere illd an nihilandū: qz est in actu ita qz nō equaliter respicit oīa alia. S̄ creatura rē creandā que nō est equaliter respicit sic oīa alia nō existētia. Hoc est: equaliter se habet ad oīa nō existētia: z ideo nō pōt creare effectū determinatū/s̄ pōt annihilare determinatū sicut pōt determinate respicere. ¶ Ad scđm pōt etiā dupliciter rñderi. Vno mō negādo antecedens. Et dicit qz destructo subiecto luminis sol nō pōt ipm pseruare: s̄ solus deus. Ad p̄bationē: Cōcesso qz habet eandē virtutē nature cōseruandi: qz p̄m habuit virtutē cōseruandi lumē in materia z illā adhuc habet: qz adhuc pseruaret si esset materia aut subiectuz. Nūqz em̄ habuit virtutē pseruadi sine subiecto: ideo nūc nō cōseruat destructo subiecto. ¶ Aliter posset dici: Cōcedēdo antecedēs qz creatura posset pseruare sine subiecto. Et negē cōsequētia qz iō z creare. Qui⁹ rō est pariformis vt dictū est de annihilare: quia aliter agēs respicit pductū in actu z alit̄ respicit nō pductū: qz qñ res nō ē pducta/agēs in instāti qz posset pducere eq̄liter respicit oīa effectibilia/saltē eiusdē rōnis: z ita vel oīa in illo instāti pduceret vel nullū. S̄ post pductionē alit̄ se habet agēs ad effectū: pductū z in esse positū: qz ad alia eiusdē rōnis qz nō sunt in actu. Et ita nō se habet eq̄lit̄ ad illa qñ vnūz est z aliis nō est: ideo pōt pseruare qd est sine subiecto.

Dub. 4. Nō pōt aut̄ qd nō est pducere sine subiecto. ¶ Quar tū dubiū adhuc ptra eandē pclusionē. Creatura de facto creat. Probat: qz pducit aliqd sine subiecto.

Nam in sacro eucharistie pducit calor a calore circūstare in estare: z frigiditas a frigiditate circūstare in hyeme: z b mōi q̄litates sūt sine subiecto. ¶ Qz si dicis qz q̄litates ibi sūt in q̄ritate z ita nō sine subiecto. Arguat tūc de q̄ritate: qz p cōdensationē et rarefactionē sp̄s pducit noua q̄ritas qz nō est in subiecto. ¶ Qz aut̄ fiat a causis naturalibz. Probat cōi medio: qz approximatis causis naturalibz incipit esse effectus: z eis nō approximatis nō pducit effect⁹. Sicut causa naturalis de speciebz panis z vini pducit vermem z ei⁹ formā substantiālē. Et illa nō educit de potētia materie: qz nō est ibi materia. ergo creat. ¶ Ad illd dicit: qz oēs ille mutatiōes in accidētibz eucharistie sūt a solo deo miraculose: vt vult brūs Ansel. ¶ De verme pōt dici: qz vl deus miraculose reproducit materiā: z tūc p agēs naturale de potentia materie educit formā vermis. ¶ Vel dicit qz totum fit a deo pductio scz vermis qz ad materiā z formā. Et de b̄lati⁹ in q̄ro videri solet. Ad p̄bationē dicit: qz illd p̄ncipiū scz qñ ad p̄ntiā alicui⁹ ponit effectus qz sine ei⁹ p̄ntia nō pducere: tūc illud p̄ns est causa talis effectus. Dicit qz intelligendū est qñ effect⁹ natus ē naturaliter causari z esse ad p̄sentia agentis. Tunc em̄ efficere nō est aliud nisi ad p̄sentia eius aliquid esse. In pposito autē nō est sic: quia ille calor siue vermis nō est natus causari ab igne vel alia causa naturalit̄: eo qz nō est ibi subiectū siue passum. Vñ nisi de pduceret miraculose/nihil ageret p̄sentia causaz naturalū. De hoc magis in quarto. Et tñ de hac q̄stione.

Questio V

Vinto querit circa se

cundā partē distinctiōis p̄me: In q̄ magister ostendit deū esse causam nō solū efficiētē: s̄ etiā finalē omniū. Vtrū deus sit causa finalis oīm. ¶ Pro tota ista q̄stioe vide Occā in. ij. q. iij quia est multum clarus z latus. Vñ in ista q̄stione erunt articuli tres. Prim⁹ de causa finali in genere. Secundus rñdet ad questū. Tertius mouebit dubia quedā z soluet. ¶ Circa primū notādū qz refert loqui de fine z causa finali. Nā finis est termin⁹ rei vel opatiōis: vt p̄ctus linee z forma aut effect⁹ pductus est terminus motus vel opatiōis quo scz pducto cessat motus aut opatio. S̄ causa finalis est illud quo agēs mouet ad operandū. ¶ Et pōt dupliciter accipi. Vno mō stricte. Alio mō large. Stricte dicit illa que simpliciter est finalis z vltima: z ita qz nō ordinat in aliā: s̄ alie in eam. Large dicit illa in quā alia ordinat̄/siue ipsa ordinat̄ vltra in aliam siue nō. ¶ Primo mō stricte: Causa finalis est aliqd amatum amore amicitie ab agente ppter ipsūz aliqd effectū producere. ¶ Ad cuius intellectū notandū qz potest distingui amor: scz amor amicitie tantum: amor cōcupiscētie tantū: amor amicitie z cōcupiscētie simul. ¶ Amor amicitie tantū est amor quo diligitur aliqd obiectum/ non p̄supponēdo aliqd aliū actū volēdi vel nolēdi in volūtate. Ut si qd diligit porum dulcem vel vitam suam absolute nullo alio actu voluntatis necessario p̄uio: quo scz non existente non diligeret. ¶ Amor cōcupiscētie tantū est: quando aliquis diligit amore genito ab actu voluntatis p̄uio/quo non p̄uio nō diligeretur. Exemplū: Aliquis diligit deum ppter se deum. Et quia nouit diuinū esse p̄ceptū de diligendo p̄ori

Arti. 2.
Nota. 1.
128

mun: ideo diligit proximū speciali actu dilectiōis distincto a dilectiōe qua diligit deū ita q in volūta te sint duo actus amoris distincti: quoz vno diligitur deus ppter se precise: et alio actu p se proximus qui tamē actus nō fuisset elicitus/ nisi pūo actu dilectionis dei. **A**mor simul amicitie et cōcupiscētie est amor quo diligit vnum ppter aliud et simul eodē illud aliud: ita q ibi est tñ vnus actus elicitus/ qui tamen habet duo obiecta. Unum dilectū ppter qd aliud diligit: et aliud qd diligit ppter ipsum. Et in b patet differētia huius amoris a scōo qui est amor concupiscētie tantū: quia vbi amor aliqd est amor concupiscētie tantū. Ibi sunt duo amores. Unus amicitie quo ille amor cōcupiscētie causat: et ipse amor cōcupiscētie. Tamen iste amor cōcupiscētie tantum terminat ad obiectū dilectū ppter aliud: et non ad illud aliud qd p se diligit/ respectu cuius habet speciale actū amoris. Et hoc mō cum dicitur q amor cōcupiscētie est quo diligo vnum obiectū ppter aliud dilectū: intelligi debet q ly propter denotat causalitatem efficiēti amoris amicitie alteri? respectu huius amoris cōcupiscētie: quo amor amicitie sit causa efficiens amoris concupiscētie: non q denotet q vtrūq sic dilectū sit obiectum amoris cōcupiscētie. **A**mor autem amicitie et concupiscētie simul est vnus actus quo diligitur vtrūq: habet em duo obiecta vt dictum est: et fm hoc habet diuersam denominationē. Ut gratia exempli: Amor q diligo deū ppter se/ et primū propter deū vno actu vt habet deum pro obiecto/ dicitur amor amicitie. Ut autem habet proximū pro obiecto/ dicitur amor concupiscētie. Similiter idē actus esse potest amor et odium: velle et nolle: vt dum peccatum meritorie nolo seu odio propter deum: ille actus respectu peccati est nolitio et odii: et respectu dei est amor et velle. Et fm hoc aliquis actus voluntatis est act? volendi tantū. Aliquis nolendi tantū. Aliquis nolen et volendi simul. **P**rimus est: quo volo aliquid propter se: vel quo volo seu diligo plura. Unū propter aliud. Secundus quo nolo vnum absolute: vlt nolo plura. Unum propter aliud nolitum. Terri? quo aliquid nolo propter aliud volitū: vel cōuer so. Exempla sunt plana. Et de hoc latius lib. j. dist. j. q. j. de vsu. **E**t illo sequitur primo q nulla operatio aut effectus per operationē acquisitus est causa finalis. Patet: quia nihil tale amat amore amicitie. Nam operatio vel effectus per operationem acquisitus amat amore concupiscētie: quia talem operationem aut effectū cōcupisco mihi vel alteri: igitur presupponit amorem alterius/ meipsum scz vel alterius/ cui operationem vel opus concupisco. Unūq? primo amo operationē vlt opus: sicut si qs mouendo vel ambulando acquirat sanitatem. Sanitas non est causa finalis ambulationis illo mō/ sed ipse homo amatus qui sibi concupiscit sanitatem est causa finalis ambulationis: quia ipse pmo amatus mouet seipsum ad ambulandum. **S**ecundo sequitur: q qñ sunt plures effectus ab eodem agente ordine quodam pcedētes/ ita q vnus ordinat ad aliū. Causa finalis vltimi effectus est causa finalis omnium pcedētiū effectū. Ut exempli causa: Quis diligit vitam suā propter se/ propter hanc sanitatem cōseruat vel acquirit p portionē amarā quā conficit ex varijs herbis et radicibus laboriose acquisitis et

eradicatis. Ecce hic multi effectus ordinati/ semg pmo in sequentē: scz questio herbar? eradicatio/ de coctio/ portio/ sanitas. Causa autē finalis sanitatis est causa finalis omnium pcedētiū effectū: et nullus effectus causa finalis alterius: quia nullus effectus amat amore amicitie: s; omnes amant finaliter propter ipsum hominē seipsum amore amicitie diligētem. **T**ertio sequit: q proprie loquēdo de causa finali/ nō quicqd respondet ad questionē factam p ly propter quid est causa finalis: patet q ad questionē ppter quid facta de effectu pōre: bñ rñdēt effect? posterior. Ut si querit: propter quid effodiunt herbe. Bene respondet: ppter portionē vel sanitatē. Et nihil hor? est causa finalis. **S**ed dices: Hoc est contra Philosophū. ij. physicoz/ per hoc describentem causam finalem: scz q respondet ad questionē factā ppter quid. Respondet: q querere ppter quid contingit dupliciter: scz vel ppter quid aditus: vel ppter qd amari. Qd primo mō respondet non est causa finalis. Nam si querit ppter quid aliquis ambulat vlt abstinere. Respondet potest ppter infirmitatem amouēdam: et tamē infirmus nō est causa finalis ambulationis seu abstinētie. Qd scōo mō respōdet ad interrogationem factam p ly propter quid/ est aliqd ppter quod amari aliqd aliqd facit. Hoc pōt amari amore amicitie vel concupiscētie. Et qd secundo mō amat nō est propriissime finalis causa/ que nunc diffinita est. Licet possit dici causa finalis fm diuisionē statim ponendā. Et sic ad Philosophū dicit q vel loquit de causa finali large. Vel intelligi debet q illud qd respondet ad ppter quid amari amore amicitie/ est causa finalis. **Q**uarto sequit: q causa finalis illo mō cōmuniter peristit operationi. Et si fm rectam rōnem intendatur nō est ignobilior illo qd est ad finem. Patet: quia amor amicitie cause finalis peristit opatiōibus. Et fm rectā rationem qd pfectius est non ordinat in minus pfectū: nō em diligēdus est deus finaliter ppter qd cūq? bonum creatum. Hoc em esset vti fruēdo scz deo qd est rota puer stras fm beatū Augustinū. **Q**uinto sequit: q illud cōmune dicit q causa finalis est pma in intentione et vltima in executione: quātū ad pma partē est simpliciter ver? qz ē pmo amata amore amicitie pūq? aliqd fiat in ipm ordinatū. Scda pars nō est intelligēda q cā finalis vltima sit in executione/ ita q vltimo acquirit: qz peristit opatiōi: s; ē vltima in executione id est dirigit agēs vlt ad vltimū effectū: qz est illud propter qd oia alia fiūt. Vel pōt dici q pma ps vera est de causa finali pzie dicta. Scda vero de effectu vltimo acq?ito ordinato in causam finalem: q etia dicit causa finalis large que infra describet. Quia sicut verba sonāt/ nō pōt esse verum de vno et eodez: qz illd qd cūq? fuerit si amat amore amicitie/ nō erit vltimū in executione. Si amat amore cōcupiscētie/ nō erit pmo in intentione: qz illi p?supponit amatum amore amicitie. **D**icit notāter in descriptione cause finalis ab agēte ppter ipm aliquē effectū pducēte: qz oēs cause simul cōcurrūt ad causandū effectū: igitur causa finalis nō causat in genere suo/ nisi qñ efficiēs in genere suo causat. Et ita nūq? est causa finalis/ nisi qñ effectus aliqd intus vlt ex tra pducit. Et iō ad causalitatem finis nō sufficit ipm amari et desiderari/ nisi ppter hmoi amorē ac desiderii aliqd effect? pducit/ alioqn aliqd eēt cā suū p? qd ē impossibi

corol. 3.

corol. 4.

corol. 5.

Corol. 1.
B

corol. 2.

le. Et hoc infra clarius declarabit. ¶ Et hanc causam finalem vocat finem gratia cuius effectus in ipsam ordinatur finem quo. ¶ Causa finalis large est aliquid amatum amore amicitie vel concupiscentie vel etiam additum ab agente propter quod agens aliquem effectum producit. Dicitur amore amicitie propter finem primo intentum quod propriissime est causa finalis: de quo data est precedenti descriptio. Unde patet quod illa acceptio cause finalis est superior ad primam. ¶ Dicitur vel concupiscentie: propter effectus posteriores quod amati sunt cause finalis propter finem hanc acceptio cause finalis: ut in exemplo porce non solum homo vel vita hominis dilecta propter se amore amicitie est causa finalis. Sed etiam sanitas est causa potationis amare potationis propter quam portio sumitur alias non sumeret: nam qua ratione unus finis a voluntate constitutus est causa finalis eadem ratione et alius. Sed in casu sic vita hominis constituitur sanitati a ceteris portioni scilicet et consecrationi etc. Ita et sanitas a voluntate constituta est tanquam finis portioni et ceteris. Unde vere potest dici causa finalis licet non simpliciter ultima quod est primo intentum: et tamen sanitas non amat amore amicitie: sed tamen concupiscentie. Quod patet: quia sanitas non amat nisi duplici amore. Uno quo voluntas vitam amat propter quam amatam amat sanitatem. Et alio quo amat portione amarum propter sanitatem. Et ambo isti amores sunt amores concupiscentie: quia per utrumque concupiscit aliquid alteri. Nec videtur aliqua necessitas cogens ponendi alium amorem amicitie scilicet respectu sanitatis: quia sanitas absolute propter se diligetur sine relatione in aliud: quia antequam constituitur a voluntate tanquam finis prius vitam amat. Igitur sanitas primo diligitur illo amore quo diligit propter vitam hominis. Et per hunc amorem prestatum a voluntate tanquam finis ceterarum operationum et operum propter sanitatem factorum: hic autem est amor concupiscentie. ¶ Et illo sequitur: quod eiusdem effectus possunt esse plures cause finales subordinate. Patet in exemplo: quia primi effectus reputa euulsionis herbe omnes sequentes effectus ordinati: perfectio/potatio/sanitas amati amore concupiscentie: et vita dilecta amore amicitie sunt cause finales. ¶ Secundo sequitur: quod quilibet finis a voluntate creatus constituitur amari duplici amore. Nam quilibet finis causalis est finis primo intentus medio vel ultimo. Si sit primo intentus amatur amore amicitie: et alio amore concupiscentie quo aliquid diligit propter ipsum amorem illo qui habet duplex obiectum: scilicet illud propter quod diligit: et illud quod propter alterum diligit. Si fuerit medius tunc amatur duplici amore concupiscentie. Uno quo finis ille medius alteri finis primo intentus concupiscitur. Et alio quod aliud obiectum scilicet finis posterior propter ipsum finem medium amatur: qui scilicet non amaret nisi esset finis medius intentus. Ut in exemplo primo/sanitas diligit propter vitam hominis precise uno amore: et eadem sanitas diligitur alio amore quod portio amara diligit propter sanitatem: sic portio amara diligit uno amore quod dicitur est. scilicet propter sanitatem: et alio quod consecutio portionis diligit propter portione si fuerit ultimo intentus: scilicet diligit uno amore propter finem portionis: et alio quod diligit primo effectum propter ipsum ut in exemplo. Sic primo effectum collectio herbarum. Secundo consecutio earum de in portum: tunc perfectio portus est finis ultimo intentus. Nam collectio ipsa quod posteriori intenditur non est finis: quia nulla operatio saltem exterior precedit cuius finis. Illa quod perfectio duplici amore diligit. scilicet uno quod diligit propter portationem. Alio quod collectio diligit propter eam co-

fectionem: ipsa autem collectio uno solo amore diligitur. scilicet propter perfectionem: nihil enim precedit quod diligitur propter eam. ¶ Tercio sequitur: quod amor concupiscentie quod diligitur aliquid aliquid causatur libere et contingenter. Aliquid necessario et naturaliter. Primum patet: quia si in portu exemplo amor sanitatis non est amor efficax/sed magis voluntas complacere aut conditionata: puta si infirmus veller sanitatem actu complacere: vel si veller eam si non esset impedimentum scilicet amaritudo portionis quam non vult sibi. (Sic non magis infirmus eligit sustinere infirmitatem longam quam breuem medele seueritatem) Scilicet tali voluntate in voluntate et dictamine in intellectu quod sanitatem consequi non potest nisi bibendo portione amarum non necessitat ad bibendum: licet placeat sanitas et veller sanari si aliter posset. Potest tamen contingenter velle bibere. Scilicet autem voluntate efficaci in voluntate quod vult oino sanari et amovere omne impedimentum quod est in parte sua et facere quicquid potest ad consequendum sanitatem: et dictamine in intellectu quod non potest consequi sanitatem nisi per portione amarum: necesse est quod velit portione amarum nec potest non velle: idem velle non est in parte voluntatis immediate: nec videtur necessitas ponendi activitatem voluntatis respectu huiusmodi velle. Sed solum habet se passive respectu eius: quia ille actus consequitur necessitate naturali positionem portionis actu in voluntate et intellectu. Verum est in parte voluntatis medianribus actibus alijs: quia potest deponere voluntatem efficacem sanitatis: et tunc si vult potest deponere illud velle. ¶ Et quod patet quod aliquis actus est immediate in parte voluntatis nullo actu prius quod tamen mediariis alijs non est in parte voluntatis. Patet ex dictis. ¶ Dicitur etiam vel oditur: quia aliquod obiectum nolitionis siue oditum est causa finalis alteri noliti vel etiam voliti: ut in exemplo. Ponamus sanus odit mortem propter quam noliti odit infirmitatem: propter illam odit vult recipere portione amarum ut non contingat siue accadat infirmitas. In illo casu mors nolita est causa finalis propter quam odit infirmitas. Eadem infirmitas est causa finalis voluntatis quod vult bibere portione amarum: quia propter illam odit vult non contingat siue accadat vult bibere portione amarum: aliter non bibitur. Patet simili ratione quod prius: quia iam mors odita constituitur tanquam illud propter quod odit infirmitas: et ipsa infirmitas nolita prestatum a voluntate tanquam illud propter quod cavendum amatur portio amara. Unde utrumque mors et infirmitas odit se cause finales. Mors infirmitatem odit et infirmitas portionem volit. ¶ Sed in his differunt causalitas cause finalis mediariis actibus volendi et mediariis actibus nolendi: quia primum velle non habet causam finalem prestatum a voluntate creata ut dicitur. Primum autem nolle habet causam prestatum a voluntate creata: quia omne nolle naturaliter loquendo presupponit velle: quia nihil nolo vel odio possiue nisi quia aliquid volo et diligo: cui nolo id quod odio tanquam ei disconueniens aut repugnans: sicut non odio mortem per actum nolendi nisi quia volo et diligo vitam cui repugnat mors. Et ita quod est obiectum prime voluntatis necessario presupponit prime nolitioni scilicet vita dilecta est causa finalis prime nolitionis. Per illud principium quod causa finalis prestatum a voluntate humana est aliquid in se amatum et volitum ab agente propter hoc aliquem effectum producere: quia ergo diligo vitam meam odio mortem. Et ideo vita mea est causa finalis prime nolitionis: quia nolo et odio mortem. ¶ Et illo sequitur: quod aliquis finis nolitionis constituitur a voluntate creata amari amore amicitie: aliquid nullo amore amatur sed solum odit et est nolitus. Primum

corol. 3.

corol. 1.

corol. 2.

corol. 1.

pater de fine pme nolitiōis fm casum pua posituz;
quia vita hoīs ppter quā dilectā p̄cise odit mortem/
amat amore amicitie. Scdm patet: qz finis scde no
litiōis q̄ est mors nullo mō amat s; solū odit. ¶ Se
cūdo sequit̄: qz quilibet finis nolitiōis duplici actu
amat vel oditur. Patet in casu. Vita hoīs qui est fi
nis pme nolitiōis amat vno amore amicitie in se: et
alio actu quo odit mors p̄cise ppter vitā volitā. Qui
actus licet sit simplr actus nolendi: tamē vt termi
nat ad vitā vt ab obiectū/denominat̄ actus volen
di. Ut aut̄ terminat̄ ad mortē nolitā/denominatur
actus odiendi: sicut actus quo aliq̄s odit p̄cīm p̄p̄
deū vt terminat̄ ad p̄cīm dicit̄ actus nolēdi z odiū.
Utrūq; terminat̄ ad deū/est actus volendi z diligen
di: qz nullus meritoze odit deū. Sed actus odiendi
p̄cīm meritozius est: z nō nisi relatus in deū. igitur
est actus volendi z diligendi deū: qz oīs actus volū
tatis respectu cuiuscūq; obiecti ē velle v̄l nolle: vel
le est diligere/nolle est odire: sic in p̄posito. Similit̄
mors q̄ est finis scde nolitiōis q̄ nolo infirmitatē p̄
cise: qz nolo mortem est odita duplici actu nolendi.
Uno quo odit mors ppter vitā dilectā. Alio q̄ odit
infirmitatē ppter mortē odita. Silr infirmitas du
plici actu odit̄: Uno quo odit̄ ppter mortē nolitā:
Alio q̄ amat portio amara ppter infirmitatē nolitā
q̄ actus licet sit formaliter velle/tū quaten⁹ termi
nat̄ ad infirmitatē dicit̄ nolle. ¶ Terrio sequitur qz
aliq̄d nolle est in p̄tate volūtatis/aliquid non. Patet
simili rōne sicut sup̄a de actu volēdi: vt si quis vo
luerit sanitatē volūtate non efficit̄ z dicit̄ sanita
tē non posse stare/nisi q̄s odierit cibū delicatū: stat
ad huc in p̄tate voluntatis nolle talē cibū vel non
nolle. Si vero ponat̄ volūtas efficax respectu sani
tatis cū tali dictamine intellectus/iā actus nolē
di nō est in potestate voluntatis. Et illo mō pōt in
telligi illud. vii. ethicor. c. iij. vbi dī. Si fuerit opi
nio vniuersalis in rōne: z opinio de singulari acce
pto a sensu: z ex illis vna ratio fiat/necessario p̄clu
sum est volūtati vt p̄festim sequat̄ opatio/si nō sit p̄
hibitio. Ponit̄ exēplū p̄ius vt si ratio dicet qz omne
dulce gustari oportet vt mediante sensu diceret hoc
vinum est dulce: necessariū est potētē z nō prohibi
tum simul z hoc. Et ita stantibus illis actibus duz
assit voluntas efficax in voluntate respectu maio
ris: non est volitio cōclusi in potestate voluntatis.
Cessante aut̄ voluntate efficaci in voluntate quan
tūcūq; ster dictamen respectu maioris in intellectu
simul z minoris/nō necessitat̄ voluntas ad gusan
dū: vt sup̄ dictū est suo mō de actu nolendi. ¶ Secū
do p̄ncipaliter circa causationē cause finalis notan
dum: qz sicut sūt quattuor genera causaz: sic cuius
libet correspondet p̄pria causatio. ¶ Un̄ causatio effi
ciētis est efficere agere pducere extrinsece aliud cui⁹
ipsum nō est pars. Non em̄ omnis causatio cuiusli
bet cause est quoddā efficere: sicut nec omnis causa
est cā effectiua. ¶ S; causatio cāe materialis est cē
materiā compositi: hoc est tanq̄ partem materiā
lem compositi suscipere eius formā. ¶ Causatio for
me est dare formaliter esse speciuocū composito vel
aliquid h̄mōi. ¶ Sed de causatiōe cause finalis est
magis dubiū. Dicit̄ aut̄ cōiter qz causatio ei⁹ est mo
uere efficiēs ad agendū. Istud mouere realit̄ nō est
aliud nisi ipm finē amari ab agēte: z ppter amorem
eius aliud amari vel fieri. Ex q̄ patet qz motio cause

finalis nō est realis/ita qz per ipsam aliquid acq̄rit̄
agēti: s; est metaphorica. Qd̄ nihil est aliud q̄ ipm
amari ab agēte: z ppter ipsum sic amari aliud ama
ri vel fieri: quia iste amor finis est/quo posito ponit̄
effectus ad finē. Et eo nō posito oīo alijs positis nō
poneret̄ effectus ad finē. ¶ Si diceret̄: Amor quo
agens amat finē est ab ipso fine vt ab obiecto: et ille
amor est aliquid reale. ḡ motio illa finalis est realis
p̄ quā reale aliq̄d acq̄rit̄ agēti. R̄sio: qz si amor cau
sat̄ in agente a fine amoro vt ab obiecto: hoc non est
sicut a causa finali: s; sicut a causa efficiente. Quis
em̄ amoris finis non est causa finalis: s; est eius cau
sa efficiēs. Nā accidit cause finali qz ē causa sui amo
ris in agente. Un̄ si amor finis infundet̄ agēti a deo
z ppter finē amari amore infuso amaret̄ aliud v̄l fa
ceret̄ aliquid: nihilominus finis esset causa finalis
amoris alterius obiecti z illius qd̄ fieret ppter finē
¶ Item causa finalis nō dicit̄ causa finalis amoris
quo ipsa amat ab agente. Nam et si finis amat illo
amore: formaliter tamē amor ille nō amat ppter il
lum finem ab agēte/salrē nō oportet. Est aut̄ causa
finalis alicuius effectus causandi ab agēte/in seipso
agēte: vel extra ppter ipsum finē sic amari. Unde si
agens ppter amorē finis producit̄ in se amorē alte
rius obiecti: aut facit̄ alium effectū illius amoris al
terius obiecti vel effect⁹ extra producti/finis ē cau
sa finalis. Et ad illū producendum mouet̄ inquan
tū finis in hoc solū: quia amat ab agēte. ppter ipm
amari agens producit̄ amorē alterius vel aliū effe
ctū. Et ita motio cause finalis quo mouet̄ efficiens
vt cā finalis nō est realis: sed metaphorica. ¶ Sed
diceret̄: Causatio cause finalis sicut cuiuslibet alte
rius cause est respectu sui causati: sed agens non est
causatum cause finalis: ergo causatio cause finalis
nō est motio agētis. ¶ Item respectu eiusdē effect⁹
respectu cuius dat̄ causa efficiēs est dare causam fi
nalem: z p̄ cōsequēs causationē cause finalis. ergo
causatio cause finalis nō respicit efficiēs: s; idē cau
satum qd̄ respicit efficiēs: nō ergo causatio ei⁹ ē mo
uere efficientē. ¶ R̄sio: qz causatio cause finalis
est respectu sui causati qd̄ enā est causatū efficiētis
Nam ipse effectus efficiētis est causatū cause finalis
pro quāro producit̄ p̄p̄ causam finālē amari/sine
qua vt amata produceret̄. Et in hoc qz amat taliter
qz ppter ipsum amari aliq̄d producit̄ ab agēte dicit̄
moueri efficiēs. Nō qz per hoc efficiēs sit causatum
suū in genere cause finalis: quia efficiēs nō est ppter
finē quem amat: qz sepe coincidit cū fine: s; quia ef
ficiēs amando finē producit̄ aliq̄d ppter finē: cui⁹ p
ducti ipm est causa efficiēs z finis causa finalis. Et
ita sicut arguit̄ secundū argumentū: idē effect⁹ est
causatū cause efficiētis et finalis. Et ita causa finalis
nō respicit efficiēs vt causatū suū: s; respicit efficiēs
vt suā cōcausam eiusdem causati: tamē in alio gene
re cause qd̄ respicere ē mouere. Et mouere nihil aliū
est q̄ diligē ab agēte vt ppter ipm aliud fiat. ¶ Si
ad huc diceret̄ fm̄. Buićen. vi. metaphysice. Causa
finalis est p̄ma causaz. ḡ videt̄ qz causet̄ in suo gene
re p̄usq; alie cause. S; in illo priori nondū est effe
ctus cause efficiētis. ergo in illo p̄ori erit causa fina
lis ipsius efficiētis tanq̄ causati/cū non possit dari
ali⁹ effectus seu aliud causatū. Respondet̄ qz nulle
cause ad idē causatū requisite habet̄ aliquā p̄ortatē
duratiōis in causando: quia in p̄mo instanti in quo

effectus est vñ aliqd eius pmo causant cause: quia si prius duratiōe aliq̄ causaret: tñ in illo pōre eēt causario z nullū causatū qđ est impossibile: qz sic causaret z tamē nihil causaret. Et ideo in illo instāti in quo causant cerere cause pmo z nō pus causat causa finalis: pcurrit itaqz simul omnes cause in causando.

S Considerandū qđ duplex est causatio cause finalis. Una est q̄ mouet agens ad volendū causare effectum: z illa causatio pōt pcedere causationē illi⁹ effectus duratiōe: Et hec causatio cause finalis nihil aliud est qđ finē amari ab agēte: sic qđ ppter illd amari amat effectū pducēdū. Et licet illa causatio finis sit pōr duratiōe effectū extra: nō tñ effectū intra quo agēs diligit effectū pducendū. S; in eodē instāti qđ agens ppter finē amari amat effectū postea pducēdū est causatio cause finalis respectu illius amoris effectū extra pducēdi: z in eodē mouet agens ad pducendū bmo amorē quo vult effectum pducere in eodē ergo instāti amor ille pducit tanqz effectus pōr.

Alia est causatio finis qđ actu mouet agens ad pducēdū effectum extra qđ est amari ab agente vt agens ppter hoc pducit effectū extra. Et illa causatio licet sequit pma: est tñ in eodē instāti cū suo effectū. Exēplū: sanitas qđ amat vt finis mouet agēs ad duos actus: scz ad volēdū seu amandū portionē amarā ppter sanitatem desideratā. Secūdo ad perfectionē portionis: hoc est ad actū potandi ppter eandem sanitatē amarū. Hōrū actū vnus pōt pcedere alius sequi: similiter z causatio finis. Est tamen quelibet causatio finis simul cū suo actu. **P**er b̄ dicū qđ causa finalis dicit pma causā respectu effectus extra pro quāto mouet pmo duratiōe agēs ad productionē volitiōis effectus extra tanqz effectus pōris. Et deinde mouet ad productionē effectus extra: quelibet tamē motio finis est cū actiōe cause efficiētis: vt dictū est. **E**x isto trahit notabile teritiū qđ est illd: Ad hoc qđ causa finalis moueat agēs nō requirit qđ ipsa habeat entitatē extra in re: s; sufficit illā habere in anima. Primū patet: quia vt dictū est finem mouere agens ad agendū/est finem amari ppter qđ agens agit. Ad hoc aut vt sic amet/non oportet ipsum habere entitatē extra in re actu: quia nō mō amamus res que actu sunt/sed etiam qđ fuerūt z qđ future sunt: nam z existentiā rei amare possimus que nondū est. Sicut christi incarnatio a patrib⁹ amata ē z desiderata pūsqz existeret: z sanitas desiderat pūsqz est: z ppter eā sic amaram et desideratam agens agit conficiendo portionem.

Secūdum probat: quia nisi cognoscat finis nō amatur/cū nihil incognitū amari possit. x. de trini. Cognitiō aut finis et esse eius est in anima. **V**erū tamen licet nō requirat entitas realis finis ad hoc vt moueat non tamē mouet agens ad agendū nisi fm entitatem realem extra animā. Hoc patet. Finis nō amatur ab agēte fm esse suū in anima vt operet aliquod agens ppter hoc. Exēpli causa: Non amat sanitatem fm esse cognitum in anima vt conficiat portionem: non em̄ ad hoc ordinat portionē vt sanitas cognoscat: qz sic cognosci potest sine portione: s; amat z vult sanitatē fm esse reale extra animā. Et vt illam acquirat realiter in corpore amat z conficit portionē amarā.

Ex illo patet qđ valde refert dicere: causam finalem fm aliquā entitatem mouere agēs ad agendū: z fm ipam entitatē esse actu vt moueat:

vt satis patet. **E**t si diceret qđ nō est realiter: non causat realiter: finis causat realiter: ergo est realiter. Maior videt nota. Minor: quia finis causat effectum realem qui non produceret nisi pcurreret causa finalis. **I**tem sequit bene: non est. igitur non est causa. Ultra ergo non causat. Prima consequētia tenet ab est secūdo adiacēte ad est tertiū adiacēs negatiue. Secūda consequētia tenet a resolvente ad resolutam. **A**d illa dicū negando maiore argumenti. Nam causa finalis licet nō existat realiter: tamē realiter causat: quia realiter amat z ppter eam effectus realiter producit. Sed hec est vera qđ nō est realiter nec amatur/illud nō causat realiter. **A**d secundū negando pnam consequētiā. Non enī tenet in ampliatiuis. Causa autem z causat (prout includit causationē cause finalis) ampliat terminum importantē causam finalem ad presens z futurum.

His pmissis ponent quedam cōclusiones quantū ad istū primū articulum pro maiori dictōrū intellectu. **P**rima: Primus actus amoris quo diligitur finis amore amicitie est causa efficiēs scđi actus quo diligo eundē finem: z aliud obiectū ppter finem. Ut gratia exēpli: Amor quo diligo vitā meā absolute est causa efficiēs amoris quo diligo sanitatē ppter vitam: z simul vitam tanqz finē. Probat: quia illud quo posito potest aliud poni: et ipso amoro non potest poni aliud est causa efficiēs. Sed posito pmo amore quo diligit finis: absolute potest poni alius amor quo diligit aliud obiectū ppter talem finem cognitū z dilectum: z ipso nō posito nō potest poni talis scđus amor: quia ille scđus amor prequirat pmo necessario. igitur pmo amor est causa efficiēs respectu amoris secundi. Et sicut dictū est de pmo amore respectu secundi: ita cōsequēter dicendū est de secūdo respectu tertij: si procedit ad vltēriora obiecta ad eundem finem ordinatū: z ita cōsequenter vsqz ad pmo effectum in executione productum: ita qđ semp amor pmo est causa efficiēs amoris sequentis: vt actus volendi sanitatem est causa efficiēs actus volendi portionē amarā ppter sanitatem. Et ille actus est causa efficiēs actus volēdi cōficere herbas ppter portionem. Et voluntas conficiendi causa efficiēs voluntatis colligēdi herbas ppter eā cōfectionē. Et similiter in isto processu si occurrant aliqua alia nolita ppter obiecta volita z itēz volita ppter nolita: aut nolita ppter nolita semp actus pmo voluntatis siue amor siue odiū est causa efficiēs actus sequētis volūtatis eliciti ppter pōrē. Et p hoc patet qđ intentio pōris effect⁹ est causa efficiēs intentiōis effectus pōris: secus autē est in obiectis hōr actū. De quo sit ista. **S**ecunda cōclusio: In effectibus siue obiectis ad extra ordinatis ad eundē finem/semper pōr effect⁹ siue obiectū est causa efficiēs posterioris vsqz ad effectum vltimo productum. Ut in casu/ collectio herbarū est causa efficiēs decoctionis: decoctio potiōis: potio sanitatis. Probat: quia in tali ordine posterior essentialiter requirit pus. ergo pri⁹ est causa posterioris. Tenet psequētia: quia in omni ordine essentiali effectū pductorū/ effect⁹ prior est causa posterioris vt nūc supponit. Et nō est causa materialis/ formalis vel finalis in pposito exēplo. Patet. **E**fficiēs. **T**ertia p̄clo: In effectibus ordinatis ad eundē finē semp effect⁹ posterior ē causa finalis pōris. **P**rimo

Loc. 1.
3

Loc. 2.
R

Loc. 3

no effect⁹ in illo ordine null⁹ est cā finalis: p⁹ con-
clusio. Quia p⁹ effect⁹ p⁹ducit p⁹pter scōm amariū.
U⁹ collectio herbar⁹ fit p⁹pter eaz⁹ decoctionē. Deco-
ctio p⁹ p⁹ortionē. Potio p⁹pter sanitatē. scōm p⁹z: q⁹
cū p⁹ effect⁹ nō habet se p⁹zē q⁹ fieret p⁹pter ipm: igitur

Lōcl. 4 tur ipē nō est cā finalis alicui⁹. **Quarta conclusio**
Quilibet effect⁹ posterior est cā finalis amoris effe-
ctus pcedētis in ipm ordinari. p⁹z: q⁹ sicut effectus
p⁹z est p⁹pter seq⁹ntē effectū: ita z volitio effect⁹ p⁹z
est p⁹pter effectū posteriorē.

Lōcl. 5. **Quinta p⁹lo:** In acti-
bus ordinatis ad eundē finē opposito mō se hnt cau-
se efficiētes z cause finales. p⁹z: q⁹ in illo p⁹mo ordine
sp effect⁹ posterior est cā finalis p⁹z: z effect⁹ p⁹rior
est cā efficiēs posterioris: vt p⁹z ex p⁹lone q⁹ra z ter-
tia statim p⁹litis.

Lōcl. 6 **Corollariū:** q⁹ cause sunt sibi in-
uicē cause. Nā sanitas est cā finalis p⁹ortionis: z p⁹ortio
est cā efficiēs sanitatis. U⁹ p⁹ h est in diuersis causa-
rū generib⁹: q⁹d in eodē g⁹ne est ipossibile. **Sexta cō-**
clusio: Nō ois effect⁹ habet causam finālē a volūta-
te creata p⁹stitutā. Illa p⁹bat: q⁹ ad h⁹ vt finis habeat
rōnem cause finalis op⁹ortet agēs eū p⁹cognoscere et
amare: z p⁹pter eū p⁹cognitū z amatum aliqd⁹ efficere
ad intra vel ad extra. Lā aut natural⁹ efficiens: vt sic
nō agit p⁹ cognitionē z volūtātē: q⁹ in sua actiōe nō p⁹
supponit cuiuscūq⁹ cognitionē vel amorē: vt pat⁹z de

p⁹lo. 7. igne p⁹ducēte ignē. **Septima p⁹lo:** Nō ois effect⁹
a volūtate libere pcedēs: habet causam finālē a vo-
luntate creata p⁹stitutā. p⁹z illa p⁹clusio de p⁹ma voli-
tiōe finis: q⁹ est amor amicitie tū: q⁹ finis amat⁹ p⁹pter
se nō p⁹pter aliud in ipm ordinariū. Nā effect⁹ habēs
causā finālē p⁹supponit cognitionē finis in agente: z
ei⁹ amorē duplicē: vt dictū est notabili. j. Prim⁹ au-
tē amor aie nullū amorē p⁹supponit: alioq⁹n nō esset
p⁹mus: q⁹ nō h⁹z causam finālē. U⁹ g⁹nalr p⁹ma cog⁹-
nitio finis: z amor p⁹mus q⁹ agēs creatum cognoscit z
amat finē: nō h⁹z causā finālē p⁹stitutā ab eo: sed tū a
deo p⁹mo agēte/diligēte z dirigēte. Nunq⁹ enī finis
est cā finalis amoris q⁹ ipē amat: sed est cā final⁹ obie-
cti alteri⁹ amoris q⁹ tale obiectū amat p⁹pter finē: q⁹d
freq⁹nter est effect⁹ p⁹duc⁹ p⁹pter finē. Est etiaz causa
final⁹ illi⁹ amoris p⁹cupiscētie q⁹ talis effect⁹ amat p⁹-
pter finē. Si nō obiectū q⁹d amat p⁹pter finē/non est
effect⁹ p⁹duc⁹ (vt dū prim⁹ amat ab hoīe p⁹pter deū)
tūc prim⁹ vt sic amat⁹ nō h⁹z cām finālē: sed amor p⁹-
rimi q⁹ p⁹duc⁹ est p⁹pter amorē dei/h⁹z causam finālē:
scz deū. **Quantū ad articulū scōm supponit q⁹ de**
causa finali duplr loq⁹ possum⁹. Uno mō de ea q⁹ est
p⁹stitutā ab ipō agēte p⁹iculari: vt pat⁹z de dictis. Et
isto mō cause mere naturales nō agūt p⁹pter finē: q⁹ cū
nō cognoscūt (has enī intelligo p⁹ causas mere natu-
rales) nō p⁹stituūt sibi finē quē intēdūt. Alio mō loq⁹-
mur de causa finali q⁹ est p⁹stitutā z intēra ab illo agē-
te: vel ab agēte supioze dirigēte hāc in agēdo. Quo

Arti. 2. **M** p⁹missio ponūt p⁹lones ad q⁹stionē n⁹sue. **Conclu-**
sio p⁹ma: loq⁹ndo de cā finali p⁹mo mō: De⁹ est causa
finalis oim effectū a causis scōis p⁹ductaz. p⁹bat⁹
q⁹ cause mere naturales agētes effect⁹ nō cognoscūt
nec amat⁹ deū: igit⁹ nō intēdūt deū tāq⁹ cām finalem
suaz op⁹ationū: p⁹na tēner: q⁹ ad h⁹ q⁹ aliqd⁹ sit finis p⁹
mo mō/op⁹ortet eū p⁹cognosci z amari: z p⁹pter ipsum
vt amatā causam p⁹icularē agere: vt pat⁹z ex p⁹missis.

Lōcl. 2. **Seda cōcl⁹:** Deū esse causā finālē oim effectuum
nō p⁹ot euidēter rōne naturali p⁹bari. p⁹bat: q⁹ nō po-
test p⁹bari rōne naturali q⁹ de⁹ p⁹pter amorē sui p⁹du-

cat oim effectū: tū q⁹ nō p⁹ot p⁹bari q⁹ p⁹ducat extra se
Nec q⁹ p⁹ducatur effectū ad intra: q⁹ illud falsū ē: cū q⁹-
qd in deo est/de⁹ est z eternū est. Nec p⁹ot h⁹ p⁹bari de
causis scōis nō cognoscētib⁹: vt pat⁹z ex p⁹lone prima.

Tertia p⁹lo: Deū esse causā finālē oim/certa fide ē
tenēdū: p⁹z q⁹ de⁹ opat⁹ oia in oib⁹: z nō irrōnabili⁹
q⁹ p⁹pter finē. Uel q⁹ p⁹pter finē q⁹ est ipē: vel p⁹pter finē aliūz
ab ipō. Si p⁹mi/habet p⁹positū. Scōm dici nō p⁹ot.
q⁹ cū finis (salte vltim⁹) amat⁹ amore amicitie: q⁹ est
amor fructiv⁹: de⁹ fructet alio a se: q⁹d est impossibile
vt declaratū est in. j. dist. j. Itē p⁹bat p⁹lo auc. scptu-
re Prouer. xvj. Uniuerſa p⁹pter seipm opat⁹ est dñs. z
Rom. ij. Ex ipō z p⁹ ipm z in ipō sūt oia. Ex ipō tāq⁹
p⁹mo efficiēte. Per ipm tāq⁹ p⁹fectissimo creplari. In
ipō tāq⁹ in vltimo z optimo fine. U⁹ Orige. sup lo
cū istū: Q⁹ dī in ipō/p⁹fectio oim z finis designatur.

Itē Apo⁹. j. Ego sum alpha z o: p⁹ncipiū z finis dic-
tñs. Ad idē m⁹ in terru. **Quantū ad tertiū arti-**
culū dubitat⁹ p⁹mo illud q⁹ dictū est in p⁹mo nota-
bili: de amore p⁹cupiscētie z nolitiōe/q⁹ p⁹supponit
alios act⁹ in volūtate: scz amor cōcupiscētie amorē
amicitie z ois nolitio volitionē: z ita neuter p⁹ot esse
p⁹mus act⁹ volūtatis. Nā oē oñsum z dictatū a rōne
aī oim actū volūtatis p⁹ot volūtas vell⁹. Sed ante
oim actū volūtatis p⁹er rō apphēdere z dictare q⁹ pri-
mus diligend⁹ est p⁹pter deū: q⁹ huic p⁹ot se volūtas cō-
formare z primū p⁹pter deū diligere. Et h⁹ act⁹ erit pri-
mus act⁹ volūtatis: z ē amor p⁹cupiscētie: q⁹ amor cō-
cupiscētie nō p⁹supponit nēcio aliū actū voluntatis
puta amorē amicitie.

Silr rō p⁹ dictare aī omnē
actū voluntatis p⁹er mō esse odiēdū p⁹pter deū: z tūc volū-
tas p⁹firmādo se huic dictamini p⁹ot nolle p⁹er mō: z sic
nolle erit p⁹mo act⁹. Itē rō p⁹ot dictare aliqd⁹ abso-
lute esse nolēdū: z ista nolitio erit simplr p⁹mo actus
voluntatis. **Ad h⁹ dubiū rīdet⁹ post Occā vbi s⁹/q⁹**
amor p⁹cupiscētie q⁹ est amor p⁹cupiscētie tū: ille p⁹re
supponit nēcio amorē amicitie. p⁹z: q⁹ tal⁹ causat⁹ ab
amore amicitie. Nā diligere aliqd⁹ absolute non est
amor p⁹cupiscētie/lz amicitie. Diligere aut aliqd⁹ p⁹
pter alterz est amor p⁹cupiscētie. Hoc aut diligere p⁹
pter aliū nō p⁹ot intelligi nisi p⁹pter aliū volūtū seu etiā
nolitū eodē actu vel alio. Si eodē/nō erit amor cōcu-
piscētie tū: q⁹ terminat⁹ ad duo obiecta. Si alio/h⁹
p⁹positū q⁹ actū aliū p⁹supponit. Suo mō d⁹ nolitionē
q⁹ est nolitio tū. Lōcedit q⁹ p⁹mo act⁹ volūtatis p⁹ot
esse amor p⁹cupiscētie/q⁹ sil⁹ ē amor amicitie: aut no-
litio q⁹ sil⁹ est volitio. S; ille act⁹ equallet duob⁹ vt dī
ctū est. S; ad h⁹ q⁹ addit⁹ q⁹ rō p⁹ot dictare aliqd⁹ ab
solute esse nolēdū aī oim actū volūtatis zc. Lōce-
dūt q⁹dā: z p⁹pter h⁹ dicunt q⁹ etiā act⁹ nolēdi tū potest
simplr esse p⁹mo. Sed q⁹ h⁹ videt⁹ esse p⁹ experientiaz
p⁹na. Potest dici negando illud/q⁹ ratio posset zc.

Ratio: q⁹ non p⁹ot intellect⁹ ostendere vel dictare ali-
quid esse nolēdū/nisi sub ratione mali. Necq⁹ volū-
tas p⁹ot aliqd⁹ odire vel nolle actu p⁹ositiv⁹/nisi rōne
mali veri vel apparentis. Lū aut ratio mali non est
nisi apphensio alicuius vt priuantis vel impediētis
bonum seu repugnātis eidem: q⁹ nibil est simplicif⁹
z essentialiter malum) nō fert voluntas in illud ob-
iectum/nisi simul ferat in bonūz q⁹d priuat: habebit
igit⁹ actum respectu boni: p⁹pter cuius priuationē ob-
iectū ostensum apparet malū. Actū dico vel eūdem
q⁹ vult malū p⁹pter boni p⁹uationē ad vtrūq⁹ termina-
tū vel aliū actū distinctū terminatū ad bonū rātūz.

b b iij

Lōcl. 3.

Arti. 3.
Dub. 1
11

Dub. 2. Ita videt p̄babiliter posse dici. **S**cdo dubitatur corra h qd dictū est in tercio notabili: q cā final causat etia qn̄ nō est. Nā qd nō est nullius est causa: pbat̄. Nā ois causa terminat dependentiā sui causati. Nihil qd nō est terminat dependentiā causati: igit̄ nihil qd nō est/est cā. Discursus est in camestres: maior patet: qz oē causatū essentialr depēdet ad suā causam: minor ē manifesta/ vt videt̄. Quia res realr existens quātuz ad suū esse reale nō pōt depēdere a non ente. **I**te tale nō existēs/ aut causaret p realitatē p̄p̄iā: z illā nō habet. Uel p supplēs vicē ei⁹ scz amorē q amat ab agēte. Sed h nō: qz amor ille est cā efficiens illi⁹ cui⁹ finis amat⁹ est causa finalis. **A**d illa dicendū q finis eo mō q finit seu finaliter causat/ terminat etia dependentiā causati. Causat aut qn̄ nō est ire/ dū tñ amat ab efficiēte: z eo dē mō terminat dependentiā sui causati. Nā illa depēdētia causari nihil aliud est/ nisi causatū nō potēs ēē nō posita causa eo mō quo causa. Et terminare dependentiā est causaz poni eo mō q causat. Lū ergo finis amat ab agente ita q ppter ipm pducit effectū/ finis causat finaliter eundē effectū: z posir⁹ est eo mō q causat: z p hoc terminat dependentiā effect⁹ causari: qz nō esset effect⁹ realr nisi finis amaret̄. Pōt aut amari nō existens: ergo pōt z terminare depēdētiā nō existēs. Neganda igit̄ est minor rōnis cū sua p̄batione. Ex illo sequitur q stat causatū esse realr/ z suā causam a q depēdet nō esse. Scdo q causatū pōt pcedere suaz causam duratiōis: p̄t̄ ex dictis. **A**d scdm dī q causat p realitatē p̄p̄iā: qz p realitatē p̄p̄iā amat ab agēte: nec impedit q illā nō habet in actu siue in re: sufficit q eā habeat in agentis volūtate: h est/ sufficit q amet ab agente. Et ver⁹ est q assumit/ q amor finis nō est causa finalis: s̄ efficiēs ei⁹ cui⁹ est causa. Et iō nō valeret si qd dicere veller/ q finis nō existēs nō esset cā finalis effect⁹ pducti: sed ei⁹ amor q vere est i agēte: qz ppter illū amorē nō pducit effect⁹/ s̄ ppter finē amatū. Nō est q amor finis cā finalis: sed magis est cā efficiēs. **T**ertio dubitat̄ p̄ cōclusionē: Nam naturali rōne p̄bati pōt/ q ois effect⁹ habet causam finalē z nō aliā nisi deū: ans p̄p̄ia p̄bāt. Tū qz qd rñdet ad q̄stionē ppter quā causam sit effectus est cā finalis. Sed de quolibet effectū sic queri potest et ap̄t̄ rñderi. Tū qz aliter saluari nō pōt qre aliquis erit de potētia ad actū novit̄. Tū qz al̄s oia agentia agerent a casu: qd nō ppter certū finē. Tū qz agentia naturalia agerēt p determinatā mediā: q vtiqz nō de terminant nisi a fine. Tū qz al̄s in actione nature esset error. **A**d illud dubiū dicit̄: q nō pōt sufficiēnt̄ demonstrari p̄ncipia p se nota: vel nota p exp̄ientiā: q agēs de necessitate nature agat/ ppter finē p̄stitutū a voluntate: qz actio talis sine variatione agētis vlt̄ passi vel cōcurrētis ad actionē nunq̄ variat̄: sed semper vniformiter sequit̄ actio. Et ideo nō pōt probari q tale agēs agat ppter finē. Rōnes vō adducte z ceterē rōnes p̄bi cōcludūt solū de agēte/ q pōt sine variatione agentis pcurrētis z passi z aliaz dispositio nū cessare ab actione/ peccare z errare: z h solū potest agens libe. Tū ad primū diceret̄: sequēs rōnē naturalē q illa q̄stio nō haberet locū in agentibz naturalibz: qz diceret q nulla ēēt q̄stio. Propter qd ignis generat̄: ppter qd sol lucet zc. sed solū in voluntarijs habet locū. Ut qre illi pugnāt. Rñdet vt dñentur. In voluntarijs euidenter z p exp̄ientiā p̄bati pōt

q agens libe agat ppter finē: qz exp̄imur q oibz alijs eodē mō se habentibz/ nūc agit nūc nō agit: qz nō amat finē/ nec nō amat seu intēdit finē. Et ita agētia volūtaria agūt ppter causam finalē/ qnqz distinctaz ab agēte/ qnqz non distincta. **P**er hoc ad scdū dū/ q agēs naturale nō erit de nouo de ocio ad actū/ nisi qz nunc amotū est agendi impedimētū p app̄oximationē passi aut dispositiōis req̄site aut alteri⁹ huiusmodi. **A**d tertiu. iij. z. v. dī q agēs naturale ex natura sua determinat̄ ad certū effectū: ita q nō pōt causare oppositū: s̄l̄r ad certā mediā: s̄l̄r in naturali actione error p̄tingere non pōt: qz sp̄ necessario id efficiť/ qd fm̄ dispositionē causaz pcurrentium fieri potest. Et licet aliqñ effectus pducit̄ imp̄fectus aut cū dispositione disconueniēte speciei. Hoc tñ nō est ex errore agentis: sed ex impedimēto vel defectu aliquius req̄siti ad agendū: vt in monstro. Semp autē agit de possibilibz nature qd melius est.

Questio. VI

Verit̄ sexto circa vlti

Quā partē hui⁹ distinctionis: in qua magister tangit distinctionē nature angelice z aīe intellectiue: Utrū angel⁹ z aīa intellectiua distinguant̄ specie. **P**ro rñsiōe supponit̄ ex p̄dictis lib. j. dī. ij. q. ij. z dī. ix. q. idē z diuersum sunt passionēs immediate pueniētes illis qbz pueniunt. Supponit̄ scdo q distinctio specifica pōt attribui rebz vel s̄gnis: h de rebz. Res aut̄ distingui specie pōt dupliciter intelligi: vel scz specie essentiali vel sp̄e accidentali. Specie essentiali distinguunt̄ q nō sunt sub eadē specie specialissima absoluta. Uel q sunt s̄b diuersis absolutis sp̄bz specialissimis: vt hō/ asin⁹/ sores/ brunellus. Sic brunellus nomē p̄p̄iū equi. Specie accidentali dī q sunt sub diuersis sp̄bz accidentali- ter. i. cōnotatiuis: vt hō albz/ hō niger. Et de ista distinctione speciuoca accidentali nō qrit̄ questio: qz sic aīe intellectiue inf̄ se differūt specie accidentali: pro quāto vna est informata aliq̄ habitu/ scie vel virtutē/ q alia caret. **S**upponit̄ tertio q distinctio speciuoca nō est nisi respectu singulariū z nō rez/ vniuersaliū: qz nulle sunt res vniuersales: vt diffuse pbatū est dī. ij. p̄mi. Non tñ p hoc volo excludere terminos q distinguunt̄ nūero/ specie z genere: s̄ oēs termini sunt res singulares. Un̄ res singulares distinguūtur sp̄e absoluta/ q fcanť p diuersas sp̄es absolutas specialissimas: vt hō/ h asin⁹. Dicit̄ signant̄ specialissimas: qz duo hoies quibz fcanť pillas sp̄es/ hō aīal tñ nō differūt sp̄e absoluta vel essentiali: qz aīal nō ē sp̄es specialissima/ s̄ subalterna. **I**stis suppositis est hec p̄ma p̄clo: Angeli z aīe intellectiue distinguūtur sp̄e essentiali. Illa p̄clo ab oibz est p̄cessa: z pbat̄ qz qd qz sic se hñt q aliq̄ pueniūt illis fm̄ naturaz q non pueniūt alijs/ differūt sp̄e. Sed posse p̄ficere corpus tanq̄ forma materiā/ puenit aīabus intellectiuis z nullis angelis: q differunt specie. p̄na nota cū minore: maior p̄t̄: qz nō est al̄d mediū arguēdi differentiā speciuocā nisi ex op̄ationibz aut p̄p̄ietatibus naturā rez p̄sequētibz. Lū eni p̄statu isto essētiās rerū absolute z nude cognoscere nō valem⁹: illas per op̄atiōes z p̄p̄ietates arguere oportet. **S**cdo conclusio: Aīa intellectiua z angel⁹ seipsis distinguūtur sp̄e/ z nō p alijs realitates supadditas: pbat̄ ex primo notabili. Nā ēē distinctū immediate puenit rei z p

Coel. 1.
B

Coel. 1.

Quia non per aliquod supradictum. Item illud supradictum aut esset extrinsecum aut intrinsecum. Non extrinsecum: quia per extrinsecum non potest res distinguere essentialiter siue substantialiter. Nec intrinsecum: quia tunc esset per se aut angelus sicut forma vel materia compositi: quod falsum: cum ratio anima quod angelus est substantia simplex non habens partes.

Dub. 1. **L** Sed sunt aliqua dubia. Primum per rationem primam: Nam quorum ultimum complementum est unum specie ipsa sunt unum specie. Sicut quorum optimum naturale est unum specie ipsa sunt unum specie: sed eadem est visio anime beati- fici et angelus: quod est ultimum complementum ad quod ordina- tur ratio anima quod angelus: et ipsa beatitudo est optimum vtri- usque. Item beatus Augustinus. iij. de libe. arb. Angelus et anima sunt natura pares: officio impares. Distinctio autem speciuocum sequitur naturam. Item contra per probationem eiusdem conclusionis: perficere materiam accidit anime intellectui: ut patet de separata: quod non arguit differentiam speci- uocam essentialiter: alioquin anima separata et coniuncta diffe- runt specie. Ad primum dicitur de ultimo complemento vel per ultimum complementum intelligitur aliquid intrinsecum et essentialiter rei: sic forma speciuoca dicitur ultimum comple- mentum compositi. Aut intelligitur aliquid extrinsecum ad quod res ordinatur tanquam ad finem. Primo modo conceditur maior et negatur minor: per ea parte quod beatitudo siue beati- fici et visio sit ultimum complementum anime et angelus: quia visio beati- fici nihil est anime neque angelus: sed est forma quidam accidentaliter accidentali- ter perficiens subiectum beatum animam scilicet vel angelum. Si secundo modo negetur maior: quia sic deus qui est finis omnium unus est specie et numero in quo completiue. Item tanquam in finem omnia ordinantur. Nec tamen ideo omnia sunt unum specie. Suo modo dicitur de optimo. Ad autem beatus Augustinus dicitur quod loquitur de paritate na- ture quantum ad obiectum in quo determinatur. Et ita omnes nature intellectuales sunt pares: quia non quietatur nisi in obiecto infinito. Non tamen propter hoc vult quod na- ture tales sint eadem specie: quia neque angelus sunt eiusdem specie. Ad tertium dicitur quod verum est quod perficere actuali- ter materiam accidit anime: nec est hoc arguit diversitas spe- cifica: sed posse perficere est essentialiter anime: quia impos- sibile est animam esse quin possit perficere materiam. In- clinatio enim anime ad corpus non separatur ab anima: manet enim in anima separata. Verius est ipsa anima nata na- turaliter inherere materie. Contra secundam conclu- sionem dubitatur: Nam quicunque differunt specie per differ- entias speciuocas differunt: sed neque angelus neque anima intellectiva habent differentias speciuocas: cum sint res simplices non habentes partes: et differentia importat pre- rei: quod non differunt specie maior probatur: quia sicut omnia alba albedine sunt alba: ita omnia distincta aut differentia differunt differentia. Item contra conclusio est contra proba- tionem primam conclusionis: Nam si seipsos distinguunt non di- stinguunt per posse perficere materiam: et tamen per posse perfec- re materiam probatur distinctio. Ad primum illud dubium dicitur distinguendo maiorem rationem illam terminari differentias speciuocas: quia potest accipi logicaliter per differentia que est predicabile: et sic negetur. Multa enim differunt et di- stinguuntur quod non habent differentias ut subsumit in mi- nores: imo sic nulle res differunt per differentias: quia dif- ferentie sic capiuntur sunt omnino extrinsece rebus: et res possunt esse et distinguere circumscriptionibus quibuslibet talibus dif- ferentiis. Sicut generaliter signatum potest esse sine signo licet differentia illo modo potest esse medium arguendi aliquid differre. Alio modo potest accipi realiter per illa quod una res differt ab alia: et tunc conceditur maior: et in opposi-

Dub. 2. **D**

to anima et angelus sunt ille differentie quibus differunt quia seipsos differunt. Et tunc neganda est minor: quia non habet differentias: quia habent seipsas. Verius sunt met differentie quibus differunt. Probatio autem minoris procedit de differentia logicali: ad probationem maioris in sen- su quo negata est dicitur quod nulla est similitudo. Est eni- tale argumentum: res albe sunt albe albedine reali: igitur res differentes differunt differentia logicali. Ad secundum dicitur quod seipsos distinguunt: sed illa distin- ctio a nobis arguit et cognoscitur per aliqua extrinseca. Sicut generaliter substantie a nobis cognoscuntur per accidentia. Et ideo illa conditionalis falsa est: Si distinguunt seipsos non distinguunt per posse per- ficere. Nam ut dicitur in prologo. q. xj. Aliqua distinguunt per aliqua multipliciter intelligitur: vel intrinsece et for- maliter vel causaliter vel argumentative etc. Pretere- rea posse perficere materiam non distinguunt ab alia: sed est ipsa anima potens perficere. Vide etiam De- cam quatuor libe. iij. q. j.

Distinctio II

Est quod magister in pre

P cedenti distinctione egit de creatione in generali: hic incipit agere de creaturarum pro- ductione in speciali. Et primo de creatura pure spiri- tu in. x. sequetur distinctio. Deinde de pure corporali p. iij. dist. a. xj. vsque ad. xvj. Tercio de creatura ex spiritali et corporali composita: hoc est de homine a disti. xvj. vsque ad finem libri. Circa naturam pure spiritalem quod est na- tura angelica. Primo determinat de eorum creatione et his que conueniunt eis ex eorum productione. Secundo de eorum habitudine ad deum et creaturam: ex eorum co- uersione et auersione dist. v. Circa primum tria prin- cipaliter inuestigat. Primo creationis tempus et lo- cum/ quando et ubi sunt producti. Secundo eorum quali- tate an producti sint boni aut mali. disti. iij. Tercio virtutis quantitate: an orti sint perfecti vel imperfecti dist. iij. In hac ergo secunda distinctio sunt due conclusiones principales. Prima angelica natura et corporalis. iij. elemento: confusa materia: simul cum tempore non ex tempore nec in tempore: in principio sunt creati. Cum tempore dicitur quod simul tempore importat. Non ex tem- pore/ nec intelligitur ordo prioritatis temporis ad alia creata. Nec in tempore/ ne designet excessus tem- poris sicut continentis ad contenta in ea. Tercia conclusio: In celo empirico et cum illo omnes an- geli simul sunt creati. In quo ceteris manentibus su- perbientes sunt prolapsi. Has conclusiones auctori- tatibus probat et deducit.

Questio I

Veritur igitur primo utrum

tempus sit mensura angelorum. Ista questio etiam mouetur et determinatur ab Occa in ij. q. xij. Sed quia questio per sua decisionem plura sup- ponit ex naturali philosophia et metaphisica/ que h- fundare prolium foret: ideo necessaria sumarie tan- gentur. Quia ergo titulus comprehendit tempus et mensuram. Tempus quoque per mensuram describitur. iij. phisico. Ideo notandum est post Occa. q. xj. scilicet: in qua questione et alijs sequentibus ac precedentibus plura ad propositum valentia late determinat et in phisica sua. Notandum itaque est circa illum terminum mensu- ra quod simpliciter philosophum. x. metaphisice: Mensura est id quod

Arti. 1
Nota. 1.

res cognoscit. Dicit enim: metrum est quod primo unum quodque cognoscit. **C** Por autem res cognoscit tripliciter: et secundum hoc tripliciter aliquid dicitur mensura rei. Primo modo mensura rei est causa efficiens cognitionis apprehensivae rei: hoc est cognitionis qua res primo apprehenditur. Iste modo intellectus est mensura rerum quas intelligit: sicut et species rei si ponatur: sicut et obiectum quod est res ipsa intellecta: quia ille sunt cause partiales efficientes cognitionis rei. Et ita intelligitur dictum philosophi quod obiectum est mensura cognitionis. Secundo modo accipitur mensura per illo quod ducit in rememoracionem alicuius prius non. Quo modo dicimus quod imago petri representat petrum. Et sic representans potest dici mensura representati. Iste duo modi mensurae sunt generales modi accipiendi mensuram: et communes tam quantitati quam alii a quantitate. Tercio modo accipitur proprie pro illo quod ducit in cognitionem quantitatis alterius. Unde philosophus ubi dicit: Metrum est primum uniuscuiusque generis: et maxime proprie quantitatis. Vincenim venit ad alia: Metrum enim est quo quantitas cognoscitur. Et ille modus est adpositus. Sic autem mensura presupponit cognitionem rei mensurate in se: et notificat ei quantitatē. Unde quoniam res primo nota est secundum suam essentiam: tunc illud per quod intellectus certificatur de eius quantitate: proprie dicitur mensura illius. Exemplum: ut si pannus primo notus est quia pannus: et per applicationem vultu notificatur eius quantitas secundum longitudinem: vultu est mensura longitudinis panni. Ex quo patet quod mensuratum potest esse prius cognitum secundum se quam mensura: licet non secundum quantitatem. **E**t quia quadruplex est quantitas: scilicet quantitas multitudinis: extensivitas: duracionis et perfectionis: secundum hoc quadruplex est mensura sic in exemplo primo modo unum est mensura multitudinis et numeri. Secundo modo vultu panni. Tercio modo tempus motus. Et quarto modo perfectius minus perfecti. Quomodo deus potest dici mensura omnium: per quantum una res est perfectior que magis accedit ad perfectionem dei quam alia: et albedo respectu colorum. Est enim albedo hoc quarto modo mensura colorum: si per eius cognitionem intuitivam: et per cognitionem aliorum colorum potest quis cognoscere quod aliquis color sit perfectior alio: puta rubedo nigredine. Per hoc quod unum plus accedit ad perfectionem albedinis quam alter. Et illo quarto modo mensura est perfectior mensurato. In alijs modis non oportet: patet discurrendo per eos. Nam quod est minimum est mensura ceterorum secundum extensivitatem numerum: et duracionem: et ita non perfectius. Item mensura quoniam est tamen in anima: quandoque in re extra. Exemplum primum: ut si geometer perfectus per numerum vel quantitatem imaginatam mensurat quantitatem extra: sic numerus numerus qui est conceptus in anima est mensura multitudinis extra. Et similiter unitas qui est conceptus metris est mensura numeri numerati. Et de illo numero intelligitur illud philosophi: quod idem est numerus et hominum et canum. Nunc autem non oportet conceptum metris esse perfectiorē rebus numeratis: imo si conceptus habet tamen esse obiectum in anima: ut paruit in primo. Conceptus est imperfectior omni realitate extra animam. **M**ensura autem que est extra animam: quandoque est minor: quandoque equalis mensurato: et tunc non est perfectior. Potest etiam aliquid esse maius: ut si vultu una mensurat pannus longior vultu et pannus equalis: et alius pannus minoris longitudinis: et non oportet vultu esse perfectiorē panno neque simpliciter nec quod ad quantitatem. **U**terque

semper mensura est notior mensurato: et hoc est ad eius quantitatē. Primum: quia per minus notum non cognoscitur magis notum. **E**x quo sequitur quod mensura et mensuratum distinguuntur. Patet: quia idem seipso non potest esse notior: sed mensura notior est mensurato. **V**erū tamē non oportet mensuram esse distinctam ab omnibus partibus mensurati. Nam quoniam unum quo mensurat multitudo est per multitudinis numerate et non unum determinate: sed accipiendo unum post aliud quousque devenit ad totam congregationem multitudinis. Sic et mensura magnitudinis quoniam est distincta a tota magnitudine et ab omnibus partibus: ut vultu a panno. **Q**uoniam est per determinatam magnitudinis mensuram de qua scilicet quantitas certe prius est notior quantitate totius magnitudinis: semper tamen mensura distinguitur a mensurato ad minus si cur pars a suo toto. Et hoc videtur est respectu eiusdem. Quia respectu diversorum idem potest esse mensura et mensuratum: respectu quorum unum est notius alio et e converso: ut respectu unius/moris alius potest esse mensura temporis certius: et respectu alterius illud tempus mensura eiusdem motus. Et si alicui operatio sua quantum ad duracionem notior est tempore operationes suam mensurat tempus: et alteri tempus notius tali operatione: sicut in magnitudine contingere potest. **E**t illis etiam patet quod res secundum substantiam suam absolute mensurari non potest: quia ut sic considerata non est nec habet quantitatem. Non enim est de ratione substantie quod sit magna/multa aut tate duracionis vel perfectionis. **S**ecundo notandum post Occam in .ij. q. ix. ubi de motu lata habet questionem. Et quo tempus etiam per motum describitur: quod de motu due sunt opiniones. famosae quarum quilibet a suis imitatoribus putatur fuisse philosophi. **U**na quod motus est quedam realitas distincta a mobili et termino inherens mobili: quod secundum aliquos est accidens absolutum: secundum alios respectivum: secundum utroque tamen est res pure successiva: cuius esse consistit in continuo fieri. Et cuius partibus secundum duracionem repugnat esse simul in actu. **A**lia opinio Occam: quod motus non dicitur aliquam realitatem distinctam a permanere et permanentibus. Quod propter res permanentes nulla res talis successiva sit ponenda: cuius prius repugnet simul esse in actu. Nam vocando rem successivam rem aliquam cuius partibus repugnat per adictionem simul esse in actu. Nulla omnino res est successiva. Quia cuiuslibet rei habentis partes/pres possunt esse simul per divinam potentiam. De motu a lationis manifestum est: quod partes forme successive acquisite simul manent. De motu locali: licet pars spacii acquisita mobili non manet cum acqrenda: hoc est quod mobile localiter motum super spacio acqrens alium locum priorem dimittit: tamen manens in portu potest acquirere alium locum. Potest enim res simul esse in diversis locis per potentiam divinam. **U**nde licet de ratione motus sit quod per forme vel loci divisibilis acquiratur mobili: cum negatione alterius partis acquirende: ita quod semper durante motu acquiratur pars que prius non fuit acquisita mobili. Accidit tamen motui omnino quod pars acquisita prior/adveniente secunda corrumpatur. Sed prout conceditur esse successivum: illud dicitur successivum/cuius pars ante partem sit vel alicui acquiratur: et nulla simul cum alia acquiratur. Et sic successivum et permanente non distinguuntur ex opposito: sed conveniunt eidem. Forma enim divisibilis que acquiratur per partem post partem (gratia exempli) Caliditas est res permanens et etiam successiva. Etiam si semper adveniente posteriori caliditatis gradu prior corrumpere. Esset enim talis forma res suc-

Nota. 2
D

cessiva: qz pars post partē acquirīt. Esset etiā pma-
nēs: qz partes possunt esse simul: licz de facto nō ma-
nerent sī: sicut in mobili locali. Locus posteri⁹ acq-
situs nō manet cū priore: potest tñ mouere vt dictūz
est. Et illo mō de successiuo loquit̃ pbs z cōmē. z ce-
teri autē. Cuius opi. duo sunt pncipalia moria.
Primū de motu locali: vbi minus apparet qz deus
potest mobile in certo loco existēs/facere p̃sens z co-
assistens de nouo alteri loco (sue dimittat priore lo-
cū sine nō. Nihil refert) absqz alia re de nouo produ-
cta/existente solo mobili: z loco vero vlt imaginario
In quo casu mobile mouet̃ localiter sine tali resuc-
cessiva: quā alia opinio dicit esse motū: igitur, ma-
ior patet: qz hoc posse nullā includit cōtradictionē:
minor patet: qz in tali casu mobile cōtinue acqrit lo-
cū quē prius non habuit: igit̃ mouetur localiter p dif-
finitionē motus. Itē in casu mobile mutat̃ successi-
ue: igitur mouetur: qz oīs mutatio successiva ē mo-
tus. Scdm: qz motus si esset res distincta a mobi-
li z termino posset eū cōseruare in mobili sine termi-
ni acquisitione vel sine termino de nouo acquisito:
qz est prior termino: quia via ad terminū. Et oē ab-
solutū prius deus potest cōseruare sine posteriori: in
quo casu esset motus in mobili: z tamē mobile non
moueret̃ localiter: qz non acquireret aliū locū: con-
sequens est impossibile. Sicut impossibile est albedi-
nē esse in subiecto: z subiectū non esse albū. Ex qui-
bus manifeste sequit̃ qd ad hoc qd aliquid dicit̃ mo-
ueri/neqz motus talis distinctus requirit̃/neqz suf-
ficiat: cū tali re non existente mobile mouet̃: z ea exi-
stente mobile non mouetur in casibus positis. Un-
de oīno frustra ponet̃. Via etiā facilius saluantur
nō ponendo rē talē qz ponendo. Si diceret: cū er-
go oēs concedit motū esse z mutationē: quid ergo ē
motus seu qz res. Respondet̃ sicut de alijs abstractis
cōnotatiuis/qz potest dici qd motus est realiter ipsūz
mobile/acquirens successiue partem forme vel loci:
z tunc idē erit motus z motū. Vel dicit̃ qd supponit
p mobili z termino successiuo acquisito. Et ita non
est quid vnū sed simul subiectūz mobile/z terminus
qz successiue subiecto acquirīt. Per subiectūz intelli-
go mobile. Tercio notandū fm eundē. q. xij. scdō:
vbi late disputat de tēpore: si distinguit̃ a motu zc.
circa illū terminū tēpus: qd fm oēs/tēpus est mensu-
ra successionis. i. pōis z posterioris: sed prius z po-
sterius esse nō possunt sine motu: ideo dicit̃. iij. phisico-
p. Tēpus est numerus. i. mēsurā discretiua mor⁹
fm prius z posterioris. i. fm durationē cui correspon-
det prius z posterior. Accipitur autē tēpus quan-
doqz p̃prie qnqz improprie. Proprie qn dicit̃ mensu-
rā: improprie qn dicit̃ partes succedentes: sed non p
modū mēsure. Proprie dicit̃ tripliciter. Uno mo-
do strictissime p motu velocissimo z maxime nōro: si
ue sit motus octaue sphere siue none/siue solis/ siue
lunet̃ qd est nobis maxime notus: quo mēsuram⁹ mo-
tus inferiores. i. certificamur de duratione motuūz
inferiorū. Sic p motū solis mēsuram⁹ opationes
nostras z motus inferiores. Scdō mō accipitur lar-
gius p quolibet motu: p cuius noticiā puenire pos-
sumus in noticiā durationis alterius rei vel mor⁹.
Et sic quilibet motus potest esse tēpus/inquantū p
ipm cognosci potest duratio alterius minus nota.
Et hoc mō motus horologiū arenosū vel p pōdus est
nobis tēpus mēsuras alios morus z opationes: etiā

motū solis vel lune: sic scriptio vni⁹ carre vel solij (si
eius duratio est mihi nota) pōt esse tēpus alteri⁹ mo-
tus cuius duratio est ignota. Tercio accipit̃ p cōce-
ptu mētis/qz imaginamur motū z mēsuram⁹ motuūz
extra/vel rē aliquā q̃tū ad ei⁹ durationē. Sicut ar-
tifer exptus/p quantitatē imaginatā siue pceptū mē-
tis/noscit statim quantitatē rei extra. Ita p tēp⁹ ima-
ginatū cognoscim⁹ lōgitudinē z breuitatē mor⁹ vel
opationis nostre z alioz. Improprie est numerus
nō sub rōne mēsure: tā numer⁹ numerat⁹/qz nūer⁹
numerās. Sic ptes motus pōr z posterioris in se consi-
derate/nō vt sunt mēsurā alteri⁹ pōt dici improprie.
Similr cōcept⁹ mētis qd apphēdim⁹ partes prio-
res z posteriores/easqz numeram⁹: inquantūz lune
ptes illius motus: nō vt sunt mēsurā seu noticiē al-
terius motus. Sic qdē pcept⁹ qd est numerus nume-
rās/pōt dici tēpus improprie. Quia tēp⁹ p̃prie vt di-
ctū est includit mēsurā durationis. Tēpus qz p̃prie
est mēsurā durationis: siue in aia siue extra. Nam ex-
tra est motus: intra est cōceptus motus. Et nihil di-
stinctū a motu extra z actu numerādī seu mēsurandī
di intra/dicit̃ tēpus. Supponit enī p motu z cōno-
tat actū mēsurādī discretiui. Mēsurādī dico/nō
durationē illius motus/sed durationē alteri⁹: qz ni-
hil est mēsurā suūp̃sui. Ex illis patet qd respon-
dendū est si querat̃/vtrū tēpus habet esse extra vel
int⁹ in aia: qz q̃tū ad aliqd est extra aiam/scz quātū
ad motū/z q̃tū ad aliqd scz rōne discretiua est i aia.
Si q̃tis: que mēsurant̃ tpe: Rndet̃ qd tēpus est p
mō mēsurā motus: qz cū tēpus sit mēsurā successio-
nis. i. pōis z posterioris: z illa pmo z essentialit̃ in-
ueniunt̃ in motu tanqz inclusa in eius rōne: igit̃ est
essentialiter z pmo motus. Unde cōmen. iij. phisico-
rū. cōmen. c. xxiij. dicit̃: Tēpus mēsurat̃ motū p-
mo z essentialiter. Scdō tēpus est mēsurā dura-
tionis cuiuscūqz rei pmanētis create. pbat̃: qz dura-
tio includit successionē: z ita prius z posterioris. Notū
autē mēsurā est tēp⁹: qm si aliqd sit nō p instās tñ du-
rat. Duratio igit̃ fecit rem durantē pnotādo successi-
onē in ipa re durāte/vel in alia coexistēte actu vel po-
tētia. Dis autē successio est realiter mor⁹. Sic igitur
oīs duratio includit motū qd pmo tpe mēsurat̃. Et
iō duratio pmanētis/rōne pnotati mēsurat̃ tpe: z ita
secundario. Contra duratio dei est de⁹/z esse dei durat
z tñ illa duratio dei nullā dicit̃ successionem in deo.
In q nulla est vicissitudinis obūbratio: sed imura-
bilis eternitas: qz zc. Rndet̃ qd dicit̃ successionē non
in deo/sed in re coexistēte i actu: vel potētia aut ima-
ginationē. Itē q̃cunqz se excedūt in breuitate z lōgi-
tudine existēdi mēsurant̃ tpe: sed vni⁹ rei pmanētis
duratio est breuior alia z alia lōgior: igit̃. minor nō
ta: maior pbat̃: qz oīs excessus finitus mēsurabilis ē
igit̃ excessus durationis rei pmanētis finit⁹ est: z non
nisi tpe: qz nulla alia mēsurā dari pōt q mēsuratur.
Itē duratio pmanētis nō dī breuior vel longior/ni-
si qz coexistit lōgiori vel breuiori successiōi i actu vel
potētia. Dis autē successio mēsurat̃ tpe. Tercio tē-
pus est mēsurā quietis p accidens fm cōmē. vbi qz
qz quies est priuatio mor⁹. Et hec qnqz breuior/qn-
qz longior. Quiescere enī aliqd dicit̃: qz ē sub forma
acq̃sita cessante motu: z quies dicit̃ breuior vel lon-
gior: qz q̃scēs sū tali forma sine motu coexistit maio-
ri vel minori successiōi i actu vlt potētia. Et ita maio-
ri vel minori tpe. Quarto dī qd substantia rei pma-

Nota. 3
§

mentis circūscripta ei⁹ duratiōe non mensuraf tēpe. Probat: qz qd mensuraf aliqua mēfura manens idēz inuariatū fēruat eandē mēfurā. Si ergo fubfiantia rei mēfuratē tpe cū illa nō variat: fūe durat modico vel magno tpe haberet eandē mēfurāz tpe: fūe breuius duraret fūe longius: qd ē falluz.

Not. 4 Quarto notandū pēf eundē. q. x. lēō: vbi mouet qstionē: An duratio angeli differat ab eſſentia angeli q duratio angeli nō diſtinguit ab eſſentia angeli. Pater: qz ficut deus poteſt angelū in pmo inſtāti creare ſine omni alio poſitūo creato: ita pōt eū ppetuo pſeruare nō cauando aliquā rē de nouo. Nō aut pōt angelus cōſeruari ſine duratiōe: i gīf duratio nō eſt aliquid aliud ab eſſentia angeli. Cū tū duratio angeli nō eſt termin⁹ abſolut⁹ ficut eſſentia angeli ſed cōnotatiū⁹. Cōnotat enī ſucceſſionez actualē vel poſſibilez cui pōt angel⁹ coeſſiſtere. Qd pater: qz poſſibile eſt duos angelos eiūſdē ſpeciei nō equaliter durare: puta ſi vnus poſt aliū crearet: horū eſt eadē eſſentia ſpeciei: z tū non durāt equaliter. Cū de vno verificatur q durauit. 6000. annis. De alio q nō durauit. 6000. ſed tū. 4000. annis ſi poſt aliū fuit creatus: trāſcurſis. 2000. annoz: z tū nulla eſt variatio in eſſentia angelo. Nec in alio poteſt aſſignari: niſi in ſucceſſione maiori: cui vn⁹ angelus coeſiſtit z minori cui al⁹ coeſiſtit. Nā ppter hoc tū vnus dicit⁹ plus duraffe q alius: qz vn⁹ coeſiſtit maiori ſucceſſioni: puta. 6000. annoz q alius q coeſiſtit morui. 4000. Cū tū requiritur neceſſario ad duratiōē angeli ſucceſſio aliqua in actu: qz ſi nulla eſſet actu/ ad huc angelus duraret: ſed requiritur neceſſario ſucceſſio aliqua actu vel potētia. Sufficit ergo duratiōi angeli maiori/ q coeſiſtat maiori ſucceſſioni in potētia: z coeſiſteret ſi ſucceſſio maiori i actu eſſet. Sic ergo duratio pnotat ſucceſſionē actu vel potētia. Cū qris: Que eſt g differētia inter duratiōē angeli z eternitatē dei. Nā ſic deus videt⁹ dici eternus: qz coeſiſtit infinite ſucceſſioni in potētia. Dicit⁹ q inter duratiōē angeli z eternitatē dei eſt multiplex differētia. Una: qz licet angelus nō poteſt durare/ niſi eſſet aliq ſucceſſio in actu vel potētia: tū ſucceſſio eſſe poſſet ſine coeſiſtentia z duratiōe angeli: qz poſſet eſſe ſi angelus nō eſſet. Nulla aut tū ſucceſſio eſt vel eſſe poſſet niſi deus ſibi coeſiſtat. Itē eternitas dei initio caret: non ſic duratio angeli Cū eternitas dei eſt ſimpliciter imutabilis: z qntū ad duratiōē z quantū ad durantiē. Duratio angeli eſt vtroqz mō mutabilis: qz angelus nō pōt durare: qz pōt annihilari: z durāz pōt mutari d cognitione in cognitionē: z de affectione in affectionem. Cū etia differūt eſſe: fore/ fuiſſe/ in angelo z deo qz angelus pōt fuiſſe: z nec eſſe nec fore. Poteſt eſſe z nec fuiſſe nec fore ſi in pſenti inſtanti crearet⁹: z in eodē annihilaret⁹. Poteſt fore z nec eſſe nec fuiſſe. Non ſic deus q neceſſario coeſiſtit cuilibet differētie temporis. Nec poteſt nō eſſe aut nō fuiſſe/ aut nō fore: tū eternitas nō eſt aliqd inherēs deo: nec duratio ē aliquid inherēs angelo. Cū ſiſtis pmiſſis qd ſcdm ar- ticulū ſic hec pſuſio pma: Multitudinis angeloz ſicut quarūcūqz rez. numerabiliū mēfura ē vnitas in re extra vel in intellectu. Itā conclusio pater ex pmo notabili: qz ita numerabiles ſunt angeli (cū nō ſunt infiniti) ſicut cerere multitudines rez. ſic parat⁹: z p pns ſimili mēfura qntū ad eoz multitudinē

ſunt menſurabiles. Multitudo autē numerat⁹ vnitate vt dictū eſt: g zc. Cū ſcda pſo: Exteſiōis angeloz nulla eſt mēfura. pbat: qz eius qd nō eſt nulla ē mēfura. Exteſiō angeloz nō eſt: qz in angelis non eſt quantitas molis/ cū ſint extenſiue indiuiſibiles. Et ita nō ſunt extenſi: quare nec mēſurabiles ſm extenſionē. Tertia cōcluſio: Deus eſt mēfura perfectionis oim angeloz. pater: qz p cognitionē dei z angeloz poteſt cognosci q vnus eſt pfectior alio: quia plus accedit ad pfectionē dei q alius: ergo de⁹ ē mēfura pfectionis. teneat cōſequētia ex qd nomis mēſure. Si ſi eſſet aliquis angelus ceteris pfectior ex cuius pfectione ſciri poſſet qd angeloz eſſet pfectior alio: ille eſſet mēfura perfectionis ceterozum. Quarta cōcluſio: Mēfura duratiōis angelorū nō eſt aliqd inherēs angelo diſtinctū ab eo. pbat: qz nec eſſet ſubſtātia nec accidēs. Nō ſubſtātia: qz nō angelus ipe/ cū nihil ſit mēfura ſuūpſius: nec pōt eius: qz angelus eſt ſubſtātia ſimplex nō habēs partes. Nec accidēs: qz deus pōt angelū creare et cōſeruare ſine accidēte ſibi inherētē: tūc nihilominus duraret ſine tali accidēte. Itē nullū tale accidēs eſt ei⁹ duratiōis mēfura: alioqn duraret ſine mēfura duratiōis qd eſt impoſſibile. Itē mēfura debet eſſe notior mēſurate: ſed nullū accidēs abſolutū vel reſpectiū inherēs angelo eſt notius angelo aut eius duratiōe. Quinta cōcluſio: Mēfura duratiōis angeli nō eſt deus: neqz alter angelus. Probat: Nihil p quod nō poteſt cognosci que duratio angeli ſit maior: que minor: eſt mēfura duratiōis angeli. Sed nec p deum nec p aliū angelū/ nec p accidēs inherēs cognosci poteſt: que duratio angeli eſt lōgior vel breuior: i gīf nec deus/ nec ali⁹ angelus/ nec accidēs angelo inherēs eſt mēfura duratiōis angeli: minor pbat: qz p nihil qd equaliter reſpicit duratiōē maiore z minore/ pōt cognosci maior z minor duratio: ſed deus/ angelus z accidētis inherētia equaliter reſpiciūt angelū plus z minus durantiē: i gīf. Sexta cōcluſio: Mēfura duratiōis angeli nō eſt eū vel euiternitas/ ſi dicit aliquid diſtinctū a tēpore. pbat: quia quero qd dicit eternitas aut tātū eſſe cui: aut aliquā habitudinē eius. i. reſpectū aut cōpoſitū ex vtroqz. Non primū: qz tunc non eſſet mēfura eſſe ſue exiſtētie angeli: cum idem nō ſit mēfura ſuūpſius vt dictū eſt. Nec ſcdm ſc3 habitudo: qz illa habitudo fundaret⁹ in exiſtētia angeli: z pſequens nō eſſet notior ea. Quia cognitio habitudinis reſpectus ſiue reſpectiue depēdet a cognitione fundamētū: ita nō erit mēfura exiſtētie angeli: cū mēfura eſt notior mēſurato. Itē aut habitudo illa eſſet ens reale vel rōnis tū. Nō ſcdm: qz operatio intellectus nihil facit ad duratiōē angeli. Nec ens reale: quia realis habitudo requirit fundamētū reale: z terminū diſtinctū realiter a fundamētō. Sed huius habitudinis licet aſſignari poſſet fundamētū ſc3 exiſtētia angeli: tū null⁹ terminus poteſt dari diſtinctus ab angelo aut ei⁹ exiſtētia: ergo nō eſt realis. Nec poteſt dari tertium: ſc3 qz eū ſit cōpoſitū: ex eſſe angeli z habitudine ſue reali reſpectu: quia cōpoſitū nō eſt notius altera partium ſuarū. Neqz totius eſt mēſurare partes: ſed bene eū uerſo quādoqz. Pterea probat⁹ cōcluſio: Si poneret⁹ euiternitas mēfura angeli diſtincta a tēpore maxime ideo: qz angel⁹ z ei⁹ eſſe ac ſubſtātia eſt ro

Lōcl. 2.

Lōcl. 3.

Lōcl. 4.

Lōcl. 5.
2

Lōcl. 6.

Art. 2.
Lōcl. 1.
R

ra similitudo: hoc non igitur. a. est opinatio opposita. Minor probatur: quia tunc substantia corruptibilis etiam mensura retur eius: quod negatur. Probat consequentia: quia esse substantie corruptibilis est totum simile: quia per eius durationem nihil noui acquirit substantie corruptibilis: sicut nec substantia angeli. Si dicis quod substantia corruptibilis subiacet motui: ideo mensura tpe. Contra. Sic substantia angeli subiacet sue operationi cognitioni. sicut affectui qui mutantur. Si dicis: quod quantum ad operationem suam quod mutabilis est mensura tpe: sicut quantum ad substantiam eius. Sic potest dici potest de substantia corruptibilis: quia manere potest absque contradictione sine omni motu. Si dicis quod angelus ex se semper manet: sicut corruptibilis substantia non: quia corruptibilis per causas intrinsecas. Contra. Quia esse alicuius definitur est per subtractionem cause conservantis. Et quod permanet est per conservationem cause peruenit. Nunc autem tam angeli quam substantie corruptibiles equaliter dependet a deo: quia a causa conservante: et per subtractionem diuine conservationis ita definitur angelus sicut substantia corruptibilis. Igitur non plus determinat sibi angelus ex se esse perpetuum quam substantia corruptibilis: quia ita potest de perpetuo conservare substantiam corruptibilem sicut angelum. Nec in proposito variat quod angelus sicut non potest creari nisi a deo: ita nec annihilari siue corrupti (extinguendo nomen corruptionis) nisi a deo. Substantia vero corruptibilis potest generari et corrupti / saltem partialiter ab agente creato: quia si substantia corruptibilis ideo non mensura eius: quia corruptibilis et generabilis pariformiter nec angelus mensura eius: quia est creabilis et annihilabilis. Item nihil est in substantia angeli quod sibi determinat maiorem vel minorem durationem sed quod semper durat vel non semper: est ex mera voluntate et beneplacito diuino: ideo eternitas omnino superflua. Si dicis: Licet angelus sit annihilabilis / nunquam tamen annihilabilis: sicut omnis substantia corruptibilis corruptibilis: ideo mensura angeli non est tempus / sed eius. Contra. motus celi potest esse perpetuus: et secundum philosophum est perpetuus: et tamen non mensura eius / sed tempus. Nam per motum diurnum mensura motus planetarum: ideo perpetuitas non impedit quod perpetuum possit mensurari tempore. Septima conclusio et responsio. Tempus est mensura durationis angelorum. Illa conclusio probatur: quia illud quod non habet durationem maiorem vel minorem: nisi quia coexistit maiori vel minori successioni vel tempori in actu vel potentia illud mensura tpe: sicut duratio angeli est huiusmodi: igitur. Maior probatur: quia vel angelus dicitur magis vel minus durare: quia coexistit maiori vel minori tempori. vel ex natura sui / puta sua perfectione. Si definitur primum / habetur oppositum. Si secundum / tunc sequitur quod quanto angelus esset perfectior / tanto esset eius duratio maior. Et per consequens: Si deus modo crearet angelum omnibus angelis creatis perfectior: plus duraret angelus in principio mundi creatus: quod est manifeste falsum. Item breue et longum secundum durationem sunt passiones repositas: sicut cunctique conueniunt mensura tpe. Conueniunt autem durationi angelorum: igitur. Item duratio substantie corruptibilis mensura tpe: quia coexistit maiori vel minori successioni actu vel potentia: ergo eodem modo duratio angeli mensura tpe. Tenet consequentia: quia nulla est ratio diuersitatis. Si dicis quod substantia corruptibilis dependet a tempore: quia causat a motu celi: sed substantia angeli non. Contra. Motus celi nihil facit ad generationem inferiorum: nisi quod applicat actiua passiuus. vnde si celum quiesceret et haberet se in debito aspectu et approximatione ad illa inferiora: nihilominus fieret generatio et corruptio in istis inferioribus: talem aspectum et approximationem requireret. Si dicis quod substantie corruptibilis duratio non mensura tpe: sicut instanti. Contra. Maioritas et minoritas durationis non sunt in mensura / nisi sint in mensura: sed in instanti non est maior vel minor duratio: sicut instanti non potest esse in mensura durationis substantia: quarum una est maior alia. Item duratio angelorum usque in hodiernum diem: die. xxi. octobris. anni. greg. 1486. est. 6600. annorum. Ponamus ita exempli causa. Quero: unde sumitur illa mensura: non ex substantia angeli: quia illa esset eadem si primum hodie crearentur: ut supra argutum est. Nec potest aliud assignari nisi quod coexistebat tanto tempori. Item si queris: quantum durabunt angeli: non potest responderi nisi per nomen temporale / ut puta / tot annis / diebus vel horis. etc. Igitur dies et hore et anni sunt mensura preterite durationis angelorum. Nam illud quod respondetur ad questionem de quantitate durationis / importat mensura durationis. Et hec de secundo articulo. Quantum ad tertium articulum. Dubitatur contra conclusionem sextam responsalem si esset vera cum suis probationibus: sequitur quod duratio dei mensuraretur tempore et non eternitate: consequens falsum: et contra doc. coiter et sanctos. Probat consequentia: quia existentia dei etiam coexistit successioni / sicut existentia angeli. Item cuiuslibet esse correspondet sua mensura sibi proportionata: sed triplex inuenitur esse. scilicet esse permanente ex se: et hoc continetur deo. et ideo illud esse mensura eternitate. Secundum esse esse permanente non ex se: sed virtute alterius. et hoc conuenit angelis: et ideo videntur precipare quasdam conditiones eternitatis: quod sunt habere totum esse simul: et habere esse perpetuum quantum et se est: quia tamen non sunt simpliciter eterne: ideo non mensurantur eternitate sed eius / quod est quedam precipatio eternitatis. Tertium esse est esse successiuum quod conuenit omnibus corruptibilibus: et ideo omnia corruptibilia mensurantur tempore. Concordat Anselmus in prologo quantum ad triplex esse. Unum quod deficit scilicet generabile et corruptibile: aliud quod non deficit: potest tamen deficere: ut esse angeli. Tertium quod nec deficit: nec potest deficere: ut esse dei. Pro solutione notandum: quod differentia communiter ponitur inter eternum / eius et temporale. Eternum proprie dicitur quod est simpliciter immutabile tam substantialiter quam accidentaliter. De quo Boetius in. v. de consolatio. psal. vlti. Eternitas est interminabilis vite tota simul et perfecta possessio. vnde eternum simul et semper habet quicquid habere potest: et semper est quicquid esse potest. Ideo de possessio tota simul et perfecta vite interminabilis. Eius est quod esse non definit siue semper fuerit siue esse inceperit quantum ad essentialia. Est tamen mutabile quantum ad accidentaliter: quia potest acquirere perfectionem qua caret: et perdere quam habet. Itaque eius licet substantialiter non mutetur: est tamen mutabile substantialiter et mutatur accidentaliter: ut angelus / celum / materia prima. Temporale est quod mutatur tam substantialiter quam accidentaliter. scilicet quod aliquando definit esse simpliciter et manens acquirit quod nondum habet: vel perdit quod habet. Et secundum hec imaginantur multi triplicem mensuram. Unam rei permanentis non coparentis secundum aliam quam mutationem quam dicitur eternitatem. Aliam rei permanentis coparentis secundum mutationem in suis operationibus qualis est angelus: et illam vocat eternitatem. Tertiam rei successiue non permanentis: id est aliquando definitur

Art. 31
Dub. 1.
11

etentis esse. Sic em̄ caput hic res pmanēs pre que sp
manet et nunq̄ esse definit / licet esse incepit. Et per
oppositū successiū p eo in quo nō esse succedit esse: et
bimōi mēsurā dicūt rēpus. Nec p terminōz declara
tione. ¶ S; p solutione argumētōz aduertendum
q̄ lz ita et bñ distinguat triplex esse quibz imponūt
noia / eternū / eūū / tpale: nō tñ oportet esse triplicem
mensurāz durationis huiusmodi triplicis esse. Esse
em̄ in se nō mensurat nisi mēsurā pfectionis de qua
dictum est questione pñti. arti. ij. q. de^o est mēsurā
oim alioz a se quārumcūqz diuerso: qz oim pfectio
nes cognosci possunt p accessuz ad diuinā pfectionē.
Sed loquendo de mēsurā durationis: sic est vna
mēsurā oim mēsurabilium fm durationē. Et hec
est tempus in actu vel potentia. Dico oim mēsurā
biliū fm durationē: quia durationis dei temp^o
nō est mēsurā: sed nec eternitas. Tum quia de^o fm
durationem est simpliciter immensū. Tum qz eter
nitas dei est ipse de^o et sua duratio. idē aut nō mēsu
rat se: ideo nō plus mensurat eternitate q̄ immortal
tate. Tum quia mēsurā tñ est finitū: sicut em̄ in
finitū fm magnitudinē vel multitudinē nō bz men
suram sue magnitudinis aut multitudinis: ita nec
infinītū fm durationē habet mēsurāz sue duratiōis
Ratio em̄ mēsurē finitū cōgruit. ¶ Qd vero sancti
dicunt qz deus mensurat eternitate: nō intelligūt qz
deus q̄ simplr est immensū mēsuratur per creatu
ram aliquā aut etiā suā essentia. S; intelligūt qz sic
p rēpus z partes tpis mensuramus oia temporalia
ita duratiōez dei infinitā cognoscimus: ita necessa
rio coexistit tpi in actu et in potētia. Quantitas vō
durationis quorūcūqz alioz a deo non congoscit
a nobis / nisi ex hoc solo: qz coexistit maiori vel mino
ri tempore in actu vel in potētia: vt probatum est.
¶ Per hoc ad ratiōes. Ad pñmā. Pñz: qz duratio dei
nō mensurat nec tepore nec eternitate. Ad pbatōnē
pñmi. Neget qz deus coexistit successioni sicut existe
tia angeli: quia angelus coexistit certe successioni et
nō omni in potētia: qz nō illi que in potētia prece
dit suū esse: neqz etiā successioni cui coexistit sic coe
xistit sicut deus: quia ita angelus coexistit qz potuit
nō coexistere. de^o aut coexistit ita qz nō pōt nec potu
it nō coexistere cuiqz successiōi in potētia et in actu.
¶ Ad secūdū neget maior loquēdo de mēsurā dura
tionis: qz et si sint 100 esse distincta quacūqz distin
ctione vna mēsurā durationis in genere sufficit p oi
bus. Nec oportet qz mēsurā sit vngēta mēsurata
quantū ad esse: s; quantū ad ratiōnē mēsurat id est
quantū ad id in quo mēsurant. Hoc est in pposito
quantū ad durationē: vñ plus distinguunt substan
tie et accidētia in esse q̄ substantie corruptibiles et in
corruptibiles: et tñ mēsurant eadē mēsurā in gene
re id est tempore. ¶ Pro concordia tñ diuersimode
in hac materia opinantiū posset notari qz pter acce
ptiones tpis pñctas pōt adhuc distingui de tepore.
Pōt em̄ accipi vno mō generaliter p mēsurā dura
tionis create seu finite. Et ita includit eternitatem.
Hoc mō dicit sanctus Bonauentū. q. iij. huius di
stinctionis qz accipit. Beda cū dicit qz quatuor fuerūt
pñmo creati. Angelica natura: materia in formis: ce
lum empirēū z rēpus. Alio modo pōt accipi stricte
p mēsurā duratiōis motus vel rei pmanētis genera
bilis et corruptibilis: et sic nō esset mēsurā rez ppetua
rū: vt angelo z. Eūternū aut est mēsurā duratiōis

rez incorruptibiliū. Et fm hāc distinctionē possent
concordari opinionēs z scōp̄ auctoritates. verū illa
distinctio nō sumitur ex diuersa rōne mēsure / sed ex
diuersitate rei mēsurate.

Questio. ij.

Veritur secūdo circa

q scōam pñt hui^o distinctionis. Utrū ange
lus sit in loco p suā substantiam. Pro illa
q̄stione vide Occā quoti. j. q. iij. Notandum pñmo qz
q̄stio q̄rit de loco corpali pprie dicto. qz describitur
pñti. qz termin^o corpis cōtinentis immobilis pñmū. i.
supficies corpis cōtinentis imēdiate locatū: immobil
pñmū. i. nō necessario ad motū cōtēti motū. et pñs
ab eo diuisus vt sit hec descriptio in forma: Supficies
corpis aliud cōtinet / imēdiate ei et diuisa ab eo. Ex
quo patz qz nō totū corpus locas ē loc^o. Bñ exēplū
Nō tota sphaera ignis ē loc^o aeris cōtēti: s; sola ps
ultima ignis qz tangit aerē. Et licet nulla ps sit vltima
affirmatiue. i. oī alia vltērior: cū q̄libet sit diuisibil
in duas medietates: qz vna tangit locatū qz ps diui
sa nō est vltērior. Est tñ ps vltima negatiue. i. qz nul
la est vltērior: et tales sunt multe: imo infinite: vt vl
tima medietas: vltima tertia: vltima quarta: vltima. 100.
et sic i infinitū. ¶ Ex qz sequit qz cuius dē locati sūt ml
ta loca: imo infinita: s; tñ cōcātia. ¶ Scōdo patz qz vl
timā sphaera nō est loc^o terre: qz nō est imēdiate terre
¶ Tercio patz qz totū nō est locus sue partē nec ps est
locus totū aut alteri^o pñs eius dē totius: lz totū cō
tineat oēs suas pres. Multomin^o ps est loc^o totū:
eo qz nulla ps cōtinet totū: qz nō seipam. Neqz ps est
locus pñs: vt puta supficies cōuēra nō est loc^o prius
interior: qz hec cōtinentia nō sunt diuisa a cōtētiis:
ita qz possent nō moueri mot^o cōtēti. ¶ Scōdo notā
dū qz licet pñs mltras ponat loco z conditiōes. San
ctus tñ Bonauentū. q. i. hui^o distinctionis reducat eas
ad tres qz sunt: continere / mēsurare / cōseruare: que
tñ nō cōueniūt loco respectu cuiuslibet locati. vñ ait
locus habet triplicē cōpationē ad locatū: compatur
em̄ in rōne cōtēti. ¶ Scōdo i rōne mēsurā tis: et ter
tio in ratiōe cōseruātis. Cōtinet em̄ vt vas: s; mēsu
ra vt quātitas. Cōseruat vt natura: fm hāc triplicē
habitudiez sunt i loco substantie finite corpales z cor
ruptibiles: qz finite et limitate sunt in loco cōtēti:
qua corpales sunt in loco mēsuratē: qz corruptibiles
sunt in loco cōseruatē: s; fm duas primas sunt in lo
co substantie finite corpales: sed nō corruptibiles. fm
primā tñ sunt in loco substantie spirituales et incor
ruptibiles. ¶ Tercio notandū qz fm magm distin
ctione. xxvij. pñti aliqd dicit ē i loco duplr. s. circū
scriptiue et diffinitiue. Et addit aliqz tertiū modū
scz Hugoli. j. par. iij. c. xviij. repletue. Circūscri
ptiue est in loco qd cōmēsurat loco ita qz totū ē in to
to loco z vna ps in vna parte loci et alia in alia pter
nulle due pres ext^o siue in eadē pte loci. Illo mō cor
pus extēsus ē in loco. Diffinitiue est i loco qd diffi
nit sibi certū locū in qz est totū i toto. Totū mixtū. i.
nihil ipius qn ipm z totū i q̄libet pte loci: z nihil ei^o
extra talē locū. Hoc mō aīa rōnalis ē in corpe et cor
pus chāt i loco speciei cōsecrare. ¶ Repletue est in lo
co qd replet oēm locū: ita qz nō ē possibil^o loc^o quē nō
replet. Ille mod^o soli diuine nature cōuenit vt tractat
dis. xxvij. fmī. S; illo modo nō pprie est in loco: qz
nō cōtinet in loco: qz ppter suā imēstratē ita ē i oī lo

Arti. 1.
Nota. 1

Nota.
5

Nota. 3

eo ut tñ nullo loco detineat fm illud Hiero. xxiij. Ce-
lū z terrā ego iplebo. Un Hiero. in epla d hīs q deo
in scriptura attribuunt. Excelsior celo/ pfūdior iher
no/ lōgior fra. Immetas ei⁹ latior ē mari/ q celū et
terrā ipleb: pculdubio nullus loc⁹ ē ab ei⁹ pntia ab

Nota 4 sens. zc. Quarto notādū q esse in loco adhuc du-
pliciter pōt accipi: licz nō pprie qstū ad vñū mēbrū vi-
delicet fm subam et fm opationē. Scdm subam est
in loco cui⁹ suba vere z realiter cōtinet in loco. et ni-
hil ipius est qd nō sit pns tali loco: sic est i loco: qd qd
circūscriptiue vel diffinitiuē est in loco. fm opationē
est in loco: q aliquē effectū pducit in loco: licet nihil
ei⁹ cōtineat sic pns isti loco: sic dicim⁹ qnqz solē esse i ac-
re quē illuminat et calefacit licz iproprie. **Quantū**
Arti. 2. ad scdm articulū est hec cōclusio pma: Angelus nō ē
cōclu. 1. p suā subam in loco circūscriptiue. Patz: qz cū ange-
lus sit natura spūalis incorporea et indivisibilis vt
nūc supponit: nō habz ptes p quas posset loco cōme-
surari fm modū tactū i tertio notabili: q nō est in lo-
cōclu. 2. co circūscriptiue fm suā subaz. **Secūda cōclusio**
Angelus nō est in loco repletiue. Patz: qz nō est finē
suis: neqz infinit⁹: neqz deus. Esse aut in loco reple-
tiue est ēē vbiqz qd soli deo cōuenit. Per h em beat⁹
Ambro. pbat ipm scdm esse deū. **Tertia cōclusio:**
cōclu. 3. Angelus est in loco diffinitiuē. Patz qz angelus ē in
loco vt pbat mgt auctoritatibz in textu. Et nō circū-
scriptiue nec repletiue: igit diffinitiuē. Tenet cōseqn-
tiā a sufficienti diuisione. Minor p vtraqz pte dedu-
cta ē in pcedētibz cōclusionibz. Et p pbari rōne: qz
cū angel⁹ est natura aliq finita: vel est alicubi vñ nul-
libi. Nō scdm: qz absurdū est dicere q aliqd sit z nllū
bi sit. Si pmiū. i. q est alicubi. et qz nō ē vbiqz: q cōti-
net in aliq vbi. z p pns termin⁹ cōtinēs ipz est ei⁹ lo-
cus. Q. aut cōtinet pzt: qz est ibi z nō alibi: nec extra
cōclu. 4 illud vbi: q cōtinet. Hoc em est cōtineri. **Quarta**
cōclusio: Angel⁹ est in loco diffinitiuē/ nō tñ p op-
ationē s; p suā substantiā. Probat: qz si angel⁹ est in lo-
co p opationē quā habet in corpe: aut ista opatio est
immediata vtute angelice a qua pcedit: aut mediata.
Si immediata: igit pns est angelus in tali corpe vñ in
ita illud corpe: cū vtus illa aut est angel⁹: aut in ipo
angelo. Si mediata: q est ab illa vtute p aliqd medi-
um z qrit de illo medio: z ita vñ oportet pcedere i in-
finitu: vel tandē venire immediate ad illā vtutē: et per
pns ad illā cui⁹ est illa vtus. **Cōfirmat.** Nisi sic:
sequit⁹ q frequēter angelus nūqz esset fm subam:
quia frequēter nihil opat in celo empirreo cum illud
sit imutabile z immobile: nec in alio exteriori corpe: vt
patz de angelis assistētibus deo. Sitr si angel⁹ mit-
tat⁹ de celo ad terrā: nihil opando i locis intermedijs
tunc ille nec esset in celo nec in terra nec in locis inter-
medijs. Erronea q ē opinio eoz q dicere voluerunt
q angelus nō sit in loco corporeo fm subam: sed tñ
fm opationē dū. i. aliqd opat circa corpus/ ipm mo-
uendo localiter vel alia specie mor⁹: sicut angeli mo-
tores orbū et angelus Thobie. Hunc dicunt fuisse
in corpe assumpto nō fm subam: s; tñ mouendo illd
corpus et opando in eo. Un articulus Parisiensis.
203. q sube separate sunt in loco p opationē. Et q pos-
sunt moueri ab extremo in extremū nec in medium:
qz possunt velle opari in extremo vel in extremis nec
cōclu. 5. in medio. Error. **Quinta cōclusio:** Substantia
et esse angeli non dependet a loco neqz in esse neqz in
cōseruari. Patz: quia corpus nō est natum saluare

spiritū: neqz angelus necessario est i loco qn esse pos-
set si nulla corpalis creatura existeret: posset etiā esse
extra oēm corpalem creaturā. Habet aut porentias
passiuam respectu loci corporealis: quia potest locari
seu diffiniri que fundatur in eius natura inquantū
limitata. Nec aliter cōtinet a loco: nisi q substantia
liter est pns loco: nullā tñ pfectionē recipit a loco.
Cōzollariuz: Nullus locus est angelo naturalis
neqz violentus. Patet: quia ad nullum inclinā na-
turaliter tanqz ad cōseruās vel perficiens: etiā nullū
cōtrariatur tanqz cōtrūpēt. Est em quasi in poren-
tia neutra ad oēm locū corporealem sibi tamen pro-
portionatus. Nec est sentētia Alex. et Sco. **Quā**
Arti. 5. tū ad tertiu articulū. Dubitat pmo contra conclusio
Dub. 1. nem tertiam z quartā. Nā videtur q impossibile est
angelum esse in loco diffinitiuē. Probat: quia loc⁹
est extrinsecus locato: vt puta tangens ipsum fm vl-
timū sui: ideo d; terminus cōtinēntis z simil⁹ loca-
catū loco: nec locus recipit locatum in interiora sua
aut partium suar: vt patet ex diffinitioe loci statim
exposita: angelus aut diffinitiuē existēs in loco est to-
tus in toto z totus in qualibz parte loci. **Cōfir-**
matur: Locus nō est locus suarum qualitarum sibi
inherētium ppter intīmā eoz pntiam: ergo nec an-
geli illo modo assistētis. Tenet cōsequētiā: quia an-
gelus coexistens corpi nō est minus intime pnsens
omnibus partibus corpi cui coassistit qz accidens
suo subiecto. **Preterea** locus debet tāgere locatū
et esse equalis locato: et ita de multis alijs conditio-
nibus loci. S; angelus qz quātitate caret t. n. nō
pōt: nec est alicui eqlis vel inequalis. **Ad dubiū b**
dicū q innuit false imaginatiōi. Imaginat em q
angel⁹ coassistat pibus intrinsecis loci: sic aia corpi
qd ita nō est: s; angelus loco diffinitus pns est corpi
locato ab illo loco quo diffinitur angel⁹. Et est pre-
sens cuilibet pti illius corpi locati/ tam pibus in p-
fundo qz in superficie: nō sic partibz loci. Est quidē ali-
quo mō pns loco z cuilibet pti eius vltime/ sursum/
deorsum/ dextrosum/ sinistrosum. zc. p immediatio-
nē: sic q inter ipm z partes extremas loci nihil medi-
at. Et illo mō tāgit ptes loci: nō aut itrat eas. Un q
cūqz pā loci vltia accipiat si diuidat in duas medie-
tates/ interiorē z exteriorē: nō est pns interiori medi-
erati: sic aut est pns corpi locato. Un nūqz loc⁹ ange-
li cōtinet solū angelū alioquin esset vacuū: qz loc⁹ nō
replet⁹ corpe. S; cōtinet corpe aliqd cui coassistit an-
gel⁹ tot⁹ totū z cuilibz ei⁹ parti: z cōtinēdo corpe illd
etiā continet angelū. vñ si angel⁹ coassistet petro z
oibus ptribz ei⁹ corpe petri nō esset loc⁹ āgeli: s; loc⁹
corpi petri ē loc⁹ etiā assistētis angeli. Et in illo lo-
co corpe petri ē cōmensuratiue z angel⁹ diffinitiuē:
sicut de facto corpus hūanū nō est loc⁹ aie inherēt⁹
neqz generaliter materia forme sibi inherētis: sed
locus corpi est loc⁹ etiā aie rōnalis. Et loc⁹ subie-
cti z materie ē etiā loc⁹ inherētis forme. Et p hoc pa-
tet solutio argumētōz. **S; diceres cōtra.** Duo lo-
cata nō pnt siml esse in eodē loco: q nō videt⁹ q corpe
et angelus hnt eundē locū. **Preterea** angel⁹ fm
hāc misionē esset magis in corpe isto qz in loco: esset
em intmior corpi isto qz loco: q magis corpus illud
esset ei⁹ loc⁹ qz loc⁹ cōtinēs corpe z angelū. **Cōfir-**
mat: qz dictū est q diffinitiuē ē in loco: qd est totū in
toto z totū in qlibz pte. Angel⁹ aut sic nō est in loco
sed sic est in corpe tali: q tale corpus est esse ei⁹ locus.
cc ij

Arti. 5.
Dub. 1.
D

Arti. 1.
Nota. 1
E

Ad pñū bñtus replicare neget assumptū: sed illa pba-
tio nā est de duobz corpibz quoz neutrum inheret a lre-
ri: nā sibiectū extensūz z accideria sibi inheretia sunt
plura corpa: z tñ sñl in eodē loco. ¶ Ad scdm cōcedi-
tur q angelus est intimior corpi locato q loco: et iō
corpus cui assistit nō est eius locus: nā loc⁹ nō debet
esse intrinsecus locato: s; extrinsec⁹ z immediat⁹. ¶ Ad
cōfirmationē d; q in multipliciter d;: et aliter est an-
gelus tot⁹ in corpe cui coassistit: et aliē in loco a quo
cōtinē. Est em̄ tot⁹ in loco et q̄libet parte loci eo mō
quo locatū in loco: id est totus et immediatus loco et
cuiuslibet parti loci: hoc est termi vel extremitatis: ita
q inter ipam et quālibet vltimā partē nihil mediat.
nō tñ est intrinsecus illis pñbus: s; in corpe locato ē
intrinsec⁹: vt. s. declaratū ē. ¶ Ad rōnē dubij q argu-
it de conditione loci respectu locati: Dicendū q ille
intelligunt de locato circūscriptiue nō diffinitiue.

Dub. 2 ¶ Scdm dubiū: Vtrū angel⁹ determinet sibi certā
loci q̄ritatē ita q nec maiori nec minori possit coassi-
stere. Rñdet post Occā. j. quorl. q. iij. q dabilis est
marim⁹ locus cui angelus pōt coassistere z h̄ cuiuslibz
angelo fm suā pfectionē. Patz: qz angel⁹ est limita-
te nature z finite pfectionis: et ideo nō potest coassiste-
re loco q̄tociq; neq; in oi loco qd dei est: q̄ro autēz
loco possit coassistere certū nō est. Rationabile tamē
videt q maiori q̄ esset loc⁹ corpi qd posset informa-
re si esset forma corporis. ¶ Scdo dicit q nō pōt
dari minim⁹ locus cui pōt angelus assistere: qz pos-
set coassistere loco pñcuali si possibilis esset locus in-
diuisibilis: p eo q ipē est indiuisibilis: z ideo nō dā
minimus loc⁹ cui pōt assistere cū em̄ nullū corp⁹ cui
assistit: est indiuisibile q̄cūq; dato pōt dari min⁹ cui
assistit: z ita minor locus: z h̄ angelus coassistit cor-
pori diuisibili: nō tñ pñz vni pñi q̄ alij s; simul toti.

Dub. 3 ¶ Scdm dubiū: Vtrū angelus possit moueri
localiter. ¶ Pro decisione questionis no-
randū post Occā. j. quorl. q. v. q mor⁹ local⁹ est coexi-
stētia alicuius successiua et cōtinua diuersis locis si-
ne quiete media. Dicitur successiua: qz si simul coas-
sisteret diuersis locis: sicut aia diuersis corpibz mē-
bris nō moueret: ppter qd deus qui oib⁹ locis pre-
sens est semp: non mouet localiter. ¶ Dicitur diuer-
sis locis: quia manēs in eodē loco precise non mouet.
¶ Dicitur cōtinua sine quiete media: quia si interci-
pitur per quietem nō est iā motus vnus: sed pñt esse
plures. Similiter si de⁹ corpus vnū existens in vno
loco corūperet et postea reproduceret in alio loco nō
esset motus localis: licet corpus illud successiue coe-
xisteret diuersis locis: quia nō est successio cōtinua.

Dub. 4 ¶ Scdm dubiū: Vtrū angelus possit moueri
localiter. ¶ Pro decisione questionis no-
randū post Occā. j. quorl. q. v. q mor⁹ local⁹ est coexi-
stētia alicuius successiua et cōtinua diuersis locis si-
ne quiete media. Dicitur successiua: qz si simul coas-
sisteret diuersis locis: sicut aia diuersis corpibz mē-
bris nō moueret: ppter qd deus qui oib⁹ locis pre-
sens est semp: non mouet localiter. ¶ Dicitur diuer-
sis locis: quia manēs in eodē loco precise non mouet.
¶ Dicitur cōtinua sine quiete media: quia si interci-
pitur per quietem nō est iā motus vnus: sed pñt esse
plures. Similiter si de⁹ corpus vnū existens in vno
loco corūperet et postea reproduceret in alio loco nō
esset motus localis: licet corpus illud successiue coe-
xisteret diuersis locis: quia nō est successio cōtinua.

vbi supra q vnus angelus pōt se trāsferre p locū al-
terius angeli quasi p mediū sine cessione alterius an-
geli. Patet qz nulla est ibi resistētia cum plures pos-
sint esse simul in eodē loco corpali. Item spirit⁹ an-
gelicus et anima intellectiua sunt simul in eodē cor-
porē: puta oblesso. ergo a simili duo angeli siue boni
siue mali pñt esse simul. ¶ Ultimo dubitat de reple-
tione ista celi empirrei: de qua Strabus et Beda q
celū empirreū creatū statim est angelis repletum. si
repletū: ergo nō pōt fieri additio. ¶ Itē per lapsum
quorundā angeloz facta est vacuitas in celo empir-
reo: et ita deornatū est nobilissimū corpus creatur.
Rñdet Alex. de ales pte. ij. q. xix. arti. iij. mē. iij. q ce-
lū empirreū dicit angelis repletū simul cū celo crea-
tis ppter sufficientiā et congruitatē ornat⁹ celi. Suf-
ficientiā dico q̄tū ad numerū a deo pordinatū. vnde
celū repleti angelis nihil aliud est q̄ celū ornat⁹ an-
gelis fm eundē numer⁹: quē deus ad inhabitandūz
ordinauit. Vñ illa repletio nō impedit qn possit fieri
additio: qz potuit deus plures ordinasse vel nō ordi-
nasse quosdā q post iudiciū ibi erūt quinnunc nobis
cum sunt ad nostri custodiā: sicut et angelis sanctis
addent aie sancte euolantes vel purgate. ¶ Vñ ar-
guitur de cadentibus. Dicit q nō est repletio corpa-
lis que prohibeat capere alia: nec p cōsequens vacui-
tas. Vnde sp repletū est q̄tū ad sufficientiā: qz semp
ibi tot sunt spūs quot ibi p illo tñc esse dominus or-
dinauit. Nec ex lapso maloz sequit impfectio celi
empirrei: sed spirituum cadentū sicut dū indigni ex-
pellunt a palacio regio non est impfectio vel deorna-
tio palacij: s; illoz qui p sua indignitate sunt expul-
si. Et tñ de questione.

Questio. iij.

Artio querit circa hāc

distinctionē: Vtrū angelus possit moueri
localiter. ¶ Pro decisione questionis no-
randū post Occā. j. quorl. q. v. q mor⁹ local⁹ est coexi-
stētia alicuius successiua et cōtinua diuersis locis si-
ne quiete media. Dicitur successiua: qz si simul coas-
sisteret diuersis locis: sicut aia diuersis corpibz mē-
bris nō moueret: ppter qd deus qui oib⁹ locis pre-
sens est semp: non mouet localiter. ¶ Dicitur diuer-
sis locis: quia manēs in eodē loco precise non mouet.
¶ Dicitur cōtinua sine quiete media: quia si interci-
pitur per quietem nō est iā motus vnus: sed pñt esse
plures. Similiter si de⁹ corpus vnū existens in vno
loco corūperet et postea reproduceret in alio loco nō
esset motus localis: licet corpus illud successiue coe-
xisteret diuersis locis: quia nō est successio cōtinua.

locis continue et successive. Non enim potest simul et per eodem instanti esse in celo/in locis medijs et nobiscum in terra quia tantus locus est eis inproportionatus cum non potest esse primo in loco quantumvis magno: nec esse per ubique. Hic Damascene. li. ij. c. iij. du sunt in celo empirreo non sunt in terra: et du ad terram a deo mittuntur non manent in celo: ideo cum mittuntur de celo ad terram successive assistunt diversis locis. Item confirmatur: quia anima beata equibatur angelis iuxta promissiones christi. Math. xxi. Erunt sicut angeli dei. Anima vero beata immo beatissima que est christi localiter mouebatur quia descendit ad inferos: sic dicit articulus fidei. **Secunda conclusio:** Angelus non solum ad mortuorum corporis cui assistit: sed per se immediate absque corporis cuiuscunque mutatione potest localiter moveri. Probatur: quia non solum mittuntur assumunt corpora: non enim semper mittuntur ad operationes corporales exercendas: quod missus fuit raphael Tobie: sed frequenter ad intellectus illuminationem aut effectus inclinationem: sicut angelus missus ad Ioseph in somnis Math. i. Nec autem non sunt in corpore si in mente: ut infra patebit. Item anima separata mouetur de loco ad locum sine corpore: quia non in corpore suo quod iacet immobile in sepulchro/ neque in alieno: sed non est hoc negandum a perfectioni angelo. Et si angelus nunquam sit in loco quando assistit corpori locato: eo quod nullus corporalis locus est sine corpore. Non impossibile quod illud corpus cui adequate assistit in celo empirreo locum deferat ad terram cum mittitur: sed manentibus corporibus in celo et inter celum et terram imortis in locis suis successive assistit illi transiundo per illa: alioquin portio celi descenderet cum angelo. quod patet falsum. **Et** si sunt aliquid dubia. Primum: An angelus possit moveri in instanti. **Secundo:** An angelus mouendo se de loco ad locum necessario moueatur per medium. **Ad primum** dico sine punctione melius sententiam suppositis his que habet Occa ubi. s. j. quod. q. v. Si moritur caput proprie ut includit successionem/ questio nulla est: et est implicatio in terminis. Est enim talis: utrum angelus possit mutari successive de loco ad locum in instanti successionem non haberi. Ideo melius quod posset an angelus possit mutari de loco ad locum in instanti ita ut totum simul esset in termino a quo: et in termino ad quem. Et videtur respondendum sub distinctione: aut enim ante mutationem angelus assistit loco minori quam loco sibi adequato. Dicitur enim est. s. q. dabilis est locus marinus cui angelus praesentia assisteret: et ille dicitur adequatus: non autem datur minimum. Potest ergo esse in loco minori: et sic potest mutari in instanti ad locum maiorem/ cuius minor est pars. Ut gratia exempli: Si locus adequatus angeli fuerit unus leuce et angelus assistat ei medietate: tunc per angelum non dimittendo illam medietatem se facere potest totum loco sine successione. Patet: quia nulla potest ibi esse causa necessaria successionis. non enim angelus primo est in loco indivisibili/ sed ipse sit indivisibilis/ cuius nullus locus sit indivisibilis. Sed primo est in aliquo loco divisibili: totum in toto et totum in quolibet parte eius tanto quanto voluerit dum tamen non excedat locum sibi adequatum. Non enim ab alio sed a sua voluntate mouetur neque est ibi aliquid resistentia: quia nihil potest existens in loco ad quem se transfert angelus cogit cedere portioni angeli. si vero ante mutationem angeli angelus fuit in loco sibi adequato transferret se ad alium locum adequatum: et per primum dimittit portio illa translatio non potest fieri in instanti: quia si fieret in instanti/ tunc dimitteret primum locum totum simul: et faceret se primum secundo loco totum simul: et ita dimitteret primum locum per ultimum instans esse in eo et inciperet esse in secundo loco per primum esse in eo. Tunc quanto verum illa instantia sunt duo vel unum. Non secundum: quia

tunc si esset in duobus locis sibi adequatus quod est impossibile per potentiam suam naturalem. si duo cum non possit esse immediata inter illa erit tempus medium per quod sit translatio: et sic non est instans. **Ad illam rationem** respondetur Gregorius concedendo quod est idem instans: et in illo est angelus sicut in termino a quo in medio et in termino ad quem. Quod vero dicitur idem non posse esse in diversis locis/ dicitur intelligendum permanenter: secundum in transitu. Quod si placet ponatur ratio opposita. Nihil enim in his materijs a nobis absconditis puto temere asserere debere. **Ad secundum** dico quod posito medio necesse est ipsum moueri per medium per quod attingat extremum. Primum: quia moritur dicitur successionem: successio requirit medium inter terminum et terminum. nam si non est medium non erit successio. Item sicut est ordo essentialis inter partes rationis: ita inter partes loci: sed impossibile est transire de preterito ad futurum nisi per primum: ita impossibile videtur transire de loco ad locum temporaliter/ nisi per medium. **Si quis:** Utrum instantanee potest mutari de loco ad locum et non per medium. Dicitur si termini illi mutationis sunt indistincti potest: quia tunc non est medium: sicut si esset in vacuo posset transire localiter instantanee vel successive de termino ad terminum. Si vero termini distant per medium/ videtur quod non possit transire de termino ad terminum virtute propria naturali et non per medium propter ordinem naturalem et essentialis inter partes loci que exprimitur in corporalibus: nec aliud apparet in spiritualibus. Potest tamen virtute diuina que non limitatur ad aliquem ordinem: unde christus facit corpus suum in celo primum sub hostia sine transitu per media: ut declarat in quarto: ita posset facere de angelo. **Utrum** angelus possit moveri per vacuum tractat Occa. q. vii. quod. j. Et tamen de illa questione.

Distinctio. iij.

Ad tertia distinctione

magis indiget quales angeli creati sunt que ad naturam/ gratiam et cognitionem. Secundum hoc potest finis textus per tres conclusiones sumari. **Prima** angeli sunt creati a deo/ essentialiter simplices et immateriales personaliter discreti/rationales et arbitrio liberi: quantum ad duo primum uniformes: quantum ad duo vltima dispares ac diuersi. **Secunda conclusio:** Angeli omnes in primoordio sue conditionis boni fuerunt sine vitio per innocentiam: sed non iusti per virtutes et gratiam. **Tertia:** In angelis a principio erat naturalis cognitio: quia a quo cum que facti fuerant cognoscebant. Bonum quod a malo appetendum a respuendo discernebant. Probatione addit magis in textu.

Questio. j.

Veritas primo circa primum

magis conclusio: Utrum omnes angeli inter se personaliter discreti/ essentialiter specie sint distincti. questio supponit quod angelus sit persona. Querit an omnes distinguuntur specie: an aliqui solo numero. **Pro utroque** notandum primum quod licet nomen angelus secundum vocis proprietatem nomen sit officij: ut vult Gregorius. De qua infra distinctione. ix. tamen in proposito accipitur ut dicitur substantia: sive materia angelica. Et sic acceptum de scribitur angelus a Damasceno: Angelus est substantia incorporea/ intellectualis/ spiritus mobilis/ arbitrio libera/ deo mixta/ gratia non natura immortalitatem suscipiens. **Suba** incorporea ponitur per genere: et accipitur in corporea stricte per substantiam que neque est corpus/ i se neque corpori vnibilis ut forma. et per hoc excludit animam intellectualem tam coniunctam quam separata. **Dicitur** intellectualis: ad excludendum quancumque naturam non cognoscentem. Posset

cc lxx

celo. 2

Arti. 3.
Dub. 1.
D

E

30

B

Arti. 1.
Nota. 1

em deus de nouo pducere subaz spūalem nō cogno-
scentē que p hoc nō esset angelus. Dicitur semp mo-
bilis: et hoc q̄rū ad motū locale: quia tali motu infa-
tigabilis est. Per hoc etiā innuitur q̄ nō determinat
sibi locū naturalē in quo naturaliter quiescat: quia
est de se indifferens ad oēm locū corpalem. ¶ Dicit
arbitrio libera: q̄rū ad motum affectionum. ¶ Di-
citur deo misistras: ubi tangitur causa finalis: de cui⁹
mysterio infra tractat distinctione. ix. ¶ Dicitur su-
scipiens immortalitatē nō natura l3 gratia diuina: qz
angelus sicut quelibet creatura de se habet veribili-
tatem in nihil: eo ipso em q̄ de nihilo creatus est: pōt
redire in nihil: et rediret in nihil nisi a deo conserua-
retur: q̄ ergo ppterū est: nō habet ex se / sed ex dono
cōditoris pseruatis. Et ideo licet nō sit corruptibilis
ex pncipijs intrinsicis: cū sit substantia simplex: nec h3
cōtraria extrinseca sic elemēta / tñ p subtractionē cō-
seruatiōis est annihilabilis. Cōseruat autē benignis-
sima et gratiosa dei volūtatē: et ita dono grē. Et l3
breui⁹ posset describi dicēdo creatura intellectualis
incorporea: tñ reliq̄ particule nō supflunt: qz eis ex
primis cā finalis opatio et duratio angeloz. ¶ Aliā
pōit angeloz cōmēdatoriā brūs Diony. de diuinis
noibz scz: Angel⁹ est imago dei / manifestatio occul-
tissimi speculū / pur⁹ splēdidissimū / immaculatū / in-
contaminatū / incoquinatū recipiēs totā (si iustus)
est dicere / spectositatē beneformate deiformitatis: et
pure declarās in se ipso sicut possibile est bonitatez q̄
est in abditis. Hanc p singula verba late prosequit

Nota 2. Alex. de ales. pre. ij. q. xx. mē. ij. arti. ij. ¶ Secūdo
supponit ex his que distinctione. xxiij. li. j. ¶ Occam
ponit q̄ psona est summū intellectuale. Est autē sum-
mum ens cōpletū nō cōstituēs aliqd ens vniū: non
natū inherere nec ab alio sustentatū. Per primū
scz ens cōpletū excludit omne qd pōt esse ps alterius
essentialis siue actu cōponat siue nō. Per secundū
scz nō constituēs. zc. excludit diuina essentia: et simi-
ter relatiōes diuine que nō sunt formaliter persona
l3 constituunt psonas. Per terciū nō natū inhereret
excludit oīa accidentia. Per quartū nec ab alio su-
stentatū: excluditur natura hūana a verbo assumpta
¶ Huic diffinitioi cōcordat diffinitio Boē. Persōa
est rōnalis nature indiuidua substantia. Per indiui-
dua subaz intelligit summū substantiale. Per rōnale
naturā: natura intellectualis. ¶ Cōcordat Rich. d.
scō victore psonā sic diffiniēs: est intelligibilis natu-
re incōmunicabilis existētia. Intelligēs p incōicabi-
lem existētiā omne illud qd nō cōicatur alteri: vlt
vt pars seu constitutiū aut accidēs aut sustentatū.
Ex illo sequit: q̄ persona vltra naturā vel essentiam
rei / nullā aliā rem positiuā importat: sed dūtaxat
cōnotat negatiōē quadruplicis cōmunicabilitatis
que dicta est. Ex quo sequit secūdo q̄ res nō psonat
p aliquā entitatē positiuā: sed eo ipso q̄ res est z nō est
pars alterius nec constituit aliud: nec natū est inherere
nec ab alio sustentat / est summū. Et si fuerit natu-
ra intellectualis est psona. ¶ Sequit terciū q̄ perso-
nalitas nō est aliqd distinctū a psona q̄ res q̄ est sum-
mū formalr dicit psona: sed est ipsa res nō cōmunica-
bilis modis sup dictis. Et de h lat⁹ videndū erit in
tertio li. dif. j. q. j. ¶ Tercio supponendū fm mentē

Nota 2. Pbi. j. tho. c. v. dicētis: Eadē specie sunt: q̄ eadem
specie cōtinent: p oppositū diuersa specie. Supponē
dū itaqz q̄ illa differūt specie essentiali q̄ cōtinentur ibi

diuersis speciebus absolutis. Est autē spēs absoluta
cōceptus hoīs abstractus a cōuentētia essentiali ali-
quoz q̄ hnt sup se genus. Illa vero sunt eiūsdē spēs
essentialis q̄ ibi eadē specie specialissima p̄tinent. Et
illa cōtinent ibi eadē spēs specialissima absoluta q̄ sūt
silia in essentialibz: ita q̄ nō pnt dare aliq̄ similioza:
vt perus et paulus ita sunt siles in essentialibus: vt
nō pnt dari aliq̄ similiores tam ex pre materie q̄ for-
me: qz eq̄ siles sunt oēs materie essentialiter: similiē
oēs aie intellectiue. Nec pōt assignari maior cōueniē-
tia inter has aias intellectiuas q̄ illas: secus de pe-
tro et b asino. ¶ His pmissis est pma cōclusio respō-
sua ad summū: Oēs angeli sunt inter se psonaliter
difereti. Probat: qz q̄libz angelus est distinct⁹ a q̄li-
bet alio: z q̄libz est psona: q̄ cōclusio p̄a. Consequē-
tia nota cū maiore. Et mior patet ex diffinitioe perso-
ne: qz q̄libz angelus est summū intellectuale: qz nul-
lus angelus est pars vel cōstituēs nec forma alicui⁹
nec ab alio supposito sustentatū: z est natura intel-
ctualis vt p̄z p diffinitioē angeli pmissam. ¶ Se-
cunda cōclusio responsua ad q̄litū: Possibile est esse
plures angelos in eadē specie. Probat: qz deus pōt
creare duos angelos simillimos in essentia z vni in
fundere maiore gratiā z cognitionez q̄ alteri: et illi
eēt eiūsdē speciei. ¶ Consequētia nota. Et mior p̄z
ex vltimo notabili. Maior pbat: qz esse duos ange-
los simillimos nullā includit cōtradictionē: q̄ deus
pōt illos creare. Item oēs aie intellectiue sunt eiū-
sdē spēs specialissime: q̄ angeli aliq̄ pnt esse eiūsdē
speciei specialissime. Tenet cōsequētia: qz non videt
vñ hoc plus repugnet angelis q̄ aiabz: cū aie intel-
lectiue ita sunt spūs i se simplices sicut angelus: nec
impedit q̄ aie intellectiue pnt informare materias.
Et ideo pnt esse plures aie in eadē specie ppter diuer-
sitatem materie. Nō sic de angelis: quia materia est
penitus extrinseca anime: et nō est de essentia anime
si idempritas vel diuersitas specuoca non conuenit
aie per materiā: imo si oēs aie create essent extra ma-
teriam: vt tenuit error Origenis. z si nunq̄ i forma-
rent materiā adhuc cōuenirēt specie. Itē aie intel-
lectiue sunt in seipsis qdā entitates oibus alijs circū-
scriptis: ergo in seipsis sunt eiūsdē speciei vel diuersa-
rū. Nō secūdu: q̄ p̄mū. Tenet cōsequētia: qz quecūqz
due res signantur oibus alijs circūscriptis sūt res
due: vlt ergo tñ nūero vel specie non est dare mediū
qz q̄cūqz differūt nō tñ numero / differūt plus q̄ nu-
mero z ita specie. ¶ Tercia cōclusio: Probabile est
multos angelos eiūsdē hierarchie et ordis de facto
esse eiūsdē speciei z solū numero differre. Probatur
quia probabile est nullam specie nature intellectu-
alis totam esse dānatam: sed multi angeli sunt dā-
nati: ergo nulli cōstituēt totā speciem. Consequen-
tia est in festino: sic formando: Nulla tota species na-
ture intellectualis est dānata: aliqui angeli sūt dā-
nati, igitur aliqui non sunt tota species: et per conse-
quēs sunt eiūsdē speciei cū alijs nō dānatis cū quibz
constituūt totā speciem. Maior nota. Maior pbat.
per illud Augustini i ench. c. xxvij. Placuit vniuer-
sitati creatori z moderatori deo: vt quō nō tota mlti-
tudo angeloz deus deserendo perierat ea q̄ pierat
in ppetua dānatiōe remaneret. Que aut cū deo illa
deserētē psterat: de sua certissima cognita semp fu-
tura felicitate secura gauderet. Aliā vō creatura ra-
tionalis q̄ in boibus erat: qm peccatis et supplicijs

Arti. 2.

D

cōclu. 1.

cōclu. 2.

cōclu. 3.

E

originalibus. p[er] ipsa tota p[er]ferat: ex ei[us] parte repata: q[uo]d angelice societati certatim iungeret q[uo]d ruina illa diabolica minuerat suppleret: illa totali et partiali- tas in angelis n[on] videt[ur] esse r[ati]onalis: nisi ponat[ur] q[uo]d nul- la species angelica (p[er]t[ine]t ad o[mn]ia individua) totalit[er] pe- rierat. Et ita de quacunq[ue] specie angelor[um] aliq[ui] p[er]stite- runt: aliq[ui] ceciderunt. Multa hic moveri possent: q[ui]n- dis. q[ui] p[ri]mi lati[us] sunt tractata. T[er]tiu[m] de illa q[ue]stio- ne de simplicitate angelice nature videbit[ur] infra. viij. dis. Et de libertate arbitrii dis. vij.

De materia sec[un]de co[n]clusio[n]is textus.

Distinctio. iij.

Sec[un]do circa cognitio[n]e[m]

nes angelor[um] querit[ur]. Ut angelus intelli- gat se et alia p[er] essentia[m] sua[m] vel p[er] species a re- bus acceptas vel a deo infusas. Vide hic Deca[m] in

Nota. 1. q. xiiij. C[on]tra declaratio[n]e[m] terminor[um] notand[um] p[ri]- mo: q[uo]d d[icitu]r q[uo]d angelus intelligit p[er] essentia[m] p[er]t[ine]nti[am] vel de essentia sua t[ame]n est angeli intellige[n]s

Nota. 2. ris vel de essentia obiecti intellecti. Sec[un]do notand[um]: q[uo]d ly per in questione dicit[ur] circ[um]st[an]tia r[ati]onis intelli- gendi. Hoc est cause intelligendi: et fm ly per vel ratio cognoscendi potest dicere circ[um]st[an]tia[m] cause formal[is] vel efficien[ti]s vel cause obiective. Et fm hoc p[otes]t esse mul- triplex intellectus. q. Unus v[er]u[m] cognoscat tam p[er] es- sentia[m] sua[m] q[uam] obiecti tanq[uam] p[er] causam formal[em] ita q[uo]d essentia sua vel obiecti cogniti sit id quo intellectus formalit[er] cognoscat. Hoc est sit ipsa met[em] cognitio si- ue actus cognoscendi. Sec[un]do modo an intelligit p[er] es- sentia[m] tanq[uam] p[ro]p[ri]am efficient[em] act[us] cognoscendi. Et ratio cognoscendi vel accipit[ur] co[m]muniter p[er] quolibet p[ri]mo actu intelligendi necessario requisito ad intellige[n]du[m]. Hoc est p[er] qualibet causa[m] effectiva[m] partiali cog- nitio[n]is siue sit de[us] siue intellect[us] ipse siue obiectu[m] si- ue sp[irit]us aut habit[us]. Sec[un]do mod[us] excludit intellect[us] p[oss]ibile. Tertio mo[d]o v[er]o etia[m] excludit intellect[us] agen- tem simul cum p[oss]ibili. Tertio modo p[otes]t intelli- gi titulus: an p[er] essentia[m] tanq[uam] p[ro]p[ri]am obiectiva[m]. i. an cognoscat essentia[m] v[el] quidditate[m] sua[m] et alioru[m] in se nu- de n[on] solu[m] v[er]o involuta[m] accid[en]tib[us]. Ille intellectus est satis improp[ri]us: q[uia] ly per n[on] videt[ur] dicere obiectu[m] co- gnitu[m]: sed magis modu[m] v[el] r[ati]onem cognoscendi. Tertio sciend[um] q[uo]d species in p[ro]posito fm d. Petri de alia co[m]post B[ea]to Grego. de ar[istote]l. xliij. dis. vij. lib. sec[un]di q[uo]dru- pliciter accipit[ur]. Primo co[m]munissime p[ro] o[mn]i forma ad noticia[m] habenda[m] co[n]curr[en]te: et sic q[ui]q[ue] ipsa forma obiecti q[uo]d cognoscit[ur] dicit[ur] species. Sec[un]do modo co[m]munius n[on] co[m]munissime p[ro] o[mn]i forma q[ue] est aliquo modo ratio cognoscendi alia rem. Et fm hunc modu[m] or[do] et habitus cognitivu[m] p[otes]t dici species: Tertio mo[d]o co[m]muniter p[ro] o[mn]i forma q[ue] est similitudo et imago rei cognite: p[er] qua[m] res illa cognoscit[ur]: et hoc mo[d]o etia[m] actu- alis cognitio dicit[ur] species. Quarto modo accipitur specialit[er] et p[ro]p[ri]e p[ro] forma q[ue] est similitudo et ima- go rei cognite/manens naturalit[er] in a[n]i[m]a etia[m] postq[uam] anima desinit actualit[er] cognoscere/apta nata duce- re anima[m] in noticia[m] rei cuius ipsa est imago vel similitudo. Primo ac tertio et quarto modis accipit Aug. x. de trinit. ca. x. Unde ait: L[icet] incipim[us] a specie corpo- ris: et pervenimus vsq[ue] ad specie[m] que fit in co[n]vitu co- gitantis. iij. species reperiunt[ur]/quasi gradatim nate quasi altera ex altera. Ab specie quippe corporis q[uo]d cernit[ur] ex o[mn]i ea que fit in sensu cernentis: et ab hac ea q[ue]

fit in memoria: et ab ea que fit in acie cogitantis. Se- cundo modo accipit[ur] specie p[ro]p[ri]a. vij. metaph. vbi ait: Medicinalis aut[em] et edificatoria est species sanitaris et dom[us]. Tertiu[m] magis ad p[ro]positu[m] accipit[ur]: vt dic[itur] Deca[m] p[ro] illo q[uo]d est p[re]v[er]u[m] actu[m] intelligendi/mou[er]is ip[su]m ad actu[m] cognoscendi q[uo]d potest manere ante intel- lectione[m] et post: etia[m] re abiente: et p[er] co[n]sequ[en]s dicit[ur] ab habitu: q[uia] habit[us] intellectus sequit[ur] actu[m] intelligendi: sed species p[re]cedit tam actu[m] q[uam] habitu[m]. Et sicut dictu[m] est de specie intelligibili: ita p[otes]t dici de specie sensibi- li: q[uo]d accipit[ur] p[er] aliquo p[ri]mo actu sentiendi: mou[er]is ad actu[m] sentiendi. Breuiter p[er] specie[m] intelligit[ur] aliq[uo]d p[re]v[er]u[m] cognitivu[m]: mou[er]is p[otes]t[er]ia ad cognoscendu[m]: quod n[on] est obiectu[m] p[otes]t[er]ie/nec habit[us] a cognitione dereli- ctus siue sit in medio p[otes]t[er]ia vel organo. Ubi con- sequenter notand[um]: q[uo]d inter plures opi[n]iones sunt duo famo- se de h[uius]m[od]i speciebus. Una est q[ue] ponit eas: alia negat: Un[de] est vna opinio satis co[m]munis q[ue] ponit species sen- sibiles/similiter et intelligibiles. Sensibiles in medio inter obiectu[m] et organu[m] sensus i[n] ip[s]o sensu. Etia[m] in in- tellectu: n[on] quide[m] eiusde[m] r[ati]onis/sed diuerse r[ati]onis inter se et ab obiecto. P[ri]mas duas vocat[ur] sensibiles/terti- as i[n]tel[lig]ibiles. Un[de] quo ad p[ri]mas dicit[ur]: q[uo]d ab ob- iecto sensibili p[er]ducit[ur] q[uo]da[m] q[ui]tas i[n]sensibilis/sed ext[er]i[us] in medio orbicularit[er] siue spherice/ip[s]i medio inhe- r[en]tes. Et ille species alias p[er]ducit[ur]: et ille alias: donec t[ame]n deficiu[n]t. Aut q[uia] in p[ro]cessu debilitant[ur] donec pue- nerint ad organu[m] sensus si fuerit in medio. H[uius] spe- cies est representare obiectu[m] a quo multiplican[te] singu- larit[er] cu[m] circ[um]st[an]tijs indiuidu[ar]ib[us] et representando mo- uent[ur] sensum ad formadu[m] p[ri]ma[m] sensatione[m] in organo sensus exterioris q[ue] est noticia singular[is] et i[n]v[er]itua ob- iecti: synonima cu[m] specie in significando. Deinde a si- gnificatio[n]e exteriori alie sp[eci]es p[er]ducunt[ur] q[ue] in sanguine p[er] nervos deducunt[ur] ad organu[m] sensus co[m]munis/rep- resentantes obiectu[m] eode[m] mo[d]o sicut p[ri]ores species: et v[er]o tra ip[s]as sensatione[m] exterior[em] p[er] modu[m] circ[um]st[an]tie. i. sen- sibile simpl[iter] cu[m] circ[um]st[an]tijs indiuidu[ar]ib[us] et v[er]o has vt sensata. Et in hoc differu[n]t ille species a p[ri]orib[us] me- dio inheren[ti]bus. Et iste mou[er]it sensum co[m]munem ad formandu[m] sensatione[m] in suo organo illis speciebus sy- nonyma. A sensatione interiori iteru[m] aut[em] species produci et mitti ad organu[m] memorie/ibi q[ue] reseruati: q[uo]d post mou[er]it sensum ad formatione[m] cognitionis rei p[ri]us note cum circ[um]st[an]tia temporis p[re]teriti. Has triplices species ponunt[ur] quas vocat[ur] sensibiles: n[on] q[uo]d sentiant[ur] sed q[uo]d mou[er]it sensu[m] et sunt cause parciales sen- sationu[m]. Dicunt[ur] etia[m] similitudines re[rum] sensatar[um]/n[on] q[uo]d dem reales/sed representatiue. De speciebus intelli- gibilib[us] si[m]iliter dicit[ur]: q[uo]d eas necesse est ponere inter phantasma et intellectione[m] p[ri]ma[m]: qua[m] intellect[us] ag[ens] abstrahit a phantasmate. Tum q[uia] intellectus est ima- terialis: phantasma materiale: ideo requirit specie[m] immaterial[em] qua[m] p[re]sentet obiectu[m] specialius et clari- us vt exeat in actu cognitionis. Tum q[uia] cu[m] intellect[us] vniuersaliu[m] requirit specie[m] p[re]v[er]u[m] ip[su]m obiectu[m] vniuer- salit[er] representare. Phantasma aut[em] et quecuq[ue] in sen- su sunt/sunt cognitiones singulares vel species sin- gularit[er] representates. Oportet g[en]t[em] ponere sp[eci]em intelli- gibile[m] p[ri]ma[m] cognitio[n]i v[er]o in intellectu: q[uo]d obiectu[m] actu v[er]o p[er]fecte fiat p[er] sensu[m] intellectui in r[ati]one obiecti p[ri]mo na- turalit[er] q[uam] intelligat: vt arguit Sco. cui[us] est hec opi- nio. q. vij. dis. iij. lib. p[ri]mi s[ecun]da. Alia opi[n]io simpl[iter] negat o[mn]es tales species tam in medio q[uam] i[n] sensu q[uam] i[n] c[on]vitu

Nota. 4 intellectus. Cuius opi. est Occā. Ideo fin eā ponent
D cōclusiones cū suis pbatōibz et motiua. ¶ Pro nota
 bili quarto supponit hic distinctio inter noticiā intui
 tiuā et abstractiuā: tam eā que abstrahit ab hic et nūc
 q̄ eā que a singularibus abstrahit. De quo late tra
 ctatur infra. q. pzo. que hic nō repetunt. Qz cū
 intuitiua obiecti simul habet noticiā abstractiuā: q̄
 fm aliquos non manet desinēte noticiā intuitiua: et
 alia abstractiua: que manet trāseūte vel non existēte
 nō intuitiua. Et qz fundamētū illius questōis in b
 cōsistit: vt cōsideret qd requirit ad hoc q̄ intellectus in
 telligat. Etia qm intellectus in nobis prequit noticiā
 sensitiuā. Ideo pmitteat aliquē cōclusiones p̄m
 bules: qbus ostendet quid sit in sensu et quid in intelle
 ctu ac deinde respōdet ad questōnē. ¶ Cōclusio pri
 ma fm Occā. q. xviij. secūdi. Ab obiecto sensibili nō
 causat aliqua species in medio alterius rōnis ab ob
 iecto necessario p̄uia actui sentiēdi. p̄batur: qz plu
 ralitas nō est ponēda sine necessitate. Sed nulla ap
 parer necessitas ponendi tales spēs. Qd p̄batur: qā
 nulla rō euīdēs adduci pōt ad pbandū hmoi species
 qz vel illa pcederet ex principijs per se notis: vel notis
 per experientia. Non secundū: qz species ille fm po
 nentes non sunt sensibiles: ergo de eis nō pōt sumi ex
 perimētū. Exp̄imentū em̄ ex multis singularibz sen
 sui notis accipit. j. metaphor. Neqz pōt dari p̄mū: qā
 matime pcederet ex illo principio: q̄ mouēs et mo
 tū debent esse simul. Sed si illud primū intelligit de
 similitate per indistinctā localem non est verū. Cū sol p
 ducit multos effectus in istis inferioribz: et tamē distat
 localiter ab eis. Nā sol producit calozē in sup̄ma re
 gione aeris: et tñ non est simul cū ea. Nec pōt dici q̄
 caliditate eā producit etiā in medio: qz ozbes plane
 tarū mediū inter solē et aerē non sunt susceptiui calo
 ris: vel quarūcūqz peregrinaz impressiōnū. ¶ Pre
 terea lumē intensum causatū in vel p̄parietē dum
 sol splendet per fenestrā/causat et non a lumine aeris
 immediate: nec ab alio q̄ a sole localitē distante. Qz
 non a lumine p̄pinquo. p̄bat: qz tūc eque causaret
 tñ lumē in quolibet aere sibi eque p̄pinquo. cōsequēs
 falsum et cōtra experientia. et p̄bat cōsequētia: quia
 causa naturalis eque agit in quodlibet passum eque
 p̄pinquū: lumē autē mediū agit naturaliter. Si dicis
 vt arguit Occā vbi sup̄. q. xviij. secūdi snia. q̄ me
 diū illuminatū causat lumē intensum in alio medio
 distatē fm lineā rectā. Contra: ab illo medio illumi
 nato ad quālibet partē mediū distātis pōt trahi lineā
 recta: et ita quēlibet alia pars mediū distat p lineā re
 ctā. ¶ Si dicis q̄ lumē mediū causat in virtute solis: et
 ideo nō pōt causare lumē intensum: nisi in medio qd
 distat fm lineā rectā a se et a soletita q̄ lineā p̄tensa a
 sole p̄mediū illuminās ad aliud mediū distans sit re
 cta. ¶ Cōtra quero quid est causare in virtute solis:
 Aut qz sol cōcurrit secū ad producendū illū effectum
 scz lumē immediate. Aut qz sol in medio immediate
 causat lumen primū: qd est causa secūdi et cōseruat il
 lud. Si primū/habet ppositū q̄ sol immediate agit in
 distans/licet partialiter. Si secūdū/tunc sol tñ est
 causa luminis mediū qd est causa alteri. Et tūc stat
 argumētū sic pri: qz illud lumē causatū a sole cū sit
 agēs naturale eque illuminat oēm partē mediū eque
 distātis. ¶ Sitr si dicis: q̄ mediū causat p aliquam
 virtutem infusā a sole/ illa virtus est agēs natu
 rale: et arguit vt pri. ¶ Similiter arguit: si nubes

interponit inter solē et montē: sol causat lumē inten
 sum in latere montis: inter qd et solem nō directē obij
 citur nubecula. ¶ Simile est de duabus cādelis in
 distinctis sitibus/respectu eiusdem fenestre aut fora
 minis positis. Ille causat diuersa lumina in parie
 te opposito: a quo tñ distant. Non em̄ pōt dici q̄ lu
 men in fenestra aut foramine causet illa distincta lu
 mina: qz illud lumē equaliter respicit oēm partē pari
 etis/etiā fm lineā rectā. Ergo pduceret eque lumen
 in qualibet parte vel nulla: cū eque sint receptiue lu
 minis. Similiter pōt argui de magnete: q̄ mouet fer
 rum distāt: et non mediū: et sic immediate. Si dicis q̄
 pducit virtutē aliquā in medio vel in ferro quo ime
 diate mouet. cōtra: Volo q̄ de cōseruet illā virtutē
 in ferro vel medio destructo magnetē: qro ad quam
 partē moueat illa virtus et nulla pōt dari: et tamē est
 eadē virtus que prius. ¶ Itē angelus causat aliqd in
 alio angelo distātē: vt intra patebit: et tñ nihil in me
 diū. Unde principū si verē est: oportet intelligere de
 sititate virtutis. Oportet em̄ sic mouēs esse cū moro
 in tali approximatione in qua pōt mouere: et ita non
 probatur per ipm q̄ necesse est obiectū esse indistans
 per se vel specie a potētia cognitiua. ¶ Dicit notāter
 in cōclusiōe: specie alterius rōnis: qz obiectū bene p
 ducit in medio qualitatē eiusdem rōnis: vt calor ca
 lozem/odor odorē/lumen lumen/color colorē. Dec
 Occā vbi sup̄. q. xviij. secūdi. Sequētes cōclusiones
 ex. q. xviij. eiusdē sumpte sunt. ¶ Scda cōclusio i sen
 su exteriori siue accipit p organo siue p potētia/nō i
 primis aliqua species necessario p̄uia p̄me sensatio
 ni. p̄bat sicut prioz cōclusio: qz oīno frustra ponere
 tur. Nam ad causandū actū sentiēdi in organo sen
 sus exterioris sufficit obiectū cū potētia sensitua nō
 impedita. Itē si poneret talis species que cū potētia
 sensitua pduceret sensationē esset causa naturalis.
 Volo q̄ cōseruet a deo destructo obiecto exteriori.
 Adhuc causaret sensationē cū potētia: qz nō mutata
 quo ad esse vel quo ad suā naturā. Prima autē cog
 nitio est intuitiua. Et sic naturalitē causaret noticiā in
 titiua obiecti nō existētis: qd est impossibile. ¶ Ter
 cia cōclusio in organo sensus exterioris qnqz ip̄mi
 tur aliquid: qd tanqz obiectū est principūz partiale
 alicuius sensationis. p̄bat (exēpli grā) in sensu visus p
 experientia. Nam si quis videret forē lucē: post clau
 dens oculos/apparet lux in oculo. Sitr si vider i lu
 ce solis viridariū plenū viridibus herbis: claudens
 postea oculos/apparet color viridis in oculis. Illa
 apparitio est actus sensitivus et visio quedā: que non
 hz aliud obiectū q̄ lucē aut colorē oculo impressum.
 Sic ergo dicit q̄ in visu aliqd imp̄mit a visibili scz
 qualitas quedā que nō est actus vidēdi nec spēs nec
 generat ex actu vidēdi: sed est quedā qualitas imp̄s
 sa visui simul cum actu vidēdi: causata ab obiecto
 sicut actus vidēdi: et obiectū est causa totalis illi: q̄
 litatis. Sicut aliquod creatū pōt esse causa totalis.
 Sed respectu actus vidēdi obiectū est causa partia
 lis. Imp̄mit ergo illa qualitas ab obiecto sensibi
 li simul cū actu vidēdi: et non est obiectū illius actus
 qui secū causat: sed post p̄m actū terminatū ad ali
 qd sensibile excellēs/habet visus aliū actū perfectio
 rem qui vocat apparitio: et est cognitio intuitiua. Et
 respectu illius actus scdi est illa qualitas imp̄sa ob
 iecto et eius causa partialis: qd p̄bat: qz illa appa
 ritio est verus actus vidēdi: ergo est aliqd terminās

illū actū. Sed nō ens non potest aliquē actū noticiē
intuitiue terminare naturalit. Igit qđ terminat ap
paritionē erit aliqd ens reale z nō aliud qđ qualitas
organo impressa. **Quarta cōclusio:** in sensu exteriori
accipiendo sensum exteriorē p organo: imprimi aliqd
absolutū pter actū sentiēdi z qualitatē de qua prece-
dens cōclusio: qđ scz nec est obiectū sensationis/nec pñ
cipiū nec act⁹ nec species. pbat de visu: qz post qđ ali-
quis cessauerit ab omni visioe remanet visus alit di
positus qđ ante: qz post aliquos colores debilitat: et
post aliquos cōfortat. Et cum nihil sentit post actū/
igit est aliquid derelictū qđ est debilitatiū vel cō-
fortatiū visus. Q, aut ista alteratio fiat a colore: p
qz oibus alijs destructis/existētibz colore medio
illuminato z visu: sequit cōfortatiō vel debilitatiō.
Nā solo colore agēte debilitat vel cōfortat visus: oī
bus alijs nō positis: z ipso nō posito/non cōfortatur
nec debilitat visus: igit solus color hoc facit vt nō ali
ud. sic p3 qđ aliqd imprimi in visu qđ non est actus:
qz manet actu nō manente. Nec est species: qz speci-
es non ponit/nisi solū vt sit principiū actus. Sed il-
lud impressum manet quādo sensus non pōt in actū.
patet de cecato per aliquā qualitatē debilitantē oz
ganū visus. Tum qz species nec in visu nec in medio
manet naturaliter nisi ad presentia sensibilis auctu-
ris. Sed illud impressum manet: qñ nec est lux nec sen-
sibile pñs. Ergo illud impressum/nec est sensibile/
nec species/nec actus/nec principiū: sed est qualitas
impressa in organo visus: que aliquādo est cōfortati-
ua/aliquando debilitatiua. Et imprimi effectiue a
colore simul cū actu vidēdi. Nec est primus actu sic
principiū. Nec generat ab actu/sed a colore vt dictū
est. Et manet illa qualitas quādoqz vsqz ad finē vite
hominis/quādoqz per spaciū maius/qñqz p minus.
Quinta cōclusio in sensu interiori siue phantasia
post primū actū sensus interioris relinquit aliqua q
litas/inclinās ad similitē sensationē eliciendā. probat
qz potētia illa aliter est reducibilis ad actū post pri-
mū actū qđ ante. Quia ante nō producit ad actū ni-
si in presentia sensibilis realiter. Post primū autem
actū pōt reduci ad actū in absentia sensibilis. Ideo
necessario aliqd relinquit inclinās ad actū post pñū
actū qđ prius ante primū actū ibi non fuit. Et hec q-
litas vere dici pōt: est habit⁹. p3: qz sibi cōueniunt
omnes conditiōes habitus. Pter hūc habitū etiāz
pōt impm organo sensus cōmunis qualitas aliqua
cōfortatiua vl debilitatiua recte sicut de sensu exteri-
ori. **CSz di.** Un causat prim⁹ act⁹ phantasia siue sen-
sus interioris: ex quo habit⁹ ille pñsupponit actū phā-
tasiandi a quo generet: respōdet qđ primus act⁹ phā-
tasiandi causat a sensatione exteriori: que est noticia
intuitiua z a potētia phantastica. Iste due cause cum
deo sufficiēter causant primū actū phantasiandi siue
actū interiorē: z obiectū extra nō est causa illi⁹ actus
sed tñ est causa cause. Quia si deus destrueret sensi-
bile extra: z pseruaret in organo noticiā ei⁹ intuitiua
adhuc posset vire phantastica habere actū phantasi-
andi respectu illi⁹ sensibilis. Sed si cognitio intuitiua
destruat: siue maneat sensibile siue non: impossibile
est actū primū phantasiandi haberi naturaliter. Nūc
aurē p ppositionē frequēter acceptā/qñ aliqd sic se ha-
bet q illo posito pōt poni aliud naturalit: z ideo illo
non posito/aliud nō potest poni naturaliter illud est

causa illius. Et sic est de cognitione intuitiua sensus
exterioris: z primo actu phantasiandi: z non est sic de
sensibili obiecto z actu phantasiandi primo ergo cog-
nitio intuitiua sensibilis est causa partialis primi act⁹
phantasiandi/z non ipm sensibile extra. Et ideo sequi-
tur qđ primus act⁹ phantasiandi simul est cum noticia
intuitiua obiecti sensibilis. p3: qz primus non potest
haberi deficere cognitione sensus exterioris: qz tunc
deficit vna causa partialis necessario requisita. Nec
remanet aliquid in potentia exteriori post actū quod
causalitatē eius suppleat. **CSi queris vide.** Occaz
q. xvij secūdi. Utz prima cognitio phantasia sit intui-
tiua vel abstractiua: z vide qđ intuitiua: qz median-
te illa pōt potētia iudicatiua iudicare rem eē qñ est:
z nō esse quādo non est: ergo est intuitiua. **C**re oīs
cognitio abstractiua rei pñsupponit in eadē potentia
noticiā intuitiua ei⁹ rei. Ergo oportet ponere no-
ticiā intuitiua etiā in potētia sensitua interiori: sicut
ponit in exteriori. Et nulla alia qđ prima: qz noticia
intuitiua est simpliciter pma. antecēdēs patet ex. q.
1. p3olo. ergo zc. Respōdet qđ qz non est ponenda plu-
ralitas sine necessitate. Nec videt aliqua necessitas
ponendi plures noticias intuitiuas ei⁹dem obiecti
in eadem forma cognoscere: que est principiū multa-
rum cognitionū: z qz forma sensitua in vno homine
est vna simpliciter: licet diuersas habeat partes extē-
sas in diuersis organis. Tenēdo qđ anima sensitua
z intellectiua in homine realiter differunt. Propter
quorū organorū diuersitatem z actū in ei⁹dem p-
ductorum sortitur diuersa nomina potentiarum: vt
nunc dicatur potentia sensitua exterior/nunc interi-
or/nunc phantastica/nunc memoratiua. Ideo respec-
tu vni⁹ obiecti sufficit vna cognitio intuitiua in vna
forma. Et respectu alterius obiecti (ei⁹dem non di-
co potētie/sed forme) alia cognitio intuitiua. Unde
dicitur qđ sicut omnes noticię sensus exterioris sunt
intuitiue: Ita omnes noticię potentiarum interiorū
ei⁹dem forme sunt abstractiue tam prima qđ sequē-
tes. Et per hoc dicitur ad rationes huius dubij. Ad
primā qđ mediante prima noticia phantasia non po-
test potentia iudicare an sit vel nō sit: sed ratione in-
tuitiue: que simul est cum abstractiua sit hoc iudiciū.
Ideo cum definit noticia sensus exterioris manente
secūda noticiā: nō videt res esse vel non eē. **C**Ad
secūda dicit qđ illud qđ in prologo dicit qđ omnis cog-
nitio abstractiua pñsupponit in eadē potētia noti-
ciā intuitiua ei⁹dem obiecti intelligi debet. i. in eadem
forma: qz potētia est forma. Sed nō oportet intuiti-
uā esse in eadē potentia. i. in eadē parte forme in qđ est
cognitio abstractiua: qz illa pars qđ elicit abstractiua
non elicit intuitiua. Sed alia pars ei⁹dem forme eli-
cit noticiā intuitiua per quā in vna parte forme circa
vni⁹ obiectū elicitā potentia iudicatiua iudicat illud
obiectū esse: z non per abstractiua in eadem vel alijs
partibus ei⁹dem forme. i. in potētijs interioribz. Et
per hoc patet vniuersaliter qđ omnes actus interio-
rum sensuū sunt noticię abstractiue z exteriorū intui-
tiue. Et per h solutū est primū. **C**Sūmando ergo qđ
in his cōclusiōibus dicta sunt: dico qđ ab obiecto sen-
sibili non producit aliqua species insensibilis/exci-
tans potētiā ad eliciendū primā sensationē. Potest
tamē a qualitate obiecti produci qualitas sensibilis
ei⁹dem rōnis in medio: que potest esse obiectū alte-

rius satisfactiois a sensatione obiecti a quo producit. Sic calor obiecti distans pot. pducere in medio calore/odor odorē/lumē lumē/color colorē. Et ille q. l. tates pducere in medio sunt sensibiles alia sensatione. ¶ In sensu exteriori pducit sensatio prima ab obiecto presentē: et potētia. i. aia sensitiva tāq. a causa totali cū cōmuni influētia dei et superiorū: que est notitia intuitiva obiecti: et est subiective in potētia et organo. Et nō manet amoro obiecto. Per hāc potētia iudicatur evidēter cognoscit obiectū esse. ¶ Cum ista sensatione (loquamur exēpli causa de visu) imprimi q. dam qualitas organo que est cōfortativa vel debilitativa nō potētie/sed organi: q. potētia non debilitatur/sed organū. Senex em̄ fm p. m. j. de anima. si haberet oculū iuuenis/videret vt iuuenis. Et ideo est subiective in organo/non in potētia: id est anima. Et est alterius rationis a qualitate obiecti: q. est insensibilis: nec inclinatur ad aliquem actū sensitivū: q. potest manere in organo/etia si nullū actū potētia posset elicere. Sicut patet in cecato ex visioe fulguris. ¶ Preter hanc qualitatē est ponere aliā qualitatē sensibile subiective in organo: et eiusdem rōnis cū qualitate obiecti extra: et illa est visibilis. Nec imprimi simul cum primo actu vidēdi aliquod sensibile excellēs: et nō generat ab illo p. uio actu vidēdi nec est eius principii: sicut nec prior qualitas cōfortas vel debilitas: sed utraq. simul cū primo actu imprimitur ab obiecto extra in organū. Et ita sunt effectus eque primo pducti. Sed illa secūda qualitas est obiectū visiois alterius q. dicitur apparitio: que etiā manere pot. in absentia obiecti extra. Et causat illā apparitionē cū potētia. Sic ergo sūt quatuor qualitates in sensu exteriori: quaz. due sunt visioes. Due sunt q. litates/nō cognitiones. ¶ Quinta vna nec est principii visionis nec obiectū: altera est principii et obiectum/non prime sed secunde visionis/que dicitur apparitio. ¶ In sensu interiori siue phantastico/cuius omnes actus sunt noticie abstractivæ: primus actus est sensitio prima interior: que est noticia abstractiva/simul existēs cū intuitiva sensus exterioris eiusdem obiecti extra: et sub eadē ratione cuius est noticia intuitiva. ¶ Imprimi et alia qualitas ab obiecto extra in organū sensus interioris eiusdē cōfortativa vel debilitativa. Que nec est obiectū nec principii cognitionis. Et est alterius rōnis ab obiecto extra sicut etiā dictū est de sensu exteriori. ¶ Tertia qualitas est habitus generatus per actū primū phantastiā di. i. sensus interioris/inclinans sicut causa partialis ad actus siles in absentia rei sensibilis. ¶ Quarta est cognitio abstractiva genita per hūmōi habitū et potētiā phantastiā: que terminat ad idem obiectū numero qd prius vidi intuitivē: qua recordor me prius rē illā vidisse: et nō terminat ad aliquā speciē rei similitudinē vel imaginationē: vt quidā false imaginant. Nā oīa illa que doc. sancti nomināt phantasma/idolū simulacrū: itaq. quoad sensum q. quo ad intellectū sunt res singulares cognite/et non aliqua species vel habitus in potētia vel organo: vt dictū est in primo dis. xxv. q. v. Et sicut hoc nomē idea significat principaliter rē singularem creatā vel creabile: et cōnotat actū intelligēdi diuinū. Sic hoc nomē phantasma significat principaliter ipsam rē imaginatā singularem visam: et cōnotat actū phantastiā di. Un p. r. q. tot sunt phantasmata q. sunt indiuidua phantastiata. Nec est ver. dictū pluriū q. q.

libet species habet tm̄ vnu phantasma. ¶ Uer. non nulli moderni phantasma accipiūt p. ipsa cognitioe sensus interioris: sicut cōceptus satis cōmuniter accipitur pro actu cognoscendi. Licet acceptio ista finis impositionē sit impropria. Nā p. p. accipiendo cōceptus adiectivus est et cōcretus/significās rē cōceptaz substractivē: et cōnotat actū cōcipiēdi seu cognoscēdi. Sicut amat. cognitus significat obiectū amoris et cognitionis/distinctū ab actu amoris et cognitionis siue illud obiectū sit res extra/siue in anima habeat solū esse obiectivū: vt aliq. ponūt. Unde istam ponūt differētiā inter cōceptū et pceptionē: q. est inter cognitum et cognitionē: siue inter intellectū et intellectionē non capiēdo intellectū pro potētia/sed obiecto intellecto. Et hoc est qd. Occā dicit in arguēdo contra primā opinionē recitatā. q. viij. dist. ij. lib. j. fm oēs vocatur cōceptus qd. terminat actū intelligēdi: l. 3. prope finē eiusdē questiois etiā tangat modū loquēdi dicentū q. cōceptus est qualitas subiective existēs in anima et ipsamet intellectio siue cōceptio. Et sicut prima noticia abstractiva generat habitū: ita et secūda elicitā per habitū pot. generare habitū: vel saltē priorē habitū intēdere: qui manet definēte illa secūda noticia abstractiva: et inclinatur ad silem noticiā iterū atq. iterū eliciendū. Nec de his q. sunt in sensu et medio. Ex q. bus omib. patet q. frustra ponitur species distincta ab obiecto et habitu: tam in medio q. potētia siue organo. Vide Occā. q. xvij. secūdi l. ar. 2. q. xvij. ¶ Subiungunt aliq. cōclusiones respicientes potētiā intellectivā: cōfortivā ad illas que possit sūt de potētia sensitiva: et est prima. ¶ Ad habendam cognitionē intuitivā que est prima cognitio intellectus: nō oportet ponere speciē intelligibile: aut aliqd. pter intellectū et rem cognitā: stante semper cōmuni influentia causaz. superior. probat: frustra sit p. plura quod potest fieri per pauciora. Sz per obiectū et intellectū i se p. sens: hoc est sufficiētē app. roximatū potest fieri cognitio intuitiva alijs circūscriptis: q. zc. assumptū probat: quia posito activo sufficiēti et passo et ipsi app. roximatis/potest poni effectus sine omni alio. Intellectus agens cum obiecto sunt efficiētia sufficiētia respectu cognitionis intellectivæ. Intellectus nō possibilis est passivū sufficiētiens: igit. ¶ Preterea nihil perfectionis in cognitiva inferiori negandum est a cognitiva superiori: sed sensus cū obiecto sufficit ad causandū noticiā intuitivā obiecti sensibilis: ergo a maiori: intellectus potest cum obiecto pducere eius noticiā intuitivā sine quacūq. alia particulari causa. ¶ Preterea si aliquid ultra potētiā et obiectū requireret/maxime species intelligibilis. Sed hoc non igitur. maior patet: quia oppositū conclusionis tenentes: nihil aliud requiri dicūt nisi speciem. minor probatur diuisive: quia si requiritur species/aut propter assimilationem obiecti materialis et intellectus immaterialis. Aut secundo propter representationem obiecti. Aut tertio propter determinationem potētie intellectivæ. Aut quarto propter unionē potētie cū obiecto tanq. movētis cū moto. Sed propter horū nullam oportet ponere speciē: ergo cōsequētia tenet. et maior patet: q. nulla alia causa ponēdi speciē assignari potest. minor. p. b. a. quantū ad omnes sui partes. Non em̄ oportet ponere speciē ppter primū/secz assimilationē: q. aut illa assimilatio p. quā potētiā assimilari oportet obiecto cognito: est

Exo. 1
2

Distinctio III

assimilatio essentie vel nature. Aut est assimilatio effectus ad causam. ¶ **N**ō prīmū: qz si intellectus intelligit obiectū qd est substantia: tūc magis assimilatur p naturā suā obiecto q̄ per speciem: qz intellectus est substantia. Et species si ponatur erit accidens. Magis autē assimilatur fm naturā substantia substantie q̄ accidens substantie. Nec secūdo mō: qz assimilatio passi ad agēs fit p h̄c passum recipit aliquē effectū ab agēte. Sed isto mō intellectus sufficeret assimilari p intellectionē ab obiecto causatā z in se receptā tāq̄ passivū agēti. Ergo ad hoc nō requiritur species. Nō em̄ est spēs magis similitudo obiecti: q̄ ipsa intellectio naturaliter p̄prie obiectū significat. ¶ **T**ercē in sensu tactus nō ponitur species brevia sensationi caloris: sed ipse calor pducitur vsqz ad organū. Ergo nec in intellectu: tenet consequētia p p̄m. iij. de aia. Sicut aia p̄sensum est oia sensibilia: ita p̄intellectū est oia intelligibilia. ¶ **P**reterea: aut species est materialis aut imaterialis assimilatur aut materiali obiecto p̄speciem materiale. Si imaterialis: quō obiectū materiale p̄speciem imateriale cui in nullo assimilatur pōt assimilari imateriali intellectui: cū extremū assimilatur extremo p̄mediū magis assimilari oportet medio q̄ extremo. ¶ **N**ec ppter scdm. s. representationē: qz dū obiectū fuerit in se p̄sens nō requirit aliud representatū: qz obiectū in se p̄sens verius representat se: z appropriatius q̄ quēcūqz species aut qd cūqz ab eo distinctū: qz obiectū est sibi idem oibus modis: sed species aut aliud distinctū representat tūc rōne similitudinis. In noticiā aut intuitiua naturaliter elicitur: obiectū est p̄sens in se z sicut in abstractiua q̄ simul est cū intuitiua. ¶ **T**ercē representans p̄prie accipiendū p̄supponit noticiā representatī: nec ducit nisi in noticiā rememoratiuā representatī. Unde dicitur representare id est iterū presentare. Sic statua herculis non representat herculē: nisi ei q̄ prius vidit herculē: nec possum scire an statua sit similis herculi: nisi prius viderim herculē. ¶ **S**pecies si ponitur ponitur tanq̄ aliqd̄ p̄sens cognitiōi. Igitur nō potest poni representatiua obiecti. Nec ppter tertiū scz determinationē potētiae: qz omnis potētia passiva sufficienter determinatur per agēs sufficiens: maxime quādo potētia passiva etiā est actiua: sicut in p̄posito. In intellectus est potētia actiua recipiens in se intellectionem: z cum obiecto ipam pducēs. Obiectū autem z intellectus sunt agēs/sufficiens. ¶ **S**i diceretur oportet ponere speciem ppter hoc: vt obiectū possit in intellectu agere: qz corporale z materiale nō pōt agere in imateriale z spūale. Ideo oportet ponere talē speciem in intellectu: vt mediāte ea obiectū agat in intellectu. Et contra species illa est imaterialis z spūalis sicut intellectus: qz subiectatur in intellectu. Ergo sicut obiectum materiale nō pōt esse causa partialis imediate respectu intellectionis que recipitur in spūali: scz in intellectu possibili. Ita nec pōt esse causa partialis cum intellectu agēte cōcurrentes ad pducendū speciem: q̄ sicut est eque spūalis sicut intellectio. Et est etiā in intellectu possibili. ¶ **N**ec ppter quartū/scz vnionē mouentis distans z motico q̄ distans nō pōt agere in distans: qz hoc supra impoebatur est: z specialiter in p̄posito: qz ita distans est obiectū a specie intelligibili sicut ab intellectione. Utrūqz em̄ ponitur in intellectu: aut ergo agit causando speciem illā intelligibile imediate: z habetur p̄positū: qz nō requiritur indistantia. Si mediāte alia specie: ita specie intelligibili p̄uia esset alia

Questio I

species. Et illa itēz alia vsqz ad obiectū: s̄ hoc est falsum: qz ille species p̄ue speciei intelligibili: aut essent materiales: z sic nō essent eiusdē rōnis cū ea que est in intellectu: qz materiale z imateriale differunt specie: z ita nō essent species multiplicare vna ab alia. Illa em̄ ponuntur esse eiusdē rationis. ¶ **T**rem nunc materialis species in medio pducere imateriale in intellectu. Si nō species p̄uia sunt spūales: que quiritur de subiecto. Et cum non sint in intellectu/erūt in medio diuilibili: qd nullibi ponitur nisi de aia intellectiua. Que cū sit spiritalis: est tamen in corpore diuilibili tota in toto zc. Et hec cōclusio cū suis probationibus principaliter intelligenda est de intellectu se parato: nō iā indigēti ministerio virtū sensituarū: q̄ fm p̄p̄riā naturā imediate mouet ab obiecto extra. ¶ **S**ecunda cōclusio: ad habendū cognitionē abstractiua/intellectiua z singularē/oporret necessario ponere aliqd̄ p̄sens p̄ter obiectū z intellectū. p̄bat: qz ois potētia q̄ nūc potest in aliquē actū in quem prius non potuit manēre obiecto z potētia equaliter nunc vt prius: habet nunc aliqd̄ quod prius non habuit. Sed intellectus manēs idem: aliquādo elicere potest cognitiōē abstractiua: z aliquādo non pōt obiecto eodē modo se habēre. Ergo oportet aliquid ponere p̄ter potētiam et obiectū qd requiritur ad eliciendū abstractiua: z illud nō sequitur noticiā iā elicitā. Ergo erit p̄sens. p̄ua nota cum maiore. minor patet ex cōclusiōe sequenti. ¶ **C**ōclusio tertia: Illud p̄sens requisitū ad eliciendū noticiā abstractiua p̄ter obiectū z potētiam intellectiua: quandoqz est noticiā intellectiua eiusdē obiecti cuius est noticiā abstractiua. Quādoqz habitus a noticiā abstractiua derelictus. Prima pars probatur: qz habita noticiā intuitiua obiecti per quā scire possumus de obiecto an sit. Exp̄imur in nobis aliā noticiā per quā eandē rem cognoscimus nescientes an sit vel non: z ita erit abstractiua. Ad illā ergo mouet non intuitiua: quia non potest haberi abstractiua nisi p̄uia intuitiua: Vel ergo seip̄a imediate. Vel per aliquod mediū ab ea productū. Non secundum: quia illud mediū/vel erit species vel habitus. Sed neutrum dici potest: quia tam species q̄ habitus mouet ad eliciendū noticiā eiusdē rationis cum intuitiua: vt probatū est in prologo. Unde species vel habitus derelictus a noticiā intuitiua mouerent ad formandū similem intuitiua non abstractiua. Ergo prīmū scz q̄ intuitiua imediate seip̄a mouet ad primā abstractiua. ¶ **S**ecunda pars cōclusiōis probatur: quia transeunte noticiā intuitiua et etiā p̄ma et abstractiua. Ut cum recordamur obiecti prius intuitiue cogniti ad illā/tunc non mouet intuitiua nec obiectum eius: quia vtrūqz potest non esse. Ergo aliqd̄ derelictus: z non a noticiā intuitiua ex ratione statim facta: ergo abstractiua imediate ab intuitiua elicitā. Illud autē derelictū est habitus: quia est aliqd̄ derelictū a cognitiōe actuali manens in potētia transeūte ea: inclinās potētiam ad formandū cognitiōē similem seu eiusdē rōnis cum ea: z p̄ cōsequēs nō est species: quia species vt hic accipitur/distinguitur ab habitu: vt patet in notabili. ¶ **C**orollarium. a noticiā intuitiua intellectus formatur due abstractiue eiusdē obiecti cuius est noticiā intuitiua. Vnū imediate a noticiā intuitiua: alia mediāte habitu ab illa abstractiua derelicto transeūte intuitiua z p̄ma abstractiua: p̄z sicut sic sup̄ de sensationibus interioribus.

cōcl. 2
M

2cōcl. 3
N

2do. 4. **Quarta conclusio.** Noticie singulares intuitiue et abstractiue eiusdem subiecti et sub eadem ratione; de quibus precedentes conclusiones loquuntur: in intellectu coniuncto sunt omnes singulares vage: non oportet autem in intellectu separato. Primum patet: quia in intellectu coniuncto prima intellectio est synonyma sensationi interiori quod dicitur phantasma tertio de anima. Sed sensatio est singularis vagum representans obiectum cum multis circumstantiis diversorum predicamentorum: ut motu/figura/magnitudine etc. maius patet: quia idem obiectum et sub eadem ratione est sensatum a sensu: et appetitum ab appetitu sensu: et cognitum ab intellectu: et volitum a voluntate. Nam in quocumque potest potentia inferior: in idem potest et potentia superior: si fuerint ad invicem ordinate. secundum patet: quia cum intellectu separatus immediate mouetur ab obiecto: potest cum obiecto producere noticiam distinctam obiecti mouentis. Et quia obiectum seipso mouet ut distinctum a quolibet alio: potest immediate cognosci distincte a quolibet alio. Unde obiecta substantia materiali intellectui separato potest immediate cognoscere singulariter distincte et determinate ac intuitiue totum compositum. Similiter materiam/formam et accidentia singula et quolibet horum speciali cognitione.

2do. 5. **Quinta conclusio.** Intellectus coniunctus a noticia singulari vaga intuitiua vel abstractiua potest abstrahere noticias singulares magis determinatas donec perueniat ad noticiam singularem absolutam. patet: nam intellectus coniunctus considerans in petro (quem primo cognouit cum omnibus circumstantiis) mutari circumstantiam unam. Exempli causa: si sit manentibus ceteris format cognitionem representantem petrum/singulariter cum ceteris circumstantiis preter situm. Sic considerans mutari habitum: actionem/colorē/quātitatem: ipsum petrum tamen manere in se inuariatum/abstrahit cognitiones singulares/significantes illud quod manet/variatis circumstantiis et non ipsas circumstantias. Similiter abstrahit alios conceptus/significantes simpliciter circumstantias: et non illud manens cuius sunt circumstantie. Et sic que coniuncta sunt et tamen distincta in re/ diuidit in cognitione. Et ita progreditur particula risando: donec tandem format conceptum nullius circumstantie connotatiuum qui erit conceptus singularitatis et determinatus absolutus.

2do. 6. **Sexta conclusio.** Preter has cognitiones singulares potest intellectus tam coniunctus quam separatus a pluribus singularibus cognitionibus abstrahere cognitionem vniuersalem/significantem omnia illa singularia considerato: quod obiecta singularia inter se accidentaliter et essentialiter conueniunt: et potest esse cognitio vaga vel determinata/absoluta vel connotatiua: scilicet quod cognitiones singulares a quibus abstrahitur sunt absolute vel connotatiue vage vel determinate. Nam conceptus vniuersalis sic a singularibus abstractus/significat id communiter quod cognitio singularis singulariter. Est enim superior ad singulares quidditatiue et in eodem predicamento vel in eisdem predicamentis: species ad eos vel species specialissima: vel subalterna sue generis. Ex quo patet quod conceptus dupliciter dicitur abstractus: vel quia abstrahit ab existētia rei aut circumstantia. Aut quia abstrahit a conuenientia plurium singularium in essentialibus vel accidentalibus. Et ab omnibus illis cognitionibus abstractiue relinquitur habitus. Non autem ab intuitiua. Nam postquam liber abstractiua quis experit se promptiore et magis inclinatum ad similes cognitiones iterum eliciendas: quod saluari non potest nisi per habitum a cognitione derelictum.

In intuitiua autem notitia: quia nullus sentit se post mille intuitiuas magis inclinatum ad formandum intuitiua quam dum primum elicit. Ad huius enim formationem requiritur presentia obiecti determinate approximati: quo existente et cessante impedimento necessario potentia elicit noticiam intuitiua obiecti eque primo sicut vice millesima.

Has simpliciū cognitionū formationes sequitur operatio intellectus/componens et diuidens simplices cognitiones in se formatas/componendo ex eis propositiones affirmatiuas. Aut diuidendo faciēdo propositiones negatiuas: per quas discurrit arguēdo. Format insuper intellectus noticias adhesiuas quibus assensit vel dissentit propositionibus. Et assensus huiusmodi quique generatur ex sola noticia intuitiua extremo propositionis contingens: et talis potest dici experimentum. Quique ex noticia quacumque terminorum propositionis necessarie. Et talis assensus vocatur intellectus: capiēdo intellectus non pro potentia habituali: sed pro noticia vel actuali distincta per alios habitus quibus non contingit assensire falso. vi. ethico. Aliquā generatur assensus ex necessaria illatione ex euidētiis premissis. Et sic vocatur scientia si fuerit necessarius: hoc est ex assensibus premissarum necessariarum propositionum/ipsam in necessaria consequentia inferentium. Quique ex propositionibus non necessariis/sed falsis. Et sic assensus false generatur: est error a veris contingentibus et probabilibus. Et sic dicitur opinio/suspicio/coniectura: et quique generatur ex auctoritate sola: et sic est fides. Horum autem actuum habitus derelicti eiusdem noticiis noianf. De videntur operationes intellectus: quia omnia pono tamen probabiliter ut mihi videtur posse dici conformiter ad doctrinam auct. nostris: dando occasionem profundius speculandi. Parat semper cedere sententia sanctorum: quia in hac materia confiteor propriam ignorantiam. Sicut in plerisque alijs in quibus magis velle informari et audire quam audiri et informare. His premissis quibus ad tertium articulum procedo ad questionis solutionem de cognitione angelorum. Et primo de cognitione naturali angelorum. id est de ea quam habent vel habere possunt: si sue proprie nature relinquere circumscriptionem speciali operatione diuina. Deinde de cognitione quam de facto habet et quam habuerunt in principio sue creationis tam respectu dei quam creature. Quo ad primum: quia angelorum natura nobis abdita est et occulta. Ideo ex his que de intellectu humano cognoscuntur coniectare oportet modum cognoscendi naturalē angelorum. Unde quia intellectus angelicus perfectior est humano: nihil perfectioris in intellectu humano negandum est ab intellectu angelico. Est ergo prima conclusio post Occam. q. xiiij. z. xv. scilicet secundum Aristotelem. Intellectus angelicus non intelligit per essentiam suam tanquam per rationem formalē intelligendi ita quod essentia sua sit formaliter cognitio seu actus cognoscendi. probatur conclusio: quia nullus intellectus co-creatur est sibi formalis ratio cognoscendi hoc modo. probatur: quia si sic/ tunc intellectus creatus esset semper in actu intelligendi omnia ab eo intelligibilia: sicut semper est sua essentia propria. Nec esset possibile eum aliquod cognoscibile per ipsum ignorare. sequens falsum. Tum quia hoc soli deo proprium est. Tum quia tunc angelus non posset illuminari ad aliquam cognitionem de nouo. Et ita cessaret actus hierarchici contra beatum Dionysium suum in de angelica hierarchia qui sunt illuminare/purgare/perficere. De quibus infra dist. it. consequentia probatur: quia existere ratione formali cognoscendi est et cognitio. Semper autem est essentia intellectus angelicus

Art. 2. R

2do. 1.

Cod. 2 existere a gēlo. **¶** Scda p̄clo: Accipiēdo ly p̄ vt di-
cit circūstātia cause efficiētis: angel⁹ naturalr intel-
ligit p̄ essentia suā. Probat⁹: qz sic itelligit p̄ suū in-
tellectū q̄ est idē sue essentia: vt nūc supponit. Nā in-
tellect⁹ est cā efficiēs partialis sue intellectiōis fm
illd Augustini. A cōgscere z cognito parit cognitiō
Cod. 3. **¶** Tertia p̄clusio: Accipiēdo ly p̄ eodē mō: angelus
cōgscit res intuitiue p̄ essentias obiectoz cognitoz
z nō p̄ spēs supadditas. Prima ps p̄t: qz essentia ob-
iectoz. i. ipa obiecta cognita sūt cause efficiētes par-
tialis cognitiōis intuitiue i intellectu angelico: vt
p̄t p̄ auctoritatē Augustini allegatā. Et p̄bat rō-
ne: qz illd q̄ posito ponit aliū circūsc̄p̄o q̄cūq̄ alio:
z q̄ nō posito nō pōt poni naturalit̄ q̄cūq̄ alio: pos-
to est causa illi⁹. S3 posita re sufficiēter in se p̄nt et
in intellectu angelico sine oī habitu aut specie p̄uia
pōt intellect⁹ rē illā intuitiue cōgscere. Et oīo alijs
positis re illa q̄ est obiectū nō posita nō pōt angel⁹
eā intuitiue cognoscere. q̄ obiectū est sue cognitiōis
efficiēs cā. Cōsequētia nota. Maior est cōe mediuz
p̄bādi aliqd cē causam. Minor p̄bata est simul cuz
scda p̄t p̄clonis sup̄ p̄clone p̄ma de intellectu. Itēz
q̄ o potētia actiua est p̄fectior: tāto paucioribz in-
diger in agēdo: in de celo z mūdo. Intellect⁹ hūan⁹
nec cōiūct⁹ nec sepat⁹ indiget specie in cognitiōe in-
tuitiua vt p̄bat⁹ est. **¶** Nec angel⁹. **¶** Quarta p̄clo:
Angel⁹ cōgscēdo rē cognitiōe abstractiua p̄mo mō
dicta nō cognoscit eā p̄ essentia obiecti: s3 aliqū me-
diāte cognitiōe intuitiua: aliqū mediāte habitu de-
relicto a cognitiōe abstractiua: qz imēdiare format⁹
ab intuitiua. Illa p̄clo fūdat in scda z tertia cōclu-
siōibz sup̄ de intellectu posit⁹ z eoz p̄bationibz. Et
pōt breuif p̄suaderi: angel⁹ ex suis naturalibz potest
h̄re duplicē cognitiōe intuitiua z abstractiua. Qd
p̄t: qz pōt cōgscere rē exn̄te z nō exn̄te: p̄ntē z nō p̄-
sentē vt talē. Res vō exn̄s z p̄ns intuitiue cōgscit⁹: vt
talis. Nō exn̄s aut nō p̄ns abstractiue cognoscit⁹. vt
ex dict⁹ p̄t. S3 em̄ pōt intellect⁹ n̄. **¶** Magis intel-
lectus angelic⁹: aliqd tolleret ab angelis mēoria et
ois cognitiō rep̄ absentiu. Abstractiua aut nō noticia
naturalit̄ nō pōt causari: nisi v̄l imēdiare a noticia i
tuitiua aut habitu a tali abstractiua derelicto: vt p̄-
bat⁹ ē. q. 1. plogi. **¶** Quinta p̄clusio: Angel⁹ pōt co-
gnoscere res noticia vniuersali nō p̄ essentia alicui⁹
obiecti vniuersali: s3 p̄ abstractionē h̄mōi noticie vni-
uersalis a cognitiōibz singularibz intuitiuis z abstrac-
tiuis incōplexis. Probat⁹ p̄ma ps. q̄ pōt cōgscere
vniuersalit̄: qz qd est p̄fectiōis in intellectu n̄o hoc
attribuēdū est angelico intellectui: s3 abstrahere vni-
uersalia est p̄fectiōis in intellectu n̄o tāq̄ operatio
ei⁹. **¶** Nec videt⁹ aliq̄ repugnātia cur angel⁹ nō pos-
sit. Scda ps p̄t: qz nullū ē obiectū vniuersale h̄ns
esse reale: vt patuit dis. iij. p̄mi. Tertia pars pat⁹: ex
cōclusiōe sexta de noticijs intellectiuis supra posita.
Cod. 6 **¶** Sexta p̄clusio: Angel⁹ pōt naturalit̄ accipere noti-
cia adheſiua euidentē p̄positiōis cōtingētis ex noti-
cijs intuitiuis cōstituite p̄ ipsas noticias intuitiuas
Probat⁹: qz q̄ cognoscit extrema alicui⁹ p̄positiōis
cōtingētis: statim pōt formare cōplexū z illi brute
noticie intuitiue assentire vel dissentire: qz nō est ma-
ioris imp̄fectionis formare incōplexū z ei assentire
q̄ cōgscere intuitiue v̄l abstractiue: s3 angel⁹ pōt in-
tuitiue cognoscere extrema illi⁹: paries est alb⁹: pu-
ta parietē z albedinē. **¶** Itē cōplexū cōtingēs nū-

q̄ pōt a nob v̄l angelis cognosci p̄ habitū: tū qz tal⁹
cōtingētis assensus nō generat habitū: sicut nec no-
ticia intuitiua ex sili rone. Tū qz si generat habit⁹
posset p̄ habitū euidentē sciri cōtingēs extremis nō
cognitis intuitiue: qd ē impossibile naturalit̄. P̄t
qz habit⁹ ille cū intellectu et noticia app̄hēsiua com-
pleri sufficeret ad causandū assensum cōplexi. Itē
frustra poneret habit⁹ cū req̄rat noticia intuitiua
actual⁹ extremoz: q̄ exn̄te z cōplexo nō pōt intellect⁹
nō assentire. **¶** Septima p̄clo: Angel⁹ pōt accipere
noticia adheſiua p̄positiōnū necessariarū p̄ se notaz
p̄ noticias intuitiuas v̄l abstractiuas extremoz.
Probat⁹: qz app̄hēsi terminis p̄positiōis p̄ se notet
statim naturalit̄ seq̄t assensus in intellectu app̄hen-
dētis. **¶** Octaua p̄clo: Angel⁹ pōt discurrere z per
discursum acq̄rere noticia adheſiua p̄positiōnū cō-
tingētū. Probat⁹: qz angel⁹ in puris naturalibz ex
vna p̄positiōe p̄tingētī nota pōt p̄ discursum sibi ac-
q̄rere credulitatē verā de alia p̄positiōe cōtingētī
ignora. **¶** Antecedēs p̄bat⁹: qz f3 cōmē doctorū Iniaz
angel⁹ mal⁹ nō pōt cōgscere occulta cordiū: nisi p̄
signa exteriora: puta si videat hoīem ridere arguit
gaudiū in corde: licz nō euidenter: qz talia signa p̄nt
esse sine actu interiori cōr̄ndente ei tūc deciperet p̄
discursum: si vō act⁹ interiores cōr̄ndēt signis ex-
terioribz: tūc p̄ signa acq̄rit credulitatē v̄l. Et b̄ totū
fit p̄ discursuz. **¶** Prererea oīs intellect⁹ app̄hēdēs
p̄positiōē sibi neutrā v̄l ignora pōt sibi assentire si
volūtas velit: s3 angel⁹ pōt app̄hēdere p̄positiōem
sibi neutrā z ignora. Pat⁹: qz mlti āgeli ignorabāt
vt dicūt sc̄ti incarnationē v̄bi: z vtrū brā v̄go fuerit
v̄go: z h̄mōi. Et talibz app̄hēsis pōt ex sua libertate
assentire: igit̄ eodē mō si angel⁹ app̄hendit p̄missas
ex q̄bz dicta p̄clusio seq̄t pōt illā cōclusionē ex illis
elicere. **¶** Pōt discurrere. Et b̄ est de intriōe b̄ti Au-
gustini z alioz sc̄toz q̄ dicūt q̄ demones p̄ longitu-
dinē t̄pis z exp̄ientiā sciūt mltā q̄ pri⁹ ignorabāt: et
ita i sc̄ia p̄ficere p̄nt. Mirabile em̄ videt⁹ q̄ diabol⁹
naturalit̄ sciret oīa z nihil ignoraret. **¶** Nonā p̄clu-
sio: Angel⁹ pōt acq̄rere noticia p̄positiōnū necessa-
riarū nō p̄ se notaz ex p̄ncipijs euidentibz p̄ discursū
Pat⁹: qz angel⁹ pōt scire p̄ncipia z ignorare infini-
tas cōclusiōes ex illis sequētibz: z illa p̄ncipia pōt
p̄mo acq̄rere noticia vni⁹ p̄clusiōis ignore: z post al-
teri⁹ z sic deinceps. **¶** Decima p̄clo: Angel⁹ pōt co-
gnoscere obiecta p̄ essentia: vt ly p̄ dicit circūstātiāz
rōnis obiectiue fm tertiū itellectū tituli. Probat⁹
qz itelligit q̄dditatē z cēntiā suā z alioz nude in se
nō tantū vt obnolutā accidētibz. **¶** Cōsequētia no-
ta. Antecedēs p̄bat⁹: qz angel⁹ itelligit oē itelligibi-
le creatū sufficiēter p̄ns: s3 q̄dditas z essentia vt in se
rei create est itelligibilis z pōt esse sufficiēter p̄ns
intellectui angelico. **¶** Pōt ab eo itelligi nedum ab-
stractiue: s3 z intuitiue: si em̄ ab āgelo nō itelligeret
a nullo intellectu creato itelligeret. **¶** Quantū ad
scdam p̄t illi⁹ articuli de cognitiōe quā de facto ha-
buerūt i p̄ncipio sue cōditiōis z quā nō h̄nt post bo-
noz p̄firmationē z maloz obstinationē. De p̄mo ē
hec p̄clo maḡi hac dis. c. penul. **¶** In angelis erat
triplex natural⁹ cognitiō q̄ sciebāt. qz facti erāt: z aq̄
facti erāt: z cū q̄ facti erāt. Habebāt etiā aliquā bo-
ni z mali noticiā itelligētes qd appetēdū v̄l respue-
dū illis foret: b̄ est dictū: Angeli in puris naturali-
bus cognouit deū/seipos ac ceteras creaturas cū

Cod. 7

Cod. 8
I

Cod. 9

Cod. 10.

II

Cod. 1.

boni et mali discretioe. Hoc sic posset persuaderi: quod angelus in principio sue conditiois habuit intellectum perfectiorem intellectu humano etiam separato: et habuit intelligibilia propria: nec fuit impedimentum. Sed habuit cognitionem obiectorum a se intelligibiliu. Tenet persequencia: quod positis causis sufficientibus ponitur et effectus. Sed quod dicta sunt. Obiectum cum potentia sufficienti ad productionem actus intelligendi sublatum impedimento: ut patet expressè dicti articulo. **P**reterea quodlibet ens appetit suam perfectionem naturalem. Cognitionis autem est naturalis perfectio intellectus. Et ad illam eliciendum ceteris paribus intellectus non est liber. ergo tales eliciunt: et tanto propius ciores ac clariores quanto angelicus intellectus perfectior est humano. **S**ecunda conclusio: Unum cognitiones homini angelus acceperit a rebus secundum modos priorum articulo descriptos an a deo per revelationem: an per habitum intelligendi coactionem seu infusionem/ dubium nobis est et incertum. Patet primo: quod quoniam aliquid dependet a voluntate divina quod contingenter et libere causat quicquid extra se causat incertum nobis manet donec certificemur per experientiam rationem vel revelationem. Sed cognitiones angelorum accipi a rebus aut per revelationem siue speciale illuminationem divinam dependet ex mera libertate divine voluntatis: quod potest cum potentia intellectiva angeli et obiectis naturaliter agentibus concurrere ad productionem noticiaru in angelos: vel immediate illas in angelos creare/ aut habitus infundere quibus intellectus eliciat cognitionem obiectorum sine coactione obiectorum: nec est ratio vel experientia magis ad unum quam ad alterum: nec constat de revelatione. ergo manet nobis incertum. **T**ertia conclusio: Angeli ante suam confirmationem non cognoverunt deum intuitivum neque abstractivum in se distincte. Patet prima parte: quod noticia dei intuitiva est beatificatio: sed ante confirmationem non fuerunt beati. Secunda pars patet: quod talis abstractivare in se et distincta presupponit intuitivam: ut dictum est in primo. Et hoc ordine nature. Posset tamen abstractivam noticiam supernaturaliter de infundisse angelis absque intuitiva cognitione premisa: aut speciem vel habitum aliquem divinam essentiam distincte et abstractivam representantem. Hoc etiam persuadet doctor subtilis. quod in distincti. in scriptis. **Q**uarta conclusio: Angeli ante suam confirmationem habuerunt clariores dei noticiam quam sit naturaliter possibilis homini viatori. Patet: quod beatitudo angelis naturalis excedit beatitudinem hominis naturaliter in statu innocentie: sed homo in statu innocentie potuit habere distinctiorem noticiam ultimi finis quam post lapsum in via. igitur. **C**onsequencia nota. Et minor satis patet et maior claret: quod beatitudo naturalis sequitur perfectionem nature integre: perfectior est autem natura angelica quam humana. igitur et cetera. **U**trum autem ista perfectior dei noticia sit accepta a creatura an ab aliquo habitu a deo infuso incertum est: non tamen illam accepit a divina essentia tanquam ab obiecto mouente per reale sui proprium. Tunc quod ista notitia est ad noticiam intuitivam quam angelo in tali statu non fuit possibilis. Tunc quod essentia divina sic non mouet intellectum creatum naturaliter/ sed libere et mere contingenter: videtur enim si vult: et quoniam non vult non videtur deum mouet beatificari: nec alios mouet nisi quos beatificat. **D**e cognitione angeli post confirmationem beatificam qua cognoscit deum intuitivum in seipso facie ad faciem. Item quod cognoscit res in verbo magis respicit materiam beatitudinis. De qua in quarto tractandum est. **D**e cognitione rerum in

proprio genere dicitur sicut super dictum est: De cuius cognitione res naturali. Ipsa enim est cognitio naturalis/ etiam si sic cognosceret per habitus in sua creatioe infusos. Licet enim cognitio per homini habitus infusos non sit naturalis intellectui angelico: sed modo quod intellectus ille posset ex naturalibus talis habitus acquirere: tunc sicut perfectio dare angelo in prima creatioe: licet non necessario sequantur naturam eius/ dicerentur naturales distinguendo per perfectiones mere supernaturales gratie et glorie: ita per homini habitus cognosceret aliquid modo naturaliter: cognosceret aliquid modo non naturaliter. Naturaliter inquit habitus ille non est principium gratuiti accius/ nec gloriose. Supernaturalis inquit ad actum non posset attrin gere ex suis naturalibus: neque aliquid actione naturali: sicut de ceco non habenti pupillas oculos/ miraculose darentur pupille sane. visio per homini oculos miraculose daretur aliquid esset miraculosa: quod super naturam organum esset reformatum. Et naturalis inquit reformato organo actio videtur esse naturalis: sic talis habitus et si supernaturaliter infusus a solo deo: infusus tamen naturaliter inclinatur et mouet ad id cuius est habitus. Tamen de illo articulo. **Q**uantum ad ultimum mouenda sunt alia qua dubia. Et primo contra conclusionem primam articuli primi: negantur species sensibiles ab obiecto in medio productas. Nam si videtur esse contra experientiam et rationem: contra philosophum et eius commentatores: et contra communem spectatiuam. quod non est sustinenda. **C**onsequencia nota. **R**ecedens probatur. **P**rimo quod sit per experientiam multipliciter probatur secundum Decanum. quod xviii. secunda sententia: et sicut quod xvii. eiusdem. **P**rimo: quod si radius solis transierit per vitrum rubeum: tunc in pariete obiecto illi vitro apparet species rubei coloris. quod non est neganda species. **C**onsequencia nota. **A**necedens probatur: quod ibi apparet rubedo: et illa non est verus color rubeus: nec est nihil: ergo est aliquid et non aliud quam species. **E**x non sit verus color. **P**ater: quod neque est in pariete/ cum paries habeat alium colorem: ut patet remoto vitro. **N**eque est in medio: quod aer non est susceptivus coloris. **E**x non sit nihil. **P**ater: quod realiter videtur: ergo est obiectum visibiles: sed quod nihil est non est obiectum alicuius sensus. **R**elinquitur: quod sit species cum nihil aliud assignari posset. **S**ilicet est de rubedine celi serotina et matutina. **I**tem si quis per vitrum coloratum rubeum vel viride viderit: oia apparebunt eiusdem coloris. **I**lle color circa obiecta visus apparens/ non est verus color: quis obiecta sunt alio colore colorata. **I**tem si esset verus color: tunc videretur clarius ab eo quod esset inter vitrum et obiectum: quod patet saluum. **E**st species cum nihil aliud possit assignari. **P**reterea multiplex effectus contingens et apparente saluantur per species quam alias saluari non possent. igitur. **A**necedens probatur: quod oculus videt seipsum obiectum speculo: et hoc non nisi per species reflexas. **Q**uia si non: quod a quo causatur illa visio aut ab oculo se videtur tanquam ab obiecto immediate: vel mediante speculo. **N**on primum: quod tunc eque causaretur remoto speculo: quod eque est subiectum primum siue speculum opponatur siue remoueat non propter speculi positionem vel remotionem oculi et facies in nullo mutantur. **E**t visio illa causatur mediate per species ab oculo tanquam ab obiecto multiplicatas: et a speculo in ipsum oculum reflexas. **P**reterea si immediate ab oculo: tunc repntaret se in loco in quo est. **O**ppositum apparet: quod repntat oculum intra vel ultra speculum. **P**reterea apparentia baculi fracti cuius una medietas est in aqua alia in aere/ non potest saluari nisi per species refractas a perpendiculari in occursum medij

Cod. 2.

Cod. 3.

Cod. 4.

Br. vi.
Dub. 1.
33

rarioris. Si apparetia maioris q̄titat̄ rei vīse p̄
mediū rariū circa oculū et circa obiectū densius.
¶ Itē apparetia q̄titaris maioris et minoris eiusdē
rei vīse a p̄p̄quo et a remotis nō saluat nisi p̄ diuer
sos angulos causatos a sp̄bo in centro oculi p̄ q̄s sit
visio: vt docet cōis p̄spectiua: que nō p̄t saluari per
solū obiectū et potentia que eadē sunt et nō variant̄
p̄pter mediū variationē aut maiore vel minore di
stantiā. Ab vno autē et eodē inuariato nō procedunt
aliū effectus vno tpe q̄ alio. Si multa adduci pos
sent. ¶ Q, etiā sit cōtra rationē probat̄: qz color in
obiecto visibili est pure materialiter: in oculo autem
existit imaterialiter et sp̄ualiter: ideo inter hūc et illū
oportet p̄dere mediū: qz materiale nō agit immediate
in sp̄uale et imaterialiter: hoc mediū autē nihil aliud
est q̄ sp̄s. ¶ Preterea a colore obiecti causat̄ color
in medio: vt vult cōmētator. ij. de Aia. cōment. xviij.
vbi dicit qz sicut color habet duplex esse. scilicet esse in cor
porale colorato: et id est corporale: et esse in dyaphano:
et id est esse spirituale. Ita odor habet duplex esse scz
in corpore odorabili et esse in medio: et hoc est esse cor
porale et illud sp̄uale. illud naturale: et hoc extraneū
Et infra eodē cōmē. Impossibile est qz odor sit in aē
re sicut in corpore cōposito: simplicia em̄ nō recipiunt
odores: remanet igit̄ vt sit in eo sic color in dyapha
no. Hec cōmēta. Sz ille color in medio nō est eiusdē
rationis cū colore corporis terminati siue colorati: qz
spirituale et corporale nō sunt eiusdem rationis: nec
naturale et extraneū. Color autē corporis terminati est
corporalis et spiritualis: et color mediū scz dyaphani
est spiritualis et extraneus. ¶ Itē si essent eiusdē ra
tionis: nō diceret̄ qz color habet duplex esse in corpo
re et in medio. Sicut nec dicit̄: qz albedo habet duplex
esse in lapide et in ligno. Color autē ille in medio spi
ritualis est species decisa a calore materiali in obie
cto. Alia ratio de mouēte et moto tacta est et soluta.
¶ Q, etiā opinio illa sit cōtra P̄m et eius cōmēta
torē. Patet: qz frequēter offit obiectum prius age
re in medium q̄ in sensum. Unde. ij. de Anima dicit
P̄s. Patientē em̄ aliquid sensitivus sit ipsi videre.
Ab ipso igit̄ qui videt̄ colore impossibile est: relinquit̄
autē qz a medio. Qd exponens cōmēta. lxxij. dicit
Tisus fin qz est virtus sensibilis mouet et patitur a
colore: et color mouet ip̄m. Et impossibile est qz vis
patiat̄ et moueat̄ a colore si corpus coloratū fue
rit extra visum: nisi ita qz illud coloratū prius moue
at mediū: sz tactū et mediū moueat visum. Et per
hoc probat̄ qz p̄ vacuū nō p̄t fieri visio. Color autē
nō aliter mouet mediū nisi causando in eo aliqd et il
lud est sp̄s coloris. Q, autē color mouet mediū fre
quenter dicit cōmēta. lxxij. Etia P̄s. ij. de Aia. c.
vi. Itē cōmētator cōmēto: Aliquid patit̄ a colore so
no et odore qd nō est natū sentire ea. Hoc autē nihil
est nisi mediū: nō autē aliter patit̄ a sensibili nisi reci
piendo ab eo specie. ¶ Itē qz sensibile primo mouet
mediū: et mediū potentia (primo nō tēpore sz natu
ra) videt̄ clare dicere cōmētator. ij. de Aia cōmēto
cxi. Opinandum est inq̄t qz actio mediū in hoc sensu
scilicet tactus nō sit sicut actio mediū in alijs. Sed tangi
bilia differūt a coloribz et sonis in hoc qz indigēt me
dio: qz sensibilia in illis tribus p̄mo agunt in mediū
deinde mediū agit in nos. Et sequit̄: Sensibile est
causa remota in motione sensus: et mediū est causa
p̄p̄qua. Un videt̄ velle cōmētator: qz mediū patit̄

ab obiecto prius natura q̄ sensus: licet nō p̄t tem
porē et qz mediū in sensu agat. Nec autē nō saluant̄
nisi ponēdo sp̄m quā mediū recipit a sensibili et im
primis in sensum: qz illud qd recipit in medio inten
sio quedā est et ita sp̄s. idē em̄ intelligit̄ per speciem
et intensiōē. Qd autē sit intensio dicit cōmētator
cōmēto. c. Color nō videt̄ ita qz aliquid et eo admi
scentur cum aqua et aere: nec qz aliquid currat ab eo
in aqua aut aere: sed tantū recipiūt ab eo intensio
nem colorē abstractā a materia. Ecce dicit recipi in
tensiōē colorē in aere que nihil aliud est q̄ species.
Itē. ij. de Aia dicit P̄s. Pars intellectiva est re
ceptiva specierū et locus specierum: et lapis nō est in
anima: sed species eius. Et multa similia. ¶ Item cō
munis p̄spectiua quid aliud tractat nisi de radijs re
ctis reflexis et refractis qui nihil aliud sunt nisi sp̄s
ab obiecto producte in mediū. ¶ Ad saluandū p̄clu
siones p̄fatas negantes species in medio in sensu et
in intellectu. Rōdē post Occam. q. xviij. secundi ad
p̄mā exp̄ientia qz radius transiens p̄ vitrū rubeū
causat verū colorez rubeū cū colore vitri tanq̄ cum
causa partiali in pariete opposito aut aere immedia
to: licet frequenter minus intensum eiusdem ratio
nis cum colore vitri. Q, autē sit verus color. Patet
quia visus circa p̄p̄rium obiectū nō decipitur medio
bene disposito. Et sic mediū p̄t esse bene dispositum
et vniforme: p̄sertim si videns fuerit non longe a
pariete: et tñ iudicat esse colorez rubeū. ¶ Item si co
lor visus nō esset eiusdem rōnis cū colore vitri: sz al
terius speciei: magis posset cognoscere sensus diffe
rentiam illam q̄ duoz colorē eiusdem rationis non
eque intensoz: qz magis p̄t discernere inf̄ plus diffe
rentia q̄ inter minus differētia. Discernit autem in
ter magis et minus album: ergo magis inter istum
colorez et colorez rubeū si differūt specie. ¶ Et cum ar
guitur: Illa rubedo neqz est in pariete neqz in aere
Dicit̄ qz p̄t esse in vtroqz: hoc est partim in pariete /
partim in aere. Et dicit̄ consequēter qdum rubedo
est in parietis superficie cedit color p̄st̄ens contra
rius: facile em̄ mutant̄ colores mediū. Similiter cre
do qz frequēter sit in aere p̄p̄quo. Nec verū est qz
aer nō sit susceptivus colorē: nā quādoqz aliquid
est receptivū qualitatis augmentabilis in gradu in
tensio quando est condensatum illud idem rarefactū
p̄t illam q̄litate recipere in gradu remisso: sz aer
condensatus recipit p̄t vey colorez et intensum: vt
patet si condensat̄ in nubē: ergo rarefactus p̄t reci
pere colorez remissus. Qd etiam sentire videt̄ P̄s
philosophus et eius cōmētator. Unde cōmētator. ij.
de Anima cōmēto. lxxij. allegans Alexandrum an
tiquū: Philosophi cōmētatorē ait: Aer em̄ videt̄
multotiens coloratus colore quem videmus media
te aere: vt parietes et terra colorant̄ per colorez pla
netarū apud transitū nubium super eas. Si igitur
aer nō coloraret̄ per colorez illoz planetarū: non co
lorarent̄ parietes et terra. Ecce dicit̄ per transitū
nubium parietes terram et aerem colorez planetarū
colorari. Et sequit̄: Indifferēter siue mouere et reci
pere fuerit sp̄alia: sicut aer recipit colores: siue ma
terialia / sicut corpus recipit colores. ¶ Item expo
nens illud Philosophi qd dicit̄: Dyaphanū visibile
est nō simpliciter: sz p̄pter extraneū colorez: vt aqua
aer et multa solidoz. Dicit cōmētator cōmē. lxxij.
Dyaphanū est illud qd nō est visibile p̄ se: sz p̄ colorez

LL
CG

rem naturalē existentē in eorū illud qđ est visibile p accidēs: id est p colorē extraneum. Et ideo innatum est recipere colores cū nullū ppiū habeat in se. ¶ Ad idē cōmēto. lxxvj. Trē cōmēto. lxxij. Omē quod videtur in luce est color. Et sunt verba Philosophi in translationē noua. Lū ergo videtur rubedo i aere in luce sequitur qđ est color. ¶ Si querit: An semp color in medio causet. Rōdetur qđ gñaliter medio illuminato causant colores in medio qñ nō p̄existūt colores contrarij. Si autē contrarij p̄existūt propter eorum repugnantiam/nō possunt aliq causari nisi causans colores vinceret colores contrarios repugnantē et eos repelleret. Uerūm color hmoi in medio quādoq; causat in gradu extenso: et tunc pōt videri. Quādoq; in gradu remisso: et tūc nō pōt videri. Et ideo dicit cōmēto. ij. de Alia. qđ sunt aliqua sensibilia que ppter sui debilitatē a sensu non possunt apprehendi. ¶ Ad secundam experientiam dicit qđ color viridis aut rubens qui apparet realiter/est in vitro et nō in medio aut obiectis visis per vitrum: saltem tante intensiōis. Quā autē apparet in medio et circa obiecta ratio est: quia color vitri et obiectoꝝ mouēt per eandē lineam. Et color vitri propinquior est videnti et fortius mouet: et ideo non videt color naturalis et proprius obiectoꝝ: sed color vitri. Apparet autē iuxta obiecta visum terminantia: qđ distantia non percipitur: quia medium inter vitrum et obiecta terminantia nō videtur. Quando autē plura obiecta per eandē lineam vident et distantia nō percipiunt iudicant esse simul. Quā autē color ille nō sit in obiectis vel aere eis primo: satis probat cōfirmatio illius rationis: quia tunc videretur ab existente inter vitrum et obiecta terminantia. ¶ Pro aliarum experientiarū solutione aduertendum: qđ sicut ad productionē effectus determinati nō sufficit agēs et passum quomodocūq; se habentia: sed requirit determinata approximatō eorū adinuicem: et propter variationē approximatōis variatur effectus vndeignis nō causat calorem eiusdem intensiōis in passum distans et propinquus etiam ceteris omnibus paribus: sed neq; inequaliter distans aliter tamen applicatum. Nam longe intensiorē calorem causat in lignum supra ignem perpendiculariter consistens et pedaliter distans: qđ producat in lignum distans a latere pedaliter. Quare autem talem applicationē sequitur talis effectus: et aliam alius nō est causa alia nisi natura agentis et passi que nobis per experientiam innotescit. Sic de obiecto visus et potentia: que licet sufficiunt ad producendum visionē ceteris scz medio et organo dispositis: ita qđ nihil aliud requirit supposita cōmuni influentia causarum superiorum et impedimentis sublati: tamen requirit determinata approximatō eorum adinuicē: et ad certā visionē certa approximatō et nulla alia: et ita diuersas approximations sequūt diuersē visiones et iudicia. Et ita est siue ponantur species siue non. Et omnes ille experientie ita reduci possunt cōtraponentes species sicut contra negantes. ¶ Et per hō dicitur ad primā de speculo: qđ opposito speculo oculū videt seipsum: non tamē p species. Nec tamen videt se remoto speculo: qđ speculū est causa partialis illius visionis per illā cōmunē propositionē qđ illud quo posito ponit effectus: et quo nō posito nō ponit effectus talis effectus. ¶ Et cū dicitur: Oculus eque

est sibi p̄sens speculo remoto: igitur eque causat visionē suā. Neget cōsequentia: qđ oculus nō est causa totalis suūp̄s visionis: ideo nō est mirum qđ nō causatur visio deficiente causa partiali scz speculo. ¶ Et si diceret: Oculus est causa sufficiens cū obiectis alijs ad videndum ea sine speculo: ergo etiam ad videndū seipsū sine speculo: quia est sibi p̄s propinquior. Respondet qđ ad videndū requiritur organum cū potentia obiectū et mediū dyaphanū inter obiectum et organum: vel inter aliquod tersus et politum: sicut speculum et organum et certus situs vel applicatio illorum quibus deficientibus nō est visio. ¶ Si queritur causa cur illa sic requirunt. Alia dari nō potest nisi natura rerū que nobis innotescit per experientiam quam euidenter cognoscimus qđ illis sic existentibus causatur visio: eis vero nō existentibus aut variat nō causatur visio vel nō talis visio: nec alia rō dari posset si ponant spēs in medio. Quia si assignando rationē dixeris qđ ideo fit visio obiecto speculo: quia species multiplicatē reflectunt a speculo ad oculū: et ita representant oculum a quo multiplicatē sunt. Quero primo quare nō hoc ideo faciunt qñ reflectunt ab obiecto nō terso nec polito. Non enim sufficit cōis illorum responsio: qđ dum reflectunt ab obiecto bene polito tunc vniunt: nō sic si reflectunt a tortuoso: qđ cum totum membrū plēnū sit speciebus fm illos et species eiusdem rōis et obiecti simul penetratiue existentes vniunt: non videt quō plus vniatur in medio si reflectat a polito vel nō polito. Sunt enim semper eadem species eque sibi indistates. ¶ Preterea causam illius quero quare plus vniatur si si reflectant qđ si aliter. ¶ Item quero cur oculus non videt obiectum parē distans qđ post dorsum videntis situm est cum tamen eius species que orbiculariter per totū medium diffundunt etiam veniunt ad oculum. Dices quia nō fit visio nisi per species ab obiecto ad organum per lineam rectam vel saltem recte reflectam procedens per modum pyramidis radiose. et nō per obliquū. Quero causam illius: cum tamen spēs naturaliter: et ideo vnde cūq; et qualiter cūq; procedat dum recipitur in oculū dispositum debet mouere et cōproducere visionem. Finaliter alia rō dari nō pōt: nisi qđ spēs sunt talis nature qđ nisi sic vel sic procedāt nō agūt simpliciter vñ nō talē effectū. Et hō per experientia patet. Sic ergo et ego longe verius respondēo: qđ ad visionē requirit applicatio obiecti fm certas lineas et dispositio certa mediū. Quibus variis vel omnino nō fit visio vel alia et alia visio fm diuersas applicationē obiecti et dispositionē variā mediū. et hoc innotescit per experientia. Scz p nullam experientia euidenter cognoscit qđ ppter variationē specierum illa contingant: qđ nulla experientia nosci potest qđ sint species in medio. ¶ Per hoc ad alias experientias. Ad illud qđ addit: qđ oculus visus obiecto speculo apparere deberet in loco in quo est. et dicitur qđ ppter diuersum situm obiecti eius propinquitatem vel distantiam et mediū variationem fm densitatē et raritatem causat alia et alia visio: quarum aliq sensus bene iudicat/aliqua decipit. Que quales sint sola experientia aut regule et experientias collecte doceant. Fundant autē experientie in natura/potentia/organum/obiecti/mediū que simul integrāt causam efficientem visionis: et qđlibet horū est causa partialis. Nec oportet aliā in his causam assignare: nisi barū

DD

EE

ff

causas concurrentiū naturas. Licet regule ex experientia collecte dari possint: quibus cognosci potest quod applicatio harum causarum impediat visionem: et ad quam dispositionem sequatur hec vel alia visio et apparitio. Et he sunt regule perspective ut exempli causa: quod visio sit per modum pyramidis radiis: cuius basis est in re visa: conus in oculo. Quod est dictum quod ad visionis causationem requiritur talis situs obiecti respectu oculi: quod si linee traherentur a superficie obiecti versus oculum et se in centro oculi cōtingerent haberetur figura pyramidis cuius basis. et cetera. Et ubi obiectum sic situm est quod ab eo tales linee imaginarie trahi non possint: non fit visio. Ad verificationem igitur talium regularum non oportet ponere species: sed sufficiunt obiectum medium. et cetera. Nec linee ille sunt reales sed mathematice siue imaginarie. Ad experientiam de baculo cuius una pars est in aere: alia in aqua: dicitur quod illa visio quod videtur baculus fractus vel curuus (sit una vel due) causatur ab obiecto potentia et medijs diversis in raritate et densitate quod talis nature sunt quod causant apparentiam obiecti in diversis sitibus. Et per hoc per baculi si ab aqua iudicatur in alio situm: ex quo per diversa media videtur quasi per unum pars vero super aqua in aere videtur per medium unisforme in alio situ quod videtur per diversa media. Hinc apparet curvitas baculi vel fractio. Similiter quo ad aliam experientiam si medium densius propinquius est obiecto: et rariorem rem apparet res visa maior. Si e converso apparet minor: cuius causa est natura mediorum ad visionem concurrentium quod per experientiam innotescit. Sic si ponentes species respondeat quod species in occursum medij rarioris refranguntur seu discurrunt et dilatantur: et ita repunt obiectum sub maiori angulo: et ideo apparet visibile maius. Licet hoc difficile intelligatur cum totum medium plenum sit speciebus quod dilatatur ex quo ubique sunt. In illo sit stante si quid quare species sic dilatantur occurrente medio rarioze nihil aliud responderi potest nisi natura specierum et medij talis est: ita dico quod ista est natura obiecti medij et potentie. Suo modo respondeat ad aliam de apparentia maioris et minoris quantitatibus ex natura rerum est quod quanto res remotior est ab organo: tanto apparet minor. Quod si dicitur de angulis causatis in oculo cum sensus non percipiat illos angulos quod propter eos aliter iudicat. Item anguli causantur ab extremis lineis pyramidis secundum eos: cur linee extreme plusquam intercluse faciunt diversam apparentiam. Si dicitur experientia in natura fundata hoc docet: certe experientia docet quod ad tale obiecti appropinquationem causatur talis apparitio vel iudicium. Sed quod causatur ad angulum causatur a lineis speciebus: nulla habet experientia. Licet ad hoc sit experientia quod quoniam linee imaginarie ab obiecto ad centrum oculi procedunt ceteris partibus causatur visio: et quanto angulus imaginarius in oculo ab his lineis causatur est maior: tanto res apparet maior. Linee autem huiusmodi minorem angulum faciunt procedentes ab obiecto remotiori: quod si ab eodem obiecto propinquius procederent: quod autem sint species aut vere aut et reales linee: nulla unquam docuit experientia. Ad primam rationem dicitur quod color quoniam causatur in oculo a colore obiecti: ut. scilicet. dictum est. Et ille est materialiter et materialiter recipitur in organo: et extenditur in organo sicut in suo obiecto: nec est ibi spiritualiter aut intentionaliter. Ille enim color non semper producit in oculo: et dum producit per eum non videtur obiectum extra: sed ipse est obiectum alterius visionis que appareret dicitur ut dictum est. Sed ipsa visio coloris extra quoniam dicitur color in organo: et illa est alterius rationis a colore obiecti. Et illa est

am est materialis et extensa inherens organo et potest et non immaterialis: quia extensa est: licet minus materialis: quod subtilior obiecto. Hec autem ratio posset fieri de obiecto intellectus quod est materiale: et intellectus quod est simpliciter immaterialis sicut et eius subiectum quod est intellectus. Sed super solutio est et probatur quod materiale agit in immateriali. Ad aliam dicitur quod illud quod causatur in medio a colore obiecti est eiusdem rationis cum eo a quo causatur. Consequenter dicitur quod color causatur in medio non est spiritualis: sed vere materialis et extensus. Dicitur autem spiritualis: quod propter suam inspectionem est insensibilis. Quod autem est sensibilis: et tunc habet esse corporale sicut in obiecto. Vel dicitur spiritualis: quod illud esse quod color habet in medio non remanet in absentia coloris quod est in obiecto: sed solum in eius presentia: et ideo debet habere esse spirituale et extraneum: sed contra. Opposito modo est in obiecto tactus gustus et olfactus quod causant aliquid in medio quod manet obiectis destructis. Vel dicitur color debet habere esse spirituale in medio: quod illuminatum medium cōcurrit pariter aliter ad causandum actum videndi: et hoc virtute coloris obiecti sine quo non posset agere. Non quod propter hoc color habeat aliquid esse in medio saltem non oportet: sed quoniam habet: tunc habet esse materiale et extensum: sed non ita perfectum sicut habet in obiecto. Hoc modo dicimus quod effectus habet unum esse in effectu extra causam suam et illud est esse corporale naturale. Aliud esse est causa in qua virtualiter continetur: illud dicitur esse spirituale: non quod sine tria esse. Unum cause active continetur. Aliud esse effectus extra causam. Et tertium esse ipsius effectus in causa: ita quod esse effectus in causa et extra sunt duo esse et unum sit corpale et aliud spirituale: que imaginatio falsa est. Nam illud idem esse numero quod nunc est in effectu prius non fuit in causa continetur: sed dicitur habere esse virtuale et spirituale in causa: quia causa potest producere effectum. Et hoc est habere esse virtuale in causa activa posse produci a causa activa et nihil aliud. Sic in proposito de esse spirituali. Ad illud quod additur quod albedo non dicitur habere duplex esse in lapide et in ligno: quia sunt eiusdem rationis. Dicitur quod hoc ideo est: quod virtutes esse albedinis in lapide: et in ligno tanquam in obiectis est esse stabile et permanens. Sed esse coloris in medio non est nisi solum ad presentiam cause scilicet: puta coloris in obiecto. In lapide autem et in ligno potest albedo esse omni causa scilicet circumscripita in alio obiecto. Ideo non dicitur habere duplex esse secundum rationem: eo quod virtutes esse permanentes: non autem hic. Sed contra hoc: quod in medio causatur color eiusdem rationis cum colore obiecti. Ad hoc arguitur Occam. quod xvij. scilicet. secundum huiusmodi in. ij. dubio: quod rationes et solutiones effectuum breviter pono. Arguitur itaque: Color in obiecto suppositus visu impedit visionem: non color medij: ergo non sunt eiusdem rationis: quod causatur eiusdem rationis idem sunt effectus. Item non videtur quod color causatur color rem: quia tunc etiam posset augeri: et sic ac posset fieri ita albus sicut nix. Item que sunt eiusdem rationis ab eiusdem causis corrumpuntur: sed color medij per absentiam lucis corrumpitur: non color obiecti. Solutio ad primum quod diversitas effectuum non semper contingit propter diversitatem causarum agentium: sed quoniam propter diversam appropinquationem earundem causarum aut diversitatem intentionis aut perfectionis earum aut dispositionem passivam. scilicet. tactus est: sic excellens lux impedit visionem: temperata causatur que tamen sunt eiusdem speciei: ita perfectus et fortis color suppositus organo impedit visionem sui et alterius. Remissus non: ut patet de vitro superposito.

ad. 2. rō nem.

33

ad. 1. rō nem.

Un q pfect⁹ color ipedit vna causa esse pot⁹ qz nō est nisi in subiecto opaco. Si aut esset in dyaphano nō ipeditur saltē in toto: cuius ratio nō est nisi natura rerū quā experientia manifestat. Ad scdm pōt concedi illatū: q aer possit fieri ita albus sic nix: sic apparet in nubibz lucidis. Vel d^r q qdlibz passum naturale determinat sibi certū gradū forme vltra quem non pōt naturaliter recipere. Sic mediū certe raritatis determinat sibi certū gradū vltra quē stante tali dispositione raritatis et aliorū nō pōt vltra accipere ab agēte naturali. Ad aliud dicit^r: q ea q sunt eiusdē rationis corripunt^r ab eisdē causis positius vlt^r pūatiuis qū sunt in subiectis eiusdem rōnis et dispositionis: secus si fuerint in subiectis alteri⁹ ratiōis qū sunt substantia coloris perfecti: pura lignū vel paries. Et coloris remissi cuius subiectum est aer dyaphanus. Q, autem color obiecti causat colorē in medio eadē ratione probatur: quia probat^r q ignis causat colorē in ligno: qz scz experimur ad eius p^rsentiam causari colorē in medio qui eo absente nō causaretur. Et ppter illam experientia ponit^r color in medio nō ppter visionē in oculo causandā. Ad illud qd arguit^r in dubio q opinio negans spēs sit cōtra Philosophū et cōmentatorē. Ad oēs illas auctoritates que ad h^u tendunt q obiectum pū agit in medium: et mediū in sensū. Dicit^r q color obiecti vniuersaliter dicitur mouere medium dyaphanum et medium sensū nō q aliquid imprimat vniuersaliter medio quod consequenter moueat sensū. Sed in hoc dicitur color mouere mediū: quia sine medio dyaphano nō pōt agere: s; mediātē medio illuminato agit in sensum. Qd etiā cōmētator cōmētō. lxxiiij. innuit cū assignando causam cur visus indigeat medio dicit^r: Declaranda est causa ppter quā color nō videt^r nisi in luce. Et est quia nō videtur nisi p mediū. Unde dicendum q color et mediū dyaphanum sunt due cause partiales ad causandum visionem corporalem: et vna sine alia non sufficit ad causandum illum effectum. Nec vniuersaliter verum est q mediū aliquid recipit a colore: neqz color a luce: s; sunt cause partiales ad eundē effectum concurrentes. Est aut obiecti causa principalior et lux et medium quasi secundaria in visione coloris: qz ad obiectū terminat^r actus videndi nō ad lucem et medium saltē nō oportet: etiam ad quācūqz variationē obiecti sequit^r variatio visionis: nō sic ad quālibz variationē lucis vel mediū. Item qūqz sit visio sine medio vt coloris causari in oculo. Nunqz aut sine obiecto: alioquin esset visio: et tamē nihil videt^r qd est impossibile. Et sic intelligendū est q color si fuerit extra mouet mediū fm tactum et mediū sensum q color obiecti requirit medium sibi immediatum tangēs scz colorem et etiā sensum: quia per vacuum nō fit visio. Et nihil aliud est colorem mouere medium fm tactū et mediū mouere sensū: nisi colorē obiecti nō nisi p mediū sibi cōtiguū ex vna parte et cōtiguū ex alia parte organo causare visionem. In qua causatione color dicit^r causa remota et mediū p^rinqua q^rtrū ad sitū corpale: quia mediū intercipit inter obiectū et sensum. Dicit^r etiā color prius agere in medium: et deinde mediū agere in nos: nō pri⁹ tē pōt sed p^rincipalitate. Hoc est q color est causa p^rincipalior visionis mediū min⁹ p^rincipalis. Tex. vt dicit^r est frequēter a colore obiecti causat^r color in medio: q licz habeat esse reale et extensū in medio et ita

Ad auctoritates.
k k

materiale ita vere sicut color in superficie corporis colorati: tñ qz non habet esse intensum et pfectū nec p^rinans in medio nisi p^rinte colore obiecti dicit^r habere esse spūale et esse intensionale siue etiā extraneū. Et sic intelligendū est illud cōmēt. s. allegari de colore mediū q nō videt^r. Nec q aliqd currat a colore obiecti in aquā vel aerē: s; tñ recipit ab eo intensionē coloris in aere: id est colorē imperfectū abstractū a materia: id ē inuisibile ppter sui remissionē: alias contradiceret^r sibi ipsi. Et illa expositio nō est extorta: sed sumit^r ex vbiis suis sup allegatis. Nō em aliter pōt dici color obiecti materialis et corporalis et mediū spiritualis et abstractus a materia: nisi qz ille est intensus et visibilis / ille remissus et nō visibilis. Nā si materiale diceret^r qd est in materia: tñ qd est in medio (sit spēs vel nō spēs) erit materiale: cū ipse aer qui est subiectū huius est vere material^r et corpus compositū ex materia et forma. Ad auctoritates Bresto. dicitur q per species intelligit^r intellectionē siue actū intelligendi quo intelligim⁹ qui dicitur species: quia naturalis similitudo obiecti intellecti: nō em lapis ē in anima intelligentis / sed eius cognitio: quia existente sp^u est intellectus in actu intelligendi lapidē: et hāc cognitionū locus est aia. Vel etiam species dici potest habitus derelictus a cognitione mouēs ad similes cognitiones eliciendas. Est em species multipliciter equivocu. vt. s. dictū est. Ad vltimū qd additur de p^rspectiua cōmuni. zc. Dicitur q p^rspectiua cōis nō titur ostendere diuersam operationem visive potentie qua producit visiones multipliciter diuersas ppter diuersitatē applicatiōis situalis obiecti respectu oculi: ppter diuersitatē mediū et dispositiōes potentie visive. Diuersitas aut situalis certius describi nō potest nisi per lineas ab obiecto egredientes et in oculo terminatas. Vel econuerso ab oculo ad obiectum procedentes recte vel oblique reflere vel refractē: vt sic certus situs describatur ad quem sequit^r talis visio: et alius ad quē sequit^r alia visio. Ille aut linee nō sunt reales aut aliquorū: ab obiecto medio et organo realiter distinctorum: s; sunt linee imaginarie ab obiecto p mediū vsqz ad organū p^ractae. Et nihil facit ad rē siue ponant^r spēs in medio siue nō. Visionē ergo fieri talē p tales lineas / nihil aliud est qz visionē talē fieri ad talē sitū obiecti q notificat^r p tales lineas imaginatas. Sic tota mathematica loquēs de pūctis indiuisibilibz et lineis nō latet nec profundis: nō vult q talia sint i re: s; sufficit q sint in imaginatiōe ad suas demonstratiōes. Qd em d^r q res a remotis visa minor apparet: qz linee p quas fit visio causant minorē angulū in oculo: nō est intelligendum q visio fiat p aliquas lineas reales: sed hec est natura obiecti et oculi ac potentie q apparet res minor quando sic situat^r: q si linee ab extremitatibz obiecti traherent^r in centro oculi se contingētes causarent minorem angulū contingētes in oculo. Ad qd nihil facit q ponunt^r species vel negant^r: quia et si ponant^r species / oportet lineas in speciebus imaginari sicut imaginant^r sine speciebus in medio. Sic d^r q sol suo motu describit lineam eclipticā in zodiaco. Sic ponunt^r circuli in sphaera celesti eq^rnoctialis / meridian⁹ / orizon / coluri / tropici q nō sunt reales linee celo sup addit^r vel in eo p motū stellarū vel zodiacti realiter causat^r: sed tñ imitate. Mathematica em cui p^rspectiua tanqz scientia media subordinat^r vel sbe

22

Dubi. 2
M M

alternat abstrahit a materia. Et ideo cum nominatur species aut radij sic vel sic pcedentes debet intelligi linee sic imaginare. Videlicet huius questionis materia loco sepe allegato in Occa. q. xvij. z. xviij. secundum distinctionem. Ad vltimū dubiū: An cognitio angelorum debeat dici matutina vel vespertina. Ad hoc breuiter dico: quod latius de hoc dixi in expositione canonis lec. xxxj. Et quod hec materia magis videtur locū habere in quarto de beatitudine. Dico ergo quod cognitio rerū in verbo quod est beatifica dicitur matutina. Cognitio autem rerū in lumine nature dicitur cognitio vespertina. Distinguit enim Alexā. de ales parte. ij. q. xxiij. triplicem cognitionem angelorum. Una qua cognoscit et beatificat creaturas sibi in seculo relucētes: vna indistincta cognitionem in lumine glorie et beatificat. Alia qua cognoscit species sibi cōcreatas deū se et alia. Tertia qua cognoscit species a rebus cognitis acceptas. Quā ipse vocat cognitionem rerū in proprio genere. Vltime due dicuntur cognitiones vespertine. Prima sola matutina: quia ista est cognitio in creatore qui est principium omnis creature sicut mane principium diei. Sequētes due dicuntur vespertine: quia his cognoscit res in creatura quod de se tendit ad occasum. Nec dicitur matutina vel vespertina per admixtionem tenebrarum ignoratīe sed ex causa dicta. Prima. scilicet matutina est supernaturalis et beatifica. Secunda. scilicet vespertina est naturalis: sed mediū nō habeat propria natura sine vigore sui intellectus: quia habet eā per species a deo infusas. Tū quia in principio creatiōis infuse sunt: habent quasi cōnaturales ipsi angelico intellectu. Tertia vero simpliciter est naturalis: quia est per species quas ipse fabricat de obiectis creatis: secundum opinionem illius doctoris ponētis species. Et per hoc patet quod de modis nō est cognitio matutina: sed an in eis sit vespertina: de qua secundum eundem. Si vespertina presupponit matutinā in eodē supposito: et excludit oēs ignoratīe tenebras: sic nō est in demonibus. Si autem dicitur cognitio nem naturalem rerū creatarum simpliciter sic potest concedi cognitio vespertina in demonibus. Licet multum habeat obscuritatis. Et tātū de hac questione.

Distinctio. iij.

Ad distinctione quarta

magister agit de angelorum perfectione et imperfectione que eis conuenit ex creatione. Tria tria quirit. Primum: an angeli in ipsa creatiōe beati fuerint an miseri. Secundo an sue beatitudinis future aut casus fuerint perfecti. Tercio an creati sint perfecti vel imperfecti. Quartū ad duas primas questiones potest sententia magistri in hac conclusiōe sumari. Nulli angelorum in sua creatiōe fuerunt beati vel miseri: neque futuri eūerunt secundum cōfirmatiōis vel casus perfecti. Quo ad tertia questionem permittit quod est triplex perfectio secundum tempus secundum naturam secundum perfectionem vilitatē. Secundum tempus: cui nihil deficit quod secundum tempus illius statū sibi conuenit. Sic de puer perfectus licet nō habeat viri perfectionem. Secundum naturam quod habet quicquid nature conuenit secundum sui capacitatem. Sic soli beati sunt perfecti. Secundum vilitatē quod est summe et simpliciter perfecti. Prima est nature potest dicitur. Secunda est nature glorificatione. Tertia nature increate. Conclusio secunda: an angeli oēs in sua creatiōe erant perfecti secundum tempus naturaliter nō secundum nature gloriam nec vltimū. Dicitur naturaliter. scilicet naturalibus perfectiōibus ad excludendū perfectionem gratuitam: quia etiā conuenire potuit angelo ante beatitudinē.

Circa hanc distinctionem quirit. Vtrum angeli boni et

mali in sua creatione fuerunt donis glorie glorie et nature perfecti. In illa questione erunt tres articuli. Primum de donis glorie vtrum creati fuerint miseri vel beati. Secundus de donis glorie et nature vtrum gratia gratificans sit eis precreata: aut an in solis naturalibus sit producta. Tertium mouebit dubia. Quo ad primum permittit quod questionem ad vtriusque primum duos articulos potest intelligi de possibili vel de facto. De possibili nō habet dubiū: quia potuit deus precreare se angelos gloriam et gratiam. Quod si fecisset in creatiōis instanti beati fuissent. Quod autem potuit patet: quia nulla est impossibilitas ex parte dei: cui nō repugnat creare gratiam et gloriam magis in vno instanti quam in alio. Quod itaque postea fecit in instanti creatiōis facere potuit. Nec fuit repugnantia ex parte subiecti. scilicet nature angelice: quia capax fuit vtriusque glorie et gratie. Nec fuit tunc aliqd impedimentum: quia quicquid fuisset deus illud amouere potuisset. Diuine enim omnipotentie nihil potest resistere dicente apostolo ad Romanos. ix. Volūtati eius quod resistit: Tū quicquid potuit velle potuit facere. Tercio de facto respondendum est. Pro quo notandum post sanctū Bonauenturam quod beatitudo dupliciter accipi potest. Uno modo proprie pro statu perfecto plenitudine omnis boni. Quod diffinitur Boc. iij. de cōsolatiōe. Status omnium bonorum aggregatione perfectus. Nec includit clarā dei visionem perfectā fruitionem et firmā retentionem. Alio modo accipitur pro statu puato omnis mali pene et culpe. His premissis est prima conclusio ad illū articulum. Accipiendo beatitudinē primo modo positiue: nulli angelorum in principio creatiōis fuerunt beatitudinem perfecti. Illa conclusio persuadet auct. et ratione magis in textu. Preterea neque angeli cadentes nec stantes fuerunt in principio creatiōis beati: sed nulli. Prima pars antecedētis patet: quia securitas et certitudo est de ratione beatitudinis. Nec autem nō fuit in cadentibus. Nam Iohā. viij. de lucifero: Ille in veritate nō stetit. Secunda pars probatur. Beatitudini essentiali videtur esse laus sicut dānationi vituperiū. Si in his que sunt a natura siue cōditiōe nullus laudatur. Tercia beatitudo premiū est: sed presupponit meritū. Tercia si deus beatus cōdidit angelos huiusmodi eo fecisset: quod cōsonabatur nature eorum: ut sub tali perfectione et ratione nobili fieret. Si sic luciferus qui ut dicitur magister et sancti splendidissima habuit naturalia magis debuit in beatitudine creari. Congruum enim magis videtur ut natura nobilior gloria decoraretur hoc autem factū nō ē. Conclusio secunda: In beatitudine secundo modo dicta per puationem omnis culpe et pene sunt oēs angeli creati. probatur: quia oēs fuerunt creati in oēs. Et ita sine malo culpe et per penam sine malo pene. Non enim deus prius est vltor quam sit aliqd peccator. aut patet: quia nullus angelus in culpa creatus est: quia nō potuit creator optimus auctor mali esse. Fuit autem auctor omnium qui in creatiōe receperunt. Nō ergo creati sunt in culpa. Tū Beati. j. Vidit deus creaturam que fecerat et erat valde bona. Igitur boni erant omnes angeli quos fecerat bonitate in oēs et oēm excludit culpā. De hoc pulchre magister dicit. iij. allegas manifestas auctoritates Augustini et Origenis. Quartū ad secundum articulum videndum. Vtrum angeli sint creati in gratia. Nam qui perfecti sint creati in natura: quia innocentes sine culpa et pena. patet ex conclusiōe statim posita. De his quod videtur sanctus Bonauentura. q. ij. huiusmodi dicit. Ista questio facta est. Et nō inuenimur aliam rationem quam congruitatis vni probabiliter vtriusque potest opinari sicut et alij inquit ante nos. Sunt ergo hic opinioniones due extreme. Una quod oēs angeli creati sunt in gratia gratū faciēte. Alia quod sunt creati in puris naturalibus: et quod nō habuerunt gratiam ab instanti creationis. Prime fauet beatus Thomas. parte

Arti. 1.

Concl. 1.
B

Concl. 2.

Arti. 2.
L

I. q. lxxij. ar. lxxij. Et Greg. de arim. secūde assentit magister in ter. Etia dicitur. v. Hug. Alexan. de ales. q. xix. mem. ij. Etia sanctus Bonauē. q. ij. huius dist. secūdi scripti. Utraq; opinionū innitit auctoritatibus et rōnibus p̄uasiuis. Prima aucto. beati Aug. xij. de ciui. dei. c. ix. Simul in eis cōdens naturā et largiēs gratiā. **I**de de correp. et gratia. Angeli beati erāt anteq; caderēt. Eratq; qd adhuc eorū addere beatitudini si p̄ficerent donec sūme beatitudinis plenitudinē tanq; premiū p̄mātionis susciperent. Cum autē beatitudo nō sit sine grā: p̄ter q̄ anteq; caderēt grām habuerunt. **I**tem lib. ij. c. ij. Dam. Per verbū dei creati sunt oēs angeli: et a spūscro p̄ sanctificationem p̄fecti sūm. p̄portionē dignitatis et ordinis illuminati onē et grām participātes. **I**te Hiero. sup illud Osee ij. Dilixerūt vinacia vnaq; Per vinacia intelliguntur demones q̄ creati sunt in magna pinguedine spiritus sancti. Sed p̄ supbia arefacti de celo ceciderūt. Pinguedo autē spūscro grā est spūscro. **I**te de lucifero dicitur in figura Ezech. xxvij. Plenus sapiētia et p̄fectus decore in delicijs paradisi dei fuisti. Sed delictis paradisi spūalis sunt grā et virtutes. Si q̄ apostata angelus grām habuit a maiore alio. **I**te rōne: deo cū sit liberalissim⁹ parat⁹ est dare oib⁹ grām dispositis ad recipiendū: sed nulla videt̄ melior dispositio ad grām q̄ innocentia et volūtas recta. Et hec erat in angelis a sui creatiōe. **I**te angeli creati lege nature astricti erāt ad diligendū deū. Qd statutū trāsgrediendo statim poterāt demereri. Ergo illi seruādo eque statim poterāt mereri. Sed mereri nō poterāt sine grā ergo creati fuerūt in gratia. **I**te oia creata primo p̄ducta sunt sūm rōnes seminales: vt d̄ herbis et arboribus d̄ Ben. i. Protulit terra herbā virētē et afferētem semē iuxta gen⁹ suū: lignūq; faciēs fructū et habens vnūq; semē sūm spēm suā. Grā autē est semē opationū meritoriorū: sicut semē effectū naturalis. Ergo sicut sūm beatū Aug. statim corporalib⁹ reb⁹ in sua creatiōe indite sunt rōnes seminales effectū naturalis. Ita etiā nature spūali indita est grā in creatione ad opationes meritorias. **S**ecūda opinio innitit talibus auctoritatibus Aug. sup Ben. ad litterā dicit q̄ angelica natura p̄mo erat informis creata et cellū dicta. Deinde dicit eā formatā et lucē appellatā. Nō autē fuit informis nisi p̄ defectū grē. **I**te Greg. xxxij. moral. tractās illud Ezech. xxvij. Aug. opus decoris tui: et foramina in die qua cōditus es. Et loquēs de lucifero dicit hui⁹ lapidis in die cōditionis sue foramina p̄parata sunt: q̄ videlz capax charitatis fuit condit⁹: quā si repleti voluisset statim angelis tanq; in ornāmētis regis lapidibus positis inherere potuisset. Habuit ergo ille lapis foramina: sed propter superbie vitii charitatis auro nō sunt repleta. Ecce aperte dicit q̄ nō habuit charitatē. Stātes quoq; ibidē dicit charitatē recepisse innumere cadentibus alijs. **R**ōne etiā se tuet: q̄ grā inclināt creaturā rōnālē in deū. Ideo si oīes habuissent gratiam/omnes cōuersi fuissent in deū. Et ita nullus ceidisset. **P**reterit q̄ angel⁹ naturaliter tū semel est vertibilis de se. Ideo semel natura angelica conuersa ad deū/semper manet in conuersiōe. Sicut semel auersa semper manet in auersiōe. Sicut etiā āima separata permanet in statu in quo fuit tēpore separationis. **I**te gratia est mediū inter naturā et gloriā. Ideo primo angeli fuerūt in puris naturalib⁹. De

inde adepti sunt gratiā/ultimo gloriā. **P**reterea sicut se habet culpa ad dānationē/ita gratia ad gloriā. Sed statim vt habuerūt culpā mali fuerūt damnati et obstinati. Ergo stantes statim vt habuerunt gratiā sunt glificati et cōfirmati. Nō autē habuerūt gloriā in instāti creatiōis: ergo nec gratiā. **S**ecūdo notādū: q̄ gratia tripliciter accipit̄. Vnde latius infra dist. xxvj. Vno modo cōmuniter put̄ cōprehendit̄ qdqd naturalib⁹ est supadditū. Naturalib⁹ illis q̄ sunt de generali rei cōstitutiōe/ scz que generaliter in omnibus cōsequuntur talem naturā. Sic ingenio/sum bene legentē bene cantantē habere dicimus gratiam. **S**ecūdo mō accipit̄ strictius pro eo q̄ libero arbitrio superaddit̄ disponens ad rectitudinē. Sic dicimus virtutes naturaliter acq̄sibiles. Sicut innocentia/mitatē/pietate/tēperantiā esse gratias. **T**ertio modo propriissime accipit̄ p̄ illo qd est his virtutib⁹ supadditū cōplēs et eleuās ac acceptū faciēs deo. Et hec dicit grā gratū faciēs. **E**t p̄ hanc distinctionē gratie multe auctoritates solunt/loq̄ntes de gratia sūm vtrāq; opinionē. Quibus p̄missis sit hec cōclusio vnica ad illū articulū. **U**traq; dictarū opinionū probabiliter teneri potest sine pertinacia et temeritate. patet: q̄ ad neutz sunt rationes cogentes/neq; sufficētes auctoritates/neq; cōstat de reuelatiōe aut ecclie determinationē: ergo zc. p̄ia nota. aūs p̄bat: q̄ rōnes adducte cū auctoritatib⁹ hinc inde facile dissoluit̄. **U**n tenētes primā opinionē ad ea que pro secūda inducunt̄ respōdent ad aucto. Aug. de informitate dicunt q̄ informitas illa potest intelligi vel per cōparationē ad formationē glorie/ita q̄ informitas p̄iuet gloriā/nō gratiā. Et sic p̄ces sit informitas tpe formatiōis. Vel pōt accipi informitas vt priuat gratiā: et sic non precessit ordine temporis/sed ordine nature: sicut etiā de formatiōe corporali Aug. tenet. **A**d aucto. beati Grego. potest dici q̄ non negat angelū apostatā nō habuisse charitatē: sed eū dicit non repletū charitate: q̄ charitates quā habuit non seruauit: nec charitatis motionē per actualē cōuersionē in deū cōsensit: fuit ergo ex ea parte vacu⁹ quā ex arbitrij libertate cōtra charitatē inclinationē se a deo auertit. Vel loquit̄ de charitate p̄manente. Qd ex eo patet: q̄ dicit q̄ p̄pter supbie vitium foramina charitate nō fuerūt repleta. **M**odo constat q̄ superbie vitii nō fuit in eo a principio creationis: q̄ non malus/sed innocens creatus est. **V**itium ergo supbie non potuit esse causa non recipiēdi charitates in creatione: sed causa fuit demeritoria q̄ charitas in eo non permansit. Vel posset dici q̄ loquitur beatus Grego. de actu charitatis qui fuit in potestate volūtaris habita charitate habituali. **U**n dicit: Quā charitatē si habere vouisset zc. Volūtas in potestate sua habet actus nō habitus. **A**d rōnē dicunt et vey est q̄ gratia non importat necessitatē libero arbitrio. Inclinat quidē sed non necessitat. **P**ōt ergo habens gratiā sūm gratie inclinationē se cōuētere ad deū. Potest etiā non obstāte gratia se auertere a deo. Qd quia mali fecerūt gratiā perdiderunt et mali facti sunt perdita gratia: qui ante auersionē per grām boni et grati fuerūt. Alioquin qui in baptismo vel penitētie sacramēto gratiā consequi possent peccare nō posset. Impeccabilitatē ergo nō gratia/sed confirmatio prestat. **A**d aliā dicit q̄ gratia est mediū: non sūm tempus, sed sūm naturā: quia ordine nature

Nota. 2
E

Cōclo.

Rīflo
ad rō.
neq;
fOpi. 2.
D

presupponit naturā z precedit gloriā. Vel dicitur me-
dium inter naturā z gloriā: qz sine gratia natura nō
potest peruenire ad gloriā. Sed ex hoc non sequitur
q natura necessario tēpore precedat gratiā. Ad vl-
timū dico q non est oīno simile: qz culpa non pōt sta-
re sine actuali demerito / cū culpa sit demeritū actua-
le: gratia aut pōt stare sine actuali merito. Ideo ma-
gis propria est pportio. Sicut se habet culpa ad dā-
nationē: ita meritū ad gloriā. Et sicut statim cū ma-
li per culpā se auerterūt dānati sunt: ita boni dū per
gratiā se cōuerterūt per actū charitatis in deū cōfir-
mati sunt. Uez q nec culpa nec meritū statim infer-
t penā vel gloriā: sed quādo perseuerāt vsqz ad termi-
nū vic. Tenentes hō secundā opinionē facile sol-
uunt munimēta prime opinionis. Unde omnes au-
ctoritates sonātes de gratia soluunt per distinctionē
gratie / dicentes q loquūtur de gratia primo vel secū-
do modo. Hoc est de gratia gratis data / non de gra-
tia gratū faciēte. Sic in alia auct. beatitudo capitur
pro beatitudine naturali que priuat malū / non q po-
nit gloriā. Sic per sanctificationē intelligit sanctifi-
catio in dispositione: qz creati sunt in innocētia q est
bona dispositio ad sanctificationē si pseuerat. Sic in
aucto. Hiero. Innocētia fuit magna pinguedo spūs-
sancti. Ita delitē paradisi intelligit innocētia z gra-
tie gratis date. Ad rōnem primā dicit q deus li-
beralissimus est z paratus omnibus dispositis dare
gratiā: sed illa dispositio non fit per solā innocētiā
que dicit culpe puationē fm motū lib. ar. in adulto.
Paruulo em pōt alienū meritū suffragari. Uñ fm
Bonauē. Liberalissimus est deus saluo m ordine sa-
pientie z iusticie. Quāuis enim ab instāti creationis
cuiuslibet hominis posset eū ex libertate beatificare:
tamē longo tēpore tardat. Similit qzuis posset cui-
libet paruulo dare gratiā sine baptismo / tamē nō
dat. Lūius ratio est: qz gloriā est bonū laudabile: iō
non datur nisi per meritū laudabile. Et ideo puenit
eā dare precedere aliquo modo merito condigni. Si
militer quādo cōfert gratiā: si pfert adulto cū gratia
facit hominē habentē dignū gloriā: non confert nisi
ad motū libe. arbi. si habet vsū. Si hō non habet
ad motū fidei aliene siue ad meritū christi. Ideo fm
ordinē sapiētie non statim debuit gratiā dare angel:
sed expectare motū libe. ar. qd z fecit. Unde ad se con-
uersis sine mora dedit gratiā. Et q in rōne addit vo-
luntas recta. Si voluntas fuerit recta positīue p bo-
nū motū libe. ar. in deū dispositio est ad gratie rece-
ptionē. Nō aut volūtas recta priuatiue .i. nō curua
p culpā: illa nō sufficit licet requirāt. Ad aliā rōnē
dicūt: q sicut futurus mal⁹ angel⁹ statim potuit de-
mereri: ita eque statim potuit mereri. Nō qdē ex his
q iaz acceperat naturalibz: sed qz dñs ita promptus
erat dare grām sicut ipi accipere. Et sicut nullū habe-
bat obstaculū in merēdo sic nec in demerēdo. Sicut
em facile fuit diabolo auerteri: ita facile fuit bonis an-
gelis conuerteri. Et sicut auersio fuit demeritoria: ita
cōuersio facta est meritoria: z appōita statim gratia q
apponi motui bono cōuersiōis nō differebat. Sed si
habuissent maiore facilitatē vel inclinationē ad ma-
lum z diuinū adiutoriū i oportunitate deesset: argu-
mentū haberet apparētiā. Nūc aut sicut phus dicit
j. ethico. Ratio deprecāt ad optima. Ideo maior est
inclinatio ad bonū qz malū in statu innocētie. Pro-
pter qd in illo statu peior est abusus libe. ar. Ex q

doctrina moralis notabilis sumi posset quanta cau-
tela quātusqz rigor regendi libe. ar. necessari⁹ est ho-
mini in statu nature lapsē: si nulla existeret intrinseca
rebelliō: ceciderūt p̄mus homo z angel⁹ in statu na-
ture integre. Ad vltimū dicerēt: q esto q grā cōpa-
retur semini: nō tamē est par ratio: qz effectus natu-
ralis non est laudabilis. ideo non preexigit dispositi-
onem laudabilē in agēdo. Sed tam gloriā qz gratia
laudabiles sunt. Et habentē eas reddūt laudabiles.
Erigunt itaqz in subiecto dispositionē laudabilem q
nō pōt esse nisi motus libe. ar. qz in voluntarijs neqz
laudamur neqz vitupamur. iij. ethico. Posset etiā
dici q mor⁹ libe. arbi. magis habet rōnem seminis et
gratia virtutis viuificātis / siue incrementū dātor:
fm illud: Ego plantauit: appollo rigauit. Deus autē
incrementū dedit. j. Loz. iij. Plantare seminare est.
Qd sibi ap̄ls attribuit: qz per pdicationē qd op⁹ est
libe. ar. Opus dico imperatū / semen fidei iecit: fm
illud Luc. viij. Semen est hū dei. Sed gratia viuifi-
cat z semen crescere facit qd sol⁹ dñs tribuit. Ita. ij.
Loz. ix. Qui parce semiat / parceret meret. Et Ball.
vj. Que semiauerit homo / hec z metet. Ubiz semē
capit pro actu libe. ar. Hoc aut semē potentialiter cō-
creauit angelis: qz dedit libe. ar. per qd poterāt se cō-
uertere ad deū: z sic recipere gratiā dei: fm illd Die-
re. xv. Si conuerteris conuertam te. Et illud Jaco.
iij. Appropinquate deo / z appropinquabit vobis.
Quantum ad tertiū articulum est dubiū primū.
Utrum angeli mali in primo instanti creationis po-
terāt esse miseri. Quia duplex distinguitur miseria:
Pene z culpe. De prima dicit q de potētia dei abso-
luta poterant esse miseri q̄tum ad afflictionē z incō-
modū: licet talis afflictio non fuisset proprie pena: qz
pena pnotat culpā. Pena em dicitur illatio incōmo-
di seu afflictio p culpā commissa. Tunc autē nō pcessit
culpa. Qz aut poterāt sic esse miseri. patet: qz non vi-
detur cōtradictio / nec ex parte dei nec ex parte rece-
ptui. Potuit em immediate infligi a deo pro illo pri-
mo instāti sicut dari beatitudo. Unde beatus augu.
iij. de libe. ar. Si deus ab initio fecisset hominē i pe-
na / non esset ppter hoc deus vitupandus aut iniust⁹.
Sed de miseria culpe: q̄uis aliqui opinati sunt q
angelus in primo instāti non potuit peccasse: tamen
dico q angelus in primo instāti potuit fuisse in mise-
ria culpe. Quia potētia perfecta ad opandū / z non li-
mitata ad recte operandū / potest operari non recte.
Talis est angelus. Habuit em in illo instanti voliti-
uam pfectā. Et tunc potuit habere perfectā volitionē
z non limitatā tunc ad rectā operationē plus qz in se-
cundo instanti: qz nō fuit cōfirmatus plus in primo
instanti qz in secundo. Potuit habere operationem
non rectam. Exempli causa: potuit se amare amore
amicitie super omnia contra rectā rationem. Nec ex
illo sequitur / q deus esset auctor mali culpe plus in
primo instanti qz in posteriori: quia defectus cause se-
cunde in agendo inq̄tum defectus non est defectus
cause prime in quocūqz instāti: nec min⁹ depēdet cau-
sa secūda a deo post primū instās qz in primo instan-
ti cum conseruari a deo continuo est ab ipso cōtinuo
causari: fm Augu. viij. super Gen. Nec requirit de-
liberatio. Quia ad volitionē eliciēdi sufficit vna in-
tellectio. Et hec responsio videtur esse de intentione
beati Aug. lib. ij. de ciui. dei. ca. xij. vbi vult q illi nō
sentiūt cū manicheis: qui ponūt diabolum fuisse in cul

Arti. 3.
Dubi. 1.
D

pa ab initio: qz manichei ponebāt vnū deū imēdiate esse causam malis: z aliū imēdiate esse causā boni. Er go fm Aug. non sequit: Hoc fuit ab initio creatōis rei. Ergo fuit a deo imēdiate. Unde dicit beatus Aug. Huic sentētie quisqz acquiescit: nō cum illis hereticis sapit idē manicheis. Et si q aliq ita sentiūt q suā quodā propriā tanqz ex aduerso quodā principio diabolus habeat naturā mali. Sententiā quā cōmemorat illoz est qui dicūt diabolū ab initio peccasse.

Dubi. 2 **3** **Secūdo** dubitat: Utrū angeli boni p̄scij fuerūt sue beatitudinis et glorie. De hoc magister in littera recitat duas opiniones. Quidā dicere voluerunt q p̄māsuris reuelata sit eo qz stabilitas loco sp̄ei. Rō ne cui⁹ quodāmo fuerūt beati quasi i sp̄e. **Alia** est opinio cōtraria: q nullis est data p̄sciētia sui stat⁹ futuri: qz habere certitudinē sue permāsiōis magis p̄tinet ad statū p̄mij qz ad statū meriti. In cui⁹ signū deus nullis vel paucissimis quātūcūqz dilectis reuelat se certitudinaliter gloriificādos. Nec em̄ cognitio plus est expēdiēs ad gaudēdū qz ad merendū. Et hec positio est magistri. Plus etiā consonans verbis Aug. xi. de ciuit. dei. ca. xij. vbi dicit: Equalis felicitatis fuerūt angeli om̄es ab initio creati. Et ita fuerunt donec isti qui nunc mali sunt ab illo beatitudinis lumine sua voluntate cecidissent. Et ad Quesitum: Dēs angeli creati sunt equales: s; cadētibz illis p̄su perbiā: ceteri dño p̄ia obediētia coheserūt accipietes certā sciētiā sue stabilitatis: qd illi nunqz habuerūt. **Et hoc videt cōueniēs**: qz nisi sic posset diabol⁹ de p̄cto suo se quodāmo excusare: qz sciētiā de statu suo nō habuit: quā deus alijs angelis dedit. Et qz videt de casuros puniuisse anqz mali essent in eo qz donum sue sciētie subtraxerit qd alijs dedit qui nō p̄cellebāt ipsos nec merito vitē nec dignitate nature. Nec impedit q in principio sue conditionis pleni fuerunt cognitione creaturaz. Et ita videri posset: q magis habere debuissent p̄sciētiā futuri status que magis respicit salutē. Quia cognitio vniuersi spectat ad cognitionē naturālē in qua perfecti erāt. Sed cognitio sui status magis p̄tinet ad p̄fectionē glorie que solū debet tam cōfirmatis. **Et si qrit**: Si nullā habuerunt certitudinē salutis / poterāt rōnabiliter dubitare z timere. Sed timere pena est: quā ante culpā sustinere nō debuerūt. **Item** p̄p̄inquoiores fuerūt ad gloriā qz nos viatores varijs miserijs subiecti: z nos habem⁹ certitudinē sp̄ei. Ergo ipsi salutē maiore illā habere debuerūt: p̄sertim angeli stantes. Respondet sc̄tus Bonauē. q est certitudo ex parte cognitiui et ex parte effectiui. Et vtrqz duplex est. Ex pte cognitiui: vna est infallibilis: vt cū scit aliqz q nō pōt falli. Altera p̄abilis: vt quādo habet verisimiles ratiōes ad hoc siue ad partē vnā: ita q ad oppositū aut nullas habz aut paucas. Secūda fuit in angelis nō prima. Ex parte effectus vna est in expectādo: alia in tenendo. Prima est sp̄ei. Secūda est cōprehēsiōis. Et illa secūda eē nō potuit in angelis an cōfirmationē. Prima fuit semiplene in angelis supposito q nō fuerint creati in grā: qz min⁹ plene qz in viris sanctis: qd illis inest ex gratia z meritis. In angelis erat ex affectiōe nature: z illa certitudo p̄abilis qua rōnabiliter poterāt cōficere ex his bonis q acceperāt: q ad beatitudinē parati erāt / maxime cū in se nullā viderēt dispositionē mali. Nec rōnes ad oppositū habebāt. **Alia** in quā certitudo liberabat a dubitationē z penali ti-

more. Nō tamē fuit illa certitudo maior certitudine sp̄ei q ex grā puenit z meritis. Et licet primiores erāt beatitudini qz ad statū: qz medi⁹ erāt inter statum glie z statū miserie mixtū: sed tñ magis distabāt qz ad meritū: qz nōdū habebāt fm illā opinionē pign⁹ glie: nec primitias sp̄is: sicut habēt sc̄ti in hac vita. De qbz dicit apls Rom. v. Tribulatio patiētiā operatur: patiētia p̄bationē: p̄batio spem: spes autē nō cōfundit: qz charitas diffusa est in cordibz nris p spm̄ sc̄m: q dat⁹ est nobis. Supposito q cōditi eēnt ornatī gratuitis / habuerūt cōfidentia nō solū ex naturalibus / s; etiā ex gratia q puenturi essent ad gloriā. **Teritiū dubiū** est de casuris: Utrū angeli casuri p̄sciebāt suū casum: z si nō p̄sciebāt: an poterāt p̄scire. De p̄mo satis clara est rñsio negatiua: min⁹ em̄ cōueniebat eos p̄scios fuisse casus ante lapsum qz bonos sue beatitudinis ante cōfirmationē. Tum qz hūc casum sine dolore scire nō poruissent: qz aut placuisset peccatū lapsus: z sic volēdo peccassent: z illa nō ante lapsum: sed simul cū lapsu sciuisent. Si noluisent / doluissent de certe nolito euenturo. Et eo ampli⁹ doluissent quo plus noluisent. S; quāto plus noluisent / tāto iustiores fuissent. Siqdē nolle p̄ccm iustorum est. Ex quo sequit hoc absurdū: q qzto qz eoz iustior / tāto miserior: qz quāto plus voluit / tāto miserior fuit. Potuit tñ lucifer se p̄scire dñaturū mal: absqz p̄sciētia sui casus: qz z bonus pōt dñare iuste malis. Sic ioseph se p̄vidit dominaturū fratribz: z venditionē suā nō p̄vidit. **Sed de secūdo** an potuit p̄scire / an deus potuit sibi reuelare. Quis hoc audeat negare de potētia absoluta cum nullā implicat cōtradictionē: Nec sequit necessario dolor v̄ de speratio: qz posset deus reuelās casum vtrūqz p̄uenire z suspendere actionē suā respectu doloris z de sperationis. Sicut angeli nolūt peccare homines: z tamē de peccato hominū nō dolent licet eueniat nolitum. Et diabolus vult peccare quez tēptat: z tamē non gaudet nec delectat euz tēptatus peccari: nisi methaphorice: qzuis accidat qd vult. Quia sicut dolor z pena beatitudinis: ita delectatio z gaudiū repugnat miserie. **Qz** si deus creaturā suā innocentē veller affligere: quā sine iniuria pōt annihilare: qd est qd dicat: cur ita facis. Tum z figulo licet de eodē luto facere vas in bonorē z in cōtumeliā: imo facere z iterū cōfringere: vt arguit apls ad Rom. ix.

Distinctio. v.

A distinctione quinta

i magister post qz determinauit de angeloz creationē z his que eis conueniūt ex eo qz p ductionē in tribus p̄cedētibus distin. cōsequenter in seqntibz distin. vij. agit de eo qz varia habitudine creationē cōsequēte. Et p̄mo de eo qz p̄uersiōe z auersiōe in tribus distin. Deinde de eo qz varia habitudine / cōuersionem z auersionē consequente. **Circa primū** agit de conuersione z auersione in genere. distin. p̄senti. Deinde de effectu scz ruina auersionē consequente in specie distin. vi. et. vij. In hac ergo distin. agit simul de auersione z conuersione a deo vsqz ad deum. **Cuius** sententia his tribus conclusionibus continetur. **Prima conclusio**: post creationē angeloz quidā ad deū per charitatem sunt conuersi: z per hāc illuminati. Alij per superbiam libere sunt auersi: z auersione protinus excecari. **Secūda conclusio** in

Dubi. 3

auerfionet gra non operans / sed cooperas bonis ap-
posita malis: ppter auerfionē puiam e negata. Gra-
tia operas / est q̄ impius iustificat. Cooperans q̄ ad
bñ opandū z pfeuerandū adiuuat. **T**ertia conclu-
fio: bñtudinē quā cōuerfī in fua cōuerfione receperunt
feq̄ntibz obediētē obfequijs: z nō pcedentibz / nec cō-
uerfionē cōcomitantibz meruerūt. In hoc autē vlti-
mo magifter cōmuniter a doc. non tenetur

Questio vnica

Arca illā distinctiōem

querit vtrum angelus meruit suā beatitu-
dinē in instāti creationis aut in moza rēis

Arti. 1. posterioris. **C** In questione erunt articuli tres. Pri-
mus: an angelus beatitudinē meruit. Scds qñ me-
ruit. 2. certius mouebit dubia. **Q**uantū ad p̄mūz
suppono hic quid sit meritū. Qxq̄ ex gra z libe. arb.
De quibz posteri⁹ dist. xxiij. tractabit: z patuit par-
tim dist. xxiij. primi. Est etiā norandū q̄ ad magnitu-
dinē p̄mij nō requirit multitudo meritorz: sed mul-
to maius inrētio actus merēdi. Un̄ dicit Sco. dist.
v. q. ij. q̄ ad magnitudinē p̄mij multo magis cōfert
vñū meritū intensum / q̄. 100000. remissa. Vñc fre-
quenter scriptura nos a tpe z remissis opibz reuocat
z ad feruorē hortat: sicut est illud: Remissas man⁹ z
solura genua erigite. Heb. xij. Et illud Apo. iij. Uti
nā calidus esses aut frigidus: sed qz tepidus es inci-
piā te euomere. Et illud: Ignē veni mittere i terrā:
z qd volo nisi vt ardeat. Ubi nō tam charitas q̄ fer-
uor z ei⁹ inrēfio cōmēdat: ideo pignē q̄ calidissim⁹ ē
designat. **E**x quo sequit⁹ q̄ magnitudo meriti nō
requirit longitudinē tēporis in merendo: sed feruo-
rē inrēfionis in opando. **C**his p̄missis est p̄ma con-
clusio ad illum articulū: Angeli meruerūt suā beati-
tudinē. Hanc pbat sic Sco. vbi s: Omnis natura
cōsequit⁹ pfectionē suā p operationē p̄p̄iā: sed pfe-
ctio z finis cuiuslibet creature rōnalis ē beatitudo:
q̄ solū deo est naturalis: ergo eā creature rōnāles cō-
sequunt⁹ per operationes aliquas. **O**patio autē in finē
ducens / aut est facticia finis: qñ scz finis nō excedit
virtutē opantis: sicut medicatio respectu sanitatis.
Vel est meritoria finis: qñ scz finis excedit virtutem
opantis ppter finē: z tunc expectat⁹ finis ex dono al-
terius. Beatitudo autē vltima excedit naturā ange-
licā z humanā: ideo tñ angelus q̄ bñtudinē suāz
meret⁹. Itē gloriofius est accipere donū ex merito q̄
fine merito. Particularit⁹ vep. est nō vlt: instātia est
de chāsto. De hoc li. iij. dist. xxiij. **C**ū ḡ bñtudo sit

Lōd. 1. fūma gloria / p̄erigit meritū. **S**cda p̄clusio: ange-
lus p̄us meruit / z post bñtudinis p̄miū accepit. p-
bat: qz volūtas nō simul vult mutabiliter z imuta-
biliter siue fixe z nō fixe. Fixe dico z imutabiliter / ita
q̄ tunc nō posset velle oppositū. Sed angelus qñ p̄-
miāz vult imutabiliter: b̄ est in q̄ntū p̄siderat vt iam
eliciēs actū: z p̄ p̄ns vt p̄us naturalit⁹ ip̄o actu opera-
tur ad illā: sed qñ meret⁹ nō sic imutabiliter vult: sed
vt eliciēs actū p̄tingētē videt⁹ elicere. Itē dispositio
debet p̄cedere illud ad qd est z via terminū: nec quis
sit est in via z in termino. Meritū autē dispositio est

Lōd. 2. in via ad bñtudinē tanq̄ ad terminū: ḡ zc. **Q**uan-
tū ad scdm articulūz recitat mag⁹ duas opiniones.
Unā dicentū q̄ angeli p̄ gratiā in cōfirmatione da-
tā beatitudinē meruerūt: simulq̄ in eis p̄miū fuisse
z meritū. Nec meritū p̄cessisse p̄miū tpe: s̄ causa seu

natura. **A**liū cui ip̄e p̄sentit / q̄ beatitudinē quam
receperūt in cōfirmatione p̄ grām tunc appositā nō
meruerūt. Nec grām eis tunc appositā esse ad merē-
dū: sed ad beate viuendū. Nec tunc datū esse q̄ merē-
tur: sed quo feliciter fruerent⁹. Qd̄ vñc in p̄mūz
receperunt per obseqa nobis exhibita post ex dei obe-
dientia z reuerētia meruerūt: z ita p̄miū p̄cessit me-
ritū. Sicut miles bene pugnādo meret⁹ equū ante
merita datū. **A**ddit etiā rōnem sancti Bonauen.
Angeli dñi ministrāt nobis / aliquid merent⁹: cum ex
magna rōnabilitate z liberalitate nobis p̄descēdūt.
Et cū ministeriū nō sit actus cōmp̄henfioz / sed po-
tius viatoris. Aut ergo angeli merent⁹ p̄miū habi-
tū aut habendū. Si habitū / habet⁹ p̄positū. Nō ha-
bendū: ergo cū ministrāt nobis / nō sunt beati. **S**i
dicis q̄ merendū aliud q̄ beatitudinē / tunc meritūz
illud nec ē p̄fectū nec necessariū. **P**̄terea magna
p̄mia nō debent dari sine magnis meritis. Magna
merita non sunt sine magnis obsequijs. Angeli ha-
bēt magna p̄mia z obsequia magna nō p̄cesserunt: ḡ
sequebant⁹. **A**b ista scda opinioē q̄ magistro mag⁹
placet / cōterrecedunt doc. Un̄ p̄tra eā arguit Sco-
tus: sequit⁹ q̄ si hō nō fuisset creāduz / angelus nō ha-
buisset bñtudinē. Nō enī habuisset actū beatificum
circūscripto oi merito. Sed b̄ illatū est incōueniēs:
qz vnus angel⁹ nō depēdet ab alio angelo in meren-
do: ḡ multo min⁹ ab hoīe. **P**̄terea si p̄ hoc q̄ qd
bñ vsurus est dono meret⁹ donū: sicut exemplificatū
est de milite: tunc posset hō mereri p̄mā grām: qz p̄e-
uideat a deo dāte ea bñ vsuris. Et sic grā nō esset grā:
qz esset ex meritis / lz nō positis in effectu / tñ p̄uisset:
ḡ angelus nō meret⁹ bñtudinē. Nec exemplū militis
est ad p̄positū: qz equū simpliciter datū nō meret⁹ se-
quēti pugna: qz siue bñ siue nō bñ pugnauerit / equ⁹
manet sibi. Si vñ equ⁹ dat⁹ nō simplr / sed p̄ modū p̄-
mij / nondū est militis donec legitime cerrauerit: et
sic vt tale nō p̄cedit meritū: nec facit miles equū suū
anteq̄ militauerit. **P**̄terea tñc itat⁹ bñtudinis
nō esset ex se certus: qz licet certo fine z termino mū-
dus durabit / posset tñ vltra durare: z ita angeloz
obsequia plurificari. Et ita obsequiū eoz nō est sim-
pliciter certū: z p̄ p̄sequēs nec p̄miū qd̄ rīdere debet
obsequijs. **I**lla ḡ opinio tanq̄ min⁹ p̄abili di-
missa / norandū est fm̄ eundē doc. q̄ more ponende
sint circa angelos. Et de hoc multiplici⁹ dici posset
Possent enī poni due more. Unā q̄ sunt in termi-
no. Alia q̄ sunt in via. Sic dicit qdam doctor / q̄ sif
fuerunt in grā creati in primo instāti: z in illo nihil
meruerūt. In scdo instāti illi meruerūt z nō illi q̄ po-
suerūt obicē: quē si nō posuissent / p̄miāz fuissent si-
cut aliq̄. **P**ossunt tñ poni tres more: et hoc multi-
pliciter. Uno mō q̄ in p̄ma fuerunt omnes in natu-
ralibus suis: z in scda mali in peccato: boni in meri-
to cōgrui nō cōdigni. In tertia mali in pena: boni i
gloria z p̄mio. Et hec videt⁹ via magistri: q̄ videt⁹ di-
cere q̄ mali demeruerūt sibi apponi grām qñ appo-
nebat⁹ bonis. **A**lio mō possent poni ille more res
ita q̄ in p̄ma oēs fuerūt in naturalibz. In scda boni i
grā: mali in demerito z culpa. In tertia vtriq̄ in ter-
mino. **E**t differt ille modus a prioribz: quia in prio-
ri fm̄ magistrū in scda moza mali peccarūt an-
teq̄ apponeret⁹ gratia bonis: que apposita fuit eis i
tertia moza: in qua habebāt boni siml⁹ duratiōe gra-
tiā z glām. Et ita meritū bonoz in scda moza non

fuit cōdigni: qz defuit grā sed tñ cōgruī. Unde fm magistrū meritū qd sequebat pmiū/fuit meritū cōdigni qd p̄supponit grām. ¶ Uel tertio mō possunt ponitres moze: ita qz oēs in p̄ma moza creati fuisset in gratia z meruerūt. In sc̄da boni steterūt in merito z mali ceciderūt. In tertia fuerūt oēs in termino. ¶ Possunt etiā poni quattuor moze: z hoc dupliciter. Primo modo/qz in p̄ma fuerūt omnes in naturalibz. In sc̄da mali ceciderūt. In tertia boni appositā est gratia z meruerūt. In quarta boni p̄miati z mali sunt dānari. Uel sc̄do/qz in p̄ma moza oēs fuerūt i naturalibz. In sc̄da oēs in grā. In tertia boni meruerūt stantes in grā: z mali deliquerunt. In quarta fuerūt oēs in termino. ¶ Ad inquirendum aut qd horz modoz sit pbabilior/subdit aliquas p̄positiones pbabiles. ¶ Prima: merētes vsqz ad nūc p̄miationis in illo nūc p̄miati sunt. In primo eni nūc nō sunt in via: qz est nūc p̄mij: ideo in illo nō potest demereri nec impedire quin reddat p̄miū. Itēz homo in tota vita sua existens in merito/in instanti mortis nō pōt demereri nec ponere obicē ne p̄mict: est eni termin⁹ vie. Meruit eni vt tūc daret sibi impecabilitas/ne tūc posset ponere obicē. ¶ Et iō de merentibz p̄ totā moza vie nō pōt dici qz in instanti remunerationis illi ponēt obicē z illi nō. Noceni ē ponere/qz instans p̄miationis nō sit termin⁹: sed qz tūc talis sit in via. Et p̄ hoc improbat p̄ma via: ponens tñ duas mozas: z malos i moza termini posuisse obicē. ¶ Sc̄da p̄positio: meritū duratione p̄cessit p̄miū: p̄z ex p̄batione sc̄de p̄clonis p̄mi articuli: et p̄ hoc improbat prima via ponēdi tres mozas: qz dicit in tertia moza appositā fuisse grām p̄ quam boni meruerūt simul z p̄miū. ¶ Tertia p̄positio: tota vie moza angelis p̄fira erat equalis omnibz angelis. Hoc est verisimili⁹: qz sicut tota moza vie homini est p̄fira vsqz ad instās mortis: ita etiā istis z illis p̄figeret aliqualis moza existendi in via. ¶ Et illo sequit quarta p̄positio/qz qñ boni vltimate meruerunt/tunc in codē instanti mali demeruerūt vltimate: qz illud instās imediate sequebat terminus vie. iō vltim⁹ nec mereri nec demereri poterāt. ¶ Quinta p̄positio: Oēs creati sunt yniformes: qz nullus i culpa est p̄ductus: ergo oēs innocētes. Et videt hec p̄positio tollere acceptionē p̄sonaz. De q̄ petr⁹ Actz. x. In veritate cōperi qz nō est p̄sonaz acceptor deus. ¶ Sexta p̄positio: oēs pbabilis: qz qlibet angel⁹ aliqui fuerit in gratia/ siue in instanti creationis siue post: qz deus nō discreuit inter illos z istos añqz ipi p̄actus suos seipos discreuerūt fm Aug. sup Bene. Non eni prius est deus vltor qz aliquis sit peccator. Ideo vsqz instās meriti z demeriti erant omnes yniformes. Et nō videt quare magis illis q̄ istis apponi debuit: appositā aut est stantibz: ergo z his q̄ postea ceciderūt. ¶ Et p̄ hoc patet qz si ponent tres moze tñ/ necessario p̄ma est oim in gratia. Sc̄da illorū in merito: istoz in demerito: z tertia vtrozqz in termino. Si vō diceret qz aliqui fuissent in puris naturalibz/ necesse est tunc ponere q̄ttuor mozas fm vltimū modū supra dictū. ¶ Et p̄ hoc patz responsio ad sc̄dm articulū/ qñ meruerūt boni z demeruerūt mali. Variatur eni responsio fm diuersos modos ponēdi mozas. Si ponuntur tres/meruerūt illi/ z isti peccauerūt in sc̄da moza. Si ponunt quattuor/ boni meruerūt in sc̄da in qua appositā est gratia: z con-

tinuauerūt meritū p̄seuerādo in tertia. In tertia tō mali peccauerūt. Nō eni poterāt peccare in sc̄da in q̄ receperūt grām: qz nō stant simul grā z p̄ctm. Siue in sc̄da moza meruerūt vel nō: qz vtrūqz fieri potuit. Et ita fm oēs modos stat cōclusio sc̄da p̄mi articuli. ¶ Meritum p̄cessit p̄miū. ¶ Ad rōnes ergo p̄ opinionione magistri appositā adducas. ¶ Ad primū cōcedit qz angeli nobis ministrātes merent p̄miū accidentale/ sed nō essentialē. Nec hoc p̄miū habent qñ merent: sed post meritū: nec tñ expectatione p̄miij accidentalis affligunt: qz habēt beatitudinē essentialē quā maxime volūt: quā p̄ cōuersionē suā in deū meruerunt. Sicut nec anie beate affligunt de expectatione sc̄de stole/ z minus angeli: qz minus inclinatur. ¶ Ultra arguit/ tūc meritū illud nō esset necessariū nec p̄fectū/ cōcedit respectu beatitudinis habite: qz respectu illius oim nō est meritū. Unde videt qz obsequia ista sunt quasi quedā opera redundātia ex p̄fectione beatitudinis habite: sicut z acc⁹ fructū deo in b̄ris/ q̄uis sint p̄fectissimi/ nō tñ sūt noue beatitudinis meritorij. ¶ Ad aliā dicit qz magnū est p̄miū angeloz: z magnū fuit eoz meritū volendo finē vltimū morū intrinseco charitatis. p̄pter seipsum qñ mali auersi sunt ab illo supbiendo. Nec magnitudo meriti stat in multiplicitate actus/ vt dicitur ēssed in intentione actus z p̄fectione gratie. Nūc aut angeli in moza meriti intensiorē actū diligēdi deū habuerūt qz forte aliquis habere posset fm cōmunē legem z illud meritum p̄cessit p̄miū. ¶ Quantū ad articulum tertiū est dubiū primū: Vtrū angelus potuit peccare in aliquo instanti primo. Dubiū hoc q̄rit cū p̄ctm p̄ncipaliter cōsistit in voluntate/ vtrūqz aliq̄ volitio possit tota simul p̄duci. Si eni sic/ sicut ordinata ita deordinata pōt simul p̄duci: sequit qz in aliq̄ instanti p̄mo potuit angel⁹ peccasse. De illo dubio latius in. iij. de merito christi. Et. q. vj. sc̄di q̄li. Occā. Respondet igit qz potuit in aliquo instanti p̄mo peccasse: etiā potuit in tēpore peccasse/ z nō in instanti. p̄bat: qz potuit volitionē inordinatā simul p̄ducere etiā partialr p̄tē post p̄tē. Primū p̄bat: qz potuit esse in gratia z post peccasse mortaliter p̄ volitionē inordinatā. Per hoc p̄ctm tota charitas sūt corumpit/ vt omnes cōcedunt. Simul aut sunt peccatū z corruptio charitatis. Corruptio hic large accipit p̄o destitio siue successiua siue instātanea non vt est species motus. Non eni ante p̄ctm corumpitur gratia: qz tūc pena p̄cederet culpā. Nec post: qz tunc staret simul cū culpa. Igit simul sūt corruptio charitatis z culpa: sed charitas simul corumpit: qz culpa simul cōmittit. Itē p̄batum est. q. p̄cedenti qz potuit peccasse in primo instanti sue creatōis. ¶ Secundū patet: qz volitio est instētibilis z potest intēdi. Intensio autē fit per additionē gradus posterioris ad priorē/ vt nunc supponit: ergo potest partialiter produci z intēdi. ¶ Secundū dubiū: An moze ille de quibus dictū est in sc̄do articulo fuerūt instantaneae seu idimissibiles/ an tēporeales. Rñdet post Sec. q. j. dist. iij. qz vltima moza existendi in termino cor responder toti tpi post instanti p̄mū beatitudinis bonoz z dānationis maloz. Et illa moza finē non habet/ sicut nec beatitudo nec dānatio. ¶ De p̄ma moza in qua erunt yniformes q̄uis illa poterat esse instātanea z indiuisibilis: tñ magis videt concordare scripture qz correspōdebat tpi: ita qz aliquo tēpore

Art. 3.
Dub. 1.
S

Dub. 2.
D

sterit i innocētia z britudine naturali: vt vult Alex. pre. ij. q. ci. r. allegas illud Ezech. xviij. Ambulasti pfecto in vjs tuis a die cōditionis tue donec inuēta ē iniquitas in te. S; ambulatio in pfectiōe nō est instāanea: s; ei q aliq̄r tūlū pferauerit in pfectiōe. Nō em̄ ambulat i pfectiōe q solū p instās manet/ cū ambulare successiōe dicat. Itē Orige. No stis serps antiquus pcrari est vitari: nō tñ a pnci pio neq statim sup pect² z vtrē suū ambulabat: sic adāz eua nō statim peccauerūt: Sūt tñ etiā auctori rates qd aliq̄ ad oppositū allegant q bincinde exponunt. De scda morula in q illi meruerūt/ isti peccarūt. Dicit q nō fuit indiuisibilis p̄duo. Primo qz angeli mali peccauerūt pluribz p̄ctis diuerse specie: vt dis. sequēti dicet. Et nō habuerūt simul oēs illos act². q vnū post aliū. Sic q in tota illa mora q habuerūt hmoi act² fuerūt in via. Alioqn act² posterores nō fuissent eis demerita: s; qsi pene existētuz in termino. Scdo: qz angelis bonis p magno merito ascribit q vicerūt plū tēptationū. De q Bpo. xij. Factū est plū magnū in celo: michael z āgeli ei² pugnabāt cū dracone z c. Si em̄ esset p̄ctis vnū instās in q mali demeruerūt i illo nō fuisset illa pugna nec tēptatiōis victoria: qz si tantū fuisset vnū instās simul peccassent mali z boni meruissent. S; in illo instāi nature in q mali peccauerūt/ p̄ctm̄ eorū nō tēptauit bonos. Nō em̄ tēptauit eos nisi posteri² natura q erat cōmissum a malis. Posteri² q vicerunt boni tēptationē q mali peccādo tēptarunt bonos. Fuit em̄ p̄ctm̄ maloz incentiuū tēptatiōis in bonis qz boni ad magnā eoz laudē vicerūt. Cū em̄ angeli boni nō fuerūt p̄cti casus maloz (casus dico i p̄ctm̄ a statu rectitudinis) prius fuit p̄ctm̄ elicituz a malo angelo anq̄ fuisset tēptatio bonis. Et ideo in scda mora fuerūt multe morule: qz multi act² elicitū a malis. Et ita videt p̄abile q in pmo instāti fuerūt vniformes creati in statu nature sine gratia. In scda mora erant vniformes in gfa. In tertia morula viemali multipliciter demeruerūt. et boni multipliciter meruerūt. In q̄ta fuerūt in termino. Et hoc videt rōnabile: qz sic exp̄i erāt de oi statu: z maiorē occasione habuerūt inrēsus eliciēdi actum meritoziū posteat qz exp̄i erāt q b nō poterāt in p̄mo instāti. Vt q oia illa possent saluari p diuersa instātia nature sine successiōe tēporali: ideo nihil hic temere asserendū: s; opinādo dicta intelligant. S; oino p̄abile videt q mora demeriti non fuerit indiuisibilis siue ponat tertia siue q̄ta. Et ex h seq̄t q nec mora meriti: quia erat equale ex p̄positiōe q̄nta. Et tñ de illa questione.

Distinctio VI

A distinctione sexta

post determinationē cōuersiōis z auersionis in genere: agit de effectu psequēte. Et pmo q ad malos. Scdo dis. vij. simul q ad bonos z malos. In hac q̄ distinctionē agit de cōsequēti ruina q̄rū ad ruentiū q̄litarē/ culpā/ lo cū/ plationē z hominū tēptationē. Et p̄t snia maḡi in tribz cōclusiōibz sumari. Prima cōclusio: Lucifer angeloz p̄m² cū aliq̄bz de singulis ordinibz sibi adherētibz p̄supbiā a deo auersus in hūc aerē caliginosus z q̄rum ad aliq̄s in infernūz carceraliter est detrusus. Scda cōclusio: Sicut in angelis bonis z ho-

minibz vsqz in diē iudiciū platiōes existūt: ita in demonibz alius vnus puincie: alius vnus vnus p̄sidentia vsurpare: ad deceptiones hoim nō omittūt. Tertia cōclusio: Demone ad vnū vitū tēptate ab hoie pie iusteqz viuere victo: p̄tās adimitur tēptadi alios in simili vitio.

Questio vnica

Arca hanc distinctio

3

nē mouet hec q̄stio: Vtrū p̄mū p̄ctm̄ p̄mi angeli p̄tines ad spēm supbie fuerit simpliciter irremediabile. In q̄stione erūt tres articuli. Prim² inq̄ret q̄le fuit p̄ctm̄ p̄mi angeli. Scdus an fuerit remediabile. Terti² mouebit dubia. Quantū ad p̄mū p̄ clarioze q̄stiois decisiōe notandū q in cōmuni duplex est act² volūtatis: scz velle z nolle. Est em̄ nolle actus positivus volūtatis q fugit discōueniēs: vel q resistit ab obiecto discōueniēte. Et est vtrā dicā quoddā velle negatiuū: scilz velle aliqd nō esse v̄l nō sic aut sic esse. Velle autē est act² q acceptat aliqd vt bonū vel cōueniēs: z est velle affirmatiuū q aliq̄s cōplacet in obiecto. Velle autē est duplex q̄tū hic sufficit. s. velle amicitie z velle p̄cupiscētie z b respectu vni² obiecti: qz idē actus p̄t simul ē amor p̄cupiscētie z amicitie respectu diuersoz obiectoz finis. s. z medij p̄p̄ finē: vt dictum est. s. dis. j. q. v. Amor seu velle amicitie est q̄ alicui volo bonū. Velle cōcupiscētie est illi² obiecti qd volo aliq̄ amato amore amicitie vel p̄cupiscētie. Et de h latius vbi. s. Est autē ordo illoz actūz: qz regularit omne nolle p̄supponit velle. A nullo em̄ refugio: nisi qz nō p̄t stare tanq̄ cōueniēs ei qd diligo. Duoz velle s̄t est ordo: qz velle p̄cupiscētie p̄supponit velle amicitie tāq̄ volitio medij volitio nis finis. Nō em̄ volo aliqd tanq̄ bonū z pueniens alicui/ nisi illd velim z amē cui bonū volo: Et h p̄ctus nō solū est in actibz volūtatis ordinatis: s; s̄tis est p̄cessus in actibz voluntatis deordinatis: nullū em̄ nolle est act² p̄mus volūtatis deordinatis: s; p̄supponit velle deordinatū. Cū em̄ voluntas non habet nolle nisi in r̄tute alicui² velle si velle est ordinatum acceptādo. s. fm̄ rectā rōnē volibile cū circūstantijs debitis nolle qd habet cōsequēter erit ordinatū: nā si ordinate volo aliqd/ ordinare nolo qd illi discōuenit. S̄t etia si velle amicitie fuerit ordinatū: velle p̄cupiscētie qd sequit illud erit ordinatū. Siqdē ordinate volo ei bonū qd fm̄ rectā rōnē diligo volēdo ipm̄ ēē bonū. Ex qbz seq̄t corollarie q p̄mus act² volūtatis ordinatus est ordinat² amor seu velle amicitie. Scdo: q p̄mus actus inordinatus est inordinatū velle amicitie. Terti²: q si p̄m² amor amicitie ordinat² est/ oēs act² eū p̄sequētes velle z nolle sunt ordinati/ nisi contingeret error in intellectu. Cōsequēter notādū/ q brūs Ansel. in de casu diaboli. c. iij. distinguit inter affectionē cōmodi z affectionē iusticie. Est autē iusticia infusa q̄ dicit gratia. i. charitas. Et est iusticia acq̄sita q̄ dicit moralis. Et est iusticia innata q̄ est ip̄amet libertas volūtatis q naturalr inclinā ad bonū honestū. Affectio cōmodi ē ip̄a volūtas nata inclinari ad cōmoda z bona sibi. Et actus ei². s. velle cōmoda/ fundat in amore amicitie suūp̄si. Affectio iusticie est libertas innata volūtati q̄ est moderatrix affectionis cōmodi: id est moderatrix suūpsius vt est effectiua cōmodi.

Art. I.
Nota. I.

Nota. 2
B

Nā si esset volūtas aliqua nō libera: id est que natu-
raliter appeteret cognitiū p intellectu z nō liberet: si-
cut appetitus sensitivus naturaliter appetit sensatū.
Et ita solū habēs affectionē cōmodi z nō affectionē
iusticie: illa nō posset nolle cōmoda sibi ostēsa p in-
tellectū. Nec etiā nō summe velle talia: qz ille appe-
ritus se haberet ad suā cognitiuā: sicut mō se habet
appetitus visivus ad visum/ in necessario cōsequē-
do ostēsiōne sue cognitiue z inclinationē ad obie-
ctū ostēsum a tali potētia: nō em haberet unde se re-
frenaret. Un sic appetit? visui nō refrenat ad lum-
me appetendū pulcherrimū visibile ostēsum: ita ap-
petitus ille intellectu? nō liber/ summe inclinaretur
actualiter ad sumū cōmodū intelligibile ostēsum: nec
haberet in sua prāte illud nolle vel nō summe velle: p-
pter qd etiā in sic volēdo nō peccaret: nec act? ille tā-
qz non existens in sua prāte sibi imputaret. Ipsa au-
tē volūtas p naturalē suā libertatē pōt refrenare et
moderari affectionē cōmodi: id est seipsam inclina-
tā ad cōmodū qz ad actū eliciendū ne sequat illaz
inclinatiōne: z qz ad substantiā actus z qz ad in-
tentionē: ita qz illā refrenatiōne nō oportet volūta-
tē actū appeteret: nec illa inetrōde sicut inclinat affe-
ctio cōmodi. Et licet volūtas ad sic moderandū af-
fectū cōmodi inuat iusticia morali: et vt meritorie
posset dat sibi facultas a iusticia gratuita. Simpli-
citer tñ potest moderare ex naturali libertate: licet
magis difficulter z nō meritorie. Un pater qz af-
fectio cōmodi z affectio iusticie fm rē est ipa volun-
tas. qz in qz est appetitus intellectiu? p cise nata est
velle cōmoda: z in qz est libera nata est moderari
seipsam ne effrenate velit. Et qz volūtas est libe-
ra: z p b in sua prāte habet suū actū quantū ad substā-
tiā z modū: hoc est qz ad vellez nō velle: z qz ad
sic vel sic velle: z pōt seipsa moderari/ tenet seipsam
sic refrenare z moderare fm regulā iusticie q accipi-
tur a volūtatē supiore. Qd si non facit/ peccat: qz re-
gule cui tenet z pōt se cōformare actus suos elicien-
do se nō cōformat. **Dis pmissis p articulo pmo: ē**
Art. 2. **Sec. 1.** **C** p articulo scdo cōclusio pma: Primus actus inor-
dinatus pmi angeli fuit inordinatus amor amicitie
respectu sui. Probat: qz pms actus inordinat? est
amor amicitie vt ostēsum est: vel q respectu dei vl re-
spectu alterius creature: vel respectu sui. Nō primū
nec secundū: ergo tertiū qd est cōclusio. Cōsequen-
tia nota. Maior pater a sufficienti diuisione. Et mi-
nor pbat q nō respectu dei: qz deus nō pōt inordi-
nate amari amore amicitie. Nā deus est tale amabi-
le qd ex sola rōne sui vt obiecti dat completā q de?
est tale bonū q actus amandi ipsum in se et ppter se
non pōt esse malus seu inordinatus. vñ solus amor
amicitie dei est inrrinsece bonus nec pōt esse malus.
De q in tertio dis. xxiij. q. 1. q etiā pms actus inor-
dinatus nō fuit amor amicitie respectu alteri? crea-
ture: qz aliā creaturā nō plus seipso inordinate dile-
xit. Tū qz inclinatio naturalis mag? inclināt ad se
q ad aliud creatū sic amādū. Tū qz amicitia fūdat
sup vnitatē. viij. Ethicor. Nihil autē cuz eo ita erat
vñ sic dicit ipemet cū seipso. Et amicitia ad alterū
procedit ex amicitia ad seipm ex. ix. Ethicor.
Et ita relinquē tertiū: q pms actus inordinatus
fuit amor amicitie ad seipsum. Ad b satis pcorat
dictuz bri Augustini. xiiij. de ciui. dei. ca. vlti. Duo
amores fecerunt ciuitates duas terrenā. s. amor sui

vsqz ad cōceptū dei. Celestem vero amor dei vsqz ad
cōceptū sui. Prime ergo ciuitatis cuius caput dia-
bolus radix est/ fuit amor sui amicitie q radix ger-
minauit vsqz ad cōceptū dei: in quo fuit psumata
illa malicia. Et sic patet cōclusio/ q inordinatio sim-
pliciter pma/ fuit simpliciter in pmo velle deordina-
to qd est velle amicitie/ nō alteri? nisi sui. **Secun-**
da conclusio: Primus actus inordinatus velle cōcu-
piscētie fuit inordinatū velle britudinis. Probat:
qz pmi cōcupiscere inordinatū nō pcessit ex affectio-
ne iusticie: s; ex affectiōe cōmodi. S; fm bñ Ansel-
mū. c. iij. de casu diaboli maximū cōmodū maxime
appetit volūtas nō sequēs regulā iusticie: maximū
aut cōmodū est britudo pfecta. igit. **Itē pmi pec-**
catū in cōcupiscendo fuit aliqd velle. Nihil em refu-
git volūtas nolēdo: nisi qz oppositū ei? sibi concu-
piscit. But ergo illud cōcupiscit amore honesti: aut
amore vtilis/ aut amore delectabilis: qz non est nisi
ille triplex amor q obiectū aliqd amat. ij. Ethicor.
vbi diuidit pbs bonū honestū/ delectabile z cōse-
rēs. Nō amore honesti: qz tūc nō peccaret. Nec amo-
re vtilis: qz ille nō est pms amor: vtile em respectu
alteri? est vtile. igit nō pmo cōcupiscit: s; illud ad qd
est vtile: ergo pmo peccauit amādo inordi. nate sum-
mū delectabile: delectabile em summū est britudo
vñ talis. ergo. **Itē appetitus sensitiv? appetit**
obiectū pfectissimū potētie apphēsiue cui? actū seqt
et in illo maxime qerāt: vt patet de visu gustu zc. q
volūtas separata ab oi appetitu sensitivo pmiū appe-
tit qd est cōuenientissimū intellectui cuius apphē-
siōne sequit in appetēdo: z p cōsequēs beatitudinē
includentē obiectū actū z delectationē cōsequētē
Pterea illud pmo appetit volūtatē nō regula-
ta p iusticiā: qd si esset soluz appeteret z nihil aliud
sine eo: talis est delectatio: nō em excellētia vl quod
cūqz aliud si ēē triste appeteret: delectatio autē sine
aliq tali appeteret. Videt igit q pms angel? pec-
cādo amore cōcupiscētie pmo cōcupiscit britudinē.
Nā sicut pms actus pfectiōe. s. appetitus visui ef-
fet in appetēdo pulcherrimū visibile sue cognitiue:
in q etiā pfectissime delectaret z qeraret: ita volūta-
ti cōiuncte appetitui sensitivo nō sequēti iusticiā nec
rectā regulā rōnis: videt pmiū apperibile esse aliqd
summe delectabile appetitui sensitivo cui volūtas
maxime pformāt in agēdo. Et iō i hoibz fm diuer-
sitate cōplexionū z dñum appetitū sensitivū.
Si qdē qlibet cognitiua hz appetitū pmiū. In qli-
bet aut volūtas fm pdominiū appetit? sensitivū in-
clināt ad actū ei?: z ideo qdā sequētes inclinationē
pma sine regula iusticie pmo inclinant ad luxuriā:
qdā pmo ad supbiā z qdā aliter. Volūtas ergo se-
parata ad nihil inclinata ppter inclinationē appeti-
tus sensitivi defra a iusticia/ sequit inclinationē ab-
solutā volūtat? vñ volūtas: z illa ē ad maxie pueni-
ens sue potētie cognitiue. b aut est britudo. Nā in q
maxime pfici? cognitiua: in illo maxie pfici? appeti-
tiua cōrūdes illi cognitiue. Maxime aut pfici? i-
tellect? q est cognitiua volūtatē britudine. Fuit q
pmiū pctm concupiscētie pmi angeli inordinata p-
piscētia britudinis. **Potuit autē esse inordinata:**
qz nō fm regulā iusticie dicantē qz z qz q sine p q
media a q quō/ z sic de alijs circūstātijs appetenda.
Aliq istoz modoz pabile ē q exesserit volūtas ei?
vel plus appetēdo in qz est bonū sibi q amādo il-

Sec. 2.
D

lud bonū in se. Plus. s. appetēdo illud esse bonū vt
est obiectū beatificū z bonū suū q̄ appetendo illud
esse bonū in se vt deus sumus. Et in b̄ est sūma per
uersitas volūtat̄ q̄ est vti fruēdis et frui. vtēdis fm̄
bēn̄ Augu. lxxxiij. q. q. xxx. ¶ Alio mō potuit ap
petere statū eā cū tñ de⁹ velit eā habere post mortuā
vie. Vel tertio mō appetendo eā ex naturalib⁹ habe
re nō habēdo eā gratiose; cū tñ deus velit eā haberi
ex gratia z meritis. Debutit ergo libera volūtas mo
derare affectiōes cōmodi q̄tū ad illas circūstantias
q̄s recta rō habuit ostendere q̄b⁹ debuit britudo mi
nus appeti sibi q̄ deo: z debuit appeti p̄ tēpore pro
quo deus voluit: z ex meritis pro q̄bus voluit debe
ri appeti. ergo qz aliq̄ illoz modoz sequēdo affectio
nē cōmodi nō moderādo eā p̄ iusticiā infusā si ha
buit vel acq̄sita vel innatā siue naturalem q̄ est ipsa
mer libertas/peccauit. ¶ Tertia cōclusio: Primus
pctm̄ luciferi qd̄ fuit inordinatus amor amicitie sui
ipsius reducit ad p̄mā speciē supbie. ¶ Ad intellectū
huius p̄clusionis aduertendū qd̄ supbia duplici ac
cipit. Uno mō generaliter fm̄ qd̄ inuenit in oi pctō z
sic est cōtempnus obediētie: si qd̄ ois peccans cōre
nic legislatozē cui⁹ legē trāsgredit̄. Et ita nō loquit̄
mur hic de supbia: qz sic oē pctm̄ est supbia. Alio mō
accipit vt est speciale vitiiū distinctū ab auaritia/in
uidia: z sic de alijs vitijs capitalib⁹. Et a sanctis cō
muniter describit̄: est amor vel appetit⁹ inordinat⁹
p̄rie excellētie. Vbi excellētia nō debet accipi vt di
cit respectū ad alios. S; generaliter vt dicit magni
tudinē ad se vel ad alios. Ut sit sensus: p̄rie excellē
tie: id est p̄rie magnitudinis habere vel habēdo seu
cōcupire. Alioqn̄ spēs eius nō bñ assignarent̄: inter
quas sola q̄rta dicit respectū ad alios. Ponit em̄ be
atus Grego. xxiij. moral. s. vij. q̄rtuor spēs supbie.
Quartuor q̄ppe sunt spēs quib⁹ ois arrogantū ru
mor demonstrat̄. Prima: cū bonū aut a semetipsis
habere estimat̄. Secūda: aut si sibi datum desup̄ p̄
suis se accepisse meritis putat̄: aut cū iactat̄ se habē
re qd̄ nō habet̄: aut despectis ceteris singulariter ap
petit̄ videri qd̄ hñt. Nec Grego. Vterū supbia nō est
vitiiū intellectus: s; volūtaris inordinate appetētis
fm̄ has q̄rtuor spēs. Ex quo sequit̄ excecatio intelle
ctus. ¶ Predicta igit̄ verba Grego. ita possūt intelli
gi. Prima: Appetitus inordinatus qd̄ q̄s vult bonū
suū esse a se nō ab alio. Scda: Qua vult bonū suū
esse ex meritis z nō ex grā. Tertia: Qua vult habere
bonū sibi indebitū. Quarta: Qua vult bonū habē
re singularit̄ quo. s. excellit alios. Tūc pbat̄ cōclu
sio: qz inordinate se diligens vult se esse magnū bo
nū imo maximū q̄tum posset p̄portionari actui qd̄ se
diligat̄: z sic vult bonū suū esse magnū in se: nō ex ad
uētu vel dono alterius z maius oibus alijs q̄ nō ita
diligat̄. Nā diligere se est sibi bonū velle: vel se bonū
velle. Et hec est p̄ma species supbie quā bt̄s Augu
stinus p̄sumptionē vocat. ¶ Quarta p̄clusio: Pri
mum velle cōcupiscentie (qd̄ fuit inordinatus amor
beatitudinis aliquo triū modoz sup̄ positoz) redu
cit ad peccatū luxurie put̄ luxuria dicit generaliter
oē inordinatā cōcupiscentiā delectatiōis siue car
nalis siue spūalis. Probat̄: quia velle cōcupiscentie
fuit fm̄ affectionē cōmodi z nō iustit̄: s; maxime com
modū z delectabile ē ipsa beatitudo: p̄inet ergo ad
luxuriā spūale. Licet em̄ luxuria p̄rie (vt est vitium
capitalē distinctū cōtra alia capitalia) sit in actibus

carnis venereis: Extendit tñ ad oē delectabile mo
uens appetitū inq̄tū delectabile: sicut z auaricia. li
cet p̄rie sit in bonis exteriorib⁹: tñ cōmuniter acci
piendo dicit̄ generaliter qlibet inordinatus appeti
tus boni vtilis: quō etiā inordinatus scientie appeti
tus auaricia dicit̄. ¶ Et ideo illa septenaria vitioz
distinctio (que capitalia dicunt̄) nō videt̄ oīno suffi
ciens. Si stricte z p̄rie accipiant̄ in oib⁹ malis acti
bus. Nam infidelitas z desperatio/idolatria nō cō
phendunt̄ sub illo numero septenario sic accēptō: s;
sūt radices quedā multum cōmunes ex quib⁹ vt fre
quēti⁹ peccata oriunt̄. De q̄ infra dil. xliij. lat⁹ est
tractandū. ¶ Quinta cōclusio: Primos actus inor
dinatos amoris amicitie z cōcupiscentie: sicuti sūt
diuersi actus inordinari volēdi z nolēdi: qd̄ ad diuer
sa vitia capitalia possunt reduci. Patet: qz sequeba
tur inordinatus amor p̄rie excellētie/prātis et do
minij sup̄ alios: z sic de alijs. ¶ Item multiplex nol
le oppositū illis qd̄ inordinate voluerunt: z nolle bri
tudinē minus in esse sibi q̄ deo in se: vel q̄ deū esse.
Vel nolendo expectare beatitudinē: qz ad terminū
vie: vel nolendo eā habere ex meritis/s; ex se: et con
sequēter nolendo illa que eis fuerunt impedimētoz
ne suū velle inordinatū cōsequerent̄: puta nolendo
deo subesse. Nolendo deū potēte esse: z tandē odiē
do deū nolendo ipsum esse: in quo tanq̄ in summo
malo videt̄ cōsumata eoz malicia: sic em̄ null⁹ act⁹
melior est q̄ diligere deum: ita nullus peior q̄ deū
odire. Et hoc etiā videtur esse de intentione sancti
Bonauē. dicētis: qd̄ est loq̄ de pctō ad triplicem sta
tū q̄tū ad inchoationē/cōsumationē z p̄firmatio
nē. Quantū ad inchoationē pctm̄ diaboli initiatū
est in p̄sumptiōe. Cōsummatū in ambitiōe. Cōfir
matū in inuidie z odiū auersione. ¶ Presumptio est
in volūtatē cū quis vult bonum magnū esse fm̄ se:
z nō p̄ aliud seu aduētu alterius. Ambitio est qd̄ vult
voluntas bonū qd̄ habet vel habere cupit excellere
alios z eis dñari. Odiū est qd̄ quis habere nō pōt cu
pita cōtrariatib⁹ inuidet. ¶ Diabol⁹ ergo statim vt
suā vidit pulchritudinē inordinate ad se cōuersus p̄
sumpsit volēs suā p̄fectionē esse a se z p̄ eā dominij
ambiuir: qz qd̄ habere nō potuit put̄ voluit deo in
uidit z affectu odiū p̄trahit. Et in hoc firmatus est:
qz hoc ipm̄ a deo oīno sepauit z p̄fectū obstaculū po
suit: sicut p̄fecta charitas p̄fecte deo iungit. sic ergo
supbia p̄sumptiōis: p̄mū fuit generatiōe. Supbia
ambitiōis: p̄mū fuit cōsummatiōe. Et odiū dei auer
sio fuit in mali cōfirmatiōe. Et p̄ b̄ cōcordari possūt
multe auctoritates sc̄toz. et doctoz q̄ nō vniformit̄
diabolū peccasse asserūt: qz his oib⁹ pctis peccauit.
¶ S; vtrū aliq̄s pōt odire deū volēdo ipm̄ nō esse.
Scotus videt̄ in dubium vertere p̄ eo qd̄ sicut nihil
pōt esse obiectū volitionis nisi sub rōne boni: sic nec
nolitiōis nisi sub rōne mali. In deo aut̄ nulla app̄
hendit̄ rō mali ab angelo. Nec pōt dici qd̄ p̄pter ius
ticiā possit odiri: qz etiā in sua iusticia nō app̄hēdit̄
aliq̄ rō mali: sicut nec in seipō: licet em̄ in effectu ei⁹
appareat aliq̄ rō mali. s. mali penes: nō tñ in ipso. Et
si b̄ sit vez dicit tūc est dicendū qd̄ odiū nō est respec
tu dei in se nec respectu iusticie eius: s; q̄tū ad effe
ctū appropriatū iusticie eius. Et p̄ hoc pōt dici ad il
lud Ps̄. Superbia eoz qd̄ te oderūt ascendit semper
Oderūt nō q̄tū ad ipm̄ in se: s; volēdo iusticiā eius
nō esse vindicāre. Et sub est vez tūc dicendū qd̄ odiū

dei nō est maximū pccm: quia nō respicit deū in se: s; est ptra ipsum in comparatōe ad effectū. Sicut sequit̃ r̃ic q̃ amare deū nō habet actū directe cōtrariū: sed t̃m cōtrariū dilectiōi effectus. **Hec Scotus.** S; de hoc magis videndū est in q̃rto in materia de beatitudine. Ad quē. s; quartū etiā ipsemet Scotus remittit infra disti. xliij. q. ij. fm aliquoꝝ libroz diuisione dicēs: Nō credo q̃ talis actus charitatis habeat oppositū p̃trariū actū: qz deus nō pōt odiri ab aliqua volūrate: vt dixi in q̃rto. **Hec Scotus.** **Quantū ad secundū articulū** considerandū q̃ pccm esse irremissibile vel irremediabile pōt dupliciter intelligi. **U**l de potētia dei absoluta vel ordinata. De potētia absoluta manifestum est q̃ omne pccm est remissibile et remediabile: qz oppositū nō includit cōtradictionem. **P**ōt etiā deus pccm nō vindicare nec impurare ad penā. **P**ōt em̃ de pccōri ad tēpus parcere nō infligēdo penā: et ita eternū. **P**ossit etiā de potētia absoluta tollere obstinationē diaboli et infundere gratiā vt sequēti distinctiōe patet: et p̃sequens remitte re pccm. S; de potētia ordinata dicat̃ pccm irremissibile: qz fm legē dei statutā nō remittet̃: vel ex se vel ex p̃stato. **E**t se omne pccm viatoris est remissibile. **E**t p̃stato om̃e pccm vsq; ad terminū durās ē irremissibile. **S**tatu it̃ deus nullū pccm remitte re nisi in via fm illud Eccl̃. xj. Si ceciderit lignus ad austrū aut adlonē in q̃cūq; loco ceciderit ibi erit. **S**ecūdo notandū q̃ angel⁹ apostata nō t̃m vno/ s; plurib; peccatis peccauit: vt dictū est. **U**n malicia demonis incepit ab imoderato amore amicitie sui: et p̃cessit p̃ multos actus amoris cōcupiscētie ad cōtēptū dei et p̃sumabat in odio dei: qd̃ est pccm maximū: p̃mū aut̃ peccatū nō fuit maximū: sicut em̃ in bonis p̃cedit a magis bono ad minus bonū. s; a dilectiōe finis ad dilectionē mediorum. **A** fructiōe ad vltimū: sic cōuerso in malis a minus malo ad mai⁹ malū fm Augustinū. **A**b amore dei ad cōtēptū sui ē p̃gressus in bonis: et ab amore sui vsq; ad cōtēptū dei in malis. **H**is p̃missis est p̃ma conclusio ad illū articulū fm Scotū. **Q**uādiu angelus mal⁹ fuit in via: pccā sua nō fuerūt irremissibilia. **P**atet: qz quādiu fuit in via habuit libez arbitriū vertibile: qz nō dū fuit obstinatus. **L**oquit̃ de obstinatiōe q̃ opponitur cōfirmationi: hō em̃ existēs in via et si nō i peccato indurāt̃: qz t̃m pōt resiliere nō dicat̃ p̃rie obstinatus alias sequēti pccō nō peccasset: sicut nec mō: et p̃sequēs potuit penitere et recipe veniā. **S**cōda conclusio: **A**ngelo malo p̃durātē in pccis vsq; ad terminū oia pccā facta sūt irremissibilia. **P**atet: qz lex diuina statuit quēlibet puenientē ad terminū cōsuare in grā si habeat: aut relinq̃re seu deserere in culpa si in ea inuēt⁹ fuerit. **U**n glo. sup̃ illd̃. s. allegatū. Si ceciderit lignū zc. **L**ocū quē hic p̃paraueris. s. i via in futuro habebis. **A**llegat̃ t̃m scti plures p̃gruira tes remediabilitatis pccī hoīs q̃ nō fuerunt in pccō angelī: vt q̃ hō peccat alio instigātē: diabolus nullo instigātē: diabol⁹ sua malicia: hō occasionalit̃ malicia aliena: diabolus natura p̃fectior: hō natura firmior zc. **Q**uātū ad tertiū articulū: **D**ubitat̃ p̃m cōtra illud qd̃ dictū est in scōda conclusiōe: q̃ p̃mus angel⁹ peccauit inordinate p̃cupiscēdo beatitudinē nā appetitus beatitudinis ē naturalis: qz est oim fm br̃m Augustinū et Boe. ē est rectus: qz a deo est. **E**t p̃sequēs volūtas cōformans se appetitui naturali

nō pōt esse inordinata. **T**re boni angeli affectione cōmodi voluerūt beatitudinē. **I**lla em̃ affectio cōmodi fuit in bonis sic in malis. s; vt oēs peccauerūt vt nulli. **A**d illa r̃ndet̃: **C**ōcedēdo q̃ appetit⁹ beatitudinis est naturalis. i. volūtas naturalis inclinata est ad appetendū beatitudinē. **E**t ista naturalis inclinatio nō est actus aliq̃s elicitus: s; est ip̃a voluntas nata appetere beatitudinē: cū autē actu appetit̃/elicat̃ actū vt libera. nā in oī actu suo elicito est libera: et q̃n infer̃. ē recta. **D**icit̃: si recta dicit̃ rectitudinē naturalē ṽz est: qz natura bona. **M**oraliter aut̃ nec ē recta nec distorta: qz rectitudo et eius oppositū tantū conuenit p̃mo actui libere elicito: et ex cōsequenti actui impato. **E**t cū dicit̃: **V**olūtas cōformās se appetitui naturali nō pōt esse inordinata. **R**espōdet̃: q̃ illa nō est vera. **N**ā volūtas naturaliter inclināf ad cōformitatē appetit⁹ sensitiui: et t̃m eliciedō actū cōformē appetitui sensitiui nō est semp̃ recta: licz appetitus sensitiuus vt talis nō possit esse nō rectus: qz nō habet regulā cui possit se difformare: vtpote q̃ nō est liber. **V**oluntas aut̃ aliā regulā habet. s. volūtatē superiorē dei cui tenet̃ se cōformare. **E**t fm illam naturalē inclinationē q̃ in p̃tate eius est (quantū ad actū cōformiter vel difformiter eliciedū) moderari. **C**ui regule cū se cōformat in eliciedō vel nō eliciedō in sic vel sic eliciedō recta est: si vō se nō cōformat culpabilis est et distorta: licet cōformiter eliciat inclinationē naturali vel appetit⁹ sensitiui. **E**x emplī causā: famescens naturaliter appetit cibū. **T**amē volūtas se cōformās tēpore ieiunij nō est recta: et hō naturaliter appetit viuere: et tamē volūtas cōtra rōnem rectā se cōformās: vt dū tēpore p̃secutionis dū recta ratio iudicat esse moriendū. p̃fide christi nō est recta. **S**ed ṽz est q̃ voluntas cōformans se legi naturali scripte in cordib; nostris: fm apostolum Roma. j. **H**oc est dictamini legis nature. s. conclusionib; ex p̃ncipijs practicis p̃ se notis euidenter sequētib; est semp̃ recta: qz illa p̃ncipia sunt necessaria nec vnq̃ possunt esse falsa. **A**b illa lege recta ratio nō discordat. **A**d secūdū concedit̃ q̃ angeli boni affectione cōmodi voluerūt beatitudinē: s; nō si ne affectiōe iusti: hoc est voluerūt beatitudinē tāq̃ sūmū suū cōmodū: s; moderate fm regulam iusticie. **N**on em̃ minus fuerūt boni naturaliter ad appetendū beatitudinē inclinari q̃ mali: sed moderate illam per libertatē volūtat̃ per quā volebāt eam: s; nō plus sibi q̃ deo bñ esse in se. **N**ec p̃us aut aliter seu p̃pter alium finē volebāt p̃sequi beatitudinem q̃ p̃ur deus ordinauit. **N**ec finaliter p̃pter se: s; p̃pter deū cui p̃ beatitudinem magis vniebant̃ q̃ oia defuerūt angelis malis: et cōtraria affuit volūtas. s; illi peccarūt nō isti. **S**i dicit̃: **S**icut p̃ncipium in speculabilib; ita finis in agibilib; ē. **P**hysicoꝝ. S; circa p̃ncipia nō contingit errare assentiendo eis. ij. **M**etaphysice. **I**n forib; q̃s delinq̃t. ē nec circa vltimū finē ip̃m appetēdo. **R**ndet̃ q̃ q̃rū ad illud ē sile q̃ sic in speculabilib; ex p̃ncipijs deducunt̃ conclusiōnes speculatiue: ita intellect⁹ practice ex p̃sideratione finis inquirir media ad finē: et p̃ncipia practica sumunt̃ a fine. **C**ōclusiones vero practice ostēdunt media ad finis consecutiones cōgruas. **E**t ideo sicut nō cōtingit errare intellectum in p̃ncipijs speculatiuis: ita nec circa p̃ncipia practica assentiendo: qz s; eoz necessaria. **E**st ē comparatio intellect⁹ practici ad

Arti. 2.
3

Art. 1.

Art. 2.

Art. 3.
Dub. 1.
K

Dub. 2.
2

intellectu speculatiuū/nō intellect⁹ ad volūtātē seu appetitū: ideo nihil ad ppositū. Non em̄ necessitat volūtas ad volēdū z sine z media ordinata ad finē p suā libertatē: sic intellectus necessitat ad assentiendū pncipijs z cōclusionib⁹ ex eis deduct⁹. ¶ Secūdo dubitat⁹: Utrū diabolus potuit appetere eq̄litarē dei. Et videt⁹ q non. Tū qz peccauit ex electiōe: qz nec ex passiōe nec ignorātia. Electio aut̄ nō est impossibiliū. iij. Ethicoz. S; ipossibile ē angelū eē eq̄lē deo. Tū qz angelū esse equalē deo cū includat contradictionē nō est aliqd ens: z ita nō cōphendit sub obiecto voluntatis siue sit bonū siue ens in genere. Tū tertio: qz nihil pōt esse volūtas nisi sit ostēsum p intellectū: sed angelū esse eq̄lē deo includit cōtradictionē: z ideo nō pōt ostēdi nisi p intellectū errantē. S; in angelo nō pcessit error culpā: qz nō pena culpā. Tū q̄rto: qz angelū esse equalē deo includit angelū nō esse angelū: z ita angelū nō esse. S; nullus pōt appetere se nō esse fm̄ Augustinū. iij. de lib. ar. ¶ In oppositū est magis. Dicit em̄: Postqz creatus est eminentiā nature ac p̄fuditatē scie sue ppendēs/ in suū creatorē supbiuit intarū qz etiā deo eq̄rē se voluit: vt in Esa. dicit⁹: In celū ascendā sup astra celū: exaltabo solū meū z ero similis altissimo. Silis q de deo esse voluit nō p imitationē: s; p eq̄litarē potērie. Rñsio: q̄uis sint qui dicāt qz similitudo imitationis possit etiā ordinare cōcupiscē in virtutū perfectiōe: z inordinate in his q nō placēt deo: vt in p̄sidentia vindicādi potēria zē. Eq̄litas vero nullo mō pōt appeti ordinatē: z omni moda eq̄litas nullo mō ē appetibilis. Equalitas tñ in aliq cōditiōe: vt p̄sidentia scia pōt appeti inordinate. Et hanc appetit⁹ diabol⁹: qz appetit⁹ pesse sua auctoritate p̄pria sine meritis/ sine dātoze ita q nulli subesset. Nec est opinio sc̄i Bonauē. z satis p̄cordat Alerā. ¶ S; illis nō obstarib⁹ pbabilior videt⁹ opinio Sco. dis. p̄nti. q. j. fm̄ quā rñdet⁹ ad dubiū: q angelus potuit appetere equalitātē dei/ nō solū p imitationē/ s; p equipantiā: qz volūtas sic pōt qd libet ens amare amore amicitie: ita qd libet ens pōt cōcupiscere amariū. Nā fm̄ quēlibet actū habet ens in cōmuni p obiecto adequatō. Sicut ergo se pōt amare amore amicitie tanqz si nē: pōt etiā sibi cōcupiscere qdcunqz cōcupiscibile. Tū ergo eq̄litas dei est cōcupiscibilis fm̄ se. q̄ potuit sibi illā cōcupiscere. Nec ipedit impossibilitas cōsecutionis: qz volūtas est ipossibiliū. iij. Ethicoz. ¶ Trē qd qd potuit cōcupiscere aliū/ potuit cōcupiscere sibi: s; potuit cōcupiscere diuinas p̄fectiōes/ omnipotentia vniuersalē p̄sidentia sūmā sapientiā deo: ergo sibi. ¶ Trē angel⁹ peccans potuit deū odire z ita velle nō eē: sic de dānatis dicit⁹ in Ps. Supbia eoꝝ qui re oderūt ascendit semp. Potuit etiā cū h velle illum gradū eminētie dei eē in aliq. ¶ Dicit⁹ ergo q angelus potuit volitiōe cōplacētie appetere eq̄litarē dei: eo mō q infirmus desperās de sanitate vult sanitatē cōplacētie: s; nō volitiōe impatiua de medijs sanitate inducētib⁹. Nō em̄ qrit media: qz non existimat sanitatē sibi posse acquiri: z illa volitio cōplacētie est ipossibiliū: z sufficit ad demeritū z meritū: qz licz sit ipossibile qd appetit⁹: pōt tñ volūtas illa cōsentire pleno p̄sentis: z ita licet volitiōe effici nō potuit appetere equalitātē dei. Simpliciter tamē volitiōe complacētie potuit sibi cōcupiscere tñ bonum: et rāto desiderio quanto cōcupisceret si esset sibi possibile.

¶ Trē fm̄ Augustinū: volūtas pōt frui vt dicit⁹: z ita pōt frui se: z cū nō sit fruendū nisi summo bono fruendo sepōt sibi pcurrere tantū bonū q̄rū pōt cōcupiscere iūmo bono: et hoc est eq̄litas diuina. ¶ Per hoc ad rōnes. Ad p̄mā q̄ arguit⁹: peccat ex electiōe. Distingvendū de electiōe fm̄ Sco. qz aliqñ accipit p actu volūtatis cōsequēte plenā apphensionem intellectus. Quomō dicit⁹ peccare ex electiōe qñ nō est ignorātia nec passio p̄urbās in intellectu. Alio mō accipit p actu volūtatis p̄sequēte syllogismū practiū seu cōclusionē syllogismi practici qui nō est nisi volitio efficax obiecti inquirēs mediū per qd possit attingi obiectū. Primo mō electio est impossibiliū: quia volūtas est impossibiliū: nō tñ volūtas errās s; etiam p̄supposita plena apphensione intellectus. Secūdo mō electio nō est impossibiliū: qz null⁹ de impossibilibus syllogizat practice quērēs ex fine media quibus cōsequat⁹ finem. ¶ Vel planius dicit⁹ q electio vno mō dicit plenā acceptationē vel volitionē. Alio modo volitionē efficacē sequēte syllogismū practiū media ostendentē ad finis cōsecutionem. Primo mō pōt esse cuiuscūqz cuius pōt haberi cognitio. Secūdo mō nō est nisi eliciuus ad cuius esse operat⁹ volūtas quantum pōt: quia nihil vult efficaciter nisi ad qd disponit media per que pōt consequi volitū: z illo mō nō est impossibiliū: nullus em̄ de impossibilibus consiliat⁹ quib⁹ medijs acquirat⁹: z sic debet verbū Philosophi intelligi. Electio nō est impossibiliū: volūtas aut̄ est impossibiliū: p̄ra imortalitatis. Et sequit⁹: Voluntas quidē finis est magis. Electio aut̄ eoꝝ que sunt ad finē. hoc etiā mō angeli nō peccauerūt ex electiōe: hoc est ex volitione efficacē: per quā vellent niri ad cōsequendū ppositū. Potuerūt tamē peccare ex electiōe: hoc est nō ex surreptione/ s; ex p̄fecta volitiōe illi⁹ equalitatis. ¶ Ad secūdū dicit⁹ q obiectū volūtatis est ens ad scōm qdcūqz siue apphensum in se absolute siue in ordine ad aliud. Pōt em̄ intellectus rē cōparare ad rem tā vere qz false sine tñ errore: quia pōt formare p̄positiones ex quibuscūqz terminis categorematicis vniū predicando de alio siue p̄dicario sit vera siue falsa: possibilib⁹ vlt impossibilib⁹. Et sic cōponēdo z diuidēdo nō errat dū nō assentit credēdo esse qd nō est. Nō em̄ apphēdendo falsū: (hoc est formādo p̄positionē falsam) errat: s; credendo seu asserendo: error nō respicit noticiā apprehensiuā s; adhesionem: z voluntas qd libet tale apphensum ab intellectu siue in se siue alii cui pōt esse velle: nō curādo an illud qd vult alteri possit cōuenire illi vel non: sic in p̄sio pōt velle se ipsum z pōt velle perfectionē diuinā sibi: licet sit impossibile. Nec requirat voluntas ostensionē dictariuam intellectus: s; assensum intellectus ei⁹ p̄positionis quā formauit. Sed ad ostensionē obiecti cōpleam vel incomp̄etā absqz noticiā adhesionem in intellectu pōt se actuare volendo illud qd p intellectum apphēdit: imo pōt se velle qd intellectus credit fieri nō posse. ¶ Per h ad formā argumenti: cū arguit⁹ angelū esse eq̄lē cū includat cōtradictionē nō est aliqd ens. Illa p̄positio equalitatis duob⁹. Illis. s. angelū esse eq̄lē deo includit cōtradictionē. Et illam: includēs cōtradictionē nō est ens. Prima pōt h̄e multiplice sensum: qz subiectū pōt accipi psonaliter vlt materialiter. Si psonaliter valeat illa: Angelus q est eq̄lis deo includit cōtradictionē: z sic ē falsa. Tū qz as-

ad p̄mū

ad scōm

o

firmatua cuius subiectu p nullo supponit ppter alie natione huius termini angelus. Tu qz res vt talis non includit contradictione: s; ppositioes ptradictorie includit ptradictione aut veri sunt ptradictio ppter qd falsa est etia si subiectu supponeret: vt si valeret illa: angelus q significat esse eglis deo includit ptradictione. Si subiectu accipit materialit: sic forte accipitur de rigore verbor: valet illam: hec ppositio angelus est eglis deo includit ptradictione: z illa est vera loquedo de inclusioe illatiua qancedens includit consequens. i. ad ea sequit ptradictoria. S; tuc scda ppositio est falsa. s. includens ptradictione no est ens: qz illa ppositio q includit ptradictione est ens ronis vl reale. Uex. voluntas volens angelu egle esse deo non vult illa ppositione: s; vult angelu z pfectione diuinam q sunt res. Et illas vult certo mo se habere quo est impossibile se habere. ¶ Vel posset breuius rñde ri negado q impossibile no comprehendit sub ente put est obiectu voluntatis: qz no tm ens qd est vel pot ee: s; etia qd est imaginabile est obiectu intellectus z voluntatis: mo impossibile est imaginabile. Alioquin quo intellectu sciret impossibile esse falsu: aut impossibile esse impossibile: si no apphenderet siue intelligeret impossibile. Noticia em adhefua psupponit apphensiu: qd qd aut pot intellectu apphendere vl imaginari pot voluntas velle voluntate simplicis coplacetic: non semp efficaci volitione. ¶ Per b ad tertiu patet ee falsum qd assumit q angelu esse egle: qz includit ptradictione no pot ondi nisi p intellectu errante. Pot em ondi: qz apphendi: s; no nisi errado credi. ¶ Ad qz tu d: negado q nullus pot appetere se no esse: z mari me ancederet: qz qliber mortalr peccas vult no sbe se deo in eo q peccat: z ex psequeri vult se non ee nisi subit deo. No tm oportet q ois volens ancedes velit consequens: qz no ois scies seu credes ancedes: scit aut credit psequens: imo pot simul assentire ancedenti z dissentire psequeri. Hoc est: pot assentire alicui ppositioni tanqz vere: z dissentire alteri q tm pot ex pma in bona psequeria inferri: du. s. nescit illa ee pns ad pma: s; assentire ancedenti z dissentire psequeri sciro esse tali/est impossibile: sic voluntas pot velle ancedens z nolle psequens: etia voluntate efficaci du no apphenderit vt psequens: s; efficacit velle ancedens z efficaciter nolle psequens scit esse tale est impossibile: licet forte possit voluntate no efficaci q pot velle impossibile credi tm esse tale. Nec solu ancedenter pot voluntas velle se no esse: s; etia pot simpliciter velle et efficacit velle: vt patz de interimentibz seipos no credentes esse vi ta post hac vita. Si qd mlti fidelis z getilis seipos interemerunt volentes no esse. ¶ Ultimo dubitat de pto inferior angeloz seu minor qle fuerit. Dimissis varijs rndet fm Alex. pre. ij. q. crj. que imitatur scus Bonauent. q ptem minor angeloz fuit cofor me pto diaboli/ no qtm ad intensioe siue magnitudinē: peccatur em z ipi pto supbie. Et loquendo pformiter pdictis ex inordinato amore sui inordinare appetierunt pma excellentiam. s. maiora bona. Maiore libertate p qua no sbeissent in oibz deo. Beatitude qz z ipsi pcupierunt inordinate: qz vt Anselmus dicit: Appetierunt beatitudinem no sraado iusticia z cōsecuti sunt pta inuidie zc. vt de pmo angelo dictu est. Sumpterunt occasione ex pto pmi angeli: cuius superbie pferunt. Magisqz voluerunt sub ymbra illius qescere q pmittere frena concupiscen

tie laxari/ ita q no ministrarent: s; qda potrent sub illo voluntaria libertate. Qd videbant se no posse habere sub vniuersali dominio dei q pcipit qd bonuz est: z oimode restringit voluntate inferior. Cogno scebat em se esse conditos ad beatitudinem papiendap merita z ministeria. Volebat aut sine meritis z ministerio esse beati z sine limite obediencie sibi pfixo p pma voluntatem implere q oia pinent ad supbia. Maius aut fuit ptem pmi angeli. Tu qz maior fuit i eo libido appetitus. Tu qz non habuit ante se exēplar aliq malicie: ad nullu em peccatis malicia peccauit/ s; inuentor peccati sui/ vt dicit Isido. Tu qz generaliter oibz alijs pesse z nolle subesse concupiuit: se cus fuit in minoribz angelis in qbus fuit minor libido in appetendo q etia peccadi occasione acceperunt a diabolo. Videntes em comoda appetere z inordinare superbire/ imitatiois occasione ex suo pto acceperunt: neq etia oibz pesse appetierunt: s; luciferi superbie consenserunt: z magis sub eo/ vt dictu est q s dei pte esse. Et tm de illa qstione.

Distinctio VII

A distinctione septi

i ma magister agit de effectu consequente auersione z persione angeloz ta q

ad bonos q malos. Agit em de pfirmatione bonoz z obstinatione maloz per q illi bene velle/ isti male non possunt: de vtriusq arbitrij libertate: de malo ru viuaci sensu z acumine. De magicis artibz que p eoz ministeria sunt z eoz restricta potestate qua no pmittunt facere rata mala quata p nature subtilitatem vellent z possent. Un in his conclusionibz sententia magistri pot summarie comprehendere. ¶ Prima conclusio: Angeli stantes cofirmati sunt in gratia. cadentes obstinati in malicia. In vtriusq libertate arbitrij semp salua. ¶ Secunda conclusio: Licer angeli mali sint obdurati: viuaci tamen sensu non penitus sunt priuati. ¶ Tertia conclusio: Demones reruz p magicas artes suo fallaci ministerio apparentium non sunt creatores: neq oim q p nature subtilitate possent deo phibente z angelis sunt actores.

Questio vnica

Trca illam distinctio

c nem mouet hec qstio: Utru obstinatio diaboli i malo stare possit cu libero ei arbitrio. In qstione erunt articuli tres. Primus de obstinatione. Scds de arbitrij libertate. Tertius monet dubia. ¶ Circa pmi doctores varie assignat obstatiois effectum z causam. Quidaz dicunt q diabolus sic sit obstinatus i malo q no possit in aliquo actu bonu sempqz sit i actu malo. Lm assignat: qz cu sit sps separatus est nature q cuiusqz adheret immobilis adheret: z io si psideat an adhesionem/ voluntas angeli pot libere adherere huic vel ei opposito in his q no naturalit vult: s; postqz adhefit/ immobilis adheret: z resilire no pot. In b ponetes dnam inf libez arbitrij angeli z hois: qz libez arbitriu angeli flexibile est an electione no post: hois vo an et post. ¶ Alij tenent oppositu: videlicet q angelus malus pot i mltos actus bonos s; no meritorios. Huius opt. e doc. sbril/ dis. pmi Un pot tria. Primo: q angelus malus pot se suspedere ab oi actu voluntatis: ita q voluntas sua ex sua libtate pot se facere sine actu. Secdo q pr elicere actu bonu

Ad triu

Ad. iiii

Dub. 3.

P

Arti. 1.
Nota. 1

nō solū bonitate naturali: sed etiā bonū bonitate ex
gñe z bonitate morali. Tercio mō pōt elicere bonū
B acū bonitate meritoria siue gratuita. Ad quorū
clariorē intellectu pōit vtile distinctionē qdrupli-
cis bonitatis quā placuit h inserere. Et idē tangit in
quorū. q. xviij. Valent ad hoc dicta Occā. q. r. secun-
di suāz: q rāgunē infra in. iij. distin. xxiij. q. i. Valer
etiā p illa qstione. q. xix. scđi Occā/ cū qrit: an angel⁹
malus semp sit in actu malo. Est enī bonitas natu-
ralis: z est triplex moralis. Prima est bonitas ex ge-
nere: altera est bonitas ex circūstantia siue virtuosa:
tertia bonitas meritoria siue gratuita / vel bonitas
z acceptione diuina. Bonitas naturalis ē q cō-
uenit rei inqñrū est ens positū fm gradū sue enti-
tatis: fm quā res est melior/ q est essentialr pfectior.
Nec est in oibz rebz fm magis z min⁹. Reliquę tres
bonitates pzie z pmo pueniūt actui volūtatis elici-
to: z p illū actibz imperatis. Bonitas ex genere est
bonitas q puenit volitioni ex hoc q trāsit sup obie-
ctū pueniēs tali actui fm dictamen recte rōnis. Sic
ois sumptio cibi potētis naturaliter nutrire est bo-
na ex genere. Nā volitionis comedēdi obiectum fm
rectā rōnem est cibi potens nutrire. Sic velle come-
dere venenū vel archillā est act⁹ mal⁹ ex genere. Et
dicit⁹ ideo bon⁹ ex gñe: qz sicut gen⁹ speculat⁹ z cō-
trahit p differētiās ad spēm: z est pmoz in diuisione
spēi: ita obiectū est pmoz qd requirit ad actū volun-
tatis: sine q act⁹ volūtatis esse nō potest. Et ex eo con-
trahit pma rō bonitatis q est cōuenientia actus ad
obiectū. Et hec est quasi materialis z formalis siue
pfectibilis p rōnes circūstantiāz. Bonitas ex circū-
stantia siue virtuosa/ est q cōuenit actui ex hoc q eli-
cit⁹ a voluntate fm oēs circūstantiās: qz recta ratio di-
ctat sibi debere cōperere in eliciēdo. Bonū enī est ex
causa integra fm Dion. c. iij. de diu. noibz. Et est
bonū qñ ex specie moris: qz iā act⁹ habet oēs differē-
tias cōtrahētes bonū ex genere. Quarta bonitas
gratuita siue meritoria/ est q cōuenit actui ex b qz
elicit⁹ virtuose z cōfōrmiter pncipio merēdi: quod ē
gratia siue charitas. Hoc est/ act⁹ bon⁹ meritorie ē
act⁹ virtuosus elicit⁹ a volūtate fm inclinationem
charitatis sibi inexistēti. Exēplū pmi: Sic omnis
act⁹ positū⁹ est bonū naturale: imo id qd est positū
nū in pctō est bonū bonitate nature. Exēplū secūdi:
Dare elemosynā rem vtilē ei cui dat. Exēplū tertij:
Dare elemosynā de ppijs indigēti/ in loco q sibi po-
test cōperere z ppter deū. Exēplū quarti: Istud opus
facere nō tñ ex inclinatione naturali sicut potuit fie-
ri in statu inoētie: vel forte b fieri posset a peccatore
nondū pueniente ex pietate naturali moto ad priori-
mū/ sed ex charitate: ex q faciēs esset amic⁹ dei respi-
ciētis opa eius ad pmiandū. Nec qdruplex boni-
tas ita ordinata est q semp pōt psupponit sequenti
z non ecōuerso: hoc est/ prima sequenti tribz. Se-
cunda similr sequētibz duabz: z tertia quarte z non
ecōuerso. Non enī pōt actus esse bonus scđo/ tertio/
aut quarto modo/ nisi sit bonus primo mō. Nec po-
test esse bon⁹ tertio aut quarto mō/ nisi sit bonus p-
mis duobz. Nec esse potest bon⁹ qrtō mō/ nisi sit bo-
nus alijs tribz modis: nō aut ecōuerso. Huic qua-
druplici bonitati opponit⁹ triplex malitia: positua
vel priuatiua quo ad tres sequētes bonitates: sed p-
uariua tñ pme bonitati: qz nihil est malū naturali-
ter. Sed dūtaxat nō ens nō est bonū naturalr. Se-

cūde opponit⁹ malitia ex gñe: qz scz trāsit super obie-
ctū disconueniēs: vt velle comedere venenū vl archil-
lā: odire deū. Tercie opponit⁹ malitia ex circūstantia:
qz bz circūstantiā actū inordinantē: puta p dictamē
rōnis recte licet trāseat sup obiectū cōueniēs fm di-
ctamē rōnis recte: aut careat aliq circūstantia debi-
ta inesse actui vt sit bon⁹ virtuose: vt velle comede-
re cibū nature pueniētē cōtra pceptū ecclesie: in tē-
pore scz p bibiro: vt carnes i sexta feria. Quarta ma-
litas est in demerito/ dū act⁹ nō elicit⁹ fm inclinatio-
nē charitatis: vel qz nō inest: vel si inest/ nō tñ fm ei⁹
inclinatioē elicit⁹. Quelibz triū vltimaz malitia
rū pōt accipi positue scz contrarie vel priuatiue respe-
ctu bonitatis sibi opposire. Et vt priuatiue accipit⁹/
tñ priuat ipam bonitatē: hoc est reddit actū nō bo-
nū tali bonitate. Ut accipit⁹ contrarie/ ponit aliquid
vltra carentiā illaz repugnās tali bonitati. Sed
nota q malitia ex genere accepta priuatiue z cōtrarie
puertunt. i. non separant⁹: qz nō pōt esse malitia pri-
uatiua ex genere/ quin ponat malitiā contrariā: qz
act⁹ nō pōt esse quin trāseat sup obiectū. Obiectū
aut necessario est conueniēs vel disconueniēs actui.
Et ita act⁹ bon⁹ ex genere necessario transit sup ob-
iectū conueniēs. Malus ex genere/ sup obiectū dis-
conueniēs. Malitia opposita tertie bonitati cōtraria
z priuatiua nō puertunt. Pōt enī aliq actus carere
aliq circūstantia requisita ad pfectionē act⁹ virtuosū
z tñ non elici cū circūstantia repugnante q redderet
illū actū vitiosum: puta si det elemosynā paupi non
ex circūstantia finis qz nō pderat: nec fm alias cir-
cūstantias requisitas ad actū virtuosum. Iste quidez
act⁹ nō est bon⁹ vel virtuosus moralr: qz nō est cir-
cūstantionat⁹: eo q nō est ordinatus in debitiū finē.
Nec tñ malus p rarie/ sicut esset si daret ppter fines
malū: vt puta ppter vanā gliaz: z ita nō est vitiosus.
Sic etiā malitia tertio mō p rarie z priuatiue nō cō-
uertunt⁹: qz actus pōt esse malus hac malitia priuati-
ue/ ita q non eliciat⁹ ex gñe: z tñ nō erit demeritori⁹.
Ut si act⁹ virtuosus z bon⁹ tertia bonitate eliciatur
nō ex gñe: iste non est meritori⁹: z tñ non erit demeri-
torius. Et ita in tertio z qrtō mēbz pōt poni act⁹
indifferēs: q licet sit mal⁹ priuatiue. i. nō bon⁹: non tñ
est mal⁹ p rarie. i. vitiosus. Licet illa distinctio non
in oibz pcoradat mō loqñdi doctoris nostri: qui dicit
oēs circūstantiās esse obiecta: qz tñ valet ad intelligē-
dū multa dicta doctorz placuit eā hic ponere. Et fm
illā distinctionē rñdet ille doc. vt pmissum ē. Sz
contra illā rñsionē z opinionē vtrasqz ponit Occāz
q. xix. scđi aliqz conelones: quaz pbatōnes impu-
gnāt opinionē iam tacte. Prima conclusio: An-
gelus dānatus necessario est in aliq actu volūtatis.
Necessario dico nō de potentia dei/ qñ de⁹ possit eas
puare omni actu: sed necessario de potentia creatu-
re: ita q nulla creatura potest eā puare oi actu. pbat⁹
conclusio: quia impossibile est diabolū seu dāmnatū
esse sine pena z tristitia. Stante illa sentētia salua-
toris: Ibunt hi in suppliciu eternū. Matth. xxv. Et
iterz: Ignis eoz non exstinguet⁹: z vermis eozum nō
moriētur. Marc. ix. Tristitia autem non potest esse
sine actu nolendi. Dicente Augusti. xiiij. de ciuitate
dei. c. xv. Animi dolor q tristitia nominat⁹/ dissensio ē
ab his rebz q nobis nolētibz acciderūt. z pmissit: Do-
lor carnis tñ modo/ offensio est aie ex carne: z quedā
ab eius passione dissensio. Sicut igit per potētiam

creature nō potest eē dñat⁹ sine pena z tristitia: ita nō pōt esse sine actu nolendi penā z illo vnde tristat.

Cōcl. 2. **S**cōda pōtō: Aliq⁹ actus est in angelo dñato/qui nō est in eius prāte. pbat⁹: qz licet voluntas nō pōt se facere sine omni actu: potest tñ se suspendere ab oī actu q̄ est in prāte sua/ z elicere aliū: z p̄ pñs si actus nolendi penā esset in eius prāte/ posset suspendere se ab illo actu/ z facere se sub actu diligendi seipm sine

Cōcl. 3. oī alio: z ita posset se facere sine pena. **T**ertia conclusio: Deus totalr z imediare causat aliqū actū in voluntate angeli mali. pbat⁹: qz aliq⁹ actus est in voluntate angeli mali a quo se suspendere nō potest ex cōclōne p̄ma. Sed ab oī actu suo pōt se suspendere ex p̄batione scōe conclōnis. Nā oīs act⁹ suus est in sua prāte/ cū sit essentialiter libera: z patet p̄ illō Aug. li. j. retrac. c. xxi. Nihil ita est in prāte voluntatis sicut ip̄a voluntas. i. voluntatis act⁹: velle et nolle. Ergo aliq⁹ act⁹ est in angeli voluntate/ q̄ nō est su⁹ effectiue: nec potest esse ab alio q̄ a solo deo: q̄. **I**te si non causaret a solo deo/ aut causaret a voluntate/ vel ab habitu. Non a voluntate: qz tunc posset eā nō elicere. Non ab habitu: qz habitus nō necessitat voluntatē nec in via nec in patria. Est enī in prāte voluntatis vti habitu vel nō. **I**te declarabit in quarto/ q̄ visio bñfica z fructio est a solo deo in beatis: et ita nō in prāte voluntatis: vt s̄ tactū fuit in p̄mo dis. j. Et ita videt⁹ q̄ actus ille in quo essentialius cōsistit miseria sit etiā a solo deo: q̄ est iustissim⁹ retributor meritor⁹ z demeritor⁹. **I**stis p̄missis assignat⁹ ratio cōfirmationis bonor⁹ z obstinationis malor⁹.

Cōcl. 1. **P**ro q̄ est illa p̄ma p̄clusio: **A**liq⁹ act⁹ repugnās formalr oī actui p̄ci est in brō a solo deo in fieri z cōservari. **I**lla cōclusio pbat⁹: qz actus bñfic⁹ clara scz dei visio z p̄fecta dilectio est in brō a solo deo: vt nūc supponit⁹. Et iste formalr repugnat omni p̄ci. Nō enī itant s̄l⁹ offensio dei z dilectio dei p̄fecta sup oīs.

Cōcl. 2. **S**cōda conclusio: Nulla potentia creata pōt impedire actū beatificū. patet: qz qd a solo deo pducit⁹ et cōservat⁹: a creatura destrui nō potest. Voluntati

Cōcl. 3. enī ei⁹ q̄s resistit. **T**ertia cōclusio: Stāte actū beatifico in voluntate nō pōt ip̄a voluntas elicere actū p̄ci. patet: qz cōtraria nō pnt simul stare. Sed omne p̄ciū repugnat actui bñfico. Et qz voluntas brī nō pōt in actu p̄ci stāte actu beatifico. Ille vō non est in sua prāte: sed sol⁹ dei q̄ illum p̄petuo cōservat in beatis: patet rō cōfirmationis qua peccare non pnt. Et licet actus beatificus nō sit in prāte beati: nō tamen ideo cogit⁹ qz illo actu formaliter vult z diligit deū nō minus q̄ si esset ab eius p̄pria voluntate causatus.

Cōcl. 4. **Q**uarta p̄clusio: Angelus beatus ē impeccabilis/ sola voluntate diuina nō sua p̄pria natura. pbat⁹: qz deus causat in voluntate ei⁹ actū beatificū tanq̄ totalis causa z eū p̄servat. Item nō coagit ad causandū malū in eis: z hoc sola voluntate sua: et p̄ hoc angelus non pōt peccare. tenet p̄ma: qz subiecto existente sub vno p̄trarioz nō pōt recipere aliud: q̄ existens sub actu bñfico non pōt accipere actū peccati. Et ita nec pducere: qz est formaliter contrari⁹ actui beatifico. Est autē semp sub actu beatifico: qz agēs z cōservās fortius est in causando z cōservando q̄ agens effectū contrariū in pducendo. Deo g agente z cōservate illū actū non pōt creata voluntas etia: de potentia sua absoluta pducere actū contrarium. Posset autē de⁹ actū beatificū destruere in angelo et

relinquere angelū suis naturalib⁹: z tūc p̄rbi. liberatē posset peccare sicut ante p̄firmationem poruit: sic ḡ patet q̄ cōfirmatio bonor⁹ nō est ex natura angeli/ sed ex cōservatiōe dei. **Q**uo ad obdurationē dñator⁹ q̄ simplr in duob⁹ consistit: scz in non posse habere bonā voluntatē z in nō carere mala. Est hec p̄ma conclusio. **A**ngelus malus non pōt habere aliqū actū bonū/ bonitate virtuosa z meritoria. patet: qz nullum actū habere pōt nisi concurrente deo. Sed omne auxiliū gratie specialis auxiliū dei subtrahit deus: sine quo nō potest habere bñmōi bonā voluntatē. Et hoc inuit brūs Aug. in deside ad p̄ctū parte p̄ima. De angelis: hoc disposuit z implevit: vt s̄ q̄s eor⁹ bonitatē voluntatis pderet/ nunq̄ eā diuino munere repararet. Et p̄misit de intellectuali creatura generaliter. Ita cognoscēdi z diligēdi se facultatē voluntatēq̄ donauit: vt etiā eā vnusquisq̄ habere posset z perdere. Si q̄s tñ sponte eā pderet/ deinceps arbitrio scz suo resumere nō valeret: vt illius esset sancte cogitationis initiū gratuire dono bñtudinis denūo reuocādis: quib⁹ vellent infundere: cui⁹ fuit in ip̄o creationis exordio nullis p̄cedentib⁹ meritis spūs z corpa locis atq̄ affectionib⁹ p eo vt ipse sapiens voluit mirabilr ordinare. **E**x quib⁹ vbiis Aug. duo eliciunt⁹. Primū/ q̄ perdita bonitatis siue ab angelis siue ab hominib⁹ facultate p̄pria. i. arbi. libertate resumī non pōt. Nec aliter nisi diuino munere reparari pōt. Scdm q̄ voluntatē bonā p̄ditam ab angelis/ eis de⁹ suo munere nūq̄ reparat. **S**cōda p̄clusio: Angel⁹ malus nō pōt carere actu malo. p̄t⁹: qz non pōt nō velle bñtudine quā deus non vult dare. Nec pōt non nolle penā quā de⁹ vult infligere: z ita contra deū. Nec nolle esse in tali loco quo a deo deputat⁹ est. Qui actus in q̄tū sic p̄cos fert in obiectū inordinati sunt: licet nō impurant⁹ ad noua demerita z peccata: quia sunt extra statū vie z nunc in termino: sunt tñ pena p̄ci. Grauis enī pena ē velle beatitudinē: z tamē carere ea: sic nolle penā et tamē sustinere eam zc. Et illis aut actib⁹ scz cōsideratiōe perpetua acerbissime pene gehēne: z actualis cōsiderationis beatitudinis amisse cū oimoda desperatione recuperādi: in q̄b⁹ penis iustissime detinet⁹ a deo: oī auxilio dei destitutus: spū impatiente agitur z surgit in continuū murmur z odiū dei punētiōis. Et quo etiā in plures alias pessimas cadit voluntates. Et per hec patet ratio obstinationis. **E**t sed forte q̄s replicaret: Quāuis illi actus possunt sic elici a voluntate demonis: potest tamē ex arbi. libertate nō elicere: qz in oī actu elicitō est liber ad opposita vt supra dictū est. Ad hoc dicūt q̄ actus illi penales nolle penā z nolle carere beatitudine nō sunt in potestate demonis: sed cōservant⁹ a deo tanq̄ a causa totali. Etia si d⁹ solus nō pmo eliceret cū deo: de⁹ solus in voluntate eius pduceret cui⁹ penā perpetuo cōservat q̄ sine bñmōi actib⁹ voluntatis nulla esset. **S**ed dice. Cū ex odio dei in demone sequat⁹ maxima pena z tristitia: in eo q̄ odiēdo deū vult deū non esse omnipotentē iustū oībus superiorē. In cui⁹ oimoda prāte z ip̄e z omnis creatura plenissime constituta est. Et vult eum simpliciter nō esse: quo z opposita contra suā bñtitudinē voluntatē eueniūt. Et q̄ sequit⁹ maxima tristitia. Unde videt⁹ sicut in beatis maximū gaudiū sequit⁹ p̄fectā dilectionē dei in qua est essentialiter bñtudo: ita maxima pena dñatorū

Cōcl. 1.

Cōcl. 2.

b

sequit ad odiū dei in eo q̄ necessario subesse oportet ei quē sūme odiunt: sequit q̄ odiū dei a deo imedia- re pducere: cōseruare in diabolo. Alioqn si esset paritaliter a diabolo/posset nō elicere: t p b se a ma- xima pena odiū psequēte liberare: pns tñ falsū. Cū enī odiū dei sit act⁹ essentialr malus: sicut dilectio dei amicitie est essentialr bona: sequit q̄ de⁹ esset au- ctoz pcrī z grauissimi pcrī: qd est absurdū. Sic enī deus peccaret/cū pcrī grauissimū rāq: totalis cau- sa pduceret. Ad illud cōcedunt multi q̄ de⁹ est to- talis causa sui odiū in voluntate diaboli q̄ruz ad oē positiuū siue absolutū in actu odiendi deū. Et dicūt in hoc consistere obstinationis rōnem: qz act⁹ odien- di deū nō est in potestate voluntatis diaboli: nec po- rest cum a se remouere etiā de sua potentia absoluta q̄ actus habet formale repugnantiā ad actū dili- gēdi deū. Er̄ta eū nō cōparit̄ secū: nec p pns aliquem actum bonū. Cū nullus actus sit bonus q̄ caret cir- cūstantia finis vltimi q̄ est deus. Et ideo q̄diu stat ille act⁹ in voluntate/volūtas est obstinata. Ex autē deus pōt causare actū illū odiū q̄ruz ad esse absolu- tum. p̄bant: qz quicqd deus pōt causare cū causa scda cōcurrente in genere efficiētiā/pōt se solo causa rei: sed odium pōt causare cū demone: q̄ se solo. Neqz enī aliqz actus positiu⁹ pōt pducī deo nō p̄curren- te. Nec dicunt magis horrendū est dicere deum esse causam totale odiū/q̄ dicere eū esse causam eius par- tiale z pncipale. Scdm autē dicere oportet nisi nega- ret deū esse causam pncipale z vniuersale oīum effe- ctū absolutoz: cōsequēter dicunt odiū dei non esse essentialr malū aut pcrī: qz pōt separari a deformati- tate morali z meritoria nō min⁹ q̄ dilectio dei in an- gelo separari pōt a bonitate morali z meritoria: vt- puta si a deo infundit̄ z nō a voluntate creata elicīt. Sic enī qz non elicīt a voluntate libera/nō erit act⁹ bon⁹ moralr/nec meritorius: cū ad vtrāqz bonitatē requirit̄ q̄ sit a voluntate creata libere elicītus. Un- talis act⁹ odiū inquantū a deo est/nō habet rationē culpe/sed pene. Pro ducit̄ enī a deo nō in malū/sed in bonū finē: qz in iustā penā maximā diaboli. Nec sic pducendo deus peccat: quē peccare est simplr im- possibile. Nā nunqz aliquis peccat nisi qz facit qd re- net non facere: aut nō facit qd tenet facere. De⁹ autē nō tenet nec obligat tanqz alicui⁹ debitor: ideo non pōt facere qd nō debet: nec nō facere qd debet. Un li- cet oīs act⁹ pcrī positiu⁹ pducāt a pcrōre hoīe et deo coagente. Et hoc faciēdo peccat: non tñ de⁹ coope- rando. Vel posset dici q̄ licet deus odiū sui non cau- sat in diabolo sine diabolo libere elicēte: cōseruat tñ tanqz totalis causa: z ita nō pōt diabol⁹ ab eo re- silire: pax tñ refert illud a primo. Quia pseruare dei est pductionē eius cōtinuare. Immo cōseruādo pro- ducit fm bñm Aug. Vide ad hoc Occā vbi s. q. xix. scdi. Et q. xix. primi quotl. Si hoc non placet/opor- tet concedere q̄ diabolus obstinat⁹ possit non odire deū: z saluare obstinationē ex alijs actibz malis: fm q̄ dicit scda cōclusio. Tercia cōclusio: Angelus i malicia obstinat⁹/pōt habere actū bonū de gene- re: quia pōt velle bñtudinē z nolle penā. Et vtrū- qz est obiectum debiti velle z nolle. Quodcūqz enī obiectū pōt ordinare appeti z refutari simpliciter est obiectū pueniens: siue assint alie circūstantie bo- ne aut eoz oppositae. Et b est qd vult magi hac disti- c. j. cū dicit: Mali p maliciā a deo s̄ obstinati/ q̄ bo

nā voluntatē habere siue bene velle nō valent. Et si bonū sit qd aliqn vult: volunt enī aliqn aliqd fie- ri qd deus vult fieri: z vtrūqz illud bonū est z iustū fie- ri: nec tñ bona voluntate b volunt. Voluntas autē diuina transire nō pōt sup indebitum obiectum. Exēplum vt punire volunt aīas dānatas: quas z de- us vult puniri. Quantū ad scdm articulū p̄mittē dum q̄ multiplex distinguit̄ libertas: scz a seruitute a coactione: ab immutabilitate seu necessitate. Li- bertas a seruitute est qua aliqz nō est subiect⁹ vl ad- dictus seruituti culpe miserie vel tēporalis pene. Et fm hanc triplicē seruitutē posset illa libertas opposi- ta tripliciter subdistingui. Libertas a coactione est qua quis non pōt violentari ad faciendū aliquid vl patiendū cōtra naturālē inclinationē. Quō gra- ue morum fursū violentat. Ista libertas etiā cōne- nit intellectui: qz licet aliqua cognitio pōt causari in intellectu immediate a deo: ita vt illa nō sit elicita ab intellectu: nec in eius p̄tate: nō tñ intellectus per illā cogit̄ intelligere: qz intelligere p quācūqz intel- lectionē non est contra naturālē inclinationē intelle- ctus. Et illa libertas nō excludit necessitatē: qz in ca- su intellectus necessario intelligeret/non tñ coacte. Libertas imutabilitatis vel necessitatis prout ne- cessitas opponit̄ cōtingētiē/est qdam indifferētia vl p̄tingētia ad vtrūqz oppositoz. i. facultas agēdi et non agēdi: patiēdi z nō patiēdi. Et sic distinguit̄ cō- tra pncipium naturale. ij. phoz. z. ix. methice qd ne- cessario agit ceteris paribz. Voluntas libera omni- bus alijs eodē mō se habentibz pōt velle z non velle De hoc latius q̄re dist. j. q. vj. z dist. x. q. ij. primi scri- pti Occā. Vis p̄missis est prima cōclusio: Ange- li a deo in bono cōfirmari a seruitute culpe/miserie z pene penitus sunt liberari. patet conclusio ex dict⁹ qz nulli hoz sunt subiecti: neqz peccare possunt: nec pena quacūqz affligi. Quia sicut in beatitudine ni- hil est cōiūgnatū. Apocal. xij. Ita neqz luctus/neqz clamor: sed nec vllus dolor. ibidē. Scda cōclusio: Angeli dānati/hac libertate cui opponit̄ seruit⁹ sūt p̄uati. patet: qz sunt addicti perpetuo miserie/culpe z pene. Tercia conclusio: Utrozqz bonoz z ma- loz volūtatibz arbitriū a coactione est libez. p̄bat̄ illa conclusio: qz si voluntas posset cogi/maxime p actū velle aut nolle/quē in ea deus causaret: z tanqz causa totalis in ea cōseruaret. Sed hoc non: ergo. cōsequētia nota cum maiore. Quia actu a se elicito voluntas non cogitur: cum omnē talē fm propriāz potentiam naturalem elicīt. minor probat̄: qz illum actū a deo causatū nō recipit p̄tra naturālē inclina- tionē: q̄ non violentē. aīas patet: qz nullum actū re- cipit violentē/quē pōt recipere naturalit̄: s̄ oēm volitionē pōt accipere naturalit̄: qz oēm pōt p̄du- cere naturalit̄: sed quācūqz pōt elicere natura- liter/pōt etiā recipe naturalr. Itē voluntas nō in- clinat̄ ad cuiuscūqz volitionis oppositū naturalit̄: ergo nullā recipit violentē. Nec valet dicere/q̄ li- cet nō recipiat violentē: tñ p eā violentē rēdit in obie- ctū: qz nō est a se elicīt⁹. Itē qd accidit volunta- ti z velle/ipm violentat. Sed voluntas dānati pōt velle se nō hēre talē actum a deo in eo causatū. Itē p illū actū volūtas necessitat̄: ergo cogit̄. Primū non valet: qz ex istēte volitione in potētia a quocūqz pducāt/p̄ eam volūtas eqz tendit in obiectū. Sicut visio in oculo existēte siue sit icreata siue a potentia

Arti. 2.
K

Loc. 1.
2

Loc. 2.

Loc. 3.

Loco 3
3

z obiecto pducta: p ea oculus videndo tēdē in obiectum. Implicat enī velle respectu alicui⁹ obiecti ēē in voluntate: z volūtātē nō velle obiectū. In eo autē q vult nō violentat. Scdm etiā nō pbat: qz existēte volitione in volūtate nō pōt voluntas sūl' oppositū velle vel actū repugnantē hīe. Sed act⁹ illi de qbus arguit formal'r repugnat: vt velle z nolle eiusdē. Nec tertiū: qz statim sūl' q voluntas p actū a deo in ea causatū necessitat: ita q illo stāte nō pōt in ei⁹ oppositū. Et q illum actū a deo pseruatū in ea non possit remouere. Non tñ cogit qz stāte illo actu volēs p eū tendit in obiectum: nō min⁹ q si esset p seipam elicit⁹.

Lōcl. 4.

M

Quarta pco: Quis voluntas angeli tā cōfirmata q obstinati/ qz tñ ad oēm actum a se elicit⁹ sit libera tertio mō: nō tñ ad oēm actum quē recipit immediate a solo deo. pbat: qz respectu cuiuslibz act⁹ elicit⁹ hī se ptingēt: qz pōt elicere vel nō elicere: nō autē ad actum a solo deo causatū: illum enī non pōt non recipere/ neq p eum receptum non tēdere in obiectum. Et q patet q pfirmatio z obstinatio tollit libertatē arbitrii illo tertio mō/ qz tñ ad act⁹ a deo immediate causatos: nō autē qz tñ ad alios a voluntate eliciēdos. Un qz tñ ad actū beatificū boni nō sunt liberi. Et neqz mali qz tñ ad actum in q essentialius pstitit miseria. Sunt autē liberi qz tñ ad alios: vt illi ad ministrādū nobis/ z ad custodiā nri: illi ad tēptādū. Tales sunt oēs act⁹ accidentāliter se habentes ad miseriā vel beatitudines: hoc est/ sine quibz manere pōt beatitudo in cōfirmatis/ z miseria in obstinatis.

Lōcl. 5.

Quinta pco: Sicut li. ar. in bonis p cōfirmationē reddit liberi/ z eleuat: ita in malis p obstinationē depmit. Prima ps patet. qz p pfirmationē assequitur cōfirmatus plures modos libertatis: scz a culpa a penā a miseria. Etia q ad tertiū libertatis modū: qz min⁹ pōt qz tñ ad act⁹ multos impatos impedire a causis extrinsecis. Propter cōfirmationē in bono q ante. Quia ad act⁹ indecētes/ impfecros/ minus impediētes: nec cogi nec allici pnt sicut ante pfirmationē. Pnt g in quoscūqz act⁹ bonos sine impedimēto. Scda ps pr: qz p obstinationem tollit ab eis libertas pma: qz abducitur pperue seruituti culpe et pene. Nec q ad tertiū modum pnt assurgere i bonas voluntates: sed tñ ad malas depressi/ ad quas elici

Arti. 3.

Dub. 1.

N

endas sunt male liberi. Quātūz ad tertiū articulum est dubium: Utrū aliq locus sit demonibz discōueniēs z penalis. Ad h breuiter dicit/ qz de penā dānatoz hoīm z demonū magis pnt ad dist. xliij. lib. iij. Vide p illo dubio Occā. q. xix. scdi. Et j. quorli. q. xix. Dicit g q nullus locus est cōueniēs vel discōueniēs nature spūs separati tanq ei⁹ saluati⁹ vel corrupti⁹: qz qz tñ est ex ipso/ natura sua equaliter oēm locū respiciat. Locus tñ aliqz dī cōueniēs vel discōueniēs in ordine ad volūtatis actūz. Un locus in q vult esse dī cōueniēs: z in q vult non esse discōueniēs. Un neqz ignis neqz aer ille caliginosus q detrusi sunt esset demonibz discōueniēs/ nisi p quāto nolunt ibi esse z ibi detineri. Locū tamen istū q detinent maxime odiunt: qz intēssime ibi detineri nolunt. Tū qz appetit diabol⁹ libez vsum potētie sue: vt sicut natura sua est indifferēs ad qdēūqz corp⁹: sic possit se facere pntē cuiusqz corpi. Intendit autē hunc appetēdi actū supbia: psumat inuidia ppter quā nūqz veller determinate esse ppter sniam z actionē diuinā. Istud autē nolle z apphensionē no-

liti sui: scz detentionē in hoc loco potestate diuinā/ quā sūme odit/ sequit grauiſſima tristitia tāto grauior qnto nolle est intensius: z apphensio noliti certior. Hoc autē nolle z hec apprehensio noliti nō est in pte demonis: qz cōseruat a solo deo in penā sui peccati: z ideo grauior est tristitia. Nec tñ equalis ē tristitia in oibz: sicut nolle nō est equale in oibz. Intendit enī pportionaliter peccato/ quo illā penā meruerunt. Sicut enī act⁹ nolendi nō est in pte eorum: ita nec modus eius z intēssio. Et ideo est pabile q immediate causet a deo. Sed di. Locus ille scz caliginosus aer/ cōueniēs est tēptationi hoīm quā volunt. Ergo videt q locum istū velint/ z delectent in eo ppter hoīm tēptationes in quoz victoria delectantur. Et tñ si locus ille est in eis discōueniēs ppter penā peccati: posset eis etiā esse incōueniēs sine peccato pcedente: qz quicqd deus positiuū facere pōt cuqz peccato alterius/ potest etiā facere sine peccato: z sic locus esset discōueniēs vel cōueniēs ratione nature z nō tanq in penā peccati. Ad pmūz dicit/ qz si demones velint tēptare homines z velint vincere non tñ de sua victoria delectant aut gaudent. Quia sicut omnis dolor z tristitia repugnat beatitudini: ita omne gaudiū z leticia miserie. Et licet gaudium sequat natural'r apprehensionē voliti: nō tamē sequitur in demonibz quia deus non cōcurrit ad delectationis pductionē. Siquidem sicut delectatio realit' distinguit a volitione: ita potest deus cōcurrere ad actum volendi causandū in volūtate demonis: absqz hoc q cōcurrat ad causandū delectationē in eodē. Et licet velint homines tēptare/ nolunt tamē esse in loco etiā tēptamini apro. Eo mō quo ibi sunt: scz cōtra libertatē sue motiue potētie: z tanq in carcere/ z in penā peccati: z a deo hoc a genere. Ad scdm dicit/ q locus ille nō est eis discōueniēs pccat⁹: quia peccauerunt: sed quia est inflicta pena propter peccatum formalit'r quia nolunt ibi esse: z cōtra hāc voluntatē detinentur sicut in carcere. Et licet omnia illa positiua posset deus facere si peccatū nō precessisset: z esset tunc eqz afflictio/ tamē non meret dici penā: quia pena cōnotat afflictionis cōrespondētiā ad peccatū pcedens. Sicut etiā afflictio brutorū propriē non potest dici pena. Tñ de potētia ordinata non infligit deus penā nisi precesserit culpa. Vel in eo cui culpa imputat: vt in nobis. Vel in alio: vt in christo/ q penā sustinuit: nō propter sua sed ppter nostra peccata. Et tñ de illa questione.

Distinctio. VIII.

Sit supra de conuer-

sione z auersione angeloz. In sequēti. iij. distinctioe agit de varijs habitudinibz/ distinctionibz z officijs eorundē. Et primo de habitudine eorum ad sua vel alioz corpora distinctionē pntēti. Scdo qz tñ ad eorum distinctionē z ministeria. In hac ergo distinctione inquirat/ an sint corpora: an assumāt corpora. De apparitionibz corporalibz quo deus vel angeli apparuerunt patribz. De illapsu quibus inexistunt mentibus hominū vel eorum corporibz. Quis sentētia in his tribus colligitur cōclusionibz. Prima cōclusio: Probabile est angelos esse natura incorporeos: assumere tñ qnqz corpora suis actioibz z ministerijs pgrua. Secūda cōclusio: Et si de quādoqz in corporeis figuris p se vl-

angelos in eis loquentibz psona apparuit: viatoribus tñ suā ppiā spēm nō ostendit. Tercia conclusio: Demones nec mentibz nec hoīm corporibz substantialiter illabunt: eis tñ p malicie effectū iungunt: et per eoz phibitionem expelluntur.

Questio

I

Intra hanc distinctio

n mouet hec qstio pma: An angelī naturaliter incorporei possint assumere corpora/ et in eis exercere opa vite. In qstioe erūt qrtuor articuli. Tres fm tria q tangunt in titulo. Quare?

Arti.1 mouet dubia. Cū quantū ad pmiū qrit: vtrū angelī sint corporei: qd nihil aliud est qd rere/ q vtrū angelī sit natura cōposita ex qdā potentionali/ materiali et pfectibili/ et forma illi inherēte/ eāqz pficiēte: sicut hō cōponit ex materia et forma intellectiua eā inherēte pficiēte.

Nota.2 Scdo notā dū/ q olim fuit hec qstio multū dubia: diuersis doctoribz diuersa de ea sententiā vt tangit magr in textu. An vident qdā tenuisse pte affirmatiua/ nihilqz esse simplr incorporeū pter solū deū. Ad hoc allegat illd Orige. in periarcb. Solius dei. i. pīs et filij et spūs sancti illud ppiū est: vt sine materiali suba et abi q vlla corporee adiectiois societate intelligat existere. Cū itē illud Bern. omel. vi. sup. can. Dem? deo soli sicut immortalitē sic incorporeitātē: cui? natura sola neqz pter se/ neqz propē aliū solatio indiget instrumēti corporei: liquet autē oēm spūm creatū corporeo indigere solatio. Cū itē illud Grego. in omel. ephie: vbi noiat angelū rōnale aīal. Aīal aut ppositū est et corporeū. Cū itē ex Aug. ea que magister allegat in textu. Cū Sed oppositū nūc cōiter dicunt oēs doctores cōcorditer: cui etiam videt magister consentire. Cū fm h ponit hec conclusio ad illū articulū: Angelī tā boni qz mali sunt naturaliter incorporei et imateriales: ita q nō habēt corpora sibi vnita tanqz partē sui essentialē. Probatur conclusio auc. et rōne. Auctoritate bti Diony. de diu. nom. ca. iij. circa pncipiū: Intelligibiles oēs spūalesqz substantie veluti incorpales et oi materia carentes intelligunt. Ad idē plura adduci possunt ex lib. de cele. hierar. Itē Dam. diffiniēs angelū dicit: Est substantia intelligibilis incorporea. Et addit ad hoc Rich. signū q corpus modice quātitatē a maxima multitudīne demonū obfideat. An legist Marci. v. vbi dicit ex psona demonis: Legio mihi nomen est. Continet aut legio fm Rich. 6666. Si q corpora haberēt demones tot nullo mō intrare possent corpus humanū tā modicū. Cū itē psonat rō/qz creatura aliqua est mere corpalis: vt elemēta et mixta nō viuētia. Aliqua est cōposita ex spūali et corpore: vt homo Ideo etiā erit aliqua creatura pure spūalis: alioqz modi essendi in creaturis nō essent cōpleri. Cū itē creatura mere spūalis pfectior est corpali et cōposita ex corporeali et spūali. Si ergo illa deficeret/ i vnīuerso deficeret nobilissima creatura: et esset creatura q si acephala/ carens digniori sua parte. Cū Ad Orige nē dī/ q Orige. in illo sicut in multis alijs seqns antiquo pphoz opinionē decept? est: ita dicit beatus Tho. Cū ad brū Bern. dī q aliqd dupliciter dī esse incorporeū. Uno mō qd nō indiget solatio corporeis nec ppter se nec ppter alios: et ita solus deus est incorporeus. Alio modo qd nō indiget ppter se. Nā qntū ad operationes ppias nullo modo corporeis adiū-

uat: indiget tñ corpore aliqñ in ministerio aliorum seu ppter alios. Sic angelus cū mittit indiget qñq corpore ppter eos quibz mittit: et illo mō angeli sunt incorporei. Primo mō accipit beatus Bern. vt pater et cōterru verborz suoz. Cū ad beatū Grego. dicitur/ q accipit aīal rōnale transūmptiue/ p oī illo qd habet rōnem sine intellectu. Cū ad auctoritates beati Aug. quas magister allegat/ soluit ipse dicens cū locutū fm alioz opinionē/ nō ppiā. Cū Quantū ad articulū scdm nota/ q sicut colligit ex dictis doctorū Alexā. Sco. Tho. et alioz: spūm assumere corp? est spūm coassistere corporei diffinitiuē vt morozē intrinsecū mobili tanqz instrumentū ad sui vel dei representationē. Cū Dicit primo in hac descriptione coassistere corporei: in hoc enī dicitur spūm assumere/ id est ad se assumere corpus: quia cōiungit ei p indistinctam localē nō solum p operationē. Cū Et addit diffinitiuē/ ad excludendū deū: qui licet apparuerit patribz in figuris corporalibz. Abraz in tribus viris moysi in igne. populo in nube et c. illa tamē corpora nō assumpsit deus. Alioquin cum omnibz sit intuitiue presens: et oīa operetur in omnibus: omnia corpora assumeret: et maxime in omnibz in quibz se manifestauit creature rationali: et ita assumeret corpus p dicatōis verbū dei pdicantis. Nec dicit assumpsisse columbe spēm: in qua apparuit spūs sanctus. Nec stellam magis apparētem nec igneas linguas: nec ignē in rubo aut in monte syna. Sed oēs ille apparitiones facite sunt per angelos huiusmodi corpora figuralia assumētes: et in persona dei loquentes. Cū de Aug. ij. et. iij. de trinitate pene p totū materiā illā disputans ostendit. c. xj. tertij: omnes illas apparitiones in quibz manifeste scriptura deū apparuisse et locutū fuisse patribz et populo: dicit angeloz/ in psona dei loquentiū ministerio factas. Cū dicit: Illa omnia que patribz visa sunt/ cū deus illis fm dispensationē suam tēporibz congruā pntaret: p creaturam facta manifestū est. Et si nos later quomodo ea ministris angelis fecerit: per angelos tamē esse facta non ex nostro sensu didicimus. Errat enī auctoritas diuinaz scripturarū vnde mens nostra deuiare non debet. Et deinde psequit auctoritates illud pbantes apostoli scz ad Hebr. et ex actibz apostolorū ac libris veteris testamēti: p totū illud capitulū. Et circa finē recapitulando dicit: Satis demonstrū est/ cū antiqs patribz nostris ante incarnationem saluatoris: cū de? apparere dicebatur/ voces ille ac spēs corpales p angelos facite sunt: siue ipsis loquentibz vel agentibz aliquid ex persona dei. Sicut etiaz pphetas solere ostendim? siue angelis assumētibz ex creatura qd ipsi nō essent: vbi deus figurare ostēderet hominibz. Ecce cū dicit angelos assumpsisse figuras/ in eis deū apparuisse. Non aut inquit illas figuras assumpsisse cui? mihi (sine reuerentia loqr) alia rō non apparet/ nisi qz angeli huiusmodi corporalibz figuris coextiterūt diffinitiuē: nō aut de?. Et ppter hoc puro Sco. addidisse hāc dictionē diffinitiuē. Cū Dicit cōsequēter in descriptionē: vt morozē intrinsecū mobili/ ad designandū q assūptio illa non est p informationē: sicut anima assumit. Nec p hypostaticā vnionē: sicut verbū assumpsit humanā naturā: sed dūtaxat p motionē et vsū corporis ad opationē: sicut artifex vtit instrumēto. Cū Addit ad sui vel dei representationē. i. f. cationem. Hoc ver? est de angelis

Arti.2.

Loco.2 B

bonis tñ: qz mali sepe assumūt corpa non ppter dei
representationē: qz nō ppter solū motū spūs dicit assu-
mere corpus/ alioquin intelligētia motrix orbis as-
sumeret orbē. Et sicut Alexan. dicit/ si moueret ma-
gnā currim illā assumeret: qd nō cōcedit. Et in hēri
am tangit causa finalis huius assumptionis. Nam
fm scñ Bonauē. Angeli non indigēt solatio corpis
ppter se: sed vt nobis cōgruētius condescendāt/ indi-
gēt solatio. i. adiutorio. Indigēt inqz ad aliqz opati-
ones exercendas: indigēt ad leipos manifestandos:
indigent ad nosmetipsos letificādos siue cōfirman-
dos. Loquit de bonis angelis. Et ideo assumūt cor-
pora sicut instrumēta vel organa ad operandum: si-
cut signa ad manifestandū: sicut cooperimēta vlti-
ma ad cōuersandū. Un corpus assumptū con-
iungit illi sicut instrumētū motori: sicut signū signi-
ficatori: sicut habitaculū habitatori zc. Nec sanctus
Bonauē. C Scdō notandū/ qz qz finis imponit ne-
cessitatē his qz sunt ad finē: ideo angelus assumit cor-
pus ppter cōgruit opationi z significatiōi. Un nō as-
sumit corpus celeste: qz celū nō est susceptiuū illorū
accidētū in quibz apparet. Pōt autē assumere corp⁹
mixtū a natura iā formatum: vt cadauer mortui: vlti-
mū aliqd tale. Pōt etiā assumere corpus nondū a causis
naturalibz causatū vel formatū: sed qd quasi tūc dūz
volunt assumere formā subito: et cōplera opatione
disparet: sicut fuit de raphaele/ thobie p totū z pha-
nuele Ben. xxiij. Et de angelo apparente manue in
specie viri. Judicū. xij. Tunc dicunt aliqz (vt recitat
scñ Bonauē.) qz corpus tale formatū de natura ele-
mētariā simplici/ scz aeris hoc mō: Nā elemētū aeris
de sui natura est rarefactibile z condensabile: si assit
virtus qz hoc possit. Un sicut videm⁹ aquā solidari i
glaciē z cristallū ex frigore: si cōtingit aliqua virtu-
te occulta qz nos latet: angelus aerē cōdensare posse
fm magis z minus ad voluntatē angeli operantis.
Hoc autē corpus cū cōdensat/ potest suscipere figurā
z effigē tāle quāle vult angelus: z ita corpi organi-
zatiō effici cōforme. Pōt nihilomin⁹ in vna parte cō-
densari plus/ in alia minus/ in alia minime: z sic cō-
formari neruo/ ossi z carni. Pōt etiā in vna sui parte
recipere plus de luce/ in alia min⁹/ in alia minime: z
fm hoc habere in se diuersos colores: z ita corpi bu-
mano effici qz in oibz cōforme: z ita idoneū instru-
mentū/ signū z habitaculū: vt ab angelo assumatur
C Alijs tñ nō placet qz corpus assumendū sit de sim-
plici elemēto: sed qz sit ex aere cū admixtiōe alteri⁹ ele-
mētū: sicut in nube qd nō est corp⁹ plene mixtū. Ha-
bet tñ in se naturā pluriū elemētōz. Et p hūc modū
corpus ab angelo assumptū pncipaliter ab aere pu-
tat esse formatū. Cōcurrēt ad hā naturā alicuius va-
poris terrestris/ vel aquosi: quo faciat tā ad varietatē
pdenstationis qz ad multiformitatē coloris. Hāc au-
tē nō oportet angelū de longinqz medicare/ cūz aer p
magna sui parte mixtus sit vaporibz. Nō est qz corp⁹
assumptū ab angelo mixtū plena mixtione: tñ qz ta-
le corpus non posset tā subito generari aut formari:
qz nō esset natū generari nisi fm determinatū pces-
sum nature. Nā si apparet in corpore hominis nō pūz
geniti p naturā/ illud corpus nō posset generari nisi
in matrice. Nec pōt dici qz angel⁹ subito inducat il-
lam formā in materia: qz nō pōt naturālē formā in-
ducere: sed tñ pōt actiua z passiua cōsequēter appli-
care/ z corporibz celestibz in situ pueniēti appropinqua-

re: vt inducat formā qualis nata est a talibz agētibz
particularibz induci. Itaqz corpus quā qd si subito
formatū z resoluūt/ est mixtū impfecta mixtione: qz
pōt induci ab agētibz naturalibz: quasi subito facta
approximatiōe elemētōz: ita qz magis assimulatur
impfessione qz est impfecta mixtura. Cui⁹ signū est (dicit
Scō.) qz qn dispareret tale corpus nō remaneret aliqd
talis corpis in qd esset naturaliter resolubile imedia-
te corpus assumptū: si fuisset pfecte mixtū. Corpus
enī humanū si esset pfecte mixtū/ nō esset natū redire
nisi in cadauer. C Illis pmissis est hec pclusio: qz ad
illū articulū rñsalis: Angeli tā boni qz mali pnt as-
sumere corpora in quibz apparet homi. Ita conclu-
sio manifesta est ex scriptura vtriusqz testamēti. Vbi
habet angelos in humanis corporibus apparuisse.
Ad illa corpa angeli habebāt specialē cōiunctionē:
als nō magis apparuissent angeli qz alia creatura.
Nō autē fuit illa cōiunctio tanqz forme ad pfectibili-
tē: nec tanqz supposititatis ad naturā suppositatā: vt
piz ex illo articulo. Nec alia dari pōt nisi motoriā z
mobilis: z talis qn fit ad significandū sui vel dei p-
sentia est assumptio: qz. C Quantū ad tertiū articu-
lū: de opationibz quas operant in corpibz assumptis
supponit qz multiplex est opatio. Quedā ad locū qz
vocat morus localis. Alia ad formā absolutā. et hec
est multiplex fm multiplicitatē formaz. Nā sunt for-
me nō vitales: similr quedā vitales. Et hāz. alique
sunt vegetatiue potentie tñ: alie sensitiue: alie potē-
rie intellectuē. forme ad qz est opatio vegetatiua sē
forme substantiales totales ad qz est generatio. Vel
partiales ad qz est nutritio vel augmentatio. Forme
potērie sensitiue z intellectuē sunt forme accidenta-
les scz cognitionis sensitiue z intellectuē. C Scdm
hec ponunt pclusiones: z pmo de motu locali: de qz ē
hec pclusio pma: Qm motū locale pōt causare an-
gel⁹ in assumpto corpe fm spēm: z ita motū mēbro-
rū palpebrarū/ manū/ pedū/ lingue zc. motū etiam
inspiratiōis z respiratiōis: etiā motū qz videt esse p-
gressiuū. Probat pclusio: qz nō est aliqd corp⁹ ita
impfectū in vniuerso/ qn habeat in virtute sua acti-
ua aliqd vbi: vt patz de grano respectu centri. Ergo
multo magis habet b angelus respectu corpis assū-
pti. Nō enī negandū est a pfectiore qd cōuenit impfe-
ctiori: cū semp dignificāda sit natura. Qd vēr est de
his qz nō importāt impfectionē/ quāle est mouere: qd
etiā deo cōuenit. C Scdā pclusio: Angelus i corpe
re assumpto nō pōt in opationes vitales potērie ve-
getatiue. pbat tā de ope nutritiōis z augmentatiōis
qz generatiōis. De pmiss duobz patet: qz illa opa nō
possunt esse nisi cōpositi substantialis: in qz forma vi-
uēs. pducit partialē formā eiusde rōnis in materia
nutrimēti zc. sed ibi nō est cōpositū viuens: nec for-
ma vegetatiua: qz. Sed nec angel⁹ in materiā exteri-
orem pōt ducere quācūqz formā absolutā materialē
pōt tñ applicare passiuā actiua: vt pbat magi dist.
vñ. In corpore autē assumpto nihil est actiuū forme
viuētis: neqz cōuersiū nutrimenti in substantiā ali-
ti. Sitr in ope generatiōis que fit per decissionēz se-
minis a viuētē: in quo ē virtus formatiua fēnis zc.
requirit cōpositū viuēs: de cuius nutrimenti terrie
digestionis superfluo producit semē zc. que omnia
deficiūt in corpore assumpto per angelū. C Et dicit
notāter qz nō pōt in operationes vitales: qz angelus
pōt in cōmestione que precedit nutritionēz. Illa enī

Nota.2
D

Lōdō
E

Arti.3
f

Lōcl.1.

Lōcl.2
B

nō est nisi diuīsiō abī p motū locale maxillaz: et tra-
iectio eius in ventrē silitur p motū locale. Et tūc po-
test fieri exalatio et resolutio in humores vel elemē-
ta. Illi em̄ motus locales nō pnt fieri circa assump-
pta corpa v̄tute actiua āgeli. Un̄ dicit Raphael tho-
bie. xij. Videbar quidē vobiscū māducare et bibere:
s; ego cibo inuisibili et potu v̄tor q ab hoib; videri nō
pōt. Siquidē v̄sus fuit cibū masticare et trahere: s;
cōuersus nō fuit in corpus viuens. Et licet nō possit
fieri vera nutritio: posset tū fieri iuxta positiō elemē-
ti p angelū qd pōt subito impfete misceri si vellent:
vt sic apponēdo corpī appareret augmētari et crescere.
Sic etia; pōt demō alicui succumbēdo in assumpto
corpe in specie mulieris alicuius semen suscipe et ser-
uare illud in sua naturali qualitate cōueniēti natu-
rali generatiōi qusq; trāsfundat illud in matricē ali-
cuius femine ipi incubādo: et p hūc modū semina im-
pregnare. Ubi nihil facit nisi q pmo recipit semen a
viro ei in specie femie succumbēdo: et postea mouet
illud localiter transfundendo in femie matricē ei in-
cubādo. Et sic si semel illud receptū et trāsfusus nō
amittit suā vim naturālē et qualitātē cōueniēte: po-
test p ipm fieri cōceptio et generatiō: ac si pmo de vi-
ro a cui⁹ corpe decisum est imēdiatē trāsfusus fuis-
set in feminā illā. De h̄b̄tū Augustinus. xx. de ci.
dei. ca. xxiij. dicit: Qm̄ creberrima fama est mltiq;
se exptos vel ab eis qui expti essent de quoz fide du-
bitandū nō esset audisse cōfirmār siluanos atq; fau-
nos (quos vulgo incubos vocāt) improbos sepe ex-
tirisse mulierib; et ear; appetisse et pegisse concubitu:
et quosdā demones quos dufios galli nūcupāt / as-
sidue hāc immunditiā et tēptare et efficere plures ta-
lesq; asseuerāt: vt hoc negare ipudētie videat. Nec
ille. Et hoc modo attribuit āgelo: nō quidē bono
(Absit em̄ vt tā vilib; se immisceat) s; malo generare
nō q de sua substantia generet: s; q cōstituēdo se pri-
mo succubū: deinde incubū semē receptū trāsfundit
Nec demon sic pater est pueri geniti: sed vir a quo de-
cisus est illud semē: et a demone succubo receptus. Et
ita intelligenda sunt que de incubis et succubis in bi-
bliis et sc̄oz legēdis legunt. Tertia cōclusio:
Angelus in assumpto corpe nō pōt pducere act⁹ po-
tentie sensitivē cognitiōes. s. et appetitiōes: s; est neq;
visiōne neq; auditiōne. zc. Patz: qz illi actus requi-
runt aiam sensitivā tanq; pncipiū actiui et organū
pfecte mixtū corpis viuētis / tanq; subiectū vel totū
cōpositū ex potentia et organo. Talia autē deficiūt in
corpe assumpto: g. Quarta cōclusio: Qes cogni-
tiones q̄s angelus h̄re videt p mēbra seu pres assum-
pti corpis non sunt nisi cognitiōes intellectiue: q̄s
etiā habere posset corpe nō assumpto. Patet: qz mō-
nēdo linguā verba format quib; loqui videt. Et per
hec vba cōceptus suos alijs exprimere. Percipit etiā
am voces loquentiū et intelligit sermōes eoz q sine
cognitiōe fieri nō possunt. Hec autē cognitiōes in
angelo nō sunt sensitivē: g sunt intellectiue. Tēnet cō-
sequētia a sufficienti diuīsiōne. Et añcedens patet p
conclusionem precedentem. Nec sunt de intensiōe
doctoz cōmuniter Alex. Tho. Sco. Bonan. et ce-
teroz. Vide ad idē Occā. q. xx. secūdi libri. Quā-
tū ad articulū qrtū mouent aliq dubia. Primū con-
tra conclusionē secundā articuli tertij. Nā āgelos ve-
ritatis nō decet fictio: s; si in corpe assumpto qd ap-
paret viuū nō oparent opa vite vere: s; tū apparen-

ter esset fictio. Et in opib; angeloz nō debz aliqd
esse frustra. Frustra autē in corpe assumpto essent au-
res: zc. nisi pillas sentiret. Ad p̄mū dicit negādo
q sit fictio in eo q angeli in assumpto corpe apparen-
ter et nō vere opa vite opantur. Fictio em̄ est signus
falsi vt qn aliqd adhibet ad significandū aliquid vel
aliqliter. s. qd vel qualif nō est. Qncunq; autē est cor-
respōdētia sc̄i ad equariō signati ad signū: ita q res
significate ita se habēt sicut significant nō est fictio /
licet signū sit alterius nature q̄ sc̄atum: nāz vocib;
que accidētia sunt significamus substantiā. Et sicut
cū aliquis gestū corpis significat qualitatem mētis
alterius cuius psonā induit: licet in eo nō sunt q̄lita-
tes mētis q̄s figurat: nō tū ibi est fictio. Sic intelli-
gibilia s; figuris sensibilib; ppter similitudinē quādā
sine fictione significamus: licet intelligibilia nō sint
sensibilia. Ita nō repugnat veritati sanctoz angelo-
rū q corpa assumpta apparēt viuētia: licet nō sint.
Nō em̄ assumunt ad representandū vitaz ipoz corpo-
rum: s; ad representandū p̄sentiā angeloz qui vere vi-
uunt. Et vt p similitudinē hūanoz opoz / designentur
pprietates et opa angeloz siue ear; rez ad q̄s rep̄sen-
tandas corpa assumit. Sic angel⁹ raphael loqueba-
tur Tobie: Apparēter comedit et bibit. zc. vt phoc se
exhiberet cōgruū itineris sociū et ductorē ac diuinā
misericordiā ei imp̄sam manifestaret / ac in mult; in-
strueret. Per hoc patet r̄sio ad secundū. Ad qd
dicit q mēbra in corpe assumpto nō sunt frustra: licz
p ea vitalia opa angeli nō exercent: quia ad hoc nō
sunt assumpta: sed ad sc̄andum pprietates angeloz
et ad congruā informatiōē eoz ad q̄s mittunt. Nō
est em̄ figura oculi in assumpto corpe vt p ipm ange-
lus videat: s; vt significet v̄tutē cognitiuā angeloz.
Secūdo dubitat. Si comestio angeloz nō fuit ve-
re opatio vitalis: tūc comestio ch̄i cū discipulis non
fuit p̄batio sufficiēs vere resurrectionis: cū tū ad
hoc ch̄i cū discipulis comedit vt se vere resurrexisset
ad vitā cōprobaret. Pro illo dubio vide Augusti-
nū eplā. xlix. zc ad deo gr̄as. De sex q̄stionib; in q̄sti-
one p̄ma. R̄ndet Scotus dis. illa q ad p̄bādū resur-
rectionē ch̄i verā sunt mltā alia argumēta efficacit̄
ra in euāgelio: cū q̄b; et comestio ch̄i satis p̄bat ve-
ram resurrectionē et si nō p se tantum. Vel dicitur
fm eundē q comestio ch̄i fuit vera comestio ordina-
ta ad veram nutritiōē: qz Scotus nō reputat incor-
ueniens q corpus gloriōsum possit cōuertere corpo
nō gloriōsum in ipm: sicut corpus nō gloriōsum esse
simul potest cū corpe gloriōso nec ppter hoc est corru-
ptibile q pōt aliquid cōuertere in se. Posset em̄ de⁹
corpus gloriōsum facere in minima q̄nantitate: et au-
gere illud per comestionē: nec tū aliquid corrumpē-
retur de nutrimento et aucto. Nec Scotus. Illa em̄
nutritio et augmētatio nō fieret per suscepiōē nu-
trimenti in poros per resolutionē partium corporis
gloriōsi causatos: cū corpa gloriōsa sint incorrupti-
bilia. Nec fieret ad restauratiōē dep̄diti: s; fieret per
appositiōē nutrimenti et eius conuersionē in corpus
gloriōsuz. S; de hoc alibi. Tercio dubitat: Qua-
re Abraam angelis sibi apparentibus cibos obtulit
cum sciret angelos eis non indigere: et illos intel-
ligeret esse angelos. Qd ex eo patet: quia eos adora-
uit. Respondit Alex. de ales pre. iij. q. xxxiij. mem.
vj. q Abraam pmo putabat eos esse homines et cibo
indigere / ppter qd cibos obtulit: s; postea cognouit
ff

R

Dub. 2
2

Dub. 3
M

concl. 3
D

concl. 4

Art. 4
Dub. 1
3

eos esse angelos. Dum se ad sodomie subuersionem descendisse declarabatur: ut habetur Gen. xviij. Et si replicat qd p[ro]p[ri]us adorauit q[uam] cibum obtulit: et ita prius eos fuisse angelos recognouit. Dicendum q[uod] illa adoratio non fuit latría que deo offertur: nec dulia que angelis exhibetur: sed dulia que exhibetur hominibus reuerentie causa. Un[de] cum adorauit eos Abrahá: nodum cognouit ut angelos: sed adorauit ut homines q[uod] vidit in reuerenda persona. Postmodum autem intellexit eos angelos et deum in eis apparuisse: vñ trinitatem in unitate cognouit: ut dicit Augustinus in li. de trinit. Un[de] de ipso canit. Tres vidit et vnus adorauit. Eum. s. dixit: Loquar ad dñm deum meum: cum sim pulvis et cinis.

Dub. 4
11

Ultimo dubitat: Ut angelus ad hoc ut loquatur indigeat plectro ligue assumpti corporis. Respondetur fm Alex. vbi. s. q. xxxv. circa finem q[uod] angelus potest formare voces sensitiuas in aere sine lingua et instrumentis corporis ad hoc a natura determinatis. Q[uod] pateret: quia voces in p[re]cepto[rum] datione. Exodi. xx. angeli formauerunt: sic in baptismo et transfiguratione Matth. iij. et. xviij. Audita est vox: Hic est filius meus dilectus. etc. Similiter loquebat[ur] p[er] asinam balaam: cuius tñ lingua non fuit aptum instrumentum ad loquendum. Unde licet sint certa instrumenta ad vocem articulata[m] formandam necessaria scilicet lingua/palatus/dentes: etc. Verum est ad formandam vocem ab homine: hoc est: hec instrumenta sunt necessaria homini: sed non angelis. Nam q[uod] agit anima corpori coniuncta per organum corporis: hoc facit spiritus separatus sine organo corporis assumpti: licet angelus formans voces: non facit eas sine fractione aeris vel alterius medij. Sed frangere potest aerem vel aliud medium sine corporis assumptione: sicut homo citbarilat sine vocali sono. Et tantum de hac questione.

Questio. ij.

Arca tertiam conclu-

sionem rectus queritur: Ut demon[es] humana corpora possidentes illabantur a diabolo et suis p[re]stigijs illudat humanis sensibus. In questione erunt articuli tres fm tria que querunt. Pri- mus de obsessione corporis. Circa quam aduertendum post scñm Bonauent. q[uod] demones p[er] nature sue subtilitatem et sp[irit]ualitatem possunt naturaliter quocunq[ue] corpora penetrare: et in eis sine aliquo obstaculo impedimenti subsistere: nulla enim corporalis dimensio impedit ip[s]os. Non enim nature substantiarum in genere seu vniuersaliter: sed nature corporis dimensionato[rum] extra se existentiū repugnat penetratio: nullum ergo corpus obstaculum spiritui p[re]bere potest. Sed sicut lumē penetrat aera vsq[ue] ad pfundum et ibidem manet: ita sp[irit]us corpus humanum subintrare potest et in ei[us] interioribus habitare. Possunt etiam demones ratione sue naturalis potestate corpora in quibus sunt commouere et turbare vexare ac affligere: et naturales operationes talis hominis impedire: nisi prohibeantur a superiori virtute: et dñi hec faciunt deo p[er]mittente dicuntur corpora obsidere. Permittit autem deus hominib[us] fieri siue ad gloriam sue ostensionem in potestatiua eor[um] electio[n]e siue ad peccati punitionem: siue ad peccantis correctionem: siue ad nostram eruditionem. Sed ex qua illar[um] causa? hec determinare deus p[er]mittit: hoc latet humanar[um] industria: q[uod] iudicia dei occulta: certum autem q[uod] non p[er]mittit iniuste nec sine causa. Quibus p[re]missis est hec conclusio: Demones

dñi non prohibent superiori virtute possunt humana corpora substantialiter subintrando obsidere. Præbat multi- plici auctoritate scripture attestante: demones electos a corporibus a chris[t]o et aplis: non autem eijcunt nisi p[er] us inhabitet et obsideat: g. etc. Itē August. in li. de diuinatione dictionum loquens de demonib[us] ait: Suadet miris et inuisibilib[us] modis p[er] illa subtilitatem suorum corporum hominum corpora non sentiendi penetrando. Si ergo potest corpus penetrare/potest etiam ibi quiescere: ergo potest inhabitare. Itē constat q[uod] aliqui a demonib[us] obsidentur: aut ergo q[uod] demon habet in eis effectum: aut q[uod] est in eis fm substantiam. Si p[ri]mu[m]: ergo omnes peccatores essent obsessi a diabolo q[uod] falsum est. Ergo scdm. s. q[uod] quia sunt in eis fm substantiam/obsessi dicuntur. Ex hoc colligitur q[uod] obsessio demonis dicitur intima et substantialis p[re]sentia demonis corpori humano. P[re]sentia intima dicitur p[re]sentia am indistantem et penetratiua[m] substantialem tamen: an autem etiam dicat operationem eius in corpore ip[s]um conturbando/impediendo et affligendo/dubium est: consistit autem in acceptio[n]e termini. siquidem intima demonis p[re]sentia cognoscitur non potest ab homine nisi p[er] aliqua ei[us] opera in corpore. Sed contra hanc conclusionem videtur esse illud q[uod] dicit in glo. sup illud Ps. Dñs in templo sancto suo: que dicit: Simulachris assidere potest sp[irit]us immundus: intrinsecus esse non potest. Si ergo non potest esse intrinsecus in simulachris: multominus in corporibus humanis. Itē Beda sup act. Implet sathanas cor alicuius: non quidem ingrediens in eum nec in sensus eius. Ad illa dicit fm Bonauent. Ad p[ri]mu[m] q[uod] esse intrinsecum in aliquo potest esse dupliciter. Vel sicut contentum respectu continentis: ut aqua respectu vasis: et sic demon potest esse intrinsecus in simulachris. Alio modo esse intrinsecus dicitur aliquid q[uod] influit in intimam rei: in fluendo p[er]ficat et cōseruat: et hoc modo non cōuenit demoni: nec respectu simulachri nec respectu hominis et illo modo loquitur illa glo. Ad Bedam dicit q[uod] loquitur de ingressu in hominem qui attendit ex parte spiritus rationalis: ut patet ex verbis p[re]cedentibus: que etiam potest magister in textu. Vult enim q[uod] non ingrediat[ur] mentem de quo statim dicit. Quantum ad secundum articulum sciendum q[uod] illabi duo dicit. scilicet intima p[re]sentia eius q[uod] illabitur et cui illabitur. Secundo dicit oimodam et plenam p[re]sentiam et dominium illabentis sup illapsus: quod si alterum deest/non est illapsus. Per hoc respondetur p[er] duas conclusiones. Prima est: si demon potest esse substantialiter p[re]sens anime: illabi tñ ei est simpliciter impossibile. Prima pars patet: quia demon potest substantialiter esse p[re]sens corpori humano ex p[re]cedenti articulo: ergo etiam anime. Tenet consequentia: q[uod] quicunq[ue] aliqua duo sunt substantialiter p[re]sentia eidem tertio: illa sunt substantialiter sibi p[re]sentia: sed tam demon q[uam] anima possunt esse substantialiter p[re]sentia eidem corpori: ergo et sibi p[re]sentia. Consequenter nota: Maior patet: q[uod] substantialiter sunt sibi p[re]sentia: quorum substantie sunt simul: sed si substantie aliquorum sunt simul cum tertio sine indistantia a tertio: sunt etiam simul et indistantia a se ipsis. Minor est manifesta de anima q[uod] est substantialiter p[re]sens corpori q[uod] informat. Patet et de demonem q[uod] est substantialiter p[re]sens corpori q[uod] obsidet ex p[re]cedenti articulo. Secunda pars probatur: q[uod] impossibile est demonem plene p[re]sidere de dñari aie et in ea operari q[uod] dicitur: q[uod] si rolleret ab aia arbitrij libertatem. Itē rolleret ab aia p[re]sidentia diuinā. Impossibile est enim plura p[re]sidere vni fm plenam dominium/magis sibi contraria seu aduersa. Sed

B

L

Art. 2.

D

concl. 1.

Art. 1.
Nota. 1

concl. 1.

Adu. 2. cuncta conclusio. Solus deus illabi potest menti rationali siue aie. Pater: quod et si aliqua potest esse intima aie pro calē indistincta; solus enim deus habet in mente rationali plenū dominii regitū: solus enim potest impedibiliter in aia pducere quod dicitur vult atque ab ea tollere quod vult. Sed solus deus illabit. Teneat plequetia ex quid nois illabi quod est esse intime pns alicui fm substantia et pndentia ac plenū dominii regitū. **Sed** dices glo. sup illud Luce. iij. Ecce homo hns demoniū. Intrauerat diabolus vñ exierat chris. Chrs aut exierat vbi illapsus erat. igit. Rñr q glo. illa loquit de ingressu et egressu nō fm illapsū vel substantiā: sed fm effectū grē et malicie. An nō vult glo. plus dicere nisi q vbi fuit grā ibi cooperatiōe diaboli incepit esse malicia: quous si intelligeret de ingressu fm substantiā: nō esset cōtra conclusionē. Sic tñ intelligi nō potest: quod fm substantiā et si ingredi posset demon aiam: nō tamē potest egredi chris: quod nō potest esse potest in quo nō sit substantiā pns chris qui est deus infinitus.

Art. 3. **Quantū** ad tertiū articulū videndū: Vñ demonas suis pntiā pnt illudere sensus hūanos. **Nota. 1.** **Nota. 1.** **E**randū pmo q accipiendo terminos pnt: dīna est inter errorem/delusionē et pntiā. Nam error supius ad reliqua duo: et delusio supius ad pntiā. Nam est pntiā delusio: et ois delusio ē error: et nō cōuerso. **Est** aut error generaliter iudiciū falsū: quo scz dissentiū vero vel assentiū falso. **Delusio** siue illusio est iudiciū falsū: pueniēs ex variatiōe circa obiectū/potentia vel mediū: qua quod nō est apparet: vel res aliter q est apparet. **Prestigium** fm Alex. de ales. parte. ij. q. xliij. mē. iij. arti. j. dicit demonis illusio q nō habet causam ex parte mutatiōis rei sed tñ ex parte cognoscētis: z h siue qñ ad organū siue ad

Nota. 2. virtutē seu potētiā. **Sed** notandū q fm eundē ibi dē illusio potest fieri triplici. Aliquā sola agitatione hominū ostēdentiū z occultantiū: sic in transiectoribz. Aliquā virtute quorundā corporū mineraliū q ceteri rebus appositā faciūt eā virtute naturali sibi indita apparere talē qlis nō est. Sic etiā dicit sanctus Bonauē. q expositiōe cādele z dispositiōe palee apparet esse serpētes opatiōe naturali. **Ex** his duobz modis fieri potest illusio siue demoniū cooperatiōe: quous et ipi his modis vñ pnt. **Tertio** modo fit opatiōe demonum: quod res existēs nō apparet/vel nō existēs apparet: aut res existēs aliter q se habent apparent. **Quo** aut b cōtingat ponunt variū modi a docto ribz qui tñ ad tres reduci possunt. **Primus** modus: est p mutatiōe aliquā in obiecto ostēdēdo vel occultando ppter quod illusio iudicādo errat. **Primo** modo fit illud: vt tactum est ostēdēdo. **Pot** em diabolus formare formas sicut potest diuersas formas corpora quasi subito formare et assumere: vt dictum est. Formas igit diuersas a se formatas potest visui obicere seu alteri sensui offerre et illas frequēter mutare. Illas aut formas sensus volēs nolēs q apphēdit. An si ne veli siue nolim video albus debito modo sanis oculis z dispositis obiectis: oblatus ergo sensui natura apphēdit. Nec diabolus illā visionē causat in oculo: s; potētiā cū obiecto p diabolū oblato. nihil em refert ad verā et naturālē visionē causandā: a quo obiectū oculis offerat: nec sic vidēdo visus decipit circa obiectū pntiū: quod taliter est obiectū coloratū albu vel nigrū. zc. qualiter iudicat. S; decipit circa obiectū per accidēs/cū ppter formā talē: qualē in reali q vel

psōna esse cognouit rem aliquā vel psōnā que ibi nō est: ibi esse iudicat p phantasiā vel magis p intellectū: vt si formā petro similē obicit/iudico me videre petrū. Et fm diuersas formas oblatus z mutatiōes subitas oblate forme/iudicat semper alia et alia: et sic deludit. Sic legit in bri Hiero. epistolari d sancto Hilarione diabolū se transfigurasse in psōnas mulierū nudarū. zc. Et in miraculis beati Hierony. diabolū se transfigurasse in psōnā siluanū. Et nīcē in psōnā symonis magi: vt dicit in itinerario Elementi. Sic etiā potest occultare rem obiectā/vel nō iudicetur esse pns vel iudicetur alia aliquid inter obiectum huiusmodi et organū interponēdo quo totum nō videatur: vel inf prem ei magnas vel paruas vt aliqua pars occultet loco cuius aliquid aliud videat: quod tamē pars obiecti iudicet: et ita res alia iudicet. Posset etiā ppter variatiōes quā causaret in medio vel lumine multipliciter sensum illudē vt aliud iudicaret q esset in re: sicut et nūc sensus ppter hmoi variatiōes frequēter decipit. Et si ponerent species ab obiecto multiplicare p mediū ad organū: posset itē multipliciter illudere. phibendo species multiplicatiōe: et sic impediret visionē: aut spēs ab alijs obiectis multiplicatas medio ingerendo. Si tñ possent cōseruari in medio sine obiecto quod nō creditur: alias multipliciter potest spēs impedire aut transmutare lociter: ppter quod eiusdem rei nō variare causaret alia et alia visio. **Via** em illa per solum motum localem reū aut species efficere posset. Et hōz modorū aliquo posset reddere hominē inuisibilem/licet oculis et prospectui pntem. **Vide** ad hoc Augustinus xviij. de ciui. dei. c. xviij. **Secundo** modo potest fieri p aliquā mutatiōe factā circa organū sensus. nam et humor sanguineus vel vapor ignis descendens ad oculos facit res visas apparere rubeas: et mutatiō sitūs organi facit re alibi apparere q sit. Quis vnā rem apparere duas: z ita de alijs. **Has** organi dispositiones potest demon in organo causare p motū localem humorū vaporis vel sitūs. Et p modicā hmoi variatiōe circa organū obiectū vel medium variat iudiciū et apparet res aliter q est. **Tertio** modo potest fieri illusio p mutatiōe aliquā factā in specie vel habitu in ipā potētiā aut memoria reseruata vel reseruato. **Intelligo** aut p habitum specie derelictū aliqd in potētiā cognitiua vel reseruatiua a cognitione habita ad similem cognitionē motiuā. **Illud** hoc modo diabolus nō immitendo nouas species vel phantasmata in potētiā/nisi mediāte obiecto de nouo oblato. S; mouendo species iā habitas. nā cum phantasmata inexistētia offerunt foris oblatione virtuti interioriter cū virtus interior foris illis intendit/similitudo rei videtur esse veritas. **Quod** manifestum est in frenetico ppter ascensum fumositatū ad cerebrū ex modica occasione exteriori videt ei q videat vel audiat multa que nō sunt pntia. sic per fortē conuersionē intentionis phantasma videtur veritas. **Sic** beatus Augustinus exempla replificat vt recitat sanctus Bonauē. q quidāz ranta conuersione cogitabat cuiusdam mulieris imaginē q carnaliter cōmisceri vi debet etiā vigilando. Et sic in somnio videt dormienti q videat audiat et sentiat mltā in veritate/cum spēs seu phantasmata mota veniunt ad organa sensuum. **Sic** demon potest phantasmata et species seu habitus mouere/ipsos pntare potētiē

Lectio.
F

cognitine: et per hoc imaginationē ad eas cōuertere: et per immisionē fumoz spūs animales immutare: et phātasmatata diuersimode variare ac intēioni offerre et facere diuersa homini apparere. Et hoc mō frequētissime vti dēmo: vt dicit sanctus Bonauē. Et huius signū est: qz nunq̄ facit hominez aliqd somnare de aliquo cuius imaginē nec in toto nec in parte vnq̄ habebat in interiori organo virtutis imaginari: nunq̄ em̄ cecos a natiuitate facit somnare de coloribus: nec surdos de sonis: nec eis talia representat in vigilia vel in somnis. Et hmoi illufio pprie dicitur prestigialis. His pmissis cōclusio adhuc articulum. Demon suis p̄stigijs ac multiplicibus dolis illudere pōt sensibus humanis. Probat illa conclusio per br̄m Augustinū in de spū et aia. c. xviij. et in de ciui. dei. li. xviij. ca. xviij. ad idem aliquid tangit Augustinus: s; in loco p̄fato sic inquit: Quedā muliercule post sathanam cōuerse illufionib; et phātasmatibus seducte: credunt se et cōfiteant nocturnis horis cum dyana pagana: dea: et cū herodiade et innumera mulier; multitudinē equitare: earūq̄ iussio nibus obtemperare. Ipse nāq; sathanas q̄ se transfuratur in angelū lucis/ cum mentem cuiusq; muliercule ceperit: s; in hoc sibi per infidelitatē subiugauerit illico diuersarum psonarum species mente quam captiuā tenet in somnis deludens/ mō leta/ mō tristia mō cognitas/ mō incognitas psonas ostendens: per denia queq; deducit: et cū solus hic patet spiritus infidelis nō in aia: s; in corpe opinatur euenire. Jecirco nimis stultus et ebes est qui hec omnia que in spū fiunt etiam accidere arbitrat in corpe. Nec Augus. Cum ergo diabolus in ipsa imaginatione dormientium quedam mira facit: sic etiam Augustin⁹ ante iam dictam auctoritatem dicit: et hoc deludendo imaginatiā que est potentior q̄ sensus extra. Non mirum q̄ quedā etiam deludendo facere pōt modis p̄dictis in sensib; extra. Jtē in Uitasparū legit quidā duxerūt quandā puellā ad sanctū patre; que videbat eis equa: s; sanctus ille pater dephendit eā esse puellam: et oratione sua p̄stigium diaboli fugauit. Jtem Boe. iij. de conso. me. iij. Et Augustin⁹ li. xviij. ca. xviij. de ciui. dei. de socis vltis: tangit ibi de trāsfōrmatiōibus socioz vltis in varias bestiaz formas carminib; circe deē: que fieri nō potuit s; stārialiter sed tñ apparenter: s; fm aliqua accidentia exteriora fm aliquē modū p̄dicto. Poterat em̄ diabolus aliā formā alterius corpi ostēdere et eos occultare: vel modo p̄stigiū intuentiū oculos fallere. zc. Vide ad hoc late Augustinū vbi sup. li. xviij. d. ciui. dei. et sc̄us Tho. in de potētia in. q. xvi. arti. ix. z. x.

Arti. 4 Quantū ad articulum quartū est p̄mū dubium: **Dub. 1.** An demones possunt facere miracula. Pro respōsione ad hoc dubiū: Notandū post Alex. de ales. pre ij. q. xliij. mē. x. ppe finē. Miraculū large acceptum est operatio vel opus qd fit p̄ter solitū nature cursum. Ad idē facit quod dicit Augustinus in de vtilitate credendi. Miraculum est arduū aliqd et in solitū supra spem et facultatem existēs admirantis. Arduū dicitur fm Alex. supra potestatez nature. Insolitū qd est cōtra solitū cursū nature. Supra spem virtutis humane. Supra facultates: id est supra rationē et potestatem admirantis. Propter p̄mū/ eclypsis solis nō est miraculum. Propter secundū/ creatio anime intellectiue non est miraculū

Propter vltima duo respectu dei nullū est miraculum: qz nihil est supra facultatem dei. Hoc potest cōtingere dupliciter: vel quantū ad rem factam: vel quantū ad faciendi modū. Quantū ad rem factā qn effectus vel res pducitur nō concurrēte causa secunda naturali: aut in subiecto nō habente ordinem naturalē ad talis effectus susceptionē. Exemplū p̄mi vt est creatio noui effectus insoliti fm se totū de nihilo. Exemplū secundi: vt suscitatio mortui cadaueris: illuminatio ceci nati. In primo nihil nouū pducit: s; omnia dudum pducta vnitur corpi cadaueri nō habentis ordinē: hoc est dispositionē naturalem ad anime susceptionē: sicut partus virginis: dimensionum penetratio: replicatio eiusde; corpiis siml ad loca distincta circumscrip̄tue locantia sunt miracula. Secūdo mō quantū ad modū faciendi tantum: cuius aliquid pducit a causis naturalib; s; in mora breuiore q̄ sit solitus nature cursū propter inconsuetā et subitam applicationē actiuoz et passiuoz. Illo modo pductio subita ranarū de puluere terre: que tñ fieri posset per naturam tpe longiore dicitur miraculum / quantum ad modum nō quantū ad factum. Et hoc verū si huiusmodi effectus educitur de potentia materie: sic quasi subito qualificate vel dispoſire. Forme em̄ substantiales non producuntur seu generantur in materia/ nisi materia disposita: in termino autem dispositionis forma educitur instantanee siue subito: sicut est videre in ligno igne appposito: quod dū sufficienter calefactum est et exicatum in oibus eius partibus / vniformiter subito erumpit flamma. Et licet successine caleſcat et exiceſ tamē forma ignis nō sic successine producitur: sed expectat sufficientem dispositionē combustibilis quae existente simul producitur in omnibus partib; combustibilis eque dispositae. Quāto ergo dispositio materie acceleratur per celerē actiuoz applicationē et impediētū remotionē: tanto effectus celerius producit. Nisi illa successine et morosa applicatio/ maturantiū fructus arboris fieret subito/ subito pducere fructus: sicut fieri potuit in virga Baro/ subito pducere gēmas/ flores/ et fructus. Nume. xvij. et ita de alijs generabilib; Et sicut dicit br̄s Augustin⁹ in de mira. scripture: qz nihil eoz que fecit deus per moysen et aaron contra naturā factū est: id est nō cōtra possibilitates nature quodāmodo ordinate ad illa vt cum ex aqua factus est lānis: et rane ex pulueretanis et locuste. zc. Erat em̄ materia illorum in potentia ad hmoi formas: et ita possibilitas naturalis educendi formas huiusmodi de potētia materie aque/ pulueris ac cinerū. zc. Sic ergo in his operib; non fuit miraculum quantū ad factum: sed quantū ad modum faciendi: vt protinus fieret quod per naturā fieri posset successine. Et hūc modū subdistinguit Alex. Nā aut huiusmodi opatio fit subito: id est in instanti: et sic fit a diuina virtute: et sic pprie dicitur miraculū. Vel fit subito seu repente: id est in tempore quasi imperceptibili: et sic dicit qz vere nō est miraculum dicendū: s; mirabile. S; quia difficile pos sunt illa distingui qn sic vel sic fiat: ideo frequēter miraculū p̄mirabili: et cōuerso mirabile p miraculo accipitur. Videt tñ qz illa subdistictio claris sic poni posset: qz ille cōuersiones vel mutationes in instanti vel repente possunt dupl; fieri. Vel sic qz effectus illi non producunt a principijs nature: sed imediate

adeo siue in instāti siue successiue: tūc est vere mira-
culū fm primū modū: licet eundē effectū natura pos-
set pducere in tēpore. Alio mō pōt effectus pducī a
principiis nature in instāti vel in tpe subito ppter
instantaneā vel repentinā applicationē actiuoz pas-
siuis pter solitū nature cursū. Et tūc nō est ppterissi-
me miraculū: s; ppter mirabile: hoc est miraculū se-
cūdo mō. Nā et natura pōt pducere effectū in instāti
disposito recipiente. Sic tenet Philosophus de lu-

Nota. 2. mine et visione. **C** Aduertendū insup q adhuc mira-
cula distinguunt in miracula vā et miracula falsa siue
mendacia. Vera dicunt ea q ordinant ad bonū finē
s; eruditionē ecclesie et salutē fideliū. Talia sunt mi-
racula bonozum angeloz et sanctoz. Miracula fal-
sa et mendacia sunt q ordinant ad deceptionē et subuer-
sionē videntiu: licet qñq res ille vere res sint que vi-
dent. Un oia miracula demonū sunt signa falsa et p-
dicia mendacia. Et fm hoc dicit apłs. ij. ad Thessa. ij.
de antichristo. Qui est in q aduentus fm opationē
sathane in oī vtrū et signis et pdigijs mendacibus
et in oī seductione iniquitatis his qui pereunt. Inten-
dit em decipere hoies p miracula sua: et facere credere
nō deū esse deū et seducere i interitū sempiternū. Et
ideo oia eius miracula siue fiant p verā rez immuta-
tionem siue p apparentiā solū et illusionē/falsa sunt
et mendacia signa. **C** Cōsequēter aduertendū et dicit
qñtōis pcedētis huius distinctionis q tā angeli boni
q demōes extra se nō pnt pducere nouā formā sub-
stātiāle vel accidentāle nisi tanq obiectū sui cogniti-
onem in alio. De quo iupra. S; oia eoz operatio est
in solo motu locali quo pnt repēte applicare actiua
passiuis ad pductionē effectiui a causis suis natura-
libus. Un btis Augustin. ij. de trini. c. viij. dicit.
Sicut ergo nec parentes dicim? creatores hominū
nec agricolas creatores frugū: quis eoz extrinsec?
adhibitis motibus: ista creāda dei virtus int? opes-
ita nō solū malos/ s; nec bonos angelos putare fa-
ciunt creatores. S; p subtilitate sui sens? et corpis/ se-
mina ista rez nobis occultiora nouerūt et ea p con-
gruas cōtemperationes elemētoz latēter spargūt:
atq ita gignēdā rez atq accelerandōz incremen-
toz pbent occasiōes. Nec ille. Et accipit hic Augu-
stinus creare p inductionē forme vltime siue specuo-
ce: quoniā ad creationē ppter dictā pductionē s; rei
de nihilo. Ad hāc em creationē creatura occasiōes
dare nō pōt. Nō sunt ergo creatores: q formā indu-
cere nō possunt: materiā pparare possunt: non aliqd
pducendo in materiā: sed applicādo eam actiuo/ vt
ab ipso recipiat formā. Nec ppter hoc impotentior
est angelus naturalis: nō pōt pducere formā quā
natura pducit: nec generare sibi simile quod asinus
potest: quia perfectior est et in alijs pfectionib; porē-
tior: vt in motibus eoz: in assecutione finis vlti-
mi mō pfectissimo. **C** Per hoc respōdetur ad dubiū
per tres propositiones. **C** Prima q miracula ppter
fm primū modum dicta: demones facere nō possunt.
Patet: quia non possunt facere aut inducere res aut
formas novas in subiectum vel materiā nō dispo-
sita ad eā susceptionem. ergo. Tenet consequētia
ex quid nominis miraculi illo modo accepti. Antece-
dens patet ex proximo notabili. **C** Secunda ppositio:
Demones possunt facere miracula secundo mo-
do dicta. Patet: quia possunt repēte actiua passi-
uis applicare pter solitū nature cursū: ppter quē

Nota. 3. et mendacia signa. **C** Cōsequēter aduertendū et dicit
qñtōis pcedētis huius distinctionis q tā angeli boni
q demōes extra se nō pnt pducere nouā formā sub-
stātiāle vel accidentāle nisi tanq obiectū sui cogniti-
onem in alio. De quo iupra. S; oia eoz operatio est
in solo motu locali quo pnt repēte applicare actiua
passiuis ad pductionē effectiui a causis suis natura-
libus. Un btis Augustin. ij. de trini. c. viij. dicit.
Sicut ergo nec parentes dicim? creatores hominū
nec agricolas creatores frugū: quis eoz extrinsec?
adhibitis motibus: ista creāda dei virtus int? opes-
ita nō solū malos/ s; nec bonos angelos putare fa-
ciunt creatores. S; p subtilitate sui sens? et corpis/ se-
mina ista rez nobis occultiora nouerūt et ea p con-
gruas cōtemperationes elemētoz latēter spargūt:
atq ita gignēdā rez atq accelerandōz incremen-
toz pbent occasiōes. Nec ille. Et accipit hic Augu-
stinus creare p inductionē forme vltime siue specuo-
ce: quoniā ad creationē ppter dictā pductionē s; rei
de nihilo. Ad hāc em creationē creatura occasiōes
dare nō pōt. Nō sunt ergo creatores: q formā indu-
cere nō possunt: materiā pparare possunt: non aliqd
pducendo in materiā: sed applicādo eam actiuo/ vt
ab ipso recipiat formā. Nec ppter hoc impotentior
est angelus naturalis: nō pōt pducere formā quā
natura pducit: nec generare sibi simile quod asinus
potest: quia perfectior est et in alijs pfectionib; porē-
tior: vt in motibus eoz: in assecutione finis vlti-
mi mō pfectissimo. **C** Per hoc respōdetur ad dubiū
per tres propositiones. **C** Prima q miracula ppter
fm primū modum dicta: demones facere nō possunt.
Patet: quia non possunt facere aut inducere res aut
formas novas in subiectum vel materiā nō dispo-
sita ad eā susceptionem. ergo. Tenet consequētia
ex quid nominis miraculi illo modo accepti. Antece-
dens patet ex proximo notabili. **C** Secunda ppositio:
Demones possunt facere miracula secundo mo-
do dicta. Patet: quia possunt repēte actiua passi-
uis applicare pter solitū nature cursū: ppter quē

ipā actiua pducūt veras res de nouo: que taliter seu
tam subito produci nō possent/ nisi demonū ministe-
rio actiua passiuis applicarent. ergo. Consequentia
nota. Antecedens patet. Nāz Exodi. viij. d: q virga
Baron proiecta/ versa est in colubū. Fecerunt autē
malefici per incantationes egyptiacas et arcana que
dam similiter: et proiecerūt singuli virgas suas que
verse sunt in dracones. Sicut ergo versio virge Ba-
ron in colubū fuit vera: sic et virga magoz phara-
onis in dracones facta est fm beatū Augustinū vbi. s.
non phantastice sed vere. Vel collectione seminum
vel aliter vt patet p glo. ibidē. **C** Q; vero Strabus
dicit sciendum q diabolicis figmentis oculos spe-
ctantium deludebant vt res in sua natura manētes
aliud viderent. Rūdet Alex. q Strabo loquit illd
non assertiue: s; disiungit illud cū glo. Augustini cu-
ius sententia iam posita est: vñ dicit vtunqz disiu-
ctiue sic vel sic. Un ait glo. Sciendū q vel diaboli-
cis figmentis oculos spectantium deludebant: vt res
in sua natura manētes aliud viderent. Vel fm Au-
gustinū: Demones quib; mali/ naturā suā nō am-
serūt. Ideo dū p incantationē eoz malefici aliquid
efficere conant discurrunt p mundū: et subito semia
eoz de quib; hoc agit asseruit. Sicq ex illis pmitte-
te deo/ novas rez species pducūt. Nec glo. **C** Ter-
tia ppositio: Omnia demonū miracula et si aliqñ
tum ad rem de nouo productā vera sunt: tamē qñtū
ad finē signa sunt mendacia. Patet: quia omnia ope-
rat ad fallēdū et pdendū hoies: vt dictū est. **C** Se-
cundo dubitat de carminib; et incantationibus an ha-
beant aliquā causalitātē respectu effectiui eos conse-
quentiū. Ad hoc dubiū responderi b;eniter. **P**rio
q carmina magoz nullā habent in se vim effectiua:
respectu effectus cōsequētis. Illa em nō sunt nisi vo-
ces et scripta certo mō prolata aut certis characteri-
bus descripta/ que nō habent ex se maiorem vim: q
sonus ex aere fracto causat? aut attramentū vñ alia
substātia vñ causant. Que manifestū est ad talē effe-
ctum vim aut ordinē naturālē nō habere. Sequitur
aut effectus tales opatiōes demonū modis supradic-
tis: vere vñ illuzorie hūc causantib; ppter qñdā priua-
tos cōtract? seu pacta cū sibi adherētib;: vt dicit Au-
gustinus. Habēt em spūs maligni pactiōes cū aliq-
bus hoibus et conseruat pacta ac pmissa: nō qz vera
ces s; vt aliq eis adherēat: qz si nulla pacta seruarent
nulli eis seruiret. Et vt hi quib; pmissa seruant eos
colāt: qz ex sua supbia pēpue appetunt diuinos ho-
nores. Permittit aut deus eos in aliquos ppter eo-
rum pactā vel aliā occultā causā exercere suā pore-
statem/ nō tamē iniustā: habent ergo pactū cū male-
ficiis: vt dum hec verba pferūt tali modo: puta ante
solis ortum vel in tali loco tali gestu: aut faciūt hoc
puta curuant acū/ pcuriunt palliū. zc. sequitur ille
effectus: quē nō verba vel acus incuruata/ aut pallij
pcurio: s; ipse discurrens opatur: vt. s. glo. allegata
tangit: imitās in hoc puerle christū dominū in eccle-
sie sacramēta instituentē: p quoz vsuz gratia anime
conferit: nō a sacramētis effectiue/ s; a chō suo sacra-
mēto tanq signo efficacī assistenti. Et sic gratia tal-
non cōferretur sine sacramēto: ita diabolus nō ope-
ratur talia ex suo pacto cessante maleficio: vñ dicit
Scor. in. iij. dis. xxviij. q trufatica est hec questio
an liceat tollere maleficiū intentione curandi ma-
leficiatum: licet cū imo meritorū est destruere ope-
ff iij

ppō. 3.

Dub. 2.
2

ppō. 1.
R

ppō. 2.

ra diaboli: nec in hoc est infidelitas aliqua: quia destruens non acquiescit operibus malignis: sed credit demonem posse et velle fatigare: dum tale signum seu maleficium durat: et destructio illius signi imponit finem tali fatigationi. Non tamen licet ministerio demonum per alias incarnationes curare peccata: sed curande sunt sanctorum operibus suis ad dominum/eleemosynis et pijs operibus: vel si deo amouere non placet/patienter veniunt tollerare. Possunt etiam quicunque maleficia et incarnationes fieri per adhibitionem rerum naturalium maleficium vel venenarum herbarum/radicum/lapidum et ceterorum similium: quorum occultas proprietates nouerunt demones. Et non est dubium quin talia applicata suis passivis possint habere non ex demonum virtute: sed sua naturali proprietate operationem efficere. Tertio dubitatur: Utrum demon possit malas cogitationes immittere. Supponit ex premissis: quod demon non potest sua virtute aliquam cogitationem in nobis producere seu immediate generare: hoc enim solius est potentie cognitive nostre et omnipotentie diuine. Secundo quod obiecta potest offerre et species/habitus et phantasmata mouere: quibus oblat aut mori sequitur cognitio siue cogitatio: nisi potentia cognitua circa alia sit vehementius occupata: ita enim experimur in nobis quod nonnunquam apertis oculis pretereuntem non videmus: vel saltem nos videre non attendimus propter forte imaginationem circa aliqua interiora. Item notandum quod secundum scriptum Bonauenturae. quod per sententiam distinctionis immittere cogitationem dupliciter accipitur. Uno modo ut est principaliter ac sufficienter causare vel efficere cogitationes in mente hominis. Alio modo: largius: ut est principaliter vel occasionaliter aut excitatiue mouere ad cogitationis formationem. Tunc dicitur quod primo modo accipiendo immittere: nec angelus bonus nec malus potest menti nostre immittere cogitationes. Hoc enim solius dei est quod solus potest sufficienter. id est sine concursu alterius cause infundere cogitationes eas in mente creando: et sic immittere: omnium enim affectuum ipse est causa principalis et efficiens: sine quo sicut nihil factum est: et ita nec etiam fieri potest. Et ita nulla creatura propter eum potest esse causa totalis cuiusvis effectus. Accipiendo autem immittere secundo modo siue largius: sic potest angelus bonus/bonas: et malus malas immittere modis super tactis. Sed tunc est dubium: an possit compellere ad cogitationes malas. Et videtur quod sic: quia potest offerre imagines turpes aut intus mouere species turpium cogitationum productiuas: quibus oblati vel moris non potest potentia non cogitare. Sicut oculus apertus et dispositus non potest visibile oblatum non videre. Respondetur quidam ut recitat sanctus Bonauentura. quod demones possunt compellere ad cogitationes malas: sed non ad cogitationes malas: intelligentes per cogitationes malas viciosas. Cogitatio enim que est de malo non est mala: nisi dum sequitur affectio mala que est in potestate nostra. Aliter respondetur et melius: quod non possunt compellere ad cogitationes malorum simpliciter: licet possint offerre obiecta et mouere phantasmata. Ratio: quia mens nostra non potest simul multa cogitare. Dum ergo est vehementer circa salutaria occupata: non potest necessitari ad dimittendum illa et se conuertere ab istis. Potest autem voluntas impare intellectui ut se conuertat perseveranter ad contemplationem diuinorum: et his intendens non potest ab eis facile distrahi. Sic enim experimur quod assuetus in turpibus vir ab eis auelli potest. Similiter amo-

refixus in aliquo vir a cogitationibus amari potest remoueri. Et si parum ad alias cogitationes diuertit/circa ad peccata reuertit. Dum ergo mens fuerit ociosa et non circa vilia occupata: potest diabolus immittere cogitationes turpes et malas: secus si fuerit in bonis vehementer occupata. Et illis elici possunt duae notabiles regule morales ad vitandum cogitationes malas et turpes. Prima sollicite curandum est/ne contingat animum a bonis et viliibus cogitationibus reuocare: illis enim manentibus alie male subintrare non possunt. Huic concordat illud Hieronymi ad Paulinum. Semper aliquid operis facito ut te diabolus inueniat occupatum. non enim facile capit a diabolo quod bono vacat exercitio. Quod non tam de exteriori opere et exercitio quam de interiori intellectu veritatem habet. Secunda regula: Formata est affectio de dilectione dei et eorum: et locum non inueniet cogitatio turpius. Nam secundum Augustinum Sic quicquid venerit in animum illuc rapiatur ubi impetus dilectionis currit. Sic enim ut dicit sanctus Bonauentura. Facile est ei qui solitus est in bonis animi exercere/malas cauere cogitationes: quia tali multo facilius est et delectabilius in bonis versari cogitationibus quam sic in carnalibus sedibus et turpibus imaginibus. Per predictam autem immisionem distinctionem auctoritates multe quod sibi videntur contrarie concordant faciliter. Ultimo dubitatur: Utrum diabolus possit in nobis malas affectiones incendere. Nota incendere corporaliter non est igne generare: sed igni pabulum ministrare. Ignem combustibili vel combustibile igni applicando: sic in spiritualibus. Ignis est concupiscentia siue libido perversa. Pabulum istius ignis sunt cogitationes carnales et terrene et delectationes fidei. Incendere igitur est cogitationes et delectationes vel affectiones malas subministrare: non ut principale agens: sed ut excitans et mouens. Opposito igitur modo se habet immissio et incensio secundum doctores. Nam immittere respicit agens principale: incendere agens non principale sed excitans et subministrans. Patet autem ex premissis quod demon non potest in nobis sua potestate producere cogitationes et affectiones: sed potest nos mouere et excitare ad eas formandas. Ideo dicitur a sanctis et doctoribus: Incensor malorum non immissor. Et per hoc patet responsio affirmativa ad dubium. Utrum autem demones secreta conscientie nostre scrutari possint/distinctione sequenti tractabitur. Et tantum de illa questione.

Distinctio. ix.

Sit supra de angelis

rum habitudine quantum ad corpora assumpta et aliena: consequenter agit de habitudine eorum quantum ad distinctionem/missionem et ministeria in tribus sequentibus distinctionibus. In prima de eorum distinctione: in decima de eorum missione: in vndecima de custodie administratione. Colligit autem sententia textus in his tribus conclusionibus. Prima conclusio: Ter trini sunt angelorum ordines sub hierarchia triplici nominibus et donis excellentioribus impositis distincti. Secunda conclusio: In eis decem angelorum ordinibus post creationem per gratuita dona distincti plures sunt angeli dispartes in gradibus donis. Tertia: Assumendi sunt homines ad singulos ordines angelorum secundum numerum spirituum beatorum. Conclusiones ille in textu declarantur.

Dub. 3.
M

Dub. 4.
D

II

Questio. j.

De hac distinctione

Art. I.
No. I.

querit primo: Utrum nouem angelorum ordines in hierarchia triplici: scilicet dona gratuita et officia sunt distincti articuli tres. Primum declarabit terminos. Secundus respondebit per conclusiones. Tertius dubia mouebit. Quantum ad primum circa hunc terminum hierarchia. Notandum quod hierarchia dicitur a greco quod est sacer et archia quod est principatus / quasi sacer principatus. Et describitur sic a sancto Bonauentura. Est rex sacrarum et rationabilium ordinata potestas in subditis debitis retinens principatum. Et est triplex. Supercelestis que dicitur diuina. Celestis que est angelica: et subcelestis que est humana siue ecclesiastica. Quia enim hierarchia non est nisi in substantia intellectuali. Substantia autem intellectualis est triplex: diuina / angelica et humana. Ideo triplex est hierarchia. Hierarchia supercelestis est sacrosancta trinitas ac diuina personarum unitas. Quia sic Dionysius. c. iij. de angelica hierarchia describit: Est pulchritudo diuina: ut simplex ut bona / ut perfectionis auctor: pura nulla prorsus admixtione dissimilitudinis accipiens rex: singulos promeritis lucis sue participes faciens: et sacrosancto mysterio perficiens: quoniam quodque in initio congrue illi in se exprimere inmutabile nititur effigie. In diffinitione tangit increata hierarchie personarum pluralitas / essentie unitas / comunicabilitas / summa perfectio et perfectionis liberalis diffusio. Personarum pluralitas in eo quod dicitur pulchritudo diuina. Pulchritudo enim consistit in pluralitate et equalitate: ut vult Augustinus in de vera religione. Unitas essentie in eo quod addit simplex. Excludit namque simplex omnem essentie diuersitatem. Comunicabilitas innuit cum dicitur bona. Et finem aliam translationem dicitur optima. Sic enim in deo est unitas: ut tamen sit summa bonitas: per quam est perfecta comunicatio: et sic personarum pluralitas. Summa perfectio notatur ubi subdit: ut perfectionis auctor: pura. Nulla prorsus admixtione reum dissimilitudinis sustinens: quo excluditur omnis imperfectio. Signat perfectionis sue liberalis comunicatio ad extra cum concludit: pro meritis lucis sue participes faciens. Hierarchia creatam tam angelicam quam humanam siue ecclesiasticam: ita describit Dionysius. ubi superius: Est ordo sacrarum et scientia et operatio: quod ad dei similitudinem pro viribus nititur ac per modum uocis ad imitationem dei ex indulta sibi diuinitus intelligere luce subuehit. In qua tangit quedam imago siue similitudo hierarchie create ad increatam. Nam ordo sacrarum: id est ordinata potestas responderet patri: scientia filio: actio spiritui sancto. Secundum memoriam / intelligere etiam et voluntatem. In eo quod sequitur imitationis similitudo designat. Unum breuiter hierarchia creata / est sacra quedam potestas / plures continens ordines / comunicans inferioribus determinato ordine quod a prima potestate diuina suscipit / continens plures ordines: propter excludere singulos ordines: quorum nullus dicitur hierarchia per aliud innuit distinctio ordinum. Unde eius proprietates operatio: ut idem Dionysius. dicit: Est dei cooperatores fieri: diuinamque in se operationem quantum potest palam cunctis ostendere. Uidelicet alios perficere / illuminare et purgare: ut in sequentibus ostendit. Et cum dicitur quod a prima potestate diuina suscipit / intelligendum est mediate vel immediate: propter hierarchiam mediam et infimam. Dic ergo solus de angelica dicendum. Et hec secundum Dionysium.

est triplex scilicet: Eparchia: id est suprema. Mesarchia id est media. Et hyperchia: id est infima. Sumitur autem hec distinctio vel secundum proprietates que ponit Dionysius. que sunt scientia / ordo / actio. Secundum scientiam diuinam accipit suprema. Est enim suprema eorum que conuersi sunt ad deum: eius soli contemplationi inherentes: in ipsius cognitione amore ac firma intentione conuersati. Que omnia per scientiam diuinam hic intelligunt. Ut dicat scientia actus totius partis intellectiue: tam cognitue quam affectiue. Secundum ordinem scilicet potentie: id est potentia ordinata respectu inferiorum. attendit media hierarchia. Et penes actionem ministerialem siue administratiuam et executiuam sumit infima. Vel clarius et aliter accipitur hec distinctio: secundum tres status et officia que sunt: status contemplatiuorum / prelatorum et actiuorum. Penes statum contemplatiuorum / est hierarchia suprema. Penes statum prelatorum est hierarchia media. Penes statum actiuorum est sumpta hierarchia infima. Unde suprema hierarchie est immediate conuersa ad deum per actum contemplationis: et non occupari circa exteriora principaliter. Medie est in presidentia qui presidet ceteris eos ordinando / principando: per salutis ministeria erequenda dirigendo. Quorum executio angelorum est ultime hierarchie. Et potest sumi familiaris manu ductio ex ordinatione terreni regis curie: in qua inueniuntur tres status curialium: sunt enim qui semper assistunt regi: de quorum consilio omnia regis procedunt edicta. sicut legitur Hester. j. c. de septem ducibus persarum: que semper videbant faciem regis assueri etc. Secundus est status officialium: qui mandata regis per priores accipientes ceteros ad eorum executionem dirigunt atque ordinant. Tertius est status feredariorum ac nunciorum: per quos mandata regis populis omnibus regno subiectis intimantur: et executorum qui iussa complentes in regno operantur ita in proposito applicetur. Consequenter notandum quod ordo secundum magistram describitur. Est multitudo celestium spirituum: qui inter se aliquo munere gratie simulantur. Sicut in naturalium donorum participatione conueniunt. Dicitur multitudo etc. quia unus angelus ordinem non constituit / sed multi. Dicitur quod in se aliquo munere gratie simulantur: propter angelos diuersorum ordinum: qui se excedunt in munere gratie et nature. Ideo sequitur: sicut in naturalium donorum participatione conueniunt. Ex quo posset probabiliter sustineri contra beatum Thomam: quod omnes angeli eiusdem ordinis essent eiusdem speciei: eo quod omnes conueniunt in naturalibus: quod non potest intelligi de conuenientia secundum numerum: quia illa non est pluralitas: eo quod nihil idem numero est in pluribus: ergo de speciei uoca. Si enim de generica conuenientia intelligeretur: tunc angeli diuersarum hierarchiarum constituerent unum ordinem: immo omnes angeli. Omnes enim conueniunt in nature simplicitate et incorruptibilitate: in habere donum gratie et glorie etc. patet igitur quod ordo fundatur in dono nature: complet autem dono gratie. Nam meliora naturalia disponit ad maiora dona gratuita: ut dicit sanctus Bonauentura. Tertio considerandum: quod in qualibet hierarchia tres ponuntur ordines: in prima secundum omnes sunt seraphim / cherubim / throni. In media hierarchia et infima diuersitas inuenitur. Nam beatus Dionysius. in medio ponit dominos / prelatos et virtutes. Sed beatus Gregorius et Bernardus. ponit dominos / principes et virtutes. Similiter in tertia hierarchia ponit Dionysius. principatus loco virtutum: conuerso Gregorius. ponit virtutum ordinem loco principatus ordinis.

Nota 3
E

ff iij

Eius diversitatis hec est ratio. Quia diuissio ordinum sumit ex distinctione hierarchiarum. Et quia prima hierarchia attendit penes scientiam et statum contemplationis in conversione ad deum: que consistit in actu cognitionis/dilectionis ac perfecte quietis et securitatis: que tensionis nomine intelliguntur correspondere ad tres virtutes theologicas. Prime que sunt visio, fructio/retio. Ideo ponuntur tres ordines prime hierarchie: cherubin/seraphin/throni: quorum nominum interpretatio nem textus ponit. Quartum ad perfectam rationem est ordo thronorum. Quartum ad perfectam cognitionem est ordo cherubin. Quartum ad perfectam dilectionem est ordo seraphin. Et in hoc omnes concordant. **D**istinctio ordinum secundum hierarchiam sumit vel penes perfectionem et ordinationem prout et potestatem vel penes officia. Primo modo distinguit Dionysius. Secundo modo Gregorius. Nam perfectio prout consistit in tribus. scilicet in presidendo: et penes hoc attendit ordo dominatus. In resistendo: et penes hoc accipit ordo principatus. Et in opando: et penes hoc sumit ordo virtutum. Virtutes enim sunt per quos deus miracula et sanitates operatur. Prout per quos terranica potestas demonis coercetur. Dominationes: per quos angeli boni in suis officiis ac ministeriis diriguntur. Et quia maius est presidere angelis quam coercere demones: maius istud quam operari virtutes: prout ordinatio illorum ordinum secundum maiorem et minorem dignitatem. **S**ecundo modo secundum beatum Gregorium ordinat penes officia statum medium secundum platonem. Et quia quidam sunt angelis/quidam bonis hominibus/quidam malis spiritibus. Primi sunt dominationes: secundum principatus/tertium prout. et patet similis ordo dignitatis secundum ordinem dignitatis presidere. Plus enim est presidere angelis quam hominibus bonis aut demonibus: et plus bonis hominibus quam demonibus. Dominationes autem sunt que sunt angelis. Principatus qui presunt bonis hominibus. Potestates qui presunt diabolicis spiritibus. **D**istinctio tertie hierarchie: vel accipit secundum actionem ministerialem: vel secundum infimum statum activorum. Secundum primum modum sic sumit distinctio. Quia actio ministerialis angelorum autem est circa regimen principum: et sic est ordo principatus: qui actio est in custodia et regimine principum: aut est in regimine multitudinis et custodia: et hoc pertinet ad ordinem archangelorum. Aut circa regimen et custodiam unius persone: et sic est ordo angelorum. Et ita distinguit Dionysius. **E**t per rationem ordinis: quia plus est ministrare principi quam multitudini seu uni genti. Princeps enim caput est multitudinis presidens genti. Et plus est presidere multitudini quam uni ex multitudine eius. **S**ecutus autem Gregorius distinguit choros angelorum infime hierarchie penes statum infimum scilicet activorum: qui consistit operando vel in docendo maiora: aut in docendo minora. Secundum primum sumit ordo virtutum: quorum est miracula operari. Penes secundum sumit ordo archangelorum: quorum est maiora nunciare. Penes tertium accipit ordo angelorum quorum est minora docere. et patet ordo dignitatis quia plus est facere quam docere: et plus docere maiora quam minora. **Q**ue autem distinctio verior sit de qua hierarchia sit ordo principatus: et similis ordo virtutum. Nam unus ordo non potest pertinere ad diversas hierarchias ille novit qui creavit et distinguit. Videtur tamen preferenda auctoritas Dionysii qui credit doctrinam suam ab apostolo (cuius erat discipulus) accepisse. **U**ltimo notandum quod nomina ordinum imposita sunt a donis gloriarum quibus se excellunt. Est enim donum unum dignum altero. Nam quibus eminet charitas secundum beatum Augustinum. Deinde scientia.

deinde tertio etc. **U**bi tria sunt consideranda. Primum quod dona illa gratuita communia sunt omnibus angelis: siquidem omnes sunt beati: omnes deo perfecte fruuntur: omnes semper vident faciem patris: omnes firma intentione adherent deo. Unde beatus Dionysius c. v. celestis hierarchie dicit: In omnibus sacratissimis distinctionibus / superiores quosque eminentioresque ordines inferiorum agminum non carere fulgoribus atque virtutibus. Posterioresque superiorum intelligentie exortes non esse. Et sequitur: Omnium celestium virtutum sit equa societas atque ad dei similitudinem lucetque divina. Licet alii alios excellant: gradusque diversi sunt: una tamen intentione nituntur. **S**ecundum quod ordo superiorum omnia dona gratuita inferiorum excellentiori possidet. **T**ertium quod cum nomina ordinum ab excellentiori dono illi ordini convenienti sumendum sit: non tamen omnes simpliciter ab excellentiori dono: in eis nomen accipiunt: quia cum in omnibus ordinibus charitas excellat cetera dona/omnes dicendi essent seraphin. Unde ut servetur distinctio ordinum in nominibus: ab eo dono quilibet ordo nominatur quod in eo excellentius est: a quo tamen superiorum ordo nullus nominatur. Itaque cum dona immediate in deum tanquam in obiectum ordinantia: qualia sunt virtutes theologicę sint simpliciter excellentiora: ut dicit apostolus i. Cor. xij. Adhuc excellentiora via vobis demonstro. Sequitur capitulum xij. Si linguis angelorum et hominum loquar: charitatem autem non habeo etc. Et comedata charitate subdit: Nunc autem manet fides/spes et charitas/tria hec. maior horum charitas. Sic ergo in via hec sunt dona excellentiora: ita et eis correspondencia in patria: scilicet visio/fructio/retio sunt nobiliora. Ab illis ergo tribus quibus angeli ferunt in deum tanquam in obiectum beatificum sumuntur et nominantur tres ordines supreme hierarchie. Et primus a fructione siue charitate nominatur et dicitur nomine seraphin: que est simpliciter donum excellentissimum. Secundus a scientia aut visione denotatur cherubin: quibus in eo excellat donum charitatis: eo quod ab illa primus nomen habet. post charitatem hoc excellentius donum/visio seu scientia. Post illud tertio correspondens spei: per quam descendit in eo angelicus spiritus: ut in suo bono. Ideo ab illo dicitur et denotatur tertius throni siue sedes: quod dicitur impossibile. **I**nferiores ordines a donis nominantur: quibus feruntur in creaturas obiective: ubi similiter dicendum est. (Exempli gratia): Inter illa videtur maius donum dominari angelis bonis modo predicto. Ideo primus ordo secundum hierarchie: ab illo denominatur ordo dominationis: deinde bonis hominibus principari. Ultimo malis spiritibus: licet quilibet ordo suo inferiori dominetur ac principetur etc. Sic ergo secundus ordo nomen habet principatus. Tertius prout secundum unam viam: et sic de aliis descendendo. **Q**uartum ad articulum secundum est conclusio prima. Angelorum beatorum multitudo innumera: in novem choros seu ordines est distincta. Primum scilicet angelorum beatorum multitudo innumera. Patet Daniel. c. vij. dicens: Milia milium ministrabant ei: et decies milia cetera milia assistebant ei. Secundum scilicet quod distincti sunt in novem ordines. probatur per beatum Gregorium. omel. xxxij. qui est dominice tercie peregrinationis ex verbis apostoli ad Ephes. et Coloss. ubi nominatim exprimitur potestates/virtutes/dominaciones et thronos. Quibus dum etiam adduntur angeli/archangeli/cherubin/seraphin: quibus plena est scriptura: patet esse novem. Idem patet per beatum Dionysium. c. vi. celestis hierarchie/ubi ait: Omnes simul celestes immortalesque substantias: in novem ordinibus divinusque

Arti. 2.
p. 1.
S

Not. 4.

2do. 2.

sermo distinctus: p[er] q[uod] ac singularibus vocabul[is] ap-
pellauit. P[er] eadē cōclusio ostēdi p[er] sufficientiā ex no-
tabilibus sumēdā. **Cōclusio:** Nouē ordines
q[ui] a se inuicē differūt. iij. hierarchias: sup[er]iōrē / mediā /
et infimā p[er]stituit. p[ro]bat illa cōclusio quo ad duas par-
tes. Prima ex p[ar]te cōclusiōe manifeste sequit[ur]. secūda
p[er] p[ro]bū dion. vbi sup[er]. Has haur dubiū q[uod] ordines
eximī p[re]ceptoz / internas tertio repetitas distinctio-
nes ad scē diuinitatis diuisit imaginē. Et p[ro]lōgū p[er]
sequit[ur] hierarchias singulas z ordines in eis cōstitu-
tos: ad p[ro]positū tū dicit: Prima quidē que corā deo
est s[em]p[er] idq[ue] ex diuina dignatōe suscepit: vt illi in-
hereat iugiter: nullisq[ue] interiectis spiritib[us] inserat[ur].
Nam scripsimos thronos cherubin ac seraphin iuxta
deū: nullisq[ue] medijs insertis agminibus eminēti p[ro]-
pinq[ui]tate locatos ait: Hac reuera hierarchia n[on] est
p[ro]pinq[ui]tatis q[uod] sūm[us] dei splēdoribus maiore p[ro]pinq[ui]tate
cōiuncta est. **Secūda** dñationibus / p[re]stitibus / virtuti-
busq[ue] cōficiat. Tertia ex angelis / archangelis / p[ri]nci-
patibusq[ue] cōstat. Nec dion. sentēcialiter in trāslati-
one noua. **Tertia cōclusio:** Licet ordinū distinctio
ex naturalibus donis iniciatiue accipit[ur] p[er] mune-
ra gratuita cōpletiue p[er]ficiat[ur]. Prima p[ar]s p[ar]z p[er] m[un]erā
in littera: sup[er]iores sunt: q[ui] natura sunt magis subti-
les: z intelligētia ampli[us] p[er]spicaces. Et dicit. iij. ait ma-
gister in exordio sue cōditiōis / alij sup[er]iores / alij infe-
riores cōstituti sunt: sed q[uod] ab exordio habuerūt fuit
naturale. Nā s[ecundu]m m[un]erā: nō fuerūt cōditi in gratui-
tis: z p[ro]bat rōne: q[uod] gratuita p[re]supponūt naturalia
z vbi naturalia sunt meliora / est etiā maior capaci-
tas vel maius adiutorij volūtatē libere se disponē-
di ad gratuita. Est autē verisimile q[uod] angeli boni ad deū
cōuerſi: s[ecundu]m totū conatū suoz naturalij se conuerſe-
runt. Et p[ro] hoc vbi p[er]fectiora naturalia / ibi maior co-
natus: z ita maior grā. Secūda pars patet per quid
nomis ordinis: q[uod] ponit magister vbi ait: Ordo est
militudo celestij spiritus: qui inter se aliquo mune-
re cōse simulant. Itē sup[er]ius ordo ab incendio chari-
tatis d[icitur] seraphin. Charitas autē est donū sūme gra-
tuitū. Et hec de secūdo articulo. **Quartū** ad articu-
lum tertij est hec prima dubitatio iuxta primā cōclu-
sionē de numero angeloz: an sit magn[us]. **Brūs Tho-**
mas r[es]p[on]det p[ar]t. j. q. xlvij. ar. iij. q[uod] angeli s[ecundu]m q[uod] sunt
imateriales substantie / sunt in quadā multitudine
maxima / o[mn]i materialē multitudinē excedētes. Rō-
ne suat: q[uod] cū p[er]fectio vniuersi sit illud q[uod] de p[ri]ncipue intē-
dit in creatiōe rez: quāro aliqua sunt magis p[er]fecta /
tāto in maiori numero sunt creata a deo. Sicut g[enera]l[iter] in
corporibus attēdit excessus s[ecundu]m magnitudinē: ita in
rebus incorporeis p[ot]est attēdi excessus s[ecundu]m multitudi-
nem. Corpora autē incorruptibilia q[ui] sunt p[er]fectiora
in corpora excedūt quasi incōpabiliter s[ecundu]m magnitu-
dinem corpora corruptibilia: q[uia] tota sphaera actiuoz
z passiuoz est quasi modicū respectu corporū celesti-
um. Ideo ratiōabile est q[uod] substantie imateriales exce-
dant s[ecundu]m multitudinē substantias materiales quasi in-
cōparabiliter. **Sed** quicquid sit de cōclusione. Ra-
tio videt[ur] in multis deficere. Primo: q[uod] ad p[er]fectio-
nem maiore nō sequit[ur] maior numerus. Immo videt[ur]
oppositū: q[uod] quāro maior est recessus ab vno sūmo z
p[er]fectissimo / tāto maior multitudo / saltē i pluribus.
Dez est q[uod] distantia a primo s[ecundu]m diffinitudinē con-
comitatur multitudo maior distantij. Nam maior est
multitudo mineralij q[uam] plantaz z p[er] lantarū q[uam] ani-

malium brutorū: z animalij q[uam] hominū. **Item** q[uod]
addit de corporibus celestibus incorruptibilibus q[ui]
sunt p[er]fectiora corporibus corruptibilibus: nō vide-
tur verū: cum viuētia sint p[er]fectiora nō viuētib[us]
s[ecundu]m beatū Aug. Celum autē nō viuūt: ideo nō est es-
sentialiter p[er]fectius boibus / nec aialibus brutis. Et
ita ratio sua magis est ad oppositū. **Ideo** respōde-
tur ad dubiū: q[uod] maxima est multitudo angelorum:
licet eius numerus nobis sit incertus: vtrūq[ue] proba-
tur auctoritate scripture. Nam Job. xxv. dicit: Nū-
quid est numerus militū eius: id est angeloz. Glo.
In cognitione humana sup[er]iorū spiritūū numerus
nō est / qui milites dicūt[ur]: q[uia] decertant contra ae-
reas potestates: nō labore / sed imperio. Idē Dauid.
vii. Milia militū ministrabāt ei: z decies milies cen-
tena milia zc. dicit glo. Non q[uod] tantus numer[us] sit ser-
uoz dei: sed q[uod] humanus sermo maiorē exp[re]-
re non potuit. Et glo. Grego. Sup[er]iorū ciuū nu-
merus z infinit[us] / z definit[us] est / deo numerabilis / no-
bis innumerabilis est. **Item** p[re]dicta verba Daniel
tractans Dion. ca. xiiij. de celestij hierarch. dicit: Su-
p[er]iores humanos numeros in seipsis inuoluēs atq[ue]
multiplicans: per hos celestij substantiarū ordines
nobis esse est innumerabiles / apertis rationibus p[ro]-
dens. Sunt enim p[ro]fecto plurime celestij spiritūū
beate militie que mortaliū nostrorū numez infirmū
breuemq[ue] modū longe transcendūt: atq[ue] ab sola sua
eminentissima z celesti intelligentia atq[ue] notione sci-
te sint atq[ue] diffinitē: quoniam illis opulētissime largita
est summa deitas immēse auctor scientie atq[ue] sapiē-
tie fons z p[ri]ncipiū. Causa autē tante multitudinis
(licet varie nitantur declarare) tamen finaliter redu-
citur ad diuinā voluntatem: que nulla indigentie
velocitate / sed sola benignissima volūtate ad potētie
sue declarationem z regni sui honorem: tot excellen-
tissimos spiritus creauit: per quos vniuersi gubernā-
cula vsq[ue] ad profundissimā terre ministrat. **Secū-**
do dubitatur: Utrum omnes angeli eiusdem ordinis
sint eiusdem speciei essentialis: Et videt[ur] q[uod] sic: ex de-
scriptione ordinis qua dicit[ur] q[uod] angeli eiusdem or-
dinis in naturalij donozum participatione cōueni-
unt. Licet de idēp[er]itate z diuersitate speciuoca an-
gelorum sup[er]a distin. iij. tactū sit: tamen p[ro] maiori
ibidem doctoz declaratione z sententie doctoz ap-
tione: placuit etiā hic mouere. **Beatus Tho-**
mas p[ar]t. j. q. xlvij. ar. iij. recitat plures opinionēs dicēs:
Quidā dixerūt omnes substantias spirituales esse
vnius speciei / etiā animas. **Alij** q[uod] omnes ange-
li sunt vnius speciei / sed non aīe cū angelis. **Qui-**
dā q[uod] omnes angeli vnius hierarchie / aut etiā vni-
us ordinis sunt eiusdem speciei. Sed omnes eas re-
putat falsas. **Tenet** q[uod] impossibile est duos ange-
los esse eiusdem speciei: q[uia] s[ecundu]m eū que cōueniūt specie
z differunt numero / cōueniūt formaliter. z differunt
materialiter. Angeli nō habēt materiā: ergo. **Sā-**
ctus Bonauē. duas recitat opinionēs: z vtrasq[ue] re-
putat p[ro]bables. Una q[uod] i angelis est diuersitas s[ecundu]m
speciē z etiā genera subalterna: vt hierarchia sit qua-
si vnū genus: z ordines sub ea quasi tres faciāt speci-
es. In vno autē ordine multi sunt angeli numero dif-
ferentes. **Et** q[uod] ad hoc vltimū q[uod] plura sint indi-
uidua in vna specie angelica. Concordat Alexan. de
ales p[ar]t. ij. q. xx. ar. ij. **Alia** positio est q[uod] angeli o[mn]es
sint eiusdē speciei specia[li]ssime. Tū p[ro]pter sup[er]uelli-

Dub. 2.
3

Arti. 3.
Dub. 1.

2

ciuitatis vnionē. Tum ppter vnūuersi pfectionē. Et subdit: Licet autē vtraq; illarū positionū habeat probabilitatē: qz tñ p scripturā non innouescit nobis diuersitas opationū. (Nā q diuina inspiratione vt Dionysius z alij cognouerūt: z officiū z naturā angelorum: dicit q oia que sunt omniū ordinū in oibus reperiuntur. Licet magis excellēt in vno) videt magis theologica z pbabilis positio: nisi occurrat manifesta auctoritas in cōtrariū: q omnes angeli sunt eiusdem speciei: sicut z oēs hoies. Et quēadmodū in hominibus sunt gradus z ordines: z quo ad naturalia z quo ad officia cōmissa siue dignitates z quo ad gratia: salua tñ vnitate speciei humane. Sic intelligēdum est in angelis: z quia omnes angeli sunt idē speciei: non tamē coniungunt hoibus vnitate nature / s obsequio beneficē. Et homo sūr āgelo: qz ille istū adiuar: iste illū repat. Qd nō esset si homo z angelus essent eiusdē nature. Nec Bonauē. Et ad huius positionis pbabilitatē / psuasiones plures adducit: z ptra rīa soluit. Ad dubiū igit potest cauti dubitari qz determinatē rīderi. Si autē vgeret improbus exactor vna ex duab; opinionib; recitatis per sanctū Bonauē. acceptari pōt: qm nūsi siue opinio sancti Tho. oīno videt improbabili: z nulla rōne fundata. Quinque numero solū distinguunt: etiā si fuerint cōposita ex materia z forma: ita distinguunt p formas sic p materias. Sicut em in eis non est eadē materia numero: ita nec eadē forma numero. Ideo nō omnis distinctio per formā est speculatiua. Due namq; anime humane distinguuntur essentialiter numero seipsis z nō per materiā. Nā si eadē materie inherēt non minus differūt qz dum diuersas informāt: saltē differētia essentiali. Dubitat tertiū iuxta tertiā cōclusionē nem rē: de assumptiōe hoim ad choros angelorū. Utrū ad singulos ordines angelorū fieri assumptio saluādoz. Ad illud dicit fm sanctū Bonauē. q ad singulos ordines angelorū assumēt saluādi. Cuius rō: qz hoies saluādi possunt in via ad tāta grātie emēntiā eleuari: z in patria ad tāta gloriā sicut angeli. Jgitur possunt ad singulos ordines assumi. tenet pna: qz vbi est paritas in gloria / nō est disparitas in ordine. Licet em ad distinctionē ordinū duo concurrant / natura scz z grātia. Natura tanq; fundamentum z dispositio. Grātia tanq; cōplementū z cōsummatio: tamē magis attēdit distinctio ordinū ex dono grātie qz ex dispositiōe nature: q nō cōmensurat grātia nature. Hoc est: quādo non est tanta grātia / quāta est nature capacitas. Aut quādo capacitas grātie nō sequit pfectionē nature. Nam dispositio nature ad grātiā nō est dispositio necessitās / sed est dispositio cōgruitatis. Ideo non est necesse fm dispositiōnem naturalī sequi grātiā: vt semp vbi est pfectior natura / sit maior grātia. Presertim qz natura est dispositio remota. Nam licet grātia presupponat naturam capacem: tamē dispositio libe. arbi. per cōuersiōnem ad deū est dispositio immediatior qz nature capacitas. Et illa pōt esse tāta in viatorib; hoibus: quāta fuit in viatorib; angelis: qz nec illa dispositio necessitāt: qz grātia nō est ex meritis. Rom. xj. Un aliterū duoz dicere oportet: aut q sit equalis capacitas grātie z glorie in dispari natura: aut q capacitas angelorū nunq; fuerit repleta. Hoc est q capacitas grātie z glorie sit equalis in omnibus angelis z animabus: ita q cuiuscūq; grātie capax est angelus / tāte ca

pax est anima. Vel si maior est in angelis / illa nunq; est repleta. Prīmū tñ est pbabili: qz si aia christi habuit tūmā grātiā creature possibile non potest ēē maior capacitas in angelo qz in anima christi. antecēdēs patet de anima christi z virginis gloriose: que in grātia z gloria in omnes angelos trāscendūt. Tē nūsi sic / non sufficienter restauraret ruina angelorū quicū de singulis ordinibus aliqui ceciderūt. Hoc est / ceciderunt: qui si pmanissent / ad singulos ordines sublimati fuissent: Ideo vt perfecta sit restauratio ex hominibus / oportet vt ad singulos ordines hoies assumantur. Assumunt igit vt vult Greg. omel. xxxiij. ad singulos ordines homines terreni: ordinū officia in terris imitātes. vñ ait: Distincte cōuersationes hominū singulorū agminū ordinibus cōgruunt: z in eorum sorte per cōuersationis similitudinē deputant. Dubitatur quarto: Utrū oēs homines beatificandi ad ordines angelorum sint assumendi. Qz ad singulos ordines aliqui assumendi sunt / patuit dubio pcedenti. Sed an omnes sint assumendi: an ex aliqb; constituantur decimus ordo fm euangelicā parabolam de dragma. x. pardita: quia non habetur expressa scripture auctoritas / nec sufficiens ratio: sunt opinionēs: quarū tres recitat sanctus Bonauē. Prīma cui videtur magister pntire / tenet q omnes homines beatificandi assumēt ad nouē ordines angelorum: vt non sit opus vltra illos ponere. x. vt sic in trib; hierarchiis: z in trib; ordinib; singularū hierarchiarū expressius trinitatis mysteriū designetur. Et qz nullū est donū gratuitū in hoibus: cuius simile non est in angelis: ideo angelis sociant fm donoz similitudinē. Etiam si angeli sterissent: etiā sicut nūc ad eorū ordines assumendi fuissent. Licet illa assumptio tunc fuisset tñ hominū beatificatio. Nunc ho est hominū beatificatio z angelorū repatio. Excipitur tamē beata virgo: quē cum creditur sup oēs angelorū ordines exaltata / per se constituit ordinem. Sed priuilegiū speciale non est reducendū ad cōmunem legem. Sic singulare priuilegiū virginis nō est numerandū cum angelorū ordinibus: quorū distinctio est fm legē cōmunē. Secunda opinio / q ex hominibus constituit decimus ordo. Soli enim dicit illi homines angelicis sociabūtur ordinibus: q in vite castimonis eis in terris similes extiterūt. vnde tenet q reparatio angelica ex solis virginibus fiet: qz semp cognata est angelis virginitas. Sed hec opinio min⁹ pbabilis est / cū multi carne corrupti multis virginibus in gloria preferantur: vt patet de beato petro / maria magdalena. Tertia opinio / q supra nouem ordines addit decimus ex his qui in ista vita non peruenerunt ad tāta meritoz suorū excellentiam vt exaltent ad ordines angelorū: sed tñ meritis christi saluati / decimū tenent gradum. Quales sunt paruuli baptisati: z in le. v. circūcisi / ante rōnis vsus defuncti. Quod dicunt figuratū esse. iij. Reg. xx. in descensu solis per decē lineas. Nam sol iusticie christus ppter illos descendit ad decimū gradū. Jtē in. x. dragma pdita z inuēta. Id etiā pfectione numeri denarij puenire dicūt: vt numer⁹ supne ciuitatis hac pfectione non careat. Nihilomin⁹ tñ manet in nouem ordinib; angelorū z trib; hierarchiis pfecta representatio trinitat. Et lz in oib; saluādis inueniāt donum gratuitū sile dono angelorū: nō tñ in tāta excellentia vt mereat inseri ordinib; āgelorū. Prīma opinio et

Dub. 4

Opi. 1.

Dubi. 3
K

Opi. 2.

Opi. 3.

Questio II

24

Arti. 2.
B

Brñ. I. bit dubia. ¶ Quo ad primū norandū fm brñ Dñ-
No. I. ny. de celesti hierarchia. c. iij. prope finem. Tres sunt

ditio. Itē de intelligibili nō pportionato: vt est diuina essentia infinita. minor p̄z qz cogitatio z affectio est intelligibile: qz p se cōtinet sub ente: in q̄tum tale est obiectū primū intellectū. Et est pportioatū intellectu alteri⁹ angeli. Quia qd est pportioatū vni intellectu angelico/ etiā est pportioatū intellectu alterius maxime superioris: qz in qd pōt potētia inferior/ pōt etiā superior potētia. Neqz volūtas angeli potest aliū impedire. Quia volūtas creata sup imperio nō pōt impedire causas naturales in suis actiōib⁹. Nō em̄ pōt volūtas creata impare igni ne caleat: ita nec cognitioni z affectioni sue: vt tanqz obiectū naturaliter sue cognitionis in intellectu alterius angeli apporximato producēs/ nō agat. ¶ Itē sicut se habet visibile ad visum/ ita intelligibile ad intellectū. S3 om̄e visibile debite apporximatu potētie visive pfecte pōt eā videre. Igit̄ omne intelligibile tam respectiū q̄ absolutū pōt videri ab angelo qui est potētia intellectiua pfecta. ¶ Itē om̄e actiū totale vel partiale respectu vni⁹ passi potest esse causa actiua respectu cuiuslibet alteri⁹ passi eiusdē rōnis totalis vel partialis. Sed intellectio angeli pōt eē causa partialis respectu act⁹ reflexi: quo angelus videt suā cognitionē z eundē scit se cognoscere: ergo pōt sibi esse causa cognitionis cōsimilis in intellectu alteri⁹ angeli: qd est passum eiusdē rōnis: quo alter angelus intelligat ipm cognoscere. ¶ Preterea vnus angelus potest videre substantiā z essentia alterius angeli: ergo etiā accidentia sibi inherētia cognitiones scz z affectiones ac habitus intellectui eius inherētes. tenet p̄na: qz accidentia sunt eque intelligibilia p se z eque apporximata alteri angeli sicut obiectū cui inherēt. ¶ Uer⁹ de facto vn⁹ angel⁹ nō semp cognoscit cogitationes z affectus alterius: z p̄sertim hoim: qz nō semp deus cōcurrit sine cui⁹ concursu nulla actio pfici pōt. Unde videre cogitationes humanorū cordiū deus sibi reservauit. Nō em̄ cōcurrit coagendo cum diabolo: z forte cum angelis bonis ac beatis ad scrutandū corda hoim: ne totius salutis inimic⁹ dolosis suis artib⁹ sentiori tēp̄ratione animū humanū inuaderet: z a salutis cōsecutione impediret. Un̄ secreta cordis cognoscere scrip̄tur tanqz p̄rium deo attribuit. Sicut est illud. iij. Paralip. vi. Tu solus nosti corda filiorū hoim. Et si milia multa q̄b⁹ scrutatio cordis z renū specialit̄ deo attribuit. Licz etiā he scripture sic exponi possent: qd solus deus vniuersaliter necessarius z impedibilis videt corda hoim: qd vtiqz soli deo cōuenit. Angeli autem boni z mali: z si possunt naturaliter videre alterutrum cogitationis debite sibi apporximati: nō tū hoc possunt vniuersaliter z necessario: qz impediri pnt p deū suā coactionē suspēdentē. Istā materiā vna cum rōnibus Grego. de arimino lati⁹ p̄secut⁹ sum in expositione canonis lectiōe. xxxj. Ideo breuis h̄ trāseo. Tenet aut̄ Grego. dis. ix. q. i. partē negatiua hui⁹ q̄stionis: z rationes Occā soluit ibidē. ¶ Quātū ad tertium articulū in quo videndū est post Occā. q. xx. secundū. z. q. viij. primi quorū. Uerū angel⁹ possit causare noticiā alicui⁹ rei in intellectu alteri⁹ angeli aut hominis. Et qz intellectus hominis viatoris nō pōt intelligere p̄statu isto nisi cōuersus ad phantasma. Un̄ nullā cognitionē habere pōt: nisi eā ad quā mediate vel imediate cōcurrūt phantasmata. Et tenēdo qd cōceptus sit obiectū actus intelligēdi/ habēs tātū esse fictū sine obiectiū in intellectu/ tunc viatoris in

tellectus nihil intelligit nisi sensibilia/actus prios z cōceptus: z nullū p̄z intelligibile in se. Nihil ergo potest angelus circa intellectū hois viatoris imediate: sed dūtaxat pōt mouere phantasmata z actiua applicare passiuis zc. de quo dictū est dis. p̄cedenti. Et per hoc pōt agere in intellectu mediate vel indirecte. De intellectu aut̄ hois separato/ dicendū sicut de intellectu angelico. Sicut de intellectu hois coniuncto z beato. ¶ De quo sunt due opiniones. Una Sco. distin. p̄senti lib. ij. q. tenet / qd angelus pōt causare in intellectu alterius angeli cognitionē illi⁹ obiecti cuius ipse habet habitū seu habitualē cognitionē. Et b̄ vel producēdo in alio actū tū: vel speciē tū v̄l simul actū z speciē. Nā angelus habēs in se cognitionē cōplexam extremorū: quoz alius angelus simul habet species vel habitus: nō aut̄ actū cognoscēdi cōplexū: potest gignere cognitionē cōplexi impotētis extremis: sic habitualiter nota existere in alio/ z non speciē qz actu habz speciē extremorū. Similiter pōt angel⁹ imprimere speciē in intellectu alterius obiecti: cui⁹ speciē prius non habet z non actū: dum alius angelus est occupat⁹ circa cognitionē alterius obiecti: a quo ab illo auerri nō pōt. Sic habēs spēs z actū cognoscēdi: qbus ali⁹ angel⁹ caret: pōt vtrūqz causare in alio. ¶ Motiū suū est: qd sufficiētē ē in actu p̄mo respectu alicui⁹ effect⁹: pōt illū actū effectū causare in receptiuo pportionato apporximato. Angel⁹ habens noticiā habitualē alicuius obiecti (grā exempli) a est sufficiēt i actu p̄mo ad causandū intellectiōnē actualē ipsi⁹ a. Ergo pōt illū causare in q̄cūqz intellectu receptiuo illi⁹ effect⁹. Intellect⁹ aut̄ alteri⁹ angeli non concipiētis a. distincte receptiu⁹ est. Ergo in eo pōt causare conceptū illius a. maior videt manifestā. minor pater: qz angelus in se habet actū primū cognoscēdi a. et speciē z quēcūqz ponunt necessaria ad cognoscendū a. Et p hoc pōt intellectū suū facere in actu secūdo/ causando in se intellectiōnē a. sicut effectū. Sequit̄ ergo qd in intellectu alteri⁹ passiu qd est eiusdē ratiōis cum intellectu suo: potest illū actū causare. ¶ Sed p̄tra hanc opinionē arguit Occam vbi supra. q. ij. secūdi. nam maior p̄batiōis nō est vniuersaliter vera. Nam accipiat eadē maior: z arguat sic: Quādo aliqd sufficiētē est in actu p̄mo potest causare secūdū in quolibet receptiuo/ ceteris parib⁹. Sed volūtas angeli superioris/ volens causare volitionē in volūtatē angeli inferioris: est sufficiens in actu p̄mo respectu illi⁹ volitiōis: z volūtas angeli inferioris est sufficiens receptiuū z apporximatū. Ergo pōt causare volitionē in voluntate angeli inferioris. ¶ Nec sufficit euadēdo dicere: qd qz voluntas est liberatideo in sua potestate est: qd in ea velle vel nolle causetur vel nō causet: saltē a quocūqz ente creato. Secus de intellectiōne: qz angelus inferior nō pōt ipedi re superiorē: qz virtus minor non impedit maiorē in sua actione naturali vel libera. Qz aut̄ principale illatū sit falsum. p̄z: qz tūc volūtas amare posset incognitū: qz posset volūtas angeli superioris sufficiētē in actu zc. causare imediate in angelo inferiori volitionē: absqz hoc qd inferior cognoscat superiorē v̄l ali quid in eo. Et ita inferior veller aut amaret incognitum. ¶ Item tūc angelus posset intelligere sine specie: qd est cōtra opinantē. ¶ Item sic angelus posset causare noticiā euidentē in alio ppositiōis dybie sine experientia z discursu. Nā angelus habēs in se dis-

Arti. 3.
E

cursum demonstratiuū pōt in se pducere noticiā cui
dēre psonis. In alio angelo pōt pducere noticiā
euidēre psonis sine q̄cūq; alio. s. sine demonstratiōe
q̄ alter angel⁹ est receptiuū sufficiēs zc. ¶ Ideo est
alia opinio Occā q̄ vn⁹ angelus nihil pōt causare
in alio nisi p modū obiecti: et illo mō q̄cqd est i vno
angelo potest sic obiectū in alio angelo debite app-
ximare causare sui noticiā intuitiua si assit cois in-
fluētia dei p̄causantis. Ex b possit: p̄z ex scōo articu-
lo: q̄ q̄cqd est naturale obiectū vnius potētie: ē etiā
naturale cuiuslibet potētie eiusdē rōnis z eq̄ p̄ceter:
s̄z potētie intellectiue angeloz sūt eiusdē rōnis q̄rū
ad modū cognoscēdi: z habēt idē obiectū p̄mū. er-
go q̄cūq; est obiectū vni⁹ est z obiectū alteri⁹ eq̄ ap-
proximariū. Cū ḡ angel⁹ vn⁹ pōt videre suas cogni-
tiōes actuales z habituales atq; affectiōes. ḡ z ali⁹
sufficiēter approximatus s̄l̄r videre pōt: nec magis
pporionari s̄l̄r intellectui actus interiores q̄z exte-
riores. Nec ecōuerso: q̄z oēs eq̄ includūt in obiecto
p̄mo intellectu. Ex hō nihil aliud causari possit in
intere alterius/nihil q̄d causat p modū obiecti. P̄z
ex p̄bariōibz statim sup̄ posuit. ¶ Ad rōnē autē Sco-
ri dicit q̄ si approximatio de q̄ loq̄t in maiore z mi-
nore dicitur approximatiōe localē/nō est vniuer-
salit̄ vera. Si hō dicit approximatiōe tales q̄ suffi-
ciat ad agendū in tale passum: tūc minor p̄dicte ra-
tionis nō est vera. Un ad sufficiēter approximatiōe
inter actiū z passiū aliq̄n requirit idē p̄ntas real
actiui z passiui. Aliq̄n idē p̄ntas v̄l approximatio s̄b
iectiua/ita q̄ agēs informet receptiuū: alioq̄n suffi-
ciat debita localis approximatio. Exēplū p̄mū: Vo-
lūtas nō pōt causare actū amoris nisi in seip̄a: nec i-
tellectus pōt causare noticiā actualē de obiecto ha-
bitualr̄ nōro nisi in seip̄o: z hoc p̄scindēdo causalita-
tē suā p modū obiecti: sicut Scorius loquit̄. P̄por-
ter ḡ in his essētalē approximatiōe actiui z passi-
ui/q̄ idē sit agēs z passum recipiens. Exēplū scōo:
Habit⁹ amoris q̄ est in volūtate: s̄l̄r habit⁹ intelle-
ctualis nō pōt causare noticiā actualē nisi in potētia
quā informat. Exēplū tertij: Nā ad causandū p mo-
dū obiecti sufficit debita localis approximatio: b ē
nō nimia remotio actiui a passiuo siue sint idē siue
diuersa. In p̄posito requirit p̄ma vel scōa apporima-
tio: z nō sufficit tertia. Hoc autē nō est itellect⁹ vni⁹
angeli aut habitus ei⁹ ad intellectū alterius: q̄z ibi
nec idē p̄ntas simplr̄ potētie z potētie: nec idē p̄-
ntas s̄b iectiua habit⁹ vni⁹ angeli z intellect⁹ alteri⁹.
¶ Si causa q̄rit̄: Dicendū q̄ angel⁹ vel habit⁹ in
eo nō pōt aliqd agere extra se in alio nisi p modū
obiecti: s̄z in p̄prio subiecto habet duplicē actionem
Una est pducere actualē noticiā obiecti habitualit̄
noti quā habere pōt etiā si tūc angel⁹ nec videret se
actualiter nec habitū suū: vt si actu nō cogitet de se
vel habitu suo. Alia actio ē pducere noticiā intuiti-
uā sui t̄a in suo intellectu aut q̄cūq; alio debite ap-
proximato/cui⁹ cā nō est aliqd nisi natura rei q̄ talis est.
Cōcl. 4 ¶ Quātū ad q̄rū articulū q̄ est de p̄ncipali q̄sito.
Vide Occā. q. xx. scōi. Et in p̄mo q̄l. q. vij. vbi plu-
ra habent ad p̄positū valēria. Et dubia alia: florā
dū ḡ q̄ loq̄ mētalr̄ de q̄ hic fmo accipit̄ ad s̄l̄rudi-
nē locutiōis vocal̄. Loq̄ autē vocalit̄ est p̄ferre verbā
vocalia vt aliqd audiat vocali auditiōe z intelligat
illud q̄d p voces significat̄: b est formet in se p̄cept⁹
vocali cōrindēres. Sic loq̄ mētaliter nihil aliud est

nisi habere vel formare in se verbū mētalē: vt aliqd
audiat mētaliter z intelligat q̄d p verbū mētalē si-
gnificat̄: est autē verbū mētalē cogitatio actual̄. Loq̄
ḡ mētaliter nō est aliqd nisi actualit̄ cogitare vt ip̄e
vel ali⁹ intelligat q̄d p cognitionē significat̄. Audi-
re autē mētalit̄ nihil aliud est q̄z videre cogitationē
actualē alteri⁹ angeli v̄l hois: sic audire vocalit̄ nō
est aliud nisi app̄bēdere voces a se v̄l ab alio. p̄ntas
¶ Ista p̄bant p̄ br̄m Augusti. xv. de trini. c. x. For-
mata p̄prie cogitatio ab ea re quā scim⁹ verbū est q̄d
in corpe dicim⁹: q̄d nec grecū est nec latinū nec ali-
cui⁹ alteri⁹ lingue. Ecce q̄ cogitatio est verbū. Qd
autē loq̄ mētalit̄ nō est nisi habere v̄bū mētalē. s. co-
gitatiōes/ sic dicit paulo lupinus eodē ca. Quedā ḡ
cogitatiōes locutiōes sūt cordis: vbi z os ē dicim⁹
Et post: Foris cum p corpe b fieri: aliud est locutio/
aliud visio. Intus autē cū cogitam⁹ vtrūq; vnus est.
Itē: z si v̄ba nō sonāt. In corde suo dicit vtrūq; ois
q̄ cogitat. Et p̄bat b Augustin⁹ auctoritate vtrius-
q; testamēti: q̄ etiā audire mētaliter nō est nisi vi-
dere cogitationē actualē alteri⁹. Pater p eūdē ibi
de de trini. c. eodē vbi dicit: Audire visio duo q̄dā
sūt inter se distātia in sensibz corpis. In aio autē nō ē
aliud atq; aliqd videre z audire. Ac p b cū locutio fo-
ris nō videat̄: s̄z pot⁹ audiat̄: locutiōes t̄a interior-
res: b est cogitatiōes dū cognoscunt̄ z audiunt̄ z vi-
dent̄: v̄n de dño dicit euāgelista: Cū vidisset inq̄t co-
gitatiōes eoz. ¶ Ex illis p̄z q̄ angel⁹ loquēdo alre-
ri nihil facit/ nisi q̄ causat cogitationē alicui⁹ obie-
cti in se: q̄ cogitatio in loquēte causata tāq; obiectū
causat effectiue in angelo audire noticiā intuitiua
suimet cogitatiōis: z sic ex p̄sequēte aliq̄ mō causat
in angelo audire cognitionē obiecti p̄me cogitatio-
nis. S̄l̄r angel⁹ audiēdo nihil aliqd facit nisi q̄ app̄-
bēdit seu videt intuitiue cogitationē loquētis: z per
cas deuenit in cognitionē obiectoz earūde cogita-
tiōe visā. Sic loquēs corporaliter alteri/ voces for-
mat q̄ tanq; obiecta auditus causant sui app̄hensio-
nē intuitiua in audire: p̄ q̄s voces app̄hensas audi-
ens (si ipositionē earz nouit) deuenit in app̄hensionē
obiectoz abstractiua p voces significatoz: quā im-
positionē si nō nouit voces q̄d app̄bēdit: s̄z nō obie-
cta p voces ex ipositionē fcata. Et q̄nis ad locutio-
nē z n̄am corpale z angelo mētalē p̄currit actus
volūtatis. s. velle manifestare (nō est simplex forma-
tio cogitatiōis ē locutio: s̄z formatio cogitationis vt
audies app̄bēdat/ q̄d ē velle manifestare audienti q̄
p̄cipit/ t̄a illd velle manifestare nō est locutio: s̄z ipsa
formatio cogitatiōis. Supponit ḡ locutio mētalit̄
p formatiōe p̄cept⁹ in loquēte: z cōnotat volūtatem
manifestādi h̄mōi cōcept⁹. ¶ His p̄missis r̄ndet ad
hūc articulū z ad q̄stionē. Prima p̄elo: Angel⁹ mē-
talit̄ alteri angelo loq̄ p̄r: v̄bū q̄z loquētis pōt ab al-
tero audiri. Prima p̄s p̄bat: q̄z angel⁹ pōt cogitare
actualit̄ vt angel⁹ alter h̄mōi suas cogitatiōes app̄-
bēdit: z p ea obiecta q̄ cogitat: z b faciēdo loquit̄ al-
teri. ḡ p̄elo vera p p̄ma parte. Cōscēntia nora. Mi-
nor p̄z ex q̄d nois loq̄. Maior s̄l̄r nota est: pōt em̄
angel⁹ velle aliū noscere suos cōceptus: z p̄pter hoc
h̄mōi in se formare vt alius videat. Scōa p̄s p̄atet
ex p̄ma: q̄z angelus pōt app̄bēdere cogitatiōes alre-
rius q̄s vult sibi manifestare z ita audire. Pater ex
quid nois audire. Itē vnus angelus pōt videre co-
gitatiōes alterius ex articulo scōo. ḡ audire. Tenet

Cōcl. 14
B

Cōcl. 4
f

Cōcl. 2. bñm Augustinū: vt in notabili allegatū est. **C**Secūda conclusio: Nō solū inferiori supiori: s; etiam supiori loq pōt angelus inferior. Patet: qz qlibet angel⁹ pōt test formare verbū vt qlibet alter audiat seu videat

Cōcl. 3. igit cōsequētia nota. similiter et antecēdēs. **C**Ter-
tia cōclusio p̄babilis. Et si angelus inferior supio-
ri loquēs p̄ceptus suos ei manifestat: nō tamē sic lo-
quēdo eū illuminat. Prima p̄s patet ex p̄clusionē p̄
cedētī. Secūda p̄bat: qz verisimile est qz nōn cogno-
scat inferior qd̄ ignorat supior. Lū fm Diony. infe-
riores reducunt ad supma p̄ media: ait em̄ ca. iiii. ce-
lestis hierarchie. Statuit summus ille ac sup̄substa-
ntialis omnīū ordo p̄ singulas distinctiōes p̄mos et
medios extremosq; esse ordines atq; v̄tutes: vt. s. in
ferioz spiritūū excellentiores qz p̄ceptores ac du-
ces sint p̄ quos illi accessum habeant ad deū z ad lu-
cē secretissimā dei societateq; pueniāt: illuminatio-
ne aut̄ illuminatus purgat ab ignorantia: vt p̄t̄ ex
illo articulo. Superiore vero nō pōt purgare infe-
rior: alioqñ supior ignoraret qd̄ inferior cōgsceret.
CEx illo sequit̄ qz nō est idē illuminare z loq. Pos-
sunt em̄ angeli sibi inotescere cogitatiōes actuales
rerū v̄rimq; habitualiter notay: et ita de sibi notis
loqui: sicut et hoies de rebz sibi equaliter notis sibi
loqui possunt. In quo casu fit locutio sine illumina-
tione: qz hac locutiōe de nulla re ignora acquir̄t̄ co-
gnitio noua qd̄ tamen requirit̄ ad illuminationes.

Cōcl. 4 **C**Quarta conclusio respōsalis ad titulū q̄stiois. Per
actus hierarchicos superiorū ordinū angeli possūt
inferiores illuminare z illuminādo eis loqui. Pri-
ma pars patet: qz supiores angeli noticiā quā acci-
piūt imēdiatē p̄ diuinā reuelatiōē inferioribz ma-
nifestat̄ ei⁹q; mādāta inferioribz p̄ferūt: vt patet
p̄ beātū Diony. de cele. hierar. p̄ totū. Secūda pars
patet: qz causando noticias in alijs de rebz q̄s igno-
rabant inferiores illuminat: hoc aut̄ faciēdo eis lo-
quunt̄ neq; em̄ aliter illuminat nisi manifestādo eis
cōceptus suos qd̄ est loqui. **C**Uerū q̄uis ita cre-
dit de facto/posset tñ deus p̄ inferiorē illuminare su-
periorē: posset em̄ aliquid reuelare angelo inferioris
ordinis z mādare vt manifestaret angelo superiori.
Loquit̄ ergo cōclusio de facto nō de possibili quan-
tū ad hāc partē. **C**Quartū ad quintū articulū ē du-
biū p̄mū: Utrū angelus vidēs cogitatiōes alterius
videat etiā obiecta cognitionū. **C**Ad questionē re-
spondet̄ p̄ aliquas p̄positiōes. Prima: Angelus in-
tuitiue videndo cognitionē singulārē alicui⁹ obie-
cti in alio angelo: nō videt id est intuitiue cognoscit
tale obiectū q̄tin⁹ ad ip̄m terminat̄ cognitio h̄mōi
singularis. **P**robāt̄: qz ita cognitionē v̄sam intui-
tiue in alio angelo esse cognitionē abstractiua obie-
cti nō existētis: z tale nō pōt intuitiue videri natura-
liter ab intellectu creato: alioqñ videns cognitionē
in alio intuitiue/cognosceret p̄ cognitionē alteri⁹ in-
tuitiue qd̄ alius angelus cui⁹ est cognitio nō cogno-
sceret intuitiue: qd̄ est falsū. Sillr nec oportet qz co-
gnosceus cognitionē intuitiua alteri⁹ intuitiue/co-
gnoscat intuitiue eius obiectū: qz posset obiectū a p̄-
mo angelo cognitū esse improporionate distās a se-
cūdo angelo: vt posito casu vt si distātia p̄porciona-
ta p̄ quā obiectū videri possit intuitiue sit. 100. leu-
ca: distet aliq̄ obiectū p. 200. miliaria a sc̄do ange-
lo et p. 100. a p̄mo angelo: ita qz p̄m⁹ angel⁹ sit in me-

dio int̄ obiectū z secūdū angelū: tūc secūdus angel⁹
videt cognitionē p̄mi angeli intuitiue: z tñ nō pōt vi-
dere ei⁹ obiectū intuitiue: eo qz nō est sufficiēter p̄ns
Nō em̄ pōt videri obiectū intuitiue/nisi p̄ cognitio-
nē cognitiois sue: qd̄ nō pōt videri p̄ cognitionē im-
mediatē ab obiecto causatā. **P**robāt̄ etiā d̄ noticiā
intuitiua obiecti sufficiēter v̄rimq; angelo p̄ntis: qz
p̄notat qz singulare intuitiue v̄isus a p̄mo angelo etiā
videat a sc̄do angelo imēdiatē p̄ p̄riā cognitionē
talia obiecti intuitiua: videatq; secūdus angel⁹ v̄i-
sionē p̄mi angeli: nō tamē p̄pter hoc videt qz noticiā
intuitiua p̄mi angeli terminet̄ ad hoc singulare ob-
iectū. **P**robāt̄: qz si sint duo singularia eoz app̄ori-
mata quoz v̄rimq; v̄terq; angelus videt: nō plus sci-
re pōt secūd⁹ angel⁹ qz cognitio p̄mi angeli sit v̄nū
obiectū q̄ alteri⁹ si obiecta sint simillima: qz nescit
a quo causata sit: z ita ignorat ad qd̄ terminet̄ cum
necesse est intuitiua noticiā causari particularit̄ ab
obiecto: etiā si tantū esset v̄nū singulare app̄orima-
tū: adhuc nō posset eundē videri scire qz ista cognitio est
hui⁹ singularis: z ab ea effectiue partialiter: qz ista
cognitio posset a solo deo causari. **E**xemplū huius:
Si sunt duo ignes z appareat fumus causatus: nō
plus scio qz fumus causat̄ ab illo igne q̄ ab illo: qz
ab v̄troq; pōt indifferēter causari: si etiā sit tantum
v̄n⁹ ignis z videat fum⁹ nō pōt sciri euidētē qz cau-
sat̄ ab illo igne: qz pōt causari a solo deo: sic in p̄posi-
to. Uñ ad hoc qz scia euidētē qz cognitio hec quā vi-
deo intuitiue sit ab hoc singulari: op̄tet qz sciam qz
nullū aliud simile sit app̄orimarū angelo cui⁹ co-
gnitionē video. **E**t qz ista cognitio intuitiua quā vi-
deo nō sit a deo sicut a causa totali: z si alit̄. eoz de-
ficiat nō scio euidētē qz hec cognitio intuitiua cau-
sat̄ ab hoc singulari: z p̄sequēs nec scio qz est huius
singularis: ista aut̄ nō possum scire nisi p̄ discursū
ideo licet cognoscā intuitiue cognitionē alicui⁹ sin-
gularis: nō tñ cognosco illud singulare cui⁹ est in-
tuitiue: s; vel nō cognosco vel cognosco p̄ discursū
aut abstractiue: vt dicet̄. **C**Secūda p̄positio: Ange-
lus vidēs intuitiue cognitionē v̄niuersalē i alio/po-
test intuitiue videre v̄niuersale nec est eius obiectū:
posito qz v̄niuersalia habent tantū esse obiectiua in
aia z terminet̄ cognitionē v̄niuersalē. **P**robāt̄: quia
cū fm illā positionē v̄niuersalia nō habet̄ eē nisi ob-
iectiua in intellectu qd̄ est esse cognitū q̄cūq; videt in-
tuitiue cognitionē v̄niuersalē: z ita terminatam ad
v̄niuersale (b̄ em̄ ē videre cognitionē v̄niuersalē) vi-
det z ip̄m v̄niuersale intuitiue: nec requirit̄ v̄terior ma-
nifestatiō v̄ explicatiō. **C**Tertia p̄positio: Angelus
vidēs intuitiue noticiā singulārē in alio angelo/pōt
cōgscere ei⁹ obiectū abstractiue in cōceptu cōi cōsu-
se vel distincte singularit̄ rememoriatiue: vel etiā p̄
discursum. **P**rimū p̄bat̄: qz posito qz diligo sortem
pōt angel⁹ videre dilectionem meā intuitiue si fue-
rit mihi app̄orimar⁹: z sic videt qz diligo hoīem: s;
nō videt qz diligo sortē. Sic in p̄posito si sortē intel-
ligo pōt videre intellectiōē meā intuitiue z p̄ b̄ co-
girare qz intelligo hoīem: nō aut̄ qz intelligo istū v̄l
illū. **C**ausa ē: qz obiectū act⁹ alias nō cognitū nō pōt
cognosci ab alia potētia quā actus nō informat nisi
p̄ discursum z arguitiue: alias possem intuitiue co-
gnosceere obiectū cognitiois abstractiue quā intuiti-
ue cognosco cōtra sup̄dicta. **A**rguitiue aut̄ z p̄ dis-
cursum nō cognoscit̄ aliq̄ singlārē determinare: s;

Arti. 5.

B

pp̄. 1.

pp̄. 2. 3

pp̄. 3.

rātū in pceptu cōmunit: qz cognitio habita p discursū equalit̃r assimilāt oibz indiuiduis eiusdem speciei si sint similit̃a. igit̃ nō pōt pcludi determinare qz magis sit vni⁹ indiuidui qz alteri⁹. Cōcludit̃ igit̃ cōceptus cōmunis omnibz indiuiduis sic similibz: sicut cū intuitiue video fumū cognosco arguitiue qz hic est vel fuit ignis: non autē an ille vel alius ignis cū fumus tāte quātitaris a pluribz ignibz similibz causari pōt. **Secundū. s. qz vidēs cognitionē singulārē intuitiue possit obiectū eius cognoscere distincte abstractiue qñqz p modū rememoratiōis.** Probat̃: qz si angelus vidēs noticiā intuitiua obiecti in alio angelo: cui⁹ obiectū pri⁹ intuitiue vidit z habitū acq̃siuit recordat̃ se vidisse obiectū illū in natura p̃pria: z ita format noticiā distinctā s̃ abstractiua illi⁹ obiecti. Probat̃: qz vidēdo cognitionē actualē intellectuā obiecti in alio/recordat̃ se tales cognitionē aliquā habuisse p habitū in se derelictū: illāqz cognitionē in se pductā fuisse ad p̃sentia huius obiecti: z ita recordat̃ z cognitiois sue z obiecti sue cognitiois. Ad quā recordatiōē mouet noticiā intuitiua vīsa in alio angelo: z habitus p̃pri⁹ similit̃is cognitiois in seipso. Sit g̃ respectu illi⁹ cognitiois recordatiue obiecti. a. in scdo angelo est cā partialis cognitio intuitiua eiusdē obiecti i illo angelo z alia causa partialis est habit⁹ in scdo angelo/inclinās ad formādū cognitionē abstractiua eiusdē obiecti. Exēplū: vt si fumū diuersoz igniū differēt speciei s̃ pmo intuitiue vidissem fumū z ignē: postea vidēre intuitiue fumū eiusdē specie: cū pōt fumo z nō vidēre ignē/formare in me debitā noticiā obiecti uā recordatiua ignis p b̃ qz vidēre fumū eiusdē ignis quē pri⁹ vidi representatū: sic in p̃posito: sic fum⁹ naturalit̃r representat ignē: ita cognitio obiecti: z cognitionis diuersoz obiectoz solo nūero distinctozū differūt specie. Plus em̃ differūt qz due cognitioes synonyme eiusdē obiecti: que tñ differunt numero. Qis aut̃ differētia maior numerali est specuocatiue: ita scdus angelus vidēs cognitionē intuitiua cuius similit̃ in specie p̃us in se habuit/cōcludit eā esse eiusdē obiecti cui⁹ fuit sua. **Ex quo patet qz angelus habēs in se cognitionē actualē obiecti. a. pōt cognitionē eiusdē obiecti. a. pducere i alio angelo cui idē obiectū est habitualit̃r notū: z hoc mediātē habitū in alio angelo derelictū ex pōte cognitiois actuali ipsi⁹. a. z cognitio intuitiua actualis cognitiois p̃mi angeli q̃ s̃t̃r est in scdo angelo: ita qz ad cognitionē recordatiua scdū angeli obiecti. a. tria pcurrūt. s. cognitio intuitiua obiecti. a. i pmo angelo z illa pcurrit obiectiue. Ex cognitio intuitiua hui⁹ cognitiois p̃mi angeli tāqz obiecti q̃ est in scdo angelo z habitus scdū angeli inclinās ad cognitionē eiusdē obiecti. a. **Scdo sequit̃: qz si in pmo angelo esset habitus solus cognitiois obiecti. a. sine actuali cognitioe: ille habitus mediātē intuitiua sui cognitioe qua videt̃ a scdo angelo: z habitū scdū angeli pōt pducere noticiā actualē recordatiua obiecti. a. Pōt etiā habitus (qz est effectus obiecti) ducere in cognitionē eius tanqz sue cause tā app̃hensiua qz indicatiua p discursū ab effectu ad causam. Sed nūqz actualis aut habitualis cognitio p̃mi angeli obiecti. a. pōt imediātē in scdo angelo producere cognitionē distinctā obiecti. a. sine actuali z intuitiua cognitioe sui tanqz obiecti in scdo angelo for-****

mati: quia neqz essentia angeli vnius neqz act⁹ nec habitus nec potētia pōt aliqū actū causare in alio nisi p modū obiecti. Obiectū aut̃ nūqz causat ali⁹ quid vt obiectū sine sui cognitioe: alioquin obiectū nō esset obiectū. **Nō ergo coincidūt illa cū opinione Scoti qz tenet qz angel⁹ mediātē suo habitu vel specie pōt causare cognitionē in alio angelo quasi in seipso sine actuali cognitioe habit⁹ vel speciei.** Sic em̃ habitus mouet ad cognitionē actualē sine cognitionē intuitiua actuali sui (potētia in qua est) nō sic aliā. Pōt em̃ habens habitū se actuare ad cognitionē obiecti cui⁹ est habitus: etiā si actu nec cogitat de seipso nec de habitu: nō sic pōt habitus actuare aliū in quo nō est nisi concurrat in alio cognitio actualis intuitiua illius habitus. **Tertio sequit̃:** qz qui nūqz habuit cognitionē intuitiua alicuius obiecti in p̃pria natura quātūcūqz videat cognitionē intuitiua illius obiecti in alio angelo/nūqz ex hoc causaret̃ in eo cognitio illius obiecti distincta singularis recordatiua. Pater: qz cognitio recordatiua alicui⁹ obiecti naturalit̃r loquēdo p̃supponit necessario p̃cessisse aliam noticiā intuitiua eiusdē obiecti in eodē intellectu si sit respectu incōplexi. Et ideo qui nūqz vidit obiectū. a. in se vidēdo eius cognitionē in alio angelo non habet noticiā distinctā illius obiecti: sicut vidēs fumū qui pri⁹ nūqz vidisset ignē: p illā vīsiōne fumū nō habet distinctā cognitionē ignis. **Tertiu in cōclusiōe tertia adiectū. s. qz vidēs intuitiue cognitionē obiecti in alio angelo pōt discursiue cognoscere obiectū etiā qd pri⁹ nūqz distincte cognouit.** Probat̃: qz p̃mus angelus formare h̃mōi cōplera. Nec noticiā est cognitio obiecti. a. z ei assentire z cōsimiles p̃positiōes z eas offerre scdū angelo: b̃ est in se formare vt scdus angel⁹ videat: z secundus angel⁹ vidēs illa in intellectu p̃mi angeli: pōt illa credere volūtariet̃ vel forte necessario si reputat cū in oibz veracē. Per illū modū vidēdo intuitiue cōplexū z eius assensum pōt credere qz cognitio p̃ma sit obiecti. a. sicut si qd mihi diceret: Nōr albedo significat obiectū. a. possum sibi credere: licet nūqz distincte nouerim obiectū. a. Et sic possum venire in cognitionē cōmunē. a. nō p̃cularē distinctā: vt puta qz sit ens vlt̃mā vlt̃mā color qz pceptus abstrahit a rebo qz noui: z formo aliā cognitionē de obiecto. a. quā p̃mus angel⁹ mihi loquēs vt pono. **Itē pōt angelus p plures p̃positiōes quas in se formare z eis assentiri alteri angelo describere p̃ particulares circūstātiā: scdū angelo aliquo mō notas obiectū. a. z sic ducere eus in specialiorē cognitionē. a. Ut si quis mihi describeret regē francie (quē nūqz vidi) p multas imagines z similitudines aliorū mihi notas: tandem deuenire possem in cognitionē multum specialem regis francie: sed nūqz in cognitionē distinctā eius in se. **Secundo dubitat̃ quomō angelus possit loqui vno angelo z non alteri eqz approximato z eq̃litter inrento.** Respōdet̃ post Occā. q. vii. p̃mi quorū. qz nō est in potestate angeli loquentis ostēdere vñū z occultare aliud eqz p̃sens: neqz occultare aliqd idē vñi angelo z ostēdere alteri ceteris paribz: sicut nec p̃p̃iam essentiā vñi pōt ostendere z non alteri: aut essentiam manifestare z occultare cogitationē suā: cū tñ agat per modū obiecti: non tantū quantum ad suam essentiā: s̃ etiam quantū ad omnem actum**

Corol. 3

Corol. 1
K

Corol. 2.

Dub. 2.
2

tā intellectus q̄ volūtatis: obiectū autē vt sic agit naturalit. In hoc aut pōt manifestare vni angelo z nō alteri: vñ vñū actū z nō alteri: qz de^o coagit secū respectu vñi^o z nō alteri^o. Angelus aut qz sua volūtate cōformāz diuine volūtati: nō vult ostendere vñ occultare nisi fm diuinā volūtate: z ideo fm volūtate suā deus pcurrit: z p hoc q angel^o nō vult ostēdere/occultat: nō p naturalē virtutē suā. s; p p̄ non cōcursum dei. **C**ertū dubiū est p̄ hoc qd dictū est: q idē est videre z audire mētaliter: nā posset angelus vel aia suas cogitatioēs nolle videri ab. a. angelo debite alias appropinquato: in quo casu. a. angelus videret cogitatioēs angeli vel aie nolētis eas videri: tñ tñc. a. non audiret: qz in casu nec angelus nec aia loqueret: s; nullo loquēte nō est locutio. Respondet: quia fm cōmunē modū loquēdi/auditio p̄supponit locutionē z sic auditio cōnotat actū volūtatis nō auditiōis: s; loquētis: sicut loqui vt audire sit videre actū angeli volētis ipm videri: alias angelus videns essentia alterius anime vel angeli audiret essentia alterius: etiā alio ignorāte vel nolente. Ad beatū Augustinū dicit q Augustin^o loquitur quantū ad obiectū: ita q idē obiectū qd mentaliter audit etiā cognoscit: sic non est in corporalib; vbi aliud videt z aliud audit: qd videt nō auditur: nec ecōuerso. Non autē vult q omne qd mentaliter videtur audiat. licet audiri possit. Vel dicat q Augustinus accipit audire large p omni cognitione obiecti mētaliter audibilis: z sic cōuertibiliter idē est audire z videre mētaliter. **Q**uarto dubitat: Utrū angelus inferior ignoret aliquid qd nouit superior. Et videt q nō: cū omnes angeli beati videt verbum in quo relucet oia: fm illud Augustini z Gregorij. Quid nō vider qui videntem oia vider. **I**n oppositum est illud Esa. lxiij. Quis est iste qui venit de edom tinctis vestib; de bosra. qd dicit p̄pheta in p̄lo na angeloz quasi mysteriū ignorantiū z ideo q̄rentium. Glo. interli. Item ad Eph. iij. Ut innotescat dispensatio sacramēti. s. incarnationis a seculis absconditi p̄ncipatib; z potestatib; p ecclesiam. vbi innuit ap̄ls q sacm redēptionis humane absconditū fuit angelis z eis reuelatū p eccl̄iaz. Cui consonat illud ad Timoth. iij. Magnū pietatis sacramentū quod manifestū ē in carne: istitū in spū apparuit angelis/p̄dicatum est gentibus/creditum est mundo/asumptū est in gloria. Glo. Qui prius visus humilis deuicta morte in maiestate apparuit vt agnosceret angeli mysteriū qd p̄us latuit declaratū in carne genuilli flectētes quasi deo gratias agant: qz dicerent veritatem. **A**d dubiū respōdet affirmatiue: quia em̄ inferiores angeli a superiorib; purgantur ab ignorātia z illuminant: ergo aliquid inferiores ignorāt qd superiores nouerūt. Et satis patet responsio ex arti. j. et. iij. **Q**uero arguit de visioe vbi cōmunis est solutio/ q vidētes verbū tantū vidēt in verbo quātū eis verbū oñdit: oñdit autē quātū vult. Est em̄ speculū volūtariū quo ad creaturas extra: licet sit necessariū quo ad p̄sonas intra. **A**d br̄m Augustinū z Greg. fm magist^r dis. xj. dicit q loquunt de his q ad eoz br̄itudinē p̄tinet: nā visio vbi br̄ifica est: z ideo includit oia quozū noticia ad beatitudinē p̄tinet. De h alibi lati^o. **E**t qd dicitur de h q rōnes ad oppositū dubij tangūt: Utrum oēs angeli boni nouerūt mysteriū incarnationis p̄-

utq̄ in facto exhiberet: videt varia esse r̄sio doctorū sc̄tōz: vt tāgit mag^r dis. xj. **U**n glo. sup̄ allegata ex Esa. ita ait: Quidāz angeli nō plene cognoscentes mysteriū incarnationis/passiois/resurrectionis vidētes ad celū ascendere dñm cū multitudine angelorū z sc̄tōz hoim p̄pria virtute nō auxilio angeloz: admirant incarnationis/passiois/resurrectionis/ascensionis mysteriū: z quō sibi z alijs ap̄iat regnū celoz. **U**n z angelis dñm comitātib; dicūt: Quis est ille q venit de edō. **V**idet tñ Augustin^o sup̄ Gen. dicens: z seqt in glo. q oēs āgeli ab ipa creatioe sua statim cognouerūt in cōreplatiōe sui creatoris qd ipse erat factur^o. Et sequit: Hieronym^o aut ap̄re declarat: qz qdā angeli donec p̄ficere mysteriū incarnationis ad plenū nō cognouerūt. **H**ec glo. **U**n Alerā. de ales p̄e. ij. q. xxvj. mē. j. p̄cordās Augusti. z Hieronij. dicit: Utrūq̄ verū est: s; b. p̄ diuersis angelis. Dicit em̄ q qdā nouerūt a p̄ncipio nō creatiois/s; cōditiōis: id est cōfirmatiōis in gr̄a cū dictū ē: fiat lux. **U**n exponit br̄m Augustin^o. v. sup̄ Gen. illud ap̄li sup̄ allegatū ad Eph. iij. dicens: Sic fuit absconditū a seculis mūdōz: vt cū innotesceret p̄ncipatib; z potestatib; in celestib; p ecclesiā: qz ibi p̄mitus ecclesia q post resurrectionē z illa p̄gregāda est. Illis q a seculis innotuit: quia omnis creatura nō a secula: s; a seculis. Sic ergo aliq angeli a p̄ncipio cognouerūt mysteriū incarnationis: aliq vō nō cognouerūt a p̄ncipio: s; post plene cognouerūt dum impletum fuit. **U**t pōt dici q a p̄ncipio oēs cognouerūt in vbo: s; in p̄prio genere innotuit eis p ecclesiam dñi factū fuit ac impletū ac p̄p̄os mūdō p̄dicatum. **U**n Augustin^o. v. sup̄ Gen. **N**ō in deo tñ innotescit angelis qd absconditū est: vtz z b eis apparet cū manifestat z p̄palat. **E**t qd de demonib; an cognouerūt iesum fuisse filiū dei. Et b qdem videt p̄ illud Mar. j. Quid nob z tibi iesu nazarene: venisti añ tē pus perdere nos: scio q sis sc̄tus dei. Et eiusdem. v. Quid mihi z tibi iesu fili dei altissimi. **S**ile habet Matth. viij. et Luce. viij. si q demones cognouerūt m̄ltomagis angeli boni. **A**d qd dicit q demones cognouerūt dñm venisse in carne/ vt dicit glo. Lu. viij. **S**ic bāt demones p aduētū dñi se aliqñ i abyssum mergēdos: nō futura p̄diuinātes fm p̄phetaz dicta recolētes. Et Augustin^o. ix. de ciui dei. c. j. **I**nnotuit demonib; nō p id qd ē vira c̄r̄na z lumē incōmutabile qd illūinat pios: s; p rēp̄ozalia qdā suēvitur effecta z occultissima signa sue p̄sentie q angeli cis sensib; maloz spiritūū possent esse cōspicua potius q infirmitati hoim. Et dicit Alerā. vbi. s. mē. v. q aliq mō cōgscūt angeli mali q nō cognouerūt boni: qz qdā cognitio ē in pena vel ipedimēto male opatiōis aut cōhibitiōe p̄tatis. Et b mō poterāt angeli mali ch̄m in carne venisse cōgscere q nō cognouerūt boni q penā nō habuerūt z eoz p̄tās nō ē ipe dita p ch̄i aduētū: s; aucta: licz tñ cognitio bonozū quā ex naturalib; z gratuitis habuerūt de ch̄o veniēte in carne/ fuit clarior z nobilior q cognitio maloz. **H**uic autē cognitioe demonū videt obfistere illd ap̄li. j. Loe. ij. Si cōgscissent nunq̄ do. glo. crucifixissent. Glo. d demonib;. **N**ūq̄ ch̄m crucifigi suggessissent. Ad b dī q nō nouerunt p cēritudinē scie: s; p p̄iecturā opinionis firme. **U**n Dyla. super Matth. Magis suspicari q nōsse credendi sūt. Et beat^o Gregorij: Diabolus redemptorem in carne

Dub. 3.
M

Dub. 4.
N

D

venisse senserat: s; ppter humilia q̄ passus est/ q̄cqd de deitate suspicatur est in dubiū venit p sua supbia z nō dei natū/ s; dei grā custoditū credidit. Quare nō habuit evidentē noticiā/ signū est manifestū/ tēptatio q̄ tēptare ausus est dñm q̄ expirēt an esset filius dei: Matth. iij. vel fm glo. j. Corin. ij. Non hoc dicebat vt esse deū intelligeret s; dubius erat et taliter extorq̄re veritatē vtrū esset de^s volebat. Est tñ quedā glo. q̄ cognouerūt eū filiū dei: s; nō crediderūt se sua morte dānādos. Tñ sup illud Luc. iij. Erībāt autē demonia a multis clamātia et dicentia: Tu es filius dei. Glo. Lū ieiunio fatigatū diabol⁹ videret/ vey hominē intellexit: s; qz tēptado nō pualuit: vtrū etiā dei filius esset dubitabat. Nūc q̄p signo^z potentia certior effect⁹ filiū dei arbitrabat. Nō q̄cū iō crucifigit vt filiū dei ignoraret: sed quia eius morte se dānādū nō puidit. Hoc em̄ mysteriū a seculis est absconditū: qz si cognouissent se morte christi arcendos z dānādos/ dominū glorie nō crucifixissent. Nec glo. Et tñ de illa q̄stione.

Distinctio X

Stensa angelorū di-

o distinctio p hierarchias z ordines: in hac distinctioe determinat de eoz missione ad inferiores angelos et hoies. Querit em̄ an oēs spūs celestes ad exteriora mittant. Quā q̄stione ad nullā partē determinat: s; opiniones tres (quaz q̄li ber cert⁹ auctoritatib⁹ innitit⁹) recitat. Quaz sententia in trib⁹ conclusioib⁹ colligit⁹ q̄ sequunt⁹. Prima conclusio q̄sententiā p̄ner p̄me opiniois. In brō rū spiritū multitudine aliqui p officio foris exeūt: alij intus semp assistūt. Secūda conclusio sententiā opiniois huius cōtrarie cōtinet omniū ordinū sp̄rit⁹ singuli aliqui mittunt fm cōmissa ministeria nomina assumētes: aliqui tñ frequētius: alij rari⁹ ad exteriora pdeūt dei iussa pferētes. Tui⁹ occasione mgt⁹ ponit nomia angeloz michael/ gabriel/ raphael: etiā demonū diabolus/ sathā/ belial/ leuiathā interpretat⁹: q̄ qdē esse p̄ria/ alij officioz cōia arbitrantur. Tertia conclusio opiniois q̄si medie sup̄me hierarchie spūs tñ ad medios medij ad infimos ad exteriora infimi mittūt. Nulli tñ eoz ppter hoc a dei p̄sentia z p̄mplantatione beatifica excludunt. Singule opinioes p sua sententia auctoritates adducit et ad oppositū sonantes dissoluit.

Questio vnica

Arca distinctionē q̄

c ro: Vtrū oēs spūs intellectuales a solo deo mittant ad hoies viatores. Questio hec quattuor breuib⁹ articulis terminat. Primus: an angeli mittant ad hoies viatores. Secūd⁹ an oēs boni mittant. Tertius vtrū etiā mali mittant a deo. Quart⁹ an solus de^s an etiā angelus mittat angelū. Quantū ad p̄mū notandū q̄ angeluz mitti nihil aliū est q̄ angeli ministeriū aliq̄ diuina auctoritate circa aliū exercere/ siue ip̄m illuminādo siue auxiliū q̄dēq̄ p̄stādo. Illa autē missio fit q̄q̄ cū motu locali āgeli vt cū de celo mittit ad terras: in q̄ missioe relinqt celū z sup̄ p̄ns terrā: z expleto legatiois sue officio redit in celū: q̄ nō fiūt sine locali mutatioe: sic legif⁹ de angelo manue apparēti: Lūq̄ ascēderet flāma altari/ in celū: angelus dñi pa-

riter in flāma ascēdit. Judicū. xij. et Lu. ij. de angel⁹ dñicā natiuitatē pastorib⁹ nūciatib⁹ dñ: Lū discesserūt āgeli ab eis in celū. Fieri etiā p̄t sine locali motu/ vt dū de^s angelū vnū illuminat p aliū āgelū a p̄ori localr nō distantē. Est q̄ p̄lo ad illū articulū certissima: Angeli b̄ri a deo mittunt ad viatores/ vt celestis regni ascribāt heredes. Probat⁹ Heb. j. Dēs sūt ad mīstra. spūs i mīste. missi p̄ eos q̄ heredita. ca. salut⁹: deniq̄ plena ē vtriusq̄ testamēti pagina. Nec obstat q̄ de^s p̄ns ē viatorib⁹: q̄q̄ missus est mediator p̄fectissim⁹ z saluator ch̄s: missus ē z cordiū illuminator spūs pacletus: q̄b⁹ sufficiētē sal⁹ acq̄sita ē toti mortaliū generi: qm̄ licz ex pte dei oia sufficiētē exhibita sūt q̄ nre saluti restituēde sūt necessaria: tñ etiā erigit aliq̄ coopatio nri liberi arbitrij fm quā coopatores dei sumus: sic dic⁹ apls. j. Corin. ij. q̄ libez arbitriū qz i nob pigrū ē z mutabile/ indiget mltiplici adiutorio excitare/ roborare p̄ra temptatiois insidias defendēte. Et q̄uis ad oia sufficiētē de^s imediat⁹: qz tñ q̄ a deo sūt ordinata sunt: Rom. xij. Lōgruit autē ordini vt inferiora p media reducant ad sup̄ma: ideo mittūt angeli tāq̄ media tores inf⁹ deū z hoīem vt p eos hō inferior ad beatitudinis sūma reducat. Nec etiā missio fm sanctorum Bonauen. p̄cordat charitati diuine angelice z hūane. Diuine/ q̄ in b nob manifestat⁹ duz nobilissimos spūs intima sibi charitate cōiuncos mittit ad pcurandū salutē nram. Angelice/ dū videntes nos suo auxilio indigere p̄ra maloz angeloz ipugnationes mltiplices z fraudulētas charitate q̄ in eis feruet et p̄fectissima est tāq̄ desiderātes nram salutē se p nos ad nrm ministeriū deo offerūt dicētes illud Esa. Ecce ego dñe mitte me. Lōgruit etiā charitati hūane: q̄ qz debilis ē q̄diu sum⁹ in via indiget foueri/ nutriri z excitari. Lōgruit q̄ āgeli q̄ cocūes sum⁹ futuri cū non possint p nature firmitudine nos excitare ad amorē: salte b̄ faciāt nob iūcti p obsequij bñficientiā. Quantū ad articulū scdm: qz b̄rūs Greg. an supiores āgeli p se vl⁹ b̄iecta agmina nob ministrāt/ nō vult affirmare: eo q̄ ceter⁹ testimoniis nō approbat⁹: iō mag⁹ recitat opinionē vt ex conclusioib⁹ textus pmissis patet. Ideo breuif⁹ hic Sco. se expedit circa hāc distinctionē dicēs: Absolute cōcedēda est auctoritas apli Pauli dicētis: Dēs sūt administratores spūs mis. zc. S; distinguēdū de missioe interiori z exteriori. Nā fm cōem cursum z ordinē revelāt secreta dei mysteria pus supiorib⁹ q̄ inferiorib⁹ āgelis z ita supiores mittunt ad inferiores loquēdo z illuminādo eos interiori: z alij inferiores mittunt e⁹ ad nos fm tertiā conclusioe textualē sup̄positā. Et sic p̄nt exponi oēs auctoritates q̄s mgt⁹ z alij hinc inde adducūt. Et dictū ē fm cōem cursum: qz videt⁹ q̄ etiā sup̄mi vel aliq̄ de sup̄mis mittūt q̄q̄ ad extra. nā incarnationē ch̄i nescierūt mlti angeli añ tps incarnationis/ passiois/ resurrectionis/ ac ascēsis: vt p̄cedēti q̄stioe deductū ē. Cōstat autē āgelū ad beatūm gēnē missū ad b̄ nūciādū nō latuisse. Gerat de supioribus z nō de infimis q̄s latuit b̄ sacrū mysteriū. Et p b̄ ad auctoritatē Danieli: Milia miliū zc. q̄ intelligēda ē de cōit assistētib⁹ z cōit mīstrātib⁹. Auctoritas q̄ apli p̄cedēda ē ad lram: s; indistincte de missioe ad intra z ad extra. Sic q̄ ad illū articulū tene⁹ tertiā p̄lo sup̄ textualis: quā etiā mag⁹ mag⁹ videt⁹ reputare p̄babile. Et exponūt auctoritates p̄rarie

Lōcl. 1.
B

Arti. 2.
C

Arti. 1.
Nota. 1.

Art. 3.
D

sicut exponit magister in textu. Et sic patet responsio ad illū articulū. **Q**uantū ad terciū articulū notādū post Alexā. de ales parte. ij. q. xxvj. mē. ij. q. mis-
sio demonis respicit ordinationē potestatis ad tem-
prandū: que potestas tempradi est sub potestate di-
uina. Et licet intētiō diaboli in temprado/ptaria est
intētiōi diuine: cū illa sit mala illa bona/nibilo-
minus vti dēns tempratiōe diaboli ad bonū. **T**ē-
pratiōe em̄ qua diabolus temprauit beatū Job q̄
tū fuit de voluntate diaboli fuit ad seducendū: sed
eā ordinauit dñs ad bonū. s. ad patientie pbariōē
z coronationem: sic cum dñs pmittit malos tēpa-
ratiōe diaboli vinci/deceptiō ip̄a qua tēpratus deci-
pit in quantū pena debita peccatis decepti a deo ē.

Cōclo.

Nam z pena quia iusta bona est z culpe ordinatiua.
Est ergo cōclusio ad illū articulū: Angeli mali a
deo mittunt. Probat p illud. iij. Reg. vlti. vbi di-
cit q̄ exercitus celi stabat corā dño a dextris z a si-
nistris. s. boni angeli z mali. Et ait dñs: Quis deci-
piet achab? Dicit dominus spiritui decipe volenti p
mēdacia pphetaz baal: Egredere z fac ira. Igit dī-
cēdo egredere z fac ira: misit spm̄ mēdacem domi-
nus. Similiter in temptatiōe Job cum ait domi-
nus sathan: Uniuersa que possidet in manu tua sūt
Teruntamē in eū nō extēdas manum/potestatem
temprandi concedendo eāq̄ ordinando misit eum:
malis em̄ angelis vti dēns bene: sicut et homo dei
creatur? male: vt dicit Glo. Augustini sup illd̄ Ps.
lxxvj. Immissiōes p angelos malos. Et bñs Bre-
gorius. ij. moral. Sicut de bonis angelis in hac vi-
ta laborantibz auxiliū pietatis impendit: ita isti. s.
mali occulte eius iusticie nesciendo seruiētes/mini-
sterium crequi reprobationis conant: non em̄ mini-
strant deo soli boni qui adiungunt: s; etiam mali q̄ p-
bent: non solū qui redeuntēs a culpa subleuēt: s; etiā
qui redire volentes grauēt. Item Marth. vj. sup il-
lud: Mitte nos in porcos. Glo. quedā ait: Per por-
cos significant mali z luxuriosi in quos mittuntur
nec tñ ppter hoc deus mittit eos ad seducendū et p-
dēdū animas cui? est saluare: fm̄ illud. j. Timoth.
ij. Qui vult oēs hoies saluos fieri. Et hoc fm̄ q̄ de-
ceptio z fallacia culpā dicit ex parte eius qui fallit:
vel vt dicit culpā ex parte eius qui fallit: s; fm̄ q̄ di-
cit penā ex parte eius qui decipit: nā deceptio pena
est eius q̄ decipit ppter merita ei⁹: nā pcr̄m q̄q̄ pe-
na est peccati: z vt sic esse pōt a deo. Tñ Brego. Uo-
luntas electoz spiritū diuine deseruit potestati: et
reprobaz sensus sue seruiēs malicie/iudicio omni
potentis obtēperat: sic ergo deus malā diaboli intē-
ratiōē cognoscens: et q̄ sequit seductio z p̄ditio/mir-
rit: s; ppter bonū qd̄ deus ex illo malo elicit: vnde et
si mali peccant: peccatū z perditiōē temprati appe-
tendo: de⁹ tñ iuste operat ppter peccata penā infli-
gendo. Tñ glo. sup illud Ps. sup allegatū: Immis-
siones p angelos malos. Et est bñ Augustini: Pos-
sum⁹ sine dubitatiōe malis angelis attribuere mor-
tes peccoz z mortes p̄mo genitorum z obduratiōes
egyptioz. Nāc em̄ deus cū facere dicit/nō instigan-
do z inspirando: s; deferendo hoc facit: vt illi operētur
in filios diffidentie qd̄ deus iuste debiteq̄ pmittit.
Missio ergo maloz nihil aliud est q̄ ordinatio po-
restatis eoz ad puniendū: z pmissio volūtatīs eoz
dē ad seducendū. **Q**uātū ad articulū q̄rtū aduer-
tēdū q̄ est missio qdā p auctoritatē: vt qñ mittēs p-

Art. 4.
E

pria potestate non ab alio subdelegata aliū mittit:
alia est p ministeriū vlt̄bauctoritatē. **P**er hoc re-
spōdet ad hunc articulū p hāc p̄clusionē. **Q**uam-
uis a solo deo p auctoritatē mittant angeli: tñ mini-
sterialiter cōtingit ab angelo angelū mitti. **P**rimū
patet: qz a quocūq̄ angelus mittit refert ad aucto-
ritatē diuinā tanqz ad causam p̄ncipalez z primam.
Secūda ps patet p illud Zach. ij. Angelus q̄ loq̄-
bat in me egrediebatur: et alius angelus egrediebatur
in occursum eius z dixit ad eū: Curre loq̄re ad pue-
rū istū dicēs: Absqz muro habitabit hierusalē. Su-
p q̄ Brego. In p̄spectu cōditōis angelica ministe-
ria ordinata sūt: vt p cōmuni felicitate beatitudinis
opificē suū videntes gaudeāt/cū p dispensatiōe di-
gnitatis aliq̄ alijs subministrāt. **A**d p̄bēta angelus
angelū mittit z que secū de deo cōmunit p̄spicit z
docet z erigit: quia eū p supiorē sciētiā virtute co-
gnitiōis z p̄stantiorē grām culmine potestatis exce-
dit. **I**dē: Dñ angelus dicit ad aliū angelū: Curre et
loquere: dubiū nō est q̄ alius aliū mittit. **S**ilē ha-
bet Danielis. viij. vbi dicit: Audui vocē viri inter
ylai: z clamauit z ait: Gabriel fac illum intelligere
visionē: Ecce angelus angelo imperat: z sic impan-
do mittit: **N**ec tñ ppter hoc angel⁹ dicit minister
angeli: aut angelus angeli: qz ois illa missio z mini-
steria illa reducunt ad auctoritatē dei: cui⁹ manda-
tis z ordinationi oēs parēt. **S**icut in fili: Nūcius
missus a p̄ncipe p officialē suū: nō dicit nūcius offi-
cialis/sed p̄ncipis. Et tñ de illa q̄stione.

Distinctio XI

A hac distinctiōe a-

i gir magr de custodia angeloz: q̄ mini-
strat viatoribz: simul z ministerij huius
merito z cōsequēte p̄mio. **C**olligit autē sententia
magistri in trib⁹ p̄clusionibz qz p̄ma est hec. **Q**ui
libet hō a natiuitatis sue p̄ncipio ad sui custodiā bo-
nū habet angelū: silt z malū ad sui exercitiū depu-
tum. **S**ecūda p̄clusio: **I**dē angelus tā bonus q̄
malus deputatus est ad custodiā vlt̄ exercitiū simul
vel successiue pluribz. **T**ertia p̄clusio: **P**robabile
est angelos beatos nōtr⁹ vtilitatibz inseruiēdo me-
rito p̄ficere: eozq̄ beatitudinē z geminā charitatē
vsqz ad iudiciū augeri quortidie. **V**erū istius tercie
cōclusiōis oppositū cōiter tenent doctores.

Questio vnica

Verū circa hāc disti-

q ctiōē: **A**truz cuilibet hominī deputat
angelus bonus a natiuitatis sue p̄nci-
pio vsqz ad p̄sentis vite terminū/eius custodie assi-
gnatus. **P**remisso breui notabili p̄clusionibz
sequētibz dubia anecrent. **Q**uantū ad p̄mum ad-
uertēdū q̄ licet hō habet libez arbitriū: ita vt q̄truz
ad interiores volūtātē act⁹ violētari nō possit p po-
tentia creatā: est tñ inconstās z cito mobil⁹: z in vrā
qz ptē vertibilis: z post p̄mi hois p̄cr̄m p̄nior ad ma-
lū multaqz habet inclinātia ad lapsum inter q̄ nūe-
rāt imceptibiles demonū salutē hoim ip̄edire mo-
lientiū doli z fraudes: qz nulla dēs in tēprado. **L**ir-
cūcū em̄ tāqz leones rugiētes q̄rētes que denozēt. **J**-
Pe. ij. Indiger igit āgelica custodiā p̄sidio. **C**In-
diger vt scrips Bonauē. post Alex. innuit ad q̄truz
in genere. s. ad p̄ficiendū in gratia: ad p̄seruationē a

Art. 1.
Nota 1

culpa. Ad resurgendū a noxa perpetrata: et a facinorū multiplici pluralitate cōmittēda. Nā in profectu impedit: ad casum impellitur: in lapsu detinet: et ad vltiora cōmittēda pēti admissi pondere aggrauat.

Arti. 2. Quo pmissio est hec p articulo scdo cōclusio pma: **Lōcl. 1.** Ad custodiā hoīs cuiuslibet viatoris/deputatū angelus bonus a pncipio natiuitatis: pater p magistrus in textu allegante illud Hiero. exponētis illud matthei. xviij. Angeli eorū semp vident faciē patris. Magna est dignitas animarū: vt vnaqz ab ortu sue natiuitatis in sui custodiā habeat angelū sibi deputatū. Qd pōt intelligi vel de natiuitate in vtero: que ē cū ania in sui creatiōe fecit infundit: Vel de natiuitate ex vtero. Itē Esa. lxij. Sup muros tuos hierusalē constitui custodes. Muri sūt apli: custodes sūt angeli: vt dicit glo. Itē Eccl. xviij. In vnaqua qz gentiū pposuit rectores. glo. i. angelos. Addit scus Bonauē. rōnes congruitatis tā ex parte dei qz ex parte hoīs. Ex parte dei sumptas/ex altitudine diuine potentie. Ex ordine diuine sapientie: et ex dulcedine diuine misericordie. Ex pmo vt altitudo diuine potentie etiā appareat in obediētia scōrū angelorū/ex dei mandato creature inferiori famulātū. Et vt aduersarios suos nō solū p se sed p suos mihiros deuincat: vt merito deus sabaorh. i. exercituum appellē. Ex scdo: qz ordinem diuine sapientie decet. Nā hic est ordo: que diuina lex in suis operibz exequit et pseruat: vt extrema per media reducat ad summa. Cū ergo angelus tā rōne immortalis nature/et etiā rōne gratie cōsummate mediū tener int deus: et hoīem lapsum: decens fuit vt deus p angelos adiuvando z custodiendo hoīem lapsum ad se reduceret. Ex tertio: qz decet diuine misericordie dulcedinē/qui sinū suū lapso homi aperuit: vt nec in aliq ei deficiat qd spectat ad salutis sue pmotionem. Et ideo cū homo lapsus venūdatus esset vt faceret malū: ministravit ei precium sanguinis filij sui vt faceret bonū. Et qz habet aduersarium impugnantē de dir ei ministrū custodiēte z auxiliantē: vt ex nulla parte hūana miseria remaneret sine misericordie diuine subsidio ac beneficio. Lōgruebat igit homi lapso ex hac triplici rōne habere angelicam custodiā. Neqz ex hoc ministerio minuit angelica dignitas iuxta illud: Maior est qz recumbit/qz qz ministrat: qnā hoc vox est/qz minister recumbētī ministrat ppter seipm: sicut seruus regi ministrat ppter eius dignitatē z imperiū. Non aut habet veritatē/qz ministrans habet respectū ad aliū: vt dum magn⁹ miles seruit nō tm regi/sed etiā toti familie: nec aliqz despicit ppter vilitatē psonē. Non enī considerat quis est/sed regē cuius est seruus. Sic in pposito: angel⁹ nō homi ppter se ministrat/sed ppter deū cuius gerit imaginē. Vel etiā verbū illud intelligit de ministro subiectionis non pidentie. Custodire autē hominē z si ministeriū dicat/magis tm importat angelū pldere homi qz esse subiectū. Ex parte hoīs cōgruū fuit z necessariū vt cū ab inuisibili aduersario angelus defendat. Quia enī homo nō habet tm collocationē aduersus carnē z sanguinē: sed aduersus mundi rectores/z aduersus spiritalia nequitie in celestibz: vt dicit apls Eph. vi. qui sūt hostes inuisibiles: debet p oppositum habere inuisibiles adiutores ad suū plus defensionē. Et qz aduersarius vndi qz impugnat nos. Nā rōnem seducit p astutias: vo-

luntatē allicit p blandicias: virtutes executivas corporales. i. membra vt in obsessis opprimit per violentias. Ideo necesse fuit bonū angelū specialit ad hoc dari: vt hoīem defendat ab opprēssione: vt hominē erudiat z dirigat contra fallaciā: vt hominē erubescat z incitet ad bonū cōtra blandicias. Et qz diabolus homi erat fortior: z in pposito malicie ptnaci: cōpetebat homi vt daret angelica custodiā: qz cōprimeret pntem aduersarij in pmissis. Et quia rationes ille etiā locū habent in statu nature institute/nō lapsesolū: sicut pater in deceptione pmi parentis licet magis nunc/qz tūc indigeat: pater qz nō solū deputatus est angelus ad custodiā hoīs in statu nature lapsesed etiā institutus seu integre. Qd etiā ex verbis bti Hiero. elici pōt: Magna est dignitas aiarū zc. qz si deputatio angelice custodie ptnet ad dignitatē anie: cū ania fm statū nature institute dignior fuit qz fm statū nature lapses. Si nunc habet angelū ad sui custodiā deputatū maxime tunc. Et qz in illo statu habuit angelū rēprātē/necesse fuit z habere angelū custodiēte. Scda pōt: Nō deserit hominē angelica custodiā/qz diu pmanet hic in via. pbat: qz nō debet cessari custodiā āgeli/qz diu pōt pficere homini. Sed oī viatori z in quolibet ei⁹ statu pōt pficere viatori: ergo. pna nota: maior ex allegatis p pma cōdōneptz. minor ondit. Nā effect⁹ angelice custodie est respectu boni z respectu mali: respectu boni cōseruandi/acqrendi vel augmētandi. Respectu mali euitādi/deserendi vel minuēdi. Itē est respectu corporis z anie. Respectu corporis cōstitit in repulsione seu coercionē demonis/ne oppmat corpa. Respectu anie in arcendo ipm: ne puerat anias tollendo vel impediendo bona spūalia. Sed cuilibet viatori etiā obstinatissimo pōt impendi aliquis dicto z effectu. Potest enī corpus obstinari a demonis oppssione defendi. Neqz enī patit angelus custos hominē vsqz ad vire terminū a demone occidi/nisi qn alit exigit sententia diuini iudicij: alioqn nullus talis viueret. Non enī relinqueret diabolus pccōrem gsa puarū: z fm pntē iusticiā damnatum in vita/ pueniēs eius cōuersionē ad penitentiā. Sic pōt etiā quantū cūqz obstinatus p custodiā angelicā pseruari: ne continuelabat in peius. Nunc p occasionū subtracōnē: nūc p modos alios: quo z si nō vitat damnatio/ tū hoc agit vt saltē tolerabilior fiat: dum saltem ab aliquibz pccis pseruat p custodiā. Que enī peccata nō cōmitteret hō desperatus z obstinat⁹ in malicia. Qd enī multo nō cōmittit operat angelica custodiā. Sic in omni statu hominis effectū aliqz habere potest angelica custodiā. In vtero: extra vter: ante rōnis vsum: z postqz puenit ad ratiōis vsum. Nā in vtero aniato fetu defendi potest ne interimat z similr natus in mundū ante baptismū. Qd si fieret/damnet: etiā post baptismū ante adultā etatē: z ab interitu corporis z multiplicibz periculis z corporis indispositionibz: ppter quas minus idoneum reddetur seruire spiritui. Et p hoc ab augmēto meritorū: z per consequēs premiorū impediri. In adultā etate in supradictis potest multipliciter pficere. Ex illo sequit corollarie/qz angelus custos deputatur etiam infanti nondū ex vtero nato. pater: quia pōt ibi a malis erui z ab aduersario defendi: nec obest qz adhuc corpore coniunct⁹ est corpori matris: qz ania nō est cōiuncta anie. Et posset ania pueri dam-

Lōcl. 2:
D

corol. 1.
E

nari puta in vtero matris saluta: et fm hoc auctori-
tas Hiero. intelligenda est de natiuitate in vtero: q
fir p infusione anime: vel extra vteru q fir p ingressu in
lucē hui⁹ mudi: vt dicit Bonauē. in dubijs literali
bus pſentis distinctionis. ¶ Itē qz custodia pſinet
ad dignitatē aniaz/ nulla aia debet ea puari in quo
pōt habere aliquē effectū: p mouendo salutē vel im-
Corol. 2 pediēdo damnationē mediate vel imediate. ¶ Se-
cūdo sequit⁹ qz etiā antichriſto depurabit⁹ angel⁹ bo-
nus ad custodiā. patet: qz cū angelus bon⁹ potēti⁹
fir ad bonū qz bō ad malū/ nō subtrahit custodiā qz
diu effectū aliquē habere pōt: potest autē habere i an-
tichriſto quo ad corpus t eius aiam in pſeruatiōe
mali/ z si nō in p mōtione boni. ¶ Sed cōtra hoc vi-
det⁹ esse glo. sup illud Hiero. lv. Curauim⁹ babylō-
nē z nō est sanata: derelinquam⁹ eā z vadat vnusqz
qz in locū suū dicit. Medici sunt angeli quos a nob
repellim⁹ dū eoz pſilio nō acqſcim⁹. ¶ Itē alia glo
sa ibidē: Tunc neqz relinquit te medicus: si enī reli-
querit/ patet q recessus medici dānatio tua fir: q an-
gelus hōiem quē custodit aliqñ derelinquit. ¶ Itē
Dama. dicit q antichriſtus carebit angeloz pſeſ-
dio. ¶ Ad illa dicit q bonus angel⁹ nō dimittit eti-
am quātūcūqz obstinatos: qz ad actū custodie
q respicit malū: qz semp subtrahit hōiem ne labat⁹ in
peius vel in tot mala in qz caderet semora custodia
angeloz. Quantū vō ad actū q respicit bonū/ obſti-
natos deserit/ z antichriſtū nō custodiet. Et sic expo-
nē de sunt auctoritates glo. z Dam. cū loquūt⁹ de
angeli derelictione zc. Intelligit enī angelus disce-
dere: nō q nō defendat ab aduersario/ vel non retra-
hat a malo: sed qz non pducit ad bonū exhortādo et
monendo: z ad custodiē pncipalē finē. Un sicut ar-
guit Bler. de ales. q. xli. scōa pte. mē. v. Feruorior est
bonus angelus in custodiēdo z iuuādo qz malus in
nocendo. Sed malus angelus etiā in cruce chriſto
nō defuit: sicut habet⁹ in glo. Thob. vlti. Ergo mul-
to fortius bonus angelus nulli homi qz tūc qz ma-
lodeſt: sed semp adest/ expectās quō pollet enī iuuā-
re vsqz ad terminū: z licet custodia nō habet semp
effectū in p mōtione boni: tñ hoc nō stat p angelum
sed p hōiem nolentē acqſcere: nō enī custodit neces-
sitando libez arbitriū ad bonū: sed pſuadēdo/ incli-
nando zc. Et p hoc dicit⁹ derelinquere q ad istos ef-
fectus q ppter libez arbitriū hōis nō cōſentientis z
se auertētis nō psequunt⁹: z sic etiā est intelligendū
illud Hiero. Derelinquam⁹ eā: qd intelligit⁹ de illis
q desperati sunt: qz iā in illis tollit⁹ illud p qd debe-
ret esse medicina. Penitētia enī medicina ē ad reuo-
candū hōiem ab egritudine spūali. Impenitēs autē
est ad modū egri despicientis medicinā cū medico: z
ideo medicus eū derelinquit qz ad hunc effectum
q est renouare a morbo: pōt tñ adhuc ei assistere ne i-
cidat in peiorē morbū: vel vt diutius sustentet: sic in
pposito: vide qd dicit Hiero. Infructuosa est ania q
nō habet deū hospirē/ nec pſidium angeloz. Infru-
ctuosa qdem qz ad fructū vite eterne. Etiā si an-
gelus p reuelationē ſcirit custoditū esse dānandū et
pſcitum: qz tñ quantitatē dānatiōis ignorat/ adhuc
nō derelinquit custodiēs ne toties peccaret: z si quā-
titas dānatiōis reuelaret⁹/ nihilomin⁹ custodit ne
plus peccando maiorē dānatiōem mereat⁹: vnde qz
multi sunt effectus custodie/ potest relinquere q ad
vnū z non quo ad aliū. Credendū est enī q multis

modis angeli nos custodiant: studeantqz promoue-
re ad bonū z retrahere a malo: qz nō picipiat
ebetudo spūs nostri: ppter qd multi supbiunt: multi
ingrati frequēter sibi attribuūt qd ex angelico ha-
bent beneficio: z ex hoc minus efficiuntur digni: vt
ab angelis adiuent⁹: ea ppter pusile est nosse z itel-
ligere effectus angelice custodie. ¶ Assignant⁹ autē
cōiter. xij. effectus angelice custodie: q colligūt⁹ ex
diuersis passib⁹ scripture. ¶ Primus p delictis in-
crepare. Judicū. ij. Ascendit angelus de galgala ad
locū flentiū z ait: Eduxi vos de terra egypti. z post:
z nō audiuistis vocē meā. ¶ Scōs est a pctōz vin-
culis absoluerē. Act. xij. de perro dicit⁹: Angel⁹ assi-
tit zc. z sequit⁹: Et ceciderunt cathene de manib⁹ su-
is. qd intelligendū est dispositiue. ¶ Tertius est im-
pediētia a bono auferre: qd figurat Exo. xij. vbi an-
gelus pculsit p mōgenita egypti. ¶ Quartus est ar-
cere demones: Thob. vlti. Demone ab yroze mea
cōpescuit: dixit thobias minor de angelo raphael.
¶ Quintus est docere z intus illuminare. Dan. ix.
Nunc egressus sū vt docerē te vt intelligeres. ¶ Se-
xtus est secreta reuelare. Gen. xviij. Tres angeli ap-
paruerē abrahe dicentes: Num celare potero abraham
que facurus sum? ¶ Septimus est consolari affli-
ctos: Thob. v. Forti anio esto in primo est: vt a deo
cureris. ¶ Octau⁹ in via dei cōfortare. iij. Reg. xix.
Angel⁹ ad heliā dicit⁹: Surge z comede: grādus enī
tibi restat via. ¶ Nonus est in via deducere z condu-
cere: Thob. v. Ego ducā z reducā eū ad te raphaē
ad thobiā seniozem de filio suo. ¶ Decimus hostes
deſicere: Esa. xxxvij. Egressus angelus dñi percussit
in castris assyrior. ¶ Undecim⁹ tēptatiōis mitiga-
re: Gen. xxxij. Jacob luctatus est cū angelo: vbi bñ
dictione accepta cōfortat⁹ est post luctū: retigit ner-
uū femoris ei⁹: z statim emarcuit. ¶ Duodecim⁹ est
orōnes deferre. Qñ orabas cū lachrymis ego obrui
li zc. Thob. vlti. Berson cancella. parisiē. reducit
effectus illos ad numez septenariū: sumptū ex his
q angelus missus ad petri liberationē opatus est.
Act. xij. q in his meritis cōmpendit⁹. tracta. viij. su-
per magnificat⁹: Angelus astat/ fulget/ pulsar/ surge
re clamat: Soluit z eduxit: libertat⁹ relinqt. ¶ A-
stat vt ponderem⁹ in trutina cordis qd sit finis: Nā
z diabolus querit claudere vel penitus eruere ocu-
lū fidei ne cogitem⁹ finē nostrū q deus est: cōueniēs
igif est vt astat angelus bonus/ ac illuminet oculos
cordis in viā z in finē pacis. ¶ Fulget i carcere mor-
tis huius: vt ſciat vnusquisqz posit⁹ in tenebris/ q
lis sit status suus pzius: vt iuxta qualitates mor-
boz querantur qualitates auxilior. ¶ Pulsar inci-
rans ad bonū: facit enī nos ſcire impelli a ſathan: vt
ſcito periculo sollicitudine maiori fugiat⁹ ad auxili-
um. ¶ Tuber surgere velociter/ dū p spēm diuinā
mandata ſeruari ſuggerit: alio qñ tacet vetus hō no-
ſter obrutus peccatis de se desperās: aut nō cū mino-
re discrimine nimis sperās. i. psumens. ¶ Soluit a
cathenis vitiōz vincit⁹ a mēdicatē z ferro: pculsus
enī timore caſto z ſcto cū gratie dñi magnificatione
iā ſe pcingit virtute actiōis: iā ſe calceat caligas pce-
ptoz in pparatione euāgelij pacis. ¶ Aperit vltro
portā ferream penitentię: tranſit viciū ſatisfactionis
arte: tandē ſic eductū libertati reliquit⁹: vt ſane dein-
ceps q retro sunt derelinquēs in anteriora ſe totus
extendat: reuerſus qdem ad ſe gratus deo z angelo

suo dicat: Nūc scio vere qz misit deus angelū suū et eripuit me de manu herodis. ¶ Quattuor pma spe-
ctant ad oēs generalr q purgant. Spectat alia duo
magis ad illuminandos tanq ad pficientes. ¶ Se-
primū ad iā eductos qsi pfectos hec Berson. ¶ Ter-
tia pclusio: Anime nec pūs qz coniungat corpi nec
post eius separationē deputat custodia angeli. Pri-
ma pars pbat: qz ante coniunctionē anie anima non
est: ergo. Ans patet: qz infundēdo creat: z creādo in-
fundit. sed nec embioni ante animationē angelus
prius p custode deputat: quia illa custodia pncipa-
lius respicit spūm qz corpus: ideo nō debet specialer
angelū ad sui custodiā habere anteq spūs infundat
etiā prius qz embrio anime/ nūbil videt distinctum
habere a corpe matris: ideo custos matris erit etiā
custos hui⁹ portionis q censet pars matris: sicut po-
mū nondū maturū pars arboris. Scda pars pbat
qz post separationē anime ipa est in termino meriti z
demeriti pficiendi z deficiendi. Et ita frustra eēt ibi
custodia angelica: cū nullū posset habere effectū cir-
ca huiusmodi animā. Qd maxime vep est post iudi-
ciū particulare statim post separationē celebratum.
Quia forte si mora aliqua interuenit/ posset indige-
re custodia ppter violētiā demonū: nec obuiat qd le-
git vt recitat brūs Hiero. ad paulā: Qnq angelos
anias in celū deduxisse cū laudib⁹ z claritate: qz hec
ministra angeloz nō sunt adhibita ad custodiam:
sed ad glorie declarationē anie z eius honorē ampli-
orē/ z cōsecute britudinis testimoniū. ¶ Quantum
ad articulū tertii est pmi dubiū: vtrū christus ha-
buit angelū custodē. Rūdet fm Alerā. qz christ⁹ ha-
buit angelos ministros/ sed nō custodes. Primum
patet Matth. iij. Accesserūt angeli z ministrabant
ei. Ministrabāt inqz tāq subiecti suo dño: sic z mi-
nistrāt pīi cui pfecte obediūt. Scdm patet: qz custo-
dire fm Alerā. vltra hoc qd dicit pudentiā z phibi-
tionē nocumētī in custodire: cōnotat in custodito i-
digeniā. Et qz habeat naturā lapsam vel labile/ seu
defectibile nō solū pene/ sed etiā culpe: in custodiēte
aut naturā stantē. Nūc in christo nulla fuit indigen-
tia: neqz natura lapsa aut labilis: sed ministerium ni-
hil tale cōnotat in eo cui ministrat: neqz indigeniā
neqz defectibilitatē. Fuit enī ministeria etiam ad ho-
norē ei⁹ cui ministrat: etiā eius q ministrat. Nam et
seruire deo regnare est: et sūma libertas atqz honor
creature: vt vult Boe. Et licet christ⁹ labilis fuit qn-
rū ad naturā assumptā: qz mortalis nō tñ indigen-
psidio aut custodia: qz z parī z mori in sua volunta-
te z pte positi erat. Oblat⁹ enī est/ qz voluit. Esa.
liij. z Joā. x. Ego pono aiām meā z itez sumo eam:
nemo eā tollit a me: sed ego pono eā a meipso. Pote-
starē habeo ponēdi eaz: z ptecm habeo itez sumere
eā. Nec obstat qd dicit Luce. xxiij. Apparuit ei ange-
lus de celo cōfortans eū. z pfortatio quedā custodia
esse videt: siqdem est cōfortatio potestatiua z mini-
sterialis. Potestatiua bene includit custodiā. Naz q
potestate cōfortat/ eminēti⁹ est: z habet custodit⁹
sibi subiectū: nō sic fuit christo: qm est fm naturam
humanā paulominus minorat⁹ est ab angelis: ma-
ior tñ fuit eis dē/ etiā fm humanitatē/ gratia/ verita-
te z potestate. Utpura plen⁹ cognitiua: qstū ad partem
moriuā: z veritatis quo ad cognitiuā. Et sic plenus
quantū ad oēm potentiā q nō poterat pficere: qz da-
tus fuit ei spūs nō ad mensuram. Joā. iij. Et ita fm

totam anime capacitatē plenus fuit/ etiā potestate.
quia ait: Data est mihi oīs potestas in celo z i terra.
¶ Matth. vlti. Cōfortatio vō ministerialis nō inclu-
dit nec coarctat custodiā: qz potest fieri vbi nulla est
indigentia vel defectus: sic armiger milirē docendo
aliqua excitantia ipsum ad fortiter agendum. ¶ Ex
vō in ps. xc. dicit: Angelis suis mādauit de te vt cu-
stodiant te in oib⁹ vijs tuis. Nō est intelligendū de
capite christo ppter se: sed de membris. Nec obest q
passus ē angelū rēptatorē. Matth. iij. qz illa rēpta-
tio solum fuit exterius: nō ad pbarionē z exercitiū:
sed ad nostri instructionē/ z aduersarij cōfutationē:
ex qua christi dignitas nō minuebat: sed manifesta-
ta est in eius victoria. Non sic de custodiā q impo-
tat impfectionē z indigeniā custodito que nō fuit i
christo. Nō enī poterat aduersari⁹ violentiā inferre
corpo diuinitati vnito: nec p astucias seducere in-
tellectū a verbo plenarie illustratū: nec p blandicias
allicere affectū plenitudine gratie cōfirmatū. Ideo
nō indigebat custode: nec quantū ad defensionē cor-
poris: nec quantū ad eruditionē rōnis: nec quātum
ad incitationē affectionis. ¶ Scdm dubiū: Utrum
angelus ex custodia mereat augmentū gaudiū: z in-
currat tristitiā ex damnatione custodiri. ¶ Suppo-
nit q duplex est gaudiū augmentū scz fm intēsiōē et
fm extēsiōē. Primi attendit fm additionē z vni-
onē pluriū graduū gaudiū. Scdz penes pluralitatē
obiectoz de quibus est gaudium. ¶ Scdo q ē gau-
dium essentialē quod habet de obiecto beatifico/ qd
est deus. Est z gaudiū accidentale/ quod de creatura
habet siue de se siue de alio. ¶ Tertio supponitur q
nihil impedit aliquem esse in termino respectu vni⁹
z non respectu alterius: z per consequēs posse mere-
ri respectu vnius z non alterius. ¶ Tunc responde-
tur q angelozum custodientium gaudium essentia-
le nō augmentat/ neqz intensiue neqz extēsiue. parz
qz quantū ad hoc sunt pfecte beati. Beatitudo autē
est status omniū bonoz cōgregatione pfectus: sed
vbi est status pfectus/ ibi nō est pfectus. ¶ Itē sicut
in deo nō est augmentū bonoz/ ita nec in angelo be-
ato augmentū charitatis: quia iam cōfirmati sunt
z in termino: ergo nō est augmentū gaudiū respectu
dei. ¶ Scdo dicitur q gaudiū accidentale angelo-
rū custodientū augetur ex beatificatione custodito-
rū intensiue z extēsiue. Scdm manifestū est: qz de
pluriū gaudent. Primi patet: qui ex euentu effect⁹
desiderati crescit gaudiū intensiue si pfectus: aut de
nouo generatur: sicut ex opposito tristitia de adue-
ru noliri fm Augu. xiiij. de ciui. dei. Sed angelus
desiderat beatitudinē eius quē custodit: g. ¶ Itē si
gaudium est angelis de vno peccatore penitentiā agē-
te/ quātomagis z maius de beatitudine eius dē peni-
tentiā: nō aut maius extēsiue: quia non de alio: sed
de illo de quo nunc habet gaudiū cōuersionis: er-
go maius intensiue. ¶ Tertio dicitur q augmentū
gaudiū accidentalē angelus meret⁹ p opa custodie.
pbat: qz quantū ad illa respectu accidentalē pmi nō
est in termino: ergo mereri pōt. tenet pna: qz oē pce-
dens ex charitate ei⁹ q in via est/ est meritoriu. Sed
opa custodie sunt hmoi: g zc. ¶ Quarto dicit q ex
dānatione custodiri angel⁹ custos nō tristat. pbat:
tū qz vehemēs gaudiū z delectatio expellit oēm tri-
sticiā etiā cōtingentē. vij. ethicoz. Tū qz britudini
repugnat oīs tristitia et pena sicut econuerso mise-

Dub. 2.
R

Loco 3
D

Arti. 3
Dub. 1.
J

rie ois delectatio et gaudiū. Et licet ex dānatiōe eue-
niat nolitū: nō tñ sequit tristitia in beatis angelis:
qz deus nō cōcurrit. Nolitū dico ex pditione: qz bea-
ti nō volunt simpliciter malos dānari quos p suā iu-
sticiā deus vult dānari: nolunt tñ ex pditione/qz sus-
ficeret ad tristitiā cū cūctū oppositi si deus cōcurre-
ret: sic ex opposito diabolus de dānatiōe seductoz
p eoz fraudes nō gaudet/licit eueniat volitū: qz de-
ad gaudiū causandū nō cōcurrit. **Dubitat** tertio
vtrū angelus bonus resistat angelo in custodie sue
officio. Dubiū illud p tanto mouet: qz Dan. x. legi-
tur angelū q loquebat danieli dixisse: Princeps re-
gni piaz resistit mihi. xxj. diebz. Per pncipē autē p-
laz fm glo. Hiero. et Grego. intelligit angel⁹. **Cū**
norandū q sicut cuilibet homi deputat⁹ est angel⁹
ad custodiā/ita cuilibet puincie deputat⁹ est ange-
lus bon⁹ et malus ad custodiā et exercitiū q dicuntur
pncipes: eo q sunt de ordine pncipatus fm quosdā
de q Hiero. daniel. x. in glo. Uidet mihi hic angel⁹
esse cui pps credita est: iuxta illud: Qñ diuidebat al-
tissimus gentes: qñ separabat filios adā/statuit ter-
minos gētiū iuxta numez angeloz dei. Et illis sūt
de quib⁹ Paulus. j. Cor. ij. dicit: Sapientiā loqui
mur inter pfectos: quā nemo pncipū huius seclī co-
gnouit. Si enī cognouissent/nunq dñm glie cruci-
fixissent. **Per b** dicit ad dubiū/q angelus bonus
resistit angelo bono in custodiēdi officio/voluntate
nō simpliciter pparat sed ex pditione diuersa. Pri-
mū patet: qz qlibet angelus bonus custos gētis sue
quantū in eo est pcurat bona: contingit autē q bona
diuersaz gētiū adinuicē repugnat: sicut bonū fuit
set pps q filij israel mansissent in babilonia: quia p
illos multi ex persis cōuertebant ad cultū vni⁹ dei.
Filij autē israel bonū fuisset redire in terrā suaz: vbi
erat templū dñi: vt separati ab idolatriis liberi deo
seruiret: et vt cōmirti inter gētes nō discerēt opa eo-
rum: idō angelus persaz ostendēs in conspectu dei
quantū bonū sequerē persis: si manerēt filij israel/
interpellabat apud deū vt manerēt: angelus vō da-
nielis et captiuoz iudeoz in babilone cum michae-
le pncipe synagoge/preces danielis p liberationē po-
puli iudeoz fuit: vt pferantur/ostendentes eas
exauditione dignas. **Hoc** ergo modo cōtra se pre-
liari dicunt: sicut dicit in danielē vbi s. Et nunc re-
uertar vt preliet aduersus pncipē persaz. **Secū-**
dū patet: qz voluntates angeloz bonoz sunt cōfor-
mes diuine voluntati: qz tamē de futuris dei volun-
tatē ignorant. Ideo qñq consulendo deū de aliquo
futuro circa populos quibus p sunt: allegant meri-
ta cōtraria: quilibet vult bona sue gentis nō simpli-
citer: sed si ita deo placuerit: vnde qñ eis reuelat di-
uina voluntas simpliciter cōcordant in ea. Et hoc ē
qd dicit Grego. in glo. supra allegatum caplm: sub
dens inqt spūs gētib⁹ pncipantes: nequa qz p iniu-
ste agentib⁹ decernant: sed eoz facta iuste dñi iudican-
tes examinant: et vniū/cuiusqz gentis iusticiam vel
culpā superne curie consistoria est sui per se volūtas
opificis: voluntas sūma: quā cū semp aspiciūt qd ob-
tinere nō valent nunq volunt. Et tñ de illo dubio
ac questionē: et de tota materia angelo.

Distinctio duodecima

Expedito tractatu d na-
tura angelica qua est natura mere spūalis:

sequitur tractatus de natura mere corporali in. iij.
distin. sequentib⁹. Et primo agit de eaz productiōe
quantū ad materiā q dicit creatio dist. pnti. Secū-
do quo ad formā que dicit distinctio in trib⁹ dist. se-
quentib⁹. **In** hac ergo. xij. distinctiōe tractat⁹ ma-
terie cōfule pductione diuersis eius nominib⁹ et ei⁹
distinctione: de tenebray quidditate ac materie in-
formis loco et quāritate: et fm hēc sumat sentētia ter-
tus in trib⁹ cōclusionib⁹. **Prima** materia elemē-
roz cōfusa diuersimode nominata cum celo a prin-
cipio ante omnē diem creata: postmodū sex diebus
per formas proprias est distincta. **Secunda** con-
clusio: tenebre super facie abissi diffuse/intelligūtur
lucis absentia: et non alique res positiue. **Tertia:**
materia informis nondū formis speciatice distincta
in eodem loco quo nunc formis substat/in sue creati-
onis pncipio localiter est diffusa. Has declarat ma-
gister in textu.

Questio

I

Arca hanc distinctio

C ne querit primo/vtrū materia pma sit ali-
q entitas positiua a forma distincta **Pro** Art. 3.
rñsione ad illā questionē est norādū/q pbs. ij. de aia **Nota** 1.
circa pncipiū substantiā diuidit in materiā et formā:
et cōpositū ex his. Cōpositū dicit esse b aliqd: mate-
riā vō potentiā/formā/spēm vel endelechiā. i. actū.
Vtrū autē illa abinuicē realiter distinguant qrit que-
stio. **Fuit** autē opinio quorundā vt recitat **Sec⁹**
circa hāc dist. q dixerunt rem generabilē et corrupti-
bilē habere in se tñ vñā realitatē positiuā: et istā dici
materiā vel formā: dicunt enī materiā pficere in gra-
du entitatis/nō p aliqd extrinsecū/sed p suū intrinse-
cū: et sic dici formā. vñ: forma autē nō est termin⁹ ex-
trinsec⁹ materie: sed intrinsec⁹ et nihil aliud a mate-
ria: et ipa materia vt aliter et aliter terminat: dicitur
aliud et aliud cōpositū: et tñ oēs illi gradus sunt idē
materie. **Alia** est opinio/q materia est qdam reali-
tas positiua distincta realr a forma: ex qua et forma
sibi inherēre cōstituit cōpositū tanq ex pib⁹ suis es-
sentialib⁹. Et p hoc materia est substantia: qz ps com-
positi substantialis/q subijcti formis tā substantialib⁹
qz accidentib⁹/eiusdē rōnis in oib⁹. Subiectus pñe
manēs sub vtroq termino trāsmutatiōis naturalis:
ingenerabilis et incorruptibilis: p supposita genera-
tione et corruptiōe cuiuslibet forme materialis siue ex
tēse receptiua/de se indifferēs ad oēm formā: sicut i
artificialib⁹/massa luti nōdū formata a figulo eque
capax ē cuiuslibet forme quā figul⁹ impmere malue-
rit: nec pl⁹ iuclinat ad vñā qz ad aliā: et p b mutabil⁹
de forma i formā: q licet de se sit informis: nō tñ pōt
esse sine forma artificiali vñ naturali. Sic materia p
ma oēm qdē formā appetit: nō tñ plus vñā qz aliā.
In eo q quālibet recipere pōt: vna tñ p dīta aliā recipit
sicut liquor trāslat⁹ de vase in vas recipit pñne ali-
am formā/scz vasis in qd trāssert: nō tñ pōt stare nu-
da: et iō fm se et nude ē insensibil⁹ sensu corpali: nulli⁹
actiuitatis realis: et iō minime entitatis qritum ad p-
fectionē/nō qritū ad incorruptibilitatē cōparādo ad
alias subas pfectibiles accidentales p formas quibus
substat tā essentialēs qz accidentales: impugnatio p-
me opiniois: et pbatio scdē patebit ex conclusionib⁹.
Secdo norādū q ens in potētia ens i actu siue po-
tētia et act⁹ multipliciter equocant: cui⁹ ignorātia nō

Not. 2.
B

modica confusione facit in intelligendis auctoritatibus
seroꝝ et phoꝝ. Aduertendu igitur quod potentia dicitur a posse
quod autem nunc sufficit triplex esse: scilicet posse esse: posse
se agere: dare vel percipere: posse pati: recipere vel perire.
Et sic triplex distinguitur potentia: vix potentia coter
accipit ut includit negationem pueritatis actus oppositum:
et tale dicitur impura potentia. Ut potentia primo modo di-
catur: quod non est tamen natura esse. Secundo modo quod non agit: na-
tura tamen agere. Tercio modo quod non patitur naturam tamen pati.
Potentia primo modo apud aliquos dicitur potentia obiectiua:
quod quod sit est in potentia/non habet aliquid esse reale: quod
non est in re: natura: sed habet tamen esse obiectiuum: po-
tens esse obiectum cognitionis. Secundo modo potest dici po-
tentia actiua. Tercio modo potentia subiectiua. Pri-
mo modo antichristus est in potentia. Secundo modo anima in
principio creationis: de qua philosophus: Anima habes in poten-
tia. Tercio modo aqua est in potentia calida quod est actu
frigida. Et quod actus opponitur potentie. id est merbice
Tot modis dicitur actus: quod modis potentie. Primo modo
actus vel esse in actu dicitur rem existentem. De qua scilicet esse
simpliciter predicatur: puta quod est extra causas et intellectum.
Secundo modo quod agit potentialiter aut perficit. Tercio modo
quod de presenti recipit vel perficit. Accipit etiam potentia per
subiecto alicuius forme: et dicitur potentia subiectiua. Et
forma inherens dicitur actus illius potentie: et hoc acce-
prio est satis communis apud philosophos. Comprehendit tamen
in prioribus. Tercio notandum per hoc aliquid finem
per se dicitur compositum substantiale: diuidens enim sub-
stantiam in materiam/formam et compositum: dicitur quod mate-
ria non est hoc aliquid et finem formam dicitur hoc aliquid
non ipsa forma dicitur hoc aliquid: sed finem ea tertium. id est co-
positum dicitur hoc aliquid. Dicitur autem compositum hoc ali-
quid: quod ipse demonstrat per primum hoc. Cum enim
dicimus hoc/demonstramus quod est in prospectu sensus.
Et hoc non est materia sola/nec forma sola: sed compositum
tamen ex utroque. Ideo autem compositum dicitur hoc aliquid per vel
finem formam non per materiam: quod forma dat composito esse
speciuocum quo distinguitur a ceteris materialibus spe-
cie. Si quidem a nullo materiali distinguitur specie finem
materiam: sed tamen finem formam. Numeraliter tamen distingi-
tur a quolibet alio/tam per materiam quam per formam.
Art. 2. **C**his primis ponitur per articulo secundo conclusio prima
Loco 1 **M**ateria est entitas realis et positiua/a forma tam
substantialis quam accidentalis realiter distincta. Prima per
probatur: quod aliquid generatio naturalis est: ergo materia
est. autem est notum ad sensum/tamen in viucentibus quam in non vi-
uentibus. prima probatur: quod omne generans: imo generaliter omne
agens naturale presupponit subiectum susceptiuum ter-
mini sue actionis: subiectum est materia: quod presupponit
materiam: ultra presupponit materiam: quod existente actio
est materia. Ultima prima nota cum secunda pre antecedentibus
in a. per eodem accipimus hoc subiectum et materiam. Pri-
ma pars antecedentis probatur: quod omne generans na-
turaliter presupponit necessario corruptionem: quod corru-
ptio vel illud quod corrumpitur erit causa generatio-
nis. tenet prima: quod omne quod necessario requiritur ad esse
alterius/est causa eius: cum quilibet effectus finaliter
dependet a sua causa: non est autem causa in genere
cause finalis vel formalis: manifestum est quod corruptio
vel quod corrumpitur nec est finis/nec est forma generatio-
nis vel generis: quod efficiens vel materialis. Non effici-
ens: quod vel est causa efficiens sui contrarii vel repugna-
tis: quod autem corrumpitur/repugnat ei quod generatur: alio-
quin non corrumpitur. Si materialis/aut finem se totum

vel finem aliquid sui: non finem se totum: quia causa ma-
terialis vel subiectiua manet cum eo cuius est subie-
ctum: sed quod corrumpitur finem se totum/non manet cum
genito. Et ergo causa materialis finem aliquid sui quod
manet et quod erit subiectum generis: et ita eius materia
Breuiter nulla alia ratio assignari potest/cur gene-
rans presupponit corruptionem/nisi ut habeat subiectum
receptiuum termini sue actionis. Et quod idem subiectum
non potest simul subijci pluribus formis ultimatis siue
speciuocis substantialibus: et nullum subiectum est sine for-
ma speciuoca: necesse est prius formam subiecti corru-
pi/si debeat recipere aliam formam generandam etc. Tres
res non potest corrumpi in nihil quin relinquatur ali-
quid post se: ergo nec potest generari ex nihilo: quin
presupponat aliquid ante se. consequentia tenet ex con-
sequere similitudine. autem est notum per experientiam. Il-
lud autem quod relinquitur fuit aliquid corrupti et non for-
ma: quod illa finem se et quodlibet sui desinit: ergo subie-
ctum vel materia. tenet prima: quod in composito nihil assi-
gnari potest quod sit aliquid eius/nisi materia aut forma.
Item causa naturalis efficiens si non requirit subiectum
erit causa totalis et sufficiens sui effectus: concurrere
causa vniuersali: ergo semper et ubique producat effe-
ctum. Gratia exempli: Ignis nullo applicato combustibilis
producit ignem. prima est contra experientiam. probatur
prima: quod posita causa sufficiente ponitur effectus: nec po-
test allegari impedimentum: quod non plus est impedi-
tus ignis in aere non appposito combustibili quam ipso ap-
posito: imo ipsum combustibile magis impedit quam aer cir-
cumsistans ignem: quod habet qualitates magis contrarias.
Alie plures rationes ponuntur ab alijs/finem que tacite
sunt videntur fortiores: licet nec ille contra temerarius
demonstrant. Ostensio quod requirit subiectum in natu-
rali actione/satis manifestum est: sed quod subiectum il-
lud est entitas positiua: quod subiectum non potest esse
nihil. Tum quod sustentat formam cui subijciatur. Quod autem
nihil est/nihil sustentat. Item forma inherens subie-
cto dependet a subiecto: sed a nihilo nihil dependet
Item subiectum est pars compositi/substantialis
quod vere est: sed quod vere est non componitur ex non ente.
Secunda pars conclusionis probatur: quia subiectum
forme non est forma: ergo distinguuntur. tenet conse-
quentia: quod quaecumque sunt et non sunt idem/distinguuntur.
Item partes eiusdem totius inter se realiter di-
stinguuntur: sed subiectum et forma sunt partes eiusdem
compositi: ergo distinguuntur. consequentia nota cur
sorie. maior patet ex probatione patris prime. probatur
etiam conclusio auctoritate beati Augustini. confessio
nisi: Duo fecisti domine: vnum prope te et aliud prope ni-
hil quod vocat materiam: que ergo est prope nihil/non est
nihil: ergo aliquid siue ens. Huic materie plura
attribuuntur finem per se: scilicet quod est per se principium natu-
re. i. physicoꝝ: quod est per se causa. ii. physicoꝝ. et. v. me-
taphysice: quod est pars alicuius compositi. vii. meta-
physice: quod est per se fundamentum formarum. i. meta-
physice: quod est per se subiectum mutationum substantia-
lium. v. physicoꝝ: quod est per se causa compositi. ii. phi-
sicoꝝ: quod manet idem sub utroque termino transmutati-
onis. i. physicoꝝ: que omnia in naturali philosophia
latius habent declarari. Secunda conclusio: Materia per
ma est ens in actu: primo et tercio modis capiendo actum
non autem secundo modo. Prima pars probatur ex condicione prima
quod est ens actualiter existens. Secunda pars similiter patet:
quia actualiter recipit in se formam. Est ergo in actu

Nota. 3
L

E

226

Art. 2.
Loco 1
D

Loco. 2.
5

Eccl. 3.

Eccl. 4.

Art. 3.

Dub. 1.

B

passivo seu receptivo respectu forme quā hī: qz eam actu recipit z ab ea actu pficitur. Tertia pars patet: qz nō agit. Nullius enī est actiuitatis: alioqū nō ēēt materia pma. Supponeret enī illā materiā in quā ageret. **C** Tertia cōclusio: Materia est ens in potētia tertio mō: hoc est in potētia passiva respectu forme nō habite/quā nata est habere. Nō aut pmo modo nec scdo. Prima pars patet ex quid nomis potētie passivae tertio modo accepte. Nec huic cōtrariat qz etiā tertio mō est in actu. Nā respectu forme habite est in actu: z respectu habende est in potētia. Unde sequit corollarie/qz ibi est in potētia z actu: nō solum fm diuersas acceptiones potētie z actus: sed etiam fm eādē: tamē respectu diuersorum. pzt qz materia est simul in potētia respectu forme nō habite/sed habende: z in actu respectu forme se actu informantis. **C** Quarta cōclusio: Materia pma est termin⁹ creationis: patet p beatū Aug. in auctoritate allegata z magistrū in textu: hec enī est q diuersis noibz noia tur Sen. j. In principio creauit de⁹ celū z terrā zc. vt patet in textu. **C** Quantū ad articulū tertium dubi tal pmo: Quō saluat generatio vt distinguit ab alteratione. Si materia est entitas positiua: z p consequens ens in actu: tū qz ex duobz entibz in actu nō cōstituit vnū: qd aut generat est vnū simpliciter. Tūz qz in generatione est transiō hui⁹ totū in hoc totū Sed si materia est ens positiuū/est incorruptibilis qz subiectū manēs sub vtroqz termino trāsmutatio nis: z hoc totū nō trāsit/si materia q est ps totū manet. Tūz qz fm pbm. vii. methice: Materia nec est quid nec quale nec quantū: z ita nihil: qz nō ponit respectus. Omne aut existēs qd nō est qd nec quale nec qz/est respect⁹ intrinsec⁹ vel extrinsec⁹. **C** Ad dubiū rñdē: qz distinguit generatio ab alteratione tā ex parte termini qz subiecti: ex parte termini/quia terminus alterationis est forma alterationis. Terminus generationis est forma substantiālis. Ex parte subiecti: qz subiectū salte denotatōis in alteratione manēs idē sub vtroqz termino alterationis ē cōpositū substantiale pfectū fm spēm: sed in generatione nullū cōpositū substantiale manet idē. **C** Ex hoc dicit ad pmo dubiū in pteritiū/qz pens in actu intelligit ens totale z pfectū in specie/quale est cōpositū substantiale p se subsistens. Ex talibz enī duobz nō pstituit vnū actu: qz que sunt duo actu nō sunt vna actu. Neqz enī simplr dicit pbs/ex duobz actibz ad dicit sic: vnū aut: Impossibile est enī subam ex substantiis inexistētibz sic vt actu. Duo nāqz sic actu/nūqz sunt vnū actu. Precedenter g loquit de existētibz hoc aliquid fm se qualia sunt cōposita substantiālia pfecta. **C** Ad scdm dicit qz ly totū in auctoritate allegata nō accipit synchegorematicē: vt valet tantū/ id est quelibet pars: sed cathegorematicē p re tota li/scz cōposito substantiāli: z sic in generatione fit trāsiō hui⁹ totū zc. Quia corruptio vni⁹ cōpositi substantiālis est pductio alterius cōpositi. Nec tamen oportet qz in corruptione z pductione cōpositi quelibet eius pars corripat vel pducatur. **C** Ad tertium vii. metaphisice dicit qz materia nō est entitas completa fm se in genere. de quibz dicitur pdicamenta fm aliquos sicut nec forma: vnde dicit: Dico autē materia q est fm se nullatenus neqz qd/ neqz quantitas/ neqz aliqd qd ens est determinatū. Translatio aut noua non habet qd: habet enī sic: Dico materiā

id qd p se non dicit quale nec quantū: nec aliqd alio rū p qd terminat ens. Et hāc sequit cōmētor cōmēto. vii. dicit: Intelligo p materiā id qd existēs p se nō dicit quale/ nec qz/ nec aliqd aliorū pdicamentorū. **C** Scdo dubitat: Vtrū a qualibet forma posset separari z stare simplr nuda materia pma. Rñdē breuiter/ qz licet p naturalē potētiā materia nō potest stare nuda: tū p potētiā diuinā potest ab oi forma tā substantiāli qz accidentali separari z separari conseruari. Ratio fundamētalis est: qz nihil negandū est a potētia dei qd nō implicat contradictionē: materiā stare nudā/ nullā p contradictionē implicat: g zc. pna nota cū maiore: minor pzt/ soluēdo rōnes oppositū opinantiū. Alias rōnes adducit Sco. z Grego. de arim. Nam omne absolutū pzi⁹ alio absoluto a quo realiter distinguit/ potest cōseruari a deo sine posteriori materiā est res absoluta p or forma: ergo zc. **C** Itē quicqd de⁹ potest creare sine omni alio/ potest cōseruare sine quolibet ab eo distincto. Sed de⁹ potest creare materiā sine quolibet forma: g. pna nota cū maiore: minor pbat: qz quicqd deus pōt creare immediate/ potest cōseruare sine quolibet distincto/ qd non est ei essentiale. Sed nulla forma est essentialis materię: g zc. **C** Rōnes bti Tho. par. j. q. lxxj. ar. j. tenētis oppositū nihil arguit: arguit enī qz si materiā esset sine forma/ esset in actu sine actu. Itē haberet esse sine esse: qz omne esse est per formā. **C** Itē quanto aliqz faciunt verius vnū/ tanto minus sunt separabilia: materiā z forma faciūt vnū z verius qz pzia passio cum subiecto. Sed hec non est separabilis a subiecto: ergo nec materia a forma. **C** Itē puationes formaz. oppositaz. sunt oppositē: ergo non pueniunt eidē. Sed si materiā staret nuda sibi inessent puationes oim formaz: quaz multe sūt oppositē. Sed vt dictū est rōnes nihil concludunt. non pma: qz materia nuda est actu: pmo modo non p formā/ sed p pziām essentiā. Sic enī capiēdo actū act⁹ non distinguit a re existente: sic nec esse vel existētia distinguit a re existēte. **C** Similiter scda non cōcludit: qz falsum est qz omne esse est a forma: sed esse speciuocū cōpositi substantiālis est a forma: z hoc inuit Boetius dicit qz esse est a forma: esse autē materię nō est a forma. Et sicut forma scilicet specie differt ab alia forma alterius speciei/ ita materia scilicet differt genere z specie ab oi forma. **C** Tertia rō etiam nihil pbat: qz vel loquit de vnitare idēmplice: tūc maior vera est z minor falsa: quia materiā z forma non faciunt vnū idēmplice: qz nō sunt idē. Si vō ly vnum dicit vnitatē vnionis qua ex aliquibz distinctis cōponit tertium: tūc maior est falsa: qz que min⁹ faciūt vnū/ sunt min⁹ separabilia: vt accidēs z subiectū z relatio z fundamētū/ fm ponentes relationes. Et magis separabilia faciūt verū vnū: nam materiā maxime separabilis est a singula forma: z tū cū qualibet informate substantiāli facit vere vnū cōpositū substantiale. **C** Quarta similr deficit: qz puationes pzie nō sunt oppositē/ cū puationes nihil sint. Nōmina tū ptiua aliquo modo opponunt: sic qz nō cōueniunt eidē: qm pnotat puationē formaz. circa idē de necessitate se consequētium. Nulle autē forme sunt simplr immediate se consequentes circa materiā: qz ad nullius forme puationē necessario sequitur introductio alterius forme in materiā pziore forma ptiatā. **C** Alias etiā rationes adducit Sco.

Dub. 2.
B

3 quas sufficienter soluit sicut et porro. **C** Si diceret Si materia separaretur ab omni forma substantiali vel accidentali ubi erit aut in loco aut extra omnem locum? ita nullibi erit. **C** Item aut habebit partes aut non. Si primum habebit quantitate: quia divisibilis est per quantitatem. Si non tunc erit simpliciter indivisibilis: et ita spiritus: non ergo materia. **C** Ad primum dicitur secundum opinionem tenere quod quantitas non distinguit a re quanta: materia si ab omni forma separaretur sicut in principio creationis fieri potuit/ esset in eodem loco in quo nunc: haberet enim easdem partes et eodem modo extensas sicut habet cum informatur forma substantiali aut qualitate: quia nec substantialis forma nec accidentalis quod est qualitas/ extendit subiectum formaliter: sed eo quod partes non sunt simul res habentes partes extendit et non per formam superadditam. Et secundum hoc potest saluari quod deus in principio creavit materiam simpliciter in forma siue nudam quam per dies sequentes successive informavit diversis formis accidentalibus et substantialibus in diversis suis partibus. **C** Si autem tenetur opinio quod quantitas est accidentis distinctum a re quanta. Dicendum quod materia potest stare etiam sine quantitate: et tunc licet haberet easdem partes quas habet dum fuerat quanta. Partes dico substantialis quas deus conservat sine forma: non enim essent partes ille extra se localiter seu diversimode: sed essent simul sine ordine fictili et quo ad locum: esset enim in loco diffinitive sicut gradus intensionalis virtutis aut scientie in anima intellectiva: in loco. scilicet nisi deo placeret eo modo quo indivisibile est in loco: et si non daretur locus indivisibilis: et partes non sunt extra se nisi per quantitatem superadditam: oportet dicere quod vel esset tota in toto et in qualibet parte loci: vel quod non esset habilis locus adequatus sed tamen locus maior: quia quicumque locus assignaretur/ habilis esset minor: in quo esset. **C** Utrum autem materia in principio creata sit simpliciter nuda ab omni forma substantiali et accidentali/ diversa senserunt doctores. nam beatus Augustinus videtur tenere partem affirmativam in libro confessionum suarum. **B**it enim libro. xij. circa principium: Nonne tu domine docuisti quod priusquam ista informem materiam formares atque distingueres non erat aliquid non color/ non figura/ non corpus/ non spiritus: tamen non omnino nihil erat: erat enim quedam informitas sine ulla specie. Et sequitur. **E**ur ergo non accipias informitatem materię quam sine specie feceras: vnde speciosum mundum faceres ut appellaretur terra invisibilis et incomposita. etc. qui ibi sequitur. **C** Oppositum videtur dicere Hieronymus de sacra. li. i. parte. i. c. iij. Non puto inquit priusquam omnem rem materiam sic informem fuisse ut nullam omnino formam habuerit: quia nec aliquid tale existere posse omnino quod aliquod esse habeat et non aliquam formam crediderim. Idem videtur sentire magister pene sub eisdem verbis eandem sententiam perferens. **C** Nicolaus de lyra in expositione literali primi cap. Beati. recitat opiniones tres de materia ut infra dicitur: et duplici expositione littere eas prosequitur. Secundum primam ponit partes mundi principales: celum scilicet et quattuor elementa a principio simul cum materia in suis substantialibus formis producta: et ita materia nunquam fuit informis quantum ad formas substantiales etiam speciuocas: sed tantum quantum ad accidentales. Secundum aliam expositionem que est Bede et Strabon: dicit materiam a principio productam sub una forma communi corporeitatis nondum habentis formas speciuocas que producere sunt sequentibus diebus. **C** Que vero negant pluralitatem formarum substantialium in eodem composito aut prime expositionis

opinionem assument: oportet scire quod in principio sit creata materia cum formis substantialibus speciuocas elementorum. **C** Vel dicere quod creata sit informis carere omni forma substantiali: et si teneatur quod quantitas non sit accidentis superadditum. Dicendum foret quod materia in principio simpliciter informis sine omni forma substanti- ali et accidentali sit producta que est actus a potentia distinctus: non tamen informis: id est sine quacunque dispositione seu habitudine partium: quia nihilominus diceretur quod fuisset producta cum distinctione partium extra se invicem existentium et extensarum in eodem loco imaginario in quo nunc sunt. **I**sta autem moles primum et extensio nihil distinctum dicitur a partibus materie sic extensis: hec omnia possibilia iuvare apud deum. **Q**uod autem horum factum sit/ ipse novit qui fecit.

Questio. ij.

Verit secundo: Utrum

q celum habeat materiam eiusdem rationis cum materia illorum inferiorum elementorum et mixtorum. **C** Questio hec duos continet articulos. **C** In primo recitabuntur opiniones cum suis moribus sine determinatione: ut eligat quisque que sibi probabilior videretur. **C** Secundo movebuntur dubia. **C** Circa primum advertendum quod circa duo quesita quorum primum est: Utrum celum habeat materiam. Secundum: si habeat materiam: verum talis materia sit eiusdem rationis cum materia elementorum aut mixtorum/ diverse sunt opiniones sanctorum et philosophorum et quibus dependet sententia textus Genesis primo capitulo. **C** In quo secundum omnes expositores describitur triplex opus dei operis in prima mundi productione: scilicet opus creationis opus distinctionis: opus ornatus. **C** Opus creationis est opus productionis creature de nihilo: quod describitur ante omnes dies: cum legislator Moyses ait: In principio creavit deus celum et terram: terra autem erat inanis et vacua: et tenebre erant super faciem abyssi: et spiritus domini ferebatur super aquas. **C** Opus distinctionis est quo ab invicem distincte sunt partes mundi principales: scilicet celum et elementa. **A**ut per formas substantiales speciuocas de novo non quidem creatas: sed de preexistente materia productas: vel accidentales et per locationem eis debitam et distinctam. **E**t hoc describitur factum in tribus primis diebus: quorum primo facta est lux. Secundo firmamentum. Tercio aqua et terra. **E**t licet in die tertia describitur productio plantarum: que pertinere videtur ad opus ornatus terre: tamen quia plantae immobiliter adherent terre quasi pars totius: ideo cum terra describuntur. **O**rnatus enim proprie extrinsecus est et separatus a se mobile ab eo quod ornat. **C** Opus ornatus est productio luminarium et mixtorum in celo ex materia elementorum quibus celestia corpora et ipsa elementa ornantur. **E**t hec describitur ultimis tribus diebus facta: scilicet quarta/ quinta et sexta. **C** Quarta opus ornatus celi. **C** Quinta/ ornatus aque. **C** Sexta/ ornatus terre. **C** Est ergo notandum quod materia ut ad propositum sufficit capitur tripliciter. Uno modo per partes quantitativas: ita quod omne illud dicitur habere materiam quod habet partes quantitativas. Secundo capit materia per substantiam motui et transmutationi subiectam: isto modo celum habet materiam: quia habet partes quantitativas et est substantia motui circulari subiecta. Tercio capitur pro ente existente in potentia ad formam substantialem

Arti. I.
Nota. I

B

lem qđ cum forma substantiāli natum est constituere
vnum totum compositū. Et sic capit Philosophus
p̄mo p̄physicorū. Et ita capit in titulo q̄stiois. Cēst
itaq; vna opinio circa quēstionē materiā: qđ celū nō
habet materiā: s; est substantia simplex: non composi-
ta ex potentia et actu/ siue ex partibus essentialib; di-
uersarum rationū: cui nō inheret intelligentia mo-
erit/ s; coassistit. Hec est opinio cōmentatoris in de
substantia orbis. Ratio sua est: qđ sola transmutatio
substantialis arguit materiā que est pars substantie:
sed in celo nō est possibilis transmutatio substantialis
naturaliter: ergo nō est ibi ponenda materia. Nihil
enī ponendū est frustra et sine causa in natura. Cēsi
dicis qđ celum est substantiāliter transmutabile super
naturaliter: est enī pducum post nō esse. Dicitur qđ
transmutatio supernaturalis substantialis a deo nō
requirit materiā. Nec enī est creatio vel annihila-
tio que nō requirit subiectū aliqđ. Item materia est in
potentia contradictionis ad esse et nō esse sub quali-
bet forma cui⁹ est receptiua. Sed nulla talis pōnē-
da est in celo: qđ si sic: celum esset corruptibile natura-
liter qđ omēs negant. Cēlia est opinio huic contra-
ria tenens qđ celū habet materiā. Huius ratio est:
quia alias sp̄bere celestes essent forme a materia se-
parate. Q, essent forme p̄bat: qđ substantia et nō ma-
teria nec compositum. ergo forme. Consequentia te-
net per diuisionē Philosophi. ij. de Anima. Et ante-
cedens manifestū est apud eos qui negant celum ha-
bere materiā. Item in celo est quāritas: quia par-
tium extēsiō et diuisibilis raritas et densitas: q̄ sunt
conditiones materiā consequentes. Cē Et hec opi-
nio est bifurcata: quia tenentiū celū habere materiā
quidā dicunt vt sanctus Iho. et sui sequaces qđ ma-
teria illa sit alterius rōnis et speciei in celo: ab ea que
est in elementis. Cuius motiū est: qđ materia celi tā-
tum est in potentia ad formā quā habet et ad nullā
aliā/ nec habet priuationē annexā: non enī ap-
petit aliā formā. Et ppter hoc celum quāuis habeat
materiā/ tamē nō est corruptibile: quia corruptio rei
est ratione materie aliā formā appetentis. Ma-
teria autem inferior sub quacūq; formā fiet ap-
petit aliā nedum p̄fectiorem: sed etiam imperfectio-
rem: et p hoc habet annexā priuationē. Et quia illo
appetitu nō frustra perpetuo: quia naturalis est iō
quāq; habebit aliā formā ab ea quā habet: et ita se-
quitur corruptio forme quā habet et per cōsequens
totius cōpositi. Nec aut diuersitas appetit⁹ arguit
diuersitatem speciuocā. Cē Alij tenentes celū ha-
bere materiā: sicut Egidius de Roma cū adherēti-
bus: quos imitat Occā. q. xxij. secūdi. vbi late hanc
materiā pertractat: dicūt materiā in celo et in his
inferiorib; esse eiusdem rationis. Cuius rationē assi-
gnant: quia materia est ens in pura potētia: et nul-
lam participationē essentialē habēs cum actu for-
malit et nōnihil potest signari in materia vñ sumat
diuersitas speciuoca: cū omnis talis distinctio speci-
uoca est a forma. Cē Item operatio arguit speciez si-
cut trāsmutatio materiā: s; materia nullius est acti-
uitatis seu operationis: ideo nō est assignare inf ma-
teriam et materiā speciuocā differentiā. Cē Itā fm
beatū Augustinū. xij. cōfēs. Materia est creata pro-
penibil: ideo non sunt ponendi gradus entitatis in
materiā: quia si ponerent vna esset p̄fectior alia: et sic
inter p̄fectioez et imperfectioez: enī nihil mediaretur

fic nō esset p̄penibil. Cē He due vltime opiniones ha-
bent dicere celum esse substantiā cōpositā ex mate-
ria et forma inherente materie p̄ter intellectuā: naz
intelligentia est actus separatus nulli inherens nec
dependens ab aliquo subiecto: sed p se subsistēs: sed
forma celi nō est anima/ licet materia susceptiua sit
anime: quia nō tenēt sancti celū animatum esse. Fru-
stra enī poneretur illa anima cui⁹ celū moueat ab in-
telligentia separata. De hoc infra dis. xiiij. q. j. Cē Que
libet hāz opinionum pōt p̄babiliter sustineri: et ra-
tiones alterius soluere. Nam tenēs primā opinionē
dicere haberet ad ratiōes sequentiū opinionū. Ad p-
mā negetur cōsequentiā: qđ ideo celū esset forma actu
intelligibilis. Et cū arguit qđ est forma: conceditur
capiedō formā p quolibet ente simplici qđ nō est ma-
teria/ siue informet siue nō: sic enī oportet vt accipia-
tur in diuisione Philosophi diuidentis substantiā
in materiā/ formā et totū compositū: alioquin nō
esset sufficiens: nec euacuaret totā naturā diuisi-
cū nō cōphenderet substantias separatas. Sed nō
sequit: est forma separata: ergo actu intellectualis:
quia pōt deus cōseruare formā a fini extra materias
et tñ nō esset intellectualis. Cē Ad secundā diceret
qđ licet quantitas/ raritas/ densitas consequeretur
materiā/ nō tamē solum materiā: s; indifferenter
quācūq; rem habentē partes extēsbiles/ siue sit ma-
teria siue forma: sicut et quantitas discreta sequitur
oēm rem habentē partes numerales: vt grad⁹ intē-
siōales. Rem dico vñā simpliciter vel aggregatiue.
Cē Ad rationes aut p̄me opiniois diceret aliq ad p-
mā: qđ transmutatio arguit materiā. Pōtēst dici qđ
transmutatio possibilis arguit materiā: mō trāsmu-
tatio celi est possibilis potētie diuine: posset enī de-
celum transmutare in elementum et ecōuerso. Et cū
impobaf. Deus in suis actionibus nō requirit ma-
teriā. Dicendum/ licet nō necessario requirit materiā
am p̄sistentē: tñ ex sua voluntate p̄supponit ma-
teriā in multis actionib;: vt in productiōe anime in-
tellectiue: sic in p̄posito. sicut ergo nō est frustra ma-
teria in p̄ductione aie intellectiue que a solo deo pro-
ducitur: sic nec in celo. Cē Ad scđm cū arguit qđ ma-
teria est in potētia contradictionis respectu cuiuslibet
forme quā pōt recipere. Dicif qđ verū est respectu potē-
tie diuine/ nō autē respectu potētie naturalis: qđ
respectu forme naturaliter corruptibilis est in potē-
tia contradictionis: ita qđ pōt eā naturaliter habere
et nō habere successiue: nō autem respectu forme na-
turaliter incorruptibilis qualis est forma celi. Cē Ad
rationes opiniois Iho. tenentis materiāz celi esse
alterius rationis a materia elementorū. Respondet
qđ fm tenentes oppositum. Ad illam dicif qđ ma-
teria celi fm se est in potētia ad oēm formā: quia quā-
tum est ex parte sui potest quālibet recipere: etiā ap-
petit quālibet formā: quia eius appetere formā nō
est aliquis actus distinctus a materia: sicut appete-
re in viuētib; habētib; appetitū sensitiuū vel
intellectiū: s; est ipsa materia nata recipere formā.
Q, autem materia celi nō recipit aliā formā/ non
est ppter perfectionē forme celi: sed ppter ei⁹ incorru-
pibilitatem que ex hoc cōtingit: quia nō determinat
sibi qualitatē habentē contrariā sui corruptiua.
Materia enim stans sub vna forma vltimata speci-
uoca/ non recipit aliā speciuocā illa manente. Il-
la vero corrupta aliā recipit quācūq; agens in-

producit / siue perfectio / siue minus perfectam: et per hoc indifferens est ad oem formam. Et ista stant simul quod celum est incorruptibile: et quod materia celi appetit aliam formam. Corruptibilitas enim rei non puenit ex appetitu materie qua aliam formam appetit: ut pretendit ratio: sed ex eo quia determinat sibi qualitatem habentem contrariam. Non enim ignis ideo corrumpitur: quia materia ignis appetit aliam formam: id est quod potest recipere aliam formam: sed quia ignis determinat sibi caliditatem et siccitatem sine quibus esse non potest. Que habent contrarias qualitates: frigiditatem et humiditatem: a quibus cum caliditas et siccitas corrumpitur / corrumpit et forma ignis. Et hoc vult Philosophus in de sensu et sensato cum dicit: quod ignis et terra non agunt et patiuntur ab invicem in quantum sunt: sed solum in quantum contrarietatem habent: ut si esset mixtum aliquod non determinans qualitatem habentem contrariam: vel talem contrariam que applicari non posset ut corrumpere materia huius mixti perpetuo staret sub illa forma: et tamen esset eiusdem rationis cum materia alterius mixti corruptibilis. Et quod arguitur: quod materia celi non habet priuationem annexam. Et respondetur quod nec materia elementorum habet priuationem annexam de rigore verborum: quia priuatio non est aliquid quod alteri annectitur / cum priuatio nihil sit. Sed conceditur ad istum sensum: id est materia priuatur aliqua forma: et sic etiam materia celi priuatur forma elementariter: ita habet annexam priuationem. Et si dicitur: Priuatio dicitur negatione in subiecto apto nato: nunc autem materia celi non est subiectus natus recipere aliam formam: ideo non habet annexam priuationem. Respondetur ut dictum est: quod materia celi quantum est de se est receptiva alterius forme: sed quod non recipit non est ex parte materie: sed quia forma celi non habet contrarium corrumpens: ideo non arguitur diversitatem speciei: ut huius materie et illius. Ad rationes tertie opinionis. Egidij de Roma et Occam tenentium materiam in celo et elementis esse eiusdem rationis. Respondere possunt tenentes oppositum dicentes quod omnis diversitas speciei est forma: nam materia a nullo differt specie per formam: sed seipsa specie differt ab omni forma et ab omni composito. Non enim res differt ab alia per aliquod sibi extrinsecum: quia tunc sublato extrinseco non differret: sed res quolibet a quolibet alia res differt seipsa vel per partem eius essentialem. De hoc in primo distinctione. q. iiij. Sed verum est quod diversitas speciei compositorum in materia communis est per formam: sed in alijs quibus est per materiam sicut per formam: Nam ita homo distinguitur specie ab angelo per materiam / sicut per formam: licet ergo operatio que est a forma arguat speciem: tamen operatio non dicit speciem: quia res specie differentes etiam differunt specie quam non operantur: et ideo dicerent illi quod materia elementorum et materia celi: licet utraque sit pura potentia: tamen differunt specie seipsa. Et hoc ex eo cognoscitur: quia materia illorum inferiorum non est receptiva forme celestis / nec materia celi forme elementorum. Ad beatum Augustinum dicitur: quod non loquitur vniuersaliter de omni materia / sed de materia elementari: hoc faciendo comparationem ad res substantiales: quia accidentia sunt propinquiora nihilo quam materia: quia imperfectiora essentialiter. Concedunt etiam illi quod ponendi sunt gradus entitatis in materia quia gradus perfectionis. Et ex his patet quod quolibet

harum opinionum probabiliter posset defendi. Prima tamen que simpliciter negat materiam in celo / dicens celum esse corpus simplex non compositum ex partibus essentialibus / videtur magis concordare rationi naturali que non ponit pluralitatem sine experientia aut necessitate: quorum neutrum locum habet in proposito: cum illa opinio omnia saluat non ponendo materiam in celo. Secunda que ponit materiam in celo / et eiusdem rationis cum materia inferiorum magis videtur concordare sensui litterali textus. Sicut utrumque posset Occam. q. xij. secundi. Et ratione contra tertiam opinionem: quod celum habet materiam eiusdem rationis cum materia inferiorum quam tenet ipse tanquam theologie magis consonam soluit: vide ibi. Nam prima opinio necessario habet dicere: quod in principio celum sit productum substantialiter perfectum: quia cum sit productum in principio ante omnem diem: ut dicit textus. In principio creauit deus celum et terram: non potuit produci quantum ad partem / cum non habeat materiam nec sit substantia composita: sed simplex. Et quod in secunda die subdiuiditur: fiat firmamentum: intelligi oportet istam factionem firmamenti non fuisse quantum ad aliquod substantiale firmamento: sed quantum ad formas aliquas et proprietates accidentales. Et suo modo dicunt de elementis quod a principio sunt producta sub formis suis substantialibus: et totum opus distinctionis factum in tribus primis diebus: et etiam opus ornatus celi. Quarta die tantum intelligendum est quantum ad formas accidentales at non essentielles ac substantiales: quibus hoc dicere quo ad elementa ratio non communicat: hoc autem videtur minus conuenire littere Genesim. Tertia opinio ponens materiam eiusdem rationis in celo cum materia inferiorum: magis videtur concordare littere. Nam si illam diceret quod in principio deus creauit communem materiam informem / quantum ad formas substantiales quicquid sit de quantitate. De qua postea ipsam formando / fecit celum et elementa producendo in diuersis materie partibus formas substantiales celi die secunda / elementorum die tertia. Et propter hoc non iatur materia illa informis diuersis nominibus: celum / terra / aqua / abyssus: quia de illa tanquam de parte essentiali et materiali formandum erat celum / terra et aqua. Dicitur autem abyssus propter informitatem: quasi sine bysso: id est candore forme. Si quem intellectum accipiendum est id Ecclesiastici. xviij. Qui viuunt in eternum creauit omnia similia. Simul quantum ad materiam / non quantum ad formam: nam quantum ad formam non creauit sed fecit. Sola enim materia creata est: id est de nihilo producta: cetera id est forme sunt de materia educere: et sic facte et non create. Un notanter dicit: Creauit omnia similia non fecit. Suo modo exponuntur cetera auctoritates ad idem sonantes: ut bene exponit sanctus Bonaventura distinctioe primi. Et licet beatus Augustinus super Genesim. ad litteram videtur tenere quod omnia simul sunt creata. Nam dicit illos sex exponit quod non fuerunt materiales: puta distincte partes temporis sese succedentes: sed spirituales importantes distinctione cognitionis angelice: vel spiritus et maturina relata ad sex genera rerum conditarum: et ab eis in genere proprio et in verbo cognita. Alibi tamen satis concordat predictae sententie: ut in. xij. libro confessionum super allegato. Item in libro de symbolo dicit: Ordinariis modo dei munere primo capacitas formarum fieret: postea

formaretur quæcūq; formata sunt: p̄ capacitatē materiam intelligit. Habet in Alex. q. xliij. mēbro. ij. parte. ij. Itē p̄tra manicheos. Primo materia facta est confusa et informis unde oīa fierent que distincta atq; formata sunt: quod credo a grecis cahos appellari: sic em̄ et in alio loco diximus in laudibus dei: Qui fecisti mūdū d̄ materia informi: qd̄ aliq; codices hnt̄ de materia inuisa. Et iō rectissime creditur de oīa de nihilo fecisse: quia etiā si oīa formata de p̄ma materia facta sunt: hec ipsa m̄ materia de omnino nihilo facta est. Et sequit̄: Informis igitur materia illa quā de nihilo deus fecit/appellata est p̄mo celum et terra. Nō quia hoc iam erat: sed quia hoc esse poterat: et celū postea legitur factum. Quēadmodum si semen arboris cōsiderantes ibi dicamus esse radices et robur et ramos et fructus. nō q; iā sunt: sed quia inde futura sunt. Sic dictū est: In principio fecit deus celū et terrā: quasi semen celi et terre cum in confuso adhuc esset et celi et terre materia: sed quia certum erat futurum esse celum et terrā: iam et ipsa materia celū et terra appellata est. Et sequitur: Nec ergo nomia omnia siue celum et terra/siue terra inuisibilis/siue terra incomposita/et abyssus cū tenebris/siue aqua super quā spiritus ferebatur/nomia sunt informis materie: vt res ignota notis vocabul̄ insinuares. Dictum est ergo: celū et terra inuisibilis et incomposita/et tenebre super abyssum: quia informis erat et nlla specie cerni aut tractari poterat: etiam si homo esset qui videret et tractaret. C̄dicta est aqua: quia facilis et ductilis subiacebat operanti: vt de illa omnia formarentur: sed sub his noibus materia erat inuisa et informis de qua deus cōdidit mūdum. Nec ille. Ecce aperte vult q; celū et elemēta de eadē materia formata sunt. C̄Opinio vero media minus videtur probabilis que tenet materiā esse in celo s; alterius rationis: q; minus seruit intellectui scripture: et min⁹ habet rōnis simul et auctoritatis. Et fm̄ has opiniones possunt poni cōclusiones ad quæstiois titulū responsiue. Et tñ de articulo p̄rio.

cōdu.2.
Dub.1.
R Quantū ad articulū secundū dubitatur p̄mo. Quō illa informis materia que dicta est/celū terra/abyssus/aqua p̄ducta sit ante omnē diē: cum ante diē primū nullum fuit tempus. Respondetur fm̄ Alexandrum et sanctum Bonauē. q; fm̄ oēs materia illa creata est ante omnē diē ordie nature: quia p̄supposita alioz productioni tanq; causa subiectina suo effectui: causa autē p̄rior est effectui natura. Vtrū autē fuerit aliqua mora inter productionē materie et lucis p̄ime diei sunt opinioēs. Quidā dicūt q; non fuerit aliqua mora inter materie creationē et distinctionis inceptions. S; statim cū creatione materie producta fuit lux que diē faciebat: nec fuit aliq; mora intermedia. Et videtur illa responsio satis probabilis: q; nulla videtur morula illius causa. C̄Alijs visum est q; fuerit mora temporis interiacēs int̄ materie creationē et lucis factionē. Et illa mora nō erat fm̄ reuolutionē corporū celestium que nondum fuerat: sed fm̄ mutabilitatē partiu materie. Et sic dicit Hugo libro p̄mo de sacramētis pre. j. ca. ix. Illud p̄mū momētum t̄pis quā creata est illa oīm visibilium inuisibiliumq; natura: nec nox fuit nec dies: et tamē tempus fuit: q; mutabilitas fuit. C̄Vel potest dici q; fuit mora temporis imaginarij: quia mensura motus imaginarij q; potuit esse in illa morula: et si non

fuit. C̄Secundo dubitat̄ de celo empirreo quā illud sit creatū. Rndet fm̄ Alex. et sanctum Bonauē. in dubijs litteralib; q; varij sunt modi dicendi sanctorum. Quidā dicunt q; simul creatū est in principio cū materia informi celū empirreū et angeli in eo: et hoc quidē celū p̄fectū est et formatū. Tñ Strabus vt al legat m̄gr̄ dis. ij. hui⁹ secundi. dicit celū nō visibile fir mamētum appellauit cū ait: In principio creauit de celum et terrā: sed empirreū vel intellectuāle qd̄ nō ab ardore sed a splendore dicit̄: qd̄ statim factū repletū est angelis. Allegat ad idē Bedā: videat̄ ibi text⁹. C̄Alij dicūt q; et si celū empirreū in principio creatū est et angelis repletū: tñ de illa scriptura nō facit ex p̄ssam mētionē: sicut nec de angelis. C̄Per celū vō qd̄ in principio creatū dicit̄ cū terra/intelligitur materia informis et cois. De qua postea formatū ē firmamētū et corpora celestia et cetera creata. Sunc et alie expositiones illius textus: q; latius tangūt Alex. et sanctus Bonauē. Sed hec nunc sufficiant. zc.

Distinctio. xij.

A distinctione trede

i cima: postq; egit de ope creationis rerū corporalium quantū ad informē materiā/ante omnē diē creatā: cōsequēter in sequētib; tribus distinctionib; p̄sequit̄ de ope distinctionis et ornatus quantū ad educationē formaz de potētia materie s; distinctione sex diē. Et p̄mo agit de ope p̄ime diei distinctione p̄senti. Secūdo de ope triū sequentiū diē. s. secūde/tertie/et q̄rte distinctionē. xij. Et tertio de ope quite et sexte diei. distinctionē. xv. C̄Vel videt̄ sic: P̄mo agit de productione illius forme q; est generale principii cognoscēdi distinctionē corporaliū. s. de productione lucis. Secūdo de reb; corporalib; distinguēdis distinctionē. xij. C̄Sentētia huius distinctionis in qua agit de productione lucis in tribus colligit̄ cōclusionib; quarū prima est. C̄P̄ia die (in loco solis post formandi) facta est lux de materia piacēte q; suo motu diē distinxit et noctē/vespe atq; mane. C̄Secūda cōclusio: Dies p̄ma naturalis a plēa luce orsus auroza et mane caruit/ac per vespam insequētis diei mane paulatim tendēs. xij. horaz spacium cōsummauit. C̄Tertia cōclusio: Deus pater mundum pducēs nullū vocis sonū edidit: s; vō nō instrumēto: s; vt vno secū opifice ex se eternaliter genito cuncta fecit. Has deducit m̄gr̄ in textu.

Questio. j.

Arca hanc distinctio

c nem queritur: Utrum lux a nocte p̄mā distinguēs diē causat lumē tanq; distinctaz a se q̄litarē. C̄In q̄stione erūt tres articuli. In p̄mo ponunt̄ notabilia. In scdo cōclusiones. In tertio dubia. C̄Quantū ad p̄mū notādū q; nomē lux ipositus est p̄ia et p̄ncipali impositione ad scandū id q; colores manifestant̄ vt videri possint siue q; visibile in potētia sit actu visibile: transumit̄ tñ ex vsu loquentiū ad oē illud quo manifestat̄ cognoscibile: sicut dicit apls ad Eph. v. Quia q; manifestant̄ a lumie manifestant̄. Et sequitur: Quē quod manifestat̄ lux est: sic deus et angeli/lux et lumia dicunt̄: sicut dona et habit⁹ lumia appellant̄: vt lumē fidei/lumē gr̄e/lumen glorie: sed hic accipitur p̄mo mō p̄ aliquo corporali/quo creatura corporali videri poterat. Sic et videre p̄prie ipostas

Dub. 2.
2

2

Arti. 1.
Nota. 1.

actū quo sensus visus cognitiue tēdit in obiectū visibile. Scdm ysum tñ scripture accipit p q̄libet actū cognoscēdi: p̄sertim p cognitiōe terra et inuitiua. Sic dicit Exo. xxi. Videbat p̄p̄lus voces. Scdm notandū q̄ de q̄dditate lucis plures fuere opiniōes: vt recitat Ictus Bonauē. p̄nri dis. q. iij. Quidā em̄ dixerunt lucē esse corpus: ponētes aliq̄ corpus esse purā lucē sine admixtiōe tenebrositatis: vt corpus solare. Mori sunt illi quibusdā auctoritatibz b̄i Augustini. Un̄ in de li. ar. dicit: In corpibz lux p̄mū locuz tenet. Et tēl. vij. sup. Ben. ad litterā: Anima omne naturā corpoream noie et dignitate p̄cellit: per lucē tñ et aerē q̄ sunt p̄cellentia corpa/corpus admistrat Et in epla ad Volusianū dicit lucē et aerem esse corpa subtiliora. Alia opinio dicit lucē esse formā substantiāle corporeis luminosi: fm cuius participatiōem corpa habent verius et dignius esse in genere entis. Unde nobilissimū corpus celum empirēū est p̄cipue et indeficienter luminosum et infinitū scz terra maxime opacum. Intermedia vero fm q̄ sunt maius et minus nobilia: magis et minus participāt de luce. Unde dicunt q̄ omnia corpa naturam lucis participant: quia vix est corpus ita opacum/qui per multā tersionē et politionē possit fieri luminosum: sic patet cum de cinere fit vitrum: et de terra carbunculus. Et illi facilliter respondēt ad auctoritates b̄i Augustini inductas: dicentes q̄ lux aliq̄ capis concretive pro luminoso: aliq̄ abstractiue pro forma illa que dat esse luminosum. P̄mo modo accepit Augustinus. Unde in duobz vltimis auctoritatibus p̄ lucem intelligit ignē. Vel posset dici q̄ corpus vno modo dicit oēm rem extensam: vt scz est species quā tirat. Alio mō dicit substantiā compositā ex materia et forma: et cū de corporalibz loquuntur sancti accipiunt p̄mo modo quo tam materia q̄ forma q̄ accidentia extensa dicuntur corpa: sic autem lucē esse corpus dubiū nō est/cū sit extensa. Tertia opinio dicit: Lux est accidēs corpi inherens: sicut sapientia vel scientia que est lux sp̄ialis et accidēs anime. Lō sequenter dicunt q̄ p̄ lucem corpus decoratur/per ipam sentit/p̄ ipam opatur. q̄ ergo lux dicit forma nobilis/nō intelligitur quantū ad esse p̄mū: s3 quā tū ad esse scdm: sicut sciētia et grātia nobilissime forme ponit. L3 q̄ quis sint accidētia: sūt aut nobilissimi: quia perficiunt et nobilitant nobilissimā creaturam: creaturaz scz intellectiua. Et hec opinio est b̄i Tho. p̄e. j. q. lxxvj. arti. ij. et. iij. Sanctus Bonauē. hac dis. q. iij. quasi mediat inter has opiniōes. Unde dicit q̄ lux dupl̄r accipit. Vno modo pro ipa forma substantiāli que dat esse corpi lucido a quo luminosus corpus est p̄cipaliter actiua. Alio mō lux dicitur esse fulgur qui est circa corpus luminosus/q̄ consequit existentiā lucis in tali materia: et q̄ ē etiā obiectum sensus et opationis instrumentū: et sic ē accidentale com̄ plementū. Tercio notandū q̄ circa modū quo lux p̄mo die creata/diem ipm distinguit a nocte: duo sunt modi distinguendi. Unus doctorū grecorū. s. Basilij: Damas. Grego. q̄ dixerūt q̄ lux illa emissio et p̄radictioe radioz diē et noctē fecerāt et hoc dicebat esse in prāte ipius lucis nō p̄ virtutem p̄p̄riā/s3 p̄ p̄ceptionē diuinā. Lūi s̄ se legi. Exo. x. Extēdit moyses manū in celū: et facte sunt tenebre horribiles i tota terra egypti tribz diebz. Costat aut q̄ i isto triduo sol erat in n̄ro hemispherio: q̄ tūc in

terra p̄essen et in alias regiōes radios suos lucis emittebat/in sola egypto cōtrahēbat: et forte s̄ se factū est in passiōe dñi in q̄ dñs sol obscuratus fuisse: hoc autē totū factū est in passiōe nō natura solis/s3 diuio p̄cepto. Et p̄ hūc modū intellexerūt doctores greci tūc factū in illo p̄mo triduo. Et illa diuio lucis nō est intelligenda q̄tū ad sitū localem: sicut q̄tū ad distinctionē formāle: sicut distinguit habitus a sua p̄uatiōe. Et q̄ ab hoc habitu ad p̄uatiōē p̄cellit erat et regressus/quantū ad regressum in habitu dicit fecisse mane q̄ faciebat emissioe radioz: quantum hō ad progressum in p̄uatiōē dicit fecisse vespem. Alius modus dicendi est fm doctores latios. s. q̄ lux illa noctē et diē faciebat suo motu: sicut mō facit sol sua latioe. Intelligit em̄ lux illa fuisse vbi mō est sol: nam ex illa credit quarta die formatus fuisse sol: vt vult magister. Fuit aut p̄ducta in ea parte super quā ē n̄m hēispheriū: et id hemispheriū illuminando fecit diē: et p̄grediēs venit ad occasum et fecit vespem: ac deinde regrediēs ad ortū fecit mane: vnde resp̄ctu vni⁹ et eiusdē hemispheriū noctē et diē faciebat successiue. respectu hō diuerso: hoc est n̄rū et alteri⁹ simul faciebat diem et vna parte: et noctem ex parte alia ex obiecto illius materie dense que erat i medio que licet adhuc nō fuit in forma cōpleta: erat tamen in illa parte indēlata vt posset facere ymbra: sicut in parte alia p̄ sui raritate et quadā subtilitate posset suscipere lucis influentiā. Et ideo vtrūq̄ illud insinuans scriptura dicit: Diuisit lucē a tenebris: q̄tū ad existentiā lucis in vno hemispherio: et tenebrarū in alio. Et factū est vespem et mane: q̄tū ad recessum a n̄ro hemispherio: et quantū ad regressū. Hec beatus Bonauē. Et hūc modū sequit Alex. et cōmuniter doctores sequētes in hoc magistrū. Quātū ad artriculū secundū est hec p̄ma conclusio. Lux cor poral quā de p̄mo die cōdidit ipm diem a nocte suo circulari motu distinguit. Ista conclusio est Bede et aliorum doctorū fm opiniōē secundā notabili terro declarata: et p̄t p̄suaderi. Quia dicit scriptura: Diuisit deus lucē a tenebris: que autem diuidunt a se sunt simul. ergo siml fuerūt lux et tenebre in diuisis partibus: s3 si lux illa faceret diē et noctē p̄missiōes et refractionē radioz: cū nō sunt simul emissio et refractionis: nō esset siml tenebrarū et lucis diuisio. Et dicit scriptura: q̄ lux illa faciendo diē faciebat vespem et mane: si aut sola radioz emissione/ficeret dies: et sola cōtractiōe fieret nox/nūq̄ esset vespem aut mane: s3 sp̄et clara dies vel obscura nox. Et tē emittē radios et retrahere sunt opatiōes oppositē: ergo solis substantiis rōnabilibus cōuenit: lux aut illa nō fuit rōnalis creatura. Scda conclusio: Lux corporalis nō est suba: s3 q̄litas sensibilis. Probat conclusio q̄ ad p̄mā partē: q̄ oīs lux est p̄ se sensibilis: nulla suba est p̄ se sensibilis: s3 nulla substantia est lux: et ita per cōuersionē nulla lux est substantia. Cōsequentiā p̄ma tenet in secūdo secūde figure camestres. Maior nota. Minor p̄bat: q̄ substantia est visibilis p̄ accidēs vt patet in sacramento altaris vbi nō est substantia panis et tñ eadē visio post cōsecrationē q̄ ante: et remanet ibi oī sensu cōprehensibile q̄ prius fuit. Item lux in igne est accidēs: ergo in nullo est substantia. Te nec cōsequētia: q̄ qd vere est substantia nlli accidit. j. p̄ p̄sicoz. Antecedēs p̄bat: q̄ si lux in igne esset forma substantialis: vel ergo vltima et specuocat: vel alia

Art. 2.
cōclu. 1.
D

cōclu. 2.
B

Nota. 2
B

Nota. 3
D

imperfectior q̄ esset in potētia ad formā speciuocā. Nō p̄mū: q̄ tunc quicūq; hēret lucē esset ignis: et oīa habētia lucē essent eiūsdē rōnis: qd̄ est falsū. Nec secūdū: q̄ tunc illa forma esset imperfectior forma ignis substantiāli: et ita nō esset forma alicuius corpis celestis in q̄ nō est forma imperfectior forma elementari. 2c

cōclū. 3. **Tercia cōclusio:** Lux est q̄litas accidentalis inherens substantiē lucidi corpis. Prima p̄s probat: q̄ lux est aliquid reale: q̄ p se sensibile et non est suba ex prioribus cōclusionib; ergo accidēs. **Itē lux est intensibilis et remissibilis:** ergo nō est substantia: 2 p cōsequēs accidēs. Tēner psequētia: q̄ suba nō suscipit magis et minus vt dicī in p̄dicamento substantie.

cōclū. 4. **Quarta cōclusio:** Lumē productū a luce tanq; a sua causa est qualitas accidentalis eiūsdē rōnis cuius ip̄a. Nec cōclusio ponitur fm opinionē eorū q̄ negāt spēs sensibiles in medio inter objectū et organum. Probat cōclusio: q̄ sicut se habet calor ad calores a se pductū ita lux ad lucē a se pducentē. Calor autē pductus est eiūsdē rōnis cū calore a quo pducit: ergo et lux cū luce. Cōsequētia nota cū minore. Maior pbat: q̄ nō videtur differētia aliqua. Nam sicut calor pducit calorē in subiecto susceptiuo: ita lux lucē vt experientia docet. Tūc vlt̄a: Lumen nihil aliud est q̄ lux producta a luce: s; a luce nō pcedit causalit̄ nisi lux: ergo lumen est lux. Minor pbat: quia si esset aliud a luce: maxime esset intensio lucis siue spēs multiplicata a luce: s; iste nō sunt ponēde: quia nec ratio nec experientia pbat eas esse ponendas: vt supra deducit̄ est dis. iij. q. ij. Ideo etiam frequēter apud mltos p eodem accipiunt lux et lumē: test tñ aliqua differētia rōnis nominū. Nā lumē supponit p luce et connotat eius effluxū a luce: hoc est pductionem a luce. Probat̄ q̄ lux solis nō pōt dici lumen: quia nō est pducta ab alia luce corpali: lux autē lune et stellarū ac nubū inferiorū per irradiationē solis sup ea causata pōt dici lumē et etiā lux. Unde posset dici fm banc opinionē q̄ lux esset qualitas intensa et lumē remissa ab ea procedēs.

cōclū. 5. **Quinta cōclusio fm opinionē** ponentē sensibiles spēs in medio. Lumē est intensio siue spēs lucis. Probat: quia p̄ter lucem ponit̄ spēs ab ea multiplicata subiectiue recepta in medio: que nō potest dici lux: quia lux est qualitas visibilis: species autē nō sunt visibiles. Nec videtur quo alio noīe ap̄ius nominari possunt q̄ nomine lumis: quia pcedunt a luce quod p̄inet ad lumē. Unde ille due cōclusiones fundant̄ in quid nominis: ideo probari non possunt nisi ex vsu loquentium. De quid dicitur luminis sanctus Bonauē. ponit septem opiniones ex quib; nihilomin⁹ vir colligi pōt q̄ sit lumen: immo nec adequata significatio nominis.

Arti. 3. **Quantū ad articulū** tertiū dubitat̄ circa p̄mā cōclusionē. Nam lux p̄ma die creata nō distinxit noctē et diē sine motu circulari: quia cū nondū sphere cētes fuerūt producte si fuisset motus: aut sequebatur eius motum diuisio/aut dimētionū penetratio/aut vacuū. Preterea: Lux materia adhuc fuit informis et nō solida vdetur q̄ vbiq; erat lux illa totum reliquū illustrabat: etiam quo ad profundū/ sicut nunc sol totū illuminat aerem. Itē queritur vbi p̄mo creata est lux: an in oriente/meridie vel occidente. Si in oriente: tunc nō fecit p̄mo vesp̄rā/sed mane et post vesp̄rā. Si in meridie vel occidēte: tunc p̄ma dies nō fuit integra: quia terminabat̄ ad mane sequēs. Respon-

detur breuit̄ ad p̄mū q̄ potuit fieri diuisio materie p motū lucis sicut nūc fit diuisio aeris p motū gēntis. Vel posset dici q̄ cū pductione lucis quedam sphaera fuit a ceteris partibus materie diuisa cuius p̄s erat lux illa: sic nūc dicī d sphaera solis et planeta rū/que simul cum luce fuit circūagitata: vtrūq; potuit fieri: qd̄ aut factū sit/de⁹ nouit. Ad scdm̄ dicī q̄ materia licet fuerit informis q̄ ad formas substantiales et quasda accidentales fuit tñ quanta et nō vni formis raritas in oibus p̄tib; . Et iō in p̄tib; inferiorib; erat dēfior/in p̄tib; superiorib; rarior: etiā si fuisset eiūsdē raritatis in oib; p̄tib; : tñ lux illa nō poterat simul oēs p̄tes materie illuminare: imo ad modicam p̄funditatē: et ideo p̄s nō illuminata causabat vmbra. Ad tertiū dicī q̄ creata fuerat in oriente: et simul incepit dies p̄ma cū luce et motu eius: nec aliter p̄cessit: nec tñ p̄pter hoc p̄mo cōstituit mane: q̄ mane dicit finē p̄cedētis noctis: et p hoc quandā ob scuritātē lux aut fuit pducta in plenitudine sua: ideo nō fecit mane. S; in oriēte pducta mora ē ad occidētē: sic fecit vesp̄rā: et inde rediit ad eundē punctū oriētis a q̄ cepit moueri: et ita post noctē fecit mane. Nec est opi. Hugonis li. j. de sacra. Alij dicūt q̄ sit pducta in meridie. In maxima sua p̄fectiōe: Dei em̄ p̄fecta sunt opa. Perfectius autē illuminat in meridie q̄ in oriente vel occidēte: s; hoc nihil arguit: q̄ nō fuit lux illa p̄fectior in meridie q̄ oriēte: sic et nūc sol nō est p̄fectior in vna parte celi q̄ in alia: licet certas p̄tes n̄as minus illuminet in vna pte q̄ in alia p̄pter diuersum eius aspectū. Preterea q̄libet p̄s celi est oriēs et occidēs ac merides respectu diuersorum: et semp sol oritur q̄busdā et semp quibusdā occidit. Secūdo dubitat̄ cōtra cōclusionē secundā. Nā videtur q̄ lux solis sit substantia solis aut forma ei⁹ substantialis: q̄ lux est soli essentialis et nō est materia: ergo forma substantialis. Q; sit ei substantia: patet: q̄ ab eo inseparabilis. Itē nihil aliud videt̄ celi esse nisi lux quedā. Respondet q̄ lux est accidēs solis: q̄ pōt etiā auferri a sole p potentia diuinā: sicut frequēter habet in prophetis. Et fm quosdam ita sol fuit p̄uat⁹ lumine in passione dñi. Item pōt augeri. Un̄ Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis: et lux solis erit septupliciter sicut lux seprē dieꝝ non est ergo lux de essentia solis siue p̄s eius essentialis: licet sit accidēs p̄p̄iū seu inseparabile naturaliter: sicut albedo in cigno. Un̄ p̄babile est formā substantiāle celi consequi aliquam q̄litatē actiuā: sicut forme substantiales generabilium et corruptibilium consequuntur qualitates actiue. Nec autē qualitas consequēs corpus celeste est lux. Tercio dubitat̄ circa cōclusionem quartā. Nā videtur q̄ lumē non sit lux: sol em̄ illuminat aerem: ergo productū aliquid in aere et non lucem: quia lux est visibilis. Aer autē illuminat⁹ non videtur: quia non terminat visum: ergo quod in eo producit̄ est lumē et nō lux. Respondet cōcedēdo q̄ sol aliquid producit in medio ip̄m illuminādo: illud autē est lux remissa. Sicut in simili supra dis. iij. q. ij. dictū est de colorib; . Q; aut lux illa non terminat visum est p̄pter eius remissionē et aeris raritatē. Un̄ si aer ingrossat̄ in vaporē vel nubē illuminatē sole/ia lux ei⁹ videt̄ et terminat visum: sic etiā de igne in sphaera sua si lucid⁹ est: lux tñ ei⁹ nō videt̄ p̄pter nimia suā raritatē. Sic q̄ illuminat⁹ habet in se lumē qd̄ ē lux q̄ remissa q̄ visibilis ē dū intrādīt: neq; etiam

D

Dub. 2
J

Dub. 3.
K

omnis color visibilis est. Pōt em̄ remitti in tantū q̄ non sufficit mouere visum. Et tantū de questione.

Distinctio. xliij.

A distinctioe decima

quarta postq̄ egit de lucis productioe q̄ cetera corpora cognoscunt: p̄ter de aliorum corporum p̄ductioe p̄sequit̄ et p̄mo corporum simplicium celi et elem̄torum. Deinde mixtorum. xv. dist. In hac ḡ dist. fm̄ triū diex. i. ij. iij. et q̄rti opant̄ aq̄ tracta sentētia text⁹ in trib⁹ cōclusiōib⁹ colligit̄. ¶ Prima cōclusio: deus die secūda celū sydereū p̄duxit dicē firmamentū: non p̄pter quietis stationē: sed p̄pter aquarū superiorum et inferiorum quas diuidit in transgressibilem terminationē. ¶ Secūda conclusio: aq̄s subcelestes cōdensatas et partim in cauernis latētib⁹ receptas deus die tertia p̄gregauit et aerē seruās simul terrā herbā/arborez q̄ germinantē fundauit. ¶ Tertia cōclusio: die quarta cū sequētib⁹ simplicium corpora ordinari deputatis/sole/luna et stellis deus ornauit firmamentū/ac tēpora/annos/dies/etorūq̄ partes per eorū designauit morū.

Questio vnica.

Arca hac distinctionē

multa q̄ri possent de celo et elem̄tis eorūq̄ motu et trāsmutationib⁹. Sed q̄ illa in libro de celo et mūdo. ac de generatiōe et corruptiōe Aristot. disputari lat⁹ solēt breuiter trāseo. ¶ Querendū tñ erit de duob⁹. Primo de celo: scō de elem̄tis. Circa p̄mū est q̄stio: Utz aque superiores p̄ firmamentum ab inferiorib⁹ diuise die scōa sint de celesti vel elem̄tari natura. ¶ In q̄stione erūt articuli tres. Primus erit de aquis superiorib⁹ p̄ firmamentum diuisis. Secundus de firmamento et celoz numero. Tertius dubia mouebit. ¶ Quantū ad primū aduertēdū q̄ de aquis illis superiorib⁹: vt dic̄ sc̄tus Bonauē: p̄pter diuersitatē positionū et debilitatē rationū vit potest aliquid certū dici. ¶ Unde fuerūt quidā qui dixerūt supra celū sydereū nullas esse aquas corporales /sed scripturā illā intelligi debere de aq̄s spūalib⁹. Quā opinionē b̄tus Tho. dicit fuisse Origēis. Allegant etiā illi p̄ se illud Aug. xiiij. cōfess. q̄ ille aque sint mortales. Et illud: Benedicite aque omnes que super celos sunt dño. Item: Aque que super celos sunt laus nomen dñi. Benedicere et laudare est creature rōnalis/intellectualis et spūalis. ¶ Alij dicūt: q̄ frequenter scriptura videtur dicere de aquis materialibus et extēsis: sicut est illud: Ps. ciiij. Extendēs ce. si. pel. q. ce. a. su. eius. q̄ aque ille sunt aque vaporabiles sup̄ partē aeris eleuate. Tñ per firmamentū intelligi volunt partē aeris inferiorē. Allegāt p̄o se illud beati Aug. super Gen. ad litterā dicētis. Q. hoc intelligi pōt de aquis que suspēdunt̄ in nubib⁹. Hanc opinio nem b̄tus Basilii in suo exameron reprobat: obuiat et textus. Gen. qui ponit luminaria/sole et lunaz ac stellas in firmamento. Et Dan. iij. Benedicite aq̄ q̄ sup̄ celos sunt dño. Et sequit̄: B̄ndicite sol et luna dño. Ergo iste aq̄ sunt sup̄ solē. Tñ dicūt alij: sursum sup̄ firmamentū eē celū aque nature: qd̄ diuina dispositio sursum posuit ad refrigerādū calozē etherz. Et aq̄s ibi q̄scere/vel sua soliditate/vel sua sbrilitate/vel dei virtute illud ordināre. Sz q̄ nō videt̄ q̄ sūm⁹ opifex naturā aq̄ min⁹ nobile collocasset sup̄ celū magis

nobiletiō tertij dicūt: q̄ supra firmamentū s̄c̄ scriptura dicit sunt aque: que tñ nō habēt naturā vel speciez aque elem̄tariis. Dicunt tñ aque: p̄pter cōuenientia cum elem̄to aq̄ in aliqua pprietate. ¶ Habet aut̄ aq̄ elem̄tariis tres pprietates. Nā habet p̄spicitatem habet frigiditatē: habet grauitatē. ¶ Quātū ad p̄mū cōueniunt: q̄ habēt naturā receptiua luminis et retētiua: et ita vtrazq̄ earū aquarū est receptiua et p̄spicua licet superiores magis. ¶ Quātū ad secūdū sc̄z pprietatē frigiditatis: partim cōueniūt et prim differrunt. Cōueniūt em̄ in hoc q̄ vtrazq̄ sunt frigide effectiue. Differūt aut̄ in hoc q̄ inferiores sūt frigide formaliter: superiores nō minime. ¶ Quātū ad tertiam penit⁹ nō cōueniūt: q̄ aque sup̄celestes nec graues sunt nec leues/nec motu recto naturaliter mobiles. Et istā opinionē cōmuniter magis approbat doctores. ¶ Quicquid ergo sit de illis opinionib⁹ tamē aq̄s eē sup̄ celos dubitādū nō est: q̄ fm̄ beatū Aug. scōo sup̄ Gen. Quō et aq̄ qualeslibet ibi sint eas tñ ibi esse minime dubitamus: q̄ maior est huius scripture auctoritas: q̄ omnis ingenij humani capacitas. ¶ Secundo notādū q̄ nomē aqua tripliciter accipitur in primaria rez distinctione. Aliquādo accipitur p̄ informi rez materia: vt ibi: Spūs dñi ferebat sup̄ aquas: nā vbi dicūt: In p̄ncipio creauit de⁹ celū et terrā: et terra erat su. fa. abis. et spi. dñi ferebat sup̄ aquas fm̄ supradicta. Illa noia celū/terra/abis sus/aqua p̄ eodē accipiunt̄: sc̄z p̄o materia informis: postea p̄ formas speciuocas distinguēda. Aliqñ accipitur p̄o natura trāsparenti siue p̄spicua et luminis retētiua: vt cū dicūt: Fiat firmamentū i medio aquarū: et diuidat aquas ab aq̄s rē. Aliqñ accipit̄ p̄ elem̄to aque: vt ibi: Congregent̄ aque in vnū locū. ¶ Tertio notādū: q̄ p̄bi supra firmamentū ponūt adhuc aliud celū mobile p̄pter duas causas. Vna est: q̄ cū vna sphaera nō habeat nisi vnū motū p̄p̄iū: si aliqua sphaera habet duos motus: vn⁹ erit p̄p̄ius sibi: et ab intelligentia sibi appropate coexistēte. Ali⁹ mot⁹ p̄uenit sibi a sphaera superiore. Nā cū firmamentū mouet̄ duob⁹ motib⁹. Vno mouet̄ ab oriēte in occidēs faciēdo singulo die naturali vnā reuolutionē sup̄ polos mūdi. Alio mō ecōuerso sup̄ polos zodiaci ab occidēte in oriēte in. 100. annis vno gradu faciēdo i. 36000. annis vnā reuolutionē: quā aliq̄ dicūt lōgū anū platonis. Et iste mot⁹ remissiōis ē p̄p̄i⁹ firmamētū. Primū nō motū q̄ rapit⁹ d̄z h̄z a sphaera superiore: p̄mo sc̄z mobili: cui⁹ ille mot⁹ est p̄p̄i⁹. Scōa cā quā tangit̄ b̄tus Tho. par. j. q. lxxvij. art. ij. Et Alexā. par. ij. q. l. q̄ sic firmamentū opat̄ diuersitatē gñatiōis et corruptiōis p̄ accessū et recessū p̄ diuersas et rutes stellaz in ea positaz. Ita optet ponere vniforme celū nō h̄ns p̄tes diuersaz rōnū siue pprietatū: qd̄ suo motu opet̄ p̄tinuitatē gñatiōis. Et sic firmamentū cū sphaerz planetaz suis motib⁹ et diuersitate sūt p̄ncipia gñatiōis et corruptiōis: Ita p̄mū mobile siue celū cristallinū vniformitate sui corporis et mot⁹ eē cōseruatiōis rerū i eē. Prima cā videt̄ efficacior. ¶ His p̄missis est p̄clo. i. p̄ma. Supra firmamentū p̄ducte sūt aq̄ ab aq̄s inferiorib⁹ p̄ firmamentū die scōa p̄ductū diuise. patet cōclō q̄rtū ad oēs p̄tes ex textu. Gen. j. hoc clare dicētis: Etia p̄ auc. beati Aug. in fine p̄mi notabilis allegatā. ¶ Secūda cōclō: aq̄ superiores non sunt de elem̄tari natura /sed de celesti ab elem̄tis specificē distincte. probat̄ illa p̄clusio tanq̄ magis p̄babl̄. Tñ

Nota. 2
k

Nota. 3
2

p̄clo. i.
D

cōclū. 2

Art. 1.
Nota. 1

qz tñc per naturā essent pōderose: z per consequēs. su-
pra aere/ignē sphaeras planetarū z firmamentū vto-
lenter suspēse/nullū aut violētū pperuū. Aque autē
supra firmamētū sunt immortales/z ab omni corru-
ptione secrete: vt dicit Aug⁹. xiiij. cōfēs. Tum qz cor-
pora mundi ordinant fī maiorē nobilitatē z mino-
rem: ergo elemētariis aqua minus/nobilis nō debet
locari supra firmamētū magis nobile. Tū qz habētū
eandē naturā idē est loc⁹. Quia em eadē est natura
glebe z totius terre: ideo est idē vtriusqz locus: ergo
idem erit loc⁹ naturalis omniū aquarū elemētariū:
neqz videt ad qd ponant hmoi aque: non em ad refri-
gerādū alia corpora celestia: qz illa neqz calida sunt
neqz frigida formaliter/sed tñ effectiue z virtualit⁹.
Non em sunt susceptiua peregrinarū impressiōnū:
nec videt alia causa posse assignari. **C**ozrolarium
nomen aque equiuoce attribuit aque elemētari z aq
supcelesti: p³ qz alia rōne illa z ista dī aq vt habituz
est notabili secundo. **Q**uantū ad secūdū articulū
de distinctione celoz post sanctū Thom⁹. parte. i. q.
lxviij. ar. iij. Notādū qz celū tripliciter accipit i scri-
pturis. Primo modo p³rie: vt distinguit p³ra elemē-
ta p corpore sublimi luminoso actu v⁹ potētia incor-
ruptibili per naturā circūdens regionē elemētarū.
Et ita accipit cōmuniter in scripturis: vt ibi. Uoca-
uitqz deus firmamentū celū: z sequit⁹ de sole z luna
Posuit eos in firmamēto celi Gen. i. Secundo mō
accipit improprie: vt dī p participationē p³rietatis
corporis celestis. s. p corpore leui z sublimi dyapha-
no z luminoso actu vel potētia. Et sic includit etiam
aerē z ignē. Et sic accipit in hymno puerorū. Būdi-
cite volucres celi dño. Dan. iij. z Luc. viij. Et volu-
cres celi comedūt illud. Tercio mō accipit metapho-
rice. Et sic qñqz trinitas benedicta dicit⁹ celū: ppter
eius spūalē subtilitatē z lucē z sumā pfectiōis alitru
dinē. de q celo exponit diabolū dixisse Esa. xiiij. Bscē-
dā in celū. i. ad equalitatē dei. Qñqz etiā spūalia bo-
na in quibz est scdōz remuneratio celū nominatur: vt
Matth. v. Merces vestra mltā est in celis: vt expo-
nit Aug⁹. Qñqz tria genera spūaliū visionū scz cor-
poralis/imaginaria z intellectualis: tres celi noian-
tur. De qbus Aug. exponit q paulus raptus est: qz
in terciū celū. ij. Cor. xij. **S**ecūdo notādū qz acci-
piendo celū primo modo p³rie pōt accipi tripliciter.
Uno modo absolute vt significat simplr corpus cō-
positū ex materia z forma incorruptibili naturalit⁹/
nō vitali/nulli⁹ pegrine passiōis susceptiū. Per pe-
regrinas passiōes intelligo qualitates primas adin-
uicem cōtrarias: z scdas eas pñtes: vt gravitatē/le-
uitatē/colorē/saporē z ceteras cōtrariū habētes. Il-
lo mō qlibet stella epiciclus z finaliter quelibet pars
celi est celū. **S**ecūdo mō accipit cōnotatiue vt suppo-
nit p celo primo mō dicto cōnotādo cōtinētiā media-
tam vel immediatā regionis elemētariis. Et sic im-
portat quālibz celestē sphaerā/ torā elemētarē regio-
nē circūdatē. Et illo modo epiciclus aut stella nō dī-
cit⁹ celū: licet sit pars celi. **T**ercio mō accipit vt cō-
notat ordinē ad cōpletū motū planete aut firmamē-
ti. Et sic oēs ozbes seu sphaere ad motū vnus plane-
re requisite dicūt⁹ vnū celū. Et illo mō sol ecētric⁹
deferens corpus planete nō dicit⁹ celū. Sillr nec ecē-
tric⁹ quo ad vnā supficiē z ecētric⁹ fm aliā: sed totuz
aggregatū ex his. Sic accipitur celū dū dicunt⁹ esse
septē celi planetarū. Et illo mō accipit in pma z scda

cōclusionibz statim infra positis. His pmissis ponū
tur cōclusiones ad illū articulū. Prima cōclusio ac-
cipiēdo celū pmo mō z p³rie z distinguēdo celos pe-
nes luminositatē z dyaphaneitatē tres sunt celi i ge-
nere scz sydereū/crystallinū z empirreū. p³z: qz vnus
est celū totaliter lucidū. Et hoc dicit⁹ empirreū. Nō
a colore/sed a perfecto lumine. Alterū totaliter dy-
phanū: scz aqueū siue cristallinū: sic dicit⁹ a solidita-
te z dyaphaneitate/ad modū ac similitudinē cristalli q
est aqua solidata. Qd etiā est primū mobile. Terti-
ū fm sydereū partim dyaphanū z partim actu lucidū
z est celū stellarū. Stelle enim sunt actu lucide. Reli-
que eius partes sunt dyaphane. **E**t hoc cōmuniē
diuidit⁹ in octo sphaeras: scz in firmamētū z septē spha-
ras planetarū. probatio horū patet ex seqntibz. **S**e-
cunda cōclusio accipiēdo celū vt in precedēti cōclusio-
ne: scz p³rie z tertio modo. Et distinguēdo celos
fm motū z quietē: decem sunt celi in specie: scz nouē
mobiles z celū empirreū immobile. probat⁹ cōclusio
de celis mobilibus: qz tot sunt celi mobiles/qt mor⁹
distincti in eis: sed tales sunt nouē: ergo nouē sunt ce-
li mobiles. p³na nota. maior patet: qz vni corpori cele-
sti nō cōuenit nisi vnus motus p³rius ab vna intelli-
gentia sibi p³ria vt nunc supponit⁹: ideo tot sunt cor-
pora quot mor⁹. minor pbat⁹: qz septē sunt planete q
rum quilibet habet p³riū motū a motu alterius di-
stinctū. Nā p diuersis t³pibz habēt diuersos respect⁹
ppinqritatis z distātie ad inuicē. Qd saluari nō pōt nī
si p diuersos corū mor⁹. Noz aut planetarū ponunt⁹
septē scz Saturn⁹/iupiter/mars/sol/mercurius/ve-
nus/luna: de quo sunt metra: Post sim. sum. sequit⁹
vltima luna subest. Itē pter sphaeras planetarū est
firmamētū: qd mouet duobz motibz: vt p³z ex vltimo
notabili pmi articuli. Sunt ergo nouē mor⁹: z p cō-
seqns nouē celi mobiles. Scz primū mobile qd vno
motu mouet⁹ ab oriēte in occidēs: z rursus in oriēs
cōplēs vnā revolutionē in. xiiij. horis/die scz natu-
rali. Et suo motu rapit secū oēs sphaeras inferiores:
etiā ignis z aeris regione supiorē: qd ex motu come-
ti patet: z firmamentū z septē celi planetarū. Si ta-
mē teneat opinio Thebit pbi ponētis in firmamento
tres mor⁹ duos pdictos: et cū his motū accessus z re-
cessus oportet ponere decimā sphaerā mobilē: ita q
nona sphaera moueret duplici motu. Vno p³rio. s. ac-
cessus z recessus: z alio cōmuni cū ceteris: scz diurno
siue rapē. Et decima sphaera (que est primū mobile)
haberet tñ vnū motū scz diurnū. De celo imobilī. s.
empirreo dicit⁹ in dubijs. **T**ertia cōclusio accipie-
do celū secundo modo: scz improprie z participatiue
fm diuersas distinctiones/diuersas ponit celoz nu-
mer⁹. Nā fm distinctionē generaliorē quā sequitur
Damasc. tres sunt celi: scz celū aerē/sydereū z supsy-
dereū. Aerēū cōprehēdit aerē et ignē. Sydereū spha-
ras planetarū et firmamentū. Supersydereū cristal-
linum siue primū mobile z empirreū. Ambos hos
modos tangit glo. Deut. x. super illud: Dñi dei tui
celū z celum celi. Sed fm Rabanū accipit distinctio
minis generalis. Nam qz tā ignis q aer diuidit⁹ in
partē superiorē et inferiorē. Similiter celū supersy-
dereū in celū mobile et imobile. Ideo ponit septē ce-
los qui sunt/aerēū/ethereū/olimpiū/ignēū/stellarū
cristallinū/empirreū. **A**erēū dicit⁹ regio inferior ae-
ris. **E**thereū regio aeris superior que mouet⁹ ad mo-
tum pmi mobilis. Ideo ethereū dicitur quasi semp

Arti. 2.

Not. 1.

Not. 2.

F

2do. 1.

2do. 2.

2do. 3.

currēs. Olimpeū hō dicit inferior regio ignis ab altitudine cuiusdā montis qui dicit olympus. Igneus autē dicit superior regio ignis. Celū stellatū de aggregatum ex septē spheris planetarū z firmamēto. Crīstallīnū est primū mobile. Empirreū celū immobile locus sanctorū. **C**Secūm distinctionē hō specialē illo modo accipiēdo celū/ponerent duodecim vlt. tredecim celi: scz quattuor elemētāres: z decem vel vndecim p pte celestes. Et hoc modo accipiēdo celū nō p quālibet sphaera: sed tm pro sphaera vel spheris ad motū vnus stelle requisitis. Si hō distinguerent fm specialissimā distinctionē: z vt quilibet sphaera celū diceretur: erūt. xviij. celi/scz. xxi. planetarū: ponendo p quolibet planeta tres orbēs: p z cōnuerādo p dictis. Si hō plures ponunt pro quibuscūq; planetis: fm b plurificānt celi. De quo videre pertinet ad theoricaz planetarū. **Q**uantū ad terciū articulū dubitat de celo empirreo an sit ponendū. Ad hoc breuiter dicendum: q celū empirreū non inuenit positū nisi auctoritate Strabī/Bede z Basilij. Nam fm illos celum empirreū locus est beatorū: a principio creatus: z statim angelis repletū: vt tactū est supra in fine dist. xij. **U**n Basilij omelia secūda libz scōi Examerō. Sic dānari in tenebras vltimas abigunt: ita beati remunerationē que pro dignis operibz restaurat: in ea luce que est extramundū/quietis domiciū sortiunt. **R**atio cōgruitatis sumi potest ex conditione glie. Expectat em in futura remunerationē duplex gloria: scz spūalis z corporalis. Nō solū in corporibz humanis glorificādis: sed etiā in toto mundo innouando. Inchoata est autē spūalis gloria in principio mundi in beatitudine angelorū: quorū equalitas sanctis p mittit. Unde pueniens fuit vt etiā a principio corporalis glia inchoaret in aliq corpore: qd etiā a principio fuerit absq seruitute corruptionis z mutabilitatē z totalis lucidū. Sicut tota creatura corporalis expectat post resurrectionē futurā. Et tō illud celū dicit empirreū: id est igneū: non a calore/ sed a splendore. Sicut primū mobile dicit aqueū z cristallīnū/ non ab humore/ sed a dyaphonitate z cristalli soliditate. Et qz in celo empirreo inchoata est gloria corporū: quietū esse oportuit z immobile. Sicut in vltima cōseruatione mortus celestiu corporū cessabit. **C**etrū autē habeat influentiā in illa inferiora dubiū est: cū principaliter ordinatū est ad statū glie brōz. Licet qdā vident dicere qz influit in corpora celestia inferiora. Hoc etiā celū locus dicitur beatorū spiritū. Nō propter necessitatē quasi in eo spiritus dependeat in esse/ sed propter congruitatē: vt exterior claritas conueniat interiori. Et vt nobilissime creature nobilissimus assignetur locus. Unde Basilij dicit: qz ministratoz spiritus non poterat degere in tenebris/ s in luce z leticia degēdi sibi habitū possidebat. Unde celum illud non est locus saluans spiritus beatos/ sed tm continens: vt dicit Alexā. Et licet celū empirreū sit lucidissimū: non tamē diffundit lumē suū ad inferiora. Vel qz impedit firmamentū qd in stellis nō est dyaphonū. Et quia stellis est plenū/ ipedit luminis superioris diffusionē. Vel quia non habet lucē cōdē satam/ vt corpus solis: ideo lumē non diffundit. Vel quia habet claritatem alterius rationis: puta claritatem glorie quam non capiunt corpora inferiora. **C**Secundo dubitatur: vtrū celū moueatur a propria forma vlt a consistēte intelligentia. Dubiū illō lo

cum habet dūtaxat apud eos: qui tenēt celū esse substantiā cōpositā ex materia z forma. Quia si teneretur q sit substantia simplex non habens formā: nō erit dubiū quin moueatur a causa extrinseca: que nō erit alia q intelligentia: qz nō mouet a se: per se z primo. vj. pph. De his opinionibus habetur est supra dist. xij. **P**osita ergo opinio: q celū sit substantia cōposita ex materia z forma tanqz ex partibus essentialibus: de materia dubij fuerūt tres opiniones qz vna est erronea. Reliquę due sunt probabiles: vt recitat scūs Bonauē. **P**rima fuit quorūdā phorū dicentū: q celū esset aīarū z magnū aīal. Qz mouetur a propria forma que est anima sui perfectiua: sicut mouet anima. Et hāc animā motricē posuerūt regiā deo mediāte intelligentia. Hec autē positio falsa est z erronea. Nam dicit Damasc. qz celi non sunt animati/ sed inanimati z insensibiles. Qz autē dicuntur deū bndicere seu laudare/ dictū est p pphopetā. Sicut etiā dicitur de alijs inanimatis creaturis scz imbre/ roze z igne/ estu zc. Dan. iij. Et hec est cōmunis sentētia sanctorū. Ideo brūs Aug. retractat illū verbū qd dixerat in libro de immortalitate aīe: qz mūdus animat. Et si aliqui sancti hoc dicere vident: sic Hieronymus sup Ecclesiasticū. Intelligendū est illud methaphorice dictū. **N**ec tm hec positio est cōtra catholicos doc. sed etiā cōtra phos: q ponunt q substantia intellectualis nō vniū corpi nisi mediāte vegetabili z sensibili. Et ita si celū pficeret aīa intellectiua etiā sentiret z vegetaret. Et ita naturaliter posset corrumpi/ cum vegetatio nō sit sine depditiōe partiu naturaliu: vt p z. q. de aīa. **I**lla ergo opinio de missa/ sunt alie due opi. cōtrarię vtrāqz tm probabiles. **P**rima q celū mouet a pīa forma. Nam celū p materiā/ quātitatē z figurā est abile ad motum. Habetqz formā pfectiōrē forma elemētari z mixti nō videntur p pīs magis actiua. Per hū itaqz forme virtutē mouet orbiculariter/ nō min⁹ q elemēta mouentur motu recto. Ideo ad motū celi non oportet adhibere ministeriū angeli plusqz cuiuslibet elemētī. Nec obstat qz mouēs debz esse aliud a mobili. Quia eodē mō diceret de celo sic de graui simplici: qd fm formā mouet: z tm totū mouet. **U**n qd dicit. vj. pph. Nihil mouet a se zc. ita intelligit. Nihil est precise ac totale mouēs z motū: qz semp aliquid cōcurrit actiue z nō passiue: scz de⁹ vel aliqd extrinsecū. Et si mobile fuerit cōpositū materia cōcurrit in rōnemobilē z nō mouētis. Nec obstat qz cōtinue recedit ab eo loco ad quē mouet. Et ita mot⁹ eius esset simul naturalē z violētus. Nā qdqd naturaliter mouet ad aliqd locū ab eo recedit violenter. Quia hoc verum est de motu q sit ppter qdē in loco: vt vbi mobile fm se totū mutat locū. Nō sic est de celo qd pīe nō mouet ad locū s magis i loco vlt circa locū. Nec fm se totū mutat locū. Manet em semp in eadē sphaera se circūdāte et locū. Salte nō acquirit aliū locū ppter vltimā sphaerā si esset mobilē. Nec mouet ppter qdē. S z naturale ē sibi in loco pīo circularit⁹ moueri: sic graui simplici vel leui in suo naturali loco qescere. **S**z illā opinio nē videt. Nā si celū mouet a pīa forma naturalit⁹ mouet. Ergo si qesceret/ qesceret violēter. Quiesceret aut in renouationē mūdi ppetuo. Et ita violētū ē ppetuū. **S**z ad illud posset dici q illa quies in renouatione vniuersi erit ita naturalis celo sicut nūc motus eius est sibi naturalis. Unde eadem forma q nō

m

Arti. 3.
Dub. 1.

Dub. 2.
2

monet ppter indigentiā sui: pōt successiue inclinari ad opposita ppter mutationē ordinis rerū. Sicut gra uenaturaliter a scēdit sursum ppter repletionē vacui. Et etiā deorsum si sub se esset vacuū. Celū ergo mouetur nō ppter indigentiā sui: s. ppter generationē z corruptionē illorū inferiorū. Et ita ppter pseruationē ordinis vniuersi: q nūc cōstitit in generatiōe z corruptione inferiorū. Ideo si stāte illo ordine quiesceret/ q esceret violēter: in innouatiōe vō ordo ille mutabit. Ideo z forme illius inclinatio que est semper ad conseruationē ordinis vniuersi. Ideo tūc violenter moueretur: z naturaliter quiesceret. Sicut exemplificatum est de graui: qd naturaliter inclinatur ad pphibēdū vacuū vbiqz fuerit supra vel infra. Si fuerit supra violenter quiesceret in loco naturali z naturalitē ascederet. Quis oppositū cōtingit: si nō fuerit vacuū supra/ sed in latere vel infra. Et ita magis videtur q celum mouetur fm naturā cōmūne/ q fm propriā. Nō enim mouetur ppter sui indigentiā vel perfectionē aliquā per motū acquirēdā. Aut ppter sui cōseruationē: qz celū esset eque pfectū si quiesceret. Propter hoc enīz mouentur corpora ad sua loca naturalia aut naturaliter fugiūt cōtraria: sed celum mouetur ppter cōseruationē aliorū fm ordinē vniuersi a deo cōstitutū: vt dictū est: z hic est motus fm naturā cōmūne. Siquidē oibz cōmūne est conari ad cōseruationē ordinis vniuersi. ¶ Vel pōt dici z redit in idēz qd in innouatiōe quiesceret: qz deus nō cōcurrit actiue ad eius motū. Nec tūc quiesceret violēter: qz oīs creatura fm naturā inclinatur ad obediēdū creatori. Sed forte quies illa sic esset miraculosa: qz ppter suspēsiōnem diuine influentiē q miraculosa videtur. ¶ Sed est alia opinio cōmuniōis q deus mouet celū mediante intelligētiā creatā siue angelo. Et b. p. gruebat ordinē q deo constituit vniuersū. De quo b. p. Aug. super Gen. ad litterā dicit q deus sic mundū ordinauit vt spiritū pferiret omni corpori. Ideo sicut congruū erat angelos deputari ad ministeriū hominum: sic z congruū fuit eos deputari ad motū z regimē celorū. Cum in hoc etiā ministrant homini viatores: z diuine subseruiāt maiestati. ¶ Scdm hanc positionē lz motus celi sit ab extrinseco. s. intelligētiā: nō tamē ideo nō est naturalis: qz ad hoc q motus sit naturalis/ sufficit q passum cōferat vim: id est inclinē ad hmoi motum. Nec in hoc forma celi est inspectioz forma elementari que habet vim motuā: qz preuenitur a nobiliori forma. Sicut virtus vegetatiua in homine nō est imperfectior ea que est in bruto. Licet non educat formā substantiālē animā scz intellectiua que preuenitur a nobiliori agēte deo. ¶ Et si diceret: Sic motus celi nō ēēt necessari: qz intelligētiā mouet libere z contingenter. ¶ Potest dici q libere mouet/ sed nō contingenter qzū est ex parte sui. Quia ppter ei cōfirmationē nō pōt non moueri: sicut libere frui deo nō tamē cōtingeret. Verū tamē simpliciter loquēdo non mouet necessario/ sed cōtingenter: qz deo cōtingeret pcurrere. Quo nō pcurrere/ intelligētiā nō moueret. ¶ Sed circa hoc posset queri: Utrū deus immediate moueat primū mobile: vel mediante creatura. Ad hoc dicendū q in omni opatione deus operatur intime z immediate: cū dei volūtas sit prima z summa causa omniū specierū z motuū: vt dicit Aug. iij. de trinit. c. v. z habitū est supra d. i. q. ii. In aliquibz autem sic operatur vt ipse sit tota causa in aliquibus cau-

sat particulariter: z virtutē causandi cōmunicat creature. Prima dicunt mirabilia: secūda naturalia: z vtrāqz q ad deū voluntaria: vt vult scriptus Bonauē. Loqndo q simpliciter de causa immediata: scz deo: non tūc primū mobile/ sed cuncta mobilia immediate mouet. Sed loquēdo de causa mouēte totali dicitur q deus mouet primū mobile mediante virtute creatā: qz motuū illa pōt cōuenire nature create: qz finit effectus. Et ideo ad declarationē diuine bonitatis debz creature cōmunicari: ita in primo mobili sicut in alijs: cū nulla sit ratio diuersitatis. ¶ Itē immetitas diuine potētiē/ sapientie z bonitatis/ hoc requirit: vt deus cōmunicet virtuti create actū: quē illa natura nata est suscipere. B. p. autē q est mouere fm locū qnūqz corpus/ potest cōuenire nature: ergo videtur q deus nullū corp⁹ moueat absqz virtute creature. Hoc videtur esse de intētiōe beati Aug. iij. de trinit. c. v. dicentis. Quomādmōdū corpora crassiora z inferiora per subtiliora z potentiora quodā ordine reguntur: ita omnia corpora per spiritum vite rationalis. Quod vō philosophus videtur dicere secūdo celi: q primus motor mouet primū mobile. Utrū est tantū causa finalis vel efficiens partialis. Si aliud voluit auctoritas sua recipiēda non est. ¶ Dic posset moueri dubia de figura celi ac de positionē differētis. Sed quia parū conferunt: z in libro de celo z mūdo sufficienter disputant transcendū est. ¶ Ultimo vō dubitatur: utrū celū per astra agat in hec inferiora. Dubiū illud latissime extendi posset ad astrologicas superstitiones. De quibus illuminatissimus Joā. ger son libellū quem trilogiā astrologie theologizate inscripsit/ catholice z vtiliter edidit. Ad quē remitto le ctorem/ imitans in Sco. q. ii. huius d. dico/ q celum per stellas habet actionē in hec inferiora multiplicem: In elementa mixta imperfecta/ mixta inanimata/ animata irrationalia. ¶ In elementa z quo ad generationē ac alterationē z quo ad loci mutationē. Nā accedentibus sole z astris calefactiuis ad cenith alicuius regionis: plus cōuertitur de elementis inferioribus in superiora: z accedētibz astris frigidis effectiue plus cōuertit de superioribus in inferiora. ¶ De alterationē p. z ad sensum accedente sole aer calefit circa nos: recedere frigescit. Videtur tūc q totales spēs elementorū seruāt eadē quātitatē: qz dū in vna regione cōuertit multū aq in aerē in opposita dyametraliter multū aeris quertit in aquā. Nā dū b. fit alteratio ad calorem in regione opposita fit ad frigiditatem qz qzū astra accedūt ad nrm cenith tantū recedunt ab opposito. Et p. b. saluat q nec cōmittit vacuū nec penetratio dimensionū. ¶ Habent etiā causalitatē q ad motū locale in elementis. p. p. igne z aere: z remorū scz aq nō terra q in medio mūdi desit. Nā ignis z p. supior aeris ferūt circularit ad motū pmi mobilis: vt p. z de imp. sionibz ignitis/ vt comētis. Etiā causant fluxū z refluxū maris: qd spālīc attribuit lune: q d. b. hē dñū sup humida. Uñ lunā sequitū rumor maris specialiorē declarationē rescindo. ¶ Habēt etiā causalitatē sup mixta imperfecta: vt sap. imp. sionē nedū q ad gnationē eaz/ s. etiā q ad motū locale: vt p. z cometa z etiā exaltatione sicca q eleuat. Eleuat p. calorem solis z actionē stellas. Uñ oēm diuersitatē z motū hmoi imp. sionū z tēpestatū oportet reducere ad celū z stellas. Et si dicis: si tēpestates z imp. siones habēt causam motū celi z stellarū cum illi sint regulares

Dubi. 3
p

z determinate z necessarie: astrologi de his haberet
certissime z infallibilr iudicare. Rñdet q de his certe
iudicare nequnt astrologi: z nō sciūt pfecte qlitates z
virtutes celoz z stellaz ad hmōi effect⁹ cōcurrētū;
quas si scirēt/determinate iudicārēt. Nam qualitas
celi in oībus suis cōbinatiōibus/motuū directionū
retrogradationū aspectuū nedū planetaz/ s etia stel
larum firmamētū: quaz multo plures incogniti sunt
q cogniti cū ceteris circūstātijs lōge plus ab hoib⁹
ignorat q sciat. Deniqz p̄supposita mundi creatiōe
cui⁹ duratio nōdū. 7000. annoz cōpleuit: nō potuit
p̄calculatiōes astronomicas saltē quo ad effect⁹ bu
tusinodi haberi calculatio magni anni platonis. Si
militer aliaz cōstellationū que nō poterāt toties re
peti: vt facerēt experiētiā certā z naturalē de talib⁹ ef
fectib⁹ cōsequētib⁹: quaz aliqui nunqz fuerūt: aliq
semel vel bis. Et ppter horz ignorantiā certa iudicia
facere nō possunt/ etiā de naturalibus effectib⁹. Et si
quādoqz talū p̄sumptioes quedā vera dicūt: tamen
multo plura falsa: vnde manifestū est q vera q dicūt
nō arte/ s casu aut diabolica reuelatiōe dicūt. Et
si dicis: multa vera dicūt. Rñdet Cancellarius: sed
multo plura falsa. Et ideo hā q dicūt incerta sunt: et
falsis plurimis p̄mixta. Angeli hō qui credunt horū
habere pfectā noticiā: z tps z impedimētōz z cetero
rum: pnt oīa dicta z vēr⁹ z tōnētia/ fulgura/ pluui
as zc. certe quo ad tps magnitudinē locū/ certas cir
cūstātijs p̄dicere. Habet etiā celū causalitatē sup
mixta imperfecta inaiata vt metalla que in qbusdā re
gionib⁹ generant⁹ ex cōstellatiōe habente respectū ad
illā regionē cui⁹ sola terra que est eiusdē rōnis in oībo
non est causa. Habet etiā causalitatē ad mixta aīa
ta/ alterādo corpa mixta ad cōplexiōē seu qualita
tem cōueniētē vel discōueniētē aīerale corpi p̄ficiē
te. Sicut est videre in arborib⁹ q in hyeme quasi mo
rūtur/ in estate reuiuiscūt: z ita sūt in sensitiuis. Nā
organa sensitiuū sūt corpa mixta q alterari pnt ad gra
dum cōueniētē vel etiā discōueniētē sensui. Un z re
mittēdo z intēdēdo qualitates organi: pnt etiā acē
sensitiui intēdi vel remitti. Et vna cū organo corūpi
vel saluari. Et p̄ occasio naturalis hīe causalitatz
quodāmodō ad intellectū z ei⁹ acē: qz nō deordinat sen
sus in actu suo: p̄ p̄ns deordinat intellect⁹ in actib⁹
suis: vt pater in freneticis z lunaticis: qbus est ima
ginatio cōfusa. Et per hoc pōt esse occasio deordinati
onis volūtatis. Pōt em̄ appetitū sensitiuū alterare
vt magis inclinē ad hoc obiectū q ad aliud. Et qā
vt plurimū volūtas in viatore inclinā ad illd ad qd
efficaciter inclinā appetitus sensitiu⁹. Per hoc pnt
astra inclinare volūtate: nō tñ effective in ipso efficiē
do actū volēdi: neqz imponere necessitatē quouis mō
qz semp manet volūtas libera p suā libertatē potens
cōtrahere hmōi inclinatiōē. Nā z homo maximas vin
cit tētatōes nedū p ḡam/ sed etiā p volūtatis liber
tatē. Un auar⁹ ne exponat pecuniā: vincit tētatōes
carnaliū voluptatū in cibo/ potu/ venereis amore pe
cuniā. Sic in inclinatiōib⁹ supbie: exponit em̄ se vi
lib⁹ lucti amore z piculū corpi z naturalē timorē: z
ita de alijs. Qz tñ p̄hmōi cōstellatiōes pōt appetitū
sensitiuū ad malū disponi: p̄leriqz hoies sequūt ap
petitū sensitiuū: fm̄ illud Gen. vi. P̄oni sunt sensus
z cogitatio hūani cordis ad malū ab adolecētia. Jō
qñqz astrologi p̄noscārēt hā si pfecte virtutes stella
rū noscerēt. In q qz mltiplici laborāt ignorātiā: p̄z

qz fatuū est iudiciū astrologoz dicentiū: q ex aliqbo
cōstellatiōib⁹ sequunt bella zc. Que a sola libertate
volūtatis depēdēt cū etiā in reb⁹ naturalib⁹ certa iu
dicia dare nō possint: q tñ causalit⁹ a celo depēdēt qn
to min⁹ in his q nihil cōe hnt cū celo: sed tñ a volun
tatis libertate causant⁹. Vincillud Ptholomei. Nō
sapies dñabit astris: dñabit in quā qstū ad actus rō
nis q influēt⁹ astroz s̄biecta nō ē dñabit etiā qstū
ad effect⁹ naturales: qz s̄s remediū adhibere p̄t. Sic
regulariter cōtra aspiratē h̄emis puidēdo de calefa
ciētib⁹: cōtra caumata z pluuias puidēdo de domi
bus: z sic de alijs. Et tñ de hoc dubio z tora qstioe.

Distinctio. xv.

A distinctiōe. xv. post

i declarationē pductiōis corpoz simplicū
celi z elemētoz: z celi oznat⁹ trib⁹ diebus
p̄mis pfecte: p̄r agit de pductiōe mixtoz sequētib⁹
dieb⁹. v. scz. vi. cōsumata ac. vii. diei reqe. Et pōt te
xtus snia trib⁹ cōclusiōib⁹ cōphēdi. C̄ Prima p̄fici
bus aīib⁹qz ex aq. pducit: elemēta aq z aeris ac ter
ra iūmētis reptilib⁹ ac bestijs terrestrib⁹ sunt ozna
ta: qz aliqua nō sua creatiōe/ s̄ hoīs pctō noxia sunt
effecta. C̄ Scda p̄clusio minuta aīantia q ex mortuo
rū nascunt⁹ cadauerib⁹ cū ceteris aīalib⁹ pducta nō
credūt: ex terra hō aut aqz aut terre nascētib⁹ orta/
cū eis dē facta p̄babilr asserunt. C̄ Tertia cōclusio se
prima die diuina bñdictiōe sc̄rificata de⁹ regent⁹ a p
ductiōe noue creature: cui⁹ nō p̄cessit silitudo vl ma
teria. Et vsqz mō opat⁹: nō cessando continere ac gu
bernare cōdita z creata. Hāz declaratio p̄z ex textu.

Questio vnica.

Arca hāc distinctiōē

c querit: Utrū elemēta ex qbz cōstāt aīantiū
corpa realis manēt in eis s̄bstārialit. In q
stione erūt tres articuli. Primus recitabit alijs opi
niōes. Secūd⁹ ponet p̄clusiōes. Terti⁹ mouebit du
bia. Pro illa qstioe vide Qccā. q. iij. tertij quolibet.
vbi hāc materiā disputat. Quātū ad p̄mū notan
dū q de materia qstiois plures fuerūt opiniōes. Nā
Aucēne opinio quā recitat cōmēta. iij. celi. cōmē. lx.
fuit q elemēta manēt in mixtis fm̄ s̄bstāriā z qlitatē.
Differēt tñ: qz fm̄ qualitatē manēt remissa: s̄ non
remissa fm̄ s̄bstāriā: qz s̄bstārie manent inuariate: eo
q s̄bstārie nec intendunt nec remittunt. Ita q s̄bstā
rie elemētoz nō remittant⁹/ s̄ tñ qualitates. Cōmē
tatoz cōcordat q̄rum ad hoc q elemēta s̄bstārialiter
manēt in mixtis. Qz qualitates elemētoz remit
tātū in mixtis. Sed in hoc discōrdat: q s̄bstāria ele
mento: non remittat⁹. Tene em̄ q sicut qualitates
ita s̄bstārie elemētoz remittant⁹ i mixto. C̄ His opi
nionibus cōcordare videt sc̄tūs Bonauē. qstū ad id
in quo cōcordāt. s. q elemēta manēt in mixtis. Addu
cuntur rōnes. Nā mixtio est miscibiliū alteratoz
vnio. Que aut alterant⁹ z vniunt⁹/ manent in eo in q
vniunt⁹. C̄ Trē qlitas elemētī nō est sine elemento. In
mixto aut lūt qlitates elemētoz: qz qlitates prime.
maioz p̄z. ij. de aīa. Humiditas aq nō est aq. C̄ Trē
mixtū mouet fm̄ naturā elemētī p̄dñantis: s̄ vbi est
effect⁹/ ibi z causa. Ubi s̄ dñat elemētū/ ibi est. C̄ Trē
in de morte z vita. Similit in de sensu z sensato. In
omnibus corpozib⁹ duplex est corruptio: scilicet in
trinseca que est marcedo z extrinseca q est distinctio.

Arti. I/
Nof. I.

Non autem est corruptio nisi a contrariis: ergo in corruptione intrinseca contraria erunt intrinseca. Et ita erit intrinsecum actuum et passivum: et ita elementa. Item ut arguit scriptus Bonauē. In omni aiali est sensus tactus perceptus qualitatibus primariis per se habes qualitates in eo existentes: sed qualitates ille indicat elemento et substantias: igitur. Item corpus animalis est aptum diuersis operationibus non nisi per diuersas virtutes: sed diuersas virtutes non habet nisi per diuersas naturas. Nec habere potest diuersas naturas nisi sit ex diuersis compositum non nisi elementis. Alia est opinio negans simpliciter elementa esse in mixto substantialiter nec secundum qualitates sibi sed elementis inherentes easdem numero. Sed secundum qualitates eis similes siue easdem specie. Nec est opinio Secunda. Quarta ad articulum secundum est conclusio prima: nec elementa nec elementorum forme manent in mixto actualiter et substantialiter: probatur quod non est pondenda pluralitas sine necessitate. Nihil autem cogit ponere illam pluralitatem elementorum substantialiter manentium in mixto: igitur. minor probatur quod nec operatio quam magis videtur concludere formam: nec transmutatio/non operatio: quod eadem operatio specie potest fieri a formis specie distinctis. Ideo idem peritatem operationis non arguit idem peritatem forme. Antea patet de sole et igne que producant calorem: qui primus productus a sole in subiecto: postea intenditur ab igne: quod sunt eiusdem speciei utrobique. Nec transmutatio: quod quilibet forma tam elementum quam mixtum habet sufficienter entitatem ut sit terminus siue generationis siue corruptionis. Ideo sicut nihil potest esse sub forma aeris et ignis: ita nec sub forma elementum et mixtum. Item aut manerent forme elementorum in eadem parte materie mixti aut non: si vna in vna parte: alia in alia parte. Non primum: quod cum quilibet forma elementi nata est constituere suppositum per se subsistens: mixtum essent diuersa supposita specie distincta: et ita diuersa supposita specie distincta haberent eandem materiam numero. Nec secundum: quod tunc in mixto non esset nisi iuxta positio elementorum. Item si forme elementorum manerent in mixto: aut ex eis sit compositum sine alia forma mixti: aut non: si est alia forma mixti distincta a qualibet elementari forma. Non primum: quod tunc compositum non esset aliter vnus quam ligna et lapides vnus acerus. Nec potest dici secundum: quod tunc aut eadem pars mixti informaret omnibus formis elementorum et mixti vel non. Si sic: redit ratio precedens. Si non: tunc in mixto esset pars composita vna ex forma mixti et forma ignis: alia pars ex eadem forma mixti et forma aeris: et sic de alijs: et iterum non esset mixtum nec compositio: sed sic plurius formarum iuxta positio. Item mixtum generatur ex elementis vel elementis: et corrumpitur in elementa: ergo talis est impossibilitas inter formam mixti et elementum qualis est inter terminos generationis: ergo forma mixti et elementum non copatiuntur se in eodem susceptiuo. Unde sicut est impossibile quando ex aqua sit ignis materia simul perfici forme aquae et ignis ita et hic. Secunda conclusio: ita simplex est forma mixti: sicut forma elementum. probatur: quod forma mixti non habet maiorem compositionem ex partibus eiusdem rationis nec ex partibus alterius rationis. Primum patet: quod sicut vna forma extenditur ita et alia. Secundum quod forma mixti non componitur ex materia et forma: sicut nec forma elementum. Tertia conclusio: in mixto manent qualitates similes/quo ad speciem qualitatibus elementorum omnium vel aliquorum. patet: quod in diuersis partibus animalium

sunt diuersae qualitates elementorum: ut in ossibus siccitas/in sanguine humiditas/in carne caliditas/in cerebro frigiditas. probatur quod vna pars agit in alia calefaciendo vel frigefaciendo. In corporibus vero inanimatis homogenijs sunt aliquae qualitates elementorum. Hoc est qualitates prime: ut in lapide siccitas et frigiditas: in alijs alie: non tamen secundum esse intensum. Quarta ad articulum tertium est dubium primum. Quod ex elementis componuntur mixta/ si non manent in mixtis elementa. Etiam Bristo. dicere videtur elementa manere in mixtis. Ad hoc dubium respondetur: quod mixta componuntur ex elementis non formaliter/ sed virtualiter: id est in mixtis manent qualitates prime similes secundum speciem qualitatibus elementorum. Et in eodem sensu elementa dicuntur manere in mixtis. Quia qualitates eorum secundum speciem manent in mixtis. Secundum speciem dico/ non secundum gradum. Quia solum elementum determinat sibi qualitatem vnam in summo/ non mixtum. Nam qualitas prima in summo propria est vni elemento. Et repugnat omni mixto. Etiam mixta dicuntur componi ex elementis: quod frequenter elementa concurrunt ad generationem mixti. Et dico frequenter: quod non semper concurrunt: nisi vel secundum qualitates primas quod similes sunt qualitatibus elementorum. Nam aliquando mixtum generatur ex mixto sine coactione substantie elementorum. Quandoque mixtum generatur concurrente vno elemento. Sicut dicitur Gen. i. Producant aque reptile anime viuentis et volatile super terram. Et sequitur: Creauitque deus cetera grandia et omnem animam viuentem atque motabilem: quae produxerant aque in speciebus suis: et omne volatile secundum genus suum. Quandoque mixtum generatur concurrentibus pluribus elementis. Sed quando concurrunt elementa vel omnia vel aliqua ad generationem mixti: mixtum non generatur per actionem illorum elementorum se corrumperetur secundum Scotum. dist. xv. lib. ii. Nam in instanti quo generatur mixtum: aut sunt omnia corrupta vel aliquid manet. Si omnia corrumperentur et nullum maneret: et in illo instanti in quo introducit forma substantialis mixti est vera actio et productio: ergo mixtum generatur ex non ente: si aliquid illorum manet: tunc in generatione mixti elementa non corrumperentur se mutuo: etiam tunc mixtum non generatur nisi ex illo elemento manente. Addit hic Scotus. declarando modum generationis mixti: dicens quod mixtum multipliciter generatur. Aliquod ex nullo elemento: ut cum generatur ex mixto: ut ex alimento caro: aliquando ex vno tantum: aliquando ex duobus: aliquando ex pluribus se mutuo alterantibus et corruptentibus. Et oportet concurrere aliud agens principale vel mixti formam inducens vel vniuersale: quod secundum eum nihil agit ultra gradum proprium. Quod tamen non videtur verum: nisi intelligatur de totali agente. Potest enim partiale agens esse ignobilius eo quod ipsum producat: ut celum agens ad productionem animalis perfecti. Ponit etiam hanc differentiam inter mixtionem et simplicem generationem. generationem que non est mixtio. Nam mixtio inferius est ad generationem. Nam ad generationem simplicem non requiritur nisi vnus actus particularis et vnus passivus. Similiter vnus quod generatur et vnus quod corrumpitur. In mixtione autem requiruntur plura miscibilia se mutuo alterantia et corruptentia: in quibus natura corruptis formis miscibilium: puta elemento et introducit forma mixti: alia a qualibet forma miscibilium/ habet tamen aliqualem convenientiam seu temperamentum medium cum miscibilibus. Et ita mixtio est miscibilium prius alteratorum vnio: in aliquo effectum communi in quo saluantur virtualiter

Art. 3.
Dub. 1.
D

E

coha. q. ut. mod. d. d. d.
um. a. p. p. p. p. p. p. p.
i. q. u. m. p. d. d. d. d. d.
re. o. m. p. u. t. d. d. d. d. d.
e. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.

conclu. 2

L

conclu. 3.

miscibilis non quantum ad substantiam sed quantum ad qualitates corporum: non tamen secundum gradum intensum secundum quem fuerunt in miscibilibus sed secundum gradum remissum: ut dictum est. **De corruptione** dicitur quod dubium est: Utrum corpora que non nutriunt nec fluunt aliquid ex illis: ut aurum et homines animata homogenia habeant corruptionem intrinsecam quod vocatur marcedo: ex quo non habent intrinsecam peritiam: quia haberent si elementa essent in eis secundum substantiam: eo quod qualitates elementorum sine quibus non sunt elementa contrariantur. Animata vero eutrogenia quorum est diuersa dispositio qualitatium in partibus dubium non est quin habeant corruptionem intrinsecam. Tunc quod in diuersis partibus sunt qualitates peritiam in se invicem active quorum una dum corrumpit qualitatem alteri parti convenientem corrumpit illam partem: quod si fuerit pars principalis et non reformatur medicamine totum corrumpitur: ut si calor epatis super calefaceret cerebrum et corrumpere frigiditatem eius convenientem. Tunc etiam ex actione caloris naturalis in humido radicale: quod licet restaurat per nutrimentum: tamen et calor agens repatiendo debilitat. Et quod restaurat magis impurum quam illud quod fluxit et deperditum est. Et per hoc sequitur tandem debilitatio caloris et impuritas restaurati quod sine quolibet extrinseca contrarietate aial deificatur. Et si diceretur. Signum per actionem ignis resolutionis in terram: quia in cinere ita quod prius in eo fuit terra: alias non in terram sed magis in ignem corrumpere. Et iterum de rosis et herbis exprimitur aqua. quod prius fuit in eis. Respondetur post Occam ubi. s. q. iij. q. l. iij. quod cineres in quos lignum resoluitur non sunt terra: sed specie differunt a terra: licet lignum possit converti in terram/aquam vel aerem: nec propter hoc prius fuit terra/aqua/vel aer in conuerso: sed de nouo generatur: etiam cineres licet non sint terra/possunt tamen converti in terram: quia forte magis participant de materia terre et quantitatibus eius. Ad secundum dicitur quod humor qui exprimitur de rosis prius fuit in rosis: sed ille non est aqua: differunt enim specie ab aqua: sicut patet ex effectibus vtriusque qui sunt diuersi. Et ita arguitur diuersitatem causarum pro quanto una potest in certum effectum in quem alia secundum totam suam speciem non potest. Si queritur ex quo in mixto non est forma elementi manens: vtrum propter formam mixti sit alia forma corporeitatis in mixto. Respondetur Occam ubi supra quod non: quia frustra poneretur vna forma mixti et forma corporeitatis per omnia idem sunt et indistincta. Secundo dubitatur: Utrum anime sensitive brutorum sint producte ex aliquo vel ex nihilo. Quod sint producte ex aliquo: patet ex textu Beati. supra allegato. Item Philosophus. xviij. animalium. Solus intellectus intrat ab extrinseco. Item anime brutorum non resoluitur in nihil: hoc enim naturaliter est impossibile. quod non crearetur ex nihilo. Sed quod non sint producte ex aliquo arguitur: quod de illo quod videtur inde ipsum producat: et erit processus in infinitum: aut dabitur quod aliquid producat ex nihilo. Item dicitur brutum generat brutum: aut transfundit animam aut non. Si sic: tunc non manet anima in generare: quia anima non est diuisibilis. Si non: tunc brutum non generat animam: quod in decisione seminis cessat eius operatio. De materia huius dubij scribitur Bonauentura. quatuor recitat opiniones satis diffuse: quod singule ponunt plura improbabilia. Jo. breuiter dicit quod anime sensitive brutorum (sic cerere forme materiales) non sunt de nihilo: sed educere de potentia materie/actione cause naturalis vel particularis: ut in animalibus per propagationem genitis vel vniuersal: ut celi in animalibus imperfectis per putrefactionem productis. Sunt enim anime sen-

sitive materiales extense ad subiecti extensionem: et diuisibiles generabiles et corruptibiles: non autem in productione per propagationem transmissam anima a generante viuente: quod si aliquid quod prius fuerat secundum se totum vel pre in propagatione: sed a generante descendit semine quod est superfluum tertie digestionis in quo est virtus formativa organorum vna cum calore matricis in quo suscipitur et virtuseductiva de materia sic qualificata noua animam sensitivam in ipsa materia seminis aucta ex nutrimento menstrui seminis educit et forma seu anima sic de nouo educata: de potentia seminis agit mediatis qualitatibus dispositionibus ad perfectam membrorum organisationem. Et per hoc rationes in peritiam. Ad primum dicitur quod sunt producte ex materia prima tamquam ex subiecto: quod educit de materie potentia secundum quod expositum est. s. vii. q. i. Et illa materia prima creata est simpliciter de nihilo. Ad secundum dicitur quod non transmittit animam: quod si aliquid perisset in eo sed educit de potentia materie eam non immediate sed mediante virtuteeductiva in transmissio semine. Et licet proprie loquendo cesset actio bruti in seminis de cisione et respectu forme generande: quod si brutum desineret esse post seminis de cisionem: nihilominus produceretur anima in materia seminis eo modo ac si brutum maneret. De tunc agere vel generare formam tamquam agens remotum: hoc est tanquam causa sine qua procederet non generat hoc forma. Tertio dubitatur quod aues et volatilia dicuntur produci ab aqua et non potius a terra vel ab aere: cum magis conueniunt cum terra in corporum soliditate: et cum aere in ratione ornat: sicut enim pisces aquam et iumenta terram: ita volatilia aerem ornat. Rursus secundum dicta superius in questione priori quod animalia et mixta non producantur ex elementis substantialibus: et tunc ad aliquid qualitates et proprietates. Et sic non equaliter ex omnibus: quod in illo hoc elementum dicitur cum cuius qualitatibus et proprietatibus magis conuenit: in alio aliud. Et in eodem mixto secundum certas proprietates dicitur vnum elementum et secundum alias aliud. Sic quod qualitates primas in humo no corpore dicitur aer in lapide terra: quo ad qualitates mortuas in huius terra: in vapore et exalatione aer. Quantum ad soliditatem in omnibus corporibus grossis dicitur terra: quantum ad locum habitationis et quietis naturalis vel etiam operationis: in quibusdam terra/ut iumentis: in quibusdam aqua/ut piscibus: in alijs aer. s. in auiibus: alijs ignis/ut in salamandro. Et secundum hoc dicuntur mixta et animalia nunc produci ex illo elemento nunc ex alio. Ad primum dicitur quod scriptura dicit pisces et aues produci ex aqua: loquitur quantum ad quandam naturalem conformitatem secundum quam delectantur magis esse in aqueo humore. Est autem humor aqueus secundum secundum Bonauentura. in duplici dicitur. Quidam habet rationem humoris fluiditatis. Alius humoris euaporatis. Et propter hoc ponitur aqua principium duplicis generis animalium. s. naturalium et volatiliu. Naturalium rationem humoris fluiditatis id illa remanserunt in aqua. Volatiliu rationem vaporis: ideo cum ille vapor sit commixtus aeri et feratur sursum: volatilia in aere subleuantur et eo usque perit ascendere quousque inueniunt aerem humidis vaporibus pinguescere. Et hoc est quod dicitur beatus Augustinus. iij. super Beati. ad lram. Iste inferior aer quod recipit exalationes humidas maris et terre et ad sustinendum aues quodammodo crassas: non nisi ex aqua accipiat animalia. Quod enim humidum est hoc portat animalium corpora quod ita tunc penitus volantes: quemadmodum pisces quibusdam alijs suis natantes. Proinde spiritus dei ex aqua dicitur esse producta volatilia: aqua enim natura bipartita locum sortita est: inferiori. s. in vnda labili: superiori in aura stabili: illud deputatum natantibus illum volantibus. Nec Augustinus. Locum autem superiorem aqua non sortitur nisi eleuata in

Dub. 3.
B

Dub. 3.
f

Ques. 4

vapore in q loco ff aues/nō qstū ad qdē naturalē s; qstū ad opatiōes z mot⁹ aiales q marie s; i volatut z qz illū exercēt in aere vaporibz pleno. Rōne vaporū q essentialit^r sūt aq dicunt^r pducere aq. Rōne aeris cui cōmixti sunt vapores in loco aeris/dicunt^r oz nare aerē. Et p b patet ad rōnes hui⁹ dubij. ¶ Dubi-
 tat qro: Utrū oia corpalia vlsensibilia sint pducta p hoiem. Et videt^r q nō: qz sensibilia pducta sunt a hōis lapsu; s; si hō lapsus nō fuisset/nihil aialia sensibilia hōi pfuissent; qz neqz ad esum neqz ad vestitū neqz ad obsequiū; p^r lapsū aut^r hōis nō ē mutatus pductiōis eoz finis. ¶ Itē mltā aialia sūt cōtra hoiem q nō pficiūt s; nocēt hōi. q nō sūt creata ppter hōies. ¶ Rñso loquēdo de fine pncipali z vltio oia creata sūt p^r deū: vt dī Prouer. xvj. Uniuerſa p^r semetipm opatus est dñs. Et apoc. iij. Tu crea sti oia p^r volūtatē tuā. Loquēdo aut^r dō fine s; fine: de qz finis dñi dictū est. s. dñs. j. q. v. sic oia sensibi-
 lia iūmo oia corpalia creata sunt p^r hoiem. De sensi-
 bilibz dī Ben. j. ad hoiem pductū: Crescit^r multi-
 z reple. ter. z sūcite eā: z dñamini piscibz mar^r z vo-
 lantibz celi z vniuerſis aiantibz q mouent^r sup terrā
 Et post lapsum Ben. ix. Error vester ac tremor sit
 sup cūcta aiantia terre z sup oēs volucres celi cū oi-
 bus q mouent^r sup terrā: oēs pisces mar^r manui vſe
 traditi sūt: z oē qd mouet^r z viuit erit vob in cibū qst
 olera virētia tradidi vob oia. De ceteris etiā creat^r
 dicit ap^rls j. Coz. iij. Et allegat mag^r dñs. j. hui⁹ se-
 cūdi: Via vſa sūt siue mūdus siue vita siue mors siue
 pſentia siue futura: oia vſa sūt: vos aut^r chriſti ch^rs
 aut^r dei. Et Pbs. Nō est quodāmo finis omnium.
 ¶ Loquēdo m de aialibz sensibilibz aduertendū q
 aliter ordinata sunt ad vtilitatē hōis fm statū in no-
 centie: aliter fm statū nature lapsē. Scdm statū in-
 nocētie/vt dīc sctūs Bonauen. qdruplici rōne. Pri-
 ma ad manifestandū hōis impiū in eo q ei oia obe-
 dirēt. Scūdo ad decorandū hōis habitatiōē: per
 pulchrū em erat habitatiōē hōis animalū multi-
 plicatiōē z nō solū arborū decorari. Tercio ad exci-
 tandū hōis sensum: vt in ipso animalū naturis di-
 uersis cognosceret hō multiformē sapientiā creato-
 ris. Quarto ad mouendū eius affectū: vt dū hō vi-
 deret aialia fm rectitudinē sue nature in finē suū or-
 dinatissime z absq declinatiōē tendētia: excitaretur
 etiā ad amandū deū finē suū. Et per hūc modū oia
 aiantia z cetera creata pſecere homini in statu inno-
 cētie. ¶ Pro statu etiā nature lapsē ordinant^r aialia
 innoxia ad vtilitatē hōis quadrupliciter. s. ad cibū
 ad vestitū: ad obsequiū: ad solatiū. ¶ Gloria vō sili-
 ter ad quadruplicē vtilitatē qz ponit Augustin⁹ li.
 iij. sup Ben. ad lram vbi dicit: Aur penalt^r ledunt:
 aut salubriter exercēt: aut vtiliter probāt: aut igno-
 rāter docēt q possent latius extēdi. Docēt em bū ani-
 tarē ostendēdo homini suā infirmitatē: probāt con-
 stantiā: exercēt patientiā: promouēt pctōz penā q
 nō parū proficiūt homini ad p^rā cognitiōē z vī-
 te puerſionē ac dei timorē. Et per hoc patet ad rōnē
 dubij. ¶ Ad rōnes pme opinionis in pncipio qstio-
 nis posite tenētes elemēta substācialiter manere in
 mixto. ¶ Prima rō soluta ē in pmo dubio tertij ar-
 ticuli vbi exponit^r diffinitio mixtiōis. ¶ Ad secūda
 dī q in mixto nō sūt q^ritates cedē nūero q in elemen-
 tis: s; cedē specie. ¶ Ad tertij dicit^r q nō est intelli-
 gēdū q elemētū sit formalit^r in mixto z sic dñet in

ipso: sed q^ritas moriua eius dē speciei cum q^ritate ele-
 menti est in mixto: z p hoc elemētū dicitur dñari in
 mixto. ¶ Ad qrtū dicit^r q Pbs loquit^r de corpibz vī-
 uentiū entrogenioz: de homogenis nō oportet vt
 sup dictū est. ¶ Ad qntū dīc est q in q^rlibet mixto
 sint qrtuez q^ritates pme. nō in p hoc indicāt substā-
 cia elemēti s; eius vīrūtē. Ad sensum sup expreſsum.
 ¶ Ad vltimū dicit^r q diuerſe vīrutes accidentales nō
 erigūt diuerſas naturas specitūcas aut substācia-
 les: qz eide subiecto inherēt plura accidentia specie
 distincta. Et rancū de questione.

Distinctio XVI

A distinctione deci-

i maserta in q incipit tertia ps pncipalis
 hui⁹ scōi libri. Determinato em in spe-
 ciali de pductione creature pure spūali sumit^r z pure
 corporali: agit nūc de creatura et vtraq spūali na-
 tura et corpali cōposita: hoc est de hoie. Et pmo de
 eius cōstitutiōe in esse naturali. Scōo de ei⁹ destina-
 tiōe p lapsum in esse criminali dñs. xij. ¶ Circa p^rmū
 agit pmo de hoie qstū ad ei⁹ pductionē. Scōo qstū
 ad ei⁹ pſernatiōē dñs. xix. Quo ad p^rmū piequit^r de
 hois pductiōē qstū ad pncipiū effectiū. Scōo q-
 tū ad pncipiū pſtitutiū dñs. xvij. In hacigit^r distin-
 ctiōe determinat^r q^riter hō factus sit qstū ad deū: pnci-
 piū ei⁹ effectiū tractās illud Ben. j. Faciam⁹ ho-
 minē ad imaginē z similitudinē nſam. ¶ Colligit aut^r
 ſua textus in subiectis tribz conclusiōibz. ¶ Prima.
 Hoiem ad imaginē z similitudinē dei eē factū scriptu-
 ra docet: faciamus in q^r hoiem zē. in pſona patris
 loquēs: nō ad angelos/ s; ad filiū z spūscm. ¶ Se-
 cūda conclusiō: Hō factus est ad trinitatis imagines
 fm mēoriā/ intelligētiā z dilectionē: fm innocētiā
 aut z naturalē iusticiā ad ei⁹ similitudinē. ¶ Tercia
 conclusiō: Fili⁹ natus est nō ad imaginē/ s; imago pa-
 tris ei⁹ oia equalis. Hō fact⁹ est ad imaginē: z ima-
 go trinitatis imparis accessu similitudinis.

Questio I

Via de imaginei pri

q mo dñs. iij. lati⁹ tractari solet hac dimiſ-
 ſa: ideo materia de distinctiōe p^rti ima-
 giniſ: hoc est potētiā ei⁹: hāc moueo qstionē: Utrū
 sicut aia intellectiua sensitiua z vegetatiua in eodez
 hoie: ita eiusdē aie potētie inter se z ab aia sint distin-
 cte. In qstione erūt tres articuli: Prim⁹ de distinctio-
 ne formaz eiusdē cōpositi. Scōs de distinctiōe po-
 tētiāz eiusdē forme. Terc⁹ mouet dubia: Uide pro
 illi⁹ qstionis materia Occam in scōo. q. xxiij. xxvj.
 Itē in qst. ij. q. x. et. xj. Itē Brego. dñs. xvj. q. ij. et. iij.
 ¶ Quo ad p^rmū plures fuerūt opiniones de plura-
 litate formaz substācialiū in eode cōposito. Una fuit
 anaragore ponētis qdlibet esse in q^rlibet: hoc est de q^r
 liber specie formā esse in q^rlibet cōposito: z ita tot for-
 mas in q^rlibet cōposito q^r sunt spēs. Hui⁹ aut^r vna
 sola pater: cetera latēt. Hāc reprobat pbs. j. p^rſſi-
 coz. ¶ Alia fuit opinio multiplicantiū formas sub-
 stāciales fm nūcz p^rdicatoz qddiratiūoz dē cōpo-
 sito p^rdicabiliū: vt in hoie p^r nūr vnā formā fm quā
 dī substācialiā fm quā dicit^r corp⁹: aliā fm quā di-
 cit^r corpus aiant^r z sic de alijs descēdēdo vsqz ad spe-
 cialissimā. ¶ Tercia Auicēne z cōmentatozis ponē-
 tium licet diuersimo de q in mixto sunt vere et sub-

Art. 1.
Nota.

Naturaliter forme elementorum: de quo habitu est distinctio precedere. **Q**uarta multiplicat formas substantiales secundum numerum: prius ex generatione: ut alia ponunt formam carnis/aliam ossis. **Q**uinta multiplicat formas substantiales secundum multiplicatam operationem specie distinctam: ut alia visiva/aliam tactiva/aliam auditiva etc. **S**exta numerat formas substantiales in homine secundum numerum vitarum: hoc est ponit formam dante esse vegetativum: aliam quod dat esse sensitivum: aliam quod dat esse intellectivum. **S**eptima quod ponit in homine formam corporeitatis et formam sensitivam et intellectivam. **O**ctava quod ponit duas tantum esse formas substantiales distinctas: scilicet corporeitatis et intellectivam. **N**ona quod per omnes predictas ponit tantum unam formam substantialem in uno composito quod est Alexander de ales pre. ij. q. lxiij. Et brianus Thome. pre. ij. q. lxxvj. arti. iij. et. iij. et ea sequitur ut. s. Grego. de Bri. Quia tenet. ij. q. lxi. q. x. et. xj. quod anima intellectiva distinguitur a forma corporeitatis et a sensitiva. Sic quod sensitiva distinguitur a forma corporeitatis: sed non a vegetativa. unde potest elici quod secundum eum in homine sunt tres forme substantiales. scilicet corporeitatis et anima sensitiva quod ipsa est vegetativa et anima intellectiva. **P**rimum scilicet quod in homine sit forma corporeitatis distincta a forma vitali sic persuaderi: nam eadem accidentia manent in genito et corrupto. habent idem subiectum. Non materiam primam aliquam formam manentem sub utroque termino quod non est alia quam forma corporeitatis. **E**x autem non immediate inherere materie. **P**aret: quod forma substantialis est essentialior materie quam forma accidentalis. ergo mediate forma substantiali inheret materie. **I**tem nisi sic: tunc corpus christi nunquam fuisset pars essentialis nature humane in christo: nec fuisset idem corpus vivum et mortuum: nec fuisset deitas unita illi corpori in sepulchro nisi per novam assumptionem. **S**ic nec essent eadem corpora sanctorum viva et mortua: et per consequens non essent adoranda sicut corpora sanctorum: quod sancti ista corpora nunquam habuerunt si non sit in eis mortuis eadem forma corporeitatis quod fuerat in eis viventibus quod videtur absurdum. **P**ro secundo. scilicet quod anima intellectiva distinguitur a sensitiva sic arguitur: Impossibile est quod in eodem subiecto sint contraria sicut naturaliter: sed actus appetendi aliquid et renuendi idem sunt contrarii: et tamen simul sunt in appetitu sensitivo. ergo hi duo appetitus non sunt idem. **I**tem. iij. de anima dicitur Philosophus. In eodem sunt appetitus contrarii: hoc est essent contrarii si essent nati recipi in eodem subiecto. **I**tem eadem forma substantialis non potest habere duos actus appetendi simul respectu eiusdem obiecti: sed frequenter in homine est actus volendi aliquid obiectum: et in sensu actus appetendi illud idem. ergo voluntas et appetitus sensitivus non sunt idem. **I**tem eadem forma non elicit simul et semel actum appetendi aliquid naturaliter et etiam actum appetendi illud idem libere: sed appetitus sensitivus appetit obiectum suum naturaliter: appetitus intellectivus appetit idem libere: ergo non sunt idem. **I**tem sensationes sunt subiective in anima sensitiva mediate vel immediate et non sunt in anima intellectiva. ergo distinguuntur. **M**aior paret: aut sunt in anima sensitiva aut ei potest: et si in potentia etiam sunt in anima: cum potentia vel sit realiter anima vel accidet sibi inherens: et siue sic siue sic est in potentia etiam erit in anima sensitiva. **M**inor probatur: quod aliter ois apprehensio anime sensitivae in homine esset intellectiva: quod esset subiective in anima intellectiva. Sic tunc anima separata intellectiva posset sentire: quod ex quo sensatio est in anima intellectiva quod est separabilis a corpore posset de se

conservare in anima intellectiva separata: et sic per eam sentiret quod est absurdum. **I**tem eadem forma non est extensa et non extensa: anima sensitiva est extensa: quod subiectum sensationis extense: et anima intellectiva est indivisibilis et inextensa. **E**x etiam sensitiva distinguitur a forma corporeitatis probatur in primo dicto quod deductum est quod forma corporeitatis distinguitur a forma vitali. **E**x forma sensitiva non distinguitur a vegetativa probatur: quod nulla est necessitas ponendi illam distinctionem: quod maxime diversitas operationum. Sed illa non concluditur: quod idem potest esse principium diversarum operationum. **C**lericum rationes ille non probant sufficienter sic idem doctor dicit quod dictum suum ex se notis probari non potest. Et ideo contra illam opinionem argui potest ex eo principio illius doctoris: imo Philosophus et omnium. **N**on est ponenda pluralitas sine necessitate: hoc est sine ratione evidenti experientia vel auctoritate cui non licet praedicere: sed nihil tale est in proposito: ut patebit solvendo rationes adductas. **I**sta ratio ex precedit contra omnes opiniones in eodem composito plures formas substantiales: quibus contra singulas possent adduci rationes speciales: ideo videtur quod opinio nona Grego. sit principaliter vera Philosophus et aliorum contra per formior: et ideo probabilior. **S**ed cum quem Grego. s. in. ij. vbi. s. ponit hanc conclusionem rationalem. In nullo composito substantiali sunt plures forme substantiales rationales: id est quod una non est per alteram: sed unus compositi substantialis est tamen una forma substantialis: et illa est specuocata idem constituit compositum in certa specie. **E**t sequitur corollarie quod in homine anima intellectiva vegetativa et sensitiva et forma corporeitatis non sunt realiter distincte: sed per unam animam indivisibilem homo intelligit/sentit/vegetat/mouet est homo/anima/corpus/substantia. **P**robatur specialiter conclusio de homine ubi minus apparet per beatum Augustinum. x. sup. Gen. dicentem: Anima rationalis non solum carni prebet animalem vitam: etiam secundum ipsam carnem aliquid percipiscit. Si anima rationalis prebet vitam animalem corpori: frustra ponitur anima sensitiva et animalis. Sic si anima rationalis percipiscit secundum carnem hoc est per organum corporis: frustra ponitur anima organica. **I**tem in li. d. ec. dog. c. xv. dicitur: Neque duas animas dicimus in uno homine sic Jacobo et alij scriptores scribunt unam animalem quod animet corpus et mixta sit sanguini: et alteram spiritalem quod rationem ministrat. Sed dicimus unam eandemque esse animam in homine quod corpus sua societate vivificat et seipsum sua ratione disponit: habens in se libertatem arbitrii: ut in sua substantia eligat cogitationes quod vult. **I**tem Damas. li. ij. c. xij. Anima rationalis organico vivit corpore et ei est vires augmentatio et sensus et generatio tributiva. Et eadem sententiam ponit Augustinus in de civitate dei. c. lxx. **E**x quibus satis patet quod tamen sensitivas quam vegetativas operationes operatur anima rationalis: et per consequens frustra ponere aliam animam sensitivam vel vegetativam. **E**x etiam non oportet ponere formam corporeitatis vel substantie distinctam ab anima intellectiva probatur: quod eo ipso quod aliquid est compositum ex materia et forma quicquid substantiale est corpus et substantia: ideo non oportet ponere aliam formam dante esse substantiale et corporeum. **C**onsequenter nota. Antecedens patet de substantia. Nam ad hoc quod aliquid sit substantia sufficit quod per se subsistat aut quod sit per se essentialis reipse subsistens: hoc autem non provenit rei compositae per formam tantum: sed etiam per materiam. **C**onvenit etiam ipsi materie et substantie simplici materiam non habentem: per etiam de corpore: signo enim proprie compositum ex materia et anima intellectiva. **Q**uero an sit corpus vel non: siue an sit substantia corporea vel incorporea. **N**on potest dici quod sit

Loc. 10.

incorporea: qz est cōposita ex materia z forma/etia;
ex materia extensa. ¶ Itē em̄ incorporeū est spūs;
sicut omne corporeū est corpus. Sed illud cōpositū
nō est spūs; quia diuisibile: omnis autē spūs est indi-
uisibilis. ergo erit corpus: alioquin diuisio substan-
tie p corporeū z incorporeū nō esset sufficiens. ¶ Itē
est cōpositū ex materia et forma. ergo est corpus.
Tenerē psequētia p locū a diffinitōe: neq; plus ē cor-
pus p formā q̄ per materiā: ita em̄ dat materia esse
corporeū cōposito sicut forma. Verūq; em̄ requirit
ad hoc q̄ aliquid dicat corpus. ¶ Itē q̄ri possit de
anima sensitiua si distinguitur ab intellectuā an in
morte hoīs desinat esse simpliciter: aut separata ma-
neat sicut anima intellectuā. Secū dū nō dicit. Si
p̄mū: ergo in resurrectione nō solū anima intellectu-
ua corpore: id est materie q̄ corrupta nō est vniū: sed
aliqd de nouo reproducit. s. anima sensitiua: qd nul-
li sanctorū dicit. ¶ Tenendo itaq; cōclusionem istā
respōderi p̄r rōnibus ad oppositū inductis. ¶ Ad
p̄mā probantē q̄ ponenda sit forma corporeitatis.
Dicendū q̄ manent accidentia eedē in genito z corru-
pto/ saltem aliq; z habent idē subiectū. s. materiā p̄-
mam/ cui immediate inherēt accidentia naturalia. Et
negandū est q̄ accidentia inherēt materie p formā
substantiali. s. immediate inherēt et inherere possent
etiā si per diuinā potentia forma substantialis separe-
tur a materia: Nec forma substantialis est essentiali-
or materie q̄ accidentalis: qz neutra est de eētia ma-
terie z quilibet distinguit realit a materia: imo oīs
forma substantialis p̄supponit formas accidentales
in materia quib; disponat ad sui receptionē: nec op-
positū hōz probat. ¶ Ad secū dū de corpore ch̄i in
sepulchro z de corpore sanctorū. Primo de corpo-
ribus sanctorū. Respōdet q̄ illud qd relinquitur in
morte hoīs sancti vel reprobi: imo cuiuscūq; anima
lis est suppositū: quia res per se subsistens que nō est
p̄ alterius nec alteri innitit vt forma subiecto vt
pars toti vel vt natura suppositā. Et per cōsequē-
tiam habet in se formā speciuocā de nouo genitā distin-
ctā ab ea q̄ est p̄ mortē corrupta vel separata q̄ forma
dicit forma cadaueris: alioquin esset corruptio sine
generatiōe cōtra p̄m. Hoc ergo relictū suppositū
qd est cōpositū ex materia z forma cadaueris de
nouo genitū nūq; fuit pars hoīs vel animalis viuē-
tis: qz nō p̄fuit. Et ideo argumentū hoc ita est p̄tra
opinionē arguētis sicut cōtra aliā: qz em̄ p̄cedit si-
ue ponat vna forma tāū in cōposito siue plures.
Quia breuiter q̄ro: vtrū forma corporeitatis q̄ sic
remanet in corpore mortuo z p̄i fuit in eodem vi-
uo/ sit forma speciuoca vel non. Si sic: ergo in viuo
fuerunt plures forme speciuocę: z ita corpus viuū
nō fuisset vniū speciei: quilibet em̄ forma speciuoca
dat esse speciuocū cōposito. Si nō q̄ro an in corpo-
re mortuo sit forma speciuoca supaddita forme cor-
poreitatis vel nō. Si p̄mū: stat argumentū contra
eos q̄ ibi est nouū cōpositū qd nūq; fuit pars vi-
uentis. Quis em̄ diceret q̄ cineres in quos resoluit
corpus sanctorū aliq̄ fuerūt pars essentialis scōz
z q̄ ex illis cinerib; sancti viuentes fuissent cōpo-
siti. Si nō: ergo corpus mortuū nō esset alicuiū spe-
ciei z tamen est corpus: z sic aliquid continet sub ge-
nere z tamen sub nulla eius specie: qd est absurdū.
¶ Dicit ergo ad argumentū q̄ mortuo homine ma-
net eadem materia nūero in corpore mortuo q̄ fuit

pars viuētis. Et p̄pter hoc merito venerant sancto-
rū reliquie: qz in eis est aliquid qd vere fuit in sanctis
materia. s. cui inheret anima iam beata: eadē anime
in resurrectione reuinienda: licet illud totū nūq; fuit
pars sancti viuētis. ¶ Per hoc ad argumentū de
corpore ch̄i iacēte in sepulchro: dicit q̄ corpus il-
lud qd iacuit in sepulchro fuit illud idem cui inheret
anima intellectuā ch̄i: z fuit vere pars essentialis
humanitatis ch̄i assumptū a verbo in instanti cō-
ceptionis ch̄i: nec vñq; cōposita verbo dimissum:
z ita nō de nouo assumptū: fuitq; corpus illud idem
viuū z mortuū: z realit nihil aliud fuit nisi materia
p̄ma: illa. s. eadē nūero cui p̄us aia ch̄i inheret tā-
q̄ suo subiecto p̄ius z post vnita verbo. Nā cū dici-
mus hūanitatē ch̄i z cuiuscūq; alteri hoīs cōponē
ex corpore z aia: corpus nihil aliud dicit q̄ materiā
quātū ad substratū: z aia dicit formā: nō em̄ com-
ponit aia ex corpore de substantia: s. ex corpore de
quātitate: hoc ē dictū. Corpus illa locutio nō ac-
cipit vt est de p̄dicamēto substantie: s. vt est de p̄di-
camēto quātitaris: nō em̄ cōponit animal ex cōposi-
to ex materia z forma: s. ex materia tanq̄ parte vna
essentiali: z ex forma tanq̄ ex parte essentiali altera.
Ipa tñ materia est corpus de quātitate: qz est exten-
sa lōga/ lata/ z p̄fusa. ¶ Si querit vtrū in materia
corpis ch̄i fuit aliq̄ noua forma inducta. s. forma
cadaueris per mortē z anime intellectuē separatio-
nē: sicut dicitur est de alijs sanctis. ¶ Hōreō dicere
corpus ch̄i fuisse cadauer: qd statim fuit reuiniē-
dū anime z glorificandū: p̄sertim qz dicit p̄pheta de
ch̄i: Nō dabis sc̄m tuū videre corruptionē: cōi-
sez more alioz: vt dicit Glo. interli. p̄s. xv. Vidisset
aut corruptionē si cadaueris forma fuisset inducta.
¶ Dico ergo q̄ corp⁹ ch̄i iacēs in sepulchro fuit
materia p̄ma ch̄i sine forma substantiali qualifica-
tū formis accidentalib; z vnita verbo. Nec impossi-
bile est materiā stare nudā absq; substantiali forma
potentie diuine: vt supra patuit. Nec maius est mi-
raculū q̄ cōpositū subsistere in forma corporeitatis
sine forma speciuoca/ z ita cōphendi sub genere: et
tñ sub nulla eius specie. Qd vt patuit sequit ad opi-
nionē tenentē ibi esse formā corporeitatis sine forma
speciuoca. ¶ Verūm q̄ corp⁹ ch̄i in sepulchro qd
est materia sola nō fuit suppositum sicut nec anima:
quia vtrūq; fuit a verbo suppositum. Etia; quis
neutrum est ens completū cūz quodlibet possit esse
pars cōtinui: z ad hoc habeat inclinationem natu-
ralē. ¶ Ad argumenta probantia q̄ anima intelle-
ctiua distinguit a sensitiua. Ad p̄mū cū arguitur
q̄ act⁹ apperendi aliquid z reuendi idem sūt cōtra-
riū zc. Dicendū q̄ verum est hoc q̄ sequunt eadē
apphensionem: secus si sequunt diuersas apphen-
siones: nūc aut actus appetitus sensitui sequit ap-
prehensionē sensus. Et actus appetitus rōnalis: id
est voluntatis sequit apphensionē intellectuā: et
ille nūq; sunt cōtrarie: s. actus appetendi obiecrum
sensitiuum contrariat actui sensitiuo reuendi idē
obiecrum fm eundem sensum. Unde etiā actus ap-
petendi z refugendi idem obiecrū diuersis sensib;
apphensum: statim simul z nō sunt cōtrarij: vt pars si-
gnificabile vel odorabile placens sit sup calefactū (gu-
stus appetit z actus refugit: vt patet in cattiis: cum
offerit cib; cōueniens calidus. Multo ergo min⁹ cō-
trariant appetitus alicui⁹ fm sensum: z volūtas seu

Solo
rōnū
D

ad scōm

renuicio fm volūtatē. ¶ Uer q hmōi actus diuer-
for appetitū pnt dici virtualit vel inclinative cō-
trarij: qz inclināt ad diuersos effect⁹ p rarios. s. p se-
cutionē z fugā: nō aut sūt cōtrarij formalit z pnti-
mul stare in eodē subiecto. ¶ Ad Aresto. iij. de ania
dicif q facit pilla cōclusionē. Et loquit ibi Aresto.
de cōtrarijs virtuali seu inclinative nō formaliter.
¶ Ad tertiu dicif negādo q assumit: sicut em eadez
forma pōt simul habere diuersas cognitiones eiusdē
obiecti: sensitiuā. s. z intellectuā: intuitiua z abstra-
ctiua: apphensiuā z adhesiuā: ita etiā pōt habere si-
mul de eodē obiecto diuersos act⁹ apperēdi psequē-
tes diuersas cognitiones puias. ¶ Ad quartū dicif
q nulla est impossibilitas eandē potentia respectu
eiusdē obiecti habere vnum actū mere naturaliter z
aliū libere. Nā fm eundē auctorez ania intellectiua
vna z eadē intelligit naturalit aliqd obiectū: z idēz
vult libere. Silr z volūtas respectu eiusdē obiecti
habet actū aliqūē necessario stante alio actu z libere
alio actu in nō existēte. Nihil ḡ repugnat animā eā-
dē habere actū appetitus sensitiui naturalit: z aliū
actū respectu eiusdē obiecti libere fm appetitū rōna-
lē. ¶ Ad quintū dicif cōiter q sensationes inherēt or-
gano qd est cōpositū ex materia diuisibili z anima.
¶ Et si dicere q nunq accidēs ē simplici⁹ subiecto.
Illud nō est pbatū: s. e cōuerso vep est q accidēs nō
est cōposit⁹ suo subiecto: nihil aut phibet ipm ēē sim-
plicius suo subiecto. Si tñ pcederet q sensationes in-
herēt soli forme sensitiue. Nō videt magis impossi-
bile accidens diuisibile inherere forme indiuisibili
inexistēti subiecto diuisibili qz ipam formā indiuisi-
bile inherere subiecto diuisibili. Un aia intellectiua
indiuisibilis in se dū inheret subiecto diuisibili: pōt
recipere sensationes diuisibiles. Et qn arguit: tunc ois
apphēsiō sensitiua in hoīe esset intellectio. Negetur
psequētia. Licet em ois talis est in aia intellectiua:
nō tñ est intellectio. Un apphēsiō intellectiua est q
ad sui pductionē nō requirit organū corporeū. Nunc
aut licz ois sensatio in hoīe sit in aia intellectiua: qz
est in sensitiua: z eadē aia est sensitiua z intellectiua:
tñ qz sensatio nō pōt fieri sine organo corporeo nō
est intellectio. ¶ Per h ad sequēte dī q aia separata nō
pōt sentire: qz caret organo ad sentiendū requirito. Ad
pbatōnē dī: qz deus posset cōseruare sensationē in
anima intellectiua separata. Quāuis b verti posset in
dubiu an q liras diuisibilis z extēsa posset informa-
re subiectū simplr indiuisibile: qz tñ nō video mani-
festā ptradictionē ppter quā solū aliqd negandū est
a potētia dei absoluta. Ideo pcedo q in casu anima
separata sentiret: hoc tñ nō est naturale s. miraculosuz
¶ Idē argumentū fieri pōt: si deus sensationē cōser-
uaret in aia sensitiua separata si foret distincta ab intel-
lectiua. Posset em de⁹ animā sensitiuā bruti separare
a materia z in ea cōseruare sensationē in corpe acqsi-
tā: vel etiā de nouo in ea a deo post separationē pdu-
ctā. Quero: tñ an aia talis separata sine organo senti-
rer vel nō. Et sicut ibi rñdet: ita in pposito. ¶ Ultra
rō soluta est: qz ania sensitiua in hoīe nō est diuisibi-
lis neqz extēsa: vt patet in rñsiōe ad qntū. In brutis
aut extēsa est ad extensionē subiecti. ¶ Quāntū ad se-
cūdu articulū de distinctionē potētiar eiusdē forme.
¶ Primo vidēdū ē de sensitiuīs potētijs. Scdō de po-
tētijs intellectiuis. ¶ Circa pmo est opinio bti Tho.
pre. j. q. lxxvij. et. liiij. arti. iij. q potētia generaliter

distinguit ab aia z sit accidēs: quaz qdā inherēt aie
rñsi: vt potētie nō organice. Organice aut qles sūt
sensitiue inherēt toti cōposito ex anima z materia.
¶ Rōnes sue sūt: qz actus z potētia pnt ad idē ge-
nus: cū ḡ act⁹ nō sit in genere substantie/ sic nec opatio
ḡ nec potētia: aia aut nō est in genere substantie. Diffe-
rūt igit potētia aie z act⁹ nedū nūero/ s. etiā genere
¶ Itē si potētia aie ēēt substantia: aia esset immediatū
pncipiū opatiōis sue: z ita semp esset in actu sic semp
est in aia. ¶ Itē fm Diony. c. xi. de cele. hierar.
Spūs diuidunt in substantia/ virtutē z opationē: et
ita silr aia: aliud igit erit essentia/ aliud vrus/ aliud
opatio. ¶ Cōtra opinionez illā est cōe argumētū de
vitāda pluralitate vbi nec rō nec expētia nec aucto-
ritas cogit. ¶ Ideo p rñsiōne notādū q cū p potē-
tiā aie pōt intelligi illud q aia pōt in opatiōis vita-
les: duplicat pōt accipi potētia. Uno mō p oi neces-
sario requirito ad quēcūqz actū vitalē tanqz causa par-
tialis. Alio mō accipit p illo p cise qd se tenet ex pre-
aie eliciētis tāqz pncipiū priale. Primo mō disposi-
tiones qlitative requirite ad videndū audiendū zc. di-
ci pnt potētie. ¶ Et quia potētia est duplex: actiua z
passiua: in vtraz distinctio dicta locū habet. Nā po-
tētia passiua qnq accipit p qlibet illo qd necessario
requirit ad recipiendū actū vitalē quō dispositiones sub-
iecti qbz disponit ad recipiendū actū dicunt potētie
Et illo mō qnq idē est potētia actiua z passiua: qz
qnq eadē qlitative dispositiones qbz subiectū dispo-
nit ad recipiendū actū vitalē/ etiā pcurrūt actiue ad
hmōi act⁹ pductionē. Alio mō accipit potētia passi-
ua p illo qd p cise tenet se ex pre subiecti recipientis.
¶ Cōsiderādū etiā est: qz qz aia sensitiua si distingi-
tur ab intellectiua in hoīe est diuisibilis fm diuisio-
nē subiecti: z iō pres hmōi aie realit distinguunt. Et
est alia aia partialis in oculo: alia in lingua: alia in
manu. Scdm opinionē vō oppositā (quā p babilio-
rē reputo) aia sensitiua in hoīe est simplr indiuisibi-
lis: qz est realit anima intellectiua. Verū in pposito
solū loqmur de potētia totali et nō partiali. ¶ His
pmissis est conclusio pma: Accipiendo potētiā pmo mō
potētie sensitiue anime distinguunt ab ipsa ania et
inf se: h est potētia visitiua ab auditiva z olfactiua a
tactiua. Primū pbat: qz qdā qlitates q sūt acciden-
tia absoluta requirunt ad sentiendū: z ille distinguūt
realit ab anima. ḡ. Minor patet: qz omē accidens
distinguit a substantia: anima est substantia. Maior p-
bat: qz ad sentiendū requirunt certe dispositiones orga-
ni sensus disponentes: quibz nō existentibz aia non
sentit: z ille sunt accidentia absoluta. s. caliditas/ hu-
miditas zc. vt expētia docet. Scda pars pbat: qz
alia dispositio requirit ad videndū: alia ad audiendū
quaz vna qnq corripit alia manente: vt patet in ce-
co nō muto z muto vidente. Ex q sequit q capiēdo
potētiā sentiēdi p toto illo qd requirit ad sentiendū:
id est p anima actū sentiēdi eliciente z dispositioni-
bus qlitativis necessarijs/ potētie anime distingu-
tur ab anima tanqz totū a parte. Ille em dispositio-
nes qualitative se habent vt partes respectu totius
ad sensationem requisitē: z inter se tanqz quedāz to-
ta aggregatiue/ cuius aliqz partes distinguuntur
¶ Patet satis ex cōclusionē addita sequente. ¶ Secū-
da conclusio: Accipiendo potētiā secūdo mō/ poten-
tia anime sensitiue nō distinguitur ab anima sensiti-
ua. Probat: quia ppter animam sensitiuam z or-
ganū

D

Eccl. 1.
3

Eccl. 2.

ganum debite dispositū z obiectū sufficiēter p̄sens/
stare cōmuni causa z superiorū influentia nihil aliū
requirit ad sentiendū. ergo potentie req̄sire sunt ali
quid illorū z nō organū nec eius dispositio nec obie
ctum: quia illa nō tenent se ex parte anime. ergo erit
anima z per p̄sequēs nō distinguī ab anima. Ulti
ma cōsequētia nota. Prima patet a sufficiēti diuisio
ne. Illis em̄ posīt omnibz alijs circūscriptis sit sen
satio. ergo p̄ter illa nihil aliud requirit. ¶ Si dicis
Requirīt adhuc p̄ter illa q̄daz virtus in anima ab ea
distincta qua nō existēte nō sufficeret elicere actū sen
tiendi. Dico hoc restat p̄bandū: neqz em̄ hoc docet
experientia nec p̄bat ratio: ideo ponendū nō est. Cō
sequētia nota ex cōmuni p̄ncipio. Antecedēs patebit
soluēdo rōnes ad h̄mōi p̄batiōes inductas. ¶ Itē si
h̄mōi potentie essent accidētia anie q̄ fluērēt ab ani
ma: vt dicit opposita opinio. ¶ Quero quō fluūt ab
anima tanq̄ effectus a causa vel alif. Alius modus
nō dā. Tūc vltra: Anima est potens p̄ducere h̄mōi
potentias: vel ergo seip̄a vel per mediū: z erit proces
sus in infinitū: vel dā status in aliquo cui⁹ anima
sit immediatū p̄ncipiū: similiter ergo pōt dici respe
ctu actus sentiendi q̄ eius p̄ncipiū immediatū sit ani
ma. ¶ Ad rōnes igit illius opinionis. Ad p̄mā dicit
q̄ capiēdo actus z potentia vt sunt differentie en
tis: puta actus p̄ eo q̄ actualiter est: z potentia p̄ eo
q̄ nō est s̄ esse pōt: quō diuidūt om̄e genus: quia de
quolibet verū est q̄ est vel q̄ nō est. Sic cōcedi pōt q̄
actus z potentia perrinēt ad idē genus: s̄ sic nihil
ad p̄positum. Dic em̄ nō loquimur de potentia pro
re non existente: s̄ pro p̄ncipio immediato actus vi
talis: z illo mō nō est v̄z vniuersaliter: et esset cōtra
arguentē: qz fm̄ eum anima est p̄ncipium potentie z
em̄ fm̄ eum potentia est accidens z anima substātia.
¶ Ad secundū negē cōsequētia: q̄ igit anima semp
esset in actu: quia nō oportet q̄ actui p̄mo semper sit
cōiunctus actus secundus: qz nō semp potentia acti
ua est sufficiens ad actus p̄ductionē: z q̄qz etiam si
fuerit sufficiens/ sola libertate sua nō habet actum:
sic in p̄posito sola anima nō sufficit ad actus cōnota
tios: z respectu actū voluntatis est libera. Etia
pōt per idē argui contra eum: quia ita argueretur
de ip̄a potentia q̄ fm̄ ip̄m est accidens: illud em̄ ac
cidēs est immediatū p̄ncipiū actus vitalis. ergo erit
semp in actu. ¶ Ad diony. dicit q̄ Dionysius nihil
aliud vult nisi q̄ in omni celesti spiritu est essentia/
virtus z opatio q̄ tria sunt idē realiter: s̄ ratione
diuersa: ideo addit altissima. Vel fm̄ aliam transla
tionem: sup̄ mundana ratio: q̄ Hugo exponit: id
est sp̄iali ratione. ¶ Et si quis diceret: Potētia ani
me est in secūda specie qualitatē: quia naturalis po
tentia: anima aut̄ z eius substātia nō sunt in genere
qualitatis: s̄ substātie. Respondet q̄ hec replica p̄
cedit ex ignorantia logice: nam res vna est in diuer
sis p̄dicamentis: eo modo quo res esse dicitur in p̄
dicamentis: id est significat p̄ terminos diuersorū p̄
dicamentorū: sic forma substācialis inquantū p̄nci
pium est naturale suarum operationum est natura
lis potentia: inquantū est pars compositi substācia
lis est substātia. ¶ Quātū ad secundā partē hui⁹
articuli que erit de potentis anime rationalis seu
intellectiue. s̄ memoria/ intellectu z volūate an hec
sint eēde in homine: vel aliqua distincta ex natura
rei. Videndū est de re ip̄a in se: z deinde de modo lo

quendi z exp̄mendi re ip̄am. ¶ De re est opinio vna
beati Tho. sicut de potentis sensitiuis: q̄ potentia
intellectiua seu intellectus/ memoria/ volūtas sunt
accidentia q̄ fluunt ab essentia anime: z ita distincta
ab anima: que sunt quasi mediū inter animā intelle
ctiuā z actum intelligēdi z volēdi: ita q̄ ad pro
ducendū actū intelligēdi p̄ter ip̄am animā intelle
ctiuā obiectū/speciē z habitū req̄rit q̄dā accidens
ipsi anime inherēs/ quo anima cū ceteris req̄sitis p̄
ducit actū intelligēdi: z sine quo nō pōt rale p̄duce
re. Qd accidens nō aduenit anime ab extrinseco: s̄
fluit ab essentia anime z nunq̄ sepat ab anima/ siue
actu intelligit siue nō: z illud accidens vocat virtu
tē vel potentiā intellectuā seu intellectū: suo mō de
volūate. Et ita fm̄ eū distinguūt h̄mōi potētie ab
anima tanq̄ accidens a subiecto: z inter se tanq̄ di
uersa accidentia eiusdem subiecti que sunt p̄ncipia
immediata diuersorū actū. ¶ Pro illa opinione sūt
plures auctoritates verbales. Nā beatus Augusti
nus. xv. de trini. c. vii. volens ostendere differentiaz
trinitatis que in nobis est. s̄. memorie/ intelligētie z
volūtatē ab ea q̄ est in diuinis/ ponit illa in nobis
differre: in deo vero vnum idēq̄ esse. Unde ait: In
homine inuenimus trinitatem: id est mentem z no
ticiā qua se nouit: z dilectionem qua se diligit: sed
hec tria sunt in homine vt nō ip̄a sint homo. Qd p̄
hoc ostendit: quia homo includit corpus: hec autē
nō sunt corpora. Consequēter ostendit q̄ nō sint ani
ma cū subdit: Detracto etiam corpore si sola anima
cogitēt aliqd eius est mens tanq̄ caput ei⁹ vel ocu
lus vel facies: sed non hec vt corpora cogitāda sūt:
non igitur anima s̄ qd excellit in anima mens voca
tur. Ecce clare dicit animam non esse mentem: s̄ ali
quid qd est in anima z excellens in ea mens est. Hec
ibi. ¶ Itē infra eodem ca. post modicu ait: Itēqz in
hoc magna distātia est. s̄. inter trinitatē dei z nostrā
q̄ siue mentem dicamus in homine eiusqz noticiā z
dilectionem/ siue memoriā intellectuā z volun
tatem nihil mente meminimus nisi per memoriā
nec intelligimus/ nisi per intelligentiā: nec ama
mus nisi per volūtatē. Vt vero illa in trinitate q̄s
audeat dicere patrem nec seip̄m nec filiū nec sp̄i
ritū sanctum intelligere nisi per filiū: vel diligere
nisi per spiritū sanctum: per se autē meminisse tan
tummodo vel sui vel filiū v̄l spiritū sancti. Ubi vult
dicere q̄ nō memoramur p̄ intelligentiā: nec intelli
gimus p̄ volūtatē: nec volumus p̄ mentē. ergo di
stinguūt: quia q̄ sunt idē: q̄quid cōuenit vni puenit
z alteri. Et ep̄ylogans hoc idē ca. xvii. eiusdē libri di
cit: Nec distāt in eis ista sicut in nobis: aliud est me
morizā: aliud intelligentiā: aliud dilectio siue chari
tas. Itē b̄tus Augustinus loquēs de illis: loquitur
tanq̄ de distinctis. Tūc dicit ea. trinitatē: trinitas nō
est nisi distinctorū. Et dicit: Hec tria in auctoritate
starim allegata. Que aut̄ tria sūt/ nō sūt idē. Itē An
sel. de cōcor. c. xxi. sicut habem⁹ in corpore mēbra et
q̄qz sensus singula ad suos vsus apta: q̄bus q̄si in
strumētis vtimur: ita z anima habet in se quas dā vi
res q̄b̄ vtit̄ velut instrumētis ad vsus cōgruos. Est
nāqz ratio in aīa qua sicut suo instrumēto vtit̄ ad ra
tiocinandū: z volūtas q̄ vtit̄ ad volēdū. Nō em̄ est
ratio z volūtas tota anima: s̄ est vnaqueqz aliqd in
aīa. Ecce ap̄e dicit volūtatē z rōnē esse instrumēta
aīe: instrumētū aut̄ distinguīt ab eo cui⁹ est instrū.

Item magister dist. iij. li. j. loquens de memoria intel-
ligentia et voluntate dicit illa tria naturales proprietates
sive vices sunt ipsi? mentis: et a seinuicē differunt: quia
memoria non est intelligentia vel voluntas. Nec intelli-
gentia voluntas sive amor. Et promittit de illo verbo be-
atissimi Augustini. quo dicit illa tria esse vnum: vnam mentem: vnam essen-
tiam. Quod vtrumque non videtur esse verum iuxta proprietatem ser-
monis. Adducunt etiam rationes pro illa opinione quod
rū alique priori articulo posite sunt et solute quibus
addunt sequentes. Una operationes distincte realiter
precedunt a potentis distinctis realiter secundum operationes
intellectus et voluntatis realiter: distinguunt ergo etiam in-
tellectus et voluntas. prima nota. maior probatur: quia probatur
per methices: Per pluralitatem mutua probatur distinctio
nō intelligentia. Et. ij. de anima dicitur quod potentie distin-
guuntur per actus. minor nota: et ab omnibus concessa.
Item sicut se habet esse ad essentiam/ita operari ad
potentiam: ergo permutarim sicut se habet esse ad opari
ita essentia ad potentiam. Sed in solo deo idem est esse
et operari: ergo in creatura distinguuntur: et per conse-
quens essentia et potentia. Item sicut se habet as-
inus ad rudibile/ita homo ad risibile: ergo sicut asinus
ad hominem/ita rudibile ad risibile. ista consequentia non re-
ner/nisi sicut dicat omnimoda similitudinem. Tres
accidentia que sunt in fluxu recipiuntur in substantia me-
diante acciderē permanentes: sed intelligere et velle sunt
huiusmodi: ergo recipiuntur mediante accidente per-
manente in anima: hoc non est aliud nisi potentia. Item
idem simplex non potest esse principium causale diuersarum
operationum vel actuum. Nam materia non potest reci-
pere aliam formam/nisi per aliam dispositionem ipsam deter-
minantem. Alias quodlibet indifferenter fieri posset ex quo
liber. Si igitur materia non potest recipere/multo mi-
nus potest potentia operari sine determinatione
diuersa. Anima rationalis recipit et operatur diuersos
actus: ergo oportet eos determinari per aliquid absolu-
ta accidentia non per substantias. Nec non erunt nisi po-
tentie intellectus scilicet et voluntas. Alia est opinio quod po-
tentia anime non distinguuntur ab essentia anime realiter:
que adhuc multipliciter variatur. Quidam dicunt quod sunt
partes anime distincte realiter inter se: sed non ab ani-
ma: sed falsitas illius opinionis patet: quia si sunt par-
tes anime/non sunt ipsa: quia implicat partem esse illud cu-
ius est pars. Si vero nec sunt partes integrales nec essen-
tiales/cum anima vtroque modo est simplex et indivisi-
bilis. Alij dicunt quod sicut non distinguuntur realiter ab
anima: ita neque a seinuicē: et huius bifurcationem. Quidam
dicunt quod sunt omnino idem sibi et essentie ac indistincte re
et ratione. Alij dicunt quod non distinguuntur realiter: nec tamen
sunt idem omnibus modis ex natura rei: distinguuntur
ergo formaliter. Illas duas vltimas opiniones rati-
gitur Scotus. hac dist. li. ij. et ambas reputat probabiles.
Præfert tamen secundam positionem: eo quod per eam facilius saluantur
multe auctoritates que dicunt quod voluntas et intellectus
sunt partes anime emanantes ab essentia anime. Et illa
cometatoris. iij. ethicorum. qua dicit eas ebullire ab es-
sentia que sunt vires anime: que sunt passionis anime: et si-
miles. Sed ex principijs et probationibus illis docet videtur
prima illarum vltimarum opinionum probabilior: quam imita-
tur Beatus Thomas. Occa. q. xxi. scd. Secundum habet rē ad
hunc articulum promissio habet notabili per terminorum declara-
tionem et rationum solutionem. Quia anima cum sit potentia et principium
multarum operationum et actuum in homine diuersa sortitur vo-
cabula: quia aliquid fecit ipsam essentiam simpliciter et absolu-

te: non notando aliquid distinctum ab anima: vel essentia vel
substantia anime: vel anima si capitur absolute. Aliquid significat
eandem anime essentiam: et connotat certam eius operationem.
Ut intellectus fecit essentiam anime: connotando noticiam
sive actum intelligendi. Ita quod intellectus tamen signifi-
cat hanc operationem: anima potens intelligere sive produce-
re actum intelligendi quod idem est. Voluntas significat
illam eandem essentiam/connotando aliam operationem que est vel-
le vel significet tantum quantum hanc operationem: anima potens velle
Memoria significat animam potentem memorari: et sic
de alijs. Sic ergo talia nomina expriment animam partia-
liter: non partialitate intrinseca. Nam quodlibet horum no-
minum eam totam fecit: et per totam supponit: ac totum deno-
minat. Sed partialitate quasi extrinseca per eo quod non omnia
in quod potest notat: sed aliquid eorum determinate. Et propter
hoc quod dicitur quod intellectus et voluntas et homini sunt par-
tes anime: dicunt aliqui pluraliter potentie. Et anima in-
quantum potest in ista dicitur talis potentia: inquantum potest
in aliud dicitur alia potentia. Et ideo dicitur augustinus de spiritu
et anima. c. viij. Tota anime essentia in suis potentis consistit
nec per partes diuiditur/cum sit simplex et indivisa. Et
si aliqui partes habere dicunt ratione potius similitudinis
quam veritate compositionis intelligendum est: simplex sub-
stantia est anima. Sed vna eademque substantia secundum di-
uersas potentias. id est secundum quod diuersa potest/diuersa sor-
titur vocabula. Et hoc bene et vere dicitur Scotus. postquam reci-
tauit opinionem tenentem quod intellectus nec re nec ratione disti-
guuntur ab anima: addit ex intentione. Intellectus tamen inquit
et voluntas non significant idem re et ratione. Et licet nec
rationes diuersæ nec respectus diuersi sint necessarii ad
hoc quod eadem essentia sit principium diuersarum operationum.
Intellectus tamen potest considerare illam rem vnam que est principium
per diuersos respectus et diuersas rationes: et sic sibi plu-
ra nomina imponere. Quia potest intellectus considerans
essentiam anime sub vno respectu ad tale actum vel tale
obiectum sibi imponere nomen intellectus. Et considerans
sub alio respectu potest sibi imponere nomen voluntatis.
Et sic intellectus et voluntas non erunt nomina synonyma:
sed significabunt diuersa formaliter. Nec Scotus. Signi-
ficat ergo nomina intellectus et voluntas diuersa formaliter: quia
diuersos actus a quibus anima denotatur. Ex illo potest acci-
pi quod dicitur dist. huiusmodi nominis potentia: que connotat habere locum in
abstractis. Nam vno modo accipitur per totam descriptionem ex-
primente quod nominis potentia. Alio modo tamen per illo quod de-
notatur ab illo nomine vel conceptu. Quid nominis autem intel-
lectus est illud: Intellectus est substantia anime potens in-
telligere: voluntas est substantia anime potens velle. Ut si pla-
cet ponatur loco ly substantia anime nomen forma. Primo
modo intellectus accipitur: et supponit per animam intelligentem
et actu intelligendi: scilicet sibi denominato et denominante.
Similiter voluntas simul accipitur per animam denomina-
ta et actu volendi denominante. Secundo modo intellectus
accipitur/hoc est supponit per solo principio immedia-
to actus intelligendi: quod se tenet ex parte anime que
intelligit: et non pro actu intelligendi. Et voluntas
similiter per solo principio anime et non per actu volendi. Li-
cet vtrique connotat siue formaliter significet actus anime
illud intelligendi/istud volendi. His promissis est
conclusio prima ad illum articulum: Potentie anime intelle-
ctus/memoria/voluntas accipiendo primo modo disti-
guuntur inter se et ab ipsa anima. probatur: Quia aggregata di-
stinguuntur a suis partibus realiter sicut totum a qua-
libet parte. Si vero vna pars aggregari realiter distinguitur
ab alia parte eiusdem que aliquid continet: quod illa non conti-

Col. 1.
n.

net: sed intellectus est pars aggregati ex anima et omnibus actibus eius quod imponitur per animam: accipiendo notariue/ conformiter substantia anime et omnibus actibus in quod potest et similiter voluntas: quod distinguitur ab anima. Si vero anima accipitur absolute/ tunc probatur coneludo quod per animam partem. Quia omne aggregatum ex substantia et accidente distinguitur a substantia cum: talia sunt intellectus et voluntas: quod distinguuntur ab anima quod est cum substantia. Si intellectus includit actum intelligendi quem non includit voluntas. Et voluntas actum volendi quem non includit intellectus: quod distinguitur iter se.

Secundum 2. Satis clara est hec conclusio. **Secunda conclusio:** Potentie anime intellective scilicet intellectus/memoria/voluntas accipiuntur secundum modum non distinguuntur ab anima neque iter se/ neque re/ neque ratione. Prima pars quod non distinguuntur re: probatur auctoritate Augustini. x. de trinitate. c. xj. dicentis: Nec tria: memoria/intelligentia/voluntas/ quod non sunt tres vires sed una vita: nec tres mentes sed una mens: prout utique nec tres substantie sunt: sed una substantia. Memoria quippe quod vita et mens et substantia dicitur/ ad seipsum dicitur: quod memoria dicitur/ ad aliud dicitur: hoc de intelligentia quoque et voluntate dixerim. Et intelligentia quippe et voluntas ad aliud dicitur. Vita autem unaqueque ad seipsum et mens et essentia. Quo circa tria hec eo unum sunt quod una vita/ una mens/ una essentia. Et quod aliud ad se singula dicantur: etiam si singulariter non pluraliter dicuntur: eo quod tria quo ad se invicem referuntur. Ecce aperte dicitur memoria/intelligentia/voluntates non esse tres substantias/ sed una. Licet cum dicuntur respectu. id est exprimentur vocabulis respectu importaribus dicantur tria. Idem tribus vocabulis non synonymis exprimentur. Item. xj. de trinitate. c. iij. Sicut una caro est duorum in masculo et femina: sic intellectus noster/ actionem vel consilium/ et executionem et rationem et appetitum rationalem. Vel si quod alio modo significatur dicitur prout/ una mentis natura complectitur. Et quemadmodum de illis dictum est: Erunt duo in carne una. Sic de his dici posset: duo in mente una. Ecce clare dicitur una mens natura complecti omnes illos actus intellectus et voluntatis scilicet consilium et appetitum rationalem. Et prout sequitur. c. iij. Cum ergo differimus de natura mentis huiusmodi de una quadam re differimus nec ea in hec duo quod commemoramus/ nisi secundum officia geminamus. Unde clare trahitur quod una est anime natura/ quod diversificatur secundum officia. Idem una quod in se indivisa: principium est plurium actuum specie distinctorum. Et ita ratio et appetitus in se dicuntur per se id quod tenet se ex parte anime/ non sunt due partes mentis vel due res/ sed una tantum: secundum diversa officia distincte significata. **Ratione.** probatur ex duobus principijs quod frequenter Secundo. in prout materia et alibi commemoratur. Primum scilicet quod ponenda est paucitas ubi non occurrit plura ponendi necessitas. Secundum ponendum est quod natura nobilitatur/ dum non occurrit impossibilitas. **Ex primo** non equali necessitas animam ponere esse principium suorum actuum per aliquod supradictum: quod ante prout. Tunc ex rationis necessitate inducere conantibus solutione. Tunc etiam quod nec diversitas actuum/ nec diversitas modorum principia di arguit diversitate principiorum: ut probatur in primo articulo: et patebit in solutione argumentorum factorum. **Ex secundo** principio/ nobilitatis est quod ordinatum ad finem immediatum attingit finem. Essentia anime ordinata est ad finem: si anima operatur per essentiam immediatam attingit finem suum: quod si operatur per aliquod aliud accides supradictum/ b operatur per essentiam nobilitat eam. **Confirmatur** agere perfectionis perfectionis est et nobilitatis: quod convenit deo et non est impossibile anime: quod etiam provenit acci-

denti et potentie quod est accides secundum alios: et per hunc imperfectionem anime: quod anime est possibile. Quod autem provenit accidenti prout: quod accides immediate attingit effectum. Alioquin in medio esset processus in infinitum. **Item** nisi sic/ anima non esset beata nisi per accides: quod non esset beata/ nisi quod intellectus et aut voluntas recipit in se actum beatitudinis. Sic lignum dicitur per accides albu: quod superficies in qua primo recipitur albedo est alba: posito quod quantitas sit distincta a re quanta. **Secunda pars** quod non distinguuntur ratione/ probatur: quod talis distinctio causatur per actum intellectus. Sed ille potentie precedunt omnem actum intellectus. **Ad motiva** igitur alterius opinionis. Primo ad auctoritates beati Augustini. utraque dicitur/ quod accipit ibi memoriam intellectivam et voluntatem ut includit actum suum noticiam et dilectionem. Et ideo indifferenter notat nomine actum vel potentiam. Tunc in principio auctoritatis allegare ponit mente/ noticiam et dilectionem. Ultima duo sunt nomina actuum: unum cum dicitur: Non anima sed quod excellit in ea mens vocat. Nihil aliud vult/ quod mens non notat animam absolute/ quod ad essentiam: sed quod actus quod in eo excellitioris sunt: scilicet noticias et dilectiones. Si in eo quod subditur: accipit memoriam/ intellectum et voluntatem prout includit actum: quod clare prout attendendo processum suum: quod ostendere vult differentiam trinitatis divine a trinitate create imaginis: per hoc quod prout non intelligit per filium: nec amat per spiritum sanctum: sed per ipsam essentiam: quod una et indistincta est formaliter noticia et amor. Nos autem alio actu amamus: alio actu intelligimus. Et ita non intelligimus nisi per intellectum: ut intellectus includit actum intelligendi. Et non amamus nisi per voluntatem: huius est actus voluntatis. Non enim potentie (siue distinguuntur siue non) formaliter intelligimus aut amamus/ sed actibus eorum elicitis. Deus autem sua essentia formaliter intelligit et amat: nec huius actus distinctus ab essentia: huius vult beatus Augustinus. Sic autem accipiendo intelligentiam et voluntatem distinguuntur: ut dicitur prima conclusio. Et per idem patet responsio ad alias auctoritates beati Augustini. Quod etiam addit quod Augustinus loquitur de eis tanquam de distinctis/ et notat tria. Rursum quod frequenter cum una res distinctis nominibus significatur: loquimur de ea tanquam de pluribus. Et maxime in ea dispositione quod inquirunt/ an sit idem vel distinctum: de quod talia nomina predicantur. Sic dicimus hec tria in deo: potentia/ sapientia/ bonitas sunt idem essentie. Sic dicimus duas portiones anime: superiorem et inferiorem: quod tamen secundum illud doctorem non distinguuntur: et ita in alijs numeris. **Ad auctorem** beati Bonaventuram. rursus Gregorius. quod beatus Bonaventura videtur fuisse illius opinionis. Si de magistro: sicut plerique alij solennes doctores. Sed quod beatus Augustinus videtur fuisse contrarie opinionis cum pluribus doctoribus scholasticis: et nulla apparet ratio huius distinctionis: ideo magis standum videtur Augustino. Posset tamen exponi/ ut per voluntatem intelligitur ipsa anima ut productiva voluntatis. Et ut sic considerata est quasi instrumentum suum ipsius. id est anime considerate ut absolute. Unde postea dicitur/ quod voluntas potest dici instrumentum seipsum movens: et ita est instrumentum suum ipsius. Et per hoc non dicitur tota anima: quod ratio voluntatis non comprehendit omnes actiones ad quas anima est in potentia/ sed solum actus volendi. **Ad magister** posset dici sicut statim dictum est. Vel dicitur quod magister illa allegata arguendo dicit non asserendo. Et ideo postea solvendo dicitur/ hec tria ideo dicuntur una substantia: quod in ipsa anima substantialiter existunt: non sicut accidentia in subiecto. Si ergo sunt substantiales existunt in anima: et ita de anime substantia: vel ergo ipsa anima vel partes anime. Non secundum

P

cū aia substantiāliter sit indivisibilis et incōposita: q̄d p̄mū. Ad rōnes: ad p̄mā dicit / q̄ maior est vlr falsa. Nō enī sp̄ distinctiōe opationes req̄runt distincta p̄ncipia. Alioqn cū multe intellectiōis specie differunt oporteret ponere multos intellectus specie distinctos. Tū respectu eiusdē obiecti habet noticiā intuitiua et abstractiua / app̄hensiua et adhesiua / q̄ specie differunt: et tū idē est intellectus illas eliciens. Qñq̄ tū ex distinctiōe effectū arguit distinctiō p̄ncipiorū: vt qñ p̄ncipiū aliqd p̄r in vnū effectū: et aliud non p̄r in talē effectus: et cōuerso vt infra dicit. Tūc arguit distinctiō p̄ncipiorū. Et ita ex numero motū p̄bus arguit numerū seu distinctiōē intelligentiā: q̄ tenet q̄ in intelligentia mouet fm totum conatus: ita q̄ nō potest aliter mouere. Qd si vcz esset / seq̄t necessaria rō esse intelligentiā distinctas q̄t motus. Ad p̄m. ij. de aia. ca. iij. dicit q̄ male allegat p̄b. Non enī dicit q̄ potētie distinguunt p̄ actus / sicut frequē male allegat: et p̄ra et p̄ter mentē suā. Nā p̄b in illo c. intēdit tradere ordinē dicēdo: nō distinctiōē potētiā. Tū vult dicere q̄ p̄bus dictū est de actibz q̄ potētiā: et p̄bus de obiectis q̄ actibz: vñ dicit: Prior potētiā actus et opationes fm rōnem sunt. Si autē sic his adhuc p̄ra opposita oportet cōsiderare / p̄ opposita itelligit obiecta: vt ip̄e postea declarat. Nihil ibi loquit de distinctiōe et idēptare. Sed dices si ex distinctiōe actū nō arguit distinctiō potētiā: nō esset via cognoscēdi nec arguēdi potētiā aliquas esse distinctas. Rñdēt sicut ad p̄cedentē rōnē / q̄ aliqn ex distinctiōe actū / p̄r argui distinctiō potētiā: qñq̄ nō: vñ vlr qñ circa aliqd obiectū vnū vel plura certo mō app̄oximatur vel app̄oximata oibz extrinsecis scz medio et ceteris eodē mō se habentibz / p̄r habere duo actus: et certa potētiā vel p̄ncipiū p̄r hē vnū actū et nō aliū. Tūc necessario sequitur q̄ potētie eliciue illoz actū sunt distincte. Sed si p̄ncipiū eliciēs vnū / p̄r elicere aliū oibz alijs eodē mō se habentibz nūq̄ arguit distinctiō p̄ncipiorū ex distinctiōe actū. Et b̄ accipiēdo potētiā vel p̄ncipiū p̄ omni illo qd req̄rit ex p̄te p̄ncipiū agentis ad eliciendū p̄ter extrinsecā. exēplū: Si equē p̄ns sit color et sonus et mediū bñ dispositū et nullū impedimētū extrinsecū. Si tūc senties aliqd p̄r videre colorē et nullo mō audire sonū: vt pura si fuerit surdus et nō cecus: arguit potētiā visuiā arguit arguit ab auditiua. Hoc est p̄cludit aliqd requiri ad audiendū / qd non req̄rit ad videndū p̄ter oīa extrinsecā scz obiectū mediū et causas sup̄iores. Et illud tenet se ex parte potētie: et in p̄posito est organū. Tūc necessario sequitur q̄ potētiā auditīua distinguit a visuiā: et illa includat organū. Secus si non includeret organū: q̄ capiendo vt nō includit organū / tūc ip̄m organum haberet se vt extrinsecū potētie. Et ideo q̄ organis cū ceteris eodē mō dispositis / potest elici oīs actus natus haberi circa huiusmodi obiectus vel obiecta: iō non arguit distinctiō / sed idēptas potētiāz visuiue et auditīue excludo organo. Et ideo circa q̄dēq̄ obiectū potētiā cognitiua potest habere actū: circa idē eodē modo app̄oximatur potest habere actū potētiā appetitiua: ideo cognitiua et appetitiua nō sūt distincte. Si dicis: ex illo p̄bat distinctiō potētie sensitiue et intellectīue cōtra dicta p̄m i articuli. Nā potest aliqd sic disponi q̄ circa sensibilia p̄sentia habere potest actus sensitiuos: et nullo mō intellectīuos

vt p̄r in furioso: q̄ distinguit sensus ab intellectu respondēdo negādo p̄mā. Quia organū est extrinsecū intellectui q̄ nō est virtus organica. Et ideo organo eodē mō se habente q̄ se habet in furioso nō possunt elici duo actus: q̄ non actus intellectus. Si tū accipis sensus vt includit organum / bene arguit distinctiō sensus ab intellectu. Si adhuc dicis / tūc voluntas distinguit ab intellectu: q̄ circa idē obiectum potest habere actū intellectus et nō voluntas: q̄ intellectus potest cognoscere malum: et voluntas non potest velle malū. Respondet admissio q̄ voluntas non potest velle malū (gratia argumenti) tūc dicitur q̄ circa tale obiectū eodē modo p̄sentatur scz sub rōne mali / non possunt haberi illi duo actus: scz cognitio mali et volitio mali. Secundus enim haberi nō potest: tamē circa tale obiectum absolute p̄r haberi volitio eius: q̄ potest p̄sentari vt nō malū: et sic appetit potest. Vel potest dici: licet voluntas circa tale obiectū sic p̄sentatur non potest habere actum volendi: potest tū habere actū nolendi: et hoc sufficit in p̄posito. Ad tertū sicut se habet esse ad essentia et c. rñdēt q̄ p̄mā bona est si sicut dicit omnimodā similitudine: sed aīa est falsum: q̄ si opari dicit actū p̄ductum / tūc potētiā et operari distinguuntur i deo et in creatura. Non sicut esse et essentia. Si dicis p̄ncipiū p̄ductiū / tūc minor postea assumpta scz in deo solo idē est esse et opari / falsa est: q̄ etiā in creatura idē est: q̄ operans est suū esse. Si dicis vt rñq̄ falsum est q̄ in deo idē est esse et operari: q̄ esse dei est diuina essentia. Sed operari dicit p̄ncipiū p̄ductens et p̄ductū: et ita dei et creaturā. Si dicis respectū siue rōnis siue realē fm alios non erit deus: et sic nō est idē in deo esse et operari. Ad quartū neget q̄ intelligere et velle sint in fluxu: q̄ sunt qualitates p̄manentes. Nec maior est vera: q̄ angelus mouet: et motus fm eos est accidens fluxibile. i. successiui: et tamē immediate recipitur in angelo. Ad quintū dicitur / q̄ argumētū nihil arguit: si aliquid argueret / hoc argueret / q̄ eadē potētiā actiua nō potest esse p̄ncipiū diuersaz operationū / nisi cōcurrentibus aliquibz diuersis ex parte sui passi vel obiecti. Et hoc qdē vcz est de agente et receptiua nō libero: sicut materia in recipiendo nō est libera. Ex b̄ non sequitur q̄ vnū non possit esse p̄ncipiū diuersaz operationū. Etiam potētiā immediate recipit formas substantiales q̄ accidentales. Qualitatiue enī dispositiones in materia magis requirunt propter formā vt possit in suas naturales actiones q̄ p̄pter receptionē materie. Et q̄ non potest forma esse i materia nisi possit in ea habere suas opationes naturales: ideo req̄rit dispositiones ad suā opationē req̄stas. Sicut forma ignis non p̄r calefacere sine calore. Et q̄ calefacere cōuenit sibi naturaliter nō p̄r esse naturaliter in materia sine caliditate. Nec tamē sequit q̄ qdlibet ex quolibet posset generari: vcz q̄libet forma materialis ex qualibet materia potest educi mediate vel immediate. Nō autē forma ex forma: nec forma imaterialis ex materia: nec hoc p̄bat. Tercia cōclusio: Potētie anierōnalis intellectus et voluntas eodē realiter nō distinguuntur ex natura rei aut formalr. Prima p̄pater ex cōclōne sc̄da. Sc̄da pars probat: q̄ illa distinctiō in creaturis nō est ponēda: vt paruit in p̄mo dist. ij. Tū q̄ q̄cunq̄ in creaturis sunt idē realr: q̄cqd p̄dicat de vno / etiā p̄dicat

Loth. 3.
R

De alio q̄ nō distinguit formalr siue ex natura rei. te-
net p̄na p̄ qd nois di. formalis: q̄ nihil aliud dicitur
si q̄ de aliq̄ aliqd p̄dicat/ qd de eodē sibi realr negat
vt lati⁹ s̄ patuit in p̄mo dist. q̄. xj. vt ḡra exempli.
Essentia diuina z pater q̄ sunt idē realiter: z tñ fili⁹
p̄dicat de essentia z negat de p̄te. añs pbat per illd
cōe p̄ncipiū regulatiū singularissimoz expositio-
rū in creaturis. Quēcūq̄ vni z eidē sunt eadē/ iter se
sunt eadē. Tū qz illa distinctio nō ē pōnda/ nisi vbi
vna res singularissima est eadē aliq̄b inter se realit̄
distinctis. Hoc autē solū inuenit in sup̄būdicta trini-
tate nō in creatura: aliqd n̄ rō imaginis p̄fecte inue-
niet in creatura sicut in deo: qd est p̄brm Bug⁷. xv.
de tri. c. vij. z p̄ oēs sc̄tōs q̄ p̄corditer dicunt/ q̄ nō in-
uenit in creatura vā substantias aliquoz realiter
distinctoz. Et iō maior est dissimilitudo inrer imaginē
creatā z increatā q̄ s̄lilitudo. Ut etiā tāgit m̄ḡr dist.
iij. p̄mi. Tū qz nulla oīno rō cogit ponere illā distin-
ctiōnē etiā doc. ille cōcedit q̄ eā ponit: auct̄es etiā que
adducunt nō sūt canonis aut ecclie: neq̄ loquūtur
de illa distin. formalis: sed magis de distinctiōe reali
Nec aliq̄s auctoz allegatōz ponit distinctiōnē for-
malē illo mō: p̄nt deniq̄ facili⁹ exponi ad mētē etiā
ponentiū: s̄a uata tñ oīmoda idē p̄tate potētiarū.
Oēs enī auct̄es loq̄ntes de fluru emanatiōe z ebuli-
tione potētiarū ab aia: aut q̄ sint p̄tes aie/ referendē
sunt ad act⁹ potētiarū: vt dictū est. Qm̄ z si poneret
distinctiō formalis eaz/ adhuc nō est verū q̄ fluunt
aut q̄ sint p̄tes zc. qz idē realr nō fluūt: nec emanat a
seip̄o: nec est p̄s sup̄p̄s. Ideo essentia diuina non
generat/ nec p̄ducit p̄sonas: qz ē idē eis realr: licz di-
stinguit formalr. Et facili⁹ p̄nt oīa saluari nō pōnē-
do eā q̄ pōnēdo. ¶ Itē distinctiō realis cū idē p̄tate
essentiali difficillima ē ad intelligēdū. Multo autē
difficilior est intelligēda distinctiō formalis in idē
p̄tate reali: qz magis appropinq̄t p̄dicatiōi concre-
toz de eodē q̄ videt̄ repugnare intellectui: q̄ sicut il-
la realis distinctiō in idē p̄tate nature pōnda nō ē/
nisi vbi manifesta auct̄as scripture aut determinatio
ecclie cōpellit: aut ex talibz euidenter sequit̄. Ita nec
sc̄s scz formalis: nulla autē auct̄as cōpellit eā pōnē-
re in creatura: igit̄. ¶ Quātū ad tertiū articulū du-
bitat p̄mo p̄clusiōnē sc̄dam. Si illa esset vera/ tūc
hō intelligeret p̄ volūtātē z veller p̄ intellectū. p̄ns ē
absurdū. pbat tñ p̄ns: qz volūtās tāta idē p̄tate est
eadē intellectui q̄nta sibi p̄p̄s volūtati: q̄ sicut vult hō
p̄ volūtātē sic p̄ intellectū cū sint oīno idē. ¶ Ad hoc
rūdet doc. subtilis fm̄ illā opiniōnē quam etiā repu-
tat p̄babilē: q̄ s̄ nomē intellect⁹ nō est impositum ei
qd est p̄ncipiū fm̄ se: sed vt accipit̄ sub illo respectu
ad actū intelligēdi: licet nō p̄currat ad rōnes poten-
tie vt est elicitiua act⁹. Et iō nō sequit̄ q̄ intellectus
sit volūtās. Et p̄ p̄ns min⁹ q̄ intellect⁹ vel hō intel-
ligit p̄ volūtātē zc. ¶ Sed illa solutio nō videt̄ suffi-
ciēs: qz q̄ro: Aut intellect⁹ supponit p̄ sola potētia
q̄ est aie suba: aut p̄ suba aie z illo respectu. Si p̄mū/
intellect⁹ z volūtās supponūt p̄cise p̄ eisdem. Et licz
vnū ponere loco alteri⁹ duz supponūt p̄sonalr: sicut
oēs terminos cōuertibiles licet nō synonymos: qz a
p̄uertibili ad cōuertibile est bona p̄na. Si p̄mū/ tūc
intellect⁹ distinguit̄ realr z essentialr a volūtate: eo
q̄ est ali⁹ respect⁹ ad cognitiōnē z ali⁹ ad volitiōnē
fm̄ pōnētes respect⁹: z sic nō erit cōtra p̄clusiōnēz se-
cundā instātia. ¶ Ideo ali⁹ rūdet accipiēdo sp̄ intel-

lectū z volūtātē p̄ potētiā: p̄cise vt nō includit actū
in substrato (qz si accipit̄ p̄ aggregatō ex aia z actu/
nihil ad sc̄dam cōclusiōnē) distinguit̄ de lē per: post
Occa. q. xxiij. sc̄di. Aut dicit̄ circūstātiā causē for-
malis aut efficiētis. Si formalr: tūc dico q̄ hō nec
intelligit p̄ intellectū nec p̄ volūtātē: sed p̄ actum scz
intellectionē z volitiōnē. Si vō dicit̄ circūstātiā
causē efficiētis: cōcedo q̄ hō intelligit p̄ volūtātē: s̄
est p̄ illud qd est volūtās. Intelligit enī p̄ aiam que ē
intellectus z volūtās. Nec hoc cōcedere est absurdū
sed est cōcedere vep̄: qz optime sequit̄. Nō intelligit
p̄ intellectū: z oīs intellect⁹ est volūtās: q̄ hō intelli-
git p̄ volūtātē: sicut bene sequit̄. Nō videt̄ p̄ oculuz:
z oīs ocul⁹ est organū visus: q̄ hō videt̄ p̄ organū vi-
sus. Nec si hoc ex visu quozundā loquentiū intelli-
geret̄ nota p̄leitat̄s p̄mi modi: nō p̄cederet q̄ intel-
lectus est volūtās: qz illa nō est p̄ se p̄mo mō: sic nec il-
la: Nō intelligit p̄ volūtātē. Nec autē p̄clusiō non
est de rigore v̄boz vera. Auct̄ores autē frequenter lo-
quūt̄ de intellectu z voluntate vt includūt actus.
Et qz opinantes oppositū nullā ponūt distinctiōnē
inter portione sup̄iore z inferiōrē: z tñ aliqua p̄cedūt
de portione sup̄iore q̄ negant de inferiōre z cōuer-
so. Sicut q̄ illi dicunt de his portioniū/ sic dicat̄ de
potētiis intellectu z voluntate. ¶ Sc̄do dubitat̄ de
agente intellectu z possibili an sint idē vel distincti.
Rūdet breuiter post Occa vbi s̄. omisso errore com-
m̄tatoris/ q̄ intellect⁹ agēs z possibilis eiūsdē hoīs
sunt simplr idē: nec distinguunt̄ re nec rōne. S̄z ip̄a
aia dī intellect⁹ agēs/ in q̄ntū nata ē p̄ducere actū in-
telligēdi. Et qz eadē nata est in se recipere actū a se pro-
ductū/ dī intellect⁹ possibilis. Quia q̄ act⁹ intelligē-
di est opatio imanēs. i. manēs in suo p̄ncipio produ-
ctiui: idē est p̄ oīa intellect⁹ q̄ intellectionēz p̄ducit̄:
z q̄ se recipit̄ p̄ducit̄: q̄uis termini nō sint lē non p̄-
mi: nec alia est actiō intellectus vt talis: nisi qz p̄du-
cit̄ itellectionē: nihil enī agit circa p̄bātasmata ipsa
depurādo/ irradiādo/ aut illuminādo/ sicut aliq̄ io-
quūt̄: qz oīa illa frustra z sine rōne cogere ponūtur.
¶ Dubitat̄ tertiū/ vtrū possit demonstrari q̄ aia intel-
lectiua sit forma corpis. Rūdet breuiter post Occam
q. x. p̄mi q̄tli. q̄ p̄t̄ demonstrari q̄ aia rōnalis q̄ hō
speciuoce distinguit̄ a brutis ē forma corpis hōanti:
p̄ tale mediū. De cōpositū differēs sp̄e ab alio p̄posi-
to cōicante secū in materia/ distinguit̄ p̄ formā. S̄z
hō est cōpositū differēs sp̄e ab alio scz asino cū q̄ cōi-
cat in materia: igit̄ p̄ formā. p̄na cū minore partē. ma-
ior pbat̄: qz aut differt se toto aut p̄ materiā vel for-
mā. Nō p̄ma duo: q̄ tertiū. Ultra differt ab asino p̄
formā: z nō sc̄ficiuā tñ: cū forma asini sit etiā sen sitū-
ua: q̄ p̄ formā rōnalē. ¶ Sc̄do dī/ q̄ illa forma sit im-
materialis/ incorruptibilis/ ac indissibilis/ non p̄t̄ de-
monstrari/ nec p̄ exp̄ientiā sc̄ri. Exp̄imur enī q̄ intel-
ligim⁹ z volum⁹ ac nolim⁹/ ac siles act⁹ in nob̄ ha-
bem⁹: sed q̄ illa sint a forma imateriali z corruptibili
nō exp̄imur. Et oīs rō ad huius p̄bationē assūpra
assumit aliq̄d dubiū. Q̄ aut talis aia intellectiua
z rōnalis sit forma essential⁹ corpis: fide credimus z
ecclia determinat de tri. z fi. ca. c. p̄mo. in cle. ¶ Du-
biū quartū: Vtrū aia intellectiua sit tota in toto cor-
pore z tota in q̄libet ei⁹ p̄t̄: vide p̄ illa q̄stione Occa
q. xij. p̄mi q̄tli. ¶ Premittēdū q̄ cū aia sit indissibi-
lis: z p̄ p̄ns nō h̄ns p̄tes lē totū vt attribuit̄ aie non
accipit̄ nisi mixtim: valēs tñ aliquid z nihil ipsius

Arti. 3.
Dub. 1.

S

Dub. 2.
I

Dub. 3.
U

I

qn ipm. Sic g accipit qn determinat ly aia. Quo p misso dicit ad dubiu q aia intellectiva est tota in toto corpe humano: z tota in qlibet pre. Scdm infert pmi: igit pbat scdm: qz aia intellectiva est in qlibet pre humani corporis: z vbiqz est ibi est tota: qz in diuisibilis: igit pna nota cu minore. maior pbat: qz si in aliq pre no esset/illa pot esse ps hois: z ita nec ps humani corporis. Replicat aia infinities sub qlibet pre diuisibili. Si dz vt z Occa dubiu: mouet vbi situnc aia sil moueret z qesceret: puta si pes quiesceret z man⁹ moueret. Rndet si ly qesceret pbat simpliciter oem motu/ita q illud dz quiescere qd nullibi mouet/no sil qesceret z moueret. In casu aut no qesceret necsequit. Quiescit in pede/g qescit: qz arguitur virtualr ab inferiori negato ad superius: qz a parte in mo ad totu negatiue. Si aut qesceret pbat motu respectu certi vbi: vt valet tm qescit. i. in certo loco no mouet: tuc in casu sil qescit z mouetur. Nec sic opponunt nisi respectu eiusde vbi. Sic etiā distinctiō dū est de vbo distare: qz vel caput puarine: vt distare ab aliq est no esse in loco in q est illud aliqd. Et sic aia in pede no distat a seipo in manu. Alio mo caput possitue: z sic distare dicunt q sunt in locis inter q est locus medi⁹. Et ita pot idē distare a seipo: qz idē pot esse in distinctis locis. Sic aia in pede distat ab aia in manu. Si quis/an aia posset informare sil materias discontinuas. Rndet fm Occa q sic. Et h p potētia dei no p potētia nature salte pmanenter: Si qrit/vtru g absciso membro aia regrediat ad corp⁹. Si sic/tūc migraret. Dicit q absciso membro aia desinit informare illud mēbru: nec migrat aut regredit ad corp⁹: no actu est in corpe. Sicut in fili dz de corpore christi: qd incipit esse in sacro manēs in celo: z desinit esse in sacro corrupti spēs: z tūc no regredit p media aeris zc. in celū in q se manet. Decia i Occa vbi s: vide ad idē Aug. in epla. xviij. q est ad btm Mero. Ultimo dubitat/vtru intellect⁹ actiue se habeat respectu act⁹ intelligēdi. Rndet breuiter q sic: z hoc ppter auctoritates scōz z doctoz. Licet illud euidenter pbari no possit. Dia eni saluari pnt dicēdo q intellect⁹ habeat se pure passiue respectu intellectiōis/nisi cū intellect⁹ ipe intelligit: tūc i rōne obiecti bz se actiue. Et Occa soluit rōnes ioānis qd facit. q. viij. dis. ij. li. pmi. ad oppositū sufficienter. q. xvj. scdi. Sed illa cū multis alijs q li. de aia cōiter tractari solent de actiuitate intellect⁹. Vide late. q. xvj. scdi. Occa: q rescindo ppter breuitatem.

Distinctio XVII

Ad distinctiōe. xvij. p

i sequit mgt pductionē hois qrtū ad pncipia ipsi⁹ pstitutiua: corp⁹ scz z aiam: et h pmo de viro: scdo de muliere viri adiutorio dis. xviij. Snia hui⁹ dist. in his tribz psonibz sūmarie contrinet. Prima: de hois corp⁹ de limo terre voluntate formatur: ac vite spiraculū inspirās animā scz no de sua neqz materie suba: sed de nihilo in corpe creādo infudit z infundēdo creauit. Scdo adam in virili extare etra paradysum corpale pduct⁹ in ipo in orietali pre alta z secreta/a pncipio amenissime plantata a dño est locat⁹. Tertia: pductis ligno vite a prietate: ac ligno scie boni z mali. Sic ab euentu dictis in paradiso. Scdo q malū no erat vt obediētie bonū monstraret pbitus est prim⁹ hō: declaratio

patet in textu.

Questio prima.

Verit circa hac distin

q ctionē: Vtru aia rōnalis sit ex traduce eteducta de potentia materie. In questione erūt tres articuli. Prim⁹ terminos declarabit. Secund⁹ ad qstionē rñdebit. Tertiū mouebit dubia. Quātū ad pmi norādū: q aiam esse ex traduce duplr pōt intelligi. Uno mō est aiam esse decisa ab aia seu forma generāris: aut aiam fm aliqā sui pre in ea realr manētē/ fuisse in pncipio suo pductiuo. Illo mō corp⁹ aialis p seminis trāsfusionē pagatū: cuius feminis materia manet in corpe pagato/ dicitur esse ex traduce: silr z totū cōpositū ppter ei⁹ partē q est corpus. Scdo mō aliqd esse ex traduce est aliqd educi de potētia materie cōcurrēte aliq vtrute naturali effectiue decisa a pncipio generante. Illo mō aia bruti sensitiva est ex traduce: qz educit de potētia materie virtute feminis a pncipio generāte decisi: actiue ad pductionē anime brutalis concurrēte. Primo aut mō nulla forma substācialis est ex traduce: qz nihil substācialis forme q generat aliqd pfuit i generante: qz nihil alteri⁹ rōnis a forma genitat: cuius forma sit substācia simplex/ no cōposita ex partibz diuersaz rōnū: nec aliqd eiusde rōnis cū forma genita: qz vel tota forma pfuit in generāte: vel ps non tota: qz tūc no generaret cū no acciperet esse de nouo: qz pfuit in generāte nec ps: qz tūc illa ps no generaret: qz pfuit nec reliq ps de nouo ad genitat: qz illi⁹ pris nihil pfuit in generāte: z ita illa ps no esset ex traduce: z ita nec totū. Scdo supponit ex dictis in. q. j. hui⁹ scdi qd si reduci de potentia materie. Tercio norādū q de materia hui⁹ qstionis plures fūere opinionones. Una fuit quā etia magister tangit in lra/ q aia est de substācia dei. Alex. par. ij. q. li. vñ arguit formauit de hoiem de limo terre: z inspirauit in faciē eius spiraculū vite. hoc spiraculū fuit aia: g inspirauit aiam: g anima est spūs vel status dei: si spiritus dei non est nisi de deo. Irē Joā. xj. Insufflauit in eos dicens: Accipite spm scm zc. Nihil aut aliud est spūs quē insufflauit nisi spūs pcedens de substācia pns z filij. Ideo dicit ibi glo. Aug. q in hoc ostēdit ex se pcedere spm scm: ergo pari rōne status ille quē spirauit in faciē hois fuit de suba dei. Irē Ecclēstia. vl. Donec reuertat puluis in terram suam vñ de erat: z spūs redeat ad dñm q dedit illum: ergo si cur homo quātum ad carnē est de terra: ita quātum ad spm redit ad dei substāciā q dedit illum. Irē Acc. xviij. Genus eni dei sumus: sed q sunt eiusde generis/ sunt eiusde nature. Addunt etiā rōnes parvalentes z nihil cōcludentes. Sed opinio hec erronea est heretica z fatua. Nā est p scripture veritatem: est etiā cōtra rōnem. Cōtra veritatē scripture: dicitur eni Gen. ij. Faciam⁹ hoiem ad imaginē zc. Hoc dictū est de hoie fm animā. Factio autē in deo locuz non habet: sicut nec mutatio. Ego sum dñs z non mutor Malach. iij. Cōtra rōnem: nā in deo non est compositio: nec est cōponibilis/ cū sit sūme simplex. Sed si aia est ex dei substācia/ erit pars homia: z ita cōponibilis. Irē cū dei substācia sit indiuisibilis/ tota dei substācia erit aia vel ps eius: z ita anima erit deus vel cōponit ex deo. Item vel substācia dei esset materia aie vel forma. Nō materia: qz illa ē impfectior altera pre pstitue silr z toto. Nec for

Arti. 1
Nota. 1.

Nota. 2
Nota. 3
B
Opi. 1

Dub. 5.

ma: qz tunc esset deus: qz forma sua denominatione co-
municat rori. **C**Si dicit qz habeat alia forma supin-
ducta/ hoc no valer. Tu qz nihilomin⁹ ipa denomia-
re⁹ deus a substantia dei: sic fm ponetes multas for-
mas in coposito/ nihilomin⁹ quilibet dat compo-
sito sua denotatione. Tu qz tunc suba divina esset sub-
iectu forme supinducte: z ita imperfectior ea. **C**Item
sic pringeret divina subam deprauari/ dñari: z alia
multa impossibilia z absurdissima sequunt ad illu
errore. **C**Alia fuit opinio: Non minus impia mani-
cheoz stulte errantiu/ dicentiu in hoie esse duas ani-
mas: sicut recitat brñs Aug. in li. de duabz aniabz.
Quaz vna inclinat ad bona: z hec est de substantia
dei. Alia inclinat ad mala: z hec nunqz pot facere bo-
na: sicut pma no pot facere mala. Sed hec heresis q
ad prima parte reprobatu est. Quo ad scdam partes
eius falsitas patet: qz aia mala vel est a deo bono: et
hoc contra eos. z p³ falsum: qz Vidit deus cuncta q
fecit et erat valde bona. Nec a deo malo: qz impossi-
le est esse plures deos: vt patet li. i. dist. ii. **C**Illis er-
go erroribz reprobatu/ ad rones illaz opinionu re-
spondendu est. Ad pma dicendu/ qz inspirare vel in-
sufflare fm alia translatione in p³dicta auctoritate idē
est qd spm facere z euz corpori vnire. Dixit et facta
sunt. Dixit voluntate practica: qz dicere dei/ facere est
Unde sicut deus res p³durit dicendo: fiat zc. no fu-
it vor materialis: ita nec flatus aliqz corporalis. Nec
valet similitudo adducta de Joā. c. xx. quia flar⁹ ille p
cedens de christi humanitate no fuit spūscñs: sicut
nec columba apparet sup christum baptizatu. Nec
ignis sedens sup singulos aplos: sed signa fuerunt
creata visibilia/ representares inuisibile spūsancti ab
yrosqz p³cessionē: simul z teporale missionem. **C**Ad
illud de Ecclesiaste dicit qz ibi no ponit nora situ-
dinis: sed est vna copulatiua significas resolutionē
corporu in terrā. Unde sumptū est tanqz a principio
materiali. Et reditu spūs ad deū tanqz ad effectiuu
pncipiū p vnionez glorie: in quo erat virtualis: sicut
effectus in causa ante sui pductionē. Ideo caute in
auctoritate allegata dicit de carne: Reuertatur pul-
vis in terrā: vnde erat scz facta. No aut dicit de spū
redeat in: sed ad deum: nec dicit vnde erat: ne intelli-
gat esse de substantia dei: sicut caro de suba terre: sed
deum q dedit illum tanqz causa producens effectū.
CAd illud Act. xvij. Genus dei sumus. dicit qz ali-
qua dicunt esse eiusdē generis/ put genus dicit con-
sanguinitate: qz descenderūt ab vno generatiōis pñ-
cipio: sic non loquit ap³s. Alio modo qz comprehendū
tur sub eodē genere logicali maxime p³inquo: et sic
ania rōnalis z angelus dicunt esse eiusdē generis cū
deo: qz sunt substantie spūales z intellectuales: sicut
deus: z comprehendunt sub hoc genere spūs intel-
ctualis: quo mō nulla alia creatura est eiusdē generis
cū deo. Vel posset dici/ qz illud dicit esse gen⁹ dei qd
accedit ad deū aliqua p³ietate: analogice tamen: et
ita accedit natura intellectualis creata ad deū qdam
maiori similitudine qz ceteris non intellectuales: quibz
tū adhuc natura intellectualis infinite distat a deo
fm p³fectione: etiā fm moduz intelligendi. **C**Tertia
opinio fuit: qz aniaz pductio fiat mediante intelli-
gentia: vt sicut corpus celeste facit ad pductionē cor-
poris hūani: sic etiā intelligentia cōcurrit actiue ad
pductionē aie rōnalis. Et hoc videt sensisse auctor
de causis. **N**ouebant isti ex eo: qz de⁹ ppter sui vni-

tarē summā/ no potuit immediate pducere plura: ideo
deus immediate primā intelligentiā pduxit: z mediā-
te illa secundā: z mediante intelligentia animaz zc.
CSed hec opinio simpliciter est erronea: z auctori-
tas auctoris de causis in ea parte tanqz heretica est
respuenda. Nec pducere multos effectus opponit
vnitari creature: cū omnis multiplicitas ad vnitatē
sit reducenda. **C**Quarta opinio fuit: qz ania esset ex
ania sicut caro ex carne: z sicut ab vna cādela multe
accēdunt cādele: sic ab vna aia p sui multiplicatio-
nē sine sui diminutione multa corpora viuificant. Et
ita aiam ponit esse extraduce ab alia aia. Ad hoc al-
legat illud Gen. xlvij. Omnes aie qēgressē sunt de se-
more iacob zc. **C**Itē in formatione eue dicit qz de-
us inspirauit spiraculū vite de adā: sed z d³ Edifica-
uit igit dñs deus costā quā tulerat de adā in mulie-
rē: igit mulierē qd carnē z animā formauit de adā.
CItē originale pctm a parentibz descendit in filios
Pctm aut solū in aia est. Et ideo sicut pctm a paren-
tibz descendit in filios/ ita aia geniti descendit ab aia
gignentis a quo pctm/ qd no est nisi in aia. Hui⁹ opi-
nionis videt fuisse Augu. nihil verius dubitasse de
eius veritate. Dicit eni qz no potuit venire ad verita-
tē hui⁹ qñtionis. **C**Quinta opi. posset esse qz aia li-
cet no sit ex traduce pmo mō: est tñ ex traduce secun-
do mō: qz educit de potētia materie pcurrente vi se-
minali effectiue ad eius pductionē eo mō qz aia bruti
educit de potētia materie. **C**Et arguit p illa opi. sic
Inter oēs formas corpora pficiētes aia hūana est pfe-
ctissima: qz opatio forme imperfectioris ab ea negāda
no est. Sed aie brutales habent virtutē generatiuā
sibi filijs: ergo z ania intellectiua. **C**Itē maior est cō-
gruitas hois ad hoīem/ qz bruti ad brutū. Et pfecti-
or est vis generatiua in hoie qz in bruto. Si qz brutū
pducit brutū: z qz ad corpus ministrādo materiāz
z quantū ad formā educendo ipam de materie potē-
tia. Etia homini hoc idē cōuenit. **C**Itē ania rōnalis
educit de potētia materie sicut forma bruti: qz aia
pbat: qz pducit in materia: materia in suo gñe pcur-
rete. Suscipit eni materia in se subiectiue animā rō-
nalē. Et hoc est materiā cōcurrere in suo genere cau-
sandi: qz gen⁹ causandi materie est esse subiectum for-
me. **C**Si dicit qz no educit de potētia materie: licet
subiecte in materia: qz pducēs scz de⁹ no requirit ma-
teriam: posset eni animā rōnalis pducere extra
materiā sicut cōseruat extra materiā. **C**Contra: tūc ea-
dē rōne forma bruti non educeret de potētia materie
qz nec deus pducens bruti formam requirit necessario
materiā. Pot eni oēm formā z pducere z cōseruare
extra materiā. **C**Si dicit ad pductionē forme bru-
ti cōcurrit agēs naturale scz virt⁹ seminalis. **C**Contra
illa etiā requirit seu cōcurrit in pductione aie rōna-
lis: qz sicut sine semine decisionē non producit bru-
tū perfectū: ita nec homo sine semine hūano. Et oīs
rō p³ans vel p³uadens virtutē seminalē concurrere
ad pductionē anime bruti: eundē locū habet in hoie
CEt si dicit: corpale no pot pducere spūale: neqz cor-
ruptibile incorruptibile. Anima aut rōnalis est im-
materialis z incorruptibilis. Secus de aia bruti: et
virtus seminalis est agens materiale z corruptibile.
Ergo no cōcurrit actiue ad pductionē no corporalis.
CContra obiectū materiale pcurrit actiue ad produ-
ctionē noticie intellectiue intuitiue/ qz est imaterialis:
z esset ppetua: si obiectū semp esset pñs a quo depen-

Op. 1.

L

D

f

B

E

detur: nō tñ in fieri s; in esse z pseruari. **S**exta opinio z catholica ē q̄ aia immediate a deo creat z nō educit de potētia materie: de q̄ videbit̄ in p̄clusio ibi

Art. 2. **C**oncl. 1. **Q**uātū ad scōm articulū est p̄ma p̄clusio: Bīa rōnalis nō est p̄ducta de s̄bitaria dei s̄m errore p̄maz duaz opinionū. Patet illa cōclusio ex reprobatiōe earūde. **S**cōa p̄clusio: Bīa rōnalis nō est effectiue ab intelligētia. Probat̄: qz aia aut creat̄ aut educit̄ de potētia materie. Si p̄mū tñc p̄ducit̄ a solo dō nō ad effectū creatiōis creatura effectiue nō p̄currit.

Cōcl. 2. Si educit̄ de potētia materie sufficit potētia naturalis cū p̄ma cā: ideo p̄ter illas nō debet poni intelligētia cū pluralitas sit vitāda: z nībil ponendū sit sine causa: nulla aut cā assignari pōt sufficiens quincēs intelligētiā p̄currere ad productionē anie rōnalis.

Cōcl. 3. **T**ertia p̄clusio: Bīa intellectiua nō est ex traduce s̄m imaginatiōē q̄re opiniōis. Probat̄ p̄ illd̄ **E**la r̄xij. **Q**uā flati ego feci. **Q**uā de flatu spūali q̄ est aia rōnalis. sic q̄ sol⁹ de⁹ insufflauit spiraculūz vite in faciē adēita creat̄ aiam cuiuslibet hoīs. **H**ic dī in p̄s. xxxij. **Q**ui finxit singillatī corda eoz. **I**te **Z**ach. **Q**ui plasmavit aiam hoīs in eū. **I**te **E**la. **Q**ui f̄nxit z fecit te in vtero. **I**te **B**en. ij. dixit adā: **N**oc nūc os erit os illibz meis z caro de carne mea. **N**ō dīc aia ex aia mea. **U**n dā intelligi q̄ aie rōnāles nō sūt d̄ aia p̄mi hoīs: s; caro de carne. **I**te **B**ruis **A**ug⁹. in li. no. in rella. **I**nhonestū puto si dicant̄ aie corpis generari vt aia nascat̄ ex aia. **I**te in li. de eccle. dogma. **H**ic nō cū corpibz seminant̄. **H**ugo venerabilis li. i. d̄ sa. era. pte. vij. c. xxx. **F**ides catholica magis eligit credere dū aias q̄re corpibz viuificādis sociādas d̄ nībilo fieri q̄ s̄m corpis naturā z hūane carnis p̄prietatē de raduce p̄pagari. **A**dducit̄ ad idē p̄les p̄suasiones: licz nō reputat eas demonstratiuas: sufficiat tñ rō sup̄ in notabili posita. p̄bas formā ex forma nō fieri.

Cōcl. 4. **Q**uarta p̄clo: **A**d aie rōnalis p̄ductionē nō cōcurrit actiue vtus aliq̄ naturalis: puta vis paterni ac decisi seminis. Probat̄: qz ania rōnalis s̄m suaz naturā est incorruptibilis. q̄ nō p̄ducit̄ ab aliq̄ corruptibili. **T**ener cōsequētia: qz incorruptibile z p̄petuū nō depēdet a corruptibili neqz in fieri neqz in eē. **S**cōm patet. **P**rimū q̄ nō in fieri. **P**robat̄: qz nō pōt causa corruptibilis dare esse incorruptibili/ qd̄ sibi p̄p̄tate nō pōt: **E**st aut̄ causa p̄stātor causato marie effectiua: ideo nō pōt dare esse incorruptibile qd̄ est p̄fecti⁹ suo eē. **R**ō hec p̄suaderi pōt nō aut̄ demonstrat̄: **C**ui accedit decētia qd̄ s̄m sanctū **B**ona uen. ex aiaz dignitatē: qz cū aia sit imago dei z nata immediate ferri in deū z in ip̄o beatificari p̄ clarā ei⁹ uisionē ac fruicionē diligēdo ip̄m ex rota aia totum suū esse immediate ab ip̄o debuit habere: vt sic ip̄m ex toto corde tenet diligere. **C**ep̄ s̄ ad rōnes quinq̄ opinionis cōtra quā hec p̄clusio est posita. **A**d p̄mā dicit̄ negādo p̄sequentiā: qz nō oportet oēm opatio nē nature imperfectioris cōuenire nature perfectiori. **N**ā angelus p̄fectior est quocūqz viuēte corpali/ z tñ ei nō cōuenit opatio vegetatiua aut sensitiua: neqz nutrit̄ nec generat sibi simile: nec sentit. **N**ec hoc arguit̄ imperfectiōem in angelo z hoie/ s; magis p̄fectiōē: qz p̄pter suā p̄fectionē nō possunt p̄ducī a creatura/ s; a solo deo: nec indigēt in suis opationibus organo corpali. **A**d secūdū dicit̄ s̄m cōcedēdo q̄ sit maior p̄gruētia: id est cōueniētia seu s̄militudo: qz p̄fectior hoīs ad hoīem p̄ q̄ro homo p̄fectior est bzuto

Pōt etiā p̄cedi q̄ perfectior sit vis generatiua in homine. **E**t negēt cōsequētia quia vis generatiua q̄rū ad educationē forme in hoie p̄uenit a deo: q̄ in eo instātī quo vis generatiua (si sue relinq̄ret nature) educeret formā sensitiuā nobiliozē quacūqz alia sensitiua/ creat nobiliozē animā. s. intellectiua. **N**ec p̄pter hoc vis generatiua frustra est in hoie siue in humano semine: qz organisar materiā z disponit eā pro receptiōe anime intellectiue q̄rū ad opatiōes vegetatiuas z sensitiuas. **E**t hoc tenēdo q̄ nō sit nisi vna aia in hoie. **S**i vero teneat̄ q̄ p̄ter animā intellectiua sit etiā in hoie aia sensitiua: illa educit̄ per virtutē generatiuā hoīs de potētia materie/ nō aut̄ intellectiua. **U**el pōt dici q̄ in hoie nō est vis generatiua sibi s̄m hoīs seu forme hūane: s; dūrarat vis organisandi corp⁹: nec hoc arguit̄ imperfectiōē in hoie: s; magis p̄fectionē. **P**erfectiōis em̄ est q̄ tāta est nobilitas aie hūane q̄ respectu eius nulla creatura habet actiuitatē: s; a solo deo pōt p̄ducī. **E**t hec r̄sio videt̄ verior qz esto q̄ hō sibi derelictus s̄m p̄iorē r̄sionē p̄duceret formā sensitiuā in materia p̄cente/ p̄b nō p̄duceret hoīem. **I**d em̄ compositū nō eēt hō: qz nō esset aial rōnale seu intellectiua. **A**d tertiāz quēnit̄ p̄bare q̄ aia intellectiua educat̄ de potētia materie. **D**icit̄ sicut r̄sum ē in replica q̄ anima bzuti educit̄ de potētia materie/ nō rōne dei p̄ncipaliter agētis. **I**lle em̄ nō requirit materiā: s; rōne agentis naturalis actiue cū deo cōcurrētis. s. virtutis generatiue q̄ requirit materiā. **E**t cū cōtra hāc solutiō nē obijciat̄. **I**n hoie etiā p̄currit vis generatiua actiua respectu aie rōnalis. **N**egēt̄: **E**t cū arguit̄ q̄ oīs rō q̄ p̄suadet illā p̄currere in bzuto etiā habet locum in hoie. **N**ā ad p̄sentiā virtutis seminalis in matrice ceteris paribz p̄ducit̄ aia hūana: z sine ea nunq̄ p̄ducit̄ oibz alijs existētibz. **Q**uest̄ eius causa. **T**ener cōsequētia ex cōi medio p̄bādī aliqd̄ esse causam alterius. **R**ōdet̄ vt. s. q̄ nullū mediū dari pōt p̄bādī efficiat̄ vnā creaturā esse causam efficiētē alterius: qz semp̄ posset dici q̄ solus deus oia p̄ducit̄: licz hoc volūtariē agat ad p̄sentiā alicuius creature: sicut in sacro altaris ad p̄sentiā calēfaciētis producit̄ calidit̄as in specie sacramentali: z tñ a solo deo cū creatura nō possit p̄ducere formā extra materiā. **U**ex. est sufficiens p̄uasio/ nisi auctoritas fidei z sc̄pture doceat̄ p̄ductū esse a solo deo p̄ creationē: z sic est in p̄posito. **A**d replicā p̄cedit̄ q̄ corruptibile nō p̄ducit̄ incorruptibile tāq̄ agēs p̄ncipale secūdariū. **O**biectum vero materiale p̄ducēs sui noticiā intuitiua nō p̄ducit̄ incorruptibile nec p̄duceret qd̄ spūale/ nisi cōcurreret intellect⁹ imaterialis p̄ncipalis agēs. **Q**uinta p̄clo: **B**īa intellectiua a solo deo creat̄ ac creando materiē p̄parate infūdīt̄. **I**lla p̄clusio patet: qz ania intellectiua p̄ducit̄ cū nō sit a se z nō de potētia materie nec de aliq̄: qz nec de s̄bitaria dei nec ex traduce: vt deductū est. q̄ p̄ducit̄ de nībilo z p̄ consequens creat̄. **E**t qz creatura a solo deo creat̄/ cum creatura creare nō possit: nō creat̄ extra materiā: qz tūc haberet aliquē actū intelligēdi vel volēdi p̄s qz infunderet̄: nō em̄ pōt esse frustra z tūc ante vniōnē ei⁹ euz corpore posset mereri: qd̄ apls de iacob z esau loquēs negat ad **R**oma. ix. c. **P**resupponit em̄ eos ante natiuitatē nībil egisse. q̄ creat̄ in materia: z ita creādo infūdīt̄. **P**robat̄ etiā cōclusio auctoritatibz ad cōclusionē tertiā allegat̄. **F**acit̄ etiā illd̄ **A**ugustini de

Cōcl. 5.
R

Arti. 3.
Dub. 1.
2

ecce. dog. c. xviij. z pferim. c. xij. dicim⁹ tm corp⁹ cōiugū copulā seminari. Creationē vero aie solum creatorē nosse. Et habet dissequē. c. xl. vbi etiā allegat Hiero. anathematizās dicētes aīaz eē ex traduce: inducēs auctoritatē ppe q̄ finxit singillatim cor da eoz b̄sar⁹ innuit ppha⁹ Ps. xxiij. q̄ nō ipam aīaz de aīa facit de⁹: sed singularim ipsas de nihilo creat⁹. Quantū ad tertū articulū dubitā: Utrū aie rō nales omniū fuerunt simul pducte. Respondet post scrm Bonauen. disti. xviij. q. v. q̄ de isto dubio fuit estimatio. Una phoz. s. platonis. Alia fuit hereticoz. Tertia orthodoxoz. Plato posuit q̄ aie simul create fuerunt in stellis: z post formatis corpibz sibi idoneis ad hec corpa viuificāda descēdunt p firmamentū z alios orbes planetaz. Post corpoz. v. cor rupcionē ad easdē stellas reuertunt⁹ ac suo loco z tē pore itez. descendūt. Et cū descendūt obliuiscunt⁹ p us cognitoz. Et cū ascendūt s̄tr obliuiscunt⁹ eozū q̄ in corpe passi sunt vel gesserūt. Hāc positionem ap probare nitit Macrobius explanās sententiā Sci pionis. Nāgit etiā hāc opinionē Boe. iij. de cōsola. me. ix. Tu causis inqt anias paribz vitasqz minores Prouehis z leuibz sblimes curribz aprās/celū ter rāqz seris. Quas lege benigna ad te cōuersas redu ci facis igne reuerti. Et me. vi. eiusdem. Nic clausit mēbris anios cella s̄z potiros. S̄z vere ista positiō in qt Bonauen. plus est formiū q̄ dictū antenitū: qz talis creatio z ascēsus z descēsus nullā oīno habere pōt certitudinē cū nemo hoc cōuincere possit ratio cinādo. Nemo etiā sit q̄ possit dicere se taliū recorda ri: z ita de illo nulla haberi pōt experiētia a q̄ sumit pncipiū artis. Cōtinet etiā manifestā absurdita tē: qz si esset talis animaz circulatio: aīa nō esset ve ra corpis pfectio/cuz ppius actus in ppiā materia haberi fēti. Etiā tūc nulla esset aīe beatitudo/cū de rōne beatitudinis sit ppetuitas z certitudo: li. xiiij. de trini. Et ita nō stat cū eo hmoi circulatio. Cōtūda positiō manicheoz hereticoz. fuit q̄ aie simul fuerūt create in celo cū angelis: v̄puta qz sūt eiusdē nature z postmodū ad suggestiōē dei tenebarum peccauerūt. Et merito illi⁹ peccati in corpa sunt de truse tanqz in carceres vt ibi purgent⁹: z cuz purgare fuerint ad celestē patriā reuocent⁹. Ista impiūssimoz heresis manicheoz est ptra fidē catholicā cuz ponit animas peccasse pūsqz essent corpibz vnite: ptra illd Roma. ir. s. allegatū de iacob z esau. C̄st etiā cō tra Pbm cū ponit animas circūire diuersa corpora cū ppiā forma requirat ppiāz materiā: z forma nec substācialis nec accidētalis migrare possit de subie cto in subiectū/neqz anima esset in corpe tanqz pfecti bili s̄z tanqz in carcere: z ita hō nō esset simplr vnum nec hoies cōstituerēt verā speciē. C̄st etiam contra sensibīle experiētiā. Expimur em animā q̄rūcūqz bonā nolle a corpe separi: fm illud apli: Nolumus expoliari s̄z supuestiri. Qd vtiqz nō esset si non habe ret naturalē inclinationē ad corpus tanqz ad pfecti bile: s̄z esset in eo tanqz in carcere. Item nō nouimus ea nisi q̄ post natiuitatē didicimus. Et mirū esset q̄ oīno nihil d̄ pcedētibz natiuitatē scirem⁹. C̄st q̄ di cis q̄ mole corporis obruta omniū obliuiscit⁹: illud oīno voluntariū est z nulla rōne nec auctoritate pro batū: nec videt⁹ q̄ nō successu tēporis saltē aliquozū rememoraret⁹. C̄st ergo tertia positiō orthodoxo rū vera q̄ anime nō sunt simul create: s̄z successiue in

suis corporibz creant⁹: qd apud oēs doctores carbo licos certū habet: licz de aīa a deo an fuerit ante cor pus creatū legit⁹ aliqñ Augustinū dubitasse: qz ali q̄ rōnes p̄suadēt de ceteris aniabz que nō p̄suadent efficaciter de aīa ade. Quaz vna hec est: quia si ani me create essent ante corpus: vel tūc haberēt cogni tiōē aut libez arbitriū aut nō. Si nō: tūc frustra es sent etiā cū nullū posset allegari impedimentū: cur nō cognosceret an sicut post separationē a corpe/cuz tūc multa intuitiue cognoscat que cōiuncta non ha bet. Si sic. ergo in eis fuisset meritū vel demeritum ante corpis vnionē qd falsum est: qz p corpis conta gionē cōtrahit pcrū originale qd oīa alia pcrā z me rita antecedit. igit nō est ante corpe. C̄st cūda est ignorātia quā a pncipio natiuitatis cōtrahimus vt nihil noscimus nisi qd p̄sensu addiscim⁹. Ille due qualescūqz cause nō habent locū in anima ade q̄ nec originale habuit/nec ignorās in pncipio sue crea tiōis fuit. Est tū idē dicēdū de anima ade sicut de ce teris. Et si qui doctoz vident⁹ oppositū dicere aut scripture auctoritas ad oppositū sonare: exponende sunt et excusande: vt q̄ loquunt⁹ de ordine nō r̄pis: s̄z nature. Vel q̄ loquunt⁹ fm aliā opinionē. vñ z il lud Job ca. xl. Behemoth quē feci tecū: quasi bos fe num comeder. Nō est intelligendū q̄ aīa Job simul tēpore creata sit cū behemoth: id est lucifero: vt tecū dicat associationē q̄rū ad simultatē duratiōis: sed dicit pformitatē in participatione rōnis: quasi diceret feci tecū: id est tibi similē. Neqz ppter hoc q̄ an geli z celi sūt simul creati/anīe debuerūt simul crea ri: quia aīa habet naturalē inclinationē ad corpe tā qz pfectio ad ppiū pfectibile: ideo non debuit creati ante corpus: q̄ vero sepa a corpe nō est fm naturā anime s̄z ex pcrā: sicut dicit apls Roma. v. Per vñū hominē pcrū intrauit in mundū: z p pcrū mors ni bil tale est vel in angelis vel in celis: neqz ex h̄ q̄ cor pus est ppter animā: sequit⁹ animā esse pōrē corpe in existentia actuali: s̄z sufficit q̄ sit pōr in intentione: si cut materia est ppter formam: z tamen forma nō est p̄ior materia.

Questio

II

Verit circa secundā

q̄ cōclusionē textualē: Utrū paradisus sit corpalis voluptatis locus a deo a pnci pio plātatus. In q̄stione erūt articuli tres. Primus terminos declarabit z opinionēs recitabit. Secun dus p cōclusionēs r̄ndebit. Tertius quedā dubia de terminabit. Quantū ad p̄mū notandū q̄ fm bea tū Augustinū. viij. sup Gen. ad litterā z recitat ma gister in terru: z sanctus Bonauen. in dubijs litte ralibz p̄sentis distinctiōis ad longum. De paradiso tres fuerunt snie. Una eoz q̄ tm corpālē paradisu esse volūt: hoc est q̄ noīe paradisi intelligūt tm locuz quendā corpālē: alij spūālē: tertij vtrūqz intelligūt: z locū corpālē z amenitatē spūālē. Et fm hoc varie exponit textus Gen. ij. loquēs de paradiso. Primū historiali littere intendētes exponit tantuz de loco corpali ameno. Scōi attendētes q̄ beatificatio ho minis est in paradiso q̄ cōsistit in dei fruiōe nō in corpali amenitate: dixerūt hūc paradisu in q̄ poss tus est hō post sui pductionē non esse locū corpora lē s̄z spūālē. Quā q̄ de paradiso in Gen. dicunt meta phorice esse dicā dicūt: hominēqz in sua formatiōe

Arti. 1.
Nota.

positū esse in paradiso/nō p loci mutationē s; p spūa-
lem diuine cognitionis ac fruitionis sibi daroz ameni-
tate. Adducit ad illud qd de latrone Luc. xxiij. dī:
Nodie mecum eris in paradiso. Et illd Ezech. xxiij.
de lucifero: In delictis paradisi dei fuisti. Tertij et
lram amplexātes z metaphorā nō abijciētes paradī-
sum spūalē dicit/istatū qeris z amenitatē delictiarū
spūaliū. Hoc pōt eē fm duplicē statū/ut dicit scūs
Bonauen. in dubijs lralib; huius distinctiōis. i. ec-
clesie triūphātis z ecclesie militātis. Paradisus au-
tē corporalis est loc⁹ delictiarū z amenitatis: z hic qstū
ad beatos est celū empirreū: qstū ad viatores est lo-
cus amenus in grīb; oriētis constitutus. De q̄ Da-
masce. Diuin⁹ paradisu est dei manib; in eden plā-
tat⁹: gaudiū z exultatiōis vniuerse pmpuariū. De
h corpali paradiso dicit Jfī. li. xxiij. cymol. c. iij.
Paradisus est loc⁹ in oriētis partib; pstitut⁹: cui⁹
vocabulū ex greco in latinū vertit orz⁹. Porro he-
braice edē dī: quod in nostra lingua delicie interp-
tat⁹: qd vtrūq; iuctū facit orzū delictiarū. Est em̄ oi ge-
nere ligni z pomiferarū arborū cōstitut⁹: habēs etiā
lignū vite: nō ibi frigus nō estus: s; ppetua aeris tē-
peries: cui⁹ medio fons prumpēs totū nemus irri-
gat. Diuiditurq; in q̄tuor nascencia flumina: cui⁹
loci post pētū hoīs aditus interclusus: seprusq; est
vndiq; rōphea flammae. i. muro igneo accinct⁹: ita
ut ei⁹ cū celo pene iūga incēdiū. Cherubin q; i. an-
geloz p̄sidiū/arcēdis spiritib; malis sup rōphea fla-
grātia ordinatū est: ut hoīs flāmet angelos nō ma-
los angeli boni s; moueāt: ne cui carni vel spūi trās-
gressiōis aditus paradisi pateat. Nec Jfīd. De h lo-
co etiā Beda dicit q; ptingit vsq; ad lunare circulū
vñ nec aq; diluuij illic pueniunt. Et magi hūc vult
in oriētali pte eē/ lōgo interiēcere spacio vñ marī vel
terre quē incolūt hoīs. Un q; dī plātatus a p̄nci-
pio: antiq; trāslatio habet ad oriētē. ¶ Quantū ad
secūdū articulū est cōclusio p̄ma. Paradisus loc⁹ ē
corporalis a p̄ncipio plātatus: in habitationē hoīum
tā p statu nature integre q; lapsē z grūus atq; apt⁹.
¶ Prima pars patet per textum Ben. ij. Plātauerat
autē dñs deus paradisu voluptat⁹ a p̄ncipio. Qui
textus z si pōt p allegoriā exponi de paradiso spūa-
li statu. s. aie siue triūphātis ac militātis ecclīe. Nō
enī ideo negāda est veritas hystorie. Un bñs Augu-
stin⁹. xiiij. de ci. dei. c. xxi. Que cōmode dici pnt d in-
telligēdo spūaliter paradiso nemine p̄uibente dicā-
tur. Dū tñ z illius hystorie fidelissima veritatis rez-
gestaz narratiōe cōmēdata credant. Ea em̄ q; de pa-
radiso dicunt/ p modū narratiōis hystorie pponunt
In oib; autē q; sic scriptura tradit: est p fūdamēto te-
nenda veritas hystorie: z desuper spūales expositio-
nes fabricande. Secūda pars q; sit loc⁹ habitatio-
ni hominū aptus p statu innocētie. Patet ex textu:
q; in eo locatus est adam z eua ante lapsum: etiā in
statu nature lapsē. Patet de enoch in paradisu trās-
lato Ben. v. Et exp̄ssius Ecclī. xiiij. Enoch pla-
cuit deo z trāslatus est in paradisu. Silr de helia
iiij. Regū. ij. Patet etiā ex allegat. Jfī. Damas. qz
ibi est tēperies aeris/abūdāria aquaz z fructuum:
ut patet ex ap̄tozitate Jfī. s. allegat⁹ z textu Ben.
¶ Secūda cōclusio: Paradisus est regio tēperata
ad oriētē citra mediā regionē aeris collocata. Pro-
bat q; sit regio tēperata: q; p hoīs habitatiōe a deo
plātata/uedum necessitati s; et voluptati seruient;

vñortus voluptatis z delictiaz dicit⁹: qd esse nō pos-
set nisi ibi esset aeris optima tēperies. ¶ Et ad oriē-
tem: patet ex antiqua trāslatiōe. s. allegata. ¶ Et sit
citra mediā regionem aeris. Probat⁹: quia media
regio aeris aut sphaera ignis non cōgruit habitatio-
ni hominū ppter nimii calozes. Oportet igit cū sit
tēperatissim⁹/ q; sit citra aeris medie regiones. ¶ Et
vero dicit attingere globū lune fm Beda est sermo
metaphoric⁹. Nō intelligēdo q; attingat globū: id
est sphaerā lune fm sitū/ s; fm quādā similitudinē: qz
est locus tēperatus z a tēpeltatib; q̄tus: sicut celū
ab omni p̄trietate remotū. ¶ S; diceret. Bq; di-
luuij nō attigerūt paradisu fm Augustinū: q; nō trā-
scenderunt omniū montiū cacumina quoz aliq; vi-
dent attingere mediā regionē aeris. Respondet q;
vbiq; sit paradisu aq; diluuij non attigerūt ipm:
quia ille aque non inundauerūt nisi ad puniendum
pctōres: s; in paradiso nō fuerūt pctōres tēpore dilu-
uij. Illa em̄ inundatio nō fuit naturalis/ s; miracu-
losa: sicut z p̄flagratio igniū in fine mūdi furura: et
iō nō fuit nisi in locis ad que refugiū esse poterat pec-
catorib; q̄lis nō fuerat paradisu. Nec audiendi sūt
astrologi dicere volentes q; diluuiū fuerat p cōcur-
rentiā stellaz humidaz: ut refert Scor⁹. ¶ Tertia
cōclusio: Certus paradisi situs nobis occultus est z
ignotus. Patet: quia nec experiētia p̄z. Nulli enim
cosmographi aut locoz diluuij inq̄sitos hūc locū
inuenerūt: nec eius mentionē fecerunt ppter causas
ab Jfī. exp̄ssas. Neq; scriptura canonica situm eius
certificat. Qm̄ licet dicit plantatus in oriētem: tñ
oriēs celi nō dicit certā celi plagā: cū qd respectu vñ
us p̄ris terre est oriēs: respectu alteri⁹ est occidens.
Lenih nāq; capitis diuersis p̄stima a polis eq̄līz
distātib; diuersa correspōdēt oriētia. qz diuersi ori-
fontes. vnde posset dici q; in eo loco plātatus est vbi
maxima est tēperies aeris. Sub q; aurē parte celi h
sit/ dubiū est. Et opinionēs sūt p̄hoz quibūdā dicē-
tibus q; sub equinoctiali est locus tēperatissim⁹ hu-
mane habitationi ppter iugē diez z noctiū eq̄liratē
z motus solis velocitates q̄b; temperat⁹ solis estus.
Alijs ecōtra asserētib; sub equinoctiali nō esse locū
habitabile ppter nimii solis ardorē: bis in anno g-
cenith capitis trāseunt. Nec velocitas mot⁹ aliqd
facit: qz sol nō velocius mouet respectu vñus q; re-
spectu alteri⁹: z ideo etiā Phs sub eq̄noctiali ponit
zonā torridā: est ergo incertū in qua pte sit paradī-
sus. Certū tñ est q; locus est corporalis talis qualē scri-
ptura veritatis describit. Et tantū de illo articulo.
¶ Quantū ad tertiū articulū dubitat⁹ tra illud q; ¶
paradisus est locus delictiarū z qeris. Nam ut habet
Ben. ij. Positus est hō in paradisu ut operaret⁹ et
custodiret illū: s; vbi opatio ibi laborz: z vbi custodia
ibi timor. Nō ergo erit pmpuariū gaudiū z exulta-
tionis vniuerse: ut ait Damasce. Rñdet fm beatus
Augustinū sup Ben. ad litterā z glo. q; illud verbū
ut operaret⁹ z custodiret illū dupliciter pōt exponi.
Uno mō ut operari z custodire referat⁹ ad deū acti-
uetz ly illū demōstret hoīem. Et sic est sensus: De⁹
posuit hominē in paradisu ut deus operaret⁹ illū:
id est hominē beneficijs sue gratie pficiendo: z custo-
diret illum in paradiso terrestri ad tempus donec ef-
ferat ad celestē gloriā trāsserēdus. ¶ Vel z redit in idē
fm glo. ut deus operaret⁹ illū hominē/ ipm hominē
iustificādo: a q; hoīe si cesset diuina operatio p̄tinuo

Loc. 3.

D

Arti. 2.

Loc. 1.

B

Arti. 3.

Dub. 1.

E

Loc. 2.

C

Rk ij

obtenebraſt: ſic aer obtenebraſt ceſſante lucis influē-
tia ⁊ cuſtodirer illū ab omī corrupciōe ⁊ malo. Alio-
mō exponit vt referat ad hoīes: ⁊ pnomē illū demō-
ſtret paradīſum: ſic intelligēdo qd hō oparet ibi: non
ope laborioſo / ſ; delectabili ad expientia ⁊ exercitiū
ſue virtutis ⁊ cuſtodirer illū: nō ab inuāſorib; / ſ; ſuan-
do iuſticia originalē ne peccando eſſe mereret: ⁊ ſic
pderet illū. **Secūdo** dubitat: Cur adā pductus fue-
rat extra paradīſum: cū tñ eua pducta ſit in paradi-
ſo ⁊ angel⁹ in celo empirreo in q erat māſurus: ⁊ aia-
lia pducunt in loco ſue habitationis. ſ. piſces in aq
greſſibilia in tra. **ſolō.** Loc⁹ paradīſi erat cōgrua
habitatione hoīs qtrū ad incorruptionē pmi ſtat⁹: in-
corruptio aut nō erat hoīs fm ſua natura: ſ; ex ſup-
naturali dei dono: vt g donū illud incorruptionis
grē dei imputaret nō naturet de hoīem extra paradi-
ſum pduxit ⁊ poſtea in paradīſum poſuit vt cogno-
ſceret dei bñficiū cū cognoceret ſe aliūde adductū.
ſecūdo dat magi in textu. **ſelū** nō empirreus eſt loc⁹
natural⁹ angelis: ſ; eſt ſue nature pgruus habēs quā-
dā ſilicitudinē cū angelis in ſubtilitate ⁊ claritate: ter-
ra etiā aq ſ; loca pgrua aialib; fm naturā eorū. Nō
ſic paradīſus hominib; qz hō fm naturam fuit corru-
ptibilis: vtputa ex elemētis cōpoſitus: potuit autē
eſſe incorruptibilis ex grā: paradīſus aut loc⁹ eſt in-
corruptiois. **Q** autē mulier in paradīſo facta eſt: nō
eſt hoc factū ppter mulieris dignitatē: ſ; ppter digni-
tatē viri ſui pncipiū ex q facta eſt q vir iā fuerat in pa-
radīſo: ſic ⁊ filij fuiſſent in paradīſo nati in q iā pſen-
tes erāt poſiti. **Tertio** dubitat videt qd vl paradī-
ſus vel loc⁹ habitationis extra paradīſum ſit ſupflu⁹
qz ſi hō ſteriffet / ſupfluus fuiſſet loc⁹ terre ſpacioſus
extra paradīſum. Si fuit caſurus cuz extra ſit pduc-
tus: videt qd fruſtra pduc⁹ eſt paradīſus. **R**espon-
det qd qz paradīſus fuit loc⁹ cōgruus homini fm na-
turā inſtitutā ⁊ integrā: ⁊ terra fm naturā lapſam:
deus q pduxit hominē in ſtatu nature integre / pui-
derat eū lapſū. **E**t ita fm duos ſtatus hoīs futu-
ros: p vtroq locū cōgruū pduxit: paradīſum ppter
hominē inſtitutū: terrā ppter hominē lapſū. **N**oluit
etiā de hoīem quē pviderat caſurū ponere in para-
diſum ante caſum: vt p eius electionē de loco volu-
ptatis cognoceret ſenſibilis qra bona ſpūalia ami-
ſiſſet p culpā / per quā tāta corpalia puta paradīſum
pdiderat per eandē. **C**ognoceret etiā qra eſſet diffe-
rentia inter eū q dño humiliter obedir: ⁊ eū q ipm ſu-
perbe cōtemnit. **N**ec tñ ſi hō ſteriffet: alia pars terre
ſuperflueret: qz beſtīs ſeruicīb; homini habitacu-
lū pberet ⁊ hoīs habitaculū qd eſſet excellēs ſua in-
ferioritate oñderet ⁊ ſua magnitudine decoraret: ſic
magna platea decorat palatiū: ⁊ aula decorat came-
rā. **E**ſt em palatiū magis decorū ſi fuerit latis pla-
teis circūdatū. **T**antū de qſtione.

Distinctio XVIII

A diſtinctiōe decima

octaua magiſter agit d pſticutiōe mulie-
ris adiutorio viri qtrū ad pncipia cōſti-
tutiua ſicut pcedenti diſtinctiōe fecerat qtrū ad viri
eſſentialia. **E**t ſūmā ſentētia huius diſtinctiōis in
his tribus cōcluſionib;. **P**rima cōcluſio: **A**d cō-
mēdationē vnitatis pncipiū de coſta ade in paradi-
ſo dormiētis ſine additiōe alicuius extrinſeci / a deo
formatū eſt corpu mulieris. **S**ecūda cōcluſio: **I**n

natura nō fuit ratio ſeminal⁹ p quā de coſta ade cor-
pus eue fieret. **E**rat autē habitudo. i. potētia obediē-
tialis vt de ea a deo fieri poſſet. **T**ertia cōcluſio:
Catholica ecclia rōnales aīas docet nō ſimul nec ex
traduce fieri: ſ; corpiſ; ſeminalis ⁊ formatiſ; inſun-
dēdo creari ⁊ creādo inſūdī. **D**eclaratio piz ex textu

Queſtio vnica

Arca hanc diſtinctio

ne qrit: **U**tr in coſta ade fuerat rō ſemi-
nalis p quā de ea pductū ſit corpus mu-
lieris. **P**rimo declarabunt termini. **S**ecūdo rñdebūt
Tertio dubia mouebunt. **C**irca pmi notādū q **Arti. I**
vt recitat **S**co. hac diſtinctiōe: qdā imaginari ſunt **Nota. I**
rōnē ſeminalē eſſe quēdā actū in materia. **U**n in ma-
teria tria pſiderāt. ſ. materie eſſentia: potētia rece-
ptiua ⁊ actū. i. inchoationē forme pducēde in mate-
ria. **R**ō ſeminalis nō pōt eſſe materia: qz fm **A**ugu-
ſtinū. x. ſup **S**en. ad **l**ram: **L**euī fuit in lūbis abraē:
⁊ ſilr chſs fuit in abraā fm aplm **N**eb. vii. ſ; diuer-
ſimode. **N**ā leuī fuit in abraā fm rōnē ſeminalē.
Un ⁊ apls ibi eū diē fuiſſe in lūbis abraē: ſ; chſs nō
fuit in abraā fm rōnē ſeminalē ſ; tantū fm corpulē-
tā ſubſtantia. **U**terq; tñ tā leuī qz chſs fuit fm mate-
ria vel potētia materie paſſiua in abraam: ideo nec
materia nec potētia eius paſſiua eſt rō ſeminalis.
Circa q potētia receptiua vl paſſiua materie nō ſit
rō ſeminalis. **P**ater etiā p bñm **A**uguſtinū. ix. ſuper
Sen. ⁊ ponit in **l**ra. **M**ultra de⁹ pduxit in materia
vel de materia ad q nō fuit ratio ſeminalis: nihil tñ
fecit de materia cui⁹ materia nō fuerit receptiua: rō
ſeminalis nō eſt potētia receptiua. **R**elinquit g
q ſit actus. **P**onit autē act⁹ ille eſſe aliqd forme coc-
uū materie eiꝰ de rōnis cū forma generāda: ⁊ eſt pnci-
piū intrinſecū generationis. **E**t licz ſit impfecta for-
ma ⁊ pexiſtens forme inducēde: tñ nata eſt coage-
re generātū extrinſeco: ⁊ p hoc eſt rō ſeminal⁹. **P**er
hūc g modū ſaluāt q generatio nō eſt creatio ⁊ q eſt
naturalis tranſmutatio. **P**rimū pater: qz ſic forma
generanda nō eſt de nihilo cū aliqd eius preſuppo-
nat: ⁊ ideo non creat. **S**cōm: qz cū pexiſtens eſt ali-
quid forme generande ⁊ pncipiū eius intrinſecū / ge-
neratio nō erit totaliter a pncipio extrinſeco: ſ; par-
tim ab intrinſeco: ⁊ ſic erit naturalis. **S**cōm: illa opi-
nio ſtare non poteſt: quia ſequeret q aut nihil nouū
producit aut oia producta creant. **U**trūq; illatum
falſum eſt ⁊ ptra eos. **P**robaſ tamē pſequētia: quia
quero de illa parte forme pſe que addit in genera-
tiōe pexiſtenti parti q eſt ratio ſeminalis ſiue forme
inchoatio: aut pſuit in materia aut non. **S**i pmi
non producit de nouo: ſic nec ratio ſeminalis et ei⁹
inchoatio: ⁊ ita erūt ſimul pducta et quodlibet erit
in quolibet ptra **P**hm. i. phyſicorū. **S**i nō pſuit: er-
go fuit nihil ⁊ per cōſequēs creat: quia de nihilo ſui
producit. **N**ec ppter ſaluare naturalitatē generatio-
nis oportet ponere q ſit a pncipio intrinſeco: ſ; ſuffi-
cit q paſſum cōferat vim: id eſt ad formam inducē-
dam naturaliter inclinetur: ſiue illa mutatio fiat ef-
fectiue a pncipio extrinſeco ſiue intrinſeco. **N**ā ſup-
poſito q ſenſus ⁊ intellectus habent ſe pure paſſiue
ad actum cognitionis / nihilomin⁹ cognitio eēt na-
turalis: licet tunc eſſet oīno a pncipio extrinſeco.
Un dicit q tales inchoationes formarum ponēde
nō ſūt: quia fruſtra ponent. **O**mnis aut forma q

naturalis generat/ simplr de nihilo sui pducit: ita qd nihil forme pfuit: nec tñ ideo creat vt ex supdictis dis. pma ptz: qz creatio nō solū excludit oē qd est aliqd forme pducēde: s; etiā materiā in suo genere caufandi: nā qd creat nō educit de potētia materie vt. s. habitū est. **Nota. 2** **E**st qd scōo notandū qd differūt semē et rō seminalis. Nā semē est corp⁹ imperfectū pductū a generāte nō p se: s; tanq; via ascēdēdi ad vltēiores formas pfectas. **Ubi** aduertendū qd agentū qdā pducit effectū imēdiatē/ siue sibi simīlē siue alterius rōnis: vt in pducēte equoco: vt ignis ignē: sol ranā. **Alia** pducit effectū mediātē pparatiōe: vt a finis generāis a finē/ nō imēdiatē pducit formā a finit: s; de se pducit effectū mediū. s. semē mediātē qd pducitur formā a finit. **Uñ** pōt distingui duplex pcessus in natura in his qd pducit sibi sīlē mediātē vt corru pūt: nā vn⁹ est ascēdēdo d forma impfecta ad pfectiōrē. Sūt em̄ in tali pductiōe multe forme mediē ordinatē vt p eas tanq; p vias inducat forma intentā: ita vt nulla earū nata sit terminare actionē agētis: sic vt i ea qd cat trāsmutatio: vt ē pcessus a formā seminis ad formā sanguis: ab illa forma sanguis ad formā aliā. s. embriōis vt alteri⁹: s; sic psequēter do nec veniat ad formā viuētē simīlē agētī qd est vltima pfecta. **Ali⁹** pcessus qd descēdit a pfectis ad impfecta: resoluēdo viuēs in cadauer: cadauer in feces/ do nec veniat ad elemēta vel materiā pma. In pmo igitur pcessu illud qd incipit natura z in qd nō sinit: s; p illud tēdit ad formā pfectā agētī simīlē/ dī semē. **Est** qd semē nō intentū a natura p se: s; p aliqd pfecti⁹. **Sz** rō seminalis est qdā aliq in semine disponēs p induciōe forme pfectiōis. **Utz** aut illa vis seminalis pcurrat actiue ad generationē forme vltie ac pfecte sūt opiniōes. Si tēneret qd accidēs nō pōt pducere sūstātiā vt tēner Joā. Dicēdū ēēt qd nō s; solū pcurrit ad pductionē qdāris disponētis materiā ad forme receptionē qd materia disposita forma sūstāntialis viuēs imēdiatē a solo deo pducit. **Sz** qz oppositū videt pabili⁹. nā eadē rōne qd pbat cōi mōt pbat qd ignis pducit ignē: etiā pbat qd calor pducit ignē. Ideo tēnēdo qd accidēs pcurrit actiue ad pductionē forme sūstāntialis tāq; cā ptialis. **Consequēter** pōt dici qd etiā vis seminalis actiue cōcurrit ad vltimā formā sūstāntialē. Nō aut forma sūstāntialis seminis: qz illa nō est cū inducit forma sūstāntialis viuetis: nihil aut causat qñ nō est. **Oportet** em̄ formā sūstāntialē seminis corūpi vt introducat formā vitalis. **An** aut vis seminalis sit qdā pma vt aliq p pziētas occulta dispositiua p introduciōe forme viuetis z organizatiōe mēbroz: sic in pipere est qdā occulta calefactiua: relinqd studiosi⁹ in qd rēti. **Quā** tū ad scōm articulū est pclusio pma: Nec semen nec rō seminalis fuit in costa ade respectu formādi corpis eue. **Pater** pclusio p bñ Augustinū et magm in textu. **Et** pbat rōne: qz costa ade imēdiatē conuersa est a deo in corp⁹ mulieris miraculose sine acqsiōe formaz mediāz. qd nō fuit ibi semē: neq; fuit aliq qdā liras in costa pcurrēs actiue ad corruptionē coste et formationē corpis mulieris. qd nec rō seminalis. **Utra** qd psequētia tēnet ex qd nōis seminis et rōnis seminalis. **Antēcedēs** ptz: qd nihil tale mediū intēuenisse cōmēorat scriptura: nec rō aut expiētia pbat. qd nō ē ponēdū: nihil em̄ ponēdū est sine rōne aut auctoritate. **Scōa** pclo: Nō solū in pductiōe viuētis a vi

uētē semē ponit: s; in oī actione in q forma p formas medias ad formā pncipalr intentā ordinatē pcedit. **Illa** pclusio pbat auctoritate bñ Augustini. iij. de trini. c. viij. vbi dicit: Omniū qd pperet qd corpali⁹ visibilisq; nascunt occulta qdā semina in istis corporeis mūdi hui⁹ elemētis latēt. **Pnt** etiā elemēta sic cōtempari qd in eis causat qdā qdā liras vel forma que erit via ad aliā pfectiōrē. **Et** p bñ cōiū Augustinus habere intentū suū qd in eodē caplo nūit oīde re. s. qñō magi pharaonis fecerūt ranas. **Nā** rōnes seminales taliū sūt in elemētis cōtempatis: qd ptepe rātia nō est aliqd nisi qdā iuxta positiō elemētī iuxta elemētū fm qdā liras pportioatā. **Et** qz angel⁹ malus nouit illā qdā liras pportioatē: z corpa hmoi obe diūt ei qdā tū ad motū locale. igit pōt cōiūgere elemēta actiua passiua fm debitu cōtempamentū: z applicare illa directē corpibz celestibz habētibz influe re sup hmoi cōtempantiā: et sic generare ranas. **Et** sic elemēta pnt dici semina mixtoz z qdā liras ei⁹ in fluxu a celo dici pnt rōnes seminales. **Tertia** conclusio: Unū elemētū nō est semē alteri⁹ elemētī ex se geniri. **Probat**: qz in actiōibz qd imēdiatē vnū ex alio gignit nō requit mediū aliqd: semen aut est mediū z via int actiū pncipale z formā vltimo intentā pfectiōrē. **In** trāsmutatiōibz aut elemētoz qd vnū generat ex alio: vt ex aq aer vel ecōuerso/ nulla generatio mediāt qd vel elemētī vel mixti. **Nō** pmi manifestū est. **Nō** scōm: qz mediū est impfectius forma pncipalr intēta. **Nullū** aut mixtū est impfecti⁹ elemēto: qz elemēta sūt impfectissima in genere sūstāntiet: vt vult cōmē. iij. celi. **Silr** ignis produciendo ignē nō oportet qd pmo pducatur rōne seminalē qd sibi coagat vel agētī vniuersali: s; imēdiatē pducit ignē ex aq aut alio corpore cōbustibili sibi apporimato. **Ex** illo seqt qd respectu elemētī genaradi nō oportet semē ponere: qz semē est impfecti⁹ forma generāda: nihil aut impfecti⁹ elemēto i sūstānti⁹: etiā semē agit nō agēte: imo nō existēte eo qd pducit semē: s; cessante igne ab actiōe sua/ cessat actio caloris generatiua ignis: cessante em̄ calefactiōe aq/ aq reducitur ad frigiditātē: z suo mōt de alijs elemētis. **Ideo** non oportet ponere rōne seminalē mediā ad pductionē elemētī. **Quarta** pclo: Semē aut rō seminalis non est coeua materie. **Probat**: qz semē decidit a pparatiōe nō s; ē in pncipio pparatiuo: qz semē generat de supfluo alimēti tertie digestiōis. **Neq; ē** sp in elemētis rō seminalis: qz fm pmissa rō seminalis inducit duz elemēta fuerint ptepata a rōne celo z influxiua. **Vñ** cū oīm corpaliū semina dicunt ēē in materia seu elemētis intelligendū est aptitudinalit nō actualiter. **Quantū** ad tertiū articulū est dubiū: Utrū de costa ade formatū sit corp⁹ mulieris sine addito alteri⁹ materie. **De** isto dubio est opinio magri: etiā Hugonis li. j. de sacra. pte. vi. c. xxiij. qd corp⁹ mulieris factū est de costa ade sine additiōe alteri⁹ materie. **Sz** patuit in scōa pclusiōe textuali. **Possibilitas** pbat: qz de d nihilo pducitur materia: multo magis potuit de modica materia facere magnā: nō p additionem materie aliūde sumptē: sic in segetibz et in pductiōe corpis aialis ex semie qd nutrit facit p additionē alteri⁹ materie: s; p multiplicatiōe eiusdē materie in seipā. **Itē** si de ad pficiēdū corp⁹ mulieris aliā materiā addidisset: mai⁹ fuisset illud additū qd costa: z sic pōt debuit corp⁹ mulieris dici factū fuisse d aliā

Nota. 2

Arti. 2.
Cōcl. 1.

Cōcl. 2.

Cōcl. 3.

Cōcl. 4.

Arti. 3.
Dub. 1.

materia q̄ costa. S; b̄ est cōtra scripturaz q̄ de sola costa facit mentionē. ¶ Adducit ad idē exemplum multiplicatiōis q̄nq; panū. 5000. hominū saturantiū q̄ sine additiōe alicui⁹ materie aliūde sūpre multiplicabant ad facietatē singulorū. ¶ Alia est opinio Grego. de arim. dis. p̄nci quā dicit eē doctorū cōit q̄ tenet q̄ corp⁹ mulieris format⁹ est de costa/addita etiā alia materia vel de nouo creata vel vnde cūq; dñō placuit sumpta. ¶ Pro ista cōclūsiōe arguit: qz nisi sic corp⁹ mulieris fuisset nimis rarū: qz illud corp⁹ est rari⁹ qd̄ s; magna extēsiōe modicū materiē h; . Et sic cū costa vir sit. 100. pars corp⁹s adei corp⁹ eue fuisset in cētuplo rari⁹ corpe adei qd̄ non est sentiēdū/marie de p̄ma mliere. Que qz imediare a deo p̄ducta habuit corp⁹ q̄litare z quātitate perfectissimū: qz dei p̄fecta sunt opa: Deut. xxxij. ¶ Itē si nihil fuisset coste additū/s; fuisset in se multiplicata nō fuisset corp⁹ formatū mai⁹ costa: nisi p̄ extēsiōne earundē partiū coste. Cōsequēs falsum: qz tūc nō fuisset corp⁹ s;bstācialit̄ mai⁹ costa. Et sic nō ita p̄fectū s;bstācialit̄ sic corp⁹ ceteraz mulierū. Cōsequētia p̄bat: qz si nihil est additū nulla fuit ibi substantia nisi substantia coste: idē aut̄ nō est mai⁹ seipso s;bstācialit̄. ¶ Itē si nihil fuit coste additū: q̄ro vtrūq; tota costa seu coste materia fuit in crure vel nō. Non scdm̄ cū nō minus: imo multo plus habeat crus de materiali substantia q̄ costa. Nec p̄mū: qz si tota fuit in crure nihil eius fuit in brachio vel capite: z ita ceterae partes fuissent de alia materia materie coste ad dita. ¶ Si dicis q̄ tota coste materia fuit in crure et tota etiā in brachio: z sic de alijs p̄tib; coste eq̄lib; . Cōtra: tūc brachiū nō fuisset distinctū a crure: quia vtrubi⁹ fuisset eadem materia s; numerū z eadem forma. ¶ Itē cū materia coste sit dimensue in corpe eue: sequit̄ q̄ idem numero fuisset circūscriptiue in diuersis locis: qd̄ multi reputāt simpliciter impossibile. ¶ Ad dubiū respondetur q̄ vtrūq; modus fuit deo possibilis. Et q̄ de costa in se multiplicata sine extranee materie additiōe formaret corp⁹ perfectūz q̄ritate z dēitate eue: z etiā cū additiōe materie vel de nouo create: vel aliūde de q̄ voluit elemēto vlt̄ m̄ x̄to assumptae: nec rōnes hinc inde argute demonstrāt. ¶ Cū tenēdo p̄mā opinionē maḡi rñdē ad rōnes scōe opinionis. ¶ Ad p̄mā dī q̄ p̄cederet argumentū qn̄ modica materia sine sui multiplicatiōe multum extēderet/ tūc induceret raritatē: s; in formatiōe corporis eue: materia coste in seipsa multiplicata est: et p̄ b̄ corp⁹ eue nō caruit debita densitate. ¶ Ad scdm̄ distinguē de ly mai⁹ s;bstācialit̄: qz videt̄ esse ip̄o p̄ria/cū mai⁹ z min⁹ dicant̄ s; q̄ritatē vel molis vlt̄ p̄fectiōis. Prima nō respicit substantiā: s; scōa respicit indifferētē tā substantiā q̄ accidēs. Et sic p̄cedit q̄ corp⁹ eue nō fuit mai⁹ .i. p̄fecti⁹ costa q̄tū ad materiā: qz oēs materie sūt ei⁹sdē rōnis et p̄fectionis: nec p̄fectior est materia toti⁹ q̄ materia partis. Si aut̄ mai⁹ substantia lit̄ valet tñ. i. hñs tantā materiā z cū b̄ aliā: tūc p̄cedit q̄ corp⁹ eue nō fuit substantia lit̄ ter mai⁹ costa: qz nō habuit aliā materiā q̄ materiā coste. Nec tñ seq̄t̄ q̄ fuerit substantia lit̄ min⁹ p̄fectūz corp⁹s aliaz mulierū: qz paucitas vlt̄ mltitudo materie nō arguit p̄fectionē maiore vel minore/ cum sit ei⁹sdē rōnis z non intēfibilis. ¶ Ad tertiū dī q̄ tota materia coste fuit in crure z tota in brachio: z sic de alijs p̄tib; coste eq̄lib; : qz multiplicata est aliq̄ mō si,

mili sicut aia tota replicata est sub q̄libet p̄te corp⁹s. ¶ Et cū arguit: tūc brachiū nō esset distinctū a crure. Cōcedit q̄ s;bstācialit̄ nō est distinctū/ z tñ distinctū accidētali: qz alia accidētia sibi inherēt in vno loco q̄ in alio: ē tñ vna s;bstācia s; materiāz formā: sic etiā aie in oculo inheret visio z nō in pedet z tñ est vna aia: z cū inferit: tūc idē nūero fuisset circūscriptiue in diuersis locis. Hoc p̄cedit: nec est mai⁹ imposibile q̄ idē diffinitiuē esse in diuersis locis. Qd̄ s; m̄ oēs catholicos p̄cedit de aia intellectiua. Et si q̄ op̄positū tenet/ defēdat suā opinionē si p̄nci: reputo em̄ eā ip̄robabilē z falsam. Posset etiā de alio mō materiā in se multiplicare q̄ nob̄ est incognitus: qz plurā pōt̄ q̄ nos intelligere valem⁹. ¶ Si vō placuerit scōa opinio: facile rñdē ad rōnes prime opinionis. ¶ Ad p̄mā dico q̄ de⁹ de nihilo pōt̄ p̄ducere materiā magnā vel parā: s; de materia iā existēte facere corpus mai⁹ sine additiōe alicui⁹ vel de nouo p̄ducti vel p̄existētis nō est itelligibile: z b̄ sine rarefactione: nec multiplicatio ei⁹sdē facit rē maiore: sic ania intellectiua nō est maior in corpe q̄ manu: nec maior in manu q̄ digito. Licet forte sit mltiplicior. i. multiplici⁹ replicata in manu q̄ digito. Materia aut̄ corp⁹s eue fuit simpl̄r maior materia coste sine raritate maiore. q̄ necesse fuit addi materiā aliam a materia coste. ¶ Ad scdm̄ dī q̄ nō sequit̄: qz sic est in generatiōe arboris: lic; pl⁹ addit̄ de nutrimento terrestri q̄ sit semē iactū in terra. Dicit̄ tñ in arborib; esse ex semine mag⁹ q̄ ex nutrimento: qz semē p̄ncipiū est sue generatiōis: sic etiā in p̄ductiōe aialiū p̄ pagationē z frequētē semē est minima pars geniti ex semine. ¶ Ad exēplū q̄nq; panū dicunt qd̄ est p̄ eis: nā multiplicatio panū de q̄ Joā. vj. facta fuit p̄ additiōe materie de nouo create vel aliūde sūpre. Cū dicit̄ Augustinū manifestē s; sensisse: qz dicit̄ Ille in manibus suis multiplicauit q̄nq; panes qui de panis granis creat segetes. Certū aut̄ est q̄ segetes creant de granis p̄ additiōe materie nutrimentalis. S; si dixisset Augustin⁹: Sic multiplicauit panes sic de granis segetes. Manifest⁹ haberēt intentū/ s; dixit: q̄ facit bec facit illa. Ex q̄ habet q̄ idē est factor vtriusq;: s; nō habet q̄ idē est modus faciendi. Scōa opinio est itelligibilior: q̄ aut̄ sit verior/ ille nouit q̄ fecit. Tantū de q̄stione.

Distinctio XIX

Sit de hominis cō-

stitutiōe in esse naturali: cōsequētē agit de eius p̄seruariōe in essentia tali. Et p̄mo de cōseruariōe q̄tū ad indiuiduū p̄ nutrimentū sumptionē distinctiōe p̄nci. Scōa q̄tū ad esse spec̄uocū p̄ prolis generationē/ distinctiōe. xx. ¶ Colligit̄ aut̄ snia hui⁹ distinctiōis in trib; p̄clusiōib; : q̄tū p̄ma est bec. In triplici hois statu p̄terito/ p̄nti/ z futuro: triplex fuit ad moralitatē z immortalitatē hominis habitudo. Et declarat hāc cōclūsiōē: nā in statu inocētie p̄terito potuit mori z potuit nō mori. In scōo statu p̄nti nature lapsē nō potuit non mori. In t̄tio statu futuro beatitudinis p̄summate nō potuit mori. ¶ Scōa p̄clusio: Corp⁹ hois an̄ p̄ctm̄ mortalitatē p̄ naturā habuit: immortalitatē autē lignū vite ex gr̄e dono dedit. ¶ Tertia p̄clusio: Posse nō mori s; q̄tū dā sniam insuit homini a cibo lignorū paradisi. A ligno vite tñ datū fuisset oīno nō posse mori.

Questio vnica

Arca hanc distinctio

Excl. 20
E

¶ Nos. 2. **B** radiso. Et ille intellectus est ad ppositu. **¶** Secdo co
siderandū q̄ mors potest tripliciter cōtingere homi
ni ut dicit sanctus Bonauē. q. v. huius dist. Aut elemē

Locos

Arti. 3.
Dub. 16
f

ius z nūc: q̄ poterat ab eis dē agentibz pati a q̄bz nūc
parit̄ si applicata fuissent. Nō enī habuisset dorē im
passibilitatis: p̄ quā corpa scōz reddunt simplr im
passibilia. ¶ Scōa cōdō: Nō habuit cor: p̄ imorta
le in statu inocētie: scōo mō accipiēdo imortale. p̄ba
tur: qz potuit non mori p̄ statu illo: ergo. añs. p̄bať:
qz habuit p̄ illo statu adiutoria z remedia cōtra oēm
morē inducētia. Et ita potuit morē evitare. añs. p̄
bať: qz contra intrinsecā elementoz pugnā habuit
optimū q̄liratū tēperamentū p̄fecte sanitatis: q̄ vna
q̄litas nō dīnabat alteri eā corrūpēdo. Contra con
sumptionē humidi radicalis/restaurationē cibi. Cō
tra debilitatiōē virtutis p̄uersiue lignū vite: q̄ vir
tus cōuersiua cōfortabat vt debilitari nō posset nec
deficere. Et p̄ h̄ nec senescere: nō vt senescere ē diu. vi
uere: sed vt senescere est infirmitati senii subijci p̄mo
mō: nō scōo in statu inocētie sensuissent. Cōtra extrin
seca elemēta habuit aeris tēperie cōueniētissimā/q̄n
tū ad oēs q̄lirates p̄mas. Cōtra violentiā demonūz
angelicā custodiā: silr z cōtra bestias q̄ tūc nō fuere
imites/ sed homi obediētes: nā sup̄ illos habuit p̄fer
crū dñiūm. Silr z boies in statu illo fuissent iusti et
non pctōres: q̄re nullus aliū lesisset. Q̄ si aliq̄s ani
mū ledēdi aliū cōcepisset/iā peccasset: z statim de pa
radiso expulsus fuisset: sic de adā factū est. Cōtra ce
tera causalr violentiā/op̄mētia vel ledētia habu
it prudētiā copiosā oia illa cauēdi. ¶ Tertia p̄cō: si
hō in paradiso nō peccasset/mortu? nō fuisset. p̄bať
p̄ illud apli Roīm. v. Per vnū hoīem pctm̄ in h̄unc
mundū intravit: z p̄ pctm̄ mors. Itēz potuit cauere
oia inducētia mortē: vt pr̄z ex. ij. cōclōne. Et si nō ca
uisset/iā peccasset: z ita inocētiā p̄didisset. Sicut enī
habuit p̄ceptū de comedēdo de oi ligno paradisi: ex
cepto ligno scie boni z mali: vt vult maḡ distin. xx.
ita z habuit p̄ceptū naturale de cauendis ceteris sui
corruptiuis: qd̄ si non fecisset peccasset z inocētie sta
tū excessisset. ¶ Quantū ad tertiū articulū est dubiū
Vtrū lignū vite habuit virtutē p̄petuandi hominis
vitā. Et videt̄ q̄ non itē quicqd̄ est agens physicū
in agendo repať: z p̄ p̄ns debilitať. Sed fructū li
gni vite non potuit confortare ip̄m/ nisi conuertēre
tur in ip̄m actione physica z naturali. Non aut̄ po
tuit plus confortare q̄ agēs cōuertēs fuit forte. Sz
cōuertēdo fructū ligni vite debilitabať p̄ repassione
ita q̄ natura conuertēs p̄us fuit debilitata/q̄ nutri
mentū conuertēret: qz est actio naturalis. Et sicut in
vna actione conuersionis debilitať: ita in qualibet
alia: z sic tandē ita debilitať q̄ non plus cōuertēret.
Adducit etiā exemplū p̄bi primo de generatione de
vino qd̄ a p̄ncipio conuertit in se aquam z debilitať.
Et idem scōo minus fortiter operať. Ultimo deficit
non potens aliqd̄ aque in se conuertēre: sed poti⁹ cō
uertit in aquam. ¶ Propter hanc rationem quā se
cit Sco. dist. p̄sentī: dicit ip̄e Scotus consequenter
q̄ fructus ligni vite licet habuit virtutē p̄longan
di vitā: non tñ in perpetuū cōseruandi. Unde si nō
fuisset homo trāslatus/tādē fuisset in paradiso mor
tuus. Fuisset tamē imortalis de facto: id est non fuisset
mortu⁹: qz quilibet fuisset translatus ante q̄ vir
tus adeo esset debilitata in eo q̄ corpus esset impo
portionatū anie vt mors accederet. Nec b̄ fuisset mi
raculosum sed iustū: z regulari factū: fuissent q̄ trāslati
nō sil/ sed fuissent: q̄libet tñ meruissent tātam
grat̄ ad q̄tā fuisset p̄ui⁹: neq̄ enī de⁹ p̄miū distulit

set cōpleto merito: qz nullū fuisset impedimētū. Nihil eni ei⁹ fuisset purgandū: qz nullū pctm: neqz oēs meruissent vsqz ad terminum vltimi generadi: qz sic sp̄ p̄ores plus meruissent q̄ posteriores. qd̄ patz salūm: qz brā virgo plus meruit q̄ adā: q̄uis gñatioe posterior adā: bec sentētia l^r Sco. Sed rō illa nō est efficax. Un̄ est opinio alia quā cōiter tenet aliq̄ docto. qz lignū vite virtutē habuit p̄servadi vitā hoīs i statu inocētie p̄petuo. Nec rō Sco. pcedit de agente p̄bifico debilitato: qz quero: Utrū actiū agēdo debilitatū possit reduci ad p̄stinū vigorē vel nō. si sic: q̄ p̄ h̄mōi reductionē z p̄fortationē cōservari pōt: imo z augeri vt nūq̄ deficiat: becaut cōfortatio maxime fieri pōt p̄ esum ligni vite. Si nō sequit̄ qz hō post infirmitatē/nō possit reduci ad p̄stinā sanitatē: z virtus cōservatiua cōtinue etiā a p̄ncipio vite debilitaret: qd̄ est cōtra experientia. Nā fortior est illa virtus in iuventute q̄ in infantia: qz pōt p̄vertere solidum ei bñ quē nō sufficeret p̄vertere in infantia. Itē sequit̄ qz ignis pducens ignē debilitatē p̄ appositionē cōbustibilis: z tandē deficeret appositionē cōbustibilis qd̄ est cōtra p̄bm z exp̄ientia. Ideo rñdē dupliciter ad rōnes Sco. Primo mō negādo qz virt⁹ nō pōt cōfortari nisi p̄ cōuersionē alicui⁹ in ip̄o: qz virtus q̄ p̄fortat accidēs est. Quia cōfortari z debilitari nō puenit forme substantia: q̄ nō recipit magis z minus. Cōfortatio ergo possit esse p̄ augmētū aliq̄rum qualitatū: sed tales p̄nt augeri z seruari ac cōfortari p̄ qualitates extrinsecas absqz aliq̄ cōuersionē. Un̄ insensibiliter exp̄imū qz ante oēm cōuersionē aliq̄s cōfortat ad faciendū opa vite q̄ p̄us facere nō poterat: puta statim post sumptionē cibi prius q̄ cōuerrit̄ in substantia rei alite. Si l^r aliq̄ cōfortat solo odoratu: aliq̄ solū extrinsec⁹ tactui applicata: q̄ nō cōuertunt̄ in p̄fortatū. Nō ḡ oportet oēm cōfortationē fieri p̄ h̄mōi p̄uersionē: z ita semp cōuertuā virtutē repari: z sic p̄ deficere. Scd̄ esto qz aliq̄ cōfortatio fiat p̄ p̄uersionē: z p̄mū cōuertēs repatiat̄: z fiat debilis cōuertēdo tñ resultās ex p̄uertētē: cōuersio est fortis z p̄fecta: z sic pōt carnē facere puriorē. Ideo dī qz potest hō p̄fortatione ligni vite in vita p̄petuo cōservari. Nā agens p̄bificū sicut pōt repatiendo debilitari: ita potest etiā augeri in virtute sua. Sicut videm⁹ de igne: q̄nto plura cōbustibilia applicant̄: t̄nto magis augmētāt virt⁹ ei⁹ intēsiua: bec est rñsio Octa in aliq̄. q. r. Ad exēplū de vino et aq̄ dī: qz ibi nō est vera p̄uersio vni⁹ in aliud: sed q̄dam mixtio p̄ iuxta positionē partiū: z sic est p̄uersio. Un̄ illa nō est cū p̄fortatione cōuertētis: sed cū ei⁹ cōtinua debilitate secus in p̄posito. Scd̄o dubitat̄ cōtra conelōnē p̄mā. Nā videt̄ qz hō manēs in inocētia nō potuit mori. Nā mors pena est grauis q̄ fm̄ diuinā iusticiā nō pcedit culpā. Ad h̄ rñdetur qz fm̄ inocētiā hō potuit mori: licet de facto hō mortu⁹ nō fuisset ex causis tactis. Et ad argumentū nūc adductū dī: Uerū est qz pena nō pcedit culpā: capiendo penā p̄rie: put pena est punitio delicti. Sed tūc mors nō fuisset pena in statu inocētie: sed q̄dā naturalis trāsmutatio p̄ns mixtionē ex cōtrariis: sicut et mors brutoz nō est pena sed passio cōsequēs naturā corruptibilē. Tercio dubitat̄: Utrū lignum vite pctōrem p̄seruasset a morte: z videt̄ qz sic: qz dī Ben. iij. Ne ergo sumat de ligno vite z viuat in eternum. Hoc dictū est de adā post pctm. Et idem videtur de

enoch z helia conceptis in pctō: z nō p̄seruant̄ in paradiso vsqz ad antichristi aduentū. Et qua rōne vsqz tunc eadē ratione z deinceps. Item lignum vite habuit vim restaurandi humidū radicale z cōseruare: z potuit extrinsecū vite impedimētū tolli z cauere: ergo potuit hoīem pctōrem in vita cōseruare: neqz pctm hoīs mutauit naturā ligni vite. Rñdē breuiter post sc̄m Bonanē: qz vis ligni vite p̄seruatiua hoīs nō fuit ligni a natura speciuoca: s̄ ex dono dei speciali ad salutē hoīs corpalem. Sicut qz vestimenta z calciamenta tanto tpe p̄bere poterāt obsequium hominibz: ita vt non veterascerent: nō fuit a natura eorum: sed speciali dono dei. Domine igit̄ lapsi i pctatuz subtracta z imutata fuit ista vis ligno vite: vt irreuocabiliter staret dei sententia: Stipendiū pcti mors. ad Rom. vj. z Ben. ij. Quocūqz die comederitis zc. p̄ hoc ad obiecta. Ad p̄mū dicūt qz in eternū nō dicit ibi interminabilitatē: sed quandam vite diurnitatem: quemadmodū sepe loquit̄ scriptura. Quāuis enī post pctm lignū vite nō potuit corp⁹ p̄petuare: potuit tñ adiunādo naturā ip̄m lignū lōgo tpe p̄seruare: z p̄ hoc ptz solutio sequentiū. Ex p̄dictis ptz qz alia fuit immortalitas stat⁹ inocētie: z alia erit status glorie. Nā illa nō reddidit corp⁹ sp̄uale: sed cōseruabat corpus aniale indigens cibo z potu. Fuitqz alterabile p̄ qualitates p̄mas z violentabile p̄ extrinsecas aduersa. Sed in hoc fuisset immortalē: qz contra oēm mortem inferre potentia intrinseca z extrinseca: habuit sufficientia munimēta: vt dictū est. Sed immortalitas glorie reddet corpus gloriozū z sp̄uale: ita vt non indigeat corporalibz alimentis. Nec alterari possit aut ledi a quibuscūqz extrinsecis: sed erit in plena potestate spūs ip̄m viuificātis: anī me scz rationalis quantū ad agere z pati per donū glorie: de quo in quarto videndum.

Distinctio. XX.

Stensa cōseruatiōe

hoīs q̄tū ad indiuiduū/per alimēti conuenientis ac ligni vite sumptionem. In hac dist. xx. agit de eiusdē cōseruatione quo ad sp̄m p̄pagatiuā p̄lis generationē: colligit aut sententia magistri in his tribz conclusionibz. Cōclusio prima: In paradiso hoīe nō peccāte fuissent honorabiles nuptiē: z thorus immaculat⁹ sine libidinis ardore sine pariēdi labore. Scd̄a cōclusio: De statu genitorū corpore paruuloz q̄rum ad mēbroz z aīe potētiāz vsū z officia nō ē a patribz certa diffinita sententia. Tercia zc. Geniti in paradiso ad meliorem dignioremqz statum/sine morte media/siml^r vel successiue fuissent translati: in quo corpora pri⁹ animalia/sine corporeis alimentis p̄petuo seruauissent delectabiliter spiritui se regenti zc.

Questio vnicā.

Irea hanc distinctio

nē querit̄: Utrū tñmō electi fuissent in statu inocētie geniti: z hi statim post gñationē in grā p̄firmati: fm̄ duo q̄sta duo erūt articlī ad ea respōsiui: qbz addet̄. iij. dubiorum absolutiuus. Quāntū ad p̄mū notandū post Sco. in hac dist. qz ad numeralē idēptitatē plone humane requirit̄ et sufficit nūmeralis idēptitas materie z forme. Primū scz qz requirit̄ ptz: qz nō manet idētorū mutatio p̄ti-

Dub. 2.

D

Dub. 3.

3

Arti. I
Nota. J.

bus vel aliq partiū essentialiū cū totū ex suis parti-
bus p̄stiat. Et si muratis prius integralib; nō ma-
ner idē totū vera et p̄p̄ia idēp̄tate: multo magis mu-
tat p̄tibus essentialib; variat. Scdm scz q̄ sufficit p̄t
q̄ ad idēp̄tate sube nō requir̄ idēp̄tate accidentium
ei cū eadē suba subijci possit plurib; accidentibus et
accidentalib; dispositionib; fil; et p̄ ei⁹ alterationem
successiue. Idē enī hō p̄t esse p̄mo calid⁹ post frigi-
dus: p̄us ignorāns post sciēs. **Secdo** supponit q̄ a
pluriū agentū q̄libet p̄t idē effect⁹ p̄ducī: sicut idē
ignis in eadē materia p̄ducit p̄t: q̄cūq; incensens
ignis appl̄ct. Et q̄ sequit q̄ idē p̄les potuit gene-
rari a plurib; seu diuersis parentib;. Idē dico taz in
materia q̄ forma. De forma p̄t: q̄ eadē aia potuit i-
fundi diuersis materijs. De materia etiā p̄t: q̄ ma-
teria p̄lis est materia nutrimenti sūp̄i a parente: q̄
corp⁹ plus materialr p̄ducit a semine. Semen autē
est sup̄flūū nutrimenti tercie digestiōis. Alii etiā: ex
nutrimento parentis in sanguinē menstruū: vt vult
p̄b; h. de aia. Sed idē nutrimentū potuit sumi a di-
uersis: et idē p̄les potuit ḡnari ab adā abraāz et
alijs: nō fil; a plurib; sed a q̄libet plurib;. Et genitus
ab abraā potuit fuisse genit⁹ ab aron filie ei⁹ v. q̄cūq;
alio. **Coroll.** Aliq electi genit⁹ a reprobo por-
uit ḡnari idē nūero ab alio electo. **Supponēdū** est
ex p̄mo li. q̄ electio siue p̄destinatio est eterna: s̄m il-
lud apl; ad Eph. j. Elegit nos aū mūdi p̄stutūōem.
Et idē nō mutat p̄ter mutationē stat⁹: nā p̄us nō
mutat p̄ter mutationē posterioris: saltem nō opor-
ter. Nūc aut p̄us aliq mō est electio br̄ificandi q̄ p̄-
uisio status seu p̄ordinario receptionis esse a tali v. l.
tali parente: nā vt dicit Sco. q. ij. hui⁹ dist. Disor-
dinatē volens p̄mo vult finē: et post volitionē finis
vult illud q̄ est immediat⁹ finis: deus aut est volēs or-
dinatissimū. Ideo p̄mo vult sc̄p̄m vel bonitatē suā
tanq̄ suā. Secdo vult bonū creature vltimat⁹: scz
br̄itudinē: postea vult ḡnam q̄ ordinat ad talē frui-
tiōnē: et posteri⁹ vult illā creaturā accipere a tali parente
hūc ordinē inuit apl; ad Rom. viij. Quos p̄destina-
uit hos et vocauit: et quos vocauit hos et iustificauit
Prius ḡ electi ad br̄itudinē sunt determinati q̄ ad
nasci a tali parente: ḡ a quocūq; nascant parēte: non
variā determinatio ad br̄itudinē q̄ est p̄destinatio
ergo p̄destinati sunt idē numero: nō obstatē mutari-
one status aut parentū a q̄b; nascunt. **His p̄mis-**
sis est p̄ma cōclō ad hūc articulū: Si adā in statu in-
nocentie cū sua posteritate p̄mansisset/ oēs mō electi
idē nūero geniti fuissent. p̄bat cōclō: q̄ oēs p̄desti-
nati fuissent geniti: oēs mō electi sunt ab eterno p̄de-
stinati: ḡ oēs fuissent geniti. p̄ma est in p̄mo tercie fi-
gure. minor p̄bat: q̄ nullus de nouo p̄destinat. ma-
ior p̄bat: q̄ p̄destinatio dei infallibilis est imutabi-
lis: ḡ oīs p̄destinatus cōsequit br̄itudinē hanc autē
nullus hō p̄sequit/ nisi p̄us in esse naturali p̄ducatur.
Secdo enī glie p̄supponit esse nature. **Secda** p̄clō: In
statu innocentie reprobo null⁹ fuisset genit⁹. p̄bat: q̄
in illo statu nō fuisset p̄ctōz/ ḡ nec reprobo: nō enī cō-
parit stat⁹ innocentie p̄ctōz. **Tertia** cōclō: Si stat⁹
innocentie p̄mansisset/ mlti electoꝝ ex alijs parētib; edi-
ti fuissent. p̄bat: q̄ oēs electi fuissent geniti: quoz
nōnulli orti sunt ex parētib; reprobis: vt parer de fi-
delib; ex infidelitate p̄uersis: parētib; suis in infide-
litate p̄manētib;: vt legi de scrijs martino/ barbara
christianar: ḡ fuisset ex alijs parētib; geniti. **Quar-**

ta cōclō: In statu innocentie t̄m electi fuissent geni-
ti. p̄t: q̄ oēs electi fuissent geniti ex cōclōsione p̄ma
et nulli q̄ nō sunt electi fuissent geniti. p̄ma tenet p̄ ex
positiōnē exclusiue: et hoc est q̄ dicit br̄us Greg. viij.
moza. §. xxiij. Si parentē primū nulla p̄cti putre-
do corrumperet/ nequa q̄ ex iefilijs gebenne genera-
ret: sed hī q̄ nūc p̄redēptionē saluati sūt/ solu ab illo
electi nascerent. **Quāuis** aut bec r̄sio sit p̄babi-
lis/ t̄m videt̄ oppositiū eque p̄babilr sustineri posse.
Licet enī p̄destinatio sit imutabil/ ita q̄ impossibile ē
p̄destinatus p̄sciri et cōuerso in sensu cōposito: est t̄m
p̄tingēs. Nā quēcūq; de p̄destinat/ p̄tingēt p̄desti-
nat. Sic de reprobariōe: et sic q̄ p̄destinat⁹ est p̄t nō
saluari in sensu diuisiōis: q̄ p̄t nō p̄destinatus fuisse.
Et filr potuit de p̄scitū p̄destinare. Et nō magis est
p̄destinatio imutabilis q̄ reprobariō: nihilominus
reprobi poterāt nō reprobari: poterāt enī nō p̄ducit
vt dicit p̄clō scda statim posita. Equit̄ etiā cert⁹ fu-
it lapsus hoīs deo ab eterno: sicut p̄destinatio et p̄e-
scia siue reprobariō. Idē dubiū nob est si lapsus non
p̄tigisset q̄ electi fuissent: cū poterāt q̄ nūc electi sunt
fuisse nō electi: et q̄ p̄sciti sunt potuissent fuisse electi:
potuissent etiā fuisse p̄destinati/ q̄ nūc nec electi sunt
nec reprobari: imo oīno nec futuri. **Et si** dic/ signo
electū (ḡra exēpli) sc̄m martinū de q̄ certū habemus
q̄ est elect⁹: ille fuisset etiā electus/ si adā non fuisset
lapsus: q̄ eo q̄ ē elect⁹/ ab eterno ē elect⁹: cui⁹ t̄m p̄
eo q̄ in infidelitate p̄mansit ē reprobo: vt dicit historia
Sulpicij. De isto p̄cedit epi. Rūdet q̄ sicut nūcer
tū est q̄ scrius martin⁹ est elect⁹/ sic certū est q̄ hō la-
psus est: sed nihilomin⁹ potuit scrius martin⁹ nō fu-
isse elect⁹/ sicut hō potuit nō fuisse lapsus. Sic igi
ponit oppositiū lapsus certi tanq̄ possibile fuisse: sic
etiā opposita oīm p̄tingēt factoz possibilia fuerūt
Poterāt enī opposita fuisse: et sic p̄a p̄tingētia pote-
rāt etiā non fuisse. Et idē posito q̄ illud non fuerit/
scz lapsus q̄ certū est fuisse in dubiū veniūt/ an cere-
ra p̄t. ḡtia q̄ aliq mō ad lapsum ordinē hūc (vt pro-
ductio scri martini: q̄ p̄ducit est de massa p̄ditionis)
fuisset p̄ducit. **P̄terea** etiā p̄destinat⁹ ab eterno
p̄t ab eterno nō fuisse p̄destinat⁹: vt habet in. j. di-
u. Itē filis rō p̄ oia p̄t fieri de p̄scito: de q̄ t̄m conce-
dit doc. ille q̄ nullus nūc p̄scitus fuisset genitus si p̄-
mansisset innocentie stat⁹. Manet ḡ nobis dubiū si la-
psus nō p̄tigisset q̄ t̄m electi fuissent/ cū poterāt q̄ nūc
electi sunt fuisse non electi: et nūc reprobari aut non
futuri/ poterāt fuisse electi. **Et ad tertium** notabi-
le q̄ est Sco. dicet/ q̄ si p̄us et posteri⁹ dicūt ordi-
nēp̄is vel originis aut causalitatis/ falsum est q̄ p̄-
us vult finē et post ordinata in finē: q̄ nō est nisi vn⁹
act⁹ diuine volūtatis: vt paruit in p̄mo sic ē t̄m vna
volūtas et vna essentia. Si q̄dē idē oib; modis ē esse-
tia diuina/ volūtas diuina et act⁹ diuine volūtatis.
Nec ē ibi act⁹ et act⁹: s̄ vn⁹ t̄m etern⁹ act⁹. Idē nō est
ibi ordo actū diuine volūtatis: q̄ ordo p̄supponit
distinctionē ordinatoꝝ: neq; ordo effectū r̄paliū
infert actū diuinoꝝ ordinē: nā in effectib; est p̄uer-
sus ordo ad ordinē in notabili designatū: q̄ in effe-
ctib; primū est esse nature: deinde esse gratie: vltimo
esse glorie. Nec t̄m aliq hōꝝ deus prius vult altero
sed q̄cūq; vult/ fil; et ab eterno vult. Licet q̄ vult pos-
sit nō velle: q̄ q̄cūq; vult ad extra/ p̄tingenter vult
Verum q̄ deus ordinatissime vult quēcūq; vult: q̄
volūtas sua ē p̄ma regula rectitudis et iusticie: vt di-

Not. 3
f

cit Aug. iij. de trini. neq; in itis alie regule directrici sue voluntatis: eo ipso eni q; vult recte et iuste et ordinate vult. ¶ Posset ergo dici q; si hō nō fuisset lapsus dubiū nobis esset/ vtruz mō electi vel alij plures vel pauciores fuissent geniti: qdlibet enim horuz fuisset deo possibile: qd aut fecisset/ qz reuelatum nō est/ nō est temere diffinidū: licet posset sine temeritate cū fidei pietate credi: qd magis videt consentaneū rōni

Art. 2. **B** Quantū ad secundū articulū notandū/ q; aliquē fuisse confirmatū in iusticia/ potest dupliciter intelli- gi. Uno mō: qz non potest peccare eo mō quo creatu- ra cōtingit non posse peccare: de quo p̄tinet ad quar- tū. Et etiā supra de cōfirmatione angeloz factū est. Alio mō q; dicit cōfirmatus/ qz nō peccabit. Sic q; dā viatores in ytero sc̄tificati p̄nt dici cōfirmati: pre- ferrim q̄rū ad mortalitā: qz forte etiā peccauerūt ve- nialiter: fm̄ illud. j. Joā. j. Si dixerim⁹ qz peccatus nō habem⁹/ ipsinos seducim⁹: et vitas in nobis nō ē.

Edcl. 1. Quo p̄misso est p̄lo p̄ma ad hunc articulū: acci- piendo cōfirmationē p̄mo mō in statu inocētie: ele- cti nō fuerūt in grā cōfirmati. p̄bat: qz talis p̄firma- tio repugnat statui vie: sed stat⁹ inocētie in paradi- so fuisset stat⁹ vie: i. g. p̄na nota cū minore. maior p̄ bat: qz illa cōfirmatio includit certitudinē de nō pec- cādo q; est pars beatitudinis: b̄ritudo aut repugnat statui vie. ¶ Itē q; diu volūtatis capacitas nō ē ple- ne satiata in obiecto beatifico: ita q; nō est ei coniun- cta fm̄ oēm rōnē boni/ p̄t deficere a rectitudine vo- lendo nō fm̄ debitā circūstantiā: sed voluntas viato- ris nō est sic cōiuncta obiecto b̄ifico: nec in ea facia- ta/ q; p̄t deficere: est aut status inocētie/ stat⁹ viato-

Edcl. 2. **B** ris: vt dictū est. ¶ Sc̄do p̄lo: In statu inocētie ele- cti fuissent statim post generationē in grā sc̄do mō p̄firmati. p̄bat: qz si adā nō peccasset/ filiū sui nunq; peccasset. p̄bat p̄ b̄m An̄. j. li. Cur de⁹ hō. c. xviij. loquēte de primis parentib; vbi dicit: In illa iusti- cia in qua erant si vicissent vt tēptari non peccarent: ita p̄firmarent cū oī p̄pagine sua: q; vltra peccare nō possent. Quēadmodū q; vici peccauerunt sic infir- mari sunt: vt quantū in ipsis est sine p̄cto esse nō pos- sunt. Quis eni audeat dicere plus valere iniusticiā ad alligandū in seruitutē hoīem in p̄ma p̄suasione si- bi cōsentiente/ q; valeret iusticia ad confirmandū eū in libertate sibi in eadē prima tēptatione adherentē. Nam qm̄ quēadmodū humana natura tota erat in parentibus primis/ tota in illis vicia est vt peccaret. Ita in illis tota vicisset si nō peccasset: et b̄m̄ Greg. iij. moraliū: Non genuissent reprobos in statu ino- centie: vt s̄ allegatū est: ergo nec p̄ctōres. Peccato- res nāq; reprobi sunt: et si non semp fm̄ p̄destinatio- nē/ tñ fm̄ p̄sentē iniusticiā. Uerū tñ iniusticiā illam origi- nale adam nō trāssudisset: qz est donū supernatura- le. Sed de⁹ regulariter dedisset ex mera liberalitate iusticiā proli sicut parēti si non fuissent lapsi. Et ad- dit Sco. nisi filiū posuissent obicē. Nō eni ait: habu- issent iusticiā p̄fectiorē q; pater: sed p̄ nō fuit ita in- stus qn̄ amiserit iusticiā. Sicut q; p̄ si vicisset p̄maz tēptationē/ fuisset p̄firmat⁹: ita et filiū peccare quidez potuissent sicut p̄. Sed si de p̄ma tēptatiōe habuiss- set victoriā/ p̄ adiutoriu iusticie et doctrinā parentū: ita cōfirmati fuissent q; postea nūq; peccassent. Uerū b̄ nō satis videt cōcordare dicto An̄. q; videt so- nare q; sicut p̄ iniusticiā p̄moz parentū oēs filiū na- ti fuissent iniusti: ita p̄ eoz iusticiā filiū nati fuisset iu-

sti: ita q; nō peccassent: qz acceperunt iusticiā nō tñ p̄ se: sed p̄ tota posteritate. Quā si cōseruasset/ confer- uasset p̄ se et tota posteritate. Habuissent tamen filiū iusticiā nō ex transfusione parentū: sed ex dono dei: vt dictū est. ¶ Quantū ad terciū articulū est dubiū primū: Utrū in statu inocētie in paradiiso volup- tis p̄ducte fuissent femine in equali numero cum vi- ris. Ad hoc dubiū responder Sco. q; dubiū nobis ē et soli deo cognitū. Sanctus Bonauē. responder af- firmatiue dicens: q; si homo sterisset/ equaliter multi- plicasset natura viros et mulieres. Qd declarat du- pliciter: sc̄z ex parte finis et ex parte cause efficiētis. Ex parte finis: cū eni distinctio sexus est p̄pter mul- tiplicationē generis humani et cōplexione nūeri ele- ctoz. ¶ Itē etiā multitudo ad oēs spectaret: tñ fm̄ le- gē matrimonij: in qua tñ vna erat vnus: necesse es- set si natura sterisset/ tot fuisse mulieres q; viros cū nulla mulier careret viro: et nullus vir careret vxo- re nec vna esset pluriū/ nec plures vnus. Assignat etiā causam ex parte principij actiui quā rescindo. Con- cordat sc̄tus Tho. par. j. q. xcix. ar. ij. in fine. ¶ Sed diceret cū nō sit verisimile tot viros nūc saluari q; mulieres vel ecōuerso. ¶ Posito itaq; q; non sint ele- cti in equali numero sexus vtriusq;. Qz soli nunc electi tunc fuissent p̄ducti: sequit q; electus nunc ge- nitus in sexu virili tunc p̄ductus fuisset in sexu femi- neo vel ecōuerso. Qd videt repugnare idēptitati p̄- sone. Responder fm̄ Sco. et veritatē q; nō est incōue- niēs qd infer. Nā sicut sex⁹ nō mutat spēm/ ita nec necessario p̄sonā: qn̄ ex materia eadē et eadē forma q; p̄ducit vir poterat p̄duci mulier et ecōuerso. Diffe- runt eni tñ vir et mulier in figura corporali et qualita- re cōplexionali q; nō requirunt distinctionem materie neq; substantialis forme. Possetq; de⁹ mulierē muta- re in virū vel ecōuerso/ nō mutatis p̄tib; essentialib; et manēte eadē p̄sona: mutata cōplexione et accidēti- li forma: licet hoc nature sit impossibile. Inuenit tñ vterq; sexus in vna p̄sona: vt in hermophrodita licet monstruosa. Nec est hoc magis incōueniēs/ q; q; ele- crus nūc est fragilis/ infirm⁹ et mortalis: et tñ idē nu- mero fuisset tūc robustus/ san⁹/ pulcher/ immortalis/ mō p̄us exposito. ¶ Sc̄do dubitat: Utrū in statu i- nocētie fuisset multiplicatio hoīm p̄ cōmixtionē sex⁹. Rūdet fm̄ opi. sc̄toz et docto- z q; sic: sed ipsa cōmi- xio facta fuisset sine p̄brosa et feda delectatiōe et par- tus sine dolore: nō tñ cū carnis integritate. ¶ Pri- mū p̄z: qz alē frustra institut⁹ fuisset vterq; sexus: q; tñ ante p̄ctm̄ a dño format⁹ est: et mulier viro in ad- iutorium data/ nō nisi ad proli generationem. Nec peccatus naturalia mutauit/ licet gratuita abstulit. ¶ Sc̄dm̄ pater: quia nulla fuisset in membris gen- talib; rebellio nec iordinat⁹ p̄urit⁹: sed subiecta fu- issent rōni ac pleno volūtatē dominio: sicut man⁹/ pes et cetera corpis mēbra: et licet p̄babile est q; infu- issent delectatio: vt vult sc̄tus Tho. nō tñ effrenis aut feda: s; pura et oīmode rōni s̄biecta. Eapropter vir et vxo- z p̄iūcti nō fuissent illecti illecebrosa carnis cu- piscētia: sed tñ ex dictamine rōnis recte. Et p̄ b̄ non nisi causa plis generāde. Fuisset eni ibi matrimoniu tñ in officiū/ non in remediū. Siqdem ibi nullus fuisset languor aut morb⁹ cōcupiscētie: et ita nec op⁹ remedio medicine. Usa enim fuisset volūtas his or- ganis ad debitū finē p̄uia rōnis deliberatiōe ac di- ctamie. Nō alit q; manu oculo aut alio corpis organo

Art. 3.
Dub. 11
3

Dub. 23
K

Tertiu patet: qz cū pceptu fuisset sine libidine/seq̃
bat partus sine dolore. Siq̃des doloꝝ partus pena
est libidinosi cōceptus. **Q**uartu filr pbat: qz cum
penetratio dimensionū sit cōtra naturā: illa tūc nō
fuisse sicut nec mō. Nō poterat autē corpus ingredi
seu egredi clauso vtero naturalr: ergo necessario re-
quirebat claustru apertio. Decoia satis deduci pnt
ex verbis beati Aug. xiiij. de ciui. c. xxi. z sequentibz
vbi late hanc materiā psequit. **S**ed mouet q̃sdaz
verbū beati Aug. c. xxvj. dicti li. xiiij. vbi dicit: Si
nē vlla corruptione integritatis infunderet maris
gremio vxoris. Ad qd̃ rñder sc̃r̃s Bonauē. p̃mit-
tes q̃ integritatis corruptio tria dicit: scz claustru
apertione: penalē passionē: z fedā delectationē. Pri-
mū est nature: scdm̃ est p̃nē: tertiu est corruptionis
vitiose: q̃ tenet mediū inter penā z culpā. Si igitur
vir cognouisset vxorē in statu inocētie/fuisset qdam
claustru apertio: sed nō penalis passio/nec fedā de-
lectatio: qz vis generatiua nō esset corrupta nec infe-
cta. Nō ergo fuisset in illo statu corruptio integra-
tis: qz nō penalis/nec delectationis feditas. Con-
cordat Tho. par. i. q. xviij. ar. ij. allegās Aug. xiiij.
de ci. dei. Uex si verba augustini caute attenduntur
Aliter loquit de partu: aliter de cōmixtiōe. In par-
tu admittit visceꝝ laxationē: in cōmixtiōe ostēdit
nō fuisse necessariā claustru apertionez. Sicut nec
mō necessaria est ppter mēstrui sanguinis efluxum.

Distinctio. XXI

Eterminato de hois

eductiōe ac p̃seruatiōe in esse nature.

In hac dist. xxi. incipit agere de ei⁹ de-
stirutione p lapsu culpe vsqz ad finē libri. Et quia
culpa triplex ē. Nā qdā est q̃ psona corrūpit naturā:
q̃le fuit p̃ctm̃ p̃mi hois. Alia q̃ natura corrūpit pso-
nā q̃le est p̃ctm̃ originale. Quedā in q̃ psona corrū-
pit seip̃m: q̃le est p̃ctm̃ actuale. Jō diuidit rept⁹ iste
vsqz ad finē libri in tres p̃ces. In p̃ma agit de p̃cto p̃
moꝝ parentū. In sc̃do de p̃cto originali ab illo pso-
nali p̃cto causato dist. xxx. Tertiū de p̃cto actuali po-
steroz dist. xxiiij. **C**irca p̃mū p̃mo determinat
culpa p quā hō p̃mus cecidit. Sc̃do d̃ potētia p quā
stare potuit dist. xxiij. Et qz p̃ctm̃ ade cōpari pōt ad
diabolū reptantē: ad hoīem cadentē: ad deū p̃mitten-
tē: iō p̃mo agit de diaboli reptatione dist. p̃m̃i. Sc̃do
de hois p̃mi trāsgressiōe dist. xxiij. Tertiū de p̃missiōe
dei dist. xxiij. **C**olligit autē snia hui⁹ dist. in tribz cō-
clusionibz. **P**rima p̃clo: Diabol⁹ salutē quā p̃di-
derat homi inuidēs ip̃m nō vi sed fraude ad p̃ctm̃ re-
ptauit per serpētē ceteris aiantibz callidiorē: gulam
inanē gl̃iam z auariciā p̃suadens viciit z prostrauit.
Sc̃da p̃clo: Existēte duplici reptatiōe/exterioꝝ z
interioꝝ: soli exteriori q̃ leuior est hō cedēs p̃cto cecidit
grauioꝝ. **T**ertia p̃clo: Trāsgressiōe mādari
ad mulierē p virū deriuari alteri⁹ impulsu totus hō
labit. Propterea decēter p gl̃iam alterius ad veniā
reparat. Has latius magi in textu deducit.

Questio vnica.

Arca hanc distinctio

nē querit: Utrū oē p̃ctm̃ hois oriā ex tem-
ptatione demonis. **P**remissis notabili-

Arti. I bus ponent cōclōnes: deinde mouebunt quedā du-
bitationes. **Q**uo ad p̃mū notādū: Reptare vt di-

cunt doc. nihil aliud est q̃ pbare aliqd vel exp̃imen-
tū sumere de aliq̃ vt aliqd scia. Addit aliqd p̃us in-
cognitū: vñ attribuit deo/hoi z diabolo. Nam glo.
Lassio. sup illud ps̃. Proba me dñe z tēpta me dicit
Tēptat deus vt erudiat hō vt sciat: diabol⁹ vt sedu-
car. **A**tribuit z mūdo z carni. vñ Jaco. j. Unusq̃
qz tēptat a sua p̃cupiscētia abstract⁹ z illeceꝝ. Un sub
hac g̃nalitate pōt sic describi: Tēptare est exp̃imen-
tū noticiā alicui⁹ in se vel in alio causare p̃ncipaliter
vel occasionalr. **D**icit exp̃imentalē noticiā: qz fm̃
Alexā. par. ij. q. cxiij. z sc̃m̃ Tho. Tēptare est expe-
riri. Un noticiā q̃ p̃rōnes acq̃rit/nō acq̃rit tēptatio
ne. **D**icit alicui⁹ scz z nō taliter noti. Un sc̃ies ali-
quid p̃ rōnes vel fidē/nihilomin⁹ tēptando pōt illud
scire noticiā causata per experientiam. Dicit in se p-
pter hoīem z demonē tēptantē. Dicit vel in alio: qz
de⁹ tēptando non causat noticiā in se: qz noticiā dei
nō causat cū sit eterna. Causat autē in illo quē tēptat
vt in alijs q̃s scire facit de tēptato qd̃ nesciebāt. Sic
intelligit oīs scriptura q̃ deus dicit tēptare: et sciat
vel nūc q̃si de nouo aliqd scire possit q̃ scit oia ante-
q̃ f̃iā: sicut illud: Tēptauit dñs abraā. Gen. xxiij. z
sequit ibi: Nunc cognoui q̃ timeas dñm. i. cognos-
cere te fecit. **D**icit p̃ncipaliter ppter deū/hominē
vel diabolū: q̃ ex intētiōe cognoscēdi aliqd de aliq̃
tēptat. **D**icit vel occasionalr: ppter carnē q̃ tēpta-
re d̃i/inq̃tū cognosci pōt p carnis p̃cupiscētiā pul-
santē: vel mūdū aduersus repellentē: vel p̃p̃eris allē-
cientē qualis sit hō. An virtute cōstās: an mobilis: z
his diabol⁹ frēq̃nter vñt ad tēptandū. **E**x b̃ patz
q̃ licet immediatus finis tēptationis est scia exp̃imen-
talis in se vel in alio: ille tñ finis q̃qz imo frēq̃nter
ordinat in aliū finē bonū vel malū. Un fm̃ sanc̃r̃s
Bona. q̃qz tēptās tēptādo intēdit pbare aut appro-
bare siue pbatū ostēdere. Hoc mō tēptat de⁹ vt tēpta-
tū scire faciat z exp̃imentaliter cognoscere seip̃m: si-
cut Deus. xiiij. Tēptat vos dñs deus vester: vt palā
fiat vrrū diligētis eū an nō/in toto corde vestro. Et
Sap. iij. Deus tēptauit illos z inuenit eos dignos
se tanq̃ aurū in fornace probauit eos. **A**ut secun-
do tēptans intendit reprobari facere: sic tēptat diabo-
lus vt p̃ctm̃ inducat: fm̃ illud Act. v. Cur tēptauit
cor tuū sathanas mentiri sp̃ūs sanctoz z fraudari de p̃-
cio agri. **A**ut tertio: qz intendit solū exp̃imentum
sumere eius quē temptat: vt sciat qd̃ sit in eo. Sic hō
temptat hoīem se vel alium: sicut. j. Reg. xviij. de da-
uid dicit: Lepit temptare si armatus posset incede-
re. Et. iij. Regū. x. Venit regina saba temptare salo-
monē in enigmatibz. Sic magister tēptat discipulū
Sic nōnulli tēptant dñm: q̃ q̃si incerti exp̃iri volūt
dei virtutem: contra quos dicit: Nō tēptabis domi-
nū deū tuū. Deu. vj. **A**ut q̃rto: si pulsans nō inten-
dat/tñ ad eius pulsationē sequit approbatio vel re-
probatio hominis. Sic caro tēptat: qz ad eius titil-
lationē probat homo si resistit vel reprobat si cōsen-
tit vt s̃. Jaco. j. Unusquisqz tēptat a sua cōcupiscē-
tia zc̃. Sic de mūdo dicit Heb. xj. Lapidati sūt: tē-
ptati sūt: secti sūt zc̃. Deceni secti a tyrānis hui⁹ secti
passi sunt. z Sap. xiiij. Creature dei facte sūt i odiū
z in tēptationē aie hoīm: z in m̃scipulā pedibz inso-
pientū. Sic aut capis tēptare indifferēt in bono
z malo. **A**liqñ accipit tñ in malo: sic d̃ Jacob. j.
Nemo cū tēptat dicat qm̃ a deo tēptat. Hoc de tem-
ptatione ad malū intelligit. vñ sequit: De⁹ eni intē-

Not. 2.

L

ptator est malorū: tūc autē neminē temptat. Illo modo diffinit rēptationē Laffio. Tēptatio est assimilatio boni ad fallendū. Et Hugo de serō vic. Tēptare est callide expiri: et q̄si q̄busdā blandis conatibz ante violentā pullationē pbare. Accipiendo autē temptare sic in malo: rēptare est officiū p̄mū diaboli: sicut dicit glo. interl. 1. Thes. iij. sup illud: Ne forte rēptet vos is q̄ rēptat. glo. 1. solus diabolus cui officiū est rēptare. Nā et si hō aliqñ sic rēptat/hoc agit inquantū est minister diaboli. Secūdo notandū q̄ licet rēptatio multipliciter diuidi possit fm diuersa causarū genera: p̄t late psequit Alex. de alca parte. ij. q. cxiij. mēb. vj. Tamē fm magistrū in textu ponit duplex rēptatio: exteri orz interior. Exterior quoniam nobis extrinsecus malū visibiliter suggerit verbo vel signo aliquo: vt rēptatus ad cōsensum peti declinet. Interior est quoniam inuisibiliter nobis malū intrinsecus suggerit. Hec autē diuisio nō est rēptationis in genere: sed rēptationis ad p̄ctm. Quia de illa loquitur magister nō de ista q̄ est ad p̄bationē. Et ideo addit in p̄mo mēbro: vt rēptatus ad cōsensum peti declinet. Qd etia in secūdo mēbro addendū est. Alioquin mēbra diuidētia excederēt diuisum vt hic accipit. Pōt enī et rēptatio ad p̄bationē esse exterior: et interior. Qd etia in p̄mo mēbro dicit visibiliter/capit generaliter p̄ sensibilibus. Nā fm brm Aug. sup Gen. ad lram: Videre cōmuniter se habet ad oēm sensum. Sicut Erc. xx. dī: Videbant voces. Unde p̄ oēm sensum contingit esse exteriorē rēptationē: maxime tñ p̄ visum mediate signo: et p̄ auditum mediate verbo. Est ergo rēptatio exterior ostēsiō alicui⁹ obieci sensibilibus a virtute exteriori: vt app̄tendens ad p̄ctm alliciāt. Hanc temptationē semp dicit esse a diabolo: qd vix est mediate vel immediate. Frequenter enī temptat p̄ malos homines et creaturas mūdanas: quibz vix tāq̄ instrumentis: vt s̄ dictū est. Tēptatio interior est motio hominis ad p̄cti cōsensum orta ab aliq̄ virtute interiori sine sensibili obiecro exteriori. Ut cū orit̄ ex imaginatiōe/intellectu aut motiua virtute: illa vt dicit magister quoniam sit ab hoste/aliqua carne. Quoniam enī imaginatiua nostra ab hoste mouet mouendo spēs vel habitus in sensu reſeruat. Et p̄ illas cognitiua et affectiua ad p̄cti cōsensum: de quo dictū est s. q. ij. dī fin. ix. Quoniam est a carnis infectiōe spiritui rebellare et quosdāz bestiales mor⁹ in sensualitate excitantes. Hāc interiorē rēptationē q̄ sit in carne dicit magister nō esse sine p̄ctō: qz titillatio quā caro mouet motus est bestialis et illicitus: ideo non sine p̄ctō veniali. Sed de isto videndū erit inferius dū fiet sermo de primis moribz. Tēptatio autē q̄ sit ab hoste nō habet peccatū necessario annexū nisi ei p̄sentia: sed est materia exerceſcende virtutis. Et qm̄ tēptatio a carne interior opugnās de nō cōtra nos roborat: ideo difficili⁹ vincit. Vtrū hoc intelligendū est fm sc̄m Bonauē. respectu eiusdē peti scz carnalis. Tēptatio enī carnalis difficili⁹ vincit p̄pter cōiunctionē carnis ad spiritū: p̄pter quā magis incuruat aīam carni naturaliter inclinātā: fm illud Eph. v. Nemo vnq̄ carnes suā odio habuit: sed fouet et nutrit. Quicquid carnali p̄ctō difficili⁹ resistit: p̄pter carnis p̄tinuā molestiam cui p̄tinue adheret/qz p̄pter hostis instigationē. Si hō fiat cōparatio respectu diuersorū p̄ctōz: vtpu ta rēptatio carnis intelligit̄ respectu p̄ctōz carnaliū: et rēptatio hostis respectu spūalium: sic se habet

vt excedētia et excessa. Quidā enī hoīes sunt magis p̄ti ad p̄ctā carnalia/p̄tā ad incōrinentiā/q̄ ad superbiam: et his difficili⁹ est resistere rēptationi carnis q̄ hostis. Quidā ecōuerso p̄tiores sunt ad p̄ctā spūalia q̄ ad carnalia. Ut q̄ magis desiderāt honores q̄ voluptates. His difficili⁹ est vincere peccata spūalia q̄ carnalia. Si q̄s aut sit indifferēs ad vtrūq̄ et equaliter p̄tius/q̄rū est de se ad vtrūq̄: illi qdāmodo difficili⁹ est vincere carnalia et quodāmodo spūalia. Carnalia p̄pter magis intrinsecā et p̄tinuā adherētia. Spūalia p̄pter maiore boni p̄missi apparentiā et latentiore inuigatiōe fallaciā: q̄ multa vitia sub specie virtutis palliat. Transfiguratur enī se in angelum lucis. ij. Cor. xi. Et licet hostis sit fortior fm illud Job. xli. Nō est p̄tās sup terrā q̄ ei possit cōparari. Sic enī callidior et occultior: fm illud ap̄li: Nō est nobis colluctatio aduersus carnē et sanguinē: sed aduersus p̄ncipes et p̄tates: aduersus mundi rectores tenebrarū haz: cōtra spūalia nequie in celestibus. Eph. vi. Tamē nō p̄mittit̄ rēptare fm totā suā potentia et astutiā: sed p̄mittit̄ potestate diuina et eriam angelica. Et ita diuersis respectibz habet se vt excedētia et excessa. Tercio notandū q̄ aliqd dicitur esse causa alicui⁹ directe/p̄rie et immediate/qd scz immediate attingit effectū. Sic sol est causa caloris. Alio modo indirecte/occasionalit̄ et mediate: qd scz est cause. Vel qz causat aliquā dispositionē ad effectū aliquē: vt secans ligna pōt dici causa cōbustionis. De causa mediata et immediata habes supra dī. j. q. ij. hec de articulo p̄mo. Quātrū ad sc̄m est p̄ctō p̄ma: Nō quilibet hominis p̄ctā sunt a demone tanq̄ a causa directa et immediata/pater: qz nō omnia p̄ctā cōmittunt̄ diabolo immediate instigatē. Multa enī sunt a libero arbitrio et carnis corruptione. Un dicif in Ecclesiasticis dogmatibz: Nō oēs cogitatiōes n̄re male a diabolo excitant̄: sed aliquotiens ex arbitriū n̄ri motu emergūt. et Orige. dicit: Etia si diabolus non esset/hoīes haberēt appetitū ciborū et venereorū: circa q̄ multa inordinario cōtingit/nisi p̄ rōnem talis appetitus refrenē. Refrenare autē et ordinare huius appetitū subiacerit ar. Ergo ex sola arbitriū negligētia in refrenādo sine speciali et immediata instigatiōe diaboli p̄tingere pōt p̄ctm. Itē rēptatio carnis distiguit a rēptatiōe diaboli fm magis in p̄ti distiguit: ergo possūt separari: et ita peccare aliq̄s sola rēptatiōe carnis. Secūdo p̄ctō: De p̄ctm hoīs mediate vel immediate orit̄ ex rēptatione demonis. p̄bat: qz demō est causa mediata omnis p̄cti: quia instigauit p̄mū hominē ad peccādū. Et cui⁹ p̄ctō in toto genere humano consecuta est quedā p̄ntas ad omnia peccata. Itē omne p̄ctm orit̄ ex rēptatione aliq̄. Nemo enī ad malū aspiciēs opat̄ fm Dionys. Nemo enim opat̄ aliqd p̄pter finē ab eo intentū vt malum: sed ad min⁹ sub rōne boni honesti aut delectabilis aut vtilis: sed oīs rēptatio est a demone vel a carne. Tēptatio aut a carne etiā est a demone tanq̄ a mouēte primo vel mediatō: qz oīs rēptatio carnis est ex ei⁹ corruptionē: qz ortū habet ex p̄ma hoīs rēptatione. Et ita intelligēda est auctoritas Hiero. sup illo ps. Declina a malo et fac bonū. Mala oīa ab instinctu diaboli p̄cedunt sicut bona ab instinctu dei. Cū ibi ly sicut nā dicit omnimodā similitudinē: qz mala omnia p̄cedunt ex instinctu diaboli mediate vel immediate. Bona aut oīa p̄cedunt a deo immediate. Est enī deus

Not. 3.
DArt. 2.
Cōcl. 1
LCōcl. 2.
S

Arti. 3.
Dub. 1.
B

causa immediata oim effectuum postinor: vt dictu est q. ij. dis. prime. ¶ Itē illud Dionys. c. iij. de diui. no. Multitudo demonum est cā oim maloz sibi et alijs. Et illud Damas. De malicia z ois inuidia a dia bolo excogitare sūt. ¶ Quantū ad tertiu articulu dubitat pmo: Utz tēptatio q diabolus tēptat hoiem oriat ab inuidia vel supbia diaboli. Rñsio fm san ctu Bonauen. Nec duo pctā supbia z inuidia sūt pe ne inseparabilia: z vnu comitat ad aliez. Superbus em amat excellentiā: z ita nullū vult parē: z p b ap perit excellentiā singularit possidere: z ideo statū actu vlt habitū inuidet cū nolit bonos z sili bono qd ap perit aliez cōicare. Mēs g diabolū bis duobz vitijs possessa ē. nā ex his vitijs vt dic Aug. q prius fuit lu cifer diabolus facit est: videns statū hois in q potuit cadere z ascēdere: z cadēdo sū diabolica prāte redi gi/ascēdēdo ad supnā ciuitatē: vñ ipē cecidit pueni re e r supbia motus est simul z inuidia ad ipm tēptā dū. Ex supbia: vt ipm sibi subiceret. Ex inuidia: vt ipm a supna felicitate ipediret. Fuit g supbia tanqz mouēs pmi: inuidia vō tāqz mouēs primū z ime diatū. Esto tñ q nō posset dominū sup ipm acqre re studuisset nihilomin ipm a paradisi gaudijs ipe dire: z iō scptura dic diabolū ex inuidia hoiem tem prasse: Sap. ij. Inuidia diaboli mors intrauit i or bē terraz. Et magis: Vidēs diabolus hoiem p obe diētie hūilitatē posse ascēdere: vñ ipse p supbiā cor ruerat/ inuidit ei. Et q prius p supbiā diabolus fue rat. i. deozus lapsus: zelo inuidie facit est sarban. i. aduersari. Prz g ad dubiū rñsio: q tēptatio diabo li ex vtroqz vicio orta est. Fuit tñ supbia radix prima inuidia radix prima. Multa alia dubia hic moue ri possent dē tēptatiōe: qz aliq post i alijs distinctio nibz tangēt: Aliq et plura ad hāc materiā faciētia tacta sunt in expositiōe canonis misse. lec. lxxviij.

Distinctio XXII

Actū est de pctō ho

minis qstū ad diabolū tēptatē. In hac distinctiōe. xxij. agit de eodē qstū ad ho minē trāsgredientē. Agit em de pctō pmi hois qstū ad ei⁹ originē ex pte hois peccātis: grauitatē z peccā tiū ignorātiā. Colligit aut snia textus in his trib⁹ cōclusiōibz. ¶ Prima cōclusio: Non ex fili supbia qua pdit peccatū eue ortū duxit trāsgressiō ade. ¶ Secūda cōclusio: Mulier qvis plus viro pecca uit: neutru tñ ignorātiā q dissimiliter in vtroqz fuit vllatenus excusauit. ¶ Tertia cōclusio: Ex diabo li psuasiōe z bono hois liberi arbitrij volūtas ma la prodit: q primus parens iusticiā deseruit: z ini quitatē inchoauit.

Questio I

Arca hanc distinctio

nē qrit: Utz pctm p pthoplastū adam cōmissum nō tantum pctō eue: s oim sit grauiissimū. Premissis notabilibz p articlo pmo sū iū gent cōclusiōes cū dubijs p scdo z tertio articulis ¶ Quantū ad pmi p suppositis his q dicta sunt di stinctiōe. vj. q. vnica circa pncipiū de actibz volūta tis z eoz ordine z differētijs. Notādū q fm Ansel. z magis pmi pctm ade nō fuit imoderat⁹ amor sui s imoderat⁹ amor sue vxoris quā noluit cōrristari quā credidit sine suo cōsortio tabescere z a se aliena

tā penit⁹ interire. Tñ amor ade ad vxorē suā nō fuit amor z cupiscētie vel libidinis: qz ille nondū fuerat ante peccati cōsumationē: s amor cuiusdā amicitie. Ex isto aut amore imoderato seqba volūtas cōplē di illud qd nō fuit licitū: z sic violauit qd phibitum fuerat de esu pomi. ¶ Hoc aut pceptū nō fuit de il licito ex natura rei: sicut sunt pcepta phibitiua deca logi: illa em sūt de lege nature larget etiā si nulla p hibitio sup b fuisset data. Esus em illi ligni i se nō fuit de genere malus: s solū malus qz phibit⁹ ad ex perindū obedientiā eozundē. ¶ Scdo notādū cir ca pctm eue q fm scm Bonauen. z textus innuit z expse dicir apls: Principale pctm pxi qd lapsus est hō fuit inobediētia: p hāc mors in hoies postero reg deriuat: sicut em p vni⁹ inobediētiā pctōres cōsti tui sūt mlti: ita p vni⁹ obediētiā iusti cōstituti sunt multi: Roma. v. Tñ ad inobediētiā eua diabol⁹ inducere intēdebat: qd pater pncipiū sue interro gatiōis: Cur pcepit vob dē inqz zc. S; qm nemo opat ad malū aspiciēs: nec appetit malū nisi sū pē boni: iō clare dephēdens diabol⁹ q nō posset mu lierē in pctm picipitare nisi pponeret aliqd appetibi le: illā tēptado pposuit fallaciā ad q ois hō fm vitatē tēdit natalit. Naturalit em ois hō btrudinē appe tit qd est bonū glōsum/ copiosuz z deliciosum: ideo ois hō naturalit appetit excellentiā/ sufficiētiā z le ticiā: z in eozū appetitu ordinato cōsistit iusticia: in inordinato vō cōsistit culpa. Vñ ad hec tria Joā. reducitur oim iordinatā mūdi z cupiscētiā dicēs: Dē qd est in mūdo/ aut ē z cupiscētia carnis/ z cupiscen tia oculo/ supbia vite. j. Joā. ij. Supbia nō ē aliqd q inordinat⁹ appetit⁹ pzie excellentiē: vt habitū est s. dis. vj. Auaricia nō ē aliqd q inordinat⁹ appetit⁹ p prie sufficiētie. Gula aut nō est aliud qz imoderatus appetit⁹ cibi reficiēt suauit. Cōsiderās g diabolus hāc eē viā picipitadi mulierē in culpā: pmo pmitit dignitatē excellentiā: Eritis inqz sicut dī. Subiūxit cognitiōis abūdantiā sciētēs bonū z malū. Postre mo pten dit suauitatis erpientiā: cū oñdit lignū pul chru visu z ad vscendū suauē. Qm g mulier diabo lice pmissiōi credidit/ ei⁹ etiā suggestiōni consensit: ideo pmo in appetendo esse sic deus fuit supbia. In appetēdo scire bonū z malū qd nō oportebat: z scire plusqz oportebat fuit auaricia: licet nō fuerit avari cia pzie dicta: s q dī esse appetitus pecunie: fuit tñ auaricia fm q dī appetit⁹ imoderat⁹ sufficiētie. Po stre mo in experiēdo suauitatē ligni veriti fuit gula: z in bculpe trāsgressiōis z inobediētie fuit inuolura. Et sic prz q pctm mulieris inchoatū fuit in supbia: pgressum habuit in auaricia: z sūmationē vō in gu la in actu comedēdi cōtra pceptū: z ita terminatum in inobediētia. Pater etiā q inordinata fuit qstūm ad triplicē potentiā. s. qstū ad irascibilē/ dū appetit alta qstū ad rōnalem dū appetit scire occulta qn. ū ad concupiscibilē/ dū voluit gustare suauia. Tñ ex illo pctō pullularunt radices oim pctōz. ¶ Et his prz quō differēter peccauit eua z adā. Adā qdēvt di ctū ē pncipiatue ex imoderato amore amicitie mu lieris. Mulier vō ex fastu supbie q appetit fieri sic de⁹. Licet qdā dicere voluerūt vt tāgit magis q adā idipm qd mulier appetit⁹ z cupiscit: s nō credidit: z pxi b fact⁹ est supb/ nō tñ dī seduct⁹. Appeteret em pōt aliqd ad qd se posse puenire nō credit: qz non qd possit/ s qd velit attrēdit ambitiōis flagitiū. ¶ Scd

Nota. 2
B

3

Arti. 1.
Nota. 1

2

qz hec opinio nō cōsonat vbi Aug⁹. qd ex pte videt
sentire oppositū: vt patet in lra. Nec verū hīl ē q vir
tate rectitudis qntē fuit adā an pntm appeteret ali-
qd ad qd se crederet nō posse puenire. Jō opinio p-
ria pbabilior videt q vir in appetibili z pncipali mo-
tuo nō fuit pformis mulieri trāsgrediendo: licet esset
ei pformis in trāsgressiōe mādari diuini. Uterqz q
dē inobediēs fuit: s; alit vir q mulier ad iobediētie
culpā plapsus est. Nō em vir pomū comedit ppter ap-
petitū excellētie in assilatiōe sui ad deū: nec ppter ap-
petitū sufficiētie i mltorū curiosa cognitiōe. nec ppter
appetitū suauitatē in cibi degustatiōe: sic fecit mu-
lier q hec a serpēte pmissa fieri credidit z appetitū p-
pter qd se deceptā assērit: Serpēs inqt decepit me.
Erat p. j. Timor. q. Vir nō ē seduct⁹ s; mulier. In
b aut adā nō est seduct⁹: qz nō credidit vey. eē qd per
serpēte diabol⁹ dixit: Eritis sic dī: sic mulier credi-
dit. Nec excusando se ad deū dixit: Mulier decepit
me: s; mulier quā dedisti mibi sociā dedit mibi z co-
medi. Fuit tñ in viro qdā supbia/qdā avaricia z q-
dā lasciuia p qz pduc⁹ ē ad iobediētiā. Quodā mō
em supbiuit/ dū le nimis magni pēq apud deū esti-
mauit z tāti q ppter comestione illi⁹ cibi nō incurre-
ret grauitatē alicui⁹ supplicij: s; facile psequēf veniā
de offensa. Fuit etiā qdā avaricia dū curiose scire vo-
luit qd sibi eueniret dū cibū veritū gustaret: qz vidit
mulierē gustasse z mortuā nō ēē. Fuit etiā qdā lasci-
uia/ nō carnal⁹ delectatiōis: s; cuiusdāz amicalis
affectiōis q frequēter offendit de⁹ ne pntstet prim⁹
vt dicit mag⁹. Uñ z dñs ipm arguit: qz audisti vo-
cē vxoris z comedisti deligno ex q pcepti tibi neco-
mederes: z p hec pduc⁹ est adā ad inobediētiā et
diuini mādari trāsgressiōe. Hec aut eliciūf ex ver-
bis bñ Aug⁹. sup Bñ. ad lram q adducit mag⁹ in
lra. Quo ad pñm dicit: Nō est putandū q hō defice-
ret nisi pcessisset in eo qdā elatio cōprimēda. Prece-
sisset nō tēptationē: s; mādari trāsgressiōe p pñm
comestione: erponit mag⁹. Quo ad scdm dic Aug⁹.
Voluit adā lignū veritū ergiri cū nō videret mulie-
rē mortuā esca illa pcepta. Quo ad tertium ait: No-
luit eā corrumpi quā credebat sine solatio tabescere
z a se alienatā interire. Ptz q adā nō appetit esse
sic de⁹ sic mulier. Qd si alicubi dī intelligendū est:
vt qz diuinū cōtēptū imperiū z suā volūtātē diuine
pñulit iussioi: z b est deo equipari velle: sic de qlibet
mortalit⁹ peccāte dicit Ansel. z Bern. Vel qz pntm
mulieris quā regendā accepit sibi iputaf p eo q eā
nō cōpescuit: vel qz qd mulieris est p quāto de ipso
sumpta est z qñ ps ei⁹ est ipi attribuit. Tercio no-
tādū q qñ nūc sufficit: qz postea in materia pñorū
actualiū pñinent⁹ dicit: grauitas pñi ex multis at-
tendit. Qñqz ex intrinseca rōne pñi: qz opponitur
magno bono formalit⁹ qd z pñat: sic z odiū dei ma-
ximū malū est: qz formalit⁹ opponit charitati dei q
est maximū bonū. Attēdit qñqz ex arduitate vlt plu-
ralitate pcepti vel pceptoz illud pntm phibentiū: z
sic grauiorē sūt trāsgressiōes pceptoz pñe tabu-
le q scde: z grauiorē est sacrilegiū q simplex furtū: z
gravi⁹ patricidiū q homicidiū simplex. Attēditur
etiā ex maiori peccādi libidine ad quā sequit maior
cōtēptus. Itē ex grauioris dāni seqā. Itē ex mlti-
plici circūstātia actuali: vt pñone dignitate/ resisten-
di fortitudine/ maiori i gratitudine: z sic d alij mul-
tis. Et fm hec pñā habet se vt excedētia z excessa in

grauitate: simplr tñ graui⁹ ē ex genere siue obiecto
qd. i. formalit⁹ repugnat maiori bono: z ita erit circa
obiectū magis bonū: s; vt vbi plures rōnes gūitat⁹
z malicie pcurrūt. Quātū ad scdm articulū ē cō-
clusio pñia: Pntm ade non fuit gūissimū pntm sim-
plicif. Probat⁹: qz nō fuit gūissimū ex intrinseca rō-
ne pñi: qz nō fuit in deū tāqz in obiectū. Nec forma-
lit⁹ opponebat charitati dei qñ illa puabat deme-
ritōne sic qdlibet mortale. Nec fuit pceptū maxie
arduū: qz nō phibēs rem ex natura illicitā: imo b re-
spectu fuit min⁹ gūe qz qd cūqz pntm pceptū qle-
cūqz decalogi: vt dic Sco. Nec pcessit ex maxima
libidine/ vt parz ex notabilit⁹. His aut rōnibz atten-
dit simplr gūitas pñi. Sēda pño: Ex qbusdam
accidētalibz circūstātijs pntm ade fuit gūissimū cō-
parādo ad pñā omniū hoim. Parz: quia ex seqā q
maximū dānū exēsiue non intēsiue intulit. qz totū
genus hūanū infecit ex originali iusticia spoliavit.
S; ltr ex q litate pñone: qz adā fuit pñona dignissima
ad resistēdū fortissima/ ppter originalis iusticie adiu-
torij: z p b ex maiori i gūitudine pcessit. Tercia
pño: Pntm eue simplr graui⁹ fuit pñro ade. Ptz sic
porz pño: qz pcessit ex maiori supbia volētis assi-
milari deo z credētis b fieri posse: z p hoc ex maiori
libidine z pceptū dei: vt patet ex dictis. Hec aut sūt
q faciūt pntm simplr grauior: cui⁹ etiā signū: quia
grauiori pena mulier qz vir punita est. Quarta
pño: Ex circūstātia accidētalit⁹ dignitatis pñone
resistēdi fortitudine/ prudētia z vigore/ dāni z seqle
grauior fuit pntm ade qz eue: nā pñona ade dignior
fuit maiori prudētia z fortitudine pñita cui⁹ trans-
gressio in totā posteritatez redūdauit: non sic pntm
eue nisi in quātū fuit occasio pñi. Si em adā nō pec-
casset ppter pntm eue genus humanū non perijisset:
nō em eue/ s; adā pñcipiū fuit totū generis hūani.
Quātū ad tertiū dubiū. Utr pñm pntm ade po-
tuit esse veniale: hic tā scñs Bonauē. qz Sco⁹ re-
citāt duas opiniōes. Una q tener partē negatiuā
cui⁹ motiū est: qz pñm pntm necessario corrumpit
sūmā rectitudinē: s; veniale nō corrūpit eā: qz ei nō
cōtrariat⁹. ergo pñm nō potuit esse veniale. Maior
pater: qz sūma rectitudo excludit omē pntm. Itē
qz diu vires superiores fuerūt ordinate ad deū: non
potuit esse obligtas in inferioribus. Primū q pec-
catū fuit deordinatio in virib⁹ superioribz: s; omis
talis est mortalis. Itē pntm est veniale ppter pñi-
tatē hois ad illud: s; in statu innocētie nulla fuit p-
ñitas ad pntm: qz nulla deordinatio viriū. qz ibi nō
potuit esse pntm veniale. Itē pntm aufert innocē-
tiā z p psequēs immortalitātē: qd aufert immortalita-
tē infert mortē: s; oē pntm inferēs mortē est mortale
q pntm aufers innocentia nō poterat esse nisi imor-
tale. Itē hō in innocentia cōstitutus cū nullū ha-
buit impellēs cōtra regulā rectitudinis illā relinq-
re nō poterat nisi cōtemnēdo diuinā iusticiā: sedan-
do suā innocentia z corrūpēdo suā naturā: hoc aut
nō opaf veniale/ s; mortale. De sūt rōnes Bona-
uen⁹. ppter qz huic opinioni tāqz pbabiliori assentit.
Alia est opinio tenēs partē affirmatiuā q pñm
pntm potuit ēē veniale: mouet illa opinio: qz perfe-
ctior ē gūa originali iusticia: z pntm veniale stat cū
gūa. q stare pōt cū originali iusticia. Itē cū o cōfū
hūū sit veniale ex genere nō fit mortale nisi cadat su-
p pñm pceptū: aut nisi fiat ex cōtemptu speciali. In

Arti. 2.
Lect. 1.
E

Lect. 2.

Lect. 3.

Lect. 4.

Arti. 3.
Dub. 1.
f

Nota. 3.
D

statu innocentie nullū fuit datū pceptū de vitā dō ver
bū ociosum: qz nō habuit hō in illo statu nisi triplex
pceptū. s. de comedēdo de lignis paradisi: de muli
plicādo gen⁹ hūanū: z de nō sumendo de ligno scie
boni z malitē adā potuit pferre vbi ociosum sine
cōceptu. g. peccare venialit. ¶ Propter hanc rōnem
Sco. hāc opinione reputat pbabiliorē. Unp argu
mētoz. p pma opinione inductoz solutiōe notādū
q pceptū mortale distinguit a veniali: nō in b q vnū
est respectu finis. s. mortale: veniale autem respectu
hoz q sūt ad finē: vtrūqz em̄ importat quandā de
ordinationē respectu finis: s. mortale ē deordinatio
qdā opposita ordinatiōi sine q finis nllō mō pōt cō
seq: z illa ordinatio est q cadit sub pcepto: z iō ois de
ordinatio ptra pceptū ducit a fine necessario: iō est
pceptū mortale. Sz est alia ordinatio respectu finis
psequēdi nō necessaria: s. vtrūqz ad cōsequēdū finē p
pter quē pfecti⁹ siue citi⁹ pōt cōseq finis: q nō ē sub
pcepto. Et deordinatio opposita huic est venialis
siue veniale pceptū: quia nō facit cadere a fine neces
sario: s. facit q actus non pcedit meliori mō q a tali
agēte fieri pōt. ¶ Dicū⁹ g q adā nedū actū deordina
tū ptra pceptū imēdiate facere potuit: s. etiā nō ita
oportune sic expediret vt nō faciēdo maxime expe
diētia: vel faciēdo aliq retardātia: licz nō faceret di
recte ptra pceptū necessariū ad finē: poterat g venia
liter peccare. Nō em̄ habuit pceptū ad vitādū oēm
deordinationē: qz nimis grauit de⁹ obligasset via
tozē/ si em̄ obligasset de necessitate salutis ad facien
dū semp qd melius fuisset: vel ad vitandū qdcunqz
retardatiū a meliore. ¶ Et p hoc ad rōnem p oppo
sita opinione. Ad pmiū q summa rectitudo aut est
habitus gratie vel iusticie originalis intēioz possi
bilis viatoz de cōi lege: aut est rectitudo excludens
oēm curuitatē z obliqratē qruūqz modicā. Primo
mō accipiēdo veniale stat cū sūma rectitudine: sic z
nūc de viris pfectissimis dicit Joā. Si dixerimus
qz pceptū nō habem⁹: nos ipos seducimus et veritas
in nobis nō est. Huic em̄ rectitudini pceptū veniale
nō repugnat neqz actui eius. sicut z nūc actū meri
tozū valde excellentē pōt seq aliqū vana gloria q
est pceptū veniale: q tū nō minuit grām nec tollit me
ritū actus. Si aut accipit rectitudo sūma p ea q ex
cludit omne pceptū: sic negat q veniale nō corūpat
rectitudinē: sic em̄ omne pceptū z mortale z veniale
cōtrariat summe rectitudini. ¶ Ad scōm dī negan
do q ois deordinatio in viribz superioribz sit mor
talis: nā levis motus p surreptionē cōtra articulu
fidei est deordinatio in vtrūqz superiori: qz pōt ēē cir
ca tale obiectū qd cōsiderari nō pōt nisi a virtute su
periori vt circa deū esse trinū et vnū: tū nō ois talis
levis motus est pceptū mortale: licet sit in portioē su
periori. ¶ Ad tertiū patet p iam dicta q pceptū venia
le nō solū est qd accidit ex pnitare ad maluz: s. qnqz
accidit solū ex libero arbitrio/ citra tū transgressio
nē pcepti. ¶ Ad qrtū pōt duplici⁹ dici. Uno mō ne
gādo q auferat immortalitē: eo mō q immortalitas
cōuenit statui innocentie: licet auferat innocentia: qm̄
nō oportet q p pcepto veniali rñdeat mozs: s. cōtritiō
aliq pōterat esse in illo statu qdiu erat viatores.
¶ Vel posset dici q ei nō correspōdet pena: s. p pcepto
veniale cōmissum esset debitoz seruētiōis act⁹
charitatis qz pri⁹. Et sic seruoz charitatis cōsumit
pceptū veniale: sicut ignis magnus gūtra aq iniectā

Scō mō posset dici/ q nō omē pceptū inferēs mozs
tē rpalet necessario est mortale. Verū qdē b ēēt qn
mozs esset formaliter pena illi⁹ culpe: z ideo si ppter
hmoī veniale fuisset mozs punitus: nō ideo fuisset
pceptū mortale: qz mozs fuit obira ade ex natura sua
nō obstāte sua innocentia: vt. s. dictū est. Habuisset
tū bñficiū remediū ptra mortē si sterisset: subtrahere
aut bñficiū tale. s. remediū nō est magna pena for
maliter: qz paz. offendēti licet subtrahere bñficiū
magis liberalit collatū: s. nō infligere magnā pe
nā. ¶ Ad vltimū dī negādo q nō poterat regulā re
ctitudinis deserere/ nō cōtemnēdo diuinā iusticiā/
saltē tali pceptū q inducit mortale: ille em̄ sol⁹ est
q contemnit diuinū pceptū: nūc aut nō habuit pcep
tū de seruādis pñs/ aut semp faciēdi qd meli⁹
foret. Nec ois fedatio nature est mortale: s. illa sola
q est ptra pceptū formalit⁹ vt interpretariue: z iō omē
veniale repugnat statui bñtūdis: qz bñtū eo q bea
tus habet pceptū semp pñuādū actū fruitionis in
tēsum: z de nō diuertēdo nedū ad oppositū/ s. nec
ad desperatū: z ideo qcunqz deordinatio accideret
brō esset ptra pceptū sibi datum: z ideo nulla esset
sibi venialis sed qlibet mortalis: secus de viatozē.
¶ Tener g illa opinio q pbabilior videt⁹: q licz adā
pmo pcepto peccauerit mortali: qz transgressus est pcep
tū sibi datū: potuit tū peccare venialit⁹ nō oī ge
nere pcepti venialis. Qdā em̄ est pceptū veniale ex ge
nere actus sic dicēdo verbū ociosum/ aut mēdaciū
iocosum: z b est veniale non solū cum puenit rōnis
iudiciū: s. etiā cū subsequit⁹: z b pcepto pmo pecca
re potuisset. Est aliud gen⁹ pcepti venialis qd dī ve
niale ab adueniēdo: qz venit ex surreptioē z pnitare
nature corrupte: z b puenit nisi subsequat⁹ iudi
ciū rōnis. Et tali pcepto adā nō potuisset pmo peccas
se p pcepto ordinē originalis iusticie q inferior potentia
ira subiecta fuerat superiori q nihil appeteret absqz
eius dictamine z imperio: de quo postea.

Questio II

Ecūdo querit⁹: Vtrūqz

pceptū ade fuit p ignorantia excusabile.
¶ Articuli tres pmissis notabilibz z cō
sequētibz pclusiōibz ac dubioz solutiōibz/ absoluet⁹ Art. ii
qstionē. ¶ Quo ad pmiū notandū q ignorantia mul
tipliciter pōt distingui. Primo fm oppositionē ad
sciam: z sic accipit triplici⁹. s. positue: z duplici⁹ ne
gatiue. Positiue idē est qd error. i. assensus falsi vel
dissensus veri: ignorat em̄ qd qd errat/ falsum credē
do aut vero dissentiēdo: sic ignarus est errās: igno
rātia est error in aia. Un Aug⁹. in Ench. c. xvj. Nec
nisi rez ignorantia pōt errari. Et ibidē describit erro
rē dicēs: Nihil aliud est errare qz vey. putare qd fal
sum est: falsumqz qd vey. est: vl certū habere pincer
to: incertū vero p certo siue falsum sit siue verū. Et
hāc ignorantia positua qdā vocant ignorantia pue
dispositiōis: p eo q ponit dispositionē malā. s. erro
rē in ignorāte. Alij clari⁹ eā nomināt ignorantia er
roneā. Negatiue dupl⁹ accipit⁹: vel vt includit ne
gationē infinitatē vt. s. simplr negat sciam in subie
cto siue apto nato siue nō nato scire: sic infans dicit⁹
ignorās: imo sic lapis est ignorās: qz nō sciēs. Alio
mō accipit⁹ vt includit negationē puantē. s. q negat
sciaz in subiecto apto nato. Negatio em̄ pūatiua nō
solū puat qūitatē a subiecto: s. cū b ponit aptitudinē

ad ipsam: vt cecus dī nō vidēs/nat⁹ tñ videre. Negatio aut infinitas totū negat: et sic sola rōnal creatura dī ignorās p tpe p q̄ apta nata est scire: sic infantes nō sunt ignari nec creatura insensibil. Primo mō ponit scie p rarie. Secō mō contradictorie. Tercio mō priuatiue. Secō pōt distingui ignorantia q̄libet p dictorū modorū accepta: in ordine ad obiectū: id est ad id qd ignorat. Et tñc distinguit in ignorantia iuris et facti. Ignorantia iuris pōt distingui fm distinctionē iurū quorū aliud est naturalis aliud diuinū: aliud humanū siue positiuū: et illud vel canonicū vel legale. Et pōt breuius sic distingui: q̄ qdam est ignorantia iur⁹ necessarij ad salutem: et est ignorantia iuris nō necessarij ad salutē. Cognitio vero iuris necessarij ad salutē nō eadē est apud oēs: s; variat fm diuersos hoim status: qz qdam sunt necessaria sciri plato q̄ non sunt necessaria sciri simplici subdiro. Ignorantia facti etiam distinguit: qz qdam est facti in se: qdam est ignorantia alicui⁹ circūstantie: qdam est ignorantia alicui⁹ seque ad factū. Exēpla sunt manifesta. Tercio mō distinguit ignorantia in ordine ad volūtātē tan q̄ ad causam. Et sic ignorantia q̄ quedā est affectiua: qdam crassa et supina: quedā inuincibilis. Et hec est mgti in tercu: tñ sub alijs terminis. Ignorantia affectata est qua voluntas vult nescire siue vult scire actu positiuo: sicut de quibusdā dicitur: Noluī intelligere vt bñ ageret. Et alibi: Recede a nobis/scientiā via q̄ tuā nolumus. Ignorantia crassa et supina est ignorantia q̄ consequit negligētiā inq̄rendi sciēda: que quidē non affectat nec volita est nec placet: s; tamen tolli pōt si diligētia cura inq̄rendi et pficiendi addeset. Que dicit crassa: quia causat ex desidia et pigritia laborandi ad acquisitionē sciēdi: q̄ frequēter adheret crassit et pinguius hoibus. Et dicit supina: qz est mentiū ad inferiora ac terrena declinatā: nō potentiū (ver⁹ non volentiū) ad superiora eterna et salutaria se erigere: de quib⁹ dicit: Sapiētes sunt vt faciant mala: bene aut facere nesciūt: Hier. iij. Inuincibilis dicitur: nō qn simpliciter possit vinci: s; q̄ manet postq̄ homo fecit oia ad que tenet p eius expulsiōe: sicut inuincibilis dicit illa qua parochianus aliq̄s ignorat ieiuniū certo die obseruandū p eo q̄ suus plebanus pnucliauit die et hora qua pronuciari solet: q̄ tamē parochianus ille p̄sens fuit diligēter auscultans intimādo: licet simpliciter illa ignorantia vinci potuit: quia tñ fecit qd debuit intrādo ecclesiam/audiendo sermonē et auscultando diligēter dicitur illi inuincibilis. Quarto distinguit ignorātia in ordine ad actū p̄cti: et sic aliqua est p̄cedens peccatū aliq̄ cōcomitans: alia sequēs. P̄cedens qn si sci res peccans nō peccaret: et talis ignorantia est causa vel dispositio ad peccatū actū p quāto sine ea nō fieret: licet ipa ignorantia nō sit volita. Cōcomitās est dum quis peccando aliq̄ ignorat q̄ nec sunt causa nec effectus peccati: vt si quis peccans in die dominico nesciens esse diē dominicū: q̄ tamen si sciret ppter hoc nō haberet se aliter ad p̄ctū ita q̄ nō minus peccaret. Sequēs est que est pena et effectus peccati: vt ignorantia q̄ consequit ebrietatem: vt in loth cognoscēte filias. Vel vt dicit bñs Tho. i. scōda scōda. q. vi. arti. viij. q̄ est volita formalit vt affectata vel virtualiter vt supina. Pōt et alijs modis ignorā

tia diuidi vel sub alijs terminis exp̄mi: tñ ad modos q̄ dicti sunt reducunt. Secō notādū q̄ aliud est agere ex ignorantia et aliud agere ignorādo vlt ignoranter. Nā agere ex ignorantia est ignorantiam esse causam vlt dispositionē ad h̄mōi actū: puta qn agēs nō ageret si nō ignoraret: vt si qd in sexta feria comederet carnes ignorās eē sextam feriam/nō comesturus si sciret. S; agere ignorādo est dū ignorantia habet se vt cōtingenter ad operationē: ita q̄ p̄f eaz agens nec agit nec ab actiōe cessat: suo mō aliud est peccare ex ignorantia et peccare ignorādo. Tercio nota q̄ aliqd excusare a p̄cto pōt esse duplici: vlt in toto vel in tanto. In toto excusat: quo existente actus aliquis simpliciter ad peccatū non impurat. In tanto: qn ppter tale non tollitur simpliciter ratio peccati: s; ppter ipsum actus peccati non impurat ad tantam penam: quantū impuraret illo excusante nō existente. Tñ aduertendū q̄ cum omne peccatū actuale sit voluntariū: et solus actus volūtatis est intrinsece bonus vel vitiosus. Ceteri act⁹ tñ p cōformitatē ad actum elicitum voluntatis sūt virtuosī vel vitiosī: et hoc denominatiōe extrinsecatiō quicquid minuit rationem voluntarij fm sanctum Bonauē. q. vi. huius distinctionis respectu alicui⁹ actus minuit rationē et virtutis et peccati: vt dicit in tertio. Quia ergo voluntariū includit cognitionem: ideo qd minuit cognitionē minuit etiā rationē voluntarij. Qd ergo simpliciter tollit rationē voluntarij: tollit et rōnem p̄cti in toto. Qd vero non omnino tollit: minuit aut et excusat a t̄to nō a toto. Et p hoc patet in genere quādo ignorantia actus aliq̄ excusat a p̄cto simplici. i. in toto vel a t̄to. Si em̄ ignorantia simplici tollit voluntariū: similiter excusat a toto: si aut nō oīno p̄uat: s; aliquantulū minuit voluntariū nō excusat a toto/s; a tanto: hoc est non tollit rationē peccati: s; rōnem alicui⁹ gradus grauitatis q̄ peccato inesset si ignorantia non accidisset. Et ex hoc cōcludit sanctus Bonauē. q. omnis ignorātia aliquo mō excusat peccatū: p quāto aliquo modo minuit rationē voluntarij p eo q̄ p̄uat cognitionē: licet ex alia parte quedā ignorantia magis aggrauat peccatū q̄ excuset vt ignorantia affectata: qz ideo aggrauat: qz et ipsa est volita: et ita auget rationē voluntarij ex vna parte: tñ sc̄e illa cōplacētia ignorātie qua qd vult ignorare de actu suo an sit eliciendus vel nō: vt sic min⁹ retrahat ab eliciendo vel cōtinuando actū iam elicitū: si dictaret rō actū nō esse eliciendū et nihilomin⁹ elicit maior est p̄ceptus et illū gradū tollerēt ignorantia etiā affectata. Quāuis aut ille modus loq̄ndi apparēt h̄eat: tñ videt h̄re aliq̄ dubia. Primo nō videt verū q̄ oē qd minuit cognitionē minuit rōnem voluntarij qz pōt volūtas ex sua libtate pl⁹ velle rē min⁹ cognitā et min⁹ rē mag⁹ cognitā: tñ nāq̄ aliq̄ affectat ignorantia rei volire q̄tū ad mltas circūstācias vt intēsus velit: vñ res vlt vlt no qua q̄to magis et verius cōscit: t̄to voluntas minuit: et q̄to min⁹ cōscit t̄to mag⁹ affectat. P̄terea nō videt quō igrātia inuincibil q̄ a toto excusat/ex toto tollat rōnem voluntarij act⁹ quē excusat: imo ille act⁹ quē a p̄cto excusat igrātia ē mag⁹ voluntarij p̄f igrātia: imo si nō adesset igrātia/oīno nō eēt voluntarij: imo qn act⁹ aliq̄ ē meritorij p̄f igrātia inuincibilē: et p̄sequens voluntarij. Qui (si nō eēt ignorantia) eēt culpabilis

Nota. 2
E

Nota. 3
F

B

Ex hoc a voluntate iusta oino non esset voluntarius neque elicitus. **C**um ad illa potest dici quod actus potest per se derari vel primo quod ad substantiam actus; vel secundo quod ad circumstantias; per se scilicet finem quod de moraliter bonum vel malum; vel si quod per se re alienam inuito domino; ignorans eam esse alienam; actus contra rectitudinem finem se voluit est non autem finem illam circumstantiam quod res est aliena; vel sic enim est res ignorata, igitur nec voluta. Et sic intelligenda sunt verba sancti Bonaventurae. quod satis concordant doctrine philosophi in. **E**thicoz. videlicet quod illud quod minuit cognitionem minuit rationem voluntarii; quod ad illam circumstantiam cuius cognitio minuit; licet non quod ad actum finem se. Et si tollit totam cognitionem alicuius circumstantie facit actum simpliciter non voluntarium quod ad illam circumstantiam. **U**n ignorantia inuincibilis alicuius circumstantie propter quam actus esset malus facit actum simpliciter involuntarium quod ad illam circumstantiam formaliter et interpretatiue; et ideo excusat ut in casu posito appareret. Si autem est ignorantia alicuius circumstantie vincibilis finem quam voluntas est actum non elicit quod ignorat; scire tamen posset si diligenter rationem inquireret; actus ille licet sit simpliciter non voluntarius sed illa circumstantia inuincibilis est tamen voluntarius et rationaliter vel interpretatiue; et sic non in toto excusat sed aliquantulum; quod minus peccat quod si sit esset formaliter voluntarius. **N**on enim ad bonitatem vel malitiam actus sufficit quod sit voluntarius finem se et substantiam actus; sed oportet quod sit voluntarius finem omnes circumstantias requisitas. **P**otest tamen adpositum nunc et breuius et clarius ostendi quod ignorantia excusat. **P**ro quod non ratio quod ad hoc quod actus voluntarius sit rectus requiritur quod fiat per formam sue regule; regula voluntaris est ratio. id est dictamen rationis non culpabilis. **N**on dico recte; sed non culpabilis; quod etiam voluntas tenet se per formare rationem idonee si error fuerit inuincibilis; quod tamen non est recta sed inculpabilis. **T**enet ergo se per formare dictamini rationis non culpabilis. **E**st autem ratio dupliciter culpabilis. **A**ut quod dictat falsum decepta errore vincibili; vel puta quod dictat faciendum esse quod faciendum non est vel e converso propter aliquem errorem vincibilem. **S**ecundo quod oino non dictat de agendo vel non agendo sed dormit; non igitur inquirenda sed simpliciter obiectum ostendit speculative non periclitatur; actus autem voluntatis est vitiosus quando fit contra regulam rationis non culpabilis inexistens vel inesse debet. **C**um potest autem se voluntas peccatis tripliciter habere ad rationem. **A**ut quod elicit actum peccati contra rationis dictamen siue rectum siue erroneum; sit ratio culpabilis siue nota aut elicit actum propter dictamen rationis; aut elicit actum finem dictamen rationis errore vincibili. **I**n primo est gravissima temeritas et preceptum; dum ratio dictat et voluntas regulam suam contemnit. **I**n secundo minor est temeritas et preceptum; pro quod non facit per dictamen. **E**st tamen in hoc preceptum et presumptio voluntatis quod agit inconsultum ratione. **I**n tertio est minima temeritas et preceptum; quia agit finem dictamen rationis. **I**n hoc autem est preceptum; quod non precipit rationi ut sufficenter se informet de omnibus necessariis circumstantiis. **S**unt tamen in quolibet trium modorum gradus. **I**n primo modo nulla est ignorantia; quod per dictamen inexistens sciens peccat. **I**n secundo est ignorantia negatiua siue simplex necessitatis. **I**n tertio est ignorantia positiua siue erronea; et finem diuersas ignorantie species possent poni gradus in duobus ultimis modis. **I**n primo finem gradus libidinis aut inuestisio actus per dictamen rationis. **E**x quibus patet quod ignorantia aliquando excusat pro quod minor est preceptus voluntatis et recessus eius a regula sua percurrere ignorantia quod esset ipsa non percurrere; et hoc est verum si ea non percurrere non esset elicitura actus. **S**i vero nihilomi-

nus eliceret; tunc ignorantia nihil facit ad excusationem; quod tunc non peccat ex ignorantia; licet peccet ignoranter; ut vult philosophus in. **E**thico. **T**unc enim ignorantia patiens habet se ad voluntatis actum. **H**is premissis quod ad articulum secundum pono primo aliquas conclusiones pambulas generales de ignorantia et peccato; deinde speciales de ignorantia et peccato primo pariterum quod patet in nullo ad questionem. **E**t est conclusio prima: Ignorantia inuincibilis precedens voluntatis actum siue positiua siue negatiua siue iuris siue facti simpliciter excusat a peccato; non solum in ratione sed in toto. **P**robat: nemo faciens oia et eorum nihil omittens ad quod tenet peccat; hinc ignorantia inuincibilis facit oia et nihil omittit eorum ad quod tenet; igitur non peccat. **C**onsequenter nota: quod in tertio primo. **M**aior est manifesta: quod suas leges non peccat; fuit autem quod facit quod debet. **M**inor probat: et pono quod in aliis quod non ignorat bene se habere; quod ignorantia illa cum sit inuincibilis non tenet remouere; quod non potest et facit quod suum est; quod finem leges debet nec se obligat ad impossibile; finem Hieronymus in explanatione fidei ad Damasum papam. **Q**ui dicit deum precepisse et hominem implere non posse; anathe ma sit. **S**ecunda conclusio: Ignorantia crassa precedens eorum quod homo scire tenet non excusat actum voluntatis a peccato simpliciter et in toto; sed aliquantulum et in ratione. **P**rima pars patet: quod sic agens actum alias disforme agit contra legem quod precipit inquirere que recta sunt. **V**nde. **C**or. xiiij. **S**i quis ignorat ignorabit. **E**t ad eph. v. **N**olite fieri imprudentes; sed intelligentes quod sit voluntas dei. **A**git quod omittendo necessaria inquisitione necessarios ad salutem. **C**ontra illud **E**ccli. vi. **C**ogitatum habet in preceptis dei; et in mandatis illius maxime assiduus esto. **S**ecunda pars patet: quod propter ignorantiam homini minor est contemptus. **I**n minus graue peccatum. **P**atet etiam per auctoritates in terra allegatas quibus dicitur quod talis ignorantia non excusat peccantem ut in inferno non ardeat; sed forte ut minus ardeat. **T**ertia conclusio: Ignorantia affectata precedens eorum quod homo scire tenet peccatum aggrauat atque auger. **P**atet: quod volens ignorare legem per quam retrahi posset a peccato magis contemnit. **I**n grauius peccat. **C**onsequenter nota. **A**necedens patet: quod magis contemnit quod nedum auertit a dictamine rationis; sed etiam ab eo. id est scia legis quod posset recte regulari. **E**t patet ex dictis in primo articulo. **E**t addit in conclusione precedens: quia ignorantia quod comitatur et quod sequitur non habet se ad actum voluntatis in ratione cause; secus de precedenti: quod nullo modo ab ea dependet; quod nihilominus fieret actus si ignorantia non comitaretur. **U**n ebrius hinc ignorantia inuincibilis et furiosus licet ex sua culpa furia et ebrietas tunc inciderit; tamen interficiendo hominem non peccat; quod ad hoc quod actus sit vitiosus vel vitiosus requiritur vitiosus rationis; quod tales sunt preuati peccare non possunt; sicut nec mereri. **U**trum autem per hunc actum ebrietatis peccatum precedens aggrauet vel non pertinet ad tertium librum. **D**ictum est etiam: Ignorantia eorum quod tenent scire; quod ignorantia rerum imprudentium non auger nec minuit neque excusat rationem peccati in actu voluntatis. **Q**uarta conclusio specialiter ad materiam questionis: **I**n primis pariterum non fuit error aut ignorantia circa ea quod pertinet ad salutem animi peccatum. **P**atet: quod nouerunt preceptum et nouerunt actum hunc seque comedere de ligno vitato esse contra preceptum; quorum noticia fuit eis necessaria ad salutem. **P**reterea primus peccatum ade fuit imoderatus amor amicitie vxoris; et primum eue fuit imoderatus appetitus excellencie; et neutrum horum precessit ignorantia pertinentium ad salutem.

Arti. 2.

Coel. 1.
3

4

Coel. 2.

Coel. 3.
K

Coel. 4.
2

Lect. 5 Quinta conclusio: Pccm̄ comestitōis de fructu ve-
rito pccit aliq̄ ignorātia circūstātia: z cōsequētū
vr qd̄ crediderūt veniale fuit mortale: z mulier cre-
Lect. 6 des vix qd̄ p̄miserat diabolo? z ignorātia tāte pene
M q̄ta seq̄bat. Sexta conclusio: Pccm̄ p̄moz paren-
tū nō pccit ex infirmitate nec legis ignorātia: s̄ ex
electiōe. i. deliberatiōe z plena scia deformitatē act⁹
Prz q̄ ad p̄mū: qz nulla fuit rebellio viriū inferiorū.
z nulla fuit infirmitas impellēs ad actum peccati.
Quo ad scdm̄: qz p̄ceptū fuit eis notū. Tū r̄ndit
mulier serpenti: P̄ceptū nobis deus ne comedere:
mus zc. Sen. iij. Corollariū. Ignorātia p̄moz
parētū culpā eoz n̄hil excusabat vel pax. Patz: qz
ignorātia illa nō fuit eoz quoz cognitio necessaria
fuerat ad salutē: nec talis q̄ si fuisset inuincibilis ex-
cusasset a peccatis: etiā si verū fuisset qd̄ ignorando
putabāt: nō ideo p̄ceptū trāsgredi licuisset qd̄ noue-
rūt. Tū Augustin⁹ ad Gal. z est in lra. Eis auferē
excusatio q̄ mādāta dei nouerūt: quā solent habere
hoies de ignorātia. vñ nullā excusationē habuerūt
de ignorātia q̄ mandatū nouerāt: z pccm̄ esse secus
agere nō ignorabāt. Tū si qñqz ignorantia excusat:
hec excusat q̄ id qd̄ agit ignorat eē pccm̄: vel credit
esse bonū. Et de illa ignorātia loquunt̄ conclusiōes
sup̄dicte. Et r̄ntū de illo articulo scdo. Quātūz
ad terriū articulū dubitat̄ circa p̄mā conclusiōem et
ponit casus: Sit puer q̄ in infātia inclūdāt in car-
cere saracenoꝝ. Atz ignorādo ea q̄ sunt fidei z legis
euāgelice peccet/ nō credēdo aut seruādo legem. Ex
nō: quia ex cōclusiōe ignorātia inuincibilis excu-
sat a toto: habet aut talis ignorantia inuincibilem
Nō em̄ pōt habere instruētē: nec semetipm̄ pōt h̄re
hoꝝ cognitionē. z nō pōt non ignorare z p̄ cōsequēs
fm̄ cōclusiōe excusat: z etiā qz nemo peccat in eo
qd̄ vitari nō potest. Sed in p̄rariū est illud apli
ad Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo.
Ad hoc r̄ndit alerād. de ales pte. ij. q. cxxix. mē.
vii. q̄ talis cū puenerit ad adultā etatem habet po-
rentiā credēdi: id ē habet in se vnde se disponat ad fi-
dei receptiōe si facit qd̄ in se est/ seruādo legem na-
ture dñs illuminabit eū p̄ occultā inspiratiōe v̄l p̄
angelū aut p̄ hoīem: sicut em̄ natura nō deficit in-
cessarijs ad esse naturalē: ita nec deus nūq̄ deest fa-
cienti qd̄ in se est ad esse gratuitū z spūale. Sic em̄
spū sanctus interiori illuminatiōe quosdā vtriusq̄ te-
stamēti viros z mulieres erudiuit: vr manifestū est
de p̄phetis z p̄phetissis. Sic brām Barbarā/ brām
Cristinā z plerosq̄ alios/ vr p̄bate docēt historie in
tuo sine exteriori magīo ad p̄fectā fidei cognitioē
chfi illustrauit. Sic patres in eremo: rusticos litte-
ra eruditissimos diuina scia p̄fecit: s̄ z ap̄los z fide-
les misso visibiliter spū sancti in omni saluari scia
erudiuit. Propter qd̄ z Joā. ait. j. Joā. ij. Nō habe-
tis necesse vr quis doceat vos: s̄ sicut vinctio ei⁹ do-
cet vos de omnib⁹. Nō q̄ doctores humani spernen-
di sint: s̄ nō sunt sic necessarij ad salutis doctrinam
quin eis deficiēt⁹/ ad huc necessariam doctrinam
spū sancti vinctio supplet: sine quo inuānum lingua
doctoz exterior laborat: sic p̄ angelos legē dedit p̄
gabrielē danielē zachariām patrem ioānis bap-
tiste/ gloriozam virginē de secretissimis fidei myste-
rijs erudiuit. Deniqz corneliū/ centurionē z canda-
cis regine eunuchū/ viros gentiles deū quēretes:
quos indeoꝝ synagoga spreuerat. Hunc p̄ petrum

apostolū/ illū p̄ philippū diaconē/ tam mirabiliter
q̄ misericorditer instruxit: vr pater ex acibo aposto-
loꝝ. Ex quib⁹ satis patet deū nō deesse vlli hominū
in necessarijs ad salutem. Et sic intelligendū est illū
Augustinū in q̄stione noui testamēti q̄ si nō fuerit a
quo disceret: nec ad eū aliq̄ mō rumor doctrine pue-
nerit: tunc nō suo vitio ignorat z immunis est a con-
demnatiōe. Intelligendū in quā de disciplina fm̄ q̄
fir p̄ doctrinā exteriorē vel per doctrinam interiorē
Illa autem nulla faciēti quod in se est subtrahit: fa-
cere autem qd̄ in se est/ est vti ratione per quam pōt
comphendere deum esse: z inuocare adiutorij dei.
Dicit enim Beda: Unusquisqz potest intelligere
deum esse. De incarnatione autem z redemptiōe
si apter intellectum suū q̄rū in se est: vocabit voca-
tione interiorē z si non exteriorē. Per hec patz so-
lutio rōnis dubij: quia sine fide nemo saluat: z si nō
est qui hanc foris predicat: interior dñs illuminat.
Secundo dubitat̄: Utrum ignorātia plus excu-
set q̄ infirmitas vel ecōuerso. R̄spōdetur/ q̄ illud
plus excusat qd̄ magis tollit rationē voluntarij et
remeritarij: cū autem ignorantia generaliter plus
tollit rationem voluntarij q̄rū ad circūstāciam
que facit actum vitiosum q̄ infirmitas: (imo igno-
rantia quandoqz omnino tollit rationem volunta-
riū z cōtempus: nunq̄ autem infirmitas/ salte sine
ignorantia) ideo generaliter plus excusat ignoran-
tia nō affectata: verum stat ignorantiam esse tā mo-
dicā z facile vincibilem: z infirmitatē esse tantā:
puta tantū esse timorem aut tam vehementem esse
allicientē temptationē q̄ infirmitas magis excusa-
ret: z ideo in specialib⁹ casibus habere se possūt vr
excedentia z excessa. Tercio dubitat̄: Utrū igno-
rantia comitet quodlibet peccatum fm̄ illud. Dis-
malus ignorans. iij. Eth. R̄spōdet fm̄ Alerā. q̄
ignorantia quedā est in intellectu speculatiuo: qdā
in intellectu practico. Quātū ad p̄mū nō semper
cōcomitat̄ ignorantia. Multi em̄ peccāt sciētes ha-
bentes sufficientē scientiā de faciendis: vr theologi
effeminati. Est aut ignorantia in intellectu practi-
co fm̄ quā aliquis cum peccat nō habet experiētiā
boni aut iudicat actū malū nūc faciendū. Nō qd̄ em̄
vr malū/ s̄ vr cōueniēs vel vtile aut delectabile: aut
aliqd̄ nūc omittendū: z illa ignorantia omne pccm̄
comitat̄: z h̄ vult p̄bs. Et tū de q̄stione.

Distinctio XXIII

A hac distinctiōe ma-

gister agit de peccato primi hois quan-
tū ad deū p̄mittentē: sicut pzi⁹ de eodez
egit quantū ad diabolum temptantē z hominem ca-
dentem: annectens simul de hominis scientia qua
preditus est fm̄ statum primordiale. Colligitur
autem sententia tertius in his cōclusiōib⁹ tribus.
Prima. Deus hominem quem p̄sciuit casurū: et
creare potuit vr peccare nollet (z ita meliorem) fecit
vertibile: neqz sua potentia cum posset p̄seruauit vo-
luntati relinquēs p̄rie q̄tenus si veller bñ ageret nō
infructuose vel male nō tū impune. Secda cōclō:
triplici cognitōe creatoris rex. p̄ se cōditaz. z sui/
hō fuit p̄ditus quā nō studio p̄repoꝝ interualla: s̄
a deo recepit mor cōdit⁹. Tercia p̄clō: Nō aū la-
psum accepit mādātū z sciam circa faciēda: nō p̄sciē-
tiā eoz q̄ erāt futura. Declaratio patet ex textu.

Dub. 2.

Q

Dub. 3.

P

Questio vnica.

Arca hanc distinctio

ne qrit/vtrū deus facere posset voluntatē rōnalis creature per naturā impeccabilē.

Arri.1
Nota.1

In questioe tres erunt articuli. Primus terminos declarabit. scds ad qstionē rñdebit. tertius dubia mō uēda resoluet. Quantū ad p̄mū supponit q volūtas vis est appetitiua; qz aut est appetit⁹ naturalis q nō p̄supponit cognitionē in apperente. Et est appetitus cognitiu⁹ q p̄supponit cognitionē appetētis. Et hic duplex fm duplicē cognitionē sensitiuā z intellectuā: ideo etiā voluntas accipit qñqz largissime p quolibet appetitu. Et sic diuidit in voluntatē naturālē/sensitiuā z rōnalem vel intellectuā. Alio mō accipit large p quolibet appetitu cognitiuo: sic dicit magister in. iij. dist. xviij. c. ij. Humana volūtas est affect⁹ rōnis vel affect⁹ sensualitatis. Et alius ē affectus aie fm rōnem: ali⁹ fm sensualitates: vterqz tñ dicit humana volūtas. Tertio mō accipit p̄prie p solo appetitu rōnali seu intellectu: hoc est p appetitu p̄supponēte cognitionē intellectuā. Et illo mō nūc loquimur de volūtatē: vt scz distinguat p̄ta appetitū sensitiuū z naturālē/ ad sanū intellectu: qz illi appetitus in boie realr nō distinguunt: licz ac⁹

Nota.2
B

differat/ s̄ltz z rōnes noim: vt patuit dist. xviij. Cūdo notādū/ q volūtas rōnalis de qua ad p̄positū dupliciter pōt accipi. Uno mō vt includit essentialiter libertatem. i. vt supponit p intellectu appetitu cōnotādo eū esse libez. ad opposita cōtradictorie ad bonū scz z malū. Alio mō vt nō includit libertatem: sed dūtarat p̄supponit rōnem cognoscēte: siue sit determinata ad sequendū rōnis iudiciū siue nō. Un licet volūtas nō possit in actū nisi p̄us obiectum sibi ostendat p rōnem. Nō enī pōt in incognitū: nō tñ cogit se cōformare iudicio rōnis: imo potest actū elice re ad ostensionē obiecti p rōnem cōtra dictamē rati-

Arri.2.
Lōd.1.
L

onis: vt pcedenti qstione dicruz est. Cūdis breuiter pmissis est p̄ma cōclusio p articulo scōs: accipiendo voluntatē p̄prie/ z vt includit libertatē/ deus nō pōt facere volūtatē impeccabilē p naturā. Probat au croitate z rōne: aucte Hiero. de filio p̄digo: Sol⁹ deus est in quē p̄ctm cadere nō potest. Et ponit ite rru s̄ dist. viij. c. ij. Et eadē dist. c. iij. beatus Aug. lib. iij. cōtra iūmaginē: Quicūqz rōnali creature p̄stat vt peccare nō possit/ nō est hoc nature p̄prie: sed dei gratie. Ans. Cur de⁹ hō. li. ij. c. x. rñdens discipulo querēt: Cur deus nō potuit facere naturā impeccabilē p naturā dicit: qz nō potuit facere deū. Cōrōne p̄batur: Dis volūtas q nō ē regula sua in agendo z operādo nec necessario se p̄format regule in obliq̄bili pōt peccare p naturā. Sed ois volūtas creabilis/ libera cōtradictorie ad bonū z malū est talis. qois volūtas creabilis est peccabilis p naturā. p̄na est in p̄mo p̄ime. maior est manifesta: qz nō est sibi regula/ nec necessario p̄format se regule: pōt se nō p̄formare regule z ita peccare. minor p̄bat: qz nisi sic nō esset cōtradictorie libera ad bonū z malū: z sic nō esset volūtas se cūdo mō. Aliē rōnes quaten⁹ p̄bant q̄s Sco. ponit ad illā reducunt. Cōscōa p̄clo: Accipiendo volūtatē vt nō includit essentialr libertatē q dicta est: sed p appetitu rōnali. i. p appetitu p̄supponēte cognitionē intellectuā simplr/ de⁹ pōt facere volūtatē p naturā impeccabilē. p̄bat p̄clo: qz de⁹ pōt creare volūta-

Lōd.2.

tē necessario se p̄formatē regule sue: z talis nō posset peccare. igit p̄na nota. minor p̄t: qz volūtas faciendo id ad qd est necessario determinata nō peccat. Si qdē nemo peccat in eo qd vitare nō pōt. maior p̄bat qz de⁹ p̄duxit appetitū sensitiuū necessario determinatū ad cognitionē sensitiuā: ita q nō pōt nō appetere cōueniēs ostēsum p sensū: nec declinare iudiciū sensus. q pōt creare appetitū rōnalet: q nō pōt declinare a iudicio rōnis. tener p̄na: qz nulla pōt assignari rō diuersitatē. Et huic videt p̄sentire m̄ḡ in textu cū rñder dicētibz deū talē debere facere boiem q nō let oino peccare. Noller. i. velle nō posset. Als nihil esset ad p̄positū suū. rñder m̄ḡ: Cōcedim⁹ qdē meliorē naturā esse q oino peccare noller: q rñsio p̄supponit talē naturā ēē possibilē. C̄tē de⁹ pōt creare appetitū rōnalet q tñ h̄et affectionē cōmodi z nō iusticie: ille sp̄taret i illa affectioe cōmodi. Ille q sic appetit⁹ visu⁹ appetit cōmodū visibile sibi pueniēs naturalit z nō libere: sic volūtas illa necro appeteret cōmodū: z nō posset libere velle iusticiā seu iuste: sed oia ex ipetu: sic appetit⁹ sensitiu⁹ z nihil libere. Licz obiectū suū esset app̄hēsu⁹ z sibi oñsum p intellectu: z ita ēē volūtas rōnalet: z iō nō posset peccare: sic nec brutū. Et sic loq̄t Ans. in de casu diaboli: q si voluntas angeli fuisset creata i sola affectioe cōmodi/ non peccasset: qz nō pōt ēē debitor iusticie q iusticiā nō accepit. Nec iusticia nō itelligit nisi inata libertas: qz pōt appetere id qd est debitū fm legē supioris: vt dicit Sco. dist. p̄nti. C̄p̄terea nullā includit cōtradictionē esse volūtatē necessario determinatā ad dictamē recte rōnis: z tal p naturā peccare non posset. Sz oē qd nō includit cōtradictionē de⁹ pōt creare: igit p̄na nota cū minore. maior p̄t: qz p̄t esse appetit⁹ rōnalis nō liber/ sz determinat⁹ ad dictamē rōnis siue rectū siue erroneū: sic appetit⁹ sensitiu⁹ determinatus ē ad dictamē s̄sus formale vel v̄uale. q pōt esse appetit⁹ determinat⁹ ad dictamē rōnis: ita q nō posset cōtradictorie rōnis z posset nihilominus i diuersa obiecta libere fm dictamē rōnis/ qñ scz rō dīctaret plura bona/ nec vnū alteri p̄ferret: tūc volūtas libere posset ex his vnū eligere/ aliō dimittere. Nec in b̄ peccaret q nō ageret cōtradictorie rōnis. Nihil enim p̄biber volūtatē q̄tū ad aliq̄s act⁹ elicitos esse libera cōtradictorie z nō ad alios: vt s̄ habitū est dist. viij. huius scōi. Quātū ad articulū tertiuū dubitat p̄mo: Lūz dñs sit optim⁹ z liberalissim⁹/ cur nō p̄duxit naturā impeccabilē/ q vtrqz melior esset peccabili. Nā p̄pter hoc stat⁹ beatorū melior est statu viatorū: qz ille ipeccabilis/ ille p̄cto obnoxius. Optim⁹ autē est optima adducere fm Diony. Et natura facit de possibilib⁹ qd meli⁹ est. C̄sc̄tus Bonauē. distiguit d̄ optimo qz est optimū simplr: z ē optimū i ordie vniuersi. Diony. loquit de optimo in ordine non absolute. Sic vinū est bonū in se: z tñ nō est bonū i ordine sanādi febricitatē. Ido nō vult q̄res debuerit fieri in optimo statu simplr: sz in statu i q optime saluaret ordo vniuersi z ei⁹ pulchritudo. Hic p̄st̄it i ordinato p̄cessu q puenit ab imp̄fecto ad p̄fectū: ab inferiori ad sup̄mū: a merito ad p̄miū. Hic autē ordo requirit vertibilitatē naturē intellectuā saltem a p̄ncipio sue creationis/ als nisi esset vertibil mereri nō posset. Cū p̄tēst dici q optim⁹ dici potest/ vel compando ad p̄ncipiū quo pducit: vel compando ad p̄p̄iā bonitatem z gradum p̄fectionis essentialis: quē recepit a

Arri.3
Dub.1.
L

Dub. 2.
f

Dub. 2.
D

B

ducere. Primo modo verum est quod semper optimus producit optimam. id est optimam voluntatem: quia sua voluntate quod semper est optima et infinita. Secundo modo non est verum quod optimus semper producit optimam: quia tunc non produceret nisi unum: vel saltem nisi res perfectissime speciei. Et cum queritur quare non producit naturam impeccabilem. respondetur breviter quod non placuit. Divine enim voluntatis causa querenda non est cum finem se sit iusta et optima: nec habeat causam prioris nec aliam regulam finem illud apostoli ad Romanos. xi. Quis potest dedit ei et retribuet illi: nec quia res bona ideo voluit: sed quia voluit ideo bona. **P**rimo tamen aliquando assignatur temerariis et decentie quo ad nos: ad satisfaciendum temerariis quare aliquando assignat sanctus Bonaventura. quare ibi. **S**ecundo dubitatur circa hoc quod magister tangit de cognitione ade. quali cognitione ad deum cognoverit deum in statu innocentie. Hanc materiam late perquisit Alexander. de alces par. ii. q. xviij. et post eum pene verbaliter sanctus Bonaventura. vii. autem: Consideret omnes ponit quod cognitio quam habebat ad deum de deo media erat inter cognitionem quod est in statu miserie et ea que erit in statu glorie. In modo autem ponitur di est diversitas: unde ceteris dimissis hic finem dicimus doc. est probabilior. **C**ognitio statim innocentie media est inter cognitionem status glorie et status presentis miserie. Sicut et locus paradisi medius est inter hanc miserie vallem et patriam celestem. Et quemadmodum paradisi terrestrius plus se tenet cum terra quam cum celo: sic status innocentie cognitio plus conformis est cognitioni status presentis quam futuri. Unde in solo statu glorie videbitur deus immediate et in sua substantia sicut est: ut dicitur Iosaphat. i. ita quod ibi nulla sit obscuritas. In statu innocentie et nature lapsa videtur deus mediante speculo: sed differenter: quia in statu innocentie videbatur deus per speculum clarum. Nulla enim erat in anima peccati nebula. In statu vero miserie videtur per speculum obscuratum per peccatum primi hominis: et ideo nunc videtur per speculum in enigmate. Enigma enim sicut dicit Augustinus. xiiij. de trinitate. est similitudo obscura. **U**nde quadruplex ponitur modus cognoscendi deum scilicet per fidem: per contemplationem: per apparitionem et per aptas visionem. Primus est gratie communis: secundum gratie excellentiam tertium gratie spiritualis: quartum glorie consummationis: et illi modi distinguuntur finem diversum modum divine presentie. **P**resentie dico finem quod presentis est in ratione obiecti. Et sicut Augustinus. dicit presentis intellectioni ad videndum. Nam in primo presentis est deus alijs quibus se revelavit. quorum auctoritatem credimus. **Q**ui enim credo deum esse trinum et unum: habeo credo dei filio quod hoc enarrauit et predicavit: et spiritualis actus quod per patribus inspiravit: quod enim credimus auctoritati debemus. sicut dicit Augustinus. in de vii. cre. In secundo modo est presentis in effectu proprio. Qui modus tanto est eminentior: quanto effectus divine gratie magis sentit in se homo: vel etiam quanto melius scit considerare deum in exterioribus creaturis. In tertio est presentis in signo proprio sicut apparuit abrahe in subiecta creatura quod ipsum deum figurabat. Et sicut spiritualis apparuit in columba et igneis linguis discretis. In quarto est presentis in seipso: quod videtur lumine proprio: quia facie ad faciem in vultu suo: quod visio merces est omnium meritorum. **P**rimus et ultimus cognoscendi genus non competebar statui innocentie. Primus propter cognitionem enigmaticam. Et propter hoc quod cognitio fidei plurimum est ex auditu: ut dicit apostolus Romanos. x. Ultimam propter summam perfectionem: ideo non exhibebatur homini in statu vite existenti: sed primus promittebatur. Media vero duo scilicet contemplationis et apparitionis utriusque statui innocentie et presentis miserie communia esse potuerunt: maxime con-

templationis quod ibi potissime vigebarat. propter separationem: tunc propter carnis et inferiorum virium subiectionem quibus quod contra caret anima in statu nature lapsa: ideo non potest ad illum gradum contemplationis attingere. **E**t finem becerponende sunt scriptorum auctoritates: sicut Hugo lib. bzo de sacris dicentis: quod ad deum cognovit deum ea cognitione quod per presentiam contemplationis scienti manifestius cernebat. Item illa magistri. iij. li. dist. j. Non autem per se sine medio deum videbat. Et similes quod intelligende sunt de cognitione per contemplationem: non per remotionem cuiuslibetque medij: sed per remotionem velaminis et obscuritatis: qualis est in his qui aliquo modo vicio peccati infecti sunt. **T**ertio dubitatur verum si homo steterit in rerum cognitione perfectus: respondetur finem per dictos doc. quod perfectus scientie considerari potest: vel quod ad scibilia: vel quod ad modum cognoscendi: vel quo ad abilitatem maiorem in cognoscendo omnibus his modis perfectus. **Q**uo ad scibilia: nam licet in rebus que fiunt cursu naturali cognitione non perfectus quod ad novi habitus acquisitionem. Accepit enim ut dicit Hugo et magister in lra ab exordio omnium rebus plenam noticiam. scilicet habitualem quam deus ei in principio sue creationis infudit. **Q**uo etiam ex eo patet: quia omnibus rebus noia imposuit naturarum rerum expressiva: cognovit ergo perfecte oia creata. Item omnia fuerunt regimini ade commissa: finem illud psalmi. **Q**uia subieciisti sub pedibus eius. ideo cognovit naturas singulorum finem quas regenda erant. Non ergo potuit proficere quantum ad cognitionem habitualem rebus creatarum: quod ad eam cursum nature. In eorum vero rerum cognitione quod fiunt cursu mirabili aut cursu voluntario proficere potuisset: acquirendo novas cogniciones rerum plus non cognitarum. **A**d hoc enim quod cognosceret divina mysteria indignuisset supra illustrationem. **A**d hoc quod cognosceret secreta alterius hominis indignuisset ipsius detectione. Nec talis perfectus statui innocentie derogabatur: cum etiam am actus hierarchicos angeli beati accipiunt novas illustrationes. **P**otuisse etiam perfectus quantum ad cognoscendi modum: quia quod cognovit in habitu cognoscere poterat in actu. Et quod cognoverat noticia abstractiva cognoscere poterat noticia intuitiva: et quod cognoverat intellectu poterat de novo cognoscere sensu. **P**otuisse etiam perfectus quantum ad abilitatem cognoscendi quod ex frequenti consideratione eorum que cognoverat: prior fuisset et paratior ad iudicandum de his rebus quam habebat cognitionem per habitum innatum. id est in exordio sue productionis infusum. Nam si homo in statu innocentie non habuisset tarditatem hebetudinis per aggregationem corporis mortalis: habebat tamen quamdam minorem velocitatem propter corpus aiale: quia indignuisset refectioe. Secus in beatitudine ubi erit corpus spirituale nulla cura indiges. Et tamen de questione.

Distinctio. xliij.

De hac distinctione vice

i. **S**ima quarta post tractatum de primorum peccato parentum quo ceciderunt incipit agere de potentia quod stare potuerunt usque ad dist. xxx. Et quia duplex est homo adiutorium. scilicet li. ar. et gratia. Primo agit de li. ar. scilicet de gratia dist. xviij. Circa primum agit de li. ar. in comparatione ad alias potentias dist. panti. scilicet de li. ar. finem se dist. xvi. statim sequenti. **S**ecunda itaque huius distinctionis in tribus colligit conclusionibus quarum. **P**rima conclusio est hec: In hominis creatioe datum est ei auxilium quo potuit in rectitudine stare: non tamen sine

supaddēda speciali gratia meritorie in bono p̄ficere
Scōda: Buriū b̄mōi arbitrij est libertas rōnis. s. z volūtatis (q̄ bonū gr̄a assistēte vel malū ip̄a desistēte eligi) ab omni labe imūnis facultas: ac potētia: aīe portiois supioris z inferioris viuacitas. **T**ercia cōclusio: Sicut in p̄mis parentib; tēptatio a serpente p mulierē pgressa est in virū: ita in nobis a sensualitate q̄si p serpente orsa p portione rōnis inferiorē: velut p mulierē ad supiorem q̄si ad virū pueniēs mortalis p̄cti p̄trahit ad cōsensum.

Questio vnica

Arca hanc distinctio

ne querit vtrū portio aīe supior z portio inferior sint potētie aliquo mō ad inuicē distincte.

In q̄stione erūt articuli tres. **P**rim⁹

Art. I erit declaratiū terminorū: scōs adiūctiū r̄ndentiū

cōclusionū: r̄rriū absolūtiū dubiorū. **Q**uātū ad

p̄mū notandū q̄ portio inferior z supior ponuntur

t̄m in p̄e aīe rōnali z nō in p̄e sensitua. De portioe

supioze manifestū est: q̄ illa est dūtaxat respectu eter

noz q̄ sensu nō sunt cōphensibilia. Sed de inferiori

silr patet: q̄ fm beatū Aug. xij. de tri. c. ij. z iij. z

in p̄ncipio libri. Portionis inferioris est circa exte

riora siue tpalia ex his q̄ in memoria sunt verisilia a

veris discernere ac de illis disponere et iudicare q̄d

ad rōnem p̄tinet. Tū nō id q̄d cōmune habem⁹ cu

pecorib; sed rōnale n̄m in sui op̄is dispersit officiū

Accipit aut portio supior dupliciter. Uno modo

large: alio mō stricte. Large accipit vt nō t̄m exten

dit se ad obiecta eterna: sed etiā ad tēpalia in ordine

ad eterna siue fm regulā legis eterne. Et fm hoc in

telligi p̄t illud Aug. z est in textu: Rōnis ps supior

eternis rōnib; p̄spiciēdis vel cōsulendis adherescit.

Cōspiciēdis tanq̄ obiectis vel cōsulēdis tanq̄ regu

lis ad obiecta tpalia regēda. Sic portiois supioris ē

actiones circa creaturas p regulas eterne legis mo

derari: z in deū ordinare/dū in agēdis tpalib; consu

lit diuinā volūtate. **E**t sic portio inferior est q̄ ob

iectis creatis adheret fm regulas morales z natura

lis honestatis t̄m: sine relatione ad diuinas. **S**ed

accipiendo portione supioze stricte: sic est ea vis rati

onis q̄ circa eterna versat tanq̄ circa obiecta z non

circa tpalia: z tūc descriptio Aug. sic est intelligēda:

Portio q̄ eternis rōnib; p̄spiciēdis z p̄sulēdis adhe

rescit. i. est rō q̄ circa eterna versat tāq̄ circa obiecta.

Tū anīa intellectiua h̄ns actū aliq̄ne intellectiui

vel appetitiui: hoc est cognitionē vel volitionē cir

ca deū aut diuinā volūtate: q̄ solus est eternus tāq̄

obiectū est portio supior. **P**ortio inferior est q̄

ad tpalia gubernāda desceit. i. est rō versata circa

tpalia tanq̄ circa obiecta. Unde cognitio q̄ cogno

sco deū trīnū z vnū: z cetera ad deū p̄tinentia/p̄tinet

ad portione supioze. Cognitio rō qua cognosco

creaturā p̄tinet ad portione inferiorē. **E**x quo seq

tur corollariū primū: q̄ rō intēdens regulis eternis

contēplādis p̄tinet ad portione supioze. Rō q̄ intēdit

tēporalib; fm regulas eternas/p̄tinet ad portione

inferiorē. **C**orollariū scōm: Dis vsus salte z ordi

nat⁹ p̄tinet ad portione inferiorē: z ois fruitio ordi

nata p̄tinet ad portione supioze. p̄t̄q; vsus (vt disti

guis cōtra abusum) obiectū est creature: fruitiois

rō ordinate sol⁹ de⁹ est obiectū. **C**orollarium ter

tij: Aliq̄s act⁹ vnus nūero p̄tinet ad vtrāq; portio

nē. Patet de actu q̄ sil est vsus z fruitio: vt dilectio
 primi p̄pter deū tanq̄ finē. Ille eni habz duplex ob
 iectū: primū z deū: in quatu g terminat ad primū ē
 vsus: z sic p̄tinet ad portione inferiorē. in q̄ntū termi
 nat ad deū est fruitio: z ita p̄tinet ad portione supe
 riorē. Suo mō p̄t dīa de iudicio intellect⁹. **S**cō
 cundo notandū q̄ duplex potest esse sensus q̄stiois.
 Un⁹ cōparādo portione quālibet ad suos act⁹: z est
 sensus: An portio supior sit plures potētie distincte
 fm eius diuersos actus: an t̄m vna potētia. Et silr
 an portio inferior sit vna potētia t̄m/aut plures po
 tentie distincte. Alius intellect⁹ q̄stionis est cōparā
 do portione supioze ad inferiorē: z tunc est q̄rere vtr
 portio supior sit alia potētia ab inferiorē: z por
 tio inferior sit alia potētia a portione supioze: vt
 gratia exēpli: Utrū intellect⁹ supioris portionis di
 stinguat ab intellectu portionis inferioris. **T**er
 tio notandū q̄ fm b̄m Aug. portio supior est re
 spectu eterno: vt dictū est. Est aut respectu eterno
 rū memoria/intelligētia z volūtas: q̄ Aug. in por
 tione supioze posuit rōne imaginis beatissime tri
 nitatis: q̄ nō est nisi fm illas tres potēcias aut actus
 eius. Silr portio inferior q̄ est respectu obiecti t̄p
 alis cōplectit memoriā/intellecū z volūtate: nā re
 spectu talis obiecti aīa q̄nq; habet habitū sciētie ali
 cuius cōclusionis vere: z sic respicit memoriā. Q̄nq;
 est in actu intelligēdi: z sic respicit intellecū: ex b̄ au
 tē q̄ actu intelligit/sequit volitio in volūtate. Et ita
 fm eos q̄ distinguūt inter illas potēcias memoriā
 intellecū z volūtate: manifestū est q̄ nec supior por
 tio est vna potētia/nec portio inferior: q̄ in vtrāq;
 est memoria/intellec⁹ z volūtas. **E**x aut in portioe
 supioze p̄tise cōsiderata consistat modū imaginis: vt i po
 tētijs aīe: q̄ realr sunt vna essentia aīe: z actib; eius
 noticia z amorē: quoz noticia est ab aīa: et amor ab
 aīa silr z noticia: z in hoc cōsistit ratio imaginis i ge
 nerali. Sed q̄n illi act⁹ sunt respectu obiecti eterni
 z increati/vltra cōem rōne imaginis/habēt quādā
 rōnes silitudinis specialis ad obiectū increatū: quā
 nō habēt respectu obiecti creati. **A**ct⁹ eni est silitudo
 representatiua obiecti. Ideo p̄ter hoc q̄ actus h̄nt ad
 inuicē habitudinē originis/h̄nt specialem habitudi
 nē ad obiectū diuinū. Q̄n rō illi actus sunt circa ob
 iectū tpale/est b̄n ibi cōis rō imaginis z assilatio ad
 obiectū tale. Deficit aut illa silitudo specialis respe
 ctu obiecti increati: z remanet t̄m cōmunis silitudo
 ad obiectū. Itē q̄nq; attrēdit rō imaginis ex his acti
 bus respectu aīe rōnalis vt obiecti: z tūc magis ha
 bet rōne istius silitudinis q̄ q̄n sunt respectu alicui⁹
 rei tpalis p̄ q̄nto aīa in se est imago trinitatis. Et t̄do
 q̄ntū ad rōne silitudinis obiecti magis attrēdit imago
 respectu obiecti increati z respectu aīe q̄ respectu rei
 alteri⁹ tpalis. Et iō b̄m Aug. nō ponit rōne imagi
 nis p̄prie/nisi respectu obiecti increati: q̄ respectu il
 lius habz oēm silitudinē quā h̄e p̄t imago ad ima
 ginatū. Scōo ponit eā min⁹ p̄ncipalr in cognitione
 z amorē anie respectu sui: quia ibi ē perfectior ratio

Not. 2.
B

Nota. 3
C

Arti. 2.

Cōcl. 1.

D

Cōcl. 2.

imaginis q̄ pōt esse respectu creature. Sed respectu inferiorū nō ponit quo ad hanc similitudinē: sed ibi tñ est rō gñalis imaginis. p̄t̄ q̄ p̄prie Aug. rōnē ima-
 ginis ponit in supioze rōnis portioe. hec de p̄mo ar-
 ticulo. ¶ Quātū ad scōm articulū est hec p̄clō p̄ma
 fm p̄mū intellectū q̄stionis: Accipiendo potētia p̄ eo
 p̄cile qd se tenet ex p̄e aīe/in p̄ductioe suo p̄ actuum
 portio supioz est vna potētia: neq; in seipsa neq; ab
 aīa distincta: diuersoꝝ tñ actūū respectu obiecti eter-
 ni p̄ductiua. p̄bat: qz licz in portioe supioze sunt me-
 moria/intellec² z volūtas: z volūtas respectu obie-
 cti eterni: nō tñ ab inuicē distinguunt: s; iūt realiter
 ipa aīa rōnalis: vt s; p̄batū est dist. xvj. silis p̄clō po-
 test poni de portioe inferiori. ¶ Scōda cōclō: intelli-
 gendo q̄stionē scōm mō portio supioz non distinguit
 realr/ nec ex natura rei ab inferiorē: z h loquēdo vñ
 formiter de vtraq; i. intellectu portiois supiozis nō
 distinguit ab intellectu portiois inferioris. Sic d
 memoria z volūtas. p̄bat aucte bti Aug. xij. de tri.
 c. v. Lū differim⁹ de natura mētis hūane de vna q̄-
 dāre differim⁹. Nec eā in hec duo q̄ nūc cōmemora-
 mus nisi p̄ officia geminam⁹. Fecit autē mentionē de
 his duab; portioib; rōne p̄bat: qz eadē potētia co-
 gnoscit p̄ncipiū: z cōclōnē q̄ sequit ex p̄ncipio: qz alā
 nulla portio cognosceret cōclōnē sciētificē: qz illa
 nō cognoscit nisi ex collatioe ad p̄ncipiū. Intellect²
 aut vt est portio supioz cognoscit p̄ncipiū qd est re-
 gula legis eterne: vt est portio inferior/ cognoscit cō-
 clusionē de agēdis ex illis p̄ncipijs eternis. Nā non
 iudicat illud esse faciēdū nisi ex regula eterna: et fm
 p̄ceptū legis diuine: sed q̄ p̄cepta ex charitate dei sūt
 implēda vel aliqd tale: q̄ est vna potētia intellectuā
 portio supioz q̄ est respectu p̄ncipiū: z portio inferior
 q̄ est respectu p̄clōnis. Itē p̄bat ex speciali actu beati-
 fico. Beatitudo nō p̄sistit nisi in actu vnius potētie.
 Vñ dico fm rōnē: hoc est nō in plib; potētijs eius-
 dē rōnis. Nā z si beatitudo sit sil in intellectu z volūta-
 te: nō tñ ē in plurib; intellectiuis potētijs/ nec in plu-
 rib; volitiuis: imo necessario act² bti² vñ rōnis
 est in vna potētia rñ: qz beatitudo fm theologos z
 p̄hos ē optimū hoīs bonū: q̄ in vna virtute cōsistit
 eiusdē rōnis: sed beatitudo est portiois supiozis rōnis.
 Manifestū est silr est potētie inferioris portiois: qz
 beatitudo est illi⁹ potētie q̄ est p̄ncipiū merēdi: q̄ scz eli-
 cit actū meritorij: nō solū circa deū/ s; etiā circa pri-
 mū z alia p̄alia. Hmōi aut est tota portio rōnis in-
 feriozis. Si q̄ tota potētia intellectuā z bificabilis
 supiozis portiois z inferioris: sequit q̄ intellectuā
 vtriusq; portiois sit vna sic de volitiua. ¶ Itē idem
 habit² simplex nō pficit duas potētias: s; eadē chari-
 tas pficit voluntatē supiozis portiois z inferioris:
 q̄ nō sunt due potētie. maior p̄t̄: qz distinctio poste-
 rioris nō arguit distinctionē prioris: ideo maior sp̄
 est vnitas in p̄ore q̄ in posteriorē: potētia aut est p̄or
 habitu. Minor p̄bat: qz charitas q̄ diligit deus est
 in voluntate portiois supiozis. Et eadē est similis
 in volūtas portiois inferioris: q̄ diligit⁹ primū:
 qz primus est obiectū tēporale. Qd aut sit eadem pa-
 tet: quia vna est charitas qua diligimus omnia di-
 ligibilia: vt docet magister in. iij. dist. xvj. ergo vna
 est voluntas. Nec cōclusio cū suis p̄bationibus est
 Bti. 3 doc. subtilis. Lōcordat etiā in cōclusionē bti² Tho
 Dub. 1. mas par. j. q. xix. Et sc̄tus Bonauē. dist. p̄senti. q. iij.
 E Quātū ad articulū tertiū dubitat p̄mo/ vtrum

ab inuicē differūt portio inferior z homo exterior: s; cut homo interior et portio supioz. Ad hoc dubium
 respōdet Alex. q. lxviij. mēbro. iij. p̄e. ij. Exterior hō
 dicit p̄prie cum cōuertit homo ad exteriora bona cō-
 cupiscenda p̄pter se. Interior vō homo dicit cum cō-
 uertit hō ad interiora siue eterna p̄pter se. Et fm hoc
 exterior corrumpit: interior renouat. Cum enī hō-
 mo (sicut dicit Grego.) incipit exeri⁹ interire: tunc
 incipit interi⁹ viuere. Propter qd dicit apostol⁹ ad
 Eph. ca. iij. et Col. iij. Expoliantes vos veterem ho-
 minē cū actib; suis: induite nouū. ¶ Aliter dicit in
 glo. ij. Cor. iij. Quicqd est in nobis cōmune cū pe-
 core: exterior homo est is qui itus est imago dei. Et
 Aug⁹ xij. de trini. c. j. et li. xij. c. xvj. zc. Quicquid
 habem⁹ in aīa cōmune cū pecore recte dicit ad exte-
 riorē boiem p̄tinere. Sequit vbi incipit nobis ali-
 quid occurrere qd nō est nobis cōmune cum bestijs
 ibi incipit ratio vbi homo interior iam possit agno-
 sci. Sed hoc dicit Alexā. Intelligit inquantū p̄m-
 gitur cum rōnali parte ad quā ordinat. Et qd col-
 ligi pōt quid interest inter hominē exteriorē: homi-
 nē veterē z portioē inferiorē. Silr inter boiem ite-
 riorē/ boiem nouū z portioē supiozē. Nā hō exteri-
 or dupliciter accipit. Aut p̄ parte sensitiua hoīs: vt
 dicit glosa. ij. Cor. iij. iā statim allegata. Cui cōso-
 nat glo. Eph. iij. sup illud: Deponite veterē boiem
 corpus exterior: homo est aīa interior. Corp² accipi-
 tur p̄ aīa sensitiua: aīa p̄ parte intellectuā. Secū-
 do accipit hō exterior p̄ hominē finē suū in exteriori-
 bus creaturis ponēte. Nō interior p̄ oppositū est hō
 finē suū in deo creatore cōstituens: vt sup̄a habitus
 est. ¶ Scōm Alexā. homo vetus est hō p̄ctōz p̄pago
 veteris ade. Vñ glo. ad Eph. iij. sup illud: Deponi-
 te vos. et est Amb. Nō interior si vitia p̄stina sequit
 vetus dicit. Si aut in nouitate vite ambulat/ alien⁹
 a seculari errore nouus dicit: z glo. interlinea. Col.
 iij. sup illud: Expoliare vos veterē boiem. homo ve-
 tus/ vita vetus in p̄ctis fm adā. z in glo. allegata ad
 Eph. iij. In interiorē boie agit hec vetustas z noui-
 tas. patet q̄ homo vetus z nouus p̄tinet ad interi-
 orē boiem acceptū p̄ parte intellectuā: z nō ad exte-
 riorē acceptū p̄ parte sensitiua: z vterq; vetus et no-
 uus inuenit in vtraq; portioe inferiorē z supioze: qz
 fm vtrāq; portioē p̄tingit peccare z mereri. De in-
 feriozi manifestū est: qz circa rēporalia meremur et
 demeremur: de supioze patet s; dist. xij. q. j. ¶ Ho-
 mo vō exterior acceptus scōm modo p̄tinet ad portio-
 nē inferiorē. Interior vō ad vtrūq; qz cōtemplan-
 do finē: agit fm portioē supiozē. Ordinādo exteri-
 ora ad finē: agit fm portioē inferiorē. Accipiendo
 aut boiem exteriorē p̄mo modo pro parte sensitiua:
 sic non pertinet ad aliquā portioē ratiōis: interior
 vō pro parte intellectuā p̄tinet ad vtrāq;. ¶ Se-
 cundo dubitat/ vtrū contingat peccatū mortale esse
 in inferiorē portione absq; hoc q̄ sit in supioze z cō-
 uerso. Respondet q̄ cum peccatū esse nō possit mor-
 tale sine contemptu dei z regularū eterne ac diuine
 legis vero vel interpretariū vt infra dicit: si portio
 supioz accipitur stricte: peccatū mortale potest ēē
 in portione inferiori z nō in superiori: vt peccatuz q̄
 quis peccat in proximū vel in seipsum: cuius de⁹ nō
 est obiectū. Nam sic nullū p̄ctm est in portione supe-
 riori nisi qd imēdiate cōmittit in deū. Nec enim por-
 tio sic accepta non versatur circa aliud obiectum/ q̄s

Dub. 2.
5

circa deū. Accipiendo aut portionē supiorē large/ nullū pctm mortale cōmittit; quin portio supior sit in culpa. Cū enī nō cōmittit sine auersione a deo/ et solius supioris portione est auertia deo/ sicut pueri ad deū fm regulas eterne legis/ sic accipiendo portione supiorē in oī mortali pctō/ portio supior auertit a deo vere vel interpretatiue. Vere dū legē eternā attēdens cōtra eā cōsentit portioni inferiori in actū cōtrariū legi. Interpretatiue dū nō cohibet inferiores dū tenet fm legē. Et ita negligēdo auertit dū se nō cōuertit/ et cōuertere se tenet. Et illo mō vcz ē illud Aug. q si pctm nō diu teneat in delectatione cogitationis/ sed statim vt mulierē. i. inferiorē portione repellat veniale est. Si vō diu in delectatione cogitationis tenet/ et si volūtas pficiēdi deit mortale est/ et p eo dānabit fil' viri et mulier. i. totus hō: qz et tunc vir nō sicut debuit mulierē cohibuit. Tū pōt dici cōsentisse hec magister. Et qd prz q brūs Aug. et magister accipiūt portione supiorē large/ vt ei' est regere portione inferiorē fm leges eternas. In portione vō supioris pōt esse pctm mortale/ absq hoc q sit i portione inferiori/ vt prz de pctō infidelitatz circa ariculū trinitatis/ qz circa tale obiectū nō est portio inferior. Multa hic moueri possent dubia de differentia pctōz mortalium et venialium/ que magis posterius dum de pctis age' in genere locum habent.

Distinctio. xxv.

A distinctioe vicesima

i quinta agit de lib. ar. fm se qstū ad subiectū qstū ad obiectū/ et qstū ad virtutē et effectū.

Qui' snia in subiectis cōclusionibz cōtinet. C' P'ia: Libez ar. respiciens cōtingens futurū diuersimode est in deo/ in angelis et in homibz fm quadruplicem hōis statū/ hi status hominis sunt: Status ante pctm post pctm et ante grām post pctm data grā: in beatitudine eterna. C' S'cda cōclō: Humana voluntas semp a coactione est libera/ nō aut a pctō et a miseria nec ad bonū opandū sine grā. C' Tertia p'clō: Libertas hominis ante pctm ad bonū nulla difficultate aut carnis rebellionē impedita per peccatū dep'essa est et grauitur diminuta.

Questio vñica.

Arca hanc distinctio

nē qrit/ vtrū li. ar. sit aliquid a rōne et volūtatē distinctū. C' P'missis notabilibz po-

nent' p'clones additis p' tertio articulo dubijs cum suis solutionibz. C' Quo ad p'mū notādū/ q aliter d li. ar. locuti sūt p' h'aliter doctores theologi et sacri. C' P'bi loquunt de li. ar. put distinguūt cōtra pncipiū naturale. Nā p' h. q. p' hicoz/ vbi distiguit pncipiū actiū in naturā et intellectū. Per intellectū intelligit li. ar. siue volūtatē/ b est aīam intellectuā respectu illius actus quē habet in sua potestate/ et respectu illius dicūt volūtas. Sic ibidē cū diuidit i agēs fm propositum et non fm p'positum. Per agēs fm propositū intelligit agēs libez seu volūtatē. Item tr. meraphice dū diuidit potētā actiūā in potētā rōnālē et irrōnālē. Per rōnālē intelligit potētā ad opposita/ q nō est nisi volūtas. Idē g intelligit p'actiū fm p'positū intellectū et potētā rōnālē. Similr idē intelligit p' actiū nō fm p'positū et naturā et po-

tentiā irrōnālē. Et p' p'mū intelligit potētā liberā/ p' secundū potētā naturālē. C' Potentia aut libera vt distinguūt cōtra naturālē est potētā in differens ad opposita/ que scz in sua prāte habet vtrūqz c' p'posito/ scz facere et nō facere/ qd sic intelligēdum est: Potentia libera est q omnibz ad p'ductionē alius effectus requisitis eodez mō se habentibz nullo variato ex parte sui vel alterius habet in prāte sua/ ita nō p'ducere sicut p'ducere/ ita q ex natura sua ad neutrum determinat/ et talis potētā dicūt cōtingēter p'ductiua. Nō est aut hoc intelligēdū q habeat in potestate sua illa opposita p'ducere scz et non p'ducere p' eo eodē instanti. Hoc enī implicat p'radictionē sed p' diuersis instantibz successiue. De hoc supra dist. xxxviij. p'mi. C' Potentia naturalis opposito modo describit/ est potētā ad vñū oppositoz determinata/ que nō habet in sua prāte vtrūqz oppositū ad sensum p'expressum/ et talis potētā agit necessario. i. positis omnibz ad p'ductionē effect' requisitis non potest non agere. C' Et illo pater p'mo q nulla causa respectu eiusdē effectus est causa libera et naturalis/ pater qz hoc implicat. C' S'cdo sequit q causa respectu vñi' effect' potest esse libera et respectu alteri' naturalis/ pater de potētā rōnālē q respectu intellectiōis est causa naturalis/ respectu volitionis est causa libera. C' Tercio sequit q sola volūtas est potētā libera. pater: qz oīs alia potētā ad suū effectū determinat/ ita q positis omnibz ad agendū requisitis nō potest non agere. C' Quarto sequit q voluntas nō respectu cuiuslibet velle est causa libera. parz de obstinatis et damnatis/ similiter de voluntate cōfirmatoz in beatis. De quo supra dist. viij. qz respectus actus quē nō habet in sua potestate nō est libera. Sic etiā accipit Dam. libertatē cum dicit: Illa q sunt in prāte nostra si faciam' vel si nō faciamus/ ea sunt obiecta li. ar. ait enī: Eoz q sunt hec qd sunt in nobis/ hec nō sunt in nobis. In nobis qdem sunt ad q nos sum' li. ar. facere et nō facere. Et simpliciter sunt in nobis/ que sequitur laus et vituperatio et lex. Principaliter aut sunt in nobis illa opa de quibz cōsiliamur. C' O'siliū aut est eoz que pariter cōtingunt. Si ergo oīm actionē liberā sequit laus vel vituperiū/ et hec nō sequunt nisi operationē p'ringentē non necessariā/ sequit q oīs actio libera sit contingens. C' Theologi vō varie loquunt de libertate. Quādo qz enī accipiūt libertatē largissime vt distinguūt contra ceactionē/ ita q potētā dicūt p'ducere libere id qd nō p'ducit coacte/ b est p'tra suū velle. Et sic non distinguūt p'tra pncipiū necessariū necessitate imutabilis/ de hoc supra dist. viij. p' longū. De hoc loquit sc'us Bona. q. viij. huius dist. dicens: Cum duplex sit necessitas coactionis et imutabilitatis. Necessitas coactionis repugnat libertati arbitrij/ necessitas vō imutabilitatis nō. P' eo q arbitriū dicūt libez/ non quia sic velit hoc vt possit velle ei' oppo/ situm/ sed qz omne qd vult appetit ad sui imperiū/ qz sic vult aliquid vt velit se velle. Et ideo i actu volendi/ seipm mouet et sibi dñatur. Et p'tanto dicitur liberū/ qz vñs imutabiliter ordinat ad illud. Illo ergo mō idē est libez et voluntariū. Et libere p'ducitur qdqd p'ducit mediāte volūtatē/ sic si voluntas creata p'duceret aliquē actū necessario/ sicut velle respectu finis fm quosdā illū actū p'duceret libere non cōtingenter/ sed volūtarie. Illo modo potētā libera

13

Lozo.

2

3

4

8

Arri. 1
Nota. 1

fm eandē rōnem cōuenit deo angelo z homini sicut
z voluntas conuenit illis vniuoce. Sic dicit beatus
Anselmus in de li. ar. c. j. q. libez arbitriū fm diffinitionē
cōmune est oī rōnali creature. Alio mō accipit li-
bertas stricti⁹: quantū ad aliqd vt opponit seruitu-
ti: p quā aliqd alteri subiicit. Et sic fm multiplicem
seruitutē potest poni multiplex opposita libertas: scz
de seruitute legali: de qua. j. l. x. vj. Seru⁹ voca-
tus es: nō sit tibi cura: sed z si pōres fieri liber magis
utere: nō loquunt hic doctores: sed tm de seruitute
culpe z miserie: fm quā duplicē seruitutē ponit du-
plex opposita libertas: scz a culpa z a miseria seu pe-
na: illo mō beati sunt pfecte liberi: dānati carē vtra-
qz. Viatores vō tanto sunt liberiores: quāto magis
culpe z pene imunes. ad Rom. vj. Liberati a pctō/
serui facti estis iusticie. Et sic ver⁹ est q posse peccare
nō est pars libertatis: sicut in pmo mō posse cogi nō
est ps libertatis: de his modis libertatis sup habet
dist. vj. Et fm illos tres libertatis modos disti-
guis libertas in libertatē nature/gratie z glorie. Li-
bertas nature est libertas a coactione. Libertas grē/
est libertas a culpa. Libertas glie est libertas a mise-
ria. Accipit etiā cōcorditer cū phis put opponit ne-
cessitati: nō tm coactionis: sed etiam imutabilitatis
Nec dicit libertas cōtingētie. Sic accipit qn est p-
cipiū meriti z demeriti. Nā p hec q vitare non possu-
m⁹: nec meremur nec demeremur. Et sic accipit Da-
masce. cū negat li. ar. a brutis: qz magis aguntur qz
agūt. Nō agunt: sed agunt: qz nō habēt dñum super
actus suos eliciēdos vel nō eliciēdos: licet act⁹ eo-
rū etiā sint intrinseci: necessitant tñ ad act⁹ suos per
naturā. Et fm has acceptiōes varie allegant san-
ctoꝝ auctores. Varie etiā ponunt li. ar. diffiniti-
ones Anselmus in de li. ar. c. iij. sic diffinit libez arbitriū
Est p rās seruadi rectitudinē volūtatis ppter ipsam
rectitudinē: q pōt sic intelligi: Est pās seruadi recti-
tudinē. i. cōfirmadi se rectitudini pime seu increate
quantū est ex sui natura ppter ipaz rectitudinē. Nec
eni est rectitudo volūtatis cōformitas eius cū diui-
na volūtate: qd nihil aliud est qz pās volendi aliqd
cōformiter diuine voluntati: ppter hoc qz cōformis
est: vel qz sic vult diuina voluntas. Et ista conuenit
deo/angelis z hoibz/etiā dānatis: q qstū est ex natu-
ra sua pnt se pformare rectitudini: qz voluntati diui-
ne q est pma rectitudo nec cōuenit alijs a rōnali na-
tura: qz z si brutū qnqz seruat rectitudinē: vt canis
diligēdo catulos suos: nō tm seruat ppter rectitudi-
nē quā nō agnoscit. Sola eni rōne cognoscit/ z sola
volūtate seruat. Ex his constat libertas arbitrii: vt
idē dicit ibidē. c. iij. Nec ergo pās dī libez arbitri-
um: qz nemo pōt cogi rectitudinē deferere cū eā ha-
buerit: licet eā nō habitā sibi dare nō possit: nec p-
diā eā recuperare: pōt tñ habitā nō deferere. Res eni
ois libera est ab ea re/a q cogi nisi volens vel phibe-
ri non pōt vt dicit. c. v. Sed diceres: ex illo sequit
q posse peccare esset pars libertatis/ qd ipse negat: di-
cit eni. c. j. Nec libertas nec ps libertatis est peccādi
pās. pbat tñ pñā: qz a peccando cogi nisi volēs non
pōt. Respondet q posse peccare nō est sine libero ar-
bitrio: qz nihil carēs li. ar. pōt peccare. Nā z ipse di-
cit: p li. ar. peccauit apostata angelus/ siue pmo hō:
qz p suū arbitriū peccauit. Qd sic libez erat: vt nul-
la re cogi posset ad peccandū. Et sequit: peccauit au-
tē p arbitriū suū qd libez erat: sed nō p hoc vnde li-

bez erat. i. per pātem qua poterat nō peccare/ z pec-
cato nō seruire: sed p pātem quā nō habuit peccādi
qua nec ad nō peccandi libertatē iuuabatur: nec ad
seruitutē peccandi cogebat: qz nulla re cogente non
aliqua necessitate sed sponte peccauit. Nec Anselmus. Q
vō nō est pars libertatis posse peccare/ vult dicere q
nō est pars libertatis: qua natura rōnalis libera est
ad decētia z expediētia: quā pzie vocat libertatē: qz
ppter illa data est. Nō eni accepit hō arbi. libertatē
vt eo ad malū abutatur: sed vt libere ad bonū conuer-
sus vitā eternā ppter quā fact⁹ est cōsequat: vt vult
Anselmus. c. iij. Quia sicut deficiere pzie nō est posse/ ita
posse peccare nō est posse: qz est posse deficere a recti-
tudinē: vel aliter: Posse peccare non est libertas nec
pars eius: hoc est nō est diffinitio libertatis/ nec ps
diffinitiois. Nā cū diffinitio debet esse cōuertibilis/
z puenire oī pteō sub diffinito. Libertas autē arbi-
trii cōuenit deo/angelis z hoibz: posse autē peccare
nō puenit deo: ergo nō debet ingredi diffinitionē li-
ar. z hoc est qd dicit: Nō ptenet ad diffinitionē liber-
tatis arbi. posse peccare. vtraqz solutio colligitur ex
verbis bti Anselmi. c. j. Est ergo diffinitio li. ar. fm eū
Potestas volūtatis z rōnis seruadi fm suā naturā
rectitudinē volūtatis ppter ipsam rectitudinē nō cu-
rādo an sit cōtingēs vel necessaria. Et illa diffinitio
cōuenit oī nature rōnali: siue create siue increate.
Btius Bern. in suo de. li. ar. sic diffinit: Est cōsen-
sus ob voluntatis inamissibilē libertatē: z rōnis in-
declinabile iudiciū. Cōsensum accipit vt exponit
Alerā. quasi mediū inter sensum mētis z sensus car-
nis. Et est pās habens se vt mediū potens assentire
appetitui carnis/ z etiā appetitui mētis. Et illa tm
cōuenit (vt dicit scūs Bonauē.) creature/ nō concer-
nēdo statū: z possit sic intelligi: Est pensus. i. facul-
tas pntiendi sensui mētis vel sensui ratiōis: ob li-
bertatē voluntatis inamissibilē. i. inseparabilē a vo-
luntate: z iudiciū indeclinabile rōnis. Indeclinabi-
le. i. inseparabile a voluntate: qz voluntas nō pōt in-
actū nisi ostenso obiecto per intellectū vel rationem.
Btius Aug. diffinit vt ponit magis dist. pcedenti. Est
facultas rōnis z voluntatis/ qua bonū eligat gratia
assistente vel malū ea desistente: q fm magistrū dā-
de li. ar. viatoꝝ tm. Illud eni ad vtrūqz flecti potest.
Et dicit libez/ quantū ad voluntatē q potest in oppo-
sita: z dicit arbitriū quantū ad rōnem discretiua bo-
ni z mali. Illa ergo animi potētia q bonū vel malus
potest velle: vtrūqz discernēs libez arbitriū vocatur
qd bruta animalia nō habent: qz rōne carent. Unde. c.
xx. in de eccl. dog. siue diffinitionibz orthodoxe fidei
Arbitriū libertas est rōnalis volūtas inqz Aug. Est
ergo arbitriū hoc libez ad vtrūlibet: qz volūtas spō-
tanea appetitui moueri pōt ad ea q bona vel mala iu-
dicat ratio. Et hoc modo boꝝ tm est li. ar. q volun-
tatē mutare possunt z in cōtraria deflectere. In quo
rū potestate est eligere bonū vl malū: z vtrūlibet fm
electionē facere vel dimittere: z illo mō nec est in deo
nec in beatis. Et licet fm hāc assignationē lib. arbi.
ipm nō cōueniat deo: tamē cōmuniter attribuit deo
z beatis. Et fm q dicit libertatē a coactione z necessi-
tate fm diffinitionē Anselmi. Etiā fm q dicit libertatē
a culpa z miseria. Q vō magister. s. dist. pnti di-
cit/ q libertas arbitrii ab oī labe z corruptela im-
munis est: z rectitudo volūtatis z oīm potentiarū
anīe sinceritas atqz viuacitas: nō ponit diffinitionē

liberi arbitrii: s3 describit statū eius in p̄mis parenti
Arti. 2. bus antelapsū. **C** Quantū ad scdm articulum est
cōdu. 1. ista conclusio p̄ma et r̄s̄alis. Quāvis libertas arbi-
B trī nō sit sine rōne obiecti volibilis ostēsiua: est tñ ef-
 fentialr z realr volūtas sue volitiōis pductiua. Pri-
 ma ps p̄t3 fm b̄m Augusti. vbi sup: qz est rōnalis
 voluntas. Et qz voluntas nō fert in incognitū. r. de
 trini. Requirit ergo potētia cognitiua q̄ ostētat obie-
 ctū volibile: et hec est ratio. Scda ps patet: qz liber-
 tas ē illa p̄as q̄ est dñā suor actū: ita qz cogi nō po-
 test: et q̄ h3 actus suos in sua p̄atē: talis aut ē volū-
 tas: vt dicit Augustin⁹. Nihil em̄ ita est in p̄atē n̄a
 sicut ip̄a voluntas. Idē. volūtas est ai motus cogē-
 re nullo ad aliqd adpiscendū vel nō adpiscendum.
 Itē rō pōt cogi p̄ argumēta ad assentiendū p̄clusioni
 s̄līr ad apphēndē obiectū sufficienter p̄sens: ergo
 ad ip̄am vt talis est nō pertinet libertas: cū libertas
 fm oēs distinguit a coactione. Itē Bern. Uniuersa
 q̄ hoīs sunt p̄ter solā volūtatē a merito z iudiciolibe-
cōdu. 2. ra sunt: ergo voluntas sola in hoīe libera est. **C** Se-
 cūda cōclusio: Arbitriū libertas nō due s3 vna est po-
 tentia et facultas. Patet: qz libez arbitriū est poten-
 tia rōnalis fm Augustinū vbi. s. Illa aut tñ ē vna
 nec distinguit realr potētia intellectiua a voluntate
 s3 idē realr est intellectus z volūtas: vt dictū est. s.
 dis. xvj. Et si tenet opinio q̄ intellect⁹ et voluntas
 essent potētie distincte/ libertas arbitriū nō esset ille
 due potētie s3 sola voluntas: q̄uis ip̄a volūtas nō
 posset exire in actū sine intellectu: sicut potētia intel-
 lectiua nō est aggregatū ex intellectu z obiecto: licet
 nō possit intellectus intelligere sine obiecto: suppo-
 nit s̄ libez arbitriū p voluntate z cōnotat rōnem v̄l
 intellectu ostēdentē obiectum. Hinc illa posset dari
 eius notificatio/ est voluntas rōnalis libere volens
cōdu. 3. aliqd ostensū: sive p̄sentatū sibi p̄ intellectu. **C** Ter-
D tia cōclusio: Libez arbitriū q̄tū ad suā essentia nec
 augeri pōt nec minui. Probat: qz libez arbitriū ef-
 fentialr est ip̄a volūtas ex cōclusionē p̄ma: volūtas
 aut nō distinguit ab essentia aīe q̄ est suba: vt patet
 dis. xvj. Suba nō recipit nec magis nec minus:
 vt dicit P̄bs in p̄dicamētis. **C** Conclusio quarta:
cōdu. 4. quātū ad coactionē libertas arbitriū nec pōt augeri
 nec minui. Probat: qz si libertas arbitriū simplr nō
 pōt cogi: s̄ q̄tū ad coactionē nec augeri nec minui.
 Teneat cōsequētia: qz id qd simplr nō cōuenit rei: nec
 mag⁹ nec min⁹ cōuenit illi. Sequit̄ em̄ hñ: Coactio
 nō cōuenit libero arbitrio: s̄ nec coactio magis aut
 min⁹ ei cōuenit. Teneat p̄na a toto in modo ad partē
 negatiue. Q. aut simplr nō possit cogi patet: qz non
 pōt s̄ velle ad volendū cōpelli. s̄ em̄ implicat. Et q̄tū
 ad illas duas p̄clusionē dicit b̄m Bern. in deli. ar.
 Manet libertas arbitriū tā plena in bonis q̄ in ma-
 lis: tam integra suo modo in creatura q̄ in creatore
 Item in eodē. Libertas arbitriū parit cunctis rōne
 vtētib⁹ cōuenit: nec magis est in bonis q̄ in malis:
 nec auge⁹ ḡa nec minuitur culpa. **C** Quinta cōclu-
cōdu. 5. sio: Libez arbitriū q̄tū ad subam et qualitatē. i. in
 tensiōē pducendū: a se actū nō est equaliter oīm.
 P̄t3 cōclusio: qz potētius est in habituatis q̄ in nō
 habituatis: facilius em̄ elicit voluntas act⁹ suos cū
 habitu inclināte q̄ sine. Actus dico tā bonos q̄ ma-
 los: s̄līr ad eliciendū actū meritoriu: s̄līr impotēs est
 sine ḡa. Et fm ḡe intensiōē magis vel minus p̄m-
 pta: alioquin supflueret habitus et donas: s3 bec in-

qualitas nō reducitur ad potētia q̄ est libez arbitriū
 in se: s3 ad habit⁹ inexistentē. **C** Sexta cōclusio: Li-
 bertas a seruitute tā culpe q̄ miserie nō est equalis
 in cuiuslibet arbitriū libertate. Patet: qz maior est in
 beat⁹ q̄ viatorib⁹: in dānatis aut oīno nō est. Et sic
 dicit Augustinus: Multo liber⁹ erit arbitrius qd
 oīno nō poterit seruire p̄tō q̄ qd pōt. Et fm hoc po-
 nit b̄m Ansel. diuersos gradus liberi arbitriū fm
 diuersos stat⁹: ante p̄tū et post p̄tū: cū ḡa v̄l si-
 ne ḡa: in deo z creaturis angelis z hoīb⁹. c. vi. de
 li. ar. **C** Quātū ad tñū articulū dubitat p̄mo: Utrū
 volūtas possit cogi a deo: qz dictū est in p̄batōe ḡre
 cōclusionis q̄ nō pōt cogi: nec additū est a q̄. Et vide-
 tur q̄ possit. Nā Luc. xij. d. Cōpelle itare. Intra
 re illud est libez arbitriū: z cōpelle ē cogere: s̄ cogi
 pōt libez arbitriū. Itē Ioan. vj. Nemo venit ad me/
 nisi p̄ me⁹ traherit illū. Qui trahit violenter cogi-
 tur. Itē Rom. vj. Video aliā legē in mēbris meis
 repugnantē legi menti⁹ me⁹ captiuantē me in lege
 p̄ci. Captiuitas aut et repugnātia importat coacti-
 onē. Ad h̄ m̄detur q̄ dupl̄r pōt intelligi voluntates
 posse cogi: aut impediēdo ab actu ne velit: aut com-
 pellēdo seu necessitādo vt velit. Alio mō intelligit vo-
 luntatē posse cogi vt inuite velit vel nolit: ita q̄ stan-
 te actu volēdi respectu. a. ip̄m. a. inuite velit: et stāte
 nolitiōe respectu. b. inuite nolit. b. Supponit etiā q̄
 refert dicere voluntatē induci z voluntatē mutari z
 voluntatē cogi. Inducit p̄suasione qua inclināt ad
 aliqd ad qd nō inclinaret nisi p̄suasā. Mutat qñ sit
 de volēre nō volēs aut ecōuerso: vt cū de⁹ de amaro
 re t̄paliū facit contēptorē eorū. Logitur dum inuita
 aliqd velle. i. dū repugnantē actu sue volūtatē ad
 oppositū cōpelleret. **C** Quib⁹ p̄missis r̄ndet p̄ aliq̄s
 p̄positiōes. **C** Prima q̄tū ad actus imp̄atos volū-
 tas cogi pōt nō tñ a deo s3 etiā a creatura. Lērum
 em̄ est q̄ qd pōt nolēs trahi ad eccl̄as z filia. Lū se-
 nueris ali⁹ cinget te et ducet q̄ nō vis. L̄hs ad Pe-
 trū. Ioan. vl. **C** Scda p̄positio: Volūtas q̄tū ad
 act⁹ elicitos pōt induci: pōt et tiorē v̄l p̄missione mu-
 tari ac ab actu elicitō recedere et oppositū ei⁹ velle
 Clara sunt hec teste experientia. Pōt et p̄ diuinas imū-
 sionē z illuminationē ac sp̄s̄ sancti specialē motione⁹
 gratie⁹ infusiōē recedere a vitiosis volitionibus z
 elicere bonas. Et hec d̄r tractio diuina: quāto sic vo-
 lūtas diuino adiutorio separatur ab his quib⁹ p̄ amo-
 ris glutinū fortiter adhesit et eternis incipit adhere-
 re. Sic dicit b̄m Bern. Hoc intendit deus cū ter-
 ret aut p̄cutit vt faciat voluntarios non saluē inui-
 tos: q̄tenus dū de malo in bonū mutat voluntatem
 trāsserat libertatē. **C** Tertia p̄positio: Volūtas libe-
 ra cogi pōt a deo vt non possit velle obiectū volibile.
 Patet: qz pōt annihilari. Itē pōt ab ea rōnis vsus
 tolli. Itē pōt deus cōcurrere coagēdo ad eliciēdū
 volitiōē: et ita suspendere voluntatē ab eliciēdo: si-
 cut oēm potētia actiua creatā concurrēdo secū su-
 spēdit ab actiōe sua: oīa em̄ hec indubia sūt christia-
 no: cū em̄ nulla causa scda pōt agere nisi coagente p̄-
 ma. Prima nō causa agit contingēt ad extrā: ideo
 pōt nō coagere: z ita volūtatē a suo actu ipēdire siue
 eā suspēdere qd est cogere vt nō agat seu vt nō eliciat
C Quarta p̄positio: Deus pōt voluntatē cogere ad
 volendū aliqd: ita q̄ nō pōt illud nō velle. Probat:
 qz deus pōt actū volitiōis q̄ est velle creare in volun-
 tate: z creatū in volūtatē cōseruare: q̄ posito/ volun-
 m m

Arti. 5.
Dub. 1.
J

ppō. 1.

ppō. 2.

ppō. 3.

ppō. 4.

tas pōt nō velle: sicut em̄ existēte cognitōe actuali in intellectu / nō pōt intellectus nō intelligeret ita existēte volitōe in voluntate nō pōt volūtas nō velle: cūz nihil aliud sit velle q̄ volitionē in se habere. Et sic supra dictū est dis. vii. q. quosdāz actus deus creat seu pducit in angelo bono et malo q̄ nō sunt in prāte angelī. ¶ Quinta ppositio: Nō pōt deus cogere volūtatē: vt inuite velit. Patz: qz hoc videt implicare cōtradictionē: nā inuitus habet nolle: nolle ē nō velle. sic inuite velle ē velle et nō velle: et illo mō oīs volūtas est libera a coactiōe. Et p̄tāto dicit Bern. Libertas volūtatē est ita plēa suo mō in creatura sicut in creato: et qz in oīb; repit̄ eq̄litr̄: vt s. cōclusionē q̄ta allegatū est. ¶ Sed dices. Pono qz in voluntate sit volitio obiecti. a. deus pōt creare in eadē volūtatē nolitōe. a. manēte volitōe eiusde. Pōt em̄ de cōtraria cōseruare in eodē subiecto p̄suā potentiā absolutā: quo posito voluntas inuita vult. a. Est enim volēs p volitionē: et est inuita p nolitōe: simul em̄ vult et nult / salua grāmatica. ¶ Posset dici qz sunt quedā cōtraria q̄ inferūt cōtradictoria: et illa nō pnt simul inesse eidem subiecto: et talia sunt velle et nolle eiusdē obiecti. Nā nolle infert nō velle: nā velle. a. est velle ipm̄ esse: nolle. a. est velle ipm̄ nō esse. ¶ Sed si cautiū intueat nō sunt illa cōtradictoria: velle. a. esse et velle. a. nō esse: s; velle. a. esse et nō velle. a. esse. Il autē nō velle. a. esse. nō infert bec; velle. a. non esse et ita nō videt qz velle. a. et nolle. a. inferāt cōtradictoria: sicut nec calidū et frigidū. ¶ Et si dicis. Esse et nō esse sunt cōtradictoria: et voluntas nō pōt simul velle cōtradictoria. Rūderi posset qz volūtas potest velle cōtradictoria simul: qz pōt velle impossibile voluntate cōplacentē: licet nō efficaci: vt dictum est. s. dis. vii. Nec ex hoc sequit̄ cōtradictoria esse simul velle. ¶ Uex. difficile est intelligere quō cōtradictoria possit simul esse volūtas. Difficile etiā est aliquid negare a potētia dei qd nō includit cōtradictionē: ideo dimisso casu qz simul stent in volūtatē volitio et nolitio eiusdē obiecti / adhuc volūtas inuita nollit: quia nolens velle: et volens nolle. Ille igit̄ dicit inuit velle qui volendo nult: aut nolēdo vult. Et talis dicere cur cogitū qz i eodē actu quo vult cogere nolle qd simplr̄ est impossibile. Et sic intelligēda est quita cōclusio. ¶ Secūdo dubitat: Uex. possit sufficēter pbari qz volūtas sit libera. Ad hoc breuiter rūdetur fm̄ Occā. q. xvi. p̄mi quorl. Et Grego. de arim. dis. p̄sentī qz volūtatē esse liberā libertate contingentie est euīdēs p̄xpientia: et ideo nō pōt p aliquid euīdenti demonstrari. Primum patet: quia homo in se experitur qz q̄tūqz ratio dicit aliquid esse volendum pōt tamē volūtas hoc velle vel nolle. Secundū patet: qz omnis ratio hoc p̄bans assumit aliqua dubia vel minus nota vel eq̄ ignota. Pōt tñ pbari contra negantes ducendo eos ad quedā que fm̄ oēs vsū rationis habentes falsa et incōueniētia iudicant: qz si homo nihil p libez arbitriū ageret vel omitteret: frustra esset oē humanū cōsiliū: vt deducit Damas. li. ij. c. xxiij. Nullus etiā p suis actibus mereretur p̄miū vel penā: vt oñdit Augustinus. li. ij. d. li. ar. c. ij. Sic etiā diuina p̄cepta homini nō pdesent si non libere seruādō puenirent ad p̄miū. Illud est etiā pene cōtra innūcerabiles sacre scripture auctoritates. ¶ Et alia pluria absurda induci possent. ¶ Illo ergo supposito dubitat tertio: Uex. volūtas sit causa suf-

ficiens et imediata suoz actuz productiua. Et non mouet dubium de actib; imparis: qz de illis certum est qz nō est causa taliz nisi p imperiū qd est actus eius elicitus. Restringendū est igit̄ dubiū ad actus interiores elicitos. Et de his rūdet p q̄tuor ppositiōes. ¶ Prima: Voluntas est causa imediata pductiua volitionis et nolitōis. Probat: qz tales actus sūt in potestate volūtatē immediate. ergo est causa eorum immediate. Cōsequētia tenet ex cōmuni mediop̄bādi aliquid esse causāz alterius. Ans. p̄batur: qz aliquis actus est immediate in prāte voluntatis et nullus alius q̄ actus interior qui dicitur elicitus: igit̄. Maior p̄bat: qz alias periret libez arbitriū. Minor p̄bat: qz oīs alius actus in nra prāte existens: iō p̄cise dicitur esse in nra prāte: qm̄ nostrā sequit̄ volitionē. Iuxta illud b̄ti Augustini. j. retrac. c. xxiij. Hoc est in potestate nostra quod cū volumus facimus. ergo si volitio nostra nō est in nostra potestate: nec psequēs actus erit in nostra prāte. ¶ Si dices cōtra ppositiōe. Impossibile est qz agēs seipm̄ reducat de potētia ad actū: sed si voluntas sit causa actiua suoz actuz seipm̄ reduceret: qz stantib; oīb; ad volitionē requisitis: puta p̄sentatiōe obiecti p rōnē adhuc pōt volūtas nō velle obiectū: et pōt postea nulla variatiōe facta velle ex sua libertate. Rūdet Occā in p̄mo quorl. cōcedēdo illatū: s; hoc solū vex. est in agente libere. In agente autē naturali siue corpali siue spūali nō est possibile: qz si illud actu non agit oportet qz aliquid deficeret: aut causa aliq̄ partialis: aut dispositio aliqua req̄sita in passo: aut impedimētū aliq̄d subit. Nā oīb; req̄sitis existētib; necessario agit: ideo necesse est (vt reducat ad actū) p aliud remoueri impedimētū vel aliud requisitū ponere qd deficit. In agente autē libero est manifesta instātia. Secūda ppositio: Voluntas nō est causa sufficiens suoz actuz. Probat: qz si esset sufficiens posset pducere volitionem nullo actu cōcurrente stāte generali influentia que hic semp supponit. Cōsequēs falsum: qz tūc posset velle nullo obiecto cognito p̄tra b̄ti Augustinū viij. et x. de trini. Incognitū amari nō pōt: et p̄tra experientia. ¶ Tertia ppositio: Obiectūz nō cōcurrat actiue immediate ad pductionē volitōis cū volūtatē. Probat: qz volūtas pōt pducere volitionē aliquid obiecti ipso nō existēte in rep. natura. Manifestū est: qz nō cōcurrat actiue obiectū ad talē volitionem. Tenet psequētia: qz agere p̄supponit esse: qd aut nō est nō agit. ¶ Quarta ppositio: Cognitio obiecti est partialis causa necessario cū volūtatē req̄sita ad pductionē volitōis. Probat: qz ea nō existente volitio pducī nō pōt. q̄ ab ea dependet volitio in aliq̄ genere cause. Cōsequētia tenet: qz oīs effectus sufficēter depēdet a suis causis: nō aut dependet ab ea i genere cause formalis / finalis / vlt̄ materialis. Patz qz in genere cause efficiēt. ¶ Et illo sequit̄ qz eadē causa naturalis pōt esse causa oppositōz effectuz nulla variatiōe facta in materia. Patz: qz cognitio appetibilis est causa naturalis volitōis et nolitōis obiecti: stāte em̄ eadē cognitōe obiecti / volūtas pōt ipm̄ p̄mo mō velle: et scōdo nolle et ecōuerso. Hoc aut non est incōueniēs de causa partiali: secus de totali naturali. ¶ Sequit̄ scōdo qz intensio actus a volūtatē elicitū / nō sequit̄ intensiōe cause naturalis. Patz: qz pōt res min⁹ cognita magis desiderari: et magis cognita min⁹ appetit hoc p̄pter cōcursū cause libere: q̄ sic

pp̄. 1.

pp̄. 2.

pp̄. 3.

pp̄. 4.

habet in sua prate agere et non ageret ita habet etiam in sua prate sic feruenter seu intente vel remisse agere. Nec oppositio est de mente beati Augustini. xv. de trinitate. c. xxv. ubi vult quod amor precedit de scientia. Et c. xxvi. dicit quod amor de gignente mente et de genita noticia tamque de parente et ple. precedit. Et si diceretur: Quis volitio precedit noticia? ut cum volumus scire quod nescimus. et non semper noticia est causa volitionis: quod effectus causam non precedit. Rndetur: licet volitio quicquid noticia precedat: semper tamen volitione precedit noticia aliquid obiecti voliti. Unde in casu dum quis vult incognitum noscere: quis volitio precedat noticia quod desiderat: non tamen precedit noticia illi noticie que desiderat: quod nisi nosceret quod esset aliqua noticia rei incognite non eam desideraret. Volendo ergo scire incognitum non vult incognitum: sed vult scientiam incogniti. Et illa velle non posset nisi prius eam cogitaret: et sic cogitando cognosceret. Ita soluit beatus Augustinus. x. de trinitate. c. j. Ultio dubitat contra libertatem contingencie: de qua in prima pre notabilis. Nam videtur quod talis potest non possit: quod si esset/esset cause contingentes ad verumlibet: sed hec est impossibilis. Probat: quod si aliqua esset causa contingens/hoc est ad verumlibet oppositorum: aut quando causat/aut ante/aut post. Non secundum vel tertium: quod tunc non est causa: nihil enim est causa nisi quod causat. Nec primum: quod dum causat unum oppositorum/non causat aliud: quod (gratia exple) quoniam voluntas causat. a. p. instanti. b. non potest non causare. a. p. instanti. b. quod posito quod in. b. instanti causat/impossibile est quod in eodem instanti non causat. Sicut arguit Decius contra Ioan. ponentem potentiam inmanifestam ad oppositam consequi libertatem. dist. xxviii. pmi. Rndetur quod libertas contingencie est libertas ad verumlibet: et est hec solius voluntatis. Consequenter dicitur quod voluntas est causa contingens p. instanti p. quo causat. Pro illo enim instanti p. quod causat contingenter causat: licet dum causat non posset simul in eodem instanti non causare in sensu composito. Nec ideo dicitur causa contingens alicuius effectus: quod potest illum causare et non causare simul p. eodem tempore. Sed causa contingens est que libere sine omni variatione adueniente sibi vel alteri: et p. non cessatione alterius causae potest cessare a causando actu in alio instanti: ut tactus fuit circa principium huius distinctionis. Et habet distinctionem. xxviii. pmi. diffusi. quod est dictum. Causa contingens alicuius effectus est causa que potest cessare a causando eundem effectum p. alio instanti omnibus alijs eodem modo se habentibus. Vel sic: causa contingens est causa que postquam causauit omnibus alijs eodem modo se habentibus potuit cessare et non causare. Sicut ait Boetius. v. de consolatione. p. v. Que de libero proficiscunt arbitrio quis eueniant etiam stendo: tamen propria natura non amittunt: quod postquam fieret/etiam non euenire potuerunt. Sicut sol oriens et homo gradus qui dum sunt non fieri non possunt: coram tamen unum prius quam fieret necesse erat existere: alterius vero minime.

Distinctio. xxvi.

De libero arbitrio

Quo humana natura potuit a lapsu pseruari: consequenter in quatuor distinctionibus sequentibus agit de gratia adiutorio arbitrii liberi supradicto/quadam recte videtur et bene operandum poterit eleuari agit de gratia. Prius quoniam ad statum nature hominis lapsa. Secundo quoniam ad statum nature integre dist. xxix. Circa primum primo agit de gratia veritate determinando. Secundo bereles exterminando. dist. xxviii. Prima pars adhuc

in duas: quod primo psequitur de gratie effectu que operatur circa arbitrii libertatem. Secundo dist. xxviii. de eius quod dicitur tate p. copatione ad virtutem. Primum patet distinctione docet. Cuius sententia in subiectis tribus conclusionibus summarie continetur. Prima conclusio: Voluntate bona ut sit bona et bonum velit/gratia operans p. uenit/liberat et p. parat. Cooperans efficiendo sequitur/non tpe sed natura: et ne frustra velit adiuvat. Secunda conclusio: Gratia est fides p. dilectione operans: licet quibusdam bonis puenit: illa tamen ad salutem non sufficiunt/nec eis voluntas sanatur nec secte viuunt. Tertia conclusio: Gratia operans qua voluntas iustificat: et gratia cooperans qua ad bene operandum adiuvat/non duo sed unum sunt donum: quod propter diversos eius effectus/diversis nominibus nominatur. Hanc declarationem patet ex textu.

Questio vnica.

Arca hanc distinctionem

nem querit: Ut operans et cooperans gratia distinguatur realiter a charitate infusa. Premissis terminis declarationibus p. articulo primo subiunguntur conclusiones cum annexis dubijs p. articulis secundis et tertijs. Quoniam ad primum articulum notandum circa illud terminum gratia: quod nomen gratia dicitur a gratis. quasi gratis datus vel gratis datus: sic accipitur active vel passive. Active p. gratiosa dei voluntate datus te oia liberaliter gratia non est debito: secundum illud apostoli. Rom. ii. Quis prior dedit illi et retribuet ei. q. d. nullus. Non enim puenimus diligendo deus: sed ipse prior dilexit nos. Jo. iiii. De hac gratia potest illud accipi. Act. xv. Per gratiam. i. gratiosam voluntatem domini iesu christi credimus saluari. Et illud Rom. ii. Iustificati gratia p. gratiam ipsius p. redemptionem que est in christo iesu que p. poluit deus applicatore. Gratia illa que redemptionis sumus fuit gratiosa dei voluntas que deus p. nobis parati voluit christum: et ipse se voluntarie obrulit: secundum illud Eia. iiii. Oblatus est quod ipse voluit. Alio modo accipitur passive p. dono aliquo gratis datus: et licet sic multipliciter accipitur ut tangit Alex. pre. iiii. q. lxx. me. j. tamen redigendo acceptioes illas ad compendium: potest accipi quadrupliciter. scilicet largissime/large/stricte/strictissime. Primum duobus modis non distinguitur de dona natura: scilicet vltimis duobus modis contra ea distinguitur. Gratia largissime est donum a deo gratis. i. sine debito datus. Et illo modo gratia diuiditur in gratiam increatam et creatam. Increata est spiritus sanctus qui datur rationali creature ad eius sanctificationem: secundum illud Rom. v. Charitas diffusa est in cordibus nostris p. spiritum sanctum qui datur est nobis. Immo tota trinitas illabitur menti humane: secundum illud Ioan. xiii. Ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Filius loquitur de se et patre. Gratia creata hoc modo est ois creatura: quod ois talis est gratia a deo p. datus: et si bene p. creature aut alteri donata. secundum illud i. Cor. iiii. Quid habes quod non accepisti. Ita loquitur de gratia apostolus. i. Cor. xv. Gratia dei sum id quod sum: nam et ipsum esse accepit gratia a deo. Sic imago dei nobis creata que est ipsa anime natura dicitur gratia secundum Alex. vbi. s. Gratia large est dei donum nature rei supradicti: sine consequat naturam generaliter sine hanc naturam specialiter: ut sunt corporis fortitudo/animi vigor/ingenij perspicacitas et industria: cognitio rerum etiam naturalis acquisita/eloquentia: affabilitas etiam exteriorum rerum possessiones. Via enim hec gratia a deo donatur secundum illud Iaco. i. Omne datum optimum et omne donum

mm ij

Dub. 4

p

Art. 1.
Nota, 1

perfectū defursum est descendens a pfe luminū. Et illū Joā. iij. Nō pōt hō accipere quicq̃ nisi datū fuerit ei de celo. Hoc mō dicim⁹ hoies sanos/ingeniosos/potentēs/divites. zc. gratiam multā cōsecutos a deo. Et pncipes scribūt: Eberhardus dei grā virtūber gen. z Decken. dux talis puincie. Proprie et stricte gratia est donum supnaturalē a solo deo supraditū nature: vt est donūz pphetie: donum linguarū et virtutes infuse. Hoc mō accipit. i. Loy. xij. vbi dicitur: Divisiones gratiarū sunt: vnus aut spūs. Et post specuocant hec gratie que sunt: sermo sapiēcie/sermo scientie/fides/gratia sanitarū/opatio virtutum/pphetia/discretio spiritūū/genera linguarū/interpretatio sermonum. Et sequit: Nec oia operatur vnus atq̃ idē spiritus/dividens singulis prout vult. Gratia ppriissime siue strictissime accepta ē donum supnaturale a solo deo rationali creature infusum: quo ipa reddit grata deo et accepta ad vitāz eternā bñfice possidendam. Sic accipitur Rom. vi. Stipendia peccati mors: gratia dei vitā eterna: et in alijs mltis locis. De gratia largissime sumpta dicit Augustinus epistola. xcv. naturā hominis grāz dicit: sic em̃ responder Pelagius vt refert Augustin⁹ vt eam gratiam scz esse diceret nō nisi naturam in q̃ condidit nos deus. Et infra: Gratia creatoris natura est inquit Pelagius creati hominis. Et i epistola. xciiij. Ex data homini a deo vt ei viueret gratia dicitur. Itē in epistola. xcv. doctrina nobis data gratia dicitur. Et in epistola. cvj. vnde inquit in epistola pfata. xcv. Siue em̃ gratia dicat liberi arbitriū siue legis pceptum/siue remissionē peccatorū. Item epistola. xcj. Gratia dicit oē id qd̃ q̃tidie consequimur vel habemus. Idē habet Augustinus in de verbis apostoli sermōe. xj. et. xij. De gratia large ait Augustinus vbi. s. epla. xcv. Nō improbāda rōne dicit gratia dei qua creati sumus: vt nihil essemus nec ira essemus aliquid vt cadauer qd̃ nō viuit: z arbor que non sentit: aut pecus qd̃ nō intelligit: s; homies vt essemus et viueremus z sentiremus z intelligeremus Sequitur: Non immerito illa gratia dicit pōt: quia non precedentū aliquoz bonozū operū meritis: s; gratuita dei bonitate donata est. Et infra. Illā vero gratiā qua creati sum⁹ hoies. zc. Ad idē sermone. xj in de verbis apli. Et Inno. papa ad patres Eartha ginen. concilij. z est epla Augustini. xcj. Possunt tñ illa dicta etiam aliquo modo applicari ad primā acceptionem gratie. De grā strictissime sumpta Augustinus dicit esse scriptū illud apli Rom. iij. Si autem qui operat merces nō imputat fm̃ grām s; fm̃ debitū. Et aut qui nō opatur/credēti in eum qui iustificat impiū/reputatur fides eius ad iusticiā fm̃ ppositum gratie dei. Itē: Nō irritam facio gratiam dei. Gal. ij. Itē: Qui in lege iustificamī a gratia exci distis. Gal. v. zc. Hāc grām Augustin⁹ in epla. xcv que est ad papā Inno. contra doctrinā Pelagij nominat grāz christianoz dicēs. Grā christianoz nō ē natura: s; q̃ saluat naturā: qua pdestinati vocamur iustificamur et glorificamur vt dicere possim⁹: Si chz p nob qd̃ ptra nos. Qui etiā pprio filio suo nō peccat. Et infra eadē epla: De hac grā vtebat q̃stio qñ ab his qd̃ Pelagius grauit offendebat atq; turbabat. Dicebat ei q̃ eā suis disputationibz oppugnet qd̃ afferreret: nō solū ad faciēda: verū etiā ad pfiēda mādāta diuina p libez arbitriū bñā sibi fu-

ficere naturā. Nec ille. Et illa grē distinctione facile rñderi posset ad opinionē Grego de arim. d q̃ infra dis. xxiij. An. s. hō p libez arbitriū possit sine gratia moralit bñ agere/pcepta seruare. zc. Innuit etiā in pfata epla Augustini dñā inter facere mandatū et pficere. Perficere em̃ vltra facere iporat meritorie z ad cōsecutionē glorie obseruare mādātū. Pelagi⁹ vō asserbat libez arbitriū hōi sufficere ad vtrūq; si ne grā. Et fm̃ hec grā pprie siue stricte p dono supnaturali accepta diuidit in grām gratū facientē et grām gratis datā. Grā gratū faciens ē q̃ nūc vltimo diffinita est: quā habēs amic⁹ dei cōstituit et dignus vitā eterna. Est em̃ quedā forma aie a deo ista la/q̃ aia formalr reddit deo chāra z grā: et q̃ ordinatur ad vitā eternāz possidēda: nisi obicē posuerit vel impedimētū. Grā grtis data est donū supnaturale datū alicui ad vtilitatē sui vel alioz quod habens nō est formalr gratus deo. Pōt em̃ tale donū stare in pctōre q̃ nō est grtus deo. Hanc diffinit Alex. pte. iij. q. lxxij. mē. ij. Est donū infusum rōnali nature sine meritis q̃rū in se est dispōnēs ad salurē ppriā vt alterius edificationē. Dispōnēs intelligit nō de ppiquo: s; quasi distāter ppter grāz gratū facientē / q̃ ē dispositio de ppiquo: q; sufficiens. Et qm̃ hec grā nō habet nomē speciale sibi impositum/appropiat sibi nomē generale: sic in multis alijs fieri solet. In hac tñ distinctione z tribz sequētibz grā accipit ppriissime p grā gratū faciente. Scdō notandū q̃ mgf i lra grām diuidit in grām operantē z grām cooperantē. Que nō est diuisio in mēbra distincta: s; in idē diuersimode cōsideratū: id est in ordine ad diuersos suos effectus. Sūt em̃ duo effectus pncipales grē. Un⁹ est gratificare naturā: nā grā hec iustificat impiūz liberans eum a miseria culpe. Per gratie em̃ infusio nem remittit pctm̃. Glo. sup illud Rom. j. Grā vobis et pax. Grā id est remissio pctōz: de quo dicit in quarto. Quo dimisso de pctōre iniūsto ac dei inimico fit innocēs iustus ac deo amicus z gratus: z hūc effectū habet sola sua informatione: ex h̃ em̃ q̃ infor mat solū gratificat naturā: hoc est acceptā facit ad vitā eternā. Tñ sicut pulchritudo corpis reddit totum corpus humanū gratū z amabile: ita grā est de cor aie faciēs animā eo q̃ inest acceptam deo. Unde glo. sup illud Ps. vt exbillet faciem eius in oleo. Grā est quidā nitōr aie ad conciliandū sanctuz amorē: et hunc effectum semp̃ habet etiā in infantibus baptisatis. Scdō effectus est inclināre opatiōes in finē vltimū qui est deus. Inclinat em̃ homis voluntatem ad eliciendum opera sua pncipaliter pp̃ deum tanq̃ sinez super oia intentum et dilectum: et per hoc facit opera hominis meritoria et eterno premio digna. Quātū itaq; ad primū effectū dicit operans vel pueniens: q; puenit voluntatem eam pparando z bonā iustā et acceptā deo faciendo vt di gne bonū velit. Quātū vō ad secundū effectum dicit gratia cooperās et subsequēs p quāto adiuuat voluntatē inclinādo eā ad opa meritorie pficiēda: pri⁹ em̃ est natura et si nō tpe vt natura gratificet: q̃ten⁹ opus ei⁹ ad pmiū acceptē. Resperit dñā ad abel z munera eius: pri⁹ ad psonā: deinde ad munus oblatum. Ex quo manifestū est q̃ grā operans z cooperās non est due / s; vna gratia sic duplici nomē propter diuersos effectus dicta. Et ita diuisio illa est terminī in mēbra: nō re s; rōne distincta: id est in mēbra

B

Nota. 2

L

Nota. 3. eandem diuersis rationibus significatiua. **Tertio** hic supponat ex distin. xvij. pmi/q charitas est virtus theologica immediate a deo infusa q hñs ea deū bz charū. i. diligit deū: z q opa ex ea pcedentia deo placita z ad vitā eternā sūt accepta. **Sūt** aut qda. ppter rates z excellētie q vniformiter attribuūt charitati z gfe. s. instituere imperiū. Charitas em operit multitudinē pctorū. i. Per. iij. Et de gfa dicit ad Titū. iij. Justificari gratia ipsi vt beredes sim fm spem vite eterne/placare et acceptū facere deo. Qui diligit me/diligit a patre meo. Job. xiiij. De gfa dicit: Habemus gfam p quā seruientes placeamus deo. Heb. xij. Itē vtrāq saluat. Nā finis pcepti charitas. i. Tim. j. Pceptū aut ordinat ad salutē fm illō: Si vis ad vitā ingredi tua mādara. Mat. xix. De gfa dicit: Gratia estis saluati nō ex vob: dei em donū est. Eph. ij. Vtrāq sufficit ad salutem. De charitate dī: Plenitudo legis est charitas. Rom. xij. Itē Roma. viij. Diligentibz deū oia cooperant in bonū. Et Aug. Nabe charitatē z fac qd vis. De gfa. ij. Cor. xij. dicit paulo: Sufficit tibi gratia mea. Vtrāq diuidit inter filios regni z carceris: fm Aug. Nō em pōt charus deo z grat cōnumerari si līs pditionis: neq ecōuerso fili perditionis eē deo charus z gratus. Sed nec diligens deū potest deo nō esse char fm statim allegata: Qui diligit me/diligit a patre meo: vtrāq est forma vtrūq: et neutra pōt esse informis. De charitate. j. Cor. xij. Si linguis hominū loquar zc. De gratia. j. Pe. j. Spera re in eā que offert vobis gām. q sine gfa ceteri habitus nō sunt vere virtutes q spem vite nō tribuūt: nec sine gratia grate esse possunt vtrāq pfecte coniungit finit: z hic in via quantū via parit z ibi in patria: nā vtrāq z naturā z opatiōes in deū tāq in obiectū propriū ordinat: vtrāq etiā est donū optimū z excellentissimū. De charitate habet. j. Cor. xij. Maior horū charitas. Est etiā pfectiōis vinculum. Coll. iij. de gratia dī: Optimū est gratia stabilire cor. Heb. xij. Quantū ad articulū secundū est cōclusio pma: Gratia qua de ad vitā eternā acceptat animā z eius actū est aliquid positiuū in ipsa a deo creatū. Illa pclusio est omniū doctoz cōcorditer q nō potest sufficienter z euidenter demonstrari: licz ad hoc pleriq doctoz multū laborarunt: sed rōnes eoz licet pluas cant: nō tamē necessario cōcludunt. Et nullis em medijs post euidenter cōcludi necessitas simpliciter ponēdi charitatē infusam seu gām ad acceptandū naturā rōnalē z actū eius ad vitam eternā fm potentiā dei absolutā: vt sufficienter declarat Sco. z Occā dist. xvij. pmi/soluētes ratiōes alioz z insufficientiā eaz declarātes. Tenet autem cōclusio pdicta ppter auctoritatē scripture z scōp: de sū. tri. z si. ca. i. Clemē. Nā auctoritates s allega te sonāt ad distinctionē gfe z charitatis a deo acceptate naturā z opus ei: sicut illa de charitate: Charitas diffusa est in cordibz nostris p spūs sanctū q da ta est nobis: q expresse distinguit inter charitatem z spūm sanctū. Silt de gfa dī/q spūs diuidit vnicūq gām pur vult: qd nō solū de gfa grātis data intelli git: s. etiā de gfa grātū faciēte. Qd aut diuidit per spūm/non est spūs: sed donū creatū a spū. Silt illa glo. allegata q dicit gām eē nitōzē aie/vult gām esse aliqd creatū in aia. Ad idē pnt adduci multe auctoritates Aug. z scōp. De cānt pclusio lati tra-

ctat in pmo dist. xvij. vbi plura tacta sūt ad ppositū valētia/ vide ibi. **Secūda** pclusio: Gratia non est substantialis: s. accidentalis forma anime infusa. Prima pars patet: qz nec est materia nec forma nec cōpositū substantiale. Nō materia nec cōpositū: manifestū est. Nec forma sbalis: qz tūc aia eēt cōposita ex actu z potētia: q est suba. Tenet pna a sufficiēti diuisiōe phi. ij. de aia. Itē aia iusti eēt alteri spēi ab aia pctoris. Silt z hō iust z pctor: differēt specie: qz in vno esset forma sbalis. i. gfa q nō esset in alio. Secūda pars patet ex pma: nā cū gfa est aliqd ens positiuū ex cōclusiōe pma z nō est substantia: q accidēs. Qmē autē accidēs est forma inherēstigit. Inherēt aut aie cū sit ei oznat ipam denoiāns et gratificās: nec aliqd subiectū assignari pōt. **Tertia** cōclusio: Gratia ē habitus anie virtuosus/nō acquisitus sed infusus. Q sit habitus pbat: qz est q̄litas dirigens animam z inclinās ad opa meritoria: igit habit. Nō tñ acq̄situs: qz a solo deo infusus: vt ex notabili pmo patet. Q etiā sit virtus/pater p definitionē virtutis bri Aug. qz est bona q̄litas mentis q recte viuūt/q nemo male vrit: quā deus in nobis sine nobis operat: oēs hee p̄cule cōueniūt gfe: silt z definitio phi gfe cōuenit: nā habentē pficit/z opus ei bonū red dit. Q etiā nō est acq̄sita/pater: qz nec ex actibz meritorijs: hi em p̄supponūt gām. Nec nō meritorijs qz tūc nō inclinaret nisi ad act nō meritorios: cū ois habitus acq̄situs ad siles act inclinaret eis ex quibus generat: relinqt q est vrus infusa. **Quarta** cōclusio z rñsalis: Gratia faciēs gfa ab infusa charitate est realr indistincta/pbat: qz nō est ponēda pluralitas sine causa: s. si distinguēnt realr charitas z gfa/ altera supflueret: nā quētiqz p̄cietas puenit charitati create/cōuenit z gfe: z ecōuerso: vt pars ex vltimo notabili. Vtrāq em gratificat naturā: vtrāq reddit opa meritoria vite eterne: z sic de alijs p̄prietatibz igit vna supflueret. **Itē** q p nullā potētiā sūt separabilia/sūt realr indistincta: charitas et gfa sūt inseparabilia: g. Maior pater: qz oia realr distincta deus pōt separe: saltē pri a posteriori. Minor pbat: qz si separent/ita q aliqd esset in gfa sine charitate/sequit q is eēt simul fili gebēne z regni Itē esset iustus z iniustus: amic⁹ dei z inimic⁹. Nā z ois habēs gām est fili⁹ regni iustus z dei amic⁹: ois carens charitate/est filius pditionis iniustus z dei inimicus: hoc psequē implicat: qz et illd ex quo sequit. **Uex** licet idē sint realiter charitas z gratia: qz eodē habitu q spūssctūs inhabitat aiam voluntas inclināt ad suū finē sup oia diligendū: nō tamē sunt termini synonimi/charitas scz z gfa: qz habitus ille dī charitas: qz eo habet volūtas deū charū gfa: qz de⁹ habet ipam sibi gratā z acceptā. Differūt q in cōnotato: qz charitas cōnotat deū in rōne diligibilis: gfa cōnotat deū vt grātū habentē siue acceptantē: z ita vt diligentē. Subtractive vō idē significāt: quia eundē habitū infusum quo habens diligit deū: z ppter quē deus acceptat habētē tāqz vita eterna dignū. **Item** gratia nō dicit pfectiōnem simpliciter sicut charitas: quia gratia nō dicit quodcūqz propter qd de⁹ diligit z acceptat aliquid: quia sic essentia in filio esset in gratia: quia propter eam pater diligit filium: sed dicit illud ppter quod deus acceptat hominē siue rationalē creaturā tāqz dignā vita eterna/ea dignitate q est cōrespōdentia

Cōcl. 2.

Cōcl. 3.

Cōcl. 4.
f

Arti. 2.
Cōcl. 1.
E

meriti ad premiū: et ita impfectionē ponit in digno
scz q nō est p se brūs naturā: sed p aliqd tāq pū-
cipiū meriti supadditū. Charitas vō dicit pfectio-
nē simplr sicut sapientia vel bonitas: vñ in deo est
charitas q formaliter diligit: nō aut grā. Et q seqt
q nō sunt termini cōuertibiles: qz oīs grā est chari-
tas: et nō ecōuerso. Diuina em cētia est charitas q
diligit deū: cētia em sua p diligit se/filiū et spm san-
ctū. An. j. Job. iij. De charitas est. Deus aut siue
essentia diuina nō est grā: q est pncipiū merendi bti-
tudinē: nō em est brūs p grām sed p naturā. Et hoc
tm nō sequit/ q vbi in eodem cōcurrunt charitas et
grā/ q ibi distinguit: sicut anial et hō/ nō sūt termini
cōuertibiles: et vbi cōcurrūt nō distinguunt realit.
In rōnali em creatura/ idē est aīal et hō: sic sapientia
et sapia creata. De h aliqd tactū est dist. xvij. Quā

Arti. 3.
Dub. 1.
B

tū ad terciū articulū est pmiū dubiū: Utrū grā subie-
ctē in essentia anie vel i potētia. Questio illa nō ha-
bet dubiū/ fm opinionē. S. dis. xvj. declarata: q te-
net/ q anie essentia et potētie nō distinguunt: sic em
qz idē sūt quicqd est in essentia tanq in subiecto est
etiā in potētia tanq in subiecto et ecōuerso. Te-
nētes aut oppositū et ponētes distinctionē inter es-
sentia et potētia adhuc diuersificant scūs Tho.
q ponit distinctionē realē inf essentia et potētia: sicut
inter grām et charitatē. Cōsequēter dicit/ q grā per
ficit essentia/ et charitas potētia ipam. s. voluntatē
tanq forma subiectū. Scor^o vō qui ponit distin-
ctionē formale tm inter essentia et potētia: et nullā
inter grām et charitatē creatā infusā/ ponit grām
in potētia/ sicut et charitatē/ pfitit em potētia in or-
dine ad actū meritorium. Plures rōnes adducit

Dub. 2.
D

Sco. dis. pnci li. ij. Scdm dubiū: Utrum in eadē
aīa/ sit tm vna vl multiplex grā. Et videt q in vna
sint diuerse grē: Nā grā est fides operās p charitatē
vt dicit Aug^o. et allegat mag^o in textu. Et eadē rō-
ne/ est spes. de q dicit apls: Spe salui facti sumus.
Roma. viij. Est etiā charitas: vt dicit qra conclu-
sio: Fides autē spes et charitas/ sūt habitus distin-
cti in eadē aīa: q in eadē sūt grē distincte. Rñsio:
In vno hoīe est vna grā tota/ gratū faciēs et nō plu-
res distincte: Nā vt dictū est: grē est gratificare na-
turā et ordinare in finē. An^o aut hoīs vna est na-
tura: vn^o etiā finis vlrim^o: et p pñs vna grā: licz illa
ppter diueras opatiōes diuersa sortiat noīa. Et
ad rōnes in ptriū dī/ q in auctoritate Aug^o. non
est pdicatio p idē ptiatē: s. p cōcomitātiā. An vult
dicere: grā est fides. i. comitat fidē opantē p charita-
tē. Sic ad scdm dī/ q spe accipit p se formata que
includit grām. Et iō licet fides/ spes et charitas sūt
tres habitus distincti: est tamē vna grā q est chari-
tas/ qz spes et fides formant. Sicut est eadē grā in
infātibz et adultis: licz in adultis inclinet ad opa me-
ritoria et nō in infātibz: nō ppter defectū grē: s. vñ
rōnis: sic est eadē grā omnīū sacfōz: licz grā baptis-
malis et penitētie iustificat impiū: nō aut ceteroz sa-
cramētoz: qz grā baptismalis et penitētie nō presup-
ponit aliā grām pñā i baptizato et penitēte: sicut
gratie alioz sacfōz: et pñt infūdi ei q fuit iniustus:
et p eius infusione fit iust^o. Qd nō est ita in ceteris
sacfis q nō pferūt pñā gratiā/ s. p existentē augmē-
tāt. Sic etiā eadē est grā data pñbz an incarnationē
et data nobis post dñi passionē: licet ista apiat re-
gnū nō illa: q diuersitas nō contingit ex diuersitate

grē: s. solutiōis debiti. Gratia em et si facit dignum
regno/ nō tm introductū an debiti solutiōnē: qd p pas-
sionē chri solutū est: ideo gratia infusa nico demo an
chisti passionē: nō aperuit regnū pñbz chist^o pa-
teret: et eadē manens post passionē apuit nico demo
regnū. Ultimo dubitat: Utrū gratia distinguat
a glia. Rñdet brenif: qz latior inqsiō pñet ad qz
tū libz: qz grā est charitas. Charitas aut fm apo-
stolū nō excidit. i. Cor. xij. Quia nec in b seclō nec
in futuro finiet/ fm glo. s. pñet et cōsumabit. Glia
q est fructio dei pfecta siue in re/ est grā cōsumata:
igit gratia non distinguit a glia/ nisi sicut charitas
vie a charitate patrie q nō distinguunt specie: s. sic
impfectū et pfectū in eadē specie: sicut albedo renū-
sa ab albedine intensa. Et tm de questione.

Distinctio XXVII

Ab hac distinctione a

git particularius de gratie qdditate. si
mul oñdes ei⁹ causalitatē quātū ad me-
ritoriā opationē. Cui⁹ snia sūmarie ex his tribz pen-
det pñonibz. Prima cōclō: Grā q est de magnis
bonis nō est liberi arbitrii: nec eius act⁹ seu motus:
sed forma quedā et qualitas mēris: sicut iusticia fi-
des et qlibet interior virtus. Scda pñō: Meritū
qd est motus bon^o animi a gratia simul et liberi ar-
bitrii pducit. Principalitas tm cause meritoz non
li. arbitrii: s. gratie aggrauit. Tertia pñō: Quia
nō tm gratia: sed et merita ab ea pcedentia dei sūt do-
na: cū de⁹ coronat nostra merita/ sua coronat mu-
nera. Has tertius larius declarat cū distinctione
bonoz/ magnoz/ medioz et minimoz.

Questio vnica

Via prime conclusio

nis materia qstione pcedētis distinctio
nis determinata est: circa alias duas q
rit: Utrū aīa p actū elicītū a voluntate et gratia qua
informāt/ pmiū eternū de cōdigno mereat. Pre-
missis notabilibz p terminoz declaratione/ subiū-
gent cōclōnes cū dubioz solutiōe. Quātū ad p-
mū notandū q questio hec nō mouet ad inquirēdū:
Utrū fm potētia dei absolutā gratia sit necessa-
ria simplr ad hoc vt actus sit meritorius: ita q ptra-
dictionē includat actū esse meritorium sine grā crea-
ta: de qua nunc loquimur. De hoc em tractat latea
doc. dis. xvij. pmi. et patuit in pmo ibidē. Sed nunc
loquimur/ fm potētia dei ordinatā: fm quā vltra
substātiā actus et oēs cōditiones actus quas expe-
rimur. s. vltra delectationē et facultatē in agēdo bo-
nitatē que est rectitudo seu pformitas actus ad ra-
tionē rectā fm dictamē prudētie vl fidei. Ultra hec
oīa credit esse vna cōditio in actu: vt dicit Sco. q. j.
dist. xvij. li. pmi. scz q est acceptabilis deo: nō tm cō-
muni acceptatione qua deus acceptat omnē creatu-
rā/ sed acceptatione speciali: q est ordinatio diuina
hui⁹ act⁹ ad vitā eternā tāq meriti cōdigni ad pre-
miū. Hoc etiā mō credim⁹ naturā beatificabilē in-
stā esse habitualiter acceptatā: hoc est qñ nō actuali-
ter operat: adhuc tamē volūtas diuina eā ordinat
ad vitā eternā tanq dignā tanto bono/ fm disposi-
tionez quā habet habitualiter in se. Propter hanc
inquam dispositionē nature beatificabil⁹ habitua-
lem etiā quando nō operat: et ppter acceptationem

Dub. 3.
J

Arti. 1.
Nota. 1.

actus eliciti a tali natura: ponit vnus habitus sup-
naturalis/ q̄ habens formaliter acceptat a deo. Si-
militer z actus eius elicitus tanq̄ vita eterna meri-
torius: z hic habitus dicit̄ gr̄a siue charitas fm̄ di-
cta pcedētis q̄stiois. ¶ Ibi etiā declaratū ē quō habi-
tus ille aliter est rō acceptandi naturā z actū ei⁹. Nam
ad acceptandū naturā sufficit q̄ gratia insit pncipio
opatiuo: sc̄z nature seu volūtati tanq̄ decor diuine
cōplacēs volūtati. Hoc aut̄ nō sufficit ad hoc q̄ act⁹
elicitus acceptet: alioqn̄ enī habēs gr̄am nō posset
habere aliq̄ actū indifferētē/ nec peccare veniali-
ter. Qd̄ nō pcedit: q̄ neutrum illorū tollit illū deco-
re opantis. Et ita vterq̄ actū sc̄z indifferens z venia-
le pccm̄ (q̄ stat cū gr̄a operantis) esset accept⁹ qd̄ im-
plicat. Quia tunc actus indifferēs non esset indiffe-
rens: z pccm̄ veniale nō esset pccm̄/ cū act⁹ a deo ac-
ceptatus/ nec sit indifferēs/ nec sit pccm̄. Sed vltra
requirit̄ q̄ actus ille eliciat̄ fm̄ inclinationem talis
habitus siue gratie: ita q̄ gratia sit pncipiū siue cau-
sa talis actus. Gratia aut̄ nō est pncipiū aut cau-
sa pccm̄ act⁹ indifferētis aut pccm̄ venialis. ¶ Se-
cundo notandū/ q̄ ad rōnem meriti in actu duo req̄-
runt̄ in genere. Primū/ libera ei⁹ elicitiō: sc̄m ad p̄-
m̄ retributionē acceptatiō. Propter p̄m̄/ act⁹ na-
turali necessitate elicir⁹ seu pducit⁹: vt prima intelle-
ctio p̄ua actui volūtatis z lucere solis nō ē act⁹ me-
ritorius. In volūtariis enī quales sunt act⁹ natura-
les neq̄ laudamur neq̄ vitupamur. iij. ethicorum.
Meritū aut̄ vt distinguit̄ cōtra demeritū est actus
laudabilis. Propter sc̄m/ act⁹ bon⁹ bonitate mo-
rali tñ nō gratuita nō est act⁹ meritorius respectu
briūdis: q̄ ad illā retributionē nō acceptat. Actui
enī extra charitatē facto q̄ntū cūq̄ sit bon⁹ moralit̄:
tñ nullus grad⁹ briūdinis sibi cōrēdet in premio.
¶ Ex illo pōt elici qd̄ nō is actus meritorij in genere
Act⁹ meritorij est act⁹ a volūtate libere elicitus ad
retribuendū aliq̄ p̄m̄ acceptat⁹. Acceptat⁹ autēz
act⁹ ad retributionē p̄m̄/ q̄ aliq̄s aliq̄s p̄m̄ retri-
buit eliciti aliq̄ actū vel alteri. p̄ q̄ factus est: qd̄ p̄-
m̄ nō retribueret si act⁹ ille nō p̄cessisset. Ex illo se-
quit̄ q̄ hō iust⁹ nō meret̄ illuminatiōem solis: q̄ eq̄
facit de⁹ solē suū oriri sup iustos z iniustos. Mat-
th. v. Et h̄ mō meritū generalr̄ extēdit se ad meri-
tū boni sp̄alis z meritū boni eterni. Silt ad meritū
de cōdigno z meritū de congruo. Et si p̄m̄ accipit̄
p̄ q̄libet qd̄ retribuit alicui siue bono siue malo/ extē-
dit se etiā meritū ad demeritū. ¶ Tertio notāduz/ q̄
meritū cōiter apud doctores est duplex: sc̄z meritū
de cōdigno/ z meritū de cōgruo. Meritū condigni
siue de p̄digno est act⁹ a volūtate elicir⁹/ ad p̄m̄
alicui fm̄ debitū iusticie retribuendū. Cōsistit autē
iusticia illa in quadā p̄porzione meriti ad p̄m̄ z eq̄-
litate. Iusticia enī stricta sicut nō reddit min⁹ bonū
p̄ maiori: ita nec maius bonū p̄ minori. Req̄rit ita-
q̄ ad meritū de cōdigno p̄porcio eq̄litas meriti ad
p̄m̄: hec aut̄ eq̄litas attēdit vel ex natura z condi-
tione intrinseca act⁹ z p̄m̄. Vel ex ordinatione/ pa-
cto aut cōuentione aut p̄missiōe p̄miantis. Exem-
plū p̄m̄: vt qñ merces cōmēsurat̄ vtilitati/ quam p̄-
m̄as cōsequit̄ ex actu z opatiōe merētis. Exēplum
sc̄m: qñ ex p̄uentionē/ pacto vel liberalitate p̄mittitur
tantū p̄ali: sic d̄ in euangelica parabola: Nōne ex
denario p̄uenisti mecū. Nō facio tibi iniuriā: sc̄z dan-
dorū fm̄ p̄uentionē: tolle qd̄ tuū est z vade. Mat.

z. Ubi iusticia seruata fundat̄ in p̄uentionē/ nō in na-
tura act⁹. ¶ Et siue sic siue sic attēdat̄ eq̄litas seu cō-
dignitas/ meritū de p̄digno exigit aliq̄d in operante
aliq̄d in ope z aliq̄d in p̄miantē. ¶ In operante/ q̄ sit
amicus. Inimic⁹ enī fm̄ beatū Aug. vt allegat ma-
gister dist. xxvj. hui⁹ nō est dign⁹ p̄m̄/ sed pena. Ex
q̄ sequit̄ q̄ p̄ccorū nihil meret̄ apud deū de condigno
q̄ nō est amicus/ sed inimicus dei. Similr̄ enī odio
sunt deo impi⁹ z impietas ei⁹. Sap. xij. Et ibidem
c. iij. Fruct⁹ impiorū inutiles. ¶ In ope requirit̄ q̄
sit ordinabile ad vtilitatē vel honore p̄miantis: idō
op⁹ existētis in gr̄a nō ordinatū finalr̄ in deū nō est
meritorij de p̄digno: vt dictū ē p̄mo notabili. ¶ In
p̄miantē requirit̄ acceptatiō siue ordinatiō act⁹ sic
eliciti vel impati ad tale p̄m̄. Est aut̄ hec ordina-
tiō in p̄posito nihil aliud nisi diuina voluntas/ q̄ ab
eterno voluit actū a tali z ex talib⁹ pncipiis elicitem
esse meritū condignū tali p̄m̄. ¶ Ex quo sequitur
q̄ non req̄rit̄ ad p̄m̄ de cōdigno/ q̄ act⁹ meriti fm̄
intrinsecā suā bonitatē sit cōdignus seu p̄porciona-
tus tali p̄m̄: alioqn̄ nullus actus sp̄alis esset eter-
no p̄digno p̄m̄. Sed illa cōdignitas attendit̄ in p̄-
posito ex diuina acceptatiōe: q̄ ab eterno voluit actū
sic ex gr̄a eliciti esse dignū tali p̄m̄. Incōparabilr̄
excedēt actus bonitatē fm̄ se/ siue acceptatiōe diuī
na p̄sideratā. Et fm̄ hec vey est q̄ deus semp p̄m̄iat
vltra condignū. Uniuersaliter qd̄dem semper p̄m̄iat
vltra dignitatē actus quo meremur/ cōsiderati fm̄
eius naturalē z intrinsecā bonitatē. ¶ Enī actus est
cōdignus/ nō est ex sua intrinseca z naturali bonita-
te: sed ex gratuita acceptatiōe diuina. Particulari-
ter etiā vltra id q̄ de cōmuni lege acceptatus esset p̄-
m̄iat nōnunq̄ deus ex mera sua liberalitate. Verūz
respectu huius p̄m̄ excedentis acceptatiōe de le-
ge cōmuni actus nō est meritorius de cōdigno: eo q̄
talis p̄m̄iatio est mere liberalis. ¶ Sic ergo patet
q̄ debitū iusticie in p̄m̄iando actū ex gratia p̄ceden-
tē tali p̄m̄o eterno/ nō initit̄ bonitati act⁹ quā h̄z ex
natura sua intrinseca/ z a pncipiis suis naturalib⁹:
sed diuine ordinatiōi/ q̄ est qd̄dam p̄missiō siue conuē-
tiō z pactū: debitū est vt pacta ac p̄missa seruentur.
¶ Meritū de p̄gruo est act⁹ libere elicir⁹/ accepta-
tus ad aliq̄d retribuendū: nō ex debito iusticie/ sed ex
sola acceptatis liberalitate. Et hoc meritū nō coer-
git eq̄litarē dignitatis cū retribuendū: neq̄ in operāte
nec in ope/ nec in retribuēte. Potest enī p̄m̄ians ali-
qd̄ retribuere opanti intuitu alicuius actus al⁹ nō
datur⁹: nō tñ tanq̄ digno in se: nec rōne operis p̄di-
gni/ sed ex sua liberalitate: etiā ei q̄ inimic⁹ est. De h̄
sup̄ dist. xvij. q. iij. p̄m̄. ¶ Quantū ad articulū sc̄m
est conclusio r̄salis ad q̄stionez: Via gratia informata
p̄ actū a volūtate sit z gr̄a eliciti de cōdigno meret̄
eternę briūdinis p̄m̄iū. Nec cōclusio virtua liter
habet partes duas. Prima/ q̄ ania pactū a volunta-
te z gratia eliciti meret̄ p̄m̄iū eternū. Secda/ q̄ me-
ret̄ de condigno: z scda includit primā. Prima patz
multiplici auctoritate vtriusq̄ testamētis: q̄b mer-
ces eterna p̄mittitur operib⁹ bonis. Merces an-
tem nō est nisi respectu meriti p̄cedentis. Unde. iij.
Paral. xv. dicit̄: Erit merces operibus vestris. Itē
Ecclesiastici. xij. Merces mea mecū est reddere
vnicuiq̄ fm̄ opa sua. Et Matth. v. Merces vestra
copiosa est in celis zc. ¶ Autem mereatur de condi-
gno/ facit illud Sap. iij. Temptauit illos z inuenit

Not. 2.
B

Nota. 3
L

D

Arti. 2.
Cōcl. 1.
E

eos dignos se. Itē Lu. x. 2. ij. Tm. i. Dignus est mer-
cenarius mercede sua. Itē Col. i. Dignos nos fecit
in parte sortis sanctorum. Itē de se loquens apostolus ait. ij.
Tm. iij. Bonum certamen certavi: cursum consummaui:
fides seruavi: ideo reposita est mihi corona iusticie:
quā mihi reddet dominus in illa die iustus iudex. Si red-
deri iustus iudex: ergo secundum iusticiā: quod est premiare con-
digne. ¶ Probat etiam conclusio quod ad ambas partes per
definitionem meriti/quo ad primam: et per definitionem me-
riti de condigno/quo ad partem secundam. Nam actus ex cha-
ritate elicitus acceptus est a deo ad premium vite eter-
ne secundum debitum iusticie reddendum. Debitum enim est et ius-
tum ut reddat premium operi promissum: promissum autem de
omnibus suis ministris beatitudinem: Ut loquitur inquit
Joā. xij. ut vbi ego sum/illuc et minister meus. Et huius
declaratio satis patet ex notabili tertio. ¶ Sed con-
tra hanc conclusionem videntur esse multe auctoritates
scripturę: nam Ro. viij. dicitur: Non sunt condigne passi-
ones huius temporis ad futura gloriam que reuelabitur i
nobis. Itē glossa super illud Ro. vi. gratia dei vita eter-
na/ait: Ut intelligeremus nos deum ad vitam eternam per-
ducere: non nostris meritis/sed sua miseratione. Si-
militer illud Lu. vi. Cum feceritis quęcūque precepta sunt
vobis/dicite: serui inutiles sumus. Quod facere debu-
imus/fecimus. Et illud Esa. lxiij. Quasi panem me-
struante vniuerse iusticie nostre. Itē premium meriti de
condigno reddit secundum iusticię debitum: ita quod non reddens
esset iniustus. Ut Rom. iij. Et quod operatur merces im-
putatur: non secundum gratiam/sed secundum debitum. Deus autem nullus
potest esse debitor. dicente apostolo Roma. xj. Quis pro-
pter dedit ei et retribuet ei. quasi dicat: nullus. Itē ois
debitor non reddendo est iniustus: deus non reddendo
non potest esse iniustus: igitur non potest esse debitor. Cō-
sequētia nota cum maiore: dicente apostolo: Reddite oibus
debita. et sequitur: Nemini quicquam debeatis. Ro. xij. Mi-
nor probatur: quod deus potest premium non reddere/cum ad
extra operetur cōtingenter: non tamen potest esse iniustus: cum
voluntas sua sit essentialiter iusta et prima regula to-
tius iusticie: unde quicquid potest aut vult/iuste po-
test et iuste vult: et per consequens nullius debitor esse
potest. ¶ Ad illas auctoritates et quascūque alias ad
idem sonantes dicendum: quod procedunt de nostris operi-
bus consideratis in se secundum intrinsecam et naturalem co-
rundem bonitatem: quā habent ex voluntate elicien-
te cōformiter recterōni: non secundum dignitatem quā habet
ex gratia cooperante et libera dei acceptatione: qua
ea ut digna ordinat et acceptat ad tale premium. Nam
omnia opera nostra in se et in ordine ad nostrā volū-
tatem considerata (Quomodo proprie dicuntur opera nostra):
quod sic considerata sunt in potestate nostra: non tamē ex-
cludendo generalem dei influentiam/sic itaque conside-
rata precise sunt indigna tanto premium imperfecta et de-
fectibus plena. Secus si considerantur ut sunt a spiri-
tus sancto mouente et inhabitante a qua gratia coopan-
te necnon a dei voluntate ipsa ut digna acceptante:
sic enim digna sunt tali premio beneficio. secundum illud De-
ster. vj. Hoc honore dignus est quęcūque rex volue-
rit honorare. In premium enim est considerare beatitudinem
formalem: dei scilicet fruitionem et beatitudinem obiectiuam/
quod est trinitas beatificata. secundum illud Beñ. x. Noli time-
re abraam: ego pector tuus: et merces tua magna ni-
mis. Verba sunt dei ad abraam: et diuina ordinatio
seu voluntas qua vult sic operantē tali mercede pre-
miari: secundum illud apostoli vlti. Merces mea mecum est: hoc

est in mea potestate ac voluntate. ¶ His etiam inne-
nit aliquid proportionale in actu meritorio: nam ibi est spi-
ritus sanctus inhabitans per gratiam tanquam premium mouens: quod
proportionaliter ultimo fini trinitati deo: qui est beatitu-
do obiectiua: ibi est gratia gratificans supernaturalis a
deo infusa tanquam semē glorie. Et sicut semē arboris
virtute continet totā arborē: ita et gratia virtute con-
tinet premium. Eo modo etiam quo premium est infinitum/et
gratia est infinita. Nam charitas est gratia quod secundum apostolum nunquam
excidit: nam et gloria est gratia cōsummata: ut dist. pce-
denti dictum est dubio ultimo. Et sicut nec oculus vi-
dit quod preparauit deus etc. quod est premium: ita nec in cor ho-
mis ascendit perfectio grę. Perfectionem enim grę et ualē
in hac vita comprehendere nemo potest: sicut nec gloriam
quod est eius effectus tanquam cause meritorie. Ad comphe-
nsu autem noticiā cause requiritur comprehensio oim effe-
ctus eius. ¶ Ordinationi etiam diuine aliquid modo por-
tionaliter subiectum humilis voluntatis: quod adiuta gra-
tia libere fert in deum tanquam summum bonum super oia dile-
ctum: quā obedientiam diuinā volūtas vult esse dignā
tali premio. Et hoc est quod vult Alex. de ales par. iij. q.
lxix. mē. v. ar. ij. Ad meritum de condigno tria requirunt
scilicet gratia quod est spiritus sancti: et gratia creata quod est habitus infusus
et libera volūtas. Et ita si aggregantur oia quod procedunt
ad meritum/patet dignitas ad oia quod sunt in premio. ¶ Ad rationem
procedit: quod premium reddit merito dignum secundum
debitum iusticie: et negetur quod deus nullus potest esse debitor
nam licet deus nullius debitor esse possit ex natura rei:
potest tamen se facere debitozem secundum suā libera volūtatē/
nobis promittendo per talia actibus tamen premium. Sicut hoc
gratis promittēs alicui ex sua libertate donum se debi-
tozem illi constituit: tenet enim secundum iusticiā seruare promissum
Apostolus enim dicit: Quis propter dedit illi etc. loquitur de red-
ditiōe ex natura rei debita/scilicet per aliquid plus ad sui vtili-
tatē recepto: hoc locum non habet in deo quod nullus eget.
Et cum ita arguitur syllogistice/perbado deum non posse
esse debitozem: respondetur per distinctionem: quod vbi illa determi-
natio non reddendo determinat maiorem extremitatē scilicet
debitor/ut maior valeat illa: Ois debitor non red-
dēs est iniustus. Sic male subsumit et male concludit:
sed deberet sic syllogizari: Ois debitor non reddēs est
iniustus: deus non est iniustus: igitur deus non est debitor non red-
dēs. Suo modo si arguitur cum vbi potest per se per se vera: quod
deus potest non reddere premium: non tamen potest esse debitor et
non reddere. Cum quod non stat non reddere/cum eius volūtas
sit immutabilis. Si vero loquatur non reddendo determinat lo-
quatur iniustus/sic maior est falsa: quod valet illa: Ois debitor
est iniustus non reddēs: quod est falsa de deo et multis alijs. ¶ Si
dicis non reddendo includit conditionale et va-
let: Ois debitor si non reddit est iniustus. Itē distinguif:
quod si conditionalis non est syllogismus categoricus:
neque aliquid species syllogismi hypothetici/si fuerit de condi-
tionato extremo: respondetur ut prius. ¶ Sed ad id: Si non
potest actu a voluntate libere elicitio mereri premium gratiam
de condigno. probatur: quod neque actu procedere gratiam neque pec-
catoris et ingrati deo: igitur nullus eius actus est premium
dignus: ut dictum est. Nec secundum: quod nullus actus potest
esse meritum gratie persistentioris quod meritum est via ad
premium: via autem non sequitur suū terminum: tum quod meri-
tum condigni presupponit gratiam sicut effectus causam
Si autem est causa principalis meriti/ut dicitur: igitur actus
non potest esse meritum prime gratie quā presupponit: alioquin
cause essent sibi iniucę cause in eodē genere cause: quod

est impossibile: meritū autē reducit ad gen^o cause efficiētis respectu premiū. ¶ Si dicis: Bonus miles equū sibi a rege datū meret^r p obsequia sequētia: g^o simili q^o gratiā sibi datā meret^r p bonū vsum gracie recepte: hoc est per opa sequētia per gratiā elicita. ¶ Illud sup^a improbatū est dis. v. z est manifeste cōtra aplm ad Rom. xj. Si autē gratiā nō ex opib^o: alioquin gratiā nō est gratia: q^o de p^oma g^oa maxime verum est. ¶ Preterea non est simile de equo militis z gratia p^oma: q^o rex non dat equū nisi intuitu seruitij q^o sperat securit^o. Nō em̄ daret equum nisi p^osum meret^r militē donū hoc sequētib^o seruitijs cōpēsatur^o. Deus autē dāns primā gratiā nō dat illā intuitu meritor^o sequētiū. Alioquin non daret ei quē sciret non bene vsu^o gratiā: q^o falsum est: q^o omni non ponēri obicē infundit gratiā: etiā si postea non bene vsat^r: sic est vidēre in pueris baptisatis/accedente vsu ratiois a deo aueris. ¶ Tertia conclusio: anima per actum z voluntate cooperāte gratia elicita: potest mereri de condigno eiusdem gracie augmentū. probat^r auctoritate beati Aug. ad Bonifaciū. Gratia meretur augeri vt aucta mereat^r z perfici: z probat^r rōne: q^o habēs gratiā/habet vnde potest proficere in merito premiū beatificat^r: ergo etiā habet vnde pōt proficere in g^oa. tenet p^oma: q^o maior beatitudo retribuēda p^oerigit maiore gratiā in premiādo. Oportet ergo g^oam crescere p^oportionabiliter ad g^oiam retribuēda: crescit autē gratia p^o sui augmentū. Quō autē auge^r gratia: p^oz q^o iij. z sequentib^o distin. xvj. p^omi lib. Item oēs cōditiones meriti de cōdigno cōueniūt bono op^o ex g^oa elicto respectu vltioris gradus g^oe q^o auge^r: g^o a^o p^oz: q^o ibi est dignitas eliciti: est g^oa qua coopante meritū elicit^r: est z p^oortio ad gradum quo gratia augetur. Quin z si tota gratia cōstituta ex gratia p^oeritente z sup^aaddita excedit g^oam p^oeritente: tū gradū ille p^oeritente qui sup^aaddit non excedit: z p^oeritente respectu illius est meritū/non respectu p^oeritente. ¶ Quarta conclusio: anima obicis remotione ac bono motu in deū ex arbit^o libertate elicto primā gratiā mereri pōt de congruo. probat^r: q^o actus facientis quod in se est deus acceptat ac tribuendū gratiā primā: non ex debito iusticie/sed ex sua liberalitate: sed anima remouendo obicē/cessando ab actu z cōsensu peccati: z eliciendo bonū motū in deū tanq^o in suū principii z finē facit q^o in se est: ergo actū remotionis obicis z bonū motū in deū acceptat deus de sua liberalitate ad infundendū gratiā. Ultra ergo remotione obicis z bono motu meret^r gratiā de cōgruo. Ultima p^oma patet ex q^o d^o nois meriti de cōgruo. Prima p^oma nora: q^o syllogistica in tertio p^oime accipiendo maiore vniuersaliter. maior probat^r Zach. j. Conuertimini ad me: et ego cōuertar ad vos. Item Iaco. iij. Appropinquate deo z appropinquabit vob^o. Et Apoca. iij. Ego sto ad hostiū z pulso: si quis appuerit mibi ianuā intrabo ad illū z cenabo cū illo: z ipse mecū. Conuertit ad deū: appropinquari deo aperiri illi: est facere q^o in se est. Conuertit autē deus ad hominē. Appropinquat ei z intrat habitādō in eo z cenando cum illo: p^o gratiā quā infundit. Itē Aug. super illud. ij. ad Tim. ij. Negare seipm nō pōt: cum sit iustus non pōt negare suā iusticiā: ergo cum sit misericors/non pōt negare suā bonitatē z misericordiā: q^o pronior est ad largiendū de sua misericordiā z bonitate: q^o ad puniendū de sua iusticiā. Si ergo non potest suā iusticiā

negare facientibus malū: multo magis non pōt suā bonitatē z misericordiā negare illis qui requirūt eā. Sed qui facit q^o in se est/requirūt bonitatē z misericordiā: ergo dat ei. Hoc autē est infundere gratiā. Item Aug. super illud Roma. v. Iustificati ex fide pacē habemus ad deū dicit: Deus respicit confugiētes ad se: aliter in eo esset iniquitas. Sed impossibile est q^o in eo sit iniquitas: ergo impossibile est q^o non recipiat cōfugiētes ad se: sed faciens q^o in se est cōfugiat ad ipsum: ergo necesse est q^o ipm recipiat. Recipit autē infundendo gratiā. minor probat^r: q^o remouēdo obicem qui est consensus in peccatū: z eliciendo per li. ar. motus in deū bonū facit quod in se est: vltra em̄ ex se nō potest supposita semper generali influentia dei sine qua oino nihil potest. Itā fm Alex. par. iij. q. lxix. ar. penul. In quolibet hoīe est ratio recta per naturā qua quilibet potest cognoscere suū principii. s. deū. Per hoc em̄ q^o quilibet homo naturaliter scit se nō semp fuisse: scit se factū esse z habere principii: z scit q^o ab illo p^oncipio habet q^oq^o habet bonū a q^o debet petere bonū z suo defectuū suppletionē. In cui^o signū nulla fuit hominū natio que voluit eē sine deo a quo necessaria z subuentiōne peteret. Licet multi errātes z decepti illos coluerunt pro deo. Cum ergo fm illā nationē p^oli. ar. opatur homo recurrēdo ad illū quem scit suū principii: z petit ab eo lumē cognitionis fidei z bonū facit q^o in se est: z hoc est generaliter in quolibet hoīe. In fidelī autē p^oetore q^o habet fidē informē/nihilominus fides illa ad duo radiat: scz ad diuinā iusticiā damnantē reprobos: z ad diuinā misericordiā saluatē electos. Si ergo auertat suū arbitriū ab actu peccati/considerādo diuinā iusticiā damnantē reprobos: z cōuertat ipm ad obediēdū deo: z diligēdū deū: p^osideratione misericordiē q^o saluat electos ex p^omo generat timorē: ex sebo spes: hoc faciendū facit q^o in se est. Nec Alex. in effectū. ¶ Pōt breui^o dici q^o infidelis facit q^o in se est: dū arbitriū suū p^oformat rōni: ac toto corde petit ac q^orit illuminari ad cognoscēdum veritatē/iusticiā z bonū. Fidelis v^o facit quod in se est: si fm regulā fidei detestat^r p^octm p^oponēs in oibus obedire deo z eius p^ocepta seruare: p^octm detestat^r do remouet obicē: volēdo deo tanq^o sumo bono obedire p^opter deū: habet bonū motū in deū. z sic p^oz minor q^o remouēs obicē z habēs bonū motū in deū: facit q^o in se est: de hoc sup^a. q. ij. dis. xxi. hui^o secūdi. ¶ Quantū ad tertii articulū dubitat^r p^omo: Vtrū homo p^o gratiā tm sibi vel etiā alijs possit mereri. Respondet per aliquas p^opositiones. ¶ Prima: homo non pōt alteri mereri beatitudinē siue gloriā directe nec aliq^o eius gradū. Et loquit^r p^opositio de beatitudine essentiali. probat^r: q^o beatitudo responderet tm gratie z opib^o p^oz ijs ei^o q^o beatificat^r z non gratie alterius nec alienis opib^o: de p^omo merito christi q^o oīb^o nobis meruit gratiā. Dicit enim scriptura. ij. Cor. v. Omnes nos manifestari oportet aū tribunal christi: vt recipiat vnusq^oq^o p^oria corporis que gessit siue bonū siue malū. Itē. j. Cor. iij. Vnusq^oq^o p^oria mercedem accipiet fm suū laborē. Ad Rom. xiiij. Vnusquisq^o pro se reddet rōnem. Item ad Gal. vi. Que seminauerit homo/hec z metet. z ibidem: Vnusq^oq^o on^o suū portabit. ¶ Dicit^r notāter directe: q^o vt dicitur vn^o pōt alteri impetrare gratiā cui cor respōdet gradus beatitudinis essentialis: z ita indirecte siue mediate pōt vn^o alteri impetrare gloriā. ¶ Scda p^o

Arti. 3.
Dubi. 1.
2

positio. Unus potest alteri mereri primam gratiam de con-
gruo/non de condigno. probatur pro parte prima.
Matth. ix. Videns Iesus fidei illorum/dixit paralitico:
Ego fide filii/remittunt tibi peccata tua. glo. Prolare quod
valet apud deum fides. propter actum tamen valuit aliena: ut ho-
minem sanaret in anima et corpore. Non autem sanat in anima nisi
per gratiam. Sic beatus Paulus creditur conversus oratione
sancti Stephani. Secunda pars patet: quia ex merito alicuius
sancti non conferretur gratia peccatori ex debito iusticie. Tunc
quod nihil debet de peccatori nisi penam: nec illud debet san-
cto oratione: quia pollicetur est de peccatore exaudire orationes sanctorum
pro se/non pro alijs: potest enim multipliciter impediri per
alijs orationes. Tertia positio: unus potest alteri mere-
ri augmentum gratie et cetera dona gratie gratis dante.
patet ex propositione secunda: si potest alteri impetrare gratiam
quod maius est: ergo etiam augmentum gratie et cetera dona / quod
minus est. Secundo dubitatur: cum meritum est simul a li-
be. arbitrio et a gratia a quo sit principaliter: hoc est quod sit.
An libe. arbitrio sit causa principalior meriti et gratia quod
si causa secunda: an econverso. Ad hoc respondetur post Scotum.
dist. xvij. primi: In actu meritorio duo considerantur. scilicet
illud quod precedit rationem meriti: puta substantia actus
intrinsicus eius et rectitudo moralis. id est quod sit elicite vel im-
peratus conformiter rationi recte. Secundum est ratio meri-
ti quod est acceptatio divina in ordine ad premium tanquam di-
gnum tali premio. Si in gratia duo considerantur. Unum
quod est habitus: quidam inclinans voluntatem ad actum certo
modo elicendum: sicut quilibet habitus. Secundum quod est de
cor quidam divine complacens voluntati: propter quem actus
(ad quem tanquam partialis causa inclinatur) ordinatur ad pre-
mium beatitudinis tanquam dignum sic premiari. Quod nihil
aliud est nisi divina ordinatio seu voluntas: qua ab
eterno deo ordinavit et voluit actum a tali qualitate con-
currente active cum libe. arbitrio. productum premiare beatitudine.
Et nullum actum libe. arbitrio. tali qualitate non concurrente produ-
ctum sic premiare. Actus ergo meritorius quantum ad substan-
tiam eius intentionem et morale rectitudinem est a volun-
tate tanquam a causa prima siue principali: et a gratia tanquam
a causa secunda siue minus principali qualis est gene-
raliter habitus respectu potentie: nam potentia virtutis ha-
bitus: non econverso. Non enim potest in actu habitus sine po-
tentia: sed econverso potentia sine habitu: etiam ipsa vo-
luntas est illimitatior ad actum quam habitus. Habitus
enim determinat potentiam ad certos actus vel ad cer-
tum modum agendi. Nunc autem illimitatio ad plures effe-
ctus vel modos agendi convenit cause superiori. Quam-
tum vero ad rationem meriti non ita. Nam ratio meriti prin-
cipalissime convenit actui ex libera acceptatione divina.
Nam illa existere oibus alijs semotis actus est meri-
torius: ut dist. xvij. primi pariter: illa non existere oibus alijs
positis non est meritorius. Tercio statuatur divina ordina-
tione: qua tamen illi actui libe. arbitrio. vult esse dignum premium be-
atitudinis: ad quam concurrunt ipsa gratia tanquam causa
partialis: tunc ratio meriti principaliter convenit actui
ex gratia quam ex libe. arbitrio. seu voluntate. Magis enim acceptatur
actus ut dignus premium: quia est elicite a gratia quam quia est
elicite a libera voluntate: licet utrumque requiratur: quia
omnis actus elicite a gratia acceptatur: ut dignus premio
sed non omnis actus voluntatis: et potest poni exemplum: Cursus
equi per certam viam ad certum terminum est ab equo et sessor
re dirigente equum. Principalis quidem ab equo quantum
ad substantiam motus et eius velocitatem. Sed in quantum
directus per talem viam ad hunc terminum principaliter est
a sessor dirigente. Et potest cursus equi plerumque placere

in quantum ducit sessor per hanc viam ad illum terminum:
quod in quantum est morus quidem caute velocitatis. Et secundum
hoc intelligendum est illud beati Augustini ad Sixtum pre-
sbyterum: quod gratia habet se ad libe. arbitrio. sicut sessor ad
equum. Et illud ad Bonifacium papam. Voluntarie comita-
te/non ducite/pedissequa non preuia. Hoc quidem
verum est respectu actus in quantum est meritorius: sed non
in quantum iste actus est. Et esset exemplum illud omnino simi-
le: si equus esset omnino liber: et sessor dirigeret per modum
nature equi ad certum terminum. Tunc enim magis pla-
cere posset alicui ordinate voluntarie cursus equi: et si
quod est secundum inclinationem naturalem sessoris ad certum ter-
minum: quam ex hoc quod equus ex vi sua motiva velociter
curreret. Tunc enim posset equus ex libere sua sel-
sorem ducere: vel preter eius directionem se in alium
terminum movere. In primo quidem fieret omnino equus
non acceptabilis: quia non haberet sessoris propter
quem acceptaretur a tali voluntate. In secundo vero equus
esset acceptabilis: quia haberet sessoris: non tamen cursus
eius acceptaretur: quia non esset secundum directionem sel-
soris. Ita in proposito voluntas est quasi equus liber
et gratia quasi sessor per modum nature inclinans ad
obiectum per modum determinatum. Cursus: id est opo-
ratio voluntatis secundum huiusmodi inclinationem placet volun-
tati divine/alio non. Sicut quando est peccatum ve-
nitale vel actus indifferens. Quando autem sessor: hoc
est gratia abicitur: quod sit per peccatum mortale / omnino
ipsa voluntas sit displicens. Hoc etiam modo voluntas
est pedissequa gratie: quia gratia ex natura sua de-
terminata inclinatur ad obiectum quod est finis ultimus.
Et sic inclinare est sibi essentiale: propter quam inclina-
tionem acceptatur. Voluntas non ita determinate ex
se inclinatur ad tale obiectum: quia potest ordinare actum
suum in aliud obiectum finaliter: ergo dicitur gratia. pro-
pter quam actus est acceptus. Ideo licet quo ad substan-
tiam actus sit causa principalis nec aliqd est intrin-
secum actui quod non causet voluntas: sed quantum ad accepta-
tionem quo actus talis est ut placeat deo: sicut gratia
est causa principalis et voluntas quasi secundaria. Et
hoc vult magister distinctione presentis dum ait: Lumen
meriti et sola gratia esse dicatur / non excludit libe. arbitrio.
quia nullum meritum est in homine quod non sit per libe. arbitrio. Sed in
bonis meritis cause principalitas gratie attribuitur:
quia principalis causa meritorii est ipsa gratia que excitat
libe. arbitrio. Et sanat atque iuvatur voluntas hominis ut sit bona.
Dubitatur tertio: utrum existens in gratia potest sibi
mereri reparationem post lapsum. Et videtur quod sic: Dub. 3.
quia secundum Augustinum. Nihil dignius potest peti / quam si cadat ho-
mo quod postea resurgat secundum illud Psalmi. Cum defecerit vir-
tus mea ne derelinquas me dominus: quod autem digne petatur /
potest mereri. Nam quod digne aut iuste petatur / merito
exaudit a deo. Ergo existens in charitate si petat gra-
tiam resurgendi post lapsum dabit ei: et ita oratione me-
retur eam. Respondetur secundum Alexan. ut supra et Thoma. prima
secunde. quod vlti. arti. vij. quod nullus in charitate existens
potest sibi mereri gratiam post lapsum: quia per mortale pec-
catum quo labitur omne meritum suum et omnis iusticie sue
evacuatur: secundum illud Ezechiel. xvij. Si auerit se iu-
stus a iusticia sua et fecerit iniquitatem: omnes iusticie
sue quas fecit non recordabuntur: ergo nihil debet cadenti per
bonis operibus que fecit stans in gratia: moriuntur etiam
omnia merita sua per peccatum mortale. Ad tertium in con-
trarium dicitur: quod iuste petens non semper meretur id quod
petit accipere. Tum quia oratio non inicit divine iusti-

Dub. 2.
M

Dub. 3.
N

de retribuitur / sed diuine misericordie. Tu quia ca-
dens ponit impedimentū peccādo mortaliter: et gra-
tiam expellit: ac merita priora mortificat: que viuifi-
cari non possunt nisi per gratiā iustificante: respectu
cuius non est aliquod meritū salte condigni. Et licet
de cōgruo post lapsum potest mereri gratiā iustifica-
tem: non tamē per opera prius in gratia facta: quia
oīa illa per lapsum sunt mortua. **Sed videt q** ra-
tio non sufficit q̄tū ad meritū cōgruū cum etiā q̄s p
opa mortua extra grām facta disponēdo se ad grām
meret de congruo: ergo multo magis per opa in cha-
ritate facta et postea mortificata. Itē pōt deus alicui
intuitu bonorū operū in charitate factorū cōferre gra-
tiam resurgendi post lapsum de sua mera libertate:
quam tū nō cōferret si opa bona nō p̄cessissent: ergo
opa p̄cedētia sunt meritoria de congruo gratie resur-
gendi: ex quid nobis meriti de cōgruo. Ad auctorita-
tem Ezech. dicit: q̄ iusticie cadētis nō recordabunt:
q̄tū ad premiū beatificum qd meruerūt de cōdigno.
Non em sunt illa opera oīno p̄dita apud eū: q̄ non si-
nit aliquod bonū irremuneratū. **Quarto dubi-**
atur: vtrū necessario deus det gratiā faciēti qd in se
est. Rndet fm Alex. par. ij. q. lxix. ar. penul. Q. est
necessitas coactōis: et est necessitas inmutabilitatis.
Vel posset poni alia distinctio fm Occā. vi. quorli.
q. ij. Et habet supra in primo dis. xvij. q. i. Est em ne-
cessitas simplr dicta seu absoluta cui⁹ oppositū inclu-
dit cōtradictionē: et est necessitas ex conditiōe seu sup-
positione. Tūc dicit q̄ de⁹ dat gratiā faciēti qd in se
est necessitate inmutabilitatis et ex suppositione: qz di-
spōsit dare inmutabiliter gratiā faciēti qd in se est:
vt patet ex quarta cōclutione et ibi allegatis. Illa er-
go ordinatione stante et suppositione non potest non
dare gratiā faciēti qd in se est: qz tunc esset mutabi-
lis. Sic p̄destinatū nō potest non saluare in sensu
cōposito: qz impossibile est p̄destinatū non saluari.
Licet in sensu diuilo qui p̄destinatus est potest nō
saluari. Quia potest non esse p̄destinatus: cum p̄-
destinatio cuiuscūqz sit contingēs. Sic omnis ordi-
natio dei ad extra est contingēs: vnde hec consequē-
tia est necessaria. Aug⁹. est p̄destinat⁹: igit⁹ aug⁹. sal-
uabit⁹: licet tā antecedens qz consequēs sit cōtingēs.
Item similiter sequit⁹. Aug. facit qd in se est: ergo de⁹
dat ei gratiā: licet tam antecedēs qz consequēs sit cō-
tingēs. Sic ergo necessariū est ex suppositione deus
dare faciēti qd in se est gratiā: qz hec condicionalis
est necessaria. Si homo facit qd in se est / de⁹ dat gra-
tiam. Non autē necessario simplr nec coact⁹ dat gra-
tiam faciēti qd in se est: qz illa necessitas nō cadit in
deū respectu cuiuscūqz creature. **Sed dices:** im-
possibile est hominē facere qd in se est. quia facere qd
in se est: Est remouere obicē et impedimentū gratie.
Obex gratie est peccatū mortale. Sed null⁹ pōt pec-
catū suū remouere: cum solus de⁹ remittit peccata.
Respondet q̄ obex gratie quādoqz dicit⁹ peccatum
mortale q̄tū ad reatū. Quādoqz dicit⁹ peccatū mor-
tale / q̄tū ad actū interiorē et exteriorē qui est p̄sen-
sus et cōplacencia peccati. Prīmū remouere non pōt
homo: quia peccatū quo ad reatū non remouet nisi
per peccati remissionē: qd solius dei est qui tamē pa-
ratus est remittere faciēti qd in se est. Obicem secū-
do modo dictū potest remouere peccator: q̄a potest
cessare a consensu et actu peccandi immo odire pecca-
tum et velle non peccare. Et de hoc obice intelligēda

sunt dicta superius in quarte cōclutionis probatio-
ne. **Dubitatur quinto:** vtrū viator possit cognosce **Dubi⁹**
re se habere gratiā. Pro respōsione supponit q̄ est co-
gnitio certa qualis est cognitio fidei que habet p̄ re-
uelationē. Est cognitio euidentis que habet de pie no-
tis: aut ex talibus demonstrabilibus vel notis p̄ ex-
perientia p̄supponentē noticiā intuitiua rei: Est co-
gnitio coniecturalis que habetur per signa non sim-
pliciter certa et infallibilia. Tunc respōdet q̄ gratia
nobis inesse noscere certe possumus per reuelationē.
Sicut nouit apostol⁹ cui dictū est. ij. Cor. xij. Suf-
ficat tibi gratia mea. Et ipse ait: An experimentū q̄ri-
tis eius qui in me loquit⁹ christus. ij. Cor. xij. Itē
Rom. viij. Cert⁹ sum: quia neqz mors neqz vita et c.
poterit nos separare a charitate christi. **Secundo di-**
citur q̄ gratia nobis inesse euidenter scire non possumus.
pater: quia quicquid scitur euidenter / aut est p̄
se notū / vt principiū. Aut deducibile ex principio: vt
conclusio demonstrabilis: aut per experientia que p̄
supponit noticiā intuitiua. Sed gratiam inesse / nec
per se notū est / nec ex per se notis demonstrabile / nec
notum per experientiam: quia cum sit habitus non
potest a nobis intuitiue cognosci. Licet enim anima
intuitiue cognoscat actus suos: vt intellectiōes et vo-
litiones non tamen habitus sibi inexistentes. Item
quicquid in se experit habens gratiā / simile pōt expe-
riri carens ea: vt hereticus et infidelis vt dulcedinē /
delectationē / leticiā / firmitatem / promptitudinem /
sequendi suū errorē. **Tertio dicitur gratia nobis**
in esse coniecturaliter scire possumus. pater: qz plura
sunt signa quibus coniecturā habere possum⁹: et pe-
ne certitudinē inexistētis gratie: quorū tria innuit p̄-
pheta in psalmo: vbi ad questionē multorū dicitū:
Quis offendit nobis bona. Respondet: Signatum
est super nos lumen vulnus tui dñe dedisti leticiā in
corde meo. Sequitur: In pace in idipsum dormiā et
requiescā. Ubi fm Alexan. parte. ij. q. xvij. penul. ar.
ranguntur tria signa inexistētis gratie: scz lumen /
leticia / pax. Lumen veritatis in rōnali. Leticia in bo-
nis / in concupiscibili. Pax conscientie in irascibili.
Ponit et Berson in tripartito alia signa que sunt.
Displicentia cōmissorū peccatorū: propositū cauēdi
peccata propter deū et propositū confitendi. **Plu-**
ra alia signa ponunt a diuersis sanctis et doct. Sed
omnia illa signa non sunt euidentia: quia non possum
sine reuelatione euidenter cognoscere vtrum in
nobis sit ve z lumen / leticia et pax / an apparetia et lo-
phistica: vt in deceptis a diabolo. Nec an peccatū dis-
pliceat finaliter propter deū: et ideo generāt in nobis
coniecturā / non euidentē noticiā. **Sed dices:** ho-
mo potest scire de se ipso q̄ facit qd in se est. et per cō-
sequēs ex principio fidei (qd certissimū est: scz q̄ de⁹
dat gratiā faciēti qd in se est) certitudinaliter nosse se
habere gratiā licet non euidenter. **Itē quis potest**
scire se non ponere obicē per propositū peccandi mor-
taliter accipere sacramentū absolutionis qd confert
gratiā ex opere operato / etiā nō cōcurrēte alia dispo-
sitione confitētis: nisi non positione obicis que est cel-
ratio ab actu et proposito peccandi: vt vult Sco. in q̄r-
to. Potest autē quis scire se actu non peccare / etiam
si nō haberet propositū peccandi: q̄a actus suos aīa
intuitiue et euidenter cognoscit: et se suscipere sacramē-
tum penitētie: et sic scire se habere gratiā. Rñsio q̄ ho-
mo non pōt euidenter scire se facere qd in se est: qz hoc

facere includit in se obedire deo ppter deū tanq̃ vlti-
mū z principalē finē: qđ erigit dilectionē dei sup oīa:
quā ex naturalibus suis homo pōt elicere. Nec em̃
est prima dispositio ad grē infusionē: qua existēte cer-
tissime infundit grā. Difficillimū autē est scire se habe-
re illā dilectionē. Et forte naturaliter impossibile: qz
z si scire possumus nos diligere deū. Nō tñ euidēter
scire possum⁹ illā circūstātia sup oīa. ¶ Ad secūdū di-
citur: q̃ illa opinio Sco. scz q̃ nō oportet nisi nō pone-
re obiēc̃ dis. xviij. quarti. ar. j. non est certa: cum pluri-
mi scōp̃ z doctōp̃ tenēt oppositū: z cuz magistro di-
cunt: q̃ ad effectū sacramēti penitētie requirit cōtri-
tio: z nō sufficit sola remotio obiēc̃is. Nec vnq̃ sacer-
dos absoluit eū qui non prius a deo sūmo sacerdo-
te absoluit⁹ est. Tñ sacerdos absoluēdo cōfitec̃ pñū
ciat eū absolutū nō remittit peccatū. Sed si opinio
Sco. esset vera: credo aliquē certe se posse cognosce-
re habere gratiā licet nō euidēter. Si posset certe co-
gnoscere sibi ministrare sacramētū absolutōis: sed b̃
certe sciri nō pōt. Lū ad veritatē sacramēti requirit
intentio debita ministri et ordo sacerdotalis eiusdē.
Neutq̃ potest certe cognosci ab absoluēdo: ideo ad-
buc stat veritas responsionis.

Distinctio. xviij.

Etermiata veritate de

quo ad naturā lapsam. In hac distinc̃ione
reprobat heresim pelagianā. Cui⁹ primo
errores ponit: secūdo motiua expūnit: tertio verita-
tem cōcludit. ¶ Scdm̃ hęc sentētia hui⁹ distinc̃ionis
tribz cōclusiōibus aperit. ¶ Prima conclusio: pelagia-
noz heresis asserit p libe. ar. sine grā mādara dei im-
pleri posse. Gratiā vō qua ab impietate liberamur z
adiuuamur fm̃ nostra merita dari. Orationes eccle-
sie pro infidelibus vt cōuertant⁹: pro fidelibus vt per-
seuerent z fide crescāt frustrari: paruulos quoq̃ sine
omni generali culpa nasci. Hūc errorem vide in episto-
la beati Augu. epla. 106. Itē. 95. z in multis alijs.
¶ Scda cōclusio: pelagi⁹ pluribus b̃i augustini in-
ductionibus quas cōtra suā expositionē male intel-
ligēdo depuat errorem suū munit z cōfirmat. ¶ Ter-
tia cōclusio: Ita libe. cōfitemur arbitriū: vt nos in-
telligamus diuino auxilio indigere: quo deserēte ho-
mo potest peccare: assistēte pōt peccatū vitare. Nozū
latiorē declarationē psequitur textus.

Questio vnica.

Arca hāc distinc̃ionē

querit: vtrū hoīs libe. ar. possit sine gratiā
actū bonū moraliter eligere pccā mortalīa
cauere z diuina p̃cepta adimplere. ¶ Questio hęc mo-
uetur ad inquirendū quid possit libe. arbi. sine gra-
tia principaliter: qz quid possit per gratiā/preceden-
ti dis. dictū est. ¶ De hoc autē fuerūt errores z diuer-
se opiniones apud theologos. Fuit em̃ error z here-
sis pelagianoz: q̃ tactus est supra in conclusiōe prima
textuali. Et habet epla. 106. Aug. qui negauit gra-
tie necessitatē z li. ar. attribuit gratiā z vitā merēdi
facultatē. Sed de necessitate gratie visum est
in primo dis. xviij. z partim dis. pcedēti. Et ideo erro-
re illo tanq̃ dudū dānata heresi repulsa apud ortho-
doxos inueniuntur diuerse opiniones. ¶ Nā est opi-
nio Greg. de arim: qui parū attribuēs libe. arbi. dis.
xviij. z. xviij. in suo scdo tenet: q̃ nullus homo in sta-

tu presentī: stāte etiā generali influētia dei pōt absq̃
speciali dei auxilio agere aliquē actū moralit̃ bonū.
Sed nec sufficiēter cognoscere que ad moralē vitam
pertinēt. Quid scz volendū sit/ quid nolendū/ qđ agē-
dum/ quid vitādū. Neq̃ his cognitio absq̃ speciali
auxilio his cōformiter velle aut rēparationibus resi-
stere: z nullū actū sub p̃cepto dei cadentē sine specia-
li dei gratia potest agere. Et q̃stione secūda dicaruz
distinc̃ionū tenet q̃ nō est possibile hoī in statu p̃sen-
ti extra grām existēti: absq̃ speciali adiutorio dei vi-
tare omne pccm̃ collectiue: nec qđlibz pccm̃ distribu-
tiue. Nō em̃ vitare pōt pccm̃ om̃iū dilectiōis dei
sup oīa sine speciali auxilio zē. qz pccm̃ illud om̃issio-
nis nō pōt caneri sine diligēdo deū sup oīa. Vocatū
non potest ex suis naturalibus: qz fm̃ presentē statu
et se nō potest aliquid diligere nisi in relatione ad se-
ipm̃. Qz nullus iustus habēs gratiā gratū faciēte
potest sine alio auxilio de speciali vitare omnia pecca-
ta: neq̃ qđlibet pccm̃: neq̃ potest resistere rēparatiōi.
¶ Illud autē adiutoriū vltra habitum gratie necessa-
rium/ non est aliquod habituale donū creatū in aia/
sed quedā specialis dei assistētia vel de⁹ assistēs: z gra-
tis ad bene agēdū z volendū iuuans: z ad non peccā-
dū siue nō p̃mittēdo vltra virtutē ab ipso nobis p̃stī-
tam rēparatiōi: siue non faciendo nos fortiter z recte cō-
tra rēparationes pugnare: siue alio mō nobis ignoto
sibi noto iuuādo. Tenet etiā q̃ licet sine gratia gratū
faciente z sine speciali dei auxilio posset hō honorare
parētes/ subuenire indigētibz/ pugnare p̃ republi-
ca: z alia multa agere de genere bonoz. Nullū tamē
hōz pōt agere ppter qđ oportet: z quedamodū opor-
tet fm̃ omnes circūstācias requisitas ad moralē bo-
nitatē actus saltē ei deficiet circūstācia vltimari debi-
ti finis qui de⁹ est. Et ideo licet phi z veteres romani
ac̃gētiles infideles egerūt actus qui erāt boni ex ge-
nere. Non tamē illa egerunt vltimate propter deum
ac̃per hoc nec ppter id finaliter ppter qđ debuerunt.
Et iō nō solū nō virtuose/ sed etiā male atq̃ vitiose.
Hęc sentētia liter Greg. cōcordat Beron lecc. j. de vi-
ta spūali aīe iuxta finē: vt qbusdā placet: eū sic inter-
pretantibus. ¶ Hāc suā positiōē q̃stum ad singula
puncta pbare nitit̃ per auctoritates scripture ac san-
ctoꝝ doctōꝝ atq̃ rōnes in eis fundatas. Rōnes etiā
z auctoritates ad oppositū per alios inducas solue-
re: Que latius ibi videri possunt. ¶ Beatus Tho.
prima secūde. q. cix. fere p omnes articulos eiusdē q̃-
stionis videt rēparatiōis loq̃. Tñ tenet: qz oēs mor⁹
corporales z spirituales reducunt̃ in primū mouēs
simpliciter qđ est deus. Ideo natura siue corporalis
siue spūalis quantūcūq̃ perfecta/ non potest in suis
actū procedere nisi moueat⁹ a deo. Ac per hoc omnis
actio intellect⁹ z voluntatis z cuiuscūq̃ entis creati
dependet a deo: inq̃rum ab ipso habet perfectionē p
quā agit. Et inq̃tum ab ipso mouet̃ ad agēdū. Si ē
ergo ad intellectiōē cuiuscūq̃ veri intellect⁹ indiget
auxilio diuino: vt ab eo moueat⁹ ad suū actū (licet nō
indigeat ad cognitiōē cuiuscūq̃ veritat⁹/ noua illu-
stratione supaddita nature siue: sed in quibusdā q̃ ex-
cedunt naturalē cognitiōē: q̃uis deus p suā gratiā
aliquos instruit de his que per naturalē rationē co-
gnosci possunt. Sicut quādo miraculose facit qdam
que natura facere potest) sic se habet et volūtas. Nā
ad bonū opus velle scilicet z operari proportionatū:
quale est bonū virtutis acquisite/ concurrat deus vt

pmū mouēs / siue in statu nature integre siue corrupte. Quantū uo ad bonū supercedēs q̄le est bonum virtutis infuse: bonū. s. meritorium etiā natura integra indiget fructu gratuita. Natura uero corrupta indiget ea grā ad duo. s. ut sanct et ut bonū meritorium opet: siue aut illa grā natura corrupta multa bona opari pōt cū illa generali motiōe diuina: s. nō oīa q̄ potuit agere natura integra: nā natura integra potuit hō sine dono grē / diligere deū sup oīa ex suis naturalibz / stare sp̄ auxilio ut pmi mouētis. S. in statu nature lapsē: in q̄ pp̄ corruptionē nature voluntas seq̄t bonū: p̄uari nīlī sanct p grām: indiget ad diligendū deū sup oīa grā sanante: sic in statu nature integre potuit hō implere oīa p̄cepta legis q̄tuz ad substantiā act⁹: non aut q̄tū ad modū q̄ est diligere ex charitate meritorio. In natura aut corrupta nō potuit implere oīa q̄tū ad substantiā actus: qz nō illud p̄ceptū pmū et maximū diligendi deū sup oīa sine grā sanante. In utroqz tñ statu ad qd cūqz agendū requirit̄ auxiliū pmi mouētis dei: sic ad preparandū se ad bonū dei suscipiendū nō indiget alio dono grē / s. deo ipm mouente. ¶ Nō tñ pōt homo resurgere a pctō sine gratia: qz resurgere nō est tantū cessare ab actu peccati: s. est reparari ad id qd p̄peccatū amissum est. s. grāz. ¶ Pōt tñ arti. viij. cauere oīa pctā mortalia sine grā: s. nō p longū tempus: quia non est necesse q̄ homo cōtinue peccet in actu: et ita cauere singula mortalia / non aut p longū tempus: qz obligat ratio qnqz subdi deo et in ipō p̄stitueret utinim finē: qd est diligere deū sup oīa. Hoc autem cū sit p̄ceptū affirmatiuū obligat p aliquē: et tūc non pōt cauere pctm mortale sine gratia: qz nō pōt imple re hoc p̄ceptū sine gratia. Venialia tñ et si singula cauere pōt: nō tñ oīa. Sic ergo videt̄ beatus Thomas sentire q̄ ad actū meritorium indiget homo dono gratie habitualis infuse: et hoc in utroqz statu nature integre et lapsē: sed ad actus bonos nō meritorios sufficit liber arbitriū ex suis naturalibz cū generali motiōe diuina siue gratia infusa: siue q̄ etia pōt ab omni actu peccati ad tempus cessare / se etia ad gratiā recipiendā p̄parare: non autē resurgere. ¶ Precepta etiā diuina (licet nō oīa) quantū ad substantiā actus / nō quantū ad intentionē p̄cipientis ad implere / cōcurrente tñ semp auxilio dei ut pmi mouētis sicut hoc requirit oīs creatura in omni suo actu esse et cōseruari: specialit̄ tñ hoc auxilio indiget homo lapsus p̄pter naturalū vulnerationē in carnis infectionē / mētis obscuratiōē / et volūtatis ad seipaz recuruariōē. S. an illud auxiliū arti. ix. speciali rōne homini impēsus sit aliud ab influētia et coopatione dei generali / q̄ assistit oī agenti ipm mouēdo an sit idē nō determinat. Nō ēn dicit q̄ homo indiget speciali auxilio dei: s. dicit indiget tali auxilio gratie sub duplici rōne. s. generali et speciali zc. arti. ix. in corpe q̄stionis. Dicit etiā arti. iij. in fine in corpe q̄stionis q̄ in statu nature corrupte / licet nō in statu nature integre: indiget homo auxilio dei siue auxilio grē naturā sanantis / ut deū sup oīa diligit. Tali uero dono non indigebat in statu nature integre ad diligendū deū sup omnia: nūc uo indiget et sine eo sup oīa diligere deū nō pōt. ¶ Satis cōcordat sanctus Bonauent. distinctiōe p̄senti libri secundi addens / q̄ libez arbitriū licet possit resistere tēptationi diaboli non consentiendo: non tamen sine gratia

gratū facientē pōt eum vincere et deicere. ¶ Vincit em̄ qñ homo assequit̄ oppositū eius qd diabol⁹ intendit: intendit aut hominē reddere deo inimicum et eterno supplicio dignū. ¶ Vincit ergo qñ tēptatus resistendo sit amicus deo et p̄mio eterno dignus: qd fieri nō pōt sine gratia: resistit autē dū tēptationi non cōsentit: et hoc qdē pōt sine gratia gratū faciente: s. nō sine gratia gratis data: ut em̄ aut nūqz libez arbitriū destituit̄ omni gratia gratis data: intelligendo p grām gratis datā: non solum ea q̄ annumerat apostolus. i. Corin. xij. Alij p spm̄ dat̄ sermo scientie zc. Sed qdē illud sit qd sup additū est naturalibz / adiunās aliquo mō et p̄parans voluntatem ad habitū vel vsum gratie: siue sit habitus ut ei mor seruilis: vel pietas aliquozū visceribz inserta ab infantia siue aliquis actus: sicut vocatio vel locutio qua deus excitat animā hoīs ut se p̄paret sine hac gratia: nec se disponere pōt homo ad gratiā gratū facientē. Nec tēptationi cuiuslibet resistere: nec mādāta dei quo ad genus operis adimplere: vñ semp pcedit diuina tractio / monitio / aut motio. Ad hoc allegat illd Augustini de ecclesi. dogma. c. ij. siue de diuisionibz orthodoxe fidei. Iniriū salutis nostre deo miserāte habemus: ut acquiescamus saluari in spirationi nostre p̄tatis est. Ut adipiscamur qd acq̄rendum monitio e cognouimus / diuini est muneris: ut non labamur iā a deo salutis munere: sollicitudinis nostre est et celestis pariter adiutorij: ut labamur potestatis nostre est et ignauie. ¶ In his verbis q̄tuo in sinuant. s. inuitare / acquiescere / adiunare / pmanere. Prīmū est inspiratiōis dei. Secundū libertatis arbitrij. Tertiū muneris diuini. Quartū sollicitudinis nostre parit̄ et diuini adiutorij. ¶ Et ad clariorē declarationē qd boni possit liberum arbitriū sine grā: notat questio vltima huius distinctiōis q̄ aliq̄ opus tripliciter pōt dici bonū. Uno mō dicitur aliqd bonū simpliciter qd est bonum ordinatū ad finem: et tale est bonū meritorium. Et in huiusmodi bonū nō pōt libez arbitriū lapsum absqz auxilio gratie gratū facientis. Secundo mō aliquid dicit̄ bonū et hoc q̄ aliquo mō de cōgruo disponit ad bonū simpliciter: et tale est bonū qd fit extra charitatē: nihilominus tamen cū recta intentionē in tale non potest liberū arbitriū absqz munere gratie gratis dare per qd illuminet / dirigat / et excite ut velit facere aliqd qd sit deo placitū. Illud bonū secūdo mō ut videtur est bonū extra charitatē factū. tñ in finem ordinatū qz recta intentione factū. Tercio mō dicit̄ aliqd bonum qd est ad finē ordinabile ex se: qz trāsit sup materiam debitā: sicut pascere esurientē / seu ex debita cūstantia sup addita. s. tempis et loci et oportunitatē. Ad illud genus boni complendū tñ gratia gratis data sit necessaria ad hoc q̄ fiat facilis: circūscripto tñ omni munere gratie et libertatis arbitrij relicto in puris naturalibz p naturale iudicatorij: id est rōnē discernētē et instinctū posset in tale bonū deo cooperare: sicut cooperat̄ in alijs creaturis. Nā sine pmo agente nullum agens pōt agere: et si libez arbitriū sola dei cooperatiōe absqz aliquo munere grē: licet difficulter pōt exire in aliqd bonum morale. ¶ Per illud tñ nec disponit ad grām nec ad gloriā: qz nō est in finem vltimum ordinatū: s. ordinabile. In bonum aut qd ducit in bonum perfectū siue merito cōgrui siue merito cōdigni / non pōt absqz dei auxilio.

Si vero libere arbitrium in solis naturalibus suis relin-
quatur: adhuc remanebit ei rationis iudicium per quod co-
gnosceret pariter esse honorandos. Et per hoc potest co-
gnosceret sic cognitum: et cum habeat naturale instinctum
id est volentem potest etiam velle: et cum habeat exteriora
organum sibi ad hoc servientia/potest opere implere:
sed put illud facit iudicium rationis recte absque munere
gratie/non dirigit ad obrinendum finem qui est deus
et mercedem eterne beatitudinis: quam nosse non potest
nisi deus revelet. Et propterea dicunt sancti quod nec co-
gitare/nec velle/nec facere potest absque iuvamine divi-
ne gratie: quia loquuntur de bono finem qui est ordinatum
ad assequendam beatitudinem. **S**i autem intelli-
gunt auctoritates de alio bono: tunc nomine gratie
non est intelligendus aliquis habitus superadditus
naturalibus: sed gratuita dei influentia per quam cetera
conferuat et adiuvat ut compleat operationes suas
Sic intelligitur illud Iohannis. xiiij. Sine me nihil potest
facere. Et illud Esai. xlvj. Omnia opera nostra in no-
bis operatus es domine: et similia. **P**atet ergo ex
predictis quantum sit necessaria libero arbitrio gra-
tia gratum faciens: quia sine ea nec potest a peccato resur-
gere/nec aduersarium vincere:/nec mandata dei ad-
implere quantum ad intentionem mandantis. Patet
nihilominus quantum sit necessaria gratia gratis da-
ta: quia sine ea non potest liberum arbitrium ad gratiam gra-
tum facientem se disponere. Non potest etiam omni tem-
porationi resistere: nec potest in aliquo bonum quantum
cumque modicum ordinatum ad salutem. Et licet possit
in aliquod bonum morale: vix aut nunquam faceret nisi
si malum propter peccati originalis corruptionem. **D**ec
sanctus Bonaventura. **E**t quibus hoc breviter col-
ligitur secundum hunc doctorem quod liberum arbitrium non potest face-
re actum meritorium sine gratia gratum faciente: neque
actum non meritorium ordinatum tamen in finem
ultimum qui est deus sine gratia gratis data que ha-
bitus vel donum creatum. Actum vero morale bonum
(non tamen in fine qui dictus est ordinatum/sed ordina-
bile) potest agere ex suis naturalibus sine gratia que est
donum creatum naturalibus superadditum: non tamen
sine cooperatione divina cuiusque generali influentia: que
tamquam causa prima cum quocumque agente secundo concu-
rit ad omnem effectum positivum. Et ex hoc patet quan-
tum et in quibus concordat cum opinionibus supradictis.
Quas per tanto recitare volui sub compedio ut de
materia tam necessaria aliorum sententie non laterent.
Quibus premissis per questionis absolutionem: primo pre-
mittent aliqua notabilia: deinde conclusiones secundum opi-
niones Scoti et Occam. **T**ertio movenda solventur du-
bia. **Q**uantum ad primum notandum: quod differentia est
inter actum bonum meritorium: et actum bonum mora-
liter. Actus meritorius (loquendo de merito vite eter-
ne) est actus a voluntate elicitus libere a deo ad pre-
mium beatificum acceptatus: et hic secundum legem dei statu-
tam requirit gratiam gratum facientem tamquam sui partia-
le principium: de quo dictum est distinctione. xxvj. et in pre-
cedentibus. **A**ctus moralis bonus (quantum hic suffi-
cit) est actus a voluntate libere elicitus secundum dictam recte
rationis: conformiter ad definitionem virtutis Philosophi. ij.
Ethicoz. Nam et actus moralis bonus est actus moralis
virtuosus. Elicitus autem actus secundum dictam recte rationis
qui elicitur propter bonum quod ratio sic dicitur: ut infra distinctione.
xxij. q. j. in tertio amplius patebit. **U**n si actus ali-
quis eliceretur conformiter dictamini rationis quantum ad

omnes circumstantias quas ratio diceret: non tamen quia
ratio sic diceret: sed casu vel propter delectationem: vel
quia elicitur etiam si ratio non diceret: aut si aliter dic-
taret/non esset actus ille bonus moralis: sed bonus
tantum ex genere. **U**n ut recitat Occam in prima pre-
dicatione. li. vj. c. lxxix. Actus aliquem contingit tripliciter exerce-
ri sicut pascere pauperem/dicere veritatem/vel propter deum:
vel quia dicitur a ratione recta: vel propter aliquod bonum
utile vel delectabile consequendum: aut in commodum vel
periculum vitandum. Actus tertio modo elicitus seu produ-
cti dicuntur boni secundum genus: vel ex genere per quantum ca-
dunt super debitam materiam: aut servantur aliquem circum-
stantie loci vel temporis: aut forte elicitur absolute si-
ne omni circumstantia. **N**on tamen actus non sunt virtuosus
neque perfecte neque imperfecte: neque ex eis generantur virtu-
tes: nec ipsi generantur ex virtutibus: imo quicquid sunt vir-
tiosi: ut quoniam ambrosius dat elemosynam aut loquitur ve-
ritatem ut honoretur et laudet: vel avarus ponens eu-
gelium in questum: sicut de hypocritis dominus loquitur quod omnia
sua faciunt ut honorentur ab hominibus: vel pecunias ac-
quirant: aut infamiam vel confusionem temporalem eva-
dant. Actus vero primis duobus modis elicitus sunt vere
virtuosus: et habitus eis correspondentes sunt vere vir-
tutes: sed primi perfecti: secundi imperfecti. **P**rimus patet
quia uterque elicitur secundum dictamen recte rationis quan-
tum ad finem et omnes circumstantias. Et propter hoc quia di-
ctatum est sic a ratione: et quia habens eum non comparitur secum
aliquem actum vitiosum et culpabile: habet etiam secundum
cordis preparationem omnem actum virtuosum et virtutem. **S**e-
cundum patet: quia actus primi ordinantur in finem perfectionis
re propter quem eliciuntur secundum dictum: multo enim perfectior est
agere propter deum qui est summum bonum et eternam felicitatem:
quam propter amorem virtutis honestatis: aut propter communem pa-
cem nature vel reipublice preservationem temporalem: et perfectius
est agere propter deum quam propter bonum quod recta ratio sic dicitur:
per quantum deus perfectior est recta ratione: uterque tamen finis ho-
nestus est et bonus. Et finem distinguuntur triplex bonus
scilicet bonus meritorius: bonus moralis: et bonus ex genere.
Primus nunquam est sine charitate et gratia. Secundus non sine
virtute a qua procedit vel qua generatur. Tercius inveniuntur si-
ne utroque. **S**ed diceretur: Actus secundus non est virtuosus
immo vitiosus. igitur. **A**ssumptum probatur: quia deficit ibi cir-
cumstantia debiti finis ultimi qui est principalissima. igitur
non est bonus virtuosus. Tenet consequentia: quia bonus est ex
causa integra: et defectus cuiuscumque circumstantie reddit
actum non bonum: ut vult Philosophus. ij. Ethicoz. Item quod sit vi-
tiosus probatur: quia ille actus elicitur propter aliquod citra deum
amatum propter se ipse: et ideo tale amat tamquam ultimus finis
et per consequens sic eliciendo voluntas frui creatura quod
est tota perversitas secundum beatum Augustinum li. lxxxiij. q.
Respondeo ad primum quod non omnis defectus circumstantie facit
actum non bonum morale: sed defectus circumstantie necessa-
rio requiritur ad bonitatem moralem: nunc autem circumstantia
ultimi finis in actu non requiritur ad bonitatem moralem: sed
est non requiritur quod actus bonus moralis semper referatur actu
aliter in deum qui est finis ultimus: quia aliquid citra deum
est eligibile propter se ipsum illud potest bene in morale diligere: et
propter ipsum aliquem actus elicitur: et non actualiter propter alium
finem. Defectus igitur circumstantie requiritur ad bonitatem mo-
rale facit actum elicitum non bonum/non tamen necessario ma-
lum: sed si eliciens actum/teneat per tunc ad aliquam circumstan-
tiam: tunc ommissio eius reddit actum non solum non bonum/sed
etiam malum et vitiosum: sic cum teneat mereri vel se ad
gratiam disponere: tunc teneat actum illum qui mereri teneat vel

Arti. 1.
Nota

se disponere elicere p^r deū tanq^m finē vltimū sup^{ra} omne amari: non aut^{em} tenet ad b^e in oī suo actu: alioquin nullus esset actus indifferēs: z existēs in charitate si primū saluaret ex ciuili amicitia: si patrē honoraret ex naturali pietate: si pauperi bñficeret ex hūana cōpassiōe/nō actualit^r cogitās de fine vltimo vitiose ageret z mortalit^r peccaret: semp^{er} emⁱⁿ deficeret circūstantia finis vltimi. Ad scōm d^r: negando q^o omne qd amāt p^r se amāt tanq^m vltimus finis. Nam illud amāt p^r se/qd amaret si nihil aliud ostēderet volūtati: tūc aut^{em} amāt aliqd tanq^m vltim^o finis qñ acceptat tāq^m oī aliō magis amādum. Potest q^o bonū honestū (puta v^{er}us) amari/nō cogitato vltimo fine: z ita amari z appeti p^r se: z tñ nō appeti tāq^m aliqd sūmū: z qñq^{ue} aliō magis appetendū. Et talis act^{us} est medius int^{er} vsum z fruitionē: vt de clarat Occā. q. j. dis. j. li. j. Hoc etiāz oñdit P^hil. j. Ethicor^{um}. c. viij. vbi oñdit aliqd eligibile (hau^{er} dūbiū qñ fm rectā rōnē) p^rter alia tñ: alia p^rter se tñ: z nullo mō p^rter aliud: alia p^rter se/z etiā p^r alia. vñ exēplificas dicit: Honorē vō z voluptatē z intellectū z omne virtutē eligimus qdē p^rter seipā: nullo emⁱⁿ adueniēte/eligeremus vtrūq^{ue} vñq^{ue} ipsoz: eligimus aut^{em} z felicitatis grā: per hoc suspiciatēs felices fore: felicitatē nullus eligit hōz grā: neq^{ue} omnino p^rter aliud. De hoc in p^{ri}mo dis. j. Et quo paret/q^o aliqd qd nō est finis vltim^o est diligibile p^rter se: z hoc fm rectā rōnem: aliqd qñ z felicitas ipsa que deus est eligi pōt p^rter aliud fm rōnem peruersam: sicut de pctōrib^{us} dicit p^{ro}pheta: Confiteb^{er} tibi cū be nefeceris ei. Ps. xlvij. Diliges q^u virtutem p^rter se eligit p^rformiter rōni recte: z p^rter hoc virtuose agit

Nota. 2. f Scōdo notandū/q^o cū loquimur de puris naturalibus nō excludit generalis dei influētia que vt causa p^{ri}ma cōcurrit cū agente secūdo: id est agente creato ad omne actū positiuū. Siquidē nullus act^{us} p^o sitiuus (imo nec pctm^{us} quantū ad id qd in eo positiuū est: puta actū licet deformē) perfici pōt deo tanq^m causa p^{ri}ma nō coagēte/plus emⁱⁿ influit causa p^{ri}ma in effectum q^u quecūq^{ue} causa secūda: vt vult Procul^{us} li. de causa. Sz p^{er} pura naturalia intelligit aīe naturā seu substantiā cū qualitatib^{us} z actionib^{us} psequētib^{us} naturā/erclūsis habitib^{us} ac donis sup^{er}naturalib^{us} a solo deo infusis. Vñ si deus infunderet donū aliqd naturaliter acquiribile: vt pura scientiā alicuius ppositionis naturaliter demonstrāre: iā aīa ipsa sic dotata nō esset in puris naturalib^{us}: haberet emⁱⁿ scientiā sup^{er}naturaliter infusā: licz eadem potuit naturaliter fuisse acquisita. Tercio notādū/q^o cū querit vtrū libez arbitriū possit sine grā pctā mortalia cauere: nō est intelligendū de peccatis cōmissis/sed tantū de cōmittendis. Nam pctm^{us} cōmissum quantū ad maculā z reatū pmanet transēire actu peccati quousq^{ue} fuerit delerū per penitentiā: non aut^{em} pōt deleri p^{er} penitentiā sine infusiōe grē: sic q^u reatus ille q^u deleri nō pōt post pctm^{us} cōmissum nisi p^{er} grā: cauere non potest sine grā: hoc tñ non est propter naturalē oppositionē grē et culpe: quia nō erat imediare opposita in statu innocentie: tūc emⁱⁿ potuit hō esse in puris naturalib^{us} sine grā z sine culpa. Nec etiā p^{er} cōparationē ad potentia faciētis: qz qualē pōt de^{us} facere volūtate: talem pōt eā reparare postq^u peccauit: z volūtās de se posset esse sine pctō z grā. Sz illa oppositio imediare tñ est ex lege vniuersali diuina:

qz nullo mō remittit inimicitia/nisi fiat nō tñ non inimicus: sz amicus p^{er} grām gratificatē acceptus: b^e est dictū: q^u deus statuit nulli ignoscere culpā/qñ infundat sibi grām p^{er} quā reddat amic^{us} dei. Sz est sensus qñtionis: Ut p^{er} pctōz carēs grā possit sine grā cauere oīa z singula mortalia ex suis naturalib^{us} noua: ita q^u nō incidat noua mortalia/nisi grā adinuetur. Quarto notādū/q^o impletio pceptoz dei dupliciter accipi pōt. Vno mō qñ ad substantiā act^{us} pcepti: sic audiēs missam in die dñica/subueniēs parētib^{us}/dās elemosynā in extrema necessitate cōstituro etiā quacūq^{ue} intentiōe hoc faciat/implet pceptū faciendi actū pcepti. Alio mō fit impletio pcepti/quantū ad intentionē pceptiētis: intendit aut^{em} de^{us} pceptiēns in omni pcepto: vt illud obseruando mereamur ad vitā eternāz ingredi: fm illud Matth. xix. Si vis ad vitā ingredi/serua mādata. Quantūz ad scōm articulū est hec p^{ri}ma conclusio: Libez hōis arbitriū ex suis naturalib^{us} sine grā elicere pōt actūz moralit^r bonū. Probat^{ur}: qz intellectus ex suis naturalib^{us} pōt cognoscere z iudicare bonū iustū et honestum esse faciendū ac malū fugiendū p^rter finē naturalem. s. virtutis amorē z honestatis. Et huic iudicio pōt se volūtās cōformare eliciendo actū bonum p^rter naturalem honestatē aut iusticiā: et actus sic elicitus est bon^{us} moralit^r. q^u conclusio vera. Cōsequētia nota. Maior patet: qz principia practica ita inserta sūt naturalit^r intellectui/sic speculatiua. qñ intellectus naturalit^r assentit tāq^m p^{er} se notis z cui denitib^{us}: iustū z honestū esse faciendū z oppositūz fugiendū p^rter finē naturālē sūt principia practica. igit^{ur} eis intellectus ex suis naturalib^{us} pōt assentire. Minor p^{ro}bat^{ur}: qz volūtās ex sua libertate pōt se conformare dictamini recte rōnis: z elicere actū cōformiter illi. Q^u aut^{em} actus sic elicitus sit moralit^r bonus: patet ex notabili pmissio. T^{er}te volūtās ex suis naturalib^{us} pōt se disponere (faciendo qd in se est) ad gratie rōnis dictamini: nō aut^{em} sic disponit se p^{er} actum difformē rōnis dictamini. q^u p^{er} actū conformē: ille aut^{em} erit moralit^r bonus. Scōda conclusio: Libez arbitriū ex suis naturalib^{us} sine dono grē pōt qdlibet peccatū morale nouū cauere. Probat^{ur} illa conclusio et de pendent ex p^{ri}ori: nā intellectus ex suis naturalib^{us} pōt recte circa agēda deliberare/rectitudine morali: et volūtās sua libertate pōt se illi cōformare: p^{ro}formando aut^{em} se dictamini recte rōnis/non peccat de nouo T^{er}te circa qdlibet agibile volūtās aut est libera aut non. Si p^{ri}mū: pōt in vtrūq^{ue} oppositorūz: z ita agere vel nō agere: z p^{er} cōsequēs illud oppositorūz qd pctm^{us} est cauere. Si nō/est libera et iā peccare nō pōt in eo q^u nō est in sua ptate fm btīm Augustinus. iij. de lib. ar. dicentē: q^u pctm^{us} est ita voluntariū/q^u si nō est voluntariū nō esset pctm^{us}. Et beat^{us} Hiero. in expositiōe fidei: Qui dicit deū pceptisse impossibilia/anathema sit. Suo mō p^{ro}bat^{ur} de pctō omissionis. Tercia conclusio: Hō p^{er} libez arbitriū ex suis naturalib^{us} pōt diuina pcepta quo ad actus substantiā implere: sz non ad intentionē pceptiētis/q^u est cōsecutio salut^{is} nostre P^{ri}ma p^{ro}bat^{ur} patet: qz pōt honorare parentes/audire missam/dare elemosynā in articulo necessitat^{is}/ex naturali honestate aut pietate nō ordinādo in deū tanq^m in finē: z ita nō ex grā. Scōda p^{ro}bat^{ur} qz ad finē seu intentionē pceptiētis null^{us} agere pōt sine grā. Ad hūc emⁱⁿ finē nō agit nisi p^{er} oga meritoria q^u suppo-

Nota. 4
h

Arti. 2.
Cōcl. 1.
3

Cōcl. 2.
R

Cōcl. 3.

Nota. 2
f

Nota. 3.
B

Arti. 3. nūc grām. ¶ **Quantū** ad tertium articulum est p̄mū du
Dub. 1. bñ p̄ clusione scōam: Nā videt q̄ volūtas nō p̄or
 2 cauere q̄libet mortale sine grā q̄ p̄bat: q̄ tenet ali
 qñ diligere deū sup oīa: iuxta p̄ceptū p̄mū z maximū
 a q̄ p̄der tota lex z p̄phē. **Matth. xxi.** Et iō omīssio
 hui⁹ act⁹ nō p̄or sp̄ esse sine mortali: qñ cūq̄ aut volū
 tas hui⁹ p̄cepti actū erequit: licet informis disponit
 se ad grām gratū faciēte de cōgruo q̄ statim z simul
 tpe infundit: z ita nō p̄or sine grā actū hui⁹ p̄cepti
 elicere q̄ cauere p̄c̄m omīssionis. Rñdē ad h̄ du
 bñ post Scō. dis. p̄nti: q̄ licet in causa dubij nō ca
 uet p̄c̄m sine grā: q̄ actus dilectiōis dei sup omnia
 est dispositio vltimata z sufficiens de cōgruo ad grē
 infusiōē: q̄ existente / simul tpe grā infundit: hoc tñ
 nō est p̄p̄ impotentia liberi arbitrij absolute: posset
 em̄ actū dilectiōis dei sup oīa elicere ex suis natura
 lib⁹ etiā si grā nō infunderet: s̄ est ex liberalitate dei
 grām liberalit̄ infundēis libero arbitrio aliquali
 ter bñ disposito / etiā actus ille tanq̄ dispositio p̄ce
 dit grē infusiōē natura: z si nō tpe. Et ideo nō req̄
 rit grā ad eliciendū actū illū quo disponit ad susci
 piendū grām simpliciter: s̄ sup addit actui tāq̄ p̄uie
 dispositiōi qua subiectū disponit ad suscepiōē
 grē. **Dub. 2.** Dubitat scōo p̄ra p̄clones simul. Nam si h̄ o
 mo ex suis naturalib⁹ posset moralit̄ bñ agere et ad
 grām se disponere / p̄c̄a cauere / z p̄cepta implere / fru
 stra z inanes essent p̄ces ecclesie quib⁹ orat̄ p̄ victo
 ria in tēptatiōib⁹ / p̄ fuga vitiōz / p̄ cōtinētia / p̄ tēpe
 raria / p̄ cetera virtutib⁹ / p̄ p̄c̄ōz / obediētia / p̄ pericu
 loz / amōtiōez / similib⁹. Frustra ḡ docuisset nos ora
 re veritatis maḡ ch̄s clausulas illas: Sanctifice
 tur nomē tuū: fiat volūtas tua: panēm n̄m dē. **Mat.**
vj. Et ne nos inducas zc. Frustra etiā orassent pro
 phetez apli: imo z ch̄s ip̄e p̄ disciplis suis **Joā. xviij.**
 Pater sancte serua eos in nomine tuo vt sint vnum
 sic z nos vnū sumus: si ipsi ex naturalibus suis sua
 re se poterāt. S̄nt̄ z p̄ph̄a: Deduc me do. in se. m. r.
 Inclina cor meū in rest. tua z nō in aua. Auerte oculo
 meos ne videā tva. z filia innumera. Probat tñ
 p̄sequētia p̄ bñm Augustinū in de natura z gratia. c.
xviij. Quid stultū q̄ orare vt facias q̄ in potestate
 tua habes. Et in eplā p̄ Vitalē hereticū eplā. cōij.
 Proius inq̄t nō oramus deū / s̄ orare fingimus: si
 nos ipsos nō illū credimus facere q̄ oramus: pro
 fus nō deo grās agimus: s̄ agere nos fingimus. Si
 vñ illi grās agimus ipsum facere non puram⁹. Et
 in de p̄fectiōi iusticie. c. **xij.** P̄cepta inq̄t dei vt fie
 rent nec iuberent / si nihil ibi nostra volūtas ageret:
 nec oraret si sola sufficeret. ¶ Ad hec oīa posset pla
 ne rāderi q̄ hec oīa que dicta sunt orat̄ ecclesia / orat̄
 z p̄phete fideles / non vt dent simpliciter: s̄ vt dētur
 eo mō quo nobis p̄ficiūt ad vitā eternā: sic aures ea
 habere nō poterit volūtas ex naturalib⁹ suis ex qui
 bus nō p̄or mereri vitā eternā: nec p̄ alijs orare licet
 nisi sub hac cōditione z hoc fine. Et illo mō nihil ha
 bere possumus nisi a solo deo. ¶ P̄or tñ z alit̄ rñde
 ri. ¶ Pro quo aduertendū q̄ multa op̄at deus sup
 naturaliter q̄ limites nature nō excedūt. Sic apo
 stolis sciam multaz veritatū naturalū quā natura
 lit̄ acq̄rere potuissent ifudie. Sic nōnullos sanauit
 ab ifirmitatib⁹ a quib⁹ naturalit̄ mederi potuissent
 sicut socp Symonis a febrib⁹. **Matth. viij.** Sic sa
 nauit. **Joō. de paucis panib⁹:** qui etiā naturalit̄ ci
 bo sup̄to satiari potuissent. **Joā. vj.** Et ita de alijs

multis. Un̄ qui nature agēdi virtutē dedit: suam tñ
 operādi potētā nō minoraui. ¶ Scōo cōsideran
 dū q̄ licz volūtas hūana sit libera vt cogi nō possit:
 vt. s̄. distinctiōe. **xxv.** P̄or tñ modis varijs ad varia
 volēda aut nolēda inclinari / trahi z p̄suaderi: quib⁹
 z si nō necessitat̄ nōnunq̄ tñ nō nisi cū magna diffi
 cultate resistit. Licet em̄ naturaliter inclinā ad bo
 num / tñ frequēter seducit̄ nūc errore intellectus ope
 rāte maloz saroze diabolo. Nunc illecebra sensus /
 cui p̄iuncta naturalit̄ est inclinara: nūc terrorib⁹ aut
 blādimentis seculi circūstātib⁹ q̄ oīa ad malū trahūt.
 Quis em̄ fraudes z fallacias sp̄ualū nequitiaz dia
 boli. s̄. mille artificis / eius q̄z tēptatiōes occultissi
 mas dep̄hedere. Quis se de pugna sensualitat̄ cōti
 nua sustinere: z a carnis inclinatiōe semp̄ auertere.
 Quis totuplices mundi laqueos euadere p̄or: huc
 accedit q̄ p̄c̄o originali vulnerata ē volūtas in sua
 naturali potētia: ita q̄ licet simpliciter sit libera: tñ p̄
 na est ad malū ab adolecētia. **Gen. viij.** Prop̄ sen
 sualitat̄ rebellione z rōnis errore: de quo. **j. Ethic.**
 cor. p̄pe finē. Recte em̄ ad optima dep̄cat̄ ratio: vi
 det aut aliqd̄ p̄ter rōnem innatū: q̄ aduersat̄ rōnis
 ip̄a. s̄. sensualitas. De q̄ z apl⁹ **Roma. viij.** Video
 aliā legē in mēbris meis repugnāte legi mēris mee
 z captiuantē me in legē peccati que est in mēbris
 meis. Et ad **Gal. v.** Caro z cupiscit̄ aduersus sp̄m:
 z sp̄s aduersus carnē: hec em̄ sibi inuicē aduersan
 tur vt nō q̄cūq̄ vultis illa faciatis: p̄pter hec volun
 tas mutabilis est z instabilis: z ex peccati fomite in
 firma ac vulnerata: P̄ona ad malum: difficilis ad
 bonū. Un̄ br̄s Bern. sermone. **vij.** de aduentu dñi
 qui incipit: Si deuote. Triplici inq̄t incōmodo mī
 ferabiliter labozamus: nā faciles sumus ad seducē
 dum: debiles ad operandū: z fragiles ad resistendū
 si discernere volumus inter bonū z malum decipi
 mur: si tēptamus facere bonū deficim⁹: si conamur
 resistere malo / deq̄cimur z supamur: ideoq̄ in adu
 torium volūtatis vt delectabiliter z expedit ac faci
 liter velit / cooperant̄ habitus infusi z acquisiti. Ad
 hoc etiā ordinauit dñs angelicā custodiā contra tot
 laqueos fraudes z insidias: vt. s̄. habitum est distin
 ctione. **xij.** Nec tamē suas deponit deus super nos
 vigilias: quoniā ip̄s cura ē p̄ nobis. **j. Pet. v.** Pro
 pter q̄ vt dicit sanctus Bonauen. et est sup̄a alle
 gatū. Vix em̄ aut nunq̄ libez arbitriū destituitur
 omni grā gratisdata: z ideo licet libera sit ad volē
 dum ac nolēdū q̄libet sibi p̄sentatū / raro tñ bonū
 velle / raro se ad deum cōuerteret / raro se a delecta
 tionib⁹ carnis z mentis inordinatis abstraheret / ra
 ro se sup̄a se in finem vltimū eleuaret. Multoma
 gis ad se recurata suū cōmodum quereretur / seq̄ finē
 suum in omnib⁹ constitueret: tot difficultatib⁹ z la
 queis conuoluta / nisi specialiter dei fideli auxilio su
 stentata. Fidelis em̄ deus qui non permittit boiem
 temptari super id quod potest: sed facit cum tempta
 tione puentū vt possit sustinere. **j. Corinth. x.** Ora
 dus igitur est de⁹ in omnibus operibus nostris vt
 rationem illuminet ne erret / volūtatem refrenet ne
 rationi dissentiat: executiuas potentias confortet:
 vt imperata opere perficiant: inimicorū fraudes s̄
 moueat ne irretiant: feritatem cohibeat ne p̄ualeat
 Mala cūcta remoueat / cunctaq̄ tribuat bona. Ne
 mo quippe sua industria tot corporis pericula eua
 deret: quanto minus anime. Ideoq̄ ab oratione

cessandū nō est: nec a grāa actiōe p cōtinuis bñficijs dei qm̄ misericordis nos respicit/ fouet/ et custodit. **C** Per b ad argumēta dī q pces casse nō sūt de qb̄ arguit: qm̄ z si mltā pōt liberū arbitriū sine grāa rāro tñ vel nūq̄ opat̄ fm̄ vltimū sue potētie ppter difficultates z impedimēta praca. **C** Ad bñm Augustinū. Ad p̄mā dī q vey est qm̄ eqz est in prāte orātis sine adiutorio ei⁹ q orat̄ sicut cuz adiutorio. **C** Sic ad scōam Augustini auctoritatē q vt iacer vera est. Fictē em̄ orat̄ z grās agit qui nō deū credit cōferre: s̄ a se habere qd̄ orat̄: et fictē grās deo agit q id p q agit a deo se recepisse nō credit. **C** Ad tertiā: p̄mā p̄s est p cōclusiōe. Scōa pars intelligit vt p̄mā auctoritas: si sola voluntas eqz sufficeret sicut cū adiutorio diuino. Sic dicit Bonauē. vt. s. q licz quedā pos sit simpliciter nra voluntas ex suis naturalibus: tñ vt possit facili/ expedire z delectabiliter requirit grāa alicui⁹ donū sine assistentiā dei speciale. **C** Tertiū dubitat: Lū voluntas sit libera/ habeatqz velle z nolē in plena sui prāte: quō quo ad illos actus interiores elicitos pōt difficultari vt minus libere eliciat: est em̄ libertas essentialis volūtatis vt nec possit intendi nec remitti. Libertas dico a coactiōe: vt. s. distinctiōe. xxv. visum est difficultas aut̄ minuit libertatē. Respondet q difficultas in eliciendo actus ex pluribz causis puenit. Quāqz ex appetitu sensitiuo ad cōtrariū ei qd̄ ratio dicit inclinatio: cui p̄s potentia colligantia volūtās delectat/ p̄cordat z cū tristitia ei se diffomat: vt. ij. Ethicor. c. ij. Difficile est cōterere passionem cōcorporatā vitē. Loquit̄ ibi p̄hs de passiōe delectatiōis q in nobis a puero con nutrit: ad qd̄ faciūt allegata pcedēri dubio ex ap̄lo: z p̄hs de cōtrarietate sensus z spūs. **C** Difficultas aut̄ passio obuia voluntatem dupliciter. Uno modo rationē obnubilando ne recte iudicet: qua errante volūtās recta esse non pōt. Unde. ij. Ret̄ho. dicit p̄hs: Non eadē vident̄ amantibz z odio habentibz/ neqz iratis z mansuere habentibus. vnde Boetius p̄mo de consola. me. vij. Nubila mens est: vincitqz frenis: hec vbi regnant. Loquit̄ de q̄tuor passionibus gaudio/ dolore/ spe z timore. **C** Alio modo delectationē aut̄ tristitiā noxiā volūtati ingerēdo: nata est em̄ voluntas appetitui sensitiuo cōdelectare z p̄tristari: vt dictū est. Cōtrariū autē inexistēti delectationi: z conari a tristitia difficultatē facit: sic ecōuerso conari ad delectabilia p̄mptitudinem affert. Un. x. Ethicor. c. vij. Loquet̄ em̄ ait p̄hs opatiōe p̄ria: v̄l alit̄ in ope p̄rio delectatio: cōfirmat et meliorē ac diuturniorē facit: aliene v̄o officiūt. Cor rumpūt aut̄ opationē p̄rie tristitiē z c. q̄ ibi sequūtur. **C** Quāqz difficultas orit̄ ex habitibz voluntatis in contrariū inclinationi: vt volūtās habituata in vitio difficulte elicit actū iusticie ppter inclinationēz contrariā habitus virtuos. Quāqz ppter errorem in intellectu vt. s. De his duobus dī. ij. Ethicor. c. ij. Et difficile quāqz iudicare quale p quali eligendū et quid p quo sustinendū: hoc q̄ ad intellectū. Sequit̄ Adhuc difficilius imorari cognitis q̄ ad voluntatē Quāqz etiā orit̄ difficultas ppter passionē volūtatis. Difficile est em̄ odiēri bñ velle inimico. z difficile est māsuete agere iracundo. **C** Per hoc ad formā dubij respondet q voluntas nō pōt difficultari quantum ad magis z minus libere elicere. qm̄ vt argumentū est: libertas est essentialis voluntati: z voluntas oēs

actus suos eqz libere elicit. Difficultas itaqz nō op̄ponit̄ libertati in eliciēdo/ s̄z facilitari. Pōt em̄ voluntas simpliciter impediri ne eliciat: vt in freneticis/ qm̄ sc̄z rō ligat̄ cui⁹ actū volūtās p̄supponit suo actui: nō aut̄ pōt impediri vt eliciēs nō libere eliciat. Difficultas igit̄ in eliciēdo non minuit libertatē: qz ita elicit actū q om̄ibz eodē mō se habetibz/ habet in potestate sua elicere z non elicere: ad sensum/ supra ex p̄sum distinctiōe. xxv. s̄ minuit delectationē in eliciendo z p̄mptitudinē. Et ideo quantumcūqz crescit difficultas nunq̄ aufert libertatē: s̄z bene tollit delectationē z p̄mptitudinē: z p hoc frequēter mutat voluntatem vt desinat velle qd̄ voluit sublatā delectatiōe: aut incipiat velle quod noluit accedēre metu vel tristitia: semper tamen manet libertas in volendo z nolendo. Et tñ de q̄stione.

Distinctio XXIX

Quāqz magister de

terminauit de grāa quantum ad statū nature hois lapsi: in hac distinctiōe. xxix. agit de eadē grāa quātū ad statū nature integre: inuestigans an homo ante p̄ctm̄ eguerit grāa ac virtutibus: annecrēs de pena expulsionis de paradiso quā incidit p p̄ctm̄. Et pōt sententia textus in his tribz cōclusionibz colligi. **C** Prima cōclusiō: Homo in statu innocentie grāa z virtutibz ad liberationē suā peccato nō indiguit: s̄ ad operi boni efficaciam z meritor. carere nō potuit. **C** Secūda cōclusiō: Homo peccati demerito eiect⁹ de paradiso/ ne indign⁹ sumeret de ligno vite/ per angelicū ministeriū z custodiam igneam/ in ipm̄ phibitus est redire. **C** Tertia cōclusiō. Licet adam in statu innocentie comederit de ligno vite fm̄ quorundā opinionē: quia tñ eius vsum non habuit/ nō obtinuit immortalitatē. Narū declaratio patet in textu.

Questio vnica

Arca hanc distinctio

ne querit̄: Utrū homo in statu nature integre grām habuit qua eque efficaciter/ sic post lapsum mereri potuit. **C** Premissis notabilibz ponent̄ z elusiones cū suis solutiōibz dubiorū. **C** Quātū ad p̄mū aduertendū q dicēda intelligi debēt de grāa gratūfaciente. Et licet fm̄ potētiā dei absolutā talis grāa nō sit simpliciter necessaria ad meritū: ita q posse mereri sine grāa includat cōtradictionem: vt ostendit̄ in p̄mo distinctiōe. xvij. z supra tangit̄ distinctiōe. xxvij. Tamē fm̄ legē statutā impossibile est mereri sine gratia in quocūqz statu. **C** Cui⁹ rei cōgruitates quattuor assignat sanctus Bonauē. q. ij. huius distinctiōis: que sumit̄ ex cōditione retribuentis z retributiōis: operātis z bone opationis. Prime due respiciunt statū nature integre. Omnes aut̄ quattuor respiciūt statū nature lapsi. **C** Ex p̄mā cōditione retributiōis qm̄ ip̄e deus bonorū nostrorū non indiget: ideo nec acceptat hominē ppter opa tanq̄ aliq̄s sibi cōferētia: nec aliq̄s meritū ipm̄ obligare pōt in rōne datiz accepti: ideo ad hoc q aliq̄s bonū creature sue ad remunerandū deo cōplaceat: necesse est vt ip̄s gratuite bonitatis influētia in operatē pcedat: p quā creatura ip̄i creatori grata existat. **C** Scōdo ppter cōditionē retributionis. Nā p̄mū qd̄ meremur est bñctudo eterna q

nn ij

Arti. 1.
Nota. 1

Dub. 3.
D

P

constitit in habendo eū q̄ est om̄es sūmū bonū: q̄ est su-
per oēm creaturā exaltatus/ et lucē habitat inaccessi-
bilē. Et ideo vt hō ad illud sūmū bonū ascendat
et pueniat req̄rit adiutoriu qd̄ sit vltra naturā: s̄ ad
iutoriu est gr̄a gratūfaciēs. Et he cōditiōes locū ha-
bēt etiā in statu nature integre: vt patet. ¶ In statu
aut̄ nature lapsē nō solū indiget gr̄a ad merendū p̄-
pter has cōditiōes: s̄ vltra has etiā p̄pter cōditiōē ope-
rātis et opatiōis meritozie. ¶ Tercio operātis qd̄:
nā operās s̄p̄ est in pctō in statu nature lapsē nō hñs
gr̄am: et ita inimic⁹ dei nisi a pctō releuet p̄ gr̄e do-
nū: et iō qd̄ d̄ facit/ nisi volūtas ei⁹ pueniat a gr̄a q̄
deo recōciliet/ nihil meret̄ merito cōdigni. p̄ eo q̄ est
aduersari⁹ et inimic⁹: de⁹ aut̄ opera nō acceptat/
nisi p̄us acceptaret psonā. Sicut innuit̄ Gen. iij.
Resperit dñs ad abel et ad munera ei⁹: p̄us ad abel
et postea ad munera eius. Cuius rō: qz munera euz
nihil cōferāt deo/ nō pnt̄ ex se placere deo: sicut ho-
mini pnt̄ placere munera q̄ sibi. p̄sūt: etiā si dantur
ab eo q̄ nō diligit. p̄pter ip̄a munera: qz p̄sūt accipi-
enti. S; dūtaxat placēt deo ex ope operantē: qz ope-
rās placet. ¶ Prop̄ cōditiōē etiā opatiōis: qz nul-
la est opatio meritoria nisi recta: et nulla est recta ni-
si fiat ex recta intētiōe. Et nulla pōt̄ esse recta inten-
tiō: nisi q̄ sūmū bonū oī bono p̄ponat. Hoc autē nō
pōt̄ hō facere i statu nature lapsē sine dono gr̄e: nō
pōt̄: id est vir vel nō nisi difficilime pōt̄. p̄pter recur-
uationē volūtat̄ ad seip̄m/ p̄pter quā nihil magis
se diligit: indiget ḡ gr̄a q̄ se eleuet sup̄ se ad sūmū bo-
nū: ideo quācūq̄ faciat hō opationem absq̄ gr̄a nō
meret̄: qz nō p̄sat deus quātū/ s̄ ex quanto faciat.
Et b̄ est qd̄ dicit magister in lra q̄ hō indigebat gr̄a
operārē et cooperārē in statu nature institute: licz nō

Nota. 2

L

f̄m oēm modū gr̄e operātis. ¶ Sc̄do notādū/ q̄ de
materia suppositi in q̄stione. s̄ an hō in statu nature
institute habuerit gr̄am. Apud doctores s̄ opinio-
nes cōtrariē: sicut etiā de angelis: Utrū habuerint
gr̄am an cōfirmationē. s̄. distinctiōē. iij. recitate sūt
opinionēs. Nā euidēt̄ sciri nō pōt̄ (cū in facto con-
sistat) nisi p̄ reuelationē et auctoritates scr̄oz hinc
de exponi pnt̄: ideo nō nisi p̄babilis accipiēda est rñ
sio. ¶ Tercio notādū q̄ efficacia meriti p̄ncipaliter
ex tribz colligit̄ f̄m sanctū Bonauē. q. vi. hui⁹ di-
stinctiōis. s̄. ex difficultate opis: ex p̄mptitudine vo-
lūtat̄: et ex magnitudine charitat̄. ¶ Difficultas
opis multū facit ad meritū: et tantū vt homo q̄ est
multo minoris charitatis q̄ angelus/ possit mere-
ri vt pueniat ad s̄blimitatē angelicā. S; qd̄ colligit̄
ex eo qd̄ d̄ de Joanne baptista Matth. xj. Qui mi-
nor est in regno celoz maior est eo. Nec est dubitan-
dū qn̄ br̄s Joannes sit exaltatus ad ordines excel-
lentū angeloz: et tñ f̄m statū vie minoris charitat̄
erat q̄ aliq̄s eoz: qz minimus in regno celoz d̄ ma-
ior eo: qd̄ intelligi pōt̄ quantū ad effectū charitat̄/
nō quātū ad substantiā habitus. ¶ Etiā p̄mptitu-
do volūtat̄ plurimū facit ad meritū: quantūcūq̄
em̄ in hōie sit gr̄a/ nisi sit volūtas gr̄e cōsentanea nū
q̄ elicit opa meritoria: et quāto magis volūtas gra-
tie subiacer̄ et cōformat̄: tāto magis hō in operibus
meritorijs eret̄. ¶ Magnitudo charitatis p̄nci-
palit̄ in oīa facit ad meritū qd̄ f̄m illius quātitatē
attendit̄ remuneratio p̄mij s̄bstantialis. Pōdus enim
amoris dat valozē operibz meritorijs. ¶ Quantū
ad articulū secundū est hec cōclusio p̄ma p̄babilis

Arti. 2.

Cōcl. 1.

E

Primus hō ante lapsū gr̄am gratūfaciēte habuit
p̄ quā non solū malo resistere/ s̄ etiā in bono p̄ficere
potuit. Nec conclusio p̄bat auctoritate magistr̄i in
hac distinctiōe et auctoritatē p̄ eū allegatā. Bugu-
stini et Ambrosij: vt patet in textu. Itē glo. Lu. x. su-
p̄ illud: Expoliauerūt eū plagis impos̄it: dicit: Ex-
poliauerūt eū gratuitis: et vulnerauerūt in natura
lib. Qd̄ intelligit̄ de p̄mo hoīe. Itē ade datū fuit p̄-
ceptū vt p̄ meritū obediētie mereret̄ celū: s̄ sine gra-
tia mereri nō potuit. ḡ frustra datū fuisset mādātū
si nō gr̄a fuisset largita: qd̄ de deo sentiendū non est.
¶ Secūda cōclusio: Rōne difficultat̄ in operando
gratia et virtutes efficaciores sunt ad merendum in
statu nature lapsē q̄ fuissent in statu nature condi-
te. Patet cōclusio. quia nunc in statu nature corru-
pte magis impugnat̄: et impugnādo probat̄ et exa-
minat̄ virtus q̄ tunc: sicut patet in sanctis martiri-
bus. Item secūda ad Timoth. ij. Nemo coronabit̄
nisi qui legitime certauerit. S; magis impugnat̄
f̄m statū nature lapsē q̄ f̄m statum nature institu-
te. Ergo si has pugnas vicerit glorioſus triūphat̄
et sic maiorē meret̄ coronam. Et per cōsequens gra-
tia et virtutes q̄b meret̄ sunt efficaciores. ¶ Item si
homo stetit̄ aut christus incarnatus non fuisset/
aut non passus. Passione autem sua non meruit si-
bi/ s̄ nobis. Et tam merita nostra q̄ ip̄a sacramen-
ta efficaciam habent a passione et eius fide/ que fuit
hostia deo patri acceptissima. Illam ergo efficaciaz
non habuissent merita in statu nature institute: ter-
go nunc sunt efficaciora. ¶ Item p̄pter difficultatē
magis indiget homo adiutorio post lapsum q̄ ante
ergo de⁹ q̄ in necessarijs nulli deest/ efficaciores dat
gr̄am et virtutes in statu nature lapsē q̄ an. ¶ Tercia
cōclusio quantū ad volūtat̄ p̄mptitudinē/ gratia
et virtutes tūc q̄ nūc fuissent efficaciores. Patet: qz
voluntas tūc quasi continue fuisset in bonis operi-
bus deo placentibz/ sine retardatione viriū inferio-
rū: nunc aut̄ siue ex lassitudine siue ex surreptiōe fre-
quēt̄ cessat a bonis operibz. Et intendit̄ etiā qñq̄
inutilibz aut nociuis: tū p̄pter difficultatē ad bonū
tum p̄pter p̄mptitudinem ad malū. Item amor vi-
sibiliū et sollicitatio circa terrena impediūt homines
ne perfecte iungat̄ deo: cum ergo in statu innocentie
nulla viguit concupiscentia: Uidet̄ q̄ tunc p̄mpti⁹
adherebat motiōi gratie et virtutū: et ita ex hac par-
te efficacius erat dispositus ad merendū. ¶ Quar-
ta conclusio: Comparando personam singularem ad
personam status huius et illi⁹/ gratia et virtutes qn̄
tū ad magnitudinē charitatis/ habent se in opera-
tione meritoria/ sicut excedentia et excessa. Patet:
quia satis probabiliter credi potest q̄ aliqui in sta-
tu presenti habent maiorem gratiam et charitatem
aliquibus qui fuissent in statu innocentie: et aliqui
minorem. Sicut dici solet/ cum comparat̄ status le-
gis scripte ad statum legis euāgelice. ¶ Quinta cō-
clusio: Probabile est comparando statum ad sta-
tum: q̄ deus maiora munera gratie lagitus est la-
pso homini q̄ dedisset et in statu innocentie perma-
nenti. Probatur tum ex parte hominis lapsi tū ex
parte dei: tū ex parte mediatoris christi. ¶ Ex par-
te hominis lapsi: quia homo maiori giacie adiuto-
rio indiget in statu nature corrupte ex causis tactis:
ergo maiorem deus tribuit: quia in necessarijs non
deficit. ¶ Ex parte dei: quia decet deum de malo

Cōcl. 1.
f

Cōcl. 2.

Cōcl. 4
B

Cōcl. 5.

maius bonū elicere/ q̄ sit bonum illud qd malū nocendo ademit: alioqn malū fieri nō pmitteret fm beatum Aug. **E**x parte mediatoris: qz mediator z intercessor interpellat p nobis quē decet exaudiri in omnibz p sua reuerētia. Heb. v. Unde cū appareat vultui dei semp ad interpellādū pro nobis. Heb. vii. Qui z in cruce p nobis oblatuſ est/ z quortidie offerit. Valde p̄babile videt qz maius munus gratie tribuat nobis/ q̄ si ipse nō fuisset incarnat⁹ z passus Qd innuit Joā. vii. cū dicit/ qz spiritus nondū erat datus: qz iesus nondū erat glorificatus. Unde cum ascendisset in altrū: tunc dedit dona hoibz. Ex hac ḡ triplici rōne/ quaz vna est in cōmendatiōe misericordie. Scda in cōmendatiōe sapientie. Tertia in cōmēdatione diuine iusticie satis colligit: qz nunc magis sunt efficacia dona gratuita ad merēdum/ q̄ in statu inocentie: nō solum rōne difficultatis: sed etiā rōne gratie z charitatis: sec⁹ tñ rōne p̄mititudinis voluntatis. **Q**uantū ad tertium articulū dubitatur pmo/ vtrum homo in statu inocētie absqz dono gratie fuerit acceptus deo: z videt qz sic: qz i statu illo hō nihil habuit qd fuit dignum odio: qz nullum pctm: diligit autē deus oīa z nihil odit eoz que fec. **I**tem artifex cōplacet sibi in suo opere in quo defectus nō est: talis fuit homo in statu nature cōdite: fm illud Beñ. i. Vidit deus cuncta q̄ fecerat z erant valde bona. **A**d hoc dubiū responderet sanct⁹ Bonauē. q. j. huius dist. p̄mittendo qz dupliciter cōtingit aliquid acceptari a deo. Uno modo acceptatiōe generalis: quo modo idē est acceptare z bonū estimare/ z in bono cōseruare: z hac acceptatione de⁹ acceptat oē opus bonū. Alia est acceptatio specialis qua acceptat aliquid tanqz dignū vitā eternā. Quomodo acceptat solā rōnalē creaturā: illa enī tñ capax ē beatitudinis. De hoc latius Occā in pmo dist. xviij. q. j. Acceptat autē rōnalē creaturā: tunc cum cōfiterat eam in tēplum/ adoptat in filiū/ z assumit in cōiugium. Anīme q̄ppe sancte q̄ deo placet dicunt tēplum dei filie z sponse: vt patet ex scripturis vtriusqz testamēti. Primū acceptationis genus nō requirit superadditum donum grē vltra ea que sunt de conditione nature. Scdm hō genus nō potest nō esse gratuitum: tum ppter gratuitā dei cōdescensionē: tum ppter creature sup nature terminos exaltationē. Lū enī deus imensus habitare velit in anīa vt in tēplo: seruū reputare pro filio: ancillā assumere p cōiugio: dubitare nemo pōt illud esse mere gratie z cōdescensionis liberalissime. Similiter qz creatura sic cōfiteretur in dei templū: adoptet in filiū: assumatur i cōiugium/ est sup naturale cōplēctum omnis creature. Ideo nec consecratio nec adoptio nature/ nec vnio anime ad deū si p aliquā p̄prietatē nature: sed per aliqd donum gratie nature supadditum/ q̄ anīa p̄secratur vt sit tēplum: assimilatur vt sit dei filia: deozetur vt sit dei sponsa. Nec autē omnia facit gratia gratūfaciens: que quia est summū donū dei creaturam/ animā cui infundit sanctificat: deo assimilat: ipsamqz venustat. Et p hoc est rō acceptandi animā fm has p̄prietates supradictas/ que cōueniunt aiet nō fm tropum aut trāsumptionē: sed fm veritatē z p̄prietatē. Nec ratio z cōgruentia sumpta est ex parte anīe acceptate. **P**otest etiā sumi cōgruentia ex parte dei acceptantis: deus enī qui oīa fecit ad glām suā: fm illud Prouerb. xvi. Uniuersa propter semet

ipsum operatus est dñs. Et cum nullius indiger potissime requirita creatura rōnali bonozē. Et qz bonozē deo exhibemus quādo omnia in ipm referim⁹ tanqz in oīum actorē z finem decreuit deus homies nō producere ad perfectionē glorie per aliqd qd haberet ortum ex principijs nature: sed per munus additum naturalibz: vt ex hoc homo magis grat⁹ eristeret: z totius salutis sue opus deo attribueret. Un pater responsio ad dubium negatiua: loquēdo de acceptatione illa speciali ad vitā beatificā. Sic enim nulla creatura acceptat/ siue angelica siue humana/ sine gratia gratūfaciente. Rōnes hō in contrarium procedunt de cōplacencia primo modo dicta: que se extendit ad vniuersa creata. **P**ossem moueri dubium/ vtrum adā creatus esset in gratia. Sed qz si tractatū est supra de angelis: z eodē mō erit dicēdū hic sicut ibi: ideo rescindit. **S**cdo dubitat contra cōclusionē primā: qz non videt qz deus grām dedit ei quē sciebat statim lapsurū: sicut z mō confert grām ei quē scit casurū: imo quem ab eterno reprobaui nec frustra. Nouit enī dñs etiā bonū ex lapsu elicere: et ex eo qz grām confert casuro. In vtroqz enī cōmēdatur dei largitas z sapientia: z arguit hoīs igratitudō z iniusticia: qui a tam benefico z benigno se auertit sine causa. Hoc quo ad p̄mū. **Q**uo ad scdm dicatur/ qz grā non necessitat hoīm ad bonū: sicut nec habitus acquisitus virtuosus necessitat hominē ad op⁹ virtutis: inclināt autē/ sed libertatē arbitrij non tollit. Ideo hñs grām p li. ar. moueri pōt z frequenter mouet/ ppter grē inclinationē: nihil cōsideras de eo ad qd grā inclināt. Un sepe cōtingit habentē grā nō semp actualr ferri in illud summū bonum ad qd habet desiderij habituale. Quis enī hō habens charitatē peccaret: si sp actu p̄sideraret q̄tū de⁹ amabilis est: z q̄ nephas est offendere eū. Un accipit salubris regula: qz hō p deuotas meditationes se cōuertat frequenter ad dñm/ p̄siderando actualiter ei⁹ bonitātē: z pcti inq̄ntū p̄ra tantū bonū est maliciā: sic enī nunqz peccaret. **T**ertio dubitat/ vtrū hō in statu inocentie habuit oēs virtutes z grās/ quas habz post lapsum. **R**ndet loquēdo de donis grē gratis date: z compando statū ad statum: aliq̄ dona habuit adā ante lapsum/ q̄ nō habuit ipse vel aliq̄s postior post lapsum: z ecōuerso. Aliq̄ dona habuerūt posteri q̄ nō habuit ipse ante casum. Primū patet de originali iusticia z dono quo poruit nō mori. Secūdū patet de gratia sanitatū opatione virtutū z grā linguaz. Alia enī dona pueniebāt illi rpi/ alia isti. Sz loquēdo de grā gratūfaciente et virtutibz infusis/ ille eedē fuerūt in vtroqz statu/ q̄ntū ad habit⁹: nō q̄ntū ad actus oēs: qz nō fuisset ibi actus fortitudinis in perpeſsione terribiliū q̄ ibi nō fuisset: nec actus penitentie q̄ consistit in detestatione peccatoz/ cōmissoz. Et sic de similibz actibz q̄ habent aliquā impfectionē annexā. An autē ille virtutes ibi habuissent aliq̄s actus z quos videndū erit in tertio lib. qz eadē q̄stio q̄ est de actibz eoz in beatitudine.

Arti. 3
Dub. 1.
D

Dub. 2.
J

Dub. 3.
R

Distinctio. xxx.

Ostendit magister egit d

p pcrō actuali pmoꝝ parentū quo plona cor-
rupit naturam. Cōsequenter in q̄rtuor di-
stinctionibꝫ sequentibꝫ agit de pcrō originali paruu-
loꝝ/ q̄ natura corrūpit psonā. Et pmo agit de pecca-
ti originalis q̄dditate dist. p̄sentī. Sc̄do de eius tra-
ductiōe dist. xxxj. Tercio de eiꝫ remissiōe dist. xxxij.
Quarto de eiꝫ augmētatiōe seu intensiōe dist. xxxij.
Colligit autē snia huiꝫ dist. in tribꝫ cōclonibꝫ. **Pri-**
ma p̄clusio p̄ximū hoīem pcr̄m inrauit in mundū
nō imitationis exemplo: sed p̄pagationis z originis
vitio. **Sc̄da cōclusio:** peccatꝫ originale q̄d reatꝫ
est non tñ pene sed culpe est vitii cōcupiscentie: z in
oēs ab adam cōcupiscentialiter p̄pagatos demigra-
uit p culpā eius inobedientie. **Tercia cōclusio:** oē
q̄d naturaliter est in humanis corporibꝫ p̄pagatiōis
lege genitis/ descendit a primo parente: z in se auctū
est z multiplicatū: nulla exteriorē substantia in id trās-
eunte. Hāc conclusionū deductio z appositioꝝ er-
roꝝ reprobatio patet in textu.

Questio

I

Via de peccato origi-

q nali agiꝫ/ q̄d p̄uat iusticiā originālē: ideo
primo querit vtrū iusticia originalis in p-
mo parente fuit donū sup̄naturale. **Hanc q̄stionē**
tractat dilucide doctoꝝ subtilis dist. xxxj. sc̄bi. quē in
hac materia imitat Qccā: ideo breuiter eiꝫ dicta re-
citabo. Primo ponēs notabilia: deinde p̄clusiones
z tertio dubioꝝ solutiones. **Quantū ad primum**
notādū pmo/ q̄ cōiter fm̄ doctores iusticia origina-
lis hunc ponit habuisse effectū: sc̄z facere p̄fectā trā-
quillitatē in aīa q̄stū ad oēs potentias: ita q̄ natura
inferior nō inclinaret cōtra iudiciū sup̄ioris. Aut si
inclinaret q̄stū est ex se/ posset tñ ordinari z regulari
sine difficultate sup̄ior: z sine tristitia inferior: et p
hoc tollere rebellionē sensualitatis q̄ aduersat rōni
ac voluntati regulare. **Sc̄do norandū/ q̄ natura**
le est vnicuiqꝫ appetitui ferri in suū appetibile: et si
est appetitus nō libere: tūc naturale est ei sūme ferri
quantū pōt. Quia sicut talis appetitus fm̄ Dama-
scenū dicit/ z nō est in potestate sua eiꝫ actus: ita nō
est in p̄tate sua intensio actus/ quin agat quātū pōt.
Igit̄ cū appetitꝫ sensitivꝫ existēs in puris naturali-
bus habeat p̄xiū appetibile z delectabile sūme ha-
beret tēdere in id q̄ntū est dese. Et illud tēdere ipedi-
ret actū rōnis: q̄ essent ille potentie in eadē essentia
sicut mō. Prop̄ quam vnitatē impediūt se mutuo
in suis actibꝫ intensio fm̄ Auicē. vi. naturalium. er-
go cum rō deberet conari ad impediendū istā de-
lectationē summā partis sensitive. Et nō posset inferi-
or potentia cohiberi sine aliqua tristitia z difficulta-
te in ipa existente. Nā sicut ipa summe inclināt: ita
ex partesui summe renitit ad oppositū: z sic esset re-
bellio. Quia inclinatio potentie inferioris ad dele-
ctandū p̄tra iudiciū rōnis: z etiā difficultas ad refe-
randū illū appetitū. **Tercio norandū/ q̄ volūtas**
cōiuncta appetitui sensitivo nata est cōdelectari si-
bi: sicut intellectꝫ p̄iunctꝫ sensui/ natꝫ est intelligere
sensibilia. Et si volūtas multis sensitivis appetitibꝫ
cōiungit/ nata est cōdelectari illis oibꝫ: ita non tñ
illū appetitū nō potest retrahere a suo delectabili: si-

ne cōtraria inclinatione z difficultate ex parte illius
appetitus sensitive: sed nec etiā videt̄ seipsum posse re-
trahere sine difficultate z tristitia de nō p̄delectando
sensitivo appetitui. Ad hoc autē vt se delectabiliter re-
trahat oportet eū in aliud ferri sibi delectabilis/ q̄
sit illud delectabile appetitus inferioris: cui cōdele-
ctaret si illud delectabili nō esset: sicut z nūc: si vo-
luntas delectat/ debet se auertere a delectationibus
inordinatis sensitivis: indiget habitibꝫ virtuosis intē-
sis: volūtatē plus ac delectabiliꝫ inclinātibꝫ ad
opus virtutis/ q̄s inclinet ad cōdelectandū appetitui
inferiori sensitivo vel naturali. Illud autē q̄cqd fue-
rit q̄ se volūtas delectabiliter retraheret a cōdelectā-
do viribꝫ inferioribꝫ vocat iusticia originalis: q̄ p̄ta
le voluntas semp posset obedire rōni delectabiliter
z tolleret rebellio/ ac ponere tranquillitas potentia-
rū q̄ sunt effectꝫ attributi iusticie originali. **Quā-**
tū ad articulū sc̄dm est hec p̄ma cōclusio: Ad saluan-
dū in primo parente tranquillitatē potentiaꝝ: necesse
est ponere aliquā qualitātē vel donū voluntatis su-
peradditū. p̄bat: q̄ rebellio viriū inferiorꝫ volunta-
ti recte est naturalis. i. sequit̄ p̄ncipia nature. Ideo
nō potest tolli nisi p̄ aliqd nature sup̄additū. p̄na no-
ta. aīa patet: q̄ appetitꝫ sensitivꝫ naturalr delectat̄
a suo obiecto delectabili: etiā non obstat q̄ rō recta
oppositū dictaret: ergo delectat̄ naturalr cōtra vo-
luntatē recte rōnis dicta mini se cōformātē: z ita na-
tura rebellat voluntati recte. **Sc̄da p̄clusio:** Qua-
litas inducēs tranquillitatē generalr in potētis su-
periore z inferiore/ nō est donū aliqd naturale. p̄bat
q̄ nec est donū innatū nec acquiritū. Non p̄mū: q̄
tūc rebellio illa nō esset in puris naturalibꝫ. Prohi-
bet̄ enī p̄ donū innatū: q̄ q̄ inatū esset naturale. cō-
sequēs falsum: q̄ tunc posset p̄bari p̄rōnem natura-
lē/ hunc statū nō esse naturale. Quia manifestū est
nūc esse rebellionē in potētis inferioribꝫ: q̄ rebellio
si non inesset a natura potētiaꝝ: sed ex pcrō p̄cise co-
gnosci posset nō esse ex natura: q̄d est incōueniēs: q̄
p̄clarissimi p̄bi ad h̄ p̄tingere nō potuerūt. **Tercia**
p̄clusio: Iusticia originalis est sup̄naturale donum
dei infusum volūtati parētis p̄mi. p̄bat: q̄ iusticia
originalis est q̄d facit tranquillitatē in potētis: vt p̄z
ex notabili tertio. Et illud est q̄litas seu donū natu-
re sup̄additū ex p̄clusionē p̄ma: z nō naturale ex con-
clusiōe sc̄da. ergo sup̄naturale q̄d est cōclusio tertia.
Itē vt s̄ dictū est in notabili/ ad hoc q̄ volūtas se
delectabiliter retrahat a cōdelectando inordinate ap-
petitui inferiori/ oportet ipm ferri in aliqd delecta-
biliꝫ: z cū nihil tale sit ex se delectabiliꝫ/ q̄stū ē ex pre-
volūtatē/ oportet aliqd sup̄naturale esse in volūta-
te: q̄d finis fiat sibi delectabilior/ q̄ q̄d cūqꝫ delecta-
bile appetitꝫ inferioris. Illud q̄ quo de? delectabi-
lior erat volūtatē/ q̄ q̄d cūqꝫ obiectū inferioris ap-
petitus fuit donū sup̄naturale. **Quantū ad tertiu ar-**
ticulū est p̄mū dubiū: Quale sit h̄ donū iusticie ori-
ginalis: an substantia: an accidēs. R̄ndet̄ q̄ nō ē sub-
stantia nec materia nec forma substantialis nec cōposi-
tū: q̄ in hoīe nō est nisi vna materia z vna substantia-
lis forma fm̄ p̄dicta: z vnū cōpositū q̄d est ipse hoī.
Sc̄do dicit̄/ q̄ est q̄dā qualitas de sc̄da specie q̄li-
tatis ad modū habitꝫ subiectine inherēs voluntati
disponēs ipm ad melius: sc̄z ad delectabiliꝫ p̄m̄p̄i-
usqꝫ ad obediendum recte rōni q̄s cuiusqꝫ inferiori
delectationi. Nō tñ est q̄litas acquisita: sed a deo im-

Arti. 2.
Cōcl. 1.
D

Cōcl. 2.

Cōcl. 3.

Arti. 3.
Dub. 1.
E

Arti. 1.
Nota. 1

Nota. 2
B

Nota. 3
C

Dub. 2. mediata infusa/sicut et gratia. **Dubitat** scđo/quo se habeat originalis iusticia ad grām. Rñdet q iusticia originalis nō fuit pncipiū meriti. Nō enī poterat mereri adā in statu innocentie sine gratia: licet habuerit iusticiā originālē: sicut nec angeli sine gratia in quibz tñ nulla fuit rebellio: cōiunxit tamē voluntatē vltimo fini firmius qz grā. Ita enī cōiunxit fm aliquos/q nō cōpatiebāt aliqd pcr̄m veniale: charitas aut cōpatit̄. **¶** Vel fm p̄dicta/salutē ita p̄iunxit qz facilius et delectabilius erat ei pati ab aliqua tristitia inferiori/qz alicui delectationi inferiori acq̄escere recedendo a delectatione finis. Istā facilitatē non facit grā: cū q stat p̄nitas ad malum et difficultas ad bonū nisi esset multū intensa. Immo nec hoc operat̄ si fuerit itēssimā: vt pr̄z de ch̄o: q habuit sumā gratiā et tñ magnā tristitiā. Tristis est ania mea vsqz ad mortē: inquit Matth. xvi. Sed grā excedit in h̄q ip̄a p̄iungit fini vt bono sup̄naturali: et vt sup̄naturaliter p̄ meritū attingēdo. Non sic iusticia originalis/sed tñ p̄iungebat illi bono vt cōuenienti et delectabili. **¶** Et quo patet q grā et originalis iusticia habēt se ad inuicē vt excedēs et excessum. In gratia simpliciter p̄fectior est originali iusticia: qz cōiungit fini vt summe honesto. p̄pter se summe diligendo. **¶** **Dub. 3.** **D**ubitat/et tñ iusticia originalis abstulit oēm rebellionē appetitus inferioris: hic dupl̄r pōt rñderi. Uno mō q licet voluntas delectabiliter nō condelectat delectatiōi inferioris appetitus p̄ donū iusticie originalis sibi inherēt: inferior tñ appetit nō auellit a suo delectabili sine tristitia. Sed qz illud qd cōuenit homi fm potētiā sup̄iorē simplr puenit homi: nec p̄pter hoc negat̄ ab hoīe/si nō cōueniat ei fm potētiā inferiorē. Ideo dicit q totus hō delectabiliter abstinet a delectabili sensus inferioris: licet appetitus inferior cū tristitia abstinēat. Scđm hūc modū dicit q iusticia originalis abstulit oēm rebellionē a toto hoīe/nō a parte inferiori: p̄ quāto oēm difficultatē abstulit a volūtate et tristitiā in nō cōdelectādo inferiori: licet adhuc māsit difficultas in appetitu inferiori: ip̄a tñ nō poterat diffinire voluntatē. **¶** **A**liiter dicit q oīs rebellio ablata est p̄ iusticiā originālē etiā in viribz inferioribz: ita q etiā potētie inferiores ex parte sui delectabilr obediebant rōni. Et ad b̄ saluandū videt q oportet aliqd ponere in potētia inferiori: quo sic delectabilr ferat in delectabile voluntati. Nō enī videt q ex natura illi potētie posset delectabiliter auelli a suo delectabili: neqz etiā ex natura illi potētie/inq̄rū est inferior volūtate. Nam iste ordo essentialis potētiarū nūc manet: et tñ nunc nō est talis delectatio. Et oportet in singulis appetitiuis potētijs inferioribz ponere singula dona: ita vt qlibet p̄ donū suū delectabiliter moueret a voluntate: et volūtās ip̄a p̄ suū donū moueret se delectabiliter ad potētiās inferiores. Inter talia aut̄ plura dona/donū potissimū fuit iusticia originalis que fuit i voluntate. Per illud enī donū volūtās quas dā delectationes appetit sensitiui pueniret/ ne vnqz ille inesset: puta voluntatē adulterādī cū aliena. Quas dā imperasset: et bene eis vsa fuisset pura cognoscēdi suā: obediēdi illo p̄cepto diuino: Crescite et multiplicamini. Ita q illas delectationes licitas qnqz habendas/p̄ tūc qnqz inerat nō habuisset. p̄ finē: sed ad finē debitū retulisset. A quibz etiā delectationibz licitis qnqz habēdis qnqz se auerteret: sicut ab illa q nō

erat habenda nisi p̄ tēpore. Et quo dēsqz illorū sine puenire/sive bñ vti habitis/sive auertere ab habendis delectationibz voluntas delectabiliter faceret q illud donū sup̄naturale quo delectabili sibi fuisset fini vltimo inherere: et omnibz ordinatis ad illum qz ab illo separari: inherēdo alicui delectabili non ordinato ad finē. **¶** **E**tia forte nō ē necesse ponere/q nūlus appetitus sensitiuus potuerit tunc tritari: potuit enī visus tunc videre aliqd turpe visibile. Et auditus turpe audibile: et vtrūqz potuit offendere appetitū sensitiuū: sicut et pueniēs sensibile delectare. **¶** **S**z tunc volūtās bñ vsa illis fuisset tristitijs et delectabiliter ita q nō fuisset cōristata ab appetitibz inferioribus: sicut bene fuisset vsa delectationibz eorū: nō immoderate cōdelectādo. **¶** **D**ubitat quarto cōtra cōclusionē tertiam: Nam videt q iusticia originalis sit donum naturale: qz voluntas in suis naturalibz est recta: non aut̄ est facta a deo curua. Nam deo actorenibil sit deterius: fm Aug. lib. lxxiij. q. Et ita rectitudo voluntatis est ab origine: et per cōsequēs iusticia: qz rectitudo voluntatis est iusticia: igit̄ originalē iusticiā habet ex naturalibz. **¶** **I**tem i statu innocentie nō fuisset aliqua pena/etiā secluso quocunqz sup̄naturali dono: qz pena nō p̄cedit culpam: ergo nō fuisset mors neqz rebellio/q nō est sine pena. **¶** **S**z hōz remotio effectus est originalis iusticie. Fuisset ergo originalis iusticia secluso quocunqz sup̄naturali dono. **¶** **E**rgo si iusticia originalis esset donū sup̄naturale/peccatū originale esset tñ carentia istius doni sup̄naturalis: ergo aliquis factus in puris naturalibus esset equalis illi qui per peccatū amisisset iusticiā originālē: quia vtrobiqz esset carentia iusticie originalis: et per cōsequēs equaliter essent puniendi: quod est incōueniens. **¶** **A**d illa respōdetur/q rectitudo naturalis voluntatis est libertas volūtatis quā fm propriam naturā a deo acceptā/potest se conformare recte rationi. Nec aut̄ rectitudo secus compatitur rebellionem inferior potētiarū. Nec eā cōsequunt̄ effectus supra dicti: tranquillitas animē et potētiarū oimoda concordia. Ideo preter voluntatis libertatem oportet ponere iusticiā originālē que tollitur per peccatū. Rectitudo aut̄ naturalis voluntatis eius scz libertas non corrumpit̄ per peccatū: illa enī est realiter ip̄a voluntas: nec ab ea separabilis. Et in illa rectitudine creata est a deo sine curuitate: sed non sine potētia se incuruādi seu peccandi: que potētia bona est et mala. Nec data est libertas voluntati ad peccandū: sed ad libere se et laudabiliter ad bonum cōuertendū: et a malo se auertēdum. Potest tamē sua libertate abuti/nō vitio creatoris: sed culpa sue abusionis. **¶** **A**d secundā dicit q mors et rebellio in statu innocentie/si addita non fuisset iusticia originalis non fuissent pene/sed conditiones nature. Sicut et nunc mors brutorū vt eorum infirmitas aut corruptio nō sunt p̄fecte: quia pena supponit p̄ afflictione aliqua p̄pter demeritū culpe. **¶** **A**d tertiū patebit questione sequēti/q culpa originalis non est tñ carentia iusticie: sed est carentia iusticie cum debito habendi. Unde adā si fuit creatus in puris naturalibus/in instanti creationis caruit originali iusticia: et tamē non habuit tunc culpam originalem. Et ita non fuit equalis carenti originali per peccatū: quia iusticia originalis nō fuit sibi debita in instanti creatiōis. Sed q ea caret

Dub. 4
D

per peccatū ille est debitor eius. Et tñ de questiōe.

Questio

II

Veritur secundo utrū

peccatum originale sit aliquid positiuū in anima vel in carne. Primo ponent notabi-
 lia: scđo cōclusiones: tertio dubia. **¶** Quo ad p̄mu-
 notandū: qđ de materia originalis peccati ei⁹ scđ qđ-
 ditate/causa/cōtractione ac remissione: z hec concer-
 nentia sunt due opinioniones extreme solēnes: quarūz
 vtrāq; habz plurimos imitatores: z tertia q̄si media
 Una magistri: altera beati Anſ. in libro de cōceptu
 virginali. i. de conceptu qua virgo concepit christū:
 que edidit ad probandū christū originale pccm non
 contraxisse. **¶** Opinio magistri hec videt esse: qđ vo-
 luntas ade peccans in carne sua causauit quandam
 qualitatē morbidā/consequentē curuitate volunta-
 ris: que varijs nominibz nominat. Dicit enīz fomes
 peccati cōcupiscētia vel cōcupiscibilitas: lex mem-
 bꝝ: languor nature: tyrānus in membris: lex car-
 nis: z est sicut pondus quoddā in carne: excitās mo-
 tus sensuales: z inclinās animā ad cōdelectādū car-
 ni: z ita retardans z reprensens a delectationibz spi-
 ritualibz: fm illud Sap. ix. Corpus qđ corrumpit
 aggrauat animā: aggrauat ppter istā qualitātē mor-
 bidā in carne. Et fm quosdā illa qualitas nō remit-
 tit in essentia sua/licet in effectu minuat: hoc est licz
 gratia tanta possit esse i anima/qđ magis inclinet ad
 superiora qđ fomes ad inferiora: nō tamē remittit fo-
 mitē quo ad essentiā: qz nō cōtrariat fomiti qui est
 in carne. **¶** Gratia autē est in anima/quēadmodū si la-
 pillus alligat alia aia/quātūcūq; cresceret vis
 motiua in ala/nūq; minueret grauitas lapidis: li-
 cet quantū ad effectū minus posset deprimere z vo-
 latū aia impedire: qz virtus cōtraria vinceret in ef-
 fectu. **¶** Cōsequenter in p̄agatione prolis ex feruo-
 re ac libidine in seminatione inficit ipa caro semina-
 ta: cui carni seminare/cū aia ex sua creatione mun-
 da infundit/in instanti creationis anime z infusio-
 nis/maculat anima a carne infecta. Ita qđ licet infe-
 ctio carnis nō fuerit culpa formaliter: s; sequela cul-
 pe p̄imi parētis. Est tamē occasio culpe in aia car-
 ni vnita: qđ p̄ eius cōiunctionē cū carne infecta z ma-
 culata contrahit maculā siue culpāz. Exemplificat
 de pomo mūdo dato: z a manu recipiēz fedat. Un
 fm hec ponunt due qualitates morbidē. Una i car-
 ne prolis libidinosē seminata ex infecta carne paren-
 tū causata: quia infectum pducit infectū. Et illa nō
 est pccm aut culpa: quia non est in anima sed in semi-
 ne p̄iusq; infundat anima/qđ manet in carne prolis
 Nec tollit p̄ quācūq; mutationē seminis cui⁹ mul-
 te p̄cedunt trāsmutationes etiā substantiales infusio-
 nē aie. Non igit est pccm: qz in sola aia est peccatūz.
 Ab illa autē morbida qlitate carnis in infusione aie
 causat alia qlitas morbida in aia: qđ est vitium incli-
 nās aiam ad effrenatē p̄cupiscendū. De qđ dicit Au-
 gusti. qđ facit paruulū habile ad p̄cupiscendū: adul-
 tū vo actu cōcupiscēte: z vtrāq; qlitas vocat concu-
 piscētia seu cōcupiscibilitas fomes zc. Et ista cōcu-
 piscibilitas in anima est peccatū originale: non illa
 qualitas morbida in carne qđ est effectus peccati. i. pe-
 na z pccm originalis causa: et licet sine qualitate/sua
 aut carnis voluntas naturaliter esset p̄ona ad con-
 cupiscendū z cōdelectandū sensui: vt p̄cedenti q̄stio

ne probatū est: non tamē adeo effrenate z generalit
 sicut nunc. **¶** Et ita parer fm hanc opinionēz qđ sic
 peccatū originale fm rem: quia est qualitas morbi-
 da anime: vitium scđ cōcupiscētie. Et quomodo con-
 trahit a parentibz/qua causat a qualitate morbidā
 carnis: quā caro cōtrahit ex libidinosa cōcupiscētia
 siue ardore parentū cōeuntū in prolis seminatione.
¶ Alia est opinio beati Anſ. quā psequit in allega-
 to li. de cōceptu virginali: quā sequit Sco. dis. xxiij.
 Et Occā. q. ix. tertij quo st. q. vlti. scđi sententiarūz.
 Brego. dist. p̄senti cum suis sequacibz. Nec tenet qđ
 peccatū originale non dicit aliqđ positiuū: sed ē ca-
 rentia iusticie originalis debite vt acceptē in primo
 parente z in ipō amisse. Lū enim peccatū formaliter
 est iniusticia. Iniusticia autē nō est nisi carentia iusti-
 cie debite: vt ibi declarat Anſ. z in de casu diaboli-
 c. xvj. parer qđ peccatū originale est carentia z priua-
 tio originalis iusticie debite inesse. Sunt enī oēs fi-
 lij z filie adā fm legēz p̄agationis genitē debitores
 originalis iusticie: qz adā accepit iusticiā origina-
 lem p se z tota natura q̄ tunc erat in eo. Adā enī acci-
 piente iusticiā originālē data est ipa filio eius/volū-
 tate dei antecedente. i. quātū est ex parte dei: sine spe-
 ciali gratia z merito filij/dūmodo nō esset impedi-
 mentū: hoc est/ statuit deus dando ade iusticiā origi-
 nalē: etiā velle cui liber filio ade dare iusticiā origi-
 nalē: z ita accepit eam adam pro se z tota posteritate
 sua. Et illa aut collatione z adam z tota posteritas
 sua facti sunt debitores iusticie originalis: quāz de
 statuit quasi naturaliter dare p̄pagatis/dū non po-
 neretur ober. Non sic qđ pater eam transfunderet: qz
 est donū supernaturale. Sed qđ deus nature coope-
 raret regulariter dando iusticiā propagatō. Sicut
 modo animā intellectiua creat corpore p̄fecte orga-
 nizado. Nam datio eiusdem rationis sufficit ad hoc
 qđ voluntas sit debitor/qualis sufficit ad hoc qđ do-
 nū sit debitor. Sed ad hoc qđ donū sit debitor sufficit
 datio voluntate antecedente/qua dat donū virtua-
 liter/licet nō formaliter. Sed quādo data est volun-
 tati adam formalr/ data est virtualiter z voluntate
 antecedente toti posteritati/ si nō poneret ober: ergo
 omnes filij adam qđ sic acceperunt in adam facti sūt
 debitores eius: oēs autē sic acceperunt. Lū autē paf
 adam transgressus est p̄ceptū peccato suo personali/
 nudauit se z posteritatē suā iusticia debita. Omnis
 ergo posteritas rea tenet ex iusticia originali/ quam
 habere debet z ea caret. **¶** Ex quo elicitur/ qđ dupli-
 citer pōt esse iusticia debita. Uno modo/ qz in se acce-
 pra z actione accipiētis amissa. Alio modo/ qz acce-
 pra in alio z actione alterius amissa. Primo modo
 pccm actuale est carentia iusticie: scđo mō originale
 Unde magis comparat peccato/ quasi quiescenti in
 animo post actū transeūte qđ peccato actuali/ qđ eli-
 citur a voluntate peccante: z potest dari exemplum
 declaratiuū predictoꝝ. Cōformiter ad beatus Anſ.
 ponentē simile exēplū: Si p̄nceps castrū daret mili-
 ti pro se z pro suis heredibz/ vt illo vteret z custodi-
 ret ad honorē suū. Hac datione z acceptione castrī
 a milite ipē z oīs sua posteritas debitor esset vt con-
 seruaret castrum ad p̄p̄iā vtilitatē z ad honorē prin-
 cipis. Si miles sua sponte traderet castrū inimicis
 non solū miles sed z tota sua posteritas incideret in
 indignationē p̄ncipis z esset peccatrix in p̄ncipēz:
 non habendo castrum quod habere tenerentur. Et

Arri. I

Nota. I.

Opinio
magi

Opinio
Anſ.
B

Opio. 3. Tertia est opinio Alexā. par. ij. q. cxxij. que est qđ media inter illas: fm quā possent aliqđ mō cōcordari due p̄dicte opiniones magrī z Anf. Hanc sequit̄ brūs Tho. p̄ma scōe. q. lxxij. Et sc̄tus Bonauen. in scōo scripto p̄sentis dist. Nec opinio tenet qđ in originali p̄cō duo p̄siderant. Unū tāqz materiale: scz cōcupiscencia/ qđ est qualitas quedā morbida: maxime illa qđ inheret aīe. Aliud est formale: z est carentia iusticie originalis debite: sicut in p̄cō actuali similiter duosunt: gratia exēpli: In homicidio est aliqd positiuū in anima: scz quidā actus elicitus a voluntate qui est velle occidere. In exteriori vō ipse actus occidendi. Formale est priuatio scz carentia iusticie debite inesse illi actui: qđ si inesset actui interiori siue exteriori nō esset p̄c̄m. Hoc est dictū fm nostrū modū loquēdi: peccatū originale supponit pro vitio cōcupiscencie: z cōnotat carentiā iusticie originalis debite. Debitē dico nō inesse cōcupiscencie: sed debite inesse anime lege p̄pagationis a primo parente descendit. Et hec videt̄ esse intentio Alexā. loco allegato dicētis: qđ originale p̄c̄m habet vtrūqz culpā z penā. Culpā est carentia iusticie seu difformitas qđaz quā ipa anima deformat. Cōcupiscencia est ipa penā: infra qđ dicit̄ peccatū originale est ipa cōcupiscencia materialis est p̄dicatio. Formalis autē cū dicit̄ macula vel difformitas ex origine primorū parentū cōtracta. Et sequit̄ originale fm aliquid est penā: fm aliqd est culpa. Rōne carentie iusticie est culpa: rōne cōcupiscencie est pena. Beatus Tho. vbi sup̄ arti. j. dicit: Peccatū originale habet priuationē originalis iusticie: z cū hoc inordinat: dispositionem partiū anime. Unde nō est priuatio pura: sed est quidā habitus corruptus: nō tñ habitus infusus aut acquisitus: sed habitus p̄ vitioz origine inatus. Et articulo. ij. dicit: Peccatū originale materialr qđem est cōcupiscencia: formaliter autē est defectus originalis iusticie. Videt̄ itaqz qđ per hoc possint opinionēs magrī z Anf. concordari: qđ magister dicens peccatū originale esse cōcupiscencie siue vitii cōcupiscibilitatis: loquit̄ de materiali qđ est in peccato originali: beatus Anf. dicens ipam esse carentiam iusticie originalis debite inesse: loquit̄ de formali i peccato originali. Et ita videt̄ qđ in re nulla sit repugnancia. Nō enī excludit magister p̄uationē iusticie originalis a peccato originali. Nec negat brūs Anf. qualitatē morbida scz cōcupiscibilitatē cōtrahi in filiis a carne infecta parētis: licet sub illis vocabulis nō exprimat. Dicit̄ enī statim post p̄ncipiū libri de conceptu virginali: Adā z eua si iusticiā seruassent originale/ qui de illis nascerent̄ originaliter sicut illi iusti essent. Quoniam autē p̄sonaliter peccauerūt/ cū originaliter incorrupti haberent potestātē seruandi sine difficultate iusticiā/ rotū qđ erat infirmatū z corruptū est. Corpus quidem: quia tale post peccatum fuit/ qualia sunt brutorū animalū corruptiōi z carnalibus appetitibz subiaccntia. Anima vō qđ ex corruptione corporis z eiusdem appetitibus atqz ex indigentia bonorū que perdidit carnalibus affectibus est infirma. Et quia tota natura humana erat i illis z extra illos: de illa nihil erat tota infirmata et corrupta est. Remanet igit̄ in ea debitum iusticie integre sine omni iusticia quā accepit: z debitū satisfaciēdi: quia eam deseruit/ cum ipa corruptione quā pro

pter peccatū incurrit. Sicut itaqz si non peccasset qđ lis facta est a deo/ talis propagaret: ita post peccatū qualem se peccando fecit/ talis p̄pagatur. hec Anf. Ecce vbi expresse Anf. triū facit mentionē: scz infirmitatis z corruptionis corporis: carnaliū affectuū aīe ex corruptione corporis. Quod intelligere oportet nō de actuali effectu/ alioquin nō esset in paruulis/ sed aptitudinali. Et tertio debitum iusticie z satisfactio nis pro eius desertione. Ponit ergo aliquid in corpore: aliquid in anima: z cum hoc iusticie debitum/ que tria dicit manere in p̄pagato. Non ergo negat positiuū aliquid sequi peccatū p̄morū parentū/ tam in corpore qđ in anima propagari. Nullum autē horū dicit esse peccatū originale: quia probat per longum iniusticiā non esse rem aliquā: sed solam absentiam iusticie. Peccatū vō originale iniusticia ē. Inde concludit qđ originale peccatū nihil aliud est nisi absentia debite iusticie. Et p̄pe finem libri: Peccatū inquit qđ originale dico/ aliud intelligere nequeo i ipsi infantibz nisi ipam quā supposui factā per inobedientiā adē: iusticie nuditate per quā omnes sūt filij ire. Unde videtur qđ magis sit disputatio de nomine qđ de re. Sed forte diceret cōtra opinionez primā z tertiā: Si originale peccatū supponit vō vitio cōcupiscencie/ sequer̄ qđ sic in corpore paruuli nō p̄duceretur tale vitii cōcupiscencie siue fomes neqz in mente: quia deus nō cōcurreret. Et tunc sublato debito originalis iusticie qua caret nō esset in eo peccatū originale. p̄ns falsum/ cū talis esset debitor iusticie quā nō haberet/ z ideo peccator: z nō personaliter peccator: ergo originali. Igitur videt̄ qđ peccatū originale nō importet nisi nudā priuationē iusticie originalis cum debito habendi. Item si peccatū originale supponit pro positiuo vitio cōcupiscencie/ in casu nō esset ibi peccatū originale. Si supponit pro p̄uatione/ tunc falsum est qđ cōcupiscencia est peccatum originale/ cū nō sit nuda p̄uatio. Ad illō posset dici qđ opi. p̄ma z tertia loquunt̄ fm qđ res nūc se habent. Et fm impositionē terminorū cōmuni v̄sitatā. Et qđ fm cursum rez nō separat carentia iusticie debite a vitio cōcupiscencie: licet bene econuerso. Ideo saluat̄ illa impositio termini/ qua substractiue significat vitii z cupiscencie: z formalr importat carentiā iusticie originalis. Si vō cursus rez mutaret/ vt ponit casus vsus termini p̄nter mutaret. Un cū forma importat p̄uationē iusticie originalis cum debito habendi: vbiqz illud inuenit̄ ibi est p̄c̄m: siue vitii cōcupiscencie affit siue nō. Sed qđ fm cursus rez/ p̄uatio iusticie cū debito habendi nō inuenit̄ sine fomite: ideo sustineri p̄t ille vsus termini p̄c̄i originalis: qđ scz supponit p̄ vitio z cupiscencie z connotat p̄uationē zc. Et qđ Anf. dicit qđ nihil aliud intelligit̄ p̄c̄m originale nisi nuditatē iusticie siue ei⁹ absentia intelligendū est qđ ad ei⁹ formale nō qđ ad materiale. Quāto ad scōm articulū est p̄ma conclusio: Qđ p̄pagatus ab adā p̄ seminū cōm̄m̄ idem p̄trahit originale p̄c̄m generaliter/ nisi fuerit ex p̄uilegio p̄seruatas specialr. Et debet̄ vbi in hac cōclusionē absolui a rpe. Prima p̄ conclusio est omnis orthodoxorū z ecclie eā determinantis p̄ra heresim pelagianorū: z sufficere est p̄bara in textu. Et dicit̄ notat̄ in eadē parte ex seminū cōm̄m̄ione: p̄p̄ chri stū quē impossibile fuit p̄cō maculari tam originali qđ actuali. Nam z beatus Augusti. infectionē illam

Arti. 2.
Cōclō 1.
S

no attribuit pagationi: sed libidinis ardori in semine
nū comitior. Et q̄ p̄z/q̄ si hō pducet miraculose
de aliq̄ parte corporis humani sine comitione seruū:
sicut eia de costa ade/ non cōtraheret sic pduc̄ pec
catū originale. Scda pars. pbat: q̄ potest deus aie
grām cōcreare: z eā corpon lege pagationis forma
to infundere. Scdm q̄q̄ in aia tali cōseruare: ḡ talis
aia p̄tm originale non cōtraheret: ḡ scda pars vera
p̄na nota. aīe p̄ p̄ma parte nullus fidelis dubitat/
cū hoc nulla includat cōtradictionē aut impossibili
tatē. Sicut enī post instans creationis pōt gratiam
infundere aie peccatrici: z infundēdo p̄tm remitte
re: ita multo magis pōt grām sū cū aia creare: z p̄
aiam a p̄tm p̄seruare. Nulla enī hic est repugnantia
nec ex pre dei nec aie nec gr̄e scda ps antecedentis p̄
bat. Quia gr̄a ita repugnat originali p̄tm sic actu
ali: ḡ ne urū stat cū gr̄a. p̄na nota: aīe patet. Quia
gr̄a facit dignū bēitudinē z filiū regni. P̄tm tā ori
ginale q̄ actuale mortale facit indignū z filiū gehē
ne: illa autē repugnat. **C** Scda cōclusio: Originale
p̄tm non tñ est pena: sed est iniusticia/ iniquitas sine
culpa. Hanc cōclusionē magister. pbat apertis au
toritatibz bti Augi. in lib. de ecclē. dog. pbat etiam
brius Anfr. reducēdo ad incōueniens. Nā cū parui
lus nō baptizatur. ppter originale dānat: si non esset
p̄tm z culpa/ deus damnet aliquē sine p̄tm z iniu
sticia. Hoc autē est incōueniens q̄ mūdus a peccato
dānet. **C** Itē sequit̄ q̄ non solus filius virginis i
ter homies in vtero matris z nascens de matre fuit
set sine p̄tm: qd̄ est incōueniens saltē naturalr z sine
speciali p̄uilegio: cū dicat scriptura: Nemo mūd⁹
a forde nec infans/ cui⁹ est vita vni⁹ diei sup̄ terraz.
C Itē oīs carens iusticia quā habere tenet est p̄tm: z
sed oīs cōcupiscibiliter genitus ab adā tenet habere
iusticiā originālē: vt probatū est p̄iori articulo et ea
carer: ergo est p̄tm: vltra ergo habet p̄tm/ nō actua
le vt suppono: ergo originale. **C** Tertia cōclusio:
P̄tm originale non dicit rē positivā q̄rū ad suum
formale: s; originalis iusticie p̄uationē debite inesse.
Pater pars p̄ma: q̄ id dicit formaliter quo circum
scripto n̄ dicit aliq̄s p̄tm: z posito eo alijs circūscri
ptis dicit peccator. Sed nullū positivū est tale/ ḡ. p̄
ma pars vera. p̄na nota: cū maiore. minor tō pbat
sū cū scda parte cōclusionis: q̄ posita p̄uationē iusti
cie originalis debite eo mō quo p̄uatio dicit ponit
alijs puta fomite ac qualitate morbida z quecuq̄ ta
lia sunt circūscriptis: p̄uat⁹ originali iusticia ē pec
cator: q̄ debitor ei⁹ quo caret. Alijs autē positis/ sub
lata carentia debitalis non est p̄tm: vt patet post
baptismū: vbi manet qd̄em fomes z non manet pec
cator: q̄ tā nō caret iusticia debita: eo q̄ p̄ baptismū
sublatū est debitū. **C** Quarta cōclusio: P̄tm origi
nale de facto nō est sine fomite: q̄ est lex carnis ad in
ordinatas cōcupiscencias inclināte cōtra dictamen
recte rōnis. pbat cōclō pillud apli Roma. vii. U
deo altā legē in mēbris meis captiuantez me in legē
p̄tm/ q̄ est in mēbris meis. Glo. interli. Legē in mem
bris. i. fomite. Et glo. marginalis: Recte fomes pec
cati lex dicit: q̄ legitime factū est: vt q̄ nō obediuit
suo sup̄iori/ ei non seruiat suū inferi⁹. i. caro. Ad idē
adducit magister auctoritates in textu. In his. iiii.
cōclusionibz oēs doctores catholici p̄cordat. Sed an
fomes ille sit de rōne p̄tm originalis/ siue originale
p̄tm ibi dissentiūt: vt patuit in opinionibz p̄mo ar

ticulo recitatis. **C** Est igit cōclusio q̄nta: vtrumq̄ z
fomite includit rōne p̄tm originalis tanq̄ materia
le z ipm nō includit: sed esse annexū de facto: est pba
bile. p̄z p̄tm: q̄ vtrāq̄ partē tenent viri scri z docto
res famosissimi. Neutraq̄ ps est ab ecclia reproba
ta: vt patet articulo p̄mo. **C** Et de facto ita sit/ q̄ fo
mes annex⁹ sit originali p̄tm. p̄z: q̄ nūq̄ inuenitur
originale sine fomite: licet fomes sit in baptizatis si
ne originali: z ita est de facto: secus de possibili: vt ar
ticulo p̄mo onsum est. **C** Sexta cōclusio: tenēdo opini.
magist: due q̄litates morvide sunt ponende: vna in
aia alia in carne. **C** Vna in aia magi pbat: q̄ in so
la aia est p̄tm. Qualitas autē illa seu fomes est pec
catū originale fm magistrū: ḡ erit in aia. **C** autē
sit in carne/ pbat: q̄ q̄litas illa est in semine z corpo
re seminato p̄t q̄ infundat aia. Aliqn quō p̄trahē
ret a parente/ cū oīs actio parentis cessauit ante aīe
infusionē. Et cū aia infundit/ nihil de nouo a parē
tibz contrahit. Itē plane dicit magister q̄ ex carne i
fecta aīa duz infundit/ inficit z maculat. Ponens
exemplū de p̄ano mūdō ex macula man⁹ recipiēris
maculato. **C** Septima cōclusio: tenēdo opini. bti Anfr.
Una qualitas morbida videt sufficere qua subiecta
tur in ipa carne. pbat p̄tm: q̄ illa q̄litas ponit ppter
inclinātionē voluntatis effrenatā ad cōcupiscēdum
quā experimur. Sed ad hoc saluandū sufficit quali
tas carnis absq̄ hoc q̄ talis ponat in aia z ei⁹ parte
Et cauenda est pluralitas/ vbi non viget necessitas.
C Illa in carne quā debet ponere ex cōclusionē
p̄cedenti sufficit/ pbat: q̄ ita expimur q̄ q̄litas cor
poralis/ vt grauitas corporis inclināt appetitū sensiti
uū: z mediantē eo etiā voluntatē ad descensū. Pro
pter grauitatē enī corporis voluntas crassi magi vult
descendere q̄ ascendere: aut quiescere q̄ ambulare.
Sic calor incētiū (qui est in mēbris) ad libidinez
z humor corporis supflus inclināt voluntatē medi
ante actu appetitus sensitiui ad actus incontinentes.
Nec videt necessitas ponēdi ad hec saluāda qualita
tem in appetitu sensitiuo aut voluntate: q̄ nec esset
actus nec habitus. Non actus: q̄ fomes est in homi
ne: z manet etiā dū nullus fuerit actus in appetitu
sensitiuo aut intellectiui: vt patet in hoīe dormien
te. Nec habit⁹: q̄ habit⁹ nō causat naturalis nisi ex
actibz. Fomes autē p̄cedit act⁹: nec pōt dici q̄ sit act⁹
infusus: q̄ deus talē morbida q̄litate non infundit.
C Quantū ad tertiu articulū est dubiū p̄mū: q̄ illaz
opi. sit p̄babilior. Rōdet q̄ oēs sunt p̄babilites: nec
aliqua eaz potest euidenter improbari. Prima qd̄
magistri magis saluat cōmunes auctoritates in illa
materia currentes. Sed nō video quō saluat q̄ pec
catū originale esse potest sine fomite/ qd̄ tñ possibile
est: q̄ iniusticia originalis carētia scz originalis iu
sticie potest stare absq̄ fomite: vt supra argutum est.
Difficile etiā erit saluare/ q̄ deus nō causet p̄tm: q̄
quicqd̄ positivū est in fomite quēz ponit illa opinio
esse p̄tm originale: deus causat q̄ est causa oīs effe
ctus positivi. Et si nō ponit p̄uatio esse de rōne pec
cati originalis: deus causat originale peccatū z qd̄
qd̄ in eo est. Et possent applicari rationes probātes
peccatū actuale non esse qd̄ positivū q̄rū ad rationē
peccati formale: de q̄ infra dicetur. **C** Opinio beati
Anfr. pauciores habet instārias: q̄ licet etiam ponat
fomite vt visum est: non tñ ponit eum esse de ratione
peccati originalis: vel aliqd̄ ei⁹ cē. **C** Tertia opinio

Lōcl. 3.

Lōcl. 6.
D

p̄cl. 7.

Lōcl. 2.

Lōcl. 5.
B

Lōcl. 4.

Arti. 3
Dub. 1.
J

videtur magis tolerabilis ad hoies: q̄ medians inf
p̄mas duas facile soluit auctoritates vtriusq̄ opi
nionis: qz q̄dā mō amplecti ambas. Uex: nō appa
ret quō saluet q̄ posset esse p̄m originale sine fomi
te: quō et si deficiente cōnotato p̄terminū / deficit et
suppositio: nō tñ cōuerso existēte cōnotato necessa
rio ponit suppositio. i. materiale illud cui inheret di
spolatio vt argutū est. ¶ Scdo dubitat q̄ sit q̄litas
illa q̄ d̄r fomes i carnem sit q̄litas p̄ma vel scda: et
vñ causat. Ad bñdet Decā. iij. quorū. q. x. q̄ fomes
est q̄litas carnis inordinata: inclinās appetitū sensit
uum ad actū deformē z viciosum in habēre iudiciū
rōnis. Q, sit inordinata patz: qz nō inclināt nisi post
p̄m: nō em̄ erat in p̄mis parētibz ante p̄m. Ete
re p̄ticle patēt ex p̄missis. Q, em̄ nō sit suba pater:
qz nō est in beat: nec in chō in q̄bus tñ est: q̄qd est
de suba hūane nature. Q, aut sit q̄litas pater: qz est
accidēs cū nō sit suba disponens subiectū ad p̄ius:
ideo erit de p̄ma vel scda specie qualitatis. Q, sit in
carne pater ex p̄missis: alioquin nō cōtraheret a pa
rētibus q̄z actio p̄ferm̄ p̄ris q̄ est p̄ncipalior cel
sat ante infusione aie. ¶ Quibz p̄missis rñdet Decā
q̄ p̄t dici de fomite sic de infirmitate copalis: qz infir
mitas causat q̄n q̄z ex improportioe humorū: imo est
ipsa improportio humorū. Aliqñ ex putrefactioe ip̄o
rū causat aliq̄ q̄litas distincta ab humoribz. Eodez
mō p̄t dici q̄ ille fomes siue q̄litas est aliq̄ humor
vel humores q̄ causant a causis naturalibz: puta q̄n
deus p̄pter p̄m relīq̄t hoīem suis naturalibz. Vel
forte est improportio humorū: vel aliq̄ q̄litas distincta
ab humoribz. S; nullū illorū p̄t p̄bāri vel improba
ri p̄ rōnē evidentē. Hec Decā. Et q̄ pater ad p̄mam
dubij partē q̄ vtrūq̄ p̄t dici. s. q̄ sit q̄litas p̄ma vel
qualitates p̄me. P̄t etiā dici q̄ est q̄litas scda cau
sata a q̄litatibz p̄mis z eaz cōmixtione adinuicē. Et
sic patet rñsio ad scdam partē dubij: q̄ causat a cau
sis naturalibz dū relinquit sue nature a deo p̄pter
p̄m homis. ¶ S; Breg. de arim. dicit q̄ in p̄mis
parētibz causata sit a venenoso statu serpentis in quo
eos diabolus tēptauit. Ab illo inq̄t sibi caro illoz
deo se p̄pter eoz inobedientiam seu p̄m ab eoz cu
stodia auertente / seu eos nō p̄seruāte q̄lites si nō pec
cassent p̄seruasset / tali mala q̄litate infecta ē. Nec mi
rū cū etiā ex sibi lo quozundaz serpentū aliqñ hoies
afflati subito intēreāt / seu ad interitū graui vigeāt
tur. Allegat ad bñm Augustinū. li. iij. q̄ Julianus
ca. xxxvj. dicentē. Sibi venenoso serpentis: cuius
callidis decepti sunt blādimētis. Hāc inq̄tā z mor
tiferā pestē eoz corpa cōceperūt: z p̄legitimū vsum
posteaq̄ de paradiso p̄iecti sunt in posteros trāsmi
serūt: Reprobat ex eadē auctoritate opinionē ade: q̄
tenet q̄ cibz vetitus quē comederūt alterauit et ino
ricauit carnē eoz ad corruptioē: miserā quā nūc sen
timus: allegās aliā auctoritatē Augustini. Cōsequē
ter dicit q̄ ab illa q̄litate in corpibz ade z eue causata
fuit causata in carne plis siue semie cōcurrēte fertio
re coitus z ardenti libidine q̄ nulla trāsmutationē
naturalē tollit aut cōsumat. ¶ Tercio dubitat quō
q̄litas illa in aia generat: z in p̄t illa aie in qua sola
est p̄m fm̄ opi. m̄gri et eoz q̄ ponit fomitē esse pec
catū originale: nō em̄ a deo infunditur / manifestum
est: nec ab actibz p̄p̄is sic habitus acquirūt: qz p̄e
dit oēs actus voluntatis. Nec a q̄litate morbida car
nis: qz corpale nō agit in sp̄m. Rñdetur ad b dubij

fm̄ opinionē tenētū originale p̄m esse fomitē in
aia q̄ causat a morbida q̄litate carnis: vt dictū ē ar
ticulo p̄mo. Cōsequēter negat q̄ corpus nō agit in
sp̄m: nā obiectū p̄ducit sui cognitionē intuitiua i in
tellectu: vt dicit August. B cognoscente et cognito pa
rit cognitio. ¶ Et si d̄r q̄ b sit mediāte sensu coagere
Rñdet q̄ licet nūc in statu illo aia cognoscat mediā
te sensu: non tñ sic in statu post rōnē: s; z aia separata
Talis em̄ cognoscat intelligibile p̄m intuitiue nō cō
currente ministerio viriū sensitiuaz. Sic in p̄posito
d̄r q̄ q̄litas corpalis in carne generat qualitātē mor
bida in aia imēdiāte. Et licz difficile sit sic dare exem
plū: extra p̄positū: nō tñ ideo negādū cū z scit hec di
cāt z oppositū nō posset sufficēter p̄bāri. ¶ Quar
to dubitat: Uex q̄litas illa sit intensibilis et remissi
bilis. Et videt q̄ sic nā p̄ causas naturales p̄t hō fl
eri p̄nō: ad cōcupiscētias carnales: etiā p̄t p̄nitas
illa minui. Cū autē p̄nitas illa sit ex fomite sequit q̄
sit intensibilis et remissibilis in sua essentia. A nec ce
dens p̄ p̄ma p̄t pater: qz q̄busdā medicinis incitat
hō ad libidīnē: q̄busdā medicinis infrigidantibz re
mittit stimū carnis. Scda p̄t: antecedēt p̄t ex di
cētis qz fomes ē cōcupiscētia q̄ nihil aliud est q̄ p̄
nitas ad cōcupiscēdū. ¶ Rñr: q̄ sunt opinionēs de
dubito. Decā dīc loco allegato: q̄ fomes est qua
litas carnis intensibilis z remissibilis: qm̄ fm̄ cū cau
sat a q̄litatibz seu causis naturalibz siue nature deo
nō p̄hibere dimissis: et qz cause h̄mōi sūt intensibiles
z remissibiles. Etiā fomes q̄ est effect⁹ eaz p̄t inten
di et remitti. Et hec opinio cōcordat cū s̄ma m̄gri di
stinctōe sequētī dicētis et auctoritate Augustini q̄
remitti p̄t et intendi. ¶ Alia est opi. q̄ etiā. s. tacta ē
q̄ nō intēdit vel remittit in sua essentia: licet bñ quo
ad effectū. Cui⁹ rōnē assignat Breg. qz fomes ille
nō est ex naturali dispositione carnis pueniente ex ei
bis aut alijs alteratibz rebz: ex q̄b cōiter in homin
bus dispositiones z cōplexiones corpoz variantur.
Cui⁹ euidēs p̄batio est: qm̄ cū q̄libz libz dispositio
bus corpoz z q̄tūq̄z diuersis vel cōtrarijs stat p̄n
tas illa. Nā cū tali q̄libz naturalī cōceptus nascit ce
in nullo donec in mortali viuit corpe nisi p̄ gratiū
et singulare bñficiū cōsumat. Sicut q̄ q̄litas illa
in aia nō est generabilis ex aliquibz corpibz q̄lita
tibz: nisi ex his q̄ in semie ex fertiore coitus et ardēt
libidine causant: sic nō est ex alijs augmētabilis: nec
ex eoz cōtrarijs diminuibilis. ¶ Et consequēter ad
rōnē q̄ arguit q̄ p̄nitas illa ex medicinis z naturali
bus causis auget. Rñr q̄ b nō est: qz ex illis imē
diāte intēdat fomes: s; qz ex eis intēdunt vñ causan
tur alie q̄litates corpales quibz etiā coadiuātibz
aia trahit ad siles passiōes. Sic etiā p̄ augmētū fel
lis aut cholere facilius z vehemētius hō iracundus
exitat ad irā: z tñ habet iracundiā nō auget imēdia
te p̄tales corpales q̄litates et eaz extrinsecas causas
abiq̄ vitali aie actu. P̄nitas q̄ illa nō est solo fomi
te s; etiā ex cōplexionis q̄litate. Et ideo licz corpales
q̄litates coopant p̄nitas: nō tñ ideo vel fomes ponē
dus nō est vel ex eis augmētatur: alioquin etiā pro
baretur q̄ in aia nō esset habit⁹ iracundiā aut luxurie
aut accidie / temperātie / aut alijs inclinās ad passio
nes ad q̄s etiā per corpalia alimenta experimur nos
magis disponi q̄ est contra oēs. ¶ Uex ad mortis
hui⁹ opiniois facile rñderet opi. p̄ma Decā dicēs: q̄
licet fomes manet a cōceptioe vsq̄ ad instās mortis

Dub. 2.
R

Dub. 4

Dub. 3.
2

no ideo sequitur qd non possit augmētari p q̄litates aut causas naturales. qz ita argueret de calore natura-
li hoīes qd tñ cōcedit posse intēdi z remitti p causas naturales; s; nō posset extingui manēte hominis vita. Nā si extinguitur hō morit: ita diceret de fomite qd p nullā dispositionē corpis stantem cū vita pōt extingui: s; si extinguitur fomes/vita simul extinguitur. Nō em̄ extinguit nisi totus calor naturalis extinguat. Et p hec parz rñsio ad formā argumētōz. Et tñ de questione. Circa tertiā cōclusionē tertius q loquitur de his q sunt de veritate hūane nature posset moueri q̄stio q differēda est ad libzū quartū ad materiā de resurrectione: vbi p̄tētius tractatur.

Distinctio. xxxij.

Sit de peccati origi-

nalis qd dicitur: agit in hac distinctioe. xxxij de eius traductioe. Cōprehendit autē sententia tertius in tribz cōclusionibz quaz p̄ma est hec: Cōtra p̄m originale qd nō carni inheret s; aīe: p carnē solā nō p animā cōtrahit a ple. Cōsecunda. Pollutio quedā quā ex libidinosa parentū cōcupiscētia caro cōtrahit dū cōcipitur/ causa est p̄ci originalis in aīa: qd vitiū sine corruptioe carnis appellat. Cōtertia: Nō secunditas nature hūane facit hoīes cū p̄ci nascit: sed feditas libidinis quā hoīes habēt ex istius iustissima cōdemnatione peccati. Naz p̄bationes sextus psequitur.

Questio vnica.

Arca hanc distinctio

nem querit: Utrū p̄m originale in aīa plis lege ppagatiōis genite/ cōtrahat ab aīa vel a carne. Cōtra q̄stionē illā sumarie et breuiter rñdendū est: qz materia eius sic sequentiū duaz distinctionū cōdepēdet p̄ori q̄stioni: et eius solutio ex p̄ioris q̄stionis solutioe. Et qz vt dictū est q̄stioe p̄cedēti in originali p̄ci duo cōsiderant: fomes. s. et carētia iusticie originalis. De vtraq; dictū est vñ causat et per hoc vnde cōtrahit tētiā quō se habeant ad rōnē peccati originalis fm diuersas opinioēs sup̄ recitatas: Nā de fomite habitū est/ quōd causatus ē in p̄mo parēte: deinde quōd ex infectione carnis et generatiue p̄curis p̄cōcupiscētie ardore ac libidinē infectū est semē. Et q̄litas hōi causata in carne plis: z sic a parētibz trāsfusa in plē: hoc est causata in plē. Et qd de qualitate illa morbida in carne plis causata/ fomes in aīa causatus est: ita a carne infecta est aīa in eius cōiunctioe cū carne infecta. Cōtra apd eos qd ponūt plures aīas in eodē hoīe. s. vegetatiuā et sensitiuā que sunt ex traduce: qz de potētia materie ita i hoīe sic in ceteris animātibz genite: z aīaz intellectuā nō genitā: s; a solo deo creatā et creādo infusā. Posset esse difficultas: vtrūq; fomes aīe plis cōtrahit ab aīa sensitiua vel vegetatiua parētis: qz tñ oīsum est sup̄ dis. xvi. qd in hoīe est tñ vna forma subalis. s. aīa intellectiua qd nō est ex traduce nec a parentibz genita. s; a deo creatā: ideo nō habet hic locū. Lū em̄ aīa nō est ex traduce s; imēdiatē a deo qd finxit singillatī cor da id est aīas hoīm nō hz aīa plis depēdentiā ad animā parētis: z ideo nihil p̄trahit ab aīa parētis. Quātū vō ad p̄uationē iusticie debire inesse etiā duo cōsiderant. s. nuda p̄uatio qd ē carētia iusticie originalis z debitiū habēdi. P̄uatio: qz qd nihil ē nō cōtrahit

is ista p̄uatio est ex absentia cause pducētis. De q̄ em̄ qz nō pducit seu infundit donū originalis iusticie: iō nō est in aīa plis. Debitū vō qd ples est debitiū iusticie qd caret: illud cōtrahit aīa seu ples imēdiatē carne. Nō ita qd caro p q̄litate aliquā sibi inherētē causet debitiū illud qd quandā q̄litate in aīa plis: s; ex hō qd caro cōcupiscibilis semināt: z ex ea sic seminata formatur corpus organicū cui infundit aīa cū carne constitutō psonā qd est filius vñ filia ade. Ista psona: qz naturalis ples ade est debitiū iusticie originalis a deo ipi ade ab oībz suis filiis ab eo ppagatiōis lege genitis date. Cōtra his p̄nt elici due cōclusiones ad q̄stio nis titulū rñsue. Prima: fomes peccati originalis in aīa cōtrahit a carne morbida q̄litate infecta. Probat: qz inde cōtrahit vñ causat: s; fomes in aīa causat a morbida q̄litate carnis. s. Cōsequētia nota cū maiore. Minor multipliciter est p̄bata. Cōtra cōclusio: P̄m originale plis q̄rū ad debitiū iusticie originalis eiusq; carētiā cōtrahit imēdiatē carne: et nō imēdiatē aīa a p̄mo parēte. Probat. qz imēdiatē illo cōtrahit a p̄te adā imēdiatē qd est naturalis filiū ade: s; imēdiatē carne est filiū naturalis ade z nō imēdiatē aīa: s; cōclusio vera. Cōsequētia nota. Maior pater: qz ideo ples debitiū est iusticie originalis: qz filius naturalis ade: vt. s. p̄batū est. Minor pater: qz caro plis rō est qd ipa est filius naturalis ade z nō aīe: nō em̄ descendit ples ab adā: s; fm aīam quā nō habet ex adā p traduce: s; imēdiatē a deo: s; descendit ab eo fm carnē: hanc naturā hz ab adā p ppagatiōnē. Hac etiā iusticia caret p̄m ade: qz sic eā i adā perdidit. Et tñ de illa q̄stioe breuissima solutioe.

Distinctio. xxxij.

Sit de peccati origi-

nalis qd dicitur z trāsfusione: in hac distinctioe. xxxij. cōsequēter agit de eius remissione/ solutioe quas dā q̄stionulas breues circa p̄m originale incidētes. Et colligit sententiā m̄gri in tribz cōclusionibz q sequunt. Cōtra prima cōclusio: Per baptismū originale p̄m dimittit ita qd ad culpam seu reatū nō imputat et q̄rū ad cōcupiscētie vitiū debilitat. Cōtra p̄clusio: Cōcupiscētia qd an baptismū pena est z culpa: et post baptismū tñ pena est a deo auctore in q̄rū pena nō in q̄rū culpa. Cōtra tertia p̄clusio: P̄m originale ex voluntate p̄mi hoīs cōtractū est: qz dicitur voluntarium. Et qz trāsfusione factum est hereditariū/ dici potest necessarium. P̄secutio patet in textu.

Questio vnica.

Arca hanc distinctio

nem q̄rit: Utrū p sacm baptismatis tollatur reatus culpe originalis. Cōtra solutioe aduertēdū: licet p̄m qd cūq; posset dimitti p solā nō imputationē dei de potentia eius absoluta. fm illud: Sctus vir cui nō imputauit dñs p̄m: sine positiōe aut infusione cuiuscūq; positiui. De q̄ tñ de potentia sua ordinata nō remittit/ nisi illud restituat qd p̄m p̄uat: z hoc in se formalit̄ vel equivalēter. Actualiter: ideo nō remittit p̄m actuale qd grām p̄uat nisi p infusione gr̄e: nā inf filiū carceris et regni nō est mediū fm ordinē institutū: sic z originale qd tollit iusticiā originālē nō remittit nisi restituēdo iusticiā originālē aut grām gratū facientē qd est excellē

tior iusticia originali. Infundēdo autē grāz tollit de
bitū habendi iusticiā originālē: et ipm cōmutat in de
bitū habēdi grām. Nec si p̄diderit grām reddit debi
tū habēdi iusticiā originālē: sed semp̄ manet debitūz
habēdi grām: in qđ debitū iusticie originālis est cō
mutatū. ¶ Quo p̄missō est p̄ia cōclusio: Per sacra
mētī baptis̄matis suscepiōnē dimittit̄ pctm̄ origina
le cōtractū per libidinōsam ppagatiōnē. Probat̄:
quia p̄ sacm̄ baptis̄m cōfert̄ grā ad optiōis si nō po
nitur ober: ergo tollitur omne repugnās. Cōsequē
tia notat̄: s̄ carētia cuiuscunq; ad consequendū glia
necessarij repugnat̄ gratie ad optiōis: et talis est ca
rentia iusticie originālis debite. Antecedens p̄ncipale
est articulus fidei. ¶ Secūda cōclusio: Dimissio ori
ginālis peccati nō fit p̄ iusticie perditē restitutionem
sed p̄ debiti ipm̄ habendi cōmutatiōnē. Patet: quia
nō restituit̄ originālis iusticia: cum etiā post baptis
mū manet viriū rebellio: sed post baptismum nō est
iusticia illa debita sicut ante: quia cōmutata est in
debitum habendi gratiam. Ex illo videtur sequi qđ
peccatū origināle pōt̄ dimitti sine grā infusione. Pa
tet: qđ si quis adultus baptisat̄ ponēs obicez gratie
per peccatū actuale: puta habens p̄positum peccan
di mortaliter/illi cōmutat̄ debitum habēdi iusticiā
originālē in debitum habendi gratia: et ita dimitti
tur peccatū origināle qđ est carētia iusticie origi
nālis debite: quia amplius nō est debitoz eius. Qđ
autē fiat illa cōmutatiō patet: quia baptismus habet
oēm effectum suum nisi impediatur: nunc autē per
peccatū actuale baptisari licet impediā gratie infu
sio cui repugnat̄ peccatū actuale: non tñ illa cōmu
tatiō debiti iusticie originālis in debitū habendi gra
tiam impeditur/qđ nō repugnat̄ peccato: manet etiā
in relapsu post baptismū: sicut etiā in casu non ipe
ditur effectus qđ ad imp̄ssiōnē characteris pro eo
qđ character stat cum mortali: verum si nō dimittit̄
origināle illi vt non sit peccatoz: s̄ vt nō sit talis pec
catoz. ¶ Et si diceres: Si non est peccatoz origina
li peccato nec actuali: ergo ē peccatoz sine pctō qđ est
impossibile. Qđ non actuali patet: quia sicut caren
tia iusticie originālis debite nō est peccatū actua
le: ita nec carētia gratie debite: neutrum em̄ dicit̄
actū. Respōdetur qđ talis est peccatoz actuali pecca
to: illo scz quo impedit̄ gratie infusiōnē. Ad probati
ōnē dicit̄ qđ non est simile: quia carētia iusticie actu
alis debite accidit sine quocūq; actu p̄sone ppagate
s̄ carētia gratie debite post dictam cōmutatiōnem
nunq; accidit sine actu p̄p̄io carētis gratia: ideo ca
rentia gratie debite est peccatum actuale: qđ p̄ actuz
p̄p̄ium peccatoz cōtingit: et ita p̄ peccatum actua
le a cuius reatu nunq; separā. ¶ Si nō placet hoc
posset dici qđ in casu manet origināle: nec fit cōmuta
tiō nisi dū baptisatus incipit suū habere effectū ces
sante scz fictiōe baptisari: s̄ tñ oportet concedere
qđ aliqđ de baptisatus maneret in peccato origināli
qđ videretur inconueniēs. De hoc in quarto distincti
one. iij. q. ij. ¶ Tercia cōclusio: Alii fit remissio pec
cati originālis: aliter peccati actualis. Probat̄: quia
origināle dimittit̄ manēte eius materiali scz fomite
sed actuale nunq; dimittit̄ manente eius materiali.
Materiale em̄ in peccato actuali est actū peccati in
iustus/quo manente nō remittitur peccatū. Et hoc
verū est loquēdo de actu interiori elicto: forte de ex
teriori nō oportet. Ratio autē in qua fundatur hec cō

clusio est formale in origināli/nō est carētia iusticie
originālis debite in esse actui seu fomiti qui est eius
materiale. S̄ formale in actuali est puatio iusticie
debite in esse actui. Nō pōt autē actus elictus defor
mis recte rōnis a puatiōe rectitudinis purgari/nisi
eliciatur cōformiter recte ratiōi: et ita erit alius actus
numero a p̄ori: de quo in tertio libro tractandū est.
¶ Sed hic est dubiū quōd peccatū origināle remittit̄
in baptismoz cum tñ baptisatus ipm̄ transfundat in
posterios: nā quō pōt transfundere illud qđ nō habz.
Ad hoc rñdet magister distinctiōe. xxi. huius assi
gnans ad hoc similitudines naturales: nā p̄p̄ncipium
auferebat in circūcisiōe: et tñ manet in ple: et cū pa
lea granū nascit̄ a qua semē pulsū serā diligerissime
purgatur. Sicut ergo manet in tractu qui de purga
to nascit̄ tritico: ita peccatū qđ in parentib; p̄ baptis
mum munda manet in eis quos genuerunt: et b̄ ei
gignitur qđ adhuc vetustū trañciunt: non ex hoc qđ
lex in notitate p̄monit eos inter filios dei. Non em̄
generant parētes filios fm̄ illā generatiōez qđ denuo
nati sunt: s̄ poti⁹ fm̄ eā qua carnaliter et ipsi p̄mū
sunt generati. ¶ Sanctus Bonavent. dicit. qđ l3 ori
gināle peccatū delet̄ in se p̄ baptismū: qđ tñ ad cau
sam quo ad oēm illū qui baptisat̄ ita qđ in illo homie
nunq; reuiviscit: sed qđ tñ ad causam transfundendi
in posterios/sic nō delet̄. Lūius rōnem addit: quia
corruptio que est causa originālis peccati ppagandi
est corruptio nature/sine p̄sistēs penes vi generatiuā
que habet radicari in carne: vñ origināle vt est vitiū
persone respicit voluntatem: prout autē est vitiū
nature respicit generatiuā vtutē et carnē. S̄ ita autē
sacramentalis pp̄ie respicit corruptionē p̄ione: nec
habet recte ordinari cōtra corruptionē nature: ideo
cum infunditur gratia deletur originālis culpa fm̄
qđ erat peccatū aie: remanet tñ aliqđ languor in car
ne qui est causa originālis peccati in ple. S̄ rōnes
ille nō vident̄ sufficētes. Prima nō soluit̄: s̄ ad tol
lendū admirationē qđ a3 filia naturalia affert. Nec
secunda sufficit: qđ esto etiā qđ baptismus nō solū for
mula i pctō origināli: s̄ etiā materiale. Id est fomite
in aia simplr et in carne tolleretur adhuc ples a sic pur
gato genita cū origināli peccato nasceret̄: quia cū ca
rētia originālis iusticie quā habere teneret̄. ¶ Ideo
dicit̄ qđ licet p̄ baptismū tollit̄ debitum habendi ori
ginālē iusticiā a p̄sone baptisata: nō tñ ab alijs siue
ab ea siue a ceteris ppagatis. Lūi⁹ rō nō est alia nisi
institutio diuina: qui ita instituit baptismi sacramē
tum vt gratiam non nisi suscipientī persone. i. baptis
ato conferret: nec effectus eius ad alios transiret.
Qui si voluisset/ potuisset gratiam baptismatis
dedisse baptisato: non tantum pro se: s̄ pro tota sua
posteritate: sicut dedit iusticiam originālem ade: sed
ita non placuit. ¶ Et si dicit̄: quō transfundit parēs
qđ nō habet. Dicitur qđ transfusio illa nō sic intelligi
tur: sicut transfusio liquoris de vase vno in vas aliū
quasi aliquod p̄rinens ad ratiōnē peccati originālis
formalem existens in parente/transferatur in pro
lem. Sed in hoc transfundere dicitur: quia generā
do prolem producit filium ade: et per consequens de
bitoem originālis iusticie: quia quia caret peccatoz
est debitoz peccato origināli: nō autē esset debitoz ori
ginālis iusticie si non esset filius ade. Et qđ hoc habz
a parente qđ est filius ade/ dicit̄ pctm̄ origināle cōtra
bere a parente. Tantum de questione.

Distinctio. xxxij.

Sit magister de pec-

cari originalis qđ dđtate trāsfusioe: remis-
sione: nunc psequēter agit de eius in po-
steros augmentatione et punitione. Cū et tres cōclu-
sioes pncipalē huius distinctiois sententiā cōprehē-
dūt. C Prima cōclusio: Per pctā parentum posteri-
orum ade nō augmentat in paruulis pctm originale
C Secūda cōclusio: Primorū parentum transgres-
sio licet fuerit grauis z nō grauiissima: originale tñ
peccatū per eos trāsfusum puniatur in paruulis pe-
na mitissima. C Tertia cōclusio: Pctā actualia pa-
rentū i filiis vsqz ad tertiā z quartā generationē pu-
niuntur/qui patruz exempla pprijs suis criminibus
imitantur. Hāc declaratio patet in textu.

Questio vnica.

Arca hanc distinctio

c nem. xxxij. querit: Utz sicut in plē non
transcunt primorū parētū pctā: ita trans-
fusi pcti pena in plē sit leuissima. C In qstione crūt
tres articuli. Primus respicit suppositum. Secun-
dus quesitū. Tertius dubia absoluet. C Quātum
ad pñū est notandū q pctm trāsire in prolem pōt in-
telligi tripliciter fm scēm Bonauē. q. j. huius disti-
ctiois. Aut punitionē/aut imitationē/aut trāsfusioē.
Punitione ita q ples puniāt p pctō parentis. Et b
vel punitione temporali vel eterna/imitatione siue
exemplo: vt qñ ad exemplar pctōnū prioris aliquis
in simile peccatū labit: sic peccatū diaboli trāsiuit
in genū humanū: fm illud Sap. ij. Inuidia diabo-
li mors introiuit in orbē terraz: imitantē aut illū q
sunt ex pte illi. Qđ addit: qz sic nō trāsit peccatū
nisi in eos q spōte uoluerint imitari. Trāsfusione qñ
ppter pctm parētis etiā ples cōstituit debitor apđ
deū quō declaratū est de pctō originali. C Ito nota-
bili pmissio est cōclusio pma ad pñū articulū. Pctā
primorū parentū imitationē transcūt in plē parētū
vitia uolūtate ppria iterantē. Patet cōclusio: qz fre-
quenter ples imitant mores parentū/licit nō semp
nōnunqz em filiū parentū vitia detestant. Sic Eze-
chias sanctus patris idolatre achab opa detestat/
toto corde dño seruebat: vt habet. iij. Regū. xvj. et
sequētib. C Secūda cōclusio. Parentū pctā qñqz
puniunt in filiis pena tēporali: nunqz tñ ppetua ge-
bēnali. Prima ps ptz multipliciter ex scriptura: naz
ij. Regū. xij. Ego induco malū sup hieroboā et sup
vniuersaz domū eius. Et ibi cōsequēter habet q to-
ta eius posteritas ppter pctm patris fuit cōsumpta
Sist habet de Baasa rege israel. iij. Regū. xvj. Sic
z in diluuiō et i sodomis infantes: et pueri perierūt
ppter pctā parentū. Sic dauid punitus fuit in pplo
pestilētia pculso ppter pctm nūcratiois ppli: z simi-
lia multa Sic em mltā posteris deus pstat bñficia
ppter parentes bonos: ita parētes malos tēporaliē
qñqz punit in posteris. Scđa ps patz illud Eze-
chiel. xviij. Bñ q peccauerit/itpā moriet: filius non
portabit iniquitatē patris/nec pater portabit iniquitatē
filiū: qđ intelligendū est de morte etna gebēnali. Itē
ad Gal. vj. Unusqzqz onus suū portabit. Et fm hāc
distinctiōē pene mltē scripture q vident cōtrarie cō-
cordant. C Cōclusio tertia: Pctā primorū parentū
nō transcūt trāsfusione in plē/inducēdo culpe reatū

Probat: nullū peccatū parentū in quibz filij nō con-
stituunt debitor: es iusticie trāsit trāsfusione in p-
lem: sed omne pctm parentū primorū est bñmōi. ergo
nullū trāsit. zc. Cōsequētia qst in Lelar. Et. Maior
pbat: qz peccatū est carentia iusticie debitor ergo vt
peccatū trāsfundat a parēte in plē requirit q vtrūqz
habeat proles a parente. s. carentia iusticie et debitū
habendi: hoc est q proles cōstituta sit debitor habē-
di iusticiam in parente: quod tunc contingit quādo
parēs accepit iusticiā pro se et sua pletz q parēs hāc
pdiderit: nā si alterū defuerit peccatū nō trābit nec
trāsfunditur. Nā si ples nō esset debitor iusticie/
aut nō careret ea nō esset in ea pctm et si suo actu p-
deret iusticiā aut sua receptione iusticie facta fuisset
debitor: iam nō esset pctm trāsfusum aut originale
sed esset pctm actuale et plonele: sicut pctm ade nō fu-
it originale vel cōtractū in adā/sed actuale. Minoz
pbat: qz in nullis parentibz posterioribz adāz filij
constituti sunt debitor: es iusticie. igit. Antecedēs ptz
quia nulli parentes posteriores adam acceperūt iu-
sticiam pro se et plibus. Nec em originale: quia il-
lam non receperunt. Nec gratuitā: quia illaz recipit
quilibet p sacramentū vel aliqđ pporzionale: sed sa-
cramentū non habet efficaciam/nisi in recipientes: sicut
patet de sacramēto baptisimi qđ est efficacissimū quā-
tum ad remissionē culpe et infusioē prime gratie.
De b dicit christus: Nisi quis renat⁹ fuerit ex aq. zc
quod respicit omnes singulares psonas. Similiter de
circūcisione. Masculus cui⁹ prepuci⁹ caro circūcisa
non fuerit: peribit de populo suo. Gen. xviij. Et ideo
gratiā sacramētalē quilibet recipit tm p se et nō pro
tua posteritate: alioquin si baptisatus non perderet
gratiā et vitā finiret in innocentia baptismali/filius
eius generaret in gratia: nec egeret regenerationē qđ
est cōtra vba chz allegata: sicut si adā nō perdidisset
iusticiā originālē/filiū genuisset iustū: qz aie eius de
us concreasset iusticiā originālem. C Quātum ad
secundum articulū qui erit de pena originalis pec-
cati inflicta. plibz ipm contrahentibus. Notādū fm
scēm Bonauē. q. v. huius dis. q de hac materia qz-
tū ad penā ignis et dolorē sensibillē exteriores duplex
est opinio. Quidā em attendētes rigorē diuine iusti-
cie q deus hoīem p vno modico peccato mortali/in
quo momētanea: vlt qñ nulla fuit delectatio cruciat
eternalr. Dicūt q paruuli cremabūt igne materiali
lōge tñ min⁹ q illi q peccarūt pctō actuali. Et b di-
cūt sensisse Augustinū in ench. c. xij. dicēte. Mitis-
sima sane oīm pena erit eoz q pter pctm qđ origina-
le traxerūt nullū insup addiderūt. Mitissima illam
vocāt penā nō absolute: sed respectu alioz. Nec in b
derogat vt dicūt diuine misericordie: qñ plus ma-
nifestet in hac puuloz punitionē op⁹ diuine iusticie q
misericordie p eo q min⁹ malū est in tali pena esse q
oīno nō esse. Et b dicunt esse cōueniēs vt sic in origi-
nali pctō erat carētia debite iusticie et zcupiscētia sic
et in pena esset carētia visiōis dei z afflictio ignis et-
ni. C Sz qz videt valde dūz illud dicere q de⁹ tā a-
spere agat cū puul⁹ sic decedētibz q oīno vitare nō po-
tuerūt nec mortē culpe nec mortē nature: pseri cū vi-
deam⁹ deū cū ipssimis z sceleratissimis pctōibz se
pei vltis misericordie agere: iō ē alia opt. mirioz mag⁹
cōcordas pietati dei et iuditio rōnis: quā etiā sequit
Scō. z lectus Bonā. et cōiter doc. fm quā ponent cō-
clusioes pbabilr sustinēde. C Scđo notādū q b do.

cōclu. 1.

B

cōclu. 2.

cōclu. 3.

L

Art. 1.
Nota. 8

Nota.
E

loze itiore: puta tristitia aut pena vermis: doctor
p̄fatus sc̄us Bonauē. tres op̄inōes recitat. q. vi.
hui⁹ distinctiōis dicēs: qz de hac q̄stōe nec exp̄sse lo
quit̄ scriptura/ nec sc̄i exp̄sse determinant: ideo do
ctores theologi hic cōtraria op̄inant. Sūt em̄ q̄ vo
luerūt dicere q̄ paruuli carebūt cognitiōe et dolore.
Cognitiōe quidē carebūt exigēte iusticia. Doloze ca
rebūt exigēte misericordia. Iusticia nāqz erigit vt nō
des eis post hāc vitā donū aliqd̄ cognitiōis/ qd̄ i hac
vitā nō habuerūt. Tñ sicut caruerūt cognitiōe fidei
et omni genere cognitiōis intellectui qui mortui sūt
em̄ est vsum rōnis: sic etiā carebūt post hanc vitam oī
cognitiōe. Nec diuturnitate r̄pis addiscēt: sicut nec
maiores qui nihil plus sciunt qm̄ moriunt̄ q̄ qm̄ na
scunt̄. Et si multo vixerunt tpe misericordia erigit
vt nō habeat̄ penā actualis doloris/ cū nō habuerūt
maculā culpe actualis: ideo iusto suo iudicio priuat
eos oī cognitiōe q̄ posset eis inferre dolorē. Melius
em̄ est talia ignorare q̄ scire: sicut p̄tōzi p̄no ad pec
catū melius est ignorare q̄ nosse ea q̄ eū inclināt ad
p̄ctm̄. C. S. qz difficile est intelligere q̄aia separata
nō habeat vsum rōnis: z nō cognoscat ea ad q̄ posset
naturalit̄ attingere/ cū ex pte corp̄is impedimētum
non habet. Ideo alij op̄inant q̄ aie puuloz habe
būt cognitiōe et dolore. Sciēt em̄ se beatitudine
(merito originalis peccati) esse p̄uatos: z p̄pterea dō
loze habebūt: et affectiōes doloris alternabunt̄. Nō
tñ habebūt dolorē vermis: qz nō habebūt remorsuz
q̄ p̄diderūt illud bonū p̄ p̄p̄iā negligentia et cōtem
p̄m: et p̄tō doloze eoz erit m̄lto mitior q̄ doloze
adultoz. Tertia est op̄inio q̄ aie puuloz carebūt
actuali doloze z afflictiōe: nō tñ carebūt cognitiōe.
Modū etiā intelligēdi subdit dicēs: Decedētes em̄
in solo originali: quasi mediū tenent inter habentes
culpam actuale et gratiā. Et quia status retribu
tionis r̄ndere debet statui vite p̄sentis: in tali statu
debent aie puuloz poni vt quasi mediū teneat inter
beatos et et̄nis ignibz cruciatos. Qm̄ ergo boni ca
rent malo pene sensus: z cū hoc habēt dei visiōe: dā
nati ecōtrario sunt in tenebris z puniunt̄ pena sensi
bili: paruuli fm̄ rectū ordinē diuine equitat̄ debēt
cōicare in vno cū dānatis/ et in alijs cū beatis: s̄z nō
possunt cōicare cū beatis in habendo diuinā p̄sentia
quia tunc in nullo cōmunicarēt cū dānatis. Presen
tia em̄ visiōis dei non stat cū pena sensibili: ideo cū
beatis cōmunicant in hoc q̄ carent oī afflictione et̄
riori: cum dānatis vero q̄ carēt visiōe dei et luce
corporali. Paruuli ergo se diuio iudicio iusto inter
beatos et simpliciter miseros cōstitutos nouerūt: et
cū ex vna pte cōsideratio generet desolationē/ et al
tera cōsolationē: equa lance eoz cognitio et afflictio
diuino iudicio librant̄: vt nec tristitia deiciat/ nec le
ticia reficiat: z in tali statu p̄p̄uant̄. Et in hoc mira
bilis ostenditur ordo diuine sapiē q̄ cūcta nouit suo
loco disponere z ad sui gl̄ias ordinare. Nam sicut in
beat̄ potissime manifestat̄ misericordia: et in dā
natis potissime claret iusticia: sic in istis manifestat̄
simul iusticia et misericordia. Et in hoc patet q̄ de
nō frustra facit aias quas nouit de corpe ante susce
ptionē baptismatis egressuras: oīa em̄ facit de⁹ ad
gloriā suā manifestandā. Hāc op̄inōe reprobat
sc̄us Bonauē. z r̄ndet ad q̄stionē qua querit̄ quid
paruuli faciant: vt addiscāt vel cōferāt vl̄ aliqd̄ ali
ud opus exerceāt dicēs: Diuine iusticie eq̄as z imu

tabilitas in eodē statu q̄tū ad corpe⁹ z q̄tū ad aias si
ue q̄ ad cognitiōem siue q̄ ad effectiuam p̄p̄ualit̄ eos
p̄solidat: vt nec p̄ficiat̄ nec deficiat̄/ nec letent̄/ nec tri
stent̄: s̄z sp̄ sic vniformit̄ maneāt vt sint materia lau
dādi diuinū iudiciū. Qd̄ sic est equū z iustū vt nullū
bonū maneāt irremuneratū/ z nullū malū maneāt i
punitū: z p̄fectissime teneat mediū int̄ sup̄flūū et di
minutū. Hec sc̄us Bonauē. His recitatis ponū
tur cōclusiones p̄bables de vtraqz pena sensus ex
teriori et vermis interiori. C. Prima: Dammati pro
solo originali z nō p̄ actuali crimie nullā habebūt pe
nā sensus i corpe aut sensu exteriori. Probat̄ aucto
ritate m̄ḡi in textu z p̄suadet̄ rōne. Inuultū est plus
exigere in pena q̄ cōmissum est in culpa: q̄ puul⁹ qui
nullo actu suo diuinū p̄p̄sit impiū nulluz debet ei
et̄nale sensibile tormentuz. Acerbitas em̄ sensibilis
pene r̄ndet q̄ritari delectationē: iuxta illud Apocal.
xviij. Quātū gl̄orificauit se z i delictis suis/ tñ date
illi tormētūz luctū. S̄z aia puuli ante vsuz rōnis de
functi nullā inordinatā delectationē p̄cepit: q̄ nec de
bet sibi in pena acerbitas ignis vl̄ alterius sensibilis
affligēt̄. C. Secūda cōclusio: In dānatis p̄ sola originā
li culpa nec est p̄ea vermis nec interior tristitia. Pa
tet cōclusio p̄ m̄ḡm. Nullā aliā penā ignis material
vel vermis p̄ originali sensu sunt puuli: nisi q̄ dei
visiōe carebūt in p̄p̄tū. Idē p̄suadet̄ rōne: qz si p̄
uuli tristarent̄ de amissiōe beatitudinis cū nō habe
ant t̄rē pacietie/ murmurarēt cōtra deū eos b̄tū
dine p̄uante z i diuinā ordinationē: z ita iniqz z iniu
ste. Et sic post egressuz a corpe aie puuloz efficerent̄
maḡ inique et iniuste q̄ ante egressum cōtra diuinā
dispositionē. Eccl̄i. xj. Ughuz vbiqz ceciderit ibi
erit. Ergo cū nullā inordinatā volitionē hic viuetes
habuerūt/ nullā habebūt i futuro. C. Preterea si tri
stant̄ ex carentia b̄titudinis cū eā nō expectēt eā ha
bere desperāt: q̄ habēt grauissimā penā dānatoz: qz
pena desperatiōis adipiscende b̄titudinis omniū pe
na: et grauissima Lōsequēs aut̄ fallum et absurdū
cū culpa eoz sit minor oīm culpaz damnationē me
rentiū. C. Tertia cōclusio: Transiūsi originalis pec
cati pena int̄ ceteras dānatoz penas est leuissima.
Patet cōclusio auctoritate beati Augustini in ench.
sup̄ allegara. Probat̄ etiā rōne: qz m̄ioz p̄ctō debet
m̄ioz pena: s̄z inter peccata dānatiā min⁹ est p̄ctm̄
originale. qd̄ nō p̄p̄ia volūtate et actu cōmittit̄: nec
p̄p̄io p̄p̄tū sicut oīa p̄ctā actualia mortalia cōmit
tunt̄: q̄ m̄ioz ei pena debet̄. C. Quarta cōclusio: Pena
decedentiū tñ in originali/ est diuine visiōis fruitio
nisqz carentia et detentio in loco vili. Primū p̄bat̄:
qz puuli in originali decedētes carēt gratia sp̄s̄s̄cti/
qui est pignus hereditat̄ eterne: z iō priuant̄ heredi
tate et̄na q̄ cōsistit in dei visiōe et fruitiōe. Secūduz
patet: qz detinent̄ in limbo p̄ueroz: q̄ est loc⁹ prim⁹
inferno dānatoz: vt determinat̄ doc. dis. xlv. quartū
et ideo est loc⁹ vili. Et detērio fm̄ Bonauē. respon
det infectiōi carnis q̄ fm̄ eū est materiale in p̄ctō ori
ginali. C. Quātū ad articulū tertiuū est p̄mū dubiū
circa materiā p̄mi articuli: Vt in vna ple sit tantū
vnū p̄ctm̄ originale an̄ plura. Q. plura videt̄ innu
ere p̄p̄ba cū dicit̄. P̄s. l. In iniquitatibz cōcepit̄ sum.
vbi pluralit̄ loquit̄. Ad h̄ dubiū r̄ndet̄ qd̄ peccatū ori
ginale q̄ ad formale sit qdā p̄uatio: et p̄uatio d̄z vna
vel plures p̄p̄ id qd̄ p̄uat̄. Pr̄uauit aut̄ originale
peccatū iusticia originale q̄ in oībo hoib⁹ vna iussit

cōcl. 1.

B

cōcl. 2.

cōcl. 3.

B

cōcl. 4.

Arti. 3.

Dub. 1.

J

specietet in quolibet individuo vna numero: vt patet ex dictis dis. xxx. q. ij. Quia et si ponerentur plura dona in statu innocentie ad tranquillitatem potentiarum principia puta in singulis sensibus dona singula: illud tamen potius fuit iusticia originalis quod inheret voluntati et fuit vni numero in vna voluntate: et vni specie in pluribus voluntatibus humanis: quia in omnibus habuisset eundem effectum. **P**er igitur quod primum originale quantum ad suam formam est vni numero in vna plebe et vni specie in omnibus filiis ade propagationis lege generis eo modo quo puatio dicitur vna. Nec impedit quod ad plures peccatis peccauit secundum Augustinum in enchiridionem et tamen magister in libro primo contra gentes / auaricie / superbie / homicidii / occidendo animam suam / potestatem / et furti correctando rem alienam cibum / s. vetitum / etc. Siue sic peccasse dicatur per quamdam appropriationem siue proprie actu vno vel pluribus: tamen non potest dici nisi vna iusticia originalis specie debita sibi et posteritati sue: et ideo in posterum est vna puatio illius iusticie siue sit facta per vnum actum actuale peccatum siue per plura. Pluralitas enim causarum efficientium non infert pluralitatem effectuum: cum ad vnius effectus productionem concurrere possunt plures efficientes cause. **E**x quo sequitur quod originale primum non est magis in vna plebe quam in alia quantum ad formam: quia puatio non recipit intensiorem: licet potius sententia assignari gradus in puatione. Secundum quod aliquod est temporalis / aliqua perpetua / aliqua prius actu / aliqua actu simul et potestatem / aliqua simpliciter / aliqua secundum quid et si qua sunt similia. Et secundum hoc vna maior dici potest alia. Sed hec nihil faciunt ad propositum: quia in omnibus ad effectum est filius puatio iusticie originalis omnibus similiter debita. Sed loquendo de fomite quod a multis ponitur materiale in originali: an fomes sit vna qualitas vel plures: dictum est super dis. xxx. q. ij. Et si qualitas illa tamen que est in voluntate est materiale in peccato originali / non illa que est in carne. Patet iterum: quia tamen vna qualitas est in voluntate vna / tamen vni est originale in vna plebe. **A**d auctoritates vero que loquuntur pluraliter de peccato originali. Dicendum quod more scripturarum frequenter numerus pluralis ponitur per singularem et conuerso: vt ostendit magister in textu. **S**ecundo dubitatur circa articulum secundum. Nam conclusio prima videtur directe contradicere beato Augustino qui in de fide ad pe. c. xliiij. ita ait: Firmis tene et nullatenus dubites paruulos qui sine baptismo sacramento de hoc seculo transeunt ignis eterni sempiterno supplicio puniendos: quia et si proprie actionis primum nullum habuerunt: originalis tamen peccati damnationem carnali conceptione et necessitate contraxerunt. Et premisi sunt in eodem libro: Quisquis in originali peccati reatu viuere ita incipit: vt ante finiat vitam quam ab eius obligatione saluat si vnius diei vel vnius hore spacio anima illa vixit in corpore / necesse est eam cum eodem corpore interminabiliter gehenne sustinere supplicia: vbi diabolus cum angelis suis in eternum arsurus est. Ex his expresse videtur colligi posse quod originali peccato non tantum debetur carceris visionis: sed etiam sensibilis pena ignis. **A**d hec responderet sanctus Bonauentura. et post eum Scotus quod beatus Augustinus in verbis illis non intendit dicere quod paruuli sensibiliter cruciuntur: sed intendit eorum penam manifestare quantum ad carentiam visionis dei: et etiam quantum ad vilitatem loci continentis. Et valde abundanter exprimit plus dicere et minus volens intelligi / nec sine causa sic loquitur: hoc etiam facit ad extirpandam illam heresim quam dicebat paru-

los nulla pena puniri. Tamen sicut in moralibus documentum est quod volens ab vno extremo peruenire ad medium / debet quasi declinare ad alterum extremum aliquantulum ultra medium: vt docet Philosophus in Ethicorum. Sic et beatus Augustinus vt illam heresim extirparet: quod dicebat paruulos ab omni pena immunos: et eam ad medium reduceret. s. ad penam carceris visionis simpliciter asseruit eos cum alijs peccatoribus damnari. Illud autem suum intellectum explicat in enchiridionem. vbi dicit penam eorum esse mitissimam: et sic sepe sancti extinguentes hereses pullulantes / excessiue locuti sunt. Et ideo multum ponderandum est contra quos hereticos sancti locuti sunt: sic sanctus Augustinus disputans contra Arrium videtur quasi declinare ad Sabellium: et conuerso. **N**el posset dici quod verba beati Augustini intelligi debent in sensu diuino. i. distinctiuo: cum dicitur ignis eterni supplicio. i. illo supplicio quod est in eterno igne. In igne autem eterno est pena damni. s. carceris visionis dei et pena sensus. s. dolor ex igne: et pena detentiois tamquam in carcere: et hunc sensum habet verba de rigore logicę: nam supplicio ibi supponitur determinare non distributive. Non enim dicitur omni supplicio ignis / sed supplicio simpliciter aliquo. s. illo vel illo. Et hoc clarius innuunt precedentiia sua verba vbi dicit: Interminabiliter gehenne sustinere supplicia / non determinans quod supplicia: cum multa sint gehenne supplicia. **E**t si quis replicaret. Quia po paruulorum sunt passibilia: quia non sunt dotata ipsa passibilitate: sic cetera corpora damnatorum: quod possunt sensibiliter pati ab igne et alijs ibi agentibus. Dicendum quod corpora eorum sunt impassibilia / non tamen ex dote impassibilitatis. **T**amen aliquod non pati ab actu appropinquato contingit dupliciter. Aut ex virtute quam habet in se: aut ex ordinatione diuine iusticie. Hoc secundo modo corpora paruulorum sunt impassibilia: non per virtutem aliquam resistendi agenti sibi coicactam. Sed et corpora damnatorum sunt incorruptibilia / non ex virtute sua sed ordinatione diuine iusticie ne deficiant in pena: sed maneat vt crucientur in secula seculorum: vt dicitur in Apocalypsa. c. xxi. Nam ignis et cetera agentia in inferno instrumenta sunt diuine iusticie. i. secundum regulam eius cruciatur: binc est quod in eodem igne alius plus alio puniatur. s. plus quam magis peccauit: neque ignis ille agit affligendo nisi peccatores actualia peccata habentes. vnde si corpus paruuli volueret in illo infernali igne / non sentiret penam: quia deficit materia in quam agit ille ignis. s. primum actuale: et hoc propter ordinem diuine iusticie: sic neque elusuri neque sitient / neque patient inordinatos mortem: et concupiscentias fomites maneris: quos etiam dum vixerunt non senserunt: nec alias patient ab intra vel ab extra sensibiliter agente secundum ordinem iusticie dei. **U**ltimo dubitatur: An paruuli habeant cognitionem beatitudinis quam perueniant: quod si habent quomodo non tristantur ex carentia eius quod naturaliter appetunt / maxime cum pena damni. s. carentia visionis dei est maior omni afflictione sensibili secundum Chrysostomum. **A**d hoc aliter respondet Scotus / aliter sanctus Bonauentura. Scotus dicit: Probabiliter sine assertione dici potest quod cum non habeant intellectum impeditum corpore carnali in tantum quantum intellectus noster impeditur isto corpore: nec etiam erit impedimentum pro meta sic habebunt damnati. Poterunt habere naturalem cognitionem reorum de nouo acquisitam: quia hoc non repugnat immobilitati statum eorum: sicut nec repugnat immobilitati statum beatorum quod aliquod de nouo sciant / contingens vel necessarium. Unde dicitur probabiliter concedere quod omnino naturaliter cognoscibilium possunt habere cognitionem excellentiorem quam aliquod philosophi habuerunt per statum isto: et sic ad aliquam

Dub. 2.
K

Dub. 3.
M

beatitudinē naturalē de deo cognito ī vniuersali po-
terunt attingere. De beatitudine & in particulari: q̄a
illa est sup̄naturalis: nec ad eā cognoscendā pōt attinge-
re bōi: nisi sup̄naturalit̄ eleuet̄ pōt dici: q̄ vel illa co-
gnitio particularis beatitudinis eis dat̄: q̄ eis esset ad
tristitiā quā habere nō demeruerūt/ sicut pagan⁹ de-
meruit: ratiōe cuius hec cognitio sibi cedit in penam
grauissimā: q̄ est cū desperatiōe habēdi. ¶ Uel si par-
uuli hāc cognitionē beatitudinis in particulari habē-
bunt/ nō tristabunt: q̄ erūt cōtēti de statu suo: scien-
tes ita hoc de se disposuisse deū: nec hoc actu suo de-
meruisse. Nec Seco. ¶ Uel posset dici: q̄ licet cogno-
scant particularis beatitudinē qua carēt maxime post
extremū iudiciū: cui omnes resurgētes aderunt sic &
paruuli. Tñ ad tristitiā affligēte q̄ naturaliter sequi-
tur particularē beatitudinis cognitionē & carētiā de⁹
nō cōcurrūt: q̄ hac afflictioē puniri nō demeruerunt.
¶ Et per hoc soluti est q̄ addit in p̄positione dubij
fm̄ Lbryf. Uel em̄ est q̄ maxima pena est carentia
visiōis cū volūtate cōtraria & desperatione nō habē-
di: hec aut̄ locū nō habēt in paruulis. ¶ Q̄ d̄ q̄ na-
turaliter appetūt beatitudinē d̄ q̄ natural' appetitus
nō causat tristitiā de eo q̄ nō habet: s̄ appetitus ele-
cti⁹ q̄ vel nō est in bōi paruulis vel si est: de⁹ suspē-
dit tristitiā: vel meli⁹ actū appetēdi sine quo non est
tristitiā. ¶ Alii rñdē ad dubiū fm̄ Bonauē. vt p̄z
ex sup̄radictis arti. secūdo. Et rñtū de hac questione.

Distinctio. xxxiiij.

Expeditus de peccato

e primoz parētū quo p̄sona corrūpit naturā
ac de pctō originali quo natura corrūpit
p̄sonā. p̄r agit de pctō actuali quo p̄sona corrūpit se
ip̄am in. xj. dis. seq̄ntib⁹ vsq̄ in finē libri b̄ ordine. Nā
agit de pctō actuali q̄tū ad cām originālē & s̄biecti-
uam q̄ddicatē dis. xxxv. actū dis. xxxviij. peccandi po-
tentia dis. xliij. & vlti. Querit in hac dis. xxxiiij. q̄ sit
origo & causa pcti. sc̄do in qua re sit pctm̄. Lij⁹ sentē-
tia his trib⁹ p̄clusiōib⁹ cōtinet̄. ¶ Prima: prime vo-
lūtatis male origo fuit bona angeli & hominis natura
ip̄sa q̄ volūtatis mala mala p̄ op̄ationū & sequentiū vo-
luntatū fuit inicitū atq̄ causa. ¶ Sc̄do maluz q̄ est
boni corrūptio/ nō pōt existere nisi ī bona natura ab
aliquo bono deficiente. ¶ Tertia cōclusio fallit de cō-
trarijs d̄yalecticis regulis: qm̄ bonū & malū sunt si-
mul in eadē natura. Tera est hec cōclusio fm̄ apparē-
tiā: nā bonū essentialē & malū morale de quibus hic
loquimur nō sunt cōtraria: licet noīa hec/ bonū/ ma-
lum minus intelligenti appareant cōtraria.

Questio vnica.

Irca hāc distinctionē

Arti. 1.

Nota. 1.

missis notabilib⁹ par. primo inferent̄ cōclusiōes pro
ar. sc̄do. cū dubijs par. tertio. ¶ Quo ad primū no-
randū: q̄ vt recitat sc̄tus Bonauē. q. i. hui⁹ dis. Cir-
ca materiā hui⁹ q̄stionis fuit heresis imp̄ssimi mani-
chei ponētis primā causam malī esse malū/ nō bonū:
vñ q̄ homo pōt vtrūq̄ sc̄z bñ facere & peccare: posuit
in hoīe duas aīas: quāz vna est a deo bono q̄ semper
cupit bona. Alia a deo malo q̄ semp cupit malū: & oīa
mala in nob̄ oriunt̄ a malo p̄ncipio: sicut bona a bo-
no: & hinc est in nobis p̄tinua pugna carnis cōtra sp̄i

ritū: ponit quoq̄ duo p̄ncipia siue duos deos: quoz
vnū est bonū/ nihil habēs de malo: & aliud malū/ ni-
hil habēs de bono. ¶ Sed ponere malū esse q̄d nihil
habeat de bono: nō solū est p̄uersitas hereticē/ s̄ etiā
manifeste cecitatis est stulticia: nam ip̄sa positio iclu-
dit in se opposita: & per hoc destruit seipsam: implicat
etiā q̄ illud summū sit et nō sit: q̄ possit et non possit:
q̄ sciat et non sciat: q̄ sit malū et non malū: que sunt
manifesta contradictoria respectu eiusdē. ¶ Primū
p̄z: q̄ si ponit illud summū malū nihil habēs de bono
ip̄m non habet esse: q̄ esse est aliq̄d bonū: q̄ habet eē:
q̄ ponit et nō habet esse: q̄ nihil boni habet: est ergo
& nō est. ¶ Sc̄dm p̄bat: oīs potētia fm̄ p̄m est d̄ ge-
nere bono: & ergo si aliq̄d est sūme malū/ nihil habēs
boni nō habet potētiā: et sic nihil pōt: & q̄ est sūmum
plus pōt q̄ q̄dūq̄ malū circa summū: s̄ mala/ non
sūma multa p̄nt: sic aīa mala hoīs fm̄ eos: q̄ eo ip̄so
q̄ sūmū mltā mala pōt: q̄ pōt et nō p̄. ¶ Tertiu on-
ditur: oīs sciētia ē de gñe bono. j. de aīa nō solū scia
bono: s̄ etiā scia mali: scire em̄ malū bonū est: q̄ sū-
mū malū caret noticia boni et mali: q̄ nec scit facere
malū nec ledere: s̄ hoc ip̄so q̄ est sūme malū scit lede-
re bonū: q̄ eo ip̄so q̄ summū malū est scit et nescit bo-
na et mala. ¶ Quartū p̄bat: q̄ sūme malū est malū
per essentia: et ita naturale est ei facere malū: et vnū
q̄dūq̄ dū facit q̄d est sibi naturale bene facit: et q̄ bene
facit est bonū: q̄ nō malū & sūme malū. ¶ Itē vt ar-
guit Seco. si ponit p̄mū & sūmū malū et equo ad p̄i-
mū bonū: hoc est tale et tñ in malo. Quale & q̄trum
p̄mū bonū in bono ip̄m erit necesse esse & oīno impar-
ticipatū & independens: esse aut̄ necesse esse & impar-
ticipatū & indepēdēs nō cōuenit nisi p̄fectissimo: & ita
summe malū esse p̄fectissimū et ita summū. ¶ Nanc
etiā heresim demētissimā q̄tūz ad duas aīas q̄s po-
nit efficaciter reprobat b̄tus Aug. in li. de duab⁹ aīa-
bus. quē libellū Aug. edidit cōtra manicheos/ rōni-
bus sumpt⁹ ab ip̄sa culpa pcti et ab ei⁹ opposito. s. pe-
nitētia fundās ibi duo p̄ncipia. Primū q̄ pctm̄ ē vo-
lūtatis retinēdi vel cōsequēdi q̄d iusticia vetat: vñ libe-
rū est abstinere. Sc̄dm volūtatis est animi mor⁹ nullo
cogēte ad aliq̄d nō admittēdū vel adipiscēdū: si quis
em̄ has duas diffinitiones volūtatis atq̄ pcti & as eē
cōcedit totā manicheoz heresim breuissimā et pau-
cissimā s̄ plane & inuicibilissimā munimēris sine cun-
ctatiōe p̄denat. Nā si aīa mala nō pōt bona facere vt
ponit heresis: & tñ p̄ncipiū est pcti fm̄ p̄riā naturā:
seq̄t q̄ peccādo nō peccat: nā agēdo fm̄ p̄riā naturā
nō est sibi libe⁹ abstinere: cogit em̄ a p̄riā sua natu-
ra et q̄ h̄z malū facere & nō bñ facere: q̄ sic faciēdo nō
peccat: q̄ peccādo nō peccat: s̄ it manifestū est q̄ peni-
tere d̄ pctō bonū & iustū ē etiā possibile boi: nā ip̄i ma-
nichi b̄ suadēt: certū etiā ē: q̄ ei⁹ ē penitere q̄ fac ma-
lū: q̄ idē ip̄m q̄d fuit p̄ncipiū mali p̄t eē p̄ncipiū boni
s̄ eē p̄ncipiū boni bonū est: q̄ malū ēa bono: sic q̄ se
ip̄am destruit. ¶ Sc̄do notādū: q̄ cū sit malū culpe
& malū pene nūc solū loq̄mur d̄ malo culpē nō ei du-
biū ē malū pene eē q̄d positū: & h̄c cām posituam
etiā ip̄m deū: fm̄ illō Amos. iij. Si erit malū ī ciui-
tate q̄d dñs nō fecerit: loquit̄ ibi p̄ph̄a de malo pene.
¶ Malū q̄z culpe dupl̄ p̄t accipi fm̄ b̄m̄ Bona. q.
vi. hui⁹ dis. Uno mō p̄cretiue: alio abstractiue. Con-
cretiue p̄cernit duo: s̄bstratū. s. q̄ res illa ē q̄ denotat
a malicia: puta hō mal⁹ vl' aīa mala/ aut actio mala.
Et p̄notatū: s̄ est malicia s̄ q̄ homo pctōz d̄z malus.

o o iij

Nota. 2.
B

Alio modo abstractiue vel solū cōnotatū ipōtat a quo pctor dicitur malus. Et hoc modo malū idē est qd malicia et habet se ad ly maliciosus: sic pctor ad ly pctor. ¶ Uerū qz malicia et pctor possūt qnqz accipi pure abstractiue: vt precise importat illud a quo res aliqua pmo denotat malā: et non rem ipsam denotatā. Alio modo vt actū aliquē importat substractiue quē in se habet pctor: vel quē faciendū dicitur peccator et pnotat illud a quo dicitur formaliter pctor: vt actū homicidij dicim⁹ pctor et actū inreperatē: licet act⁹ ille esse posset et nō ēē pctor: nō ergo actus homicidij grā exēpli a se denotat pctor / sed ab aliquo alio. Supponit etia qz res qnqz denotat a re positiua quā habet vt ab aia rōnali rōnalis / ab albedine albus / a gratia gratus. Qnqz a re aliqua qua caret: vt cecus a carētia visus iniustus a carētia iusticie. Et fin hoc aliqū denotatiōes dicuntur positiue et aliqū priuatiue vel negatiue. ¶ Primaz denotatiōnū abstracta supponit p aliq re seu entitate vel p plurib⁹ reb⁹. ¶ Secundaz qd abstracta nō supponit pro reali qua / sed importat carētiā rei: vt tenebra non supponit p aliquā re / s̄ dic absentiā lucis. ¶ Et ppositiōes affirmatiue de talib⁹ abstractis vt vere sint: accipiende sunt negatiue: vt si dicimus: Assunt tenebre accipiēda est pro illa: nō ad est lux: cecitas inest oculo. i. ocul⁹ caret seu nō habet visum: Nā de rigore vboz oēs affirmatiue falsē sūt cuius aliter extremū est terminus non supponens: et ita oēs ille affirmatiue falsē sunt: in qb⁹ aliter extremū est abstractū priuatiū / falsē nō ampliatiue. Et hec est intētiō bti Aug. in lib. de brā vita. in disputatiōe tertie dici. c. iij. vbi disputās qd sit miseria et egestas ait: Habere egestatē aut habere stulticiā tale est ac si locū aliquē qui lumine caret / dicam⁹ habere tenebras: qd nihil aliud est q̄ lumē nō habere. Nō em̄ tenebre quasi veniunt aut recedūt: sed carere lumine hoc ipsum est tam tenebrosus esse: non enim veste accedente: veluti aliqua res mobilis nuditas fugit. Sic ergo dicim⁹ aliqū hē egestatē: quasi dicamus habere nuditatē. Egestas em̄ vbi est nō habēdi: quāobz vt qd volo explicē sicut possum: ita dicitur habere egestatē: quasi dicat: habet nō habere. Nec Aug. Idem sup. Gen. ad lram sup. illo. Et tenebre erāt sup. faciem abyssi. ait: Reuera qd diligētē cōsiderat qz sunt tenebre: nihil aliud inuenit q̄ lucis absentiā: ita qd dictū est: Tenebre erāt sup. faciem abyssi: ac si dictū ēēt. Non erāt lux sup. abyssum. Qd s̄ locutiōes et auctoritates significātes puatiōē ēē in reb⁹ qbuscūqz nō sunt accipiēde in sua p̄rietate: sed ad sensum quē auctores habebāt q nō intēdebāt aliquā entitatē ēē in reb⁹ puatiōis: s̄ magis nō inesse q̄ inesse debebāt: et iō cum malū aliqd dicitur ēē in re aliqua: non aliud significat nisi qd aliqd bonū non habet qd hē deberet: et ita oēs affirmatiue in negatiuas sunt resoluēde. Nec Breg. de arim. in dis. p̄sent. Silia habent in de ciui. dei. li. xj. c. x. de tenebra. Itē li. xij. c. xj. de malo. Itē li. xj. c. xij. de malo. vide ibi. ¶ Supponit vltimo sequēti dis. pbandū qd malū pure abstractiue seu pctor: non est ens aliqd / s̄ puatio boni: vt distīn. sequēti parer. ¶ Arti. 2. ¶ Quātū ad secundū articulū est pma cōclusio accipiēdo malū pcretiue aut abstractiue nō pure secūdo modo dicto: vt importat rē aliquā substractiue: oē malū est a causa positiua efficiente: pbat: qz oīs res positiua q nō est creator habet causam positiuā efficiētē / cū nihil creatū sit a se vel ex se. Nec pōt ēē a nibilo: qd

a nibilo nihil sit: q̄ est ab aliq̄ existente. Et ita a causa positiua efficiētē. Sed omne malū dicto modo acceptū est res positiua: qz pctor vel act⁹ peccati interior vel exterior aut habit⁹: et nō creator: ergo omne pctor habet causam positiuā efficiētē. Pma notat: et p̄misse p̄bare sunt. ¶ Corollariū: omne malū hoc modo acceptū est a causa bona efficiētē. p̄z: qz tale malū est a causa positiua: et omne ens positiuū est bonū: cum nihil sit simplr malū: vt pbatū est p̄iori ar. cōtra manicheos. ¶ Secūda cōclusio: malū acceptū pure abstractiue fin sermōis p̄prietatē / nō hz cām positiuā / neqz efficiētē / neqz deficientē: pbat: qz sic accipiēdo malum / malū nihil est. Et aut qd nihil est / nō est causa efficiēs neqz causa alia: de termino em̄ nō supponēte nihil affirmari pōt. Itē omne efficiēs facit aliqd esse et aliqd entitatē: nec p̄prie dicitur qd nihil est. Un vj. metaph. dicit p̄b: qz oia q̄ fiūt ab aliquo / fiunt et ex aliquo et aliqd. Cui⁹ dictū q̄tū ad p̄mā et vltimā eius particulā vtiqz v̄z est: l3 non quo ad secūdā: ppter creationē q̄ aliqd fit nō ex aliq̄. Et cōfirmat per btm Aug. sup. Gen. ad lram dicitur: Nō em̄ deū tenebras fecisse dictū est illa scz scriptura. Gen. qua vniuersoz creatio prima referit: qm̄ spēs ipsas de⁹ fecit: id est res habētes spēs / nō puatiōes q̄ ad nibilum p̄tinent. Un ab artifice deo facta sunt oia: et paulo post spēs / naturalqz ipsas et de⁹ facit et ordinat. Itē in r̄sio ne p̄ma pponē. circa mediū. Nos inq̄ puatio vire est nō em̄ habēs nō cēntiā: et iō de⁹ ei⁹ auctor ēē dici nō pōt: Quicqd em̄ deū fecisse dicim⁹ habet cēntiā id est spēs est: essentia em̄ dicitur ab eo qd est. ¶ Tertia cōclusio: malū hns cām efficiētē p̄prie q̄tū ad significatum suū substractiū et materiale / habet causam deficientē improprie q̄tū ad puatiōē boni q̄ est significatum suū formale. Prima pars p̄z ex cōclōne p̄ma. Secda pbat auctē bti Aug. li. xij. de ciui. dei. c. vj. sic dicitur: Nemo q̄rat efficiētē causā male volūtatis: nō em̄ est efficiēs / sed deficientes: qz nec illa. s. volūtas mala effectio est / sed defectio. Deficere nāqz ab eo qd sūmū est ad id qd min⁹ est. Hoc est incipere habere volūtātē malā. Causas porro defectionū istaz cū efficiētes non sint / sed deficientes velle inuenire tale est: ac si q̄s velit videre tenebras et audire silentiū. Et in fine capli: inq̄tū deficient / male faciūt: et qd faciūt nisi vana: q̄ causas habet deficientes: et i p̄ncipio. c. ix. Nec talē volūtātē facit nisi defectio qua deserit de⁹: cui⁹ etiā defectiōis causa deficit. Ex qbus vbi et pcedenti⁹ et sequenti⁹ satis innuit bti Aug. qd malū q̄tū ad rōnem formale mali sicut nihil est: qz puatio boni sic nō habet causam efficiētē / s̄ deficientem. Hoc est nō habet causam p quā fit aliqd. Sed qz deficiē causa ipm̄ quoqz deficit: hoc est qz bonū nō est: malū esse dicit. i. puatio boni. ¶ Et ideo dictū est notanter in cōclusiōe improprie: nā causa dupliciter accipit. s. p̄prie et improprie. Primo accipit proprie pro illo ad cui⁹ esse sequit aliud: quo. s. posito aliud ponit: et eo non posito non ponet et ad bonū intellectu supra. q. ij. dis. j. hui⁹ li. positiū. et sic malū q̄tū ad formale nō habet causam deficientē. Alio modo accipit improprie p ppositiōē aliquā habēte aliquā p̄prietatē ad aliā fin p̄nam. Sic aīa qm̄ p̄ipm̄ cognoscim⁹ veritatē consequenti⁹ / dicitur causa cōsequēti⁹: sic dicimus p̄prie nō moueri ēē causam manēdi in eodē loco: et ignē nō app̄ximari passo est causa nō calefaciēdi: qz ex hoc qd cognoscim⁹ p̄prie nō moueri: cognoscim⁹ em̄ mane-

Nota 3

2do. 2.

2do. 3.

E

Arti. 2.

2do. 1.

re in eodē loco. Et si cognoscim⁹ calefactiōē nō ēē ap-
proximatū calefactibili: cognoscim⁹ nō fieri calefacti-
onē. Et illo mō puatio habet causam deficientē: qz ex
ppositioe exprimitur defectū seu absentia alioqz se
quitur. ppositio importat puationē alioqz: vt in po-
sitiōe bñ sequit. Volūtas in tali actu nō cōuertit se ad
bonū cōmutabile cum debeat ergo non est rectitudo
debita in tali actu. Et sic puatio illa rectitudinis de-
bite in esse habet causam defectiua: qz vitas illi⁹ po-
sitionis puationē bñ sibi significat: sequit ad alia p-
positione significat defectū alicui⁹: qz si nō defic-

Art. 3. **Dubi. 1.** **S.** ret ppositio illa nō ēē. **Quartū** ad articulū ter-
tium est dubiū pñū: **Utrū** malū sit a bono fm intē-
tionē vel ppter intentionē. Rñdet fm scrip. Bonauē.
Possumus loq de malo q̄tum ad abstractū vel ma-
teriale: vel q̄tum ad formale. Quātū ad materiale si-
gnificatū. i. rem illā siue actū q̄ denotat malus: qual⁹
est act⁹ intēperatiōe siue furti cōtingit malū intēdere
z tanquā finē z tanqz mediū ad finē. Sic aliqz fina-
liter intēdere pōt actū intēperatiōe tanqz delectabile.
Utr pōt intēdere furtū tanqz vtile vt possit voluptuo-
se viuere: z mēdaciū vt possit vane laudari. **Quā-**
tū hō ad formale pōt dupl^r accipi: aut ita qz intēdat
hoc volūtas sub ratione mali simpl^r z mali sibi. Sic
nullus pōt intēdere malū: qz sub illa rōne nō est ap-
petibile: bonū em̄ est qz oia appetūt. j. **Erbico.** Et be-
atus Dion. Nemo opat ad malū respiciens: nihil q̄
intendit a volūtate nisi tm bonū simpl^r v^l bonū sibi.
Aliiter pōt accipi vt intēdat aliqz malū simpl^r / s^l bo-
nū sibi: sic malū pōt fieri: z sit qnqz ex intētiōe: l3 non
nisi a maliciōis. Sunt em̄ quedā q̄ habēt maliciam
inseparabiliter pñctā. Et q̄ talia intēdūt p pñs intē-
dunt id qd est eis inseparabil^r cōiunctū. **Utrū** videt^r
ali⁹ dici posse: qz etiā malitiosis l3 placeat defect⁹ cir-
cūstātie ppter quē act⁹ volit⁹ est mal⁹: nō rñ sub rōne
mali: qz nō placet eis puatio z defectio circūstātie vt
debite inesse. Nemo em̄ q̄ opat aliqz cū carētia cir-
cūstātie quā vult nō inesse vult se esse debitorē illi⁹ cir-
cūstātie. In hoc em̄ qz vult nō inesse illā circūstātiā
nō vult se esse debitorē. Si qdē nemo vult se esse debi-
torē rei ei⁹ quā nō vult: sic ergo nemo intēdit maliciā
in q̄tū est maliciā: z ita nemo intēdit malū. Nec em̄
de rigore hōz est falsa ppter appellatiōē rōnis hu-
ius termini malū. Et fm hoc intelligit illud Diony.
de diuinis noib. Malū est ppter intentionē / naturā
z causam. Contingit em̄ malū ppter intentionē z na-
turam. i. appetitū rōnalem z naturālē: qz nullus ap-
petit⁹ fert in ipm sub rōne mali: nec ipsa puatio q̄ est
rō mali habet causam ppter: vt iā dictū est. **Secū-**
dū dubiū: **Utrū** cōcedēdū sit qz malum sit in bono sibi
opposito: fm illud beati Aug. in Ench. c. xij. vbi di-
cit: Regulā dyalericoz deficere cū inq̄t bonaz mala
null⁹ ambigit esse cōtraria: nō solū simul esse pñt / sed
etiā mala oīno sine bonis: z nisi in bonis esse nō pñt:
q̄uis bona sine malis esse pñt. **Ad** dubiū dicitur
fm distinctionē pmissam qz malū q̄tum ad materia-
le suū non est in bono. i. in natura bona sibi opposita
fm rōne boni z mali: q̄ fm idē sunt opposite. Et in h⁹
deficit regulā dyalericoz ista qz cōtraria nō pñt cēsi-
mul: Deficit nō qz sit falsa: s^l deficit. i. nō se extēdit ad
bñm p̄traria. Intelligēdo aut p malā puationē quā
formal^r importat tūc puatio in nullo est neqz i bono
neqz in malo: cū simpl^r nihil sit. Per illas autē affir-
mativas itelligi debet negatiue fm regulā bñ Aug.

suppositā. Malum est in bono. i. bono aliq̄ careret bo-
nū qd bñe deberet carere. i. tale nō habz. **Uel** sic ma-
lū concretine nō est nisi in bono: hoc est de nullo p̄di-
catur nisi de s̄biecto supponēte p aliquo bono fm na-
turā. Et si nihil tale bonū esset fm naturā / nihil pos-
set esse malū: hoc est de nullo p̄dicaret malū. S3 ma-
lū abstractiue acceptū put est puatio boni debiti / de
nullo affirmatiue p̄dicat: qz cū puatio nō dicit esse / s^l
non esse: nec est aliq̄d nec est in aliquo: p hoc p̄z rñsio
ad dubiū: nā malū esse in bono: cōcretine vep est / nō
abstractiue: sic cecus z puatū visu de aliquo. i. de bo-
mine p̄dicat: cecitas aut de nullo. **Utrū** idē p̄z rñ-
sio ad dubiū quo q̄ristian malū sit in bono rāqz babi-
tus vel rāqz pura puatio: nā aliq̄ malū p̄cretine sic
vitiū est habit⁹ inherēs aīe q̄ est natura bona: sed ca-
piēdo malū abstractiue put est pura puatio / non est
habit⁹. Dicit autē puatio esse in bono: qz bonū aliq̄
puat bono in esse debito: s^l illa fm rigore hōz falsa
est in in bono est puatio mali: s^l cōcedit vt sepe dictū
est. p illa: bonū est puatū. i. nō habet bonū qd habere
deberet. Tātū de illa questione.

Distinctio. xxxv.

A distinctione. xxxv.

I agit de pctō q̄tū ad eius q̄dditate. Pri-
mo fm opi. vnā. Scdo fm aliā opi. dist.
xxxvj. Et pmo de q̄dditate pcti i. di. pñti. deinde in
cōparatiōe ad aliud di. xxxvj. In hac q̄ di. p̄mittit di-
finitionē pcti: deinde inquirat fm diffinitiones premis-
sas: ad que extēdat serō pcti: z tollit sentētiā textus
in tribz s̄biectis cōclusiōib. **Prima:** tres sunt dif-
finitiones pcti: ex qbz de ipso orre sunt diuerse opini-
ones. Harz pma est bñ Aug. li. xvj. cōtra Faustū.
Pctm est dictū / factū v^l cōcupitū cōtra legē dei. Se-
cunda est eiusdē in li. de duabz aīabz: pctm est volun-
tas retinendi vel cōsequēdi qd iusticia vetat. Tertia
est bñ Amb. in li. d. paradiiso. Pctm est puatio leg⁹ di-
uine z celestis in obediētia p̄ceptoz. **Scda** cōdo
ex pctō cogitatiōis qd in volūtate cōsistit tanqz ex ar-
boze mala p̄cedūt locutiōes p̄auē: z opa q̄ z ipsa re-
cte dicunt pctā. **Tertia** pctō: volūtas mala z act⁹
exteriores in q̄tū sunt / sunt boni: in q̄tum mali / sunt
pctā z vitiōsi. Has late psequit textus.

Questio vnica.

Arca hac distinctionē

E grif: **Utrū** pctm ab Augu. z Amb. diffini-
tū sufficiēter sit entitas positua vel tm pri-
uatio boni formal^r. In qōne erūt articuli tres. Pri-
mus tractabit diffinitiones pcti q̄s ponit mgf. Scds
rñdet ad q̄stū pñcipal^r Tertiū dubia absoluet p̄babi-
liter. **Quartū** ad pñm notādū qz nō loqmur hic de
pctō: vt dic defectū in opibz nature: quō effect⁹ mon-
struosus d̄z pctm apd p̄bm: s^l loqmur de pctō moris
qd pctōri iputāt ad vitup̄iū. Sic cōuertit op⁹ iustū
iputāt faciēti ad laudē z pñm. Sic q̄ peccare actua-
liter nihil aliud est qz volūtarie aliq̄d agere v^l omitte-
re q̄ rectā rōnē: s^l est nō cōformis ad rōnē rectā: nā pec-
cat q̄ ali⁹ agit qz debet ppter qd recte vitup̄at: ille au-
tem aliter agit qz debet qui cōtra rōnē rectā agit: extē-
dēdo agere ad omittēre: qz rō recta oñdit q̄ agēda s^l
z q̄ fugiēda: z sic debet accipi dictū / factū vel cōcupi-
tum vt includūt suū oppositū: vt valet tm dictū. i. di-
ctum vel non dictum: z sic de alijs. Sic dicit glo. ad

Art. 1.
Nota. 1

Rom. q. operor z nō opor sunt partes ei? qd est opē
roz. Pctm̄ hō dicit illud quo aliq̄s denotat peccare.
Per hoc cōsiderāde sunt diffinitioēs Aug. z Amb. s̄
in cōclusiōibz textualibz posite. Que oēs dan̄ de pec
cato actuali z morali: z p̄ma ac scōa respiciūt: gene
raliter tā pctm̄ cordis q̄z oīz op̄is. Scōa hō ip̄ali
cōcernit pctm̄ cordis: qz dī ibi est volūtas qd accipit
p̄ actu volūtat̄. ¶ Prima ḡ. s̄. pctm̄ est dictū vel fa
ctū vel cōcupitū cōtra legē dei. In illa bi termini di
ctū/factū z cōcupitū: nō accipiunt̄ p̄ re aliq̄ q̄ cogitat̄
aut cōcupiscit̄ dicit̄ vel fit. (Nā vroz primi q̄ ab adul
tero cōcupiscit̄: aut cibū vel aux. nō est peccatū. Sed
nec illud qd h̄bis exp̄mit̄: neqz ipsa h̄ba/ nec res aliq̄
facta. Ut si aliq̄s rē aliquā peccādo facit puta cibū
in die festo v̄l ex alieno metallo/est pctm̄) Sed debet
accipi p̄ ipsa actōe siue p̄ actu interiore. s̄. velle aut ei
executioē: cui cōcordat scōa diffinitio Aug. Pctm̄ est
volūtas cōsequēdi vel retinēdi. Et iō fm̄ Grego. de
arim. dif. xxiiij. scōi. ar. j. vbi plura scribit adpositū
z arti. q̄ illa noia ponunt̄ loco infinitiui: ita vt r̄m̄ va
let. Pctm̄ est dictū zc. i. est dicere/facere vel cōcupi
scere: z h̄ accipiēdo pctm̄ pure abstractiue p̄ illo pro q̄
qd p̄mo denotat peccās. Uex accipiēdo peccatū nō
pure abstractiue quō cōiter accipit̄ cū dicim̄: adulte
riū/furtū/ebrietatē zc. esse peccatū: cōuenienti v̄l
posse dici q̄ accipiunt̄ termini illi dictū zc. p̄ actu di
cēdi/faciēdi/cōcupiscēdi: vñ apti exponunt̄ p̄ sua h̄
balia sic: peccatū est dictū/factū vel cōcupitū seu cō
cupiscētia alicui cōtra legē dei. ¶ Et si q̄rit̄: qd ḡ est
pctm̄ fm̄ rē: an agēs vel res acta vel mor̄ medi⁹ int̄
agēs et actū: et qdēqz illud dī: nō erit illud peccatū:
qz illud esse pōt z nō eē peccatū. Rñdēt accipiēdo pec
catū nō pure abstractiue/sic pctm̄ cōmissiōis ē actio
aliq̄ interior volūtat̄/elicta v̄l exterior impata. p̄r
disputet̄ qd sit actio illa/an act⁹ iminēs: ip̄m. s̄. velle
qd est qualitas inherēs volūtat̄: sic cognitio/quali
tas inherēs intellectui: aut exterior sit mor̄ medi⁹ si
ponit̄: Sic ip̄m qd sit in aliq̄: vel sit agēs z effect⁹ qd
qd dī eē illa actio fm̄ diuersas opiniōes illud est pec
catū: sit res vna vel plures illo mō accipiēdo peccatū
nec impedit qd dī qñcūqz illoz dā pōt eē et nō eē pec
catū: qz peccatū nō ē termin⁹ absolut⁹: nō pōt nō sup
ponere p̄ re aliq̄ p̄ qua supposuit ip̄a re manēre: sic al
bū supponit p̄ parietet̄ paries dī alio: et tñ paries
pōt manere et nō eē alio. et est silis q̄stio si q̄rat̄: qd ē
errecatio. Aliud em̄ ē cecitas: aliud errecatio: nā ceci
tas pura est puatio. Errecatio hō est actio qdā positi
ua qua tollit̄ vīsus. ¶ Notādū etiā circa hoc qd seq̄
tur cōtra legē dei: q̄ lex eterna extēdit se ad omnē re
ctā rōnē: et nō solū ad p̄ceptionē vel p̄hibitionē p̄rie
acceptā. Nā q̄ facit cōtra dictamē recte rōnis: etiā si
nullū peccatū de cōfirmādo p̄cesserit: aut p̄hibitio d̄
difformādo nihilomin⁹ peccat: sic dīc̄ apls ad Ro
ma. ij. Quicūqz sine lege peccauerūt sine lege p̄būt̄:
z qdēqz in lege peccauerūt/p̄ legē iudicabūt̄. vbi in
nuīt aliquos sine lege data peccasse. Et hoc inuit bea
tus Aug. statim post datā diffinitionē/cum subdit̄:
Lex hō eterna est rō diuina vel volūtas dei ordinem
naturalē cōseruari iubēs: prurbari verās. Tantū ḡ
valet cōtra legē eternā/q̄tū si dicat̄ cōtra diuinā rō
nem zc. Cum ḡ diuina rō rectissima semp sit oē qd est
cōtra eternā legē est cōtra rōnem rectā. Et qd dīc̄ ē cō
tra aliquā rōnem rectā/est cōtra quālibet rectā rōnē
de eo. Nā circa idem quēlibet ratio recta cuiuslibet ra

tiōi recte cōsonat et nulli alteri aduersat̄ sic nec veri
tas veritati. Sequit̄ q̄ qd dīc̄ est cōtra rectā rōnē ē cō
tra eternā legē. Ac p̄ hoc fm̄ Aug. recte dī: peccatū eē
dictū vel factū vel cōcupitū cōtra rectā rōnem. Item
qz eterna lex est rō diuina vel volūtas naturalē ordi
nem seruare iubēs: et prurbari verās qd dīc̄ agit p̄tra
rōnē rectā/turbat naturalē ordinē: qd est vt oēs actio
nes morēqz hoīs sint rōni s̄biecte. vñ Augu. j. de li.
ar. ca. vij. Aie motibz cū rō dīc̄ ordinat⁹ hō dīcēd⁹
est. Nō em̄ ordo rect⁹ vel oīno ordo appellād⁹ ē: vbi
deterioribz meliora s̄bi cūntur z paulopost. Rō ḡ ista
v̄l mēs v̄l spūs cū irrōnal̄ aie mor⁹ regit illd. s̄. dīc̄
in hoīe: cui dīnatio lege debet̄: ea quā eternā eē cōpi
mus: et p̄ n̄s agēs cōtra rectā rōnē/agit cōtra et nā
legē. Ad h̄ etiā fac qd dīc̄ Aug. i epla ad bilariū s̄ra
cusanū: vbi distiguēs int̄ legē naturalē z scriptā ait:
Lege illa p̄uaricata q̄ ē in v̄su rōnis aie rōnal̄ in etate
hoīs tā rōne vtēt̄ p̄uaricatores sūt oēs pctōres ter
re. P̄uaricata hō etiā lege illa q̄ data est p̄ moysen
m̄to ampli⁹ abundat delictū. Et q̄ p̄tz q̄ si qd ageret
cōtra solā legē naturalē siue rectū iudiciū rōis/vtiqz
peccaret. Licet si sup̄ h̄ additū p̄ceptū h̄et ampli⁹ pec
carer: huic consonat illud apli Ro. v. Lex s̄bintrauit
vt abundaret delictū. ¶ Sed diceret̄: videt̄ q̄ cessā
re p̄hibitionē/cessat pctm̄: ad qd sonat diffinitio Am
bzo. vbi trāsgressiōe legis diuine copulat̄ inobediē
tia celestīū p̄ceptoz. Et s̄bidit̄ ibidē Amb. Nō enī p̄si
steret peccatū si interdictio nō fuisset. ¶ Pro hui⁹ so
lutiōe notādū post Greg. de arim. q̄ p̄hibitio pōt du
pliciter accipi: s̄līr z p̄ceptū atqz lex. Uno mō large dī
tā de lege indicatiua q̄z impatiua. Indicatiua ē illa q̄
tūmō p̄cat aliqd nō eē agēdū seu aliqd ex q̄ seq̄t̄ ip̄m
nō eē agēdū: sic cū fcat aliqd eē iniustū: p̄uū aut vi
tupatiōe vel pena dignū: q̄lia sunt illa apli h̄ba Ro
ma. j. Qui talia agūt digni sunt morte Eph. v. Dis
fornicator aut imūd⁹ aut auar⁹ zc. nō h̄z heredi. i re
gno ch̄i z dei. Ex q̄bz z s̄lībz multis colligit̄ aliq̄ illi
cita eē z nō debite fieri: z sic duplīr aliq̄ mō p̄hiberi: z
s̄līr cū enūciat̄ aliq̄ esse agēda: vt qz dicunt̄ iusta vel
deo accepta aut retributiōe digna talia dicūt̄ p̄cipi p̄
ceptiōe indicatiua: qz exp̄mūt̄ vocalr p̄ h̄ba indicati
ui modī. z sic loq̄t̄ Aug. li. j. d̄ fac. par. vij. c. vij. Duo
ista p̄cepta data sūt hoī p̄ceptū nature z p̄ceptū disci
pline. P̄ceptū nature fuit qd int⁹ aspiratū ē p̄ natu
rā. P̄ceptū hō discipline ē qd for̄ appositū ē ad di
sciplinā/int⁹ p̄ sensū/for̄ p̄ h̄bū. In his duobz māda
tis totū cōtinet̄ qd dī bonū vel faciēdū v̄l cauēdū p̄ci
pitur. In p̄cepto etiā nature tria sūt. s̄. p̄ceptio/p̄hibi
tio/cōcessio. P̄ceptū aut̄ nature nos nihil intelligi
mus aliō q̄ ip̄am discretiōē naturalē q̄ intrinsec⁹
aspirata ē: vt p̄a hō erudiat̄ de his q̄ sibi v̄l appeten
da v̄l fugiēda fuerāt. Quasi enim qdā p̄ceptū dare
erat discretiōē z itelligētiā agēdi hoīs cordi aspira
re. Quid ḡ cognitio faciēdoz fuit nisi qdā ad cor ho
minis facta p̄ceptio. Et qd rursus cognitio vitādoz
fuit nisi qdā p̄hibitio. Quid hō cognitio eozz que me
dia fuerūt estimāda est: nisi qdā cōcessio in p̄ceptione
vt illic hō suo arbitrio relinquere: vbi quācūqz par
tem elegisset nō ledere. Deo igit̄ precipere erat doce
re hominē que sibi erāt necessaria. Prohibere autem
demonstrare: notā cōcedere vero insinuare ad vtrū
libet se habētia. Nec Augo. ¶ Lex autē imperatiua
dicit̄ illa qua imperat̄ alicui agere vel nō agere: z hec
exp̄mit̄ per h̄bū impatiui modī vel aliqd eius vice

ad illi significadū sumptū: vt est illd Ps. Nolite lo-
qui aduersus deū iniquitatē. z illd: Nō me habebit: nō
furtū facies. Et si stricte p̄prie sumit: ea tñ impati-
na dī: q̄ inferiora supiora aliqd impatiue iubet v̄ p̄
bibet. Et q̄ p̄ceptū in diffinitōe p̄cti dī accipi lar-
ge: vt legē tā indicatiuā q̄ impatiuā p̄tineat. Et illo
mō oīa p̄ctā sūt p̄hibita: q̄ cōtra dictamē recte rōis
q̄ indicatiue p̄hibet q̄cqd nōrū ē. Et p̄hect: itelle-
ctus diffinitio Bug. z Amb. nisi q̄ lēda diffinitio
Bug. solū dat de p̄ctō mērie: vbi dī ē volūtas p̄tine-
di v̄ acq̄rēdi q̄ iusticia vetat. Cū p̄or ex illis elici
illa diffinitio brevis p̄cti. P̄ctm actuale est volūta-
ria cōmissio vel omissio cōtra rectā rōnē. Et ē ḡnalis
includēs p̄ctm cordis oris z op̄is cōmissionē z omis-
sionē. Dicit aut cōtra rectā rōnē z nō cōtra diuinā rō-
nem: ne putet p̄ctm ē p̄cise cōtra rōnē diuinā: z nō
qualibet rōnē rectā de eodē. But ne estimet aliqd esse
p̄ctm: nō q̄ ē rōnē diuinā inq̄tū rectā: s̄ q̄ est con-
tra eā inq̄tū ē diuinā. Nā si p̄possibile dē n̄ ē q̄ ē rō-
diuinā. But rō illa diuinā ē errās. Adhuc si q̄s age-
ret cōtra rectā rōnē angelicā vel humanā aut aliā ali-
quā si q̄ esset peccaret. Et si nulla penit̄ ēēt recta rō:
adhuc si q̄s ageret p̄tra id q̄ agēdū dictaret rō recta
si aliq̄ ēēt peccaret. Hec Bre. dif. xxiiij. ar. ij. P̄ec-
catū aut acceptū pure abstractiue p̄ illo p̄cise: vñ for-
malr denotat q̄s peccās (puta p̄ipla neq̄tia vel iniu-
sticia. Sic em̄ ip̄ortat purā puatiōē: vt dicit seq̄nti
articulo) posset sic describi p̄ctm: P̄ctm ē volūitaria
carētia cōformitatis ad rōnē rectā debite voluntariā.
Carētia. i. nō obseruatio p̄ctm partialis ex sup̄dictis.
Vex illa diffinitio z si ē cōuertibil cū diffinitio: nō tñ
p̄dicat affirmatiue de suo diffinito mediāte copula ē
dicēte ēē rei: hec em̄ est falsa. P̄ctm ē carētia zc. eo q̄
est affirmatiua cui⁹ neq̄z extremoz supponit. Eodē
dī aut put ē dīc actū signatū: z h̄ sufficit i diffinitioe
terminoz negatiuoz z fictoz. Cū his p̄missis ē hec
cōclō q̄ ad primū articulū. Diffinitiones p̄cti p̄missē
fm̄ intellectū exp̄suz sunt cōuertibiles z bone. Et h̄
extēdēdo nomē diffinitiois ad q̄d nois: p̄t: q̄ cōuer-
tibilr exp̄mūt f̄cationē diffiniti: vt ex dīc p̄t: h̄ aut
sufficit ad bonitatē quid nois: z tñ de illo articulo.

Art. 2. Quātū ad scdm̄ articulū aduertēdū: q̄ sic ex dīc
in p̄ori articulo p̄t: agēs inferi⁹ renēt se p̄formare in
agēdo agēti supiori. Sicut agēs dirigibile tenēt se cō-
formare sue regle: q̄ ē rō recta tā diuinā q̄ hūana: hec
em̄ ē dirigēs supi⁹ respectu cuiusq̄q̄ dirigibil. Si q̄
in p̄tate agēs dirigibil sit cōformari z nō cōformari
ille regle: nō cōformari ei est p̄ctm. Loquēdo autē de
p̄ctō siue cōtra legē diuinā siue hūanā p̄ctm dī: quia
peccās potuit cōcordare legi supioris agēti⁹ regule
sue z discordat. Itē aut act⁹ q̄ est in p̄tate discordan-
tis: z p̄hoc volūtarī⁹ nō est formalr p̄ctm: q̄ si esset
cōcorz regule supiori/ non ēēt p̄ctm p̄cise: est q̄ in illo
actu rō p̄cti puatio ist⁹ p̄cordie. Quo breuē p̄mis-
so est p̄ma cōclō. P̄ctm formaliter nō est aliqua po-
situa entitas/ s̄ alicui⁹ boni corruptio z defectibili-
tas. p̄bat aucte Bug. sup̄ Joā. Sine ip̄so factū est ni-
hil. ait: P̄ctm q̄dē nō p̄ctm factū est: z manifestū ē
q̄ p̄ctm nihil est. Itē p̄bat ex intētiōe b̄tis Anf. ca.
viij. z deinceps. Itē: xv. z. xvj. in de casu diaboli: z in
de p̄ceptu virginali. c. v. z p̄bat rōnē. Nā oē peccatū
est formalr iniusticia: z tale p̄ctm/ talis iniusticia: et
p̄ p̄no puatio talis iusticie: p̄ctm actuale est forma-
lur in iusticia actualis: s̄ puatio actualis iusticie. te-

nēt p̄na: q̄ iniusticia p̄uatiue opponit iusticie: igit
est puatio iusticie. z oēs ille affirmatiue intelligēde
sūt fm̄ actū signatū. Scda cōclō: p̄ctm q̄ forma-
liter est puatio: nō est puatio boni illi⁹ in q̄ est corru-
ptio. Fuerūt q̄dā q̄ dicebāt q̄ p̄ctm auferret aliqd d
essentia aie: cōtra illos ponit hec cōclō. p̄bat: q̄ cū il-
lud bonū in q̄ est p̄ctm sit finitū: p̄ablationē alicui⁹ fi-
niti ab eo aliq̄tēs factā possz totalit̄ p̄sumi: z ita aia
seu volūtas posset p̄ctō ad nō ēē deducti. Nec valet si
q̄s diceret: q̄ illa corruptio sit fm̄ partes eiusdē p̄or-
tionis: z ita posset p̄cedi in infinitum. Nam fm̄ ma-
lū posset esse eq̄le p̄mo in malicia vel pei⁹: q̄ corrupit
bonū eiusdē quātitatis v̄ maioris. Et ita p̄cedendo
in p̄ctis eq̄libz vel maioribz: sequit̄ q̄ natura aie aut
volūtatē tādē cōsumeret. P̄terea natura intel-
lectualis a solo deo est creabilr: z hoc simplr a crea-
tura incorruptibil: ergo peccans nihil pōt nature sue
corrūpere p̄ peccatū: cū q̄cqd illi⁹ sit eiusdē rōis z in
corruptibilitatis est cū aia: q̄ incorruptibile nō cōpo-
nit ex corruptibilibz. Itē q̄d repugnat effectui for-
maliter nō destruit causam nō necessariā hui⁹ effect⁹.
Peccatū dicit formalr obliq̄tatē seu deformitatē re-
pugnātē rectitudini in actu: ergo nō destruit volūta-
tem q̄ est causa nō necessaria/ sed contingens z actus
z rectitudinis ei⁹. maior p̄bat: q̄ cā cōtingēs effect⁹
pōt esse z nō causare effectū: s̄ destrūēs effectū nō de-
struit eām. P̄terea tūc p̄ctā nō differtē specie cū
essent puatiōes eiusdē boni. s. volūtatē: puatiōes
aut nō distinguunt specie nisi ab habitu. ij. de aia.
Tertia cōclō: rō p̄cti formalr nō est corruptio boni
sup̄naturalr pura gr̄e. p̄bat: tū q̄ gr̄a sicut a solo deo
insundēdo creat: ita a solo deo destruit: ei⁹ enim de-
struccio est eius annihilatio: sicut ei⁹ p̄ductio est cre-
atio. Tum q̄ tūc oīa p̄ctā post primū nō essent pecca-
ta: cū nō corrūpāt bonū gr̄e: q̄ illa p̄ primū peccatū
corrupta est: tum etiam q̄ tūc oīa p̄ctā actualia ēēt
eiusdē sp̄ei. Quarta cōclō: rō formalr actualis p̄cti
nō ē corruptio habit⁹ acq̄siti. p̄bat: q̄ stat cū eo. Nā
habēs habitū rēperantie pōt mortaliter peccare vna
eibi sumptiōe intēperat abiq̄ corruptiōe habit⁹ tem-
peratē: q̄ post peccatū sentit se inclinātū ad act⁹ rē-
peratē. Sicut ecōuerso virtuosus resurgēs a p̄ctō cō-
sequit̄ gr̄am: z tñ manet habit⁹ virtuosus. Et si dicit li-
cet p̄ctm nō corrūpāt totū habitū virtus acq̄siti: tñ
remittit eū. Hoc nō sufficit: q̄ non pōt remittere nisi
repugnet ei⁹ intēsiōi. Ponam⁹ q̄ hoc mortale re-
pugnet habitui intēso vt decē: z nō intēso vt nouem:
z ita remittat vnū gradū habit⁹ intēsi vt decē: tūc
nō repugnat habitui vt nouē. Ibi nihil remittit: s̄ si
cōmittit ab habēte habitū vt nouē/ ibi nihil remittit
q̄ illi nihil repugnat. Quinta cōclō: p̄ctm actua-
le nō est corruptio alicui⁹ existētis in volūrate. p̄bat
q̄ nō habit⁹/ neq̄ actus/ neq̄ rectitudis aut iusticie
actui existētis: s̄ p̄na tenet a sufficiēti diffinitōe. Nihil
em̄ aliud assignari posset q̄d corrūperet. aut p̄t q̄ ad
habitū p̄tētiā z q̄rtā cōclōnē. Quo ad actū: q̄ act⁹
peccati pōt esse primus in volūrate: ita q̄ nō p̄cedat
alia volūtiō. Ut si quis resurgēs a somno primū oc-
currat in cogitatione inimicus z eliciat actum odij.
Hunc nullus actus p̄cessit in volūtatē: ideo nullū
corrūpit. Quo ad rectitudinē p̄t in eodē casu: q̄ nō
p̄cessit aliq̄ rectitudo: q̄ null⁹ act⁹ rect⁹. Nihil enim
q̄d nō p̄fuit corrūpi pōt. Sexta cōclō: p̄ctm actua-
le mortale est formalr corruptio rectitudinis moralr

cōclō. 2

p̄clō. 3

p̄clō. 4

p̄clō. 5

p̄clō. 6

in actu elicitio: nō que infuit / sed q̄ esse debuit. pbat̄: qz volūtas libera debuit ex: vt omnē actū suū p̄for- miter eliciat regule superioris fm̄ p̄ceptū diuinū. Et ideo qn̄ agit diffōmiter ab illa regula caret rectitu- dine seu cōformitate actuali debite. Nec em̄ rectitu- do q̄ est cōformitas actus ad regulā / deberet inesse actui. i. act⁹ deberet elici cōformit̄ regule. Et carētiā hui⁹ cōformitatis: q̄ est actū nō habere hāc cōformi- tatē / formaliter importat p̄ctm̄. Et sic p̄ctm̄ ē corru- ptio rectitudinis seu corūpit rectitudinē. i. formali- ter importat carētiā huius rectitudinis. Vel impor- tat actū scōm̄ elicitū vel imperatū cōnotās cū habe- re p̄dictā cōformitatē: hoc est nō esse elicitū aut impe- ratū fm̄ regulā superiorē. Qz aut̄ hec importat pec- catū: p̄t̄ ex diffinitōe p̄cti in p̄mo articulo expōsito. Nota h̄ q̄ dicit Occā. iij. quorū. q. vj. fm̄ cuiusdicta moderāda est illa cōcō. Quia p̄ctm̄ dicit p̄uatiōnē rectitudinis: nō illi⁹ q̄ deberet inesse actui / sed volū- tati vt ibi late declarat. Et s̄l̄r. q. xij. terrij quorū. **Art. 3.** in r̄sōe ad scōm̄ dubiū. **Quatū** ad tertiū articu- **Dub. 1.** lum dubitat p̄mo. Eū in oī p̄ctō concurrūt auersio a bono incōmūrabili: z auersio ad bonū cōmūrabile. **2** Ut vult Aug. xij. de ciui. dei. c. vj. z. xj. de li. arb. in fi- ne. Eū se volūtas inq̄t relicto sup̄iori ad inferiora cō- uertit efficiē mala. Quid horū sit cēntialit̄ p̄ctō. i. ma- gis sit de rōne peccati. **P̄** solutiōne notādū post **Sco. dis. xxxvj.** q. auersio a fine vltimo q̄ est bonum incōmūrabile p̄t̄ dupliciter intelligi / formalit̄ z vir- tualiter. **F**ormaliter qn̄ in auertēdo habet vltimū finē p̄o obiecto p̄sitiue vel p̄uatiue. P̄sitiue / vt scz voluntas nolit illū finē actu p̄sitiue: z b̄ nolle est odire deū. Et negatiue vt scz nō velit cū deberet vel- le vltimū finē. Et tale nō velle est omittere illud p̄ce- ptū: Diliges dñm deū tuū zc. In his formalit̄ auer- tit volūtas a deo: qz non habet aliud obiectū a deo. **V**irtualiter autē auertit a deo qn̄ auertit ab aliq̄ necessario ad consequēdū vltimū finē. Sic intellect⁹ negās cōclūsiōnē virtualit̄ auertit a principio. Sic etiā infirm⁹ dicit se auertere a sanitate: qn̄ se auerte- rit a potu amaro: sine quo nō potest haberi sanitas. **P̄**ima auersio formalit̄: fm̄ se est eiusdē rōnis: nec includit formaliter in quolibz p̄ctō. Est em̄ odiū dei speciale p̄ctm̄: z ommissio illi⁹ p̄cepti: Diliges dñm deū tuū zc. est aliud speciale p̄ctm̄. **A**uersio secūdo mō- scz virtualit̄: cōmūnis est omni p̄ctō mortali: qz in oī tali p̄ctō volūtas inordinate se habet respectu alicui⁹ necessarij ad finē. Necessarij dico ad finē ex volūtate diuina p̄cipiente illud obseruari: Si vis ingredi ad vitā / serua mādāta. Et h̄mōi auersio virtualis est es- sentialis oī p̄ctō mortali: qz oē p̄ctm̄ mortale ē p̄mā- datū: sine cui⁹ obseruatiā finis asseq̄ nō pōt. Sic em̄ rō formalis rectitudinis est virt⁹ p̄prie in actu finis vel circa ens ad finē. Hoc est integritas omniū circū- stantiāz requisitāz: quibz actus ille fm̄ legē diuināz ordinat⁹ ad finē. Ita carentia talis rectitudinis est ca- rentia p̄prie virtutis ordinātis ad finē: qz p̄prie auer- sio formalis ab eo quod est necessario ad finē. Et hoc modo nihil aliud est auersio: nisi inordinatio volūta- tis circa aliq̄ ordinatū ad finē ex p̄cepto diuino cir- ca q̄ deberet ordinari. Nec **Sco. dis. xxxvj.** **E**t p̄ hoc r̄ndet ad dubiū: qz auersio ab incōmūrabili bono q̄ est finis. i. deus est essentialis p̄ctō: hoc est de rōne formalis peccati. **U**n̄ Aug. xij. de ciui. c. vij. Scio in- quit in q̄ sit mala volūtas. i. id in eo fieri q̄ si mallet

nō fieret. Et ideo nō necessarios / sed volūtarios de- fectus iusta pena consequit̄. Deficit em̄ nō ad mala / sed male. i. nō ad malas naturas. **S**z ideo male: qz cōtra ordinē naturāz ab eo q̄ sūmū est ad id q̄ mi- nus est. Neqz em̄ auri vitii est auaricia / sed hois p̄- uerse amātis aux iusticia derelicta: q̄ incōparabilē auro debuit antepōni: z sequit̄. c. ix. **N**ec talē scz ma- la voluntatē facit nisi defectio qua deserit de⁹: quasi diceret Aug. Iste act⁹ p̄sitiu⁹ volēdi creaturā nō est formaliter malū z p̄ctm̄: s̄ carētiā ordinis debiti i il- lo actu: quo illud amari debet p̄pter sūmū bonū quē ordinē deseruit volūtas quiescēs in bono creato: z il- le defectus est formaliter p̄ctm̄. **U**n̄ si q̄s deficeret a fine: formaliter cōtrarie nolens finē siue odiens: non cōuersus ad creaturā peccaret: z grauissime p̄pter so- lam auersionē. Sed forte impossibile est sūmū bonū in se nolle z odire: z nō in ordine ad creaturā. **S**e **Dub. 2.** cundū dubiū: cū auersio a bono incōmūrabili sit cēn- **3** tralis in p̄ctō: z ista sit eadē in omni p̄ctō: sic vnum z idē ē bonū incōmūrabile a quo auertit̄ oīs peccās quō p̄ctā distinguuntur specie. **A**d b̄ r̄ndet: qz p̄ctā formalit̄ nō distinguunt̄ p̄ obiecta ad q̄ cōuertunt̄ cū obiecta nō sint mala / nisi materialiter. i. circa ea volū- tas se h̄z male. **S**z sic p̄uatiōes distinguūt sp̄e / ex di- stinctōe speciuoca habitūz oppositorū q̄s p̄uat eo mō- p̄uatiōes distinguūt̄ specie: z s̄l̄r nūc rō fm̄ nūc p̄- habitūz h̄mōi. Ita p̄ctā cū sint formalit̄ carētiā recti- tudinū in actibz: distinguūt̄ specie fm̄ discretiōnē re- ctitudinū quoz carētiā importāt. Et ita nō p̄ cōuersi- ones ad obiecta que nō sunt mala nisi materialit̄ di- stinguāt̄ p̄ctā / s̄ formaliter: iō distinguēdū est i cō- paratione ad rectitudinē aliā: z aliā specie q̄ deberet inesse. Distinguūt̄ aut̄ h̄mōi rectitudines diuerso- rū actūz: fm̄ diuersitatē virtutū p̄prie actūz circa finē vel alicui⁹ ad finē. Regulat̄ em̄ actus circa dele- ctatiōes corpales p̄pantia: circa bona exteriora p̄i- sticia: q̄ sunt p̄prie rectitudines actūz z inter se disti- cte. **I**n q̄ distinguūt̄ p̄ctm̄ auaricie a p̄ctō luxurie q̄- tū iusticia a p̄pantia: quo p̄ carētiā importāt peccata auaricie z luxurie zc. Et b̄ videt̄ esse de intētiōe b̄i Aug. xij. de ciui. dei. c. vij. vbi ait: Neqz em̄ auri vitii est auaricia: s̄ hois p̄uerse amātis aux iusticia dere- licta. Nec luxuria vitii est pulchroz / suauitūqz cor- porū / s̄ aie p̄uerse amātis corporales voluprates ne- glecta rēperātia. Nec iactātia vitii est laudis huma- nes aie p̄uerse amātis laudes ab hoibz sp̄itro re- stimonio cōsciētie. **U**bi b̄t̄s Aug. distinguit̄ auari- tiā / luxuriā / iactātiā penes h̄tutes siue h̄tutū recti- tudines in actibz deficiētibz. Et s̄l̄r etiā p̄t̄ p̄ctā eiusdē sp̄ei inesse q̄ p̄uat plures rectitudines actua- les numero q̄ inesse deberēt diuersis actibus successi- uis. **D**ubitat̄ tertiū: vñ attēdit̄ grauitas in p̄ctis: **Dub. 3.** cū formaliter dicit̄ auersionē a fine q̄ vn⁹ est. De hoc **11** supra dis. xvj. in notabili. iij. q. j. **R**ndet qz grauitas p̄cti sumit̄ ex rectitudine quā p̄uat. **U**n̄ illud p̄ctm̄ est graui⁹ ex p̄cti gñe q̄ opponit̄ rectitudinē meliori. **I**lla aut̄ rectitudo est melior: q̄ fini est immediatior ce- teris paribz. **Q**uando aut̄ in eodē gñe p̄cti mortali: il- lud est graui⁹ in q̄ volūtas maiori libidine peccat: qz quāto mag⁹ conat̄ / tāto p̄fectiorē actū capiat: z tāto magis tenet̄ ad rectitudinē p̄portionalē illi actui de- bitā: quā cū volūtate negligit̄ graui⁹ peccat. **S**ed diceret̄: si p̄ctm̄ nō p̄uat nisi h̄mōi rectitudinē q̄ debe- ret inesse quō tūc vulnerat naturalia: fm̄ euāgelicā

parabolā bois in latrones incidētis spoliari z vulnerari. **2u. r.** vbi glo. **P**ecm vulnerat in naturalibz. **R**ndet q vulnerat nullā sui pte amittit: licz piniuitas soluat: z p reddat min^aabilis ad opatiōes suas: imo puct bono vsu sui: ita natura integra manēs vulnerat qn sit inabilis ad rectū vsuz qd sit p crebrā carētiā rectitudinis actual. **Hec Sco. Tm de qstioe.**

Distinctio XXXVI

De pecti qdditate

c ac diffinitioe se. In hac dis. **xxvj.** agit de eodē in cōpatiōe ad alia pectā pcedentia z seqntia: inqrit em an pectm sit pena pecti z causa. **E**t colligit snia mgi i his tribz pconibz. **¶ Prima.** Quedā pectā pcedentiū culpa z sunt pene z demerito rie seqntiū cause. **¶ Scda pco:** Pectā qdā necessitate cōmissa nō tñ causalit^r/sz pene sūt alioz essentialiter. **¶ Tertia pco:** Licet qdā venialia fm Augustinū fiunt ex necessitate: oī tñ mortalia actualia fm Hiero. vitari pnt/libera bois pte: nō tñ excludendo gām. **H**as lat^r psequit mgi in textu.

Questio vnica

Arca hac distinctio

c ne qrit: **U**trq oē pectm z oīs culpa sit aliquid pecti pena. **¶ Premissis fminoz de**

Arti. 1. claratiōibz ponent^r pcones cū dubioz solutiōibz. **¶ Nota. 1.** Quo ad pmi notādū/q pena dupl^r accipit. Uno mō vt dic dānū alicui^r simpl^r sine respectu ad aliud

Scdo mō dicit ordinē ad pcedens demeritū: et illo mō afflictio bzuroz z mors eozundē: licet sit dānū z discōueniēs bzur^r: nō tñ est pena: qz nō pcessit culpa. **¶ Primo mō** pena formalit^r ē carētia boni cōueniētis volūtati v^t volēt^r. **¶ Distinguit** aut duplex bonum fm duplicē affectiōe. **E**st em affectio iusti z affectio cōmodi. **A**ffectio iusti ē q est pformis recte rōni q. s. volūtas vult aliqd: qz iustū: qz rōni recte pstantenū. **A**ffectio cōmodi est q volūtas vult aliqd: qz sibi pueniēs aut delectabile nō habito respectu ad rōnē rectā. **De q lat^r. s. dis. vj.** **A**ffectio iusti appetit bonū p^r finē vltimū: affectio cōmodi appetit bonū p^r se ipam. **¶ Est aut bonū fm affectiōe iusticie simpl^r mag^s pueniēs volūtati qz bonū cōmodi.** **Qd p^r qz** qto pfectibile ē pfecti^r rāto z pfectio sibi cōrriūdenū pfectior: z p pns simpl^r cōueniētiōz: z p oppositum ei^r puatio peior. **V**olūtas em inqtrū bz affectiōe iusticie (verit^r inqtrū est affectio iusticie. i. inqtrū est naturalit^r libera z ad eliciēdū actū suū fm regulā rōnis inclinātā) pfectior ē in seipā inqtrū bz rōnē affectiōnis cōmodi: z p pns bonū pueniēs sibi fm affectiōnē iusticie ē sibi simpl^r pueniēti^r qz bonū cōueniēs sibi fm affectiōez cōmodi: z puatio illi^r simpl^r peior puatiōe isti^r. **E**t q sequit q nō solū puatio boni cōmodi: sz etiā imo magis puatio boni iusti est pena.

Nota. 2. **¶ Scdo notādū/q duplex est pena: qdā nuda** (boni cōueniēt^r nature intellectuāli) carētia vt puatio vitiōis z fructiōis diuie q dici solet pena dāni. **Alia ē qd positiuū/ z tñ discōueniēs tali nature: sic calor et cellēs ē aliqd positiuū discōueniēs corp^r: licet pena ignis ifernal^r: z vmis carcer^r z fetozia q dī pena sensus.**

¶ Tercio notādū/q pena dī ordinatiua culpe p quāto p penā reducīt volūtas peccat rit ad diuie iusticie ordinē. dū em pctor p penā reducīt ad stādū sō ordine diuie iusticie dī pectm regulari p penā: pctor

siqdē difformat se volūtati diuine: dū g pena coact^r se pformat dī idē pectm ordinari p penā: est em h ordo diuine iusticie qtrū ad rōnālē creaturā: vt oīs talis aut volēs subijciat iusticie diuine obediētia pmiāt^r aut i vita sūciat iusticie punienti^r: iō pctor q sua volūtati se exemit iusticie pmiāt^r nō cōformādo se reglē sibi a deo statute p penā nolēs reducīt ad regulā iusticie puniētis. **E**t sic ordinat^r qz cogit sēsse diuine iusticie. **¶ Quātū ad scdm articulū est pclusio pma.** **¶ Omne pectm est pena.** **P**robat^r auctoritate bti **Augu. li. j. p^rel.** **I**ussisti em dñe z ita ē vt pena sibi sit oīs inordinatus anim^r: neq em ad momētū est dedec^r culpe sine decore iusticie. **E**t pbat^r rōnes: nā volūtas puās seipam iusticia/puat se mario bono sibi pueniēte cui^r carētia maior siue peior est cui^r iusticiā cōmodi illari p^r talē culpā. g infert sibi penā. **T**ener psequētia ex qd noīs pene pōzi articulo posico. **¶ Et allegat ad b scūs Bonauē. qtruo^r rōes** dicens: **I**mpossibile est culpā in aliq esse qn ad eā sequat^r pena inseparabil^r: cui^r rō sumi pōt ex pfectione diuine eqtatis: ex pulchritudine vniuersitatis: ex inordinatiōe culpe: z ex conditione peccantis nature. **¶ Ex pmo rō sumit sic:** **T**āte eqtatis est de^r q ē iudex oīm vt nō pariat^r dedec^r pecti ad modicū esse sine decore iusticie: oī em mō debet iusticia iniusticiā supare. **¶ Ex scdo arguit.** **U**niuersū em ex ordine pulchritudine habet: z talis est pulchritudo qlē decur fieri ad oñsionē sūme sapiet^r: et ideo nullo mō fedari pōt ac p h neq p momētū esse in ea aliqd inordinatū: z ita nec pectm pōt esse a pena separāt^r. **¶ Ex tertio arguit.** **N**unq culpa cōmitit^r qn modus/spēs z ordo circa actionē volūtati^r pueit^r: z dū volūtas volūtariē se in suo actu deordinat/semetipam incuruat: et dū incuruat mō spēs z ordine puat qtrū ad abilitatē ad bonū mō sibi staturo. **M**od^r em volūtati^r ē vt sit sō reglā recte rōnis pulchritudine vt nō excedat ordinē sibi statutū. **O**rdine/hō em pdir^r est f^r dignitatē sup oēs rōnālē creaturā: sz ipē hō licz sic pdir^r ē in medio p deū pdirōz: tñ se locauit in imo p sua demerita: tal aut puatio magna est in ipā aīa dānificatio z lesio. **I**deo dic bti **Augustin^r** in qdā fmo. de innocē. **N**emo bz iniustū lucrū sine iusto dāno: vbi lucrū ibi dānū: lucrū in arca/dānū in conscia: tulit vestē z pdidit fidez: acqrit pecuniā z pdir iusticiā. **¶ Ex qro. s. ex cōditiōe peccātis arguit qz volūtas rōnalis q est causa pecti qsi media est inf sensualitatē z synderisim: media est etiā inf deū et alias creaturas. Et cū se querit ad hec inferiora ab eo recedit q fursū ē: z dū acqrit bonū pūū pdir magnū bonū: qz dū acqrit bonū vt nunc/amittit bonū simpl^r: z q erat media facit seipam infimā: sūlt cū peccādo pcor dat cū sensualitate/discordat cū synderisim: z dū discordat cū synderisim/incurrit ex illa remorsum quedā z afflictionē internā: z ita dū peccat pdir tñ agnū bonū/pdir honozē pūū/pdir solatiū. i. qetē z incurrit remorsum. **E**t sic p^r q ad culpā inseparabil^r sequit^r pena: siue dicat^r pena qdā dānificatio: siue dicat^r pena qdā afflictio/siue inuolūtaria passio. **Sz pena q est dānificatio semp sequit^r: qz nunq est hō in culpa qn sp sit in dāno. Afflictio vō illa remorsus sequit^r i habitu qzuis p^r delectationē infesam v^t incōsiderationē vel distractionē animi nō sentiat. **Hec Bonauē. ¶ Scda pco:** **N**ō oīs culpa pecti alteri^r est pena. **Hec pco nō pdir pōzi pclusioni: expmit em p******

Arti. 2.
Cōcl. 1.
D

Cōcl. 2.
E

mo pccm eē penā: hec autē dicit q nō oīs culpa sit pe-
na alteri⁹ peccati. Prē de pmo pccō: nā nō est pena
pccī pcedētis cū ipm sit pccm. Nec sequētis: qz pena
nō pcedit culpā: nō em dē⁹ pua est vlroz qz aliqz sit
pccō: vt vult brūs Augustinus, q nec alterius pccī.
Cōcl. 3. Tercia conclusio: Omne pccm posterius⁹ pena est po-
ris z causa (nisi vltimū fuerit) posterioris. Illa cō-
clusio parz auctoritate magrī in textu allegatis Au-
gustini dicētē: Inter pccm pccm apostasie z vltimaz
penā ignis etnī media q sūt z pccā sūt z pene peccati
Et qad scōam partē dicit magrī colligēs plures san-
croz auctoritates. Perspicuū sit qdā pccā etiaz pe-
nas z causas peccati esse: z illud pccm penam esse qd
causam pcedentē habet pccm: atqz illd pccm esse cau-
sam pccī: qd est meritū sequētis culpe. Item rōne
pbat: qz peccādo demerēt deferi a deo: deser-
tus autē a deo nō pōt nō cadere in aliud pccm: fm il-
lud Grego. in moralib. Pccm qd nō p pniaz delect
suo pōdere trahit ad aliud. q peccati sequētis deme-
ritū est pccm pcedens: sic est demeritū desertionis a
deo. Quātū ad articulū tertiuū est pccm dubium:
Quō pccm qd formalit⁹ est carētia iusticie zc. idē et
indistinctū pōt esse formalit⁹ z culpa et pena. **Hic**
Arri. 3. magrī videt rñdere distinguēdo carētiā vel inqzrū
Dub. 1. est puatio boni actiue: z sic est culpa: vel passiue: z sic
est pena. Qd fm Sco. dif. xxxvij. iuxta finē sic pōt
exponi: qz ipa culpa est a volūtate vt a cā actiua defi-
ciētē: z ipa culpa est in volūtate vt in subiecto nō in-
hesione: s; denoiatiōis supple qz culpā pua bono
puenietē: qd qdē bonū debitu erat inqzrū ipa volū-
tas poruit agere cū rectitudie debita sibi z nō egit.
Primo mō puatio est culpa: z sic est volūtaria: qz i
pccate volūtatis vt cause actiue. Scōo mō formalit⁹
est pena: qz puatio boni debiti in voluntate z marie
sibi puenietis. Et vt sic nō est formalit⁹ volūtaria: qz
volūtas inqzrū subiectū nō habet formā sibi inherē-
tē i sua pccate. Et ista puatio iusticie debite inherēs
est pccā naturalē inclinationē volūtatis magis qz
qz qz carētia boni cōmodi nō iusti vel pferia inco-
modi. Hoc breuius z clari⁹ sic potest dici qz nihil
ipedit idē oīno indistinctū in se denoiari diuersis de-
noiatiōibz qbz in mēte corrñdēt diuersē rōnes siue
pceptus vt in pmo frequēter dictū est: z sic in positi-
uis ita in puatiuis. Sic q eadē puatio iusticie ines-
se debite pōt denoiari pccm z pena sine oī distinctiōe
imaginabili in ipa puatione. Alia tñ est rō pccī alia
pene: nā rō corrñdens ad nomē pccm cōnotat pu-
ationē boni iusticie/iusticie. s. debite volūtarie omisse
nō curādo an obit vt pfit volūtati peccantis: pena
aut formalit⁹ importat puationē boni cōueniētis p-
uato: nō curādo an bonū illud sit iustū vel cōmodū.
Et qz idē bonū oībz modis est iustū: z puenietis ei in q
est/eadē ē puatio illi⁹ boni iusti z cōueniētis eo mō
Dub. 2. quō puatio dī eadē vt distincta. Scōm dubiū est
qz eo mō pccm posterius est pena pccm pccm quo pre-
cedēs pccm est causa sequētis. Tñ dicit magrī: pena
peccati est illud cui⁹ causa est aliū pcedēs pccm. S;
quō hoc pcedēs pccm est causa sequētis. Dicūt qdāz
vt recitat Sco. dif. xxxvij. iuxta finē: qz sicut ablatio
gfe est pena peccati p eo qz existente pmo defectu in
volūtate nō agēte ad rectitudinē debita de⁹er deme-
rito defectus isti⁹ strahit manu tenentiā suā ne gfa
pseruet: ita ex demerito vnius defectus voluntatis

deus pōt se subtrahere a volūtate ne agat ad rectitu-
dinē in scōo actu/sicut ageret si nullū pcessisset de-
meritū: z sic ex hac subtrahitiōe atqz carētia rectitu-
dinis in actu scōo/causat pena in volūtate mō sup-
dicto: qz illa carētia in actu scōo est carētia cōuenien-
tis zc. Si dicio: si volūtas post pccm pccm nō p-
in rectitudinē in scōo actu nō erit ei⁹ carētia pccm:
qz rectitudo in illo scōo actu nō est debita/cuz nihil
impossibile sit debitu ei cui est impossibile: s; strabē-
te deo suā coactionē impossibile est volūtati agere:
Rñdet illi qz illa rectitudo debita ē volūtati: qz licz
nō sit nūc in ei⁹ pccate/fuit tñ in ei⁹ pccate pua. s. an p-
mū pccm q puauit se illa assistētia diuina q de⁹ pa-
rar⁹ erat coopari ei ad rectitudinē: z ideo impurat⁹
ei ad pccm: sic z impurat⁹ ei q nō habet gfa in scōo
pccī actu: licz tñ nō possit hēre gfa ex se in hanc tñ
imporētiā ex se incidit: poruit em custodire eā nec p-
didit eā nisi volēs. S; ex rñsione illa sequit⁹ qz vo-
lūtas in scōo actu nō possit nō deficere: z ita pccm in
scōo actu nō esset in sua pccate: qd videt in cōueniētis:
nec est sile de gfe puatiōe z rectitudinis i actu scōo:
ita q de⁹ nō sicut ppter demeritū nō assistit ad cau-
sandū gfa in aia: ita nec ad causandū rectitudinē
in volūtate: qz ipē nō dedit gfa ancedētē sicut re-
ctitudinē: z ideo pōt eā nō dare psequētē. Carētia
aut gfe nō est alia et alia pccat aliud et aliud pccm: in
actibz aut sibi succedētibz est semp nouū malū: ideo
oportet quēlibet actū malū esse in pccate voluntatis
create: nō sic carētia gfe possit istās anihilatiōis q nō
est noua pccat aliū z aliū actū malū: s; vna carētia in
oībz actibz malis. vñ deus in scōo actu qzū est ex se
assistit voluntati sicut in pmo: z in qlibet actu pma
causa deficiēs. i. nō iuste vel recte agēs est voluntas
creata: mali aut culpe deus nō est causa efficiēs ne-
qz deficiēs. S; posset forte dici cā pmitēs deserē-
do volūtate a se auersam. Et volens Sco. vbi s. de
clarare quō pccm sit pena peccati dicit q defectus se-
cūdu est pena pccī p quāto puat se bono marie sibi
cōueniente. S; illa declaratio tñ oñdit: qz scōm
pccm sit pena sup⁹ sicut z pccm pccm: nō autē quō
sit pena pccm pccī. Ideo possit aliū dici q sic pccm
sequēs est pena pccm. i. effect⁹ cōsequēs suā causā:
sic pcedēs est causa posterioris vt dictū est. Est autē
pccm pccm causa omniū posteriorz p quanto irreti-
tus vno pccō/habet dispositionē vel pncipiū incli-
nās naturalit⁹ ad omia alia pccā: vel caret illo freno
qd phibet a qlibet pccō. Nā pncipiū excludēs omnē
actū vitiosum est velle in oībz obedire recte rōni pcc-
deū: illa volitiōe stāte in volūtate nō pōt aliq pccm
esse in volūtate: q sublatō pccm pccm pccī iā nihil est
in volūtate phibēs qdūqz pccm. Et qz peccādo effi-
cacit⁹ vult hunc actū agere p recte rōnis dictamen/
bz in se pncipiū malū inclinās eū ad qdūqz pccm q
tollere impedimētū ab h pccī actu quē vult efficaciter.
Sic supbia est causa inuidiet: qz cū superbo desy-
derat habere singularit⁹ vel excellētē bonū aliqz/in-
uidet aliū habēti idē bonū eqz excellētē vel excellen-
tius: qz p h impedif sup⁹ ab eo qd ipē vult. Et hec
est snia Occā in. j. pre dial. li. vj. c. lxxix. z in. iij. qd.
q. vj. Sici gī pccm pccm est pena pccī pccm: qz p-
uat volūtate bono cōueniēti. s. rectitudine debita in
eē q est malū bonū qz bonū cōmodi tñ. Nec aut p-
uatio sequit⁹ ad pcedēs pccm p quāto aliq mō depē-
det ab ipō causalit⁹ vt dictū est: qz p pccm pcedēs vo-

Dub. 3.
J

lūras pñior facta est ad lapsum in pctm sequēs. Et
hec rñsio magis videt̃ r̃cordare dictis sc̃r̃p̃ tractā
tū de peccatis capitalib; z eoz filiab;. **Tertio** du
bitat̃. Quō pctm qđ nec iustū ē nec a deo est sit pena
cū tñ ois pena iusta sit z a deo. **Dimissis** opinionib;
bus rñdet̃ fm̃ Sco. vbi. s. q. duplex est pena. Que
dā est nuda carētia boni cōueniētiū nature intelligi
bili. Alia est aliqđ positivū discōueniētiū nature. i. af
flictiō qđā q̃ alicui infligit̃: vt supra dictū est arti. j.
Nūc g̃ oēs penes cōmō dicere sūt a deo a q̃ est omis
entitas positiva. De q̃b; intelligendū est id. i. r̃etra
cratiōnū. c. rrv. Et est magis. rrvv. dis. p̃pe finē q̃ ait
In bonis opib; dei/bona opa sunt ista punitiva: li
cet sint mala istis punitis: qz discōueniūt eis: sed pe
ne p̃mo nō sūt a deo effectiue: qz nō sunt effectibi
lia: nec sunt a deo vt a deficere p̃mo: s; tñ sūt a deo
p̃p̃ demeritū volūtatis in actu peccādi nō coagen
te volūtate tūc ad istud bonū habendū ad qđ opera
tus fuisset q̃rū est ex se. Talis g̃ pena est a deo nō in
fligēte/efficiēte vel deficere p̃mo: s; a deo deferēte. i.
naturā q̃ deficit relinque in suo defectu z in oib;
defectib; p̃sequētib; illū defectū vbi includunt mul
te carētie p̃fectionū puenientiū tali nature: sic g̃ pe
na illa q̃ formalit̃ est pctm/nō est a deo nisi vt a dese
rēte: z h̃mō malū culpe est a deo deferēte: Qđ est di
ctu q̃ volūtās deficiēs a rectitudine iusticie in actu
deserit̃ a deo: ita q̃ deus nō coagit sibi ad rectitudi
nē a q̃ volūtās sua spōre deficit. Et sic p̃z ad formā
dubij q̃ pena positiva q̃ est a deo effectiue est bona: z
nō est pctm formalit̃: licet possit esse materiale in pec
cato. Pena vō q̃ est formalit̃ pctm nō est a deo tāq̃
a causa efficiēte. Posset tñ dici q̃ esset a deo deferēte
z p̃mittere: quo mō etiā pctm z malū culpe est a deo
P̃mitterit enim pctm qđ sine dubio p̃prohibere posset
nec tñ deus p̃mittere malū peccati: de q̃ sequēti dis.
Dub. 4. **R** Dubitat̃ q̃rto: Quō pctm pōt esse pena peccati ṽl
sup̃plus vt dicit̃ p̃clusio p̃ma: vel p̃cedētis pcti: vt
dicit̃ p̃clusio tertia: cū ois pena ē ordinatiua culpe:
z sic laudabil̃ z iusta: pctm aut̃ nō ordinat̃ s; deordi
nat̃: neq; pctm iustū est aut laudabile: nā malū addi
tū malo nō facit aliqđ melius s; p̃ci. Rñdet̃ b̃ sc̃r̃p̃
Bonauen. q. j. huius dis. q̃ pctm eo mō ordinat̃ quo
punit̃: punit aut̃ in q̃rū est incōueniēs z damnosus
p̃ctōri: z etiā deordinat̃ in q̃rū est carētia iusticie de
bite. Qđ sic pōt intelligi: cū pctm formalit̃ loquen
do nihil sit: vt puta pura puatio simplr loquēdo ni
hil facit̃: z de rigore ṽboz neq; ordinat̃ neq; deordi
nat̃. D̃ tñ deordinare p̃ctōrē in q̃rū p̃ctōr peccando
ponit se extra ordinē rectitudinis z obediētie ac sub
sectionē volūtariē a deo p̃miā de. **Di** etiā pctm or
dinare post dicta in notabili tercio in q̃rū p̃ctōr pec
cando se ponit s; ordine punitiēti iusticie diuine or
dinatiōis: vt ois peccās sit s; pena puāte cū debito de
core qđ p̃ctōri est magnū malū. Sic g̃ pctm ordinat̃
z deordinat̃. i. p̃ctōr peccādo se trāffert de ordine ad
ordinē. Relinquēdo aut̃ p̃mū ordinē. s. rectitudinis
volūtariē deordinat̃ subdēdo se inuitus sc̃do ordini
punitiēti ordinat̃. i. s; ordine p̃stituit̃: sicut q̃ moue
tur localit̃ p̃dit z acq̃rit/p̃dit locū in q̃ fuit siue termi
nū a q̃: z acq̃rit aliū locū in q̃ nō fuit: puta terminūz
ad quē: ita peccās peccādo p̃dit ordinē p̃miantē bo
nū: z acq̃rit ordinē punitiēti malū. Hoc innuit bea
tus Augustin⁹ in desi. ad pe. c. rviij. Cōstat eē crea
ture rōnalis malū vnū quo volūtariē ipsa deficit a

summo bono creatore suo: atq; quo inuita punit̃
ignis eterni supplicio. Illud passura iuste: qz b̃am
sit iniuste. Et sequit̃ ad p̃positū: z q̃ ordinē in se non
seruauit diuine institutionis/ordine diuine non effu
git vltiōis. Perdere aut̃ ordinē p̃miantē bonum/
malū est z culpabile: p̃ctōrē vō esse s; ordine puni
entis iusticie/bonū est z laudabile: non p̃ctōri puni
to/s; deo deferēdo punitiēti. s. p̃ctōrē. **Cū** diē sc̃r̃p̃
Bonauen. Quidā ordo est laudabilis licz min⁹ ma
nifestus pcti subsequēti ad pctm p̃cedēs: z in hoc
ordine laudat̃ diuina iusticia q̃ cōmittentem vnum
pctm/iusto iudicio permittit labi in aliud. Nec ille.
Et ad hūc sensum accipiēde sunt ille: Pctm deor
dinat̃/pena ordinat̃ loquēdo de pena puatiua q̃ va
lent illas: p̃ctōr peccādo deordinat̃. i. perdit ordinē
rectitudinis z punitendo passiue ordinat̃. i. acq̃rit or
dinē iusticie punitiēti. **Et** p̃ hoc ad dubiū q̃ ea
dē puatio q̃ pctm est ordinat̃ z deordinat̃/est culpa
bilis z laudabilis. Culpabilis q̃rū ad p̃ctōrē vo
lūtariē rectitudine deferēte. Laudabilis quō ad deū
iuste cadere permittentē: et sicut alia est rō peccati/
alia rō pene: quib; eadem carentia pctm sitz pena. i.
significat̃ noie peccati z pene: tñ vna rōne importa
tur qđ est culpabile in p̃ctōrē: alia rōne significat̃ qđ
est laudabile z iustū in deo p̃mittere. Et sic malūz
additū malo/facit̃ ipm̃ peius. s. p̃ctōrē. Qui tanto
ṽl peior quāto plurib; rectitudinib; sibi debitis ca
ret: z nihilominus in q̃rū pena ordinat̃ p̃ctōrē/nō
tñ eū facit meliorem: s; diuinā cōmendat iusticiā/nō
punitū p̃ctōrē. **Dubitat̃** vltimo: Atq; ois pena
p̃supponat culpā. Dictū est q̃ omne pctm sequē
pena est p̃ctōis peccati: z omne pctm pus causa ē po
sterioris. g̃ q̃rit̃ vtrū ois pena p̃supponat culpā. Re
spōdet̃: si pena accipit̃ p̃mo mō vt p̃mo notabili pos
to p̃ q̃libet afflictioe: sic nō ois pena p̃supponit cul
pā. Patet de pena brutoz. Item de afflictioe iusto
rū vt martyz ac gloriose ṽginis q̃ ordinant̃ ad coro
nā. Si vō accipit̃ pena p̃p̃riē qđā vindicta/sic diē
ordinem ad culpā in se vel alio p̃cedentē: aut actu p̃
sentem: sic ois pena aliquo mō respicit culpā: vel in
se p̃sentem vt pena inferni: vel vt p̃teritū in se: p̃sen
tē aut̃ in reatu vt pena purgatorij. Quedaz respicit
culpā non in se s; in alio vt mors christo illata: imo
volūtariē a ch̃so passa p̃p̃ pctm̃ hois redimendi. Et
fm̃ hec intelligēde sūt auctoritates sc̃r̃p̃ illa. s. Die
rony. Quicqd̃ patimur pctā ñra meruerunt. Me
ruerūt tāq̃ causa sine q̃ nō: qz nisi fuisset in nob̃ pec
catū originale nō esset aliq̃ afflictio hois: z ñra non
demonstrat p̃sonā aliquā p̃ricularē: s; q̃ si cōfusam cu
iuseūq; hois s; diffiniciōe ad alia. Et illa Grego. in
coll. Nulla nocebit aduersitas si nulla dñet̃ iniqtas
Que simpliciter vera est: qz si nō fuerit iniqtas in af
flicto: nō nocebit aduersitas penalis: qz erit ei nō ad
nocumētū: s; magis ad p̃fectū et gloriē iugmētū:
fm̃ illud apli ad Roma. viij. Diligentibus deū oia
cooperant̃ in bonum.

Dub. 5.
2

Distinctio XXXVII

Sit supra de pecca

to actuali q̃rū ad eius quidditatē fm̃
opinionem vnam. In hac distinctione
agit de eodem fm̃ opinionem aliam/neutram tamē
determinando asserit̃: s; iudicium eaz̃ lectoris iudi
cio siue arbitrio derelinquit. **Senētia** ergo hui⁹
pp q̃

distinctionis in his conclusioibus summarie p̄tinet. **C**oncl^oma conclusio/aliop̄ opinio actus malos volūtatē lo-
curiois et operis p̄tā esse asserit q̄ nullo mō a deo fo-
ret: nec vlla rōne esse bona p̄tendit. **S**cōda conclusio
fm̄ eosdem: Actus mali et p̄tā non sunt substantie v̄l
nature s̄ dicunt̄ nihil: nō q̄ non sint res aliquę: sed
quia separāt a vero esse summi. s. boni participatiōe
Tercia conclusio: Cum fm̄ omnes deus mali au-
ctor esse negat̄/nō de malo p̄tē: s̄ de malo culpe di-
ctū intelligit̄. Has conclusiōes magister p̄sequitur
latius declarando.

Questio vnica

Arca hac distinctio

ne. xxxvij. querit̄: **U**trū deus sit causa ef-
ficiēs immediata actualis culpe q̄trum ad

Arti. 1. sponsoe p̄ ar. iij. ponent̄ notabilia/conclusiones et
Nota. 1. dubia. **Q**uantū ad p̄mum norandū/q̄ huius q̄-
stionis solutio dependet ex hac questione: **U**trū de-
cuiuslibet entitatis p̄tine sit causa immediata. Et q̄
dem questio illa q̄trum ad entia naturaliter p̄ducta
dubii non habet apud catholicos/s̄ de actibz libe-
re p̄ductis: hoc est actibz volūtatē sunt due opinio-
nes cōtrarie: fm̄ quas magister materiam de pecca-

Opio. 1
S ad actuali p̄secutus est: vt patet in textu. **C**una er-
go est opinio q̄ tener partem questionis negatiuā. s. q̄
deus non est causa immediata effectiua actū vo-
luntatis. Quā magister tangit in hac distinctione.
xxxvij. **U**n̄ dicit̄ hec opinio/q̄ volūtas creata est to-
talis causa/et immediata sui velle: ita q̄ deus respectu
illi⁹ nō habet aliquā efficiētiā immediatā/s̄ tantum
mediatā: pura respectu volūtatē: ita eū tñ cē cau-
sam cause et non immediate cuiuslibet causati. **A**d
huius opinionis p̄bationē arguit̄ multis v̄is. s. ex
nostre voluntatis libertate: ex actum suo et contin-
gentia: ex eius peccabilitate: ex ei⁹ actiuitate: ex cō-
paratiōe eius ad alias causas creatas. **E**x prima
via arguit̄ sic: quia si voluntas ad eliciendū actum
suum requireret coactionē dei immediatā: sequit̄ q̄
volūtas nō esset libera. **C**ōsequens falsum: vt nunc
supponit̄. p̄bat̄ p̄sequentia: q̄ causa non habens ef-
fectum p̄fecte in potestate sua q̄trum ad p̄ducere et nō
p̄ducere non est libera: s̄ si voluntas requirit ad eli-
ciendum actum suum cōcausationem cause p̄me nō
habet effectum in sua potestate. ergo. **C**ōsequentia
nota cū maiore. **M**inor p̄bat̄: q̄ causa requirēs ad
p̄ductionē effectus aliā causam que nō est in sua po-
testate quan tū ad cōcausandū non habet effectus in
sua potestate. **I**tem causa q̄ ab alia determinatur
ad agendum nō habet effectū in sua potestate: sed si
cum voluntate cōcurrit deus vt causa supior de⁹ nō
determinat̄ a voluntate ad agendum: quia tempore
nō determ̄nat eternum: ergo voluntas nostra deter-
minat̄ a diuina. **N**ā si neutra determinaret aliā nō
esset inter eas ordo essentialis: et neutra erit mo-
uens nec mota. **I**tem si volūtas diuina nō deter-
minaret nostrā/posset illa aliquid velle qd nō fieret
p̄pter volūtatē nostram nō cōcordantē. **E**x scōda
via arguit̄: quia si p̄curreret volūtas diuina vt cau-
sa immediata nihil causaret cōtingenter. **P**robat̄:
quia causa superior. s. voluntas diuina est eternalit̄
determinata ad alterū cōtradietoriū: et illius cau-
se determinationē necessario seq̄t determinatio vo-

luntatis nostre respectu eiusdem: alioquin simul sta-
rer deū velle hoc: et hoc non fore qd est impossibile.
Ex tertia via arguit̄ et p̄bat̄ q̄ volūtas esset impec-
cabilis. **P**robat̄: q̄ si deus sit causa immediata vo-
luntatis constat q̄ est causa supior nostra volūtatē: er-
go pus natura causat effectū q̄ voluntas creata. **A**c-
cipio ergo illud signū nature in quo de⁹ causat vel-
le inquantū est pus illo signo: aut in illo p̄ori deus
causat rectitudinē p̄fectā in illo velle: et p̄sequēs vo-
lūtas in scōdo signo nō peccat: q̄ nō causat effectum
oppositū eius qd causa p̄ma causat: aut in illo signo
de⁹ non causat p̄fectā rectitudinē in ip̄o velle: sequit̄
q̄ voluntas in scōdo signo nō potest rectitudinem in
suo velle causare: quia nihil p̄t causare in secundo
signo qd non p̄ducit causa p̄or in p̄mo signo et p̄ cōse-
quēs non peccat: quia nemo peccat in eo qd vitare
nō potest. **E**x quarta via: quia si cōcausaret deus
velle/volūtas creata nullam haberet respectu eius
causalitatem. **P**robat̄: q̄ deus volēdo causat: et ita
volendo est totalis causa effectus. et p̄ cōsequens nō
causabit volūtas creata: q̄ cū totali causa alicuius
nihil aliud potest cōcausare in eodem genere cause.
Ex quinta via p̄ cōparationē ad alias causas nā
si aliqua causa creata est totalis causa alicuius effe-
ctus: maxime hoc v̄z est de voluntate respectu sui
velle: q̄ ipsa est suprema causa et creatā actiuarū: s̄
aliqua potest esse totalis. ergo. **M**inor p̄batur. q̄
hoc non repugnat creature/cū nō ponat in ea perfe-
ctionē infinitam: nec perfectionē creature repugnā-
tem: quia si fuerit causa vniuoca non erit maioris p̄-
fectionis q̄ effectus: si equiuoca non oportet in infi-
nitū excedere effectum: s̄ in aliquo gradu determi-
nato. **I**tem illud est totalis causa alicuius qd omni
alio p̄ impossibile circūscripto adhuc causaret illud
s̄ si esset subiectū/omni alio circūscripto adhuc cau-
saret suam p̄p̄iam passionem: ergo subiectum est to-
talis causa sue passionis: potest ergo voluntas esse
totalis causa sue volitionis. **C**ū p̄pter totalē causā
nihil aliud causet in eodē genere cause: alioqn̄ idēz
bis causaret̄: et ita sequit̄ q̄ de⁹ nō immediate causa-
bit volitionē. **H**is rōnibz p̄ Sco. dis. xxxvij. lati⁹
recitatis addunt̄ auctoritates. **U**na Eccl̄. xv. **D**eus
ab initio creauit hominē et reliq̄t eū in manu cōsiliij
sui: et adiecit mādata et p̄cepta ei: si volueris mādata
p̄seruare/cōseruabūt te: apposui tibi aquā et ignem
ad qd volueris porriges manū tuā. **A**nte hominē vi-
ta et mors/bonū et malū: qd placuerit ei dabit̄ illi.
Item Augustin⁹. vj. de ciui. dei. c. xxx. **S**ic deus res
q̄s cōdidit administrat/vt eos agere p̄p̄ios motus
finat. **A**nسلمus etiā de concordia p̄e. j. c. viij. **D**e⁹
facit oēs actiōes et oēs motus: q̄ ip̄e facit res a q̄bus
ex quibz et in quibz fiūt: et nulla res habet vllā p̄tēz
volendi aut faciendi nisi ip̄o dante. **E**t p̄te scōda idēz
ait: **N**on deus que p̄destinat facit voluntatem cogē-
do aut voluntati resistendo: s̄ in suo esse dimittēdo.
Et cōmētator. ix. metaphysice cōmen. vij. **M**oder-
ni ponūt vnū agens omia entia causare sine medio
sc̄z deū: et puenit illis dicere vt nullū ens habeat a-
ctionē p̄p̄iā naturalit̄: et cū entia nō habuerint actio-
nes p̄p̄ias/nō habebūt eētias p̄p̄ias siue potētiās
actiōes eū nō distinguunt nisi p̄ essentias diuersas
Et ista opinio ē valde extranea a natura hois. **S**i
hec opinio vera esset/faciliter assignari posset mod⁹
quō deus non esset causa peccati: quia totum qd est

in pto z materiale z formale esset causatu a voluta
re qdlibet suo mo taq a causa totaliter ita nullo mo
a deo nisi mediare: qz deo pducit volutate q sic et sic
posset velle. ¶ Sed ptra ista opinionem sic arguit. Si
de deo no est ca imediata act meritorij: eade rone nec
erit causa imediata act meritorij. Cosequens falsum
er. s. improbatu dis. xxvii. Et patet psequetia. Tan
ta est libertas volutaris respectu act meritorij sic re
spectu act meritorij: eoz em libera est volutas re
spectu cuiuscunq act sui eliciti. Nec ipedit q ad me
ritu reqrit gra q ea solo deo q naturalit inclinad
actu meritorij: qz b nihil arguit/nisi q deo esset cau
sa mediata act meritorij: qz causa cause. Et sic etia
est causa act meritorij: qz e ca act elicientis actu
meritorij. ¶ Itē posito q deo no infudat gram vo
luntati elicienti actu cu oibz circūstātijs etia finis vlti
mi fm dicamē recte rōnis/tūc tal actus erit pfecte
bon moralit: z tūc no erit a deo. Et sic no oīne bonū
bonitate naturali z morali esset a deo ptra bñm Au
gustinū z ceteros in plerisq locis asserentiū deū esse
auctorem ois boni. vñ de fi. ad pe. c. xx. ait: Firmissi
me tene et nullaten dubites oēm creaturā mutabi
lē a deo in cōmutabili factā. Ad idē in ench. c. ix. z se
quēti. ¶ Cōtra eandē opinionē arguit Sco. vii. s. d.
dis. xxvii. Si deo no esset causa imediata volitōis:
de deo no esset pcius futuroz ptingentiū. Cosequens
falsum. Probat pñā: qz nullū est pciū nisi qd cerri
tudinalit nouit: alioqn scia ei esset fallibil: s. actum
volutaris ptingentiū pōt certe seu determinate no
scere: qz quācūqz pte pdictōis noscet pōt volūtas in
oppositū si fuerit total causa sue volitōis. Itē sic no
esset oipotēs. Cosequens est p articulu fidei. Probat
psequetia: qz qd vult oīs b fit: s. si velit volitionē
meā fore z illa est in pte volutar: meetaqz totalis
cause ptingēter se habētis ad illā/pōt eā no elicere:
z ita no fiet qd deo vult fieri. s. no est deo oipotēs. Si
milis si volitio mea ē totalis in pte mea no pōt ipe
diri a deo z sic posset esse deo nolēte eā esse. ¶ Itē vo
lutas oīs pducit volitū in esse qñ vult ipm esse: z p
pñs volēdo volitionē meā esse ipam pducit in esse.
igit no pducit a volutate creatā tāq a causa totali.
¶ Et rñdet ad rōnes ex qñqz vñs sup iducas. ¶ Ad
pñā neget psequetia. Et ad pbatōnē causa no ha
bēs effectū pfecte in pte zc. Neget illat: qz tūc etia
fm opinione illā q sic arguit: Volutas creatā no es
set libera: qz no habet sic effectū in sua pte qz circū
scriptis oibz alijs possit pducere z no pducere ad effe
ctū. Reqrit em cognitionez obiecti volibilis sine q
no pōt velle cognitio q non est in pte sua: s. reqrit
ad cām simplr sufficientē q oibz circūscriptis possit
pducere effectū: b aut nulli puenit citra deū. Ad li
bertatē aut volutaris sufficit q oibz ad pductionez
effectū reqritis eodē mō se habentibz bz in pte sua
ita no pducere sic pducere: vt. s. dictū est dis. xxv. Et
b puenit volutari create. ¶ Et cū arguit: Si reqrit
cōcausatio pme cause no bz effectū in sua pte. Ne
get cosequetia z rō est: qz pñā causam cōcausare ha
bet volutas creatā in sua pte: nā volutas diuina
cuiusqz pcedit antecēdētia pcederet et cosequētia qñ
est ex se/nisi esset ipeditmē. Dādo aut voluntati li
bertatē dedit ei oia opa q sūt in ei pte: ideo deus
semp coagit ad oēm actū quē vult elicere. s. semp est
volutas an instās q elicit actū pōtēs elicere vñ no eli
cere. ¶ Ad secundū in eadē via dicit q vtrāq volun

tas z diuina z creatā libere determinat seipam z neu
tra necessario aliā: ita q ad alteri determinatiōnez
necessitaret ad agendū: s. volutas creatā libere pro
ducit actū suū/ z diuina libere coagit. Libere em de
se determinat pducēdo volutate liberā sibi coagere
ad pducēdū quēcūqz actū interiorē eliciti. ¶ Et cū
arguit: Tūc no esset ordo essential inf causam pñā
z volutate creatā/ si neutra determinaret aliā. Nege
tur. Nā in b est ordo essentialis q volutas creatā no
pōt elicere actū no pcurrēte pma coefficēdo: licz no
ecōuerso: z in b subordinant essentialit pme cause.
Nec sic mouet a pma causa qsi aliqd de nouo causet
vel infinat in volutate q volutas velit: s. qz pducit
volutate liberā pōnēs actū suū in sua pte. ¶ Ad
aliā si volutas diuina no determinaret nām zc. Dē
qz no seqt: qz nihil efficiēt vult diuina volutas vo
lutate creatā velle nisi qd vult volutas creatā: ad b
em determinat se diuina volutas dādo volutari crea
te libertatē. Siqdē nihil aliud est dare libertatē vo
lutar: nisi dare ei facultatē elicēdi z no elicēdi: z ad
quēlibet actū quē elicere voluerit velle sibi coagere.
An aut volutas creatā possit cogi vñ no: reqre. s. di
stin. xxv. ¶ Ad illud de lca via dī negādo psequen
tiā. Ad pbatōnē dī: licet ab etno voluntas diuina
sit determinata ad alre qz libet pdictōioz/ no tñ
necessario ē determinata s. ptingētē: z s. pōt no de
terminari: sic de pdestinatiōe. Nā licz pdestinat sit
ab etno pdestinat: qz tñ ē ptingētē pdestinat pōt
no pdestinari/ z pōt nunq pdestinatus fuisse. Neqz
em pdestinatio eterna dicit aliqd actū scdm in deo
ab etno additū deo: s. dicit deū q est daturus alicui
vitā eternā: z ita volutate determinari ad effectum
aliqd cōtingētē no necessitat volutatez neqz tollit
effectus ptingentiā. ¶ Ad argumentū de tertia via
de signo pōri in q causat causa supior sine posteriori
Dī q tale signū no est dabile: s. in q cūqz instati cau
sat vna causa partialis/ in eodē causant oēs cause p
tiales eūdē effectū causantes: nedū efficiētē/ s. etia
materialis/ formal z final. Ut exempli grā: In quo
cūqz signo pducit forma substācialis cōpositi in eo
dē causat ipam deus celū efficiens pculare in gene
re cause efficiētis. Silt materia in suo genere z cau
sa finalis: nec in aliquo pōri tps vñ nature vñ cau
sat fine alio/ qñuis vñ possit esse pfecti alio. ¶ Ad
argumentū de qra via dī q licet deo volēdo causat
oia q causat: no tñ ideo est causa totalis: qz vult etia
secū pcurrere alias causas z vtrūqz vult z effectum
esse z causas scōas secū pcurrere: no diuersis/ s. vna
volitiōe nec vñ pl alio/ s. eā vtrūqz z simul. ¶ Ad
illud de qnta via dī q nulla creatura est cā totalis
sui effect: qz semp pcurrit deus imēdiatē tāq causa
partial: solus deo est causa totalis efficiēs effectum
creator. Et qñ arguit: esse causam totalē non repu
gnat creature zc. Dī q repugnat oipotē e dei: qz si
creatura esset causa efficiēs z total posset efficere ali
qd deo nolēte: z sic no esset oipotēs. ¶ Itē repugnat
creature q est denibilo z de se rēdit in nibilū: z ideo
sic no pōt esse sine deo pseruātē: ita multo magis no
pōt agere nisi deo coagentē cū em agere psupponit
eē no min depēdet a deo in agere qz in esse. ¶ Ex etia
arguit q sbiectū est totalis causa sue passiōis. Fal
sum est: qz siue accipiat passio p aliq inherēte subie
cto/ sic calor dī passio calidi: siue dicat aliqd p dīca
bile de sbiecto/ sbiectū pmo mō causat passiōē tāq

causa totalis: s; cōcurrit deus z influētie. Scdō mō oīno subiectū nō causat passionē: q; vñ p̄dicabile nō causat aliqd. ¶ Ad auctoritates: ad p̄mā de O cā vera est sic iacet: nec ē p̄illa opiniō. Nō em̄ dīc q; sic relinquat hō in manu consilij sui vt aliqd possit sine deo: s; q; p̄t vtrūq; bonū z malū eligere: qd cūq; autē elegerit p̄currit de⁹ ad eliciēdū h̄mōi velle. ¶ Sic Augustin⁹ nō dicit q; sinat res agere p̄rios motus sine deo: sic em̄ de⁹ in nulla actiōe naturali creature cōcurreret: z rediret error dicētū circa cardines celi ambulat z nostra nō p̄siderat: vt recitat b̄tūs Job eiusdē. xxiij. ¶ Sīlī auctoritas b̄tī Anselmi nō est p̄ illa opiniō: s; magis p̄ opposita: sic auctoritas b̄tī Augustini. Nō em̄ negat deū cōcurrere quīs dicat deū causis scdīs potentiā agēdi dare: darē em̄ causis scdīs potentiā agēdi deus/ s; nō sine eo s; cū eo. ¶ Ad auctoritatē cōmē. ix. metaphysice cōmē. viij. q; cōmē rator rēphēdēdo eos q; dīcūt suo tpe modernos errauit sic infidelis/ quēadmodū in alijs multis: ideo in hac p̄e auctoritas sua recipiēda non est. Nec hoc seq̄t qd infert. s. q; nullū ens habeat actionē p̄riam naturalit̄: s; bñ sequit̄ si deus solus sine cōcursu se cūda; causaz oīa pducere. Nec seq̄t qd psequēter infert q; si nō habēt actiōes p̄rias: ḡ nec essentias p̄rias: q; materia h; p̄riā essentiā distinctā a forma z a cōposito: z tñ nullā h; actionē p̄riā: neq; p̄us distinguīt formalit̄ z intrinsece p̄ posterius. Actio autē est posterioz essentia: q; agere p̄supponit esse. Et hoc ip̄e b̄tī dīc cū dicit: Actiōes nō distinguūt nisi p̄ essentias. ḡ actiōes distincte p̄supponit distinctionē eēntiaz: licet b̄tī ip̄m nō sit vey/ cū ab eadem essentia p̄cedūt diuerse actiōes specie z nūero distincte. ¶ Quā tū ad scdōm articulū est hec p̄clusio p̄ma. Sūma dei creatrix essentia omnīū effectūū positiuoz est causa imediata. Nec cōclusio post dicta in dīl. j. q. ij. pbat Joā. j. Oīa p̄ ip̄m facta sūt: et sine ip̄o factū est nihil. Itē in symbolo Niceno: Fatemur deū factorē celi z terre omnīū visibilīū z invisibilīū. Et qd est factorē omnīū zc. nisi omnīū essentiaz entitatū z rerū. Tñ Augustin⁹ p̄tra Manich. in lib. de morib; eorundē ait: In catholica ecclesia dī omnīū naturaz atq; substantiaz esse auctorē deū: vbi naturā z substantiā generalit̄ p̄ entitate accipit. Nā an̄ vba allegata dicit: Ip̄a natura nihil aliud est q̄ id qd intelligit̄ in suo genere aliqd esse: ita vt nos iā nouo noīe ab eo qd eē vocat̄ essentia: q; plerūq; substantiā nominam⁹: ita veteres q; hec noīa non habebāt p̄ essentia z substantia naturā vocabāt. Et quo patet q; b̄tūs Augustinus p̄ naturā intelligit oīe qd in suo genere aliqd est: z omne qd habet esse siue qd est: z nos qdlibet tale vocamus esse siue essentia. Et cōfirmat ex alio: nā ex b; q; omnīū naturaz de⁹ est auctor/ z tñ nō est auctor mali: vult ibi p̄cludere malū formalit̄ nihil esse. Ait em̄ vbi. s. Idip̄m ḡ malū/ si p̄ter p̄tinaciā velit̄ attēdere est deficere ab essentia z tēdere vt nihil sit. Quo circa cū in catholica dī ecclesia: Omnīū naturarū atq; substantiaz auctorē esse deū: sīlī intelligitur ab his q; possunt intelligere nō esse deū auctorē mali. Quid vtrūq; malū si nihil esse nō cōcluderet/ nisi noīe nature generalit̄ oīs entitas z esse qd nō est nihil: s; aliqd in suo genere intelligeret. ¶ Ex q; patz q; glo. z rñso quā tenētes partē q̄stionis oppositā de p̄ma opinione dāt ad auctoritatē Augustini (quib; asserit oēm naturā z substantiā q; deus nō est esse factaz a

deo: z q; ip̄e est causa omnīū q; sūt/ dicentes em̄ p̄ naturā intelligere substantiā nō omnē essentia vel entitatē vniuersalit̄: sed tñ eā q; p̄ se subsistit z p̄ se agere vt pati p̄t. Et p̄prio noīe substantie appellant̄ fm̄ q; substantias ab accidentib; distinguimus: vt m̄gī rāgit in l̄ra nō est ad mentē ip̄s. Hinc etiā in libro de natura boni exponēs illud Joā. j. Oīa p̄ ip̄m facta sūt z sine ip̄o factū est nihil: dicit. i. sine ip̄o nō est factū aliqd. ¶ Itē. xij. de ciuit. dei. c. v. Deus summe est: z ab hoc z ab illo facta est oīs essentia q; nō summe est: q; neq; illi eqlis esse debet q; de nihilo facta est. Neq; vllō mō esse posset si ab illo facta nō esset. ḡ act⁹ malus cū essentia quedā sit et nō summa essentia nullo mō esse posset nisi a deo facta esset. ¶ Itē pbat p̄clusio: q; oīs entitas cōseruat̄ a deo. ḡ z oīs entitas p̄ducit̄ a deo. Tēner cōsequētia: q; cōseruatio rei est q; dam pductio vt ex supiorib; patet. Antecedēs patet p̄ illud Heb. j. Potrās omnia verbo virtutis sue. Loquit̄ de patre. vbi glo. Sicut ab eo creata sunt oīa: ita p̄ eū imutabilē cōseruant̄. Itē Sap. ij. Quō posset aliqd pmanere nisi tu voluisses: aut quid a te vocatū nō esset pseruaret. Ubi vult sapiens nihil cōseruari nisi vocatū a deo: vocare dei est pducere rem in esse. ¶ Scdā p̄clusio et responsalis ad titulū q̄stionis. Actus malus qui est materiale in p̄tō/ immediate causat⁹ a p̄tōre simul est z ab efficiēte deo. Probat p̄clusio quo ad illud q; est a deo: quia q; qd sit a peccatore nullus verit̄ in dubiū: q; omnis entitas positiua est a deo tanq̄ a causa efficiente immediata: omnis actus malus qui est materiale in peccato est entitas positiua. ergo est a deo tanq̄ a causa efficiente immediata. Cōsequētia nota. Maior est cōclusio p̄ma. Minor pbat̄: quia omnis talis actus est effectus voluntatis. ergo est aliquid z non nihil. ¶ Item est actus vitalis. ergo est aliquid positiuū. ¶ Item sicut actus intelligēdi est aliqua entitas in intellectu: ita actus volendi est aliqd in voluntate. ¶ Præterea omne bonum nature est a deo efficiētes: z omnis actus p̄tōris est bonū nature. ḡ. Maior ē Augusti. ij. de li. arbi. c. xxxix. Tu pietatē. i. fidē incōcussam tene vt nullū tibi bonum vel sentienti vel intelligenti vel quoquo mō cogitatū occurrat qd nō sit ex deo: ita em̄ nulla natura occurrerit que nō sit ex deo. Minor pbat̄: quia oīe qd est in quantū est bonum est/ actus huiusmodi est. ergo bonus est: nō bonum moris s; nature. ¶ Item omnis actus voluntatis quantūcūq; malus est/ est perfectior z nobilior entitas q; cūq; accidente corporalit̄: ergo quilibet actus talis est quoddā bonum: cum omne accidens corpale est bonum. Antecedēs pbat̄: q; qdlibet act⁹ vitalis z spūalis est perfectior fm̄ naturaz quolibet actu corporali nō vitali. Qd patet p̄ beatū Augustinum. ix. de tri. c. xj. qui speciem rei existentē in anima pbat̄ esse meliorē specie corporali extra cuius est similitudo p hoc q; est in meliori natura. s. anima. Tñ ait Melior tñ est imago corpis in anio q̄ illa species corpis in quantū in meliori natura est. i. in substantia vitali sicut est animus. Itē sicut omnis anima bñ na quātūcūq; praua fuerit melior est z nobilior fm̄ naturam quocūq; corpe: sic omne accidens anie est melius quocūq; accidente corpis. ¶ Præterea Anselm⁹ in de casu diaboli. c. xix. discipulo dicētī q; qd deus rerū naturas rez omnīū faciat fatendū est. Ex vō singulas actiones peruersarū voluntarū

Brti. 2.
Lōcl. 1.
32

Lōcl. 2.
3

velut ipm prauū motū voluntatis q̄ ipa mala volū-
tas se mouet faciat q̄s cōcedit: Rñdicit: qd mirū si di-
cimus deū facere singulas actiones q̄ sūt mala vo-
luntate/cū cū fateamur facere singulas subas q̄ sūt
iniusta voluntate et inbonesta actione: et infra. c. vlt.
A deo necesse est esse oē qd aliqd est: et c. vlt. loquēs
de iniusto velle diaboli q̄ peccauit dicit: Velle autē
fm essentia bonū: sed qm nō iuste factū est/est malū:
et tñ a deo fuit a q̄ est oē qd aliqd est. Idē in de cōcor-
dia p̄scientie: Lū libero arbitrio aliquatū post p̄n-
cipiū/ois q̄ppe qualitas et ois actio et qd aliqam
essentia habet a deo est: a q̄ est ois iusticia et nulla in-
iusticia. Facit igit deus oia q̄ iusta vel iniusta volū-
tate fiunt. i. bona opa et mala. In bonis qdē facit q̄
sunt et q̄ bona sunt: in malis nō facit q̄ sunt/sed nō
q̄ mala sunt. Sequit: iusticia enim aliqd est: iniusti-
cia nō nihil. et post modicū: et sicut deus nō facit in-
iusticia/ira nō facit aliqd iniustū esse: q̄ tñ facit cōs
actiones/ois morus: q̄ ipē facit res a quibz et ex q̄b
et p̄ quas et in q̄b fiunt: et nulla res habet vllā p̄tatem
volendi aut faciendi nisi illo dante/ipm quocq̄ vel-
le qd aliqñ iustū est/aliqñ iniustū a deo est: nō esse nō
rectū/nō est qd nec a deo est. Quantū ad tertiū ar-
ticulū dubitat p̄mo: cū fm p̄clusionē scōam cōcedē-
dū est/q̄ de⁹ facit actū q̄ est peccatū siue materiale i
p̄tō/vtrū p̄cedendū sit q̄ de⁹ causat vel facit pecca-
tū. Et videt q̄ sic: q̄ rōne cōcedit q̄ volūtas cre-
ata facit p̄tē: eadē rōne cōcedendū est de deo: nā de-
us effectiue p̄currit et causat actū p̄tē sicut volūtas:
et libere sicut volūtas: etiā cōcurrit defectiue ad for-
male in p̄tō. i. ad p̄uationē rectitudinis q̄ esse debe-
ret in actu: vt esset rectus sicut volūtas creata: nā vo-
luntas p̄ rāto est defectiua rectitudinis causa nō in-
existētis: q̄ eā nō dat actui. i. eā nō causat quā causa-
re posset: et ita de⁹ nō dat seu causat eandē rectitudi-
nē/quā tñ libere causare posset: q̄ est causa defectiua
sicut volūtas formalis in p̄tō: et p̄ p̄ns ita est cā p̄tē/
sicut volūtas creata. Itē expositio: deus causat
hoc/demōstrādo actū p̄tē: et ille act⁹ est p̄tē: q̄ de⁹
causat peccatū. In oppositū: impossibile est deū
peccare: q̄ impossibile est deū facere peccatū: q̄ pec-
care et facere peccatū idē sunt. añs p̄bat: q̄ peccare ē
male agere et iniuste: qd nō puenit/nec puenire pōt
sūme ac infinite iusticie. Rñdē q̄ deū impossibile ē
peccare: cuius pōt assignari triplex rō. Prima/q̄
peccare est se auertere a deo: sed de⁹ nō pōt se a seipso
auertere nec formalr nec virtualr. Non formalr: q̄
nō pōt se nō sūme diligere: cū diligere est act⁹ essentia-
lis ad intra simplr necessari⁹ et etern⁹ nihil respiciēs
ad extra sicut cognoscere seipm. Nec virtualr: q̄ ni-
hil aliud a se est sibi necessariū ad volendū seu dili-
gendū se: cū nihil cōtingēs et tpale est necessariū ad
actū essentialē/eternū et necessariū. Scdā rō est: q̄
volūtas dei est sūp̄p̄s regula: et ideo nō pōt esse non
recta/nec qd cūq̄ extra se: ideo vult q̄ rectus: sed q̄
vult. ideo est rectū: vñ impossibile est voluntatē diu-
nā discordare a recta rōne vt dictū est. Tertia rō ē:
q̄ de⁹ null⁹ extra se est debitor: neq̄ enī habet supe-
riorē cui⁹ p̄cepto obedire nō tenet: q̄ aut peccare est
a deo formalr vel virtualr auertere: et a sua reglā recta
scz rōne discordare: et cōtra debitū et legē cui subest te-
net libere agere. p̄tē: q̄ impossibile est deū peccare.
Scdō aduertendū q̄ illa: de⁹ facit peccatū/dupli-
cē pōt habere sensum: siue de virtute sermonis/siue

non vn⁹ est: De⁹ facit p̄tē. i. facit actū illū q̄ est pec-
catū denotatiue. Alio mō est sensus: facit peccatū. i.
peccat: id est facit qd nō debet/vel omittit qd debet.
Suo mō dicit de illa: deus facit malū et vnde fm p̄-
mū intellectū valde differūt: de⁹ facit malū de⁹ facit
male: deus facit iustū et deus facit iniuste: nā qui fa-
cit male vel iniuste/p̄tō est: non aut ois q̄ facit ma-
lū vel iniustū: sicut fm p̄bm: Non est iust⁹ qui facit
opa iusta: sed q̄ facit iuste. ij. Et bicoz. Per hoc ad
dubū rñdē q̄ illa/deus facit vel causat peccatū/in
p̄mo sensu concedēda est/nō aut in scdō sensu. p̄mū
p̄tē p̄ condonē scōam: scdōm p̄tē in illo sensu b: Deus
facit p̄tē/equaler illi: deus facit qd nō debet: seu
facit oppositū illius ad qd tenet: siue deus peccat/q̄
sunt impossibiles vt p̄batum est. Ad rōnes nō du-
bā: ad p̄mā q̄ nrit p̄bare dubium in scdō sensu: in q̄
concedit q̄ homo facit peccatū et peccat: ideo negē
antecedēs qua rōne et ad probationē conceditur q̄
concurrit effectiue ad p̄ductionē actus p̄tē: et defe-
ctiue ad p̄uationē rectitudinis vt probat ratio: sed
nō sicut volūtas creata: qm volūtas sic cōcurrit
ad vtrūq̄. Et tenet ad oppositū vtriusq̄/nō autem
de⁹: nā volūtas tenet dare illā rectitudinē actui. i.
tenet actū elicere cū illis circūstantiis q̄s lex dicat/
cui subesse tenet: de⁹ aut cū nō sit sub lege sed sūp̄ ad
illas circūstantias nō tenet: non enī sola p̄uatio re-
ctitudinis in actu nominat peccatū: sed p̄uatio re-
ctitudinis ad quā eliciens actū tenet. Aliter pōt
dici/q̄ et si deus eo modo est causa effectiua act⁹ pec-
cati q̄ volūtas: non tñ sic est causa defectiua: q̄ nāz
ita ē deus causa defectiua rectitudinis: q̄ q̄tum est
de se daret illā actui si volūtas cooperaret: vniuersa-
liter enī quicqd deus dedit antecederet: daret et cōse-
quenter q̄tū est ex se si non esset impedimentū vt di-
ctū est: volūtas aut q̄tū est ex se nō dat rectitudinē
suo actui. Et si diceret: de⁹ libere nō dat: pōt ergo
simplr dare et non dare: dicit q̄ pōt: et in illo casu de-
fectus illius rectitudinis non inducit p̄tē: non re-
spectu volūtatē diuine manifestū est: nec rōne volū-
tatē create: q̄ illa tunc nō posset dare rectitudinē: si
volūtas diuina p̄mo et simplr dare noller. Illa respō-
sio est Scoti dis. p̄sentis: sed p̄ma est Occā lib. j. dist.
xlvj. Ad syllogismū expositio: fm rigore logice
ille differunt: deus facit peccatū et de⁹ peccatū facit
sicut ille: Biridan⁹ papā p̄cussit: et biridanus p̄cussit
papā: nā qñ termin⁹ cōnotatiū sequit ly facit/tunc
facit appellat factionē adiacere significato formali
termini cōnotatiui sequētis: et ita importat factionē
fm quid. Si nō p̄cedit facit/appellat suum formale
adiacere materiali significato termini cōnotatiui p̄-
cedētis et importat factionē simplr: sic de incipit de-
finit et similibz: vnde de⁹ facit peccatū/ualet tantum
deus facit illud formāl quo aliq̄s dicit peccator/B
est p̄uat rectitudinē ad quā tenet sed illa de⁹ pecca-
tū facit ualet illā: deus facit actū q̄ est p̄ccatum: sic
igitur scdā conceditur: prima negat: per hoc patz/q̄
syllogismus expositio: non valet: cōmittit enim
fallacia equivocationis: nāz fa cit in minori impor-
tat factionē simpliciter: q̄ ipm sequit terminus ab-
solutus hoc qd demōstrat absolute realitatē actus
qui est peccatū/in p̄clusionē importat factionē scdōm
qd: vñ Occā illā differentia nō attēdit: et p̄ codē ac-
cipit illas: deus facit peccatū et de⁹ peccatū facit: fm
bunc dicit q̄ de rigore verborum p̄ns esset concedē

dū: z syllogism⁹ est bon⁹: sed ad sensum illū in q̄ sc̄ti
eā accipiunt/ falsum ē p̄ns z male p̄cludit: vt p̄z po
nēdo loco ei⁹ synonymā suā/ sc̄z de⁹ facit: ad cui⁹ op
positum tenet: z ita ly p̄ctm equocat in minori z cō
clusionē: vt p̄z erponēdo terminū: rō post oppositū

Dub. 2.
M p̄cedit fm sc̄dm sensu: p̄ōniz: z v̄z p̄cludit. **C**Se
cūdo dubitat cōtra cōclusionē sc̄dam: nā fm Aug.
li. lxxiij. q. iij. Deo auctore nō fit hō deterior: s̄z si de
us facit actū p̄cti q̄ hō fit deterior/ iā deo auctore fit
deterior. R̄ndet post Greg. de arim. dist. xxxiij. ar.
iij. fere iuxta finē/ q̄ n̄ q̄cūq̄ causat actū p̄cti eo acto
re fit hō deterior: nā si plures hoies ex equo p̄currāt
ad idē opus malū: neuter dicit̄ altero auctore pecca
re vel deterior fieri: s̄z si vnus p̄ncipalr/ ali⁹ instru
mentaliter vel secundario cōcurrat: q̄ p̄ncipalr p̄currat
nunq̄ dicit̄ reliquo auctore peccare: sed q̄ aliq̄s est
ali⁹ causa faciēdi id vnde deterior fit: vel etiā vñ me
lior erit/ ille est auctor: v̄z pura mouēs aliū inducen
do ipm cōsilio vel p̄cepto zc̄. sic aut̄ deus nō mouet
voluntatē hois ad faciendū malū: nō enī est ei causa
vt faciat malū/ licet secū tanq̄ causa partialis p̄du
cat actū malū: nec q̄tū est ex se p̄currat vt dictū ē: sed
q̄ voluntas libere hūc p̄ducit/ de⁹ cōp̄ducit: est aut̄
hōi auctor vt fiat melior: q̄z ad hoc inducit z mouet/
cōsilio/ p̄missioe z p̄cepto. **C**Uel p̄r breui⁹ dicit̄/ q̄
deus nō est auctor hui⁹ formalis q̄ aliq̄s fit p̄ctōr: q̄
nō esse iusticie seu rectitudinis nō h̄z causam efficien
tē/ q̄ p̄prie dicit̄ auctor. **C**Tertio dubitat p̄ra ean
dē cōclusionē: Quicūq̄ causat actū cui essentialiter
annexa est deformitas z malicia: causat maliciā z de
formitatē: de⁹ nō causat maliciā/ q̄ nec actū cui essen
tialiter annexa est malicia. p̄na est in baroco. minor
videt̄ manifesta z ab oib⁹ p̄ctis. maior p̄bat: q̄ q̄cū
q̄ causat aliqd cui inseparabiliter annexū est aliqd/ cau
sat illud anexū: sicut creās aiām creat etiā potētiās
aie: fm ponētes distinctionē potētiarū ab essentia
aie: s̄z fm alios p̄ducēs subiectū p̄ducit etiā passio
nē p̄riā: z maxime q̄n illud annexū cū eo q̄d p̄ducit
incipit z desinit esse/ p̄pter materiā p̄mā quā p̄ducit
generās cōceptū/ licet materia sit essentialis cōposi
to: q̄dā aut̄ sunt positiua q̄b⁹ essentialiter annexa est
malicia: vt latrocinij/ furtum/ adulteriū. De q̄b⁹ di
cit̄ p̄hs. iij. Ethicor. q̄ mor noiata cōuoluta sūt ma
licia: nā si malicia ab eis foret separabilis/ nominari
possent absq̄ malicia. **C**Ad illud dubiū r̄ndetur/ q̄
nullus est act⁹ positiu⁹ cui essentialr annexa est ma
licia: nā deformitas aut malicia nō est aliqd: sed pri
uatio iusticie debire: z illa nulli positiue entitati est
inseparabilr annexa: q̄ nulla est entitas positiua quas
de⁹ operat̄ cū sc̄da causat: q̄n eā efficere posset de⁹ si
ne causa sc̄da: q̄d si faceret/ nulla annectet̄ iniusticia
nec careret aliq̄ rectitudie debita in essetū nulli⁹ de
us sit debitor: z ita maior s̄z falsa: q̄ subiectum p̄
nullo supponit. **C**Et ad illud q̄d postea addit̄ de la
trocinio/ a Culterio zc̄. d̄z q̄ act⁹ illi in specie z nūero
z q̄cqd est positiuū in eis p̄nt fieri sine deformitate:
vt si actus latrocinij (q̄ realr nō est nisi occisi hois) fi
eret a iudice aut de mādato dei: aut in furia aut a vi
olento/ nō esset peccatum: z ita sublatā esset deforma
tas: sic de adulterio/ furto zc̄. imo si de⁹ q̄litarē illaz
q̄ est odiū dei crearet in voluntate: q̄d nō est impossi
bile/ nō esset p̄ctm/ nec actus deformat⁹. **C**Ad p̄m di
cit̄/ q̄ v̄z est q̄ mor noiata his noib⁹ latrocinium/
furtum zc̄. cōuoluta sunt malicijs: q̄ illa noia cōno

Dub. 3.
N tant deformitate: z in casu p̄posito homicidiū nō est
latrocinij: nec ablatio rei talis esset furtū: nec cōmi
xtio sexū esset adulteriū: esset tñ idē act⁹ vñ possent
noiari alijs noib⁹ sine malicia: vt occisio hois: cōre
ctatio talis rei: cōmixtio sexū: etiā si subiectū maio
ris supponeret p̄ aliq̄/ ad huc maior nō eēt/ nā de
annexis positiuis: q̄ nō oportet q̄ causans effectus
positiū causet omnē priuationē illi actui conueni
re potētē: eo mō quo puatio dicit̄ alicui puenire: vt
si duo leuaret eundē lapidē: vnus ex p̄cepto: alius p̄
p̄ceptū sibi factū/ ambo causarēt eundē motum lapi
dis: z sc̄da causat deformitatē z nō p̄mus: posito eti
am ad imaginationē q̄ p̄ceptum de nō leuando ne
cessario constringeret sc̄dm: z tñ de questione.
Distinctio. xxxvij.

Sit de p̄ctō actuali q̄n

e tū ad ei⁹ q̄d dicit̄. p̄r in dis. vi. seq̄nti agit
de eodē q̄rum ad actū interiorē z exteriorē
Et p̄mo q̄rum ad actū interiorē: sc̄do q̄rum ad exte
riorē dist. xl. **C**Circa p̄mū inq̄rit p̄auitatē in actu i
teriori voluntatis. Sc̄do causam inuestigat cur ma
gis p̄cti p̄auitas cōsistit in actu voluntatis q̄ intel
lect⁹ vel memorie dist. xxxix. **C**Colligit aut̄ finia hu
ius dist. in p̄clusionib⁹ trib⁹. Prima ex fine bono q̄ de
us est/ charitas z b̄ritudo cognoscit̄ bone voluntatis
rectitudo. **C**Sc̄da cōclō: Dēs bone voluntates vnū
h̄nt finē p̄ncipalē z vltimū: licet finē aliū atq̄ alium
habeāt immediatū. **C**Tertia cōclō: q̄uis finis distin
guir̄ a voluntate/ v̄z q̄ tñ q̄nq̄ f̄cat̄ intentionis no
mine: has latius p̄sequit̄ magister in textu.

Questio vnica

Via de causa bonitatis

q tis voluntatis dicēdū erit infra distin. xl.
Ideo tñ q̄rit̄ hic iuxta materiā tertie con
clusionis: Vtrū voluntatis finis z intentionis sit disti
ctio realis aut tñ rōnis. Positis p̄ ar. j. notabilibus
terminorū declaratiuis ponent̄ p̄clones par. ij. cum
dubijs p̄ tertio arti. **C**Quātū ad p̄mū notādū/ q̄ **Art. 1**
nomē voluntas aliq̄n accipit̄ p̄ potētia appetitiua **Nota. 1**
rōnali. i. p̄aia rōnali nata obiectū sibi p̄rōnē osten
sum appetere vel refutare: z sic p̄t accipi Lu. j. Et i
terra pax hoib⁹ bone vo. i. voluntatis b̄n habituatē
aliq̄n accipit̄ p̄ actu appetitiuo sc̄z p̄o ipō velle aut
nolle: sic d̄z. j. ad Thim. iij. Voluntas dei est sancti
ficatio vestra. i. hoc vult de⁹ siue b̄ est velle dei sc̄rifi
catio v̄iatz Luc. xij. Seru⁹ q̄ cognoscit voluntatem
dñi sui z nō fac̄ fm voluntatē ei⁹/ vapulabit multis. ac
cipit̄ q̄nq̄ p̄ obiecto volito: vt ibi: Nō mea s̄z tua vo
luntas fiat. Matth. xxvj. In p̄posito accipit̄ p̄ potē
tia volitiua vel p̄ voluntatis actu. **C**Sc̄do notādū
q̄ differentia est inter finē z causam finalē: vt dictūz
est dist. j. q. v. Nā finis est termin⁹ rei vel opatiōis. i.
effect⁹ p̄duct⁹. Sed causa finalis est aliqd amatum
ab agēte aliqd p̄pter ipm q̄d mouet agens ad agēdū
p̄ducēte. accipit̄ tñ frequēter finis vt etiā se extēdit
ad causam finalē. **C**Uñ sic accipit̄ de finēz: finis fm
Greg. de arim. cap̄it̄ tripliciter: cōiter/ p̄prie z maḡ
p̄prie. Cōiter q̄d libet volitū siue volitionis obiectū
dicit̄ finis. Sic accipit̄ Aug. xj. de tri. c. vj. vbi dicit̄
q̄ voluntas vidēdi nō habet finē nisi visionem/ siue
illud referat ad aliud siue nō referat: z voluntas vi
dēdi fenestrā finē habet fenestras. **C**Finis p̄prie d̄z

no qd cunq; volitū: sed volitū ppter qd aliud est volitū
 z sic accipit finis qd est cui⁹ gra scz aliud est volitū:
 z illos duos modos distinguit magis in lra cū dicit:
 finis voluntatis est vel illud qd volum⁹ p qd implet
 ipa volūtas: vel poti⁹ aliud ppter qd illud volumus
 ¶ Finis magis ppter est id ppter quod aliud est volitū
 z ipm ppter se tū ē volitū: sic dī. h. methice: finis ē qd
 nō est aliud causa s; alia illi⁹. i. finis est qd nō est voli
 tū ppter aliud: sed ppter se tū: alia aut sunt volita ppter
 ipm: z cōmē. ibidē cōmē. viij. dicit: q; descriptio cau
 se finalis est nō vt sit ppter alia causam: p eodem g ca
 pit finē ibi z causam finalē. ¶ Tercio notandū circa
 illum terminū intentionis: q; fm Bonauē. q. vj. huius
 dist. Intētio multiplex accipit^r. Vno mō p potētia in
 tendēte: alio mō p habitu q; intendit: tertio modo p
 actu intēdendū: q; p obiecto qd intendit. Primo
 mō accipit cū intentio dī oculus: cū vō dī lumē ac
 cipit p habitu dirigēte: cū dī q; intentio ē finis ipse
 sicut dicit magis in lra accipit p intentio: cū vō dī q; in
 tentio qdā est recta: qdā obliq; accipit p actu: pncipal
 ius mō intentionis nomē impositum est actu: z sic ac
 cipit in pposito: sic autē generalr acceptus est actus
 potētie q; actu fert in aliqd siue moueat a se siue ab
 alio. ¶ Fert autē potētia in aliqd dupl^r: vel tanq; i
 obiectum siue finē. Primo mō est cuiuslibet potētie.
 scdō pōt distinguī. Aut potētia fert in finem ducta
 ab alio sicut fert potētia nō cognoscens quō dicit cō
 mē. q; natura nō cognoscēs dirigīt ab agente infalli
 bili: z sic oē agēs agit ppter finē siue p intentionē: fi
 nis: vel potētia fert in finē nō ducta ab alio: sed du
 cens se in aliud: z sic nō pōt esse alicui⁹ potētie natu
 ralis: sed tū libere: q; fm Dama. Appetit⁹ nō liber
 ducit z nō ducit: z h mō accipit h p actu scz potētie
 rōnalis libere: q; fert in aliqd tanq; in finē: nō tanq; in
 obiectū: z h est qd vult beat⁹ Ans. In oī inq; voliti
 one cōtingit accipere qd z cur: intendere nō respicit
 qd: sed cur: h est finē p aliud tanq; p medium: est ergo
 intentio act⁹ voluntatis respectu finis. ¶ Et fm q;
 finis accipit tripl^r: cōiter/ ppter z magis ppter: sic i
 tentio accipit tripl^r: scz cōiter: z sic oīs volitio est in
 tentio: sicut qdlibet volitū dī finis cōiter/ ppter: et
 sic volitio illi⁹ ppter qd aliqd est volitū dī intētio
 magis ppter: volitio ei⁹ qd est ppter se volitū: z ali
 ud ppter ipm intentio appellat^r. ¶ Et q; ppter q; oib;
 his trib; modis intētio aliqua est vsus: aliqua frui
 tio: aliq; mediū inf vsū z fruitiō: si ponit mediū
 de q; dis. j. pmi. sp tū est finis mediū vl vltimi. ¶ Quā
 tum ad scdōm arti. est pōt pma: accipiēdo volunta
 tem z intentionē p obiectis: z finē cōiter p oī volitio
 inf voluntatē/ intentionē z finem nulla est distinctio
 pbat pōt: Quia nec est inf ea distinctio realis/ nec
 rōnis: g nulla. tenet pna a sufficienti diuisione: nō cū
 ponō distinctionem formalem in creaturis. an s p
 bat: nō realis: q; eadem res volita est voluntas ob
 iectū voluntatis: finis z intentio: q; idem ē obiectū
 volitiōis z intentiōis: z ipm est finis cōiter accept⁹.
 nec rōnis: q; illa nō est rep sed tū rōnū/ pceptū scz
 vel signoz. ¶ Scdō pōt: accipiēdo volūtatē z intē
 tionē p potētia vel actu vniformi/ finis distingui
 tur ab vtroq; realr nō tū vtr. pbat: q; finis q; est ob
 iectū volitū/ aut gra cui⁹ distinguit realr a potētia
 z ab ei⁹ actu: g a volūtatē vel intentiōe sic acceptis.
 pna nota. an s pbat: Quia frequēter finis est extrin
 sec⁹ z distās a potētia z actu: nā potētia dilectiōe

dens in deū vel aliud dilectū citra deū realr distin
 guit a dilecto fil^r z a dilectiōe. ¶ Dicit nō tū vtr: q;
 cū volūtas sit potētia reflexiua potēs se amore reflexe
 cre sup se z amore suū: ipa potētia vel act⁹ est sup
 sius obiectū z finis: vt dū vult se z actū suū ppter se
 ipm. ¶ Tercia pōt: accipiēdo volūtatē z intētiōē
 p actu: z finē cōiter volūtas z intētio nō distinguun
 tur: sed magis ad inuicē puerunt^r. ppter pōt: q; sic ac
 cipiēdo oīs volūtas est intētio: z oīs intētio est volū
 tas: intentio enī est volitio finis: z loq;ndo cōiter: oē
 volitū est finis/ g oīs volitio est intentio: cū oīs voli
 tio est volitio voliti: z accipit h volitio generalr pto
 oī actu volūtatis tā affirmatiuo q; negatiuo. i. p vel
 le z nolle: z sic e conuerso omnis intentio est volitio.
 ¶ Quarta pōt: accipiēdo intentionē ppter siue ma
 gis ppter: z voluntatē p actu: aliq; volūtas z intētio
 distinguunt^r: z aliq; volūtas z intētio nō distingu
 tur. Primū ppter de volūtatē mediū tū voliti nō ppter
 se: illa volūtas inq;trū est mediū/ nō est intētio. ppter: q;
 intētio tū est volūtas finis. scdōm ppter de voluntatē fi
 nis ppter q; vel vltimi: q; est intētio. ¶ Quinta concl^o
 Volūtas z intētiōis noīa re z rōne sunt distincta: q;
 re distinguunt^r/ ppter: q; vnū nomē nō est aliud: cū dis
 ferūt in lris z syllabis. ¶ Rōne: q; nō sūt synonyma
 z eis cōrūdēt diuersi pcept⁹: vt patz ex illo articulo.
 ¶ Quātū ad tertiū ar. dubitat pmo: vtrū intētio sit
 vnū potētie vel duap^r: z videt^r q; sit duap^r potētiar⁹
 nā intētio est act⁹ li. ar. sed li. ar. compēdit rōnē z vo
 lūtatē: nā fm Aug. est facultas rōnis z facultatis/ q;
 bonū eligīt gra assistēte zc. vt patz i ter. dis. xxiij. g ē
 act⁹ duap^r potētiar⁹. In oppositū: intētio est vnū act⁹
 s; vnū act⁹ est vnū potētie: g. ¶ Dicit^r i. Bona. q;
 in noīe intētiōis claudīt fil^r act⁹ rōnis z volūtatis:
 q; vt dicit/ intētio dicit q;ndā collationē vni⁹ ad alē
 ud: z cū h q;ndā puerfione cū q;etatione. ppter ppter
 ad intellectū: scdōm ad volūtatē: s; q; s; dis. xvj. oī sū
 est/ q; li. ar. nō ē due potētie s; vna potētia: ita z intē
 tio nō ē duo act⁹ s; act⁹ vnū vnū potētie: nā licz intē
 tio nō sit sine actu intellect⁹/ finē z mediū oīdētis: s; ē
 etiā oīs act⁹ volūtatis ppter ppter actu intellect⁹: p q;
 ro volūtas nō tēdit in icognitū: nō tū iō act⁹ volū
 tis ē duo act⁹: nec est act⁹ intellect⁹: sic z intētio ppter
 accepta est volitio finis assequēdi p media: z illa volū
 tio ē vnū act⁹/ s; nomē intētio posset pnotare plures
 act⁹: scz actū mediū relati in finē: supponit tū intētio
 p volitiōe finis q; est vnū act⁹. ¶ Et ppter ad dubiū
 q; intētio est act⁹ vnū potētie tū scz volūtatis: z cur
 arguit de li. ar. dictū ē s; dis. xvj. q; li. ar. non est due
 s; vna potētia scz volūtas. Licet nomē li. ar. pnotat
 rōnē vel intellectū vt ibi oī sū: ē z ad rōnes bti Bona
 uē. dicēdū/ q; pferre p modū iudiciū est soli⁹ intellect⁹
 sic ē itelligere: s; referre vtendo siue ordinādo vnum
 amabile ad aliud est volūtas: sic enī volūtas ē reflexi
 uia q; imaterialis: ita z collatiua vel potēs referre
 suo mō. ¶ Scdō dubitat: oī sū q; intētio sit vnū po
 tētie scz volūtatis: an sit vnū act⁹ vel duo eiusdē po
 tentie: z videt^r q; sint duo act⁹: q; intētiōis est referre
 media in finē: ita q; intendit/ intēdendo refert seu or
 dinat vnū in aliud: g cōplectit^r duos act⁹: vnū voliti
 ppter finē: z vnū ipius finis. Rūdet ad dubiū. ¶ Q;
 q; intentio vt dictū est/ est volitio finis: q; autē finis
 est alicui⁹ finis/ scz relati in ipm: ideo intentio que ē
 finis simul cōnotat volitionem eius qd est ad finē: si
 ne cuius est finis: potest etiā fm aliq; volūtas vno

Not. 3

Loc. 3.

Loc. 4.

Loc. 5.

Arti. 3. Dub. 1.

Arti. 2. Loc. 1.

Dub. 2.

actu velle finē z mediū ppter finē vel distinctiōis: vt di-
ctū est in .j. dīl. .j. z tūc ille actus est sū actus z fruitio
vsus p quāto est mediū ppter finē: fruitio in q̄rū est fi-
nis ppter seipm: z tūc etiā act⁹ ille sū est vsus z intē-
tio. Pōt etiā volūtas duobz distinctis actibz ferri ī
mediū z in finē: quoz p̄m⁹ est vsus z nō fruitio. scōs
fruitio z nō vsus: z tūc intētio supponit p volitiōe fi-
nis: cōnotat tñ volitiōe ei⁹ qd ordinat in finē: et sic
pater q̄ semp intētio est vnus act⁹ / licz coexigat aliū
Dub. 3. **S** **T**ertio dubitat: cū intētio sit act⁹ volūtat⁹ / quō
dicat oculus z lumē: hec enī prinē ad intellectū: nūc
autē Mart. vj. Si ocul⁹ tu⁹ simplex est / totū corp⁹
lucidū erit. z ibidem: Vide ḡ ne lumē qd in te est zc.
Slo. exponit oculū z lumē de intētiōe: rñdēt q̄ in-
tētio dicat oculus z lumē metaphorice: z ita nō sem-
per prinē ad intell. ectrū / sed etiā ad volūtatē: vnde
intētio dicat oculus volūtat⁹ / p quāto p intētiō
nē dīscernit: q̄ volūtat⁹ opatio bona vel praua di-
cat. Dicat autē lumē: qz manifesta est intētiō nō sic
opus: scit enī hō qd intendit: quid hō ex ope sequat
nescit: ideo opa dicunt tenebre / intētiō q̄ manifesta
est homini agēti lumē. fm illud apli Eph. v. Omē
qd manifestatur lux est.

Distinctio. XXXIX.

Ab hac distinctiōe tri-

cesimanona post inuestigatā act⁹ interio-
ris prauitatē / causam q̄rit mgt cur prauit-
tas pl⁹ volūtat⁹ z actibz ei⁹ attribuit q̄z aliq̄ potētie
aut actui ei⁹. **C**olligit autē snia in p̄conibz que se-
quunt. **P**rima q̄ volūtas in q̄rū est bona ē natu-
ra: sed in q̄rū inordinata / p̄ctm est z mala. **S**cōda
cōclō: Soli⁹ volūtat⁹ act⁹ inordinat⁹ p̄ctm est z
malus: licet in aliāz potētiāz actibz etiam p̄tingat
abusus. **T**ertia cōclō: fm pbabilē sniam superior
scintilla rōnis. i. sinderisī q̄ semp malū odit / z dele-
ctat in bonis: alia est a motu mētis q̄ mēs relicta su-
periori lege se sūit p̄ctis oblectata in eis. **I**n p
intellectu p̄maz duāz cōclōnū h̄ annectendū est / q̄
ideo volūtas eliciendū actū iordinate mala ē cū actu
suo z nō alia potētiāz: qz sola volūtas q̄uis sit bona
natura / est tñ libera in eliciēdo actū suū: h̄is in sua
ptate elicere fm regulā rōnis cui se cōformare tenet
vel difformiter regule suē: ideo dū liber recedit a re-
gula rōnis imputat sibi ad culpā: secus de alijs potē-
tijs q̄ nō sunt libere: sed oēs act⁹ suos pducit neces-
sitate naturali: nec tenent se p̄formare alicui regule:
qz cerere potētie nō hnt actū suū in sua ptate quō vo-
luntas: iō nō imputat eis p̄ctm: nō enī intellect⁹ in-
telligēdo malum peccat nec memoria rememorādo
malū / lz aliāz potētiāz actibz volūtas abuti posset.

Questio vnica.

Arca hanc distinctio-

c ne q̄rit de illa ratiōis supioris scintilla / q̄
sinderisī dī z de cōscia. Utrū sinderisī q̄
rōnis scintilla dī z cōscia sint in intellectu aut affecti-
ua potētia. **P**remissis notabilibz p arti. j. ac p̄du-
sionibz p scōdo mouebunt dubia p arti. iij. **Q**uātū
ad p̄mū notādū / q̄ licet potētia intellectiua z volū-
tas q̄ est potētia affectiua in nullo differat seu distin-
guant: vt s̄ habitū est dīl. xvj. Habit⁹ tñ z actus in-
tellectiui z affectiui realr distinguunt: vñ scia realr
distinguit a virtute: z cognitio a volitione: z ppter h̄

freq̄nter loq̄mur de intellectu z volūtatē: ac si essent
realr distincte p̄p̄ habituū z actū distinctiōe: vñ
cū q̄rit vtrū sinderisī z cōscia sint in intellectu aut
volūtatē / nihil aliud ē querere / q̄ vtrū sint act⁹ ha-
bit⁹ vel passiōes intellectiui v̄ affectiui: z ad hūc sen-
sū retorq̄nda sūt oia q̄ dicēt. **S**cōdo aduertendū q̄
fm p̄bm. iij. ethicor. c. v. in aia sunt tres potētie habi-
tus z passiōes: z s̄ habitu cōphēdit act⁹ fm sc̄m
Bona. Uel solū loq̄ de his q̄ sūt p̄ncipia opationis
fm b̄m Tho. Uerū m̄ passio fm p̄bm est act⁹ appe-
tit⁹ aut delectatio vel tristitia p̄ns: vt cōcupiscentia
ira / timor / audacia zc. vt exēplificat p̄bs: de b̄ latius
Occā in. iij. q. xij. z. iij. q. xvj. Ergo cū sinderisī
sit aliqd in aia s̄lī z cōscia / oportet q̄ sint aut poten-
tia aut habit⁹ aut act⁹ aut passiōes: q̄ aut hoz sint /
vtrū potētia habit⁹ aut passiōes. i. act⁹ variant doc.
Nā beat⁹ Tho. tenet parte. j. q. lxxix. q̄ sinderisī sit
habit⁹ p̄moz p̄ncipiorū practicoz nob̄ naturalr indī-
tus: vñ fm cū / b̄ est sinderisī in practicijs: qd intelle-
ctus (vt distinguīt s̄ alios habit⁹ intellectuales) est
in speculatiuis: z cōscia act⁹ est q̄ scia applicatur ad
agēda. **S**ed sc̄us Bona. de b̄ tāgit tres opt. i. suo
scōdo dīl. lxxix. q. iij. **U**na q̄ sinderisī ē supior ps-
rōnis. Cōscia autē est habit⁹ eiusdē q̄ regit inferiora.
Scōda opinio ponit differētiā int̄ cōsciam / sinderi-
sim / legē nature z lib. ar. Nā p̄ma tria respiciūt potē-
tias rōnales siue cognitiuas siue appetitiuas in q̄n-
tū mouent motu nature ad bonū: sed li. arb. respicit
potētiās rōnales / in q̄trum mouent deliberatiue ad
bonū vel ad malū. p̄r dicit q̄ sinderisī dicit poten-
tiā: cōscia habitū: lex naturalr obiectū. **U**el sinderi-
sis ē habit⁹ v̄lis: cōscia est habit⁹ p̄cularis: lex na-
ture extēdit se ad vtrūq̄. **T**ertia opi. cui ip̄e cōsen-
tit / dicit q̄ quēadmodū ab ip̄a creatiōe aie / intellect⁹
habet lumē qd sibi est naturale iudicatoriū dirigens
ip̄m in cognoscēdis: ita volūtas seu affect⁹ h̄ natu-
rale qd dā pond⁹ dirigēs ip̄m in apperēdis: sic ḡ cō-
scia nō noiat ip̄m iudicatoriū nisi in q̄tuz dirigit ad
opa moralia: sic sinderisī nō noiat illud pond⁹ vo-
lūtat⁹ siue volūtatē cū p̄dere / nisi in q̄rū h̄ illā
inclinare ad bonū honestū: z quēadmodū nomē con-
scie pōt accipi p potētia sic habituata / vel p tali ha-
bitū potētie: sic etiā sinderisī: v̄l tatiōi tñ mō loq̄n-
di sinderisī magis noiat potētiā habituata q̄ habi-
tū: z cōscia v̄l tatiōi mō loq̄ndi magis noiat habitū
p̄ficiētē intellectum practiciū q̄ potētiā. **S**cōdo
tenet q̄ tā sinderisī q̄ cōscientia sint habit⁹: sinderi-
sis p̄ncipiorū practicoz: cōscientia sit habit⁹ cōclūsi-
nis ex p̄ncipijs deducte. **U**t autē inuestigēt q̄ ba-
rum opinionū sit pbabilior attēdere oportet cōditio-
nes seu p̄prietates q̄ cōiter a sanctis attribuunt sinderi-
sī z cōscientie. **P**ro q̄ notandum tertio / q̄ sin-
derisī attribuit instigare ad bonū: z remurmurare
malo. **I**te q̄ est scintilla rōnis nō extinguit: bec
inuunt in glo. sup. c. j. Ezech. vbi dicit q̄ p facie ani-
malis similit̄ aquile desup ip̄soz quattuor intelligūt
sinderisim: que scintilla conscientie in chain q̄z non
extinguit: hoc quo ad tertium. Et quo ad p̄ma duo
dī ibi / q̄ aie rationalitatē / irascentiā z concupiscē-
tiā ad hōiem / leonē z ad vitulū referunt: rationabili-
tatē in cerebri arce: feritatē atq̄ iracundiam in felle:
voluptatum cupidinē in iecore. **P**rimūq̄ p facie
hōis: secundū p facie leonis: tertium per faciem
vituli intelligentes: z subdit de sinderisī / cōndens ei⁹

Not. 2.
B

Nota. 3
D

Art. 1
Nota. 1.

differentiā a p̄dictis dicēs: viciū voluptatib⁹ vel fū-
torē: et ip̄a interdū rōnis decēpti silitudine nos pec-
care sentim⁹: sinderisī quā p̄prie aq̄le deputat nō se
miserē rētib⁹/ s̄ ip̄a errata corrigentē: h̄ est sp̄s q̄ in-
terpellat p̄ nob̄ gemitib⁹ inenarrabilib⁹. Hec glosa
paucis p̄ clariori intellectu mutatis: p̄scie aut̄ attri-
buit testificare/ligare/yl̄ mīgare/yl̄ etiā accusare/
remordere aut rephēdere: nā cū cognoscim⁹ nos ali-
qd̄ fecisse vel nō fecisse s̄m illud Eccl̄. vii. Scit cōscia
tua te crebro maledixisse alijs: p̄scietia n̄ra testificat
Dū vō iudicam⁹ aliqd̄ faciendū vel nō faciendū di-
cēt cōscietia ligare vel instigare: cū etiā iudicamus
factū aliqd̄ bñ vel male factū dicēt p̄scia excusare vel
accusare seu remordere. hec Tho. vbi s̄ ar. xij. Ex
his colligi pōt/ q̄ qz sinderisī in oib⁹ ponit q̄ddam
naturalr̄ inclinās ad bonū ac remurmurās malo i-
extinguibili/ non pōt esse act⁹ rōnis vel voluntatis
qz nullus talis est semp̄ in hoīe/ cū in p̄ncipio creatio-
nis aīa sit tāq̄ tabula rasa zc. iij. de aīa. nec est habi-
tus aliq̄s acq̄situs eadē rōne: sed erit vel habit⁹ inna-
tus inseparabilis ab aīa si ponit⁹: vel ipsamet potentia
ad bonū necessario et naturaliter inclinata. C̄ Silr
p̄scietia q̄ mutabilis ē z nūc recta/ nūc erronea/ nunc
testificas/ nūc ligans/ nūc accusans vel excusans cir-
ca op̄ationes et facta p̄ticularia et p̄ticularia erit ali-
qd̄ dicamē ostēdens aliqd̄ faciendū/ vel male aut be-
ne factū. C̄ In p̄cessu aut̄ n̄fo ad op̄andū p̄currit po-
tētia intellectiva et volūtas/ intellectus: vt ostēdēs
op̄andū et dictās scz illud q̄ fieri ostensum est ad ope-
randū: volūtas vt imperās et eligēs. C̄ Intellectus
ostēdendo et dicando p̄cedit a p̄ncipijs p̄ se notis/ ad
cōclusiones imēdiatas et mediatas: q̄ f̄cant aliquid
op̄andū/ acceptandū vel fugiendū. P̄ncipijs aut̄ rē
app̄hensio terminis intellect⁹ dissentire non pōt rāz
p̄ticipis q̄ speculariuis: hoc aut̄ assentire cōuenit i-
tellectui ex cōditione sue nature: nec p̄pter hoc opo-
ret ponere habitū innatū: qz posita aīa intellectiva
et app̄hensione p̄ncipij/ oib⁹ alijs semotis/ statim assē-
rit sine quocūq̄ habitu: exēpli causa: Intellect⁹ p̄a-
cticus ex illo p̄ncipio/ omne honestū est faciendū: cui
naturalr̄ assentit app̄hēsis in intellectus terminis co-
assumpta illa minozet: Honorare parētes ē honestū
p̄cludit q̄ parētes sunt honorandū: s̄lir ex illo p̄nci-
pio: oē debitū est solvendū: obediētia deo est debita:
p̄cludit/ q̄ obediētia deo est solvenda. Tū dicit Alex̄.
de ales par. ij. q. v. q. sinderisī est potētia naturali-
ter habitata: intellect⁹ natus assentire maiorī illi ē
sinderisī: et si ponit⁹ habitus inatus hic simplr̄ ē sin-
derisī: qz est aliqd̄ inextinguibile in hoīe instigans
ad bonū et remurmurās malo. In hoc enim instigat
ad bonū et malo remurmurat: qz dicat assensive o
bono faciēdo et malo fugiēdo in vniuersali: si quidez
huic naturaliter assentit/ bonū est faciendū/ malū fu-
giendū: assensus vō hōz p̄ncipioz et habitus acq̄si-
tus sunt effect⁹ sinderisī: assensus qd̄ ē imēdiat⁹ ha-
bitus aut̄ mediatus/ q̄ p̄ tanto nō sunt sinderisī: qz
inextinguibiles sunt: non enī sunt coeue aīe: sed acq̄-
runt p̄ aīam: sunt enī act⁹ aīe: assensus aut̄ cōclusiō-
nis illate/ et habit⁹ derelict⁹ ex assensu. s̄ cōscia actu-
alis et habitus: hic enī assensus dicando aliqd̄ fa-
ciendū aut factū esse: aut accusat vel excusat: d̄ fūc-
rit p̄ctonis significāris aliqd̄ sic faciendū: aut sit bñ
vel male factū: nō enī aliter testificat/ ligat/ accusat/
remordet/ aut excusat/ nisi dicādo: scz qz ē assensus

aut habit⁹ p̄ctonis hōis f̄cantis: seu qz assentit actu
vel habitu p̄positioni hōis f̄cantis: et si p̄d fuerit ve-
ra est p̄scia recta: si falsa est cōscia erronea: h̄ ē est cō-
scietia in p̄ticipis qd̄ scia in speculariuis/ nisi qz scia
frequent⁹ accipit p̄ habitu/ et p̄scia frequentius p̄ actu.
C̄ Posset q̄ sinderisī sic describi: Est potētia nata
assentire naturalr̄ p̄ncipio p̄ticipio cūderi ex termi-
nis dicāt. i. significātī in vniuersali aliqd̄ op̄andū/
appetendū vel fugiendū. C̄ Dicēt potētia: p̄ b̄ exclu-
dit actus et habit⁹ acq̄situs. C̄ Dicēt nata assentire
qz nō oportet q̄ actu assentiat: qz etiā potētia d̄ sin-
derisī/ dū actu nullū p̄ncipiū app̄hēdit. C̄ Dicēt
naturalis. i. statim app̄hēsis terminis: qz nō requirit
p̄bationē vel discursum ad hoc q̄ assentiat: sed ex cō-
ditiōe sue nature statim app̄hēsis terminis nō pōt
nō assentire. C̄ Dicēt p̄ncipio nō p̄ticipio: qz non d̄
sinderisī respectu p̄ncipij speculariui. C̄ Qd̄ sequit⁹
dicāt et c. declarat h̄ qd̄ p̄ncipiū p̄ticipiū. C̄ Dicēt
euidēti ex terminis: qz respectu p̄ncipij euidētis p̄ ex-
periētia nō d̄ sinderisī: eo q̄ tale p̄ncipiū app̄hēsit
pōt ignorari. C̄ Addit in vltimā excludēdū cōsciam
q̄ est cōclōnis p̄ticipie in p̄ticipiū dicātis zc. C̄ Cō-
scia aut̄ est noticia adhēsiua actualis vel habitualis
p̄ctonis dicātis. i. f̄cantis in p̄ticipiū aliqd̄ bñ et lau-
dabilr̄ esse op̄andū vel omittēdū: aut enūcians op̄a-
tionē aliquā fieri aut factā esse/ omitti vel omittaz fu-
isse: enūciās. i. f̄cās. C̄ Particula satis patet ex p̄mis-
sis/ nisi q̄ b̄ attēdat qd̄ d̄ in p̄ticipiū dicātis esse
op̄andū zc. p̄ qd̄ p̄ticipiū nō q̄libet noticia p̄ctonis p̄a-
ctice d̄ p̄scia: nō enī illi q̄ tū ostēdit modū agēdi: s̄
cōclōnes artū mechanicaz/ q̄ ostēdunt modū agen-
di: nō tū dicāt aliqd̄ esse agēdū: vt dictum fuit. q. pe-
nul. plogi. Sed solū illa noticia q̄ ad prudentiā aut
moralē sciam p̄tinet cui p̄fomiter volūtas elicit vel
difformit bñ vel male op̄at⁹: et ideo additū est etiam
bene et laudabilr̄: et tū de illo articulo. C̄ Quātū ad
scdm art. est p̄ctio p̄ma: Sinderisī q̄ est scintilla cō-
scietie nō est act⁹ vel habit⁹ in volūtatē. p̄bat⁹: qz sin-
derisī ē aliqd̄ necessario dirigēs saltē in vli ad op̄a-
tionē iustā et rectā: sed nihil tale p̄tinet ad volūtatē
Nihil enī qd̄ est i volūtatē necio inclināt: q̄ nō ē ali-
qd̄ p̄ncipēs ad volūtatē. p̄ma nota: maior p̄ticipiū ex condi-
tionib⁹ sinderisī attributis: nā inclināt ad bonū et re-
murmurat malo: et b̄ necessario: qz scintilla inextin-
guibilis: igit nō pōt nō inclinare ad bonū: et ita ne-
cessario inclināt ad bonū. minor p̄bat⁹: qz cū volun-
tas sit potētia libera p̄tingēt tendēs in qd̄libet ob-
iectū etiā vltimū finē: vt p̄ticipiū d̄. j. l. j. nihil ad ip̄m p̄-
ticipiū necessario inclināt ad b̄ vel ad aliud obiectū.
C̄ Scda cōclō: Sinderisī q̄ est scintilla rōnis perti-
net ad p̄ticipiū intellectivā hōis. p̄bat⁹: qz p̄tinet ad p̄tem
hōis rōnalē et non ad vtilitatē/ ex cōclōsione p̄ceden-
ti: q̄ ad partē intellectivā. p̄ma nota: qz pars rōnalis
hōis illas potētiās tū includit: intellect⁹ scz et effe-
ctū q̄ est volūtas. maior ab oib⁹ est cōclōsio: qz sinderisī
p̄tinet ad p̄ticipiū supiorē hōis q̄ est rōnalis. minor ē
cōclō p̄cedens. C̄ Tertia cōclō: Sinderisī que ē
aliqd̄ intellect⁹ nō est actus neq̄ habit⁹. p̄bat⁹: qz nō
est habitus acq̄situs: qz sinderisī est semp̄ in homie
qz scintilla inextinguibilis: sed nullus act⁹ vel habi-
tus acq̄situs est semp̄ in hoīe. Nec est habitus inna-
tus: qz talis nō est ponēd⁹. i. nomē sinderisī suppo-
nit p̄ potentia intellectiva cōnotās eam natā assen-
tire p̄ncipijs p̄ticipis: vt deductum est in notabili

Arti. 2.
Cōcl. 1.

Cōcl. 2.

Cōcl. 3.

Cōcl. 4 tertio: q̄ cōclō hā. **Quarta cōclūio:** Sinderis̄is ē potētia intellectiua reali p̄ncipijs practicijs ex terminis euidētibz nata assentire naturali. p̄bat: qz potētie intellectiue pueniūt p̄ditiōes seu p̄rietates sinderis̄i attributē: ip̄a enī est q̄ assentiēdo p̄ncipijs practicijs euidētibz z necessarijs dictātibz aliqd opandū instigat ad bonū: z dissentiēdo cōtrarijs remurmurat malo: nā cū p̄ncipia practica dictātia seu signifi cātia aliqd esse opandū s̄ p̄cordēt recte rōni: z intellect⁹ eis app̄hēnsis nō pōt non assentire: stimulat ad bonū/inq̄tū torū li. ar. habet vnā causam partialē recte dispositā: qz recte dictantē cui si se cōformauerit/volūtas erit semp recta: si se deformauerit praua z hec potētia intellectiua est naturale lumē z natura lis scintilla q̄ extingui nō pōt: qz nō pōt non assentire p̄ncipio ex terminis euidētibz: ip̄e q̄qz intellectus est in omni aīa rōnali: verius est ip̄a aīa rōnalis. Itē sinderis̄is est in aīa rōnali z nō habitus nec passio. i. actus: q̄ potētia z nō affectiua: qz illa nō necessitatur

Cōcl. 5. respectu cuiuscūqz obiecti intellectiualis. **Quinta cōclūio:** Nō in volūtare est p̄sciētia: sed in intellectu ua potētia. p̄bat: qz cōsciētia est habit⁹ vel assensus p̄clūsiōis practice dictātis aliqd opandū esse vel omittendū: aut testificāis opatū esse vel omittendū: talis aut est act⁹ vel habitus intellect⁹: q̄ cōclūio hā. p̄na nota cū minore. maior p̄t ex dictis in. j. articulo

Cōcl. 6 **Sexta cōclūio:** Cōsciētia est act⁹ vel habit⁹ assensiuus nō app̄hēnsi⁹. p̄bat: qz eiusdē obiecti eodēz mō app̄hēsi p̄nt esse p̄trarie cōsciētie: sc̄tē eadē app̄hēnsiōe: q̄ app̄hēnsiō obiecti nō est p̄sciētia. p̄na nota. aīa p̄t: qz in diuersis intellectibz sit/aut in eodē intellectu successiue sc̄tē illo obiecto: ḡra exēpli: In illa p̄positiōe in casu licite est iurandū: eodē mō app̄hēnsiō p̄nt esse p̄sciētie cōtrarie: qz pōt vnus assentire/ali⁹ dissentire: q̄ sunt actus p̄trarij: z s̄nt habitus p̄ntes: z p̄ p̄ns p̄sciētia nō est act⁹ aut habitus app̄hēnsi⁹: cū idē numero vel specie sibi ipsi nō p̄trariet

Art. 3 **Dub. 1.** **Quantū ad tertiū articulū dubitat p̄mo:** Utruz sinderis̄is possit p̄p̄m extingui: z videt q̄ sic: qz in demonibz z obstinatis p̄tōibz viatoribz nihil ē qd inclinaret ad bonū: igit in eis nō est sinderis̄is. tenet cōsequētia: qz p̄p̄m est sinderis̄i instigare z inclinare ad bonū. aīa p̄t p̄ illud glo. sup. Ezech. ca. j. loquētis de sinderis̄i dicit: Hanc (cū sicut in puer. d̄: Jm p̄ius cū in pfundū venerit cōtemnit) sepe precipitari videm⁹ z suū locū amittere cū qdē sine pudore peccat: quibz merito dicit: facies meretricis facta est tibi: nolūisti erubescere. **Ad illud dubiū responder sc̄tū Bonauē. q. v. hui⁹ dist. q̄ sinderis̄is q̄tū ad actū impediri pōt/sed extingui nō pōt: idō autē extingui nō pōt: qz cū dicat qd naturale/nō pōt oīno auferri: vn̄ glo. Lu. x. sup. illud: Abierunt seminiū relicto: imortalitatē exuere/fm rōnis vsū oīno abolere nō possunt: qn hō possit sapere z deū cognoscere nec vnqz vitijz delet extrema nature vestigia: q̄uis aut actus eius oīno auferri vel extingui non possit: pōt tñ ad tēpus impediri/sue p̄pter tenebrā obcecatiōis: siue p̄pter lasciniā delectatiōis: siue p̄pter duriciā obstinatiōis. Propter tenebrā obcecatiōis impeditur in malo remurmurare: p̄ eo q̄ malū credis esse bonū: sicut in hereticis q̄ moriētes p̄ impietate erroris/credūt se mori p̄ pietate fidei: z ideo remorsū nō sentiūt/sed magis p̄pter gaudiū fictū z vanū: p̄p̄ lasciniā delectatiōis: aliqñ enī in p̄ctis carnalibz ita**

absorbet hō vt remorsus non habeat locū: qz carnales boies tñro impetu delectatiōis ferunt: vt ratio tunc nō habeat locū: p̄pter duriciā obstinatiōis etiā impedit sinderis̄is ne ad bonū stimulet: sicut in dānatis: qz adeo sunt in malo obstinati/vt nunq̄ possint ad bonū inclinari: z ita sinderis̄is q̄tū ad instigationē ad bonū sempiternū habet impedimentū: z p̄pterea q̄tū ad illū actū pōt dici extincta: non tñ est extincta simplr: qz habet aliū vsū scz remurmurationē: nā fm illū vsū fm quē sinderis̄is habet pūgere z remurmurare cōtra malū maxime vigeat i dānatis: z hoc put remurmuratio tenet rōnez pene nō put tenet rōne iusticie: qz illa remurmuratio erit ad commendandā diuinā iusticiā/nō ad eliciendā fructuosam p̄niam. hec ille. **Sed hec responsio videt extendere nomē sinderis̄is ad p̄sciam siue ad actum rōnis deliberatiū: sicut etiā glo. sup. Ezech. videt sinderis̄im extēdere ad cōsciam: vn̄ in auctoritate allegata ex glo. Ezech. d̄: Hāc tñ cōsciam q̄uis in p̄ma p̄te auctoris noiat sinderis̄im quā vocat scintillā cōsciētie q̄ in chain nō extinguit. **Uñ clar⁹ r̄ndetur ad dubiū/q̄ de sinderis̄i possum⁹ loq̄ q̄tū ad id qd ē vel q̄tū ad actū ei⁹. Quantū ad p̄mū est ip̄a potētia intellectiua: z illa est ip̄a natura rōnalis q̄ manet in demonibz z dānatis. Quantū ad actū possumus dupliciter loq̄: vel q̄tū ad actum immediatū: z hic ē assensus practicus p̄ncipij euidētis ex terminis: z q̄tū ad hunc extingui non pōt: potest autē impediri/non potest extingui qn app̄hēnsis clare terminis assenti at: sic enī demones z damnati app̄hēnsi p̄ncipijs assentiunt/aliō qn non remurmurāt: qz remurmurare nihil aliud est/nisi certe z euidenter cognoscere contrariū p̄ncipij practici fieri nō debere: sicut instigare ad bonū/nihil aliud est q̄ assentire z cognoscere p̄ncipiū: oñdens aliquā opationē esse bonam z iustā/eāqz fieri debere: b̄ aut nouerūt demones z damnati. nouerunt enī se prauē velle agere z peccare: verū impediri potest: qz pōt ratio turbari tñ penis vel delectatiōibz aut alia dispositione necessaria q̄ terminos p̄ncipij clare app̄hendere non pōt: aut se ad ip̄m p̄ncipiū cōuertere ip̄m aduertēdo: z sic impedit q̄tū ad assensum. **Possū⁹ etiā loqui de sinderis̄i q̄tū ad actū mediātū scz q̄tū ad act⁹ deductos ex p̄ncipijs deliberatione media: qui act⁹ sunt actus immediati p̄sciētie: z quantū ad illos impediri potest/sicut z p̄sciētia potest errare. **Et p̄ h̄ p̄t r̄nsio ad dubiū/q̄ sinderis̄is q̄tū ad potētiā extingui nō potest manēte natura rationali: q̄tū ad actū immediātū nō pōt extingui sic q̄ dissentiāt p̄ncipio: pōt tñ non assentire p̄ncipio: qz pōt ip̄m non app̄hendere: qn rum vō ad actū mediātū idē est dicēdū qd dicit de cōsciētia: qz actus mediatus sinderis̄is est act⁹ immediatus cōsciētie. **Ad rōnem in p̄positione dubij motā dicit q̄ in voluntate dānatoz nihil est. i. nullus habitus vel actus q̄ ad bonū bene opandū inclinet secus in intellectu: manet enī eis cognitio boni z mali: al̄s tolleret ab eis remorsus z vermis: z si inclinaret ostendere siue dictare bonū: concedit q̄ in eis intellectus inclinatur ad bonum: qz dictat bonū faciendum esse sed voluntas non sequit inclinatio nē. **Ad auct. glo. p̄t q̄ loquit de actu voluntatis: q̄ est effectus remotus sinderis̄is z cōsciētie: nam cōtemnere z peccare ad voluntatem p̄tinent: similis et obstinatio/sinderis̄is z p̄sciētia ad rationē. **Sed**************

dubitat: Utrū psciētia liget hominē ad faciendū ea q̄ dicat faciendā: et omittendū q̄ dicat omittēda. **P**ro solutiōe notandū q̄ dubiū nō q̄rit de q̄libet psciā: nō em̄ de illa q̄ solū est testificatiua alicui⁹ facti. Illa em̄ nō ligat nisi forte imprope ad credendū suo testimonio. Imprope dico: q̄ ipsa est met credulitas seu assensus ppositiōis testificatiua: nihil autē p p̄rie ligat seipm̄ vt hic loq̄mur de ligatiōe. Querit autē de psciā q̄ est assensus ppositiōis dictāris aliqua faciēda vel omittēda: in hoc autē psciētia dicat aliqd faciēdū vel omittendū: q̄ est assensus ppositiōis significatiua tale aliqd esse lege pstitutiū vel ordinatiū. **C**ōtinet autē lex in scripturis nobis tradita p̄cepta/p̄hibitiones/p̄silia/informatiōes et exhortationes. **P**recepta obligāt ad aliqd faciendū. **P**rohibitiones ad aliqd vitandū. **C**ōsilia ad aliqd p̄fectius non tñ saluri necessariū p̄suadent. **I**nformatiōes modū exequendi p̄silia et p̄cepta puenientē tradūt. **E**xhortationes velut p̄ces amicales ad p̄dicta hilaritē p̄ficiēda inducūt. **S**ola q̄ p̄cepta et p̄hibitiones obligant ad exequendū aut omittendū p̄cepta aut p̄hibitiones. **L**etera nō obligāt nisi ad nō p̄temnendū: psciā nō est q̄si p̄eco legis. **O**stēdit em̄ nobis legis dictamina dictās assensue hec vel illa esse legis p̄cepta p̄hibitiones vlt p̄silia: et ita ligat auctoritate legis quā nobis insinuat aut insinuare putat. **O**pinio em̄ nostra nobis legē facit vt dicit beatus Ambro. lib. de paradiso. **P**er hoc ad dubiū dī q̄ consciā recta ligat nos eo mō quo dicat legē nos ligare: hoc est si dicat aliqd esse p̄ceptū ligat vt p̄ceptū: si dicat esse p̄siliū ligat vt p̄siliū. **E**t breuiter sicut p̄co iudicis ligat eū cui insinuat iudicis mādātū/non virtute sui s̄ virtute mādari iudicis ita psciētia q̄ est vere p̄co et nūcius legis. **U**terq̄ duplex est psciētia: recta et erronea. **R**ecta q̄ est p̄formis legi. **E**rronea q̄ est difformis legi. **R**ecta obligat vt dictū ē. **E**rronea etiā obligat/s̄ non sic recta: nō em̄ obligat ad faciēdum q̄d p̄ legē dicat credens se p̄formiter legi dicare: q̄ tñ obligaret p̄ legē. **E**t p̄ sequeb̄ tenet q̄s facere p̄ legē: et cū lex obligat ad sui obseruantia q̄s simul obligaret ad opposita incōpossibilia: q̄d est absurdū. **O**bligat q̄ psciā erronea ad deponendū eā/non vinculo psciētie hoc dictantis: q̄ credit non erronea/s̄ vinculo diuini p̄cepti: q̄ dī Eccl. xviij. Ne de moreris in errore. **I**te q̄ lex diuina vetat p̄temnere deū: q̄ autē agit p̄ psciētia qua credit deū aliqd p̄hibuisse: licet erraret contēnit deū: hoc autē vitare nō pōt nisi deponēdo psciētia. q̄ tenet deponere consciā. **E**x illo duo inferunt. **P**rimū q̄ oīs agēs p̄ consciā p̄trariū p̄ceptiue dictantē/peccat mortalit̄. **P**ater p̄ glo. Rom. xiiij. Omne q̄d nō est ex fide peccatū est. **G**lo. Qd nō est ex fide. i. q̄d est p̄ psciā peccatū est. **E**t p̄t rōne: q̄ contēnit deū p̄ cui⁹ p̄ceptus se facere credit. **S**cōm est: q̄ scire erronea psciētia de aliq̄ necessario ad salutem/q̄d saluti repugnat. i. q̄d est p̄tra legē dei: talis est p̄plexus. **U**t exēpli causa. **S**i psciētia petri dictaret eū debere adulterari vt conuerteret adulterā ad fidē. **M**anēte illa psciā/petrus est p̄plexus: q̄ nō pōt sic manēs euadere peccatū mortale: si agit p̄ psciā/agit p̄tra legē diuinā quā tenet scire: et sic peccat mortalit̄: si omittit cōtra psciā/iteq̄ edificat in gehēnā cōtemnēdo. **U**terū non est simplr p̄plexus: q̄ p̄t sibi via euadēdi. s. deponere psciā erroneā: q̄d si nō facit ex sua culpa

est p̄plexus. **S**z diceret: q̄d si esset error inuincibilis. **R**ndet dicendū est vt. s. dis. xxiij. **N**ā in tali causa tenet se p̄formare psciē et non legi diuine oppositū p̄cipiēti quā ignorat: non em̄ obligat lex nisi sciētē legē vel scire debentē. **U**lt autē de q̄ voluntas se p̄formet consciētie non culpabili. **T**alis autē est consciētia erronea errore inuincibili.

Distinctio xl

De prauitate p̄cti

Qrit ad actū volūtatis interiorē: p̄sequēter in q̄ttuor distinctiōibz sequentibus agit de eadē q̄rit ad actū exteriorē. **E**t p̄mo de peccatis in generali. **S**cō de quodā p̄ctō. s. in spiritū sanctū in speciali distinctiōe. xliij. seu penultima: **C**irca p̄mū p̄mo agit de p̄ctō act⁹ exterioris q̄rit ad finis intentionē. **S**cō q̄rit ad p̄ncipiū mouēs fidē. s. et volūtate/distinctiōe. xliij. **T**ertio q̄rit ad eī⁹ variā distinctiōē/distinctiōe. xliij. **S**nia hui⁹ distinctiōis in sequētibz tribz cōclusionibz colligitur. **P**rima p̄clusio: **L**icet oēs actus in q̄ritū natura q̄dam sint boni: q̄dam tñ simplr nō boni/s̄ mali sunt dicēdi. **S**cōa cōclusio: **N**ullus actus bonus esse poterit/si non causam bonā et finem bonū habuerit. **T**ertia p̄clusio: **Q**uedā constat esse p̄ctā que nulla bona intentione sūt faciēda. **C**as in textu magister multipliciter deducit.

Questio vnica

Arca hāc distinctio

Qrit: Utrū ex sola intentione finis attrahat bonitas opis. **P**ositus notabilibz ac p̄clusionibz p̄ articulis. j. et. 2. mouebunt dubia et soluent p̄ ar. iij. **Q**uantū ad p̄mū supponit nūc ex dictis in tertio dis. xxiij. q. j. q̄ opus bonū moraliter est opus elicitiū aut impatū p̄formit ad dictamē recte. i. inculpabilis rōnis. **E**t qm̄ mltā dicat rō recta debere puenire actui vt sit rectus/ex pluribz dependet eius rō bonitatis. **N**ā p̄ma rō bonitatis eius est cōueniētia eius ad efficiētiā: puta q̄ est ab efficiēte libero. **C**ōmune em̄ est tā actui vt uolō q̄ vitioso q̄ libere eliciant seu pducant: neq̄ em̄ actus ē laudabilis/neq̄ vitupabilis nisi sit a libera volūtate: in inuolūtarijs em̄ neq̄ laudamur neq̄ vituperamur. iij. **E**t hicoz. **S**cō requirit pueniētia actus ad obiectū: q̄d si est pueniēs p̄m dictamē rōnis. i. tale q̄l recta rō dicat: actus dī bonus ex genere q̄ ē adhuc indifferēs ad reliq̄ ad bonitatē actus requisita: sic genus indifferēs est ad differētiā ip̄m diuidētes id est indifferēter de quolibet p̄ctō. **E**t intelligendū est de obiecto p̄mario siue p̄ncipali: non de secundarijs: q̄ etiā circūstātie sunt obiecta secundaria salteq̄ respectu actus interioris eliciti: vt in tertio. q. j. dis. xxiij. dī. **R**equirit deinde pueniētia actus ad circūstātiā siue obiecta secundaria/q̄ p̄ncipalis ē finis: vt scz ille finis i nēdat quē rō recta dicat esse intendēdū. **N**ec tñ finis sufficit: s̄ requirit etiā circūstātia forme. i. modi: vt fiat quō fieri debere rō recta dicat. **D**einde sequit̄ circūstātie magis extrinsecce puta loci et t̄pis et. **I**lla sat patet ex **E**t. et declarabūt in tertio vbi tractari solet de vtutibz. **S**cō notādū q̄ nomē intētio apud sc̄tōs dupl̄r accipit vt vult sc̄tūs Bōauē. q. j. hui⁹ dis. **U**no mō intētio dicit volitiō nē finis simplr. **A**lio mō dicit volitiōē finis ad quē

Arti. 1.
Nota. 1

Nota. 2
B

aliqđ mediū ordinat: z ita supponit p volitōe finis z pnotat mediū seu aliqđ in ipm ordinatū. ¶ Et fm hoc duplr attendit bonitas intentionis. Uno mō dī intētio bona tm rōne finis: qz est volitio talis finis quē recta rō dīcat volēdum/nō curādo de medijs: sic oīs volitio honestatis/pacis/dilectionis dei z pxi- mi pp se/dī intētio bona. ¶ Scđo mō dī intētio bo- na nō tm rōne substracti/sz etiā rōne pnotari: hoc est nō tm rōne eius qđ volit ppter se/sz etiā rōne medio- rū que ordinant in sic volitū. Et sic dī intētio bo- na in quo est bona z pfecta ordinatio operis ad finē intētiū bonum: z ita ad bonitatem intentionis re- quirirē vtrūq: z bonitas finis z recta ordinatio me- diorū ad finē. Nec em duo necessario requirunt ad hoc q oculus sit simplex: sicut dicit brūs Bern. ad Eugenū. s. q veritas sit in electiōe/ z charitas in in- tentione: hoc est dicere q tūc est oculus mentis sim- plex siue intētio bona/qñ hoc amat finaliter qđ est amandū: z eligit qđ est eligendū. Et hoc mō simpli- citer verum est si oculus est simplex/torū corpus lu- cidum erit: quia intentione existente hoc mō bona/ opus est bonū. Nec de articulo pmo. ¶ Quātū ad secundū articulū est cōclusio pma. Accipiendo intē- tionē pmo mō ad bonitatē opis nō sufficit bonitas intentionis. Probat pclusio: quia ad bonitatē ope- ris requirit cōuenientia obiecti z integritas omniū circūstātiarū quas recta ratio adesse debere dīcat acui. Sicut cōuerso ad malitiam sufficit defectus alicuius horū que recta ratio dīcat adesse debere: sz stat intentionem finis esse bonam: z tñ deficere vel obiectum debitum vel alias circūstātiās vnum vel plures: ergo stat intentionem esse bonam et opus esse malū. Cōsequētia manifesta. Et maior patet: quia bonum est ex causa integra: malū aut omnifariam vt dicit Dionys. z cōsonat Philosophus. ij. Ethico- rū. Minor pbat: qz si qđ furat diuiti vt subueniat pauperi/intentio qđem bona est: quia finis. s. subue- nire pauperi bonus est: z tamen deficiūt ibi rectitu- do obiecti: quia dat de nō suo z modi z circūstātiarū ceterarū: z sic de multis alijs. Ut si quis mentis vt li- beret innocentē aut interfecti psequerē nō interueni- ente legitime auctoritatis potestate/in quibz finis bonus est: electio aut contra dictamen rōnis mala. ¶ Corollariū q bonitas finis nō excusat male eligē- tē. Patet p illud apli ad Rom. ij. cōdemnatis dicē- tes: Faciam mala vt eueniāt bona. ¶ Scđa pclusio. Ad maliciā opis sufficit malicia intentionis. Pro- bat ex pbariōe pme cōclusionis: nā ad b vt opus ali qđ sit malū sufficit defectus vnius cuiusqz requisitorum ad opis bonitatē: sz ad opis bonitatem requirē boni- tas intētionis: vt patz ex notabili scđo. ¶ Et ei defectus sufficit ad maliciā opis: sz vbiqz est intētio mala deficit intētio bona: qz cōtraria simul stare nō pnt: z p psequēs intētio mala sufficit ad maliciā opis. Nō tñ requirit semp intētio mala: qz pōt opatio esse mala intētiōe existēte bona pp defectū alteri circūstātie. ¶ Tertia pclusio: Bonitas intētiōis dicta scđo mō sufficit z requirit vt bona sit operatio. Probat: quia ista bonitas includit integritatē omniū requisitorū: qz finis z mediōrū. Tal aut integritas requirit z sufficit ad bonitatē cuiuslibet opis vt dictū est. ¶ Pclusio ve- ra. Et de intētiōe bona illo mō accepta intelligēde sūt auctoritates scōrū in nuētū q ex intētiōe dī op bonū vel malū: vt illa Ambro. Affectus tuus opi tuo

nomē imponit. Et illa saluatoris: Nō pōt arbor bo- na fructus malos facere. vbi fm Ambro. p affectū z ar- borē bonā fm saluatore intelligit intētio bona scđo mō dicta. ¶ Quātū ad tertū articulū est pmi du- biū: Vtrū qritas boni opis cōmensuret qritari bo- ne intentionis: qđ est qrerē: Vtrū opus bonū sit tātū bonū qta est bonitas intētiōis. ¶ Rndet hic scūs Bonauen. p distinctionē intentionis similē ei q dicta est in pmo articulo. s. q qritas intētiōis pōt duplr attendi. Aut rōne actus intēden di: aut rōne obiecti intēti qđ est finis tm. z pformit tātū qtrū pnt accipi- noialiter: z sic respiciūt intētiū: vel aduerbialit tūc respiciūt actū intēdēdi. Primo mō qritas opis nō cōmensurat qritari intētiōis qtrū ad bonitatē z ma- liciā: qz opus exterioris factū nō semp cōmensurat ei qđ intētio intēdit. i. fini. Frequēter em hō intēdit fa- cere magnū bonū z facit parū: qz modicam habet charitatē: sic etiā in malis. Nō semp q intēdit parū peccare parū peccat: licet q intēdat multū peccare/ multū peccet: z si actus sit modicus. Scđo aut mō acci- piēdo sic qritas opis attēdit ex qritate intētiōis qtrū ad bonitatē z maliciā: qz quātus est actus intēdēdi bonitatem malicia intēsus ex oibz circūstātijs: tātus ē actus exterior bonus aut malus. Omne em meritū z demeritū actus exterioris reducitur ad actū volūtatis in- terioris: z ideo fm intentionē bonitatis actus interioris mēsurat bonitas actus exterioris: sic de malicia. ¶ Scđo dubitat: Vtrū intētio bona absqz ope exte- riori sufficiat ad merendū vitā eternā. Rndet scūs Bonauen. q. ij. huius dis. distinguēdo: qz aut habēs bonā intētiōē habet facultatē bñ operādi aut non. Si nō habet facultatē/cū nemo obligat ad impossi- bile: sola plenitudo volūtatis interne sufficit ad me- ritū sine ope exteriori. Si aut affit facultas z offert se oportunitas/intētio nō pōt ad meritum sufficere absqz exteriori opatione. Cuius rō est triplex. s. diuini mādati obligatio: virtus pfectio: z bonitas plenitu- do. Diuini mādati obligatio: qz mādata nō solū ob- ligāt ad volēdū/sz etiā ad faciendū: z ideo q nō im- plet mādatū cū possit z affit oportunitas potius me- reat irā qz grām. Virtus pfectio: qz virtus est vltimū potētie: z tō eleuat potētiā ad aliqđ magnū in qđ pōt potentia z ad arduū. Potētie aut anie ordinant ad opa etiā exteriora: ideo virtus nō ē pfecta: nec vltimū potētie nisi extēdat se ad opa exteriora vltra q nō sūt alia (z ita sē vltima in q pōt potētia) dū adest facul- tas z operādi oportunitas. Extēdit se q virtus ad opa exteriora si fuerit pfecta volūtatis plenitudo: qz nō ē plena nec efficax volūtatis/nisi ponat in effectū qđ p- alias dī semiplena z pigra: sic piger vult et nō vult: sic q appetit scire z nō laborat in studio vult sciētā impfctē: q nō vult sciām pfecte z efficaciter hec opa- tur z nihil negligit requisitū ad sciē acquisitionem: qz q dū adest facultas z se offert oportunitas absqz ope- ribz exterioribz nō est mādatoz dei impletio: nec virtus pfecta rō/nec volūtatis plenitudo: z absqz his nō est sufficiētia meriti. Vnde est q ad meritū vite etne nō sufficit bonitas intētiōis absqz bonitate opis ex- terioris. Nec scūs Bonauen. Que intelligēda sūt dū z qñ recta rō dīcat sic esse operādū aliq opatiōe: exteriori: z fm b intelligēde sūt auctoritates scōrū qz aliq vident sonare qsi sola volūtas sufficiat: q in- telligēde sūt dū deest facultas/aut non est operandi oportunitas. Aliē q nō sufficit volūtas sine opibz q

Arti. 3.
Dub. 1.
E

Arti. 2.
Loc. 1.
L

Dub. 2.
F

Loc. 2.
D

Loc. 3.

vere sunt dū adest facultas et oportunitas.

Distinctio xli

De pectō actus ex

terioris q̄tū ad intētiōē finis: agit cō-
sequēter de eisdē q̄tū ad p̄ncipiū fidei et
voluntatis inuestigās an omne opus qd nō est ex fi-
de sit p̄ctm: an etiā omne p̄ctm sit voluntariū. **Colli-**
git aut snia textus in tribz p̄clusionibz q̄ sequūtur.
Prima cōclusio: Quāuis quorundā opinio oēm
actū nō ex fide et charitate p̄cedēte p̄ctm esse astruat
aliop̄ tñ snia quosdā infidelitū actus bonos fore: nō
asit meritorios p̄babiliter affirmat. **Secda cōclu-**
sio: Nullū est p̄ctm qd nō sit mō quodā voluntariū.
Tertia cōclusio: Lū voluntas mala p̄ctm sit morta-
le/cōstat voluntatē ipsā mortale p̄ctm esse. Decla-
ratio patet in textu.

Questio vnica

Arca distinctionē q̄

r̄t: Urrū int̄ hūanos actus aliq̄s indif-
ferēs sit dicēdus. **Notabili** p̄missis

Arti. 1. p̄clusiones subiungēnt cū dubijs. **Nota. 1.** mū norandū q̄ p̄ actū humanū intelligit̄ act⁹ bonis
deliberatiuis. i. actus libere p̄ductus cū certa app̄-
hensione obiecti. Un̄ casualis fricatio barbe aut mo-
tus man⁹ aut pedis factus nō a p̄posito nō dī hūa-
nus. **Secdo notādū.** Sup̄positis his q̄ hz **Occaz**
q. r. et. xij. tertij sniaz. Item q̄ rāgunē dīl. xij. q. j.
collecto. hui⁹ tertij. Itē in. iij. q̄t. **Occā** in diuersis
q̄stionibz: v̄puta. q. xij. xij. xv. Itē q̄t. iij. q. vj. in q̄
stione de cōnexionē virtutū et alibi: q̄ act⁹ indifferēs
dupl̄r accipit̄. Uno mō p̄ actū hūano q̄ nec est virtuo-
sus nec vitiosus: puta q̄ nō est elicītus vel imperat⁹
cōformit̄ recte rōni: et p̄pter hoc q̄ rō sic dictauit fien-
dū. Necq̄ diffōrmis p̄rariet̄: licet diffōrmiter contra
dictorie/vt si aliq̄s actū aliquē elicīt vel impat nō qz
sic fieri debere recta rō dictauit/nec oppositū. Sed
qz ita facere placuit/vt opari aliqd p̄ delectatiōē qd
recta rō neqz dictauit neqz eius cōtrariū. **Secdo mō**
accipit̄ actus indifferēs vt est actus p̄mo indifferēs
nec bonus nec malus moralit̄/potēs idē nūero fieri
bonus et malus: nō simul s̄z successiue: vt est actus p̄
mo nō ordinatus in finē aliq̄e: ordinabilis tñ in fi-
nē bonū et etiā in finē malū: vt ire ad ecclesiā qd p̄
mo nō ordinat̄ in finē virtutis: et post fieri pōt p̄pter fi-
nē laudabilē vel vituperabilē. **Tertio notādū** q̄
actus hūanus bonus est duplex. Quidā est intrin-
sece bon⁹ et virtuosus: qdā extrinsece. Intrinsece vir-
tuosus seu bon⁹ est q̄ ē bon⁹ necessario: ita q̄ nō pōt
esse actus hūanus et nō esse bonus. Extrinsece virtuo-
sus est q̄ est virtuosus p̄ coexistentiā alicuius alteri⁹
actus sine q̄ esse pōt. Et ita est cōringēter bonus: qz
posset eē idē nūero et esse nō bon⁹. De hoc. j. dīl. xij.
q. j. in tertio. **Quartū** ad scdm articulū est cōclusio

Arti. 2. p̄clusiones subiungēnt cū dubijs. **Nota. 2.** mū norandū q̄ p̄ actū humanū intelligit̄ act⁹ bonis
deliberatiuis. i. actus libere p̄ductus cū certa app̄-
hensione obiecti. Un̄ casualis fricatio barbe aut mo-
tus man⁹ aut pedis factus nō a p̄posito nō dī hūa-
nus. **Secdo notādū.** Sup̄positis his q̄ hz **Occaz**
q. r. et. xij. tertij sniaz. Item q̄ rāgunē dīl. xij. q. j.
collecto. hui⁹ tertij. Itē in. iij. q̄t. **Occā** in diuersis
q̄stionibz: v̄puta. q. xij. xij. xv. Itē q̄t. iij. q. vj. in q̄
stione de cōnexionē virtutū et alibi: q̄ act⁹ indifferēs
dupl̄r accipit̄. Uno mō p̄ actū hūano q̄ nec est virtuo-
sus nec vitiosus: puta q̄ nō est elicītus vel imperat⁹
cōformit̄ recte rōni: et p̄pter hoc q̄ rō sic dictauit fien-
dū. Necq̄ diffōrmis p̄rariet̄: licet diffōrmiter contra
dictorie/vt si aliq̄s actū aliquē elicīt vel impat nō qz
sic fieri debere recta rō dictauit/nec oppositū. Sed
qz ita facere placuit/vt opari aliqd p̄ delectatiōē qd
recta rō neqz dictauit neqz eius cōtrariū. **Secdo mō**
accipit̄ actus indifferēs vt est actus p̄mo indifferēs
nec bonus nec malus moralit̄/potēs idē nūero fieri
bonus et malus: nō simul s̄z successiue: vt est actus p̄
mo nō ordinatus in finē aliq̄e: ordinabilis tñ in fi-
nē bonū et etiā in finē malū: vt ire ad ecclesiā qd p̄
mo nō ordinat̄ in finē virtutis: et post fieri pōt p̄pter fi-
nē laudabilē vel vituperabilē. **Tertio notādū** q̄
actus hūanus bonus est duplex. Quidā est intrin-
sece bon⁹ et virtuosus: qdā extrinsece. Intrinsece vir-
tuosus seu bon⁹ est q̄ ē bon⁹ necessario: ita q̄ nō pōt
esse actus hūanus et nō esse bonus. Extrinsece virtuo-
sus est q̄ est virtuosus p̄ coexistentiā alicuius alteri⁹
actus sine q̄ esse pōt. Et ita est cōringēter bonus: qz
posset eē idē nūero et esse nō bon⁹. De hoc. j. dīl. xij.
q. j. in tertio. **Quartū** ad scdm articulū est cōclusio

Arti. 2. p̄clusiones subiungēnt cū dubijs. **Nota. 2.** mū norandū q̄ p̄ actū humanū intelligit̄ act⁹ bonis
deliberatiuis. i. actus libere p̄ductus cū certa app̄-
hensione obiecti. Un̄ casualis fricatio barbe aut mo-
tus man⁹ aut pedis factus nō a p̄posito nō dī hūa-
nus. **Secdo notādū.** Sup̄positis his q̄ hz **Occaz**
q. r. et. xij. tertij sniaz. Item q̄ rāgunē dīl. xij. q. j.
collecto. hui⁹ tertij. Itē in. iij. q̄t. **Occā** in diuersis
q̄stionibz: v̄puta. q. xij. xij. xv. Itē q̄t. iij. q. vj. in q̄
stione de cōnexionē virtutū et alibi: q̄ act⁹ indifferēs
dupl̄r accipit̄. Uno mō p̄ actū hūano q̄ nec est virtuo-
sus nec vitiosus: puta q̄ nō est elicītus vel imperat⁹
cōformit̄ recte rōni: et p̄pter hoc q̄ rō sic dictauit fien-
dū. Necq̄ diffōrmis p̄rariet̄: licet diffōrmiter contra
dictorie/vt si aliq̄s actū aliquē elicīt vel impat nō qz
sic fieri debere recta rō dictauit/nec oppositū. Sed
qz ita facere placuit/vt opari aliqd p̄ delectatiōē qd
recta rō neqz dictauit neqz eius cōtrariū. **Secdo mō**
accipit̄ actus indifferēs vt est actus p̄mo indifferēs
nec bonus nec malus moralit̄/potēs idē nūero fieri
bonus et malus: nō simul s̄z successiue: vt est actus p̄
mo nō ordinatus in finē aliq̄e: ordinabilis tñ in fi-
nē bonū et etiā in finē malū: vt ire ad ecclesiā qd p̄
mo nō ordinat̄ in finē virtutis: et post fieri pōt p̄pter fi-
nē laudabilē vel vituperabilē. **Tertio notādū** q̄
actus hūanus bonus est duplex. Quidā est intrin-
sece bon⁹ et virtuosus: qdā extrinsece. Intrinsece vir-
tuosus seu bon⁹ est q̄ ē bon⁹ necessario: ita q̄ nō pōt
esse actus hūanus et nō esse bonus. Extrinsece virtuo-
sus est q̄ est virtuosus p̄ coexistentiā alicuius alteri⁹
actus sine q̄ esse pōt. Et ita est cōringēter bonus: qz
posset eē idē nūero et esse nō bon⁹. De hoc. j. dīl. xij.
q. j. in tertio. **Quartū** ad scdm articulū est cōclusio

Arti. 2. p̄clusiones subiungēnt cū dubijs. **Nota. 2.** mū norandū q̄ p̄ actū humanū intelligit̄ act⁹ bonis
deliberatiuis. i. actus libere p̄ductus cū certa app̄-
hensione obiecti. Un̄ casualis fricatio barbe aut mo-
tus man⁹ aut pedis factus nō a p̄posito nō dī hūa-
nus. **Secdo notādū.** Sup̄positis his q̄ hz **Occaz**
q. r. et. xij. tertij sniaz. Item q̄ rāgunē dīl. xij. q. j.
collecto. hui⁹ tertij. Itē in. iij. q̄t. **Occā** in diuersis
q̄stionibz: v̄puta. q. xij. xij. xv. Itē q̄t. iij. q. vj. in q̄
stione de cōnexionē virtutū et alibi: q̄ act⁹ indifferēs
dupl̄r accipit̄. Uno mō p̄ actū hūano q̄ nec est virtuo-
sus nec vitiosus: puta q̄ nō est elicītus vel imperat⁹
cōformit̄ recte rōni: et p̄pter hoc q̄ rō sic dictauit fien-
dū. Necq̄ diffōrmis p̄rariet̄: licet diffōrmiter contra
dictorie/vt si aliq̄s actū aliquē elicīt vel impat nō qz
sic fieri debere recta rō dictauit/nec oppositū. Sed
qz ita facere placuit/vt opari aliqd p̄ delectatiōē qd
recta rō neqz dictauit neqz eius cōtrariū. **Secdo mō**
accipit̄ actus indifferēs vt est actus p̄mo indifferēs
nec bonus nec malus moralit̄/potēs idē nūero fieri
bonus et malus: nō simul s̄z successiue: vt est actus p̄
mo nō ordinatus in finē aliq̄e: ordinabilis tñ in fi-
nē bonū et etiā in finē malū: vt ire ad ecclesiā qd p̄
mo nō ordinat̄ in finē virtutis: et post fieri pōt p̄pter fi-
nē laudabilē vel vituperabilē. **Tertio notādū** q̄
actus hūanus bonus est duplex. Quidā est intrin-
sece bon⁹ et virtuosus: qdā extrinsece. Intrinsece vir-
tuosus seu bon⁹ est q̄ ē bon⁹ necessario: ita q̄ nō pōt
esse actus hūanus et nō esse bonus. Extrinsece virtuo-
sus est q̄ est virtuosus p̄ coexistentiā alicuius alteri⁹
actus sine q̄ esse pōt. Et ita est cōringēter bonus: qz
posset eē idē nūero et esse nō bon⁹. De hoc. j. dīl. xij.
q. j. in tertio. **Quartū** ad scdm articulū est cōclusio

Arti. 2. p̄clusiones subiungēnt cū dubijs. **Nota. 2.** mū norandū q̄ p̄ actū humanū intelligit̄ act⁹ bonis
deliberatiuis. i. actus libere p̄ductus cū certa app̄-
hensione obiecti. Un̄ casualis fricatio barbe aut mo-
tus man⁹ aut pedis factus nō a p̄posito nō dī hūa-
nus. **Secdo notādū.** Sup̄positis his q̄ hz **Occaz**
q. r. et. xij. tertij sniaz. Item q̄ rāgunē dīl. xij. q. j.
collecto. hui⁹ tertij. Itē in. iij. q̄t. **Occā** in diuersis
q̄stionibz: v̄puta. q. xij. xij. xv. Itē q̄t. iij. q. vj. in q̄
stione de cōnexionē virtutū et alibi: q̄ act⁹ indifferēs
dupl̄r accipit̄. Uno mō p̄ actū hūano q̄ nec est virtuo-
sus nec vitiosus: puta q̄ nō est elicītus vel imperat⁹
cōformit̄ recte rōni: et p̄pter hoc q̄ rō sic dictauit fien-
dū. Necq̄ diffōrmis p̄rariet̄: licet diffōrmiter contra
dictorie/vt si aliq̄s actū aliquē elicīt vel impat nō qz
sic fieri debere recta rō dictauit/nec oppositū. Sed
qz ita facere placuit/vt opari aliqd p̄ delectatiōē qd
recta rō neqz dictauit neqz eius cōtrariū. **Secdo mō**
accipit̄ actus indifferēs vt est actus p̄mo indifferēs
nec bonus nec malus moralit̄/potēs idē nūero fieri
bonus et malus: nō simul s̄z successiue: vt est actus p̄
mo nō ordinatus in finē aliq̄e: ordinabilis tñ in fi-
nē bonū et etiā in finē malū: vt ire ad ecclesiā qd p̄
mo nō ordinat̄ in finē virtutis: et post fieri pōt p̄pter fi-
nē laudabilē vel vituperabilē. **Tertio notādū** q̄
actus hūanus bonus est duplex. Quidā est intrin-
sece bon⁹ et virtuosus: qdā extrinsece. Intrinsece vir-
tuosus seu bon⁹ est q̄ ē bon⁹ necessario: ita q̄ nō pōt
esse actus hūanus et nō esse bonus. Extrinsece virtuo-
sus est q̄ est virtuosus p̄ coexistentiā alicuius alteri⁹
actus sine q̄ esse pōt. Et ita est cōringēter bonus: qz
posset eē idē nūero et esse nō bon⁹. De hoc. j. dīl. xij.
q. j. in tertio. **Quartū** ad scdm articulū est cōclusio

Arti. 2. p̄clusiones subiungēnt cū dubijs. **Nota. 2.** mū norandū q̄ p̄ actū humanū intelligit̄ act⁹ bonis
deliberatiuis. i. actus libere p̄ductus cū certa app̄-
hensione obiecti. Un̄ casualis fricatio barbe aut mo-
tus man⁹ aut pedis factus nō a p̄posito nō dī hūa-
nus. **Secdo notādū.** Sup̄positis his q̄ hz **Occaz**
q. r. et. xij. tertij sniaz. Item q̄ rāgunē dīl. xij. q. j.
collecto. hui⁹ tertij. Itē in. iij. q̄t. **Occā** in diuersis
q̄stionibz: v̄puta. q. xij. xij. xv. Itē q̄t. iij. q. vj. in q̄
stione de cōnexionē virtutū et alibi: q̄ act⁹ indifferēs
dupl̄r accipit̄. Uno mō p̄ actū hūano q̄ nec est virtuo-
sus nec vitiosus: puta q̄ nō est elicītus vel imperat⁹
cōformit̄ recte rōni: et p̄pter hoc q̄ rō sic dictauit fien-
dū. Necq̄ diffōrmis p̄rariet̄: licet diffōrmiter contra
dictorie/vt si aliq̄s actū aliquē elicīt vel impat nō qz
sic fieri debere recta rō dictauit/nec oppositū. Sed
qz ita facere placuit/vt opari aliqd p̄ delectatiōē qd
recta rō neqz dictauit neqz eius cōtrariū. **Secdo mō**
accipit̄ actus indifferēs vt est actus p̄mo indifferēs
nec bonus nec malus moralit̄/potēs idē nūero fieri
bonus et malus: nō simul s̄z successiue: vt est actus p̄
mo nō ordinatus in finē aliq̄e: ordinabilis tñ in fi-
nē bonū et etiā in finē malū: vt ire ad ecclesiā qd p̄
mo nō ordinat̄ in finē virtutis: et post fieri pōt p̄pter fi-
nē laudabilē vel vituperabilē. **Tertio notādū** q̄
actus hūanus bonus est duplex. Quidā est intrin-
sece bon⁹ et virtuosus: qdā extrinsece. Intrinsece vir-
tuosus seu bon⁹ est q̄ ē bon⁹ necessario: ita q̄ nō pōt
esse actus hūanus et nō esse bonus. Extrinsece virtuo-
sus est q̄ est virtuosus p̄ coexistentiā alicuius alteri⁹
actus sine q̄ esse pōt. Et ita est cōringēter bonus: qz
posset eē idē nūero et esse nō bon⁹. De hoc. j. dīl. xij.
q. j. in tertio. **Quartū** ad scdm articulū est cōclusio

Arti. 2. p̄clusiones subiungēnt cū dubijs. **Nota. 2.** mū norandū q̄ p̄ actū humanū intelligit̄ act⁹ bonis
deliberatiuis. i. actus libere p̄ductus cū certa app̄-
hensione obiecti. Un̄ casualis fricatio barbe aut mo-
tus man⁹ aut pedis factus nō a p̄posito nō dī hūa-
nus. **Secdo notādū.** Sup̄positis his q̄ hz **Occaz**
q. r. et. xij. tertij sniaz. Item q̄ rāgunē dīl. xij. q. j.
collecto. hui⁹ tertij. Itē in. iij. q̄t. **Occā** in diuersis
q̄stionibz: v̄puta. q. xij. xij. xv. Itē q̄t. iij. q. vj. in q̄
stione de cōnexionē virtutū et alibi: q̄ act⁹ indifferēs
dupl̄r accipit̄. Uno mō p̄ actū hūano q̄ nec est virtuo-
sus nec vitiosus: puta q̄ nō est elicītus vel imperat⁹
cōformit̄ recte rōni: et p̄pter hoc q̄ rō sic dictauit fien-
dū. Necq̄ diffōrmis p̄rariet̄: licet diffōrmiter contra
dictorie/vt si aliq̄s actū aliquē elicīt vel impat nō qz
sic fieri debere recta rō dictauit/nec oppositū. Sed
qz ita facere placuit/vt opari aliqd p̄ delectatiōē qd
recta rō neqz dictauit neqz eius cōtrariū. **Secdo mō**
accipit̄ actus indifferēs vt est actus p̄mo indifferēs
nec bonus nec malus moralit̄/potēs idē nūero fieri
bonus et malus: nō simul s̄z successiue: vt est actus p̄
mo nō ordinatus in finē aliq̄e: ordinabilis tñ in fi-
nē bonū et etiā in finē malū: vt ire ad ecclesiā qd p̄
mo nō ordinat̄ in finē virtutis: et post fieri pōt p̄pter fi-
nē laudabilē vel vituperabilē. **Tertio notādū** q̄
actus hūanus bonus est duplex. Quidā est intrin-
sece bon⁹ et virtuosus: qdā extrinsece. Intrinsece vir-
tuosus seu bon⁹ est q̄ ē bon⁹ necessario: ita q̄ nō pōt
esse actus hūanus et nō esse bonus. Extrinsece virtuo-
sus est q̄ est virtuosus p̄ coexistentiā alicuius alteri⁹
actus sine q̄ esse pōt. Et ita est cōringēter bonus: qz
posset eē idē nūero et esse nō bon⁹. De hoc. j. dīl. xij.
q. j. in tertio. **Quartū** ad scdm articulū est cōclusio

Arti. 2. p̄clusiones subiungēnt cū dubijs. **Nota. 2.** mū norandū q̄ p̄ actū humanū intelligit̄ act⁹ bonis
deliberatiuis. i. actus libere p̄ductus cū certa app̄-
hensione obiecti. Un̄ casualis fricatio barbe aut mo-
tus man⁹ aut pedis factus nō a p̄posito nō dī hūa-
nus. **Secdo notādū.** Sup̄positis his q̄ hz **Occaz**
q. r. et. xij. tertij sniaz. Item q̄ rāgunē dīl. xij. q. j.
collecto. hui⁹ tertij. Itē in. iij. q̄t. **Occā** in diuersis
q̄stionibz: v̄puta. q. xij. xij. xv. Itē q̄t. iij. q. vj. in q̄
stione de cōnexionē virtutū et alibi: q̄ act⁹ indifferēs
dupl̄r accipit̄. Uno mō p̄ actū hūano q̄ nec est virtuo-
sus nec vitiosus: puta q̄ nō est elicītus vel imperat⁹
cōformit̄ recte rōni: et p̄pter hoc q̄ rō sic dictauit fien-
dū. Necq̄ diffōrmis p̄rariet̄: licet diffōrmiter contra
dictorie/vt si aliq̄s actū aliquē elicīt vel impat nō qz
sic fieri debere recta rō dictauit/nec oppositū. Sed
qz ita facere placuit/vt opari aliqd p̄ delectatiōē qd
recta rō neqz dictauit neqz eius cōtrariū. **Secdo mō**
accipit̄ actus indifferēs vt est actus p̄mo indifferēs
nec bonus nec malus moralit̄/potēs idē nūero fieri
bonus et malus: nō simul s̄z successiue: vt est actus p̄
mo nō ordinatus in finē aliq̄e: ordinabilis tñ in fi-
nē bonū et etiā in finē malū: vt ire ad ecclesiā qd p̄
mo nō ordinat̄ in finē virtutis: et post fieri pōt p̄pter fi-
nē laudabilē vel vituperabilē. **Tertio notādū** q̄
actus hūanus bonus est duplex. Quidā est intrin-
sece bon⁹ et virtuosus: qdā extrinsece. Intrinsece vir-
tuosus seu bon⁹ est q̄ ē bon⁹ necessario: ita q̄ nō pōt
esse actus hūanus et nō esse bonus. Extrinsece virtuo-
sus est q̄ est virtuosus p̄ coexistentiā alicuius alteri⁹
actus sine q̄ esse pōt. Et ita est cōringēter bonus: qz
posset eē idē nūero et esse nō bon⁹. De hoc. j. dīl. xij.
q. j. in tertio. **Quartū** ad scdm articulū est cōclusio

Arti. 2. p̄clusiones subiungēnt cū dubijs. **Nota. 2.** mū norandū q̄ p̄ actū humanū intelligit̄ act⁹ bonis
deliberatiuis. i. actus libere p̄ductus cū certa app̄-
hensione obiecti. Un̄ casualis fricatio barbe aut mo-
tus man⁹ aut pedis factus nō a p̄posito nō dī hūa-
nus. **Secdo notādū.** Sup̄positis his q̄ hz **Occaz**
q. r. et. xij. tertij sniaz. Item q̄ rāgunē dīl. xij. q. j.
collecto. hui⁹ tertij. Itē in. iij. q̄t. **Occā** in diuersis
q̄stionibz: v̄puta. q. xij. xij. xv. Itē q̄t. iij. q. vj. in q̄
stione de cōnexionē virtutū et alibi: q̄ act⁹ indifferēs
dupl̄r accipit̄. Uno mō p̄ actū hūano q̄ nec est virtuo-
sus nec vitiosus: puta q̄ nō est elicītus vel imperat⁹
cōformit̄ recte rōni: et p̄pter hoc q̄ rō sic dictauit fien-
dū. Necq̄ diffōrmis p̄rariet̄: licet diffōrmiter contra
dictorie/vt si aliq̄s actū aliquē elicīt vel impat nō qz
sic fieri debere recta rō dictauit/nec oppositū. Sed
qz ita facere placuit/vt opari aliqd p̄ delectatiōē qd
recta rō neqz dictauit neqz eius cōtrariū. **Secdo mō**
accipit̄ actus indifferēs vt est actus p̄mo indifferēs
nec bonus nec malus moralit̄/potēs idē nūero fieri
bonus et malus: nō simul s̄z successiue: vt est actus p̄
mo nō ordinatus in finē aliq̄e: ordinabilis tñ in fi-
nē bonū et etiā in finē malū: vt ire ad ecclesiā qd p̄
mo nō ordinat̄ in finē virtutis: et post fieri pōt p̄pter fi-
nē laudabilē vel vituperabilē. **Tertio notādū** q̄
actus hūanus bonus est duplex. Quidā est intrin-
sece bon⁹ et virtuosus: qdā extrinsece. Intrinsece vir-
tuosus seu bon⁹ est q̄ ē bon⁹ necessario: ita q̄ nō pōt
esse actus hūanus et nō esse bonus. Extrinsece virtuo-
sus est q̄ est virtuosus p̄ coexistentiā alicuius alteri⁹
actus sine q̄ esse pōt. Et ita est cōringēter bonus: qz
posset eē idē nūero et esse nō bon⁹. De hoc. j. dīl. xij.
q. j. in tertio. **Quartū** ad scdm articulū est cōclusio

le bñ facere ex sua libertate absq̄ hoc q̄ rō dīctet illi
bñ faciendū vel eius oppositū: qz cū voluntas pōt si-
bi p̄stingere finē cōtra rectā rōnē vt delectationē no-
ria. q̄ multo magis pōt p̄stingere sibi finē q̄ nō est cō-
trarius recte rōni. **Consequētia nota:** qz si pōt contra
rōnē/pōt etiā p̄ter rōnē. **Antecedēs patet:** qz voluntas
pōt frui seipsa aut creatura: quo casu p̄stingit sibi fi-
nē cōtra rectā rōnē. **Minor:** p̄ncipalis p̄bat: qz ta-
lis actus sic elicītus nō est elicītus/fm dictamen re-
cterō nis. q̄ nō est virtuosus nec cōtra dictamē rōnis
ergo nec vitiosus. **Cōfirmat.** Voluntas pōt elice-
re actū p̄formē recte rōni. **Ut grā exēpli.** Uelle refi-
cere esurientē pauperē qd ratio dīctat esse faciendū:
et tñ nō elicere. **p̄ter hoc q̄ rō recta dictauit esse volē**
dū. In q̄ casu actus ille nō est vitiosus: qz est confor-
mis dictamini recte rōnis. **Nec virtuosus:** qz nō elicīt
tur p̄pter hoc: qz sic dictatū est qd tñ requirit ad hoc vt
act⁹ sit virtuosus. **Probat etia p̄clusio de actu impe-**
rato: qz q̄lis est actus elicītus talis est et imperat⁹ cū
bonitas actus impati depēdet a bonitate actus eli-
citi: s̄l̄r et ei⁹ malicia et indifferētia. **igit cū elicīt⁹ pōt**
esse indifferēs/etiā imperat⁹ poterit esse indifferēs.
Secda cōclusio: Ois actus impatus a voluntate si-
ue intellect⁹ siue alteri⁹ potētiē est indifferēs secūdo
mō et extrinsece. **Probat p̄clusio:** qz ois talis manēs
idē nūero pōt p̄mo esse nec bonus nec malus: et post
fieri bonus ac deinde malus et ecōuerso. q̄ ois talis
est indifferēs extrinsece. **Tener p̄sequētia:** quia ille
actus dī indifferēs extrinsece: q̄ pōt fieri bon⁹ et ma-
lus ac mutari de opposito in oppositū. Ille tñ in-
trinsece indifferēs q̄ nec est bonus nec malus: nec
pōt fieri bonus neqz malus/manēs naturaliter idē
nūero. **Antecedēs patet:** qz ois talis act⁹ manēs idē
in se vel in eē nature/pōt fieri diuersa intētiōe. **Pōt**
em ordinari in diuersis finēs: et fm b̄ mutari de bo-
nitate in maliciā moralē et ecōuerso. **Pōt em q̄s spe-**
culari p̄pter deū p̄mo et cōtinuare eundē speculatio-
nis actū p̄pter vanā gloriā: et sicut est de actu intelle-
ctus et s̄l̄r de actibz exterioribz. **Tertia cōclusio:** Aliq̄s actus elicītus a voluntate nō est indifferēs: sed
virtuosus necessario et intrinsece. **Probat illa conclu-**
sio: qz aliq̄s actus est p̄tingēter virtuosus. q̄ aliq̄s est
necessario virtuosus. **Tener p̄sequētia:** qz ois act⁹ vir-
tuosus cōringēter est de se indifferēs ad esse vitiosus
et virtuosus. **Si q̄ sit determinate virtuosus:** hoc erit p̄
p̄formit̄ ei⁹ ad aliū actū interiorē virtuosum: aut
q̄ ille actus interior est cōringēter virtuosus aut neces-
sario. **Si scdm/babet p̄positū.** **Si p̄mū/q̄ rō s̄l̄r de**
illo scdo actu sicut de p̄mo. **Et oportet dare tertius**
p̄pter quē scds sit determinate virtuosus: et ita fieret
p̄cessus in infinitū qui est impossibilis: tunc em nul-
lus actus esset virtuosus: qz nō posset deueniri ad pri-
mū p̄pter quē alij dicerent virtuosū. **Ex aut ois act⁹**
cōringēter virtuosus fiat virtuosus determinate p̄ aliū
actū virtuosū nouū. **Probat:** qz nō pōt fieri act⁹ nō
virtuosus de nouo virtuosus/nisi p̄ mutationē aliquā
scz p̄ductionē alicui⁹ noui aut p̄ destructionē alicui⁹
ius perisset: qz nō pōt fieri trāsitus sine mutatiōe: nō
aut in p̄posito sit illa mutatio siue trāsitus p̄ destru-
ctionē. **Manifestū est:** q̄ aliq̄d nouū p̄ducit. **Illud**
aut nō pōt esse nisi act⁹ nou⁹ virtuosus libere a volū-
tate elicītus. **Probat:** qz impossibile est actū nō virtuo-
sum fieri virtuosum p̄ actū naturalē et nō libez q̄ non
est in p̄tate voluntatis: qz p̄ actū naturalē nihil est

Loc. 2.
D

Loc. 3.
E

landabile vlt vituperabile: ois act⁹ autē p^rter actū vo-
lūtatis ē natural⁹ z nō in prāte volūtatis. g^o necesse est
actū illū nouū p^r cui⁹ cōformitatē act⁹ nō virtuosus
fir virtuosus esse actum libez. et in prāte volūtatis.
¶ Et q^o sequit^r q^o act⁹ nō pōt fieri virtuosus q^o prius
fuit nō virtuosus p^r solā coexistētiā nouā recte rōnis:
q^o nūi interueniat act⁹ voluntatis quez libere elicit
fm dictamē rōnis: z p^r hoc nullus actus fit de no-
uo virtuosus. Patet de actu interiori elicito: q^o si fue-
rit in volūtate actus elicitus q^o vult voluntas aliqd
volibile cōueniēs p^rter debiti finē cū ceteris circū-
stātijs oibz requisitis/excepto q^o nō elicit p^rter hoc:
q^o sic rō dictauit ille actus nō est virtuosus: q^o q^uis
volūtatis sic eliciēdo elicit q^o iustū est: s^z nō quō iu-
ste operat^r: id est nō q^o iustū est/sic em iusti operant^r q^o
iusta sunt: vt patet. q^o. Ethicoz. Ergo tali actu in vo-
lūtate iā existēte q^o iustū q^o coexistat rō recta non erit
virtuosus: q^o nō est elicit^r p^rter b. Sed si debeat fieri
virtuosus/oporret q^o p^rinuet p^rter hoc: z id nō pōt
fieri nisi p^r nouū actū volūtatis quo volūtatis actum
(quē nō elicit: q^o sic dictatū est a rōne recta) p^rinuet
q^o sic dictatū est a rōne recta. ¶ Nec pōt saluari p^r no-
uū respectū actus iā eliciti ad rōne rectā de nouo si
bi coexistentē: q^o si poneret ille respect⁹ esset qd me-
re naturale/z nō in prāte volūtatis: z ideo p^r ipm ni-
hil erit virtuosum de nouo sine nouo actu volūtatis
libere elicito. ¶ Itē p^rter illū respectū nō est aliquis
actus in volūtate elicitus p^rter hoc: g^o nec actus vir-
tuosus. Antecedēs p^rbat nō actus p^rexistēs: q^o an pos-
sionē respectū actus est elicitus: z ita respectū eius rō re-
cta nō habet aliquā causalitatem: oportet g^o ponere
nouū actū volūtatis. ¶ Itē tūc nō posset esse act⁹ cō-
formis rōni in alijs circūstātijs in voluntate et rō in
intellectu qn esset virtuosus: q^o illis positis ponit re-
spectus: q^o est intrinsecus p^r quē act⁹ est virtuosus.
Cōsequēs falsum: q^o si dictauerit rō nūc esse sbueni-
endūz huic pauperi: q^o est hō in necessitate extrema
posit⁹ z volūtatis velit sic sbuenire/s^z nō: q^o rō hoc di-
ctauit/s^z ex mera libertate act⁹ ille non est virtuosus:
vt p^rbatū est: z tū ibi ortus est respectus illius actus
ad rectā rōne. ¶ Quarta cōclusio: Ois act⁹ volun-
tatis fm dictamē recte rōnis et p^rter hoc elicit^r/est
necessario z intrinsece virtuosus. Probat^r: q^o ois tal⁹
est virtuosus z nō pōt esse vitiosus manēs naturalis
idē numero: vt dicet^r infra in tertio dis. xxiij. q. i. seu
manēs actus humanus: g^o est intrinsece virtuosus.
Cōsequētia nota ex descriptiōe actus intrinsece vir-
tuosi. Antecedēs p^rbat p^r p^rma patet: q^o si posset fieri vi-
tiosus/maxime p^rter variationē alicui⁹ circūstan-
tie finis vlt alterius. Ut si p^rmo volo intrare ecclesiā
p^r deū/postea volo idem p^r lucrū. S^z b nō p^rba-
tur: mutato fine in intentiōe/mutat ipa volitio. Et
distinguit scōs actus siue scōm velle quo volo intra-
re ecclesiā p^rter lucrū a p^rmo velle quo volo intrare
ecclesiā p^rter deū: secus est de actibz impatis q^o ma-
nent idem in esse nature: ergo nō est idem actus p^r-
mo virtuosus z secūdo vitiosus. ¶ Q^o autē mutata cir-
cūstātia mutat actus elicitus. Probat^r: quia muta-
to obiecto mutat actus elicitus tam voluntatis q^o
intellectus: quia penes obiecta distinguunt^r act⁹: sed
circūstantie sunt obiecta partialia actus eliciti volū-
tatis simul cū recta rōne: ergo horum aliqua muta-
ta/mutat actus elicitus. ¶ Q^o sint obiecta probat^r:
obiectū est sup quo act⁹ fert^r. Et ad p^rpositum: illud

est obiectum volitionis qd voluntas vult ipsa voli-
tione: sicut obiectū intellectiōis est qd intellectus
intelligit ipsa intellectiōe: si voluntas volens ali-
qd cum certis circūstātijs vult etiam illas circūstan-
tias: vt volens aliqd p^rter deum et q^o sic dictatū est
z in tali loco z tempore: vult etiam deus rōnes/tem-
pus z locum: z omnia illa simul vna volitione: er-
go singula sunt partialia obiecta quāuis vnum sit
p^rncipalius alio. ¶ P^rterea nisi sic sequit^r q^o nullus
actus esset intrinsece virtuosus: cuius oppositum p^r-
batum est. ¶ Secūdo sequit^r q^o de actu virtuoso et
nō meritorio fieret actus virtuosus z meritori⁹ p^r ali-
quod mere naturale/qd non est in potestate volun-
tatis: vtrūq^o est incōueniens. Primū p^rbat^r: quia cū
actus voluntatis mutatur ad mutationem obiecti z
non circūstantiarū: tunc quicūq^o actus voluntatis
elicit^r cū certis circūstātijs p^r rōne dictat^r: z ita vir-
tuosus pōt manere idē variatis circūstātijs manen-
te codez obiecto/z ita fieri vitiosus: et p^r p^rsequēs nō
erit intrinsece virtuosus. Scōm p^rbat^r: q^o si recta rō
nō eēt obiectū volitiōis/eadē volitio q^o pus nō fuit
virtuosa z meritoria p^r solā assistentiā dictaminis re-
cte rōnis fieret virtuosus z meritori⁹: z sic per aliqd
mere naturale qd nō est in prāte voluntatis/fieret de
nō meritorio meritoriū z de nō virtuosus virtuosum: di-
ctamē em rōnis nō est libez nec in prāte volūtatis: s^z
qd nō est in prāte volūtatis qd rō dictat. ¶ Et b^o no-
tanter q^o actus necessario z intrinsece virtuosus est q^o
nō pōt fieri vitiosus manēs act⁹ human⁹: q^o quicū-
q^o actus virtuosus volūtatis elicitus pōt p^r potentiā
dei fieri nō virtuosus p^r diuinū miraculū. Nā si accum-
talē de sol⁹ in volūtate cōseruaret suspēdendo cau-
salitāte prudētie vel recte rōnis in cōseruando iā ille
act⁹ nō esset virtuosus. q^o iā nullū haberet ordinē ad
prudētiā: q^o nō depēderet ab ea in aliq^o genere cau-
se z esset pinde ac si nullū esset dictamen rōnis. Sed
tūc nō esset actus hūanus: q^o nō esset actus delibe-
ratiuus neq^o obiecti vt cognitīue app^rhensi: z licet
in casu p^rdicto act⁹ ille nō esset virtuosus/nō tñ vitio-
sus: q^o nō p^rtra rectā rōne. ¶ Quinta cōclusio p^rhabi-
lis. Nullus act⁹ indifferēs elicitus pōt fieri bonus
aut vitiosus. Probat^r: quia talis act⁹ nec potest fie-
ri bon⁹ aut malus intrinsece nec extrinsece: g^o nullo
mō. Cōsequētia tener ex sufficiēti diuisiōe. Antecedēs
patet q^o nō intrinsece patet. Nec extrinsece: q^o b^o eēt
p^r cōformitatē eius ad actū nouū volūtatis respectu
eiusdē obiecti intrinsece bonū aut malū. S^z hoc nō
q^o respectu eiusdē obiecti p^rncipalis non possunt esse
plures actus simul: si em p^rmo voluero. a. nō p^rter
finem virtutis erit act⁹ indifferēs elicitus: s^z si po-
stea voluero. a. p^rpter deum elicito secūdo actu p^r-
mus destruitur: alias haberem simul duos act⁹ re-
spectu eiusdem obiecti qd videtur incōueniens. De
hoc vide Occam in tertio. q. x. iuxta finem: z in col-
lectorio tertio distinctiōe. xxiij. q. j. Plura de hoc vi-
cent^r que hic omittuntur de bonitate actū virtuo-
soz zc. ¶ Et illa cōclusiōe sequit^r q^o actus elicitus
indifferēs est essentialiter siue intrinsece indifferēs/
ita q^o non pōt esse bonus neq^o malus: z sic erit indif-
ferēs p^rmo mō z nō scōm mō dicto in p^rmo articu-
lo. Tū si teneret voluntas potest habere duplex
velle eiusdem obiecti p^rncipalis cōclusiō illa cū suo
corollario nō esset vera. ¶ Quantū ad articulū ter-
tiū dubitat^r p^rmo: vtrū sit aliqd act⁹ indifferēs cōpādo

Lect. 4
f

Lect. 7
B

Arti. 3.
Dub. 1.
D

actū ad meritū z demeritū. Rñdet pmo de actu exteriori vel interiori impato. Scdo de actu interiori elicto. De pmo p oia dicendū de actu impato respectu boni meritorij/ sic respectu boni moralis. Nā act⁹ impatus bon⁹ moralis pōt ēē indifferēs ad meritū z nō meritū. Actus em̄ bon⁹ moralis imperat⁹ vt comedere comedēda p loco z tpe p sustētatiōe nature/ est act⁹ moralis bon⁹ z manēs idē pōt ēē meritorius/ vt si manēte actu comestitiōis/ ordinē ipm in deū p charitatē inexistētē. Silt si pmo incipiā propter deū fm illud apli: Sine māducatis siue bibitis siue qd aliud faciatis/ oia in gloriā dei facite. j. Corin. x. Et postea cōtinuē ppter naturalē sustētationē ibi sistēdo z nō vltra in deū ordinādo: act⁹ comedēdi pmo est meritorius/ z idē manēs in esse moris z nature desinit esse meritorius/ nō tñ manēs bon⁹ moralis pōt esse demeritorius: qz cū actu pcti moralis nō pōt stare q ipē idē sit bonus moraliter: qz si fuerit demeritorius/ aut deficit aliq circūstātia quā recta rō dicat inesse: aut adest aliq quā dicat non inesse debere: z ita sēp actus erit diffōrmis p trarie recte rōni: z ita moralis malus. Actus tñ indifferēs moralis pōt fieri meritorius z post demeritorius et ecōuerso: vt si intro ecclesiā ppter finē indifferentem. Gratia exempli ppter recreationē vel etiā finē moralis bonū: nō tñ qz ratio sic dictauit: s; ex mera libertate volūtāt/ tūc ē act⁹ moralis indifferēs si postea muto intentionē p trinuādo actū intrādī ecclīaz ppter deū erit meritorius/ aut ppter vanā gloriā erit demeritorius. Scdo dī q loquēdo de actu elicto indifferēs scdo mō: qz null⁹ talis est indifferēs moraliter/ si etiā null⁹ talis est indifferēs q ad meritū z demeritū. Pater: qz manēs idē naturalis nō potest mutari de opposito in oppositū: hoc em̄ fieri nō pōt nisi p mutationē alicui⁹ circūstātie: s; mutata circūstātia mutat act⁹ elictus: vt p p; ex scdo articulo et ita nō manet idē. Vide p intellectu clarioz dicta in dis. xxiij. q. j. tertij. Scz loquēdo de actu indifferēti pmo mō. i. nec meritorio nec demeritorio p supposito bis q dicta sūt. s. dis. xxiij. recitat scūs Bonauē. tres opiniōes. C Prima q null⁹ act⁹ bñan⁹ de liberatiōe sit indifferēs: qz nihil facit hō ex deliberatiōe qd nō imputat de⁹ ad pmiū vlt ad demeritū. Nā dicit apls. j. Corin. j. Dia in gloriā dei facite Et ad Col. iij. Dia qñq; facitis siue in vbo siue i opetioia in notē dñi nři iesu chři facite. Aut g actio nra est in gloriā dei aut nō. Si sic. g bona. Si nō g mala: qz obmittit id qd mandat apls. vñ in die iudicij de oi actu deliberatiōe rōnē reddemus vt dicūt. Et sic nō peribit capillus de capite: ita nec momentū. i. minimū de ope. vt dicit Bern. z Anselm⁹. Exeriget a nobis om̄e rēpus impēsūm qñ fuerit expēsūm. Cui videt illud vbu; saluatoris alludere: Qd vbu; ociosus: qd locuti fuerint hoies de eo reddēt rōnē i die iudicij. Matth. xij. Cui⁹ opiniōis videt fuisse Greg. d arim. vt. s. tactū ē dis. xxiij. q oem actiōnē nram q nō ordinat in finē vltimū p eo q caret circūstātia finis dicit esse vitiosā. C Alia est opiniō q dicit q actiō qñ nō est ppta volūtati siue hōi rōnali vt comedere/ ambulare zc. q z beatus cōueniūt/ pōt ēē indifferēs. Actiōes vō q ppte sūt hōi: vt loq/ aut s; bone aut male: nec est repire mediuz. Ois em̄ (vt inqūt) locutio bona ē aut mala: qz vtilis vel ociosa. Si ociosa tunc est mala: fm vbu; dñi de vbo ocioso

allegatū: ppter qd beatus Jaco. i canonica sua dicit: Qui in vbo nō offendit/ h pfect⁹ ē vir. Jō dicit qdā: Qd vbu; pus debet venire ad limā q ad linguā. Scz vtraq; dicitur opiniō nimis artatvā ad regnū. nā sic cogitatio de vitate nō ppter deū ēēt pcr̄m. Silt si qd ex naturali pietate vlt ciuili vrbānitate salutarer occurrentē in via peccaret: qd nimis ē dūz dicere. C Tertia est opiniō quā ipē appbat q ponit q nō ois actiō nō ordinata in finē vltimū. s. deū est mala z demeritoria. Quedā em̄ est inordinata ppter inordinatā cōnersionē volūtāt ad creaturā. Quedā nō ordinata ppter operātis negligētiā. Quedā ppter operātis infirmitatē. Pria mala ē malicia cōmissiōis. Scda mala est malicia omissiōis. Tertia indifferēs ē. Et illa est qñ aliq; circa creaturā nō afficit inordinatē: nec tñ actū circa illā cōparat ad deū: s; ē ordinat i deū: s; facit ppter aliquē finē q respicit indigētiā nature: vt cū qd ambulat vt recreet aut comedat vt reficiat/ talis actiō ē indifferēs: qz de⁹ nec illā remunerat nec imputat in culpā: z b qz i tali actiōe nō ē malicia cōmissiōis: qz nō est iordinata delectatio. Nec etiā omissiōis: nō em̄ sp omittit hō. s. omissiōis pctō qñ actiōnes suas nō refert in deū. Indulget em̄ nature fragili z infirme vt mltā talia possit facere: nec de⁹ requirit i tali statu distractiōis z miserie q oia dū facit referat ad se: requirit tñ aliqñ qñ ē loc⁹ z tps: z tūc si hō nō referat/ obmittēdo peccat. Scdm hāc igi opiniōnē q tēperatior z cōmunior dī: q nō ois act⁹ elict⁹ est meritorius vlt demeritorius/ s; aliq; ē indifferēs tā i habēte grām qz nō habēte: nō em̄ ois act⁹ pctōr⁹ pctm̄ est. Nā pctōr⁹ honorādo parētes bñ faciēdo indigēti credēdo vep. nō peccat: licz hec agēdo nō mereat. Silt existēs i grā z hec faciēs ppter naturalē honestatē/ cōpassionē z vitar⁹ apparentiā nō meret: eo q nō p grāz hec refert in deū. Scz nec demeret: qz a deo nō obligat oem actū suū referre i deū. Nō em̄ pcepta q ad certos act⁹ certo mō agēdos obligāt/ p sp obligāt s; p certo tpe/ loco/ vlt cā cuz qbz existētibus nō referret peccaret. Posset qd de⁹ fm iusticie rigore oem nram vitā z actionē erigere vt in eū referem⁹ s; nō erigit p misericōdiam. Hinc sumpsisse cācellariuz Parisiē. estimo qd in suo tripitico caplo qrtio scribit: Cogscēs inq; ipē pssim⁹ p nōstrā fragilitatē et exigūā potentia: nō requirit a nob om̄e seruitiū qd fm iusticie rigore erigere posset: dedit qñ pot⁹ certū nūq; pcepto q qz observatio sibi sufficiēs ēēt q etiā legis decalogo p tñet. Sic z grē diuine ac misericordie deputat/ q nō oem offensam vult de facto imputare ad mortē eternā cū id iustissime posset: qz ois dei offēsa de sua indignitate est mortifera: z fm strictā dei iusticiā a vitā glie exclusua: imo de facto excluderet nisi remitteret: vt idē Berson pbat in de vitā spūali aie: lectiōe pma. C Per b ad mortua pri me opiniōis dī: q vbu; apli pssim⁹ est nō pceptū: sicut mltē alie monitiōes eiusdē apli z sapiētis in puerbijs z ceteris sapie libris. Uel fm aliq; intelligitur negative. i. nihil p glia; dei facite: z sic ē pceptū. Blis etiā ali; exponūt. C Ad illd de vbo ocioso. Respōdet scūs Bonauē. q vbu; ociosum cū dī illud qd nō ordinat i finē: s; illud qd caret oi vtilitate dūz tñ aliquā deberet habere. Et sic intelligēdū est illd Greg. Verbu; ociosum est qd caret rōne iuste necessitatis z intētiōe pie vtilitatis. Et inf tale ociosum meritorius cadit mediū/ qñ aliq; aliqd loquit qd nō

est omnimoda utilitate puarū: nec tñ est ordinatū i deū tāq̃ in finē vltimū. Frequēter autē vba q̃ videntur inutilia / vtilia sūt dū ordinant̃ ad recreationē aliquā spūs z ad exclusionē acidie: scdm q̃ refertur brñ Bern. dixisse cū quēdā fecit cespitare: Quidus inq̃ fuit factū / s; nō ociose factū: fecerat em̃ b ad le- rificandū illū quē viderat mestū. Qd̃ addit: Sicut nō peribit capill⁹ zc. ita nec momentū de tpe: qz fm Bern. in via dei stare retrocedere est. Dī q̃ vix ē qñ debet ambulare / tñ stare est regredi: sic nō peribit momentū de tpe q̃ hō debet opari qñ rñdere habeat in iudicio. Vel regredi est q̃rū ad meritū qd̃ illo tē- pore posset acq̃rere si oparet̃ ad gl̃iam dei. Et venit in iudiciū q̃rū ad puationē hui⁹ gradus gl̃ie q̃ rñde- ret merito si opatus fuisset. Qd̃ dubitat scdo: Utruz solus actus q̃ nō refert̃ in vltimū finē sit indifferēs q̃rū ad meritū et demeritū: an etiā aliq̃s relat⁹ ad hūc finē sit indifferēs. Pro solutiōe notandū fm scm̃ Bonauē. quē imitat̃ Sco. distinctiōe pñti- clarioribz tñ verbis: q̃ triplici pñt̃ intelligi act⁹ re- ferri in vltimū finē. s. actualis / virtualis z habitua- liter. Actualiter dū actu cogitans de fine diligit illū z vult aliqd̃ ppter istū. Virtualiter qñ ex cogni- tiōe z dilectiōe finis / deuenit est ad volitionē huius entis ad finē: licet tñc cū actū pducit nō cogitat d̃ si ne. Exēplū ponit Sco. Si ex dilectiōe z cognitiōe dei prinēte ad portione supiorē / portio inferior cōsi- derat talē actū: puta penitētie assumendū: et postea illū erequat volēdo / nō tñ tñc referendo in finē: qz nec tñc actualiter finis cognoscit̃ nec diligit actus ille penitētie virtualiter refert̃ in finē. Aliud exēplū ponit scs Bonauē. Si aliquis intēdit propter deū dare decē marchas: z incipit dare et cogitat de deo in pma marcha: in alijs vō non cogitat de deo: nihilomin⁹ oēs ille dationes aliē virtualiter referuntur in deū: qz psequēter se habēt siue cōsequunt̃ ad illā operationē q̃ actualiter fuerat relata in deū. Si tñ in quit opus alterius gener. i. impertinēs ad pñt̃ in- tentionē incipit: oportet q̃ intentio renouaret̃ ad b̃ q̃ b̃ opus ordinaret̃ in finē. Habitualiter ois act⁹ refert̃ in finē q̃ simul manēs cū charitate est referibi- lis in finē. Qd̃ addit ppter pñt̃ veniale qd̃ stat cūz charitate seu grā / z tñ nō refert̃ habitualiter in deū. Sic aliq̃s act⁹ dī nō refert̃ negative: qz nec vrua- liter nec actualiter refert̃ puatiue: qz nō est nat⁹ refer- ri vt act⁹ pñti venialis. Contrarie vt pñt̃ mortale qd̃ corrūpit pñcipiū referēdi. Veniale vō z si ster cū grā / nō tñ est natū referri in deū: vide in Sco. distin- ctiōe. rli. Per b̃ dī ad dubiū: Null⁹ actus habēs charitatē relatus in finē vltimū virtualiter ac actuali- ter est indifferēs. Pater: qz ois talis est meritorius. q̃ nō indifferēs. Būcedens de pmo est manifestū: qz successiue nō esset meritorius: imo null⁹ oino est me- ritorius: q̃ nullus magis ordinat̃ in finē. De secū- do est valde pbabile: qz cū ille depēdet a charitate z actu ei⁹ meritorio z est velut effectus ei⁹: ideo z ipe est meritorius. Ex q̃ inferit scs Bonauē. valde cō- solatoriū viris religiosi. s. q̃ q̃ in pñcipio ex chari- tate deo vouerūt portare religionis pōdus: quicqd̃ faciūt qd̃ ad sue religionis obseruantia spectat / ex p- ma intētiōe ē eis meritorius ad salutem / nisi forte qd̃ absit p̃ria intētiō supuenerit. In alijs autē q̃ ad reli- gionē nō spectat sec⁹ est: qz illa intētiō se nō extendit ad alia virtualiter. Ex q̃ infero q̃ qd̃ facit religio-

sus ex obediētia sui p̃lati etiā si fuerit labor: corpora- lis prinēs ad vire sustērationē / si fuerit in grā ē sibi meritorius licz tñc nō ordinet̃ in deū: ex pma intētiōe q̃ se ppter deū s̃didit obediētie p̃t qd̃ nō est parue securitat / religionē introire. Inrelligo autē p̃ reli- giosum nō solū eū q̃ p̃fitec̃ regulā facticiā: s; oēs qui alicui p̃lato s; ecclie ordinationē se s̃diderint: imo eadē rōne q̃cūq̃ statum aliquē a ch̃fo aut ecclia ap- probatū p̃t deū suscipiūt: qd̃ extēdi pōt vsq̃ ad sta- tū nature matrimonialē. Et estimo illud potissimū fore intelligendū suo mō de religiōe ch̃tiana q̃ vtiq̃ est maior facticia: qz sine ea facticia non sufficeret ad salutē. Addit tñ scs Bonauē. magis specifican- do pus dictū ab eo. Relationē vō habitualē b̃ est vir- tualē (hāc em̃ intelligit p̃ habitualē: z habitualē su- pra descriptā ipe noiat̃ habitualē) Relationē q̃ virtualē inq̃t vōco: nō q̃ q̃s refert̃ in generali ad deū oia opa dei vel anni s; q̃ q̃s refert̃ aliqd̃ opus certū ad deū: ita vt opus sequēs directā habeat ad opus p̃mū ordinationē z psequētiā: sic est in illo q̃ dat cē- tū marchas vl̃ qui intendit ire ad scm̃ Jacobū. In alijs autē nō hz locū. Qd̃ sic intelligo: q̃ op⁹ illud virtualiter refert̃ in deū cui⁹ p̃cedēs opus actualiter i deū relatu est aliqd̃ mō cā: ita q̃ illud opus nō fieret nisi aliqd̃ p̃cessisset. Et facile sciri pōt de ope an vrua- liter referat̃ in deū et an cōsequat̃ ad op⁹ actualiter relatu. Si q̃ras. Cur b̃ facias vt in pmissis exem- plis. Si q̃ro: cur das tertiā vel scdm̃ marchā: aut cur paras perā z calceos. Si vere rñderi pōt p̃ actū actualiter relatu: vt qz volo dare centū marchas aut qz volo ire ad sanctū Jacobū / signū est q̃ virtualiter refertur in deum: z p̃ cōsequēs est opus meritorium. Scdo dī ad dubiū q̃ actus q̃ habitualiter tñ z nō actualiter nec virtualiter refert̃ ad deū in habēre charita- tē / nō est meritorius nec demeritorius s; indifferēs. Pater q̃ nō sit meritorius: qz nō depēdet a charitate tal⁹ act⁹: nec licet fm inclinationē g̃feteq̃ em̃ fieret si grā nō coexistēret: z ita grā nō hz se ad talē actū in rōne pñcipij mediate vel imediate. Null⁹ autē act⁹ est meritorius / nisi respectu cui⁹ grā habet aliquo mō rōne pñcipij: vt. s. dictū est. Nec est demeritorius: qz nō habet sufficētē rōne malicie prinēte ad pñt̃ veniale: qz possibile ē nullā cōordinationē ēē in eis q̃ sufficiat ad rōne pñti: nō de teneb̃ hō nec tentione necessitat̃ q̃ quā sit mortale pñt̃: nec tentionē mino- ri q̃ quā sit pñt̃ veniale referre sp̃ actū suū in deum actualiter vl̃ virtualiter: qz deus ad b̃ nos nō obligauit. Et dī frequēter in pmissis refert̃ vel referibilis ad excludēdū pñt̃ veniale: qz licz coexistat g̃fē / nō tñ est referibile in finē vltimū. Siqd̃ nullū pñt̃ refe- ribile est in deū rōne nō errāte: z ideo pñt̃ etiā ve- niale nō est act⁹ indifferēs / s; est act⁹ demeritorius: li- cet nō pene esse. Tertio dubitat iuxta scdm̃ cō- clusionē tertus: Utruz oē pñt̃ sit voluntariū. Et vi- det̃ q̃ nō. Nā pñt̃ obmissiōis qd̃ ignorāter cōmit- tit̃ (grā exēpli) nō intrās ecclēsiā die festo z ignorās esse festū / aut nō cogitās illud nō est voluntariū: qz ni- hil voluntariū nisi cognitū: h̃ autē nō p̃cedit cognitio s; ignorācia. Itē nihil est voluntariū nisi p̃ actū vo- luntatis: s; stat voluntatē nullū habere actū respectu obmissiōis: q̃ nō erit voluntaria: z tñ obmissio p̃cepti af- firmatiui p̃ tpe z loco q̃ obligat ē pñt̃. g̃ zc. Itē venialia p̃tā sūt p̃tā: z tñ nō sunt voluntaria. g̃. Mi- nor pbat̃ qd̃ vitari nō pōt / nō ē voluntariū: venialia

Dub. 2.
M

Dub. 3.
N

aū vitari nō possunt. vñ Augustin⁹ in libro retrac-
tionū: Sūt qdā necessitate facta improbadavt q
vult recte faceret nō pōt. Un ap̄s ad Rom. viij. Nō
qd volo bonū hoc facio: s; qd nolo malū ago. Talia
aū sunt venialia. ¶ Primo dicit de pctō omisiōis
Scdō de veniali. ¶ Quo ad p̄mū aduertēdū q peccatū
omisiōis dupliciter dī. Uno mō improprie pro
pctō q aliq̄s nō omittit qd tenet omittere: z sic omi-
sio semp̄ p̄iuncta est pctō cōmissiōis. Qui em̄ nō omi-
tit aliqd qd omittere tenet/ facit qd p̄hibitū est. q̄ nō
omittēdo cōmittit: z sic nō accipit hic: qz sic nō dī a
pctō cōmissiōis fm̄ rē: z nō est dubiū/ om̄e peccatū
cōmissiōis esse volūtariū. Scdō mō accipit p̄rie:
z est dū aliq̄s omittit actū quē tenet facere: z ita cō-
trariat̄ p̄cepto affirmatiuo. ¶ Cōsequēter notandū
q vt recitat br̄s Tho. s. scdō. q. lxxj. arti. v. De b̄ an
pctm̄ omisiōis esse possit sine actu positiuo volun-
tatis/ due regiunt̄ opiniōes. Una q i om̄i pctō omi-
siois ē act⁹ aliq̄s interior volūtatis elicit⁹ vel exte-
rior impatū. Interior vt velle omittere siue velle nō
facere qd p̄ceptū est: aut velle suspēdere actū quē te-
net facere: aut velle facere actū impossibilē actui
ad quē tenet: z p̄ p̄sequēs velle carere actu ad quem
tenet. Exterior vt op̄atio alicui⁹ ea hora qua tenet
aliqd facere q̄ impedit̄ ab eo qd tenetur. ¶ Alia opi-
nio dicentī q licet in pctō omisiōis frequēter cō-
currat talis act⁹ positiu⁹: non tamē oportet nec req̄-
rit̄ ad pctm̄ omisiōis aliq̄s act⁹ positiu⁹. Ip̄sum
em̄ non facere qd p̄ceptū est/ est pctm̄ omisiōis: se-
cluso vi actu positiuo. Huic opiniōi fauet sanctus
Tho. fauet z Guil. Occas in suo tertio. q. x. et pbat
sic: qz ponam⁹ q aliq̄s tenet diligere deū actualiter
die dñico semoto impedimēto: talis sublato om̄i
impedimēto pōt p̄ totū diē nō diligere deū: nō em̄ ne-
cessitat̄ ad diligendū deū: z p̄sequens pōt peccare
nō diligēdo pctō omisiōis. Si q̄ ad b̄ q peccet pec-
cato omisiōis requirit̄ etiā pctm̄ cōmissiōis siue
actus positiuus volūtatis. Quero de illo actu vo-
lūtatis siue sit actus nolēdi diligere deū siue sit act⁹
volēdi p̄trariis dilectiōi dei: aut est in p̄tate volun-
tatis/ sic q volūtas itate pctō omisiōis potest illuz
actū cōmissiōis omittere elicere vñ nō elicere vñ nō p̄t
non elicere/ s; necessario elicit̄ itate pctō omisiōis.
Si p̄mū: pōt volūtas illū actū nō elicere: z p̄sequēs
pōt peccare pctō omisiōis nō peccādo pctō cōmis-
siōis. Si deū scdm̄. q̄ in eliciēdo illū scdm̄ actū non
peccabit: qz nullus peccat in eo qd vitare non potest
¶ Cui⁹ p̄tra istā opiniōez arguit̄: Nā pono q aliq̄s
p̄ hora q̄ tenet audire missam non cogitet de missa
audiēda/ z ita non vadat s; obmittat audire missa:
Quero an peccet pctō omisiōis in eo p̄cise q non
audit missam vel nō: si dicis scdm̄ q nō peccat q̄uis
omittat nulla alia assignari poterit causa: nisi qz re-
spectu act⁹ omisiōis nō habuit aliquē actū volūtatis
siue q nullū est pctm̄ actuale: z sic requirit̄ actus vo-
lūtatis positiuus vt omisiō illa sit pctm̄. ¶ Si di-
cis q peccat nō eūdo ad missam audiēdā. Contra.
Nemo peccat in eo qd vitari nō pōt: s; talis non po-
tuit vitare illā omisiōnē. ergo omittēdo nō peccat.
Minor pbat̄: qz nō potuit ille ire ad audiendū mis-
sam nō cogitās de missa: cogitatio aū de missa non
est i sua potestate pōt em̄ distrabi aut obliuisci p̄tra
suā volūtate. ¶ Si dic̄ q poterat cessare ab illo ope
q̄ distract⁹ est z ita cauere distractionē: z p̄ aliqd mo

nitorū cauere obliuionē/ z ita nō faciēdo qd in se ē/
ne obliuisceret̄ vñ actualit̄ voluntarie omisit: z ita vita-
re potuit omisiōnē. ¶ Contra ad excludēdū oia talia
volo q obliuio aut distractio accidat sine oī sua cul-
pa: qd fieri nō pōt. Pōt em̄ an hora audiēdi missam
vñ z laudabili op̄i intēdere (q̄ra exēpli) deuote oīo
niz ea p̄tinuare vñ ad horā z ip̄a deuotiōe distrabi
aut obaudire pulsum/ vñ monitorē suū ēē negligētē
quē ordinauit ad se vocandū/ tūc incidit distractio
nē: z ita impotentia eūdi ad missam sine sua culpa: z
ita peccabit in eo q sine sui culpa vitare nō potuit.
¶ Itē nō p̄ peccat ille q̄ hora illa dormiēs: s; dor-
miēs illa hora/ etiā si ex culpa sua obdormiuit: vñ pu-
ta qz pus inordinate vigilauit nō peccat. q̄. Cōsequē-
tia nota. Maior patet: qz ita non est in p̄tate illius
audire missam in casu sic dormiētis. Minor pbat̄:
qz rōne q̄ ebrius in ebrietate q̄ p̄nat rōnis vsu occi-
dēs aliqd vel furiosus in furia nō peccat: eadē rōne
nec dormiēs: qz vñbiqz nō est vsus rōnis siue q̄ nō
peccat/ licet poterat ex sua culpa incidere ebrietatē
z furia. ¶ Durū etiā videt̄ q is q nulla malignitate
aut p̄ceptū omittit actū sibi debitū: s; ex nuda obli-
uione vñ distractiōe nō omittitur si cogitaret q ille
peccet mortalit̄. Et si obliuio ip̄a nō fuerit culpabil̄
null⁹ oīno erit in omisiōe cōceptus/ nec ver⁹ nec in-
terpretatiuus. q̄ nec pctm̄ mortale: qz nō peccat mor-
taliter sine cōceptu. ¶ Propter istas rōnes decli-
nare videt̄ Alexā. ad p̄mā opiniōnē. s. q pctm̄ omi-
sionis nō est sine actu positiuo interiori. s. nolle face-
re aut velle nō facere: z vñqz est actus positiu⁹ vo-
lūtatis. Pōt em̄ esse pctm̄ omisiōis sine actu exte-
riori q aliqd operat̄ etiā sine interiori p̄trario actui
quē omittit: vt q̄s p̄t peccare nō diligēdo deū absqz
b̄ q odiat deū: nō aū pōt peccare omittendo dilige-
re deū sine actu volūtatis q̄ vult nō diligere deū for-
malit̄ vel vñ actualit̄. vñ ait Alexā. pte. ij. q. cxxx. mē. x.
In omisiōe act⁹ volūtatis interioris q̄scit sup̄ ip̄m
nō facere. vñ dic̄ omittēs volo nō facere aut nō volo
facere: velle aū z nō velle sunt act⁹ volūtatis: acci-
pit nō velle p̄ nolle. Sequit̄: ideo dicimus q pctm̄
ip̄s omisiōis in actu p̄tratur: hoc est in actu volun-
tatis interioris z nō in ip̄o defectu aut carentia bo-
ni. ¶ Et tenēdo hāc opiniōnē pōt rñderi ad rōes op̄
posite opiniōis admittēdo casum: q pōt nō diligen-
do dñm deū p̄ totā diē dñicā peccare pctō omisiōis:
s; nō nisi p̄currēte actu volūtatis q̄ vult non diligere
deū/ aut q̄ vult aliqd repugnās dilectiōi dei: vt quia
vult tota diē dormire aut laboribz intēdere cū qbus
nō stat dilectio accidentalis dei: nā circūscripto illo
actu volūtatis/ sola omisiō nō erit pctm̄. ¶ Ad p̄ba-
tionē cū q̄rit̄ de illo actu volūtatis an sit in p̄tate vo-
lūtatis zc. Dī q actus ille simplr̄ est in p̄tate volun-
tatis itate omisiōne: s; nō est in p̄tate volūtatis stan-
te pctō omisiōis. i. actus qdē ille est in p̄tate volun-
tatis ad eliciendū vel nō eliciendū: s; si nō elicit̄ iam
omisiō manēs non erit pctm̄: sic in fili act⁹ faciendū
opus seruile in die festo est in p̄tate volūtatis stante
p̄cepto de feriādo/ s; facere seruile opus nō peccādo
stante p̄cepto non est in voluntatis p̄tate. Nō em̄ est
omisiō peccatū nisi p̄ actū volūtatis omisiōnem ac-
ceptatis seu in omisiōnē consentientis formalit̄: qz
vult omittere. Aut vñ actualit̄: qz vult aliqd ad qd seq̄-
tur talis cōmissio. vñ si nullū actū habet volūtas re-
spectu omisiōis formalit̄ vel vñ actualit̄ nō videt̄ quō

omissio sit voluntaria: et per consequens quod sit peccatum. Et si diceretur illa secundam opinionem: sequitur quod nullus esset peccatum omissionis: quod pura ommissio. scilicet non currere actus voluntarius non est peccatum: ideo non ommissio sed actus ille voluntarius qui vult ommittere formaliter vel virtualiter/est peccatum: ille autem est actus positivus: et sic est peccatum commissionis. Respondetur procedendo quod pura ommissio non est peccatum sed ommissio cum actu voluntario. Dicitur autem ille actus voluntarius peccatum omissionis: quod eo vult voluntas ommittere quod facere tenetur. Unde diceretur per consequens quod peccatum commissionis est velle facere quod prohibetur est: peccatum omissionis est velle ommittere quod preceptum est: verumque per peccatum est actus positivus interior voluntatis vel non finalis. Nec dicitur omissionis: quod sit sine actu voluntario interiori positivo: sed dicitur peccatum omissionis ex causa tacta. Illa opinio videtur satis rationabilis et fallibilis: quod facta aperte patet quod peccatum omissionis sit voluntarium: quod non fit sine actu voluntario formaliter vel virtualiter. Sed per opinionem illam est una ratio probans quod pura ommissio sine actu voluntario respectu omissionis est peccatum: illa scilicet: Nam pono quod Johannes apprehenderet se nunc debere audire missam/potest suspicere actum voluntario respectu omissionis misse. Suspiciendo dico non actu positivo sed non eliciendo velle neque nolle audire missam: quod quicquid apprehensione stare in intellectu: non necessitat voluntas ad eliciendum actum circa apprehensum: alioquin non esset libera. Pono ergo quod ita faciat tunc peccat peccato omissionis: quod omittit actum preceptum quod posset non ommittere: et tamen nullum habet actum positivum respectu omissionis. Propter hanc rationem videtur opinio Occam. quod tertia sententia: ubi late habet materia persequitur. Et secundum Thome. verior: licet raro contingat obiectum aliquod apprehendere et voluntatem nullum actum circa ipsum elicere: et ideo vir aut raro contingit cogitare quod nunc audienda est missa et stare cogitatione nec velle nec nolle audire missam: et tamen possibile est: potest enim voluntas fluctuare circa hanc cogitationem donec tempus audiendi missam transierit. Et per hoc ad rationem factam contra secundam opinionem: admissio casu dicitur quod peccat per se peccato omissionis non audiendo missam/nisi sua culpa incidere non apprehensione seu cogitatione de missa audienda: quia tunc non peccaret. Et cum arguitur: nemo peccat in eo quod vitare non potest. Dicitur secundum sanctum Thome. quod verum est quando illa impossibilitatem non incidit ex sua culpa: ut si quis voluntarie se precipitare in fontem unde erire non possit/non excusatur a peccato omissionis propter impossibilitatem faciendi: quia ipsa impossibilitas fuit voluntaria. Si vero impossibilitas non est voluntaria aut si incidit sine sui culpa: puta fecit quod in se est/dicitur quod tunc non audiendo missam non peccat. Et huius causa est: non quod non habuit actum voluntario respectu omissionis: sed quod impossibilitas est inculpabilis audiendi missam: ideo excusat omissionem a peccato. Illa autem impossibilitas contingit ex defectu actus intellectus. scilicet apprehensionis que non est in potestate omittendi. Sed contra hanc solutionem procedit alia ratio de dormiente. Ideo aliter videtur dicendum quod ex quacunque causa aliquis incidat impossibilitatem non omittendi actum preceptum siue ex culpa siue non ex culpa sua omittendi preceptum non peccat/sicut de furioso etiam si sua culpa furiosus incidit. Unde si ex distractione vel oblivione non cogitat de missa hora illa qua tenetur ad missam: non peccat non audiendo missam: peccat tamen si ex culpa sua oblivione seu distractione incidit. Unde

dicit beatus Jacobus. c. iij. Sciens et non faciens peccatum est illi: non cogitans autem/non est sciens saltem actualiter. Et huic consonat quod Alexander dicit dum dicitur: Si quis obdormit matutinas ad quam tenetur quando dicitur ommissio peccari. Dicit enim quod non debet dici ommittere quando non surgit: quod tunc dormit nullum autem peccatum fit a dormiente. Nec ommissio que est peccatum. Nec quando se ordinat dormitioni: quod potest ad huc contingere quod evigilet et surget hora debita. Sed tunc debet dici omissionem peccari quando aliquis applicat se ad actum illicitum impossibilem cum illo actu ad quem tenetur: ut si iste tenetur ire ad matutinas et inebrietur se vel sit in colloquio infructuoso: et sic de alijs. pro quod non surgat ad matutinas: tunc omittit cum se inebriat aut dum infructuosa fabulatur. Si vero applicat se alicui actui bono ad quem tenetur: et ex illo festus dormiat et non surgat non omittit. Si vero fuerit actus indifferens: et tamen impeditivus actus ad quem tenetur illi intendendo obmittit. Sed posito quod teneatur surgere et non surgat nec habet est ex aliqua causa precedente que in ipso sit: sed tamen ligata est vis sensibilis. quod nunc quod omittit dormiendo. Respondetur/dicendum est quod non: subintelligendum est enim quod tenetur surgere/cum audierit signum surgendi: sed si non surrexerit ex causa que fuit in ipso/tunc omittit cum causam peccat. Nec Alexander. Sic dici potest quod hora audiendi missam non cogitat de missa/non peccat omittendo si ipse non est in causa non cogitandi: si vero est in causa quia aliquid volens fecit vel omisit ad quod sequebatur non cogitare/tunc peccat peccato omissionis: non tunc quando non cogitat sed quando id volens egit ad quod sequebatur illud non cogitare. Et illo inferitur quod aliquod peccatum omissionis non fit sine actu seu peccato commissionis: quod ommissio habet causam precedentem voluntariam: ut in casibus positus. Sed quando non habet causam precedentem: ut quando tempore quo tenetur ad actum perficiendum et potest perficere non cogitat actum iam esse faciendum/potest non perficere actum debitum absque omni actu positivo voluntario: et tunc est ommissio pura sine commissione. Et per hoc ad dubium dicitur quod omne peccatum actuale est voluntarium/ita quod in potestate voluntario est peccatum reali peccato et non peccatum quia omne peccatum aut est peccatum commissionis vel omissionis. Si primum: potest actum illum non elicere. Si omissionis: tunc aut potest elicere actum volendi quem omittit: et ita si non elicit voluntarie omittit: aut tunc non potest quando tenetur: aut propter impetum quod fuit in potestate voluntario: aut quod non fuit in potestate voluntario. Si secundum non peccat dimittendo. Si primum/volens non amovet impedimentum: et ita volens virtualiter omittit. Quisque enim vult antecedens: virtualiter vult et per consequens. Et per hoc soluta est prima ratio in principio dubij de peccato omissionis quod ignoraret commissionem: quia tale quicquid est voluntarium. Et incognitum potest esse voluntarium virtualiter/licet non formaliter: et hoc sufficit ad rationem peccati. Sicut licet staret voluntatem non habere actum respectu omissionis peccati formaliter: nunquam tamen ommissio est peccatum/quin voluntas habeat circa ipsum actum aliquem virtualiter ad minus volendo vel nolendo. scilicet aliquid ad quod sequitur ommissio. Defectus. scilicet peccatum veniale dicitur quod omne peccatum veniale est voluntarium: quia nemo peccat venialiter/nisi iam habeat voluntario usum: nemo etiam peccat venialiter in eo quod nullo modo potest prohiberi: aut etiam non potuit caneri: venialia enim peccata et si non omnia possint precaueri vel prohiberi

nullū tñ est singulare pccm qđ nō possit nec potuerit p̄caueri. **C** Et p hoc ad rōnē dicit qđ qđlibet venialiū vitari pōr: licet forte nō oia: sicut nūq̄ peccare venialiter. **C** Ad Aug. qđā de necessitate facta sūt improbāda: dicit qđ loquit de necessitate venialiū: nō qđ ad hoc vel illud / s; generalr qđ ad pccā venialia: q; nō possum oia sūt vitare. **C** Ad aplm dicit sanctus Bona. qđ nolo nō p̄uā oimodā volūtātē: s; volūtātē p̄ncipālī mouētrē: q; in pccō veniali (maxime qđ excitat cōcupiscētia carnis) volūtas nō p̄uenit mouēdo: sed moriōi accedit cōplacēdo vel nō reprimēdo: et iō venialia nō sunt simplr inuoluntaria.

Distinctio. xliij.

Ab hac distinctiōe. xliij

i agit de pccō actuali qđ ad variā ei⁹ distinctionē / tā act⁹ exterioris ab interiori qđ vtrozūq; in diuersas spēs et mēbra: et sumat snia textus in tribus cōclusionib;: quaz p̄ma. **C** Quāuis volūtas actus et actio exterior in eodē respectu eius dē sint res due nūero distincte: vnū tñ sunt pccm diuersis mādatis phibite. **C** Scdā: trāsēire actu pccī interiori et exteriori ab aia / manet ipa reatu pene obligata. **C** Tercia cōclō: Varie sunt dist. pccōz: quoz supbia seu cupiditas radix est et inītiū oīum maloz. **C** Ponit aut magis fērduplicē pccī diuisionē quib; p̄misit s̄ dist. xxx. aliā. Accipiūt aut ille pccōz distinctiōes penes aliā et aliā pccī cōparationē siue cōsiderationē: nā si pccm cōsiderat in ordine ad causam / tūc diuidit in originale et actuale: ad penā / et sic diuidit in mortale et veniale. **C** Ad motiū et sic diuiditur in peccatū ex amore et pccm ex timore. **C** Ad actū s; tractū: et sic diuidit in peccatū cogitatiōis / oīis operis / et addit cōsuetudinis. **C** Ad obiectū qđ peccat et sic diuidit in peccatū in deū: seipm et p̄mū. **C** Ad mandatū cui opponit: et sic diuidit in pccm et delictū: id est in pccm cōmissiōis et omissiōis. **C** Ad vitia a qbus ori⁹: et sic diuidit in septē vitia capitalia. **C** Sūt tñ et alie diuisiones ad illas reducibiles quas magis non ponit: quere in scō Bona. in dubijs litteralib;.

Questio vnica.

Arca hanc distinctiōe

c nē q̄rit: Utruz act⁹ exterior qđ a voluntate imperat / habet bonitātē vel maliciā p̄p̄iā: ppter quā magis qđ solus interior volūtati imputat. **C** Premissis notabilib; rñdebit ad. q. subditiis dubioz solutionib;. **C** Quātū ad p̄mū notādū qđ q̄stio nō querit de bonitate naturali act⁹ interioris et exterioris: q; cū manifestū est qđ realit̄ differunt act⁹ interior volūtatis elicīt⁹: et act⁹ exterior imperat⁹: bonitas qđ cōsequit̄ substantiā act⁹ / etiā ē alia act⁹ interioris et alia exterioris: hec nāq; bonitas naturalis cōuenit actui s; se / nō in ordine ad aliū: nec distinguit a suba act⁹: hac enī bonitate act⁹ exterior est bon⁹ circūscripto oī actu interiori volūtatis: nāz ois act⁹ exterior pōt elicī a frenetico / a furioso: qui tñ p tūc nō habet libez vsū volūtatis: intelligit̄ qđ q̄stio de bonitate et malicia morali et etiam meritoria. **C** Neq; intelligit̄. q. de actu exteriori et interiori diuersis suppositis / sed in eodē supposito: nec p diuersis tēporib; / sed p eodē tpe. Nō enī querit de actu volūtatis qđ vult actū aliquē: nec tñ p̄cedit ad op⁹ euz possit / qđ est act⁹ remissus et inefficax: nec de actu vo-

luntatis respectu eiusdē qđ nō p̄cedit: sed procederet si posset: qđ est velle efficac qđ est ex p̄e sui: q; ibi sūt duo act⁹ interiores et null⁹ exterior: sed intelligit̄ de actu interiori et exteriori sibi cōiuncto: vt sic sensus / qñ act⁹ interior elicīt a volūtate: et act⁹ exterior cōformiter pducit. Utrū tūc act⁹ exterior habeat p̄p̄iā bonitatis: hoc est aliqd recipiat vel acq̄rat p̄ter actū elicītū. **C** Pōt etiā sic intelligi: Utrū plus imputez volūtati act⁹ volēdi quē sequit̄ actus exterior qđ act⁹ volēdi quē nō sequit̄ actus exterior: ppter ali qđ impedimentū: posito qđ act⁹ interiores sūt qñtū ad oia alia ēq̄les: qđ est dictū: Utrū peccatū actu interiori et exteriori plus peccat qđ qđ peccat solo actu interiori ceteris parib;: et ille scdō sensus dēpēdet ex p̄ozi. Si enī act⁹ exterior nō h; p̄p̄iā bonitātē / nō pl⁹ peccat volūtas cū exteriori qđ sine: et pōt b; plus peccare intelligi extēsiue vel intensiue. **C** Scdō notandū qđ de hac. q. sunt varie opiniōes: nā Sco. in q̄li. q. xviij. tenet partē affirmatiuā: scz qđ actus exterior vel impatus habz bonitātē morālē p̄p̄iā aliā qđ act⁹ interior elicītus. **C** Probat p̄mo qđ distinctiō p̄ceptis negatiuis phibent / habet p̄p̄iā et distinctā rōnē: illiū: sic est de actu interiori et exteriori: q; fornicatio et furtū act⁹ phibent. vj. et. vj. p̄ceptis: act⁹ interior phibet. ix. et. x. **C** Scdō Aug. xij. de trini. c. v. Mala voluntate quilibet miser efficit. miser. i. peccator. Sed miserioz potestate qua desiderium male voluntatis adimplet. p̄fecto: q̄uis et sic male volēdo miser esset: minus tñ esset si nihil eoz qđ perperaz voluisset habere potuisset: hoc aut nō pōt intelligi d mīseria pene / sed culpe. **C** Itē bonitas actus moralis ē ex integritate eoz. qđ s; m rectā rōnem opantis dicuntur debere conuenire ipsi actui. Est aut alia integritas eoz. qđ s; m dictamē recte rōnis debent conuenire actui interiori et eoz. qđ actui exteriori. Igit̄ alia bonitas moralis alia malicia: et hoc siue p̄uatiōne tñ: q; alia carentia eoz. qđ debēt cōuenire: siue contrarietate: q; alia discōuenientia repugnās illis qđ deberent cōuenire. **C** Itē plus punit actus interior et exterior si mul qđ vnus p seimo exterior plus punit p se qđ interior: puta homicidiū plus punit qđ volūtas homicidij. **C** Sed rōnes illē nō concludunt: ideo est alia opinio Guil. Occam. j. quot. q. x. Itē in quot. iij. q. xij. xij. et. xv. Itē in tercio sentētia Occā. q. x. et Diego. de arim. s; m quā rñdebit ad. q. hec opinio respondet ad rōnes Sco. **C** Ad p̄mā dicit: Vno mō qđ sunt distincta p̄cepta ppter distinctionē actuz: q; uis vn⁹ act⁹ scz exterior nō sit mal⁹ / nisi q; causat ab alio actu scz interiori malo: vnde p vnū p̄ceptū phibet actus interior: p aliud prohibet tā actus interior qđ exterior: etiā frequēter p actū exteriorē intēdit̄ actus interior: ac magis hō delectat̄: vnde concedit̄ qđ sint distincta pccā sicut sunt distincti actus mali. **C** Vel pōt dici qđ sunt distincta p̄cepta / ne detur simplicib; occasio errandi: ne credant qđ nō sūt peccatuz nisi in solo actu exteriori. **C** Ad scdō scz ad auctoritatē bri Aug. dicit qđ loquit̄ forte de miseria quo ad hoies qđ vidēt exteriora tñ et nō interiora: et de exterioribus scādalizant̄: et sic implēdo op⁹ facit multa pccā que nō faceret si sola volūtate nō ope peccaret: q; facit peccatū suū actu interiori in deū: scdō scādalizat p opus exteri⁹ p̄mū. **C** Vel dicitur qđ actus interior semper vel frequēter intenditur: quādo actus exterior interiori cōiungitur: et sic miserioz est: quia vo-

Nota. 2
B

Arti. I.
Nota. I.

Cod. 2
E

Arti. 2.
Cod. 1.
D

luntas mala qua miser est: magis sua intellōe firma-
tur: vel miserioz extēsiue nō intēsiue. ¶ Ad tertiu dī/
q actui exteriori nō debet fm rectā rōnem aliq inte-
gritas circūstantia: sed tū actui interiori: nō qdēz
q integritas illa sit aliqd supadditū actui interiori:
sed est actus ipse a volūtate elicitus cōformiter perfe-
cte dicamini recte rōnis: sed oīa obiecta partialia q
circūstantia appellatū actui interiori cōueniūt: exte-
riori vō tū debet (vt sit bonus) vt effectiue pducāt
ab actu bono interiore z aliā integritatē non habet:
nihil enī aliud est actū exteriorē esse bonū moraliter
vel meritoze: p ipm imperari ab actu bono z meri-
torio interiori elicitio: hec est tota rō bonitatis actus
exterioris: z sic pter actū interiorē bonū nullā aliāz
habet bonitatē: q nō est bonus p̄ria sua bonitate i-
trinseca: sicut act⁹ interior: sed solū est bonus qdam
denotiatione extrinseca: vt s̄ dictū est. ¶ Ad quartūz
dicit q a lege diuina nō plus puniūt actus interior
z exterior: s̄ q interior p se nō intēdat interior: dū
adiungit exterior: sed a lege hūana actus exteriores
plus puniūt: q iudicat fm ea q foris apparent/ nō
que in corde latent: etiā lex humana frequēter plus
punit pccā minora qn sunt maior occasio destructio-
nis reipublice: sicut plus puniūt apud hoīes: si qs fu-
rat ouem/ q si fornicet fornicatione simplici: aut q
si diffamat hoīem: q̄uis furtū tale minus peccatūz
sit q fornicatio aut diffamatio: nō aut sic apud deū
sic in multis alijs. ¶ Quātū ad scdm articulū est cō-
clusio p̄ma: Nullā p̄riā bonitatē morale habz act⁹
exterior: ppter quā magis imputat volūtati q̄ solus
actus interior: fm Occā vbi s̄ pbat illa p̄lo: quia si
actus exterior haberet bonitatē morale p̄riam pter
bonitatem act⁹ interioris: aut bonitas illa esset ipse
actus exterior: aut aliqd supadditū actui. nō primū:
q idē actus exterior potest pmo esse bonus z postea
malus: vt actus ambulādi ad ecclesiā: si pmo fiat p-
pter deū/ z post cōtinuat ppter vanā gloriā: ergo bo-
nitas eius est aliquid pter actū: si enī nihil diceret p-
ter actū exteriorē/ existente actu exteriorē eodē temp-
e esset bonus aut semp malus. nō scdm: qz aut illd su-
peradditū est subiectiue in actu exteriorē aut non: si
nō/ quero vbi erat: z non potest assignari nisi in actu
interiori: z sic nō erit p̄ria bonitas actus exterioris
Si sic/ nō erit nisi accidēs inherēs actui exteriori: s̄
hoc non: qz nec absolutū: cū nullū tale sit dabile: nec
respectiū/ qz talis nō est ponēdus: vt visum est in p-
mo dist. xxviii. Etia si ponat talis respectus nō erit
nisi respectus cōformitatis z dependentie act⁹ exte-
rioris ad actū interiorē: qz sc̄ elicitur p̄fo: mis actui
interiori: sed iste respectus cōuenit etiā actui causaz
naturalīū app̄oximatay passiuis p imperiū volun-
tatis: vt si volūtas imperet app̄opiationē ignis ad
cādelas vt accēdant: tūc act⁹ q̄ ignis accēdit cādelas
q̄ est merē naturalis/ esset moraliter bonus: qz est ibi
respect⁹ cōformitatis eius ad actū interiorē: vel etiā
ad rectā rōnem: z nullā cōformitatē habet act⁹ exte-
rior ad actū interiorē: qn similē habere possit actus
ignis vel iumentū ad eundē: vt si qs velit vt iumentū
comedat pabulū: vt cōfortet ad laborandū z appli-
cet pabulū: tunc comestio asini esset act⁹ moralit⁹ bo-
nus: qd est absurdū. Alias rōnes adducit Occam
vbi s̄. q. quorū. q. xx. ¶ Ad dō tūc hanc rōnem/ q nō est
bonū neqz malū nisi ad positionē alterius/ non habz
p̄riā voluntatē: talis est actus exterior impat⁹: ergo

nō habet p̄riā voluntatē. p̄na nota. maior videtur
manifestat: qz qd habet p̄riā bonitatē vel maliciā ha-
bet eā oī alio circūscripto. minor pbat: qz actus exte-
rior impatus nec bon⁹ est nec mal⁹/ nisi ponat act⁹
elicitus bonus aut malus: grā exēpli: Si aliq vo-
lūtarie se mittat in p̄cipitiū/ actus ille descensus nō
est virtuosus/ nisi quatinus actus p̄cipitandi elicitus
fuerit in voluntate: nā si peniteat in casu seu p̄cipi-
tio/ z eliciat actū contrariū quo veller se nō p̄cipi-
tasse/ iam descensus p̄cipitiū nō est virtuosus: alioquin
talis cadens simul esset virtuosus z virtuosus: virtuo-
sus ppter actū penitentie: z virtuosus ppter mortū de-
orsum. ¶ Itē actus ille nō habet p̄riā bonitatem
vel maliciā/ q nō imputat agenti ad specialē laudem
vel improperiū: meritū vel demeritū/ talis est actus
exterior: q̄. p̄na nota. maior patet: cuiuslibet bonitati
debet laus p̄ria/ sic z malicie speciale improperiū.
minor pbat: qz act⁹ interior cū exteriori nō impura-
tur ad maius meritū vel demeritū q̄ sine exteriori:
vt declarabit in sequēti cōclōne: q̄. ¶ Scda cōclō:
Non est opatio interior voluntatis cū exteriorē ma-
gis meritoria vel demeritoria/ q̄ sit sola interior/ si-
ne exteriori impata. Qd intellīgendū est stāte semp
equalitate actus interioris/ dū fuerit cū exteriorē et
sine exteriorē. pbat: z p̄ clarior intellectu pono/ q
sit hō volens occidere z occidat: ille nō est maior pe-
na dignus apud deū/ q̄ si veller occidere z nō occide-
ret: supposito q̄ eque plenā z in oīo similē volūtate
occidendi haberet: z pariformit dico de diuersis ho-
minibz habētibz eque plenā ac intēsam volūtate occi-
dendi: quoz vnus occideret: alius impedit⁹ nō occi-
deret: nā vnus nō plus demeret q̄ alius. pbat p̄mo
auctoritate beati Aug. li. i. de li. ar. c. iij. dicens: Si
cui nō p̄tingit facultas cōcubendi cum vxore aliena:
planū tū aliquo mō sit euz cupere: z si potestas non
deet sibi esse cū ea/ non min⁹ reus est q̄ si in ipō facto
dephenderet: nō aut minus qdē reus est/ nisi q non
minori pena dign⁹ est. ¶ Itē Aug. in epla. xlix. de
ser q̄stionibz ad p̄sbyterz deo grā: q plurimūz facit
ad p̄positū. q. iij. exponens illud Matth. vij. Qua
mēlura mēsi fueritis z c. ait: In q volūtate bñ feceris
in ipā libramini. z itē: in ipō anio vbi appetit⁹
voluntatis hominū est humanoz mensura factorz
cōtinuo pena sequit⁹ culpā. z infra: Affect⁹ volunta-
tis omniū factorz meritorūz mēlura est. z sequitur:
Ex qualitativz quippe voluntariū: nō ex temporū
spacijs siue recta facta siue peccata metimur: alioqd
maius peccatū haberet arbozem succidere/ q̄ homi-
nē occidere: illud enī sit longa mora multis ictibz: s̄
vno ictu: breuissimo tempore: z cōcludit: Mensura
pccōz nō in p̄ductione temporū est: sed in voluntate
peccantiū. ¶ Et pbat rōne: nō maius premiū mere-
tur hō ppter voluntatē z opus/ q̄ alius ppter equa-
lē voluntatē sine opere vbi cetera sunt paria: q̄. p̄na
nota. aīis pbat: qz als hō inuitus posset p alium ho-
minē fieri maioris z minoris meriti apud deum: et
fraudari p̄mio z granari supplicio: qd est absurdū.
z pbat p̄sequētia: quia in actu exteriori potest hō in-
uitus impediri: sicut clāz est. Itē pbat antecedens
p glo. ij. Ez. viij. Qui multum dat vt diues: z qui
parum dat vt pauper: si eque voluntas est eque
mercedem habebit. ¶ Ad idem ex intentione propo-
sitū ostendit Hugo libro. ij. de sacra. parte. xij. cap.
vi. vnde ait: Vbi plus dat z vbi minus/ dans meri-

tum non est si equalis voluntas habeat: et multa ibi ad oppositum: inter que et hoc addit: et si forte contingeret tunc esse voluntatem in eo quod non operatur/quantum est in eo quod opus exerceret: ubi voluntas eadem est/meritum distimile esse non potest. **Tertia conclusio:** Non plus peccat exterioris comitatus exteriori operatione/quam sola interiori voluntate. probatur: quia peccat pluribus peccatis: nam tunc voluntas interior mala peccatum est/etiam operatio exterior imparatur. et hec sunt duo realiter distincta: etiam ab inuicem separabilia: et utrumque est peccatum. ergo distincta peccata. **Nota** reducibilis est ad syllogismum expositiorem. Minor patet ex primo notabili: sed maior patet per distinctionem peccati beati Augustini. Peccatum est dictum factum vel concupitum contra legem dei. Et quod patet quod non solum actus interior voluntatis quod intelligitur per concupitum: sed actus exterior dictum vel factum dicitur esse peccatum: quia actus interior peccatum esse intrinsecet exteriori non tamen denotatiue: et sic videtur posse intelligi quod magister vult: quod licet interior et exterior actus sint distincti actus: tamen sunt unum peccatum quantum ad imputabilitatem: quia non plus imputatur actus interior cum exteriori/quam interior sine exteriori: et tamen de illo articulo. **Quantum ad secundum articulum dubitatur iuxta primam conclusionem textus:** utrum actus peccati interior et exterior sint unum peccatum vel duo: et videtur quod sint unum peccatum per magister in textu. In oppositum superius et inferius quantum ad esse unum vel multa non differunt: nam de quocumque genere predicatur pluraliter/etiam species: et e converso. Si enim aliqui sunt duo aialia/erunt duo homines vel asini: sic si duo homines erunt duo aialia. **Nota** si actus voluntatis et operis sunt unum peccatum: erunt unus actus et una res: si autem dueres/erunt et duo peccata. **Responsio** quod beatus Bonaventura distinguit: quod vel potest dubium intelligi de actu interiori et exteriori coniunctis vel diuisis seu separatis: ita quod in uno sit tamen actus interior peccati et in alio actus exterior: sicut cum interiori: sic non est dubium quin actus interior in uno et exterior in alio sunt duo peccata. Sed primo modo intelligendo dicitur actum interiori voluntatis et exteriori esse unum peccatum: eo quod ibi est unus contemptus vel una auersio et una conuersio: voluntas enim est que contemendo aueritur dum ad bonum commutabile conuertitur: non solum quantum ad actum proprium: sed etiam quantum ad actum inferioris potentie quod ei subicitur: quia ergo peccatum secundum quod huiusmodi dicitur deordinationem per contemptum quod aueritur a deo et conuertitur ad creaturam: ideo cum ibi sit una deordinatio prima: sequitur quod peccatum voluntatis et operis unum est: loquendo formaliter prout illa coniuncta sunt: licet ibi sint plura deordinata: et ideo licet peccatum sit unum formaliter/plura tamen est materialiter: sed illa responsio non est propria: nam esto quod peccatum diceretur aliquod idem formaliter in utroque actu tamen propter hoc non predicaretur peccatum in singulari de utroque: sicut si eadem albedo esset in duobus subiectis: siue una scientia numero in duobus: non ideo diceretur illa subiecta unum album aut unus sciens. Ideo simpliciter et secundum sermonis proprietatem sunt duo peccata: quia unus sit peccatum per aliud: siue unum peccatum primo aliquid quasi secundario propter aliud: et hoc modo intelligendus est magister/et sunt unum peccatum: id est quod est unum peccatum principale vel per se/rone cuius siue per quod aliud est peccatum: sicut ignis et calor sunt duo calefacticia: sed ignis non calefacit per se/sed per calorem: vel ut supra dictum est/et sunt unum peccatum quantum ad imputabilitatem: tamen de questione.

Distinctio. xliij.

Sit magister de peccato

Nota actus actuali in generali: sed de peccato in spiritu sancto quod quissimum est determinat in speciali. **Cuius** distinctio. tribus conclusionibus sequentibus explicatur. **Prima** conclusio: peccatum in spiritu sancto est grauius omni peccato: quod nec in presenti remittitur seculo ne in futuro. **Secunda** conclusio: peccatum in spiritu sancto est assignatum varie/aliter et aliter de irremissibile. **Tertia** conclusio: Peccatum ex malicia obstinatiois/desperatiois/penitentiae et fraterne operationis gratie/non solum peccatum in spiritu sancto etiam in presentibus et filiis.

Questio vnica.

Arca hanc distinctio

Nota ne quis/utrumque de peccato ex malicia commissum/sit peccatum in spiritu sancto. **Premissis** notabilibus ponuntur tres conclusiones: et tertio dubiorum solutiones. **Quarta** ad primum notandum/et voluntatem peccare ex malicia dupliciter accipi potest. Uno modo/et tunc dicitur obiectum contra dictam rationem: presentis illud sub ratione mali et non boni: veri vel apparentis. gratia exempli: Odium dei quod ratio non errans non potest ostendere nisi sub ratione mali. **Sed** utrum voluntas ex sua libertate possit sic velle obiectum sibi presentatum sine ratione boni veri vel apparentis: de his sunt opiniones quorundam dicentium: quod obiectum voluntatis sit bonum verum vel apparentis: et ita non potest velle aliquid nisi sub obiecto suo contentum: hoc est nisi illud in quo apparet ratio boni: innitens illi dicto Dionysio de diuino nomi. Nullus operatur ad malum aspiciens. **Alii** tenent oppositum/dicentes quod obiectum voluntatis non est bonum/sed ens in genere: sicut et intellectus. unde dicitur quod circa ens sibi sub quacumque ratione presentatum voluntas est libera: et potest elicere velle et nolle: quarum opinionum discussio magis ad quartum et etiam primum/ubi quis utrum voluntas necessario fruatur ultimo fine/principet. Alio modo peccat quod ex malicia/quia ex mera sua libertate sine aliqua occasione extrinseca sed nec ex passione in sensu: nec errore in intellectu eligit velle contra dictamen recte rationis: etiam si non teneat in ipsum sub ratione mali. **Secundo** notandum/et voluntas quod iuxta est appetitui sensitui/nata est delectari sibi: et ideo peccat occasioa liter ex inclinatione appetitus sensitui ad suum delectabile/peccat ex passione: quod dicitur peccatum ex infirmitate seu ipotetia: quod surgit ex amissione originalis iusticie: et illud peccatum est approbate in presentem/cui attribuitur potentia. **Tertio** quod voluntas agit per cognitionem intellectiua/bi est presupponit cognitionem intellectus illi obiecti circa quod elicit suum actum: ideo ratione errante ipsa per se eliciere non recte elicit/nisi error esset inuincibilis: et sic peccat ex ignorantia: et illud peccatum approbate dicitur esse filii: cui approbat sapia. **Peccat** quoniam etiam ex libertate propria: non delectando appetitui sensitui: nec ex errore rationis: et tunc dicitur peccare ex malicia: quia non ex passione siue odio neque ex errore in ratione peccat: ibi enim est plenissima ratio peccati: quia plenissima ratio voluntatis: quia nihil est aliud a voluntate alliciens eum ad malum: neque in sensu/neque in intellectu: sed ex mera libertate sua sine aliqua occasione extrinseca eligit velle contra dictamen rationis: etiam si non teneat in ipsum malum sub ratione mali: et illud peccatum dicitur committi in spiritu sancto: cui attribuitur bonitas. **Tertio** notandum/et peccatum in spiritu sancto non dicitur quod est offensiuum. spiritui et non patri aut filio: nam hoc personarum trium sicut una est essentia/ita una vo-

Nota. 1

Nota. 2

Nota. 3

Not. 4

D

lūtas: vna bonitas: vnus honor z dignitas: z per h
quīq; offendit aut in bono: at spūscm/offendit z i
honorat patrē z filiū: nec ideo q; act⁹ illius pcti ter
minat obiectiue ad spūscm/z nō ad filiū vel patrē:
an aut act⁹ aliq; intellectus vel volūtaris possit ob
iectiue terminari ad vnā psonā z nō ad alias: paruit
q. v. dis. j. pmi lib. sed ideo dicit in spūscm vt dictū
est: q; sit ex malicia pmo vel scdo modo supra tactis
¶ Quarto notandū q; pctō in spūscm scz deo: z sicut sol⁹ act⁹
charitatis: puta amor dei/amicitiē est act⁹ pfectissi
me cōuersu⁹ in deū ppter seipm sine relatione ad ali
ud extra se: ita solus act⁹ huic cōtrarie opposit⁹/scz
odium dei in seipō (si esset possibile) esset grauissimū
pctm. Sed apud plurimos dubiū est/an act⁹ odiē
di deū sit possibilis: cū deus fm se simpliciter opti
mus nō possit odiri. ¶ Post actū vō charitatis/pfe
ctissim⁹ actus q; tēdit volūtas in deū est actus spei
cuius oppositū erit pctm grauissimū: z hoc est pctm
desperatiōis seu obstinatiōis cū desperatione: nō m
quilibet levis morus desperatiōis/sed actus despe
rationis. pcedens ex certa malicia dicit pctm in spi
ritūscm: de qua in psona desperatoz loquit Hiero
ca. xviij. Desperauim⁹: post nostras cogitatiōes ibi
mus: vnusquisq; prauitatē cordis sui mali faciem⁹.
Vide Sco. in hac dis. q. j. q; clarius z p̄cisius videt
loqui zc. vt in aliquib; libris est. q. ij. ¶ Et fm h ad
pctm in spūscm tria reqrunt: vt ponit Scotus.
Primū/q; sit ptra pcepta pme tabule. Scdm/q; sit
ex certa malicia: nō ex passione aut errore seu turbu
lencia rōnis aut volūtaris. Tertiū/q; sit opposit⁹
pfectissimo actui cōuersiuo in deū post actū amoris
amicitiē. i. actui spei: hui⁹ enī scz amoris dei (fm plu
res) actus opposit⁹ nō est possibilis. ¶ Quo ad secū
dū notandū q; pctm dupliciter dicit irremissibile: hic
z in futuro. Vno mō simpliciter: q; nō remittit q̄lis
est sola finalis impenitētia: hoc enī nō remittit in p
senti seculo: sic enī nō esset finalis: q; si remitteretur
nō duraret in finē nec in futuro: q; nihil nō remissū
in h seculo/remittit in futuro/stante imutabiliter il
la sentētia: lignū vbi ceciderit siue ad austrū siue ad
aquilonē ibi erit. Eccl̄s. xj. Nō aut oīs finalis impe
nitētia dicit pctm in spūscm: nō enī illa qua hō de
cedit morte puentus sine penitētia: sed illa q; hō ha
bet propositū nunq; penitēdi: q; orit ex desperata ob
stinatiōe. De quo Aug. ait de fide ad petrū: Q; pess
mi hoies incidunt in hoc pctm: vt cain/q; dixit: Ma
ior est iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear. Credidit enī
mīscōdām z i esse minozē suo delicto: sed misericor
dia dei est bonitas que appropriat spūscm. ¶ Alio
mō dicit pctm irremissibile/ nō qn remitti possit et
sepe remittat: sed quia opponit pncipio remissionis
z hoc vel in remittēte vel in peccante/vel in dono ad
remissionē disponente. ¶ In deo remittēte pncipiū
remissionis est dei mīscōdā z iusticia: pncipiū remis
sionis in dono disponente ad remissionē/ est veritas
cognitio z gratie collatio. ¶ In peccāte est illa q; sūt
retractiua a pctō: que duo sunt scz turpitudinis pec
cati consideratio/z delectationis abbreviatio: z fm

hec distinguūt ser pctā in spūscm. Vide Bonauē.
in breuiloq; p. iij. c. fina. Tho. scda scde. q. xiiij. q; p
cise sunt cōtra illa pncipia/scz: Desperatio cōtra dei
mīscōdām: p̄sumptio cōtra dei iusticiā: impugnatō
agnite veritatis ptra vitatis agnitiōē: inuidētia
fraterne charitatis cōtra grē collatiōē: impenitē
tia q; nō cōsiderat turpitudō pcti: z ita eligit hō nun
q; de eo penitere. ¶ Obstinatiō qua vult pcti delecta
tiōi ppetuo inherere. ¶ Primis duob; modis pecca
tur cōtra deū: duob; alijs cōtra primū: duobus vlti
mis cōtra seipm. ¶ Ex quib; patet q; dupliciter cōm
git loqui de pctō in spūscm. Stricte/put includit
tres p̄ditiōes p̄dictas: z sic sola desperatio et p̄sum
ptio adiūcta semp finali impenitētia z dū pcedūt ex
certa malicia sunt pctā in spūscm: q; directe sūt cō
tra p̄fectiones diuinas/ex q̄b; orit remissio pctōz.
Et ita dicit Isidor⁹ sup Leui. Hoc sci p̄ies irremis
sibile pctm z blasphemā in spūscm dixerūt in sce
lerib; vsq; ad finē vire pseueraret: de salute sua despe
rare: de mīscōdā z potētia redēptiois diffidere. Alio
mō largi⁹ vt dicit pctm difficile remissibile nō soluz
cōtra pncipiū remissionis in deo: sed etiam qd tollit
dispositiōē remissionis peccati in pctōz: q; sunt ve
ritatis adhesio: desiderū gratie: displicētia de pctō:
z eleuatio mentis a malo: hec aut sunt impugnatō
veritatis agnite: inuidētia fraterne gratie: impeni
tētia z obstinatiō: inq̄ntū tñ illa pcedūt ex certa ma
licia. ¶ Quātū ad scdm articulū est pma p̄clo: loqn
do de pctō in spūscm p̄rie z stricte: pctm in spiritū
sanctū est simpliciter grauissimū peccatū ptra p̄ce
ptum pme tabule est oppositū actui pfectissimo po
tenti habere oppositū z ita grauissimū. tenet p̄na: qz
pfectissimo opponitur pessimū. Scda pars patz: qz
sic peccatum in spiritūsanctū includit finale impeni
tētia: z hoc est peccatū ad mortē: pro quo vult bea
tus Joānes vt non oretur: istud enī nō remittit neq;
hic neq; in futuro seculo. ¶ Scda cōclusio capiēdo
peccatū in spiritūsanctū largius scdo mō est peccatū
grauissimū: erponendo superlatiuuz p valde z diffi
culter remissibile. Prima pars patet: quia licet non
oē peccatum in spūscm sit immedie in deum
habet tñ ordinē immediatozē: verius deordinationē
cōtra deum: vt puta cōtra donū dei: habet z maiore
p̄ceptum: qz ex certa malicia: z p hoc ceteris peccat
grauius est: z ita valde z multū graue. ¶ Scda p
patet: qz peccatum in spūscm aut est cōtra p̄n
cipium remissionis in deo: aut tollit dispositiōem
requisitā in peccatozē ad peccati remissionē: sublat
autē pncipiū alicuius effectus difficulter pōt po
ni effectus: imo non potest poni nisi restitutiō p̄nci
pijs: quia tamē pōt dispositiō reddi peccatozē z p̄nci
piū remissionis simpliciter nō potest tolli: idō nō
sunt simpliciter irremissibilia: sed minus q̄ cetera:
quia plus requirunt. ¶ Quantum ad tertium arti
culum est primū dubium: Vtrum de aliquo pōt di
ci q; pctm in spiritūscm duz viuit t̄p̄aliter/aut post
mortē: z videt q; neutrum dici potest/nō p̄mū: qz do
nec moritur/nullum pctm est irremissibile: fm illud
Ezech. Quacūq; hora zc. hō zc. Nec scdm: qz post
mortē non est in via merendi aut demerēdi: ergo nec
peccandi omne peccatum est demeritum. ¶ Respō
detur loquendo de peccato in spiritūsanctum stricte
pōt aliquis in p̄senti vita peccare in spūscm: et ita
de tali dī q; est peccatoz in spūscm. patet: qz peccat

Art. 2.
Cōcl. 1.
B

Cōcl. 2.

Art. 3.
Dub. 1.
D

pccō desperatiōis cōtinuās vsq; ad instans mortis/
peccat in sp̄m sanctū: et hoc pccm̄ in p̄nti vita cōmittit;
licet nō dicat in sp̄m sanctū nisi vsq; ad mortē conti-
nuet: sicut aliq; nūc est p̄dicaturus si p̄dicabit/ q̄-
uis possit nō p̄dicare. **S**cdo dicit q̄ de nullo certe
pōt sciri a viatore/ an peccatū suū sit pccm̄ in sp̄itū
sanctū nisi p̄ reuelatiōē. pater: q̄ nullus viator hoc
scire pōt: de alio manifestū est/ sed nec de seipō: q̄ cū
dependet a futuro p̄tingenti/ quantūcūq; aliq; tā
desperauit: nō tñ pōt sciri immutabiliter a tali despera-
tione vel nō: pōt enī mutari: q̄ pōt deus de lapidib;
suscitare filios abrae. Et ita loquit̄ Salo. Eccl̄. ix.
Nescit hō an odio vel amore dignus sit: q̄ omnia in
futurū seruant̄ incerta. **S**cdo dubitat de desperati-
one: nā nō videt̄ q̄ pcedat ex malicia/ sed ex ignoran-
tia: quā q̄s credit q̄ maior est sua iniquitas q̄ dei mise-
ricordia: sicut chait/ q̄ dixit: Maior est iniquitas mea
q̄ vt veniā merear: et ita magis est in filiū q̄ in sp̄i-
tū sanctū. **I**te p̄sumptio est sp̄s supbie/ igit̄ nō est
peccatū in sp̄m sanctū. tenet p̄na: q̄ peccatū in sp̄m
sanctū distinguit̄ a ceteris pccis. **I**te p̄sumptio ē
cōtra iusticiā dei: sicut impugnatō agnitiū veritatis ē
cōtra veritatē: sed iusticia et veritas attribuunt̄ filio
ideo magis dicunt̄ peccatū in filiū q̄ in sp̄m sanctū
Ite inuidia fraterne gratie est sp̄s inuidie: q̄.
Ite frequēter p̄tingit ex corruptione nature: et ita
ex infirmitate: et p̄ p̄na est magis peccatū in patrem.
Ite obstinatio et finalis impenitētia nō distinguū-
tur: q̄ vtrūq; est volūtas pmanēdi in pccō. **R**nde
tur ad oīa fil: q̄ oīa possunt q̄q; accidere ex infirmi-
tate/ q̄q; ex ignorātia: sed tūc nō sunt pccā in sp̄m
sanctū: sed tunc tñ p̄ q̄ pcedūt ex certa malicia: vñ
sicut charitas dat formā op̄i meritorio: q̄ a charita-
te nominat̄ opus meritorium: ita malicia dat nomen
pccō/ vt dicat̄ in sp̄itū sanctū: vñ nihil horū dī pec-
catū in sp̄itū sanctū nisi pcedat ex certa malicia.
Per hoc dicit̄ ad p̄mū/ q̄ nō oīs desperatio ē pec-
catū in sp̄itū sanctū: nō enī illa q̄ venit ex pusillani-
mitate: sed illa q̄ orit̄ ex cerra et diffinita malicia: in q̄
vult vitā finire/ et p̄ferēs iniquitatē suā diuine misericō-
diē: contēnens misericōdiam dei: fm̄ q̄ dicit sapiēs: Impi-
cū in pfundū venerit/ contēnit: q̄ tanta pfunditate
malicie absorbet̄/ vt non velit dei misericōdiam sibi sub-
uenire: vnde tales desperatissimi hoīes frequēter si-
būpsis inferunt mortē. **A**d illud de p̄sumptiōe di-
cit̄/ q̄ est p̄sumptio de meritis: et illa est sp̄s aut filia
supbie: et est p̄sumptio de impunitate: auferēs oīno
rigorē iusticie: et per hoc claudit viam ad grām: et am-
pliat viam ad peccatū: et hoc est peccatū in sp̄m sanctū.
Ad tertiū de eo q̄ est cōtra iusticiā/ et de impugna-
tione agnitiū veritatis dicit̄ vt supra/ q̄ q̄ nō p̄ce-
dunt ex malicia nō sunt pccā in sp̄itū sanctū: q̄ nō
ex malicia/ sunt pccā in sp̄itū sanctū: licet etia; sint
p̄tra iusticiā et veritatē/ nō tñ dicunt̄ in filiū: q̄ nō p̄-
cedunt ex infirmitate/ sed ex malicia. **N**ō enī dī pec-
catū in patrē vel in filiū aut sp̄itū sanctū obiectione:
q̄ vt dictū est: q̄cqd est p̄tra vñ psonā in diuinis est
p̄tra oēs: sed dicit̄ tale ex origine: q̄ orit̄ ex infirmi-
tate ignorātia aut malicia vt dictū est. **D**e inuidē-
tia fraterne charitatis seu gr̄e dicit̄ q̄ duplex est: aut
enī ex b̄ orit̄/ q̄ p̄ grām fratris putat aliq̄ bonū in
se vel in alio q̄d appetit minui: et sic p̄tinet ad inuidiā
Alio mō: q̄ tāta malicia deprauat̄ est talis inuidēs
q̄ bonū q̄d in se nō videt/ nulli aliq̄ inesse velit: licet nō

hil sibi ex hoc incōmodi accidat. **D**e obstinatione
et finali impenitētia dī/ q̄ hec est differentia: nā obsti-
natio vt est pccm̄ in sp̄itū sanctū: vt dicit sanctus
Bona. est volūtas cōplacēs sibi in culpa ppetrādā
pōt culpā nō detestās sed approbās: et ita est act⁹ p̄-
cedēs ex malicia respectu culpe future. **I**mpenitētia
aut vt ē peccatū in sp̄itū sanctū/ nō accipit p̄uatiue
sed positīue p̄trarie: et est volūtas nō penitēdi de pec-
catis cōmissis/ pcedēs ex plena deliberatiōe/ et ita ex
malicia: sic q̄ obstinatio est respectu pccī futuri: im-
penitētia respectu p̄teriti. Et tantū de illa questioe.
Distinctio. xliiij. et vltima.

Etermiauit magister

De pccī actualis causa originali et subie-
ctiua: eius q̄dditate et actu in p̄cedētib;
x. dist. In hac dist. vltima agit de peccandi potentia
q̄rens vnde sit: an a deo: an ab homine: aut diabolo
Et colligit̄ snia textus in trib; cōclusionib; quaz
p̄ma est. **N**ō obstāte p̄traria quozundā opinione
a deo est oīs p̄as opandi bñ et male. **S**cdo: q̄uis
p̄ati bene administrate sit parendū: abusu tñ et⁹ est
viriliter resistendū. **T**ertia cōclusio: dū contra su-
periorē aliq̄d p̄cipit potestas inferior: ip̄a cōtēpta/
est potestas audienda superior.

Questio vltima.

Arca hanc distinctio

Cne mouet̄ hec q̄stio vltima hui⁹ scōi: **U**trū
peccādi potētia sit a deo creature rationali
cōcessa. **I**sta questio dependet ex dictis s̄ dist. xxiij
vbi tractatū est vtrū deus sit causa pccī: ideo breui⁹
transcundū. **N**otādū p̄mo q̄ potētia peccādi ē po-
tentia q̄ voluntas pōt aliq̄d velle vel nolle: aut etia;
nō velle p̄tra legē cui tenet̄ obedire. **D**ecāut potētia
nihil aliud est fm̄ rē q̄ li. ar. seu libertas voluntatis
quā pōt in vtrūq; cōtradictoriōz: et illa libertas nō
distinguit̄ a volūrate: sed est ip̄amet voluntas: nihil
enī dicit volūtas libertatē/ q̄ volūtatē in substracto
et cōnotat eā circa obiectū sibi ab intellectu ostensū
posse elicere et nō elicere: velle aut nolle: nulla muta-
tiōe facta circa obiectū aut volūtatē: hoc q̄ posse ni-
hil addit voluntati: neq; absolutū neq; respectīuū:
sed dicit volūtatē naturā sic a deo cōditā: de q̄ latio
supra dist. xxiij. **S**cdo notandū/ q̄ libertas semper
bona est/ licet abusus malus: nō tamē libertas sine
potentia faciendi malum aut peccatū mala ē sed bo-
na: et vt ita loquar radix honoris et laudis humane:
vnde in cōmendatiōe viri iusti dicit̄ Eccl̄. xxiij. Qui
potuit transgredi rē. et facere mala et nō fecit: nec lau-
dabile est facere bonū/ vbi non est posse facere malū.
Unde pulchre loquit̄ beatus Hiero. in eplā ad de-
metriādē virginē statim post p̄mū: nec ideo nō vere
bonū hoīem factū pures: q̄ is facere malū pōt: nec
ip̄a nature violētia astringat̄ ad immutabilis boni
necessitatē: nam in hac vtriusq; libertate partis rō-
nalis anime decus positū est: hinc in q̄ totus nature
nostre bonoz p̄sistit: hinc dignitas: hinc deniq; op̄i
mi quiq; laudē merent̄: hinc p̄mū: nec esset omni-
no vlla virtus in bono perseverātis: si is ad malum
transire non potuisset et infra: neq; enī aliter sponta-
neū habere poterat bonum/ nisi eque etiam malum
habere potuisset vtrūq; nos posse voluit optimus
creator: sed vnum facere bonum scz q̄d et imperauit.

Dub. 2.
3

3

Art. I
Nota. I.

Not. 2.
3

malisq; facultatē ad hoc tñ dedit: vt voluntatē eius ex nra volūrate facerem⁹: qđ cū ita sit/ hoc qđ ipsius qđ etiā malū facere possum⁹ bonū est: bonū inq; qđ bonā partē meliorē/ meliorē facit. z sequit⁹: Nec est qđ magis rōnalis creatura ceteris pferatur/ nisi qđ cū oia alia cōditionis tantū ac necessitatis bonū habeant: hec sola habet etiā voluntatis. hec Hieronym⁹

Nota. 3 **L** Tercio notandū/ qđ licet posse peccare arguit libertatē: non tñ est de rōne libertatis. primū patet: quia nullū carēs libertate habet potentiā peccandi: cū enī oē peccatū saltē actuale est voluntariū/ carēs volūrate qđ sola est libera/ caret peccandi potētia. Scđm prz: qđ in deo z beatis est libertas: z tñ nō est in eis potētia peccandi: si qđē implicat deū posse peccare. Beati qđ stante cōfirmatione sūt peccare non possunt. et fm hoc vey. est illud beati Anf. qđ posse peccare nec ē libertas nec pars libertatis: non enī est de ratione libertatis. hinc liberris posset esse sine illa potētia/ licet nō ecōuerso. z ita non est ps integrans ratiōem libertatis/ neq; auger libertatē: qđ ppter potētiā peccandi voluntas non est liberior qđ sine ea: vt ostēdit Occā dist. x. q. ij. primi. Est tamen pars subiectiua/ quia inferius/ sicut rationale nō est ratio animalis/ nec pars eius. z tamē nihil est rationale quin sit animalis: capiēdo rōnale vt est differentia essentialis.

Art. 2. **L** Quantū ad scđm articulū est conclusio pma z responsiua: Peccandi potētia a deo rōnali creature est collata: patet per magistrum in textu: z auctoritates p cum allegatas: z probatur ratione. Quia ois libertas est creature a deo collata: z omnis potētia peccandi est libertas: ergo zc. cōsequētia nota: z minor patet ex notabilibus. maior probat⁹: quia omnis natura est a deo: libertas est natura/ ergo. Scđa cōclusio: qđuis peccandi volūtas culpabilis sit z mala: potētia tamē peccandi cōmendabilis ē atq; bona. Prima pars probat⁹: quia omne peccatū culpabile est z malū: voluntas peccandi est peccatū/ qđ cōsequētia nota cum maiore: z minor patet: qđ in voluntate peccandi primo inueniuntur ratio peccandi qđ pōr ratio libertatis z voluntariū: nā fm beatum Augusti. Nihil ita est in potestate voluntatis sicut volūtas ipa: z accipit hic voluntas p actu volūtatē nō p potētia. Scđa pars patet ex auctoritate bti Hiero. in scđo notabili allegata. z probatur rōne: quia natura voluntatis est cōmendabilis z bona: quia in eminenti specie creature constituta: sed potētia peccandi est natura voluntatis/ quia libertas: vt patet ex cōclusionē prima: ergo.

Scđo. 2. **L** Tercia conclusio: Potētia peccandi que extollit naturā sublimiter/ non est pfectio simpliciter. Prima pars patet: quia hinc omnis nature nostre honor cōsistit: vt dicit Hieron. Etiā potētia peccandi est libertas volūtatē: qđ nō est nisi in creatura rationali/ que sublimiter excedit omnē creaturā irrationalē. Scđa pars probatur: qđ nō est melius in quolibet ipa qđ nō ipa: igit nō est pfectio simpliciter. tener cōsequētia p quid nominis perfectionis simpliciter beati Anf. antecedens prz: quia in deo z beatis melius est non ipsum qđ ipsum: nam quicqd in deo non est melius/ est nō ipm qđ ipm alioqđ deus careret aliqua pfectiōe: z ita nō esset simpliciter perfectus. Tercē quicquid dicit pfectio/ nem/ simpliciter cōuenit deo: sed potētia peccandi non cōuenit deo: ergo zc. cōsequētia nota in quarto scđe. antecedēs probat⁹: qđ deus non potest peccare

Scđo. 3. **L** Quarto notandū/ qđ licet posse peccare arguit libertatē: non tñ est de rōne libertatis. primū patet: quia nullū carēs libertate habet potentiā peccandi: cū enī oē peccatū saltē actuale est voluntariū/ carēs volūrate qđ sola est libera/ caret peccandi potētia. Scđm prz: qđ in deo z beatis est libertas: z tñ nō est in eis potētia peccandi: si qđē implicat deū posse peccare. Beati qđ stante cōfirmatione sūt peccare non possunt. et fm hoc vey. est illud beati Anf. qđ posse peccare nec ē libertas nec pars libertatis: non enī est de ratione libertatis. hinc liberris posset esse sine illa potētia/ licet nō ecōuerso. z ita non est ps integrans ratiōem libertatis/ neq; auger libertatē: qđ ppter potētiā peccandi voluntas non est liberior qđ sine ea: vt ostēdit Occā dist. x. q. ij. primi. Est tamen pars subiectiua/ quia inferius/ sicut rationale nō est ratio animalis/ nec pars eius. z tamē nihil est rationale quin sit animalis: capiēdo rōnale vt est differentia essentialis.

imo deū posse peccare implicat cōtradictionē: qđ implicat eum posse facere contra ppiam voluntatē: qđ est cōtradictio: nam cōtradictio est velle cōtra ppiam voluntatē: est enī velle z non velle idē. Qd autē deum peccare hoc implicat/ patet: quia peccare est facere contra regulā voluntatis: sed ipa dei voluntas est suamet regula/ cū sit essentialiter recta: qđ deū posse peccare est ipm posse facere contra ppiam voluntatē: z ita facere z non facere qđ implicat/ sic implicat beatos posse peccare stante eoz cōfirmatiōe. Licet simpliciter eos peccare non sit impossibile: vt habitū est supra de cōfirmatione angeloz dist. viij. Quantū ad articulū tertium dubitat⁹ circa cōclusionē primā rationibz sancti Bonauē. Nā posse peccare est posse deficere: sed posse deficere nō est potētia/ sed impotētia sicut posse mori. Tercē a deo non est actus peccandi/ ergo nec potētia peccandi. tener cōsequētia: qđ ab eodem sunt actus z potētia. Tercio: gloria est sanatiua nature: per gloriā autē auferit potētia peccandi/ ergo nō est a deo: qđ gloria nō auferit a natura que sunt a deo. Tercē quarto: potētia peccandi est potētia faciendi contra deū/ ergo non a deo: quia deus sibi ipsi summe cōcordās nihil agit contra se: ideo ab eo non est potētia agendi ptra se. Item omne quod est in homine habet exemplarī deo cui assimilatur: sed per potētiā peccandi bō nō assimilatur deo: sed magis diabolo: ergo. Has rationes arguit sanctus Bonauē. nec eas soluit: quia assumit eas ad probandū/ qđ potētia peccandi licet considerata quo ad substratū sit a deo/ tamē cōsiderata quo ad deformitatē que est formale in peccato sic non est a deo: imo sic posse peccare non est posse/ sed est non posse: verum quia potētia peccandi est res aliqua absoluta in homine/ scđ ipa libertas/ que nō variat ppter nostram cōsiderationē: vnde propter aliam z aliam cōsiderationē nostrā res nō est alia/ nec aliter se habet ad quodcūq; per nos cōsideratū. Ideo propter nostram cōsiderationē non variatur de re predicata nisi importarent etiam ipam cōsiderationē: vnde simpliciter concedendū qđ potētia peccandi est a deo/ siue sic siue sic cōsideretur: verum qđ deordinatio vt dicit purā priuationē quia nō est ens aliquod est est a deo/ neq; ab aliqua causa positiua: sed illa priuatio non est potētia peccandi. Per b ad formā argumētōz: ad primū dicitur/ qđ posse deficere aliquando capitur pure priuatiue/ vt nihil positiuū importat: verius negatiue/ z sic attribuit rei non existenti/ z tunc nō est posse: quia nihil positiuū importat. Alio modo capitur vt dicit priuationē in subiecto apto nato: sicut cecus dicit priuationē visus in subiecto nato: z posse esse cecū est posse esse animal carens visu: z ita est aliquid posse: quia est posse esse animal. sic posse peccare dicit priuationē in subiecto/ fm sic loquentes: qđ dicit voluntatē liberā potēte deficere: z ista est aliqd/ z est posse: qđ est posse esse talē voluntatē: sic de posse mori. Et si dicitur tunc deus nō est oipotens/ qđ nō est omne posse. Respondet qđ nō dicit oipotens/ qđ est oia posse: nō enī pōt esse natura lapidis aut natura nō vitalis: sed est oipotens/ qđ pōt facere omne factibile/ hoc est oē positiuū aliud a se: z sic facere potest omne positiuum in pcrō. Ad scđm negat⁹ assumptū: a deo enī est actus peccandi/ nō tñ ppter bōd⁹ est pcrō: vt s dist. x. r. v. Ad tertium negatur/ qđ gloria non auferit a natura

Art. 3
Dub. 1
f

6

qđ non est de deo: aufert enī a natura corruptibilita-
tē: que tñ naturaliter consequit̃ naturā creatā: qz est
a nihilo. Itē aufert a beato fidē z spem: que tamē sūt
dona dei. ¶ Ad quartū distinguit̃ añs rōne illi⁹ cō-
plexi contra deū: quia aut valet. i. contra deū quan-
tū ad voluntatē beneplaciti consequentē: z sic in nul-
la creatura est potentia faciendi contra deū: vel con-
tra deū quantū ad voluntatē antecedētē vel signi p-
cepti vel consilij: z sic añs est vey: qz potentia peccā-
di est potentia faciendi contra voluntatē pceptiuā:
z pbatio pcedit de facere contra primo modo. ¶ Ad
quintū dicit̃ / qđ res creata nō habet exemplar in deo
aliud a diuina cognitione que nō est realiter siml' cui-
cūqz creature / cū infinite distat a qualibet. Sed di-
ci pōt similis / pro quāto est distincta cognitio omni-
um: sic z conceptus mentis dicit̃ similitudo rex qñ
est representatiuus: neqz aliter intelligendū est exem-

plaria vel ideas esse in deo: imo si idea dicit̃ aliqđ ex-
emplar / ad qđ agens per intellectū respiciens produ-
cit ideatū: vt in pmo dist. xxxv. patuit: iam nō est ali-
quid realiter in deo: sed est obiectū cognitū: vt dictū
est vbi s̃: etiā hō p potentiaz peccandi assimilāt deo:
quoniā potentia peccandi est volūtat⁹ libertas: fm
quā libertatē assimilāt deo q liberrimus est: cui⁹ vo-
luntati quāto homo p voluntatē suā magis se cōfor-
mat ac subijcit / tanto liberior est z pfectior: eius enī
agi frenis z obrēperare iusticie sūma libertas est fm
Boetij. Quā nobis cōcedere dignet̃ / qui vniuerse
sue creature est alpha z o: principiū z finis: de⁹ vnus
z trinus: sup oīa in seculoꝝ seculis bñdictus. Amē.

¶ Explicit collectorijz resolutissimi viri Gabrieli⁹
Biel sacre theologie licenciati sup scđo sentētiaꝝ.

Distinctio. j. Questio. j

Trū creatio actio qua

v deus formaliter dicitur creans differat a creatore ex natura rei. Sicut querit de creatio ne passiva respectu creature.

Creatio actio/passio sunt noia abstracta predica menti actionis et passionis. A

Tres opi. de qđ ditate relationū siue respectuū. B

Triplex est modus dicendi de abstractorū significatiōibus. E

De differentia inter relationē extrinsecā et intrinsecā realē et rationis. D

Ibi qđ relatio intrinseca et extrinseca real et rōnis. D

Creatio actiua nō est relatio realis nec rōnis. F

Creatio actiua dicitur eēntiā diuinā et creaturā sū. E

Q, certo mō accipiēdo relatiōis realē creatio actio est relatio realis. E.

Item an sit distincta a deo vel non. ibidem. E

Silia pđictis deducunt de passiōe/creatiōe: qđ dicat creatio passiuat et totides ponunt cōclusiones. F

Relationē non distingui ab absolutis nō est contrā primū principii nec includit contradictionē. B. Et soluitur ratio Sco. ibidem.

Quō differūt creatio passiuat et creatio actiua. D

Utrū quilibet effectus creatur a deo. J

Educere de potentia materie quid est. J

Multiplex acceptio huius termini creare. J

Q, quilibet effectus creatur a deo sū certā acceptiō nem creare. Q, qđ idē effectus creatur a deo et generatur a creatura. A

Quid est esse in potētia materie et quid produci de materie potentia. J

Forma simplex qđ generat vere pducit de nihilo. J

Differentia inter creare et generare. J

Questio. ij.

Utrū deus sit prima et immediata causa omnium effectuum.

Causare quid est. E

Quare deus potest supplere causalitatem cause extrinsece et nō intrinsece. E

Creatio et cōseruatio quō differūt. F

Et quid est cōseruatio. ibidem. F

Item producere et cōseruare quid est.

Item creare. A

Causa mediata et immediata quid est. B

Causa immediata imediatione cause et effectus. B

Causa multipliciter accipitur.

Que causa dicitur immediata. A

Et qđ omnis causa est immediata. ibidem.

Non est idem causa immediata et pđicta et total. B

Multiplex primitas / illimitationis / perfectiōis / durationis. E

Deus est causa prima et immediata omnium effectuum imediatione cause: licet illud naturali rōne pbari non potest: attamen pōt rōne persuaderi. D

Et de alijs primitatibus cōsimiles ponuntur cōclusiones. ibidem. E. F. B

Possibile est qđ deus primo possit esse causa totalis alicuius effectus: et postea creatura producat eundē partialiter. F

Deus est causa libera et libere agens. D

Idem est causa plurium. J

Deus est causa effectus noui sine sui mutatione. K

Potentia dupl'r accipitur et eius diuersitas arguitur ex diuersitate opationū. J

An mala culpe / signēta impossibilia / entia rōnis sint a deo. L

Lū deus pducit effectū qđ pducit causa secunda. Sicut si due cause ad eundē effectū cōcurrūt an pducant totū effectū. M

Idē effectus pōt habere duos fines si pducit a pluribus causis. M

Qualis sit ordo causarum essentialiter ordinatarum. M

Produci capis vel simpl'r positue vel includit negationē. Primo mō idē pōt aliqñes pducit nō secūdo modo: sic et cōseruare cōseruari dupl'r accipiuntur. N

An causa pma dupl'r agat eadem actione vel diuersis. M

An idem bis producat. N

Questio. iij.

Utrū deus potuit mundū creare ab eterno. declaratur intellectus ti. q. Et quid dicat creare in proposito. A.

Duplex opinio de ipa. q. quaz vtraq; pōt catholice defendi. B

Pars questionis affirmatiua videtur probabilior. B. E

Distinctio nois infiniti sū qđ capis cathegorematic et syncathegorematic. Q, qđ cathego. est infinitum sū extēsiōe / multitudinē vel intensiōem siue perfectionem. E

Multiplex expositio infiniti syncathegorematic et qđ sic est mētaliter cōplexū: et cōfundit terminū sequentē: nō autē cathegorematic. E

Cōtinuū nō cōstituitur ex indiuisibilib. D

Infinite sunt pres pportionales cōtinui quarum nulla est pars alterius. D

Itē nō dat vltima ps pportionalis: nec aliqua tāgit terminū extrinsecū: nec mobile si moueret p pres pportionales spacii pueniret ad terminū: nec si moueret a pibz pportionalibz / pmo modo attingeret ptem pportionalē. D

Infinite sunt pres cōtinui sū multitudinē syncathegorematic. D

In infinito cathegorematic an sit possibile recitari duplex opinio. Una qđ sic tā sū extēsiōe qđ mltitudinē qđ intensiōe. Et oñdit ps affirmatiua esse pbabilior et magis cōcordare theologie. E

Solunt rōnes contra eternitatē mundi / siue admittat infinitū cathegorematic siue nō. F

Matus minus eqlia accipiunt dupl'r. Et sū nomina pportionalia / dupl'r / tripl'r. Uno mō cōueniunt infinitis. Alio mō nō. F.

In finitū addito finitū infinites reddit totū infinitū / et qñ finitū additū finitū facit ipm infinitū. F.

Quō intelligendū est qđ infiniti semp est aliquid vltra vel extra accipe.

Ad infinitatē intensiua nō sequit pfectio simpl'r in finitū: nec ad infinitatē sū quātitatē cōtinuā aut discretā. B

Perfectio infinita duplex est. E

An vnū infinitū possit esse matus alio infinito et excedere aliud. F

An infinitū habeat pres aliquotas. F

An reuolutiones hanc sint duodecuple ad reuolutiōem.

Inuentarium libri primi

iones solis. §

An vnū infinitū possit dici triplū vel duplū ad aliud infinitū. §

An sit dabile infinitū in multitudine extensue et intensue. §

An sit de rōne infinitū qd sit incompletum: et aliqd eius in potētia. §

Quō imaginās infinitū dē figere aspectū. §

Qd creat d nihilō pducit ad quē sensus cōcedit. §

De nō hz plures pfectiōes formāl. sed est vna pfectio q eminetur includit pfectiōē oīm. §

Non pōt infinitū esse figuratū. §

Utr creature cōueniat p se nō esse. §

Quō est potētia ad pteritū. §

Quō ppositio de pterito vera sit necessaria/falsa/ impossibilis. §

Soluunt rōnes ponentiū possibilitatē infiniti fm opinionē oppositam. §

Multa de ptribus pportionalibz cōtinui arguunt et soluunt fm ambas opiniones. §

Questio. iij.

Utr creature repugnet creare.

De duplici acceptione creare. Vna q concusat et cludit generaliter. Alia q excludit causam subiectiuam nō agentem. §

Neutro modo creatura pōt creare. §

Unde repugnet creature nō posse agere sine subiecto psupposito. Et reprobat diuerse ratiōes a diuersis date. §

A quo pducunt qualitates circa eucharistie species. Item vermis. et. an a deo tñ. §

Unde cause naturales determinant pēse ad effectū pti ad indiuiduū et nō ad aliū eiusdē rōnis. §

An forma p corruptionem naturalem vere annihilatur. §

Utr creatura possit pseruare effectū suo subiecto. §

An creatura possit annihilare formā aliquā. §

A quo pducant q̄litates in sacramento altaris. §

Annihilare caput dupliciter. §

Questio. v.

Utr deus sit causa finalis oīm.

Qd differētia est inter causam finalem et finem.

Duplū accipitur causa finalis large et stricte. §

Triplex est amor amicitie et cupiscētie: et amicitie et cōcupiscētie simul: cū notificatiōibz eorundem. §

Nulla opatio aut effectus p opationem acquisit? est causa finalis. §

In effectibz ordinatis causa finalis vltimū est causa finalis oīm pōp. §

Non quicqd respondet ad ppter quid/est causa finalis. §

Causa finalis pēristit opatiōi: et nō est ignobilis eo qd est ad finē si fm rectā ratiōē intendat. §

Quō intelligit qd causa finalis est pmi in intentiōe et vltimū in executiōe. §

Causa finalis nō causat in suo genere causē nisi alie cause/efficientes. et. etiaz in suo genere causent. vnde non est causa finalis/nisi quādo aliquid actu producit. §

Quid est finalis causa large. §

Eiusdē effectus possunt esse plures cause finales subordinatē. §

Quilibet finis a voluntate pstitutus amatur duplici amore. §

Amor cōcupiscētie aliquādo causat libere et cōtingenter aliqñ necessario et naturaliter. §

Et talis amor quō est in prāte volūtatis. Ibidem.

Aliqñ additū est causa finalis volitiōis alteri. §

Finis nolitiōis duplici actu amat vel odit. §

Aliqñ actus volitiōis est in prāte volūtatis: aliqñ non: ita et de nolitiōe. §

Quilibet q̄tuor causarū est specialis causandi modus et quō causat causa finalis nō sicut obiectum: et an ei? causatio sit realis aut metaphorica. §

Duplex est causatio cause finalis late explicat. §

Ad hoc qd causa finalis causet mouēdo agentē/nō oportet qd habeat entitatē extra in re: s; pōt nō esse et finaliter causare/sicut pōt nō existens amari: tñ non mouet nisi fm suā entitatē realem. §

Licet cā final nō sit realis/tñ realis causat. §

Primus amor amicitie quo diligitur finis est causa efficiens scōi actus quo diligo eundē finē: et aliud ppter finē. §

Causalitas cause finalis mediantibz actibz volēdi et nolēdi quō differunt. §

An cause pōt esse sibi inuicē cause. §

An pmius actus voluntatis potest esse nolitiō seu amor cōcupiscētie. §

De causalitate cause finalis qñ causet: an etiā quādo nō est et quō causet. §

Depēdētia causari ad causam qd est. §

Amor finis nō est causa finalis: sed est causa efficiens. §

An possit sufficienter pbari rōne naturali qd omne agens agit ppter finē. §

Quō agēs naturalē determinat ex sua natura ad certum effectum. §

In effectibz siue obiectis ad extra ordinat ad eundē finē semp pōt est causa efficiens posterioris: posterior causa finalis pōis: et ita opposito modo se habet in talibz causa efficiens et finalis. §

Nō oēs effectus volūtatis create habet cām finalem a voluntate create pstitutam. §

Qd manifestū est de effectū naturali/s; de libere pducto: patet de pma volitiōe. Ibidem.

Causa finalis vel est pstituta ab agente particulari vel vniuersali: Uno modo deus nō est finis oīmi sed secundo modo. §

Utrū oīs actus amoris cupiscētie psupponat amorē amicitie et oīs volitiō nolitiōē. §

Questio. vi.

Utrū angelus et aīa intellectina specie distinguantur Idem et diuersum sunt passionēs immediate rei cōuenientes. §

Distingui specie essentiali vel accidentali qd est. §

Distinctio nō est nisi rex singulariū. §

Que res distinguuntur specie essentiali vel accidentali. §

Licet vltimū cōplētū et a re accidentali sit idē specie nō tñ essentiali: qre differūt specie. §

Inclinatio aīe ad corpus quid est. §

Angel? et aīa differūt specie essentiali et seipis. §

in distinctiones eius. XLIII.

Quo pares natura officio impares dicuntur anima et angelus. L

Quo angelus et anima differunt differentijs cum non habeant differentias. D

Et quo differunt p posse perficere materiā cuius hoc accidit anime. ibidem

Distinctio. II. Questio. I.

Utrum tempus sit mensura angelorum.

Quid sit mensura. A

Res triplex cogitatur: et secundum hanc triplex est rei mensura. B

Mensura proprie est quod notificat quantitatem termini quod quadruplex est: multitudinis/extensionis/durationis/perfectionis. A. B

Tempus mensurat durationem motus rei permanentis et quietis. B

An oporteat mensuram esse distinctam ab omnibus partibus mensurati. L

Mensura quoniam est in anima quoniam in re extra. B

Mensura quedam est perfectior mensurato: quedam non est perfectior mensurato: omnis autem est notior mensurato et ab eo distincta. B. L

Res secundum substantiam mensurari non potest ut talis est. L

De quod additare motum et recitare operi. per trarie. D. E

Res successiva quid est. D

Et quod vocatur successivum proprie loquendo. ibidem

Nulla res est successiva in esse: sed bene in fieri quod late ostendit. D

Motui accidit deperditio partis vel loci acquisitione vel acquisitione. D

Motus non distinguitur a mobili et loco. D

Motiva huius opinionis ponuntur. ibidem. E

Pro quo supponit motus. D. E

De tempore quod est mensura durationis: et de triplici eius acceptione. F. B

Item per quod supponit tempus et quod precise dicit. ibidem

An ad durationem angeli requiratur successio in actu: an sufficiat in potentia. D

Duratio connotat successionem actu vel potentia. D

Que mensurant tempus. B

Duratio quid importat et an distinguitur a re durante. B. B

Quo differunt duratio angeli et eternitas dei.

Simpliter esse fuisse futurum esse in angelo et deo. J

Mensura multitudinis angelorum est unitas perfectionis deus/ nulla extensionis. R

Quid sit mensura durationis angeli. R

Quid dicat eternitas. L

Tempus est mensura angelorum. M

De differentia inter eternum/eternum et tempale. N

Una est mensura durationis omnium mensurabilium. N. D.

Deus non mensurat durationem: quia simpliciter infinitus. D

Quo de deo a sanctis mensurari eternitate. D

Quomodo concordant loquentes de triplici mensura durationis. P

Questio. II.

Utrum angelus sit in loco per substantiam suam.

Diffinitio loci declarat et explanat. A

An eiusdem loci possunt esse multa loca. A

An ultima sphaera est locus terre: an totum locus super partis. A

Tres loci additiones/continere mensurare/perfuare. B.

Aliquid est in loco comensurative/diffinitive et reple

tive. Et declarant membra. B

Aliquid est in loco secundum substantiam et secundum operationem. B

An aliquis locus sit angelo naturalis vel violentus. L. Item dist. iij. q. 1.

Angelus quomodo est in loco. L. D

An corpus et angelus habent eundem locum: et an locus angeli continet solum angelum. D

Angelus non est in loco per substantiam circumscriptione nec repletive: sed diffinitive. L

Licet non dependet a loco in esse nec conservari. ibidem

Quod corpus cui angelus coassistit non est eius locus: sed locus illius corporis est locus angeli: sicut subiectus non est locus accidentis sibi inherens sed locus subiecti est etiam locus sui accidentis. D

Quomodo aliter est angelus in loco cui coassistit et aliter in loco. D

Utrum angelus determinat sibi certum locum quantum ad magnitudinem et parvitatem. E

Utrum possit coassistere pluribus locis distinctis. F.

Utrum duo angeli possint simul esse in eodem loco. B

Quo celum empiricum dicitur angelis repletum: et quo modo semper dicitur repletum cum adhuc fieri potest additio ex saluandis. D

Questio. III.

Utrum angelus possit moveri localiter

Quid sit motus localis. A

Angelus moveri potest localiter per se et immediate: et non solum ad motum corporis cui coassistit. B. L

Utrum angelus possit localiter in instanti moveri. D

Utrum possit moveri de termino ad terminum et non per meritum. E. F

Distinctio. III. Questio. I.

Utrum omnes angeli inter se personaliter discreti essentialiter specie sint distincti.

Diffinitio angeli secundum Damas. A

Alia secundum Dionysium. ibidem cum declaratione particularium

Diffinitio persone repetitur et declarat. B

Que dicantur differre specie essentiali. L

Omnes angeli sunt per formam discreti. D

Possibile est esse plures angelos in eadem specie. D

An angelus sit corruptibilis: et quo dicitur immortalis. A

Item quo dicitur spiritus mobilis et inartificialis. ibidem

Probabile est multos angelos de facto esse eiusdem specie et solum numero differre. E

Questio. II.

Utrum angelus cognoscat se et alia per essentialiter vel per species a rebus acceptas vel a deo infusas.

Ratio cognoscendi accipitur multipliciter. A

Intelligere per essentialiter multipliciter accipitur. A

De quadruplici acceptione speciei. B.

Recitat operi. tenentium species sensibiles et intelligentes esse ponendas. L

Recitat operi. tria negans eas. D. J. R

Repetitur distinctio inter noticiam intuitivam et abstractivam. D

Non supponit de specie sensibiles in medio. E. J. R

Non oportet moveri et motum esse simul. E

Non imprimis species in sensu exteriori per se in sensatione. F

Aliquid in primis in organo sensus exterioris quod est obiectum alterius sensationis. B

Inuentariū libri secūdi sniarū

Itē impmī aliq̄ qualitas q̄ nec est obiectū nec pncipiū actus nec species. ibidem

In sensu interiori impmī habitus vel species inclinat ad similem sensationē. H

Unde causat p̄mus actus fantasie. H

Utrum prima cognitio fantasie sit intuitiua vel abstractiua. H

In vna forma sufficit vna noticiā vni obiecti intuitiua. H

Epilogus dicorū cū lata declaratione. J

Que ponant in sensu interiori vel exteriori breuiter explicat ibidem. J. K

Nō oportet ponere species intelligibiles ad causandū primā intellectionē. L

Ad eliciendū noticiā abstractiua intelligibilē: oportet pcedere noticiā intuitiua vel habitū. M

Noticia intuitiua intellectus formantur due abstractive. N

Noticie intellectuales intuitiue et abstractive prime sunt oēs singulares vage. O

Quō a vagis abstrahunt magis determinate. P

Quomodo abstrahunt noticie vniuersales a pluribus singularibus. P

De formatiōe noticiarū cōplexarū et adhesiuarū. Q

Intellectus angelicus nō intelligit p essentia suā tanq̄ p rōnem formale cognoscendi. R

Intelligit tñ p essentia tāq̄ p cām efficientē. ibidē

Quō intelligit q noticiā abstractiua p̄supponit in eadē potētia noticiā intuitiua eiusdē obiecti. H

Frustra ponit species distincta ab obiecto et habitu tam in medio q̄ potētia siue organo. J. K

Item. E. F. B.

Fantasma quid est p quo supponit. K

Conceptus quid est quod modis accipit. R

Intellectus angelicus intuitiue cognoscit p essentiam obiectorū. R

Angelus potest cognoscere noticiā vniuersali abstracta a singularibus. S

Angelus pot accipere noticiā adhesiua p̄positiōis cōtingētis p noticiā actuāle nō habituale. S

Angelus pot p̄positiōis necessarias cognoscere p noticias terminorū si sunt p se note: aut p discursum si non sunt p se note. T

De cognitiōe angelorū quā de facto habuerunt in pncipio sue conditionis: et quā nūc habent post cōfirmationem bonorū. U

Habere esse virtuale in causa quid est. H. H

Quid cognouit angelus in pncipio creatiōis. U

An aut cognitiōe tñ accepit a rebus vel p reuelationē aut habitus infusus: dubiū est. ibidem

Angeli ante cōfirmationē nō cognouerūt deū intuitiue nec abstractive distincte. X

Habuerunt tñ clariorē noticiā dei q̄ hō naturaliter ex suis naturalibus. X

De cognitiōe angelorū post cōfirmationē. A. A

Arguit q spēs sit pōnēdē: et soluunt multe expientie: auctoritates pbi et cōmētatoziorū declarant multipliciter. B. B. Et deinceps.

Item experientia de albo viso p vitrum rubē: de colore viridi oculo: de baculo apparenter fracto in aqua: et aere partim posito: apparētia rei in minori quantitate in p̄p̄ quo q̄ in distantia: de viso p medium densum et rarum: et similia multa et late soluitur. C. C. D. D. E. E. F. F. B. B.

Ad rōnes in oppositum respondet. H. H. J. J.

Ad auctoritatē pbi et cōmētatoziorū. K. K. ibidem

Quō color dī mouere mediū et mediū sensum pulchre explicat ad cōmunē p̄spectiua. L. L.

An cognitio angelorū sit vespertina aut matutina dicenda. M. M.

Distinctio. III. Questio vnica

Utrū angeli boni et mali fuerunt in sua creatione donis glorie/gratie et nature p̄fecti

Deus potuit angelos creasse perfectos in natura gratia et gloria. A

Beatitudo duplī accipit. Uno mō vt includit visionē/fruitionē/tentionē. Alio mō p̄uatiue/vt dicit oēs defectus pene et culpe exclusionē. B

Nulli angelorū in pncipio creatiōis fuerūt p̄fecte beati primo modo. B

Omnes angeli fuerunt in beatitudine creati secūdo modo p̄uatiue. B

Utrū oēs angeli sunt in gratia creati. De hoc recitant due opinionēs cōtrarie ambe probabiles/neutra certa. C. D. E

Triplex acceptio gratie p oīni dono nature superaddito p dono libero arbitrio addito vt virtutes: vel p gratia gratum faciente. E

Soluunt rōnes hinc inde fm ambas opiniōes: f

Qua congruētia gratia comparat semini: et qua liberum arbitrium. B

Utrum angeli mali in pmo instanti creatiōis poterant esse miseri. H

De duplici miseria culpe et pene. H

Et q vtroq̄ modo potuit simpliciter loquēdo eē miser. ibidem.

Utrū angeli boni fuerūt sue beatitudinis p̄scī: et q̄lis fuit certitudo in angelis bonis. J

De multiplici certitudine ex parte intellectus et affectus. J

Angeli mali poterāt esse p̄scī sui casus: et an de facto fuerunt p̄scī. K

Distinctio. V. Questio vnica

Utrū angelus meruit suā beatitudinē in instanti creatiōis vel in mora tempis posterioris.

An angeli meruerūt suā beatitudinē. B

Angelus p̄us meruit et post beatitudinē accepit. B

Diuerse opi. qm angelus meruit. C. D. et.

De mora angelorū in naturalibus merito et p̄miationis. D. E

Q in nunc p̄miationis et instanti mortis/nullus potest demereri. E

Angelorū meritū duratiōe p̄cessit p̄mīū. E

Mora meriti in oīb angelis fuit equalis. E.

Angeli creati sūt vniiformes et nulli in culpa. E. H

Probabile ē quēlibet angelū aliq̄ fuisse in grā. E

Qm boni meruerūt et mali angeli demeruerunt. f.

Utrū angelus potuit mereri in instanti. B

Utrū more meriti vel demeriti angelorū fuerūt instantanee vel indiuisibiles. H

Distinctio. VI. Questio vnica

Utrū p̄mū p̄ctm angeli p̄tens ad superbiam fuerit simpliciter irremediabile.

Duplex est actus volūtatē velle et nolle: et duplex velle: amicitiē et cōcupiscētiē.

**Primus actus volūtat' ordiat' est velle aicitie ordi-
nati: et p'm inordinat' ē velle aicitie inordinati. et
si p'm act' inordinat' ē etiā seqntes ordiati sunt. B.**
Duplex est affectio/ iusti z cōmodi. B
Detriplici iusticia/ gratuita/ morali/ et innata. B.
**Voluntas qz libera hīs in sua potestate actus su-
os q'tū ad subam et inrēsiōē/ tenet se refrenare fm
regulam iusticie. B**
**Primus actus inordinatus p'mi angeli fuit amor
amicitie sui. E**
**Primus actus inordinatus cōcupiscētie fuit vel
le beatitudinis. D**
De diuersis inclinationibz appetitū. D
Appetit' b'itudinis pōt tripl'r esse inordinat'. D
Primū p'ctm luciferi reducit ad supbiā. E
**De q'tuor sp'ebus supbie z eaz diffinitioibz: z q' su-
perbia dupl'r accipit. E**
**Primū p'ctm amoris cōcupiscētie p'mi angeli redu-
citur ad luxuriā. F**
**Multiplicia p'ctā secuta sunt primos inordinatos
amores amicitie et cōcupiscētie. B**
**Utr' diabol' odiuerit deū: vel utr' in se vel in ordie
ad effectū: z an de' aliq' mō possit odiri. D**
**P'ctm dupl'r d'r irremissibile: de potentia absoluta
et inordinata. J**
**P'ctm p'mi angeli nō fuit irremissibile q'dm fuit
viator: s; ei' p'ctā cōtinuata ad terminū vie facta sūt
irremediabilia fm potentia ordinatā dei. J**
**Nō sp' volūtas p'formās se inclinatioi naturali est
recta: s; frequēter distorta moraliter: s; cōformans
se legi naturali semp est recta. R**
**Angeli boni affectioē cōmodi volētes b'itudinem
nō peccauerūt: qz illa affectio regulata fuerat affe-
ctione iusticie. R**
Luxuria dupl'r accipit. F. In q'bz cōsistit. Ibidē.
Auaricia dupl'r accipit. F
**Distinctio. vii. vitiōz capitaliū p'nūz septenariuz
nō viderur sufficiens. F**
Cur dicunt vicia capitalia. Ibidē.
Presumptio quid est. B
Ambitio quid est. B
**Contingit loq' de p'cto q'tū ad eius inchoationē/ cō-
summationē et confirmationē. B**
**Appetitus b'itudinis est appetitus naturalis quō z
ad quem sensum cōcedit. R.**
**An oīs volens vel credēs antecedens velit aut cre-
dat consequens. D**
**Quō intelligendū est q' sicut p'ncipiū in speculabi-
libus/ ita finis in opabilibus. R**
Utr' āgel' potuit appetere eq'litatē dei. LMNO
**Eq'litās dei pōt cōcupisci/ licz sit ipossibil': z b' volū-
tate cōplacētie nō efficaci vel impatiua. M**
**Electio dupl'r accipit fm duplex velle cōplacētie z
impatium. N**
Ibidē quō electio nō est impossibilis.
**Obiectū voluntatis est ens siue app'hensuz in ordi-
ne ad se vel ad aliud. N**
An angelū esse equalē deo sit aliquid. D
An ipossibile cōphēdat' b' obiecto volūtat'is. D
Aliqs pōt velle se nō esse aīcedenter z efficacit'. D.
**Aliqs pōt velle aīz z nolle p'ns: s; l'r et credere aīz
z nō p'ns: dū īgrat vel nō aduerit ipm esse p'ns: sec'
si aduerterit ipm esse consequēs. D**
Quales fuerit p'ctm īferioz āgeloz a lucifero. P.

De potētia dei absoluta nullū p'ctm est irremissibi-
le secus fm ordinatam. J
Angelus apostata pluribz p'ctis peccauit. J
Quamdiū angelus fuit in via/ p'ctā sua fuerunt re-
missibilia. J

Distinctio. vii. Questio vnica.

Utr' obstinatio diaboli in malo stare possit cū li. ar.
**Diuerse opinionēs de causa et effectū obstinatiois
diaboli. B. B**
**De quadruplici bonitate naturali ex genere mora-
li et meritoria.**
Item dis. xviij. ibidem.
De quadruplici malitia orta. B. L
**Angelus dānatus necessario est in aliquo actu vo-
lūtat'is. D**
**Aliqs actus volūtat'is in angelo malo nō est in ei'
p'rate/ s; immediate a deo. D**
Aliqs act' repugnās oī p'cto est in angelo bono. E
**Et q' talem actum in illa creatura potest impedire
ibidem. E**
**Grāte actu b'itudinis in volūtate nō pōt ipa volū-
tas in peccati actū. E**
**Angelus bonus est impeccabilis diuina volunta-
te/ nō sua p'p'ia natura. E**
**Angelus malus nō pōt in actum bonuz moraliter
vel meritorie. F**
**Angelus malus nō pōt carere actu malo q' imedia-
te p'ducit a deo: et q' deus causat odiū sui in volun-
tate diaboli fm opi. aliquoz. B. N**
**Attamē p'pter hoc de' nō est auctor mali neqz pec-
cator. ibidem. N**
**Angelus in malo obstinatus potest in actuz bonū
ex genere. J**
**De triplici libertate/ a coactioē/ a seruitute/ a neces-
sitate. R**
A fuitute culpe z pene angeli boni sunt liberi. L
Oppositū est de dānatis ibidē. L
Iā boni q' mali angeli sunt liberi a coactione. L
**Obstinatio et cōfirmatio tollit libertatē necessita-
tis in angelis. M**
**Libez arbitriū p cōfirmationē eleuat': p obstinati-
onē dep'mitur. M**
**Utrum aliqs locus sit demonibus disconueniens
et penalis. N. D**
**An demones volentes temptare hoīem inde gau-
deant z lereñt. D**
**Quō se habēt p voluntatē ad loca quib' detinen-
tur demones. D**
Nō oīe volitū cōsecutū generat delectationē. D.
Quō aliqs loc' est disconueniens demoni. D

Distinctio. viij. Questio. i.

**Utr' angeli natural'r incorporei possint assumere
corpa: et in eis exercere vite opa.**
**Exponitur questionis titulus antiqua opi. tangit
de questione. B**
**Angeli natural'r sunt incorporei: et soluunt aucto-
ritates opposire. B**
**Quid sit sp'm assumere corpus: et declarant mem-
bra notificationis. L**
**Oīes diuine apparitiōes facte sunt per angelos in
p'sona dei loquentes. L**

Inuentarium libri scdi

Spūs assumit corpa fm q̄ cōuenit sue opatiōi: et vnde formant illa corpa: et declarat modus assumē di corpa. **D. E.**
 Quas opatiōes opari p̄nt i corpiū assūpti āgeli. **F.**
 Angelus nō pōt in opa vitalia p̄ corp⁹ assumptum nec potētie vegetatiue nec sensitiue. **S.**
 De incubis et succubis qd tenendū. **S.**
 Q, ois cognitio quā habet angelus in corpe assum pro est intelligibilis. **H.**
 Quō apparentie opatiōnū vitaliū quas ostendūt angeli boni in corpiū assumptis excusant a fictione et quid sit fictio. **J.**
 Ad quid angeli assumūt mēbra corpiū alicuius cū nō sentiant. **K.**
 De cōmestitiōe angeloz et ch̄i post resurrectionē. **L.**
 An cibo sit cōuersus in corpus ch̄i gloriōsus quem comedit post resurrectionē. **L.**
 Quare abrahā angelis cibū obtulit cū intelligeret eos nō fore homines. **M.**
 Quō angelus posset formare voces: et an indigeat plectro lingue ad hoc vt former vocē. **N.**
Questio. ij.
 Utrū demōes hūana corpa possidētes illabantur aiab: et suis prestigijs illudant humanis sensibus. **O.**
 Demōes nō p̄hibiti p̄nt hūana corpa intrare: realr cōmouere/affligere et turbare: nec pōt corpus spiri- tui resistere: et cur hoc deus p̄mittat fieri. **A. B.**
 Soluunt auctoritates sonātes in contrariū. **C.**
 Illabi qd est et qd dicit: cui cōuenit respectu rōnalis creature/an soli deo. **D.**
 Demonē illabi aie cui pōt esse subalter impossibile soli vero deo possibile. **D.**
 Dīna inter errorē/delusionē et p̄stigiū. **E.**
 Illuso cōtingit trip̄l: et illud late per subdiuissio nes explicatur. **E.**
 Demonē obsidere corpus qd est. **A.**
 Et quid dicit obsessio demonis. **B.**
 Aliquid esse intrinsecū alicui intelligit dupl̄. **C.**
 Utrum demones suis p̄stigijs possunt illudere sen sus hūanos. **E.**
 Late et pulchre explicat hoc dubiū. ibidē. **F.**
 Utrū demōes p̄nt facere miracula. **S. R.**
 Miraculū dī siue opus insolitū q̄stum ad factū et quantū ad faciendi modū. **S.**
 Miracula vera et miracula falsa q̄ sunt. **H.**
 Miraculum quid est. **S.**
 Angeli siue boni siue mali qd p̄nt pducere ad extra an formā aliquā subalē vel accidentalē. **J.**
 An carmīa et incāratiōes h̄nt aliquā causalitatē re spectu effectū eos cōsequētium. **L.**
 An licet tollere maleficium intentione curandi ma leficiatum. **L.**
 Utrū demō possit malas cogitatōes immittere: et qd est et quottupl̄ accipit immittere cogitationes. **M.**
 An demō possit p̄pellere ad cogitatōes malas. **N.**
 Documēta moralia ad vitandum cogitatōes ma las et turpes. **N.**
 Utrum diabolus possit in nobis malas affectiōes incendere. **D.**
 Dīna inter incēdere et immittere cogitatōes et affe ctiones. **D.**

Distinctio. ix. Questio. j.

Utrū angeloz ordines in hierarchia triplici fm do

na gratuita et officia sunt distincti.

Hierarchia qd sit et vnde dicatur. **A.**

Hierarchia est triplex: diuina et angelica et hūana: et describunt mēbra fm Diony. et alios. Et vñ sumat ur eo. **A. B. C.**

Ordo qd sit diffinitiuē et q̄ p̄babiliter sustineri pos sit q̄ oēs angeli eiusdē sp̄i sūt eiusdē ordis. **D.**

In q̄libet hierarchia sūt tres ordines q̄s diuersimo de distiguit Dio. et Gre. et vñ sūt eo. **E.**

De nobis ordinū q̄ a donis imponunt eis: et a quib us donis sunt imposita. **F.**

Probat angeloz multitudo innumera. Itē tres hierarchie et nouē ordines. **G.**

Ordinū distinctio initiatiue est a naturalibus do nis cōpletine a gratuitis. **H.**

Ad quem sensum de singulis ordinibus aliqui di cuntur cecidisse. **K.**

An numerus angeloz sit magnus: ibi de angeloz numero q̄ maximus est. **H.**

Utrū oēs angeli eiusdē ordinis sint eiusdē speciei. Recitant opi. sc̄i Tho. et Bona. Et eis recitatis ac dimissis ponit responsio. **J.**

Utrū ad singulos ordines angeloz fiat assumptio hoim saluandoz. **K.**

Utrū oēs hoies b̄tificādi sint assumendi ad ordines angeloz recitant tres opi. **L.**

Utrū platio ordis ad ordinē i iudicio euacuabit. **M.**

Utrū aliqd dī aliud excedere. **M.**

Utrū oēs angeli eiusdē ordinis sint equales. **N.**

Utrū in homibz est statuū distinctio ponēda siue in aiabz sicut in angelis. **D.**

Questio. ij.

Utrū pact⁹ hierarchicos supior ordinez āgeli p̄nt feriores illuminando mētaliter eis loqui.

De tribz actibz hierarchicis purgare/illuminare/p ficere qd nō distinguunt realr: et q̄ cōsistūt in inducti one scientie. **A.**

Utrū āgel⁹ possit videre actū iteriorē creature rōna lis: recitat opi. q̄ nō. de hic recitat opposita q̄ sic. **B.**

Angelus nature sue derelictus et ceter⁹ paribz si p̄ mittitur et est debita indistātia. et pōt cognoscere in tuitiue cognitōes et affectiōes creature. **S.**

Qd p̄bat mult⁹ rōnibus. ibidē. **B.**

Exponunt scripture q̄ solus de⁹ cognoscit secreta cordis. **B.**

Utrū angel⁹ possit causare noticiā alicui⁹ obiecti in intellectu alteri⁹ angeli vel hois. **E.**

Recitant due opinioniones. **L. D.**

Quid pōt intelligere intellect⁹ viatoris. **E.**

Angelus nihil pōt causare in alio angelo: nisi p̄ mo dum obiecti. **E.**

Habitus in pprio subiecto hz duplicē actionē in alio solum vnam. **E.**

Quid est loqui mentalr. **F.**

Quid est audire mētaliter. **F.**

Quid intelligit p̄ actū hierarchicū: et q̄ est vñ i re s. scientie inductio: et triplex nomiatiōe. **A.**

Purgare/illuminare/pficere p̄ quo supponunt: et quid connotant. **A.**

De locutiōe angeloz plura habent et de auditiōe eorundem. **F. S.**

Angelus pōt angelo loqui et ab eo audiri: tam su perior inferiori q̄ econuerso. **S.**

Inferior loquendo superiori eū nō illuminat: et que differentia inter illuminare et loqui. **S.**

Angeli superiores possunt inferiores illuminare: et illuminando loqui eisdē. **S.**

Utrū angelus vidēs cogitationēs alterius videat etiā obiecta: ad quō ponunt ppositiōes. **N.**

Angelus vidēs intuitiue cognitionē alterius/non videt intuitiue obiectum. **N.**

Angelus vidēs cognitionē vlem pōt videre intuitiue obiectū si fuerit coceptus vls habēs tñ esse obiectum in intellectu. **J.**

Angelus vidēs cognitionē singularem alterius pōt cognoscere ei⁹ obiectū abstractiue/pfuse vel distincte/singularem/rememoratiue vel p discursum. **J.**

Quā cognitionē vn⁹ angel⁹ in alio causare possit/lare explicat p plures distinctiōes. **R.**

Nō est in pte angeli loqui vni et nō alteri eque ap proximato: potest tñ virtute diuina cōcurrere respectu vnus et nō alteri⁹. **L.**

Que dñā inter audire et videre mētalē. **M.**
Angelus inferiores aliqd ignorāt qd nouerūt superiores. **N.**

Quō vidēs verbum videt oīa. **N.**

Utrū omēs angeli boni nouerūt mysteriū/incarnationis adhuc futurū. **D.**

An demones nouerūt iesum in carne pdicantē/suisse filium dei. **P.**

Distinctio. x. Questio vnica.

Utrū oēs spūs intellectuales a solo deo mittantur ad hoīes viatores. **S.**

Angelū mitti est ipm mysteriū aliqd supiorū auctoritate circa aliū exercere. **A.**

Et pōt fieri cū locali motu angeli vel nō. **Ibidem.**

Angeli mittuntur ad viatores: qd oñdicitur auctoritate scripture et cōgruentia. **B.**

Oēs angeli mittuntur ad intra vel ad extra. **L.**

An angeli mittantur ad hoīes viatores. **B.**

An oēs angeli boni mittantur. **L.**

An angeli mali mittantur a deo. **D.**

An solus de⁹ an etiā angel⁹ mittat angelū. **E.**

An angel⁹ dicat mister angeli cū ab eo mittit. **E.**

Sabriel missus ad virginem fuit de supiorū hierarchia. **L.**

Angeli mali etiā a deo mittuntur: licet in tali missiōe alia sit intētio dei: alia diaboli. vt p̄t in Job. **D.**

Missio malorū quid est. **D.**

Per auctoritatē a solo deo angeli mittuntur: tamen ministerialiter vnus angelus quadoq; mittit ab alio angelo. **E.**

Distinctio. xi. Questio vnica.

Utrū cuilibz homini deputat bonus angelus a natiuitatis sue pncipio vsq; ad vite terminū sue custodie assignatus. **S.**

Homo indiget custodia angelica/licet habeat liberum arbitriū vt violentari non possit: quia mobilis est et ad malum pronus. **A.**

Ad custodiā hoīs āgel⁹ mal⁹ deputat a pncipio natiuitatis: ad qd adducunt cōgruitates et p̄e dei. **B.**

Ex p̄e hominis. **L.**

Per custodiā hoīs nō minuit dignitas angeli. **B.**

Et quare hoc. **Ibidem.**

Nō cessat angelica custodia q̄dū hō est in via. **D.**

Effect⁹ angelice custodie est respectu boni pmoueri

di et mali phibendi corporis et anime: et ideo nō deest obstinatissimo/nec nondum genito infanti s; nec antichristo. **D.**

Solunt auctoritates que vident sonare in oppositum. **E.**

De. xij. effectib; angelice custodie. **E. f.**

De. vij. effectib; fm Cācell. Parisien. **B.**

hic extra corpus nō depurat custodia/nec embrioi inaiare saltē spēalis. **N.**

Ad quē sensus d; angelus qñq; ab hoīe discedere et tñ derelinquere. **E.**

His habuit angelos mīstros nō custodes: et quō differat custodia angelica: et misterīū angelicū in cōnotato terminū. **J.**

Angelus cōfortat chm in agōniā nō custodiuit eū et quō cōfortatio esse possit sine custodia: et q; est cōfortatio duplex/potestatiua et ministerialis. **J.**

Licet chs passus est angelū remp̄tore: nō tñ habuit custodem. **J.**

Angeli per custodiā merentur augmētationem gaudiū nō essentialis sed accidentalis/intensue et extensue. **R.**

Gaudiū fm intensiōem et fm extensiōem quid est. **R.**

Gaudium essentialē et accidentale in beatitudine quid est. **R.**

Ex damnatione custoditi nō tristatur custodiens angelus. **R.**

Nō solū cuilibet hoī s; etiā cuilibet pūicie depuratur specialis angelus ad custodiā. **L.**

Angelus bonus resistit angelo bono in custodie officio: et quomodo sine pacis perturbatiōe sit talis resistentia. **L.**

Distinctio. xij. Questio. j.

Utrū materia p̄ma sit entitas postriua a forma realiter distincta: recitant opi. cōrrarie. **A.**

Ista nōia actus et potētia multipl̄ equocant: sic ens in actu: ens in potentia. **B.**

Hoc aliqd est cōpositū subale: et quare b aliqd d; cōpositum. **L.**

Que solēt attribui materie fm p̄m. **E.**

Materia p̄ma est entitas postriua a forma subali et accidentali realiter distincta. **D.**

Quomodo materia est ens in actu et etiā in potentia. **F.**

Materia p̄ma est terminus creatiōis. **F.**

Quō distinguit gñatio ab alteratiōe. **B.**

Quō intelligendū q; materia nec est qd/nec quale nec quantū. **B.**

Quō materia potest stare nuda ab omni forma accidentali et essentiali: solūtur rationes sancti Thomae. **N.**

Utrū materia in pncipio creatiōis ante oēm dicm fuerit nuda. **R.**

Si materia separet ab oī forma vbi esset: aut in loco: vel extra locū. **J.**

Questio. ij.

Utrū celū habeat materiā eiusdē rōnis cū materia elementorū et mixtorū. **S.**

De intellectu tertius Genesis: et triplici operatiōe creatiōis/distinctionis/oznationis ibi descripta

Inuentarium libri scđi sniarū.

et quibus dieb? singla describunt. **A**

Materia accipit hic pro altera parte cōpositi sub
stantialis. **A.**

Recitantur opiniones: utrū in celo sit materia cū
suis rōnibus. **B**

Similiter de hoc posito q celum habeat materiā:
an sit eiusdem rationis cū materia inferiorum: reci-
tantur opiniones: et hincinde soluantur ratiōes. ibi
dem. **B. L. D. E**

Quid est materiā appetere formā. **F**

Uñ incorruptibilitas celi si habet materiā eiusdes
rōnis q appetit aliā formā. **F**

Corruptibilitas vñ pūit rei alicui. **F**

Similit̃r q celū est incorruptibile: z q materiā ce-
li appetit aliā formā. **F**

Quō cōcedit q materiā elemētoꝝ habet priuatio-
nem annexam. **F**

Materiā indifferēter oēm formā appetit nō plus
pfectam q̃ impfectā. **F**

Res per quid differunt: an per aliquod extrinse-
cum. **B**

Operatio que est a forma arguit esse speciem: s; nō
dat speciem. **B**

Corruptio rez non est ex tali appetitu materie: s;
ex contrario. **F**

An illa de rigore verboꝝ vera sit: materiā habz p-
uationem annexam. **F**

Nō omnis diuersitas speciūoca est a forma: s; ali-
qua a materiā. **B**

Quō materiā est ppe nihil cū accidētia sunt imp-
fectiona. **B**

Comparant opinioēs de eo an celū habeat mate-
riam: et an eiusdē rōnis/que magis naturalis/q̃ ma-
gis theologica. **D**

Materiā informis creata est ante oēm diē ordine
nature nō t̃pis. **R**

An fuerit aliqua mora inter creationē materie et
productionem lucis prima diē/ponitur duplex opi-
nio. **R**

De celo empirreo qñ fuerit creatū: et an significa-
tum per celū cū dicat: In principio creauit de? celū
et terram. **L**

Distinctio. xiiij. Questio vnica.

Utr lux a nocte p̃ma distinguēs diē causet lumen
tanq̃ distinctam a se qualitatē.

Quid importat nomē lux p̃ncipaliter. qd trāsum-
p̃tue. **A**

De qdditate lucis recitant tres opinioēs. **B**

Circa modū distinctiois dici a nocte recitant opi-
niones grecoꝝ et latinoꝝ. **E**

Lux p̃ma diē creata suo motu circulari distingit di-
em et noctem. **E**

Lux corpali? nō est substātia. **E**

Lux est qualitas accidentalis/inherens lumino-
so. **E**

Lumē est qualitas eiusdē nois cū luce scđm negan-
tes spēs sensibiles in medio. **F**

Sed fm alios ponentes species est species lucis.
Ibidem.

Dupliciter pōt intelligi lucē p̃ma diē creatā circula-
riter moueri. **B**

Lux et lumē quō differūt in cōnotato. **F**

Lux creata fuit in oriente: z nō fecit p̃mo mane/sed

primo vespere.

Lux solis est accidēs solis inseparabile p naturā: sed
separabile p deum. **J**

Sol illuminādo aerē bene depurat et producit in
eo lucez remissaz q nō videt ppter eius remissionē ac
aeris raritatē terminat inde vīsum condensato aerei
nubem. **K**

Distinctio. xiiij. Questio vnica.

Utrum aque superiores p firmamentū ab inferio-
ribus diuise: diē secunda sint de celesti vel elementa-
ri materiā.

Recitant diuerse opiniones de aquis que super ce-
los sunt/an sint aque elementares. Concluditur q
sint celum cristallinum siue primū mobile sic dictū
aqueum propter conuenientiam cum aqua indyā-
phaneitate. **A. D**

Nomē aqua in textu Scđ. equocat fm triplicē ac-
ceptionem. **B**

Q, sup firmamentū ponit aliud celū mobile z mo-
tu p̃prio mouet firmamētū. **L**

Celū tripliciter accipitur: p̃prie/large et metapho-
rice. Et capiēdo proprie capitur absolute vel cōno-
tatiue. **E. F**

De numero celozū multiplex positio. Una ponit
tres. s; sydereum/crystallinum et empirreum: et cur
cū noiantur. **B**

Alia positio q sint decē celi. s; septem planetaz/fir-
mamentū/crystallinū et empirreū. **D**

Tertia positio ponit tres celos: aerē/sydereū/su-
persydereum. **J**

Quarta positio ponit septē: aerē/etherē/olimpe-
um/igneū/stellarū/crystallinū/empirreū. et fm ali-
quos subdiuidunt. **J**

De celo empirreo specialiter agitur: an sit ponen-
dum. **K**

Utr celū moueat a p̃pria forma vel ab intelligen-
tiā: z ponit duplex opi. pbabilis. **L. M**

Utrū celū empirreū insuat in illa inferiora. **K**

Celū empirreū cur sic dicit: et p̃mū mobile aqueū: et
quare dicit loc? beatoꝝ. **K**

Quō inaiata et irrōnalia dicunt deū laudare et be-
nedicere. **L**

Quomodo intelligitur: nihil mouetur a se/per se z
primo. **L**

Quō sapiens dñatur astris. **D**

An astra p̃nt inclinare hois voluntatē. **D**

An celū habeat aliquā actionē in aīaz sensitīuā/in-
tellectīuam/voluntatē. **zē.**

De ordinādo intellectū aut volūtātē. **D**

An astrologi possunt certe cognoscere tempestates
futuras. **D**

An in innouatione mundi celūz quiescet violenter
vel naturaliter. **M. N**

Lux et ad qd celum mouet. **M**

An intelligentia mouens celū moueat cōtingēter
libere vel necessario. **N**

Utr celū mouet naturaliter z an fm naturā p̃prie
vel cōm. **M. N**

Utr de? imediate moueat p̃mū mobile vel mediā-
te creatura. **D**

Qualē actionē habeat celū in elemēta mixta/aīata
bruta/hoies. **zē.** late explicat. **P**

Utr celū p astra agat in bec inferiora. **P**

Distinctio. xv. Questio vnica.

Utr elemēta ex quibz cōstant aīantiū corpa realiter manēat in eis subaliter.

Recitant opī. **Uicē. et cōmē. cū opī. opposita. B**
Elemēta nō manēt fm subam in mixtis: pbat mltiplicitatē. **B**

Ita simplex est forma mixti sicut elemēti. **L**
In mixto manēt q̄itates siles q̄tātibz elemētorū fm spēm. **L. Non fm gradū. D**

Mixta cōponunt ex elemētis vtrualiter. **D**

Et quō elemēta manēt in mixto. **J**

Ad quē sensus elemēta dicunt manere in mixtis: et quō elemēta cōponunt ex mixtis. **D**

Quā elemēta pcurrūt ad generatiōē mixti nō pdu citur mixti actiōe elemētorū. **D**

Quō differūt mixtio et generatio simplex. **E**

Exponit diffinitio mixtionis. **E. D. L**

Que hnt corruptionē intrinsecā et q̄ extrinsecam. **E**

Linere ex cōbustioē ligni nō sunt terra: nec aqua ex p̄ssa vel distillata est elemētorū aqua. **E**

Prop̄ formā mixti nō pōit forma corporeitatē. **E**

Diverse vtrutes accidētales nō exigūt diversas naturas específicas. **J**

Utr aīe sensitiue brutorū pducant de aliquo vel de nibilo. **Q. q̄ nō trāsfundunt a generatē: sed educūt de materie potentia. F**

Quare aues et volatilia dicunt pduci de aqua et nō porius a terra vel aere. **B**

Quō oīa creata sunt ppter boiem tā p statu innoctēte q̄ p statu boīs lapsi: s̄ n̄ multū differēt: licet puniat et vltimate ppter deum. **D**

Quō et ad quē sensum dicunt mixta pduci: nūc et hoc elemēto: nūc ex alio. **B**

Distinctio. xvi. Questio vnica:

Utr sicut aīa vegetatiua / sensitiua / intellectiua in eodē boie: ita eiusdē aīe potentie inter se et ab ipā anima realiter sint distincte.

Recitant opī. de pluralitate formarū. **B**

Declarat opinio Occā de distinctiōe aīe intellectiue / sensitiue et forme corporeitatē: adducunt rōnes p eadem. **B**

Prefert opī. de vnitāte forme subalīe. **L**

In boie est tm̄ vna forma subalīe q̄ est intellectiua sensitiua et vegetatiua: et forma dās esse corporeum q̄ pbat auctoritatibz. **L**

Solutio ratiōis de pluralitate formarū. **D**

Q. accidēta mātialia imediate inherēt matie. **D**

Corp⁹ chrī in sepulchro fuit materia pma q̄līficata accidētaliter sine forma subalītatē. **E**

Reliq̄e sc̄orū honorant ppter materiā q̄ fuit eadez in sanctis: nō ppter formā inexistētē nūc q̄ nūq̄ fuit ps sc̄orū. **D**

Hō nō pponit ex aīa et corpe de suba: s̄ ex corpe de quantitate. **E**

Actus appetendi in sensu et nolēdi idē in voluntate nō cōtrariant etā respectu eiusdē obiecti. **F**

Act⁹ diuersorū appetitūū quō pnt dici cōtrarij. **E**

Sicut diuersi actus in intellectu: ita diuersae appetitiōes in appetitu simul esse pnt. **E**

Respectu eiusdē obiecti pōt haberi actus vn⁹ naturaliter et aliis libere. **F**

Sensatiōes inherēt toti cōposito. **F**

Diuisibile pōt inherere indiuisibili: dū illud idiu-

sibile p sui replicatiōē inheret diuisibili subiecto. **F.**

Apphensio intellectiua qd est. **F**

Utr aīa separata possit sentire. **F**

Potētie sensitiue eiusdē formē nō distinguunt nisi includant organum: tunc distinguuntur ratione organī. **J**

Quō actus et potētia diuidūt omē gen⁹ seu p̄tinēt ad idē genus. **K**

Principium imediatū nō est semp in actu. **K**

Quō eadē res pōt esse in diuersis p̄dicamentis. **K**

Exponit illud Diony. spūs diuidit in subam / vtrūtem et opationē. **K**

Recitat opinio q̄ potētie intellectiue distinguunt ab aīa intellectiua cū auctoritatibz et rōnibz. **L**

Recitant opī. oppositae et eligūt vna q̄ nullo mō distinguant aīa intellectiua et ei⁹ potētie. **M**

Q. eiusdē rei imponunt noīa nō synonyma ppter cōnotatiōē diuersarū rerū. **Q. q̄ illa noīa intellect⁹ voluntas fecit idēz oībus modis subtractiue: sed diuersa formaliter. M**

Nomē potētia i genere et spē dupl̄r accipiunt. **M**

Potētie accipiendo vt supponit p aggregatōe ex p̄cipio et actu distinguunt inter se et ab aīa. **M. N**

Accipiendo aut vt supponit p p̄cipio nō p actu: sic neq̄ ab aīa nec inter se distinguunt: qd pbat auctoritate et rōnes: neq̄ distinguunt rōne. **N**

Exponunt auctoritates in contrariū adducte. **D.**

Errādetur ad rōnes. **P**

Distincte opationes nō requirūt distincta p̄ncipia semper. **P**

Male allegat: potētie distinguunt p actus. **P**

Quā ex distinctiōe actū arguit distinctio potētia et qn nō p̄lebre ostēdit. **P. Q**

Consequētia pmutata qn valet. **Q**

Q. nō q̄libet ex q̄libet pōt generari. **Q**

Potētie aīe rōnal̄ nō distinguunt formalr. **R**

Quō hō dī intelligere p intellectu. **S**

Utr cōcedendū sit q̄ intellect⁹ sit volūtās: et q̄ aīa intelligit p volūtātē et vult p intellectu. **S**

De dīna intellectus agentis a possibili. **T**

Demōstrari pōt q̄ aīa rōnalis est forma corpis: nō aut q̄ sit imaterialis et incorruptibilis. **U**

Q. aīa intellectiua est tota in tota. et c. **X**

Quō idē pōt moueri et desistere et a seipso distare: et q̄ distare et mouere accipiunt dupl̄r. **X**

Utr aīa possit iformare materias discōrīnūas. **X.**

Utr intellect⁹ actiue se hēat respectu itellectiōis. **X.**

Distinctio. xvij.

De cōstitutiōe vīri quo ad corpus et aīam et parādiso habitatiōis sue loco.

Questio. i.

Utr aīa rōnalis sit ex traduce.

Duplex intellectus ei⁹ qd est esse et traduce. Recitant opiniones et errores quicq̄ d origine anime. **B**

L. D. E. F. G.

Aīa rōnalis nō est pducta de suba dei: nec pducta ab intellectu nec ex traduce. **H**

Aliqua dicuntur esse eiusdē generis dupl̄r. **D**

Ad productiōē aīe nō concurrūt aliqua virtus naturalis. **H**

Non omne conueniens nature inferiori conuenit superiorī. **J**

Inuentariū libri scđi sniarū

Uis generatiua nō est frustra in hoīe: licz nō cōcur-
rat ad aīe pductionē. J
Bia a solo deo creat et creādo materie infundit. K
Opinio Platonis q anime simul create iunt in ce-
lis et eius reprobatio. L
Opinio manicheor de eodē. L
Anime nō simul s3 successiue a deo pducunt cū cor-
pori infundunt. M

Questio. ij.

Utrq paradīsus sit corpālis locus a deo a pncipio
plantatus.
Opiniones tres de paradīso / an sit locus corpālis
an spūālis. A

Paradīsus est locus corpālis apē hūane habita-
tioni: cā p statū nature integre q lapsē. B

Paradīsus est locus spūālis in inferiori pte aeris
in oriente collocatus. L

Et q paradīsum nō attingit diluuiū. L

Paradīsus locus est nobis occultus: sub qua zona
celi collocatus. D

Q, hō in paradīso positus ut oparet z custodiret illū
qba oparet z custodiret pnt referri ad deū vel hoīes
et multipliciter intelligi. E

Cur adā fuit pductus extra paradīsum: angelus in ce-
lo empirico: eua in paradīso. F

Quo cū paradīso pductus est hōi loc⁹ extra paradī-
sum: et ad quid absq hoc q alter supfluat. B

Distinctio. xviij.

De eue formatione ex ade costa.

Questio vnica.

Utrū in costa ade fuit ratio semialis p quā de ea p-
ductum sit corpus eue.

Quid intelligat p seminale rōnē ubi recitant opi.
q actus materie quē vocat inchoationē forme cum
sua impugnatione. A. B

Q, nō sunt ponende inchoatiōes formaz materie
coeternae. B

Aliud est semē aliud rō semialis: z de vtroq late di-
citur: et de processu qui sit in generatione z corrupti-
one. L

Nec semen nec semialis rō fuit in costa ade respectu
formandi corpis eue. D

Ubiqz pcedit ad formā intrinsecam p formas
medias ibi ponit semen. D

Respectu elemēti generandi non oportet ponere se-
men. E

Utrū in generatione corpis eue de costa fuerit ali-
qd additū: pōitur opi. et cōcludit q vtrūq fuit deo
possibile: factum aut nobis dubiū est: et solunt ra-
tiones bincinde. F. B. H

Distinctio. xix.

De cōseruatione hominis p nutrimentum quantum
ad indiuiduum.

Questio vnica.

Utrq hō p statū innocētie habuit corp⁹ immortale.

De duplici intellectu questiois. A

De triplici causa mortis. B

Hoīem esse mortale dupl⁹ intelligit: cōtradictione
subcontrarie. L

Homo p statū innocētie nō habuit corpus immor-
tale cōradictorie. D

Hō p statū innocētie habuit corpus potens nō mo-
ri: nō natura sed adiutorio existētiū in hoc loco pa-
radisi. E

Si hō nō peccasset / mortuus nō fuisset. E

An oē agēs agendo reparat z debilitet. F. B

Quo lignū habuit potētiā ppetuandi virā homi-
nis. F. B.

Quomodo lignum vite potuit peccatozem a mor-
te pseruare. J

De dīna inter immortalitatem status innocētie et
felicitatis eterne. J

Distinctio. xx.

De hoīs pseruatione p pagationē quo ad spēm.

Questio vnica.

Utrq tñ electi fuissent in statu innocētie geniti: z hī
statim in gratia confirmati.

Q, ad numeralē idēmplicitatē sufficit et requiritur
nūmeralis idēmplicitas materie et forme. A

A pluriū agentium quolibet potest idē numero
pducī. B

Electio z predestinatio est eterna et imutabilis: z
quis ordo electionis ad media ducentia ad finē fm
Scorum. L. F

Si adam mansisset tñ omnes modo electi geniti
fuissent. D

In statu innocētie nullus reprobus fuisset genit⁹. D

De ordine volitoꝝ a deo fm opinionē Sco. quid
tenendum. F

Si status innocētie custodit⁹ fuisset / multi electo-
rum ex alijs parentib⁹ fuissent editi. D

Opinio probabilis contra iam positam opinionē
Scoti. E

Aliquid esse in iusticia confirmatum du pl⁹ iter in-
telligitur. B

Cōfirmatio qualis est in beatitudine / non fuisset in
statu innocētie. B

Fuisset tñ talis cōfirmatio qua nō peccassent: licet
peccare potuissent. H

De transfusione originalis iusticie. H

In statu innocētie fuisset equalis numerus virozū
et muliez. J

Qui nūc est vir potuit idē nūero fuisse mulier z ecō-
uerso in statu innocentie. J

In statu innocētie fuisset multiplicatio hoīm per se-
xuum cōmixtionē sine feda delectatiōe z partus sine
dolore. K

Utrq cū partu fuisset corp⁹ integritas. R. L

Distinctio. xxi.

De hominis pmi temptatione.

Questio vnica.

Utrq omne peccatum hoīs oritur ex temptatione
demonis.

Quid sit temptare: et eius descriptio late declara-
tur. B

Temptat deus / dyabolus / homo / caro / mundus.
A. B.

Quis finis temptationis. B

Aliquē reprobare accipit solū in malo. B
 Reproatio diuidit in interiorē z exteriorē. L
 Que reproatio difficilior vincit. L
 De causa duplici pprie dicta z occasionali. D
 Nō omne peccatū est a demone immediate: aut tāq
 a causa proprie: sed omne peccatū est a demone me-
 diare vel immediate. E. f
 Unde oritur reproatio demonis: an ex inuidia eius
 an ex superbia. B
 Inuidia z superbia sunt pene inseparabiles. B

Distinctio. xxij. Questio. j.

Utrum peccatū ade fuerit omnium peccatorum gra-
 uissimū.
 Quale fuerit primū peccatum ade: an immoderat⁹
 amor vxoris. A
 Principale peccatum propter quod lapsus est ho-
 mo fuit inobedientia que orit ex superbia/gula/aua-
 ritia. B
 Qua astucia diabolus aggressus est primūz homi-
 nem. B
 Breues descriptiones superbie/auaricie/gule. B
 Mulier diabolo credidit z vnde inchoatū est pec-
 catum mulieris z quo progressum. B. L
 De differentia peccati ade z ene. L
 Peccati grauitas ex multis attendit. D
 Peccatū ade nō fuit simpliciter grauissimū: s; gra-
 uissimū ex quadā circūstantia. E
 Peccatū ene simpliciter fuit grauius peccato ade: se-
 cus ex circūstantia. E
 Utrū primū peccatūz hominis potuit esse veniale:
 duplex opinio. f. B. D
 De differentia peccati mortalis z venialis. B
 Peccatū veniale non intulisset mortē: et si intulis-
 set mortem non ideo fuisset mortale. D
 Peccatū veniale non repugnat rectitudini origina-
 li sicut nec gratie. R
 Rectitudo summa que est: z quomodo ei repugnat
 peccatū z quale. D
 Non omnis deordinatio in viribus superioribus
 est mortalis. D
 Si adam nō peccasset peccatū ene genus humanū
 non damnaasset. E
 Peccato veniali potest regula rectitudinis deferri
 absq; contemptu. D
 Licet proximū peccatū ade fuit mortale: potuit ta-
 men esse veniale. J
 De duplici genere peccati venialis: quoz altero pri-
 mum peccatū non potuit esse veniale. J

Questio. ij.

Utrū peccatū ade per ignorantia fuit excusabile de
 quadruplici distinctione ignorantie fm oppositionē
 ad scientia/obiectū/causam z fm actū. A. B.
 Eribi de varijs speciebus ignorantie.
 Aliud est agere ex ignorantia z agere ignorāter. E
 Aliqd excusat a pctō in toto: aliquid in tanto. f
 Quicquid minuit rationem voluntarij/minuit ra-
 tionem peccati: eo q omne peccatū est voluntarium
 quomodo verum est. f. B
 Quō ignorantia minuit rationē voluntarij in actu
 voluntatis peccati. B
 Alia declaratio planior quomodo ignorantia intel-

ligitur excusare a peccato. D
 Regula voluntatis est ratio nō culpabilis. D
 Dupliciter ratio est culpabilis. D
 De triplici cōtemptu quā voluntas cōtēnit regulam
 suā: vnde sumi potest peccati grauitas. D
 Ignorantia inuincibilis simpliciter excusat. J
 Ignorantia vincibilis peccati precedens actū/non
 excusat simpliciter/sed a tanto. J
 Ignorantia affectata precedens aggravat. K
 Ignorantia cōcomitans z subsequens nihil variat
 circa peccatum. R
 Ebrius z furiosus/ignorans quid faciat nō peccat
 licet ex culpa sua ignorantia illā inciderit. K
 In primis parentibus non fuit error vel ignorantia
 necessarioz ad salutē ante peccatū. L
 Peccatū primoz parētū non processit ex infirmita-
 te aut legis ignorantia/sed ex electione. M
 Ignorantia culpā primoz parētū nō excusabat. M
 Ignorantia diuidit fm oppositionē ad scientiam: et
 sic est ignorantia negatiua/privatiua/positiua. A
 Ignorantia distinguit in ordine ad obiectū.
 Quid est sciētia iuris facti. B
 Ignorantia distinguit in ordine ad voluntatē.
 Quid est ignorantia/affectata/crassa/inuincibil. L
 Ignorantia distinguit in ordine ad actū peccati: et
 sic est ignorantia precedēs/cōcomitās/cōsequēs. D
 Facere quod in se est quid est. N
 Item dis. xxvij. R. Q.
 Quō facientē qd in se est: deus non deserit in neces-
 sarijs ad salutē/sed illuminat. N
 Item dis. xxvij.
 Ignorantia in intellectu/practico z speculatiuo qd
 est. P
 Utrum ignorantia legis euangelice excuset euz ad
 quem eius noticia non peruenit. N
 Omnis malus ignorans quō intelligit. P
 Utrū ignorantia plus excusat q infirmitas. Q
 Utrū ignorantia comitē qlibet peccatū. P

Distinctio. xxiij. Questio vnica.

Utrū deus possit facere voluntatē rationalis crea-
 ture impeccabile per naturam.
 De multiplici acceptiōe voluntatis fm distinctionē
 appetitus. A
 Voluntas rationalis aliquādo essentialiter inclu-
 dit libertatem aliquādo non. B
 Conclusio duplex responsiua ad questionē fm du-
 plicem voluntatis acceptiōē. L. D
 Cur deus optimus non pduxit voluntatē per na-
 turā impeccabile cū talis esset melior peccabili. E
 Quō optimi est optima pducere: z quādo hoc ha-
 bet veritatem. E
 Quali cognitione adam cognouit deū. f
 De quadruplici dei cognitione: z quē differenter p
 sens est deus in eisdem. B
 Nō si steterit in dei cognitionē pfecisset z quō. D
 Profect sciētie duplicis pōt cōsiderari. D
 Si bō steterit quō pfecisset in rez cognitionē. D
 Distinctio. xxiij. Questio vnica.
 Utrum portio inferior z superior sint potentie aliq
 modo distincte.
 Q, in sola rōne ponit portio supior z inferior. B
 De duplici acceptiōe portionis superioris. A
 rr vj

Inuentariū libri scđi sniarū

Que pertinent ad portionem superiorē; que ad inferiorē. **B. A**

De duplici intellectu q̄stionis. **B**

Utraq; portio superior z inferior cōplectit̄ memoriam/intelligentiam z voluntatem. **E**

Ratio imaginis proprie est in portione superiori; cōsequenter etiā in portione inferiori. **E**

Responso ad. q. per. ij. conclusiones. **D**

Quō differūt portio inferior. Itē homo exterior et homo vetus; z de expositione terminorū. **E**

Item quomodo differunt homo interior; homo novus portio superior. **ibidem.**

Utrū peccatū mortale possit esse in portione inferiori absq; hoc q; sit in portione superiori z e cōverso. **F**

Istud dubiū soluitur per distinctionem portionis superioris. **ibidem.**

In superiori portione potest esse peccatū; dū non est in inferiori. **F**

Distinctio. xvj. Questio vnica.

Utrū li. ar. sit aliquid a rōne z volūtate distinctū.

De multiplici libertate a coactione/a servitute culpe aut miserie.

A determinatione siue imutabilitate; z quō aliter loquūt̄ de libertate phi aliter theologi. **B. B. E**

Potentia libera quid est vt distinguit̄ cōtra potentiam naturalē; z quid potentia naturalis. **B**

Libertas triplex/a coactione/a culpa/a miseria; Et delarant̄ singula membra. **E.**

Libertas nature/gratie z glorie. **D**

Liberi arbitrij diffinitiones multe. **D. E. F**

Potestas seruādi rectitudinē quid est. **D.**

Rectitudo volūtatis in quo cōsistit. **D**

An posse peccare sic pars libertatis. **E**

Libertas arbitrij an sit equalis in omnibus. **H**

Velle quid est. **K**

Velle a eē z velle a nō eē; an sint cōtradictoria. **L**

Utrum possit sufficienter probari q; voluntas sit libera. **M**

Libe. arbi. licet nō sit sineracione; est tamē essentia liter ipsa volūtas. **B**

Arbitrij libertas nō est due/ sed vna potestas. **I. vo-**

luntas; licet nomē libe. arbi. cōnotet intellectū. **B**

Libertas arbitrij augeri non potest nec minui quārum ad suā essentia; nec quātū ad coactionē. Secus q̄rum ad actū productorum intensiōem. Secus etiā de libertate a servitute. **H**

Utrum volūtas possit cogi a deo; de multiplici intellectu huius dubij.

Quid interest inter voluntatē induci/ voluntatem mutari; z voluntatē cogi. Item dis. xvij. **J**

Voluntas quo ad actus imperatos cogi potest; z q; ad elictos potest induci. **J**

Voluntas potest a deo cogi ne velit; similiter vt velit/ nō autē vt inuite velit. **K**

Quid si respectu eiusdem obiecti simul esset in voluntate volitio z nolitio per potentia diuinā p quam contraria possunt simul stare. **L**

Volūtate esse liberā est notū per experientia nec potest evidētius demonstrari. **M**

Utrū voluntas sit causa imediata productiva suorum actū; R̄sio sic; quo ad actus elictos. **N**

An voluntas sit causa sufficiens suorū actū. **N**

An obiectum active concurrat cū voluntate ad productionem volitionis. **N**

Ibidem de cognitione obiecti an sit causa partialis volitionis. **N**

An semper noticia sit causa volitiōis cū tamē quādoq; volitio precedat noticiā. **O**

Agens liberū seipsum reducit de potētia ad actum non autem naturale agens. **N**

Voluntas nō est causa sufficiens suorū actū. **N**

Eadez causa naturalis potest esse causa effectū opposito; nulla variatione facta in materia; z hoc causa partialis/ non totalis. **O**

Intentio actus elicti non sequit̄ cognitionē/ s; voluntatem; que sicut actū ita eius intentionē habet in sua potestate. **O**

Quid si voluntas velit noscere incognitū ibi videt̄ q; volitio precedat cognitionem. **O**

Voluntas est causa contingens ad vtrumlibet instanti quo causat effectū. Licet in illo instanti quo causat non possit non causare in sensu cōposito; z quare sic. **P**

Distinctio. xvij. Questio vnica:

Utrum operans z cooperans gratia distinguatur a charitate infusa.

De multiplici gr̄e acceptiōe; late explicat̄. **A**

De distinctiōe gr̄e gratis date z grati faciētis. **B**

Item gratie create z increate. **A**

Quid interest inter gratiā operantē z cooperantē; preuenientem z sequentē. **E**

De duob; principalib; effectib; gratie qui sunt gratificare naturā z ordinare operationē in finē. **E**

De charitate quid sit. **D**

Q; eedē pprietates z excellentie cōueniūt charitati z gratie; z que sint ille pprietates. **D**

Gratia est aliqd positū a deo in aia creatū; z illud auc. ostendit̄: rōne ostēdi non potest evidenter. **E**

Gr̄a nō est substantia/ s; accidental' forma aie infusa. **E**

Gratia est habitus virtuosus non acquisitus/ sed a deo infusus. **E.**

Gratia a charitate realiter est indistincta. **F**

Ubi gr̄a subiectet̄ in aie essentia vel potētia. **B**

In eadē aia nō sunt diuerse gr̄e grati faciētis. **H**

Eadē est gratia in infantib; z adultis. **H**

Et si non eiusdem efficacie.

Eadem etiā ante incarnationem z post eius passionem eadem quoq; omniū sacramentorū. **D**

Gloria est gratia cōsummata. **J**

Distinctio. xvij. Questio vnica:

Utrū aia per actū elictū a voluntate z gratia qua informat̄ premiū eternū de condigno mereat̄.

Determinatio huius questionis procedit fm potētiā ordinatā. **A**

Gratia ponit̄ ppter reddere naturā z actū median te ea elictū acceptos ad vitā eternā; xet; q; alio modo est ratio acceptandi naturā z actū elictū. **A**

Ad rationem meriti duo requirunt̄: libera electio; z ad premiū acceptatio. **B**

Diffinitio act' meritorij. **B. Itē dis. xvij. D**

Duplex est meritū: condigni et congrui. **E**

In quo consistat iusticia meriti condigni. **E**

Late et pulchre deducitur ibidem.

Quō deus semper premiat vltra condignū. **E**

Quid est meritum de congruo. D

Anima gratia informata meretur premiū beatitudinis de condigno: et resoluitur rationes et auctoritates in contrariū sonantes. **E. S. B**

Quomodo actus meritorius proportionalis est premio beatifico: et obiectiuo quod formali pulchre explicatur. **S**

Deus est debitor hominis ex sua libera voluntate: non ex natura rei. **B**

Anima non potest mereri primam gratiam de condigno. **D**. Et soluitur ibidem instantia de equo et milite. **D**

Anima habens gratiā potest mereri gratie augmentum de condigno. **J**

Anima remouēdo obicē et bono motu in deo ex libero arbitrio elicit mereri potest primā gratiā de congruo. **R**
Quid sit facere quod in se est quod ad fidelē et infidelē. **R**. Item distin. xxiij. q. ij.

Signa et coniecture inexistētis gratie que sunt. **P**
An hō potest euidenter scire se facere quod in se est. **Q**
Dispositio prima ad infusione gratie que est. **Q**
Homo non potest alteri mereri beatitudinē neque eius partem directe et hoc essentialē. **L**

Unus potest alteri mereri primā gratiā de congruo non de condigno. **L**

Unus potest alteri mereri augmentū gratie. **L**
In actu meritorio consideratur substantia/actus/intentio et moralis rectitudo ex vna: et ratio meriti ex altera: scilicet in gratia quod est habitus: et quod est decor cōplacens diuine voluntati: actus quo ad primum est principaliter a voluntate quo ad secundū ratione scilicet meriti est principaliter a gratia. **M**

Nullus in gratia existēs meretur reparationē post lapsum: tangitur tamē etiā probabilitas opinionis contrarie. **N**

Quod deus necessario dat gratiam faciēti quod in se est: necessitate immutabilitatis/non necessitate simplicitatis dicte. **Q**

Ober gratie sumitur dupliciter scilicet pro mortali quod tum ad actum et quod tum ad reatū. **Q**

Cognitio multiplex fidei: euidentis et plecturalis. **P**
Aliquis potest scire sibi inesse gratiam coniecturaliter non euidenter. **P**

Distinctio. xxvij. Questio vnica.

In hac distinctione reprobat heresis Pelagiana cuius sententia tribus colligit conclusionibus.

Utrum hominis libere arbitrii possit sine gratia actū moraliter bonū elicere/peccata mortalia cauere et diuina precepta adimplere.

Tangitur error Pelagij. **A**

Opinio Grego. de arim. **A**

Opinio Tho. **B**

Opinio sancti Bonauen. **E**

Questionis diuisio. **D**

De differētia inter actū bonū moraliter et bonum meritorio et bonū in genere et actū virtuosum siue perfecte et virtuosum imperfecte. Item distin. vij. **D**

Non omnis defectus circumstantie facit actū non bonum moraliter. **E**

Circūstantia finis ultimi non necessario requiritur ad actum moraliter bonum. **E**

Quid est diligere aliquid propter se: et ut finem vltimum. **E**

Non omne quod amatur propter se amatur tanquam finis vltimus. **E**

Quid intelligi debet per naturalia pura seu hominem in puris naturalibus. **S**

Mortale peccatū non potest deleri nisi per gratiā: sed hoc non est per naturalē et immediatā oppositionē peccati et gratie/sed ex ordinatione dei. **S**

Preceptū impleri potest dupliciter: vel quo ad substantiam actus: vel quod tum ad intentionem precipientis. **D**

Libere arbitrii sine gratia ex naturalibus suis potest elicere actum moraliter bonum. **J**

Libere arbitrii potest etiā quodlibet nouū mortale peccatum cauere. **K**

Soluitur instantia quod non potest cauēri mortale de omissionē dilectionis finis vltimi sine gratia. **L**

Cur fiunt preces ad deū pro his que supplicans potest ex naturalibus. **M. N**

Deus multa operatur miraculose: que limites nature non excedunt. **M**

Voluntas que cogi non potest/multis modis potest ad volendum et nolendum inclinari. **N**

Sensualitas contrariatur rationi. **N**

De multiplicibus laqueis demonis/mundi/carnis. **N**

De triplici hominis miseria: scilicet fragilitate in discernendo/resistendo/operando. **N**

Quantum necessaria est homini diuina assistentia: in his etiam que suis naturalibus posset. **N**

In omnibus nostris agendis inuocandus est deus. **N**

Unde oritur difficultas voluntatis libere in actibus interioribus elicitis. **D**

Voluntas non difficultatur quod tum ad libere elicendum: sed quod tum ad promptē et delectabiliter elicendum et expedire. **D. P**

Distinctio. xxx. Questio vnica.

Sumatur sententia huius distinctionis per aliquos conclusiones textuales etc.

Utrum in statu nature integre homo habuit gratiā quod eque efficaciter sicut post lapsum mereri potuit.

Sine gratia gratū faciēte: nec homo nec angelus acceptatur ad vitam eternā. **D**

Allegantur congruitates quattuor cur homo sine gratia mereri non potest. **A. B**

Efficacia meriti ex tribus colligitur: ex difficultate operis: et promptitudine voluntatis et ex magnitudine charitatis. **D**

Primus homo habuit gratiā gratum faciēte ante lapsum. **E**

Gratia et virtus post lapsus efficaciores sunt ad meritum quod ante ratione difficultatis non promptitudinis/sed ratione magnitudinis gratie variatur respectus. **S. B**

Homo in statu innocentie non fuisset acceptus deo ad vitam eternam cuius ponitur ratio congruitatis ibi de duplici acceptione. **D**

Cur deus dedit gratiam a dei quem sciebat statim casurum. **J**

Deus largiendo gratiā non attendit futurū: sed sciētię presentē dispositionē. **J**. Quod gratia non necessitat liberū arbitriū: sed inclinat. **J**

Quas virtutes non habuit in statu innocentie quod in statu nature. **K**

Inuentarium libri scđi sniarū

Distinctio. xxx. Questio vnica.

Sūma hęc distinctio sūmarie tribus cōclusionibus in quibus agit de peccato quo ad ei⁹ quidditatē.

Utrum iusticia originalis in primo parēte fuit do num supernaturale.

Quē effectum habuisset iusticia originalis. **A**

Unde rebellio viriū inferiorū ad superiores. **Q, q** rebellio est naturalis. **A. B.**

Naturale est vnicuiq; appetitū ferri in suum obie ctum. **B. L**

Similiter est naturale voluntati condelectari viri bus inferioribus. **B. L**

Ad saluandam tranquillitatē potentiarum in pri mo parente necesse fuit ponere in eo donū superaddi tum: z non naturale sed supernaturale: z tale fuit iu sticia originalis. **L. D**

Iusticia originalis est q̄litas infusa de secunda spe cie qualitatū. **L**

Quō se habet iusticia originalis ad gratiā. **F**

Que horum dignior z precelrior. **F**

Utrum iusticia originalis abstulerit omnem rebel lionem inferiorum potentiarum. **B**

Quomodo voluntas in statu innocētie fuerit recta sine originali iusticia. **D**

Originale peccatum quid est. **D**

Q, q; rectitudo naturalis voluntatis est eius natu ralis libertas cum qua stat rebellio potentia. **D**

Distinctio. xxx. Questio secunda.

Utrū peccatū originale sit aliquid positū in ani ma vel in carne.

Recitat opinio magistrī: q; per peccatum primi ho minis causata est qualitas morbida i carne z ser no minibus eius. **Q, q** inclināt animā ad condelectā dum carnī: que fm aliquos non intēditur nec remit titur in essentia: secus in effectū.

Et q; in coitu ex feruore libidinis efficit caro seminata: a qua ipsa aīa in ei⁹ in fusione maculat.

Sed illa carnis macula nō est culpa s; culpe causa. Ex consequenti ponende sunt due qualitates mor bide: vna in anima/ alia in carne.

Prima effectus peccati pena est z causa peccati: nō tamen peccatū: secunda est peccatū. **A**

Opinio anselmi: q; peccatū originale est priuatio z nihil positū.

Et quō contrahit debitū originalis iusticie in filiis adei: z vnde. Et q; iusticia dupliciter potest esse debita ponitur exemplū familiare. **B**

Opinio Alexandri/ Thome/ Bonauenture ponit duo in originali. Materiale scz fomite. Et formale priuationem iusticie debite. **L**

Quō tertia opinio cōcordat priorē: z q; est maior discrepantia in terminis seu nomine q; in re. **D**

Peccatū originale q̄trum ad formale posset esse si ne fomite: licet de facto non ita. **L**

Peccatum originale est concupiscentia/ est predica tio materialis.

Peccatum originale est macula seu difformitas ex origine primorū parētū contracta. Est predicatio for malis.

Omnis propagatus concupiscibiliter trahit origi nale peccatū. **F**

Q, si aliquis homo producere miraculose: nō cō

traheret originale peccatum ibidem.

Deus potest aliqū propagatū concupiscibiliter p seruare ab originali. **F**

Peccatum originale non est tñ pena/ sed etiam cul pa. **F**

Peccatū originale quo ad formale dicit priuationē iusticie debite. **B**

Peccatū originale non est sine fomite de facto. **B**

Queliber opinio supposita est probabilis: sed Ansel. facilior. **J**

Qualitas materialis in carne potest agere in ani mam. **H**

Qualis q̄litas sit fomes in carne: an pma vl scda. Et vnde sit in primis parētibus causata: fm diuer sas opiniones. **K**

Unde causatur illa qualitas in anima. **L**

Utrum fomes sit augmentabilis z diminubilis. opiniones due. **M**

Distinctio. xxxj. Questio vnica.

In hac distinctione determinat de peccato q̄tū ad actum interiozem: z summat sententia textus tri bus conclusionibus.

Utrum peccatū originale in anima proli lege pro pagationis genite cōtrahatur ab anima vel a carne.

Reperitur ex priorī questione de fomite z carentia originalis iusticie: que sunt in originali.

Unde contrahitur fomes z vnde carentia origina lis iusticie zc.

Unde contrahitur debitum habendi iusticiam ori ginalem per totam questionem.

Distinctio. xxxij. Questio vnica.

Utrum per sacramentū baptismatis tollatur rea tus culpe originalis.

Peccatum de potentia dei ordinata non tollitur: nisi id quod priuat in se vel suo equivalenti restituatur. **B**

Peccatū originale remittitur in baptismo. **B**

In hac remissione originalis debitum habendi iu sticiam originalem commutatur in debitum haben di gratiam. **B**

Peccatū originale potest remitti sine gratie infusi one: non tamen sic vt non sit peccator. **B**

Recitatur etiam opinio huic dicto opposita: aliter remittitur originale/ aliter peccatū actuale: quia id manente eius materiali: scz fomite: istud non manet actu/ presertim interiozi. **L**

Quomodo sicte accedenti ad baptismum dicit re mitti peccatum: z quomodo fit in eo cōmutatio de biti. **B**

Quomodo peccatū originale contrahitur: z quō a parente in filios transfunditur. **D**

Quomodo baptisatus transfundat in posterozes peccatum originale quod remissum est in baptisma re. **D**

Distinctio. xxxij. Questio vnica.

Utrum sicut in prolem non transeunt proximorū parentum peccata: ita transfusi peccati pena in pro le est leuissima.

Peccatum tripliciter intelligitur transire in prole scz punitione/ imitatione/ transfusione. **B**

Peccata primo parētū trāsēūt in prole quāq; imitatione / quāq; etiā punitiōe / nūq; transuſiōe. B. E.

De materia queſiti. xiij. op. recitat; ſc; de pena paruulor; in originali defunctor;. Ac deinde tres de eorum cognitione z interno dolore. D. E. f.

Damnati pro ſolo originali non habebūt penā ſenſus nec penā vermis neq; triſtitiā. B.

Et q; pena taliū eſt priuatio beatitudinis z deſectio carceralis. D.

In vna prole eſt tñm nū peccatū originale: licet adā pluribus peccatis peccauit. J.

Originalis non eſt maior in vno q; in alio. J.

Exponitur auc. Auguſt. que dicit pueros ſupplicij ignem pati. K.

Licet corpora paruulor; non habeāt dores glorie: tñ non ſunt corruptibilia nec etiā paſſibilia. L.

Et q; neq; eſurient neq; ſitiēt: nec ab igne infernali leduntur. ibidem. L.

Utrū paruuli habeant cognitionē beatitudinis in vniuerſali z particulari qua priuati ſunt: z ſequatur de hoc dolor vel triſtitiā. M.

Distinctio. xxxij. Queſtio vnica.

Utrū malū qd non eſt ab aliquo efficiente ſit a bono tanq; a cauſa efficiente.

Recitatur heretiſis manicheor; de duabus animabus z duobus eor; principijs: bono z ſc; z malo; cū efficaci reprobatione. A.

Duplex eſt malū: pene z culpe: primū a deo. maluz culpe duplex. B.

Malū culpe peccatū z maliciā hominū aliqñ capiuntur concretive aliqñdo abſtractiue. B.

Res quādoq; denominant ab aliquo poſitiuo: aliquando a rei carentia.

Et de abſtractis illoz denotatiuo; z.

De veritate propoſitiōis affirmatiuaz in quibus ponitur abſtractū priuatiuū. C.

Malū concretive eſt a cauſa poſitiua efficiente: z a cauſa bona. D.

Malum purum abſtractiue: quia nihil eſt non habet cauſam. D.

Malū cōcretive habet cauſam deficientem impropie q̄tum ad formale. E.

Utrū malū ſit a bono: ſcōm vel p̄ter intētionem. F.

Utrū malū ſit in bono ſibi oppoſito. B.

Utrū malū ſit in bono vt habitus vel priuatio. D.

Distinctio. xxxv. Queſtio vnica.

Utrum peccatum ab Auguſtino z Ambroſio diffinitū ſufficienter / ſit entitas poſitiua vel tñm boni priuatio formaliter.

Quid pctm z de eius diffinitionibus. A. B. f.

Lex dei quid importat. Quāq; ſe extendat vniuerſaliter ad rectam rationē. E.

Quō ſe habet lex eterna ad rectā rōnem. C.

Lex indicatiua eſt que tantum indicat quid bonuz aut malū. Et eſt lex imperatiua que precipit vel prohibet formaliter z expreſſe z declarant mēbra. D.

Peccatū formaliter nō eſt entitas poſitiua / ſed formaliter eſt priuatio: vt eſt dicit actū ſignatū. H.

Peccatū nō eſt corruptio boni in quo eſt id eſt voluntatis: nec grariene habitus acquiſiti nec alicui; in exiſtētis volūtati: ſed rectitudinis que inelle debe-

ret actui. Et quō hoc intelligendū eſt. D. J. K.

Quō peccatū ſe habet ad auerſionē a deo z conuerſionem ad bonū cōmutabile. L.

An agens contra ſolā legem naturālē ſine iudiciū rationis peccet. E.

Peccati breuis diffinitio. E.

Peccatū quō z ad quem ſenſum dicitur carentia rectitudinis. R.

Utrū auerſio a deo ſit eſſentialius in peccato q; cōuerſio ad bonū cōmutabile. R.

Quō z per quid pctā diſtinguunt ſpecie. M.

Auerſio a deo formalis poſitiue vel priuatiue z virtualis quid eſt. L.

An in omni peccato ſit auerſio a deo. L.

Unde attenditur granitas in peccato: z quomodo vulnerat naturā. N.

Distinctio. xxxvj. Queſtio vnica.

Utrum omne peccatum z omnis culpa ſit alicui; peccati pena.

Pena dupliciter accipitur. A.

Eſt affectio iuſti z affectio cōmodi. B.

Duplex eſt pena. poſitiua z priuatiua. B. J.

Pena quō eſt culpe ordinatiua. C.

Omne peccatū eſt pena: nec eſſe poteſt dedecus: culpe ſine decore iuſtitię. D.

Non omne peccatū eſt pena alterius peccati: ſed oē peccatū poſteri; eſt pena prioris peccati: z cauſa poſterioris ſi non fuerit vltimū. E.

Quō peccatū idē poteſt eſſe formaliter culpa: z pena: z que eſt ratio culpe: que pene. f.

Quō peccatū poſterior eſt pena prioris. B.

Alia reſponſio. H.

Quō peccatū primū eſt cauſa poſterior;. H.

Quomodo peccatū eſt pena: cum id iniuſtū ſit: illa iuſta z a deo. J.

Quō peccatū qd eſt pena ordinat peccatū / cū omnis pena ordinat peccatū. R.

Peccatū ordinat: pena deordinat quomodo ſunt vere. R.

Utrū omnis pena preſupponat culpā: z quō quicqd patimur noſtra peccata meruerunt. L.

Distinctio. xxxvij. Queſtio vnica.

Utrum deus ſit cauſa imediata efficiens actualis culpe: q̄tū ad actū importatū per peccatū ſubſtracti ue tractat op. late q; deus non ſit cauſa efficiens cui inſubet entitatis poſitiue. B. E. D. E.

Ad libertatē voluntatis nō requirit q; habeat actū ſuū in ſua poteſtate ſimpliciter. f.

Tam voluntas diuina q; creatura libera ſeiſpam determinat ad agendum. f.

Voluntas diuina noſtram nō determinat / licet ſit certa. f.

Voluntas diuina eternaliter determinata eſt contingenter determinata: z pōt nō determinari. f.

Simul cauſa cauſa ſuperior cum inferiori. f.

Nulla creatura eſt cauſa totalis ſui effectus. f.

Et quare eſſe cauſam totalem repugnat creature. f.

Ibidem.

De; eſt cauſa imediata oīm effectū poſitiuorū. H.

Actus malus qui eſt materiale in pctō eſt effectiue a deo act; malus volūtatis eſt pfectior ſm naturam

Inuentarium libri scdi

quocūq; accidente materiali. J

Nullus mo cōcedēdū est qd de^o peccat seu qd est pctōr.

Sed de illa deus facit pctm̄ respōsio variat. R

Impossibile est deū peccare. R

Assignantur rationes ibidem.

Deus facit peccatū: duplicē habet sensum. L

Quō differūt de^o facit pctm̄ z pctm̄ facit. L

Cum deus actū peccati causat quō deo actore non sit homo deterior. M

Nulli actui essentialiter annexa est malicia: z quoniam quedā mor̄ notata inuoluta sunt nequitia. N

Distinctio. xxxviii. Questio vnica.

Utrum volūtatis finis z intentionis sit distinctio realis aut tñ rationis.

De multiplici acceptiōe volūtatis pro potētia actu vel obiecto. B

Finis accipitur tripliciter. E

Potentia dupliciter fertur in aliquid. E

De differētia inter finē z causam finalem. B

Et qd sepe finis pro causa finali accipit. ibidem.

De multiplici acceptiōe intentionis. Q, qz aliqua est vsus aliqua fructio. E

Locōnes de distinctiōe volūtatis / intentionis z finis. D

Utrū intentio sit act^o vni^o potētie vel pluriū. E

Utrū intentio vni^o sit act^o vnus vel duo eiusdem potētie. F

Quomodo intentio dicitur oculus z lumen cum sit voluntatis actus. B

Distinctio. xxxix. Questio vnica.

Utrū sinderisis que rōnis scintilla dicitur / sit in intellectu vel affectiua potentia.

Erponitur titulus questionis. A

In aia sunt tria: potētie / habit^o z passiōes. B

Quid sit sinderisis / recitant opi. B. L

Que attribuunt sinderisi: z que cōsciētie. D

Diffinitio sinderisis: z declarant clausule. D. E

Quis processus noster in operādo. D

Diffinitio conscientie. E

Sinderisis non est actus / nec habitus volūtatis / nec intellectus / sed ipsa potētia intellectiua nata a sentire principis practicus naturaliter. F

Cōsciētia quō dicitur aliqd faciēdū vlt^o omittēdū. J

Remurmurare malo z instigare ad bonū qd ē. H

Cōsciētia est actus vel habitus assensiuus. B

Sinderisis: an p pctm̄ possit ipediri vlt^o extingui. N

Cōsciētia quō z ad qd ligetur: recta qz erronea / errore vincibili aut inuincibili. J. K

Distinctio. xl. Questio vnica.

Utrū ex sola intentiōe finis attendit bonitas opis. Quod est opus bonum morale: z qd bonitas eius ex multis depe. der. A

Intentio dupliciter accipitur. B

Ad bonitatē opis nō sufficit bonitas intentionis: qz nō ad maliciā opis sufficit malicia intentionis. Utrū si intentio includit media in finē ordinata: bonitas intentionis sufficit ad bonitatē opis. L. D.

Bonitas finis nō excusat male eligentē. E

Utrū quāritas bonitatis operis mensuret fm quātitatem bonitatis intentionis. E

Utrū intentio bona sine opere sufficiat ad merēdū

vitam eternam. F

Distinctio. xli. Questio vnica.

Utrū inf būanos act^o aliqd indfns sit dicēdus:

Actus humanus quis sit. A

Actus indifferēs dupliciter accipitur. B

Actus bonus intrinsece z extrinsece. B

Utrū si aliquis ex sua culpa incidit impossibilitatē faciēdi qd preceptū est fieri peccet. R

An omne peccatū veniale sit voluntariū. S

An sufficiat ad peccatū aliquid esse virtualiter solū cognitum. S

Aliquis actus volūtatis est indifferens: ita qd nec bonus nec malus. E

Quis actus dicitur intrinsece vel extrinsece bonus. B. D

An actus human^o a volūtate elicetus z a solo deo cōseruatus sit adhuc actus virtuosus intrinsece. F

Quō omnia faciēda sunt ad gloriā dei. L

Utrū ociosum quid est. L

Et quomodo de omni verbo ocioso reddēda est ratio. ibidem.

De actibus relatis sic vel sic in finem vltimū quando sunt meritorij nota pulchre. M

Ibi: quomodo tripliciter contingit actum non referri. ibidem.

Omnis act^o imperatus pōt esse indifferens. D

Aliquis actus elicet^o est intrinsece z necessario virtuosus. E

Actus extrinsece virtuosus / non potest esse virtuosus nisi per actū intrinsece virtuosum: z non sufficit sola coexistētia recte rationis. E

Circūstātie actus interioris sunt eius obiecta partialia. F

Actus elicet^o indifferens non potest fieri virtuosus aut virtuosus. B

Utrum sit aliquis actus indifferens comparando eum ad meritum vel demeritū. De hoc recitant opi. niones. H. J. K. L. M

Utrum aliquis actus relatus ad vltimū finem sit indifferens. N

Actus tripliciter refertur vel non refertur in finem actualiter / virtualiter z habitualiter. Qd nota z per hoc quis actus sit meritorius. M

Utrū omne peccatū sit voluntariū. N. O

Dupliciter peccatū dicitur omissionis: z an peccatus omissionis possit esse sine peccato cōmissionis: hoc est sine actu positiuo volūtatis recitat duplex opinio: et approbatur pars affirmatiua: z qd omne peccatū veniale est voluntariū: z singulū cauēri potest: licet nō omnia. O. vsq; in finem questionis.

Distinctio. xlii. Questio vnica.

Utrum actus exterior habet propriā bonitatē vel maliciā: loquēdo de bonitate naturali / questio est vera. A

Declaratur titulus questionis. B

Prosequitur de bonitate morali. A

Actū exteriorē esse moraliter bonū quid est. E

Circūstātiarū integritas quid est seu quid dicit. E

Recitat opinio Sco. que tenet partem affirmatiuam: z soluntur rationes eius. E

Responsio ad questionem negatiua. D

in distinctiones eius. XLIII

Quod actus interior non est magis meritorius cum exteriori quam solus interior: si fuerit eque intrinsecus. **E**

Plus peccat extensius: quam interiori peccato addit exteriorem actum. **F**

Quomodo actus interior et exterior sint unum peccatum: licet sint duo actus.

Et utrum possunt dici unum peccatum. **B**

Distinctio. xliij.

Utrum omne peccatum ex malicia sit in spiritum sanctum.

Peccatum in spiritum sanctum accipit large et stricte. **E**t requirunt ad peccatum in spiritum sanctum. **F**

Pecata in spiritum sanctum sunt sex. **E**

Non est peccatum in spiritum sanctum nisi procedat ex malicia. **I**

Sicut charitas actui meritorio: ita malicia peccato in. **I**l. dat formam. **I**

Un peccatum aliquid dicitur gravissimum. **E**t de ordine actuum bonorum. **S**i denique odium dei sit possibile. **D**

Ad peccatum in spiritum sanctum tria requirunt. **D**

Dupliciter dicitur peccatum ex malicia. **A**

Utrum voluntas possit ex sua libertate acceptare obiectum: in quo non apparet ratio aliquid bonitatis. **O**perum duplex. **A**

Presumptio duplex est. **I**

Invidentia fraterne gratie duplex est. **I**

Quod differunt peccatum ex infirmitate/ignorantia et malicia: **E**t per hoc quod aliquid appropriare est in patre aliquid in filio: aliquid in spiritum sanctum. **B. I**

Peccatum cur dicitur in spiritum sanctum. **L. I**

Pecatum in spiritum sanctum attribuitur: quod est gravissimum et irremissibile. **D**

Peccatum dupliciter dicitur irremissibile. **D**

Prinzipium remissionis peccati/aliquid in deo: aliquid in dono: aliquid in homine. **E**

Pecatum in. **I**l. proprie acceptum est gravissimum largi accipiendo est gravissimum: exponendo suppletivum per valde. **B**

Utrum de aliquid sciri possit quod peccat in spiritum sanctum. **D**

Utrum desperatio procedat ex malicia vel ignorantia et sic de alijs speciebus peccati in spiritum sanctum. **V**n procedat. **I**

Quod distinguit finalis impenitentia et obstinatio. **I**

Distinctio. xliij.

Utrum peccandi potentia sit a deo rationali creatura concessa

Potentia peccandi quid sit. **A**

Libertas semper bona est: sed abusus malus. **B**

Licet posse peccare arguit libertatem: non tamen est de ratione libertatis: nec per se nec augens libertatem. **L**

Responsio ad questionem affirmativam. **D**

Voluntas peccandi mala est: non autem potentia peccandi a deo collata homini. **D**

Licet potentia peccandi extollat naturam: tamen non est perfectio simpliciter. **E**

Solunt rationes scilicet Bonaventurae. **P**er conclusionem primam. **F**

Nomen libertas quid dicitur. **A**

Potentia peccandi quid est in re. **A**

Posse deficere et posse mori capit dupliciter. **B**

Cur deus est omnipotens. **B**

¶ Finis registri in secundum librum

Prohemium in quo aperit formā tractandi pmitēs qdā generalia de creaturaz pductione, distin, prima

Secun
d^o liber
finitur
dividit
in

Mere spūal
scz angelice

Creatioe

Quando vbi distin. scda

Quomodo boni an mali, distin. iij

Quales perfecti an imperfecti, distin. iij

Creator ad
deū hūdie

In genere quales effecti p cōuersionē z auersionem distin. vi

Casu auersoz z platione dist. viij

Buersioe Arbitrio z libertate, dist. viij

In specie

An corporei vel incorporei, dist. viij

Ordinū distin. ix

Cōuersione de distinctione

Nominū distin. x

Officiorū ad hoies, dist. xj

Lūcis z eius effectū, distin. xij

In cōi dist. xij

Inaiatoz

Celi z elementoz, dist. xij

Bia irrōnali z requie septime diei, dist. xv

In specie de p
ductione

Aniatoz

Ania rōnali. i. hominis vt infra patebit

Effectū scz deū, distin. xvj

Principiū

Virum, distin. xvij

Cōstitutiōe in
esse qntum ad

Cōstitutū

Mulierem distin. xvij

In se distin. xix

Cōseruationē

In specie per filioz pductionē, dist. xx

De diaboli répratiōe dist. xxj

In ordi
ne ad se

De culpa

Homis transgressiōe dist. xxj

Dei pmissione dist. xxij

De pctō pri
moz paren
rum

de potētia p quā

stare potuit q

fuerit li. ar. de

q determinat

Cōpa

ratiue

Quo ad se, dist. xxvj

Ad alias aie potēcias. 24

Quo ad se c^o scz qdditate

z effectū, dist. xxvj

Ad grām

de q agit

Ad habitū gratuitū,

disti. xxvij

Destitutioe
p peccatum

Ad posteros de
pcti originalis

Quidditate, dist. xxx.

Traductioe, dist. xxxj

Multiplicatiōe, di. xxxij

Delectiōe dist. xxxij

Cōpative
in ordine

Ad li. post lapsū
dist. xxvij

Scdm se z suas
causas

Que sit origo pcti, dist. xxxij

In se distin. xxxvj

Quid sit pctm

Respectu alteri^o pcti, distin. xxxvj

Ante lapsū
dist. xix

De radice peccati: fm aliā opi, dist. xxxvj

In voluntate subiectiue, dist. xxxvij

De subiecto pcti

Quare in volūtate z nō in intellectu, dist. xxxix

Finis voluntatis dist. xl.

De pctis actua
li hposteroz

In genere de actibz bo
nis z malis ratione

Luminis fidei intentionē di
rigentis, dist. xli.

De actibus exte
rioribus peccati

In specie

De peccati distinctionibz, distin. xliij

De peccatis in spiritū sanctū, dist. xliij

De potētia peccandi, dist. xliij

Prohemium distin. f.

Secundus liber sententiarum in quo magis determinatur de deo in quantum eius potentia relucet in ope creationis habet dist. xliiij. et dividitur generali divisione in

Tractatum in quo de tribus principaliter agit

De productione nature mere spiritualis nature scilicet angelice a distin. ij. inclusive usque ad distin. xj. inclusive.

De productione nature mere corporalis a distin. xij. inclusive usque ad distin. xvj. exclusive.

De productione nature medie inter corporalem et spiritua-
lem hominis scilicet. Quo ad eius constitutionem inesse/ de-
stitutionem et lapsum per peccatum. Ratione cuius etiam
de peccatis in genere et specie. De peccato originali et actus
li a distin. xvj. usque in finem libri.

231

W. H. L.

1870

The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the office of the Secretary of the Board of Education, since the last meeting of the Board.

The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the office of the Secretary of the Board of Education, since the last meeting of the Board.

The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the office of the Secretary of the Board of Education, since the last meeting of the Board.

The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the office of the Secretary of the Board of Education, since the last meeting of the Board.

The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the office of the Secretary of the Board of Education, since the last meeting of the Board.

120 GALILEE